

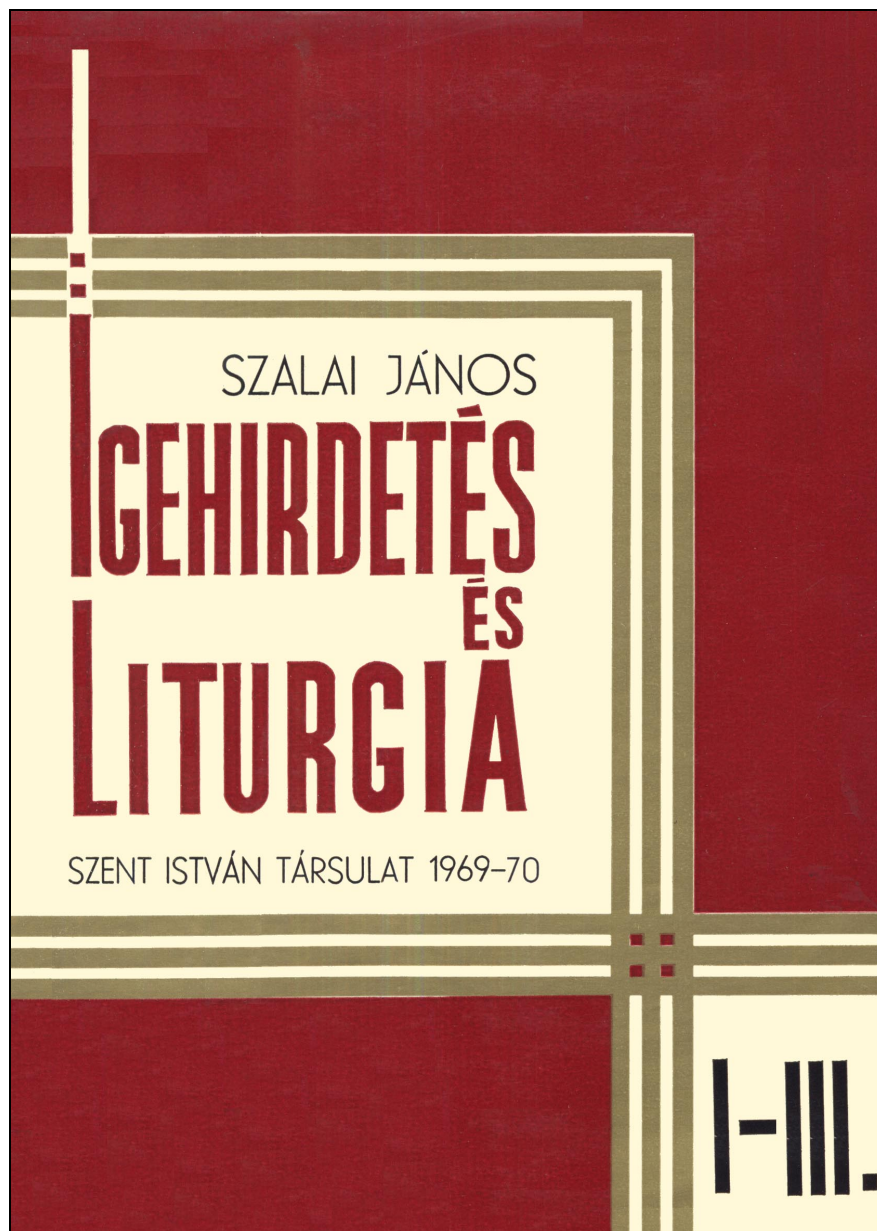
Szalai János

Igehirdetés és liturgia

I–III.

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Szalai János

hittudományi főiskolai tanár

Igehirdetés és liturgia

I–III.

Nihil obstat.

Dr. Julius Mátrai

protonotarius-canicus,

ensor delegatus archidioec.

Imprimi potest.

No. 2429/1969

Strigonii die 19. Augusti a. 1969

Nr. 109/1970.

Strigonii, die 10 Januarii a. 1970.

Nr. 2813/1970

Strigonii, die 15. Octobris a. 1970

Dr. Emericus Szabó,

episcopus,

administrator apostolicus Strigoniensis.

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című három kötetes mű egyesített elektronikus változata. Az eredeti három kötet 1969-ben és 1970-ben jelent meg a Szent István Társulat kiadásában „A karácsonyi ünnepkör”, „A húsvéti ünnepkör” és a „Szentháromság ünnepétől adventig” alcímekkel. Az elektronikus kiadás a Szent István Társulat engedélyével készült. Ezt az elektronikus kiadást lelkipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más jog a szerzői jog tulajdonosáé.

Az elektronikus változat egységesíti a három kötet ünnepeit. Az összes évközi vasárnap itt együtt, a húsvéti ünnepkör után következnek, és a szentek ünnepei, melyek eredetileg három kötetben szétszórva szerepeltek, itt együtt, a vasárnapok után következnek. A címoldal is a három kötet címoldalának egyesítése.

A könyv szövegét Pozsonyi Gábor vitte számítógépbe.

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
Előszó.....	5
Ádvent 1. vasárnapja.....	7
Ádvent 2. vasárnapja.....	22
Ádvent 3. vasárnapja.....	39
Ádvent 4. vasárnapja.....	54
Karácsony	69
Karácsony nyolcadába eső vasárnap (A Szentcsalád vasárnapja).....	83
Újév (Karácsony nyolcada), Az Istenanya Mária ünnepe	96
Karácsony utáni 2. vasárnap	106
Vízkereszt	108
Vízkereszt utáni 1. vasárnap. Az Úr keresztelésének emléknapja.....	116
Nagyböjt 1. vasárnapja.....	123
Nagyböjt 2. vasárnapja.....	137
Nagyböjt 3. vasárnapja.....	150
Nagyböjt 4. vasárnapja.....	164
Nagyböjt 5. vasárnapja.....	178
Virágvasárnap	192
Húsvétvasárnap	199
Húsvéthétfő.....	209
Húsvét 2. vasárnapja	213
Húsvét 3. vasárnapja	225
Húsvét 4. vasárnapja	238
Húsvét 5. vasárnapja	250
Húsvét 6. vasárnapja	263
Áldozócsütörtök.....	276
Húsvét 7. vasárnapja	283
Pünkösd.....	293
Pünkösd utáni vasárnap. Szentháromság ünnepe.....	301
Szentháromság vasárnapja utáni csütörtök. Úrnapja	313
Évközi 2. vasárnap	325
Évközi 3. vasárnap	340
Évközi 4. vasárnap	355
Évközi 5. vasárnap.....	371
Évközi 6. vasárnap.....	384
Évközi 7. vasárnap.....	397
Évközi 8. vasárnap.....	410
Évközi 9. vasárnap.....	422
Évközi 10. vasárnap.....	435
Évközi 11. vasárnap.....	448
Évközi 12. vasárnap.....	463
Évközi 13. vasárnap.....	478
Évközi 14. vasárnap.....	493
Évközi 15. vasárnap.....	505
Évközi 16. vasárnap.....	520

Évközi 17. vasárnap	533
Évközi 18. vasárnap	547
Évközi 19. vasárnap	560
Évközi 20. vasárnap	571
Évközi 21. vasárnap	584
Évközi 22. vasárnap	598
Évközi 23. vasárnap	612
Évközi 24. vasárnap	625
Évközi 25. vasárnap	639
Évközi 26. vasárnap	652
Évközi 27. vasárnap	665
Évközi 28. vasárnap	679
Évközi 29. vasárnap	693
Évközi 30. vasárnap	706
Évközi 31. vasárnap	720
Évközi 32. vasárnap	733
Évközi 33. vasárnap	748
Évközi 34. vasárnap. Krisztus Király ünnepe	761
Gyertyaszentelő Boldogasszony (febr. 2.)	775
Gyümölcsoltó Boldogasszony (márc. 25.)	781
Szent Péter és Pál apostol (jún. 29.)	786
Szűz Mária mennybevitele (aug. 15.)	792
Szent István király (aug. 20.)	799
Kisboldogasszony (szept. 8.)	804
Mindenszentek (nov. 1.)	810
Szeplőtelen fogantatás (dec. 8.)	817
Szent István első vértanú (dec. 26.)	824

Előszó

Liturgikus papi segédkönyv van a kezünkben. Örömmel teszek eleget volt tanítványom és jelenlegi munkatársam ama kívánságának, hogy a gyűjteménykötet elé néhány szót írjak. A munka mindvégig hűségesen megvalósította elgondolásaimat és a szerkesztésben követte irányításomat.

A II. Vatikáni zsinattal hazánkban is nagy lendületet vett a hívek lelkiéletének liturgikus elmélyítése. Az 1969. április 6-án megjelent új „Ordo missae” pedig minden jel szerint véglegesen pontot tett arra az alakulásra és fejlődésre, amely a zsinat liturgikus konstitúciójában sikeresen lezáródott. Ma a kezünkben van az új miserend a „missa typica” nemesen leegyszerűsített alapformájával és megjelent a három évre szóló perikóparendszer is. Jelen gyűjtemény – mint az itthoni próbálkozások első foglalata – valóban nem jelenhetett volna meg időszerűbben.

Az „igehirdetés és liturgia”, vagyis a kinyilatkoztatás révén kapott isteni szónak a keresztény közösség előtti hirdetése és kifejtése, valamint a liturgikus, az istentiszteleti tevékenység, mint lelkipásztori munkánk két alapvető megnyilvánulása jelen összefüggésben elsősorban a szentmisé kívánja szem előtt tartani. A szentmise bemutatása mint Krisztusnak és a hierarchikusan tagolt Isten népének közös cselekménye az egész keresztény életmegnyilvánulás középpontja.

Az Úr vacsorájának eucharisztikus megünneplése kettős értelemben jelenti az egész újszövetségi istentiszteleti rend csúcspontját. Egyrészt itt megy végbe a világnak szüntelen megszentelése Jézus Krisztusban, másrészt a szentmise mindannak a tiszteletnek, engesztelésnek, hálaadásnak és könyörgésnek, vagyis annak a kultusznak a foglalata, amelyben az emberek a mennyei Atyát részesítik, amikor Őt Krisztus, az Isten Fia által imádják.

A szentmise egyetlen kultikus aktus, amely két lényegesen és szervesen egymáshoz tartozó részből áll, az igének és az eucharisztiaának liturgiájából. Magától értetődő, hogy a liturgia fogalmát itt nem rubricisztikai, hanem kultikus értelemben kell vennünk. A liturgia eszerint a „leiton ergon”, a közösség, vagyis az újszövetség Isten népének istentiszteleti egysége és cselekvése. Úgy is mondhatjuk – a „prex eucharistica” záróakkordját idézve: a papság és a hívek Krisztus által, Krisztussal és Krisztusban megvalósult és szavakban és gesztusokban kifejezett tisztelete és dicsőítése a mennyei Atya iránt a Szentlélek kegyelmi erejének egyesítő kiáradásában.

A keresztény ember a keresztségben Krisztus életére és halálára van megkeresztelve, vagyis a Szentlélek erejében részt kap Krisztus életének és halálának, mint érdemszerző cselekedeteknek kegyelmeiből (Róm 6,4; Ef 2,6; Kol 3,1). Ezért a keresztény élet megvalósítása szüntelenül azt igényli, hogy a Krisztusban megtörtént kinyilatkoztatásnak szavát halljuk és az Istenember egyetlen nagy közvetítői és megváltói művének is részesei lehessünk. „Mi emberek, Krisztus húsvéti misztériumának részesei leszünk a keresztség által, amikor Krisztussal együtt meghalunk, vele eltemetkezünk, hogy vele együtt fel is támadjunk.” Az egyház sohasem mulasztotta el, hogy amikor gyermekei a húsvéti misztériumok megünneplésére összejönnek, először felolvassák mindazt „amik Róla állnak az egész szentírásban” (Lk 24,47.), utána bemutassa az Eucharisztiaát, amelyben „halálának győzelme és diadala újra megjelenül” és egyúttal hálát adjon „Istennek szóval ki nem fejezhető nagy ajándékáért” (2Kor 9,15), Krisztus Jézusban, „az ő dicsőségének dicséretére” (Ef 1,12), – mégpedig a Szentlélek ereje által.” (Lit. konst. 6.)

A liturgiának e mély tartalma és üdvösséges jelentősége miatt „az anyaszentegyház nagyon is kívánja, hogy valamennyi hívőt vezessenek el a liturgikus cselekmények bemutatásakor ahhoz a teljes, tudatos és cselekvő részvételhez, amit magának a liturgiának a

természete is megkíván. De erre a krisztusi nép „mint választott nemzetség, mint királyi papság, mint szent nemzet, mint tulajdonul szerzett nép”, a keresztség által nemcsak jogot kapott, hanem kötelessége is lett.” (Lit. konst. 14.)

A most megjelenő liturgikus segédkönyv, melynek folytatását bizvást várjuk, az imént vázolt szempontok figyelembevételével készült. Korszerű „kerymatikus” igehirdetési anyagot kíván nyújtani. Nincs szó egészen vagy félig kész szentbeszédekről. Minden vasárnap anyaga három fő részre tagolódik és az első rész újból háromra a három évre beosztott perikópa anyagnak megfelelően. Az egyes évek jelei: A), B), C). Közöljük minden perikópa szövegét, hogy könyvünk használhatóságát ezzel is fokozzuk. A szövegeket rövid exegetikai megjegyzések követik, elsősorban az illető vasárnap, ill. ünnep főgondolatának megfelelően, a három szövegnek lehetőleg összefüggő szemlélete alapján. Ezt követi általában a liturgikus utalás a szentmisében megvalósuló krisztusi kultuszmisztérium két középpontjára, a kereszthalál áldozati valóságára, amelyben saját áldozatunkkal mi is benne foglaltatunk és az áldozat beteljesedésére, a szentháromságú Istennel való egyesülésre a szentáldozásban. A II. rész részint teológiai elmélyítést adja az olvasmányokkal kapcsolatos kérdéseknek, ill. szemelvényeket hoz a múlt és a jelen nagyjaitól, tehát a szó teljes értelmében nyersanyagot ad. A III. rész vázlatsorozat, mely hit- és erkölcsi életünk elmélyítését és a mindennapi, főleg a közösségi életre küldetési alkalmazását kívánja nyújtani az igének.

A liturgikus reform végrehajtásának fontossága és a hívek lelki életének gyökeresebb kegyelmi megalapozása voltak e munka elsődleges sugalmazói. Mindazoknak, akik akár gazdag ötletekkel vagy gondolatokkal, akár a technikai kivitelezés szempontjából hozzájárultak e kötet megjelenéséhez, köszönetet mondunk. Külön is köszönet illeti dr. Csógl János, dr. Goják János és dr. Kelemen Vendel segédlelkész atyákat.

Adja a jó Isten, hogy híveink életében e papi segédkönyv nyomán sok keresztényi és emberi áldás fakadjon.

Pécs, 1969. aug. 1.

Dr. Cserháti József
pécsi püspök

Ádvent 1. vasárnapja

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (Iz 2, 1–5): *„És leszen: az utolsó időkben az Úr házának hegye szilárdan áll majd a hegyek tetején, és magasabb lesz a halmoknál; hozzátódnak mind a nemzetek, és odamegyen számos nép, és így szólnak: Rajta! Menjünk fel az Úr hegyére, és Jákob Istenének házához, hogy megtanítson minket utaira, és ösvényein járjunk, mert a Sionról jó a tanítás, és Jeruzsálemből az Úr igéje. És ő tesz majd ítéletet a nemzetek között, és szolgáltat igazságot számos népnek: és ők kardjaikat ekevasakká olvasztják, és lándzsáikat sarlókká. Nemzet nemzet ellen nem emel kardot, és nem tanul többé hadviselést. Jákob háza, jöjjetek, és járjunk az Úr világosságában!”*

Ez az olvasmány költemény formájában megírt messiási jövendölés melynek szinte szó szerinti megfelelője Mik 4,1–3-ban olvasható.

Első része Jeruzsálem jövendő dicsőségét szemlélteti azzal, hogy minden hegynél magasabb hegyen áll majd a templom. Jézus beszédében a hegyen épült város és a tartóra helyezett gyertya ennek a megfelelője (Mt 5,14–15). Jeruzsálem utódában, az egyházban teljesedik be igazán ez a jövendölés, mely valóban – mint a II. vatikáni zsinat is hangsúlyozza – *signum elevatum in nationes*, Isten jele a világban.

Második része azt írja le, hogyan térnek a nemzetek Jeruzsálemhez, ill. az egyházhoz. Fogékonyak lesznek az Úr tanítására, *utait* és *ösvényeit* keresik. E két szó itt nem a mózesi Törvényt jelenti, hanem Isten bármiképpen megmutakozó akaratát. Tartalmilag kapcsolódik az út és ösvény képéhez a *világosság* is (5. v.), mely nélkül az utat nem látja az ember. Jézus magát útnak, igazságnak és a világ világosságának nevezte, hiszen benne jelent meg nyilvánvalóan, melyik az életre vezető út, hogyan kell azon járnunk. Ezt a mintát hirdeti és kopírozza az egyház. A szentek ennek az egy útnak; Krisztusnak sok egyéni változatát mutatják be, az egyház pedig a koronkint változó igényekhez alkalmazza Krisztus örökérvényű példáját és tanítását. Egyénekenként és koronkint másként kell megvalósulnia az igazságnak, hogy valóban ugyanaz legyen.

Harmadik része a megtartott isteni törvény gyümölcseit mutatja be: a nemzetek közötti békét, amikor a fegyverekből a termelő munka szerszámai lesznek. Ez azáltal lesz lehetséges, hogy Isten akaratát, törvényét fogadják el legfőbb normának vitás ügyeik rendezéséhez, amennyiben egyáltalán lesznek még ilyen ügyek. Szt. Pál mindenesetre azt ajánlja a korintusiaknak (1Kor 6), hogy addig is, amíg ez a tökéletes állapot elkövetkezik, bízzák Istenre az igazságszolgáltatást. A rosszat jóval viszonzva tesszük ellenfelünket is hajlamosabbá az igazság és szeretet gyakorlására. Ezáltal is a messiási ország megvalósulását segítjük elő.

II. OLVASMÁNY (Róm 13, 11–14): *„Testvérek, ismerjétek fel az időt. Itt az óra, hogy felébredjétek az álomból; üdvösségünk közelebb van, mint amikor hívők lettünk. Múlóban az éjszaka, a nappal pedig közel. Vessük le tehát a sötétség tetteit és öltjük fel a világosság fegyvereit. Éljük tisztességesen, mint nappal, ne evés-ivásban és részegeskedésben, ne tisztátalanságban és tobzódásban, Ne civódásban és versengésben. Inkább öltözzétek magatokra Urunkat, Jézus Krisztust, és ne dédelgessétek testeteket, nehogy bűnös kívánságokra gerjedjen.”*

Megfogyatkozott a római hívek buzgósága. Érződött a pogány múlt és a pogány környezet visszahúzó ereje. Ezért az apostol, miután az előző fejezetekben (12–13) felsorolta keresztény ember kötelességeit, most azzal ad nyomatékot szavainak, hogy Krisztus eljövételét eszközbe juttatja. A megtérésük óta eltelt idő közelebb hozta Krisztus második eljövételét – akár az egyéni emberhez a halálban, akár az emberiséghez a világítéletben. Az éjszaka múltfélben van. Egyre rövidebb lesz a világ életének az a szakasza, amelyben akár azt is hirdetheti az ember, hogy meghalt az Isten. Közeledik az „Úr napja”, amikor Isten úgy nyilvánítja ki magát, hogy nem lehet tudomást nem venni róla és nem lehet semmiféle teremtménnyel összetéveszteni. Mi a nappal fiai vagyunk, a világosság fiai, öltük fel tehát a nappali ruhát és vessük le a sötétség cselekedeteit. Hiszen bármikor ránk köszönhet a nappal. A világosság fegyvereit, a nappali ruházatot felölteni egyet jelent a Jézus Krisztusba való öltözéssel. Ez titokzatos, szentségi módon megtörtént a keresztségben. Ez Isten műve az emberen. Hátra van az ember műve: Isten segítségével egyéni erőfeszítéssel, tudatos állásfoglalással is magunkévá kell tennünk azt, amit ajándékba kaptunk. Hiszen amikor az Úr napja felvirrad, a mi igazi valónk is ki fog derülni. Akkor minden azon fordul meg, hogy Fiára ismer-e bennünk is az Atya.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 24,37–44): *„Az időben így szólt Jézus tanítványaihoz: Ahogyan történt Noé idejében, olyan lesz az Emberfiának az eljövetele is. Miként ugyanis azokban a napokban, a vízözön előtt ettek, ittak, nősültek, férjhez mentek egészen addig a napig, amelyen Noé bement a bárkába. Semmit sem tudtak, amíg rájuk nem tört a vízözön, és el nem sodort mindent, így lesz majd az Emberfiának a megjelenésével is. Akkor, ha ketten lesznek a mezőn, az egyiket felveszik, a másikat otthagyják. Legyetek hát éberek, mert nem tudjátok, melyik órában jön el Uratok. Ezt pedig értsétek meg: ha a ház ura tudná, hogy a tolvaj éjszaka mikor jön, bizonyára vigyázna, és nem engedné házába betörni. Legyetek tehát készen, mert amely órában nem gondoljátok, akkor jön el az Emberfia.”*

Éberségre van szükség. Sok ember hiába látja az egyházat, Péter hajóját, mely pedig a bekövetkező isteni ítélet jele. Noé kortársai is nyilván látták az épülő hajót, mégis meglepetésszerűen érte őket az ítélet. Nemcsak Jeruzsálem váratlanul bekövetkező pusztulása volt tehát előképe az ítéletnek, hanem az volt a vízözön is. Az egyház olyan, mint Noé épülő hajója: az ítélet jele és a szabadulás eszköze. Átala menekül meg mindaz, aki megmenekül.

B)

I. OLVASMÁNY (Iz 63,16b–17; 64,1; 3b–8.): *„Te, Uram, vagy a mi atyánk, öröktől fogva Megváltónk a te neved. Miért hagytál minket, Uram, utaidról eltévelyedni? Miért keményítetted meg szívünket, hogy ne féljünk téged? Fordulj vissza szolgálóidért, örökrészed törzseiért.*

Vajha szétszakítanád az egeket és leszállnál, és megolvadnának színed előtt a hegyek! Leszállanál, és színed előtt megolvadnának a hegyek! Sohasem lehetett hallani, sem fül fel nem fogta, szem nem látta, Isten, rajtad kívül, amit a téged váróknak készítettél! Eléje sietsz az örvendezőnek, és annak, ki igazságot cselekszik, kik utaidon megemlékeznek rólad. Íme, haragra gerjedtél, mert bűnöket követtünk el, bennük maradtunk mindig; vajha megszabadulnánk! Olyanok lettünk mindnyájan, mint a tisztátalan, és minden igazságosságunk olyan, mint a havibajban szenvedőnek ruhája. Lehullottunk mindnyájan, mint a falevél, és gonoszságaink, mint a vihar, elsodortak minket. Nincs senki sem, ki segítségül hívná nevedet, ki felkelne és beléd kapaszkodnék; elrejtetted előlünk arcodat, és

összetörtél minket gonoszságunk által. Nos, Uram, te a mi atyánk vagy! Mi vagyunk az agyag, és te vagy a formálónk, kezed művei vagyunk mindnyájan!”

Akárcsak mi az Úr imádságában, a próféta is atyának szólítja a nép nevében Istent, hiszen éppen a gyermeknek kijáró atyai szeretetre, gondoskodásra akar apellálni. Csak Isten szabadíthatja meg a népet, senki más. A 17. v.-ben található szemrehányást („Miért keményítetted meg szívünket...”) szt. Jeromos találóan úgy értelmezi, hogy Isten türelme, amellyel javulásunkat várja, üdvösségünket akarja, azok részére, akiből a kellő jóakarát hiányzik, a megátalkodottság elősegítője lesz. Kérésének támogatására hivatkozik Isten hű szolgálóira, továbbá arra, hogy Izrael Istennek sajátja. A prófétában felülkerekedik a bizakodás és kéri, hogy Isten jelenjen meg hatalmával, fenségével és zúzza szét választottainak ellenségeit, adja jelét népe iránti szeretetének. Hiszen eddig is számtalanszor bebizonyította, hogy olyat képes tenni, amit a bálványistenektől senki sem látott még. Szt. Pál (1Kor 2,9) idézi ezt a helyet és a kinyilatkoztatásra alkalmazza.

Megrázó erővel rajzolja meg a próféta a bűn következményeit: Isten előtt utálatossá váltak; egyik bűn a másikat szerzi és végül sodró árként elragadják az embert. Kislelkűség vesz erőt az embereken és kétségbeesés: nem is mernek már Istenhez fordulni.

Isten Jézus Krisztusban valódi teofániát művelt, a régieknél sokkal tökéletesebbet, de nem hatalmának mérhetetlenségét, hanem irgalmának és emberszeretetének végtelen gazdagságát mutatta meg. Ahol eláradt a bűn, túláradt a kegyelem.

Kettős kérés fogalmazódik meg szívünkben: a megváltás nagyszerű ajándékát tudjuk jobban becsülni azáltal, hogy őszinte megdöbbenéssel nézzük a bűn félelmetes erejét. Ez az erő ma is megtapasztalható a világban: a gyilkosságok, erőszakosságok, faji megkülönböztetés stb. szörnyű tényeiben. Kérjük az Urat, hogy rajtunk, egyházán keresztül is mutassa meg hatalmát és irgalmát. Tudjon az egyház minél több módon és minél hatékonyabban hozzájárulni a bajok orvoslásához, a bűn erejének visszaszorításához azáltal, hogy fogyatkozás nélkül érvényesíti Isten kegyelmét a működésében.

II. OLVASMÁNY (1Kor 1,3–9): *„Kegyelem és békesség nektek Atyánktól, az Istentől és Jézus Krisztustól, a mi Urunktól. Veletek kapcsolatban szüntelenül hálát adok az Istennek azért az isteni kegyelemért, amelyet Krisztus Jézusban nyertetek. Benne gazdagok lettetek minden tanításban és ismeretben. A Krisztus melletti tanúságtétel is megszilárdult köztetek, így semmi kegyelmet sem nélkülöztök, miközben Urunk, Jézus Krisztus megjelenését várjátok, aki mindvégig megerősít titeket, hogy feddhetetlenek legyetek Urunk Jézus Krisztus napján. Hűséges az Isten, aki meghívott Fiának, Jézus Krisztusnak, a mi Urunknak közösségébe.”*

Az apostol – látva a hívek mintaszerű életét (a hibák ellenére) – Istennek ad hálát a kegyelemért, mely nemcsak a híveket gazdagította, hanem az Isten Országának megvalósulását is előmozdította, hiszen életükkel tanúságot tettek Krisztus mellett. Életükre rányomta bélyegét az a tudat, hogy Krisztus megjelenése közel van, bármikor bekövetkezhet. Az Izajásnál olvasható „utolsó időkben” ugyanazt jelenti, mint a prófétáknál ált. szereplő „Úr napja.” Ennek az eszmének újszövetségi továbbfejlődése az itt szereplő „Urunk Jézus Krisztus napja”. Az ítélet napjáról van tehát szó. Ahogyan Isten irgalma és emberszeretete Jézus Krisztusban jelent meg, úgy az ítéletet is Ő fogja végrehajtani. Az ítélet napjáig tartó hűség Jézus Krisztus ajándéka, aki megerősít bennünket; hűségünk biztosítéka Isten hűsége, aki – ha meghívott bennünket Jézus Krisztus közösségébe – nem változtatja meg állhatatlanul üdvözítő szándékát.

AZ EVANGÉLIUM (Mk 13,33–37): *„Az időben így szólt Jézus tanítványaihoz: Vigyázzatok, legyetek éberek, mert nem tudjátok, mikor jön el ez az idő. Éppen úgy, mint az*

idegenbe készülő ember, aki otthagyja házát és szolgálóira bizza vezetését, mindegyiknek kijelöli a maga feladatát, a kapusnak is megparancsolja, hogy virrasszon. Legyetek hát éberek. Nem tudjátok ugyanis, mikor érkezik meg a ház ura: lehet, hogy este, lehet, hogy éjjelkor, vagy kakasszóra, vagy reggel. Ne találjon alva, ha váratlanul megérkezik. Amit nektek mondok, mindenkinek mondom: Legyetek éberek!”

Virrasztani annyit jelent, hogy az „éjszakában” élünk ugyan, de nem vagyunk az „éjszakáé”. Reméljük és várjuk Jézus visszatérését. Bármikor készek vagyunk fogadására. Hiszen a világosság fiai vagyunk és így természetes magatartásunk az éberség. Ez az éberség, mellyel Jézust várjuk, szorosan összefügg azzal, mellyel az ördög kísértését, cselvetéseit fogadjuk. Jézus hangsúlyozza az Olajfák hegyén, hogy a virrasztást imádsággal kell összekapcsolni. Ez természetes is, hiszen Isten segítsége nélkül, a Hozzá fűződő szeretetkapcsolat megerősítése nélkül a kísértést nem tudjuk legyőzni.

Alkalmazások

1. Öltsétek magatokra Jézus Krisztust!

Az erényes élet célját és tartalmát foglalja össze ez a mondat.

a) Világos ebből, hogy az erényes élet nem állhat a helytelen cselekedetek elhagyásából. Nem elég magunknak vagy másoknak csak azt hangsúlyoznunk, mit nem szabad tennünk. Minél vonzóbban kell szemünk elé állítanunk Jézus Krisztus példáját. Aki valóban nevelni akar, nem alapozhat csupán a félelem erejére, hanem a jónak, nemesnek természetes vonzóerejét igyekszik kihasználni.

b) A felöltés első tekintetre a külsőség képét idézi. Valójában olyan az a felöltözés, mint amikor a fák virágba borulnak, vagy gyümölcstől roskadoznak. Ami bennünk szunnyadt, az valósult meg, vált láthatóvá, ténylegessé. Jézus Krisztust felöltetni tehát azt jelenti, hogy az a mag, amelyet Isten a keresztségben szívünkbe helyezett –, melynek következtében Isten fiainak neveznek bennünket és azok is vagyunk – ez a mag kifejlődik, termést hoz.

c) A felöltözés célja az, hogy Krisztuséhoz hasonlóan a mi testünkben is megdicsőüljön a mennyei Atya. „Úgy világoskodjék világosságtok az emberek előtt, hogy lássák jótetteiteket és dicsérjék mennyei Atyátokat!” (Mt 5,16) Tanúskodnunk kell a világosságról, a nappalról, mely fel fog virradni.

Másrészt, kibontakozásunknak ez az egyedül lehetséges útja. Természetünket Isten olyan hatékonyan rendelte, állította be a Jézus Krisztushoz való hasonlóságra, arra, hogy „keresztlevelünk Jézus élettörténetének egy lapja legyen” (K. Rahner), hogyha ezt el nem érjük, torzók maradunk.

Kérésünk tehát ez legyen: Istenem, legyek én a te dicsőséged és légy te az én boldogságom!

2. A második megtérés

Az apostol szavaival az egyház megtérésre szólít fel bennünket. Kít az első megtérésre, kít a másodikra. Az első megtérés így fogalmazható meg: inkább meghalok, de halálos bűnnel nem bántom meg Istent. A második megtérésnek ez a programja: Istent semmiféle bűnnel, még bocsánatossal sem akarom megbántani. Vagy: Istennek semmiesetre sem akarok nemet mondani. Bármit kíván tőlem. A második megtérésig is el kell jutnia mindenkinek, aki üdvözülni akar. Ha nem jut el a földön, eljut a tisztítóútzben. Üdvözülni enélkül nem lehet. Különböző képekkel fejezték ki ezt az állapotot a szentek. Szt. Pál Jézus Krisztus rabszolgájának nevezte magát; Keresztes szt. János úgy jellemzi ezt a változást, hogy a

szolgából barát lesz. Loyolai szt. Ignác szóhasználatával: a katonából, lovagból hűséges társ, bizalmas. A második megtérés is elsősorban Isten műve az emberben. A külső és belső kereszték súlya alatt kínosan vergődik rendetlen önszeretetünk. Isten szeretete, kegyelme arra ösztönzi szívünket, hogy adja át magát egészen az Ő szent akaratának. Sokszor kell igazi komoly elszánással kimondani: legyen meg a te akaratod, amíg valóban egész szívünket át tudjuk adni Istennek, minden fenntartás nélkül.

Kezdem az új egyházi évet azzal a komoly elhatározással, hogy megtérek. Ha kell, először, ha azon már túl vagyok, másodszor.

C)

I. OLVASMÁNY (Jer 33,14–16): *„Íme napok jönnek, úgymond az Úr, és valóra váltom azt a jó ígét, amelyet Izrael házáról és Juda házáról mondtam. Azokban a napokban és abban az időben kisarjasztom Dávid igaz sarjadékát, ki majd jogot és igazságot teremt az országban. Azokban a napokban megszabadul majd Juda és Jeruzsálem biztonságban lakik, és ezzel a névvel illetik majd: „Az Úr, a mi igazunk.”*

A jó ige a Messiásra vonatkozó isteni ígéret. Dávid igaz sarjadéka a Messiás, akinek uralma jogot és igazságot biztosít mindenki számára. „Az úr a mi igazunk” név is arra utal, hogy a Messiás lesz az az Úr, aki a népnek igazságot szolgáltat. Mindkét kifejezés: „Dávid igaz sarja”, ill. „az Úr a mi igazunk” azt a gondolatot fejezi ki, hogy az Úr maga lesz népének pásztora. Kitűnik ez különösen a 23. f.-tel való összevetésből (l. még Ez 34. f.-ét), ahol Isten korholja a nép vezetőit, őket teszi felelőssé azért, hogy a nép fogságba jutott, szétszóródott és Dávid ivadékában olyan pásztort ígér, aki teljesen egyet akar Istennel, aki által valóban maga Isten lesz a nép pásztora. Ezt a jövendölést alkalmazza magára az Úr Jézus, amikor azt mondja magáról, hogy ő a jó pásztor (Jn 10,11–16).

Az egyházban a Szentlélek által valóban maga Isten vezeti népét. A bűn fogságából kiszabadított emberek a szabadságnak, teljes értékű életnek egyre magasabb fokára jutnak el vezetésével. A pásztor-eszme utal arra is, hogy célunk a földi élet körén túl van és ahhoz csak a pásztor vezetésével juthatunk el. Pásztorunk szava szól hozzánk a szentmise olvasmányaiban, sőt a szentbeszédben is.

II. OLVASMÁNY (1Tessz 3,12–4,2): *„Testvérek: gyarapítson és gazdagítson titeket az Úr a szeretetben egymás és mindenki iránt, mint ahogy mi is szeretünk titeket. Tegye állhatatossá szíveteket, hogy feddhetetlen szentségben állhassatok Istenünk és Atyánk elé, amikor Jézus, a mi Urunk eljön összes szentjeink kíséretében.*

Végül kérünk és intünk titeket, testvérek, Urunkban, Jézusban: Megtanuljátok tőlünk, hogyan kell Istennek tetsző életet élnetek; éljete is hát így, s haladjatok egyre előbbre. Hiszen tudjátok, milyen utasításokat adtunk nektek Urunk Jézus által. Az az Isten akarat, hogy szentek legyetek.”

A jóban való állhatatosság nagy kegyelmét kéri az apostol hívei részére. Az olvasmány első szakasza ima, amely az apostol legfontosabb kéréseit foglalja magában. Az állhatatosságot talán azért említi utolsó helyen, hogy fontosságát kiemelje, hiszen az állhatatosság nélkül a többi erénynek és jócselekedetnek sem látjuk hasznát.

Az ádvent figyelmeztet az Úrral való találkozásra, az olvasmány pedig arra, hogy a szent Istennel való találkozásra igyekeznünk kell nekünk is szentté lenni. Akkor fogunk „összeilleni” és Istenben a boldogságunkat megtalálni.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 21, 25–28, 34–36): „Az időben így szólt Jézus tanítványaihoz: *Jelek lesznek a napban, holdban és csillagokban, a földön pedig kétségbeesett rettegés a népeken a tenger zúgása és a hullámok háborgása miatt. Az emberek megdermednek a rémülettől, és a világra zúduló szörnyűségek várásában. A mindenség összetartó erői megrendülnek. Akkor majd meglátják az Emberfiát: felhőn jön, nagy hatalommal és dicsőséggel. Amikor ez teljesedésbe kezd menni, nézzetek fel és emeljétek fel fejetekeket! Megváltások ideje közel van!*

Vigyázzatok magatokra, nehogy elnehezítsék szíveteket a bor és a mámor, meg az élet gondjai és készületlenül érjen benneteket az a nap; mint a tör, úgy fog lecsapni a föld színének minden lakójára. Virrasszatok hát és imádkozzatok szüntelenül, hogy megmeneküljétek attól, ami majd bekövetkezik és megállhassatok az Emberfiának színe előtt.”

Vessük össze ezt a szakaszt Iz 13,10-zel és rögtön látjuk, hogy a jövődőlés elemeit nem is olyan könnyű szétosztani aszerint, hogy melyik vonatkozik Jeruzsálem pusztulására és melyik a világ végére. A prófétánál ui. ezt olvassuk a Babilonra váró büntető ítélettel kapcsolatban, melyet a médek hajtottak végre: „Bizony az ég tündöklő csillagai nem árasztják fényüket; elsötétül a felkelő nap, s a hold nem világít fényével.” A zsidó apokalipszisek szokását követve, a város pusztulását is kozmikus katasztrófa képével írja le Jézus, amit annál is inkább megtehetett, mivel a pusztulásban a világ pusztulásának előképét látta. Azt is kifejezi tehát ezzel a leírással, hogy a város pusztulása döntő lépés azon az úton, mely Jahve királyi uralmának az egész világra való kiterjesztéséhez vezet. Másrészt viszont az az ószövetségi eszme is kifejeződik ebben, hogy az eljövendő istenország „új teremtés”, mely a régi romjain emelkedik. Jeruzsálem pusztulása jelképezi tehát a régi típusú teremtés végét és az újnak kezdetét. Az Emberfia, aki a felhőkön jön, nyilván azonos a Dániel által megjövendölt titokzatos alakkal: „... láttam az éjszakai látomásban, hogy íme az ég felhőiben valaki jött, aki olyan volt, mint az Emberfia, s amikor az Ősöregig eljutott... és Ő hatalmat, méltóságot, országot adott neki, hogy minden nép, törzs és nyelv neki szolgáljon, és hatalma örök hatalom legyen ...” (Dán 7,13–14)

Saját életünknek eseményeit is próbáljuk úgy tekinteni, mint jeleket, melyekkel Jézus „jelentgeti magát”.

Alkalmazások

1. Vizsgálj meg magadat!

Az új egyházi évet kezdjük alapos lelkiismeret-vizsgálattal. A gyakran hallható panasz: mindig ugyanazt kell gyónnom, – arra vall, hogy a gyónó felületesen ismeri magát. Az autóját bizonyára jobban ismeri.

a) Mi a te Achilles-sarkad? Melyik az a pontja jellemednek, amiben a leggyengébb vagy, ahol leggyakrabban vétkezel, vagy ami legtöbb botlásod forrása? Ne feledd, hogy a lánc csak olyan erős, amilyen erős a leggyengébb szeme.

b) Lásd meg főhibád kettős arcát: ami a legveszélyesebb buktató, az egyben felemelkedésed alapja is. Amelyik szenvedélyünk a legerősebb, annak helyes irányba terelésével jutunk a legmagasabbra. A szenvedély rossz tanácsadó, de jó segítő. Loyolai szt. Ignác becsvágyát és küzdőkedvét Isten dicsőségének szolgálatába állította. Szalézi szt. Ferenc lobbánékony természetének megfékezésével jutott igazán magasra. Ilyen értelemben is mondhatjuk, hogy elárad a bűn, ott túlárad a kegyelem.

2. Miről beszél az ádventi koszorú?

Zöld színe a reménységet hirdeti, mely eltölti szívünket. A keresztény remény a reménytelenség talaján fakad. Az ember felméri saját helyzetét: bűnét és következményeit és felismeri helyzete reménytelenségét. Nincs másban reménye, mint Istenben.

A *lila* a bánat színe, mellyel bűneinket siratjuk. A bánatból fakad az igazi keresztény öröm. A megbocsátásban megismerjük Isten irgalmát. Isten vigasztalását várjuk, nem magunkat akarjuk vigasztalni. (Milyen könnyen megvigasztalódik az ember!) „Boldogok, akik sírnak, mert vigasztalásban részesülnek.”

A *fény*, melyet a gyertyák árasztanak, az Istentől kapott megvilágosítást jelképezik, melyben azonban azok részesülnek, akik merik vállalni Isten titkainak vakító sötéttségét, rendelkezéseinek áthatolhatatlan bölcsességét, általában Istennek azt a bölcsességét, mely a világ szemében oktalanság.

Néha a kerülő út vezet hamarabb célhoz. Ha a boldogító reményt, a szívderítő örömet és az életre vezető fényt keresed, lépj erre az útra, melyről az ádventi koszorú beszél!

II. Teológia

Krisztus érkezése és az ítélet

Az ádvent akkor és most

Az ádvent magyar jelentése érkezés. A karácsony előtti néhány hét a Jézus születése előtti századokat idézi. Azokra az emberekre gondolunk, akik csak vágyakoztak a Megváltó után, várták eljövetelét. De túl az emlékezésen, felélesztjük lelkünkben az ő érzéseiket, sóvárgásukat és készülődésüket. Az ádvent tehát nem üres megemlékezés csupán, hanem azonosulás az Ószövetség Krisztust váró népével. Azokkal, akik a homályban botorkáltak és sóvárogva várták a hajnalt, a fényt. Mégse gondoljuk, hogy a történelmi ádvent felidézése a legfontosabb. A lényeg a mi adventünk, a mi krisztusvárásunk. A mi adventünk azon múlik, hogy egzisztenciális szükségünk-e Jézus Krisztus. Sorsproblémáinkat Vele oldjuk meg? Központja és célja életünknek?

Ma az egyház liturgiájában találkozhatunk Krisztussal. Színek, képek és szimbólumok mögé rejtve isteni erejét, közénk jön minden szentmisében. A hitben találkozunk Vele. Iránymutató szavát halljuk a szentírásból és az igehirdetésből. Az eucharishtiában Vele egyesülünk. A szentségekben az Ő ereje áramlik belénk. A liturgia, a templom nekünk Betlehem, Kafarnaum és a Golgota.

Minden várakozásunkat mégsem elégíti ki Krisztusnak a szent liturgiában történő érkezése. Az igazi, a nagy mégiscsak az eszkatologikus, megjelenése a világ végén. Ma meg kell elégednünk a jelképekkel, a színekkel. Akkor isteni hatalmának, szépségének, jóságának teljes ragyogásában jön közénk. Megszűnik a jelkép, véget ér a rejtőzés. Látni fogjuk úgy, amilyen valójában.

A történelmi fejlődés iránya

A pogány világ fölfogását fejezi ki a régi közmondás: semmi sem új a nap alatt. Sötét pillanatainkban egyetértünk ezzel a közmondással. Úgy érezzük, az emberi történelem nem egyéb, mint szakadatlan föl és alá. Mindig oda térünk vissza, ahonnét elindultunk. Szívesen mondogatjuk: az ember ma sem más, ma sem különb, mint volt tíz- vagy százezer évvel ezelőtt. Akkor kőbaltával állt lesben a szomszéd barlang előtt, ma géppisztollyal és atombombával ront szomszédjára. A másik vélemény éppen az ellenkezőt állítja: hol vagyunk

már attól a tegyük fel tízezer évvel ezelőtti történelmi pillanattól, amikor az első íj készült el a földön. Ma a Holdra repül az ember. Micsoda szédületes technikai fejlődés, micsoda fejlődése az emberi tudománynak.

Mind a két vélemény szélsőséges álláspont. Azért lehetséges, mert a technikai és erkölcsi fejlődés nem fedi egymást. A tudományos eredmények még nem teszik nemesebbé, különbbé az embert. Az ember nem több és nem különb emberségében és erkölcsiségében azért, mert kőbalta helyett géppisztolyt szorongat, vagy azért, mert nem tevén, hanem rakétán utazik. Ha nem is fedi egymást a tudományok és az erkölcs fejlődése, mégis meg kell állapítani, hogy nemcsak a tudományok és a technika fejlődött, hanem az ember is előrébb jutott, különb lett az évezredek folyamán. Az emberiség nemesebbik fele szakadatlanul munkálkodik a vad erkölcsök, az önzés és erőszak megfékezése és visszaszorítása érdekében. Ebben a munkában oroszlánrészt vállaltak a vallások.

Sokszor eszembe jut: Bekövetkezik-e egyszer majd a jók összefogása? Félretéve előítéleteket, világnézetből és vallásból stb. adódó különbségeket, kezet nyújtanak-e egymásnak a jók, hogy együtt dolgozzanak a különb emberért, a holnap emberéért, aki letéve önzését, számítás nélkül tud szeretni és dolgozni a másikért. Üres ábrándok lennének az ilyen gondolatok? Lehetséges. De egyszer egy napon talán mégis valóra válik ez az összefogás: a jók összeesküvése. Ez lenne az igazi forradalom, amely a jobb jövőt hordozza méhében.

A technika és a tudomány mérőföldes léptekkel haladnak, az erkölcsök azonban ólomlábakon. A sok-sok fáradásnak, a vallások próbálkozásainak ellenére. A nemesebb erkölcsöket hirdető kereszténység vetése, sok századon át hirdetett elvei lassan-lassan mégiscsak kezdenek beérni. Igaz, a gyümölcs sokszor eltér a magtól, amit a kereszténység ültetett el. De ezen talán nem szabadna csodálkoznunk. A mag mindig más, mint a termés, látszólag egyszerűbb és tökéletlenebb.

A kereszténység eszméi, elvei, életerejé és lendülete egy valakiben koncentrálódik, egy valakiben mintegy megtestesül: ez a valaki Jézus Krisztus. Tehát a hasonlatot folytatva azt a meglepő kijelentést kell megkockáztatnunk, hogy az a bizonyos mag, melyből a holnap vetése sarjad, a holnap különb, nemesebb embere, az a mag Jézus Krisztus.

Gondolatmenetünk talán megalapozatlannak tűnik. Elfogultsággal bélyegezhetnek. Azonban ha valaki veszi a fáradtságot és előítélet nélkül átgondolja a kérdést, igazat ad nekünk. El kell ismernie, hogy az új kor emberének eszméi szinte kivétel nélkül az evangéliumban gyökereznek. Döntő fordulatot adott az új kor történelmének a francia forradalom. Tudjuk jól: a szabadság, egyenlőség, testvériség hármasságát írta zászlóira. Az egyenlőség, a testvériség, a szabadság gondolata központi helyet kapott az apostolok és első térítők igehirdetésében. Annyira nyilvánvaló, hogy még bizonygatni sem kell. Tudja mindenki, aki egy kicsit is járatos az evangélium világában. Az egész földgolyót átjárja manapság a béke vágya. Van-e keresztényibb, krisztusibb gondolat, mint a béke? Az a béke, mely nem az erőegyensúlyon, nem szuronyok hegyén nyugszik, hanem megértésen, a barátságon. Az embertestvériség mai neve szolidaritás, esetleg nemzetközi együttműködés, vagy – ha jobban tetszik – a gazdaságilag elmaradt népek megsegítése. A szabadság, az emberi méltóság, a kizsákmányolás és elnyomás megszüntetésének igénye krisztusi talajból fakad. Sőt, nem kell megriadni a szótól: a javak közös birtoklása is az első keresztények körében valósult meg először (ApCsel 2,44).

Mégegyszer megfogalmazhatjuk: a holnap embere, amennyiben önzetlenül, vállalva megpróbáltatást, dolgozik a jobbért, a másikért, Jézus Krisztus eszméiből nő ki. Az erő és lendület, mely szükséges az önzés, a bennünk lappangó anyagiasság, hatalomvágy, kéjvágy stb. megzabolázásához, szintén tőle származik.

Az új világ az „Isten világa”

Jézus az embert romlott természetének szintje fölé kívánja emelni. Ennek eszméit hirdette, ennek vágyát ültette el a szívekbe. Erre buzdít, lelkesít. Ez a felsőbb világ, az emberi természetet felülmúló világ az Isten világa. A biblia nyelve szerint az Isten országa, a mennyek országa. Ehhez az Isten országához tartozunk mindnyájan, akik tudatosan Krisztus mellé állunk és azok is, akiket Krisztus Lelke irányít: az önzetlen szeretet és áldozatos jószág szelleme. Tudjuk jól, hogy az Isten világa az embereknek csak egyik részére terjed ki. Szép számmal akadnak olyanok is, akik Krisztus szellemét elutasítják. Olyanok, akik megmaradnak önzésükben, testiségükben, anyagiasságukban. Állandó polarizálódás megy végbe a világban. Ahogyan az oldatban a részecskék a pólusokon lerakódnak. Az ember is választ, választania kell. És minden tétével megerősíti, vagy megdönti az előző választást.

Krisztus eszméi tért nyernek ugyan a szívekben és a társadalomban, de a maradéktalan, a teljes győzelmet sosem fogják kivívni itt a földi létben. Krisztus diadalát csak az idők vége hozza meg. A diadal a végleges elkülönülést jelenti, az ítéletet.

Krisztus eljövetele és az ítélet

Jézus Krisztus a világ végén jön el ismét nagy hatalommal és fenséggel. A szentírás lenyűgöző képekkel festi Krisztus eljövetelét. Mondanunk sem kell, hogy jórészt szimbólumokkal, jelképes kifejezésekkel van dolgunk. Arra szolgálnak, hogy az esemény fönségét érzékeltessék. A harsonaszó és az angyalok éneke nyilvánvalóan jelképes kifejezés. A felhők isteni hatalmát és méltóságát jelzik. Krisztus megjelenését más fogalmazással is kifejezhetjük. Úgy is mondhatjuk: Ő, aki ma láthatatlanul, mégis valóságosan szívünkben él, – Szentlelkével – akkor majd kitárulkozik, megmutatja magát léleklátó szemünk előtt és ítéletet mond.

Az ítélet abban áll, hogy az egész világ megtudja, megismeri azokat, akik már itt a földön hozzá tartoznak, akikben Krisztus Lelke él. Az ítélet nem több, mint kinyilvánítás, kijelentés. Nem akkor fog eldőlni és nem ott dől el, hogy ki mit érdemel, hanem itt és most, amíg a testben járunk. Minden választásommal megírom ítéletemet. Én magam írom meg. Azon a nagy napon, az ítélet nagy napján csupán nyilvánosságra kerül.

Az ítélet napja

A költők, zeneszerzők és festők szívesen nyúlnak sötét színekhez, amikor az ítéletet jelenítik meg. Nem spórolják a borzalmakat. Gondoljunk csak Michelangelo művére vagy a Dies irae-re. Pedig nyilvánvaló, hogy semmitől sem kell tartania azoknak, akik hozzá tartoznak. Akik életükben őt szolgálják. Szívükben nem lehet helye szorongásnak és rettegésnek. „Amikor ez teljesezésbe kezd menni, nézzetek fel és emeljétek fel fejetekeket!” (Lk 21,28). Isten népe nem reszkette és félelemmel várja a napot, hanem ahogy a menyasszony várja a vőlegényt. Tele izgatott várakozással, tele reményekkel. Hogyan is reszkethetünk, félhetünk meg szoronghatunk, amikor a győzelem ünnepére gondolunk, a diadal napjára!

Érkezésének időpontját nem ismerjük. Nem tudjuk sem a napot, sem az órát. Az apostolok faggatták ugyan Jézust a világ végéről, de pontos választ nem kaptak. Mert „a napot és az órát senki sem tudja, még az ég angyalai sem, egyedül az Atya”. (Mt 24,36) Igaz, jelek fogják megelőzni és kísérni Jézus Krisztus megjelenését. „Jelek lesznek a napban, holdban és a csillagokban...” (Lk 21,25). De ezek a természeti és kozmikus katasztrófák sem nyújtanak biztos eligazítást. Ki tudná megmondani, hogy ez volt az utolsó és most következik a világ vége? Senki sem; és akik megpróbálták értelmezni az egyes jeleket, mindnyájan

csalódtak vagy pedig csalók voltak. Az első keresztények közelinek hitték Krisztus eljövetelét. Sokan még életükben várták. Kezdetben még maga szt. Pál apostol is (1 Tessz 4,15). Ebben bizony tévedtek, de biztatásuk, az állandó készenlétre, szüntelen éberségre szólító felhívásuk ma is aktuális, éppen úgy, mint akkor, kétezer évvel ezelőtt.

Az első keresztények egész életükben a dicsőséges Krisztus fogadására készültek. Arra törekedtek, és egymást is buzdították, hogy soha, egyetlen percre se szakadjanak el Krisztustól, Krisztus Lelkétől. Mert nem lehet tudni, mikor érkezik: „Lehet, hogy este, lehet, hogy éjfélkor, vagy kakasszóra, vagy reggel.” (Mk 13,35) Nekünk sem árt megszívlelni Jézus szavát: „Vigyázzatok magatokra, nehogy elnehezítsétek szíveteket a bor és a mámor, meg az élet gondjai és készületlen érjen benneteket az a nap; mint a tőr, úgy fog lecsapni a föld színének minden lakójára.” (Lk 21,34) Az első keresztények komolyan vették és megélték az Üdvözítő gyakori figyelmeztetéseit és ezzel új távlatot nyert az életük. A nagy találkozásra való felkészülés rányomta bélyegét minden dolgukra és alakította szemléletüket, értékelésüket. Nekünk sem ártana, ha jobban beleélnénk magunkat a Krisztussal való nagy találkozás gondolatába. Előttünk is új horizontok nyílnának. És szívünkől kiszakadna a sóhaj, a Jelenések könyvének zárósora: „Jöjj el, Uram Jézus!” (Jel 22,20)

III. Homilia vázlatok

A)

1. „Szilárdan áll majd.” (Iz 2,2)

A bálványimádóvá lett világban a zsidóság volt az Isten-alkotta, Istentől kiválasztott nép. Hivatása: Őrizni az igaz Isten hitét és kultuszát, várni a Messiást. Ezért nem pusztulhatott el, míg el nem jön az Eljövendő. Isten csodák sorozatával őrizte népét, a pusztulástól is, a hűtlenségtől is. Ha megverte is, csak azért, hogy megőrizze hivatásában.

Mi keresztények is messiásváró nép vagyunk. Mert eljött ugyan az Úr Krisztusa, de nem véglegesen. Mindent bevezető eljövetelét úgy várjuk, mint annakidején a zsidóság első földrelépését. Ma is van választott népe Istennek, de ez már nem fajhoz kötött: Az Egyház. Hivatása hasonlít a zsidóságéhoz: A profán világban őrizni az igaz Isten hitét és kultuszát, és felkészülni a Messiás világvégi eljövetelére. Amint Isten a zsidóságnak megígérte, hogy „Szilárdan áll majd”, Egyháza is bírja ígétét, hogy megmarad a világ végezetéig, és pedig hűségben marad meg.

Isten választott népének tagja vagyok. Megköszönöm az Úrnak, és kérem, hogy hűségesen megmaradjak ebben a szent hivatásomban.

2. „Kardjaikat ekevasakká olvasztják.” (Iz 2,4)

A Megváltó végső, világvégi eljövetelének boldogságát a Próféta az örök béke képével festi.

Isten a végtelen, örökké kiegyensúlyozott Béke. Országá az örök béke hazája. Nem a halál és tespedés békéje ez, hanem a diadalmas, termékeny, örömtől túlsorduló életé. Mikor halottainknak azt kívánjuk, hogy nyugodjanak békességben, nem a sírban való békés porladásra gondolunk, hanem Isten országának erre a boldog békéjére.

Isten mennyországá a béke hona, azért oda csak békeszerető ember léphet be. Ez a békeszeretet sok mindent jelent. Jelenti a háborúellenességet, a népek közötti béke óhaját; az emberi közösségek, különösen a család egyetértő békéjének munkálását; a gyűlölködés és bosszú kizárását; az embereket egymástól elhidegítő, vagy éppen összeugrasztó pletykák, áskálódások kerülését; a haragosok, veszekedők békítését; a szeretet vezérszerepét az életben;

és jelenti a szív békéjét, melyet egyedül az erények adhatnak meg: A tisztaság, becsületesség, jóság, egyenesség, türelem, megbocsátás, szelídség, mértékletesség stb. Alapvető: Minden béke alapja az Istennel való béke.

Karácsonyra készülünk, a béke ünnepére, ez egyben készület az örök béke boldogságára.

3. „*Ne dédelgessétek testeteket!*” (Róm 13,14)

Minden ember belsejében harc dúl, mert a test a lélek ellen kívánczik. A kegyelemtől ihletett lélek Jézussá akar alakulni. A test bűnös vágyai vissza akarják húzni, és felismerhetetlenségig torzítanak bennünk Jézus arcát. Harcolnunk kell tehát a test bűnös vágyai ellen, hogy ne akadályozzák Jézussá válásunkat. Ha győzne a bűnös test, az ítéletkor „nem ismerne meg” az Úr.

Aki győzni akar a lélek erejével, az ne csak a bűntől tartózkodjék, hanem megengedett dolgokban is gyakoroljon önmegtágadást. A testnek meg kell szoknia, hogy a kegyelemtől ihletett és erősített lélek az úr.

Ádvent feladata, hogy egyre inkább megszülessen bennem Jézus. Vagyis életem, magatartásom egyre inkább tükrözze Jézus életét. Ezért ádvent a fokozott önmegtágadás ideje. Most új lendülettel kell kezdenem.

4. *Gyermek és kereszt*

A szülők vágya, de kötelessége is megóvni gyermekeiket a szenvedéstől, amennyire csak lehetséges. De ez csak fele a kötelességeiknek. Van még egy: Megtanítani a kereszt hordozására.

Ennek alapvető értelme az, hogy a gyermek is örök életre hivatott, és az örök boldogságra ő is csak a kereszt hordozása által mehet be. Kivétel nincs, bármennyire kivételnek képzeljék a szülők saját gyermekeiket.

De pusztán földi szempontból is előnyösebb a gyermeket megtanítani a kereszthordozásra. Mert a keresztiek jönnek majd, és aki nem tudja, mert nem tanították meg rá, hogy mit kezdjen velük, az összeroskad alattuk. Annál inkább, minél jobban igyekszik szabadulni tőlük.

Példák: Nem jó szolgálatot tesz az az anya leányának, aki egészen meg akarja kímélni a házimunkáktól. Most könnyen beleszoknék, második természetévé válhatna a háziasság. De ha nem szoktatják hozzá, feleség, anya korában súlyos keresztje lesz. És a házasság tartósságát is komolyan veszélyezteti, ha nincs véreben az otthonteremtés.

Akit rászoktatnak gyerekkorában, hogy semmiről sem kell lemondania, mert mindent megkap, az mit fog csinálni, ha felnőtt korában jövedelme nem felel meg nagyranőtt, soha nem fékezett igényeinek? Összetört, csalódott ember lesz, vagy talán bűnöző.

Akit úgy neveltek, hogy mindig neki van igaza, mindig hozzá alkalmazkodnak, az hogyan fog beilleszkedni munkahelyének, családjának, baráti körének közösségébe? Keresztje lesz környezetének és önmagának.

Aki mindig mindent készen kapott, munka és harc nélkül, mit fog tenni, ha eljön a munka és az élet harcának ideje? Sokkal többet fog szenvedni, és lemarad társai mögött.

Óriási erő a szülői szeretet, de ha nem az értelem irányítja, csak kárt okoz annak, akit legjobban szeret. Imádkozz tisztánlátásért, erőért!

5. „*Ketten lesznek a mezőn...*” (Mt 24,40)

Életünket külső körülményeink szerint szoktuk lemérni: Könnyen vagy nehezen keressük a kenyérrevalót, van-e és mekkora a vagyonunk, egészségesek vagyunk-e, jó-e a

házastársunk, milyen a munkahelyünk, van-e elég szórakozási lehetőségünk stb. Úgy gondoljuk, ezektől függ, szép-e vagy nehéz-, esetleg csúnya az életünk. Biztos, hogy ezek a dolgok sem érdektelenek, de boldogságunk végeredményben nem ezeken fordul meg.

Eljön a pillanat, amikor ketten dolgoznak ugyanazon a munkahelyen, fekszenek egymás melletti kórházi ágyon, élnek egyforma szerencsében vagy bajban, és mégis „az egyiket felveszi, a másikat otthagyják”. Pontosan egyforma körülmények között élők közül lehet az egyik végleg boldog, üdvözült, vagy végleg szerencsétlen kárhozott.

Ádvent készülődés ennek a végleges, kettéválasztásnak a pillanatára. „Nem tudjátok, melyik órában jön el”; tehát „legyetek éberek, legyetek készen!” Próbálatok sokkal kevesebbet rágódni életkörülményeiteken. Egyet tartsatok végzetesen fontosnak: Hogy „felvegyenek”.

Olyanná kell alakulnom, hogy érdemes legyen értem lehajolnia az Úrnak.

B)

1. „Olyanok lettünk, mint kezdetben voltunk.” (Iz 63,19)

Magamra értve a kezdetet, születésem pillanatára gondolok. Ádám gyermeke voltam, vagyis a bűn örököse. Sokat emlegetett „gyermeki ártatlanságom” olyan volt csak, mint a tigriskölyök ártatlansága. Bennem szunnyadt a lázadás, az istentelenség, a bűn. A keresztelésünk előtti időszokról el lehet mondani: „Amikor még nem uralkodtál rajtunk, sem nevedről nem hívtak minket.” A keresztségben lettem Istené, valóban ártatlan, a menny örököse.

Most ádvent elején rá kell döbbernünk: „Olyanok lettünk, mint kezdetben voltunk”, a keresztség előtt. Visszahoztuk a bűnt, melyet a keresztség eltörölt. A bűntudat panasza: „Miért hagytál minket, Uram, utaidról eltévelyedni, hogy ne féljünk téged?” „Ellenségeid (= a bűnök) összetapossák szentélyedet (= a Szentlélek templomát)”. És feltör a tisztulás vágya: „Fordulj vissza szolgálaidért! Vajha leszállnál és megolvadnának színed előtt a hegyek (= a bűn hegyei)!”

Amint egykor Sinai hegyére, ma is leszáll a gyóntatószékbe az Úr, és a Szentlélek tüze megolvasztja a bűn hegyeit. A megtisztult lélek megérez valamit abból, hogy „sohasem lehetett hallani, szem nem látta, Isten, rajtad kívül, amit a téged váróknak készítettél”.

2. „Mi vagyunk az anyag, és te vagy a formálónk.” (Iz 64,8)

Minden idők emberének örök vágya az igazság, jóság, bőség uralma. Ezért várták a régi évezredek annyira a Messiást. Isten meg is üzente prófétáival, hogy elküldi a minden vágyat beteljesítő Megváltót. Azóta el is jött Jézusban. A vágyak azonban nem teljesedtek. Hogyan lehet ez? Jézus: Újra eljövök, akkor teljesedik be Isten boldogító uralma.

Miért nem most? Mert Isten országához Istenhez méltó polgárok is kellene, akik Isten stílusában gondolkoznak, élnek, cselekszenek. Ilyen valaki egy van: Jézus. Nekünk is hozzá hasonlóvá kell válnunk, Jézusba kell öltöznünk. Jézus első eljövetele azért volt, hogy megadja ehhez a lehetőséget. Második eljövetelekor azokból alakítja ki a véglegesen boldog Isten országát, akik éltek az általa szerzett lehetőséggel.

Jézus megszületett karácsony éjszakáján. Mire visszajön, bennünk is meg kell születnie, bennünk is növekednie kell bölcsességben és kedvességben, Isten és emberek örömeire. „Mi vagyunk az anyag, és te vagy a formálónk.” Jézust akarja kialakítani bennünk az Atya Szentleke által. Ezért a kegyelem, a szentségek, a parancsok, a Gondviselés útjai. Ez a célja velünk Istennek, ez az életcélunk.

Az ítéleten így szól majd az Úr a kárhozottakhoz: „Nem ismerlek benneteket.” Isten az emberek közül csak Fiát akarja megismerni. Úgy kell élnem, úgy kell engednem magam alakítani a Szentlélektől, hogy majd Fia vonásait ismerje fel bennem az Atya.

3. „Szem nem látta...” (Iz 64,4)

Lourdes, 1858.: Híradás a mennyből. Nem mond semmi újat, de nagyon kifejező.

Számunkra a menny felfoghatatlan, meghaladja értelmünket. Bernadett nem tudja elmondani Fabich mesternek, milyenre formálja a Hölgy szobrát. Sőt, maga Bernadett meg sem próbálja lerajzolni, megfesteni vagy kihímezni, pedig művész tehetség volt. Érezte, mondta is, hogy lehetetlen halványan is visszaadni, amit látott. Pedig nem is a mennyet látta, vagyis a Szentháromságot, hanem csak Máriát.

Látás a menny boldogságának alapja. Mindig új, mindig lebilincselő, örökké „boldogító látás. Ez tükröződött Bernadett arcán a látomások idején.

Testünk a mennyben megdicsőül, szellemi test lesz, romolhatatlan. Ennek jelzése Bernadett épségben maradt teste az üvegkoporsóban.

Nem lesz könny, szenvedés. Jelzik a csodák, főleg a gyertyacsoda: Bernadettet nem égeti a láng a látomás alatt.

Ne gondold a mennyet távoli ködképnek! Egyszer a legközvetlenebb valóság lesz. Boldogító vagy végleg elveszett valóság. Nem is olyan soká kell várnod. És nem a szerencsén múlik. Csupán Isten kegyelmén és rajtad.

4. „Ne találjon alva!” (Mk 13,36)

Alvajáró, akinek kevés, gyenge a hite. A teljes hit bizonyosság, a félhit ködös lehetőség csupán. A félhitű nem a valóságnak megfelelően gondolkodik, tervez, cselekszik. Nem meri egészen aszerint alakítani az életét, amit hite diktál.

Alvajáró az akaratgyenge. Mint aki álmában nem bír megmoccanni, pedig futni szeretne. Látja és óhajtja a jót, de megbéklyózzák vágyai, bűnös szokásai, hangulatai, a divat, a környezethatások. Akarattalanul sodródik a „széles úton”.

Alvajáró a passzív, akinek minden jósága abban merül ki, hogy nem tesz rosszat. Pedig hát nem teljesíti pl. a szeretet parancsát, aki csupán nem öl és nem rabol. A házaset sem lesz szép attól, hogy valaki nem veri meg a feleségét. Gyereket sem nevelhet az ember olyan alapon, hogy „tőlem nem tanul rosszat”.

Ébredj, ember, mély álmodból, nehogy így találjon az Úr!

5. Isten úgyis felébreszt

Felébreszti a gyengehitűt, a bűneiben elalvót, a passzív terméketlenségben élőt.

Isten első ébresztő mozdulata gyengéd: a kegyelem. Szentbeszéd, szertartások, egyházi énekek hangulateltő ereje, a felébredő lelkiismeret, figyelmeztetés egy jóakaró részéről, a Lélek sugallatai, olvasmányok, művészi alkotások stb.

De keményebb ébresztő is van: a szenvedések. Érdemes megvárni?

Aki végleg nem akar felébredni, azt is kijózanítja Isten: ítélet. Ugye, nem akarsz későn felébredni?

C)

1. Az élet végén Jézus arca vár

Ma is újév van, az egyházi év első napja. Gondolkozzunk el azon, mit hoz a jövő. Keresztény ember számára éppen olyan titok a jövő, mint bárki másnak. De egy mégis biztos a számunkra: Hogy vár egy arc, amely felé megyünk, és amellyel egyszer szembe kell néznünk. Jézus arca vár az életem végén.

Ez az arc sokaknak rémület lesz. Kiolvashatják belőle a végső elutasítást, a végső reménytelenséget, saját értékenaluliságukat.

Másoknak idegen lesz ez az arc, mert egészen más gondolatokat, érzelmeket olvasnak le róla, mint amilyenek öbennük élnek. Meg fogják érteni, hogy azt a fajta boldogságot, amely Jézus arcáról sugárzik, ők élvezni, sőt tulajdonképpen érteni sem tudják. Meg fogják érteni, hogy ameddig csak nyoma is van bennük az önzésnek, tisztátalanságnak, becsülethiánynak, keményszívűségnek, addig nem lehet övék Jézus boldogsága. Előbb tisztulniok kell a purgatóriumban.

Végül sokak számára boldogság lesz Jézus arca. Úgy fogják érezni, hazataláltak.

Rohannak az évek. Sokmindent hoznak, még többet elvisznek. A végén nem marad más, csak Jézus arca.

2. Három gondolat az ítéletről

Goethe eltávolította íróasztaláról Krisztus művészi ábrázolását: „Nem tudom tovább elviselni ezeknek a szemeknek a tekintetét.” – Pedig egyszer mindenkinek Jézus szemébe kell néznie.

VIII. Henrik vérengzéseinek egyik áldozata, a londoni karthauziak priorja mondta, mielőtt a hóhér kivágta a szívét: „Úr Krisztus, mit fogsz tenni ezzel a szívvel?” – Mit kezdhet majd az én szívemmel?

A haldokló Donoso Cortez párizsi követet császára a szárnysegéd révén biztosította jóindulatú együttérzéséről. A haldokló: „Számomra már csak Jézus jóindulata és együttérzése jelenthet valamit.”

3. Megéred az ítéletet

Tudósok jövendölik a földi élet pusztulását. Nem érdekel, mert millió évekről beszélnek. Úgysem érvük meg. De a végítéletet megérjük valamennyien. A lelkünk örökké él. Hitünk szava világos és közismert. Most arról beszéljünk, mit szól ehhez a józan ész.

Él bennem valami, ami nem test, nem anyag. Bizonyíték: Tudok a testem ellen tenni. Pl. halálosan éhes vagyok. Van ennivalóm, tudok is enni, semmi nem gátolja, még erkölcsi megfontolás sem, hogy egyem. Mégis meg tudom tenni, hogy nem eszem. Inkább éhenhalok, de nem. Egyszerűen azért, mert nem akarok. Mi az bennem, ami nem akar? A test nem, az minden idegszálával enni vágyik. Tehát van bennem valami, ami nem test, sőt szembe tud fordulni a testtel. Ez a lélek.

Ha a lélek nem test, nem anyag, akkor nem is semmisíthető meg anyagi eszközökkel: Méreggel, tőrrel, bacilusokkal. Csak a Teremtő semmisíthetné meg.

De Isten részéről nem lenne ésszerű megsemmisíteni. Minden élőlénybe tendenciákat, az állatokba ösztönös vágyakat ojtott Isten. Mindezek kivétel nélkül teljesülnek. Egyedül az embernek vannak olyan, lényegéből folyó vágyai, amelyek semmiképp, senkinél sem teljesülnek. Így a megismerés vágya, a szeretetigény, a szépség utáni sóvárgás, sőt maga a

véget nem érő élet. Ha ezek sohasem elégülnek ki, folyó közepéig épített híd az ember élete. De Istenről nem lehet feltételezni, hogy ilyen oktalan mérnök lenne.

Tehát személyes ügyem a végítélet, akárhány millió év múlva lesz. Én is boldog vagy boldogtalan résztvevője leszek.

4. „Nehogy készületlenül érjen benneteket az a nap!” (Lk 21,34)

A végtelen Szentség és Tisztaság szeme elé kerülni rettenetes annak, aki nem tiszta. És ki tiszta közülünk? Egyet tehetünk tehát: Bűnbánatot tartunk. Jelenti ez a szentgyónást, amely ősi szokás advent idején. De mivel az igaz is hétszer botlik naponta, jelentenie kell azt is, hogy állandóan a bűnbánat szellemében élek.

Pogány vallások szokása: Rituális cselekedetekkel mutatni Istennek, mit várunk tőle. Ilyesfélét tesz az, aki minden embertársának, mindent és szívből megbocsát. A bűnbánat szellemében élni tehát azt jelenti többek között, hogy a megbocsátás szellemében élek.

A bűnbánat szelleme ne jelentsen pusztán negatívumot, hogy ti. csupán azzal törődöm, hogy ne kövessék el bűnt, illetve hogy bűneimet megbánom. Az ítéletkor Jézus termést akar betakarítani. Tehát igyekeznem kell minél több jót tenni és minél tökéletesebbé válni. A bűnbánat eminens cselekedetei az alkotó munka és a szeretet tettei.

5. Félsz téle, vagy óhajtva várjam?

A mai evangélium az Úr nagy napjáról szólva először azt mondja: „Nézzetek fel és emeljétek fel fejetekeket! Megváltástok ideje közel van!” Tehát óhajtva kell várnunk. De aztán meg arról beszél, mennyire kell vigyáznunk, nehogy rosszul végződjék az a nap számunkra. Félszünk tehát tőle, vagy boldogan várjuk?

Kézenfekvőnek látszik a válasz: Úgy élj, hogy ne kelljen félned, hogy örömmel várhasd. Csak hát lehet-e minden igyekezete mellett biztos benne az ember, hogy meg lesz vele elégedve az Úr? Nagyon sok függ tőle, hogy mint konkolyt vagy mint búzát vesz-e a kezébe.

Az üdvös félelem valóban üdvös. De hogy mégis több vágyakozással várjuk az ítélet napját, már a különítéletét is, mint rettegéssel, próbáljuk átélni, hogy nem szolgálai vagyunk Istennek, hanem gyermekei. A szolga retteg, hogy mit fog mondani az Úr. A gyermek vágyakozik Atyja után, ha nem is egészen tökéletes, mert érzi, hogy szeretet várja, még ha meg is fenyítik (purgatórium), és érzi, hogy örökös.

Ápold magadban az istengyermekség tudatát, hogy könnyebb szívvel mehess az Úr Krisztus elébe!

Ádvent 2. vasárnapja

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (Iz 11,1–10): „*Vessző kél majd Jessze törzsökéből, és virág nő ki gyökeréből. És rajta leszen majd az Úr lelke: a bölcsesség és az értelme lelke, a tanács és az erősség lelke, a tudás és a jámborság lelke, és eltölti őt az Úr félelmének lelke. Nem aszerint ítél majd, amit a szem lát, és nem aszerint ítélkezik, amit a fül hall, hanem igazságosan ítél majd a szegények fölött, és méltányosan ítélkezik a föld szelídeinek; megveri a földet szája vesszejével, és ajkának leheletével megöli a gonoszt. Az igazságosság lesz derekának öve, s a hűség csipőjének kötője.*

Együtt lakik majd akkor a farkas a báránnyal, s a párduc együtt tanyázik a gödölyével; együtt él majd borjú, oroszlán és juh, és parányi gyermek terelheti őket. Borjú és medve együtt legelnek, együtt pihennek kölykeik, és szalmát eszik majd az oroszlán, akárcsak az ökör. A csecsemő vígan játszadozik a vipera lyukánál, s az áspiskígyó üregébe dugja kezét az anyatejtől elválasztott kised. Nem ártanak és nem ölnek sehol szent hegyemen, mert eltölti a földet az Úr ismerete, mint ahogy a vizek betöltik a tengert. Azon a napon Jessze gyökere leszen a népek zászlaja; ő utána kérdezősködnek majd a nemzetek, és dicsőséges leszen nyugóhelye.”

A 10. f. az asszír sereg pusztulásának megjövendölésével fejeződik be: „Ekkor az Úr, a seregek Ura rettentő erővel összetöri az ágakat, és kivágásra kerülnek a sudár növésű fák, és ledőlnek a magasak. És vassal kivágatják az erdő sűrűsége, és hatalmas cédrusaival együtt elbukik a Libanon.” (33–34.v.)

Ezzel szemben Jessze (Dávid apja) törzsökéből, a látszólag elszáradt törzsből vessző kél, virág hajt. (A virág héber megfelelője *nécer*, amit Mt 2,23-ban Názáret nevével látunk összekapcsolva, pusztán a hasonló hangzás alapján.)

Valószínűleg azért Jesszét említi és nem Dávidot, mert a megjövendölt hajtás bizonyos értelemben második Dávid lesz.

A születendő Dávid-ivadéokra kiárad az Isten Lelkének (azaz magának Istennek) hét ajándéka, hogy feladatának ellátására alkalmassá tegye. Hasonló ajándékban részesültek a jeles, kiváló harcosok (pl.: „... az Úr Lelke megszállá Gedeont” (Bír 6,34) továbbá Jefte (11,29), Sámson (13,25; 14,6.19); ugyanígy a próféták is. Izaiás önmagáról írja, amit Jézus saját magára alkalmazott a názáreti zsinagógában: „Az Úr lelke van rajtam...” (Iz 61,1) A messiási korban lesz a legnagyobb mérvű az Úr lelkének kiáradása: „Végül azonban majd kiárad felettünk a lélek a magasból.” (Iz 32,15) és: „Aztán pedig kiöntöm lelkemet minden emberre...” (Joel 2,23 sk.)

A felsorolt ajándék-nevek nem szinonimák, de nem is különülnek el élesen egymástól.

A *bölcsesség* és *értelem* ajándékai az értelmet tökéletesítik: az előbbi – mely nagy szerepet játszik a bölcsességi könyvekben – arra teszi képessé az embert, hogy a dolgok lényegét felismerje, nem is annyira önmagukban, mint inkább Istenhez való viszonyukban – és mindezt gyakorlatilag hasznosítható módon. Az *értelem* ehhez többletként az ítélőképességet adja, mely által igaz és hamis, jó és rossz között biztonsággal és gyorsan tud különbséget tenni az ember. A *tanács* az igazságszolgáltatás nehéz és felelősségteljes feladatában segíti a királyt. (Vö.: 9,5, ahol csodálatos tanácsadóról és erős Istenről jövendöl a próféta.) Említi továbbá az *erőt*, mely a bölcs belátásnak megfelelő cselekvéshez szükséges.

A *tudás* nem engedi, hogy a király szem elől tévessze Isten jogait, valamint a királynak Istennel és alattvalóival szembeni kötelességeit. A *félelem* az ószövetségi erkölcs alapvető tényezője. A szentírás az Úr félelmét a bölcsesség koronájaként, magasztalja. (Péld 1,7; Jób 28,28; Zsolt 111,10) A héber szöveg a jámborságot nem említi.

Egyszóval: a hét ajándék birtokában a király tökéletesen meg tud felelni feladatának.

Az igazság, hűség és béke jellemzik majd uralmát: ezt fejezik ki a békében együtt megférő farkasról és báránnyól rajzolt képek, melyeket természetesen nem szó szerint kell érteni. Egyes magyarázók a különböző állatokban a sokféle emberi természet képét látták és összebékülésükben az emberek közt majd megvalósuló egyetértést; helyesebbnek látszik azonban az összes teremtmények Istennel való kibékülésére érteni ezt a helyet Róm 8,19 sk. alapján.

A „szája vesszeje” és „ajkának lehelete” azt jelenti, hogy a király (a Messiás) nem erőszakkal, földi erővel irtja ki a gonoszságot a földről, hanem isteni szava erejével és hatalmával. (Vö. lentebb, C év végén az „Újszövetségi próféták” c. részt.)

Dávid sarja zászló lesz a népek között: rá tekintenek, utána indulnak. Tartózkodási helye (amit a Vulg. önkényesen sír-nak fordít.) dicsőséges lesz.

A Szentlélek hét ajándékát ebből a helyből „szabályos” exegetikai módszerekkel bizonyítani nem lehet.

A Messiás-király nemcsak maga rendelkezett azokkal a Lélek-adta ajándékokkal, melyek Isten országának megalapításához szükségesek, hanem ugyanazon Lélek által azokat is részesíti ezekben az ajándékokban, akik a keresztség révén királyi tisztében társai lettek. Ezeknek az ajándékoknak igazi elsajátítása és jó felhasználása révén kell az Isten országának megvalósulását előmozdítanunk. Valahányszor az egyház földi erővel akarta Isten országát terjeszteni, inkább ártott a jó ügynek. De nemcsak a hatalomról kell lemondani, hanem a pusztán emberi bölcsességről is. A dialógus, melyet az egyház a legkülönbözőbb emberekkel folytat, akkor lesz igazán hasznos, ha a Lélek hűséges eszközeiként viselkedünk. Követnünk kell szt. Pál példáját: „Tanításom és igehirdetésem... nem a bölcsesség elragadó szavaiból állott, hanem a lélek és erő bizonyosságából, hogy hiteteknek ne emberi bölcsesség, hanem Isten ereje legyen az alapja.” (1Kor 2,4)

II. OLVASMÁNY (Róm 15,4–9): *„Testvérek: Amit hajdan megírtak, azt tanulságul írták, hogy az írásból türelmet és vigasztalást merítsünk reményünk megőrzésére. Adja meg nektek a béketűrés és a vigasztalás Istene, hogy Krisztus Jézus akarata szerint egyetértsetek, hogy egy szívvel, egy szájjal magasztaljátok az Istent, Urunk, Jézus Krisztus Atyját. Karoljátok fel tehát egymást, amint Krisztus is felkarolt benneteket Isten dicsőségére. Állítom ugyanis: Krisztus vállalta a zsidóság szolgálatát, hogy bebizonyítsa Isten igazmondását és valóra váltsa az atyáknak tett ígéreteket. A pogányok pedig irgalmasságáért magasztalják az Istent, amint írva van:*

Azért magasztallak téged a pogányok között és dalt zengek nevednek.”

Az apostol idézi a zsoltárt (17,50) és rámutat, hogy Isten a zsidókat is felkarolta Krisztus által (először azok nyertek meghívást az Isten országába, akik a messiási ígéret hordozói voltak) és így bebizonyosodott, hogy Isten igazat mond; a pogányok pedig ígéret nélkül is elnyerték az üdvösséget. Amint Krisztus felkarolt bennünket Isten dicsőségére, úgy kell nekünk is felkarolnunk egymást Isten dicsőségére.

Másrészt: mindenkit a maga módján fogad el Krisztus. Az egyház sem törekszik merev egyformaságra; a zsinat óta sokkal nagyobb teret enged a közös lényeg megőrzése mellett a faji, nemzeti sajátosságok kibontakozásának.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 3,1–12): „Ezekben a napokban tűnt fel Keresztelő János és Júdea pusztájában prédikált e szavakkal: „Tartsatok bűnbánatot! Közel van ugyanis a mennyek országa.” Mert ő az, akiről szól Izaiás próféta:

„A pusztában kiáltanak a szava:
Készítsétek az Úr útját,
Tegyétek egyenessé ösvényeit.”

Jánosnak teveszőr volt a ruhája, és bőrvöve vette körül csípőjét, sáskával meg vadmézzel táplálkozott. Ekkor kiment hozzá Jeruzsálem, egész Júdea és a Jordán egész környéke. Miután megvallották bűneiket, megkeresztelte őket a Jordán folyóban.

Mikor látta, hogy sok farizeus és szaduceus jön hozzá keresztelkedni, így szólt hozzájuk: „Viperák fajzata! Ki tanított meg titeket, hogy fussatok az eljövendő harag elől? Teremjétek hát a bűnbánat méltó gyümölcsét. És ne véljétek, hogy ismét elgátló magatokban: Ábrahám a mi atyánk. Mert mondom nektek, van hatalma az Istennek, hogy ezekből a kövekből fiakat támasszon Ábrahámnak. A fejsze már a fák gyökerén van. Tehát minden fát, mely nem terem jó gyümölcsöt, kivágnak és a tűzre vetnek. Én ugyan vízzel keresztellek titeket a bűnbánatra, de aki nyomomba lép, erősebb nálam, saruját sem vagyok méltó utána vinni. Ő majd Szentlélekkel és tűzzel keresztel meg titeket. Szórólapátja a kezében, hogy megtisztítsa szérűjét és összegyűjtse a búzát csűrűbe, a polyvát meg elégesse olthatatlan tűzzel.”

Júdea pusztája a Jerikótól délre eső hegyes vidék. Valószínű, hogy János az esszénusok qumrani közösségében nevelkedett. A teveszőr ruházat és a sáska, mint táplálék nemcsak az akkori remetéknél volt szokásban, hanem a beduinok is ismerik ma is mindkettőt; a sáskát megszártva el is teszik. A vadméz a Tamaris mannifera nevű növény izzadmánya, amit a Sinai-hegyi szerzetesek ma is gyűjtenek.

János előtt és után sok Messiás-prédikátor működött, de egészen mások voltak, mint ő. Pl. egy Simon nevű ember felgyújtotta Jerikóban a királyi palotát és királlyá kiáltotta ki magát; a többiek is sokan fegyvert szereztek, sereget szerveztek és ezek révén akarták a zsidóság „jogi” elsőbbségét (Ábrahám fiai, az ígélet örökösei) politikai elsőbbséggé realizálni. Többen közülük csodákkal, ill. azok ígéretésével igyekeztek tekintélyüket megalapozni.

János ezzel szemben kihangsúlyozta, hogy Isten a kövekből is tud Ábrahám-fiakat teremteni; csodákat nem tett, katonai hatalom megszerzésére nem törekedett. Működésének egy célja volt: megváltoztatni az emberek lelkületét, hogy alkalmasak legyenek az Isten országának befogadására, ill. az abba való belépésre. A „tartsatok bűnbánatot” felszólítás görög megfelelője etimológiailag a gondolkodásmód megváltoztatását jelenti, de profán íróknál is kapcsolódik ehhez a bánat, melyet helytelen tettei miatt érez az ember, bár ők inkább az egyes tettek felett érzett bánatot jelölik e szóval, míg a szentírás az egész élet megreformálását fejezi ki vele. A megfelelő héber szó eredetileg a téves, célhoz nem vezető útról való visszafordulást jelenti.

Ennek a változásnak külső jele volt a bűnök megvallása és a fürdés. Ezek a jelek nem voltak újak a zsidók számára, hiszen az engesztelés napján a főpap is megvallotta az egész nép bűneit (3Móz 16,21) és különleges mosakodást is végzett (uo. 16,24). Új volt az, hogy ezekkel a már egészen közellevő „Isten országára” akarta felkészíteni hallgatóit.

Jánosnál megjelentek a farizeusok (= elkülönültek), akik nemcsak a szentírásban foglalt törvényeket tartották meg, hanem a hagyományokhoz is – gyakran képmutatással fűzőlő hűséggel – ragaszkodtak. Sőt a kodifikált hagyományban, a Talmudban azt olvassuk, hogy nagyobb vétek a hagyomány, az írástudók előírásai ellen vétetni, mint a Tóra, az Istentől adott törvény ellen. (Sanhedrin, XI. 3.)

A szadduceusok (nevüket Szádok főpaptól kapták) viszont elvetették a hagyományt, tagadták az angyalok létét és a feltámadást, megnyitottabbak voltak a görög-római kultúra irányában.

Mindkét magatartás akadályozza az embert abban, hogy Isten országának tagja legyen. Mindkét veszély – különféle változatokban – minden kor keresztényeire is leselkedik. A II. Vatikáni zsinat nagy lépést jelent az első magatartás maradványainak felszámolása útján. „A Szentírás ugyan az Isten iránti szeretet valóságát az embertársak iránti jóságban méri fel (vö. 1Jn 4,20), de akárhány aszkétikus irányzat túlhangsúlyozta a vezeklést, a lemondást, az önmegtagadást, mint az Isten iránti szeretet jelét, s nem adott elég helyet a pozitív alkotásnak és a tettekész lelkületnek. Amikor a zsinati szöveg kijelenti, hogy a hívek éltszentsége a „földi társadalomban is előmozdítja az emberibb életmódot (Egyház 4) kétségkívül a tevékeny szeretet gyakorlására gondol. Az eredeti szövegben a „humanior” szó áll, tehát olyan életmódot ért alatta, melyben több a humanizmus. Az Egyház nyomtatékozni akarja, hogy a vallásos élet nem idegeníti el az embert sajátos feladatától, amivel tartozik a közösség szolgálatának, a szegénység, betegség, tudatlanság leküzdésének és a kultúra fejlesztésének. Akiben él a szeretet, az jobban át tudja magát adni minden nemes eszme szolgálatának, ha azzal embertársait szolgálja. Viszont ha valaki igazi lelkiismerettel végzi kötelességét és szolgálja embertársai javát, annak az életében feltételezhetjük vagy az őszinte hitet, vagy az igazságnak azt a komoly keresését, ami végeredményben Istenre irányul.” (Gál F.: Zsinat és korfördülő, 154. o.)

Ugyanakkor fontos feladat a szadduceusi kísértés leküzdése is, amely a világhoz való túlzott alkalmazkodást jelentené, a kereszténység igazi tartalmának megtagadását és megrekedést az evilágiságban.

B)

I. OLVASMÁNY (Iz 40,1–5,9–11): „*Vigasztalódjál meg, vigasztalódjál meg, én népem, úgymond a ti Istenetek. Szóljatok Jeruzsálem szívéhez, és kiáltásotok neki: véget ért istentelensége, bocsánatot nyert gonoszsága, kétszeresen is meglakolt az Úr kezétől minden bűnéért!*

Kiált egy hang: Készítetek utat a pusztában az Úrnak, csináljatok egyenes ösvényeket a sivatagban Istenünknek. Minden völgy emelkedjék fel, mind hegy és halom süllyedjen alá; legyen egyenesség, ami egyenetlen, és síma úttá, ami göröngyös; és megnyilvánul majd az Úr dicsősége, és meglátja azt minden test egyaránt. Bizony, az Úr szája mondotta ezt. Eredj fel magas hegyre, te, ki Sionnak jó hírt viszel; emeld fel hatalmasan hangodat, ki Jeruzsálemnek jó hírt viszel; emeld fel szavadat, ne félj! Mondd Júda városainak: Íme a ti Istenetek! Íme az Úr Isten hatalommal jő, és karja uralkodásra kész; íme, vele jő jutalma, és előtte zsákmánya. Mint a pásztor, legelteti nyáját; karjával összegyűjti a bárányokat, s ölébe emeli, az anyajuhokat ő maga viszi.”

A próféta a babiloni fogságból való szabadulást jövendöli meg. Egy hang (angyal?) kiált a pusztában: készítsétek az utat, mert jön a szent körmenet (1Bár 5,7), melyet (Mik 2,13 szerint) maga az Úr vezet: „Előttünk halad királyuk és élükön halad az Úr.” Mivel abban az időben nem tartották állandóan karban az utakat, hadi vonulások stb. előtt a lakosságot szólították fel, hogy tegye alkalmassá az utat a vonulásra. Az Úr dicsősége nyilvánult meg a teremtésben és az Egyiptomból való szabadulásban – most megnyilvánul a fogságból való hazatérésben.

Ha összevetjük a prófétai látomást az Ezdrás könyvében leírt valósággal, az ellentét szembetűnő. Az antiochiai exegetikai iskola – és még sok más magyarázó – a Babilonból való szabadulást a messiási kor típusának tekintették. A próféta szemléletében

összekapcsolódik a közelebbi és a távolabbi jövő és a messiási korszak – főleg annak végső kifejelete – bearanyozza fényével azokat az eseményeket is, amelyek önmagukban szerények és szürkék voltak, de tartalmukkal előre formázták a messiási korszak örömét és dicsőségét.

Magas hegyről és erős hangon, tehát a lehető leghatékonyabban kell hirdetni a jó hírt: Isten megmutatja hatalmát és szeretetét, megszabadítja népét.

Hasonló gondolatot találunk Jézusnak az elveszett juhról szóló példabeszédében (Mt 18,12–14; Lk 15,3–7). A próféta elsősorban Isten gyengédségét, Jézus inkább a pásztor örömét emeli ki. Egyik esetben a bűnös nép, a másik esetben az egyes ember megtéréséről, megszabadulásáról van szó. Mindkettő Isten irgalmának műve, aki nem a bűnös halálát akarja, hanem azt, hogy éljen. Ezekkel a képekkel fejezi ki a szentírás, hogy Isten mennyire magáénak tekint bennünket, nem akar lemondani rólunk. Felszólítás ez egyszersmind arra, hogy ennek megfelelő érzületet alakítsunk ki magunkban Istennel szemben. Ha valakit a bűn útjáról meg akarunk téríteni, ne mulasszuk el ezt az igazságot hangsúlyozni.

Minden szentmise a könyörülő Isten irgalmának hirdetése és megvalósulása. Teljesebbé válik általa a bűn hatalmából való szabadulásunk, megerősödik egyház-voltunk, egymáshoz fűződő kapcsolatunk és a szentáldozásban, ill. előzőleg a szentgyónásban megtapasztaljuk Isten gyengéd szeretetét.

II. OLVASMÁNY (2Pét 3,8–14): *„Szeretteim, főképp egy dolog ne kerülje ki figyelmeteket, az, hogy egy nap az Úr előtt annyi, mint ezer év, ezer év pedig annyi, mint egy nap. Az Úr nem késik ígéretét teljesíteni, ahogy némelyek késedelmeskedésnek tartják, hogy türelemmel viseltetik irántatok, mert nem akarja, hogy valaki is elveszen, inkább, hogy mindenki bűnbánatot tartson. Mint tolvaj, úgy jön el az Úr napja. Ekkor az egek nagy robajjal megszakadnak, az elemek a hőségben megolvadnak, a föld és ami rajta van, elég.*

Mivel így minden elpusztul, minden tekintetben szentül és vallásosan kell élnetek, hiszen várjátok és siettetitek az Isten napjának eljövételét, amikor is az egek tűzbe borulnak és felbomlanak, az elemek a hőségben elolvadnak. Mi ígérete alapján új eget és új földet várunk, az igazságosság hazáját. Szeretteim, minthogy ezt várjuk, legyetek rajta, hogy békességben, tisztán és feddhetetlenül találjon benneteket.”

Krisztus eljövételéről ír az apostol, melyet sokan kétségbe vontak, mondván: „No, hol van (Krisztus) megígért eljövele? Amióta atyáink meghaltak, minden marad úgy, ahogy a teremtés kezdetén volt.” Krisztus mennybemenetele óta már majdnem negyven esztendő telt el. Többen – atyáink – meghaltak eközben a hívők közül és semmi jel sem mutat arra, hogy a világ vége közelednék.

Péter azt mondja, hogy Isten a régi bűnös világot vízzel pusztította el, ezt pedig tűzzel fogja elpusztítani; a késedelem oka nem erőtlensége, hanem türelme, mellyel a bűnösök megtérését várja. Az új ég és új föld mibenlétéről nehéz közelebbit mondani. K. Rahner a lényegre mutat rá, amikor azt mondja, hogy a föld: ég és az ég: föld lesz. Ez – más szavakkal – azt jelenti, hogy amint a feltámadt Krisztus teste, valamint a szentségek anyaga Isten kegyelmének, szentségének hordozója, úgy lesz akkor az egész anyagi világ az Isten dicsőségének megnyilvánulása, teljes valójával annak hordozója és hirdetője. Igazában megszűnik a különbség az – átvitt értelemben vett – ég és föld között.

AZ EVANGÉLIUM (Mk 1,1–8): *„Jézus Krisztusnak, az Isten Fiának evangéliuma kezdődik.*

Izaiás próféta megírta: „Nézd, elküldöm követemet előtted, hogy előkészítse utadat. A pusztában kiáltónak szava: Készítsétek az Úr útját, tegyétek egyenessé ösvényeit.” Keresztelő János a pusztában hirdette a bűnbánat keresztségét a bűnök bocsánatára. Kivonult hozzá

egész Júdea és Jeruzsálem minden lakója. Miután megvallották bűneiket, megkeresztelte őket a Jordán folyóban. János teveszőrből készült ruhát viselt, csipőjét bőrvé vette körül; sáskával meg vadmézzel élt. Ezt hirdette: „Aki a nyomomba lép, hatalmasabb nálam. Arra sem vagyok méltó, hogy lehajoljak és megoldjam sarusziját. Én vízzel keresztelek, ő majd Szentlélekkel keresztele benneteket.”

Vö.: A) év.

Az Izaiás-idézet elé Malakiásból vett idézetet illeszt Márk. (Mal 3,1) Máté szövegéhez képest néhány új mozzanatot tartalmaz Márké. János nagyon világosan megmondja, hogy az ő keresztsége nem az igazi, hiszen csak vízzel történik, amint nem ő a Messiás, hanem csak előkészíti annak útját. A saruszíj megoldása a rabszolgák feladata volt. Ker. János tehát még rabszolgánál is kevesebbnek mondja magát Jézussal szemben.

A rabbik Mal 3,1-ben megjövendölt előfutárt Illés prófétára értették, akinek a végső időben való visszatérését várták. Ebből érthető, hogy Ker. Jánostól is megkérdezték, vajon Illés-e ő.

C)

I. OLVASMÁNY (Bár 5,1–9): *„Vesd le, Jeruzsálem, gyászod és nyomorúságod ruháját, és öltözzél annak a dicsőségnek díszébe és pompájába, melyet megad neked az Isten örökre. Vedd körül magadat az Isten igazságának palástjával, és tedd fejedre az Örökkévaló dicsőségének koronáját. Mert az Isten megmutatja rajtad fényességét mindenkinek, aki az ég alatt vagy. Mert az Isten ezt a nevet adja neked mindörökre: „Igazság békéje” és „Jámborság dicsősége”.*

Kelj fel, Jeruzsálem, állj a magaslatra, tekints kelet felé, és nézd, mint gyűlnek egybe fiaid napkelettől napnyugatig a Szentnek szavára, és örvendeznek azon, hogy megemlékezett róluk az Isten! Mert gyalog mentek el tőled, elhajtotta őket az ellenség, de az Úr visszahozta őket hozzád; olyan pompával hozzák majd őket, mint a királyi trónt. Mert elhatározta az Isten, hogy alacsonnyá teszi a magas hegyeket mind, és az örök bérceket, és betölti a föld színéig a völgyeket, hogy bizton haladhasson Izrael az Isten dicsőségére. És árnyékot nyújtanak majd az erdők és az illatos fák mind Izraelnek az Isten parancsára. Mert visszahozza az Isten Izraelt vidámságban, dicsőségének fényében, irgalmában és igazságosságában.”

A próféta arról jövendöl, hogy Isten megszabadítja és összegyűjti népét. Isten fényessége fog felragyogni rajta, hiszen megszabadulása az egész világ számára ékesen szóló bizonyossága lesz Isten hűségének és szeretetének. Az új nevek, amit választott népének ad az Úr, kifejezik a teljes kiengesztelődést Isten és a nép között, mely egykor hűtlen volt, de aztán – éppen a fogság hatására – Istenhez tért.

A völgyek feltöltése és halmok lehordása – azaz a járható út készítése „Iz 40,3–4-ben is megtalálható (I. B) év.). A görög szöveg szerint úgy hozzák vissza a választott nép fiait, mint a királyi trónt, a Vulg. szövege viszont azt mondja: „mint az ország fiait”.

Az esemény előképe az Isten népe egybegyülekezésének. Az egyházat Isten gyűjti egybe. Így aztán nemcsak a természet hirdeti Isten dicsőségét, hanem az egyház is, melynek életében megnyilvánul Isten irgalma, igazságossága, hatalma. Az Isten által megszabadított emberekhez a vidámság illik. Akkor is, ha megszabadulásunk csak részben történt meg, további részét reméljük. A szemünkből, egész magatartásunkból sugárzó öröm Isten dicsőségének felragyogása a földön.

II. OLVASMÁNY (Fil 1,4–6,8–11): *„Testvérek, mindig, minden imádságomban örömmel emlékezem meg rólatok, mindnyájatokról, mert az első naptól mindmáig részt*

vállaltatok (Krisztus) evangéliumának hirdetésében. Bízom is benne, hogy aki megkezdte bennetek a jót, Krisztus Jézus napjára be is fejezi.

Isten a tanúm, mennyire vágyakozom mindnyájatok után Krisztus Jézus szeretetében. Könyörgök is azért, hogy szeretetetek egyre jobban gyarapodjon a helyes ismeretben és a teljes megértésben, hogy el tudjátok dönteni, mi a helyes. Akkor tiszták és feddhetetlenek lesztek Krisztus napjára s bővelkedni fogtok az igaz élet gyümölcseiben, amelyet Jézus Krisztus szerzett, Isten dicsőségére és tiszteletére.”

Az apostol azt kívánja, hogy a hívek szeretete gyarapodjék *megismeréssel és teljes megértéssel*. Bízunk abban, hogy aki a jót megkezdte bennük, ezt is megadja nekik, erre is elsegíti őket. A hívek ugyanis nem elégedhetnek meg az ösztönös, vagy megszokott, gépies szeretetgyakorlatokkal, hanem Isten egyre mélyebb megismerésén kell alapulnia erkölcsi életükben. A hit és remény nem választható el a szeretettől. A megismerés sem igazi tettekrevalóság nélkül és viszont a tettekrevalóság is tartalom híján van a megismerés nélkül.

Óhajtja, hogy el tudják dönteni minden helyzetben, hogy mi a helyes. Ezt a képességet valóban csak Isten adhatja meg az embernek. Az ember magától hajlamos arra, hogy saját magát tegye meg a jó és rossz mértékének. Ennek a kísértésnek az összülők is áldozatul estek (1Móz 3,1). A csak emberi szempontok, meggondolások alapján ítélő ember – szentírási példák bőven akadnak pl. a próféta könyvekben: királyok, tanácsosok, hamis próféták – előbb-utóbb megszegyenül és elbukik. Azt is szeretné az apostol, hogy olvasói bővelkedjenek az igaz élet gyümölcseiben. Ezt az életet Jézus Krisztus szerezte nekünk. Lényeges, és szt. Pálnál szinte minden levélben visszatérő gondolat rejlik itt: *alapvető az élet; Isten élete bennünk és annak természetes következménye az erényes élet*. Jótetteink a gyümölcsök, melyeket ez az élet terem. A vallásnak és jelesül a kereszténységnek nem az a célja, hogy erényesebbé tegyen bennünket, hanem az, hogy Isten élete bennünk is kibontakozzék, összekapcsolja az embert Istennel. Ennek következménye, velejárója az erényes élet. Sok kereszténynek erényes tettei nem annyira belülről fakadnak, hanem inkább külső eredetűek, mint ahogyan a karácsonyfa sem termette azokat a gyümölcsöket, melyek díszelnek rajta.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 3,1–6): *„Tiberius császár uralkodásának tizenötödik esztendejében, amikor Poncius Pilátus volt Júdea helytartója, és Galileának Heródes volt a negyedes fejedelme, Annás és Kaifás főpapok idején szólott az Úr Jánoshoz, Zakariás fiához, a pusztában. S ő bejárta a Jordán egész környékét, hirdette a bűnbánat keresztségét a bűnök bocsánatára, ahogy meg van írva Izaiás próféta beszédeinek könyvében:*

*„A pusztában kiáltónak szava:
Készítsétek az Úr útját,
Tegyétek egyenessé ösvényeit.
A gödröket töltsétek fel,
A hegyeket, halmokat hordjátok el,
Ami görbe, egyenessé lesz,
A göröngyös sima úttá változik,
És minden ember meglátja az Isten üdvösségét.”*

Az első rész Ker. szt. János működésének és Jézus életének történelmi beillesztéséhez fontos támpont. Tiberius császár uralkodásának 15. esztendeje a történetírók számítása szerint 28. aug. 19. és 29. aug. 18. közé esik; ha pedig a nép valószínű számítási módját vesszük figyelembe, akkor 26–27-re esik ez az év. Pilátus 26–36-ig volt helytartó Palesztinában. 1961-ben a tengeren túli Cezáreában talált lelet régészeti igazolása helytartóságának. Lukács feltehetően Kr. u. 80 k. írta evangéliumát, melyben elsősorban a pogányokat tartotta szem

előtt. Ekkor már megérett az idő arra, hogy az ószövetségi kinyilatkoztatást velük is megismertessék. Ebből érthető, hogy Izaiást nemcsak a 3. v.-ig idézi, mint Máté és Márk, hanem tovább is: „... és minden ember meglátja az Isten üdvösségét” – tehát nemcsak a zsidók, hanem a pogányok is. Annál is érthetőbb Lukács eljárása, mivel szt. Pálnak, a pogányok apostolának kísérője volt.

Alkalmazás

Újszövetségi próféták

Az advent emlékezés a próféták korára. Ám a prófétaújszövetségi hivatás is. *Elsősorban Krisztus* jelenik meg úgy az ősi apostoli igehirdetésben, mint a Mózes által előre mondott próféta (ApCsel 3,22; 37). De a hívek is részesednek a hivatalban (ApCsel 2,18).

Az egyház nem csupán az apostolokon, hanem a prófétákon is alapul. „Apostolokra és prófétákra alapozott épület vagytok s a szegletköve maga Krisztus Jézus.” (Ef 2,20)

Természetesen ezen az általános prófétai hivatáson túl egyesek kifejezetten, a többenél nagyobb mértékben is megkapták ezt a karizmát. (Pl.: „Agabus... a Lélek sugallatára előre megmondta, hogy nagy éhség fog támadni az egész földön.” (ApCsel 11,27)

Az apostoli időket követő évtizedekben is megmaradt az egyházban a próféták jelentősége. *A 2. sz. vége felé* azonban *eltűnt a prófétaújszövetségi mintázat mint intézmény*. Kiváló, szentéletű szerzetesek gyakran kapták meg azonban a próféta nevet. Később a szentírásmagyarázókat és hitszónokokat tekintették a próféták utódainak. Aztán hosszú időre megfeledkeztek a prófétaújszövetségről, bár mindig voltak próféták az egyházban: Bingeni szt. Hildegárd, szt. Brigitta, Sziennai szt. Katalin stb.

A prófétai igehirdetés nem csupán szavakkal történik. Jelképes cselekedeteket is felhasználnak az Úr üzenetének közvetítésére. Pl. Jeremiás hetekig igát hord a nyakában és ily módon tolmácsolja az Isten akaratát, hogy ti. vegyétek magukra Nabukodonozor igáját; Izaiás fiainak nevével prófétált: Seár – Jásub – a maradék visszatér; Macher-sálál – chás-báz – rabolj gyorsan, prédálj hamar! stb. Az igehirdetésnek ez a módja az újszövetségben is fontos szerepet játszik, hiszen *Jézus élete és igehirdetése nem kis részben jelekkel történő prédikálás*. Csodái nemcsak arra valók, hogy isteni hatalmát igazolják, hanem jelek is, melyek a messiási korszak eléréstét mutatják és felszólítják az embert a Messiással kapcsolatban az állásfoglalásra. Ezért nem művelt Jézus csodát ott, ahol nem talált hitet, mert megfelelő lelkiület híján a csoda igazi célját nem érheti el. *Az egyház is folytatja a jelképekkel történő igehirdetést*. A vagyontól és a házasságtól való lemondás, mely mindig fellelhető az egyházban, tanúskodás a már megvalósult, de még ki nem nyilvánult korszakról, melyben nem házasodnak és vagyont sem gyűjtenek. A házasság viszont Krisztusnak és az egyháznak termékeny szeretetkapcsolatát példázza. De a többi szentség „külső jele” is ilyen értelmű jel is: Krisztus halálát és feltámadását jeleníti meg. Maga az egyház is: *signum elevatum in nationes*. Az eucharishtiában tűnik ki talán legjobban ez a prófétai jelleg. Általa az Úr halálát (múlt) hirdetjük és tesszük jelenvalóvá (jelen) míg el nem jön (jövő) és meg nem valósítja azt a tökéletes szeretet-kapcsolatot, amit az eucharisztia jelez és a megvalósulás felé visz. Hirdeti a lakomát, melyre hivatalosak vagyunk az Isten országában.

A próféta Isten szavát közvetíti, ezért „amint lehull a zápor és a hó az égből, és oda többé vissza nem tér, hanem megitatja a földet, megöntözi és megtermékenyíti, ... úgy lesz az én ígém is, mely szájból kimegy; *nem tér vissza hozzám eredménytelenül, hanem végbeviszi mindazt, amire küldöm.*” (Iz 55,10–11) Tehát amint Isten szavával világot teremtett, most is hatékony a szava. Amikor az egyház hirdeti Isten ígését – és minden keresztyény, mint a prófétai adomány birtokosa – nem értelmi felvilágosítást végez csupán, hanem folyamatot

indít el, ill. folytat, melynek mozgatója Isten erőt jelentő szava. Hirdetésével egyszersmind megvalósulását is előmozdítja.

A hamis prófétákat az különböztette meg a többi között az igaziaktól, hogy az előbbieknél mindig készen állt a szó, amíg az utóbbiak gyakran várni kényszerültek a felelettel, mert amíg Isten nem felelt, ők nem szólhattak. Az egyház az igaz próféták sorsában osztozik.

II. Teológia

A pogány népek és a választott nép ádventje

A pogány népek

A Megváltó-várás ideje, a történelmi ádvent jóval hosszabb volt, mint ahogy ezelőtt gondolták. Legalább félmillió, ha nem egymillió éves múltra tekinthet vissza az emberiség. A Megváltó érkezésének közvetlen előkészítése a zsidó nép életében csupán néhány évszázadot ölel fel.

A pogány népek ádventje ma még sok tekintetben fel nem mért terület. Annyi bizonyos, hogy az ősember nem hitetlen ember. A paleantropológia egyik alapvető tétele, hogy a vallás egyidős az emberrel. Az ősember hitt a halál utáni életben, hitt a túlvilágban. A látható világon túli erőkkel igyekezett kapcsolatot teremteni. Gondjaiban, küzdelmeiben – a vadászatban, a harcban – onnét várt támogatást. Barlangrajzai tanúsítják, hogy mágikus úton igyekezett „kiprovokálni” a túlvilági erők segítségét. A maga módján megpróbálta a túlvilágra jutott lélek sorsát is befolyásolni. Fegyvereket, szerszámokat helyezett a holttest mellé, nyilván azért, hogy ne szenvedjen hiányt és boldog legyen odatúl. Vitatható, hogy volt-e az ősembernek büntudata, és ha igen, milyen volt. Mennyiben tekintette a törvény megszegését egy magasabb hatalom megsértésének. A ma élő primitív népeknél nem egyszer nagyfokú büntudatot találunk. Nem hiányzik a tisztulás vágya sem, sőt a tisztulási szertartások egész sorát ismerjük. Nem beszélve az áldozatbemutató legkülönbözőbb változatairól. A pogány ember ezen az úton kívánta kiengesztelni Istent és megnyerni tetszését. Nem járunk messze az igazságtól, ha ezekben az ősi szokásokban és vallásos elképzelésekben rejtett Messiás-várást látunk. Várták a Messiást, noha nem tudtak róla. Az ismeretlen Megváltót várták, a maguk módján.

A választott nép

A zsidó nép hitében és várakozásában öltött alakot a Megváltó képe. Isten – nem tudni, miért – ezt a népet választotta ki, hogy a földreszálló Isten Fia számára elkészítse a lépcsőt. A zsidó nép fokozatosan ébredt rá hivatására. Csak lassankint tudatosult benne és vezéreiben, hogy Isten ereje pihen rajta, hogy Isten – ígérete szerint – egészen rendkívüli módon óvja és védelmezi ezt a népet. Tudatosult bennük az is, hogy Istennek nagy tervei vannak, és azokat általuk kívánja végrehajtani. Hogy miben áll ez az isteni terv, az jó ideig homályban maradt. Ők mindenesetre az isteni terv letéteményesei, Isten hatalmát és erejét képviselik. Isten hatalma és ereje rajtuk keresztül nyilvánul meg. Már jó korán a dávidi dinasztiával kapcsolták össze Messiás-elképzelésüket.

A Dávid házából származó Messiáskirály Izrael hatalmát kiterjeszti az egész földre. A Messiáskirályt Isten képviselőjének tartották és emberfölötti tulajdonságokkal ruházták fel. A zsidó nép életében döntő fordulat következett be akkor, amikor az ellenség legyőzte és az egész országot elfoglalta. A babiloni fogság alapjaiban rázta meg az egész zsidóságot. Eddig úgy tudták, hogy a nép hatalma, ereje Isten hatalmát és erejét képviseli. Erőtlené vált az Isten? Nem csoda, hogy a fogság a dávidi dinasztia hatalmára épülő Messiás-képet is

megingatta. A nép hitében ekkor jelent meg a szabadító Messiás gondolata. Elsősorban a földi szabadítóé, aki a fogságból kimenti és hazavezeti a népet és ismét nagyvá teszi Izraelt. Ez a hit hamarosan kiegészült. A Szabadítóban már Megváltót láttak, aki a bűnből is szabadulást hoz. A próféták szakadatlanul formálták, alakították a hitet a háttérből és szívósan mélyítették a túlvilági, természetfeletti reményeket. A büntudat, éppen a próféták működésének eredményeképpen, megerősödött a népben. A bűn kiváltja az Isten haragját és a büntetést, az érezhető, tapasztalható büntetést, a csapásokat, a csatavesztést stb. A bűn és az isteni büntetés együtt múlik el. Ilyen módon nevelte Isten századokon keresztül a zsidó népet és ébresztgette bennük a tisztulás vágyát. A szabadító Messiás mind a bűnből, mind a rabságból, az elnyomás alól meghozza a szabadulást. Felragyogtatja a régi dicsőséget. Hatalmát aztán fokozatosan kiterjeszti a nemzetekre, a pogányokra. Nekik is meghozza a bocsánatot, a megváltást.

A választott nép nagysága és tragédiája

A zsidó népnek egyedülálló szerepe van az Isten terveiben. Isten jóindulatának fényében sütkérezett, jobban, mint bármilyen más nép a földön. Egyedül az egyház múlja ebben felül, az új Izrael. A zsidó nép hivatása, hogy teremje meg a Megváltót az egész földnek. Jézus Izrael díszé, Júda hegyeinek rózsája. Persze ez a kitüntetés nem azért jutott nekik osztályrészül, mert különösen rászolgáltak volna. Isten szeretetének különben is az a tulajdonsága, hogy szeretetreméltóvá teszi az embert. Ő mindig előbb szeret és kitartóbban. Izrael története is tele van hűtlenségekkel, bűnökkel. Isten mégis mindig megmaradt ígérete mellett, megtartotta eredeti szándékát. Helyesebben: megmaradt volna, ha a döntő pillanatban nem keresztezik öntelten tervét. A Megváltót elutasították, mert megjelenése nem egyezett meg azokkal az elképzelésekkel, melyeket ez a mindkét lábával a földön járó nép kialakított róla. A zsidó nép nem fogadta be az égi Messiást, mert az nem volt egyúttal földi szabadító is. Idáig már képtelenek voltak követni a prófétákat, és köztük az utolsót, Keresztelő Jánost. Eddig a neveltségi szintig nem lehetett elvezetni őket. Persze Isten elhatározásainak titkait legfeljebb megsejteni tudjuk. Ha ez a törés nem következik be, akkor ma minden valószínűség szerint a választott néphez való tartozás révén részesülnénk a megváltás kegyelmeiben. De mert a meghívottak nem voltak méltók a lakomára, az utakról, sövények mellől verbuválták össze a süketeket, vakokat, sántákat. Így részesülhettünk abban a szerencsében, hogy a nemzetek fiai egyenrangúvá lettek a nagy lakománál a választott nép fiaival, az ország fiai pedig kivették. Szt. Pál szerint a világ végéig megmaradnak megátalkodottságukban és csak akkor fogják megtapasztalni Isten irgalmát. A testi Izrael helyébe a lelki Izrael lépett: az egyház és lett örököse az atyáknak tett ígéreteknek. Mi vagyunk a „maradék” Izraelből, melyről ismételtén szóltak a próféták. A maradék, amely sok hányattatás után megpillantja majd a szabadulás útját. Mi a lelki szabadulást tapasztaltuk meg a Megváltó állal.

A választott nép tragédiája elgondolkoztató és egyúttal intő jel. Nem voltak elég erősek ahhoz, hogy a választottság királyi palástját önteltség és felfuvalkodottság nélkül viseljék. Hivatásuk az volt, hogy megőrizték az istenhitet és a messiásvárás lángját. Hogy ez sikerüljön, visszahúzódtak, elzárkóztak mindenkitől. Becsuktak ajtót, ablakot. Es ez lett a vesztük. Magukat hamarosan többre tartották más népeknél. Elbizakodottá váltak. Már Isten sem férközhettek a lelkükhöz, ha nem felelt meg elképzeléseiknek. El lehet töprengeni Nagy Frigyes házi orvosának szaván. Egyszer megkérdi tőle az uralkodó: „Tudna Ön legalább egy istenbizonyítékot mondani?” Az orvos válasza: „Felség, a zsidó nép.”

Keresztelő János

Keresztelő János az utolsó próféta. A zsidóság ádventjének, Megváltó-várásának utolsó nagy képviselője. Az Isten arra rendelte, hogy a zsidóságot felkészítse a Megváltó befogadására. Fáradozásait csak félsiker kísérte.

Legnagyobb tettet abban kell látnunk, hogy a bűnbánatot hirdette és hangsúlyozta. Hallgatóival azt kívánta megértetni, hogy ne evilági szabadítót lássanak a Megváltóban, hanem azt, aki képes megbocsátást hozni. Aki megtisztítja Isten előtt a népet bűneitől, mire Isten megint a régi szeretettel hajol le hozzá és elárasztja a javak bőségével, mint egykor az ősidőkben. A legelső, mindennek feltétele az őszinte bűnbánat, a megtérés. Szavaiban fenyegetés is van: ha a megtérés nem következik be, úgy a Megváltó csakis Isten haragját hozhatja, amely le fog sújtani a népre és pusztulásukat okozza.

Óriási sikereket könyvelhetett el. Még ha van is benne túlzás, akkor is meghökkentő az, amit szt. Márk ír: „Kivonult hozzá egész Júdea és Jeruzsálem minden lakója.” (Mk 1,5) Nagyon népszerű lehetett. A jelek azt mutatják, hogy Jézus sosem rendelkezett akkora tekintéllyel, mint Keresztelő János, sosem bírta annyira a zsidóság osztatlan rokonszenvét, mint előfutára. Aszketikus egyénisége imponált. A nép és vezetői életmódja miatt is nagyon becsülték. Tetszett nekik, hogy „János teveszőrből készült ruhát viselt, csípőjét bőrvön vette körül, sáskával meg vadmézzel élt.” (Mk 1,6) Prófétának tartották, minthogy az is volt. Sőt még a prófétánál is nagyobb volt. Még Heródes király, a kisedölő unokája is tartott tőle. Félt Jánostól. „Tudta, hogy igaz és szent ember, ezért védelmezte.” (Mk 6,20) Ez persze nem akadályozta meg abban, hogy félreállítsa az útból, amikor kellemetlenné vált számára.

Keresztelő János prédikációi nagy szolgálatot tettek Jézusnak. Elősegítették, hogy a figyelem Jézus felé terelődjék. Érdeklődést támasztott Jézus iránt. Szavai sok esetben már feltörték az ugart. A talaj alkalmassá vált Jézus igéinek befogadására. Érdemei elévülhetetlenek. Nem titkolhatjuk azonban, hogy olykor – persze akarata ellenére – János akadályt is jelentett Jézus számára. A nép vezetői kijátszottak Jézus ellen. Még János tanítványai is fennakadtak azon, hogy Jézus nem úgy él, mint mesterük, tanítványai sem bőjtölnek. (Vö.: Mt 9,14)

János tanítványainak egy része mindvégig makacsul ragaszkodott mesterük tanításához. Nem voltak hajlandók Jézushoz pártolni annak ellenére sem, hogy Keresztelő János maga szólította fel őket erre. A Jordán partján hívei karéjában ünnepélyesen Messiásnak vallja Jézust, magáról meg kijelenti: „Nem vagyok a Messiás.” (Jn 1,20) Még fogságából is, nem sokkal halála előtt elküldi embereit Jézushoz, hogy szóra bírják és most már ő adjon számot előttük messiási küldetéséről.

Keresztelő János kivételes egyénisége és lelki nagysága előtt fejet kell hajtani minden kor keresztényének. Értékelésünket Jézus szavaival summázhatjuk: „Bizony mondom nektek, nem született nagyobb az asszonyok gyermekei közt Keresztelő Jánosnál.” (Mt 11,11)

III. Homilia vázlatok

A)

1. „Eltölti a földet az Úr ismerete.” (Iz 11,9)

A végső időkben örök béke és boldogság köszönt ránk, mert eltölti a földet az Úr ismerete. A mennyben nem lesz bűn, tehát nem lesz az, ami elrontja a békét és boldogságot. Azért nem lesz bűn, mert színről színre látjuk majd Istent, és ez a látás oly lenyűgözően tárja elénk a bűn ostobaságát, gyilkos voltát, hogy senkinek még csak távoli kísértése sem lesz mást tenni, mint amit az Úr akar. Látjuk majd Isten végtelen boldogságát, és azt is, hogy ez

gyökerében függ össze végtelen szentségével. Tehát mi ebből a boldogságból csak úgy részesülhetünk, ha mi is szentek, tiszták, erkölcsileg tökéletesek vagyunk. Ez a kimondhatatlan boldogság nem élvezhető másképp, csak ha úgy élünk, ahogy Isten él. Világossá lesz előttünk, hogy a bűn nemcsak ellentmondása a jónak, de a boldogságnak is, mert az erkölcsi jó és a boldogság elválaszthatatlanul egy.

Földi életünkben is annál könnyebb az Úr útján járni, minél inkább ismerjük őt. Ennek az istenismerésnek az útja csak igen kis részben tanulás, sokkal inkább a Szentlélek ajándéka. Így tökéletesedésének módja a kérő és elmélkedő ima, és még inkább a kegyelem élete, az Istenhez méltó élet, Isten szeretete. Aki halad a szeretetben, halad az ismeretben is. És megfordítva is: Minél inkább ismer, annál jobban szeret.

2. *A hívő nem fantasztá*

Az emberek hajlandók fantasztának tartani azt, aki komolyan veszi a hitét. Sok vallásos ember is gondolkozik így. Pedig nem fantasztá, aki pl. mindenképpen többre tartja a pénznél a becsületet, az élvezeteknél a tiszta lelkiismeretet, a sikernél a sikeresen kialakított jellemet, igaza keresésénél a szeretetet, az érvényesülésnél a szelíd jóságot; aki szívesen szenved, vezekel, uralkodik magán, csakhogy minél inkább övé legyen Isten. Tragikus, ha templomjáró, vallásos ember kissé ütődöttnek nézi a hitéből élőt. Azt jelenti, hogy nincs nála rendben valami a vallásossága körül. Külső vallásossága csak aranyfuttatás, mely Isten előtt értéktelen életet takar. Vigyázz, az Úr nem „aszerint ítéld majd, amit a szem lát”, vagyis nem külsőséges vallásosságod szerint, hanem hited belső gyengesége szerint, és kiköpi langyos életedet.

A betlehemi Gyermekek már születésének körülményeivel kimutatta, hogy szemében a lényeg az igazán fontos, vagyis a hit és a hitből fakadó élet. Át kell gondolnom eddigi felfogásomat, mielőtt eljön az az idő, mikor nem a hatalom, nem a pénz, nem az érvényesülés, nem az élvezetek, hanem „Jessze gyökere lesz a népek zászlaja”. Ha meg nem változom, és nem igyekszem olyanná lenni, mint azok, akiket eddig fantasztáknak gondoltam, az Úr engem is megöl szája leheletével.

3. *„Viperák fajzata.” (Mt 3,7)*

Kikkel szemben ilyen kemény a Keresztelő? A farizeusokkal és a szadduceusokkal. „Ki tanított meg titeket, hogy fussatok az eljövendő harag elől?”

Valamennyiünkben ott lappang a viperafajzat, a farizeus és szadduceus. Mindkettő vallásos típus, de vallásosságuk alapjában hibás. A szadduceusok azért vallásosak, hogy földi életükben megsegítse őket Isten. Más élet szerintük nincs is, a halál végleges, az örök élet csak kegyes szólam a szemükben. Hány ilyen gondolkodású ember ül ma is a templomok padjaiban, akik szintén csak evilági segítséget várnak és kérnek az Úrtól. Ismertető jelük: Mesének tartják a test feltámadását.

A farizeusok hite teljesebb; az ő hibájuk, hogy megrekednek a vallás betűjénél, a külsőségeknél. Ima, templombajárás, böjt, egyházadó, kenetes beszéd, merev hagyománytisztelet. Belül semmiben sem különböznek a vallástalan emberektől, sőt esetleg sokkal rosszabbak azoknál. Nincs bennük büntudat, bűnbánat, nincs szeretet. Vallásosságuk képmutatás, a legnagyobb mértékben ön-és közveszélyes.

Ha hasonlítok valamelyik típusra, akkor nekem is szól: „A fejsze már a fák gyökerén van. Minden fát, mely nem terem jó gyümölcsöt, kivágnak és tűzre vetnek.” Teremjétek az igaz hit, a bűnbánat és a szeretet gyümölcsseit!

4. „Teremjétek hát a bűnbánat méltó gyümölcsét!” (Mt 3.8)

Az egyház a gyónásra gondol, mikor felolvastatja a mai evangéliumot. A bűnbánat szentsége a fő eszköze annak, hogy egyenes és sima út készüljön Isten és ember között. Mit jelent bűnbánatot tartani, gyónni?

Beleigazodni a világmindenségbe. A teremtett világ törvényszerűen követi Isten akaratát. Az ember szabadságot kapott Teremtőjétől, tud Isten törvényei ellen tenni, nem úgy pl. mint a kő vagy virág. De ezzel „kilóg” a világmindenségből, rontja annak harmóniáját. Isten ezt eltűri, de nem végleg és nem mindörökre. Egyszer helyre fogja állítani a világmindenség harmóniáját az ember világában is, midőn véglegessé teszi Isten Országát. Ennek az örökké boldog országnak életében nem vehet részt az, aki „kilóg” annak tökéletes harmóniájából. A bűnbánat szentségében szerezhetem vissza esélyeimet, hogy részt kaphatok Isten országában.

Gyónni annyit is jelent, mint felállni. A bűn mindig elesés, gyengeség, legyőzetés. Rom, amely maga alá temet. A gyónás felállás, erő, győzelem, szabadulás.

A gyónás tisztulás. A bűn ragadós mocsok. Jó gyónás után olyan a közérzet, mint egy alapos és szükséges fürdés után.

5. A bűnbánat gyümölcse

A bűnbánat szentségében megtisztulunk. Ez a tisztulás azonban nem hasonlíthat csupán a ruha kimosásához. Mert Isten nemcsak tisztaságot vár tőlünk, hanem gyümölcsöt hozó tisztaságot. Ezért a gyónás inkább a gyümölcsfák megtisztításához, a férges és gombák eltávolításához hasonlítson, hogy a kegyelem napsugara és harmata ne hiába érje a lelket, hanem minél bőségebb gyümölcsöt hozzon.

Sok hívő problémája: Nincs mit gyónnom. Azért érzik így, mert néhány szabály betartásának gondolják az istenes életet. Pedig a keresztyén élet nem abból áll, hogy megtartok pár parancsot. A jézusi életnek bőséges termést kell hoznia Isten országa számára. Ezért gyónás előtt ezt is vizsgáljam meg: Mi gyümölcsöt hoz életem? Ha pedig semmi, vagy kevés és hitvány a gyümölcs, keressem az okokat. Ha kérem a Lélek megvilágosító kegyelmét, rájuk fogok bukkanni, és lesz mit gyónnom: önzés, lustaság, kevéshitűség, türelmetlenség, öntetszelgő felfuvalkodottság, bizalmatlanság, felsőbbbbségeskedés, önelégültség, mások hibáztatása, gyanakvás, restség a megváltozásra, önvizsgálatra, mások szolgálatára stb.

„Minden fát, mely nem terem jó gyümölcsöt, kivágnak.”

B)

1. „Türelemmel viseltetik irántatok.” (2Pt 3,9)

Hajlandó vagyok elaludni bűneimben, terméketlen tunyaságomban, mert nem szól közbe Isten. De hiszen sokkal nagyobb dolgokat is eltűrt szó nélkül: Fia kínhalálát, prófétái és apostolai csúfos végzetét, a vértanúk gyötrődését, szüzek meggyalázását, ártatlanok kegyetlen pusztulását, tömeggyilkosságokat, égbekiáltó bűnök végtelen sorát. Eltűr engem is aljasságaimmal, minden apró pizkosságommal. Hallgat, de csak azért, hogy

a) nyilvánosságra jöjjenek a szívek gondolatai. Hogy mindenki megmutathassa, kicsoda és mennyit ér: az áldozat is, kínzója is. Hallgat, de mindent tud és nem felejt.

b) Hallgat, mert szeret. A bűnöst is szereti, azért vár. Nem akarja halálát, hanem hogy megtérjen és éljen. Rám is vár, hogy hozzá térjek. De nem vár örökké. Ki tudja, mikor jár le a türelmi idő?

c) Hallgat, mert ráér. Minden ember élete az ő ítélőszéke előtt ér véget, azt senki el nem kerülheti. És akkor majd szólni fog Isten. Szava ítélet lesz, döntés örök sorsomról. Hallgat, és sok mindent eltűr tőlem, ameddig a bizonyítás ideje tart. Egy Örökkévalóság áll rendelkezésére, hogy érvényt szerezzen az igazságosságnak.

Fel kell ébrednem, mert Isten hallgatása a bűnösre nézve fenyegető csend. De várakozó csend is, mely időt és alkalmat ad a megtérésre.

2. „Összegyűjti a bárányokat, s ölébe emeli.” (Iz 40,11)

Karácsony a szeretet ünnepe, mert Isten felénk áradó szeretete hozta közénk a Gyermeket. A betlehemi Kisded mosolyában Isten szeretete ragyog. Ezzel szemben Jézus világvégi eljövételére félelemmel gondolunk, mert a Bírót várjuk ítéletre. Valóban ítélni fog, szétválasztani. De ez csak egyetlen nézőpontja az Úr nagy napjának. És talán nem is a lényeges szempontja. Izaiás jóvendölését olvasva sokkal inkább úgy áll előttünk a végső nap, mint amelyen lelkünk Pásztora jön kimondhatatlan szeretettel övéiért, akiket visszaváltott a Gonosz hatalmából, akik kedves „zsákmánya”, akiket édes gyengédséggel emel ölébe.

Az apostoli korban nem félték az újra visszajövő Krisztustól. Várták, könyörögték eljövését, mint menyasszony a vőlegényét. Nekünk is meg kellene találnunk ezt a hangulatot, mikor a világ végére gondolunk. Hogy örömmel, vággyal várjuk. Ennek a hangulatnak alapja a bensőséges szeretet. A vallás gyakorlását, az erkölcsi parancsok útján való járást a szeretet töltsse meg édes tartalommal: Szeretem azt, aki kimondhatatlanul szeret engem, öröktől és örökké szeret.

Jöjj el, Úr Jézus!

3. „Új eget és új földet várunk.” (2Pt 3,13)

Érdekes, amit Péter apostol ír az Úr napjáról, mely váratlanul jön, mint a tolvaj. Hogy hogyan, miként lesz a világnak tűz általi pusztulása, az elemek olvadása és felbomlása, pontosabban nem tudjuk. Mindenesetre, mióta ismerjük az atomok világát, sokkal reálisabban tudunk gondolkodni erről a fizikai pusztulásról. De ha kíváncsiságunk fel is ébred ezzel kapcsolatban, mint hívők nem tartjuk fontosnak sokat bibelődni vele. Az Apostol sem beszél arról, milyen lesz az új ég és új föld. Egyet mond róla: Az igazságosság hazája lesz. Ezt ígérte az Úr.

A jelenlegi emberek világát nem érezzük az igazságosság hazájának, hiszen tömérdek az igazságtalanság szerte a világon. Az átlagember ezért sokat morog, kritizálja Istent és a világ vezetőit. A jobbak már inkább változtatni akarnak az igazságtalanságokon. És mi, hívők?

Tudjuk, hogy Isten sincs meglepődve azzal, amit mi emberek a világból, a mi világunkból csináltunk. Ezért ígért új eget és új földet, az igazságosság hazáját, majd az Isten napjára. De ennek az új hazának polgára csak az lehet, aki a kegyelem erejében már most építeni próbálja az új világot.

Akkor lesz számomra boldog az Úr napja, ha nem úgy élek, mint a „világ”. Mert akkor vele pusztulok a kárhozat tűzében. Az eljövendő Isten országához méltó életet kell kezdenem.

4. Akik képtelenek utat készíteni az Úrnak

AZ EVANGÉLIUM felhívásának nem tehet eleget az önelégült ember. Nem készítheti az Úr útját, mert egyszerűen nem veszi észre a hegyeket és szakadékokat, amelyek Istentől elválasztják. Nem egyenesítheti az utat, mert eszébe sem jut, hogy görbe úton jár. Az önelégült, és ezért magabiztos „jó” emberek nagyobb veszélyben vannak, mint a cégéres gazemberek. Nem hiszed? Gondolj arra: Jézust nem a rablóvilkosok, nem az utcalányok

vagy házasságtörők vitték keresztre, hanem az „igaz” emberek, a vallásosak, a böjtölők, az imádkozók, a nép példaképei.

Ha tehát arról van szó, hogy készítenünk kell az utat az Istennel való találkozásra, ne gondold, hogy neked nincs tennivalód, azon az alapon, hogy híven teljesíted vallási kötelességeidet! Ez szép és szükséges. De kevés, és ha ennyi az egész, nem is egyszerűen semmi, hanem még több a veszedelme, mint a haszna: Elaltatja ugyanis a lelkiismeretet. Vigyázz tehát, ha igaz és jó embernek tartod magad! Jézus mondta: Nem jöttem hívni az igazakat. Gúny ez. Nincs igaz ember, csak öntelt és beképzelt ember van. Az ilyeneket pedig hiába hívja Jézus. Eszükbe sem jut, hogy nekik egyáltalán menniük kell. Azt hiszik, már a célnál vannak.

Az önelégültek vallásossága visszataszító. Visszataszító az emberek szemében, de Isten számára is. Ők azok, akiknek nincs szükségük irgalomra, bocsánatra, kegyelemre. Nincs szükségük közvetítőre, közbenjáróra. Nem hallgatnak senkire. Lenéznek mindenkit. Ők Isten bennfentesei. Menthetetlenek.

5. Nem maradhatsz ilyen!

Egyenesítsétek az Úr útját! Bizony, nem könnyű és nem kellemes feladat. A hegyeket, szakadékokat a saját életemből, a saját jellememből kell eltüntetni, az én életvezetésem görbeségeit kell kiegyenesítenem. Nehezebb dolog ez, mint valódi utat építeni, bármilyen nehéz terepen. Éppen ezért könnyen készek vagyunk ilyesféleképpen kialakítani az álláspontunkat: Én már csak ilyen vagyok, ilyen korban már nem lehet megváltozni, különben sem vagyok én olyan rossz.

Ezt a keserves munkát, állandó alakulásodat Isten akarata szerint semmiképp sem lehet „megúszni”. Isten semmi tökéletlenséget, bűnt, rossz szokást nem ölelhet magához. Először, mert végtelenül szent, nem hagyhat jóvá még hallgatólagosan sem akárcsak egyetlen bűnt is. Azután a mennyek országát is elrontaná a „rossz természetű” ember. Ugye, elképzelhetetlen, hogy akármilyen boldog országban boldog lehetnél, amíg olyanok az emberek, mint most? És a tökéletlen ember élvezni sem tudja a csupán tökéleteseknek készített boldogságot, mint a gyomorrontásos ember sem élvezi a finom, de egészséges gyomornak készült ételt.

A végleg használhatatlan embert élete végén eldobja, tűzre veti Isten. Ez a pokol. Akiből „lehet még valamit csinálni”, abból szentet farag. Ez a purgatórium. Csakhogy itt sokkal fájdalmasabb átalakulni, mint a földi életben lett volna. Mert a tisztítóhelyen a tökéletesség eszközei nem a szentségek, az önnevelés stb., hanem a szenvedés, az érzéstelenítés nélküli operáció. Persze, ha mindezt elengedné Isten, akkor is, önként, vállalnánk. Mert „odaát” nagyon is világosan rádöbbenünk, mennyire bántja Istent bűnösségünk, és hogy mennyire piszkosak vagyunk. Magunk vetnénk magunkat az engesztelés és tisztulás lángjaiba.

Nem lenne egyszerűbb és jobb most elkezdni az átalakulást, hogy halálunkkor rögtön, vagy legalább minél hamarabb magához ölelhessen bennünket Istenünk?

C)

1. Szabadulás a bűn rabságából

A babiloni fogság képe a bűn rabságának. Mert a bűn rabság. Az értelmetlenség rabsága, a szenvedélyeké, a gyengeségé, a lelki halálé, a fásultságé, végeredményben a kárhozat rabsága.

Szabadulást csak Isten adhat. „Az Úr visszahozza őket.” Magától nem szabadulhatna a bűnös. Isten adta meg a szabadulást Jézus Krisztusban.

Nemcsak megadja a visszatérés lehetőségét, hanem könnyűvé is teszi. „Alacsonnyá teszi a magas hegyeket, és árnyékot nyújtanak az erdők, az illatos fák mind.” Atyánk segít átjutni a megtérés akadályain. Ilyen akadályok: A hit gyengesége, a gyónástól való elszokottság, a bűnhöz való ragaszkodás, a szégyen, hogy azt mondják, „mégis beadta a derekát” stb. Kérd Istent, átsegít minden nehézségen.

A szabaddá és könnyűvé tett visszatérés útján el is kell indulni. Isten lehetőséget, indítást, segítséget ad, elindulni az embernek kell. Csalogasson a tiszta lélekkel ünnepelt karácsony örömének kívánása!

És még egy szó a gyakori gyónókhoz: A karácsonyi gyónás valóban végleges szabadulni akarás legyen a bűntől!

2. Lelki szabadságharc

Az ember egyik alapvető vágya a szabadság. Erről tanúskodnak nagyban a politikai és gazdasági szabadságharcok, kicsiben a kamaszok lázadásai, a házastársak feszültségei, az anyós-meny harc, a főnökök iránti ellenszenv stb.

A legnagyobb rabság a szenvedéllyé lett bűn. Gondoljunk pl. az ital, a pénz, a parázna vágyak, a lustaság rabjaira. A rab lélek nem tud szárnyalni Isten felé. De nem tud különben sem egész szívéből örülni, nem tud édesen önfeledt lenni, állandósul benne egy bizonyos nyomasztó érzés, a szorongás. Sokan érzik is: Ez a bűntől van. Mások annyira beleszoktak már a bűnbe, hogy nem tudják, tulajdonképpen mi a baj. Csak érzik, hogy valami sehogyan sincs jól. Mint a rabságban született madár sem tudja, mi hiányzik. A bűnösnek a tisztaság öröme, a lelkiismeret békéje, az önlegyőzés boldogsága hiányzik. Az, hogy egészen nyitott szívvel tudjon rámosolyogni a világra, emberekre, Istenre.

Rossz érzés ez, pedig csak előjele a jövőndő tragédiának: Az örök rabságnak, mely végleg a bűn honába taszítja az Isten öröme szomjas embert. Ez a kárhozat, mely égetőbb minden földi tűznél.

A bűn és kárhozat rabságából egyetlen kiút van: A bűnbánat és az új élet akarása. A bűnbánat Isten által előírt formája pedig a bűnbánat szentsége.

Köszönöm, Atyám, hogy nekem bűnösnek megbocsátó kezedet nyújtod.

3. Rossz környezet

A babiloni bálványimádók maguk között tartották fogva a választott népet. A fizikai rabság 70 év múltán véget ért. Az erkölcsi rabság sok izraelita számára erősebbnek és tartósabbnak bizonyult. Sokan nem tértek vissza az Ígéret Földjére, mikor az Úr szabadulást adott. Megszokták, és hozzáidomultak a pogány élethez.

Vetítsük át mindezt a saját életünkre: Mindenki tapasztalja önmagán, milyen nagy hatása van a környezetnek. Már a mozdulatokat, a beszédmódot is könnyen átvesszük, de ugyanígy a gondolkodásmódot, a magatartást, az erkölcsöt is. A jó környezet felemel, a rossz lehúz. Még a legerősebb egyéniség sem vonhatja ki magát egészen ez alól. Sajnos, a rossz hatások általában erősebbeknek bizonyulnak.

A romlott társaságot természetesen kerülni kell, gyermekeimet távol kell tartani ilyenektől. De mivel a világból kimenni nem lehet, és a világ tele van rossz környezethatásokkal, nagyon fontos a pozitív felkészülés. Ágoston: „Ha már a rossz embert el nem kerülheted, kerüld legalább a rosszását!” Minden rossz hatás alapvető ellenszere az Istennel szorosán egyesült élet. Ehhez tudatosan hozzá kell adni a bátorságot, a szelíd alázatot és a szeretetet.

Bátorság: Nem szégyellem, hogy jó akarok lenni. Ha kell, nyíltan is szót emelek a gonoszság és züllöttség ellen. Szelíd alázat: Nem nézek le senkit, mert „rossz”. A gőgös bukik le leghamarabb. Szeretet: Igyekszem Isten kovászává lenni.

Ne szégyelld a jót, tarts ki benne, de vigyázz, hogy meg ne utáltasd!

4. *Segítsed gyermekeidet!*

Aki életet ad, felelősséget is vállal, hogy azt az életet felneveli. Az eredeti bűn következményeképpen a gyermekeket is hegyek, szakadékok választják el Istentől, ők is hajlandóbbak a görbe utakra, mint az egyenesre. A nevelés célja: Olyan élet kialakítására ösztönözni, vezetni, segíteni, amely méltó lesz arra, hogy a végén magához ölelje az Isten.

„Rosszul sikerült” gyermekek szüleinek védekezése: Én nem tanítottam rosszra. Ha ez igaz is, akkor sem nevezhető nevelésnek. A gyermeket nem kell rosszra tanítani. Mint minden embernek, neki is rosszrahajló a természete. Gyermeke ellen vétkezik, aki azt képzelet, hogy az ő gyermeke kivétel, nem is ember, hanem angyal.

A rossz minden emberben jelentkezik, nagyon is korán. Ezt kell kinevelni belőle. És természetesen a jóra oktatni és szoktatni. A gyermek olyan, mint a termőföld. A gazt magától is megtermi, ami érték, azt belé kell plántálni és gondozni. Termést csak így lehet várni.

A nevelést nem lehet elég korán kezdeni. Nem szabad addig várni, míg „megjön az esze”. Aki erre vár, az egyszerre csak azt veszi észre, hogy „ennek a gyereknek nem lehet parancsolni”. Neveltnek, nevelőnek egyaránt könnyebb és kellemesebb a gazt addig kikapálni, amíg meg nem erősödött. Később vagy nem megy, vagy csak óriási erőfeszítések és kínlódások árán.

Ha szereted gyermekeidet, még ma elkezdted olyanná nevelni jellemét, amilyennek magad is szeretnéd.

5. *„Hogy el tudjátok dönteni, mi a helyes” (Fil 1,10)*

Hogy mi a helyes, annak eldöntése nem egyedül és egyszerűen az értelem feladata. Mégcsak nem is a hittől megvilágított, az egyház tanítását követő értelemé. Pál apostol így ír erről: „Szeretetek egyre jobban gyarapodjék a teljes megértésben, hogy el tudjátok dönteni, mi a helyes.” Tehát a lelkiismereti döntés akkor helyes, tökéletes, ha a szeretet inspirálja. Egyedül ez ment meg a farizeusi legalizmustól, betűragástól, külsőségességtől, a lex minimi elvétől.

Könnyen megértem ezt az élet példáiból. A boldog házassághoz nem elég elméletileg tudni és ennek alapján tenni, ami kötelessége a házastársaknak. Adott helyzetben és a házasság egészében csak a szeretet súghatja meg, mit kell tennem, hogyan kell viselkednem. Vagy: Nem tud nevelni az, aki ugyan jól ismeri és alkalmazza is a pedagógiai elveket, de nem inspirálja a szeretet. Az anyát többre tanítja szerető szíve, mint akár a legmagasabb fokú neveléstudomány.

Szeresd Istent, szeresd embertársaidat, és mindig tudni fogod, mi a helyes. Ez az egyetlen módja, hogy „tiszták és feddhetetlenek legyünk, és bővelkedjünk az igaz élet gyümölcseiben”.

Ádvent 3. vasárnapja

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (Iz 35,1–6a): *„Örvend majd akkor a pusztaság s a járatlan vidék, ujjong majd a sivatag, és virul, mint a liliom. Virulva virul és ujjong, ujjong és hálát zeng. Ővé lesz a Libanon dicsősége, a Kármel és a Sáron pompája. Meglátják ők az Úr dicsőségét, Istenünknek fenségét.*

Erősítsétek meg a lankadt kezeket, s a roskadozó térdeket szilárdítsátok meg! Mondjátok a kislelkűeknek: Bátorság! Ne féljete! Íme a ti Istenetek bosszút áll és megfizet, maga az Isten jön, hogy szabadulást hozzon nektek! Akkor majd megnyílik a vakok szeme, s a süketek füle nyitva lesz; ugrádozik majd a sánta, mint a szarvas, és megoldódik a némák nyelve.”

Liliom helyett talán sáfrányt jelentő szó áll a héberben.

Isten áldása bőven kiárad majd Sionra és lakóira. Ennek jele lesz a pusztaságban újraéledő és dúsan tenyésző növényzet. A termékenységről híres Libanon, Kármel és Száron vidékével vetekszik az egész ország, mely eddig pusztá volt. Kimondhatatlanul is a paradicsom bőségét idézi fel ez a kép. Amint Ezekielnél a Sinai, itt a pusztá és sztyeppe lesz szemtanúja az isteni mindenhatóság és irgalom megnyilatkozásának.

De nemcsak a természet alakul át, hanem az emberek is. A lankadt kezek és roskatag térdek megerősödnek, amikor meglátják az Úr hatalmának megnyilvánulását. Isten maga jön el, hogy igazságot tegyen. Az 5–6. v.-ben említett gyógyulásokra: vakok látnak, süketek hallanak, sánták járnak – hivatkozik Jézus János követői előtt (Mt 11,5; Lk 7,22). Ez nem jelenti szükségképpen azt, hogy direkt jövődőlésről, ill. annak beteljesedéséről van szó. Jézus találóan alkalmazza a prófétai szöveget. Különben Izrael teljes restaurációja valóban a messiási korban következik be.

Egyszóval: eltűnik minden, ami az élet teljesebb kibontakozásának útjában állt. Öröm és boldogság tölti el az emberek szívét, és ezért, ha a bánat jeléül a zsidók fedetlenül hagyták fejüket (Ez 24,17). vagy eltakarták arcukat (Iz 53,3), majd a szabadulás idején örömben megkoszorúzzák fejüket.

A bűn nyomában pusztulás és halál jár. Isten törvényeivel az életet védi és kegyelmével annak gazdagodását segíti.

A szentmisére szóló meghívás ígéret is, hogy a bűn pusztítását segít jóvátenni kegyelmével. A letarolt és kifosztott szív újraéled Isten kegyelméből. Igéje világossága lesz a bűn okozta vakságunknak, kegyelmével hatékony ösztönző és segítség, hogy az örök életre vezető úton tudjunk járni.

II. OLVASMÁNY (Jak 5,7–19): *„Legyetek türelemmel, testvérek, az Úr eljöveteleig. Lám a földműves türelemmel vár a föld értékes gyümölcsére, míg a korai és a késői eső meg nem érkezik. Legyetek türelemmel ti is, erősítsétek meg szíveteket, mert az Úr eljövetelenek ideje közel van. Testvérek, ne panaszkodjatok egymásra, nehogy ítéletet vonjatok magatokra. Nézzétek, a bíró már az ajtóban van. Testvérek, a szenvedés elviselésében és a kitartó türelemben vegyetek példát a prófétákról, akik az Úr nevében szóltak.”*

Az örvendező keresztény lelkületnek lényeges tartozéka a türelem. A földművesnek is türelemmel kell várnia munkája gyümölcsét. A türelem és remény arra is készlet, hogy

panasz nélkül igyekezzünk elviselni egymás gyengéit. A türelem és a panaszkodás kerülése lesz számunkra is a mércéje annak, mennyire erős a reményünk, mennyire hasonlítunk a prófétákra és magára Jézusra. Tanúskodásunk eszköze is a türelem és a zokszó nélküli szenvedés: ebből láthatják a hitetlenek, hogy mennyire vesszük komolyan Isten ígétét.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 11,2–11): „Az időben: Mikor János a fogságban hallott Krisztus tetteiről, elküldte tanítványait ezzel a kérdéssel: „Te vagy-e az eljövendő, vagy mást várjunk?” Jézus így válaszolt a kérdésre: „Menjetek, mondjátok meg Jánosnak, amit hallottok és láttok: Vakok látnak, sánták járnak, leprások megtisztulnak, süketek hallanak, halottak feltámadnak és a szegényeknek hirdetik az evangéliumot. Boldog az, aki bennem meg nem botránkozik.” Amikor elmentek. Jézus beszélni kezdett a tömegnek Jánosról: „Mit mentetek ki látni a pusztába? Széltől hajladozó nádat? Vagy mit mentetek ki látni? Előkelő ruhába öltözött embert? Akik előkelő ruhát viselnek, a királyok palotáiban vannak. Miért mentetek ki? Prófétát látni? Igen, mondom nektek, többet, mint profétát. Ez az, akiről meg van írva:

*Nézd, elküldöm követemet előtted,
Hogy előkészítse utadat.*

Bizony mondom nektek, nem született nagyobb az asszonyok gyermekei közt Keresztelő Jánosnál. A mennyek országában azonban a legkisebb is nagyobb nála.”

Az evangélium két részből áll:

a) *A János-tanítványok küldöttsége.*

Ker. szt. Jánost fogságba vetette és a Macherus vár börtönében őriztette Heródes. Ezt a várnak is beillő palotát még Nagy Heródes építtette. Innen a börtönből kérdezte János Jézustól, hogy ő-e a Messiás. Ez a kérdés nagyon különös, ha meggondoljuk, hogy Jn 1,29 szerint János isteni bizonyoságtétel alapján tudta, hogy Jézus a Megváltó. „Láttam a Lelket, mint galambot leszállni az égből és rajta maradt. Én előzőleg nem ismertem őt, hanem az, aki engem küldött vízzel keresztelni, az mondotta nekem: Akire látod a Lelket rászállni és rajta maradni, az Szentlélekkel fog keresztelni. Én meg láttam és tanúságot is tettem arról, hogy ő az Istennek Fia.” (1,31–34)

Mi okozta a zavart János lelkében? Az, hogy Jézus viselkedése – az elbeszélések szerint – nem egyezett meg azzal a képpel, melyet ő ismert és kirajzolt tanítványai meg hallgatói lelkében. „Ő majd Szentlélekkel és tüllel keresztel meg titeket. Szórolapátja a kezében, hogy megtisztítsa szérűjét és összegyűjtse a búzát csűrűbe, a polyvát meg elégesse olthatatlan tüllel.” (Mt 3,11–12) Ezzel szemben Jézus szelíden lépett fel; vigyázott arra, hogy a megroppant nádat össze ne törje és a pislogó mécsbelet ki ne oltsa. Ez az ellentét nyilván János tanítványainak is feltűnt. A maguk megnyugtatóására is kérdezték hát, hogy Jézus-e az eljövendő, vagy tovább kell várni.

Válaszul Jézus Izaiást idézi (Iz 26,19; 29,18; 35,5; 61,1) és mintegy rámutat arra, hogy a Messiást és a messiási korszakot nemcsak a hatalom jellemzi meg az isteni igazság megvalósulása. A János által kihangsúlyozott messiási ténykedést Jézus majd második eljövetelekor hajtja végre. Addig együtt növekszik a konkoly a búzával, együtt van a hálóban kicsi és nagy hal. János problémája tehát a prófétai látás egysíkúságából, távlatnélküliségéből fakad.

b) Ker. János dicsérete.

János nagyobb a prófétáknál, hiszen ő az Előfutár. Rámutat a földön megjelent Jézusra. Azonban még ő sem volt képes arra, hogy az ószövetségi felfogás szűk kereteit áttörje és valóban azt várja Jézustól, amit valóban hozni és adni akart.

Az örömet, melyet Isten kínál, sokszor azért nem tudjuk élvezni, mert nem azt várjuk, ami valóban örömmel töltené el szívünket, és amit Isten valóban adni akar. A szentmise ünneplése örömünk forrására, gyökerére irányítja figyelmünket: Isten szeretetére és a megváltásra. Boldog az, aki nem botránkozik meg Isten magatartásán, aki különböző áldozatokat kíván tőlünk, nemesnek tűnő vagy akár valóban nemes vágyaink megvalósulását tagadja meg tőlünk. Boldog az, aki a szentmise testvéri közösségében megújulva készségesen segíti a vakokat, sántákat, az élet elesettjeit több örömhöz, teljesebb élethez.

B)

I. OLVASMÁNY (Iz 61,1–2a,10–11): *„Az Úr lelke van rajtam, mert felkent engem az Úr, elküldött engem, hogy örömhírt vigyek a szelídeknek, meggyógyítsam a megtört szívűeket, szabadulást hirdessek a foglyoknak, megnyitást a bezártaknak, hogy hirdessem az Úr megengesztelődésének esztendejét.*

Örvendve örvendek az Úrban, és lelkem ujjong az én Istenemben, mert felöltöztetett az üdv ruházatába, s az igazság köntösével vett körül, mint a vőlegényt, ki koszorúval ékesíti magát, és mint a menyasszonyt, ki ékszereivel díszíti fel magát. Mert amint a föld meghozza növényzetét, s amint a kert kisarjasztja magvait: úgy sarjasztja ki majd az Úr Isten az igazságosságát, és a dicséretet minden nemzet előtt.”

A próféta boldogan mondja magáról, hogy örömhír hirdetésére kente fel az Úr lelke. Előképe ebben az Úr Jézusnak, aki az örömhír hirdetésével az ígéretet kezdte valóra is váltani. Alkalmazta is magára a názáreti zsinagógában (Lk. 4,16–22). Nekünk is alkalmaznunk kell magunkra, hiszen bennünket is felkent a Szentlélek, prófétává tett és megbízást adott, hogy az Ország örömhírét életünkkel és szavainkkal hirdessük. Minden szentmise töltekezés az Igével és a Kenyérrel, aztán küldetés az Örömhír eljuttatására a megtört szívűekhez.

II. OLVASMÁNY (1Tessz 5,16–24): *„Testvérek: Legyetek derűsek. Imádkozzatok szüntelenül. Adjatok hálát mindenért, mert Isten ezt kívánja mindnyájatoktól Krisztus Jézusban. Ne oltátok ki a Lelket, s a prófétai beszédet meg ne vessétek. Vizsgáljatok felül mindent, a jót tartsátok meg. Mindenféle rossztól óvakodjatok.*

A békesség Istene szenteljen meg benneteket, hogy tökéletesek legyetek. Őrizze meg szellemeteket, lelketeket és testeteket feddhetetlenül Urunk, Jézus Krisztus jöveteléig. Aki meghívott benneteket, az hűséges és végbe is viszi.”

Annak biztos tudata, hogy az Úr eljön, derűsé teszi a hívek lelkületét. Ez fontos, mert csak a derűs lelkű ember tud eredményesen tanúskodni az örömhír mellett. Aki valóban a Léleknek adja át magát, az nem lehet a lehangoltságnak, pesszimizmusnak, „komolyságnak” rabja. Az apostol azt írja a korintusiaknak: „... minden bajom közepette túlarad bennem az öröm.” (2Kor 7,4) Tehát még a bajok sem jogosítanak fel a búbánatra. Az Úr közelségének tudata a Vele való meghitt beszélgetésre, az imádságra is hajlamosabbá teszi az embert. Mindenért hálát adunk, hiszen Isten gondviselő jósága mindent a maga céljának szolgálatába tud állítani és lelkületünk helyességén fordul meg, hogy bennünket is közelebb segítenek-e célunkhoz életünk mindenféle eseményei. A Szentlélek ajándékait – jelesül a prófétálás

adományát – nagyra kell tartanunk, hiszen üdvösségünk elsősorban Isten műve. Jól mondja ezzel kapcsolatban Hans Urs von Balthasar: „Nem csupán az volt Istentől, ami végül is megvalósul, hanem sok más is, amit a készség hiánya az egyházban elfojtott. Várakozva nézni, ugyan lesz-e belőle valami (Gamaliel) csak fél bölcsesség; gyakran olyanok tesznek így, amilyenek azt is mondták: „Hadd lássuk, vajon eljön-e Illés és segít-e rajta?” (Mt 27,49) Különösen jelentős és időszerű ez a felszólítás: „Vizsgáljatok felül mindent, a jót tartsátok meg!” Másszóval: Vessétek le az előítéleteket. Az egyházon kívül élők is indítványozhatnak vagy tehetnek (és tesznek is) olyat, ami Isten szándékaival egybevág (pl. a szociális igazságosság megvalósulása) és ezeket teljes szívvel-lélekkel magunkévá kell tennünk, megvalósulásukat minden erőnkkel szolgálunk kell. Ugyanakkor szükség van a tévedések gyors és biztos felismerésére is.

AZ EVANGÉLIUM (Jn 1,6–8,19–28): *„Föllépett egy ember, akit Isten küldött, akinek János volt a neve. Ő tanúságtételre jött, hogy tanúskodjék a világosság mellett, hogy mindenki higyjen általa. Nem ő volt a világosság, hanem bizonyosságot kellett tennie a világosságról. Egyszer a zsidók papokat és levitákat küldtek Jánoshoz, hogy megkérdezzék őt: „Te ki vagy?!” János így tanúskodott: megvallotta, nem tagadta, hanem megvallotta: „Nem én vagyok a Messiás!” Erre újra kérdezték őt: „Hát akkor mi vagy, talán Illés?” „Nem vagyok”, mondotta ismét. „Te vagy a próféta?”, de erre is nemmel válaszolt. Ezért tovább faggatták: „Ki vagy tehát? Nekünk ugyanis választ kell vinnünk azoknak, akik küldöttek minket; mit mondasz magadról?!” Ő azt felelte: „Én csak a pusztában kiáltó szó vagyok: Egyenesítsétek az Úr útját, amint Izaiás próféta megmondotta.” A küldöttek pedig a farizeusok közül voltak. Tovább kérdezték őt: „Miért keresztelsz tehát, ha nem te vagy a Messiás, sem Illés, sem a próféta?!” János így válaszolt: „Én vízzel keresztелеk, köztetek áll azonban, az, akit ti nem ismertek. Ő utánam jön, de nagyobb nálam és nem vagyok méltó saruszíját sem megoldani.” Ez Betániában történt, a Jordánon túl, ahol János keresztelt.”*

Az itt elbeszélte esemény Jézus negyven napos böjtje és a Jordán folyóban történt keresztelkedése után zajlott le. A Keresztelő ekkor a Jordánon túl, Betániában keresztelt. Lehetséges, hogy Betánia helyett Betabara név a helyes, ami átkelőhelyet jelent. Ez esetben e név azt a helyet jelölné, ahol a zsidók József vezetésével átkeltek a Jordánon, hogy az ígért földjét elfoglalják (József 3–4. f.) Így a keresztelés helye felidézne egy olyan régi eseménynek az emlékét is, melynek a mostanival közös vonása: az ígért teljesülésének kapujában vagyunk.

A kultikus tisztaság szakértőiből álló hivatalos küldöttség keresi fel Jánost. Értesültek tevékenységéről és feladatuk volt az ilyen esetek, ill. emberek kivizsgálása. Kérdésükre János megvallja, hogy ő nem a Messiás, mégcsak nem is Illés. (Ennek hangsúlyozása – a bevezető versekhez hasonlóan – az evangélista részéről indokolt, mert többen azt hirdették, hogy tulajdonképpen Ker. János volt a Messiás.) János világosan megmondja, hogy nem azonos a prófétával sem, akinek eljövételéről Mózes jövendölt (5Móz 18,15–18). Feladata: előkészíteni a Messiás útját.

A szentmisében, szentáldozásban egyesülök Jézussal. Ennek az is legyen az eredménye, hogy egyre jobban hozzá hasonlítok, őt hirdetem, és aki velem kapcsolatba kerül, az hozzá is közelebb jut. Bennem is az emberek közt áll Krisztus; tegyem könnyebbé, hogy felismerjék.

C)

I. OLVASMÁNY (Szof 3,14–18): *„Zengedezzél, Sion leánya, ujjongj, Izrael; örvendezzél és vigadj teljes szívvel, Jeruzsálem leánya! Az Úr megsemmisítette ítéletedet; eltávolította ellenségeidet, Izrael királya, az Úr, körötted vagy, nem kell többé félned semmi bajtól. Ama*

napon, majd ezt mondják Jeruzsálemnek: Ne félj! Sion, ne lankadjon el kezed! Az Úr, a te Istened, közötted vagyon, erős ő és megszabadít, örvendezik majd feletted örömmel, hallgat szeretetében, és ujjongva vigad fölötted. A fecsegőket, kik a törvénytől eltávoztak, elpusztítom –, mert közüled valók voltak –, hogy többé ne legyen gyalázatod miattuk.”

A próféta diadaléneke ez a szakasz. Isten megsemmisítette az Izrael ellen kimondott ítéletét. A megtisztult népben magának az Úrnak is nagy öröme telik és örömét választottai szívébe is átplántálja. Eljön az a boldog kor – az idők teljességekor, Krisztus második eljövetele után – amikor az oda nem valókat Isten eltávolítja a választottai köréből és a jóknak jóságából, Isten iránti szeretetből fakadó öröme tölti el a szíveket. Kezdődött ez azzal, amikor „a követelményeivel ellenünk szóló adóslevelet eltörölte, az útból, eltávolította és a keresztre szegezte.” (Kol 2,14)

Folytatódott azzal, hogy a benne bízóknak a szenvedések között is erőt adott az örvendezésre. „Behívták az apostolokat (a főtanácsba), megvesszőztették őket, aztán rájuk parancsoltak, hogy Jézus nevében ne beszéljenek és szabadon engedték őket. Boldogan távoztak a főtanácsból, mert méltók lettek rá, hogy Jézus nevéért gyalázatot szenvedjenek.” (ApCsel 5,40–42) Beteljesedik majd akkor, amikor megjelenik az új ég és új föld, amikor az új Jeruzsálem leszáll az égből az Istentől, mint a vőlegényének felékesített menyasszony. Valóban közöttük lesz, velük fog lakni és ők az ő népe lesznek. Letöröl szemükről minden könnyet, gyász, jajgatás nem lesz többé, mert a régi világ elmúlt. (Vö.: Jel 21,1–4)

II. OLVASMÁNY (Fil4, 4–7): *„Örüljete az Úrban szüntelenül. Újra csak azt mondom, örüljete. Jóságos emberségteket ismerje meg mindenki. Az Úr közel van! Ne aggódjatok semmi miatt, hanem minden imádságtokban és könyörgésteekben terjesszétek kéréseteket az Úr elé, hálaadástokkal együtt. Akkor Isten békéje, amely minden értelmet meghalad, megőrzi szíveteket és értelmeteket Krisztus Jézusban.”*

Fogságból írja az apostol ezt a levelét, mégis az öröm hangja benne a vezérszólam, örül, hogy tapasztalta Isten segítségét és szeretett híveinek támogatását. Legfőképpen azonban annak örül, hogy helyzete „inkább javára vált az evangéliumnak. Az egész császári testőrségben és a többiek körében is köztudomású lett, hogy bilincseimet Krisztusért viselem. Azok közül, akik az Úrban testvéreim, sokan fölbuzdultak bilincseimen és egyre bátrabban terjesztik Isten tanítását.” (1,12–14) Tehát ő „az Úrban” örül: Örömmel tölti el szívét, hogy az Úr olyan csodálatosan működik az egyházban. Ebből is látható, hogy közel van az Úr. Ő mindig közel van azokhoz, akik engedelmességgel, imádsággal, hűséggel fordulnak Felé. Akit ez a tudat eltölt, annak szívében öröm lakik és Isten békéje. Ha nem is következik be a paruzia, kegyelmének erejével képessé tesz bennünket a megpróbáltatások türelmes elviselésére és ezzel az igazi bajtól, a büntől megment bennünket. Nem engedi, hogy a hitetlenség, kétségbeesés, lázadás, irigység, gyűlölet és a többi bűnös lelkiállapot kialakuljon, ill. megrögződjék bennünk.

Alkalmazások

1. Fájdalom és öröm – idő és örökkévalóság

„A fájdalom az időnek árnyéka, míg az öröm az örökkévalóság állapota. A fájdalom és öröm együtt élnek, mert testvérek. Az öröm az öregebb, a fájdalom a fiatalabb. De a fiatalabb fog előbb meghalni, az öregebbik akkor már csak az emlékét fogja őrizni. Kedves emlékét, mely annyira kedves lesz, hogy az égben a boldogságnak kiegészítő részét fogja alkotni.” (Faber: Bethlehem.)

2. *Ádventi komolyság – ádventi öröm*

Az ádventi komolyságban is örvendezésre szólít fel az egyház. Az örvendezés nem mókázás, kacarászás. Lehet, hogy valaki folyton viccelődik, igazi öröm még sincs a szívében. A másik talán csendes, szótlán, mégis öröm melegíti a szívét. Az öröm mélyebben van a szívben, a vidámság a felszínen. A vidámság nem lehet meg a szomorúsággal, bánattal, de az öröm igen. Sőt: nemcsak a bánat ellenére, hanem belőle. A legmélyebb, legigazabb örömök közé tartozik az, amely a legyőzött fájdalomtól fakadt, a türelemmel fogadott szenvedésből hajt.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 3,10–18): „Az időben megkérdezte a tömeg (Keresztelő Jánostól): „Mit tegyünk hát?” Akinek két ruhája van – válaszolta – az egyiket adja oda annak, akinek egy sincs. S akinek van mit ennie, ugyanígy tegyen.” Jöttek a vámosok is, hogy megkeresztelje őket s így szóltak hozzá: „Mester, mit tegyünk?” Ezt felelte nekik: „Ne szedjetek be többet, mint amennyi meg van szabva.” Megkérdezték a katonák is: „Hát mi mit tegyünk?” Nekik így felelt: „Ne zsaroljatok, ne bántsatok senkit, hanem elégedjetek meg zsoldotokkal.”

A nép feszülten várakozott. Mindnyájan azon töprengtek magukban, vajon nem János-e a Krisztus. Ezért János így szólt hozzájuk: „Én csak vízzel keresztellek benneteket. De nyomomba lép az erősebb, akinek sarusziját sem vagyok méltó megoldani. Ő majd Szentlélekben és tűzben fog benneteket megkeresztelni. Szórolapátja már a kezében, hogy rendet teremtsen szérűjében, a búzát csűrűbe gyűjtse, a pelyvát meg olthatatlan tűzzel elégeesse.” És még sok mással is buzdította a népet, így hirdette nekik az üdvösséget.”

Vö.: Víz. u. 1. vas. B).

János valóban előkészíti az embereket a Megváltó fogadására. Az emberekben megvan a készség, hogy tegyenek is valamit. János fel is sorolja a követelményeket, mindenkinek állapotához mérten. Nem elég ugyanis az Isten országáért lelkesedni, hanem tetteinket és lelkületünk az Isten országa követelményeinek megfelelően át kell alakítani. Semmiféle foglalkozás nem akadályozza meg az embert abban, hogy tagja legyen az Isten országának. Igazságosság és szeretet vezesse tetteinket, gondolkodásunkat, és akkor Isten kegyelme szabad utat talál szívünkbe.

A szentmisén kérdezzük mi is az Úrtól: mit tegyek? Mit tegyek, hogy a szent ünnepen minél több kegyelmet nyerjek és azokat jól fel is használjam? Tartsak lelkiismeretvizsgálatot, egyszer éppen a foglalkozásommal adódó bűnveszélyekre irányuló különös figyelemmel.

II. Teológia

Örömtelenségünk oka bűnösségünk

A megváltás nélküli emberiség bánata

A mai ádventi vasárnap alaphangja az öröm. Az ádventi zarándok előtt a távolban az isteni ígéretek fényében már feltűnt a Megváltó. A Messiás láttán támad fel benne az öröm. Az öröm a Megváltóval lépett a földre. Ezt az örömet hirdették a karácsonyi angyalok: „Nagy örömet hirdetek nektek, mely szól az egész népnek.” (Lk 2,10) Jézus tanítását evangéliumnak nevezzük, azaz jó hírnek, örömhírnek.

Ez az öröm a megváltott, a bűneitől szabadult emberiség derűje. A bűn rabságában nincs öröm, hanem szomorúság és bánat. Megváltó nélkül nincs szabadulás a bűntől, nincs kiút,

nincs öröm. A bűn szomorúságát érdemes lenne felkutatni a lelkekben, a társadalom életében és nem utolsósorban az emberiség múltjában. Valaki azt írta egyszer, hogy a csodálatosan szép görög szobrokon a harmonikus formák ellenére is valami megfoghatatlan bánat ül. A görög tragédiák pedig a meg nem váltott ember tragédiái. Bennük minden bűn, sőt még a nem szándékos botlás is szükségképpen kihívja a végzetet. Drámáik ezért olykor szinte elviselhetetlenül nyomasztóvá tudnak válni számunkra, a mai európai ember számára. Nincs feloldás, nincs bennük tisztulás. Csupán az örök törvények érvényesülésében találhat némi megnyugvást a néző. Ennek a valóban tragikus életérzésnek az a magyarázata, hogy isteneik, noha tele vannak emberi gyengékkel, egyet mégsem tudnak: megbocsájtani, szabadulást hozni a bűnből. A görög ember nem ismerte a bűnbánatot, az újrakezdés lehetőségét. Ezért a görög világ alapjában véve komor, szigorú, örömtelen. A bűn rabságában élő, abból szabadulni nem tudó ember mondhatnám: metafizikus bánata megül mindent. Az olykor sóváran áhított görög derű csak látszat, csak felszín, mint a tenger kékje és az ég azúrja.

Ádám bűne

A bűn már a teremtés hajnalán az ember mellé szegődött. De ezért az ember viseli a felelősséget és nem Isten. Isten ugyanis büntelenek, jónak teremtette az embert és nem bűnösnek. Megajándékozta világos értelemmel, az erkölcsi értékek tiszta látásával és erős akarattal. Ura volt ösztöneinek. Egyénisége harmonikus volt, környezetére is áradt belőle a derű. Isten szándékából, jóindulatából még a halált sem kellett megízlelnie. A legkiválóbb isteni ajándék azonban a megszentelő kegyelem. Örökké sóvár lelkét, amely a földiek bírásában sohasem képes kielégülni, Isten maga kívánta betölteni, önnön végtelen gazdagságának odaajándékozásával.

Az Isten nagylelkű tervét keresztülhúzta az első emberpár, akik Isten előtt az egész emberi nemet képviselték. Szembeszegültek Isten akaratával. Ezt a tragikus ténytetőt a Biblia a jól ismert bűnbeesés történetébe. Maga a történet természetesen nem helyszíni beszámoló. Nem történelmi dokumentum. Éppen ezért nem is értelmezhetjük szó szerint. A keleti ember szereti az elvont igazságokat, az elvont tanításokat képekben, színes történetekben megjeleníteni. A keleti ember számára természetes dolog, hogy az elbeszélés hitelét ne a részletek igazságában, hanem a lényegi mondanivalóban keresse. A lényegi mondanivaló a mi esetünkben az, hogy az ember vétkezett, szembefordult Istennel. Meglehetősen haszontalan, és mindenképpen eredménytelen dolog azt firtatni, hogy miben is áll konkrétan összüleink engedetlensége. Eleve képtelenek vagyunk megválaszolni. Találgatásokba bocsátkozni pedig felesleges. Elégedjünk meg azzal a lesújtó igazsággal, hogy az első emberpár szembefordult Istennel és a bűn ezzel kezdetét vette.

Az áteredő bűn

A bűn legelső következménye, hogy Isten visszavonta kegyelmi ajándékát. A bűn után nem volt hajlandó önnön lényével ajándékozni meg az embert. Sem az összülők, sem utódaik nem részesülhettek Istent látásában. Az ősbűn következtében az ember Isten kegyelme nélkül születik a világra. Pedig Isten nem ilyennek akarta. Az ember születésekor tehát nem olyan, amilyenek Isten elgondolta. Nem felel meg Isten akaratának. Ez a meg nem felelés, ez a más mivolt, a kegyelem hiánya, ez a bűn, az eredeti bűn.

Igaz, a bűn, szorosán értelmezve, szándékos szembefordulás Isten parancsával, tudatos szembeállítás Istennel. A magzat nyilván nem képes személyes aktussal megszegni Isten parancsát. Nem fordul szembe Istennel, csupán elfordult állapotban él. És ebben az értelemben bűnben van.

Sok ember fejében megfordul a gondolat: ha Ádám követte el a bűnt, miért torolja meg Isten a fiakon? Nincs ebben igazságtalanság? Nem szabad elhamarkodottan ítélni. Mindenekelőtt gondoljuk meg, hogy a kegyelem Isten ingyenes ajándéka, teljesen ingyenes. Lehet egy teljesen ingyenes ajándékkal kapcsolatosan igazságról vagy igazságtalanságról beszélni? Nem nagyfokú gőg azt hánytorgatni, miért vont vissza egy olyan ajándékot, amire semmivel sem szolgáltunk rá? Másrészt arra is jó gondolni, hogy Ádám minket képviselt. Mint ahogy minden egyes ember bizonyos értelemben az egész emberi nemet, az embert képviseli. Ádámmal a leszármazás révén a nemzedékek megszámlálhatatlan során keresztül mindnyájan kapcsolatban állunk. Gondoljuk meg, hogy az egész emberi nem egységet alkot a múltban, jelenben, a jövőben. Olyan, mint egy tengerré szélesedő folyam. Minden egyes tagja kapcsolatban van közvetítők révén a másikkal, mindeneggyessel. Sorsközösségünk manapság szembetűnőbb, mint régen. Néhány ember vétke, – gondoljunk az atombombára – az egész emberiségnek árthat.

Kevés olyan tétele van a keresztény tanításnak, amely annyira nyilvánvaló lenne, mint az emberiség egyetemes bűnösségéről szóló. Fájdalommal tapasztaljuk mindnyájan, hogy a bűn szinte beleette magát a természetünkbe. Van-e ember, aki ne mondhatná el szt. Pál apostollal: „A belső ember szerint az Isten törvényében lelem örömet, de tagjaiban más törvényt észlelek, s ez küzd értelmem törvénye ellen és a tagjaiban levő bűn törvényének rabjává tesz.” (Róm 7,23) Találóképpen a szólás-mondás, hogy a bűn a levegőben van. Már a levegő is fertőzött, amit magunkba szívunk, és a ma született csecsemő is ezt a fertőzött levegőt szívja be. Olyan a világ, hogy benne a bűn a természetes és nem az erény! Igazat kell adnunk szt. Jánosnak, aki azt írja levelében, hogy „az egész világ a gonosz hatalmában van.” (1Jn 5,10)

Az eredeti bűn és az evolúció

Ma már bizonyított igazságnak tekintik az ember állati ősoktól történt származását. Az Úr Isten az állati fejlődés csúcán elhelyezkedő emberszerű lényeket ajándékozta meg a lélekkel. Ez az emberreválás megközelítően egymillió évvel ezelőtt játszódhatott le. Az ember a múltjából magával hozta az állati örökséget. Gondoljunk arra a sokrétű megegyezésre, ami fennáll az ember és az állat szervezete, idegműködése, ösztönvilága, sőt érzelmi élete között. Ezeket a megegyezéseket tudományos igénnyel jóformán csak napjainkban kezdik felmérni. Az értelem fénye öntudatra ébresztette. Felismerte különállását, egyúttal szembeállítását környezetével. Kiszolgáltatottságának érzése alkalmassá tette lelkét az Isten megismerésére. Az értelem és akarat lehetővé tette, hogy ráébredjen a jó és a rossz etikai fogalmára.

Ezt a primitív embert hívta meg Isten szolgálatára és szólította fel, talán csupán a lelkiismeret szaván keresztül, a helyes és a jó követésére. Egyúttal a halhatatlanságot helyezte kilátásba. Nem tudjuk persze, hogy hogyan közelítette meg az első embert. Azt sem, miben is állt valójában a felemelés, hogy milyen mértékű volt az értelem világossága, az erős akarat, az ösztönök feletti uralom. Természetesen nem mérhetünk a XX. század mércéjével, hiszen ősemberről van szó. De olyan emberről, aki még nem ismerte az erkölcsi eltévlyedést, még nem fogadta el a gonoszát élete alkotórészének. Ez pedig már magában véve is sokat nyom a latban. Elképzelni sem tudjuk, hogy milyen irányt vett volna az emberiség életútja, ha az ősök nem paktálnak le a bűnnel. Ha nincs bűn, nyilván szebb lenne az élet és boldogabb. Valóságos paradicsom. Erről azonban kár ábrándozni. A bűnbeesés bekövetkezett. Az ember nem a jót választotta, hanem a rosszat. Elbukott. Helyet adott magában a rossznak. Az állati örökség kerekedett felül. A lelki romlottság, ziláltság, tompultság jellemzi ettől kezdve az embert. Ezt öröklöi őseitől. Ezt örökölte ősatyjától. Közismert ugyanis, hogy a lelki, szellemi, erkölcsi tulajdonságok éppen úgy öröklődnek, mint a testiek, mint a haj vagy szem színe. Csakhogy erről kényelmetlen beszélni, pedig nagyon is igaz. A bűn, a rossz hatalmát Jézus Krisztus kegyelmi segítségének erejével fokozatosan visszaszorítjuk. És ha már a jót

választottuk, meg is szilárdítja akaratunkat, hogy mindvégig kitartsunk és állhatatosak legyünk.

A bűn misztériuma

Kérdezzük meg azt is, hogy miért is teremtett Isten olyan világot, melyben ennyi a rossz, ennyi a bűn?

Válaszunkban abból kell kiindulnunk, hogy az evolúció a jelek szerint az egész teremtés alapszövetét képezi. Az evolúció pedig azt jelenti, hogy a tökéletes formák, a külön állapot kialakulását félresiklások, hibás kísérletek, és zsákutcába jutott fejlődési vonalak tömege kíséri. A tudat síkján mindez a szellemi tompultságban, az akarat korlátoltságában, a rosszban és a bűnben jelentkezik.

Hivatkozhatunk arra is, hogy szabadakarat nélkül nincs ember. Amennyiben Isten embert akart alkotni, a szabadakarat képességével is el kellett látnia, ez pedig szükségképpen jelenti a jó és a rossz közötti választás lehetőségét. Az ember élt a választás szabadságával, sőt visszaélt vele. Az Istennek meg kellett adni a szabadságot, noha jól tudta, mi fog következni.

Nem érdektelen rámutatni arra sem, hogy etikai jó csak azért lehetséges, mert van szabadakarat. Csak a szabad elhatározásból fakadó döntésnek, jócselekedetnek van Isten előtt értéke. Paradoxonnak tűnik, pedig a 2x2 igazsága: azért vagyunk jók, mert tudunk rosszak lenni. Aki rózsát akar tépni, számol a tövisekkel is. Az elmondottak jól-rosszul kigondolt bölcselkedések. A bűn misztériumát egyedül Jézus Krisztus misztériuma oldja meg. Egy titkot egy másik titok. Akkor sejtünk legtöbbet a megoldásból, ha a paradicsom fáját a keresztfával együtt látjuk. De ne is maradjunk csak a keresztnél, hanem menjünk el a húsvét-hajnali sírhoz. Az ember elbukott, hogy Isten megmutassa szeretetét és felemelje. Megszégyenült, hogy annál nagyobb legyen a dicsősége. „Ő Ádám valóban szükséges bűne, melyet eltöröl Krisztus halála. Ő szerencsés vétek, mely ily nagy és ekkora fölségű Megváltót érdemel.” (Exultet) A bűn miatti szomorúság húsvét hajnalán helyet ad az örömmel. A bűnt legyőzte Krisztus.

Tartsatok bűnbánatot!

Szakítsatok a bűnnel, változtassátok meg életmódokat. Ennyi Keresztelő János felhívása tömören.

A régi próféták nyomdokait követte. Hányszor kellett fejére olvasnia a választott népnek bűneit. Elhagyták Isten útját, semmibe vették parancsait. Tudni sem akartak Istenről, elfelejtették; bálványok előtt hódoltak és mutattak be áldozatot. Az Isten szerintük túl szigorú volt és kemény, a bálványok pedig engedékenyek. Nem tiltották, hogy kedvteléseiknek és szenvedélyeiknek éljenek, hogy az eredeti bűnben megromlott természet hajlamait kövessék. A próféták sziszifuszi munkát folytattak, amikor egyre terelgették vissza a karámba a választott népet. „Térjete meg, kiki az ő rossz útjáról és igen gonosz szándékaitoktól.” (Jer 25,5)

Sem a próféták, sem János nem elégedtek meg az üres bűnbánati gyakorlatokkal. „Nem a hamun és szőrzsákon múlik, hanem a megtérésen és a jócselekedeteken.” (Talmud, Ta, an 16a) A döntő a szív és a lélek elfordulása a rossztól, és a ráirányulás Istenre. A szándék, az akarat és az érzés megreformálása nélkül nincs megtérés. Mégsem korlátozható csupán a lélekre, az érzületre. A lélek-újulás a valódi megtérésben olyan intenzitással történik és olyan erővel, hogy szükségképpen kiárad a cselekedetekre. Igazi lélek-újulás nincs az egész élet megújítása nélkül. „Teremjétek hát a bűnbánat méltó gyümölcsét.” (Mt 3,8) Ebben a tekintetben sem kicsik az igények: „Akinek két ruhája van, az egyiket adja oda annak, akinek egy sincs. S akinek van mit ennie, ugyanígy tegyen.” (Lk 3,11) A vámosokhoz így szól: „Ne

szedjete be többet, mint amennyi meg van szabva.” Nem gondolhatnánk mi ebben az összefüggésben az uzsorakamatra vagy a felszórított árakra, amivel kihasználjuk a másik szorultságát? Önzők vagyunk valamennyien! János még a katonákhoz is szól: „Ne zsaroljatok, ne bántsatok senkit, hanem elégedjete meg a zsoldotokkal.” (Lk 3,14) Mintha azt mondaná: sose élj vissza hatalmaddal, hivataloddal. Se nyereszkeskedési szándékból, se bosszúállásból, részrehajlásból vagy csupán hatalmaskodásból.

Mindnyájan megtérésre szorulunk. Jól néznénk ki, ha valaki azzal utasítaná vissza: nekem nem kell, én keresztény vagyok! Ha valakinek, hát elsősorban neked szól János szava: térj meg! Te sem vagy annyira közel Istenhez, hogy még közelebb ne kerülhetnél hozzá. Még nem itatott át annyira Krisztus szelleme, Krisztus lelke, hogy mondhassad: nekem elég! Mert – ha így gondolkozol – megérheted, hogy egy vallástalan különb lesz, mint te és egy hitetlen közelebb áll Istenhez, mint egy keresztény! Nos, jól néznénk ki mi keresztények! Az ítélet, jól tudod, most készül! „A fejsze már a fák gyökerén van.” (Mt 3,10)

III. Homilia vázlatok

A)

1. „Öröm és vidámság lesz a részük.” (Iz 35,10)

Lelkünk szomjazza az örömet, nélküle el is sorvad. Kell az öröm az egészséghez, a munkához, a felebaráti szeretethez, az egészséges vallásossághoz. Nagy Sz. Teréz: „Jobban félek egyetlen savanyú apácától, mint egész sereg ördögtől.” Az apostoli lelkület alapvonásai között is ott kell lennie az örömnak, különben nem lehet vonzó egészséges lelkivilágú emberek számára.

Nem csodálatos ez, hiszen az ember Isten képére és hasonlatosságára teremtett, ő pedig maga az Öröm. Isten nem kedvetlen, morcos öregúr. Örökké fiatal, szép és erős, maga a végtelen élet, a végtelen gazdagságú élet. Ha lelkünk Istenre van beállítva, akkor az örömré van ráhangolva. Amilyen Isten, olyannak kell lennie az általa adott vallásnak is. A kereszténység az élet és öröm vallása.

Hogy vallásunk elvesztette tömegeket magával ragadó erejét, annak egyik oka az lehet, hogy az átlagember szemében Jézus tanítása valami örömtelen, életidegen, a lemondást célként előíró tilalomgyűjtemény. Papok feladata hirdetni, a hívek feladata életükkel bizonyítani, hogy ez nem így van.

Öreg papot kérdeztek, miért olyan kevés ma a papnak jelentkező fiatalember. Azt felelte: „Talán azért, mert mi papok nem nagyon látszunk boldogoknak.” Gyermekeink, ifjúságunk miért nem lelkesedik vallásunkért? Talán mert szüleiken és nagyszüleiken sem látszik, hogy öröm lenne szeretni Istent.

2. Az életöröm vallása

A látszat nem azt mutatja, hogy a kereszténység az életöröm vallása. Mesterünk szava: Aki utánam akar jönni, hordozza velem együtt a keresztet, tagadja meg magát. Nincs kereszténység, nincs üdvösség, önmegtágadás, bűnös énünk keresztrefeszítése, aszkézis, böjt, vezeklés, tilalomfák tiszteletbentartása nélkül.

Vallásunk mégis az életöröm vallása. Mert a kereszthordozás nem cél. Csak eszköze a nagy célnak: Hogy életünk legyen, olyan életünk, amely öröm a Szentlélekben. Mégcsak az sem áll, hogy míg a földön élünk, önsanyargatás, utána végtelen boldogság. A keresztény élet lényegét nem parancsok és szertartások teszik. A jézusi élet lényege: Alkalmassá válni a Szentháromság boldogságának élvezésére. Az aszkézis olyan, mint a szőlőmetszés, mint a

gyomlálás, kapálás, mint az operáció. Eltávolítja a lélekből mindazt, ami lehetlenné teszi vagy csökkenti képességünket részt venni Isten kimondhatatlan örömeiben. Az önzésre, kapzsiságra, bujaságra beállított lélek számára ugyanis idegen, élvezhetetlen az az öröm, mely magáé a végtelen Tökéletességé, Tisztaságé, Jóságé. Aki éli Jézus kereszthordozó életét, egyre alkalmasabbá válik a mennyei örömök befogadására, de már „útközben”, földi életében képessé lesz olyan örömökre, olyan belső derűre, amelyet kizárólag a krisztusi élet adhat meg.

Még a legnagyobb szenvedések, lelki viharok, kísértések idején is ott lehet a lélek mélyén a Szentlélek öröme. Mint a tenger: Ha viharok dúlnak is a felszínén, a mély mindig csendes és békés.

Irtom a bennem lévő rosszat, hogy kiteljesedjék bennem az isteni élet, a boldogságot adó élet.

3. Isten türelmes

Isten nem szereti a „gyors munkát”. A teremtést egy pillanat elintézhette volna, mégis évmilliók alatt viszi végbe. Türelmes Isten országának építésével kapcsolatban is. Nem akarja, hogy azonnal megvalósuljon. Türelmes az emberekkel, hosszú időt ad a megtérésre, az érlelődésre. Engedi nőni a rosszat, az ítéletig.

Tőlem is azt kívánja, hogy türelmes legyek. Türelmes az önnevelésben. Tudnom kell ezerszer újrakezdeni, kedvem el nem veszíteni. Türelmes a munkában, a házasságban, a gyermeknevelésben. Türelmetlen ember csak kivételesen tud valami igazán szépet és jót létrehozni. Mert minden széphez és jóhoz idő kell. Türelem nélkül könnyen torzó, elrontott, semmi lesz minden.

Türelmesnek kell lennem az emberekhez. Nekem sincs több jogom, mint amit Isten tart fenn magának. Ő nem türelmetlenkedik, én milyen jogon teszem? Ha ő nem akarja most rögtön kicsupálni a konkolyt, én mi jogon esnék neki?

A türelem nem gyengeség és nem megalkuvás. Sokkal inkább erő. Alkotó erő, erkölcsi erő, győzelmes erő. Az önmagának parancsolni tudó ember ereje.

4. Türelem

Hogy szép-e az életem, az nem a végzet, a sors, a szerencse dolga. Pontosan egyenlő sorsú embereknek lehet az élete szép vagy csúnya. Kiki a maga életét teszi ilyenné vagy olyanná. Az élet széppé tételéhez sokminden kell. Ma egyről beszéljünk, a türelemről.

Mennyire más eredményt érek el, ha ugyanazt a munkát türelmesen vagy türelmetlenül végzem! Aztán a türelmetlen ember ideges, hirtelen, mogorva, durva, kapkodó, elkeseredett, átka családjának, környezetének, saját magának. Nincs ideje és nincs „idege” élni, szeretni, kedvesnek lenni, jól érezni magát, családjával foglalkozni.

Betegségben és minden bajban sokkal jobb, ha türelmes vagyok. Kevesebb a szenvedés, könnyebb az elviselés, de a szabadulás is. Vagy jobb, ha kesergek, veszekszem, bűnbakot keresek, világfájdalmat árasztok? Ha türelemmel viselem a csapásokat, sokkal jobban fognak szeretni az emberek, az Isten.

Beszélni könnyű erről, belátni is könnyű, de megtenni nehéz, különösen, ha türelmetlen természetet örökölt valaki. A türelmes természet kialakításához is türelem kell. Szalézi Sz. Ferenc húsz esztendeig kezdte mindig újra és újra, míg a türelem szentjévé vált.

Soha ne kérd számon az Úrtól vagy az emberektől boldogságodat! Azt elrontani elsősorban magad szoktad, pl. türelmetlenségeddel. Inkább vigyázz, nehogy túlságosan próbára tedd Isten türelmét, és nehogy megkeserítsd türelmetlen természetteddel családod életét!

5. Keresztelő János

Mi értelme volt a Keresztelő végletesen önmegtagadó, zordon életmódjának? Azt akarta vele hangsúlyozni, amit Péter apostol írt levelében: „Minden elpusztul, ... új eget és földet várunk, az igazságosság hazáját.” Tehát ne ragadjatok bele a földi életbe, mert úgyis semmivé lesz. Készüljétek az új, messiási világra, arra tegyétek alkalmassá magatokat.

Aztán a kényelmes életről is akart valamit mondani: Igaz, nem bűn az életet kényelmessé tenni, de nehogy ezt gondoljátok mennyországnak. Különben a boldogsághoz nem kell sem pénz, sem gyönyörű lakás, erdei mézen is lehet belső örömben élni és véglegesen boldoggá lenni.

Amit pedig a leginkább akart hangsúlyozni, az a bűnbánat, a vezeklés. A földiesség, a bűn fogságából utat készített nekünk az Úr a boldog Isten országába. Ez az út a bűnbánat útja. Boldog, aki végigjárja. Elindulni pedig azonnal kell, mert nem tudjuk, meddig adott rá lehetőséget Istenünk.

B)

1. „Felkent engem az Úr.” (Iz 61,1)

Gyermek születése öröm a családban. Jézus születése öröm nemcsak egy családnak, hanem az egész emberiség nagy családjának. Olyan nagy öröm, hogy nem tudunk megfélekedni róla, nem tudunk betelni vele. Ezért ünnepeljük karácsonyt csaknem kétezer esztendő után is, és mindig örömmel várjuk és üljük meg. Mert ez a Gyermek valamennyiünké, rámosolyog minden emberre, kivétel nélkül.

Minden család azt akarja, hogy gyermeke túlnőjön rajta, több legyen, mint a szülei. A betlehemi Gyermek túlnőtt az egész emberi családon. Nem ebben vagy abban a dologban, hanem mindenben és végtelenül. Mert „az Úr lelke van rajtam, felkent engem az Úr”. Jézus, az emberiség Gyermek, Isten. Eglényegű a végtelen felségű Istennel. Túlnőtt rajtunk, nem is a lehetőségek határáig, hanem emberi szűk agyunk legmerészebb elképzeléseink túl.

A családból kiemelkedett gyermekek gyakran okoznak csalódást. Elfelejtik kinőtt családjukat, lenéznek, nem közösködnek vele. Jézus nem így. Bár annyira kinőtt közülünk, hogy a felséges Isten jobbján ül, dicsőségében is főgondja, hogy ott helyet készítsen számunkra. Visszajön értünk, hogy magával vigyen. Azt akarja, hogy ahol ő van, övéi is ott legyenek. Nekem egyetlen dolgom van: Életemmel megmutatni, hogy én is ott akarok lenni, ahol ő van.

2. „Meggyógyítsam a megtört szívűeket.” (Iz 61,1)

A karácsony Isten mozdulata, melynek következményei felmérhetetlenek. Válasz az ember mozdulatára, melynek következményei szintén felmérhetetlenek. Az ember ősi mozdulatát a Szentírás azzal fejezi ki, hogy Ádám beleharapott a tiltott fa gyümölcsébe. Ezzel a mozdulattal azt mondta: Nem kell az Isten; magamnak, a magam elképzelései szerint élek, magam leszek a föld istene. És amit ennek a mozdulatnak folytatásaként tett az ember, az szép volt és jó, hiszen egybeesett Isten parancsával („Hajtsátok uralmatok alá a földet!”): Megteremtette a kultúrát és civilizációt. Otthonává és szolgáivá tette a földi világot. De ez a nagyszerű és sikeres vállalkozása mégis tragédiába fulladt. Isten nélkül nem tudta kikerülni a két nagy buktatót: Rabja lett önmaga nemtelen vágyainak, és rabja lett a meghódított földnek. Ennek már csak következménye, hogy az ember számtalanszor lett ellensége az embernek, és gyakran poklot csinált otthonából. Nagyban is (háborúk,

igazságtalan társadalmi és gazdasági tragédiák, gyűlölködések stb.). A világ legyőzője, az ember, összetörte saját szívét.

Isten mozdulata: Eljövök közétek, hogy „meggyógyítsam a megtört szívűeket”. Karácsony hirdeti „az Úr megengesztelődésének esztendejét”. Nem lerombolni, elítélni jött a kultúrát és a civilizációt, hanem értelmet adni neki azzal, hogy „szabadulást hirdet a foglyoknak” szenvedélyeik rabságából, „megnyitást a bezártaknak”, akiket a föld bűvölete ejtett rabszolgaságba. „Íme, szabadítod eljött.”

3. „Vizsgáljatok felül mindent!” (1 Tessz 5,21)

Nagy erő a megszokás. Ha a jót szoktam meg, hasznos erő. De ha a rosszat, akkor leragaszt, gúzsbaköt, visszahúz. Adventben, Jézus végső eljövételének fényében nem árt átvizsgálni mindent: Felfogásomat a különböző dolgokról, magatartásomat, szokásaimat, viselkedésemet. Ha úgy érzem is, hogy minden rendben van, mert lehet, hogy csak a megszokás révén nem veszem már észre, mi elhibázott életemben.

Ki tudna felsorolni mindent, amit meg kellene alaposan vizsgálnunk? De legalább néhány dologra már idén, ebben az adventben sort kellene keríteniünk, majd jövőre jöhetnek más problémák, úgysem tudunk a végére érni sohasem. De tenni mindig kell valamit, hogy egyre tökéletesebbé váljunk.

Mindenkinek külön kell kikönyörögni a Szentlélektől, hogy vezesse rá, számára melyek azok a legfontosabb dolgok, amelyeket újra át kell gondolni. Néhány ötlet: Nem tudnék jobb házastárs, szülő, gyermek lenni? Valóban szeretem az embereket? Nem vagyok túl szigorú és türelmetlen mások megítélésében? Törődöm valamit a vezekléssel? Elgondolásaim az életről megfelelnek a hit szempontjainak? Együttérzek Jézus Egyházával? Próbálok legalább jól imádkozni?

„Készítsétek az Úr útját, tegyétek egyenessé ösvényeit!”

4. „Te ki vagy?” (Jn 1,19)

A Keresztelő tudta magáról, hogy ő kicsoda, és mennyit ér. „Én nem vagyok méltó...” Nagy dolog ez, mert általános emberi hiba, hogy többre tartjuk magunkat a valónál. Szinte már az életszentség kezdete, ha valaki rájön, hogy ő nem is olyan kiváló és jó ember. Csakhogy ez roppant nehéz dolog. Hibáinkat a hátunkon hordjuk. Sokkal könnyebben észrevevesszük mások hibáit. És talán ezt a tényt lehetne felhasználni az önismeret egyik hathatós eszközeként.

Először is ezen az alapon: Ki mint él, úgy ítél. Ezt a népi megfigyelést igazolja a mélylélektan is. Próbáld felhasználni! Igaz, kissé kellemetlen belenézni ilyen túl igaz tükörbe, nem is nagyon hiszünk neki. Pedig jobb lenne kiüríteni ezt a keserű poharat. Mert rádöbenni, és el is ismerni, hogy bizony tökéletlen, bűnös ember vagyok, ez már félig kész út Isten felé.

Meg lehetne tenni ezt is: Gondolj néhány emberre, írd össze jó és rossz tulajdonságaikat. Abból, hogy az emberekről több rosszat vagy több jót tudsz-e elmondani, következtethetsz arra, milyen ember vagy. Aki több rosszat vesz észre, az rossz ember, mert nincs benne elég szeretet. A szeretet ugyanis igyekszik befödni a bűnök sokaságát, a jót pedig feltétlenül észreveszi. Márpedig minden emberben sokkal több jó van, mint rossz. Aki nem veszi ezt észre, gyengén áll a szeretetben. Pedig a tökéletesség mértéke a szeretet. Akiben kevés a szeretet, az keveset ér, akármilyen vallásos vagy tökéletesnek látszó különben, mert nagyon messze van a jó Istentől.

„Te ki vagy?” Jó lenne a Lelket kérve minél inkább tisztába jönni ezzel. Nehogy az Úr mondja meg neked, az ítéletkor, mert akkor már késő lesz.

5. *Teljesítsd hivatásodat!*

Keresztelő János pontosan tudta, mi a hivatása, pontosan tartotta is magát hozzá, és pontosan teljesítette is.

Minden ember általános hivatása, hogy Isten országát építve a földön méltóvá válják Isten örökké boldog országára. Ez az, amiről nem szabad megfeledkeznünk. Ennek a gondolatnak kell irányítania egész életünket.

De ezen belül mindenkinek külön hivatást ad Isten. Fontos dolog ezt tudni és komolyan venni, mert ennek teljesítéséről éppen úgy számot kell majd adni az ítéleten, mint pl. a káromkodásról. Isten meg fogja kérdezni nemcsak a paptól vagy orvostól, hogyan teljesítette hivatását, de a cipésztől vagy vasesztergályostól is. A becsületes munka éppúgy kötelesség, mint a vasárnapi mise. És arról is számot kell adni, milyen feleség, milyen munkatárs, milyen apa voltál. Aki nem teszi széppé házastársa életét, az biztosan nagyobbat vétett, mint ha pénteken húst evett volna. Miért a pénteket gyónjuk meg mindig, a házastárssal kapcsolatban pedig csak panaszkodunk? Vagy kinek jut eszébe mellét verve megvallani, hogy selejtet gyártott? Talán mosolygunk rajta, pedig bizony bűn ez is.

Az Isten országát nem lehet csak imával, misével, böjttel építeni. Minden hivatásbeli és állapotbeli kötelességem teljesítésével is ezt kell tennem. Aki ezt nem akarja megérteni, szégyent hoz vallásunkra, szégyent magára az Istenre. Ez pedig elég a kárhozatra.

C)

1. *„Örvendezik majd feletted örömmel.” (Szof 3,17)*

Jó érzés, ha valaki örül nekünk, ha örömmel várnak, ha nem tudnak tőlünk elszakadni, ha valakinek boldogság csak ránk tekinteni is. Teljes ez a jóézés, ha olyan valaki örül nekünk, akit szeretünk, vagy aki felettünk áll, vagy aki tökéletes.

Az istenhivők gyakori tévedése, hogy valamiket várnak Istentől a földi életben is, az örökkévalóságban is, de arra nem gondolnak, hogy boldogság csúcsa az lenne, ha érezném, látnám, örül nekem az Isten, és gyönyörűségét leli bennem. Ő, aki végtelenül tökéletes, gazdag és hatalmas, akit szeretni kimondhatatlan boldogság.

Nagyon száraz és örömtelen a viszonyom Istenhez, ha az adok-kapok alapján állok. Adom a jámborság gyakorlatait, a parancsok megtartását; várom a földi oltalmat és az örök jutalmat. Több örömem lenne, ha így gondolnám: Olyan akarok lenni, hogy ha reám tekint Isten, „hallgasson örömeiben”, mint mikor az ember a túláradó örömtől szólni sem tud. Ezért teszem akaratát, ezért igyekszem növekedni kegyelemben, a Jézushoz való hasonlóságban a szentségek által.

Isten túláradó szeretetben, kimondhatatlan örömben akar találkozni velem, nem pedig valami természetfeletti vásárban. Ha ezt megértem, más, szebb, vidámabb lesz életem és vallásosságom.

2. *„A te Istened közötted vagyon.” (Szof 3,17)*

„Ujjongj, örvendezél és vigadj teljes szívvel!” A boldogság korát festi Szofoniás próféta. Mi ez a boldogság? „A te Istened közötted vagyon.” Ez a boldogság csúcsa, sőt az egyetlen boldogság, mely képes teljesen és csömör nélkül jóllakatni az embert.

Tehát a boldogság koráról szól a Próféta. De vajon az Isten közöttünk lakásának eredménye, látható jele a bőség lesz már a földi életben? Nem. „Szegény és alázatos népet hagyok benned.” Isten a mi Szerelmesünk, aki „örvendezik felettünk, hallgat szeretetében és

ujjongva vigad”. A szerelmes nem ajándékokkal, gazdagságával tesz boldoggá, hanem jelenlétével, szeretetével. A gazdag ajándék pótléka szokott csak lenni a ki nem elégitő szeretetnek. Igaz, a valódi szeretet adni is akar. Isten is ad, de földi jólétnél sokkal boldogítóbb kincseket. Isten végtelenül gazdag, de nem azért, mert nagy vagyona van. Ő önmagában gazdag. Akit boldoggá akar tenni, annak önmagát adja. Aki kicsit is megkóstolta, az tudja, micsoda boldogságot fejez ki ez a pár szó: „A te Istened közötted vagyon.”

Rajtam áll, enyém-e ez a boldogság. Csak azok tudják befogadni, akik „nem cselekszenek gonoszságot, nem beszélnek hazugságot, és szájukban nem lesz en csalárd nyelv”.

A boldogságot minden szív óhajtja. Bár minden szív tudná, hol és hogyan keresse!

3. „Szórolapátja már a kezében.” (Lk 3,17)

Isten egyszer véglegesen kettéválasztja az emberiséget, véglegesen boldogokra és boldogtalanokra. Ez életünk leglényegesebb realitása.

A szétválasztás már megkezdődött, mindenki számára attól a pillanattól kezdve, hogy felelősen tudott dönteni és cselekedni. A szétválasztás normája Jézus: Ellene vagy mellette. Egész életünkkel, akár akarjuk, akár nem, azt mutatjuk meg, hová tartozunk. Újra és újra kimutatjuk, kinek a lelke él bennünk: A betlehemi pásztoroké vagy a Szentcsaládot be nem fogadóké, Heródesé vagy a Bölcséké, Jánosé vagy Júdásé, a farizeusoké vagy Magdolnáé?

Jézussal szemben nincs semlegesség. Egész életvezetésem, minden tudatos tettem, szavam döntés ellene vagy mellette. Ez a döntés érik véglegessé életem utolsó tudatos akarásával. Ezt a döntést veszi tudomásul, és ezt hirdeti ki az ítélő Krisztus.

Minden tudatos tettem mérlegeli a végső döntést. Nem tudhatom, melyik tettemet fogja Isten végső, egészen kiérlelődött döntésemnek tekinteni. Az után a tettem után pontot tesz: Halál. Ezt a döntést mondja ki végső ítéletként. Mindig úgy kell cselekednem: Lehet, hogy ezt tekinti részemről utolsó szónak az Úr.

4. *Ádvent régen és ma*

Milyen szépek voltak a régi ádventek, hogy szerette a magyar nép! Ma már alig jelent valamit.

A régi ádvent varázsát az adta, hogy nemcsak a „rég jó időkre” kedves az emlékezés, hanem a régi rossz időkre is. Ezek emléke ugyanis a jelen jólétének tudatosabb élvezetéhez segít. Ádvent emlékezés volt a vallási értelemben vett rossz időkre, mikor még nem jött el a Messiás, mikor még kárhozatra szánt volt a bűnös emberiség. Az összehasonlítás erősítette a megváltottság örömét. Ezt élték át, mikor a hideg sötétségben bandukoltak a fényesen kivilágított templom felé, hajnali misére.

A mai ember hite gyenge már ahhoz, hogy ilyen gyermeki módon tudjon örvendezni a megváltáson. Nem hatja meg az emlékezés a régi rossz időkre. Sőt, inkább vissza akarja hozni a Krisztus előtti időt. Ismét el akar szakadni Istentől, félti tőle függetlenségét, azért inkább új bálványokat keres magának, és a földi élvezetekben keres megváltást.

Mit szólhatunk mindehhez? Csak azt remélhetjük, hogy az emberiség sem jár rosszabbul, mint az a kisfiú, aki mindenáron meg akarta ölelni az izzó kályhát. Édesanyja látta, hogy sehogysem tudja visszatartani, azért megengedte, hogy egy ujjával megérintse. A kisfiú aztán többet nem akart ölelkezni a kályhával. Azt reméljük, és azért imádkozunk, hogy a pogányság felé kapkodó emberiség is csak a kisujját égesse meg, ne többet.

Nekünk, akik hűségesek maradtunk Krisztushoz, van egy szent feladatunk. Hogy őrizzük a megváltottság tudatát, míg az ujját megégetett emberiség rá nem jön arra, hogy nem jó az annyira óhajtott istennélküliség.

Ádvent 4. vasárnapja

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (Iz 7,10–14): *„Ama napokban így szólt az Úr Ácházhoz: Kérj magadnak jelt az Úrtól, a te Istenedtől, akár az alvilág mélyéből, akár fenn a magasból! Erre azt mondotta Ácház: Nem kérek, és nem kísértem az Urat. Erre ő azt mondotta: Halljátok tehát, Dávid háza! Kevés-e nektek, hogy terhére vagytok az embereknek, és azért terhére vagytok az én Istenemnek is? Ezért az Úr maga ad majd nektek jelt: íme a szűz méhében fogan és fiút szül; neve Emmánuel lesz.”*

Néhány exegeta Izaiás 7–12. f.-ét „Emmánuel-könyvnek” nevezi, mert a messiási jövendölések központjában az Emmánuel-Isten velünk alakja áll, aki szűztől születik. A történelmi körülményeket így írja le a próféta: „Történt pedig Ácháznak, Júda királyának napjaiban, ... hogy Rászin, Szíria királya, és Fákee, ... Izrael királya felvonult Jeruzsálem ellen, hogy ostrom alá fogja, de nem tudták bevenni. Hírül vitték ezt Dávid házának ily szóval: Szíria Efráimban táborozik. Erre megremegett az ő szíve és népének szíve, mint ahogy megremegnek az erdő fái a széltől. Az Úr pedig azt mondotta Izaiásnak: Eredj ki Ácház elé a Felső-tó vízvezetékének végéhez, a Kalló-mező irányában fiaddal Seár-Jásubbal együtt és mondd neki: Vigyázz, légy nyugodt! Kérj magadnak jelt az Úrtól...” (Iz 7,1 sk.) A próféta ill. az Úr arra szólítja fel tehát a királyt, hogy kérjen garanciát Istentől akár itt lent a földön, akár fent az égen. Helyesebben úgy kellene fordítani: akár az alvilág mélyéről, akár az égen. Mindkét terület olyan, hogy ott csak Isten képes valamit végbevinni. Ácház a jámborság álarcát ölti magára és azt mondja, hogy nem kíséri az urat, hisz ő anélkül is, hogy Isten csodajelekkel erősítené. Vonakodásának valódi oka az lehetett, hogy amikor elhatározta magát arra, hogy Asszíriától kér segítséget, akkor már úgymint lett arról, hogy a próféta tanácsa szerint Istenre hagyatkozzék. Isten maga határozza meg tehát a jelet: a szűz méhében fogan és fiát szül és nevét Emmánuelnek fogják hívni. A „szűz” helyén álló héber szó nem jelent a szó szoros értelmében vett szüzet, hanem fejlett, házasságra alkalmas nőt, aki azonban még nem házas és így rendes körülmények között szűz. Sem a héber eredeti, sem a görög fordítások nem bizonyítják kényszerítő erővel, hogy a próféta szüzi szülésről beszél. „Egyébként is gyerekes dolog volna azt hinni, hogy a természet legelemibb törvényeivel ellentétes tény néhány szó filológiai elemzésével bizonyítani lehet.” (Jacono) A régi keleti nyelveknek nincs is szavuk a biológiai értelemben vett szüzességre. Több magyarázó úgy véli, hogy az itt megjövendölt Emmánuel Ácház egyik gyermeke közvetlen értelemben. Ácház ugyanis midőn látta, hogy sok és erős ellenfele van, akik új dinasztia akarnak alapítani, nem bízott Istenben és feláldozta fiát a Hinnom-völgyében (2Kir 16,3). De ekkor már meg is történt egy másik fiának fogantatása, aki jel lesz majd, mely mutatja, hogy Isten nem hagyta el Dávid házát és a kishitőség ellenére is valóra váltja terveit. De nemcsak a közvetlen jövőben, hanem később is: a végső időkre ígért isteni jótéteményeket is meg fogja adni egy másik Emmánuel által; közvetett értelemben tehát Krisztusra vonatkozik e jövendölés.

II. OLVASMÁNY (Róm 1,1–7): *„Pál, Krisztus szolgája, meghívott apostol, akit az Isten kiválasztott evangéliumának hirdetésére, amelyet prófétái által a szent iratokban előre megígért, Fiáról, Jézus Krisztusról, a mi Urunkról, ő test szerint Dávid nemzetségéből*

született, a szentség lelke szerint azonban a halálból való feltámadásával az Isten hatalmas Fiának bizonyult. Altala nyertük a kegyelmet és az apostoli küldetést, hogy neve dicsőségére munkálkodjunk a hitért minden nép között, s ezek közé tartoztok ti is, Jézus Krisztus meghívottai.

Üdvözlöm Rómában mindazokat, akiket az Isten szeret és a szentségre meghívott. Kegyelem és békesség nektek Atyánktól, az Istentől és Urunktól, Jézus Krisztustól.”

Jézusban beteljesedtek a prófétai jövendölések: a Dávidnak, ill. Dávid házának ígért szabadító ő, aki Dávid családjából származott test szerint. Isteni természetének méltósága, fensége igazában a halálból való feltámadásban és azt követően a Szentlélek elküldésében vált nyilvánvalóvá. A „szentség lelke” a „test”-nek viszonypárja: egyik az isteni, másik az emberi természetet jelöli. Az apostol azokat üdvözli, akiket Isten szeret – és akik ennek következtében képesek arra, hogy Istent szeressék. A szeretetet Isten kezdi. Ez a liturgikus közösség összegyülekezésénél is említést és figyelmet érdemel. Továbbá az is, hogy Istennek ezt az „előzékeny” szeretetét kell utánoznunk hívővel – hitetlennel szemben.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 1,18–24): *„Jézus Krisztus születése pedig így történt. Anyja, Mária, Józsefnek volt a jegyese. Mielőtt egybekeltek volna, méhében fogant a Szentlélektől. Férje, József azonban igaz ember volt, nem kívánta a dolgot bíróság elé vinni, hanem titokban akarta őt elbocsátani. Míg ezen töprengett, az Úr angyala megjelent neki álmában s ezt mondta: „József, Dávid fia, ne félj magadhoz venni feleségedet, Máriát, mert a Szentlélektől foganta gyermekét. Fiút fog szülni, kit Jézusnak nevezel, mert népét ő szabadítja meg bűneitől.”*

Mindez pedig azért történt, hogy beteljesedjék, amit az Úr mondott a próféta által:

Íme a Szűz méhében fogan és fiút szül.

Neve pedig Emmánuel lesz.

Ami annyit jelent: Velünk az Isten.

Miután pedig József álmából felébredt, megtette, amit parancsolt neki az Úr angyala és magához vette feleségét.”

Az evangélista célja: Jézus csodálatos fogantatásának elbeszélése, amelyből kitűnik, hogy az Izaiásnál olvasható messiási jövendölés Jézusban teljesedett be. A történetet részleteiben ismertnek tételezi fel és csak azokat a részleteket emeli ki, amelyek céljához fontosak.

A zsidóknál a házasságkötést tanúk előtt történő eljegyzés előzte meg, ami jogi következményeit tekintve a házassággal ért fel: pl. a jegyes elbocsátása csak váláslevéllel történhetett, a férfi halála esetén a nő özvegynek számított stb. Az eljegyzés után kb. egy évvel vezette házába a vőlegény a menyasszonyt, aki ezzel apja hatalma alól férje hatalma alá került. Nők részére az eljegyzés átlagos kora 12–12 és fél év volt, a házastársi együttélés megkezdése pedig 13 és fél–14 éves korban történt.

Amikor József megtudta, hogy Mária gyermeket vár, titokban el akarta bocsátani, mivel „igaz” ember volt. Máté nem azért nevezi igaznak, mert meg akarta tartani a törvényt és megesettnek vélt leányt nem akart feleségül venni, hanem valószínűleg azért, mert jóindulatú, megbocsátásra kész volt. Nem akarta Máriát törvényszék elé állítani, hanem beérte volna azzal, hogy két tanúval aláírta a váláslevelet és szép csendben elbocsátja. Mátéra jellemző módon az angyal álmában jelenik meg Józsefnek és felvilágosítja Máriával kapcsolatban. Ez annál is inkább szükséges volt, mert a zsidóktól teljesen idegen volt az a gondolat, hogy a Messiás másként jön a világra, mint a többi ember. Az angyal „Dávid fiának” szólítja Józsefet, mintha ezzel is jelezni akarná, hogy Dávid-ivadék mivoltának nagy jelentősége lesz:

így lesz a Messiás is Dávid családjának tagja. (Érdekes párhuzam: Jézus a fogadott fiúságot szerezte meg nekünk – ő sem volt vérszerinti Dávid-ivadék.) Jézus nevének héber megfelelője a Jehosua, ill. rövidebb formájában Jesua = Jahve az üdvösség. Máté rámutat, hogy a szüzi fogantatással Izaiás jövendölése teljesebben be. Ez volt számára a leglényegesebb közölnivaló.

B)

I. OLVASMÁNY (2Sám 7,1– 5,8b–11,16): *„Történék pedig, hogy mikor a király már a palotájában lakott s az Úr már nyugodalmat szerzett neki mindenfelől valamennyi ellenségétől, így szólt a király Nátán prófétához: Nem látod-e, hogy én cédruspalotában lakom, az Isten ládája pedig bőrök között vagyon? Monda erre Nátán a királynak: Eredj, tedd meg mindazt, ami szándékodban van, mert az Úr veled vagyon. Ím azonban még az éjjel szózatot intézte az Úr Nátánhoz, mondván: Eredj s mondd szolgámnak, Dávidnak: Ezt üzeni az Úr: Hát te házat akarsz építeni nekem lakásul? Én elhoztalak téged a legelőről, a juhok mögül, hogy népem, Izrael fejedelme légy s veled voltam mindenütt, ahol csak jártál s kipusztítottam minden ellenségedet színed elől s oly nagy nevet szereztem neked, mint a föld nagyjainak neve. Nos, én népemnek, Izraelnek helyet szerzek s elültetem, hogy ott lakjék s ne háborgassák többé s a gonoszság fia ne nyomorgassák többé, mint azelőtt, attól a naptól fogva, hogy bírakat rendeltem népem, Izrael fölé. Nyugodalmat adok tehát neked minden ellenségedtől s ím előre megmondja neked az Úr, hogy házat alkot neked az Úr. Állandó lesz házad és királyságod mindörökké színed előtt és szilárd leszen trónod mindenkor.”*

„Színed előtt” helyett a görögben „szíнем előtt” áll.

Ez a jövendölés elsődlegesen Dávid földi királyságának örökösire vonatkozik, de ezek az utódok csak előképei az igazi, egyetlen Utódnak, akiben az ígéretek a legteljesebb mértékben valósulnak meg. Jézus uralkodik Dávid házában mindörökké és országának nem lesz vége.

II. OLVASMÁNY (Róm 16,25–27): *„Testvérek, annak (pedig), akinek hatalmában áll megerősíteni benneteket evangéliumomban, a Jézus Krisztusról szóló tanításban, amelyet annak a titoknak kinyilvánításában, amelyre ősidők óta csend borult, de amelyet most az örök Isten parancsára a próféták írásai kinyilatkoztattak, és minden nemzet előtt ismertté tettek, hogy a hit befogadására eljussanak:*

*Neki, az egyedül bölcs Istennek
Dicsőség Jézus Krisztus által
Örökkön-örökké. Amen.”*

Isten nem akkor határozta el az emberiség megváltását, amikor az első emberek magukat és utódaikat bűnössé tették öelötte, hanem öröktől fogva. A hit kapcsol össze bennünket Isten örök szándékával. A hit Jézus Krisztusban, aki által dicsőítjük, szeretjük, szolgáljuk a mennyei Atyát. Az advent azt a korszakot idézi emlékezetünkbe, amikor az emberiség nagy része egyáltalán nem, vagy csak nagyon homályosan ismerte az üdvösség titkát, mert kinyilatkoztatás híján meg sem ismerhette. Egyre kevesebb az ilyen ember. De sok van olyan, aki nem tudja vagy nem akarja elfogadni a kinyilatkoztatást. Az egyház élete és az egyes hívek élete kell, hogy ezt megkönnyítsék számukra. A szentmisén szeretetünk közösségébe kell fogadnunk azokat is, akik még nem dicsőítik Istent Jézus Krisztus által.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 1,26–38): „*A hatodik hónapban az Isten elküldte Gábor angyalt Galilea Názáret nevű városába egy szűzhöz, aki jegyese volt egy Dávid házából való férfinak, Józsefnek és Máriának hívták. Az angyal belépett hozzá és megszólította: „Örülj te, kegyelemmel elhalmozott! Veled van az Úr. Minden asszonynál áldottabb vagy.” E szavak hallatára Mária meghökkent és gondolkozni kezdett rajta, miféle köszöntés ez. Az angyal így folytatta: „Ne félj Mária! Kegyelmet találtál az Istennél. Anyává leszel, fiút szülsz, és Jézusnak fogod elnevezni. Fiad nagy lesz és a Magasságos Fiának fogják hívni. Az Úr Isten neki adja atyjának, Dávidnak trónját és uralkodni fog Jákob házán örökké, s országának nem lesz vége.” Mária megkérdezte az angyalt: „Hogyan válik ez valóra, mikor férfit soha nem ismerék?” Az angyal ezt válaszolta: „A Szentlélek száll rád és a Magasságos ereje borít be árnyékával. Ezért a születendő Szentet is az Isten fiának fogják hívni. Lásd, rokonod, Erzsébet is terhes lett öregségében, s már a hatodik hónapban van, noha meddőnek mondják, mert az Istennek semmi sem lehetetlen.” Mária így válaszolt: „Az Úr szolgálója vagyok, teljesedjenek hát be rajtam szavaid.” Erre az angyal eltávozott.”*

Miután a meddőnek tudtul adta az angyal, hogy fia fog születni, most a szűzhöz küldi el követét az Isten hasonló üzenettel. Bizonyára nem véletlen, hogy Lukács Zakariással kapcsolatban azt írja, hogy megjelent neki az angyal, míg Máriához: bement. Közeledik az Úr jövele a világba, a megtestesülésben. Zakariást szent helyen: Jeruzsálemben, a templomban éri a jelenés, míg Máriát a hírhedt Názáretben. („Jöhet-e valami jó Názáretből?” Jn 1,46) Názáret pedig Galileában fekszik, a mindenféle népség lakta területen. Olyanok is lakják nagy számban, akik nem is tartoznak a szövetséghez. Ezek között lakik Mária, és már ez a körülmény is arra utal, hogy a Messiás nemcsak a választott néphez jön, hanem minden emberhez. Zakariás a templomban van, az oltár mellett, az illatáldozatot akarja bemutatni, ami igen valószínűleg egy papnak az életében csak egyszer fordult elő, tehát papi pályafutásának mintegy koronája, – várja a Messiást és hírül adják neki az Előfutár születését. Mária az egyszerű názáreti házban szintén a Messiást várja és hírül adják neki az Isten Fiának fogantatását és születését. A régi szertartás, templom, áldozat, papság elvesztette jelentőségét.

Az angyal köszöntő szavának megértéséhez figyelembe kell vennünk, hogy a próféták Sion leányát, azaz Izrael népét köszöntötték így Messiást-hirdető jövendöléseikben (Joel 2,21–23; Szof 3,14; Zak 9,99). Máriában tehát mintegy megtestesül a Messiást-váró zsidóság és a beteljesüléskor a jövendöléseket idézve köszönti őt az angyal.

Kegyelemmel elhalmozottnak nevezi az égi küldött Máriát, míg Zakariásról és Erzsébetről azt emeli ki a szentírás, hogy szentül éltek, buzgón imádkoztak gyermekért. Az új üdvösségi rend, mely Mária anyaságával kezdetét veszi, nem az emberi érdemek méltányolása révén jött létre, hanem teljesen Isten jóságából, kegyelméből. Tagjává is kegyelemből leszünk ennek az új országnak és nem érdemeink alapján.

„Veled van az Úr.” Hasonló bátorításban volt részük az üdvtörténet nagy alakjainak: Mózesnek (2Móz 3,12), Gedeonnak (Bír 6,12). E biztatásból is sejtheti a szentírást jól ismerő Mária, hogy nagy feladatot bíz rá az Úr.

„Minden asszonynál áldottabb vagy.” Hasonló dicséretben részesült Jahel, a hőslélekű asszony, aki népének ellenségeit megsemmisítette (Bír 5,24), Judit, aki levágta Holofernes fejét (Júd 13,18 sk.). Mária tehát a választott nép hőslélekű asszonyainak sorába tartozik: ő hozza majd világra a legfőbb ellenség legyőzőjét.

Azok a szavak, amelyekkel hivatását közli Máriával az angyal, Izaiás jövendölését juttatják eszünkbe (7,14), amint Zakariáshoz intézett szavai is az Előfutárra vonatkozó Izaiás-szövegre utaltak.

Mária kérdésére, hogy hogyan történik ez, az angyal a Szentlélekre hivatkozik, aki életet adó és rendező erő. Egyszersmind az is benne rejlik ebben a tényben, hogy az új ország ill.

szövetség tagjai nem a test ösztönéből, hanem a Lélek erejéből fognak (újja)születni. A szövetség sátorát felhő borította be, jelezve, hogy ott lakik az Isten. A Salamon építette templomot is felszentelésekor felhő árnyékolta be, annyira, hogy a papok nem tudták szolgálatukat végezni. (2Móz 40,34, ill. 3Kir 8,11) Mária az Isten temploma lesz, benne fog lakni az Isten.

Erzsébetre, idős rokonára is hivatkozik Mária előtt az angyal. Erzsébet Lévi törzséből származott, tehát Mária is. Abban az időben eléggé elterjedt az a nézet, mely szerint két messiás lesz: egy királyi, Dávid házából és egy papi, Lévi törzséből. Isten terve azonban az volt, hogy e kettőt: a királyi és papi méltóságot egy személyben egyesíti.

Mária szabadon vállalkozott az Istentől neki szánt feladatra. Az igazán nagy dolgokat mi is akkor visszük végbe, amikor igent mondunk Isten akaratára.

Szívedben is, a hívek közösségében is a Szentlélek erejéből Krisztus formálódik. Az adventi boldog várakozás arra is vonatkozik, amikor mindkettő nyilvánvaló lesz majd. Te is, talán az a szűkebb közösség is, amelyben élsz, mint katolikus, éppen olyan reménytelen helyzetet jelent ebből a szempontból, mint Názáret és Galilea. A te dolgod az, hogy Máriához hasonlóan igent mondj Isten akaratára.

C)

I. OLVASMÁNY (Mik 5,2–5a): *„Te, Efráta Betlehemje kicsiny vagy ugyan Júda ezrei között; mégis belőled származik majd nekem Izraelnek jövendő uralkodója, aki kezdettől fogva, az örökkévalóság napjaitól fogva származott. Ezért átadja őket ellenségeiknek, addig az időig, melyben szülni fog az, akinek szülnie kell; és testvéreiknek maradékaik visszatérnek Izrael fiaihoz. És ő majd odaáll és legeltet az Úr erejével, az Úrnak, az ő Istenének fenséges nevében, és ők biztonságban lakoznak, mert ő akkor nagy lesz a föld széléig. És ő leszen a béke.”*

A próféta az asszír elnyomástól való szabadulást összekapcsolja a messiási korrallal. Bethlehem kicsinysége nem akadályozza annak, hogy a legnagyobb, a Messiás szülessék benne. – Júda ezrei helyett Júda nemzetségeit kell fordítani. A Vulg.-ban és az arra támaszkodó magyar fordításban a Messiás örök létéről van szó, viszont a héber szöveg úgy is érthető, hogy ő nem közönséges halandó. Mikeás ebben a részben nyilván szem előtt tartja Izaiást (9,6) és az ott megjövendölt „szűz”-re céloz azzal, hogy „szülni fog az, akinek szülnie kell”, míg az „örök Isten” messiási címet így írja körül: „aki kezdettől fogva, az örökkévalóság napjaitól fogva származott.” Sem Izaiás, nem Mikeás szövegét nem tekintik úgy a szentírásmagyarázók, mintha ezekből a Messiás örökléte bizonyítható volna, csupán hosszú időtartamot értenek. A szakasz befejező mondata is párhuzamos Izaiás szövegével. (Vö. Karácsony, éjféli mise, I. olv.) A Messiás uralma alatt megvalósul a világbéke.

Mt 2,4–6 alapján nyilvánvaló, hogy a zsidók ezt a jövendölést a Messiásra értették, hiszen Heródes kérdésére, hogy hol kell születnie a Megváltónak, ennek alapján feleltek.

A békével fordított zsidó szónak olyan gazdag a jelentéstartalma, hogy aligha lehet azt más nyelvben egy szóval visszaadni. A Septuaginta több mint 25-féleképpen fordítja. A béke ellentéte a Bibliában nem a háború (az is salom = béke lehet, ha jól, jó cél érdekében vezetik), hanem mindaz, ami akár az egyes ember jó közérzetét, akár az emberek közötti jó viszonyt veszélyezteti. A bűn Isten és ember között rontotta el a jóviszonyt; a Messiás elsőrangú feladatai közé tartozik tehát ennek helyreállítása. A Messiás a béke fejedelme, de a békét harc árán tudja helyreállítani (Joel 3,9sk.): háborúval semmisíti meg a háborút.

II. OLVASMÁNY (Zsid 10,5–10): „*Testvérek, amikor Jézus a világba lép, így nyilatkozik:*

*Áldozatot és ajándékot nem kívántál,
De embertestet alkottál nekem,
Nem kedves előttem az engesztelő és égő áldozat.
Ezért így szóltam: Nézd, jövök, Istenem,
Hogy teljesítem akarodat,
Amint a könyvtekercsben rólam írva van.*

Először tehát ezt mondta: „Áldozatot, ajándékot, engesztelő és égő áldozatot nem akartál és nem telt benne kedved”, jöhetnek ezeket a törvény írta elő. Azután így folytatta: „Jövök, hogy teljesítem akarodat.” Eltörli az elsőt, hogy helyébe állítsa a másodikat. E szerint az akarat szerint Jézus Krisztus testének feláldozása által egyszer s mindenkorra megszentelődünk.”

A régi áldozatokban sem az áldozati tárgy nem képviselt olyan értéket, nem volt olyan szent, hogy Isten lekötözte volna, sem az áldozatot bemutató ember lelkülete nem volt hiánytalan. A próféták, a zsoltáros ismételtlen kifogásolják a bűnbánat, irgalmasság stb. hiányát az áldozatot bemutató emberekben. Jézus tökéletes áldozatot mutat be, mert tökéletes engedelmességgel, szeretettel adja át magát a mennyei Atyának. Azért jött el a földre, hogy ezt az áldozatot bemutassa és számunkra is lehetővé tegye az abba való bekapcsolódást.

Legalább a szentmisében tudatosítsuk ezt az igazságot. Imánk, áldozatunk értéke, természetfeletti ereje Krisztus áldozatából van. A vasárnapi szentmisehallgatásban foglaljuk össze és bele az egész hét minden imáját, szenvedését, munkáját.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 1,39–45): „*Mária még ezekben a napokban útnak indult és a hegyekbe sietett, Juda városába. Zakariás házába tért be és üdvözölte Erzsébetet. Amikor Erzsébet meghallotta Mária köszöntését, örömeben mozogni kezdett méhében a gyermek, maga Erzsébet pedig eltelt Szentlélekkel. Hangosan felkiáltott: „Áldott vagy az asszonyok között és áldott a méhed gyümölcse! Hogy lehet az, hogy Uramnak anyja látogat el hozzám? Lásd, az örömtől, mihelyt meghallottam köszöntésed szavát, megmozdult méhemben a gyermek. Boldog, aki hisz annak a beteljesedésében, amit az Úr mondott neki.”*

Különösen jelentős szent Erzsébet utolsó mondata: „Boldog, aki hisz ...” Nem a testi anyaság egymagában, hanem a hitből fakadó engedelmesség, amivel erre vállalkozott, teszi igazán boldoggá a Szűzanyát. Jézus hasonló értelemben beszélt, amikor szülőanyja boldogságát irigyelte egy asszony a hallgatóságból: azok az igazán boldogok, akik Isten igéjét hallgatják és meg is tartják (Lk 11,17). Az ószövetségi választott nép üdvtörténete is egy embernek nagy hitével kezdődik. Ábrahám otthagyta Úr Kaldeust, ahol pedig jó dolga volt és elment az ismeretlenbe, csupán csak azért, mert hitt Isten szavának: ment terméketlen feleségével, Sárával abban a biztos hitben, hogy népes ivadékkal fogja megáldani az Isten. Ábrahám hitte, hogy a terméketlen nő szülni fog, Mária hitte, hogy szűzen szülni fog, méghozzá a világ Üdvözítőjét.

A II. Olv. Jézus engedelmességére, az evangélium Szűz Máriáéra irányítja figyelmünket. Szűz Mária előre kapta meg Krisztus kegyelmét, de előre is azonosult fia aláztos engedelmességével. Adventi várakozásunk akkor nem hiábavaló, ha szívünket idomítgatjuk, és egyre alkalmasabbá igyekszünk tenni Jézus engedelmességének, aláztos önküresítésének, egész lelkületének befogadására.

A kicsinyek kiválasztásáról és felmagasztalásáról is beszélnek ezek az olvasmányok. Jézus önként kicsivé tette magát, az Atyára bízta, hogy megdicsőítse őt. Ami megjárta neki, azt ki is akarta érdemelni, az Atyától akarta kérni és elfogadni. Ádventi magatartásunk lényeges elemei: alázatos, engedelmes, az Atya iránt odaadó lelkület.

Az eucharisztia ünneplésénél gondoljunk arra, hogy milyen készséges, segíteni akaró lelkület volt Szűz Máriában, mellyel szent Erzsébetet felkereste és segítségére volt. A testvériség megerősödése a szolgálatkészség gyarapodását is jelenti. Ha többre nem telik, akkor legalább egy-egy jó szóval örömet szerezni, vigasztalást nyújtani. Jézust vinni szívünkben az emberekhez. Isten földi örömet és boldogságot is ad annak, aki őszinte szívvel törekszik másoknak örömet szerezni.

II. Teológia

Jézus az ígért Messiás

A keresztény hitvilág középpontjában Jézus Krisztus áll. Istenben sokan hisznek. A mohamedánok is, a hinduk is, a kínaiak is és – ne lepődj meg – hisznek még a pogányok is. Mi keresztények, protestáns és keleti keresztények egyaránt, túl azon, hogy Istenben hiszünk, hiszünk Jézus Krisztusban, az Isten Fiában, akit elküldött megváltásunkra. Istenünkhöz és Atyánkhoz Jézus Krisztus nyitotta meg az utat, és csakis általa, az Ő segítségével juthatunk el hozzá. Ezért bízunk benne és hagyatkozunk urunk Jézus Krisztus örök életet szerző irgalmára (Jud 21). A megváltó Krisztusba vetett hitünk nemcsak megszületéséig, fellépéséig nyúlik vissza, hanem az ószövetségi zsidó népig. Az ószövetség prófétáinak jövendölései, a zsidó nép messiási reményei táplálják a megváltó Krisztusba vetett hitet.

Az Isten kiválasztotta a zsidó népet és úgy intézkedett, hogy ez a nép adja a Megváltót, a Messiást az egész emberiségnek. Isten különleges jóindulatát élvezte a választott nép. Isten törvényekkel és szigorú szabályokkal irányította. A zsidó nép vezető egyéniségei a pátriárkák és a próféták látnoki szavakkal nyilatkoznak az eljövendő Messiásról. Szent Pál dagadó öntudattal sorolja fel a zsidó nép kiváltságait: „Övék az istenfiúság, a dicsőség, a szövetségek, a törvényadás, az istentisztelet és az ígéretek, övék az atyák, és test szerint közülük származik Krisztus, aki mindenek fölött való, mindörökké áldott Isten.” (Róm 9,4–5)

A jövendölés és teljesedése

A Messiásról szóló jövendölések meglehetősen homályos kijelentések. Mikeás próféta pl. így jövendöli meg Jézus szülőhelyét: „És te Efráta Betlehemje kicsiny vagy ugyan Juda ezrei között, mégis belőled származik majd nekem Izraelnek jövendő uralkodója...” (Mik 5,2) A zsidó írástudók, mint említettük, számontartották ezt a jövendölést és ennek alapján irányították a napkeleti bölcseket Jeruzsálembe.

Abban mindvégig bizonyosak voltak, hogy a Messiás Dávid király családjából származik. Isten egykor azt ígérte Dávidnak, hogy a királyi ház hatalma megszilárdul és állandó lesz a király halála után is. Így fogalmazta meg a korabeli krónikás: „állandó lesz házad és királyságod mindörökké színed előtt és szilárd lesz trónod mindenkor.” (2Kir 7,16) Egy kicsit fellengzősnek tűnő kitételek a „mindörökké” meg a „mindenkor”. Hol van az a királyi család, amely képes megőrizni hatalmát mindörökké? Egyetlen kivételes esetben mégis megvalósult: Jézus Krisztus esetében. A Dávid házából származó Jézus kezébe tette le Isten az egész emberi nem és nemcsak a zsidóság üdvössége feletti hatalmat. Az angyal így közölte mindezt Máriával: „Az Úristen neki adja atyjának, Dávidnak trónját és uralkodni fog Jákob házán örökké, s országának nem lesz vége.” (Lk 1,33) Jézus Krisztusé lett minden hatalom az égen és a földön. (Mt 28,18) Ő valóban király, csak hogy országa nem evilágból való (Jn 18,36). A

jövendölések nem egészen úgy teljeselek be, ahogyan azt a zsidó nép várta és ahogyan elképzelte. A Messiás evilági, földi hatalmából semmi sem lett.

Ha az elmondottakat átgondoljuk, akkor a zsidóság állásfoglalása Jézussal szemben más megvilágításban áll előttünk. Meg tudunk érteni és magyarázni sok mindent, amiben eddig csak meg-átalkodottságot és makacs elutasítást láttunk. Ahogy minden szerelemben, minden kapcsolatban van kibogozhatatlan tényező, van titok, úgy az Isten és a zsidó nép kapcsolatában is.

A leggyakrabban idézett jövendölések közé tartoznak Izaiás híres szavai a Messiás szűzi anyjáról. Izaiás az ellenségtől szorongatott királyi család, Ákáb családjának vigasztalására és bátorítására szánta szavait. Az értelmük: ne aggódjatok, a királyi ház nem pusztul el, Isten velünk van. Kézzelfogható jele az isteni segítségnek, hogy íme az utód, a trónörökös rövidesen megszületik! Ugye milyen világosak, milyen érthetőek így Izaiás szavai? Csakhogy mögöttük egy mélyebb értelem is rejlik! Izaiás ezt a mélyebb értelmet is hirdette. Eszerint Isten végleges hatalmának kinyilvánulását, az Istentől nyert szabadulás napját is egy fiúgyermek születése jelzi, aki egy szűztől vesz életet. Az írástudók hagyománya előtt sem volt kétséges, hogy Izaiás szavai nyilvánvalóan a Messiásra vonatkoznak.

Jézus Krisztus édesanyja, a názáreti Mária még leány, amikor az angyal hírül adja neki, hogy ő Isten választottja. Nem is érti, hogyan lehet édesanya, mikor nem ismer férfit? Megnyugszik, amikor megtudja, hogy nem a test és vér indulatából, hanem a Szentlélektől fogamzik meg szíve alatt a gyermek. József, Mária jegyese semmit sem tud az angyali jelenésről. Amikor el is mondja neki az angyal az Isten tervét, akkor sem tudták azonnal, mit is kíván igazában tőlük a Mindenható. Legfeljebb sejtették, hogy pl. teméntelen áldozat vár rájuk.

Jézus messiási öntudata

Egy pillanatig sem lehet vitás, hogy Jézus tudatában volt messiási küldetésének. Arról azonban már lehet beszélni, hogy mikor, milyen körülmények között vallotta magát annak. Az Újszövetségben 55 alkalommal fordul elő a Messiás név, helyesebben annak görög megfelelője: Krisztus. Igaz, legtöbbször az evangélisták nevezik így. Életének sorsdöntő pillanatában, a főtanács előtt, a legrégebb evangélista, szt. Márk szerint, Jézus is nyíltan Messiásnak mondja magát (Mk 14,61). Pilátus előtt is megerősíti ezt a kijelentését azzal, hogy nem utasítja el a „zsidók királya” címet (Mk 15,2). Ennél beszédesebb bizonyítékra nincs is szükség.

Egyébként felesleges kijelentésekre vadászni, hiszen nyilvánvaló, hogy Jézus Messiásnak tartotta magát, a nép és annak vezetői tudták ezt róla. Éppen ez okozta vesztét. Ha nem tekinti magát Messiásnak, akkor miért támadnak ellene, akkor miért vállalná a kereszthalált? Könnyen érthető azonban, hogy nem kérkedett úton-útfélen messiási küldetésével, mert a szó, a pusztá szó megütközést, visszatetszést szülhet a népben. Ne feledjük egy percig se, hogy ők másféle Messiásról álmodoztak. Jézus magatartásával, csodáival, tanításának meggyőző erejével akart elismerést aratni. Külső megjelenésében ugyan messze esett a nép elképzeléseitől, de szavaiban, fellépésében messiási erő sugárzik. Az Ács Fia királyként viselkedett. Úgy beszélt, mint akinek hatalma van (Mt 7,29). Szuverén úr volt élet és halál, sorsok és szokások felett. Isten nevében, Isten hatalmával intézkedett, tanított, változtatott meg törvényeket. Kell még bizonyítani, hogy tudatában volt messiási küldetésének? Pedig lehetne érvelni abból is, hogy a próféták jövendölései mind a legutolsóig Jézus életében teljeselek be. Szt. Máté egyenesen azt a feladatot tűzte célul maga elé, hogy kimutatja, Jézus életében beteljesednek a próféták jövendölései.

Jézus Krisztus a közvetítő ég és föld között

Jézus Krisztus megváltói életével és halálával kaput nyitott nekünk az Atyához. Ő maga a kapu, az egyetlen ajtó. „Én vagyok az ajtó. Aki énrajtam megy be, üdvözülni.” (Jn 10,9) Sőt, maga Jézus a találkozás, a kibékülés, mert az Isten és az ember benne, az ő istenemberi személyében boldog örömmel egymásra talált. Elszakíthatatlan örök barátságban és egységben.

Jézus Krisztus testével-lelkével fölment a mennybe és Isten trónján ül. Szemtől-szembe az Atyával képviseli a mi ügyünket. Szünet nélkül közbenjár értünk. Benne most már örökre egyesülve marad az Isten és ember.

Jézus az egyetlen közbenjárónk. Nem lehet több és nem is lehet más. Az Atya csak vele áll szóba, csak őt hajlandó meghallgatni, mivel egyedül Jézusban találja meg a saját arcának vonásait, egyedül benne ismer magára. Jézus Krisztus ugyanis a láthatatlan Isten képmása. És azért áll csak vele szóba, mert csak ők értik meg egymást és beszélnek „isteni nyelven.” Hiszen Jézus Krisztus öröktől fogva az Atya Igéje, akivel örök és meg nem szűnő társalgást folytat. Az ember mégsincs kizárva ebből az isteni párbeszédéből. Mert amikor az Atya Jézussal szóba áll, akkor az emberrel beszél, és amikor Jézus szól, akkor az ember szól.

Keresve sem találhatnánk alkalmasabb közbenjárót Jézus Krisztusnál. Ő ismeri természetünket, annak gyengeségét, fogyatékoságait. Tisztában van azzal, mit várhat tőlünk. Ismeri az emberi lét nyomorát, megkóstolta a kint, a kiszolgáltatottságot, az élet legaljára jutott. Ember, mint mindegyikünk.

Jézus Krisztus pusztá jelenlétével is közbenjár értünk. Kereszthalálával szerezte meg Isten bocsánatát. Kereszthalálának sebei ott ragyognak kezén, lábán és oldalán. Szünet nélkül az Atya elé tárja ezeket a sebeket és ezzel meg nem szűnő irgalomra ösztönzi. Azt sem felejthetjük el, hogy itt a földön számtalanszor tanújelét adta jó szívének, ki nem fogyó szeretetének. Maga volt a szeretet és a jóság. Szüntelenül körüljárt jót cselekedvén. Ez a felfoghatatlan emberszeretet lobog benne most is.

Örömmel vesszük ezért tudomásul, hogy az egyetlen közvetítő Isten és ember között „az ember Krisztus Jézus, aki önmagát adta mindenekért váltságul”. (1Tim 2,5–6)

Jézus Krisztus közvetítő szerepét a történelem útjain az egyházban hajtja végre. Az egyházon keresztül áramlik Jézus megváltó kegyelme minden kor embere felé. Nem arról van szó, hogy az egyház megkerüli Krisztust, pláne feleslegessé teszi. Hiszen Krisztus hat az egyházban, ő fejt ki benne a szentségek révén üdvözítő erejét.

Jézus Krisztus megváltó kegyelme áramlik át az egyház tagjain és fűz egybe valamennyiünket az egyetlen fő, Jézus Krisztus éltető erejében. Egy fő alatt egyesülünk, és valósággal egybe tartozunk. Benne, a főben mindnyájan utat találunk az Atyához. Ő, a fő szól helyettünk, tagok helyett. Pontosabban: a mi fájdalmunk, kérésünk, panaszkodásunk, hódolatunk szól belőle. Mi tehát általa, az ő szájával terjesztjük kéréseinket az Atya elé. Így lesz érthető az Atya fülének a mi szavunk. Jézus Krisztusban az egyház áll a Mindenható trónja előtt. Bármit terjesztünk az Atya elé, mindig „a mi urunk Jézus Krisztus által” tesszük.

III. Homília vázlatok

A)

1. Mit jelent Megváltó?

Megváltó: Aki megszabadítja az embereket valamitől, ami akadályozza boldogságukat. Semmelweis az anyák megváltója. Megváltók a szabadsághősök, a társadalmi igazság harcosai stb. Egyénileg megváltásnak érznek az emberek valami nagy szerencsét, ami

megszabadítja őket gondjaiktól, súlyos betegségből való gyógyulást, reménytelen helyzetekben magát a halált is.

Mindez a megváltás csak részproblémákat old meg, nem hoz egyik sem teljes boldogságot. Ezt csak az Istennel való egyesülés adhatja meg. Teljes értelemben tehát csak az a Megváltó, aki elhárítja, megszünteti Istennel való egyesülésünk minden akadályát. Ennek pedig egyetlen akadálya van, a bűn. Az tehát a Megváltó, aki elveszi a világ bűneit.

Ilyen Megváltót csak Isten adhat, mivel a bűnöket csak Isten veheti el tőlünk. Ő a sértett, egyedül ő bocsáthat meg. Az Istentől küldött Megváltó már eljött: Jézus Krisztus. Elvette a világ bűneit, elégtételt nyújtván Atyjának kereszthalálával, és lehetővé tette felvételünket a Szentháromság boldogságába, mivel elküldötte Szentlelkét, aki szentté, az üdvösségre alkalmassá tesz bennünket.

Ne várjam megváltásomat pénztől, szerelemtől, gyermekeimtől, orvosoktól stb. A valódi és egyetlen boldogságot Jézus hozta, csak általa szerezhetem meg magamnak.

2. Szűz és anya

A szűz magányos ember, mert az ember magányosságát csak a házastárs tudja feloldani. Sok ilyen magányos ember van. Nemcsak azok, akik hivatásuk miatt választják a szüzességet, hanem az özvegyek, az elhagyott házások, vagy akik valami okból nem is kötöttek házasságot.

Isten szava: Nem jó az embernek egyedül lennie, nem jó a magányosság. Jézus a szüzességet nem is a magányosságért ajánlotta. Hanem azért, hogy a szüzességre hivatott teljesebb értelemben lehessen az Úr.

Mindenkinek, aki bármilyen okból magányos, nemcsak jó, de kötelessége is feloldania magányosságát, mert ez hozzátartozik az emberség tökéletességéhez. Ez a magányosság Jézusban oldható fel. Ő lehet az ember Jegyese, Testvére, Gyermeke, mindene. Hogyan? Ha cselekszi Isten akaratát. Ez pedig a szeretet. A magányos magányossága feloldódik, mert bár egy személyt nem szerethet, mégis szerethet egy Valakit: Jézust, mégpedig minden emberben.

A magányos nem lehet egy valakinek mindene, legyen tehát mindenkinek mindene. Így lesz lelkileg apává, anyává. Aki tehát magányos, az ne várja a szeretetet, hanem adja. Akár elfogadják, akár nem. Csak arra ügyeljen, hogy ezt a szeretetet ne ennek vagy annak, hanem Jézusnak adja. Csak így menekülhet meg a csalódásoktól és a büntől. Nehéz ezen a téren az önellenőrzés. Talán egyetlen módja, ha arra ügyelek: Ne legyek személyválogató. Tehát mindenkit, és nem zárok ki senkit. A személyválogatás azt jelentené, hogy a szeretetből átcúsztam az önszeretembe, hiszen a „nekem jót” keresem.

Mindez nem sikerülhet sok ima nélkül.

3. „Test szerint Dávid nemzetségéből született.” (Róm 1,3)

Jézus a zsidó népből született. Miért pont abból? Isten mindig hangsúlyozta: A kegyelem kegyelem, vagyis ingyenes ajándék. Izrael kiválasztása is az. Nem egy nép kiválóságát akarta jutalmazni az Úr. És hogy ne is értelmezhezzék így, nem egy már meglévő népet választott ki Isten, hanem a népek tengerében ő maga, közvetlen beavatkozással hozott létre egy kis népet, apró országot, melyre vonatkozóan előre szerződést kötött e nép ősatyjával, Ábrahámmal. A nép története bőségesen mutatja, hogy nem is tudott volna megmaradni, ha az Úr nem őrzi, óvja csodálatos módon.

Hitünk erősítésére szolgál: Ez a kicsi, nem különösképpen tehetséges nép egyedül bírt helyes fogalommal Istentől. Egyedül neki voltak olyan kimagasló személyiségei, mint a próféták, egyedül neki van olyan csodálatos ősi könyvgyűjteménye, mint az ószövetségi

Szentírás 45 „kötete”. Mindez érthetetlen lenne Isten különös beavatkozása nélkül. Megtörténtek az ószövetségi csodák? Magának az ószövetségi népnek az élete nyilvánvaló csoda. Jézus hite, vallása, melyet csíraszerűen hordozott a választott nép, ezek szerint Istentől ered.

A keresztény vallás palántanevelő melegágya a zsidóság volt, csak mikor Jézus vallása elnyerte teljességét a Szentlélek kiáradásával, akkor ültette át Isten a világ kertjébe. A választott népre gondolva imádjuk Isten bölcsességét, erejét, szeretetét, irgalmas jóságát.

4. Szent József adventje

Józsefnek megvoltak az álmai jegyesével kapcsolatban. Ezeket az álmokat megsemmisíteni látszott az élet. Kiderült azonban, hogy Isten a szép álmok helyett kimondhatatlanul szebb valóságot ajándékozott neki. Ha az én álmaim dőlnek össze, kétségbeesés és zúgolódás helyett imádságos lélekkel kutassam, mi lehet velem Istennek sokkal szebb terve!

Isten híradása Józsefnek öröm, de ugyanakkor feladat, súlyos követelés: Önfegyelmet, szolgálatot, a szenvedések vállalását kívánja. Isten nekem is kimondhatatlan örömet készít, de az ára is ugyanaz: Önfegyelem, Isten ügyének szolgálata, a keresztút vállalása. Ezt egyetlen hivatásban sem kerülhetem el.

Földi megdicsőülésben nem volt része Józsefnek, de Jézus szívéen pihenve távozott Isten országába. Kívánhatok-e magamnak többet?

5. „Igaz ember volt.” (Mt 1,19)

Aki nyelvében nem hibázik, az az Írás szerint tökéletes ember. József az volt, mert nem híresztelte el Máriát, bár látszólag minden ellene szólt. A rosszat, amit másról megtudunk, akkor sem szabad kibeszélni, ha akármennyire is igaz. Elég a főszabályra gondolni: Amit magadnak nem akarsz... Nem szabad tehát elrabolnom mások becsületét, mégha az a másik „nem érdemli” is. Mint ahogy a pénzt sem szabad elrabolnom, mégha nem is érdemli meg a fizetését, vagy ha éppen hamis úton jutott is hozzá.

De József igaz embersége még inkább megmutatkozik abban, hogy nem is hitte el Máriáról a bűnt. Megmagyarázni sehogyan sem tudta, hogyan kerülhetett áldott állapotba, mégsem hitte, hogy házasságtörő. Ki mint él, úgy ítél. József ítéletével (= Mária ártatlan) saját magáról mondott ítéletet. Minden ember így van. Így veszi Isten is. „Ne ítéljete, hogy meg ne ítéltessetek!”

Ha méltó akarsz lenni Jézushoz és Máriához, légy olyan, mint József. És számíts arra, hogy olyanná lenni nehéz és hosszú út, keserves és lassú átalakulás műve.

B)

1. Dávid király

Isten Dávid királyi házából támasztotta a Megváltót. Ezzel az egykori betlehemi pásztorgyerek „oly nagy nevet szerzett, mint a föld nagyjainak neve.” Közeli kapcsolatba kerülni Jézussal még nem az igazi kiválasztottság, még nem életszentség. Jézus nemzetségfájának nem egy tagja bizony nagyon is érdemtelen személy. Dávid király méltó volt a nagy kitüntetéshez. Igaz emberségének néhány vonása:

Istenben bízott, nem a maga erejében, de Istenben feltétlenül, így győzte le Góliátot, így tette naggyá népét.

Tisztelte a tekintélyt, mégha azt méltatlan ember viselte is. Tisztelte a király tekintélyét, még személyes ellenségében is (Saul).

Bűneit elismerte, bűnbánatot tartott egyetlen figyelmeztető szóra. (Uriás elleni bűne.)

A kegyelem révén mi közelebbi kapcsolatba kerültünk Jézussal, mint Dávid király, hiszen Jézus Lelke él bennünk. Legyünk méltókká ehhez a kapcsolathoz!

2. „A próféták írásai kinyilatkoztattak.” (Róm 16,26)

Jézus nem váratlanul jött. Az egész világ sóhajtozott egy Istenküldöttje után. Egy nép egész létének pedig ez volt egyedüli értelme: Várni a Messiást az egy igaz Isten hitében. Ezt a népet Isten támasztotta és választotta magának.

Izrael népe nemcsak várta a Megváltót, de sokmindent előre, évszázadokkal előre tudott róla. Isten prófétái által szinte előre megfestette a Messiás alakját, életét, művét. A választott nép szent könyveiben sokminden meg volt írva róla. Így pl. eljövételének ideje, származása, életének sok mozzanata, szenvedése, szenvedésének több részlete, csodái. A jövendöléseket persze nem mindig értették meg, csak mikor Jézus élete kibontakozott, akkor döbbentek rá a beteljesedésre.

Mindez megerősítheti, ésszerűbbé teheti hitemet. Csak Isten ujja lehet, hogy ennyi és sokmindenben olyan részletekbe menő jövendölés ráillik egy több száz évvel később született valakire. (2Pét 1,18–21: „Az égből jövő szöveget mi is hallottuk, amikor ott voltunk vele a szent hegyen.”) (Urunk színeváltozásakor.) Így a prófétai jövendöléseket még jobban hisszük. Jól teszik, ha figyeltek rájuk, mint sötétben világító lámpásra. Először is azt értsétek meg, hogy az Írásnak egyetlen jövendölése sem származik önkényes értelmezésből. Hisz sohasem keletkezett jövendölés emberi akaratból, mindig csak a Szentlélektől sugalmazva beszéltek az Isten megbízottaiként a szent emberek.”

3. Fogantatók Szentlélektől

„Kisded Atya nélkül.” Mária férfit nem ismert. Jézus születése tehát csoda, mint ahogyan csoda a személye is: Istenember, egy személyben Isten is, ember is. A csodás születés magyarázata: „A Szentlélek száll rád és a Magasságos ereje borít be árnyékával. Ezért a születendő Szentet is az Isten fiának fogják hívni.” (Lk 3,35)

Ábrándozott az emberiség azelőtt is szűz anyaságról istenek emberalakban való megjelenéséről, de most lett valóság, a Szentlélek csodája folytán. Mivel a Lélek a Szeretet Istene, a Személyes Szeretet, aki az Atya és Fiú végtelen kölcsönös szeretetéből származik, azért Jézus fogantatásának olyan leírása, hogy ez a Lélek műve, jelzi, hogy Isten Fiának emberrévése a szeretet műve. Az Írás szerint Isten megbánta, hogy embert teremtett (vízözön). Annyira tele van bűnnel, gonoszsággal, tökéletlenséggel. Isten Fiának megtestesülése és megváltói műve által mintegy rákényszeríti magát, hogy szeresse az embereket. Jézuson keresztül néz bennünket, sőt beoajt Jézusba, hogy szerethessen. Az én dolgom, hogy a szentségek és a jézusi élet által megmaradjak Jézusban.

4. Nevek az emberi életben

Egy idős asszony azt mondta, élete egész történetét négy név adja: Édesanyám, Jóska (a férje), Józsika (fia) és Kisjóska (unokája). Valóban, egy-egy név adhat értelmet és édességet az életnek.

De ezek a nevek nem adják meg az élet teljes értelmét. Sokféle módon veszendők, nem ragyoghatják be az élet minden vonatkozását, nem szólnak örökre. És nem is adatnak meg mindenkinek. (Magányos emberek.)

Egyetlen név ad meg mindent, amit csak várhat emberfia, sőt többet a legmerészebb várakozásnál: Jézus. Értelmet ad az egész életnek, mindörökre. Magában foglal minden édességet. Csalódni nem lehet benne. Áthatja az élet minden porcikáját.

Jézus neve nem zárja ki a többi nevet életemből. Inkább összegyűjti, helyére teszi, édesebbé teszi, a velük kapcsolatos csalódásokat feloldja. E Névből valóban üdvösségünk van.

5. Csak a szeplőteleniség fogadhatja be Jézust

A Szűzanya ihlessen a lelki tisztaság utáni vágyra!

A Szahara homokszemeinek súrlódásából keletkező nyöszörgő hangot hallván az arabok azt mondják, hogy a sivatag siratja régi termékenységét. Bár mi is tudnánk sírni a keresztségben nyert, később gyarapodott, de a bűnökkel eltékozolt kegyelmi szépségünk után. A Szeplőtelenre gondolva talán rádöbbenünk saját ragadós szennyességünkre. Bár akárcsak egyetlen könnycseppet ki tudna sajtolni lelkünkéből, és elvezetne egy jó szentgyónásra! Segítene bár úgy gyónni, hogy az igazi elfordulás lenne a bűntől és igazi odafordulás az örök Szépséghez!

Szűzanyánk nemcsak ihlet a bűntől való szabadulásra, hanem segít is. Szívének ajtaja mindig nyitva, mint azé a falusi asszonyé, aki rossz útra tért, messze távozott leányát éveken keresztül éjjel-nappal nyitott kapuval és ajtóval várta, míg haza nem tért.

A jövőre nézve bátorít a Szeplőtelen. Ő is ezen a sáros földön járt, de csak a lába szennyeződött be, a szíve nem. Nem a maga erejéből maradt szeplőtelen, hanem Isten kegyelméből. Nekem is ígéretem van Jézustól, hogy az Atya megadja mindenkinek a jó lelket, aki kéri.

C)

1. „Az örökkévalóság napjaitól fogva származott.” (Mik 5,2)

Mikeás megjövendölte, hogy Betlehemből fog származni az Uralkodó. Hogy nem egyszerűen egy jövendő királyra gondolt, mutatja: „Aki kezdettől fogva, az örökkévalóság napjaitól fogva származott.” Az eljövendő uralkodó tehát csak Isten lehet, mert csak Isten van öröktől fogva. De ember is ez az Uralkodó, mert születni fog, mégpedig Betlehemben. Jézus valóban Isten és ember, igaz Isten és valóban ember, egy személyben.

Nem valószínű, hogy Mikeás kortársai (vagy maga Mikeás) értették volna, miről van szó. Nekik még nem nyilatkoztatta ki Isten nyíltan a Szentháromság titkát. Csak Jézus mondta el, hogy Istennek Fia van, és ez ő maga, aki öröktől fogva születik az Atyától, és az időben testet vett magára, emberré lett. Jézussal kapcsolatban tehát két születésről beszélünk. Mint Isten, öröktől fogva születik az Atyaistentől, szellemi születéssel. Ennek időpontja nincs, örök születés. Mint Istenember, Máriától született csodás, de valódi emberi születéssel, Betlehemben, karácsony éjszakáján.

Ebből már látszik, hogy Jézust nemcsak a zsidó nép uralkodójának szánta Isten, hanem az egész emberiség, sőt az egész mindenség Királyának. A hit, amelyet adott, szintén nem emberi ész műve, nem is csak egy népnek szól. Jézus vallása Istentől van, minden népnek adatott, mindörökre.

Nem áll tehát, hogy minden vallás jó. Igaz, minden vallásban van jó, van sok érték. De ha Isten maga jött el hitet, vallást adni nekünk, akkor világos, hogy csak ez az egy vallás a teljes értelemben „jó” vallás.

2. „Ő lesz a béke.” (Mik 5,5)

A próféták a Messiás korát mindig a béke eljövételének mondják. Ez a béke számukra többet jelentett, mint nekünk. Mi békén azt értjük, hogy nincs háború. A próféták ezen túlmenően valami tökéletes állapotot neveztek békének, amelyben nemcsak háború nincs, de egészség van, bőség, öröm, minden jó, ami széppé teszi az emberi életet.

Az egészen tökéletes, teljes értelmű béke a maga kiteljesedésében majd a Messiás második eljövetelekor virrad a választottakra. Csírájában azonban máris itt van mindazok számára, akik Jézuséi. A kegyelem gyermekei a háború viharában, a családi perpatvarok közepette és minden bajban is a belső béke birtokosai. És ha semmijük nincs is, mégis úgy érzik, hogy mindenük megvan. A szomorúság mélyén is él bennük az öröm.

Jézusnak ezt a békéjét, amelyet a világ nem adhat, csak Jézus, természetesen nem lehet megvásárolni néhány imával, templom-járással, böjttel, a jámborság cselekedeteivel. Szabott ára van: Én magam. Csak úgy lesz enyém a béke, ha egészen Jézusnak adom magam, ha ő lesz nekem a Minden, és övé bennem minden. Ha hajlandó vagyok a hitben úgy gondolkozni, mint Jézus, és ha hajlandó vagyok Istent és az embereket úgy szeretni, mint Jézus, vagyis az életem árán is, mindennek feláldozásával.

Kicsiny vagyok, mint a betlehemi barlang, de az enyém is lehet Isten és Isten békéje.

3. „Eltörli az elsőt, hogy helyébe állítsa a másodikat” (Zsid 10,10)

Teremtő és teremtmény között végtelen a szakadék. Isten jóságában ezt áthidalta a kegyelemmel, és isteni régióba emelte az embert. Ádám bűne, mellyel eldobta a kegyelmet, nemcsak visszahozta, de elmélyítette a szakadékot. Az emberiség megpróbált Isten közelébe férközni, mégpedig az áldozatok révén. Maga a választott nép is ezt tette. Mindez azonban erőtlen emberi próbálkozásnak bizonyult, nem volt más haszna, mint az emberi jószándék megmutatása.

Isten aztán mégis magához emelt bennünket Jézus Krisztus által. Az Istenember az engedelmség áldozatával tüntette el a bűn szakadékát, szerezte vissza a kegyelmet. Ha Isten nem tudott olyan parancsot adni az embereknek, amelyet meg ne szegtek volna, Jézustól viszont nem tudott olyat kívánni, amit meg ne cselekedett volna. Jézus Istennek áldozta életét, ez az áldozat érte el tetőpontját a Kálvária hegyén, a kereszt áldozatában. Ennek kedvéért emelt bennünket ismét, végleg magához Atyánk.

Jézus áldozatába bele kell kapcsolódnia minden embernek. Ennek titokzatos eszköze a szentmise. Jézus megjelenik az áldozati oltáron, és ismét jelenvalóvá teszi keresztáldozatát. Azzal, hogy részt veszek a szentmisén, azonosítom magam Jézus áldozatával.

4. „Boldog, aki hisz.” (Lk 1,45)

Jézus az Istentől küldött Megváltó. Ezt teszik elfogadhatóvá csodái, a prófétai jövendölések teljesevé, Jézus egyénisége, az egyház, történelme. De mindez együtt is csupán elfogadhatóvá, ésszerűvé teszi, hogy ő a Megváltó. Bizonyosságot nem ad. Ezért történhetett meg, hogy még a csodák szemtanúi közül is nagyon sokan elutasították, hogy Jézust, mint Isten küldöttjét fogadják el.

Bizonyosságot ebben a dologban emberi eszközökkel nem is lehet szerezni. Bizonyosságot csak Isten adhat, és ad is, mégpedig a hit kegyelmében.

A hit belső bizonyosság arról, hogy ez és ez igaz, mert Isten maga mondja. A hit ajándék, csak kérni lehet, csak a jóakaratomat, vágyakozásomat mutatni lehet, de emberi erővel megszerezni lehetetlen. Megkaptam a hit kegyelmét a keresztségben csíraszerűen, ez bontakozott ki azután a kegyelem és a keresztény nevelés révén.

A hitre vigyázni kell, mert el lehet veszíteni, de önerőből visszaszerezni nem lehet. Kerülök tehát mindent, ami veszélyezteti, imádkozom érte állandóan, főleg hitellenes kísértésben, keresem a hívők társaságát, és élek a hitem szerint. Aki nem alakítja életét a hitbeli meggyőződése szerint, annak meginog és elvész a hite.

Életem értelme, boldogsága, örök sorsom függ attól, élő hittel fogadom-e el egész életemmel megváltottságomat Jézus Krisztusban.

5. „Zakariás házába tért be.” (Lk 1,40)

Karácsony a szeretet ünnepe. Nemcsak a családban megnyilvánuló szereteté, hanem a hívek családjáé is.

Minden embert szeretnünk kell, de ez a szeretet más és más formában mutatkozik meg a különböző emberi viszonylatok szerint. Másképp szeretem az anyámat, mint gyermekemet vagy a munkatársamat. Amint a vérségi kötelék, a házassági kapcsolat, a munkatársi viszony, vagy akár csak a szomszédság sajátos szint ad a szeretetnek, sajátos módon kell szeretnünk hittestvéreinket, akikkel a közös hit köt össze. Ahogyan Mária is bátorítást, buzdítást, megértést keresett nagy titkával Erzsébetnél (aki akkor egyedül volt testvére hitében, hogy ő az Úr anyja), úgy nekünk is kölcsönösen kell épülnünk és erőt merítenünk egymás hitéből.

Sajnos, mi valahogyan nagyon messze kerültünk attól, amit a hívek közösségének lehet nevezni, és ami oly nagy ereje volt az ősegyháznak. Hirtelen tenni valamit, vajmi nehéz. Természetesen nem arról van szó, hogy mint keresztények fogjunk össze földi célokért, különösen nem, hogy fogjunk össze mások ellen. Csak arról, hogy testvérnek érezzük egymást, ne idegennek. Sajnos, az orvosi és hivatali előszobákban is szorosabb közösség szokott kialakulni, mint templomainkban, különösen városokban.

Kiindulásnak jó lenne, hogy a vasárnapi misét ne csupán Istennél tett látogatásnak tekintsem, hanem egyben találkozásnak a hittestvérekkel. Legalább gondolatban üdvözljem őket, gondoljak rájuk szeretettel, és a közös imával fejezzem ki, hogy összetartozónak érzem magunkat.

Milyen megható a Szűzanya és Erzsébet találkozása! Valaminek érződnie kellene ebből, ha találkozom hittestvéreimmel. Hiszen Jézus Lelke él bennünk!

Karácsony

A) (Éjféli mise)

I. OLVASMÁNY (Iz 9,2–7): „*A nép, mely sötétben járt, nagy fényességet lát; azok számára, kik a halál árnyékának országában laknak, világosság támad. Megsokasítottad a népet, de nem növelted meg az örömet, örvidenek előtted, mint ahogy örvidenek aratáskor, mint ahogy ujjongnak a győzők a szerzett prédának, amikor szétosztják a zsákmányt. Mert terhes igáját, vállára nehezede botját, sanyargatójának pálcáját összetörted, mint egykor Mádiánt. Mert minden erőszakos, harcban szerzett préda és vérrel átitatott ruha elégetésre kerül, s a tűznek lesz eledele. Gyermek születik ugyanis nekünk, és Fiú adatik nekünk, s a fejedelemség az ő vállára kerül, és leszen az ő neve: Csodálatos, Tanácsadó, Isten, Hős, Az örökkévalóság Atyja, a béke Fejedelme. Növekszik majd uralma, s a békének nem leszen vége; Dávid trónján és országa fölött fog ülni, hogy igazságos ítélettel megerősítse és megszilárdítsa mostantól fogva mindörökké; a seregek Urának féltő szeretete műveli majd ezt.*”

Az előző versekben Zabulon és Neftali földéről volt ugyan szó, de az összefüggésből nyilvánvaló, hogy sötétségben ülöknek és majd világosságban részesülőknek nemcsak őket tekinti a próféta, hanem az egész népet, sőt – mivel a Messiás világhuralmáról van szó – az egész emberiséget. A sötétség az elnyomatásnak, zsarolásnak, kiszolgáltatottságnak jelképe elsősorban. Éppen ott fog támadni a világosság, ahol a legtöbb értelemben uralkodik a sötétség: Galileában (a név eredetileg körzetet jelent), mert hiszen Zabulon, Áser és Neftali törzse nem irtotta ki az ott talált pogány törzseket, a kánáneusokat, sőt idővel a zsidók össze is házasodtak velük. Ez sötét folt volt a többi zsidó szemében. A szerencsétlenség, az asszír iga is elsőnek érte őket. Az a szabadulás, amit a próféta megjövendöl az asszír igával kapcsolatban, egyben előképe annak a teljes és tökéletes szabadulásnak, amit a Messiás fog majd megvalósítani. Akkor sokasodik meg igazán az öröm. A héber szöveg értelme ui. ez: megsokasítottad a népet, megnövelted az örömet. Isten úgy fogja összetörni a sanyargató birodalmat, mint Mádiánt Gedeon által (Bír 7), azaz váratlanul, nem remélt módon születik meg a szabadulás.

Mai napig sincsenek egészen egy véleményen az exegeták arra vonatkozólag, hogy hány neve van a Gyermeknek. A modern magyarázók többsége a négy név mellett foglal állást: Csodálatos Tanácsadó, Erős Isten, Örök Atya, Béke Fejedelme.

Ami az első nevet illeti, Iz 11,2 (1. Ádv. II. vas. C) I. Olv.) is azt írja, hogy az Emmánuel nem a külszín után fog ítélni, hanem valódi értékük szerint becsüli meg a dolgokat. Érdekes már itt kiemelni: a Szentírás csak Istenről mondja, hogy csodálatos az ítéleteiben és terveiben. A második név, az Erős Isten kétségtelenül a születendő Gyermek istenségét hirdeti. A zsidóknak az annyira hangsúlyozott monoteizmusa miatt természetesen nem lehetett olyan világos képük a név értelméről, mint nekünk, akiknek Isten a Szentháromság titkát kinyilatkoztatta.

Az örök Atya név egyrészt a Messiás atyai jóságát, alattvalói iránti emberséges magatartását ígéri, amivel szorosan összefügg az országában megvalósuló béke is. A magyarázók azon a véleményen vannak, hogy az „örök” nem feltétlenül jelent határtalan tartamot, talán csak határozatlan, nagyon hosszú.

A Béke Fejedelme névhez 1. Ádv. II. vas., mint fent. Megmondja azt is, hogy Dávid családjába tartozik a Messiás.

Isten garantálja a jövendölések teljesedését.

II. OLVASMÁNY (Tit 2,11–14): *„Megjelent ugyanis megváltó Istenünk kegyelme minden ember számára s arra tanít minket, hogy szakítsunk az istentelenséggel és az evilági vágyakkal, éljünk fegyelmetten, szentül és buzgón ezen a világon. Várjuk reményünk boldog beteljesülését: a nagy Istennek és Üdvözítőnknek, Jézus Krisztusnak dicsőséges eljövetelét, aki önmagát adta értünk, hogy minden gonoszástól megváltson, megtisztítson és jótettekben buzgólkodó, választott népévé tegyen.”*

A levél szakasza jól kapcsolódik az ünnephez, hiszen azzal kezdődik, hogy íme eljött hozzánk jóságos Istenünk. Istenfélő életre való buzdítását éppen ezzel akarja megalapozni: Isten valóra váltotta ígétét, Jézus Krisztusban valóban megjelent üdvöt szerző kegyelme, de akkor mi sem maradhatunk meg az ígéreteknél, fogadkozásoknál. Az üdvösség első szakaszának megvalósulása megszilárdítja reményünket, hogy az ígélet további része is meg fog valósulni. Másrészt az Atya bőségesen kiárasztott kegyelmével tőlünk is sokat kíván: jótettekben buzgólkodó, mindig többre, különbre törekvő közösséggé akar formálni bennünket.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 2,1–14): *„Ebben az időben történt, hogy Augustus császár rendeletet adott ki, hogy az egész földkerekséget írják össze. Ezt az első összeírást Cirinus, Szíria helytartója, bonyolította le. Mindenki elment a maga városába, hogy összeírják. József is fölment Galilea Názáret nevű városából Júdeába, Dávid városába, Betlehembe, mert Dávid házából és nemzetségéből származott, hogy összeírják jegyesével, Máriával együtt, aki áldott állapotban volt. Ott-tartózkodásuk alatt érkezett a szülés ideje. Mária megszülte elsőszülött fiát, bepólyázta és jászolba fektette, mert nem jutott szállás nekik.*

Pásztorok tanyáztak a vidéken kint a szabad ég alatt és éjnek idején őrizték nyájukat. Egyszerre csak ott állt előttük az Úr angyala és beragyogta őket az Úr dicsősége. Nagyon megijedtek. De az angyal megnyugtatta őket: „Ne féljete! Mert nagy örömet adok tudtul nektek és majd az egész népnek. Ma megszületett a Megváltótok, Krisztus, az Úr, Dávid városában. Ez lesz a jel: Találtok egy jászolba fektetett és bepólyált gyermeket.” Egyszeribe mennyei seregek sokasága vette körül az angyalt és dicsőítette az Istent e szavakkal: „Dicsőség a magasságban az Istennek és a földön békesség az Istennek tetsző embereknek.”

Augustus császár uralkodása alatt, akkor, amikor az egész birodalomban béke volt, született meg a Béke Fejedelme. A császár összeírást rendelt el, mely az adókiadásokhoz szükséges, a vagyoni állapotról vonatkozó adatokat volt hivatva rögzíteni. Quirinus (Cirinus) volt Szíria helytartója, így a Szíriához tartozó Palesztinában is ő hajtotta végre a császári parancsot. Nagy Heródes király volt akkor Palesztinában, de a császár kegyéből, így nem is merült fel kétség, hogy az összeírást Palesztinában is végrehajtják. Egyiptomban talált feljegyzések arról tanúskodnak, hogy az idegenben tartózkodóknak az összeíráshoz haza kellett térniük; a feleségek férjükkel együtt tartózkodtak a hivatalnokok előtt megjelenni. Mindenki abba a városba ment, ahol a birtoka volt. A Dávid-ivadékok birtoka volt Betlehem és környéke. Domitianus császár idejében Jézusnak paraszt rokonsága élt Betlehemben. Az evangélista Betlehemet „Dávid városa” néven említi. Ezzel is azt hangsúlyozza, hogy Jézus a Messiás, hiszen Dávid családjába tartozik és trónjának várományosa. A császár rendelete volt az a természetes ok, melyet Isten belekalkulált tervébe: Jézus akkor szülessék meg a názáreti Mária gyermekeként, mikor annak Józseffel együtt Betlehembe kell mennie. Minden ember Isten terveit szolgálja, még az is, aki meg akarja azokat hiúsítani.

Jézus elsőszülött volt; ez jogokkal és kötelességekkel járt. Kiváltságos helyzetet is jelentett, mert az elsőszülött a Messiás is lehetett. Egyáltalán nem azt akarja jelezni Lukács az elsőszülött névvel, hogy Máriának később más gyermeke is született. Profán példa is van

erre. Egyiptomban találtak egy, a Kr. u. 5. sz.-ból származó sírfeliratot, melyben egy fiatal anya arról panaszkodik, hogy elsőszülöttjének világrajövelekor ragadta el a halál.

Betlehem az Egyiptomba vezető út mentén feküdt, volt tehát a városban szálláshely a karavánok részére. Mária azonban nem akarta gyermekét a zsúfolt szálláson világra hozni, ezért választották inkább a barlangistállót. Isten Fia valóban szolgálai alakot vett fel. Először a pásztoroknak jelentették születését az angyalok. A társadalom e lenézett elemeinek mutatta meg magát először az, aki később azt mondta, hogy ő a jó pásztor és az elveszett juhokat jött keresni.

B) (Pásztorok miséje)

I. OLVASMÁNY (Iz 62,11–12): *„Íme az Úr tudtul adta a föld határáig: Mondjátok meg Sion leányának: Íme szabadítód eljön! Íme jutalma vele legyen, és szerzeménye őelőtte. Szent népnek hívják majd őket, az Úr megváltottjainak; téged pedig keresett városnak neveznek, nem pedig elhagyottnak.”*

A megszabadítottakat szent népnek fogják hívni, hiszen Istenhez tartoznak, a Szenthez, aki ismét megszerezte őket magának. Az újszövetségi választottak még teljesebb értelemben alkotják Isten szent népét, hiszen a kegyelem révén, mely kiárad szívükbe, Isten életének és szentségének valóban részesei lesznek.

II. OLVASMÁNY (Tit 3,4–7): *„Üdvözítő Istenünk kinyilvánította jóságát és emberszeretetét, megmentett minket. Nem azért, mert igazak voltak tetteink, hanem irgalmasságából s a Szentlélekben való újjászületés és megújulás fürdőjében, akit Üdvözítőnk, Jézus Krisztus által bőven árasztott ránk, hogy kegyelmével megigazuljunk s az örök élet reménybeli örököséivé váljunk.”*

Ha megigazulásunk irgalomból, cselekedetek nélkül történt is, az örök élet elnyerésére csak akkor lehet reményünk, ha a kegyelemmel együttműködve igaz életet élünk.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 2,15–20): *„Mihelyt az angyalok visszatértek a mennybe, a pásztorok így szóltak egymáshoz: „Menjünk el Betlehembe, hadd lássuk, ami történt, amit az Úr tudunkra adott.” Gyorsan útra keltek és megtalálták Máriát, Józsefet és a jászolban fekvő gyermeket. Azután hogy látták őket, azt is elbeszélték, amit nekik a gyermek felől mondtak. Aki csak hallotta, csodálkozott a pásztorok beszédén. Mária pedig mind emlékezetébe véste szavaikat és szívében gyakran elgondolkozott rajtuk. A pásztorok hazatértek, dicsőítették és magasztalták az Istent mindenért, amit csak hallottak és láttak, úgy ahogy hírül adták nekik.”*

Az angyal hirdette örömhír valóban öröme gyújtotta a pásztorok szívét. Ez azt mutatja, hogy szívük – gyarlóságaik ellenére is – fogékonyabb volt Isten üzenetére, mint az ún. igazaké.

Érdekes összevetni az angyali híradást az Augustus császár születését hirdető prienne-i felirattal. A császárt is Szabadítónak, Üdvözítőnek nevezi az írás, akinek születésében az elődök reménykedése valóra válik. Születésnapja a világ számára az örömhírek láncolatának kezdete. Lukács tehát kora felfogás- és kifejezőmódjához alkalmazkodott. Ismerte kortársainak várakozását és reménykedését, bemutatta a teljesebbséget Jézusban.

A pásztoroknak adott jel: jászolban fekvő pólyás, már alkalmas arra, hogy próbára tegye az ember szívét: van-e igazi készség benne Isten terveinek elfogadására. A Szabadító istállóban születik, jászolban fekszik?

Az angyalok éneke a magasságban lakó Isten dicsőségét hirdette és békét ígért az embereknek, akiken Isten megkönyörült. Valóban Jézus születésével Isten megdicsőülése kezdődött. Benne kinyilvánul Isten hatalma, bölcsessége, emberszeretete. Jézus azt tekintette feladatának, hogy megdicsőítse az Atyát. Így pl. Lázár feltámasztásakor azt mondta Mártnak: „Nem mondtam, hogy ha hiszel, akkor meglátod Isten dicsőségét? (Jn 11,40) Halálára készülve pedig így beszélt: „Most megrendült a lelkem. Mit is mondjak? Atyám, szabadíts meg engem ettől az órától? De hiszen éppen ezért az óráért jöttem! Atyám, dicsőítsd meg nevedet! (Jn 12,27)

Jézus a megígért Béke Fejedelme. Műve: a béke megteremtése. Helyreállítja a bűn által megzavart rendet. Amikor Jézus a megváltás művének befejezéséhez közeledett, a jeruzsálemi bevonuláskor, az emberek ujjongtak és énekeltek az angyalok énekéhez hasonlóan: „Áldott az Úr nevében érkező király! – kiáltották. – Békesség a mennyben és dicsőség a magasságban!” (Lk 19,38) Jézus földi életét tehát közrefogja, mintegy összefoglalja a dicsőség és békesség eszméje.

C) (Ünnepnapi mise)

I. OLVASMÁNY (Iz 52,7–10): *„Mily szép a hegyeken annak a lába, aki kihirdeti és kikiáltja a békét! Hirdeti a jót, kikiáltja a szabadulást, és azt mondja Sionnak: Királyné lett a te Istened! Hallga! Őreid szavukat felemelik, ujjonganak mindnyájan, mert szemtől-szembe látják majd, amikor az Úr hazahozza Siont. Örvendjete, ujjongjatok mindnyájan, Jeruzsálem romjai, mert az Úr megvigasztalta népét, megváltotta Jeruzsálemet. Felkészült az Úr szent karja minden nemzet szemé láttára; és meglátja a föld minden határa Istenünknek szabadítását.”*

Mezopotámiából indul már a hazatérők karavánja, hírnökök előzik meg őket, akik a Jeruzsálemet környező hegyekről hirdetik a jó hírt. (Ezt a verset szt. Pál az evangélium hirdetőire alkalmazza a Róm 10,15-ben; egyáltalán nem lehetetlen, hogy az „evangélium” elnevezést az újszövetségi jó hír ennek az izaiási helynek görög fordítása alapján kapta. Annál is valószínűbb ez a feltevés, mivel a fogságból való szabadulás és a megváltás között lényeges hasonlóság van.) Az örök örvendezve kiáltanak fel, amikor látják, hogy vezeti vissza népét az Úr. – Ha beleéljük magunkat a próféta gondolat- és érzésvilágába, színesen elképzeljük, amit leírt, vagy megpróbáljuk elgondolni, hogy érthette ezt a jövődölést egy Krisztus előtt élt zsidó, haszna lesz belőle lelkiéletünknek, mert a megváltás lényegét segít megérteni. Nemcsak az újszövetség teszi könnyebbé az ő megértését, hanem fordítva is.

II. OLVASMÁNY (Zsid 1,1–6): *„Azelőtt az Isten a próféták útján több alkalommal és többféle módon szólt őseinkhez. Ebben a végső korszakban a Fiam keresztül beszélt hozzánk, akit a mindenség örökösévé tett, hiszen a világot is általa teremtette. Mint dicsőségének kisugárzása és lényegének képmása ő tartja fenn hathatós szavával a mindenséget. Miután pedig megváltott minket a bűntől, helyet foglalt az isteni Fölség jobbján, s annyival kiválóbb, mint az angyalok, amennyivel különb nevet örökölt náluk. Vajon melyik angyalnak mondta valaha: „Fiam vagy, ma szültelek téged.” Vagy pedig: „Én Atyja leszek, ő meg a Fiam.” Amikor pedig Elsőszülöttét bevezeti a világba, így szól: „Imádja őt Isten minden angyala.”*

Ez az olvasmány ellensúlyozza a két előbbi mise olvasmányát és evangéliumát: azokban az domborodott ki, hogy Jézus önkéntesen kiüresítette magát, itt viszont méltóságát látjuk, mely a prófétákénál, sőt az angyalokénál is nagyobb.

Az olvasmány két részből áll: a) Krisztus felette áll a prófétáknak, b) Krisztus az angyalok felett is áll.

a) Krisztus fellépését a próféták csak előkészítették. Az Atya a próféták által is tudott szólani, szájukba tette szavait. (Vö. Jeremiás meghívása.) De a prófétai szavak igazi értelmét Krisztus világítja meg. Sokszor maguk a próféták sem voltak tisztában az általuk hirdetett isteni üzenet megvalósulási módjával, idejével. A levél írója nem is tartja szükségesnek bővebben bizonygatni, hogy Krisztus a prófétáknál nagyobb.

b) Krisztus az angyaloknál is nagyobb, akik szintén közvetítettek Isten és az emberek között. Ők közvetítették Mózesnek is a Sinai hegyen a kinyilatkoztatást. Ám a zsidók által lenézett „ács fia” sokkal nagyobb az angyaloknál is. Ő a láthatatlan Isten képmása, de úgy, hogy benne ragyog az istenség, tehát tökéletes képmás. Az Atya láthatatlan, de a Fiúban megmutatta magát. A Fiú természetének, mint képmásnak megfelel az a feladat, hogy az Atyát kinyilvánítsa. Mivel a világ és főként az ember Isten képmása, tökéletességeinek véges utánzata. Benne, a szükségszerű, természetéből kifolyólag létező képmásban teremtett mindent. Ő az elsőszülött minden teremtmény előtt, aki mintegy bizonyítéka és alapja az isteni létgazdagság utánozhatóságának. De érte is teremtett mindent, hogy az Atya képmásaként, született közvetítőként uralkodjék a világon. Azt mondhatjuk tehát, hogy Krisztus a világ létalapja, központja, kezdete és vége. Amit Isten hatalmas, teremtő szaváról az ószövetség tanít, azt a levél szerzője Krisztusra, a megtestesült Igére alkalmazza.

AZ EVANGÉLIUM (Jn 1,1–18, ill. rövidebben: 1–5,9–14. Mi a rövidebb részt eltérő szedéssel jelezzük.): *„Kezdetben volt az Ige, ez az Ige Istennél volt és Isten volt az Ige. Ő kezdetben Istennél volt. Minden ő általa lett, s nála nélkül semmi sem lett, ami lett.*

Őbenne élet volt, s ez az élet volt az emberek világossága, a világosság, mely a sötétségben világít, de a sötétség nem fogadta be. Föllépett egy ember, akit Isten küldött, akinek János volt a neve. Ő tanúságtételre jött, hogy tanúskodjék a világosság mellett, hogy mindenki higgyen általa. Nem ő volt a világosság, hanem bizonyosságot kellett tennie a világosságról. Az igazi világosság, mely megvilágosít minden embert, a világba jött. A világban volt, a világ ő általa lett, de övéi nem fogadták be. Mindazoknak azonban, akik befogadták, hatalmat adott, hogy Isten gyermekeivé legyenek, azoknak, akik benne hisznek, akik nem a vérnek vagy a testnek kívánságából, s nem a férfi akaratóból, hanem Istenből születtek. Az Ige testté (emberré) lett s miköztünk lakozott; mi pedig láttuk az ő dicsőségét, mint az Atya Egyszülöttének dicsőségét, aki tele van kegyelemmel és igazsággal. János tanúságot tett róla, mikor így szólt: „Ő az, akiről mondtam, hogy utánam jön, de nagyobb nálam, mert előbb volt, mint én!” Mert mi mindnyájan az ő teljességéből részesültünk, mégpedig kegyelmet kegyelemre halmozva. A törvényt ugyanis Mózes közvetítette, a kegyelem és az igazság azonban Jézus Krisztus által valósult meg. Istent soha senki sem látta, az Egyszülött Isten, aki az Atya keblén van, ő nyilatkoztatta ki.”

A rövidebb változat a Ker. Jánosra vonatkozó részeket hagyja el. Ezek a részek azokat tartják elsősorban szem előtt, akik Ker. Jánosban látták a messiást.

AZ EVANGÉLIUM szövegében az „Ige” a görög „Logosz” fordítása. Többféle filozófiai és vallási felfogás szótárában is fellelhető volt a Logosz. Szt. János azokat tartja szem előtt elsősorban, akik a Logoszt közvetítő lénynek tekintették Isten és a világ között; a közvetlen kapcsolatot ugyanis az anyag lenézése miatt lehetetlennek tartották. Isten szerintük sokkal magasabb, fenségesebb annál, semmint hogy kapcsolatba kerülhetne az anyagi világgal. Sokan Krisztust azonosították a Logosszal és így istenségét tagadták. Szt. János rámutat arra, hogy Krisztus valóban Logosz, azaz Közvetítő Isten és a világ között, elhinti az emberi szívekbe a bölcsességet, az igazság fényét, de nem középső helyet foglal el természetét tekintve Isten és a világ között, mert ő is Isten.

Élet volt benne, mely forrása lett az emberek életének is. Akik befogadták, azoknak megadta az új életet, az istengyermekeit. Valóságos Isten, de valóságos ember is lett, egy közülünk. „Sarx” lett, hús-vér ember.

Sokan jobban szerették a sötétséget, mint a világosságot és így elzárták magukat az isteni élettől. Pedig az apostolok tanúskodhattak róla, hogy látták dicsőségét, felismerhető volt az emberség fátyla mögött az isteni élet gazdagsága és szépsége is. Minél inkább él az ember a megismert igazság szerint, annál mélyebben tud a fenséges titokba bepillantani és annál ragyogóbban áll előtte Krisztus dicsősége. Kegyelmet kegyelemre halmozhat az ember, ha a kapott kegyelmet jól felhasználja, Mózes közvetítésével csak törvényt adott Isten, de nem kegyelmet; a törvény inkább lett a bűn és halál eszköze, mint a jóságé és az életé. Jézusban nemcsak az Isten akarata lett nyilvánvaló számunkra, hanem őt magát ismerhetjük meg, a Láthatatlant és valódi életközösségbe kerülünk vele. Ez valósággal újjászületés, hiszen az Istennel való meghitt kapcsolat csak a belőle újjászületett ember számára lehetséges.

A harmadik misének szövegei, főleg az evangélium vezet bennünket legmélyebbre a megtestesülés titkának értésében. Itt látjuk igazán, milyen közel jött hozzánk az Isten Jézus Krisztusban. Nemcsak eljött megmenteni erejével, tanítani bölcsességével, osztolni szegénységünkben, szenvedéseinkben, hanem saját képére és hasonlatosságára újjászült bennünket, a lehető legközelebb emelt magához. Lehető legnagyobb ajándékát adta: önmagát. Annyira lesz a miénk, amennyire mi is az övé akarunk lenni. A szentmise ennek a szent cserének, szentséges életközösségnek, kölcsönös önátadásnak ünneplése és egyre tökéletesebb megvalósulása. Az oltáriszentség, ahogy a kenyeret esszük, mélyértelmű szimbolizmusával segíti ennek megértését.

Ennek a misének olvasmányai arra is felszólítanak bennünket, hogy a karácsonynak ne csak hangulatát keressük, hanem igazságának mélységébe is igyekezzünk lehatolni. Az ünnep meleg érzelmi gazdagsága legyen a lendítő erő ehhez a további és maradandóbb hatású munkához. Ne csak Lukács szavaira figyeljünk, hanem Jánoséira is.

II. Teológia

Az Ige testté lőn

1. Lenyűgöző hittitok

Az ember kábultan áll előtte. Imádó hódolattal megpróbálja megragadni, amennyire az evilági méretekhez szokott értelem képes rá.

A mítoszok is tudnak az istenség testben való megjelenéséről. Nem egy pogány istenről olvassuk, hogy emberi testben jelent meg. A kereszténység mégis alapvetően újat hirdet, mert szemben a mítosszal egy valósággal köztünk élő valakire, a Názáreti Jézusra mutat és mondja: ő a megtestesült Isten. Az első századokban még meglehetősen vonakodva fogadják ezt a hitigazságot, mind a zsidókeresztény, mind a pogánykeresztény körökben. Éppen azért, mert nem tudják összeegyeztetni magasztos istenfogalmukkal, az Isten fenségéről alkotott elképzeléseikkel. Az Isten végtelenül felülmúlja a világot – mondták –, egészen más, mint a látható világ teremtményei. Ez így igaz is. Az azonban helytelen, hogy sokan lehetetlennek tartották azt, hogy a láthatatlan Isten ember legyen, valóságos ember.

Egy Árius nevű papi ember 300 k. azt kezdte hirdetni, hogy Jézus csupán ember volt, igaz, páratlanul kiváló ember. Távol állt tőle minden bűn, minden tökéletlenség. Keresztelésekor aztán abban a kitüntetésben részesült, hogy az istenség rászállt és egyesült vele. A kérdés megvitatására 325-ben összehívták az első zsinatot Niceában. A zsinat kijelentette, hogy Jézusban a második isteni személy öltött testet. Jézus tehát valóságos Isten és valóságos ember.

A kedélyek azonban még nem nyugodtak meg. Nyitva marad ui. a kérdés: mi az isteni és az emberi elem viszonya, kapcsolata Jézus Krisztusban. Nestorius püspök és követői azt tanították, hogy a második isteni személy és Jézus emberi személye egymás mellett éltek, ahogy a házaspár, férj és feleség él egy tető alatt. Az Ige, Isten második személye ilyenformán csak felhasználja Jézus emberi személyét, emberségét, de valójában elkülönül tőle. Nestorius konstantinápolyi püspök azt is kijelentette, hogy Mária csak az ember Jézus Krisztust szülte, de nem az Istent. Nestorius tanítása gyorsan terjedt, de ugyanakkor nagy ellenkezést is váltott ki. Ezúttal Efezusban ült össze a zsinat 431-ben és kihirdette, hogy Jézusban megmarad mind a két természet, az isteni és az emberi természet, Jézus azonban mégsem két valaki, két személy, hanem csupán egy: a második isteni személy. Következik ebből az is, hogy Mária valóságosan Isten anyja. Mint érdekesség: a zsinat bezárásának napján nagy tömeg vonult a zsinat templomába ujjongva afeletti örömeiben, hogy az atyák Máriát Isten anyjának vallották. Talán ez volt az első Mária-körmenet.

Néhány évtized múltán, a Jézus személye körüli viták utolsó felvonásaként, Jézus embersége, emberi természete került veszélybe. Egy utolsó kísérlet arra, hogy mentsék a „tiszt” Isten-fogalmat. Ezen eretnokség hívei szerint az istenség annyira eltölti, Jézust, hogy embersége csak látszattá légiesül.

Úgy tesz, mintha ... de természete, cselekvésmódja nem azonos a miénkkel. Megint egy zsinatnak, a kalcedoni zsinatnak kellett rögzítenie az egyház tanítását, azt, hogy Jézus éppen olyan ember, mint bármelyikünk, éppen olyan emberi természete van, mint nekünk, csupán a bűnt kivéve. Érdeemes mindezt elmondani, főleg átgondolni, mert ezáltal tisztázódik bennünk is, mit tanít az egyház Jézus Krisztusról, és tisztázódik, mit is hiszek, mit vallok én Jézusról. Azért is érdemes eltöprengeni a felsorolt eltévelyedéseken, mert rejtetten, álöltözetben közöttünk is felütik fejüket. Hányszor ábrázolják Jézust, főleg a gyermek Jézust ma is úgy, mintha mégsem volna egészen olyan, mint mi. Ezzel meghamisítjuk emberségét! Pedig ő nem járt levegőben, állandó mennyei transzban. Árius lelke is tovább él közöttünk. Hajlamosak vagyunk Jézust pusztán nagy embernek látni, történelmi hősnek. Az emberiség kiválóságaival helyezük egy sorba. Istenségével meg nem tudunk mit kezdeni, feszélyezve érezzük magunkat miatta.

2. Jézus Krisztus istenember

Az első zsinatok végérvényesen rögzítették, hogy Jézusban egy személy birtokolja az isteni és az emberi természetet. Ez az egyetlen személy az Atyával és Szentlélekkel öröktől fogva létező második isteni személy. A személy és a természet szavak jelentése nem világos mindenki előtt. Mit is értünk rajtuk? Természetünk az, ami az embert emberré teszi, az isteni természet az, ami Istent Istenné teszi. Az emberi természet alkotó elemei, hordozói a test, a lélek, az értelem, az akarat, az indulatok, az érzelmek, minden képességem és erőm. Természetem fejlődik, bontakozik, változik. A személy pedig az én, öntudatom birtokosa. Cselekvéseim természetemből fakadnak. Szememmel látok, fülemmel hallok, eszemmel gondolkodom. De mégsem a szem lát, a fül hall, az ész gondolkodik, hanem én látok, én hallok, én gondolkodom. Az én változatlan. A hetvenéves aggastyánban ugyanaz, mint volt a húszéves ifjában.

Jézus Krisztus valódi emberi természettel rendelkezik, de emberi én-je hiányzik. Emberi énje helyébe az isteni én, az isteni személy lép. Nem ketten vannak tehát egy testben, egy emberi Valaki és egy isteni Valaki, hanem csak isteni Valaki. Jézus emberi szemével lát, emberi eszével gondolkodik, de szemével az isteni én lát, eszével az isteni én gondolkodik. Persze mindent az emberi test, az emberi természet működései szabályai s törvényei szerint. Az isteni én tehát az emberi természet útján hat, működik. De a második isteni személynek nyilvánvalóan isteni természete is megmarad. Jézus is vele is tud élni és szükségképpen él is

vele, mivel az isteni tevékenység felfüggesztésére még gondolni is képtelenség. A megtestesült második személynek kétféle tevékenysége van tehát: isteni és emberi. Megismer isteni értelmével és emberi értelmével, akar isteni akaratával és emberi akaratával. Következik ebből, hogy Jézus Krisztusnak egyformán tulajdoníthatunk isteni és emberi tulajdonságokat. Egyformán hordozója és forrása isteni és emberi tevékenységeknek. Nincs is ebben semmi új, semmi meglepő, hiszen a szentírás gyakran él ezzel a lehetőséggel. Az újszövetségi iratokban olvashatjuk pl., hogy a názáreti Jézus Isten egyszülöttje, Örök Bíró, egy az Atyával stb., másrészt hogy az Ige testté lett, az élet szerzőjét megfeszítették.

3. Jézus Istennek vallotta magát

Jézus Krisztus életének minden percében tudatában volt annak, hogy ő Isten megtestesült Igéje. A kérdés csupán az lehet, kinyilvánította-e magáról ezt az igazságot. A válasz: igen, kinyilvánította. Ismételten beszél mennyei Atyjával való kapcsolatáról. „Én és az Atya egy vagyunk”, – jelenti ki tanítványainak (Jn 10,30). Fülöp nevű apostolának azt mondja: „Aki engem lát, Atyámat is látja.” (Jn 14,8) E. Stauffer meggyőzően bizonyítja, hogy az oly gyakran elhangzó „én vagyok” ugyancsak istenségének kinyilvánítása. (Stauffer: *Jesus, Gestalt u. Geschichte*. Berlin. 130.)

Isteni hatalmat vindikált magának, amikor állítja, hogy az Atya jobbján fog ülni és eljön minden embert megítélni. Csodatettei még a szavaknál is ékebben hirdetik isteni erejét, istenségét. A jeleket és csodákat azért művelte, „hogy higgyétek, hogy Jézus a Messiás, az Isten Fia, és hogy hívén életetek legyen az ő nevében”. (Jn 20,31)

4. A karácsony a szeretet csodája

Elmélyedve a karácsony szent titkában, elfogódva hajtjuk meg fejünket. Ennyi jószágra érdemtelenek vagyunk. A megtestesülés nagy csodájának ui. csak egyetlen magyarázata lehet: a szeretet. A szeretet és könyörület hozta le közénk az Isten Fiát, hogy keserves kínszenvedésével és kereszthalálával jobbra fordítsa örök sorsunkat. Mily megindító szót. János szava: „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát odaadta érte.” (Jn 3,16)

A láthatatlan Isten karácsony éjjelén látható lett. Közénk jött, hogy megismerjük. Számunkra most már nem a Nagy Ismeretlen az Isten, a Nagy Idegen, hanem az Ismerős, a Jóbarát. Mi most már látjuk, tudjuk, milyen. A világ Jézus által ismerte fel, hogy milyen az Isten. Nemcsak Hatalom, Erő, Igazság, Hűvös Fenség, hanem Szelídség, Jóság, Irgalom. Karácsony éjjelén tudta meg a világ a legszebbet az Istenről, azt, hogy az Isten a Szeretet.

5. Látogatás a betlehemi Kisdednél

A pásztorok nyomán én is a betlehemi jászol elé oszlok. Meghúzódok óvatosan. A fényes éjszakában, az Isten előtt hívatlan betolakodónak érzem magam. Koldus vagyok. Egy a csavargók, a vakok és a bénák közül. Nekem sincs menyegzős ruhám. Nekem a lelkem foltos és a szívem szaggatott, rongyos. Félek, mikor int az Úr és mutat felém: azt kötözzétek meg és dobjátok a külső sötétségre.

Most köszönetet mondok. Te gondoltál-e erre a nap forratagában? Legelőször is azt kellene – kell! – mondanom: köszönöm Isten Fia, hogy a mi üdvösségünkért földre szálltál és ember lettél. Persze, legyintek magam előtt, kit érdekel ma egyáltalán az üdvösség, a lélek üdvössége. Még a szó is, ahogyan mondom, annyira idegenül cseng, mintha nem is illene a mai világba. Vagy talán még nincs így? Akadnak ma olyanok is, akik igazán törődnek üdvösségükkel, halál utáni sorsukkal? Kell, legyenek ilyenek. Mert különben miért testesültél volna meg?

Sok-sok köszönnivalónk lenne a kis Jézusnak. Már sok éve ki akartam fejezni hálámat azért, mert rongyos istállóban születél, mert szegény ember lettél. Isten létedre szegényember. Persze nem értettük meg belőle az isteni intést, a Te zseniális figyelmeztetésedet. Mi papok sem. Soha nem is értettük, leszámítva talán az első századok lelkes keresztényeit. Mert ha megértettük volna, akkor bizonyára nem lett volna az egyház, pontosabban a hivatalos, a felsőbb egyház, annyi századon át az előkelők, a gazdagok, a sors kegyeltjeinek egyháza. Nem értjük meg, csak felvillan bennünk olykor, hogy a tisztesszegénység, ha párosul jószándékkal, erővel, értelemmel, talán az Isten legnagyobb ajándéka. Megköszönöm gondolatban azt is, hogy egyszerű ácsember lettél. Ebből sem vontuk le a tanulságot sohasem. Valami nagyot üzentél ezzel nekünk. Valójában sohasem értettük meg, mert nem úgy cselekedtünk, nem értettük meg azt, amit ma a forradalmak indulója harsog: hogy egyik ember annyi, mint a másik. Hogy itt a földön a legnagyobb méltóság az ember méltósága és nem a rang, nem a cím és nem a vagyonnak kijáró respektus.

Sokat nem értettünk. És sok mindenért köszönettel tartozunk, amit nem értünk.

III. Homilia vázlatok

Éjféli mise

1. *Az élet lényege*

Az éjféli mise egy más világ hangulatával borítja el a szívet, felemel a szépség, a béke, a szeretet, a fény világába. Jólesik ez a hétköznapi szürkesége, gondjai, bajai közepette. Az éjféli mise csillogása nem álomvilágot tükröz, nem talmi vigasztalást vagy üres ábrándozást nyújt. Az élet leglényegét jelképezi, sőt a szentmise titka által tartalmazza: „Megjelent megváltó Istenünk kegyelme.” Ez a kegyelem nem valami, hanem Valaki: Isten Fia, aki emberré lett, hogy mi istenné váljunk. Ez az élet lényege, értelme, célja, feladata.

Hogy Jézus istállóban született, jászolban feküdt, az nem véletlen, hanem próféta cselekedet. Azt fejezi ki, hogy az élet lényegéhez nem kell több ennyi díszletnél. Csak egy talpalatnyi föld, akármilyen, hogy élni tudjunk. Az élethez hozzátartozik a munka, a kultúra, a család, a szórakozás, sokminden. De egyik sem, sőt mind együtt sem a lényeg. Nem arról van szó, hogy tehát ezeket meg kell vetnem. Hanem arról, hogy mindezekben a lényeg keressem, az isteni életet. És ha ezt keresem, becsületesebb és jobb lesz a munkám, nemesebb a szórakozásom, szebb a családi életem stb.

Isten eljött a mi világunkba, hogy bennünket, egész életünket, minden tevékenységünket felemelje a maga világába.

2. *„Kik a halál árnyékának országában laknak.” (Iz 9,2)*

A világ sötét és hideg, a templomban fény és lelket melegítő hangulat. Jelképe ez annak a valóságnak, hogy Jézus születése, köztünk lakása fényt és meleget hozott az emberi életbe.

Sokszor érezzük az életet hidegnek és sötétnek, értelmetlen taposómalomnak, reménytelenül és szürkén egyhangúnak. Sokszor vagyunk magányosak, mint a lombjathullatott téli fa. A fények és meleg, amelyek időnkint meg-megszépítik életünket, ritkák és kiszámíthatatlanok. Egyetlen valami van, ami örök fény és soha ki nem fogyó meleg: Isten jelenléte a földön.

Karácsony nem azt hirdeti, hogy egyszer régen Isten itt járt a földön. Hanem azt, hogy velünk van, köztünk él, most is és mindörökké az Isten. Rajtunk áll, hogy észrevegyük, hogy megérezzük: Köztünk van, velünk van, szeret bennünket.

Nem érzed? Szólítsd, hívd, nyújtsd feléje szívedet, meg fogod találni, és szép lesz az életed.

3. *Miért szép?*

Nagyobb ünnep van karácsonynál, de szebb, szívet melegítőbb nincs. Miért is nincs mindig karácsony!

Valamit észre kell venni: Önmagában az első, a betlehemi karácsony egyáltalán nem volt szép, sőt! Mert mi szép van egy elhanyagolt istállóban, mi szép van a szegénységben, amely már-már nyomor, mi szép van az emberek rideg közönyében? Mi szép van abban, hogy csak ennyit nyújtottunk Istennek, mikor a földre lépett? A betlehemi kép nagyon is vigasztalan és sivár. Egy valami tette széppé, ragyogóan örök-széppé: Megjelent benne az Isten. Isten mosolya, Isten jósága, irgalma, szeretete.

Talán azért választotta az Atya Fiának születési helyéül éppen azt a nyomorúságos (testileg és lelkileg nyomorúságos) környezetet, mert meg akarta értetni velünk: Nem lehet olyan nyomorúság, olyan szürkeség, olyan reménytelenség, elhagyatottság, amely széppé ne válna, ha megjelenik benne az Isten.

Egész életemben ott lehet karácsony fénye, ha ott van benne az Isten.

Hajnali mise

1. *„Megmentett minket.” (Tit 3,4)*

Pál apostol magáról és a többi újkeresztényről ír Titusznak, de ki az közülünk, aki többé-kevésbé joggal el ne mondhatná ugyanezt: „Mi magunk is ostobák, engedetlenek és tévelygők voltunk, mindenféle szenvedély és gyönyör hatalmában tartott; gonoszságunk, irigységünk miatt utálatra méltók voltunk és gyűlöltük egymást.” Pál és a hasonló Jézushoz tértek életében bekövetkezett a fordulat: „Amikor Istenünk kinyilvánította jóságát és emberszeretetét, megmentett minket.” A szeretet győzte le bennük a tévelygést és ocsmányságot.

Karácsony megünneplésének ez a célja: Megérezzük a betlehemi Gyermekek mosolyában Isten jóságát és emberszeretetét; ez a szeretet vonzzon magához bennünket, és így megmenekülünk. Karácsony nem csak az emberek egymásközi szeretetének ünnepe, hanem elsősorban azé a szereteté, mellyel Isten magához akar vonzani bennünket. Bár megéreznénk az ünnep ihletett perceiben, mennyire szeret bennünket az Isten! Bár mi is megmenekülnénk azzal, hogy visszhang támad a lelkünkben: Én is szeretlek, Uram, hajolj le hozzám! Ments meg, emelj ki bűnös életemből, hogy a tiéd legyek örökre!

Isten jósága és szeretete vár az imádságban, az egyház közösségében, az Ostyában, a bűnbánatban.

Bár megéreznénk a karácsonyi ének valóságát: Békesség a jóakarató embereknek!

2. *Fény az életünkben*

Mit találtak a pásztorok Jézuskánál? Ünnepi fény a hétköznapok egyhangúságában. Fény, angyalének, reménység. Sok szépsége van a pásztorélet mindennapjainak, mint ahogyan minden munkakörnek és életformának. Boldog, aki ezeket a szépségeket észreveszi és élvezni tudja. De olyan az emberi lélek, hogy kell valami más is. Némelykor egy kis rendkívüli, egy pár emelkedettebb óra. Ez a közös és családi ünnepek értelme. Elsősorban a karácsonyé. Kiemelkedés a hétköznapokból, ünnepi ruha és asztal, ünnepi hangulat és melegebb légkör, egy kis önfeledtség, ajándékozó öröm. Sokat veszít, aki nem tudja

megtalálni a karácsony hangulatát a templomban, családi körben, a szívében. Boldog, akinek a lelkében kigyúlnak a karácsonyfa gyertyái.

Próbáljunk meg még valamit: Átmenteni néhány sugarat a karácsonyi fényből a mindennapokba! Az ünnepek hangulata a menny előíze. Maradjon meg bennünk a vágy a mennyország után. A karácsony a szeretet és tisztaság légkörét teremti meg. Bár ünnepek után megmaradna a szeretet és a tisztaság vágya!

Élvezzük a karácsonyt, de próbáljunk meg ezen felül nemesebben érző emberekként kikerülni a kétnapos ünneplésből!

3. Azért jött, hogy szeresse az Atyát

Sokszor hallottuk: Jézus értünk jött a földre. Igaz ez, de csak másodsorban. Az angyali énekben is csak második a Békesség, első a Dicsőség. Jézus első gondolata az Atya. Isten elfeledett Atya lett a földön, Jézus azért jött, hogy valaki itt is szeresse őt. A Fiúisten élete az Atya szeretete a Szentlélekben. De emberszívvvel is akarta szeretni. Saját isteni Szívével, de kiárasztván reánk a Lelket, a mi szívünkkel is. Ez földleszállásának első célja.

Egy kicsi leány azért akart színésznő lenni, hogy a színházban is szeresse valaki Istent. Valami hasonlót kér tőlünk is a betlehemi Kiseded.

A Fiú szeretete ihlessen bennünket szüleink iránti szeretetre. Nem lettek ők is, az én hibámból, elfelejtett szülők? A szeretet ünnepén vizsgáljuk át szüleinkhez való viszonyunkat. Aki szüleit nem tudja szeretni, az senkit sem tud, legfeljebb önző szeretettel. Ez pedig már a kárhozat.

Jézusom, tiéd a szívem, szeresd bennem is a Végtelen Szeretetet!

4. Az ajándékozás ünnepe

Az ajándékozás a szeretet ősi kifejezési módja. A legnagyobb ajándékozó maga az Isten. Ajándéka a teremtett világ, az emberi élet. Legnagyobb ajándéka: Ő maga.

Az én ajándékaim is csak úgy érnek valamit, ha magam vagyok ajándék embertársaimnak. Szüleim egykor ajándékként fogadtak. Ajándéknak érezhetnek most is? Hitvesem egykor ajándéknak érezte, hogy vagyok és hogy egymásra találtunk. Ezt érezheti ma is?

Sokan megteszik, hogy karácsony előtt elrejtik kislányuk babáját, és karácsonykor új ruhába öltöztetve adják vissza. Magammal is csinálhatnék ilyesmit. Megkopott szeretetű, rossz szokásoktól szennyes, fásultan megszokottá vált éneket újjávarázsolva nyújthatnám ajándéku, tartós ajándéku azoknak, akikkel együtt telik életem.

Ajándékot illik adni ilyenkor Istennek is. Nem kell rajta törni a fejemet. Amit ajándéku adok az embereknek, azt Urunk úgy veszi, mint a neki nyújtott ajándékot.

Előfordulhat, hogy életed ajándékát nem fogadják el az emberek, sőt talán visszadobják, össze is török. Ilyenkor első gondolatod az legyen: Jézusom, mutasd meg nekem, miért nem kellek, mi hiba van bennem, és segíts megváltozni! Életajándékomat pedig nem vonom vissza. Egyszer talán elfogadják. De ha nem is, egyben biztos lehetsz: Elfogadja Isten.

5. Nyílt szívet!

A pásztorok öröme: Megtalálták Jézust. Én is megtalálhatom. Tulajdonképpen mindig és mindenhol. A lelkiismeret szavában, a szenvedésben, minden emberben, feladataimban, a prédikáló papban, a szentmisében, a hívek közösségében, az Ostyában, a gyóntatószékben. Egy valami azonban kell hozzá: Nyílt szív, amely nem hajlandó botránkozni, előítéleteket táplálni, eleve megmerevedni.

A pásztorok nyílt szívüknek köszönhetik, hogy odataláltak Jézuskához. Az evangélium elmondja, hogy a pásztorok aztán mindenkinek elmondták, amit hallottak és láttak. De egyetlen utalás sincs arra, hogy mások is felkeresték volna a Barlangot. Bizonyára megütköztek a hírhozók személyén, az istállón, a szegényszagon. Guzsbakötötte őket az előítélet, hogy a Messiásnak királyként kell megjelennie. Így botránkoztak később az írástudók, a farizeusok, a főpapok, az eucharisztikus beszéd hallgatói, a nagypénteki zúgolódók, a názáreti falubeliek. És a ma vallásos botránkozói. Akik botránkoznak azon, hogy az egyház nem akar megmerevedni, múzeumvá válni, hogy ki akarja javítani saját hibáit, hogy nem akar már kiátkozni senkit, hogy testvérnek akar érezni minden embert, hogy szebbé akarja tenni szertartásait, hogy könnyíteni akar a hívek terhein. Akik az egyházon botránkoznak, botránkoztak volna Jézuson is, akinek „éppen az istálló tetszett”. Botránkoztak volna Jézus vendégeskedésein a „bűnösöknél”, Jézus szombati gyógyításain, a képmutatók elleni jajjain, a kereszten. Nem találták volna meg Jézust, mint ahogyan most sem találják, csak a maguk szokásaihoz ragaszkodnak görcsösen.

Isten igaz vallása nem lehet megmerevedett, hiszen Isten az élet Istene, nem a halálé. Isten vallása csak nyíltszívű kitarulkozás lehet Isten felé, egyház felé, emberek felé, minden emberi érték felé. Boldog, aki a betlehemi Gyermekek elfogulatlan, jóhiszemű mosolyával tud rámosolyogni az egész világra.

Ünnepi mise

1. „Királlyá lett a te Istened.” (Iz 52,7)

Minden ember számára megtiszteltetés, ha egy nép vezetésére emeltetik. Isten számára nem megtiszteltetés, még akkor sem ha az egész teremtett világon való uralkodásról van szó. Az ő részéről leereszkedés, irgalmas jóság, hogy elvállalja a királyságot, vagyis ha kezébe veszi az emberek ügyét. Mondhatjuk, elrontott ügyét.

Az Isten ellen a maga fejére és ösztöneire hagyatkozó ember kátyúba vitte saját magát. A könyörülő Isten szabadulást hoz. Ennek nyitánya a karácsony. Jele, hogy „felkészült az Úr szent karja”. Jézus valóban született Király. Nincs szüksége megválasztásra, kikiáltásra, erőszakos hatalomátvitelre, elismerésre. Azzal, hogy Isten, született Ura mindennek.

Mosolyog a Jézuska, de nem mosolyogni jött. Mosollyal nem lehet segíteni a szenvedélyei és holmijai rabságába került emberen. Jézuska mosolya csak bátorítás, csak a jóindulat jelzése, hogy „felkészült az Úr szent karja”, elhozza a szabadítást, a minden rossztól való megváltást, a boldogságot, az örök életet, a győzelmet bűn és halál felett.

Sokak szemében a karácsony az egyházi év csúcspontja. Pedig csak nyitány. Bájos, lenyűgöző nyitány, de folytatást kíván. A folytatás Jézus Király részéről a törvényadás, a húsvéti győzelem és Isten országának megalapítása volt.

Részemről is legyen folytatása a karácsonynak. A mai szép ünnep legyen nyitánya új életnek, melyben Jézus a Király!

2. A hódító Gyermekek

Isten első parancsa az emberekhez: Hajtsátok uralmatok alá a földet! Az embert tehát a természet meghódítójának szánta az Úr. De a legnagyobb hódító a betlehemi Gyermekek. A legnehezebbet, az emberi szívet akarja meghódítani. Nem magának, hanem az Atyának. Nem a maga boldogságára, hanem a mi boldogságunkra.

Az egész teremtett világ pontosan követi a Teremtő természeti törvényekben adott akaratát. Az emberi szív szabad. Isten várja tőlünk, a szeretet sugallta engedelmességet, de nem kényszerít rá. Isten a szeretetet szeretettel akarja előhozni az emberi szívből. Az egész

teremtés Isten szeretetének megnyilvánulása. A szeretet csúcspontja a megtestesülés. Célja, hogy rezonáljon az emberi lélek. A Kisded jászolánál meg kell éreznem, hogy szeret az Isten, és azt akarja, hogy én is szeressem őt.

Olyan hódító a Gyermeke, aki azt teszi szabaddá és boldoggá, aki meghódol, nem az erőszaknak, hanem a Szeretetnek.

3. „Fián keresztül beszélt hozzánk.” (Zsid 1,2)

Mi a keresztény vallás lényege? Mi különbözteti meg a többi vallástól? Nem az, hogy más a tanítása, vagy hogy más Istent imád. A különbség lényege, hogy a többi vallás tanítás, erkölcsi parancsok, rituális előírások gyűjteménye. A mi vallásunk lényegét karácsony mutatja: Közöttünk az Isten, emberré lett értünk, hogy mi istenivé lehessünk. Vallásunk lényege nem az erkölcsi előírások, nem is a szertartások meghatározott formája, nem is egy bizonyos hittan. Ha Isten csupán tanítást, előírásokat akart volna nekünk adni, megtehetette volna megbízott emberek, próféták útján, mint ahogyan nagyrészt meg is tette. Hogy Fiát küldte, jelzi, hogy nem egyszerűen üzeni vagy törvényt adni akart.

Isten a legszorosabb kapcsolatra lépett velünk a megtestesülés titkában. Egy lett közülünk. És az Isten Fia nemcsak saját emberi testével és lelkével került kapcsolatba, hanem, ha másképpen is, de velünk is. Jézus az ő Szentlelkét árasztotta lelkünkbe, hogy így egyek legyünk vele, a kegyelem által mintegy isteni vér csörgedezzen ereinkben. A keresztség által új teremtménnyé lettünk, Istenből született kegyelem gyermekei.

Egyformán jó minden vallás? Semmiképp. A többi vallás tanítása, erkölcsi törvényei, rítusai lehetnek jók, imádkozhatják ugyanazt az Istent, de nem tesznek Isten gyermekévé, nem Jézus örökösstársaivá, nem képesek részesíteni a Szentháromság életében, boldogságában. Betlehem hirdeti: Az Isten örök Igéje megszületett Betlehemben, hogy megszülethessék bennünk, ha befogadjuk őt.

4. „A világ nem ismerte fel őt.” (Jn 1,10)

Nem ismerték fel a gyermek Jézust, azért jutott neki csak jászol. Nem ismerték fel a tanító és csodatevő Jézust, azért kellett meghalnia a kereszten.

Életem egyetlen értelme, hogy Isten gyermeke és örököse legyek. Ez csak akkor adatik meg nekem, ha felismerem, és a felismerésnek megfelelően befogadom Jézust. Létkérdés tehát, örök sorsomat eldöntő, felismerem-e őt.

Jelenlétem a karácsonyi szentmisén önmagában még nem biztosítéka annak, hogy felismertem Jézust. Lehet, hogy csak a karácsony hangulata ragadott meg, vagy az ősi szokás szépsége. Lehet, hogy csak ünnepelni szeretek, vagy kiéhezett vallásos igényem jelentkezett és hozott ide.

Csak az ismeri fel Jézust, aki Péter apostol vallomásával nézi a Kisdedet: Te vagy a Megváltó, az élő Isten Fia.

Nem egyszerűen szóval mondott vagy elvont értelmi felismerést vár Jézus. Egész lényemmel, minden porcikámmal fel kell ismernem őt, szívemmel, akaratommal, érzelmeimmel. Élményszerűen, sodróerejűen, lélekbenyilallóan. Életreszózó felfedezésnek kell lennie, hogy Isten van itt, szabadítom, életem értelme, boldogságom egyetlen lehetősége, a végtelen Szeretet, a MINDEN.

Hogy felismerhesd, nézd a jászol Gyermekeit, nézd a hópehely Ostyát! Nézd, és imádkozz. Mert a felismerés Isten ajándéka. Mint művésznak ajándék az ihlet, nem megszerzett állapot. Felismered, ha ihlet a Lélek. Nézd és imádkozz!

5. Jézusom, örömem

Karácsony titka az öröm gazdag forrása számomra.

Jele, hogy szeret az Isten. – Boldogság a szülőknek, ha szeretik őket gyermekeik. Öröm a tanárnak, főnöknek, ha szeretik beosztottjai. Milyen öröm, ha valakit „mindenki szeret”! Karácsony nagy kinyilatkoztatása: Ennyire szeret az Isten. Ismer bennünket, mégis szeret. Milyen jó némelykor úgy imádkozni, hogy nem teszek mást, csak sütkérezem Isten felém áramló szeretetének melegében!

Jele, hogy nem vagyok értéktelen, sőt, nagyon sokat érek. Alapvetően fontos érzés ez, hogy éplelkű, derűs, egészségesen magabiztos maradhassak. Karácsonykor meg lehet ez az érzésem, hiszen értem jött el, hozzám jött az Isten. Bármilyen hasznavehetetlen, senkinek nem kellő ronccsá váljak, értékes maradok a legnagyobb szakértő, Isten szemében.

Jele annak, hogy boldog lehetek. A föld, az emberek nem tehetnek boldoggá egészen és örökre. De itt van az Isten, saját boldogságát hozta el nekem. Bármennyire reménytelenül nyomorult az életem, boldog lehetek.

Aki sokszor és komolyan gondol Jézusra, az megismeri, mi a szívbeli öröm.

Karácsony nyolcadába eső vasárnap (A Szentcsalád vasárnapja)

I. Szentírás

I. OLVASMÁNY (Sir 3,3–7,14–17a): *„Isten tekintélyt adott az atyának a gyermek előtt, és megszabta az anya jogát a gyermekekkel szemben. Ki szereti Istent, bűneit engeszteli; tartózkodik tőlük, és mindennapi imája meghallgatásra talál. Kincset gyűjt, ki megbecsüli anyját; ki tiszteli atyját, örömét leli gyermekeiben, s amikor imádkozik, meghallgatásra talál. Ki tiszteli atyját, hosszú életű lesz, s aki szót fogad atyjának, felüdíti anyját.*

Fiam! Legyen gondod atyádra öregségében, és ne keserítsd őt életében! Ha meg is fogyatkozik értelmében, légy elnéző iránta, és meg ne vedd őt erőd teljességében. Az atya iránt tanúsított kegyesség ugyanis nem megy feledésbe, és anyád hibájáért jóval fizetnek neked: a jótett fejében gyarapodsz majd.”

Az olvasmány egyes részei csak a latinban találhatók, más részek az itt alapul vett latin szövegtől eltérnek: „Ki szereti Istent, bűneit engeszteli” helyett a görögben: „Ki tiszteli atyját, bűneit engeszteli.” Az első bekezdés végén: „ki szót fogad atyjának” helyett a görögben: „ki hallgat az Úrra”.

A második bek. első mondata a héberben így szól: „Fiam! Légy buzgó atyád megbecsülésében, – S el ne hagyd őt élte semmilyen napján.” Az utolsó mondat a héberben: „... s az majd engesztelő áldozat gyanánt szolgál.”

II. OLVASMÁNY (Kol 3,12–21): *„Testvérek! Mint Istennek szent és kedves választottjai, öltsetek magatokra az irgalmasságot, a jóságot, a szelidséget és a türelmet. Viseljétek el egymást és bocsássatok meg egymásnak, ha valakinek panasza van a másik ellen. Ahogy az Úr megbocsátott nektek, ti is bocsássatok meg egymásnak. Legfőként pedig szeressétek egymást, mert ez a tökéletesség köteleke. S Krisztus békéje töltsen be szíveteket, hiszen erre vagytok hívva egy testben. Legyetek hálásak. Krisztus tanítása éljen benneteket elevenen, teljes bölcsességgel tanítsátok és intsetek egymást. Az Istennek énekeljétek hálás szívvel zsoltárt, himnuszt és szent dalokat. Akár mondtok, akár tesztek valamit, tegyetek mindent Urunk Jézus nevében, így adjatok hálát általa Istennek, az Atyának.*

Asszonyok, engedelmeskedjétek férjeteeknek, ahogy illik az Úrban. Férfiak, szeressétek feleségeket, s ne bánjatok durván velük.

Gyermekek, fogadjatok szót szüleiteknek mindenben, mert ez kedves az Úr szemében. Édesapák, ne keserítsétek gyermekeiteket, nehogy kedvüket veszítsék.”

A kolosszeiekhez írt levél fő témája Krisztusnak a mindenség feletti uralma. Ha pedig Krisztus a mindenség Ura, akkor az erkölcsi életet is ő szabályozza. A 3,12–16-ban az apostol az új ember képét rajzolja meg. Milyennek akarja Krisztus az embert, milyennek kell lennie az embernek, ha Krisztushoz akar hasonlítani, amint Krisztus, a mindenség Ura elvárja tőle.

Érdemes ilyen szempontból összehasonlítani a két olvasmányt. Az elsőben dominál a jutalom motívuma: imája meghallgatásra talál, örömét leli majd gyermekeiben, hosszú életű lesz stb. Szt. Pálnál – ami természetes is – magasabb erkölcsi értéket képviselő indítékok szerepelnek: Istenhez tartozunk, választottjai vagyunk, viselkedjünk tehát ennek megfelelően; az Úr megbocsátott nekünk, mi sem vonakodhatunk megbocsátani; el kell, hogy töltsön bennünket Krisztus lelkülete. Krisztus uralma nem külsőséges eszközökön alapul és nem

azokkal akar megerősödni; kiadott törvény és megfelelő ígéretek, ill. büntetések. Lelkületét adja belénk, annak lehetőségét nyújtja, hogy szívünkben hozzá hasonljunk és így lényünk, életünk belső Törvénye legyen az általa adott törvény.

Krisztus új embert akar, és ez nem csupán körvonalazott ideál, hanem egyrészt általa megélt valóság, másrészt velünk is közölt, számunkra is hozzáférhetővé tett valóság. Az egy test közösségében – és ennek a közösségi életnek magaslati pontja a szentmise, ahol ennek az életnek minden értéke intenzívebbé válik, ahol Krisztus tanítása megint eltölti szívünket, átéljük megbocsátását és hajlamosabbá válunk mi magunk is a megbocsátásra, hiszen hajlékonyabbá, formálhatóbbá vált szívünk a zsoltárok, himnuszok és szent énekek éneklése által – ennek az egy testnek újból és újból átélt közösségében formálódunk egyre jobban Krisztus másaivá.

A családi nevelés, az engedelmisségre, szülők tiszteletére és szeretetére történő nevelés ne rekedjen meg az első olvasmány szintjén, hanem emelkedjék fel a másodiknak sajátos keresztény magaslatára. Próbálják a szülők is elsajátítani igazán értelemmel és szívvel szt. Pál tanítását. Legyen szívünkben szeretet, mert ebben foglalható össze a keresztény tökéletesség. A helyes fordítás talán ez lehetne: mindezek fölött legyen bennünk szeretet, azaz a tökéletesség kötele, öve. Az apostol gyakran beszél úgy az erényekről, mint felöltött ruhadarabokról. A régi ruházatban a minden darabot összetartó, a többinek a helyes tartást, állást biztosító övhöz hasonlítja a szeretetet, amely nélkül a többi erény igazi formája, teljes gazdagsága nem valósulhat meg.

Krisztus békéje kell, hogy irányítsa a hívek szívét, az a béke, amelyet a világ nem képes megadni. Ez a béke lesz egyik hatékony jel a világ számára, melynek az Egyház arcán kell felismernie Isten szépségét és jóságát.

A befejező versekben ismétlődik a hála gondolata; a hála a keresztény ember jellemző erénye kell, hogy legyen. A családi otthon boldogságának megteremtésében szintén igen nagy fontossága van.

A családtagokhoz intézett felszólítások kétszer is utalnak arra, hogy az Úr miatt, rá való tekintettel kell a jót tennünk, a családi békét előmozdítanunk. Másként is lehetne mondani: mivel Isten házanépe, családja vagyunk, családi életünket engedelmisség, szelídség, megértés jellemezze.

A)

AZ EVANGÉLIUM (Mt 2,13–15,19–23): *„Miután a napkeleti bölcsek eltávoztak Betlehemből, az Úr angyala megjelent Józsefnek álmában és ezt mondta neki: „Kelj fel, vedd a gyermeket és anyját, menekülj Egyiptomba, s maradj ott addig, míg nem szólok neked; mert Heródes keresni fogja a gyermeket, hogy megölje. Erre felkelt, vette a gyermeket és anyját még az éjjel, s Egyiptomba távozott. Ott maradt mindaddig, míg Heródes meg nem halt, hogy beteljesedjék az Úr szava, amelyet a próféta által mondott: „Egyiptomból hívtam az én fiamat.”*

Heródes halála után megjelent az Úr angyala Egyiptomban József álmában, s így szólt hozzá: „Kelj fel, vedd a gyermeket és anyját, menj Izrael földjére. Meghaltak ugyanis, akik a gyermek életére törtek.” Erre felkelt, vette a gyermeket és anyját, s Izrael földjére ment. Mikor azonban meghallotta, hogy Archelaus uralkodik Judeában atyja, Heródes után, félt odamenni. Álmában újra utasítást kapott, hogy Galilea tartományába menjen. Odament, letelepedett egy Názáret nevű városban. Így beteljesedett a prófétai mondás; Názáretinek fogják hívni.”

A szentcsalád élete sem volt mentes gondoktól és bajoktól. Egyiptomba menekülnek, mert a gyermek életét fenyegeti a gonosz király. Ha saját Fiának ilyen sorsot rendelt az Atya,

senkinek sincs joga és oka kételkedni Isten szeretetében azért, mert súlyos megpróbáltatások érik, mert családja miatt sok gondja-baja van.

Máté Ózeás 11,1-et Jézusra alkalmazza, jóllehet a próféta a zsidó népre értette, amit mondott.

A próféták ismételten hasonlítják a Messiást virágzó ághoz, sarjhoz; az ennek megfelelő *nécer* héber szót hozta kapcsolatba Máté Názáret nevével. A helység nevét sem az Ószövetség, sem Josephus Flavius nem említi, de a legújabb ásatások arról tanúskodnak, hogy a völgyben már Kr. e. 2000-ben laktak emberek és Kr. e. 1200 k. felhúzódtak a hegyoldalakra.

A liturgia összefüggésében olvasva a szöveget, az isteni gondviselés családjainkat oltalmazó jóságát érthetjük ki belőle. Isten gyermekeiként szeret bennünket, a sorscsapásokban sem hagy magunkra. Bizalmunkkal arányosan válik javunkra mindaz, amit Isten ránk küld. Isten nem álmainkon keresztül (bár elvileg ezt sem kell kizárni), de sugallataival, felvilágosító kegyelmével tudatja velünk akaratát, ill. segít annak felismerésére a konkrét helyzetekben. Családi, különösen nevelési problémákban is jó volna az Ő tanácsát is kikérni, megszívlelni.

B)

AZ EVANGÉLIUM (Lk 2,22–40, ill. rövidebb változat: 22,39. 40): *„Mikor elteltek a Mózes törvényében megszabott tisztulás napjai, felvitték (Jézust) Jeruzsálembe, hogy bemutassák az Úrnak, ahogy az Úr törvényében elő volt írva: Minden elsőszülött fiút az Úrnak kell szentelni; s az áldozatot is be akarták mutatni, ahogy az Úr törvénye előírta: egy pár gerlicét vagy két galambfiókát.*

Élt Jeruzsálemben egy Simeon nevű igaz és istenfélő ember. Várta Izrael vigaszát és a Szentlélek élt benne. Kinyilatkoztatást kapott a Szentlélektől, hogy addig nem hal meg, míg meg nem látja az Úr Fölkentjét. A lélek indítására a templomba ment. Amikor a szülők a gyermek Jézust bevitték, hogy a törvény előírásának eleget tegyenek, karjába vette és áldotta az Istent e szavakkal:

*„Bocsásd el, Uram, szolgálodat,
Szavad szerint békében,
Mert látta szemem üdvösségedet,
Melyet minden népnek megadtál,
Világosságul a pogányok megvilágosítására,
És dicsőségül népednek, Izraelnek.”*

Apja és anyja csodálkoztak azon, amit fiúkról mondott. Simeon megáldotta őket és így szólt anyjához, Máriához: „Ez sokaknak romlására és sokaknak feltámadására lesz Izraelben, jel lesz, amelynek ellenemondanak –, a te lelkedet is tör járja át –, hogy sokaknak kiderüljenek a titkos gondolatai.”

Volt egy Áser törzséből való Anna nevű próféta asszony, Fánuel leánya, aki már igen öreg volt. Hét évig élt férjével szüzessége után, aztán özvegyen maradt. Már nyolcvannégy éves volt. Nem hagyta el a templomot soha, éjjel és nappal böjtölt és imádkozott az Isten szolgálatában. Ebben az órában is odajött, dicsőítette az Istent és beszélt róla mindenkinek, aki csak várta Jeruzsálemben a megváltást.

Miután így eleget tettek az törvényének, visszatértek galileai városukba, Názáretbe. A gyermek pedig nőtt és erősödött, bölcsesség töltötte be és az Isten kegyelme volt rajta.”

A rövidebb változatban csupán az első bek.: „... az Úrnak”-ig és az utolsó bekezdés szerepel: Miután így...

A görög szöveg kettőjük tisztulásáról beszél. Az anyák tisztulásának szabályozását 3Móz 12,1–4-ben találjuk. Az anya hét napig a szülés után tisztátalan maradt és még 33 napig otthon kellett maradnia.

Az elsőszülöttekre vonatkozóan 2Móz 13,12-ben olvassuk, hogy azok az Úré (az állatok elsőszülöttei is). Úgy kellett ezt felfogni, mint az Egyiptomból való csodálatos szabadulás örök emlékét: az egyiptomi elsőszülötteket megölte az Úr, hogy megszabadítsa „elsőszülöttjét”: Izraelt. Az állatokat feláldozták, a gyermekeket (fiúkat) megváltották öt sékelért. Áldozatot is kellett bemutatni: a módosabbak bárányt, a szegényebbek galambot vagy gerlét áldoztak.

Ezzel a szertartással, a bemutatással a gyermeket az Úr tulajdonának nyilvánították. (A szentírás nem mondja, hogy Jézusért a váltságdíjat megfizették.) Számunkra ez az ünnep egyik legfontosabb tanítása: gyermeked és te magad is Istenhez tartoztok, Istenéi vagytok. Az egész család úgy tekintse magát, mint Isten házanépét, Istenhez tartozó közösséget. A jogcím nem az egyiptomi szabadulás, hanem annál több: a bűn szolgálatából mentett ki Isten és Elsőszülöttjét, szeretett Fiát áldozta fel értük.

Az ószövetségi előírás, hogy a szülők magyarázzák meg gyermekeiknek, mi az értelme ennek a szertartásnak, figyelmeztet bennünket, hogy vallásos gyakorlatainkat ne engedjük pusztá külsőséggé silányulni. Tudjuk mi magunk és magyarázzuk meg gyermekeinknek is, hogy a szentségek stb. az Úr szeretetének milyen tényein alapulnak, miket hirdetnek.

Az agg Simeon próféta, akinek Istentől kapott kitüntetését megközelíti Ker. Jánosét: megláthatja, sőt karjára veheti a Messiást. A Szentlélek nemcsak arról világosítja fel, hogy ez a kisgyermek az Üdvözítő, hanem a rá vonatkozó izaiási jövendölés értelmét is feltárja előtte. Simon hattyúdálát szellemében és szavaiban is Izaiás ihlette. Iz 40,5: „És megnyilvánul majd az Úr dicsősége és meglátja azt minden test egyaránt.” Továbbá: 52,10; 42,6; 46,13; 49,6. Mária és József nem értették Simeon szavait, nem voltak tisztában a messiási mű horderejével, az üdvösség egyetemességével stb. Azt is megmondja Simeon (vö. Iz 3,14), hogy próbakő lesz Jézus. Lépcső, melyen egyesek fellépnek, mások megbotlanak. Izrael egyetemességében és egyedeiben nem azért fog üdvözülni, ha üdvözülni fog, mert választott nép, hanem azért, mert Jézus mellett foglal állást. A Jézussal kapcsolatos állásfoglalás fényt derít az emberek igazi valójára.

C)

AZ EVANGÉLIUM (Lk. 2,41–52): „Jézus szülei minden évben felmentek Jeruzsálembe, a húsvét ünnepére. Amikor tizenkét éves lett, szintén felmentek, az ünnepi szokás szerint. Az ünnepnapok elteltével hazafelé indultak. A gyermek Jézus azonban Jeruzsálemben maradt anélkül, hogy szülei tudták volna. Abban a hitben, hogy az úti társaságban van, mentek egy napig és keresték a rokonok és ismerősök között. Mikor nem találták, visszafordultak Jeruzsálembe, hogy keressék. Három nap múlva akadtak rá a templomban, ott ült a tanítók között, hallgatta és kérdezte őket. Akik csak hallgatták, mind csodálkoztak okosságán és feleletein. Amikor meglátták, megdöbbenek. Anyja így szólt hozzá: „Gyermekem, miért tetted ezt velünk? Lásd, apád és én szomorúan kerestünk.” Ezt felelte: „De miért kerestetek? Nem tudtátok, hogy nekem Atyám dolgaiban kell fáradoznom?” Ám ők nem értették meg ezeket a hozzájuk intézett szavakat. Velük ment hát, visszatért Názáretbe és engedelmeskedett nekik. Szavait anyja mind megőrizte szívében. Jézus meggyarapodott bölcsességben, korban, s Isten és emberek előtti kedvességben.”

Azt gondolná az ember, hogy a szentcsaládban nem volt mit elviselni egymástól a családtagoknak. Az evangélium meggyőz arról, hogyha nem egymás hibájából fakadtak a problémák, fakadtak az Isten rendelkezéséből. Jézus gyermekkori viselkedése, valamint a rá vonatkozó jóvendülés éppen elég fájdalmat és töprengést okozott Mária anyai szívének. Éreznie kellett, hogy gyermeke nem lesz annyira, úgy az övé, mint más asszony magáénak érezheti gyermekét. Ő igazán nem magának nevelte a gyermekét. Ebben is Isten szolgálója volt: nemcsak vállalta engedelmességéből az anyaságot férj nélkül, de vállalta azt is, hogy úgyszólván gyermek nélkül is marad.

A szentmisére elhozzuk gondjainkat, örömeinket, kéréseinket és Jézus szívével egyesülve tárjuk azokat a mennyei Atya elé. Magunktól a legrövidebb út családunkhoz vezet. Próbáljuk az olvasmányok fényében szemlélni családi problémáinkat is és kérjük Isten kegyelmét, hogy a Szűzanya és szt. József lelkületével tudjuk fogadni és viselni a családi kereszteteket.

II. Teológia

Pázmány Péter: „Mint kell a keresztény leányt nevelni” (Részletek)

Maga, úgy tetszik, igazán írta Aristoteles, hogy a leányok jó neveléséből áll főképpen az országok böcsülletes állapotja, nemcsak azért, hogy fele az ország lakosinak asszony, hanem azért is, hogy a férfiak jó nevelése nagy részre az asszonyoktul vagyon. Mert a kiktül születünk és kisdedségünkben neveltetünk, azoktul szopjuk tejjel együtt az erkölcsöket, melyek az új edényben legtartósbak. Erre nézve merem mondani, hogy életünk tekéletes vagy feslett állapotja az asszonyemberek nevelésétől árad: mivel első nyolc esztendőnk, azaz legnagyobb és hajlandóbb üdönket asszonyemberek gondviselése alatt töltjük. A minémü vélekedéseket és erkölcsöket akkor belénk csepegetnek, azoknak zsinóra után futamodik a több életünk. Ennek felette a szent házasság csendes állapotja a leányok nevelésén áll, mert a rosszul nevelt leány menyekzője holtig való galyiba.

Azt kívánják a bölcsek, hogy miképen a kegyetlen medve éktelen kölyköket hoz, de nyelvével, mint gyalúval, kölykeinek külső tagjait úgy rendeli, hogy nemcsak szüli, hanem mesterségesen ékesíti fajzásait: azonképen a jó szülék, a kiket e világra hoztak, azokat nevelésekkel jóra is oktassák. Mert nem a születésből, hanem a nevelésből vagyon jó vagy gonosz erkölcsünk. Ezt akarván ismertetni Lycurgus azon alamból két agárkölyköt nevelé: egyiket konyhához, másikát vadászathoz szoktatá. Mikor együtt volnának a lacedaemon várasiak, előhozatván az agarakat, egy tál abárlást és egy eleven nyulat letétete: egyik agár mindjárt a nyúl után indula, másik a moslékba kapa. Ezzel hiteté, hogy a nevelésből vagyon a erkölcsök különbözése. Annakokáért, miképen Diogenes nem az erkölcstelen gyermekeket, hanem tanítóját büntette: úgy a Lacedaemon bírái nem az egymással veszekedő atyafiakat büntették, hanem az apjokat, hogy nem jól nevelte fiait.

Kövessék a Themistokles példáját, kirül azt olvassuk, hogy, mikor sok kérői voltának leányának, jámbornak adta inkább, hogysem gazdagnak; inkább akarván oly vót, aki pénz nélkül, hogysem oly gazdagságot, mely emberség nélkül szűkölködjék.

A család: az emberi szeretet bölcsője
(A Holland Katekizmusból; szabadon)

A családban teszi először az ember azt, amit egyetlen állat sem tud: mosolyog. A gyermek megismeri anyját. Az ember megismeri az embert: „Kedves kicsi, kezd megismerni anyádat egy mosollyal” – éneklí Vergilius, a költő. A családban ébred fel szunnyadó emberségünk, és átéljük, hogy a többi ember közé számítanak minket is. Apánkat,

anyánkat, testvéreinket, barátainkat, szomszédainkat, nagyszüleinket a család révén fedezzük fel. Mások megtalálása nevel emberré. Mert az ember szeretetre teremtett.

Az első „mások” apánk és anyánk. Nincs mélyebbre ható befolyás a világon, mint a szülő és gyermek közötti. Nem is lehet visszacsinálni: szüleinek mindig gyermeke marad az ember.

A családban kezdődik az utunk ahhoz a Máshoz is, aki mindenki másban is jön hozzánk: Istenhez. Ő a gyermeket szülei révén teremti és neveli és ugyancsak a szülők révén ismerteti meg magát először a gyermekkel. A család jelenti a gyermek számára az egész világot, amelyben a szülők a Jóság, Mindenhatóság és Mindenüttvalóság. Istenről alkotott képünkön eltusolhatatlan nyomot hagy az, ahogyan szüleinket láttuk. Persze mások, akiket életünk folyamán megismerünk, és akik szeretnek bennünket, szintén formálják Isten jóságáról kialakult fogalmunkat. Sokat javíthat ez a későbbi ismereten a szülők mintájára alkotott istenkép hibáin. Sőt, van bennünk egy törekvés, mely szülőn és ismerősön túl magához Istenhez akar eljutni, aki nem az előbbieket felnagyítása. Ő végérvényesen Jóság, amelyet szívünk éheznek.

A szeretetre nevelés

(A Holland Katekizmusból; szabadon)

A nevelés: szolgálat. Önzés az is, ha valaki nem törődik a gyerekével, de az is önzés, amikor saját maga képmását vagy vágyálmát akarja formálni belőle. A gyermek egyetlen példány valami újból, nem pedig a szülők ismétlése, újabb kiadása. Ezt az új életet kell, hogy szolgálják a szülők, hogy magára tudjon találni, önmagát egyre jobban meg tudja valósítani. A vezetésben áll a szolgálat, nem a szabadjára engedésben; mert az utóbbi által a gyermek nem önmaga lenne, hanem önmagának rabszolgája.

Azáltal válik leginkább önmagává, ha belenő a szeretet felszabadító parancsába: létének forrása, az Isten iránti szeretet és szeretet embertársai iránt. Korán mondja el az anya gyermekének, kinek a kezében van mindannyiunk élete. Szoktassa imára, a jászol és kereszt tanítását fejtse ki előtte és ehhez fűzze a jó és a rossz közötti különbség magyarázatát. De bármit mond is, mindennél fontosabb a családi légkör: milyen őszinte ott a hit és milyen valóságos a szeretet.

Sehol nem fogják a szülők annyira érezni tehetetlenségüket, mint éppen itt. Az ösbűn teremtette helyzethez tartozik az is, hogy akaratlanul is átadják a rosszat is gyermeküknek. De mint keresztényeknek bízniuk kell abban, hogy a megváltás, melyben gyermeküket részesíthetik, erősebb a bűnnél.

Hasonló a helyzet a felebaráti szeretetre neveléssel is. A szülőkből óhatatlanul meglévő egoizmus átplántálódik a gyermekekbe is, viszont az is tény, hogy ugyanígy átplántálható a megértő jóság, türelem, segítőkészség is. Röviden így foglalhatjuk össze a szeretetre nevelést: örülni mások örömének: erre megtanítani a gyermeket. Ezzel jár majd az is, hogy megindítja őket mások fájdalma, szenvedése.

Gondolatok családról, szeretetről, türelemről

A türelem olyan fa, amelynek keserű a gyökere, de édes a gyümölcse. (Perzsa közmondás)

Szeretni egy embert annyit jelent: olyannak fogadni el, amilyenek Isten öröktől fogva elképzelte. (Dosztojevszkij)

A port-royali apácákról mondta valaki: Tiszták, mint az angyalok, és hidegek, mint a sátán.

A családi otthon éjjeli menedékhelyé és abrakolóteknővé züllött le korunkban. (Gorkij)

A házasság az egyházban, és az egyház szemével

1. A profán és a szakrális a házasságban

Az egyház mindig nagy figyelmet szentelt a családdal és házassággal kapcsolatos problémáknak. Legutóbb a II. Vatikáni zsinat foglalkozott velük. A zsinati atyák arra buzdítanak minden jószándékú embert, hogy minden erejükkel segítsék a házassággal kapcsolatos gondok megoldását. Az egyház nagyon jól tudja ugyanis, hogy „az ember boldogsága, valamint a keresztény közösség és társadalom jóléte szorosan összefügg a házaskapcsolatok és a család egészségével.” (EMV 47.) A család nemcsak a társadalomnak ad új polgárokat, hanem az egyháznak is, és egyáltalán nem mindegy, hogy teljes értékű, egészséges szellemű emberek lesznek-e vagy pedig haszontalan, sőt kártékony tagok.

A házasságban van valami, ami túlmutat a megszokott profán szinten, és szinte vallásos jelleget kölcsönöz neki. Már a primitív népek is megsejtették ezt. Ezért a házasságot rendszerint vallásos szertartás keretében kötötték meg. A házasságkötésben a felek egész magukat, személyüket, nemcsak testüket ajándékozzák a másoknak a szeretet gesztusában. Van ebben valami isteni. Az Atya jellemzője, hogy önmagát közli a Fiúval és a kettőjük közti személyes Szeretet a Szentlélek. A házasság szeretete ezt a fönséges önátadást mintázza és ábrázolja. A házasság az isteni személyek önmagukat ajándékozó szeretetének visszfénye.

A bűn által megromlott emberi természet kártevéseinek a házasság is ki volt téve. Sokszor vált kereskedelmi ügyletté, máskor szeretkezéssé degradálódott. Az isteni hasonlóság elhomályosult. Ősi fényét Krisztus állította vissza.

2. A házasság mása Krisztus és az egyház kapcsolatának

A házasság életük és egész önmaguk átadása révén Jézus Krisztus irántunk érzett végtelen szeretetéből részesülnek és ezt a szeretetet – kegyelmet – egymásnak is ajándékozzák. A keresztény házasság igaz szerelme tehát természetfeletti értékkel bír. Részesedést biztosít abból a szeretetből, amivel Krisztus szerette egyházát és önmagát adta érte. Ahogy Krisztus, a Fő, szünet nélkül szeretetével – szent kegyelmével – árasztja el az egyház tagjait, mintegy önmagát ajándékozva, ugyanúgy a házasság szerelmében személyük átadásában Krisztus szeretetét, szent kegyelmét adják a másoknak, mindketten gazdagodnak a Megváltó szeretetében. A házasság kicsiben azonos azzal az életközösséggel, ami Krisztus és az egyház között áll fenn. A házasság tehát kegyelemkövetítő képességgel rendelkezik, azaz szentségi erővel bír. „A keresztény hitvestársak a házasság szentségének erejével jelzik a Krisztus és Egyház közti egységnek és termékeny szeretetnek titkát és részesednek benne.” (Az Egyház. 11.)

A kegyelem mindig Krisztussal, a kegyelem forrásával kapcsol össze bennünket. A házasság szentségében is Krisztussal találkoznak a házasságok. Ahogy Isten hajdan választott népével találkozott, „úgy találkozik most az emberiség Megváltója, az Egyház jegyese a házasság szentségén keresztül a keresztény hitvesekkel” (EMV 48.), és közöttük marad. Jelenléte dinamikus, aktív. Az a célja, hogy szeretetüket az egyháza iránt érzett szeretetéhez tegye hasonlóvá, és valóban kölcsönös önátadással érlelje. A szentségi kegyelmek hatására elmélyül házaskapcsolatuk, gazdagszik, mert a házasság minden szeretet ősforrásából merítenek. (Vö.: B. Haring, LThK, zsinati köt. III. 432.)

III. Homília vázlatok

1. Alapvető érdekem

Ha érdemes valamiért dolgozni, áldozatokat hozni, úgy a szép családi életért, igen. Az összetartó család széppé tehet a legsorsüldözöttebb életet is. A rosszul sikerült családi élet tönkretelheti a legnagyobb szerencsét is.

De az örök élet szempontjából is döntő, hogyan élek a családban. Isten országának örök polgára csak az lehet, aki bizonyította, hogy tud szeretni, tudja széppé tenni mások életét. És hol lehet ezt inkább bizonyítani, mint a családi életben? Mit kezdjen Isten azzal, akinek annyi szeretete sem volt, hogy egy ilyen kis közösséget be tudott volna tölteni vele? Kit tud szeretni az, aki a maga választotta, kezdetben oly nagyon rokonszenves házastársát sem tudja szeretni, neki sokmindent megbocsátani, vele szemben önzetlenül viselkedni, hozzá alkalmazkodni? Mit ér az az ember, aki saját gyermekeiért sem érez annyi felelősséget, hogy rendes embert próbáljon belőlük nevelni, ahelyett, hogy csak élvezné létüket, ragaszkodásukat? Kivel szemben tud jó lenni az, aki legnagyobb jótevőivel, szüleivel szemben sem tud?

A családi élet szépsége legnagyobb evilági érdekem; érdemes érte minden áldozatot meghozni. És egyben vizsga Isten előtt. Bár azt hallhatnám az ítéleten: Mert a kicsinyben hű voltál, menj be Urad örömébe!

2. Becsület kérdése is

Szép lesz a családi élet, ha benne mindenki becsületesen teljesíti a többiekkel szemben, amit vállalt.

A házastársak az esküvői oltárnál elvállalták, hogy széppé teszik egymás életét. Nemcsak azt vállalták, hogy elfogadják a másik jóságát, szeretetét, hanem hogy megpróbálják legalább széppé tenni társuk életét. Megtartottad? Igyekszel még most is? Problémád legalább? Vagy csak azon rágódsz, a társad milyen hozzád? Magadnak eleve, lelkiismeretvizsgálatok sora nélkül, „előlegezed a bizalmat?”

Aki gyermeket hoz a világra, kötelességet vállal. Hogy rendesen felneveli, megad neki mindent, ami szükséges. Ebben a „minden”-ben benne van az is, hogy rendes embert nevel belőle, és igyekszik úgy elindítani életét, hogy egykor eljusson Istenhez.

Aki elfogad szüleitől, annak becsületbeli kötelessége törleszteni. Amivel és amikor kell. Tisztelettel, szeretettel, gyengédséggel, megértéssel, türelemmel, gyámolítással.

Nem szabad attól függővé tennem viselkedésemet, milyenek hozzám családom tagjai. A magam részéről teljesíteni akarom kötelességemet. Biztos, hogy nem fogom megbánni. Aki vet, aratást is remélhet. És szeretni fog Isten.

3. Karácsony szellemét a családba!

Ha a magam részéről meg akarok tenni mindent, hogy családom élete minél szebb legyen, a betlehemi Gyermek legyen példaképem!

A környezettel, a körülményekkel, amely Jézuska születését körülvette, ezt akarta mondani a Kisded: „Nem várok tőletek semmit, csak itt akarok lenni köztetek, értetek. De nagyon szeretném, ha szeretnétek.” Ha ilyen lelkiülettel tudnék jelen lenni családomban! Persze, ezzel az őszinte lelkiülettel, nem ennek „megjátszásával”, szemrehányó kihangsúlyozásával.

Azzal, hogy gyermek lett az Isten, ezt akarja mondani: „Olyan akarok lenni, hogy szeretni tudjatok.” Én is sokkal többre mennék, ha nem követelném a szeretetet, nem

nehezményezném elmaradását, hanem állandóan, újra és újra, bele nem fáradva, próbálnék egyre inkább olyanná válni, akit könnyű szeretni.

Még valamit mond a kicsi Jézus: „Ha nem szerettek is, ha csak rosszat kapok is töletek, én értetek élek, értetek hajlandó vagyok mindenre, még életem feláldozására is.” Jó házastársnak lenni, jó szülővé válni, felnőtt korban is jó gyermekként viselkedni, mindez áldozatot, önfegyelmet jelent, esetleg az élet áldozatát.

A családi élet szépsége nem a szerencse és nem a véletlen műve. Azért tenni kell, szenvedni kell. Bár megihletne Jézus szelleme!

4. „Lesztek, mint az Isten.”

Ezzel fogta meg a Sátán az emberiséget a kezdet kezdetén. Ezzel dúlja fel ma is a szép családi életet.

Aki nem veszi halálos komolyan Istent, aki a mennyekben van, az könnyen válik saját maga istenévé. Vagyis lesz maga magának célja, normája, törvényhozója, bálványa. És megpróbál, ahol lehet, elsősorban a családjában, isten lenni. Megkísérlik ezt férjek és feleségek egyaránt. Mi jó várható, ha egy családban két „isten” vívja csatáját? Még a gyermek is megpróbál isten lenni, neki sikerül legjobban, sajnos. Ezzel a „sikerével” csak azt éri el a gyerek, hogy nagyon nevetlen felnőtt válik belőle. A szülők aztán megpróbálnak a gyermek istenei lenni. Ez csak kóros esetekben sikerül. Az egészséges gyermek hamar észrevesz, hogy talmi bálványokról van szó, és sajnos inkább ember alattinak kezdi nézni szüleit. És persze nem egykönnyen találja meg Istenét.

Mennyivel boldogabb az a család, amelynek Jézus az Istene! És ezzel Törvényhozója, Példaképe, Segítője. Aki saját magánál is jobban szereti Jézust, az csak jó házastárs lehet, csak jó szülő, gyermek, testvér. Mennyire más az a nevelés, ahol a gyermek szülei példáján át érzi, hogy Jézus az Úr!

5. Szeresd szüleidet!

Ötéves gyermek kérdezte anyját, mi a lélek. – Találd ki! – Tudom már! Amivel szeretlek téged.

Az állat csak addig ismeri anyját, ameddig rászorul. Az embernek másnak kell lennie, mert lelke van. Aki rossz a szüleihez, arra joggal mondják, hogy lelketlen.

Aki szüleit nem szereti, képtelen a szeretetre. Minden más szeretetkapcsolata is csak ösztön, testiség vagy önzés. Azért „szeret”, mert neki jó. A szülőket könnyebb szeretni, mint másokat, legalábbis a szeretet evangéliumi értelmében. Hozzájuk köt a vér és a hála. Ők szeretnek bennünket legerősebben és legtartósabban, ők hajlandók értünk a legnagyobb áldozatokra is, ők bocsátanak meg legkönnyebben. Ha hibáznak is ellenünk valamiben (ők is emberek!), sokkal több a jó, amit élveztünk és élvezhetünk tőlük. Aki még szüleit sem tudja szeretni, azt nem használhatja Isten, nem veheti be Országába.

Vigyázz, meg ne dermeszd szüleid szívét! Durvasággal, hidegséggel meg ne fagyaszd bennük a szeretetet! Ez is gyilkosság. Sokszor vetik a szülők szemére, hogy nem értik meg gyermekeiket. És a felnőtt gyerekek próbálják megérteni szüleiket? Pedig nekik könnyebb lenne, mert fiatalon rugalmasabb az élet.

Aki úgy érzi, nem szereti, nem tudja szeretni szüleit, sokat és nagyon buzgón imádkozzék új szívért. Roppant közel van ugyanis a kárhozathoz.

6. Fognak szeretni felnőtt gyermekeid?

Nagyon fontos kérdés! Akkor van rá esélyed, ha bemutatod kisgyermekednek, hogyan kell bánni az idős szülőkkel. Nem egyszer-kétszer, ötletszerűen, hanem állandóan. Ebben a dologban az elméleti oktatás eredménye szinte szóra sem érdemes a gyakorlati bemutatóval szemben.

Bánj mindig tisztelettel szüleiddel, ha gyermeked nem is látja. Légy kedves hozzájuk. Szeress velük beszélgetni, szívesen hallgasd őket, mégha sokszor hallottad is ugyanazt, vagy te jobban tudod. Próbáld megérteni őket. Légy figyelmes, udvarias. Mutasd ki szerető ragaszkodásodat, háládat. Ne vedd természetesnek, ha akármilyen formában segítenek. Hibáikkal szemben légy megértő, elnéző. Élettapasztalatukat szívesen használd fel. Kíméld őket. Ne engedd, hogy akár a magad vagy az unokák cselédjei legyenek. Vedd észre, ha gyengülnek, betegeskednek. Ne mondd, hogy csak hisztiznek. Ápold őket. Vedd észre anyagi gondjaikat, segítsd őket, ne szedd el a pénzüket. Ha távol élnek, keresd fel őket gyakran, levélben is, személyesen is. Ne siess mindig, amikor velük kellene foglalkoznod. Komolyan érdekeljenek sorsuk, életük. Vedd észre, mikor kell tőlük hálásan elfogadnod, mikor adnod.

Egyáltalán nem könnyű mindezt végigcsinálni. De kell. Földi érdekből is, örök érdekből is. Mindez neked is jól esnék időskorodban. Hogy megkapjad, kizárólag akkor van rá esélyed, ha ezt látják tőled gyermekeid. És ne feledd: Isten úgy fog bánni velünk, ahogyan mi bántunk az emberekkel, ezt Jézus nagyon világosan és részletekbe menően megmondotta. És kivel bánok szépen, ha a szüleimmel nem? Vigyázz, ahogyan te bánasz apáddal, anyáddal, úgy fog veled bánni az Úr. Bizonyítsd be Istennek, hogy tudsz önzetlenül, hasznot nem remélve is szeretni, jónak lenni!

7. Tiszteld szüleidet!

Aki nem becsüli az embereket, aki nem adja meg a köteles tiszteletet, abban nem él Jézus szelleme, az nem kovásza környezetének, hanem mérgezője, bomlasztója. És ki iránt tud őszinte megbecsüléssel lenni, aki nem tiszteli szüleit? Minden más tisztelet-tudás alapiskolája a szülők tisztelete.

Örök kifogás: Szüleim nem olyanok, akiket tisztelni lehet. Csakhogy: Nemcsak a szülői tökéletességnek jár tisztelet. Általában sem csak az erkölcsi tökéletességnek jár tisztelet, hanem pl. a tudásnak (jellemhibák esetén is), az állásnak (előjárók), így a szülői méltóságnak is, függetlenül attól, méltók-e rá. Különböző is, öröklük mondhatok utoljára ítéletet, bár ítélni általában nem tanácsos, mert az Úr saját mértéked alapján fog ítélni rólad. Gondolj arra szüleiddel kapcsolatban, hogy a Feszületet is azért tiszteltem, mert Feszület, nem mert pl. művészi érték.

A szülők iránti tiszteletet fő lelkiismereti kérdésnek kell tekinteni, mert Isten is annak veszi. Hogyan beszélek, viselkedem velük? Kimutatom tiszteletemet? Hogyan beszélek róluk?

A szüleit nem tisztelő vallásos ember botránykő, szégyent hoz Urára. Felelőssége, és ezért büntetése is rettenetes lesz. Szent Ágostonnak nagyon nem jó apja volt. Mégis, megtérése után így ír a Szent: „Mivel megvettem atyámat, akit adtál nekem, téged vetettek meg, Istenem.”

8. Hűség, szolgálat, áldozat

Maga a család, a házaselet önmagától nem ad boldogságot, legfeljebb futó örömeket. A családi élet boldogságát meg kell teremteniük azoknak, akik élik azt. Hűséggel, szolgálattal, áldozattal.

Házastársamé, családomé az életem. És a hűség ne csak azt jelentse, hogy nem csalom meg, hanem sokkal inkább hűséget az első szeretethez.

Szolgálat... Nem érdekel, mit kapok, én szolgálom családomat. Nem a saját boldogságomat keresem, az ő életüket akarom széppé tenni. Nem azon rágódom, szeretnek-e. Én szeretem őket, feltétel nélkül, mindenek ellenére, nagyon szeretem.

Mindez nem megy áldozat nélkül. Aki mindenáron maga akar boldog lenni, nem lesz boldog, sem itt, sem Istennél. Aki hajlandó lemondani mindenről, még a boldogságról is, övéért, az boldog lesz. Csak az találhatja meg a házasságban, gyermekeiben azt, amit keresett, aki hajlandó értük feláldozni az életét. Napról napra, újra és újra.

Aki jó házastárs, szülő, gyermek akar lenni, annak hőssé kell válnia. Sikerülhet? Istennel biztosan.

9. Milyen a jó férj?

Amilyenek Isten megálmodta: Hajtsátok uralmatok alá a földet és népesítsétek be!

Az igazi férfi Isten munkatársa: teremtő és gondviselő. Munkája Isten teremtő művének folytatása. Gondoskodása Isten gondviselésének képviselése. Ura a teremtésnek, nem szolgája és rabja. Nem lehet rabja sem a technikának, sem a kényelemnek, sem saját alantas vágyainak. Ura és parancsolója önmagának, hogy ura és parancsolója tudjon lenni a dolgoknak, méltó feje a családnak.

A házásélet teremtő élet. Nem válhat apró piszkosságok barlangjává. A talpig férfi felelősnek érzi magát azért, hogy benépesítse a földet, de azért is, hogy kikkel népesítse be. Annyi gyermeket vállal, amennyiért felelősséget tud vállalni. És valóban vállalja a felelősséget értük. Nem háríthatja a nevelés gondját feleségére, még kevésbé a nagymamára. A nő egész lénye inkább a gyermek testének gondozására van beállítva, és rendszerint el is akad annál. A szellem, a jellem, a lélek nevelése elsősorban az apa feladata. Az értelem, az objektív normák, az erkölcs képviselője elsősorban a férfi. Ugyancsak ő az önfegyelmre való nevelés, az eszményadás, a lelkesítés mestere. Az apa pusztá magatartása többet számít gyermekei alakításában, mint az anya minden igyekezete. A gyermek jellemét és vallásosságát elsősorban az apától kéri számon Isten. Az apa nem mondhat le, az anya javára sem!

A legnagyobb tragédia az eltékozolt élet. Úgy dolgozz családotért, úgy kormányozd, úgy vezesd, neveld, úgy szeresd, hogy egy pillanatig se kelljen úgy érezned, hogy hiába éltél.

10. Milyen a jó feleség?

Amilyenek Isten megálmodta: A férfi segítőtje és társa. Nem játékszer, nem cseléd, nem zsarnok.

Nem lehet pusztán a férfi vágyainak kielégítője. Isten az asszonyt az élet anyjának akarja. Aki játékszerré süllyed, azt elveti a Teremtő. És nem csodálkozhat, ha elveti férje, mihelyt ráunt, vagy már nem vonzó játékszer.

Cseléddé degradálja saját magát, akinek egyetlen gondja a család testének és anyagi ügyeinek ápolása. A dolgozó nő is keresse az alkotás örömét, otthonában is, munkahelyén is. Még ha csupán takarítónő is. Azután kérjen részt férje gondolataiban, alkotó terveiben, szellemi életében, szórakozásaiban. Érdeklődjék, ösztönözzön, lelkesedjék, bátorítson, csüggedésben támasz legyen. Így válik nélkülözhetetlenné. És nem ez számára a legfontosabb?

Zsarnok nőuralom? Elveszett asszony az, akinek sikerül a papucskormányzás megteremtése. Megöli saját szerelmét, a legszebb érzést. Mert csak úgy tudja szeretni a férfit, ha becsülni is tudja, ha felnézhet rá, ha erősebbnek érzi. Aki boldog feleség akar lenni, az ne

maga alá gyűrni próbálja férjét, inkább segítse arra a posztra, amelyre Isten állította, segítse valóban fejévé lenni családjának.

Aki jó férjet akar, igyekezzék minél jobb feleség lenni!

11. Gondoltál erre?

A szülők egyik nagy vágya és gondja, hogy jó házastársat kapjon gyermekük. Valóban, ezért érdemes sokat imádkozni, és nagy bölcsességgel sok mindent megtenni. De van ezen a téren a szülőknek egy sokkal lényegesebb feladata. Hogy gyermekeiket úgy neveljék, hogy jó házastárs válják belőlük. Hiába kap gyermekük jó férjet, vagy feleséget, ha ő maga nem, vagy alig alkalmas a harmonikus házaseséltre.

Tehát pl. háziasnak kell nevelni a gyereket. Rosszat tesz neki az az édesanya, aki hamis kíméletből teljesen elengedi neki a házimunkát. Meg kell tanítani alkalmazkodni. Nem szabad rászoktatni, hogy minden vágya parancs. Rá kell vezetni az önkritikára. Ne szuggeráld belé, hogy neki mindig és mindenkiel szemben igaza van, akár pajtásokról, akár tanáraitól, nagyszüleiről vagy éppen a másik szülőjéről van szó. Meg kell tanítani áldozatok vállalására, figyelmességre. Meg kell szeretetni vele az örömszerzést, és hozzá kell szoktatnia, hogy mások kedvéért bizonyos dolgokról le kell mondani.

Legtöbbet ér olyan családi légkört teremteni, hogy a gyerekek önkéntelenül, minden „prédikáció” nélkül megszeressék a szép családi életet, az egymásért élést, az összetartást, az igazi szeretetet.

12. Szülők és fiatal házások

Nincs benne a tízparancsolatban, hogy a szülők szeressék gyermekeiket, mert ez úgymint természetes. Senki sem hoz akkora áldozatot az emberért, mint a szülei. Aki azonban jó szülő akar lenni, annak meg kell hoznia a legnagyobb áldozatot is: Le kell mondania gyermekeiről, amikor azok házasságot kötnek.

Talán nem könnyű, de tudomásul kell venni: Az új házasság révén új család alakul. Ez már nem az én családom, hanem új család, más család. Isten elgondolása is ez: Az ember elhagyja... Nem szabad tehát féltékenynek lenni vőre, menyre. A gyermeked már az övé. A szeretet ilyenkor lemondást követel a szülőtől. A szülői-gyermeki szeretetnek meg kell maradnia, de más, új formában.

Az új család még fiatal, tapasztalatlan, segítségre szoruló. A tanácsot elsősorban szüleitől kaphatja az ifjú pár. De a tanács nem lehet parancs, követelés, feltételállítás. Ne legyen türelmetlen, bizalmatlan, lekezelő, beleavatkozó, sértődős, mindenbe beleszóló. Bíznod kell gyermekedben és társában. Vedd természetesnek, hogy gyermeked családja egészen új család, nem a tiédnek másolata. Egyáltalán nem baj, hogy más benne a stílus, más a szokás, más a beosztás. Minden ember más, minden család is más. Ami más, azért még nem rossz. Ez nem ok arra, hogy „levedd a kezéd róluk”.

A fiatalok minél többet legyenek egyedül. Ha nem kerülhető is el az együtt lakás, akkor is legyen egészen külön életük. Csak így tudnak összeszokni.

Az anya soha ne akarjon túltenni menyén. Ne provokálja az összehasonlítást még apróságokban sem. A gyermeked szereti anyját is, feleségét is, de másképp, össze nem hasonlítható módon. Ne nehezítsd ezt, a kettős szeretetet!

A fiatalok közötti nézeteltérésekbe nem szabad beleszólni, könnyebben feloldódnak, ha nem veszel tudomást róluk.

A szülői szeretetben is lehet salak. Ezt nem tagadni kell, inkább tenni róla. Ki kell dobni belőle minden önzést, minden szűkkeblőséget, gyanakvást, féltékenységet, előítéletet, és akkor nagyon jó lesz minden.

13. Isten képviselői

A szülő az Istentől származó élet közvetítője. Ezért jár neki tisztelet. De milyen tiszteletet érdemel az, aki eldugaszolja, zavarossá, piszkossá teszi az élet forrását, vagy megöli azt az életet, amelynek létrejöttében maga működött közre.

A szülő Isten akaratának, parancsainak közvetítője. Ezért jár neki engedelmesség. A gyermeket szülein keresztül hívja Isten, rajtuk keresztül akarja oktatni, nevelni. Isten akaratát kell tehát közvetítened gyermeked felé, nem pedig saját elképzeléseidet, szűk agyú, földies elgondolásokat. Gyermeked is csak Isten útjain lelhet boldogságot.

A szülő Isten szeretetének közvetítője. Ezért jár neki szeretet. Az Isten a szülőkön keresztül érezteti meg először az emberpalántával, hogy szereti. A szülő szeretete legyen isteni! Vagyis önzetlen, a szeretett lény javát akaró, szigorú és mégis gyengéd. Nem szabad a gyermeket játékszernek tekinteni, nem szabad úgy közeledni felé, mint a szülő saját örömeinek forrásához, szeretet és gondoskodási igényének kielégítőjéhez vagy öregkorának biztosítójához. A szülő ne legyen a szeretet koldusa, aki azért ad meg és enged meg mindent, azért mond le a komoly nevelésről, csak hogy szeressék, hogy behízelegje magát gyermekénél. Aki önzően, vagyis a maga jóérzését keresve szeret, az megvetést és hálátlanságot fog aratni. Gyermeked legfeljebb sajnálni fogja, nem szeretni. Mert a gyerek a legszigorúbb bánásmódot is megbocsátja, sőt megköszöni, de soha nem tudja megbocsátani a szeretetet kolduló önző szeretetet.

A szülőkre nézve is áll: Legyetek tökéletesek, mint mennyei Atyátok!

14. Türelem a családban

A kínai császár egy szépen élő nagy család fejétől kérte ennek a boldog családi életnek receptjét. Az öregember felírta: „Türelem, türelem, türelem.”

Csak türelemmel lehet a házastársak harmóniáját kialakítani, egymás hibáit elviselni, az idősek és fiatalok ellentéteit feloldani, a rossz hangulatokat átvészelni, a véleménykülönbségeket közös nevezőre hozni, egymás keresztjeit hordozni, a gyermekeket következetesen nevelni.

A türelmetlenség még soha nem oldott meg semmit. Az csak szétválasztja, nem összehozza az embereket, csak mélyíti az ellentéteket, és elviselhetetlenné teszi a légkört. A nevelésben először veszekedéseket, aztán kapkodást, a végén beletörődést eredményez. Csak az tudja fékezni mások hibáit, aki önmagán uralkodni tud.

A türelem rózsát terem, a házas- és családi életben elsősorban.

Újév (Karácsony nyolcada), Az Istenanya Mária ünnepe

I. Szentírás

I. OLVASMÁNY (4Móz 6,22–27): *„Szóla az Úr Mózeshez mondván: Szólj Áronhoz és fiaihoz: Így áldjátok meg Izrael fiait és ezt mondjátok nékik:*

Áldjon meg téged az Úr és őrizzen meg téged, mutassa meg néked arcát az Úr és kegyelmezzen néked, fordítsa feléd arcát az Úr s adjon békességet néked! Így hívják le nevedet Izrael fiaira és én megáldom őket.”

Az Úr tehát maga határozta meg, milyen formában hívják le áldását a papok a népre. Ez volt a naponkinti papi áldás szövege. A polgári év kezdetén felolvastatja az egyház ezt az ősi áldásformulát és ezzel is Isten áldását akarja lelesdeni az új választott nép tagjaira.

II. OLVASMÁNY (Gal 4,4–7): *„Amikor elérkezett az idők teljessége, az Isten elküldte a Fiát, aki asszonytól született és alávetette magát a törvénynek, hogy kiváltson minket a törvény szolgaságából, s az Isten fiaivá lehessünk. Mivel pedig az Isten Fiai vagytok, az Isten az ő Fiának Lelkét árasztotta szívéinkbe, akit őt így szólítja: Abba, Atya! Tehát nem vagy szolga többé, hanem fiú, ha pedig fiú, akkor az Isten kegyelméből örökös is.”*

A zsidóságra, azaz a zsidó szokások megtartására hajló galatákat az apostol figyelmezteti, hogy idejémtúlt, gyerekes dolgot tesznek. Aki már kinőtt a kiskorúságból, az ne helyezze magát ismét gyámok vezetése alá. A Törvény a zsidók részére, a kozmikus jelenségek a pogányok és zsidók részére egyaránt fontos szerepet játszottak a megváltás előtti időszakban. A természet erői félelemmel töltötték el a pogányokat, nem engedték feledni felsőbb erőktől való függésüket. A zsidóság a kinyilatkoztatás révén megkapta annak a lehetőségét, hogy mítosztalanítsa a kozmoszt és a természet erőit Isten teremtményeinek és szolgálóinak tekintse. Ennek ellenére pl. a szombat megtartása a pogányokéra emlékeztető, babonás jellegű szokássá fajult. A természet ritmusához igazodó ünnepek megtartásának jelentőségét eltúlozták, feledve, hogy ezek csak árnyékai a jövődőlnek. Bár Isten szövetségesként és atyaként bánt a néppel, igazi „felnőtt” magatartás csak akkor vált lehetségessé, amikor a megváltás megtörtént. Isten gyermekei lettünk, Lelkét kiárasztotta szívéinkbe. Krisztus sorstársunk lett: asszony fia, a törvény alattvalója, hogy szolgálai helyzetünkből ki tudjon emelni bennünket. A Krisztussal való személyes kapcsolat a hit és a kegyelem által, az életében való részesedés és életének folytatása – ez a felnőtt viselkedés, mely korunkhoz illik.

A Lélek elárasztotta, birtokába vette Máriát és anyja lett az Isten Fiának. Belénk is árasztja Lelkét az Isten és ezáltal gyermekei leszünk. Mária anyaságának titka istenfiúságunk titkát és boldog valóságát juttatja eszünkbe. Az új esztendő úgy lesz igazán hasznos számunkra, ha igyekszünk lelkileg, kereszténységünkben felnőtté válni. Az Istenanya arra tanít bennünket, hogy Istenben Atyánkat lássuk és Jézusban testvérünket. Az asszonytól született Jézus életközösséget vállalt velünk, hogy életközösséget létesítsen köztünk és Isten között.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 2,16–21): azonos a pásztormise evangéliumával a második mondattól: *„Gyorsan útra keltek...”* és ez a többlet a végén: *„Amikor eltelt a nyolc nap és körülmétélték, a Jézus nevet adták neki, ahogy az angyal nevezte, mielőtt még a méhben megfogant volna.”* L. a pásztormise evangéliumához fűzött megjegyzéseket is.

Mária nemcsak az angyal szavaiból szerzett tudomást fia kilétéről és hivatásáról, hanem figyelmesen hallgatta a pásztorok szájából mindazt, amit az emberek az Emberfiáról mondtak. A sok balga vélekedésben is fellelte az igazság morzsáit. Hozzáillesztette ahhoz, amit az angyaltól hallott, és szívében gyakran elgondolkodott rajtuk. Neki is növekednie kellett a hitben, Isten akaratának megértésében. Erdemes figyelemre méltatnunk külön is azt a tényt, hogy ő, aki angyallal társalgott, Istentől kapott üzenetet, nem tartotta feleslegesnek, hogy az emberekre is figyeljen és éppen ebben a fontos dologban, melyről az emberek végeredményben kevesebbet tudtak, mint ő, fontolgassa, szívébe vésse szavaikat. Bölcsessége nyilvánult meg abban is, hogy lehetségesnek tartotta, hogy Isten az egyszerű emberek szája által is közölhet vele felvilágosítást fiára vonatkozóan. Csodálatraméltó alázatosság, mely méltóságában sem kaphatja el magát és a legegyszerűbbek ajkát is kész lesni.

Alázatosság kellett ahhoz is, hogy ezt a homályt, bizonytalanságot vállalja. Figyelt és megjegyzett mindent, ami Fiával történt, amit Fiáról mondtak, hiszen nagyon jól tudta, hogy ő is csak apránként fogja megérteni, mire is választotta ki az Isten. De a legfőbb bölcsesség ott volt szívében: legyen meg az Isten akarata. Mindig azt akarom, amit Isten vár tőlem. Jézusnak azt a nevet adják, amit az angyal előre megmondott. Ebben az is kifejeződik, hogy ők Isten tervének, az örök Bölcsesség tervének készséges szívű végrehajtói.

II Teológia

Régi épületek kapuja felett gyakran látunk Mária képet vagy szobrot. A ház gazdája Mária oltalmába ajánlja ezzel a ház lakóit és mindazokat, akik a kapun ki-bejárnak. Az egyház ezt az ősi katolikus szokást újítja fel, amikor az év bejáratához, az esztendő kapujába mennyei édesanyánkat állította. Védje, oltalmazza anyai szívével gyermekeit, azokat, akik régi gondokkal és új reményekkel indulnak az új esztendőnek.

Mária Isten anyja és a mi anyánk

Mária a keresztény tökéletesség és erények drága kertje. Isten olyan bőségben harmatozta rá kegyelmét, hogy lelkének virágai páratlan ragyogásban bontakoztak ki. Mind a mai napig csodájára járunk, és nem tudunk betelni velük. Istenszeretete, hite, bizalma, odaadása, alázata, hűsége, szolgálata szünet nélkül hirdetik nagyságát. Mária kivételesen nagy egyéniség. Vitathatatlanul a legkiválóbb ember, akit valaha is hátán hordozott a föld. Mégsem erényei és lelki tökéletessége teszik páratlanná, hanem anyasága, hogy életet adott Isten Fiának. Anyasága révén került az Istenhez a legközelebb. Egyesült vele oly szorosán, hogy jobban már nem lehet. Szívével, lelkével, minden idegszálával, minden sejtjével egy volt vele.

Elindulva a gondolkodás útvesztőin, felmerül bennünk a gondolat: Mária istenanyai méltósága valóban egészen rendkívüli és csodálatos valami; de miért érdeme ez Máriának, hiszen nem rajta múltott, hanem az Istenen. Ő adta Máriának ezt a páratlan nagy méltóságot. Való igaz, hogy mi emberek – és ebben Mária sem kivétel – csak visszarágyogtatjuk az Istenből áradó fényt. Minden emberi kiválóság az Istent, az Alkotót dicséri. A mi dicsőségünk abban áll, hogy lehetőleg folt, fogyatkozás nélkül tükrözzük vissza a Teremtőt. Mert lehetünk görbe tükör, homályos és csorba tükör is, hiszen szabad akaratunk van.

Mária sem volt kénytelen elfogadni az istenanyai méltóságot, senki és semmi sem kényszerítette arra, hogy szűz legyen, alázatos és jó, mint ahogy téged sem kényszerít erre senki, ő önként és szabadon vállalt mindent. Úgy ahogy Isten kívánta, ahogy a teremtés hajnalán elgondolta. Nem túlzás Mária ajkára adni a gyönyörű sorokat: „Öröktől fogva

rendelt engem (az Isten), ősidők óta, még a föld előtt; nem voltak még tengerek, én már fogantattam...” (Péld 8,23–24) Amikor az Úristen a Megváltóra gondolt, akkor a Megváltó édesanyjára is gondolt; öröktől fogva kiválasztotta őt a föld leányainak koszorújából.

Szűz Mária már az első perctől kezdve több volt, mint csupán édesanya. Nemcsak életet adott Krisztusnak, hanem önként és szabadon társa lett a megváltás művének végrehajtásában. Áldozatul odaadta Istennek akkor, amikor bemutatta a templomban. Tudatosította és megújította felajánlását, ahogy ezt a tragikus események megkövetelték. „Szíve mélyéig együtt szenvedett Egyszülöttjével. Anyai lelkülettel csatlakozott áldozatához. Szeretettel beleegyezett a maga szülte áldozati bárány bemutatásába.” (Az Egyház. 58.) Nem átkozódott, nem jajongott Fia elvesztése miatt.

Szűz Mária magatartása a kereszttel már nem a test szerinti édesanyáé. Ekkor már túlnőtt test szerinti anyai mivoltán, új távlatok bontakoztak ki lelki szemei előtt. Odaadta szíve gyermekét, hogy ezáltal életet nyerjenek azok, akik a lélek szerint születtek. Anyai szeretete és gondoskodása ekkor már azok felé fordul, akik Fia megváltó halála folytán új életre születnek. Igenli, helyesli szent Fia halálát, hogy mi életet nyerhessünk.

Ez a gondoskodása arra jogosít fel bennünket, hogy mi, a Krisztus halálában újjászülettek édesanyáinknak tudjuk és hívjuk. Anyai szeretettel azóta is védi és oltalmazza a kegyelem gyermekeit, az egyház tagjait, akik ezer veszélynek és cselvetésnek kitéve vándorolnak az égi haza felé. Szűz Mária a kereszttel elveszítette test szerinti gyermekét, de ugyanott anyja lett azoknak, akik szent Fia kiömlő vérében születtek újjá a lélek szerint. Megtisztulva a bűntől, Isten Lelkét fogadtuk szívünkbe. Méltán mondhatjuk Istennek: Atyánk!

Mária édesanyai gondoskodásában osztozik az egyház. Azért nevezzük az egyházat anyának, mert olyan, mint Mária. Mert lelki újjászületésünk forrása, támogatója és védője. Az egyház az édesanya termékenységével és szerető gondoskodásával szüli, neveli és oltalmazza gyermekeit.

Édesanyáinknak, az Egyháznak jövődjéje

Az egyház szentségeiből merítjük lelkünk új életét. Üdvözülésünk csakis az egyházban mehet végbe. Az egyház ezért – a II. Vatikáni zsinat szavaival – Isten népének egyetlen reménysége. (Egyház, 32.) Az egyház jövődjéje nyilvánvalóan szívügye minden kereszténynek.

Egyes jelekből arra lehet következtetni, hogy a látható egyház a világ színpadán kisebbségben marad. Egyrészt a széles körben előretörő hitetlenség miatt, másrészt azért, mert a pogány kontinensek lakossága nagyobb iramban szaporodik, mint a keresztény földrészek népei. Sokan úgy ítélik meg, hogy az egyházra kisebbségi sors vár a jövőben. Ha ez valóban így lenne, akkor sem riadunk meg. Fülünkben cseng Jézus bátorító szava: „Ne félj, te kisdéd nyáj! Mert tetszett a ti Atyátoknak, hogy nektek adja az országot.” (Lk 12,32) Az egyház minden körülmények között az Isten üdvözítő akaratának jele és eszköze. Üdvösségünk szentsége. Ha kisebbségi sorba jut is, a megváltás kegyelmei meg nem fogyatkozva áradnak belőle a világra, az egész emberiségre.

Ám lássuk meg a jót is, amit az esetleges kisebbségi sors tartogat. Régóta közismert, hogy azok, akik kisebbségben élnek, jobban összetartanak. Talán éppen a kisebbségi sors ébreszti rá a holnap keresztényeit a keresztény testvériség gondolatára. Arra, hogy egy testnek vagyunk a tagjai, összetartozunk. A diaszpóra-kereszténységben talán jobban érvényesül a közös hit, a szentségek, az egyetlen áldozatban való részvétel összetartó ereje. Tudatosan ápolják majd egymásban a hitet. Nevelik egymásban Krisztust. A kisebbségi sors is nyeresége lehet Isten népének.

De átka is van: az elkülönülés, a kaszt-szellem. Nem egy kisebbségi csoportnak rákfenéje. Csak akkor kerülhető el, ha a keresztény átérzi az egyház nagy küldetését és maga is osztozik

benne. Ha tudja, hogy az egyház a velünk maradt Krisztus, a történelem útjait járó Üdvözítő, hogy Krisztus határtalan emberszeretete és irgalma benne jár-kelel az emberek között. Nem zárkozhat el másoktól, nem vonulhat vissza a bűnös emberiségtől, mert megrövidíti az emberek között bolyongó Krisztus útjait. Krisztus jósága, szelídsége és irgalma bennünk kívánja megközelíteni a rossz útra tért jóbarátot, a kiégett lelkű embertársat.

Ha számarányban hátrább rukkol is az egyház, tekintélyéből nem veszít. Sőt úgy tűnik, hogy az egyház erkölcsi tekintélye soha nem állt annyira delelőn, mint ma. Az egyház ma lett erkölcsi nagyhatalom a világ szemében, amikor a földi hatalom csaknem teljesen kihullott a kezéből. A világ elvárja, hogy az egyház nyilatkozzék, hogy a pápa hallassa szavát. És felfigyel rá. A világ legalább hallgatólagosan elismerte, hogy az egyház a világ lelkiismeretének őre.

Az egyház és a világ gondjai

Sokszor a szemünkre vetik, hogy figyelmünket kizárólag az örök javakra, üdvösségünkre összpontosítjuk, és nem vesszük tudomásul az emberiséget foglalkoztató törekvéseket, az emberiség evilági gondjait. Kétségtelen, létezett az egyházban olyan aszketikus irányzat, amely a világtól, a világ ügyeitől való elfordulást tűzte ki eszménynek. Ennek az irányzatnak eredete alighanem manicheista gyökerekre nyúlik vissza, keresztény változata is inkább szerzetesi körökben virágzott, a szerzetesi aszkézist képviseli.

Manapság azonban nyomatékkal hangsúlyozza az egyház a keresztény ember világi küldetését. Az egyház társadalmi feladatainak a II. Vatikáni zsinat egy egész konstitúciót szentelt. A keresztény ember és az egyház is osztozik a világ gondjaiban, részt vállal a feladatok megvalósításában. A világ reményei, sikertelenségei nem idegenek a keresztény embertől. A keresztények kötelesek együttműködni a társadalom nagy feladatainak megvalósításában. Ilyenek az emberi személy méltóságának, jogainak, szabadságának megvédése, a házasság helyes formájának kialakítása, az igazi kultúrártékek elterjesztése, az életszínvonal emelése, az elmaradt népek segítése, a béke megteremtése és megvédése, a nemzetközi együttműködés fokozása. Egész erőnket latba kell vetnünk, mert ezzel a munkával isten szándékait valósítjuk meg, segítjük kibontakozni az emberi történelemben.

A béke kívánása

A világ gondjai és reményei között az első helyet foglalja el a béke megtartása. Nekünk keresztény hivatásunk, hogy ennek a nagy kincsnek megszerzésében együtt munkálkodjunk. Nem számításból, nem politikai fogásból, hanem Isten parancsát és lelkiismeretünk szavát követve. A békét a karácsonyi angyalok énekelték. Azóta szüntelenül fülébe cseng minden kereszténynek. Azóta tudjuk, hogy a béke nem a politikusok, az államférfiak műve, hanem – Isten után – az emberé. Minden jóakarató emberé. A megbocsátóké, a szelídeké. A nyolc boldogság embereié.

A keresztény ember sosem játszhat a háború gondolatával. Ki kell vetni a szívéből és meg kell gyűlölnie. Hiszen a háború átka közöttünk jár, csak legyen szemed észrevenni. Ott az utcasarkon a féllábú, amott a vak. Ez maradt csonka, amaz félemler. Ezt ajándékozta neki a háború. Szemben szülőházunkkal két öreg lakik. Túl a nyolcvanon. Egyedül, magányosan. Volt egy fiuk, Jóska. Délceg, értelmes magyar gyerek. A szülők szemefénye és azt hitték, hogy majdan öregségük támasza. Jött a vihar és a fiút kitepte körükből és valahol a Tiszánál golyótól találva elesett. Egyszer, évek múltán, felkerekedtek és megnézték a sírt. Hazajöttek. Azóta csendben, szinte lábujjhegyen járnak, és körülöttük egyre sűrűsödik a magány. Élnek ketten, szomorúan. De hány ilyen sebzett szívű ember él még, akiknek életét a háború tette tönkre.

Elutasítom a háborút azért is, mert minden népet testvéremnek tekintek. Hogyan gyűlölhethetnek vagy vethetnek meg csak egyetlen népet is a föld kerekén? Hisz talán nincs egyetlen nép sem, melynek kulturkincsei ne lennének szellemi táplálékom. Goethe lábainál ültem, és Shakespeare színházába járok, máskor meg Gorkij mezítlábasával rovom Oroszhoz útjait. Adósa vagyok minden nációnak. A nép lelkének egy darabja énem alkotórésze lett. Ha megvetném, gyűlölném őket, énem egy darabját vetném meg.

Ha azt akarod, hogy ne legyen háború, akkor előbb a szívedből vedd ki a háborút, a gyűlöletet, a lenézést, a megvetést, a bosszúállást. Ne a szomszédéból, a magadéból. A béke nagyon nagy kincs. Még közel sem tettünk meg az érdekében mindent.

III. Homilia vázlatok

1. *Van-e értelme az egésznek?*

Isten bölcsessége irányította a világ létrejöttét, az ő bölcsessége irányítja emberi életünket is. És az a sok értelmetlenség az ember életében? Mit felel erre az egyház?

A Szűzanyára mutat: Gondolj Máriára, és nem fogod mondani, hogy értelmetlen az élet. Mert az Istenanya élete biztosan nem volt értelmetlen. Pedig az ő élete sem különbözött a miénktől: Munka, gondok, szegénység, megnemértés a rokonság körében, üldöztetés, csalódások, fiának tragédiája. Miért nem volt értelmetlen az élete? Mert egészen Istené volt, Istennek élt, mert értelmet adott életének, szenvedéseinek, „értelmetlen” szenvedéseinek és „szürkén értelmetlen” hétköznapijainak is az egész lényét betöltő isten- és emberszeretet.

Boldog új esztendő? Az vár rám, ha megérezem: Van értelme életemnek, egyhangú munkámnak, küzdelmeimnek, csalódásaimnak, szenvedéseimnek. Ezt pedig akkor fogom érezni, ha a Szűzanya lelkületével szeretem Istent és az embereket. Mert akkor minden lélegzetvételemmel bizonyítani akarom ezt a szeretetemet. És lehet értelmetlen egyetlen perc is, melyben szeretetemet bizonyítom, és amelyben éppen ezért rám mosolyog Isten?

Előttem egy új esztendő. Azért kaptam, hogy bebizonyítsam: Akarok és a kegyelem erejében tudok is szeretni, tehát méltó vagyok a végtelen Szeretet boldogságára.

2. *Újlesztendei reménység*

Mindent megteszünk, hogy szép legyen az új esztendő. De hiába építem a házat, ha Isten nem építi – figyelmeztet a Szentírás.

Úgy kell bízunk Istenben, mint kicsi gyermek bízik a szüleiben. Süllyedő hajón, a vad pánikban egyetlen kisgyerek volt nyugodt. A kormányos fia volt, bízott az apjában. Istenben feltétlenül megbízhatom. Ő végtelenül bölcs, hatalmas, mindenható, és kimondhatatlanul szeret valamennyiünket. Hogy mennyire szeret bennünket, arról fogalmat ad a Jászol és a Kereszt.

Csak meg kell bíznom Istenben, ha pl. irányítást ad parancsaiban. Ha nehéz is, ha nehezen látom is be, hogy úgy a jó. Mert biztosan egyedül úgy a jó. Ha ebben a tekintetben nem bízol Istenben, nem tud rajtad segíteni.

Megbízom Istenben a sorscsapások idején is. Jóbbal mondom: Ha megölsz is, benned bízom.

A feltétlen bizalomnak ember sem tud ellenállni, Isten biztosan nem. A feltétlen bizalom legyőzi Istent.

3. Istenben megbízhatsz

A legtöbb, amit embernek adhatok, a feltétlen bizalom. Isten is ezt várja tőlem. Mit ad érte? Mindent. A bizalom legyőzi Istent.

A bizalmatlanságot ilyen kísértő gondolatok ébresztik:

„Nem törődik a világgal Isten. Megteremtette, de most hagyja, hadd forogjon keserű levében.” – De Isten nem játszadozó, éretlen gyermek. Az otthagya a homokvárat, ha már felépítette, esetleg szét is rúgja. Már az értelmes felnőtt is céllal alkot, mennyivel inkább a végtelenül bölcs Isten! Ha pedig Istennek célja van ezzel a világgal, azt érvényre is juttatja. Már csak ezért is törődik a világgal. Elsősorban velünk, emberekkel. Különben el lehet képzelni, hogy ne törődjék az emberekkel az, akinek Fia maga is emberré lett?

A másik oka Istennel szembeni bizalmatlanságunknak, hogy nem a szájunk íze szerint rendezzi a dolgokat. Sem egyéni életünket, sem a világ életét. Isten természetesen nem apró-cseprő földi vágyaink szerint irányítja életünket, hanem örök célunk szerint. Az örök cél felé irányító eszközei sem mindig kellemesek. De biztos lehetek benne, hogy szükségtelenül nem kínoz. Minden operációja és keserű orvossága életmentő.

Mi folyton kapni szeretnénk. De Isten tudja, hogy nem az a fontos, mit és mennyit ad nekünk, hanem az, hogy ő egyszer keblére ölelhessen. Úgy alakítja tehát életünket, hogy ha mi is akarjuk, alakulhassunk és alkalmassá válhassunk Isten boldogságára. A legjobb megtanulnunk, amennyire lehet, Isten ízlését, és elsajátítani azt.

A kisgyerek játékautója elromlott. Apja meg akarta javítani, és ezért szétszedte. A gyerek toporzékkolt, hogy még jobban elrontja, így vagyunk mi is Atyánkkal. Ha szétszedi ostoba terveinket, elrontott életünket, csak meg akarja javítani. Ha hagyjuk, sőt segítünk neki, valami nagyon jó jön ki belőle.

4. Nincs megállás

Ami él, annak fejlődnie kell, mert mihelyt megáll, máris sorvadni kezd. Így van testi életünkkel, mesterségbeli tudásunkkal, szellemi életünkkel. Aki szellemiekben, mesterségében nem tanul, nem képezi magát, visszacsúszik.

Így van ez a jellemmel is. A teljes ember tökéletességéhez feltétlenül hozzátartozik a jellem, az egyre tökéletesebbé váló jellem. Sőt, ez a legnagyobb érték, megmarad a síron túl is, sőt ettől függ a boldogság.

Végleg kialakult jelleme nincs senkinek sem. Azt alakítani kell a halál pillanatáig. Aki ezt abbahagyja, csúszni kezd a kárhozat felé.

Minden újév napja felhívás: Tökéletesítsd jellemedet, hogy egyre inkább kedves légy Istennek és embereknek! Ez az értelme annak, hogy még élsz. Ha már elérted volna azt a tökéletességet, amelyet Isten személy szerint tőled kíván, már magához emelt volna. Hogy élsz, annak a jele, hogy még nincs veled megelégedve.

A test, a szellem, a mesterségbeli tudás gyarapodásához táplálék kell. A jellem növekedéséhez is. Ez a táplálék Isten szava. Mária az egyszerű pásztorok szavát is „emlékezetébe véste, és szívében gyakran elgondolkozott rajtuk”, mert Isten üzenetét hozták. Aki szép jellemet akar magával vinni Isten elé az örökkévalóságba, annak mindennapi tápláléka legyen a vasárnaponként hallott ige mindennapos imádságos átgondolása. Roppant alakító erő! Megéri a napi 5–10 percet.

Sokkal boldogabb lesz ez az új esztendő, mint minden eddigi, ha elkezded a mindennapi elmélkedést.

5. „Isten fia i vagytok.” (Gal 4,6)

Isten Fia ember gyermeke lett, hogy az emberek gyermekei Isten fiaivá legyenek. Megszoktuk, hogy Istent Atyánknak nevezzük és érezzük. Valamit azonban nem szoktunk eléggé tudatosítani. Azt hogy nem csak azért vagyunk Isten gyermekei, mert ő atyai érzelmeket táplál irántunk, és fiainak tekint bennünket. Nem is csupán azért, mert mi gyermeki szeretettel ragaszkodunk hozzá. Szent János apostol azt írja, hogy nemcsak neveztetünk Isten gyermekeinek, hanem azok is vagyunk.

Isten örökbe fogadott bennünket a keresztségben, és örököséivé tett. Ez azonban többet jelent az emberek között történt örökbefogadásnál. Mert az örökbe fogadó szülő adhat ugyan nevet, szeretetet, gondviselést, örökséget, de nem adhatja a vér rokonságát, a test, az arc, a mozdulatok öröklött rokonságát. Isten mindezt megadja a keresztségben. A Lelkét küldte lelkünkbe, és ezzel saját életét indította el bennünk a kegyelemben. Az isteni természet részesei lettünk. Életünk Jézus vonásait vette fel, mozdulataink Isten mozdulatait idézik.

Újévi program: A csíraszerűen megkapott isteni élet növelésében együttműködöm Isten Szentlelkével, hogy egyre jobban hasonlítson életem és mozdulataim Isten egyszülött Fiának életéhez és mozdulataihoz.

6. „Nem vagy szolga többé.” (Gal 4,7)

Isten Szentlelke él bennem, tehát Isten gyermeke, Jézus testvére vagyok. Lelkem és mozdulataim Jézuséit idézik, az isteni természet részese vagyok. De akkor úgy is kell élnem, gondolkoznom, éreznem, viselkednem, mint Isten gyermekének, nem pedig mint ha csak szolgálja lennék az Úrnak, aki csupán a fizetését várja.

Nem vettük a szolgaság lelkét. A szolgálélek jellemzői a bérért dolgozás, az urában az idegent látás, a félelem, a kötelességek méricskélése, a formalizmus.

A büntetéstől való félelem segíthet gyengeségemben, de cselekedeteim fő rugója nem lehet. Legerősebb ösztönzőm a szeretet, a ragaszkodás legyen. Atyám kedvében akarok járni, ki akarom mutatni szeretetemet. Nem idegen valaki parancsait teljesítem, melyek a parancsoló érdekeit szolgálják. Inkább igyekszem azonosulni Atyám akaratával, elgondolásaival, érzelmeivel, mert amit parancsol, az közös ügyünk, nekem éppen annyira érdekem, mint neki.

Imáimban, egész életvezetésemben gyermekként viselkedjem, ezt a tudatot élessem, tápláljam.

Párbeszéd a vonatablaknál: Apa, ott az ég? – Igen, kicsikém. – És ott lakik a jó Isten? – Igen. – És most idelát? – Igen. – Apa, integessünk a jó Istennek! – Az apa életében először integetett a jó Istennek.

7. „Ha pedig fiú, örökös is.” (Gal 4,7)

Mit hoz az új esztendő? Bár azt hozná, hogy közelebb visz a menny boldogságához!

Várjuk a menny, az örök élet jutalmát. De ne mint fizetést vagy prémiumot várjuk, hanem mint örökséget! Ne úgy gondolkodjunk: Ha jó vagyok, megjutalmaz Isten, és minél jobb vagyok, annál nagyobb lesz a jutalom. Inkább így értsem Isten mennyországra való ígérését: Mindenem a tiéd. Mert örökösök vagyunk, valamennyien általános örökösök. Osztzkodni nem kell, mint a szentáldozásban sem. Valamennyien az egész Jézust kapjuk. Igaz, nem egyforma lesz mennyei boldogságunk, de ez nem az osztzkodás következménye lesz. Arról van szó, hogy ki-ki annyit tud befogadni Isten boldogságából, amennyire képes kegyelemadta tökéletességének mértéke szerint. Mozgatóm, ösztökélőm ne a jutalom nagysága legyen,

hanem az a vágy, hogy minél inkább eggyé válhassak azzal, akit szívem minden erejével szeret.

A mennyei boldogság örökség. De nem halott apától örökölünk. Maga az élő Isten lesz örökségünk. Az örökség ára nem az elválás lesz az örökhagyótól, hanem éppen a vele való végleges találkozás. Az Ő szentháromsági életébe való végleges felvétel.

Most következő esztendőm készülődés legyen elnyerni ezt az örökséget!

8. *Mária gyermekei*

Újév napján az egyház az Istenszülőre gondol, hogy újesztendei programunk legyen: Mária gyermeke vagyok.

Mi emberek valamennyien Éva gyermekeiként születünk. Éppen olyanok is vagyunk, mint Éva. Engedetlenség, gyenge hitűek, kevélyek, istent játszókat. Nem csoda, hogy Isten megbánta, hogy embert teremtett. Mégsem irtotta ki az emberiséget, sem a vízözönben, sem azután. Inkább megadta a lehetőséget, hogy Éva gyermekeiből Mária gyermekeivé váljunk. Engedelmesekké, hívőkké, tisztákká, alázatosakká.

Mikor Mária méhébe fogadta Jézust, mi is gyermekei lettünk. Mert mi az „egész Krisztus” tagjai vagyunk, egy test Jézusban. Ha Máriát anyáknak szólítjuk, ez nem egyszerűen azt jelenti, hogy ő anyai érzelmekkel van irántunk. A Szűzanya és mi közöttünk titokzatos, de valóságos kegyelmi anya–gyermek viszony van.

Éljem, ápoljam ezt a drága viszonyt. Érződjék éltelen, hogy Mária gyermeke vagyok!

9. *Alakulnom kell*

Érdekes lenne tudni, mit hoz az új esztendő. De a fontos kérdés nem ez. Hanem hogy mivé alakulok ebben az évben. Jöhet jó vagy rossz, végeredményben csak annyiban „érdekes”, jobb leszek-e általa vagy rosszabb.

Eszembe juthat: Én már nem tudok más lenni. Ilyen vagyok és kész. Van, akinek így is tetszem. Ha meg nem, nem tehetek róla.

Attól függ, mi van ennek a gondolatnak a mélyén. Ha az, hogy nekem nem kell javulnom, mert elég jó vagyok, akkor ez végzetes és tragikus gondolat. Mert tévedés, a beképzelt gőg tévedése, biztos út a kárhozatba.

Ha az van a gondolat mélyén: Nem vagyok ugyan túl jó, de nem akarok javulni, – akkor két eshetőség van. Vagy egyáltalán nem tud így használni Isten, és az örök tűzre vet; vagy csak erősen átalakítva tud használni, és akkor mégis át kell alakulni, csak sokkal kellemetlenebb módon, mint a földön lehetett volna: purgatórium.

Ha végül ez a gondolat lényege: Nem bírok megváltozni. Ezerszer próbáltam, nem megy. – Ebben az esetben nem vagyok elveszett ember. Csak egy kis bizalmat kell kérnem az Úrtól. Igaz; a magam erejéből megváltozni nem tudok, de él az Isten. Ha ő kívánja alakulásomat, erőt és kedvet is ad hozzá, csak kérni kell. Ha bízom Istenben, magam fölé tudok emelkedni, át tudom ugrani saját árnyékomat. Előbb-utóbb meg lesz elégedve velem Atyám.

10. *Lennék valakié*

Nem jó az embernek egyedül lennie. A magányosság az élet egyik legszörnyűbb réme. Kell, hogy szerethessenek és szeressenek.

Hogy milyenek emberi kapcsolataim, jórészt tőlem függ. Olyan vagyok-e, akit lehet szeretni, tudok-e önzetlenül szeretni és tudom-e a szeretetet elfogadni. Ha a szép újesztendőről gondolkodom, és úgy érzem, nem szeretnek úgy enyémim, mint kellene, akkor elsősorban lelkiismeretvizsgálatot kell tartanom, és magamban keresni a hibát. Biztosan nem

csak bennem van, de az is biztos, hogy nem csak a többiekben. És engem a magam hibája kell, hogy érdekeljen, mert azt tudom kijavítani.

Ha úgy érzem, enyéim közül ez vagy az nem szeret, pedig én nagyon kívánnám, ugyanakkor vegyem észre azt is, hogy vannak viszont olyanok is mellettem, akik az én szeretetemet óhajtják, és én tagadom meg tőlük. Például szüleid, vagy más valaki. Nem remélheted a szeretetet senkitől, amíg önző vagy. Az általad megtagadott szeretet pedig az önzés jele. Csak a „nekem jó” alapján tudsz szeretni. Talán ezért nem kellesz annak, akinek szeretetére vágyol. Fogadd el mások szívét, hogy elfogadják a tiédet is!

Az emberi magányosság teljes és végleges feloldója csak Isten lehet. Keresd veled a meleg szeretet-kapcsolatot! Nem zárja ez ki az emberi kapcsolatokat, inkább felemeli, gazdagabbá teszi, és ha elvesznek, pótolja.

Isten jobban szeret, mint bárki más, és az iránta való szeretetnek több édessége van, mint bármi másnak. Keresd Isten Szívét! Ha elindulsz feléje, elébed jön. Bár ebben az esztendőben rátalálnál, visszavonhatatlanul!

11. Mit vársz?

Az új esztendőből azt várom, hogy meglegyen a létbiztonságom és célja legyen életemnek. Mindkettőt a maga teljességében csak Isten adhatja meg.

Létbiztonság: Biztos talaj a lábam alatt. Valamilyen létbiztonságot adhat a jó állás, a képzettség, a gyűjtött vagyon, a jó erő és egészség, a hálás gyermek. De ki meri állítani, hogy akár ezek, akár más valami teljes és végleges biztonságot nyújtanak? Az ember élete gyökerében mindig létbizonytalanság. Biztonságérzést csak az adhat, ha Isten tenyerén érzem magam. Az Istenben feltétlenül bízó ember szaván fogja Jézust, aki elmondotta híres beszédét az ég madarairól és a mezők liliomairól. Isten nem engedi, hogy valaki is csalatkozzék az ő szavában. Természetesen nem úgy kell gondolni, hogy akkor nem érhet betegség vagy más baj, inkább úgy, hogy Isten az őt szeretőknek mindent a javára fordít.

Életcél: Csak az érzi, hogy érdemes élnie, akinek életcélja van. Sok minden adhat célt az életnek: Munka, feladat, család stb. De mindez csak részleges, nem az egész embert átfogó cél lehet, és bármelyik bármely pillanatban szertefoszolhat. (Gyógyíthatatlan, ágyhoz kötő betegség.) Mindenkinek adott életcélta Isten, csak az a kérdés, hogy felismeri-e az ember és követi-e. Ez az életcél: Alkalmassá válni Isten életében való részvételre, vagyis Jézussá válni a kegyelemben. Ez az életcél, mely az egész embert átfogja, örök, soha el nem enyészik, nem teszi feleslegessé a többi célt. Azokat inkább mind magába foglalja, magasabb értelmet ad nekik, tökéletesebb megvalósításukra ösztönöz.

Aki felismeri élete valódi nagy célját, nem kerülhet egy pillanatra sem olyan helyzetbe, hogy értelmetlennek, céltalannak lássa életét.

12. Vársz még valamit az élettől?

A fiatalkor a várakozás, reménykedés korszaka. Aztán, az évek fogytával, a csalódások szaporodásával egyre kevesebbet merünk várni az élettől. Legfeljebb nyugodt öregséget, örömet az unokákban. Sokan még ezt sem merik remélni.

Pedig az emberszív boldogságának legalább felét az teszi ki, amit még vár az élettől, amiben még remél. Mi értelme van az olyan életnek, amelynek már a reménykedésben sincs jövője?

Tragikus gondolat: Én már nem várok az élettől semmit. Nemcsak azért tragikus, mert fájdalmasan szomorú, hanem főleg azért, mert gyökere a hit gyengesége vagy hiánya. Akinek kellő hite van, éreznie kell, hogy az élet, a boldogság java még előtte van. Mert várja Jézus, aki helyet készít számunkra az Atyánál. És életfeladatam java is még előttem van: Olyanná

kell alakulnom, hogy bebocsátást nyerjek a Szentháromság boldog családjába. Mert még biztosan nem vagyok olyan tökéletes.

Kilátástalan jövő? Reménytelen új esztendő? Ilyet a hit nem ismer. A legnagyobb remény él a hívőben: Közelebb, közelebb, hozzád, Istenem! Közelebb a hit eleven erejében, a szeretetben, Isten és emberek megértésében, a jellem tökéletesedésében. Nem várok már semmit? Pedig engem vár Valaki: A végtelen Szeretet, aki kimondhatatlanul boldoggá akar és tud tenni.

13. Ahogyan én...

Rohan az idő. Már nem olyan sok van vissza, és ott állunk az Örökkévalóság kapujában. De mielőtt azon belépnénk, megítél Isten.

Vajon milyen lesz hozzám az örök Bíró? Megmondotta: Amilyen én vagyok az emberekhez. De nemcsak akkor lesz így, a döntő órában, így van egész életemben. Ahogyan én bánok az emberekkel, úgy bánik velem Isten.

Ha azt szeretném, hogy érdekelje sorsom az Istent, akkor engem is érdekeljen az emberek sorsa. Ki ne mondjam még gondolatban sem a szót: Mi közöm hozzá? Nehogy Isten is ezt mondja.

Ha azt akarom, segítsen Isten, segítenem kell az embereken, akin és ahol csak tudok.

Ha azt szeretném, legyen velem szemben megértő az Úr, nekem is megértőnek kell lennem. Csak így fogja megérteni Isten, hogy hibáim ellenére nem vagyok rossz ember.

Isten bocsánatát várom, nekem is meg kell bocsátanom.

Ha ma kellene Isten elé állnom, és ő úgy bána velem, mint én eddig az emberekkel, mi lenne örök sorsom? Jó akarok lenni mindenkire, szeretni fogok mindenkit, hogy életemben és halálomban jó legyen hozzám és szeressen Isten.

14. A mindent megrabló idő

Újév napja eszünkbe idézi végső elmúlásunk napját. Minden évben egyre jobban érezzük, hogy meg is kezdődött már ez az elmúlás. Fokozatosan elhagy a szépség, az erő, az egészség, az emlékezet, a remények.

Rajtam áll, hogy a rohanó és engem is magával ragadó idő megrabol-e vagy gazdagít engem.

Nem fogom olyan nagy veszteségnek érezni a földi szépség elmúlását, ha közben egyre alakul bennem a lélek, a jellem szépsége, mely átsugárzik arcomon, mozdulataimon.

A testi erő gyengülése nem keserít úgy, ha közben nő a lelki erő, amely mindent kibír Istenért, embertársakért.

Elhagy, kihagy az emlékezet, de nem baj, ha emlékezem a legfontosabbra: Szeret engem és vár az én Istenem.

A testi egészség romlása semmi, ha egészségtől duzzadó a lélek. Ha tele van szeretettel, jóindulattal.

Ha minden remény elhagy, megmarad a legnagyobb: Mindenem, boldogságom lesz Isten. Ez több életem minden nagyszerű álmánál.

Rabló az Idő? Csak ha hagyom magam megrabolni. A hívő, Istenbe kapaszkodó ember élete végén gazdagabb, mint bárki a világon. Csak gyűjtse a kincseket. Olyanokat, amelyek Isten szemében is sokat érnek, és ezért megmaradnak mindörökre.

Karácsony utáni 2. vasárnap

I. Szentírás

I. OLVASMÁNY (Sir 24,1–4,12–16): *„Magasztalja önmagát a bölcsesség; tiszteletben állván Istennél, eldicsekszik népe körében. Kinyitja száját a Magasságbeli gyülekezetében, és dicséri magát serege előtt. Magasztalják népe körében, megcsodálják a szentek összességét; dicsérik a választottak sokasága előtt, s áldják az áldottak közt, mikor így szól: Meghagyta nekem a mindenség Teremtője és mondotta, s aki teremtett engem, pihenőt adott sátrammak; és mondotta nekem: Jákobban lakjál. Izraelben legyen örökrészed, és választottaim között verj gyökeret. Kezdetben teremtettem, még a világ előtt, és nem szünöm meg sohasem. A szent hajlékban tettem színe előtt szolgálatot, majd pedig Sionban kaptam állandó lakást; a szent városban találtam ekképp pihenőt, és Jeruzsálem lett uralmam székhelye. A dicsőséges nép közt vertem gyökeret, az én Istenem részében, az ő örökrészében, s a szentek gyülekezetében megtelepedtem.”*

A 24. fejezet Sirák fia könyvének legemelkedettebb részeihez tartozik. A bölcsesség, mely Istentől származik és közreműködött a teremtésben is, itt megszemélyesítve jelenik meg. (Vö. Péld. 8) Izraelben, Isten választott népében talál magának végleges, állandó lakhelyet. A zsidókra vonatkozik a „népe ... a szentek ... a választottak ... az áldottak.” A latin szöveget úgy is lehet fordítani: megpihent sátramban, de az összefüggésbe ez a fordítás jobban illik. A bölcsesség mindig Isten lakóhelyén teljesít szolgálatot: először a szent hajlékban, vagyis a szent sátorban, majd a templomban, mely Sion hegyének szomszédságában emelkedett.

Izraelnek örök dicsősége, hogy Istentől megkapta a törvényt és körében megjelent az isteni bölcsesség. Megmutatkozott ez az isteni bölcsesség a világ teremtésében és kormányzásában, de megmutatkozik a választott népnek adott törvényben is. E törvény beható tanulmányozása igazán bölcsé teszi az embert. Végül ez a bölcsesség megjelent a földön és az embereket emberi módon tanította. Ez Jézus Krisztusban történt. „Krisztus Isten ereje és Isten bölcsessége.” (1Kor 1,24) Azért jelent meg Krisztusban az Isten bölcsessége, hogy a miénk legyen: „Átala van nektek életetek Krisztus Jézusban, aki Istentől bölcsességünk, megigazulásunk, megszentelődésünk és megváltásunk lett.” (1Kor 1,30) Isten bölcsessége a balgaság álruháját öltötte magára, ereje a gyengeségét. Már Betlehem mutatja ezt. „Mivel a világ a maga bölcsességével nem ismerte fel Istent isteni bölcsességében, úgy tetszett Istennek, hogy balgaságnak látszó igehirdetéssel üdvözítse a hívőket.” (1Kor 1,21)

Az isteni bölcsesség tovább működik a világban az Egyházon keresztül. Gyakran került kisértésbe az Egyház, hogy az Isten gyengesége helyett a világ erejét, az Isten „balgasága” helyett a világ bölcsességét fogja be szekerébe. Igehirdetésünkben is gyakran került túlsúlyba az emberi bölcsesség meggyőző ereje az Isten bölcsessége helyett. A zsinat ezen a téren is nagy fordulatot akar elérni.

Valahányszor összegyülekezünk a szentmisére, az Ige asztala is meg van terítve számunkra. Mit várunk, mit vagyunk készek befogadni? Mit tudunk igazán értékelni? Nyitott szívre talál-e nálunk Isten igéje? Emberei gyengeségei mögött meglátjuk, megérezzük-e Isten bölcsességét?

II. OLVASMÁNY (Ef 1,3–6,15–18): *„Áldott legyen az Isten, Urunk Jézus Krisztus atyja; Krisztusban minden lelki áldással megáldott minket fönn az égben. Mert őbenne választott ki*

bennünket a világ teremtése előtt, hogy szentek és feddhetetlenek legyünk előtte. Szeretetből eleve arra rendelt bennünket, hogy Jézus Krisztus által – akarata szerint – gyermekeivé legyünk; hogy magasztaljuk fölséges kegyelmét, amellyel szeretett Fiában jóságosan megajándékozott minket. Azóta, hogy értesültem Urunk Jézusba vetett hitetekről és minden szent iránt tanúsított szeretetekről, mindig hálát adok értetek és imádságomban újra meg újra megemlékezem rólatok, Urunk Jézus Krisztusnak Istene, a dicsőség Atyja adja meg nektek a bölcsesség és a kinyilatkoztatás lelkét, hogy megismerjétek. Gyűjtsen lelketekben világosságot, hogy megértsétek, milyen reményre hívott meg benneteket, milyen gazdag az a fönséges örökség, amelyet ő a szenteknek szán.”

Isten lelki áldással áldott meg bennünket Jézus Krisztusban. Az apostol figyelmeztet, hogy nem csupán a földi javakban, értékekben kell Isten áldását látnunk. Isten öröktől fogva elhatározta, hogyan fog áldásával elárasztani bennünket, örök terve, bölcsességének örök határozata az időben valósul meg, de az idők kezdete előtt megfogalmazódott már az Atyában és pedig Fia által, Fiában, aki az Atya bölcsessége, öröktől fogva elhatározta a Fiú megtestesülését, a megváltás egész művét. Kiválasztottságunk ennek következtében nemcsak a Fiúval, hanem az emberré lett Igével is szoros kapcsolatban van. Arra választott ki, hogy Krisztus által szentek és feddhetetlenek legyünk, sőt gyermekei legyünk. Illik, hogy magasztaljuk felséges kegyelmét és igyekezzünk méltók lenni hozzá. A régi törvényt bölcsességként magasztalták és joggal, hiszen valóban bölcsen élt és gondolkodott, aki a törvény szerint igazította szívét. A Krisztusban nyert életszabály egyúttal életerőt is jelent, valamint az életnek sokkal magasabb szintjét: istengyermeki életet, és ez az igazi, teljesértékű bölcsesség. Az apostol megdicséri híveit, hogy hitük és szeretetük mutatja, mennyire magukba fogadták az igazi, tetteváltott bölcsességet és kéri Istent, hogy árássa még bővebben lelkükbe a bölcsesség és kinyilatkoztatás lelkét.

Az isteni bölcsesség kész szívünkbe költözni. A szentmisében a felolvasott és magyarázott Ige, valamint a kenyér színében önmagát feláldozó és bennünket is szeretetre ösztönző, erősítő Krisztus.

AZ EVANGÉLIUM ugyanaz, mint Karácsony 3. miséjében.

Az Isten Igéje, Bölcsessége felütötte köztünk sátrát; világoskodik közöttünk és rajtunk múlik, hogy befogadjuk-e fényét. Keresztelő Jánoshoz hasonlóan nekünk is feladatunk, hogy tanúságot tegyünk az igazságról, az isteni Bölcsességről. Az egyház sorsa, az egyes keresztény sorsa Isten kezében eszköz: a gyengeségek, megaláztatások révén erejét, bölcsességét akarja megmutatni és érvényre juttatni. Nem úgy kell elsősorban képviselnünk Isten bölcsességét a világban, hogy törvényeit, tanítását helyesen értelmezzük, és mindenkinél jobban tudjuk, miről mit kell tartani, mi mire volt vagy lesz jó. Elsősorban abban áll ennek a feladatnak teljesítése, hogy hűséges és készséges szívvel vállaljuk sorsunkat, küldetésünket, jószándékunk ellenére is gyakran bekövetkező fiasónkat.

Vízkereszt

I. Szentírás

I. OLVASMÁNY (Iz 60,1–6): *„Készülj fel, gyűjts örömfényeket Jeruzsálem! Eljött világosságod: az Úr dicsősége ragyog fölötted. A földet sötétség borítja, a népeket homály fedi, de fölötted felragyog az Úr és dicsősége látható lesz benned. Népek jönnek világosságodhoz, királyok a benned tündöklő fényességhez.*

Nézz körül és lásd: mind összegyűlnek és eljönnek hozzád. Fölkerekednek fiaid a messzeségből és leányaid minden tájról. Ha majd látod, boldogság tölt el. Szíved csodálkozástól és örömtől remeg, mert tengernyi sokaság özönlik feléd. Karavánok lepnek el, tevék érkeznek délről és keletről. Eljönnek mindnyájan: aranyat, tömjént hoznak és az Úr dicsőségét hirdetik.”

Az egész 60. fejt. Jeruzsálemről szól, a szent város megdicsőüléséről. A szórványban élő zsidók mind Jeruzsálembe sereglenek majd, de a pogány népek is szeretettel és lelkesedéssel tekintenek a szent városra és feléje igyekeznek. Hiszen az Úr dicsősége ragyogja be, míg a föld többi részére homály borul. Aki világosságban akar járni, annak Jeruzsálem felé kell fordulnia. A világosság Isten jelenlétét, sőt magát az üdvösséget jelenti. A 4. v.-től kezdve megszemélyesíti a próféta Jeruzsálemet: anyaként örül fiai és leányai jöttének. A keleti országokból a pogányok értékes ajándékokat hoznak, amelyek közül az aranyat, mint legértékesebbet és a tömjént, mint az istentisztelet anyagát meg is nevezi a próféta. Egyszersmind meg is vallják Izrael Istenének erejét és hatalmát.

A zsidók közül igen sokan még szt. Jeromos idejében is szószerint értették ezt a helyet. Az első keresztények is sokáig azon a nézeten voltak, hogy Jeruzsálemből indul ki a világ vallási egysége. Úgy tűnik, hogy szt. Pál is ezen a nézeten volt. Amikor ui. a gyűjtéseket szervezi, így ír a rómaiaknak: „Macedónia és Achája ugyanis jónak látták, hogy gyűjtést rendezzenek a jeruzsálemi szegény hívek javára. Jónak látták, de tartoznak is vele nekik, mert ha lelki javaikban osztoznak a pogányok, kötelesek anyagiakban segítségükre lenni.” (15,26–27) Csak amikor a zsidók makacs elutasító magatartását látták, kezdték Krisztust az egyetemesség központjának tekinteni.

Az Egyház az új Jeruzsálem, melyet beragyog az Úr dicsősége. Benne lesz látható, érzékelhető Isten üdvözítő szándéka. Történelme, szentjei, tanítása, fennmaradása olyan jelek, melyekben a gyakran sötét felhők mögül is észrevehető az Isten fénye. Az Egyházban Isten dicsőül meg. Különösképpen a szentmisében, amely Isten üdvözítő, szabadulást adó erejének ténye. Az első részben hirdetjük Isten bölcsességét, amely lényegében mindig a kereszt bölcsessége, a második részben pedig az Isten erejét, amely a kereszt halálos gyengeségében rejtőzött. A legfőbb parancs megvalósulásának is alkalma és eszköze a szentmise: szeresd Istent teljes szívedből – Jézus szívének szeretetével egyesülve, és szeresd a felebarátaidat, akikkel egy asztalhoz vagy hivatalos, és akiket ha nem szeretsz, ez asztal közösségéből kizárod magad.

A jövődölést a zsidók nacionalizmusuk erősítésére használták és a triumfalizmus érzését erősítette bennük. Ugyanez a veszély bennünket is fenyeget, összetévesztjük az Egyház megjövendölt és a végső időben beteljesedő dicsőségét azzal a fénnel, mely az évszázadok folyamán többször is beragyogta az Egyházat: a külső hatalomnak, gazdagságnak stb. fényével. Az effajta „sovinizmusnak” az igazi egyházhűséghez semmi köze. Az Egyház szolgálni akar – szögezte le a II. Vatikáni zsinat – és nem uralkodni.

II. OLVASMÁNY (Ef 3,2–3a,5–6): *„Testvérek, bizonyára hallottatok Isten kegyelmi adományáról, amelyben a ti javatokra részesültem. Kinyilatkoztatásból ismertem meg a titkot, amelyről korábban nem tudtak az emberek úgy, ahogy most a Lélek a szent apostoloknak és prófétáknak kinyilatkoztatta. Eszerint Jézus Krisztusban a pogányok is társörökösök, tagjai az egy testnek és részesei az ígéretnek az evangélium útján.”*

Az apostol hangsúlyozza, hogy Isten titkát, a pogányok üdvözítésének szándékát kinyilatkoztatásból ismerte meg. Nemcsak a zsidók elutasító magatartása volt az oka annak, hogy az apostolok a pogányokhoz fordultak. Isten tudára adta Pálnak, hogy az ő örök terve a pogányok üdvözítése. Ennek a tervnek megfelelően a pogányok társörökösök és egy testet alkotnak a zsidókkal. Igaz, hogy a próféták ismételten jövendölték az üdvösség egyetemességét. De ezekből a jövendölésekből nem derült ki, hogy társörökösök lesznek. Úgy tűnt inkább, hogy a Jeruzsálemben felragyogó világosságot majd ők is meglátják, és a zsidóságtól tanulják meg az igazság útját, elsősorban a törvény lelkiismeretes megtartását. Most derült ki teljes világossággal, hogy a körülmélés, a választott néphez való tartozás egyáltalán nem biztosítéka az üdvösségnek, az Isten Országába való bejutásnak és a pogányok akár meg is előzhetik a zsidókat.

Mindig tragikus következményekkel jár, ha Isten szavának egy konkrét értelmezését abszolutizáljuk, saját emberi törekvéseink, vágyaink igazolására használjuk, és nem számolunk azzal, hogy az Igét mindig újra és mélyebben kell megérteni, hogy megértésünk olyan folyamat, mely legalább a dolgok beteljesüléséig tart. De még tovább is. A folyton növekvő, fejlődő – tehát nemcsak fennmaradó és számszerűleg gyarapodó – egyháznak életfontosságú feladata, hogy mindenkori fejlődési állapotában, „korának megfelelő” felfogást alakítson ki az Isten kinyilatkoztatott igazságáról.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 2,1–12): *„Amikor Heródes király idejében Jézus megszületett Juda Betlehemében, napkeletről bölcsek érkeztek Jeruzsálembe, s kérdezősködtek: „Hol van a zsidók most született királya? Láttuk ugyanis csillagát napkeletről s eljöttünk, hogy hódoljunk előtte.” Amint ezt Heródes király meghallotta, mehökkent és vele egész Jeruzsálem. Ekkor összehívta az összes főpapokat és a nép írástudóit, hogy megtudakolja tőlük, hol kell születnie Krisztusnak. Válaszuk ez volt: „Juda Betlehemében. Így írta meg ugyanis a próféta:*

*És te Betlehem, Juda földje,
Egyáltalán nem vagy kicsiny Juda vezetői között,
Mert belőled származik a vezér,
Aki népemnek, Izraelnek, a pásztora lesz.*

Ekkor Heródes titokban magához hívatta a bölcseket, megtudakolta tőlük a csillag megjelenésének idejét, majd Betlehembe küldte e szavakkal: „Menjete és szerezzetek a gyermek fölől pontos értesülést. Ha megtaláltátok, jelentsétek nekem, hogy én is elmenjek és hódoljak előtte.” A királyi kihallgatás után eltávoztak. És íme a csillag, melyet napkeleten láttak, vezette őket egészen addig, amíg meg nem érkeztek, majd megállt a hely fölött, ahol a gyermek volt. Amikor megpillantották a csillagot, igen-igen megörültek. Bementek a házba és meglátták a gyermeket anyjával, Máriával. Ekkor leborultak és hódoltak előtte. Majd kitárták kincseiket, átadták ajándékaikat: aranyat, tömjént és mirhát. Mivel álmukban utasítást kaptak, hogy ne térjenek vissza Heródeshez, más úton mentek vissza hazájukba.”

Mt 1,18–2,23-ig az evangélista Jézus gyermekségének történetéből több olyan eseményt emel ki, melyek párhuzamba állíthatók az ószövetségi nagy emberek életének eseményeivel.

Az összehasonlítás célja az, hogy megmutassa: Jézusnál már gyermekkorában fellelhetők az elhivatottság jelei és benne teljesedik be több régi nagy, szent ember hivatása. Jézus az új Mózes, hiszen közös vele gyermekkori sorsa: megmenekül a király gyilkos szándékától. Ő az új Salamon, akinek bölcsessége vonzza keletről a mágusokat.

Kiemeli a zsidók hitetlenségét és a pogányok készségét a Messiás befogadására. A papok és írástudók tudták, hol született a Megváltó, de egy lépést sem tettek keresésére. „Tárgyilagos” válasz tellett csak tőlük. Talán attól is féltek, hogy ellenkező esetben Heródes szemében ők is gyanússá válnak.

A bölcsek hódolatának leírásánál Máté nyilván Iz 60,6-ra gondol. Ezek az emberek a pogányságot képviselték, akikről szent Pál így ír: „Isten igazságát hamissággal cserélték fel, s inkább a teremtmény előtt hódoltak, mint a Teremtő előtt...” (Róm 1,25) Ajándékaik azt is kifejezik, hogy ezt a rossz cserét vissza akarják csinálni: elhozzák az aranyat, melyből bálványait készítették, a tömjént, melyet bálványaik előtt égettek és a mirhát, mellyel a bálványokkal való paráználkodás helyét meghintették.

Az evangélium mágusnak nevezi a Messiás hódolóit. Mivel keletről jöttek Palesztinába, nem lehetnek perzsa papok, hanem az ugyancsak mágusnak nevezett babiloni magas rangú tisztviselők, királyi tanácsosok. (Róluk történik említés pl. Jer 39,3.13-ban) Asztronómiával és asztrológiával foglalkoztak. Nagy Sándor óta önálló papi kasztot alkottak. Érthető, hogy ezek a „kaldeusok” Palesztinába jöttek. Egyrészt Babilonban nagyszámú zsidó diaszpóra volt abban az időben. Ezek révén a messiásvárás mindenfelé fokozódott. A mágusok annál is inkább fogékonyak voltak az ilyen behatásra, mivel az ékírások tanúsága szerint régóta vártak egy megváltó királyra, aki nyugaton fog megjelenni. Az új csillag megjelenését, mint a várt király születésének hírnökét tekintették. Az sincs kizárva, hogy Balaám prófétának, Mózes kortársának jövendölését is ismerték: „Csillag támad Jákobból, vessző kel fel Izraelből és megveri Moáb fejedelmeit.” (4Móz 24,17)

Alkalmazások

1. Isten akarata nincs mindenestül belefoglalva a tízparancsba.

Csak a főparancs tartalmaz valóban mindent: szeresd Istent teljes szívedből-lelkedből, felebarátodat pedig mint önmagadat. Szeresd annyira, hogy ki tudd találni, fel tudd ismerni akaratát minden körülmények között; olyankor is, amikor nem misehallgatásról, idegen holmi tiszteletbentartásáról stb. van szó. A napkeleti bölcsek sem írásban kapott, félreérthetetlenül fogalmazott parancsot teljesítettek, amikor elindultak a Messiást keresni. Mekkora szívbeli készsége volt szükségük, hogy a Megváltóra vonatkozó jövendölést mélyen szívükbe véssék, és amikor út a cselekvés órája, húzódozás, kényelmeskedés nélkül bele is fogjanak a kockázatos vállalkozásba. Nagylelkűen vállalkoztak az útra, mert a szeretet sarkallta őket. Nem fordultak vissza csalódottan akkor sem, amikor rátaláltak, pedig bizonyára nem így képzeltek el a lakást stb. Hiszen először a királyi palotában keresték!

Isten számunkra is ad jeleket: személyek, események eszünkbe juttatnak valamit, ösztönöznek valamire; a külső események a belső megvilágosító és ösztönző kegyelemmel együtt a 11. parancs. Talán még nem is hallottad meg sosem?

2. Az ünnep hármassága valósul meg a szentmisében

a) Jézus keresztteljedése: a bűnbánat, megtérés szándéka, életünk megjavítása. Közöttünk van Isten Országá (bár oly nehéz felismerni). A Szentlélek minket is felkent papokká, királyokká, prófétákká: a szentmisében a pappal együtt bemutatjuk a magunk módján az

áldozatot; a hallott isteni ígét visszük a világba, életünkkel és szavainkkal hirdetjük; Isten Országának megvalósulását erőnk szerint előmozdítjuk.

b) A napkeleti bölcsékkel elhozzuk ajándékunkat. Végsősoron önmagunkat ajánljuk és ajándékozunk Istennek. Nem az a nagy dolog, hogy mi odaadjuk, hanem az, hogy Ő elfogadja. Ezáltal lesz minden igazán a miénk, szolgálja földi és főleg örök javunkat. – A szentmisében a hitben találkozunk Jézussal, mint a bölcsék is. Mi kenyeret és bort látunk, meg egymást látjuk – ők gögicsélő kisbabát láttak, amikor bementek a házba.

c) A kánai menyegző titka: Krisztus és az Egyház, Krisztus és a lélek násza. Mi az Úr Jézusé leszünk egyre igazabban, Ő meg a miénk; rajta keresztül egymással is szorosabb, bensőbb szeretetkapcsolatba kerülünk, ha igazán jól veszünk részt a szentmisén. A sorrend: Krisztuson keresztül az emberekhez vagy az embereken keresztül Krisztushoz – a szentmise egy valóságában összeolvad a kettő. Mivel így egymáséi leszünk Krisztussal, természetesen „vagyunk” is közös lesz; nekünk adja érdemeit, kegyelmét, Szentlelkét és elfogadja koldusságunk ajándékait.

3. Mindenkinek megvan a maga útja Istenhez

A magam útját nekem is el kell találnom. Ennek az egyéni útnak a kulcsa tulajdonképpen a szeretetben rejlik. Aki igazán szereti az Istent, őszintén vágyódik utána és keresi Őt, az meg is találja, hiszen nem is keresné, ha már meg nem találta volna. A napkeleti bölcsék az asztrológia babonás útjain indultak el és többre jutottak, mint azok a zsidó papok; akik az objektíve helyes ismeret birtokában voltak. Ha igazán őszinte szeretet van szívében és vágy, hogy Istent mindig jobban ismerjem és szeressem, hamisnak fogok érezni minden kopírozott utat, minden olyan utat, amely híján van az egyéninek, a nekem szóló vonásoknak; amely folyton új feladatokat lát, csak az a szeretet lesz célhoz vezérlő csillagom. A szentek nem egyformák, csak a lényegben.

Figyelembe kell ezt vennem akkor is, amikor másokat próbálok Krisztushoz vezetni. Mert ez a vezetés feladatom, de Istent kell követnem, aki mindenkit a maga útján akar vezetni. Az emberszívek bensejének kulcsa nem szériában készül: az igazi szeretet tesz találékonnyá, hogy X-hez úgy tudja közelíteni, ahogyan őt valóban el lehet érni. Követnem kell Istent abban is, hogy kegyelme mindig meghagyja, sőt növeli az ember szabadságát.

4. Komoly szándék és tettekézség

Aki így keresi Istent, meg is találja, mert Ő mindenkinek megadja a lehetőséget, mindenki számára van csillaga. Nagy akadályok: önelégültség, kényelemszeretet, emberi tekintettől való félelem. Párhuzamba állítom a napkeleti bölcséket az Úr-Káldeus-ból Isten szavára kivándorló Ábrahámmal, a pusztában vándorló zsidósággal... Aki Istent keresi, annak mindig el kell hagynia valamit, ami biztosabbnak tűnik, mint az, amit Isten ígér. Új alapot kell teremteni létének: az Isten szavát. Az én életemnek mi az alapja? Mi a bizonyíték?

II Teológia

A missziókról

A Jézus imadására megjelent bölcsék a pogányság képviselői, és jelenlétük mutatja Isten üdvözítő szándékának egyetemességet, világosan jelzi akaratát, hogy Krisztust minden ismerje meg és ismerje el.

Az Üdvözítő megmondta világosan apostolainak, hogy tanítását minden néppel közölniük kell (Mt 28,19). Az egyház minden időben törekedett is ennek a parancsnak végrehajtására. A

kétségtelen fellépett hibák nem homályosíthatják el a misszionáriusok hősie, áldozatkész szeretetének dicső tetteit.

A missziós tevékenység egyik legfőbb sarkallója régebben a pogányok üdvösségéért való aggodás volt. Lelkük megmentésének szándéka ösztönözte a misszionáriusokat gyakran emberfeletti erőfeszítésre. Ma ez a gondolat már nem játszik olyan döntő szerepet, mint régen; az eddiginél nagyobb súllyal esik latba ilyenirányú fontolgatásainknál az a tény, hogy Istennek rendkívüli eszközök is rendelkezésére állnak, hogy üdvözítő tervét végrehajtsa és igazában semmi biztosat nem tudunk azok örök sorsáról, akik önhibájukon kívül nem ismerhették meg kellően vagy egyáltalán Krisztust és tanítását. Az a gondolat kerül inkább előtérbe, hogy Isten népének tagjává kell tenni lehetőleg minél több embert, megismertetve velük a Jézus hozta örömhírt az Isten kimondhatatlan szeretetéről, beavatni őket a megváltás szent titkába és a kegyelem hatékony jelei által egyre jobban részeltetni őket Krisztus életéből.

Az egyház egyre jobban tekintettel akar lenni az egyes népek sajátos szokásaira, kultúrájára stb. Az egyformaság helyébe az igazi, a sokféleségben megvalósuló egység lép. Amint lehet, bennszülött püspökök és papok veszik át az egyházi élet irányítását. Egyre jobban mindenkinek mindene akar lenni az egyház a szeretet és szolgálat szellemében.

A világban végbemenő gazdasági, társadalmi, technikai változások sürgetik és elő is segítik az emberiség egységessé válását. A missziók munkája, a krisztusi szellem terjedése ezáltal könnyebbé válik, és viszont elő is segíti, gazdag tartalommal meg is tölti ezt a folyamatot.

A II. Vatikáni zsinat megváltoztatja az egyház arculatát. Alighanem ennek az átalakulásnak mérve fogja döntően befolyásolni a missziós tevékenység hatásfokát is. Az egyházra is érvényes, hogy elsősorban nem azzal hat, amit mond vagy tesz, hanem azzal, ami. Igaz, hogy az egyház működését a Szentlélek irányítja és kíséri. Ő garantálja a hitletétemény tévedésmentes értelmezését, teszi fogékonná a hallgatók szívét az igazság iránt stb. Mindezek nem zárják ki azt, hogy igazán eredményes eszköz akkor lesz az egyház a Szentlélek kezében, ha a lehető legjobban megvalósulnak benne magában a hirdetett igazságok. Ha valóban a szeretet, szabadság, szolgálat szelleme hatja át az egész egyházat.

Az egyház számára is gazdagodást jelent az egyes népekhez, kultúrákhoz való alkalmazkodás, és nem veszteséget, valaminek feladását. Egyetlen konkrét forma sem alkalmas arra, hogy az egyház igazi gazdagságát kibontakoztassa. Párhuzamba állíthatjuk ezt a kérdést a fejlődélméletnek azzal a tanításával, hogy a fejlődés egy-egy iránya véges lehetőségeket nyújt; az egyes utak bizonyos pontnál tovább nem járhatók. A Krisztus korabeli zsidóság hibái, melyeket az Üdvözítő kemény szavakkal ostromozott: a farizeusi törvénykultusz, külsőségben való megrekedés, uralomvágy stb. vissza-visszatérnek az egyházban is, akárcsak az a szűkkeblű gondolat, hogy aki Isten országának részesévé akar válni, annak előbb zsidóvá kell lennie. Modern változatban: európaivá, rómaiavá, nyugativá stb. A többi „eredendő” bűnnel, ill. kísértéssel együtt ezt is le kell győznünk.

A missziók ügyét minden jó keresztény szívügyének tekinti, és ha egyebet nem is tehet, megteszi a legtöbbet: imával, önmegtadással szenteli magát az egyetemes egyház Krisztustól kapott feladatának szolgálatába.

III. Homília vázlatok

1. Istent keresni kell

Megható, ha évtizedek után egymásra találunk, akiket nagyon messze sodort egymástól az élet. Előfordul, hogy olyanok találunk egymásra, akik régen egymás mellett éltek. Így lehet minden vallásos ember a jó Istennel, mégpedig újra és újra. Egyre jobban rá lehet, és kell is

találunk a jó Istenre. Keresnem kell tehát az Urat akkor is, ha már rátaláltam. Isten kimeríthetetlen gazdagságába egyre előbbre lehet hatolni. Táguló szívem is egyre jobban be tudja fogadni őt.

Az emberek közötti viszony is akkor szép, ha egyre inkább egymásra találunk az ismeretben és szeretetben. Istent is egyre jobban meg kell ismernem és egyre jobban meg kell szeretnem. Ugyanakkor egyre jobban eltölt a kegyelem, egyre jobban Isten gondolatait, „szokásait” veszem fel. Aki nem így van vele, az egyre jobban elhidegül, egyre kevésbé érti és szereti Urát.

Legyen Isten keresése egész életem: Imádságom, szentmisém, a szentségekhez járulás, a prédikációhallgatás, a búcsújárás. Istenkeresés legyen lelkiismeretesen végzett munkám, emberszeretetem, alakulásom Isten akarata szerint.

Ki minél jobban rátalál Istenre, annál többet fog élvezni a vele való örök egyesülésből.

2. Példaképeink

Istenkeresésünk örök példaképei a napkeleti bölcsek.

Nem ismertek akadályt. A távolság, a hosszú út nehézségei, veszélyei, az emberek értetlensége nem lehet akadály. Otthagytak házat, családot, kényelmet. Éveket áldoztak fel életükből egy-két napért, vagy talán csak óráért. Bár lenne ebből legalább valami a mi életünkben!

Alázatosan keresték. Nemcsak saját látomásaiknak hittek, nemcsak a tudományuknak, nemcsak az isteni sugallatoknak. Mindenre figyeltek, ki valami útbaigazítást adhatott. A hírhedetten gonosz Heródesre és a Jézus születését mégcsak nem is sejtő papokra is. Bár én is alázatosan tudnék tanulni bárkitől, aki szavával vagy életével bármi kis útbaigazítást tud adni az istenkereső életben! Sokkal közelebb lennék már Jézusomhoz.

Az Isten által megjelölt úton haladtak, akár csillaggal, akár a Szentírás szavával, akár méltatlan papok által mutatta nekik az utat. A maguk feje után sohasem mentek. Ebből is tanulhatok. Bárhonnan, bárkitől jön Isten szava, többet ér, mint a legbölcsebb okoskodás.

A bölcseknek egy életre szóló élmény volt megtalálni a betlehemi Gyermecket. Számomra több, egyszerűen létkérdés, örök létem kérdése, megtalálom-e Istenemet.

3. Jézusra rá kell találni

Jézus jelenthetné számomra a Mindent. Hogy mégis keveset jelent, annak több oka lehet. Talán távolinak, idegennek érzem. Nem hús és vér, nem közeli és kitapintható, mint az édesanya, a gyermekem, a kedvesem. Rágondolva nem melegszik úgy fel a szívem, mintha szerettem jutnak eszembe. Nem érzek utána olyan erős és sürgető vágyat. Sokszor úgy éreztem, nem véd meg a csapásoktól, nem nyújt vigaszt bajaimban.

A Jézus iránti szeretet, bensőséges viszony nem adódik készen, mint pl. az anya–gyermek viszonyban. Az iránta fellobbanó érzelem nem adott az ösztönökben, mint a szerelem vagy az unokák szeretete. Jézust keresni kell és megtalálni. Szerelméért harcolni kell, hogy kincsem legyen. Ez a harc nem könnyű. Éppen olyan nehéz, mint amilyen nagy a győzelem édessége.

Sok minden kell ehhez a harchoz. Nagyon sok imádság, szólítgatása a Láthatatlannak. Ki kell lépnem szűk önmagamból, szegényes elképzeléseimből. Minden erőmmel igyekeznem kell megérteni őt, az ő gondolatait. Hozzá kell alakítanom először akaratomat, azután tetteimet, ezeken keresztül aztán érzelmeimet, sőt ösztönös vágyamat is. Jézus közelségét keresni kell az egyház közösségében is, az áldozatban, a szentségekben is. Az emberekben, a természetben, a munkában, mindenütt.

Roppant nehéz, nagy kitartást igénylő feladat. De mindenki számára lehetséges. Lehetségesebb, mint akár a legszerényebb földi cél. Isten ígérte meg kegyelmét, a jó lelket

azoknak, akik kérik. Meg is ér minden fáradságot. Elképzelhetetlen boldogság csírázásának kezdete, ha valaki őszintén kezdi érezni: Jézusom, mindenem.

4. *Keressük együtt, valamennyien keresztények!*

A széthúzás sehol sem szép, családnál sem, munkahelyen sem, a nemzetben belül sem. De a legszomorúbb a kereszténységben belül. Tragikus, hogy a szeretet vallásának hívei szemben állnak egymással, száz és száz egyházat alkotva.

Boldog korban élünk, mert most indult meg valami, ami máris közelebb hozta egymáshoz a keresztény testvéreket, és remélhetjük, hogy talán-talán megérjük a keresztény egységet. A reménykeltő jelek szaporodnak: Megfigyelők a zsinaton, a Szentatya bocsánatkérése, az egyházfők kölcsönös látogatásai, teológusok közös munkája, közös könyörgések stb.

Nekünk is tudnunk kell erről, részt is kell vállalnunk a nagy műből. Mi sem lehetünk közömbösek és csak nézők, ha egyszer Urunk legnagyobb óhajáról van szó: Hogy egyek legyenek.

Mit lehet tennünk? Fel kell hagyni minden ellenségeskedéssel, egymás sértegetésével, a meddő vitákkal. Nem vezet eredményre azonban a hitközömbösség sem. Egyedül Istenre sem bízhatjuk a dolgot.

Elismerem, hogy egyénileg a protestánsok esetleg közelebb állhatnak Istenhez, mint én. Elismerem és értékelem eredményeiket. Eszembe sem juthat, hogy valami csak azért rossz, mert ők csinálják. Tanulhatunk is tőlük, mint ahogyan máris sokat tanultunk: népnyelvű liturgia, a Szentírás előtérbe helyezése, a világiak fokozottabb bevonása az egyház ügyeibe, a szabadabb véleménycsere stb. Minderre ők hamarabb rájöttek, mint mi.

Természetesen itt is a legnagyobb a szeretet legyen. A megértő és türelmes szeretet, a megbecsülő szeretet. És az ima, sok ima. Arról ismernek meg, hogy Jézus tanítványai vagyunk, hogy szeretjük egymást. Ők is, mi is Jézus tanítványai akarunk lenni.

5. *Elég tág-e a lelked?*

Az önző ember a legbuzgóbb vallásosság ellenére sem lehet Istené. Istent csak a szeretetben lehet megtalálni. És nem elég a szűkkeblű szeretet sem: család, baráti kör, nemzet szeretete. Az igazi szeretet nem ismer határokat és nem személyválogató. Ha tudni akarom, hogyan állok az egyedül üdvözítő szeretet dolgában, meg kell vizsgálnom pl. ezt: Érdekel-e a nagyon elmaradott népek sorsa, akik nagyon-nagyon távol élnek tőlünk? Van-e rám hatással anyagi nyomoruk, szellemi elmaradottságuk, erkölcsi és vallási mélypontjuk?

Velük is törődnöm kell. Ahogyan tudok. Vannak, akik nagyon sokat tesznek értük. Így a misszionáriusok, némelyek pedig anyagiakban áldoznak nagyon sokat. Mindenki nem teheti sem az egyiket, sem a másikat. De azért mindenki megteheti a magáét. Ima, önmegtagadások és szenvedések felajánlása, adakozás missziós célokra.

Önzetlenné kell válnom, hogy méltó legyek Jézusomhoz. Van-e rá fényesebb alkalom, mint a missziók segítésében? Katolikussá kell lennie gondolkodásomnak, és ez általánosat, mindenre kiterjedőt jelent. Osztozhatom Isten gondjaiban, ő akar valamennyiünket bevonni ebbe a nagy munkába. Ha együtt érzek Jézussal, ha az ő Lelke él bennem, minden tőlem telhetőt megteszek, hogy a Háromkirályok csillaga felragyogjon minden népnek, és valamennyien odataláljanak Jézus jászolához.

6. *„Hozzád megy a nemzetek kincse.” Iz. 60,5*

Az izaiási jövendölés első részét ősidők óta megértette az egyház: A bűn sötétsége, az Istennel kapcsolatos dolgokban való tudatlanság elborítja a világ népeit, az egyháznak kell

nyújtania mindegyiknek azt a világosságot, amelyet Urától kapott. De voltak időszakok, mikor mintha elfelejtettük volna, hogy midőn „népek jönnek és királyok a nekünk támadt fényességhez”, akkor ezek a nemzetek elhozzák majd kincseiket, értékeiket, hogy ajándékolják Jézusnak. Az egyház virágzó századaiban elfogadta és felhasználta Isten dicsőségére a népek értékeit: A görög bölcseséget, a római jogot, az arab filozófiát stb. Az egyház kevésbé dicsőséges századaiban viszont csak világítani akart, de szinte gögös mozdulattal utasította el, ami nem „saját termés” volt. Minden idegenből származó gondolatban csak azt kutatta, mi benne a téves, az eretnek, és aztán elutasította az egészet.

Az egyház ugyanis tévedhetetlen akkor, midőn az isteni fény őrzéséről van szó, de nem tévedhetetlen minden magatartásában. A legutóbbi Zsinat a Lélek sugallatára észrevette a hibát, és korrigálta. Kimondotta, hogy az egyház elfogadja, sőt hálásan köszöni a „nemzetek kincseit”. Fel akarja használni, be akarja építeni Isten országába mindazokat az értékeket, amelyeket a tudományok, a művészetek, a koráramlatok, a sajátos népi kultúrák, más vallások produkáltak. Tudatosult az egyházban, hogy a kinyilatkoztatás és a kegyelem fénye az új Jeruzsálemből jön, de azért nem minden érték forrása az egyház. Nagyon sok gondolatot kaphat más világnézetektől a kinyilatkoztatás jobb megértéséhez, gyümölcsözőbb alkalmazásához.

Az egyház le akarja vetközni a sovinizmust, a gögöt, a szüklátókörséget. Örüljünk neki!

7. „A pogányok is társörökösök.” (Ef 3,6)

Voltaire: Minden nép meggyőződése, hogy volt egy aranykor, de az ember elbukott és elfajult. Jön majd valaki, aki bíró, király, közvetítő, törvényhozó lesz, aki megszabadít a gonoszság hatalmából.

Ennek illusztrálásra a különböző népek ősi hagyományaiából:

Görögök: A bűnös emberiség akkor szabadul meg a büntől, büntetéstől és haláltól, ha megjelenik egy isten, aki elviseli helyette kínjait, és kész lesz meghalni érte. Ez a várva várt szabadító a „szörnyen megharagudott atya drága fia” lesz.

Cicero: Minden jövendölés hirdeti egy király megjelenését, aki előtt mindenkinek hódolnia kell, hogy megmeneküljön.

Vergilius: Lesz egy csodálatos gyermek, akinek születésével új világ kezdődik.

Konfuciusz: Az égből jön egy szent, aki mindent tud, és minden hatalom nála lesz.

India: A földre száll majd Agni, az Isten küldöttje, aki megvált a büntől, és kibékíti Istent az emberrel.

Irán: Eljön egy megváltó, aki szűz gyermeke lesz. Nagy áldozatot mutat be, ettől a világ élete jobbra fordul.

Germánok: Messiást várnak, a neve Vidar.

Ugyanígy megváltót vártak ősidőktől Asszíriában, Babilonban, Egyiptomban, Mexikóban stb.

Tehát az összemberiség meggyőződése volt, hogy szükség van valakire, Isten küldöttjére, aki az emberiség elrontott dolgát helyrehozza. Mert valami baj van az emberrel, és ezt a bajt csak Isten orvosolhatja. Fog is jönni valaki Istentől. Mindez az őskinyilatkoztatás nyoma legkülönbözőbb emberi kultúrákban. Megerősíthet bennünket hitünkben, mert Jézus az egyetlen, akiről el lehet fogadni, hogy ő a várt Istenküldöttje. Aki hisz benne, az biztos is ebben.

Vízkereszt utáni 1. vasárnap. Az Úr keresztelésének emléknapja

I. Szentírás

I. OLVASMÁNY (Iz 42,1–4.6–7): *„Íme az én szolgám, akit támogatok, az én választottam, akiben kedvemet találok. Reá adtam lelkemet, igazságot visz majd ő a nemzeteknek. Nem kiált ő majd és nem lesz személyválogató, szava nem hallatszik az utcán; a megtört nádszálat össze nem zúzza, s a füstölő mécsbelet ki nem oltja; hűségesen visz igazságot. El nem lankad és kedvét nem veszíti, míg igazságot fel nem állít a földön, tanítására várnak a szigetek. Én, az Úr, hívtalak meg téged igazságban, fogtam meg kezedet és őriztelek meg, és tettelek a nép szövetségesévé, a nemzetek világosságává, hogy megnyisd a vakok szemét, és kihozd börtönéből a foglyot, a tömlöcből a sötétségben ülőket.”*

Ezt a próféta szakaszt úgy tekinthetjük, mint az Atya szózatának, mely a kereszteléskor elhangzott, bővebb kifejtését. Az első négy verset (... tanítására várnak a szigetek.) Máté a 12,17–21-ben kifejezetten idézi, mint olyan jövendölést, amely Jézusban beteljesedett. (Egyébként a teljes Iz 42,1–7 az első Ebed Jahve-dal.) Az igazság, melyet az Úr szolgálja visz majd a nemzeteknek, elsősorban az igaz Isten helyes ismerete, mellyel összekapcsolódik a Vele szembeni kötelességünk, ill. akaratának ismerete, hogyan kell egyéni és társadalmi életünket berendeznünk, hogy az valóban helyes, a Teremtő szándékának megfelelő legyen. A szolga egész tevékenységét isteni vonások jellemzik, Isten „lelkülete” nyilvánul meg viselkedésében: a jónak, értéknek kis szikráját, maradékát is menteni akarja; feltűnést kerülve, de lankadatlanul törekszik az igazság megvalósítására, erejének tudatában. Építeni akar és nem rombolni. Jósága mindenkire kiárad.

A második rész megmondja, hogy a Messiás lesz a közvetítője az új szövetségnek, melyet Isten az új választottakkal, az Egyházzal köt. (Vö. Mt 26,28; Zsid 8,8)

A Messiás itt megjövendölt tevékenységét folytatja az Egyház a szentmisében, amikor hirdeti az igazságot, Isten igéjét, hirdeti és nyújtja a bűnbocsánatot és a keresztdozsat megújításával megújítja a szövetséget Istennel. Isten népe megszabadított nép, de ez a szabadulás még nem teljes; minden szentmise alkalom arra is, hogy szabadulásunkat teljesebbé tegyük.

II. OLVASMÁNY (ApCsel 10,34–38): *„Ama napokban Péter így kezdett beszélni: „Valóban el kell ismernem, hogy az Isten nem tesz a személyekben különbséget, mindenki kedves előtte, aki féli és az igazság szerint jár el, bármely nép fia is. A tanítást ugyan Izrael fiainak adta, amikor békét hirdetett Jézus Krisztus által. Ő a mindenség Ura. Ti tudjátok, mik történtek a Jánostól hirdetett keresztség után Galileától kezdve egész Judeában. Miképp kente fel az Isten a názáreti Jézust a Szentlélekkel és hatalommal. S ő, ahol csak járt, jót tett, meggyógyította az összes ördögtől megszállottat, mert vele volt az Isten.”*

Az apostol rámutat Jézus keresztelkedésének igazi értelmére és céljára: ekkor kente fel őt Isten Szentlélekkel, ekkor kapott papi, királyi, próféta megbízatást. Talán igazuk van azoknak, akik éppen a felkenetés mozzanatában látják megindokolva, miért éppen galamb képében jelent meg a Szentlélek Jézus feje felett. Úgy vélik, a szentírást jól ismerő zsidók gondolkodásában a galamb képe elválaszthatatlan összefonódott az olajgével, melyet Noé galambja visszahozott a bárkába. Az olajágon keresztül pedig a felkenés, mely olajjal történt, asszociálódott a galamb képéhez. Bármint van is a dolog, annyi bizonyos, hogy Jézus

keresztelkedését sokkal inkább lehetne bérmálkozásnak nevezni lényegét tekintve, hiszen a bűntől való tisztulás teljesen hiányzik belőle.

Jézus keresztelkedésének ünnepe saját keresztelkedésünket juttassa eszünkbe, elsősorban annyiban, amennyiben az is felkenetés, a bérmálásnak bizonyos mértékű elővételezése. Bennünket is felken már a keresztelésben a Szentlélek és Krisztus királyi, papi és prófétai hivatalából részeltet bennünket.

Aki Krisztus követője akar lenni és Isten országának terjesztője, annak a Szentlélek emberévé kell válnia. Egyre érzékenyebbnek lenni a Szentlélek indításaira és készségesebbnek azok végrehajtására. Emberi erővel Isten országát nem építhetjük. Csak amennyire érvényesül bennünk, áthatja lelkületünket és munkánkat a Szentlélek, annyira építjük valóban Isten országát.

Voltaképpen a sátán ellen küzdünk, akinek hatalmát szembeszökően mutatták Jézus korában a megszállottak. De a sátán elleni harc egymagában is csak a Szentlélekkel felvértezve képzelhető el.

A)

AZ EVANGÉLIUM (Mt 3,13–17): *„Jézus megjelent Galileából a Jordán mellett Jánosnál, hogy megkeresztelje. De János e szavakkal tiltakozott: „Neked kellene engem megkeresztelni és te jössz hozzám?” Jézus így válaszolt neki: „Hagyd el most ezt! Úgy illik hozzánk, hogy teljesítsünk mindent, ami elő van írva.” Erre felhagyott az ellenkezéssel. Miután Jézus megkeresztelkedett, rögtön feljött a vízből. Akkor megnyílt az ég és látta, hogy az Isten Lelke, mint galamb leszállt és föléje ereszkedett. Egy hang száll az égből: „Ez az én szeretett fiam, akiben kedvem telik.”*

Az Izaiásnál megjövendölt szolga itt, mint kedvelt fiú jelenik meg. Leszáll rá a Szentlélek, hogy felkenje Istentől kapott feladatának végzésére. Ennek következtében Krisztus emberi természete eltelik a Szentlélek ajándékaival a lehető legmagasabb fokban. Jézus viselkedésében két dolog tűnik fel leginkább: beáll a bűnösök közé, hiszen értük jött, magára akarja venni bűneiket; azt tartja, hogy mindent teljesítenie illik, amit a mennyei Atya előírt. Akarata teljesen azonosul az Atya akaratával.

Jézus keresztelkedése saját keresztelkedésünket juttatja eszünkbe. Bennünket is birtokba vett a Szentlélek, ösztönöz is arra, hogy kedvvel, jó szívvel teljesítsük az Atya akaratát, viszont az Atya is gyermekének ismer azóta. Karácsony titkához kapcsolódik ennek a vasárnapnak a tanítása, mert istengyermeki életünk valóságára irányítja figyelmünket. Azt is hangsúlyozza, hogy a Lélek révén küldetésünk is van Isten igazságának megvalósítására.

A szentmisében összegyülekezik Isten népe, mely szent ugyan, mert az Úré, de bűnös is. Tisztulási vágya hozza a templomba és boldogan veszi tudomásul a hit fényénél, hogy közöttük van, akit tökéletes ismerettel még nem ismernek: Jézus Krisztus. Az ő jelenléte a biztosíték arra, hogy bűneinktől megszabadulunk. Miatta árad Isten népére is a Lélek, hiszen értünk szállt rá a Jordánnál. Óáltala, Óvele és Óbenne leszünk mi is szeretett fiak, akikben a mennyei Atyának kedve telik. Éljük át úgy a szentmisét, mint akik megtisztultunk és megújultunk az Isten irgalmának fürdőjében. Az a Lélek, amelynek ereje a keresztvizet eltöltötte és új életre keltett bennünket, a szentmisében megújítja istengyermeki életünket.

B)

AZ EVANGÉLIUM (Mk 1,6b–II): *„Ama napokban Keresztelő János így prédikált: „Aki nyomomba lép, hatalmasabb nálam. Arra sem vagyok méltó, hogy lehajoljak és megoldjam saruszíját. Én vízzel keresztellek, ő majd Szentlélekkel keresztel benneteket.”*

Ezekben a napokban történt, eljött Jézus a galileai Názáretből és megkereszteltette magát Jánossal a Jordánban. Amikor feljött a vízből, látta, hogy megnyílik az ég és a Lélek galamb alakjában leszállt rá. Szózat is hallatszott az égből: „Te vagy az én szeretett Fiam, benned telik kedvem.”

C)

AZ EVANGÉLIUM (Lk 3,15–16,21–22): *„A nép feszülten várakozott. Mindnyájan azon töprengtek magukban, vajon nem János-e a Krisztus. Ezért János így szólt hozzájuk: „Én csak vízzel keresztellek benneteket. De nyomomba lép az erősebb, akinek sarusziját sem vagyok méltó megoldani. Ő majd Szentlélekben és tűzben fog benneteket megkeresztelni.*

Ekkor történt, hogy mikor már az egész nép megkeresztelkedett és Jézus is fölvette a keresztséget és imádkozott, megnyílt az ég, a Szentlélek leszállt rá látható alakban galambként. Szózat is hallatszott az égből: „Te vagy az én szeretett fiam, benned telik kedvem.”

Jézus keresztelkedésének leírásánál Lukács háromszoros megalázkodást állít szembe háromszoros felmagasztaltatással. Jézus beáll a tömegbe, egy lesz a sok közül, akik keresztelkedni jöttek. Kéri és felveszi a bűnbánat szentségét, mintha bűnös lenne és bocsánatra szorulna. Imádkozik, mint ahogyan a segítségre szoruló ember imádkozik.

Ezt a háromszoros megalázkodást követi a háromszoros felmagasztaltatás: megnyílik az ég Jézus felett, leszáll rá a Szentlélek és az Atya fiának ismeri el.

„Vajha szétszakítanád az egeket és leszálnál!” (Iz 64,1) Így fohászokodott a próféta. A Jézus felett megnyílt ég mutatta, hogy az a régi vágy most teljesült: benne Isten szállt le a földre. Benne lakik az istenség teljessége.

Isten Lelke lebegett a teremtéskor a vizek felett, mint az anyamadár fiókái felett, amelyeknek életet adott és ez az életet is formálni is akarja bennük. Jézusban az Isten új teremtést hoz létre, ilyen szempontból is érthető tehát a Lélek jelenléte.

Az Atya fiának vallja Jézust, hiszen a Szentlélektől fogantatott, ő az Iz 42,1-ben megjövendölt Szolga és a legfőbb: Isten örök Fia.

A szentmisére Isten fiai gyűlnek össze. Idézzük fel ma keresztelésünk emlékét Jézus keresztelésével párhuzamosan. A Szentháromság nyilvánult meg a Jordánnál – bennünket is a Szentháromság vont életközösségébe keresztelésünk révén. Az isteni élet a szentháromsági élet. Ebbe a szent családba kerültünk, mint kivaszított, elhagyott gyermekek egy harmonikus, boldog családba. Ennek megfelelően rendelte Jézus azt is, hogy hívei, Isten gyermekei a földön is családot alkossanak, az egyházat. Ennek a családnak egyik formáló, összetartó tényezője a szentmise. A közös asztal, melyhez hivatalosak vagyunk, az egy kenyér, melyből mindannyian részesülünk, előrevetített képe és megvalósítója annak a lakomának, melyen nem jelképek segítségével valósul meg az élet- és szeretetközösség Istennel és egymással, hanem a maga valóságában.

II. Teológia

Pázmány Péter: *Az alázatossággrul*
(Kivonatosan)

Az alázatosságnak böcsülletes méltóságát két dolog ismerteti: egyik, a Krisztus tanítása és példája. Másik, azok a privilégiumok, kiváltképpen való magános áldomások, melyeket ad Isten az alázatosoknak.

Először azért, az alázatosságot böcsülletessé és kívánatossá teszi a mennyei Mesterek, a Krisztus Jézusnak tanítása és példája. Mert noha Plató, Aristoteles, Plutarchus, Seneca és több világi bölcsek szép és mély tanúságokat irtak az okosságrul, igazságrul, irgalmasságrul, mértékletességrul, erősségrul és több erkölcsök jóságirul: de senki közülük az alázatosságot tekéletes erkölcsök és jóságok közé nem számlálta, sőt az elvetett féleemes embernek rosszágát nevezték *humilitás*-nak, alázatosságnak.

Példával tanította Ábel az ártatlanságot, Noé a reménységet, Ábrahám a hitet és engedelmességet, József a tisztaságot, Jób a békeséges türeést, Mózes a szelidséget, Dávid az ellenség-szeretést, Illés az Isten tisztességének buzgó kívánását; egyéb szentektül egyéb tekéletes erkölcsöket tanulhatunk: de az alázatosságnak nem találtatott e földön mestere: Hanem ezt ő maga az Isten Fia, mennyből alászállván, nyelvével és példájával tanítá...

Első és legnagyobb eset akkor lett mennyországban, mikor az angyal isteni hasonlatosságot kívána; és ottan ördöggé változék, pokolba esék. Másik, mikor az ördög azzal hiteté Évát, hogy Istenhez hasonló léssen, ha a tiltott gyümölcsöt megkóstolja. Látván az Isten Fia, hogy a teremtett-állat ily igen vágyódik az isteni hasonlatosságra; azt is tudván, hogy az alázatosságot egyéb meg nem kívántathatja velünk, ha az ő példája meg nem kívántatja; kevélységünket sem orvosolhatja egyéb, hanem az Istennek maga alázása; oly állapotba öltözék, melyben ő hozzá hasonlók lehetünk, ha alázatosak leszünk.

Az emberek alázatosságában két dolog találtatik: első, értelemben vagyon: mikor ember megtekinti bűnökkel és egyéb fogyatkozásokkal terhes állapotját és meggyőztetvén a valóságos igaztul, azt itili maga felől, hogy nem böcsülletet és dicsiretet, hanem orczapirulást és gyalázatot érdemel. Másik, akaratban vagyon: mikor ember kívánja, hogy mások olyannak tartásák ötet a minémü, és nemcsak illetlen böcsülletet nem kíván, hanem örömet szenvedü, ha érdemlett böcsülletben sem tartatik, vagy érdemetlen gyaláztatik. Amaz első dolog nem lehetett Krisztusban, úgymond Sz. Bernárd, mert, magát ismérvén, tudta, hogy ő Isten fia, minden tisztaságnak kutfeje és minden böcsülletre méltó: hanem az ő alázatossága abban volt, hogy, a mi példánkért és az alázatosságnak böcsülletes szeretéseért, nem úgy viselte magát, mint méltóságához illett, sőt akarta, hogy egyebek se úgy tiszteljék ötet, a mint érdemlette, hanem az érdemetlen gyalázásokat és kisebbitéseket jó kedvvel szenvedte.

Erre az alázatosságra tanított minket Krisztus nyelvével és prédikálásával, mikor törvényt hirdetett és sententiát mondott, hogy: Valaki magát felmagasztalja, megaláztatik; valaki megalázza magát, felmagasztaltatik. A végvacsora előtt, nagy alázatossággal megmosá tanítványi lábát: példát adván, hogy senki ne szégyenlje megalázni magát és egyebek lábaihoz borulni, ha Ő, Ur és Mester lévén, ezt mivelte. Egyszer a tanítványok azt kérték tőle: Kicsoda nagyobb Isten országában? Krisztus egy ártatlan gyermeket mutata, és azt monda, hogy mennyországba nem mennek, ha ehez hasonlók nem lesznek. Nem üdőnek és vékony okosságnak, hanem alázatosságnak hasonlatosságát kívánta: mellyel a hiuságos dicsekedéstül és tisztességkivánástul üresek legyenek, mint a gyermekek...

Cselekedeteivel és példájával ennél is világosban tanította Krisztus az alázatosságot. Mert elsőben: valami jó volt benne, azt mindenestül Istennek tulajdonította, Isten javainak vallotta: tudományát, Atyja tudományának; cselekedetit, Atyja cselekedetinek mondotta.

Másodszor: a fulákos nyelvek szidalmit nagy alázattal viselte. Mennyiszer gyaláztatott azzal, hogy paraszt nemből való; kézimunkás ember fia? ... Végezetre, csalárd, álnak, községcalogató volt az ő neve ... Ezeket a gyalázatos kisebbségeket és rágalmazó szókat... alázatos csendességgel szenvedte Krisztus. Soha meg nem haragudt, soha nem feddődött, soha bosszút nem állott; sőt kemény szót sem szólott...

A hit nem lehet alázatosság nélkül. Mert a ki fogva nem tartja okoskodásit alázatos engedelmességgel, bolondságnak itili az isteni dolgokat...

A szeretet mivel gerjed és nevelkedik inkább, mint ha a magunk alacsony és méltatlan kicsinységét, isteni felséghez képest, semminek tartjuk, és magunk utalásával Istennek

tiszteletire és szerelmére emeltetünk? Valaki magát nagyra böcsüllí, Istent nem böcsüllí: valaki magát megalázza, Istent nagynak vallja és szeretni akarja. Ha azért a tűz hamu alatt tartatik elevenen: az isteni szeretet is, az alázatosság fedele alatt bátorságos.

Az atyafiúi szeretetnek és egyességnek megtartása, úgy tetszik, teljességgel és alázatosságon fordul. Mert miképpen a kevélyek, egymás előtt kapdosván a konczot, a világi jószágon, tisztén és méltóságon mindenkor veszekednek: úgy az alázatos emberben semmi oka nem találtatik a háborgásnak. Azért mindenekkel békességén alkoszik. Mert magát semminek, egyebeket magánál jobbaknak itil; dicsiretet és dücsöséget nem kíván; senkit nem utál és nem gyaláz; sőt ha valakitül gyaláztatik, vagy károsittatik, nem törődik rajta, mert eszébe jut, hogy ennél többet és nagyobbbat érdemlett, mivel sokszor méltó volt a pokolra...

Sok különböző indulati és cselekedeti vannak az alázatosságnak, melyeken, mint garádicsokon, elébb-elébb mehetünk annak telketességében.

Első és legelső cselekedete az, hogy ember, szeme előtt viselvén erőtlenségét, ne kövesse azokat, kiket a sz.-írás bolondoknak nevez, mert magukban biznak: hanem a magában való bizakodást félretévén, Istenben vesse reménységét... Mert valaki Isten kívül keres segítséget, gyakran úgy jár, mint Ádám segítő társával, kitül elrontaték; vagy, mint a ki törött nádhoz támaszkodik, mely csak esetet és kezének sérelmét szerzi, erőtlen segítségével.

Második és feljebbvaló cselekedete az alázatosságnak az, hogy ember nemcsak kívánságát tartóztassa a magas és méltóságos állapotra való vágyódástul, hanem azokat, tehetsége szerént, elkerülje... Nem ellenkezik az alázatossággal, hogy ember azokért a mennyei ajándékokért, melyekkel Isten őtet áldotta, alkalmasnak és Isten segítségével elegendőnek itilje magát valami gondviselésre és tisztességes hivatalra: elég, ha magát méltatlannak itili abból, a mi magáé.

Harmadik és az elsőknél magasabb cselekedete az alázatosságnak az, hogy hiuságos dücsöséget, azaz dicsiretet, tiszteletet, nagyraböcsülést ne kívánjon az ember szent életéből: sőt elrejtse és titkolva a benne való jót...

Negyedik felséges cselekedete az alázatosságnak az, hogy ember meggondolván, minémü gyalázatot és veszedelmet érdemlett bűneivel, utálja és minden kisebbségre érdemesnek érzi magát. Azért kívánja és örömes szenvedni, hogy mindenek utálják és semminek tartásák őtet...

Ötödik felsőbb és csudálatosb garádicsa az alázatosságnak, az, hogy noha az alázatos ember isteni ajándékkal ékesített; noha a tekéletességnek tetejére jutott... de szüvéhez nem ragad semmi a dücsöségből és tiszteletből, hanem, egyebek előtt nagy lévén, magában kicsinyen marad.

III. Homília vázlatok

1. Isten szelíd Szolgája

Harminc év rejtettsége után a Megváltó a világ elé lép. Ez az első gesztusa jelzi, hogy beteljesedett Izaiás jóvendölése Isten szelíd Szolgájáról. Nem úgy jön, mint ahogyan népe és minden korok embere várná és talán szeretné. Semmi csinnadratta, égbölszállás. Nincsenek látványos reformok, és szó sincs Isten ellenségeinek eltiprásáról.

Marad tehát minden a régiben? Nem akarja mássá, jobba, Istenévé tenni a világot? De igen. Addig nem is pihen, míg ezt végbe nem viszi. De nem erőszakkal, hanem az emberek megváltoztatásával. Minden embert jóvá akar tenni. Szelíden, de fáradhatatlanul. Nem tör és zúz. Beáll a bűnbánó emberek sorába, hogy mint testvérük, meggyógyítsa vakságukat, vagyis Isten üzenetével rádöbentse őket életük céljára, értelmére, és megszabadítsa őket szenvedélyeik, gonoszságaik, gyengeségeik rabságából, meggyógyítsa bűnöktől sebzett lelküket. Isten nem elpusztítani akar, hanem szövetségre lépni mindenkiel, választott népe fiaival is, pogányokkal is.

Így kezdte működését Jézus, így folytatta. Így tesz ma is. Ezt kívánja egyházától, papjaitól, apostoli lelkületű híveitől. Tehát én se „rendcsinálást”, a bűnösök elpusztítását várjam Jézustól. Hanem a magam számára és a többi magamfajta bűnös számára a megvilágosító hitet, a bűn rabságából való szabadulást, a tiszta élet örömét.

2. Szelídség

A szelídséget gyengeségnek tartják, pedig valójában erő. Igen nagy erő. Legyőzi a saját indulatot, haragot, türelmetlenséget, idegességet. Legyőzi az embereket. Legyőzi a nehézségeket.

A szelídség hiánya sokmindent tönkretesz, minden ügyet inkább hátráltat, mint előrevisz. Szelídséggel győzte le Jézus Pétert, Magdolnát, a vámost, a jobb latrot stb.

A szelídségnek meg kell nyilvánulnia elsősorban mások megítélésében. Aztán a beszédmódban, viselkedésben.

A szelídség alapfeltétele a szép házasságnak, a jó gyermeknevelésnek, a közösségi életnek, az apostolkodásnak, és annak, hogy kedves legyek Isten előtt.

Boldogok a szelídek, mert övék lesz a föld. Hosszútávon már a földi életben a szelíd fog győzni. A durva és türelmetlen csak igen rövid lejárátú és roppant kétes sikereket ér el. És a szelídeké lesz mindenképpen Isten örök országának földje.

3. Megtört nádszál, mécsesnek füstölgő bele

Isten stílusa a türelmes jóság, amely mindent remél. Aki nem ilyen, abban nem Isten Lelke lakik.

Tehát türelmes jóság! Pl. a házastárssal szemben. Nem jó házastárs? Sok hibája van? Azért nem kell felborítani, összetaposni mindent! Várj! Egyetlen ember sem kész 30 éves korában, de még 50–60 évesen sem. Ne azt éreztesd, hogy elítéled, megveted, hogy csalódtál benne. Inkább, hogy még sokat vársz tőle, és képesnek is tartod őt erre. Ne törd össze, inkább bátorítsd, lelkesítsd, segítsd!

Légy türelmesen jó mindenkire, a „bűnösökhöz” is. Ellenségeidhez is. Egy helytelen szó, tett, magatartás még nem az „utolsó szó”. Ne is vedd annak, ne is tedd azzá! A szeretet mindent remél, és éppen ezért mindent eltűr, mindent elvisel.

Soha ne akard összetörni azt, aki más elveket vall, akinek mások az elgondolásai, más az ízlése, mint neked. Még ha biztosan nincs is igaza. Az igazságot szeresd, ragaszkodj hozzá, de az embertársat is szeresd. Így tesz Jézus, ezt várja tanítványaitól is.

A szelídség, türelem, jóság a legnagyobb erő. Meggyógyítja a megtört nádat, lángra képes lobbantani a füstölgő mécsbelet. Erőt tudsz adni másoknak a jobbálevéshez, ha érzik, hogy bízol bennük. Mert ugye, azt akarod, hogy mindenki jobbá legyen, nem pedig eltiporni akarsz másokat?

4. „Igazságot visz a nemzeteknek” (Iz 42,1)

Ha Izaiás jövendölésének csak a magyar szövegét olvassuk, nem tudjuk megállapítani, mit is jelent az az „igazság”, amelyet a Megváltó visz majd a föld minden népének. Mert ez a magyar szó három dolgot jelenthet, három egészen különböző dolgot. Ahelyett, hogy az eredeti héber szövegből megállapítanánk, melyikről van itt szó, értsük inkább mind a háromra. A valóságban Jézus mind a hármat hozza.

Első jelentés: Igaz tanítás Istenről, emberről, világról. A hit igazsága. Jézusnak köszönöm én is, hogy a hitben világos előttem mindaz, ami szükséges az üdvösségre. Maga az Atya mondta: „Őt hallgassátok!”

Jelentheti azt is, hogy igazzá, megigazulttá, tehát Isten előtt kedvessé teszi az embereket. Jézus hozta a szentté tevő kegyelmet, amely egyedül tesz igazzá Isten előtt, és alkalmassá, hogy felvegyen életközösségébe. Jézus hozta a megigazulást, és mindazt, ami erre elősegít, ebben megerősít, megőriz és tökéletesít.

Végül igazságtevésre is lehet gondolni. Ezt is hozza Jézus. Megítéli a népeket és az egyéneket. Valamilyen formában megkezdődött ez már, a végső igazságtevés azonban az örökkévalóság kezdetén lesz.

Adja Isten, hogy elfogadván a hit igazságát, igazzá válván a kegyelemben, örök boldogságot hozzon nekem a végső igazságtevés!

5. *Vakság és börtön*

„Hogy megnyisd a vakok szemét” – ezért küldi Isten Szent Fiát. Az értelem vakságáról van szó, mely nem tudja, mit akar velünk az Isten. A tudomány megoldotta már a világ sok titkát, és még nagyon sokat meg fog oldani. Valamennyit azonban soha nem lesz képes. Vannak ugyanis olyan titkok, tények, valóságok, amelyeket az emberi értelem természeténél fogva nem tud megismerni. Ezért szükséges a kinyilatkoztatás, a természetfeletti igazságok közlése Isten részéről. És olyan igazságok is, amelyek ugyan nem haladják meg az értelem képességeit, de csak nehezen ismerhetők meg, és sok tévedés veszélyével. A természetfeletti valóságok dolgában az emberi értelem vakságát csak Isten változtathatja világossággá, látássá a hitben.

„Kihozd börtönéből a foglyot.” Börtönünkbe vált a bűnös emberi élet, melynek bűnköréből nem tudunk a magunk erejéből kilépni. A bűn rabláncát oldotta le rólunk Jézus, megváltott bennünket, hogy ki tudjunk törni Isten országa felé, ahová Atyánk hívott meg bennünket.

„Kihozod a tömlöcből a sötétségben ülőket.” A bűn rabsága nemcsak börtön, de sötétség is. Mert a bűnös élet kikezdi a hitet, és ezzel sötétségbe borítja a kinyilatkoztatott igazságokat.

Jézus kegyelmével törjünk ki a félhitetlenség tömlöcéből és a bűn börtönéből!

6. *Nem akarsz Jézussal menni?*

Jézus beállt a bűnbánó bűnösök sorába. Pedig egyetlen volt az emberek közül, akinek nem kellett volna. Végzetes lenne, ha nem akarnék Jézussal beállni ebbe a sorba. Pedig nem nagyon akarunk.

Be kellene ezzel ismernünk, hogy bűnösök vagyunk. Nemcsak úgy elvontan, semmitmondóan bűnösök, hanem konkrétan, úgy, mint bárki emberfia. Ez pedig nem tetszik nekünk. Szidjuk Isten ellenségeit, a bűnösöket, a saját ellenségeinket. Ezzel csak azt mutatjuk, hogy magunkat különbeknek érezzük magunkat. „Mi mások vagyunk, mint ők.” Még a templomi közös imát sem szeretik sokan, mert szeretik magukat elkülöníteni a tömegetől. Pedig bűnbánat nélkül én sem mehetek Istenhez. Bűnbánat viszont lehetetlen büntudat nélkül. Az igaz büntudat: Semmivel sem vagyok jobb, mint az emberek.

A Keresztelő csodálkozott, Jézus mégis beállt a sorba. Én sem vonhatom ki magam. Nem háborgok és szónoklok a „bűnösök” ellen. Inkább elismerem, hogy közülük való vagyok, és beállok a bűnbánók sorába.

Nagyböjt 1. vasárnapja

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (1 Móz 2,7-9; 3,1-7): „Megalkotta tehát az Úr Isten az embert a föld agyagából, arcára lehelte az élet leheletét és élőlénygé lett az ember.

Ültette pedig az Úr Isten kezdettől fogva a Gyönyörűség paradicsomát: ebbe helyezé az embert, akit alkotott. És növeszte az Úr Isten a földből mindenféle fát, melyet látni szép és melyről enni jó – az élet fáját is, a paradicsom közepén, meg a jó és gonosz tudásának fáját.

Ámde a kígyó ravaszabb volt, mint a föld minden állata, melyet az Úr Isten alkotott. Ez azt mondá az asszonynak: Miért parancsolta meg néktek az Isten, hogy a paradicsom egyik fájáról se egyetek? Felelé néki az asszony: A paradicsomban levő fák gyümölcséből eszünk! Hogy azonban a paradicsom közepén lévő fa gyümölcséből ne együnk, meg hogy ahhoz ne nyúljunk, azt megparancsolta nekünk az Isten, hogy meg ne találjunk halni. Mondá erre a kígyó az asszonynak: Dehogyan haltok meg! Csak tudja az Isten, hogy azon a napon, amelyen arról esztek, megnyílik szemetek s olyanokká lesztek, mint az Isten: tudtok jót és gonoszt. Látá tehát az asszony, hogy a fa evésre jó, szemre szép és tekintetre gyönyörű, és vett a gyümölcséből és evett s adott férjének s az szintén evett. Erre megnyílt mindkettőjük szeme: s mikor észrevették, hogy mezítelenek, fügefalevelet aggattak egybe s kötényeket csináltak maguknak.”

Ez a szöveg régibb, mint az 1. fej. Erre utal az „Úr Isten” (Jahve Elohim) elnevezés is, ami ezekben a fejezetekben 20-szor fordul elő, míg Mózes könyvének többi helyén mindössze egyszer (ez mutatja, hogy a hagyomány egy összefüggő darabjával állunk szemben), másrészt a képletes beszéd, melynek egyes elemeit változtatás nélkül átvette a sugalmazott szerző, más részeket átdolgozott, összekapcsolt, végül a matriarchátus korára utal a 2,24: a férfi hagyja el apját és anyját, hogy feleségéhez ragaszkodjék. A hagyomány régi volta teszi nehezzé értelmezését, minden részlet világos és meggyőző kifejtését.

Az ember a földből való, sárból, tehát esendő. Héber neve is erről beszél: adam, ami az adamah = termőföld szóból képzett szó. Vö. latin homo-humus. Istentől kapta az éltető leheletet. Testi és lelki életét egyaránt Istennek köszönheti és mindkettő csak addig tart, amíg Isten az éltető leheletet vissza nem vonja. A lélegzés és az élet egyet jelent az író számára.

A perzsa királyi kertek mintájára alkotja meg a szentíró a paradicsom képét. A kert Istené, az ember feladata, hogy művelje. Isten a maga közelébe emeli az embert, meghitt kapcsolatot akar létesíteni vele. Az embert szabadsággal ruházta fel: erre világít rá a fákra vonatkozó parancs. (Nem lehetetlen, hogy igazában egy fáról van szó, melyet egyik ősi forrás a tudás fájának, a másik az élet fájának nevez. Tény az, hogy csak egyik fának van szerepe a további történetben.) Sok nép mitológiája ismeri azt a fát, melynek gyümölcse halhatatlanná teszi az embert, mert folyton meghosszabbítja az életét. A szentírás valószínűleg csak azért használja ezt a meglepő képet, mert az Istentől kilátásba helyezett büntetéssel: a halállal ellentétpárt alkot. Az Istennel való barátság teszi lehetővé számára a teljes értékű életet, a vele való szakítás pedig az élet forrásával való szakítást jelenti.

A Gonoszt kígyó képében szerepelteti a szentíró. Talán valami helyi kígyó-istent tartott szem előtt és egyrészt azt akarta hangsúlyozni, hogy az is Jahve teremtménye, másrészt azt, hogy csak Jahve szavának követése válik javára az embernek. A kígyó jóakaratot színlel; Éva lelki ellenállása hamar meggyengül, hiszen nem is idézi hüen Isten szavait: „hogy meg ne

találjunk halni”. Isten szava semmi esetleget nem tartalmazott. Éva szakított a jó és rossz tudásának fájáról (almáról csak a keresztény hagyomány beszél, feltehetően a malus = almafa, rossz; malum = a rossz, az alma alapján.) A férfi és nő összetartozása a bűnben való közösséggé fajul.

Az ember maga akarta meghatározni, mi a jó és rossz; elhiszi a sátánnak, hogy Isten nélkül is élhet; nem csupán hasonló lehet Istenhez, hanem egyenlő vele

Felismerték mezítelenségüket. A mezítelenség a szegénységnek, tehetetlenségnek jele és ezért megszégyenítő. A testi mezítelenség döbrenti rá őket, mivé tették magukat.

A szentírás az ember lényegét akarja elmondani e képek segítségével; meg akarja indokolni jelenlegi helyzetünket anyagi és erkölcsi tekintetben egyaránt. Az ember bűnét teszi meg a bajok forrásává. Ez mondanivalójának lényege.

II. OLVASMÁNY (Róm 5,12-19 vagy 12.17-19): *„Testvéreim! Amint egy ember által lépett a világba a bűn, majd a bűn folyományaként a halál, és így a halál minden embernek osztályrésze lett, mert mindnyájan bűnbe estek... Bűn volt a világon azelőtt is, hogy a törvény adatott, de a bűn, ha nincs törvény, nem számít bűnnek. Mindamellet a halál Ádámtól Mózesig úrrá lett azokon is, akik nem vétkeztek a törvényt megszegve, mint Ádám, az Eljövendőnek előképe. A kegyelemmel azonban nem úgy áll a dolog, mint a bűnbeeséssel. Mert ha egynek bűnbeesése miatt sokan meghaltak, Isten kegyelme s az egy embernek, Jézus Krisztusnak irgalmából nyert ajándék még inkább kiárad sokakra. A kegyelemmel tehát másképpen van, mint az egy ember bűnével. Az ítélet ugyanis egynek bűnéért rótt ki büntetést, a kegyelem pedig sok vétkekből megigazulásra vezet. Mert ha egynek bűnbeesése következtében egy miatt uralomra jutott a halál, mennyivel inkább uralkodnak az egy Jézus Krisztus által az életben azok, akik a kegyelem és megigazulás bőséges ajándékát kapják.*

Amint tehát egynek vétké minden emberre kárhozatot hozott, ugyanúgy egynek üdvösséget szerző tette minden emberre kiárasztotta az életet adó megigazulást. Ahogy egy embernek engedelmessége miatt mindnyájan bűnössé váltak, egynek engedelmségéért meg is igazultak.”

A központi gondolat: okunk van a reményre, hiszen Krisztus üdvösséget hozó tette hatékonyabb, mint Ádám bűne.

A halált úgy tekinti az apostol, mint a bűn büntetését, következményét. A halál egyetemességéből következett a bűn egyetemességére, sőt a személyes bűnöket megelőző bűnös állapotra. A halál, amelyről itt szó van, nem csupán a testi halált jelenti, hanem ellentétpárja az életnek, mely az Istennel való szeretetközösséget jelenti. Sokkal nagyobb áldás Jézus megváltása, mint amekkora „átok” Ádám vétke. Az ősbűn uralma megdőlt, az egész emberiség nem lehet már a bűn zsákmánya.

AZ EVANGÉLIUM Mt 4,1-11): *„Egyszer – a keresztelés után – a Lélek kivitte Jézust a pusztába, hogy megkísértse az ördög. Negyven nap és negyven éjjel böjtölt, azután megéhezett. A kísértő e szavakkal lépett eléje: „Ha Isten fia vagy, mondd, hogy e kövek változzanak kenyérré.” Ő azonban így válaszolt: „Meg van írva: Nemcsak kenyérral él az ember, hanem minden igével, mely az Isten szájából jön.” Azután a gonoszlélek magával vitte a szent városba, odaállította a templom párkányára s ezt mondta: 'Ha Isten fia vagy, vesd le magad. Írva van ugyanis:*

*Angyalainak parancsolt felőled,
Tenyerükön hordanak téged,
Nehogy kőbe üsd lábadat.’*

Jézus ezt válaszolta: 'Az is írva van: Ne kísértsd Uradat, Istenedet.' A gonoszlélek ismét magával vitte egy igen magas hegyre és megmutatta neki a föld minden országát és dicsőségüket, majd megszólalt: 'Ezt mind neked adom, ha leborulsz és imádsz engem.' Jézus így felelt: 'Távozzál, sátán, mert írva van: Uradat, Istenedet imádjad és csak neki szolgálj.' Erre elhagyta őt a gonoszlélek s angyalok jöttek és szolgáltak neki."

Miután a Lélek a kereszteléskor leszállt Jézusra, most a pusztába viszi, hogy megküzdjön a Gonosz kísértésével. Kétszer is így kezdi beszédét a Kísértő: Ha Isten fia vagy... mintha hallotta volna az égi szózatot. A kísértés célja: Jézust eltéríteni az Atya szolgálatától, messiási hatalmát egyéni érdekeinek szolgálatába állítani. Így mindjárt az első kísértéssel arra akarja rávenni, hogy változtassa a köveket kenyerekké és csillapítsa éhségét. Jézus hivatkozik arra, hogy a pusztában vándorló választottakat is olyan étellel táplálta Isten, melyet addig nem ismertek és így megmutatta, hogy nemcsak a kenyérral tarthatja fenn az Isten az ember életét, hanem más módon is. Jézus a mennyei Atyára bízta magát. Kenyeret szaporítani majd csak akkor fog, ha messiási küldetése ezt megkívánja. A második kísértéssel azt akarja elérni a Gonosz, hogy Jézus próbálja ki, valóban gondoskodik-e róla a mennyei Atya olyan mértékben, ahogy az írásban megígérte; talán arra is gondolt, hogy a templomtéren tartózkodók e csoda láttára elfogadnák Jézust Messiásnak, de természetesen földies elképzeléseik megvalósulását várnák tőle. Jézus a szentírásból vett idézettel felel, és lényegében azt mondja, hogy Istent nem tehetjük szolgálókká, aki kedvünk szerint gyakorolja isteni tehetségét, hatalmát, hanem nekünk kell készséges szívvel Őt szolgálnunk. (Amint Josephus Flaviustól tudjuk, mintegy húsz évvel Jézus megkísértése után egy egyiptomi hamis próféta ehhez hasonlót ígért követőinek, csak ő nem a templom ormáról, hanem az Olajfák hegyéről akarta látványos tettét végrehajtani.)

A harmadik kísértés tárgya az országalapítás, de ez az ország nem a messiási, hanem a sátán országa; Jézus ekkor szemébe vágja a kísértőnek: Sátán!, azaz ellenség. Jézus hűségén megtörik a sátán próbálkozása. Hasztalan próbálta magát jóakarónak feltüntetni – ami az ősszülők esetében sikerült, az most eredménytelen maradt. Angyalok jönnek és szolgálnak Jézusnak, csillapíthatja éhségét. (Vö. első kísértés.)

Jézus kiragadott bennünket a Sátán hatalmából, példát és segítséget is ad, hogy újból zsákmányává ne legyünk. A vallásosság gyakorlatai is (mint Jézus böjtje) alkalmat szolgáltathatnak a Sátánnak, hogy kísérletezzék velünk. Szentírási idézetekkel is próbál elámítani bennünket, teljesen a jónak látszatát öltve magára. Végső soron elszakítani akar Istentől azáltal, hogy saját növekedésünket csak Isten kárára történő „terjeszkedéssel” mondja elérhetőnek. A szentmisében Jézus áldozatába kapcsolódunk. Erősítsük szívünkben azt a szándékot, hogy minél teljesebben átadjuk magunkat Istennek, országa szolgálatának. A magunk önző szeretete több életet ígér, valójában azonban a halál térhódítása bennünk és környezetünkben.

B)

I. OLVASMÁNY (1 Móz 9,8-15): *„Az időben ezt mondta Isten Noének s vele fiainak: Íme, én szövetséget kötök veletek s utódaitokkal és minden élőlényel, mely veletek van, a madárral, a barommal s a mező minden vadjával, mely kijött a bárkából s a föld minden állatával. Szövetséget kötök veletek, hogy nem pusztul el többé minden test az özön vizei által s nem lesz többé vízözön, mely elpusztítja a földet. Majd azt mondta az Isten: Ez lesz a jele ama szövetségnek, melyet szerzek közöttem és köztetek, meg minden élőlény között, mely veletek van, örök időkre: szivárványomat a felhőkbe helyezem s az lesz a jele a szövetségnek közöttem s a föld között. Mikor ugyanis felhőkbe borítom az eget, feltűnik a felhőkben*

szivárványom és megemlékezem szövetségemről, melyet veletek s minden, testet éltető élő párával kötöttem, s nem lesz többé özönvíz, hogy eltöröljön minden testet.”

A szövetség, melyet Isten Noéval köt, a hatalmasnak a gyengével kötött szerződése, azaz nem is annyira vele, mint inkább érte, érdekében történik a szövetségkötés. A szövetséghez áldás és törvény is kapcsolódik. A szövetség jele a szivárvány, mely a harcos letett íjához hasonlít. Jelzi tehát, hogy Isten haragja végetért, a bűnös emberiséget az özönvízzel eltörölte és a szent maradékból új emberiség növekszik. Isten ítélete tehát nem megsemmisítéssel végződik, hanem megmentéssel. Isteni végső szava nem a halál, hanem az élet, nem átok, hanem áldás. Isten garantálja a természet rendjének fennállását időtlen időkhöz. Az éjszaka és nappal váltakozása, az évszakok rendje stb. jele Isten hűségének.

A vízözönben a szentatyák 1 Pét nyomán a keresztség előképét látták: a keresztség eltörli, megszünteti a harag fiát és életre kelti Isten gyermekét.

II. OLVASMÁNY (1 Pét 3,18-22): *„Testvérek! Krisztus is egyszer meghalt a bűnökért, az Igaz a bűnösökért, hogy az Istenhez vezessen minket. Test szerint ugyan megölték, de a lélek szerint életre kelt. Így ment el a börtönben sínylődő lelkekhez is és hírt vitt nekik. Ezek egykor engedetlenek voltak, amikor Noé idejében az Isten türelmesen várt, míg a bárka elkészült, amelyben csak néhányan, mindössze nyolcan menekültek meg, épp a víz által. A vele jelképezett keresztség most titeket is ugyanígy megment, hiszen nem a test szennyének lemosása az, hanem könyörgés az Istenhez, hogy adjon tiszta lelkiismeretet Jézus Krisztus feltámadása által, aki azóta, hogy a mennybe felment, az Isten jobbán foglal helyet s az angyalok, hatalmasságok és erősségek uralma alá kerültek.”*

Test és lélek a szentírás szóhasználatában nem az ember két alkotóelemét jelölik, hanem ugyanannak a valóságnak két oldalát: az ember természete szerint halandó, ezért nevezi testnek, viszont Isten ereje élteti, ezért nevezi léleknek. A második mondat ezek szerint azt jelenti: Krisztus valóságosan meghalt, de Isten erejében fel is támadt (tehát nem arról van szó, hogy lelke addig is egyesült Istennel, ill. az istenséggel, míg teste holtan feküdt a sírban.) Ez következetesen végigvive a továbbiakon is, a következő értelmet kapjuk: a megdicsőült Krisztus kihirdeti győzelmét a levegőig börtönében sínylődő gonosz lelkek (vö. 1 Móz 6,1-6) előtt. A hagyományos magyarázat szerint Jézus lelke a pokol tornácán várakozó lelkeknek megvitte az örömhírt, hogy már megváltotta őket. Ha az új magyarázatot fogadjuk el, egyebek közt nehézséget okoz a vízözön és az angyalok engedetlenségének összekapcsolása. Tény, hogy a késői zsidó hagyomány ezeket az eseményeket egyidejűnek tekintette.

A bárkában megmenekültek számát jelképesnek is érthetjük: kevés. A vízözön a keresztség előképe; a keresztség nem külsőséges tisztulást eredményez, mint a pogány és zsidó mosakodások, hanem a lelkiismeret tisztulását.

AZ EVANGÉLIUM (Mk 1,12-15): *„A keresztelés után Jézust a Lélek nyomban arra ösztönözte, hogy menjen ki a pusztába. Negyven napig kinn maradt a pusztában, közben megkísértette a sátán. Vadállatok között élt, de angyalok szolgáltak neki.*

János elfogatása után Jézus Galileába ment, s ott hirdette az Isten evangéliumát: 'Beteljesedett az idő és már közel az Isten országa. Tartsatok bűnbánatot és higgyetek az evangéliumban.'”

Vö. A) év. Márk nem emeli ki, hogy Jézus legyőzte a sátánt, de ez nem is szükséges, hiszen később bőven beszámol Jézus ördögűzéseiről, melyekben mindig ő bizonyult erősebbnek. Isten angyalainak társasága, szolgálata és a vadon élő állatokkal való együttléte a

paradicsomi állapot emlékéit idézi és a messiási korszak végső kibontakozásának képét vetíti előre.

Krisztus minket is győzelemre segít a Gonosszal szemben. A szentmisében felvértezzük magunkat Isten igéjével, töltekezünk erejével és alkalmassá tesszük magunkat arra, hogy Krisztus bennünk is győzzön a Gonosz felett. Küldetésünk van a világhoz is: bennük is győzelemre kell segítenünk a jót többek között azáltal is, hogy a béke és szeretet légkörét árasztjuk magunk körül. A szentmisében átéljük Istennel és testvéreinkkel való megbékélésünket, megújítjuk az Úrral kötött szövetségünket és így megtisztult lelkiismerettel térünk vissza a világba.

C)

I. OLVASMÁNY (5 Móz 26,4-10): *„Az időben így szólt Mózes a néphez: Vegye el a pap a kosarat kezéből s tegye az Úr, a te Istened oltára elé. Aztán mondd az Úr, a te Istened színe előtt: Kergette a szír az én atyámat s ő lement Egyiptomba s ott tartózkodott jövevényként kevesedmagával s nőtt nagy és erős, temérdek sokaságú nemzetté. Ám az egyiptomiak sanyargattak és üldöztek minket s felette nehéz terheket raktak reánk. Erre mi az Úrhoz, atyáink Isténéhez kiáltottunk s ő meghallgatott minket s megtekintette megalázásunkat, fáradalmainkat és szorongatásunkat, és erős kézzel, kinyújtott karral, nagy, félelmetes tettekkel, csodákkal és jelekkel kihozott minket Egyiptomból és behozott erre a helyre s nekünk adta ezt a tejjel s mézzel folyó földet. Éppen azért, im most bemutatom azon föld termésének zsengejét, melyet az Úr nekem adott. – Így tedd le azt az Úr, a te Istened színe előtt, s imádd az Urat, a te Istenedet.”*

A héber szöveg így is fordítható: Kóbor szír volt az én atyám, vagyis Szíriában, Mezopotámiában vándorkodott Jákob. Ha az itt közölt fordítást vesszük alapul, akkor a szír, aki Jákobot üldözte, Lábán.

Ez az ima, melyet a zsenge bemutatásakor kellett mondani, hitvallás. A választott nép tagjai megvallják, hogy szabadulásukat, életüket és szabadságukat az Úrnak köszönhetik.

II. OLVASMÁNY (Róm 10,8-13): *„Testvérek, hogyan mondja a Szentírás? Közel van hozzád a tanítás, ajkadon és szívedben, tudniillik a hit tanítása, amit hirdetünk. Ha tehát száddal vallod, hogy Jézus az Úr, és szívedben hiszed, hogy Isten feltámasztotta őt a halálból, üdvözülsz. A szívbeli hit ugyanis megigazulásra, a szájjal való megvallás az üdvösségre szolgál. Az Írás ugyanis azt mondja: Senki szégyent nem vall, aki benne hisz. Nincs különbség zsidó meg pogány között, mert mindnyájunknak egy az Ura, aki bőkezű mindazokhoz, akik segítségül hívják. Mindenki, aki segítségül hívja az Úr nevét, üdvözül.”*

Az apostol idézi 5 Móz 30,12-14-et, de egészen sajátos módon. Ott ugyanis a törvényről van szó, az apostol viszont éppen azt bizonygatja, hogy a törvény nem tud megigazulást adni, arra jó csupán, hogy elvezessen Krisztushoz. Eljárását azzal igazolhatná, hogy mivel Krisztus a törvény helyébe lépett, a törvényről mondottakat alkalmazhatjuk rá. Tehát nincs távol tőlünk Krisztus és az általa hozott üdvösség: aki szívében hiszi és szájával vallja, az részese is Krisztus megváltói művének. A hit tárgya – mint Pálnál annyi helyen – a feltámadt Krisztus. Mindenki hivatalos az üdvösségre, pogányok és zsidók egyaránt. Más feltétele nincs a megigazulásnak, mint a feltámadt Krisztusba vetett hit.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 4,1-13): *„Az időben Jézus a Szentlélektől eltelve otthagyta a Jordánt, s a Lélek ösztönzésére a pusztába vonult negyven napra, ahol megkísértette a sátán. Ezekben a napokban nem evett semmit sem, de végül is megéhezett. Ekkor megszólította a*

sátán: *'Ha Istenfia vagy, mondd ennek a kőnek, hogy váljék kenyérré.'* De Jézus ezt felelte: *'Írva van: Nemcsak kenyérral él az ember.'* Erre felvezette a sátán egy magas hegyre, és egy szempillantás alatt felvonultatta szeme előtt a földkerekség minden országát. *'Minden hatalmat és dicsőséget neked adok – mondta – mert hisz én kaptam meg és annak adom, akinek akarom. Ha leborulva hódolsz előttem, a tied lesz mind.'* Jézus elutasította: *'Írva van: Uradat, Istenedet imádjad és csak neki szolgálj.'* Ekkor a sátán Jeruzsálembe vitte, a templom párkányára állította s így szólt: *'Ha Isten Fia vagy, vedd le magad innét. Hisz írva van: Angyalainak megparancsolta, hogy oltalmazzanak és: Tenyerükön hordanak téged, nehogy kőbe üsd a lábadat.'* De Jézus ezt a választ adta: *'Megmondattott: Ne kísértsd Uradat, Istenedet.'* Miután a sátán ezekkel a kísértésekkel hiába próbálkozott, egy időre elhagyta Jézust."

Vö. A) év.

Lukács felcseréli a kísértések sorrendjét és Jeruzsálemet teszi utolsó helyre, mintha csak azt akarná kihangsúlyozni, hogy Jézus életében minden út Jeruzsálembe vezet. Ott fogja teljes világossággal megmutatni, mennyire kiszolgáltatja magát mennyei Atyjának és ott fog megdicsőülni is sokkal inkább, mintha most levetné magát a templom ormáról. A sátán az Évánál alkalmazott taktikát próbálja ki – módosítva – Jézus esetében is. Az öszülöket sajnálta, hogy nem ehetnek a paradicsom fáiról – itt is együttérzést színlel az éhező Jézussal. Engedetlenségre bízta őket azzal az ígérettel, hogy Istenével egyenlő dicsőséget élveznek majd – Istentől független messiási uralom, önös messiási dicsőség és hatalom hajhászására akarja Jézust is rávenni. Engedelmesség vagy engedetlenség – szolgálat vagy önakarát – ez itt a tét. Ádám tettét igazítja ki Jézus.

Az egyháznak is tapasztalnia kell ezeket a kísértéseket, meg az egyes keresztényeknek is. Ha egy időre meg is szűnnek az erősebb kísértések és megpróbáltatások, újból és újból fel kell venni a keresztet, vállalni kell a szenvedés keserű poharának kiürítését, amint Jézusnak is vállalnia kellett, hiszen még barátjába is bement a sátán. De a folytatás is mindig ugyanaz, ha hittel és imádsággal vértessük fel magunkat: győzelem.

II. Teológia

Ha a sátán hovatarozandóságára gondolunk, egész természetesen őt ahhoz a másik világhoz tartozónak tekintjük, melyhez Isten és az angyalok tartoznak. Ez az elgondolás azonban nagyonis pontatlan, mert – bár az ördög nem az anyagvilág tagja, – az ördög is teremtmény, s így a mi világunkhoz tartozik, „közelebb áll” hozzánk, mint Istenhez. Az emberiség szellemtörténete tanúsítja, mennyire fontos a sátán pontos elhelyezése.

A dualizmus kísértése

A pogány vallásokban és a profán gondolkodásban ismételtelen felbukkan az az elképzelés, hogy a világnak két ősoke van: Isten és a Sátán. Mindkettő egyformán abszolút, s a történelem e két Hatalomnak versengése.

A kinyilatkoztatás határozottan kizárja ezt a dualizmust, de az emberi gondolkodás annyira hajlamos rá, hogy még a keresztények elképzelésében is minduntalan megjelenik a dualizmusnak valamilyen burkolt formája. A sátánt erősebbnek tudjuk önmagunknál, de ezt az erőfölényt gyakran a csodatevésig fokozzuk. A Faustban is ez a sátánkép jelenik meg: a mindenható gonosz szellem. Erősebbnek tartjuk a sátánt az angyaloknál is, mert hiszen (milyen groteszk elképzelés!) az angyalok „csak” Isten szolgái, míg az ördög önálló úr. A sátán képe az emberek képzeletében bizonyos nagyszerűséget hordoz: ő a dacos szellem, aki nem hajol meg, aki inkább szenved, minthogy megtagadja önmagát. A sátán az, aki fel meri

venni a harcot Istennel. És végül: a sátán maga a „megtestesült” rossz, aki mindenestől gonosz, csak gonosz, minden gonoszság kezdete, mondhatnánk: az abszolút rossz. A pokol pedig a sátán birodalma, az a hely, ahonnan Isten ki van zárva.

Amint látjuk, a keresztények gondolatvilágában is kialakulhat a dualizmus, és ez annak, aki következetesen végiggondolja, komoly problémákat okozhat.

A sátán rehabilitálása

Mark Twain írja: „A Sátán előtt nem emelek kalapot, viszont előítélettel sem viseltetem vele szemben. Sőt be kell vallanom, hogy icipicit öfelé hajlik a rokonszenvem, mert igazságtalan elbánásban részesült. Minden vallás bibliákat ad ki ellene és szidja-csepüli, lehordja a sárga földig. Neki nincs alkalmja védekezni, őt nem hallgatja ki senki. Csak a vádoló ügyészt hallgatjuk meg, és máris kész az ítéletünk. Nekem ez nem tetszik... Kétségtelen, hogy a Sátán mellett is szól valami, ő sem egészen fekete. Nincs benne sok fehérség, nem vitatom, de mi talán hófehér báránycsapatok vagyunk?”

A nagy író szellemes fricskája mélyén meghúzódó gondolat több mai teológust komoly meggondolásra készítetett. A sátán nem csak alibi-e számunkra? Kellemes dolog az emberi aljasságot, a történelem sok szörnyűségét „rákenni” a sátánra, de vajon igaz-e? Nehéz dolog elhinni, hogy az ember olyan gonosz lehet, amilyennek mutatkozik, de vajon nem ugyanolyan nehéz-e hinni egy teljesen gonosz szellem létezésében? Ezek a modern teológusok kétségbevonják, hogy a sátán létező személy. Szerintük a sátán a kinyilatkoztatásban kulcs az ember önmegismeréséhez: egy szimbólum, amely megmutatja, mivé válhat az ember a bűn útján. E teológusok hivatkoznak arra, hogy a szentírási szerzők korában a „szellemvilág” az általános világképhez tartozott, s a szentírók ezt a közismert képet felhasználták anélkül, hogy ezt tanítani akarták volna. A sátán esetében tehát hasonló a helyzet, mint pl. a geocentrikus világképnél. Megerősíti ezt a feltevést az a tény is, hogy a Szentírásban szereplő megszállottság sok esetben közönséges betegségre (süketnémaság, epilepszia) emlékeztet, s hogy az ördögi megszállottság a természettudományos fejlődéssel arányosan szorul vissza. C. Duquoc idézi Baudelaire közismert mondását: A sátán legnagyobb cselfogása abban van, hogy elhitegeti velünk az ő nem-létét; – majd szellemesen hozzáteszi: ez valóban csak csel? Azért nem hisszük el a sátán létezését, mert becsap minket, vagy azért, mert nem is létezik?

A probléma gyökere

A felvetett probléma gyökerén olyan mozzanat rejtőzik, amelytől nem is annyira gondolatvilágunk, mint inkább érzésvilágunk idegenkedik. A mai ember igyekszik megteremteni az egyenlőséget, s nem tudja elfogadni, hogy egyesek menthetetlenül „elnyomottak” legyenek. Ezért megnyugtató számunkra, ha a sátán csak valamiféle szimbóluma a világban fellelhető rossznak, de nem élő és örökre elkárhozott személy. Az örökké boldogokkal szemben az örökké boldogtalanok létezése elviselhetetlen szívünk számára. A probléma megint csak visszakanyarodik a dualizmushoz: a sátánt kissé úgy tekintjük, mint Isten ellenpólusát. Isten a végtelenül boldog lény, a sátánt a végtelenül boldogtalan lénynek képzeljük. Gonoszságát is, kínjait is abszolútizáljuk. Úgy véljük, Isten örök utálat, szinte „gyűlölete” sújtja őt.

Érdekes szemügyre venni a Szentírásban Isten bánásmódját a sátánnal szemben. Jézus meglepő „szelídséggel” bánik az ördöggel egyes esetekben. Főleg a gerázai ördögűzésnél (Mk 5,1-20) világlik ez ki, ahol Jézus teljesíti az ördögök kérését. Hasonlóan meglepő szöveg: „Simon, Simon, a sátán kikért titeket, hogy megrostáljon.” (Lk 22,31) Mintha a sátánnak joga volna, mintha Isten engedne kérésének. A Jelenések könyve is többször említi,

hogya a gonosz „hatalmat kapott”. Hasonló gondolatokra bukkanhatunk az Ószövetség több helyén.

A sátán nem Isten ellenfele, aki Isten ellen tud dolgozni. Isten nem tiporja el őt, mert Isten számára nem veszélyes. A sátán nem „Isten majma”, akit Isten afféle udvari bolondnak tart, hogy mulathasson kínjain, nem is a gonoszság fejedelme, aki ádáz csatákat vív Isten ellen, s akivel Isten végigpárbajozza a történelmet. A sátán is teremtmény, s Isten tiszteletben tartja teremtménye jogait.

A sátán közelsége

A sátán is a mi világunkhoz tartozik, és éppen ez az, ami tanulság, – eléggé nem ismert tanulság – számunkra. Ha az ördög valami természetfeletti valóság volna, talán nem tudna annyit ártani nekünk. De ő is teremtmény, s ismeri a teremtményi lét rugóit és vágyait. Nemcsak okossága révén veszélyes számunkra, hanem sokkal veszélyesebb lét-rokonsága révén. Az ő csábítása meg tudja mozdítani szívünk húrjait, az ő szava visszhangot kelt bennünk, amerre ő csalogat, arra mi magunktól is könnyen elvagyódunk. Nincs is olyan nagy távolság közte és köztünk: ez ijesztőbb, mintha nagyhatalmú fejedelem lenne.

A Jelenések könyve szerint (12,7) Mihály és angyalai győzték le a sátánt. A Protoevangéliumban pedig Isten az asszony ivadékának ígéri a győzelmet a sátán felett. Ez teljesen logikus: a bűnös teremtményt teremtményeknek kell legyőzniük. A sátán nem Isten ellensége, hanem a miénk. A harcot tehát nekünk kell és lehet megvívni az Emberfia vezetésével.

Megrázóan fejezi ki ezt a teológiai igazságot Bernanos híres könyve: „Beledobtál bennünket a sötétségbe, mint a kovászt. A bűn megfosztott minket a világtól, de mi lépésről lépésre visszahódítjuk, s úgy adjuk vissza Neked, amint kaptuk, rendben és szentül, a napok hajnalán. Ne sajnáld tőlünk az időt, Uram! Figyelmünk gyorsan lankad, agyunk hamar kifárad! A tekintet szüntelenül keres jobbra vagy balra valami lehetetlen menekvést: munkásaid állandóan elhajtják szerszámaidat és eltávoznak. De könyörületed sohasem fárad el és mindenütt megmutatod nekünk a Kard hegyét; a szökevény megint elkezd munkáját vagy elpusztul a magányban... Ó az ellenség, aki annyi mindent tud, ezt nem fogja sohasem megtudni! A legaljasabb ember is magával viszi titkát: a tisztító, jótékony szenvedés titkát... Mert a te fájdalmad, Sátán, terméketlen! ... Minden szép élet melletted tanúskodik, Uram, de a szent tanúbizonyosságát mintha tüzes vassal tépnék ki belőle” (A sátán árnyékában. 324-325. o.)

III. Homília vázlatok

A)

1. Memento homo!

Hamvazásnál megszólítás: Ember! Nem doktor úr, nem nagyságos asszony, még csak nem is István bácsi. Hogy eszünkbe jusson: Ember vagyok, semmi más. Születtem, meghalok, mint mindenki, mint bárki, kivétel nélkül. Ami a születés és a halál között van, lehet különböző, de ez egyetlen szempontból valóban lényeges csupán: Erről fogok megítéltetni.

Ha pedig ember vagyok, akkor por vagyok. Abból lettem, és azzá válok. Tehát nem vagyok Isten. Pedig mindig azt hiszem magamról. Nemcsak Évát tudta ezzel rászédni a Sátán. A mai evangélium fényében átgondolhatjuk a magunk istenesdíjét.

„Ami jólesik, az nem bűn.” Vagyis az én ízlésem dönti el, mi jó és mi rossz. Ez azonban isteni privilégium. Csak ő mondhatja meg, mi az erkölcsi törvény, én legfeljebb annak nagy részére rájöhetek értelmekkel. Ha tehát a magam ízlése szerint akarok ebben dönteni, istennek képelem magam.

Istenesdi a gög is, mellyel azt gondolom, hogy felette állok embertársaimnak. Istenkísértés ez, mert az Úr a kevélyeknek ellenáll, és a gögjében elvakult toronymagassból fog lezuhanni.

Istenesdi a mértéktelen birtoklási vágy: Minden az enyém legyen! Nem a „minden”, de még valamicske sem lehet az enyém. Minden Istené, én csak használok, és ha időm lejárt, mindent itt kell hagynom.

Hamut hinteni a fejre, ez a bűnbánat jelzése. Megbánom, hogy istent akartam játszani. Ezentúl nem élvezetvágyam, hanem Isten szerint ítélem, mi jó és mi rossz. Így jobban is fogom élvezni az életet. Ezentúl nem akarom gögösen mások fölé képzelni magam. Magasabbra jutok, ha magam megaláztatva, Isten fog felmagasztalni. És leszámolok azzal, hogy semmi sem az enyém véglegesen, csak egy, a Minden, az Isten. Nagybőjti bűnbánatunk és vezeklésünk célja maga az Isten.

2. Az ember teremtése

Mindenki hallott már olyasmiről, hogy nem egyezik a hit és a tudomány felfogása, többek közt az ember származásával kapcsolatban. Hogy a Szentírás szerint földből gyúrta Ádám testét az Úr, a tudomány szerint viszont hosszú fejlődés során az állatból lettünk emberré. Mi az igazság?

A Szentírás valóban beszél az első ember létrejöttéről, de eleve nem akar tudományos lenni. Az akkor élt népek nyelvén közölte Isten, amit erről az üdvösség szempontjából tudni kell. Azért nem a mi nyelvünkön, mert sokezer év múlva is lesz emberiség, és akkor a mi nyelvünkkel sem tudnak majd sokat kezdeni. Viszont ha „abszolút módon” mondta volna el Isten az ember létrejöttét, azt sem évezredekkel ezelőtt, sem ma, nem értené senki.

Tehát a primitív népek nyelvén annyit mond el az Írás, hogy az ember részben az anyagvilághoz tartozik, ugyanazokból az anyagokból van, mint a „föld”, de másrészt meg túlnőtt az anyagon, van benne valami isteni, tehát szellemi. Volt evolúció vagy nem volt? Nem erről, akar tájékoztatni a Szentírás, hanem arról, ami üdvösségünkhöz kell: Isten kezéből kerültünk ki (esetleg fejlődés útján), és hivatásunk az anyagvilág fölé emel bennünket a belénkadt isteni révén. Ez pedig nincs és soha nem is lesz ellentétben a tudománnyal. Ezt a tudomány csak egyre világosabbá és részleteiben is mindinkább kibontottá teheti.

Ha hiszek, soha nem kell megtagadnom eszemet. A tudás sem készíthet soha hitehagyásra. Isten műve az értelem, az Úr ajándéka a kinyilatkoztatás és a hit. Isten művei sohasem kerülhetnek ellentétbe egymással.

3. Az első és legnagyobb tragédia

Az emberiség története tele van tragédiákkal. Az első és legnagyobb tragédiáról olvastunk a mai Szentolvasmányban. Arról a tragédiáról, amely nemcsak a legnagyobb, de minden más tragédiának is ősforrása.

Mi volt ez a tragédia? A Szentírás a primitív népek nyelvén azt beszéli el, hogy az emberiség (Ádamban) a létpiramis csúcsára akart kerülni, megpróbált isten lenni. Nevetséges lenne, ha nem lenne végzetesen tragikus.

Az ember ezzel az elképesztő bűnével elrúgta Isten kezét, amely pedig nemcsak tartotta őt, hanem saját létsíkja, saját természete fölé emelte őt, az isteni világba. (Az Isten életében

való részesedés a kegyelemben, mely magja a mennyei megdicsőülésnek, a testi életnek is szellemi régiókba való emeltsége a természetünket meghaladó ajándékok révén.)

Nagyot zuhant így az ember. Az isteni világból, melynek jelképe a Paradicsom, nemcsak saját szintjére zuhant vissza, hanem „össze is törte magát”. Megbomlott belső rendje, harmóniája. Szellemi agyrázkódás érte: értelme elhomályosult. Ficam: akarata rosszrahajló lett. Belső zúzódasok: bűnös hajlamú ösztönök (fomes peccati).

Jézusban ismét saját világába emelt Atyánk, de az ősi zuhanás nyomai megmaradtak, majd csak a feltámadáskor gyógyulnak meg véglegesen. De csak azoknál, akikről látja Isten, hogy valóban gyógyulni akarnak. Akik akarják, hogy értelmük homályát eloszlassa az egyre nagyobb világosságot nyújtó hit, akarataik és ösztöneik betegségét gyógyítsa a kegyelem, az Istentől rendelt orvosságok és kúrák (szentségek és aszkézis).

4. „Élőnek neveznek, de halott vagy.” (Jel 3,1)

Az Ádám bűne miatti halál jelez egy másik, súlyosabb halált, melyet lelki halálnak, második halálnak, örök halálnak nevezünk. Nem azt jelenti ez, hogy meghal maga a lélek, hanem azt, hogy megszűnik bennünk az isteni élet áramlása.

Miről van szó? Arról, hogy a keresztség révén beovertunk Krisztusba, az ő Lelke él bennünk, akinek jelenléte isteni életet kelt bennünk. Az isteni életnek ez a birtoklása ma még nem végleges, csak a mennyben lesz azzá. Addig tőlem függ, akarom-e ezt az isteni életet.

Mihelyt valami tettemmel világosan kimutatom, hogy nem szeretem Istent, nem vagyok hajlandó magamévá tenni gondolatait, olyan örömeiket választok, melyek összeférhetetlenek Isten boldogságával, Isten abban a pillanatban visszahúzódik. Távozik az Isten Lelke, megszakad az isteni élet árama, megakad a kegyelmi nedvkeringés az isteni Szőlőtő és a beléjött szőlővessző között.

Azért hívjuk az ilyen tettet halálos bűnnek. Halála bennünk az isteni életnek, hatására a viruló szőlővesszőből száraz venyige lesz. Egyelőre még összeköttetésben marad a Szőlőtővel, de ha élete végéig száraz marad, végleg levágja róla az Úr.

Ha mindezt átgondolom, meg kell éreznem a halálos bűn borzalmasságát. De meg kell éreznem a bűnbánat szentségének életadó erejét és boldogságát is.

B)

1. Hatalom és irgalom

A vízözön bemutatja Isten hatalmát és irgalmát. Arról volt szó, hogy Isten megbánta, hogy embert teremtett, mert az emberiség olyan bünfészekké tette a földet. (Az ars-i szent plébános kölnvizet volt kénytelen használni, annyira érezte a bűn bűzét.) Isten tehát megmutatta, legalább egyszer, hogy ha akarná, el tudná pusztítani az emberiséget. Olyan katasztrófát zúdított a földre, hogy csak közvetlen beavatkozásával tudott megmenteni egy családot, amely fenntartotta az emberiséget. De hatalma mellett egyben irgalmát is megmutatta. Rögtön a tragédia után szövetségben kötelezte magát, hogy nem lesz többé vízözön, és ebben benne van az is, hogy nem akarja elpusztítani az emberiséget.

De a bűn bűzét sem akarja többé érezni az Úr. A vizet azonban nem arra használja immár, hogy elpusztítsa vele a bűnösöket, hanem Jézus halála és feltámadása által olyan erőt adott a víznek, hogy ha mint keresztség hull az emberek fejére, megtisztítja őket a bűntől. Így tette az Úr irgalmas szeretetében a katasztrófát okozó vizet áldást hozó, gyógyító elemmé.

Hogy a bűn bűze megmaradt? Igen, de csak ideig-óráig, az Isten által megszabott időpontig. Az emberiség Jézusban megmenekült, sőt felemeltetett. De az emberiségnek

azokat az egyes tagjait, akik végleg nem akarnak szabadulni a döglletes lehetetet árasztó bűntől, levágja majd az ítélő Úr az emberiség Krisztusban egy szőlőtökéről, és tűzreveti.

Noé idejében nem akarták hinni a fenyegető pusztulást. Én sem akarom hinni a végső katasztrófát, amelybe a bűn visz? Hinnem kell, hogy az egyház bárkáján megmeneküljek.

2. „Adjon tiszta lelkiismeretet Jézus Krisztus feltámadása által!” (1 Pt 3,21)

Nagybőjt a gyónás ideje. Ha pedig azt gondolná valaki, hogy ő ugyan jóban akar lenni a jó Istennel, meg akarja bánni bűneit, új életet akar kezdeni, de ehhez nem kell neki gyóntató pap, az gondolkozzék el azon, amit Péter apostol ír levelében.

Pünkösdkor már nemcsak bűnbánatot ajánlott az üdvösségről érdeklődőknek, hanem hozzá a keresztséget. Levelében újra a keresztség által mondja megszerezhetőnek a „tiszta lelkiismeretet”. A bűn ugyanis szenny. Amint van olyan szennyeződése ruhának, kéznek, amely közönséges emberi erővel nem távolítható el, csak vegyszerekkel, ugyanígy a súlyos bűn okozta szenny sem tisztul egyszerű bánattal és új élet kezdésével. Az isteni „vegyszer” a kegyelem, melynek „gyára” Jézus halála és feltámadása. Csak az lesz tisztalelkű, mennyre alkalmas, aki bekapcsolódik a kegyelem áramába. Ez a bekapcsolódás kizárólag szentség által történhet. Ez a szentség első alkalommal a keresztség, azután, újabb súlyos bűn vagy bűnök esetén, a bűnbánat szentsége.

Ha akarjuk, a súlyos bűnt felfoghatjuk halálos betegségnek is, melyet az akarat vagy a „természet” nem gyógyíthat, csak Jézus orvossága, a kegyelem, melyet a bűnbánat szentségében ad meg.

De a betegségnél is jobban hasonlít a súlyos bűn a halálhoz, mert általa megszűnik bennünk az isteni élet. Csupán emberi akarattal életet támasztani? Ez természetes vonalon sem megy, hogyan sikerülhetne, ha természetfeletti, isteni életről van szó? Új, isteni életet fakasztani csak Isten Szentlelke tud, ő pedig a szentségekben jön hozzánk.

Ha súlyos bűneimtől szabadulni akarok, ha olyanná akarok ismét lenni, akit magához ölelhet Isten, nincs számomra más út, csak a bűnbánat szentsége.

3. A két Lélek

A mai evangéliumban két Lélek szerepel, a Szentlélek és a gonosz lélek. A Szentlélek a pusztába vitte Jézust, hogy imádsággal és böjttel készüljön hivatására, amellyel az Atya bízta meg. A gonosz lélek pedig bűnre akarta vinni minden áron.

Bennünket is ez a két Lélek akar vezetni. Tőlem függ, melyiknek adom oda magam, és döntésemtől függ, Jézusé vagyok-e, vagy Jézus ellenségévé válok.

Engem melyik Lélek vezet? Ismertetőjelek: A Szentlélek a kötelességek útjára visz imádság és böjt által. A gonosz lélek a has, a kevélység, a harácsolás szellemét akarja beléimplantálni. Tehát: Mit szeretek jobban? A hasamat vagy az önfegyelmet? A kötelességet vagy a harácsolást? A kevély istenesdit vagy az alázatos Istenhez alkalmazkodást?

Vigyázz! Nem szolgálhatja senki mind a két Lelket. Mindenkinek választania, döntenie kell. A nagybőjt az önmagunkkal való tisztábajövés és a helyes beállítódás ideje. Használd fel ezt a kegyelmi időt!

„Vadállatok közt élt, de angyalok szolgáltak neki.” Mi is bűnös vágyaink és rossz példák vadállatai között élünk, de ha a Szentlélek vezetése alá adjuk magunkat, nekünk is angyalok szolgálnak.

Csak akiket a Szentlélek vezérel, azok Isten gyermekei, tehát csak azok öröklük Isten országát.

4. Kísértés

A kísértést senki el nem kerülheti. Tehát vigyáznom kell.

A kísértés jöhet ezer formában. Lehet könnyű vagy nehéz, hirtelen vagy lassan kifejlődő. Tartós – gyorsan tovatűnő. Gyakori – ritka. Belső – külső. Akart – véletlen. Nyílt – leplezett. Előrelátott – meglepetésszerű. Utolérhet mindenhol: Templomban, otthon, munkahelyen, utcán, bárhol. Jöhet szórakozás, munka vagy ima közben. Eléri a jó és a gonosz embert egyaránt, fiataalt is, vénet is. Hozhatja szerencse és tragédia, egészség és betegség, gazdagság és szegénység.

Okai: A gonosz lélek irigysége, a világ gonoszsága, saját rosszraajló természetem, rendezetlen hajlamaim.

Miért engedi Isten? Büntetésül. A szeretet próbájaként. Vagy hogy tökéletesebbé tegyen. Michelangelo: „A kísértés sötét óráiban születik a szent.”

Mit tegyek? Ima, már előre. Bizalommal bújok Jézushoz, Szűzanyához. A kárhozat lehetőségére gondolok. Feltárom a gyónásban. Gyakori áldozás. Amennyire lehet, kerülöm. Felkészülök rá. Önfegyelmezési gyakorlatok, böjt.

Vigasztalás: Erőmön felül nem érhet, és mindig készen Isten kegyelme.

C)

1. Zsengeáldozat

Isten megparancsolta egykori választott népének: „Vedd minden termésedből a zsenget, tedd kosárba, és járulj a pap elé!” (5 Móz 26,2-3) Imát is írt elő, amelyben az áldozatot bemutató elismeri, hogy a) Isten alkotta népét, b) ő szabadította ki a rabságból (Egyiptom) és c) ő hozta be a „tejjel és mézzel folyó” földre. Ennek elismerésül nyújtja át Istennek a papon keresztül a zsengeáldozatot.

Mi vagyunk az új, örök választott nép. Bennünket is Isten alkotott, az egyház mintegy Jézus oldalsebéből lépett elő. Ő szabadított ki minket a bűn rabságából. Ő ajándékozta nekünk az üdvöt jelentő Isten országát. Tehát nekünk is be kell mutatnunk a zsengeáldozatot. Ez pedig nem más, mint az Emberiség Elsője, Zsengéje, az Úr Krisztus. A szentmisében Jézus a választott Isten népe, az egyház kezébe adja magát, hogy áldozatunk legyen.

Ha úgy akarunk résztvenni a misén, hogy kedve teljék benne Atyánknak, meg kell találnunk a szentmise lényegét. Vagyis nemcsak imádkozunk, énekelünk, prédikációt hallgatunk, hanem tudatosítjuk azt, hogy áldozatot mutatunk be. Az Emberiség Zsengéjét helyezzük az oltárra, de vele magunkat is. Mert az Egész Jézus az egyház, az Isten népe, amely egy Jézussal, a titokzatos Fővel. A szentségekben kapott és a tiszta étellel őrzött kegyelem által Jézusban vagyunk valamennyien.

Kérjük az Urat, fogadja el áldozatunkat, Jézust, és általa, vele, benne bennünket is, Isten szent népét.

2. A hit üdvözít

Az evangéliumokban találkozunk olyanokkal, akik ragaszkodtak Jézushoz, de nem hittek benne: Tamás, az emmausziak stb. Lelkesedtek, szerették, sokat vártak tőle, istenítették, jól érezték magukat a közelében, de tulajdonképpen nem hittek benne. Sokszor mondta: Megölnek, de harmadnapon feltámadok. Húsvétkor derült ki, hogy legkevésbé sem hitték. Ha Jézus szinte erőszakosan nem ragadja őket magához, elvesznek.

Minden vallásához ragaszkodó embernek állandó lelkiismeretvizsgálata kell legyen: Hiszek én? Vagy csak ragaszkodom megszokott vallásomhoz? Mert a vallásos élet lehet

beleneveltség, megszokottság, babonaízű félelem, a vallásos ösztönnek átlagosnál magasabb foka, egyházi közösséghez, egyházi személyekhez való ragaszkodás stb. Mindez nem baj, csak kevés az üdvösséghez. Aki nem hisz, elkárhozik.

Hogy hogyan állok a hittel, azt meglátni a kegyelem műve. Imádkoznom kell tehát világosságért és természetesen erős hitért, hitem növekedéséért. Gyakorolnom is kell hitemet. És nemcsak azt belőle, ami jólesik. Főleg azt, ami nehéz, amit „nem nekem találtak ki”, amiről más a véleményem.

A hit az első, a döntő. Legyen állandó problémám, vágyam, életem! „Mindenki, aki segítségül hívja az Úr nevét, üdvözülni.” Segítségül hívom, hogy hitem valódi és teljes legyen, elegendő az üdvösségre.

3. Az ördög zongorája

Jézus megkísértésénél reménytelen volt a Sátán helyzete. Nem volt mibe „belekapaszkodnia”. Velünk szemben viszont már vannak esélyei. Némelyik ember lelkén úgy zongorázik, ahogyan neki tetszik. Ahogy zenénkben hét alaphang van, hét billentyű várja az ördögöt is lelkünkben, a hét főbűn.

A „fő” nem azt jelenti, hogy ezek a legnagyobb bűnök, hanem hogy ezek a gyökerei a bűnöknek, belőlük burjánzik elő a bűnök sokasága.

Az eredeti bűn következtében a főbűnök velünk születtek, ha nem is egyformán erősek minden embernél, és nem mindegyik egyenlő erejű. Ezért nem kell a gyermeket bűnre tanítani, tudja azt „magától” is. Neveltetésünktől és a magunk viselkedésétől függ, hogy életünk folyamán erősödnek vagy gyengülnek-e ezek a bűngyökerek.

Világos ebből a szülők és nevelők felelőssége. Tervszerűen kell gyengíteni ezt a hét alapvető hajlamot a bűnre.

Magunk pedig ne csak kerüljük a bűnöket, de támadjuk meg bűneink gyökereit is. Ennek nagy eszköze a gyakori szentáldozás. Másik fegyverünk az önként vállalt, következetes önmehtagadás. Akiben pl. túl erős a torkosság, vagyis a hajlam a mértéktelen evésre, szeszfogyasztásra, a túlzott élvezetvágyra, féktelen szórakozásra, orvosságszedésre stb., az ne csak az ezzel kapcsolatos bűnöket kerülje, hanem a megengedettben is tagadja meg magát. Így önfegyelemre tesz szert, és gyengíti ösztöneinek káros erejét. Ismét másik eszköz az ún. részleges lelkiismeretvizsgálat. Vagyis különösen szemmel tartom legveszélyesebb főbűnömet, naponta többször gondolok rá, vétettem-e vele kapcsolatban, újra és újra felkeltem a bánatot, kezdem újra és kérem Isten kegyelmét.

A főbűnöket egészen kiirtani nem lehet, a velük kapcsolatos harcot bevégezni nem lehet. De a kegyelem és a jóakarát csodákat művel.

4. Keresztúti ájtatosság

Pogány fejedelem mondta valamikor, hogy ott lett volna, nem engedi bántani Jézust. Ez persze naivság. Ilyesfajta segítséget megkísérelt Péter is, de Jézus nem fogadta el. De vigasztaló melléállást elfogadott volna. Ha ott lettem volna... Szerencsére még ma is melléállhatok, vigasztalhatom. Annak ellenére is, hogy ma már nem szorul vigasztalásra az Atyaisten dicsőségében.

A vérizzadáson gyötrődésben angyal jött vigasztalni. Mivel vigasztalta? Talán a jövő évezredek embereinek vigasztalását hozta elővételezve. Ilyen vigasztalás, melléje-állás a keresztúti ájtatosság. Elkísérjük Golgotára lépteit, ez nemcsak jelképes beszéd. Valamiképpen valóság, mindenképpen egyenlő értékű azzal, mintha valóban ott lettem volna.

Mennyire fáj nekünk, ha elhunyt szeretteinkkel kapcsolatban úgy érezzük, hogy betegségük idején nem tettük meg értük mindazt, amit kellett volna. Most már nem tudunk

ezen változtatni. Jézussal kapcsolatban lehet. Még az akkori emberek mulasztását is jóvá tudjuk ma tenni.

Szép a keresztúti ájtatosság? Igen, de ez nem fontos. Biztosan nem olyan szórakoztató, mint filmet nézni, és nem olyan kellemes, mint sétálni vagy beszélgetni, muzsikát hallgatni. De minél inkább nincs kedvem hozzá, vagy minél inkább máshoz lenne kedvem, annál inkább lesz vezeklés, ha mégis résztveszek rajta.

Nagyböjt 2. vasárnapja

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (1 Móz 12,1-4a): *„Ama napokban mondta az Úr Ábrámnak: Eredj ki földedről, rokonságod közül és atyád házából s menj arra a földre, amelyet majd mutatok neked. És nagy nemzetté teszek és megáldalak, s nagygyá teszem neved és áldott leszel, – megáldom azokat, akik áldanak téged, s megátkozom azokat, kik átkoznak téged s benned nyer áldást a föld minden nemzetsége. Elindult tehát Ábrám, ahogy az Úr megparancsolta neki.”*

Ábrahámnak, az Isten népe atyjának meghívását beszéli el az olvasmány. Isten hívását csak hittel követheti Ábrám; el kell hagynia a biztos jót és életét Isten szavára kell alapoznia. Azt sem tudja, hova megy, nincs is más biztosítéka, hogy érdemes ezt megtennie, mint Istenének ígérete. Lényegében három ígéretet kap Istentől: földet kap, népes utódot és a Messiás ősatya lesz. Ábrám ment: földjéről – emberi megítélés szerint – idegenbe, – Isten ígérete szerint saját földjére. Családjá köréből, rokonsága közül emberi megítélés szerint a pusztulásba, viszont Isten ígérete szerint a nagy néppé válás felé. A látszat és az emberi megfontolás nem támasztotta alá Isten ígéretének hitelét.

II. OLVASMÁNY (2 Tim 1,8b-10): *„Kedvesem, vállald az evangéliumért a szenvedéseket velem együtt, bízva az Isten erejében, aki megváltott és a szent hivatásra meghívott minket. Nem tetteink alapján, hanem saját elhatározásából s kegyelméből, melyet Krisztus Jézusban örök idők óta nekünk ajándékozott, s amely most nyilvánvaló is lett üdvözítőnk, Jézus Krisztus megjelenésével. Ő legyőzte a halált s felragyogtatta előttünk az életet és a halhatatlanságot az evangéliummal.”*

Amint Ábrahámot meghívta Isten, úgy hív minket is érdemeinket megelőzve, örök üdvözítő terve alapján. Jézus Krisztusban, szenvedésében és halálában vált elsősorban nyilvánvalóvá az Atya örök terve. Aki hittel fogadja Krisztust, az elnyeri az életet és halhatatlanságot, melyet ő ragyogtat fel előttünk húsvét fényében. Ennek elnyeréséért vállalnunk kell a szenvedéseket: Timóteus Pállal, ill. Krisztussal együtt vállalja az evangéliumért a szenvedéseket, hiszen Isten ereje mellette áll. A nekünk szóló isteni hívás még több áldozatot kíván tőlünk, mint amennyit Ábrahámotól kívánt Isten szavának követése, mert életünk feláldozására is késznek kell lennünk, de az ígért jutalom is nagyobb.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 17,1-9): *„Az időben Jézus maga mellé vette Pétert, Jakabot és testvérét, Jánost, s felvitte őket külön egy magas hegyre. Ott elváltozott előttük, arca fénylett, mint a nap, ruhája pedig fehér lett, mint a fény. Azután megjelent nekik Mózes meg Illés és beszélgettek vele. Ekkor megszólalt Péter s e szavakkal fordult Jézushoz: 'Uram, jó nekünk itt lennünk. Ha akarod, építek ide három sátrat, neked egyet, Mózesnek egyet és Illésnek egyet.' Míg beszélt, fényes felhő borult rájuk, és hang jött a felhőből: 'Ez az én szeretett fiam, kiben nekem kedvem telt, őt hallgassátok.' Amikor a tanítványok ezt hallották, arcra borultak s igen megrémültek. Jézus hozzájuk lépett, megérintette őket és mondta: 'Keljetek fel, ne féljetek.' Felemelték szemüket, senkit sem láttak, csak Jézust egyedül.”*

A három kiválasztott tanítvány előtt Jézus felragyogtatja dicsőségének előlegzett fényét. Mózes és Illés jelennek meg mellette és Lukács szerint a rá váró szenvedésről beszélnek vele. (Lk 9,31) Mózes által adta Isten a törvényt, mely előkészítette az embereket a Messiás fogadására, Illés pedig úgy szerepelt, mint akinek visszatérte megelőzi és előkészíti a Messiás fellépését. Péter – amint természetének ismeretében várható is – megszólalt és bár terve irreális, mégsem haszontalan a beszéde: ha már Jézus földi, korlátozott megdicsőülése is ilyen gyönyörűséggel töltötte el az apostolokat, hogy szerették volna megállítani az időt, milyen lesz az örök boldogság?!

A napot természetes felhő takarja el, a homályban feltűnik egy fényes felhő, mely mindig Isten jelenlétét jelképezi. A felhőből Isten szózata hallatszik, mely a Jordán melletti szózatnak kibővítése: Őt hallgassátok! Még nem jött el az örvendezés, gyönyörködés ideje. A Jézuson bemutatott végső állapotig még sokat kell szenvedni. Jézusra kell hallgatnia annak, aki vele együtt meg akar dicsőülni is.

Az evangéliumban tehát némi ízelítőt kapunk abból, amire végső soron hív bennünket Isten. Életünkben is vannak ilyen lelkesítő élmények, amikor szinte a menny előízét érezzük. A döntő azonban az, hogy Krisztusra, ill. az egyházra hallgassunk. Ennek tudatában mondom ma a Hiszekegyet.

B)

I. OLVASMÁNY (1 Móz 22,1-2.9a.10-13.15-18): „*Ama napokban próbára tette az Isten Ábrahámot. Mondta ugyanis neki: Ábrahám, Ábrahám! Ő azt felelé: Itt vagyok. Mondá neki az Isten: Vedd egyszülött fiadat, kit szeretsz, Izsákot s menj el a Gondoskodás földjére s áldozd fel ott egészen eléggő áldozatul az egyik hegyen, amelyet majd mutatok néked.*

Eljutottak arra a helyre, amelyet az Isten mutatott neki. Azzal kinyújtotta kezét s megfogta a kardot, hogy levágja fiát. De íme kiáltott az Úr angyala a mennyből, mondván: Ábrahám, Ábrahám. Ő azt felelé: Itt vagyok. Mondta erre néki: Ne nyúljon kezed a gyermekhez s mit se csinálj neki: most már tudom, hogy féled az Istent s kedvemért egyszülött fiadnak sem kedveztél.

Felemelte erre Ábrahám a szemét s meglátott maga mögött egy kost, mely szarvával megakadt a bozótban; elhozta és azt áldozta fel egészen eléggő áldozatul a fia helyett. Erre ismét szólította az Úr angyala Ábrahámot a mennyből, mondván: Önmagamra esküszöm, – mondja az Úr, – hogy mivel ezt megtetted s kedvemért egyszülött fiadnak sem kedveztél, megáldalak s megsokasítom ivadéodat, mint az ég csillagait s mint a tengerpart fövenyét: ivadékok fogja bírni ellenségeinek kapuit s ivadékokban nyer áldást a föld minden nemzete, mivel engedelmeskedtél szavamnak.”

A súlyos próba, mely elé Isten Ábrahámot állította, nemcsak engedelmességét és istenszeretetét, hanem hitét is próbára tette. Ha ugyanis Izsák meghal, hogyan lesz népes Ábrahám ivadéka és hogyan származik tőle a Messiás? A Zsidókhöz írt levélben ezt olvassuk: „Ábrahám hittel áldozta föl Izsákot, amikor az Isten próbára tette. Készen volt rá, hogy föláldozza Egyszülöttét, ő, aki ígéretképpen kapta és hallotta: „Izsák által lesznek utódaid.” Biztosra vette, hogy az Isten képes a halottakat is feltámasztani. Ezért vissza is kapta mintegy előképül.” (11,17-19)

II. OLVASMÁNY (Róm 8,31b-34): „*Testvéreim, ha Isten velünk, ki ellenünk? Aki saját Fiát nem kímélte, hanem mindnyájunkért áldozatul adta, hogyanne ajándékozna nekünk vele együtt mindent? Ki emel vádat Isten választottai ellen? Isten, aki a megigazulást adta? Ki ítél el? Krisztus Jézus, aki meghalt, sőt föl is támadt és az Isten jobbján közbenjár értünk?”*

Amit Isten Ábrahámtól nem fogadott el, azt ő maga megtette: saját Fiának sem kegyelmezett. Ezért teljes a bizalmunk, mert aki ezt megtette értünk, üdvösségünkért, az mindent megad, ami szükséges az üdvösség elnyerésére. Krisztus nemcsak meghalt értünk, hanem fel is támadt, ezzel bizonyítva, hogy eredményes volt megváltói tevékenysége, az Atya jobbján ül és minket is fel akar vinni országába és most is szüntelenül közbenjár értünk. Egészen természetes tehát, hogy a bizalom tölti el szívünket. A kicsinyes aggodás sértés Istennel szemben, aki ilyen tékozló szeretettel ölelt magához bennünket.

AZ EVANGÉLIUM (Mk 9,1-9): *„Az időben Jézus maga mellé vette Pétert, Jakabot és Jánost, s csak velük felment egy magas hegyre. Ott átváltozott előttük. Ruhája olyan ragyogó fehér lett, hogy a földön ványoló sem képes így ruhát kifehéríteni. Egyszerre Illés meg Mózes megjelent nekik és beszélgettek Jézussal. Péter ezzel fordult oda Jézushoz: 'Mester! Olyan jó itt lenni. Hadd verjünk három sátrat: Egyet neked, egyet Mózesnek és egyet Illésnek.' Nem is gondolt rá, mit mond, annyira meg volt ijedve. Ekkor felhő ereszkedett le s árnyéka rájuk vetődött. A felhőből szózat hallatszott: 'Ez az én szeretett Fiam, rá hallgassatok.' Mire körülnéztek, senkit sem láttak a közelükben, csak Jézust. A hegyről lejövet megparancsolta nekik, hogy senkinek ne mondják el, mit láttak, amíg az Emberfia a halálból fel nem támad.”*

Vö. A) év.

Ábrahám még nem tapasztalta, milyen áldozatosan szeret az Isten. Előlegezte a bizalmat. Nekünk már kinyilvánult Jézus halálában Isten szeretetének magassága és mélysége. Tőlünk viszonzást vár. A szentmise megjeleníti Jézus áldozatát, megerősíti bizalmunkat, hiszen átéljük Isten szeretetét – de egyben megadja a lehetőséget is, hogy Jézussal egyesülve áldozatos szeretetben átadjuk magunkat a mennyei Atyának. Urunk színeváltozása szemünk elé állítja a jövődó dicsőséget. Az oltáriszentség, a szentáldozás jövődó megdicsőülésünk záloga. Jézus újból és újból nekünk adja magát és így rásegít, hogy mi is neki, és rajta keresztül a mennyei Atyának adhassuk magunkat.

C)

I. OLVASMÁNY (1 Móz 15,5-12.17-18): *„Ama napokban kivezette az Úr Ábrahámot a szabadba és azt mondta neki: Nézz fel az égre s számláld meg a csillagokat, ha tudod. És azt mondta neki: Épp így lesz az ivadékod. Hitt Ábrám az Úrnak s ez igazságul tudaték be neki.*

Mondta erre az Úr neki: Én vagyok az Úr, ki kihoztalak Kaldeus-Urból, hogy neked adjam ezt a földet birtokul. Ám ő azt mondta: Uram Isten, miről tudhatnám meg, hogy birtokom lesz? Felelvén erre az Úr, azt mondta: Hozz nekem egy háromszendős üszőt, egy háromszendős kecskét s egy háromszendős kost, továbbá egy gerlét meg egy galambot. Erre ő elhozta mindezeket s közepén kettévágta őket s lerakta a két darabot egymás ellenébe; a madarakat azonban nem vágta ketté. És ragadozó madarak szálltak a húsokra, de Ábrám elűzte őket. Mikor aztán a nap leszállóban volt, mély álom fogta el Ábrámot s nagy rettegés és sötétség szállt reá. Mikor pedig a nap lenyugodott, sűrű sötétség lett s megjelent egy füstölgő kemence meg egy tüzes fáklya s átvonult ama húsdarabok között. Ezen a napon kötött az Úr szövetséget Ábrámmal, mondván: Ivadékodnak adom majd e földet, Egyiptom folyójától egész a nagy folyóig, az Eufráteszig.”

Isten szerződéssel kötelezi magát arra, hogy ezt a földet Ábrahámnak adja. Szokás volt az, hogy a szerződő felek véres utcát formáltak feláldozott állatok tetemeiből és áthaladtak közöttük azt fejezve ki ezzel: így járjak, ha a szerződést meg nem tartom. Istent Ábrahám extatikus álmában füstölgő kemence és tüzes fáklya jelképezi, amik lényegében azonosak a későbbi, a pusztában szereplő tüzes felhőoszloppal.

II. OLVASMÁNY (Fil 3,17-4,1 ill. 3,20-4,1): „*Testvérek, kövessétek a példámat mindnyájan. Nézzétek azokat, akik úgy élnek, ahogy példámon látjátok. Hiszen – mint már többször mondtam, most pedig könnyezve mondom – sokan úgy élnek, mint Krisztus keresztyének ellenségei. Végük a pusztulás, isteniük a hasuk, azzal dicsekszenek, ami gyalázatukra válik, s eszüket a földi dolgokon járatták. A mi hazánk azonban a mennyben van. Onnan várjuk az Üdvözítőt is, Urunkat, Jézus Krisztust. Ő azzal az erővel, amellyel mindent hatalma alá vethet, átalakítja gyarló testünket és hasonlóvá teszi megdicsőült testéhez. Ezért szívből szeretett testvéreim, örömöm és koronám: így álljatok helyt az Úrban, szeretteim.*”

Fájdalommal látja az apostol, hogy a keresztyének között is vannak olyanok, akik életmódjuk szerint Krisztus keresztyének ellenségei. Megfeledeknek az égi hazáról, sajnálják az érte járó áldozatot, pedig féllábunkkal már a mennyországban vagyunk: Krisztus testében már végbement a megdicsőülés – aminek elővételezése volt a színeváltozás – és mi annyira hozzátartozunk, hogy megdicsőülését saját megdicsőülésünk kezdetének tekinthetjük.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 9,28b-36): „*Az időben Jézus kiválasztotta Pétert, Jánost és Jakabot és fölment velük a hegyre imádkozni. Míg imádkozott, teljesen átváltozott, ruhája fehér lett és ragyogó. Egyszerre csak két férfi beszélgetett vele: Mózes és Illés. Megdicsőülten jelentek meg és a haláláról beszélgettek, amelyet Jeruzsálemben kell majd elszenvednie. Pétert és társait elnyomta az álom. Felébredvén, látták, dicsőségét és mellette a két férfit. Mikor ezek menni készültek, Péter így szólt Jézushoz: 'Mester, jó itt lenni! Hadd csináljunk három sátrat, neked egyet, Mózesnek egyet és Illésnek egyet.' Nem tudta, hogy mit beszél. Közben felhő támadt és elborította őket. Félték, amikor a felhőbe jutottak. A felhőből szót hallatszott: 'Ez az én választott Fiam, őt hallgassátok.' Mire a szót elhangzott, Jézus ismét egyedül volt. Hallgattak és senkinek sem árultak el semmit abból, amit láttak.*”

Vö. A) év.

Lukács azt is megírja, hogy Jézus a Jeruzsálemben rá váró szenvedésről beszélt Mózesrel és Illéssel, és így – legalább közvetve – rámutat a szenvedés és megdicsőülés összefüggésére. Egyébként is a szenvedés témájában szakértő mindkettő: Mózes az Ap.csel. úgy jellemzi, mint meg nem értett, visszautasított szolgáját az Istennek (7,17-44), Illés is arról panaszkodott az Úrnak, hogy életére törnek. (1 Kir 19,10) Megjelenésük azért is érthető, mert mindkettőt úgy tartották számon, mint akiket az égbe ragadott az Úr. A naimi ifjú feltámasztása az Illéssel, a kenyérszaporítás a Mózesrel való párhuzamot már amúgyis előkészítette.

A felhőből hallatszó szót világosabban utal Jézus messiási voltára, mint a másik két szinoptikusnál olvasható „szeretett fiam.” Izaiás (42,1) a kiválasztott fiúról jövendöl. „Őt hallgassátok” – utalás Mózes jövendölésére az eljövendő prófétáról: „Prófétát támaszt neked az Úr, a te Istened a saját nemzetségedből s a te testvéreid közül, úgy, mint engem: arra hallgass.” (5 Móz 18,15; 1. még 18)

Péter lelkesülésében meggondolatlan javaslatot tesz, de talán jól tapint rá mégis a dolog lényegére; lehetséges, hogy nem csupán tartóztatni akarja a gyönyörű pillanatot, hanem megsejti, hogy Isten nyilvánult itt ki, tehát sátrat kell építeni, amint ősei építettek a pusztában.

Per crucem ad lucem –, ezt hirdeti ma a liturgia. Erre figyelmeztetnek a szentségek is, főleg a keresztség és az oltáriszentség. Mindkettő Krisztus halálában is részesít bennünket, hogy feltámasztásának és dicsőségének is részeseivé tehesse. Mózes és Illés arról beszéltek Jézussal, milyen szenvedések várnak rá Jeruzsálemben. Beszélgessek én is Jézussal szenvedéseimről – a jelenlegiekről és azokról, melyektől félek – de a Táborhegy fényében.

II. Teológia

Múzsád zengi, hogy Isten mint könyörült meg a népen.

Költészet, hogy a nép csak könyörölnivaló?

Nagybőjt az alázatnak és bűnbánatnak ideje. Schillernek ez az epigrammája azonban óvatosságra int a megalázkodást illetően (Schiller: Magasztos téma). Prédikációkban és imádságokban sokszor megtalálhatjuk ezt a „magasztos témát”. Isten nagyságát úgy gondoljuk leginkább kiemelhetőnek, ha a magunk alacsonyságát hangoztatjuk. Vajon ezt várja-e tőlünk Isten?

A helytelen megalázkodás

Az az alázat, amely Istent a mi ócsárlásunkkal akarja dicsőíteni, nagyon kétes értékű dicséret. Szinte észrevétlenül átvezet az istendicséretből a káromlásba. Ha a gondolkodó ember ilyent hall prédikációban, vagy istentiszteleten: „Te vagy, Urunk, a végtelen fölség, mi pedig a te gyarló, bűnös teremtményeid”, – akkor felszisszen és ingerülten kérdi: Miért nem teremtett minket különbnek az Isten? Mi örömét találja abban, hogy Ő megjátssza a nagyot, míg minket törpének alkotott?

De nemcsak a gondolkodó (mi esetleg úgy gondoljuk: cinikus) embert bosszantják ezek a megfogalmazások, hanem Istent magát is. Isten ugyanis az embert saját képére és hasonlatosságára teremtette. Isten az emberért Fiát is elküldte, és Krisztus mindenben hasonló lett hozzánk a bűnt kivéve. Istent gyalázzuk tehát akkor, amikor teremtményeit ócsároljuk.

Az ilyen szólások, lealázkodó imádságok különben sem igazi élményből, őszinte szívből fakadnak. Az ilyen imádságok nem azt fejezik ki, amit valójában érzünk. Nem a rajongó odaadás diktálja őket, mint inkább a hízélgés, a „tudom én, mi kell magának” mentalitása. Azt hisszük, Isten éppúgy örömét leli a hízélgő kifejezésekben, mint mi emberek. Gabriel Marcel, a kiváló katolikus bölcselelő írta le még jóval a zsinat előtt ezeket a sorokat, melyek akár Asszisi szt. Ferenc lelkéből is fakadhattak volna. „Az az én legbenső és rendíthetetlen meggyőződésöm – mégha eretnek gondolat is, ami annál rosszabb az igazhívők számára, – hogy Isten, bármit mondjanak is a lelki vezetők, egyáltalán nem akarja, hogy Őt teremtményeivel szemben szeressük, hanem pont általuk és belőlük akar megdicsőülni. Ezért olyan elviselhetetlen számomra sok lelki olvasmány. Az az Isten, aki magát szembeállítja teremtményeivel, és a saját alkotására irigy, az előttem nem más, mint bálvány. Felszabadulást jelent számomra, hogy ezt egyszer megírhattam. És most, amíg nem kaptam még figyelmeztetést, kijelentem, hogy ha később valami ezzel ellenkezőt állítanék, azt nem őszintén teszem.”

Az ember kicsisége és nagysága

Nem szabad tehát a nyomorék ember torzult öntudatával kérkedni elesettséggünkkel. Más kérdés azonban, és ezt feltétlenül tisztázni kell: valóban kicsik vagy nagyok vagyunk-e?

A kicsiség és nagyság relatív fogalmak. Egy hangyához képest a veréb is óriás. Hogy mi emberek kicsik vagyunk-e vagy nagyok, az attól függ, hogy mivel hasonlítjuk magunkat össze. Ha nálunk hatalmasabbal hasonlítjuk össze magunkat, természetes, hogy törpéknek tűnünk. Isten azonban nem összehasonlítási alap! Ő kívül áll a teremtett létezők körén. Nem mondhatjuk azt, hogy Istenhez képest kicsik vagyunk. Ez éppoly ostobaság, mintha azt mondanánk, hogy Petőfi a Mátrához képest kicsi. Ahogy nem mérhető össze a művészi nagyság a kiterjedésbeli nagysággal, ugyanúgy nem mérhető össze a Teremtő teremtményeivel. Mégcsak azt sem mondhatjuk, hogy Isten szemében kicsik vagyunk. Az

ismerettárgy ugyanis a megismerőben a megismerő létmódja szerint létezik; így a mi létünk az isteni tudatban jelentősebb, mint embertársaink szemében.

Igaz ugyan, hogy a Szentírásban rengetegszer szerepel az ember kicsisége, akár tényként, akár követelményként, hogy ti. legyünk alázatosak. Ezek a textusok azonban majdnem mindig összefonódnak a bekövetkezendő nagyság ígéretével. „Aki magát megalázza, felmagasztaltatik.” Nemcsak alázatról van szó a Szentírásban, hanem felmagasztalásról is. Ha ezt a kettőt összevetjük, akkor derül fény a mi kicsiségünkre. Nem Isten előtt vagyunk kicsik, hanem Istentől kapott feladatunk előtt. Közöséges emberi feladatainkhoz képest kellően megtermettek vagyunk, de Isten tovább akarja lendíteni az embert, fel akarja emelni egy magasabb szintre. Az ember kicsinek érzi magát Istentől kapott rendeltetése, mondhatjuk így: új, Istentől akart önmaga előtt. Persze fordítva is fogalmazhatunk: az ember önmaga fölé nőhet, óriássá válhat Isten tervei szerint.

Dinamikus egzisztencia

A kicsiség (és nagyság) dinamikus fogalom. Nem a tényállást rögzíti, hanem egy feszültségnek a regisztrálása. A kicsiség érzete Isten kihívása: ember, légy nagyobb! S mihelyt megszűnik a kicsiség élménye, vagy mihelyt az ember tudatosan – gögből vagy kifáradásból – feladja, megszűnik az előrehaladás is. Az ember szeretné magát nagynak érezni, szeretne önelégülten hátratekinteni, babérain megpihenni, de ez a gesztus azt jelenti, hogy az ember beletörődött kicsiségébe, hogy már jól érzi magát benne. És itt tulajdonképpen nem is csak arról van szó, hogy az ember megelégszik egy közbenső állapottal, hanem arról, hogy megreked egy nem neki való fokon. Egy 4-5 éves gyerek bájos jelenség, de egy 50 éves gyerek már torzszülött! Egy aggastyán, aki úgy viselkedik, mint egy kamasz, beteges tünet! Mindenkinek el kell érnie saját mértékét. A kicsiség élménye végig kísér életünkön, mert a kibontakozás útja határtalan. Ez az élmény a haláltusában ijesztően nagyra nő, mert a végtelenbe, a beteljesülésbe kell kaput nyitnia.

Nem szabad azonban úgy felfogni ezt a lendületet, mintha Isten hajszolná az embert, s mintha az volna az ideális keresztény, aki fogcsikorgatva, összeszorított ököllel küzdené végig életét. Az Isten nem munkaadó, nem felügyelő, hanem Atyánk, aki velünk együtt munkálkodik a mi „felnőtté válásunkon”. Az Istentől kapott feladat nem a számonkérés és rettegés gondolatát hozza magával, hanem Istennel való kapcsolatunkat. Az alázatnak, a küzdesnek át kell csapni a reménybe.

Optimista aszkézis

Nagybőjt az aszkézisnek is ideje. Teilhard de Chardin szépen foglalja össze a fentieket és válaszolja fel az örömteli aszkézis útját: „Tömjén nélkül nincs tömjénfüst. Fömláldozott nélkül nincsen áldozat. Hogyan adhatná magát az ember Istennek, ha sajátmaga nem léteznék? Ha üres volna keze, akkor elszakadása révén milyen tulajdonát szublimálhatná, milyen értékét emelhetné föl magasabb fokra? – Ez a józan észre támaszkodó megfigyelés segít elvben megoldani ezt az elég rosszul, de sokszor fölvetett kérdést: Mi jobb a keresztény számára: a tett, avagy pedig a szenvedőleges magatartás? Az Élet – vagy a halál? A növekedés – vagy a csökkenés? A kifejlődés – avagy a visszahúzódás? A birtoklás – vagy a lemondás? – Az általános válasz így hangzik: Miért kellene szétválasztani és egymással szembeállítani ugyanannak az erőfeszítésnek két természetes fázisát? Legfőbb kötelességtek és vágyatok: Istennel egyesülve legyetek! Tehát fejlesszétek ki magatokat, vegyétek hatalmatokba a Világot, hogy legyetek. Ezután pedig mondjatok le önmagatokról, fogadjátok el a leépülést – azért, hogy másé legyetek! Íme, a keresztény aszkézisnek kettős, de egyetlen szabálya.” (Benne élünk. 76-77. o.)

Az idézett szöveg nemcsak összefoglalás, hanem továbblépés is. Rámutat arra, hogy a fejlődés nemcsak aktív lehet, hanem elfogadást is jelenthet. Isten nem akarja, hogy az ember öregkorában is lázas tevékenységben éljen, hanem hogy mindig nyitott legyen feladatai felé.

III. Homília vázlatok

A)

1. *Ábrahám pátriárka*

Isten örök és legnagyobb terve az emberrel: A Fiú megtestesülése, földreszállása, hogy életáldozatával kiérdemelje nekünk Isten Szentlelkét, aki igazzá tesz a kegyelem által, és így alkalmassá Isten országára. Szent Fiának megtestesülését Atyánk századokon át készítette elő. Ennek az előkészítésnek volt első lépése Ábrahám kiválasztása.

A Messiás eljövételének előkészítése lényegében egy nép megalkotása volt. Az akkori pogány, bálványimádó tengerben egy népet akart magának az Úr, amely az övé, amelyet ő maga oktat és nevel, hogy alkalmassá váljék Fia fogadására. Ennek az Isten népének szent magjául választotta ki az Úr Ábrahámot. Megparancsolta neki, hogy menjen ki rokonsága köréből, telepedjék le Kánaán földjén, mert ezt a földet neki adja, hogy ott legyen Isten népének lakóhelye. Megígérte Ábrahámnak, hogy népet támaszt utódaiból, ő maga fog vigyázni erre a népre, és hogy ez a nép áldás lesz a földkerekség minden nemzetének, mert belőle születik a világ Megváltója.

Ez volt Ábrahámnak és népének hivatása, mely lejárt a nagy ígélet teljesedésével, midőn eljött az Eljövendő. Isten nem dobta el népét, mikor már nem volt szüksége rá. Maga a nép nem akarta vállalni a további nagy feladatot, hogy drága Kincsét, aki belőle született, átadja minden népnek. A Megváltót csak maguknak akarták volna, és földi elképzelések beteljesítését várták tőle. Mivel Jézus nem akart csak egy népé és csak földi céloké lenni, népe elvetette, keresztre vitte.

Kár, hogy Ábrahám népe nem értette meg, amit pedig már az Ősatyának megmondott az Úr: „Benned nyer áldást a föld minden nemzetsége.” Ha minden nép áldása lesz, akkor nem lehet egyetlen nép felmagasztalója a többi ellenében.

Magunk részére a tanulság: Elveszett Isten számára, aki a maga gondolatait akarja ráerőszakolni az Úrra. Csak Isten gondolatai üdvözítenek.

2. *„Szent hivatásra meghívott minket” (2 Tim. 1,9)*

Mind a három olvasmányban meghívottokról van szó: Ábrahám, Pál apostol, Timóteus, a színeváltozás tanúi. Mivel mi valamennyien, akik Isten népéhez tartozunk, meghívottak vagyunk, próbáljuk kiolvasni a Szentírás e részleteiből, mit kíván választottjaitól az Úr.

Ábrahámnak ezt parancsolta: „Eredj ki földedről, rokonságod közül és atyád házából.” Nem szabad átvennünk a „világ” stílusát, környezetünk földies gondolkodásmódját, életfelfogását. Mi is ezen a földön élünk, dolgozunk, de bizonyos értelemben már az ígélet Földjén vagyunk, gondolatainkat, tetteinket Isten országa törvényeihez igazítjuk. Aki nem „gyűlöli” apját, anyját Jézusért, az nem lehet méltó hozzá.

Pál Timóteusnak: „Vállald az evangéliumért a szenvedéseket velem együtt.” Az evangélium által az élet és halhatatlanság ragyogott fel nekünk, tehát a legnagyobb, amit ember kívánhat. A vallásosság nem a kényelmes élet biztosítója, hanem a szenvedések, a kereszt vállalása az evangéliumért.

Mindehhez erő kell, kegyelem, kegyelemben fogant élmények. A mi lelkünkben is felragyog időnkint a táborhegyi Jézus fényessége, lenyűgöző édessége. Buzgó imával,

szentséglátogatásokkal, az istentiszteletbe való intenzív bekapcsolódással, elmélkedéssel adjunk alkalmat Urunknak, hogy erősítő, lenyűgöző, édes kegyelmeiben részesítsen bennünket.

Közös szent hivatásunk Isten országának építése. Adjuk oda magunkat ehhez az Úrnak olyan lélekkel, mint nagy Példaképeink!

3. Isten szép

A világ tele van szépséggel. A mai evangélium azt mondja: Van a világ szépségeinél valami végtelenül szebb, maga az Isten. Ő nem is lehet más, csak végtelenül szép, ha ennyi szépet alkotott. Igaz, hogy emberi alkotásoknál nem lehet a mű szépségéből az alkotó szépségére következtetni, de Istennél igen. A művész ugyanis azért tud szépet alkotni, mert már látott szépet. Isten a teremtéskor csak egyetlen modellt után alkothatott, és ez ő maga. A teremtés előtt ugyanis nem volt semmi, rajta kívül. Így a világ szépségei egyenként és összességükben csillámlásai Isten végtelen szépségének.

Isten elrejtje előlünk szépségét, hiszen megpillantani, az már a mennyország lenne. A táborhegyi jelenésben sem Isten végtelen szépségét látta a három apostol, de mégis többet, mint amennyit Isten szépségéből a teremtett világ elárul.

Boldog, aki észreveszi és élvezi a világ szépségeit. Ezerszer boldogabb, aki vágyva vágyik megpillantani Isten végtelen szépségét, mert az maga a véget nem érő, számunkra most még elképzelhetetlen boldogság lesz. Azért testvérünk a halál, mert első lépése ennek a boldogító látásnak. Kisgyermek a színházban gyönyörködve nézte a vasfüggöny színes hirdetéseit. Sírt, amikor felhúzták a függönyt. Nem tudta, hogy a színpadon sokkal szebbet fog látni. Hasonló a halál: Szebb hazába vezet.

Jézus célja a táborhegyi látomással az volt, hogy megerősítse a három tanítványt a szenvedés idejére. Mi is próbáljunk szenvedés, kísértés idején az Örök Szépségre gondolni, aki vár bennünket, ha minden körülmények között hűségesek maradunk.

4. Szereted a szépet?

Az apostolok mindig tudták, hogy Isten végtelenül hatalmas, erős, fenséges, igazságos. Tábor hegyén megtudták azt is, hogy kimondhatatlanul szép. És megértették azt is, hogy szépségét élvezni lenyűgözően boldogító. Pedig a Végtelen Szépséget magát nem is látták, csak annak elfátyolozott sejtelmét.

Boldog, aki szereti és élvezni tudja a földi szépséget: a táj, a ruha, a lakás, az épületek, a művészi alkotások, az emberi test, a muzsika szépségét. A mennybe csak az mehet be, aki élvezni tudja a mennyei szépséget, másnak nem is lenne érdemes. Vannak, akik vakok a földi szépségek iránt. Vannak, akik a mennyeit sem tudnák élvezni. Az előbbi nagy, az utóbbi tragikus veszteség.

Én tudnám élvezni a menny szépségeit? Megsejtem a választ, ha felelek magamnak erre: Tudom-e élvezni azokat a szépségeket, amelyek természeti és művészi szépségeknél sajátosabban visszfényei a mennyei szépségnek? Tehát a békés családi élet, a hűség, a becsület, a lelki tisztaság, nemesség, a jószívűség, az önfegyelem, a szelídség, a megbocsátás stb. szépségét. Boldog, aki ezeket szépnek, örömforrásnak látja, vágyik rájuk. Szerencsétlen, aki nem ezeket, hanem éppen ezek ellenkezőjét tartja szépnek, kívánatosnak, aki lenézi a jószívűséget stb. Aki abban gyönyörködik, az után vágyik, ami piszok és ocsmányság Isten szemében.

Boldog, aki a szépet keresi és látja meg embertársai életében, jellemében. Szerencsétlen, aki a piszokban szeret turkálni, az ocsmányságon csámcsog, aki másokban a csúnyát látja meg. Minden ember jellemében van szép és csúnya. Tőlem függ, melyiket keresem,

melyiknél időzöm. Ezen lemérhetem, a mennyre vagyok-e hangolva, vagy a gyehennára (= szemétlerakóhely).

Aki a mennybe akar jutni, szeresse a szépet az életben, az emberekben. Azt a szépséget, mely Istent tükrözi. És valósítsa meg a szépet egyéni és közösségi életében. Ne rontsa el veszekedésekkel, irigykedéssel, gyűlölködéssel, kapzsisággal, szeretetlenséggel, önzéssel, tisztátalansággal, kéjsóvársággal, becstelenséggel.

Isten a Végtelen Szépség, a menny az ő boldogító élvezete. Így a mennybe csak az juthat, akinek szeme, szíve, érdeklődése, egész élete a szépre van beállítva, és aki önmagában is legyőzte a mocskot, az erkölcsi szépséget valósította meg életében.

B)

1. Isten nem változik

Ábrahám juthatott volna arra a gondolatra, hogy Isten nem következetes. Hiszen az Úr megígérte, hogy nagy népet támaszt utódaiból, most pedig nehezen, csodával született fiát akarja vele feláldoztatni. De Ábrahám bízott Istenben, bízott abban, hogy nem változtatja meg szavát.

Isten nemcsak szavához marad hű, de nem változik ő maga sem. Ezért igaz Sík Sándor versének címe: Az Isten fiatal. Nem fejlődik és nem öregszik. Isten mindig és változatlanul maga a végtelen Teljesség, Tökéletesség. Bármilyen változása Istennek azt jelentené, hogy vagy eddig nem volt tökéletesen teljes, vagy veszít teljességéből.

Sok minden következik ebből. Így pl. az, hogy semmit sem adhatok neki, semmit el nem vehetek tőle, őt boldogabbá vagy boldogtalanná nem tehetem. Amit kér vagy követel tőlünk, azt nem a maga „javára” kéri, hanem miértünk. Mi leszünk gazdagabbak, boldogabbak az által, amit neki adunk, amit kedvéért teszünk. Így Ábrahámnak volt jó, hogy hajlandónak mutatkozott a nagy áldozatra. Ő maga vált ezáltal olyanná, aki képes a nagyon nagy boldogságra.

Isten tehát nem tartozik köszönettel, hálával nekem, bármilyen vallásos vagyok és bármit teszek Isten ügyéért. Haszontalan szolgáló maradok. Valóban „haszontalan”, mert mi „hasznót” hajthatnák az Úrnak?

Ha vétkezem, ha gonosz vagyok, nem Istennek ártok, csak magamnak. Hozzá nem ér fel semmiféle káromkodás, istengyalázás, ökölrázás.

Isten szavára lehet építeni. Nem vesz vissza egy vesszőcskét sem evangéliumából. Csalódni benne nem lehet.

Minden megváltozhat bennem és körülöttem. Megváltozhatnak körülményeim, anyagi helyzetem, egészségem, megváltozhatik irányomban mások szíve, magatartása. Egy valaki nem változik: Isten. Változatlanul szeret, változatlanul vár, hogy örökre magához öleljen.

Sokszor beleszédül az ember, úgy dobálja a sors. Tengeri betegségben szenvedőknek ajánlják, nézzék mindig a messze látóhatárt, ahol ég és föld találkozik, mert ott nincs mozgás. Az élet viharos hullámvázában Istenre kell gondolnom, reá figyelnem, hozzá kell ragaszkodnom.

2. Szeretet és hit

A főparancs a szeretet. Ábrahám egészen hősies módon bizonyította szeretetét. Észre kell vennünk, hogy ennek a hősies szeretetnek alapja a feltétlen hit volt. Gondolkodjunk el azon, hogy hit nélkül lehetetlen is helyesen szeretni Istent. Mert:

Nem a valóságos Istent szeretem, ha nem hiszek Jézusban, hanem a magam elképzelése szerintit. Ha valakit nem ismerek, vagy félreismerek, azt nem tudom a valóságnak megfelelően szeretni.

Aki nem hisz, nem tudja, milyen szeretetet kíván Isten. Nem tudja azt sem, miben kell ennek a szeretetnek kifejezésre jutnia.

Isten nem pusztán emberi, embertől telő szeretetet kíván, hanem isteni fokú szeretetet, természetfelettit. Ez nem lehetséges másképp, csak ha a Szentlélek szeret bennem és általam, ha be vagyok kapcsolva az isteni élet, a kegyelem áramkörébe. Ennek pedig alapfeltétele a hit.

Az embereket sem szerethetem helyesen hit nélkül. Mert:

Nem tudom hit nélkül, mit kíván a teljes emberszeretet, hiszen csak a saját vélekedésemre, a közvéleményre, emberi okoskodásokra vagyok utalva.

Szeretemben hit nélkül nincs meg az üdvösségkívánás, pedig egész szeretetem más lesz, ha elsősorban üdvét kívánom azoknak, akiket szeretek.

Nem pusztán emberi szeretetet kíván tőlünk Isten az embertársak iránt. Sőt, tulajdonképpen az emberek is emberfeletti szeretetet várnak tőlünk. Tehát emberszeretetemnek is be kell kapcsolódnia a szentháromsági szeretet áramkörébe. Jézus Lelke kell szeressen bennem, általam. Az embereket sem nézhetem és szerethetem úgy, mint pusztán embereket, hanem Jézust kell látnom bennük. Vagyis bennem, emberszeretetem által is, Isten akarja szeretni Istent, az Atya és Fiú egymást a Szentlélekben. Hit nélkül ezt nemcsak tenni, de még felfogni sem tudom.

Imádkoznunk kell, hogy a hitben megértsük a természetfeletti szeretet titkát.

3. Jézus áldozata

Isten nemcsak azért kívánta Ábrahámotól Izsák feláldozását, hogy valami nagyon nagyot kívánjon. Jelképes volt Isten áldozati parancsa. Ábrahámot családtaggá tette az Úr azáltal, hogy a Messiás, a megtestesült Isten Fia ösatyjává tette. Méltónak akarta tehát tudni a Szentháromság családjához, mert az Istenség kebelén belül is elhatározott dolog volt a Fiú áldozata. Isten méltónak akarta Ábrahámot önmagához, aki szintén feláldozta Fiát.

Miért is volt Jézus áldozata, kereszthalála?

Azt a szakadékot, amely elválasztja a Teremtőt teremtményeitől, Isten az emberrel kapcsolatban áthidalta a kegyelem révén, mely által az ember istenivé lett. De az ember az eredeti szakadékot nemcsak visszahozta bűnével, de súlyosabbá tette, mert ez az új szakadék nemcsak a régi természetes távolsága Teremtőnek és teremtménynek, hanem sértés a visszautasított Istennel szemben, és egyben kárhozát az ember számára.

Isten és ember között a szakadékot ember nem hidalhatta át, a sértést ember el nem feledtethette, a kárhozát rémét el nem háríthatta. Isten tehette meg. És meg is cselekedte úgy, hogy az Isten Fia ember lett. A szakadékot engedetlenség okozta, tehát a halálig való engedelmség szüntethette meg. Ha Isten nem tudott olyan parancsot adni az embereknek, amelyet meg ne szegtek volna, Jézusnak viszont nem tudott olyat parancsolni, amit meg ne tett volna egészen a kínhalálig. Az ember nem akarta Istennek áldozni életét, hanem ő maga akart isten lenni. Jézus Istennek áldozta életét, ez az áldozat érte el tetőpontját a Golgotán. Jézus áldozata méltó módon megengesztelte a haragvó Atyát, és kiérdemelte számunkra a kárhozattól való megmenekülést. A Kereszt áldozata megszüntette a szakadékot, Isten végleg magához ölelt bennünket.

Nemcsak Ábrahám lett családtagja Istennek, hanem mi valamennyien. Isten gyermekei, a Fiú testvérei vagyunk, Isten Szentlelke él bennünk. Tehát nekünk is méltókká kell lennünk Istenhez. Készeknek kell mutatkoznunk a legnagyobb áldozatra is. Ennek kifejezője a

szentmise. Benne Jézus megújítja kereszttáldozatát, hogy mi is bekapcsolódhassunk abba. A misén Jézussal együtt átadjuk magunkat, mindenünket Istennek.

4. *Unalmas a menny?*

Aki a mennyet valamiféle végnélküli templomi szertartásnak gondolja, joggal fél attól, hogy unalmas lesz. Jézus szerint inkább lakodalomhoz hasonlít, vagyis bőség és vidámság. De nem szabad földi örömök végtelen sorának sem tekinteni a mennyet, mert az éppenolyan unalmassá válna. A menny tulajdonképpen örömét elképzelni sem tudjuk, még sejteni sem. Szem nem látta...

Mégis valamit megsejtet a mai evangélium. Hogy tulajdonképpen mit látott a három apostol, leírni nem tudják, csak dadogó nyelvvel mondanak valamit. Pedig nem is Istent látták, hanem csupán egy tompított sugarát annak a fénynek, amely a mennyet boldoggá teszi. Leírásuknál (hó, Nap) többet mond viselkedésük. Földreesnek, eltakarják szemüket? Péter alig tud egy-két szót kinyögni. Vagyis lenyűgözi, megrémíti őket a látvány. Túl erős élmény embernek. És mégis valami kimondhatatlan gyönyörrel jár. Örökre ott akarnak maradni: Építsünk hajlékot! Nem érdekli őket többé a család, a munka, a földi örömök, a hatalomvágy (Jézus jobb- és baloldalán ülni), semmi. Csak itt akarnak maradni és látni. Pedig csak egy halvány sugár tompított fénye volt. Mi lesz majd, ha színről-színre látjuk Istent! Új, természetfeletti képességet kell kapnunk, hogy kibírjuk, a gyönyörűségtől meg ne semmisüljünk. Unalomról pedig szó sem lehet. Isten szépsége nemcsak egyvonalú végtelenség, hanem változatossága is kimeríthetetlen. Csömört csak a gyönyörűség okoz, amelyik nem tud többé új lenni. Isten az örökkévalóság végtelenségében is, ha mindig ugyanaz is, mégis mindig teljesen új.

Aki bármilyen tilos földi örömeért feláldozza a menny gyönyörűségét, rosszabbul jár, mint Ézsau a lencsével. Semmilyen áldozat nem sok azért, hogy megláthassuk Őt.

C)

1. *A pátriárkák*

Kik voltak? A Messiást szülő választott Isten-népének ősatyái. Isten kiválasztottjai az akkori pogány tengerben. Párhuzamok sokaságát fedezhetjük fel köztük és köztünk.

Olyanok között éltek, akik Istent nem ismerték. Mégis ragaszkodtak hozzá, ígéretét számontartották, övéinek vallották magukat. Ez szent, – de nem másokat lenéző – öntudatot adott nekik.

Bármilyen kevesen voltak (egyetlen család a nagyvilágban), bármilyen senkik voltak, mégis övék volt a jövő. Mert Istentől volt ígéretük, hogy belőlük származik az Eljövendő. A mi „kised nyájunk” ugyanilyen vágyakozással és öntudattal várja másodszer, a véglegesen eljövő Megváltót.

Isten szövetségesei, Isten népe voltak. Mi vagyunk az új, az örök szövetségesei Istenünknek, az ő népe.

Magatartásunk is legyen hasonló az övékéhez: Feltétlen hűség, feltétlen engedelmesség. És mint ők, adjuk tovább fiainknak az ígéretet. Erőért imádkozzunk a Pátriárkák Királynőjéhez.

2. *Két életstílus*

Az egyik életfelfogás azoké, akik Krisztus kereszttjének ellenségei.

Nem akarják elismerni Krisztus keresztségét, mert az annyit jelentene, mint elismerni, hogy boldogságunk Istentől lehet csupán, és egyedüli forrása a Kereszt. Elnyerni a boldogságot csak a Keresztrefeszített bölcsessége szerint lehet.

Nem akarják vágyaikat Krisztus keresztségére feszíteni. Istenük a hasuk, földi dolgokat hajhásznak. Az ember sár és arany. Ők csak sár-mivoltuknak felelnek meg. Dicsekvésük az, ami tulajdonképpen szégyenük. Azzal dicsekszenek pl., hogyan sikerült bosszút állni, „könnyű” haszonhoz jutni, házastársukat megcsalni, másokat kijátszani stb.

Ebből az életstílusból van valami minden emberben. Bennem is. A másik életstílust megvalósítani feladat, amely előttem áll, és biztos, hogy tökéletesen még nem sajátítottam el.

A másik életstílus jellemzője, hogy igazi hazájának a mennyet tartja és érzi. Test vagyunk, tehát ennünk, innunk, szaporodnunk kell. De nem ez a főcél, és nem öncél. Isten lehelete él bennünk, tehát többre van hivatásunk. Élünk, dolgozunk, szenvedünk, örülünk, szórakozunk, mint a többiek, de mindezt összefogja, mindennek lelket ad az örök élet hite és vágya. Mindent keresztrefeszítünk, ami ennek ellene van.

Lelkünk biztosan jobban jár, ha Jézus életstílusát követjük. De jobban jár keresztrefeszített testünk is, mert a feltámadásban hasonlónak válik Jézus dicsőséges testéhez.

3. „Eszüket földi dolgokon járatják” (Fil. 3,19)

Szent Pál szemrehányó szavait nem úgy kell értenünk, hogy nem lehetnek vágyaink, álmaink, terveink a munkánkkal, érvényesülésünkkel, családjainkkal, a földi élet szebbé, kellemesebbé, könnyebbé tételével kapcsolatban. Nem jelenti azt sem, hogy nekünk nem gondunk ez a földi élet, a társadalmi igazság vagy a gazdasági problémák. A földi életre vonatkozó gondolatok, vágyak nem szükségképpen „földi vágyak és földi dolgok”. Lehet a földi életre vonatkozó vágy mennyei vágy is. Csak akkor nem az, ha végleg semmi köze Isten országához, sőt esetleg egyenesen ellentétes azzal.

A földi életre vonatkozó vágyaink egybeesnek Isten elgondolásaival és akaratával. Ő tette kötelességünké, hogy hajtsuk uralmunk alá a földet, hogy igazságosan osszuk szét magunk között a földi javakat. Alkotásainkkal, szép családi életünkkel, az igazságosságért vívott harcunkkal, az élet szebbétételéért való küzdelmünkkel Isten országát építjük, bizonyítjuk, hogy értékes emberek vagyunk, alkalmasak a mennyre, mely a beteljesedett Isten országa.

„A mi hazánk a mennyben van”, vagyis mindenbe számítsuk bele, mint legfőbbet, Istent. Különböző vágyaink végcélja az legyen, hogy tetszésére legyünk Urunknak. Földi vágyainkban ne legyen semmi bűnös és nemtelen.

Minden, ami igazság, ami nemes, ami igazságos, ami valóban szép, Istenhez vezet. Nem azt kívánja tőlünk Pál apostol, nem azt kívánja Isten, hogy földi dolgokra ne is gondoljunk, hanem csak imádkozva várjuk a mennyet. Azt kívánja, hogy földi gondjaink ne földi gondok legyenek, hanem örök gondok. Nemcsak nem von el földi dolgainktól Urunk, hanem minden földi ügyünknek örök jelentőséget akar adni. Aki a mennyre gondol, az jobban végzi minden földi feladatát.

4. Ragyogjon át testeden a szép lélek!

Színeváltozás: A ragyogóan szép lélek sugárzott át a testen. Hivatásunk erre az állapotra eljutni. A feltámadáskor testünk szellemi test lesz, vagyis a lélek sugárzik át rajta. A ragyogó lelkű ember teste is megdicsőül. A bűnöktől roskadozó lélek visszatásztatóvá teszi majd a kárhözatra feltámadt testet.

Már földi életemben meg kell szoknom, hogy a lélek szépsége sugározzék belőlem, életemből, tetteimből. Van testi szépség, lehet sajátja a gonosz embernek is. De már most van

lelki szépség, amely valamiképpen ott ragyog a testen. A legtöporódottabb anyókán is ott ragyoghat a tisztaság, jóakarát, megértés, szeretet glóriája.

Munkából, bármi legyen az, sugározzék a lélek. Ne az unottság, ne a pénzszerzés vágyának kizárólagossága, ne a kényszer vagy a kapzsiság. Viselkedésemre is nyomja rá bélyegét a lélek szépsége, ne a kéjvágy, gyűlölet, önzés sugározzék belőlem. A házasetet, a gyermeknevelést is hasssa át a lélek. A szórakozást, a tréfálkozást is. Amit megkezek a földön, az fog kiteljesedni az örökkévalóságban.

Nagyböjt 3. vasárnapja

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (2 Móz 17,3-7): *„Ama napokban mindjobban szomjazott a nép a víz hiánya miatt és zúgolódott Mózes ellen, mondván: Miért hoztál ki minket Egyiptomból? Azért-e, hogy szomjan veszíts minket, gyermekeinket és barmainkat? Ekkor Mózes az Úrhoz kiálta és monda: Mitévő legyek e néppel? Kis híja és megkövez engem! Mondta erre az Úr Mózesnek: Vonulj el a nép előtt s végy magad mellé néhányat Izrael véneiből, aztán vedd kezedbe botodat, mellyel a folyóvízre ütöttél és jöjj. Íme én majd odaállok elég a Hóreb sziklájára s üss a sziklára és víz fakad belőle, hogy ihassék a nép. Úgy cselekedett Mózes Izrael vénei előtt, a helyet pedig elnevezte Kisértésnek és Perelésnek, Izrael fiainak perelése miatt, meg azért, mert megkísértették az Urat, mondván: Köztünk van-e az Úr, vagy sem?”*

Az Ígéret földjére tartó nép szenved a szomjúságtól és rögtön megrendül bizalma Mózesben, sőt végső soron Istenben. A megpróbáltatás miatt kérdésessé vált előttük, hogy köztük van-e az Úr. Isten csodás módon gondoskodik az életet jelentő vízről, de tanúkat is rendel a vízfakasztáshoz. Az itt elbeszélte esemény mélyebb értelmét a két következő olvasmány bontja ki.

II. OLVASMÁNY (Róm 5,1-2.5-8): *„Testvéreim, mivel a hit révén megigazultunk, békében élünk az Istennel, Urunk, Jézus Krisztus által. Áltata jutottunk hozzá a hitben a kegyelemhez, amelyben élünk, és dicsekszünk a reménységgel, hogy az isteni dicsőség részesei lehetünk. A remény pedig nem csal meg, mert a nekünk ajándékozott Szentlélekkel kiáradt szívünkbe az Isten szeretete. Amikor még erőtleneke voltunk, Krisztus alkalmas időben meghalt a bűnösökért. Pedig az igazért is alig hal meg valaki. Legföljebb jó emberért vállalják a halált. Isten azonban azzal tesz tanúságot irántunk való szeretetéről, hogy Krisztus meghalt értünk, amikor még bűnösök voltunk.”*

Számunkra az Ígéret földje az örök élet. Afelé törekszünk, de elérésére erőnk elégtelen. Isten szívünkbe önti Szentlelkét, szeretetét. Krisztus megnyitott oldalából, mint a Mózes által megütött sziklából, a kegyelem élteti forrása fakad. Amikor még istenteleneke voltunk, akkor meghalt értünk Krisztus, mert nagyon szeret bennünket. Minden okunk megvan tehát a reményre. Ha megpróbáltatások és áldozatok kísérik is utunkat, bizalmunk nem rendül meg.

AZ EVANGÉLIUM (Jn 4,5-42 ill. 5-15.19b-26.39a. 40-42): *„Az időben Jézus megérkezett Szamaria Szikar nevű városához, közel ahhoz a földhöz, melyet Jákob fiának, Józsefnek adott, s ahol Jákob kútja volt. Mivel Jézus útközben elfáradt, leült a kútnál. Ekkor körülbelül hat óra volt. Közben odajött egy samaritánus asszony, hogy vizet merítsen. Jézus megszólította őt: 'Adj innom.' – Tanítványai ugyanis elmentek a városba, hogy élelmet vásároljanak. – A samaritánus asszony azonban azt válaszolta neki: 'Hogyan kérhetsz te zsidó létedre éntőlem, samaritánus asszonytól italt?' (A zsidók ugyanis nem érintkeztek a samaritánusokkal.) Jézus így felelt neki: 'Ha ismernéd Isten ajándékát és azt, hogy ki az, aki italt kér tőled, te kérted volna őt, s ő adott volna neked élő vizet.' 'Uram – szól az asszony –, még vödröd sincsen, a kút pedig mély: Honnan vennéd tehát az élő vizet? Csak nem vagy te nagyobb Jákob atyánknál, aki nekünk e kutat adta, melyből ő maga ivott s fiai, meg állatai*

szintén?’ Jézus erre azt felelte: ‘Mindaz, aki ebből a vízből iszik, újra megszomjazik, aki azonban abból a vízből iszik, melyet én nyújtok neki, nem szomjazik soha többé! A víz pedig, melyet én adok, örök életre szökellő vízforrás lesz benne’ ‘Uram – felelte neki az asszony – add nekem ezt a vizet, hogy ne szomjazzam, és ne kelljen idejárnom meríteni’ ‘Menj – szólott (Jézus) –, hívd a férjedet és jöjj ide!’ Az asszony erre azt válaszolta: ‘Nincs férjem.’ Jézus így folytatta: ‘Jól mondtad, hogy nincs férjed. Volt ugyan öt férjed, de akid most van, az nem a férjed. Így igazat mondtál.’ ‘Uram, – szólott az asszony – látom, hogy próféta vagy. A mi atyáink ezen a hegyen tartották az istentiszteletet, ti pedig azt mondjátok, hogy Jeruzsálem az a hely, ahol az istentiszteletet tartani kell.’ ‘Higgy nekem asszony, – felelte neki Jézus – eljön az óra, amikor sem ezen a hegyen, sem Jeruzsálemben nem fogtok imádkozni az Atyához. A ti istentiszteletek a nem ismerésen alapszik, a mienk azonban az ismereten, mert a megváltás a zsidóságból származik. Eljön azonban az óra, sőt már itt is van, amikor az igazi imádók lélekben és igazságban imádják az Atyát. Mert az Atya is ilyen imádókat keres. Lélek az Isten, s az imádkozóknak lélekben és igazságban kell őt imádniok.’ Az asszony azt felelte erre: ‘Tudom, hogy eljön a Messiás, azaz a Fölkent. Mikor majd eljön, tudunkra ad mindent.’ ‘Én vagyok az, aki veled beszélek’ – válaszolta neki Jézus. Eközben visszajöttek tanítványai és csodálkoztak, hogy asszonnyal társalog. Egyikük sem kérdezte azonban: ‘Mit akarsz tőle – vagy miért beszélsz vele?’ Az asszony pedig otthagyta korsóját, visszament a városba s azt mondta az embereknek: ‘Jöjjetek, lássátok meg azt az embert, aki mindazt rámolvasta, amit csak tettem. Talán ő a Messiás?’ Kimentek erre a városból és hozzá tódultak. Közben a tanítványok kérték őt: ‘Mester, egyél!’ Ő azonban azt felelte nekik: ‘Van nekem ennivalóm, amiről ti nem tudtok.’ A tanítványok erre tanakodtak egymás között: ‘Talán hozott neki valaki ennivalót?’ ‘Az én eledelem az, – magyarázta nekik Jézus – hogy annak akaratát cselekedjem, aki engem küldött, s hogy elvégezzem az ő művét. Ugye ti azt mondjátok: ‘még négy hónap és itt az aratás!’ Én azonban azt mondom nektek: emeljétek föl szemeteket és nézzétek a szántóföldeket, hogy már fehérek az aratásra! Az arató már most megkapja bérét és termést gyűjt az örök életre, hogy együtt örüljön a vető az aratóval. Abban ugyanis igaza van a közmondásnak, hogy más, aki vet és más, aki arat. Én aratni küldöttelek titeket azt, amit nem ti műveltetek meg; mások dolgoztak és ti az ő munkájukba álltatok be.’

– Abból a városból pedig sokan hittek benne a samaritánusok közül a tanúságtévő asszony szavára, hogy ‘föltárta nekem mindazt, amit csak cselekedtem’. Amikor tehát hozzá érkeztek a samaritánusok, kérték őt, hogy maradjon náluk. Ott is maradt két napig és prédikációjára még többen hittek. Az asszonynak meg azt mondták: ‘Most már nem a te beszéded alapján hiszünk, mert mi magunk is hallottuk és tudjuk, hogy valóban ő a világ Üdvözítője.’”

Jézus a szokástól eltérően beszédbe elegyedik a samaritánus asszonnyal, de úgy, hogy az asszony megsejthesse, nem közönséges emberrel áll szemben. Egyrészt szellemi értelemben használja a leghétköznapibb dolgokat jelentő szavakat: inni, szomjazni stb., másrészt világosan megmondja, hogy igazánban nem ő szorul rá az asszony szolgálatára, hanem annak van szüksége arra a vízre, melyet ő tud adni. Mivel az asszony a magasabb, lelki értelmet nem tudja felfedezni Jézus szavaiban, más utat választ az Úr, hogy szemét megnyissa: feltárja előtte házaseletének viszontagságait. Mindenképpen rá akarja döbbszteni az asszonyt, hogy életének döntő fordulata érkezett el. Eleinte talán kellemetlenül érinti az asszonyt a tudat, hogy ez az idegen így a szívébe lát. Elismeri, hogy próféta, és ezzel egyben elvi jellegű kérdésre tereli a szót: hol kell az istentiszteletet tartani. Jézus azonban a konkrét állásfoglalás felé irányítja szívét: felfedi előtte, hogy ő a Messiás. Az asszony készséges a hitre, sőt a kijelentés hatására megfedekeznek arról is, amiért tulajdonképpen a kúthoz jött és siet hírül adni a falubelijeinek, hogy kivel találkozott. Jézus megelégedéssel látja, hogy milyen sokan jönnek ki a faluból, ott is marasztalják. Az aratás valóban gazdagnak ígérkezik. De fontos az

is, hogy az igehirdető ne a mindennapi kenyeret tartsa legfontosabbnak, hanem küldetése lelkiismeretes teljesítését; legyen önzetlen az apostoli munkában tudva azt, hogy mások vetését aratja le és viszont az ő vetését is esetleg mások fogják learatni.

A vasárnap liturgiájában az „örök életre szökellő forrás” gondolata a legfontosabb. A lélek vágyát, az Isten képmására alkotott ember szívének boldogság-igényét csak Isten képes kielégíteni. Kegyelme révén Isten örök életének, boldogságának válunk részeseivé és többet kívánni sem tudunk.

B)

I. OLVASMÁNY (2 Móz 20,1-17. ill. 1-3.7-8.12-17): „*Ama napokban kihirdette az Úr mindezeket az igéket: Én, az Úr, vagyok a te Istened, aki kihoztalak téged Egyiptom földjéről, a rabszolgaság házából. Rajtam kívül más istened ne legyen. Ne csinálj magadnak faragott képet, se valamely képmást arról, ami fenn az égen, vagy lenn a földön, vagy a föld alatt, a vizekben van. Ne imádd s ne szolgálj ezeket, mert én, az Úr, a te Istened, erős és féltékeny vagyok s megtorlom az atyák vétkét azoknak a gyermekeim meg a harmadik és negyedik nemzedéken, akik gyűlölnék engem, de irgalmasságot gyakorolok ezredízigen azokkal, akik szeretnek engem és megtartják parancsolataimat.*

Ne vedd hiába az Úr, a te Istened nevét: mert nem hagyja büntetlenül az Úr azt, aki hiába veszi az Úr, az ő Istene nevét.

Emlékezzél meg arról, hogy a szombat napját megszenteljed. Hat napon dolgozzál és végezd minden dolgodat, a hetedik napon azonban az Úrnak, a te Istenednek szombatja van: semmiféle munkát se végezz azon se te, se fiad, se leányod, se rabszolgád, se rabszolgálad, se barmod, se a jövevény, ki kapuidon belül van. Hat napon alkotta ugyanis az Úr az eget és a földet meg a tengert és mindazt, ami bennük van, de a hetedik napon nyugodott: azért áldotta meg az Úr a szombat napot és azért szentelte meg.

Tiszteld atyádat és anyádat, hogy hosszúéletű légy azon a földön, amelyet az Úr, a te Istened majd neked ad.

Ne ölj!

Ne paráználkodjál!

Ne lopj!

Ne tégy hamis tanúságot felebarátod ellen.

Ne kívánd meg felebarátod házát, ne kívánd meg feleségét, se rabszolgáját, se rabszolgáloját, se marháját, se szamarát: semmijét se, ami az övé.”

Az ószövetség alapokmánya a tízparancsolat. Lényegében az Isten által tételekbe foglalt és külön is szentesített természettörvényt tartalmazza. A törvény megtartása biztosítja a nép számára Isten támogatását, hathatós oltalmát.

II. OLVASMÁNY (1 Kor 1,22-25): „*Testvérek, a zsidók csodajeleket kívánnak, a görögök bölcsességet követelnek, mi azonban a megfeszített Krisztust hirdetjük. Ő a zsidóknak ugyan botrány, a pogányoknak meg ostobaság, a meghívottaknak azonban, akár zsidók, akár görögök: Krisztus Isten ereje és Isten bölcsessége. Hiszen Istennek a 'balgasága' bölcsőbb az embereknél és Istennek a 'gyöngesége' erősebb az embereknél.”*

„A törvényt ugyanis Mózes közvetítette, a kegyelem és igazság azonban Jézus Krisztus által valósult meg.” (Jn 1,17) Sem a törvény megtartása, sem a bölcsesség, sem a zsidók által várt messiási világalalom nem szerez megváltást az embernek. Isten az erejét gyengeség mögé, bölcsességét oktalanság mögé rejtette. A pogányok fennakadtak Krisztus szenvedésén, hiszen lehetetlennek tűnt számukra, hogy a szenvedésben megváltás, erő lehet. Isteneik

tiszteletében is jelentős motívum volt a szenvedés elkerülésének vágya. A zsidók pedig töviskoronás királyt nem tudtak elképzelni, akinek a kereszt a trónja. Irodalmuk jól tükrözi felfogásukat: sem a Targum (szentírásmagyarázat), sem a jeruzsálemi Talmud nem beszél az eljövendő Messiás szenvedéséről. A babiloni Talmud tud a Messiásra váró szenvedésről, de azt írja, hogy azokat a Messiás még országának átvétele előtt fogja elszenvedni. Az Izaiásnál megjövendölt szenvedéseket (53. f.) leginkább úgy tekintették, mint a világegyetem megrendülésének – mely a Messiás fellépésekor következik be – jelképes leírását.

AZ EVANGÉLIUM (Jn 2,13-25): „Az időben, a zsidók húsvétjának közeledtével Jézus fölment Jeruzsálembe. A templomban ökör-, juh- és galambárusokat talált, valamint ott ülő pénzváltókat. Ekkor ostort font kötelekből és kiűzte a templomból mindegyiket a juhokkal és ökrökkel együtt, a pénzváltóknak pénzét pedig szétszórta és asztalaikat feldöntötte. A galambárusoknak meg azt mondta: 'Vigyétek el innen ezeket, ne tegyétek Atyám házát vásárcsarnokká!' Akkor ráemlékeztek tanítványai az Írás szavára: 'A házadért való buzgóság emészt engem.'

A zsidók azonban azt mondták neki: 'Micsoda jelet mutatsz nekünk, hogy ezt mered cselekedni?' Jézus azt válaszolta nekik: 'Bontsátok le ezt a templomot, s három nap alatt fölépítem azt.' A zsidók erre azt mondták: 'Negyvenhat esztendeig épült ez a templom és te három nap alatt építenéd újjá?!' Ő azonban saját testének templomáról mondtotta ezt. Amikor tehát föltámadt a halálból, tanítványai visszaemlékeztek, hogy ezt előre megmondotta, hittek is ezért az Írásnak és Jézus tanításának. Mialatt Jézus a húsvét ünnepe alkalmával Jeruzsálemben tartózkodott, sokan hittek benne, mert látták az általa művelt csodákat. Jézus azonban nem hagyatkozott rájuk, mert ő ismerte mindnyájukat. Ő sem szorult rá arra, hogy bárki is fölvilágosítsa az emberről, ő ugyanis tudta, mi lakozik az emberben.”

Jézust elszomorította, majd felháborította az Isten házában tapasztalt kufárság. Valóban megérett a templom arra, hogy átadja helyét Krisztusnak és az Atyát lélekben és igazságban imádóknak. Krisztusban lakozik az istenség egész teljessége, benne találkozhat az ember Istennel, rajta keresztül mutathatja be az Istennek valóban kedves áldozatot. Lebonthatják a templomot – lebontják, lerombolják majd testének templomát – a jeruzsálemi templom nem épül fel, mert nincs továbbra hivatása, de az ő teste feltámad, harmadnapra felépül. A zsidók Jézustól is jeleket kértek (vö. II. Olv.), hogy küldetését előttük igazolja. A Jézustól adott, a jövőben bekövetkező jel teljes mértékben igazolja majd eljárását, de a jel helyes értelmezése lelkiület kérdése.

Vallásosságom nem lehet bizonyos köteleességek teljesítése, sem adásvételi szerződés Istennel. Istennek a szívem kell. Vajon Jézus rábízhatja-e magát? Hitem, ragaszkodásom nem külsőséges, felszínes-e? A csodák nemcsak annál tévesztenek célt, aki miattuk Jézust azzal vádolja, hogy az ördöggel cimborál.

(A B) és C) évben is olvashatók az A) év olvasmányai.)

C)

I. OLVASMÁNY (2 Móz 3,1-8a.13-15): „Ama napokban Mózes apósának, Jetrónak, Mádián papjának juhait legeltette. Egyszer, mikor behajtott a nyáját a puszta belsejébe, eljutott az Isten hegyéhez, a Hórebhez. Ekkor megjelent neki az Úr, tűz lángjában egy csipkebokor közepéből. Láttá ugyanis, hogy a csipkebokor lángol, de nem ég el. Mondta tehát Mózes: Odamegyek s megnézem ezt a különös látványt, miért nem ég el a csipkebokor. Mikor az Úr látta, hogy odamegy megnézni, szólította a csipkebokor közepéből és azt mondta: Mózes, Mózes! Ő azt felelte: Itt vagyok. Mondta ekkor az Úr: Ne közelíts ide. Oldd le lábadról sarudat: mert a hely, amelyen állsz, szent föld. Majd mondta: Én vagyok atyád

Istene, Ábrahám Istene, Izsák Istene és Jákob Istene. Eltakarta erre Mózes az arcát, mert nem mert az Istenre nézni. Mondta neki továbbá az Úr: Láttam népem nyomorúságát Egyiptomban s hallottam kiáltását a munkatisztek kegyetlensége miatt s ismerem szenvedését; leszállottam tehát, hogy megszabadítsam az egyiptomiak kezéből s kivezessem arról a földről jó és tágas földre, tejjel s mézzel folyó földre. Mondta erre Mózes az Istennek: Íme, én elmegyek Izrael fiaihoz s azt mondom nekik: Atyáitok Istene küldött engem hozzátok. Ha ők azt mondják nekem: Mi a neve? – mit mondjak nekik? Mondta az Isten Mózesnek: Én vagyok az 'Aki vagyok'. Majd mondta: Ekképp mondd Izrael fiainak: Az 'Aki van' küldött engem hozzátok. Mondta továbbá az Isten Mózesnek: Ezt mondd Izrael fiainak: Az Úr atyáitok Istene, Ábrahám Istene, Izsák Istene és Jákob Istene küldött engem hozzátok. Ez az én nevem mindörökké, s ekképp emlegessenek engem nemzedékről nemzedékre."

Mózes az égő csipkebokor kíváncsivá teszi. Amikor megtudja, hogy Istent jelzi a tűz (mint többször is a bibliában), tisztelet és félelem támad szívében. Isten levéti vele saruját is (a keletiek mezítláb, ill. saru nélkül mennek a szent helyre.) Isten üzenetét kell majd tolmácsolnia a fáraónak is, meg a népnek is, ezért azt is megmondja Isten, hogy mi a neve. Nevének jelentése tulajdonképpen: én az vagyok, aki mindig ott van, ha hívják, segítségét kérik; akit senki sem keres hiába. Most is megjelenik, mert népének szüksége van hatalmas erejének megmutatására.

II. OLVASMÁNY (1 Kor 10,1-6.10-12): *„Nem szeretném, ha elkerülné figyelmeteket, testvérek, hogy atyáink mind ott voltak a felhő alatt, mind átkeltek a tengeren és mind megkeresztelkedtek Mózesben, a felhőben és a tengerben. Mindnyájan ugyanazt a lelki ételt ették, ugyanazt a lelki italt itták. Ittak ugyanis a lelki sziklából, amely kísérte őket, s a szikla Krisztus volt. De legtöbbször nem telt kedve az Istennek, ezért odavesztek a pusztában. Ez mind intő példa lett számunkra, hogy ne kívánjuk a rosszat, mint ahogy ők megkivánták.*

Ne is zúgolódjatok, mint néhányan zúgolódtak, ezért a pusztító angyal lesújtott rájuk. Mindez előkép a mi számunkra, a mi okulásunkra írták meg, akik a végső időkben élünk. Aki tehát azt hiszi, hogy áll, ügyeljen, hogy el ne essék."

Isten valóban „ott volt” a zsidókkal a pusztában. Felhő, azaz füstoszlop által vezette őket, mannat adott nekik, vizet fakasztott számukra. A rabbiak szerint ez a szikla csodálatos módon a vándorlás alatt követte mindenhol a zsidókat. Mózesben való megkeresztelkedésüket úgy érthetjük, hogy Mózes előképe volt Krisztusnak (az ószövetség közvetítője, aki által Isten olyan javakat adott választottainak, melyek az újszövetségi javakat, a keresztséget és az oltáriszentséget jelképezik) és így vezetésének elfogadása, a hozzá való tartozás szinte in voto a Krisztushoz való tartozást, ajándékaiban való részesedést jelentette, amennyire ez akkor lehetséges volt. A „lelki” jelző az étel, ital és szikla mellett arra utalhat, hogy kegyelmi ajándék is rejtett ezekben.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 13,1-9): *„Épp jött néhány ember s azokról a galileaiakról hozott hírt, akiknek vérét Pilátus az áldozat vérével vegyítette. Ő hozzáfűzte: 'Azt hiszitek, hogy ezek a galileaiak bűnösebbek voltak, mint a többi galileai, azért, hogy így jártak? Mondom nektek: nem! De ha nem tartotok bűnbánatot, épp úgy elvesztek ti is mind. Vagy az a tizennyolc ember, akire rádólt Silóámban a torony és agyonzúzta őket, azt hiszitek, hogy bűnösebbek voltak, mint Jeruzsálem lakói közül bárki? Mondom nektek: nem! De ha nem tartotok bűnbánatot, épp úgy elvesztek ti is mindnyájan.'* Aztán egy példabeszédet mondott: *'Egy embernek a szőlőjében volt egy fügefafa. Kiment, gyümölcsöt keresett rajta, de nem talált. Erre így szólt vincellérjéhez: Három év óta mindig jövök, hogy gyümölcsöt keressek ezen a fügefán, de nem talállok. Vágd ki! Miért foglalja itt a helyet? De az így válaszolt neki: Uram,*

hagyd még egy évig. Körülásom és megtrágyázom, s hátha terem a jövőre. Ha mégsem, akkor majd kivágod.”'

Jézusban „itt van” az Isten azért is, hogy a megtérést sürgesse. Akiket áldozatbemutatás közepette öletett meg Pilátus, vagy akikre a torony dőlt, nem voltak bűnösebbek a többieknél. A többieket éppen úgy utol fogja érni az ítélet. A természeti katasztrófák, háborúk stb. jelei, hírnökei az ítéletnek. Isten vár, szeretetből még próbát tesz az eddig terméketlen fákkal is, de Jézusban jelent meg az utolsó alkalom az üdvösség biztosítására. A vízözön, Szodoma és Gomorra pusztulása. Jeruzsálem pusztulása megrázó erejű előképei az isteni ítéletnek. (vö. ítéletidő.) Az Úr itt van kegyelmével, de itt van az ajtóban ítéletével is.

A szentmisében átéljük, hogy „itt van” az Úr. Itt van azért, mert összegyűltünk nevében. Itt van, mert a kenyér és a bor színében megújítja áldozatát. Itt van, hogy imára indítson és segítségéről biztosítson. De itt van azért is, hogy az erejében termett gyümölcsünkben kedvét találhassa. Azt akarja, hogy kegyelme ne legyen hiábavaló bennem. Jézus halálára emlékeztet a szentmise, az Őt ért ítéletre. Ez az ítélet az én bűneim miatt érte, a büntetést helyettem viselte. A szentmise is, meg egyéni életem és a természet vagy a társadalom életének katasztrófái, megrázó eseményei is figyelmeztessenek az engem is váró ítéletre.

II. Teológia

A bűn egyike a legbizonytalanabbá vált fogalmaknak. Hogy mi a bűn, hogy a cselekedet mikor bűnös és mennyiben: ez sokszor tisztázatlan az emberek előtt. A bűnnel kapcsolatban jóformán csak egy biztos ismeretünk van: az, hogy létezik bűn. Mégpedig az ember mindenkori kísérőjeként létezik.

A büntudat hiányának okai

Franz Böckle mai morálteológus így látja a problémát: „A mai teológia morális problémája lényegében a norma problémája. Helyesebben így fogalmazom: az a helyzet, amellyel ma a morálteológia szemben találja magát, az a társadalmi normák konkurenciája. És ez éppen „az” erkölcsi probléma... A mai idők jellegzetes problémája, hogy egészen különböző normák állnak az emberek előtt érvényes normaként. Abból adódik a tulajdonképpeni erkölcsi probléma, hogy különböző normák állnak egymás mellett, s az ember benne áll a normák konkurenciájában, hogy mintegy az élet és társadalom piacán az embernek választania kell a kínálatból.” (Mérleg, 1967. 3. 224-225. o.)

A történelem tanúsága szerint különböző korok és társadalmak különbözőképpen értelmezték a bűnt. Főleg primitív közösségekben a bűn legfőbb kritériuma a közösségellenesség volt. (Így kell értelmezni az ószövetségi választott nép sok kegyetlenségét is.) Ismeretes a hedonisták, vagy a sztoikusok felfogása a bűnről éppúgy, mint a felvilágosodás és szabadkőművesség filantróp értelmezése. A modern kor a cselekedetek értékelésénél a fejlődést, a haladást is figyelembe veszi: bűnös az, aki a haladással szembeszegül. De mindezek az eltérő irányzatok ma – mint fentebb láttuk – egyszerre jelentkeznek, s így objektív nehézséget képeznek a bűnfogalom tisztázásában.

Az objektív nehézségeknél sokkal nagyobb problémát okoznak a szubjektív tényezők. Egy konkrét emberi cselekedet gonoszságát megítélni szinte lehetetlen. Ha már a normák is ingatagok, még inkább ingatag az egyén. A legtöbb hétköznapi bűnre ugyanúgy kimondhatnánk a teljes elítélést, mint a teljes felmentést. Jézusnak a kereszten kimondott szavaihoz fűzi Karl Rahner érdekes szavait: „Uram, ha nem veszed rossz néven, kimondom: Te a legkevésbé hihető mentséget hozod fel érdekükben – hogy nem tudják (mit cselekszenek). Nagyon is jól tudtak ők mindent. De nem akarták tudomásul venni. És amiről

az ember nem akar tudni, azt mégis tudja az ember szívének legmélyebb, legeldugottabb rejtekében. Az ember azonban gyűlöli azt és azért nem engedi tudatába feltörni. És Te azt mondd, hogy ők nem tudják, mit cselekszenek. Egyet azonban biztosan nem tudtak: a te szeretetedet irántuk, mert ezt csak az ismerheti, aki maga is szeret téged.” (Meditationen zum Kirchenjahr. 202. o.)

Íme a dilemma: Krisztus az emberek bűnéért és az emberek bűne következtében hal meg, s mégis mentséget talál számukra. A kivégzést előidéző és végrehajtó zsidók bűne kétségtelen valóság, de Jézusnak szava mintha kétségessé tenné bűnüket. Ki ismeri itt ki magát?

Nyilvánvaló, hogy Isten ismeri a bűn sötét misztériumát, és a kinyilatkoztatásban a bűnről is szó van. Ezért a következő kérdés:

Hogyan látja Isten a bűnt?

Sokszor úgy gondoljuk, hogy Isten felségsértésnek tekinti a bűnt, az ő tekintélye elleni lázadásnak. Innen ered az aggályosok rettegése, a gyónásnak Isten haragja elleni óvszerül való használata. Sok imádságos és elmélkedési könyvben megtalálható ez a gondolat, – amely azonban teljesen téves. Ha Isten lázadásnak tekintené a bűnt, akkor nem megváltót, hanem megtorlót küldött volna a bűnösökhöz. Ha a bűn következtében Isten megsértődne, s várná a kiengesztelést, akkor nem léteznék kegyelem. Különben is elképzelhetetlen, hogy Isten magatartása irányunkban cselekedeteink szerint váltakozik: minden bűnünk után megharagszik (napjában ki tudja, hányszor!), s a bocsánatkéréskor megint kiengesztelődik.

Létezik azonban ennek a téves nézetnek ellentéte is, – ami ugyanúgy tévedés, – amikor azt gondoljuk, hogy Isten tulajdonképpen csak pedagógiai okokból haragszik a bűnre. E szerint az elképzelés szerint Isten valahogy úgy viszonylik a bűnhöz, mint a szülő kisgyermeké huncutságához: befelé talán mosolyog, vagy jelentéktelennek tartja, de a gyerek felé haragos arcot mutat nevelési célzattal. Ez az elképzelés kap hangot a vallásos emberek ajkán is többször felhangzó mondásban: „Ezért nem haragudhat a jó Isten.” Ezzel a védőburokkal látjuk el sokszor a legutálatosabb bűneinket is. – Nyilvánvaló viszont Jézus kereszthalálából, hogy Isten előtt nem ilyen semmiség a bűn.

Nincs arra lehetőség, hogy a kinyilatkoztatás összes bűnre vonatkozó adatát végigtekintsük, itt meg kell elégednünk azzal, ha megnézzük a Szentírásban az ember első találkozását a bűnnel. Az ősszülők bűnének elemei: isteni rendelkezés, emberi választás, Isten akaratának elutasítása és a bűnhődés. Mindezek az elemek azonban összetartoznak, egymást feltételezik, illetve egymásból következnek. Így azt lehet mondani, hogy a végkifejlet vet fényt a megelőző mozzanatokra. A bűn következménye (amit nem szabad külön aktussal kirovott „ítélethezatalnak” tekinteni) érteti meg az emberrel választásának és az isteni parancsnak teljes súlyát és értelmét. A büntetésben, vagyis a bűn rosszaságának kibontakozásában nyilvánítja ki Isten az ő véleményét a bűnről. A bűn büntetése nem egyszerűen a szenvedés, hanem a hiábavalóság: a férfi küzdeni fog, hogy uralma alá hajtja a földet, a föld pedig tövist terem neki; az asszony vágyakozik férj és gyermek után, de pont ezáltal éri őt a legérzékenyebb csapás; az ember dolgozik a megélhetéséért, de végül mégiscsak visszatér a porba. A sátán büntetése is ez: harcolhat az ember ellen, de harca kudarcra van ítélve. A büntetés és a bűn lényegi vonása tehát a meddőség. A vétkező ember nem egyszerűen „rosszalkodik”, vagy „fellázad”, hanem vergődik. Küszködik, alkot, de – az elmúlásnak, a célba-nem-érésnek, a csődnek. A bűnben találkozik az ember az elmúlással. Isten szava a teremtő „Legyen!”, amely létet és életet fakaszt, a bűnös szava, választása viszont a halált fakasztja fel. Olyant alkot, mely elmúlásra van ítélve. (Ugyanez a gondolat csillan fel a bábéli toronyépítőknél, s erre az igazságra sejtett rá a mitológia is Sziszifusz

alakjában.) A megváltás ennek az ellentéte: ott minden (még a szenvedés, az elbukás is) értelmessé, célravezítőtá válik; a halálból is élet támadhat.

Polaritás a gondolkodásban és az életben

Az emberi gondolkodás jellegzetesen poláris: szeretünk ellentétpárokban gondolkodni, s egy-egy ismerettárgyat ellentétével szembeállítva megragadni. Az ókori bölcselőktől megfogalmazott logika alapelvei ezt tükrözik csakúgy, mint a modern elektronikus agyak kettős információ-rendszere. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a tárgyi világ is a kettősség jegyében van megalkotva. Mi pl. ellentéteket látunk különböző színek vagy hőmérsékletek (hideg, meleg) között, a fizikai valóságban azonban ezek egyáltalán nem egymás ellentétei, hanem egyszerűen más rezgésszámú, erősségű, vagy irányú mozgások. Ugyanígy logikailag a jó és a rossz ellentétek, de az életben a jó és a rossz nemcsak ebben a leegyszerűsített formában jelentkezik, hanem több dimenzióban. Ugyanaz a létező lehet egyik szempontból jó, a másiktól rossz.

Ezért van az, hogy a bűnt olyan nehezen ismerjük fel. Mi a bűnben – sajátos logikánknak megfelelően – valamiképpen „a rosszat” keressük, ami kibékíthetetlen ellentétben áll „a jóval”. Márpedig az életben ilyen tiszta ellentétpárt nemigen lehet találni. A bűn is mutat fel jó vonásokat és a jó is rosszba ágyazódhat. Jól jellemzik a helyzetet Louis Evely szavai: „Az emberiség egész történelme félrecsúszott, törést kapott Ádám helytelen istenfogalma miatt. Olyan akart lenni, mint Isten. Remélem, ti sohasem ebben láttátok Ádám bűnét. . . Nem erre hívta-e meg őt Isten maga? Ádám csupán az eszményképben tévedett. Azt hitte, hogy Isten egy független, autonóm, önmagának elegendő lény, és hogy hozzá hasonló legyen, fellázadt és engedetlenséget tanúsított.

Amikor azonban Isten önmagát kinyilatkoztatta, amikor meg akarta mutatni, hogy kicsoda ő, akkor úgy jelent meg, mint szeretet, finomság, mint önmaga örömeinek kiárasztása másba. Mint vonzódás és mint függőség. Engedelmesnek mutatta magát, engedelmesnek a halálig.

Abban a hiszemben, hogy Istenné válik, Ádám teljesen elhajolt Tőle. Visszahúzódott saját önállóságába, Isten viszont közösség.” (Manifest der Liebe. Der Vaterunser 26.)

Ádám törekvése bűnös volt, s ezt törekvésének csődje, hiábavalósága mutatta meg. Választása nem a logikai jó és rossz között zajlott le, nem az okosság döntötte el cselekedetének értékét. A bűn illetve az erény kérdése nem ügyességi verseny, melyen meg kell találnunk a kedvező megoldást. A jó és a rossz nem előttünk áll, kívülünk valósul meg, hanem bennünk. S ez a jó annál teljesebb bennünk, minél igazibb a kapcsolatunk a legfőbb Jóval.

III. Homília vázlatok

A)

1. „Újra megszomjazik.” (Jn 4,13)

A nagyon várt öröm mindig csalódást kelt. Bármennyit fogadjon be az ember a világból, mindig megmarad a kielégítetlenség érzése. A habzsolás is legfeljebb csömört hoz, nem jóllakottságot. Soha senki nem maradék nélkül kielégült és boldog. Legfeljebb percegig tartó illúziója ez.

Miért? Mert a világ egyszerűen nem tartalmaz annyit, amennyire vágyik, szomjazik az ember. A legszebb zenében sincs annyi, amennyire a lélek tulajdonképpen vágyik. „A fül nem tud betelni a hallással.” Bármennyire lenyűgözőek a természet szépségei, vagy

magávalragadó valamely művészi érték, „a szem nem tud jóllakni a látással.” Érti az ember, hogy nem elég, sohasem lesz elég.

Ha arra gondolunk, hogy az ember a végtelen Bölcsesség műve, nem értjük, miért adott olyan vágyakat és befogadóképességet az Úr, amelyhez nem teremtett elégséges „táplálékot”.

A kinyilatkoztatás ad feleletet: Természetfeletti örömeiket rejteget számunkra Atyánk. Nem is annyit, amennyi betölti vágyainkat és befogadóképességünket, annál sokkal többet. Természetfeletti vágyakat kelt bennünk, az üdvözülteknek természetfeletti befogadóképességet ad, a kegyelem, az érdem, a szeretet nagyságának megfelelően.

A világ bármely öröme apró kóstoló csak. Úgy éljünk tehát a világ örömeivel, hogy azok étvágygerjesztők legyenek az igazi boldogságra, ne étvágyrontók. Az ételek helytelen élvezete gyomorbetegséget okoz, a földi örömeinek bűnös élvezete az egész ember boldogságfeldolgozó képességét teszi tönkre. Meg kell tanulnom lemondani a „lakoma” kedvéért.

2. A lélek két élete

A két víz, amelyről Jézus beszél, jelképe lelkünk két életének. Mert nem hasonlat, nem is csupán képes beszéd, hanem valóság, hogy lelkünknek két élete van. Egyik a természetes, „rendes” élete. Születéskor csak ez az egy életünk volt. A keresztségben emellett egy új életünk fakadt, és ez már természetünket meghaladó, isteni élet. Szentté tett bennünket.

Valódi élet ez is. Új síkba emel bennünket, Isten gyermekeivé tesz. Új, más szemet, értelmet ad. A hit szemét, hogy Isten szemével tudjuk nézni a dolgokat. A hitetlen és a hívő más szemmel nézi a világot, a dolgokat, a szerencsét, szenvedést, pénzt, munkát, házasságot, emberi viszonylatokat stb.

Az új élet új, más szívet ad, mely felül tud emelkedni a természetes szereteten, föléje tud lendülni a közönséges emberi ön-, hitvesi, szülői, baráti, embertársi szeretetnek. Isten szívével tud szeretni. És Istenhez méltó módon tudja szeretni Istent.

Új erőt ad, a kegyelem erejét, melyben meg tud tenni olyan dolgokat, amelyek különben meghaladnák képességeit. Hősies fokon, tűzön-vízen keresztül is hűséges tud maradni Istenéhez.

Ez az élet tesz Isten gyermekévé. Akiben megvan, arra nem mint teremtményre, alattvalóra, szolgára tekint az Úr, hanem mint gyermekére.

Ez a „másik” élet új, más cél felé tör, amely túlmutat a földi jóléten, és nem elégszik meg kisebbel, mint a részvétellel a Szentháromság életében.

A lélek halála ennek a természetfeletti életnek a halála. A halálos bűn olyan rögcöske, amely természetfeletti érelzáródást okoz.

Milyen „állapotban” van bennem az isteni élet? Elsorvadt, meghalt? Vagy növekszik, kiteljesedik? Terméketlen vagy gyümölcsöt hozó? A keresztségben hozzájárulásom nélkül kaptam meg a kegyelem életét. De tőlem függ, hogy életem folyamán elhal-e, vagy lesz „örök életre szökellő vízforrás.”

3. Engem is megszólít

Jézus megszólította a samariai asszonyt, bár ezt hitetlennek gondolták legközelebbi ismerősei, az apostolok is. Úgy beszélgetett vele, hogy nagy igazságokra, talán az üdvösségre vezetett. Bármennyire hihetetlen, engem is megszólít Jézus, sokszor életem folyamán.

Az élet eseményeiben tulajdonképpen mindig Isten szól hozzánk. Csak legyen fülünk és értelmünk hozzá, hogy észrevegyük: Szólít, kérdez, oktat az Isten.

Példák: A súlyos bűn utáni csömörben, kiábrándultságban, szorongásban azt kérdezi: Érdekes volt? Megérte? Nem jobb az Isten útja? A szenvedésben azt kérdezi: Bízol bennem?

Hajlandó vagy velem szenvedni, engesztelni, vezekelni? Ha megsértenek, megszólhatnak, rágalmaznak, megszegényítenek, azt kérdezi: És te meg vagy elégedve magaddal? Nincs semmi igaz abban, amivel vádolnak? Van-e benned több szeretet, mint gyalázóidban? Tudsz-e megbocsátani? Földi sikertelenségben vagy a sikerek utáni csalódottságban („többet vártam”) azt kérdezi: Még mindig azt hiszed, hogy itt található meg a mennyet?

Ha kérdez az élet, Istentől kell kérnem, sűgja meg a helyes feleletet. Aki imádságaiban nemcsak kéri, de kérdezi is Istent, és őszintén készséges lélekkel várja a választ, annak felel az Isten.

4. Ne nézz le senkit!

Mindig akad az ember számára egy csomó másik ember, akit lenézhet. Sőt, majdnem minden emberben találunk valamit, ami miatt lenézhetjük. Ezt az alkalmat nem is szoktuk elszalasztani. Önbecsülésünk mintha kizárólag mások lenezésén tudna felépülni.

A mai evangélium szamariai asszonyát három okból nézték le a zsidók: Mert asszony volt, szamaritánus félpogány volt, erkölcstelen életű volt. Jézus nem nézte le, elbeszélgetett vele.

Másokat, bárkit lenézni bűn és roppant veszedelmes dolog. Isten jogait próbálom elrabolni, ha lenézek valakit is, hiszen ítélek: Én értékesebb vagyok nála. Az ítélet Istené. Isteneddit ne játssz! Mások lenézése azért is veszedelmes, mert megnyugtat, hamis önelégültségre vezet. Megöli így az alakulás, tökéletesedés, előrehaladás vágyát. Ennek a lelkiületnek eredménye roppant sok szenvedés. Isten, mert szeret, formálni akar, alkalmassá tenni a mennyre. Belátás hiányában kénytelen a szenvedés eszközéhez nyúlni, itt is, a tisztítóüzben is. Még jó, ha a szenvedés némileg észretérít, és megmenekülök a kárhozattól. Sokkal hasznosabb lenne másokban azt keresni, amiben fölöttem állnak, hogy minél inkább érezzem tökéletlenségeimet, és a kegyelem erejében próbáljak alakulni.

Még ennél is veszélyesebb mások lenézése a szeretet szempontjából. Szeretet nélkül nincs üdvösség. Márpedig, akit lenézek, azt nem szeretem. Vagy egyszerűen megvetem, vagy leereszkedem hozzá, és „mégis szeretem”. Hogy ez nem szeretet, és hogy ebből senki sem kér, azt könnyen megtapasztalom, ha én élvezek másoktól ilyen „szeretetet”. Nem értéktelenségük ellenére kell szeretni az embereket, hanem meg kell találni bennük az értékeket (mindenkiben sok van!), és úgy szeretni.

Jézus többször beszélt arról, hogy az elsőkből utolsók lesznek, és megfordítva. A szamariai asszony hitt, és tulajdonképpen hithirdetője lett falujának. És mi lett az öt lenézőkből? Istengyilkos.

Legjobb mindenkinél utolsóbbnak tartanom magam, senkit magam mögé helyeznem, hogy tudjon mit kezdeni velem Isten.

B)

1. Mi ad meggyőződést?

Sokszor szeretné az ember, ha teljesen biztos lehetne hitében, a mennyben, pokolban, feltámadásban, az egyház tévedhetetlenségében. Lehetek biztos? Igen, mégpedig száz százalékos bizonyossággal.

Ezt a bizonyosságot nem észérvek vagy tudományos kutatás adják. A következtetés, a tudomány csak annyit mondhat ki: Hitünk tanítása nem ellenkezik a józan ésszel, sőt sokminden szól amellett, hogy el lehet és el is kell fogadnunk. De pusztán ésszel bizonyosságot szerezni lehetetlen, az is lesz mindig. Viszont a hit képtelenségét sem lehet soha tudományosan bizonyítani.

A csodák sem döntő bizonyítékok. Azokkal kapcsolatban is marad sok-sok „hátha” és „talán”. A zsidó nép sok csodát látott, Lourdes-ban ma is sok csoda történik, mégis, a szemtanúk is csak kis része hitt és hisz. És nem is lehet mindenki szemtanú. Ha mindenki előtt történnének a csodák, nem is tartanák már csodának, akár a természet csodáit.

Hogyan lehetek tehát biztos? A kegyelemadta hit által, amely egyre mélyülhet, erősödhet a hit szerinti élet nyomán. Ha tartom Isten parancsait, biztos leszek benne, hogy valóban tőle származnak azok.

A mai evangélium szereplői csodát vártak Jézustól, hogy ezzel igazolja, jogosan cselekedett. Pedig ha jóakarátú, istenszerető emberek lettek volna, akkor rájöhetek volna, hogy Jézus helyesen, jogosan, az Úr szellemében cselekszik. És hát csodát is láttak. Mert nem csoda, hogy Jézus egyszál egyedül tömeget űzött ki a templomból, a tömérdék pap és a templomórság ellenséges szeme láttára? A megelőző napokban, hetekben pedig ugyancsak láthattak, hallhattak csodákat.

Aki biztos akar lenni, imádkozzék hitért, és éljen hite szerint. Tökéletesen biztos lesz abban, hogy valóban Istennek hisz.

2. Büntet, mert szeret

Isten sokszor és méltán haragszik ránk. Haragszik, de szeret, akkor is szeret, mikor büntet. Sőt, azért büntet, mert szeret. Isten maga a Szeretet, mindent szeretetből tesz. A büntetéssel sem összetörni akar, hanem jóvá, nemessé tenni bennünket.

Mert boldog csak az lehet, aki jó, aki nemeslelkű. Isten a saját boldogságában akar részesíteni bennünket. Azt pedig képtelen más élvezni, mint aki maga is olyan, mint Isten. Ezért van az, hogy csak a szelídek, irgalmasok, békeszeretők, tisztaszívűek, igaz életre vágyók, bűnbánók, boldogok. Aki letér erről az útról, letér a boldogság útjáról. A büntetéssel észretéríteni akarja az Úr. Hogy megtérjen és éljen. Ha nem fenýítene Isten, az azt jelentené, hogy ölbetett kézzel nézi, hogyan rohanunk a végső boldogtalanságba. A pokol fenyegetése is (nem üres fenyegetőzés!) Isten jóságos kezének erőteljes terelő mozdulata a boldogság felé. A bűn a boldogságnak ablakon való kihajtása, ettől akar mindenképpen visszatartani. Mindenképpen, csak erőszakkal nem.

A süket a zenét, a vak a színeket, a bűnös a mennyet élvezni képtelen. Ezért akarja Atyánk kioperálni belőlünk a bünt. Bár megértenénk őt!

Jézus szeretetből ragadott korbácsot. Azért, hogy legalább a templomban Istent találják meg a kereskedők is. Köszönjem meg, ha maga felé terel az Úr, még ha korbáccsal teszi is!

3. Ne engedd bántani!

Jézus korbácsot ragadott, mert olyat látott, ami súlyosan bántja az Atyát. Szomorú, ha valakinek nem fáj, ha bántják Istenét, pl. ha káromolják. Szomorú, ha nem tesz ellene semmit. Annak jele lenne ez, hogy nagyon kevés benne a legszükségesebb, a szeretet.

Lehet valamit tenni a káromkodás ellen? Igen, nagyon sokat. Először is nem szabad szó nélkül hagyni. De ez a szó legyen jóakaró, szelíd, okos és komoly. Ne parancsoló, türelmetlen, durva, gúnyos, fölényes, lekezelő. Fakadjon Isten és ember igaz szeretetéből. Legyen felemelő, ne ledorongoló. Az alkalmat is jól kell megválasztani, amikor fogékony az illető lelke. Előtte szívedben nagyon kérd Jézust, hogy az ő Lelke szóljon belőled!

Akinek valóban fáj, ha bántják Istent, az nem felháborodik, hanem engesztel. Felnőtt társaságban felháborodottan tárgyalták a Szűzanya súlyos meggyalázását. A kislány, aki ezt hallotta, székre mászva levette a falról Mária képét, csókolgatni kezdte, hogy megvigasztalja. Mérheteretlenül többet tett azoknál, akik csak botránkoztak.

4. Szenvedélyesség

Istenünk nem szereti a langyos embereket. Kiköpi őket a szájából, mint a Jelenésekben írja Szent János. A langyos ember tulajdonképpen nem érti sem a világot, sem az életet, sem Istent. Csak a maga önző kis érdekét ismeri. A beszűkült óvatosság, a kockázatmentesség nem keresztény tempó.

Jézus, a tökéletes önfegyelmű Istenember, milyen szenvedélyes! Gondoljunk a templom megtisztítására, a farizeusi lelkület kárpálására, Heródes magatartásának elítélésére („az a róka!”), Péter apostol visszautasítására, midőn a szenvedéstől akarta őt visszatartani. Vágyva vágyta az utolsó vacsorát, visszautasította a kábítószert a Golgotán.

A bűnnek milyen szenvedélyesen tudjuk átadni magunkat! A bűnös szerelem, a bor, a gyűlölet, a pletyka, a pénzhajhászás hogy magával ragad! Ez még nem lenne végső tragédia. Magdolna is ilyen volt. De azután nagyon, szenvedélyesen szerette is Istenét, a tisztaságot, a jóságot, a vezeklést.

Viharosan vagy csendesen, de a bűnhöz mindenki tud ragaszkodni. De Istenhez és a jó ügühöz? Ha nem tudok, az annak a jele, hogy veszélyben a lelkem, az örök életem. Isten útját nem lehet andalogva járni. Önző kisszerűség nem talál helyet a mennyben. Az a nagylelkű, mindent odaadó szentek országa. Vagy ilyen leszek, vagy kiköp Isten.

Viharban jött a Szentlélek. Mindent elsöprő szeretetet adj nekem, Uram!

C)

1. Féld Istenedet!

Csúnya, de elterjedt szó: Istenke. Sokak szívében talizmán, apró zsebbálvány, szerencsepátkó lett az Úr. Nem az igaz vallás Istene, hanem a babona istenkéje. Templomjárók értékelésében is gyakran inkább valami ködös, bizonytalan erő, amellyel ugyan számolni kell, de semmiképp az élet és a világ teljhatalmú Ura, Parancsolója, Bírája.

Nézd Mózes! Leborul, saruját leveti, szemét eltakarja. Lelkében valóban Úr az Úr. A Felséges, a Szent, a Mindenható, a Végtelen, az Egészen Más. Egy férfi, a történelem egyik legnagyobb szabású egyénisége hódol, és tulajdonképpen akarata ellenére, meghódol.

Megmondja nevét is az Úr: Ő az, aki van. Nemcsak olyan értelemben, hogy a pogány bálványistenek nincsenek, ő az egyedüli Isten, aki létezik, aki valóság. Azt is jelenti, hogy az egész világmindenségben ő az egyedüli, aki valóban „van”. Minden és mindenki rajta kívül csak azért létezik, csak addig létezik, mert és ameddig ő akarja. Ő teremtett és tart fenn mindent. Minden történés is csak azért van, mert ő akarja. Porszemnyi lét, villanásnyi tett sem lehetséges nemcsak akarata ellenére, de létrehozó mindenhatósága nélkül sem. Ezért egyedül ő „van”, hozzá képest minden más „nincs”, tehát semmi.

Szeret bennünket, lehajolt hozzánk, sőt lett egy közülünk a mi Istenünk. De pajtáskodni nem lehet vele, lekezelni, félvállról venni sem. Aki nem gondolkozik reálisan az életről, a dolgokról, annak nem sikerülhet az élete. Elsősorban Istenről kell a valóságnak megfelelően gondolkoznom, hogy sikerüljön az életem.

2. „Azt hiszitek, hogy ezek bűnösebbek voltak?” (Lk 13,2)

Megértettük, hogy nem szabad káromkodni, rabolni, házasságot törni. De meg kell értenünk egy alapvető dolgot is: Nem szabad önelégülteknek lennünk. Miért?

Mert önbecsapás. Nincs ember, aki elégedett lehetne önmagával. Mindenki nagyon messze van a tökéletességtől. Természetesen mindenki találhat magában sok értéket, jótulajdonságot. De hiba lenne csak ezeket nézni, ezekben tetszelegni. Bármilyen

kellemetlen, észre kell vennem hibáimat is. Mert hogy vannak, még hozzá számosan, ennél biztosabb nincs a földön. Ha nem látom őket, abból csak az következik, hogy képmutató, öntelt farizeus vagyok, még önmagam előtt is képmutató. Olyan hazug, aki maga is elhiszi hazugságát. Ennél biztosabb útja nincs annak, hogy először is megutáltassam magam az emberekkel. Semmit sem tűrünk el egymástól kevésbé, mint az önteltséget. Bennem is ezt nem szeretik. Aztán az önteltség biztos útja annak is, hogy egyre rosszabb és hitványabb legyek. Aki nem halad, visszacsúszik. De ha még csak nem is látom hibáimat, hogyan fogok haladni? Az önteltség nagyon sok szenvedést zúdít a saját fejemre. És ezek a szenvedések, ha az önteltség megmarad, nem is visznek közelebb Istenhez, hanem „ezt érdemeltem?” alapon inkább eltávolít. Vagyis az önelégültség biztos út a kárhozatba.

Nyugodtan, „békességgel” csak az távozhat a templomból, aki nagyon őszintén tudja imádkozni: Bocsáss meg, Uram. „Ha nem tartotok bűnbánatot, épp úgy elvesztek ti is mindnyájan.”

3. *A bűn ma is bűn*

Idősebbek szívesen emlegetik, hogy régen jobbak voltak az emberek, főleg jobb volt a fiatalság. De az ő apáik és nagyapáik is ugyanígy beszéltek. Ha ez igaz lenne, akkor valamikor nagyon régen egészen tökéleteseknek kellett lenniök az embereknek, és úgy látszik, minden generáció romlik egy csomót. Ez természetesen nem így van. Sőt!

Egy dologban azonban mintha valóban jobbak lettek volna a régebbi századok emberei. Talán több volt bennük a büntudat és a büntől való szabadulás vágya. Minden kornak megvoltak a maga bűnei, súlyos, égbekiáltó bűnei. De érezték, hogy a bűn rossz, hogy szabadulni kell tőle. A tengeri kalózok erőszakkal hurcoltak magukkal papokat, hogy haláluk előtt meggyónhassanak.

Ma a legtöbb bűn nem is számít bűnnek. A káromkodáson mosolygunk, hogy „milyen jól elkanyarította”, és „igen jól tudja cifrázni”. A csaló és sikkasztó „ügyes ember”. A tékozló, mértéktelen, parázna „tud élni”. A házasságtörő „megtalálta az igazit”, vagy egy kicsit „szórakozott”. A bűnpártolóan hallgató „okos ember”.

Az emberek nagy többsége ma másképp gondolkodik a bűnről, mint akár nagyapáik. De nem gondolkodik másképp Isten. És ez a döntő. Mert ő ítél, és számára nem lehet új törvényeket hozni, és őt nem lehet rávenni, hogy azokat ne vegye olyan komolyan, mint régebben. Egy pontot sem enged el az i betűről. Aki tehát könnyebben veszi a bűnt, attól még nem lesz büntelenebb, csak könnyelműbb, és a vesztébe rohan.

Senki nem kárhozott el még csak azért, mert bűnt követett el. A kárhozat kizárólag azok osztályrésze, akik megmaradnak bűneikben. Aki könnyen veszi a bűnt, könnyen meg is marad benne. De ez a félvállról vett „semmiség” elrontja életét, és kárhozatba viszi örök életét. Mert az Úr, az ítélő Bíró ma is bűnnek nézi a bűnt, a súlyos bűnt súlyos bűnnek, és ma is változatlan szigorral bünteti. A pokol sem ment ki a divatból. Uram, igaz büntudatot és bűnbánatot adj nekünk!

4. *Isten büntet*

Vannak balesetek, testi és lelki nyomorúságok, sorstragédiák. Mi hisszük, hogy Isten nélkül semmi sem történhet. Ezek sem függetlenek tőle. A Szentírás lapjairól újra és újra azt olvassuk, hogy Isten büntet. Büntet a földi élet csapásaival, és büntet „odaát”

Ha bűnt követsz el, ezzel akarva-akaratlan vállalom a büntetést is. Ezen még a „majd meggyónom” sem segít. Nemcsak azért, mert ez nem valami biztos lehetőség, hiszen gyónás előtt meghalni is lehet, de a sok „majd meggyónom” bűn úgy eldurvíthatja a lelket, hogy nem lesz belőle gyónás. De ezen felül a gyónás még nem veszi le vállamról a büntetés terhét. A jól

gyónónak elengedi ugyan a poklot az Úr, de a büntetést csak részben. Az megjön hamarosan, de legkésőbb a tisztítóútzben. Tehát minden bűn ostoba könnyelműség, esetleg végzetes könnyelműség. A büntetés mindenesetre nagyobb, mint a bűn gyönyöre. Így szó sem lehet arról, hogy „megéri”.

Bűnt elkövetni, és abban bízni, hogy talán nem ér el a földi igazságszolgáltatás, ebben esetleg van némi esély. Vannak, akik „megússzák”. Mégsem „ússza meg” senki, soha. Isten büntet, és ez alól nem lehet kivétel senki. El kell hinnem: Még énvelem sem tesz kivételt az Úr.

Isten természetesen nem büntet mindig azonnal és látványosan. Ez ugyanis kényszer lenne. Ki merne káromkodni, ha mindig azonnal jönne a mennykőcsapás? Isten nem kényszerít, mert szabad döntést akar, szeretem-e vagy sem. De mindenről tud, semmit nem felejt, és örökké igazságos marad. – Szent Efrém egy alkalommal igazságtalanul került börtönbe. Kesergése közben felhangzott szívében az isteni szózat: Efrém, gondolj a tehenre! Kamaszkorában ugyanis halálra hajszolt játékból egy idegen tehenet, és az soha nem derült ki. Most bűnhődik tehát a régi bűnért. Mi is minden szenvedésben könnyűszerrel találhatunk okot bűnhődésünkre, csak egy kicsit kell gondolkoznunk régebbi bűneinken.

Lehet-e menekülni a büntető Isten elől? Igen, de csak úgy, ha odafutok az irgalmas Istenhez, a bűnbánat és a vezeklés útján. Minél őszintébb, mélyebb a bűnbánatom, minél buzgóbb önkéntes vezeklésem, annál több büntetést enged el az Úr.

Isten azért ültette el életemet a földön, hogy gyümölcsöt hozzak. Ha a tiszta, becsületes, fegyelmezett élet gyümölcsét nem teremtem, akkor teremjem legalább a bűnbánat és vezeklés gyümölcsét. Lehet, hogy mint a példabeszéd fügefájának, nekem is ez az utolsó évem, utolsó nagybőjtöm. Úgy kellene indulnom minden napomnak, sőt minden órának, hogy ez az utolsó.

Nagyböjt 4. vasárnapja

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (1 Sám 16, 1b.6-7.10-13a): *„Ama napokban így szólt az Úr Sámuelhez: Töltsd meg szarudat olajjal, s jer, hadd küldjelek a betlehemi Izájhoz, mert annak a fiai közül szemeltem ki magamnak királyt. Mikor odaért, meglátta Eliábot és mondta magában: Nemde máris az Úr előtt áll felkentje? Ám az Úr azt mondta Sámuelnek: Ne nézd külsejét, se termete magasságát, mert én elvettem őt! Én nem aszerint ítélek, amire az ember néz: az ember ugyanis azt nézi, ami látszik, az Úr azonban a szívet tekinti. Hét fiát vezetett oda Izáj Sámuel elé, de Sámuel azt mondta Izájnak: Ezek közül nem választott az Úr! Majd mondta Sámuel Izájnak: Vége van már fiaidnak? Az felelé: Hátra van még a legkisebbik, az a juhokat legelteti. Mondta erre Sámuel Izájnak: Küldj érte s hozasd el, mert addig nem telepszünk le, míg az el nem jön. Érte küldött tehát és elhozatta. Vörös volt, szépszemű és csinos külsejű. Mondta ekkor az Úr: Kelj fel, kend fel, mert ez az! Erre Sámuel vette az olajos szarut s felkente őt testvérei közepette és ettől a naptól fogva az Úr lelke Dávidra szállt.”*

Az Úr azt választja, akit akar: Dávidot nem megnyerő külseje miatt választotta, hiszen ő a szíveket vizsgálja, de emellett is annak adja ajándékait, akinek akarja. Dávidra száll az Úr Lelke és ezért lesz képes a Saul búsomorrá tevő gonosz lelket elűzni.

Bennünket is szabadon választott az Úr és kent fel Szentlelkével Krisztus, az Ő felkentje révén.

II. OLVASMÁNY (Ef 5, 8-14): *„Testvérek, valaha sötétség voltatok, most azonban világosság az Úrban. Éljetek úgy, mint a világosság fiai. A világosság gyümölcse csupa jóság, igazságosság és egyenesség. Azt keressétek, ami kedves az Úr szemében. Ne legyen részetek a sötétség meddő tetteiben, inkább ítéljétek el azokat. Amit ugyanis titokban tesznek, azt még kimondani is szégyen. Mindarra, amit elítéltek, fény derül, s ami így világossá válik, fényforrás lesz. Ezért mondják:*

*Ébredj, ki alszol, támadj fel holtodból
És Krisztus rád ragyog.”*

A sötétség és a világosság gyakran szerepel a szentírásban mint a bűnnek ill. tisztaságnak, istennélküli vagy istenellenes életnek, ill. az Istennel való közösségnek jelképe. A keresztség megvilágosította, fénnel árasztotta el a keresztyének szívét, méltán várja el tőlük tehát az Isten, hogy a világosság cselekedeteit tegyék. Ha valóban elítélik korábbi, sötétségbeli tetteiket, akkor azokra is fény derül és fényforrássá lesznek, másokat is Istenhez segítenek. Szent Ágoston elítélte a sötétség sugallta tetteit és ezáltal azokat is a világosság tetteivé, forrásává avatta.

AZ EVANGÉLIUM (Jn 9,1-41; ill. 1.6-9.13-17.34-38): *„Egyszer Jézus útközben látott egy vakon született embert. Tanítványai megkérdezték őt: 'Mester, ez vagy pedig szülei vétkeztek, hogy vakon született?' Jézus azt felelte: 'Sem ő nem vétkezett, sem pedig a szülei, hanem az Isten művének kell megnyilvánulnia rajta. Nekem addig kell végbevinnem annak műveit, aki engem küldött, amíg nappal van, eljön az éjszaka, amikor senki sem működhetik. Amíg e világban vagyok, világossága vagyok ennek a világnak.' Miközben ezeket mondotta, a*

földre köpött, sarat csinált a nyállal s a sarat rákente a vak szemére, majd azt parancsolta neki: 'Menj, mosakodjál meg a Siloe fürdőben (ennek értelme: küldött)'. Az pedig elment, megmosakodott, s amikor visszatért, már látott. A szomszédok, s azok, akik látták azelőtt koldulni, mondogatták egymás közt: 'Nem ő az, aki itt ült és koldult?' Egyesek azt mondták, hogy ő az, mások viszont erősködtek, hogy nem ő, csak hasonlít hozzá. Ő azonban kijelentette: 'Én vagyok az!' Erre megkérdezték tőle: 'Hogyan nyílt meg a szemed?' Ő aztán elbeszélte: 'Az az ember, akit Jézusnak hívnak, sarat csinált, bekente szememet s azt parancsolta: Menj a Siloe fürdőhöz, mosakodjál meg. Én meg elmentem, megmosdottam és látok.' Erre tudakolták tőle: 'Hol van ő?' De ő azt felelte: 'Nem tudom.'

Ekkor elvitték a volt vakot a farizeusokhoz, mert aznap, mikor Jézus a sarat csinálta és megnyitotta szemét, szombat volt. A farizeusok is megkérdezték tőle, hogyan nyerte vissza szemvilágát. Nekik is elmondta: 'Sarat kent a szememre, megmosdottam és látok.' Egyesek erre azt mondták: 'Ez az ember nem Istentől való, mert nem tartja meg a szombatot!' Mások azonban így érveltek: 'Hogyan művelhet bűnös ember ilyen csodajeleket?' Így szakadás támadt közöttük. Erre tovább faggatták a volt vakot: 'Mit tartasz te róla, hiszen visszaadta szemed világát?' 'Hogy próféta', válaszolta ő. A zsidók viszont erre sem akarták elhinni, hogy vak volt és visszanyerte látását, ezért elhívták a volt vak szüleit és azoktól kérdezték: 'Ez a ti fiatok, akiről ti azt állítjátok, hogy vakon született? miképp lehet, hogy most lát?' Szülei azt felelték: 'Azt tudjuk, hogy ez a mi fiunk, azt is, hogy vakon született. Hogy azonban most miként lát, azt nem tudjuk. Hogy ki adta vissza szeme világát, azt sem tudjuk. Kérdezzétek meg tőle, megvan hozzá a kora!' Szülei azért beszéltek így, mert féltek a zsidóktól, akkor ugyanis már elhatározták, hogy aki Messiásnak vallja őt, azt kizárják a zsinagógából. Ezért mondták a szülők, hogy 'megvan a kora, kérdezzétek meg őt!' Másodszor is hívták azért az embert, aki vak volt és követelték tőle: 'Adj dicsőséget Istennek! Mi tudjuk, hogy ez az ember bűnös.' Ő viszont azt válaszolta: 'Hogy bűnös-e, azt nem tudom, de egyet tudok: vak voltam, most pedig látok.' Erre újra faggatták: 'Mit csinált veled? Hogyan adta vissza szemed világát?' 'Már elmondtam nektek – válaszolta ő –, de nem vettétek figyelembe. Miért akarjátok újból hallani? Talán ti is tanítványai akartok lenni?' Erre szidalmazták és azt mondták: 'Te légy az ő tanítványa! Mi azonban Mózes tanítványai vagyunk. Mi tudjuk, hogy Mózeszel beszélt az Isten, erről azonban nem tudjuk, honnan való.' 'Az az érdekes, – válaszolta az ember – hogy ti nem tudjátok, honnan való, pedig ő visszaadta szemem világát. Tudjuk viszont, hogy az Isten nem hallgatja meg a bűnösöket, de ha valaki istenfélő és megteszi az ő akaratát, azt meghallgatja. Sohasem lehetett hallani, hogy valaki visszaadta volna egy vakon születettnek a szeme világát. Ha ő nem Istentől való volna, nem tehetett volna semmit.' Erre ráförmedtek: 'Te teljesen bűnben született, te akarsz oktatni minket?!' és ezzel kidobták.

Jézus megtudta, hogy kidobták, s mikor találkozott vele, megkérdezte tőle: 'Hiszel te az Emberfiában?' 'Ki az – kérdezte az ember, – hogy higgyek benne?' Jézus ekkor azt válaszolta: 'Hiszen látod őt, aki veled beszél, ő az!' 'Hiszek, Uram!' – kiáltotta ő és leborult előtte. Jézus ekkor megjegyezte: 'Ítéltre jöttem e világba, hogy akik nem látnak, lássanak, a látók pedig megvakuljanak.' Amikor a körülötte lévő farizeusok meghallották ezt, hozzá fordultak: 'Talán mi is vakok vagyunk?' 'Ha vakok volnátok, – felelte Jézus – bűnötök nem volna. De ti azt mondjátok, hogy 'Mi látunk' s ezért bűnötök megmarad.'"

Jézus nem akarja kétségbe vonni a bűn és a csapások közti összefüggést, de rámutat arra, hogy jelen esetben nem ezen az úton lehet eljutni az igazsághoz. Isten művei, a Megváltó világosságot hozó működése kell, hogy nyilvánvalóvá váljék ezen az emberen. A gyógyulás jelképes erejű is: hirdeti, hogy Jézus a világ világossága. A vak kétszeresen gyógyul meg: szemevilágát is megkapja, meg a hit világosságát is. A vezetők önhibájukból vakok: nekik kellene legjobban tudniuk, hogy Jézusban beteljesednek az Írások. Ám a nyilvánvaló

csodánál is többet nyom a latban előttük az, hogy a gyógyítás szombaton történt (sőt a sárkésztetés is, ami egymagában is bűn). A meggyógyított embert is nyilván azért kérdezik, hogy szavaiból, elejtett megjegyzéseiből vádat kovácsolhassanak Jézus ellen. A második kihallgatáskor már eskü alatt („Adj dicsőséget Istennek!”) kell vallania a fiatalembernek. Ezzel is megingatni, megfélemlíteni akarják. Az igazság, világosság elleni tusakodásuk azonban egészen nevetségessé teszi őket; magatartásuk fonáksága még a fiúnak is feltűnik és van bátorsága gunyoros hangon beszélni velük. Minél meggyőzőbben mutatkozik meg az igazság, ők annál jobban elvakulnak.

Soha nem teljes bennünk a világosság. Szükségünk van arra, hogy Krisztus világossága egyre teljesebben árásson el bennünket. Ez történik a szentmisében: az Ige olvasásakor és a szentáldozáskor elsősorban. De mindkettő csak akkor eredményes, ha megfelelő lelkülettel végezzük. Különben elvakultságunk fokozódik. A farizeusok is ismerték az Írásokat és úgy vélték, eljárásuk igazolását találhatják meg bennük. Mert nem az igazságot keresték alázatos szívvel, hanem önmaguk igazolását. Aki valóban befogadja a világosságot, az meglátja azt is, hogy szívében még mennyi homály van.

B)

I. OLVASMÁNY (2 Krón 36,14-16.19-23): *„Ama napokban még a papok valamennyi előjárója meg a nép is hűtlenül a nemzetek valamennyi undokságát követte, s megszenstelenítette az Úr házát, amelyet az Úr magának szentelt Jeruzsálemben. Az Úr, atyáik Istene elküldötte ugyan hozzájuk követeit, s a reggeli felkeléstől fogva állandóan figyelmeztette őket, mert kímélni akarta népét s a maga lakóhelyét, de ők kigúnyolták az Isten követeit, fel sem vették beszédeit, s kinevették prófétáit, úgy hogy az Úr haragja végül is felgerjedt népe ellen s nem volt többé számukra mentség. Az ellenség felgyújtotta az Isten házát, lerombolta Jeruzsálem falát, mind felégette tornyait s elpusztította minden drágaságát. Aki megmenekedett a kardtól, azt Babilonba hurcolták s szolgája lett a királynak s fiainak, míg uralomra nem jutott a perzsák királya s be nem teljesedett az Úrnak Jeremiás szája által mondott beszéde s az ország meg nem ünnepelte szombatjait: elhagyatottságának egész ideje alatt ugyanis szombatot tartott, míg el nem telt a hetven esztendő.*

Cirusnak, a perzsák királyának első esztendejében azonban felébresztette az Úr Cirusnak, a perzsák királyának lelkét, hogy beteljesedjék az Úr ama beszéde, amelyet Jeremiás szája által mondott. Erre ő kihirdette egész birodalmában írásban és szóban: Ezt üzeni Cyrus, a perzsák királya. A föld valamennyi országát nekem adta az Úr, az ég Istene, s ő megparancsolta nekem, hogy házat építsek neki a judeai Jeruzsálemben. Kicsoda való közületek az ő népéből? Legyen vele az Úr, az ő Istene és menjen fel.”

Az Úr nem sietett kiróni a megérdemelt büntetést: kímélni akarta népét és templomát. De a próféták szavát – főleg Jeremiásra kell itt gondolnunk – gúnyjal és megvetéssel hallgatták. Ezért – amint Jeremiás megjövendölte – hetven évig tartó fogsággal sújtotta népét az Úr. Így aztán megtartották a szombatot és a szombatévet, mely utóbbin a földet pihentetni kellett. De a szabadulásra vonatkozó ígérteit is beváltotta az Úr. Hiszen nem a pusztulás volt a gondolata, hanem a javulás és nyomában az élet.

II. OLVASMÁNY (Ef 2,4-10): *„Testvérek, az irgalomban gazdag Isten azzal mutatta meg nagy szeretetét irántunk, hogy Krisztussal életre keltett minket, bűneinkben halottakat is, – így kegyelemből kaptátok a megváltást; föltámasztott minket és maga mellé ültetett a mennyben, hogy az eljövendő korokban Jézus Krisztusban kinyilvánítsa kegyelmének túlaradó bőségét, hozzánk való jóságából. Kegyelemből részesültünk a megváltásban, a hit által, ez tehát nem a magatok érdeme, hanem Isten ajándéka. Nem tetteiteknek köszönhetitek,*

hogy senki se dicsekedhessék. Az ő alkotása vagyunk: Krisztus Jézusban jótettekre teremtett minket; ezeket az Isten előre elrendelte, hogy bennük éljünk.”

Krisztus nemcsak annyiban lett sorstársunk, hogy magára vette az emberi életet minden nyomorúságával a bűnt kivéve, hanem úgy is, hogy ami benne, az Ő testében végbement, az alapjában a mi sorsunkká is tette: feltámadtunk mi is vele együtt, uralkodunk is vele a mennyben – csak majd később fog ennek valósága kinyilvánulni.

Ebben a krisztusi sorsban kegyelemből részesültünk, nem érdemeink alapján. Mindenesetre a bennünk is meglévő életnek gyümölcsöket kell teremnie, de az életerő, a gyümölcsöt termő erő Isten ajándéka bennünk. Lényegében Isten adja azt, amit kíván tőlünk.

AZ EVANGÉLIUM (Jn 3,14-21): „Az időben így szólt Jézus Nikodémushoz: *Ahogy Mózes fölemelte a kígyót a pusztában, úgy emelik majd föl az Emberfiát is, hogy aki benne hisz, az el ne vesszen, hanem örök élete legyen. Mert úgy szerette Isten a világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta oda, hogy aki benne hisz, el ne vesszen, hanem örök élete legyen. Nem azért küldötte ugyanis Isten az ő Fiát a világra, hogy elítélje a világot, hanem, hogy üdvözüljön a világ általa. Aki őbenne hisz, nem esik ítélet alá, aki pedig nem hisz, már ítélet alá esett, mert nem hitt az Isten egyszülött Fiában. Ez pedig az ítélet: a világosság a világba jött, de az emberek jobban szerették a sötétséget, mint a világosságot, mert az ő cselekedeteik gonoszak voltak. Mindenki ugyanis, aki gonoszat cselekszik, gyűlöli a világosságot és nem megy ki a fényre, nehogy nyilvánosságra kerüljenek tettei. Aki azonban az igazságot cselekszi, kimegy a fényre, s így nyilvánossá válik, hogy tetteit Istenben művelte.”*

A II. Olv.-ban hallott gondolatot bővíti ki az evangélium. Aki üdvözülni akar, annak hittell kell a megfeszített Krisztusra tekintenie. Amint a pusztai vándorlás idején a zsidók a kígyómarás okozta fájdalomtól és fenyegető haláltól úgy menekülhettek meg, hogy bűnbánó és hívő lélekkel a fán felemelt rézkígyóra tekintettek, úgy az öskígyó okozta sebtől és örök haláltól az értünk megfeszített Krisztusba vetett hit ment meg bennünket. Krisztus az elszenvedett halállal megszerezte az örök dicsőséget, felmagasztaltatást is: a kereszten történő felmagasztaltatásának folytatása, következménye a mennyekbe történő felmagasztaltatása. Az égi dicsőségben lévő Krisztusra is irányul hívő tekintetünk és így sorstársai is vagyunk. Mennyei létünknek megfelelő cselekedetekre törekszünk és örülünk, ha Krisztus fényében még tisztábban tudjuk azokat megítélni és egyre tisztultabb szándékkal végezni. Akik a bűnhöz ragaszkodnak, nem akarják tetteiket Krisztus tanításának és példájának fényénél megítélni.

A szentmise: feltekintés hittell a felemeltetett Krisztusra. Áldozatának, szeretetének fényében megvizsgáljuk saját tetteinket is: mekkora szeretettel végeztük, mennyire adtuk át általuk is magunkat Istennek.

(A B) és C) évben is olvashatók az A) év olvasmányai.)

C)

I. OLVASMÁNY (Józs 5,9a.10-12): „*Ama napokban azt mondta az Úr Józsuének: Ma vettem le rólatok Egyiptom gyalázatát.*

Miközben Izrael fiai Galgalában tartózkodtak, a hó tizennegyedik napján, estefelé, Jerichó mezőségén elkészítették a fázét és másnap az ország terméséből ettek kovásztalan kenyeret és azon esztendei árpadarát. Miután pedig ettek a föld terméséből, megszűnt a manna és Izrael fiai nem éltek többé ezzel az eledellel, hanem Kánaán földjének azon esztendei terméséből ettek.”

Árpadara helyett a héberben pörkölt gabonáról van szó.

Isten népe az ígélet földjére jutva megünnepli az első „húsvét”-ot. Vége a szolgaságnak, a választottakhoz méltatlan állapotnak. A bárányvacsora elkészítésével felidéztek a szabadulás éjszakájának emlékét.

II. OLVASMÁNY (2 Kor 5,17-21); *„Testvéreim, mindaz, aki Krisztusban van, új teremtmény. A régi megszűnt, valami új valósult meg. De ezt Isten viszi végbe, akit Krisztus kiengesztelt irántunk, és aki minket a kiengesztelődés szolgálatával megbízott. Isten ugyanis Krisztusban kiengesztelődött a világgal, nem tartja számon vétkeinket, sőt ránk bízta a kiengesztelődés tanítását. Tehát Krisztus követségében járunk, maga az Isten int benneteket általunk. Krisztus nevében kérünk: engesztelődjétek ki az Istennel. Ő azt, aki bűnt nem ismert, 'bűnné' tette értünk, hogy általa Isten igazságossága legyünk.”*

A feltámadt Krisztusban új teremtés zsengeje jelent meg a földön. Aki Krisztusban van, az szintén új teremtmény. A zsidók új állapota: szolgaságból szabadság csak halvány előképe annak az új teremtménynek, amivé Krisztusban leszünk. Bűnösökből igazakká, Isten ellenségeiből barátaivá leszünk. Ennek az újjáalakulásnak szolgái az apostolok. Istennek hisznek, akik az apostoli igehirdetést elfogadják, Isten ereje működik azokban, akik Isten követeiként fogadják őket. Amit semmiféle önmehtagadással, önfegyelmeléssel el nem lehetne érni, azt Krisztus megszerezte nekünk: az ember Isten életének részesévé válik.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 15,1-3.11-32): *„Az időben a vámosok és bűnösök mind Jézushoz jöttek, hogy hallgassák. A farizeusok és az írástudók emiatt méltatlankodtak: 'Ez bűnösökkel szoba áll, sőt eszik is velük' – mondták. Erre mondott nekik egy példabeszédet: 'Egy embernek volt két fia. A fiatalabbik egyszer így szólt apjához: Apám, add ki nekem az örökségem részét. Erre szétosztotta köztük vagyonát. Nem sokkal ezután a fiatalabbik összeszedte mindenét és elment egy távoli országba. Ott léha életet élve eltékozolta vagyonát. Mikor már mindenét elpazarolta, az országban nagy éhínség támadt, nélkülözni kezdett. Erre elment és elszegődött egy ottani polgárhoz. Az kiküldte a tanyájára kondát őrizni. Örült volna, ha éhségét azzal az eledellel csillapíthatta volna, amit a disznók ettek, de még azt sem adták neki. Ekkor magába szállt: Apám házában a sok napszámos bővelkedik kenyérben – mondta – én meg itt éhen halok. Útra kelek, haza megyek apámhoz és megvallom: Apám, vétkeztem az ég ellen és teellened. Arra, hogy fiadnak nevezz, már nem vagyok méltó, csak úgy tarts itt, mint egyik béresed.'*

'Csakugyan útrakelt és visszament apjához. Apja már messziről észrevette és megesett rajta a szíve. Eléje sietett, a nyakába borult és megcsókolta. Erre a fiú megszólalt: Apám, vétkeztem az ég ellen és teellened. Arra, hogy fiadnak nevezz, már nem vagyok méltó. Az apa odaszólt a szolgáknak: Hozzátok hamar a legdrágább ruhát és adjátok rá. Az ujjára húzzatok gyűrűt és a lábára sarut. Vezessétek elő a hizlalt borjút és vágjátok le. Együnk és vigadjunk, hisz fiam halott volt és életre kelt, elveszett és megkerült. Erre vigadozni kezdtek.'

'Az idősebbik fiú kinn volt a mezőn. Amikor hazatérőben közeledett a házhoz, meghallotta a zeneszót és a táncot. Szólt az egyik szolgának és megkérdezte, mi történt. Ez pedig így felelt: Megjött az öcséd és apád levágta a hizlalt borjút, hogy egészségben előkerült – felelte. Erre az megharagudott és nem akart bemenni. Ezért az apa kijött és kérlelte. De ő szeméretlenül vetette apjának: Látod, én annyi éve szolgálom neked és egyszer se szegtem meg parancsodat. És nekem még egy gödölyét sem adtál soha, hogy egyet mulathassak a barátaimmal. Most meg, hogy ez a fiad megjött, aki vagyonodat rossz nőkre pazarolta, hizlalt borjút vágattál le neki. Az csitította: Fiam, te mindig itt vagy velem és mindenem a tied. Kellott vigadnunk és örülnünk, mert ez az öcséd halott volt és életre kelt, elveszett és megkerült.'”

A két fiú a két népet jelenti: az idősebbik a zsidóságot, a fiatalabbik a pogányságot. A pogányok eltékozolták istenadta örökségüket, bálványimádásba süllyedtek (ezt a próféták gyakran jelképezik paráznasággal) és a lehető legmélyebbre jutottak. Ezt fejezi ki a zsidók szemében megvetett állatokkal, a sertésekkel való közösködés. Az idősebb testvér szűkkeblűsége a zsidók magatartását jelképezi, akiket felháborított az isteni irgalom.

A szentmisében átéljük Isten irgalmát. Ha bűnbánó lélekkel közeledünk hozzá, a kegyelem új ruháját adja ránk, a hűség gyűrűjét húzza ujjunkra. Visszafogad családjába. De nekünk is át kell vennünk Atyánk lelkületét, aki jobban örül egy megtérő bűnösnek, mint kilencvenkilenc igaznak, akiknek nincs szükségük bűnbánatra. Az otthonmaradt testvér lelkületét le kell vetnünk. Örüljünk annak, ha Isten kegyelme nagyobb botlásoktól, hűtlenségektől megőrzött bennünket. Bennünk így volt hatékony az Atya szeretete, másokban meg úgy, hogy a bűn útjáról visszatéríti őket. Örüljünk szeretete győzelmének, ill. imádkozzunk azért, hogy minél több bűnös szívében győzzön az Atya szeretete. Örüljünk mi is annak, aminek Atyánk örül. Bízunk szeretetének és irgalmának győzelmében. Bűnbe tévedt embertársaink az Atya lelkületét érezzék rajtunk. Minden megtérő bűnös dicsősége az Atyának. Valamiképpen Krisztus feltámadása ismétlődik a bűnös megtérésében. Isten új szívet teremt belé. Az Isten gyermeke meghalt és életre kelt. Az élet győzött a halál felett, Isten a sátán felett, a kegyelem a bűn felett.

II. Teológia

A megújult teológia a gyónás revízióját is felvetette. A praxisban minden lelkipásztor tapasztalta, hogy a gyónás körül problémák vannak. Hogy ezek a problémák nemcsak a mai hívők, vagy papok helytelen viselkedéséből származnak, azt az egyháztörténelem igazolja, hiszen kimutatja, hogy a bűnbocsánat az idők folyamán más és más formákban valósult meg.

Történeti áttekintés

Az ősegyházban nyilvánvalóan fontosabb volt a bűnbánat és bűnbocsánat gyakorlata, mint elmélete. Egészen természetesnek érezték, hogy a bűnös megtérése hozza magával az Isten bocsánatát, szó sem lehet semmiféle mechanizmusról, amely helyettesíthetné a megtérést. Az érvényesség kérdése fel sem merült. Az ősegyház is ismerte és gyakorolta a papi abszolúciót, szükségességét nem is vitatták, de szerepét nem tisztázták. Aquinói szent Tamás találta meg a logikai és teológiai formulát a kettő szerepének tisztázására. Szerinte a bűnös és bűnbánó aktusai képezik a gyónás szentségének quasi matériáját, míg a papi feloldozás a formát. Ez a megfogalmazás megőrzi a szentségnek mind személyes, mind pedig szakramentális jellegét. Kidomborítja azt a sokszor elhanyagolt szempontot is, hogy Isten kegyelme nem valahonnan felülről ereszkedik ránk, hanem — az őскеgyelemhez, a megtestesüléshez hasonlóan — időben, térben lép mellénk, a mi adottságainkból nő ki.

Szent Tamás után hamarosan a bűnbánat szentségének jogászai átértékelése, a jurisdikció kiemelése következett be. Ennek következménye lett később a kazuisztika kivirágzása is, amely a gyónást szinte modern bűnvádi eljárásnak, bírói tárgyalásnak tekintette. És végül ebből született meg a hívek körében a gyónás automataként való elképzelése.

A modern teológiai felfogás

A bánatot illetően két elhanyagolt mozzanatra hívta fel a figyelmet a megújult teológia.

Az egész gyónás – miként a többi szentség is – közösségi vonatkozással rendelkezik. A szentségeket csak az veheti fel, aki tagja az Egyháznak: ezt eddig is tudtuk. Nem tudatosodott

azonban az, hogy az Egyház lényegileg közösség, Isten kegyelmét csak mint e közösség tagja és e közösség közvetítésével kapunk. A megigazulás nem magánügy, nem történhet az Egyház kizárásával. Az Egyház bekapcsolása azonban nem jelenti csupán azt, hogy a paptól kapjuk a feloldozást, hanem a bűnbánó aktusainak, a gyónás quasi matériájának is hordoznia kell a közösségi vonást. Így a bánat sem maradhat intim ima Isten és az ember között, hanem a bocsánatkérés a megsértett közösséghez intézendő. Minden bűn az egész Egyházat sérti, de van konkrét vonatkozása is: meghatározott embereket különösen érint a bűnünk. A bánatba bele kell venni a konkrét módon megsértett embereket is.

A bánattal kapcsolatban a másik átértékelés a bánat motivációjánál következett be. Ismeretes a megkülönböztetés tökéletes és tökéletlen bánat között, amely megkülönböztetést jelentett a bánat hatásában is. A motívum túlságos kiemelése azonban azzal a veszéllyel járt, hogy a bánatban az érzelmi elem került előtérbe. A bűn Isten akaratának tényleges megszegése; – a bánat ennek megfelelően Isten akaratának tényleges elfogadása, a bűn effektív visszavonása. Csak ezen múlhat az, hogy elnyerjük-e Isten kegyelmét, nem pedig a motívumon. A motívumnak csupán annyiban van szerepe, hogy jobban megindíthatja lelkünket az igazi bánat felé egyik vagy másik motívum.

Amikor a teológia a bánat motívumának ezt az átértékelését végrehajtja, nem jár el önkényesen, hanem inkább jobban figyelembe veszi a szentírás adatait. A próféták sokszor kifogásolják, hogy a nép mély bűnbánati érzéseket produkál, de cselekvésmódja nem változik. És ugyanakkor arra is sok példát hoz a zsidó nép története, hogy egy-egy tökéletlen motívumból (fenyegetés hatására) végrehajtott megtérés Isten bocsánatát váltotta ki.

Oldás, vagy kötés

Krisztus a bűnbánat szentségéről szólva mind a két lehetőséget megemlíti. Ez a kettősség volt az részben, ami a bírósági tárgyalás formájára alakította a bűnbánat szentségét. Pedig a kapcsolat a kettő között nem a „vagy-vagy”, hanem a „nemcsak-hanem is”. Az ősegyház így értette az oldási és kötési hatalmat. Amikor a bűnös nyilvánosan bevallotta bűnét, az Egyház is bűnösnek „ismerte el”, megkötötte őt, hogy azután később feloldottnak ismerje el.

Hogy a pap feloldoz-e vagy sem egy bűnöst, az nincs tetszésére bízva. Ha a bűnös megfelelő felkészültséget mutat, fel kell oldoznia. Ha pedig a bűnös megtérése hiányzik, akkor nem a pap tagadja meg a feloldozást, hanem egyáltalán szó sem lehet szentségről, hiszen annak matériája hiányzik.

Mivel az oldás és kötés hatalmát így kell érteni, nem szükséges a gyóntatót bírónak tekinteni, akinek nyomoznia kell a pontos és részletes tényállás után. Ma az egyházi gyakorlat nem kívánja a bűnbevallás és a feloldozás közötti vezeklési időt, éppen ezért a bűnös megkötése és feloldozása egybe esik, gyakorlatilag a másikon van a hangsúly: a gyóntató szerepe tehát a kegyelem közvetítése.

A kegyelem közvetítése nem teszi feleslegessé a bűnök bevallását. A gyóntatónak ugyan nem kell nyomoznia a tényállás felderítésére, de a bűnbánónak be kell vallania tetteit. Természetesen nem Istennek van erre szüksége, hanem a bűnbánónak. A bűnösnek kell feladnia eddigi álláspontját, helytelennek nyilvánítania azt, amit ő maga tett. Ez a bevallás tesz pecsétet a bánatra, a megtérésre: a bűnbánó kidobja szívéből, megbélyegzi saját cselekedetét.

Feltehető mégis a kérdés, hogy mi szükség van arra, hogy egy papnak, egy másik embernek is elmondja ezt az aláztat vallomását a bűnbánó? Egy ilyen vallomás annyira intim dolog, hogy azt nem lehet akárcikre rábízni. És bár a gyóntatónak nem szabad erről beszélnie, de egyáltalán mi szükség van erre? Igaz ugyan, hogy a mi testi-lelki összetettszégünknek jobban megfelel a szóban kimondott vallomás, mintha csak gondolatban fogalmazzuk meg, de vajon alkalmasnak látszik-e erre, vallomás meghallgatására a pap? Ha

komolyan gondoljuk végig a problémát, akkor megoldhatatlannak látszik. Isten jött az ember segítségére a dilemma feloldására. Krisztusban elküldte azt az embert, aki méltó bizalmunkra, és aki egyben Isten is. A gyónásban a bűnbánó Krisztusnak teszi meg vallomását, de nem úgy kell érteni, hogy a pap Krisztus helyett hallgatja meg őt, hanem úgy, hogy Krisztus maga él tovább Egyházában. Ezt a hitigazságot is komolyabban kell venni. A gyóntató nem pszichológus, nem tanácsadó (természetesen ez is történhet a gyóntatószékben), a gyónó valóban Krisztusnak teszi vallomását, amikor a bűnbánat szentségében részesül.

Ez a pár megújult nézőpont rávilágít arra, hogy mennyire át kell nevelnünk híveink gondolkodását a bűnbánat szentségével kapcsolatban. Tévedés lenne, ha új módszereket látnánk ezekben az új szempontokban. Megfogalmazva, leírva új módszerek csupán, de megvalósítva új kegyelemforrások.

III. Homília vázlatok

A)

1. „Ne nézd külsejét!” (1 Sám 16,7)

„Én nem aszerint ítélek, amire az ember néz: az ember ugyanis azt nézi, ami látszik, az Úr azonban a szívet tekinti.” De nemcsak Isten, az ítélő Bíró miatt kell lelkileg szépnek lennem. Mert, ha az emberek általában a külsőt és a modort tekintik is, a huzamos és közelebbi érintkezésben az emberek is a belső értékek szerint szeretnek vagy nem szeretnek. Vonatkozik ez elsősorban a házasságra. Aki szép családi életet óhajt, legyen erkölcsileg (ne a VI. parancsra gondoljunk!) szép az élete.

A fiatal pár mindenre képes, csakhogy egymáséi lehessenek. Aztán egyszer csak elválnak. Mert közbejött a csalódás, kiábrándulás. Házasság előtt a vonzó külsőt és egy-két felszíni tulajdonságot láttak egymásból. A házasság megmutatja a belsőt, az igazi valóságot. És hogy ez nem szokott előnyös lenni, mutatja az, hogy csak kevesen mondják: Minél jobban megismertem, annál jobban megszerettem.

A jó házaselethez elengedhetetlen a belső szépség. Ez pedig egyenlő a krisztusi étellel. Ne valami felületes, pusztán jámborkodó vallásosságra gondoljunk. A krisztusi élet azt jelenti, hogy mindig, minden ügyemben, mozdulatomban, szavamban Jézus Lelke vezérel. Érdekes, hogy még a nem hívő emberek túlnyomó többsége is, bár nem tudatosan, olyannak óhajtja házastársát, amilyennek Isten is akarja. Erre kell tehát törekednem, erre kell ihletnem házastársamat, erre kell nevelnem gyermekeimet. A külső szépséget meg lehet unni, a belső sokkal tartósabb vonzású.

Egy csúnyácska lánynak vágta oda anyja egy rossz órájában, hogy „Téged senki sem fog szeretni”. A lány akkor elhatározta, hogy mindenkire nagyon kedves és szeretetreméltó lesz. Boldog feleség és anya vált belőle. Férje ezt íratta sírjára: Életem angyala volt.

2. Lelki vakság

Jézus testi vakot gyógyít a mai evangéliumban, de nem tudja meggyógyítani a lelki vakokat, mert nem engedik magukat. Pedig tulajdonképpen nem a testi vakért, hanem miattuk volt a csoda.

Miért nem hittek? Sok minden vakította el őket. Így pl. a sznobizmus. Nem a nagy embert nézték Jézusban, hanem az „ács fiát.” Aztán vakká tették őket vágyaik, melyek teljesen földhöztapadtak voltak. Földi királyt óhajtottak Messiásnak, földi uralmat. Aztán szerepet játszott a féltékenység. Meg az, hogy Jézus nem volt „elbűvölve” üres rítusvallásosságuktól, és igazi istenszeretetre, emberszeretetre intette őket. Megváltozni nem volt inyükre.

Sok ilyen vak szerepel az evangéliumokban. A farizeusok, a főpapok, a tömeg, Pilátus stb. Ma is sok lelki vak van a vallásos emberek között. Néha úgy belegabalyodunk a magunk elgondolásaiba, ösztönös vágyaiba, hogy egyszerűen nem tudjuk felfogni az igazságot, Isten szavát. Vagy teljes értetlenségbe burkolózunk, vagy ha meg is sejtünk valamit, ilyesfélével reagálunk: Nem kívánhatja ezt Isten; ami jólesik, az nem lehet rossz; de hát élni kell; nem értenek ehhez a papok; nem eszik olyan forrón a kását...

Lelki vakságot okoz minden szenvedély: Kapzsiság, bűnös szerelem, gyűlölet, elvakult majomszeretet, önző kényelmesség stb. Aki lelkében vak, nem tudja megérteni, hogy az élet igazán szép csak Isten parancsainak útján lehet. Nem érti, hogy boldogítóbb a becsület, mint a gazdagság, az önfegyelem, mint a paráznaság, a megbocsátás, mint a gyűlölet, az önzetlenség, mint az önzés. Isten világáig pedig egyáltalán nem tud felemelkedni.

A lelki vakság tönkreteszi az életet, sokkal inkább, mint a testi. És a tönkretett élet folytatása a tönkretett örökkévalóság. Ha valamit kérek Istentől, az első kérésem ez legyen: Uram, hogy lássak!

3. Csak a tettek tesznek boldoggá

Boldog ember volt a mai evangéliumban szereplő vak. Nem azért, mert meggyógyult. Két ép szem még nem elég a boldogsághoz, még egy addig vak számára sem. Boldogságának forrása két tette volt. Első tette a feltétlen, a veszélyeket is vállaló becsületesség volt, amellyel kiállt Jótevője mellett. A másik tette, hogy teljes meggyőződéssel felelte Jézus kérdésére: Hiszek, Uram. E két cselekedete nélkül látván is vak lett volna és boldogtalan.

A vak szülei biztosan örültek fiuk szerencséjének, és a legjobbat kívánták neki. De ők nem értették, hogy a boldogság titka: „Éljetek úgy, mint a világosság fiai. A világosság gyümölcse csupa jóság, igazságosság és egyenesség.” Ők megtagadták fiuk Jótevőjét, így akarták a kellemetlenségektől megkímélni magukat és gyerekeiket. Örök tévedése ez a szülőknek gyermekeik boldogságával kapcsolatban.

Gyermekeinknek vagyont gyűjteni, őket taníttatni szép dolog. De tudnia kell minden szülőnek: Az ember nem azáltal lesz boldog, ami van, vagy amit tud, vagy hogy milyenek hozzá az emberek, milyenek az életkörülményei. Mindenki csak tettei alapján lehet boldog, becsülete, hitből fakadó élete alapján. Tehát mindennél fontosabb olyan tettekre, olyan életre nevelni a gyereket, amely biztosítja a jó lelkiismeretet és az üdvösséget.

Ennek a nevelésnek Alfája, hogy a magam élete, a magam tettei is ilyenek. Nevelni csak életemmel tudok. De hát, a neveléstől eltekintve, én magam sem lehetek boldog másképp, csak tetteim alapján. Ha nem érzem magamban a boldogság csíráit, tetteimmel van baj, nem mással. Nem a körülményeimel, a „szerencsémel”, nem az emberekkel.

„Ébredj, ki alszol, és Krisztus rádmosolyog.”

4. A hálára nevelni kell

Szülők vágyálma a hálás gyerek. A mai evangéliumban szereplő szülők is biztosan hálásnak szerették volna fiukat. De mindent megtettek, hogy ne legyen az. Nem voltak hálásak ők maguk, mert megtagadták a farizeusok előtt Jótevőjüket. Ezzel a fiuknak is szuggerálták, hogy ő is tegyen így, érdekből. Vajon milyen alapon vártak ezek után hálát a maguk számára. Hiszen – a beteg, tehetetlen – szülők iránti hála igazán nem érdek.

Szülők tévedése: Azt hiszik, minél többet adnak gyermekeiknek, minél többet megengednek nekik, annál jobban fogják szeretni őket, annál hálásabbak lesznek. A valóság: Csak az a gyerek lesz hálás, akit megtanítanak, ránevelnek a hálára. Hogyan? Ezt elsősorban a szülői szívnek kell megsúgnia. Csak néhány gondolat ezzel kapcsolatban:

Talán azzal lehetne kezdeni, hogy nem mindig mindent adunk meg nekik, erőnkön felül is, vagyis nem szuggeráljuk nekik, hogy az természetes, sőt el is várhatják, hogy a szülők őket a legteljesebben kiszolgálják. Valamiképpen meg kell éreztetni velük, hogy semmi jó, amit kapnak, nem olyan nagyon magától értetődő, tehát hálásaknak kell lenniök.

Meséket is jó mondani nekik háláról, hálátlanságról. Némelykor meg kell magyarázni, miért a „Köszönöm”. Alkalomadtán gyakoroltatni is kell a hálát, pl. azzal, hogy különös alkalmakkor ajándékot adjon, hangsúlyozva, hogy ezzel háláját akarja kimutatni.

A legfontosabb, hogy maga a szülő is legyen hálás. Nem „megjátszva” magát, hanem őszintén. Elsősorban saját szüleivel szemben. A gyerek mindent észrevesz, ha nem is hívjuk fel rá a figyelmét. A hálát is, a hálátlanságot is, és beleivódik a lelkébe, amit lát.

A rossz magától megterem a földben is, a gyermeklélekben is. A jót, így a hálát is, el kell ültetni benne, és természetesen gondozni.

B)

1. A szenvedés büntetés, vállalni kell

A szenvedésben kérdezzük: Miért büntet Isten? Valóban, a szenvedés büntetés. Az ártatlan embereké is? Igen, még Krisztusé is. Nem a maga, hanem a „mi” bűneinkért. Krisztus ezért szenvedett, Mária hozzátette a maga szenvedéseit, nekem is így kell cselekednem.

Mária büntelen volt, mégis szívesen vállalta a büntetést, mert Krisztusban egynek érezte magát az emberiséggel, és mint Fia, ő is magára vállalta az emberiség bűneit. Ezzel magára vállalta a büntetést is.

És én? Gondolom, nem igen van köztünk, akinek feltétlenül a „mi” bűneinkre kell gondolnia, ha utoléri a szenvedés. Valamennyiünknek megvan a maga bűnhalmaza. Tehát nyugodtan felfoghatjuk a legkeserűbb szenvedéseket is saját bűneink megérdemelt büntetésének. Persze leghevesebben azok lázadoznak az Úr sújtó keze alatt, akik legjobban rászolgáltak bűneikkel akár a legnagyobb kínokra. Senki sem büntelen még attól, ha büntelennek érzi magát. És senkinek a bűnei nem lesznek jelentéktelenek attól, hogy ő maga nem érzi súlyosaknak őket. És megvannak azok a bűnök, ha én már esetleg nem is gondolok rájuk. Legokosabb a szenvedésben beismerni: Megérdemlem, bocsáss meg, Uram. Még így van a legtöbb reményem, hogy szelídebben suhog majd az ostor.

De ezen felül nekem is vállalnom kell a büntetést a „mi” bűneinkért is. Miért vezekeljek mások bűnéért? Tehetek én azokról? Azért, mert csak úgy fogad el Isten, ha egybenöttem Jézussal, ha az ő Szentleke él bennem. Jézussal egybenötten pedig egy vagyok az emberekkel. Ha Jézus magára vállalta a világ bűneit, nekem is vállalnom kell, másképp nem ő él bennem. Különben is, aki szereti Istent, az nem csak azért akar engesztelni, amivel ő bántotta meg, hanem minden bántásért.

András apostol: „Üdvözlégy, szent kereszt, jószágos kereszt! Általad legyenek Jézusé, aki általad váltott meg engem!”

2. Megváltottságunk

Nietzsche: Akkor tudnék hinni a Megváltóban, ha hívein látnám a megváltottságot.

Mitől váltott meg Jézus? Attól, hogy ellenséges viszonyban legyenek Istennel. Attól, hogy értelmetlen legyen az életem. Megváltott bűneim szennyétől, az örök haláltól, a kárhozattól. A megváltás ajándéka, hogy lehetek Isten gyermeke barátja, örököse, a Szentháromság boldogságának részese.

Ha mindez tudatos bennem, meg kell látsania rajtam, az életemen. A megváltottság tudata valami fénnel kellene, hogy bevonja az életemet. Meg kellene érződnie rajtam, hogy megváltottságom méltósága mássá, jobbá, vonzóbbá tesz. Vajon megérzi-e rajtunk valaki is, hogy „Isten Krisztussal életre keltett minket, föltámasztott minket és maga mellé ültetett a mennyben”?

Nagy hálátlanság lenne Isten iránt, nagy veszteség a magam számára, ha megváltottságom semmi lényegeset nem jelentene számomra, semmi kihatása nem lenne életemre, magatartásomra. Bár feltámadna bennem a hála, az öröm, a szeretet, a bizalom, az odaadás, a felelősségérzet magamért, másokért! Mennyivel könnyebb lenne jónak lenni, szenvedni és meghalni!

Vallásilag teljesen tudatlan gyermeknek beszélt valaki Jézusról. A gyerek anyjához szaladt: „Anyu, az Úr Jézus meghalt értünk a kereszten, és mi ezt eddig nem is tudtuk.” Úgy kell élnem, úgy kell gondolkoznom, egész lényemnek sugároznia kell azt, hogy én tudom.

3. *Aki megértette Jézust*

„Könnyű volt hinni az apostoloknak, hiszen csodák között éltek. Könnyű volt hinni Nikodémusnak, hiszen neki Jézus maga magyarázott meg mindent.”

Nem ez a döntő. Döntő a kegyelem és az ember készsége. Akik látták a csodákat, igen gyakran nem hittek, sőt még azt sem voltak képesek megérteni, hogy mit kell hinniök. Számtalan példa van erre. Még a kereszttel melletti álló, a legvégsőkig kitartó asszonyok is fűszereket vásároltak, és ezzel elárulták, hogy nem hisznek a harmadnap feltámadásban. A Táborhegy látomásának tanúi pedig nem valami szépen viselkedtek nagypénteken, sőt húsvét napján sem. Nem hittek a feltámadás hírére hozó asszonyoknak, sőt este, Jézus jelenésekor, saját szemüknek sem hittek.

Mindezekkel szemben áll a Jobblator. Nem látott csodákat, csak egy agyonkínzott haldoklót, mégis hitt benne. Nem ismerte Jézus tanítását, egészen mással volt elfoglalva, míg Jézus prédikált. Mégis tisztább hite volt, mint magának Péter apostolnak. Péter földi messiási országról álmodozott, János és fivére a diadalmas Krisztuskirály mellett akartak tróntülni. A Jobblator megérti, hogy Jézus halála által megy be országába, és hiszi teljes szívéből. Ő az egyetlen az evangéliumok szereplői közül, aki lelki dolgot kér Jézustól, a mennyet.

Kegyelem és jóakarát, ez a minden.

4. *„Nem tetteiteknek köszönhetitek.” (Ef 2, 9)*

Ki jut a mennybe? A jók? Aki megtartja Isten parancsait? Aki imádkozik és misére jár? Mindez kell, de önmagában kevés „jónak lenni”. Mert mennybe jutni azt jelenti, hogy Isten életét élem majd, és a Szentháromság boldogságát élvezem. Erre pedig képtelen az ember, bármilyen jó és tökéletes, ha *csak* ember. Mint pl. egy kismadár nem tudná élni az ember életét, nem tudná élvezni az emberi boldogságot, mert csak madár. Az emberi élethez, az emberi boldogság élvezéséhez emberré kellene válnia. Az embernek tehát istenné kell válnia, hogy a menny örömét élvezhesse. Istenné válni, ez nem megy tettek, pusztán jószág által.

Hogy nem lehetetlen valamiképpen istenné válni, az isteni természetben részesülni, arról biztosít Isten szava, midőn újjászületésről beszél, mely által beojsatunk Krisztusba.

A keresztségben újjászületünk vízből és a Szentlélekből. Midőn a keresztség homlokunkat érte, isten Jézus Lelkét árasztotta lelkünkbe, és a Szentléleknek ez a sajátos jelenléte új életet fakasztott bennünk, isteni életet, a Szentháromság életében részesedtünk. Ennek a csíraszerűen adott isteni életnek kell fejlődnie földi életünkben, hogy a mennyben teljes virágjába boruljon.

Mindebből világos, hogy ha üdvözülünk, azt nem tetteinknek köszönhetjük, hanem Isten ingyen adott kegyelmének. Cselekedeteink nem önmagukban értékesek, hanem mert Jézusban cselekedjük őket, a megszentelő kegyelem állapotában. Istenünk „Krisztus Jézusban jótettekre teremtett minket.”

Tehát nem tetteim miatt vagyok értékes Isten szemében, hanem mert kegyelemből beleoltattam Krisztusba, és az ő Lelke él bennem. Tetteim értelme csak az, hogy általuk ne tegyem tönkre magamban az isteni életet, hanem inkább az isteni életnek megfelelő tetteim által mindinkább Jézus éljen bennem.

C)

1. „Engesztelődjétek ki az Istennel!” (2 Kor. 5, 20)

Nagyon rossz érzés haragban lennem bárkivel is, különösen azzal, akivel gyakran kell találkoznom, vagy akivel éppen együtt kell élnem. Valami nem természetes van ilyenkor a viselkedésünkben. Jólelkű ember nem is bírja sokáig. Végtelen megkönnyebbülés, ha egyszer végre összerosolyunk, egy jó órában alaposan kibeszéljük magunkat, kibékülünk.

Bűneim révén haragban vagyok Istennel. És ez szintén megüli az ember lelkét. Valami furcsa, rossz érzést szül a szív körül. Még az ima, a misehallgatás sem az igazi így. Nem tudok őszinte szívvel rámosolyogni az Istenre, de a világra sem. Kerülöm Isten tekintetét. De érzem, hogy eljön a pillanat, midőn végzetes lesz, ha nem tudok a szemébe nézni.

Egyetlen helye van a világnak, ahol kibeszélhetem magam Istennel, ahol hajlandó összerosolyogni és kibékülni velem, és ez a gyóntatószék. Más formában, legalábbis súlyos bűneimre, hiába próbálok bocsánatot kérni tőle. Hiába mondogatom, hogy én majd elintézem Istennel, nekem nincs szükségem papra. Mindig érezni fogom, hogy bármilyen buzgó imádságomra, fogadkozásaimra sem enyhül meg az Úr.

Sok ellensége van a gyónásnak, de aki egyszer rászánja magát, azt eltölti a büntől való szabadulás öröme. Megsejti, hogy valóban nem a papok találmánya, hanem Isten jóságának eszköze. Csak jól kell gyónni. (Bánat, erős elhatározás a jövőre, őszinteség.)

2. „Bűnné tette értünk.” (2 Kor 5,21)

Jézus az egyetlen ember, aki ha nem akarja, nem kell szenvednie és meghalnia. Mégis szenvedett és meghalt, borzasztó halállal. Maga ment a halál elé. Tudta, mi fog történni Jeruzsálemben, mégis felment. És mikor elfogták, nem hívott angyallégiókat, sőt emberi mentőakciót sem fogadott el. Miért?

Schamyl fejedelem kénytelen volt az igazságosság és a közjó miatt megkorbácsoltatni saját édesanyját. Megparancsolta az ítélet végrehajtását, de anyja helyett maga állta a korbácsütéseket. Ugyanezt tette Isten Fia is. A bünt nem vehette semmibe, a büntetést nem engedhette el, de helyettünk elszenvetde ő maga, mert ennyire szeret bennünket.

Miért izzadott vért Jézus a Getszemáni kertben? Valószínűleg nem csupán halálfélelmében vagy az emberek előrelátott hálátlansága és kárhozata miatt. Legnagyobb gyötrelme az lehetett Jézusnak, hogy magára kellett vállalnia a világ bűneit. „Bűnné” kellett válnia. Ez az, amitől annyira borzadt, hogy vért verejtékezett. Szeretetének ez legdöntőbb bizonyítéka: Magára vette bűneinket, és felvitte a keresztfájára.

Keresztények, sírjatok! Nemcsak azért, mert sajnáljuk a keresztfeszített Jézust, mert együttérzünk vele. Hanem bűnbánóan is. Magam is oka voltam ezeknek a szörnyű kínoknak és halálnak. És legyenek könnyei hálámnak is. És aki nem tud sírni? Könnyeit pótolja életével!

3. „Ami jólesik”

Valakitől ezt hallottam: „Nem követek el bűnt, mert mindig azt teszem, ami jólesik.” Ennek a típusnak képviselője a tékozló fiú. Csakhogy nem mehetünk a vágyaink és érzéseink után, mert azok hamis proféták.

Először azért, mert Isten akaratával sokszor ellenkeznek. Dehát miért nem alkotott bennünket úgy az Úr, hogy vágyaink, ösztöneink, érzéseink, érzelmeink egyezzenek az ő akaratával, mint ahogyan egyeznek pl. az állatok ösztönei? Úgy alkotott bennünket Isten, hogy egyezzenek. Ezt jelképezi a Szentírásnak az az elbeszélése, hogy őszüleinél ruhátlanok voltak, mégsem szégyenkeztek. A mezítelenség látványa ugyanis semmi kísértést, bűnös gondolatot nem keltett bennük. A bűn után már észreveszik, hogy meztelenek. A bűn révén ugyanis diszharmóniába kerültek Istennel, és ennek folyományaképpen diszharmónia keletkezett öbennük is. Ösztönös vágyaik „önállósították” magukat, mint ahogyan ők maguk függetlenek akartak lenni Istentől, istenek akartak lenni. Helytelen irányban húzó vágyaink tehát terhes örökségünk, a bűn következménye. Tény ez, amellyel számolnunk kell. Aki Istenhez akar futni, az nem indulhat ösztönei után, nem teheti erkölcsi normának azt, hogy mi esik jól. Isten akaratára kell figyelni, vágyainkat, amennyire lehet, meg kell nevelni, kordában kell tartanunk, ha rakoncátlankodnak, keresztre kell őket feszítenünk.

De nemcsak Istennel kerül szembe, aki mindig azt teszi, ami jólesik, hanem embertársaival, a közösséggel is. Nem kell sokat gondolkoznunk azon, hogy aki valóban eszerint az elv szerint akarna élni, az nem ember, hanem szörny lenne.

Végül ennek az elvnek érvényesítése szembefordít magunkat saját énkkel is. Aki gátlás nélkül gyűlöl, bosszút áll, harácsol, szenvedélyeknek adja oda magát, mert „jólesik”, az megutálja, meggyűlöli önmagát, annak előbb-utóbb kibírhatatlan lesz az élet. Elég ránézni azokra, akik akár csak félig élik ezt az elvet, hogy könnyen meg tudjuk állapítani, boldogok-e.

Kevés ember van, aki végigviszi ezt az elvet. De egy kicsit valamennyien követjük. Kimagyarázzuk magunk előtt is gyengeségeinket. A gyűlöletnél, bosszúállásnál „igazunk van”, a mértéktelenségek „nem olyan nagy bűnök”, az apróbb, sőt nagyobb becstelenségek megengedhetők, hiszen „élni kell” stb.

Az ösztönös vágyakat a lelkiismeret szerint teljesíteni vagy nem teljesíteni kell, különben végünk, és lehet is, mert Isten nem kíván semmi lehetetlent, és mindig segít. Csak tudni kell újra és újra felkelni és Atyánkhoz menni.

4. Irgalmas Isten az Úr

Vigasztal-e bennünket, hogy Isten irgalmas? Vigasztalja azokat, akik érzik, hogy rászorulnak irgalmára, mert bűnösök, mert senkik, mert semmi jót nem érdemelnek.

Nagy baj, ha nem vigasztal, nem „hat meg” Isten irgalma, ha természetesnek, emlegetésért enyhén unalmasnak érzem. Még nagyobb baj, ha nem is irgalmat várunk a magunk számára Istentől, hanem igazságot. Elképesztő magatartás ez, hiszen az igazság irgalom nélkül valamennyiünk számára kárhozatot jelentene. Hogy mégis nem irgalmat, hanem igazságot várunk, az mérhetetlen beképzeltségre, vak önteltségre utal.

„Mit akarnak tőlem, én jó vagyok, rendes ember vagyok, nem bántok senkit, Istennek kötelessége rendbentartani földi ügyeimet, és bevenni a mennybe”, – hányunk gondolata ez! A csapások súlya alatt nem irgalomért esedezünk, hanem lázadunk, Isten létét vonjuk kétségbe, vagy igazságtalannak mondjuk. Nem örülünk a bűnbánat szentségében megnyilvánuló irgalomnak, hanem feleslegesnek, ellenszenvesnek tartjuk a gyónást.

Isten csak egyfajta embernek áll ellen. Nem a bűnösnek, csak a kevélynek, aki úgy érzi, hogy nincs szüksége bűnbánatra, nincs szüksége irgalomra. Ha esetleg úgy érezné valaki,

hogy neki nincs szüksége irgalomra, nem érez hálát a bűnbánat szentsége miatt, igazságtalannak érezné a csapásokat, annak tudnia kell, hogy végveszélyben van. Mert aki igazságot kér vagy követel Az Úrtól, igazságot fog kapni. Akinek nem kell az irgalom, nem erőszakolja rá Isten.

Boldog, aki őszintén, szívből tudja imádkozni: Én vétkem, én vétkem, én igen nagy vétkem, és Uram, irgalmazz!

Nagyböjt 5. vasárnapja

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (Ez 37,12-14): *„Ezt mondja az Úristen: Íme én megnyitom sírhantjaitokat és kihozlak titeket sírjaitokból, én népem, és bevezetlek titeket Izrael földjére. És megtudjátok, hogy én vagyok az Úr, amikor majd megnyitom sírjaitokat és kihozlak titeket sírhantjaitokból, én népem! És belétek adom lelkemet, hogy életre keljeteek, és nyugodt lakóhelyet adok nektek földeteken; és megtudjátok, hogy én, az Úr, szólottam és meg is cselekedtem, úgymond az Úr Isten.”*

A sírhantok megnyitása Izrael feltámasztását jelenti. A fogságból való szabadítással Isten a nemzethaláltól mentette meg választott népét. „Belétek adom lelkemet” – eszünkbe juttatja az ember teremtését. Az Úr újjáteremti népét, éltető lelkét újból beléjük leheli. Az ember ölni tud: önmagát is, embertársát is, de az élet elszállott leheletét nem tudja visszaadni. A bűnben meghalt embert csak az Úr keltheti újra életre.

II. OLVASMÁNY (Róm 8,8-11): *„Testvérek, aki test szerint él, nem nyerheti el Isten tetszését. De ti nem test, hanem lélek szerint éltek, ha valóban Isten Lelke lakik bennetek.*

Akiben viszont nincs Krisztus Lelke, az nem az övé. Ha Krisztus bennetek van, jóllehet a test a bűn miatt halott, a lélek a megigazulás következtében él. Ha pedig bennetek lakik annak Lelke, aki feltámasztotta Jézust a halálból, ő, aki Krisztust (Jézus) feltámasztotta a halottak közül, halandó testeteket is életre kelti a tibennetek lakó Lelke által.”

A bűnből Isten Szentlelke által kelt életre bennünket. Ő lesz éltető elvünk: sugallja a jó gondolatokat és ösztönöz a jó tettekre. Végül testünket is fel fogja támasztani, hiszen életet adó tevékenysége így lesz teljes. Az él igazán, akit a Lélek éltet, aki a Lélek ösztönzését követi. Az tartozik valóban Krisztushoz, akit ugyanaz a Lélek éltet, aki a személyes élet- és szeretetközösség Atya és Fiú között. Isten belénk adja Lelkét, hogy az istengyermeki életre támadjunk fel, életének váljunk részeseivé.

AZ EVANGÉLIUM (Jn 11,1-45 ill. 3-7.17.27.33b-45): *„Az időben volt egy Lázár nevű beteg Betániában, Máriának és nővérének, Mártának falujában. (Ez a Mária volt az, aki megkente az Urat olajjal és hajával törölte meg lábát, a beteg Lázár pedig a testvére volt.) A nővérek megüzenték Jézusnak: 'Uram, akit szeretsz, beteg.' Erre a hírre Jézus azt mondotta: 'Ez a betegség nem halállal fog végződni, hanem Isten dicsőségére válik, hogy általa megdicsőüljön az Isten Fia.' Jézus szerette Mártát, az ő nővérét (Máriát) és Lázárt. A betegség hírének vétele után még két napig ott maradt, ahol volt, s azután szólt a tanítványoknak: 'Menjünk vissza Judeába.' A tanítványok azonban kérlelték: 'Mester, most akartak a zsidók megkövezni és te ismét odamégy?' Jézus azt válaszolta: 'A nappalnak, ugye tizenkét órája van, s ha valaki nappal jár, nem botlik meg, mert a világ világosságában lát. Aki azonban éjszaka jár, megbotlik, mert nincs világosság körülötte.' Majd ezek után így folytatta: 'Lázár, a mi barátunk alszik, de elmegyek, hogy fölébresszem őt.' A tanítványok erre azt mondták: 'Uram, ha alszik, akkor meggyógyul!' Jézus azonban ezt Lázár haláláról mondotta, ők meg azt hitték, hogy az alvásáról beszélt. Ezért Jézus nyíltan megmondotta nekik: 'Lázár meghalt, de miattatok örülök annak, hogy nem voltam ott, hogy ti higgyetek. De*

most induljunk el hozzá. 'Tamás, akinek mellékneve 'Iker' volt, így szólt tanítványtársaihoz: 'Menjünk mi is, hogy meghaljunk vele!'

Mikor Jézus megérkezett, Lázár már négy napja a sírban feküdt. Betánia Jeruzsálem közelében volt, mintegy tizenöt mérföldre, ezért sok zsidó jött el Mártához és Máriához, hogy megvigasztalják őket testvériük miatt. Mikor Márta meghallotta, hogy Jézus közeledik, elébe sietett, Mária pedig otthon maradt. 'Uram, – szólt Márta Jézushoz – ha itt lettél volna, nem halt volna meg testvérem. De meg vagyok győződve most is, hogy bármit kérsz az Istentől, megadja neked.' Jézus azt felelte neki: 'Föltámad a te testvéred!' Márta pedig azt mondta: 'Tudom, hogy föl fog támadni a föltámadáskor az utolsó napon.' Jézus ekkor így folytatta: 'Én vagyok a föltámadás és az élet, aki hisz bennem, még ha meg is hal, élni fog. Mindaz az élő, aki hisz bennem, nem hal meg sohasem. Hiszed ezt?' 'Igen, Uram, – felelte ő – hiszem, hogy te vagy a Messiás, az Isten Fia, aki e világra jöttél.' Ezekután elment és szólt testvérenek, Máriának és sűgva mondotta: 'A Mester megérkezett és hív téged.' Ennek hallatára ő rögtön fölkel és hozzá sietett. Jézus ugyanis még nem ért be a faluba, hanem azon a helyen volt, ahol Mártával találkozott. Mikor a zsidók, akik vele voltak a házban és vigasztalták, látták, hogy gyorsan fölkel és elsiet, utána mentek. Azt hitték, hogy a sírbolthoz megy sírni. Amikor Mária arra a helyre érkezett, ahol Jézus volt s meglátta őt, e szavakkal borult a lábához: 'Uram, ha itt lettél volna, nem halt volna meg testvérem.'

Mikor Jézus látta, hogy sír, s a vele jött zsidók is sírnak, megrendült lelkében és megindultan kérdezte: 'Hová tettétek őt?' 'Uram, – mondták neki – jöjj és lásd!' Jézus pedig könnyezett. Ekkor a zsidók megjegyezték: 'Látjátok, mennyire szerette őt?' Mások viszont azt mondták: 'Ez, aki visszaadta a vaknak a szemvilágát, nem tudta volna megakadályozni, hogy meg ne haljon?' Jézus ismét megrendült bensejében s a sírhoz ment, mely egy kővel elzárt barlang volt. 'Vegyétek el a követ' – mondotta Jézus. Márta, az elhunyt nővére megjegyezte: 'Uram, szaga van már, hiszen negyednapos!' Jézus azt felelte: 'Nem mondtam, hogy ha hiszel, akkor meglátod Isten dicsőségét?' Ezután elmozdították a követ. Jézus pedig fölemelte szemeit és így imádkozott: 'Atya, hálát adok neked, hogy meghallgattál engem. Én ugyan tudom, hogy mindig meghallgatsz engem, csak a körülálló népért mondom, hogy elhiggyék, hogy te küldöttél engem.' Miután ezeket mondotta, hangosan fölkiáltott: 'Lázár, jöjj ki!' A halott kijött, keze és lába pólyával volt megkötözve, arca pedig kendővel bekötve. Jézus így szólt: 'Oldjátok ki őt és hagyjátok járni.'

Sokan a zsidók közül, akik eljöttek Máriához és látták, mit tett Jézus, hittek benne."

Mária és Márta szerényen, tartózkodóan kéri üzenetében Jézus segítségét. Jézus válasza megnyugtathatja őket: ennek a betegségnek az az Istentől szándékolt szerepe, hogy az Atya és Fiú dicsősége, hatalma kinyilvánuljon általa. Ezért nem is siet Jézus Lázárhoz: nem beteget akar gyógyítani, hanem halottat feltámasztani. Apostolai féltik az életét: már kétszer meg akarták kövezni a zsidók. Jézus képletes beszéddel nyugtatja meg őket: amint a nappal meghatározott számú órából áll, úgy az ő működési ideje is. Amíg az Atya nem engedi, ellenfelei nem árthatnak neki. Az apostolokat azonban ez nem nyugtatja meg és Tamás talán nemcsak a saját véleményét fejezi ki, hanem a többiekét is, amikor azt mondja, hogy ha minden figyelmeztetés hiábavaló, hát menjünk a biztos halálba.

A nővérek hite még nem tökéletes: részint Jézus jelenlétét szükségesnek tartják a gyógyításhoz, másrészt könnyebbnek, sőt talán egyedül lehetségesnek tartották, hogy beteget tudjon gyógyítani, de aligha hitték, hogy halottat is fel tud támasztani. Legalábbis Jézus érkezésekor ebben a lelkiállapotban vannak. Jézusnak az Atyához való viszonyát nem látják még tisztán: kérőimájának hatásosságát elismerik, de nem látják a különbségét az ő kérőimája és a miénk között. Jézus mindig a mennyei Atya akaratát hajtja végre, teljesen egy az Atyával. Imája annak kifejezése, hogy emberi akaratát teljesen egybehangolja az Atya akaratával, azt akarja tökéletesen megvalósítani.

Márta azt gondolja, hogy Jézus a világvégi feltámadással akarja őt vigasztalni. Ezért az Úr rámutat, hogy aki benne hisz, az már feltámadt arra az életre, melyet a halál nem érint, és amelynek kedvéért a testi életet is visszaadja Isten az utolsó napon. Életet adó erejét mutatja meg Jézus Lázár feltámasztásával.

Az isteni élet keresztségünk óta van bennünk. Lázárhoz hasonlóan feltámasztott akkor bennünket az Úr és belénk adta Lelkét. Mártától ismételten hitet kívánt Jézus. Tőlünk is azt kérdezi a szentmisében: hiszed ezt? Hiszed azt, hogy én vagyok a feltámadás és az élet, hogy benned is ez az élet van – elrejtve, mint a kenyér és bor színe alatt? A hit és a szentségek – főleg az oltáriszentség – révén maradunk kapcsolatban ennek az életnek forrásával, Jézussal.

B)

I. OLVASMÁNY (Jer 31,31-34): *„Íme napok jönnek, úgymond az Úr, és új szövetségre lépek Izrael házával és Juda házával; nem olyan szövetségre, mint amilyent atyáikkal kötöttem azon a napon, amelyen megfogtam kezüket, hogy kivigyem őket Egyiptom földjéről, olyan szövetséget, melyet ők megszegtek, holott én uruk voltam, úgymond az Úr; hanem olyan lesz az a szövetség, amelyet majd kötök Izrael házával: Ama napok után, úgymond az Úr, bensejükbe adom törvényemet és beleírom szívükbe. Én Istenükké leszek, ők pedig az én népemé lesznek. És senki sem tanítja akkor többé társát, senki a testvérét, mondván: Ismerd meg az Urat! Mert mindnyájan ismerni fognak engem, a legkisebbtől a legnagyobbig, úgymond az Úr, minthogy megbocsátom gonoszságukat és bűnükre nem gondolok többé.”*

A prófétai szó majd csak az örök életben teljesebben maradéktalanul, amikor színről-színre látjuk Istent és szívünk minden erejével szeretjük. Valamennyi azonban itt a földön is megvalósul az itt jöendő új állapotból: a hit, mint természetfeletti ismeret, teljes egészében Istentől kapott ajándék. Az egyházban történő tanítás csak annyiban eredményes, amennyiben kíséri a Szentlélek megvilágosító és jóra indító kegyelme. Tulajdonképpen a Szentlélek által írja szívünkbe törvényét az Isten, amikor őt teszi életünk éltető Lelkévé. „... Krisztus levele vagytok, amelyet mi írtunk, nem tintával, hanem az élő Isten Lelkével, nem is kötáblára, hanem az élő szív lapjaira.” (2 Kor 3,3)

II. OLVASMÁNY (Zsid 5,7-9): *„Krisztus földi életében hangos kiáltással, könnyek között imádkozott, könyörgött ahhoz, aki meg tudja menteni a haláltól, és hódolataért meghallgatásra talált. Annak ellenére, hogy ő volt a Fiú, a szenvedésből engedelmisséget tanult. Műve befejeztével pedig örök üdvösséget szerzett azoknak, akik engedelmeskednek neki.”*

Valóban olyan Főpapunk van, aki együtt tud érezni velünk, hiszen benne is végbement a küzdelem a halál ellen tiltakozó természet és az Atyának készségesen engedelmeskedni kívánó akarat között. Hangos kiáltás és könnyek kísérték külsőleg azt a nagy küzdelmet, mely lelkében végbement. Az imádság révén emberi akarata is teljesen hozzásimult a mennyei Atya akaratához. Kétfélet is jelenthet az, hogy hódolataért meghallgatásra talált. Jelentheti az előbb említett győzelmet az emberi természet felett, mely benne is tiltakozott a halál ellen, de jelentheti feltámadását is, amelyben az Atya valóban kimentette őt a halálból. Fiú létére sem igényelt kiváltságos helyzetet: emberi természetét engedelmisség által tökéletesítette az Atya. Így tudott örök üdvösséget szerezni azoknak, akik neki engedelmeskednek. Természetesen ő már ismerte és birtokolta az engedelmisség erényét, de emberi természetében most tapasztalta meg, és megismerte saját tapasztalásból, mit jelent számunkra is az engedelmisség.

AZ EVANGÉLIUM: (Jn 12,20-33): „Az időben: azok között, akik fölzarándokoltak, hogy az ünnepen imádkozzanak, voltak (pogány) hellének is. Ezek a galileai Betsaidából származó Fülöphöz fordultak a kérelemmel: 'Uram, látni szeretnénk Jézust.' Fülöp Andrásához ment s megbeszélte vele. András pedig Fülöppel együtt előadta Jézusnak. Jézus erre így válaszolt: 'Eljött az óra, hogy megdicsőüljön az Emberfia. Bizony, bizony mondom nektek, ha a búzaszem nem esik a földbe és meg nem hal, egyedül marad, de ha meghal sok termést hoz. Aki szereti életét, elveszíti azt, aki pedig gyűlöli életét ebben a világban, megőrzi azt az örök életre. Aki nekem kíván szolgálni, engem kövessen, s ahol én vagyok, ott lesz az én szolgám is. Aki nekem szolgál, megtiszteli azt az Atya. Most megrendült a lelkem. Mit is mondjak? Atyám, szabadíts meg ettől az órától? De hiszen éppen ezért az óráért jöttem! Atyám, dicsőítsd meg nevedet!' Ekkor szózat hallatszott az égből: 'Megdicsőítettem és ismét meg fogom dicsőíteni.'

Az ott álló nép ennek hallatára azt gondolta, hogy mennydörgött. Mások azt hitték, hogy angyal szólott hozzá. Jézus pedig azt mondotta nekik: 'Nem miattam hallatszott ez a szózat, hanem értetek. Most van ítélet e világ fölött, most vetik ki e világ fejedelmét. Én pedig, ha fölmagasztalnak a földről, mindenkit magamhoz vonzok.' Ezt pedig azért mondotta, hogy jelezze, milyen halállal hal meg.”

A hellének a pogányságból tértek az egy igaz Isten imadására és megtartották a mózesi törvényeket. Csak most, az ünnepekre jöttek Jeruzsálembe és most hallották Jézus híret. Sokkal több jóakarató készség van szívükben, mint a zsidókéban, akik Jézusnak számtalan csodáját is láthatták. Jézus tudja, hogy órája elközelgett. A természetből vett hasonlaltal világítja meg halálának szerepét: amint a búzaszem is úgy tudja megsokszorozni magát, hogy elhal, úgy az Emberfia is halála révén adhatja át életét az embereknek, hogy Isten gyermekeivé tegye őket. Hasonló lelkületet kíván Isten fogadott gyermekeitől is: nekik is késznek kell lenniök akár életük feláldozása árán is szeretni Istent. A szenvedés gondolata megrendíti Jézus lelkét, de tudja, hogy az Atya megdicsőítése, melyet eddig is céljának tekintett és meg is valósított csodáival, stb. – azáltal lesz teljes, hogy Ő, mint az Atya Egyszülötte, életét áldozza a világ üdvösségéért. Szózat is hallatszott az égből, feleletként Jézus imájára.

A szentmise és a szentáldozás eszünkbe juttatja és szívünkbe vési Jézus tanítását: Aki szereti életét, elveszíti azt, aki pedig gyűlöli életét ebben a világban, megőrzi azt az örök életre. Példát látunk a szentmisében és erőt is kapunk a példa követésére: hogyan kell az életért életet adnunk. A mi életáldozatunk persze csak Jézus áldozatának erejében termékeny. De annyira termékeny, hogy nemcsak nekünk szerzi meg az életet, az élet gazdagodását, hanem felebarátainknak is. Jézus példáját abban is követnünk kell, hogy másokért is áldozzuk magunkat.

C)

I. OLVASMÁNY (Iz 43,16-21): „Ezt mondja az Úr, ki utat készített a tengerben, és ösvényt a rohanó vizekben, ki kivezette a szekeret és lovat, hadsereget és hőst; és elaludtak és nem ébrednek fel többé, összetörték, mint a mécs bele, és kialudtak: Ne gondoljatok a múltra, s a régi dolgokat ne nézzétek. Íme én újat cselekszem, most keletkezik az, bizony megtudjátok. Utat készítek a sivatagban, és folyamokat a járatlan helyen. Dicsőít majd engem a mező vadja, a sakálok és a struccok, hogy vizet adtam a pusztába, folyamokat a járatlan helyre, hogy italt adjak népemnek, az én választottamnak. Ezt a népet magamnak alkottam, hogy hirdesse majd dicséretemet.”

Új csodák ideje köszönt majd be, melyek elhalványítják a Vörös-tengeren tett csodák emlékét is. Nemcsak Egyiptomból szabadította ki népét az Úr, hanem a fogságból is kiszabadítja, hogy hirdesse majd a nép az Úr dicséretét. Jer 23,7-ben is azt olvassuk, hogy nem azért magasztalják majd az Urat, hogy Egyiptomból kimentette népét, hanem azért, hogy Észak földéről-Babilóniából hazahozta őket.

II. OLVASMÁNY (Fil 3,8-14): *„Testvérek, Uramnak, Krisztus Jézusnak főséges ismeretéhez mértén mindent veszteségnek tartok. Érte mindent elvettem, sőt szemétnak tekintek, csak Krisztust elnyerhessem és hozzá tartozzam. Hiszen nem a törvény útján váltam igazzá, hanem a Jézus Krisztusba vetett hitben. Isten ugyanis a hit által tett igazzá, hogy őt és feltámadásának erejét megismerjem, de a szenvedésben is vállaljam vele a közösséget. Így hozzá hasonulok a halálban, hogy ezáltal eljussak a halálból a feltámadásra is. Nem mintha már elértem volna vagy már célba értem volna, de futok utána, hogy magamhoz ragadjam, ahogy Krisztus is magához ragadott engem. Testvérek, nem gondolom, hogy máris magamhoz ragadtam, de azt igen, hogy elfelejtem, ami mögöttem van és nekilendülök annak, ami előttem van. Futok a kitűzött cél felé, az égi hivatás jutalmáért, amelyre Isten meghívott Krisztusban.”*

Az ószövetségi törvény helytelen értékelését veszi célba az apostol. Gondolatát párhuzamba állíthatjuk az I. Olv.-nyal: amint a Babilonból való szabadulást Isten nagyobb ajándéknak tekinti – és a nép is – mint az Egyiptomból valót, úgy nagyobb ajándék, méghozzá hasonlíthatatlanul nagyobb a Jézus Krisztusban kapott kegyelem, mint a Sinai hegyen adott Törvény. Nem arról van szó, hogy az élet természetes értékeit nem kell becsülnünk. Csak arra kell ügyelnünk, hogy akadállyá ne váljanak számunkra az örök életbe vivő úton, mint ahogyan akadállyá vált a Törvény nagyon sok zsidó számára. Ami Krisztus hittal való elfogadásától visszatart, azt veszteségnek kell tartanom, ha mégoly nagy érték is önmagában. Sem személy, sem eszme, sem munka nem tolokodhat az életben Krisztus helyére, nem várhatom tőle életem értelmét, célom elérését. Krisztust persze nem elég megismerni, hanem mindig jobban kell ismerni; soha nem arra tekinteni, amit már elértem, hanem arra, ami még előttem áll. Célhoz érni csak a halálban lehet, addig futni kell, ha vissza nem akarunk esni.

AZ EVANGÉLIUM (Jn 8,1-11): *„Az időben Jézus az Olajfák hegyére ment s kora reggel újra megjelent a templomban. Az egész nép köréje gyűlt, ő pedig leült és tanította őket. Közben az írástudók és farizeusok egy házasságtörésen ért asszonyt hoztak oda, középre állították és azt mondták: 'Mester, ezt az asszonyt most rajtafogták házasságtörésen. Mózes azt írta elő a törvényben, hogy az ilyen meg kell kövezni. Hát te mit szólnsz hozzá???' Ezt azért mondták, hogy próbára tegyék s aztán vádolhassák őt. Jézus pedig lehajolt és ujjával írt a földre. Mivel azonban tovább faggatták, fölegyenesedett s azt mondta nekik: 'Aki közületek büntelen, az vessen rá először követ!' Majd újra lehajolt és írt a földre. Ennek hallatára azok egymásután eltávoztak, kezdve az öregeken, s csak ő maradt ott a középben álló asszonnyal. Jézus fölegyenesedett és megszólította: 'Asszony, hová tűntek el ezek? Senki sem ítélte el téged?' 'Senki sem, Uram' – felelte az. Jézus akkor azzal bocsátotta el: 'Én sem ítéllek el. Menj, de többet ne vétkezzél.'”*

Mózes törvényében valóban az állt, hogy a házasságtörő asszonyt meg kell kövezni. (3 Móz 20,10 és 5 Móz 22,22) Ha Jézus ennek a törvénynek végrehajtását ajánlja, akkor bevádolhatják a római helytartónál, mert az ő beleegyezése nélkül ebben az időben nem hajthattak végre halálos ítéletet a zsidók. Ha viszont az asszony szabadonbocsátását ajánlja, akkor a mózesi törvény megszegésével vádolhatják. Jézus magatartása tulajdonképpen arra

akarja felszólítani a kérdezőket, hogy igyekezzenek Isten példáját követni, aki nem akarja a bűnös halálát, hanem hogy megtérjen és éljen. Gondoljanak saját vétkeikre és ahogyan azokra találtak mentséget és kértek irgalmat Istentől, úgy tegyenek másokkal szemben is.

A keresztségben a legtöbbet kaptam, amit Isten adhat: részesedést életében. Ezt kell legtöbbször tartanom magamban, ennek kibontakoztatását kell legfőbb feladatommá tekintenem. Nem az a legfontosabb, hogy én milyen tökéletes lettem vagy leszek. Az a fontos, hogy a belém oltott isteni élet minél gazdagabban kibontakozzék és megdicsőüljön életemben a mennyei Atya. Arra tekintek, ami még előttem van. Ha súlyos bűnökkel szennyeztem is be lelkemet, mint a házasságtörő asszony, előre kell tekintenem, hiszen Isten új szívet tud adni belém. Csak el ne engedjem fülem mellett Jézus figyelmeztetését: többé ne vétkezzél! Amikor a szentmise közben megbánjuk bűneinket, halljuk meg Jézus figyelmeztetését. Ezzel bocsát el a templomból is.

II. Teológia

A keresztség jelvényünké változott, a keresztyének ismertetőjelévé, útjelzővé és szobadisszé. Mindennapos lett, és pontosan ezáltal elvesztette erejét, jelképiségét. Mi is adtuk jelentést neki,

többfélével is, nem elégedve meg azzal a jelentéssel, amivel Isten ruházta fel.

Miért nem kerülhet az ember a pokolba és a mennyországba?

A kérdés ostobaságnak hangzik, de Oscar Wilde-nak van egy csodálatos kis írása erről a témáról: Az Ítélet háza. Ebben leírja a meghalt ember találkozását az ítélő Istennel. Isten az ember fejére olvassa bűneinek hosszú lajstromát, és az ember kénytelen bevallani, hogy mindezeket valóban elkövette, hogy élete a bűnök megszakítás nélküli láncolata volt. „És bezárja vala Isten az ember életének könyvét és szól vala mondván: – Bizony, bizony a poklokra küldelek Én tégedet. A poklokra is a legeslegmélyére küldelek Én tégedet.

És az ember fölkiált vala: – Nem küldhetsz oda.

És szól vala Isten, mondván az embernek. – Miképpen, hogy nem küldhetlek én tégedet a poklokra és mi légyen ennek az oka?

Mivelhogy a poklokban éltem vala én mindenkoron – válaszolta az ember mondván.

És csendesség vala az Ítéletnek Házában.

És eltelvén egy kis idő, szól vala az Isten és monda az embernek: – Mivelhogy látom, hogy nem küldhetlek Én tégedet a poklokra, bizony, bizony, az egekbe küldelek Én tégedet. Mondom, hogy az egekbe küldelek Én tégedet.

És az ember fölkiált vala: – Nem küldhetsz oda.

És szól vala Isten, mondván az embernek: – Miképpen, hogy nem küldhetlek Én tégedet az egekbe és mi légyen ennek az oka?

Mivelhogy soha és semmiféle helyen nem valék rá képes, hogy elképzeljem vala, – válaszola az ember mondván.”

A pokol közelsége

Az író szellemes meglátása rámutat arra, hogy valahogyan közelebb érezzük magunkat a pokolhoz, mint a mennyhez. Ez nem csupán érzéseink szava, nem költői kifejezés, hanem teológiailag is megfogalmazható.

A pokol egyik eleme kétségtelenül a gyűlölet, a szeretet teljes hiánya. Felesleges arról részletesen beszélni, hogy mennyi gyűlölet található a világon; azt pedig, hogy melyikből van több: gyűlöletből-e vagy szeretetből, megállapítani úgysem tudjuk. De mindenképpen

megdöbbenő a gyűlöletnek az a fajtája, amely kimondottan a jót gyűlöli. Ez valahogyan a pokol légkörét idézi már itt a földön.

A pokol jellegzetessége a lélek bezárulása. Valamiképpen az örütséghez hasonlítható: amint az örült saját bomlott egyéniségének rabja lesz, és elveszti a normális kontaktust a külvilággal, ugyanúgy a pokolba jutott is megreked saját elzártságában. A pokol „falai” lelkünkben épülnek fel, és megint csak azt kell mondani, hogy ezek a falak már itt kezdenek emelkedni.

A pokol a végső kétségbeesés, a reménytelenség tanyája. A reménytelenség pedig állandóan itt kísért körülöttünk. A cinizmus, a nyílt kétségbeesés, a pesszimizmus minduntalan felbukkan az életben és az élet vetületében, az irodalomban. Sőt olyan formát is ölt, hogy már hitvallássá fogalmazódik, a pokol „vallásává”.

„A pokol nem olyasmi, ami megesik velünk, nem olyasmi, amit Isten helytelen cselekedeteinkért utólag kiró ránk. Semmi nagyszabású, kiemelkedő, égető vagy fojtogató nincs a pokolban. A pokol egyszerűen maga az ember, aki tökéletesen azonosítja magát önmagával, azzal, ami ő, amit ki tud kényszeríteni, vagy amit a maga erejéből tud elvégezni. Az olyan ember létformája a pokol, aki elégedett önmagával: egy örökkévalóságon át.” (L. Boros: Jövendő reménységünk. Vigilia 1969. 732).

Ha az ember már mostan megnyilvánuló gonoszságához hozzávesszük azt, hogy a menny felé, a magasabb értékek felé mily kevésbé megnyitott, mennyire szólamnak érzi a legszebb eszméket, hogy az örök élet ígérését maszlagnak képes tartani, akkor valóban arra a következtetésre kell jutnunk, hogy ez a Föld kissé már a megkezdett pokol. Dacára a kegyelemnek, a kinyilatkoztatásnak, az Egyház megalapításának az emberiség élete a pokol előszobájában zajlik.

Isten azonban egy jelet állított fel ebben a földi pokolban, hogy tudjuk: mégsem a pokolban vagyunk.

A kereszt jele

A kereszt valóban jel. Jézus maga utal rá a Nikodémussal való beszélgetésében. A kereszt ugyan a megváltás eszköze, de nem magyarázat. Isten megoldja létünk nagy problémáját, de nem fejt ki e megoldást. A kereszt csupán jel marad, amint Mózes rézkígyója a pusztában is csupán jel volt. Aki hittel elfogadja ezt a jelet, annak nem árthat a kígyó marása.

A kereszt jel csupán, nemcsak azért, mert Isten nem magyarázza meg hatását, hanem azért is, mert ez a hatás nem látható. Egy látható mindössze: az, hogy az emberi gonoszság földjén a szeretet jele áll. Pontosan ott, ahol a pokol gyűrűje összefonódni látszott, ott tűzte ki Isten az üdvösség jelét.

Az elkárhozás is, az üdvösség is az ember lelkében kezdődik és ott is teljesül be. Éppen ezért az üdvösség jelének is a lelkünkben, az életünk földjén kell állnia, hogy a mi számunkra legyen jel.

„Hát én is immár idáig elértem!
A teljeskorig most lett, hogy megértem:
Jön, jön felém már a kereszt.
Elment előttem a Fájdalmas Ember
A nagy kereszttel és azt mondta szemmel: Itt van, szeresd!

Érzem, hogy nő ki vállamból keresztet.
Én nem kívántam, ó én nem kerestem:
Ha fölsejlett a fájdalom, a színétől is félve oldalogtam,
És dideregve, bűnbánón vacogtam, hogy nem bírom.

És mostan imhol megtermett magától.
A reggeltől-e vagy az éjszakától?
Mindennap újra megterem. Még álmomban sem láttam eddig arcát,
És mégis-mégis: énnekem faragták, megismerem.

A történelem volt a faragója,
A rámköszöntött getszemáni óra
Vérizzadása szülte meg. Amitől eddig megóvtak a mennyek:
A Benső Éjnek hogy mélyére menjek, – most küldenek.

Ó én kezdettől rámszabott keresztem!
Elfogadom, Uram, de hogy szeressem?
Tán igazabban ölelem, ha engeded, hogy azoké lehessen,
Akikért ezt az életet szerettem, a kegyelem.

Hadd indulok hát a keresztes útnak!
De a gyengének, de a nyomorultnak
Uram Jézus, Te adj erőt, vagy elbukom az első durva szónál.
De hiszen minden stációnál Te jársz, Uram, szolgád előtt.”
(Sík Sándor: A keresztút II. stáció)

III. Homília vázlatok

A)

1. Isten Lelke vezéreljen!

Éljük emberi életünket, együtt itt a földön. De „odaát” nem leszünk mind együtt. Ott szétválasztanak bennünket: Üdvösség vagy elkárhozás. Sokféleképpen meg lehet fogalmazni, ki jut mennybe, ki kárhozatra. Ma így közelítsük meg a dolgot: Pokol a sorsa, akit a teste vezérel, Isten boldogságát fogja élvezni, akit Isten Szentlelke irányít.

Mit jelent, hogy a test vezérel? Azt, hogy számomra csak a földi élet számít, a másvilág nem játszik gyakorlati szerepet az életemben. Vallásos ember is lehet ilyen, minden imádkozása és templomjárása ellenére. (Viszont a nem vallásos is élhet a földieket meghaladó célokért, és az ilyen könnyebben üdvözülni, mint a vallásos, aki csak a földi jólétet, biztonságát akarja még vallásossága révén is biztosítani.)

Isten Lelke vezeti azt, akinek valóság a menny, az örök élet, a feltámadás. És ezért hajlandó bármiről lemondani, bármit vállalni.

Akit a test irányít, az csak magát szereti. Mindent azért tesz, hogy neki jó legyen. „Szeretete” is önzés. Akit a Szentlélek vezet, az mindenek felett Istent szereti. Legnagyobb vágy, hogy Istené lehessen, legnagyobb félelme, hogy elveszti Istent. Az emberekben is Őt szereti, sőt még saját magában is.

Ha most halnék meg mennybe jutnék? Merem állítani, hogy engem eddig a Szentlélek vezetett? Hogy én kívánok Istennel egyesülni? Hogy számomra valóság az örök élet? Akármilyen volt eddig, ezentúl Isten Lelkének vezetése alá adom magam.

2. „Jézus pedig könnyezett.” (Jn 11,34)

Jézus könnyei nemcsak barátjáért hulltak, hanem valamennyiünkért, akiknek meg kell halnunk. „A test a bűn miatt halott”, vagyis magában hordja a halált. Atyánk már az ember teremtésekor saját isteni életébe kapcsolt be bennünket, a kegyelem, a szentség áramkörébe, és ez az eredendő természetünk fölé emeltség halhatatlansággal ruházott fel bennünket. Természetes, hogy mihelyt az ember bűnével kikapcsolta az isteni élet áramát saját lelkében, visszasüllyedt a halandó létbe, elkerülhetetlen sorsa lett a halál, ami egyébként megfelel természetének. Örök emlékeztetőnk a halál a bűn végzetes horderejű jelentőségére. Felkiáltójelnek hagyta meg Urunk a megváltás utánra is: Nézd, ember, mire mész, ha fellázadsz Urad ellen, és a magad istene akarsz lenni.

Jézus könnyei mégsem meddőek. Nemcsak sajnál, nemcsak szeret bennünket, hanem segített is rajtunk. A segítség kettős fokozatú. Első lépés az ember igazzá válása, új bekapcsolása az isteni áramkörbe. A keresztségkor a lélekbe költöző Szentlélek elindítja mindenkiben az isteni életet, tehát természetfeletti, kegyelmi fokon is élővé tesz. A második lépés, a beteljesedés még hátravan, bár Krisztusban tulajdonképpen már megvalósult: Isten, „aki Krisztust feltámasztotta a halottak közül, halandó testeket is életre kelti.” Ennek feltétele az első lépés elfogadása: „Ha bennetek lakik annak Lelke, aki feltámasztotta Jézust a halálból.”

Ha súlyosan bűnös élettemmel elűztem a Lelket, vissza kell hívnom bűnbánatommal. Visszajön a bűnbánat szentségében.

3. A gyónásrahívás örömhír

Nagybőjt a bűnbánat, a gyónás ideje. Kevesen szeretnek gyónni. Talán több kedvem lesz hozzá, ha a hit szemével észreveszem, hogy a gyónásrahívás tulajdonképpen örömhír.

Isten megalázta magát az emberré levésig, a kereszthalálig. De nem alázza meg magát annyira, hogy keblére ölelje, a maga világába emelje a bűnt. Ha bűnös vagyok, csak elvethet az Úr. Örömhír tehát, hogy szabadulhatok a büntől. Nem is nagy áron, hiszen gyónni azért mégsem olyan nehéz. Lehet, hogy ahogyan most állok, szemébe sem merek nézni Istennek. A jó gyónás megtisztít, hogy bátran szívére borulhatok Atyámnak.

Azért is örömhír a gyónásrahívás, mert Isten törvénye, hogy a bűnt követi a lélek halála, és vele a test halála. Ha gyónni hív az Úr, az azt jelenti, hogy hajlandó megszabadítani bűneimtől, ezzel visszaadni lelkem életét, és vele testem is várományosa lesz a boldog feltámasztásnak. A gyónásrahívás tehát azt jelenti, hogy Isten nem akarja engedni, hogy végleg és reménytelenül elrothadjon a testem, hanem örök és kimondhatatlanul boldog életre akar támasztani.

A már kellemetlen szagú hullát egyetlen szavával élővé tette Jézus. Bűnöktől bűzlő lelkemet egyetlen szavával élővé teszi a bűnbánat szentségében. Csak el kell hengerítenem a követ, hogy kiömljék a bűn, és behatolhasson a kegyelem, az isteni élet.

4. Légy ember!

A gyónástól való húzódozásnak van egy oka, amelyről feltétlenül beszélni kell. Sokan azért nem gyónnak, mert nem mernek emberek lenni, csak emberek. Az osztrák császár temetési szertartása szerint a sírboltnál nem engedik be a koporsót, míg a „Ki van itt?” kérdésre az elhunyt címeivel felelnek, sőt akkor sem, mikor a polgári nevét (pl. Habsburg Ferenc József) mondják, csak mikor szegény bűnösként jelentik. A gyónó sem lehet más, mint egy a szegény bűnösök közül. Aki megmarad X. Y.-nak, ilyen és ilyen társadalmi állással, az nem tud jól gyónni, sőt nem is jut el a bűnbánat szentségéig, a gyóntatószékig.

Hadifogságban, börtönben hányan gyónnak, akik sem előtte, sem utána nem teszik. Mert ott csak emberek voltak. Különben egy jobb ruha, egy OTP-betét vagy egy pozíció elhitheti velük, hogy nem közönséges emberek.

Voltak, akik sokat, mindent elhagytak, csakhogy Istent megtalálják. Nekem legalább pár percre el kell felejtennem mindent: Nem vagyok ez és ez, csak ember vagyok, egyszerű, bűnös ember. Egyszer úgymint minden „ráadás” nélkül kell Isten elé állnom, de akkor már késő lesz rádöbenni, hogy én sem voltam más ember, mint bárki más, mint akár a legutolsója a világnak.

Szűk kapuja van a mennynek, a gyóntatószék ajtaja. Más út nincs számomra. És ezen a szűk kapun csak csomagok nélkül lehet átjutni.

B)

1. „Bensejükbe adom törvényemet.” (Jer 31,33)

Isten törvénye nem paragrafusgyűjtemény, nem kívülről rákerőszakolt, természetunktől idegen előírások halmaza. Hanem a boldogság törvénykönyve, az Isten lényegéből fakadó életszabály, amely megfelel az emberi természetnek, pontosabban az önmaga fölé emelt, az isteni életben részesült emberségnek. Isten törvénye nem „megregulázni”, leigázni, megnyomorítani akar, hanem kiteljesíteni, boldogságra, természetfeletti boldogságra alkalmassá tenni.

Ki kell hangsúlyozni, hogy Isten törvénye nem a bukott emberi természetnek felel meg, hanem az önmaga fölé, az Isten síkjába emelt emberségnek. Akinek szívében a Szentlélek él és uralkodik, annak lelke rezonál az Atya törvényeire. Ha a test, az ösztön berzenkedik is, az ember legbelseje érzi, hogy ezekben a törvényekben van boldogsága, békéje, szabadsága. Ezért könnyű, édes teher Jézus igája.

Isten újszövetségi törvényei az Isten és népe közötti szövetség életformája. Nem olyan szövetség ez, amely az életnek bizonyos részére vonatkozik csak. Lefoglalja az egész embert, gondolatát, érzelmeit, egész valóját, hogy minden porcikájával Istené legyen, és így az egész ember részesüljön Isten boldogságában.

Ennek a törvénynek megtartása olyan istenismeretre, olyan Istennel való benső közösségre vezet, amely elfűj minden válaszfalat Isten és ember között. Elfűjja a bűnt is, amely pedig annyira hozzánőtt már az emberiséghez. „Én Istenükké leszek, ők pedig az én népemmé lesznek.” Az újszövetség, a kegyelem törvénye révén olyan viszony alakul ki Isten és mi közöttünk, amelyre maga az Úr mondja: „Ők egészen az enyéme, én egészen az övék vagyok.” Így az ember egészen egy lesz Istenével, valamiképp Isten értelmével gondolkodik, Isten szívével szeret, Isten akaratával egyesül. Valóban bensőnkben, szívünkben lesz így Isten törvénye. Van-e, lehet-e nagyobb ember számára?

2. Szívedben érzed

Sagan francia író könyve: Jóreggelt búbánat. A főhős napról napra visszatérő szorongásának, nyomott szomorúságának oka egy súlyos bűn, mely egész életére megfekszi lelkét. Ki nem érezte már ezt a csaknem állandó, visszatérő lelkiismeretfurdalást? Mintha köd lepné be a lelket. Mintha valami könnyű, de nyomasztó teher nehezednék állandóan a szívre. Nem elviselhetetlen, de nem jó. És megakadályozza a csendes örömet, a felszabadultság érzését, a lelki békét. Elég arra, hogy figyelmeztessen, de önmagában nem elég arra, hogy a gyóntatószékbe vezessen. Mint az enyhe fogfájás. Az is figyelmeztet, de nem kényszerít a fogorvoshoz. Ahhoz belátás és akarat kell.

Az enyhe fogfájás nagy bajok előjele, méginkább a lelkiismeret szorongása. Isten szelíd figyelmeztetése ez. Ha nem akarom megérteni, kezd érthetőbben beszélni az Úr, a fájdalom és szenvedés nyelvén. Isten haragja rettenetes tud lenni. Képe a pusztító orkán, jeges árvíz, földrengés, tűzvész, gyilkos háború. Vihar előtt nehéz a levegő. Ha nehéz a lelkem, mert bűnös vagyok, az is vihar előjele. Rettenetes a haragvó Isten kezébe esni.

De lehetséges az is, hogy nem tör ki Isten vihara, a lelkiismeret lassan csendesedik, az enyhe szorongás megszokottá válik. Ez a legnagyobb tragédia. Mert talán annak a jele, hogy úgy találta Isten, nem érdemes az illetővel foglalkozni, úgymint a kárhozat gyermeke. A lelkiismeret teljes csendje már nem a vihar, hanem a végső pusztulás előjele.

3. Személyes és szeretet

Nagybőjtben emlékezünk Jézus szenvedésére. És emlékeznünk kell arra is, hogy Jézus sok mindentől megmentett bennünket halálával, de saját kijelentése szerint a kereszttől nem. Sőt, meghív rá. Miért nem veszi el tőlünk a szenvedés kelyhét? Sok gondolatot lehet ezzel kapcsolatban felhozni. Most csak egyet: Azért, mert legnagyobb a szeretet. Ha a szeretetet Jézussal tűzhöz hasonlítjuk, akkor a szenvedés a szél. Vagyis a szenvedés részben próbája a szeretetnek (a szél a kis tüzet kioltja, a nagyot nem), részben pedig növelője a szeretetnek (a szél a tüzet égisz lobogtatja).

Aki még nem szenvedett valakiért, az nem tudja, szereti-e. A szenvedés nagy próbája a szerelemnek, a barátságának, a szülői és gyermeki szeretetnek, az istenszeretnek is. A leghevesebb szerelem is könnyen elpusztul, ha meg kellene szenvedni érte. Ez mutatja, hogy csak látszólag igaz szerelemnek, pedig csupán lángoló vágya volt az önző embernek.

Mikor volt leglángolóbb a Szűzanya szeretete? Mikor Fájdalmas Anya volt a kereszttel. És Péter szeretete? Mikor életét adta Jézusért. És a házastársé? Mikor pl. teljes odaadással ápolja éveket reménytelenül beteg társát, vagy mikor éppen ötöle kell sokat elszemvednie, mégis kitart, nem kényszerből és megalkuvásból, hanem szabadon, mert valódi a szeretete.

Uram, nagy és erős szeretetet adj nekem, hogy a szenvedés ki ne oltsa, hanem mind nagyobb lángra lobbantsa! Hiszen te tüzet jöttél hozni a földre, és azt akarod, hogy elterjedjen, az égisz érjen.

4. A szenvedés és Isten országa

Jézus véres szenvedésével, halálával új Országot alapított. Mi ez az új Ország? Kitelezésében közvetlen részvétel Isten életében, vagyis teljes mentesség a szenvedéstől, csupa végnélküli öröm. De, mint a természetben, Isten országának is először csíráznia, kialakulnia kell. Ez azt jelenti, hogy mielőtt részesei lehetnénk Isten kitelezett országának, alkalmasakká kell válnunk rá. Ebben van meg nem kerülhető szerepe a szenvedésnek.

Isten országának dicsőségét csak keresztfeszítettetésünk árán kaphatjuk meg. Miben áll keresztfeszítettetésünk?

Első szeg: Értelmünk keresztfeszítése. Lemondás saját elképzeléseinkről, hogy el tudjuk fogadni Isten gondolatait a hitben. Ezzel nem szabadságát veszti el értelmünk, hanem tökéletesebben ismer meg.

Második szeg: Akaratunk keresztfeszítése. Ne úgy legyen, ahogyan én akarom, hanem ahogyan Isten akarja. Nem én vagyok isten, hanem Isten az Isten. Csodálatos módon éppen így válik teljesen szabaddá akaratom.

Harmadik szeg: A bűnös vágyak keresztfeszítése. És hogy ez könnyebb legyen, más, megengedett vágyak keresztfeszítése is.

Negyedik szeg: Az adódó szenvedések vállalása, sőt önkéntes vezeklés a magam és mások bűnei miatt, hogy így a magam szenvedését hozzátegyem Jézuséihoz.

„Aki nekem kíván szolgálni, engem kövessen, s ahol én vagyok, ott lesz az én szolgám is. Aki nekem szolgál, megtiszteli azt az Atya.” Kövessük Jézust a kereszttúton, legyünk vele együtt a szenvedésben, és vele leszünk az Atya dicsőségében.

C)

1. „Ne gondoljatok a múltra, s a régi dolgokat ne nézzétek!” (Iz 43,18)

Idős emberek nem jól teszik, ha már csak emlékeiknek és emlékeikből élnek. Van még nekik is életfeladatuk, Istentől kapott hivatásuk.

Főhivatás: Átadni azt az életbölcsséget, amelyet semmiféle tanulással nem lehet megszerezni, csak sok évtized tapasztalata hozza meg. Aki szereti övét, nem viszi sírba tapasztalatait, hanem bőkezűen adja tovább.

És ha nem fogadják el, nem igénylik? Talán az átadás módjában van hiba. Talán azért nem látják meg a bölcsséget az idősebb szavában, mert rossz a csomagolás: Zsörtölődés, gáncsoskodás, sértődöttség, haszontalan bírálgatás, lekezelés. Tanácsot legjobb úgy adni, hogy észre se vegyék. Pl. ügyesen mesélgetve. Nem szabad türelmetlennek lenni, megsértődni, ha nem minden szavunkat fogadják meg. Nem szabad állandóan, minden kicsiségbe beleszólni. Aki folyton tanácsot ad, sőt dirigál, mindent jobban tud, akinek semmi sem jó, azt nem bölcs tanácsadónak, hanem kellemetlen gáncsoskodónak tekintik. Nagyon ritkán, csak igazán fontos dologban kell szólni, akkor talán odafigyelnek. Gondosan meg kell választani az alkalmat is.

Van más hivatása is az időseknek: Hogy bizakodást árásszanak, bátorítsanak. A fiatalok idegeskedését, letöréseit, panaszkodást, türelmetlenségét ne tetézzék sopánkodással. Inkább teremtsenek bizakodó légkört nyugodtságukkal, reménykedő magatartásukkal.

Aztán az idősek legyenek a családban a béke angyalai. Nehogy összeugrasszák a fiatalokat, úgyis ők isszák meg a levét. Az se jusson eszükbe, hogy saját perpatvaraikba belevonják a fiatalokat, és például eltiltsák gyermekeiket más gyerekektől, mert azok szüleivel haragban vannak. A békét és szeretetet szeressék, ápolják.

Ha az idős ember megpróbálja betölteni hivatását, számíthat rá, hogy szebb lesz az élete. Mert megszeretik, és ő maga érezni fogja, hogy nem felesleges. És megszereti az Isten.

2. „Érte mindent szemétnek tekintek.” (Fil 3,8)

Vajon tényleg szemét a világ? Vajon minden tudomány veszteség csak? Mint ahogyan a Szentírás Bölcsé mondja: „Minden csak hiúság, mi haszna az embernek minden vesződségéből”? Hát ilyen kiábrándult, életidegen, pesszimista volt Szent Pál, és ilyenek akar bennünket Jézus?

Valóban szemét a világ, hiábavaló hiúság minden, ha nincs benne Krisztus. Ha önmagában zárt világnak tekintem a földi létet, mely a porráválásban végződik. Ha csak földi vergődésnek nézem életemet, akkor valóban semmi, semmit hajszoló semmivéválás.

Csak hogy a világot, az életet megszentelte, magasabb régióba, Isten világába emelte Jézus. Ő emberré lett, és kereszttjével kiérdemelte, hogy mi istenivé lehessünk.

Tehát: Szemét minden földi öröm, ha végső célnak tekintem, és úgy hajszolom. De egyáltalán nem szemét, ha Isten szeretetének bizonyosságát látom minden örömben, ha hálával élvezem, Jézus Lelkével. A földi örömök önmagukban üresek, unalmassá válók, de sohasem lehet unalmas, ha azt mondják nekem: Szeret az Isten.

A földi hajsza, törtetés szintén hiábavalóság, de csak addig, amíg rá nem döbbenünk a munka valódi céljára: Hogy munkatársai legyünk Istennek, hogy megvalósítsuk az ő

országát, hogy megbizonyítsuk szeretetünket, hogy a kicsiben húnek találtatván elnyerjük a Mindent.

Hiábavalóság a földi élet, ha csak körforgás és börtön, melyből nincs kiút. De gyönyörű a földi élet, ha az találkozás Jézussal, ismerkedés, összeemelegedés, szeretetviszony kialakulása Jézussal, és ha a végén vár a boldog beteljesedés, az örök nász Istennel.

„Ne gondoljatok a múltra, s a régi dolgokat ne nézzétek. Íme, én újat cselekszem.” (Iz 43,18-19) A föld és a földi élet, mely önmagában „veszteség és szemét”, már „rég dolog, múlt”. A megváltás óta ez a földi lét „új”, Jézus által megszentelt valami. Előcsarnoka a mennynek, előkészítő melegágya az üdvösségnek.

3. „Futok a kitűzött cél felé” (Fil 3,14)

„Futok a kitűzött cél felé, az égi hivatás jutalmáért.” És én? Életem futás Isten kitárt karjai felé? Vagy inkább süppedés az életem a bűn mocsarába?

„A halogatás végzetes lehet.” Gyakran halljuk ezt orvosoktól. Ma Isten üzeni nekünk. A gyónás halogatása végzetes lehet. Mert a bűn olyan, mint a rozsdás, lassan de biztosan tönkreteszi a lelket. És nem lokalizálódik. Az egyik bűn hozza maga után a másikat. Előbb-utóbb kiszívják a lélekből a hitet is. A bűn egyre mélyebbre eszi magát, egyre megrögzöttebb szokás lesz. Ma még imádkozol, templomba jársz, de lassan ezek is elmaradnak. Ez a bűn logikája. A rozsdás edényről, a megtámadott fogról sohasem lehet tudni, mikor lyukad ki. A bűnös lélekről sem, mikor szakad el végleg Istenétől. Aki bűnben él, és nem akar felkelni, az vállalja a kárhozatot.

Kellemetlen gyónni? De bűnvallomást úgysem lehet elkerülni. Istent nem lehet kikerülni. Egyszer úgyis eléje kell állni, és akkor elhangzik a kérdés: Bűnösnek érzed magad? Akkor hazudni nem lehet. Bűnvallomást kell tenni. De akkor már nem lehet hozzátenni: Bánom, bocsáss meg, Istenem! Az után a bűnbevallás után nem jöhet feloldozás, csak elmarasztaló ítélet. Most még lehetne bocsánatot kérni és kapni. És a megbocsátott bűnöket nem kell megvallani az ítéleten, mert azokat háta mögé dobja, elfelejti az Úr.

Vagy majd csak életed végén akarsz gyónni, halálos ágyon? De ki ígérte meg, hogy lesz rá mód, alkalom, idő, hogy lesz egyáltalán halálos ágy? Ennél nagyobb kockázat nincs, és ennél bizonytalanabb sem. De ha sikerül is, életed végén egy roncsot akarsz átnyújtani Istennek? A menny csak a tökéleteseké. Nem remélheted, hogy az ilyen utolsó pillanatban elvégzett gyónás tökéletessé tesz. Az csak utána jön, a purgatóriumban. Szent Tamás szerint pedig annak legkisebb szenvedése is nagyobb a föld legnagyobb kínjánál. Nem lenne okosabb ezt elkerülni?

Rettenetes az ítélő Isten kezébe esni. Jobb odamenekülni az irgalmas Istenhez. Megtalálhatom a gyóntatószékben. Aztán megszabadulva lelkem terhétől, futhatok „a kitűzött cél felé, az égi hivatás jutalmáért”, a tárt karokkal váró Atya felé.

4. „A szenvedésben is vállalja velem a közösséget” (Fil 3,10)

Érthetetlen, hogyan tudnak jó kereszténynek látszó emberek a szenvedésben annyira zúgolódni, Istent hibáztatni, sőt hitetlenné válni. Éppen úgy nem képesek megérteni a szenvedést, mint az apostolok annakidején, a Szentlélek eljövetele előtt.

Hozzájárul ehhez minden bizonnyal az önelégültség, a farizeusok bűne: Én jó vagyok, elismerést érdemlek Istentől. De még több benne a lelki vakság, mert hiszen Jézus beszéde világos volt. Soha nem ígérte, hogy megment bennünket a szenvedéstől, ezt az igazaknak sem ígérte meg. Hosszan lehetne idézni Urunk szavait. Ismerjük őket. És az „elméletet” igazolja a szentek élete. Még a Szűzanyával sem kivételezett Isten, Fájdalmas Anya volt.

A szenvedés talán még az imádságnál is szorosabb kapcsolatba hoz Atyánkkal. Kikényszeríti a színvallást arról, van-e hitem, bizalmam, szeretetem. A szenvedés személyes találkozás Istennel. Hogy mi lesz belőle, tőlem függ. Mert lehet szakítás Istennel, de lehet egészen szoros egymásratalálás is. A szenvedésben csap legmagasabbra a kölcsönös szeretet Isten és ember között.

A bűn áthághatatlan szakadékot hozott létre ég és föld között. Egyetlen hidat adott ezen át Isten, a keresztet. Ember ezen változtatni nem tud. Legjobb Istenben bízó szívvel rálépni a kereszt királyi útjára.

Virágvasárnap

II. Teológia

Jézus megváltói szenvedésénél általában két szempontot szoktunk kihangsúlyozni: a szenvedések kegyetlenségét és Jézus önfeláldozó szeretetét. Kevés figyelmet szentelünk viszont arra a tényre, hogy Jézust halálra ítélték, hogy Jézus vádlottként halt meg.

A megvádolt Jézus

Az evangélisták beszámolóiból kitűnik, hogy a vádak koholtak voltak Jézus ellen. Ezzel a megállapítással napirendre is szoktunk térni Jézus megvádoltatása felett, legfeljebb Jézus alázatára reflektálunk, mellyel eltűrte e koholmányokat. Pedig érdekes maga a tény, hogy a zsidó vezetőknek vádjaik voltak Jézus ellen. Nem azok a vádak, amelyeket a tárgyaláson felhoztak, hanem azok a vádak, amelyeket magukban megfogalmaztak, és amelyeket igazaknak éreztek. Szent János evangéliuma bepillantást enged azokba a heves tárgyalásokba, amelyek a zsidó vezetők között folytak még jóval Jézus pere előtt, és amelyeken maguk előtt akarták tisztázni Jézus esetét. Mi túlságosan hozzászoktunk ahhoz, hogy Jézus teljesen büntelen, ártatlan, és számunkra világos, hogy ellenfeleinek nem volt igazuk. A kortársak előtt azonban nem volt ennyire világos a helyzet, sokak bizonytalanok voltak Jézus megítélésében, másoknak pedig kifogásaik voltak Jézus viselkedésére vonatkozóan.

A vádak nagyjából a következőkben foglalhatók össze. 1. Ha Jézus valóban a Messiás, akkor nem viselkedik úgy, mint az a Messiástól elvárható. Nem teljesíti kielégítően feladatát. Idetartozik nemcsak a politikai feladat, amit a zsidók tőle elvártak, hanem általában a földi boldogság biztosítása. 2. Ha Jézus nem a Messiás, akkor többet követel magának, mint ami neki megjár. Tekintetbe véve az akkori társadalmi körülményeket és törvényeket, különösképpen súlyosnak tűnik az ő kiemelkedése isteni küldetés nélkül.

A megvádolt Isten

Mi, keresztények a pogányok többistenhitét annyira abszurdnak érezzük, hogy nem is nagyon értjük, hogyan hihettek több isten létezésében. Olyan isten, amelyik nem abszolút, amelyik osztozik istenségben másokkal, önmagában ellentmondás. Nem csoda, hogy már a pogány bölcselők is rájöttek az egyetlen, szellemi Isten létezésére. Az egyistenhit teljesen logikus, és mégis az értelem számára egészen új problémákat rejteget.

A problémák tulajdonképpen a teremtésből és gondviselésből adódnak. A bölcséleti megfontolás egy tökéletes, jó Istenre mutat, a világ ezzel szemben egy „rossz” Istent tükröz. Ha megelégednénk egy teoretikus válasszal, a bűnbeesés, a megváltás hangoztatásával, az csupán azt mutatná, hogy még nem ismerjük eléggé a világban levő rosszat. Itt van mindjárt az ember „félresikerültsége”. Miért alkotta Isten az embert olyan ügyesnek és okosnak egyrészt, hogy a tudomány bámulatos vívmányait létrehozza, és olyan ostobának másrészt, hogy saját célját és üdvösségét alig ismeri fel? Az is keserves kérdés, hogy Isten miért olyan passzív? Elnézi milliók gyötrődését egy zsarnok uralma alatt. Eltűri, hogy ártatlan gyerekek a szexuális üzletnek fogyasztóivá, vagy árucikkeivé váljanak. Az abortusok és háborús gyilkosságok ezrei folynak le szeme láttára. Kinyilatkoztatást adott és Egyházat alapított, de megengedi, hogy a kinyilatkoztatást kételkedő és gúnyolódó emberek ízekre szedjék, és hogy Egyháza mindig újból megbotránkozásra adjon okot.

Amint látjuk, ezek a vádak ugyanabba a csoportba tartoznak, amelybe a Jézus ellen felhozott vádak egy részét is sorolhatjuk: csalódtunk Istenben. Többet vártunk tőle.

De ugyanúgy érik Istent a másikfajta vádak is. Ha Isten nem olyan nagyszerű, mint ahogy kezdetben hittük, akkor viszont túlságosan sokat követel tőlünk. Ha ő nem tudott sokat nyújtani nekünk, akkor nem várhatja, hogy mi mindenünket neki adjuk. Akkor elégedjék meg azzal, ha utolsó óráinkban egy fohászt küldünk hozzá.

Ezek a vádak éppen olyan élénkek, mint a Jézus ellen felhozottak. Éppenúgy az emberek mélyén háborognak, mint amazok. Talán nem fogalmazódnak meg világos mondatokban, de annál elevenebben hatnak felkavart, megkínzott érzésvilágunkban.

Jézus hallgatása

Az evangélisták beszámolója szerint Jézus a vádak ellen nem védekezett. Nem magyarázkodott, nem igazolta magát, hanem hallgatott. Vádlói a szívükből beszéltek, saját csalódottságuk, elkeseredettségük ömlött ki a vádakban. Igazuk volt, és éppen ezért nem volt igazuk! A sötétbe borult Jézus a saját belső sötétségük kivetítése volt. És ugyanez a helyzet a mai ember vádjaival Isten ellen. A közönyös, kegyetlen, vagy tehetetlen Isten – nem más, mint a mi megkínzott fantáziánk terméke, sötét óráinknak produktuma. Ez nem az igaz Isten, hanem egy, az ember képére teremtett bálvány.

A saját megzavart gondolataik szerinti Jézust a zsidó vezetők méltónak találták a halálra. Ugyanígy baj az, ha mi is az Istenről saját magunk alkotta képet hordozunk. Sok esetben az ateizmusba vezet az a bálványkép, amelyet az igaz Isten helyett tisztelünk. Ez az az istenkép, amelytől jobb szabadulni, amely „méltó a halálra”.

Jézus hallgatott. Nem megvetésből, nem is alázatból. Ezek az emberek csalónak nevezték, mert saját maguk csalódtak voltak. Ezek a vádak kihívás voltak Jézus felé. És Jézus hallgat, hogy meghalhasson értük. Hogy részt vegyen az ő kínlásukban, hogy testvérük legyen a csalódásban. Nemsokára az ő ajkát is el fogja hagyni a panasz: Istenem, Istenem, miért hagytál el engem? Jézus hallgat, mert ő az igaz Isten, aki csak jó és szent tud lenni.

Jézus pere arra figyelmeztet, hogy Istenről csak becsületesen szabad gondolkoznunk. Akkor is, amikor Istennel szemben kifogásaink vannak, akkor is, amikor hallgat a mi vádaskodásunkra, akkor is tudnunk kell: Isten nem a mi szegényes lelkünk visszfénye, hanem az örökké szent Isten.

III. Homília vázlatok

1. Miért sírt Jézus?

Jézus a virágvasárnapi ünneplés tetőpontján sírva fakadt. Mert előre látta az ünneplő város pusztulását. Jeruzsálem elpusztult, mert csak ünnepelni tudott, de érteni és szeretni nem. Pedig Isten csak ezzel elégszik meg. Az érteni akaró, alázatos hittel és azzal a szeretettel, amely mindent vállal, és amely erre a szeretetre teszi életét.

Jézus elvárja az ünneplést. Virágvasárnap maga mondta a farizeusoknak. De az ünneplés nem lehet öncélú. Arra kell, hogy kifejezzük vele hitünket, ragaszkodásunkat, és hogy megerősítsen bennünket hűségünkben, amellyel egész életünket feltétel nélkül felajánljuk, és oda is adjuk. Elgondolkozhatnánk ezen a húsvéti ünnepek küszöbén. Nehogy mi is csak ünnepelni tudjunk, de érteni és szeretni, áldozatot hozni nem.

Az apostolokban az ünneplésen túl megvolt az igazi jószándék: Menjünk, és haljunk meg vele. De ez csak jószándék maradt. Mert nem tették, amit kellett volna: Virraszatok és imádkoztatok! A mindenen keresztül való kitartás Isten ajándéka. Kérni kell. Oly sokszor és oly buzgón, hogy még virrasztani is kell néha miatta.

Húsvéti ünneplésünk tetőpontján nehogy sírnia kelljen miattunk is Jézusnak!

2. *Ismerd fel Uradat látogatásának idején!*

Nagy baj a süketség és a vakság, de még nagyobb a lelki süketség és vakság. Ebben szenvedett Jeruzsálem virágvasárnap. Nem ismerte fel Jézusban az Eljövendőt, még kevésbé az Isten Fiát. Hangjában nem hallotta meg Isten szavát. Nem jött rá, hogy Isten látogatta meg. Süket és vak volt a lelke. Megölte Jézust.

Nemcsak Jeruzsálemet látogatta meg Jézus, felkeres minden lelket. Nem is egyszer. Minden ember életében van több pillanat, mikor nagyon közel kerül Istenhez. Lelkében hallhatná szavát, ha felismerné, hogy ez az ő hangja. Sajnos, gyakran előfordul, hogy mi sem ismerjük fel látogatásának idejét, vakok és süketek vagyunk.

Lehet Urunk látogatása lelki gyönyörűség, felemelkedés, ujjongás, mondjuk prédikáció hatására, búcsújáráson, imában stb. Ilyenkor ujjongunk, mint annakidején Jeruzsálem. De lehet, hogy Jézus sír ilyenkor, mert látja, hogy csak futó élvezetünk lett belőle, semmi más. Pár napra rá jön megint az istengyilkosság, a súlyos bűn. Ha jót akarok, ki kell használnom a kegyelemnek ezeket az édes pillanatait. Meg kell ragadnom Isten kezét, újra át kell gondolnom életemet, kérni a világosságot, erőt, Isten tetszésének beteljesülését magamban.

De lehetnek Isten látogatásai a sorscsapások is. Rádöbbenhetnék ilyenkor, hogy figyelmeztetni akar az Úr. Hogy por és hamu itt minden, nem érdemes csupán a földiekre rátennem az életemet.

Jeruzsálem vallásos volt, de nem törődött a kegyelem pillanataival, nem törődött azzal, hogy Isten szólni akar hozzá. El volt telve a maga gondolataival, csak azzal törődött, amit ő maga akar mondani Istennek. Az érdekelte, amit ő vár az Úrtól, az már nem, hogy az Úr is akarhat valamit tőle. Örök intés ez minden kor vallásos embereinek. Imádkozzunk teljes szívvel, de ne süketen és vakon. Engedjük szóhoz jutni Istent, figyeljünk szavára, nehogy miattunk is sírjon Jézus.

3. *„Megnyitotta az Úr fületem.” (Iz 50,5)*

„Engedelmeskedett mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig.” Az én utam is csak ez lehet, az engedelmesség. Miben kell engedelmeskednem? Könnyű lenne ráfelelni: Meg kell tartanom Isten és az egyház parancsait. Ez általánosságban véve igaz. Mégsem ilyen egyszerű a dolog. A parancsok ismerete még nem mondja meg, itt és most mit kíván tőlem Atyám.

Példa erre Jézus élete. Engedelmeskedett a halál elvállalásáig. De mikor jött el ennek ideje? Jézus nem kereste a halált. Meg akarták őt ölni többször is, el akarták fogni többször is. De ő nagycsütörtök éjszakájáig mindig kitért a halál elől. Elrejtőzött, nem ment fel Jeruzsálembe, csodásan „átment közöttük”. Csak mikor eljött az órája, akkor vállalta a kereszthalált. Nem csapdába esett. Előre megmondta, mi vár rá Jeruzsálemben, mégis odament. Honnét tudta, mikor és hol kell bemutatnia életáldozatát? Nem lenne elég egyszerűen isteni mindentudására hivatkozni. Isten mindenkivel közli valamiképpen, és minden esetben, hogy itt és most mit vár tőle. Aki kíváncsi rá, mindig megérti Isten akaratát. „Reggelenként figyelmessé teszi, minden reggel figyelmessé teszi fületem, hogy hallgassam őt, mint mesteremet. Megnyitotta az Úr Isten fületem, én pedig nem elleneztem, meg nem hátráltam.”

Figyelnem kell az igehirdetésre, hogy tudjam, mi általában Isten akarata. De figyelnem kell a Szentlélekre is, aki személyesen adja tudtomra, itt és most mit kíván tőlem. Vagyis az imában nemcsak beszélnem kell, de kérnem is kell az Urat, szóljon, irányítson, vezessen. És figyelnem kell a belső szóra. Fel kell ajánlanom készségemet. Aki alkalmat ad Istennek, azt személyesen vezeti Lelke által. Aki valóban tudni akarja, mit kíván tőle Isten, az tudni fogja.

Nap nap után alázattal kell kérnem, hogy ne a magam emberi okossága és ösztönei vezessenek, ne vigyen magával az ár, hanem a Szentlélek vezessen és erősítsen.

4. *A húsvéti Bárány*

Az utolsó vacsora nem egyszerű búcsúlakoma volt. Jellege miatt (húsvéti vacsora) jelképe Jézus legszemélyesebb titkának. „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.” Vagyis Jézus a húsvéti bárány helyére akart lépni, ő lett az Isten báránya.

A húsvéti vacsora ősi szokás volt a zsidóknál, annak emlékére, hogy az Úr, a Szövetség Istene kivezette őket Egyiptom földjéről, hogy bevezesse őket az Ígéret földjére. Bárányvacsora volt ez, mert kivonulás éjszakáján is bárányt ettek isteni parancsra, és akkor a bárány vére megmentette elsősülöttjeiket a halál angyalának öldöklésétől.

Jézus azzal, hogy húsvéti bárányvacsorával búcsúzott apostolaitól, és azzal, amit ott tett, felfedte lényének nagy titkát, hogy ő az Isten húsvéti Báránya. Az ő halála által szabadulunk a „sötétség országából”, hogy elindulhassunk az Ígéret földje felé, Isten országába, hiszen Jézus áldozata által a Sátán foglyaiból Isten népévé lettünk. Jézus vére, mint Isten húsvéti Bárányának vére, megmentett bennünket a lélek halálától, sőt végkifejletében a testi haláltól is.

Jézus parancsára mi keresztények tovább folytatjuk a zsidók húsvéti lakomáját, de másképpen és más tartalommal. A mi Bárányunk a kenyér és bor színében megjelenő Jézus. A lakomát, amelyet nem évente egyszer, hanem minden nap megülünk, az ő emlékezetére kell végeznünk. Az ő halálát és feltámadását kell a misében ünnepelnünk, mely egyúttal a mi halálunk is a bűnnek, a mi feltámadásunk is az isteni életre.

A zsidók húsvéti vacsorája emlékeztető hálavacsora volt. Ez a szentmise is: Emlékeztető és a hála áldozata.

5. *Tanulj imádkozni Jézustól!*

Jézus megígérte, hogy Istennél meghallgatásra találunk. Ezt azonban nem szabad naiv-automatikusan elképzelnünk. Jó példa erre, hogyan hallgatta meg az Atya magát Jézust az Olajfák hegyén.

Jézus azt kérte, ne kelljen kiinnia a szenvedés kelyhét. Ki kellett innia, tehát látszólag nem nyert meghallgatást. Biztosan nem azért, mert nem jól imádkozott. Ki tudna tökéletesebben imádkozni Jézusnál?

Csak felületesen lehet azt gondolni, hogy nem hallgatta meg az Atya. Valójában igen. A szenvedést nem kerülhette el, mert ez kellett ahhoz, hogy az Atya akarata szerint bemehessen országába, vagyis országa legyen a megváltottakból. Nálunk is sokszor csak úgy lehetne szó a szenvedések elmaradásáról, hogy nem juthatunk be Isten országába. Ezt mégsem akarhatjuk. Mindenki alapvetően a legnagyobb célt akarja, még ha ez nem is mindig tudatos, vagy nem is látjuk mindig az összefüggéseket.

Jézus az ima nyomán átalakult, ebben állt meghallgattatása. Emberi akarata felnőtt Isten akaratához. Első imája: Ha lehetséges... Később: Ha el nem múlhatik... Végül a kardot rántó Péterhez: A poharat, amelyet Atyám adott, ne igyam-e ki?

A teljes belenyugvás, vállalás kegyelmén kívül Isten még meg is édesítette a keserű poharat vigasztalásra küldött angyala által. Ami pedig a legfontosabb, szenvedése olyan gyümölcsöt hozott, amely messze meghaladja kínjainak nagyságát.

Jézus három apostolát is virrasztó imádságra szólította fel. Nem azért, hogy megszabaduljanak a veszedelemtől, hanem hogy kísértésbe ne essenek, a testük gyengesége el ne vegye lelkük készségét. Olyan imádságra buzdította tehát őket, és bennünket is, amelynek eszébe sem jut a saját akaratát ráerőszakolni Istenre, hanem amely azt kéri, hogy

Isten akaratát minél tökéletesebben teljesítsük. Ez az imádság lelke. A másfajta kérés nem ima, hanem üres követelőzés.

6. Vigasztalás a haláltusában

Az Atya vigasztalást, erőt küldött angyala által Fiának haláltusájában. Ezt a vigasztalást, erősítést küldi el minden halálosan beteg gyermekének papjai által a szentkenet szentségében.

A szentkenet ahhoz segít hozzá, hogy halálunk minél inkább hasonlítson Jézus halálához. Hatásai:

Enyhíti a gyötrelmeket, mint Jézusét az angyal.

Megnyugvást ad. „Ha el nem múlhatik a pohár, legyen meg a te akaratod!”

Erőt ad mindazzal szemben, ami akadályozza a végső beérést. Megadja a végső vezeklés lelkületét.

Azzal szemben, amit el kell hagyni, előtérbe hozza azt, ami ránk vár, a mennyet.

Erősíti a feltámadás hitét és reményét.

Megszabadít a bűntől és annak gyökereitől.

Ugye, sem magadat, sem szeretteidet nem akarod megfosztani ezektől a nagy jótéteményektől? Ha már a halált nem tudjuk megakadályozni, legalább legyen könnyű Jézusban.

7. Te is el akarsz menni?

Sokan elhagyták Jézust a kafarnaumi „kemény beszéd” alkalmával. Még többen nagypénteken. Ez az elhagyás folytatódik a világ végéig. Ugyanebből a két okból.

Ti is el akartok menni? Uram, hová? Ki pótolhat téged?

Jézus ment a maga útján, függetlenül attól, hányan követték őt. Ő tudta, hogy ez az egyetlen út, ha keskeny is, ha meredek is, ha a legszűkebb kapun kell is átmenni.

Boldog, aki a „kemény beszédek” és a nagypéntek ellenére is hűséges marad.

8. A vezeklés szelleme

Mirhával kevert bort nyújtottak Jézusnak, hogy elkábuljon, és ne érezze teljes borzalmában a kínokat. Nem fogadta el. Utolsó cseppjéig ki akarta inni a kelyhet, amelyet Atyja nyújtott neki. Hallunk manapság is olyan emberekről, akik a legnagyobb kínok között sem fogadnak el fájdalomcsillapítót. Él bennük a vezeklés szelleme.

Miért a vezeklés? Mert ez legfrappánsabb kimutatása engesztelni akaró szeretetünknek. A szeretet döntő bizonyítéka az önként vállalt szenvedés. Ezzel a bizonyított szeretettel akarjuk jóvátenni azt a sok bűnt, amely bántotta a Végtelen Szeretetet. Nemcsak a magunk bűneit, hanem mindenkiét. Aki szeret, az nemcsak azért bánkódik, hogy ő bántotta Urát, és most „mi lesz vele”, tehát igyekszik jóvátenni. Aki szeret, az csak azt látja, hogy fájdalmat okoztak annak, akit szeret, és enyhíteni akarja azt. Nem a szenvedés a lényeg, hanem a szeretet, amelyet a szenvedéssel lehet legjobban kimutatni.

A vezeklés nem a buzgó lelkek kivételes, „ad libitum” cselekedete. A vezeklés minden keresztény kötelessége. Mert Jézus szellemének leglényegéhez tartozik, márpedig bennünk Jézus Lelkének kell élnie. Enélkül nincs üdvösség. Tehát aki nem akar engesztelni, nem üdvözülhet.

Az egyház külön napot is jelölt ki a kötelező vezeklésre: A pénteket. Legyen valóban a vezeklés napja, együtt Jézussal, együtt az egyházzal, együtt testvéreimmel.

9. *Nincs kivétel*

A Passio emlékeztessen: Aki utánam akar jönni... Nincs más út. Jézus az Olajfák hegyén mentette apostolait. „Hagyjátok ezeket elmenni.” De nem végleg és egészen akarta megkímélni őket a szenvedéstől. Csak akkor még nem jött el az ő idejük. Később, nagyon hamarosan, nekik is végig kellett járniok a keresztutat. Mindenki így van vele. Nem lehet feltalálni a szenvedés, keresztthordozás nélküli keresztény életet.

Talán jobban rádöbbenek ennek valóságára, ha Máriára gondolok. Vele igazán mindenben kivételezett Isten. Megóvta az eredeti büntől, anyaságához nem kellett elveszítenie szüzességét, testével vette fel a mennybe, és ami a legnagyobb: Istenanya volt. Mégis Fájdalmas Anyává kellett lennie. Ebben még vele sem tett kivételt Isten. Neki is hasonlóvá kellett válnia Fiához, a Fájdalmak Emberéhez. És ki lehet kivétel, ha ő sem volt?

Vele együtt kell szenvednünk, ha vele együtt akarunk megdicsőülni. Csak aki Jézussal van a keresztúton, az lehet majd vele a mennyben. Minden ezen fordul meg. Hogy megértem-e, vállalom-e, végigcsinálom-e.

Fájdalmas Anya, állj mellettem is, mint Szent Fiad mellett! Te nem visszatartottad Fiadat a szenvedés vállalásától, hanem segítetted. Segíts engem is, hogy méltó legyek Fiadhoz!

10. *Mit prédikál a Feszület?*

Jézus vérbefagyott, meggyötört teste szól hozzánk:

Így gyűlöli Isten a bűnt. Fiát is összetörte, midőn bűnné lett értünk. Kegyetlen az Úr? Nem, csak tudja, mi a bűn. Engem is összetör, ha bennem találja, ha lényegemmé vált a bűn. „Magatokon, fiaitokon sírjatok!” A zöldellő ágat sem kímélte, midőn az magán hordta a bűnt. Mi lesz a száraz ággal? (Jézus a magára vállalt bűn ellenére is zöldellő ág maradt, mert megmaradt benne a kegyelem. Én száraz ág vagyok, ha megölte bennem a kegyelmet a bűn.)

Ennyire szeret téged Isten! Nem téged akar eltiporni, csak a bűnt. Azért halt meg érted Isten, Fia, hogy kidobhasd magadból a bűnt, megszabadulhass tőle az irgalom szentségében. Csak ha ragaszkodsz bűnödhöz, ha összenősz vele, akkor tipor el téged is, bűneiddel együtt. Tagadd meg bűneidet a bánatban, dobd ki magadból a gyóntatószékben, hogy tőled elválasztva tiporhassa össze az Úr!

11. *Keresztények, sírjatok!*

Könnyű lenne mondani: Miféle keresztény az, miféle ember az, aki nem tud sírni Jézus szenvedésein? Csakhogy nagyon sok vallását gyakorló keresztény nem tud. De valóban, milyen keresztények ezek?

A könnyek nem a lényeg. A könnyek az érzelmek kifejezői. Az érzelmeknek parancsolni pedig nem mindig lehet, sőt irányítgatni sem mindig hagyják magukat. A lényeg különben az akaratban van. Aki belső döntésében, külső viselkedésében egy akar lenni Jézussal, attól nem fogja számonkérni a könnyeket. Legfeljebb azt lehet még mondani, hogy az eleven hit, az őszinte szeretet, ha nem is „megrendelésre”, de némelykor mégiscsak kicsalja a legférfiasabb férfi szeméből is a könnyeket, az együttérzés és a bánat könnyeit (az én bűneim miatt is szenvedett). Akinek sohasincs sírhatnékja a szenvedő Jézusra gondolván, az azért vizsgálja meg hitét és szeretetét.

Az érzelmek, a könnyek hiánya tehát nem jele a gonoszságnak, a szeretethiánynak, az elvetettségnak. De azért a mindig „hidegen” maradó ember jól teszi, ha előbb hitet kér a Szentlélektől. Viszont a könnyek még nem bizonyítói a tökéletességnek. Lehet a sírás a szívbaj vagy az idegrendszer gyengeségének, érzékenységének jele is. A Jézus szenvedésein való sírnitadás tehát nem ok az öntetszélgsre vagy önelégültségre.

Különben az egyház nem is a részvétet, sőt nem is a bánat könnyeit akarja elsősorban tőlünk a nagyhéten. Ezt mutatja, hogy a lila és fekete színek helyett a vörös tűnt fel liturgiánkban. A vértanú szentek halálának évfordulóján eddig is vörös miseruhát használtunk, nem feketét. Ezzel akartuk kifejezni, hogy haláluk diadalmas halál volt, hiszen a mennyet nyitotta meg számukra. Mennyivel inkább áll ez Jézus halálára. Az ő halála az igazán diadalmas halál. Hogy Jézus nagypénteken kínhalált szenvedett, az nem azt jelenti, hogy a halál sötét árnya még az Istent is elérte. Jézus halála a halál halálát jelenti, a dicsőséges feltámadás nyitányát. Ha a vértanúk vége diadalmas halál, a diadal ebben is Jézusé, aki halálával egyszer s mindenkorra legyőzte a halált.

A vörös miseruha nem jelenti, hogy nem lehet vagy nem illik már sírni Jézus szenvedéseiben, vagy hogy nem kell már bűnbánatot tartani. Annyit jelent, hogy bármennyire fájdalmas is számunkra, hogy Jézust megkínozták, a nagyhét mégis alapvetően a diadal, a dicsőség hete, mert az üdvösség nyitánya.

Húsvétvasárnap

I. Szentírás

I. OLVASMÁNY (ApCsel 10,34a.37-43): *„Ama napokban Péter így kezdte beszédét: Ti tudjátok, mik történtek a Jánostól hirdetett keresztség után Galileától kezdve egész Judeában. Miképp kente fel az Isten a názáreti Jézust a Szentlélekkel és hatalommal. S ő, ahol csak járt, jót tett, meggyógyította az összes ördögtől megszállottat, mert vele volt az Isten. Mi tanúi vagyunk mindennek, amit csak Judea egész területén és Jeruzsálemben tett. Aztán megölték, keresztre feszítették, de harmad nap feltámasztotta az Isten és látható alakban megmutatta, igaz, nem az egész népnek, hanem az Istentől előre kijelölt tanúknak, vagyis nekünk, akik ettünk és ittünk vele halálából való feltámadása után. Megparancsolta nekünk, hogy hirdessük a népnek és tanúsítsuk, hogy ő az, akit Isten az élők és holtak bírójául rendelt. A próféták mind tanúságot tesznek, hogy aki hisz benne, elnyeri nevében a bűnei bocsánatát.”*

Péter beszéde nagyon emlékeztet Márk evangéliumára, ami természetes is: Jézusnak a Jordánban történt kereszttelkésével kezdi összefoglaló ismertetését és a pogányokra való tekintettel nem a messiási jövendölések beteljesedésére helyezi a hangsúlyt, hanem jótékonyágát emeli ki (Euergetés: az istenített uralkodók gyakori jelzője), valamint az ördögűzéseket. Ezekből tűnik ki, hogy hatalmasabb a démonoknál, valóban Isten ereje van vele, nem hiába kente fel őt az Isten Szentlélekkel. Péter személyesen is tanúskodik Jézus feltámadásáról, melynek az örömhírben központi szerepe van. Jézus mindenkinek: zsidónak és pogánynak egyaránt megadja bűnei bocsánatát, csak hinni kell benne.

II. OLVASMÁNY (Ko1 3,1-4): *„Testvérek, ha Krisztussal feltámadtatok, keressétek, ami fönt van, ahol Krisztus ül az Isten jobbán. Ami ott fönt van, arra legyen gondotok, ne a földiekre. Hiszen meghaltatok és életetek Krisztussal el van rejtve az Istenben. Amikor majd Krisztus, a mi életünk megjelenik, vele együtt ti is megjelentek dicsőségesen.”*

Akik megkeresztelkedtek, azok Krisztussal feltámadtak és tulajdonképpen az égben vannak. Ennek megfelelően kell életüket is alakítaniuk. Ha egy rabnak tudomására jut, hogy egy hét múlva szabadul, vagy akár hosszabb idő múlva is, de életfogytiglani büntetése közelesem lejár, akkor már a szabad életre kezd berendezkedni, terveit arra irányulnak, hogyan is tud beleilleszkedni megint a polgári életbe. Ha a börtönben él is még, tudja már, hogy a szabad életre kell készülnie. Az apostol tehát az erkölcsi követelményeket az új életből vezeti le, melynek Krisztusban részesei lettünk. Aki döntött már, hogy idegen országba megy férjhez, az természetesen igyekszik a rá váró életformának megfelelően alakítani magát. Nem külső parancs az, mely új magatartást követel tőlünk, hanem maga az élet, melynek részesei lettünk.

Vagy:

II. OLVASMÁNY (1 Kor 5,6b-8): *„Testvérek, nem tudjátok, hogy egy kevés kovász az egész tésztát megerjeszti? El a régi kovással, hogy új tésztává legyetek, minthogy kovásztalanok is vagytok! Hiszen húsvéti báránynkat, Krisztust feláldozták. Ünnepejünk tehát, de ne a régi kovással, sem a rosszaság és gonoszság kovászával, hanem a tisztaság és igazság kovásztalan kenyérével.”*

Nagyon rossz hírt kapott szt. Pál a korintusiakról: olyan erkölcstelenség fordult elő körükben, amely még a pogányok között is ritkaság számba ment, hogy ti. valaki az apja feleségével (mostohaanyjával) élt. Ezt a római törvény is tiltotta, a görögök erkölcsi érzéke is tiltakozott ellene. Az apostol kizárja az illetőt a hívek közösségéből. Ezzel két jót akar elérni: az illetőt jobb belátásra bírni, másrészt a közösséget a rossz példa erjesztő hatásától megvédeni. Lehet, hogy húsvét táján keletkezett a levél; mindenesetre a rossz példa erjesztő hatásáról a kovász jut eszébe az apostolnak, a kovászból meg a húsvéti kovásztalan kenyér, mellyel a zsidók az Egyiptomból való szabadulást ünnepelték.

A keresztények nem az Egyiptomból való szabadulást ünneplik. Számukra a húsvét az egyiptominál is rosszabb: a bűn és halál szolgátságából való menekülés ünnepe. Ezt a szabadulást az Isten Bárányának köszönhetik. Az Ő vére ment meg bennünket a pusztulástól, mint a zsidókat az ajtófélfára kent báránylvér a bosszúálló angyaltól. A zsidók feláldozott bárányai Jézust jelezték előre. Mivel a mi húsvéti bárányunk már feláldoztatott – folytatja a gondolatot szt. Pál –, tartsuk lelkiileg a húsvétot: vessük ki a kovászt, azaz a romlottságot saját szívünkben és közösségben egyaránt és törekedjünk megújulni, bűn nélküli életet élni.

AZ EVANGÉLIUM (Jn 20,1-9): *„A hét első napján, kora reggel, amikor még sötét volt, magdalai Mária a sírhoz ment, s látta, hogy a követ elmozdították a sírtól. Ekkor elfutott Simon Péterhez és a másik tanítványhoz, akit szeretett Jézus, s hírül adta nekik: 'Elevitték az Urat a sírból és nem tudjuk, hová tették.' Erre Péter és a másik tanítvány elindult és a sírhoz ment. Mindkettő együtt futott, de a másik tanítvány gyorsabban futott, mint Péter és hamarabb ért a sírhoz. Lehajolt és látta az ott fekvő lenvásznakot, de nem ment be, azután megérkezett Péter is, s bement a sírba. Látta az ott maradt lenvásznakot és a kendőt, mellyel fejét kötötték be, s amely nem a lenvásznak mellett volt, hanem külön összehajtván más helyen. Ekkor belépett a másik tanítvány is, aki elsőnek érkezett a sírhoz, látott és hitt. Eddig ugyanis nem értették meg az Írást, hogy fel kell támadnia a halálból.”*

Az evangélisták beszámolója a húsvéti eseményről: az üres sírról, az angyal jelenéséről, a feltámadt Jézussal való találkozásról bizony sok eltérést mutatnak, sőt – legalábbis látszólagos, meg nem oldott – ellentmondásokat is. De éppen ezek az összekuszált, ill. el nem fésült szálak mutatják leginkább, hogy mennyire megbízhatók. (Érdemes ilyen szempontból összevetni őket az apokrif iratokkal. A „Zsidók evangéliuma”, „Péter evangéliuma” stb. a feltámadást úgy mutatják be, mint világrengető kozmikus eseményt, ami a zsidók és a rómaiak szemeláttára játszódik le.) „Ebből tudja megállapítani a szentírásstudomány, hogy ezek a történetek valamivel később nyerték el kialakult elbeszélési formájukat, mint a megelőző szenvedéstörténet. Tehát bár a húsvéti örömhír nagyon régi és központi jelentőségű, a történetek nem rögtön kapták meg lerögzített helyüket. Ez teljesen érthető. A szenvedés egyetlen esemény volt, a húsvéti eseményekből viszont több is volt. „Szenvedése után sokféleképpen bebizonyította, hogy él.” (ApCsel 1,3). Sem Pál, sem az evangélisták nem törekszenek arra, hogy valamennyit közöljék. Kiválasztanak néhányat, nem többet, mint amennyi szükséges ahhoz, hogy a húsvéti örömhírt jól hirdethessék. Ez az oka annak, hogy a feltámadásról nem olyan hamar alakult ki határozott elbeszélési forma. A hagyomány különböző szálakra szakadt és eltérő részletek alakultak ki.” (Glaubensverkündigung für Erwachsene. – A holland katekizmus. 203. o.)

Ezzel kapcsolatban hasznos röviden összefoglalni az evangéliumok hitelességével kapcsolatos egyházi állásfoglalást. (Vö.: Max Zerwick: Der Aussagewert der Evangelien.) Régen a hitvédelem ilyenformán érvelt: az evangéliumok megbízható források, hiszen szemtanúktól származó híradásokat tartalmaznak. Legalábbis szt. Máté kezdettől fogva kísérője volt Jézusnak. Nyilvánvaló, hogy nagyon jól megjegyezték mindazt, amit Jézustól hallottak, hiszen tudatában voltak fontosságának. Egyébként is irigylésre méltó a keletiek

memóriája. Csalási szándékot feltételezni róluk leginkább azért nem lehet, mert életük feláldozásával is készek voltak tanúskodni közlésük igaz volta mellett. Tehát ha azt írják, hogy ez és ez megtörtént és így történt, akkor semmi kétség nem fér hozzá, hogy valóban így is történt. Ma árnyaltabban tekintjük ezt a kérdést. Az Isteni Kinyilatkoztatásról szóló zsinati dokumentum az igehirdetés három szakaszát különbözteti meg. Az első periódus Jézus és az apostolok. Jézus rabbiként kiképezte tanítványait, hogy majd képesek legyenek tanításait továbbadni és tanúskodni tetteiről, csodáiról. Legfőképpen feltámadásáról kellett tanúskodniuk. Amikor Júdás helyébe másikat akartak választani, lényeges szempont volt a jelölésnél, hogy Jézus feltámadásának is tanúja volt, arról is tanúskodni tud. A második periódust az apostolok prédikációja jelenti. Ez nem állt a hallottak-látottak egyszerű továbbadásából, hanem az örömhírnek a hallgatók igényeihez való alkalmazását is jelentette. Ez a korszak legalább 30 évig tartott. A harmadik korszakot az evangéliumok keletkezése jelenti. Igaz ugyan, hogy ragaszkodtak a hagyományokhoz, de nem szolgamódra. Mindegyik meghatározott célt tűzött ki maga elé és ennek megfelelő Krisztusképet igyekezett megrajzolni. Így pl. Máté úgy mutatja be Krisztust, mint a megígért Messiást, akiben beteljesednek a jövendölések, Márk viszont a sátánt, a démonokat legyőző Megváltót mutatja be, míg Lukács figyelme az emberi testbe öltözött isteni irgalomra irányul, János pedig mindenkinél világosabban látja Jézusban az Isten Fiát és dicsőségét. Arról tanúskodik, hogy ők látták Jézus dicsőségét, mint Atya Egyszülöttének dicsőségét. Ez a dicsőség pedig nem a csodákban ragyogott fel leginkább, hanem Jézus feltámadásában. A feltámadás fénye ragyogja be főleg János leírásában Jézus egész életét. Evangéliumát az evangéliumok fejlődésében csúcspontnak kell tekintenünk, ti. ebben valósul meg legjobban a lényeges cél: Jézus szavait és tetteit a feltámadásnak és a Szentléleknek a fényénél értelmezi. A történész azt veti ellen, hogy így az evangéliumok nem teszik lehetővé számunkra a történelmi igazság megismerését, sőt megakadályozzák, hiszen a tényekre rakott réteget nem tudjuk leválasztani. „A hívő azt mondja: Mire mennék egy Jézus életéről készült filmmel? Mit érnék vele, ha magnófelvételünk volna arról, amit Jézus a Genezáret-tó partján a szegény halászoknak mondott? Vagy amit a farizeusoknak? Azt nem *nekünk* mondta, hanem a halászoknak, hozzájuk alkalmazva az igazságot. Mi annak, amit mondott, minden időkre érvényes kifejtését akarjuk tudni. Ezért igényeljük ezt az értelmezést, vagyis éppen ezt a festést, mert ez a feltámadás és a Szentlélek fényében történő értelmezés.” (Max Zerwick)

Már szt. Ágoston korában nagyon elterjedt a húsvéti éjszakai virrasztás. Nem lehetetlen, hogy egészen régi eredetű ez a szokás, hiszen a keresztények eleinte a zsidó húsvétot is megülték, amelynek pedig lényeges része volt a széder-vacsora. A liturgiában megtalálhatók a nyomai annak a nagy örömnak, amely ebből az alkalomból a hívek szívét eltöltötte. Az első századokban a parusia gondolatát kapcsolták össze a húsvéti szent éjszaka titkával. Nagyon sokáig tartotta magát az a hiedelem, hogy az Úr egyik ilyen éjszakán jön majd el, hogy megítélje a világot és az igazságot helyreállítsa. Az öröm nemcsak énekükben jutott kifejezésre, hanem abban is, hogy kivilágították a templomokat, sőt a városok terén is tüzet gyújtottak az ünnep örömére. „A fény az emberekhez szól és a megváltás világosságát hirdeti, mely elúzi a pogányság éjszakájának sötétségét. Amint a fényel kezdődött a világ teremtése, úgy az újjászületés is a fény gondolatával indul el. A fény-motívum leginkább a „felvilágosodottaknak” (phótistoi) szólt. Hiszen húsvét szent éjjel a *titkoknak éjszakája* volt: „Nox sacramentorum, nagy éjszaka, szent éjszaka, nox magna, nox Sancta.” Krisztus éjjel támadt fel: Vele együtt éjjel illett feltámadni (consurgere) a katechumeneknek. Annál is inkább, mert a hellenista római kor valamennyi misztériumvallásában az ünnepélyes avatás az éj homályában történt. A keresztény vallás avatandói is vágyakozva várták nagyszombaton az est leszállását. Mikor azután a szent éjszakán kiszálltak a szent fürdőből, tagjaikra hófehér tunikát öltöttek. „Nézzétek – mondja szent Ágoston – milyen fehérek kívülről, ruhájuk hófehérsége lelküknek tündöklését jelképezi: mert megtisztultak a bocsánat fürdőjében, mert

megöntözte őket a bölcsesség forrása, mert előtötte őket az igazság fénye.” Most már megmagyarázták nekik utólag a szent titkokat, hogy a „fürdő” az új élet titka, amely a jelenben a múlt összes bűneinek megbocsátásával jár, beteljesedik pedig majd a halottak föltámadásával. „Mert eltemettek minket a keresztségben Krisztussal a halálba, hogy amint az Atya dicsősége feltámasztotta Krisztust halottaiból, épp úgy mi is új életet éljünk.” (Róm 6,4) (Radó Polikárp: Az egyházi év. 113-114. o.)

II. Teológia

A feltámadás a kereszténység középponti igazsága, a nagy örömhír, s mégsem járta át kellőképpen a keresztények gondolatvilágát. Sokszor primitív elképzelések, sokszor pedig tisztázatlan bölcséleti fogalmak veszik el a feltámadás hitelét vagy vitalitását. Halaszthatatlanul fontos a feltámadás tényét a mai ember gondolkodásmódján megközelíteni.

Az élet és az új élet titka

A csillagokba készülő ember máig sem birkózott meg a kérdéssel: mi az élet? Már csak ezért sem számíthatunk pontos válaszra, ha azt tudakoljuk, hogyan támadt fel Jézus. Merev tagjaiba, álló szívébe hogyan tért vissza az élet?

Az igazság az, hogy Jézus nem erre a világra, nem ebbe az életbe támadt fel; nem úgy, mint Lázár, vagy Jairus leánya. A feltámadt Krisztus életerejét, életenergiáját nem a táplálkozás, a szervezetbe jutó kalóriák biztosították, hanem a lélek. A feltámadt Krisztus teste azonos volt ugyan a keresztről levett testtel, a szervezet működése, az emésztés, légzés stb. mégsem volt azonos a halál előttivel. Szervezete már nem működött földi organizmusok módján. A feltámadt test élete más, mint a mi testünk élete. Most a testen múlik megmaradásunk, a feltámadás után a lelken. Életünk most a test jegyében folyik, lehetőségeit és határait a test szabja meg. A feltámadás után már a lélek a döntő. Mostani életünk a test élete, noha lelkünk is van. Akkori életünk a lélek élete, noha testünk is lesz. Mai létformánk alapvetően a testé, a feltámadás utáni létformánk alapvetően a léleké.

Az elmondottak után Jézus feltámadását így fogalmazhatjuk meg: Jézus egyesítette testét a lelkével, de nem a test életére, hanem a lélek életére támadt fel. Testével mintegy a szellem létformáját öltötte magára. Teste mintegy átszellemiesedett. Nem kötötték többé a test igényei, az anyag törvényei. Krisztusnak a feltámadás utáni étkezése az apostolok körében nem a rendes, hanem a rendkívüli tevékenységei közé tartozott. Krisztus áthatolása a zárt ajtón vagy falon igazában nem csoda, mert a feltámadt test számára éppen ez a természetes, hiszen a lélek szabja meg létformáját. Még azt is hozzá kell tenni, hogy a feltámadt Krisztus természete szerint láthatatlan, mert hiszen a láthatatlan lélek életformáját vette fel. Ezért tudott ismételtelen eltűnni az apostolok szeme elől. Eltűnt, azután – ha úgy látta jónak – ismét láthatóvá tette magát.

Jézus Krisztus feltámadásával kilépett a mi világunkból, és belépett egy másikba, amely mintegy ellentéte a miénknek. Nem szabad azonban úgy felfognunk, mintha ez a két világ időben és térben távol esnék egymástól. A másik világ nem térben helyezkedik el, és nem is időben. Ezért békésen megférnek együtt. Testi szerveinkkel természetesen nem tudjuk érzékelni ezt a másik világot.

Az új élet üdvtörténeti jelentősége

Az apostolok igehirdetésének középpontjában a feltámadás áll. Ma megelégszünk azzal, hogy egy évben egyszer beszéljünk róla, egyébként más, „fontosabb” témák szerepelnek a

prédikációkban. Feltehető a kérdés: Vajon az apostolok elügyetlenkedték a dolgot? Nem vették észre a „fontosabb” témákat? Miért beszéltek annyit a feltámadásról?

A legelső válasz félig meddig lélektani. Nagypéntek az apostoloknak és tanítványoknak valóságos és teljes csalódást okozott. Már eddig is nehezen fért fejükbe Jézus alázata, mellyel erejét és hatalmát nem használta ki. Mindig várták a napot, amikor végre kinyilvánul Krisztus hatalma és dicsősége. Ehelyett rájuk szakadt nagypéntek megfoghatatlan tragédiája. Minden összedőlt bennük. „Mi pedig azt hittük, Ő fogja megváltani Izraelt.” (Lk 24,27) – Ebbe a kietlenségbe és lelki ürességbe robbant bele a hír: Él, feltámadt! A húsvét utáni napokat szüntelen bódulatban töltötték. Jézus ekkor nyerte el az apostolok szemében igazi és végleges dimenzióit. Ettől kezdve egészen magától értetődően vallják Jézust Istennek.

Az apostolokéhoz hasonló csalódásnak minden keresztény ki van téve. Isten közelsége, üdvözítő terve nem zárja ki a megrendülést bennük. Valósággal kiábrándulhatunk Istentől. Ha azonban megörököljük az első tanítványok megrendülését, meg kell kapnunk a húsvét békéjét is. Az Egyház évszázadokon át hordozta ezt az örömet, és egy szóba sűrítette: Alleluja! Ismerős a mondás: „Dől, mint barátból az alleluja.” Ez a gunyoros mondás azt a látszatot kelti, mintha az Egyház tagjai jóltömött hassal, dúsgazdag kolostorban dalolgatták volna az Alleluját. Pedig az igazság az, hogy az Egyháznak ősi öröksége az Alleluja, amit énekeltek a katakombák homályában bujkáló keresztények éppenúgy, mint a népvándorlás rettenetében élők, a hideg éjszakákban zsolozsmázó szerzetesek csakúgy, mint a világháború szirénahangjai közt misézők. Az Alleluja diadalkiáltás a sötétség kellős közepén. Sok a világban a sötétség, beennünk is sok a sötétség, és mégis: Alleluja!

Húsvét lélektani megoldása természetesen nem csupán szubjektív érzésben, vagy meggyőződésben áll. A szorongatott ember nem csupán érzi, hogy Istentől távol sodródott, hanem ez a távolság a bűn folytán realitássá lesz. Valóban távol van gondolkodásunk, tervezgetésünk és életmódunk Istentől. Krisztus áldozata a valóságban teremti meg a kibékülést Isten és ember között. Nyilvánvaló, hogy az áldozat elfogadása és a kiengesztelődés Istennél egy és ugyanaz a dolog. Mi, emberek azonban egymás mellé és egymás után szoktuk elképzelni azokat a dolgokat is, amelyek egyszerre történnek. Az Isten respektálja emberi természetünknek ezt a sajátosságát, és úgy rendezte, hogy nagypéntek legyen az emberi nem képviselőjében bemutatott áldozat napja, húsvét pedig a megbocsátás kinyilvánulásának napja: az Isten felénk áradó kegyében és szeretetében történő újjászületés napja. A megváltás Krisztus feltámadásával „perfektuálódott”, „lépett életbe”. Nagypéntek az ember gesztusa, húsvét az Isten gesztusa.

Húsvét az Isten hiteles gesztusa az emberi történelemben. A hívő ember sokféle isteni gesztust olvas bele az eseményekbe, melyek hitelessége nagyon is kétséges. „Meglátogatta az Isten, megbüntette az Isten, megsegítette az Isten” – mondogatjuk emberi észjárással. Természeti katasztrófák, bányaszerencsétlenség, nagy karambolok esetében néha így érvelünk: „Jó az Isten, mert milyen véletlenül menekült meg a szerencsétlenségből ez, vagy az az ember!” Elfelejtjük, hogy fordítva is érvelhetnénk: „Nem jó az Isten, mert pontosan belekerült a szerencsétlenségbe a másik ember.” Az ilyen emberi melléfogások mutatják, hogy mennyire bizonytalanok vagyunk az isteni gesztusok felismerésében. De húsvét titka hiteles isteni gesztus. Húsvét kinyilvánítja, hogy Isten elfogadja az ember áldozatát. És ez az áldozat nem valami értékes kincs, fenséges teljesítmény, hanem pont az, ami az ember életében selejtnek, haszontalan szemétnek látszik: a szenvedés, az összetörettetés, a halál. Az, ami a bűn óta emberi örökségünk, kikerülhetetlen terhünk, – az lehet áldozatunk, ha Istennek szeretettel átnyújtjuk.

Elsőszülött a holtak között

A feltámadt Krisztus egy új országnak első polgára. Ezt az új országot Ő képviseli, Ő hozta létre. Benne nyerünk mi is új életet. A mi leendő új életünk nem független élet, hanem részesedés Krisztus életében.

A profán törekvések is tanúsítják, hogy az ember tudatában van annak: továbbélés csak másokban lehetséges. Az utódok nagy száma, vagy a nagy alkotások fénye jelentette a teljes kinyilatkoztatást nélkülöző ember számára a továbbélés egyetlen reális lehetőségét: élni mások tudatában, az élő generációk emlékezetében. A teljes isteni kinyilatkoztatás ezt a megsejtést igazolja; a továbbélés igazi megvalósulása: élni az élő Isten tudatában, emlékezetében. Jézus meghalt, „Isten azonban föloldozta a halál bilincseit és föltámasztotta őt. Lehetetlen is volt, hogy a halál fogvatartsa, hiszen Dávid így jövendöl vele kapcsolatban...” (ApCsel 2,24-25) Aki Isten gondolatában élt, akiről előre beszélt, afölött nincs hatalma a halálnak.

A megváltás és húsvét misztériumában nem szabad megrekednünk a jogi síkon, az „elégtétel, kiengesztelés” síkján. A feltámadás, mint a megváltás beteljesülése kinyilatkoztatja a szeretetet, mely a Szentírás szava szerint „erős, mint a halál.” (Én 8,6). A feltámadás hozza a teljes kinyilatkoztatást: a szeretet erősebb, mint a halál!

A feltámadás kérdésével kapcsolatban szellemesen hivatkozik a Holland Katekizmus Jézusnak a szadduceusokhoz intézett válaszára: „Nem olvastátok, amit Isten mondott nektek: Én vagyok Ábrahám Istene, Izsák Istene és Jákob Istene. Isten nem a holtak Istene, hanem az élőké” (Mt 22,32-33) – és így folytatja: „E szavakkal az Úr szemünk elé állítja azt a kapcsolatot, melyet a személyes Isten a személyes emberrel létesít. Ha Isten érdemesnek tartotta azt, hogy önmagát néven nevezett, egyedi emberekhez kösse, hogy velük történelmet csináljon, hogy velük barátságot kössön, vajon Ő, az igazán Élő hagyná ezt az egyszeri emberéletet a semmibe süllyedni?” (Glaubensverkündigung für Erwachsene. 523. o.)

A keresztség beoltásunkat jelenti a Krisztus-misztériumba. Isten minket is néven nevez ott, s az ő élő, szerető emlékezete az, mely feltámadásunknak alapja.

III. Homília vázlatok

1. Valóban feltámadott

Jézus feltámadása a keresztény igehirdetés alaptétele a kezdet kezdetétől, tehát az első pünkösöd óta. Ha nem támadt fel Urunk, hiábavaló a hitünk, és szálszalagoknál többek vagyunk minden teremtménynél.

Valóban feltámadt? Végeredményben a hit dolga. Aki hisz, akinek megadta a Szentlélek ezt a kegyelmet, az biztos benne. Akinek nem adatott meg ez a kegyelem, vagy visszautasította, az nem is tud megbizonyosodni. De azért az értelmi megfontolás nem felesleges, mert ad valami támasztékot, segíti a hitet, legalább úgy, hogy védi.

Jézus feltámadása után sokaknak megjelent több mint 500 embernek. Sokszor, különböző körülmények között: Kertben, szobában, tóparton, országúton. Akik látták, egyáltalán nem voltak könnyenhívők, inkább túlságosan is hitetlenkedők. Még az apostolok sem hiszik el az asszonyok szavát, akik először jártak a sírnál, sőt nem hisznek saját szemüknek sem, csak akkor, mikor megtapogathatják az Urat, és ő eszik előttük.

Különben a feltámadás híreszteléséből semmi hasznuk nem volt, csak bajt hozott rájuk. Mégis kitarítottak mellette évtizedekig, pedig nemcsak sokat kellett szenvedniük miatta, hanem valamennyiük vértanú lett. Egyikük sem vonta vissza tanúskodását: Mi láttuk őt.

Az akkori embereknek sem volt érdekük elhinni. Nagyon is szigorú erkölcsi törvényeket kellett elfogadniuk, szegénnyé válniuk, üldöztetést, vértanúhalált vállalniuk, minden földi haszon nélkül.

A zsidó nép főpapjai és vezetői sohasem keresték Jézus holttestét, hogy bebizonyítsák állításukat: Az apostolok lopták el. A nép pedig tömegesen hitt, a zsidó papok közül is többen.

Nem elvont tanítás, okoskodás a mi hitünk. Az élő, most is és örökké élő Krisztusban hiszünk, aki előrement, hogy helyet készítsen számunkra, mert azt akarta, hogy mi is ott legyünk, ahol ő van, és lássuk, sőt résztvegyünk dicsőségében az Atyánál.

2. *Jézus győzött*

Az utolsó vacsorán Jézus pontosan és részletesen előre ismerte sorsát. Meg is mondta apostolainak. És mégis így biztatta őket: Bízatok, én legyőztem a világot.

Nem akkor győzött, mikor prédikált, csodákat tett, amikor ünnepelték, királlyá akarták tenni. Hanem amikor összetaposták, a föld alá dugták. Amikor mindenki elhagyta, megtagadta vagy elárulta. Csak pár asszony zokogott mellette, azok is minden remény nélkül, már csak bebalzsamozására gondoltak.

A kivégző osztag parancsnoka és katonái viszont rádöbentek: Ez valóban Isten Fia volt. Azóta ezt a vallomást utánuk mondta száz és százmillió ember. Míg élt, pár ezer hazájabeli hallgatta, ma százmilliók. Első pápája megtagadta, azóta vértanúk tízezrei adták érte életüket. Három leghűségesebb barátja nem volt hajlandó egy órát virrasztani vele. Ma naponta ezrek virrasztanak imádságban.

Magyarázat? Nem a halál. Az csúf volt és visszataszító. Egyetlen magyarázat a feltámadás. Nem a halott Krisztus győzött, hanem az élő, aki dicsőségesen feltámadt, él most és él mindörökké.

3. *Jézus diadala nem evilágból való*

Húsvét a győzelmes Krisztus ünnepe. De győzelme nem evilágra szól. Mint ahogyan nem evilágra támadt fel. Jézus nem úgy támadt fel, mint a naimi ifjú és Lázár. Nem ezt az életet folytatta. Új, más, örök életre támadt fel. Győzelme is ezen a síkon mozog. Földi síkon ő maga és egyháza mindig vereséget szenved. Újra és újra elhagyják, megtagadják, elárulják. Újra és újra eltemetik.

Ha azt mondjuk, Christus vincit, regnat, imperat, az nem evilágra vonatkozik. Országáa nem evilágból való, ha itt kezdődik és érlelődik is. Aki országának részese lesz, az győz. Földi értelemben eltíporhatják, egyedül maradhat, az örök élet síkján együtt él és diadalmaskodik Krisztussal. „Élek, de már nem én. Krisztus él bennem.”

Hít, szeretet, bűnbánat: Ez tesz győzelmének részesévé, országának tagjává.

4. *Legyőzte a halált és a bűnt*

Az emberi nyomorúságnak két mélypontja van: Fizikailag a halál, erkölcsileg a véglegessé vált bűn. Isten szava: A kettő szorosan összefügg.

„Halál ellen nincs orvosság”, szokták mondani. Hogy mégis van, hirdeti húsvét. Jézus legyőzte a halált. Nem egyszer és nem átmenetileg, nem is csak a maga számára. Végleg, örökre, az egész emberiség számára. Ő nem egyedüli, hanem Elsőszülött volt a feltámadásban.

Hihetetlen? Hány hihetetlen dolgot csinált már meg az ember! Repülő, TV, holdraszállás. Csak Isten ne tudna hihetetlen dolgokat véghezvinni?

A halál oka a bűn. A halálon való dicsőséges győzelem feltétele a bűn legyőzése. Különben az emberek feltámadása a végső és iszonyú vereség betetőzése lenne. Bűnösen feltámadni, ez a kárhozat.

Jézus legyőzte a bűnt, mert magára vette, és halálig menő engedelmességével megszerezte a bocsánatot, kiengesztelte az Atyát.

Jézusban én is legyőzhetem a bűnt. Le is kell győznöm. Akarom, Jézusom, segíts!

5. Hármás győzelem

Jézus személyes győzelme: Megölték, eltiporták, mint a férget, de győzelmesen kikelt a sírból, feltámadott, örök dicsőségre az Atya jobbján.

Jézus győzelme egyházában: Nem földi győzelemről van szó. Az egyház nem emberi értelemben akar valakit is legyőzni, maga alá teperni. Üdvözíteni akar mindenkit, vagyis a boldogságra elvezetni. Senkit nem akarata ellenére, hiszen azt nem is lehet. De legyőzni sem lehet az egyházat. Mert nem lehet hozzáférni, akárcsak a lélekhez nem lehet. Az egyház nem ebből a világból való. Itt él, mégis valami egészen más. A továbbélő Krisztus, aki halhatatlan és romolhatatlan.

Jézus győzelme bennem: Ha övé vagyok, ha az ő Lelke él bennem, akkor vele együtt győzök a bűn és a halál felett. Ha nem vagyok az övé, akkor is győz bennem, de az már nem lesz az én győzelmem is. Jézus nem akar eltiporni engem, csak a bűnt akarja eltiporni. Ha vele együtt tiprom a bűnt, ha kidobom magamból, akkor vele együtt diadalmaskodom. Ha összenövök a bűnnel, ha szeretem a bűnt, ha nem akarok megválni tőle, akkor Jézus a bűnnel együtt engem is eltipor. Nem lenne jobb vele együtt győzni?

6. Krisztussal a győzelemben

A feltámadás olyan az emberiség életében, mint a marne-i vagy a sztálingrádi csata, vagyis fordulópont egy nagy harcban. Jézus feltámadása óta biztos a győzelem. Minek a győzelme? A jóságé, a tisztaságé, a becsületességé, a szereteté, az Isten országáé. Ezek ellen harcolni még lehet, ezeket bemocskolni lehet, de legyőzni már nem. Krisztus testében keresztrefeszített a bűn, mindenfajta bűn. Krisztus testében feltámadt örök dicsőségre Isten lelkulete. Örök véglegességgel győztek azok, akiket Isten Szentlelke vezérel. Örök kárhozatra szánt, aki a Lelket kioltotta.

Az első húsvét után a jézusiaknak még sok harcuk, szenvedésük van hátra, de ha jézusiak maradnak, már győztek. Már életükben magukban hordozzák a győzelem ízét, a belső szabadság érzését. Akkor is, midőn szenvednek, küszködnek, kínlódnak magukkal és körülményeikkel.

Ez a győzelem egykor teljes lesz. Mikor eljön majd Jézus. Az első keresztények élete Jézus várása volt. A miénknek is annak kell lennie.

7. Örök tavasz

A húsvét nemcsak tavaszi ünnep, hanem mintegy a lényegét is kifejezi ez a legjobban várt évszak.

A természetben minden tél után, ha némelykor nehezen is, de biztosan megjön a tavasz. Vajon az emberi életben is így van? Látszólag nem. Látszólag csak egy tavaszunk van, a gyermekkor és az ifjúság. Jön rá a nyár, a felnőttkor, és jön az ősz, meg az örök dermedt tél, a halál. De húsvét hirdeti, hogy nem örök a halál tele. Nem a tél örök életünkben, hanem a tavasz. Mert Jézus feltámadt, és nekünk is feltámadást szerzett. Megsemmisítette a halál ősokát, a bűnt.

Lesz tehát örök tavaszunk. Csupa fiatalság, csupa erő, csupa szépség lesz mindörökké a feltámadás utáni életünk. És egyben örök nyár: Csupa beérettség, csupa kiteljesedtség, csupa tökéletesség.

Örök fagyos tele csak annak lesz, aki belefagyott az önzésbe, annyira, hogy végleg megfagyott benne a szeretet Isten és embertársai iránt. Dante szerint a pokolban Júdás, és a legnagyobb bűnösök büntetése a jégbefagyottság.

Úgy kell élnem, hogy majd örök tavaszom legyen. Ennek csírája a kegyelem és a szeretet. Ezt kell ápolnom, ez az egyedüli, amit magammal vihetek az örökkévalóságba.

8. *A lélek vallása?*

Sok vallásos ember számára különválnak a vallás és az élet. Ennek a hibának egyik oka, hogy az élet a test körül forog, a vallás pedig a lelket emlegeti.

Csaknem minden percünket a test foglalja el. A munka, az étkezés, a pihenés, az alvás, a szórakozás, a tisztálkodás, a lakás, a gyógyítás, mind a testért van. A templomban pedig folyton azt halljuk: A lélek, a lélek, a lélek! Az a benyomásunk, hogy vallásunk a lélek vallása. És mivel életünk a test élete, azért az életnek meg a vallásnak nem sok köze van egymáshoz.

Húsvét titka rásegít a helyes gondolkodásra. Vallásunk nem a lélek vallása, hanem az ember vallása, az egész ember odaadása Istennek. A szentségek vételével, a parancsok megtartásával, az imával és a böjttel nem a lelkünket akarjuk megmenteni, hanem egész önmagunkat. Testünk nem az a menthetetlen valami, aminek a halál és a sír pusztulása mutatja. Isten feltámasztotta Fiát, és feltámasztja vele együtt azokat is, akik egyek Fiával a Szentlélekben. Életünk végcélja nem az, hogy a lelkünk emelkedjék fel a mennybe, hanem hogy egész emberi valónk legyen ott, ahol Urunk van, az Atya dicsőségében.

A test tehát részese lesz Isten kiterjedt országának, a mennynek. De ehhez a testnek is részt kell vennie Isten országában, mely már most közöttünk van. Nem úgy, hogy abbahagyja a munkát, az evést és a többi, és csak imádkozik. Nem is úgy, hogy a többi mellett imádkozik is. Hanem a testnek is mindent úgy kell csinálnia, hogy az ne csak a testnek legyen javára, hanem az egész embernek. Annak az embernek, akinek nemcsak lelke van, de benne él az Isten Szentlelke. Lehet így enni, dolgozni, szórakozni stb.

Tehát nincs külön vallás és külön élet. A vallás azt jelenti, hogy Istené akarok lenni. Nem imát, misét, böjtöt kell adni Istennek, hanem egész magamat, munkámat is, családi életemet is, szórakozásomat is. Mindent, amiben résztvesz az ember.

Az új életben, amely a feltámadással kezdődik majd, az egész ember résztvesz majd. Részt kell vennie az egész embernek abban az életben, amely ennek a jövőendő életnek kicsíráztatása.

9. *„Mi tanúi vagyunk.” (ApCsel 10, 39)*

A Feltámadott megmutatta magát „nem az egész népnek, hanem az Istentől előre kijelölt tanúknak.” Mások az ő tanúságukat fogadták el a hitben.

Lehetne arról beszélni, hogy az első keresztények nem azért hittek ezeknek a tanúknak, mert szavahihetőnek ítélték őket. Hiszen nem is igen ismerhették őket. Annak a 3000 embernek, akik pünkösdkor megkeresztelkedtek, a legtöbbször talán először látta Pétert és a többi apostolt. Azért hitték szavukat Jézus feltámadásáról és a Szentlélek kiáradásáról, mert Isten megadta nekik a hit kegyelmét. Nem embereknek hittek, hanem Istennek, aki általuk szólt. Mi sem ismerhetjük Pétert és a többi tanút. Mi is azért hiszünk, mert megkaptuk ezt a kegyelmet, el is fogadtuk.

De arról is szólni kell, hogy ma mi hívő emberek éppen olyan tanúi vagyunk Jézus feltámadásának, mint az apostolok annak idején. Mert a hívő csöppet sem kevésbé biztos Jézus feltámadásában, mint Péter vagy Tamás, akik megtapogathatták, hogy valóban ő az, és akik vele ettek és ittak feltámadása után. A mi tanúskodásunk nyomán, amely a hit belső meggyőződéséből fakad, éppen úgy kivirágzik a hit másokban, mint az apostolok tanúskodására.

Isten tanúnak akar minden keresztényt. Aki nem tanú, nem is keresztény, mert nem hisz, nem biztos Jézus feltámadásában. Legfeljebb tiszteletbeli katolikus, de az nem elég az üdvösségre.

Nem vagy biztos Jézus feltámadásában? Ebbe senki sem törődhet bele. Hit nélkül (a hit pedig biztos) lehetetlen tetszeni Istennek. Akinek nincs biztos hite, imádkozzék, éljen a hit szerint, majd megkönnyőrül rajta az Irgalom.

10. Élvezzük húsvét gyümölcsét!

A mai Leckében a kovász a bűn jelképe, melyből már egy kevés is megerjeszti, romlottá teszi az embert. A kovászos kenyér könnyen romlik, a kovásztalan sokáig romlatlan marad. Ezért jelenti a kovászos kenyér a bűnös embert, hiszen a bűn megrontja testét és lelkét. Nemcsak földi, erkölcsi értelemben, de az örök élet szempontjából is.

A kovászos kenyérből nem lehet már kovásztalan, de a bűnös emberből lehet büntelen. Mert „húsvéti Bárányunkat, Krisztust feláldozták”. Jézus halála és feltámadása által mi kivethetjük magunkból a régi kovászt, hogy „új tészta” legyünk, vagyis tiszta és igazlelkű emberekké, akiket örök romlatlanságra őriz meg Jézus.

Húsvét gyümölcse a büntől való szabadulás lehetősége. Húsvétot nem csupán ünnepelni kell, hanem leszedni és élvezni gyümölcsét. Vagyis élnünk kell a lehetőséggel, és ki kell dobnunk magunkból a „régikövászt”, a bünt, és új életet kell kezdenünk büntelenségben.

Aki megtette már ezt a nagybőjt folyamán a bűnbánat szentségében, az vigyázzon, hogy „kovásztalan” maradjon. Aki pedig még csak ünnepelt, ne mulassza el a legfontosabbat: „Ünnepeljünk tehát, de ne a régi kovással, sem a rosszaság és gonoszság kovásával, hanem a tisztaság és igazság kovásztalan kenyerével”! Ez az egyetlen méltó ünneplés, az egyetlen értelmes ünneplés.

Húsvéthétfő

I. Szentírás

OLVASMÁNY részben azonos Húsv. 3. vas. A, ezzel a többlettel: *„Férfiak, testvérek! Hadd mondjam el nektek Dávid pátriárkáról nyíltan, hogy meghalt és eltemették, sírja mind a mai napig itt van köztünk. Mivel azonban próféta volt és tudta, hogy az Isten esküvel is megerősítve ígéretet tett: az Ő utódai közül ültet majd valakit trónjára, látnokként Krisztus feltámadására utalva mondta, hogy nem marad az alvilágban, s testét sem éri rothadás. Ezt a Jézust támasztotta fel az Isten, ennek mi mind tanúi vagyunk.”*

Vö. Húsv. 3. vas. A).

AZ EVANGÉLIUM (Mt 28,8-15): *„Az időben az asszonyok gyorsan eltávoztak a sírtól, félelemmel és örömmel futottak, hogy értesítsék a tanítványokat. Egyszerre csak Jézus szemben jött velük s megszólította őket: 'Üdv nektek!' Hozzá siettek, leborultak előtte s átölelték a lábát. Jézus így szólt hozzájuk: 'Ne féljete! Siessetek, vigyétek hírül testvéreimnek, hogy menjenek Galileába s ott meglátnak engem.' Még ők úton voltak, néhány ór a városba ment és hírt adott a főpapoknak mindarról, ami történt. Ezek összehívták a véneket, tanácsot tartottak, majd sok pénzt adtak a katonáknak, s kioktatták őket: 'Mondjátok, hogy éjszaka, amíg mi aludtunk, tanítványai eljöttek és ellopták. S ha a helytartó megtudja, mi majd meggyőzzük őt, s elveszük a felelősséget rólatok.' A pénzt elfogadták s úgy tettek, ahogy meghagyták nekik. Ez a beszéd a zsidóknál a mai napig el van terjedve.”*

Valószínűleg akkor történt ez a jelenés, amikor az asszonyok visszatérőben voltak a sírtól. Jézus talán ezzel akarta megjutalmazni gondoskodásukat. „Vigyétek hírül testvéreimnek...” – tehát gyáva magatartásuk ellenére sem haragszik apostolaira az Úr. – A zsidó vezetők számára nem maradt más hátra, mint a tehetetlen hazudozás. Az igazság egyre nyilvánvalóbb lett és nekik egyre nagyobb árat kellett fizetniük eltakarásáért. Végül talán az örök kárhozattal.

III. Homília vázlatok

1. Húsvét felel

Húsvét titka felel az emberiség legnagyobb kérdéseire. Így először is arra, érdemes-e jónak lenni. A magunk értelmétől nehezen telik ki a válasz, ha a gonoszok szerencséjére, az önzően erőszakosak felülkerekedésére gondolunk a családban is, máshol is. Húsvét azonban biztosít, hogy mégis érdemes jónak lenni, mert Jézus győzött. Vele győzött a becsületesség, a tisztaság, a szeretet, a jóság. Nagypénteken úgy látszott, hogy a gonoszság győzött, Jézussal eltemették az emberiség reményét. De Isten feltámasztotta, és halálig való engedelmissége miatt felmagasztalta Krisztusát, és vele és benne mindent, ami jó és nemes. Átadott neki mindent, hogy ítéljen. A rossz győzelme tehát rövid lélegzetű, csak az ítéletig tart. Egyénileg a különíteletig, rögtön a halál után, az összememberiség számára a végítéletig. Akkor győz, végérvényesen és örökre a jóság. Bár ne ellenemre, hanem bennem is győzne!

Arra is felel húsvét, hogy mi életünk értelme. Az, hogy előkészüljünk a dicsőséges feltámadásra, a részvételre Isten örök országának életében. Hihetetlen, de annak tartották a kortársak Jézus feltámadását is. Az apostolok értelmébe egyszerűen nem hatolt fel, mikor

Jézus előre megmondta, az asszonyok pedig, akik hűségesek maradtak mindvégig, bebalzsamozására indultak. Még a Szűzanya sem tartotta őket vissza. Mária Magdolna a maga égisz szeretetében sem gondol arra, hogy még egyszer láthatja élve Urát. Az apostolok még saját szemüknek sem hisznek, a tanítványok szétszélednek, csalódottan, reményvesztetten. Így hitetlenkedünk mi is a világvégi feltámadással kapcsolatban. Csakhogy nekünk már nincs mentségünk, mert azóta eljött a Szentlélek. Ha valamit érdemes eget ostromolva kiimádkozni, a feltámadás hite ilyen valami. Tehát: Megértem életem értelmét, készülök a dicsőséges feltámadásra.

Arra is felel hűsvét, ami az emberiség legjobbainak problémája: Lehet-e olyan ember belőlem, aki kedves Istennek? Érzem bűneimet, érzem gyengeségeimet, milliószor visszaesem. De a feltámadott kiérdemelte számomra is a keresztséget, a bűnbánat szentségét, ahol tiszta lehetek újra és újra. Testével táplál, hogy egyre közelebb juthassak a tökéletességhez. A mennyben szüntelenül közbenjár értem, hogy a helyet, amelyet nekem készített, elfoglalhassam.

2. Miben bízott Péter?

Péter apostol az első pünkösdkor nagy beszédet mondott az összesereglett tömegnek, tehát nem egészen két hónappal Jézus kereszthalála után. Tulajdonképpen értelmetlennek tarthatta volna, hogy beszéljen. Maga mondta: „Jézust az Isten igazolta előttek a hatalmas csodákkal és jelekkel, amelyeket általa tett köztetek.” Hogyan remélhette tehát Péter, hogy ugyanazok az emberek, akik saját szemükkel látták a csodák sorozatát, és mégis „eltették az útból” Jézust, most hinni fognak a feltámadás csodájában, amelyet nem láttak, csak egy halász bizonygat nekik? Egy halász, akivel szemben főpapok és a Szentírás, a vallás tudósai hirdetik, hogy csaló volt Jézus és csalók holtteststrablók az apostolok.

Miben bízott Péter? Talán semmiben, talán nem is gondolt ilyesmire, csak teljesítette, amit Isten kívánt tőle, csak rábízta magát a Szentlélekre. A Lélek indítására tanúskodott arról, amit látott és hallott, ami meggyőződése volt. De bízhatott is. Nem magában, hanem a Szentlélekben, aki kiáradt.

Jézus nem a szemre és nem az észre alapította vallását, hanem a Szentlélekre, akit kiárasztott ránk, hogy eltöltsön a hit kegyelmével.

Nekem is, minden kereszténynek, nemcsak a papoknak, hivatásom, hogy tanúskodjam hitemről, a feltámadt Jézusról. Én is bízhatok a Szentlélekben. Ő minden jóakarátú embernek megadja a hit kegyelmét. Akkor is, ma is, a világ végezetéig.

3. Lelki vakság és sükettség

Vannak rossz hallású emberek, nem tudnak énekelni, a zenét igazán élvezni. Vannak, akik nem értik a művészetet, vagy nem érzik az ízeket, és vannak vakok. Így vannak lelkiileg vakok és süketnémák, akik nem tudják felfogni Isten szavát. Ilyen elképesztően, tudatosan vakok, süketek voltak a mai evangéliumban szereplő főpapok.

Vajon mi volt az oka vakságuknak? A hit Isten ajándéka. Nem adta meg nekik? Valószínűbb, hogy nem fogadták el. Mert Isten nem erőszakos, a hitet sem erőszakolja rá senkire, csak annak adja, aki elfogadja. (Bár felkínálja mindenkinek.)

Hogy mikor és hogyan történik az egyes emberek életében a hit visszautasítása, ki tudja? És hogy mi az oka? Talán egy alapvető önzés, mely csak önmagára képes figyelni, semmi és senki másra nem. Talán az érzékiség bódulata nem engedi a szellemi, természetfeletti világ felfogását. Talán a „hívók” képmutató élete okozott nehezen feloldható lelki sérülést. Vagy a szenvedések oltották ki a reményt és bizalmat. Ki ismeri a lelkek titkát?

Számomra ez fontos: Magam is válhatok ilyen süketté, ha bűnösen eljátszom a hit kegyelmét. Mert addig van hitem, ameddig a kegyelem fenntartja bennem. A szenvedélyek, az önzés elzárja a kegyelem útját, beáll a természetfeletti érelzáródás, kialszik a hit fénye. Vigyáznom kell tehát, hogy ha állok, el ne essem.

A magam és mások lelki vaksága meggyógyulhat egyik pillanatról a másikra. A kegyelem csodái nem szűntek meg, és a Lélek ott fúj, ahol akar. Tehát: Ima, magamért, másokért.

4. Először asszonyok látták a Feltámadottat

Jézus feltámadása után először asszonyoknak jelent meg, általuk üzent apostolainak. Miért? Talán mert több volt bennük a hit és a szeretet. Ők rögtön felismerték Jézust, és rögtön hittek. Nem úgy, mint az apostolok vagy az emmauszi tanítványok. Szeretet is több volt bennük. Ők álltak a kereszt alatt, ők ragaszkodtak a sírban is Jézushoz. Az apostolok magukkal voltak elfoglalva. Részint félték, másrészt keseregtek az „elveszett ügyön”. Az asszonyok voltak azok a „kicsinyek” akinek szívében könnyebben rezonál a kinyilatkoztatás és az Istenből felénk áradó szeretet.

A női lélek finomabb, alkalmasabb mély érzésekre, így a hitre, vallásosságra, jóságra. Aki nőies, vonzó nő akar lenni, már csak ezért is fejlessze ezeket az istenadta képességeit. A férj, ha maga nem is vallásos, ösztönösen ezt keresi asszonyában: Finomságot, hitet, jóságot, kegyeletet lelkületet. A férfi is szeretne felnézni a nőre, akit szeret, akár a nő a férfire. Csakhogy a férfi a nőben nem az erő, az értelem és a férfiasság megtestesítőjét keresi, hanem a jóság, a hit, a tisztaság angyalát.

Érdemes az asszonymak vallásosnak lennie? Igen, az általános okok mellett azért is, mert így könnyebben éri el a családi boldogságot, melyet a férfinél erősebben kíván. Sokkal inkább lesznek az övéi férje és gyermekéi, ha Istennek nyeri meg őket, mintha magának hódítaná meg.

A külső szépség, vonzóerő előbb-utóbb elmúlik. De még előbb megszokottá, egyhangúvá, unalmassá válik. Tartósan hódítani csak belső szépséggel lehet. Ennek alapja pedig az istenfélelem, a szívből fakadó, őszinte vallásosság, az egyszerű hit és szeretet.

Sok asszony akarja „megnevelni” férjét. Többre mennének, ha maguk egész lélekkel szeretnék Istent, a tisztaságot, a jóságot. Így észrevétlenül jobbak lennének azok is, akik résztvesznek életükben.

5. Ami értelmet ad az életnek

Az apostolok húsvét reggelén biztosan értelmetlennek találták az életet. Mindenüket otthagyták Jézusért. A munkájukat, otthonukat, családjukat, minden földi javukat. Jézus halálával minden reményük sírba szállt, céljaik, elképzeléseik semmivé foszlottak.

A Jézust kísérő asszonyok nem érezték értelmetlennek az életet, mert szerettek. Ha nem szerethették az élő Jézust, szerették a holtat. Ha nem szolgálhattak az élőnek, szolgálni akartak a sírban fekvőnek. Nem problémáztak, hanem szerettek. Nem az „ügyön” keseregtek, hanem szerettek: Nem magukat szerették, hanem Jézust, nem magukon járt az eszük, hanem Jézuson, az ő bebalzsamozásán.

A mi életünkben is előfordulhat, hogy értelmetlennek érzünk mindent, esetleg végleg értelmetlennek. Betegség, sorcsapások, elszegényedés, csalódás embereken magáramaradottság, a fölöslegesség érzése stb. De rögtön értelmet kap minden, ha szeret az ember. Szereti Istent és szereti az embereket. Nem szerelemre kell gondolni, nem is ösztönös, érzéki szeretetre, hanem a természetfeletti, amely bárkivel szemben emberszeretet, Isten szívével. Nem várni kell a szeretetet, hanem adni. Nem azt nézni, elfogadják-e, értékelik-e.

Ez már önzés. És amíg eszméleténél van az ember, addig tud szeretni. Még magatehetetlenül, még haldokolva is. Ha másképp nem, azzal, hogy igyekszem szenvedéseimmel minél kevésbé terhére lenni másoknak. Vagy hogy imádkozom, felajánlom szenvedéseimet másokért. Szemvedésemmel Istennek is nagyon meg tudom mutatni, hogy mennyire szeretem őt.

Nincs kit szeretni? Hiszen milliók éheznek a szeretetért! Persze nem a rokonszenvet kell nézni, nem az érzelmi kielégülést keresni. Az igazi szeretet ad értelmet az életnek, amely megelégedezik önmagáról, ezért eszébe sem jut válogatni. Szereti Istent, és szereti Istent az emberekben is. Valamennyiben, kivétel nélkül.

Ha végleg értelmetlennek érzi valaki az életet, az nagy bajnak a jele. Azt jelenti, hogy nincs benne olyan szeretet, amely pedig egyetlen belépőjegy a mennybe.

Aki szeret, annak életében megjelenik Jézus, még sokkal inkább, mint a húsvéti asszonyoknak. És az az élet, amelyben jelen van Jézus, semmiképp sem értelmetlen.

6. Könnyek és feltámadás

Húsvétal megváltozott a világ. Így megváltoztak a könnyek. Megmaradtak, de megváltoztak.

Jézus feltámadása óta a szenvedés, a fájdalom könnyei nem hiábavalóak. Megérlelhetnek Isten boldogságára. Eszközei lehetnek mások üdvösségének.

A részvét könnyei Isten jutalmát vonzzák le. Mert Isten irgalmas az irgalmasok iránt.

A bűnbánat könnyei nem meddőek, nem kétségbeesésbe kergetőek, nem a késő bánatái, mert felszárítja őket a bocsánat.

Akik botránkozás, pletyka helyett siratják mások bűneit, egyek lesznek a Jeruzsálemet sirató Jézussal, a sírásban is, a feltámadásban is.

Boldogok, akik ismerik a szeretet könnyeit, akiket megkönnyeztet a szívükből előtörő isten- és emberszeretet. Mert húsvét óta elfogadja, isteni színvonalra emeli szeretetüket az Isten.

Húsvét 2. vasárnapja

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (ApCsel 2,42-47): *„A testvérek állhatatosan kitartottak az apostolok tanításában és közösségében, a kenyértörésben és az imádságban. Félelem fogott el mindenkit, mert az apostolok révén sok csoda történt és sok jel adatott. A hívek mind összetartottak és közös volt mindenük. Birtokaikat és javaikat eladták s az árát szétosztották mindazok közt, akik szükségét szenvedtek. Egy szívvel – egy lélekkel mindennap összegyűltek a templomban. A kenyeret házaknál törték meg, örömmel és tiszta szívvel vették magukhoz az ételt. Dicsőítették az Istent és az egész nép szerette őket. Az Úr pedig naponként vezetett hozzájuk olyanokat, akik hagyták magukat megmenteni.”*

Az első keresztény közösség életéről tudunk meg jellemző vonásokat. Az apostolok és a hívek szoros egységet alkottak. Ennek egyik alkotóeleme volt az apostolok által hirdetett tanítás elfogadása és hűséges megtartása. A közösségi lét és érzés másik fontos táplálója volt a kenyértörés közössége. Mivel a zsidók a kenyeret tekintették legfőbb tápláléknak, a lakomát is kenyértörésnek nevezték, így az eucharisztikus lakomát is. (Eleinte még együtt volt a szeretetlakoma és az eucharisztikus). Azonfelül közösen imádkoztak és „mindenük” közös volt. Ez utóbbi azt jelenti, hogy az esszénusokhoz, a qumrani közösséghez és pithagoreusokhoz hasonlóan nagylelkűen siettek segítségére annak, aki valamiben szükségét szenvedett. A zsidók vallási közösségétől még csak félig váltak el: feljártak a templomba is, de a kenyeret házaknál törték meg.

II. OLVASMÁNY (1 Pét 1,3-9): *„Legyen áldott az Isten és a mi Urunk Jézus Krisztus Atyja, aki minket nagy irgalmában új életre hívott Jézusnak a halálból az élő reménységre való feltámadása által, hogy a mennyekben elpusztíthatatlan, tiszta és soha el nem hervadó örökség várjon rátok. Az Isten hatalma megőrizött titeket a hitben az örök üdvösségre, amely készen áll, hogy az utolsó időben majd megnyilvánuljon. Ezért örülni fogtok, noha most egy kicsit szomorkodnotok kell is, mert különféle kísértések érnek benneteket, hogy a próbát kiállva hitetek, amely értékesebb a tűz próbálta veszendő aranynál, Jézus Krisztus megjelenésekor méltó legyen a dicséretre, a dicsőségre és a tiszteletre. Noha nem láttátok, mégis szeréttetek; bár most sem látjátok, mégis hisztek benne. De mivel hisztek, ujjonghattok a megdicsőültek kimondhatatlan örömeivel, mert elértek hitetek célját: lelketek üdvösségét.”*

Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért, ... akik sírnak... Jézusnak a nyolc boldogságról mondott szavai jutnak eszünkbe, amikor Péter levelét olvassuk. A keresztény élet nem nélkülözheti az érlelő próbát. A szenvedésre szükségünk van, mert egyikünk hite és szeretete sem hibátlan. Isten tisztító kohója a szenvedés. A próbára nem azért van szükség, hogy Isten lássa, mit érünk, hanem azért, hogy mi lássuk, nem érünk annyit, mint amennyit képeltünk magunkról és többet erővé váljunk. A próbák annak válnak igazán javára, akinek szívében él a Jézus iránti szeretet.

AZ EVANGÉLIUM (Jn 20,19-31): *„Mikor beesteledett, még a hét első napján, bár a zsidóktól való félelem miatt az ajtók zárva voltak, ahol összegyűltek a tanítványok, eljött Jézus, megállt középen és üdvözölte őket: 'Békesség nektek!' E szavakkal megmutatta nekik*

kezét és oldalát. A tanítványok pedig örvendeztek, mikor látták az Urat. 'Békesség nektek' – ismételte Jézus. 'Amint engem küldött az Atya, úgy küldelek én is titeket.' E szavak után rájuk lehelt és így szólt hozzájuk: 'Vegyétek a Szentlelket. Akinek megbocsátjátok bűneit, azé bocsánatot nyernek, akinek pedig megtartjátok, azé megmaradnak.'

Egy a tizenkettő közül, Tamás, melléknevén 'Iker', nem volt velük, mikor megjelent Jézus. A tanítványok tehát megmondották neki: 'Láttuk az Urat!' Ő azonban azt válaszolta: 'Ha nem látom kezén a szögek nyomát, ujjamat a szögek helyébe nem teszem és kezemet oldalába nem helyezem, nem hiszem.' Nyolc nap múlva ismét együtt voltak tanítványai és Tamás is velük volt. Bejött Jézus a zárt ajtókon keresztül, megállt középen és így szólt: 'Békesség nektek!' Majd Tamáshoz fordult: 'Nyújtsd ide ujjadat és nézd kezemet; nyújtsd ki kezedet és tedd oldalamba, s ne légy hitetlen, hanem hívő!' Tamás fölkiáltott: 'Én Uram, és én Istenem!' Jézus pedig így szólt: 'Mivel láttál engem, hittél, boldogok, akik nem látnak, de mégis hisznek.'

Sok más csodajelt is művelt Jézus tanítványai előtt, melyek nincsenek bent ebben a könyvben. Ezeket pedig megírtam, hogy higgyétek, hogy Jézus a Messiás, az Istennek Fia s a hit által éltetek legyen őbenne."

A bűnön és következményén, a halálon győztes Krisztus apostolainak hatalmat ad a bűnök megbocsátására. Rájuk lehelve az élető Lelket adja nekik, hogy annak erejében életre tudják keltetni a bűnben meghalt szíveket. Mivel a bűnök megtartására is hatalmat ad, e hatalom gyakorlóinak ítélkezniük kell, ki melyiket érdemli. Ennek előfeltétele a bűnök megvallása.

Tamás hitetlenkedése megkönnyíti számunkra a hitet. Ha az apostolok könnyen hittek volna, méltán gyaníthatnánk, hogy csalásnak vagy csalódásnak lettek áldozatai. Mindezek ellenére Tamás eljárását nem tekinthetjük mintaszerűnek. Elég érv lehetett volna számára a csodák sorozata, melyeket Jézus művelt, vagy apostoltársainak tanúskodása. Mi a tanúságtételre vagyunk utalva. Nem foghatjuk meg Jézus oldalát, sebeit. Jézus boldognak mond bennünket, mivel hiszünk benne, bár nem látjuk. Péter apostol is ezért dicsérte híveit: noha nem látták, mégis szeretik, bár most sem látják, mégis hisznek benne. A hitet Isten nem kényszeríti ki, még a logika erejével sem. Ha egy „gondolkodó” gépbe betáplálunk minden adatot, „nem jön ki” a hittétel. Emberi aktus, szabad és szeretettől vezetett tett marad a hit, bármennyi érv szól is mellette.

Közösségben élünk mi is, mint keresztények is. Engedjük, hogy egymás hite által megvigasztalódjunk, megerősödjünk. Fogadjuk erős lélekkel a különféle, hitbeli megpróbáltatásokat is. Tisztulás, erősödés lesz az eredménye, ha helyes lelkülettel fogadjuk. Törekedjünk életünkkel is tanúskodni a feltámadt Krisztus mellett. Vizsgáljam meg magam: valóban más az életem, egész lelküлетem azért, mert Krisztus feltámadt és én ezt alapvető valóságként elfogadom? Vagy akkor is pont ilyen lennék, ha azt gondolnám, hogy Urunk nem támadt fel? Ennek az óriási különbségnek valahogyan meg kell mutatkoznia az életemben!

B)

I. OLVASMÁNY (ApCsel 4,32-35): „A sok hívő mind egy szív, egy lélek volt. Egyikük sem mondta vagyónát sajátjának, mindenük közös volt. Az apostolok nagy erővel tanúsították Urunk Jézus feltámadását és mindnyájan bőségesen részesültek a kegyelemben. Nem akadt köztük szűkölködő, mert akinek földje vagy háza volt, eladta, és az érte kapott pénzt elhozta és az apostolok elé tette. Mindenkinek adtak belőle, a szükséghez mérten.”

Amint a következő esetből, Ananiás és Szafira tragikus végű történetéből is kiderül, a vagyonról való részleges vagy teljes lemondás mindenkinek szabad elhatározásától függött. Senki sem tekintette vagyont kizárólagosan sajátjának: úgy érezte, meg van terhelve vagyona a rászorulóknak jogával. Bizonyára sokan voltak, akik semmit sem tartottak meg sajátjuknak. Így pl. a fejezet végén említett Barnabás, aki földjét pénzzé tette és árát az apostolok lábához helyezte. De éppen tettének külön történő említése mutatja, hogy ez az eljárás nem volt általános.

II. OLVASMÁNY (Jn 5,1-6): *„Mindenki, aki hiszi, hogy Jézus Krisztus az Isten szülötte, és aki a szülőt szereti, szereti szülöttét is. Abból tudjuk meg, hogy szeretjük az Isten gyermekeit, hogy szeretjük az Istent, és eleget teszünk parancsainak. Mert az az Isten iránti szeretet, hogy megtartjuk parancsait. Az ő parancsai nem nehezek. Mert mindenki, aki az Istentől való, legyőzi a világot. És ez a győzelem, amely győzelem a világ fölött, a mi hitünk.*

Ki győzi le a világot, ha nem az, aki hiszi, hogy Jézus az Isten Fia? Ő az, aki víz és vér és a Lélek által jött, Jézus Krisztus. Nem csupán víz által, hanem víz és vér által. És a Lélek tesz tanúságot mellette, mert a Lélek az igazság.”

Addig nem kereszteltek meg senkit, amíg meg nem vallotta, hogy hisz Jézus Krisztusban, a Megváltóban. A keresztség révén a hívó újjászületett Istenből. A Szentlélek lelkébe öntötte az Isten iránti szeretetet. Ez a szeretet azonban természetesen kiterjed mindazokra, akik éppúgy gyermekei Istennek, mint én. A szeretet gyakorlásán mutatkozik meg a hit komolysága, ereje. Isten lehetlent nem kíván: ami felülmúlja az emberi természet képességeit, ahhoz kegyelmét adja. Tehát gyermekei mindig képesek arra, hogy a világot legyőzzék. A keresztény embereszmény tökéletesebb, mint amelyet a világ meg tud rajzolni. Az Istentől kapott szeretet a biztosíték arra, hogy ez az eszmény meg is valósítható.

Az apostol három tanút sorakoztat fel a hit erősítésére: Jézus eljött a víz által, amennyiben a Jordánban történt keresztelkedésekor az Atya tanúskodott amellet, hogy Jézus az Ő Fia. (Mt 3,17.) De nemcsak víz által jött. Az Ige akkor sem hagyta el a felvett emberi természetet, amikor szenvedett és meghalt. Halálában is Isten Fia volt, amint a római százados tanúsította is: „Ez valóban Isten Fia volt.” (Mt. 27,54.) A harmadik tanú a Szentlélek, akinek erejében az apostolok szerte a világon elterjesztették a kereszténységet. A zsidó törvény két tanút kívánt az igazság felderítésére; itt három is van.

AZ EVANGÉLIUM ua., mint az A) évben

Jézus azt várja tőlem, hogy egészen átadjam magam neki. Hitem nem ésszerűtlen, nem vakhit, hiszen háromszoros tanúbizonyoságon alapul: A Lélektől felkent Jézus csodákat is tett, csodás események kísérték halálát is, csodás események sorozata kíséri az Egyház egész életét. Jézushoz akarok tehát tartozni az Egyházon keresztül. Hovatartozásomat elsősorban életem mutatja, melynek a szeretet a lelke. Ennek a szeretetnek erejében akarok győzni a világ felett. A szentmise Jézus felülmúlhatatlan szeretetét hirdeti és erőt is ad a követésére. Ésszerűen és szabadon akarok egész szívemmel Jézushoz csatlakozni. Jézus általam is meggyőző csodát akar végbevinni. Mert kell-e annál nagyobb csoda, hogy én győzni tudok rendetlen önszeretemen? Bárcsak megmutatkoznék Isten hatalmas ereje az én életemben is! Minél lenyűgözőbben érzem, tapasztalom a világ erejét magamban és embertársaimban, annál nagyobb bizalommal akarom átadni magamat Istennek, hogy csodát tegyen velem. Istenem, te mindenható vagy! Tégy szentté! Te még ezt is meg tudod tenni!

C)

I. OLVASMÁNY (ApCsel 5,12-16): *„Az apostolok keze sok jelet mutatott és sok csodát tett a nép között. Mindnyájan egy emberként voltak a Salamon csarnokban. Mások közül senki sem mert közéjük elegyedni, de a nép sokra tartotta őket. A hívők, a férfiak és nők, egyre nagyobb számmal csatlakoztak az Úrhoz. Még a betegeket is kivitték az utcára, hordágyakra fektették őket, hogy ha Péter arra megy, legalább az árnyéka érje egyiket-másikat. Sőt még a Jeruzsálemhez közel eső városok népe is odatódult, hozták a betegeket, a tisztátalan szellemektől gyötörteket s ezek mind meggyógyultak.”*

Isten az egyház gyorsabb terjedése érdekében sok csodával kísérte az apostolok munkáját. Amint Jézus a kenyérszaporítással hívta fel az emberek figyelmét a mennyei kenyérré, úgy az apostolok a betegek gyógyításával az egész ember egészségessé válására, a bűntől való szabadulásra.

II. OLVASMÁNY (Jel 1,1-11a.12-13.17-19): *„Jézus Krisztus kinyilatkoztatása, amelyet azért adott neki az Isten, hogy szolgálóinak megmutasson mindent, aminek csakhamar be kell következnie. Elküldte angyalát, így adta tudtul szolgálójának, Jánosnak, aki tanúskodik arról, amit az Isten mondott, s amiről Jézus Krisztus tanúságot tett: mindenről, amit látott. Boldog, aki olvassa és aki hallgatja ezeket a prófétai szavakat, ami bennük meg van írva, mert az idő közel van!*

János a hét ázsiai egyháznak. Kegyelem és békesség nektek attól, aki van, aki volt, és aki eljön, meg a hét lélektől, aki trónja előtt áll és Jézus Krisztustól, a hűséges tanútól, a halottak elsőszülöttétől és a földi királyok fejedelmétől. Ő szeret minket, vérével megváltott bűneinktől s Atyjának, az Istennek országává és papjaivá tett bennünket: övé a dicsőség és a hatalom örökkön örökké. Amen. Nézzétek, a felhőkben jön, látni fogja minden szem, még azoké is, akik átszúrták. A föld minden népe veri majd a mellét. Igen. Amen.

Én vagyok az alfa és ómega, (a kezdet és a vég), mondja az Isten, az Úr, aki van, aki volt, és aki eljön, a Mindenható.

Én, János, a királyságban és Jézus türelmes várásában testvéretek és társatok az üldöztetésben, a Patmosz nevű szigeten voltam, az Isten tanítása miatt és hogy Jézus mellett tanúságot tegyek. Az Úr napján elragadtatásba estem. Hátam mögül, mint valami harsona megszólalt egy hang: 'Amit láatsz, írd le könyvbe és küldd el a hét egyháznak.' Amint megfordultam, hét arany gyertyatartót láttam, a gyertyatartók közt pedig valakit, aki az Emberfiához hasonlított. Bokáig érő ruhát viselt, aranyöv övezte mellét. Amikor megpillantottam, mint valami halott a lába elé rogytam, de ő rám tette jobbját és megszólított: 'Ne félj! Én vagyok az első és az utolsó, és az élő: meghaltam, s nézd, mégis élek, örökké. Nálam van a halálnak és az alvilágnak a kulcsa. Írd le tehát, amit láttál, a jelent, és ami ezután történik.'"

Az evangéliumokból megismertük, mit tett értünk Jézus a földön. Ebből az olvasmányból egyrészt azt tudjuk meg, mit tesz értünk az égben, másrészt azt, mivé tett bennünket. A bokáig érő ruha, melyet a látomásban Jézus visel, az aranyöv a mellén: főpapi öltözék. Folytatja tehát közvetítő, papi tevékenységét az égben is. Sőt bennünket is Istennek papjaivá tett, igazabb és teljesebb értelemben, mint ahogyan a zsidóság az volt. (Vö. 2 Móz 19,6) Közvetítők vagyunk Isten és a világ között: előmozdítjuk uralmának megvalósulását és imádkozunk, áldozatot vállalunk a világért. Az Örök Főpap az égben – mi itt a földön, amíg ismét el nem jön. A hét arany gyertyatartó az 1,20 szerint a hét egyházat jelenti, de éppen a hetes szám szimbolikus jelentése miatt nyilván valamennyi egyházat érti a látnok, sőt a látomások többértékűsége folytán a jeruzsálemi templomban található hétkarú gyertyatartót is

jelenti ez a látomásbeli kép és ezáltal válik még teljesebbé az Emberfiának főpapi megjelenése. Jézusnál van a halálnak és az alvilágnak kulcsa, tehát győzött a halál felett, mindenkit kiszabadíthat a halál hatalmából. Ő az alfa és ómega és az élő: mindkettő isteni jelző; az elsőt 1,8-ban az Atya önmagáról mondja, a második gyakran szerepel – szembeállítva az élettelen pogány istenekkel – az ószövetségben. Jézus most már emberi természete szerint is halhatatlan.

AZ EVANGÉLIUM ugyanaz, mint az A) évben.

II. Teológia

A hit elsősorban találkozást, ráismerést jelent. Találkozom Istennel, aki egészen más, aki nem azonos semmiféle látható, fogható valósággal, még a logikai sor konklúziójával sem azonos. Ő mindezek mögött van. Rejtőző Istenség marad mindig.

Hogyha a felszín mögött mégis ráismertem, már nem járok egyedül többé; egzisztenciális magányom feloldódott. A találkozás irányt ad életemnek, ha tetszik, egy új irányt; hogyha az Isten-nélküli céltalan bolyongásban létezik egyáltalán valamilyen irányulás.

Annak ellenére, hogy a hit ilyen jelentős az ember életében, mégis tapasztaljuk a széles körben elterjedt hitetlenséget. Mik a mai kor hitetlenségének gyökerei?

A természettudományos gondolkodásmód

Úgy látszik, a legnagyobb problémát ez okozza a hit útjában. A természettudományos gondolkodásmód következményei három formában jelentkeznek. Először: az emberek érdeklődése mindjobban erre a területre tolódik. A mai ember hősei nem az erkölcsi, vagy személyi nagyságok, hanem a tudományos haladás úttörői. Másodszor: az elvont gondolkodás helyébe a szemléltetés lépett, az igazság kritériuma a kísérlet és a dokumentálás lett. Végül a természettudomány szemlélet száműzte a világból a titokzatosságot (helyesebben: az emberek gondolkodásából a csodálkozást, a titokzatosság iránti érzéket). Míg a régi ember a természet megfoghatatlan eseményei mögött hajlamos volt közvetlenül Istent sejteni, ma egyszerűen nem hisznek abban az emberek, hogy létezik titok. Ami titok, az legfeljebb csak egy ideig titok, de nem lényegénél fogva.

Mivel Isten kívül áll a tapasztalás körén, az ő lényé feloldhatatlan problémának látszik természettudományos szempontból. Mégis éppen a természettudomány modern fejlődése derítette ki, hogy Isten „tulajdonságai” részben az Anyaghoz is sorolhatók. „Matéria” alatt azt a direkt meg nem ismerhető dolgot kell érteni, amely minden jelenségnek, tehát a tapasztalás minden tárgyának alapját képezi, amely azonban minduntalan egy lépéssel tovább visszahúzódik a megismerhetetlen felé, valahányszor az ember eredményesen hatol bele húsába. A molekulák, az atomok, az elektronok, a mezonok olyan anyagi szerkezetű fogalmak, amelyek csak indirekte ismerhetők meg, és amelyek mögött a dolgok „természete”, vagyis egy tovább nem analizálható princípium rejtőzik, úgy mint az elektromos és gravitációs mezők, melyekről mi semmit sem tudunk. Az anyag és az energia két felcsillandó oldala egy közös harmadiknak, melynek nevét nem tudjuk, melynek struktúráját (csábít a gondolat, hogy lényegnek nevezem) nem tudjuk kideríteni és amely ugyan a természet dolgainak végtelen sokaságában élénk lép, anélkül azonban, hogy velük azonos lenne; hordozó alapja minden létnek, amely kinyilvánul a dolgokban, de mégis úgy, hogy az emberi értelem számára alapjában véve a dolgok mögött hozzáférhetetlen titokzatosságban rejtőzik.” (Hans Schaefer: Gesichtspunkte der Naturforschung, 35-36.)

A heidelbergi physiológia-professzor idézett szavai rámutatnak arra, hogy a természettudomány nemcsak hogy nem bizonyít Isten ellen, hanem analógiákat nyújt a vallási

igazságok ábrázolására. Ha a mai emberek számára meg akarjuk könnyíteni a hit elfogadását, akkor mind bátrabban kell felhasználnunk a természettudományos analógiákat. A teleológiát bámulatosan közel hozhatja a mai emberhez az evolúció, a Szentháromság misztériumánál hasznosan lehet utalni a Niels Bohr által bevezetett atomelméleti komplementaritás elvére, a kegyelem, szentségek megvilágítását elősegítheti a modern információs megoldásokkal (modulált elektromágneses hullám, amely tartalmazza a kép teljes információanyagát) való összehasonlítás.

A személyi jelleg háttérbe szorulása

A mai kor szellemiségének egyik tünete a személyiség jelentőségének csökkenése. A mai ember a gazdasági élet, a társadalom egy láncszeme. Az egyéni felelősség, egyéni elgondolás háttérbe szorul a közösségi gondolat mögött. A mérhetetlen sok ismeretanyag, a hírközlő szervek fokozott működése nem teszi lehetővé, hogy az ember maga alakítsa ki véleményét a dolgokról.

Vallási vonatkozásban ez odahatott, hogy „Isten valamikor egy név volt. Fogalomná változott át. Isten valaha egy címzett volt. Most tárggyá változott. A Te-ből Az lett. Ez olyan folyamat, melyet egyszerű formulával nem is tudunk kifejezni. Előfeltételei és mindenképp előtti következményei rendkívül súlyosak. Vajon visszafordítható-e?” (Hans Jürgen Schultz: *Wer ist das eigentlich – Gott?* 9. o.) Istennek ez a tárgyiasítása döntően megváltoztatja az ember viszonyát vele szemben. Egy tárgyat az ember vizsgálhat közönyösen, hűvösen: tárgyilagosan. Egy személyt ezzel szemben csak személyes úton lehet megismerni. Minden személy lezárt világ, s csak sajátmaga ismertetheti meg másokkal önmagát. Egy személyt lehet kívülről is szemlélni, lehet fenyegetéssel, vagy kínzással szóra bírni, de megismerni csak akkor lehet, ha ő is akarja.

A modern ember hitbeli problémájának egyik forrása éppen ez: Istent tárgyként tekinti. Szeretné tudni, mi az igazság Isten körül, de arra nem gondol, hogy ezt magától Istentől tudja meg. Ha rádöbben a mai ember, hogy Isten személy, akivel személyes kapcsolat létesíthető, akkor ez megváltást jelent a számára, hiszen a modern kortól fenyegetett személyiségünk ebben a kapcsolatban magára találhat és kibontakozhat. Az embereket meg kell tanítani imádkozni, mert azok az „imádságok”, amelyek a meglévő imakönyvekben találhatóak, inkább hódoló ünnepek légkörét idézik; egy emberformára torzított Fenség előtti tisztelgésből és alázatoskodásból állnak a helyett, hogy elősegítenék az intim találkozást Isten és az ember között.

Az aktivitás problémája

Az előbbi két nehézségnél is nagyobb akadálya a hitnek az, hogy a hit megfelelő megélése, gyakorlatba való átültetése a legtöbb ember előtt megoldatlan, sőt megoldhatatlan feladat. „Hiszek, de mi következik ebből?” – gondolják. Elfogadják Isten létét, de úgy érzik, hogy Istennek nincs jelentősége. Akár hisznek Istenben, akár nem, életvitelük, életmódjuk nem változik. Isten az életük számára nem jelent semmit. És úgy látszik, Istent magát sem érdekli ez a helyzet, mert eltűri, hogy a mai emberiség kezébe vegye sorsának irányítását. Nyilvánvaló, hogy olyan Istenre, aki gyakorlatilag nem jelent semmit számunkra, nincs szükségünk.

A II. Vatikáni Zsinatnak is fő problémája volt ez a téma, amikor az Egyház titkát és szerepét kutatta: mit nyújt az emberiségnek a keresztény vallás? Mi a küldetése, programja a keresztény embernek?

A kérdés nem is olyan egyszerű. Az egyik válasz e kérdésre az, hogy a felebaráti szeretet a hivatásunk; mai szóval élve: a szolgálat. A mai vallási életben és teológiai irodalomban ez a

válasz domborodik ki jobban, de becsületesen be kell vallanunk, hogy ez nemcsak keresztény gondolat és törekvés, hanem más jóakarátú embernek is programja. Kétségtelen, hogy a keresztényekben jobban kell tudatosítanunk a szolgálat, a szeretet, a testvéries együttérzés gondolatát, s rá kell mutatnunk, hogy ez olyan terület, melyen hitük gyakorlativá, élővé válik.

A másik válasz az istenhit gyakorlati jelentőségére vonatkozóan az, hogy általa az ember életének biztos alapot és irányulást szerez. A vallás célt, erkölcsiséget, reményt nyújt nekünk. Az ima, a liturgia ébren tartják bennünk a magasabb eszmények utáni fogékonyságot és vágyat. E szerint a hit gyakorlati megélése azt jelenti, hogy az ember céltudatos erő kifejtéssel nyitottá teszi önmagát a magasabb értékek felé: aszkézissel igyekszik a tökéletesség felé. Gyengéje azonban ennek a programnak az, hogy hajlamossá tesz az önzésre, s arra, hogy a vallást olyan szempontból tekintsük: mit nyerünk vele?

Összegezve elmondhatjuk, hogy a szolgálat is, az aszkézis is elősegíti a hit élővé válását, de önmagában egyik sem teljes értékű megoldása hit problémájának.

A kinyilatkoztatás fényében

Jézus apostolainak és tanítványainak esete rámutat a hit fellobbanásának döntő mozzanatára: hisznek – a nagypénteki csalódás, a farizeusoktól való félelem ellenére, – mert Jézus felkeresi és megszólítja őket. Nem azért hisznek, mert értelmi megfontolások vagy érzelmi indítások javasolják ezt. Nem belőlük indul meg a folyamat, nem is a külső eseményekből, hanem Istentől, aki megszólítja őket. De ez nemcsak az apostolok esetében volt így, hanem az egész üdvtörténet folyamán: Isten az, aki kezdi. Hogy miért van vallás, miért kell hinni, arra ez az egyetlen kielégítő felelet: mert Isten megszólította az embert.

Amikor az embereknek a hitet akarjuk közvetíteni, ezt kell megértenünk. A hitet teljesen emberi szempontok latbavetésével elfogadtatni: felesleges fáradozás. A hitről egyszerűen kijelenteni, hogy az Isten kegyelmi ajándéka: ez túlságosan elvont. E helyett érzékeny szívvel kell vizsgálnunk az idők jeleit, az élet eseményeit, hogy felismerjük benne a ma is szóló Isten hangját.

III. Homília vázlatok

A)

1. Miért kell misére járni?

A szentmisén való részvételünkben valósul meg a már az őskeresztények által élt jézusi élet: „Kitartottak az apostolok tanításában és közösségében, a kenyértörésben és az imádságban.”

Miért járunk tehát misére? Nem egyszerűen azért, hogy imádkozzunk, hogy találkozzunk Istennel. Ezt otthon is el lehetne intézni. Vagy a templomban bármikor, ha nincs is mise. Misére azért jövünk, hogy először is közösen imádkozzunk. Jézus azt akarta, hogy egyek legyünk. Egy test, melynek ő a feje. Ennek az egységnek ki kell fejeződnie az imában is. Nem helyes tehát, ha valaki ki akarja vonni magát a közös imából. Hogyan lesz egy másokkal az, aki még az imádságban, még hittestvéreivel sem akar „közösködni”? Jézus kifejezetten megmondta, hogy a közös ima ereje nagyobb. Különösen, ha meggondoljuk, hogy a mise imái nem annak a pár száz embernek közös imája, aki éppen jelen van, hanem az egész egyház közös imája. És ezzel Jézus imája, aki az egyház feje. A közösség imájában jelen van Jézus, vele együtt, sőt őbenne imádkozunk.

Aztán azért járunk misére, hogy meghallgassuk Isten szavát, vagyis „kitartsunk az apostolok közösségében és tanításában”. Kiállhatatlan az olyan ember, aki csak beszél és

beszél, de nem hajlandó odafigyelni mások beszédére. Nem szabad ilyennek lennünk Istennel szemben sem. Az imádságnál is fontosabb, hogy meghallgassuk Istent.

A legfontosabb pedig, amiért el kell jönnünk a misére, hogy ott legyünk a kenyértörésen, vagyis hogy résztvegyünk Jézus áldozatán, és Jézussal együtt magunkat is átadjuk Istennek.

Egy vértanú mondta bíráinak: „Nem tudok szentmise nélkül élni.” Aki ezt a hármat: a közös imát, az apostoli tanítás meghallgatását, az áldozatbemutatást komolyan veszi, az szintén így fogja érezni.

2. Szembemisező oltár

Az őskeresztények életéről olvasva, azt magunk elé képzelve, jobban megértjük, miért célszerűbb a szembemisező oltár. Jobban kiemeli a szentmise lényegét. A misében Jézusnak kell lennie a központnak, mert a szentmise az ő áldozata. Ha a pap eltakarja őt a hívek elől, akkor nehéz észrevenni, hogy Jézus a főszereplő. Pedig minél inkább belevésődik lelkünkbe, hogy a miseáldozatot Jézus mutatja be, annál inkább megértjük, hogy mi a mi dolgunk: Bele kell kapcsolódnunk ebbe az áldozatba. Ha egész idő alatt láthatjuk a szent Színeket, könnyebben eszünkbe jut, hogy Jézussal, Jézus által és Jézusban át kell adnunk magunkat Atyánknak.

A szembemisező oltár jobban kifejezi, hogy a mise nem a pap ügye, amelyen a hívek csak éppen jelen vannak. A körülvett asztal jelenti, hogy mindannyiunk áldozata a mise, az egész egyházé. Az egyház pedig nemcsak a papok, hanem Isten egész hívő népe. Egy családnak kell lennünk, amelyben az elsőszülött Jézus, és most összegyűlünk az ünnepi asztal körül a közös Atya tiszteletére. Az atyák csak akkor elégedettek gyermekeikkel, ha azok nemcsak őt, hanem egymást is szeretik. Meg kell tehát mutatnunk egymás iránti szeretetünket közös imával, énekkel, az áldozat közös bemutatásával.

A szembemisező oltár célja tehát, hogy Jézus legyen a központ, és hogy mi könnyebben egyek legyünk.

3. Modern oltár

A barokk és egyéb régi stílusú templomokban modern a szembemisező oltár. Sokak szemét bántja ez. Miért nem a régi oltárok „szép” és díszes stílusában készítik tehát az új oltárokat?

A templomokat minden korban modern stílusban építették és rendezték be. A barokkban a barokk volt modern. (Sokak szemében akkor botrányosan, megütközéstkeltően modern. Bizony, ha nem szoktuk volna meg gyerekkorunktól, nekünk is visszatetszenének pl. „a kicsavart tagú szentek”.)

Modern azt jelenti, hogy a mai ember lelkületét fejezi ki, mai eszközökkel. Az új oltárt mai emberek rendelték, készítették, használják. Tehát a mi világunkat kell kifejeznie, azt is fejezi ki.

Mert például a mi világunkban a lényeg a lényeg. Nem szeretjük a felesleges sallangokat. Ezért egyszerű vonalú a mai oltár. A lényegét akarja hangsúlyozni: Jézust. Szép lehet a sok ciráda, faragás, aranyozás, a stílus mozgalmassága, de éppen ezért magára vonja a figyelmet, és így könnyen elterelheti Jézusról. A modern oltár a maga nemes egyszerűségében azt szeretné, hogy észre se vegyük, hanem rögtön Jézusra és az áldozatra figyeljünk.

A modern oltár hétköznapi. És ezzel figyelmeztetni akar arra, hogy nem azért jövünk misére, hogy elfeledjük a csúnya hétköznapiakat, hogy elmeneküljünk a rideg valóságból egy mennyei világba; hanem hogy Istennek ajánljuk hétköznapijainkat a maguk valóságában. Nem menekülni akarunk a hétköznapiak elől, hanem a szentmisével meg akarjuk szentelni azokat.

Mondhatnám, hogy minden szokás dolga. Gyermekünk majd ezt a stílust szokják meg, és ehhez fognak ragaszkodni egyszer, akkor már majd megint valami újnak ellenében. Sőt, mi magunk is idővel ezt szokjuk meg, és valami más lesz furcsa. De az lenne a jó, ha nemcsak megszoknánk a modern stílust, nemcsak megbékélnénk vele, hanem ez a stílus helyesebb vallásosságra nevelne bennünket. Lényegét látó, lényegre törő, a hétköznapokat elevenen átható vallásosságra. Hiszen erre van szükségünk, ez az, ami egyedül kielégíthet minket. Ez az, ami a mi korunkat nagyon kedvessé tehetné Isten előtt.

4. Kitapogatható

A Tamás-lelkek kitapogathatják az egyház igazságát – értelmükkel. Lépései, az öt seb analógiájára:

Van Isten. Ez a legkönnyebb.

Valószínű, hogy Isten valamiképpen szól hozzánk. Mert a Teremtő a legtöbb dologban pontosan „tájékoztatta” teremtményeit a természeti törvények által. Óriási fontosságú dolgokban viszont tízezer évek után is teljesen bizonytalan az emberiség: Végső cél, erkölcsi elvek, a szenvedés értelme stb. Valószínű, hogy ezekről szól hozzánk az Úr.

Az egyedüli, akiről el lehet hinni, hogy Isten szavának teljhatalmú követe: Jézus. Jelleme, élete, tanítása és annak hatása tanúskodik róla.

Jézus tanításának valahol meg kellett maradnia változatlanul. Csak így tudja megtalálni minden idők embere. Megint nem lehet elképzelni mást, mint az egyházat, mely rendületlenül őrzi hitét tizenkilenc század óta.

Az ötödik pedig Jézus hitének gyakorlása, ennek révén megérzi az ember, hogy ez az „igazi”.

Tamás nem azért hitt, mert látott, és mert kitapogatta a sebeket. Hanem mert megkapta és elfogadta a hit kegyelmét. Nálam is ez dönt.

B)

1. Emberszeretet

Jézus elmondta Isten titkait. Egyik legnagyobb: Isten a Szeretet. A menny részvétel Isten életében, világos tehát, hogy részt kell vennem szeretetében. Ezt pedig el kell kezdenem már ebben az életben, mert ha itt nem kell Isten élete, „odaát” sem boldogíthat. Jézus „új parancsa” ezt ki is mondja: Úgy kell szeretnünk egymást, hogy az felülmúlja a természetes önszeretetet, tehát úgy, ahogyan Jézus szeretett bennünket. Az első keresztyének a hitet és ezt a szeretetet tartották a legfontosabbnak vallásunkban, nekünk is így kell gondolkoznunk.

Mindenkiben az embert kell szeretnem. Nem egyes külső vagy belső tulajdonságát. Az egész embert. A házastársban vagy gyermekemben éppen úgy, mint az idegenben. Aki egyes rokonszenves tulajdonságok miatt szeret, az nem is szeret tulajdonképpen, mert ez végeredményben önzés, neki magának esik jól a szeretés. Tehát meg kell próbálnom mindenkit azért szeretnem, mert ember.

Szeretetemet függetlenülem kell az illető tulajdonságaitól, tetteitől, velem szembeni viselkedésétől. Akármilyen önmagában vagy velem szemben, mégiscsak ember, és nekem az embert szeretnem kell. Miért? Mert csak így lesz szeretetem isteni, Isten ugyanis mindenkit szeret. Mindenkiben tulajdonképpen önmagát szereti Isten, mert mindenki Isten képmása. „Aki azt mondja, szereti Istent, de gyűlöli embertársát, az hazudik.” Sugalmazott szavak! Hazudik, mert aki embert gyűlöl, Isten képmását gyűlöli, tehát Istent. És másképp akar viselkedni, mint Isten, mintegy ki akarja javítani Istent, sőt helyteleníti Isten magatartását, hiszen gyűlöli, nem szereti azt, akit Isten kimondhatatlanul szeret.

Egyedüli lehetőségem a boldogságra, hogy Isten életét fogom élni. De akkor Isten szemével kell nézmem, és Isten szívével kell szeretnem. Vagyis minden egyes emberben Isten képmását kell látnom, tisztelnem, szeretnem.

2. *Érdemes szeretni?*

Az első keresztények az emberszeretet hősei voltak. De éppen ezzel kapcsolatban merül fel a kétség: Érdemes-e szeretni az embereket? Az első keresztények közül sokan eladták mindenüket, és a pénzt odaadták a szegények javára. De éppen azok, akik élvezték ezt a szeretetet, azok zúgolódtak irigységükben, hogy az apostolok nem igazságosak a szétosztásban. Könnyen eszükbe juthatott az apostoloknak, hogy nem érdemes vesződni velük. Hát még ha szorosán vett apostoli munkájukra gondolunk! Mit kaptak azért, hogy az emberek üdvösségéért áldozták életüket? Üldöztetést, vértanúhalált.

Ilyen élményekben mindenki részesülhet, aki megpróbál jó lenni az emberekhez, vagy akár feláldozni életét, magát értük. Előfordulhat, hogy minél többet teszek az emberekért, annál követelőzőbbek, elégedetlenebbek, hálátlanabbak; ha pedig, saját érdekükben, az életük alakításába is bele merek szólni, akár a legtisztább jóindulattal és legnagyobb tapintattal, könnyen megköveznek, mint István diakónust.

Mégis érdemes szeretni az embereket. Mert a boldogság nem kívülről jön, hanem belülről, a szívből, amelyben Isten Szentlelke lakik és működik. Öröm, ha elfogadják, értékelik, viszonzozzák szeretetemet, de nem lényeges a boldogsághoz. A boldogsághoz csak az kell, hogy éljek úgy, mint Isten, mint Jézus. Vagyis szeressek, amint Isten is szeret mindenkit, az őt állandóan káromlót is. (Dehát pokolra taszítja! Helyesebb azt mondani, az illető teszi magát képtelenné Isten életének élvezetére, és ez a kárhozat.) Itt belül csak a hit és szeretet szüli és táplálja a boldogságot. Az önzés, a csak magamnak élés, párosuljon akár a legnagyobb szerencsével minden vonalon, mindig csak boldogtalan ürességet szül. István vértanú például boldog volt a kövek gyilkos záporában, és nyitva látta az eget, mert szeretett.

3. *Békesség vagy győzelem?*

Jézus feltámadásának estéjén „békességgel” köszönti apostolait. János apostol viszont győzelemről beszél, pedig a győzelem a harc eredménye szokott lenni. Maga Jézus is mondta, hogy harcot hozott. Összeegyeztethető a harc és a béke? Igen. Jézus harcot hozott, melynek eredménye a béke.

Kivel és mivel kell harcolnom? Elsősorban Istennel. De úgy, mint Jákob pátriárka: Nem engedlek el, Uram, míg meg nem áldasz. Istennel a kegyelemért harcolok, azért a kegyelemért, hogy bennem véglegesen és tökéletesen győzzön Isten. Azért a kegyelemért, amely egybeforraszt Istennel. Ez a békesség Istennel, mely Isten győzelme bennem, a forrása minden egyéb békességnek.

Harcolnom kell önmagammal, mert rosszabbik énem ádáz ellenségem. Eredmény: Békesség önmagammal, mert legyőztem, engedelmessé tettem vágyaimat.

Harcolnom kell a világgal. (Nem az emberekkel!) A világ minden kísértésével. Eredmény: Béke a világgal, Szent Ferenc módjára.

Harcolnom kell a megértésért, az egységért az emberek között. A családban, minden közösségben, az ember egész világában. A békesség a harc eredménye. Nem a másokat letipró harcé, hanem az igazságért, a szeretetért, a megértésért, megbocsátásért folytatott harcé.

Jézus békéje olyan, „amelyet a világ nem adhat.” Isten békéje egyedül elég az emberi szívnek.

4. Tamás és Pilátus

Tamás hitetlen volt, de hívővé vált. Mert érdekelt az igazság. Nem mondta előre, hogy ez vagy az lehetetlen. Engedte magát meggyőzni. Nyílt volt a lelke.

Pilátus a menthetetlen ember típusa. Nem mert élvhajász volt, az volt Magdolna is. Nem mert kegyetlen volt. Az volt Pál is. Nem mert gyáva volt. Az volt Péter és Nikodémus is. Nem mert karrierista volt. Azok voltak a Zebedeus-fiúk is. Nem mert kapzsi volt, az volt a Jobblator is. Pilátus azért volt menthetetlen, mert azt tartotta, hogy hiába minden, az igazságot megismerni úgysem lehet. Nem engedte meggyőzni magát, csak fáradtan legyintett. Csak az érdekelt, amit kézzel meg lehet fogni: Pozíció, pénz, élvezetek. Amikor ezek elhagyták, öngyilkos lett.

Pilátus nem volt vallástalan. Megijedt, mikor azt hallotta, hogy Jézus valami istenféle. Meg is akarta menteni. Nemcsak mert ártatlannak látta, hanem babonás félelemből is. Lehet, hogy Jézus valami túlvilági küldött, de ki tudna ennek a végére járni. Jobb ezzel nem foglalkozni, az igazat úgysem lehet megtudni.

Mi van emögött? Gög? Kiégettség? Kiábrándultság? Akármilyen, végzetes.

C)

1. „Meghaltam, s nézd, mégis élek, örökké.” (Jel 1,18)

Jézus ért el sikereket, amíg élt. De ezek nagyon kicsi és nagyon ingatag sikerek voltak. Nagypéntekre semmi sem maradt belőle. De előre megmondta: Ha felmagasztalják a kereszten, mindeneket magához vonz. Valóban, azóta „világsikere” van. Ez csak akkor érthető, ha feltámadt.

Mert ki vitte győzelemre ügyét? Elvont tanítása nem, mert az igazán nem nevezhető tömegeket mozgatónak és népszerűnek. De a bőrüket féltő és mentő apostolok vagy az orruklogatva hazabaktató tanítványok sem. A kereszten alatt is hűséges asszonyok sem. Nemcsak olyan nem akadt, aki Jézus eszméit hirdesse, de olyan sem, aki egyáltalán értse.

Ki csinált értéket az értetlenekből? Ki csinált oroszlánokat, hős vértanúkat a remegő apostolokból? Ki hozta vissza az elpártolt tömegeket? Annak Lelke, aki meghalt, de mégis él. Nemcsak jelképesen, hanem valóságosan, mert feltámadt.

És ma? Mai „világsikere” sem érthető Jézus feltámadása nélkül. Az egyház története alaposan megmutatja, és bizonyítja a jelen is: Nem a papok tartják meg hitében, hűségében Isten népét, sőt... A Feltámadott vonzza őket.

Kishitőség? Legtöbb ok az első húsvét idején volt rá. „Bízzatok, én meggyőztem a világot.”

2. Vallási tapasztalások

2000 év alatt sokan kiábrándultak már a keresztény vallásból. És ez mindenkit megkísért. A gyengülő hit orvossága Pascal szerint: „Azon iparkodjatok, hogy ne bizonyítékok halmozásával próbáljátok meggyőzni magatokat, hanem szenvedélyeitek mérséklésével.” A hit megőrzésének, erősítésének, fejlesztésének legcélravezetőbb módja az imán kívül a hit élése. Így élménnyé válik a hit, és ezzel élővé, erőssé. Az erős hithez nem szükségesek sem csodák, sem látomások. Ezek nélkül is lehet elég természetfeletti élménye annak, akiben megvan a jóakarát.

Így pl. a jó gyónás meggyőz annak isteni eredetéről. A jó áldozás meggyőz, hogy Istennel találkoztam. Gyengeségeimben a buzgó ima meggyőz, hogy közel Isten ereje. A keresztény módon viselt szenvedés meggyőz, hogy van szívbeli béke, amelyet csak Jézus adhat. A

főparancs, a szeretet gyakorlásában megérezem, hogy valóban Jézust szeretem. Még a bűn, az Istennel való szakítás is meggyőzhet Jézus igazáról. Mert kinek hozott már megnyugvást, lelki békét a bosszú, a bűnös kéj, a bosszú stb.? Aki a bűnnel jegyzi el magát, sokáig kell túlkiabáltatnia lelkiismeretét veszekedésekkel, bömbölő rádióval, lázas tevékenységgel, mértéktelenséggel, mások gyanúsításával...

Sokan kiábrándultak már a kereszténységből, de soha olyan, aki becsületesen élte azt.

3. Jézus jelleme kezeskedik

Tamás Jézus sebeit tapogatta ki, és hitt. Én kitapogathatom Jézus jellemét.

Régi hősköltevényekben, mai giccses regényekben szerepelnek makulátlan hősök, legendás alakok. De bármennyire igyeksenek leíróik tökéletes lénynek feltüntetni hőseiket, ez sohasem sikerült még nekik. Ezek a hősök mindig korhoz kötöttek, egyoldalúak, vagy éppen viszolygást keltenek.

Jézusról négy könyvet írtak kortársai, és még 23-ban van szó róla (az Újszövetség 27 könyve). Olyan tökéletes jelleműnek írják le Jézust ezek az egyszerű, egyáltalán nem művész szerzők, hogy ilyet sem a nép, sem a legnagyobb művészek megálmodni nem tudnak. Olyanok írták le Jézus történetét, akik maguk sem egészen értették. Leírásuk nyomán mégis egy végtelenül tökéletes, mégis tökéletesen élő lény áll előttünk. Nem jut eszünkbe, hogy „ilyen már nincs is”. Hős, és ugyanakkor egészen egyszerű ember. Erős és gyengéd. Fanatikus és megértő. Öntudatos és alázatos. Szeplőtelenül tiszta, mégsem borzad a legbűnösebb embertől sem. Szent harag és kimondhatatlan szelídség, fenség és természetesség.

Amilyenek Jézust írják le, olyan embert kitalálni nem lehet. Olyat csak látni lehet, ismerni lehet. Nem azt érezzük az evangéliumok olvasása közben, hogy ilyen ember nincs, nem is létezhet. Inkább azt érezzük, hogy nagyon is élő valakiről olvasunk, aki több, mint ember. Kicsoda? Ezt csak ő maga tudja megmondani. Fülöpnek azt mondta: Aki engem látott, látta az Atyát.

4. Húsvét misztériuma egy másik világba vezet

Nemcsak Tamás hitetlenkedett, hanem a többi apostol is. És a feltámadással, különösen az általános, világvégi feltámadással kapcsolatban ma is sok a hitetlenkedés. Ezer dolgot hittet elfogad sok keresztény, csak ezt nem tudja sehogyan sem elfogadni: Valamennyien feltámadunk. Érdekes megfigyelni, milyen kevés műalkotás és vallásos ének választja tárgyául akár Jézus, akár a minden ember feltámadását.

Mi ennek az oka? Talán egyik az, hogy a feltámadás egészen más világba vezet, mint ez a mostani világunk. Az már nem a föld, nem is a csillagok világa, ahová úrhajóval vágyunk. Az már egészen Isten világa, egészen más a miénknél. Éppen úgy nincs elképzelésünk róla, mint a magasabb matematikáról vagy az atomfizikáról a kétéves gyermeknek. Az élet legszilárdabb törvényének látszik a halandóság, a pusztulás. Aki a feltámadást, ezt az egészen más életet realitásnak akarja elfogadni, ahhoz valóban hit kell, természetfeletti kegyelem. Sok más hittitok elfogadásához elég a vallásos érzés is. Persze az nem igazi hit, nem is elégséges az üdvhöz, de ezt gyakorlatilag nehéz megkülönböztetni. Ezért ha hitemet vizsgálom, ez legyen a főkérdés: Hiszem-e a holtak feltámadását, az örök életet?

Majd meglátom, lesz-e feltámadás? Így nem lehet. Ez nem hit. Ez hitetlenség. Márpedig hit nélkül nincs üdvösség. Most kell eldöntenem, hiszem-e.

Húsvét 3. vasárnapja

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (ApCsel 2,14.22-28): „(Pünkösöd napján) Péter a többi tizenegy kíséretében előlépett és zengő hangon beszédet intézett hozzájuk: 'Zsidó férfiak és Jeruzsálem lakói mind! A názáreti Jézust az Isten igazolta előttetek a hatalmas csodákkal és jelekkel, amelyeket – amint tudjátok – általa tett köztetek. Ezt az embert az Isten elhatározott terve szerint kiszolgáltattatok és gonosz kezek által keresztre feszítve eltették az útból. Az Isten azonban feloldotta a halál bilincseit és feltámasztotta. Lehetetlen is volt, hogy a halál fogva tartsa, hisz Dávid így jövendölt:

*Szemem előtt az Úr minden időben.
Ő áll jobbomon, nem inoghatok meg.
Örül hát szívem és nyelvem énekel,
Sőt testem is reményben nyugszik el.
Mert nem hagyod a lelkem a holtak honában,
Nem engeded, hogy rothadás érje Szentedet.
Az élet útját mutatod nekem,
És örömmel töltesz el színed előtt.'”*

A következő versekben rámutat Péter, hogy Dávid ezt nem mondhatta saját magáról, hiszen meghalt, sírja mindenki előtt ismeretes. Nem saját sorsát jövendölte meg tehát, hanem a Messiásét, aki nem más, mint a názáreti Jézus, akit keresztre feszítettek.

II. OLVASMÁNY (1 Pét 1,17-21): „Szeretteim, ha Atyának hívjátok azt, aki személyválogatás nélkül ítél meg mindenkit a tettei alapján, éljetez istenfélelemben zarándoklástként idején. Hisz tudjátok, hogy nem veszendő ezüstön vagy aranyon vagytok megváltva az atyáitoktól rátok hagyományozott értéktelen életmódból, hanem Krisztusnak, a hibátlan és egészen tiszta báránynak a drága vérében. Ő előre, már a világ teremtése előtt kiválasztott, de csak az utolsó időkben jelent meg, miattatok. Általa hisztek Istenben, aki feltámasztotta őt a halottak közül és megdicsőítette, hogy higgyetek és reméljetez az Istenben.”

Istengyermeki életünket, megváltásunkat nagyra kell becsülnünk. Nem aranyba-ezüstbe került ez a szabadulás, hanem a hibátlan és egészen tiszta báránynak, Jézus Krisztusnak életébe. Ha Isten ilyen áron is megszerzett magának, – amint ezt már örök időktől, a világ teremtése előtt elhatározta – nyilván nem mond le könnyen rólunk. A megváltás alapján még több joggal várja el, hogy engedelmeskedjünk neki. Engedelmisséget jelent ugyanis az istenfélelemben való élet, amit az apostol olvasóinak lelkére köt. Az ószövetségnek nem volt külön szava az engedelmisségre, ezért különféleképpen írja körül, leggyakrabban az „istenfélelem” szóval.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 24,13-35): „Ketten Jézus tanítványai közül még aznap, a hét első napján elindultak egy Emmausz nevű helységbe, amely Jeruzsálemtől (száz) hatvan stádiumnyi távolságra feküdt. Az eseményekről beszélgettek. Ahogy beszélgettek, tanakodtak, egyszer csak maga Jézus közeledett és csatlakozott hozzájuk. De szemük képtelen volt

felismerni őt. Megszólította őket: 'Miről beszélgettek itt az úton?' Elszomorodtak. Aztán az egyik, akit Kleopásznak hívtak, hozzá fordult: 'Te vagy az egyetlen idegen Jeruzsálemben, aki nem tudod, hogy mi történt ott ezekben a napokban?' Ő visszakérdezett: 'Micsoda?' 'A názáreti Jézus esete – felelték – aki próféta, hatalmas tettben és szóban az Isten s az egész nép előtt. Főpapjaink és vezetőink kereszthalálra ítélték és keresztre is feszítették. Azt reméltük pedig, hogy meg fogja váltani Izraelt. S már harmadnapja annak, hogy ezek történtek. Igaz, még néhány közülünk való asszony is megrémített minket. Hajnalban kinn jártak a sírnál s hogy nem találták ott a testét, azzal a hírrel jöttek hozzánk, hogy angyalok jelentek meg nekik és azt mondták, hogy él. Társaink közül egy-ketten szintén kimentek a sírhoz, és úgy találtak mindent, ahogy az asszonyok jelentették, de őt magát nem látták.' Erre ő így szólt: 'Ő ti balgák, milyen nehezen tudjátok elhinni, amit a próféták jövendöltek. Vajon nem ezeket kellett elszenvetnie a Messiásnak, hogy bemehessen dicsőségébe?' Aztán Mózesen elkezdve az összes prófétánál megmagyarázta nekik, amit az Írásokban róla írtak. Közben odaértek a faluhoz, ahova tartottak. Úgy tett, mintha tovább akarna menni. De azok marasztalták: 'Maradj velünk, mert esteledik és a nap már lemenőben van.' Betért hát, hogy velük maradjon. Mikor az asztalhoz ültek, kezébe vette a kenyeret, megáldotta, megtörte s odanyújtotta nekik. Ekkor megnyílt a szemük s felismerték. De ő eltűnt szemük elől. 'Hát nem lángolt a szívünk – mondták –, amikor beszélt az úton és kifejtette az Írásokat?' Még abban az órában útra keltek s visszafordultak Jeruzsálembé. Ott együtt találták a tizenegyet s társaikat. Azzal fogadták őket, hogy valóban feltámadt az Úr és megjelent Simonnak. Erre ők is beszámoltak az úton történekről, meg arról, hogy hogyan ismerték fel a kenyértöréskor."

Emmausz azonosítása bizonytalan.

A tanítványok nem azért nem ismerték fel Jézust, mintha más alakban mutatkozott volna, mint feltámadása előtt, hanem azért, mert Jézus nem akarta, hogy felismerjék. Szavaikból kitűnik, hogy Jézust prófétának tartották, akit Isten nagy hatalommal ruházott fel. Abban bíztak, hogy Izrael számára ő hozza meg a szabadulást. Mielőtt azonban erre sor kerülhetett volna, ellenfelei végeztek vele. Isten – várákozásuk ellenére – nem lépett közbe, és mindennek már harmadik napja. Ebből a megjegyzésükből kitűnik, hogy hitüket nem vesztették el, legalábbis nem teljesen. Jézus feltámadására azonban nem gondoltak, hiszen akkor bizakodást öntött volna beléjük az üres sírról szóló hír. Számukra az volt a döntő, hogy a feltámadt Jézust senki sem látta. Jézus megmagyarázza nekik, hogy meglehetősen önkényesen magyarázták a Messiásra vonatkozó jövendöléseket. Csak azt vették figyelembe, ami elgondolásukkal megegyezett; a szenvedésről szóló szavakat figyelmen kívül hagyták. Most ő tart nekik szentírás-magyarázatot, de olyat, hogy felgyullad a szívük. Most már egészen más megvilágításban látják a történeteket. Jézust meghívják, „mert esteledik”. Ezt a kifejezést a zsidók tágabban értelmezték, mint mi: számukra a déli óra elmúltával már esteledett. Jézusnak engedték át a házigazda szerepét és a kenyértörésnél – Jézus akaratóból – megismerték őt.

Amilyen örömmel tértek vissza az emmauszi tanítványok Jeruzsálembé, hogy az apostolokkal közöljék: láttuk az Urat – nekünk is örömmel kell a kenyértöréstől visszatérnünk a világba és egész magatartásunkkal hirdetni: feltámadt Jézus, győzött a bűn és halál felett. Ezt a győzelem-tudatot az sem ingathatja meg, hogy szenvednünk kell testileg-lelkileg. Jézus sorstársaivá kell válnunk a szenvedésben, hogy sorstársaivá válhassunk dicsőségében is.

B)

I. OLVASMÁNY (ApCsel 3,13-15.17-19): „*Ama napokban így beszélt Péter a néphez: Ábrahám, Izsák és Jákob Istene megdicsőítette a Fiát, Jézust, akit ti kiszolgáltattatok és*

megtagadtatok Pilátus előtt, noha ő úgy határozott, hogy szabadon bocsátja. Megtagadtátok a szentet és igazat, arra kértétek, hogy a gyilkosnak kegyelmezzon, az élet szerzőjét pedig megöltétek. Isten azonban feltámasztotta a halálból, ennek mi tanúi vagyunk.

Tudom, testvérek, hogy csak tudatlanságból tettétek, amit tettetek, ahogy vezetőitek is. Ám az Isten így váltotta be, amit minden prófétája által hirdetett, tudniillik, hogy Krisztusa szenvedni fog. Tartsatok hát bűnbánatot és térjete meg, hogy bűneitek bocsánatot nyerjenek.”

Az élet szerzőjét megölték a zsidók, de Ő éppen ezáltal lett az élet szerzője mindenki számára. Megtagadták a szentet és igazat, de Isten mérhetetlen irgalma folytán éppen ezáltal jött létre az az áldozat, melynek erejében szentté és igazzá lettünk előtte. Mi megtagadtuk – Ő annál erősebben vall magáénak bennünket. Az ember minden tettet beleszámította Isten üdvözítő tervébe. A bűnbánattal és megtéréssel elérjük, hogy valóban javunkra is váljon minden.

II. OLVASMÁNY (1 Jn 2,1-5a): *„Fiacskáim, azért írok, hogy ne kövessetek el bűnt. De ha valaki bűnbe esik, van szószólónk az Atyánál: Jézus Krisztus, az Igaz. Ő az engesztelő áldozat bűneinkért, nemcsak a mieinkért, hanem az egész világ bűneiért is.*

Abból tudjuk meg, hogy megismertük, hogy megtartjuk a parancsait. Aki azt mondja: 'Ismérem', de parancsait nem tartja meg, az hazudik és nincs meg benne az igazság. Aki viszont tanítását megtartja, abban az Isten szeretete valóban tökéletes.”

Istent megismerni szeretettel párosult, élő hitet jelent. A parancsok megtartása nem jelent okvetlenül szeretetet, de a szeretet feltétlenül jelenti a parancsok minél tökéletesebb megtartását.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 24,35-48): *„Az időben az emmauszi tanítványok beszámoltak az úton történekről, meg arról, hogy hogyan ismerték fel a kenyértöréskor. Miközben ezekről beszélgettek, egyszer csak megjelent köztük és köszöntötte őket: 'Békesség nektek!' Ijedtükben és félelmükben azt vélték, hogy szellemet látnak. De ő így szólt hozzájuk: 'Miért ijedtetek meg s miért támad kétely szívetekben? Nézzétek kezem és lábam! Én vagyok. Tapogassatok meg és lássátok! A szelleminek nincs húsa és csontja, de mint látjátok, nekem van.' Ezután megmutatta nekik kezét és lábát. De örömlükben még mindig nem mertek hinni és csodálkoztak, ezért így szólt hozzájuk: 'Van itt valami ennivalótok?' Adtak neki egy darab sült halat. Fogta és szemük láttára evett belőle.*

Aztán így szólt hozzájuk: 'Ezeket mondtam nektek, mikor még veletek voltam. Be kell teljesednie mindannak, amit rólam Mózes törvényében, a prófétákban és a zsoltároknak írtak.' Ekkor megnyitotta értelmüket, hogy megértsék az Írásokat s így folytatta: 'Megírták, hogy a Messiásnak szenvednie kell, és harmadnap fel kell támadnia a halálból. Nevében a bűnbánatot és a bűnbocsánatot kell hirdetni minden népnek, Jeruzsálemtől kezdve. Ti tanúi vagytok ezeknek.'”

Jézus feltámadásában valósult meg először a test és lélek tökéletes egysége: szellemi test támadt fel. A lélek ennél jobban nem tud megtestesülni és a test sem tud jobban szellemiesülni. A test valóban kinyilvánulása lesz a léleknek. Nincs már ellentét köztük, hanem tökéletes harmónia. A feltámadt Jézus üzenete: bűnbánat és bűnbocsánat. Hiszen győzelmének lényege a bűn feletti diadal.

Érdemes figyelni arra, hogy az emmauszi tanítványok esetében Lukács azt írja, hogy Jézus megmagyarázta nekik az Írásokat, míg itt az áll: megnyitotta értelmüket, hogy megértsék az Írásokat. Utóbbi a nagyobb, értékesebb ajándék. Ez ér többet az üdvösségre. Ezt

kéri hívei számára szent Pál apostol is: „... a dicsőség Atyja adja meg nektek a bölcsesség és a kinyilatkoztatás lelkét, hogy megismerjétek. Gyűjtsön lelketekben világosságot, hogy megértsétek, milyen reményre hívott meg benneteket...” (Ef 1,18)

Nem kell sajnálnunk, hogy a feltámadt Üdvözítőt testi formájában nem láthatjuk. A mi szemünket is meg tudja úgy nyitni, hogy küldetésének, életének lényegét megértsük és élni tudjunk e fenséges titokból. Kérjük kegyelmét, hogy a szentmise ünneplése révén egyre jobban nyíljon meg szemünk.

C)

I. OLVASMÁNY (ApCsel 5,27b-32.40b-41): *„Ama napokban: a főpap kérdőre vonta az apostolokat: 'Szigorúan megparancsoltuk nektek, hogy ne tanítsatok abban a névben, és lám, egész Jeruzsálem tele van tanítástokkal. Ránk akarjátok háritani annak az embernek a véréét.' Péter és az apostolok így válaszoltak: 'Inkább kell engedelmessé válni Istennek, mint az embereknek. Atyáink Istene feltámasztotta Jézust, akit keresztfára feszítve megöltetek. Isten jobbja fejedelemmé és Megváltóvá emelte, hogy megtérítse Izraelt és megbocsássa bűneit. Mi ezeknek a dolgoknak tanúi vagyunk a Szentlélekkel egyetemben, akit az Isten megadott azoknak, akik engedelmeskednek neki.' Ráparancsoltak az apostolokra, hogy Jézus nevében ne beszéljenek és szabadon engedték őket. Boldogan távoztak a főtanácsból, mert méltók lettek rá, hogy Jézus nevéért gyalázatot szenvedjenek.”*

A Szentlélek valóban átalakította az apostolokat: bátorság van a szívükben és öröm amiatt, hogy Jézus nevéért gyalázatot szenvedhettek. Ez a fajta bátorság és ez a fajta öröm kell a mi szívünkbe is.

II. OLVASMÁNY (Jel 5,11-14): *„Én, János néztem a trónt és sok-sok angyal hangját hallottam. Számuk tízezerszer tízezerre és ezerszer ezerre rúgott. Harsányan zengték: 'Méltó a Bárány, akit megölték, hogy övé legyen a hatalom, a gazdagság, a bölcsesség, az erő, a tisztelet, a dicsőség és az áldás.’*

Majd hallottam, hogy minden teremtmény, a mennyben, a földön, a föld alatt és a tengerben, az egész világmindenséggel egyetemben kiáltotta: 'A trónon ülőnek és a Báránynak áldás, tisztelet, dicsőség és hatalom örökkön örökké.' A négy élőlény így felelt: 'Amen', a vének pedig leborultak és imádták.”

Mennyei istentiszteletet ír le itt a szerző; az istentisztelet központjában a Bárány áll. Az egész világmindenség zengi Istennek és a Báránynak dicséretét. Egészen természetes, hogy a kezdetben csak a Bárány felé irányuló magasztalás végül a trónon ülőre, az Atyára is kiterjed, hiszen műve, melyért dicsérik, az Atya örök tervének megvalósulása volt.

AZ EVANGÉLIUM (Jn 21,1-19, ill. 1-14): *„Az időben Jézus ismét megjelent tanítványainak Tibériás tavánál. Megjelenése így történt: együtt volt Simon Péter, Tamás – a melléknevén 'Iker' –, a galileai Kánából és Natáneél, Zebedeus fiai és még két tanítvány. Simon Péter megszólalt: 'Megyek halászni', a többiek pedig azt válaszolták: 'Mi is megyünk veled!' Erre elindultak és beszálltak a bárkába, de egész éjszaka nem fogtak semmit sem. Mikor megvirradt, Jézus ott állt a parton, de a tanítványok nem ismerték föl, hogy Jézus az. Jézus megszólította őket. 'Fiaim, nincs valami ennivalótok?' 'Nincsen' – felelték azok. Erre így szólt hozzájuk: 'Vessétek ki a hálót a bárka jobb oldalán, ott majd találtok.' Miután kivetették a hálót, nem bírták már kiemelni a tömérdek hal miatt. Ekkor az a tanítvány, akit szeretett Jézus, azt mondta Péternek: 'Az Úr az.' Amint Simon Péter meghallotta, hogy az Úr az, magára kapta köntösét – neki volt ugyanis vetkőzve –, és beugrott a vízbe. A többi*

tanítvány pedig követte őt a bárkával, mert nem voltak messze a parttól, csak mintegy kétszáz könyöknyire és magukkal húzták a hálót is a halakkal. Amikor partra szálltak, parazsat láttak ott, s azon kenyeret és halat. Jézus azt kérte: 'Hozzatok a most fogott halakból.' Péter elment, partra húzta a hálót, mely tele volt nagy halakkal, számszerint százötvenhárommal, s bár ennyi volt benne, nem szakadt el a háló. Jézus meghívta őket: 'Jöjjetek, egyetek!' A tanítványok közül senki sem merte megkérdezni: 'Ki vagy?' – mert tudták, hogy az Úr az. Jézus ekkor hozzájuk ment, fogta a kenyeret és adott nekik, majd ugyanígy halat is. Ekkor már harmadszor jelent meg Jézus tanítványainak a halálból való föltámadása óta.

Miután ettek, Jézus megkérdezte Pétert: 'Simon, János fia, jobban szeretsz-e, mint ezek?' 'Igen, Uram, válaszolta, – te tudod, hogy szeretlek téged.' Erre azt mondta neki: 'Legeltesd bárányaimat.' Azután újra megkérdezte: 'Simon, János fia, szeretsz-e engem?' Ő azt felelte: 'Igen, Uram, te tudod, hogy szeretlek téged.' 'Legeltesd juhaimat' – mondotta neki, majd harmadszor is megkérdezte: 'Simon, János fia, szeretsz-e engem?' Péter elszomorodott, hogy harmadszor is azt kérdezte: Szeretsz-e engem, s azt válaszolta: 'Uram, te mindent tudsz, te tudod, hogy szeretlek téged.' Jézus pedig megismételte: 'Legeltesd juhaimat!'

'Bizony, bizony mondom neked: Mikor ifjabb voltál, fölővezted magadat és oda mentél, ahová akartál. Amikor majd megöregszel, kitárod kezedet, más övez föl téged és odavisz, ahová nem akarod.' E szavakkal jelezte, hogy milyen halállal dicsőíti meg majd az Istent, s hozzáfűzte: 'Kövess engem!'''

Natáneél valószínűleg azonos Bertalan apostollal.

A csodálatos halfogás után is a szeretett tanítvány ismeri csak fel Jézust. Péter türelmetlen: a vízben gázolva teszi meg az utat, mely kb. 100 m hosszú. Sok helyen még messzebbre is be lehet menni a parttól a tóba.

A 153 nagy hal biztosan jelképes jelentésű, különben az evangélista nem írná le az önmagában érdektelen pontos számot. A régi természettudósok 153 fajta halat különböztettek meg, jelképezni tehát az összes emberfajtát a 153 hal. Mindenképpen az egyház szimbóluma a háló és nem lehetetlen, hogy a gematria révén kapjuk a helyes megfejtést. „A szeretet egyháza” kifejezésnek számértéke éppen 153.

Pétert egyháza fejévé teszi Jézus, miután háromszoros tagadását háromszoros szeretetvállomással teszi jóvá. A juhok és bárányok az egész nyájat jelentik. A főpásztornak a kereszthalállal is követnie kell majd Mesterét.

„A mi Urunk Jézus Krisztus által” dicsőítjük a mennyei Atyát, adunk hálát neki... Kereszthalálát ünnepelni, szeretetét magasztalni gyűltünk össze a szentmisére, de a Bárány előtti hódolatunk és iránta való szeretetünk elválaszthatatlan az Atya iránti hódolattól és szeretettől. Jézussal egyesülünk, erejében részesedünk, hogy folytathassuk és a magunk részéről is megvalósíthassuk életprogramját: az Atya dicsőítését.

II. Teológia

Jól ismert kijelentés az, hogy a papi élet nem foglalkozás, hanem hivatás. De nem is olyan egyszerű megtalálni a miért-et erre az állításra. Miben különbözik lényegesen a papi életforma a laikusok életétől? Miért nevezhető hivatásnak?

Hivatás, vagy foglalkozás?

A kérdésre általában két választ szoktak adni, de igazában egyik sem kielégítő, egyik sem tökéletes. Hivatásnak nevezik a papi életet, mert Isten hívja meg rá az embert. Ez a válasz azt a látszatot kelti, mintha Isten csak a papoknak adna meghívást, holott a Szentírás több helyen is tanítja, hogy az ún. civil életpályákra is ad Isten meghívást. „A nekünk adott kegyelemnek

megfelelően azonban különböző adományaink vannak” – mondja szent Pál (Róm 12,6-8), s részletesen felsorolja a közösség szolgálatára Istentől kapott feladatainkat. Nem szabad tehát azt hinnünk, hogy csak a papi életre hív meg az Isten, s hogy a papi élet „hívás-jellegét” egyszerűen az a tény megindokolja, hogy Istentől kapjuk a meghívást.

A másik kézenfekvő válasz, az ti, hogy a pap nem a megélhetés kedvéért végzi munkáját, hanem belső meggyőződésből, szívvel lélekkel, – szintén nem kielégítő. A civil emberek élete elegendő példát szolgáltat arra, hogy sok világi hívő is szívügyének tekinti munkáját.

Bizonyos fokig nevezhetjük a papi életet is foglalkozásnak. Nem szükséges a hivatás és a foglalkozás fogalmát élesen szembeállítani egymással. A foglalkozáshoz hozzátartoznak meghatározott, ismétlődő teendők, és ezeket a papi életben is megtaláljuk. A liturgia végzése, szentségkiszolgáltatás, oktatás, egyházközségi élet vezetése: – mindezek a papok feladatát képezik, mindezeknek megvan a menete, mely a működő papok életét kitölti, és amelyre a papnevelő intézetekben felkészítik a kispapokat. A papi életre való vállalkozás nem fejesugrás a sötétbe, hanem egy meghatározott életforma vállalása, egy szent foglalkozás kiválasztása. A leendő pap tudja (ha nem is részletesen), hogy mire vállalkozik.

A csalódások tanulsága

Bár a tapasztalat azt mutatja, hogy a papi élet meghatározott, előre látott életformát jelent, a tapasztalat ugyanakkor ennek az ellenkezőjét is igazolja. Az aposztáziák és az elkeseredett, rezignált papi életek csalódásról vallanak, arról, hogy a papok mégsem látják előre: mi vár rájuk. És ez a csalódás nem is valami felszínes jelenség, ritka kivétel, hanem mai szóval „foglalkozási ártalomnak” nevezhetjük. Nem így gondoltuk papi életünket a szemináriumban. Mi is felkiálthatunk Jeremiás prófétával: „Rászedtél, Uram! Rá vagyok szedve!” (Jer 20,7). Még Vianney szent János is kiejtette e szavakat: „Ha tudtam volna, hogy mi is az, papnak lenni, csakhamar trappistának mentem volna.” (Trochu: Az arsi plébános, 300. l.) Még a szentek is mást vártak, mint amit kaptak.

Ez a kellemetlen meglepetés azonban nem véletlen, hanem a papság lényegéhez tartozik. A papi életre szóló isteni meghívás olyan, mint a bibliai példák mindegyikében: Isten nem részletez. Ábrahám nem tudja, meddig és hová kell mennie, a próféták nem tudják, mi vár rájuk. A híres holland katekizmus világosan fogalmazza meg a tényállást: „Senki sem tudja előre, hogy miben fog papi élete állni. Valaki, aki pl. 1970-ben lesz pappá, a 2000. évben még pap lesz. Hogy akkor milyen körülmények között fogja szolgálatát teljesíteni, nem lehet tudni. És nem egy pap fog nehéz pillanatokban Jeremiás próféta szavaival kifakadni.” (Glaubensverkündigung für Erwachsene 141. o.)

A papi hivatáshoz hozzátartozik a bizonytalanság, és ez nemcsak szubjektív jellegű, vagyis nemcsak abban áll, hogy az egyes pap tájékozatlan sorsát illetően, hanem objektíve is fennáll a bizonytalanság: a papi élet nem mutat határozott vonásokat. Hogy ma a papi élet kríziséről beszélnek, hogy a papok soraiban olyan feltűnő a nyugtalanság, annak éppen az az oka, hogy túlságosan egybenőttünk egy meghatározott kornak a papi típusával. És amíg ragaszkodunk egy régi típushoz, addig tulajdonképpen eláruljuk hivatásunkat, mert hiszen Isten maga akarja megszabni speciális meghívással elkülönített szolgáló feladatát. Önmagában ellentmondó az a megoldás, hogy elfogadjuk Isten hívását, de utána a magunk feje szerint elképzelt papi ideálhoz ragaszkodunk (legyen az önmagában bármennyire szép ideál is).

A papi hivatás üdvtörténeti szerepe

A papi életre is állnak Karl Rahner szavai, amit a szentek hivatásáról írt le: „Az Egyháznak és szentjeinek szentségét nem foghatjuk úgy fel, mint maradéktalan teljesítését egy mindig azonos természetfeletti-erkölcsi kötelességnek, amely változatlan ideálként lebeg

az Egyház feje fölött, s amelyet az Egyház új generációi az egyházi vezetés alatt minduntalan megvalósítanak. Az Egyháznak valódi történelme van, az üdvnek és benne az életszentségnek aktuális megtörténése... A szentek közti különbségek, nem csupán koronkénti mellékes járulékok, amelyek közömbösek magához a megvalósított életszentséghez. Nem, pontosan a történelemnek ez az egyszeri esetlegessége, a szenteknek egyéni, fiziognómiás vonása vonul be velük az öröklétbe, az a vonás, amely nem valami tiszta, absztrakt lényeg, hanem a történelemnek valódi és maradandó értékű egyedi terméke. Másképp az Egyházban csupán „cultus sanctitatis” és nem „cultus sanctorum” lenne, másképp az embereknek egyszerűen a morálist kellene olvasásra ajánlani, nem pedig a szentek életét. Úgy amint létezik igazi dogmafejlődés, vagyis az igazságok elsajátításának történelme, úgy létezik életszentségtörténelem is, vagyis az isteni kegyelemben, az Isten szentségében való részesedésnek egyszeri, megismételhetetlen története... Hogy mi a keresztény életszentség, az Jézus és szentjeinek életében mutatkozik meg; és ami itt megmutatkozik, az nem foglalható be tökéletesen egy általános elméletbe. Ők az iniciálói és teremtő példaképei az éppen akkor esedékes életszentségnek, amely egy meghatározott kor feladatát képezi. Új stílust teremtenek; bebizonyítják, hogy az életnek és tevékenységnek egy bizonyos formája reális lehetőség; tapasztalatilag mutatják meg, hogy „így” is lehet valaki keresztény; hitelessé tesznek egy típust, mint keresztény típust. Haláluk inkább pecsét arra a feladatra, melyet űk életük folyamán az Egyházban példászerűen teljesítettek, s szentként való továbbélésük azt jelenti, hogy ez az újonnan megteremtett példa mostantól fogva elpusztíthatatlan, beépül az Egyház kincsei közé.” (Vom Glauben inmitten der Welt. 57-58. o.)

A mi korunk papja

A szentekhez hasonlóan a papoknak is az a feladatuk, hogy az ő koruk számára teremtsék meg és mutassák be azt a típust, amely a kor emberének Istent közvetítheti. Az útmutatást ennek a típusnak megtalálásához két forrásból merítheti a pap: egyrészt korának emberéből, mert az ő számára kell közvetítenie Istent; – másrészt az ima csendjében megszólaló Istentől, Aki szólni akar a kor emberéhez.

A Gaudium et spes zsinati konstitúció részletesen leírja a mai ember jellemzőit. Beszél az óriási változásokról az élet minden területén, melyek lehetetlenné teszik, hogy az ember belső világa megállapodott, nyugodt legyen. Beszél az ideológiai összeütközésekről, a tisztázatlan fogalmak halmazáról, a természettudományos szemlélet egyedulalmáról, a fokozódó társadalmasodásról, az ismeretek áttekinthetetlen tömegéről, a férfiak és nők közötti új társadalmi kapcsolatokról, a kritikai érzék nagy fokáról stb. „Mindezek alapján a modern világ egyszerre mutatkozik hatalmasnak és erőtlennek, képesnek arra, hogy megtegye a legjobbat, de arra is, hogy elkövesse a legrosszabbat. Módjában áll választani a szabadság és a rabszolgaság, a haladás és a visszaesés, a testvériség és a gyűlölködés között. Ráébred továbbá az ember, hogy az ő kötelessége helyes irányba terelni azokat az erőket, amelyeket ő maga szabadított fel, mert eltiporhatják, de szolgálhatják is. Mindez elgondolkozásra készíteti.” (15. o.)

Röviden így foglalhatnánk össze a konstitúció megállapításait: az élet maga kérdéssé vált. Az emberiség óriási erőfeszítése a fejlődés: irányában kétes eredményeket hozott. A mai ember sok mindent nyert a fejlődéssel, de – úgy látszik – két fontos tényezőt elveszített: a reményt és a belső, szívbeli örömet. Nem véletlenül kezdődik a zsinati konstitúció ezzel a két szóval. A mai kor papjának reményt és örömet kell nyújtania. Úgy, amint XXIII. János pápa bemutatta, és még inkább úgy, amint a Jó Pásztor elénk állítja.

A mai pap egyéniségét ez a két tényező formálja: a csüggedt és panaszkodó emberek és Jézus, Aki felcsillantja számukra a reményt. „Aki rajtam keresztül megy be, üdvözülni, ki-bejár és lefelé talál.” (Jn 10,9).

III. Homília vázlatok

A)

1. Egyenlőség

Kedves jelszava az embereknek az egyenlőség. Nem szeretjük a kivételezést semmiféle alapon, és nem szeretjük a kirívó különbségeket ember és ember között. Minden igazságos társadalmi rend a kiegyenlítődés felé halad.

Van azonban az éremnek egy másik oldala is. Sajnos, csak addig szoktuk szeretni az egyenlőséget, amíg magunk felett látunk valakit. De rendszerint megfélemezünk róla, ha arról van szó, hogy velünk kivételezzenek, magunkat tarthassuk többre, mi legyünk jobb anyagi és társadalmi helyzetben másoknál. Érdemes lenne ezen a téren rendet teremtenünk gondolatainkban, vágyainkban, viselkedésünkben.

Az pedig már egészen súlyos dolog, ha azt nem állhatjuk, hogy valaki erkölcsi, szellemi vagy lelki vonalon áll felettünk. Ha az ilyet leszóljuk, rágalmazzuk, becsméreljük, a magunk színvonalára akarjuk lehúzni.

És Isten? Ő „személyválogatás nélkül ítél mindenkit.” Előtte nem számítanak a vagyoni, társadalmi különbségek, a bőr színe, a nemzetiségi hovatartozás, de még a tudomány, művészi vagy bármilyen tehetség sem. Isten előtt teljes az egyenlőség. Teljesebb, mint ínyünkre lenne.

És mégsem vagyunk egyenlők Isten előtt. Mert személyválogatás ugyan nincs nála, de ítélet van. Tetteink szerint ítél, erkölcsi magatartásunk alapján értékeli minket. Ilyen tekintetben tehát nem vagyunk egyenlők előtte. A mennyben sem lesz egyenlő fokban boldog mindenki. Mindenki annyit meríthet majd a Szentháromság boldogságából, amennyit tud. És mindenkinél más lesz ez az „amennyit tud”. A kegyelem, az érdek, a szeretet nagyságától függ majd, vagyis hogy ki mennyire volt Istené földi életében.

Vajon rólam mit tart Isten, engem mennyire értékeli? Fontos kérdés, de ez Isten titka. Igyekszem tetszésére lenni, de magamról ítélni sem nem tudok, sem nem feladatom. Különösen öntelt nem lehetek.

Másokkal kapcsolatban pedig csak szeressem az egyenlőséget. Nézzek mindenkit testvéremnek. Még erkölcsi magatartásuk szerint se osztályozzam az embereket. Az ítéletre sem hivatott, sem képes nem vagyok. Ha valóban szeretem és akarom az egyenlőséget, ne kívánjak a magam részére semmi kivételezést, és ne helyezzem magam senki elé vagy fölé. Emberek vagyunk, az ítélet Istené, és ő az alázatosoknak ígért felmagasztalást.

2. „Az atyáitoktól rátok hagyományozott értéktelen életmódból...” (1 Pt 1,18)

Krisztus vére megváltott bennünket egy olyan életmódtól, amelyet Péter apostol levele olvasóinak atyái folytattak. De ha az Úr ilyen drága béren váltott meg minket, nem szabad ebbe az életmódba visszaesnünk.

Mi is volt az az életmód? A címzettek voltak igaz Istent imádó zsidók és bálványimádó pogányok. Mindkét vallás életmódjáról el lehet mondani, hogy értéktelen.

A pogányokkal kapcsolatban nem kell feltétlenül erkölcstelenségre gondolni, bár lehet arra is. A pogányok életmódjának lényege nem az erkölcstelenség volt, hanem a kilátástalanság, hogy ki tudnának törni a reménytelen földiességből. Jézus megváltott ettől, megnyitva számunkra Isten országát. De azért nem lehet állítani, hogy mi keresztények valamennyien megszabadultunk már ettől a földies reménytelenségtől, a mindent a földi

élettől váró, csak evilági örömekre alapozó életfelfogástól. Még imádságunkban is szinte kizárólag a földiek körül keringünk.

A választott nép életmódja is értéktelen volt, hiszen a Törvény előírásai, szertartásai csak külső szentséget adhattak, míg el nem jött a Messiás. Sajnos, ez a merőben külsőséges, legfeljebb némi érzellemmel átítatott rituális vallásosság vagy paragrafusvallásosság ma is kísért. A kegyelem, a belső megszentelődés, a szeretet helyett ma is sok keresztény tartja a legfontosabbnak a mereven változatlan rítust és néhány vallási parancs megtartását. Pedig a lényeges a kegyelem, a szeretet. A rítusok és parancsok csak arra vannak, hogy kialakítsák a kegyelmi szeretetkapcsolatot Isten és az ő népe között.

Nagy értékeket vásárolt meg nekünk Jézus vére árán. Becsüljük, keressük, szeressük, élvezzük ezeket az igaz értékeket!

3. Az emmauszi tanítványok

Sok hívő prototípusai. Hit és hitetlenség keveredik bennük. Vonzódnak Jézushoz, de nem tudnak azonosulni gondolataival. Éppen ezért ítélnék és döntenek elhamarkodottan, ha valami nem stimmel, nem egyezik ködös elgondolásaikkal. Fájó reminiscenciákkal, de elmennek, eltávolodnak. Nemcsak Jeruzsálemtől, de Jézustól is. Nem vizsgálják meg, nem gondolják át, ami visszatarthatná őket, pl. az asszonyok híradását az üres sírról, vagy a szentírási jövendöléseket, magának Jézusnak a kijelentéseit.

Az Ég Királyának tanítványai, mégis csak földhöztapadtan tudnak gondolkozni: Azt gondoltuk, megváltja Izraelt. Földi rendcsinálónak, világcsendörnek nézik Istent. Éppen ezért nem tudják megérteni a szenvedést, a földi kudarcot. Ez szemükben a gyengeség jele, az elvesztett harcáé. Ők csak diadalmas Istent tudnak elképzelni, azt is kizárólag földi diadal képében.

Mi mentette meg őket? Mi menthet meg bennünket is? Érdekli őket Jézus ügye. Hajlandók odafigyelni az írásmagyarázatra. Annyira azért nincsenek hozzáragadva földiekhez, hogy végleg ne tudnának magasba lendülni, Isten gondolataihoz. Mikor Jézus utánuk ment, elfogadták a kegyelmet.

Ha hibáinkban úgyis hasonlítunk rájuk, hasonlítsunk abban is, ami megmentette lelküket.

4. „Mert máshol nem lehetek...”

A mai evangéliumban visszatér az Alleluja motívumába a kereszt emléke. Az emmausziak lehangoltságának oka, hogy nem értették és elhagyták a kereszt misztériumát. De beteljesedett rajtuk, hogy máshol pedig nem lelhetünk nyugodalmat lelkünknek.

Isten országában csak a kereszt által lehet dicsőséges polgárrá válni. Jézusnak is, nekem is. Csak a kereszt által lelek nyugalmat, lelki békét, bűnöktől való szabadulást.

Lehet itt gondolni a szenvedések vállalására, önmagam keresztrefeszítésére is. De ma a kereszthez-menés más formáira fordítsuk figyelmünket! A keresztfához megyek a hitben, mikor résztveszek a szentmisén és Jézus által, Jézusban magamat is odaadom Atyámnak. A keresztfához megyek, ha letérdelek gyónni, ha szentáldozáshoz járulok. Akkor is, ha hittel rajzolom magamra a kereszt jelét. Ha Jézus nevében kérem az Atyát. Ha megtartom a pénteki vezeklőnapot.

A Kereszt a hívőnek a minden.

B)*1. „Tudatlanságból tettétek.” (ApCsel 3,17)*

Péter apostol nagy büntetést vet hallgatói szemére, istengyilkosságot. De rögtön mentséget is hoz fel: Tudatlanságból tették.

A tudatlanság valóban felment a bűn alól. Aki tudatlanságból cselekszik, nem vétkezik. Jó ezt tudnunk, és rögtön kevesebb lesz a gyónnivalónk. Pl. nem kell meggyónni, hogy elfelejtettük a pénteket.

De nemcsak a tudatlanság mentesít a büntől, hanem minden, ami kizárja vagy erősen csökkenti a szándékosságot. Általában: A halálos bűn túlságosan nagy horderejű ahhoz, hogy azt tételezhetnénk fel, hogy könnyű elkövetni.

Hogy valami halálos bűn legyen, ahhoz először is valóban nagyon súlyos dolognak kell lennie. Istenünk jól ismeri gyengeségünket, tudja, hogy az igaz is hétszer botlik naponta. Minden kisebb sértésre nem vonja meg tőlünk az Életet. Hogy melyek ezek a súlyos dolgok, azt az erkölcsstan felsorolja. De hogy valami az én számomra halálos bűn volt-e, azt a lelkitükör merev és kizárólagos alkalmazásával nem lehet eldönteni. Saját lelkiismeretemnek kell eldöntenie. Olyannak tudtam-e még az elkövetés előtt tettemet, amely teljesen összeegyeztethetetlen Isten szeretetével? És ennek teljes tudatával cselekedtem-e? Nem lehet halálos büntetést elkövetni sem véletlenül, sem hirtelenségből, sem tudatlanul. Nem lesz halálos bűn egyetlen tettem sem attól, hogy utólag rájövök, amit cselekedtem, az tárgyilag halálos bűn. Mindig az számít, hogyan láttam akkor, amikor tettem.

A halálos bűn nem úgy pottyan bele váratlanul az életembe, mint a madárpiszok. Inkább túlrejtett gyümölcshez hasonlítható. Egy bizonyos utat kell megtennie a „lejtőn” annak, aki odáig eljut, hogy világos tudattal, szándékosan tesz olyat, ami elüzi a Szentlelket. Természetesen másképp áll a helyzet azoknál, akik beleszoktak abba, hogy száraz vesszők az isteni Szőlőtől. Náluk sokkal könnyebben feltételezhető újabb és újabb súlyos bűn.

A halálos büntetést nem szabad könnyen venni. De nem szabad könnyen halálos bűnnek gondolni valamit. Tehát bátrabbnak kell lennünk a gyónás nélküli áldozásban. Mert gyónnia csak annak kell áldozás előtt, akinek biztosan van halálos bűne. Különben elég, ha mise elején őszinte szívvel vesz részt a bűnbánatban.

2. „Tudatlanságból tettétek, ahogy vezetőitek is.” (ApCsel 3,17)

Péter apostol elképzeltetetlenül nagy váddal illeti a választott népet, istengyilkossággal. De rögtön mentegeti is őket. Nemcsak a félrevezetett népet, hanem igazán megátalkodott vezetőiket is.

Érdekes mechanizmusai vannak a léleknek. A bűnös és bűneikbe belerögződött emberek a legnagyobb erkölcsösözök. Mintha magukról akarnák elhárítani a gyanút. A legviharosabb fiatalságú idős asszonyokra kell csak gondolni. Aki viszont, ha vétkezett is, de őszintén szakított a bűnnel, az úgy tesz, mint Péter, mentegeti a legnagyobb bűnöst is.

Ez a megfigyelés segíthet az önismeretben. Ha nagyon tudok botránkozni, sőt gyanúsítani, másokról eleve rosszat feltételezni, ha nagyon szeretek mások bűneiről beszélni, ez biztos jele annak, hogy igen bűnös vagyok még az Úr előtt. Gyónásaim ellenére is benne vagyok még nyakig a bűnben.

Sokan talán nem is vennék jó néven Pétertől, hogy olyan nagyon mentegeti Mesterének gyilkosait. Talán nem is szerette olyan nagyon Mesterét? Éppen mert nagyon szerette, azért mentegette gyilkosait. Az istenszeretet ugyanis egy az emberszeretettel. Csak aki nagyon szereti Istent, az tudja nagyon szeretni az embereket is. Én magam nem járok jó úton, ha gyűlölettel gondolok a „bűnösökre”, „hitetlenekre”. A bűnösöket még Isten nevében sem

szabad gyűlölni, szidalmazni, lepocskondiázni. Isten nevében csak szeretni szabad, csak irgalmas szívűnek lenni. Ha bántják az Urat, nem engesztelhetek jobban, mint ha nagyon szeretem azt, aki bántja őt. Nem azért, mert bántja, hanem azért, mert ő is ember, és az embereket nagyon szereti Jézus is.

3. „Ő az engesztelő áldozat bűneinkért.” (1 Jn 2,2)

Az igazi szeretet nem szűnik meg a sírral. Akit szerettem, szeretem halála után is. Követeli ezt hitem, hogy a halottak is élnek.

Amint az élőkkel szemben is kevés a pusztán érzelmi szeretet, éppen úgy a halottakkal kapcsolatban is tettekre van szükség. A cselekedeteknek csupán legkisebbje a sír gondozása. Összehasonlíthatatlanul lényegesebb ennél az imádság és engesztelő cselekedetek felajánlása.

A legnagyobb azonban, amit halottaimért tehetek, az a szentmiseáldozat bemutatása lelkük üdvéért. Jézus „az engesztelő áldozat bűneinkért”, az elhunytak bűneiért is. Az egyedül elégséges engesztelő áldozat. Minden bűnbocsánatot Jézus keresztiének köszönünk. A szentmise a keresztdozat gyümölcseinek alkalmazása, szétosztása. Igen nagy mértékben részesülnek e gyümölcsökből azok, akikért a miséző pap a szentmisét felajánlja. Ezért a legtöbb, amit halottjaimért tehetek, hogy misét szolgáltatok értük. Legalább egyet évente összes elhunytjaimért.

A mise lényege Jézus áldozata, a keresztdozat megújítása. Nem lényeges tehát a miseruha színe. A „színben” mondott mise éppen úgy használ az elhunytak.

Nem sok értelme van az amúgy is halottért végzett mise után különböző imákat mondani, vagy Liberát végezni. Valami olyan színezete lenne a dolognak, hogy nem nagyon bízunk Jézus áldozatában, azért teszünk még hozzá pár Miatyánkot vagy valamilyen szertartást is. Lehet, kell sokat imádkozni az elhunytakért, de ne rögtön mise után, mintha Jézus áldozata kiegészítésre szorulna.

Isten semmit sem jutalmaz jobban, mint a szeretetet. A szeretet pedig csak akkor igazi, ha egészen önzetlen. És van-e biztosabban önzetlen szeretet, mint ha olyanokért imádkozom vagy mondatok misét, akik földi értelemben nekem már hasznomra nem lehetnek?

4. „Örömben nem mertek hinni.” (Lk 24,41)

Különös az emberi lélek. A nem várt, nem is álmodott, hirtelen nagy szerencsét nem is akarja elhinni. Így vagyunk a hitünkkel is. Túl nagy, az emberi vágyakat messze meghaladó az a „szerencse”, amely Jézus kereszti és feltámadása által ért bennünket. Hogy olyan örömben lesz részünk mindörökre, amilyeneket Isten élvez, és hogy ráadásul testünk is feltámad, és részesül ebben, ez túl sok, túl nagy nekünk. Éppen ezért mintha nem is vennénk komolyan. Megelégszünk azzal, hogy a jó Isten itt a földön szépen elirányítgassa sorsunkat, odaát meg ne kelljen szenvednünk.

Baj, ha így van. Nemcsak azért, mert gyenge hitre vall, hanem azért is, mert az ilyen gyenge, pesszimista hit kevés ahhoz, hogy áldozatokat is hozzunk a mennyek országáért. Kevés, mikor csak szenvedések árán maradhatok hűséges az Úrhoz. Kevés, mikor nagy és heves a kísértés. Aki nem nagyon bíz a roppant boldogságban, az igyekszik az apró örömeiből minél többet felcsipkedni, még bűnös módon is.

Sok csalódás ért már bennünket életünkben, akár csak az apostolokat. Vágyaink csak ritkán, és többnyire szegényesen teljesülnek. Ezért nem merünk hinni a vágyainkat is meghaladó boldogságban, amely ráadásul örök és színboldogság lesz. A mennybe szeretne jutni mindegyikünk. De ahová szeretnénk jutni, az tulajdonképpen nem a valódi mennyország, hanem annak csak valami silány utánzata, árnyéka. Az igazi mennyország meghaladja nemcsak képzelőtehetségünket, de természetes vágyaink csúcsait is. A Szentlélek

tud természetfeletti vágyat kelteni szívünkben. Kérjük tőle ezt a szent vágyat! És kérjük azt is, hogy ennek a váagnak teljesüléséért tudjunk vállalni minden lemondást, áldozatot, szenvedést.

C)

1. „*Ránk akarjátok háritani...*” (ApCsel 5,28)

A Főtanács nemcsak életében üldözte Jézust, hanem halála után is. Pedig saját katonáik jelentették nekik a feltámadást. Magatartásuk olyan gyökerekből táplálkozik, amelyek „örök emberiek”. Jó lenne tehát okulnunk belőle.

Egyik gyökere bűnüknek, hogy náluk legfőbb az önérdek. Ez fölébe kerül a nép, sőt Isten érdekének is. Ebben az esetben csak azt látják, hogy nem érdekük elfogadni Jézus feltámadását. Mert ha Jézus feltámadt, akkor ők istengyilkosok, a népnek és Istennek ellenségei. Így inkább csalásnak, lopásnak minősítik az egészet, csakhogy felülmaradjanak a nép szemében. Természetesen ez az önérdek nem valódi önérdek, inkább rövidlátó önbecsapás.

Bármilyen ügyről van szó, Isten érdekét és a közérdeket a magamé fölé kell helyeznem. Mert ez az egyedül „kifizetődő”, ha esetleg rövid távra nem is, de végeredményében feltétlenül. Így pl. a házasságban több boldogságot talál, aki szeretetből lemond önérdekéről.

A másik hibás gyökere a Főtanács viselkedésének szintén örök emberi magatartás. (Bukott emberi!) Ez pedig a hibás út végighajszolása. Nincs nehezebben kimondható szó, mint a „tévedtem”. Kis és nagy ügyekben hányszor kellene már régen látnunk, hogy rossz irányban indultunk, hogy hibáztunk, de nem akarjuk látni. Inkább végigmegyünk a téves úton, törve-zúzva, falnakmenve, másoknak és magunknak óriási károkat okozva. Mert szégyelljük bevallani, hogy hibáztunk, szándékosan, vagy csak véletlenül. Pedig még a „presztízs” vonalán is jobban jár, aki beismeri és kijavítja hibáit. Minél hamarabb, annál inkább. Mert az emberek általában meg tudják becsülni a nemes, önkritikus magatartást. A következetesség csak akkor tiszteletre méltó, ha a helyes úton következetes valaki. Különben véleményt változtatni, alakítani emberi dolog. Nem vagyunk Isten, aki mindig mindent az első pillanatban átlát, és mindig helyesen cselekszik. De ha nem vagyunk Isten, legalább ember alatti színvonalra ne helyezzük magunkat, mert a mondás szerint „csak az ökör nem változtatja sohasem a véleményét”.

2. „*Tanúi vagyunk a Szentlélekkel egyetemben.*” (ApCsel 5,32)

Nehéz dolguk volt az apostoloknak. Olyanról kellett tanúskodniok, ami hihetetlennek tűnik az emberek szemében. Hogy egy ember, akit „tökéletesen” megöltek, feltámadt, és szemük láttára élve mennybe ment. És ez a Feltámadott nem is valami heros, félisten volt, hanem egy szegény zsidó ácsnak a fia. És még nehezebb dolga van a mai papoknak, akiknek ugyanezt kell hirdetniök, pedig szemtanúk sem voltak. Az apostolokat még segítette a szemtanúk eleven meggyőző ereje. De a mai hithirdetőket?

Emberi tanúskodás ebben az ügyben nem is elég. Nem lehet elég. Nincs módunkban tökéletesen meggyőződni arról, hogy nem csalásról vagy csalódásról van szó. Hogy akkor és most milliók fogadják el mégis Jézus feltámadását, ez világosan mutatja, hogy itt magasabb erő működik, mint az emberi szó, emberi tanúskodás. Ő adta és adja ma is a feltámadást hirdető szavának a meggyőzés erejét. Ő kelti a szívekben a hitet, amely erősebb a tudományos igazolásnál vagy akár a szemtanúk meggyőződésénél. Mert a szemtanú kételkedhet, jól látott-e, nem játszottak-e vele idegei, a képzelet. A hívő nem kételkedik,

tökéletesen biztos a dolgában. A felmerülő kételyek felületeseek csak, a lélek mélyén él a meggyőződés.

Jézus feltámadása nem olyan, mint egy újsághír, amellyel nincs nagyobb jelentősége annak, hogy elhiszem-e vagy sem. Jézus feltámadását hinni vagy nem hinni, ezen több fordul meg, mint akár maga az élet vagy halál. Ezen a hiten örökkévalóságunk dől el. Tehát ebben a dologban „tudni az igazat”, ez több, mint létérdekem. Egy valaki segíthet ebben, a Szentlélek. Őt kell kérnem, sokszor és nagyon buzgón.

3. „Senki sem merte kérdezni: Ki vagy?” (Jn 21,12)

Titokzatos mondat ez a mai evangéliumban. A Feltámadott több megjelenésénél fordult elő, hogy nem ismerték fel. Első alkalommal még csak meg lehet ezt magyarázni a hirtelen és váratlanul jött öröm hitetlenkedésével. De, mint olvastuk, „ekkor már harmadszor jelent meg Jézus tanítványainak a halálból való feltámadása óta.”

Jézus, a Feltámadott, szándékosan jelent meg úgy, hogy ne lehessen egyszerűen felismerni. Nagy dolgot akart ezzel jelezni. Azt, hogy őt ezentúl már nem mint a Názáreti Jézust, József fiát, az ácsot vagy a Mestert kell felismerni, tehát nem szemmel, és nem külső alakjáról, arcvonásairól. Jézusban ezentúl a megváltó Isten Fiát kell meglátni, a hit szemével, a Szentlélek kegyelmében, függetlenül külső megjelenési formájától. Így fel kell ismerni a prédikáló vagy feloldozó papban, az egyházban, az Ostyában, a hívek közösségében, az embertársakban.

Jellemző, hogy először János ismerte fel az Urat, vagyis „az a tanítvány, akit szeretett Jézus”. Miért szerette volna őt Jézus jobban a többiekénél? Mert Jánosban is több volt a szeretet. (Összefügg szüzességével!) Aki jobban szeret, az inkább a Szentléleké, tehát hite is elevenebb és értőbb. Ezért ismerte fel a legjobban szerető tanítvány először Jézust.

Élő, szeretetből éltetett hitet adj nekünk, Urunk!

4. „Jobban szeretsz-e, mint ezek?” (Jn 21,15)

Miért éppen Pétert választotta Jézus? A mai evangéliumban ő maga mondja meg: Mert Péter jobban szerette őt a többi apostolnál. Tehát nem a tehetségét, a különböző adottságokat és képességeket nézte, hanem hogy mennyire szereti őt.

Magamra vonatkoztatva: Saját érdekem is ettől függ Isten szemében, tehát ettől függ örök sorsom, boldogságom is. Minden tehetségem annyiban valódi érték, amennyiben Isten szeretete magasabb síkra emeli és irányítja.

Ha másról van szó, főleg ha a házastárs kiválasztásáról, azt nézzem, mennyire szereti Istent. Döntőbb ez, mint hogy mennyire szeret engem. Az irántam való szeretet ösztönös dolog, bármikor végetérhet, meginoghat. Az istenszeretet a biztosíték csak a szeretet hűségére.

Gyermekeimet értékes emberekké kell nevelnem. Ennek alfája és ómegája az istenszeretet.

Érdekes elgondolkozni azon, hogy Jánost emlegeti úgy az írás, mint akit legjobban szeretett Jézus, „aki a vacsorán az ő keblén pihent”. Azért szerette őt legjobban az Úr, mert benne volt a legtöbb a szeretet. Hát akkor mégsem Péter szerette legjobban? Péter csodálkozott is, hogy Jézus nem Jánost választotta. (Jn 21, 20-21)

A dolog magyarázata az lehet, amit Jézus Magdolnával kapcsolatban mondott, hogy akinek többet engednek el, az jobban szeret. Péter nagy bűnbe esett az elfogatás éjjelén. A saját bűnei nyomán kialakult alázata és a bocsánat miatti hálája talán János szeretete fölé emelte az övét. Tehát, aki többet és nagyobbat bukott, mint én, az lehet értékesebb nálam, mert lehet, hogy jobban szeret.

Húsvét 4. vasárnapja

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (ApCsel 2,14a.36-41): *„Pünkösdi napján Péter a többi tizenegy kíséretében előlépett és zengő hangon beszédet intézett hozzájuk: 'Tudja meg Izrael egész háza teljes bizonyossággal, hogy az Isten azt a Jézust, akit ti keresztre feszítettetek, úrrá és messiássá tette.' E szavak szíven találták őket. Megkérdezték Pétert és a többi apostolt: 'Mit tegyünk hát, emberek, testvérek?' 'Tartsatok bűnbánatot – felelte Péter – és keresztkeladjék meg mindegyiktek Jézus Krisztus nevében bűneitek bocsánatára. Így megkapjátok a Szentlélek ajándékát. Mert az ígélet nektek és fiaitoknak szól, meg azoknak, akiket, bár távol vannak, meghívott a mi Urunk, Istenünk.' Még más szavakkal is biztatta és buzdította őket: 'Engedjétek, hogy kimentsünk benneteket ebből a romlott nemzedékből.' Akik megfogadták a szavát, megkeresztelkedtek. Aznap mintegy háromezer lélek tért hozzájuk.”*

Péter rámutat, hogy a pünkösdi csoda Jézus messiási küldetését bizonyítja. De úrrá is lett Jézus – ez viszont isteni cím. Lukács Jézusa feltámadása előtt is úrnak, azaz Istennek tekinti. A Péter-beszédben viszont ismételten azt halljuk, hogy az Atyától kapta Jézus mindezt a felmagasztaltatást. Péter a szigorú zsidó monoteizmus miatt Jézust elsősorban mint Istentől megbízott Messiást mutatja be.

A hallgatók is megkaphatják a Szentlélek ajándékát, ha elfordulnak a bűntől és a hit révén Jézus felé irányulnak. Ez a keresztség révén válik teljessé, mely Isten műve az emberben.

II. OLVASMÁNY (1 Pét 2,20b-25): *„Szeretteim, ha jót tesztek és mégis türelmesen szenvedtek, az kedves az Isten előtt. Mert erre vagytok hivatva, hiszen Krisztus is értünk szenvedett, példát hagyva nektek, hogy kövessétek nyomdokait. „Bűnt nem követett el, hamisság nem volt szájában.” Mikor szidalmazták, nem viszonozta a szidalmat; mikor szenvedett, nem fenyegetődzött, hanem átadta magát az igazságos bírónak. Vétkeinket a saját testében felvitte a (kereszt) fára, hogy a bűnőknek meghaljunk, s az igazságosságnak éljünk. Sebei szereztek számotokra gyógyulást. Olyanok voltatok, mint a tévelygő juhok, de most megtértetek lelketek pásztorához és oltalmazójához.”*

Krisztus nyomdokait kövessétek – a nyomdokainak megfelelő szó tulajdonképpen az iskolásgyermek részére előre nyomtatott betűmintákat jelent, amiknek vezetésével könnyebben sajátíthatják el a sokszor kacskaringós betűket. Krisztus előttünk járta a szenvedés útját, példát adott arra, hogyan, milyen lelkülettel kell szenvedni: Isten kezéből kell fogadni a csapásokat. Rá kell bízunk magunkat az igazságos bíróra. Jézus ezen az úton vezetett ki bennünket a tévelygés sűrűjéből: ezen az úton haladva járunk csak nyomában. Krisztus hasonló lett hozzánk abban, hogy szenvedett; mi legyünk hasonlóvá hozzá abban, ahogyan szenvedett. Ha Krisztus sorstársunk lett a szenvedésben, akkor a szenvedés nem lehet értelmetlen, hiábavaló. Legalábbis a Krisztussal viselt, lelkülete szerint elfogadott szenvedés nem.

Jézus példáján láthatjuk, hogy Isten sebezve gyógyít. Nemcsak Jézus sebei gyógyítanak bennünket, hanem a magunkéi is.

AZ EVANGÉLIUM (Jn 10,1-10): „Az időben így szólt Jézus: 'Bizony, bizony mondom nektek, aki nem az ajtón megy be a juhok aklába, hanem máshonnan mászik be oda, az tolvaj és rabló. Aki azonban az ajtón megy be, az a juhok pásztora. Annak a kapus kinyit, a juhok pedig megismerik a hangját. Ő juhait nevéükön szólítja és kivezeti azokat, s miután mindegyiket kivezette, előttiük megy, a juhok meg követik őt, mert ismerik az ő hangját. Idegen után azonban nem mennek, hanem elfutnak tőle, mert nem ismerik az idegen hangját.' Jézus ezt a példabeszédet mondotta nekik, de ők nem értették azt, amit mondott.

Azután így folytatta Jézus: 'Bizony, bizony mondom nektek: én vagyok a juhok ajtaja. Mindazok, akik előttem jöttek, tolvajok és rablók, azért nem is hallgattak rájuk a juhok. Én vagyok az ajtó: aki rajtam keresztül megy be, üdvösséget nyer, ki-be jár és legelőt talál. A tolvaj csak azért jön, hogy lopjon, öljön és pusztítson. Én azért jöttem, hogy életük legyen és bőségben legyen.'”

Az Úr Jézus itt felhasznált hasonlatát a palesztinai pásztoroknál ma is meglévő szokásból veszi. A nyáját ameddig lehet, a pásztorok állandóan a hegyi legelőkön tartják. Éjszakára több nyáját is egy akolba terelnek. Az akolban nyugvó állatokra őr vigyáz. Amikor a pásztorok kora reggel visszatérnek éjszakai szállásukról, bemennek az akolba és különleges torokhang segítségével – mely persze mindegyiknél más és más – maguk köré gyűjtik juhaikat. A juhok ugyanis ismerik saját pásztoruk hívó hangját. Jézus sajátjának tekint bennünket. Akik szívükbe fogadták kegyelmét, készségesen hallgatnak hívó szavára. Aki Istentől van, hallgat az Isten szavára.

Az Úr ajtó is: csak rajta keresztül lehet az üdvösséget elérni és csak rajta keresztül lehet az embereket az üdvösségre segíteni.

Minden vasárnap összegyülekezik szentmisére a jó pásztor köré a nyáj. Hallgatunk szavára, mely a szentírási szakaszok felolvasásán keresztül, meg a prédikáló pap szavaiban is szívünk felé irányul. Magunkhoz vesszük az oltáriszentséget, mely az istengyermeki életet táplálja bennünk; mellyel a jó pásztor gondoskodik nyája számára bőséges legelőről. Minél őszintébb, tüzeesebb vággyal közeledem felé, annál bőségesebben részesülök áldásában.

B)

I. OLVASMÁNY (ApCsel 4,8-12): „Ama napokban Péter Szentlélektől eltelve így válaszolt: 'Népünk előljárói és ti vének, ha minket ma azért vallattok egy nyomorékon gyakorolt jótett vádjával, hogy vajh hogyan is gyógyult meg, hát tudjátok meg ti mindannyian és Izrael egész népe, hogy annak a názáreti Jézus Krisztusnak a nevében, akit ti keresztrefeszítettetek és akit az Isten feltámasztott a halálból. Az ő segítségével áll ez itt előttetek egészségesen. Ő az a kő, amelyet ti, az építők elvetettetek, mégis szegletkövé lett. Nincs üdvösség senki másban. Mert nem adatott más név az ég alatt az embereknek, amelyben üdvözülhetnének.'”

Jézus feltámadása által azt mutatta meg az Isten, hogy Jézuson fordul meg az emberiség üdvözülése. Ez a beteggyógyítás is Jézus erejében történt. Tragikomikus helyzet: azok, akik végzetes vakságukban még a feltámadás tényét is le akarják tagadni és vétkeességüket így teljessé teszik, felelősségre vonnak valakiket jótett miatt. Jobban tennék, ha saját felelősségük kérdését tisztáznák. Hiszen az általuk elvetett követ Isten szegletkövé tette.

II. OLVASMÁNY (1 Jn 3,1-2): „Kedveseim, nézzétek mekkora szeretettel van irántunk az Atya: az Isten gyermekeinek hívnak minket és azok is vagyunk. Azért nem ismer minket a világ, mert őt sem ismeri. Szeretteim, most Isten gyermekei vagyunk, de még nem nyilvánvaló,

hogy mik leszünk. Azt tudjuk, hogy ha megjelenik, hozzá leszünk hasonlók, mert látni fogjuk, amint van.”

Isten szeretetének nagysága abban mutatkozik meg, hogy valóságosan gyermekeivé fogad bennünket a keresztségben; közli velünk az isteni életet, amennyiben az közölhető teremtménnyel, véges léttel. Nem csupán fogadott Fiak vagyunk tehát. A világ Istent nem ismeri, ezért bennünk sem tudja becsülni az istengyermeki életet. Kényszerítő erővel most még nem mutatkozik meg ez az élet; előlünk is rejtve van; magunk sem tudjuk, milyen nagy méltóságra emelt bennünket az Atya, milyen gazdaggá tett. Majd ha megjelenik a világ végén Krisztus, akkor válunk mi is külsőleg is, észrevehetően is hasonlóvá hozzá. Akkor őt is olyannak látjuk, amilyen és magunkat is.

AZ EVANGÉLIUM (Jn 10,11-18): *„Az időben így szólt Jézus: 'Én vagyok a jó pásztor. A jó pásztor életét adja juhaiért. A béres azonban, aki nem pásztor, akinek a juhok nem sajátjai, otthagyja a juhokat és elfut, amikor a farkast látja közeledni, a farkas pedig elragadja és szétkergeti azokat. A béres elfut, mert csak béres s nem törődik a juhokkal.' 'Én vagyok a jó pásztor, én ismerem enyéimet és enyéim ismernek engem, mint ahogy az Atya ismer engem és én ismerem az Atyát. Én életemet adom juhaimért. Más juhaim is vannak, melyek nem ebből az akolból valók, azokat is vezetnem kell, hallgatni is fognak szavamra, egy nyáj és egy pásztor lesz.'*

Ezért szeret engem az Atya, mert odaadom életemet, hogy újra visszavegyem azt. Senki sem veheti el tőlem, én magam adom oda, mert hatalmam van odaadni és hatalmam van visszavenni azt. Ezt a parancsot kaptam az én Atyámtól.”

Jézus az Ezekiel által megjövendölt (34. f.) jó pásztorának mondja magát: életét adja juhaiért. Halála árán szerezte meg számunkra az örök életet. Ennyire az övé vagyunk: jobban már nem is lehetnénk. Juhai nem maradnak árván, hiszen életét vissza is veszi. A más akolból valókat, a pogányokat is egyházába fogja vezetni. Megszünteti a válaszfalat zsidók és pogányok között. Jézus példája szerint nekünk sem azt kell keresnünk, mit kötelességünk megtenni, hanem azt, mit tudunk adott körülmények között tenni Isten dicsőségére. Az Atya iránti szeretet irányítsa életünket.

A jó pásztor életáldozatának megújítása a szentmise. Senki sem szeret annyira, mint Jézus és senki másban nem is találhatom meg üdvösségemet. Szeretetének egyik nagy ajándéka az, hogy viszonszeretetre tesz képessé. Felszítom szívemben a szeretetet, mert üdvözülni csak a szeretet útján lehet.

C)

I. OLVASMÁNY (ApCsel 13,4}-43-52): *„Ama napokban Pál és Barnabás Pergén keresztül eljutottak a pizidiai Antiochiába. Itt egy szombaton bementek a zsinagógába és leültek. A zsidók és az istenfélő jövevények közül sokan nyomába szegődtek Pálnak és Barnabásnak. Ezeket ők arra biztatták, hogy tartsanak ki az Isten kegyelmében. A következő szombaton majd az egész város összegyűlt, hogy hallja az Isten szavát. Amikor a zsidók meglátták a nagy tömeget, irigység fogta el őket s rágalmakat szórva próbálták Pál szavait meghazudtolni. De Pál és Barnabás bátran szemükbe vágták: 'Először nektek kellett hirdetnünk az Isten tanítását. De mert visszautasítottátok és méltatlannak ítéltétek magatokat az örök életre, most a pogányokhoz fordulunk. Ezt a parancsot adta nekünk az Úr: A pogányok világosságává tettelek, hogy üdvösségük légy a föld végső határáig.'*

Amikor a pogányok ezt meghallották, megörültek és dicsőítették az Isten tanítását s hittek is mind, akik az örök életre voltak rendelve. Elterjedt az Úr tanítása az egész környéken. A

zsidók azonban felbujtatták az előkelő vallásos asszonyokat meg a város tekintélyesebb férfait és üldözést szítva Pál és Barnabás ellen elűzték őket a városból. Ők lerázták – ellenük bizonyságul – lábukról a port és Ikoniumba mentek. A tanítványok örömmel és Szentlélekkel teltek el.”

A pogányokra vonatkozó megjegyzést: „hittek is mind, akik az örök életre voltak rendelve” nem abszolút predestinációként kell érteni. Kitűnik ez abból is, amit a zsidóknak mond az apostol: először nektek hirdettük az evangéliumot, de ti visszautasítottátok.

II. OLVASMÁNY (Jel 7,9.14b-17): *„Én, János akkora sereget láttam, hogy meg sem lehet számolni. Minden nemzetből, törzsből, népből és nyelvből álltak a trón és a Bárány előtt, fehér ruhába öltözve, kezükben pálmaág. És a vének közül az egyik így szólt hozzám: Ezek a nagy szorongatásból jöttek, ruhájukat fehérre mosták a Bárány vérében. Ezért állnak Isten trónja előtt, éjjel-nappal szolgálnak neki a templomban. A trónon ülő oltalmat nyújt nekik. Nem éheznek és nem szomjaznak többé, a nap nem égeti őket, sem másfajta hőség, mert a Bárány, aki a trón közepén áll, legelteti és az élő vizek forrásához tereli őket, az Isten pedig letöröl szemükről minden könnyet.”*

A minden nemzetből, törzsből stb., tehát a pogányok közül kiválasztottak száma igen nagy. A győzelmet jelentő fehér ruhában állnak a trón és a Bárány előtt. A nagy szorongatás általában az üldözéseket, különösen pedig a világ végén bekövetkezőt jelenti. Hűségük jutalmául Isten veszi oltalmába őket és gondoskodik róluk. Ahhoz a vízhez vezetli őket a Jó Pásztor, melyről a samariai asszonynak is beszélt. A győztesek éjjel-nappal teljesítik papi szolgálataikat Isten trónja előtt.

AZ EVANGÉLIUM (Jn 10,27-30): *„Az időben így szólt Jézus: Az én juhaim ismerik hangomat, én ismerem azokat, s azok követnek engem. Én örök életet adok nekik, nem is vesznek el soha és senki sem ragadja el őket kezemből. Az én Atyám, aki őket nekem adta, mindennél nagyobb, ezért senki sem ragadhatja ki Atyám kezéből. Én és az Atya egy vagyunk.”*

Amint az Atya és a Fiú bensőségesen ismeri és szereti egymást, úgy alakul ki bensőséges ismeret és szeretet Jézus és nyája között. Ő ismer bennünket, ahogyan csak a legtisztább szeretettel ismerni lehet. Ez a szeretet nem homályosítja el a tisztalátást, viszont megadja az ismeretnek azt a mélységét, amit csak a szeretet adhat meg. A pásztor és a nyáj között életközösség alakul ki, ami jelképe Jézus és bárányai életközösségének. Egyszer már életét áldozta értük és ezáltal visszavonhatatlanul az övéi lettünk. Senki nem ragadhat ki bennünket a vele való közösségből. Csak saját magunk válhatunk hűtlenné.

„Én és az Atya egy vagyunk” – mondja Jézus. Vagyis olyan értelemben is valóra vált az Ezeikielnél olvasható jövendölés, hogy Jézusban valóban maga Isten jött el, hogy nyájának pásztora legyen.

A jó pásztor kegyelmének üdítő forrásához vezet bennünket a szentmisében. A szentáldozás révén erősíti nyájával való egységét. Ő mibennünk lesz és mi őbenne. Igazi életközösség formálódik egyre jobban: aki eszi az én testemet és issza az én véretem, az énbennem marad és én őbenne. A II. Olvasmány felgyújtja bennünk a boldog reménységet: túrésünk, szenvedésünk jutalma az a boldogság lesz, mellyel Isten tudja boldogítani azokat, akiket nagyon szeret. Ott lesznek a szó legteljesebb értelmében boldogok, akik most sírnak, mert Isten letöröl szemükről minden könnyet; ott elégülnék ki, akik éheznek és szomjaznak az igazságot, mert Isten forrásához vezetli őket pásztoruk. Az eucharisztikus lakoma legyen előképe és előkészítője számomra a végső, teljes életközösségnek Istennel.

II. Teológia

A keresztény ember a túlvilág és evilág feszültségében él. Lelkünk vágyai egy szebb világban vetettek horgonyt, testünk és természetünk e világ foglya.

A keresztény ember a világban

A zsinati szellem térhódítása óta már nem nézzük gyanakvással, megbotránkozással, megvetéssel a világot. Persze, a világ túl általános fogalom; amit itt értünk alatta, az az ember világa: az embert körülvevő valóság. Valamikor ez a világ az ember számára kész adottság volt. A társadalmi formák, szokások évszázadokat kibírtak, az anyagi világ pedig teljesen változatlan és változhatatlan tűnt az ember számára. Ma ott tartunk, hogy a világ már nemcsak foglalata, helyszíne az ember életének, hanem az ember műve is. „A világ történeti realitás: nem annyira kész dolog, ami van, hanem esemény, ami történik... Az ember minden tette rányomja bélyegét a világra. Ádám bűne és Krisztus megváltása is a világ történetében testesül meg, belevésődik a világba, átítatja bűnnel és kegyelemmel, alakítja és megváltoztatja a világot...” (Nyíri Tamás: *A keresztény ember küldetése a világban*. 15. o.) A technika révén maga a természet is alakíthatóvá vált, s ez újból visszahat az emberre. Íme, ez az az ok, ami a keresztényeknek kötelességévé teszi, hogy a világban ne idegen testet képezzenek, hanem valóban kovászává váljanak a világnak. Krisztushoz hasonlóan a keresztény ember sem azért van, hogy elítélje a világot, hanem hogy üdvözítse a világot.

A világgal való „jó viszonyunk” azonban nem lehet csupán egy munka-program, egy parancs-teljesítés. A fent kifejtett elveknél többet mond nekünk az a tény, hogy Isten egészen testvérünké vált, tagja lett a világnak. Voltak vallásos emberek, akik kietlen pusztaságokba, magányos helyekre húzódtak vissza lelki életük érdekében. Olyan vigasztaló, hogy Jézus a Galileai tó környékét választotta tartózkodási helyül: egész Palesztinának legszebb helyét. Itt érezte jól magát, a természeti szépségek és a „pogányok Galileájában.”

„Mikor lefelé mentem Galileába, éreztem, hogy tanultam valamit a bibliából, amit másképpen sohasem tudhattam volna meg. Názáret a határpont dél és észak között. Ha az ember Galileába megy, azt jelenti, hogy hátat fordít az ószövetség arénájának, és van valami különös vonás a táj egész mivoltában, ami véglegessé, teljessé teszi ezt az elkülönülést... Az Ószövetség központja a merev, zárkózott Jeruzsálem, – az Újszövetség központja a szabad Galilea, ahová bárki elmehet.” (Morton: *Az Üdvözítő nyomában*. I. 233. o.)

A bűnös világ

Nem felejthetjük azonban el Jézus szavát sem, melyben figyelmeztet, hogy nem vagyunk ebből a világból valók. Figyelmeztetést kaptunk, és érezzük is, hogy a világ gyűlöl minket. A mi beleilleszkedésünk a világba nem lehet gondtalan elmerülés a környezetben, hanem áldozatos szeretet gyümölcse. Mindig éreznünk kell idegenségünket, mert különben megszűnnénk Istenéi lenni, de mindig keresnünk kell a bűnös világot, mert Isten is ezt tette.

A világ bűnét és krisztusi küldetésünket nem szabad statikusan felfognunk. Nem csak arról van szó, hogy van rossz is, jó is a világban, hanem arról, hogy a rossz is, a jó is résztvesz a világ életében, alakítja a világ képét, jövőjét. A rossz odafonódhat a legszebb törekvésekhez, és megmérgezi azokat. Az emberiség lázas erőfeszítése egy boldogabb jövő megteremtésére teljesen meghiúsulhat. Érdemes kissé szemügyre venni a jövőt alakító két nagyhatalmat, s a hozzájuk kapcsolódó rosszat.

Az emberiség jövőjének első számú építője a technika. A technika kényelmesebbé teszi életünket, a munkafolyamatokat lerövidítve több szabad időt biztosít, életünk számára

mesterséges feltételeket teremt, összeköttetést teremt minden ember között, hatalmas energiákat biztosít, az életet a kiszámíthatatlan mozzanatok gyűrűjéből kiszabadítva az ember ellenőrzése és tervezése alá vonja. Úgy néz ki, hogy a jövő valóban a természettudomány kezében van. A jövő vezető emberei természettudósok lesznek, mérnökök és technikusok, akik szakmai tudásukkal megbízhatóan intézik az emberiség sorsát.

A tudomány valóban a földi paradicsom képét varázsolja elénk, ami a külső feltételeket illeti. De mi lesz az emberből a jövőben? Míg a természettudósok megfejtik a természet titkait, az ember maga válik titokká. Mi lesz, ha a jövő tudósai falansztert alkotnak, melyben az ember egyénisége meghal, ha a Föld szupermodern istálló lesz, melyben embereket tenyésztene? Mi lesz, ha a jövő tudósai nem tudnak a célokban megegyezni? A legtökéletesebb számítógépek sem érnek semmit, ha a megvalósítandó feladatban nézeteltérés van az emberek között. Nem kell-e félnünk valóban egy örült ember hatalmi vágyától? Nem fogja-e a számítás, a tervezés kiirtani a kedélyt? Mindezek – sajnos, elképzelhető veszélyek, amelyek a mai kor számára érzékelhetővé teszik a világban tevékenykedő rosszat.

Éppen e felrémelő veszélyek mutatják, hogy a technika egymaga nem képes megoldani az emberiség jövőjét. A másik tényező a politika, amelynek feladata az ember és a társadalom alakítása. A politika is rózsásnak rajzolja az emberiség jövőjét, a megkülönböztetések megszűnését, egyenlőséget, szabadságot ígér. Nemcsak a technika és civilizáció, hanem az ember és a kultúra kibontakozását is tervezi. A jövő szépségének összefoglalása: a béke.

A politika és szociológia nemes törekvéseit is könnyen felsebezheti a világban működő rossz. Mert itt a döntő kérdés: milyen eszközökkel éri el a politika célkitűzését? Rábeszéléssel? Erőszakkal? Ravaszsággal? Várhatunk-e addig, míg mindenki szép szóval meggyőzhető lesz? Az erőszak viszont nem szül-e újabb ellenséget és szenvedést? Ezek a kérdések megválaszolatlanok, de nem is elméletileg kell megválaszolni őket, hanem a gyakorlat útján, s íme, ebben van *a keresztény ember küldetése a világban*.

A keresztény ember küldetése a világban

Madách műve, Az Ember tragédiája azt a gondolatot sugallja, hogy nincs az emberiségnek jövője. Az, ami felé az emberiség tart, nem nevezhető jövőnek. Madách művét nem tarthatjuk túlhaladottnak, mert a mai egzisztencialisták hasonlóképpen vélekednek. Nem beszélhetünk ostoba és indokolatlan pesszimizmusról sem, hiszen Madách az emberi történelemmel bizonyít. Mi azóta megtapasztaltuk két világháború sötéttségét is, ami szintén nem alkalmas túl nagy optimizmus ébresztésére. Bármennyire jók is az emberi törekvések, ha egyszer a rossz is tevékenykedik, mindig fennáll a kudarc lehetősége. És könnyen lehetséges, hogy amikor az emberiség már majdnem a kezében tartja a boldog jövőt, egy bűn újból a beláthatatlan távolba taszítja a célt. Van-e az emberiségnek valóban jövője, és van-e értelme küzdelmeinknek?

Madách megoldása: Isten. Bármennyire váratlannak tűnik is a Tragédia befejezése, az egyetlen logikus megoldás. Ha az emberi törekvésekbe mindig belejátszhat a rossz, akkor az emberiség jövője csak egy esetben lehet reális: ha Isten biztosítja. A kinyilatkoztatásból tudjuk, hogy Isten valóban garantálta az emberiség jövőjét.

A kereszténység alapvetően eszkatologikus beállítottságú, a jövőbe néz. A legszomorúbb tapasztalatok ellenére is hordozza a jövő reményét. A keresztény ember jövővárása és reménykedése nem egyszerű emberi ábránd, nem is valamiféle előszobai várakozás, amíg kinyílik a jövő ajtaja, hanem Istentől kapott feladat. A jövőt elő kell készíteni. Az emberiség közös nagy feladatába Istentől kapott küldetéssel kell belépni. Mind hatékonyabbá kell tenni a jót, és mindjobban háttérbe kell szorítani a rosszat.

III. Homília vázlatok

A)

1. „E szavak szívbe találták őket.” (ApCsel 2,37)

Van jól sikerült, és van gyenge prédikáció. De ez végeredményben nem is lényeges. A döntő, hogy jól vagy nem jól hallgatjuk a prédikációt.

Ezekiel próféta egy alkalommal kinyilatkoztatást kapott, el is mondta prédikációjában. Szépen beszélt, sokan hallgatták, tetszett nekik, nagyon dicsérték. Isten mégis haraggal telt el. Mert meghallgatták ugyan, tetszett is nekik, de nem tették meg, amit az Úr kért tőlük.

A prédikáció nem film. Tehát nem lényeges, hogy érdekes legyen. Nem ének, nem zene, nem fontos, hogy szép legyen. A prédikáció Isten üzenete. Egy a lényeges, az, hogy figyelmesen hallgassam és megtegyem.

A legjobb mag, a legügyesebb vetési mód sem ér semmit, ha alkalmatlan a talaj. A jól sikerült prédikáció legfeljebb arra segít, hogy könnyebb legyen odafigyelni. A lényegeset azonban nem a pap adja, hanem a hittel hallgató: A jóakaratot, az imát világosságáért és erőért, a végrehajtást.

Szeretném, hogy mikor imádkozva kérek valamit Istenemtől, hát figyeljen rám és megtegye az Úr. De akkor nekem is így kell tennem. Meg kell hallgatnom, és meg kell tennem, amit a szentbeszédben kér tőlem Atyám.

2. „Ha jót tesztek, és mégis szenvedtek” (1 Pét 2,20)

Nagy próbatétel az olyan szenvedés, amelyről úgy érezzük, hogy nem érdemeltük meg. Hagyjuk most azt a kérdést, hogy valóban olyan biztos-e, hogy ártatlanul szenvedek. Vegyük úgy, hogy valóban semmiképp nem szolgáltam rá a sors csapásaira. Ilyenkor még olyan gondolata is támadhat az embernek, hogy nem is érdemes vallásosnak lenni.

Csak hogy mi keresztények éppen arra vagyunk hivatva, hogy ártatlanul és türelmesen szenvedjünk. Gondolnom sem szabad olyasmit, hogy azért vagyok vallásos, mert el akarom kerülni a szenvedéseket. Ha keresztény vagyok, akkor jézusi vagyok, egybenöttem Krisztussal a kegyelemben, tehát egy vagyok vele, közösséget kell vállalnom vele. „Krisztus szenvedett, példát hagyva nektek, hogy kövessétek nyomdokait.” Jézus szenvedése mentett meg bennünket: „Sebei szereztek számotokra gyógyulást.” Jézus szenvedése, kínhalála nélkül ma is tévelygő juhok lennénk, olyan emberek, akiknek fogalmuk sincs arról, miért élnek. Szeretnünk kell tehát Jézus szenvedését, és – vállalni. Mert Jézus bennem tovább akar szenvedni, teljessé tenni bennem szenvedését. Titokzatos módon egyek vagyunk Jézussal, ő bennünk, mi őbenne, ezért szenved ő bennünk, ha mi szenvedünk.

Nem is más az én szenvedésem, ez is Jézus szenvedése a Golgotán. Hogy az régen volt, vége van már? Istennél nincs idő, minden összefügg. Jézus él bennünk, és tovább szenved, a végső megdicsőülésig, melyben Jézus bennünk is végérvényesen megdicsőül Atyja jobbján.

Ha vállalom a szenvedést, én vagyok Jézus, aki szenved. És ha egy vagyok vele a szenvedésben és halálában, egy leszek vele dicsőségében is. Nagy titok tehát a szenvedés. Hit nélkül nem is lehet mit kezdeni vele. Világosítson meg a Szentlélek kegyelme, hogy értsek, és vállaljam Jézust. A szenvedésben is.

3. Szükségünk van Pásztorra

Nem szeretünk pásztort magunk felett, jobban esik a magunk feje után mennünk... Mégis szükségünk van Pásztorra.

Mindenek előtt, hogy vezessen. Az embert tévutakra vezetik, végveszedelembé sodorják ösztönös vágyai, elhomályosult értelme, rosszra hajló akarata. Nem képes világosan látni sem nagy céljai, sem az erkölcs konkrét normái ügyében. A szép és harmonikus emberi élet, a végső emberi boldogság felé az utat egészen pontosan csak Jézus tudja. Ő viszont ismeri a Teremtő minden gondolatát.

Szükségünk van Pásztorra, hogy védjen bennünket. Gyenge és kiszolgáltatott az ember. Még ha tudja is az utat, gyengeségének áldozatává válik, ha magára marad. Megmarják és elgyengítik az embert bűnös vágyai és az élet csábításai.

Azért is szükségünk van Pásztorra, hogy valaki ismerjen és szeressen. Ki törődik tulajdonképpen velem? Ki törődik gondolataimmal, vágyaimmal? Ideig-óráig talán akad valaki. De az emberek általában csak magukkal vannak elfoglalva, saját gondolataik, vágyaik körül forognak. Megérteni pedig, sajnos, egészen sohasem tudjuk egymást. Végeredményben mindenki egyedül van. – Jézus ismer és szeret. Tökéletesen. És örökké.

Csak a nagyon tapasztalatlan vagy nagyon oktalan gondolja, hogy ő mindent tud és mindent bír, nincs szüksége senkire. A bölcs ember örül, ha rátalál valakire, akire teljes biztonsággal és egészen rábízhatja magát.

4. „Követik őt, mert ismerik az ő hangját” (Jn 10,4)

A juhok követik saját pásztoruk hangját, mert bíznak benne. Idegenben nem bíznak, elfutnak tőle. Jézus báránykái vagyunk, bíznunk kell benne.

Sokan úgy képzelik a Jézusban való bizalmat, hogy abban kell bízniok, hogy Jézus megadja nekik, amit kérnek, amire vágnak. Nem ilyen bizalmat vár és követel a Jó Pásztor. Mert mi nem tudjuk megítélni, mi jó nekünk. A bizalomnak tehát azt kell jelentenie, hogy rábízom magam Jézusra, mint a juhok pásztorukra. A keleti pásztor elől megy, utána a nyája. Jézus is elől ment. A bizalom azt jelenti, hogy habozás nélkül utánamegyek.

Életem nagy elhatározásaiban és apró pillanataiban egyaránt ennek kell döntőnek lennie: Jézus útját járom. Tehát nem aszerint döntök és cselekszem, hogy mit mondanak vágyaim, emberi okosságom, mit mond a „világ” stb. A kérdés mindig ez kell legyen: Jézus merre ment, megyek utána.

Jézus útja Istenhez visz, nekem is Isten felé kell mennem, nem valami Istentől független boldogulás felé.

Jézus útja egyenes, én sem járhatom a hamisság görbe útjait. Jézus ment előre, határozottan a maga útján, mely az Atyától kijelölt út volt. Én sem ülhetek le csak élvezni, tunyán elnyújtózni. Jézus útja sokszor meredek és nehéz, keskeny út. Arra kell utánamennem. Bármennyire kényelmesebbnek látszik sok másik út, és bármilyen sokan mennek más utakon. Azokon az utakon mindenki menthetetlenül eltéved.

Jézus, bízom benned. Lelkem Pásztora, vezess! Utánad akarok menni, mert én is ott akarok lenni, ahol te vagy.

B)

1. „Ő az a kő...” (ApCsel 4,11)

A választott nép előljárói elvetették Jézust, helyette a Törvényt tették életük szegletkövévé. Pedig a Törvény nem üdvözít, az csak eszköz, amely elvezet Jézushoz. Jézus az egyetlen szegletkő, és „nincs üdvösség senki másban”.

Hogyan állunk ma? A mai élet szegletköve a tudomány és technika. Rögtön meg kell mondani, hogy nem rossz, nem bűnös egyik sem. Az egyház nem lehet ellensége a tudománynak, még csak gyanús szemmel sem nézheti. Mint ahogyan a régi Törvény sem volt

önmagában rossz vagy bűnös. Csak sem a Törvény, sem a tudomány nem szegletköve az életnek. A tudomány is eszköz lehet, amelynek Istenhez kell vezetnie. Isten parancsát valósítja, hogy hajtsuk uralmunk alá a földet. Nem magunknak, hanem hogy átadjuk magunkkal együtt Istennek. Csak így lehet a föld a miénk.

Ha a tudományban, a technikában nem eszközt látunk, hanem ezeket az élet szegletkövévé tesszük, elvetvén Jézust, akit Isten tett szegletkövé mindörökké, akkor a tudomány és technika fellázad ellenünk, Isten ellen lázadó emberek ellen. Vagyis nem széppé, hanem csúnyává, gonosszá, tragikussá teszik az életet. Példa, bizonyíték van rá légió. Gondoljunk csak az atomerőre, amely rombol, pusztít és gyilkol. Vagy a gyarmati népek kizsákmányolására a tudomány segítségével és nevében. Vagy a kapitalizmus bűneire. Vagy csupán arra, hogy a technika Isten nélkül milyen elpuhultta, egészségtelen életmódúvá, önzővé, magabazárkózóvá tette az embereket.

A tudomány fontos, nélkülözhetetlen köve az emberi életnek. Isten országának, az emberiség boldogságának építője. De csak addig, míg megmarad egyszerű kőnek, mely a szegletkőhöz, Jézushoz igazodik. Jézus akarata szerint kell élni a tudománnyal, technikával, és általuk Isten országát kell valósítani. Ez az Isten országa természetesen nem politikai, gazdasági vagy társadalmi rend. Csupán az erkölcs, az emberiség, az önfegyelem, a jóság, a szeretet uralmát jelenti a hitben.

„Nem adatott más név.” Ne is keressünk mást. Sok kőből áll össze az életünk. Valamennyi szükséges, de szegletkő egy van, Jézus. Ő határozza meg az élet építőköveinek helyzetét.

2. „Nem adatott más név...” (ApCsel 4,12)

Csak Jézus nevében van üdvösségünk. Nem szabad tehát káromolnunk.

A káromkodás esztelenség, akárhogy nézi az ember. A káromkodó a Bíróját gyalázza, szemtől szembe. Azt bántja, aki őt a legjobban szereti. Azt gyalázza, aki legkevésbé érdemi.

Mi van a káromkodás mögött? Vagy hitetlenség, hiszen akinek rendes hite van, nem lehet ilyen esztelen. Vagy a szeretet hiánya. Lehet így beszélni arról, akit szeretek? Vagy féltelenség, amely még a legszükségesebb ügyben sem tud parancsolni magának. Akármelyik húzódik meg a káromkodás mögött, mindegyik kizár Isten országából.

Kifogásokat keresni, ennek nincs értelme. Nem gondold komolyan? Nem vagy képes leszokni? Már észre sem veszed? Csak kijössz a sodrodból? Egyik sem kellő kifogás. Olyan súlyos dologról van szó, hogy minden erődet össze kell szedned, hogy leszokj.

Hogy nem lehet leszokni, az egyszerűen nem igaz. Legfeljebb nem túl könnyű. De nem is olyan nagyon nehéz. Aki akart, még mindenki leszokott róla. Csak imádkozni kell, többszörösen átgondolni a dolgot, el nem csüggedve újra és újra kezdeni a harcot. Ha kicsúszott a szájon, azonnal bocsánatot kell kérni. Esetleg meg is büntetheti magát az ember minden visszaesésért. Lehet mindennap új életet kezdeni? Akár minden órában.

Valamit meg kell érteni: Ilyen gyalázatos szájat nem fogadhat el Isten, nem ölelheti magához.

3. Jézust szeretni kell

Jézus azzal, hogy hangsúlyozza, ő nem béres, hanem pásztor, azt mondja ki, hogy közte és övéi között szeretetviszonynak kell kialakulnia. Ő szeret bennünket, tehát nekünk is szeretettel kell ragaszkodnunk hozzá.

Hogyan kell szeretnem Jézust. Ahogyan megérdemli. Tehát mindennél és mindenkinél jobban. Még saját magamnál is jobban. Kisebb szeretet nem méltó hozzá, nem is fogadja el. Aki jobban szereti apját, anyját, bárkit, az nem méltó hozzá, ő mondta.

Tevékenyen, tettekben megmutatkozóan kell szeretni. Nem az érzelem a döntő, akár megvan, akár hiányzik. Nem az megy be a mennybe, aki érzelmesen sóhajtozta, hogy „Uram, Uram!”, ha nem aki cselekszi akaratát. Gondolj az igent és nemet mondó két fiú példabeszédére!

Jézust mindvégig kell szeretni, a síríg, hogy a halálban ez a szeretet teljesen kibontakozzék. Aki az eke szarvára tette a kezét, az még hátra se forduljon. Csak aki mindvégig kitart, az üdvözülni fog.

Jézus tehát olyat követel, aminél nagyobbat nem lehet. Hogy tegyem őt mindenki elé, önmagam elé is. Jogosan követeli, mert Isten. Rá is szolgált, mert előbb szeretett, és az életénél jobban szeretett minket.

Érdemes ezt a mindennél többet megadni Jézusnak, mert a Jézussal való szeretetkapcsolat a legtöbb, amit a föld adhat.

4. Szülők példaképe

A jó Pásztor nemcsak a papok, de mindenki példaképe, akire emberek vannak bízva, így a szülőké is.

A jó pásztor megvédi övéit, ha jön a farkas, a rabló. Nem fut el, helytáll. A szülőnek is harcolnia kell gyermekéért. Hogy ember legyen belőle, semmi meg ne rontsa, üdvözüljön.

A jó pásztor nem béres, tehát nem bérért teszi, amit tesz. A szülő se tegye bérért, amit gyermekeiért sem tesz. Még a szeretet, a hála bérére se spekuláljon. Akinek az a legfontosabb, hogy őt szeresse gyermeke, és mindent ezért tesz, az elkényezteti, elrontja a gyereket. És meg is utáltatja magát vele, mert a gyerekek nem szeretik, ha valaki koldulja vagy megvenni akarja szeretetüket. A szülő nem magának neveli gyermekeit, hanem az életnek, a hivatásnak, jövődőlő élettársának, jövődőlő családjának.

A jó pásztor ismeri övéit. Irányítani csak az tud, aki tudja, mit várhat neveltjétől, mi lakik benne, mik a hajlamai, képességei. Nehéz ügy ez. Sok imádság és figyelő gondoskodás eredménye lehet csak a megismerés. Nem szabad egyetlen szülőnek sem könnyen feltételeznie, hogy ő „belelát” gyermekei szívébe.

A jó pásztor ismeri övéit. A szülő se legyen kiismerhetetlen, zordon magasságokban trónoló, vagy képmutató, magát „megjátzó”. Kár a fáradságért. A gyerek szemé nagyon mélyen lát, és nem ítél el semmit jobban, mint a farizeus-magatartást.

Jól nevelni, ez emberfeletti feladat. Kérnünk kell a jó Pásztor kegyelmi segítségét, a Szentlélek sugallatait.

C)

1. „Irigység fogta el őket” (ApCsel 13,45)

Irigységgel kezdődött a földi bűn, az ördög irigységével. Az irigység döntötte istengyilkosságba a választott nép vezetőit.

Az irigység egyik legelőször jelentkező vétkes hajlama az embereknek. Már az egészen kicsi gyerek is tud irigy lenni. Különbben ez a bűn a „kis szívből” könnyebben elfér, mint a „nagy lélekben”. Sokaknak egész életre szűk marad a szíve. Nem bírják el, hogy valakinek is többje legyen vagy előnyben részesüljön. „Sanda mészárosok”, nem oda néznek, ahová kellene, a magukéra, hanem mindig a másét fürkészik, az ilyen irigy embernél kizárt dolog a megelégedettség, következésképpen a lelki béke. Hajlandó képzelődni is, mások helyzetét jobbnak gondolja a magáénál, a valóságosnál, a „megérdemelnél”. Mindig fél, hogy a másik jobbnak járt. Nem hajlandó megérteni, hogy az a fontos, nekem meglegyen a szükséges, és

nem fontos, többje van-e másoknak. Életünk végén különben sem viszünk magunkkal semmit.

Az irigység enni kér. A saját szívemet rágja, megeszi az élet örömeit, felfal barátságot, testvéri és rokoni érzést, jóakaratot, szeretetet, képes elherdálni az örök boldogságot is.

Nagy szívet adj nekem, Uram!

2. „*Felbujtatták az előkelő vallásos asszonyokat*” (ApCsel 14,50)

Nem Szent Pál volt az első, de nem is az utolsó Isten-követe, aki ellenségesen viselkedő vallásos asszonyokkal találta magát szemben. Sajnos, ma sem túlságosan ritka eset, hogy a lelkipásztoroknak ilyen problémáik is vannak. Van egy mondás: Ments meg, Uram, a barátaimtól, az ellenségeimmel majd magam is elbánok. Valami hasonlót kell éreznie némelykor egyik-másik papnak is.

Több oka lehet annak, hogy vallásos asszonyok támadják a lelkipásztort. Most csak egy okról beszéljünk, amely manapság elég gyakori. Az ti., hogy az egyház megújulásával, ahogyan mondják, „a vallásunk megváltoztatásával” szállnak szembe hagyománytisztelő, a régihez mindenáron ragaszkodó hívek. Magát Szent Pált is azért támadták, mert olyasmiket hirdetett, ami akkor új volt, nagyon új. Már akkor sem akarták némelyek elhinni, hogy ha valami új, azért még jöhet Istentől. Persze nemcsak Pál apostol sorsa volt ez, hanem magáé az Úr Jézusé is. Őt is „újításai” miatt támadták, sőt vitték keresztre. Gondoljunk csak a szombatról folytatott végtelen vitákra!

Ma különösen sok az új vallásunkban. Sok minden megváltozott az utóbbi években, amit esetleg változtathatatlanak, öröknek gondoltunk. Dehát a változatlanság, a megmerevedés maga a halál. Az élet megy, változik. Ami egyhelyben akar megállni, azt elhagyja az idő. Az ósdi múzeumi tárgy lesz, nem élő valóság. Ami élni akar, annak fejlődnie kell. Ami nem fejlődik, abban már elkezdődött a halál.

Jézus nem kész vallást adott nekünk, pedig sokan gondolják így. Igaz, hogy Mesterünk mindent elmondott, amit az Atya üzent, de nem tudunk mi emberek mindent egyszerre megérteni. Már az apostolok is lassan értettek meg olyan dolgokat, ami számunkra már magától értetődő. Még a Szentlélek eljövetele után is nehezen fogták fel, mennyit vitatkoztak, sőt veszekedtek azon, hogy Jézus mindenkié, tehát a pogányokat is meg kell kereszteni, nemcsak a zsidókat.

Jézus megértése ma sem teljes, ma is egyre fejlődünk benne, egészen addig, míg el nem jön. Ezért mindig lesz változás, fejlődés egyházunk életében. A régen megértett igazságokat is újra és újra alkalmazni kell az egyre változó korokhoz.

Mik azok a dolgok, amelyeket éppen ma ért-ettünk meg jobban Jézus tanításából? Pl. a mise közösségi jellegét, aztán hogy az Oltáriszentség, bár imádás illeti, elsősorban nem imádságunk tárgya, hanem áldozatunk és táplálékunk. A püspökök szerepét, a hívek szerepét az egyházban, a keresztyén egység helyesebb elveit stb.

Aki minden régít el akar vetni, akinek nem szent semmiféle hagyomány, az téved. Az élő szervezet sohasem tagadja meg a régít, de állandóan új hajtásokat hoz. Az egyház él, fejlődik, míg eléri teljességét a végkifejletben. Az egyház fejlődését támadni nem okos dolog, inkább próbálni kell megérteni. Nem szembeszállni kell az egyházzal, hanem együtt menni vele. A Szentlélekkel megyünk így együtt.

3. „*Ruhájukat fehérre mosták a Bárány vérében.*” (Jel 7,14)

Keresztelésnél, a fehér ing átadásánál: Vidd tisztán Isten ítélszéke elé! Jelképe ez a fehér ing a lélek menyegzős köntösének, a szentté tevő kegyelemnek. A léleknek ezt a ragyogó kegyelemruháját drágán vásárolta nekünk Jézus. Vérével fizetett érte. Hogy „ruhájukat

fehérre mosták a Bárány vérében”, az azt jelenti, hogy az üdvözültek elfogadták és megőrizték a Jézus élete árán vásárolt kegyelmet, amely ragyogó tisztává, istenivé teszi a lelket.

A jelen üdvrendben a megszentelő kegyelem, ez a természetfeletti ajándék, a lélek természetes állapota, mint a testé az egészség.

Sokat lehetne beszélni a lélek „fehér ruhájáról”, most csak arról, hogy miért fontos őrizni. Mert nélküle elkárhozunk. Ha halálunk pillanata úgy ér, hogy nincs rajtunk a kegyelem ruhája, elkárhozunk.

A kegyelmet vissza lehet szerezni a bűnbánat szentségében. De aki ennek tudatában eldobja magától súlyos bűnnel, az nemcsak üdvét kockáztatja egy esetleges váratlan halállal, de különben is óriási veszteség éri. Ameddig hiányzik a kegyelem, képtelenek vagyunk érdemeket szerezni a mennyre, képtelenek vagyunk növekedni a kegyelemben. Pedig a menny boldogsága nem lesz egyenlő, hanem a kegyelem nagyságától függ.

A tisztítótűzben fizetni kell mindazért, amit ezzel a ruhával tettünk életünk folyamán, akkor is, ha végeredményben ennek birtokában jelenünk is meg Bíránk előtt.

Jézus drágán vásárolt ajándékát megbecsülöm mindenkor.

4. „Az élővizek forrásához tereli őket” (Jel 7,17)

A mennyországról van szó. Milyen is az? Elképzelni, sőt elgondolni is lehetetlen. Ugyanúgy tudjuk csak értelmünkkel megközelíteni, mint Istent. A tagadás, az állítás és a legfelsőfok útján.

A tagadás útja: Nem lesz a mennyben semmi, ami rontja az életet. „Letöröl a szemükről minden könnyet. Nem éheznek és nem szomjaznak többé, a nap nem égeti őket, sem másfajta hőség.” Mondani sem kell, hogy nem lesz ott bűn, ami minden rossznak a gyökere és táplálója.

Az állítás útja: Meglesz minden, ami az embert boldoggá teheti. Nem lesz hiányérzet. Minden emberi képesség és vágy megkapja beteljesülését. Az értelem, az akarat, az érzelem, a test.

Nem is földi boldogságról van szó, a menny természetfeletti boldogságot ad. (A legfelső fok útja.) A mennyi lét alapvető ténye: „A Bárány legelteti és az élő vizek forrásához tereli őket”. Az élővizek forrása maga a Szentháromság, ebből az élettengerből meríthet mindenki természetfeletti befogadóképessége szerint. Ez igazán a legfelső fok.

Hogyan is tudnánk erről valami fogalmat alkotni? De azért próbálkozzunk meg valamivel. Gondoljuk meg, hogy minden, ami a földi életben jó, szép, örömet adó, az mind Isten találmánya és alkotása. És mindennek modellje Isten végtelen tökéletessége volt. A természet, a zene, a művészetek szépsége, mind csak egy egészen halvány visszfénye Isten szépségének. Minden öröm egyetlen cseppnyi utánpótlása Isten végtelen boldogságának. Minden földi szeretet, jóság, boldog egyesülés csak árnyéka a Szentháromság belső életének. A menny lényege tehát minden szépségnek, jóságnak, örömnak a Forrásból való közvetlen élvezése. Nem mintha a Forrást ki tudnánk meríteni. Nem, mintha Isten végtelen boldogsága a maga egészében a miénk lehetne. De annyit fogunk belőle meríthetni, amennyire természetfeletti képességgel ellátott vágyaink érnek.

Igaza volt annak a vértanú kislánynak, aki szenvedéseiben azt mondta édesanyjának: „Anyám, a mennyország mindent megér.”

Húsvét 5. vasárnapja

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (ApCsel 6,1-7): *„Ez idő tájt, hogy a tanítványok száma egyre nőtt, zúgolódás támadt a görögök közt a zsidók ellen, hogy a mindennapi alamiznaosztáskor az ő özvegyeiket háttérbe szorítják. Ezért a tizenkettő összehívta a tanítványokat: 'Nem volna rendjén, hogy elhanyagoljuk az Isten tanítását s asztalnál szolgáljunk. Testvérek, ezért szemeljetek ki magatok közül hét jó hírben álló, Lélekkel eltelt bölcs férfit, s ezeket aztán megbízuk a munkának az irányításával. Mi pedig majd az imádságok és az isteni tanítás szolgálatának szenteljük magunkat.' Tetszett a javaslat az egész gyülekezetnek, és kiválasztották Istvánt, ezt a hittel és Szentlélekkel eltelt férfit, aztán Fülöpöt és Prohórust, Nikánort és Timont, Permenászt és Miklóst, az antiochiai jövevényt. Az apostolok elé állították őket, azok imádkoztak és rájuk tették kezüket. Az Úr tanítása terjedt, a tanítványok száma Jeruzsálemben igen megnőtt, még a papok közül is tömegesen engedtek a hitnek.”*

A görögül beszélő zsidók zúgolódtak, közülük is választottak hát férfiakat, akik a szeretetszolgálatot végezzék. A jelek szerint az arámul beszélő zsidóknál hasonló megbízatású férfiak már voltak. Feladatuk nem csupán karitatív tevékenység volt, hanem prédikálás és keresztelezés is. A személyek kiválasztását a közösségre bízták, de a hatalmat az apostolok adták át nekik. Nem lehet biztosan eldönteni, hogy az itt olvasható hivatal azonos-e a szerpapság egyházi rendjével.

II. OLVASMÁNY (1 Pét 2,4-9): *„Szeretteim, menjetek az Úrhoz, az élő kőhöz, amelyet – bár az emberek eldobták – az Isten kiválasztott és megbecsült, és mint élő kövek épüljeteek fölé lelki házzá, szent papsággá, hogy Istennek tetsző lelki áldozatokat hozzatok Jézus Krisztus által. Ezért van bent az Írásban:*

*'Íme kiválasztott, becses szegletkövet rakok le Sionban,
Aki benne hisz, nem vall szégyent.'*

Nektek tehát, mivel hisztek benne, dicsőségteljesre válik, a hitetlenekre ellenben ez vonatkozik: épp a kő, melyet az építők eldobtak, lett szegletkő és a botlás köve, a botrány sziklája, mert megbotlanak rajta, mert nem fogadták el hittel a tanítást, amelyre pedig meghívást kaptak. Ti azonban választott nemzetség, királyság, papság, szent nemzet, tulajdonul kiválasztott nép vagytok, hogy annak dicsőségét hirdessétek, aki a sötétségből meghívott benneteket csodálatos világosságára.”

Az I. Olv. egyes kiválasztottakról beszél, itt pedig azt olvassuk, hogy Krisztus papságában bizonyos fokig minden megkeresztelt ember részesedik. Az újszövetség csak Krisztust nevezi papnak, az egyházi előljárókat soha. Itt viszont minden hívőt papnak nevez az apostol. Amint a zsidókról olvassuk II. Móz. 9,27-ben, hogy az egész emberiség közvetítői voltak Isten felé, úgy állítja ezt minden keresztényről is az apostol. Egyébként az egész olvasmány az Egyiptomból való szabadulás és a pusztai vándorlás gondolatkörében mozog: Krisztus a kő, melyre épülünk, de eredetileg a szikla, melyből víz fakadt a zsidóknak, mely később is követte őket; talán a „botlás köve” is párhuzamba állítható a Kísértéssel és Pereléssel. (II. Móz. 17,7.) A sötétségből való meghívás kétségtelenül az Egyiptomból való menekülésre utal.

AZ EVANGÉLIUM (Jn 14,1-12): „Az időben azt mondta Jézus tanítványainak: 'Ne nyugtalankodjék szívetek! Higgyetek az Istenben és bennem is higgyetek! Az én Atyám házában sok lakás van, ha nem így volna, megmondottam volna nektek, hiszen azért megyek, hogy helyet készítssek nektek. Ha aztán elmentem és helyet készítettem számotokra, újra eljövök, magamhoz veszek titeket, hogy ahol én vagyok, ti is ott legyetek. Ahová én megyek, oda ti is ismeritek az utat.' Tamás erre azt mondotta: 'Uram, nem tudjuk, hová megy, hogyan ismerhetnők az utat?' 'Én vagyok az út, az igazság és az élet – válaszolta Jézus –, senki sem juthat az Atyához, csak én általam. Ha ismernétek engem, Atyámat is ismernétek, de mostantól fogva ismeritek és láttátok őt.' Fülöp közbeszólt: 'Mutasd meg nekünk az Atyát, ez elég nekünk.' Jézus azt felelte: 'Oly régóta vagyok már veletek és nem ismertek engem? Fülöp, aki engem látott, látta az Atyát is. Hogyan mondhatod tehát: Mutasd meg nekünk az Atyát? Nem hiszed, hogy én az Atyában vagyok és az Atya énbennem? A beszédeket, amelyeket én mondok nektek, nem magamtól veszem; az Atya, aki bennem lakik, az működik általam. Higgyétek el, hogy én az Atyában vagyok és az Atya énbennem. Ha egyébként nem, a tetteimért higgyetek! Bizony, bizony mondom nektek, aki hisz bennem, ugyanazokat a tetteket viszi végbe, mint amelyeket én cselekszem, sőt még nagyobbakat is tesz azoknál, mert én az Atyához megyek.'”

Ez az evangéliumi szakasz a búcsúbeszéd első része. Jézus meg akarja nyugtatni apostolait. Nyugtalanságuk érthető, hiszen megmondta, hogy tovább nem lehetnek vele, hogy mindnyájan megbotráncokznak benne, Péter háromszor is meg fogja tagadni. E lehangoló közeli jövő helyett tekintsenek a távolabbi jövőbe: visszajön majd, miután helyet készített számukra és magához veszi őket.

Jézus az Atyához megy, az odavezető utat apostolai is ismerhetik, hiszen eleget tanította őket. Ismerik élete példáját; tudhatják csodáiból, hogy benne az isteni erő van jelen, hiszen másként e csodákat nem tehette volna. Jézus az út és cél: általa lehet találkozni az Atyával és benne. Ha Fülöp olyasmit kívánna, amiben Mózesnek része volt a pusztában – meg kell értenie, hogy a Jézussal való mindennapi érintkezésben sokkal közelebb került Istenhez. Hiszen szavai az Atya szavai, tettei az Atya tettei.

Jézus megígéri, hogy nagyobb, eredményesebb tetteket hajthatunk végre, mint Ő. Ez felszólítás is az apostolokodásra. Ha a szentmisében találkoztam Jézussal, eggyé váltam vele, nem szabad arról sem elfeledkezmem, hogy küldetésem van az emberekhez. Apostolai nagyobb térítési sikereket értek el, mint a Mester. Nekem is eggyé kell lennem az Atyával: rólam kell megismerniük az embereknek az Ő jóságát, türelmét, emberszeretetét. Őt kell adnom az embereknek. Ő képesít olyan tettekre, amelyenekre magamtól képtelen lennék. Nekem is elsősorban tetteimért fognak hinni. Ha én úgy élek, ahogy mennyei Atyám várja tőlem, az nagyobb és hatásosabb csoda lesz minden másnál.

B)

I. OLVASMÁNY (ApCsel 9,26-31): „Ama napokban, amikor Saul Jeruzsálemben ért, a tanítványokhoz akart csatlakozni, de mind félték tőle, nem hitték el, hogy ő is tanítvánnyá lett. Végül Barnabás mégis maga mellé vette és elvitte az apostolokhoz. Elmondta nekik, hogy látta az úton az Urat, mit mondott neki, milyen bátran kiállt Damaszkuszban Jézus ügye mellett. Ezentúl velük járt-kelt Jeruzsálemben, s nyíltan beszélt az Úr nevében. A görög nyelvű zsidókhöz is beszélt, sőt vitába is szállt velük. De azok az életére törtek. Amikor ezt a testvérek megtudták, Cezáreába kísérték, majd onnét Tarzusba küldték.

Az egyház egész Judeában, Galileában és Szamariában békét élvezett. Megerősödött, az Úr félelmében élt és a Szentlélek segítségével egyre terjedt.”

Pál Tarzusban ismerkedhetett meg Barnabással, aki talán a közeli Ciprus szigetéről ment oda, hogy tanulmányait végezze. Az is lehetséges, hogy Gamálielnél találkoztak először. Az egyház békét élvezett, mert a zsidók mással voltak elfoglalva: felháborította őket Caligula császár terve, aki szobrát akarta felállítani a jeruzsálemi templomban.

II. OLVASMÁNY (1 Jn 3,18-24): „*Gyermekeim, ne szeressünk se szóval, se nyelvvel, hanem tettel és igazsággal. Erről ismerjük fel, hogy az igazságból valók vagyunk-e és így nyugtatjuk meg előtte szívünket. Hogyha szívünk vádol minket valamivel (legyünk nyugodtak), az Isten fölötté áll szívünknek, ő mindent tud. Szeretteim, ha szívünk nem vádol, bizalommal legyünk az Isten iránt. Bármit kérünk, megkapjuk tőle, hisz megtartjuk parancsait és ami tetszik neki, azt tesszük. Az az ő parancsa, hogy higgyünk az ő Fiaának, Jézus Krisztusnak nevében és szeressük egymást parancsa szerint. Aki teljesíti parancsait, benne marad az Istenben és az Isten is őbenne. Annak, hogy ő bennünk marad-e, a Lélek a próbaköve, amelyet adott nekünk.*”

Isten jobban ismer bennünket, mint mi saját magunkat. Hibáink ellenére sem szabad elvesztenünk kedvünket. Soha nem lehetünk ugyan biztosak afelől, hogy kegyelemben vagyunk-e, de a szeretet gyakorlása mégis megnyugtathat bennünket.

AZ EVANGÉLIUM (Jn 15,1-8): „*Az időben így szólt Jézus tanítványaihoz: Én vagyok az igazi szőlőtő és Atyám a szőlőműves. Minden szőlővesszőt lemetsz, mely nem hoz bennem gyümölcsöt, a gyümölcsstermőt pedig megtisztítja, hogy több fürtöt teremjen. Ti már tiszták vagytok a tanítás által, melyet hirdettem nektek. Maradjatok bennem, akkor én is bennetek maradok. Amint a szőlővessző nem tud fürtöt teremni önmagától, csak, ha a szőlőtőn marad, úgy ti sem, ha nem maradtok bennem. Én vagyok a szőlőtő, ti meg a szőlővesszők; aki énbennem marad és én őbenne, sok fürtöt terem, de nálam nélkül semmit sem tehetnek. Aki nem marad bennem, azt kivetik, mint a szőlővesszőt, amely elszárad, azután összegyűjtik, tűzbe dobják és elég. Ha bennem maradtok, akkor az én tanításom bennetek marad, s amit akartok, kérjétek és megkapjátok. Avval dicsőül meg az Atya, ha sok gyümölcsöt hoztok és az én tanítványaimnak bizonyultok.*”

A keresztény élet lényege a Krisztussal való élet-egység. Szt. Pál ennek az evangéliumnak tanítását így foglalta össze: élek, de már nem én, hanem Krisztus él bennem. Krisztus testének vagyunk tagjai. A test tagjai viszont csak addig élnek, amíg a testtel összeköttetésben vannak. Élet van a gyökérben, a levélben, a szárban... de ez egy élet. Jézus tanításának hittel történő elfogadása alkotja alapvetően az életközösséget Vele.

A termékeny, gyümölcsöt hozó szeretet a keresztény élet lényege. Az isteni élet gazdagsága életemen keresztül is meg akar mutatkozni. A szentmisében megerősödik kapcsolatunk a szőlőtővel: mutatkozzék ez meg a következő napok tetteiben is.

C)

I. OLVASMÁNY (ApCsel 14,20b-26): „*Azokban a napokban Pál és Barnabás visszatért Lisztrába. Másnap Barnabással együtt útra kelt Derbébe. Ebben a városban is hirdették az evangéliumot, sok tanítványt szereztek, majd visszaindultak Lisztrába, Ikoniumba és Antiochiába. Erőt öntöttek a tanítványok lelkébe, bátorították őket, hogy tartsanak ki a hitben, mert 'sok szorongatás közepette kell bejutnunk az Isten országába.' Az egyházak élére (kézrátétellel) előljárókat rendeltek és imádkozva, böjtölve oltalmába ajánlották őket az Úrnak, akiben hittek. Áthaladva Pizidián Pamfiliába jutottak, majd azután, hogy Pergében*

hirdették az Isten szavát, lementek Attáliába. Innét Antiochiába hajóztak. Itt Isten kegyelmével feladatot kaptak s azt el is látták.”

Nem azt látják elsősorban, hogy ők mit tettek, hanem azt, mit tett általuk az Úr.

II. OLVASMÁNY (Jel 21,1-5a): *„Én, János új eget és új földet láttam. Az első ég és az első föld ugyanis elmúltak és a tenger sem volt többé. Akkor láttam, hogy a szent város, az új Jeruzsálem leszállt az égből az Istentől. Olyan volt, mint a vőlegényének felékesített menyasszony. Akkor hallottam, hogy a trón felől megszólal egy harsány hang: 'Nézd, ez az Isten hajléka az emberek között! Velük fog lakni és ők az ő népe lesznek, és maga az Isten lesz velük. Letöröl szemükről minden könnyet. Nem lesz többé halál, sem gyász, sem jajgatás, sem vesződség, mert a régi világ elmúlt.' Akkor a trónon ülő megszólalt: 'Lásd, újra teremtek mindent!'”*

Új ég és új föld keletkezik, hiszen a bűn a mindenséget is beszennyezte. Külön is kiemeli a tenger eltűnését, mely az ősi káosz emléke volt. Az új világban a föld ég és az ég föld, Isten lakása az emberek világával esik egybe. Az új Jeruzsálem leszáll az égből: a régiben ott lakott az Isten a templomban, ebben az újban a sátorban, Isten lakásában laknak az emberek is. A trónon ülő erősíti meg János látomását: valóság lesz az, nem üres vágyalom.

AZ EVANGÉLIUM (Jn 13,31–33a.34–35): *„Miután Júdás kiment az utolsó vacsora terméből, Jézus ezeket mondotta: 'Most dicsőült meg az Emberfia és az Isten is megdicsőült őbenne. Ha az Isten megdicsőült benne, az Isten is meg fogja őt dicsőíteni önmagában, sőt hamarosan megdicsőíti. Gyermekeim, már csak rövid ideig vagyok veletek. Új parancsot adok nektek, hogy szeressétek egymást; amint én szerettelek titeket, úgy szeressétek egymást ti is. Arról ismeri meg majd mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, hogy szeretettel vagytok egymás iránt.'”*

Jézus önfeláldozása megdicsőíti az Atyát: irgalmas szeretetét, valóban atyai jóságát. De az Atya is megdicsőíti a Fiút, amikor feltámasztja a halálból és életét sokakban gyümölcsözővé teszi. Atya és Fiú dicsősége elválaszthatatlan. Nekünk folytatnunk kell az istendicsőítés művét azzal, hogy a Jézustól kapott és Jézus példáját követő szeretettel szeretjük egymást.

Isten új világa a közösség világa: Isten együtt az emberekkel, az emberek is fajra való tekintet nélkül Istennel. Erre az új világra előkészülni csak a szeretet révén lehet. A szentmise és a szentáldozás egyesít Jézussal és szorosabbra fűzi kapcsolatomat felebarátaimmal is. A Jézustól kapott és tanult szeretettel akarom szeretni felebarátaimat, hogy így az életem révén megdicsőüljön a mennyei Atya.

II. Teológia

A mennybemenetel előtti vasárnap szövegeinek középpontjában a szó áll. A kulcskifejezés a szó. Kérőszavunk, amit Krisztus által terjesztünk Isten elé. Ezért kérőszavunk egyúttal hitvallás is és csatlakozás Krisztushoz. Azután a szó, mint Isten igéje. Végül a mi szavunk, mint a társas érintkezés eszköze.

Az emberi érintkezés

Az embernek emberhez intézett szava áll hozzánk a legközelebb, éppen ezért itt mutatkozik meg legjobban a szó gyengesége. Beszélünk, érintkezünk egymással, de szavaink

nagyon ritkán képesek arra, hogy lelki közösséget teremtsenek. Sokszor úgy hatnak csupán, mint monológok. A párbeszéd, az igazi dialógus, amelyről olyan sokat beszélünk, szinte elérhetetlen eszmény. Megrázóan panaszolja fel ezt a szomorú tényt Tóth Árpád:

Állok az ablak mellett éjszaka, s a mérhetetlen messzeségen át
Szemembe gyűjtöm össze egy szelíd távol csillag remegő sugarát

...

Egy égi üzenet, mely végre most hozzám talált, s szememben célhoz ért,
S boldogan hal meg, amíg rácsukom fáradt pillám koporsófedelét.

...

Tán fáj a csillagoknak a magány, a térbe szétszórt milljom árvaság?
S hogy össze nem találunk már soha a jégen, éjen, messziségen át?
Ó, csillag mit sírsz! Messzebb te se vagy, mint egymástól itt a földi szívek!
A Szíriusz van tőlem távolabb, vagy egy-egy társam, jaj, ki mondja meg?
Ó jaj, barátság és jaj, szerelem! Ó, jaj, az út lélektől lélekig!
Küldözzük a szem csüggedt sugarát, s köztünk a roppant, jeges úr lakik!
(Lélektől lélekig)

Az emberi érintkezésben a szó gyengesége a lélek két gyengeségén alapszik: nem vagyunk kíváncsiak a másik ember gondolatára, lelki világára – és nem vagyunk hajlandók önmagunkat közölni a másik emberrel.

Az Isten igéje

Isten részéről megvan a készség, hogy közölje velünk önmagát. Isten részéről a kinyilatkoztatás nem üres csevegés, nem is oktatás, hanem a személyes kapcsolat, személyes találkozás keresése. Mi mégis kifogásoljuk Isten közeledését. Sokan akarnak Istennel találkozni, de egy csendes ima áhítatában, vagy egy mély élmény közvetlenségében. Viszont nem szeretik a szertartásokat, az istentiszteleteket, azokat a formákat, melyeket Isten rendelt a találkozás keretéül, mert ezek szerintük bonyolultak, kifárasztják a lelket és szétszórnak a figyelmet.

Nem lehet tagadni, hogy van ebben az elgondolásban valami igazság. Isten mégis jobban ismer minket, amikor más formákban közelít felénk. Mert ezek a lenyűgöző, mély istenélmények csak nagyon ritkák lehetnek életünkben. Egyszerűen sem szabad időnk, sem megfelelő idegállapotunk nincs arra, hogy rendszeresen átérezhessük Isten közelségét. Ha csak ebben a formában érintkezhetnénk Istennel, akkor nagyon gyér lenne a kapcsolatunk vele.

Arra is kell gondolnunk, hogy az Istennel való találkozás nem lehet „légyfogó”, melyen rajt ragadunk. Az embernek életében feladatai vannak, és Isten nem akar elrabolni minket feladataink elől. Nem csalogat magához lebilincselő élményekkel. Az a tény, hogy a vallásban, a kinyilatkoztatásban sokféle és bonyolult elemek vannak, arra mutat, hogy Isten tudja, hogy életünk is bonyolult. De Ő kész bonyolult formában is megközelíteni minket. Isten hajlandó velünk a mi útjainkon találkozni.

És ez a kifejezés nemcsak képletes dolog, hanem teljes valóság, mert Isten Igéje ember lett, és a mi útjainkon járt a lába. A megtestesülésben megvalósult a legteljesebb személyi egység Isten és ember között. A kinyilatkoztatás szempontjából ez annyit jelent, hogy Isten valóban Önmagát akarja közölni az emberrel. Nemcsak üres szavakat használ a velünk való társalgásban, hanem Igéjében Önmagát mondja ki, s ez az Ige a megtestesülés által a miénk lesz. Amint a szentostya darabkaiban a teljes Krisztus van, ugyanúgy az isteni kinyilatkoztatás darabjaiban is a teljes isteni Ige található. Amikor Isten hozzánk szól, nem

alakoskodik, nem titkolózik, nem használja az emberi ravaszkodás eszközeit, diplomatikus fogásokat, hanem mindig teljes Önmagát adja. Nyilvánvaló, hogy a közlés módja, fogalmi tartalma más és más lehet, de mégis az egész Igét kapjuk. Istennek csak egy Igéje van, nincs több. Isten nem meghasonlott, mint mi emberek: amikor kapcsolatot keres velünk, egész valójával keresi az érintkezést.

Az ember szava Istenhez

Míg Isten igéjének elfogadásánál az a veszély fenyeget minket, hogy Isten szavára nem vagyunk „kíváncsiak”, legalábbis abban a formában, ahogyan Isten szól hozzánk; – imáinknál viszont az a veszély fordul elő, hogy egyszerűen nincs mondanivalónk Isten számára. Elimádkozgatunk ugyan, talán figyelünk is rá, de igazában nem akarunk mi semmit sem mondani Istennek. Imádkozunk megszokásból, tisztességből, buzgóságból, de nem azért, mert valamit feltétlenül közölni akarunk Istennel. Mint láttuk, az emberi érintkezésben is megvan ez a hiba; ha egy társalgás, összejövetel végén regisztrálni akarjuk, miről is beszélünk, kiderül, hogy csupa közhelyes forma, csupa személytelen téma képezte beszélgetésünket. Istennel szemben ugyanez a helyzet fordulhat elő: nem akarjuk feltárni önmagunkat előtte, szavakat imádkozunk, de nem önmagunkat.

Nyilvánvaló az, hogy sok minden mondanivalónk lehet Isten számára, de az igazi imádságban nekünk is önmagunkat kell közölnünk Istennel. De hogyan lehetek erre képes, ha nem mutatod meg magadat, ha olyan távol maradsz tőlem? Miért hallgatsz tehát? Miért kívánod, hogy szóljak hozzád, ha az a benyomásom, hogy nem hallgatsz rám? Hallgatásod nem annak a jele, hogy nem figyelsz rám?

Vagy mégis? Figyelmesen hallgatod a szavamat, hallgatod, amíg csak élek, amíg fel nem tártam magam teljesen, amíg egész életemet el nem mondtam előtted? Vajon éppen azért hallgatsz, mert csendben hallgatózva figyelsz, amíg csak valóban kész nem vagyok, hogy aztán a te Igédet közöld velem: örökkévalóságod szavát. És végre-valahára egy szegény embernek az evilág nyomasztó sötétjében egy életen át elmondott monológját az örök élet fénylő Igéjével berekesszed, amelyben magadat akarod szívemmel közölni? Életem alapjában véve csak rövid fohász – s minden imádságom csak ennek emberi szavakba foglalása – és ugye örök birtoklásod örök válaszod reá?

A tőlem kívánt imádság végső fokon nem más, mint várakozás rád: hallgatag készenlét mindaddig, míg te, létem központja, belülről kinyitod nekem a kaput, hogy beléphessek önmagamba, életem titkos szentélyébe, hogy ott legalább egyszer kiönthessem előtted szívem vérének kelyhét... Készen kell lennem és várakoznom kell, nehogy elmulasszam a magamba szállást és a hozzád térést, elmerülve az evilági dolgokban, amikor talán halkán és észrevétlenül kinyitod az életsorsomat eldöntő kaput. Akkor ott tartom remegő kezemben önmagam: azt a névtelent, amelyben erőim és tulajdonságaim mint a forrásban még egyek, és a szeretet áldozatában visszaadom neked ezt az ismeretlent. Nem tudom, kezdődött-e már ez az óra életemben; csupán azt tudom, hogy véglegesen csak halálomban ér véget. Szeretetemnek még ebben a boldog és rettenetes órájában is hallgatni fogsz és kimondatod velem önmagamat... S az én szeretetem órája után, amely hallgatásodba burkolózik, eljön majd a te szereteted napja. (K. Rahner: Imádság és élet. 19-20. o.)

III. Homília vázlatok

A)

1. *Nemcsak a papok ügye*

Nagy lépés volt az egyház életében a hét diakonus kijelölése. Addig az apostolok csináltak mindent. A szükség vitte rá őket, hogy munkájuk egy részét, a nem szorosan vett papi munkát, átadják másoknak. Ez volt az első lépés, amelyet az évszázadok folyamán más hasonlók követtek.

Mégis, 1900 év után is kísért még a papok és hívők elméjében az a gondolat, hogy az egyház minden ügye a papok dolga. Természetesen vannak olyan feladatok, amelyeket kizárólag papok oldhatnak meg, mint a misézés, gyóntatás, a szentkenet kiszolgáltatása stb. De jócskán vannak olyan feladatok is, amelyet nemcsak papok láthatnak el, sőt némelykor jobb is, ha másokra bízják.

Egy eleven plébániának, egyházközségnek annyi ügye van, hogy mindezt egy-két pap már fizikailag sem tudja ellátni, legalábbis jól nem. Aztán a pap nem is érthet mindenhez. Épületek tatarozása, pénzgazdálkodás, egyházi alkalmazottak ügyeinek intézése, a plébánia betegeinek szemmel tartása stb. inkább vág a hívek „profiljába”. Aztán több szem többet lát. A közösség jobban ki tud alakítani valamit, mint ha mindent egy ember akarna kitalálni és végrehajtani. Nagyon fontos szempont az is, hogy a hívek is sokkal inkább magukénak érzik az egyházat, ha aktívan részt vesznek életében.

Vannak lelkipásztori feladatok, amelyeket a plébános nem tud tökéletesen megoldani, ezekben segíteniük kell e híveknek. Ilyen pl. a házasságok védelme, a beteglátogatás, a szegények segítése, a haldoklók számontartása, a betegek elsöpéntekeje.

Sokat segíthetnek a hívek az egyház ügyén, ha morgolódás helyett nyíltan és jóakarattal közlik lelkipásztoraikkal észrevételeiket, nehézségeiket, problémáikat, kívánságaikat pl. a liturgiára, az egyházközség életére, a prédikációkra, hitoktatásra vonatkozóan. A hívek és lelkipásztorok párbeszédéből alakulhat ki valami olyan, ami valóban hasznos az egyháznak, tehát nekünk, mert az egyház mi vagyunk, valamennyien.

Az egyház nem a pápa és a papok egyháza, hanem Jézus egyháza, sőt maga a továbbélő Jézus. Valamennyien tagjai vagyunk ennek a titokzatos Testnek, amelynek feje a mi Urunk. Mint az emberi testben, Krisztus titokzatos testében is minden egyes tagnak megvan a maga szerepe, mindegyik munkájára szükség van. Bármelyik nem működik rendesen, megérzi az egész Test. Egyetlen sejt sem teheti meg, hogy csak kiszolgáltatja magát.

Építsük együtt az egyházat, hogy szép legyen, mint a vőlegény fogadására készülő menyasszony.

2. *„Ti azonban papság vagytok” (1 Pét 2,9)*

A pap közvetítő Isten és az emberek között, megszentelője a világnak. Tulajdonképpen pap csak egy van, Jézus. Egyedül ő tud közvetítő lenni, egyedül ő szentelheti meg a világot. Jézus gyakorolja papságát választottjai, a felszentelt papok által. De Isten népének minden tagját részesíti papi méltóságban, ha másképp is, mint a felszentelt papokat. Mindenkinek részt kell vennie a világ, benne elsősorban az emberek szentelésében, és valamiképpen mindenkinek közvetítőnek kell lennie Isten és az emberek között.

Így például az imánk sem lehet csak egyéni ima. Imánkban kapocsnak kell lennünk Isten és minden ember között. Mások helyett is dicsérjük, engeszteljük az Urat, a hálátlanok helyett is hálát adunk, és mindenkinek kérjük a segítséget, a kegyelmet.

A keresztségben a keresztelő pap működése révén lesz a gyermek szent, Isten gyermeke. De szülők és keresztszülők kötelessége ezt a szenti mivoltot, istengyermekséget tudatosá tenni gyermekükben. A szülők és keresztszülők e papi tevékenységére alapozza az egyház a gyermekkeresztelés gyakorlatát. Ezért nem is szabad, halálveszély esetén kívül, a szülők akarata vagy tudta nélkül megkeresztelni a gyermeket.

Papi működés másokat rávezetni vagy előkészíteni a szentségek vételére, különösen haldoklók esetében. A házasság szentségét maguk a házasságok szolgáltatják ki egymásnak, a pap csak hivatalos tanú. A házastársak papi működése a házasságnak gyakorlatilag isteni szintre való emelése, megszentelése.

Szép szokás az áldás, így a gyermekek vagy mások homlokának kereszttel való jelölése, a kenyérszegés előtti áldás, de ki lehet ezt terjeszteni mindenre, pl. szenteltvízhintéssel, a kereszt jelével, kézrátétellel.

Közvetítő lehet bárki Isten és a tisztítótűzben szenvedők között. Imával, áldozatok felajánlásával.

Jézus folytatni akarja papi működését a világ végezetéig. Mi is egyek vagyunk Jézussal, benne élünk és ő mibennünk a kegyelem által. Részt kell vennünk tehát papi működésében, hogy Istené legyen mindenki és minden.

3. Az ima többesének jelentősége

Az Úr imáját vagy az Üdvözlégyet, ha egyedül imádkozzuk is, többes számot használunk. Nem tévedés ez. Ha nehéz is az individualista, egocentrikus embernek felfognia, mégis meg kell értenünk valamit. Azt, hogy tulajdonképpen nem engem akar és szeret Isten, hanem Jézust, engem csak Jézusban, együtt testvéreimmel. Imádkozásom segítsen átélnem ezt!

Tehát: A mi kenyerünket add meg, nem csak a magaméért könyörgök. A világ hárommilliárd emberének kérem a szükségeset, akiknek olyan elképesztően nagy százaléka éhezik és nyomorog. És valamennyiünk bűneinek bocsánataért kérem az Urat. A családom, az ismerőseim, az ellenségeim bűneire kérek bocsánatot mindannyiunk közös Atyjától. Mindenkit a Szent Szűz oltalmába ajánlok.

A szívből jönnek a gondolatok, a szavak és tettek. Ez utóbbiak csak gyümölcsei a szív, a lélek fájának. A tudatosan többesben mondott ima a fát nemesíti, gyógyítja, alakítja, mert ez a tudatos többes együttműködést jelent a kegyelemmel. Kifejezése annak, hogy egy akarok lenni Jézussal, és Jézusban testvéreimmel, mert hiszem, hogy csak így lehetek tetszésére Atyámnak, aki a mi Atyánk. Így fokozatosan gyógyul majd önimádó begubózásom, csak a magam érdekét ismerő önzésem, szeretetlen közönyöm.

A többes gyakorlása legkézenfekvőbb a közös imában. Aki magányában gyakorolja ugyan a többest, de a templomi közös imába nem kapcsolódik bele, az nem a kegyelemmel működik együtt, csak színházat játszik, önmaga és Isten előtt. Bármilyen nagy az „átélés”, az ilyen csak színészkedés, szerepjátszás. Nem elvont, elképzelt valakikkel kell egynek lennem, hanem a valóságos emberekkel.

4. „A beszédeket nem magamtól veszem.” (Jn 14,10)

Istenről sokmindent ki tudunk következtetni a teremtett világ révén, mint a műalkotás révén a művészről. De nem mindent, és nem eleget. Mint ahogyan a művészt sem lehet elégségesen megismerni a műveiből. Istennel kapcsolatban is, a teremtett világból rájöhethetünk, hogy létezik, hogy végtelenül bölcs és hatalmas, és még néhány tulajdonságára. De ez nem elég ahhoz, hogy csak kicsit is ismerjük őt, és nem elég ahhoz, hogy megtudjunk nagyon fontos dolgokat, így azt, hogy mi a célja velünk, mit kíván tőlünk, hogyan juthatunk kapcsolatba vele. Mivel mindez nagyon is lényeges, másrészt a természetből ki nem

okoskodható, valószínűnek kell tartanunk, hogy Isten szól hozzánk, és közli velünk legalább azokat a titkait, amelyek bennünket közelről érintenek.

Annak elfogadása, hogy ez az Isten „megszólalása” valóban megtörtént, már a hit kérdése. Mi hisszük, hogy Isten érintkezésbe lépett választott emberekkel, általuk üzent az egész emberiségnek. Istennek ez a megszólalása a kinyilatkoztatás.

Ábrahámnak férfialakban jelent meg Isten, Mózesnek égő csipkebokor jelképében, Izaiásnak hatalmas látomásban. A Sinai hegyénél ezrek hallották hangját, Józsefhez jelképes álmokban beszélt, Máriához, a pásztorokhoz, sok máshoz angyalt küldött, sok prófétának jelképes látomása volt. Gyakran kíséző csodákkal igazolta, vagy beteljesülő jövendölésekkel, hogy valóban szólott választottaihoz. Legbőségesebben emberré lett Fia, Jézus által tanított minket.

Valóban Isten szólott? A csodák, beteljesedett jövendölések csak ésszerűvé, elfogadhatóvá teszik ezt, de nem teljesen biztossá. Teljes bizonyossággal csak a hit által győződhetünk meg róla.

Ez a hit készen áll minden jóakarató ember számára. Adj nekem nagy és erős hitet, Istenem!

B)

1. „De mind félték tőle” (ApCsel 9,26)

Ismerjük Szent Pál megtérésének történetét. Ma ennek a folytatásáról olvastunk. A megtértet a hívek és az apostolok nem ölelték boldogan a keblükre, hanem kerülték. Nem bíztak megtérésének valódiságában, őszinteségében.

Sokféle megtérés volt, van ma is az egyház életében. Vannak ilyen Saul-Pál fordulások. Előfordul, hogy valaki évtizedek után szánja el magát a gyónásra, vagy szakít valamilyen bűnös szenvedéllyel. Vannak kisebb megtérések is. Észreveszi az ember, hogy eddig nem jól csinált valamit, most változtatni akar rajta. Mondjuk házastársával nem volt elég figyelmes, kedves, vagy a gyermekével nem foglalkozott eleget, nem törődött komolyabban a pénteki vezekléssel, nem áldozott elég gyakran, stb.

A mai hívek, emberek reagálása ugyanaz, mint 1900 esztendővel ezelőtt volt. Nem úgy fogadjuk ezeket a kis vagy nagy megtéréseket, ahogyan kellene. Mert mi a cél? Hogy könnyebbé tegyük, és állandóságához segítsük ezeket a „pálfordulásokat”. Ehelyett mit teszünk? Vannak, akik gúnyos megjegyzéseket engednek meg maguknak, vagy triumfálnak, hogy ez is „beadta a derekát”, esetleg kijelentik, hogy „kutyából úgysem lesz szalonna”, és lehűtik az illetőt valami ilyen megjegyzéssel: Na, megszállt a Szentlélek? Nem csoda, ha sokan félnék „megtérni”. Vagy azért hagyják abba az újfajta életet, mert nem bírják el az emberek reagálását. Hány férj és feleség fellobbanó jószándéka bukott meg és vált semmivé házastársának ostoba, értetlen, szeretetlen magatartásán!

Felelősek vagyunk egymásért. Minden miattunk elvetélt jószándékról számot kell adnunk, és bűnhődnünk kell. Jó lenne azért nagyon alaposan átgondolni ezt a dolgot, és a jövőben okosabban, sokkal több szeretettel és tapintattal viselkedni. Úgy gondolom, mindenféle megtéréssel kapcsolatban a helyes reakciót így lehetne megfogalmazni: Tárgyilagos, csendes öröm, néma biztatás.

Akiket pedig tényleg „megszállt a Szentlélek”, és valamiben kis vagy nagy megtérésre készülnek, számoljanak mások éretlen magatartásával. Vállalják előre, fogadják el, ne tartsa őket vissza a jótól vagy a jobbtól. Keresztnek kell ezt tekinteni, amelyet vállalunk Jézussal. Ha megteesszük, annál édesebb lesz az Úr önként magunkra vett igája.

2. *Jószívűség*

Korunk vallási hullámvölgyének egyik fő oka, hogy az emberek csalódtak a Szeretet Istenében. A vallásos, a nagyon vallásos embereken keresztül csalódtak a jóságos Úrban. Mert azt várták, joggal, hogy Isten szeretete tükröződik azokon, akik állítólag nagyon szeretik Istent. Vagyis több jószívűséget vártak volna a vallásosaktól, beleértve a papságot is, mint amennyit tapasztaltak. Jószívűeknek kell lennünk, különben hajítófát sem ér vallásosságunk.

A jószívűséghez először szem kell, hogy észrevegyem, hol van tere jószívűségemnek. A moziban, a TV előtt észreveszem, kit kell sajnálni, kivel kell együttérezni, kivel kellene másképp bánni, többet törődni. A való életben még legszűkebb környezetünkben sem vesszük észre. Mert persze a színésznek rokonszenves arca van. Kérem, adjon a jó Isten, olyan szemet, hogy a környezetemben élők megszokott, talán ellenszenves, megunt arca vagy magatartása mögött is meglássam a segítségre szoruló, szeretetre, megértésre áhító embert. Egyetlen jó szóval talán sokkal szebbé tudnám tenni házastársam vagy szüleim életét. Csak én egyszerűen nem veszem észre, mit kellene tennem.

Ennek a lelki vakságnak oka az önző, csak magát kereső szív. Rettenetes dolog, ha valaki bajában, keservében nem talál jószívű embert. De még rettenetesebb azokban, akikben nincs meg ez a jó szív. Az ilyenek képtelenek a boldogságra, itt a földön is, a másvilágon is. A köszívűség, az érzéketlenség másokkal szemben, a közönyösség már megkezdett kárhozat.

Észrevenni, hogy segítségre szorul valaki, részvétellel lenni iránta, ez már nagy dolog. De még hátravan a tett, ami nélkül semmit sem ér az egész. Valaki kifejezte beszélgető partnere előtt, mennyire sajnál bizonyos anyagi katasztrófába jutottakat. Az megkérdezte tőle: „És pénzben mennyit ér az együttérzésed?”

Istent jószívűsége hozta a földre. Az embert jószívűsége viszi a mennybe. Boldogok a jószívűek, mert meg fogják tapasztalni, hogy jószívűségben nem lehet legyőzni Istent.

3. *„Ő mindent tud.” (1 Jn 3,20)*

Ha Istenre gondolunk, valahogyan úgy képzeljük, hogy a mennyben van, tehát messze. Pedig Isten nagyon is közel van. Közelebb már nem is lehet semmi. Közelebb van, mint a levegő vagy a fény, amelyben járunk. Isten nemcsak körülvesz bennünket, nemcsak „bennélünk, mozgunk és vagyunk”, hanem bennünk is van. Nagyon más lenne az életünk, ha ezt igazán át tudnánk élni, élményszerűen megértenénk.

Nincs gondolatom, vágyam, érzésem, érzelmem, szavam, tettem, mulasztásom, amit ne ismerne egészen pontosan Isten. Sokkal pontosabban, mint én magam. Borzalmas fenyegetés ez, de kimondhatatlan vigasz is. Attól függ, szeretem-e Istent és az embereket.

IX. Piusz pápa írta egy poros templom padjára az ujjával: láttam, Piusz pápa. Minden piszkos gondolatom, bosszúvágyam, nemtelen érzelmem, bűnös tettem után odaírhatná az Úr: Láttam, Úristen.

Isten elől elbújni, elmenekülni nem lehet. Isten előtt alakoskodni, színházat játszani nem lehet. Istent becsapni, félrevezetni nem lehet.

Meg merném mutatni Istennek, mi van a gondolataimban, a szívemben? Nem kérdés, hiszen nyitott könyv vagyok előtte. Ebből a könyvből fog ítélni. Ezt a könyvet én írom, Isten olvassa és bírálja: Díjazásra érdemes, vagy tűzrevaló? A vigasztaló az, hogy Isten nemcsak Bírálóm, de segít is írni életem könyvét, ha elfogadom és kérem segítségét.

4. *„Tűzredobják és elég.” (Jn 15,6)*

A szőlővessző, ha nem marad a tőkén, vagy valami miatt elakad a nedvkeringés, elszárad, csak tűzre jó. Vadszőlőlétünket a keresztség bejöttotta Krisztusba, az egyetlen nemes

szőlőtőbe. Áramlani kezdett bennünk a kegyelem, mely szentté, nemessé, istenivé tett. De van valami, ami elzárja ennek az isteni nedvkeringésnek az útját, ez a súlyos bűn. A bocsánatos bűnök csak lelki érlemeszedést okoznak, de a halálos bűn embóliát. Míg ezt a bűnt el nem távolítják, nincs meg Isten kegyelmi jelenléte, életünk szőlővesszeje el van zárva az isteni élettől. Isten vár, hogy eltávolítsuk az embólia okozóját. De nem vár örökké. Ha halálunk pillanatáig sem áll helyre a kegyelmi nedvkeringés, az Úr végleg levág a nemes szőlőtőről, és tűzre vet. Ez a tűz a kárhozat.

De van-e tényleg örök pokol? Erről elég ennyi: Az evangéliumokban 25 olyan eset van leírva, hogy Jézus beszélt róla. Ebből biztos, hogy van.

Ki jut oda? Aki végleg nemet mond Istennek. Nem a szájával, hanem az életével. Mit is csinálhat az ilyennel Isten? Akitől már nem is remélheti az igent, azt csak eldobhatja. Kikényszeríteni az ilyen igent nem lehet, mert az már nem lenne szeretet. Isten a szeretet igenjét várja tőlünk.

Pokolra kerül a véglegesen önző. Ágoston szerint kétféle ember van. Az egyik fajta szereti Istent, egyre jobban szereti, és közben megfélekedzik saját magáról. A másik fajta csak magát szereti, önzésében egyre jobban belefeledkezik önmagába, egészen addig, míg megvet mindenkit, magát az Urat is. Ez a végső terméketlenség és a végső értelmetlenség. Az első típus jut a mennybe, a másik a kárhozatba.

Hogy irgalmas az Úr? Természetesen, végtelenül irgalmas. De irgalmat csak a megtérővel lehet gyakorolni. A megátalkodott egyszerűen képtelen az irgalmat elfogadni. Képtelen a boldogságra, mert boldog csak az lehet, aki szereti a Jóságot és Szeretetet.

Valamikor szokás volt a szószékről a pokolra mennydörögni. Ma már nem divatozik az ilyenfajta szentbeszéd. De a pokol azért megvan, és megmarad örökre. És nagyon vigyáznom kell, mert amerre dől életem fája, úgy marad örökre.

C)

1. „Az egyházak élére elöljárókat rendeltek” (ApCsel 14,23)

Mi Isten egyháza vagyunk azon a területen, amelyet X. plébániának nevezünk. Az egyház elöljárója itt a plébános. Mindenki tudja, de azért jó egyszer átgondolnunk, hogy a plébános nem a maga elhatározásából állt az itteni keresztény nép élére, nem is a nép választotta meg. A plébánost a püspök küldi.

Ma is úgy van tehát, mint az apostoli időkben. Mint ma olvastuk, Pál és Barnabás apostolok újra és újra bejárták azt a vidéket, amelyre küldetésük volt. Ott elöljárókat rendeltek a keresztény nép fölé, pappá szentelvén őket. Később is tartották velük a kapcsolatot, részben személyesen, részben küldöttek vagy levelek által. Ma is van egy-egy területnek apostola, a püspök. Ő állítja egyes kisebb területek, a plébániák élére a plébánost. Pappá szenteli őket, hatalmának egy részét rájuk ruházza, hogy a szentségeket kiszolgáltassák, hirdessék az igét, legyenek pásztorai a kisdéd nyájnak. Tartja velük a kapcsolatot személyesen is, levélben is, küldöttek által is (esperes).

Nem véletlen, hogy így van ez tizenkilenc évszázada. Jézus akarata, hogy legalább lényegében, így legyen. Az egyháznak maga Jézus a feje, ő maga rendelkezett úgy, hogy egyetlen teljhatalmú képviselője legyen, akit pápának hívunk. A pápával együtt az apostoli testületre bízta egyházát. Az apostoli testület ma a püspökök kollégiuma. Ők az egyház főpásztorai, rájuk bízott bennünket Urunk. Az egyes kis egyházak élén tehát csak az állhat, akit ők küldtek.

Ha a plébánost a nép választaná, vagy maga állna önhatalmából a nép élére, nem lenne semmi hatalma. Mi Isten népe vagyunk, csak Istennek lehet hatalma rajtunk. De mivel a plébános az Isten által megbízott apostolotód akaratából pásztor a rájuk bízottaknak,

végeredményben isteni a küldetésre. (Jézus – 12 apostol – a püspökök sora – plébános). Úgy kell tehát tekinteni a püspök által küldött lelkipásztort, úgy kell őt tisztelni, követni, vezetését elfogadni, mint akit Jézus küldött.

A plébános nem abszolút úr. Teljesen függ a püspöktől. Ez azonban nem elvesz a méltóságából, inkább hozzáad. Mert a maga méltósága helyett a Jézustól kapott, a Jézustól származó méltóság ragyogja be hivatalát. Imádkozzunk érte, mint Szent Pál imádkozott, hogy méltó legyen rá!

2. „*Velük fog lakni, maga az Isten lesz velük*” (Jel 21,3)

A menny állandó együttlét Istennel. Ez az, amit nehéz elképzelni. Félelmünk: Unalmas lesz együtt azzal a sok tökéletes emberrel, ráadásul még mindig Isten szeme előtt. Félelmes és unalmas öregúr az Isten? Nem félelmes és nem unalmas. Nem is öreg. Isten mindig fiatal.

Így képzeljük el a dolgot: A világban ezernyi szépség van. Mindez megvan Istenben. Ha azt mondom, Isten szép, az nem olyan, mint ha egy ember szép. Mert az emberben csak emberi szépség van. Nincs benne egy virág, egy táj, egy napfelkelte szépsége. Istenben minden szépség megvan, végtelen fokban. Még a muzsika szépsége is megvan Istenben, a művészeteké is. Ugyanígy van a szeretettel. Isten úgy szeret, és őt úgy lehet szeretni, hogy ebben minden szeretet megvan, szerelem, hitvesi szeretet, szülő-gyermek szeretet, barátság, munkatársak iránti szeretet, testvéri szeretet, minden. És mindez teljes harmóniában, végtelen mértékben és édességben. Az ízek, színek, minden, ami testnek, szellemnek, léleknek kellemes, a lágy szellőtől a tudományos felfedezés öröméig, mindez megvan Istenben, csak végtelenül tökéletes formában.

Az Istennel való örök együttlét két perce sem lesz egyforma. Isten egyszerűen kimeríthetetlen, millió örökkévalóság alatt sem lehet élvezésének a végére érni. Mindig más, mindig új lesz számunkra, tehát mindig fiatal.

Próbálj imádságaidban gondolni minderre, talán jobban fogsz vágyakozni az Úr után, és így talán könnyebb lesz jónak lenned!

3. „*Újra teremtek mindent*” (Jel 21,5)

Sok bajunk van ezzel a világgal, sok kifogásunk van, és lehet is ellene. Hiszen sokszor dolgozik ellenünk, sőt katasztrófákba sodor bennünket a természet. Pontosan nem tudjuk hogyan, de valamiképpen az ember bűnével függ össze a természet ellenségessége, ez a mi Istentől kapott hitünk. És Isten hagyja? Igen, de csak egy ideig. Hogy érezzük a bűn következményeit, és ezen keresztül tudatában legyünk annak, hogy a bűn nem semmi. De Isten nem engedi, hogy mindvégig a bűn uralkodjék a világon. „Új eget és új földet láttam. Az első ég és az első föld ugyanis elmúltak, és a tenger sem volt többé. Akkor a trónon ülő megszólalt: Lásd, újra teremtek mindent!”

Tehát egyszer Isten „újra kezdi az egészet”. De nem nélkülünk. Hanem közlünk azokkal, akikkel érdemes. Akik hasonlóvá váltak Fiához.

Az új ég és új föld csak úgy ér valamit, ha újak az emberek is. Mert a mostani „elrontott” világban is többet szenvedünk egymástól, mint a természettől. Az új ég és új föld lakója polgára lesz a mennyből leszálló szent városnak, az új Jeruzsálemnek, tagja Isten népének, aki együtt lakik majd Istennel. Természetes, hogy ebben a dicsőséges boldogságban csak az részesülhet, aki hajlandó volt a földi életben már új ember lenni. Most kell bizonyítani, hogy akarok, akkor már nem lehet majd ígéretet.

Az új embert Jézus „új parancsa” alakítja ki. „Új parancsot adok nektek, hogy amint én szerettelek titeket, úgy szeressétek egymást ti is.” Jézus tanítványát nem erről vagy arról lehet megismerni, hanem pontosan az ilyen szeretetről.

Miért „új parancs” ez? Mert nem azt mondja, hogy „mint önmagadat”, hanem, „amint én”. Vagyis nem elég a természetes önszeretetnek kiterjesztése az embertársakra, hanem természetünket meghaladó szeretettel kell szeretnünk egymást. Istenben kell szeretnünk az embert, nemcsak mint embertársat, hanem mint Isten gyermekét, mint Istent, hiszen Isten Szentlelke lakik benne, vagy legalábbis arra hivatott. Nem is a magunk gyenge szeretetével, hanem a Szeretet Szentlelkének kell átadnunk magunkat, hogy ő szeressen bennünk és általunk.

Mindez talán kicsit homályosnak, nem egészen érthetőnek tűnik. Emberi okossággal megmagyarázni vagy megérteni nem is lehet. Csak a Szentlélek adhatja megértését. De aki átadja magát a Léleknek, az mind megéri. Addig kell imádkozva magunkat neki ajánlanunk, míg meg nem értjük, és nem éljük: Isten rajtunk keresztül is akarja szeretni az embereket, és bennük tulajdonképpen önmagát. Vagyis bele akar kapcsolni bennünket abba az áramkörbe, amelyben az Atya és a Fiú szeretik egymást a Szentlélekben.

4. „Isten megdicsőült benne” (Jn 13,32)

Jézus legnagyobb gondja, még a biztos kínhalál árnyékában is, Isten dicsősége. Születésénél már erről énekeltek az angyalok, ez végső, örök gondolata is.

Tőlünk is ezt a lelkületet kívánja. Mikor imádkozni tanította tanítványait, és rajtuk keresztül minden embert, imájának első három kérése Isten dicsőségére vonatkozott. Szenteltessék meg az Úr neve, valósuljon meg köztünk az ő országa, és mennyben is, földön is az ő akarata legyen az élet mozgatója.

Imáink és egész gondolatvilágunk első helyén tehát ennek kell állnia: Dicsőség az Istennek! Csak az hasonlít Jézusra, akiben elsőrendű Isten dicsőítése. Vigyázzunk tehát, nehogy imádságaink önző kérésekben merüljenek ki!

Jézus természetesen nemcsak imáiban, hanem egész életével dicsőítette az Atyát. „Az Isten megdicsőült benne.” Júdás távozásakor mondta ezt. Azzal, hogy Júdás elment, és Jézus elengedte, Jézus véglegesen vállalta Atyja akaratát, a véres keresztáldozatot. Tőlünk is követeli, hogy dicsőítsük meg életünkben Istent. Azzal, hogy mindenképpen vállaljuk akaratát, hogy áldozatul ajánljuk magunkat.

A misében nemcsak a „Dicsőség” imával dicsőítjük Istent, hanem még inkább azzal, hogy bekapcsolódunk a Fiú áldozatába, tehát odaadjuk magunkat az Úrnak.

Aki Jézussal, Jézusban megdicsőíti magában Istent, azt „Isten is meg fogja dicsőíteni önmagában”, vagyis felveszi a Szentháromság kebelébe, saját életébe. Ez nemcsak szép gondolat, hanem életem egyetlen értelme.

Húsvét 6. vasárnapja

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (ApCsel 8,5-8.14-17): *„Ama napokban Fülöp Szamaria városába került s ott hirdette Krisztust. A nép hallva és látva a csodákat, melyeket tett, egyöntetűen figyelemmel hallgatta. Mert sok megszállottból kiment – hangosan kiáltva – a tisztátalan lélek, és sok béna meg sánta meggyógyult. Így nagy volt az öröm ebben a városban.*

Mikor a Jeruzsálemben maradt apostolok meghallották, hogy Szamaria elfogadta az Isten tanítását, elküldték hozzájuk Pétert és Jánost. Amikor megérkeztek, imádkoztak értük, hogy szálljon le rájuk a Szentlélek. Mert még egyikükre sem szállott le, csak meg voltak keresztelve Urunk Jézus nevére. Rájuk tették tehát kezüket és megkapták a Szentlelket.”

Világosan kitűnik a szövegből, hogy az apostolok figyelemmel kísérték és ellenőrizték a Jeruzsálemben kívül alakuló „egyházközösségeket”, bémálni is ők mentek, tehát a helyi egyházak integrálódtak az egy egyház egészébe. – Az, hogy a samariaiak Jézus nevére voltak megkeresztelve a szöveg szerint, nem azt jelenti, mintha mellőzték volna a Szentháromságot említő formát, hanem azt, hogy a keresztség révén Jézussal kerültek közösségbe.

II. OLVASMÁNY (1 Pét 3,15-18): *„Szeretteim, Urunkat, Krisztus szentül tiszteljétek szívetekben, legyetek mindig készen rá, hogy mindenkinek megfeleljétek, aki csak kérdezi, mi az alapja reménységteknek. De ezt szelíden, tiszteletet tanúsítva és jó lelkiismerettel tegyétek, hogy akik Krisztusban való szép életekért elhíresztelnek benneteket, épp a rágalmaikkal maradjanak szégyenben. Jobb ugyanis, hogy ha az Isten úgy akarja, inkább a jótetteitekért szenvedjétek, mintsem gonoszságaitokért. Mert Krisztus is egyszer meghalt a bűnökért, az Igaz a bűnösökért, hogy az Istenhez vezessen minket. Test szerint ugyan megölték, de a lélek szerint életre kelt.”*

Reménységünk alapja tény: a feltámadt Krisztus. Erről hiteltérdemlő tanúskodást hallottunk, semmi okunk tehát kételkedni benne. Kétszeresen is tény-vallás a kereszténység, annak kell lennie: nem elméleten alapul a reménységünk, hanem tényen és az erről szóló tanúskodásunk is a szelídség szellemében történik, vagyis életünk, magatartásunk ténye hitelesíti hitvalló szavainkat és készíti a kívülállót Krisztus tanításának elfogadására.

AZ EVANGÉLIUM (Jn 14,15-21): *„Az időben így szólt Jézus tanítványaihoz: 'Ha szerettek engem, tartsátok meg parancsaimat. Én pedig kérni fogom az Atyát, hogy más Vigasztalót küldjön nektek, aki veletek marad mindörökre: az igazság Lelkét. A világ nem kaphatja meg őt, mert nem látja és nem ismeri, de ti ismeritek, mert nálatok lesz és bennetek marad. Nem hagylak árván titeket, visszajövök hozzátok. Rövid idő múlva a világ nem lát engem, ti azonban láttok engem, mert én élek és ti is élni fogtok. Azon a napon majd megtudjátok, hogy én az Atyámban vagyok, ti pedig bennem és én tibennetek. – Aki megismeri és megtartja az én parancsaimat, az szeret engem, aki pedig engem szeret, azt szereti az én Atyám. De én is szeretem őt, s kinyilatkoztatom magam neki.”’*

A más Vigasztaló, a Szentlélek: az eredeti szöveg szerint inkább segítő, védő, szószóló, aki az ember érdekében szót emel és cselekszik is. A Szentlélek az egyházzal marad és az egyes hívekkel: imára ösztönöz, bátorságot és bizalmat önt belénk, segít megőrizni és egyre mélyebben megérteni a Krisztustól kapott tanítást.

A következő részben a híveknek Krisztussal való életközösségéről van szó, ehhez 1. Húsv. 5. vas. B).

A hitünk alapját képező tényt ünnepeljük minden szentmisében, de meg is jelenítjük. Jézus feláldozott és megdicsőült teste van itt a kenyér és a bor színe alatt. Kapcsolatba is kerülhetek vele: táplálhatom istengyermeki életemet a szentáldozással. Parancsai megtartásával is igazolni akarom szeretetemet és méltóbbá akarom tenni magamat szeretetére. Óhajtom, hogy minél nagyobb mértékben nyilatkoztassa ki magát nekem. Így mindig alkalmasabb leszek arra, hogy másokkal is megismertessem és megszerettessem. Kérem az igazság Lelkét, vezessen egyre mélyebbre Krisztus titkába. Értesse meg velem, hogy vágyaim netovábbja teljesül Krisztussal való szeretetkapcsolatomban.

B)

I. OLVASMÁNY (ApCsel 10,25-26.34-35.44-48): *„Történt, hogy amikor Péter megérkezett Cezáreába, Kornélius házába, Kornélius eléje sietett és lábához borult, hogy hódoljon neki. De Péter felemelte. Aztán Péter így kezdett beszélni: 'Valóban el kell ismernem, hogy az Isten nem tesz a személyekben különbséget, mindenki kedves előtte, aki féli és az igazság szerint jár el, bármely nép fia is.' Péter még be sem fejezte a beszédet s a Szentlélek már szállt mindenkire, aki hallgatta a tanítást. A zsidókból lett keresztények, akik jöttek, ámulatba estek, hogy a Szentlélek ajándéka a pogányokra is kiárad. Mert hallották, hogy megkapták a nyelvek adományát és magasztalják az Istent. Péter megszólalt: 'Meg lehetne tagadni a keresztvizet azoktól, akik a Szentlelket éppen úgy megkapták, mint mi?' Ezzel elrendelte, hogy Jézus Krisztus nevében kereszteljék meg őket. Őt viszont arra kérték, hogy maradjon még náluk néhány napig.”*

Péter görögül mondhatta beszédét Kornélius előtt, hiszen mint galileai tudhatott görögül. Mivel Isten a mindenség Ura, természetes, hogy a pogányok is tőle kapják az üdvösséget. Mielőtt Péter befejezte volna a beszédét, megkapták hallgatói a Szentlelket. Ez a valószínűleg a nyelveken való beszéls képességében mutatkozott meg. Így aztán nem is volt kétséges, hogy meg kell őket is keresztelni. Nincs szükség arra, hogy először zsidóvá legyenek.

II. OLVASMÁNY (1 Jn 4,7-10): *„Szeretteim, szeressük egymást, mert a szeretet az Istentől van és mindenki, aki szeret, az Istentől való és ismeri az Istent. Aki nem szereti, nem ismeri az Istent, mert az Isten szeretet. Az Isten szeretete abban nyilvánult meg, hogy az Isten elküldte a világba egyszülött Fiát, hogy általa éljünk. Nem az a szeretet lényege, hogy mi szeretjük az Istent, hanem hogy ő szeret minket és elküldte a Fiát bűneinkért engesztelésül.”*

A szeretetben mutatkozik meg, hogy újjászülettünk Istenből. Isten maga a szeretet: amikor meg akarta ismertetni magát velünk, azt mutatta meg elsősorban, hogy ő a szeretet. Ő volt a kezdeményező. Mi képtelenek is voltunk arra, hogy őt szeressük. Szeretete áthidalta azt a szakadékot, mely a bűnös világot Istentől elválasztotta.

AZ EVANGÉLIUM (Jn 15,9-17): *„Az időben így szólt Jézus tanítványaihoz: Amint engem szeret az Atya, úgy szeretlek én is titeket. Maradjatok meg az én szeretetemben. Ha parancsaimat megtartjátok, megmaradtok az én szeretetemben, mint ahogy én is megtartom Atyám parancsát és megmaradok az ő szeretetében. Ezeket azért mondtam nektek, hogy*

örömöm legyen bennetek és a ti örömötök teljes legyen. Ez az én parancsom, hogy szeressétek egymást, ahogy én szerettelek titeket. Nagyobb szeretete senkinek sincs annál, mint aki életét adja barátaiért. Ti az én barátaim vagytok, ha megteszitek azt, amit parancsolok nektek. Nem mondalak már titeket szolgálóknak, mert a szolga nem tudja, mit tesz az ura. Titeket barátaimnak mondtalak, mert mindent tudtul adtam nektek, amit Atyámtól hallottam. Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket és arra rendelvelek, hogy elmenjete, gyümölcsöt hozzatok és az maradandó legyen, s amit kértek az Atyától az én nevében, megadja nektek. Azt parancsolom nektek, hogy szeressétek egymást.”

Jézus az Atya szeretetét adja tovább tanítványainak: ezzel a szeretettel kell szeretniük egymást. A szeretetben a kezdeményezés Jézustól indul ki: ő választotta barátait. Viszont nekik úgy kell élniük, hogy erejükhez mérten méltók maradjanak szeretetére. A Főből árad az isteni szeretet a tagokba, a tagokból meg egymás felé kell, hogy áradjon. Tehát nem érzéki vágy, pillanatnyi rokonszenv vagy pláne érdek köti össze Krisztus barátait. A szeretetnek keresztformája van. Áldozatos szeretet, Jézuséhoz hasonló!

Ehhez a szeretethez ad erőt a szentáldozás. Ezt a szeretetet szítja fel a szentmise. Itt, a keresztáldozat megújításánál látjuk, milyen az igazi szeretet. Senkinek sincs nagyobb szeretete annál, mint aki még életét is kész odaadni a barátaiért, azokért, akiket szeret.

C)

I. OLVASMÁNY (ApCsel 15,1-2.22-29): *„Ama napokban, néhányan, akik Judeából jöttek, így tanították a testvéreket: 'Ha nem metélkedtek körül Mózes törvénye szerint, nem üdvözülhettek.' Mivel emiatt zűrzavar és nagy vita támadt Pál, Barnabás és közöttük, elhatározták, Pál és Barnabás néhányukkal menjen fel Jeruzsálembe s ebben a vitás ügyben forduljon az apostolokhoz és a presbiterekhez. Erre az apostolok, a presbiterek és az egész egyház jónak látták, hogy kiválasszanak maguk közül néhány férfit és Pállal és Barnabással elküldjék őket Antiochiába, mégpedig Judást, másik nevén Barnabást, meg Szilást, akik a testvérek közt vezető szerepet vittek. Ezt az írást küldték velük:*

'Az apostolok és a presbiterek testvéri üdvözlésüket küldik Antiochia, a Szíria és Cilicia pogányságából megtért testvéreiknek! Hallottuk, hogy közülünk néhányan megbízásunk nélkül tanítva megzavartak titeket, feldúlták lelketeket. Ezért közmegegyezéssel elhatároztuk, hogy kiválasztunk néhány férfit és elküldjük őket hozzátok a mi szeretett Barnabásunkkal és Pálunkkal, ezekkel az emberekkel, akik egész életüket Urunk Jézus Krisztus nevének szolgálatára szentelték. Elküldtük hát Judást és Szilást, ők majd élőszóval is elmondják nektek ezeket. A Szentlélek is, mi is úgy láttuk jónak, hogy ne rakjunk rátok több terhet a szükségesnél, annál, hogy tartózkodnotok kell a bálványoknak áldozott eledeltől, a vértől, a fojtott állattól és az erkölcstelenkedéstől. Ha ezektől tartózkodtok, helyesen jártok el. Jó egészséget!'"

Létkérdés volt a kereszténység számára, hogy függetleníteni tudja-e magát a zsidóságtól, vagy pedig úgy szerepel, mint annak egy változata. Az apostoli zsinat döntötte el a kérdést. A zsinat tudatában volt annak, hogy munkájában, döntésében a Szentlélek irányítja.

II. OLVASMÁNY (Jel 21,10-14.22-23): *„Akkor odajött hozzám az egyik a hét angyal közül, akinél az utolsó hét csapással teli hét csésze volt és megszólított: 'Gyere, megmutatom neked a menyasszonyt, a Bárány hitvesét.' És lélekben elvitt egy nagy magas hegyre, ahol megmutatta nekem a mennyből, Isten alászállt szent városát, Jeruzsálemet, Isten dicsőségét sugározta. Ragyogott, mint a drágakő, mint kristálytisza jáspis. Széles, magas fala volt, tizenkét kapuval. A kapuk fölött tizenkét angyal. Nevek voltak rájuk vésve, mégpedig Izrael*

fiai tizenkét törzsének a neve. Keleten három kapu, északon három kapu, délen három kapu és nyugaton három kapu. A város falának tizenkét alapköve volt, rajtuk a Bárány tizenkét apostolának tizenkét neve.

De templomot nem láttam benne, mert a mindenható Úristen és a Bárány a temploma. A városnak nincs szüksége sem napra, sem holdra, hogy világítsanak, mert az Isten dicsősége ragyogja be, világossága pedig a Bárány.”

Vö. Húsv. 5. vas. C) II. Olv.

AZ EVANGÉLIUM (Jn 14,23-29): „Az időben Jézus így szólt tanítványaihoz: 'Aki szeret engem, megtartja tanításomat. Szeretni fogja őt Atyám is, hozzá megyünk és benne fogunk lakni. Aki viszont nem szeret engem, nem tartja meg tanításomat. A tanítás pedig, melyet hallotok, nem az enyém, hanem az Atyáé, aki küldött engem. Ezeket mondtam nektek, amíg veletek vagyok. A Vigasztaló, a Szentlélek pedig, akit az Atya küld az én nevemben, majd megtanít titeket mindenre és eszetekbe juttat mindent, amit mondtam nektek. Békét hagyok rátok, az én békémet adom nektek; nem úgy adom én, mint a világ. Ne nyugtalankodjék szívetek és ne remegjen, hiszen hallottátok, hogy mondtam nektek: elmegyek, de visszajövök hozzátok. Ha szeretnétek engem, örülnétek annak, hogy az Atyához megyek, mert az Atya nagyobb nálam. Már most megmondtam ezt nektek, mielőtt megtörténnék, hogy amikor bekövetkezik, higgyétek.'”

Vö. A) év.

Az égre tekinteni, a ránk váró mennyei boldogságot szemlélni is szükséges. Nagy kár volna, ha szinte kizárólagos hatóerő a pokoltól, Isten büntetésétől való félelem volna életünkben. Már földi életünk során is sok vigasztalásban részesít bennünket a Szentlélek. Ezeket nem kell keresni, erőltetni, de ha kapjuk, hálás szívvel kell fogadni.

II. Teológia

Krisztus feltámadása az örök élet garanciáját nyújtotta az apostoloknak. Reményt ad arra, hogy a földi élet szenvedése után Istennél megtalálhatjuk a békét. Éppen ez az igazság képezi azonban az alapot arra, hogy a vallást ópiumnak bélyegezzék. Szemünkre vetik, hogy az Egyház a szegényeknek türelmet prédikált, földi javak helyett égi ígéretekkel fizetve ki őket.

Van-e valóban a szegénységnek üdvösségi vonatkozása?

A Magnificat szelleme

Az egész üdvtörténet tanúskodik arról, hogy Isten az alázatosakat, a kicsinyeket szereti kiválasztani nagy feladatokra. Maga Izrael népe semmi másban nem tűnik ki, mint jelentéktelenségében, de ez a nép lesz a választott nép. És a választott nép fiai meg leányai közül azok kapják a legjobb hivatásokat, akik legkevésbé látszanak arra emberileg felkészültnek. Meddő nőkből lesznek a legáldottabb anyák, húzódozó emberekből a nép vezérei, csaták hősei vagy rettenthetetlen próféták.

Isten különös előszeretettel viseltetik a kicsinyek iránt. Jézus életében ez még határozottabban megmutatkozik. A szenvedők nyomora megindítja, a szegények között él, velük barátkozik. Küldetése igazolásául arra hivatkozik, hogy gyógyítja a betegeket és a szegényeknek hirdeti az evangéliumot. Boldognak jelenti ki azokat, akik most különféle bajokban szenvednek, mert a mennyben majd megvigasztalják őket, ugyanakkor a gazdagokra jajt mond (Lk 6,20 sköv.). A Magnificat-ban éppen ezért nem egyéni vélemény,

egy aláztatos lélek örömujjongása fejeződik ki, hanem az a különös tapasztalat, amit az előbb vázoltunk.

Valóban különös Istennek ez a viselkedése, és nem egészen egyértelmű. Vajon egyszerűen „szeszélyből” bánik így velünk Isten, megmagyarázhatatlan döntéséből kifolyólag? Vagy a szegénységgel, kicsinységgel együttjáró lelkület vonzza Őt? Vajon nem is maga a szegénység, hanem inkább az aláztat az, ami meghatja Istent? Lehet-e viszont akkor arról beszélni, hogy Isten részvétellel van a szenvedők iránt? És egyáltalán: lát-e Isten akkora különbséget szegény és gazdag között, mint mi, emberek?

Ezekre a kérdésekre a kinyilatkoztatás szétszórt adataiból nem könnyű egységes választ találni.

Az istállóban született Isten

A fenti kérdésekre a választ maga a megtestesülés adja meg. Lukács evangélista a karácsonyéli angyalok üzenetét a pásztoroknak a következőképpen írja le: „evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo: quia natus est vobis hodie Salvator, qui est Christus Dominus, in civitate David. Et hoc vobis signum: invenietis infantem pannis involutum et positum in praesepeio” (Lk 2,10-12). Feltűnő ebben a rövid szövegben a „vobis” háromszori ismétlése: az örömhír nekik szól, a Megváltó nekik születik és a megadott jel is számukra jel. Ez a hangsúlyozás kifejezésre juttatja, hogy Isten nem valami elvont „emberiséggel” akar találkozni a megtestesüléskor, hanem az élő, konkrét emberekkel. S ha már az embereket keresi, akkor nem áll az emberek egy csoportjánál, a földi szempontok szerinti előkelőknél, vagy akár a szenteknél, hanem elmegy a legvégsőkig.

Et hoc vobis signum: ezek a szavak nem térbeli útbaigazítást jelentenek. Ha ezzel az angyal csupán a helyet akarta volna megjelölni, ahol megtalálhatják a Megváltót, egész Betlehemet végig járhatták volna. Ez a jel a Megváltóhoz fűződő kapcsolatnak a megértését szolgálja. A pásztorok számára lesz jel.

A pásztorok számára nem azt jelentette ez a jel, mint a 20. századi emberek számára. Mi a jászolban fekvő Gyermekek láttán a legvégső nyomorra gondolunk, arra, hogy Isten ebben is stílust teremt, hogy ő nemcsak a fenségben, hanem a szegénységben is egyedülálló. A pásztorok számára azonban egészen mást jelentett ez a nekik adott jel. A pásztorok maguk is szegény emberek voltak, ők is éjszakáztak istállóban, az ő gyermekeiket is leteheték a jászolra pihenni. Az ő számukra a megrendítő a sorsközösség megpillantása volt: ez a Megváltó valóban nekik született, az ő Megváltójuk.

Ugyanez a helyzet Jézus életének másik megrendítő eseményével, a kereszthalállal is. Aszkétikus könyvek és keresztúti ájtatosságok nyomán hozzászórtunk ahhoz, hogy Jézus halálában valami egészen sajátosat, felülmúlhatatlant lássunk. Pedig az igazán megindító itt is az, hogy Jézus elmegy a legvégsőkig, de nem addig a határig, ameddig az Isten el tud menni, hanem addig, ameddig az ember le tud sülyedni a szenvedésbe. Nemcsak Jézus, hanem sok ezer ember szenvedte el a kereszthalált, a meggyaláztatást, az ártatlanul kapott elítéltetést.

Jézusnak ez a testvérisége azonban nemcsak abban áll, hogy találkozik velünk, leszáll a legszegényebb emberig. Fontos ennek a találkozásnak a „helyszíne” is, a lelki atmoszférája. Nem valami közömbös helyen megy végbe a találkozás, hanem az emberek territóriumán. Jézus ellenségeinek semmi kétségük sincs az iránt, hogy cselekedhetnek tetszésük szerint saját városukban, saját alattvalójukkal szemben. Ugyanez mutatkozott meg már Jézus születésekor. „Nem tekinthetjük a pásztorokat a jászolnál csupán díszítő figuráknak; ők inkább ott voltak otthon.” (M. Baily: Das Zeichen: „ein Kind in der Krippe.” Theol. der Gegenwart. 1966. 4.)

Isten és a szegények

A megtestesülés külsőségeiből nyilvánvaló, hogy Isten előtt nincs különbség szegény és gazdag között. Amikor mi a kinyilatkoztatás adataiból megállapítjuk, hogy Isten különös előszeretettel van a szegények és kicsinyek iránt, akkor ez részben a mi látásmódunk következménye. A mi számunkra természetes az, ha egy „kiváló” embert Isten kitüntet, de rögtön feltűnik nekünk, ha egy szegény, elnyomott érvényesül Isten előtt. A breviárium életrajzi olvasmányaiban többször szerepelt ilyesféle fogalmazás: „ex parentibus pauperbus, sed piis.” Kifejezi a mi elképzelésünket, ami nem egyezik Istenével.

Isten tehát igazságos, vagyis szeretetével egyaránt felölel minden embert. De éppen ez a szeretet követeli meg, hogy mást nyújtson az egyik embernek, mint a másiknak. A dúsgazdagról és Lázárról szóló példabeszédben nagyon érdekes Ábrahám indokolása: „Jusson eszedbe, hogy neked jó dolgod volt az életben, Lázárnak pedig rossz. Ő tehát most itt vigasztalódik, te meg gyötrődöl.” (Lk 16,25) A dúsgazdag emberről előzőleg megemlíti a Szentírás, hogy szívtelen volt, s így méltán került a pokolba, Lázárról azonban nem mondja, hogy szent volt. E helyett egy másik gondolat csillan fel: a szegények nyomora kihívja, kiváltja Isten irgalmát. A szegénység jogcím Isten irgalmára. Isten kötelességének érzi, hogy megvigasztalja őket. Ugyanezt a gondolatot tükrözi a világitélet Máténál (25,31-46), ahol a nyomorgók iránti részvét szerint ítéltetnek meg az emberek, s ahol Krisztus azonosítja magát a szenvedőkkel.

Mi és a szegények

Yves Congar írja: „Isten kinyilvánítja magát, mint láttuk, a szegénységben, azonban – és ez egy további szempont – a szegények is Isten hírnökei lehetnek. Eszköz vagy út lehetnek, hogy Krisztust megtaláljuk. Krisztushoz vezető utunkon feltartóztat minket ragaszkodásunk egy kényelmes állapothoz, jóleső és szilárd szokásaink, a kockázattól való félelem. Azonban a szegények előtt, a velük való érintkezésben megolvad hamis biztonságunk és illúzióink, úgy mint a hó a napfényben. A mi büszke és gyakran hiú lényünk, melyet mutogatni szoktunk, ilyenkor üresnek és hamisnak bizonyul. Észrevesszük, hogy nem tudtuk, milyen tartalmatlanok voltunk, és hogy alig tartunk ott, ahol egy kezdő van. Ha azután egy kis nemes érzés és kezdődő lelki nyugtalanság kél a szívünkben, lemaradottnak érezzük magunkat és önmagunkat vádoljuk. Megnyílunk az igazság meghallására.” (Kirche heute, 45.)

III. Homília vázlatok

A)

1. Bérmlás

Az apostoloknál az első áldozás (utolsó vacsorán) után jött a bérmlás (pünkösd). Minden kereszténynél így kell lennie. Már az apostolok bérmláltak.

Mi a bérmlás értelme? A gyermek a keresztségben Isten gyermekévé lett. Megkapta a hit kegyelmét, hogy hittel fogadja, ha majd hallja Jézus tanítását. Megkapta a szeretet kegyelmét, hogy szeretete ne csak emberi, hanem isteni szeretet legyen. Ezeknek az isteni adományoknak a kiteljesítése a bérmlás.

Jézus maga tanította az apostolokat, maga támasztott bennük hitet és szeretetet. Méltókká is váltak, hogy Jézus barátainak nevezze őket. De végső alkalmasságukat a keresztény életre és az apostolságra pünkösdkor kapták. Akkor gyúlt bennük teljes világosság, akkor kapták meg a kellő bátorságot és erőt, akkor váltak alkalmassá a hitről való tanúskodásra.

A mostani bérnökkel ugyanez történik. A gyermek hittel, sokszor megható hittel fogadja, amit Istenről, Jézusról hall. De amint nő, kezd gondolkodni, sokmindent nem ért. Ellenkező behatások is érik, veszélybe kerül a hite. A bérnökben segítségére jön a Szentlélek, hogy értsen, hogy a hite életet formáló értelmes erő legyen. És minél nagyobb az emberke, annál nehezebb tartania a hitet. A kicsin szeretettel mosolyognak, ha hisz Jézuskában. A nagyobbat már csúfolják vallása miatt, sokszor érzi úgy, hogy szégyellnie kell. Emberfeletti erő kell ahhoz, hogy mégis kitartson Jézus mellett. Ezt az erőt adja meg a bérnök. És az apostoli lelket is. Mert az igehirdetés a papok dolga ugyan, de Urunk minden kereszténytől elvárja, hogy tanúskodjék róla: „Legyetek mindig készen rá, hogy mindenkinek megfeleljetek, aki csak kérdezi, mi az alapja reménységteknek.”

A bérnök tehát nem csak valami ceremónia vagy családi ünnepség. Létfonosságú az ember élete és örök élete szempontjából. A szülőknek is kötelessége, hogy ezt megértessék gyermekeikkel, a maguk részéről is felkészítsék őket a Szentlélek fogadására.

2. „Legyetek mindig készen rá...” (1 Pét 3,15)

Jézus nemcsak papjaitól kíván igehirdetést. Minden kereszténytől követeli, hogy tegyen tanúságot saját hitéről. Hogy hogyan, arról alapos oktatást ad Szent Péter néhány sorban.

„Mindenkinek megfeleljetek, aki csak kérdezi...” Tehát nem kell a hit vigéceinek, vallásunk házalóinak lennünk. Csak ha kérdezi valaki. Aki ugyanis a hite szerint él, annak az élete kérdőjel úgyis mások előtt. Ha hitem életem kovásza, nemcsak porcukra, külső édesítője, akkor szükségképpen csodálkozást kelt. Mert például kihagyok sok „ziccert”, amelyet mások mohón használnak ki. (Alkalom kétes haszonszerzésre, fúrásos előmenetelre, bosszúálló visszafizetésre, könnyű kalandra.) A csodálkozásra meg kell felelnem. Hogy mit? Azon sem előre gondolkodni nem érdemes, sem erről tanácsot adni. Ha Jézus Krisztust valóban „szentül tisztetem szívemben”, akkor majd megadatik nekem, hogy mit mondjak. A Lélek fog szólni belőlem, az ő szava erő és kegyelem.

De a dolgoknak meg kell adni a módját, különben magam rombolom le az eredmény reményét is. Péter: „De ezt szelíden tegyétek!” Vagyis semmi kioktatás, semmi fölényeskedés, semmi hengegés, semmi követelőző rábeszélés, semmi sürgetés! Szelíden és egyszerűen tanúskodom, nem akarok erőszakosan meggyőzni, mindenáron a „mi pártunkra” vonni valakit is.

„Tiszteletet tanúsítva.” Tisztelem a mások meggyőzését, nem pocskondiázom, nem támadom, nem gúnyolom. Tisztelem a mások személyiségét, tehát a világért sem személyeskedem. Tisztelem mások érzékenységét. Semmi olyant nem mondok, még „erkölcsi prédikáció” formájában sem, ami sebezhetné önértetét. – És mindezeket a szabályokat meg kell tartanom a családon belül is!

„Jó lelkiismerettel.” A farizeusi lelkület, tehát a pusztán külső vallásosság nem vonz, inkább nagyon is taszít. Ugyanígy a pusztán paragrafusvallásosság. Jézusról kell tanúskodnom, nem a vasárnapi misehallgatásról vagy a pénteki böjtről, de még a saját prüd és maradi erkölcsi felfogásomról sem. Jézusról, akit szeretek, akinek az életét igyekszem élni, akitől várom természetfeletti reménységeim beteljesedését. Csak akkor nevezhető jónak a lelkiismeretem, ha minden erőmmel igyekszem a Szentlélek vezetése alá adni magam. A képmutató vallásosság többet árt Jézus ügyének, mint a legharcosabb atheizmus. Oriási tehát a vallásosak felelőssége. Úgyis nagyon sokaknak az az alapállásuk, hogy minden vallásosság képmutatás. Ezt megcáfolni kizárólag étellel lehet.

3. „Inkább a jótetteitekért szenvedjete!” (1 Pét 3,17)

Aki őszintén keresztény, nemcsak anyakönyvi katolikus, azt óhatatlanul „gyűlölni” fogja a világ. Vagyis konfliktusba keveredik a „világgal”. Most ne az egyházüldözésekre gondoljunk. Arra a bizonyos gyűlöletre a hivatalosan katolikus államokban is mindig számíthatnak és számíthatnak az igazi keresztények.

Kétes értékű dicsekvés az, ha valaki azt mondhatja magáról: Engem mindenki szeret. Ha ez igaz, akkor ott valami baj van. Mert biztos, hogy nem a tökéletes embereket „szereti mindenki”. Gondoljunk arra, milyen sokan gyűlölték Jézust, és milyen rettenetesen gyűlölték! A Szűzanyát pedig saját rokonsága sem kedvelte.

Ha engem valóban mindenki szeret, az csak azt jelenti, hogy nekem az a fő vágyam, hogy tessek az embereknek, és azért „együtt futok” mindenkivel. Ez nem tökéletesség, hanem elvtelenség, bűn.

Példák: A tsz-ben csak akkor szeret mindenki, ha a vezetőség előtt elítélem a lopást, a lustaságot, a lelkiismeretlenséget, de ugyanakkor együtt lopok a tolvajokkal, együtt lazsalok a hanyagokkal. Ha nem így teszek, valamelyik „fél” nem fog szeretni. Pedig hát így tenni bűn. A társaságban is akkor szeret mindenki, ha együtt pletykálok, gyanúsítok, rágalmozok, malackodom a többiekkel. A valláson gúnyolódók csak úgy szeretnek, ha én is együtt nevetek velük. Átmenetileg, „rövid távon” a gyermekeim is csak akkor „szeretnek”, ha mindent megadok, megengedek nekik, vagyis ha rosszul, bűnösen nevelek.

Ugye, könnyű megérteni, hogy a komolyan vallásos, az igazán becsületes, kötelességtudó embert nem szeretheti mindenki. Dicsekvésünk tehát ne az legyen, hogy minket mindenki szeret, hanem legfeljebb az, hogy mi szeretünk mindenkit. Nem megalkuvó, bűnpártoló, hibákat pátyolgató szeretettel, hanem ahogyan Jézus szeret. Elvhűen, annak tudatában, hogy másoknak sem az az igazi java, ha nemtelen vágyaikat legyezgetem, hanem ha magatartásommal őket is felemelem, jobba teszem.

Némelykor, egy-egy esetben sikerülhet úgy viselkednem, hogy mindenki becsül és szeret. De hosszútávon ez lehetetlen. Ha tehát „gyűlöl a világ”, az csak akkor fájjon és okozzon problémát, ha bűneim vagy szeretetlenségem miatt gyűlöl. Ha egyébként, az inkább megnyugtathat, hogy Jézus útját járom.

4. Közelebb került hozzánk

Jézus mennybemenetelével csak látszólag távolodott el tőlünk, valójában közelebb került hozzánk, úgy amint hallottuk a mai evangéliumban.

Mennybemenetele előtt egy apró országban élt, ma jelen van az egész földön. Néhány ezer embernek prédikált, – az egész világra elhatott szava. Néhányat vigasztalt, – mindenki vigaszt találhat nála. Egy kis teremben mutatta be a szentmiseáldozatot, – a világ minden táján. Csak József halálos ágyánál állt, – mindenkit felkeres, aki hívja, vagy akihez hívják. Csak Jánost bízta a Szűzanya szeretetére, – minden hívét. A világ egy kis darabja volt csak Szentföld, – ma minden templom, minden keresztény család otthona, minden hely, ahol Isten országát építik, akik szeretik őt.

B)

1. A Lélek vezeti az egyházat

Sokan megbotránkoznak azon, hogy változásokat látnak az egyház életében. Mert úgy emlékeznek, hogy az egyházban minden örök és változatlan. Abban a tévhitben élnek, hogy Jézus készen adta vallásunkat. Abban a néhány évtizedben, amelyre mi visszaemlékezünk,

valóban minden változatlan volt az egyházban, legalábbis nagyjából. A legutóbbi zsinat óta kezdődött a reformok sorozata.

Nem szabad úgy gondolni, hogy 1900 év változatlansága után ezek az első változások. A mai szentolvasmány mutatja, hogy már a legelején, az apostolok korában Isten maga erőszakkal változtatott az apostolok, az egyház addigi felfogásán.

Miről is volt szó? Az első keresztények úgy gondolták, hogy Jézus csak a választott nép Megváltója, tehát csak a zsidókat kell megkeresztelni. Mondta ugyan Jézus, hogy el kell menniök az egész világra, de ők talán a szétszórta élő zsidókra gondoltak. Isten Péter apostolnak látomásban adta tudtára, hogy a pogányok is hivatalosak Isten országába. És mivel Péter Kornéliusz pogány katonatiszt házában csak beszélt, beszélt, de nem cselekedett, a Szentlélek szinte erőszakos lépéshez folyamodott: „Péter még be sem fejezte a beszédet, s a Szentlélek már leszállt mindenkire, aki hallgatta a tanítást”, vagyis a pogányokra, akik készek voltak hinni. Erre mondta Péter, még mindig egy kicsit félve az újtól, és mintegy öngigazolással a zsidókeresztények felé: „Meg lehetne a keresztvizet tagadni azoktól, akik a Szentleket éppenúgy megkapták, mint mi?”

Ez sokkal nagyobb „újítás” volt akkor, mint bármelyik mai reform. Nem lehetett volna csodálkozni, ha az akkori egyház tagjai botránkoztak volna első értetlenségükben. De nem háborogtak, bár „ámulatba estek”. Csodálkozni nekünk is szabad, ha az egyház élete változik. De a második lépés a csodálkozás után mindig a megértés vágya legyen. Mert hinnünk kell, hogy az egyházat nemcsak akkor, hanem mindig, ma is és örökké a Szentlélek vezeti. Néha most is erőszakosan. Néha a főpásztorok magánvéleménye ellenére is, akárcsak Szent Péter esetében.

Vallásunk abban különbözik minden más vallástól, hogy nem emberi mű, hanem Isten adta nekünk. De ezt nem úgy kell érteni, hogy Jézus kész vallást „diktált le” az apostoloknak, és azt betű szerint tartani kell a világ végezetéig. Hanem úgy kell érteni, hogy a lényegét egyszer s mindenkorra adta Jézus, azon változtatni nem lehet, de ennek mind mélyebb megértésére, benne új és új szempontok felfedezésére, a változó világhoz való alkalmazásában Jézus Lelke vezeti Isten népét, az egyházat, hogy egyre tökéletesebb legyen a végkifejletig. Azért bármennyire ámulatba esünk is némelykor, menjünk együtt bizalommal az egyházzal, biztos tudatával annak, hogy a Szentlélek vezet bennünket.

2. „Valóban el kell ismernem...” (ApCsel 10,34)

Péter apostol abban a tudatban nőtt fel, hogy Istennek csak egy maroknyi nép kedves az emberek egész világából, az ő népe, a választott nép. Ezért, akárcsak a többi apostol, kisajátította Jézust a saját népének. Eszébe sem jutott, hogy Urunk minden népet megváltott. Hallhatta ugyan Jézustól, de ami ellenkezik kialakult gondolatainkkal, azt el szoktuk engedni a fülünk mellett. Így volt Péter is. A pogányok megkereszteléséről tehát nem is álmodott.

Péter nem tehetett minderről, ezt nevelték belé kiskora óta. Abban viszont nagy volt, hogy mikor a Szentlélek rávezette, hogy téves a gondolkozása, hajlandó volt megváltoztatni véleményét, amelyet addig tökéletesen biztosnak tartott, sőt Isten gondolatának. Hajlandó volt erre még népének és legjobb barátainak közvéleményével szemben is.

Mi magunk is tele vagyunk előítéletekkel, belénkrögződött téves gondolatokkal, érzelmekkel. Erről nem tehetünk. Így nevelték, ez volt benne a levegőben, ez volt csaknem mindenkinek a véleménye.

Hogy mennyi ilyen előítélet, helytelen elképzelés él bennünk, azt csak felsorolni is képtelen próbálkozás lenne. A legutóbbi zsinat, és mindaz, ami azóta történt az egyház életében, sok ilyesmit felszínrehozott. De nem mindent, inkább nagyon is keveset. Mert az előítéleteknek, téves meggyőződéseknek az a tulajdonsága, hogy roppant nehéz őket

egyáltalán felismerni. Úgy belénk ivódtak, hogy nemcsak az egyén, de maga az egyház közössége is csak lassan, lassan, évezredek alatt ismeri fel őket.

Mi a mi kötelességünk? Hogy ne akarjunk soha megmerevedni úgy, hogy még Isten Lelke se tudjon megmozdítani bennünket. Inkább kérjük a Szentlelket, ismertesse meg velünk és egyházával tévesen rögződött előítéleteinket, és ha felismertük, adjon bátorságot és erőt gondolataink helyesbítésére. Ha pedig az egyház rájött valamivel kapcsolatban az igazságra, vagy a teljesebb igazságra, akkor ne legyünk visszahúzó erők. Bizzuk rá magunkat a Szentlélekre, aki az egyházon keresztül akar vezetni bennünket egyre nagyobb megértésre és tökéletességre.

3. A szeretet lényege

Rettenetes dolog, hogy bármit tesz az ember, annak megvan a salakja. Az alázatosság mélyén túl sokszor ott van az önelégült gőg, hogy milyen alázatos és szerény vagyok. Az egyszerű becsületességnek is gyakran van salakja, hogy ti, valami nagynak tartjuk magunkat, mert becsületesek maradtunk, és ezzel önkéntelenül eláruljuk, hogy lelkünk mélyén nem is vagyunk olyan nagyon becsületesek. Ha azok lennének, nagyon természetes dolognak tartanánk. És így van minden erényünkkel.

Még a legtisztább emberi érzésnek, a szeretetnek is megvan a salakja, és ez az önzés. Mert a szeretet mögött nagyon gyakran ott van a „nekem jó”, akár anyagilag, akár érzelmileg, akár érzékileg. Sajnos, leginkább csak magunkat szeretjük másokhoz való ragaszkodásunkban is. Ezért érezzük tehernek nem egyszer mások hozzánk való ragaszkodását, és menekülni igyekszünk. A gyerek szereti szüleit, míg neki jó; mihelyt neki nem jó, menekül szülei szeretete elől. De ugyanígy vannak egymással a házastársak, jóbarátok, munkatársak.

És Istennel szemben? Ott is tele van önzéssel szeretetünk. Az érdek fűz még Istenhez is: Segítsen földi ügyeimben, ne vessen kárhozatra, ne legyen lelkiismeretfurdalásom.

A szeretet csak akkor igazi, ha meg tud feledkezni önmagáról, a „nekem jó”-ról. Ez az én a szeretetben nagy salaktermelő. Nagyszerű orvosságot ajánl ellene a mai Leckében Szent János apostol, a szeretet szakértője: Nem az a szeretet lényege, hogy én szeretem Istent, hanem hogy ő szeret engem. Ezt kell tehát megpróbálnom: Hittel átélni, egyre inkább tudatosítani, „közérzetemmé” tenni, hogy szeret az Isten. Ennek számtalan jele van, könnyű gondolnom rájuk. Nagyon jó sütkérezni az isteni szeretet fényében és melegében. Ha ezt a gondolatot, érzést gyakran felszítom magamban, egyre inkább önfeledten fogom szeretni Istent. És embertársaimat is, hiszen *minket* szeret Isten.

Nem lenne haszon nélküli ugyanezt megpróbálni az emberekkel szemben is. Ne annyira szeress, mint örülj, ha mások szeretnek, élvezd ezt, ne menekülj, ne érezd tehernek. Több és salakmentesebb lesz így szereteted. Hagyd magad szeretni, Istentől is, emberektől is!

4. „Ti az én barátaim vagytok” (Jn 15,14)

Isten és ember viszony alapvetően az úr-rabszolga viszonyhoz hasonlítana, amelyben Isten parancsol, büntet, és azt teszi velünk, amit akar. Annyira tőle függünk, hogy semmi jogot nem hozhatnánk fel vele szemben.

Isten azonban végtelen jóságában rabszolgából nemcsak szolgálává léptetett elő bennünket, hanem barátainak nevez bennünket. Nem úgy, mint mikor a nagyúr „barátomnak” titulál olyanokat, akikkel esze ágában sem lenne barátkozni. Isten komolyan gondolja a barátságot, nem akar szolgát látni bennünk.

„Titeket barátaimnak mondtalak, mert mindent tudtul adtam nektek.” A barátok többet közölnek egymással, mint akár házastársukkal vagy gyermekeikkel. Ezért többet, ha

házastársak, szülők-gyermekek barátok is tekintik egymást. Istengyermekségünkhöz is hozzáad, hogy barátai lehetünk az Úrnak. Nekem is barátként kell tehát viselkednem. Isten parancsait nem utasításoknak kell tekintenem, mint amilyeneket a szolga kap. Inkább baráti tanácsoknak. Isteni Barátomnak terve van velem, ezeket így és így lehet megvalósítani. Barátom akarata tehát szívügyem, érdeke az én érdekem, mert valóban az.

Az Atya is elfogadja, hogy Fia barátai vagyunk, ezért van az, hogy amit kérünk Fia nevében, azt megadja nekünk, mint a földi apák fiúk legjobb barátjának.

Jézus olyan barát, aki „életét adja barátaiért”. Az én alapállásom is csak ez lehet: Tied az életem!

Kellemetlen olyan valakivel barátkozni, aki komoly barátságban van olyan valakivel, akit én ki nem állhatok. Az ilyen barátság nem is lehet mély és tartós. Így van Istennel szemben is. Ezért figyelmeztet Jézus: Szeressétek egymást! Ez a feltétele Jézussal való barátságomnak, jobban kell lennem Jézus minden barátjával. Ő nem az én barátom, hanem a mi barátunk.

C)

1. Az első zsinat

Az egyháznak mindig megvannak a maga problémái. Nem is lehetne azt várni, hogy Jézus minden jövőbeli problémára előre választ adott legyen. Hiszen az eddigi nem egészen két évezred alatt is már számos olyan probléma vetődött fel, amelyet nemcsak előre látni nem lehetett az apostoli korban, de akkor még meg sem értették volna. A rabszolgatársadalom idején hiába oldozgatta volna Jézus a kapitalizmusban vagy a szocializmusban felvetődő problémákat, nem értették volna sehogy sem. Gondoljunk például a boncolás, kamat, születésszabályozás, szívatültetés vagy a lombikbébi problémájára.

Probléma már Jézus mennybemenetele után jelentkezett, nem is egy. Ezek közül az egyik legfontosabb az volt, hogy ha pogány keresztelkedik meg, arra is kötelezőek-e a zsidó vallási törvények. Nem volt könnyű kérdés, sok és szenvedélyes vitát váltott ki. „Emiatt zűrzavar és nagy vita támadt.” Mint számtalanszor később is az új és új felvetődő problémák kapcsán.

Jézus gondolt erre, ezért úgy alapította egyházát, hogy annak pásztorai legyenek, Péter és az apostoli kollégium. Most a viták fellángolásával kitért, mennyire fontos intézkedés volt ez. Valakinek vagy valakiknek döntenie kellett. A vitában, amelyben egyik oldalon Pál és Barnabás apostol állt, a másikon némely zsidókeresztények, az „apostolok és presbiterek” döntöttek. Döntésüket az egyház el is fogadta. A döntést már akkor írásba foglalták, és megküldték az érdekelteknek. Ez volt az első zsinati dokumentum.

Ma is így van, és marad a világ végéig. Tanító pásztorunk a pápa. Péter utódja és a püspöki kollégium. Fontos ügyekben vagy a pápa dönt, vagy összehívja a zsinatot, a püspökök gyűléseztét a pápa fősége alatt. Legutóbbi zsinat a második vatikáni zsinat volt. Sok felmerült problémát tárgyalt meg, és akár az első, az apostoli zsinat, új irányba terelte az egyház hajóját. Olyan irányba, amely pontosabban visz Isten felé.

Bízunk kell a pápában és a zsinatokban. Nem azért, mert okos emberek a pápák és püspökök, hanem mert értük maga a Szentlélek vállal felelősséget. A pápai és zsinati döntésekben nem emberi bölcsesség nyilvánul meg, hanem Isten akarata. Már az első zsinati atyák is tudatában voltak ennek, azért fogalmaztak így: „A Szentlélek is, mi is úgy láttuk jónak...”

2. „A város falának tizenkét alapköve” (Jel 21, 14)

János apostol látomásainak leírásában úgy beszél a mennyországról, mint a felülről közénk szállt új Jeruzsálemről. „A városnak nincs szüksége sem napra, sem holdra, hogy

világítsanak, mert az Isten dicsősége ragyogja be.” És ahogyan a nap és hold elavult, szükségtelen lesz a mennyben, ugyanígy járnak a földi színek, hangok, illatok, ízek. Minden, ami itt hasznos, szép és gyönyörködtető, a mennyben feleslegessé válik, hiszen mind-mind csak valami halvány utánezatai voltak Isten végtelenül gazdag tökéletességének, amelyet ott közvetlenül fogunk élvezni. Még a templom is szükségtelen lesz, hiszen mindannyian benne leszünk Istenben. „Templomot nem láttam benne, mert a mindenható Úristen a temploma.”

Tehát minden egészen más lesz, mint a földi életben, az árnyékok helyett jelen lesz az igazi valóság. És itt észre kell vennünk egy érdekes dolgot. Valami változatlanul megmarad: „A város falának tizenkét alapköve volt, rajtuk a Bárány tizenkét apostolának tizenkét neve.” Vagyis a mennyeknek is, akár az egyháznak alapja az apostolok kollégiuma Péterrel az élén. Amit ők megkötöttek a földön, meg lesz kötve a mennyekben is. Ezek szerint a menny lakója csak az lehet, aki az apostolok alapján áll. Aki tartja az apostolok hitét, és követi az apostolok pásztori vezetését. A mi apostolaink a püspökök, a mi Péterünk VI. Pál. Aki őket elveti, a menny alapjait rúgja ki saját maga alól.

Így is ki lehet fejezni: A mennybe csak az juthat, aki beletartozik Isten szent népébe, az egyházba, amelynek alapja és pásztora a pápa a püspökökkel. Ezt jelzi Szent János látomásának másik képe: A mennyei Jeruzsálemnek „széles, magas fala volt, tizenkét kapuval, rájuk vésve Izrael tizenkét törzsének neve.” A menny kapuin tehát csak Isten választott népe mehet be. Nem a régi, hanem az új választott nép, melynek a régi csak előképe volt. Hogy a Jelenések könyvében a világ minden nemzetségéből álló új Isten-népéről van szó, azt jelzi a kapuk elosztása: A négy égtáj felől három-három kapu.

„Majd én elintézem a dolgomat Istennel”, – hányszor és hány vonatkozásban lehet ezt hallani! Csakhogy semmit nem intézhetek el az Úrral, szóba sem áll másképp velem, csak mint az ő népének, az egyháznak tagjával, és ha életem az apostoli alapokon nyugszik: Ha hiszem az apostoli tanítást, és elfogadom pásztoraimul az apostolok utódait.

3. „Hozzá megyünk, és benne fogunk lakni” (Jn 14,23)

Aki szereti Istent, és megtartja parancsait, annak azt ígérte Jézus, hogy Atyjával együtt benne fog lakni. Isten mindenütt jelen van, így nemcsak mellettem van, hanem bennem is. Függetlenül attól, hogy szeretem vagy gyűlölöm őt. Ha tehát Jézus azt mondja, hogy hozzám jön, ez nem azt jelenti, hogy Isten eddig nem volt bennem de ezután bennem lesz, mert szeretem őt. Jézus nem is azt mondja, hogy „benne fogunk tartózkodni”, hanem hogy „lakni” fog bennem az Atya és a Fiú és természetesen a Szentlélek is. Vagyis aki szereti Istent, abban különleges módon lesz jelen Isten. Ezt fejezi ki a lakni szó. Meghittebb, otthonosabb módon van jelen Isten az őt szeretők lelkében.

És jobb nem is Istent mondani, hanem Szentháromságot. Mert aki szereti az Urat, annak az isteni jelenlétén túl azt adja meg, hogy „otthon” lesz nála, vagyis bekapcsolja saját életébe, ez pedig szentháromsági élet.

Hogy ez tulajdonképpen mit jelent, arról keveset tudunk, azt is homályosan, és csak dadogva lehet beszélni róla. A legtöbb, amit megsejtünk, hogy Isten a saját gondolatait plántálja belénk, és saját szeretetét. A hit által nem mint kívülállók ismerjük meg Istent, hanem mint akik egyik Istennel. Nem Isten szavát halljuk, hanem Isten gondolatait gondoljuk, mert Isten a saját Igéjét mondja ki bennünk. Ember emberhez soha ilyen közel nem kerülhet. És a szeretetben is nem mint kívülállók szeretjük Istent, hanem azzal a szeretettel, amellyel az Atya és Fiú szereti egymást a Szentlélekben. „Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat!” Ez csak a két szeretet hasonlóságát fejezi ki. De a kegyelemben valóban azzal a szeretettel szeretem Istent, amellyel Isten szereti önmagát, természetesen azért teremtmény módjára.

Nagy titkok ezek. De mélyükre hatolni, ehhez nem nagy ész vagy tanultság kell, hanem nagy szeretet.

4. „Eszetekbe juttat mindent” (Jn 14,26)

Úgy mondjuk, hogy a pap tanítja a híveket a prédikációban. Ez igaz, de csak részben. A pap ugyanis el tudja mondani, meg tudja magyarázni Isten üzenetét, de megtanítani nem tudja rá az embereket. Nem azért mert nem jól tud prédikálni, vagy mert a hívek nem elég értelmesek. A dolog lényegéhez tartozik, hogy nem tudja.

Jobban megértjük ezt, ha arra gondolunk, hogy maga Jézus sem tudta megtanítani apostolait Isten titkaira. Ő maga mondta: „A Szentlélek majd megtanít titeket mindenre.” Ezt három évi tanítás után mondta. Ha Jézus sem, akkor a pap meg különösen nem tud megtanítani senkit sem hitünk titkaira.

Miért? Mert a pap szava csak emberi szó, ha isteni dolgokról beszél is. A pap magyarázata csak emberi magyarázat. Hitünk igazságai pedig isteni igazságok. Emberi ésszel nemcsak átérteni, de még felfogni sem lehet őket. Ha valaki pontosan el tudja mondani, mit is mondott a prédikáló pap, abból még nem következik, hogy tudja is, miről van szó igazában. Még akkor sem biztos, ha történetesen úgy érzi, hogy pontosan érti, világos előtte a gondolatmenet.

Ezzel nem azt akarom mondani, hogy a prédikációt nem lehet megérteni. Hanem azt, hogy ha valaki igazán megérti, mit akart neki mondani Isten, az nem a pap okos magyarázatának, nem is a saját értelmének köszönhető, hanem a Szentléleknek. Ő működött az illetőben, mert ő az, aki „megtanít mindenre”. Könnyen lehet, hogy a hívők közül a leggyengébb észtehetségű többet értett a prédikációból, mint maga a prédikáló pap. Tehát: Úgy kell prédikációt hallgatni, hogy a Szentlélek világosságára kell alapozni, és azt kell kérni.

És még valami: A szamár az úszás hét módját ismeri, de ha vizet lát, valamennyit elfelejti. Így vagyunk mi is a hitünkkel. Jól tudjuk, de eszünkbe sem jut, ha kellene. Ezen is segít a Szentlélek. „Eszetekbe juttat mindent, amit mondtam nektek.” Erre kell sokszor és buzgón kérnünk Jézus Lelkét.

Áldozócsütörtök

I. Szentírás

I. OLVASMÁNY (ApCsel 1,1-11): „Első könyvemben, kedves Teofil, elbeszéltem, mi mindent tett és tanított Jézus egészen addig a napig, amelyen azután, hogy utasítást adott a Szentlélek által kiválasztott apostoloknak, fölvetetett a mennybe. Szenvedése után sokféleképpen bebizonyította, hogy él: negyven napon át ismételten megjelent előttük és beszélt nekik az Isten országáról.

Egyszer, amikor együtt evett velük, megparancsolta nekik, hogy ne hagyják el Jeruzsálemet, hanem várjanak az Atya ígéreteré, amelyről – úgymond – tőlem hallottatok: 'János csak vízzel keresztelt, de ti néhány nap múlva a Szentlélekben nyeritek el a keresztséget.' Az egybegyűltek erre megkérdezték: 'Uram, mostanában állítod helyre Izrael országát?' 'Nem tartozik rátok – felelte –, hogy ismerjétek az időpontokat és körülményeket. Ezeket az Atya szabta meg saját tetszése szerint. De mikor leszáll rátok a Szentlélek, erőt nyertek, és tanúim lesztek Jeruzsálemben, meg egész Judeában, és Szamariában, sőt egészen a föld végső határáig.' Azután, hogy ezeket mondta, szemük láttára fölemelkedett és egy felhő elfedte tekintetük elől. Amint merőn nézték, hogyan emelkedik az égbe, egyszerre két férfi termett mellettük fehér ruhába öltözve és megszólította őket: 'Galileai férfiak! Mit álltok itt égre emelt szemmel? Ez a Jézus, aki közületek az égbe emelkedett, úgy jön el ismét, amint szemetek láttára az égbe ment.'"

Az olvasmányt követő 12. v.-ből kiderül, hogy a mennybemenetel színhelye az Olajfák hegye volt. Itt a hegyen, és előzőleg már, ismételt találkozásai alkalmával lelkükre kötötte Jézus az apostoloknak, hogy addig el ne menjenek Jeruzsálemből, amíg újjá nem születnek a Szentlélekből. A Szentlélek többféle szerepe jut kifejezésre ebben a szakaszban. Valószínűleg úgy kell értenünk a szöveget, hogy nemcsak a megbízást adta Jézus apostolainak a Szentlélek általa, hanem kiválasztásuk is általa történt. Ez természetes is, ha meggondoljuk, hogy magát Jézust is a Szentlélek kente fel messiási hivatalára a Jordánnál. A Szentlélek erejében az apostolok valósággal új emberekké lesznek, ami szükséges is, hiszen Isten országát akarják építeni. A Szentlélek kiadásának szükségességét nagyon jól érzékelteti szt. Lukács azzal, hogy leírja az apostolok kérdését: most állítod-e vissza Izrael országát? János keresztsége nem volt képes arra, hogy valóban új embert formáljon belőlük.

A továbbiakban a szöveg csak annyit mond, hogy Jézus felemelkedett, aztán felhő takarta el szemük elől. Ezzel a látvánnyal akarta apostolainak tudtára adni az Úr, hogy érzékelhető jelenléte megszűnik. Tulajdonképpen nem jelent ez lényeges változást Jézus feltámadás utáni létmódjában.

II. OLVASMÁNY (Ef 1,17-23): „Testvéreim, Urunk Jézus Krisztusnak Istene, a dicsőség Atyja adja meg nektek a bölcsesség és a kinyilatkoztatás lelkét, hogy megismerjétek. Gyűjtson lelketekben világosságot, hogy megértsétek, milyen reményre hívott meg benneteket, milyen gazdag az a fönséges örökség, amelyet ő a szenteknek szán, és milyen mérhetetlenül nagy a hatalma rajtunk, hívőkön. Nagyszerű erejét Krisztusban mutatta meg, amikor a halálból feltámasztotta s a mennyben jobbjára ültette, minden fejedelemségnek, hatalomnak, erőnek és uralomnak s minden néven nevezhető méltóságnak fölé emelte, nemcsak ezen a világon, hanem az eljövendőben is. Mindent lába alá vetett, őt magát pedig az egész Egyház fejévé tette: ez az ő teste és a teljessége annak, aki mindenben mindent teljessé tesz.”

Krisztus sorsában megmutatkozik az, amit Isten nekünk is szán. Szentlelke erejében tudjuk hívó szemmel nézni Krisztus sorsában jövő sorsunkat. Mivel Krisztus testének tagjai vagyunk, természetes, hogy megdicsőülésének is részesei leszünk. Emberi gyengeségünk, elesettségünk nem szabad, hogy lehangoljon bennünket. Üdvözülésünkben Isten irgalma és hatalma fog megdicsőülni.

AZ EVANGÉLIUM A) (Mt 28,16-20): „*A szent evangélium befejezése szt. Máté szerint. A tizenegy tanítvány pedig Galileába ment arra a hegyre, ahová Jézus rendelte őket. Amikor meglátták, leborultak előtte. De voltak, akik kételkedtek. Jézus hozzájuk lépett s így szólt: „Én kaptam meg minden hatalmat az égen és a földön. Menjetek el tehát, tegyétek tanítványaimmá az összes népeket, kereszteljétek meg őket az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevére. Tanítsátok őket, hogy megtartsák mindazt, amit parancsoltam nektek. És én veletek vagyok mindennap a világ végéig.*”

B) (Mk 16,15-20): „*A szent evangélium befejezése szt. Márk szerint. Az időben így szólt Jézus tanítványaihoz: „Menjetek el az egész világra és hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek. Aki hisz és megkeresztelkedik, üdvözülni fog, aki nem hisz, az elkárhozik. Akik hisznek, azokat ezek a jelek fogják kísérni: Nevemben ördögöt űznek, új nyelveken beszélnek, kígyókat vehetnek kezükbe, és ha valami mérget isznak, nem árt nekik, kezüket betegekre teszik, és azok meggyógyulnak.*”

Urunk Jézus, miután szólott hozzájuk, fölment a mennybe, elfoglalta helyét az Isten jobbján. Azok pedig elmentek, mindenütt hirdették az evangéliumot. Az Úr velük volt munkájukban és tanításukat csodákkal kísérte és igazolta.”

C) (Lk 24,46-53): „*A szent evangélium befejezése szt. Lukács szerint. Az időben így szólt Jézus tanítványaihoz: Megírták, hogy a Messiásnak szenvednie kell, és harmadnap fel kell támadnia a halálból. Nevében a bűnbánatot és a bűnbocsánatot kell hirdetni minden népnek Jeruzsálemtől kezdve. Ti tanúi vagytok ezeknek. Én pedig rátok árasztom Atyám ígérését. Maradjatok a városban, míg erő nem tölt el benneteket a magasságból.*”

Ezután kivezette őket Betánia közelébe és kezét felemelve megáldotta őket. Áldás közben megvált tőlük és fölemelkedett az égbe. Ők leborulva imádták, aztán nagy örömmel visszatértek Jeruzsálembe. Nem hagyták el a templomot, szüntelenül dicsőítették és áldották az Istent.”

Mielőtt Jézus mennybemenetelével megmutatná, hogy az egész világ ura, akinek minden alá van vetve, parancsot ad apostolainak, hogy az egész világon minden teremtménynek hirdessék az evangéliumot. Hiszen az egész világ az övé, életáldozata árán új jogcímen is sajátjának mondhatja. Elküldi apostolait, hogy ismertessék meg személyét és művét, tanítását az egész világgal. Hiszen aki az új világnak tagja akar lenni, annak hinnie kell Krisztusban. A hit által az ember részesévé válik annak, ami Krisztussal történt, és ami a világgal történik Krisztus erejében. Krisztus világot átformáló ereje benne is hatékonyvá válik. A hívők életében csodajelek fognak mutatkozni, hogy minél könnyebben meggyőződhetnek a még nem hívők is arról, hogy valóban új erő birtokába jutottak azok, akik a hit által Krisztushoz csatlakoztak.

A mennybement Jézus emberi természete szerint is elnyerte a legnagyobb méltóságot. Megengedi, hogy küzdjünk itt a földön országa terjedéséért, jóllehet nincs ránk szorulva. Nem mi mentjük meg egyházát, hanem ő ment meg bennünket egyháza által.

II. Teológia

Jézus mennybemenetelének bibliai leírását olvasva, nem szabad szem elől tévesztenünk, hogy túlnyomórészt jelképes kifejezésekkel van dolgunk. Amint a feltámadásnál, úgy itt is tisztáznunk kell a fogalmakat.

A mennybemenetel tartalma

Említettük már, hogy Jézus nem erre a világra támadt fel, hanem egy másik világra. Feltámadása óta az Atyánál volt. Amilyen természetességgel érintkezünk egymással mi, emberek, ugyanolyan természetességgel volt a feltámadott Krisztus állandó és közvetlen kapcsolatban az Atyával. Jobban, teljesebben nem is lehetett már vele. Időnként azután megmutatta magát a tanítványoknak, hogy feltámadását ismételten bizonyítsa, és azért is, hogy az Isten országáról szóló tanítását kiegészítse.

Ez az ország ekkor már valóságban létezett, s nem csupán ígéret volt. Eddig csak az istenország csíráit tárta az apostolok elé, most bevezette őket az ország titkaiba. Amikor az istenország titkait tárta fel apostolainak, akkor a saját új létformáját ismertette. Ő maga volt az oktatás tárgya. De ez az újonnan megvalósult ország kapcsolatban áll a földi istenországgal: a földön élő tanítványokat Krisztus tartja egybe és táplálja a kegyelem láthatatlan csatornáin.

Ebből a szempontból tekintve, a mennybemenetel nem hozott újat. A feltámadt Krisztus helyzetében nem jelentett lényeges változást. Az apostolok sorsát és feladatát illetően azonban új mozzanat. Jézus maga is új vonásokkal ruházta fel ezt az eseményt. Ő eddig mindig hirtelenül jelent meg és tűnt el feltámadása óta. Utolsó eltávozása eltért az eddigiektől. Nem hirtelenül hagyja ott őket, hanem lassan emelkedik egyre feljebb, míg egy felhő eltakarja őt a figyelő szemek elől.

A szimbólumok nyelve

A mennybemenetel lefolyása több szimbólumot is hordoz. Ezért nem szabad a szavaknál megrekednünk, vagy pláne mindent szó szerinti értelemben magyaráznunk, hanem be kell hatolnunk a kinyilatkoztatás igazi mondanivalójába.

A felhő a zsidó felfogásban Isten jelenlétére utal. A zsidó népet a pusztai vándorlás idején felhő alakjában vezeti Isten. A szentek szentjében a frigidárius felett egy felhőcske lebegett, jelezve Isten jelenlétét. A táborhegyi színeváltozáskor is fényes felhőben mutatkozott meg az Atya közelsége. Ez a közelség, ez az isteni jelenlét nem egyszerű jelenlét, hanem a személyes, oltalmazó, szerető jelenlét. A mennybemenetelnél a felhő azt mutatja, hogy az Atya várja, fogadja Fiát, – vagyis a megváltás műve valóban létrejött, beteljesült.

Számtalanszor használjuk a kifejezést: megnyitotta a mennyország kapuit. Ez a kijelentés félreértésekre adhat alkalmat. Azt sejteti, mintha kezdettől fogva léteznék egy olyan hely, amely a megdicsőült lelkek számára készült, de amit Isten eddig elzárva tartott az emberek elől. A mennyország valójában most jött létre, Jézus feltámadása után. Jézus Krisztus teremtette meg a mennyországot, mert ő tette lehetővé az Isten és a tér, idő határain túllépő ember közötti találkozást. Eljutni a mennyországba tehát azt jelenti, mint egyesülni a feltámadt Jézussal, részesülni életéből, és rajta keresztül találkozni Istennel. Ez az értelme a szent Márk evangéliumából (16,19) és a Hiszekegyből ismert szimbolikus kifejezésnek: Jézus az Isten jobbán ül. Az ő uralma az üdvösség, az ő hatalma nem parancsolgatás, földi értelemben vett uralkodás, hanem üdvözítő hatalom. Krisztus országa a mennyország.

Jézus felemelkedett a tanítványok köréből, míg a felhő el nem takarta őt. A szentírás nem mondja, hogy Jézus még tovább emelkedett, át az atmoszférán, egészen az égbe. Erre nem

volt szükség. Értelmét veszti a kérdés: hol volt valójában? A válasz egyszerűen: kívül a téren, helyhez nem kötve. A felfelé való távozás mégsem értelmetlen, hanem szimbolikus tartalma van. A mennyországba vezető út „felfelé” tart, erőkifejtéssel, a visszahúzó tendenciák leküzdésével jár.

A fejlődés törvénye

Az ember felfelé lendülése nem pusztán pedagógiai követelmény. Az ember lényébe írt törvény kívánja meg. A modern biológia ismert tétele, hogy az ember felfelé nyitott, vagyis dinamikus, fejlődő lény, aki egyre feljebb tör.

Az evolúció alaptörvényei közé tartozik, hogy időnként új minőségek lépnek színre, és addig alakulnak, amíg ismét egy más, egy újabb minőség születik meg belőlük. Ettől kezdve már az új minőség képviseli a fejlődés vezérágát, és hozza létre hosszú idők múltán a még újabbat. A matéria az évmilliók során egyre összetettebb szerveződést produkált, míg végül létrehozta az életet. Az élők gazdag változatai az összetettebb idegtevékenységre is képesek idegrendszer irányába fejlődtek, míg végül fellobbant a szellem szikrája, s megjelent az ember. Az emberben már nem az idegrendszer, még kevésbé a szervezet tökéletesedik, hanem az új szerzemény: a szellem. A szervezet csak annyiban, amennyiben hozzájárul a szellem kibontakozásához. A szellem élesedik, világosodik, tökéletesedik. Egyre jobban irányítja az embert, visszaszorítva az állati síkból megmaradt ferdeségeket. Azokat, amelyek a tudattal rendelkező ember szintjén a bűn formájában jelentkeznek, vagy pusztán gyarlóság néven tartjuk őket számon. A bűn kezdettől fogva a fejlődő ember mellé szegődött, és csaknem végzetes veszedelembé sodorta. Fennállt ugyanis a szellemi, lelki fejlődés inverziójának lehetősége. A bűn megtorpanította, sok tekintetben visszafordította a szellem tökéletesedését. Újabb teremtő aktusra volt szükség.

Jézus Krisztus elvileg kiküszöbölte a visszafelé mutató törekvéseket, és ismét lehetőséget nyitott a lelki erők további kibontására. Az evolúció eddigi energiái elégtelennek bizonyultak. Egy újabb szellemi energia, a kegyelem vette át az irányítást. A biológiai rend mellett már egy kegyelmi rend, egy természetfeletti irányulás is érvényesül. Az az eszmény, amely felé az evolúció hajtja az embert, Jézus személyében és tanításában van rögzítve. A legmagasabb emberi ideál Jézus Krisztus, és pedig nem a kortársak által ismert „názáreti Jézus”, hanem a megdicsőült Krisztus.

A biológia megfigyelései arra mutatnak, hogy az evolúció a tudatosság vonalán mérhető; a fejlődés fokai a mind tökéletesebb tudat megjelenését hozzák magukkal. A fejlődés tehát végső soron a test átlelkesítését célozza. A szellem olyan formán járja majd át szervezetünket, mint ahogy az élet járta át az anyagot. A biológia azonban csak a múltat és a jelent tudja regisztrálni, s azokból fogalmazhatja meg következtetéseit a jövőre vonatkozóan. Hogy azonban a jövő hogyan realizálódik, azt a kinyilatkoztatás, s benne a megdicsőült Emberfia alakja adja meg.

Az elmondottakat ki kell egészíteni azzal, hogy Jézus nem csupán célja a fejlődésnek, nemcsak egy eszmény, hanem a fejlődésnek mozgatója is. Kegyelmi energiáival egyre eredményesebben járja át az egyeseket és a közösséget. Akik ennek nyomán feléje törnek, belenőnek Krisztusba, és rajta keresztül egyesülnek Istennel. Az emberiség, mint a teremtett világ képviselője Krisztuson keresztül jut el Istenhez. Az Egyház az a kristályosodási pont, ahol Krisztus kegyelmi rendje a legerőteljesebben érvényesül, és ahonnan az egész emberiségre árad. Így az Egyház, a megdicsőült Krisztus titokzatos teste már most lehetőséget jelent az Istennel való – egyelőre csak rejtett és tökéletlen – egyesülésre.

III. Homília vázlatok

1. „Aki a mennybe fölment”

A Szűzanya háromszor búcsúzott Fiától. Először, mikor Názáretből ment el. Másodszor, mikor az életből távozott, a Golgotán. Végül, mikor a mennybe ment. Az első két búcsú fájdalmas volt, a harmadik öröm. Igaz, hogy válni kellett, de egy anyának az a fontos, hogy gyermekének jó legyen. Ez a tudat, hogy Fia „jó helyre megy”, enyhítette e szomorúságot, és még hozzáadott az örömhöz, hogy Jézusa helyet ment készíteni.

Mária nemcsak vágyott oda, ahol Fia van, hanem készült is a találkozásra. Tudta, hogy az egy más világ. Ezért még buzgóbban, mint eddig, a menny légkörét építgette maga körül. A tisztaság, a jóság, a szeretet, a megbocsátás, a türelem, a békesség, a belső öröm légkörét.

Nemcsak Mária Szűzanyának készít helyet az Úr. Neki mindenki anyja, testvére, rokona, amint mondotta, aki az Atya akaratát cselekszi. Tehát valamennyiünknek készíti a helyet. Vágyat adj nekem, Uram, hogy akarjak ott lenni, ahol te vagy. És segíts, hogy bennem és körülöttem lassankint kialakuljon a menny légköre. Tragédia lenne, ha egészen és élvezhetetlenül idegen lenne számomra a menny.

2. Mekkora a világ?

Bénává lett udvari bolondjától kérdezte a király: No, komám, mekkora a világ? Megfelelt: Nem tudom, felségednek mekkora, de nekem csak akkora, mint ez az ágy.

Nekem mekkora a világ? Egy lakás és munkahely csupán? Vagy egy falu, város? Vagy tág látókörű vagyok, akit érdekel az egész világ sora, vagy talán még a világűr is?

A világ a valóságban még a világűr végtelenségénél is nagyobb. Van Isten világa is, amelyet tudomány fel nem fedezhet, le nem írhat, meg nem mérhet. Technika szárnyán el nem érhető. Az ember azonban elérheti, ha nem is a tudományával. Mert Jézus hidat nyitott oda, és elsőnek ő tette meg az utat, azon a csütörtöki napon, amelynek emlékezetét ma ünnepeljük.

Jézus mennybeszállása a miénk is. Mert Isten Jézust „az egész egyház fejévé tette: ez az ő teste.” Mi a kegyelemben egyek vagyunk Krisztussal. Valamiképpen már mi is ott vagyunk a mennyben. Mint az első holdutasok személyében tulajdonképpen az ember, minden ember lépett a holdra.

A holdra elvben és talán gyakorlatban is eljuthat minden ember, mert ember. A mennybe is eljuthat minden ember, de nem azért mert ember. Hanem mert a kegyelem által összenőttünk Krisztussal, és így az emberit meghaladó szinten vagyunk, isteniek vagyunk. A keresztelésünk óta Jézus bennünk van és mi őbenne. Ezért vagyunk titokzatos módon mi is ott, ahol ő van, a mennyben. És ha elérkezik életünk végkifejlete, és még mindig Jézusban vagyunk, és ő mibennünk, akkor egészen valóságosan és végérvényesen is elfoglaljuk az Isten világában nekünk készített helyet. „Milyen mérhetetlenül nagy a hatalma Istennek rajtunk hívőkön!” Fel tud támasztani, hogy egész emberként vihessen a mennybe.

„Urunk Jézus Krisztusnak Istene gyújtson lelketekben világosságot, hogy megértsétek, milyen reményre hívott meg benneteket, milyen gazdag az az örökség, amelyet ő a szenteknek szánt.” Bár megértenénk, és eszerint rendeznénk gondolatainkat és életünket! Szentekké válnánk. Azzá kell válnunk.

3. Égrenézők

Az angyalnak tőlünk nem azt kellene kérdeznie, mit nézünk az égre, inkább azt, miért nézünk állandóan a földre.

A földrenézők prototípusa Angliai Erzsébet. Azt mondta: Ha 40 évig uralkodhatnék, odaadnám érte a mennyországot. Tovább uralkodott 40 esztendőnél. Haldokolva: Mindenemet még egy percnyi időért! A következő pillanatban halott volt.

Az égrenézők prototípusa egy másik angol, Morus Tamás. Halálra ítélték meggyőzéséért. Felesége, lánya kérlelték, engedjen. Megkérdezte: Mit gondolsz, meddig élhetnék még? – Akár harminc évig is. – És én ezért a bizonytalan harminc évért adjam el örökkévalóságomat?

Az égrenező élet már ebben az életben nagyon sokat ad. Az életét szegénységben, kemény önmegtagadásban töltő Szent Klára mondta haldokolva: Istenem, köszönöm, hogy teremtettél. – El tudja ezt mondani, mindennek végén, az, aki dúskált a bűnös örömeiben?

Victor Hugo:

Légy, mint a madár, mely törekeny ágon

Dalolgat vidosan,

S mikor az ág reccsen, akkor is dalol, mert

Tudja, hogy szárnya van.

4. Szüntelenül gondolj rá!

A mennybement Krisztus azt mondta, azt akarja, hogy mi is ott legyünk, ahol ő van. Valóságosan csak az remélheti, hogy „ott” lesz, aki gondolatban, vágyban sokat van Jézusnál a mennyben már földi életében.

A tét nagysága felmérhetetlen: Vég nélküli boldogság vagy vég nélküli kín, megmásíthatatlanul. Ébren kell magamban tartanom a tudatot: Minden napom, sőt minden tettem újra és újra döntés erről a végső tétről.

Lehet félni a pokoltól, de még jobb sokat gondolni a mennyre. Minden, ami rossz, fájdalmas, tragikus, nehéz vagy kellemetlen, rá emlékeztethet: Odaát nem lesz. Minden, ami szép, jó, kellemes, örömet hozó, csak halvány árnyéka a mennyi boldogságnak. Az elvégzett munka öröme, a saját művemben való gyönyörködés, a családi élet szépségei, a jótett nyomán fakadó jóérzés, a lelkiismeret nyugodt békéje, mind apró előíze az Istennel való egyesülés boldogságának.

5. A halál beérés legyen!

Jézus a mai napon búcsúzott a földtől. Egyszer nekem is búcsúznom kell. Beszélnek szép halálról, és rendszerint a váratlan elalvást értik rajta. Mert a legfőbb szempontjuk, hogy ne legyen szenvedés. A szép halált azonban csak az képzelheti így, aki a földi élet végét végleges, teljes pusztulásnak tartja.

A halál akkor szép, ha beérés. A szentek halála ilyen. Ezért tartjuk örömnappalról való távozásuk napját, és mennyi születésnapnak mondjuk. (A pokol elvetélés, a tisztító tűz koraszülés: nem érett még egészen a mennyre, de azért „életképes”.) Nekünk is szentekké kell válnunk. Ezt kívánja tőlünk Isten, és ezt kívánják az emberek is. A nem hívők és nem vallásosak is. Mert amit elvárnak tőlünk, az tulajdonképpen életszentség. De végeredményben nem is az a helyes kifejezés, hogy szentekké kell válnunk. Mert a keresetségekben mind szentek lettünk, a belénk ojtott isteni élet által. Feladatunk tehát az, hogy az életünk őrizze, és egyre méltóbbá legyen ehhez a szent mivolthoz.

Most merre megy az életem? A mennyi születés felé, vagy a végső elvetéltség felé? Nehéz erre válaszolni, mert az önelégültek könnyen becsapják magukat, az alázatosak pedig nem merik hinni, hogy alapjában véve haladnak Isten felé. De nem is a ténymegállapítás fontos, hanem az akarat. Érti akarok a menny számára, és ennek érdekében mindent meg is teszek.

A halál az élet mélypontjának látszik, végleges mélypontjának. A hit szemével mégis az élet csúcspontja. Legalábbis akkor, ha beérés az Isten országa számára.

6. A földön kell kezdeni

Mit néztek az égre? A mennyre nem nézni kell, a mennynek a légkörét le kell hozni a földre.

A menny nem független és idegen a földi élettől. Nem is úgy kell gondolni rá, mint amiért a földön kell tenni valamit, hogy mint jutalmat elnyerjük. A mennyet tulajdonképpen el kell kezdeni a földön. Csak abból a magból lesz növény, amelyik magban csírájában már megvan a növény. Csak az jut mennybe, akinek a lelkében, életvezetésében ott van a menny légköre. Vagyis akinek a belső világa és külső tevékenysége a mennyei értékek megvalósítása.

A menny önfeledt belemerülés Isten végtelen szépségébe, jóságába, tökéletességébe, békéjébe, örömébe. Az erre való vágyat és fogékonyságot kell bizonyítani életemnek. Hogy én akarom a tisztát, a jót, a szeretetet, a békét, a benső örömet. A menny örömeit kell keresnem a földön is. Ilyenek: A tiszta lelkiismeret, az irgalmas szív, a becsületes munka, a jóindulatú és készséges emberszeretet, az önzetlenség, a hősiesség, a szép családi és közösségi élet. Ez mind egy-egy darab az elveszett paradicsomból, előíze a mennynek.

Mindenki, amit megkezdett földi életében, azt folytatja az örökkévalóságban. Aki pokollá tette mások életét, aki a bűnben égett, az folytatja a teljessé vált poklot. Aki Istent kereste, az őt kapja, szemtől szemben, a maga boldogító valóságában.

Húsvét 7. vasárnapja

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (ApCsel 1,12-14): *„Miután Jézus felment a mennybe, az Olajfákról elnevezett hegyről, amely Jeruzsálemtől egy szombatnapi járásra van, visszatértek az apostolok Jeruzsálembé. Amint megérkeztek, fölmentek az emeleti terembe, ahol együtt szoktak lenni: Péter és János, Jakab és András, Fülöp és Tamás, Bertalan és Máté, Alfeus fia, Jakab, a buzgó Simon és Jakab testvére, Júdás. Mindannyian egy szívvel, egy lélekkel állhatatosan imádkoztak az asszonyokkal, Máriával, Jézus anyjával és testvéreivel együtt.”*

Vö. Áld. csüt. I. Olv.

II. OLVASMÁNY (1 Pét 4,13-16): *„Szeretteim, örüljete, hogy részetek lehet Krisztus szenvedésében, hogy kinyilvánulása napján majd ujjongva örülhessetek dicsőségének. Boldogok vagytok, ha Krisztus nevéért szidnak benneteket, mert a dicsőség Lelke, vagyis az Isten Lelke lebeg fölöttetek. Senki közületek ne szenvedjen azért, hogy gyilkos vagy tolvaj, gonosztevő vagy bűjtogató. Ha pedig mint kereszténynek kell szenvednie, ne szégyellje, hanem dicsóítsa meg az Istent ezzel a névvel.”*

Vö. Húsv. 6. vas. A).

Abból is dicsőség háramlik Jézus nevére, ha semmi vétket nem találhatnak bennünk, ami miatt a világi bíróság joggal elítélhetne, meg az is, ha Krisztus miatt ártatlanul üldöznek bennünket. Mindkettőt csak Isten erejében tudjuk megtenni, tehát Ő dicsőül meg általuk.

AZ EVANGÉLIUM (Jn 17,1-11a): *„Az időben Jézus fölemelte szemét az égre és így imádkozott. 'Atyám, eljött az óra: dicsőítsd meg Fiadat, hogy Fiad is megdicsőítsen téged. Hiszen te hatalmat adtál neki minden ember fölött, hogy örök életet adjon mindazoknak, akiket neki adtál. Az pedig az örök élet, hogy megismerjenek téged, egyedül igaz Istent, és akit küldtél, Jézus Krisztust. Én megdicsőítettelek téged a földön, befejeztem a munkát, melynek elvégzését rábízta. Most tehát, Atyám, dicsőíts meg engem magadnál azzal a dicsőséggel, mely enyém volt tenálad, mielőtt a világ lett. Én a te nevedet kinyilatkoztattam az embereknek, akiket a világból nekem adtál. Tied voltak, de nekem adta őket s ők a te tanításodat megtartották. Most megismerték, hogy mindaz, amit nekem adtál, tőled van, mert azt a tanítást, melyet nekem adtál, én közöltem velük. Ők pedig befogadták s ezzel valóban elismerték, hogy tőled jöttem és elhitték, hogy te küldöttél engem. Én őértük könyörgök! Nem a világért könyörgök, hanem azokért, akiket nekem adtál, mert a tied. Mindaz, ami az enyém, az a tied is, s ami tiéd, az enyém és én megdicsőültem bennük. Én már nem vagyok többé a világban, de ők a világban maradnak, én pedig hozzád megyek.”*

Jézus életével megdicsőítette az Atyát. Az volt az eledele, hogy Atyja akaratát tegye. Halálát is belefoglalja, hiszen életének feláldozásával mintegy összefoglalja egész életének minden szolgálatát, áldozatát. A szenvedés az Atya akaratára folytan Jézus megdicsőülésének órája is lesz.

Azután Jézus azokért imádkozik, akiket az Atya neki adott. Szükséges, hogy imádkozzék értük, hiszen áldozatos tanúskodó életre kell, hogy vállalkozzanak, hogy Jézus megdicsőüljön

bennük. Pusztán az a tény, hogy a „világ”-ban maradnak, indokolja, hogy Jézus imádkozzék értük, hiszen istenellenes erő a világ és mindenkit megpróbál eltántorítani Istentől.

Jézus értem is imádkozott, hogy legyen erőm részt venni szenvedésében és tanúskodni kegyelme erejéről. Imájához a magamét is csatolnom kell. Állhatatosnak kell lenni az imában: magamért is, családomért is, szeretteimért is. Amint az apostolok is állhatatos imával készültek a Vigasztalónak fogadására, úgy kell nekem is kitárnom szívemet az állhatatos imában, hogy minél bővebben töltsön el Isten ereje.

B)

I. OLVASMÁNY (ApCsel 1,15-17.20a.20c-26): *„Azokban a napokban a testvérek körében – mintegy százhuszan lehettek együtt – Péter szólásra emelkedett. 'Férfiak, testvérek! Be kellett teljesednie az Írásnak, amelyet a Szentlélek Dávid szájával Judásról, azok vezetőjéről jövendölt, akik elfogták Jézust. Közénk tartozott, a mi szolgálatunk jutott neki is részül. Benne van ugyanis a zsoltárok könyvében: 'Tisztségét kapja meg más.' Kell tehát, hogy azok közül, akik mindig velünk tartottak, amikor Urunk Jézus közöttünk járt-kelt, kezdve János keresztségétől egészen a mennybemenetele napjáig, valaki velünk együtt tanúskodjék feltámadásáról. Kijelöltek hát kettőt, Józsefet, akit Barszabbásnak vagy más néven Jusztusznak is hívtak és Mátyást. Majd így imádkoztak: 'Uram, te belelátasz mindenkinek a szívébe, mutasd meg, e kettő közül kire esik választásod, hogy átvegye az apostoli szolgálatban azt a helyet, amelyet Judás hűtlenül elhagyott, hogy az őt megillető helyre jusson.' Ezután sorsot vetettek. A sors Mátyásra esett, így a tizenegy apostolhoz sorolták.”*

Lényeges szempont volt az apostolságra való jelölésnél, hogy olyan személy legyen, aki Jézus közvetlen közelében volt földi élete során, saját szemével látta a feltámadt Krisztust, tehát saját tapasztalatairól tud tanúskodni. Tanúskodásuk hitelesítésére készek voltak vérüket is ontani. – Mátyás nevének jelentése: Isten ajándéka.

II. OLVASMÁNY (1 Jn 4,11-16): *„Szeretteim, ha az Isten így szeretett minket, nekünk is szeretnünk kell egymást. Istent soha senki nem látta. Ha szeretjük egymást, Isten bennünk marad és szeretete tökéletes lesz bennünk. Abból ismerjük fel, hogy benne maradunk, ő pedig mibennünk, hogy Lelkéből adott nekünk. Mi láttuk és tanúságot teszünk, hogy az Atya elküldte a Fiút a világ Üdvözítőjéül. Aki vallja, hogy Jézus az Isten Fia, abban benne marad az Isten, és ő is az Istenben. Megismertük a szeretetet, amelyet Isten oltott belénk és hittünk benne. Az Isten szeretet, és aki kitart a szeretetben, az az Istenben él, az Isten pedig benne.”*

Vö. Húsv. 6. vas. B).

AZ EVANGÉLIUM (Jn 17,11b-19): *„Az időben Jézus az égre tekintve így imádkozott: Szent Atyám, tartsd meg őket a te nevedben, melyet nekem adtál, hogy egy legyenek, mint mi. Amíg velük voltam, én őriztem meg őket a te nevedben, melyet nekem adtál. Megőriztem őket, más nem is vezett el közülük, csak a romlás fia, hogy beteljesedjék az Írás. Én most hozzád megyek, ezeket pedig elmondom a világban, hogy az én örömöm teljesen az övék legyen. Én átadtam nekik a te tanításodat, a világ azonban gyűlölte őket, mert nem a világból valók, mint ahogy én sem vagyok ebből a világból. Nem azt kérem, hogy vedd el őket a világból, hanem hogy őrizd meg őket a gonosztól, hiszen nem a világból valók, mint ahogy én sem ebből a világból vagyok. Szenteld meg őket az igazságban, mert a te tanításod igazság. Amint te küldöttél engem a világba, úgy küldöm én őket a világba. Én értük szentelem magamat, hogy ők is megszentelődjenek az igazságban.”*

Vö. A) év.

Jézus azt is kéri az Atyától, hogy szentelje meg apostolait az igazságban, azaz adjon nekik erőt a mindvégig való hűséghez, az akár életük árán történő tanúskodáshoz is. Legyenek egyek, amint az Atya és a Fiú is egy. Éppen ez lesz egyik fontos feltétele a tanúskodásnak. Kapcsolódjunk Jézus imájához és kérjük Istent, segítse megvalósítani minél hamarabb a keresztyének egységét, szüntesse meg a szakadás botránnyát. Úgy veszek részt a szentmisén, hogy óhajtom tiszta szívből az elszakadt testvérekkel is az egységet.

C)

I. OLVASMÁNY (ApCsel 7,55-60): L. Szt István első vért. ünn.

II. OLVASMÁNY (Jel 22,12-14.16-17.20): *„Én János hallottam, amikor egy hang azt mondta nekem: Hamarosan eljövök, s velem lesz a jutalom, hogy mindenkinek megfizessek tettei szerint. Én vagyok az alfa és ómega, az első és utolsó, a kezdet és a vég. Boldog, aki megmossa ruháját (a Bárány vérében). Joga lesz az élet fájához és a kapukon át bemegy a városba.*

’Én Jézus, elküldtem angyalomat, hogy az egyházakban tanúsítsák ezeket. Én vagyok Dávid gyökere és sarja, a fényes hajnalcsillag.’

A lélek és a menyasszony hív: ’Jöjj el!’ Aki hallja, hívjon: ’Jöjj el!’ Aki szomjazik, jöjjön. Aki kívánja az élet vizét, ingyen igyék.

Aki mindezt tanúsítja, kijelenti: ’Igen, hamarosan eljövök. Amen.’ Jöjj el, Uram Jézus!’

Vö. Húsv. 4. vas. C); 5. vas. C).

Jézus kijelenti, hogy az angyal mindezeket az ő megbízásából mondta el. Amikor tehát az egyházakban felolvassák a könyvet, a hívek Jézus üzenetét hallgatják. Önmagát Dávid gyökerének és sarjának nevezi: benne valósult meg a Dávidnak ígért örök királyság. Hajnalcsillagnak is nevezi magát, hiszen feltűnése jelzi az üdvösség napjának, korszakának kezdetét.

Az egyház hívja Jézust szorongattatásaiban, hogy kegyelmével legyen segítségére, és bizakodva tekint második eljövetele felé is.

AZ EVANGÉLIUM (Jn 17,20-26): *„Az időben Jézus az égre tekintve így imádkozott: ’Szent Atyám, nemcsak értük, apostolaimért könyörgök, hanem azokért is, akik szavukra hinni fognak bennem. Legyenek ők mindnyájan egy, mint te Atyám, bennem és én tebenned, úgy ők is egy legyenek bennünk s így elhiggye a világ, hogy te küldöttél engem. Én átadtam nekik a dicsőséget, melyet nekem adtál, hogy egy legyenek, amint mi egy vagyunk: én őbennük és te énbennem – hogy így tökéletesen egy legyenek. Így ismeri meg a világ, hogy te küldtél engem, s hogy szereted őket, amint szeretted engem. Atyám, azt akarom, hogy akiket nekem adtál, ott legyenek velem, ahol én is vagyok; hogy lássák az én dicsőségemet, melyet nekem adtál, mert szeretted engem a világ teremtése előtt. Igazságos Atyám! A világ nem ismert meg téged, én azonban ismerlek téged, ők pedig megismerték, hogy te küldöttél engem. Én megismertettem velük a te nevedet s ezután is megismertetem, hogy a szeretet, amellyel engem szeretted, bennük legyen és én őbennük.’”*

Vö. B) év.

Az Atya és Fiú közötti egységnek kell megnyilvánulnia a hívek életében is. Ehhez az is szükséges, hogy a szeretet, melyet a Fiú az Atyától kapott, és amelyet tovább adott egyházának, mindvégig megmaradjon és erősödjön az egyházban.

Ha megmaradunk az egyház kegyelmi közösségében, akkor bennünk is élő, ható valóság lesz Krisztus szeretete, mellyel egyházát szereti. Ez a szeretet képes igazán életet fakasztani, az örök életet gazdagítani. Ez a szeretet éri el végső kiteljesedését Krisztus második eljövetelekor, amikor örökre egymásé lesz Krisztus és szeplőtelen jegyese. Erre vonatkozólag is mondjuk: Jöjj el, Uram Jézus!

II. Teológia

Közismert az Egyház fogalmának megváltozása, helyesebben: gazdagodása a II. Vatikáni Zsinat következtében. Ennek a teljesebb látásmódnak más hitigazságokra is kisugárzik a fénye, így érdemes ilyen vonatkozásban is figyelembe venni a megújult Egyház-fogalmat.

Az új Jeruzsálem előképe

A mennyországról vajmi keveset tudunk. Az emberi képzelet ugyan kiszínezte a kinyilatkoztatás gyér adatait, és a legendák, népmesék, vagy imádságok a szerzők gondolatvilágának megfelelően ruházták fel gyönyörűségekkel a mennyek országát. Mindezek azonban üres hasonlatok. Az elmélyült teológiai gondolkodás inkább a lélek vágyainak beteljesülésében kereste a mennyország lényegének megragadását. Ez ugyan reálisabb alapon mozgott, mint a fantázia terméke, de nem tudott mit kezdeni azzal a kérdéssel, hogy mit is fog az ember egy örökkévalóságon át csinálni?

A mennyország titkából valamit elárul az Egyház titka, ha azt nem jogi szabályokban, intézményekben tekintjük, hanem a zsinati tanítás fényében. „Magasságbeli Jeruzsálemnek és anyánknak is hívják az Egyházat (Gal 4,26, vö. Jel 12,17), leírják a szeplőtelen Bárány szeplőtelen jegyesének (Jel 19,7; 21,2 és 9; 22,17), akit Krisztus szeretett és fölládozta magát érte, hogy megszentelje (Ef 5,26); fölbonthatatlan szövetséggel vette magához és szüntelenül táplálja és gondozza (Ef 5,29), azt akarja, hogy tisztára mosva tartozzék Őhozá, és szeretetben meg hűségben legyen alárendelve (vö. Ef 5,24). Végül örökre elhalmozva mennyei javakkal, hogy fölfoghassuk az Isten és Krisztus irántunk való szeretetét, amely minden ismeretet fölülmúl (vö. Ef 3,19). Amíg pedig e földön – az Úrtól távol – vándorként él és az odafentvalókat keresi és ezekre figyel; oda, ahol Krisztus az Isten jobbán ül; és ahol az Egyház élete el van rejtve Krisztussal Istenben, amíg Völegényével együtt meg nem jelenik dicsőségben (vö. Kol 3,14)” (Hittani rendelkezés az Egyházzól. 6. pont.)

A mennyország előképe az Egyház, az Egyház pedig nem a kiváltságosok gyülekezete, akiket Isten elszórakoztat. A visio beatifica kihangsúlyozásával sokszor olyanféle értelmet adtunk a mennynek, mintha valamiféle mozierem lenne, ahol boldogan nézegetjük Istent. A mennyország a boldogság hona, de ezt a boldogságot földi módra inkább jutalomosztásnak képzeltük. Az Egyház titka mást árul el nekünk a mennyről. Az Egyház az a „hely”, ahol Krisztus kegyelmi hatását kifejti, ahol a Szentlélek működik. És tudjuk, hogy nemcsak a pápában, a püspökökben vagy a papokban működik a Szentlélek, hanem az egész Isten népében. Most persze ez a működés korlátozott, tökéletlen. A mennyország az a „hely”, ahol a Szentlélek működése tökéletessé lesz. A mennyország nem csendes nézelődés, hanem Krisztus kegyelmének és aktivitásának kiteljesedése bennünk. Ezért nem válik unalmassá a mennyország, mert nem egy szűk emberi szellem programját és szórakozását kell egy örökkévalóságon át ismételni, hanem a végtelen Isten gondolatai zúgnak bennünk, és ragadják tevékenységünket magukkal.

Az egység törvénye

A mennyországnak pusztá szemlélődésként való felfogása azért sem helyes, mert ebben az elképzelésben az üdvösség Isten és minden egyes lélek magánügye. Ebből a szempontból is hasonlít az így tekintett menny a moziteremhez, mert ott a nézők ugyan mindnyájan szórakoznak, de egymással nincs különösebb kapcsolatuk. Isten a mennyországot családi háznak gondolta el, s ennek megfelelően az egység, a közösség lényeges elem.

Az Egyházban az egység nem okosság, hasznosság kérdése. Nem arról van szó, hogy egységben szebben megférünk egymással, mintha széthúzás lenne. Az egység az Egyháznak lét-törvénye, olyannyira, hogy nemcsak a gyakorlatban, hanem az Egyház szemléletében sem szabad megfélekednünk erről. Amint az emberi testet sem értjük meg, ha csak egy részletét vizsgáljuk, sőt még arról a részletről sem kapunk teljes képet, ha az egésztől elkülönítve tekintjük, ugyanúgy az Egyházzal is csak teljessége szerint alkothatunk reális ítéletet. „Ismét szükség van az Egésznek egészséges felértékelésére. A liturgia összessége az Egyház ünnepe, melyben Krisztus a mi üdvösségünket műveli. A keresztények erkölcsi életének és gondolkodásának egészét táplálja az Egyház igazságával. Mindenütt az egész Egyház van munkában, és pedig teljes életével. El kell ismernünk a tevékenységeknek ezt a szocializálását, melyek által az üdvösség a miénk lesz. A lelkipásztorkodásban az egyes meghatározott aktusokon és különleges mozzanatokon túlmenően az egész egyházi élet az az eszköz és milió, amelyben Krisztus hatását kifejti. Vissza kell nyernünk érzékünket az egyház közvetítő szerepének teljessége iránt, ami elvezet oda, hogy magát az Egyházat igazi dimenzióiban megláthassuk.

Ez különben megmenthet minket egy bizonyos elcsüggedéstől, ha mi egyik-másik egyedi aktusnak: egy prédikációnak, gyónásnak vagy akár áldozásnak csekély eredményét állapítjuk meg. Az egész, a teljes Egyház hatékony.” (Yves Congar: Kirche heute. 33-34. o.)

Anyaszentegyház

Az is a zsinati teológia vívmánya volt, hogy az Egyház feladta a „paternalizmust”, vagyis a gyámkodást a világi intézmények és áramlatok felett, valamint a klérus gyámkodását a hívek felett. Éppen ezért felvethető a kérdés: nem idejétmúlt dolog-e az Egyházat valamiképpen Anyának nevezni?

Kétségtelen, hogy az Anyaszentegyház kifejezés ezt az értelmet is hordozta. Éppen ezért minden további nélkül nem ajánlatos használni ezt a szót, de annál inkább ajánlatos ennek a szónak másik értelmét a híveknek megmagyarázni. Az anya ugyanis nem azonos az óvónővel. Amikor a szentatyák az Egyházat anyának nevezték, akkor az életadással hozták kapcsolatba ezt a fogalmat. Az anya az új élet fakasztója, ő hordozza magában az új élet csíráját. Az anyának képessége van új élet fakasztására, és éppen ezért hivatása is van erre. Amikor az Egyházat anyának nevezük, és hivatásának tekintjük az élet továbbadását, akkor nem arról van szó, hogy az új tagokat, az új keresztényeket az Egyház gyermekeivé tegye. A missziók munkájában sokszor kísértett ez a gondolat (de máshol is érezhető volt). A hitetlenségből, pogányságból vagy bűnből megtérteket úgy tekintették, mint gyermekeket, akik megtérésük fejében életük végéig hálás szeretettel övezik anyjukat.

A valóságban másképp kell tekintenünk az anyaságot. A természetes vonalon sem az az életadás célja, hogy gyermekek, hanem hogy emberek szülessenek. Igaz, hogy az újszülött emberek először gyermekek, de nem maradhatnak meg örökké gyermeknek, hanem emberré kell lenniük, hogy ők is továbbadhassák az életet utódaiknak.

Ugyanez a helyzet az Egyház anyaságánál is. Az Egyháznak nem a gyermekség, hanem az anyaság kegyelmében kell részesítenie a kívülállókat. Az Egyháznak önmagát kell reprodukálnia, nem pedig a kiskorúakat, torzszülötteket.

III. Homília vázlatok

A)

1. *Imádságos Lélek-várás*

Az apostolok Jézus mennybemenetele után egyedül maradtak, maroknyi Jézus-hívő a nem hívő tengerben. Egy kicsit mi is hasonló helyzetben vagyunk.

Kétféle embertípus élt az apostolok korában. Voltak kimondott ellenségei Jézusnak, és voltak olyanok, akik egyáltalán nem törődtek az egész üggyel. Az előbbiekkal kapcsolatban még érezhették az apostolok, hogy nekik van igazuk. Ők ismerték Jézust, és tudták, hogy ő nem csaló, nem háborodott, és nem az ördöggel cimborál. Inkább jelentett kisértést a nagyobb tömeg, a nemtörődömök. Az apostolok legnagyobb kisértése ez lehetett: Mit törjük magunkat, menjünk haza a háléhoz, a pénzváltó asztalhoz, a családhoz. Mások sem törődnek Jézussal, mi miért csináljunk problémát belőle?

Ugyanígy van ma is. A legnagyobb kisértést a közömbös tömegek jelentenek számunkra. A megkeresztelt ember sok, de az igazán keresztény életet élő nagyon kevés. És bennünket is állandóan húz valami a „címzetes” keresztények táborába. Meg kell mondanunk, ezzel a kárhozzat felé.

A veszély nagy és nekünk sem lehet más reményünk, csak ami az apostoloké volt, a Szentlélek. Csak Isten adhatja meg nekünk azt a hitet, amely eléggé biztos, eléggé élő ahhoz, hogy rátegyük az életünket. És csak Isten adhatja azt a bátor erőt, amely szembe mer és tud szállni emberi gyengeségeink bűnös vágyaival, a közhangulattal, a nemtörődöm langyosság sodró árával.

Az apostolok kitárták a szívük ajtaját a Szentlélek kegyelmi fuvallata számára. Ez a kitárás az ima. Imádkozva várták és esdették Jézus Lelkét. Nekünk is ezt kell tennünk. Aki imádkozik, és jól imádkozik, vagyis mindenek felett a Lelket kéri, az megmenekült. Sok minden fontos van az életben, de a legfontosabb az ima. A sok és jó ima vitorlakifeszítés, hogy a Szentlélek fuvalma Atyánk felé repíthessen, vagy legalább sodorhasson bennünket. Aki esdve kinyitja szívét, azt más, új emberré teszi a Szentlélek.

Ha nem imádkozunk, akkor a nagycsütörtöki apostolokhoz fogunk hasonlítani, akik aludtak ima helyett, de a döntő pillanatban el is hagyták Jézust. Ha imádkozunk, az áldozócsütörtök utáni apostolok lelkületével, bennünket is megment a Lélek.

2. *Péter írta ezt?*

„Szeretteim, ne lepődjete meg, ehelyett inkább örüljete, hogy részetek lehet Krisztus szenvedéseiben.” (1 Pét 4,12-13) Az a Péter írta ezt, aki Jézust mindenképpen vissza akarta tartani a szenvedéstől, és ezzel az Úr számára „Sátán” lett, és aki maga még Jézus megtagadása árán is menekült a szenvedéstől. Sokszor előfordul, hogy valaki vizet prédikál és bort iszik. Péter apostolnál nem így volt. Ő, mire ezt a levelet írta, ezekkel a szavakkal már átalakult. A pünkösdi Lélek csinált belőle új, bátor, minden szenvedést örömmel vállaló embert. Örvendezett, mikor Jézusért megvesszőzték, és hálás örömmel fogadta a vértanúhalált, miután nagyon sokat szenvedett testileg és lelkileg Jézusért.

Szenvedés nélkül nincs keresztény élet. Vállalnunk kell Jézus keresztjének ránkéső részét. Tehát vállalnunk kell minden szenvedést, amit feladataink, betegségeink, a sors testi és lelki csapásai és emberi bántások mérnek ránk. És Krisztussal együtt keresztre kell feszítenünk magunkban a bűnt. A szenvedés a szeretet legnagyobb, és talán egyetlen egészen hiteles bizonyítója. Mert a jótékonyság, a gyengédség, a segítőkészség mélyén mindig ott lehet a

„nekem jó”, az ösztönök kielégülése, a pillanatnyi felbuzdulás. Az elvállalt, önként magunkra vett szenvedés szintiszta bizonyítéka az istenszeretnek is, a felebaráti szeretetnek is. Csak az lehet biztos abban, hogy szereti Istenét és csak az lehet biztos benne, hogy szeretete őszinte, önzetlen az emberek iránt, aki hajlandó megszenvedni azért a szeretetért. Márpedig nekünk a szeretetben biztosra kell mennünk, mert ez az egyedül érvényes belépőjegy a mennybe, a hitből fakadó szeretet.

Szeretet nincs bátorság nélkül, mert nincs szenvedés nélkül. A házastársaknak szenvedniök kell egymásért és sokszor egymástól, a szülőknek szenvedniök kell gyermekeikért és gyermekeiktől, sokszor kell szenvednünk Istenért, vagy elfogadni a szenvedést Istenünk kezéből. Pecsét nélkül nem jó az írás. A szeretet bizonyító pecsétje a szeretet.

Valamennyien félünk a szenvedéstől, valamennyien gyengék vagyunk, akárcsak Péter. De valamennyien lehetünk a szeretet hősei, a Lélek erejében. A Lélek kegyelmi szele vihet csak a Végtelen Szeretet keblére. De a szélhez vitorla is kell. Feszítsük ki hát az ima és a jóakarátú készség vitorláit!

3. „Az pedig az örök élet...” (1 Jn. 17,3)

Barátságok, házasságok felbomlásának oka legtöbbször nagyon röviden megfogalmazható: Kiismerték egymást. Boldog házasság titka: Minél jobban megismertem, annál jobban megszerettem. A legnagyobb és örökre szóló boldogság ember számára: Megismerni Jézust, megismerni Istent. A menny boldogsága is ez lesz, Istent színről színre megismerni.

Jézust és Atyját megismerni nem egyszerű és nem könnyű dolog. Csupán hallomás vagy olvasás révén nem lehet. Mint embert sem lehet megismerni úgy, hogy csak „mesélnek róla”. Megismerni csak „lakva” lehet. Jézussal is így van, csak az ismerheti meg, aki együtt él vele.

Mit kell tennem? A Szentlelket állandóan kérve igyekeznem kell megérteni és magamévá tenni Jézus gondolatait. A világot és benne mindent Jézus szemével kell néznom. Vágyaimat, érzelmeimet, akaratomat, megint csak Jézus Lelkét állandóan kérve, igyekeznem kell hozzáigazítani Jézuséihoz. Élnem kell az ő életét, újra és újra fel kell keltenem magamban azt a tudatot, hogy ő akar általam és bennem cselekedni, beszélni, érezni. Mit akar most tenni általam, bennem, erre kell gondolnom. Keresem az együttlétet vele az imában, a szentségek vételében, a szentmiseáldozatban, a hívek közösségében.

A menny boldogsága az lesz, hogy közvetlenül ismerem meg Istenemet. És annál boldogabb lesz a menny, minél többet tudok majd felfogni a magát színről-színre mutató Istenből. Ez pedig attól függ, mennyire „tágult” a lelkem a földi istenismerés által, melynek egyetlen módja van, a szeretet.

B)

1. Az egyház folytatja

Mátyás apostol választása mindennél világosabban mutatja, hogy az egyház teljesíteni akarta Jézus parancsát, hogy folytassa az ő művét. A Mennybement életét az egyház folytatja a világ végezetéig. Imádkozik és imádkozni tanít. Vigasztal, bűnöket bocsát, kibékít Istennel. Szereti a szegényeket, elesetteket, bűnösöket, gyermekeket. Hirdeti a szeretetet, a békét, a megbocsátást, a jóságot. Aki rábizza magát, nem jár sötétségben.

Közben járja Jézus keresztútját. Nem értik, félreismerik, vitatkoznak vele, meg akarják fogni beszédében, saját hívei megtagadják, elárulják, elhagyják, leköpdösik. Kiegészíti Jézus szenvedéseit.

De Krisztussal diadalmaskodik. Nem teheti tönkre ezernyi ellensége, de hitvány pápái, papjai és hívei sem.

Aki az egyházra hallgat, Jézusra hallgat. Aki együtt él az egyházzal, az Jézus életét éli, és Jézus Lelke lakik benne. Aki vállalja az egyház keresztútját, az Jézussal diadalmaskodik.

2. „Ha az Isten így szeretett minket...” (Jn. 4,11)

Isten szeretetének sok bizonyága van. A két legnagyobbat említi Szent János apostol: Az Atya elküldte a Fiút a világ üdvözítőjéül”, és „Lelkéből adott nekünk”.

A szeretetre válaszolni kell, Isten szeretetére elsősorban. Buzdít is bennünket erre János apostol. De buzdításának logikája meglepő. Nem azt mondja, hogy szeressük viszont Istent. Hanem: „Szeretteim, ha az Isten így szeretett minket, nekünk is szeretnünk kell egymást.” Első pillanatban talán nem látjuk itt a logikát. Pedig megvan, még hozzá több értelemben is.

Ha ennyire szeret bennünket Isten, akkor van bennünk szeretnivaló. Isten ugyanis nem szerethet mást, csak jót és szeretetreméltót. Ha nem látjuk meg egymásban, minden emberben a szeretetreméltót, akkor nincs bennünk igazság, nincs bennünk Isten Szentlelke. Teljesen hamis vágányra állt, aki nagy vallásosságában meggyűlöli a „bűnös emberiséget”, a „bűnösöket”, és magába zárkózik. Ugyanígy rossz úton jár, aki az erkölcs nevében lenéz, megvet, gyűlöl bárkit. Isten szereti a „bűnösöket” is, nem „mégis” és „ennek ellenére”, hanem mert van bennük mit szeretni.

De más szempontból is logikus az Apostol gondolatmenete. Ha Isten szeret, viszont kell szeretnem. A kölcsönös szeretet azonban feltétlenül magával hozza, meg is kívánja az összehangolódást. Ha Istennel kerülök szeretetviszonyba, természetesen nekem kell őhöz hangolódnom. Csak az ostoba kívánja, hogy Isten vegye át egyesekkel szemben az ő gyűlölködő, bosszúálló érzelmeit. Isten iránti szeretetem megköveteli, hogy átvegyem, magamévá tegyem Isten gondolatait, érzelmeit, akaratát. Az embereket szeretve Isten lelkületét veszem át, így bizonyítva istenszeretemet.

Úgy is meg lehet közelíteni a dolgot, hogy az embereket szeretve végeredményben Istent szeretem. Mert mindaz, ami az emberben szeretetreméltó, nemcsak Istentől van (a teremtés, megváltás és megszentelés révén), hanem minden szeretetreméltóság Isten tökéletességének visszfénye is. „Istent soha senki nem látta.” De ha szeretem az embereket, Isten tökéletességének felcsillámló visszfényeit szeretem. Ha észreveszem mindazt, ami szeretetreméltó az emberekből, akkor ez megtanít arra, hogy legalább megsejtsem, milyen végtelenül szeretetreméltó Isten.

„Az Isten szeretet, és aki kitart a szeretetben, az az Istenben él, az Isten pedig benne.”

3. „Hogy az én örömöm teljesen az övék legyen” (Jn 17,13)

Jézus azt ígérte, hogy ha a fáradtak, az élet terheit cipelők hozzá mennek, felüdíti őket, és nála nyugalmat talál lelkünk. Egész megváltói élete arra irányult, most is ez az akarat, hogy örömünk teljes legyen. Ennek igazságát tapasztalták a szentek.

Pál apostolnak bőséges volt az öröme minden szorongattatása ellenére. Ha szomorú is volt, akkor is örvendezett. Semmije sem volt, mégis úgy érezte, hogy mindene megvan.

Szent Ágoston: „Megízleltelek, Uram, és most éhezve és szomjazva kívánlak. Kezed megérintett engem, és most égek a vágytól a te békességed után. Istent csak egy kicsit megérinteni szívünkkel, nagy boldogság.”

Nagy Szent Teréz: „Az, amit Isten a lélekben végbevisz, felülmúlja a föld minden örömét, minden gyönyörét, minden boldogságát. A földi örömök bizonyos értelemben csak a test felszínét érintik, Isten örömei egészen a velőig hatolnak. Ez az öröm valóban úgy elfeledtet

minden mást, hogy semmi másról nem akar tudni, és semmi másról nem akar beszélni, mint egyedül a benne lakozó örömről.”

Ha jó úton járok Isten országában, éreznem kell legalább valami parányit abból, amit Jézus ígért, amit Pál, Ágoston, Teréz és sokan mások tapasztaltak. Ha semmit nem éreztem még ebből, valami komoly hiba lehet vallásosságommal. Túl sok még bennem, ami lehetetlenné teszi élveznem Jézust. Vagyis túl sok még bennem az önzés, az érzékeség, a kevélység, a kapzsiság és igencsak kevés bennem az isten- és emberszeretet.

Aki nem ízlelte meg a földön a Szentlélek örömét, nem ízlelheti meg a mennyben a Szentháromság boldogságát.

C)

1. A Vigasztaló

Szent István vértanúhalálából megsejtjük, hogy a Szentlélek valóban Vigasztaló. Vigasztalásra mindenkinek szüksége van, és mindenki megkaphatja a Szentlélektől.

Testi szenvedésben megadja a Lélek, hogy tudjak a szenvedés okozójának megbocsátani, a megbántáson felülemelkedni, a kiengesztelődés útját áldozatok árán is keresni, indulataimon uralkodni. Ez nyújt vigaszt, nem a bosszú, a panasz és az átok.

A rossz lelkiismeret okozta szorongásból is kiutat találok, ha a Szentlélekre bízom magam. Nem lenne vigasztalás a kimagyarázó öinigazolgatás, a hamis önmegnyugtatás, az elfásulás, a „majd”-ra hagyatkozás. Vigaszt csak ebben találhatok: A Szentlélek kegyelmével felállok, és Atyámhoz megyek.

A sikertelenségekben is vigasztal a Lélek. Megérteti, hogy a jószándék a lényeges, nem az eredmény. Így megóv a csüggedéstől, és igazi távlatot ad, vele új lendületet.

Hiba lenne, ha betegségemben és akarnám előírni az orvosnak, hogyan és mivel kezeljen. Végzetes hiba, ha a Vigasztalónak akarnám előírni, hogyan és mivel vigasztaljon. Nem az az igaz vigasztalás, amely pillanatnyilag jólesne, hanem amely közelebb visz Istenhez. Erről pedig a Lélek mégis többet tud. Hívom, kérem, és átadom magam a Szentléleknek.

2. Mindenkinek kívánsága szerint

„Aki kívánja az élet vizét, ingyen igyék.” (Jel 22,7) Mindenki azt kapja Istentől, amit kíván. Aki az élet vizét kívánja, megkapja. Aki a pocsolyák vizére áhítozik, azt kapja. Aki a mennyet kívánja, övé lesz. Aki a poklot, az oda kerül.

Kívánja valaki a poklot? Kifejezetten nem. De olyasmiket sokan kívánnak, amikben már benne van a pokol. Amiben nincs Isten, az a pokol. Csak sokan túl későn jönnek rá erre.

A halál pillanatában mindenki megkapja, amit élete végeredményeképpen kívánt. Természetesen mindenki azt kívánja, ami jó, ami kellemes, ami örömet és boldogságot hozó. Csakhogy van, aki ezt „jó helyen” keresi, és van, akit félrevezet a Gonosz káprázata. A boldogságot csak az hozza, amiben benne van az isteni. Amiben nincs, annak öröme csak káprázat, és mihelyt ez elmúlt, előtűnik a pokol. Egy és ugyanaz a dolog is tartalmazhatja az istenit is, az ördögöt is, attól függ, mit keresek benne. A borra gondoljak, vagy a szerelemre. De gondolhatok bármire. Aki a világból a tisztát, becsületest kívánja, az az istenit kívánja, és az Istent kapja. Aki a világból az öncélú gyönyört akarja, nem baj, ha az tisztátalan, önző, becstelen, az a sátánit kívánja, és meg is kapja, csak álarc nélkül.

Végeredményben azon dől el boldogságom vagy boldogtalanságom, örök sorsom, hogy Istent kerestem-e, vagy önmagam. Az Istent keresőknek minden javára szolgál, még a kín is. Aki önmagát keresi, az elzárja magát Istentől, beszűkül, és csak önmagát találja, kapja. De önmaga senkinek sem elég a boldogsághoz. Önző önmagammal maradni egy

örökkévalóságra, ez a kárhozat, a végső magányosság, a végső reménytelenség, a végső céltalanság.

A Szentlélek tanítson meg arra, mi az isteni a földi dolgokban, a Szentlélek adja meg, hogy csak azt óhajtsam, akarjam.

3. *„Hamarosan eljövök, hogy mindenkinek megfizessek tettei szerint.” (Jel 22,12)*

Az ember valódi értéke nem függ a születésétől, külső megjelenésétől, vagyonától, testi és szellemi képességeitől, adottságaitól, pozíciójától, még az emberek nagyrabecsülésétől sem. Az ember értéke tetteitől függ, Nem tetteinek világraszóló jelentőségétől, hanem hogy tetteit Istenben művelte-e.

Nemcsak valódi értékünk függ tetteinktől, hanem végső boldogságunk is. Ezért sohasem az a lényeg, hogy mit kapok az élettől, hogyan alakul sorsom, milyen a szerencsém. Mindenki tettei által lesz boldog vagy boldogtalan, kicsit boldog, vagy nagyon boldog.

Tehát nem állásom, munkám elsősége vagy jövedelmezősége a főkérdés, hanem hogy becsületes, lelkes, lelkiismeretes-e a munkám. Nem az a döntő, jó szüleim, házastársam, gyermekeim vannak-e, hanem az, hogy én jó gyermek, házastárs, szülő vagyok-e. Nem érdekes, megbecsülnek és szeretnek-e az emberek, nekem kell megadnom mindenkinek a köteles tiszteletet, nekem kell szeretnem mindenkit.

Tetteim örök értékéhez szükséges, hogy „élve” tegyem azokat. Vagyis hogy meglegyen bennem a kegyelem élete, az isteni élet. És hogy az istenszeretet ihlesse tetteimet. A világraszóló tettek sorozata is csak egy sorozat nulla. Az a számjegy, amely eléjeírva értéket ad ennek a sornak, az a kegyelemből ihletett szeretet.

Pünkösöd

I. Szentírás

I. OLVASMÁNY (ApCsel 2,3-11): „Amikor eljött a pünkösöd napja, ugyanazon a helyen mindnyájan együtt voltak. Egyszerre olyan zúgás támadt az égből, mintha csak heves szélvész közeledett volna és egészen betöltötte a házat, ahol egybegyültek. Majd lángnyelvek lobbantak és szétoszolva leereszkedtek mindegyikükre. Mindannyian elteltek Szentlélekkel és különböző nyelveken beszélni kezdtek úgy, ahogy a Lélek szólásra indította őket.

Ez idő tájt vallásos férfiak voltak Jeruzsálemben az ég alatt minden nemzetből. Mikor ez a zúgás támadt, nagy tömeg verődött össze. Nagy volt a megdöbbenés, mert mindenki a saját nyelvén hallotta beszélni őket. Nagy meglepetésükben csodálkozva kérdezték: 'Hát nem mind galileaiak-e ezek, akik itt beszélnek? Hogyan hallja akkor mindegyikünk a saját anyanyelvét? Mi pártusok, médek, elamiták és Mezopotámiának, Judeának, Kappadóciának, Pontusnak, Ázsiának, Frígiának, Pamfiliának, Egyiptomnak és Líbia Cirene körüli részének lakói, Rómából való zarándokok, zsidók s prozeliták, krétaiak és arabok: halljuk, hogy a mi nyelvünkön hirdetik Isten nagy tetteit.'”

A pünkösöd a zsidóknál eredetileg aratási hálaadási ünnep volt, később ilyenkor ünnepelték meg a Sinai hegyem, kapott törvényt is. A szélvész zúgása jelezte a kívülállók számára a Szentlélek eljövetelét. Jézus is hasonlította szélhez a Lelket a Nikodémussal folytatott beszélgetésben. A tüzes nyelvek összetett szimbólumnak tekinthető: a tűz Isten hatalmát jelképezi, jelenlétét jelzi (pl. az égő csipkebokor), a nyelv forma viszont a később megvalósult nyelvcsodára utal. Eksztatikus beszédre kell gondolnunk, melynél azonban nem volt szükség magyarázóra: ugyanaz a Lélek, aki őket erre a beszédre készítette, a hallgatósággal meg is értette szavaikat.

II. OLVASMÁNY (1 Kor 12,3b-7.12-13): „Testvérek, senki sem mondhatja: 'Jézus az Úr', csak a Szentlélek által. A lelki adományok ugyan különfélék, a Lélek azonban ugyanaz. A szolgálatok is különfélék, de az Úr ugyanaz. Sokfélék a jelek is, de Isten, aki mindenben mindent véghezvisz, ugyanaz. A Lélek ajándékait mindenki azért kapja, hogy használjon vele.

A test ugyan egy, de sok tagja van, a testnek ez a sok tagja azonban mégis egy test. Így Krisztus is. Mi ugyanis mindnyájan egy Lélekben egy testté lettünk a keresettséggel: akár zsidók, akár pogányok, akár rabszolgák, akár szabadok. Mindannyiunkat egy Lélek itatott át.”

(Vö.: Évk. 2. v. C.)

Jézust megvallani csak a Szentlélek erejében képes az ember. Nem elég az emberi meggyőzés és készség.

A lelki adományokat a (Szent)Lélekkel, a szolgálatokat az Úrral (Jézussal), a jeleket (természetfeletti erők hatásait) az Atyával (Istennel) hozza kapcsolatba. Ez arra utal, hogy a Szentháromság hittétele ismert és köztudott dolog volt az apostol idejében.

AZ EVANGÉLIUM I. Húsv. 2. vas. A)

Az egyházhoz tartozom, Krisztus testének vagyok tagja, tehát – vagy mivel – a Szentlélek éltet. Számbaveszem azokat az ajándékokat, melyeket nekem ad a lélek, ha nem is

csodálatos, feltűnő karizmák és azon leszek, hogy ezután jobban használjam fel azokat testvéreim javára. Pünkösd ünnepe erősíti az egyházhoz való tartozásom tudatát.

II. Teológia

Pünkösd befejezés is, kezdet is. A Szentlélek, a személyes szeretet beteljesedés is, és új élet kezdés is. A Szentlélek titkát igazában az ismerheti meg valamennyire, aki szeret.

Emitte Spiritum tuum et creabuntur

A teremtés kinyilatkoztatásakor használja a Szentírás a jól ismert szavakat: a Föld üres és puszta volt, de Isten Lelke lebegett a vizek fölött. Mindnyájan tudjuk, hogy a Szentírásban nem szabad természettudományos igazságokat keresni. Azt is tudjuk, hogy az exegézis nem találja kifejezett nyomát a Szentháromság tanának az ószövetségben. Viszont kétségtelen, hogy ha nem is szerepel a kinyilatkoztatásban, a Szentháromság örök, „megvolt már az ószövetségben is”. És kétségtelen az is, hogy a természettudomány tárgyát, a természetet a Szentháromság alkotta meg.

Nem természettudományos megállapítás, inkább Isten művészetére jellemző az, amit a Genézis első 2 verse mond: a nyersanyagból kihozott formagazdagság. A természettudósok hosszú kutatómunkával megállapították, hogy 92 természetes elem van, s ezekből épül fel az általunk ismert világegyetem. Később kiderült, hogy a természetes elemek atomjai is felbonthatók és kevésszámú részből állanak: proton, neutron, elektron, mezonok stb. A stabil alkatrészek száma megdöbbentően kevés. A legújabb fizikai kutatások a kvarkok felé irányulnak, ezek száma mindössze három, és belőlük épül fel a világmindenség minden létező változata.

Ez az, ami Isten művészetére jellemző: parányi, kicsi, jelentéktelen dolgokból csodákat alkotni. Az Isten játékosan teremt.

A Pünkösd is ezt a játékos, művész Istent mutatja be. Az apostolokat a Szentlélek nem úgy küldi a világba, mint valami kemény uralkodó, aki már nem tűri a habozást, hanem fuvallatával meglegyinti őket, és az emberkéek hőskéek változnak.

A 103. zsoltár alcímként idézett verse, melyet a liturgia a Szentlélekkel kapcsolatban használ, kifejezésre juttatja, hogy a teremtés folytatódik. „A zsoltáros kihangsúlyozza, hogy a Teremtő nem ismer megszakítást. Alighogy a teremtmények utolsó lélegzenek, és visszatérnek a porba, ő már is életet lehel az új létezőkbe és így megújítja a Föld színét.” (G. Chevrot: La victoire de Paque)

Azt jól tudjuk, hogy Isten könnyedén, erőfeszítés nélkül teremtett. Arra kevésbé gondolunk, hogy mai működése hasonló. Nagyszabású erőfeszítéseket várunk tőle, pedig ez idegen Isten stílusától.

Karácsony és Pünkösd párhuzama

Ezt a párhuzamot kevésbé szoktuk megvonni; inkább Húsvétet és Pünkösdöt kapcsoljuk össze. A liturgiában térdet hajt a pap a megtestesülés titkánál és Pünkösdkor. A megttesülés valóban csodálatos valami, nem-vallásos ember számára teljesen elképzelhetetlen. Az Isten, a világmindenség Ura pont erre a törpe bolygóra akart volna eljönni? Mi, hívők térdet hajtunk, mikor erre gondolunk. Számunkra sem fogható fel ésszel, csak a szeretet ad rá magyarázatot.

Pünkösd titka nem kevésbé csodálatos. A második isteni Személy eljött közénk, és mi, emberek megöltük Öt. Ennek ellenére Pünkösdkor eljön a Szentlélek is. Milyen sorsa lesz köztünk? Az Ő tüzeit nem igyekszünk majd eloltani? Az Ő sugallatát nem fogjuk majd meggyalázni? Valóban térdre kell borulnunk a pünkösd-i Lélekáradás láttán.

Persze a Szentlélek eljövetele nemcsak megisméltése Karácsony misztériumának. „A betlehemi istállóban Isten Fia lett az emberi nem tagjává. Isten és ember egyesültek Jézus személyében... Jeruzsálemben a felső teremben még ennél is nagyobb csoda történt Pünkösöd vasárnap. A megtestesülés örök holnapot kapott, amely az Egyházban folytatódik. Ez már az ember joga, hogy belépjen az isteni 'Családba'”. (G. Chevrot: La victoire de Paque)

III. Homília vázlatok

1. *A személyes Szeretet*

Pál apostol kérdésére az effezusi hívek, azt mondták, azt sem tudják, ki az a Szentlélek. Mi már hallottunk róla, minden keresztteteskör kimondjuk a nevét, emlékezünk a pünkösdi tüzes nyelvekre, és a megkeresztelkedett Jézusra leszálló galambra. Ma egy kicsit alaposabban próbáljunk megismerkedni Isten Szentlelkével.

Isten maga mondta, hogy nem jó az embernek egyedül lennie. Isten a teremtés előtt egyedül volt. De nem azért teremtett, hogy ne legyen egyedül. Mert Isten akkor sem volt magányos, mikor rajta kívül semmi sem létezett. Isten ugyanis nem egyetlen személy. Isten három személy.

Isten Atya és Fiú. Ugyanaz az egy Isten az Atya és az ő Fia. Külön valakik, de egy és ugyanaz az Isten mind a kettő. Ezt hisszük, mert Isten mondta el magáról, de nem értjük. Ezen nincs mit csodálkozni. Sokkal egyszerűbb dolgokat sem ért az ember. A villamosságot sem értjük, csak tudjuk, hogy van.

Ahol Atya és Fiú van, ott nincs egyedüllét. Az Atya és Fiú együttléte boldog, mert szeretik egymást, kimondhatatlan, végtelen szeretettel. Az Atya és Fiú egymás iránti szeretete olyan nagy, mint maga Isten. Egész lényét beleadja az Atya és Fiú ebbe a szeretetbe. Úgyhogy ez a szeretet már nem is valami, hanem valaki. Az Isten harmadik személye, a Szentlélek. Ugyanúgy és ugyanolyan Isten, mint az Atya és mint a Fiú. Az Atya és a Fiú egész istenségüket belelehelik abba a szeretetbe, amellyel egymást szeretik, így származik a Szentlélek. Ezért a Szentlélek a Személyes Szeretet.

Szeretet nélkül kibírhatatlan az élet. Akit szeretnek, és aki szeret, az nem lesz öngyilkos. Ha valami hiányzik a világnak, az a szeretet. Ezért van olyan nagy szükségünk a Szentlélekre. Mikor kereszttelésekör Isten belénk adta Szentlelkét, a szeretet képességét adta belénk. Nem az emberi szeretet képességét, hanem hogy úgy tudjunk szeretni, mint az Isten, mint az Atya és Fiú szereti egymást. Tőlem függ, hogy átadom-e magam a Szentléleknek, hogy ébren tartsa bennem ezt a szeretetet. Ettől függ életem boldogsága, örökkévalóságom boldogsága.

2. *„Csak a Szentlélek által” (1 Kor 12,3)*

Senki sem mondhatja, Jézus az Úr, csak a Szentlélek által. Vagyis senki nem lehet hívő keresztény, csak a Szentlélek kegyelméből.

Jézus az isteni Magvető. A kinyilatkoztatás ígét veti az emberlelekbe, hogy ott termést hozzanak. Ha Jézus ígéje a mag, és lelkünk a szántóföld, akkor a Szentlélek a harmat, az eső, a napsugár. Termést csak akkor hoz bennünk az ige, ha van meleg és van nedvesség, vagyis ha van kegyelem. Ezért beszélünk a kegyelem sugaráról, melegéről, fényéről, harmatáról. A kegyelem a Szentlélek ajándéka. Ezért nincs a Lélek nélkül hit, nincs természetfeletti élet, nincs számunkra Isten országa.

Más hasonlat: Az evangélium tanítása a kovász, mely Isten kenyerévé változtat bennünket, életünket. De hogy a kovász át tudja járni a tésztát, ahhoz meleg kell. Ez a Szentlélek kegyelme.

Csak azért van ma egyház, azért vannak hívők és szentek, mert a Szentlélek kiáradása nem egyszeri aktus volt pünkösdkor, hanem állandósult. Mikor Jézus azt ígérte, hogy velünk marad, egyházával a világ végezetéig, nem az Oltáriszentségre gondolt, hanem a Szentlélekre, mert az az ő Lelke. Szentáldozáskor Jézus csak percekig van jelen szentségileg bennünk, de minden szentáldozáskor bőségesebben áraszt el bennünket Lelkével. Lelkének jelenléte nem szűnik meg soha, hacsak mi magunk ki nem oltjuk a Lelket.

Karácsony titkára minden esztendőben egyszer emlékezünk. A húsvét titka megújul minden szentmisében. Pünkösd titka állandó az egyházban és bennünk.

3. A Szeretet Lelke

A Szentlélek Vigasztaló, mert az emberiség legnagyobb bajára hoz orvosságot. Nagy baj a szegénység, még nagyobb a betegség, de a legnagyobb a szeretet hiánya. Ha kihűl a környezet és kihűl a szív. Ez a végső tragédia. Dante Poklának legnagyobb büntetése a jégbefagyottság.

A Szentlélektől azt szoktuk kérni, hogy szeretetének tüzeit gyullassza fel bennünk. Mert, amint imádkozzuk, akkor megújul a föld színe. Hála minden politikusnak, aki küzd a szegénység és nyomor ellen. Minden orvosnak és tudósnak, aki küzd a betegségek ellen. De a legnagyobb jót a Lélek teszi velünk, ha szeretetet csíhol ki szívünkéből.

Mi persze azt szeretnénk, ha a Szentlélek a környezetünk szívében gyullasztaná fel a szeretetet, irántunk. Ez mindenesetre jó lenne. De számomra a legfontosabb, ami nélkül nem lehetek boldog, még ha mindenki szeret is, hogy az én szívemben áradjon el a szeretet. Leghőbb imám mindenesetre ez legyen. Hogy szeressem az embereket, mindenkit, akármilyenek is, önzetlenül, igazán jót akarva mindenkinek. Ez szívem egyetlen orvossága.

Jól szeretni csak a Szentlélek kegyelmével lehet. Enélkül a legforróbb szeretet is lehet önzés, cimboraság, érzékiség, majomszeretet, érdek. De ha tudnánk egészen tisztán, önzetlenül szeretni, a szívnek a pusztán emberi szeretet nem elég. Nem lehet addig béke a szívben, míg ki nem csírázik benne az istenszeretet, amelyben átélem, hogy szeret engem az Isten, és én szeretem őt, és csak őt szeretem, mert az emberekben is őt szeretem. Ez az egyedül boldogító szeretet, és ezt csak a Szeretet Lelke adhatja meg. Kérem kell tőle.

Ha akarom, megtapasztalhatom, hogy ha a Lélek felgyullasztja bennem szeretetének tüzeit, megújul életem, és megújul körülöttem minden.

4. A legnagyobb Művész

A művész nemcsak megcsinál valamit, de szépre, a belső értéket kifejezőre csinálja. Van művésze képeknek, szobroknak, zenének, de az épületeknek, cipősnek, ruhának, a szakácmesterségnek is. A Szentlélek a legnagyobb művész, mert a lehető legnemesebb földi anyaggal dolgozik, az emberrel. Az embert formálja, alakítja ki olyanná, amilyennek maga Isten álmodta meg. Ha olyan ritka a tökéletes ember, az azért van, mert vagy nem engedjük, hogy a Szentlélek alakítson bennünket, vagy lépten nyomon „belebeszélünk”, és akadályozzuk munkáját. A legtöbb embert vágyai, lehetőségei, sorsa, benyomásai alakítják. Értékes embert csak a Szentlélek tud alkotni belőlünk.

Magamat kell alakítanom, mert életem végén Isten vizsgál meg, és ő selejtet nem vesz át. Aki üdvözülni akar, annak nemcsak néhány fontosabb bűntől kell tartózkodnia, hanem értékes emberré kell alakulnia. Ez csak a Szentlélek által lehetséges. Ő ad hitet, ő ad sugallatokat, hogy tudjam, milyenné és hogyan kell alakulnom. Ő ad szent ihletet. És ő ad erőt, kitartást, hogy boldoguljak ezzel az igazán nehéz anyaggal, önmagammal. Világosságot és erőt kell kérem állandóan, ha azt akarom, hogy legyen belőlem valami.

Akinek másokat kell alakítania, pl. gyermekeit, annak nem szabad elfelejteni, hogy az ember nem tud embert alakítani, sem önmagát, sem más. Csak a Szentlélek csinálhat igazi értéket mindenből. Ezért a nevelés, mások alakításának fő eszköze az ima. Főleg azért, hogy akit alakítani akarok, engedje át magát Isten Lelkének.

Milyen mások lennénk mi magunk, és milyen más lenne az emberi világ, ha engednénk a Szentlelket „dolgozni”, sőt együttműködnénk vele!

5. *A Lélek ma is él*

A Pünkösdi Lélek jelképe a szél. Nem a pusztító vihar. Nem is az andalító szellő, vagy a mindent kiégető forró szél, nem is jeges fuvallat. Hanem tavaszi déli szél. Amely felolvasztja a fagyot, a dermedtséget, a halotti hószemfedőt. Új életet, új virágzást hoz, amely aztán gyümölcsöt érlel. A Lélek elfújja az ész fagyát, az értetlenséget, mellyel Isten gondolatait fogadjuk. Elolvasztja az akarat dermedtségét, a félelmet, a kishitűséget, a gyengeséget. Ezt tette a Lélek az apostolokkal, és ezt teszi ma is övével. Ma is virágzásba tudja borítani a lelkeket, az egyházat. Olyan életet indít el a lelkekben, amelyről fogalmuk sincs azoknak, akik elrekeszelik szívüket a kegyelem szele előtt.

Másik jelképe a tűz. A Lélek Isten szívének Lehelete, a Szeretet Tüze. Elhamvaszt mindent, ami régi, dohos, ócska. A lusta kényelemszeretet, a bezárkózó önzést, az irigykedő versengést, az értelmetlen kapzsiságot. Kiegyeti lelkünkől a bűnt, a tisztátalanságot, a gyűlöletet, a gyávaságot.

Harmadik jelképe a nyelv. A nyelv adja tovább, ami bennem van. A Lélek is azt akarja, hogy akire kiárad, az adja tovább a szent tüzet, a hitet, a szeretetet. Akinek szívében lángol a szeretet, az másokat is lánggra tud lobbantani.

A Szentlélek csodát tett az apostolokkal. Ma is csodákat tesz a lelkek mélyén. Velem is csodát tudna tenni, ha nem üres szólam, hanem igazi vágyból fakadó imádság lesz: Jöjj el, Szentlélek, Úristen!

6. *A szentségek Lelke*

A mai evangéliumban Jézus a bűnbánat szentsége kiszolgáltatására így hatalmazza fel apostolait: „Vegyétek a Szentlelket!” Ez azt jelenti, hogy ha egy pap kimondja a feloldozás szavait, akkor a Szentlélek működik általa, a Szentlélek törli el a bűnöket.

De így van ez mind a hét szentségben. Kereszteléskor a Szentlélek veszi birtokába a Lelket, ő teszi tisztává és árasztja el isteni étellel, kegyelemmel. A Szentlélek adja a hit, remény, szeretet és a természetfeletti erények csíráját. A Lélek jelöli meg örök pecsétjével a lelket.

A bérmálás kifejezetten a Szentlélek szentsége. De az Oltáriszentség is a Léleké. Az átváltoztató pap szavaiban a Szentlélek működik, ezért is kéri, hogy az Atya árássa el a kenyeret és bort Szentlelke harmatával, hogy így legyen belőle Jézus teste és vére.

A szentáldozás fő értelme is az, hogy velünk egyesülő Jézus Szívéből az ő Lelke árásson el bennünket egyre teljesebben.

A szentkenetben a Szentlélek készít fel a nagy útra. A bűnbánat szentségében is a Szentlélek adja nekünk, hogy felismerjük bűneinket, vágyjunk a tisztulás után, és igazi legyen a bánatunk. A Lélek működik a feloldozó pap szavaiban. A Szentlélek árad el újra a bűnös lélekben.

Az egyházi rend szentségében a Szentlélek adja a papi karaktert. A házasság szentségében pedig isteni régiókba emeli a házasságot, a kegyelem forrásává teszi, az üdvösség eszközévé. A Szentlélek kegyelmére kapnak jogot a házastársak egész házasesletükre.

Nincs szentség a Szentlélek nélkül, sőt kifejezetten ő a szentség Lelke. De vajon egyszer is gondoltunk-e már Isten Lelkére, ha szentáldozáshoz járultunk, gyóntunk, vagy mikor házasságot kötöttünk? Egész hitünk, vallásosságunk a Szentlélek ajándéka. Meg kell tehát próbálnunk a valóság szerint viselkedni, és a Szentlelket úgy tisztelni, mint életünk központját.

7. A bérmlás

Az ember rendszerint mást vár Istentől, mint amit ő adni akar. Így voltak az apostolok is. Felszabadító Messiáskirályt vártak, de a Szentlelket kapták. Jézus a királyság elől elrejtőzött a kenyérszaporítás után, de a Lélek eljöveteleért életét adta.

Kortársai közül sokan csalódottan elhagyták Jézust és Jézus ügyét, mikor látták, hogy itt „csak” a Szentlelket kaphatják. Az apostolok és sokan mások rájöttek, hogy ez sokkal jobb, és az egyedül jó.

Sokan várják már évekkal előre türelmetlenül a bérmlást. De mit is várnak tulajdonképpen? A paradét, az ajándékot, a családi ünnepet. Van, aki nem bérmlkozik, mert nem talál „méltó” bérmaszülőt. Hányan vannak, akik akár a szülők, akár a gyermekek közül a Szentlelket várják és óhajtják?

Pedig Isten a legtöbbet adja, mikor saját Lelkét árasztja ránk. Ő számunkra az igazság Lelke. Hogy értőn tudjunk élni a világban. Hogy értelmét lássuk még a legértelmetlenebbnek, a szenvedésnek is. Hogy lássuk a jövőt: Jézus eljövetelet. Van-e nagyobb ajándék, mint hogy értelmét lássam életemnek, mert a Szentlélek kegyelméből Isten szemével nézek mindent?

A Szentlélek a bátorság Lelke. Megadja az erőt és bátorságot, hogy kiharcolhassam boldogságomat.

És a szeretet Lelke, hogy szeretni tudjak. Ez az egyetlen érzés, amely felemel, önmagam fölé, Isten Szívéig.

A szülőknek addig kell imádkozniok, míg rádöbbenek, hogy gyermekeik a legtöbbet kapják, ha Isten Lelke árad ki rájuk. És aztán így is kell felkészíteniök gyermekeiket.

8. „Egy Lélekben egy testté lettünk” (1 Kor 12,13)

Sok támadás éri az egyházat, sokszor igazuk is van a támadásoknak. Mégis, nincs felségesebb a földön Jézus egyházánál. Megértjük ezt, ha ma, az egyház születésnapján, összehasonlítjuk megszületését az első ember teremtésével.

Az ember magasan kiemelkedik a földi teremtmények közül. Mert van ugyan nagyobb, erősebb, gyorsabb, ügyesebb teremtmény, mégis az ember a legnagyobb. Mert Isten képére teremtett, vagyis értelme és akarata révén hivatott a világ feletti uralomra. Ezt a kiváltságát Isten lehelete adta meg neki, ez tette alkotóvá, úrrá.

Az egyháznál is vannak tudósabb, hatalmasabb, erősebb, összetartóbb közösségek: állam, egyesületek stb. Mégis felségesebb ezeknél. Mert Isten a maga képére és hasonlatosságára alkotta, akár az embert. Arra szánta, hogy folytassa Jézus munkáját, legyen a továbbélő Krisztus. Ezt az Isten lehelete, a Szentlélek adta meg, aki az első pünkösdi óta éltezi az egyházat.

Sok rosszat el lehet mondani az emberről. A kutya hűségesebb, az elefánt erősebb, a szarvas gyorsabb. De mégis az ember a legnagyobb, mert benne él az isteni szikra. Ugyanígy van az egyházzal is. Akármennyi rosszat mondanak róla, jogosan vagy jogtalanul, mégis a legnagyobb, mert Isten Lelke él és működik benne.

9. „Az élő Isten egyháza, az igazság oszlopa és biztos alapja”

Nagy kaland az emberi élet. Hajózás ismeretlen földrészek felé. Valamit ismerünk és sejtünk abból, ami előttünk áll az életben, de megismerni csak akkor szoktuk, mikor már elérkeztünk az élet egy-egy pontjára. A végső part pedig teljesen láthatatlan.

Ha hajóskaland az élet, akkor iránytűnk, térképünk, sarkcsillagunk, révkalauzunk az egyház. Tőle tudjuk, hogy honnét jön és hová visz az életünk. Ő mutatja a célt és az utat is a cél felé. Azt is megmondja, hogyan kell hajóznunk. Neki köszönjük, hogy nemcsak úgy bizonytalanra próbálkozzatunk, hogy biztos cél felé megyünk, hogy meglehet bennünk a boldog partot érés reménye.

Hogy az egyház „az igazság oszlopa és biztos alapja”, az nem emberi bölcsesség, nem is kétezer év tapasztalatainak eredménye. A cél, az út, az eszközök, a veszélyek ismeretét az egyház készen kapta az élő Istentől. Isten Szentlelke szólt pünkösdkor az apostolokból. Ő szól ma is az apostolok utódaiból, a pápával egyesült püspökökből. A Lélek adta érteni az első háromezer kereszténynek a Lélek szavát. Nekünk is ő adja, hogy hittel fogadjuk az egyházban tanító Lélek szavát.

Tehát: Hallgatni az egyházra, ez az élet kalandjának nagy törvénye. Vagy inkább így mondjuk: Benne kell élnünk az egyházban, együtt kell élnünk vele. Mert hajó az egyház, és biztosan halad a boldog öböl, a Szentháromság keble felé. Ha vele utazom végig az életet, elérem a menny kikötőjét.

10. Nyelvsoda

Sokféle ajkú népsokaság hallgatta az apostolokat az első pünkösden, de valamennyien megértették őket. Ez a Szentlélek csodája volt. Köztünk egy másik „csoda”, a Sátán, a Bűn csodája nyilvánul meg számtalanszor: Az egy nyelven beszélők sem értik meg egymást. Az egy családban élők igazán ismerhetik már egymást, mégis hány családban nem értik meg egymást! Mindegyik családtag mondja a magáét, de „ki figyel oda”? Pedig valamikor náluk sem volt így. Egyszer az ifjú jegyesek itták egymás hangját, és értették a másiknak még a gondolatát, szemvillanását is. Csak később felejtették el egymás nyelvét. És kezdetben milyen jól megértette egymást anya és gyermeke! Aztán ők is elfelejtették egymás nyelvét. A nagymama nem érti felnőtt gyerekeit, az anya nem érti nagylányát és legényfiát, és viszont. Hány családban értik meg egymást, vagy figyelnek oda egymásra egyáltalán azok, akik pedig igazán összetartoznak? És ha így van a családban, mit lehet várni a munkahelyen, szomszédok között, idegenek között, vagy a tágabb családban? Még magában az egyházban, egyes egyházközségekben is?

Miért nem értik egymást az emberek? A bűn „csodája” ez, elsősorban a csak önmagával törődő önzésé. Aki túlságosan szereti önmagát, annak csak befelé van füle, csupán saját gondolatai és vágyai érdeklik. Nem megérteni, de odafigyelni sem próbál másokra. Hogy „fáj”, hogy „lehangolt vagyok, rosszul érzem magam”, hogy „bajban vagyok”, ezt csak addig értik, míg saját maguk mondják. Az „igazam van” is csak addig érthető, míg a magam igazáról van szó. Az önző embert nem érdekli más. A „többiek” baja, fájdalma, problémája legfeljebb idegesíti. Éppen ilyen süketté és értetlenné tesz a kéjvágy, a kapzsiság, az önteltség, és a többi.

Tragédia ez, a családban is, máshol is, mindenki számára. De elsősorban annak tragédia, aki így megsüketült lelkileg, és értetlenné vált. Az ilyen ember ugyanis végleg magára marad, nem kell az embereknek, mit is csinálnának vele? És magányosan marad az örökkévalóságban, mert nem fogadja el Isten. Mit is kezdene vele? Hogyan értheti meg Isten nyelvét, aki nem értett saját anyanyelvén sem? Bizony, hiába nagyon vallásos valaki, ha nem érti embertársait, nem értheti Istent sem. Még ha úgy gondolja is, hogy érti.

Az értetlenséget, a bűn okozta lelki süketséget egy valaki gyógyíthatja meg, a nyelvcsoda Istene, a Szentlélek. Az egymást értés csodáját csak a Szeretet Lelke adhatja meg. Ő olvasztja fel a lelkek fagyát, amellyel önmagukba fagytak.

Jézus Lelke, add, hogy értsem testvéreimet, és értsem Istenemet!

11. Az ismeretlen Személy

Imádkozunk az Atyához, vallásos életünk központja Jézus, de valahogyan nem akarunk tudomást venni a Szentlélekről. Ő az ismeretlen Isten.

Érthető: Jézus hús-vér ember volt, könnyű elképzelni. A Szentlélek „csupán” lélek. Testi bajaink, földi problémáink orvoslását jobban reméljük attól, aki egy volt közülünk, hasonló lett hozzánk mindenben, a gyermekkortól a kínhalálig. Jézust „lelki szemeink elé tudjuk állítani”, sokféleképpen is (Gyermek, Keresztfüggő, Bíró, Tanító stb.). A Lélek „megfoghatatlan”. Jézusról hallani lelki gyönyörűség, ezen meg lehet hatódni, érzelmek szárnyán felemelkedni. A Szentlelken nem lehet meg hatódni. Ő tetteket akar. Vele kapcsolatban megsejti az ember, hogy nem érzéseket vár, hanem át akar alakítani. (Persze Jézus is ezt akarja, csak vele kapcsolatban ezt könnyebben elfelejtjük.) Mindez nem „rokonszenves” számunkra.

Nem jól van ez így, bármennyire is érthető. Jézus azért jött, és azért halt meg, azért támadt fel és ment a mennybe, hogy elküldje a Szentlelket, aki az ő Lelke. Jézusé csak az lehet, aki átadja magát a Léleknek. Jézussá csak az alakul, akiben Jézus Lelke él és működik. A mennyre alkalmassá a Szentlélek alakít. Általa vagyunk Isten gyermekei. Ő tesz szentté, ő erősít, irányít, ad hitet, belső világosságot. Ő irányítja Jézus egyházát.

A Szentlélek mindenünk. Valahogyan tennünk kell hát róla, hogy valóban, tudatosan, életünk középpontja legyen. Talán úgy gondolhatnánk Jézusra, mint akiből sugárzik a Lélek, a mi lelkünkbe sugárzik. És sugárzik az egyházba. Ez ugyanis a valóság.

Pünkösöd utáni vasárnap. Szentháromság ünnepe

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (2 Móz 34,4-b-6; 8-9): *„Ama napokban Mózes felkelt az éjszakából és fölment a Sinai hegyére, amint az Úr megparancsolta néki és felvitte magával a két kőtáblát. Mikor aztán az Úr leszállott a felhőben, Mózes odaállt melléje és kiáltotta az Úr nevét, s miközben Ő elvonult előtte, mondta: Uralkodó Úr, irgalmas és kegyes Isten, hosszantűrő, nagykönyörületességű és hűségű. Ekkor Mózes sietve leborult a földre, meghajtotta magát és mondta: Ha kegyelmet találtam színed előtt, Uram, kérlek, járj velünk (bár keménynyakú e nép) s bocsásd meg gonoszágainkat és bűneinket s fogadj tulajdonodda minket.”*

Mózes második negyvennapos Sinai-hegyi tartózkodása kezdetén történt ez az esemény. Isten újabb kőtáblák készítését parancsolja meg Mózesnek, mert kész arra, hogy a nép hamar bekövetkezett hűtlensége ellenére megújítsa a szövetséget és tulajdonává fogadja őket. Isten uralkodó Úr, de mellett irgalmas, kegyes stb. és főleg hűséges, aki üdvözítő szándékától akkor sem áll el, amikor az ember hűtlenné és ellenkezővé válik.

II. OLVASMÁNY (2 Kor 13,11-13): *„Testvérek, örüljete, tökéletesedjete, buzdítsátok egymást, éljete egyetértésben, és békében. Akkor veletek lesz a szeretet és a béke Istene. Köszöntéte egymást szent csókkal. A szentek mind köszöntenek titeket.*

Urunk, Jézus Krisztus kegyelme, Isten szeretete és a Szentlélek közössége legyen mindnyájatokkal.”

A levél befejező részében az apostol különösen az egyetértést és békét köti lelkére a korintusiaknak. Legyenek örvendező lelkületűek, az is a békét és egyetértést szolgálja. Aki igazán örül, az könnyebben megbocsát, sőt kevésbé veszi fel a sértést. Istent a szeretet és béke Istenének nevezi és ezzel burkoltan azt is mondja, hogy a veszekedő, egyenetlenkedő lelkület nem az Istentől van. A köszöntésének tolmácsolása is az összetartozást, még a helyinél is tágabb körű közösségbe való tartozást juttatja eszükbe, és ezzel kapcsolatban a béke és egyetértés szükségességét. A szent csók mint a testvéri összetartozás jele, hozzátartozott az őskeresztény liturgiához. (Vö. Róm 16,16; 1 Kor 16,20; 1 Thesz 5,26) Befejezésként külön-külön megnevezi a Szentháromság három személyét és mindegyikükkel sajátos kegyelmi ajándékot kapcsol össze.

AZ EVANGÉLIUM (Jn 3,16-18) : L.: Nagyböjt 4. vas. B) *„Mert úgy szerette... mert nem hitt az Isten egyszülött Fiában.”*

Az ószövetségi próféták, sőt Ker. János is összekapcsolták a Messiás fellépését az ítélettel. Jézus világosan megmondja, hogy őt elsősorban nem ítélni küldte az Atya, hanem a világot megmenteni. Aki Őt hittel fogadja, elkerüli az ítéletet, ill. saját maga által valósítja meg önnön ítéletét, ugyanúgy a hitetlen is elítéltetését és a Messiás második eljövetele ennek az önítéletnek kinyilvánítása lesz. Ennyiben nem is irreális a próféták látásmódja, mert valóban már most kezdetét veszi az ítélet.

A Szentháromság életközösségébe kapcsol bennünket szent Fia által. Szeretetének bizonyítására Egyszülöttét áldozta és mintegy megmutatta, hogy itt élet és halál forog

kockán. Élet-adó szándékát azzal igazolta, hogy Fia valóban életét adta. Ennek a ténynek örökkéválása a szentmise. A szentmisére összegyülekező hívek közösséget alkotnak Krisztus által egymással és az Atyával, Fiúval, Szentlélekkel. Az egység, szeretet és béke a szentháromsági élet kibontakozása bennünk, illetve ez a lelkület tesz leginkább alkalmassá bennünket a Szentháromság életében való részesedésre.

B)

I. OLVASMÁNY (5 Móz 4,32-34; 39-40): *„Ama napokban így szólt Mózes a néphez: Kérdezősködjél csak a régi napok felől, melyek te előtted voltak, attól a naptól kezdve, hogy az Isten megteremtette az embert a földön – kérdezősködjél az ég egyik szélétől a másikig, történt-e valaha ilyesfajta dolog, vagy hallatszott-e valaha, hogy hallja egy nép az Isten szavát, ki szól a tűz közepéből, mint ahogy te hallottad s életben maradtál: Vagy hogy megtette-e az Isten, hogy elmenjen s nemzetet válasszon magának a nemzetek közül, próbák, jelek, csodák, harc, erős kéz, kinyújtott kar és rettenetes látványok által, mind a szerint, amit tiérettetek tett az Úr, a ti Istenetek Egyiptomban, szemed láttára. Ismerd el tehát ma és véd a szivedbe, hogy az Úr az Isten fönns az égben és lenn a földön és senki más! Tartsd meg parancsait és rendeleteit, amelyeket parancsolok néked, hogy jó dolgod legyen néked s utánad fíaidnak és sok ideig maradhass azon a földön, amelyet az Úr, a te Istened majd néked ad.”*

Csak az Úr az Isten égben és földön. Figyelmezteti Mózes a népet arra, hogy vallásuk nem elmélet, emberi kitalálás, hanem tényeken alapul. Azoknak a tényeknek megünneplése a vallásuk szertartásai, amelyekkel az Úr bebizonyította – egyedülálló módon – népe iránti szeretetét.

II. OLVASMÁNY (Róm 8,14-17): *„Testvérek, akiket Isten lelke vezérel, azok Isten fiai. Nem a szolgaság lelkét kaptátok ugyanis, hogy ismét félelemben éljétek, hanem a fogadott fiúság Lelkét nyertétek el, általa kiáltjuk: Abba, Atya! A Lélek maga tesz tanúságot lelkünkben, hogy Isten gyermekei vagyunk. Ha pedig gyermekei, akkor örökösei is: Istennek örökösei, Krisztusnak társörökösei. Előbb azonban szenvednünk kell vele együtt, hogy vele együtt meg is dicsőüljünk.”*

Nem azáltal leszünk Isten fiai, hogy az Isten által előírt tetteket végezzük, hanem azáltal, hogy az Ő Lelkét kapjuk meg. Lelke vezérel aztán bennünket az Isten akarata szerinti életre és arra a bizalmas, gyermeki viszonyra is, melynek szóbeli kifejezése az Apa, apuka megszólítás. Gyermekké fogadtatásunk tényét valamiképpen belsőleg is megtapasztaljuk, bizonyoságot tesz róla lelkünkben a Lélek. Krisztusnak társörökösei leszünk és az isteni életnek így részesei. Krisztus révén részesülünk a fiúságban. De így a Fiú sorsában is részesülnünk kell: előbb a szenvedésben, majd a megdicsőülésben.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 28,16-20) 1. *Áldozócsütörtök.*

A szentmise folytatja azt, amit a keresztség megalapozott: Krisztus testvéreivé és sorstársaivá tesz bennünket. A felajánlásban kifejezzük azt a szándékunkat, hogy készek vagyunk Krisztusnak társaivá lenni a szenvedésen. Elfogadjuk tudatosan, megfontoltan az Isten által felkínált fiúságot, azaz a Szentháromság életében való részesedést. Kérjük a Lelket, hogy formáljon egyre jobban Krisztus másaivá bennünket, hogy Krisztus lelkületével tudjuk szeretni az Atyát és ragaszkodni hozzá.

C)

I. OLVASMÁNY (Péld 8,22-31): *„Ezt mondja az Isten bölcsessége: Az Úr szerzett engem útjai elején, kezdetben, mielőtt bármit is alkotott; öröktől fogva rendelt engem, ősz idők óta, még a föld előtt; nem voltak még tengerek, én már fogantattam, még nem törtek elő a vízben dús források, még nem állottak a hegyek súlyos tömegükben, a halmok előtt születtem; még nem teremtette meg a földet és a folyókat és a földkerekség sarkait; amikor az eget felállította, már ott voltam, amikor biztos törvénnyel kört vont a mélység színe fölé; amikor a fellegeket odafenn megerősítette, és kimérte a vízforrásokat, amikor a tengert körülvette határával, és törvényt szabott a vizeknek, hogy át ne hágiák határaikat, amikor a föld alapjait megvetette: ott voltam mellette, mindent elrendeztem, és gyönyörködtem nap-nap után; színe előtt játszadoztam mindenkor, játszadoztam a földje kerekégén, és gyönyörűséggel voltam az emberek fiai között.”*

Az ember könnyűszerrel felfedezheti a világban Isten bölcsességének a nyomait. Nemcsak a természettudományok fejlődése derít fényt egyre jobban az összefüggések csodálatos rendszerére, melyben az egyszerűség és egységesség érvényesül a legnagyobb bonyolultságban is, de az egyszerű ember a maga mindennapi tapasztalatában is – gyermeke viselkedésében, állatai magatartásában stb. – meglátja a bölcsességet, célszerűséget és önkéntelenül arra gondol, micsoda bölcsesség kellett mindennek közvetlen megalkotásához vagy akár fejlődés útján való létrehozásához. Izrael népe és főleg prófétái, bölcsei is felfigyeltek erre és Istennek ezt a teremtésben megnyilvánuló bölcsességét költői módon olykor meg is személyesítették. Erre példa mai olvasmány is. (Hasonló található pl. Bölcs 7. f.-ben.) Ezt az újszövetség tovább fejleszti és Jézust mint Isten személyes bölcsességét mutatja be. „Eljött János, sem nem evett, sem nem ivott, s azt mondják: Ördöge van. Eljött az Emberfia, aki evett is, ivott is, s azt mondják: Nézzétek, a falánk és iszákos ember, a vámosok és bűnösök barátja. A bölcsesség azonban igazolja magát tetteivel.” (Mt 11,19) Vö. még Lk 11,49; 1 Kor 1,24-30; Kol 1,16-7) ehhez I. Évk. 15. vas. C) Szent János prólógusában, sőt az egész negyedik evangéliumban úgy jelenik meg Jézus, mint Isten bölcsessége, aki által Isten világot teremt, életet ad neki. „Én vagyok az élet kenyere, aki hozzám jön, nem éhezik többé, s aki énbennem hisz, nem szomjazik sohasem.” Amint az ószövetségi szentírásban lakomára invitálja a bölcsesség az embereket, úgy Jézus is, a személyes isteni bölcsesség. (Péld. 7,1; vö. Évk. 20. vas. B).

II. OLVASMÁNY: (Róm 5,1-5): *„Testvérek, mivel a hit révén megigazultunk, békében élünk az Istennel, Urunk, Jézus Krisztus által. Általa jutottunk hozzá a hitben a kegyelemhez, amelyben élünk, és dicsekszünk a reménységgel, hogy az isteni dicsőség részesei lehetünk. De nemcsak ezzel, hanem még szenvedéseinkkel is dicsekszünk, mert tudjuk, hogy a szenvedésből türelem fakad, a türelemből kipróbált erény, a kipróbált erényből reménység. A remény pedig nem csal meg, mert a nekünk ajándékozott Szentlélekkel kiáradt szívünkbe az Isten szeretete.”*

Vö. Nagyböjt 3. vas. A).

Jézus Krisztus által békénk van az Atyával, és megvan a reményünk, hogy szenvedéseink nem hiábavalók, sőt éppen eszközei annak, hogy dicsőségének is részesei leszünk. Erőt ad a szenvedésre a szeretet, mely a Szentlélekkel áradt ki szívünkbe. A Szentháromság élete lett a miénk a megigazulás révén és bizakodva várjuk, hogy ennek az életnek gazdagsága kibontakozzék, dicsősége megnyilvánuljon rajtunk.

AZ EVANGÉLIUM (Jn 16,12-15): *„Az időben így szólt Jézus tanítványaihoz: Sok mondanivalóm volna nektek, de most még nem tudjátok elviselni. Mikor azonban eljön az*

Igazság Lelke, rávezet titeket a teljes igazságra, mert nem magától beszél, hanem azt mondja, majd, amit hall és a jövődőt hirdeti nektek. Ő majd megdicsőít engem, mert az enyémből kapja, amit hirdet nektek. Minden, ami Atyámé, az enyém is, ezért mondtam, hogy az enyémből kapja azt, amit hirdet nektek.”

Az az idő, amit Jézus eltöltött apostolaival, nem volt elegendő ahhoz, hogy földies gondolkodásukat legyőzzék és Jézus személyének és tanításának titkába behatoljanak. Ezt a feladatot a Szentlélek segítségével végzik majd el. Jézus mintegy ráállította övéit a helyes útra, de annak a továbbiak folyamán sok elágazása, zavarbaejtő fordulata van. A Szentlélek lesz az útmutató, ha tetszik: az idegenvezető, sőt: tolmács, mert még kezdetleges a nyelvismeretük. Prófétai adományokat is juttat nekik, betekintést enged a jövődbe. Ellentét nem lehetséges közöttük. Amint Jézus az Atyától kapott megbízatás értelmében jár el és azt közli a világgal, amit az Atya meghagyott neki, úgy a Lélek is annak megértését tekinti céljának, amit a Fiú hirdetett. Egyre irányul a három isteni személy szándéka: közös a tevékenysége. Az Atya mindenét megosztja a Fiúval, Ő viszont a Szentlélekkel, aki így mindkettőtől kapja, amije van, és ami Ő maga.

Isten igéjét hirdetik a szentmisében. A kinyilatkoztatás valóban a személyes Igében éri el teljes gazdagságát. Jézust hirdeti az egész szentírás, Jézus meg az Atyának kinyilatkozása a Szentlélek által: megtestesülésben, felkenetésében, a szentírás sugalmazottságában és szívünk felvilágosításában. De amit Jézus közöl velünk, az életet adó, életet jelentő tanítás. Azért jelent meg testben és tanított e megjelenés tartalmáról és céljáról, hogy hinni tudjunk benne és e hit révén el is nyerjük azt az életet, melyet Ő az Atyától öröktől fogva kap, és amelynek életelve a Szentlélek lesz a szívünkben. Az Ő erejében tudunk igazán hinni Jézusban és rajta keresztül az Atyában, minden élet forrásában.

II. Teológia

A Szentháromság-tan sajátosságai

A Szentháromság ismerete a kinyilatkoztatásból ered és misztérium. Ez önmagában csak annyit mond ki, hogy a természetes ésszel nem elérhető igazság. Ha csupán ennyi lenne a dogma sajátossága, akkor szinte minden jelentőségét és jelentését elvesztené, hiszen értelmünket felülmúlja, s nem tudunk vele mit kezdeni. Bármennyire megközelítjük is analógiákkal, a titok titok marad, és a spekuláció terméketlen marad. Egyáltalán kérdésessé válik az is, hogy miért nyilatkoztatta ki Isten ezt a felfoghatatlan misztériumot?

Kissé merészen azt lehetne mondani, hogy Isten nem nyilatkoztatta ki a Szentháromságot. A Szentírás beszél az Atyáról, a Fiúról és a Szentlélekről külön, beszél a köztük levő kapcsolatokról, a nélkül, hogy egybefogná a különböző szálakat. De azt a pontot, ahol a teljességgel felfoghatatlan kezdődik, Isten belső életének titkát, a kinyilatkoztatás érintetlenül hagyja, s csupán egy-egy utalást ad. Ezek az utalások – vagy akár az egyes isteni Személyekről szóló kinyilatkoztatások –, sem a megértést szolgálják. Isten nem a Szentháromság ismeretét közli az emberekkel, hanem a Szentháromság életét. Istennek csak egy Igéje van, s a kinyilatkoztatás célja nem szavak, hanem a Logos befogadása. Isten a megértést megelőzően közli velünk az ő belső életét, így a Szentháromság megértése egybeesik a bennünk végbemenő isteni élet megértésével. Kettős értelemben igaz tehát az, hogy Isten nem nyilatkoztatta ki a Szentháromság titkát: nem közölte a kinyilatkoztatás adatainak összeilleszkedését, és nem tant akart közölni, hanem önmagát. Ha a Szentháromság belső életét a legnagyobb éleselmjűséggel vizsgáljuk is, de úgy, hogy Istent „tisztán” önmagában akarjuk megragadni, – meddőségre kárhoztatjuk magunkat. Értelmet, sőt életet

nyer azonban a kutatás, ha a Szentháromságot a világban és bennünk való működésében akarjuk megismerni.

A többé-kevésbé terméketlen okoskodás iránya ez volt: megérteni Istent a világból. Hasonlatokat keresni a teremtmények körében, melyek segítségével valamelyest felderíthetjük Isten titkát. Meg lehet azonban fordítani a teológiai kutatás irányát, s megkísérelhetjük a világot megérteni Istenből kiindulva. A mai ember számára sürgetővé vált ez a feladat, mert a lét, az ember egyre nagyobb talánnyá válik számára. Ma nem követhető simán a régi út: a világból – az ismertből haladni Isten – az ismeretlen felé.

A Szentháromság és a világ

A kinyilatkoztatástól függetlenül más vallásokban is szerepelnek szent triászok (a babiloni Anu, Enlil, Ea, ill. Szin, Samas, Istar, a germán Tiu, Donar, Wodan, vagy Agni, Indra, Varuna a védák vallásában stb.) Ezek a triászok általában kozmikus erőkkel, vagy jelenségekkel állnak összefüggésben. Érdekes módon tükröződik vissza bennük a pogány emberiségnek az a tapasztalata, hogy a világ nem tekinthető át, nem lehet egységes nézetből megérteni. A világ, az emberi sors bonyolultságára volt valamiképpen magyarázat az istenek sokasága, sőt magának a főistenségnek háromsága. A világot teremtő istenség belső megosztottsága, az istenség személyeinek különbözősége és viszálykodása volt az egyetlen magyarázat a világ ellentmondásaira.

Valóban a világ fölött álló, végtelenül tökéletes szellemi Lénnel nehezen egyeztethető össze a világ tökéletlensége. Deduktív módon, elvont okoskodással a bölcselek többször eljutottak oda, hogy a világnak tökéletesnek kell lennie, ha a tökéletes Lény alkotása, – de ennek a konklúzióknak a tapasztalat mindig ellene mondott.

Istenség és a világ kapcsolatára ezek a logikai megoldások kínáltak: a világ tökéletlen, tehát az istenség is tökéletlen (politeizmus), – az istenség tökéletes, tehát a világ is tökéletes, – az istenség tökéletes, a világ tökéletlen. A három megoldás közül a politeizmus nem állta ki a bölcsélet próbáját, a második megoldás nem állta ki az emberi tapasztalás próbáját, maradt tehát a harmadik megoldás, amely azonban mérhetetlenül szétfeszítette az Isten és a világ közti távolságot. Az ateizmus gyökere szinte mindig ebből az utolsó megoldásból nőtt ki: „ha az Isten olyan távoli, akkor nem akarunk közösséget tartani vele. Nem kell olyan Isten, aki felettünk trónol és aki ilyen fájdalmas világot alkotott.” A kinyilatkoztatás után sokkal közelebbinek és közvetlenebbnek mutatta Istent, de a bölcséleti megfontolások mégiscsak oda vezettek, hogy az Abszolútum valami mozdulatlan egyetemesség, aki fölötté áll mérhetetlenül a kérészerű teremtmények tülekedésének. A platóni ideák világának csak árnyéka, széttöredezett vetülete mutatkozik a világ konkrét jelenségeiben.

A Szentháromság hittitka rámutat arra, hogy Isten nem csupán a végső, mindent magában foglaló egyetemesség (isteni természet), hanem személyek hármassága is. A személy az egyediség hordozója; tehát nemcsak az egyetemesség, hanem az egyediség is a világ végső fundamentumaihoz tartozik. A világ megértéséhez ez a kinyilatkoztatás azt adja hozzá, hogy az egyedi nem másodlagos tényező, hanem eredeti értékkel bír. A világ nem sokszorosító gépen készült, az egyedi vonások nem a prototípus elrontásai, hanem önálló értékek. A világban látható feszültségek, pólusok nem a romlás jelei, hanem valamiképpen az isteni polaritás tükröződései. Isten sem Atya csupán, hanem Fiú is (szükségszerűen felcserélhetetlen valóságok) és Szentlélek is, mégpedig se nem úgy, mint kiindulás, se nem úgy, mint végállomás, hanem mint örök aktus, örök generáció és processzió, örök jelen. A világ sem úgy éri el tökéletességét, ha kiiktatódnak belőle az ellenpólusok, ha bekövetkezik benne az örök nyugalom. (Itt most nem a bűnről van szó!)

Ugyancsak át kell értékelnünk az antik világképet a mozgást illetően. Arisztotelész nyomán a teológia átvette a „tehetetlen anyag” fogalmát, amit a modern fizika egyszerűen nem ért. A

tudomány szerint az anyag és a mozgás összetartozik. Anélkül, hogy az egész kérdésbe belebocsátkoznánk, felvethetjük a problémát: ha az anyag valóban olyan tehetetlen, mint a középkor hitte, miért mozgatja egyáltalán Isten? Megteremt Isten egy tehetetlen világot, s utána eljátszik vele, vagy érezteti hatalmát rajta? A filozófia nem tud erre a kérdésre válaszolni. A kinyilatkoztatás először annyit tud, hogy Istennek valami célja van a világgal, az újszövetségi teljes kinyilatkoztatás már hirdeti: Isten saját életébe akarja bekapcsolni az egész világot. A világ mozog, mert Isten önmagához szorítja, önmagához hasonlóvá akarja tenni a világot. Amikor ezt megállapítjuk, nem arról van szó, hogy a mai tudomány megállapításait beillesztjük hitünkbe, s annak, amit a tudomány megállapít, a kinyilatkoztatásból megkeressük a miértjét.

A Szentháromság és az ember

Az ember maga is egyre nagyobb rejtély. A japán költő szerint: „Az emberélet gyöngé dráma. – Csak egyszer adják, – nincs több előadása.” (*Moshi: Az emberélet.*)

A Szentháromság hittitka az ember számára először Isten őszinteségét jelenti irántunk: olyannak mutatja magát, mint amilyen. Mikor Mózes Isten nevét kérdi, Isten így válaszol: Az vagyok, aki vagyok (vagy a héber alak kettős idejűsége szerint: Az vagyok, aki leszek.) Vagyis: Isten az, akinek tettei mutatják, léte és viselkedése között nincs eltérés. A választott nép történetében mutatkozik meg Isten maga. Igaz, hogy a zsidó nép nem ismerte még a Szentháromság titkát, de magát a Szentháromságot igen, hiszen a Szentháromság együttesen munkálja az ember üdvösségét. Mikor Isten ígétjét adta a próféták ajkára, mikor a ruah Jahwe betölti az ószövetség emberét, akkor a Szentháromság közli magát. Istennek ez az őszintesége még akkor is fennáll, ha az ember nem érti meg. Mikor Isten parancsot ad, az nemcsak az ember próbára tétele, hanem az Istenhez való közeledés útja. A jó cselekedetek, szertartások révén az ember nemcsak érdemeket gyűjt, hanem mindig előbbre halad Isten és saját maga megértésében.

Az újszövetségi kinyilatkoztatás fényében már teljesebb fényben tündököl az emberi existencia. Az ember személy, s a természetes ész a személyvotot valami speciális különállásban jelöli meg; minden személy ismételhetetlen valóságot hordoz. Abban vagyok személy, hogy nem vagyok az, mint az összes többiek. Ha az ember elvesztené ezt a sajátosságát, megszűnnék személy lenni. Ez a meggondolás, sőt életérzés viszont a legvégsőig menő önféltést és önzést alapozhat meg. Az ember elidegenedik a világban, melyben nem akar felszívódni, elszemélytelenedni.

A Szentháromság titka a személyvoltról egészen mást mond: az isteni Személyek egész magukat közlik egymással, s mégsem szűnnek meg személy maradni. Sőt, éppen ebben a relációban áll személyvotuk. Jézus Fiúnak nevezi magát, s ezzel rámutat létének lezáratlanságára: az Atyából fakad, s az Atyához fordul vissza. „Hogy milyen jelentőséggel bír ez a krisztológián túlmenően a keresztény mivolt értelmének és értékének megvilágításában, kitűnik abból, amikor János ezt a gondolatot kiterjeszti a keresztényekre, akik Krisztustól származnak... Párhuzamban ezzel a szöveggel: „A Fiú önmagától nem tehet semmit”, amely a krisztológiát a Fiú-fogalomból kiindulva, mint relativitást fejt ki, elmondja a Krisztushoz tartozókról, a tanítványokról: „Nélkülem semmit sem tehettek.” (Jn 15,5), így a keresztény lét Krisztussal együtt a vonatkozás kategóriájába sodródik. És párhuzamban azzal a konszekvenciával, melyet Krisztus mondott: „Én és az Atya egy vagyunk” egy kérdés is szerepel: „Hogy mindnyájan egyek legyenek, amint mi egyek vagyunk.” (17,11.22) A döntő különbség a krisztológiához képest abban mutatkozik, hogy a keresztények egysége nem kijelentő módon, hanem kérdés formában fejeződik ki.” (J. Ratzinger: Einführung in das Christentum. München 1968. 146. old.)

A Szentháromság titka felszabadítja tehát az embert a görcsös magábazárkózástól, kinyitja létét, mert rávilágít arra, hogy a személy pont azáltal őrzi meg személyjelleget, ha vonatkozásba kerül mással. Az elidegenedés helyett megvalósul minden személy vágya: találkozni, egyesülni egy másik személlyel.

III. Homília vázlatok

A)

1. „Járj velünk, és fogadj tulajdonoddá minket!” (2 Móz 34,9)

Különös lények vagyunk mi emberek. Ádám óta mindig jobban akarjuk tudni boldogságunk titkát, mint Isten. De Ádámnak legalább magasratorő fantáziája volt. Ő nagyobb szeretett volna, mint amit Isten kínált. Lehetetlent, szentségtörőt akart: Olyan akart lenni, mint Isten. De ez legalább valami nagyon nagy volt. Sajnos, mi mai emberek csak a mást akarást „öriztük meg”, de fantáziánk mindig mélyen elmarad az Isten-kínálta lehetőségek mögött. Ami után mi vágyakozunk és szaladgálunk, az mindig kevesebb annál, amit Isten kínál. Példának elég a nyolc boldogságot felhozni. Így Isten a tisztaszívűeknek igazán nagyot ígér: Meglátjátok Istent. Mi mégis a „nagyot” a bűnös gyönyörökben látjuk. Ezt a sort sokáig lehetne folytatni. Minden bűnben sokkal kevesebb a fantázia, mint a megfelelő erényben.

A mai olvasmány alapján állíthatjuk, hogy mikor valami nagyot, nemeset, Istennek tetszőt kér az ember, sőt az emberiség egyik legnagyobbja, (Mózes), akkor is messze elmarad attól, amit Isten nyújt. Mózes a Sinai hegyen leborulva kérte az Urat, vezesse maga népét. „Uram, kérlek, járj velünk, s bocsásd meg gonoszságainkat és bűneinket, s fogadj tulajdonoddá minket!” Isten ennél sokkal többet adott. Nemcsak pásztorunkká vált, aki őrző szemével kíséri életutunkat, hanem feltárta előttünk legbelsőbb titkait, házanépévé, gyermekeivé tett minket. Nemcsak megbocsátotta bűneinket, de elárasztott szentté tevő kegyelmével, és így nemcsak a büntelen, ép emberség fokára emelt, hanem isteni régiókba, emberi természetünk fölé. Nemcsak tulajdonává tett, hanem saját életének saját isteni természetének részesévé. Amire Mózes gondolni sem mert, sőt félt tőle, azt adja meg: Hogy lássuk őt, úgy amint van, színről színre.

Sajnos, még aki megmaradt a tisztas úton, annak is kevés ez a kimondhatatlanul sok. Nem mert többet kívánunk, hanem mert emberi ostobaságunkban többnek érezzük a sokkal kevesebbet. Gondoljunk csak a kenyérszaporításra. Az igen, az kellett volna minden nap. De a mérhetetlenül több, az örök élet mindennapi Kenyere, az nem. Ha Isten csodával gyógyítaná meg minden betegségünket, az igen. De a sokkal nagyobb csoda, a mennyei boldogság, nos, ki lelkesedik azért olyan nagyon a legjobbak közül is? Uram add, hogy értsek a hitben!

2. „Tökéletesedjete!” (2 Kor. 13,11)

Vallásos ember? Ennek a fogalomnak a skálája nagyon tág. Gondoljunk pl. arra, hogy az egyik ember minden vallásossága a feltámadási körmeneten való részvétel, a másik viszont napi áldozó. Minden fokán a vallásosságnak érvényes Szent Pál felszólítása: Tökéletesedjete! A vallásos buzgóság és mélység fokait ma a szentháromsági Személyek szerint gondoljuk át!

Atya. Neki tulajdonítjuk a világ teremtését, fenntartását, a gondviselést. Nos, vannak vallásos emberek, akik csupán Istennek ezt a működését veszik figyelembe. Hisznek Isten létében, de erről többet tudni nem akarnak. Minden vallás jó, engem ne tanítsanak a papok,

én magam elintézem Istennel. Csak a bajban szoktak az ilyenek imádkozni, a vallásos szertartások, parancsok legfeljebb „tiszteletükre” számíthatnak.

Fiú. Elismerik, hogy úgy kell imádni Istent, ahogyan Jézus parancsolta, mert hiszik, hogy ő Isten Fia. Legtöbb templomjáró ember ezen a fokon van. De ez már elég is? Nem. Aki csak erre a magaslatra jutott Isten-kapcsolatában, az nagyon könnyen rabja lesz egy külsőséges vallásosságnak. Szertartások, néhány parancs figyelembevétel. (Ha nem káromkodott, a vasárnapot és pénteket megtartotta, akkor már úgy érzi, nincs is mit gyónnia.)

Szentlélek. Jézus nemcsak tanított, nemcsak parancsokat adott és szertartásokat rendelt (mise, szentségek), hanem elküldte nekünk saját Szentlelkét. Vagyis ő akar élni bennünk Lelke által. Ő akarja bennem imádni az Atyát, ő akarja bennem szeretni az embereket. Isten nem kívülről néz engem, mit gondolok, beszélek, cselekszem. Ő akar bennem gondolkodni, beszélni, cselekedni. Nem jutalmazni akar jószágomért, engedelmességemért, hanem egy akar lenni velem, fel akar venni saját boldog életébe, hogy ő bennem legyen és én őbenne.

Minden vallásos embernek tudnia kell, hogy nem ért a csúcra. Mert a csúcs az, hogy Jézus éljen bennem Szentlelke által. És ez olyan csúcs, amelynek nincsen csúcса. Ebben mindig magasabbra lehet és kell kerülni. Tehát nincs ember, akinek ne szólna: „Tökéletesedjtek!”

3. „Éljetek egyetértésben és békében!” (2 Kor 13,11)

A Szentháromság minden emberi közösség mintája. Három személy, de mindegyikben ugyanaz az egy Istenség. Ezért nem három Isten, hanem a három személy ellenére csak egy. Az Istenség teljessége szünet nélküli örök áramlással árad az Atyából a Fiúba, az Atyából és a Fiúból a Szentlélekbe. Minden közösség akkor lesz tökéletes, ha ezt a szentháromsági életet utánozza.

Tehát mindent kell adnom, önmagam, mindenemet. Mint ahogyan a három Személy állandóan egész önmagát adja belső életében. Ez az igazi szeretet, nem az érzelmeskedés. Adok, szünet nélkül, fenntartás és méricskélés nélkül, mindenkinek.

Mindent elfogadok. Nem szeretet az, amely csak adni tud, elfogadni nem. Elfogadom tehát a szeretetet, kedvességet, megnyílást, a szív őszinteségét, az udvariasságot, elfogadok minden embert.

Minden közösségben a személyek egymásért éljenek, egyek legyenek, de őrizzék meg önálló személyiségüket. A három isteni Személy egészen egy, mégis három tökéletesen különböző személy. Tehát: sem individualista, önző elkülönülés, sem teljes, személyiséget vesztő felolvadás a közösségben! Nemcsak én nem adhatom fel személyiségemet, de azt sem szabad megkísérelnem, hogy mások személyiségét elnyomom, terrorizálom (házastársét, gyermekemét, beosztottjaimét). Elismerem, hogy minden személyiségnek megvannak az értékei, még ha önállóan gondolkodik, más az ízlése és stílusa, mint nekem.

Örök boldogságunk a Szentháromság életében való részvételünk lesz. Ebbe való felvételünk feltétele, hogy szeressem és utánozzam ezt az életet már most.

B)

1. A Szentháromság és az emberek

Istenben három személy van. Mindegyik személy cselekszik. Bármit tesz az egyik személy, mind a három teszi, mert a személyek mindegyike ugyanaz az egy Isten. Mégis úgy szoktunk beszélni, hogy velünk emberekkel kapcsolatban ezt vagy azt valamelyik személy teszi. Ez a beszédmód emberi tökéletlenségünk, végességünk következménye. Mégis

helytálló, mert értelmünk képességeinek megfelelően így jobban meg tudjuk közelíteni a valóságot.

Így mindhárom személy tette a teremtés, a fenntartás, a gondviselés, a világ kormányzása, a világon való uralkodás, mégis mindezt az Atyaistennek tulajdonítjuk. Reá gondolunk úgy, mint jóságos Atyánkra, aki nekünk gyermekeinek mindezt a szépet és jót megalkotta. Úgy építette nekünk ezt a világot, mint a szerető szülők segítik a fészekrakásban gyermekeiket. Tőle örököljük az ennél a világnál mérhetetlenül tökéletesebb otthont, a mennyet.

Megváltásunk a bűn rabságából szintén az egész Szentháromság műve, mégis úgy mondjuk, és teljes joggal, az igazságnak is teljesen megfelelően, hogy Isten Egyszülöttje, a Fiú váltott meg minket. Úgy, hogy értünk emberré lett, megmaradván Isten is, értünk szenvedett, meghalt, feltámadt. Így az örökséget, mely az övé Atyjánál, nekünk is megszerezte, társörököseivé tett bennünket.

Hogy elnyerjük az Atya örökségét, melyet a Fiú vére ontásával szerzett meg nekünk, olyanokká kell lennünk, legalább bizonyos fokig, mint Isten, hogy ne csak a nevünk legyen Isten gyermeke, hanem valóban azok is legyünk. Ezt úgy mondjuk, szentté kell válnunk, mert az Isten végtelenül Szent. A mi megszentelésünk is a teljes Szentháromság műve, de a Szentléleknek tulajdonítjuk. Ő fejezi be Jézus művét. Tanítását ő őrzi (szentírás, szenthagyomány, egyház tanítóhivatala), ő teszi nekünk a sajátunkká a hit által. Ő árasztja ránk az Atyától kapott, a Fiú által kiérdemelt szentté tevő és segítő kegyelmet. Ő vezet bennünket az Atyától adott, a Fiú által meghirdetett parancsok útján.

Mindezt meghallgatva az az érzésünk, hogy a Szentháromság egészen nekünk él. Isten a maga szentháromsági életében tökéletesen boldog, tökéletesen elegendő önmagának. Nem szorul senkire és semmire, nem kaphat senkitől semmit. Szerető jósága az, mely létrehozott bennünket, és amely felénk fordítja őt. Nem méltó és igazságos-e, hogy mi egészen neki éljünk, a Szentháromság egy Istennek? Mert mi nélküle semmik vagyunk, és nélküle semmink sincsen.

2. „Kereszteljétek meg őket!” (Mt 28, 19)

A keresztséget újjászületésnek nevezi Jézus. Az a szó legszorosabb értelmében. A keresztelekor új élet indul el a csecsemőben vagy felnőttben. Ez az új élet sokkal magasabbrendű, mint emberi életünk. Ezért mondjuk természetfeletti életnek. Lényege az, hogy magának Istennek az életében részesedünk. Ez teszi lehetővé, hogy halálunk után teljesen felvétessünk Isten boldog életébe. A keresztelekor kapjuk meg a mennyei boldog élet csíráját. Nekünk kell azt kibontakoztatnunk, részint az által, hogy kitesszük a kegyelem sugarának (szentségek), másrészt úgy, hogy szerinte élünk.

Isten élete szentháromsági élet. Ezért a keresztségben a szentháromsági élet csíráját kapjuk, a menny pedig a Szentháromság életében való részvétel lesz. Ezért keresztelnek bennünket Jézus rendeléséből „az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevére”. Az Atya a Fiúban ismeri magát és mondja ki magát. Ebben részesülünk a hit által. A hitben nem úgy ismerjük meg Istent, mint ahogyan ember képes megismerni (akkor pl. a Szentháromság titkáról sem lenne sejtelmünk sem), hanem úgy, ahogyan Isten ismeri önmagát. Ez ma még részleges és homályos ismeret a hitben, de a mennyben látjuk majd Istent, úgy, amint van, színről színre. Természetesen sohasem ismerhetjük meg Istent egészen, hiszen a Végtelen elérhetetlen a véges számára. De részesülünk, hogy így mondjuk, Isten önismeretében.

Ugyanígy vagyunk a szeretettel. Isten a Szentlélekben szereti önmagát. Az Atya és a Fiú a Szentlélekbe leheli önmagát, és a Szentlélekben szeretik egymást végtelen önátadással és végtelen intenzitással. Akit tehát megkeresztelnek a Szentháromság nevére, az nemcsak emberi módon képes Istent szeretni. Az abból a szeretetből kap részt, amellyel az Atya és Fiú

szereti egymást a Szentlélekben. Ezzel a szeretettel képes szeretni a megkeresztelt Istent is, az embereket is.

Valóban új élet a megkeresztelt ember élete. Részesedik az isteni természetben, Isten értelmével ismer, Isten szívével szeret. Van-e valami, amiért érdemes eldobni ezt az életet?

3. Burkolózzatok a kereszt jelébe!

Nincs megszokottabb mozdulata a keresztény embernek, mint a keresztvetés. De éppen az ilyen nagyon megszokott tetteink szoktak elkopni, értelmetlenné válni. Estrade adóügyi tisztviselőt az győzte meg a lourdesi jelenések valóságáról, hogy látta keresztet vetni Bernadettet. Az első jelenés alkalmával maga Bernadett is csak ösztönös, megszokott keresztvetésbe kezdett, de a Hölgy megállította, és megtanította az igazi keresztvetésre. Bár bennünket is tanítana meg a Szűzanya erre a nagy mesterségre és művészetre.

Nekünk embereknek az a legnagyobb bajunk, hogy szétfolyik az életünk. Sok szép elhatározásunk vész el abban, hogy nem tudunk összeszedettek lenni. Lehetetlen is, hogy az ember állandóan összeszedett legyen. De azt már érdemes lenne megpróbálni, hogy legalább a keresztvetést mindig összeszedetten végezzük.

Mert a keresztvetésben benne van minden. Maga a kereszt jele emlékeztet bennünket arra, aminek mindent köszönünk, Jézus áldozatára. Már ennek fel kell keltenie bennünk, a szeretetet, a hálát, az odaadást, a bizalmat, a szent reményt. A szavak pedig, a Szentháromság személyeinek megnevezése, eszünkbe juttatja, hogy mi nem vagyunk csupán emberek. Meg vagyunk keresztelve az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevére. Tehát a Szentháromság életének csíráját hordozza életünk. Ennek kell kifeslenie az örök életre, mely nem más, mint részvétel a Szentháromság boldog életében.

Ugye, másképp imádkoznánk, ha összeszedett keresztvetéssel kezdenénk?! Ugye, jobban meg tudnánk állni a kísértésben, ha keresztet vetnénk?! Ugye, másképp dolgoznánk, beszélgetnénk, másképp szórakoznánk, ha keresztvetéssel kezdenénk mindent?! Ha nem lehet „szabályosan” a feltűnés miatt, lehet gondolatban is. Minél többször és minél tudatosabban burkolózzunk a kereszt jelébe, annál biztosabban élünk méltóan a kereszthez, a Szentháromság egy Istenhez.

C)

1. A Második Személy

A mai olvasmányban a bölcsességről olvastunk. És mégis Istenről. Mert Istenben a tulajdonságok nem úgy vannak, mint az emberekben. Hogy úgy mondjuk, hozzánk nincsenek „hozzánk nőve” tulajdonságaink. Megszerezhetjük, elveszíthetjük őket, változhatnak sokféleképpen. Isten nem így van. Ő örök és változatlan. Nála lehetetlen, hogy egyszer, egy pillanatra is ne legyen bölcs. Nem is úgy mondjuk, hogy Isten bölcs, hanem így: Isten maga a Bölcsesség. Ami nemcsak azt jelenti, hogy Isten mindig és végtelenül bölcs, hanem azt is, hogy Isten egyenlő a maga bölcsességével, bölcsességében „benne van” az egész Isten.

Amiről eddig szó volt, azt az emberi értelem magától is ki tudja következtetni (nem könnyen persze). De a mai ünnep fényében ezzel a Bölcsességgel kapcsolatban még valamit el kell mondani. Fényt vet ugyanis ez az olvasmány a Fiúisten kilétére és eredetére. Úgy olvastunk a Bölcsességről, mintha személy lenne. Ez itt nem csupán költői megszemélyesítés. A Bölcsesség azonosítható a Második Személlyel.

A Fiú azért „fiú”, mert született Fia Atyjának. Istennél a születés nem lehetséges úgy, mint az embereknél, hiszen neki nincs teste, ő tiszta Szellem. Istennél születés csak szellemi módon lehetséges, mint ahogyan egy gondolat vagy terv megszületik, mint ahogyan egy

könyv vagy művészi alkotás valakinek a szellemi gyermeke. Valóban ilyesmiről van szó a Szentháromságnál is. A Fiú neve a Szentírásban: Ige, vagyis kimondott Szó. A Bölcsesség is őt jeleníti. Tehát (nagyönis emberi fogalmakkal) így kell elgondolnunk: Isten kimondja önmagát, mint mikor az ember azt mondja: Én. Csakhogy míg az embernél ez csak egy elröppenő gondolat, eltűnő szó, addig Isten ebbe a Szóba, Igébe belemondja egész élő valóját, egész végtelen Istenségét. Ezért ez a Szó egyenlő Istennel. Nem egy új Isten lesz így, az abszolút Végtelenség csak egyetlen lehet. Hanem új Személy születik így, aki más valaki, mint az Atya, hiszen az Atya szülte őt szellemileg. De ha más is, titokzatos módon ugyanaz az egy Isten. Érthetetlen, de belátjuk, hogy csak nekünk embereknek érthetetlen. Ellentmondás nincs benne, csak értelmünk fénye gyenge. Isteni dolgok megértéséhez isteni értelem kellene.

Mindennek fényében már másképp értjük az olvasmányt: „Kezdetben, mielőtt bármit alkotott volna szerzett engem az Úr, útjai elején.” Isten „útjainak eleje” az örökkévalóság. Az Ige tehát örök. Isten sohasem „kezde” világra hozni. A Fiú születése egyetlen, tartam nélküli pillanat, amely örökké tart.

„Ott voltam mellette, mindent elrendeztem.” Istennek a teremtéskor önmaga volt a „modellja”. A Fiút „nézte”, róla mintázta a mindenséget és annak törvényeit.

„Gyönyörűséggel voltam az emberek fiai között.” Isten a kinyilatkoztatásban elküldte hozzánk Bölcsességét (persze nem a maga teljességében), és végül elküldte hozzánk a Személyes Bölcsességet, az örök Igét, hogy emberré léve közöttünk lakozzék.

(NB! Az Ige és a Bölcsesség összefüggése: Isten kimondott szava egyenlő önmagával, Isten egyenlő saját Bölcsességével, kimondott Igéje csak maga a végtelen Bölcsesség lehet.)

2. *„A nekünk ajándékozott Szentlélekkel kiáradt szívünkbe az Isten szeretete.” (Róm 5,5).*

Hogyan értsük ezt a mondatot? Úgy, hogy szeret bennünket Isten, szeretete eláraszt bennünket? Vagy hogy a Szentlélek szeretetre gyullaszt bennünket Isten iránt? Mindkét értelemben igaz ez a mondat. De ennél sokkal mélyebb értelme is van, és az is tökéletesen igaz. Arról van itt szó, hogy a Szentlélekkel nem Isten szeretetének sugara ért bennünket. Hanem maga Isten áradt ki lelkünkbe, aki maga a Szeretet. Ha pl. anyám szeret engem, sem anyám, sem a benne lévő szeretet nem jöhet énbélem. De Isten mindenben benne van, mindig. A Szentlélek belémáradása azt jelenti, hogy különleges módon van jelen bennem Isten. Úgy lehetne mondani, hogy szentháromsági módon.

Az Atya és a Fiú kimondhatatlanul szeretik egymást. Annyira, hogy ebbe a szeretetbe beleadják egész élő, valóságos önmagukat, egész istenségüket. Ezért ez a szeretet nem csupán érzés vagy akarati megnyilvánulás, hanem egy élő Valaki, hiszen két élő Személy, az Atya és a Fiú élő, teljes önmagát adja ebbe a szeretetbe. Ezt az élő Szeretetet nevezi a Szentírás Szentléleknek, Isten Lelkének, Jézus Lelkének (nem azonos Jézus emberi lelkével!) A Szentlélek Isten, mert az első két Személy egész istenségét beléleleli.

Ha tehát nekem ajándékozta Isten az ő Szentlelkét, ezzel az élő, személyes Szeretet, Isten szeretete, aki egyenlő Istennel, árad szívembe, egész lényembe. „A nekünk ajándékozott Szentlélekkel kiáradt szívünkbe az Isten szeretete.”

Ennek eredménye: Titokzatos módon ettől kezdve, míg súlyos bűnnel el nem űzöm a Szentlelket, azzal a szeretettel vagyok képes szeretni Istent és embertársaimat, sőt az egész teremtett világot, amellyel Isten szeret. (Persze nem végtelen mértékben, hiszen Istenné nem válok, hanem csak részesedésszerűen.)

Ha ennyit tesz értünk Isten, nagyon igaza van Szent Pálnak, mikor így ír: „Dicsekszünk a reménységgel, hogy az isteni dicsőség részesei lehetünk (hiszen az isteni természet részesei máris vagyunk!), a remény pedig nem csal meg.”

3. „*Most még nem tudjátok elviselni*” (Jn 16,12)

Vannak dolgok, amelyeket Jézus nem mondott el világosan az apostoloknak. Csak úgy, hogy ne értsék, de csak addig, míg meg nem kapják a Szentlelket. Azért tett így, mert tudta, hogy az igazság nem mindig elviselhető az embernek, csak isteni erő segíthet ahhoz, hogy elbídjuk. Ezt az isteni erőt hozta a Szentlélek, és vele a rávezetést a „teljes igazságra.”

Mik ezek az igazságok? Pontosán nem tudjuk. Sejtjük, hogy a szenvedés titka. Hiszen Jézus olyan világosan beszélt szenvedéséről, mielőtt Jeruzsálembe ment, mégis azt fűzi hozzá az evangélista, hogy nem értették ezt a beszédet. Sőt, Péter egyszerűen nem hitte el. (Mt 16,22)

Ugyanígy volt azzal az igazsággal, hogy Jézus országa nem e világból való. Ezt sem értették, még a mennybemenetel percében sem. Azért kérdezték még akkor is, mikor állítja vissza Izrael országát.

Nem értették az Oltáriszentség titkát sem. Azért mondták, hogy vele maradnak, mert annyit láttak, hogy csak nála találják meg az örök élet tanítását.

És nem értették a Szentháromság titkát. Ezt Jézus szintén nem „merte” nyíltan megmondani nekik. Az apostolok, a tanítványok zsidók voltak. Úgy beléjük nevelődött az egyistenhit, ahogyan csak Isten tud belénevelni valamit egy népbe. Szükséges volt ez a beléjük-sulykolás, mert akkor az egész világ többistenhívő volt. Legalább egy népnek kellett lennie, aki az egy Isten, az igaz Isten hitében várja a Megváltót, Isten Felkentjét. A három személy csak zavart okozott volna. A tanítványok értelmében ködösen élt csak ez a két szó: Isten Fia, Szentlélek. Jézust maguk vallották Isten Fiának, de viselkedésükből látszik, hogy azért ez nem tudatosult bennük világosan. A Szentlélek Isten-voltára pedig talán egyáltalán nem gondoltak. Csak az „Igazság Lelke” vezette rá őket a teljes igazságra. Hogy ti. egy Isten van ugyan, egyetlen egy, de ez az egyetlen Isten három külön Személyben él, létezik. Van Atya, van Fiú, van Szentlélek. Mind a három külön Valaki. Mind a három Isten. Tökéletes Isten, örök, mindenható, végtelen. De mind a három személy egy és ugyanaz az Isten. „Minden, ami Atyámé, az enyém is.” Nem tárgyak birtoklásáról van itt szó. Nem is Isten tudásáról csupán. A „minden” ami az Atyaé az Atya Isten-volta, istensége. Ez a „minden”. És erről a „mindenről” mondotta Jézus, hogy „az enyém is”. Tehát Jézus is Isten. „Minden” istenség, az egész Isten-volt az övé. Ezt persze a kijelentés elhangzásakor Szent János apostol sem értette, aki később leírta. Csak a Szentlélek tanította meg erre a „teljes igazságra.”

A régi emberek féltek meglátni Istent, mert akkor hitük szerint meg kell halniok. Igazuk volt. Istent látni csak szellemileg lehetséges. Istent látni azt jelenti, hogy a kinyilatkoztatottnál sokkal többet megérteni belőle. Ezt földi létünk nem bírná el. Az apostolok hallották a teljes kinyilatkoztatást, de végső megértésére csak a Szentlélek vezette őket. Ez a „teljes igazság” azonban csak relatíve teljes, a földi lét szempontjából. Sokkal nagyobb teljessége tárul fel majd számunkra a mennyei dicsőség fényében.

Szentháromság vasárnapja utáni csütörtök. Úrnapja

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (5Móz 8,2-3; 14b-16a): *„Így szólt Mózes a néphez: Gondolj csak vissza arra az egész útra, amelyen az Úr, a te Istened negyven esztendőn át vezetett a pusztában, hogy megsanyargasson és próbára tegyen s így nyilvánvalóvá legyen, mi forog a szívedben: vajon megtartod-e parancsolatait vagy nem? Éhínséggel sanyargatott téged és eledelül mannáat adott néked, melyet nem ismertél sem te, sem atyáid, hogy megmutassa néked, hogy nemcsak kenyérből él az ember, hanem minden igéből, mely az Isten szájából jő. Meg ne feledkezzél az Úrról, a te Istenedről, aki kihozott téged Egyiptom földjéről, a rabszolgaság házából, vezéred volt a nagy és rettenetes pusztán, melyben tüzes leheletű kígyó, skorpió s szomjúságkeltő kígyó volt, de teljességgel semmi víz, – ki forrást fakasztott néked a kemény sziklából, s atyáid által nem ismert mannával etetett téged a pusztában.”*

A pusztai élet megpróbáltatásai azt is megmutatták, mi van a zsidók szívében: mennyi hűség, engedelmesség, bizalom, másrészt pedig az is kitűnt, milyen nagy az Isten hatalma és gondviselő jósága. Megmutatta, hogy nemcsak kenyérral élhet az ember, van módja az Istennek más módon is arra, hogy az ember életének fenntartásáról gondoskodjék. (A héber szöveg nem ígét említ, hanem azt mondja: minden dologgal, mindennel, ami Istentől jön, fenntarthatja életét az ember). A szomjúságkeltő kígyó a száráfkígyó, melynek marása nyomán gyulladáshozó seb keletkezett az ember bőrén. Az amúgy is vízszegény, sőt helyenkint víztelen helyen még kínzóbb volt ezt elviselni. A földi célt sem tudták elérni Isten segítségével, a mennyi kenyér nélkül.

II. OLVASMÁNY (1 Kor 10,16-17): *„Testvéreim, az áldás kelyhe, amelyet megáldunk, nemde a Krisztus vérében való részesülés? S a kenyér, amelyet megtörünk, nemde a Krisztus testében való részesedés? Mi ugyanis sokan egy kenyér, egy test vagyunk, mivel mindnyájan egy kenyérből eszünk.”*

Az eucharisztikus lakoma Krisztussal is, egymással is egybefűz bennünket. A kenyér itt úgy szerepel, mint az életet adó, ill. fenntartó erő, növekedést biztosító táplálék, mely egybefogja azokat, akiket életet és táplál, hiszen – talán közérthetőbb hasonlattal fejezve ki a dolgot – olyan, mint az egy nyelv, mely egy nép tagjait összefogja vagy az egy telep árama, mely sok-sok készüléket lát el energiával.

AZ EVANGÉLIUM (Jn 6,51-59) L.: *Évk. 20. vas. B)*

A mai szentmisén különösen komolyan kell vennem Jézus hívását, magát-kínáló szeretetét. Meg kell vizsgálnom magamat a szent misztérium ünneplése kapcsán, hogy mi tart vissza a gyakori szentáldozástól. Nyilván a gyakori gyónás, ill. maga a gyónás az egyik főprobléma. A mise elején lelkiismeretvizsgálatot tartok. Talán jelentéktelen kis bűnöket találtam csupán, melyeket nem akarok unos-untalan gyónni. De akkor miért nem megyek áldozni, hiszen a közös bűnvallomással kapcsolódó bánat ezeket letörli lelkemről. Vagy talán inkább a restelkedés tart vissza és igyekszem olyankor gyónni, amikor sürges az idő, nem lehet sokat foglalkozni egy-egy gyónóval? Mennyivel többet érne az őszinte, valóban kiutat

kereső és javulni akaró szív vallomása! Az egységet egymással – családban, munkahelyen – sőt önmagunkkal is az egyetértést mennyivel könnyebb volna megtalálni, ha lelkiatyánk előtt őszintén, kertelés nélkül feltárnánk problémáinkat, melyek feszítenek, nyugtalanítanak bennünket és megzavarják a békét saját szívünkben és környezetünkben? Úgy tekintsek a gyóntató papra, mint a megértő és felemelni tudó Krisztus helyettesére. Nem egy problémáról ki fog derülni, hogy nem is olyan súlyos, amilyennek én magamban láttam. Megbűnhődtem; amiért nem akartam Isten és a közösség képviselője előtt feltárni és így rendezni azt, ami soha nem tartozik egészen csak rám, mert egy testbe tartozunk mindannyian.

B)

I. OLVASMÁNY (2 Móz 24,3-8): *„Ama napokban elment Mózes és elmondta a népnek az Úr minden igéjét és rendeletét, mire a nép egy szívvel-lélekkel felelte: Megtesszük mindazt, amit az Úr mondott. Erre Mózes leírta az Úr minden beszédét s kora reggel felkelt és oltárt épített a hegy tővében és tizenkét emlékoszlopot állított, Izrael tizenkét törzsének megfelelően. Aztán odaküldte Izrael fiainak ifjait, hogy mutassanak be egészen elegendő áldozatokat s vágjanak békeáldozatokul fiatal bikákat az Úrnak. Erre Mózes vette a vér felét és a medencékbe töltötte, a másik felét pedig az oltárra öntötte. Aztán vette a szövetség könyvét s felolvasta a nép hallatára, mire azok azt mondták: Megtesszük mindazt, amit az Úr mondott s engedelmesek leszünk. Erre ő vette a vért és ráhintette a népre és mondta: Ez annak a szövetségnek a vére, amelyet az Úr veletek mindezen ígék alapján megkötött.”*

A Szövetségekötésnek itt leírt módja lényegében ugyanazt jelenti, mint az Ábrahámmal kötött régebbi szövetségforma, amikor leölt állatok véres teteméből utcát alkottak és azon áthaladtak. Ez azt jelentette, hogy a megölt állatokhoz hasonló sorsra jusson az, aki megszegi a szövetséget. Az állatok vérével kötött szövetség előképe annak a tökéletes szövetségnek, melyet szent Fia vérével pecsételt meg az Atya. E teljesértékű áldozatban az ártatlan szerződő fél megbízottja előre elszenvedte azt a sorsot – magára vállalta a szenvedést és a halált – melyet a szerződésszegő fél érdemelt. Isten hűsége nem csupán halálig tartó hűség, hanem halni kész hűség.

II. OLVASMÁNY (Zsid 9,11-15): *„Testvérek, Krisztus a ránk váró javak főpapjaként jelent meg s belépett abba a nagyobb és tökéletesebb sátorba, amelyet nem ember keze alkotott, vagyis nem ebből a világból való. Nem a bakok vagy borjak vérével, hanem saját vérével lépett be egyszer s mindenkorra a Szentélybe és örök megváltást szerzett. Ha ugyanis a bakok és bikák vére meg az üsző hamva a tisztátalanokat hintve külsőleg tisztára szenteli őket, mennyivel inkább megtisztítja lelkiismeretünket a holt cselekedetektől Krisztus vére, aki az örök Lélek által saját magát adta tiszta áldozatul az Istennek, hogy az élő Istennek szolgáljunk.*

Ezért ő új szövetség közvetítője. Előbb azonban a régi szövetség korában elkövetett bűnök megváltásáért el kellett szenvednie a halált, hogy a meghívottak elnyerjék az örökké tartó örökséget.”

Krisztus kiválóbb a zsidó főpapránál, mert 1. nem földi szentélybe ment be, hogy Istent kiengesztelje, hanem feljutott a legmagasabbra, a teremtetlen, nem evilági szentélybe. Ez a földi szentély csak mintegy földre vetített árnyéka annak az éginek. Csak úgy viszonylik hozzá, mint a gyerekek játékos iskolája, főzőcskézése a felnőttekéhez. 2. Nem bikák és bakok vérével vitte végbe a kiengesztelést, hanem saját vérében. Az állatok vére megintcsak jelképe volt az áldozatkésztségnek, az elégtétel szándékának, az önfeláldozásnak, a tisztulási vágynak. De ezek csak rituális tisztulást tudtak eredményezni, azaz feljogosították az embert arra, hogy

az áldozatokon részt vegyen, és azok áldásait élvezze. Az üsző hamvával pl. meghintették azokat, akik holttest érintésével tették magukat tisztátalanná és így megtisztultak. De ez a tisztaság csak fakó árnyéka annak az igazi tisztulásnak, melyre az embernek szüksége van, mely a bensőt, a szívet tisztítja meg. Ezt csak Jézus vére szerzi meg számunkra. Az „örök Lélek” magát az Istenséget jelenti, mely Jézusban a lényegi egységet biztosította az Atyával és egyben lehetetlenné tette azt is, hogy a halál martaléka maradjon. Feltámadása és mennybemenetele megfelel annak a földi cselekvésnek, amikor az engesztelés napján a főpap bement a szentek szentjébe és az áldozati vérral meghintette a frigyládát. Kiontott vére tulajdonképpen a tökéletes önfeláldozás, önátadás kifejezője és megváltásának nagy értékét éppen abban kell látnunk, hogy az önátadásra minket is képesít, vagyis arra, „hogy az élő Istennek szolgáljunk.”

AZ EVANGÉLIUM (Mk 14,12-16; 22-26): „A kovásztalan kenyér első napján, amikor a húsvéti bárányt fel szokták áldozni, tanítványai megkérdezték Jézustól: „Mi a szándékod? Hová menjünk, hogy megtegyük az előkészületeket a húsvéti bárány elköltéséhez?” Erre elküldte két tanítványát. „Menjete a városba – mondta. Ott találkoztok egy vizeskorsót vivő emberrel. Szegődjete a nyomába, aztán ahová bemegy, ott mondjátok meg a házigazdának: A Mester kérdezteti, hol van a terem, ahol a húsvéti bárányt tanítványaikkal elfogyaszthatom? Ő majd mutat nektek egy étkezésre berendezett tágas emeleti helyiséget. Ott készítsétek el.” A tanítványok elmentek s a városba érve mindent úgy találtak, ahogy megmondta, s el is készítették a húsvéti vacsorát.

Vacsora közben kezébe vette a kenyeret, megáldotta, megtörte és ezekkel a szavakkal adta nekik: „Vegyétek. Ez a testem.” Majd fogta a kelyhet, hálát adott, odanyújtotta nekik. Mindnyájan ittak belőle. Ő pedig így szólt: „Ez a vérem, a szövetségé, amelyet sokakért kiontanak. Bizony mondom nektek, hogy nem iszom többé a szőlő terméséből addig, amíg majd az újat nem iszom az Isten országában.”

Ezután elimádkozták a hálaadó zsoltárt és kimentek az Olajfák hegyére.”

Jézus feltehetően azért nem nevezte nevén a házigazdát (aki talán Márk apja volt), hogy Judás meg ne tudja és idő előtt ne értesítse Jézus ellenségeit. A két előre küldött apostol – Péter és János – is csak akkor tudták meg, hogy kihez mennek, amikor már ott voltak.

Jézus a régi húsvétot újra cserélte fel ezen az estén, a jelképet valósággra. Véré a szövetség vérének is nevezi, ezzel jelzi, hogy a Sinai hegynél kötött szövetség érvényét veszti és Isten új népet szerez magának. Jézus befejezésül a tökéletes lakomára, a beteljesülésre utal, hallgatói számára teljesen érthetően, hiszen a lakoma a próféták óta képe az Isten országának.

Judás ebben a perikópában nem szerepel, de a teljes szövegben igen. Jézus rá akarja bírni, hogy vallja meg és bánja meg bűnét, akkor ő is méltón lehet szent testéből, ihat véréből. Érezzük mi is a szentmisében Jézus felszólítását a bűnbánatra és gyónásra. Ő tudja bűneinket, nem is azért van szükség rá, hogy megvalljuk, mintha ebből szerezne tudomást. A pap előtt tett vallomással Isten előtt alázkodunk meg, a lelkiismeretvizsgálattal önismeretünk gyarapszik a Szentlélek világosságának fényében. Az igazi jó gyónás fél siker a bűn elleni küzdelemben, hiszen jó kezdet, nagy lépés a javulás útján. Jézus vére belső tisztulást akar szerezni számunkra és arra készítet, hogy átadjuk magunkat Istennek, elfogadva a Jézusban felkínált kiengesztelődést. A gyónás tényében bennfoglaltan elismerjük a közvetítőre való ráutaltságunkat.

C)

I. OLVASMÁNY (1 Móz 14,18-20): „Ama napokban Melkizedek, Sáleem királya kenyeret és bort hozott Ábrahám elé, mert a fölséges Isten papja volt és megáldotta őt és mondta:

Áldja meg Ábrahámot a fölséges Isten, ki az eget és földet teremtette és áldott legyen a fölséges Isten, kinek segítségével kezdedben vannak ellenségeid. Erre tizedet adott neki mindenből.

Melkizedek nevének jelentése: az igazság királya. Valószínű, hogy nem tulajdonnév, hanem a sálemi királyok címe. Sálem azonos a későbbi Jeruzsálemmel a zsidó hagyomány szerint, melyet igen sok egyházatya is követ. Úgy érthetjük Melkizedek és Ábrahám beszédét a fölséges Istenre vonatkozóan, hogy Ábrahám azonosítja a maga Istenét azzal, akit Melkizedek, a pap-király is szolgál. A szöveg nem beszél arról, hogy Melkizedek áldozatot mutatott be, a kenyér és a bor elsősorban a vendéglátó gazda ajándéka vendégei számára, mégis aligha lehet kétséges, hogy Melkizedek, mint pap, áldozatbemutatással kapcsolta össze a lakomát; ennek az áldozatnak egyik része lehetett az Ábrahámra mondott áldás is. A föld termését hozza ajándékba, az áldás szavait mondja Melkizedek – érthető, hogy alakja ősidők óta összekapcsolódik az áldozatot bemutató Krisztuséval és gesztusa a szentmisével. De nemcsak annyiban előképe ő Krisztusnak, hogy kenyeret és bort ajánl fel, ill. áldoz fel és vendégl is meg másokat vele, hanem nevében is, rangjában is, igazságos király és Sálem, azaz béke fejedelme.

II. OLVASMÁNY (1 Kor 11,23-26): *„Testvérek, én az Úrtól kaptam, amit közöltem is veletek: Urunk, Jézus elárulásának éjszakáján fogta a kenyeret, hálát adott, megtörte és így szólt: „Vegyétek és egyétek, ez az én testem, amelyet értetek adok. Ezt tegyétek az én emlékezetemre.” Ugyanígy vacsora után (fogta) a kelyhet és így szólt: „Ez a kehely az újszövetség az én véremben. Ezt tegyétek, valahányszor isztok belőle, az én emlékezetemre.” Valahányszor ugyanis a kenyeret eszitek és e kehelyből isztok, az Úr halálát hirdetitek, amíg el nem jön.”*

Az Úr halálát hirdetjük nemcsak az átváltoztatással, hanem az Úr testében és vérében való méltó részesedéssel. A húsvéti bárány emlékeztette a zsidókat arra az elsőre, melynek vére révén megmenekültek: itt a mi húsvéti bárányunk jelen is van az oltáron, meg is újítja áldozatát.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 9,11b-17): *„Az időben Jézus az Isten országáról beszélt a tömegnek, akik pedig gyógyulást kerestek, azokat meggyógyította.*

A nap már hanyatlóban volt. Odament hozzá a tizenkettő: „Hagyd szétozlani a tömeget – figyelmeztették – hogy a környékbeli falvakban és tanyákban keressenek maguknak szállást és ételmezt, mert itt a pusztában vagyunk.” „Ti adjatok nekik enni” – válaszolta. „Nincs csak öt kenyérünk és két halunk – mondták, – el kellene mennünk, hogy ennyi népnek ennivalót vegyünk.” Volt ott vagy ötezer férfi. Erre azt az utasítást adta tanítványainak: „Telepítsétek le őket olyan ötvenes csoportokban.” Úgy is tettek, letelepedtek mindnyájan. Most kezébe vette az öt kenyeret és a két halat. Föltekintett az égre, megáldotta és tanítványainak adta, hogy osszák ki a tömegnek. Mindnyájan ettek és jól is laktak és végül még tizenkét kosárra való maradékot szedtek össze.”

Vö. Évk. 17. v. B) és 18. v. A)

Az új Melkizedek jóllakatta azokat, akik hivatottak, hogy majd birtokukba vegyék a nekik készített Isten-országot. Áldást mondott Jézus is, mint előképe és ez az áldás azokra is kiterjedt, akik a kenyérből ettek. Valóságos evéssel készítette elő az embereket szeretetének arra a nagy tényére, hogy majd testével-vérével táplálni akarja őket. Nem kell túlságosan szabadjára engednünk képzeletünket: bizonyára voltak, akik Jézussal külön is elbeszélgettek tanácsát kérték, vigasztalást vártak tőle. Lehetetlen, hogy szent Jézussal való érintkezés a

bűnösökben ne keltett volna vágyat a bűneikkel való leszámolásra. Nekünk sem csak úgy lehet gyógnunk, hogy pár perc alatt ledaráljuk bűneinket feszengve, szorongva. Lehet a gyóntatóval – alkalmas időben – megbeszélni problémáinkat, feltárni lelkünket és közös erővel keresni a bűnök gyökereit. Kimenni a pusztába: a magányba, a csendbe, az elvonultságba, hogy megtaláljuk magunkat. A mindennapi életben annyi minden elvonja figyelmünket a lényegestől. Annyi mindennel etet bennünket a világ. Semmi nem pótolhatja azt a táplálékot, melyre Jézus invitál. A pusztában szerzett önismeretnek, felindított bánatnak és üdvös, erős elhatározásnak folytatás a szentáldozás. Egyesülni Jézussal és vele végezni tovább a munkát, szeretni Istent és felebarátot.

II. Teológia

A panteizmus „igaza”

A panteizmus gondolata végig kíséri az emberiséget. Bármennyire is ellentétes a keresztény kinyilatkoztatással, a személyes és teremtő Istennel, mégis állandó felbukkanása miatt nem lehet egy elítéléssel elintézni. Megjelenik bölcséleti formában (mint pl. a sztoikusoknál, Herakleitosznál), s képes századokat átvészelve újra éledni (Spinoza, Fichte, Hegel, stb.), jelentkezik a misztikumra érzékeny keleten (brahmanizmus) csakúgy, mint a felvilágosodott Európában, képes okkult vagy racionalista formát ölteni, egyszóval: van benne valami kézenfekvő, szimpatikus, kiirthatatlan.

Ez az elem az embernek az a sejtése, hogy a dolgokban van valami rejtett összefüggés. Ez a sejtés tipikusan emberi vonás. Az állatok is alkotnak képet maguknak a világról és annak jelenségeiről, de – mint ismeretes – ez a kép részletekből álló, egyedi vonásokból alkotott. Ezzel szemben az ember alapbeállítottsága az összefüggésekre irányul. Nemcsak a leghétköznapibb ok-okozat kapcsolatokkal számolunk, hanem a még fel sem derített rejtett összefüggésekkel is. Például említhetném meg az úrkutatást. Minduntalan felvetett probléma az úrkutatás haszna: miért érdemes ilyen óriási összegeket áldozni erre a célra? A szakemberek válasza a konkrétumokat illetően sohasem kielégítő, de a válaszok mélyén ott lappang az emberi meggyőződés: biztosan lesz valami nagy haszna az úrkutatásnak, ha ma még nem is látjuk azt. Vagyis feltételezünk valamilyen titokzatos összefüggést a dolgok között. Ugyanez a sejtés vezet minket az élet sok helyzetében. Sokszor cselekednünk kell anélkül, hogy belátható lenne a cselekedet minden következménye, de az ember mégis cselekszik, mert: „majd csak jó lesz valahogy.”

A vallásos ember számára a dolgok rejtett összefüggését biztosítja Isten, aki irányítója az egész világnak. Az ateista ember az anyag, a társadalom, a fejlődés törvényeiben találja meg azt a tényezőt, amely a jelenségek mögött összefüggést létesít.

Az igazi vallásos hit, vagy az ateista világnézet tudatos reflexió eredménye, értelmileg megfogalmazott meggyőződés a világról. De ez az ősz megérzés a mindenség összefüggéséről érzelmi utakat is tör magának, s a babonában és a mesékben spontán módon mutatkozik meg. Az annyira elterjedt babonák alapja ugyancsak ez a sejtés: a legkisebb dolog, a legjelentéktelenebb szöveg vagy cselekmény óriási eredményeket hozhat, mert titokzatos összefüggés van a dolgok között. Hogy a babona oly könnyen utat talál az emberekhez, az innen adódik. Szimpatikusabb formában jelentkezik ez a szívünkben élő sejtés a mesékben. A népmesék is ismernek titokzatos összefüggéseket, látszólag jelentéktelen dolgokat, melyek áldást vagy átkot hoznak a velük érintkezőkre.

A kinyilatkoztatás megerősíti az emberi szívnek ezt a sejtését. Megtisztítva a babonás elemektől és a panteista monizmustól, hirdeti a világ egységét. Az Oltáriszentséget is úgy kapjuk meg, mint a mesék varázs-szerszámát: „Aki a kenyérből eszik, örökké él” (Jn 6,51). Egy kis kenyérke elég ahhoz, hogy az örök életre elvigyen, mert titokzatos összefüggések

vannak a világban, s a legjelentéktelenebb felszín alatt nagyszerű dolgok rejtőznek. „És úgy tűnik, hogy Isten ott közelít meg minket legjobban, ahol a legnagyobb csend és egyszerűség honol. Egy kis gyermekben, aki jászolban feküdt, Isten mindenhatósága rejtőzött. Egy keresztrefeszítettben, aki tehetetlenül vérzett el, végbement a világ megváltása. A kenyér és a bor színe alatt rejtőzik az istenemberi áldozat egész titokzatos mélysége... Szent borzadásnak kell elfognia szívünket mindannyiszor, ha valamilyen nagy csendességgel, igénytelen kicsiséggel, mozdulatlan fátyollal állunk szemben; a Nagyszerű, az Örök, a Végtelen, a Mindenható, Isten léphet ott elénk, ott szétszakadhat a fátyol, hogy egy szem a végtelen mélységből ránk tekintsen.” (P. Lippert: Unser tägliches Brot, München, 1930. 25. old.)

A tények beszélnek

Vallásunkat tételekbe gyűjtve ismerjük meg. Hitünk igazságokat tartalmaz, pontosan megfogalmazott szövegeket. Hitünk világnézet, amely tanokat hirdet a világról, s az emberi életről.

Isten azonban nem ad nekünk elméleteket, gondolati rendszereket, érveket és ellenérveket. Isten tényeket közöl velünk: a megtestesülés, a megváltás, a megszentelés tényeit. Nem magyarázza, hogyan lehetséges két természet egy személyben, hanem adja helyette magát a valóságot. Meghal a mi megváltásunkért, s a teológusok azóta is törik a fejüket, hogy miért így kellett végbemennie a megváltásunknak. Isten tényekkel beszél, s nekünk, ha meg akarjuk Őt érteni, meg kell szoknunk a tények nyelvét.

Az Oltáriszentség is ilyen tény, valóság Jézus kezéből. Nem ismerteti filozófiai háttérét, a szubsztancia és akcidensek viszonyát, és mégis meri az emberek kezébe adni. Teológiai traktátusok születtek, de maga az Oltáriszentség megelőzte valamennyit, nézetek csaptak össze és alakultak körülötte, de maga az Oltáriszentség ugyanaz maradt.

Ha az Oltáriszentséget a szokásos emberi módon vizsgáljuk, vagyis esszenciálisan, akkor sok mindent el lehet róla mondani, hiszen az Krisztus értünk adott teste és vére. Ha azonban egzisztenciálisan nézzük, akkor a következőket vesszük észre e titokban.

Jézus valóságosan itt van, áldozat és táplálék számunkra, de oly módon, melyet az érzékek nem tudnak megközelíteni. A megváltás egész műve, amely végbemegy az emberi történelemben, nem szemünk láttára megy végbe. Ha tehát megszokott tapasztalataink, érzékeink útján keressük Krisztust, feltétlenül tévedni fogunk. De igenis megtalálhatjuk Őt a hit által. A hit nem szemlélés, hanem állásfoglalás. Ez más szóval azt jelenti, hogy aktíve találhatunk rá Krisztusra. Az érzékek a szemlélést biztosítják, de a földi életben Isten szemlélése nem lehetséges. Most a hit állásfoglalására, a tevékeny hozzáállásra van szükség. Ha Isten tényekben közelít felénk, akkor nekünk is tényekkel kell válaszolnunk. Az ember nem kapja „készen” Krisztust, hanem hozzá kell járulnia ahhoz, hogy Krisztus számára jelen legyen.

A tények szava az Oltáriszentség esetében abban is megmutatkozik, hogy Krisztus jelenléte a mi kenyérünkben következik be, a mi hívásunkra. Nincs Istennel kapcsolatunk, ha a „légüres térbe” hívjuk Őt. De jelenlevővé válik számunkra, ha valamibe, ami a mienk, meghívjuk. Megtestesülésekor is kellett neki egy édesanya, születésekor legalább egy istálló, s azóta is így van. Most megjelenik kenyérünkben, amely bármilyen kicsi is, de mégis meg kellett dolgoznunk érte, s fel kellett ajánlanunk neki, vagy megjelenhet és működhet egy szavunkban, egy gesztusunkban, ha azt rendelkezésére bocsátjuk.

Az én Istenem

A panteizmus tetszetős gondolat, hiszen megfelel az emberek sejtésének, hogy ti. az egész világ egy nagy egység, hogy a világ szépségében az Abszolútum néz ránk, de a

panteizmus leggyengébb pontja az egész elméletet megingatja. Ez a gyenge pont maga az ember. A panteizmust nem a bölcséleti évek döntenek meg, hanem az az átélt tapasztalat, hogy az ember önmagában nem érzi meg, nem ismeri fel az Abszolútumot. Ha a panteizmus igaz lenne, akkor az embernek magában is fel kellene fedeznie a fenségnek legalább valamelyes töredékét.

Az Oltáriszentség ezt a problémát is megoldja. Az Oltáriszentségen keresztül Krisztust érinthetjük és Krisztuson keresztül a világ titokzatos összefüggéseit, de az Oltáriszentség egyben eledel is, melyet valaki megesszik, amint a földi étel is az elfogyasztójáé, neki szól, őt táplálja, úgy van az égi kenyérrel is. Isten, az Abszolútum olyan formában jelenik meg, amely a személyes kapcsolatot emeli ki. Az ember, aki személyes hittel keresi Istent, személyes formában kapja meg Őt. Isten az övé, egészen az övé.

III. Homília vázlatok

A)

1. „Atyáid által nem ismert mannával etetett téged.” (5 Móz 8,16)

Az olvasmány előképszerűen mutatja az élet és az Oltáriszentség kapcsolatát.

„Meg ne feledkezzél az Úrról, aki kihozott téged a rabszolgaság házából.” Megmentett a Sátán rabságából, az örök kárhozattól. Szabaddá tette az utat az Ígéret Földjére, a mennybe, Isten boldog országába.

„Gondolj csak vissza arra az egész útra, amelyen az Úr vezetett a pusztában, hogy próbára tegyen, s így nyilvánvalóvá legyen, mi forog szívedben.” A földi élet képe, melynek istenadta célja, hogy megmutassa, érdemesek vagyunk-e Isten országára, akarjuk-e egyáltalán Isten boldogságát.

„Éhínséggel sanyargatott téged.” Szívünk éhségére, kielégítetlenségére kell gondolnunk. Pusztasága a szívnek a földi élet. Nem tudunk itt jóllakni, kielégülni. Ha csak „kenyérrel” kellene beérnünk, vagyis azzal, amit a földi élet ad (ide gondolhatunk mindent, ami életünket fenntartja, táplálja, kellemessé teszi, a levegőtől kezdve a szeretetig), akkor éhínség az élet. Lelkünk csak Isten mennyei asztalánál tud majd jóllakni.

De küldött „kóstolót Atyánk. Az igazi mannát, az igazi égből szállt kenyeret, Jézus testét, az Oltáriszentséget. Ez a menny előíze mindenkinek, aki mennyei lélekkel veszi.

Nem állat az ember, tehát nemcsak biológiai szükségleteink, nemcsak testi vágyaink vannak. De nem is csak animal rationale, testi-szellemi lény az ember, hogy megelégedhetnék a tudomány, a művészet, a szerelem, a család, a közösség adta szellemi táplálékkal. Az embert istengyermekké emelte Atyánk. Természetfeletti, isteni régiókba vágó „ösztönt” is ojtott belénk a kegyelem révén. Meg is adja majd a természetfelettit, bőséges áradásban, a Szentháromság kebelén. De majd csak ha végigjártuk a „pusztát”, és nyilvánvalóvá lett, „mi forog szívében”. Hogy természetfeletti értelemben éhen ne haljunk, „előételt” engedélyezett, ajándékozott a Mennyi lakomából, ez az Oltáriszentség. Előíze a mennynek, és záloga is: Aki kapott az előételből, az már vendég a lakomán.

2. Az embertestvériség asztala

„Mi sokan egy kenyér, egy test vagyunk.” Sokszor beszélünk róla. Isten csak Jézust fogadja el, bennünket akkor, ha Jézussal egy test, egy szőlőbokr vagyunk. Azáltal, hogy Jézusba vagyunk ojtva, egymás között is egyek vagyunk, mint a test tagjai, mint a szőlő ágai és levelei.

Ennek egyik jelképe a ma ünnepelt Oltáriszentség. Amint a sok búzaszemből egy kenyér lesz, a sok szőlőszemből egy ital, úgy egyesít bennünket a kegyelem egy testbe. Már emberségünk egyé tesz minket, hiszen ugyanazt a természetet, ugyanazt az istenképiséget hordozzuk valamennyien. Bármennyire különfélék vagyunk millió szempontból is, sokkal több, döntően több bennünk az, ami egyesít. Ezt az egységet életünknek is ki kell fejeznie, az emberi szolidaritás, összetartás, felebaráti szeretet révén.

A kenyér és bor jelképe az embertestvériségnek. Az átváltoztatott Kenyér és Bor egy egészen magasrendű, embervoltunkat meghaladó egységünk jelképe. Arra vagyunk hivatva, hogy egyé legyünk Jézusban, Isten Egyszülöttjében, így magunk is isteni régiókba emelkedjünk. Individualista emberek! Vegyétek észre: A búzaszem nem változik át Jézus testévé, a szőlőszem sem Jézus vérévé, hiába mondaná el felettük a pap a szent ígétet. Csak a kenyérré egyesült, a borra egyesült búza és bor lesz Jézussá. Csak az változik istenivé, Isten gyermekévé, csak az részesül az isteni természetben, aki hajlandó előbb egy lenni embertestvéreivel. Ezt hangsúlyozza a Szent Kenyér és a szent Bor.

Ezt prédikálja a közös asztal is, és az egy Étel. A különböző népek étkezési anyagai, szokásai, igényei nagyon különfélék. Minden nép mást és másképp elkészítve eszi. Az Oltáriszentség ugyanaz mindenütt, minden sarkában a Földnek. Egy Kenyeret eszünk, egy asztalhoz járulunk minden fajú és minden rendű emberek. Nem kap jobbat az Úr asztalánál a gazdag, mint a szegény. Egyet eszik egészséges és beteg. Mindenki egy, aki ebből a Kenyérből eszik.

De az Oltáriszentség nemcsak jelképe egységünknek Jézusban, hanem eszköze is. „Egy test vagyunk, mivel mindnyájan egy kenyérből eszünk.” A szentáldozás értelme, hogy minél többet kapjunk Jézus Lelkéből, minél inkább birtokba vegyen bennünket a Szentlélek. Ez az egy Lélek tesz bennünket egyé Krisztussal, egyé egymással.

Az Oltáriszentség ünnepén vállaljuk és akarattal is valósítsuk szent egységünket, testvériségünket Jézusban!

3. „Vitakoztak erre egymás közt” (Jn 6,52)

Az Oltáriszentség a hit titka. A gondolkodó ember csak arra képes, hogy kivédje azokat a támadásokat, amelyek azt szeretnék bizonygatni, hogy az Oltáriszentség titka lehetetlenség. Néhány közkeletű nehézség, népies válaszokkal:

A mindenható Isten ilyen kis helyen? – A Nap a harmatcseppben.

Jézus teste hogyan fér el olyan kis ostyában? – Óriási hegyek „férnek el” az ember szemében.

Egy Jézus sok helyen hogyan lehet? – Televízió: Ugyanaz sok helyen.

Kenyérből emberi test? – A kenyér, ha megeszik, testté alakul.

„Tapasztalati” bizonyíték: A jól áldozók átélik Jézus jelenlétét.

Döntő a hit. Imádkozni kell érte, és élni kell, akkor bizonyosságot ad.

4. Istent imádni kell

A mai ünnep többek között az Úr imádásának napja is. Amióta ember él a földön, mindig imádta Istent. Nincs, nem volt soha olyan nép, amelyik ne tisztelte volna valamiképpen az Istenséget. Ez azt jelenti, hogy az ember szíve mélyén érzi, hogy meg kell hajolnia Teremtő Ura előtt, aki gondviselője és sorsának intézője.

Ma mintha sokakból kiveszett volna ez a humán ösztön. Nem vészett ki, ott él ma is a szívek mélyén. Alkalmadtán felszínre is tör. Csak sokan visszaszorítják, mert szégyenlik.

De nemcsak megvan az emberben ez az alapvágy, hanem maga Isten is megkívánja, hogy imádjuk. Népétől megkövetelte, hogy imádjá, megkövetelte a papságot, az áldozatot, az

ünnepeket, az imádságot. Bünt követ el, aki csak kér Istentől, de imádó hódolatra nem is gondol. Alapvető önzés ez. Lehetetlenné teszi az üdvösséget.

Isten nemcsak megkívánja az imádást, de a módját is megszabja. Kíván egyéni meghódolást, de közösségi imádást is. Bűn nélkül ez alól sem húzhatjuk ki magunkat. És kívánja az egyedül elégséges hódolatot, a szentmisét. Benne Jézus által, Jézussal, Jézusban kell imádnunk Istent, vagyis úgy átadnunk magunkat, hogy semmit meg nem tartunk. A mise nem azért van, hogy Jézust imádjuk, hanem hogy Jézussal imádjunk.

Vannak az imádásnak olyan mozzanatai, amelyek az imádás illeméhez tartoznak. Ezeket (meghajlás, térdhajtás, térdelés, leborulás, kalaplevétel, imádó kéztartás, mellverés stb.) az egyház szabja meg a közös istentisztelet számára. Váltakozik is a különböző korokban, mint más illemszabályok is. Magánájtatosságainkban választhatjuk az imádás külső kifejezését hajlamaink és buzgóságunk szerint. Másokkal kapcsolatban vagy új egyházi rendelkezések alkalmával ilyesmiken soha fenn ne akadjunk. Ez nem tartozik a lényeghez. Lélekben és igazságban kell imádni az Urat, ez kifelé számtalan módon megnyilvánulhat, de ha hiányzik, a külsőségek értéktelenné válnak.

B)

1. Vérszerződés

Az úrnapi körmeneten Istennel való szövetségünknek nagy jelét mutatjuk meg a világnak. Jézusban örök szövetségre lépett népével az Úr. Ennek előképéről, a sinai kötésről olvastunk ma.

Az előkép is, az új és örök szövetség is vérszerződésként pecsételtetett meg. A vérszerződés mindenképpen a szövetség halálosan komoly, mindkét fél részéről megszeghetetlen módja. Az ószövetséget is csak akkor bontotta fel az Úr, amikor azt választott népe Fiának megölésével végleg megszegte. Az újszövetség azért örök a szó legteljesebb és legvalódibb, visszavonhatatlan értelmében, mert azt az emberiség már meg nem szegheti (Isten természetesen nem szegi meg), ugyanis az emberiség e szerződésben Jézus, az emberiség Feje. Ő pedig nem szegi meg. Nekem egyéni feladatom, hogy véresen komolyan tartsam a szövetséget, megmaradván Jézusban.

Az előkép-szerződésben az áldozati állatok vére összekötötte Istent és a népet: A vér érintette az oltárt, Isten jelképét, és érintette meghintés által a népet. Az újszövetség megkötésénél is megtörtént ez, sokkal teljesebb formában. Itt egybefolyott Isten és ember vére Krisztusban. Hiszen Jézus kiontott vére Isten vére is, ember vére is, mert az Istenember vére.

A vérszerződés azt is kifejezi, hogy a szerződő felek ezentúl vérrokonoknak tekintik magukat. Az újszövetséget megkötő kálváriai áldozatban nemcsak kifejeződött, hogy Isten és ember vérrokonként akar egy lenni ezután, hanem ez a vérrokonság meg is valósult. Nemcsak szerződéses, hanem igazi vérrokonság jött létre. Isten Jézusban valóságos ember lett, a kegyelem folytán pedig az emberiség az isteni természet részesévé vált. Nemcsak Jézus embersége vétetett fel az Istenségbe, hanem általa minden egyes ember istenivé vált. Vagy legalább erre megkapta mindegyikünk a lehetőséget.

Az úrnapi körmenet gondolatvilága nagyon gazdag. Ma ezt a vonását tudatosítsuk magunkban: Istennel való örök szövetségünket ünnepeljük.

2. Ami nem változik

Megváltozott a szentmise nyelve, szertartása. Megváltozott sokminden az egyház életében. De van, ami sohasem változik. És éppen a szentmisével kapcsolatban a sok változás egyik

haszna az, hogy felhívja a figyelmet arra, ami nem változik, ami örök az utolsó vacsorától az utolsó ítéletig.

Örök Jézus jelenléte a kenyér és bor színében: „Ez az én testem, ez az én vérem.” Ez soha nem változik, és mindig középpontja lesz hitéletünknek, a keresztyény gyakorlatnak. Lehet, hogy nem mindig fogják térdhajtással üdvözölni. Lehet, hogy más alakú lesz a kenyér, lehet, hogy kovászos lesz egyszer. Lehet, hogy nem aranyozott kehelyben lesz a bor. De mindig kenyér és bor lesz, mindig Jézus teste és vére lesz. Az átváltoztatás szavai megfogalmazásban változtak és változhatnak még sokszor, a lényeg ugyanaz marad: „Ez az én testem és vérem”. Lehet, hiszen sokáig nem is volt, hogy egyszer majd elmarad az úrfelmutatás (nem valószínű), de akkor is hittel fogjuk vallani, hogy ez Jézus valószínű teste és vére a kenyér és bor külső színe alatt.

Örök a szentmiseáldozat. Az a Test, az a Vér jelenik meg mindig az oltáron, amely értünk adatott és ontatott. Megváltozhat még a szentmise rítusa annyira, hogy szinte rá sem ismernénk, de akkor is Jézus keresztdozatának megújítása lesz. Akkor is az lesz a hívek feladata, hogy egyesítsék életük áldozatát Jézus áldozatával.

Örök a felhívás, a parancs: „Vegyétek és egyétek”. Mindig áll, hogy csak az üdvözülhet, csak abban él az isteni élet, aki eszi Jézus testét. Egy szín alatt, vagy két szín alatt, mindenképpen Jézus egyesül velünk mindenkor a szentáldozásban. A világ végéig ez a Kenyér lesz természetfeletti életünk tápláléka, orvossága, az örök élet záloga.

Lehet, hogy valamikor nem lesz úrnapi körmenet. Sokmindent megszüntetett már az egyház, ami századokig gyakorlat volt. De mindig megmarad minden krisztushívő kötelessége, hogy kivigye életében az emberek közé, a világba Jézust.

3. „Véled áldozattá váljunk” (Népének)

Az Oltáriszentség Jézus emlékezete. Miért éppen kenyér és bor? Mert fényképe a kenyér és bor nem Jézusnak, de Jézus életének, mely értünk adatott. A búza és a szőlőszem úgy válik hasznunkra, étel és italként táplálva, vidámítva bennünket, hogy először megtöretik a malom hengerei között, a prés nyomása alatt. Jézus élete is úgy vált örök hasznunkra, hogy értünk összetörték, hogy kipréselték belőle a Vért. „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.” Az Oltáriszentségnek már az anyaga emlékeztet Jézusra. „Halálodat hirdetjük, Urunk.” És ez az anyag emlékeztet a dicső feltámadásra is. „Hittel valljuk feltámadásodat, míg el nem jössz.” Mert az összetört búza, az összetört szőlő a kemence és a hordó sírjában új, nemesebb, magasabb szintű életre támad: Kenyérré és borrá lesz. Jézus összetört élete a sírban új, dicső, mennyei életre támadt.

De a szentmise nemcsak emlékezete Jézusnak, hanem jelenléte is. Azt akarja, hogy ne csak emlékezzünk rá, de kapcsolódjunk bele áldozatába. „Add, hogy kik most buzgón áldunk, Véled áldozattá váljunk.” Nekünk is oda kell adnunk, Istennek kell áldoznunk életünket. Csak így változhatunk istenivé, jézusivá. Csak a malomban és présben „feláldozott” búza és szőlő változik át Jézussá. A természetes állapotban lévőre a pap hiába mondaná rá a szent igéket, Jézus szavait, nem változnának át. A mi életünk is csak úgy lesz Jézus életévé, hogy már ne mi élünk, hanem Jézus éljen bennünk, ha Istennek áldozzuk magunkat. Ezt az áldozatot kell megajánlanunk az Úrnak minden szentmisében, és nem szabad visszavonnunk, inkább véghez kell vinnünk a mindennapokban.

C)

1. „Áldott legyen a felséges Isten, Áldja meg Ábrahámot” (Móz 14,19-20.)

Melkizedek áldozata előképe a szentmisének. A szentmise valósítja meg azt, amit Melkizedek kért: Dicsőség Istennek, békesség az embernek.

Az ember ősidők óta áldozattal áldotta Istent. Önmagában gyenge valami volt ez. Az áldozati tárgy is, a bűnös teremtmény, az ember hódolata is túl kevés ahhoz, hogy méltóképpen dicsőítse a Végtelen Istent. „Őáltala, Ővele és Őbenne a tied, mindenható Atyaisten, *minden* tisztelet és dicsőség.” Csak Jézus áldozati lelkülete és áldozatának tárgya (önmaga) az egyedül elégséges áldása, dicsőítése Istennek. Hála legyen az Úrnak, hogy ezt az egyedül elégséges áldozatot népének, az egyháznak kezébe adta. Ezt az áldozatot mutatjuk be nap mint nap, napkelettől napnyugatig oltárainkon. Azzal az érzéssel, hitbeli meggyőződéssel tehetjük, hogy méltón dicsértük általa a minden dicséretre méltót. Jézus áldozatában kap értéket és elégséget a mi gyarló istendicséretünk.

Jézus áldozatából, amely megújul minden szentmisében, jön hozzánk az áldás, a béke. A béke itt nem a háborúmentességet jelenti, hanem az ember „egész”-ségét, természetes és természetfeletti jólétét, épségét, a testi egészségtől kezdve, az érzelmi jóléten át, a kegyelmi állapotig. „A szentmise végetért, menjetek békével.” Aki jól vett részt a szentmisén, vagyis aki Jézussal őszintén és egészen Istennek szentelte magát, vette a mennyei táplálékot, annak van meg igazán a reménye arra, hogy Isten megadja neki ezt a teljes értelmű békét. Mikor és milyen körülmények között hallgatna meg és áldana meg inkább az Úr, mint a szentmisében? Hiszen Jézus golgotai áldozata jelent meg, a legtöbb, amit az emberiség felajánlhat Istenének, és azzal egyesültünk szentségileg a kenyértörésben, aki Mindene az Atyának, mert egy vele, a Fiúval.

Nincs jelentősebb tette az embernek, mint részvétele a szentmisén. Ennek tudatában vegyük körül az oltárt. Ezzel adhatjuk a legtöbbet Istennek; ez által remélhetünk legtöbbet Istentől.

2. *Életünk tápláléka*

Az embernek sokféle táplálékra van szüksége: Testi, érzelmi, szellemi stb. Bármelyik hiányzik, nem lehet egész az ember. Pl. csak testi táplálék, szellemi nélkül állati sorba süllyeszt. Csupa szellemi táplálék, minden érzelmi nélkül, ez is elsorvaszt, boldogtalanná tesz.

Az emberi élet teljességéhez tartozik az is, hogy Isten természetfeletti életre hívott meg bennünket, magasabb szintű életre a legteljesebb, de pusztán emberi életnél. A keresztségben az isteni élet csíráját lehelte belénk a Szentlélek. Enélkül lehet valaki tudós, művész, zseni bármilyen vonalon, még becsületes ember is, de egész ember nem.

Ez az isteni élet éppen úgy kifejlődésre vár, mint testi vagy szellemi életünk. És mivel örökre szól, a legfontosabb minden más előtt. Ennek az isteni életnek tápláléka az Oltáriszentség. Nélküle nem fejlődik, sőt elsorvad, elhal. Minden képesség elsorvadása tragédia, de ezé örök tragédia: Kárhozat, örök kínja az értéktelenségnek, elvetettségnek.

Az áldozáskor vett Jézus teste a bennünk élő isteni élet tápláléka. Nyomában természetfeletti élet, erő, szépség, teljesedés fakad. Sok ellensége van bennem és körülöttem az isteni életnek. Kell neki a „jó táplálkozás”, kell az orvosság. Ezért lenne fontos a gyakori, minél gyakoribb szentáldozás. Elengedhetetlen a teljes emberség kifejlődéséhez. „Ha nem eszitek, nem lesz élet bennetek.”

3. Úrnapi körmenet

Miért van? Kifejezi: Vallásunk nem a templom vallása. Templomunk szíve akar lenni a világnak, melyből a hitnek, a reménységnek, a jóságnak vérkeringése indul ki. A templombajárás nem lehet menekülés a világ elől. Sokkal inkább feleletkeresés a világ kérdéseire. Felkészülés az élet feladatainak megoldására. Erőgyűjtés, hogy gyengeségünk ellenére is megálljuk helyünket a mindennapokban.

A templom az imádság háza, sokszor hallottuk. Igaz, de nemcsak az. A templom Isten szavának a háza is, tehát útbaigazító hely. Aki valamit megérdeklődött, pl. a vasúti információs irodában, az, ha jóakarátú, továbbadja.

A templom háza az áldozatnak is. Jézus áldozatáé: a szentmise. Hozzáadjuk a magunk életáldozatát. Ezt a felajánlott, Istennek adott életet éljük „odakint”.

A templom a kegyelmi erő háza. A kegyelem az életre, a mindennapokra erősít.

A templom az Istennel való egyesülés háza. Egyesülés a hitben, a szeretetben, de valóságosan is, a Szentáldozásban. Istennel egyesült szívemet viszem a világba.

Jézus a körmenetben kimegy az életbe. Kétszer egy évben. Ez a körmeneti világbalépése Krisztusnak csak jelképes. Felhívás számunkra: Vigyétek ki Jézust az életbe minden nap, állandóan! Hasonlat: Hiába van jó szíve valakinek, a vérkeringési zavarok halálát okozhatják. A hívek Jézus Szívének vérkeringése. Nekik kell kivinni, szétvinni Jézus üzenetét, szeretetét, irgalmát az életbe.

A körmenetben való részvétel hitvallás. De minden mozdulatomnak hitvallásnak kell lennie. Nem a szájalás vagy a keneteskedés hitvallása, hanem a krisztusi életé.

Évközi 2. vasárnap

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (Iz 49,3.5–6): *„És szólt hozzám (az Úr): Szolgám vagy te, Izrael, rajtad mutatom meg dicsőségemet. És most így szól az Úr, ki anyám méhétől fogva szolgájának alkotott engem, hogy visszavezessem hozzá Jákobot, és hozzá gyűjtessék Izrael, és így dicsővé lettem az Úr szemében, és Istenem lett nekem az én erőm, és mondotta: Kevés az, hogy szolgám légy nekem Jákob törzsének helyreállításában és Izrael maradékának visszatérítésében: íme a nemzetek világosságává tettelek, hogy üdvösségem légy a föld széléig.”*

A szolga, akihez az Úr szólt, a Messiás, akit méltán nevez Izraelnek, azaz „az Úr harcosának”, hiszen ez a név egyrészt nagyon is jól jellemzi feladatát, másrészt mert ő Izrael törzsének legnemesebb hajtása.

A Messiás nem érheti be azzal, hogy a zsidóságnak hoz szabadulást: a nemzeteknek is világossága lesz.

II. OLVASMÁNY (1Kor 1,1–3): *„Pál, Jézus Krisztusnak Isten akaratából meghívott apostola és Szosztenész testvér, Isten korintusi egyházának, a Krisztus Jézusban megszentelteknek, a meghívott szenteknek s mindazoknak, akik náluk vagy nálunk segítségül hívják Jézus Krisztusnak, a mi Urunknak nevét. Kegyelem és békesség nektek Atyánktól, az Istentől és Jézus Krisztustól, a mi Urunktól.”*

A híveket Isten hívta meg arra, hogy az Egyháznak, Jézus titokzatos testének tagjai legyenek és így szentekké váljanak, megszentelődjenek. Krisztushoz tartozásuk külső jele, hogy Jézus nevét hívják segítségül. A pogányok a bálványokhoz fohászkodnak, a zsidók nem fogadják el Jézust. A hívők Krisztuson keresztül kapják nagy bőségben Isten ajándékait. Pál az apostolságra kapott Istentől meghívást, ennek megfelelően fogadják szavát. Az egyház közösségében más-más hivatásokat osztogat Isten: akaratát tiszteletben kell tartanunk. Isten az egységet akarja, nem az elkülönülést: akár náluk vagy nálunk hívják segítségül Jézus nevét, ugyanahhoz a testhez tartoznak. (Később részletesen kioktatja a pártoskodókat.) Isten kegyelmi ajándékainak, melyet Jézus Krisztusban ad nekünk, az Egyház egységében leszünk részeseivé. A Krisztushoz tartozást és az Egyházhhoz tartozást nem lehet elválasztani.

AZ EVANGÉLIUM (Jn 1,29–34): *„Másnap, mikor látta János Jézust maga felé közeledni, így szólt: „Íme az Isten báránya, aki elveszi a világ bűneit! Ő az, akiről megmondottam: „Utánam jön egy ember, aki nagyobb nálam, mert előbb volt, mint én. Én azonban nem ismertem őt, de azért jöttem vízzel kereszteni, hogy megismerje őt Izrael népe. Majd így tanúskodott János: „Láttam a Lelket, mint galambot leszállni az égből s rajta maradt. Én előzőleg nem ismertem őt, hanem az, aki engem küldött vízzel kereszteni, az mondotta nekem: „Akire látod a Lelket rászállni és rajta maradni, az Szentlélekkel fog kereszteni.” Én láttam és tanúságot is tettem arról, hogy ő az Istennek Fia.”*

Előző nap a hivatalos küldöttek előtt beszélt Jézusról a Keresztelő, most a köréje sereglő egész nép előtt mutatott rá a felé közeledő Jézusra és Isten bárányának nevezte. Ezzel

lényegében azt mondta, hogy Jézus az, akiről Izaiás jövendölt, aki magára veszi és eltörli a világ bűneit: „... az Úr őreá helyezte mindnyájunk gonoszságát. Feláldoztatott, mert ő maga akarta, és nem nyitotta meg száját; viszik, mint a juhot leölésre, és mint nyírója előtt a bárány, elnémul, és meg nem nyitja száját.” (Iz 53,6–8) Ki akarja tehát józanítani őket hamis Messiás-ábrándjaikból: győzni fog ugyan a Messiás, de a bűn felett és feláldoztatása árán, továbbá az egész világ bűneit veszi el, az egész világnak lesz megváltója, nemcsak a zsidóságnak. Élete feláldozása azért ilyen hatásos, mert ő nem közönséges ember: Jézus után jön, de előtte létezett; a Lélek szállt rá és rajta is maradt, a Lélekkel fog keresztelni is.

Eljött tehát a népek világossága, hogy a föld határáig kiterjessze, megvalósítsa az üdvösséget. Egybegyűjti az új Izraelt, az Egyházat. Ez a munka a világ végezetéig tart. Most mi vagyunk az ő áldó, segítő keze, tanító ajka és szenvedő teste. Egyesülünk Vele a szentáldozásban, hogy minél alkalmasabbak legyünk művének folytatására. Íme itt vagyok Uram, hogy megtegyem akaratodat.

B)

I. OLVASMÁNY (1Sám 3,3b–10,19): *„Ama napokban Sámuel az Úr templomában aludt, hol az Isten ládája volt. Történt, hogy szólította az Úr Sámuelt. Az felelé és monda: Itt vagyok. Azzal Hélihez szalada és monda: Itt vagyok, hívtál. Az monda: Nem hívtalak, menj vissza és aludjál. Elméne tehát és aluvék. Ám az Úr ismét szólította Sámuelt. Sámuel megint felkele, Hélihez méne s monda: Itt vagyok, hívtál. Az felelé: Nem hívtalak, fiam, menj vissza és aludjál. Sámuel ugyanis még nem ismerte az Urat s még nem nyilatkozott meg neki az Úr szózata. Ám az Úr ismét, harmadszor is szólította Sámuelt. Az ismét felkele s Hélihez méne s monda: Itt vagyok, hívtál. Megérté erre Héli, hogy az Úr szólítja a gyermeket s azért azt monda Sámuelnek: Eredj s aludjál s ha megint szólít, mondd: Szólj, Uram, mert hallja szolgád. Elméne tehát Sámuel s aluvék a helyén. Ekkor eljőve az Úr és odaállta és szólította, mint ahogy másodszor szólította: Sámuel, Sámuel! Monda erre Sámuel: Szólj, Uram, mert hallja szolgád. Sámuel aztán felnövekedék s az Úr vele volt s ígéreteiből semmi sem esék a földre.”*

Alvás helyett a héber szöveg mindig lefekvésről szól.

Ígéreteiből semmi sem esett a földre: beteljesedett minden, amit jövendölt.

Sámuel készségét kell észrevennünk, mellyel Isten hívására felelt. Meg akarja hallgatni és meg is akarja tenni, amit Isten mond neki.

II. OLVASMÁNY (1Kor 6,13c–15a, 17–20): *„A test nem kicsapongásért van, hanem az Úrért, az Úr pedig a testért. Isten ugyanis feltámasztotta az Urat és hatalmával minket is feltámaszt. Nem tudjátok, hogy testetek Krisztus tagja? Aki viszont az Úrral egyesül, egy lélek vele.*

Kerüljétek az erkölcstelenséget. Minden bűn, amelyet az ember elkövet, a testén kívül van, de a kicsapongó a tulajdon teste ellen vét. Nem tudjátok, hogy testetek a bennetek lakó Szentlélek temploma, akit Istentől kaptatok? Nem tudjátok, hogy nem vagytok a magatokéi? Nagy volt a váltságdíjatok. Dicsőítsétek meg tehát Istent testetekben.”

Szt. Pál ismételtlen elmagyarázta a korintusiaknak, hogy „minden szabad nekem”, nem kötnek a Törvény előírásai, amelyeket egyébként teljes egészükben megtanulni sem igen lehetett, még kevésbé megtartani. A korintusiak közül igen sokan nem tudták, vagy inkább nem akarták megérteni, hogy ezzel nem a lanyhaság és szabadosság előtt akarja az apostol megnyitni a sorompót, hanem a szeretet szabadabb, önkéntesebb mozgását akarja elősegíteni;

hogy végeredményben nem kevesebbel is beérést hirdet, hanem a külsőségekről a lényegre, a szívre irányítja a figyelmet, a Törvény betűi helyett a Lélek ösztönzésére.

Az apostol mesteri módon oktatja a „szabadság” elméleti és gyakorlati hirdetőit: éppen a szabadságra hivatkozva cáfolja meg őket. Akik ugyanis szabadjára engedik az ösztönöket, azok szolgájává válnak. Még az evéssel-ivással kapcsolatban sem korlátlan a szabadság, hiszen a mértéktelenség, az evés-ivás gyönyörének hajhászása is szolgaságra vezet. A test egésze pedig egyáltalán nem a paráznaságért van, hanem az Úrért: az Úr tagjává akarja tenni testünket és meg akarja dicsőíteni. A keresztség óta hozzá tartozunk. Nagy bűn tehát Krisztus tagjává vált testünket meggyalázni paráznasággal. A Szentlélek temploma is a test és míg a többi súlyos bűnök csupán lehetetlenné teszik a Szentlélek további bennünk tartózkodását, a paráznaság meg is szentségteleníti ezt a templomot. Továbbá arra is rámutat, hogy Isten nagy áron megvett bennünket és így a teremtés és fenntartás mellett új jogcímen is magáénak tekint. Nem rendelkezhetünk önkényesen testünkkel. Feladatunk az, hogy testünkben is megdicsőítsük mennyei Atyánkat.

Nem azt kell tehát kérdeznünk, mit szabad még megtennem, anélkül, hogy súlyos bűnt követnék el. Isten megdicsőítése legyen a célunk. Ő rajtunk, életünkön keresztül is ki akarja jelenteni magát a világnak. A többi teremtmény is hirdeti Isten bölcsességét, hatalmát stb., az isteni élet gazdagságának nagyobb fokát azonban csak az ember képes láthatóvá tenni a világban. Jézusban megjelent emberi formában az Isten és láttuk az ő dicsőségét, mint az Atya egyszülöttének dicsőségét, nemcsak csodáiban, de türelmében, együttérzésében, áldozatos szeretetében stb. Ezt kell folytatnunk, mint Titokzatos Teste tagjainak; azt kell kutatnunk, hogyan adhatjuk át magunkat egyre jobban a Lélek ösztönzésének, hogy testünkön, életünkön egyre vonzóbban ragyogjon az isteni élet szépsége.

AZ EVANGÉLIUM (Jn 1,35–42): „Másnap megint ott állott János két tanítványával együtt. Rátekintett az arramenő Jézusra és így szólt: „Íme, az Isten báránya!” Amikor a két tanítvány hallotta e mondását, követte Jézust. Mikor pedig Jézus megfordult és látta, hogy követik őt, így szólt hozzájuk: „Mit kívántok?” Ők pedig azt felelték: „Rabbi (ami annyit jelent, mint mester), hol lakol? Ő azt válaszolta: „Jöjjetek és lássátok!” Elmentek tehát megnézték, hol lakik s nála is maradtak aznap. Körülbelül tíz óra volt akkor. A kettő közül, akik János szavára követték őt, az egyik András volt, Simon Péter testvére, ő először saját testvérével, Simonnal találkozott s azt mondotta neki: „Megtaláltuk a Messiást (ami annyit jelent, mint Fölkent)” s Jézushoz vezette őt. Amikor rátekintett Jézus, így szólt hozzá: „Te Simon vagy, János fia, Kéfa, azaz görögül Péter (magyarul szikla) lesz a neved.”

Egyedül szent János beszéli el a tanítványok meghívásának kezdeti szakaszait is; a szinoptikusok csupán a végleges meghívást mondják el, mely a Genezáreti tó partján történt a csodálatos halfogás után.

András és János feltehetően nagyobb csoporttal mentek Galileából Jánoshoz, mikor hírért vették működésének. Amikor Jézusra mutat, és Isten bárányának nevezi, tekintélyére alapozva kétkedés nélkül a Messiás nyomába szegődnek, de megszólítani nem merik. Jézus megvárja őket, és megkérdi tőlük kit keresnek. Jelképes erejű ez a jelenet: hiába keresné az ember Istent, meg nem találhatná, ha Isten elébe nem menne az emberi keresésnek. Abból, hogy Jézust mesternek szólítják, kitűnik, hogy Keresztelő János Jézus-fogalmát még nem vették át, nem jutottak még el annak felismerésére, hogy Isten fiával állnak szemben.

Délután öt órakor érkeztek Jézus bizonyára igénytelen szállására és nála is maradtak. A beszélgetés nagy hatással lehetett rájuk, mert András lelkesülten újságolta testvéreinek is a nagy hírt: megtaláltuk a Messiást. Simonnak mindjárt az első találkozáskor új nevet ad Krisztus. Mások is viselték ezt a nevet (pl. Kaifás), de ahogyan Péter jutott hozzá, az különös jelentőséget ad e névnek: Péter hivatását fejezi ki.

Sámuel az ószövetségben, az apostolok az újszövetségben: példái az Isten szavára figyelő készséges szívnek. Úgy kellene eljőnnünk a szentmisére, hogy felkészülünk: valami utasítást, szeretettől sugallt parancsot kapunk – azt szívünkbe vessük – és azzal az őszinte szándékkal megyünk el, hogy meg is valósítjuk. Kész az én szívem, Istenem, kész az én szívem. Az igazán készséges, nyílt szív meghallja, mit akar szólni hozzá az Úr. Először mi is azt hisszük talán, hogy csak a Héli, a pap szólongat bennünket, csak ő az, aki valamire rá akar venni minket, aztán lassan rájövünk, hogy az Úr szólt.

C)

I. OLVASMÁNY (Iz 62,1–5): *„Nem hallgathatok Sion miatt, nem nyugodhatom Jeruzsálem miatt, míg fel nem kel az ő igaza, mint a világosság, és szabadítója fel nem gyullad, mint a fáklya. Meglátják majd igazadat a nemzetek, és a királyok mindnyájan dicsődet, és téged új néven hívnak, mellyel az Úr szája nevez el. Dicsőség koronája leszel az Úr kezében. Nem hívnak többé elhagyottnak, és országodat nem hívják többé pusztaságnak, hanem így neveznek: „Kedvem telik benne”, és országodat: „Népes”; mert az Úr kedvét találja benned, és országod benépesül. Amint ugyanis egybekel az ifjú a leánnyal, úgy kelnek egybe veled fiaid; s amint örül a vőlegény a menyasszonynak, úgy örül majd neked a te Istened.”*

A próféta nem szűnik meg könyörögni az Úrhoz, hogy jöjjön már el Sion igazsága és szabadulása. A Vulgáta a Messiás személyének eljövételéről beszél, a héber szöveg a Messiás országáról. („Igazad” és „dicsőd” helyett a héberben „igazságod” és „dicsőséged” áll.) Az új név azt a nagy, lényeges változást fejezi ki, ami a választott nép életében bekövetkezik. Talán így is lehetne mondani: nem is ti lesztek már. A „népes” megfelelője a héberben „férjezett”; „országod benépesül” helyett pedig ez áll: „országodnak férje lesz”. A feldúlt ország olyan, mint a gyermektől elszakított özvegyasszony, a jövő ország pedig a sokgyermekes anyához hasonlítható. Az utolsó vers mindebben az Isten a nép között létrejövő szeretetkapcsolat, termékeny életközösség képét látja. A héber szöveg így szól: „Amint az ifjú feleségül veszi a lányt, úgy fog téged feleségül venni felépítőd(?)” azaz az Úr.

Az Egyház Krisztus jegyese, termékeny arája, akitől mi is születünk. A kánai menyegzőről szóló evangéliumot úgy tekinthetjük, mint ennek a próféciónak újszövetségi megfelelőjét. Mindkettővel ugyanazt az igazságot akarja hangsúlyozni a Szentlélek: Krisztus és az Egyház termékeny életközösségét.

II. OLVASMÁNY (1Kor 12,4–11): *„Testvéreim, a lelki adományok ugyan különfélék, a Lélek azonban ugyanaz. A szolgálatok is különfélék, de az Úr ugyanaz. Sokfélék a jelek is, de Isten, aki mindenben mindent végbevisz, ugyanaz. A Lélek ajándékait mindenki azért kapja, hogy használjon vele. Az egyik ugyanis a bölcsesség ajándékát kapja a Lélektől, a másik a tudás adományát ugyanattól a Lélektől, a harmadik a hitet kapja ugyanabban a Lélekben, vagy pedig a gyógyítás adományát szintén ugyanabban a Lélekben. Van, aki csodatevő hatalmat kap, van, akinek prófétálásnak vagy a szellemek elbírálásának képessége jut osztályrészül. Más különféle nyelveket, vagy pedig a nyelvek értelmezését nyeri el ajándékol. Mindezt azonban egy és ugyanaz a Lélek műveli, tetszése szerint osztva kinek-kinek.”*

A lelki adományokat a Lélekkel, a szolgálatokat az Úrral (Jézussal), a jeleket (természetfeletti erők hatásait) az Istennel (az Atyával) hozza kapcsolatba, ez arra vall, hogy a Szentháromság hittétele ismert és köztudott dolog volt az apostol idejében.

Az új választott népet Isten különféle adományokkal halmozta el, hogy törvényét minél jobban el tudják sajátítani, az új szövetségnek megfelelően tudjanak élni. Egyeseket a

bölcsesség ajándékával tüntetett ki. Ez annyit jelentett, hogy az evangélium mélyen átértett igazságait hatékonyan tudták hirdetni. Mások a *tudás* birtokában a Szentlélek különös felvilágosítása alatt jutottak ismeretekhez és ezeket közölték másokkal. *Hitnek* azt a különösen erős hitet nevezi, amelyet csodatevő erő kísér. (Vö.: Mk 9,23) A *prófétálás* adománya arra teszi képessé az embert, hogy olyasmit is megismerjen, amit természetes erővel lehetetlen volna megismerni, a *szellemek elbírálása* azt a tehetséget jelenti, mellyel az ember eldönti, vajon a „lelki” adományok Istentől, Szentlelkétől erednek-e vagy sem. A *nyelvek adománya* nem idegen nyelvek ismeretét jelentette, hanem azt, hogy valaki ihletett állapotban az előtte is ismeretlen idegen nyelven magasztalta Istent. Ezért volt szükség arra, hogy más valaki ezt értelmezze a közösség számára.

A karizmák révén is erősítette Isten a hívekben az összetartozás és az egymásért való felelősség tudatát.

Amikor összegyülekezünk a szentmisére és újból átéljük egy testbe való tartozásunkat és meg is erősítjük, meghallgatjuk Isten ígését, mely a szeretet törvényének konkretizálása, két kérdést feltehetünk magunknak: milyen speciális adottságom van, aminek révén Isten törvényének megtartását elő tudnám segíteni kisebb vagy nagyobb környezetemben (elesettek, elbátortalanodottak vigasztalása, lelkesítése; vallásos élményeim egyik-másikának feltárása, amelyben világossá válik azok „természetes” volta stb.) másrészt: mit kaphatok másoktól, mi az az ajándék, amit a környezetemben élő vagy velem valamilyen formában kapcsolatba kerülő emberek révén Isten adni akar nekem. Félretenni minden önelégültséget, mások lenézését, semmibevevését. Pál apostol emberi adottságain is sokan fennakadtak és megfélemlítettek kiválasztottságáról. *A Lélek ajándékainak jelentős részét embereken keresztül akarja nekem adni.*

AZ EVANGÉLIUM (Jn 2,1–11): *„Harmadnapon pedig menyegzőt tartottak a galileai Kánában, melyen ott volt Jézus anyja, és amelyre meghívták Jézust is tanítványaival együtt. Mikor fogytán volt a bor, Jézus anyja így szólt őhozzá: „Nincs boruk!” Jézus pedig azt felelte neki: „Asszony, mi dolgod neked velem? még nem jött el az én óráim.” Az anyja meg így szólt a szolgálkhoz: „Ha valamit mond nektek, tegyétek meg!” Állt pedig ott hat kőkorsó a zsidók tisztálkodására, melyeknek mindegyike két-három mérős volt. Jézus azt mondta nekik: „Töltsétek meg a korsókat vízzel!” Meg is töltötték azokat szíinig. Utána parancsot adott nekik: „Merítsetek most és vigyétek a násznagynak.” Ők meg elvitték. Mikor pedig a násznagy megízlelte a borrá vált vizet, – nem tudta, hogy honnan való, mert csak a szolgálk tudták, akik a vizet merítették – hívatta a násznagy a vőlegényt és így szólt hozzá: „Minden ember először a jó bort adja, s csak miután megittasodtak, akkor az alábbvalót. Te (azonban) mostanig tartogattad a jó bort.” Ezzel kezdte meg Jézus csodajeleit a galileai Kánában és kinyilvánította az ő dicsőségét s hittek benne tanítványai.”*

Kána kb. 13 km-re van Názárettől északra (Khirbet Kana). Josephus Flavius is említ hasonló nevű helységet Galileában. Ma – tévesen – az utasoknak a Názárettől 6 km-re fekvő Kefr Kenna-t mutatják Kánaként.

Jézus meghívásának családi okai lehettek. Akik akkor már tanítványai voltak, szintén vele mentek. Ezt az evangélista nem mulasztja el megemlíteni, hiszen ők voltak a csoda hívő tanúi.

A körülményekből arra következtethetünk, hogy a csoda a szokás szerint egy hétig tartó lakodalom vége felé történhetett. Az egy hét alatt a vendégek jöttek-mentek, bort bőségesen ittak (a héberben lakodalom – iddogálás) és talán a váratlanul beállító tanítványok miatt is az előre beszerzett bor kezdett kevésnek mutatkozni. Mivel a vendégek általában kötelességüknek tartották, hogy ajándékot is adjanak az ifjú párnak, még kellemetlenebb volt a vendéglátók helyzete. Szűz Mária kérése azon a meggondoláson is alapulhatott, hogy mint

vendégek, ők is adhatnának valami ajándékot a fiataloknak. Szavaiból nem tűnik ki biztosan, hogy csodát kért volna fiától.

Az anya és fia közti párbeszéd elég sok gondot okozott a szentírásmagyarázóknak. Amit a magyar fordításban így olvasunk: „Asszony, mi dolgod neked velem?” – biztos, hogy az eredetiben is bizonyos distanciát juttat kifejezésre anya és fia között, ha nincs is olyan kemény hangzása, más is az árnyalata. Jézus bizonyos fenntartással fogadja tehát anyja kérését, de elutasításról szó sincs. Ez a kifejezés ismert volt a zsidó és hellenista-görög világban egyaránt és a hangsúlytól is függően kb. azt jelentette: ne zavarj, mit akarsz? Az, hogy Jézus „asszony”-nak szólítja anyját, a korabeli környezetben nem hat tiszteletlenül, de mindenesetre szokatlan és biztosan jelzi azt, hogy Jézust messiási működésében a rokoni kapcsolatok nem befolyásolják.

A válasz második része: „Még nem jött el az én órá” – egyrészt azt fejezi ki, hogy Jézus egész életét, működését a mennyei Atya akaratának veti alá, másrészt azt, hogy a nyújtandó isteni segítség égi hatalmának kinyilvánítása, megdicsőülésének első állomása lesz. Az evangélium más helyén (7,30; 8,20) az „én órá” megjelölés Jézus halálára vonatkozik; János felfogásában ez egyszersmind megdicsőülésének ideje is.

Jézus első csodáját méltán tekinthetjük megváltói működése nyitányának, mert felcsendülnek benne a jelkép gazdagságában a „jó hír” főtémái: a hűtlenné vált Izrael helyett az új választott, az Egyház lesz Krisztus – az Isten – féltőn szeretett jegyese; az új bor az új teremtés jelképe; a lakoma és annak bősége a messiási javak gazdag kiáradása és az örök lakoma előrevetített képe.

Ünnepeljük ma a szentmisét Kána jegyében. Minden szentmise Krisztus és az Egyház szeretet-kapcsolatának és egységének elmélyítése, megújítása. Az oltáron a bor, mely Jézus kiontott vérévé változik (ami a próféták korától jelképe volt a messiási kor kegyelmi gazdagságának, most hordozója lesz annak); Isten asztalt terít nekünk, a hívők közösségének és valódi lakodalomban, házasságkötésen vagyunk, Krisztus és az Egyház egységét átéljük, mert mi tesszük azt, amit Krisztus akar tenni: az Egyház (képviselője a pap) tette Krisztus tettévé magasztosul. Szenvedéseink az Ő szenvedésévé lesznek, szenvedése – érdemei a miénk, áldozata áldozatunkká, áldozatunk áldozatává.

Alkalmazások

1. Az a tény, hogy Jézus első csodáját menyegzőn tette, sem nem véletlen, sem nem csupán a házasság megbecsülésének jele.

Szt. Pál tanítja, hogy a férj és feleség szeretete és közössége képmása annak a szeretetnek, mely Krisztust és az Egyházat összekapcsolja.

Ha ez így van, az egyezés nem véletlen, amint a fénykép vagy festmény sem véletlenül hasonlít a személyre, tárgyra.

Időben ugyan Ádám és Éva volt az első, de Isten gondolatában Krisztus és az Egyház. Vagyis az első emberpár teremtésekor, a házasság rendelésekor a minta, ami Isten szeme előtt lebegett: Krisztus és az Egyház termékeny szeretetközössége, egysége volt.

A kegyelem által felemelve és támogatva ez a kép-szeretet természetes növekedéssel egyre valódibb lesz, egyre inkább beéri azt, aminek képe. A jó házasság jó kereszténnyé segít alakulni.

Egyszer a jelképek megszűnnek, közvetlenül „érzékkelhető” lesz a valóság. Nem lesz a kenyér és bor lelkünk tápláléka és nem lesz házasság sem. Nem kell fénykép, ha láthatom és megölelhetem azt, akit szeretek. A nőtlenség, ill. szüzesség emellett akar tanúskodni, a házasság mélyebb értelmét és végső átalakulását akarja hirdetni.

2. Jézus nem orrlógató aszkétává akar nevelni bennünket. Minden olyan örömeinkre áldását adja, minden olyan örömeinket helyesli, ami emberségünkben nem aláz meg

bennünket, amelyben Ő is részt vehetne. Örüljünk Isten ajándékainak, mert önmagunkban is szépek, és mert még értékesebb ajándékok ígéretei, jelképei.

II. Teológia

Az Egyház: Krisztus teste

Ha az egyház tagjainak Krisztushoz és egymáshoz való viszonyát egy képpel akarjuk kifejezni, jobbat nem találhatunk, mint amit szt. Pálnál olvasunk: az Egyház Krisztus teste. Ennek a testnek a tagjait a Szentlélek élteti és fogja egységbe. Az egység nem a tagok elhatározása folytán jön létre. Alapja Krisztus testének és az éltető Léleknek egysége. A keresztség és az oltáriszentség az értünk meghalt és feltámadt Krisztussal, meghalt és feltámadt testével hoz kapcsolatba bennünket. Az eucharisztia és az egyház közötti kapcsolat szoros, bensőséges: az egyház tagjai ugyanazon asztalhoz hivatalosak, hogy azt a csodálatos kenyeret egyék, mely Krisztus valóságos testével hozza kapcsolatba őket és megerősíti a testhez való tartozásukat. Az oltáriszentség által teljesebbé, tökéletesebbé válik Krisztusba való testes ülésünk.

Az egyház Krisztus teljessége. „Mindazok a képességek, erények és lelki ajándékok, amelyek fejben, mint azok adományozójában kiváló módon gazdag bőségben vannak meg, az egyház minden tagjára átszármaznak, sőt aszerint, hogy milyen fokozatot foglal el a tag Krisztus misztikus testében, napról-napra tökéletesednek is. Így aztán az egyház mintegy a Megváltó kiegészítése és teljessége lesz; Krisztus ugyanis minden szempontból szinte beteljesedik az egyházban.” (Aqu. szt. Tamás: Comm. in Ep. ad Eph. cap. 1. lect. 3. id. dr. Cserhádi József: Az egyház c. művében, majd így folytatja:) „Ahogyan a fej és a test az emberben egymásra vannak utalva és egymásra rászorulnak, úgy van szüksége az egyháznak Krisztusra, Krisztus pedig sok tekintetben az egyháztól függővé tette magát, amennyiben az alanyi megváltás vonalán az egyházat az üdvözítés szempontjából nélkülözhetetlen segítőtársává tette. ... Krisztus bár személyesen, de láthatatlan módon vezeti az egyházat, mégis megkívánja a megváltási mű keresztyulvitelében a misztikus test tagjainak közreműködését, segítségét. Az enciklika (Mystici corporis) erre a kapcsolatra is felejtethetetlen sorokkal mutat rá: „Nem kell azt gondolnunk, hogy Krisztus, a fej, minthogy oly magasan áll felettünk, nem szorul rá a test segítségére. Erről a titokzatos testről is áll ugyanis, amit Sz. Pál az emberi testről állít: „Nem mondhatja a fej a lábaknak, nincs rátok szükségem, (1Kor 12,21) ... Üdvözítőnk, amennyiben saját maga láthatatlanul kormányozza az egyházat, a megváltás művének végrehajtásában titokzatos testének tagjait is segítségül akarja hívni. Ez azonban nem azért van, mintha ő rászorulna erre vagy erői elégtelenek volnának, hanem mert jegyesének nagyobb megtiszteltetése céljából ő maga így rendelkezett. Míg ugyanis kereszthalálával a megváltás felbecsülhetetlen kincsét egyházának ajándékozta, annak közreműködése nélkül, addig e kincs szétosztásának megszentelő művét nemcsak megosztja tiszta jegyesével, hanem úgy akarja, hogy ez bizonyos szempontból az ő munkájának gyümölcse is legyen. Félelmetes nagy misztérium, és soha eleget nem elmélkedhetünk róla, hogy sok-sok ember üdvözülése a titokzatos Krisztustest tagjainak imáitól és e célból önkéntesen vállalt vezekléseitől függ, és amellyel a lekipászorok, valamint a hívek, főleg a családapák és családanyák isteni Üdvözítőnknek tartoznak.” „Ha ennek a jelen életnek fáradságait, szenvedéseit mintegy Isten kezéből, alázatos lélekkel fogadjuk, úgy az Apostol szerint „kiegészítjük testünkben azt, ami hiányzik Krisztus szenvedéseiből a mi testünkben az ő teste, az egyház javára.” (Kol 1,24) (I. m. 486–438. o.)

A Szentlélek irányítja az egyházban Krisztustól rendelt hivatalokat is, meg ő adja a karizmákat is. Mindkettőnek nélkülözhetetlen szerepe van abban, hogy az egyház egyre tökéletesebben eggyé váljék Krisztussal, a fővel. A karizmák megjelenési formája az idők

folyamán változik: az apostoli időkben – mint szent Pál leveleiből láthatjuk – a nyelvek és prófétálás adománya, a szellemek megkülönböztetésének képessége stb. fordult leginkább elő, később inkább a szegénymozgalmak jelezték a karizmák létét az egyházban. Sajnálatos módon elnyomta a hivatal a karizmákat és ezzel az egyházat dinamizmusától jelentős mértékben megfosztotta.

A *Mystici corporis* enciklika már előkészítette a II. Vatikáni zsinat állásfoglalását, mely különös figyelmet szentel a karizmatikus adományoknak (főleg 12. p.).

Pázmány Péter: *Miért lett Isten emberré?*
(Kivonatosan)

Bizonyos, hogy az Isten Fia azért jött a világra, hogy felkeresse az elveszett juhok, igazítsa és üdvözítse a bűnösöket, felemelje az elesetteket, megszabadítsa az ördög fogságában heverőket, megbékéltesse Istennel a haragban lévőket, megdicsőítse a választottakat. A végre lett emberré az Isten Fia, hogy tudatlanságunkat tanításával oktassa, bátortalan félelmességünket biztatásával vastagítsa, restségünket példájával serkegessen, erőtlenségünket foganatos malasztjával gyámolítsa.

... az a kérdés, miért választotta Isten ezt a módot váltságunkban, hogy a Fiu Isten emberi természetébe öltöznék, és elégtételével vinné végbe szabadításunkat?

Keresztyének, talán itt csak fel kellene kiáltanunk Sz. Pállal: Oh isteni bölcsességek gazdagságának felséges volta! Mely foghatatlanok a te itéletid! ...

Első és főbb ok, melyért Isten emberré lett, az Isten dűcsösége: Isten senkinek semmivel nem tartozik, ha jó akaratból ígéretivel nem kötelezi magát: senkitől semmit nem vár: semmire nincs szüksége. Azért valamit cselekszik, magáért cselekeszi; isteni hatalmának, jóvoltának, dűcsöségének ismertetésére. Az emberi nemzetet, noha másképpen megszabadíthatta volna Isten: de nevének dűcsöségéért, maga kegyelme dicsiretiért, szent Fiát akarta váltságunkért küldeni. Mert semmiben nem fénylik világosban, csudálatosban sem ismertetik az Isten hatalmának végetlen ereje, szerelmének tengere, igazságának és bölcsességének titka, mint hogy a Fiu Isten szenvedése által akart minket üdvözíteni. A verő órában mindenkor forognak némely kerek; mert vagy terh, vagy pléh keménysége vonzza azokat; de az óra elfolyván, minden kerek egyszersmind forognak: úgy az Isten hatalmassága a teremtésben; irgalmassága a bűnök türésében; igazsága a Sodoma rontásában; bölcsessége, a világ vezérlésében fénylett. De eljövén az üdők teljessége, a Fiu testesülésében minden isteni tulajdonságok egyszersmind csudálatosan kimutatódtak.

Először: Istennek mindenható ereje fénylett a világ teremtésében. Mert végetlen hatalom kellett ahoz, hogy ennyi számtalan állatok, ily nagy és szép alkotmányok, semmiből, segítség, munka, fáradság nélkül egy hagyással lettek ... Mindazáltal a teremtésben nem mutatódott utolsó és legnagyobb cselekedete az Isten hatalmának: mert több és szebb állatokat teremthet Isten; több világokat fondálhat ... Hanem az Isten emberré léte, isteni hatalmasságának legfelsőbb és legnagyobb cselekedete: mivel jobbat és nagyobbat nem alkothat Isten annál, hogy Istent emberré tenné, embert Istenné.

... Második oka, melyért az Isten Fia emberi testben született, az embernek felmagasztalása, tisztessége, haszna. Ugy vagy hogy Isten magáért cselekeszik főképen mindeneket: de a maga dűcsösége után, a mi hasznunkat is nézi... Ha a király pecsétje valamely viaszon megbomlik, különben helyre nem hozhatni, hanem ha a király pecsétét ismét azon viaszra nyomják. A Fiú Isten képe, hasonlatossága, ábrázolja az Atya Istennek. Hogy azért az emberi nemzetben megbomlott és romlott hasonlatosságot megújítaná az Isten Fia: magához foglalá az emberi természetet, és sokkal böcsülletesben emberré nyoma az isteni ábrázatot, hogysen az első teremtésben.

Pázmány Péter: *Az Isten igéje, világossága az emberi tudatlanságnak*
(Kivonatosan)

Minekutána ördög irigységéből, az első ember vétkével reánk árada a bűnnek veszedelmes mirigye, úgy elfogta lelki szemünk fényét a tudatlanság hályoga és oly vakságra hozott, hogy nemcsak a mennyei s természetfelett való igazságok fényességét nem láthattuk, de a világi és természet folyásához tartozó dolgok nézésére is értelmünk olyan, mint a bagoly szeme a nap sugárinak látásához. ... Az ember lelkéről némelyek azt vitatták, hogy a testtel együtt meghal, és olyan léssen halál után, minémü volt születés előtt, azaz semmi. Némelyek azt állatták, hogy egy testből másba mennek a lelkek, és a gonosz emberek lelke baromba rekesztetik. ... A világrul azt vitatta Aristoteles, hogy kezdet nélkül, örökké volt, és alkotó ura nem találtatott. Ilyen szükséges nagy dolgokban, ily temérdek vakságok regnáltak. És, ha valamely nagy tudományu philosophus igazat talált valamiben mondani: azt sok állhatatlan habozással, kételkedő tétovázással, bizonytalan állhatatlansággal elegyítette. Plató és Socrates, fogok között mondták, hogy egy Istennél több nincsen; de, magukat a községhez alkalmaztatván, a pogány isteneket áldozatokkal tisztelték ... Efféle setéség nemcsak a pogányokban volt: hanem a zsidóságnak tekintetes nagy része, úgy mint a sadduceusok azt hitték az állatták, hogy nem léssen feltámadás; sem angyal, sem lélek nincsen: azaz az ember lelke meghal testével együtt. ... Ilyen vakságban lévén a világ, nem ismerte világtalanságát; nem is kérte Istent, hogy szemefényét megadja: mindazáltal a nagyirgalmu Krisztus Jézus, kirül az evangéliumból hallók, hogy szent igéjével világosságra hozá az útfélen kolduló vakot; az emberi természet vakságát is, mennyei tudományának és szent igéjének fényességével, lelki világosságra hozá.

... Szép tiszta forrásnak neveztetik a sz.-írás. Mert ez nyitott és nem lakat alá vetett forrás. Azért ha a tudomány-szomjuhozó szegények vizet kívánnak: ugyan kérve hija Isten őket, hogy ingyen és fizetés nélkül merítsenek mennyei tudományt az ő forrásából. Mert ő nála vagyon az élet forrása: az elevenítő vizek kútfeje; az ő székiből foly amaz eleven víz, mely oly tiszta, mint a kristály. Ez amaz igaz Jordán vize, melyben megtisztul a Námán poklossága. Mert ennek mosogatásával minden mocskunk és szennyünk elvétetik; vakságunk megvilágosodik, mint a Siloe-vizében; betegségünk meggyógyittatik, mint a Probatice-tóban. Ez tápláló és élesztő víz, mely nélkül úgy nem élhet lelkünk, mint a hal nem él víz nélkül. Ez a víz, mely a testi kívánságok tüzet megoltja: mert az Isten igéje tisztaságszerző, melyre nézve írja Sz. Jeronimus, hogy a ki elméjét a sz.-írásban foglalja, a testi vétkeket megutálja. Ez a víz, mely neveli lelkünkben a jóságokat. Mert noha a vizek, melyekkel öntözzük kerti veteményeinket, a jó füvekkel egyaránt, vagy talán jobban nevelik az ártalmas gyökereket: de az Isten igéjének vize kiszárasztja a gonosz füveket, és csak a szép, hasznos jóságokat gyarapítja. Végezetre, ez az a forrás, mely örök boldogság öröme emeli lelkünket: ha úgy nem bánunk véle, mint a kikerül a sz.-írás mondja, hogy isszák és tanulják a sz.-írásnak tiszta forrását, de azt cselekedetekkel zavarják és ellenzik; azért a hamisságnak bűdös tócsáira szorulnak.

III. Homília vázlatok

A)

1. „Hogy üdvösségem légy a föld széléig.” (Iz 49,6)

Jézus a világ üdve, boldoggá tevője. Azáltal, hogy ő „az Isten báránya, aki elveszi a világ bűneit.”

De miféle boldogság az, amely csak abból áll, hogy elvételnek bűneink? Jézus eljövételének fő célja nem is ez, hanem hogy Szentlélekkel kereszteljen. A bűnök elvétele csak akadályelhárítás a Lélek útjából. A Szentlélek nem lehet együtt a bűnnel. Ezért áldozta fel magát Isten Báránya, és szerzett bocsánatot a világ bűneire.

A főcél tehát a Szentlélekkel való keresztelés. Ez az, ami boldogság, üdvösség. De mit jelent megkereszteltetni Szentlélekkel? Jelenti a részesülést Isten életéből, a felvételt a Szentháromság boldog családjába, az embernek önmaga fölé emeltetését, a képességet eggyé lenni Istennel, a lehetőséget Jézussal együtt örökösévé lenni Istennek, élvezni egykor a kegyelem mértéke szerint Isten boldogságát.

A keresztény élet központi gondolata nem a bűn, nem is a bűnbánat, hanem az isteni élet, melyet keresztségünkör a Szentlélek indított el bennünk, és amelynek ki kell bennünk teljesednie az örök életre.

2. A bűnbánat nem elég

A Keresztelő keresztelése csak jelkép. Csupán kifejezése a bűnbánók tisztulási vágyának. Szép emberi aktus, de önmagában kevés. A bűnbánat is, a jelképes keresztség is. Azért mondja János a maga keresztségéről: Ez csak víz. Az emberi bánat csak feltétele lehet a lelki tisztulásnak, de önmagában nem tesz tisztává, ismét ártatlanná. Jézus keresztsége már tűz, elégeti, megsemmisíti a bűnt. Jézus keresztsége kiárasztja a Szentlelket, és ezzel nemcsak tisztává teszi, de Isten rendjébe emeli a keresztelkedőt. Bennünket nem János, hanem Jézus keresztségében részesítettek gyermekkorunkban. Az tehát nem jelkép volt, hanem valóság.

A keresztség utáni bűnöket is csak Isten semmisítheti meg. A bűnbánat könnye megint csak feltétel, önmagában nem hoz tisztulást. Ezért nem intézheti el ügyét senki Istennel „személyesen, négy szemközt”. Isten Jézus által és Jézusban tesz bűnösből ártatlanná, Isten ellenségéből Isten gyermekévé, a kárhozat fiából a menny örökösévé. Ennek Isten által rendelt formája a bűnbánat szentsége.

A bűnbocsánathoz kellett a váltságdíj lefizetése: Jézus keresztáldozata. És kell, hogy Jézus Lelke adja át nekünk a bocsánatot, először a keresztségben, azután a bűnbánat szentségében. Kell tehát a bűnbánat, de a világ bűneit csak Jézus veheti el. Csak aki Jézusban megkeresztelkedik, és aki a pap feloldozásában megkapja Jézus bocsánatát, csak az Isten gyermeke, akiben kedve telik az Atyának.

3. Mindenki megváltója

A választott nép tévedése volt, hogy a Megváltó csak az ő Királyuk, így gondolták még az apostolok is: „Mostanában állítod helyre Izrael országát?” Magát Pétert a Szentlélek eljövetele után is szinte kényszerítenie kell az Úrnak, hogy a pogány Kornéliuszt megkeresztelje. Szemrehányást is kapott érte: „Körülméletlen emberek házában jártál.” (ApCsel 11,3)

Nemcsak régi probléma ez, de örök. Vagy nem gondolom Jézust gyakran az én saját, külön Istenemnek? Vagy társadalmi osztályom Istenének? Vagy a fehér emberek Istenének? Nehezen akarom megérteni, hogy Jézus Megváltója vetélytársamnak, ellenségemnek, a „bűnösöknek”, a lenézetteknek, a „vadembereknek”. Mert ha érteném, testvéreimnek érezném mindannyiukat. De sokszor még a templomban mellettem ülőt sem érzem testvéremnek, olyan valakinek, akinek éppúgy megváltó Istene Jézus, mint nekem.

„Isten és én”, – ez a beállítottságom, nem a „mi”. Orvoshoz lehet „privátim” menni, Istenhez nem. Ő csak Jézusban fogad el mindenkit. Jézusban pedig eleve sokan vagyunk.

Régi pogány gondolat, hogy a népeknek, otthonoknak stb. külön istenei vannak. Aki „privátim” akar Jézussal beszélni, az nem találja meg őt, csak saját agyréméhez imádkozik. Uram, taníts meg gondolataidra!

4. „*Én előzőleg nem ismertem őt.*” (Jn 1,33)

Ismerte, hiszen rokonok voltak. De nagy különbség van ismerés és ismerés között. „Csak most döbbsentem rá, kicsoda ő.” Így van ez emberi viszonylatokban, sokkal inkább így vagyunk Jézussal.

Mi ismerjük Jézust. De aki még egyszer sem érezte életében, hogy „én eddig nem ismertem őt”, az tulajdonképpen csak egészen felületesen ismeri, valószínűleg rosszul ismeri. Mert ha két személy igazán szereti egymást, egyre inkább előrehaladnak egymás megismerésében. Így kell lennünk Jézussal is, ha szeretjük őt.

Talán csak Bírámát látom benne, akitől félni kell. Vagy csak földi életem, sorsom Urát, akivel ajánlatos jóban lenni. Mindkettő igaz, de önmagában mindkettő nemcsak messze van a teljes igazságtól, de így kiszakítva nem is igazak.

Az apostolok először Izrael földi értelemben vett Királyát látták Jézusban. Nehezen jöttek rá, hogy nem jól gondolták. Aztán világos lett előttük, hogy Királya ő Izraelnek, de természetfeletti értelemben. Ez már igaz, de mégsem az, mert nem csak Izrael Üdvözítője. Ezt aztán már jóval az Úr mennybemenetele után ismerték csak fel. Pedig hát már a Keresztelő, sőt a próféták hangsúlyozták, hogy az egész világ Megváltója.

Ez csak egy vonal Jézus megismerésében, de mutatja, hogy Jézust megismerni nem olyan egyszerű dolog. Az apostoloknak is nehezen ment, pedig személyesen ismerték, nap mint nap tanította őket.

Jézus arca millió és millió vonást rejt. Egészen megismerni sohasem lehet. De mindig előrehatolni titkaiba, ezt lehet és kell. Sikerülni is fog, ha sokat imádkozunk, és nagyon szeretjük. Aki szereti, egyre jobban megismeri. Aki nem halad a megismerésben, az nem is szereti.

5. „*Tanúságot is tettem.*” (Jn 1,34)

A hit nem csupán egyéni ügy. Nem mondhatom: „Én hiszek, másokhoz semmi közöm.” Igaz, a hitet nem parancsolhatom meg senkinek, még saját gyermekemnek sem. Nem is erőszakolhatom rá senkire. Senkit ellenségként nem kezelhetek azért, mert nem hívő. De nekem is meg kell tennem, amit a Keresztelő tett: „Tanúságot is tettem arról, hogy ő az Istennek Fia.”

Keresztelő János a Szentlélek által ismerte fel, kicsoda Jézus. Én is a Szentlélek kegyelme által hiszek, a Lélek gyújtotta fel értelmemben a felismerést, a Lélek adja nekem a szilárd meggyőződést, hogy Jézus az Isten Fia.

A hit ajándéka feladat is: Tanúságot kell tennem. Szóval is, mint a Keresztelő, de étellel is, mint a Keresztelő. A teljes tanúságtétel szó és élet. A szó ne legyen rábeszélés, ne legyen okvetetlenkedés, csupán kijelentés. Az élet pedig ne legyen önmagam „megjátszása”, nem „példamutatás”, hanem egyszerűen csak élet, hitből való élet.

A szót csak akkor veszik komolyan az emberek, csak akkor tekintik tanúskodásnak, ha vele megegyezik az élet. Az ilyen tanúságtétel vonz, a pusztá szó üres szólamnak hat csupán, éppen ezért taszít.

A valódi hit termékeny, saját életemet alakító. A valódi hit vonzó, másokat is magával ragadó. Az én hitem valódi?

B)*1. Isten szócsövei*

Az Úr nem közvetlenül szól minden egyes emberhez, hanem választottjai útján. De honnét tudom, hogy kihez szólt valóban Isten, és ki elmebeteg vagy csaló?

Van bizonyos külső igazolás, így a csodák és jövendölések. Sámuel bírót és főpapot pl. az igazolta, hogy minden jövendölése beteljesedett, az apostolokat csodák. Ezek az igazolások azonban nem perdöntőek, és nem is mindenki számára hozzáférhetők.

Mi tehát a döntő, melynek alapján biztos lehetek abban, hogy Isten szavát hallom, nem csalás vagy beteges képzelődés áldozata vagyok? A döntő kritérium a hit. Isten kegyelme adja nekem a hit bizonyosságát: Ez Isten szava. Gyakran kell kérnem a Szentlelket, hogy őrizze, erősítse, tisztítsa bennem a hitet, és óvjon meg attól, hogy hitem keveredjék olyasmikkal, mint a babona, az előítéletek, a téves elképzelések, Nem a magam eszében kell bíznom, azt könnyen összezavarják ösztöneim, indulataim, a divatos eszmék, vagy éppen a régihez való görcsös ragaszkodás. Istent kell kérnem, Ő világosítson meg, adjon érzékenységet az igazság fölismerésére. Fel kell ajánlanom jóakaratomat, bizalmamat.

Aki a Szentlélekre bízta magát, nem fog csalódni.

2. „Nem vagytok a magatokéi.” (1Kor 6,20)

Pál apostol a test bűnös élvezetei, a kicsapongás ellen szól. Érthetjük rajta a torkosságot, iszákosságot, paráznaságot, mindenfajta mértéktelenséget (élvezetek, gyógyszerek, dohányzás, kábítószeres stb.). Ezeket sok ember nem tartja bűnnek, azzal a jelszóval, hogy nem árt vele senkinek, különben is a saját testével és életével azt csinálja mindenki, amit akar. Hiszen az övé, és kinek mi köze hozzá.

Ez azonban tévedés. Nem a miénk sem a testünk, sem az életünk. Nem vagyunk a magunkéi. Életünket, testünket kaptuk, ajándékba kaptuk Istentől, soha senki nem fizette ki. És Isten nem korlátlan uralomra adta nekünk, csak sáfárjává tett életünknek és testünknek. Elszámolással tartozunk neki, hogy az őáltala megadott normák szerint sáfarkodtunk-e.

Ez a sáfárság tulajdonképpen templomgondnokság. Isten a Szentlélek templomának szánt bennünket, és azzá is tett a keresztségben. Úgy kell tehát kezelni testünket, mint Isten Lelkének templomát. A templomgyalázás még a nem hívők szemében is ocsmány dolog.

De nemcsak a teremtés és a Szentlélek bennünklakása címén tartozunk elszámolni Istennek. Van még egy: „Nagy volt a váltságdíjatok.” Az ember rabszolgául adta el magát a Bűn fejedelmének. Isten Fia váltott meg vére, élete árán. Ha testünkért ilyen árat fizetett Jézusunk, odadobhatjuk-e újra a Sátánnak?

„Dicsőítsétek meg Istent testetekben!” Isten pedig megdicsőíti majd testünket a végső napon.

3. „A kicsapongó tulajdon teste ellen vét.” (1Kor 6,13)

Nem szabad azt gondolni, hogy mikor arra int Pál apostol, hogy kerüljük az erkölcstelenséget és dicsőítsük meg Istent testünkben, akkor meg akar fosztani az élet örömeitől. Ellenkezőleg, teljessé és jobban élvezhetővé akarja tenni az élet örömeit.

Minden öröm testi is, lelki is, Isten találománya. Vagy közvetlenül, mint pl. az evés, ivás, szerelem, házasság, családi élet, a természet szépségei. Vagy közvetve, hogy úgy alkotta meg az embert, hogy az élvezés sok módját tudja kitalálni: Művészet, lakáskultúra, öltözködés, szórakozások, sport, maga a munka stb. minden örömben találkozhatunk tehát Istennel. Minden öröm csak akkor élvezhető igazán, ha Istennel találkozunk benne, vagyis ha mindent

Isten receptjei szerint élvezünk. Különben az öröm tűzébe salak kerül, és korom meg füst. Az öröm édességét elrontja a bűn keserűsége. Mert a bűn az örömből unalmat, csömört, kiábrándulást csinál. A bűnös öröm nem gazdagít, hanem üresen kongóvá teszi a szívet. Boldog, aki minden örömeiben rá tud mosolyogni Istenre.

Isten receptjei a parancsok. Valamennyi használati utasítás a világ örömeinek élvezetéhez. Sokszor ugyan gátak, melyek önfegyelmet, aszkézist, lemondást követelnek, de olyan gátak, amelyek a szennyes ár, az örömtelen kiüresedés ellen védenek. Az Apostol szavait tehát így kell érteni: Az élet szépségeit, örömeit Isten használati utasításai szerint keresd és élvezd. Ha tested nem a kicsapongásokért lesz, hanem Istenért, meg fogod érezni már földi életedben, hogy az Úr pedig a testedért van.

4. Gyermekeinkre is vonatkozik

Jézus csak a kereszttel mehetett be Isten örömébe. Mindenki, még a gyermekek is csak akkor üdvözölhetnek, és csak akkor lehet szép életük a földön, ha megtanítod őket keresztre feszíteni nemtelen vágyaikat. A kényeztetésnek az a tragédiája, hogy a gyermek nem tanul meg parancsolni magának, nem tanulja meg önmagában legyőzni azt a rosszat, amely minden emberben, kivétel nélkül, benne van, és amely megfőkezetenül önpusztító erővé lesz. Egy halálraítélt fiatal ember mondta: „Nem jutottam volna ide, ha apám ránevel arra, hogy este tegyem rendbe ruháimat.”

A gyermeket nem szoktatom le a torkosságról, holnap részeges lehet. Ma mindent megadsz neki, nem tanítod meg lemondani, könnyen sikkasztóvá válik, ha nem lesz elég jövedelme vágyai kielégítésére. A kis gaz, ha időben ki nem kapálják, túl erőssé válik. Ha nem is lesz gazember elkényeztetett, meg nem nevelt gyermeked, de kiállhatatlan természetű, önző hálátlan lesz. Mindent megszerezhet magának az életben, de szép élete nem lesz, mert nem lesz olyan, akit szeretni lehet. És nem lesz meg benne a kiegyensúlyozottság, amely a lelki békéhez elengedhetetlen. Tehát: Egészen kis korától szoktasd önfegyelemre, önlegyőzésre, sőt apró vezeklésekre!

Kényeztetéssel, nemtörődömséggel ne légy sátánja gyermekeidnek. Olyan sátánja sem, aki a szeretet álarcával jön. Jobb életet kívánsz nekik, mint neked volt? Tanítsd még több önfegyelemre, mint téged tanítottak a szüleid!

5. Tiszta szerelem

Isten közvetlenül is megteremthetne minden embert. De akkor idegen lenne mindenki mindenkinek. Nem lenne a szülő–gyermek viszony édessége, nem lenne testvér, rokon. Így is oly kevés a szeretet, hát még úgy! És még valami nagyot veszítenénk: Nem lenne gyermek- és serdülőkor, mert hiszen anya nélkül ki törődne az emberpalántákkal?

Az emberek szaporodásának módja Isten gyengéd szeretetének bizonyossága. Sok szépséget hoz vele életünkbe: Szerelem, anyai szeretet, gyermekkor, rokon kapcsolat, család stb. Isten szeretetének jele az is, hogy az embereket is belevonja teremtői munkájába.

Ezért szent minden, ami az emberek szaporodásával kapcsolatos. Csak szentül kell gondolkodni is róla, szentül is kell részt venni benne. Nem szabad bemocskolni azt, amit tisztának és szentnek tervezett Isten.

Tehát szent a szerelem, a párkeresés, a házasság, a születés. Szent az ember teste, szent az ember nemző ereje, szent a férfi és nő kapcsolata. Mindez Isten ajándéka. Nem csupán szükséges, és ezért megtűrt rossz. Nem bünszagú, inkább becsülendő és tisztelendő.

Boldogok a tiszta szívűek, mert nekik minden tiszta. Ahol mások mocskot kerestek, ők ott is meglátták Isten terveit és szeretetét. Jutalmul meg fogják látni Istent. Sejtésszerűen

meglátták Istent a szerelem gyönyörű érzésében, a házasság szentélyében, a gyermekük ragyogó szemében, saját tisztán érző szívében. Színről színre látják majd a mennyben.

A tiszta szerelem, a tiszta házasság egy darab az elveszett Paradicsomból. Ne adjuk ezt is oda a Sátánnak!

C)

1. „Mint vőlegény a menyasszonynak.” (Iz 62,5)

Nem minden vallásosság tetszik Istennek. Pl. nem tetszik az olyan, amelynek lényege a vallásos gyakorlatok végzése. „Ez a nép nyelvével tisztel engem...” Természetesen szükség van a vallás gyakorlataira, de ha ez minden, az nemcsak nem elég, de egyenesen veszélyes, mert hamis önértékelést sugalmaz. Aki a vallás lényegét a szertartásokban látja, az inkább babonás, mint vallásos. És állandó botránkyó hívek és nem hívők előtt egyaránt. Ilyen emberek miatt vetődik fel újra és újra a kérdés, mi a jobb, ha vallásos, vagy ha becsületes az ember. Az ilyenek élete láttán támad az a benyomás, mintha a kettő ellentétes lenne, és a vallásosság tulajdonképpen egy lenne a képmutatással.

De a pusztán parancsvallásosság sem kedves Isten előtt. Isten és az egyház parancsait persze meg kell tartani, de ez nem elég, mert nem is lehet mindent parancsokba foglalni. A csak parancsokat nézés könnyen vezet farizeizmusra, legalizmusra. A betű önmagában ö, csak a Lélek éltet.

Ezzel jutottunk el az igaz vallásosság titkához. Istennek egyedül az olyan vallásosság kedves, amelyet a Szeretet Szentlelke éltet és irányít. A tökéletes vallásosság abban áll, ha Jézus bennem élő Szentlelkének engedem át magam, hogy ő szeresse bennem és általam az Atyát és az embereket. Istennel szemben az egyedül elégséges magatartás a szeretet. Ennek csak irányjelzői a parancsok, és érte vannak a szentségek, a szertartások, az ima, a bűcsújítások.

A vallás Istenhez való viszonyomat fejezi ki. Ez a viszony arra a viszonyra hasonlítson, amely a vőlegény és menyasszony között van. Ne paragrafusok és ne a szertartásokban adott illemszabályok merítsék ki, hanem vezérmotívuma a bizalom és szeretet legyen.

2. „Úgy kelnek egybe veled fiaid.” (Iz 62,5)

Jézus első csodáját menyegzőn cselekedte. Talán nem csalódunk, ha mély értelmet tulajdonítunk ennek a ténynek. A választott nép gondolatvilágában, sőt magában a kinyilatkoztatásban ősrégi gondolat, hogy a házassági viszony képe az Isten–lélek viszonynak. Isten nem azzal akarja boldoggá tenni az embert, hogy elhalmozza boldogító javakkal, hanem hogy titokzatos, szellemi módon egyesül vele, felveszi saját életébe. A mai Izaiás-jövendölés is erre utal: „Amint örül a vőlegény a menyasszonynak, úgy örül majd neked Istened.”

Valamit azonban jól meg kell értenünk ezzel kapcsolatban. Isten nem egyszerűen velem, X. Y.-nal óhajt egyesülni titokzatos, boldogító nászban. Az izaiási sorok nem az Isten–lélek viszonyra, hanem az Isten–Jeruzsálem viszonyra vonatkoznak. Jeruzsálemen pedig az egyházat kell értenünk. Istennel csak az az egyén fog boldogan egyesülni, akire áll az előző jövendölés, amely ezt jövendöli az egyháznak: „Amint egybekel az ifjú a leánnyal, úgy kelnek egybe veled fiaid.” Az egyházat akarja magához ölelni Isten, engem csak az egyház közösségében.

Megérthetem Istent. Ki és mi vagyok én egyedül? Csak egyetlen sejt Krisztus titokzatos testében. Mit csináljon velem elszakítva a Testtől? A vőlegény szereti a menyasszony szemét

vagy kisujját, de nem külön, függetlenül az egész menyasszonytól. A legszebb szem is borzalom, ha nincs a test egységében.

Legyek tehát egy hitben és szeretetben az egyházzal, mert csak így lehetek egy az Istennel. A levágott testrészt tűzbe kerül, nem nyerheti el a Vőlegény szeretetét.

3. *Öröm, mert szeretet*

Vallásunk az öröm vallása, mert lényege a szeretet: Nász Istennel, és az egy Test közössége az embertársakkal.

Minden szeretet öröm, legalábbis van benne öröm. Még a gyűlölet, a bosszú is adhat valamiféle örömet, mert mindkettő gyökerében rokon a szeretettel (megsértett, csalódott szeretet). Viszont nem lehet öröm ott, ahol egyáltalán nincs szeretet: Közömbösség, lelketlenség, irgalmatlanság, érzéketlenség.

A bűnös szeretet is hozhat örömet, de csak magához hasonlóan zavarosat. Valódi, tiszta, a lélek gyökeréig hatoló öröm csak az olyan szeretetben lehet, amilyenel Jézus szereti Atyját és az embereket. Ezt a szeretetet nemcsak egyszerűen kívánja tőlünk az Úr (meg is haladja képességünket), hanem Lelke által szívünkbe is árasztotta ennek a szeretetnek a csíráját. Ez a szeretet természetfeletti, egyedül elég az üdvösségre, és a földi öröm legbőségesebb forrása is.

Tudatosan kell törekednünk arra, hogy minden szeretetünk (szülők, hitves, gyermeke, barátok munkatársak iránt) természetfeletti legyen. Vagyis az ösztön, az érdek legfeljebb színezz, de az istenszeretet motiválja alapvetően, és felül tudjon emelkedni ösztönön, érdeken. Az ilyen szeretetnek jellemzője, hogy nem személyválogató, nem tagadja meg soha senkitől jóindulatát.

A természetfeletti szeretet jelképe a kánai borcsoda. A vizenyős, érzélgős, önző szeretetet az isteni szeretet tüzes borává változtatja kegyelmével az Úr. Jézus elküldi szívembe Lelkét, hogy azon keresztül is szerethesse Atyját és testvéreit. Ha szeretetemet vizsgálom, azt kell kérdeznem magamtól: Lehet-e ez a szeretet, ez az érzélem, ez a magatartásom Jézus szeretete? Mit kell kidobnom szívemből, mit kell megváltoztatni, hogy szeretetem Jézus szeretete legyen?

Jézusom, tiéd a szívem, szeress vele Szentlelked által!

4. *„Ti szomjazok, jöjjetek!”*

Jézus első gesztusa a bűnbánat keresztsége (múlt vasárnap). A második a lakodalmi borcsoda. A jézusi élet bűnbánat és vezeklés, de célja nem az életöröm kioltása, hanem a lélek örömszomjának minden elképzelést felülmúló kielégítése.

A földi élet örömeit igazán élvezni csak az tudja, aki Jézus Lelkével élvezi. Minden öröm Isten találománya, nekünk készítette valamennyit, de el kell hinnünk, hogy ő tudja legjobban, hogyan élvezhetők legteltesebben. Aki ezt nem érti, annak ha lakodalom is az élete, de csak olyan lakodalom, amelyben vizet isznak. Csak akit Jézus Lelke vezérel az életben, annak az itala lesz Jézus bora. Nem igazi élvezet az, amelyben csak a test vesz részt. Úgy élvezni az élet minden szépségét, hogy az egész ember élvezzen, a szellem is, a lélek is, csak Jézus evangéliumának receptje szerint lehet.

Jézus jobb bort csinált a vízből, mint amilyen az emberkészítette bor volt. Az evangélium receptje szerint nemcsak jobban tudom élvezni az örömeiket, hanem azon felül Jézus minden emberi gyönyörűséget messze felülmúló gyönyörűségben részesíti azokat, akik az övéi.

Mária azt mondta a szolgáltnak: Tegyétek, amit Fiam mond! Nekünk is ugyanezt mondja. Ha megfogadjuk szavát, Jézus lakodalma lesz számunkra az élet és résztvehetünk a Bárány örök menyegzőjén.

Évközi 3. vasárnap

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (Iz 9,1–4): *„Egykoron megvetés tárgyává tette Zábulon földét és Neftáli földét, de az utolsó időkben megdicsőíti majd a tengerhez vezető utat, a Jordánon túl fekvő vidéket, a pogányok Galileáját. A nép, mely sötétben járt, nagy fényességet lát; Azok számára, kik a halál árnyékának országában laknak, világosság támad. Megsokasítottad a népet, de nem növelted meg az örömet, örvendenek előtted, mint ahogy örvendenek aratáskor, mint ahogy ujjongnak a győzők a szerzett prédának, amikor szétosztják a zsákmányt. Mert terhes igáját, vállára nehezedeő botját, sanyargatójának pálcáját összetörted, mint egykor Mádiánt.”*

Magyarázatot 1. az éjféli misénél.

Zábulon és Neftáli törzse Izrael országának legészakibb részén lakott, ezért ők érezték meg elsőnek az asszír igát: 733-ban asszír tartományra lett földjük. Ezzel áll szemben az a dicsőség, tisztesség, mely azzal éri őket, hogy a Megváltó itt kezdi meg működését.

II. OLVASMÁNY (1Kor 1,10–13; 17): *„Testvérek, Urunk, Jézus Krisztus nevére kérek titeket, éljetez mindnyájan egyetértésben, ne szakadjatok pártokra, legyetek egyik ugyanabban a lelkiületben, ugyanabban a felfogásban. Kloe hozzátartozói ugyanis azt a hírt hozták felőletek, testvérek, hogy pártokra szakadtatok. Arra gondolok, hogy akadnak köztetek, akik így nyilatkoznak: Én Pállal tartok, én meg Apollóval, én Kéfással, én pedig Krisztussal. Talán megoszlott Krisztus! Vajon Pált feszítették értetek keresztre, avagy Pál nevében keresztelkedtetek meg! Krisztus ugyanis nem keresztelni küldött engem, hanem azért, hogy az evangéliumot hirdessem, de nem bölcselkedő beszéddel, nehogy Krisztus keresztje elveszítse erejét.”*

Akiket Isten megvilágosított a keresztségben, akik megismerték Krisztus tanítását, nagyon helytelenül tesznek, ha az emberi bölcsességet, ékesszólást fölébe helyezik az Istentől kapott világosságnak. Ami emberi köntöse csak az igazságnak, az nem jelenthet többet számunkra magánál az igazságnál. Pál – igen tiszteletreméltó módon – elsősorban saját párthíveit dorgálja meg. Nemcsak arra hivatkozik, hogy elsősorban nem is keresztelni küldte az Úr – ezt nagyon jól elvégezhettek mások is – és így keresztelése nem is szolgálhatnak alapul az ilyen pártalakuláshoz, hanem három nyomós okot is felhoz ellenük: ez az eljárás megosztja Krisztus titokzatos testét, ami lehetetlen, hiszen élő, egy test. Tagjai nem élhetnek külön egymástól; nem az ő, Pál nevében keresztelték meg őket, nem hozzá tartoznak tehát, az új életet nem tőle kapták, hanem Krisztustól, Krisztus nevét viselik, mert az ő életét kapták, élnek, hiszen őt feszítették értük keresztre, ő adta értük és nekik az életét. Nem is akarta Pál bölcselkedő beszéddel magának megnyerni hallgatóit, inkább Isten igéjének, a meghirdetett keresztnek erejére hagyatkozott, mert üdvösséget csak az szerezhethet.

Aki Isten igéjének hirdetésekor elsősorban vagy pláne kizárólag a szónok tulajdonságaira figyel, azt értékeli: vonzó vagy taszító külsejét, hangjának kellemes csengését vagy nyersségét stb., vagyis, aki megreked az embernél, az elzárja magát Isten éltető kegyelmétől. Az ember életet nem tud adni, isteni életet legkevésbé.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 4,12–23): „Amikor Jézus meghallotta, hogy János börtönbe került, Galileába ment. Elhagyta Názáretet s a tenger melletti Kafarnaumban, Zabulon és Neftáli vidékén telepedett le, hogy beteljesedjék Izaiás próféta szava:

„Zabulon és Neftáli földje,
Tenger melletti út, a Jordánon túl, a pogányok Galileája,
A nép, mely a sötétségben ült, nagy fényt látott,
És világosság támadt azok számára,
Akik a halál földjén és árnyékában ültek.”

Ettől fogva kezdett Jézus prédikálni ily szavakkal: „Tartsatok bűnbánatot! Közel van ugyanis a mennyek országa.” Amikor Jézus a Galileai-tenger mellett járt, két testvért látott, Simont, akit Péternek neveznek és testvérét, András, amint hálójukat a tengerbe vetették; ugyanis halászok voltak. Így szólt hozzájuk: „Kövessetek engem, és emberek halászaivá teszek titeket.” Erre azonnal otthagyták hálójukat és követték. Onnan továbbment, más két testvért vett észre, Jakobot, Zebedeus fiát és ennek testvérét, Jánost, amint a bárkában atyjukkal, Zebedeussal együtt hálójukat szedték rendbe és meghívta őket. Ezek is otthagyták a bárkát és atyjukat, s követték.

Ezután bejárta egész Galileát, tanított zsinagógaiban, hirdette az Ország evangéliumát, s a nép körében gyógyított minden betegséget, minden gyengeséget.”

Vö. éjféli mise I. Olv.

Az evangéliumban elbeszélte esemény Jézus megkísértése után történt. A közben eltelt időt Jézus valószínűleg Júdeában töltötte és csak akkor jött Galileába, amikor hírére vette Keresztelő János letartóztatásának. Kafarnaum (mai nevén Tell Hum) a Genezáreti tó északi partján feküdt, ma rom. Ma is láthatók ott egy zsinagóga romjai, mely annak a zsinagógának romjaira épült, melyben Jézus prédikált. Kafarnaum Neftáli földjén terült el és tőle délre húzódott Zabulon törzsi birtoka. „A tenger melletti út” elnevezés két útra is ráillik: jelölheti a Földközi-tengerhez vezető karavánutat is, amely Mezopotámia felől jött, és a Galileai-tenger nyugati oldalán vonuló utat is. A nép, mely sötétségben ült, nemcsak a megnevezett földeken lakó nép volt, hanem Izrael egész népe.

Jézus prédikálását folytatja az egyház. Minden szentmisében hirdeti Isten igéjét, világít az Istentől kapott fényvel, hogy megmutassa az Istenhez vezető utat. Azért jövünk – többek között – a szentmisére, hogy életutunkat világító lámpánk telepét feltöltsük, hogy tovább világítson. De Isten igéje nem lehet pusztán külső fény. Nem lehet megtanult életszabály. Szívünkbe kell fogadnunk, egészen sajátunkká kell tennünk imával és elmélkedéssel, alázattal és szeretettel. A prédikáló pap megőrli (néha talán csak darálja?) az Istentől kapott táplálékot, hozzáadott dolgaival igyekszik gusztust csinálni hozzá, és ha valóban jól végzi dolgát, valósággal tejjé alakítja: megmarad ereje, de egészen hozzánk szabott lesz a formája. Aki igazán keresi a fényt, és éhezi az igazságot, az nem akad fenn az emberi erőlködés kudarcaiban. Nem azt kell nézni, hogy a hírhozó dadog. Az a fontos, hogy szabadulásunk hírére hozza.

Apostolai meghívásánál talán azért is esett halászokra Jézus választása, mert ezek kis társaságokban éltek és volt gyakorlatuk az ilyen társaság vezetéséhez. De van bizonyos hasonlóság a halászat és az apostolkodás között abban is, hogy a halász is türelemmel várja, míg halójába kerül a hal, fáradozása sokszor sikertelen. A térítés stílusa sokkal inkább hasonlít a halászhoz, mint pl. a vadászathoz Jézus példabeszédeiben több párhuzamot is vont a halászat és az Isten országának terjedése között.

B)

I. OLVASMÁNY: (Jón 3,1–5,10): *„Ekkor ismét szólott az Úr Jónáshoz, mondván: Kelj fel, menj Ninivébe, a nagy városba, és hirdesd ott a szózatot, melyet majd mondok neked. Felkelt erre Jónás és elment Ninivébe az Úr szava szerint. Ninive háromnapj járóföldre terjedő nagy város volt. Alighogy bement Jónás a városba, egynapi járásnyira, nagy hangon hirdette: Még negyven nap, és Ninive elpusztul! Ninive lakói hittek az Istenben és bűjtöt hirdettek, és nagyjaik, kicsinyeik egyaránt szőrruhát öltöttek. Mikor látta az Isten az ő cselekedeteiket, hogy megtértek gonosz útjukról, megbánta az Isten a rosszat, melyről azt mondta, hogy reájuk hozza, és nem hozta reájuk.”*

A három nap járóföld, amint a 4. v.-ből kitűnik, a város átmérőjére vonatkozik, nem a kerületére. Diodorus görög történetíró Ninive átmérőjét 27 km-re, kerületét pedig kb. 86 km-re becsülte. A héber szöveg nem csupán nagy városnak, hanem Isten előtt, Isten szemében is nagyknak mondja Ninivét.

Jónás bűnbánati prédikációja nem maradt eredménytelen és így Isten a feltételesen kiszabott büntetést nem küldte rájuk. Jézus példának állította a zsidók elé a niniveieket: ha ott történtek volna csodái, már rég bűnbánatot tartottak volna (Mt 12,41; Lk 11,32).

II. OLVASMÁNY (1Kor 7,29–31): *„Azt mondom tehát, testvérek: az idő rövid, azért akinek van felesége, úgy éljen, mintha nem volna; aki sír, mintha nem sírna; aki örül, mintha nem örülne; aki vásárol, mintha meg sem tartaná; s aki felhasználja a világ dolgait, mintha nem élne velük, mert ez a világ elmúlik.”*

Az idő rövid: feszes, mint a kikötő felé suhanó hajó vitorlája. Ezt a képet idézi fel az apostol által használt görög szó. Nem szabad tehát átadnunk magunkat sem az örömöknek, sem a bánatnak, amikkel evilág traktál bennünket. Hiszen ez a szín, ez a jelenet elmúlik. Szegezzük tekintetünket a célra, a végső állapotra.

AZ EVANGÉLIUM (Mk 1,14–20): *„János elfogatása után Jézus Galileába ment, s ott hirdette az Isten evangéliumát: „Beteljesedett az idő és már közel az Isten országa. Tartsatok bűnbánatot és higgyetek az evangéliumban.”*

Amikor Jézus a Galileai tenger partján járt, látta, hogy Simon és testvére, András – halászok lévén – épp hálót vetnek a tengerbe, megszólította őket: „Gyertek, kövessetek és én emberhalásszá teszek benneteket.” Rögtön otthagyták a hálójukat és csatlakoztak hozzá. Alig ment valamivel tovább, megpillantotta Jakabot, Zebedeus fiát és testvérét, Jánost, amint a hálót szedték rendbe a bárkában. Őket is mindjárt meghívta. Erre otthagyták apjukat, Zebedeust halászlégényeivel a bárkában és nyomába szegődtek.”

Vö. az A év magyarázatát.

Jézus hirdette a zsidóknak, hogy a régen várt Isten Országa elérkezett. Az Isten Országa a foglalata volt mindannak, amit a zsidók a jövőtől vártak. Néhány helytől eltekintve Máténál az Isten Országa helyett a „mennyeik országa” kifejezést találjuk, ahol a „mennyeik” Isten neve helyett áll, amit tiszteletből nem akartak kimondani. A „mennyei” elnevezés nem a hol kérdésre adott válasz, hanem a honnan? és hová? kérdésre.

Az Isten Országa megalakulását embereknek is hirdetniük kell, tanúskodniuk kell róla. Elsősorban Jézus apostolainak lesz ez a feladata. Meghívásukat Márk röviden beszéli el. Nyilvánvaló, hogy nem egy szempillantás alatt és első látásra-hallásra, meggondolatlanul szegődtek Jézus nyomába. Keresztelő János tanúságtételét is ismerték [vö. Évk. 2. vas. B).],

Jézus egyéniségének hatása is formálta már bennük az elhatározást. Jézus megmondja, hogy szellemi síkon folytatják ezentúl foglalkozásukat: emberhalászok lesznek.

Jónáshoz hasonlóan Jézus és apostolai is bűnbánatot hirdetnek. A Szentlélek a biztosíték arra, hogy működésük nem lehet teljesen eredménytelen és hogy, akik szavukra megtérnek, az örök életre szóló gyümölcsöket tudnak teremni. A bűnbánat alól soha nem érezhetjük felmentve magunkat. Minden szentmise is bűnbánattal kezdődik, az Egyház bennünket is felszólít a világtól való elfordulásra és az Isten felé való fordulásra.

C)

I. OLVASMÁNY (Neh 8,1–4a,5–6,8–10): *„Mikor elérkezett a hetedik hónap, és Izrael fiai már városaikban laktak, egybegyűlt az egész nép, mint egy ember, a Vízkapu előtti térségen, és felszólították Ezdrás írástudót, hogy hozza elő Mózes törvénykönyvét, melyet az Úr rendelt Izraelnek. Odahozta tehát Ezdrás pap a törvényt a hetedik hónap első napján a férfiak, a nők és mindazok gyülekezete elé, akik érteni tudtak belőle. És reggeltől délig felolvasott belőle nyilvánosan a férfiaknak s a nőknek és azoknak, akik érteni tudtak belőle a Vízkapu előtti téren és az egész nép füle figyelt a könyvre. Felállott pedig Ezdrás írástudó egy faemelvényre, melyet a felolvasás céljaira készített. Majd felnyitotta Ezdrás a könyvet az egész nép előtt, – magasabban állott ugyanis az egész népnél – és amikor felnyitotta, felállott az egész sokaság, és Ezdrás áldotta az Urat, a nagy Istent. Erre az egész nép kiterjesztett kézzel ráfelelte: Ámen, ámen. Aztán meghajoltak és arcukkal a földre borulva imádtok az Istent. Ezután felolvastak az Isten törvényének könyvéből tagoltan, világosan és érthetően. Meg is értették, amit olvastak.*

Majd Nehemiás (ő az Átersáta), Ezdrás pap és írástudó, meg a leviták, akik tanítottak, így szólottak az egész néphez: Az Úrnak, a mi Istenünknek van szentelve ez a nap. Ne szomorkodjatok tehát és ne sírjatok! Sírt ugyanis az egész nép, mikor hallotta a törvény szavát. Egyben meghagyta nekik: Menjetek, egyetek zsírosat, igyatok rá édes italokat és juttassatok egy-egy falatot azoknak is, akiknek nincs; mert az Úr szent napja ez, ne szomorkodjatok tehát! Az Úrban való örömünk ugyanis a mi erősségünk.”

A hetedik hónap kb. októbernek felel meg. Az előző hónap végére elkészültek Jeruzsálem erősen megrongált falának kijavításával és így a lakosság többé-kevésbé védelmet talált. (1. erről a 7. fejezetet.) Ezdrás, akit Artaxerxes király éppen azért küldött haza, hogy a népet oktassa, nyilván Nehemiás óhajára (Nehemiás címe: Átersáta – helytartói cím perzsául) kisebb-nagyobb megszakításokkal felolvasta Mózes 5 könyvét, vagy legalábbis azokat a részeket, melyek a vallási, továbbá a köz- és magánéletet szabályozó törvényeket tartalmazták. A babiloni fogság ugyanis nemcsak az ország anyagi romlásával járt, hanem az Istennel kötött szövetség és abból fakadó kötelességek tudatának elhalványulásával is. Isten megmutatta gondoskodását azzal, hogy egyrészt Cirusz által megadta a szabadságot (536), másrészt Artaxerxes sűrgette a vallási élet újjászervezését.

A nép megilletődve hallgatta az Úr törvényét, később nyilvános bűnvallomást tettek, majd megújították hűség-ígéretüket, még írásban is kötelezték magukat arra, hogy szigorúan megtartják a törvényt.

Ünnepnappá, az örvendezés napjává tették Ezdrás és Nehemiás ezt a napot mindenki számára (ezért kötötték a hallgatóság lelkére, hogy a szűkölködőkről se feledkezzenek meg) s azt mondták: az az öröm, melyet érzünk amiatt, hogy az Úr törődik velünk, kegyelmébe fogadott, nagy erőt jelent számunkra.

II. OLVASMÁNY (1Kor 12,12–30, vagy 12–14,27): *„Testvérek: a test ugyan egy, de sok tagja van, a testnek ez a sok tagja azonban mégis egy test. Így Krisztus is. Mi ugyanis*

mindnyájan egy Lélekben egy testté lettünk a keresztséggel: akár zsidók, akár pogányok, akár rabszolgák, akár szabadok. Mindnyájunkat egy Lélek itatott át. Mert a test nem egyetlen tagból áll, hanem sokból. Ha a láb azt mondaná is: „Nem vagyok kéz, tehát nem tartozom a testhez”, azért a testhez tartozik. Ha pedig a fül mondaná: „Nem vagyok szem, tehát nem tartozom a testhez”, azért a testhez tartozik. Ha a test csupa szem volna, hol maradna a hallás? Ha meg csupa hallás, hol lenne a szaglás? Isten határozta meg minden egyes tag feladatát a testben, a tetszése szerint. Ha valamennyi egy tag volna, hol lenne a test? Így azonban sok a tag, de a test csak egy.

A szem nem mondhatja a kéznek: „Nincs rád szükségem” vagy a fej a lábnak: „Nincs rád szükségem”. Ellenkezőleg, a gyöngébbnek látszó tagok sokkal szükségesebbek. Sőt a test alacsonyabbrendű tagjait nagyobb gonddal vesszük körül és a tisztességtelen tagok nagyobb tisztességben részesülnek, a tisztességes tagoknak viszont nincs erre szükségük. De azért Isten alkotta így a testet, és azért részesítette az alacsonyabbrendű tagot nagyobb tisztességben, hogy a testben ne támadjon meg hasonlóság, hanem a tagok törődjenek egymással. Ha szenved egyik tag, valamennyi együtt szenved vele, s ha tiszteletben van része az egyik tagnak, mindegyik vele örül. Ti Krisztusnak teste vagytok s egyenként tagjai. Ám az egyházban Isten némelyeket apostollá, másokat prófétává, ismét másokat tanítóvá tett. Adott csodatevő hatalmat, gyógyító erőt, segítőkészséget, kormányzóképeséget, különféle nyelvadományt. Vajon mind apostolok? Mind próféták? Mind tanítók? Valamennyien rendelkeznek csodatevő hatalommal és gyógyító erővel? Mindnyájan beszélnek nyelveken? Mindnyájan értelmezik a beszédeket?”

A hívek Krisztust alkotják, mint szervek a testet. Amint a testbe került étel átalakul, testté lesz, bármi volt, úgy az egyes hívők is átalakulnak a keresztség révén és akár szolgák voltak, akár szabadok, akár görögök, akár barbárok, egyaránt a test tagjai lesznek.

Az egység biztosítója, ill. létesítője a Szentlélek, istengyermeki életünk lelke, mozgató ereje. Ő hatja át Krisztus Lelke – a Test minden tagját.

Amikor összegyülekezünk a szentmisére, a Szentlélek az általa sugalmazott Szentírás révén, a kegyelmével kísért prédikáció hallgatás révén törekszik kialakítani bennünk az azonos gondolkodást és érzésvilágot, felkelteni szívünkben a szent vágyakozást – minél jobban Krisztussá akar formálni bennünket. A keresztségben belénk plántálta a hit-reményszeretet természetfeletti erőit. A szentmise jó alkalom ezek fejlesztésére, gyarapítására. Hittel tekintünk egymásra, mint a Test tagjaira; a Kenyérre és Borra; hittel hallgatjuk Isten tanítását. A jelképek felkeltik vágyunkat és élesztik reményünket, hogy Isten valóságát egyszer közvetlenül is „megtapasztalhassuk.” Együttlétünk egymással és főleg Jézussal a Szentlélekben felgyullasztja szeretetünket.

Az új választott népet Isten különféle adományokkal halmozta el, hogy törvényét minél jobban el tudják sajátítani, az új szövetségnek megfelelően tudjanak élni. Egyeseket (vándor) apostolokká tett, akik felkeresték a pogányokat és hirdették köztük Krisztust, másokat a prófétákhoz hasonlóan ihletett meg, hogy hallgatóságukat fel tudták rázni a tespedtségből, sokan csodatevő hatalmat kaptak tőle és ennek gyakorlásával erősítették a hitet stb.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 1,1– 4;4,14–21): „Mivel már sokan megkísérelték, hogy a körünkben lejátszódott eseményeket leírják úgy, ahogy ránk maradt azoktól, akik kezdettől fogva szemtanúi és szolgálói voltak az isteni szónak, jónak láttam én is, hogy elejétől kezdve mindennek szorgalmasan utánajárjak és sorba mindent leírjak neked, tiszteletreméltó Teofil, hogy meggyőződjél róla, mennyire megbízhatók azok a tanok, melyekre téged tanítottak.

Jézus a Lélek erejével visszatért Galileába. Híre elterjedt az egész környéken. Tanított a zsinagógákban és mindenki elismeréssel beszélt róla.

Mikor Názáretbe ért, ahol nevelkedett, szombaton szokása szerint bement a zsinagógába, és olvasásra jelentkezett. Izaiás próféta könyvét nyújtották neki. Szétbontotta a tekercset és épp azon a helyen akadt meg a szeme, ahol ez volt írva:

*„Az Úr lelke van rajtam, mert felkent engem.
Elküldött, hogy jó hírt vigyek a szegényeknek.
S a foglyoknak hirdessem a szabadulást,
A vakoknak a látást,
Hogy felszabadítsam az elnyomottakat,
És prédikáljam: az Úr esztendeje elérkezett.”*

Összetekerte az írást, átadta a szolgáltnak és leült. A zsinagógában minden szem részegeződött. S elkezdte beszédét: „Ma beteljesedett az Írás, amit az imént hallottatok.”

A betlehemi istálló megfelelője a názáreti kezdés. Jelentéktelen hely, lakói átmeneti lelkesedés után ellenségesen fordulnak szembe Jézussal. Bizonyára nemcsak azért, mert nem látták szívesen, hogy egy közülük való magasan följük emelkedik, hanem az ilyen Messiás nem kellett nekik, amelyet Isten küldött. Jézus tekintete „véletlenül” arra az Izaiás szakaszra esik, mely gyönyörűen foglalja össze a Messiás küldetését, bár elsődlegesen a próféta hivatásáról szól. Amint Jézus a szöveget felolvasta, a jövendölés be is teljesedett. Jézus megkezdte azt a működést, amelyet a próféta szavaival és életével jövendölt. A jóbel-év vonásaival körvonalazza küldetésének lényegét. A törvény szerint minden ötvenedik évben fel kell szabadítani a rabszolgákat; mindenki visszatérhet birtokára és nemzetségéhez. Az Üdvözítő fellépése valóban az Úr kedves esztendejét, a szabadulás korszakának beköszöntését jelentette. Sokkal teljesebb és lényegesebb szabadulásért, mint amelyet az emberek vártak.

Az Egyház is alkalmazhatja magára Izaiás szavait, hiszen Jézus működését van hivatva folytatni. A Szentlélek a biztosíték, hogy azoknak, akik keresik és elfogadják, valóban szabadulást tud adni. Magának az Igének hirdetése is eszközli az Isten Országának mind teljesebb megvalósulását.

A hívek is részesednek Krisztus papságában. De tudatában is kell lenniük, hogy az Úr Lelke azért van rajtuk, azért kente fel őket a keresztségben és bérmálásban, és azért erősíti meg felkenetésüket az Ige hallgatásakor, hogy vigyék az örömhírt. Akkor is, ha sokszor názáreti módra viselkednek azok, akiket meg akarunk örvendeztetni. A mi életünkben is be kell teljesednie az Írásnak. Osztoznunk kell Jézus sorsában, hiszen átvettük szerepét. A magamnak való rendelkezésnek, az önuralom megszerzésének igazi értelme: képes legyek minél nagyobb készséggel és önkéntességgel vállalni azt, „ami írva van”, szabadság és sors magasztos egységét.

II. Teológia

A Szentlélek: az egyház szíve

„Amikor a Szentlelket néhány szentatya és sz. Tamással együtt néhány teológus is nemcsak az egyház lelkének, hanem szívének is nevezi, a lélek és a szív képeivel ugyanazt akarják kifejezni. A szentírásban is használatos a szív kifejezése az ember ama legbensőbb lelki központjának a megjelölésére, amelyből gondolataink, elhatározásaink, személyes cselekedeteink, különösen pedig örömünk és szomorúságunk, de főleg a szeretet származik. A szív az a hely, ahol a test és a lélek érintkezik. A szív tehát összekötő, itt kerülnek kapcsolatba az értelemmel az érzelmek és az ösztönök, amelyek a szívben tisztulnak meg. Így

a szív egyesítő, egybekötő és tisztító munkára van hivatva. A szentírás e képes szavait hasonlat alakjában a Szentlélek tevékenységére lehet alkalmazni. A Szentlélek a Krisztust és a hívőket egybekötő kötelék. A Szentlélekben talál az emberiség Krisztusra és annak eleven teste lesz, benne talál Krisztus az emberekre és a fejük lesz. Tehát a Lélek a közép – de személyes alakító és tisztító tényező is Krisztus és a hívők kapcsolatában. Sz. Tamás szerint a szív az emberi szervezet legbensőségesebb tagja. Az ember láthatatlan belső tere, ahonnan az élet folyama ered. „A szív valamilyen titokzatos erőt sugároz ki magából, ezért a szívhez hasonlítjuk a Szentlelket, aki az egyházat láthatatlanul élteni és egyesíti.” XIII. Leó a „Provida mater” (1895) kezdetű körlevelében azt tanítja: „Ugyanaz a Lélek az egyházban úgy tevékenykedik, mint ahogyan Krisztus e titokzatos test feje, úgy ő, mint ennek szíve titokzatos erővel hatja át; ezért a szívhez hasonlítjuk a Szentlelket...” (Dr. Cserhádi József: Az egyház. 518. old.)

Az egyház szentségei

„Nem vagyunk valóságos világban, amíg jelentés nélküli világban vagyunk... Krisztus szent és tiszteletreméltó kezébe vette a természetes elemek számos darabját, és fölemelte őket a szentség színvonalára, ami által valóban azzá is váltak, amit jelentenek, így tisztít végül igazán a víz, így táplál a kenyér, így tesz ittassá a bor. A biblia nem más, mint vaskos szótár, mely arra tanít, hogy a dolgokat isteni jelentésükben használjuk.” (Paul Claudel)

Newman: A Parakletos: az Egyház élete

Imádlak, Szentlélek Isten, a legszentebb Szentháromság harmadik személyét, mert itt e bűnös világban a hegyen olyan messzire fénylő világosságot állítottál fel. Te alapítottad az Egyházat, rendezted el és tartottad meg. Állandóan ajándékaiddal részesítetted azért, hogy az emberek lássák, hozzá közeledjenek, belépjenek és ott éljenek. Így úgyszólván az eget lehozta a földre és csodálatos közösséget hoztál létre, ahol az angyalok mint Jákob létráján fel és le járnak. Jelenléted helyreállította a közösséget Isten és emberek között. Megadtad nekik a kegyelem világosságát, amelynek egykor a dicsőség fényébe kell átmennie. Dicsérlek és áldalak határtalan irgalmadért irántunk, bűnösök iránt.

Isteni Parakletos, főleg azért imádlak, mert végtelen jóságodban felvettél Egyházadba, természetfeletti mindenhatóságodnak ebbe a művébe. Nem volt jogom a világ minden javát fölülmúló ilyen csodálatos kegyelmet kérni. Sok ember volt, kiknek sokkal jobb volt a természetük az enyémnél, sokkal vonzóbb tulajdonságaik voltak, mint nekem és kevésbé szennyezte be lelküket a bűn: – és ennek ellenére kifürkészhetetlen szeretettől vezetve, mégis engem vettél fel nyájadba. Minden tettettednek megvan az oka és tudom jól, elhivatottságom is, emberi fogalmazás szerint, bölcs elhatározás eredménye: de tudom azt is, hogy ennek oka nem bennem van. Semmit sem tettem ennek elnyeréséért, hanem éppen ellenkezőleg, mindent megtettem ellene. Mindent megtettem, hogy terveidet keresztezzem és azért mindent csak kegyelmednek köszönhetek. Irántam viseltetett érthetetlen szereteted nélkül bűnben és sötétségben élhettem és halhattam volna meg, mindég csak rosszabbá váltam volna, talán még istentagadó lett volna belőlem, talán még meg is gyűlöltem volna az Istent és végül az örök tűzre, a pokolba kerültem volna. Csak a Te diadalmas szereteted őrzött meg ettől. Volt-e istentelenebb ifjúkor, mint az enyémné egy része volt? Nem ingereltelek-e a végsőkig fel? Harcoltam és küszködtem erősen, hogy megszabaduljak Tőled. Erősebb voltál azonban nálam és győztél. Szavam sincs már: csak alázattal és imádattal borulok le a porba szereteted és irgalmad mélysége előtt.

Végül kegyelmed lassan, de biztosan Egyházadba vezetett. Még azt a kegyelmet is adta, hogy ezt a hivatottságot teljesen kihasználjam és üdvösségemre fordítsam. Vezess és

állandóan vigyél végtelen irgalmad forrásához. Lelkem pedig lángoló imádással legyen teli. Véd mélyen lelkembe szentségeid és parancsaid iránt az igaz szeretetet. Tanítsd meg a megbocsátást, hisz ezt mindig megadod nekem és taníts meg, hogy az oltáron jelenlétedet úgy értékeljem, mint megbecsülhetetlen igazgyöngyöt. Nélküled semmit sem tehetek, Egyházadban és szentségeidben vársz rám. Engedd, azokban találjak mindig támaszt, míg az örök élet dicsőségében kimondhatatlan teljességüket elérik.” (J. H. Newman: Elmékedések. SZIT. 104–105. o.)

III. Homília vázlatok

1. „A halál országának árnyékában világosság támad.” (Iz 9,2)

Isten üzenete nélkül, vagy ennek hittel való elfogadása nélkül „a nép sötétben járt, a halál árnyékának országában lakik”. Az Isten Követének eljövételével, az evangélium hirdetése által „a nép nagy fényességet lát”, mert „világosság támad” értelmükben.

A hit öröm; nagyobb a gazdagon aratók vagy a győztes hadsereg öröme. A hit a felszabadultság ujjongása, mert megmenti az emberi életet a tudatlanságtól és bizonytalanságtól saját célját, rendeltetését, lehetőségeit illetően. A hit megmondja, mit várhatunk Istentől, és mit vár tőlünk Isten. Meghozza annak bizonyosságát, hogy nem hiábavaló az élet, hogy értelmét legfeljebb saját hibánkból vesztheti el létezésünk, hogy a legmélyebb emberi vágyak túláradoan teljesülnek, hogy lesz igazságosztás, hogy a halál árnyék csak, álom, amelyet eloszlat az örök élet ragyogása. A hívő sohasem magányos, sohasem kell azt éreznie, hogy hiába jónak lenni, hogy bűneire nincs bocsánat, hogy nincs kiút és nincs megoldás.

A hit biztos örömhír, Isten üzenete, amelyre építeni lehet.

2. „Sanyargatójának pálcáját összetörted.” (Iz 9,4)

Jézus a bűnt törte össze, nem a szenvedést. Mert a bűn az életünket sanyargató pálca. A szenvedés, ha fáj is, lehet felemelő, megtisztító, Istenhez vezető. A bűn csak „terhes iga, vállra nehezedő bot”. A bűn az egyetlen valami, ami valóban tönkreteszi az emberi életet, az örökkévalóságot.

Ha nem olyan az életünk folyása, amilyennek kívánnánk, mindenben keressük az okot, elsősorban a körülményekben, az emberekből. Pedig egyetlen sanyargatónk a bűn. A szegénység, betegség csak akkor teszi tönkre az embert, ha hozzájárul a bűn, a sokarcú bűn.

A bűn egyik arca, hogy annyira bele vagyok szerelmesedve a földi jól-élésbe, hogy ezt jobban szeretem Istennél. Ha az Urat szeretném jobban, nem lenne számomra olyan nagy tragédia, a nyomor sem, vagy a sors bármilyen csapása. A bajokat tehát igazi bajjára a földiekhez való túlzott ragaszkodás bűne teszi.

Másik arca a bűnnek, hogy nem bízom Istenben. Nem hiszem el, hogy ha szeretem őt, akkor minden javamra válik. Ha elhinném, ha nem lennék bűnösen kishitű, máris nem lenne olyan rettenetes a legnagyobb szenvedés sem.

Ismét más arca a bűnnek a beképzelt gögöm. Úgy érzem, nem érdemlem meg, hogy verjen az Isten. Ez növeli szenvedésemet. Ha alázatos lennék, tisztulásnak érezném a kint, és máris könnyebb lenne.

Abban is megnyilvánul a bűn, hogy nem is akarom megérteni Istent, nem vagyok kíváncsi arra, mit gondol ő. Aztán bűn a szeretet hiánya is, melynek következtében eszembe sem jut, hogy engesztelnem kellene Istent, és erre jó alkalom minden kellemetlenség. Mindkettő nehezebbé teszi a bajok elviselését.

Az emberek részéről engem ért bántásokat is saját bűnöm teszi még fájdalmasabbakká. Sokkal kevesebb gyötrelmem lenne az emberektől, ha lenne bennem alázat, megértés, megbocsátó készség, türelem, szelídség, jóhiszeműség, irgalmas szív. Mindezek hiánya bűn, és ez teszi olyan nehézé az együttéléssel együttjáró súrlódásokat.

Ha nem lenne az ezerarcú bűn, sokkal kevesebb lenne a fájdalmam, sőt a szenvedések ellenére gazdagon élhetne bennem az öröm. Minden szenvedés közelebb vinne Istenemhez, egyre inkább alkalmassá tenne a Végtelen Szeretet befogadására, a menny boldogságának élvezésére. Ezért törte össze Jézus a bűnt, nem a szenvedést. Engednem kell, hogy bennem is megsemmisítse a bűnt.

3. „Ne szakadjatok pártokra!” (1Kor 1,10)

Tragikus, ha a híveket bármi is pártokra szakítja. Pedig nem is ritkán fordul elő. Így pl. pártja alakulhat egyik papnak a másikkal szemben. Vagy a mai nagy, egyházon belüli forrongásban egyik gondolatnak a másik ellen. Az egyházközség gyakorlati problémáival kapcsolatban pártjai lehetnek a különböző megoldásoknak.

Nem baj az, ha másképp gondolkoznak az emberek egyik vagy másik dologban, ha nem szorosan vett hittételről van szó. Nem lehet kívánni, hogy mindenkinek egyformán forogjon az esze kereke, vagy mindenkinek egyforma ízlése legyen. Meg is mondhatja mindenki a véleményét, gazdagíthatjuk vele egymást. A baj akkor kezdődik, ha nem vélemények állnak egymással szemben, hanem pártoskodó, ellenséges hangulatú emberek. Mert tragédia az egyének számára is, a közösségnek is, ha megszűnik, vagy csorbán szenved a szeretet. Szeretet nélkül semmi sem vagyok, legyek bár a legbölcsebb vagy a legjobbat akaró ember a világon.

A személyek körül kialakuló pártoskodás már önmagában is hiba. Nem emberekhez kötődünk, hanem Krisztushoz. A pap személye nem takarhatja el Jézust. „Vajon Pált feszítették értetek keresztre?”

Az eszmék és gyakorlati megoldások dolgában pedig a köteles szeretet azt kívánja, hogy hallgassuk meg egymást, igyekezzünk megérteni másokat, őrizzük meg az egymás iránti tiszteletet, a nyugalmat, az egység akarását. Ha nem kell döntenet az egyöntetűség érdekében, akkor ne bántssuk egymást csak azért, mert nem egyformán gondolkozunk valamelyik kérdésben vagy ügyben. Ha pedig döntenet kell, próbáljunk tárgyilagosak lenni, gondoljuk át mások érveit is, a szeretet érdekében inkább legyünk engedékenyek, ha esetleg meg is vagyunk győződve a magunk igazáról. A szeretetet inkább kíséri Isten áldása, mint a pusztá emberi okosságot. A döntést mindenképpen fogadjuk el és valósítsuk meg lázongás nélkül.

4. Ne légy személyválogató!

Az ige hirdetői, Isten szolgálói között nem szabad válogatni. „Ne szakadjatok pártokra! Talán megoszlott Krisztus?” A papot nem bölcsekedni küldte Jézus, hanem azzal bízta meg, hogy az egyház nevében átadja Isten üzenetét. Nem fontos tehát, hogy okos-e, ékesen szóló-e. Az sem lényeges, „szentéletű”-e. Mindenképp Krisztus szavát mondja, Krisztus nevére keresztel, Krisztus hatalmával mutatja be az áldozatot, bocsátja meg a bűnöket.

Ha a pap személyes tulajdonságait nagyon fontosnak tartom, számomra „Krisztus keresztje elveszti erejét”, mert akkor már nem abban bízom, hanem emberi erőben és tulajdonságokban. És ha bármilyen okból kevésre tartok egy papot, úgy járhatok, mint a názáretiek, akik azért nem hallgattak Jézusra, mert az ismerős ács fia volt. Lehet, hogy a legjobban lenézett vagy legellenszenvesebb pap hozná számomra azt, ami Istenhez közelvisz. Ha elfogadnám tőle.

Jézus a „pogányok Galileájából” jött, pedig még egyik apostol is kételkedett benne, hogy jöhet egyáltalán valami jó arról a bűnös vidékről. Csakhogy Isten ereje szívesen nyilatkozik meg abban, ami gyenge. Minden pap emberek halásza Jézus megbízásából. Nem tudod, melyikükre bízta az Úr, hogy téged fogjon ki a menny számára. Azért ne kerüld egyiket sem!

5. „Tartsatok bűnbánatot!” (Mt 4,17)

Jézus egész lénye, egész életműve: Szabadulást hozni a bűntől.

Már a neve ezt jelenti, így magyarázza maga az Angyal: A Jézus nevet add neki, mert ő szabadítja meg népét bűneitől.

Az Előfutár is így mutatja be: Az Isten báránya, aki elveszi a világ bűneit.

Jézus első igehirdetése: Tartsatok bűnbánatot, mert közel van már Isten országa!

A bűnbocsánatért ontja véré: Ez az én vérem, mely kiontatik a bűnök bocsánatára.

Feltámadása után első gondolata: Akinek megbocsátjátok bűneit, meg vannak bocsátva.

Mennybemenetele előtt utolsó parancsa apostolaihoz, hogy elmenvén az egész világra, hirdessék a bűnös bocsánatát.

Lehet-e valami köze Jézushoz, aki nem akar bűnbánatot tartani?

A tisztiorvos megkérdezte Bernadettől, ki a bűnös. Azt felelte, hogy aki szereti a bűnt. – Mindenki követ el bűnt, de ezért még nem kárhozik el senki. Csak aki szereti a bűnt, vagyis ragaszkodik hozzá, nem akar szabadulni tőle. A mennyország kapuja az a keskeny ajtó, mely a gyóntatószékbe vezet.

B)

1. Miért nem akarsz megtérni?

Mi lehet az oka, hogy különben vallásos emberek éveig nem gyónnak?

Egyik oka lehet, hogy valamilyen bűnnel nem akarnak szakítani. Valóban, a gyónás csak akkor ér valamit, ha a jövőre való erős fogadás őszintén megvan. Különben csak szentségtörés, nem tisztulás. Ha valaki valóban nem akar szakítani valami súlyos bűnnel, ne is menjen gyónni. Viszont sokat imádkozzék kegyelemért, világosságért, erőért. És próbáljon komolyan elgondolkozni azon, érdemes-e. Van-e olyan valami a világon, amiért érdemes közvetlen, bármelyik pillanatban bekövetkezhető lehetőséggé tenni a poklot? Ki tudja, melyik percben ér véget az Úrtól kiszabott türelmi idő?

Ha viszont szeretne valaki szabadulni a bűntől, de úgy érzi, nincs ereje, az menjen gyónni. Még ha előre sejti is, hogy vissza fog esni a bűnbe. Számolni kell a kegyelemmel is. Az pedig bőven árad a bűnbánat szentségében és a szentáldozásban. És ha újra elesnék, járuljon újra és újra a szentségekhez. Ha a jóakarát megvan, győzni fog.

2. Színpad a világ

Mély gondolata Calderonnak, hogy színpad a világ. Vagyis nem végleges, nem az „igazi” ez az élet. A valódi élet Istennél lesz, örökké tart. Tehát nem fontos, jól csinálom-e dolgomat a földi életben? Elég, ha csak jámborkodom? Semmiképp. Isten szerepeket osztott, és csak azt engedi az „igazi életbe”, aki jól játszotta szerepét. Tehát nagyon komolyan kell venni ezt a „színpadot”. Sokkal komolyabban, mintha ez az élet végleges és egyedüli lenne.

Aki csak a földi életben hisz, könnyebben megunja az egészet, mert nagyon sok nehéz és hálátlan szerep van. De aki azt hiszi, hogy élete „játékával” bizonyítani kell, sokkal intenzívebben éli földi életét.

Nem az a fontos, milyen szerepet kell eljátszanod, (gazdag vagy szegény embert, boldog vagy megcsalt feleséget stb.), csak az a fontos, hogy Isten tetszésére játszd.

Egy pillanatig se vedd túl komolyan az életet, mintha végleges lenne, és vagy itt lehetnél boldog, vagy sehol. Őrizd meg lelked rugalmasságát, a készséget, hogy „igazi” életet élj.

Ne zavarj bele másokat szerepükbe! Pl. feleségedet a jó feleség szerepébe. Menthetetlenül belezavarodsz magad is.

Próbálj úgy játszani, hogy meg legyenek elégedve veled társaid, akikkel együtt szerepelsz az élet színpadán. De ha már választanod kell, inkább a Főrendező ízlését kövesd!

3. „Mert ez a világ elmúlik” (1Kor 7,31)

A számkivetésbe induló Aranyszájú Sz. János mondta: Életünk vándorút, amelyen öröm és bánat gyorsan tovatűnik. A világ tarka vásár, amelyben egy ideg adunk és veszünk, azután hazamegyünk.

Nem szabad úgy élnünk, mintha ez az életünk lenne a végleges. A mi hazánk a Szentháromság kebelén van. Oda megyünk, ott a mi végleges otthonunk. Mindig arra kell gondolnunk, hogy ez a világ vár ránk, és ez az igazi. Jelen életünkben óvakodnunk kell attól, hogy itt is valami istenünké váljék, ami elfeledtetné velünk az igaz Istent és az ő országát. Ne legyen tehát istenünk a has, se a pénz, se a pozíció, se az autó! Semmi.

Mindez nem jelenti azt, hogy idegen nekünk ez a földi élet, és hogy előle valami ködös misztikába menekülünk. Isten országa ugyanis nem „odaát” kezdődik, mint a búzakaralás élete sem a föld felett indul meg. Amint nincs búzakaralás föld alatt csírázó búzaszem nélkül, ugyanígy nincs örökélet a mennyben, ha nincs az meg csírájában a földön.

Csak annyira vagyunk idegenek a földön, amennyire idegen a búzaszem a föld alatt: Kifelé törekszik, de ugyanakkor egyáltalán nem lehet mondani, hogy föld alatti élete nem fontos, mert hiszen kifelé törekszik. Sőt! Döntő a föld alatti élete. Ha az nem sikerül, nincs búzakaralás. Így van a mi földi életünk is. Nem végcél, „fölfelé” törekszünk. De isteni életünknek itt kell csíráznia, táplálkoznia, szárbaszökkennie. (Csírázás – keresztség, táplálkozás – szentségek, szárbaszökkenés – jézusi élet.) Isten országát nem kapja meg, aki nem kezdi építeni itt a földön.

Aki tehát nem végleges otthonának tartja a földet, annak többet kell tennie a földi élet szépségéért, mint annak, aki csak a holtig tartó életet ismeri. Mert az utóbbinak csak a földi élete függ attól, hogyan élt, mit alkotott önmagából és a világból. A hívőnek egész örökkévalósága függ tőle.

Hamis az a vallásosság, amely csak jámborkodik, és távol tartja magát a munkától, közösségtől, tudománytól, technikától, társadalmi problémáktól. Remekbeszabott, teljes földi étellel kell bizonyítanunk, hogy méltóak vagyunk az örök hajlékokra. Egyéni, családi, társadalmi életünkkel örök életre szóló bizonyítványt kell szerezni.

Száz százalékosan hűségesnek kell lenni a „kicsinyben”, hogy bemehessünk Urunk örömébe.

4. *Lelkipásztoraink*

Szükség van-e papokra? Ezt egyedül Isten döntheti el, mert ő határozza meg, hogyan érintkezik velünk.

Jézus papságot rendelt, hogy folytassa az ő művét, Isten és emberek között fenntartsa a kapcsolatot. Imádkozni ugyan minden ember tud, de ezzel nem merül ki az Isten-ember kapcsolat. Mert pl. Isten üzenetét őrizni és hirdetni kell. Ez legkönnyebben intézmény útján megy. Isten üzenetét alkalmazni kell minden kor viszonyához. (Pl. a kamat valamikor

lopásnak számított, sőt rablásnak, az akkori gazdasági rend magyarázza ezt.) Erre sem ér rá mindenki, tehetsége sincs rá mindenkinek.

Isten áldozatbemutatást is kíván, ezt is a papságra bízta. Enélkül nem lehet kapcsolatra lépni Istennel, legalább elégségesen nem.

A bűnbocsánat módját is csak a sértett, tehát Isten határozhatja meg. Ő papjaira bízta: Bűnbánat szentsége.

Egyáltalán, a rosszrahajló emberiséget intézményesen kell figyelmeztetni, oktatni újra és újra igazi céljára, Isten imáadására, az erkölcsi normákra. Így is eléggé elkanászkodott az ember, mi lenne, ha intézményesen nem figyelmeztetné senki? A szülők legtöbbje még a Miatyánkra sem tanítja meg gyermekét.

Jézus a papság által folytatja művét a világ végezetéig. A papság által tanít, buzdít, fenyeget, vigasztal, bocsát meg, mutatja be áldozatát, szenteli meg a világot. „Aki titeket hallgat, engem hallgat. Aki titeket megvet, engem vet meg. Menjetek, tanítsatok, keresztelejtek. Akinek megbocsátjátok... Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre stb.

5. „Beteljesedett az idő.” (Mt 1,15)

Nagyon sok embernek erre a mondatra épül élete: Majd! Az ábrándozók jelszava ez. Milyen jó házastárs leszek! (Most azonban nem sokat tesz érte, sem önnevelésben, sem a háziasság gyakorlásában.) Milyen nagyszerűen nevelem majd gyermekeimet! (Később: Majd ha megjön az eszük.) Hogy dolgoznék én egy jobb munkahelyen! Milyen szép öregkorom lesz! (De nem próbál belejönni az önzetlenségbe, türelmességbe, mások megértésébe, megbocsátásba, pedig ezek nélkül lehetetlen a szép öregkor. Tudom én, majd, ekkor és akkor mit csináljak! Csak most nem tesz semmit, a jelenlegi sürgető problémák megoldására.)

Az értékes ember fő gondolata a Most. Sőt egyetlen gondolata: minden napnak a maga baja. Természetesen, mivel emberek vagyunk, minden Mostban benne van a jövő látása és építése, de most. Az emberi életnek sok fontos órája van, de egyetlen fontosabb sincs, mint a Most. Ha nem eszerint cselekszem, szétfolyik az életem, nem lesz belőle semmi. Istennek most és az ítéleten csak ábrándokat, soha meg nem valósult szép elképzeléseket tudok átnyújtani. Ez lesz életem „gyümölcse”.

Jó feleség leszel majd? Légy most jó gyerek, tanulj alkalmazkodni, segíteni, kedves lenni, tanulj dolgozni önfeláldozóan! Nem majd, hanem most! Milyen szép öregkorod lesz?! Inkább tedd széppé a jelent magadnak és környezetednek azzal, hogy szépen élsz. Ha most nem értesz a szép élethez, és nem veszed hozzá a fáradságot, öregkorodban vajmi nehéz lesz belejönni. Vagy azt gondolod, akkor magától megy minden, akkor készen terem a boldogság?

És a jövő? Jézus is a jövőt hirdette: „Jön az Isten országa.” De nem azért beszélt a jövőről, hogy ábrándozzunk róla, hanem hogy most készüljünk rá: „Tartsatok bűnbánatot!” Most!

Jézus tanítványát mindig a Most érdekli. A Majd csak annyiban, hogy most készül rá. Urunknak még utolsó szavai is ezek, mielőtt mennybement: Ne az időpontban és a jövőendő körülményein törjétek a fejetekeket. Inkább készüljétek, készítsétek elő magatokat most a Szentlélek fogadására. A Majd úgyis egyszer Mosttá változik, akkor foglalkozzunk a mostani Majd, a majdani Most feladataival!

C)

1. „Mindannyiunkat egy Lélek itatott át.” (1Kor 12,13)

Sok bűne van a mai kor emberének, de közülük az egyik legnagyobb és legvégzetesebb a magába zárkózó önzés. Már pusztán természetes vonalon is bűn az elzárkózás, a csak

magunknak élés. Bűn önmagunk ellen és a közösség ellen, bűn a józan ész ellen. Gyökere a gőg, önzés, szeretetlenség, ridegség. Ezrek, milliók munkája segíti életemet, valamennyiükre rá vagyok utalva. Én sem vonhatom ki magam a közösségből, még érzelmileg sem. Ártok vele a közösségnek, igaz, nem túl sokat, de nagyot ártok vele magamnak. Mert a magába zárkózó élet satnya és egyre satnyuló élet. Istenadta természetünk szerint közösségi lények vagyunk, tehát önmagát, emberségét tagadja meg, aki közösségi lény mivoltát tagadja meg. És különben is „csak az önzőnek nincs boldogsága a földön.” Az önzően begubózó tulajdonképpen beteg lelkileg, és egyre inkább azzá teszi magát.

A hívó embernek még nagyobb bűne, ha elzárkózik a közösségtől. Isten akarata, hogy egy Test legyünk Krisztusban, testvéri közösség. Ez a „testvéri” nemcsak szólam, hanem titokzatos valóság. Természetfeletti értelemben „egy vér” folyik ereinkben: „Mindannyiunkat egy Lélek itatott át.” Aki egy akar lenni Jézussal, annak egynek kell lennie testvéreivel is. Aki testvéreitől elszakad, szükségképpen elszakad Jézustól is. A kisujj, ha elszakad a kéztől, elszakad a fejjel való közösségtől is. A magányba vonuló szent remeteség értelmét is az emberi közösségért való fokozottabb ima, vezeklés adja meg.

A közösségi érzés ápolásának nagy iskolája a közösen végzett liturgia. Ennek egyik célja lerombolni magamban a falakat, amelyek elválasztanak testvéreimtől, akikkel egyé kell lennem Krisztusban. A szentmisén Jézus nem az én imámat várja, hanem a közösséget.

Ha nem vagyok hajlandó együtt imádkozni másokkal, annak valami oka van. Jó, ha az, hogy még nem szoktam meg. De lehet a mélyén gőg is, mellyel lenézem testvéreimet, vagy a szeretet hiánya, amely miatt idegennek érzem őket. Ha csak máshoz vagyok szokva, meg kell szoknom az újat. Jézus kívánja tőlem. Ő vezette Szentlelke által az egyházat, mikor az mindenképpen a közös istentiszteletet szorgalmazza. Ha gőg vagy szeretetlenség is közrejátszik, nagyon kell vigyáznom. Ez az a két hiba, amely legbiztosabban szakít el Jézustól. Biztosabban, mint bármiféle erkölcstelenség.

Szeretnem kell a testvéri közösséget, az „egész Jézust”, mert ha nem szeretem, tulajdonképpen Jézust nem szeretem.

2. „Ha szenved egyik tag...” (1Kor 12,26)

Nem vagyok sziget az ember-óceánban. Egyek vagyunk Krisztusban, egymásnak tagjai. A valósággal kerül szembe, aki ezt figyelmen kívül hagyja. Aki pedig a valósággal kerül szembe, az Istennel kerül szembe. Érzem-e, hogy egyek vagyunk testvéreimmel? Ha igen, akkor valóban együttérzőnek kell lennem.

Az együttérzés ismerős érzés mindenkinek. Feltámad bennünk, ha filmen, színdarabban, regényben elnyomott vagy az igazságért küzdő rokonszenves hős szerepel. A valóságos életben sokkal ritkább ez az érzés. Még a hozzánk legközelebb állókban sem vesszük észre az elnyomottságot a szenvedést, a jóért, szépért való küszködést. Pedig ügyes író vagy rendező családtagjaim, munkatársaim, ismerőseim életéből is tudna megható (és pontosan igaz) sztorit írni, amin talán zokogni, de biztosan meghatódni tudnék. Csak éppen az orrom előtt lévő valóság nem hat meg, sőt. Talán éppen én vagyok az elnyomó és szenvedést okozó vagy növelő.

Az együttérzés hiányának okai: Nem gondolunk az ítéletre. Pedig ott elsősorban erről ítél meg az Úr. Aztán túlteng bennünk az Én. Más sorsa, szenvedései, bajai, érzései, örömei csak annyiban érdekelnek, amennyiben engem érintenek. Családtagom betegsége csak azért fáj, mert nekem kell ápolnom. Rossz közérzete csak azért kellemetlen, mert elrontja az én hangulatomat is. Dehát szeretet ez? Csupa önzés. Pedig szeretet nélkül egyszerűen nincs mennyország, csak kárhozat van. Ismer bennünket Istenünk. Tudja, hogy aki az emberekkel nem tud együttérezni, az nem tudott volna annak idején a szenvedő Jézussal sem, nem tud együttérezni Istennel sem.

Ha üdvözülni akarok, ki kell irtanom magamból az ilyesfajta gondolatokat: Mi közöm hozzá? Megérdemli a sorsát. Ezen az alakon úgy sem lehet segíteni. Nincs ennek semmi baja, csak mindig hisztizik. Megvan nekem is a magam baja, ki sajnál engem? Segítsen magán mindenki, ahogyan tud. Velem ki törődik?

Hol kezdjem? A közvetlen környezetemben. Sokkal szebb lenne az életem, ha lenne benne őszinte együttérzés. Magam is több szeretetet, megértést, ragaszkodást kapnék. És béke laknék a szívemben. Ami pedig döntő, Isten csak azt az embert fogadja el önmagának, aki szép lassan elfelejti ezt a szót: Én, és megtanulja azt a szót, amely sokkal jobban megfelel a valóságnak és Isten akaratának: Mi.

3. *Fides ex auditu*

Isten nem közli velünk személyesen üzenetét, hanem emberek által. Mi is szüleinktől, hitoktatóktól, prédikáló papoktól hallottuk. Van itt egy nagy kérdés: Megbízhatóan jut-e el hozzánk Isten üzenete? Egy kis pletyka útjára kell csak gondolni, a falu egyik végétől a másikig: Mennyit változni! Isten szava meg évezredekken és országokon keresztül jutott el hozzám. Az nem lett egészen más?

Erről Istennek kellett gondoskodnia, mert ha tényleg megváltozik üzenete, akkor felesleges, sőt káros lenne a kinyilatkoztatás. Isten üzenetének változatlan továbbítására az egyházat jelölte ki. Nemcsak kijelölte, ez nem is lenne elég, hanem a világ végezetéig mellette áll Szentlelkével. Úgy őrzi egyházát, hogy az tévedés, változtatás nélkül őrizze és magyarázza az isteni szót. Nem egyes püspökökre vagy papokra bízta a hit kincstárnokságát, hanem az egyházra.

A Szentírás önmagában nem lehet a hit szabálya. Mint minden írás (levél, törvény), sokféleképpen érthető és magyarázható. Különösen, ha hozzávesszük, hogy a Szentírás évezredekkel ezelőtt keletkezett, milyen nehéz tehát az akkori emberek gondolkodásmódja szerint értelmezni, amit írtak. Pedig erre van szükség. Pusztán emberi értelem kikerülhetetlen veszélyben lenne, hogy téved, rosszul ért és értelmez. Ha nem lenne döntő tekintélyű magyarázó, aki a Lélek világosságában magyaráz, akkor teljes lenne a bizonytalanság. Istennek „intézkednie” kellett. Meg is tette. Megbízta, és alkalmassá is tette egyházát a hit őrzésére és tanítására.

4. *Szentírás*

Isten a természettel közölte akaratát, a fizika és biológia törvényiben. Az emberrel is közölte, de nemcsak az ösztönébe és értelmébe adott törvényekkel, hanem emberhez méltóan, vagyis szóban is. Ez a kinyilatkoztatás. Prófétái, majd Fia által szólt hozzánk.

Az isteni üzenet mindenkinek szól, tehát mindenki számára hozzáférhetőnek kell lennie. Akik az üzenetet közvetlenül kapták, tovább adták. Szóban, írásban, jelképes cselekedetben. Isten leírt üzenete a Szentírás. De nem arról van szó, hogy ha valaki leírja Isten üzenetét, az már Szentírás. Csak akkor az, ha Istentől indított és irányított, sugalmazott emberek írták le. Így ezekért a könyvekért maga Isten felelős, hogy ti. ezekben valóban Isten szava található, változás és tévedés nélkül.

A Szentírás nem egy könyv, hanem 72 könyv gyűjteménye. Nem is egy ember írta. Évszázadok alatt jött létre. Jézus aztán az egyházra bízta: őrizze, hirdesse, magyarázza, értelmezze. Ha Isten igéje a mag, akkor a Szentírás a magtár, melyből az Egyház a vetőmagot előhossa, hogy elvesse hívő lelkünkbe, és az termést hozzon.

5. *Gondolatok a prédikációhallgatásról*

Kellemesebb, ha mesteri szónok a pap, de nem ez a fontos. Sokkal lényegesebb, hogyan fogadom. Fontos hírre akkor is figyel az ember, ha dadogva adják elő. Nincs fontosabb üzenet a prédikációnál, hiszen Urunk szól benne hozzánk. Minél gyengébb stílusban adja elő az egyház megbízottja az isteni szót, annál inkább kell figyelnem.

Igaz, hogy már „ezerszer hallottad”, de gondolsz is rá napközben? Befolyásolja a magatartásodat? A földnek is újra meg újra kell az eső. Lelkünknek is. A gyenge prédikáció csendes eső, harmat a léleknek. Hiányzik, ha elmarad.

A legjobb étel sem hasznos, ha étvágytalanul fogyasztjuk vagy nem emésztjük meg. Isten igéjét is kedvvel kell hallgatni. Ezt a kedvet tudatosan fel kell kelteni és kérni az Úrtól. A hallottakat pedig át kell elmélkedni, vagyis imádkozva átgondolni, magamra, körülményeimre alkalmazni. Hétközben rendszeresen kell gondolnom rá, imádságaimban visszaidézni.

Nincs hasznosabb és fontosabb munka a jó prédikáció hallgatásnál.

Évközi 4. vasárnap

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (Szof 2,3; 3,12–13): *„Keressétek az Urat valamennyien, ti alázatosai a földnek, kik az ő törvénye szerint cselekesztek; törekedjete az igazságra, törekedjete az alázatosságra, hátha így rejtekhelyet találtok az Úr haragjának napján!*

Szegény és alázatos népet hagyok meg benned, mely majd az Úr nevében bizakodik. Izrael maradékai nem cselekszenek majd gonoszságot, nem beszélnek hazugságot, és szájukban nem leszen csalárd nyelv, hanem nyugton legelnek és leheverednek, és nem lesz, ki felrettentse őket.”

Vö. Adv. III. vas. C)

A népet bűnei miatt utoléri Isten büntetése. A büntetés következményei: a nép nagy részének őszinte bűnbánata, a kevélyek pusztulása. Aki megmarad a népből: a szegény és alázatos nép, nem bízik már a saját erejében, hanem tudatában van annak, hogy az Úrtól kell remélnie a segítséget. Ez a bizalom el is nyeri jutalmát, mert az Úr kimutatja szeretetét népe iránt.

II. OLVASMÁNY (1Kor 1,26–31): *„Gondoljatok csak meghívástokra, testvérek. Nem sokan vannak köztetek olyanok, akik a világ szerint bölcssek, nem sok a hatalmas, nem sok az előkelő. Isten azonban azt választotta ki, ami a világ szemében ostoba, hogy megszégyenítse a bölcseseket, s azt választotta ki, ami a világ előtt gyöngé, hogy megszégyenítse az erőseket, s ami a világ előtt alacsonyrendű, és lenézett, azt választotta ki az Isten, a semminek látszókat, hogy megsemmisítse azokat, akik valaminek látszanak. Így senki sem dicsekedhet Isten előtt. Általa van nektek életetek. Krisztus Jézusban, aki Istentől bölcsességünké, megigazolásunkká, megszentelődésünké és megváltásunkká lett. Így teljesül az Írás: Aki dicsekszik, az Úrban dicsekedjék.”*

A korintusiak nagyon válogattak a tanítóiban, igen nagyra tartották emberi adottságaikat. Az apostol rámutat, hogy köztük sem igen vannak olyanok, kik a világ szemében kiválók, tiszteletet érdemelnek, de ez így van jól, ez az Isten akarata. Azért választotta ki Isten a tudatlanokat, hogy bölcsébbé tegye őket tanításával és Szentlelke megvilágosító kegyelmével a világ szemében bölcséknél; a gyengéknek adta kegyelme erejét, mellyel sokan még a vértanúságot is képesek voltak elviselni. Ezáltal nyilvánvalóvá teszi Isten, hogy minden jó tőle van, az ő erejéből, őt illeti a dicsőség. Nincs nagyobb akadálya Isten irgalmának, felemelő kegyelmének, mint a magában bízó, gögös lelkület. (Vö.: a farizeus és a vámos.)

Ajándékait Isten Jézus Krisztuson keresztül adja: Beleolt bennünket, Szentlelke a mi életünk éltető elve is lesz és ezen életközösség révén részesülünk Krisztus bölcsességében, megigazulttá tevő áldozatának erejében, szentségében.

A szt. Pál szerint beteljesülő írás nem szó szerint található az Ószövetségben, hanem rövid összefoglalása Jer 9,23–24-nek.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 5,1–12a): *„Midőn (Jézus) látta a tömeget, felment a hegyre és leült. Tanítványai hozzá jöttek, ő pedig száját szólásra nyitotta, s a következőképpen tanította őket:*

„*Boldogok a lelki szegények, mert övék a mennyek országa.
 Boldogok a szomorúak, mert vigasztalást nyernek.
 Boldogok a szelídek, mert ők birtokolják a földet.
 Boldogok, akik éheznek és szomjaznak az igazságot, mert eltelnek vele.
 Boldogok az irgalmasok, mert irgalmasságot nyernek.
 Boldogok a tiszta szívűek, mert meglátják az Istent.
 Boldogok a békességszeretők, mert őket az Isten fiainak hívják.
 Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért, mert övék a mennyek országa.
 Boldogok vagytok, ha gyaláznak titeket és üldöznek, meg hazudva minden rosszat mondanak rátok énmiattam. Örüljete és ujjongjatek, mert jutalmatok bőséges lesz a mennyekben.*”

Jézus számos követelményt sorol fel, amit az Isten Országa támaszt az emberrel szemben. Itt van már az Ország javaival, kincseivel, de ezeket csak az teheti magáévá, akiben megvan a megfelelő lelkiület. Első helyen a *lelki szegénységet* említi. Ez végeredményben annak elismerésében áll, hogy nem vagyunk elegendők önmagunkban boldogságunk eléréséhez. Istenre rá vagyunk utalva. Szegények vagyunk, akik élhetünk, ha ő megszán bennünket. Ellentéte az önelégültség, a magában bízó „gazdagság”. A magában bízó lelkiület támasza és „tárgya” lehet a vagyon, az egészség, a tudás stb. A *szelídek* le tudnak mondani a bosszúállásról és Istenre hagyják, hogy megfizessen kinek-kinek cselekedetei szerint. Akik *éheznek és szomjaznak az igazságot*: akik nem merülnek el az élvezetekben, pillanatnyi örömeikben, nem a földi értékeket tartják legtovábbra, hanem az Isten megismerését és szeretetét, a teljes emberi (természetes és természetfeletti) érték-gazdagság kibontakozását. Az *irgalmasok* együtt tudnak érezni szenvedő embertársaikkal és erejükhöz mérten enyhíteni is akarják szenvedésüket. Ez nemcsak alamizsnálkodással történhet, hanem számtalan más úton: az elnyomottak jogainak védelmével, a kizsákmányolás elleni küzdelemmel stb. A *tiszta szívűek* nem elégednek meg a külső rendezettséggel, a tárgyilag jó cselekedettel. A szándék tisztaságát mindennél fontosabbnak tartják. Számítás nélkül, Isten kedvéért tudnak jók lenni, jót tenni. A *békességszerzők* azon fáradoznak, hogy elsimítsák az emberek közt felmerülő ellentéteket. A tehetősebb egyéneket vagy országokat arra igyekeznek rávenni, hogy segítsék a fejlődésben elmaradt országokat és általában rászoruló embertársaikat, és csökkentsék minden módon a feszültséget, békétlenséget. Boldogok, *akik üldözést szenvednek az igazságért* Jézushoz hasonlóan és Jézus lelkiületével is viselik el azt. Aki sorsközösséget vállal Jézussal a szenvedésben, az sorsközösségben lesz vele a dicsőségben is.

A boldogságot megindokoló ígéretek végeredményben az örök boldogságnak más-más szempontból történő megjelölései: Isten látása, az Ígéret Földjének birtokba vétele, nem lesz többé könny, sírás; eltelnek igazsággal...

A Szofoniasznál említett szegények, alázatosak, akik az Úr nevében bizakodnak, tőle várják életük értelmének megtalálását, Jézusban vezérükre találtak és példaképükre, aki önként szegény lett velük és alacsony sorsú, aztán feltámadásával és megdicsőülésével biztosítékot adott arra, hogy ezen az úton valóban el lehet érni a boldogságot. Úgy jöjjünk el a szentmisére, hogy tudatosítjuk szegénységünket, elhatározzuk szelídségünket... a nyolc boldogság szellemében, tehát és kérjük az Urat a szentáldozásban; hogy már itt a földön is érezzék meg valamit abból a boldogságból, mely ezekből fakad.

B)

I. OLVASMÁNY (5Móz 18,15–20): „*Prófétát támaszt néked az Úr, a te Istened, a te saját nemzetségedből s a te testvéreid közül, úgy, mint engem: arra hallgass. Azt kérted ugyanis az Úrtól, a te Istenedtől a Hórebben, amikor együtt volt a gyülekezet, mondván: Ne halljam tovább az Úrnak, az én Istenemnek szavát, s ne lássam tovább ezt a felette nagy tüzet,*

hogy meg ne haljak. Erre azt mondta az Úr nékem: Jól mondtátok mindezt. Prófétát támasztok majd nekik a testvéreik közül, hozzád hasonlót, s annak a szájába teszem szavaimat, hogy elmondja nékik mindazt, amit parancsolok nékik. Aki az ő szavára, melyet az én nevemben szól, hallgatni nem akar, azon majd én bosszút állok. Viszont a prófétát, aki elkapatja magát s olyat mer szólani nevemben, amit én nem parancsoltam néki, hogy mondjon, vagy más istenek nevében szól, azt meg kell ölni.”

A próféta tulajdonképpen nem olyan személyt jelöl, aki előre tudja mondani – Isten segítségével – a jövődőt, hanem olyat, aki Istennek mintegy szóvivője, ügyvédje az emberek előtt. Az első nagy próféta Mózes volt. Isten biztosítja Mózes, ill. a zsidókat, hogy később is ad prófétákat nekik, egészen addig, míg el nem jön a legnagyobb próféta, Jézus Krisztus. (Vö. Jn 6,14; ApCsel 3,22; 7,37) Istennek ezt az ígéretét megelőzte az, amellyel papságot ígért a népnek, majd királyságot. Be is teljesedett mindhárom ígérete: szolgált neki a templomban az ároni papság, vezette népét Dávid háza, intette őket a próféták hosszú sora; mindez azonban csak addig, amíg el nem jött az, aki egyszemélyben pap, király és próféta.

II. OLVASMÁNY (1Kor 7,32–35): *„A nőtlenség arra van gondja, ami az Úré: hogyan járjon az Úr kedvében. A nő azonban a világi dolgokkal törődik: hogyan keresse felesége kedvét, ezért meg van osztva. A nem házias asszony és a szűz arra gondol, ami az Úré, hogy testben és lélekben szent legyen, míg a férjes nőt világi dolgok kötik le: hogyan járjon férje kedvében. Ezt javatokra mondom, nem azért, hogy törbe csaljalak, hanem, hogy a feddhetetlen életre és az Úrhoz való osztatlan ragaszkodásra segítsék titeket.”*

A keresztény nőtlenség értelmére mutat rá az apostol. Nem fakadhat a vállalkozás a házasság megvetéséből, kényelemszeretetből, félelemből. Egyik valóban keresztény indítéka lehet az, hogy az ember egészen az Úré akar lenni, osztatlan szívvel, minden erejével az Úrnak akar szolgálni, országa terjedésén akar dolgozni.

AZ EVANGÉLIUM (Mk 1,21–28): *„(Jézus és tanítványai) betértek Kafarnaumba. Itt szombaton mindjárt elment a zsinagógába és tanított. Tanításával ámulatba ejtett mindenkit, mert úgy tanított, mint akinek hatalom van a birtokában, nem úgy, mint az írástudók.*

A zsinagógában volt egy tisztátalan lélektől megszállt ember. Ez ilyeneket kiabált: „Mi közünk egymáshoz, názáreti Jézus? Vesztünkre jöttél. Tudom ki vagy: Az Isten szentje”. Jézus ráparancsolt: „Hallgass és takarodjál ki belőle!” A tisztátalan lélek erre összevissza ráncigálta az embert, aztán nagy kiabálással kiment belőle. Mindnyájan elcsodálkoztak. „Ki ez? – kérdezték. – Tanítása egészen új, s akkora a hatalma, hogy még a tisztátalan lelkeknek is tud parancsolni, s azok engedelmeskednek is neki.” Hamarosan elterjedt a híre Galilea egész vidékén.”

A megszállottság nem azonos semmiféle ideg- vagy elmebetegséggel, bármennyi hasonlóság fedezhető is fel köztük és nem intézhető el a dolog azzal, hogy a régiek nem ismerték ezeknek a betegségeknek a természetét és a betegek megnyilvánulásai alapján ördögi megszállásra gondoltak. Írnak az evangélisták siketnémáról, aki csak beteg volt, de nem ördögtől megszállott (Mk 7,31–37) és olyanról is, aki ördögi megszállottság következtében volt néma (Mt 9,32–34).

A megszállottság abban áll, hogy a gonosz lélek hatalmába keríti valakinek az érzékszerveit, esetleg az egész testét. Az ember értelme és szabadakarata, személyisége azonban nem kerül az ördög hatalma alá. Az ördög ezen a módon is akadályozni akarta, főleg Krisztus fellépése korában az Isten Országának terjedését. Kiűzetésük jele annak, hogy

elérkezett hatalommal az Isten Országá, megjött Krisztusban az erősebb (Mk 3,27), hogy az erőstől elvegye zsákmányát.

Az ördög megvallja Jézust, de ő ezt a vallomást elutasítja, hiszen a kellő lelkiület hiányzik belőle: nem Krisztushoz akar fordulni, hanem Krisztus és egyháza ellen; nem jót akar tenni, hanem rombolni, elrontani Isten művét és meghíúsítani a megváltást. (Vö. Jak 2,17-20: a hit cselekedetek nélkül halott. Az ördögök is hisznek és remegnek.)

Eljött Jézusban a próféta, Isten ügyének szószólója. Szava hatékony: még az ördögök is engedelmeskednek neki. De pusztán igehirdetésének hatására is ámulatba esnek az emberek, mert megérik az erőt, mely szavaiból árad. Aki hittel és alázattal befogadja Isten ígését, részesül annak erejében. Vizsgáljuk meg magunkat, milyen a hitvallásunk? Elfogadja-e Jézus? Önátadás, szeretet, készséges szív párosul-e vele? Jaj nekem, ha Jézus engem is inkább elhallgattatna, amikor a Hiszekegyet mondom!

C)

I. OLVASMÁNY (Jer 1,4–5,17–19): *„Józiás király napjaiban így szólt hozzám az Úr: Mielőtt megalkottalak anyád méhében, ismertelek téged, mielőtt kijöttél méhe szájából, megszenteltelek, és prófétául rendeltelek a nemzetek között. Te tehát övezd fel ágyékosodat, kely föl és mondd el nekik mindazt, amit parancsolok neked. Ne ijedj meg tőlük, én sem fogom engedni, hogy megrettenj arcuktól. Én ugyanis ma erős várossá, vasoszloppá és ércfallá teszek téged az egész országban. Juda királyai, főemberei, papjai és a föld népe előtt; ők harcolnak majd ellened, de le nem győznek, mert én veled vagyok, hogy megszabadítsalak téged – úgymond az Úr.”*

Az Úr már eleve arra rendelte Jeremiást, hogy hirdesse ígését nemcsak a zsidóknak, hanem a nemzeteknek, azaz a pogányoknak is. A megszentelés is a prófétai tisztességre való kiszemelést jelenti. (Vö. Sirák fia 49,9; Gal 1,15) Az ágyék felövezése a felkészülést jelenti a nagy és nehéz feladatra. Ameddig bízunk az Úrban, erőt is nyer tőle, hogy prófétai hivatását teljesíteni tudja. „...én sem fogom engedni, hogy megrettenj arcuktól...” a héberben: „hogy én meg ne ijesszelek arcuktól.” Jeremiás gyengeségében, emberi esendőségében is ellen fog tudni állni királynak, főembereknek és a félrevezetett népnek, mert az Úr ereje fog megnyilvánulni benne. A világ szemében gyenge fiatal embert, aki még 30 éves sem volt, választotta ki Isten, hogy vasoszlopként és ércfalként álljon szemben a hitetlenséggel, kételkedéssel. A nép, melyhez küldetett, hogy megmentse, nem fogadta be őt.

II. OLVASMÁNY (1Kor 12,31–13,13): *„Törekedjétek (azonban) értékesebb adományokra! Ezért mindennél magasztosabb utat mutatok nektek.*

Szólhatok az emberek vagy az angyalok nyelvén, ha szeretet nincs bennem, csak zengő érc vagyok vagy pengő cimbalom. Lehet prófétáló tehetségem, ismerhetem az összes titkokat és mind a tudományokat, hittemmel elmozdíthatom a hegyeket, ha szeretet nincs bennem, mit sem érek. Szétoszthatom mindenemet a nélkülözők közt, odaadhatom a testemet is égő áldozatul, ha szeretet nincs bennem, mit sem használ nekem. A szeretet türelmes, a szeretet jóságos. A szeretet nem féltékeny, nem kérkedik, nem is kevély, nem tapintatlan, nem keresi a maga javát, nem gerjed haragra, a rosszat nem rója fel. Nem örül a gonoszságnak, örömet az igazság győzelmében leli. Mindent eltűr, mindem elhisz, mindent remél, mindent elvisel. S a szeretet nem szűnik meg soha. A prófétálás véget ér, a nyelvek elhallgatnak, a tudomány elenyészik. Most megismerésünk csak töredékes, és töredékes a prófétálásunk is. Ha azonban elérkezik a tökéletes, ami töredékes, az véget ér. Gyerekkoromban úgy beszéltem, mint a gyerek, úgy gondolkoztam, mint a gyerek, úgy ítéltam, mint a gyerek. De amikor elértem a férfikort, elhagytam a gyerek szokásait. Ma még csak tükörben, homályosan látunk, akkor

majd színről-színre. Most még csak töredékes a tudásom, akkor majd úgy ismerem mindent, ahogy most engem ismernek. Addig megmarad a hit, a remény és a szeretet, ez a három, de közülük a szeretet a legnagyobb.”

A korintusiak körében gyakoriak voltak a különböző karizmatikus adományok és ők ezeket a kelletténél többre értékelték. Az apostol a szeretetről írt himnusszal hívja fel figyelmüket a legfontosabbra, ami nélkül a többi nem ér semmit.

Elöljáróban nem lesz hiábavaló rámutatni arra, hogy az újszövetségi szentírásban ez a három szó: hit, remény, szeretet, nem mindig azt jelenti, amit a teológiában főleg a középkor óta ezeken értünk (legalábbis a latin teológiában). A hit többnyire azt jelenti szt. Pálnál, szt. Jánosnál és a szinoptikusoknál: egész lényünkkel ragaszkodni Istenünkhöz, aki megvált bennünket. Van tehát ebben a hitfogalomban valami abból is, amit mi szeretetnek nevezünk. A remény pedig azt a bizalomteljes várakozást jelenti, mellyel készülünk arra, hogy az üdvösség művét Isten befejezi, teljesen végbeviszi: Krisztus másodszor is eljön, a halottak feltámadnak megdicsőült testtel, az élők átalakulnak és boldogan élnek Istennel örökké. A szeretet pedig a felebarátainkkal Krisztusban megvalósuló egységet, közösséget jelenti.

A hit-remény-szeretet hármasságának tehát hármasság van: a megváltó, szabadulást hozó Isten, Krisztus második eljövetele és a felebarát.

Az egyházi szóhasználatban a hit inkább értelmi tevékenység: az Istentől kapott világosság révén létrejött isteni ismeret; a remény és a szeretet pedig az akarat tényei: az első életét alapozza az ígért örök javakra és rendíthetetlenül bízik Isten könyörületében és segítségében, a második pedig elsősorban magára Istenre irányuló szeretet, ragaszkodás és értékelés, majd tőle kiindulva a felebarátra. A teológiai szóhasználat jogosult és mélyebb megértést tesz lehetővé, és nem zárja ki, hanem magában foglalja a szentírás tanítását.

Először a szeretet szükségességét hangsúlyozza az apostol. Még ha az angyalok nyelvén beszél is valaki – írja ezt a nyilvánvalóan szónoki túlzást, azt akarva kifejezni, hogy a képzelhető legfelségesebb nyelvet tudná is beszélni valaki – szeretet nélkül nem lesz több tőle. Birtokába juthatna valaki titkoknak, titkos erők ismeretét szerezhethetné meg, ha nincs szeretet benne, nem lesz több tőle. Az igazán meglepő dolgok azonban akkor kezdődnek, amikor a hitről kezd beszélni. Jézus szavához kapcsolódva (Mt 21,21) azt mondja, hogy ha valakinek olyan erős hite lenne is, hogy hegyeket tudna áthelyezni – ami megint nem szó szerint értendő, hanem lehetetlennek tűnő dolgokra – szeretet nélkül még ezzel sem lenne külön ember Isten mértékén mérve. Sőt: ha valaki a közösségért az áldozatosságnak olyan hősiességére is képes volna, hogy a három ifjúhoz hasonlóan (Dán 3) engedje megégetni magát (mivel szt. Pál korában az effajta büntetés nem volt szokásban, arra kell gondolnunk, hogy ezt a bibliai példát tartja szem előtt), vagy legalább úgy kockáztatja mintegy az életét, hogy vagyonát szétosztja a szegények között – szeretet nélkül még ez sem ér semmit neki. Vannak emberek, akik természettől arra hajlamosak, hogy mindenüket, sőt végül életüket is odaadják embertársaikért. Amire egyesek természettől fogva hajlamosak, azt mások karizmaként a Szentlélektől is kaphatták. Az irgalmasság hősiességére képesítő fokáról van tehát szó, mely szeretet nélkül nem tesz érdemesebbé az örök boldogságra. Cselekedeteink fő rugójának tehát a szeretetnek kell lennie, mégpedig az Isten iránti szeretetnek.

A következő versekben a szeretet tulajdonságait sorolja fel, anélkül persze, hogy teljességre törekednék. Türelmes a szeretet, a sértést elviseli és bosszúvágyán uralkodik. Nem féltékeny (ez elsősorban a zsidóknak szól, akikben más vallásokkal szemben erősen megnyilvánult a féltékenység. Vö. ApCsel 5,17: „A főpap, és akik vele tartottak, vagyis a szadduceusok pártja, féltékenységükben felleptek ellenük.” (Továbbá: 17,5) A kérdés, gögösködés, kihívó viselkedés mind azt célozza, hogy az ember a másik fölé kerekedjék. A szeretet sem gondolataiban, sem szavaival nem akarja a másik embert maga alá alázni. Nem keresi a magáét, hanem amennyire lehet, a másik érdekét a magáénál előbbre tartja. A másik

javára ítélt, ha sértés éri, mert feltételezi, hogy nem olyan rossz szándékkal tette az illető, amit tett, mint amilyen szándékot hajlamosak vagyunk feltételezni. Nem örül annak, ha az igazságtalanság, jogtalanság valahol diadalmaskodott és nem tapsol az erősebbnek azért, mert erősebb, hanem az igazság győzelmének örül. A hibákat nem veri dobra, nem akar bíró lenni mások felett (az „eltúr” az „elfed” helyett áll már a latin fordításban, bár az utóbbi jelentésben többször szerepel a megfelelő görög szó). Mindent elhisz, azaz a jót tételezi fel még akkor is, ha annak már igen csekély a valószínűsége. Bízunk Isten kegyelmének erejében és még a megrögzött bűnösök megtéréséről sem mond le. Az elhisz-remél-elvisel tulajdonképpen fokozás: a szeretet jót tételez fel a felebarátjáról még akkor is, ha vétkezni látja. Ha meg kell győződnie az ellenkezőjéről, akkor reméli a javulást Isten kegyelmében bízva; ha az sem következik be, türelemmel elviseli.

Ezután egészen himnikus magaslatra emelkedik a levél. „A szeretet nem szűnik meg soha ...” A nyelvek és a tudomány adománya az igehirdetéssel együtt elenyészik, hiszen nem gyújtunk gyertyát fényes nappal. Mindaz az ismeret, amit ezeknek az ajándékoknak a segítségével szerzünk, csak töredékes, tökéletlen. Amikor pedig a tökéletes állapot elközeleg, a tökéletlen megszűnik. A gyermek a maga módján ítélt és beszél: pillanatnyi benyomások, felszínes, ismeretek alapján. A felnőtt kort elért ember a dolgok lényegét, okait, igazi természetét kutatja és elhagyja a gyermekhez illő gondolkodást. Ezzel egyben a korintusiakat is figyelmezteti, hogy próbáljanak meg felnőttebb gondolkodásra szert tenni a hit dolgaiban is. A másik hasonlat a tükör: megismerhetünk valamit tükörből is, meg saját valóságában is. Az utóbbi ismeret nyilván értékesebb, igazabb. Különösképpen áll ez azokkal a tükrökkel kapcsolatban, melyek szt. Pál korában voltak használatban. (A Korintusban készült tükrök különben híresek voltak, bizonyára ez is inspirálta az apostolt a hasonlatra.) Most a földi életben a teremtményekben, mint tükörképekben látjuk Istent, de az örök életben közvetlenül, szemtől-szembe ismerjük meg. Ezzel egyáltalán nem azt akarja mondani, hogy olyan tökéletesen ismerjük meg majd Istent, mint amilyen tökéletesen ő ismer minket – ez nyilvánvalóan lehetetlen –, hanem azt, hogy az emberileg lehetséges tökéletes ismerettel fogom megismerni Istent. Amire az embert, ill. engem, ezt az embert képesíteni tud Isten, olyan ismerettel fogom őt megismerni. Azt is mondhatjuk Caietanusszal, hogy amint Isten az istenség révén, közvetítő nélkül ismer meg bennünket, úgy az örök életben mi is az istenség révén fogjuk őt megismerni, közvetítő nélkül. A maga nemében tehát tökéletes lesz ismeretünk, mint Istené is az.

Szt. Pál nem azt tanítja, hogy a hit és a remény teljesen megszűnik az örök életben. Hiszen Isten akkor is felfoghatatlan marad számunkra, amikor boldogító színelátását élvezzük majd, sőt akkor fogjuk igazán látni, hogy mennyire felfoghatatlan.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 4,21–30): *„Jézus így kezdte beszédét a zsinagógában: „Ma beteljesedett az írás, amit az imént hallottatok.” Mindenki helyeselt neki és csodálkozott a főséges szavakon, amelyek ajkáról fakadtak. „De hát nem József fia?” – kérdezték. Így szólt hozzájuk: „Biztos ezt a mondást szegzitek majd nekem: Orvos, magadat gyógyítsd meg. A nagy tetteket, amelyeket – mint hallottuk – Kafarnaumban cselekedtél, vidd véghez itt, a hazádban is.” Majd így folytatta: „De az is igaz, hogy egy próféta sem kedves a hazájában. S igazán mondom nektek, sok özvegy élt Izraelben Illés idejében, amikor az ég három évre és hat hónapra bezárult, úgy hogy nagy éhínség támadt az egész földön. De közülük egyikhez sem kapott Illés küldetést, csak a szidóni Száreptában élő özvegyasszonyhoz. Ugyanígy Elizeus próféta korában is sok bélpoklos élt Izraelben s egyikük sem tisztult meg, csak a szír Naámán.” Ezt hallva, mind haragra gerjedtek a zsinagógában. Felpattantak, kiűzték a városon kívülre és felvezették arra a hegyre, amelyen városuk épült, a szakadék szélére, hogy letaszítsák. De ő áthaladt köztük és eltávozott.”*

Jézus ószövetségi példákkal bizonyítja, hogy a zsidók nem változtak: most sem kedves egy próféta sem a hazájában. Őket is ámulatba ejtették Jézus szavai, híret hallották csodáinak is, de fennakadtak azon, hogy Józsefnek, az egyszerű ácsnak a fia. Pedig Jézus az Atya rendeléséből hirdeti az Ország örömhírét. Így a zsidók maguk készítetik majd arra az evangélium hirdetőit, hogy minél hamarabb a pogányokhoz forduljanak.

AZ EVANGÉLIUM hirdetőjében Isten emberét kell látnom. Az Ige liturgiája nemcsak annyiban teszi próbára hitemet, hogy kétkedés nélkül elfogadom-e, amit ott hallok, hanem annyiban is, hogy az ígét kifejtő szónok szavain keresztül tudok-e Isten üzenetére figyelni. Soha nem személytelen üzenet, amit Isten küld. Az üzenethozó személyét is el kell fogadnom: ő nem levelet kézbesít, nem csupán szavakkal ismételi, hanem valóban beiktatódik Isten és szívem közé.

II. Teológia

Csak kétféle szeretet van
(Michel Quoist nyomán)

Szeretetből születünk és szeretetre születünk. A földi élet során megtanulunk szeretni. A halál lesz szeretetünk vizsgája. Ha jól begyakoroltuk, megtanultuk a szeretetet, akkor örök szeretetben fogunk élni. Valahányszor csak magunkat szeretjük, meghamisítjuk magunk és mások rendeltetését. Csak kétféle szeretet van: magunk kizárólagos, rendetlen szeretete és az a szeretet, mely Istenre és a többi emberre irányul.

A szeretet arra való, hogy belőlem mások felé szárnyaljon.

Az önszeretet méreg, Uram, és én mindennap iszom belőle.

Az önszeretet rólam beszél és süketté tesz, ha mások vagy másról beszélnek.

Az önszeretet alakoskodik, csillogni akar, másokat el akar homályosítani.

Az önszeretet sajnálatja magát és lekicsinyli embertársai szenvedését.

Az önszeretet erényesnek minősít és jó embernek tart.

Az egészben azonban az a legrosszabb, hogy az önszeretet lopott szeretet. Másoknak volt szánva és ők hasznát vehették volna. Ha el nem rontom, szeretetem fejlődött volna. De én visszajára fordítottam. Az emberek önszeretetéséből fakad minden emberi nyomor. Önzésről-önzésre építik az emberek azt a természetellenes világot, mely végül is tönkreteszi őket.

Segíts szeretni, Uram! Ne engedd, hogy eltékozzoljam szeretetem hatalmát! Tedd, hogy körülöttem senki ne szenvedjen azért, mert elloptam tőle azt a szeretetet, melyből életének táplálkoznia kellett volna.

Gyermekem, soha nem adhatsz elég szeretetet az emberek és a világ szívébe. Mert az emberek végtelen szeretetre éheznek. És egyedül én, az Isten tudok határtalanul szeretni.

Ha akarod fiam, neked adom szívemet, szeretetemet. Szeresd az embereket az én szívemmel!

Önzetlen szeretet

Nem válik-e önzéssé a szeretetünk, ha igazában azért szeretjük felebarátunkat, mert ezért Istentől jutalmat remélhetünk? Nem volna-e tisztább az a szeretet, amely csak a másik embert nézi? Egyáltalán: képes-e az ember ilyen önzetlen szeretetre?

Nem tagadható, hogy a probléma reális és mindenkinek számolnia kell vele. Az evangéliumot félreértheti és eltorzíthatja úgy az ember, hogy felebarátját valóban csak eszköznek tekinti saját tökéletessége és boldogsága elérése érdekében.

De ez nem szükségképpen van így. A helyes szeretet ténylegesen megvalósult Jézusban és a szentekben. A szeretet gyakorlása, a benne való növekedés természetszerűen magával

hozza az Istenhez való közeledést. Az ígért jutalom tulajdonképpen maga Isten, ill. szeretetében való boldogság és állandóság. Ha ezért a boldogságért, ill. szeretetért fellelkessedve és arra Istentől indítatva a felebaráti szeretet útjára lép az ember, éppen úgy nem válik önzővé, mint az a házastárs, aki tudja, hogy csak az igazi szeretet útján található meg boldogságát a házasságban és kezdettől fogva törekszik erre az áldozatos, igaz, a másikat boldogítani akaró szeretetre. Így a szeretet révén magát a szeretetet akarja az ember: annak végső kiteljesedését Istenben. Csak akkor szeretünk igazán jól, ha ezt akarjuk. Igaza van Schillernek: Egyetlen dolog van a föld kerekén, ami nem tőr meg más vásárlót, mint önmagát: a szeretetnek csak a szeretet lehet a bére.

Istenben szeretni

„Egy embernek azt mondani, hogy „Istenben” szeretjük, egyáltalán nem azt jelenti, hogy iránta érzett szeretetünk nem valódi és igazán szenvedélyes, sőt a szenvedély szépségét és emelkedettségét éppen ez biztosítja. Egy embert Istenben szeretni azt jelenti, hogy nem arra irányul, ami felszínes és múlandó benne. Olyan szeretettel szeretjük, amely minél jobban hasonlítani akar Isten örök szeretetéhez.” (Ignace Lepp)

Szent Ágoston Vallomásaiból

Szívemnek Világossága, elvesztem a földi dolgokban és sötétséggé lettem. De éppen ebben a sötétségemben fog el a vágy utánad. Tévedtem; de akkor rád gondoltam és hallottam hangodat.

Most hát szomjasan és lihegve térek vissza te forrásodhoz. Ne akadályozzon senki ebben! Inni akarok belőle, életet akarok meríteni: – nem én akarok önmagam élete lenni. Gonoszul éltem önmagamból és magam halállá lettem. De most már fölfeledek tebenned. Beszélj hozzám, szólj lelkemhez! Hiszek neked.

Mindig közelemben voltál irgalommal teljes haragoddal. Minden bűnös örömet keserűséggel töltötted el, hogy megtanuljak olyan örömet keresni, amiben nincsen fájdalom, s így csak téged találjalak meg és senkit kívüled, Uram, aki a fájdalmat tanítómesterré tetted: mert te versz, hogy gyógyítsál és vigasztalsz, hogy éljünk.

Későn kezdtelek téged szeretni, régi és örökké új szépség. Te nálam voltál, én azonban nem voltam nálad. Ekkor hangosan hívtál, és süketségemet megoldottad; villámod ért és ez vakságomat megszüntette és édes illatod lengett körül. Immár látóvá lettem, és sírnom kell utánad. Éhezlek és szomjazlak téged. Megérintettél engem: és égek a te békédért.

Ki adja meg nekem, hogy nyugalmat találjak benned, hogy elfeledjem nyomorúságomat és téged karoljalak át, én egyetlen Javam?

Adj engem magadnak, Istenem, adj vissza egészen magadnak! Lásd, szeretlek téged! És ha ez nem elég, akkor jobban akarlak szeretni, hogy megsemmisüljek a veled való egyesülésben és rejts el titokzatos lényedbe.

Istenem, most már tudom, hogy boldogtalan vagyok nélküled. Boldogtalan nemcsak kifelé, hanem a legmélyebben önmagamban. Inkább mindent el akarok veszíteni és téged megtalálni, mint mindent megnyerni és téged nem bírni! Mert magadnak teremtettél bennünket, ó Istenünk és nyugtalan a szívünk, míg benned el nem nyugszik.

Newman a szeretetről

A szeretet bizonyos értelemben minden erény egyben... Más szavakkal: az összes jámbor hajlamok gyökere, fejlődik és virágzik bennük, részei ezek neki. És azért, ha szeretetről szólunk, szükségszerűleg említést kell tennünk róluk. A szeretet mintegy az az anyag,

amelyből az összes kegyelmi adományok kialakulnak; a léleknek az a sajátsága, mely az újjászületés gyümölcse és amiben a Szentlélek lakozik. Szent János szavai szerint: „Mindaz, aki szeret, Istentől született... aki a szeretetben marad, Istenben marad és az Isten öbenne.” (Jn 4,7; 16) Szeretünk anélkül, hogy okunk lenne rá; szeretünk, mert a természetünkhöz tartozik, hogy szeressünk; és a természetünk, mert a Szentlélek Isten tette a természetünkké.

... A szeretet mindig az újjászületés jele.

... A hit legfeljebb hősöket teremt, a szeretet azonban szenteket szül. Hittel csak e világ fölé tudunk emelkedni, szeretettel azonban az Isten trónja elé... Ez óva int minket, hogy megértheti valaki az égi valóságokat a legvilágosabban, a legmegnyugtatóbban, a legszabatosabb, teljes készséggel felfoghatja az Evangélium igazságait és igazodhatik hozzájuk, megértheti, miként minden körülte csak látszat s nem lényeg, olyan tökéletes bizalommal lehet az Isten ígéje iránt, hogy még csodát is tudna művelni... Jellemezhetnek valakit az összes elmondottak, ha nincs még azonfelül is valamije, ha nincs szeretete, akkor mindezek semmit sem használnak neki. Rettenetes intés ez mindenkinek, ki nagyra van fáradalmaival, szenvedéseivel, áldozataival vagy tetteivel! *Nem egyedül a hit révén vagyunk Krisztuséi, nem egyedül tettek révén, hanem a szeretet által; nem a világ megvetése, a bűn gyűlölete, a földieknek az égiekért való feláldozás, nem lelki békesség és nemesszívűség által, – ámbár mindezt meg kell tennünk és ilyeneknek kell lennünk, és ha tökéletes a szeretetünk, így is lesz, – de a szeretet építi a hitet és nem a hit a szeretetet.* Nem e dolgok egyike révén üdvözölünk, hanem a bennünk égő égi láng által, mely midőn elemészt, mi látható, a láthatatlan felé tör. A szeretet a lélek nemes, nyugodt, kielégült megnyugvása és odaadása Isten szemléletében; nemcsak mindenek fölött való értékelése Istennek, hanem gyönyörködés Benne, mert Ő Isten és parancsai jók; nem valami heves felgerjedés, vagy elragadtatás, hanem amint Szent Pál írja, a szeretet türelmes, nyájas... A hit szeretet nélkül száraz, zord, erőtlen, hiányzik belőle az édesség, nem megkapó, nem megnyerő, nem kellemes. Az volt szeretet, ami Krisztust a földre hozta. A szeretet csak másik neve a Vigasztalónak. Az örök szeretet az, ami az összes dolgok köteléke égen és földön. A szeretet az, amiben az Atya és a Fiú egy a Lélek egységében, ami által az ég angyalai egyek, ami által az összes szentek egyek Istennel, ami által az Egyház egy a földön.

III. Homília vázlatok

A)

1. „Szegény és alázatos népet hagyok meg benned.” (Szof 3,12)

Nincs nagyobb tévedése a hívőnek, mint ha azt gondolja, hogy azok Isten kedvencei, akiknek minden jól megy és minden sikerül. Ellenkezőleg, Isten kedvencei, akiket dédelgetve szeret és magához emel, azok, akiket megtört az élet, a testi és lelki csapások áradata, vagyis a szegények, az egyszerűek, a szomorúak, az üldözöttek.

De valamit még hozzá kell tenni. Nem egyszerűen a „sokat szenvedettek” Isten kedvencei. Mert lehet a szegény is a pénz szerelmese, a megalázott is bűnösen kevély stb. Azok állnak nagyon közel az Úrhoz, akik őszintén alázatosak, szelídek, irgalmasszívűek, tisztalelkűek, igaz emberré levést szomjazók. Vagyis akiknél a szenvedés mélyszántás volt, akik porhanyóvá vált lelkükbe hajlandók befogadni az ígét és a kegyelmet.

Az élet árnyékos oldalán élők általában alkalmasabbak Isten barátságára. Magyarázat? A gazdagok, a sikeresek, a jóllakottak, az élet győztesei úgy érzik, ők az okosak, a mindenhatók, a magukban elegek, a senkire nem szorulóak. Pedig ember semmire sem mehet Isten nélkül. Amire tulajdonképpen és végső soron vágyik az ember, azt kizárólag Isten

adhatja. A sikereseknek még Istennel szemben is vállon veregető, bennfentest játszó a magatartásuk. Nem várják, és nem kérik tőle az igazi nagyságot és az igazi boldogságot.

A megtört és alázatos szív epedve várja, hívja, esdi Istenét, leereszkedő kegyelmét. Boldog, mert kielégítést nyer.

2. „Azzal dicsekedjék a dicsekvő...” (Jer 9,24)

Boldognak érzi magát az ember, ha dicsekedhet, hiszen ez azt jelenti, hogy valami jól megy. De meddig tart ez a boldogság, ha csupán olyannal dicsekedhetünk, amit eszünkkel, erőnkkel, pénzünkkel, szerencsével elérhetünk? Mert az ilyesmi kevés, akármilyen nagy dolog, kevés az emberszív vágyaihoz képest. Ezért elégíthet ki nagyon rövid ideig.

„Azzal dicsekedjék a dicsekvő, hogy ismer engem, – úgymond az Úr.” Ez teheti ugyanis egyedül boldoggá az életet, és nemcsak azt teszi boldoggá, hanem az egész örökkévalóságot.

Istent ismerni azt jelenti, hogy a hitben ismerem életem értelmét, a boldogság titkát, hogy ismerem a szeretetet, mely minden ismeretet meghalad, hogy el tudom dönteni, hogy mi az igazán jó és hasznos nekem, hogy ismerem azt, aki boldoggá teszi Örökéletemet.

Akik ismerik Istent, azok viszont nem szoktak dicsekedni. Sem ezzel, sem mással. Mert minél jobban ismerik Istent, annál inkább érzik, hogy milyen kevésbé ismerik, és hogy egészen megismerni nem is lehet. Azért sem dicsekednek, mert az istenismerettel járó öröm túl nagy, túl bensőséges ahhoz, hogy kibeszélhető lehetne.

Isten megismerése nem megy tanulással, okoskodással. Ez kegyelem. Előre tehát kettő visz benne: Az imádság és az Isten szerint alakított élet. Minél jobban szeretem, annál inkább ismerem, és minél jobban ismerem, annál jobban szeretem.

3. „Nem sokan vannak köztetek...” (1Kor 1,26)

Mise, körmenet alatt önkéntelenül körülnézünk, hányan vagyunk, és milyen a „minőség”. Hajlandók vagyunk megütközni és szomorkodni azon, hogy kevés köztünk a művelt, a gazdag, az előkelő, a fiatal, a jó erőben lévő. Ezt a tényt az egyház, a vallás hanyatlása jelének tartják. Pedig nem így van. Pál apostol idejében sokkal kevesebben voltak, és az összetétel is sokkal „rosszabb” volt. Pedig akkor igazán nem hanyatlott, hanem diadalútja kezdetén volt az egyház.

Mi a magyarázat? „A semminek látszókat választotta ki Isten, hogy megsemmisítse azokat, akik valaminek látszanak.” Nem az a baj, ha valaki „valaminek látszik”. Hanem az, hogy ez önteltté, gőgössé teszi, nem érzi, hogy tanulnia kell Istentől, hogy segítségére szorul, hogy nála nélkül semmi, mert nem lehet boldog. Ezért nehéz a gazdagnak, akár pénzben, akár tehetségben, életerőben, pozícióban az, mennyibe jutni. A kevély képtelen megtalálni Istent.

Boldogok a szegények, a megtörték, az egyszerűek, az elnyomottak, az életből kikopók. És boldogok azok a bármiben gazdagok, akik úgy tudnak érezni és viselkedni, mintha szegények, semmik volnának. Mert ez is a valóság, és ha ezt érzi valaki, akkor éhezi és szomjazza az Istent és Isten szeretetét.

Ha a „gyengéket” látod a templomban, az asszonyokat, az időseket, a szegényeket, a betegeket, az egyszerűeket, tudd meg, az emberiség értékesebb részét látod. Mert bennük könnyebben lakást vesz a bölcsesség és a szeretet, vagyis ami valódi értéket ad az embernek és az emberi életnek.

4. Ízleld meg!

Hiába dicsérik, ismertetik szakszerűen valamelyik kiváló borfajtát, csak akkor tudom meg, milyen, ha megkóstolom.

A kereszténység az életöröm vallása. Nemcsak a halál utánra ígér örök boldogságot, már jelen életünket is derüssé, békessé teszi, sőt a legboldogítóbb élményekre képesíthet. Ez bizonyítható, de csak egyetlen módon. Ha megkóstolom az igazán keresztény életet. Meg is kell kóstolnom először magam miatt, mert másképp nincs üdvösség. Az örök boldogság csírája a valódi kegyelmi élet, amely szükségképpen öröm, még a szenvedésben, még a bűnös vágyak keresztire feszítésében is. És meg kell kóstolnom szeretteim miatt is, mert csak saját életem belső ragyogásával tudom vonzóvá tenni Jézus vallását, hogy mások is kedvet kapjanak hozzá.

Hogyan kell belekóstolni a valódi jézusi életbe? Megmondja a nyolc boldogság, a szép élet örök és egyetlen receptkönyve.

Tehát minden erőmmel, és ez csak a kegyelem ereje lehet, megpróbálok egészen tisztaszívű lenni. Meg fogom látni Istent. Nemcsak „odaát”, már most, élményszerűen megérezem, hogy itt lakik a szívemben. Ha szelíd és békességszerető vagyok, érezni fogom, hogy valóban Isten gyermekeként kezel. Ha irgalmasszívű vagyok, átélem Isten irgalmasságát. Kialakítom magamban a lelki szegénység, a szent függetlenség szellemét, és elkezdődik számomra a mennyország. Megsiratom bűneimet, és más fájdalmaimban is Isten szíven sírom ki magam, tapasztalni fogom, mily édes az Úr. Ha hajlandó vagyok bármit elviselni Jézusért, ő lesz örömem itt és az örökkévalóságban.

Aki mindezt újra és újra megpróbálja, őszintén és komolyan, ezerszer is újratekve, az belekóstol az igazi keresztény életbe, és csírázni kezd szívében az öröm. A menny csak azé lesz, aki előre hozzászokik a menny ízéhez.

5. Ne próbálj rövidíteni!

A nyolc boldogság fényében minden bűnt türelmetlenségnek lehet felfogni. A bűnös megpróbálja lerövidíteni az utat a boldogsághoz. De mindenképpen eltéved, és legfeljebb kicsi örömeit, hamis gyönyöröket talál, amelyek a boldogságnak csak álarcát hordják, de azt is hamar levetik. Külön tragédiája ezeknek a rövid és könnyű úton elért örömeinek, hogy nemcsak hamisak, de lehetetlenné is teszik a valódi boldogságot.

Jellegzetes „rövidítők” a pénz hajszoái. A gazdagodást a legrövidebb és legbiztosabb útnak gondolják a boldogsághoz. Rá fognak jönni, minél gyorsabban érnek el sikert, annál hamarabb, hogy így csak kicsi örömeit érhetek el. Közben a pénzimádatban elkérgesedett szívük alkalmatlanná válik a boldogságra, mert az csak a lélekben függetlenké.

Az erőszakosak, bosszúállók, kíméletlenek, mindenkin áttiprók is rövidítenek az élet napos oldala irányában. De eltévednek a gyűlölet bozótjában, a ridegszívű szeretetlenség hősivatagában. Olyan tájakra keverednek, ahol igazában még kis örömeik sem teremnek.

Akik nem győzik kivárni a lelki tisztaság talajából kinőtt boldogság kivirulását, azok a pillanat gyönyörének hajszolásával a csömör, a mocsok, a kiégettség szeméttelépére tévednek.

Akik minden áron meg akarnak szabadulni minden sírástól, minden üldöztetéstől, vajon jól fogják magukat érezni a becstelenségben, elvtelen megalkuvásban, a gerinctelenségben, a mesterséges örömeik hajszolásában, a kötelességek felrúgásában?

És akik csak magukkal törődnek, irgalmat, együttérzést, segítőkészséget, megbocsátást nem ismernek, azok körül nem fagy-e meg a világ, és nem pusztul-e végén el szeretetre szomjas lelkük, az egyedülmaradottság sivatagában?

Végül mintegy foglalata a nyolc boldogságnak, hogy boldog csak az lehet, akinek fővágya, életének vezérmotívuma, hogy szomjazza az igazságot, vagyis azt, hogy igaz emberré, Isten tetszése szerintivé váljon. A rövidítők körülményektől, emberektől, birtokolt dolgoktól várják azt, ami csak az önnevelés, csak a jézusivá alakulás gyümölcse lehet.

Csak az jár jól, aki a Jézus-mutatta úton jár, bármilyen meredek, keskeny és szűk út. Egyedül vezet oda, ahová szívünk vágyik.

B)

1 „Prófétát támasztok majd nekik a testvéreik közül.” (5Móz 18,13)

Mózes beszéde sok száz évvel Jézus születése előtt hangzott el. Mózes a választott nép legnagyobb prófétája volt. (A próféta olyan ember, akin keresztül Isten szól az emberekhez.)

Istent meglátni kibírhatatlan a halandó embernek, vele bármilyen érintkezésbe kerülni is nagy lelki erőt kíván. (Sinai törvényhirdetés: 2Móz 20,18–19) Ezért választott prófétákat az Úr. Általuk tanította, vezette, buzdította korholta, fenyegette, vigasztalta, nevelte népét.

De Mózes nem prófétákról, hanem csak egy Prófétáról beszél, jövendöl. Ez nem lehet más, csak Jézus, ő nemcsak Isten nevében beszélt, hanem maga volt az emberré lett Isten. Ő hozta el a kinyilatkoztatás teljességét. Az őt megelőző századok prófétái csak előkészítették a választott népet Jézus fogadására. Egyrészt a nép alakításával, nevelésével, oktatásával, másrészt a Messiásról szóló jövendölésekkel.

Jézus óta nincs próféta. Jézus a csúc, új próféta nincs. De Jézus a világ végezetéig folytatja prófétai munkáját az egyházban. Jézusban kimondta a bennünket érintő végső szót Isten, de ez a szó nem hal el, hanem él a világ végéig az egyház ajkán. Az egyház idehirdetése Jézus prófétaságának állandósítása. Részen addig, míg a hitet felváltja majd a látás.

Még egy figyelmeztető szó 3000 év távlatából: „Azt mondta az Úr nékem: Aki az ő szavára, melyet az én nevemben szól, hallgatni nem akar, azon majd én bosszút állok.”

2. Papi nőtlenség

Miért nem nősznek a katolikus papok? Nem Jézus rendelte így. Vannak nők katolikus papok is, a keleti rítusokban általánosan, különleges esetekben a latin egyházban is (katolikussá lett, pappá szentelt protestáns pásztorok). Tehát egyházi törvény, amelyet végeredményben bármikor meg lehetne változtatni. Ez nem teljesen lehetetlen, de nem valószínű.

Ha nem is Jézus rendelte így, a mai szentlecke alapján is világos, hogy apostoli, sőt jézusi eredetű az ajánlása. Nem a papi birtok egybentartása volt tehát a celibátus indító oka, hiszen ilyesmi Pál apostol korában még szóba sem jött. A papi nőtlenség alapvető értelme, hogy Isten embere minél teljesebben az Úré és Isten népéé lehessen.

Nem jó az embernek egyedül lennie, ez isteni megállapítás. Hibát követne el az a pap, aki magányos ember akarna lenni. Magányosságát fel kell oldania fokozott, misztikába hajló istenkapcsolata révén és a minél szélesebb körű lelki atyaságban, keresztény testvériségben.

Lehetetlen az önmegettartó élet? Biztosan nem az, különben nem ajánlaná az Úr. Különösen nem lehetetlen annak, akinek erre hivatást adott. Vannak buktatói, nehézségei? Természetesen, mint ahogyan a családos életnek is vannak. A papi nőtlenség egyik buktatója a feltörő érzékiség, a másik a külön, érdes, megnemértő magatartás kialakulása. Azért kell emlékeztetni erre a híveket, hogy a papok erkölcséről, magatartásáról ne egymás között beszéljenek, hanem nagyon sokszor hozzák fel imádságaikban, és kérik az Urat és a Tisztaságos Anyát, segítse a kegyelem a keresztény nép hivatott pásztorait.

3. Milyenek a papok?

Isten akarata, az emberek létérdeke, hogy az emberek ne feledkezzenek meg Atyjukról. Ezért van a napok közt Isten napja, a házak között Isten háza, az emberek között Isten embere, a pap. Emlékeztető valamennyi Istenre, Isten bennünket magához ölelni akaró szeretetére.

Isten házát igyekszünk szebbre építeni, mint a többi házat. Szeretnénk, ha vasárnap mindig szebb idő lenne. Ugyanígy ideális lenne, ha a papok erkölcsösebbek, tisztábbak, jobbak lennének a többi embernél. Ezt óhajtják a hívek is. De kérnünk kell őket, ne álljanak meg az óhajnál. Imádkozzanak érte nagyon sokat, és különben is tegyék meg, ami tőlük telik. A pap is ember, aki rászorul mások érdeklődésére, támogatására, segítőszándékú figyelmeztetésekre, megértésre. A házasok egyik nagyon jó érzése, hogy valakinek szükségük van rá. Érezze a pap is a hívek magatartásából, hogy szükség van rá.

A papok felelősek Isten előtt a hívekért, ezt mindenki érti. De meg kell értenünk még valamit: A hívek pedig felelősek papjukért, hogy el ne kallódjék, el ne fásuljon, el ne veszítse idealizmusát.

4. Ha rossz papot látsz...

Sajnos, akadnak többé-kevésbé rossz papok. Nem öröm, de tény, és nagyon fontos hogy ne engedjük ez a tény saját botránykövünké lenni.

Saját vallásos és erkölcsi életünk feltételül nem szabhatjuk a pap életszentségét. Mindenki a maga bűneiért felel, nem lehet még a papok bűneivel sem takaróznunk az ítéletkor.

A pap akármilyen ember, tisztelet jár a hivatalának. A vasárnap lehet időjárás szempontjából a hét legcsúnyább napja, mégis Isten napja. A templom lehet a község legelhanyagoltabb épülete, mégis Isten háza. A templom előtt emelünk kalapot, nem a legszebb ház előtt. Így nem a kiváló embert tiszteljük a papban, hanem a papot. Mert a pap, akármilyen ember is, Isten embere, Jézus mása. Titokzatos módon Jézus ereje él a papban, ez feltétlenül tiszteletreméltó.

Nem utasíthatom el a pap tanítását, buzdítását, erkölcsi útmutatását azért, mert nem tartom feddhetetlen jellemnek. Ha iszákos orvos tilt el a szeszes italtól, ennek ereje éppen olyan, mintha absztinensből származna. Ha megszegem utasítását, azért, mert gyakran részeg, éppen úgy ártok magamnak, mintha egy józanéletű orvos utasítását venném semmibe.

Példaképünk a Szűzanya. Ismerte az apostolokat, tudott nem éppen épületes viselkedéseikről, mégis tisztelte őket, elfogadta vezetésüket, Krisztus-más voltukat.

5. Jézus pedagógiája

A tisztátalan lelkek kikiabálják, kicsoda Jézus. Az Úr megtiltja nekik. Miért? Hiszen meg kell tudniok az embereknek, hogy ő a Megváltó, Isten Fia. Jézus ezt meg is mondja, de nem ezzel kezdi. Tanításával, viselkedésével, csodáival lassan készíti elő, és vezeti rá az embereket erre a nagy kinyilatkoztatásra.

Nagy lecke ez azok számára, akik a hittől távol élő szeretetteiket szeretnék „megtéríteni”. A jóakarát működik bennük, mégis, legnagyobb elkeseredésükre, visszautasítják őket, esetleg durván. Ha valakit Isten hitére és szeretetére akarok segíteni, nem szabad ajtóstul rohanni a házba. Nem lehet pl. azzal kezdeni, hogy „te is elmehetnél már gyónni”. Még azzal sem, hogy „miért nem jársz templomba”.

Hogyan kell hát csinálni? Recept erre nincs. Minden ember, minden helyzet mást kíván. Az a fontos, ne bízzuk magunkat türelmetlen indulatainkra. Nem lehet senkit egyetlen

lendülettel Isten lábaihoz lökni. Okosan, lassan, szeretettel. A Szentlélekre kell bíznom magam. Öt kérjem sok imával, benne bízzam, ne magamban! Majd ő irányít, észrevétlenül rávezet az isteni pedagógiára.

Ne „sikert” akarjak elérni. Ha „siker” lesz, nem az enyém. Egyedül a Szentlelkeké. Lehet, hogy nem is általam talál valaki Istenre, sőt, lehet, hogy ellenemre, erőszakos térítő módszereim ellenére.

C)

1. „Ha szeretet nincs bennem...” (1Kor 13,1)

A végítélet vagy a különítélet nem bírósági ítélet. Mert az csupán azt mondja ki, hogy bűnös vagy ártatlan. A negatív „nem bűnös” fogalma nem szerepel az ítélő Jézusnál. A végítélet és a különítélet természetakarítás, szüret, gyümölcszedés.

Jó erre gondolnunk, mert tudnunk kell: Nemcsak azt a fát vetik tűzre, amelyik mérges gyümölcsöt termelt, hanem azt is, amely gyümölcsöt nem hozott. Nem elég tehát, ha nem káromkodom, nem gyűlölök, nem vagyok rabló, részeges, becsstelen, tolvaj, sikkasztó stb. Gyümölcsöt keres életemben az Úr.

Rávilágít erre Tolsztoj meséje, melyben a kárhozatra vetett néni angyalnak panaszkodik, hogy tévedésből jutott a pokolba, hiszen ő semmi rosszat nem tett, vallási kötelességeit teljesítette. Isten megüzeni neki: De jót sem tettél, soha, senkivel. A néni emlékezteti az Urat, hogy egyszer egy hagymát vetett egy koldusnak. Isten beleegyezik, hogy az angyal ennél a hagymánál fogva felhúzhatja a mennybe. A hagyma bírja a nénit, pedig sok száz kárhozott kapaszkodik belé, hogy szintén a mennybe jusson. De a néni egymás után rugdossa le a belékapaszkodókat. Mikor az utolsót is lerázta magáról, elszakad a hagyma, ő visszazuhan az örök tűzbe. Véglegesen bebizonyította, hogy nincs benne szeretet.

Gyónásaimban ne csak a bűnöket keressem. Vizsgáljam meg azt is, van-e életemnek édes gyümölcse. Ha nem igen találok, tudnom kell, hogy a kárhozat fenyeget.

2. Csak az szeret, aki mindenkit szeret

A szeretet sokfélélt jelent. Isten parancsából olyanfajta szeretettel kell lennünk egymás iránt, amilyennel Jézus szeretett bennünket. Megvan-e ez bennem?

Erre a létkérdésre magamnak is nehéz felelnem. Egyik kritériuma: Csak akkor van bennem krisztusi szeretet, ha mindenkit szeretek, kivétel nélkül. Mert ha csak azokat szeretem, akikhez köt a vér, a rokonszenv, a szerelem, az érdek stb., akkor mennyivel vagyunk mások, jobbak, krisztusibbak bárkinél?

Nem jelenti ez, hogy ugyanazzal a szeretettel, kell ragaszkodnom mindenkihez, amellyel anyámat, hitvesemet, gyermekemet, jóbarátomat szeretem. De meg kell lennie bennem a jóindulatnak, segítőkészségnek, megbecsülésnek, érdeklődésnek minden embertársam iránt.

Miért tartozik a valódi szeretethez a mindenki szeretete? Mert így szeret Isten, tehát csak így él bennem, csak így irányít Jézus Lelke. A Szentlélek nem tud személyválogató lenni olyan értelemben, hogy megtagadja a szeretetet bárkitől is. Ha én ilyen vagyok, elűztem a Lelket, aki nem tud megférni semmiféle szeretetmegtagadással.

De nem is szeretet az ilyen válogatás, sokkal inkább önszeretet, önzés. Nem is az embert szereti, hanem azt, ami benne számára vonzó, tehát tulajdonképpen érdek. Még akkor is, ha olyan szép nevekkkel illetik, mint anyai szeretet, barátság, szerelem stb. Nem baj, ha valami különösen vonzó számomra valakiben, de nem lehet ez a szeretet alapja, legfeljebb a szeretet színezője. A szülői stb. szeretetben is az alapvető az általános emberszeretet legyen, különben igen könnyen csúszik hamis vágányra (pl. majomszeretet).

Félni kell annak szeretetétől, aki másokat gyűlöl, vagy egyszerűen csak nem szeret. Kérem a Szentlelket, valódi szeretettel tudjak szeretni, amely nem kivételez, hanem jó mindenkihez.

3. A nőies szeretet

A férj óhajtja a szeretetet, a nőt pedig boldoggá teszi, ha szerethet. Tragédia számára, ha azt kell észrevennie, hogy szeretetére már nem tartanak igényt, terhére van férjének, gyermekeinek. Ha ilyesmit venne észre valaki asszony, nagyon erősnek és okosnak kell lennie. De még jobb ezt a bajt megelőzni okossággal, vagyis azzal, hogy elkerüli a nőies szeretet vakvágányait, amelyek miatt szeretete nemkívánatossá válhat.

A női szív eredete erős és áldozatos, de könnyen téved. Néhány példa a nőies szeretet hamis vágányai közül:

A szűkkeblű szeretet, amely csak saját családját akarja ismerni, azon kívül minden és mindenki idegen vagy éppen ellenség. A szűkkeblű szeretet tulajdonképpen önzés, mert csak saját magáról akar tudni. A családjá is ő maga. Az igazi szeretet táglelkű, mindenki iránt jóakarátú. Mivel a szűkkeblű szeretet nem igazi, azért terhes és ellenszenves éppen azok számára, akik „élvezik”.

Hibás és önző a féltékeny szeretet is. Saját birtokának tekinti férjét és gyermekeit. Előfordul, hogy némelyik feleség féltékeny férjének még a munkájára, ártatlan szórakozásaira, hobbyjára, olvasmányaira is. Sok anyából azért válik lehetetlen anyós, mert abban az álomban ringatózott, hogy gyermeke örökké az övé marad, és haragszik arra, aki „elrabolta”. Okos asszony viszont számol azzal a ténnyel, hogy ő nem isten, vagyis nem tudja férje vagy gyermekei minden vágyát betölteni. Nem várja tehát, hogy férjének egyetlen gondolata ő legyen, inkább igyekszik részt kérni minden gondolatában. Az okos édesanya pedig nem magának, hanem az életnek, jövő hivatásának és jövőendő házastársának neveli gyermekét, aztán pedig nagylelkűen átadja, ha eljön az ideje. Több szeretetet „ment meg” így magának, mint féltékenykedésével. A féltékenyen birtokolni akaró szeretet lehet akármilyen áldozatos, mégis taszító és kellemetlen.

Hibás, és hamar unalmassá válik az olyan szeretet, amelyik csak a testre irányul. Áll ez minden vonatkozásban, férjjel és gyermekekkel szemben egyaránt. A jól szerető asszony szereti férje és gyermekei gondolatait, terveit, eszményeit, munkáját, szórakozását. A nőnek meg kell próbálnia társnak lenni, különben teher lesz, és „mindennek elrontója”.

4. „De hát nem József fia?” (Lk 4,22)

„Mindenki helyeselt neki, és csodálkozott a fönséges szavakon.” Mégis elűzték, sőt a szakadékba akarták lökni. Egyrészt mert nem mindenben beszélt a szájuk íze szerint, másrészt mert előítélettel voltak az „ács fia” iránt.

Jézus tovább prédikál egyháza által. Ha nem akarok hasonló lenni a názáretiekhez, nem szabad az Úr igéjének választóvizévé tenni sem saját ízlésemet, sem az igehirdető pap személyét.

Ha helyeslek valamit a prédikációban, nem szabad azért helyeselnem, mert nekem tetszik, mert én is úgy gondolom. Alázattal és bizalommal kell fogadnom Isten szavát, és ha észreveszem, hogy nem felel meg az én ízlésemnek és elgondolásaimnak, hát akkor magamat igazítom az igéhez. A hit nem hit már, ha az egyéni értelem, gyenge emberi elképzeléseim, vagy a divatos áramlatok szerint akarom eldönteni, hogy mit hiszek és mit nem. Ebben az esetben ugyanis nem Istennek hinnék, hanem csak a magam eszének.

Nem szabad előítélettel lennem a prédikáló pap személye iránt sem. Általa az egyház, tehát maga a földön tovább élő Jézus hirdeti az ígét. Nem szabad a pap tudományát

tekintem, sem előadói készségét, egyéniségét, még erkölcsi nívóját sem. Számomra ő mindenképpen Isten hangszórója.

Vajon hogyan ítélte Isten a názáretiekről, akik elűzték és meg akarták ölni Jézust? Hasonlóképpen, mint azokról, akik az egyházra nem hallgatnak vallásosságuk ellenére, mert az ilyenek is elűzik és megölik saját szívükben Jézus igéjét.

5. Te felismered?

A názáretiek nem ismerték fel Jézusban a Messiást, mert hiszen a jól ismert ács fia volt, aki nem járt iskolába sem.

És én felismerem-e Jézust? Mert sokszor és sokféleképpen találkozunk vele.

Így az igehirdetésben. A názáretiek is elismerték, hogy Jézus gyönyörűen prédikált, de nem látták benne Isten szavát. Én azt látom a pap igehirdetésében?

Jézus van jelen a hívek közösségében. Ha felismerném, jobban szeretném a közös imát.

Vagy felismerem Jézust szenvedő embertársaimban? Tetteim és velük kapcsolatos érzelmeim nem azt mutatják.

És a szentségekben? Ha mélyen hinném, hogy a szentségek vételében Jézussal találkozom, sokkal többször gyógnék és áldoznék.

Hogy katolikusnak neveltek, ez kb. annyit jelent, hogy Jézus földije vagyok. Ez önmagában még nem üdvözít. Csak ha valóban és mindenütt felismerem őt.

Évközi 5. vasárnap

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (Iz 58,7–10): *„Törd meg az éhezőnek kenyeredet, s a szűkölködőket és a bujdosókat vidd be házádba; ha mezítelent láatsz, takard be, és ne vesd meg önnön testedet! Akkor majd felvirrad, mint a hajnal, világosságod, és gyógyulásod gyorsan bekövetkezik; színed előtt halad majd igazságosságod, és az Úr dicsősége gyűjt egybe téged. Akkor majd könyörögsz, és az Úr meghallgat, kiáltasz, és ő így szól: Íme itt vagyok. Ha eltávolítod körödből az igát, és megszűnsz ujjaddal mutogatni és haszontalanságot beszélni; ha odaadod kenyeredet az éhezőnek, és jóllaktatod a lesújtott lelket; akkor felragyog a sötétben világosságod, és sötétséged déli verőfényre változik.”*

Az Úr felszólítja a zsidókat, hogy gyakorolják az irgalmasságot, és akkor érezni fogják az ő hatékony segítségét; a világosság nyilván összefüggésben van az egyiptomi szabadulás után a zsidókat vezető tűzoszloppal, mely az Úr oltalmának jele volt. Irgalmas lelkületük következménye az lesz végső soron, hogy megdicsőül bennük az Isten, mert ők érdemessé teszik magukat segítségére, az Úr viszont nem késik megjutalmazni őket. A világosság és a déli verőfény a legnagyobb boldogság szimbólumai – együtt szerepel ebben a szakaszban az Úr dicsőségével, ami megint csak arra utal, hogy igazságuk úgy világosodik majd az emberek előtt, hogy dicsérik érte a mennyei Atyát.

II. OLVASMÁNY (1Kor 2,1–5): *„Én is, amikor nálatok jártam, testvérek, nem keresett szavakkal vagy bölcsességgel akartam nektek hirdetni Isten tanúságtételét. Elhatároztam ugyanis, hogy nem akarok másról tudni köztetek, csak Jézus Krisztusról, a megfeszítettéről. Gyöngeségem tudatában félve és nagyon elfogadottan mentem hozzátok. Tanításom és igehirdetésem ezért nem a bölcsesség elragadó szavaiból állott, hanem a lélek és erő bizonyosságából, hogy hiteteknek ne emberi bölcsesség, hanem Isten ereje legyen az alapja.”*

Az apostol igehirdetését csodák, jövendölések, prófétálások kísérték. Szavain szinte érezhették a Lélek melegét és erejét és ez volt hatással rájuk. Az igazi, üdvösséget szerző hit Isten ajándéka. Nem az hisz, aki „meg van győzve” arról, hogy a kinyilatkoztatásban foglaltak igazak, hanem az, aki az Istentől kapott kegyelemmel, erővel magáévá tudja tenni a kinyilatkoztatott igazságokat. Az emberi bölcsesség megkönnyítheti a hitre való eljutást, de akadálya is lehet annak. A hit nem csupán értelmi belátás; a kényszerítő logikai lánc hiánya nem fogyatékosága a hitnek, hanem természetes velejárója, hiszen emberi személyes állásfoglalást akar az Isten.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 5,13–16): *„Ti vagytok a föld sója. Ha pedig a só ízét veszti, mivel sózzák meg? Másra már nem való, mint hogy kidobják és az emberek eltapodják. Ti vagytok a világ világossága. Nem lehet elrejteni a hegyen épült várost. Nem azért gyűjtják meg a lámpát, hogy a véka alá tegyék, hanem a lámpatartóra, hogy mindenkinek világítson a házában. Úgy világítson a ti világosságtok az emberek előtt, hogy lássák jócselekedeteiteket és dicsőítsék mennyei Atyátokat.”*

Isten bölcsességét az Egyháznak kell a világba eljuttatnia, azzal a világot mintegy megsóznia. Nagyon alkalmas ez a hasonlat annak kifejezésére, hogy Isten a földi értékeket nem helyettesíteni akarja az égiekkel, hanem átalakítani, felemelni, amint a só sem étel, hanem átjárja és megízesíti az egészet. Házasság, barátság, tudomány, technika stb. azzal kapja meg végső, Istentől akart teljességét, ha az ember általuk is természetfeletti célja felé törekszik.

Az Egyház világosság is kell, hogy legyen. Ne rejtse hitét véka alá, akkor sem, ha gúnyolják miatta, ha kevés követőre talál.

Sem az ízét vesztett só, sem a véka alá rejtett lámpa létének nincs értelme.

Jótteink mennyei Atyánkat dicsőítsék. Ez legyen a célja jószágunknak. Az nem kegyes család részünkről, ha a dicsőséget Istenre hártjuk, mert hiszen valóban tőle kaptuk az erőt a jóra, az a mag fejlődött ki, melyet ő ültetett és növelt.

Templombajárásoddal is vállalod a hegyen épült város szerepét. De még inkább azzal, ha meg is látszik mindennapi életeden is, hogy templomba jársz. Ha a templom ízét, Jézus áldozatának ízét bele tudod vinni az életbe is. Feltűnés nélkül, észrevétlenül, el nem sózva a dolgot.

B)

I. OLVASMÁNY (Jób 7,1–4,6–7): *„Katonasor az ember élete a földön, és napjai olyanok, mint a napszámos napjai: kívánczik árnyék után, mint a szolga és várja a munkája végét, mint a napszámos. Nekem is kárbavesztett hónapok jutottak részemül, és keserves éjjeleket számlálok magamnak. Ha lefekszem, kérdelem: Mikor kelek újra? Majd várom az estét, és mire beáll a szürkület, jóllakom kinnal.*

Napjaim gyorsabban szaladnak, mint a takács vetélője, és remény nélkül eltűnnek. Emlékezzél meg, hogy életem már csak lehelet, és szemem nem lát többé boldogságot.”

Jób saját életét és általában az emberi életet a hadbavonult katona folyton veszélyben forgó életével hasonlítja össze: neki is nagyon sokat kell túrnia és érzi, hogy élete is veszélyben forog. Úgy várja az enyhülést, mint a napszámos az árnyas pihenőt. Ha lefekszik, nem tud igazán pihenni, már felkelni szeretne, ha meg felkelt, az ágy nyugalalmát óhajtja. Nem várhat már semmit az élettől a szenvedésnek pedig nem tud értéket és értelmet tulajdonítani. Jézusnak kell eljönnie, hogy erre megtanítsa az embereket és a betegek gyógyításával felvillantassa a végső, boldog állapotot, amelyben nem lesz többé könny és fájdalom.

II. OLVASMÁNY (1Kor 9,16–19,22–23): *„Hogy az evangéliumot hirdetem, azzal nem dicsekedhetem, hiszen ez kényszerítő kötelességem. Jaj nekem ugyanis, ha nem hirdetem az evangéliumot! Ha önszántamból teszem, jutalmam lesz, ha nem önszántamból, csak megbízott hivatalnok vagyok. Mi tehát a jutalmam? Az, hogy mint az evangélium hirdetője, ingyen nyújtsam az evangéliumot, s ne éljek az evangéliumban gyökerező jogommal.*

Bár mindenkitől független voltam, mégis mindenkinek szolgája lettem, hogy minél többet megnyerjek. A gyöngék között gyöngé lettem, hogy megnyerjem a gyöngéket. Mindenkinek minden lettem, hogy mindenkit üdvözítsek. Mindezt az evangéliumért teszem, hogy nekem is részem legyen benne.”

Az apostol lemond az evangéliumban gyökerező jogáról, hogy ti. hívei eltartsák, hogy ezáltal is nagyobb isteni jutalomra váljon méltóvá. Parancsot kapott az evangélium hirdetésére, de nem csupán a büntetéstől való félelem sarkallja az ige szolgálatára. Ez részben az anyagi szolgáltatásról való lemondásból látszik, másrészt abban az önmagát szinte feladó szolgálatból, ahogyan törekszik mindenkivel azonosulni, minden fajta hívő közösségbe

beilleszkedni. És amikor mindezt megtette, akkor beáll a sorba, a többi közé és reméli, hogy neki is része lesz az evangélium ígerte jutalomban. Nem szegi kedvét, hogy sok szempontból kicsi, gyöngé emberekkel kell bajlódnia neki, a szellem óriásának. Szívesen lesz kicsi a kicsikkel, mert tudja, hogy Isten ezeket választotta ki, hogy erejét megmutassa rajtuk.

AZ EVANGÉLIUM (Mk 1,29–39): „(Jézus) a zsinagógából Jakabbal és Jánossal együtt egyenesen Simon és András házába ment. Simon anyósa lázas betegen feküdt. Mindjárt szóltak is neki. Odament hát hozzá, s kezén fogva felsegítette. Erre megszűnt a láza és kiszolgálta őket.

Napnyugta után, amikor beesteledett, odahordták hozzá a betegeket és a gonoszlélektől megszállottakat. Az egész város ott tolongott az ajtó előtt. Sok beteget meggyógyított különféle betegségekből, és sok ördögöt kiűzött, de nem engedte őket szóhoz jutni, mert tudták, hogy kicsoda.

Hajnal tájban, amikor még sötét volt, Jézus elindult és kiment egy elhagyatott helyre imádkozni. Simon és társai utána mentek, hogy megkeressék. Mikor megtalálták, ezt mondták neki: „Mindenki keres téged.” De ő így válaszolt: „Menjünk máshová, a szomszédos helységekre, hogy ott is hirdessem az evangéliumot, hiszen azért jöttem ki.” S bejárta egész Galileát, prédikált a zsinagógákban és ördögöket űzött.”

A betegségben is végső soron az ördög keze van. A betegek gyógyításával is azt bizonyítja Jézus, hogy elérkezett az Isten Országá. Legnyilvánvalóbban az ördögűzések bizonyítják ezt.

Jézus tudta előre, hogy másnap keresni fogják, hiszen a csodák vonzották az embereket. Ezért még sötétben felkelt és egy elhagyatott helyre ment. Kereste a magányt, mert imádkozni akart. Az apostoli élet nem nélkülözheti az Istennel töltött időt. Enélkül kiüresedik a szív. Másrészt el is akart szakadni szépen csendben a kafarnaumiaktól. Másfelé is hirdetni kell az evangéliumot. Kafarnaum most túlságosan a csodák ígézetében él. Jézus pedig tanítani jött és a csoda csak a hitelesítő pecsét. A csodák által nyújtott jó révén a legnagyobb jó befogadására akarta alkalmassá, fogékonyra tenni hallgatóit. Ez nem mindig sikerült.

A szentmise tanít meg bennünket a szenvedés helyes értékelésére. Nem keseregünk, mint Jób, mert tudjuk, hogy ha szenvedéseinket Jézuséhoz csatoljuk, hogy vele együtt szenvedjünk, akkor azok az örök életet szerzik meg számunkra. Így gyógyított meg minket Jézus: élet forrásává tette a halál hírnökét. A szentáldozás záloga a végleges gyógyulásnak: a dicsőséges feltámadásnak.

C)

I. OLVASMÁNY (Iz 6,1–2a,3–8): „Abban az esztendőben, amikor meghalt Óziás király, láttam az Urat; magas és kiemelkedő királyi széken ült, és ruhájának szegélye eltöltötte a templomot. Szeráfok lebegtek felette és kiáltották és mondták egymásnak: Szent, szent, szent az Úr, a seregek Istene, dicsőségével tele van az egész föld!

És megrendültek a küszöbök alapjai a hangos kiáltásoktól, és a ház betelt füsttel. Ekkor én így szóltam: Jaj nekem, végem van, mert tisztátalan ajkú ember vagyok, és tisztátalan ajkú nép között lakom, s a Királyt, a seregek Urát láttam szememmel! Erre az egyik szeráf odarepült hozzám, kezében izzó kőszén volt, melyet csípővassal az oltárról hozott, és megérintette szájamat és így szólt: Íme, azzal, hogy ez megérintette ajkadat, eltűnt a te gonoszságod, és bocsánatot nyert a bűnöd. Majd hallottam az Úr szavát, amint mondotta: Kit küldjek el, és ki megyen el majd nekünk? Ekkor én azt mondtam: Itt vagyok én, engem küldj!”

Óziás valószínűleg 738-ban halt meg.

Izaiás meghívatói látomása Isten fenségének lenyűgöző erejű kinyilvánítása. Magasabban ül, mint a királyok szoktak, királyi palástja az egész templomot betölti. A zsidók igyekeztek ezt az antropomorfizmust elhalványítani: a LXX csak Isten dicsőségéről beszél, hogy az eltöltötte a templomot, a Targum pedig csak dicsőségének fényéről. Fenségét hangsúlyozzák még a szeráfok, e magasrangú angyali lények. Nevük csak itt szerepel a szentírásban (bár ugyanazzal a szóval nevezi a szentírás a tüzes kígyókat is, melyek a lázongó zsidókat halálra marták a pusztában, semmi tartalmi közösség nincs e kettő között). Arcukat eltakarják, hiszen az ószövetségi felfogás szerint nem láthatja senki az Isten arcát, lábukat pedig azért takarják el, mert mindenféle meztelenség tiszteletlenségnek számított. Nyilván két kar felelget egymásnak és a legfelsőbb fokot akarva kifejezni, háromszor is szentnek nevezik Istent. Szentsége a bűnnel való teljes és feltétlen szembenállást jelenti. A füst is Isten jelenlétére utal, fenségét jelzi. A látást nem akadályozta, mert olyasmi lehetett, mint a színeváltozásnál szereplő fényes felhő. A próféta megvallja bűnösségét (talán arra céloz, hogy hallgatott, pedig Oziás királlyal szembe kellett volna szállnia) és méltatlanságát arra, hogy a szeráfokkal együtt dicsérje Istent és hirdesse üzenetét az embereknek. Az angyal jelképes cselekedettel megtisztítja a látomásban ajkát. Készségesen vállalkozik ezután arra, hogy Isten üzeneteit közvetítse.

II. OLVASMÁNY (1Kor 15,1–11, ill. 3–8,11): *„Figyelmetekbe ajánlom testvérek az evangéliumot, amelyet hirdettem nektek. Elfogadtátok és szilárdan kitartotok benne. Általa elnyeritek az üdvösséget, ha megtartjátok úgy, ahogy hirdettem nektek. Másként hiába lettetek volna hívővé.*

Elsősorban azt hagytam rátok, amit magam is kaptam: Krisztus meghalt bűneinkért, az írás szerint: eltemették, és harmadnap föltámadt, ismét az írás szerint. Megjelent Péternek, majd a tizenkettőnek. Később egyszerre több mint ötszáz testvérnek jelent meg, ezek közül a legtöbben még élnek, néhányan azonban már meghaltak. Azután Jakabnak jelent meg, majd az összes apostolnak. Utánuk pedig mintegy elvetéltnek megjelent nekem is. Én ugyanis az utolsó vagyok az apostolok közt, s arra sem méltó, hogy apostolnak hívjanak, hiszen üldöztem az Isten egyházát. De Isten kegyelméből vagyok az, ami vagyok, s rám árasztott kegyelme nem maradt bennem hatástalan. Többet dolgoztam mindegyiküknél, igaz ugyan, hogy nem én, hanem az Isten kegyelme velem. Mindegy tehát, hogy én vagy ők: ugyanazt hirdetjük s így lettetek hívővé.”

Amint húsvétkor az apostoloknak, úgy később a híveknek is – főleg a korintusiaknak – nehéz volt elhinni, hogy Jézus feltámadt. Főképp nehéz volt életük, magatartásuk alapjává tenni ezt a hitet és reménységet: mi is feltámadunk Krisztussal. Pedig enélkül a hit és remény nélkül üdvözülni nem lehet. Pál arra hivatkozik, hogy Jézus sok embernek jelent meg feltámadása után és így nincs okuk a korintusiaknak kételkedni az erről szóló tanúbizonyságban. (Az asszonyokra nem hivatkozik!)

Röviden arra is utal, hogy Jézus halála és feltámadása az írások szerint történt. Valóban: Iz 53,9-ben arról olvasunk, hogy gonoszok közt adtak neki sírt; a 15. zs-t is a Messiásra értelmezi: nem hagyja az Úr a Messiás lelkét az alvilágban, sőt teste sem lát romlást.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 5,1–11): *„Amikor egyszer Jézus a Genezáret tavánál állt, nagy tömeg sereglött hozzá, hogy hallgassa az Isten szavát. A tó partján látta, hogy két bárka vesztegel. A halászok kiszálltak, és a hálót mosták. Beszállt most az egyik bárkába, a Simonéba, s megkérte, hogy lökje egy kicsit beljebb a parttól. Aztán leült és a bárkából tanította a tömeget. Mikor befejezte a tanítást, így szólt Simonhoz: „Evez a mélyre, és vessétek ki a hálótokat halfogásra.” „Mester, egész éjszaka fáradoztunk, nem fogtunk semmit. De a te szavadra azért kivetem a hálót” – válaszolta Simon – és így is tett és akkora*

tömeg halat fogtak, hogy szakadozni kezdett a háló. Intettek a másik bárkán a társaiknak, hogy jöjjenek segíteni. Jöttek is és úgy telerakták mind a két bárkát, hogy majdnem elsüllyedt. Ennek láttán Simon Péter Jézus lábához borult és szavakra fakadt: „Uram, menj el tőlem, mert bűnös ember vagyok.” Mert a sikerült halfogás láttán társaival együtt félelem töltötte el. Hasonlóképpen Jakabot és Jánost is, Zebedeus fiait, Simon társait. De Jézus bátorságot öntött Simonba: „Ne félj! Ezentúl emberhalász leszel.” Kivonták a hajókat a partra és mindenüket elhagyva a nyomába szegődtek.”

Az apostolok meghívását a háló mellől mindhárom szinoptikus elbeszéli, de Máté és Márk csak röviden szólnak róla, Lukács viszont még a csodálatos halfogás történetét is elbeszéli. (Vö. Mt 4,18–22; Mk 1,16–20)

A Genezáreti tó (Tibériás tenger) adatai: hossza 21 km, legnagyobb szélessége 12 km. Mélysége: 48–250 m. Keresztülfolyik rajta a Jordán folyó és így vize állandóan felfrissül.

A csodálatos halfogás csoda-jel: megmutatja Péternek, hogy milyen szerepet szán neki Isten és bátorítja, hogy mindig számíthat az isteni segítségre. Eszköz lesz ő az isteni kegyelem kezében. A csoda megrendíti Pétert: Isten közelségének, kinyilvánulásának tapasztalása eszébe juttatja bűnösségét és szinte nem tudja elviselni a szent Isten közelségét.

Izaiás előtt látomásban, Péter és társai előtt csoda-jelben nyilvánult meg Isten fensége, szentsége. Mindkettőnek bűnössége jutott eszébe és ezért nyomasztónak érezte Isten közelségét. Izaiásnak szénparázs-látomással, Péternek a csodálatosan eredményes halászattal ad biztosítékot Isten arra, hogy igehirdetésüket kegyelmével támogatja és eredményessé teszi.

A misében megjelenünk a felséges, szent Isten előtt. Bűnösségünk megváltásával és bocsánatának kérésével kezdjük a szentmisét. A szentmise a szent Isten és a bűnös ember találkozása azon keresztül, aki magára vette a világ bűneit és szentté akar tenni bennünket. Nekünk is meg kell néha rendülnünk Isten szentségének, bűn iránti utálatának tudatában és át kell érezni méltatlanságunkat. A szentmisében megtisztulunk és örvendő szívvel visszük az életbe az ország örömhírét.

II. Teológia

A föld sója, a világ világossága

Minden keresztény részesedik Krisztus prófétai küldetésében is. Mindegyik által akar valamit mondani Isten az embereknek. Szavuk nem marad pusztán az övék, hanem Isten kegyelme, a Szentlélek ereje kíséri, amikor tanúskodni akarnak Krisztus mellett.

Krisztus az Isten testté lett Igéje. Aki második Krisztus lett, Krisztus életének folytatója, annak a maga lehetőségei szerint, az Istentől kapott ajándék mértéke szerint szintén Isten igazsága kinyilvánítójává kell válnia.

A zsinat ismételten hangsúlyozza, hogy a tanúságtétel első és legfontosabb helye a család. A család tagjai tartoznak legszorosabban egymáshoz, ott lesz leginkább mindenkié, ami egyiké-másiké eredetileg: az öröm, bizakodás, türelem, vagy a szomorúság, reménytelenség, türelmetlenség. A családi légkört kell tehát elsősorban a hit, a gondviselésbe vetett bizalom, az egymás iránti megértő jóság szellemével telíteni. Életünkben meg kell mutatkoznia az Istentől kapott erőnek. A kiábrándult, kétkedővé vagy hitetlenné vált emberek is azt várják szinte kivétel nélkül – bár maguk sem tudnak talán róla –, hogy valaki meggyőzze őket arról, hogy mégis van értelme jónak lenni, küzdeni, Istenhez ragaszkodni. Az a baj, hogy a hit, remény és szeretet sorsa nagyon emlékeztet az eszperantóéra: többet beszélnek róla, mint rajta.

Az apostolkodáshoz az is szükséges, hogy embertársainkat nézeteikkel együtt komolyan vegyük. Ennek nemcsak abban kell megnyilvánulnia, hogy türelmesen és igazán érdeklődve

meghallgatjuk nézetüket az élet nagy kérdéseivel kapcsolatban, hanem abban is, hogy nem tartjuk feleslegesnek a problémák alapos átgondolását, az általunk látott megoldás folytonos tökéletesítését. Tudatában vagyunk annak, hogy minden kor felvet olyan új kérdéseket, melyekre a kinyilatkoztatás fényénél új válaszokat kell adnunk és ezzel egyszersmind a kinyilatkoztatás gazdagsága is egyre jobban feltárul előttünk. Ilyen szempontból is megvan életünkben a kettőség: birtokában vagyunk az igazságnak, de folyton megújuló küzdelemmel meg is kell szereznünk.

Minél jobban azonosulunk Krisztussal, annál inkább tudjuk őt nyújtani a világnak, az embereknek. Neki folyton növekednie kell, nekünk pedig csökkennünk. A mi tanításunk nem a miénk, hanem azé, aki minket küldött.

Newman: Jézus, az elrejtett Isten

...A hitből élnem mai állapotomban szükséges a bűn folytán, Te áldásodat adtad reá. Boldognak jelentetted ki azokat, kik nem látnak és mégis hisznek. Tehát boldogabb vagyok, ha hiszek Benned, mintha látnálak. Részesíts bőségesen ebben a boldogságban! Engedd, hogy higgyek, mintha csak látnálak! Add, hogy mindig úgy légy szemem előtt, mintha valóságban és érzékelhetően előttem állnál. Engedd, hogy élő közösségben legyek Veled, állandóan a rejtett, de mégis oly élő Istennel. Szívem legbelsejében tartózkodol, életem élete vagy. Keblem minden lehelete, értelmem minden gondolata, szívem minden jó iránti törekvése láthatatlan jelenléted eredménye. Természet és kegyelmed folyton élsz bennem. Testedet csak homályosan sejtem, de lelkiismeretem mélyén tisztán hallom hangodat. Arra akarok figyelni és úgy akarok Hozzád szólani, mint a bűnbánó nő: Jó Mesterem! Légy mindig így velem! Ha kísértésbe esnék és el akarnálak hagyni, akkor, Istenem, ne hagyj el engem...

Newman: Hit és kétség

A hit Isten adománya és nem valami pusztán belőlünk való, mellyel tetszésünk szerint bánhatunk. Teljesen különbözik az ész meggyőződésétől, ámbár nyomon követi... A hit nem pusztán az értelem meggyőződése, hanem szilárd elismerés, világos bizonyosság, nagyobb, mint valami más bizonyosság; a lélekben jött létre Isten kegyelmével és csakis általa. Amint tehát meggyőződhetnek az emberek valamiről és mégsem cselekednek meggyőződésük szerint, ugyanúgy meggyőződhetnek valamiről anélkül, hogy meggyőződésük szerint higgyenek... Értelmük meggyőződött, és kétségeik erkölcsi jellegűek, mert gyökereikben az akarat hibájából származnak. Egyszóval a vallás melletti érvek senkit sem kényszerítenek hívesre, ugyanúgy, amint a jó magatartás melletti érvek senkit sem kényszerítenek engedelmességre. Engedelmisség az engedelmeskedni akarásból következik, a hit pedig a hinni akarásnak folyománya; beláthatjuk magunktól a hit dolgaiban éppúgy, mint az engedelmisség terén, hogy mi a helyes –, de megtenni azt, ami helyes, ezt nem tudjuk Isten kegyelme nélkül. Ez a különbség az ész egyéb megállapításai és a vallás igazsága melletti érvek között. Nem kell hittény hozzá, hogy a $2 \times 2 = 4$ -et igaznak elismerjük; nem tehetünk mást, mint hogy elismerjük; és ezért semmi érdemünk sincs benne; azt azonban már érdem hinni, hogy az Egyház Istentől van; mert jóllehet bőségesen bizonyítják érvek, a végkövetkeztetés levonásától mégis esztelenség nélkül húzódozhatunk; panaszkodhatunk talán, hogy nem világos előttünk, halaszthatjuk elismerésünket, kételkedhetünk, ha akarunk...

...Az Isten nagyon különbözően bánik velünk; az egyik embernél lassan érlelődik a meggyőződés, a másikon felvillanó megvilágosodás eredménye. Az egyik ember egyszerre meggyőződik, úgy miként Szent Pál leírja: „Ha valamennyien prófétálnak – mondja a tan magyarázásáról szólva –, és belép egy hitetlen vagy avatatlan, azt megcáfolja mindenki,

megítéli mindenki. Szívének titkai nyilvánvalóak lesznek; és így arcra borulva imádja az Istent, és megvallja, hogy valóban Isten van bennetek.” (1Kor 14,24 –25) Megismétlődik ez most is; egyesek megtérnek már egy katolikus templomba való belépés alkalmával; másokat egy könyv olvasása, ismét másokat egy tan térít meg. Érzik bűneik súlyát és belátják, hogy Istentől kell erednie annak a vallásnak, melynek egyedül vannak eszközei megbocsátásukra. Vagy erőt vesz rajtuk a katolikus vallás nyilvánvaló szentsége, szépsége és (úgy mondhatnám) kellemes illata, s megilletődnek tőle. Vagy vezető után sóvárognak a vélemények viszálykodásában és éppen az Egyháznak a hitről szóló tana győzi meg őket, ami oly kemény sokak számára. Mások ismét számos kifogást hallanak az Egyház ellen és az egész dolognak minden utánajárnak: ezek nehezen, legfeljebb hosszú kutatás végeztével győződnek meg... Az Isten különbözően bánik velük; de ha hűek világosságukhoz, végül is a maguk idejében, bár talán, egymástól különböző időben, egy és ugyanazon nagyon határozott és kétséget nem hagyó lelki állapotot szerzi meg nekik, mit *meggyőződésnek* nevezünk. Nem lesz kétségük, bármily tárgyi nehézségei is lehetnek még, hogy az Egyház az Istentől van; nem fognak talán erre vagy arra az ellenvetésre válaszolni tudni, de ennek ellenére bizonyosságuk lesz.

III. Homília vázlatok

A)

1. *Ha másképp nem tudsz segíteni...*

Éhező, rongyoskodó emberre nehezen lehet akadni. De sok olyannal hoz össze az élet, aki egy kis törődésre éhezik, talán csak arra, hogy valaki meghallgassa. Gondolj arra, milyen jólesik némi időre neked is kibeszélni, kipanaszkodni vagy kidicsekedni magad. Milyen jólesik úgy érezni, hogy mást is érdekel a sorsod, életed. Tedd meg te is szívesen másoknak ezt a szolgálatot!

Elsőrendű kötelesség, sőt érdek ez a családon belül. A házasság egy életen át tartó párbeszéd kell legyen. Milyen szomorú, ha azok, akik házasságuk előtt, az udvarlás idején ki nem fogytak a témából, az évek múltával nem tudnak többé egymásnak semmit sem mondani. Ha félnek a vasárnapról, mert összehozza őket hosszú órákra, de idegesítő, sőt ellenségessé váló csend teleoszlík rájuk. Persze, lenne mondanivalójuk, de rájöttek és az évek folyamán beletörődtek, hogy a másikat nem érdekli, amit mondanak, nem érdekli házastársukat az ő gondolatuk, élményeik, érzéseik, ügyeik. Ez az érdeklődéshiány pedig egyenlő a szeretet hiányával. Akit szerettek, annak az egész lénye érdekel. Ha nem, az a legteljesebb önzés jele, annak a jele, hogy csak kapni akarok, adni nem.

Aki szép házaseletet akar, olyat, amely neki is kellemes, Isten előtt is kedves, az érdeklődő, együttérző, sőt együttélő figyelemmel hallgassa meg mindig hitvestársát. Akkor is, ha nehéz, mert nem ér rá, mert ideges, mert neki is megvannak a maga, de egészen más problémái. És nem szabad a meghallgatást összekapcsolni akadékoskodással, bírálgatással, ledorongolással, gúnnyal.

Ha másért nem, azért kell szeretettel figyelnem házastársamra, nehogy megértőbb lelket találjon. Sok felbomlott házasság alapvető oka az ilyesfajta helyet: A feleségem, férjem nem ért meg, de X. igen. Tehát nem faggatózom, de mindig és mindent szívesen meghallgatok.

Meg kell hallgatnom gyermekeimet is, mindenképpen, akármilyen semmisségekkel áll is elő. Megértéssel, kedves érdeklődéssel. Ez döntő a nevelésben. Ne érezzék gyermekeim, hogy nekem „semmit sem érdemes elmondani.” Kicsi koruktól szokják meg, hogy apjuknak, anyjuknak el lehet és érdemes is elmondani „mindent”. Nagy áldás ez, különösen a kritikus életkorokban.

Ahogy én bánok az emberekkel, úgy bánik velem az Úr. Ha azt szeretném, hogy meghallgasson, én is meg kell, hogy hallgassak másokat. Mindenkit, de elsősorban családtagjaimat.

2. A megfeszített Jézus bölcsessége

Pál apostol nem saját emberi bölcsességét akarta terjeszteni, hanem a megfeszített Krisztusét. Nehéz dolog volt, mert ezt a bölcsességet oktalanságnak tartják az emberek. Akkor is, most is, még a vallásosak is. A régiak is csodákat és emberi bölcsességet óhajtottak, ma is a sikeres élet csodájáról és a pénz bölcsességéről szeretnének hallani. Olyan üdvösségről, amely csak ráadás az egészségesen, jólétben, vagyonosan, sikeresen leélt életre.

Nincs más üdvözítő bölcsesség, csak a Kereszté. Mit jelent a Kereszt bölcsessége?

Elsősorban azt, hogy nem magamtól, nem élettelen dolgoktól, nem is emberektől várom életem beteljesedését, nagy boldogságát, hanem a keresztre feszített Jézustól. Nem követelni akarok élettől, emberektől, Istentől, hanem szeretni akarok, a szeretetben odaadni életemet, Istennek, embertársaimnak. Nem kiélni akarom magamat, hanem keresztre feszíteni nemtelen vágyaimat, mindazt, ami bennem nem szeretet, nem jószág, nem tisztaság, nem irgalom.

Lehet, hogy mindez értelmetlenség, gyengeség a világ szemében, de „Istennek balgasága bölcsőbb az embereknél, és Istennek a gyengesége erősebb az embereknél.”

3. A föld sója

Minden (!) kereszténynek Jézustól kapott, kötelező hivatása, hogy a föld sója legyen, vagyis hogy alakítsa a világot. Ha nem teszi, haszontalanná válik, csak arra jó, hogy kidobják és eltámasszák.

De hogyan változtassa meg a világot pl. egy idősen? Hiszen nemcsak a világ, de még saját családját is dolgaiba sincs beleszólása. De hát nem is azt kívánja Isten, hogy irányítsuk a világot, hanem hogy jobbá, ízesebbé tegyük. A sónak sincs vezérszerepe az ételekben, mégis nélküle sok étel élvezhetetlen. Nem vezérnek kell lennem, hanem életemnek Istent kell sugározni. (Feltűnés nélkül! Gondolj az elsózott ételre!) Nem is kell ezt külön akarnom. A só is egyszerűen azzal, hogy só, máris ízesít. A keresztény azzal, hogy valóban keresztény, máris alakítja maga körül Isten Országát, mert a kegyelem ízét adja az életnek.

Ha lelkiismeret vizsgálatot tartok ebben a dologban, ne azt próbáljam kielemezni, betöltöm-e a só hivatását, hanem inkább azt vizsgáljam, milyen környezetemben az élet. Ha nem elég ízes, akkor tudnom kell, hogy bennem is hiba van, az én kereszténységemben, vallásosságomban. Ha pl. nem valami szép családom élete, nem keseregni, panaszkodni kell, hanem megpróbálni őszintébben szeretni Istent és családom tagjait, tökéletesebbé válni magatartásomban.

Ha szeretem Istent, szeretem az embereket, szeretek mindent, ami tiszta, becsületes, irgalmas, önzetlen, akkor ízt kell kapnia körülöttem a világnak.

4. „Úgy világítson...” (Mt 5,16)

Minden kereszténynek fényé kell válnia, mert a Világ Világosságának kell élnie benne.

Életünknek, némelykor szavainknak is, világosságot kell gyűjtania azok értelmében, akik nem ismerik Jézust. Prédikációt kevés ember hallgat; Isten igéjét a prédikációk hallgatóinak kell tovább adniuk. A keresztények életét látva kell rájönnie a kívülállóknak is, nem felesleges és nem ostobaság hinni Jézusban.

Hitből fakadó életünknek melegítenie is kell. A hideg tökéletesség nem vonzó. De nem is keresztény tökéletesség. Jézus szeretetének kell bennünk élnie, hogy melegítse az önzésben oly hideg világot. A szeretet melege kell ahhoz, hogy a hit magja termést hozzon.

A fény és meleg együtt életet támaszt. A Jézusban élt élet új életet indít azokban, akikkel együtt él.

A legtöbb ember olyan könyvet szeret, amelyben sok kép van. A keresztények életének kell ragyogó és meleg színekkel megfestett képeskönyvnek lennie, amelyből bárki kedvet kaphat megismerni Jézust.

5. *A Lélek tesz sóvá, világossággá*

Jézus adta nekünk vallásunkat, de nem ő terjesztette el, hanem a Szentlélek. Ő győzte meg az embereket arról, hogy Jézus az Isten Fia, és hogy tanítása az Atyától ered.

A Lélek legszembetűnőbb, de egészen ritka eszköze a csoda. (Ma is előfordul.) Csodáknál jóval fontosabb a hit, amelyet a Lélek a szívekben támaszt, nélküle a csodák önmagukban még nem keltenek hitet.

A csodákkal egyenértékű, sőt talán nagyobb hatású eszköze a Léleknek az, hogy átalakítja azokat, akik rábízzák magukat. A legtöbb ember szemében ugyanis csak akkor van hitele Jézus vallásának, ha az mássá, jobbá teszi híveit.

Az ősegyház sikereinek is ez volt a titka. Az addig kapzsi gazdagok szétosztották vagyonukat a szegények között, az erkölcstelen nép erkölcsössé vált, a gyávák vértanúkká, a farkasok a szeretet hőseivé. Nemcsak az apostolok változtak meg pünkösöd napján, nemcsak Saulból lett Pál, hanem ezrek és ezrek alakultak át a Szentlélek hatására, és lettek így a hit terjedésének eszközeivé, sóvá és világossággá.

Ma is ezt és így akarja a Lélek. Az, hogy Jézus híve vagyok, bizonyítja, hogy engem is át akar alakítani és eszközéül akar használni Jézus Lelke.

Kisgyermek kérdésére, hogy kik azok, akik a színes üvegablakokon vannak a templomban, édesanyja azt felelte, hogy azok a szentek. Később hittanórán arra a kérdésre, hogy kik a szentek, a gyerek azt felelte: Szent az, akin átsüt a Nap. – Életemen süssön át a kegyelem!

B)

1. Harc a szenvedés ellen

Az emberiség történelme harc a szenvedés ellen. Ezért a lakás, a ruha, a gyógyítás, a szórakozás stb. Nagyon jó törekvés ez. Legyen áldott mindenki, aki enyhíti az emberiség szenvedéseit, akár a tudomány, akár a technika, politika vagy a termelés síkján küzd a szebb életért. Én magam is harcolhatok saját szenvedésem ellen. Jézus is csak azért itta ki önként a szenvedés kelyhét, mert „nem múlhatott el tőle”. Mások szenvedésének enyhítésében pedig fáradhatatlan volt.

De nem szabad minden áron küzdeni a szenvedés ellen. Mert van nagyobb rossz is, a bűn. Bűn árán nem szabad menekülni a fájdalomtól. Nem szabad pl. „megoldani” a pénzügyi problémákat sikkasztással, a házasság problémáit válással, a nevelés nehézségeit nemtörődéssel. A bűn árán elhárított szenvedés nagyobb szenvedést szül. Az örökkévalóságban mindenekelőtt, de már jelen életünkben is. Pl. elkerüli valaki nagy kényelemszeretetében a gyermeknevelés problémáit, de milyen öregkor vár rá? És hogyan fog számotadni Istenének?

Magamat és gyermekeimet rá kell nevelnem arra, hogy az elkerülhetetlen szenvedéseket hasznunkra fordítsuk. Közelebb vihetnek ugyanis az igaz emberséghez és Isten szívéhez.

Minden szenvedésben a legnagyobb kérdés a hozzáállás. Ettől függ, hogy porba sújt vagy felemel, merő kín lesz csupán, vagy örömök forrása is.

2. Mindenkinek szolgálja, mindene

Pál azt tette, amit Jézus. És nekünk is azt kell tennünk: Mindenkinek mindene, szolgálja lenni. Így szolgálom magam és mások üdvösségét.

Mindenki életének célja, nemcsak a papoké, saját és mások üdvösségének munkálása. Mindkettőt úgy szolgálom, ha mindenkihez alkalmazkodom és mindenkit szolgállok. Ne a szolgálalkúság, hanem az őszinte szeretet indítson erre.

Tehát: Nem akarom a magam gondolatát, ízlését, életstílusát, hitét ráerőszakolni senkire sem. Még házastársamra, sőt gyermekeimre sem. A jézusi életet akarom sugallni mindenkinek, de a jézusi életnek millió formája és árnyalata lehet. Minden embernek más a stílusa, ezt tiszteletben kell tartanom. Mindenkivel próbálok a maga nyelvén, az ő stílusa, beállítottsága alapján beszélni. Nem uralkodni akarok, hanem szolgálni. Így lehetek csak jó házastárs, barát, munkatárs, szülő, gyermek, embertárs. Bármilyen hivatásom, foglalkozásom, azt is így tölthetem be legjobban. Így építhetem csak Isten országát. Ezt pedig építenem kell, ha azt nem akarom, hogy eldobjon Isten.

Isten országának örömhírében csak annak lesz része, aki életével, magatartásával építi azt.

3. Ki a legboldogabb? (Andersen-mese nyomán)

A teáskanna gyönyörű volt, csodálták, simogatták. Képe volt a fiatal és csinos leányoknak, asszonyoknak. Aztán kicsorbult, a konyhába került, aprópénzt, majd zsírt tartottak benne. Képe volt az olyan asszonyoknak, akik családjuk anyagi gyarapítását tartják a legnagyobbknak. Végül földdel tömték tele, mert tulipánhagymát ültettek belé. Mihelyt a tulipán igazán szép lett, díszcserépbe ültették át, ott pompázott az ablakban. A teáskannát kidobták a szemétre.

Ott elmondotta sorstársainak élete történetét. Megkérdezték, mikor volt a legboldogabb. Azt mondta, most. Nem hittek neki, csak az öreg szita. Ő ötven évig élt az emberek között, és rájött, csak az ember lesz boldog, aki másokért áldozza életét. A teáskanna is boldog volt, mert a tulipánért áldozta életét.

Az az asszony lesz boldog itt és az örökkévalóságban, aki mint édesanya másokért áldozza életét. Az igazi édesanya nemcsak gyermekeinek, hanem férjének és idős szüleinek, esetleg idegeneknek is anyja a maga gondviselő jóságában, áldozatosságában.

4. Betegápolás

Jézus csodái nemcsak küldetését igazoló jelek, hanem jóságának megnyilvánulásai is. („Ne mondd senkinek!”) Mennybemenetele utánra is gondol a betegekre, és szinte végrendeletileg bízza ránk: Beteg voltam...

Saját betegeimet ápolni kötelességem, amelyen üdvösségem fordul. Más betegekkel törődni is kötelesség. Jézus egészen világosan értésünkre adja a végítéletéről szólva, hogy az ilyesmiben való mulasztások kárhozatra juttatják a bűnöst.

Némelykor rettenetes tehernek tűnik betegeink ápolása, és sokan mindenképpen szabadulni igyekeznek tőle. Pedig csak a hozzáállástól függ. Ha előre kétségbeesek miatta, akkor valóban borzasztó teher lesz. De ha tudatosan vállalom Krisztusért, szeretetből, a magam üdvösségéért, akkor máris sokkal könnyebb lesz. Akik így állnak neki a betegápolásnak, azok évekig tartó ápolás után is őszintén siratják elhunyt betegeiket, mert

hiányoznak, nélkülük kicsit üresebb lett az élet. Az áldozatos, kedves, figyelmes betegápoló érzi, hogy szükség van rá, hogy van értelme életének, és ez igen nagy dolog. Öröm.

A beteg a családban vizsgafeladat számomra: Mutasd meg, tudsz-e szeretni? Mert Isten ezt feltétlenül tudni akarja. Nem az eszemre, ügyességemre, erőmre, vagyonomra, pozíciómra kíváncsi, hanem arra, tudok-e szeretni, önzetlen lenni. Ha valaki megbukik a vizsgán, az a kárhozat.

Törődnöm kell a beteg lelkével is. Állapota jó talaj lehet az Istennel való összeédesedésre.

Gondolj Erzsébet legendájára, az ágyba fektetett, Jézussá változott betegre! Legenda csak, mégis mindig érvényes valóság.

C)

1. „*Itt vagyok én, engem küldj!*” (Iz 6,8)

Jézus munkatársakat keres, nemcsak a papokat. Aki valóban szeret, az segíteni akar a szeretet művében.

A segítség egyik módja: Tovább adom, amit a papon keresztül az Istentől hallottam. Ezt azonban a méhecske módjára kell csinálni. Vagyis a hallott ígét saját szívemben, életemben mézzé kell alakítani, úgy tovább adni. Ha a méhecske csak virágport gyűjtene, nem lenne számunkra élelemforrás. Ha csak a szám mondja a hit igazságait, nem fogja senki élet-tápláléknak nézni, csak üres fecsegésnek, akadékoskodásnak, tolakodásnak, kellemetlenkedésnek.

Legeredményesebben pedig akkor szolgálom Isten ügyét, ha hernyó-mivoltomat beletemetem a bűnbánatba, vezeklésbe, imádságba, önnevelésbe, Jézus kegyelmébe, és pillangóvá változva magam után csalogatom a szíveket. Magam után, de úgy, hogy Jézushoz találjanak, hiszen övé az én szívem is.

2. „*Utolsó vagyok, s arra sem méltó...*” (1Kor 15,9)

Pál apostol nem akar tekintélyt tartani, nem akar bálványt csinálni magából. Nem akarja feledtetni a múltat, hogy ti. üldözte Isten egyházát. Ezzel a magatartásával csak nőtt a hívek szemében. A dicsekvéssel, pózolóssal kevésbé megtisztelő érzelmeket váltott volna ki. Aki magát felmagasztalja, megaláztatik.

Nekem sem érdemes „megjátszanom magam”, sem mint szülőnek, sem mint vezetőnek, sem mint embernek. Ilyesmivel tekintélyt tartani, megbecsülést szerezni csak igen rövid távra lehet. Bálványt építeni könnyű, csak szilárd alapot találni vagy készíteni alája, az lehetetlen. Előbb-utóbb „rájönnek”, és akkor egy pillanat alatt összedől az egész, és darabokra török.

A tekintélytartás egyetlen módja a valóban makulátlan élet. Ha meg nem sikerült, hibák csúsztak be, akkor egyedül tiszteletreméltó az egyenes, őszintén bűnbánó beismerés.

Aki magából bálványt akar csinálni, megvetést arat a maga számára, és roppantul árt az ügynek is, amelyet képvisel, akár nevelésről, akár fegyelemtartásról, akár irányításról, akár keresztény tanúskodásról van szó.

„Mindegy tehát, hogy én vagy ők...” Nem szabad soha semminek az ügyét a magam személyéhez kötnöm. Ne azért tegye a gyerek a jót, mert én mondom neki, vagy az én kedvemért. Tegye, mert jó. Bennem ugyanis bármelyik pillanatban csalódhat, a jóságban, Istenben sohasem. A vezető se csináljon semmiből a személyéhez fűződő ügyet. A célt szolgálja és szolgáltatassa.

Az emberekkel ne magunkat akarjuk csodáztatni, hanem az Urat. Ne magunkat akarjuk megszerettetni, hanem az ügyet. Isten a bálványokat úgysem tűri, hanem összetöri, az emberek pedig kinevetik.

3. Emberhalászok

A mai evangélium tanulsága: Jézus a bűnös emberek közül választja ki apostolait, papjait. Mi más is tehetne? Honnét venné a nem bűnös embereket?

Tehát a papban nem a büntelen embert keresem, hanem Isten igéjének és kegyelmeinek közvetítőjét.

Ezek szerint a pap lehet nyugodtan bűnös? Senki sem törődhetik bele, hogy bűnös, a pap a legkevésbé. Ő is számot fog adni az ítéleten, mint bárki más, és szigorúbb mérce szerint fog megmérteni. De nem az én dolgom ítélni, sem a pap, sem senki felett. Imádkozom a pap tiszta, hivatásához méltó életéért. De nem erről ítélek, és nem ezt várom elsősorban. Az igét várom és a kegyelmet.

4. „Uram, menj el tőlem!” (Lk 5,8)

Miért éppen Péter lett az első pápa? Jézus titka. De talán bűnbánó lelkiületéért. Mert különben tele volt emberi gyengeségekkel, talán inkább, mint a többi apostol. De bűnbánata nagy volt. Közismert nagypéntek hajnali keserves sírása. Bűnbánatának melységét jelzi ki végeztetésének formájára vonatkozó kérése is: Ne úgy, mint Mesterét! A mai evangéliumban a csoda pillanatában megérteni Isten jelenléte. Első érzelme, gondolata most is a bűnbánat: „Uram, menj el tőlem, mert bűnös ember vagyok.”

Első tanulság: Tökéletes, büntelen senki sem lehet. Ezért kell mindenkinek bűnbánónak lennie. Ezzel nemcsak megmenekül, de akár a csúcsra juthat.

Másik tanulság: Pétert az isteni jelenlét indítja bűnbánatra. A Szent, a Tökéletes, a végtelenül Tiszta közelében döbben rá saját bűnösségére. Nekem is keresnem kell Isten jelenlétének érzését. Nem azért, hogy élvezzem, hanem hogy igaz bűnbánatra induljak. Alkalmak: Ima, szentséglátogatás, liturgia, természet csendje, szentségekhez járulás stb.

Aki őszinte szívvel tudja mondani: Menj el tőlem, bűnös ember vagyok, annál marad ott igazán Jézus.

5. Nem a papokon múlik

Jézus csodái nemcsak igazolásai küldetésének, hanem jelképes cselekedetek is. Mielőtt emberhalásszá hívja Pétert és a Zebedeus-testvéreket, csodát tesz: A halfogás csodáját.

A három halász egész éjjel vesződött, de semmit sem fogtak. Jézus parancsára azonban, alkalmatlannak látszó időben, teljes reménytelenségben kivetik a hálót, és roppant mennyiségű halat fognak. A jelkép értelme: Az emberhalászok is alkalmas és alkalmatlan időben vessék csak ki az Úr szeretetének hálóját. A siker úgysem tőlük függ, hanem a kegyelmet adó Istentől.

A pap tehetségétől, buzgalmától tulajdonképpen csak külső eredmények várhatók, azok sem feltétlenül. A valódi sikerek, vagyis hogy az emberek tényleg Istenéi legyenek, külsőségekkel nem mérhetők, és végeredményben az isteni kegyelem művei. Ebből viszont az következik, hogy a hit- és az istenszeretet terjedéséért a hívek pontosan annyira felelősek, mint a papok. A kegyelem áradása ugyanis éppen annyira függ tőlük is. Imájuktól, istenszerető, vezeklő életüktől.

Imádkozz, és életeddel tanúskodj Jézusról!

6. „*Ha megtartjátok...*” (1Kor 15,2)

Pál apostol leírja, mi az evangélium lényege: Jézus meghalt bűneinkért, azután feltámadt. Valóban ez a lényege. Mert Istenhez jutásunkat egyetlen valami akadályozta, a bűn. Jézus meghalt bűneinkért, vérenek ontásával kért bocsánatot számunkra az Atyától. Hogy feltámadott, azt jelenti, hogy Isten elfogadta Fiának helyettesítő, engesztelő elégtételét, áldozatát, hajlandó tehát magához ölelni bennünket.

Ez az evangélium lényege. De Pál apostol nem azt mondja, hogy ezt hinni kell, hanem azt, hogy megtartani, „másképp hiába lettünk volna hívői.” Dehát mit kell ezen megtartani?

Jézus helyettesítő áldozata, az Atya elfogadó gesztusa nem tőlünk független, a fejünk felett elintézett ügy, amelyet mi legfeljebb hálásan tudomásul vehetünk, megköszönhetünk, hittel elfogadhatunk. Nekünk bele kell kapcsolódnunk Jézus halálába és feltámadásába, hogy üdvözölhessünk.

Jézus halálába és feltámadásába alapvetően a keresztség kapcsolt be bennünket. Meghaltunk a bűnnek, és új életre keltünk, isteni életre. Ezt erősíti, teszi egyre mélyebb minden szentség, a szentmisében való részvétel. És ezt kell kifejeznie egész életvitelünknek: Egyre inkább meghalunk a bűnnek, egyre inkább alakul bennünk Jézus élete az ő Lelke által.

Évközi 6. vasárnap

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (Sir 15,16–21): *„Ha meg akarod tartani a parancsokat, azok megtartanak téged, ha állandóan gyakorlod a hűséget, mely előtte kedves. Víz és tüzet helyezett eléd, amelyiket akarod, az után nyújtsd ki kezedet! Élet és halál, jó és rossz vagy az ember előtt, s azt kapja, ami kedvére van. Mert nagy az Isten bölcsessége, erős a hatalma, és lát mindent szüntelen. Az Úr szemei vannak azokon, kik félik Őt, és számon tartja az ember minden cselekedetét. Senkinek sem hagyta meg, hogy gonoszul cselekedjék, és senkinek sem engedi meg, hogy vétkezzék.”*

Az első mondat a héberben így szól: „Ha úgy akarod, megtarthatod a parancsokat, és okosság is teljesíteni az Ő akaratát; – ha bizalommal vagy hozzá, te is élni fogsz.”

Az utolsó mondat pedig így van a héberben: „...hogyan gonoszul cselekedjék, és nem küld gyógyulást a hazugság híveire és nem kegyelmez meg annak, ki hívságot művel, sem annak, ki titkot felfed.”

Isten szabadnak teremtette az embert, de ez nem azt jelenti, hogy teljesen szabadjára engedte és nem is törődik vele: szeme rajtuk van (a héberben: az Úr szemei látják az Ő műveit) és Ő fogja majd értékelni és érdeme szerint jutalmazni az ember tetteit.

II. OLVASMÁNY (1Kor 2,6–10): *„Testvérek: a tökéletesek körében mi is bölcsességet hirdetünk. Nem ennek a világnak bölcsességét, sem e világ pusztulásra ítélt fejedelmeit, hanem Isten titokzatos, rejtett bölcsességét, amelyet Isten öröktől fogva megdicsőülésünkre szánt. Ezt senki sem ismerte fel a világ fejedelmei közül, mert ha felismerték volna, nem feszítették volna keresztre a dicsőség Urát. Így érvényes az Írás szava:*

*Szem nem látta, fül nem hallotta,
Emberi szív föl nem fogta,
Amit Isten azoknak készített, akik őt szeretik.*

Nekünk azonban föltárta az Isten a Lélek által.”

Előzőleg az apostol megírta, hogy nem akart az emberi bölcsesség és ékesszólás eszközeivel hatni a korintusiakra. Nem akarta kiüresíteni Krisztus keresztségét az emberi bölcsességgel. De az igazi, isteni bölcsességet hirdeti azoknak, akik már képesek befogadni, felfogni. E két bölcsesség között nagy különbség van. A világ bölcsessége nem képes Isten terveit felfogni, mert csak saját erejére hagyatkozva akar boldogulni. Ennek eredménye az, hogy óriási tévedésekbe esnek: keresztre feszítették a dicsőség Urát. Isten bölcs, magasztos tervét az emberek üdvözítésére. Örök boldogsággal való boldogítására csak hittel, a Szentlélek vezetésével, felvilágosításával lehet felismerni. Értelem szerint idézi Iz 64,3-at és Jer 3,16-ot. Isten olyan nagy ajándékot készít az embernek, amit szem nem látott, fül nem hallott; a világ fejedelmei: a gonosz lelkek és általuk vezetett hatalmasságok nagyralátó terveikkel gyakran ezt akarják utánózni. Okosságuk, következetességük, jó szándékuk sem elegendő azonban ahhoz, hogy az embert valóban boldoggá tudják tenni.

Az emberi bölcsesség gyakran homlokegyenest ellenkező tanácsot ad a boldogság elérésére, a rossz elleni küzdelemre, mint Isten. Az igazi boldogságra, megoldásra azonban csak a Lélek irányítása szerint juthatunk el. A Lélek feltárja előttünk egyebek közt azt is, hogy aki Istent szereti, annak felebarátait is szeretnie kell.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 5,17–37, ill. 20–22a,27–28,33–34a, 37): „*Ne véljétek, hogy eltörölni jöttem a törvényt vagy a prófétákat. Nem eltörölni, hanem beteljesíteni jöttem. Bizony mondom nektek, hogy amíg az ég és föld el nem pusztul, egy i betű vagy egy vessző sem szűnik meg a törvényből, míg csak minden be nem teljesedik. Aki tehát a parancsok közül egyet, ha a legkisebbet is, eltörli és így tanítja az embereket, a legkisebbnek mondják a mennyek országában; aki pedig teljesíti és tanítja, azt nagynak mondják a mennyek országában. Mondom ugyanis nektek, ha nem lesz a ti igazságtok az írástudóké és farizeusoké fölött, nem mentek be a mennyek országába. Hallottátok, hogy a régieknek mondták: Ne ölj! Aki pedig öl, méltó rá, hogy a bíróság elé kerüljön. Én pedig mondom nektek, hogy aki haragszik embertársára, méltó rá, hogy a bíróság elítélje. Aki pedig embertársának azt mondja: Üresfejű, méltó a főtanácsra. Aki pedig azt mondja: Bolond, méltó a gehenna tüzeire. Ha tehát ajándéodat az oltárra viszed, és ott eszedbe jut, hogy embertársadnak van valami kifogása ellened, hagyd ott ajándéodat az oltár előtt, menj előbb kibékülni embertársaddal, csak aztán gyere ajándéodat felajánlani. Idejében légy jóindulatú ellenfeleddel, míg az úton vagy vele, nehogy átadjon ellenfeled a bírónak, a bíró pedig a poroslónak és börtönbe kerülj. Bizony mondom neked, nem jössz ki onnét, amíg az utolsó fillért is meg nem fizetted.*

Hallottátok, hogy mondták: Ne törj házasságot! Én pedig mondom nektek, hogy mindenki, aki asszonyra néz és megkívánja, már szívében házasságtörést követett el vele. Ha pedig a jobb szemed botránkoztat meg téged, vágd ki és dobd el, mert jobb neked, hogy egy tagodat elveszítsd, mint hogy egész tested a gehennába kerüljön. És ha jobb kezed megbotránkoztat, vágd le és dobd el, mert jobb neked, hogy egy tagodat elveszítsd, mintsem egész tested a gehennába kerüljön. Ezt is mondták: Aki elbocsátja feleségét, adjon neki válólevelet. Én pedig mondom nektek, hogy mindenki, aki feleségét elbocsátja, a paráznaság esetét kivéve, házasságtörővé teszi, és aki az elbocsátottat nőül veszi, házasságot tör.

Azt is hallottátok, hogy a régieknek mondták: Hamisan ne esküdjél, hanem teljesítsd az Urnak tett esküdet. Én viszont azt mondom nektek, egyáltalán ne esküdjetek: sem az égre, mert ez az Isten trónja; sem a földre, mert az az ő lábának számolya; sem Jeruzsálemre, mert a nagy király városa. Ne esküdjél a fejedre, mert nem áll hatalmadban egy hajszálat sem fehérré vagy feketévé tenned. Legyen beszédetek: Igen, igen: nem, nem. Ami ezenfelül van, a gonosztól ered.”

Az írástudók – mint nevük is utal rá – főleg az írás tanulmányozásával akarták mind tökéletesebben megismerni Isten akaratát és arra a népet is megtanítani. Tőlük tanult a nép apraja-nagyja, mik a kötelességeik Istennel és felebarátaikkal szemben, hogy kell igaznak lenni. Az írástudók – más néven rabbik – visszaéltek tekintélyükkel: „Jaj nektek, törvénytudók, lefoglaltátok a tudás kulcsát, magatok nem mentek be, és akik meg bemennének, azokat akadályoztátok.” (Lk 11,52)

A farizeusok nem annyira az igazság elméleti kutatásával tűntek ki, mint inkább annak gyakorlati, tökéletes megvalósításával. A nép előtt óriási volt a tekintélyük, de Jézus ismételten szemükre vetette, hogy gyakran beérik a külsőséggel és elhanyagolják a szív tisztaságát.

Jézus e nagy tekintéllyel bíró két csoportra vonatkozóan mondja apostolainak, hogy az ő igazságuknak felül kell múlnia azok igazságát. Nem abban, hogy még több parancsot tartanak meg és még pontosabban. A lelkület legyen külön. Ez jól megérthető azokon a példákon,

melyekkel Jézus mondanivalóját megvilágítja. Lényeges az a gondolat is, hogy ezt a tökéletesebb igazságot Isten adja meg az embernek, ő segít rá bennünket.

A felebarát szeretetének parancsát az ószövetségben is ismerték. Felebarátnak mindenekelőtt a választott nép tagjait számították. Lassan kiterjesztették a felebarát fogalmát az országban lakó más népcsoportok tagjaira is. Megmaradt viszont az ellenséggel szembeni gyűlölet, amelyre írásos parancsot ugyan nem találunk az egész Ószövetségben, de egyik legfontosabb íratlan törvénynek számított.

Az ellenség szeretetét Jézus azzal indokolja, hogy ezáltal utánozzuk a mennyei Atyát, aki jótéteményeit jókra és rosszakra egyaránt kiárasztja. A tökéletesség tulajdonképpen a szeretet tökéletességében áll. Tökéletesnek kell lennünk, mint a mennyei Atya: szeretetét szívünkbe kell fogadnunk, ösztönzésének át kell engednünk magunkat és *azáltal leszünk tökéletesek, hogy tárgyilag fogyatékos tetteinket ennek az Istentől kapott szeretetnek erejében végezzük.* Istent utánzó, sőt Istentől kapott szeretettel végzett tettek: ez a tökéletesség, mely az írástudókét és farizeusokét felülmúlja.

Jézus a régi törvényhez való viszonyát így jellemzi: nem felbontani jöttem, hanem beteljesíteni. A régi tehát nem elvetni való, hanem magasabb szinten kell megvalósulnia. Nemcsak a gyilkosság tilos most már, hanem annak forrása, a haragtartó, gyűlölködő lelkület is; nemcsak a házasság törés, hanem a bűnös kívánság is stb. Az esküvel kapcsolatos farizeusi köntörfalazást is elítéli. Ők ui. azt tartották, hogy ha az ember nem kifejezetten Istenre esküszik, hanem az égre, Jeruzsálemre, vagy saját fejére, akkor esküje nem kötelezi. Ehelyett Jézus az egyszerű, őszinte lelkületet sürgeti, mely mindig Isten jelenlétében él: az ég Isten trónja, a föld lábainak zsámolya. Életünk is Isten adománya, folytonos ajándéka.

Isten szabadságot adott az embernek, és ezt a szabad akaratot kegyelmével is támogatja. *Isten mellett dönteniünk kell.* Magas a cél, nagyok a követelmények. A szentáldozásban Jézus szívembe költözik, mert igazságát, szeretetét nekem akarja adni. Olyan lelkületre és magatartásra kell törekednem, mely Jézushoz valamennyire illik, hiszen Ő akar bennem élni, akarja bennem, életemben is a mennyei Atyát megdicsőíteni.

B)

I. OLVASMÁNY (3Móz 13,1–2,44–46): *„Szóla az Úr Mózeshez és Áronhoz mondván: Az olyan embert, kinek teste bőrén színbeli különbség, vagy fakadék, vagy valami fehér folt, vagyis poklosságszerű kiütés támad, el kell vinni Áronhoz, a paphoz, vagy valamelyik fiához. Mindaz pedig, kit a poklosság tisztátalanná tett, s a pap ítélete elkülönített, megszaggatott ruhában, s hajadon fővel járjon, száját fedje be kendővel, s kiáltsa magáról: Tisztátalan, tisztátalan! Mindaddig, míg poklos és tisztátalan, egyedül lakozzék a táboron kívül.”*

A lepra tisztátalanná tette az embert és kizárta az emberi közösségből. Míg a többi betegség általában a bűnnek következménye, ez jelképe is, hiszen a bűn nemcsak rituálisan, de a szívünkben tesz tisztátalanná bennünket és kisebb-nagyobb mértékben elválaszt embertársainktól, elszakít vagy majdnem elszakít az egyház tagjaitól.

II. OLVASMÁNY (1Kor 10,31–11,1): *„Akár esztek, akár isztok, vagy bármi mást tesztek, tegyetek mindent Isten dicsőségére. Se zsidót, se pogányt, se az Isten egyházát ne botránkoztassátok, mint ahogy én is mindenkinek kedvében járok. Nem azt keresem, ami nekem hasznos, hanem ami másoknak van javára, hogy üdvözljenek. Legyenek követőim, mint ahogy én Krisztus követője vagyok.”*

Konkrét problémával kapcsolatban adja ezt az általános érvényű szabályt az apostol. Az volt a kérdés, részt vehetnek-e a keresztények a pogány templomban az áldozati lakomán. Ezt

egyebek mellett azért se tegyék, mert – bár a bálványisten semmi, nem isten – ezáltal beletestesülnének abba a közösségbe, melyet a bálványisten tisztelete tart össze, végeredményben pedig a gonosz lélek imádatja magát velük. De azért se tegyék, mert az nem szolgálja Isten dicsőségére, sőt annak kárára és megütköznének felebarátaik is. Márpedig nem a saját hasznunk és nem is a saját szabadságunk a legfőbb. Azon kell lennünk minden erővel, hogy felebarátaink üdvét szolgáljuk.

AZ EVANGÉLIUM (Mk 1,40–45): *„Az időben egy leprás jött Jézushoz, térdre borult előtte s így kérte: „Ha akarod, megtisztíthatsz.” Jézusnak megesett rajta a szíve, kinyújtotta kezét, és így szólt hozzá: „Akarom, tisztulj meg.” Erre rögtön elmúlt a leprája és megtisztult. De Jézus szigorúan ráparancsolva elküldte: „Vigyázz, ne szólj róla egy szót sem senkinek, hanem menj, mutasd meg magadat a papnak, és ajánld fel tisztulásodért a Mózes rendelte áldozatot, bizonyosságul. Am az, alig hogy elment, mindenfelé híresztelni és terjeszteni kezdte a dolgot. Emiatt Jézus nem mehetett nyilvánosan be a városba, inkább távolabbi, csendesebb helyeken tartózkodott. Az emberek mégis mindenünnen tódultak hozzá.”*

Krisztus korában is érvényes volt még a régi törvény, mely a leprásokat kizárta a közösségből, ugyan nem a fertőzés veszélye miatt, hanem mivel tisztátalanok voltak és tisztátalanná váltak azok is, akik velük érintkeztek, sőt a ház is, amelybe beléptek. A lepra szóval egyébként igen különböző betegségeket jelöltek. A papok feladata volt a ritkán bekövetkező gyógyulást megállapítani és rendkívül bonyolult szertartással visszavenni a közösségbe. Jézus is ezért küldte a papokhoz az embert, nem azért, hogy csodájáról tanúskodják előttük.

Bűneink nemcsak Istenre és magunkra tartoznak. Az egyház közösségének tagjai vagyunk, és ami fogyatkozása van bennünk, azt az egész test megsínyli. A közös bűnvallomás a szentmise elején, valamint a gyónás kötelezettsége ezt is kifejezi: bűneimet testvéreimnek is gyónom, a feloldozást az egyházi közösség képviselőjétől kérem.

C)

I. OLVASMÁNY (Jer 17,5–8): *„Így szól az Úr: Átkozott az az ember, ki emberben bízik és halandóra támaszkodik, és szíve eltávozik az Úrtól! Mert olyan lesz, mint a cserje a pusztában; Ha valami jó jön, semmit sem lát belőle, hanem a kiaszott sivatagban tanyázik, sós és lakhatatlan földön. Áldott az az ember, kinek az Úrban van bizodalma, és az Úr neki a reménysége! Olyan lesz, mint a folyóvíz mellé ültetett fa, mely nedves talajba bocsátja gyökereit, és nem fél, ha eljő a nyár. Lombja zöldelleni fog, s a szárazság idején nem kell aggódnia, nem is szűnik meg sohasem gyümölcsöt teremni.”*

Valószínűleg Jóákim király lebegett a próféta szeme előtt, aki az Úr határozott tilalma ellenére Egyiptommal kötött szövetséget Babilónia ellen – és általános érvényű megállapítást tesz: aki „testet tesz karjává”, az nyomorúságos életre ítéli saját magát. Aki földi segítségben bizakodik és nem az Úrra építi életét, boldogságát, annak pusztai cserjéhez hasonlóan sivár az élete. Aki ellenben az Úrban bízik, az valóban az élet forrásához férkőzik és bőséges gyümölcsöt terem. (Vö. Zsolt, k, 3.)

II. OLVASMÁNY (1Kor 15,12; 16–20): *„Ha tehát hirdetjük, hogy Krisztus föltámadt a halálból, hogy állíthatják egyesek közületek, hogy nincs föltámadás? Ha ugyanis a halottak nem támadnak föl, akkor Krisztus sem támadt föl. Ha pedig Krisztus nem támadt föl, semmit sem ér a hitetek, mert még mindig bűneitekben vagytok. Sőt azok is elvesztek, akik Krisztusban haltak meg. Ha csak ebben az életbe reménykedünk Krisztusban, minden*

embernél szánalomra méltóbbak vagyunk. De Krisztus föltámadt a halálból, elsőként a halottak közül.”

A korintusi egyházban egyesek kétségbevonták a feltámadást. Az apostol rámutat arra a szoros összefüggésre, ami Krisztus feltámadása és a mi feltámadásunk között van. Aki tagadja a feltámadás lehetőségét, az tagadja a megváltást is, hiszen Krisztus feltámasztásával mutatta meg az Atya, hogy a Fiú áldozatát elfogadta. Ha Krisztus feltámadását nem hisszük, mi marad még hitünkéből? És mi marad reményünkéből? Ha csak evilági életünkre vonatkozóan remélünk Krisztusban, egész életformánk szánalmas, nevetséges. A sok áldozatnak, lemondásnak az elérhető örök értékek adnak értelmet.

Vajon olyan a mi keresztény életünk, hogy a feltámadás reménye és hite nélkül valóban értelmetlennek, szánalomraméltónak lehet mondani? A testvéri szeretetnek, az ellenséggel szembeni megbocsátásnak, a gazdagság önkéntes fékezésének, nagylelkű adakozásnak stb. szinte oktalanságig fokozódó mértéke megkísértett-e már bennünket? Van-e, volt-e életünkben valami, ami csak a feltámadásba vetet erős hitünkkel magyarázható?

AZ EVANGÉLIUM (Lk 6,17.20–26): *„Jézus lejött a hegyről apostolaival és egy sík terepen rengeteg tanítvány sereglett oda és hatalmas tömeg gyűlt köré egész Júdeából, Jeruzsálemből, valamint a tírusi és szidóni tengermellékről. Ekkor tanítványaira emelte tekintetét és megszólalt: „Boldogok vagytok ti szegények, mert tietek az Isten országa. Boldogok vagytok, hogy most éheztek, mert jutalmul bőségben lesz részetek. Boldogok vagytok, hogy most sírtok, mert sírástok nevetésre fordul. Boldogok vagytok, ha gyűlölnék benneteket az emberek, kizárnák körükből és megrágalmaznak, s neveteket, mint valami szégyenletes dolgot úgy emlegetik az Emberfia miatt, örüljete, ha majd ez bekövetkezik és ujjongjatok, mert nagy jutalomban részesültök a mennyben. Atyáitok is így bántak a prófétákkal!*

De jaj nektek gazdagok, mert már megkaptátok vigaszotokat.

Jaj nektek, akik most jól vagytok lakva, mert éhezni fogtok.

Jaj, akik most nevettek, mert sírni és jajgatni fogtok.

Jaj nektek, ha az emberek hízelegnek nektek. Hisz atyáik is így tettek a hamis prófétákkal.”

A Lukács-féle hegyi beszédből való ez az evangélium. Jézus próféta módjára beszél apostolaihoz. Négy boldogság és négy jaj a beszéd tartalma. Az első három boldogság, gratuláció igazában egy embercsoporthoz szól: azokhoz, akik szegények, és így éheznek, sírnak. Nagyon szegények, ha gyakran éhezniük kell; kiszolgáltatottak, védtelenül, ezért sírnak. Jézus azzal vigasztalja őket, hogy éppen nyomorúságos sorsuk miatt övük a mennyek országa. Ők fogékonyak annak befogadására és Isten sokkal jobban, tökéletesebben ki fogja elégíteni őket, mint ahogy remélnék.

Boldogok követői is, akiket miatta üldöznek és így a próféták sorsában van részük. Jutalmuk is a prófétákéhoz fog hasonlítani.

A gazdagok, jóllakottak, nevetők szintén egy csoport. Jézus nem végérvényes elvetésükről beszél; a rájuk mondott „jaj” helyzetük veszélyességére kell, hogy rádöbbsentse őket. Aki belemerül önelégülten és a hamis biztonság érzetében a földi javak élvezetébe, Isten országának vigasztalása és jóllakottsága helyett ezt kapja, a földit, a másokra nem formálhat jogot. A negyedik „jaj” azoknak a tanítványoknak szól, akik Isten igazságát eltorzítják az emberi szívek bűnös vágyai, igényei szerint. Osztozni fognak a hamis próféták sorsában.

Boldog, aki az Úrban bízik és nem a földi javakban, értékekben. Boldog, aki életét Isten szavára tudja alapozni. Amikor összegyülekezünk a szentmisére, az Ige liturgiájának hallgatásakor vessünk számot szívünkkel: azért ragaszkodunk-e Istenhez, mert Országának javait nagyra tartjuk, és boldogságunkat azoktól reméljük, vagy inkább azért, hogy így a földi javakat: gazdagságot, hatalmat, egészséget, stb. biztosítsuk. Igyekezzünk „üres szívvel” jönni a szentmisére: éhes szívvel, igazságot és jóságot, tisztaságot szomjazó szívvel, felismert nyomorúságunk miatt kesergő szívvel, hogy az Úr valóban kielégítsen bennünket. Hallgasd ma így az Igét: gratulál Isten ma a szavával vagy jajt mond rám?

II. Teológia

Krisztus tanításának négy főgondolata

Isten atyasága ismeretes volt a pogányok között is, még inkább a zsidóságban. Ugyanaz a szó, azonban különböző a tartalom. Azt, Akiről minden atyaság neveztetik égen-földön, csak annak tanításából ismertük meg igazán atyánknak, akiről meg Isten fiainak neveztetünk, és akiről a fiúság neveztetik égen és földön. Jézus örök istenfiúi viszonyát az Atyához emberi természetében is megélte és ennek szellemét igyekezett hallgatóiba plántálni. Példákat mondott, történeteket közölt, amelyekből megértheti mindenki, hogy Isten jobb a legjobb földi Atyánál is. Mindig kész megbocsátani, ha őszinte javulási szándékot lát, minden gyermekét örök boldogságra akarja juttatni és nem fárad bele a biztatásba, hívásba. A céltalanul ögyelgő munkásokat még az alkonyati órában is meghívja. Úgy mindenható, hogy szabadságunkat nem korlátozza, hanem inkább tökéletesíti. Szeretete nagy erő, mely vizsontszeretetet akar és tud ébreszteni szívünkben és ez a szeretet tesz szabaddá, megkötöttségeinket, korlátainkat egyre teljesebben lebontva. Jézusnak a mennyei Atyáról rajzolt képe, amely az evangélium mozaikjaiból összeállítható, szebb és mégis valóságosabb, mint hogy pusztán kitalálás, vágyalom lehetne.

Isten gondviselése a másik központi gondolata Jézus igehirdetésének. Realista az Úr, aki tisztában van azokkal a súlyos gondokkal, bajokkal, melyek az emberekre nehezdednek és nem is ámitja őket azzal, hogy a gondviselés előbb vagy utóbb mindezt megszünteti, az életet könnyűvé, kényelmessé teszi. Az egész emberi életet az örök élet távlatában szemléli és a gondviselés szerepét abban jelöli meg, hogy mindezen problémák ellenére gondoskodik Isten arról, hogy mindenki, aki igazán akarja, elérhesse az élet igazi értelmét, teljességét, az örök életet. Világosan megmondja, hogy először az Isten országát és annak igazságát kell keresnünk és a többi, ami addig is és ennek elnyeréséhez szükséges, hozzáadatik.

Isten országa, mely a zsidók elképzelése szerint abban állt volna, hogy Messiás-király leigázza a többi népeket és a zsidók alattvalóivá teszi őket, a zsidókat pedig elhalmozza minden jóval, Jézus tanítása szerint lelki ország, mely azokból az emberekből áll, akik a Fiú tanítása szerint készséges szívvel vállalkoznak a mennyei Atya akaratának teljesítésére. Kegyelemből leszünk tagjai ennek az országnak, de a kegyelem kötelezettséget is ró ránk: nem elégedhetünk meg a régi törvény követelményeinek teljesítésével, hanem a szív tisztaságára és a mennyei Atya tökéletességének utánzására kell törekednünk.

A főparancs ennek az országnak alapvető törvénye: az Istenes felebarát iránti szeretet. Egész szívből-lélekből kell szeretni Istent, vagyis minden ízünkkel felé kell irányulnunk és senkinek semminek a kedvéért nem szabad elfordulnunk tőle. Felebarátunkat pedig úgy kell szeretnünk, mint önmagunkat: azt tenni, kívánni neki, amit magunknak is szeretnénk. Nem engedi Jézus, hogy a szeretet érzelgősséggé fajuljon, öncsalás áldozatai legyünk: amennyire felebarátodat, ellenségedet, ellenszenves embertársadat szereted, annyi benned az igazi szeretet. Tetteket kíván, melyek ebből a szeretetből fakadnak. Amelyik szeretet nem terem

tetteket, az nem igazi. Viszont az is igaz, hogy amely tetteket nem a szeretet termetté, azok is értéktelenek.

A szeretet az a súly, amely Isten felé viszi a lelket. Amikor az ember szívében az igazi szeretet megvan, ez mint a mágnes, úgy vonzódik Istenhez. A rendetlen szeretetnek három fő fajtát különbözteti meg a szentírás: a test kívánsága, a szemek kívánsága és az élet kevélysége. Akinek lelke súlya a test kívánsága, az állatokkal teszi magát egyenlővé. Az emberek ellenségként állnak egymással szemben és szükség esetén – mint az állatok – fel is falják egymást. Akit viszont a vagyon szeretete igézett meg, a szemek kívánsága, az az állatoknál is alacsonyabb szintre süllyed. A vadállatok csak szükség esetén falják fel egymást, a kapzsi emberek a még nagyobb vagyon megszerzéséért is. Háborúk, iszonyú pusztítások, rengeteg értéknek, főleg emberi életnek pusztulása jár a vagyonszeretet nyomában. Az élet kevélysége nemcsak az állatok alá süllyeszteti az embert, hanem még az élettelen létezők alá is. Ezek ugyanis, bár öntudatlanul, mégis vallják Istent, alkalmazkodnak az Istentől szabott rendhez. Minden teremtmény jobban szereti, kell, hogy szeresse Istent, mint önmagát, mert létét és fennmaradását Istennek köszönheti. Amint karunkkal kivédjük, ha veszély fenyegeti fejünket vagy szívünket, úgy kellene az embernek is Isten létét, fenségét kívánni, és késznek lennie mindannak föllázadására, ami őt Istentől elszakíthatná. A kevélységgel az ember érzületével, akaratával kivonja magát Isten fennhatósága alól és saját maga akar sorsának intézője, kötelességeinek kiszabója lenni. É magatartás képtelensége elméletileg és gyakorlatilag egészen nyilvánvaló.

Csak a helyes szeretet tudja megmenteni és boldoggá tenni az embert. Jézus úgy állította elénk a mennyei Atya alakját, hogy nem nehéz őt szeretni. Csak arra van szükség, hogy rendetlen önszereteti kezdődő hajtásait igyekezzünk már nyesegetni.

III. Homília vázlatok

A)

1. „Élet és halál vagy az ember előtt.” (Sir 15,18)

Aki a test bűnös kívánságai szerint él, az meghal. Nem arról a halálról van szó, amelynek vége a temetés. Hiszen a legjobb, legszentebb ember sem él örökké, esetleg fiatalabb korban hal meg, mint a legvadabb kicsapongó. Miről van tehát szó?

Krisztus feltámadása nekünk is meghozta az egykori, világvégi feltámadást. Ez új, a mostani élettől különböző élet lesz. Nemcsak abban fog különbözni a mostani élettől, hogy nem lesz vége, hanem nagyon sok másban is. Hogy pontosan milyen lesz, elképzelni sem tudjuk. Annyit tudunk róla, hogy részvétel lesz a Szentháromság életében. Ahogyan Isten belső életéről is alig tudunk valamit, ugyanígy az ebben az életben való majdani részvételünkről.

Erre a boldog örök életre kell gondolnunk, midőn a Szentírásban azt olvassuk, hogy előttünk élet és halál lehetősége, nekünk pedig választanunk kell. Nem szóval, hanem életünkkel. A test bűnös kívánságai szerint élő ember ezt az örök életet veszti el végérvényesen. Ezt a természetfeletti halált nem szabad hasonlónak gondolni a sírban porladó test halálához, hogy ti. szintén semmiről nem tudó, semmit nem érző halál lesz az. Örökké tudatos, kínlódó hiánya lesz az isteni életnek.

Előttünk élet és halál. Amelyik után kinyújtom kezem, az lesz az enyém. Aki a bűn után nyúl, a halált ragadja meg. Aki vállalja, hogy a kegyelemmel együttműködve legyőzi önmagában a halált, azé lesz az örök élet.

2. „Lát mindent szüntelen.” (Sir 15,19)

Sokszor szeretném, ha szívembe látnának az emberek. Olyankor, midőn a külső látszat szerint bűnös vagyok, pedig a szívem tiszta és jóindulatú. Milyen jó lenne, ha megmutathatnám a szívemet pl. annak, aki azt hiszi, meg akartam sérteni, pedig igazán tisztetem. Sokat szenved az ember amiatt, hogy Isten elrejtette a szívünket, és nem tudjuk megmutatni úgy, amint szeretnénk.

De van az éremnek egy másik oldala is. Nagyon sok szegénytől, bajtól, szenvedéstől szabadulunk meg azáltal, hogy nem látnak belénk. Nyugodtan lehet mondani, hogy szinte naponta „jól jön”, hogy el van rejtve a szívünk. Mi lenne, ha az emberek rájönnének minden mocskos és aljas indítékunkra, gondolatunkra, vágyunkra! Ki előtt tudnánk megállni, ha tárva-nyitva lenne a lelkünk? Mert észrevennék, hogy még a legőszintébb jóindulatunk, legtisztább szeretetünk melyén is mennyi önzés, haszonlesés stb. lapul.

Tulajdonképpen magam sem ismerem a saját szívemet, cselekedeteim végső rugóit. „Csalfább a szív mindennél és kifürkészhetetlen: Ki ismeri meg azt?” Egyetlen valaki: Isten. Ő „lát mindent szüntelen, és számon tartja az ember minden cselekedetét.”

Vajon jó-e nekem, hogy egészen pontosan ismeri szívemet az Úr, és aszerint ítél? Rajtam áll, hogy jó-e. Lelkiismeretvizsgálatkor ne csak szavaimat, tetteimet gondoljam át, hanem vizsgáljam a szívemet is. Talán akkor nem azt fogom gyónni, hogy pénteket nem tartottam, hanem verem a mellemet azért, hogy pl. kárörvendő voltam, vagy hogy csupa önzés a szeretetem még családtagjaim iránt is.

Örök emberi hiba; hogy mások szavai és tettei mögött nagyon könnyen rosszindulatot tételezünk fel, míg a magunk viselkedéséről könnyen elhisszük, hogy csupa jóindulat hatja át. Biztos, hogy nem a valóságnak megfelelően gondolkozunk. Kérem kell az Isten Lelkét, aki a szíveket vizsgálja, adjon nekem több, őszintébb belátást saját lelkembe.

3. „Nem eltörölni, hanem beteljesíteni...” (Mt 5,18)

Mindig büszkék voltunk arra, hogy „vallásunk nem változik”. A legutóbbi Zsinat óta pedig sok a változás. És mégsem a vallásunk változik. Csak a vallásunk „ruhája”. Embernél is az ember fontos, a ruhája változhat a divat szerint, attól még nem változik az ember. És nemcsak nem baj, ha változik az ember ruhája, de ez szükséges is. Nem járhat senki 30–40 évvel ezelőtti divat szerint, mert megmosolyogják.

De azért a vallásunk körüli változásoknál nem csupán ilyen ruha-cseréről, nem csupán a külsőségek modernizálásáról van szó. Hanem arról is, hogy Jézus tanítását egyre jobban átéljük és egyre jobban a mélyére hatolunk, mind teljesebb megértésben. Jézus tanítása végtelenül gazdag. Nemcsak az egyes ember, de maga az egyház is egyre több szépséget és mélységet fedez fel benne. És azt is észreveszi, hogy eddigi magatartása nem felel meg ennek a mélyebb ismeretnek, tehát változtatni kell rajta. Mindez nem megváltoztatása Jézus szavának, Isten üzenetének, hanem egyre alaposabb felfedezése.

Példa erre a szentmise. Mindig értettük, hogy ez Jézus áldozata, benne Jézus jelenik meg, és megújítja a keresztdozatát. Azt is értettük, hogy a miseáldozat bemutatását a papokra bízta az Úr. Most rájöttünk arra, hogy a híveknek az eddiginél sokkal inkább bele kell kapcsolódniuk az egyház áldozatába. Ennek lehetővé tétele a célja a mise új szerkezetének, a népnyelvnek, a szembemiséző oltárnak. Nem megváltoztatása ez a misének, hanem ugyanannak a misének a jobb átértés folytán való kiteljesedése.

Nem szabad tehát háborogni a változások ellen. Inkább azért kell imádkozni, hogy Jézus szavát egyre jobban megértsük, és mindig tudjuk a kornak megfelelő ruhába öltöztetni.

4. Harag és véték

A harag önmagában nem bűn. Vagy azért, mert jogos, vagy azért, mert nem szándékos. Hogy a harag lehet jogos, világos abból, hogy Jézus is volt haragos.

Még kötelesség is lehet a harag. Így a szülőknek, elöljáróknak haragudniuk kell a rájukbízottak bűnei miatt. Kötelesség némelykor az erkölcsi felháborodás. Nem lehet mindent megérteni, elkenni, könnyen venni.

Viszont a harag nem fordulhat soha a személy ellen úgy, hogy gyűlöletté válik. Ne összetörni akarjon, hanem kijavítani. Tehát nem a személyt gyűlölöm, akarom összezúzni, hanem haragszom a tette, viselkedése, szavai, mulasztásai miatt. Azért, hogy felemelkedni segítsen, rádöbbsentsem hibájára, megjavítsam, másokat ellene megvédjek.

A harag indulata, még ha jogos is, ne ragadjon bűnre. Nem szabad összekapcsolni öncélú sértegetéssel, gyalázkodással, megszólással, bűnös tettelegességgel, bosszúval, lenézéssel stb.

A jogtalan harag sem bűn, míg nem szándékos. Ha jelentkezik, meg kell fékezni, ellene kell tenni, nem szabad hagyni, hogy kirobbanjon.

Nem rendes ember, aki soha nem haragszik, sokkal inkább elvtelen, nemtörődöm, fásult stb. De az sem rendes ember, akit a harag bűnre visz. „Haragudjatok, csak ne vétkezzetek!” És a harag ne legyen tartós, ne élje túl a bűnt. Azt is észre kell venni, mikor hasznosabb a szelídség.

Mindenkinek más a természete, szelídebb vagy indulatosabb. A Szentlélek vezetése alá kell adnom magam, ő irányítson, hogy mindig eltaláljam, mi a legjobb.

5. Miért kell kibékülni?

Sirák fia több meggondolásra figyelmeztet.

„Gondolj a végső dolgokra, a rothadásra és halálra!” (28,6–7) Talán úgy kell érteni, ahogyan a Jobblator mondotta: Ne bánts, hiszen ugyanazt szenved, mint mi. De érthetjük így is: Ki vagy te, rothadásra ítélt ember, hogy bírónak képzeled magad, holott Istené a megtorlás? Újszövetségi ember, ha a végső dolgok fényében nézi a dolgot, arra kell gondolnia: A menny az örök Szeretet országa, oda csak a szeretet mehet be, ellenséges érzésből egy csöpp sem.

„Gondolj az Isten félelmére!” (28,8) Ezt már maga magyarázza meg a Szent író: „Ki bosszút akar állni, az Úr áll bosszút rajta, és ugyancsak megtartja bűneit.” (28,1) Aki megbocsát, annak az Úr is kegyelmez: „Bocsáss meg társadnak, akkor te is, mikor könyörögsz, elnyered bűneid bocsánatát.” (28,2) Aki nem akar megbocsátani, szintén nem fog irgalmat találni, ha bűnbocsánatért könyörög.

„Gondolj a Magasságbeli szövetségére!” (28,9) Ez a mondat sokirányú meggondolásra készít. Gondolj arra, hogy Isten az emberrel kötött szövetségében előírásokat, parancsokat adott, köztük az ellenségszeretet követelményét, tehát a megbocsátás a szövetség lényegéhez tartozik. És gondold meg: A szövetségeseinknek egyformán kell gondolkodniuk. Világos tehát, hogy gondolatainkat Istenéihez kell szabnunk. Azt is vedd észre, hogy a szövetség révén nemcsak az Úr szövetségese lettél, de Isten népe minden tagjának szövetségese is. Ne ellenséget láss tehát embertársadban, hanem szövetségeseidet. Amit ellened vétett, ne elvetemültségnek, csak gyengeségnek, tévedésnek fogd fel, hogy könnyebben megbocsáthass.

Tehát: „Idejében légy jóindulatú ellenfeleddel” (Mt 5,25), hogy Isten is jóindulattal kezeljen most és a halál óráján.

6. Miért nem szabad válni?

Ajándékot visszaadni vagy eldobni sértés. A házastársak nem valamit ajándékoznak egymásnak, hanem saját személyüket. Tárgyat lehet csak egy időre birtokba venni, használni, aztán, ha elkopott vagy nem megfelelő, akkor eldobni. Aki viszont személyt dob el, az ezzel tárggyá alacsonyítja, önző vágyainak ideiglenes tárgyává. Az emberi személyiség meggyalázása ez. Nem is juthat mennybe senki, aki tárgyként kezel embert. Megegyezéssel sem szabad válni, mert ebben az esetben nemcsak házastársamat nézem tárgynak, hanem saját magamat is.

Azért sem szabad válni, mert a házasság harmóniájának megteremtése, a házastársak szép összehangolódása egy élet feladata, mégpedig igen nehéz feladata. Csak akkor érdemes minden energiát beleadni, ha biztos lehetek benne, hogy egy életre szól életszövetségünk.

A gyermek szempontjából felesleges bővebben beszélni, minden emberszívú ember előtt világos ügy ez.

B)

1. Az önzés leprája

Testi lepra nincs a mi vidékeinken, de lelki rengeteg. Az önzés hasonlít nagyon erre a borzalmas betegségre.

Az önzés fokozatosan rágja, öli a lelket, akár a lepra a testet. Első jele az érzéketlenség mások dolgai, szenvedései, érzéseiről. Lassan tökéletesen süket és vak lesz. Kizárólag a maga érdekeit, vágyait ismeri, különben nem lát és nem hall.

A leprást elkülönítik az emberek közül. Az önző magamagát közösíti ki. Kapcsolatai az emberekkel csupán felületesek, távoliak. Mélyebben nem is érdeklik mások. Tárgynak néz tulajdonképpen mindenkit, amelyet a maga hasznára fordíthat valamiképp, vagy nem használhat. Megbecsüli, akiből haszna van, és habozás nélkül eldobja, ha már nem vár tőle semmit. Házastársa csak az érzékiségért, a kényelemért, a pénzéért kell neki. A gyermek csak azért, mert jólesik babusgatnia vagy hencegni vele.

Nincsenek tehát igazi emberi kapcsolatai, csupán ember-tárgy viszonyai. Tragédiája, hogy azért előbb-utóbb az ilyen ember is megéhezik a szeretetre, de nem igen számíthat rá, hacsak nem talál egy egészen hősies lélekre.

A lepra az evangéliumi időkben gyógyíthatatlan volt. Az önzésen ma is csak Jézus kegyelme segíthet. Sokszor csak úgy, hogy összetöri az önzőt. Talán jobb lenne annak, akit megfertőzött az önzés, idejében kegyelemért imádkoznia és akarnia a gyógyulást.

„Mutasd meg magad a papnak!” A gyóntatószékben fel kell tárni az önzés bűneit. Természetesen ez csak igazán jó lelkiismeretvizsgálat nyomán lehetséges. Kérnem kell a Szentlelket, hogy észrevegyem a bajt.

Nagy kegyelem megszabadulni a leprától, de összehasonlíthatatlanul nagyobb meggyógyulni az önzésből.

2. „Tegyetek mindent Isten dicsőségére!” (1Kor 10,31)

Nagyon sokra képes az ember, ha arról van szó, hogy szebbé tegye az életet: Tudomány, technika, a gazdasági és társadalmi élet alakítása, művészetek, szórakozás stb. De bármennyit is tesznek ezek az emberért, nem elegendő önmagában. Először azért, mert Isten az embert emberfeletti boldogságra hívta, és kevesebb nem lehet számára kielégítő. Másodszor azért, mert az ember a fentiek vívmányait sem tudja úgy élvezni, mint várni lehetne. Valami baj van ugyanis az emberi természettel. Mindebből az következik, hogy a tudomány stb. vívmányait,

eredményeit össze kell fognia és magasabb szintre kell emelnie ennek: „Tegyetek mindent Isten dicsőségére!”

Egyedül Isten tudja önmaga fölé lendíteni az embert, az Isten világába, ahová meghívatott. És egyedül Isten tudja meggyógyítani az emberi természet gyökerét érintő bajt, a bűnt és annak következményeit.

A tudomány stb. nem felesleges, sőt! De csak akkor igazán hasznos, ha végeredményben Istenre irányul. Isten dicsősége és az emberi erőfeszítések nem ellentétesek, Isten dicsősége nem elnyomja ezeket, inkább lendületet, magasbaemelkedést ad nekik. Ha ez nem így volt mindig a történelem folyamán, az az emberek sajnálatos tévedése volt.

A keresztény életfelfogás: Minden érdekel, ami emberi, mindenben résztveszek, ami emberi. De mindezt Jézusért, Jézus által, Jézusban. Mindent a lehető legtokéletesebben akarok csinálni, mert tudom, hogy Jézus mindezt, velem és az egész emberiséggel együtt Atyjának akarja átnyújtani a végén. Az ő tekintete fogja kiválogatni életem művéből, mi az örök érték és mi a tűzre való.

3. Felelősségérzet

Pál apostol nagy felelősségérzetére gondolok zsidókért, pogányokért, a hittestvérekért, és megvizsgálom, bennem megvan-e a köteles felelősségérzés.

Házasságkötéskor felelősséget vállaltam hitvestársam szép életéért. Gondolok erre, teszek érte valamit? Vagy csak tőle várok, fanyalgok, bírálgatok, kiszolgáltatom vele magam?

Mikor gyermekeknek adtam életet, felelősséget vállaltam testükért, szellemükért, jellemükért, a keresztelekor lelkükért. Ezzel hogyan állok?

Felelős vagyok idős szüleimért. Érzem?

Felelős vagyok beosztottjaimért, de egyszerűen minden emberért.

Függetlenül érzéseimtől, valóban felelős vagyok, Isten tett azzá. Az embert társaslénynek teremtette, egymás nélkül élni nem tudunk, jellemünk nem alakulhat kölcsönhatások nélkül, a hitet egymástól kapjuk és adjuk tovább, gyámolításra szorulunk csecsemőkortól a halálig, Isten elé is együtt kell mennünk. Életünk milliók életével fonódik össze, akár akarjuk, akár nem. Ha ebben a nagy testben egyetlen szerv rosszul működik, megérzi valamennyi. Minden szavam, tettem, még a tekintetem is épít vagy ront. Hanyagságom, nemtörődőmségem testi és lelki katasztrófák kiindulópontja lehet.

Az ítéleten számot kell adnunk sáfárkodásunkról. Ezek és ezek életéről is, akikre jó vagy rossz hatással voltunk.

4. „Nem azt keresem, ami nekem hasznos.” (1Kor 10,33)

Pál apostol Jézus követője, aki a saját javára a negyven napos böjt után sem csinált kenyérsodát, másokért kétszer is, sőt borcsodát is. Ha Jézus életét akarom élni, nekem is ilyennek kell lennem.

Munkámban pl. ne legyen főszempont a mindenáron való gazdagodás, hanem a köz és családom java. A „kenyérharc” valóban a kenyérért folyjon, ne munkatársaim ellen, közös, vállalt harc legyen, együtt testvéreimmel.

Ha okos, erős, ügyes vagyok, legyen az mások hasznára is. Örüljek mások sikerének, szerencséjének, jólétének. A gyengét, szerencsétlent segítsem.

A házasságban ne kapni akarjak, hanem adni, ne boldoggá lenni, hanem boldoggá tenni. A gyerekeket ne magamnak neveljem, hanem hivatásuknak, jövő családjuknak. Szüleimmel kapcsolatban döbbenjek rá, hogy nemcsak mindig elfogadnom kell, hanem adni is: Szeretetet, gyengédséget, megértést, ápolást, anyagiakat, megbecsülést.

Még vallásosságom sem lehet önző magam-lelke mentés, privát üdvözülés. „Mi ugyanis sokan egy test vagyunk.” Együtt akarok Istenhez jutni testvéreimmel. Nem szentimentális érzélgősségből, hanem egyszerűen azért, mert másképp nem lehet. Isten nem kedveli a „magánkihallgatást”, és a mennyben sem rendezett be „különszobát”.

Aki a magáét keresi, nem is találhat mást, mint a „magáét”, vagyis amit az önző érdemel, Isten és emberek értékelése szerint egyaránt. Azt kell keresnem tehát, ami mások javára van, így fog bennem gyermekére, Egyszülöttje mására ismerni az Atya.

C)

1. „Mint cserje a pusztában.” (Jer 17,6)

Több tiszteletet érdemel az az ember, aki élete boldogságát nem pusztán anyagiakban keresi, hanem inkább emberi viszonylataiban: Házasságban, szülő-gyermek viszonyban, barátságban, munkatársi kapcsolatokban, más közösségekben. Mégis, az Írás szerint „átkozott, aki emberben bíz, és szíve eltávozik az Úrtól.”

Emberi viszonylataink azért nem sikerülnek vágybeli elképzeléseink szerint, mert bennük pusztán emberekre építünk, halandóktól várjuk boldogságunkat. Csakhogy ember nem adhat boldogságot; sem én másoknak, sem mások nekem. Emberi kapcsolataink csak akkor sikerülhetnek igazán, ha ezekben is Istent keressük. Ha alapállásunk ez: Isten a Minden, őt szeretem minden erőmmel, az embereket, házastársamat és gyermekeimet is benne és általa. Az emberek iránti szeretetemmel Isten iránti szeretetemet akarom kifejezni. Isten képmását szeretem házastársamban, gyermekemben stb. A szerelem, az anyai érzés csak színezi ezt, melegebbé teszi.

Aki Istentől megfélelkezve épít emberek szeretetére, előbb-utóbb úgy fogja érezni, hogy „kiaszott sivatagban tanyázik, sós és lakhatatlan földön”. Aki mindenkit Istenért és Istenben szeret, „olyan lesz, mint a folyóvíz mellé ültetett fa”, és „nem is szűnik meg sohasem gyümölcsöt teremni.”

2. Fel tud támasztani

Hihető, hogy a világ végén feltámadunk? Isten feltétlenül meg tudja tenni. Ha létre tudta hozni semmiből az egész világot, porjaiból miért ne tudná újjáteremteni testünket? Gondoljunk a természet csodáira, mind Isten műve, és bármennyire megszokott, csodálatos: Makkból hatalmas fa, búzaszemből dús kalász, a csúnya, magát nehezen vonzó keserű leveleken élő hernyóból szép, könnyen szálló, virágmézet szürcsölő pillangó, és hogy az analógia teljes legyen, a makk és a búzaszem a földbe, a hernyó a gubóba temetkezik előbb.

Valahogyan illik is, hogy feltámasszon az Úr. A test-lélek szoros egység, elválasztva nem az „igazi”. Pedig a lélek, ha nem örökéletű, akkor csak folyó közepéig épített híd. (Vö. Ádvent I. vas. C/3.)

Isten mondta is, hogy megteszi: „Bizony, bizony mondom nektek: Eljön az óra, s már itt is van, amikor a holtak meghallják az Isten Fiának szavát, s akik meghallották, élni fognak. Amint ugyanis az Atyának élete van önmagában, úgy megadta a Fiúnak is, hogy élete legyen önmagában; és hatalmat adott neki, hogy ítéletet tartson, mert ő az Emberfia. Ne csodálkozzatok ezen, mert eljön az óra, melyben mindnyájan, akik a sírokban vannak, meghallják az Isten Fiának szavát és előjönnek, akik jót cselekedtek, az élet föltámadására, akik pedig gonoszokat tettek, az ítélet föltámadására.” (Jn 5,25–29)

3. Te is megtennéd

Jézus több halottat támasztott, de a világvégi feltámadás egészen más lesz. Először is végleges lesz; nem látunk többé halált, azután pedig a testünk átalakul. Az új élethez új test kell, szenvedésmentes, romolhatatlan, előregedéstől ment, szellemi test.

Hihetetlen? Isten mindenhatósága előtt nincs akadály. Ez biztos. De ha meg tudja tenni, biztosra vehetjük, hogy megteszi, mert Atyánknak nevezi magát, és annyira szeret bennünket, hogy Fiát adta értünk. Márpedig minden szeretőszívű szülő feltámasztaná gyermekét, ha tehetné. Isten nem lehet rosszabb Atya a földi apáknál.

Az én dolgom, hogy ezt boldogan higgyem, és igyekezzem úgy élni, hogy feltámadásom boldog legyen.

4. Mégiscsak komolyan kell venni

Hallottuk Jézus szavát arról, milyen elképzelhetetlenül nehéz a gazdagnak bejutni a mennyek országába. (Könnyebb a tevének...) Ismerjük a dúsgazdag ember és a szegény Lázár paraboláját. De valahogyan számunkra nagyon is elméleti marad a jézusi szó. Gyakorlatban a legjobb hívők is azt tartják életcélnek, Isten áldásának, ha van mit aprítani a tejbe, ha szépen gyűlik a vagyon, ha vidám az élet, ha megsüvegelnek az emberek, ha karriert csinálok.

A mai evangélium azonban mégiscsak gondolkozóba kell ejtsen bennünket. Jézus négy boldogsága és négy jaj-a sehogysem egyezik a mi gondolatainkkal, vágyainkkal, elképzeléseinkkel. Ha pedig nem egyezik, a hiba csak egy helyen lehet, nálunk. Jézus keresztjének felvétele, amely egyedüli mód az üdvösségre, többek között azt is jelenti, hogy gondolatainkat az övéhez igazítjuk.

Tehát a bajban, szenvedésben, szegénységben, éhezésben, betegségben, üldözöttségben, megvetettségben éreznem kell ennek az állapotnak alapvető boldogságát. Ha engedem magam a Szentlélektől vezetni, meg is érzem százszorosán.

A szerencsében, jólétben, sikerben pedig legyen bennem üdvös félelem, nehogy a felfuvalkodottság szelleme elzárja előlem Istent. Meg kell próbálnom úgy gazdagnak lenni pénzben, egészségben, sikerben, bármiben, mintha nem lennék az.

Nehezebb, mint a tevének átjutni a tű fokán, de Istennél semmi sem lehetetlen.

Évközi 7. vasárnap

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (3Móz 19,1–2,17–18): *„Szóla az Úr Mózeshez mondván: Szólj Izrael fiainak egész gyülekezetéhez és mondd nékik: Szentek legyetek, mert én az Úr, a ti Istenetek, szent vagyok.*

Ne gyűlöld testvéredet szívedben, hanem fedd meg nyíltan, hogy ne legyen bűnöd miatta. Ne állj bosszút s ne emlékezzél meg polgártársaid igaztalanságáról: szeresd felebarátodat, mint tenmagadat: – én vagyok az Úr!”

Ha az Úrhoz tartoznak, aki szent, nekik is szentnek kell lenniük. Valódi egység, összetartozás másként nem lehetséges. Ti az enyém – én a tiétek – szentnek kell lennetek. Előzőleg a 11,14-ben az egész testükkel földön járó állatok húsának élvezését megtiltotta nekik Isten. Jelképes értelműnek is felfoghatjuk ezt a tilalmat: szent az, ami Istennek le van foglalva, a világi használattól el van különítve (Isten szentségében ott van az ő egészen-más volta a világ felett álló és a világgal össze sem hasonlítható lénye. A szinte teljesen a földhöz tapadó állatok a szentség ellentétének mintegy szimbólumai. Izrael szent, az Úrhoz tartozó, nem is támaszkodhat elsősorban a földi eszközökre, nem merülhet ki élete földi célok hajszolásában. Talán éppen ezzel a szentséggel függ az is össze, hogy Izrael egészen más, mint a többi népek.

II. OLVASMÁNY (1Kor 3,16–23): *„Nem tudjátok, hogy Isten temploma vagytok s az Isten Lelke lakik bennetek? Aki pedig Isten templomát lerontja, azt Isten elpusztítja. Isten temploma ugyanis szent s ti vagytok az.*

Senki se ámtsa önmagát. Aki közületek bölcsnek tartja magát ezen a világon, váljék oktalanná, hogy csakugyan bölcs lehessen. Hiszen a világ bölcsessége oktalanság Isten előtt. Amint írva van: „Saját ravaszságukkal fogja meg a bölcsüket”. Továbbá:

*Tárva az Úr előtt az emberek gondolata:
Csupa hiúság azok foglalata.*

Ezért senki se kérkedjék az emberekkel. Hisz minden a tietek: Pál, Apolló, Kéfás, a világ, az élet, a halál, a jelenvalók, az eljövendők: minden a tietek. Ti viszont a Krisztuséi vagytok, Krisztus pedig az Istené.”

Isten megígérte prófétái által, hogy választottai között lakik majd. Ez az ígérete nemvárt módon teljesezett: templomai vagyunk, Lelke lakik bennünk. Ezáltal szent az egyház és szentsége kiárad az építőkövekre, a hívekre is. Súlyos büntetés vár azokra, akik megbontják az Isten templomát, mert az emberi értékeket fölébe helyezik az Isten akaratának és ajándékának. Mellékes ui. minden, ami elválaszthat bennünket, a lényeges az, ami összekapcsol. Az igehirdető személyi adottságai, az isteni igazságfelfogásának különböző módjai stb. mind-mind tizedrangúak. Azt kell keresnünk, hogy mi az Isten által kinyilatkoztatott, az Egyház által ilyenek hirdetett igazság. Aki az Egyháztól elszakad, az Krisztustól és az Istentől is elszakad. Aki viszont kegyelmet kap, Istennel életközösségben marad, az az Egyházon keresztül éri el ezt, még ha jószándékú tévedőként nincs is tudomása

erről. Nagyon fontos tudnunk, hogy az Egyházon keresztül kapjuk a szentség Lelkét. Igaz, hogy az egyes hívő is Isten temploma, mert a Szentlélek lakik benne, de – folytathatnánk az apostol hasonlatát – úgy van a helyzet, mint a testem sejtjeivel: azokat is addig élteti a lelkem, amíg a szervezet egységébe tartoznak.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 5,38–48): *„Hallottátok a mondást: Szemet szemért és fogat fogért. Én pedig mondom nektek, ne legyetek kihívók a gonosszal szemben. Annak, aki jobb arcodat megüti, tartsd oda a másikat is. Aki pedig perelni akar veled, hogy elvegye ruhádat, engedd át neki kabátodat is. És aki egy mérföld útra kényszerít, menj vele kettőt. Aki kér tőled, adj neki és ne fordulj el attól, aki kölcsönt akar kérni tőled.*

Hallottátok a mondást: Szeresd embertársadat és gyűlöld ellenségedet. Én pedig mondom nektek: Szeressétek ellenségeiteket, és imádkozzatok üldözőitekért, hogy fiaik legyetek mennyei Atyátnak, aki napját felkelti rosszakra és jókra egyaránt, esőt ad igazaknak is, hamisaknak is. Mert ha azokat szeretitek, akik titeket szeretnek, milyen jutalmatok lesz? Vajon nem ezt teszik-e a vámosok is? És ha csak testvéreiteket üdvözlitek, milyen különös dolgot tesznek? Vajon nem ezt teszik-e a pogányok is? Legyetek tehát tökéletesek, mint mennyei Atyátok is tökéletes.”

L. az előző vasárnap evangéliumához fűzött megjegyzéseket.

Az ellenséget nem elég nem gyűlölni: szeretni kell. A szentmise a kereszten függő Jézust idézi emlékezetünkbe, aki ellenségeiért imádkozott. A neki okozott szenvedéseket értük mutatta be áldozatul. Jöjjünk ezzel a lelkülettel a szentmisére olykor: mindazt a szenvedést, amit ellenségeim okoztak, ma értük ajánlom fel, megtérésükért, a szeretet kegyelméért. Meg azért is, hogy én is jobban tudjam szeretni őket, mert talán ez is hiányzott ahhoz, hogy ők is szeressenek. Ők is hivatalosak ehhez az asztalhoz, őket is a mennyei Atya gyermekévé szülte a keresztség.

B)

I. OLVASMÁNY (Iz 43,18–19,21–22,24b–25): *„Ne gondoljatok a múltra, s a régi dolgokat ne nézzétek. Íme én újat cselekszem, most keletkezik az, bizony megtudjátok. Utat készítek a sivatagban, és folyamokat a járatlan helyen. Ezt a népet magamnak alkottam, hogy hirdesse majd dicséretemet. Nem hívtál engem segítségül, Jákob, és nem törődél velem, Izrael, de terhemre voltál vétkeiddel, kifárasztottál gonoszságaiddal. Én vagyok, én magam vagyok, ki eltörölöm gonoszságaidat önmagamért, és vétkeidről meg nem emlékezem.”*

Az Úr az egyiptomi szabadulásnál nagyobb csodát fog művelni választottjával, melyet magának teremtett és így megdicsőíti nevét. A nép nem érdemli meg a könyörületet, hiszen még arra sem törekedett, hogy áldozatokkal kiengesztelje Istent, ha már a bűnöket nem kerülte el. A legnagyobb ajándék az lesz, hogy eltörli vétkeiket.

II. OLVASMÁNY (2Kor 1,18–22): *„Isten a tanúnk, hogy szavainkban, melyeket hozzátok intéztünk, nem mindegy az igen és a nem. Az Isten fia, Jézus Krisztus ugyanis, akit mi – én, Szilvánusz és Timóteus köztetek hirdettünk, nem volt Igen és Nem, hanem Igen valósult meg benne. Isten valamennyi ígérete Igenné vált benne. Ezért hangzik föl általa ajkunkon az Amen Isten dicsőségére. Isten az, aki minket veletek együtt megerősít és fölken Krisztusban. Pecséjével megjelölt minket és foglalóul a szívünkbe árasztotta a Lelket.”*

Az apostolt azzal vádolták ellenfelei, hogy nem nyílt és őszinte a beszéde, látogatására vonatkozólag is könnyelműen tett ígéretet. Pál visszautasítja a vádat és azt mondja, Krisztus

példáját követte magatartásában. Különben is az Igazság Lelkének pecsétje van szívünkön – hogyan illenék hozzánk a kétszínűség?

AZ EVANGÉLIUM (Mk 2,1–12): *„Az időben Jézus néhány nap múlva visszatért Kafarnaumba. Mihelyt elterjedt a híre, hogy ott van, annyian összejöttek, hogy még az ajtó előtti téren sem fértek el. Hirdette nekik az evangéliumot. Közben hoztak egy bénát; négyen cipelték. Mivel a tömegtől nem tudták eléje vinni, kibontották fölötte a tetőt és a nyíláson engedték le a hordágyat, amelyen a béna feküdt. Hitüket látva Jézus így szólt a bénához: „Fiam, bűneid meg vannak bocsátva.” Űlt ott néhány írástudó is. Ezek ilyen gondolatokat forgattak magukban: „Hogy beszélhet ez így? Káromkodik. Ki bocsáthatja meg a bűnt más, mint az Isten? Jézus lelke mélyén rögtön belátott gondolataikba. „Miért gondoltok ilyeneket magatokban?” – kérdezte. „Mi könnyebb: azt mondani a bénának: Bűneid meg vannak bocsátva, vagy azt mondani: Kelj föl, fogd az ágyadat és menj? Tudjátok hát meg, hogy az Emberfiának van hatalma a földön a bűnök megbocsátására.” Ezzel odafordult a bénához: „Mondom neked, kelj fel, fogd ágyadat és menj haza.” Az felkelt, fogta a hordágyat s mindenki szeme láttára elment. Mindnyájan ámultak, dicsőítették Istent, megjegyezve: „Ilyet még nem láttunk soha.”*

Három módon nyilvánul meg itt Jézus isteni hatalma: kitalálja ellenfelei gondolatait, megbocsátja a beteg bűneit és meg is gyógyítja. Jézus szavai tulajdonképpen csak azt fejezték ki, hogy Isten megbocsátja a beteg bűneit, erről ő biztosíthatja a beteget (ezért a szenvedő szerkezet, mely a szentírás egyéb helyein is az isteni tevékenység körülírása), a zsidók azonban úgy értik ezt, hogy Jézus maga fogja megbocsátani a bűnöket. Ezt minősítik káromkodásnak, magát Istenné tevő gögnek. Jézus a beteg meggyógyításával bebizonyítja, hogy valóban isteni hatalma van, a látható csoda garancia lehet számukra bűnbocsátó hatalma mellett, hasonlóképpen az a tény is, hogy kitalálta gondolataikat.

Ez az egyetlen evangéliumi gyógyítás, melyhez Jézus bűnbocsátatot is kapcsol. A szinoptikusok egyébként nem utalnak a bűn és a betegség kapcsolatára. A zsidók körében azonban ismert volt ez a felfogás. Pl. a vakonszületett ifjúval kapcsolatban kérdezték: ki vétkezett, ez-e vagy a szülei; továbbá Jn 5,14: menj és többé ne vétkezzél.

Isten elküldte a Megváltót, valóban eltörölte bűneinket. Jézus vére tisztára mosta szívünket. Megtörtént ez már a keresztségben, megismétlődik a szentmisében, szentáldozásban. Minden bűn életellenes: istengyermeki és földi életünknek egyaránt kárára van. Valahányszor Istenhez tértünk és meggyógyult a szívünk, ebben mindig része volt másoknak is. Gondoljak arra, hogy az egyház nagy közösségében hányszor imádkoznak a bűnösök megtéréséért, hány nagylelkű ember vállal sok áldozatot azért, hogy a bűnösök számára a megtérés kegyelmét kiesdje. Bennünket is mások vittek Jézushoz, mint a bénát: imáikkal, buzgóságukkal, szeretetükkel, jó példájukkal stb. Nekem is gondolnom kell másokra is, mert a keresztség óta úgy összetartozunk, mint a testünk részei.

C)

I. OLVASMÁNY (1Sám 26,2,7–9,12–13,22–23): *„Ama napokban felkerekedék Saul s leméne Zif pusztájába s vele háromezer ember Izrael válogatottjai közül, hogy felkutassa Dávidot Zif pusztájában. Éjjel Dávid és Ábizáj el is jutának a néphez és Sault sátrában fekvő és alva találták; dárdája a földbe szúrva a feje mellett volt, Abner és a nép pedig aludt körülötte. Monda ekkor Ábizáj Dávidnak: Kezedbe adta ma az Isten ellenségedet; nos hát, hadd szegezzem a dárdával a földhöz, – csak egyszer, mert másodszor nem lesz szükséges. Ám Dávid azt monda Ábizájnak: Meg ne öld, mert kicsoda nyújthatná ki kezét az Úr felkentje ellen büntetlenül? Dávid aztán magához vevé a dárdát és a vizeskorsót, mely Saul feje mellett*

volt és elmenének; nem volt senki, aki látta vagy észrevette volna, vagy aki felébredt volna, mert mindannyian aludtak, mivel az Úr mély álmot bocsátott rájuk.

Mikor aztán Dávid átért a túlsó oldalra s a hegy tetején, jó messze, úgyhogy nagy távolság volt közöttük, megállott, és átkiáltott hozzájuk, monda: *Íme a király dárdája: jöjjön át valaki a király legényei közül s vegye át. Az Úr pedig majd megfizet kinek-kinek az Ő igazsága és hűsége szerint: azért is, hogy az Úr a kezembe adott ma téged s én nem akartam kinyújtani kezemet az Úr felkentje ellen.*”

Dávid Istenre való tekintettel – mivel Saul az ő felkentje – nem számol le ellenségével; az Úrra bízva, hogy megfizessen kinek-kinek tettei szerint.

II. OLVASMÁNY (1Kor 15,45–49): *„Ha van érzéki test, van szellemi is. Ahogy az Írás mondja: „Ádám, az első ember élő lényvé lett, az utolsó Ádám pedig éltető lélekké. De nem a szellemi az első, hanem az érzéki, aztán következik a szellemi. Az első ember földből való, földi; a második ember a mennyből való. Amilyen a földből való, olyanok a földiek is, s amilyen a mennyből való, olyanok a mennyeiek is. Ezért ahogy a földi ember alakját magunkon hordoztuk, a mennyeinek az alakját is magunkon fogjuk hordozni.”*

A feltámadásra vonatkozó tanítás keretében szerepel ez a szakasz a korintusi levélben. A feltámadt test szellemi test lesz. Ezt az apostol a következő gondolatmenettel igazolja és próbálja megértetni: az első Ádám földből való testet kapott, amelyet a lélek tett élő lényvé. Utódainak csak ilyen földi testet örökíthetett át. Kiegészíthetjük így: ha nem követett volna el bűnt, a halhatatlanság és integritás adományát is átörökíthette volna. Így azonban csak halandó, szenvedő földi testet örökített át, mely nem akar engedelmeskedni a léleknek. De van egy másik Ádám is, Krisztus, akivel szintén életközösségbe kerültünk, akinek mintájára és erejéből alkotott emberi természettel újjászületünk. Ő feltámadt, teste megdicsőült és ezt örökíti át nekünk. Isteni ereje, „a szentség lelke”, mely megdicsőült testét áthatja, lesz számunkra is az éltető lélek. Amennyivel különb az emberi léleknél, annyival különb életet is ad belénk. Ez szükséges is, mert a test és vér nem örökölheti Isten országát: ahhoz, annak élvezéséhez szellemivé kell válnunk egész valónkban.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 6,27–38): *„Az időben így szólt Jézus tanítványaihoz: „Nektek, akik hallgattok, ezt mondom: Szeressétek ellenségeiteket, tegyetek jót a gyűlölködőkkel. Azokra, akik átkoznak benneteket, mondjatok áldást és imádkozzatok rágalmazóitokért. Ha arcul üt valaki, tartsd neki oda a másik arcodat is. Annak, aki elveszi köpenyed, add oda az öltönyödöt is. Mindenkinek, aki kér tőled, adj, és aki elviszi, ami a tied, attól ne kérd vissza. Úgy bánjatok az emberekkel, ahogy akarjátok, hogy veletek is bánjanak. Mert ha csak azokat szeretitek, akik benneteket is szeretnek, milyen hálát várhattok érte az Istentől. Hisz azokat, akik őket szeretik, a bűnösök is szeretik. Mert ha azokkal tesztek jót, akik veletek jót tesznek, milyen hála-ra számíhattok? Hiszen így a bűnösök is tesznek jót. Ha csak a visszafizetés reményében adtok kölcsönt, milyen hálát várhattok érte? Szeressétek inkább ellenségeiteket: tegyetek jót, adjatok kölcsön és semmi viszonzást ne várjatok. Így nagy jutalomban részesültök, a Magasságosnak lesztek a fiai, hisz Ő is jó a hálátlanokhoz és a gonoszokhoz. Legyetek hát irgalmasok, mint Atyátok is irgalmas.*

Ne mondjatok ítéletet senki fölött s akkor titeket sem ítélnék meg. Ne ítéljetek el senkit, s akkor benneteket sem ítélnék el. Bocsássatok meg és nektek is meg bocsátanak. Adjatok és akkor ti is kaptok. Jó, tömött, megrázott és túlcsonduló mértékkel mérnek öletekbe. Mert amilyen mértékkel ti mértek, olyannal mérnek majd nektek is.”

Vö.: A) év.

Jézus példái, a belőlük megismert követelmények emberi természetünkkel ellenkeznek, talán fel is háborítanak bennünket. Világos jele ez annak, hogy mennyire nincs meg bennünk Isten „érzülete”. Természetesen Jézus szándékosan ki is élezi a dolgot, hogy meghökkentsen, felrázzon bennünket. Nem is úgy kell felfogni példáit, mintha az első katekizmus vagy egyházi törvénykönyv részletét alkotnák; nem olyan jellegűek, mint az, hogy vasár- és ünnepnap misét becsületesen hallgass, pénteken tarts bűnbánati napot... Végletekig feszített helyzetek, melyekből az új törvény szellemét kell kiérezni. Jézus feltételezi rólunk, hogy nem az írástudók és farizeusok szellemével közeledünk törvényeihez. Nem a betűt látjuk csupán, hanem a lényegét is megértjük.

Az ószövetségi emberek is ismerték, sőt a sztoikusok is azt a szabályt, hogy ne tegyünk rosszat másnak, hiszen magunknak sem kívánjuk; Jézus kiegészíti azzal, hogy még ellenségeinknek is a jót tegyük. Ez illik Isten gyermekeihez.

A szentmisében boldogan ünnepeľjük, hogy Jézusban elfogad bennünket az Atya. De valamennyiünket elfogad, azokat is, akik engem megbántottak. Minél közelebb kerülök életem középpontjához, Jézushoz, annál közelebb kerülök azokhoz is, akiket szeretetében magához fogad. A szentáldozásban szívembe is adja szeretetét, hogy azzal tudjam szeretni még ellenségeimet is. Mert ő is ezzel az ellenségnek megbocsátó szeretettel szeret engem is. Merjem kérni is ezt a szeretetet.

II. Teológia

Az új Ádámban egybefoglalt emberiség

„Az egyház mindannak befejezését, beteljesedését és zárókövét látja saját magában, amit Isten az emberiség megváltásáért tett. Az I. Vatikáni zsinat az egyházzól szóló fejtegetéseit ezzel a mondattal vezette be: „Hogy a megváltás üdvözítő művét tovább folytassa, lelkünk örök pásztora és őrzője úgy határozott, hogy felállítja az egyházat.” (D.1821.) XII. Pius pápa is Krisztus megváltásművére való utalással vezet be enciklikáját: „Amikor elhatalmasodott a bűn, még bőségesebb lett a kegyelem (Róm 5,20). Tudjuk, hogy Isten az egész emberiség ősatyját oly fenséges állapotba helyezte, hogy a földi étellel együtt az égi kegyelemnek természetfölötti életét is átadta volna utódainak. De Ádám sajnálatos bukása után az egész emberi nem, az eredeti bűnnel megfertőzve, az isteni természetben való részesedést (2Pét 1,4) is elveszítette és mindnyájan a „harag fiai” (Ef 2,3) lettünk. De az irgalmas Isten „úgy szerette... e világot, hogy egyszülött Fiát adta érte” (Jn 3,16) és az örök Atya Igéje ugyanazzal az isteni szeretettel Ádám nemzetségéből vett magának emberi, de ártatlan, minden tisztátalanságtól mentes természetet, hogy az új és mennyei Ádámból a Szentlélek kegyelme áradjon ki az ősszülők minden fiára. Ezek az első ember bűne által elvesztették ugyan az istenfiúságot, de a testté lett Ige által Isten egyszülött Fiának testvéreivé váltak és hatalmat kaptak, hogy Isten gyermekeivé lehessenek (Jn 1,12). így a kereszten függő Jézus Krisztus nemcsak az örök Atya megsértett igazságosságának tett eleget, hanem nekünk, vérrokonainak, a kegyelmek kimondhatatlan bőségét is kiérdemelte, önmaga közvetlenül is kioszthatta volna ezt a kegyelmet az emberi nemnek, de a látható egyház által akarta ezt megtenni, hogy az emberek egyesüljenek és általa mindnyájan valamiképpen közös munkát fejtsenek ki a megváltás isteni gyümölcseinek szétosztásában. Amint ugyanis Isten igéje a mi természetünket akarta felhasználni arra, hogy szenvedései és gyötrelmei által az embereket megváltsa, hasonlóképpen a századok folyamán *az egyházat használja fel arra, hogy megkezdett művét tovább folytassa.*” (Dr. Cserhádi József: Az egyház. 386–7. o.)

A gyűlölet

A legfőbb parancs a szeretet. A szeretettel szöges ellentétben álló bűn a gyűlölet. Amint a szeretet Istenre és a felebarátra irányulhat, éppen úgy a gyűlölet is. Igaz, hogy Isten a végtelen jóság, semmi rossz nincs benne, ezért ha őt önmagában tekintjük, nem is lehet gyűlölni. Ám Isten kapcsolatba lép velünk: tiltja és büntetéssel fenyegeti a rosszat. Az ember pedig kedvét tudja találni az erkölcsi rosszban és így szembekerül a jó Istennel, örömének elrontóját tudja látni benne.

Ha az ember a bűnben megátalkodik, bűnéhez egész szívével ragaszkodik, akkor Istent ellenségének tekinti, és azt kívánja, bárcsak ne lenne Isten. A bűn szörnyősége, abszurditása itt mutatkozik meg igazán. Az ember létét, életét, természetes és természetfeletti tevékenységét Istennek köszönheti. Senkinek nem köszönhet annyit, mint Istennek. Mindenki másnak a jósága, – akár személyekről van szó, akár nem – csak eredeztetett jóság, mely végső soron Istenre megy vissza. A bűn elérhet olyan intenzitást az emberben, hogy létének, életének forrásával állítja szembe.

Amint Isten szeretete a legfőbb parancs és a legnagyobb jó, úgy gyűlölete a legnagyobb bűn. Amint az ember nem szeretheti igazán úgy magát, hogy Istent ne szeretné, és nem szeretheti Istent úgy, hogy önmagát ne szeretné, viszont Istent sem gyűlölheti úgy, nem kívánhat úgy rosszat neki, hogy önmaga ellen ne fordulna.

Felebarátaink elleni bűneink közül is legsúlyosabb a gyűlölet. Igaz, hogy az egészségében, vagyonában, becsületében okozott kár nagyobb súllyal esik latba, ha jelentős. Lényegében azonban a gyűlölet a nagyobb rossz. Mert a kártékony tett lehet pillanatnyi felindulás következménye is, amit hamarosan őszinte megbánás követhet. De a gyűlölet az egész embernek helytelen, fordított beállítottsága és nagyon sok rossz cselekedet forrása lehet. A szívet vizsgáló Isten nem elégszik meg azzal, hogy az ártó tettektől visszatartjuk magunkat.

A szeretet révén egyre jobban hasonlítunk Istenre. Az elmondottak alapján a gyűlölet egyre jobban elcsúfítja bennünk Isten képét. Jobban, mint más bűnök. Hogyan is hasonlíthatna Istenre az, aki Isten képmását, életének emberszívbe plántált fáját gyűlöli és el akarja pusztítani?

III. Homilia vázlatok

A)

1. „Váljék oktalanná...” (1Kor 3,18)

Mindenkinek van valami elképzelése az életről, az élet céljáról. Van elgondolása arról, mi fontos és mi nem az. Van a szerinte helyes életmódról. Mindenkinek más és más az elképzelése ezekről a dolgokról. Van, aki pl. a szerzést, a gyarapodást, a túlfeszített munkát tartja a legfontosabbnak, más az élet élvezését, ismét más a nyugalmat, és így tovább. Ezeket az elgondolásokat a vérmérséklet, az élmények, a mások véleménye, az életviszonyok alakulása, a szerencse forgandósága, a divatos áramlatok alakítják ki. A végén úgy érzi az ember, hogy megszerezte a bölcsességet, mert tud ítélni a dolgokról.

Pál apostol: „Aki bölcsnek tartja magát ezen a világon, váljék oktalanná, hogy csakugyan bölcs lehessen.” Ez azt jelenti: Bármilyen okos és tapasztalt vagyok, emberi erővel nem tudhatom, miért élek, és mi a fontos. Nem lehetek tehát bölcs a „magam kenyerén”. Oktalanná kell válnom, azaz be kell ismernem, hogy tanulnom kell ezekben a dolgokban, mégpedig Istentől. Csak ha a hitben Isten szemével nézem az életet, a dolgokat, akkor válok valóban bölccsé. És rájövök, hogy a „világ bölcsessége oktalanság Isten előtt”.

Aki csak a maga esze után akar menni, annak hamarosan kátyúba jut az élete. „Uram, te mutasd meg, mi a fontos, mit akarsz velem, mit tegyek. Elismerem, hogy az én bölcsességem oktalanság. Taníts engem!”

2. „Minden a tietek.” (1Kor 3,22)

Nagyon fontosnak tartjuk, mit kapunk Istentől. Pedig ennél sokkal fontosabb, hogy engem elfogadjon Isten. Kizárólag ez a boldogság. Hogy pedig elfogadjon Isten, fel kell ajánlanom magam neki.

Önmagam Istennek ajánlása a szentmisén való részvétel. A misének az áldozati oltárnál végzett része a felajánlással kezdődik. A pap aranyozott tányérokban kovásztalan kenyeret, kehelyben bort ajánl fel az Úrnak, mégpedig valamennyiünk nevében. Jelképek ezek, jelentik egész önmagunkat. A kenyér verejtékes munkánkat, gondjainkat, vagyonunkat, reményeinket, csalódásainkat. A bor erőnket, egészségünket, jókedvünket, szórakozásainkat, örömeinket. Ezt mind oda kell adnunk lelkünkben Istennek felajánlaskor. Odaadom elsősorban egész következő hetemet előre. Mindent úgy akarok végezni, hogy ajándék lehessen Istenemnek.

De kellek-e Istennek? Megadja erre a feleletet a szentmise további szertartása. Kenyerünket és borunkat úgy fogadja el Isten, hogy azok átváltoznak Jézus testévé és vérévé. Engem is úgy fogad csak el, ha átváltozom Jézussá. Ha egyesülök vele a kegyelemben, magamévá teszem gondolatait, akaratát. Tehát nemcsak felajánlom magam, de Jézussá akarok alakulni. Ezt a szándékomat, egyben kérésemet terjesztem elő úrfelmutatáskor.

Hogy ebből a szándékomból minél teljesebb valóság legyen, ahhoz segít hozzá a szentáldozás. A gyakori szentségi egyesülés lassan Jézussá alakít, hogy én is egészen Istené legyek, mint ő.

Ha megpróbálom így élni a szentmisét, életem középpontja lesz. Annak is szánta Urunk.

3. Az élet legnagyobb realitása

Elveszett ember, aki ábrándokat, felhőket kerget. Még hősben is csak tragikomikus lehet. Egyedül az él helyesen, aki alkalmazkodik a valósághoz, az élet realitásaihoz.

Az élet legalapvetőbb valósága az, amit Szent Pál ír: „Krisztuséi vagytok. Krisztus pedig az Istené.”

Tehát nem vagyok a földé. A föld az enyém, hogy használjam. Nem én vagyok az övé, hogy szolgáljam, hogy rabszolgája legyek. Nem vagyok a földé, hogy javait szerelmes bódulattal hajszoljam.

Nem vagyok a családomé. Dolgozom érte, szeretem, gondoskodom róla, de nem lehet életem végső célja, nem lehet a mennysorságom. Elviselhetetlenül keserves csalódás a sorsa annak, aki szó szerint veszi, hogy a családja a mindene.

Nem vagyok a magamé, nem élhetek csak magamnak és csak magamért. A magányos önzés megöli az életet.

Magának teremtett Isten. Tetszik vagy nem, Övé vagyok. Életem csak akkor értelmes, ha valóban az övé akarok lenni, neki élni, neki halni. Istené vagyok, de nem akárhogyan fogad el az Úr. Csak Jézus által, Jézussal, Jézusban. Jézussá kell változnia életemnek a szentségek és a szeretet élete által.

Végső és visszavonhatatlan tragédia, ha nem fogad el Isten. Mivel csak az övé lehetek, ez azt jelentené, hogy nem vagyok senkié. Örökre senkié. Ez a kárhozat.

Az értette meg élete alapvető realitását, akinek ez az imádsága és ez az élete: „Tied vagyok, Uram. Tégy olyanná, hogy elfogadhass engem!”

4. *Ellenségszeretet*

Isten parancsa: Szeressétek ellenségeiteket; imádkozzatok üldözőitekért; jót tegyetek azokkal, akik gyűlölnék benneteket; adjatok kölcsön nekik, és ne várjatok vissza semmit; ha ellenséged éhezik, adj neki enni; ha elveszett jószágát megtalálod, vidd vissza neki; ne ujjongj ellenséged baján!

Ha nem eszerint élek, nagyon kétesse teszem üdvösségemet. Tehát nem állok bosszút, semmiféle formában, még szóval sem. Megbocsátok, az esetleges közeledést bátorítom és elfogadom. Ha én vagyok a hibás, kezdeményezem, hibámat elismerve, jóvátéve a kibékülést. Szeretem ellenségemet, és amit a szeretet diktál, megteszem. Ha nem is vagyok köteles bensőséges barátságban lenni rosszakaróimmal, de ami általában megjár tőlem az embereknek a különböző viszonylatok szerint, azt nekik is megadom.

Lehetséges ez? Ha Isten parancsolja, biztosan. Ő nem kíván lehetetlent. Az érzelmek esetleg nem fognak engedelmeskedni, de ez nem is lényeges. Az érzelmeim nem én vagyok, csak az idegeim. Én az akaratom vagyok. Az pedig tud parancsolni szavaimnak, viselkedésemnek, tetteimnek. Az érzelmek meg csak hadd csaholjanak. Ha az akaratom nem engedi őket szabadjára, lassankint azok is megjuhászodnak.

Nagyon természetes, hogy mindez nem megy kegyelem nélkül, azért ilyen ügyekben igen buzgón kell imádkozni.

5. *Nem alakoskodás.*

Az ellenségszeretet parancsát hajlandók vagyunk azzal elhárítani, hogy mi nem tudunk, de nem is akarunk alakoskodni, mi az őszinteséget szeretjük, ha egyszer tele vagyunk gyűlölettel, nem fogjuk megjátszani magunkat. Ami a szívünkben, az van a szánkban is.

Csak hogy nem alakoskodás szeretetet mutatni akkor, midőn ellenszenvet, sőt gyűlöletet érzek. Mert ha jószándékú ember vagyok, a Szentlélek vezérel, akkor nem én gyűlölök, nem én akarok piszkolódni, bosszút állni, hanem csak az ösztöneim, idegeim, tőlem független indulataim. Csak azt teszi bennem az én, amit akarok, vagy amit akaratommal megengedek. Az akaratom pedig sohasem kerül olyan helyzetbe, hogy kénytelen gyűlölni, bosszút állni, megvetést kimutatni.

Tehát: Ha akaratom úgy dönt, hogy szeret, akkor én szeretek, legfeljebb gyűlöletet érzek, de az nem én vagyok, csak bennem valami. Nem alakoskodás ilyenkor szeretetet mutatni, és elrejttem magamban azt, ami nem én vagyok. Mint ahogyan nem alakoskodás bevenni az utált orvosságot vagy kedvem ellenére megadni az adósságot.

Aztán ha olyan nagyon őszinte akarok lenni, annak is megvan a maga rendes útja: Meg kell nevelnem érzelmeimet Isten segítségével, szívós akarattal, hogy minél tökéletesebben tudjak engedelmeskedni a szeretet törvényének.

B)

1. *Pecsét és foglaló*

A keresztség eltörölhetetlen pecséttel jelölt meg engem. Azt jelenti ez az örök jel, hogy Istené vagyok. Nem mint birtoka, nem mint rabszolgája, nem is mint alkalmazottja. Isten legbelső házanépéhez tartozom, a gyermeke vagyok. Jogom van örökölni a Szentháromság végtelen gazdagságát, és jogom van élvezni vég nélkül, olyan mértékben, amilyen mértékű természetfeletti befogadóképességem a nekem juttatott kegyelem és érdemeim folytán. Jelenti ez a pecsét az egy életre szóló jogomat, hogy megkapjam Atyámtól a Szentlélek által mindazt a természetfeletti segítséget, amely lehetővé tesz elfoglalnom örökségemet. Ha van jogos

öntudat, ez a pecsét felhatalmaz rá. Ha van jogos reménység, ez a jel valóban az. De van egy szörnyű lehetőség: Ez a pecsét örök szégyenemmé, kétségbeesésemmé válhat. Ha ugyanis méltatlanná válnék hozzá. Ha étellel meggyaláznám Atyámat, ha elhárítanám segítő kezét. Bár örök dicsőségemmé válna e pecsét!

Nem Istennek jó, hanem nekem, hogy az övé vagyok. Mégis, végtelen jóságában, foglalót ad addig, míg véglegesen Övé leszek a mennyben. Ez a foglaló Isten Lelke, akit szívembe árasztott az Atya és a Fiú a keresztségben. A Szentlélek az isteni élet szépségével ruházott fel, és egész életemben alakít, hogy egyre méltóbbá váljak Atyámhoz, egyre alkalmasabbá váljak a Szentháromság boldogságának befogadására.

Átadom magam Isten Lelkének, hűségesen követem indításait.

2. „Miért gondoltok ilyeneket?” (Mk 2,8)

Nem szabad még gondolatban sem ítélkezni mások felett, mert ez naiv önteltségre vall.

Igazságosan ítélni másokról egyszerűen lehetetlen. A bíróság és a nyomozó hatóságok hosszú ideig vizsgálják egy-egy ügyet, mégsem lehet kívánni tőlük, hogy abszolúte igazságosak legyenek, vagy hogy a belső szándékokról ítélni tudjanak. Én sem vagyok Isten, hogy egyetlen pillantással fel tudjam mérni a valódi tényállást, és a szívekbe lássak. Értelhetetlen, hogyan merek olyan magabiztosan és megfellebbezhetetlenül ítéletet mondani élőkről és holtakról

Amellett rendszerint elfogult vagyok, akárhogyan tiltakozom is ellene. Csak figyeljem meg magam, mennyire másképp ítélem meg a magam gyermekeinek viselkedését, mint a szomszéd gyerekeit.

Aztán hányszor esem az általánosítás hibájába. Egyszer hazugságon kaptam, erre azt mondom, hazug ember, soha egy szavát nem lehet elhinni, sőt, hazudós az egész családja. Én magam persze a századik hazugság után is a legőszintébb, legegyszerűsebb valaki vagyok a magam szemében.

De nemcsak naiv önhittség ítélkezni, hanem roppant veszedelmes dolog is.

Lenéző ítélkezéseimmel eljátszom az emberek jóindulatát. Nemcsak azért, akiről ítélkezem, hanem mindenkiét, aki ilyen ítélkezőnek ismer. Nem rokonszenves az ilyen magatartás.

Nagyobb baj, hogy nem is teszem jobbá ítélkezésemmel az embereket. Sokkal inkább sarkallná őket a jóra, ha éreznék, hogy jó véleménnyel vagyok róluk, és bízom bennük, képesnek tartom őket minden jóra.

De a legnagyobb veszedelme az ítélkezésnek az, hogy így magam ellen hangolom Isten. Amilyen mértékkel mérek, olyannal fog nekem is visszamérni az Úr. Ha megértő, irgalmas, bennem a jót kereső bíróra akarok találni Istenben, nekem is hasonlóképpen kell cselekednem. Csak így remélhetem, hogy figyelembe veszi az enyhítő körülményeket, a nehézségeket, körülményeim, gyengeségeimet.

Az ítéleten valószínűleg nem dicsekedhetünk majd azzal, hogy tökéletesek vagyunk. Legalább azt mondassuk az Úrnak: Jézusom, igaz, kemény ítéletet érdemlek, de emlékezz rá, hogy én sem ítélt el senkit, légy hát irgalmas hozzám, szegény bűnöshöz!

3. A lélek bénasága

A bénaság részleges halál. A lélek is lehet béna, ennek oka a halálos bűn. Az akarattal elkövetett súlyos bűn, amely elűzte a Szentlelket. Ameddig a halálos bűn el nem tűnik a lélekből, addig nem tér vissza Isten Lelke, és az emberi lélek béna marad.

Miben áll ez a bénaság? Abban, hogy nem tud Isten kedve szerint mozogni. Nem tud olyan cselekedeteket véghezvinni, amelyek megmaradnak az örök életre, amelyek alkalmasak

arra, hogy mennyel jutalmazza őket az Úr. A menny boldogságának mértéke a lélek természetfeletti befogadóképessége. Halálos bűn állapotában nem nőhet a léleknek ez a képessége, hiszen béna, és a béna tag nem erősödhet. Sőt, a halálos bűn olyan görcsbe húzza a lelket, hogy képtelen Isten boldogságának legkisebb mértékű befogadására is, így örök ürességre van kárhoztatva, mely már maga is pokol.

Miért béna a Szentlélek nélkül a lélek? Mert Isten nem emberi, hanem természetünket meghaladó, isteni cselekedeteket vár tőlünk. Ilyenekre pedig csak a bennünk lakozó Szentlélek kegyelmében vagyunk képesek. A halálos bűnben eltöltött idő elveszett idő az örökkévalóság szempontjából. Ezért olyan végzetesen esztelen az élet végére halogatott megtérés.

Az emberi lélek bénaságát csak Isten gyógyíthatja meg, mert csak ő bocsáthatja meg bűneinket, ebben igazuk van a zsidóknak. Isten pedig a bűnbánat szentségében hajlandó csak megbocsátani, másképp nem.

Bár minden bűnös megérezné a pap feloldozó szavai nyomán, hogy visszatér lelkébe az élet, ismét megindul a természetfeletti vérkeringés, és vele a növekedés.

4. Az egyház bénasága

Az egyházat Isten nem engedi meghalni; élni fog a végső beteljesedésig. De a bénaság, a részleges halál, utolérheti. Meg is történt ez nem egyszer a történelem folyamán.

Ilyen bénaság vett erőt az egyházon a reneszánsz pápák korában, a reformáció idején stb. A bénaság jelei mutatkoztak a közelmúlt egyházi életében is. Ez a bénaság maradiságban, túlzó centralizmusban, a világtól, az élettől, sőt a hívektől való elszakadásban, jogi merevségekben nyilvánult meg.

Azóta elhangzott ismét, mint már annyiszor, a velünk lévő Jézus szava: „Kelj fel és járj!” A II. Vatikáni zsinat a gyógyulás első örömét hozta. A „járás” első mozdulatai: Az egyház lelkiismeretvizsgálása, a testvéri szeretet felszítása, az aggiornamento meghirdetése, az új ökumenikus lelkület, a liturgia megújulása, új törvénykönyv, új kollektív felelősségvállalás stb.

Ami változást a hívek látnak az egyház életében, szellemében, istentiszteletében, azok a gyógyuló béna első lépései. Természetes, hogy ezek a lépések némelykor bizonytalanok, botladozók, fájdalmasak. Mégis bizalmat és örömet keltnék. Az új élet, az új vérkeringés jelei.

Feladatunk: Imádság a teljes a gyógyulásért, a visszaeséstől való megmenekülésért, és ezen felül aktív részvétel a gyógyulás folyamatában. A járnivaló tanulónak eleinte nem kellemes a járás, nekünk sem mindig öröm együttmenni az egyházzal. De ha rászánjuk magunkat, egyszer csak nem fogjuk érezni a kellemetlenségeket, hanem eltölt majd valamennyiünket az új élet és az új erő jóleső öröme.

5. Jézus igazolta magát

Jézus a mai evangélium szerint nemcsak állította, hogy ő egyenlő Istennel, hanem csodákkal igazolta is. „Legalább a cselekedeteknek higgyetek!” Igazolta magát a szemtanúk előtt. De én honnét tudjam, hogy valóban megtörténtek Jézus csodái?

Kikövetkeztethetem. Például abból, hogy Jézust és az apostolokat nem nevelték ki a zsidók, mikor azt állították, hogy ő Isten. Ezért Jézust is, az apostolokat is többször meg akarták ölni, végül halálra is ítélték az Urat. Ha Jézus pogányok előtt mondja magát Istennek, az nem lett volna olyan nagy dolog, hiszen azok istenítettek embereket, istenfogalmuk különben is egészen zavaros volt. De Jézus zsidók előtt mondta Istennek magát, nekik pedig egészen tiszta istenfogalmuk volt. Egyetlen, végtelen, mindenható, mindent teremtő, mindentudó Istenben hittek, aki végtelenül szent, azaz egészen más, mint az ember. Jézus

ezzel az egyetlen Istennel mondta azonosnak magát. Hallgatói közül sokan „hittek neki, sokan pedig életére törtek megbotránkozott dühükben. Mind a két magatartás csak akkor érthető, ha a csodák valóban nyilvánvalóan megtörténtek. Enélkül ugyanis senki sem lett volna ellene vagy mellette Jézus Isten-mivoltának, hanem együtt nevettek, szórakoztak volna „az ácslegényen, aki azt meséli magáról, hogy ő az Isten”.

A csodák megtörténte mellett szól a jeruzsálemi őskommunizmus. Vagy elképzelhető, hogy csodák látása nélkül számos gazdag zsidó koldussá teszi magát csak azért, mert Jézus azt mondta, hogy a gazdagnak nehéz üdvözülnie? És csodák nélkül azt is nehéz elképzelni, hogy ezrek és ezrek vállalkoztak volna erre a semmi földi előnyt nem ígérő, sőt akkor „életveszélyes” vallásra.

C)

1. „Az Úr felkentje ellen.” (1Sám 26,9)

Az „ellenszereget vasárnapján” Dávid önmagát legyőző tettéről olvasunk, hogy nem emelte fel kezét személyes ellensége, Saul király ellen, pedig könnyű alkalma adódott rá. Dávid azonban nem az ellenszereget parancsára gondolt, hanem arra hivatkozott, hogy „nem akarta kinyújtani kezét az Úr felkentje ellen”.

Ha jól utánagondolunk, tulajdonképpen minden bosszúálló az Úr felkentje ellen vét, ha nem is király vagy pap az ellensége. Mert kell-e magasztosabb felkentség az ember-mivoltnál? A királyi méltóság ugyancsak keveset ad ehhez.

Embernek lenni annyi, mint Isten képmásának lenni, mint Isten rendeléséből született úrnak lenni a világ felett. De még annál is többet jelent: Hivatást az istengyermekségre, az Istennel való örök együttélésre. Bennünket nem szentelt olaj, hanem maga a Szentlélek kent fel a keresztségben.

Felemelhetem hát kezem valaki ellen, aki ember? Isten képmását sérténem meg, Isten gyermekét, tehát magát Istent.

Tehát mindent tehet, amit akar, a gonosz, azon a címen, hogy ő Isten gyermeke? Nem. „Az Úr majd megfizet kinek-kinek az ő igazsága és hűsége szerint.” Ha pedig a közösség kára nélkül nem lehet kivárni Isten ítéletét, a közösségnek joga és kötelessége büntetni, megfélemlíteni, kényszeríteni. Önbíráskodásnak azonban nem lehet helye.

Ha mindenkiben, ellenségemben is, tisztelem Isten gyermekét, Isten is gyermekeként, örökösöként fog bánni velem.

2. Ellenszereget és feltámadás

A lecke feltámadásunkról beszél, arról, hogy fel fogjuk venni a feltámadt és mennybement Krisztus alakját. Az evangélium viszont az ellenszeregetről szól. Van-e összefüggés a kettő között? Van, mégpedig egészen szoros.

A feltámadást felfoghatjuk „eredményhirdetésnek”. Napvilágra jön ugyanis minden vonatkozásában, ki győzött bennünk életünk nagy belső harcában, a test-e vagy a lélek. Akiben a bűnös test győzött, annak a feltámadáskor a lelke is osztozik a győzelmében igazán vesztés test tulajdonságaiban, a szenvedésre való fokozott alkalmasságban, a véget nem érő pusztulásban, az örök csömörben. Akiben a lélek győzött, annak teste is részesül a lélek halhatatlanságában, szellemiségében, természetfeletti örömökre való képességében. Tulajdonképpen nem is lélek győzelméről van szó, hanem a kegyelmet, az isteni életet, a Szentleket hordozó, a Szentháromság boldog életáramába bekapcsolt lélek győzelméről. Ennek végső boldogságában osztozik a „vesztés” test.

Az ellenségszeretet a test legyőzése, a lélek győzelme. Mert az idegek, az ösztönök, a felforrjt vér tud haragudni, gyűlölni, bosszúra áhítózni, visszafizetést szomjazni. Isten példájára mindenkit szeretni, mindenkihez jónak lenni, mindenkit segíteni, mindenkinek adni, ezt csak az a lélek tudja, aki a kegyelemben Isten gyermeke, és legyőzte a test nemtelen vágyait.

3. Gyűlölködés

A gyűlölet hatása olyan, mint a tömény szeszé. Megzavarja a tisztánlátást, a helyes gondolkodást, csökkenti az önuralmat, a lelki rugalmasságot. Óriásira nagyítja a gyűlölt személy hibáit, sőt nemlétezőket is felfedez. A jót viszont nem tudja észrevenni. Elfelejt régi barátságot, vérrokonságot, hálát, mindent. Gyakran szinte nem tudja, mit beszél, törve-zúzva gázol mások becsületében, sérteget, áskálódik, vádaskodik, egészen kivetkőzik magából. Még azoknak is nekitámad, akik jobb belátásra próbálják bírni. Gondolatai, érzelmei olyanok, mint a felkavart iszap.

Szesztől lerészegedni bűn és veszélyes. Gyűlölettől még nagyobb bűn és még veszélyesebb. Sokkal nehezebb is kijózanodni. Gyűlölet nem léphet be Isten országába. És nincs rá mentség. Még akinek igaza van, az sem gyűlölhet. A gyűlölet tehát a szív egyik legveszedelmesebb vihara. Indokolt az ima: Uram, segíts, mert elveszek!

A San Jago-i kegyhely felirata: „Ha ellenségednek szívből megbocsátasz, és jó vagy hozzá, többet ér az, mintha mezítláb zarándokolnál kegyhelyemre, és útközben minden mérföldnél órák hosszat ostoroznád magad.”

4. Ha megbántanak

Először is ne láss rémeket! Vagyis ne vegyél könnyen sértésnek valamit. Lehet, hogy csak te vagy sértődős természetű. Az is lehet, hogy az önmagában talán sértő dolgot nem szánták sértésnek, csak ügyetlenség volt az illető részéről. Szeretné az ember, hogy az ítéletkor majd mentségei legyenek az Úr előtt. Nagy erejű mentségem lehetne, ha életemben mentegtettem volna magam előtt is az embereket. Ha így teszek, még az igazsághoz is közelebb járok, mint a sok sértődősdivel.

Aztán nem szabad a bolhából elefántot csinálni. Apró szúrásokat felesleges halálos sebnek érezni. A sértődékenység különben is oktalanságra, szellemi szegénységre vall. Meg kell értenem, hogy senki emberfia nem angyal, és én is, akarva vagy akaratlanul, legalább annyiszor viselkedem sértő módon másokkal szemben, mint mások velem szemben. Akkor is ez az igazság, ha nem vagyok hajlandó belátni ezt. És nem szabad elfelejteni, hogy sértődékenységgel éppen úgy, esetleg jobban meg lehet sérteni másokat, mint egyenes sértésekkel.

Légy Jézus tanítványa! Ő gyűlölte a bűnt, de nagyon szerette a bűnöst. Még Júdással is szépen bánt. És sohasem volt sértődött, pedig igencsak lett volna alkalma rá.

Ha megbántanak, megsértenek, akaratomtól függetlenül szenvedélyes érzések támadhatnak bennem. De nem szabad engedni, hogy elsodorjanak. A szeretet viharának kell tekintenem az ilyesmit, Jézus Szívéhez kell menekülnöm, ő majd parancsol a viharak.

5. Modell: Önszeretet

Ellenszenves, ellenséges emberekkel kapcsolatban nehézséget okoz a szeretet parancsa. Segít a megoldásban, ha arra gondolok, hogy úgy kell szeretnem mindenkit, mint önmagam.

Tehát először is nem számít az érzelem. Beteg ember, aki saját magát érzelmesen szereti. Pedig senkit nem szeretek olyan őszintén, mint magamat. A szeretet jóakarát, magamat is úgy szeretem, hogy a legjobbat óhajtom magamnak. Így kell szeretnem másokat is, és ezt meg lehet tenni az érzelmek ellenére is. Magamat is megutálom néha, haragszom magamra, ez a jóakarát mégis megmarad, így legyen ellenségeimmel szemben is. Bármilyen ellenszenves valaki, ha őszintén jót akarok neki, máris szeretem.

Szeressem a gazembereket is? Igen. Ha gazember lennék én, akkor is jót akarnék magamnak. Ha utálom is bűnömet, szenvedélyemet, gyengeségemet, továbbra is jót akarok magamnak. Mert önmagamban érzem, hogy más vagyok én és más a bűnöm. Csakhogy ez nemcsak bennem van így, hanem mindenkiben, ellenségemben is. Így is kell felfogni. Így csinálja Isten is: Gyűlöli a bűnt, de szereti a bűnöst,

Melyik életem legfontosabb pillanata? Mindig az, amelyiket éppen élem. Tehát ebben a pillanatban kell elkezdenem szeretni mindenkit. Úgy, mint magamat. Úgy, mint Jézus szeret.

Évközi 8. vasárnap

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (Iz 49,14–15): *„Azt mondotta Sion: „Elhagyott engem az Úr! Megfeledkezett rólam az Úr!” Hát megfeledkezhetik-e gyermekéről az asszony, hogy ne könyörüljön méhe fián? De még ha az meg is feledkeznék, én akkor sem feledkezném meg rólad!”*

Az egykor vakmerően bizakodó Sion most kétségbeesik; bűnei emlékei nyomasztóan hatnak rá és nem mer remélni. Ám az Úr biztosítja szeretetéről. Az anya szeretetéhez hasonlítja népe iránti gyengéd szeretetét.

II. OLVASMÁNY (1Kor 4,1–5): *„Úgy tekintsenek minket az emberek, mint Krisztus szolgáit és Isten titkainak gondnokait. A gondnokoktól természetesen egyet követelnek meg: hogy hűségesnek bizonyuljanak. A magam részéről nem törődöm azzal, hogy ti vagy más emberi bíróság mint ítélték felőlem, hiszen önmagam felett sem ítélek. Nem érzem ugyan magam semmiben sem bűnösnek, de ez még nem jelent megigazolást. Az Úr mond fölöttem ítéletet. Ne ítéltetek tehát időnap előtt, míg el nem jön az Úr. Ő majd megvilágítja a sötétség titkait és földeríti a szívek szándékait. Akkor majd mindenki megkapja az elismerést az Istentől.”*

Az Úr napja derít majd fényt az emberi szívek rejtekeire. Isten ismer igazán bennünket, nem mi önmagunkat. Tőle fogjuk megtudni, hogy kik-mik vagyunk igazában. Minden jócselekedet, buzgóság ellenére is függőben kell tartanunk ítéletünket: majd az Úr mondja meg, mit érek. Lelki szabadságunk forrása ez a tény. Akár az emberek véleményét fogadjuk el mérvadónak, akár a magunkét vesszük komolyabban, mint lehet, mindkét esetben megbéklyóz bennünket ez az ítélőszék.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 6,24–34): *„Jézus így tanította hallgatóit: Senki két úrnak nem szolgálhat, mert vagy az egyiket gyűlöli, és a másikat szereti, vagy az egyikhez ragaszkodik, és a másikat megveti. Nem szolgálhattok az Istennek és a Mammonnak.*

Ezért mondom nektek, ne aggódjatok éltetekről, hogy mit esztek, vagy mit isztok, sem testetekről, hogy mibe öltöztök. Az élet nem több-e tápláléknál és a test a ruhánál? Nézzétek az ég madarait. Nem vetnek, nem aratnak, csűrbe sem gyűjtenek, és mennyei Atyátok táplálja őket; nem értek-e többet náluk? Ugyan ki adhat közületek életéhez aggódásával egy könyöknyit is? És a ruha miatt miért aggódtok? Figyeljétek meg a mezők liliomait, hogyan nőnek. Nem fáradoznak, sem nem fonnak. Mondom pedig nektek, hogy Salamon dicsősége teljében sem volt úgy felöltözve, mint egy ezek közül. Ha tehát a mező fűvét, mely ma van és holnap a tűzre dobják, az Isten így ruházza, nem sokkal inkább titeket, kishitűek? Tehát ne aggódjatok, és ne mondjátok: Mit eszünk? vagy: Mit iszunk? vagy: Mit veszünk fel? Mert ezeket a pogányok keresik. Hisz tudja mennyei Atyátok, hogy minderre szükségtek van. Keressétek tehát először az Isten országát és igazságát, s a többi ráadásul megkapjátok. Ne aggódjatok tehát a holnapról, mert a holnap gondoskodik magáról. Elég a napnak a maga baja.”

Isten nem feledkezik meg rólunk. Vigyázzunk, hogy a jövőnkért való hiábavaló aggodás a Mammon-vagyon szolgálivá ne tegyen bennünket. Észre kell vennünk, hogy az ilyenfajta biztosítás semmivel sem realisabb, mint az Isten gondviselő jóságába vetett gyermeki bizalom.

Különösen bizalomra hangol bennünket az a tény, hogy Isten gyermekeivé fogadott bennünket. Még szent Fiát is értünk adta, Szentlelkét szívünkbe árasztotta. Ha ennyire nekünk adta mindenét, az örök és isteni értékeket, milyen jogunk-okunk van kételkedni abban, hogy földi életünk fenntartásában is segítségünkre lesz, ameddig Ő azt az életet fenn akarja tartani? Az égi kenyér, melyben részesülhetünk minden szentmisében, legyen biztosíték arra is, hogy földi kenyerünk biztosítása érdekében is megtesz mindent Isten, ami az ő feladata: többek között arra is erőt ad, hogy a mi feladatunkat el tudjuk végezni.

B)

I. OLVASMÁNY (Oz 2,14b,15b,19–20): *„Ezt mondja ez Úr: Kiviszem a pusztába, hogy szívére beszéljek; hogy énekeljen ott, mint ifjúsága napjaiban. És eljegyezek magamnak örökre, eljegyezek annak rendje és módja szerint jósággal és szeretettel, eljegyezek magamnak hűséggel, és te majd megtudod, hogy én vagyok az Úr.”*

Isten azért vitte választottját a pusztában, azaz az asszír és babiloni fogságba, hogy megátalkodottságát megtörje, szívét a bálványistentől elfordítsa. A nép ifjúságának napjai: az Egyiptomból való szabadulás kora. Isten a fogságban majd reményt önt szívükbe, örömteli bizakodást, ami a megtörő szívhez illik is. Megbocsátásának teljes, sőt túlradó voltát azzal mutatja meg majd az Úr, hogy eljegyezi magának hűséggel Izraelt és az „majd meg fogja ismerni Jahvét” (a héber szerint), azaz a szövetség Istené. A legbensőbb emberi életközösséget, a férj és feleség szeretetkapcsolatát használja hasonlatnak Isten, hogy választottaival létesítendő viszonyát leírja.

II. OLVASMÁNY (2Kor 3,1b–6): *„Testvéreim, talán csak nem szorulunk nektek szóló vagy tőletek kapott ajánlólevélre, mint némelyek? Ti vagytok a mi ajánlólevelünk, a szívünkbe írva. Olvassa és megérti minden ember, mert meglátszik rajtatok, hogy Krisztus levél vagytok, amelyet mi írtunk, nem tintával, hanem az élő Isten Lelkével, nem is kőtáblára, hanem az élő szív lapjaira. Ez a bizalmunk Isten iránt Krisztusból ered. Nem mintha magunktól képesek volnánk valamit is kigondolni, mintegy a saját erőnkéből, hiszen az alkalmasságunk Istentől való. Ő tett arra alkalmassá, hogy az újszövetségek szolgálói legyünk, nem a betűé, hanem a léleké. Hiszen a betű öl, a lélek pedig élte.”*

Bírálták szt. Pál apostoli méltóságát olyan idegenből jött zsidókeresztények, akik valamelyik tekintélyes egyháztól hoztak ajánlólevelet. Alighanem rájuk céloz az apostol, amikor azt mondja, hogy neki nincs szüksége ajánlólevélre. Furcsa is, hogy a korintusiak előtt beszél apostoli küldetéséről, hiszen apostol-voltának egyik legbeszédesebb bizonyítéka éppen a korintusi egyház. Krisztus levelének nevezi őket, melyet ő írt, Isten Lelkével, élő szív lapjaira. Tudatában van annak, hogy emberi erő nem elégséges az eredményes apostoli munkához. Isten adja az erőt, az Ő országát csak a Tőle kapott erővel lehet terjeszteni. Hiszen az újszövetség szolgálói nem a Törvényt, a betűt hirdetik, mely inkább okozta a bűnt és a halált, mint az életet, hanem az éltető Lelket hirdetik és közlik az emberekkel. Ez csak úgy lehetséges, hogy a Lélek veszi birtokba az apostolokat és utódaikat. – Az egyház egyébként azt vallja, hogy nemcsak az apostolokhoz, hanem mindenféle üdvösséges cselekedethez Isten kegyelmére van szükségünk.

AZ EVANGÉLIUM (Mk 2,18–22): *„János tanítványai és a farizeusok böjtöltek. Ezért akadtak, akik odamentek hozzá és megkérdezték: „Miért van az, hogy János tanítványai és a farizeusok tanítványai is böjtölnek, a tieid meg nem böjtölnek?” Jézus így válaszolt: „Böjtölhet a násznép, míg vele a vőlegény? Amíg velük a vőlegény, nem böjtölhetnek. De eljön az idő, amikor a vőlegényt kiragadják körükből, akkor majd böjtölnek. Senki sem varr régi ruhára új szövetből való foltot. Vagy ha igen, akkor az új szövet kiszakítja a régit és a szakadás még nagyobb lesz. És senki sem tölti az új bort régi tömlőbe, vagy ha mégis, a bor szétveti a tömlőt és a bor is, a tömlő is tönkre megy. Az új bor új tömlőbe való.”*

A mózesi törvény csak az engesztelés napjára írta elő a böjtöt. Később Jeruzsálemnek Nabukodonozor által történt elfoglalásának és lerombolásának évfordulóját is böjtölés nyilvánították. Jézus korában a farizeusok minden héten hétfőn és csütörtökön böjtöltek és ezt kifelé is mutatták szomorú arcukkal stb. Jézus nem akarta, hogy tanítványai kövessék ezt a szokást. Ez sokaknak furcsa volt, hiszen a buzgó farizeusok és Keresztelő János ugyancsak többre törekvő tanítványai sokat böjtöltek. Jézus éppen Ker. János szavaihoz kapcsolja magyarázatát, aki Jézust vőlegénynek nevezte. Addig, amíg a vőlegény a násznéppel van, illő, hogy mindenki jókedvű legyen. Eljön majd az idő, amikor tanítványai is többet fognak böjtölni. Mindenesetre más szellemben, más lelkülettel, mint a zsidók. A farizeusok lelkületét a sok böjt sem változtatta meg. Jézus először a lelkületet akarja megváltoztatni, aztán abból fakad majd az igény engesztelésre, a világhoz való ragaszkodás megnyesegetésére. Az új lelkület (azaz Jézus szavával: az új bor) és a régi forma, a külsőség, azaz a régi tömlő, nem illenek össze.

Jézusban kötötte meg Isten azt a házasságot új választottjával az Egyházzal, melyet Ozeás által is ígért. Isten egészen nekünk adja magát és erre csak egy méltó felelet van: mi is egészen átadjuk magunkat neki. Életközösségünknek jelképe és egyre tökéletesebb megvalósítója a szentmise, ill. a szentáldozás. Érdemes egyszer végiggondolni a párhuzamot, ami Isten iránti szeretetünk, ill. a jegyesek, házasok egymás iránti szeretete között van. A házastársban is hinni kell, szívébe látni, teljesen kiismerni nem lehet. Vannak dolgok, amik bizalmunkat, hitünket ésszerűvé teszik, de végsősoron személyes döntés, szabad és önkéntes önátadás az, ami a kapcsolatot megalapozza. Ez a szeretetből fakadt odaadás teszi lehetővé egymás egyre tökéletesebb megismerését és a teljesebb megismerés következményeként egyre teljesebb önátadás válik lehetségessé.

C)

I. OLVASMÁNY (Sir 27,5–8): *„Visszamarad a polyva rostáláskor, így az ember gyengéje is, ha elgondolkodik felette. A kemence próbára teszi a fazekas edényeit, az igaz embereket pedig a nyomorúság kísértése. A fa gondozásáról gyümölcse tanúskodik, az ember szívének gondolkodásáról pedig a beszéde. Senkit se dicsérsj, mielőtt nem beszélt, mert ez az ember próbája.”*

Az exegéták nagyon eltérnek ezeknek a verseknek értelmezésében, aminek egyik alapja egyes szavak többféle fordítási lehetősége. Mivel szövegünk az evangéliummal való összefüggésében tekintendő, a fordításban tükröződő értelmezést fogadjuk el, mint az evangélium szövegével összhangban állót.

II. OLVASMÁNY (1Kor 15,54–58): *„Testvérek; Amikor pedig a romlandó magára ölti a romlatlanságot, a halandó a halhatatlanságot, akkor teljeseedik be az Írás szava:*

A győzelem elnyelte a halált.

*Halál, hol a te győzelmed?
Halál, hol a te fullánkod?*

A halál fullánkja a bűn, a bűn ereje pedig a törvény. De hála legyen Istennek, mert ő győzelemre segít minket Jézus Krisztus, a mi Urunk által.

Legyetek tehát állhatatosak és kitartók, szeretett testvéreim. Tegyetek mindig minél többet az Úr ügyéért, hiszen tudjátok, hogy fáradozástok az Úrban nem hiábavaló.”

Akkor lesz teljes Krisztus győzelme, amikor a halottak feltámadnak romolhatatlan testtel, s a még élők teste is így átalakul. Ekkor a halálnak semmi zsákmánya nem marad: senki sem hal meg többé és semmilyen formában sem tud tovább ártani a halál. Erről jövendölt Izaiás próféta is: „örökre megsemmisíti a halált, és letörli az Úr Isten a könnyeket minden arcról.” (25,8)

Győzelmi énekként hangzanak a következő mondatok: „Halál, hol a te győzelmed? Halál, hol a te fullánkod?” Némi változtatással Ózeás 13,14-ből valók e felkiáltások. A próféta a választott nép szabadulására vonatkozóan mondta ezt, de teljes értelmében akkor teljeseedik be, amikor Krisztus másodszor is eljön.

A halál fullánkja a bűn, hiszen azért van halál, mert van eredeti bűn. A törvény is csak a kötelesség ismeretét adta, de kegyelmet nem és így a bűnt szaporította. Krisztus kegyelme ad erőt, hogy a halált hozó bűnt legyőzhessük.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 6,39–45): „Jézus ezt a hasonlatot mondta egyszer hallgatóinak: „Vajon vezethet-e vak vakot? Nem esnek-e bele mind a ketten a gödörbe? Nem nagyobb a tanítvány mesterénél: Akkor tökéletes az ember, amikor már olyan, mint a mestere.

Miért látod meg a szálkát embertársad szemében, ugyanakkor a magad szemében a gerendát sem veszed észre? Avagy mondhatod embertársadnak: Testvér, engeddd, hogy kivegyem a szálkát a szemedből, holott a te szemedben nem látod a gerendát? Képmutató! Előbb vedd ki a gerendát a saját szemedből, és csak aztán láss hozzá, hogy kivedd a szálkát embertársad szeméből.

Mert nincsen jó fa, amely rossz gyümölcsöt terem, sem, rossz fa, amely jó gyümölcsöt hoz. Minden fát a gyümölcséről lehet megismerni. Nem szednek tövisről fügét, gyalogszederről sem szüretelnek szőlőt. A jó ember szívének jó kincséből jót hoz elő, a rossz ember pedig a rosszból rosszat. Hisz a száj a szív bőségéből beszél.”

Nem uralkodik felettünk a halál, tehát az örök életre szóló gyümölcsöket kell teremnünk. Az igazi jócselekedet belülről, a szívből fakad, méghozzá a kegyelem által felemelt szívből. Nem az a jócselekedet legfőbb mércéje, hogy a törvény előírásaival összhangban van-e. Az Isten életével beoltott fának gyümölcse kell, hogy legyen. Az a jó, értékes gyümölcs, melyet ennek az életnek nedvei termettek. Más képpel: olyan kincs legyen, mely a szívből, mint kamrából kerül elő. Ezt a kamrát Isten tölti meg jóra való erővel és ösztönzéssel, ha alázattal kérjük segítségét.

Másokat is rá kell segítenünk, hogy gyümölcsöt tudjanak teremni. Vigyáznunk kell azonban, hogy képmutatás ne fadjon ez a segítség. Nem ítélkezésre és botránkozásra van megbízatásunk Istentől, hanem szerető segítségre. Aki ítélkezik, botránkozik, az ezzel saját szívének silány tartalmát hozza felszínre. Nagyon gyarló az, aki mindenkiben csak a rosszat tudja meglátni és csak azt tudja szóvá tenni. Mintha a mágnesség törvényének fordítottja érvényesülne: saját szívének rosszasága jelzi, kimutatja a másikat is, de csak arra érzékeny, az számára a másik pólus.

A szentmise ünneplése először is annak az életnek gazdagodásával jár, amely az örök élet gyümölcseit tenni. Az értünk feláldozott életben újból részesedünk, az újból gazdagon

eláraszt bennünket. Átéljük a közösségben és hatékonyabbá tesszük Krisztus-tagságunkat, hogy aztán úgy tudjunk élni, amint Krisztus elvárja tőlünk, amint Krisztus képviselőihez illik. De arra is figyelmeztet a liturgikus közösség, hogy Isten mindenkit gazdagon megajándékoz. Becsülnöm kell testvéremben Isten ajándékát. Ha még csak mag, imádkoznom kell azért, hogy kihajtszon. Ha már kezdett fejlődni, segítenem kell. Ha őszintén, színlelés nélkül becsülni tudnánk egymás értékeit, ezzel növekedésüket is elősegítenénk.

II. Teológia

Halál és élet

Isten az embert képére és hasonlatosságára teremtette. Az ember nem kész képe és hasonmása az Istennek, hanem folyton alakul. Annyira hatékony ez a teremtői indítás, hogy az ember nem tud lemondani róla. Még a bűnben is ezt keresi, de éppen mivel bűn, irreális, lehetetlen módon és vége a halál – az élet teljessége helyett.

Szépen ír erről szt. Ágoston a Vallomásaiban:

„A fennhéjzás is a fenséget utánozza, holott te vagy a felséges Isten mindenek felett. És nagyravágyás mi mást keres, mint tiszteletet és dicsőséget, holott téged kell minden előtt tisztelnünk és a tiéd a dicsőség mindörökké? A hatalom kegyetlensége azt akarná, hogy féljenek tőle; de van-e valaki az egy Istenen kívül, akitől félnünk kellene? Az Ő hatalma köréből ugyan mit, mikor, hol, mi által és ki szabadíthat meg vagy vonhat el? A szerelmeskedők gyengédsége a szeretetet keresi –, de nincsen gyengédebb, mint a te szereteted és semmi üdvösebbet nem szeretünk, mint a te mindenekfelett szépséges és ragyogó igazságodat. A kíváncsiság a tudást mímeli, holott te tudsz mindent felsőségesen. Maga a tudatlanság és a balgaság az egyszerűségnek és ártatlanságnak nevével leplezkedik, bár egyszerűbbet találni nem lehet, mint te vagy. Mi ártatlanabb tenálad, amikor a gonoszok cselekedetei elkövetőiknek is ellenségei? A renyheség is mintha nyugalomra áhítoznék –, de van-e biztos nyugalom az Úron kívül? A fényűzés azt óhajtja, hogy „beteltségnek” és „gazdagságnak” hívják; ám te vagy a romolhatatlan édességnek teli és hiánytalan bősége. A pazarlás a bőkezűségnek képét hordozza –, de minden javaknak legnagyobb osztogatója te vagy. A fukarság sokat a magáénak akar –, és minden a tiéd! Az irigykedés a kiválóságon verseng, de mi kiválóbb tenálad? A harag a bosszúért kiált –, ki igazságosabb bosszuló, mint te vagy? A félelem minden szokatlantól és váratlantól retteg, ami kedves dolgainkat fenyegethetné és biztosságukon örködik. De neked ugyan mi szokatlan? mi váratlan? ki választ el attól, amit szeretsz? Másutt, mint körülötted, van-e szilárd biztonság? A szomorúság az elveszett dolgok felett bánkódik: míg megvoltak, a kapzsi vágy gyönyörködött bennük; hasonlítani kívánna hozzád, akitől semmit elvenni nem lehet.

Így szóródik szét olcsó szerelemre a lélek, mikor tőled elfordul, és rajtad kívül keresi mindazt, ami kristályos és tiszta, s amit csak akkor talál meg, ha hozzád visszatér. Romlott utánczóid mindazok, akik eltávolodnak tőled és ellenszegülve fennhéjázók. De még így is, utánozgatva téged, azt tanúsítják, hogy az egész természet teremtője te vagy és azért nincsen olyan hely, ahova előled egészen el lehetne menekülni.” (Lib. II. 13–14.)

Létezik olyan út, amely az Istenhez való hasonlósághoz vezet. Ez Krisztus útja. Ő legyőzte a halált hozó bűnt és kiosztja ajándékait azoknak, akik hisznek benne. Jövendölés, gyógyítás, általában csodatevő hatalom jelei annak a hasonlóságnak, mely Istennel összekapcsol bennünket.

Krisztus nem tekintette olyasminek az Istennel való egyenlőségét, amihez mindenáron ragaszkodják, hanem kiüresítette önmagát és szolgai alakot vett fel – írja szt. Pál. Isten ezért felmagasztalta őt és olyan nevet adott neki, amely minden más név felet van. Ez a mi utunk

is. Az emberré lett Isten sorsát kell vállalnunk, hogy istenségének fenségében részesüljünk, hozzá egyre hasonlóbbá váljunk.

III. Homília vázlatok

A)

1. Istennek szíve van

Egyiptomi legenda szerint Isten az első ember testét a Nílus iszapjából alkotta. Mikor az iszapba markolt az Úr, valami megharapta az ujját, kicsordult néhány csepp vére. Isten félretette ezt az ő vérével keveredett marék iszapot, hogy majd abból gyúrja az anyaszívet. Akinek volt édesanyja, annak éreznie kell, hogy igazat beszél a legenda.

Nemcsak azért igazat, mert az édesanyák szíve valóban jóságos, hanem azért is, mert a legjobb anya szeretete is csak néhány csepp Isten végtelen szeretetéből. Izaiással meg is üzeni Isten népének, hogy az édesanyánál is jobban szereti őket. Ma mi vagyunk az ő népe, bennünket szeret kimondhatatlanul.

Isten Atyánk, akinek szíve van, az anyaszívnél is végtelenül gyengédebb. Kiérezhetjük ezt a teremtésből, a megváltás művéből, a bűnbánat szentségének, az Oltáriszentségnek rendeléséből. A bűnöst is elsősorban szereti és sajnálja. Mert tudja, mit veszít azzal, hogy megmarad bűnében. Elveszti a földi élet igazi élvezetét és elveszti az Istennel való Örök egyesülést a szeretetben.

Istennek szíve van, ezért tőlünk is szeretetet vár, nem parancsteljesítést. Azt akarja, hogy szeressük őt és szeressük egymást.

Istennek szíve van. Bár nekünk is lenne, mely megérzi Isten kimondhatatlan szeretetét! Sok mindent kértünk már imáinkban. Kérjünk ma olyan szívet, amely meg tud melegedni Isten szívének végtelen szeretetétől.

2. Isten mindennel törődik

Idős néni sokat szenvedett menyétől. Egyszer aztán kitört, hogy Isten majd így-úgy megveri a gonosz fiatalasszonyt, nem hagyja őt szenvedni. A meny nevetve mondta, hogy Istennek más dolga is van, mint hogy rájuk figyeljen, veszekedéseiket számontartsa. – Melyiküknek volt igaza?

Egészen egyiknek sem. Abban a néni gondolkozott helyesen, hogy Isten gondviselő Atyánk, aki szívében viseli minden gyermekének minden ügyét, kicsit is, nagyot is. Istent minden érdekli. És képes is mindenre odafigyelni, mindent mindig észben tartani. Nem hagyja úgy forogni a világot, ahogyan annak kedve tartja. Isten titokzatos módon mindent a kezében tart, mindent irányít. És az őt szeretőknak javára válik minden.

Abban azonban már tévedett a néni, hogy Isten úgy és akkor szól bele a világ és az emberek ügyeibe, ahogyan mi szeretnénk vagy elgondoljuk. A mese szerint az egerek azt gondolták, az emberek azért építették a székesegyházat, hogy be ne essen az eső az egérlyukba. Mi is azt képzeljük némelykor, hogy az egész világnak a mi szűkös elképzeléseink szerint kell forognia. Ha valami aztán nem úgy történik, ahogyan elvártuk, rögtön kételkedni kezdünk a Gondviselőben.

Megbízhatok Istenben, hogy mindent jól csinál, mindent a javamra fordít, ha én magam meg nem akadályozom bűneimmel. De ostobaság lenne abban bíznom, hogy Isten majd az én eszem szerint igazítja a mindenséget. Mert mi lenne akkor a mindenségből!?

3. Isten fizet

Mindenkinek, mindenért. A pohár vízért is. Megfizet egy élet jóságáért, de az utolsó pillanat megtéréseért is. Ezért soha senki nem mondhatja, hogy ő „hiába jó”. Az elszámolás csak a halál után lesz, ezt nem szabad elfelejtenünk. Addig nem várhatunk mást, csak mint a napszámosok, egy-egy pohár bort, egy kis előleget. Oktalanság lenne Isten igazságosságát és bőkezűségét ahhoz mérnünk, mennyit kapunk földi életünkben.

Fizetést csak az kaphat, aki végig kitartott. Aki élete vége előtt „felmond” az Úrnak, bálványok, a bűnös élet rabszolgájává szegődik, az nem kaphat fizetést. Még ha évtizedekig szolgált is. Imádkoznom kell tehát a végső kitartásért.

Kevesebbet egyetlen hűséges munkása sem kap az Úrnak annál, amit várt, legfeljebb többet. Hogy mennyit, nem annyira a teljesítmény nagyságától függ, inkább a szeretet intenzitásától. Gondoljunk csak Magdolnára, illetve a gazdag ifjúra!

A fizetés nem „valami”, nem jutalom, hanem maga az Isten. A jóság tehát nem természetfeletti haszonlesés. A szeretet minél szorosabban akar hozzásimulni ahhoz, akit szeret, Istenhez, és ez nem haszonlesés.

Nem méregetem, mit tettem, mit tett más, mit kaptam eddig, mit kapott más. Szeretek, szolgálok, bízom Istenben. Isten szeret, nem fogok csalódní, nem fogok rosszul járni.

4. Hamis mammon

Papini a pénzt az ördög ganajának nevezte. Maga az Úr többszörösen hangsúlyozta, milyen nehéz a gazdagnak üdvözülnie. Hogy mégsem lehetetlen, azt bizonyítja az a tény, hogy voltak gazdag, halálukig gazdag szentek is. Mert van lelki szegénység is. Az ilyeneknek szíve nem ragadt hozzá a pénzhez, nem csináltak belőle bálványt, hanem úgy használták, ahogyan kedves Isten előtt.

Hogyan kell bánnunk a pénzzel, ha a megszerzéséről van szó? Pénzt szerezni szükséges. De mindenben meg kell tartani a helyes sorrendet. Így: Isten nagyobb, mint a pénz. Kifejezhetem ezt a vasárnapi munkaszünettel, de alkalmam van rá ezer más helyzetben is. Aztán: A szeretet nagyobb a pénznél. Tehát nem szerzek pénzt más megkárosításával, nem hajszolom bele magam örökségi vitákba stb. Még az egészség is nagyobb a pénznél. Nem hajszolom agyon magam, de családtagjaimat sem. A családi élet szépsége, békessége is nagyobb. Nem borulhat fel pénzügyeken. A gyermekek nevelése is nagyobb. Az erre szükséges időt nem „fusizom” át.

És ha a pénz kiadásáról van szó? Nem pazarlok, de tudom, hogy az élet több a pénznél, tehát nem fosztom meg magamat és családomat a szép élettől csak azért, hogy gyűljön a pénz. Ez vezet bálványimádásra. Azt is meg kell mutatnom, hogy nem vagyok önző, hogy jószívű vagyok, hogy szívem van, hogy együtt érzek a közösséggel és a szerencsétlenekkel. Szereztem barátokat a hamis mammonból!

Nem lehet két úrnak szolgálni, mint pl. Géza fejedelem akarta. A bálványokat össze kell törni. A főbálvány legtöbb ember számára mindig a pénz volt. Aki azt nem imádja, legalábbis közel van Istenhez.

5. Mersz hinni benne?

Jézus azt ígérte, hogy aki Isten országát építi, és azon van, hogy igaz ember váljék belőle, annak a többi hozzáadja Isten.

Mit jelent ez? Talán azt, hogy legyünk csak vallásosak, akkor Isten majd táplál bennünket és ruház, munka nélkül, gond nélkül is? Semmiképpen sem jelentheti ezt. Nem arról van szó,

hogy a vallásos jámborság gyakorlatait kell végezni, másra nem is kell, nem is szabad gondunknak lenni.

Aki igaz ember akar lenni, annak dolgoznia kell becsületesen, legjobb tudása szerint, a közért, családjáért, önmaga fenntartásáért. Ez Isten akarata: Hajtsátok uralmatok alá a földet, és aki nem dolgozik, ne is egyék. Tehát dolgozni kell, csak azután bízni kell az Úrban, hogy a becsületes munka elég, nem szükséges hamis utakon járni az „éhenhalástól való félelemben”. Nem kell csalni, lopni, fősvénynek lenni, mástól elirigyelni a kenyeret. Bízni kell abban, hogy a szorgalmas, becsületes embert nem hagyja az Úr. Bajokban sem kell kétségbeesni, rágódni, van Gondviselés. Ha mersz bízni az Úrban, nem fogsz csalatkozni.

Legnagyobb gazdagság a lélek gazdagsága, legízesebb táplálék a tiszta, becsületes, jóakarató élet öröme. Legszebb ruha a jóság, a szerénység, az udvariasság. Ezt akarja mondani Jézus. Aki megérti, nem fog aggodalmaskodni, és nem fogja ezzel elrontani maga és családja életét. Nem fog letérni az igaz útról, hogy minél jobban bebiztosítsa földi életét. Bízik abban, hogy Isten tenyerén él, a legfőbb gondja, hogy jóban legyen Gondviselőjével.

B)

1. Nem velem kötött szövetséget

Isten szövetséget kötött választott népével, Jézusban pedig szövetséget kötött az új választott néppel, a mai Isten-népével. Erre a szövetségre kell gondolnunk, midőn Ozeáson keresztül jegyességet ígér az Úr népének. A jegyesség és az azt követő házasság életszövetség.

Ezzel kapcsolatban valamit jól meg kell értenem. Azt, hogy Isten nem egyes emberekkel kötött szövetséget, sem az ó, sem az új szövetségben. A népével kötött szövetséget. Velem csak mint az Isten népe tagjával.

Tehát: Isten szövetségében csak addig maradhatok, míg tagja vagyok az egyháznak. Magánszövetségre nem hajlandó az Úr.

Jól eszemben kell tehát tartanom, hogy Isten nem szövetségesem más emberek ellen. Szövetségesem a bűn ellen, de nem a bűnösök ellen. Nem kérhetem, és nem számíthatok szövetségére vetélytársaim, ellenségeim, rosszakaróim ellen. Vezet, segít, oltalmaz engem, de nem testvéreim ellen, hanem velük együtt.

Aztán nem érezhetem és gondolhatom úgy, hogy nem törődöm más emberekkel, velem szövetséges az Isten, a többivel nem törődöm. Mivel a szövetséget Isten népével kötötte az Úr, én annál inkább számítok szövetségesének, minél inkább egy vagyok Isten népével. Aki idegen a hívek közösségétől, az idegenné válik Isten számára is.

Isten hűséges szövetséges, de nekem is hűségesnek kell lennem. Nemcsak hozzá, de szövetségben velem egy testvéreimhez is. Gyakoroljam a szövetségi hűséget a közös liturgiában és a felebaráti szeretetben. Egynek kell lennem testvéreimmel, hogy egy lehessenek az Úrral.

2. Betű és Lélek

A betű öl, csak a Lélek éltet, ad megigazulást, igaz emberré levést. A betű, azaz Isten parancsai, ölnek, ti. ha nem tartják meg őket. De megtartásuk önmagában még nem ad isteni életet, nem tesz igazzá Isten előtt. Hozzátehetjük: Emberek előtt sem. Tehát a parancsok pusztá megtartása nem emel fel Isten világába, nem tesz alkalmassá a mennyre, nem üdvözít.

Az embert arra hívta Isten, hogy Isten életének részese legyen. Csíraszerűen most, kibontakozva a Szentháromság keblén. Ezt az isteni életet a Lélek adja, mégpedig a keresztségben. A Lélek éltet tehát, a parancsok tartása csak feltétele a Lélek maradásának,

csak igen mondás a Lélek bennünk lakozására. Ezért olyan jelentős a szentségi élet, elsősorban a Kenyér vétele. Ez erősíti, mélyíti bennünk a Lélek uralmát. Nem lehet nyugodt, aki tartja ugyan a parancsokat, de nem él a szentségekkel.

De más szempontból is igaz, hogy a betű öl. Isten nem paragrafusok megtartását óhajtja tőlünk, hanem szeretetet. A betű szerinti vallásosság nemcsak nem elég (mint ahogyan a szép házaselethez sem elég a házasság írott törvényeinek megtartása), de képes megölni a szeretetet, vagy legalábbis háttérbe szorítani. A Lélek a Szeretet Lelke. A szeretet életstílusát akarja bennünk kialakítani. A betűhöz való ragaszkodás sokszor egyenesen ellene van ennek. Egyetlen példa: Pénteken nem szabad húst enni (legalábbis nagybőjtben). Mármint, valaki nem szereti a húst, örül, ha nem kell ennie. Pontosan meg is tartja a hústilalmat. De közben eszébe sem jut a cél, a szeretetből fakadó engesztelés, amely egyesül Jézus engesztelésével. Vagy szereti valaki a húst, de megszokta gyermekkorától, hogy pénteken nem eszik. A betű megtartása automatikussá válik, az élet kiszárad. Ilyennek azt lehet ajánlani, hogy nagybőjt kivételével a péntekeken inkább tudatosan egyék húst, de másképpen vezekeljen. – Ennél sokkal lényegesebb esetek is vannak, amelyekben a betűtartás megöli a szeretetet Isten iránt, mint ahogyan millió példát lehet felhozni arra, hogy a paragrafusokhoz való ragaszkodás mennyire tönkre tudja tenni emberek egymáshoz való viszonyát.

Lelkiismeret-vizsgálat alkalmával ne a parancsokat nézd át, inkább arról elmélkedj, Isten lelkületével élted-e le a mai napot. Halál a léleknek a parancsok meg nem tartása, de halállá válik a parancsok kizárólagos istenítése is. Kérd a Szentlelket, vezessen ő Isten útjain!

3. Isten nélkül semmik vagyunk

Pál volt a legeszesebb, legtanultabb apostol, a legnagyobb lelkierő lakott benne. Mégis azt írja, hogy még kigondolni sem tud az ember magától valamit, és hogy erőnk kizárólag Isten.

Az ember főfeladata életében, hogy önmagát és a rábízottakat alakítsa, nevelje. Az emberek nagy többségében túlteng az önbizalom. Ez többek között abban nyilvánul, hogy a maguk elképzelései szerint akarják alakítani önmaguk, gyermekeik és mások életét. Pedig jobban járnának, ha felfigyelnének az Apostol szavára, és saját gondolataik helyett inkább Isten gondolataira, üzenetére figyelnének. Az élet- és jellemalakítás általános alapelveit az igehirdetésből igyekeznének kihámozni, ezeket aztán imádságos megfontolással próbálnák alkalmazni saját körülményekre, képességeikre, kérve és követve a Szentlélek sugallatait. Kigondolni magától csak tud az ember, de az nem „valami”, inkább semmi.

A túlzott önbizalom másik tévedése, ha saját erejében bízik az ember. Pedig cserépedények vagyunk, gyengék, törékenyek. Isten minden kegyelmi segítségével ellenére is botladozunk, hátha még valaki nem is akar Istenre támaszkodni! Látni a jót nem elég, még kívánni, elhatározni sem. Erő kell, külső erő, mert gyenge és rosszraajló minden ember. Az erő Istentől jön. Szentségek, szentelmények, imádság!

Nevelésnél sem elég csak megismertetni a jót, és buzdítani rá. Erő kell neveltnek is, még ha jószándékú is. Neki is csak Isten adhat, meg kell tehát tanítani, hogyan kaphatja meg.

Feladatunk, vágyunk egész emberré lenni. Hogy milyen is az „egész ember”, csak Isten mondhatja meg. Általában is, konkrétan magamra vonatkoztatva is. Azért kérem a Lélek világosságát. Az eszményt megvalósítani is csak Isten kegyelmével lehet, azért kérem a Lélek erejét.

Magamtól semmi vagyok és maradok. Isten tud belőlem valamit csinálni.

4. A nyelv börtje

Nemcsak az evésben lehet böjtölni, lehet a beszédben is. Ugyanolyan nehéz és ugyanolyan hasznos.

Beszélni könnyen megtanul az ember. Hallgatni, mikor kell, ezt nagyon kevés ember tudja. Pedig jó lenne megtanulni hallgatni, mert gyufa a nyelv, sokféle és igen nagy tüzet tud gyújtani. Kicsiny kormánylapát a nyelv, és az életet igencsak tudja irányítani, jó és rossz irányban is.

Próbálj hallgatni pl., mikor megbántanak. Gondolj arra, hogy legtöbbször nem is neked szól a bántás, hanem az egész világra mérges az illető. Sok összegyűlt keserűségének, idegességének te vagy a levezetője. Vállald ezt a szerepet szeretetből, különösen, ha családtagról van szó.

Próbálj hallgatni, ha csak rosszat tudnál mondani másokról! Szókratésznek mondta egy tanítványa: Tanár úr, hogy mit hallottam a barátjáról! Szókratész: Mielőtt rákezesz, mondjad, három rostán megszitáltad-e? – Milyen rostán? – Első: Igaz-e? Második: Jó-e. Harmadik: Feltétlenül el kell mondani? – Hát, hogy igaz-e... Hallottam. Jónak nem mondható. Hogy el kell-e mondani? ... – Hát akkor hallgass; ne keserítsd sem az én, sem a te szívedet!

Hallgass, ha csak kedv- vagy ünneprontó tudnál lenni. – „Milyen rosszul áll rajtad ez a ruha!” – Kislány: Apa, ma két ötöst kaptam! Apa: Megtörölted a lábad? Már megint hogy áll a hajad!?

Feltétlenül hallgass, ha indulatos vagy. Várd meg, míg higgadtan, tárgyilagosan tudsz gondolkozni és beszélni!

Aki jó ember akar lenni, annak feltétlenül meg kell tanulnia hallgatni. A nyelv börtje fontosabb, mint a hústól való megtartóztatás.

C)

1. Pletyka

Ki nem szenvedett már pletyka nyelvtől? Mindenki tudja, milyen rossz az. Parancs: Amit nem kívánsz magadnak, ne tedd másnak. Ha rólam pletykálnak, elítélem; ha én pletykátok, azt rendben lévőnek érzem. De van, aki elítél: Isten. Jakab apostol így ír erről: „Ha valaki vallásosnak tartja magát, nyelvét azonban nem fékezi..., annak vallásossága mit sem ér.” (1,26)

A pletyka vagy igaz, vagy nem igaz. Hogy igaz-e, vagy hogy a teljes igazságról van-e szó, azt nem tudhatom, mégha szemtanú voltam, akkor sem. Nem vagyok isteni mindentudással, szívekbelátással rendelkező valaki. A látszat sokkal többször csal, mint gondolnánk. Meg aztán engem is, mást is könnyen elragad az érdekességmondás vágya, elvakít irigység, káröröm, bosszú. Nagyítunk, általánosítunk, egyoldalúak vagyunk, belemagyarázunk, rosszhiszeműek vagyunk. A pletykára nagyon sokszor lehet rámondani, hogy igaz, de talán soha, hogy a teljes igazság.

És ha mégis igaz? Sokat nem változtat a dolgon. Mások hibáit szellőztetni akkor sem szabad, ha történetesen igaz. Sőt, még akkor sem, ha úgy érezzük, hogy az illető „megérdemli”. Mert ez ellenkezik a szeretettel, és erre ugyanúgy áll az „amit nem akarsz...” A szeretet inkább be akarja fedni mások bűneinek sokaságát, így befedi a magáéit is.

A pletyka súlyos bűn is lehet, poklot érdemlő. Akkor, ha nagy kárt okozok vele. Akár becsületben, akár anyagiakban, akár egy család békéjének feldúlásában, akár a tekintélytisztelőben, vagy barátságok szétrobbantásában. Pletykával egyenértékű bűn a

becsületsértő célozgatás, a sokat sejtető pillantás vagy magatartás, jelentőségteljes hallgatás, mérgezett dicséretmondás stb.

A pletykázó felebarátját nem felemeli, ahogyan Isten kívánná, hanem sárba nyomja. Nem békességszerető, hanem békétlenséget szító. Nem a szépnek örül, hanem a mocskokban szeret turkálni. Életeleme a piszok, a szenny. Vagyis kihez hasonlít? A Sátánhoz. Szívére ölelheti Isten?

2. Tudj néma lenni!

Minden hiábavaló szóról számot kell adnunk az ítéleten. Bűnös minden szó, amelyet el kellett volna hallgatni.

Hallgatni kell mások hibáiról, akár igaz, akár nem. Kivétel, ha az illető vagy a köz java kívánja, hogy szóljak. De csak akkor, ha biztosan így van, és akkor is csak kellő helyen, kellő időben, kellő módon. A jóakarát vezethet csak, vigyáznom kell, nehogy becsapjam magam, Istent úgysem lehet becsapni, ismeri hátsó gondolatainkat. Sajnos, mások hibáiról mindenhol szoktunk beszélni, csak a kellő helyen nem.

Hallgatni kell a családi titkokról. Még a házastárs, gyermekek apró hibáiról, szokásairól is. Nem fognak jobban szeretni, ha ilyesmit kifecsegek. De nagyot nőhetnek a szemükben, ha rájönnek, hogy nálam el van temetve minden. Nagy bajok kitergetéséből meg mi haszna van az embernek? Csak rontja a dolgot, mások lesajnálnak, pletykáinak, kárörvendenek.

Némának kellennem, ha valaki bizalmába fogadott, és elmondta titkait. Különösen a gyermekek titkát kell mindenképpen megőrizni, még szűk családi körben is. Ha a gyerekek megtudják, hogy apró titkaikat megtudják pl. a nagynénik, be fognak zárulni, és ez lehetetlenné teszi a nevelést, irányítást. Nem szabad fecsegéssel eljátszani a bizalmukat.

Aki nyelvében nem hibáz, tökéletes. Isten akarja, hogy tökéletesek legyünk.

3. Halál

Az, hogy meg kell halnunk, természetes. Test vagyunk, az pedig, mint minden élő, ami anyag, kopik, hervad, elhal, veszendő. Isten azért halhatatlan, mert tiszta szellem, semmiféle anyag nincs benne.

Bennünk is van valami halhatatlan: A szellemi lélek. Ezért van élet a síron túl is. Testünk halandó, lelkünk halhatatlan, de a kettő egymásra van utalva. Ezért döntött úgy Isten, hogy halhatatlanságot ajándékoz a testnek is, természetfeletti módon. Ez a testi halhatatlanság azonban csak terv maradt. Az ember ugyanis fellázadt Isten ellen, maga akart a maga istene lenni. Isten a halállal ébreszti rá az embert, hogy nincs miért „ugrálnia”. A halál, a test pusztulása van hivatva nyilvánvalóvá tenni a magát istennek képzelő ember számára a valóságot: Ez vagy, egy marék por; ne álmodozz arról, hogy isten leszel.

Isten meglepszik ezzel a kemény oktatással. Nem hagy bennünket véglegesen porrá válni. Feltámaszt bennünket a tetszése szerint meghatározott, előttünk rejtve tartott napon. Kicsit nehéz elhinni nagy szerencsénket, de Jézus szava nem hagy kétséget, a hívő tehát biztos benne.

A halál ezek szerint nem a vég, még a test számára sem. Nem is szabad annak tekintenem. A halálnak beérésnek kell lennie. Hogy valóban az legyen, már ebben a pillanatban el kell kezdenem a tökéletesség-érlelődést.

A halál a keservesen szenvedő számára nem szükségképpen a kínok vége. Csak a jó halál az, az olyan halál, amely teljes beérés. Különben a halál még nagyobb kínok kezdete, vagy egy időre csak a tisztító tűzben, vagy örökre a kárhozatban.

Egy valamivel biztosan nem lehet könnyelműsködni: A halállal. Amerre dől a fa, ott is marad. Még ma el kell kezdenem a készülődést a jó halálra.

4. Feltámadok

A népmese az alapvető emberi vágyak kifejezője. Azért a mesében a szép egyúttal jó is, a jó pedig erős is. Így gondolja a gyermek is. Nála a jó néni szép néni, a csúnya néni rossz néni. A valóság persze más, ez nyilvánvaló.

De végeredményben mégsem más. Mert teljesülni fog ez az emberi vágy. Egyszer feltámadunk, és akkor a jó valóban szép lesz és erős, a gonosz pedig csúf és erőtlen. Olyan lesz a test, amilyen volt a lélek, mikor távozott a testből.

A feltámadásban sokaknak nehéz hinni. E hit megszerzésének egyetlen biztos útja van: Úgy kell élni, hogy érdemes legyen feltámasztani. Aki hívő létére ingadozik a feltámadás hitében, az talán úgy él, hogy inkább félnie kell a feltámadástól, mint örülnie neki. Aki éli Jézus életét, az hinni fogja, hogy Jézussal együtt meg fog dicsőülni teste is.

A Makkabeus Anya így biztatta gyermekeit, míg testüket metélték: Visszaadja tagjaitokat az Úr. – Érdemes mindent feláldozni, a testi vágyakat, sőt még magát az életet is, mert mindent visszaad Isten, százszorosan. Ezt a „százszorosát” megsejtjük, ha mostani és a feltámadás utáni testünk különbségeire gondolunk.

Ha úgy érzi valaki, hogy tisztátalan, földiekhez tapadt a teste, beszennyezte a lelkét is, annak számára van egy csodaszer, amely olyanná teszi ismét, akit érdemes feltámasztani. Ez a csodaszer a bűnbánat szentsége és az Oltáriszentség, az örök élet záloga.

5. „Aztán láss hozzá!” (Lk 6,42)

Ki van megelégedve az emberekkel? Talán senki. És igazunk is van. Az emberek nem tökéletesek, sokszor rosszak. Sok bánatot, szenvedést, veszekedést, gyűlöletet, pletykát, begubózást szül a más emberek gonoszsága.

Parancs: Ne ítéljete, bocsássatok meg, viseljétek el egymást! Ez kötelező, de van az éremnek másik oldala is. Jézus csak azt mondja, hogy először a magunk gerendáját vegyük észre és vegyük kezelésbe. De nem mondja, hogy a mások szálkájával egyáltalán ne törődjünk. A magunk gerendájának elintézése után hozzá kell látnunk az idegen szálkák kiszedéséhez. A megbocsátás, elviselés parancsa nem belenyugvást követel tőlünk, hanem szeretetet. A szeretet pedig csak akkor méltó nevére, ha jót akar az embertársnak. Márpedig csak jó neki, ha megszabadul a szálkától. Felelősek vagyunk egymásért.

A mások javító alakításának szabályai vannak. Így: Nem a magam érdekét kell nézmem, hanem Istenét és az embertársakét. Önszeretet nem mozgathat mások alakításában. És nem szabad a magam ízlése szerint megpróbálni az alakítást. Isten ízlése szerint kell. Az ő ízlése pedig mindenképpen a sokféleség. Nem minden rossz, ami nem felel meg az én ízlésemnek. A szegfűt nem kell rózsává alakítani, ha én jobban kedvelem is a rózsát. Más ne akarjak megváltoztatni, még saját gyermekemnél sem, csak ami bűn.

Sokféle módja van mások alakításának. Szépszó, kedvesség, piszkálódás, határozott fellépés, nyílt és burkolt beszéd, szótlán tűrés, büntetés, jutalmazás stb. Érdemes imádkozni azért, hogy eltaláljam, ebben és ebben az esetben melyik célravezető.

Minden ilyesfajta próbálkozásom csak akkor lehet sikeres, ha megfelelő a saját életem. Nehezen fogok türelemre nevelni valakit, ha magam is türelmetlen vagyok. Tisztaságra, ha az én életem mocskos. Szülőtiszteletre, ha én rossz vagyok szüléimhez. Mások alakításának alapja az önnevelés. Szóval először a saját gerenda.

Egyedül nem szívesen enged mennybe az Úr. Meg kell próbálnom minél többeket magammal vinnem.

Évközi 9. vasárnap

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (5Móz 11,18,26–28): *„Mózes így szólt a néphez: Véssétek e szavaimat szívetekbe-lelketekbe, s kössétek jel gyanánt a kezetekre, s tegyétek a szemetek köré.*

Ím áldást és átkot terjesztek ma elétek: áldást, ha engedelmeskedtek az Úr, a ti Istenetek parancsolatainak, melyeket ma meghagyok nektek, s átkot, ha nem engedelmeskedtek az Úr, a ti Istenetek parancsolatainak, hanem letértek arról az útról, melyet most mutatok nektek, s más istenek után jártok, kiket nem ismertek.”

Mózes lelkére köti a népnek, hogy maradjon hű az igaz Istenhez. Szavainak azzal ad súlyt, hogy a kétféle út végét is megmutatja. A hűség jutalma Isten áldása, a hűtlenség átkot von magára.

II. OLVASMÁNY (Róm 3,21–25a,28): *„Most az Isten előtti megigazulás a törvénytől függetlenül lett nyilvánvalóvá, mint a törvény és a próféták is tanúsítják: az az Isten előtti megigazulás, amely a Jézus Krisztusban való hitből ered, és amely minden hívőnek szól. Ebben nincs különbség. Mert mindnyájan vétkeztek és nélkülözik az Isten dicsőségét. Megigazulásukat azonban ingyen kapják, Isten kegyelmének erejéből, Jézus Krisztus megváltása árán. Őt adta oda Isten véres engesztelő áldozatul a hitben, hogy kimutassa igazságosságát. Mi azt valljuk, hogy az ember a hit által válik igazgá, a törvény szerinti tettektől függetlenül.”*

Mindenki irgalomból üdvözülni. Előzetes érdemek alapján senki nem formálhat jogot a kegyelemre. Krisztus szerezte meg nekünk a megváltást és felkínálja, ingyen adja, előzetes érdemeink nélkül. Az eredetiben „engesztelő áldozat” helyett „hilasztérium” áll; ez a szó azt az aranylapot jelenti, mely a frigyszekrény tetejét borította, és amelyre a főpap az engesztelés napján az áldozati állat vérének hintette. Krisztus vére nem anyagi mivoltában bír engesztelő erővel. Kiontott vére foglalata a Fiú hódolatának, engedelmes szeretetének. Élete feláldozása árán is kész volt az Atyát kiengesztelni. Csak a belé vetett hit által részesedhetünk áldozatának gyümölcsseiben és üdvözülhetünk. A törvény megtartása senkit nem tesz megigazulttá. A hit lényegesen többet jelent, mint bizonyos igazság elfogadását. Jelen esetben sem annyit jelent csupán, hogy igaznak fogadom el, miszerint Jézus Krisztus váltott meg a bűntől, általa igazultam meg. Egész valóm átadását jelenti: „megnyilatkozik benne a tisztelet, bizalom, engedmesség, sőt a teljes ráhagyatkozás és kiszolgáltatottság.” (Gál F.: Az üdvtörténet misztériumai, 39. o.) A hit külső tárgyra irányul: Krisztusra, megváltói művére, de éppen a hit által megszűnik pusztán külső tárgy lenni. Szt. Pál azt mondja, hogy a hit által Krisztus lakik szívünkben. (Ef 3,17)

AZ EVANGÉLIUM (Mt 7,21–27): *„Így szólt Jézus hallgatóihoz: Nem mindenki, aki mondja nekem: Uram, Uram! jut be a mennyek országába, hanem aki teljesíti mennyei Atyám akaratát. Sokan mondják majd azon a napon: Uram, uram, vajon nem a te nevedben prófétáltunk-e és nem a te nevedben üztünk-e ördögöket, és nem a te nevedben tettünk-e sok csodát? Ekkor majd kijelentem ezeknek: Sohasem ismertelek titeket. Távozzatok tőlem, gonosztevők!*

Tehát mindenki, aki hallja e beszédemet és megtartja, hasonló ahhoz az okos emberhez, aki sziklára építette házát. És zuhogni kezdett az eső, jött az árvíz, fújtak a szelek és a házra zúdultak, de nem omlott össze, mert szikla volt az alapja. Aki pedig hallgatja e beszédet, de nem teszi meg, hasonló az ostoba emberhez, aki házát homokra építette. És zuhogni kezdett az eső, jött az árvíz, fújtak a szelek és a házra zúdultak. Az összeomlott és pusztulása nagy volt.”

Az áldás és átok megfelelője (1.I. Olv.) Jézus beszédében az épen maradt és az összeomlott ház. Mindenki látja majd tettének, életének következményeit. Igaz, hogy a megigazulást nem lehet kiérdemelni, cselekedeteinkkel megszerezni, viszont az is igaz, hogy Jézus ingyenes kegyelmével együtt kell működni, annak az életnek, amit tőle kaptunk, ki kell bontakoznia. Semmi más nem számít: lehet valakinek profétáló tehetsége vagy ördögűző hatalma, ha nem adta át magát Jézusnak és volt azon egész erejével, hogy Jézus életének folytatása legyen az élete, akkor Jézus nem ismeri.

Mi mindennel lehetne sok embert ide csalni a szentmisére? Ha gazdagságot, egészséget, szerencsét stb. garantálna a misérejárás. Hányan jönnek tényleges földi javak reményében. Pedig egy igazán fontos kérésünk van: add Uram, hogy a szent misztériumokban való részesedés gyümölcsöző legyen bennem! Tudom, hogy ha áldás nem lesz számomra ez a misehallgatás, akkor átok lesz, vád lesz, mert eltékozlom Isten kegyelmét. Ha csak hallgatom Isten ígését, de nem váltom valóra, homokra építem házamat és szégyent vallok vele. Ha csak ünneplem a testvéri közösséget a szentmisében, de életemben semmi nyoma nincs ennek, jobb lenne talán el sem jönnöm.

B)

I. OLVASMÁNY (5Móz 5,12–15): *„Így szól az Úr: Ügyelj a szombat napjára, hogy azt megszentelj, amint megparancsolta néked az Úr, a te Istened. Hat napot dolgozzál s végezd minden munkádat, a hetedik nap szombat, azaz nyugalomnap legyen az Úrnak, a te Istenednek tiszteletére. Ne végezz rajta semmiféle munkát, se te, se fiad, se leányod, se rabszolgád, se rabszolgálad, se marhád, se szamarad, se a jövevény, ki kapuidon belül vagy, hogy nyugodjék rabszolgád és rabszolgálad, épen úgy, mint tenmagad. Emlékezzél meg arról, hogy magad is szolga voltál Egyiptomban s az Úr, a te Istened hozott ki téged onnan erős kézzel és kinyújtott karral: azért parancsolta neked, hogy tartsd meg a szombat napját.”*

Az Istennel szemben tanúsítandó hála és az ember védelme: a szolgálóé is összekapcsolódik ebben a parancsban. Arra emlékezteti a választottakat, hogy ők is szolgák voltak Egyiptomban, legyenek hát belátók a szolgákkal szemben. Az Úr rájuk tekintett szolgaságukban és enyhített sorsukon: viszonyozzák ezt azzal, hogy Isten kedvéért a szombati pihenőt megadják szolgálóiknak.

II. OLVASMÁNY (2Kor 4,6–11): *„Isten ugyanis, aki azt mondta: „A sötétségből támadjon világosság”, a mi szívünket is megvilágosította, hogy Isten dicsőségének ismerete (Jézus) Krisztus arcán felragyogjon nekünk.*

Ez a kincsünk azonban cserépedényben van, hogy a nagyszerű erőt ne magunknak, hanem Istennek tulajdonítsuk. Mindenfelől szorongatnak minket, de össze nem zúznak, bizonytalanságban élünk, de kétségbe nem esünk. Üldözést szenvedünk, de elhagyottak nem vagyunk. Földre terítenek bennünket, de el nem pusztulunk. Testünkben folyton-folyvást viseljük Jézus szenvedését, hogy egyszer Jézus élete is megnyilvánuljon testünkön. Életünkben

állandóan ki vagyunk téve a halálnak Jézusért, majd Jézus élete is nyilvánvaló legyen testünkön.”

A damaszkuszi úton Pál Jézust látta, Jézus arcán ragyogott fel számára Isten dicsősége és elűzte lelkének sötéttségét, új emberré teremtette. Valamennyiünk számára Jézuson keresztül válik igazán ismertté az Atya.

Nem is volt kérdés az apostol számára, hogy hirdesse-e Krisztust. Emberi gyengesége, szorongatásai arra voltak jók, hogy bizalma Istenben gyökerezzék. Kétségek is gyötörték, de kétségbe nem esett, mert biztosra vette, hogy Isten a szükséges segítséget megadja mindahhoz, amit vár tőle. Ellenségei vannak, de segítője hatalmasabb és nem engedi elpusztulni. Nem akkor fog meghalni, amikor ellenségei akarják, hanem amikor Ura magához szólítja. Részesedik Krisztus szenvedésében, halálában, hogy majd megdicsőült életében is részesedjék.

AZ EVANGÉLIUM (Mk 2,23–3,6, ill. 2–23–28): *„Egy szombaton Jézusnak vetésen vitt keresztül az útja. Tanítványai útközben szedegették a kalászt. Erre a farizeusok megszólították: „Nézd, olyat tesznek szombaton, amelyet nem szabad.” De ő megfelelt nekik: „Sose olvastátok, mit csinált Dávid, amikor inséget szenvedett, és társaival együtt éhezett? Abiátár főpap idejében bement az Isten házába és megette a szent kenyereket, amelyeket csak a papoknak volt szabad megenniök, s adott a társainak is.” Aztán hozzáfűzte: „A szombat van az emberért, nem az ember a szombatért. Az Emberfia Ura a szombatnak is.”*

Egy alkalommal ismét betért a zsinagógába. Volt ott egy bénakezű ember. Figyelték, vajon meggyógyítja-e szombaton, hogy vádat emelhessenek ellene. Felszólította a bénakezű embert: „Állj középre!” Aztán megkérdezte őket: „Szabad-e szombaton jót vagy rosszat tenni, életet megmenteni vagy veszni hagyni?” Hallgattak. Erre keményszívűségükön elszomorodva haragosan végignézt rajtuk, majd az emberhez fordult: „Nyújtsd ki a kezed!” Az kinyújtotta és meggyógyult a keze. A farizeusok erre kimentek, a Heródes-pártiakkal együtt tanakodni kezdtek, hogyan tehetnék ártalmatlanná.”

Jézus két példán is megmutatja ellenfeleinek, hogy amit a törvény tilt, azt a szükség megengedetté teszi. Dávidnak Achimelek főpap (és nem Abiátár) adta oda az áldozati kenyereket, pedig ezt csak papok fogyaszthatták. A törvény célja éppen az volt, hogy az emberek életét megkönnyítse. Az a tevékenység, amely ilyen nagy megkönnyebbülést szerez embereknek, mint pl. egy béna meggyógyítása, nincs ellentétben a törvénnyel.

Az egyház időnkint megváltoztatja törvényeit. Helytelen törvénytisztelet az, amely az idejétmúlt, az életet gátló törvények eltörlésén megütközik. A szentmise új rendje és a várható több változás az egyház törvényeiben azt a célt szolgálják, hogy az élet gazdagodjék. De minden törvény annyit ér, amennyit megtartanak belőle, és ahogyan megtartják. Az egyház közösségének érdeke és a magam érdeke is azt kívánja, hogy a törvénynek mindig a szellemét is nézzem. Akkor is, ha ezáltal könnyebb lesz a megtartása, akkor is, ha így nehezebb. Töltekezzem a szentmisében a Lélekkel, hogy útmutatásai szerint tudjak a törvény útján járni.

C)

I. OLVASMÁNY (1 Kir 8,41–43): *„Salamon így imádkozott: Még az idegent is, ki nem népedből, Izraelből való, ha eljő messze földről neved hírére (hallani fognak ugyanis nagy nevedről, erős kezedről és kinyújtott karodról mindenütt), ha eljő s imádkozik e helyen, hallgasd meg az égben, erős lakóhelyeden s tedd meg mindazt, amiért segítségül hí téged az*

idegen, hogy a föld minden népe megtanulja félni nevedet úgy, mint néped, Izrael s tapasztalja, a te nevedet viseli e ház, melyet építettem.”

Salamon végeredményben azt kéri: légy a többi népnek is Istene, legalább annyiban, hogy ha itt a templomodban kérnek téged, hallgasd meg őket.

II. OLVASMÁNY (Gal 1,1–2,6–10): *„Pál, aki nem embertől, nem is ember által, hanem Jézus Krisztustól, s az őt halálából föltámasztó Atyaistentől kapta apostoli küldetését, és minden itteni testvér Galácia egyházainak.*

Csodálkozom, hogy attól, aki meghívott titeket Krisztus kegyelmére, ilyen hamar átpártoltatok egy más evangéliumhoz; pedig nincs más, legföljebb néhány ember akad, aki megzavar titeket és igyekszik elferdíteni Krisztus evangéliumát. De ha akár mi, akár egy mennyei angyal más evangéliumot hirdetne nektek, mint amit mi hirdettünk: átkozott legyen! Amint már kijelentettük, most újból megismételjük: Ha valaki más evangéliumot hirdetne nektek, mint amit tőlünk hallottatok, átkozott legyen. Az emberek kedvét keresem ezzel vagy Istenét? Talán embereknek akarok tetszeni? Ha még emberek tetszését keresném, nem volnék Krisztus szolgája.”

Hamis tanítók zavarták meg a galaták fejét: azt hirdették, hogy az üdvösség csak úgy érhető el, ha az ember megtartja a Törvényt. Az apostol először is megalapozza tekintélyét, hogy aztán annál eredményesebben tudjon fellépni e veszélyes tévtan ellen. Hangsúlyozza, hogy *nem embertől* nyerte az apostoli megbízatást, hanem *Jézus Krisztustól* és az *Atyaistentől*, aki Jézust feltámasztotta halottaiból.

Ezután a híveket arra figyelmezteti, hogy még akkor sem lenne szabad az általa hirdetett egyetlen evangéliumtól eltérni, ha égből szállott angyal hirdetne mást. Az ilyesmit hirdetőtől el kell fordulni, a közösségből ki kell zárni.

Határozott fellépésével nem emberek tetszését keresi, hanem az evangélium tisztaságán öröködik minden erejével.

Egyáltalán nem mindegy, hogy mit hisz az ember. Az apostol nemcsak az erkölcsi lazaságok ellen küzdött erélyesen, hanem a hitbeli eltévelyedések ellen is. Gyakran hajlamosak vagyunk arra a felfogásra, mely szerint az a fontos, hogy jó legyen az ember, mellékes az, hogy mit hisz. Gondolkoztasson el bennünket az apostol magatartása.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 7,1–10): *„Mikor (Jézus) a néphez intézett beszédét befejezte, betért Kafarnaumba. Ott betegen feküdt egy századosnak a szolgája, akit sokra tartott s már-már a halálán volt. A százados már hallott Jézusról s ezért elküldte hozzá a zsidók véneit azzal a kéréssel, hogy jöjjön el és gyógyítsa meg a szolgáját. Amikor ezek odaértek Jézushoz, nagyon kérték: „Megérdemli, hogy teljesítsd kérését. Szereti nemzetünket, a zsinagógát is ő építette nekünk.” Jézus tehát velük ment. Mikor már nem messze voltak a háztól, a százados elé küldte a barátait ezzel az üzenettel: „Uram, ne fáradj. Nem vagyok rá méltó, hogy betérj házamba. Magamat sem tartottam elég érdemesnek, hogy elmenjek érted. Csak szólj egy szót és meggyógyul a szolgám. Magam is alárendelt ember vagyok. Mégis szolgálnak alattam katonák, s ha azt mondom az egyiknek: Indulj! elindul; a másiknak pedig: Gyere! odajön; a szolgámnak meg: Tedd ezt! és megteszi.” Ennek hallatán Jézus elcsodálkozott. Megfordult s így szólt a nyomába szegődött tömeghez: „Mondom nektek, ekkora hittel még Izraelben sem találkoztam.” Amikor a küldöttek hazaértek, a szolgát egészségesen találták.”*

A százados nagy hitét kérése is mutatja: Jézus szava a távolba is hatásos. Jézusnak nem kell belépnie a pogány házba, erre ő, a százados különben sem érzi méltónak magát. Saját foglalkozásából vett analógiával magyarázza, hogy gondolja a dolgot. A parancsnoknak nem

szükséges személyesen is jelen lennie ott, ahol parancsát végrehajtják. Jézus nagyon megdicséri a százados nagy hitét. Nem is odázza el kérése teljesítését azzal, hogy a zsidókhoz szól a küldetése, nem a pogányokhoz. (Vö. a kánaánita asszony: Mt 15, 21–28) Az sem akadálya a kérés teljesítésének, hogy aki hisz, nem a maga számára kéri a csodát. *Az elbeszélés hangsúlya nem a csodán van, hanem a százados hitén.* Ez Jézus zárószavaiból is kitűnik.

Amikor tehát megjelent a földön az, akiben az istenség egész teljessége lakozik, az igazi új templom, meghallgatást talált a pogány imája is, ahogyan Salamon kérte. A Jézusba vetett hit a döntő. Isten a pogányokat is hívja országába. Sokan közülük talán közelebb állnak az Isten országához, mint némelyik anyakönyvezett katolikus, aki a „választottak”-hoz tartozik. Mindenkinek a meggyőződését tisztelnünk kell és komolyan kell vennünk, amit a zsinat a lelkiismereti szabadságról tanított. Amikor a szentmisére összegyülekezünk, imádkozzunk azokért is, akik testileg, formailag távol, de lélekben már közel vannak hozzánk. Kívánjuk, hogy Titokzatos Testét növelje Krisztus.

II. Teológia

Newman: Kockáztatunk-e valamit Krisztusért?

Mint kereszténynek kötelességünk, hogy kockáztassunk valamit az örök életért a siker föltétlen bizonyossága nélkül... Különös kockázat lenne az olyan, amelyben semmi félelem, tét, veszély, gond, bizonytalanság nem lenne. Igen, ez kétségtelen, és ebben rejlik a hit nemessége és szépsége, ez az oka annak, hogy a hit minden erényt megelőz, és hogy mint megigazulásunk eszközlőjének, különös jelentősége van: mert ha hitünk van, akkor szívünk is van rá, hogy kockáztassunk valamit...

Ha tehát a hit a keresztény élet lényege: akkor kötelességünkül adódik, hogy Krisztus szavára kockára vessük azt, amink van, azért, amink nincs. És bátor szívvel, nemesen kell ezt cselekednünk, – nem gyorsan és könnyelműen ugyan, de mégis anélkül, hogy kínosan vizsgálánánk, mit tegyünk, hogy latolgatnánk, mit adunk oda és mit kapunk érte; bizonytalanságban jutalmunk nagysága felől, bizonytalanságban áldozatunk terjedelméről, minden tekintetben Reá támaszkodva. Reá várakozva és bízva benne, hogy megtartja ígését, – bízva Benne, aki erőt ad nekünk, hogy a magunk ígését megtartsuk és így minden nyugtalankodás és gond nélkül haladjunk előre.

...Kérdezze meg kiki magától, mit kockáztatott Krisztus ígérének az igazságáért? Milyen tekintetben járna rosszabbul, feltéve – amit lehetetlen, – de mondjuk ki, feltéve, hogy reménye nem teljeseznék...? Mit kockáztatunk Krisztusért? Mit adunk oda az Ő ígérének hitében? Az apostol azt mondja, testvéreivel együtt a legnyomorultabb lenne minden ember között, ha a holtak nem támadnának fel. Alkalmazhatjuk-e ezt valami mértékben magunkra? Azt gondoljuk talán pillanatnyilag, hogy bizonyos reményünk lehetett volna a mennyre. Igen, ezt természetesen elvesztenénk. De mégis milyen tekintetben járnánk rosszabbul mostani életünkben? A kereskedő, aki vállalkozásába bizonyos tőkét fektetett és rajta vesztett, nemcsak a nyereségre való reményét veszti el, hanem a nyereség reményében kockáztatott korábbi vagyona egy részét is. Az a kérdés, mi a mi tétünk?

Valóban félek, hogy ha egyszer elkezdjük vizsgálni, akkor ráeszmélünk, hogy semmi olyan nincs, amit elhatározunk, semmi, amit megteszünk, semmi olyan, amit nem teszünk, semmi, amit elkerülünk, semmi, amit választunk, semmi, amiről lemondunk, semmi, amire törekszünk: amit el ne határoztunk, amit megtettünk vagy meg ne tettünk, el ne kerültünk, ne választottunk volna, amiről le ne mondtunk, amire ne törekedtünk volna éppenúgy, mintha Krisztus nem halt volna meg és a mennyet nem ígérte volna.

Komolyan félek, hogy nagyon sok magát kereszténynek mondó ember, bármilyen hitvallású legyen is, bármiként gondoljon és érezzen, bármilyen benső melegséget és megvilágosodást vagy szeretetet tulajdonítson is magának, ugyanúgy cselekednék, amint cselekszik, – se sokkal jobb, se sokkal rosszabb nem lenne, ha a kereszténységet csak regének tartaná... Nincs bennük semmi – bár a keresztény hitet vallják –, ami valami vallási alapelvről tanúskodnék bennük, semmi, amit nem tennének meg akkor is, ha semmi más jutalom nem lenne várható, mint a síron inneni. Jutalmuk valami mostani, kielégítik pillanatnyi vágyaikat, nyugodtak és tisztességesek, mert ez valamiképp saját érdekük és hajlandóságuk, – de nem kockáztatnak semmit, semmi tétet, semmi áldozatot, semmi károsodást, semmit Krisztus szavának hitében.

Szent Bernát gondolataiból

Tudom, hogy minden teremtmény, akár akarja, akár nem, a Teremtő akaratának van alárendelve. Értelmes teremtményétől azonban Isten szabad akaratból eredő meghajlást kíván, hogy önként áldozzon az Úrnak és dicsőítse az Ő nevét: nem azért, mert rettegett, félelmes Fenség, nem is azért, mert végtelenül Szent, Mindenható és így tovább, hanem mert maga a Jóság.

Hogy mások nyomorúsága iránt részvétellel légy, meg kell ismerned sajátmagad nyomorúságát: hogy így felebarátod helyzetét megértsd, tudj segítségére sietni, miként Megváltónk is szenvedni akart, hogy együtt tudjon szenvedni velünk, magára vállalta az emberi nem nyomorúságát, hogy könyörölni tudjon rajtunk.

Csak a vidám és szabad lélekből fakadó alázat kedves az Isten előtt.

Ó ha tudnád, milyen semmisség az, amid van; s mily hamar elveszítenéd azt is, ha nem őrizné, aki adta.

A felfuvalkodottságnak csak egy lába van: az egyéni kiválóság helytelen szeretete; éppen azért biztosan nem állhat a gögös, mint ahogyan senki sem, aki féllábon áll.

Ha úgy látod, hogy Isten megalázott, tekintsd ezt „jó jelnek”, a közelítő kegyelem bizonyosságának.

Ha a megdicsőült Jézust kívánod látni, előbb az alázatos Jézusra tekints.

III. Homília vázlatok

A)

1. Hit vagy cselekedetek?

A mai olvasmányok mintha ellentmondának egymásnak. Az első lecke, de méginkább az evangélium a tetteket hangsúlyozza, hogy ti. tettek nélkül mit sem ér a vallásosság. Pál apostol viszont a második leckében azt mondja, hogy nem a törvény megtartása üdvözít, tesz megigazulttá, hanem a hit, ingyen kaptuk megigazulásunkat a hitben. Manapság is felvetődik, ha más formában is, ez a kettősség: Vallásos, vagy becsületes legyen az ember?

Az Istennek tetsző élet alapja a hit. Becsületes ember lehet valaki hit és vallásosság nélkül is, esetleg becsületesebb a hívők átlagánál. De ez a becsületesség önmagában nem tesz bennünket igazzá Isten előtt, tehát nem elégséges az üdvösségre sem.

Isten ugyanis nem pusztán emberit vár tőlünk, hanem természetfelettit, olyat, ami meghaladja emberi természetünk erejét, lehetőségeit, sőt még legmerészebb elképzeléseinket és vágyainkat is. Nem tökéletes emberséget, hanem isteni életet vár tőlünk. Világos, hogy ezt vagy „ingyen” kapjuk, vagy sehogyan, mert kiérdemelni ugyan hogyan tudnánk? És nem is azt várja tőlünk, hogy kiismerjük létét, és imádjuk mint Teremtőnket és Gondviselőnket. Ő

azt akarja, hogy ismerjük meg benső titkait, gondolatait, terveit, hogy mindent az ő szemével nézzünk, magunkat, a világot, rendeltetésünket, az életet és az élet értelmét. Nyilvánvaló, hogy ez csak a hitben lehetséges, a magunk erejével nem hatolhatunk be Isten gondolataiba.

Aki csak parancsokat teljesít, legfeljebb szolgálja vagy napszámosa lehet az Úrnak. Csak a hitben válhatok gyermekké, aki egy Atyjával, aki ismeri ízlését, terveit, akit Atyja szívére ölel.

És a becsület, a cselekedetek? Azok is kellene. De nem önmagukban, hanem mint a hit folyamányai. Hogy cselekedeteinkből, egész életvitelünkéből bizonyítani lehessen hitünket, istengyermekségünket. Az elvont hit, a csupán vallásoskodásban megnyilvánuló hit kevés. Minden mozdulatomnak, minden akaratrezdülésemnek hitemből folyó szeretetemet kell kifejeznie. Különben hitem halott lesz, vallásosságom üres formáság, sőt képmutatás.

Hiszek, és hitemből élek. Hogy igaz legyenek Atyám előtt, aki vár, akinek házanépéhez tartozom, mint gyermek, és aki már elkészítette helyemet otthonában, az atyai házban.

2. Választóvíz: Isten akarata

Mi különbözteti meg Jézus barátait és ellenségeit? Nem a jámbor vallásoskodás, mint sokan, hívők is, kívülállók is gondolják. Elég a farizeusokra, illetve a Jobblatorra gondolni. Az előbbieket igazán vallásosak voltak, mégsem lehet Jézus barátainak nevezni őket, sőt! Hiszen ők vitték kínhálálra! A Jobblator meg nemigen lehet vallásos embernek tartani. Mégis annyira Jézus barátja volt, hogy neki egyedül ígérte meg Jézus kifejezetten, személy szerint az üdvösséget. Nem lator-mivolta miatt, hanem mert hitt és akaratát, ha az utolsó pillanatban is, hitéhez igazította.

Sokak vallásossága léggömb, amelyet nagyra fújnak a vallásos gyakorlatok, és az ezekből fakadó öntudat. De egy kicsi tüske is végezhet vele. Ilyen tüske lehet valami, érzése szerint „meg nem érdemelt” szenvedés, vagy valamilyen szájaíze szerint való isteni parancs, egyházi rendelkezés.

Jézus barátja csak az lehet, aki Jézus életét éli. Az pedig nem csak ima, templomjárás, vallásos jámborkodás volt, hanem az Atya akaratának teljesítése, tökéletesen és kivétel nélkül.

Honnét ismerem meg az Atya akaratát? Az igehirdetésből, hivatásom követelményeiből, életkörülményeimből, kegyelmi indításokból (a Lélek sugallatai).

Nagyon tevékeny, dolgozó ember éveken át fekvőbeteg lett. Mégis bírta kedéllyel, lelki erővel. Titka: Mindig, mindenben Istent akarta szolgálni, ezt pedig mindig, mindenkor, bármilyen helyzetben lehet.

3. Hármás út

Csongor módjára három út közül választhat az ember, és szintén csak egyik vezet célra. Íme, a három út:

„Legyen meg az én akaratom!” – Ilyennél a vallásosság legfeljebb le-lepergő külső máz. Ha megszokásból vallásoskodik is néha, tulajdonképpen a maga feje után megy, nincs szüksége Istenre, csak akadályozná. Maga magának az istene, akárcsak Ádám és Éva.

„Istenkém, legyen meg az én akaratom!” – Sok ilyen ember van. Azt hiszik magukról, hogy vallásosak, pedig végeredményben csak babonások. Nem Istenben hisznek, aki nekik parancsol, aki számonkér és uralkodik; hanem csak valami istenkében, akit ők irányíthatnak, saját szolgálatukba állíthatnak, csak kicsit kedvesnek kell lenniök vele. Ha aztán istenke nem paríroz, megsértődnek, zúgolódnak, esetleg abbahagyják az egészet. Ennél a fajtánál jobb a nyílt istentagadás. Mindenesetre értelmesebb dolog azt gondolni, hogy nincs Isten, mint valamiféle automataistenkében hinni, akinek jóindulatát olcsón meg lehet szerezni.

„Legyen meg a te akaratod!” – Egyetlen út, amely célrajut. Senkinek nem volt nehezebb ezt kimondania, mint Jézusnak az Olajfák hegyén. Mégis, habozás nélkül ezt az imádságot választotta. Jézusé csak akkor vagyok, ha nekem és ez életem alapja. Egyedül ezzel a magatartással bizonyíthatom hitemet, vagyis hogy olyan Istenben hiszek, aki a valódi Isten, nem magamban vagy valami babonás ködképben. Ha hiszek Istenben, a valóságos Istenben, a kinyilatkoztatás Istenében, akkor ráhagyatkozom, feltétel nélkül, egészen. Még ha engem is a Kálvárián át vezet.

Nincs más út Istenhez, csak Jézus útja: Legyen meg a te akaratod!

4. Isten nem udvariasságot vár

Szép dolog az udvariasság, de csak akkor, ha nem pusztá külsőség, hanem a belsőből, a meggyőződésből fakad, ha valóban ott van mögötte az, amit jelent. Különben képmutatás. Mivel sok a képmutató udvariasság, sokan, különösen a fiatalok, minden udvariasságot képmutatásnak gondolnak. Nincs igazuk. A valódi udvariasság kifejezője az igaz tiszteletnek, jóindulatnak, megbecsülésnek, szeretetnek, amellyel mindenkinek tartozunk, aki ember.

A vallás gyakorlatait felfoghatjuk Isten iránti udvariasságnak. Legalábbis áll rá minden, amit az udvariasságról elmondtunk. Ha a vallásos jámborkodás pusztá külsőség, utálatos Isten és emberek előtt, képmutatás, farizeuskodás, önbecsapás, mely magát Istent is be akarja csapni. Mivel meglehetősen sok az emberek között az ilyesfajta magatartás, azért terjedt el az a vélemény, amely a jámborkodást képmutatásnak tartja. Biztos, hogy nem így van. Ha emberek iránt udvariasaknak kell lennünk, ezerszer inkább Istennel szemben. De vallásosságunknak életünk valódi kifejezőjének kell lennie, annak, hogy valóban szeretjük Istenünket, akinek mindenben és mindig kedvében akarunk járni. Ha nem tesszük az Atya akaratát, minden vallásos cselekedetünk képmutatás, szégyellnivaló, mert szégyent hoz Istenre, és Isten egyházára, a hívők tömegeire.

Isten utálja az üres vallásos formákat. Igazzá kell lennünk, belsőleg is, egészen, a szeretetben és a halálig való engedelmisségben.

5. Azt add Istennek, amit kér!

Vannak nagyon érdekes emberek a vallásos emberek között. Van például olyan, aki minden szerdán és pénteken böjtöl, de misére nem jár. Van olyan is, aki roppant szereti a bűcsújárásokat, de életén nem hajlandó semmit változtatni Isten kedve szerint. Vagy jelen van minden litánián, de gyónni nem akar. Nagy bűnnek tartja, ha egy falat húst lenyel pénteken, de nem tartja bűnnek, ha elválík házastársától. Mások siratják a szentséges misét, de eszük ágában sincs áldozni.

Jól meg kell értenünk, hogy nem az a baj, ha valaki szerdán is böjtöl, vagy nagyon szereti a litániát, bűcsújárást stb. Az a végzetesen nagy baj, ha valaki maga akarja eldönteni, mit ad Istennek, és mit nem. Ha valaki azt akarja adni Urának, ami neki magának jólesik. Már emberek közt is furcsa lenne, ha a feleség férje névnapjára sokmindent készítené, de csupa olyat, ami neki magának kedvenc étele, férje ízlését egyáltalán nem venné tekintetbe. Ostobaság az ilyen emberek közt, de Istennel így bánni végzetes. Mert az Úr egyszerűen nem áll szóba az ilyennel.

Miért kell prédikációt hallgatni? Mert abból értem meg, mit kíván tőlem Istenem. Lehet, úgy gondolja valaki, ő mindent tud a vallásból, de könnyen lehet, hogy rosszul tudja. Csak a maga ízlését ismeri vallásos ügyekben, nem Isten ízlését és akaratát. Ha valami nincs kedvem szerint a prédikációban, ha gyónásban a pap nem kedvem szerint nyilatkozik, okosabb nem a papot leszólni vagy háborogni, mert Isten szolgálja legjobb tudása szerint Isten ízlését, akaratát közvetíti.

Nem az a lényeg, hogy valaki vallásos legyen, hanem az, hogy Ura akaratát keresse, lesse és tegye. És vallásossága is olyan legyen, amilyenek Isten szereti.

B)

1. Az Úr napja

Miért kell az Úr napját megszentelni? Mert Isten ragaszkodik hozzá ősidőktől fogva. (Minden népnél megvan!) De miért ragaszkodik hozzá? Nem annyira magáért, hanem miértünk.

Az ember könnyen rabszolgája lesz a földnek, munkának. Elfelejt, hogy úrnak alkotta Isten. Elfelejt, hogy ha dolgoznia, vesződnie is kell az anyaggal, Isten magasabbra hívta. Az anyagvilág tölti ki az ember mindennapját, könnyen beleragad a lelke is, vágyai is. Ezért kell hetente egy nap, amely méltóságunkra (istengyermekség, társörökösség Jézussal), hivatásunkra ébreszt bennünket. Szellemi országba vagyunk hivatalosak, erre ébreszt rá újra és újra az Úr napja.

A munka is istentisztelet, a jó munka is Istent dicsőíti, az Úr akaratát teljesíti. De egész lényemnek dicsőítenie kell Istent, nemcsak az eszem vezette két kezemnek. A vasárnap a lélek, az érzelmek, a szellem istentisztelete.

Vándorút az élet, és a vándornak többszörösen meg kell vizsgálnia, jó úton halad-e. Ezt tesszük vasárnapokon. Életünket újra és újra Istenhez igazítjuk, megbeszéljük vele ügyeinket, múltunkat, jövőnket, „egyeztetjük terveinket”. Igehallgatás és imádság szent párbeszéde ez.

Az Úr napjának nem a betűjét (munkaszünet, mise) kell megtartanunk, hanem keresnünk kell a lelkét. Legyen Isten napja valóban. Legyen tehát Isten akaratának kutatása, az Istennel való szorosabb érintkezés alkalmá, készülődés a végső találkozásra.

2. Miért a vasárnap?

Isten egykori választott népe a szombatot szentelte meg, mégpedig Isten egyenes parancsa értelmében. Mi a vasárnapot. Miért?

Mert az újszövetségi Úr napja többet jelent a régi „nyugalom napjánál”, és ezt a többletet a vasárnap fejezi ki, mert ez Jézus nagy napja.

A szombat egyszerűen az Istenre való emlékezés, az istenkeresés, az istentisztelet napja volt, mintegy adó az Úrnak, világhasználati adó-féle. A keresztény vasárnapban is megvan ez, de még más is. A mi Úrnapunk annak a szent titoknak a napja, amelyet élnünk kell, hogy üdvözölhessünk.

Isten csak azt tekinti és fogadja el egykor magáénak, aki Jézusba öltözik, aki vállalja Jézus halálát és örök életét, aki hajlandó meghalni a bűnnek, és él Istennek, nem is emberi, hanem emberfeletti, isteni élettel. Jézusban a halál és az élet misztériuma vasárnap (húsvét) teljesebben. És vasárnap küldte el nekünk Szentlelkét (pünkösöd), aki bekapcsol bennünket Jézus misztériumába, az Istennek mindent odaadó halál és az önmagunk fölé emelkedő isteni élet titkába.

Minden vasárnapon ezt a Jézusba-kapcsolódást kell megújítanunk, erősíteni. Ezért kívánja az egyház a szentmisen való részvételt. Mert a miseáldozat megújítása Jézus húsvéti titkának, és alkalom számunkra az ebbe való bekapcsolódásra. Aki valóban bekapcsolódik az áldozatba, az Jézussal együtt vállalja az élet szenvedéseit, a halált, az Istennek-adottságot Jézus által, Jézussal és Jézusban. És eltölti Jézus élete, mely már a megkezdett örök élet.

A vasárnap tehát az istenregondolás, az imádság, az igehallgatás, a lélek felemelésének napja. De ezen túl a krisztussáválásé, a Jézusba való kapcsolódásé. Tanítson meg erre bennünket Jézus Lelke!

3. *Vállald hernyó-létedet!*

„Testünkben folyton-folyvást viseljük Jézus szenvedését, hogy egyszer Jézus élete is nyilvánvaló legyen testünkön.” (2Kor 4,11.)

Testünk világvégi feltámadásának és örök életének jelképe a hernyóból lett pillangó. Ha Isten ezt a csodálatos dolgot ki tudta „találni”, és véghez tudja vinni, akkor földi testünket is mennyei létre tudja kelteni a sírból.

De észre kell vennünk ezzel a hasonlattal kapcsolatban azt is, hogy nem egyszerűen arról van szó, hogy földi életünk a hernyóéhoz hasonlít, mennyei életünk pedig a pillangóéhoz. Hanem nekünk ezt a „hernyó-életet” vállalnunk is kell. Vagyis fel kell vennünk Jézus keresztségét, hasonlóvá kell lennünk Isten szenvedő Szolgájának formájához, aki érettünk eltaposott féreg lett, így engesztelve az Atyát, így könyörögve kegyelemért nekünk.

Tehát vállalnom kell a hernyó megvetettségét, vállalnom kell, hogy mint hernyó a keserű leveleket, én is lenyelem az élet keserűségeit, és hogy hasonló lassúsággal és vonaglással vánszorogjak örök célom felé. Ha vállalom a szenvedő Krisztus életét, és semmi sem szakíthat el tőle, akkor részem lesz Jézus dicső életében, melynek jelképe a szép, ragyogó színekben pompázó, könnyed, földtől elszakadó, boldogan repdeső, virágmézen élő pillangó.

A hernyó-lét vállalása, egyben a pillangó-lét csíraszerű birtoklása titokzatos gyümölcse a szentmisének. Amint a kenyér és bor Istené lesz a misében, és átalakul Jézussá, úgy kell az én életem egészét is Istennek ajándékoznom, hogy kegyelme révén jézusivá alakulván, örökre elfogadjon Istenem.

Aki ezt megértette, és élete központi gondolatává tette, annak életében valóban világosság támadt a sötétségből, mert Jézus arcán értette meg, hogyan juthat el Isten dicsőségébe.

4. *Önzetlen istentiszteletet kíván az Úr*

A vasárnap lelke a szentmise. Az egész nap Isten napja, azzá is kell tenni, de mégis a szentmise a nagy találkozás a Szentháromsággal. Ott a menny előízét érezhetjük, felemelkedik a lelkünk. Nemcsak kötelességteljesítés, de igazán jóleső órája az ünnepnapnak.

Szeretjük, ha minél szebb a szentmise. Ez jól van így, mert Isten is azt szereti. Valamit azonban nagyon jól meg kell értenünk. Azt, hogy a mise Isten szemében nemcsak a paptól, kántortól, oltárok díszítőitől függ, hanem valamennyi jelenlevőtől. Sőt, mi magunk is úgy élvezhetjük igazán a szentmise szépségét, ha nem ezek „produkcióját” élvezzük szemmel és füllel, hanem ha magunk is szívvel-lélekkel résztveszünk az istentisztelet széppétevéseben.

A misét nem szabad színdarabként, hangversenyként kezelni, amelyet élvezünk, és ha megragad bennünket, beleéljük magunkat. A szentmisén senkisé is lehet néző, itt mindenki szereplő. Nekünk kell széppé tenni a szentmisét. Ne kapni akarjunk, hanem adni Istennek.

Így adnom kell az Úrnak készségemet arra, hogy az igehirdetés nyomán akaratahoz, tetszéséhez szabom életemet.

Adnom kell részvételemet a közös imában, énekben. Mi ezzel kapcsolatban a saját ízlésem? Nem fontos. Istennek olyan ajándékot kell adnom, amely az ő ízlésének felel meg. Isten pedig az olyan imát szereti, amelyben az egyének kimutatják, hogy egyek Jézussal, egyek egymással, hogy szeretik egymást. Ez leginkább a közös imában jut kifejezésre.

Az áldozatba bele kell kapcsolódnom azáltal, hogy felajánlom magamat, életemet, mindenemet az Úrnak, együtt Jézussal, hozzákapcsolódva Jézushoz.

És azt adom még Istennek, hogy elfogadom ajándékát, őt magát a kenyér színében. Nem utasítom vissza Isten kimondhatatlanul bensőséges közeledését. Sokszor nagyobb örömet lehet szerezni az ajándék boldog elfogadásával, mint bármilyen nagy ajándék nyújtásával.

Tegyük széppé a szentmisét, Isten kedvéért, Isten ízlése szerint!

5. Az újtól való félelem

Sok új van ma az egyház életében, sok hívőnek nem is tetszik ez. De gondoljunk arra, hogy Jézus, bár nem akarta megváltoztatni a törvényt, mégis sok újat hozott. Egy ilyen szerepel a mai evangéliumban. Jézus új értelmezését, új felfogását hozza az Úr napjának, a betű tartása helyett a lelket. Ez együtt jár a külsőségek megváltozásával is. Így megvédi a tanítványok ünnepi kalászszedését, és gyógyít szombaton. Az egyszerű, nyitott lelkek szomjasan isszák igéit, a farizeusok, írástudók nem akarják ezt túrni, ártalmatlanná szeretnék tenni.

Nem tetszett nekik a betűrágástól való szabadulás, és nem tetszett a belső tartalmi változás, amely az emberszeretetet helyezi a külsőségek fölé. És mi? Ha háborgunk az újítások miatt, ugyanebbe a hibába esünk. A külső változások magukban is ésszerűek, szükségesek, de új lelket is fejeznek ki, az isteni igazságok mélyebb megértését. Hogy ezeket az újításokat nem Jézus hozta? De igen, a továbbélő Jézus, az egyház. Aki ellenáll, a farizeusok mellé áll, – Jézussal szembe.

Nem lehet a szemére vetni senkinek, ha ezeket a kicsit hirtelen jött változásokat nem érti meg rögtön, a szokatlanságuk miatt egy kicsit viszolyog tőlük, ha eleinte nem „ízlenek”. De azt megkívánja mindenkitől az Úr, hogy bízzék az egyházban, hogy felületes kritizálás helyett próbálja megérteni, mi miért van. Aki megpróbál mindent együtt csinálni az egyházzal, annak lelkében majd világosság gyúl.

Az újítások értünk vannak, bennünket akarnak mind közelebb vinni ahhoz, ami Isten akarata. Nem változtatják, hanem tökéletesítik Jézus egyházát, és ez mi vagyunk.

C)

1. Segítsd testvéreidnek keresni az Istent!

Vannak istenhívő emberek, akik mégsem találták meg még Istent. Hányszor lehet hallani: „Én elhiszem, hogy van Isten, de a papok ceremóniáiban nem hiszek.” Csakhogy a „papok ceremóniái” Jézust jelentik, márpedig másképp, mint Jézus által, nem lehet eljutni Istenhez. Mások azért nem találták meg Istent, mert erkölcsileg nem tudnak olyanok lenni, hogy közelebbi kapcsolatba kerülhessenek vele. És még sok más oka lehet, hogy valaki Isten létének elismerése ellenére távol van Urától.

Mi közünk ehhez? Segítenünk kell ezeknek a testvéreinknek, hogy rátaláljanak arra, akiben tulajdonképpen már hisznek. Rátaláljanak Jézusra, és Jézus egyházára, Isten népére.

Először is senkiről nem szabad eleve lemondani. Ki „nézte volna ki” az István diakónus kivégzésében résztvevő Saulból, hogy Jézus legbuzgóbb apostola lesz? Ki gondolta volna az assisi örökifjúról, hogy Szent Ferenc lesz belőle, vagy a kalandokra éhes katonatisztból, Szent Ignác? Vagy ki sejtette volna az utcalányról, Magdolnáról, hogy olyan közel kerül az Úrhoz? És Ágostonban még saját szent édesanyja sem sejtette a jövő egyházdoktort, boldog lett volna, ha éppencsak „becsúszik” a mennybe. Vigasz ez számunkra, ha szeretteinkre gondolunk, akik látszólag elérhetetlenül messze vannak Istentől.

Hogyan segíthetem őket? Konkrétan megmondani lehetetlen. Mónika sem tudta, mit tehetne fiáért. Fel kell ajánlanom magam Istennek, hogy ha neki úgy tetszik, használjon eszközül engem, és irányítson Szentlelke által. Ima, alkalmas pillanatban az alkalmas szó, életem példája – ez álljon készen mindenkor. Kell sok türelem, bizalom, kitartás. Az utolsó pillanatig remélnem kell, hogy mégis együtt leszünk a jó Istennél.

Akiben szeretet van, az segíti testvéreit az istenkeresésben. Mert aki valóban szereti Istent, az óhajtja, hogy minél többen szeressék. Aki szereti embertársait, az óhajtja, hogy megeléjék életük legnagyobb boldogságát.

2. Nemcsak a jámborkodás keresi Istent

Talán hajlandók vagyunk csak a vallásos megnyilvánulások alapján osztályozni az embereket istenkereső buzgóságuk tekintetében. Pedig könnyen lehet, hogy aki kevesebbet imádkozik, ritkábban lehet templomban látni vagy áldozni, hűségesebb istenkereső, mint a legbuzgóbb jámborkodó. (Az „idegenek”, akikért Salamon imádkozik és a kafarnaumi százados.)

Mert nemcsak az imádságban, templomban, böjtben lehet Istent keresni. Mindenki őt keresi, tudatosan vagy tudattalanul, aki az igazságot, az igazságosságot, a jóságot, a szépséget keresi. Mert mindennek teljessége Isten, aki ezeket keresi, feléje halad. Aki ezeket előreviszi, Isten ügyét szolgálja, Isten országának kialakításán dolgozik. Mert Isten országa nem egy nagy templom, hanem igazság, béke, szépség, emberség, jóság, munka.

Őszintén becsülök tehát mindenkit, aki szereti az igazságot, aki küzd a békéért, az elnyomottakért, a szépségért. Becsülöm az ilyenek minden eredményét, nem nézem le azért, mert nem a templomból vagy az egyházból indult ki. Kész vagyok együtt dolgozni mindenkivel, aki olyan értékekért küzd, amelyek valódi értékek. Nem gondolhatom, hogy mindaz jó, ami vallásos mártással van leöntve, és minden rossz, amiről ez a mártás hiányzik.

Hogy szeretném, ha mindenben „benne lenne” Isten? Természetes, hiszen szeretem őt. De ez nem jelenti azt, hogy Isten előtt is kedves értékekről nem akarok tudni, csak azért, mert nincs rá mázsolva az Úr neve. És semmiképp nem térítgetek erőszakkal. A liszt nem lesz kenyérré sem erőszakkal, sem rábeszélésre. De kenyérré válik, ha érintkezésbe lép a kovással. Tehát én magam keresem, szeretem Atyámat, ezzel máris kovász vagyok, a többit rábírom az időre és a Szentlélek melegére.

3. Mindenki Jézus számomra

Salamon király külön imádkozott, hogy a választott nép templomában meghallgatást nyerjenek azok is, akik idegenek. A zsidók is szót emelnek Jézusnál a százados érdekében, aki pedig pogány népből származik. És mi hogyan állunk azokkal szemben, akik nem tartoznak az egyházhoz?

Kezdjük azzal, hogy Isten nem vár tőlünk sem vitatkozást, se erőszakoskodó térítgetést (még családon belül sem), sem a vallásosakra gyakran jellemző „igazságbirtokló” fölényeskedést. A hívők a nemhívókban nem láthatnak sem ellenséget sem kárhozatrászántat. Nekünk mindenkiben, hívőben és nemhívőben egyaránt Jézust kell látnunk.

Jézust! Mindegy, hogy milyen ember az illető, hívő vagy nem hívő. Átváltoztatáskor a tokaji szamorodni is átváltozik Jézus vérévé, de éppenúgy a leghitványabb, ecetesedni kezdő bor is. És egyik sem inkább Krisztus vére, egyik sem készíthet nagyobb áhítatra. A legjobb és a legellenszenvesebb embert is egyformán Jézusnak tekintem, ha egyszer ember. Az Úr parancsolta így. Tehát minden embert eszerint kell tisztelnem, becsülnöm, szeretnem, kezelnem.

És ha már azokról van szó, akik kívül állnak az egyházon, ez a dolog sokszor nem is olyan nehéz számunkra. Nem a kafarnaumi százados az egyetlen, aki nem tartozik Isten választott népéhez, és értékes, egész ember. A százados Jézus értékelése szerint is túltelt a választott nép fiain, ma is sokan túltesznek az egyház tagjain.

Felelősek vagyunk Isten előtt egymásért, valamennyien emberek. Nem szeretsz prédikálni? Annál jobb! Bánj kivétel nélkül mindenkivel úgy, mint Jézussal, és mindent megtettél.

4. Vallásos férfi

A vallásosság segít a teljesértékű férfiasság kialakításában.

A hívő embernek biztos talaj van a lába alatt. Tudja, miért él, ismeri életének végső értelmét, célját. Ez magabiztosságot, határozottságot tud adni. A hitből élő könnyebben meg tudja állapítani, mi a feladata, mi a jó és mi a rossz családja számára. Nem jelent ez persze tévedhetetlenséget vagy mindenre kész receptet, de jelent egy bizonyos belső erőt, amit el is várnak a férfitől.

A vallásos férfi erős. Meghódolni Isten előtt, nem gyengeség, hanem bizalmon alapuló erő. Aki egy akar lenni a végtelen Értelemmel, Bölcsességgel, Jósággal, Erővel, az mindenre képes Istenben.

A vallásosnak fokozott a kötelességtudata. Számol azzal, hogy felelős önmagáért, családjáért, munkájáért, feladatainak elvégzéséért nemcsak önmaga és a társadalom előtt, de Isten ítélőszéke előtt is.

Jézustól megtanulja, hogyan kell összeegyeztetni erőt és gyengédséget, következetességet és megértést, szigort és szeretetet.

A férfi Isten képének hordozója a családban. Ez a hivatása, erről nem „mondhat le”, sem lustaságból, kényelemszeretetből, sem engedékenységből, a békesség kedvéért. Hitvese, gyermekei az idős szülők előtt az erős, gondviselő, büntető, szelíd irgalmas, követelő, megértő, megbocsátó Urat.

5. Férfias szeretet

Azt szokták mondani, a férj, a fej, az asszony a szív; a férfi az ész, az erő, a határozottság, az asszony a szeretet. Mégis, a férfinak is kell szeretnie. Jézus rengeteget beszélt a szeretetről, és nagyjából férfiakkal kezdte. Az igazsághoz tartozik az is, hogy a férfi jobban tud szeretni, mint a nő, ha szeretete nem is olyan ösztönös és puha.

A férfi szeretete legyen férfias, ne lány érzélgősség. Ami jól áll a nőnek, visszataszító lehet a férfinál. A férfias szeretet értelmes, sokkal inkább, mint a nőé. (A százados nem kívánja a „házhozmenést, egy nő már nem engedte volna el.) A férfiszeretet önzetlenebb, mint a nőé, aki magának szeret. (Salamon az idegenekért imádkozik, a százados szolgáért kéri Jézust.) A férfi szeretete tisztábban látó, a nő könnyen elfogult. A férfi valóban jót akar, a nő esetleg csak birtokolni akar. A férfi nevel, lendít, felemel, erősít, utat mutat. A nő könnyebben kényeztet, elront, lehúzó. A nőben több az ösztönösség, megérezés, odaadás, a férfi emberibb, krisztusibb.

Mindebből nyilvánvaló, hogy a férfi szeretetét nem nélkülözheti a család. A gyerekek „lázadása” gyakran azért tör ki: mert unják az anya csak testre irányuló, sokszor elvtelen szeretetét. A gyerek született lelkesedő, eszményekért hevülő, ezért vágyik férfias szeretetre is, nemcsak gondoskodásra, féltésre, babusgatásra.

Isten a férfiakat is a szeretetről ítéli meg. Nem az ész és erő fog számítani, hanem hogy mire használtuk, a szeretet irányította-e. Hogy mit jelent ész és erő szeretet nélkül, tapasztalhattuk a háborúban és tapasztalhatjuk sok család tragédiájában. A férfi, a férj, a családapa legyen Isten mása, aki végtelen Értelem és Erő, de ugyanakkor maga a végtelen Szeretet.

Évközi 10. vasárnap

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (Óz 6,3b-6): *„Ismerjük meg, törekedjünk megismerni az Urat! Biztosan eljő az Úr, mint a hajnal, eljő hozzánk, mint az őszi eső, és mint a tavaszi eső a földre. Mit tegyek veled Efráim? Mit tegyek veled, Juda? Jám-borságtok olyan, mint a reggeli felhő, és mint a reggel tovatűnő harmat. Ezért vertem őket a próféták által, megöltem őket szájam ígéjével. Ítéleteid nyilvánvalók, mint a világosság. Mert én irgalmasságot akarok és nem áldozatot, és az Isten ismeretét inkább, mint égő áldozatokat.”*

Az eső-hasonlat a héber szövegben így szól: „Eljön hozzánk, mint a kellő időben jövő eső; eljön hozzánk, mint a zápor, mint a tavaszi eső, mely lehull a földre”. Az Úr tehát megkönyörül népén, jóllehet ismételten méltatlannak bizonyultak irgalmára. Csak az Úr irgalmának köszönheti Izrael, hogy él és növekszik, gyarapszik: ahogyan a föld nem tudna teremni az őszi és tavaszi eső nélkül, úgy Izrael sem lenne képes fennmaradni Isten segítségével. Az Úr előre látja, hogy a megtérés nem lesz tartós, buzgóságuk egykettőre elpárolog, amint eddig is történni szokott. Próféta szájánál nem egyszer hirdette meg a pusztulást az Isten és napnál világosabb volt, hogy történelmük alakulásaiban ellenségeik az Úr ítéletét hajtják végre. Az Úr sürgeti a helyes lelkületet, ami nélkül az áldozatok értéktelenek. (Vö. 1 Kir. 15,22: Saul engedetlenül bemutatja az áldozatot.)

II. OLVASMÁNY (Róm 4,18-25): *„Testvéreim: Ábrahám a remény ellenére is reménykedve hitte, hogy sok nép atyja lesz, az ígéret ugyanis így szólt: Ilyen lesz nemzetséged. Nem gyengült meg a hite, bár majdnem százesztendő volt, nem gondolt életerejét vesztett testére, sem Sára elapadt méhére. Nem kételkedett hitetlenül Isten ígéretében, hanem erőt merített hitéből és magasztalta az Istent. Meg volt győződve, hogy elég hatalmas ígéretének teljesítésére. Ez szolgált megigazulására.*

De nemcsak érte van megírva, hogy megigazulásra szolgált, hanem értünk is. Nekünk is üdvünkre van, ha hiszünk abban, aki a halottak közül feltámasztotta Urunkat, Jézust, aki vétkeinkért halált szenvedett és megigazulásunkért feltámadt.”

Ábrahám nem kételkedett Isten hűségében és mindenhatóságában, bár nagyon is jól látta, hogy emberileg mennyire reménytelen a helyzete. „Arcára borula Ábrahám és nevette, mert azt gondolta magában: Százesztendő embernek fog fia születni s a kilencvenesztendő Sára fog szülni?” (1 Móz 17,17) A Vulgata és a jelenlegi magyar szöveg sem helyesen fordítja az apostol szavait, mert Pál nem azt mondja, hogy Ábrahám „nem gondolt életerejét vesztett testére, sem Sára elapadt méhére.” Igenis gondolt, de ennek ellenére sem gyengült meg hitében.

Isten hűsége és hatalma még fényesebben mutatkozott meg Jézus feltámadásában. A feltámadott Jézusba vetett hit által igazulunk meg, részesülünk Isten életre keltő erejében.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 9,9-13): *„Az időben látott Jézus egy Máté nevű embert, aki a vámnál ült. Odaszólt neki: 'Kövess engem!' Az felállt és követte, majd vendégül látta házában. Ekkor sok vámos és bűnös jött oda. Jézussal és tanítványaival együtt asztalhoz telepedtek. Mikor a farizeusok ezt látták, így szóltak tanítványaihoz: 'Miért eszik mesteretek*

vámosokkal és bűnösökkel?’ Amint ezt meghallotta, így válaszolt: ‘Nem az egészségeseknek van szükségük orvosra, hanem a betegeknek. Menjetek s tanuljátok meg, hogy mit jelent: Irgalmasságot akarok és nem áldozatot. Mert nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem hogy a bűnösöket.’”

A zsidók a vámosokat megvetették, mert szemükben tisztátalannak számított a foglalkozásuk, hiszen egyrészt az idegen hatalmat szolgálták ki, másrészt a pénzszerzés eszközeiben nem voltak nagyon válogatósak. Máté (másik nevén Lévi) Kafarnaumban volt vámos. A bűnösökkel közösködő Jézuson megbotránkoznak a zsidók, ő viszont Ozeás próféta könyvéből vett idézettel (6,6) bebizonyítja, hogy eljárása összhangban áll Isten akaratával. Isten irgalmának köszönhetjük, hogy nem vagyunk bűn és gonosz zsákmánya. Hasonló irgalmas lelkületet vár tőlünk is az Isten. Nem megvetni és még mélyebbre taszítani kell azt, aki bűnben él, hanem őszinte együttérzéssel megmentésére kell törekednünk. Akiből ez a lelkület hiányzik, az nagylelkű áldozatai ellenére sem kedves Isten szemében, mert nem hasonlít rá.

Mindhárom olvasmány valamiképpen a megigazulás kérdését is megvilágítja. Rámutat arra, hogy Isten irgalmának köszönhetjük megigazulásunkat, a hit által fogadjuk el irgalmának ajándékát és irgalmának követésével bizonyítjuk hitünk valódiságát és válunk egyre alkalmasabbakká Isten igazzá tevő kegyelmének befogadására.

B)

I. OLVASMÁNY (1 Móz 3,9-15): Vö. Szeplőtelen Fogantatás.

II. OLVASMÁNY (II. Kor. 4,13-5,1): *„Testvérek! Mivel a hitnek bennünk is ugyanaz a szelleme él, mint amiről írva van: ‘Hittem, azért beszéltem’, mi is hiszünk, s azért beszélünk. Tudjuk ugyanis, hogy aki Jézust feltámasztotta, Jézussal minket is feltámaszt és veletek együtt elébe állít. Mert minden értetek történik, hogy minél bővebben áradjon a kegyelem s így hálát is mind többen adjanak az Isten dicsőségére. Ezért nem veszítjük el kedvünket, mert bár a külső ember romlásnak indult bennük, a belső napról napra megújul. A mostani pillanatnyi könnyű szenvedés ugyanis a mennyei örök dicsőség túlaradó mértékét szerzi meg nekünk. Csak ne a láthatóra, hanem a láthatatlanra fordítsuk figyelmünket. Mert a látható múlandó, a láthatatlan viszont örök. Tudjuk ugyanis, hogy ha földi sátrunk összedől, Istentől kapunk lakást, örök otthont a mennybe, amit nem emberi kéz épített.”*

A zsolttáros szavait idézi az apostol (116,10) és ennek kapcsán egyrészt arra utal, hogy a hitet Isten Lelke hozza létre és erősíti bennünk (a „hit szelleme” az Isten Lelke keltette hitet jelenti) és ez a hit hirdetésre ösztönöz: hittem, azért beszéltem. A hitben a belső ember napról napra megújul: újból és újból megtapasztalja magában a Lélek erejét, egyre igazabb, biztosabb valósággá válik számára Isten világa, a lélekben rejtőző élete. Ez a folyton megújuló és gazdagodó élet az örökkévalóságban éri majd el teljes mértékét és válik boldogságunk érezhető forrásává.

AZ EVANGÉLIUM (Mk 3,20-35): *„Az időben Jézus hazament tanítványaival, de ismét nagy tömeg gyűlt össze, úgyhogy még evésre sem maradt idejük. Amikor övéi ezt meghallották, mentek, hogy hazavigyék, mert az a hír terjedt el róla, hogy megzavarodott. A Jeruzsálemből jött írástudók úgy nyilatkoztak róla: ‘Beelzebul szállta meg’ és ‘a gonosz lelkek fejedelmének segítségével űzi ki az ördögöket.’ Ő azonban összehívta őket és mondott egy hasonlatot: ‘Hogy űzhetné ki a sátán a sátánt? Ha valamely ország meghasonlik magával, az az ország nem állhat tovább fenn. Ha egy család meghasonlik magával, az a*

család nem maradhat tovább együtt. Ha a sátán saját maga ellen támadt és így meghasonlik magával, nem maradhat meg, hanem elpusztul. Senki sem törhet be az erős ember házába és nem rabolhatja el holmiját, hacsak előbb meg nem kötözi az erős embert. Csak akkor rabolhatja ki a házat.'

'Bizony mondom nektek, hogy minden bűn és minden káromló szó, amit csak kiejtenek az emberek a szájukon, bocsánatot nyer. De aki a Szentlelket káromolja, nem nyer bocsánatot, bűne örökre megmarad.' Mert ezt mondták róla: 'Tisztátalan lélek van benne'.

Anyja és rokonai odaértek, de kint maradtak, beküldtek érte és hívták. Akik körülülték, szóltak neki: 'Anyád és rokonaid kint vannak és keresnek téged.' Ő így válaszolt: 'Ki az én anyám és rokonom?' Aztán végighordozta tekintetét a körülötte ülőkön s csak ennyit mondott: 'Ezek az én anyám és rokonaim! Aki teljesíti az Isten akaratát, az az én testvérem és anyám.'"

Amit Isten előre mondott a bűnbeeséskor, azt Jézusban meg is valósította. Ördögüzesei világosan mutatták, hogy erősebb az erősnél, azaz a sátánnál. A zsidó vezetők ügyetlen próbálkozását meggyőző módon cáfolja és arra is rámutat, hogy magatartásuk, mellyel a Szentlelket káromolják, kizárja a bűnbocsánatot. Hiszen felismerték, hogy Jézus ördögüzéseiben magasabb lelki hatalom működik és elutasító magatartásuk semmi mással nem magyarázható, mint megátalkodottságukkal. Aki viszont ilyen konokul szembeszegül Istennel, az egyre megátalkodottabb lesz.

A sátán országával szemben áll a Jézus által alapított ország, melynek tagjait nem a testi, vérségi kötelék fűzi össze, hanem Isten akaratának teljesítése. Ezzel Jézus nem tagadja a vérségi kötelék értékét, csupán kijelöli helyét, rámutatva másodlagos szerepére.

Jézus tehát kiragad bennünket a sátán karmaiból és Isten országának tagjaivá tesz bennünket. A Lélek napról napra megújítja, megerősíti Istenhez és egymáshoz fűződő kapcsolatunkat. Ez történik a szentmisében is. Az új Ádámnak az öskígyó felett szerzett győzelmét ünnepeljük; örvendezünk azon, hogy az erősnek hatalmából kiszabadított és Isten országának tagjaivá tett bennünket. Nemcsak Krisztus erősebb, mint a sátán, hanem az a kötelék is, mellyel Istenhez kapcsol bennünket.

C)

I. OLVASMÁNY (1 Kir 17,17-24): *„Ama napokban történt, hogy megbetegedett egy asszonynak, a ház asszonyának fia s oly súlyos volt betegsége, hogy nem maradt léleket benne. Mondá ezért az asszony Illésnek: Mi dolgom van veled, Isten embere? Azért jöttél-e hozzám, hogy felhidd a figyelmet vétkeimre s megöljed fiamat? Mondá erre néki Illés: Add ide fiadat. Azzal elvevé öléből s felvivé a tetőszobába, ahol ő lakott s ágyára fekteté, majd kiálta az Úrhoz és mondá: Uram Istenem, sújtd ezt az özvegyet is, akinél én úgy ahogy ellátást találok, hogy fiát így megölöd? Aztán kinyújtá magát s háromszor ráborula a gyermekre s az Úrhoz kiálta és mondá: Uram Istenem, kérlek, térjen vissza e gyermek lelke a testébe. Az Úr meg is hallgatá Illés szavát s gyermek lelke visszatére beléje s az ismét éle. Erre Illés vevé a gyermeket, levivé a felső teremből az alsó házba, átadá anyjának s mondá annak: Íme, fiad él. Mondá erre az asszony Illésnek: Ezáltal most megtudtam, hogy az Isten embere vagy s az Úr szava szájadban igazság.”*

Az asszony Isten büntetésének tekinti gyermeke halálra-válását (nem biztos a szövegből, hogy a halál már beállt, amikor Illés Istenhez fordult) és azt gyanítja, hogy a szent ember, a próféta jelenléte hívta fel Isten figyelmét az ő bűneire. Illés e feltételezésnek éppen ellenkezőjét kéri Istentől: viszonzásul azért, hogy őt, az Isten emberét jó szívvel fogadta az asszony, éltesse még a gyermeket. Közbenjárása eredményes: jelképes cselekedete alkalmasan fejezi ki lelkületét: életéből, leheletéből akar adni a gyermeknek.

II. OLVASMÁNY (Gal 1,11-19): *„Biztosítlak benneteket, testvérek, hogy az általam hirdetett evangélium nem embertől való, hiszen nem embertől kaptam vagy tanultam, hanem Jézus Krisztus kinyilatkoztatásából. Hallhattátok már, hogy azelőtt, még mint zsidó, milyen magatartást tanúsítottam: könyörtelenül üldöztem az Isten egyházát és a romlására törtem. A zsidó vallásosságban számos fajtámbeli kortársamat felülmúltam, mert vakbuzgó követője voltam atyáim hagyományainak.*

De amikor tetszett annak, aki már születésemtől kiválasztott és kegyelmével meghívott, hogy kinyilatkoztassa bennem Fiát, hogy hirdessem a pogányoknak, nem hallgattam a testre és a vérre és Jeruzsálemben sem utaztam föl apostolelődeimhez, hanem elmentem Arábiába, majd ismét visszatértem Damaszkuszba. Három év múltán azután fölmentem Jeruzsálemben, hogy megismerkedjem Péterrel, s nála maradtam tizenöt napig. Más apostolt nem is láttam, csak Jakabot, az Úr testvérét.”

Amikor a damaszkuszi úton megjelent Pálnak Jézus és tudtára adta, hogy a legjobb szándékkal Isten terveit keresztezi, valamint azt is tudatta vele, hogy majd a városban megmondják neki, mit kell tennie, ő készségesen alávetette magát Isten akaratának: rendelkezék vele. Az evangéliumra vonatkozólag sem kért felvilágosítást emberektől, hanem Istenre bízta, hogy véghez is vigye benne megkezdett művét. Az apostolok közül is csak Péterrel és az ifjabb Jakabbal találkozott Jeruzsálemben és az együtt töltött tizenöt nap nem arra szolgált, hogy Pál tőlük tanuljon, hanem inkább arra, hogy a már megismert kinyilatkoztatást a Péter által hirdetettel összeegyeztesse.

Nagy erővel, nyomatékkal hangsúlyozza az apostol az isteni kiválasztás és kegyelem szerepét életében, de mellette arra is rámutat, hogy a maga részéről a teljes önátadás volt a válasz, a feltétlen készség Isten akaratának teljesítésére.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 7,11-17): *„Az időben történt, hogy Jézus Naim városába ment. Vele tartottak tanítványai és mások is, igen sokan. Amikor a város kapujához közeledett, egy halottat hoztak ki, egy özvegy asszony egyetlen fiát. Nagy tömeg kísért a városból. Amikor az Úr meglátta, megérett rajta a szíve, és megszólította: 'Ne sírj!' Aztán odalépett a koporsóhoz és amint megálltak, akik vitték, megérintette, aztán így szólt: 'Ifjú, felszólítalak, kelj föl!' A halott felült és elkezdett beszélni. Ekkor átengedte anyjának. Mindnyájukat elfogta a félelem és magasztalták az Istent ezekkel a szavakkal: 'Nagy prófétánk támadt' és 'Meglátogatta népét az Isten.' S a hír elterjedt egész Judeában és a környékén is mindenfelé.”*

Jézus bizonyosságát adja hatalmának és irgalmának: feltámasztja az ifjút (a megfelelő szó 24-40 év közötti férfit jelent) és visszaadja anyjának, akárcsak Illés próféta. Ez a hasonlóság egyben a különbséget is szembeötlővé teszi: Jézus egy szavával keltette életre az ifjút, parancsolva a halálnak, míg Illés könyörgött Istenhez és jelképes cselekedetével is igyekezett biztosítani az eredményt. Jézus tehát nagyobb, mint Illés.

A mai szentmise olvasmányai úgy mutatják be Jézust, mint az élet szerzőjét. Ami Illésben, mint Jézus előrevetett árnyékában megmutatkozott, az végső kiteljesedését az örök élet megszerzésében éri el. Jézus az út, igazság és élet, és az élet leggazdagabb, legtökéletesebb formáját, az isteni életet szerezte meg számunkra. Ezt garantálják halott-feltámasztásai.

Isten mindannyiunkat hív az életre. Arra rendelt, hogy életének részesei és országának terjesztői legyünk. Csak azért tudjuk őt választani, mert ő választott bennünket, mint Pált. Születésünk óta ellenségei voltunk, a harag gyermekei, a halál zsákmányai, de szent Fia által életre keltett bennünket.

II. Teológia

Az igehirdetés

Hirdetni Isten szavát, ez a lelkipásztorok első kötelessége. Elsősorban erre szól küldetésünk. Felelősek vagyunk Urunk és minden ember előtt azért, eljut-e, és hogyan jut el az Üzenet, az Örömhír az emberiséghez, minden emberhez.

Nem emberi véleményeket, nem természetes bölcsességet tanítunk. Ezért az igehirdetés módja sem lehet természetes vonalon mozgó. Nem lehet pusztán szónoklat, előadás, értekezés, rábeszélés, művészi produkció, propaganda. A prédikációra nem mint ilyenekre kell készülnünk. Nem is elégséges a szellem készülete. A siker, vagyis a figyelem lekötése, a tetszés, a fellelkesítés, az érzelmek rezonálása nem lehet cél. Nemcsak azért nem, hogy ne a magunk dicsőségét keressük, hanem mert az ilyen természetes siker esetleg ellenére is lehet a valódi eredményességnek. A szellemileg, érzelmileg kielégített hallgató „jóllakott”, és éppen ezért hajlik az értelmi, akarati tunyaságra, az ige hallgatásában a gyönyörűséget fogja keresni. A szellemes fordulatok, az érdekes történetek, a fanatizáló előadásmód, a szónoki vagy színészi produkció leköt, de nem biztos, hogy inspirál, nem biztos, hogy Istent szólaltatja meg a szívben.

Szentbeszédre készülni, ez az egész ember készülete. Mert a prédikáció tanúskodás. Az volt már az első keresztény szentbeszéd (Péter pünkösdi napján), annak kell lennie valamennyinek. Ha a mai lelkipásztor beszél Jézus feltámadásáról, az éppen olyan tanúskodás, mint Péter szava, aki látta és megtapintotta a Feltámadottat. Mert, hogy az Úr feltámadt, azt Péter sem látta, tudta. Azt ő sem tudta bizonyítani. Azt ő is hitte. Nemcsak hitte, mert a hit biztosabb ismeret, mint amit a látás, az értelmi következtetés ad. És amit hitt, azt bizonyítani a szó szoros értelmében nem tudta, arról csak tanúskodhatott. Nekünk is ezt kell tennünk, ha prédikálunk. Tanúskodnunk kell a magunk hitéről. A többi a Szentlélek és a lelkek dolga.

Készület a szentbeszédre

Ha a Szentlélek sugallatát kérve elhatároztam, miről fogok beszélni, első dolgom hitemet hozzáigazítani az egyház hitéhez. Számonkérem magamtól hitemet, annak mélységét, szilárdságát, elevenségét, életemre gyakorolt erejét. Kiimádkozom, a kegyelemmel együttműködve, hogy hitem minél teljesebb legyen. Az ige virágpóra mézzé kell alakuljon bennem, hogy legyek, mint Szent Bernát, mézajkú doktor.

Ezt a folyamatot nem szabad összetévesztenem az átéléssel, ez színészi, nem igehirdetői kategória. Amit a szónoki elragadtatás hevületében meggyőződésemmek érzek, az nem biztosan az. Lehet, hogy propaganda szólamokat szajkózva lovalom bele magam olyan lelkiállapotba, hogy „magam is elhiszem”, ami pedig nem hit, nem természetfeletti meggyőződés bennem. Lehet, hogy az ilyen elragadtatásban elmondott szónoklatom lenyűgöz, de igazi erő nincs benne. Leginkább életem mondhatja meg, valódi-e a hitem. Ezért egész heti prédikációs készületemnek veleje a nagyon sok ima és életem hitből fakadóvá alakítása. Hogy a lelkesedés, a ragaszkodás még nem hit, azt megérthetjük Tamás apostol magatartásából. Ő mondta, hogy menjenek valamennyien meghalni Jézussal, és ő mondta pár nap múlva, hogy nem hiszi a feltámadást.

Ha erkölcsi dolgokról akarok szólni, nem mondhatok csupán normákat. Ismernem kell hallgatóim életét, gondolkodását, problémáit, hogy valóban nekik szóljon, amit mondok. Valódi életet hirdessek, ne valamilyen hívek számára megvalósíthatatlan szerzetes-aszkézist. Ne csak parancsokat harsogjak, természetfeletti fenyegetésekkel támogatva azokat. Legyen

személyes problémám, hogy híveim hogyan tudnák itt és most minél tökéletesebben, de egyúttal minél könnyebben teljesíteni Isten akaratát.

Úgy nyújtsam a világosságot, hogy az melegítsen is. Nem tolakodón, nem felsőbbbéségesen, nem a pártomra állítás vágyával, nem öntetszelgő sziporkázással vagy brillírozással, nem lehengerelve és mindentudóan. Szeretettel, együttérzést, jóakaratot, értük aggódást érezzenek. Megértést és segítőkészséget. Úgy szóljak, mint ember az emberhez, mint Isten gyermeke Isten másik gyermekéhez, akivel jó testvérek. Hogy így tudjak szólni, ez a prédikációs felkészülés másik nagy feladata. És ezt „megjátszani” ismét nem lehet. Vagy ilyen vagyok, ilyenné alakulok, vagy ripacs leszek, álérzelmeikkel magamat kellettő csaló.

Modern prédikáció

Minden szentbeszéd modern kell, hogy legyen. Ez egyszerűen azt jelenti, hogy mai ember szól mai emberekhez. Modern leszek a szószéken, ha a ma életét élem. A pap nem vonulhat semmiféle remeteségbe. Ismernem, szeretnem kell a mai emberek életét. Jézus sem az ötven évvel azelőtt élők életét élte, hanem saját koráét. A ma életéről nem ítélnem kell, hanem értenem és megszentelnem. Nem lehetek idegen a mai világban. Nem nézhetem sem kívülről, sem felülről a mai emberek életét. Részt kell vennem benne. Lépést kell tartanom az általános műveltség követelményeivel: értenem kell híveim gondolat- és érzésvilágát, az ifjúságét is; ismernem kell életkörülményeiket, gondjaikat, reményeiket, mindennapjukat, szórakozásaikat stb. Nem szabad sajnálnom az időt, ha híveim megnyilatkoznak előttem. A legunalmasabbnak tűnő, a leghosszadalmasabb elbeszéléseikben vagy panaszáradatainkban is felismerhetővé válik sokminden a mai emberből. Olvasnom kell a mai irodalmat, hallgatnom kell a mai muzsikát, nehéz zenét is, könnyűt is, néznom kell a modern művészet alkotásait, akár tetszik, akár nem, mert bennük a mai ember lelke nyilvánul meg. Ha nem vagyok mai ember, ha nem értem a mai embert, ha nem élem a ma életét, nem tudok szólni a ma élőkhez, mert nem fogják érteni nyelvemet. A hívekbe pedig, akik ennek ellenére hűségesek maradnak, magam nevelem bele a duplex veritas elvét és gyakorlatát, hogy ti. más a vallás és más az élet. Ez pedig tragédia lenne.

Egyetlen, de biztos reményünk

A híveket meggyőzni, a hívekkel Isten gondolatát megértetni, az embereket hívővé tenni, erkölcsössé, szentté tenni én nem tudom. Maga Jézus sem tudta. Azért hivatkozott újra meg újra a Szentlélekre, aki majd világosságot nyújt a lelkekben, és Istenhez ragadja őket. Én is a Lélekben bízhatom csak. Az ő eszköze akarok enni. A magam erejéből nemcsak tenni nem tudok híveim helyett, de megértetni sem tudom velük, mi Isten üzenete, gondolata, akarata. Mindezt meg tudja tenni a Szentlélek. Így könnyen lehet, hogy amit prédikálok, nálam sokkal jobban megérti legtanulatlanabb és legkisebb intelligenciájú hívem, ha inkább átadja magát a Léleknek. Lehet, hogy elmondani nem tudná, miről beszéltem, de jobban érti. Mert a Lélek „tanít meg mindenre”, csak a Lélek. Az értetlenség a hívek részéről nem elméleti hiányosság, hanem a bűn következménye, mely süketté és némává tesz. Ez pedig nem megy ki a szó erejével, csak imádsággal és böjttel. Ezt is tudnom kell, ha prédikációra készülök.

Szentbeszédeimben a Szentlélek alkalmas eszköze akarok lenni. Ez igaz sikereim egyetlen biztosítéka.

III. Homília vázlatok

A)

1. *Hinni a hihetetlennek látszót*

Ábrahám hitt a „hihetetlenben”. Mert Istennek hitt, akinél semmi sem lehetetlen. Amit Isten mond, az nem lehet lehetetlen, legfeljebb a felületes, hirtelenkedő ember számára annak látszik.

Így például hihetetlennek gondolják, hogy egyszer feltámadunk. Isten szava ez is. Nem mondhatom még csak azt sem: „Majd meglátjuk”. Most kell már hinnem szilárdan a „testnek feltámadását és az örök életet”, másképp nem üdvözülhetek.

Hihetetlennek gondolják, hogy Isten kárpótolni tud és fog mindazért, amit őerte „elszalasztott” az ember. (Erkölcstelen kaland, becstelen gazdagodási alkalom, „fúrási” lehetőség, bosszú stb.) Végem van az örökélet szempontjából, ha nem hiszek abban, hogy „érdemes”.

Hihetetlennek gondolják, hogy lehet még vallási megújulás. Gondoljunk az Olvasmányra! A választott népnél is „hullámvasút” volt a hűség Isten iránt. Nálunk szintén azért van ma hullámvölgy, mert többet adtunk az áldozatra, mint az irgalomra. De hinnünk kell az egyház életerejében. Az egyház lelke nem az egyesületek, nem az intézmények, hanem a Szentlélek.

Ábrahám a hit hőse, testileg ősatya volt az első választott népnek. Legyen szellemileg ősatyánk nekünk, az új és örök Isten népének!

2. *Jézus vendégeskedései*

Jézus szerette a lakomákat, igen sokszor látjuk az evangéliumokban „fehér asztal” mellett. Pedig kortársai ezért falánk és borissza embernek tartották. Mégis, minden meghívást elfogadott, válogatás nélkül, még a nyilvános bűnösökét is, még saját személyes ellenfeleit is.

Miért? Talán mert a fehér asztal mellett talál egymásra legjobban ember és ember. Itt főnök és beosztott, tudós és egyszerű ember jobban megértik egymást, könnyebben érzik egymást embernek, mint máskor. Hiszen azt teszik, amit mindenkinek, aki ember, tennie kell, táplálkoznak. Jézus pedig éppen ezt akarta: Találjanak egymásra az emberek. Minél jobban, legalább annyira, mint a fehér asztal mellett.

Jézus nem volt finnyás a meghívások elfogadásában. Egyszerűen minden meghívást elfogadott. Bennem sem lehet meg az a lelkület, amely akár gyűlölet, akár megvetés, lenézés, akár erkölcsi fensőbbiségérzés alapján nem akar leülni valakivel is egy asztalhoz. Ez nem jelenti a másik bűnének, helytelen életének vagy felfogásának helyeslését, vagy a magunk hitének, erkölcsének feladását. De jelenti azt, hogy embernek nézem az embert, és magamat is embernek tartom, nem ítélő bírónak. Semmiféle alapon nem tarthatom magam többre másoknál, keresnem kell minden alkalmat mások megértésére, felfogásuk megismerésére, barátságos eszmeecserére, együttműködésre, szeretetem kimutatására. Akiben Jézus Lelke él, szereti a közösséget, a testvéri együttlétet. Hajlandó mindenkivel jóban lenni, igyekszik minél szebbé tenni az emberi együttélést.

Ha valakivel is nem akaródnék egy asztalhoz ülnöm, gondoljam ezt: lehet, hogy ő is ott fog ülni Isten örök asztalánál, az is könnyen lehet, hogy előkelőbb helyen, mint én. (Lévi is apostol lett, bár a farizeusok kárhozat fiának nézték), tehát ha én nem akarok egy asztalhoz ülni veled, lehetséges, hogy Isten úgy intézi el a „konfliktust”, hogy engem nem hív meg mennyei lakomájára.

3. *A buzgók tévedése*

„Miért eszik és iszik együtt a bűnösökkel?” Ma is sok vallásilag buzgó lélekben él ez az érzülete a hajdani farizeusoknak és írástudóknak. Szerintük a bűnöst megvetni, kerülni, kiirtani, kiközösíteni kell.

Tévedésük gyökere, hogy Szent Mihálynak gondolják magukat, aki tüzes karddal vetette le a mennyből a Sátánt és gonosz angyalait. A fő tévedés ebben nem is az, hogy Szent Mihálynak, büntelen főangyalnak képzelik magukat, (bár ez is tragikus tévedés), hanem hogy a bűnösöket bukott angyaloknak nézik, akiket kiközösíteni, kárhozatra lökni az egyetlen helyes cselekedet. Az ember ugyanis nem angyal. Az angyal sokkal tökéletesebb lény nálunk. Hogy „csak” lelke van, az nem hiány, inkább többlet. Azt jelenti, hogy minden tekintetben kötetlenebb lény. Ezzel jár a több tudás, a világosabb látás, az erősebb akarat, az ösztönöktől való mentesség, a testi vágyak kizártsága stb. Az angyalok döntése éppen ezért alaposan átlátott és ennél fogva végleges döntés. Az emberi döntéseknél egyszer ez, máskor más szempont kerül előtérbe, egyszer több, máskor kevesebb akarati energiát tudunk harcbavetni. Az angyal minden szempontot egyszerre lát, akarata erős. Ezért a mi döntéseink, viselkedéseink változnak, az angyalokéi nem. Tehát ha egy angyal egyszer Isten ellen döntött, azzal valóban nem lehet mást tenni, mint örök kárhozatra taszítani, mert az már nem fog megváltozni. De hát mindenki tudja, hogy az emberinél nem így van. Egyszer jó, egyszer rossz a döntésünk. Isten ezért előre meghatározott időt adott nekünk végső döntésünk kialakítására.

Tehát a bűnös emberrel szemben nem kard kell, hanem türelem, szeretet, bátorítás, megbocsátókészség, remény, segítség. Így bánik a bűnösrel Isten, így Jézus, nekem sem szabad másképp.

Talán jobb nem törődni a bűnösökkel? Isten igényli segítségünket. Mihály nélkül is letaszíthatta volna a Sátánt és cimboráit, mégis akarta Mihály és angyalai harcát. A mi szövetségességünket is akarja. És azt kívánja, hogy ennek a harcnak megfelelően ne tüzes karddal, hanem irgalmas szeretettel közeledjünk a bűnösökhöz.

4. *„Irgalmasságot akarok” (Mt 9,13)*

Egyszer ítéltetni fogunk. Kemény óra lesz. Egyetlen reményünk, hogy irgalmas lesz Isten, és figyelembe veszi nyomorúságunkat. Urunk megteszi ezt. De csak ezzel a feltétellel: Mi is vegyük észre mások nyomorúságát, és mi is könyörüljünk embertársainkon. Boldogok az irgalmasok, mert ők lelnek irgalomra Istennél.

Érezzük a mai evangéliumból, Jézus azt akarja, hogy még a bűnösökben, sőt az elvetemültekben is lássuk és sajnáljuk meg a szenvedő embert. Sajnos, mi gyakran az ártatlanokban sem vesszük észre, még kevésbé vagyunk irgalommal hozzájuk.

Első probléma: Hol gyakoroljak irgalmasságot? Mintha nem lenne alkalom rá. De ezt csak az láthatja így, akinek az irgalmassággal kapcsolatban csak a rongyos és vak koldus jut eszébe. Ilyet csakugyan nehéz felfedezni. De nyomorúság azért van elég: Testi nyomorúságok: elhanyagolt betegek, magáramaradt öregek, elesett családok, túlterhelt nagymamák és háziasszonyok stb. Lelkiek: Rossz házaseset áldozatai, magányosságra kárhoztatottak, csapásoktól megtörték... Alkalom sok van, hogy irgalmasságot gyakoroljunk. Észre is kell vennem, ha azt akarom, hogy Isten is észrevegye az én nyomorúságaimat.

Másik probléma szívünk okoskodása. Mi közöm hozzá? Nem rokonom, törődjek vele a családjá. Megérdemli a sorsát. Ezen úgysem lehet segíteni. Nekem is van elég bajom. Pogány gondolat ez valamennyi. Kereszténnyé kell nevelnünk a szívünket.

Harmadik probléma: Lustaság a tette. Fösvénység a tényleges segítségre. A lustaságot persze sokkal kisebb célok érdekében is legyőzzük, itt pedig üdvösségünkről van szó. Ami

pedig a pénzt illeti, azt nem lehet előnyösebben kamatoztatni, mint a jótékonykodás által. Isten százszorosot fizet és ráadásul adja az örök életet.

A jószívű is tesz helytelenül. De ugye, te is szívesebben megbocsátasz neki, mint a hidegridegnek? Ki szereti a keményszívű „tökéleteset”? Így van Isten is. A jószívűekhez lesz irgalmas. Így mondta Jézus, akinek átadta az ítéletet az Atya.

B)

1. Milyen fáról evett Ádám?

Ádám, mielőtt evett arról a bizonyos fáról, nem tudta, hogy mezítelen. A szégyenérzet csak utána jelentkezett. Vajon milyen fáról evett?

A bűn fájáról. A Szentírás úgy nevezi, a jó és rossz tudásának fája. Aki bűnt követ el, az tudja gyakorlatilag, hogy van jó és van rossz. Az állat nem tud bűnt elkövetni, nincs értelme és akarata. Nem veszi észre, hogy ruhátlan. Nemi életét, mint ahogyan egész életét, az Istentől beléőjtött parancsok; ösztönök szerint éli. Így, ha öntudatlanul is, mindig és mindenben engedelmeskedik Teremtőjének. Az emberben a teremtmény eljutott a szellemiség fokára, nekünk van értelmünk, és akaratumk. Ezért tudunk mást akarni, mint Isten.

A Szentírás a régi, egyszerű, parabolákban gondolkodó és beszélő népek nyelvén azt mondja el, hogy az ember, az értelmes teremtmény, ha alávetette volna magát Istennek, most már nem csupán ösztönösen, de tudatosan is, akkor megmaradt volna ártatlansága, belső egyensúlya, nem zavarta volna pl. a meztelenség. Mert eszébe sem jutott volna, hogy a nemi életet vagy bármi mást másképpen élje, mint ahogyan Isten akarja.

A bűn által, melyet a jó és rossz fájáról való evés jelképez, az ember letért Isten útjáról, a Teremtő által elgondolt és akart útról. Ettől kezdve az ember értelmében, akaratában, ösztöneiben reális valóság lett a „rossz” lehetősége és kísértése. A meztelenség pl. most már nemcsak az Isten tervezte és akarta nemiséget juttatta eszébe, hanem az azzal való visszaélést is, a bűnös nemiséget. És így van az ember azóta mindennel. Állandóan választania kell jó és rossz között.

Ez az elmélet. És mit jelent ez gyakorlatilag számomra? Azt, hogy én már nem mehetek az ösztöneim, vágyaim után, mint az állatok. Mert azokat ösztöneik az Isten akarta úton viszik, engem hol igen, hol nem. De még a pusztá eszemre sem hagyatkozhatom, mert a bűn által az is homályos lett, nem mutatja feltétlenül a jó utat. Istenre kell figyelnem, az ő parancsaira, és az Isten egyházára, mert az ő vezetésére hívott bennünket az Úr.

Ádám rossz útra vitt bennünket. Nem követhetjük. Jézus vitt vissza a jó útra. Utána kell mennünk.

2. A Kígyó

„Melleden járj és földet egyél.” Jelképes, példabeszédes elbeszélést olvastunk a Szentírás első lapjairól az Olvasmányban. De olyant, amely mögött ott van a valóság.

Miről van szó? A Sátán, akit jelképez a Kígyó, valamikor a leglégiesebb, legszárnyalóbb lény volt, angyal. A bűn, melyet csak tetézt az emberiség bűnberántásával, földöncsúszó, földet evő nyomorulttá tette. Nemcsak szárnyalni nem tud, de még szökellni vagy sántikálni sem. Egészen odaragadt a földhöz, a bűn jelképéhez.

Ádám bűne a Sátán pártjára, a Gonosz uralma alá adott bennünket, embereket. Az Asszony Ivadéka, Jézus, széttiporta a Kígyó fejét, megdöntötte a Sátán uralmát, visszavezetett bennünket Istenhez. De a Gonosz azóta is a sarkunk után leselkedik; hogy a bűn által újra és újra megmarjon, magához hasonlóvá tegyen.

A bűnös ember, aki nemcsak botladozik, de beleragadt a bűnbe, valóban a kígyóhoz hasonlít. Nem tud szárnyalni, de – Szent Pál kifejezése szerint – még futni sem Isten felé. Földhözragadt csúszómászóvá tesz a bűn, és a bűnös élvezetek habzsolása valóban a földévészhez hasonlít, émelygést, undort, csömört okoz.

A kígyó természetesen nem eszik földet, mint ahogyan a bűnös sem. Jelkép ez, nagyon kifejező jelkép. A bűnös előbb-utóbb rájön, hogy a bűnös élet nem táplál és nem üdít, csak elrontja vele az ember a „gyomrát”, közérzetét, ízlését. Porban vonagló féreghez lesz hasonlónvá.

A bűnberagadt ember kígyómarta szerencsétlen. Lassan ölő, de halálos mérég van benne, amely bénítja, földre húzza. Van orvosság, van ellenszer? Van. A kegyelem, amely minden ember számára készen áll. Csak kérni kell Istentől, és kérni kell Isten egyházától a bűnbánat szentségében.

3. „Bár a külső ember romlásnak indult bennünk” (2 Kor 4,16)

A súlyos betegségen átesett, az öregedést érző Pál apostol írta ezeket a sorokat. Bár az ő lelkülete élne mindenki, akiben szintén „romlásnak indult a külső ember”!

„Nem veszítjük el kedvünket.” Mert bizony nem valami felemelő érzés, ha az ember egyszer csak észreveszi, hogy kezd már kikopni az életből. Hány morcos, morgós, begubózó idős embert lehet látni! Ők elveszítették kedvüket, életkedvüket. Jó ez? Nem jó senkinek. Az illetőnek biztosan nem, de a környezetének sem. Tehát nem szabad elveszíteni az életkedvet. Ennek titka: „Bár a külső ember romlásnak indult bennünk, a belső napról-napra megújul.” Az ember lelke Istenhez hasonlít, Isten örökké fiatal, a lelkünk is tud örökké fiatal maradni.

Mi az, ami Szent Pált állandóan megújította? A hit a feltámadásban, vagyis az örök testi-lelki fiatalságban. Nincs ok tehát a lemondásra, reménytelenségre, elkeseredésre. Ez a most beteg, pusztuló, fájó test lesz még üde, egészséges, ragyogó, amilyen nem volt még legvirulóbb fiatalságában sem. De csak akkor, ha a lélek szárnyaló fiatal marad. Mert feltámadáskor olyan lesz a test, amilyen volta halálkor a lélek.

A másik, ami belső fiatalsággal töltötte el Pál apostolt, az a hivatástudat. Rettentő sok rossz érte: Betegség, üldöztetés (Demetrius-lázadás, ApCsel 19,23 skk.), a hívek részéről megnemértés, vádaskodás, ellenségeskedés. És itt a hivatástudat: „Minden értetek történik, hogy minél bővebben áradjon a kegyelem.” Mikor ezt a tevékeny férfit szinte teljesen passzívvá teszi a sok baj és szenvedés, akkor is aktív, mert ezekkel a szenvedésekkel is hivatását teljesíti: A kegyelmet vonja le övéire. Érti tehát, hogy így is van célja életének. És nemcsak másoknak van javára, neki magának is használ sok szenvedése: „A mostani pillanatnyi könnyű szenvedés (tehát nem játszik tragédiát!) a mennyei örök dicsőség túlaradó mértékét szerzi meg nekünk.”

Érdemes utánozni Pált, mert aki így gondolkodik, annak minden körülmények között szép az élete. „Csak ne a láthatóra, vagyis a körülményekre, bajokra, hanem a láthatatlanra fordítsuk figyelmünket. Mert a látható múlandó, a láthatatlan viszont örök.” Pállal tartsunk, ne düledezni kezdő földi „sátrunkon”, öregedő testünkön keseregjünk, hanem a mennyei örök otthon után vágyjunk. De ne tétlen és keserű nosztalgiával, mert a menny nem az öregek és tehetetlenek szociális otthona. Kívánczunk a menny után a kegyelem által újra és újra megújuló, lelki fiatalsággal, kiimádkozott életkedvvel és hivatástudattal.

4. „Az a hír terjedt róla, hogy megzavarodott” (Mk 3,21)

Mindig zavarodottnak tekintették azt, aki nem gondolkodik, beszél és cselekszik úgy, ahogyan az átlagízlés megköveteli. Jó ezzel leszámolnunk, mert aki keresztény, aki a krisztusi életet választja, annak tudatosan vállalnia kell ezt a megbélyegzést.

„Még evésre sem maradt idejük.” Aki munkáját, hivatását ilyen komolyan veszi, az a mai emberek szerint is „megzavarodott, beledilizett a munkába”. Hát még ha kiderül, hogy nem pénzért teszi, sőt még karriert sem akar csinálni! Az illetet még saját családja is „nem rendesnek” tartja és titulálja.

A tökéletesen becsületes az emberek száján „megszállott”. A könnyen adódó nemi kalandokat visszautasító „gügye”, „álszent”. A komolyan vallásos „becsavarodott”.

„Amikor övéi meghallották ezt, mentek, hogy hazavigyék.” Még Máriát is magával cipelte a „jóindulatú” rokonság. Titokban valószínűleg élvezték, hogy a „csodagyerek”, a „csodadoktor” még a tudományos férfiak szerint is megzavarodott. Közben persze sajnálkozó, tragikus arccal bólogattak. Ezért mondja Jézus, szóba sem állva rokonságával: „Aki teljesíti az Isten akaratát, az az én testvérem és anyám.”

Aki komolyan veszi a jézusi életet, szintén kerülhet olyan helyzetbe, hogy ellenségévé válik saját házanépe. Tudnunk kell ezt, és vállalnunk kell. Nem szakíthat el Jézustól semmi. Megyek, nem a magam útján, hanem Jézus útján. Vannak testvéreim ezen az úton.

Ismerjük ezt a szót: tiszteletbeli katolikus. Aki csak „pártoló tag” az egyházban. Elvben elismeri Jézust, gyakorlatban viszont zavarodottnak tartja az olyanokat, akiknek mindenük Krisztus, és nem élnek a langyos közfelfogás szerint. A tiszteletbeli katolikus nem Istené, eldobja őt az Úr, csak tűzre jó. Ha engem még sohasem tartottak „nem rendesnek”, félnem kell, hogy csak „pártoló tag” vagyok Jézus népében. Ideje, hogy végre Jézus igazi testvérévé váljak.

C)

1. Az istenes ember áldást hoz

Illés próféta háziasszonya úgy gondolta, hogy azért érte csapás fiában, mert az Isten emberének jelenléte felhívta az Úr figyelmét az ő bűneire. Az emberek általában nem szeretik, ha buzgón vallásos és erkölcsös ember él a közelükben. Most ne a képmutatókra gondoljunk, hanem a valóban igaz emberekre! Őket sem szokták szeretni családtagnak vagy munkatársnak.

Miért nem? Több oka van ennek. Így pl. azért, mert az istenes ember közelségében valóban jobban feltűnik saját gyarló voltunk. Hasonszőrűek között nem bánt úgy a lelkiismeret. Attól is félnék, hogy a jobb embert jobban szeretik a családtagok, a környezet. Feszélyezve is érzik magukat, nem viselkedhetnek, beszélhetnek szabadosan. Az istenes emberben nem találnak partnert a megszóláshoz, gyanúsítgatáshoz, malackodó beszédekhez, bűnös haszonszerzéshez, mások megfúrásához. Sőt, a másokkal való cinkosságot is elronthatja.

A szentírási asszony számára áldás lett Illés jelenléte. Áldás nekünk is a vallásos és erkölcsös ember közelsége. Mert akadályoz a bűnben, megmozdítja a lelkiismeretünket. Ez, ha pillanatnyilag kellemetlen is, de végeredményben igen jó. Ha esetleg szerettem jobban ragaszkodnak hozzá, jobban becsülik, az engem is nemes versenyre serkenthet, amelynek az az eredménye, hogy szeretetreméltóbb leszek. És az Istennel jóban lévő ember a kegyelmet is leesdi rám. Jó tehát az istenes a háznál. Örülni kell neki, és keresni kell a társaságát, hiszen csak hasznát látjuk.

Jézus választóvíz volt, botránykő. A jószándékúaknak felemelkedés, üdvösség, a rosszindulatúaknak bukás. Minden igaz ember köztünk élő Jézus. Tőlünk függ, hogy felemel-e bennünket, vagy elbotlunk rajta. Az Istent szeretőknek minden javára szolgál, az istenes ember társasága is.

2. „Most megtudtam...” (1 Kir 17,24)

Illés prófétának és háziasszonyának esete jó tanulság azoknak, akik apostoli lélekkel bírnak, szeretnének másokat is Istenhez emelni.

Nem nagyon célravezető, ha felhívjuk figyelmüket bűneikre, vagy bármilyen módon is „büntetjük” őket, akiket fel akarunk emelni. Még a lesújtó pillantás, a fagyos csend, a leereszkedő elnézéssel való elnézés sem célravezető.

Hát akkor mi? A legkisebb jónak is az elismerése, a jóakarató segítőkézség, együttérzés. A háziasszony is akkor mondta, hogy „most megtudtam, az Isten embere vagy, s az Úr szava szájadban igazság”, mikor látta, hogy Illés elismeri háziasszonyi érdemeit, imádkozik érte, együttérzően segíti.

Vagy jobb lett volna úgy, ahogyan sok, magát istenesnek tartó csinálta volna, vagyis ha Illés rádörgött volna: Látod, bűnös asszony, ver az Isten! De meg is érdemled, mert ilyen meg olyan vagy. A fiad már odavan, mentsd meg legalább a saját lelkedet!?

Ha Isten embere, az Úr képviselője akarsz lenni, – és kell is azzá lennie minden kereszténynek, – ismerd el mindenkiben a jót, akárcsak Isten, érezz együtt mindenkiel, vigasztalj mindenkit, akárcsak az Úr, és segítsd embertársaidat, ahogyan csak tudod. Így Isten igéje igazságként, tanúskodásként fog hangzani szádból. Másképp viszont merő képmutatásnak, üres beszédnek fogják értékelni.

3. Kapcsolatban Istennel

Pál apostol ma felolvasott levélrészletében arról beszél, hogy őt nem emberek irányították és oktatták, hanem maga Isten. Ha nem is olyan csodás formában, mint ő, de nekünk is, valamennyiünknek, kapcsolatba kell kerülnünk Istennel. Sok ága-boga van ennek a kérdésnek, ma csak egyikkel foglalkozunk. Azzal, hogy a szentmisének első része, ha jól csináljuk, rávezet az Istennel való kapcsolatra.

A mise első része a Szó Istentisztelete. Párbeszéd Istennel. Ő szól hozzánk (szentírási részletek, prédikáció), mi szólunk hozzá (énekek, imádságok, hitvallás). Erről a párbeszédéről néhány gondolat:

A jó társalgó fő tulajdonsága, hogy figyelmesen meghallgatja, amit mások mondanak, mesélnek neki. Többet ér ez, mint a legszemlésebb, legérdekesebb mondanivaló. Ki kedveli azt az embert, aki szerelmes a saját hangjába?! Az Úrral való párbeszéd is úgy lesz jó, Istennek tetsző, ha figyelmesen, érdeklődően hallgatom, mit mond Isten.

Amit én mondok, annak kapcsolódnia kell ahhoz, amit nekem mondtak. Kellemetlen alak, aki mindig másról beszél, nem reagál arra, amit neki mondtak, állandóan a saját témája körül forog. Mindenkiel szemben illetlenség ez, de főképp Istennel szemben. Ha ő érdemesnek tart engem arra, hogy szóba álljon velem, ha hajlandó párbeszédre velem, akkor a legkevesebb, amit elvárhat tőlem, hogy imámban először az ő szavára reagáljak, csak azután hozakodjam elő a magaméval.

Kellemetlen az is, ha valakivel megegyeztünk valamiben, beszélgető partnerünkkel, aztán az illető egyszerűen elfelejti vagy semmibe veszi az egészet. Hányszor megtettük ezt Istennel! Ha valamit üzent nekem, ha valamit imádságomban megbeszéltem vele, ígéreteket tettem, sőt, hozzá segítségét kértem, aztán egyszerűen elfelejtetem az egészet, mit gondoljon rólam az Úr? Merész égeg az ember!

Az udvariasság jár minden embernek, mennyivel inkább jár Istennek! Ha a legelemibb udvariasságot tanúsítanám Istennel való beszélgetéseimben, hozzám is szólna, egyénien, csak nekem szólóan, túl a Szentírás és a prédikáló pap szavain. Milyen szép lenne.

4. „*Vakbuzgó követője voltam atyáim hagyományainak*” (Gal 1,14)

Szent Pálnak ez a megjegyzése nagyon is szíven találhatja a mai keresztényeket, akik a hagyomány és újítás forrongásában élnek. Az egyházat úgy ismerjük, mint a hagyomány őrét. Az utóbbi években meg mintha ellenségévé vált volna „atyáink hagyományának”, és felforgatná azt. Új dolgokért cseréli el az évszázadokon át féltve őrzött dolgokat, pl. a latin nyelvet, a pénteki hústilalmat, a másvallásúaktól való szoros elzárkózást stb.

Azok a hagyományok, amelyeket Pál követett, nemcsak rosszak nem voltak, de nagy részük egyenesen Istentől származott. Az ószövetségi nép Isten népe volt, hagyományait nagyrészen az Úrtól kapta, vagy Isten parancsai alapján alakította ki őket magának. Pál tehát jóhoz ragaszkodott, mégis fájlalta, mert borzalmas dologba keveredett így: „Könyörtelenül üldöztem az Isten egyházát.”

Ott tévedett Saul, hogy nemcsak buzgó volt, hanem vak is: vakbuzgó. Nem vette észre, hogy sok hagyomány csak egy időre szól, és akármennyire jó, sőt az Úrtól származó, csak egy bizonyos ideig jó. (Mint pl. az állatáldozatok.) Mikor eljött az idők teljessége, akkor valami újat, tökéletesebbet akar Isten. A buzgalmában vak így a hagyomány védelmezésével Isten ellen fordult. Legalábbis, míg a Szentlélek meg nem nyitotta szemét.

Egyházunkban a latin nyelv jó hagyomány volt, ha nem is Istentől származó. Mert őrizte a hit tisztaságát, az egységet a nyájban. Megvolt tehát a szerepe és jelentősége, de csak eddig. A Lélek ma újat akar, mert ma a nemzeti nyelvnek nagyobb a jelentősége. Ugyanígy van a péntekkel, az eretnekek és szakadárok ügyével és sok mással is.

Manapság kettőt kell kérnünk ezzel kapcsolatban az Úrtól. Először azt, mentse meg egyházát, és minket magunkat is, attól a lelkülettől, amely minden régít, hagyományosat fel akar rúgni. Mert vannak olyan hagyományaink, amelyek örökre szólnak, mert örökre szánta őket Urunk. Hogy melyek ezek, azt az egyház tanító és pásztori hivatalának kell eldöntenie: Szentatyánknak, a püspöki kollégiumnak. De arra is kérnünk kell Istent, hogy atyáink hagyományának követésében ne legyünk megmerevedett túlbuzgók, vakbuzgók. Hogy egyházunk felismerje a Szentlélek indításait, és így egyre nagyobb tökéletességre jusson. Mi pedig megértsük és kövessük a Lélek irányítását, mely egyházunkban szól hozzánk, vezet bennünket.

Biztos, hogy hagyomány és újítás között nehéz megtalálni a helyes utat. De tulajdonképpen könnyű a dolgunk. Az egyházat Isten Lelke vezeti. Menjünk együtt okoskodás, lázongás, akadékoskodás nélkül, érteni kívánó, engedelmes, lélekkel az egyházzal, jó úton fogunk járni.

Évközi 11. vasárnap

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (2 Móz 19,2–6a): *„Ama napokban elindultak a zsidók Ráfidimból s mikor a Sinai-pusztába érkeztek, tábort ütöttek ezen a helyen. Izrael itt a hegyel szemben ütötte fel sátrait, Mózes felment az Istenhez. Szólította ekkor Őt az Úr a hegyről és mondta: Ezt mondd Jákob házának és ezt hirdesd Izrael fiainak: Ti magatok láttátok, mit műveltem az egyiptomiakkal s mi módon hordoztalak titeket sasszárnyakon, míg idehoztalak titeket magamhoz. Ha tehát majd hallgattok szavamra és megtartjátok szövetségemet, tulajdonommá lesztek minden nép közül – hiszen az egész föld az enyém – és ti lesztek az én papi királyságom és szent népem.”*

Isten a szövetségekötést készíti elő ezekkel a szavakkal. Emlékezteti a népet az Egyiptomból való szabadulásra, tevékeny szeretetére. Költői képen a fiait szárnyán hordozó sashoz hasonlítja magát (vö.: 5 Móz 32,11): amint az anyamadár gondosan ügyel szárnyaira bocsátott fiókáira és felveszi őket a szárnyaira, ha fogytán van már az erejük, úgy Isten is szerető gondoskodással figyelő választottai életét. Viszont azt is elvárja, hogy a nép hallgasson rá és tartsa meg a szövetséget. E szövetség értelmében Isten – aki minden népnek, az egész világnak ura – kiválasztja a zsidókat, hogy különös módon gondjukat viselje, és sajátos feladatot bízjon rájuk: legyenek a világ számára a papok, azaz közvetítők Isten és a világ között: imádkozzanak értük és tudassák velük, amit az Úrtól hallottak. Szent nép lesznek, azaz Isten által lefoglalt, az ő szolgálatára kiszemelt és elkülönített nép. Ez az elkülönítettség azonban egyben küldetést is jelent a többi néphez.

II. OLVASMÁNY (Róm 5,6-11): *„Testvéreim, ha akkor, amikor még erőtleneke voltunk, Krisztus alkalmas időben meghalt a bűnösökért. Pedig az igazért is alig hal meg valaki. Legföljebb jó emberért vállalják a halált. Isten azonban azzal tesz tanúságot irántunk való szeretetéről, hogy Krisztus meghalt értünk, amikor még bűnösök voltunk. Most, hogy vére árán igazzá váltunk, még sokkal inkább megment bennünket haragjától. Mert ha Istent Fia halála kiengesztelte akkor, amikor még ellenségek voltunk, most hogy kibékültünk vele, az ő életébe beoltódva még könnyebben megszabadulunk. Sőt ezen felül még dicsekszünk is az Istenben Urunk, Jézus Krisztus által, aki megszerezte nekünk a kiengesztelődést.”*

Az első részhez vö. Nagyböjt III. vas. A).

Ha Krisztus halála olyan nagy hatású volt, hogy megszüntette az ellenségeskedést Isten és az ember között, akkor megdicsőült állapotában sem lehet kevésbé eredményes közbenjárása. Bevonja életébe azokat, akiket kiragadott a halál hatalmából.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 9,36-10,8): *„Az időben, amikor látta Jézus a tömeget, részvétellel volt iránta, mivel gyötrődtek és úgy lézengtek, mint a pásztor nélküli juhok. Így szóló tanítványaihoz: „Az aratás ugyan sok, de a munkás kevés. Kérjétek hát az aratás Urát, hogy küldjön munkásokat aratásába.*

Maga köré hívta tizenkét tanítványát, hatalmat adott nekik a tisztátalan lelkek fölött, hogy kiűzzék őket és meggyógyítsanak minden betegséget, minden gyengeséget. A tizenkét apostol neve a következő: az első Simon, akit Péternek neveznek és testvére András, Zebedeus fiai

Jakab, valamint testvére János, Fülöp és Bertalan, Tamás, Máté, a vámos; Jakab, Alfeus fia és Tádé, a kánai Simon és iskarióti Judás, aki árulója lett.

Ezt a tizenkettőt küldte Jézus. Ilyen parancsot adott nekik: „A pogányok útjaira ne térjetelek és a szamaritánusok városába ne menjetelek be. Inkább forduljatok Izrael házának elveszett juhaihoz. Menjetelek és hirdessétek, hogy elközelgett a mennyek országa. A betegeket gyógyítsátok meg, a halottakat támasszátok fel, a leprásokat tisztítsátok meg, a gonoszlelkeket űzzétek ki. Ingyen kaptátok, ingyen adjátok.”

Ezekiel prófétánál olvashatjuk már (34,2) a vezetőknek címzett szemrehányást, hogy nem a népet, hanem önmagukat legeltetik, saját érdeküket tartják szem előtt. Ezért aztán így szól az Úr: „Íme én magam keresem fel juhaimat és viselem gondjukat... Az elvesztettet megkeresem, az eltévedtet visszavezetem, a sebesülteket bekötözgetem, a gyengét megerősítem...” (34,11,16) Jézusban valóban Isten jött el, hogy pásztora legyen népének, de a pásztori tisztet rá is ruházta apostolaira.

Annak ellenére, hogy végső soron Isten hívja az apostoli munkára azokat, akiket akar, imádkoznunk kell aratókért. Isten ügye és a mi ügyünk az aratás, mely egyébként már a prófétáknál a beteljesedés képeként szerepel.

Az apostolok meghívását Máté nem beszéli el, csak névsorukat közli. „Az első Simon” nem csupán a felsorolásban, hanem rangban is. Lényeges ebben a listában megemlíteni melléknevét is. Az apostolokról nem sokat közölnek az evangéliumok, mintha ezzel is hangsúlyozni akarnák, hogy nem az igehirdető személye a fontos. Zsidó és görög nevek váltakoznak a listában, különböző vidékekről valók az apostolok, vannak köztük zelóták (a kánai Simon) és János-tanítványok (Jakab és János). Igazi egységet a Szentlélek teremtett köztük.

Először a zsidókhöz kell menniük és majd csak azután a pogányokhoz. Ez az Isten akarata és az apostoli munka eredményessége, valódi termékenysége elsősorban azon fordul meg, hogy Isten akaratát követjük-e, vagy a saját elgondolásunkat, szívünk vágyait. Hirdetniük kell, hogy elközelgett az Isten országa és ennek jeléül csodákat is tesznek majd. Ilyen csodákról inkább a mennybemenetel utáni időből van nagyobb számban értesülésünk.

A zsidóknak szóló kiválasztás a szentségre és papságra kiteljesedik az apostolok megbízatásában, továbbá az egész egyháznak és minden egyes hívőnek részesedésében Krisztus papságában. Az égbe ment Krisztus szüntelenül közbenjár értünk, közvetít Isten és a világ között, a földön pedig egyháza folytatja művét. A szentmisén való részvétel ébresszen rá bennünket annak tudatára, hogy nemcsak magunkért jöttünk ide, hanem kéretlenül is akár, de közvetítenünk kell Isten és embertársaink között. Nemcsak magamért imádkozom: kérek és mondok köszönetet, nemcsak magam számára hallgatom az igét, hanem másoknak is, hogy adott alkalommal tovább tudjam adni.

Nem az igehirdető személyét, személyi kvalitásait nézem, hanem azt, aki küldte. Igyekezem úgy élni, hogy meggyőző bizonyíték legyek az evangélium igazsága és ereje mellett.

B)

I. OLVASMÁNY (Ez 12,22-24): *„Így szól az Úristen: Én pedig szintén veszek majd egy ágat a magas cédrusfa tetejéről és elültetem; ágainak tetejéről egy gyöngye ágat letörök és elültetem egy magas és kiemelkedő hegyen. Izrael magas hegyén ültetem el, és ez kisarjadzik majd és gyümölcsöt terem, és nagy cédrussá lesz: alatta laknak majd a madarak mind, és fészket rak valamennyi szárnyas az ő lombjainak árnyékában; és megtudja majd a vidék minden fája, hogy én, az Úr, aláztam meg a magas fát és magasztaltam fel az alacsony fát;*

hogy én szárítottam ki a zöldellő fát és borítottam virágba a száraz fát. Én, az Úr, szóltam és meg is cselekedtem.”

Az ág, amelyet az Úr a magas cédrusfa tetejéből vesz és elültet, közvetlenül Jóákint jelenti, akit Evilmerodak, Nabukodonozor utóda királlyá tett a Babilonban élő zsidók felett. A magas és kiemelkedő hegy a Sion hegye, mint az Isten országának központja. Az elbizakodott Szedekiást megalázta az Úr, Jóákint viszont felmagasztalta. Hasonló lesz majd az egyház sorsa, a Messiás alapításáé, aki Jóákintól származik. Szerény kezdetből terebélyesedik majd hatalmas fává. A madarak és szárnyasok által jelképezett pogány népek is tagjai lesznek majd.

II. OLVASMÁNY (2 Kor 5,6-10): *„Testvéreim, állandó bizalom tölt el bennünket, s nem feledkezünk meg róla, hogy míg e testben vándorként élünk, távol járunk az Úrtól. A hitben élünk, a szemlélet még nem osztályrészünk. Ám bizalom tölt el bennünket, így jobban szeretnénk megválni a testtől és hazaérkezni az Úrhoz. Ezért is igyekszünk kedvében járni, akár közel vagyunk hozzá, akár távol élünk tőle. Mindnyájunknak meg kell ugyanis jelennünk Krisztus ítélőszéke előtt, hogy ki-ki megkapja, amit testi életében kiérdemelt, aszerint, hogy jót vagy gonoszt tett-e.”*

Testben eltöltött életünk a vándor-állapottal egyezik: nem vagyunk még otthon. De eltölt bennünket a hit révén az a boldogító tudat, hogy egyszer hazaérünk. Ha nem is tudjuk magunk elé képzelni az otthon képét, erősítsük magunkban létének tudatát. Camoens sorai kíváncsoznak ide:

„Ha majd megtettem, amit megtehettem
és sötétedni kezd felettem,
csendesen, nyugovóra térve
leülök gyászutam szélére.
S nyugodtan várom azt az órát,
melytől a bátrak sose félnek
mikor a halál bevégeződik
és megkezdődik majd az élet.”

AZ EVANGÉLIUM (Mk 4,26-34): *„Az időben így tanította Jézus az embereket: Úgy van az ember az Isten országával, mint mikor magot vet a földbe. Utána akár alszik, akár ébren van, éjjel és nappal, a mag kicsírázik és szárba szökik, maga sem tudja hogyan. A föld magától terem, először szarát, aztán kalászt, majd telt szemet a kalászbán. Mikor a termés beérett, rögtön fogja a sarlót, mert itt az aratás.*

Majd így folytatta: Mihez hasonlítsuk az Isten országát? Milyen hasonlattel szemléltessük? Olyan, mint a mustármag. Amikor elvetik a földbe, kisebb minden más magnál. De aztán, hogy elvetették, egyre nő és minden kerti veteménynél nagyobb lesz. Akkora ágakat hajt, hogy az égi madarak árnyékában tanyáznak.

Sok hasonló példabeszédben hirdette nekik az isteni igazságot, hogy megértsék. Pédabeszéd nélkül nem tanított. Mikor tanítványaival magukra maradtak, mindent megmagyarázott nekik.”

Isten igéjében erő rejlik, akárcsak a magban. Az ígét hirdető pap vagy hívő, a gyermekét Isten igazságára oktató szülő elhinti a magot és ezzel megteremti a feltételét annak, hogy valakinek a szívében ez a mag termést hozzon. Az érdemi részét a dolognak nem az ígét hirdetők végzik, hanem az igében rejlő erő.

Jézus szívesen beszélt képekben, ami hallgatói számára megszokott és természetes is volt, másrészt pedig alkalmasabb is az isteni igazságok közlésére, mint az elvont fogalmakban való kifejezés. A kép gondolkodásra készíti az embert, lehetővé teszi, hogy bizonyos mértékig maga fedezze fel az igazságot és elősegíti ezáltal azt is, hogy igazán elsajátítsa.

Képzelmem magam elé a kicsiny magot és a belőle kifejlődő nagy növényt, vagy – ha a könnyebben megy – a maga képszerűségében éljem át az ószövetségi olvasmányt. Így ivódjon szívembe az a gondolat, hogy Isten ígéje, amit szívembe fogadok, hatalmas erőt jelent: az öröklét dimenziói bontakoznak ki belőle. Az egyszerű, szerény képességű igehirdető hallgatása különösen alkalmas arra, hogy figyelmemet a csodálatos erejű ígére irányítsam, mely az ő szavai nyomán is szívembe hull.

C)

I. OLVASMÁNY (2 Sám 12,7-10.13): *„Ama napokban így szólt Nátán Dávidhoz: Ezt üzeni az Úr, Izrael Istene: Én felkentelek Izrael királyává, megszabadítottalak Saul kezéből, neked adtam urad házát, öledbe adtam urad feleségeit, neked adtam Izrael és Juda házát s ha ez még kevés volt, sokkal többet is adtam volna néked. Miért vetted hát semmibe az Úr szavát, olyasmint cselekedve, ami gonosz az én színem előtt?! A heteus Uriást megöletted karddal, feleségét feleségül vetted, Ammon fiainak kardja által ölted meg őt. Ne távozzék tehát a kard sohasem házadtól, mivel semmibe sem vettél engem s elvetted a heteus Uriás feleségét, hogy a te feleséged legyen. Mondá ekkor Dávid Nátánnak: Vétkeztem az Úr ellen! Mondá erre Nátán Dávidnak: Az Úr meg is bocsátotta bűnödöt: nem lakolsz halállal.”*

Az Úr egyrészt kiszabja a büntetést: a kard nem távozik Dávid házától – és valóban saját háza, Absalom lázadt fel ellene és gyalázta meg tíz mellékfeleségét, fiai meg egymást ölték – de látva bűnbánatát, meg is bocsátja tettét és ennek jeléül meghagyja életét. A büntől való szabadulásnak az újszövetségi korszakban, Jézus gyógyításainál is jele, ill. kísérője volt a testi gyógyulás. Nincs bennünk a régi gondolkodás csökevénye? Nem keresnénk-e jobban a büntől való szabadulást, ha a bűn következménye kimutathatóan betegség, idő előtti halál volna, a bűnbánaté pedig a gyógyulás?

II. OLVASMÁNY (Gal 2,16.19-21): *„Testvérek, tudjuk, hogy az embert nem a törvény szerinti cselekedetek teszik igazzá, hanem a Jézus Krisztusba vetett hit. Ezért mi elfogadtuk Jézus Krisztus hitét, hogy a Krisztusba vetett hitben igazzá váljunk, nem mert tetteink megfelelnek a törvénynek, hisz a törvény szerinti tettek senkit sem tesznek igazzá. Hiszen a törvény által meghaltam a törvénynek, hogy az Istennek éljek, mert Krisztussal engem is keresztre feszítettek. Élek, de már nem én élek, hanem Krisztus él énbennem. Minthogy azonban most még testben élek, Isten Fiának hitében élek, aki szeretett engem és föláldozta magát értem. Nem vetem el az Isten kegyelmét. Mert ha a törvény útján igazzá válhat az ember, Krisztus hiába halt meg.”*

A szentségek révén a keresztyén ember Krisztus halálának és feltámadásának részesévé válik és Krisztussal meghalunk mindennek, ami régi, így a mózesi törvénynek is. Isten kegyelmének megvetését, elvetését jelentené, ha vissza akarnánk térni a törvényhez és attól remélnénk az üdvösséget. Ha a törvény megtartása által igazul meg az ember, mi szükség volt Krisztus életáldozatára? Krisztus szeretetből feláldozta magát értem és én ezt hittel, szeretettel elfogadom. Így az ő élete folytatódik bennem, nem csupán úgy, hogy példáját követem, hanem valódi, bár titokzatos élet-közösséggel.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 7,36-8,3 ill. 7,36-50): *„Az időben egy farizeus meghívta Jézust, hogy egyék nála. Betért hát a farizeus házába és az asztalhoz ült. Élt a városban egy rosszhírű nő. Mikor megtudta, hogy a farizeus házában van vendégségben, alabástrom edényben illatos olajat hozott. Megállt hátul a lábánál, sírva fakadt, könnyeit Jézus lábára hullatta, majd hajával törölgette, megcsókolta és illatos olajával bekente Jézus lábát. Mikor ezt a farizeus házigazda látta, így szólt magában: „Ha ez próféta volna, tudná, hogy ki és miféle az, aki érinti: hogy bűnös nő.” Jézus akkor hozzá fordult: „Simon, mondanék neked valamit.” Az kérte „Mester, hát mondd el!”*

„Egy hitelezőnek két adósa volt. Az egyik ötszáz dénárral tartozott neki, a másik ötvennel. Nem volt miből fizetniök, hát elengedte mind a kettőnek. Melyikük szereti most jobban?” „Úgy gondolom az, akinek többet engedett el” – felelte Simon. „Helyesen feleltél” – mondta neki. Majd az asszony felé fordulva szólt Simonhoz: „Látod ezt az asszonyt? Eljöttem a házába s te nem adtál vizet a lábamra. Ez könnyeivel áztatta lábamat és a hajával törölte meg. Te csókot sem adtál nekem, ez meg egyfolytában csókolgatja a lábam, amióta csak bejött. Aztán a fejemet sem kentet meg olajjal. Ez viszont a lábamat keni illatos olajjal. Azt mondom hát neked, sok bűne bocsánatot nyer, mert nagyon szeretett. Akinek kevés bűnét bocsátják meg, az csak kevésbé szeret.” Aztán így szólt az asszonyhoz: „Bűneid bocsánatot nyerne.” A vendégek összesúgtak: „Ki ez, hogy még a bűnöket is megbocsátja?” De ő ismét az asszonyhoz szólt: „A hited megmentett. Menj békével!” (Idáig tart a rövidebb változat). Ezután bejárta a városokat és a falvakat, prédikált és hirdette az Isten országát. Vele volt a tizenkettő és néhány asszony, akiket a gonosz lelkektől és különféle betegségeiktől megszabadított: Mária, melléknevén magdalai, akiből hét ördög ment ki, Johanna, Heródes gondnokának a felesége, Zsuzsanna és még sokan mások, akik vagyonukból gondoskodtak róla.”

Jézus nem vonult a pusztába, mint keresztelő János, legfeljebb rövid időre. Nem utasította vissza a lakomára való meghívást sem, bár – mint jelen esetben – tisztán látta, hogy nem igazi barátság indította a meghívót erre a baráti gesztusra. A váratlanul betoppanó bűnös nő határtalan tiszteletet tanúsít Jézus iránt. A lábcsók a legalázatosabb hála jelének számított. Lelki megindultságának fokát mutatja a tény, hogy sírt. Kibontotta haját, bár férjes asszony részére nagy szégyen volt férfiak előtt ezt tenni. Teljesen megfélemezte magát és elárad benne a hála érzése. Simonnak megvan a véleménye Jézusról. Ha valóban próféta volna, amint az emberek híresztelik, tudná mástól kapott információ nélkül is, hogy miféle asszony az, aki a hajával törölgeti a lábát. Jézus gondolatban megfogalmazott szaván fogja Simont: Ismerem a gondolatokat, belelátok a szívekbe – a te gondolatodat is ismerem. Nem azért nem utasítom el a bűnöst, mert megtéveszt a viselkedése, hanem azért, mert itt az ideje annak, hogy a bűnösök Istenhez térjenek, hiszen megjelent az Isten irgalma. Az asszonynak, aki itt térdel, nagyon sokat engedett el az irgalmas Isten, ezért ő nagyon hálás. De Simonnak is van ám adóssága, ha talán kevesebb is, mint ennek az asszonynak és nagy hiba, ha erről a kevésről sem akar tudomást szerezni és ez a kevés oka annak, hogy kevésbé szereti Istent. Az asszony nagy szeretete oka és következménye a bocsánatnak, melyben részesül. A szeretet befedi a bűnök sokaságát (1 Pét 4,8). Az asszony megértette Jézus szavaiból, hogy hatalmas van bűnöket megbocsátani, és hogy kész örömmel teszi ezt – szeretetre lobbant Jézus iránt és így el is nyerte bűnei bocsánatát. Szeretetének alapfeltétele a hite volt, amellyel Jézus szavát fogadta.

A bűnbánó bűnösnek Isten szívesen megbocsát. Hiszen a bűnbánatra is ő indít bennünket. De legyen a bánat őszinte és mély; ne önmagunkat tekintsük, hanem Istent, mint a bűnbánó asszony tette.

II. Teológia

Isten intézményesíti az üdvözítést

„Minden időben, bármely nemzethez tartozó ember kedves az Isten előtt, ha eltölti az Ő félelme, és igaz tetteket visz végbe.” (Konst. Az Egyházzól. II. 9.) Minden ember eljuthat Istenhez, találkozhat vele szívében. Részesülhet az üdvösségben. Halála után Isten színelátására juthat. Mindegy, hogy mikor élt, félmillió vagy csak félezer évvel ezelőtt. Függetlenül attól, hogy hol látta meg a napvilágot és milyen közösség, milyen kultúrkör gyermeke. Függetlenül attól, hogy milyen vallási közösség tagja; jövő sorsa nyilván azon múlik, hogy igaz szívvvel szolgálja-e Istenét a teremtett világ urát és, hogy lakik-e benne emberség és jóság. Ki tud-e törni önzése börtönéből.

Az Úristen megtehetette volna, hogy külön-külön hív mindenkit és külön-külön létesít választottaival kapcsolatot. Anélkül, hogy a választottak között közösség, intézményesített kapcsolat épülne ki. Megtehetette volna ezt is, de nem ezt tette. Az üdvözítésnek más módját választotta, a közösségi utat. Ha szabad így mondani: megszervezte üdvözítésünket. Élő organizmusba, közösségbe, egy nagy családba gyűjti össze választottait és isteni irgalmát, erősítő, felemelő kegyelmét szervezetten juttatja el nekünk. Előbb a zsidó népet, a földkerekség megszámlálhatatlan népeinek egyikét szemelte ki. Azt akarta, hogy az örök üdvösség ehhez a néphez való csatlakozás révén jusson osztályrészül az embereknek, azáltal, hogy a választott nép tagjai sorába lép és a közösség hitével, istentiszteletével, isten szolgálatával azonosul. Isten eredeti szándéka tehát az volt, hogy a választott nép által adja meg az üdvösséget.

A zsidó nép nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket. Keresztelte Isten szándékát. A belőle támadt üdvözítőt, Jézus Krisztust kivetette magából és halálra adta. Ezért Isten elvetette a választott népet mint az üdvözítésnek az eszközét. Helyébe új népet hívott meg. Új közösségnek adott életet, amely szellemi örököse, lelki örököse amannak. Az Isten új népe Jézus Krisztusra épül. Belőle nő ki. Vele egyesül. Szavából él és a Krisztussal való kapcsolat útján reményben már itt a földön részesedik az üdvösség javaiban. Izrael magas hegyén sarjadt ki ez a fa, az üdvözítés új fája, amelyen most már fészket raknak az ég madarai. (Vö.: Ez 17,22 s köv.)

Az egyházban tehát alkati kettősség van, kezdettől fogva. A láthatatlan elem a benne élő ma is működő, ható Krisztus, az aki szentségeiben, a szentmise-áldozatban, a szentírásban isteni erejével átjárja a híveket és alakítja lelküket, egyéniségüket. Magához hasonlónvá formál mindenkit. A másik, a látható elem, az egyház szervezete, intézményei, szent cselekményei. A két elem szoros kapcsolatban áll egymással. A láthatatlan kincset, az isteni kegyelmet a látható jegyek, intézmények közvetítik, viszik közel az emberhez. És éppen a látható, felfogható elemmel való kapcsolat közvetíti számunkra a láthatatlant, a krisztusi lelket.

A hitetlen ember, a racionalista szemlélet könnyen fennakad az üdvözítésnek Istentől választott módján. Nem tudja fölfogni, hogy miért van szükség intézményre, miért kell részt venni adott szertartásokban ahhoz, hogy kapcsolatba kerüljön Istennel, hogy részesüljön az üdvösség kegyelmeiben. Nagyon sokan naivnak találják ezt a megoldást. Letűnt korok túlhaladott világszemlélet csökevényeinek tekintik. Holott ha alaposabban a kérdés mélyére tekintünk, arra a megállapításra jutunk, hogy ez az út az üdvözítésnek ez a módja felel meg legjobban az ember természetének. Az ember társas lény. Születésétől kezdve rá van utalva másokra. Kora gyermekétől kezdve a szó szoros értelmében függvénye egy közösségnek, mely táplálja, neveli, és amely nélkül képtelen létezni, képtelen megmaradni. Szellemi arculatát is ez a közösség formálja. Minden vállalkozásában szüksége van ennek a közösségnek a segítségére, egészen utolsó leheletéig. Ha már földi életünk ennyire függ a

közösségtől, kézenfekvő, nagyonis helyénvaló, hogy örök életünket, üdvösségünket is egy közösséghez való tartozás révén nyerjük meg. Annál is inkább, mivel az a másik élet csak kiteljesítése, betetőzése annak, ami születésünkkel kezdődik. Éppen az lenne ellentétes természetünkkel, ha Isten az üdvözítésnek nem ezt az útját választotta volna, ha külön-külön üdvözítene bennünket és nem a választottak közösségében.

Nagyonis helyénvaló, hogy Isten láthatatlan szentségi kegyelmét szertartásokban, tapasztalható szentségi jelekben kínálja föl. Hiszen az ember test és lélek. Az a természetünk, hogy a szellemi, lelki értékeinket, érzelmeinket, indulatainkat, belső énünk irányulásait, odahajlásait kivétel nélkül külső jelekben, cselekedetekben juttatjuk kifejezésre. Mennyire szellemi, belső erő a szerelem, a másikhöz való odahajlás. A léleknek intenzív ráirányulása a másokra és ugye mennyire természetes, hogy ezt cselekedetekben, mozdulatokban próbáljuk érzékeltetni, kifejezésre juttatni. Könnyen felfogjuk, hogy más a külső kifejezés, a cselekedet és más a belső odahajlás, ráirányulás a másokra. A két dolog mégis szükségképpen együtt jár. Annyira természetes, hogy észre sem vesszük ezt a kettősséget. Így kell lennie, mert nem láthatatlan szellemek és lelkek vagyunk, hanem test és lélek együtt. Nem kell tehát csodálkozni azon, hogy Isten alkalmazkodik ehhez a mi természetünkhöz. Helytelen dolog ez a ki nem mondott botránkozás amiatt, mert elvont lelki kincsek Isten üdvözítő kegyelme sokszor szürke, megszokott, noha többé-kevésbé ünnepélyessé tett emberi cselekedetek által jut el hozzánk.

Persze tudjuk nagyon jól, hogy a látható szervezetben a választottak gyülekezetében, a kegyelmet közvetítő látható jelekben, a szentségekben szükségképpen van valami kiküszöbölhetetlen tökéletlenség, egy elkerülhetetlen elégtelenség, ami alapvetően abból adódik, hogy az emberi dolgok az istenit közvetítik. Hogyan képviseli, továbbítja, adja meg az emberi a felfoghatatlan, befoghatatlan Végtelent, Azt, Aki fölötte áll mindennek, és Aki egészen más. Úgy véljük, hogy éppen ez az ellentét okoz gondot nem egy mai embernek, képtelen föloldani és ezért mintegy ösztönösen elutasítja magától. Sosem tagadtuk, hogy a látható, a szervezet önmagában véve elégtelen, tökéletlen. De mint láttuk ez a tökéletlenség és elégtelenség szükségszerű, elkerülhetetlen. Másrészt igaz az is, hogy folytonosan tökéletesítésre, javításra, megújulásra szorul. Az Isten népének nem szűnő gondja megújítani Isten közeledésének jeleit, azért, hogy kifejezőbb legyen, hogy jelentésében minél inkább megközelítse a kifejezhetetlent, a megfoghatatlant. Azon kell munkálkodni, hogy a látható jelekben a struktúrában közérthetőbben, a kor felfogásának megfelelően jelentse és jelképezze az Istenit. Úgy véljük, hogy a zsinattal megindult újjáéledés éppen ezt akarja elérni akkor, amikor új, kifejezőbb formákat keres a szentségek kiszolgáltatásában és a szentmisében. Ezt akarja elérni az egyház szervezetének megreformálásában.

Még egy szempont, ami érthetővé teszi, miért alapította meg Krisztus híveinek látható szervezetét. Az volt a szándéka, hogy az üdvözítésnek látható jelét bele állítja az emberek világába, az emberi történések áradatába. Szervezet nélkül, látható elem nélkül nincs hegyen épült város, nem lehet gyertyatartó, mely a világ figyelmét a kíváncsi kereső tekintetét magára vonja. Tudjuk persze, hogy Isten népe ennek a Krisztusi óhajnak sosem tud teljesen megfelelni. Már csak azért sem, mert amint említettük, az emberi csak elégtelenül, tökéletlenül jelzi az istenit. És ha még hozzá számítjuk azokat a gyarlóságokat, melyek természetünk gyengeségéből bűnre hajlásból adódnak, még inkább nyilvánvaló, hogy a látható struktúra a látható jel nemcsak vonz, olykor taszít is.

Még egy szempontot kell megemlítenünk. Szellemi értékeink lelki javaink törvényszerűen széjjel foszlanak, felszívódnak az idő homokjában, hogyha nem védi, nem ápolja őket valamilyen szervezet, egy társaság. Ezzel tisztában volt Jézus Krisztus is. Hogyha tanítását későbbi nemzedékeknek is el akarta juttatni, egy társaságot kellett életre hívnia. Létrehozta Isten népének szervezetét és ennek egyik, nem is jelentéktelen feladata megőrizni és továbbadni Jézus tanítását az üdvösség útján elirányító Isteni szót. Az egyház föladata

módszeresen és tervszerűen hirdetni minél szélesebb körben és minél eredményesebben ezt az örök időkre szóló tanítást.

Az egyház növekedése

Amikor az egyház növekedéséről beszélünk, többnyire a hit terjedésére, az egyház megerősödésére, a hívek számának gyarapodására gondolunk. Az egyház növekedésének ez az egyik oldala, kétségtelen. A látható elem gyarapodása, virulása, erősödése. De éppen az imént láttuk, hogy az egyházban van egy láthatatlan elem is, a láthatatlan elem maga Krisztus, aki isteni erejével, eligazító szavával, titokzatos módon él az egyházban. Az egyház növekedése jelentheti tehát az isteniben való gazdagodást. Az egyre mélyebb, egyre tudatosabb, az egyre eredményesebb azonosulást a láthatatlan Krisztussal. Az egyház növekedhet akkor is, amikor híveinek száma nem szaporodik, amikor evilági hatalma, a látható szervezet nem erősödik, sőt talán gyengül. Növekedhet akkor is, amikor a látható elemben bizonyos stagnálás vagy visszaesés lép fel. Növekedik, gyarapodik, mert átítatja egyre jobban az evangélium szelleme. Krisztus lelke. Egyre odaadóbban szolgálja Urát, üdvözítésünk eszközlőjét.

Meggyőződésünk szerint, hogy a mi korunk az egyház belső megújulásának a kora. Az Isten népe egyre inkább tudatosítja, átéli a maga lényegét, a láthatatlan Krisztust. Lehetetlen nem észrevenni a Gondviselés munkáját ebben. Abban a korban történik ez a megújulás, az evangélium szellemének mélyebb átélése, amikor a világ is éppen erre szomjazik, ezt várja el az egyháztól, és nem a külső pompát, az egyház homlokzatának dekoratív gazdagságát. A mai világ már nem indul meg az egyház imponáló hatalma láttán. A remek szervezeti felépítettségben aligha ismeri fel a mai ember a láthatatlan isteni jelét. De sokkal inkább a krisztusi egyszerűségben, a szegénységben, az emberiség alázatos szolgálatában, tehát azokban az értékekben, amelyet éppen a zsinat egyháza vállalt magára.

III. Homília vázlatok

A)

1. „Az egész föld az enyém” (2 Móz 19,5)

Az ember szereti a függetlenséget. Szereti, ha elmondhatja: Nekem nem parancsol senki, nem tartozom elszámolni senkinek, a magam ura vagyok, azt teszem, amit akarok.

Ne arról beszéljünk most, hogy jó-e ez vagy sem. Csak arról, hogy egészen függetlennek nem érezheti magát a világon senki. Mert van parancsoló és elszámoltató Urunk. Valamennyien Istenéi vagyunk. Egyikünk sem él önmagának, akár élünk, akár meghalunk, az Úréi vagyunk. Mert ő teremtette a világot, ő tartja fenn és visel gondot reá. A kőműves építhet másnak házat, az asztalos annak csinál bútort, aki megfizeti. Isten magának alkotta a világot, magának teremtette az embert is. Nem adta el senkinek, és nem vette meg tőle senki. Minden Istené, én is. Azért parancsolhat, és parancsol is valamennyiünknek.

Habsburgi Miksa herceg, a tragikus sorsú mexikói császár írta naplójába: „Istenem, köszönöm neked, hogy végre felnyitottad a szememet. Mikor fiatal voltam, azt mondták nekem, hogy azért születtem, hogy államférfi legyek. Mikor katona voltam, azt mondták, arra születtem, hogy generális legyek. De senki nem mondta meg nekem, hogy azért születtem, hogy Istené legyek.” Istenéi vagyunk a teremtés, a gondviselés, a megváltás, a megszentelés jogcímén. Az ő népe vagyunk, gyermekei és örökösei.

Olyan szép és olyan édes, ha valaki azt tudja mondani magában: Én Istené vagyok. Mindenem Istené. Ő parancsol nekem. Én szót fogadok. A felelősség is Istené. Én azt teszem mindig, amit Isten akar, most már Isten dolga, hogy boldoggá tegyen engem.

Micsoda erő az, ha valaki nem önmagában bíz, hanem Istenben! Isten biztosan erősebb, mint én. És okosabb, jobban látja a jövőt. Biztosan nem csap be, ha rábízom magam. Milyen könnyű és jó lenne annak, aki egészen, de egészen rábízná magát Istenre! Persze nem tétlen ráhagyatkozással, hanem Istentől engedné vezetni magát.

Egy 20 éves fiatalembert halálra ítélték a hite miatt. A kivégzése előtti napon ezt írta szüleinek: „Még soha ilyen boldog nem voltam, mert most érzem életemben először igazán, hogy egészen Istené vagyok.”

2. „Amikor még erőtlenek voltunk” (Róm 5,6)

Mire voltunk erőtlenek? Jézus kereszthalála előtt erőtlenek voltunk mi az emberiség és minden egyes ember, hogy kiengeszteljük Istent. Bűne által haragban volt az ember az Úrral. Erőtlenek voltunk kibékíteni őt. A bűn olyan borzalmas hálátlanság, olyan rettenetes sértés, hogy azt halandó ember nem tudja elfeledtetni Istennel. Csak Krisztus, az Egyszülött halála hozta meg a kiengesztelődést.

Erőtlenek voltunk igazzá válni, vagyis olyanokká, akik kedvére vannak Istennek. Mert Atyánk nem emberi tökéletességet vár tőlünk. Ő a maga világába akar emelni bennünket, ez nem lehetséges isteni tökéletesség nélkül. Viszont isteni szinten igazzá válni, ez csak a kegyelem műve lehet. Az erre képesítő, az isteni szintre emelő ingyenes kegyelmet eljátszotta az emberiség bűnével, hogy a maga erejéből, az ördög sugallata szerint, engedetlenséggel Ura iránt próbál isteni síkra emelkedni. Visszaszerezni csak az emberré lett Isten Fia tudta az igazzá, istenivé tevő kegyelmet.

De a pusztán emberi igaz-voltra is erőtlenek voltunk. A bűn annyira megrontotta, betegé tette egész lényünket, hogy lehetetlenné vált akár emberi síkon is tökéletessé lennünk. Ezt is csak a kegyelem gyógyító erejében érhetjük el. És ez megint csak Jézustól ered.

Erőtlenek voltunk arra, hogy megszerezzük a boldogságot. Mivel Isten a saját boldogságában való részvételre hívott bennünket, más boldogság nem lehet boldogság számunkra. A bűnberagadt ember képtelen élvezni Isten boldogságát. A boldogság reményét tehát attól kaptuk, mástól nem is kaphattuk, aki leoldotta a bűn bilincseit, tehát Jézustól.

Ha mindezt felfogja az ember, megsejti azt is, mennyire szeret bennünket Istenünk. Értünk, mindenre erőtlén férgekért, akik a magunk hibájából váltunk ilyenekké, odaadta Egyszülöttjét. Isten tanúságot tett irántunk való szeretetéről. Mi van még hátra? Hogy elfogadjam ezt a kimondhatatlan szeretetet.

3. „Megment bennünket haragjától” (Róm 5,9)

Pál apostol a reményt élesztgeti a római keresztényekben: „Krisztus meghalt értünk, amikor még bűnösök voltunk; most, hogy vére árán igazzá váltunk, még sokkal inkább megment bennünket haragjától.” Tehát a római hívek féltek Isten büntető haragjától, élesztgetni kellett bennük a bizalmat, a reményt.

Vajon hozzánk is így kellene szólnia az Apostolnak? Mintha bennünk éppen a túlzott bizakodást, a vakmerő reményt kellene inkább megfékezni, és az üdvös istenfélelmet sugalmazni. Valahogy nagyon is biztonságban érezzük magunkat. Talán nem is nagyon hisszük a poklot, nem is nagyon félünk az evilági büntetésektől, a tisztító tűz szenvedései pedig mintha nem is léteznének.

Magunkkal is roppantul meg vagyunk elégedve, és úgy érezzük, meg lehet elégedve Isten is. „Nincs bűnöm, legfeljebb néhány csekélység.” Különbözik Isten úgyis megbocsájt, éppen csak azt nem tesszük hozzá, hogy hiszen az a dolga.

Ha elér Isten büntető keze, ránkjön a figyelmeztető szenvedés, még nekünk áll feljebb, zúgolódunk, esetleg kétségbevonjuk a gondviselést, vagy magának Istennek a létezését. Azt gondoljuk természetesnek, hogy mi megérdemljük, nekünk kijár, hogy Isten földi életünkben minden bajtól megóvjon, azután pedig rövid úton üdvözítsen. A földön dédelgessen, aztán ítélet nélkül öleljen magához.

Csalódni mindig fájdalmas. Az ilyesfajta gondolkozásúak csalódása nemcsak fájdalmas, de tragikus lesz, sőt végső tragédia. Mert őket Jézus vére sem menti meg Isten haragjától.

4. „Hatalmat adott nekik” (Mt 10,1)

Jézus, „amikor látta a tömeget, részvételt volt iránta”. Nem csupán testi nyomorúságaik miatt, hanem elsősorban mert lelkiileg „gyöttrődtek, és úgy lézengtek, mint a pásztor nélküli juhok.” Ez a részvét indította Jézust a 12 apostol kiválasztására és küldésére, a papi rend alapítására.

Közvetlenül azt a hatalmat és parancsot adta nekik, hogy betegeket gyógyítsanak, halottakat támasszanak, gonosz lelkeket űzzenek ki. Ezek részint csodajelek, amelyek igazolják, hogy igaz a küldetésük és szavuk, és igazat mondanak hirdetve, hogy „elközelgett a mennyek országa”. De jelképek is ezek a cselekedetek. A testi betegség, megszállottság, sőt halál gyógyításával jelképezi, hogy küldöttéi, a papok gyógyítani tudják a lelki betegséget, megszállottságot és halált.

Így kell tehát tekintenem a papokat: Jézus küldte őket, mert szán bennünket, és meg akar gyógyítani, azt akarja, hogy ne legyünk pásztor nélküli juhok.

A pap gyógyít szavával, mely Jézus igéje. Aki komolyan veszi, figyel rá, és életté akarja váltani, annak orvosság a pap szava. A testi szenvedésben is, mert megtanítja szenvedni, a szenvedést az öröm szolgálatába állítani. Orvosság a lelki gyengeségekben, betegségekben, megszállottságokban, sőt a lelki halálban is.

A pap gyógyít a szentségekben. Isten gyógyító kegyelme ezen az áldott hét csatornám át öntözi lelkünket. Reménytelennek látszó bajokat gyógyít a szentségek kegyelme. Halálból hoz vissza az életre, örök életre. Halálos gyengeségben ad erőt.

A papság Jézus velünk együttérző, segíteni akaró szeretetének jele közöttünk. Aki a hit szemével néz, így tekinti a papságot. Minden más mellékes. A papok tehetsége, modora, még erkölcsi életük milyensége is. Az a fontos, a döntő, hogy értünk vannak, hogy Jézus ajándékai.

Ezzel kapcsolatban meg kell szívlelnünk Jézus ma hallott szavát: „Az aratás ugyan sok, de a munka kevés. Kérjétek hát az aratás urát, hogy küldjön munkásokat aratásába.” Imádkozzunk, hogy sok papunk legyen, sok jó papunk legyen!

B)

1. „Veszek majd egy ágat” (Ez 17,22)

Lehetne beszélni arról, mire vonatkozik közvetlenül Ezekiel jövendölése. De ha messiási távlatban nézzük, nagyon gazdag jelentését kapjuk.

„Veszek majd egy ágat a magas cédrusfa tetejéről.” A magas cédrus az Ádámtól származó emberiség. A tetején lévő ág, az emberiség csúcsa a Messiás, az emberré lett Isten Fia. Őt ültette el Isten „Izrael magas hegyén”, vagyis megszületett a választott nép körében.

„Kisarjadzik majd, és gyümölcsöt terem, és nagy cédrussá lesz.” Ez már az egyházra vonatkozik. Hogyan lehet az, hogy egyszer Jézust jelenti az elültetett és kiterébélyesedett zsenge ág, másszor meg az egyházat? Mert a kettő tulajdonképpen egy. Az egyház az „egész Krisztus” a szentatyák nyelvén, Jézus feje egyházának, mi vagyunk az ő titokzatos teste. Mi, akik a kegyelemben egybenőttünk vele. Olyan nagyra nő az egyház fája, hogy beborítja az egész világot.

„Én, az Úr aláztam meg a magas fát, és magasztaltam fel az alacsony fát; és szárítottam ki a zöldellő fát, és borítottam virágba a száraz fát.” Isten az emberiséget megalázta és kiszárította, kegyelmileg holtta tette, mert Ádámban vétkezett. Az alacsony fa, amely az emberiség száraz fájából borult virágba, a Jézusban megújult emberiség, Isten szent népe. Mellette ott áll még a száraz fa, az emberiségnek az a része, amely még nem ojtódott be Krisztusba.

Mi keresztények is emberek vagyunk, az emberiség részei. Szolidárisak vagyunk az emberiséggel. De mi az emberiségnek az a része vagyunk, amely már az újonnan elültetett csúcs-ág, Jézus ojtványa. És mivel megvan az a lehetőség, hogy mi ezen az új „alacsony” (vö. „kisdednyáj”) fán száraz ágakká váljunk, melyeket lemetsz az Úr, és tűzrevet, azért helyénvaló a figyelmeztetés: A kegyelemben és szeretetben Jézusba belegyökerezve kell maradnunk, hogy benne virágba boruljunk és dús gyümölcsöt hozzunk.

2. „Hazaérkezni az Úrhoz” (2 Kor 5,8)

Isten ítélt, jutalmaz és büntet. Ez igaz, ezt figyelmen kívül hagyni tragédiához vezet. De az igazán keresztény élet nem merülhet ki abban, hogy reménykedve-rettegve megyünk az ítélet felé. Istenhez való viszonyunk alapvetően szeretetviszony. Ezért a keresztény élet legnagyobb vágya „hazaérkezni az Úrhoz”, akit mindennél jobban szeretünk.

Mi úgy fogjuk fel a földi életet, hogy „vándorként élünk”. Vagyis nem vagyunk „otthon” ebben a földi életben, mert itt még „távol járunk az Úrtól”. A keresztény élet hazavágyás. Nem olyan ember hazavágyása, aki messze került otthonától, tehát hazavágyik. Hanem olyané, aki tulajdonképpen sohasem volt otthon, nem volt otthona, nem is ismerte szüleit, de tudja, hogy valahol messze élnek, várják őt, és nagyon jók, és nagyon szeretik őt, nagyon jó lenne már ott lenni náluk. „A szemlélet még nem osztályrészünk.” Nem látjuk, személyesen nem ismerjük az Atyát, aki számunkra a Minden. „A hitben élünk.” Vagyis hallottunk Atyánkról, megkaptuk üzenetét, olvastuk levelét. De még „távol élünk tőle.”

Ha lelkiismeretet vizsgálunk, a részleteken túl ezen is gondolkoznunk kell: Vágyom én „hazaérkezni az Úrhoz”? Él bennem valami hasonló vágyódás, mint Szent Pálban, aki le tudta írni: „Jobban szeretnék megválni a testtől és hazaérkezni az Úrhoz?” Nagyon fontos kérdés ez, igazán alapvető. Tulajdonképpen hitem és szeretetem elevenére tapint rá. Ha van bennem ilyen vágy, térdenállva kell megköszönnöm az Úrnak. Ha nincs, térdenállva kell kikönyörögnöm. Mert a „hazaérkezés” vágyának hiánya egyenlő a hit és a szeretet hiányosságával. És tulajdonképpen ez az Atyánk utáni vágy tud elég erőt adni az Isten Szíve szerinti élethez.

Az ítéleten mindenki azt fogja kapni, amit kívánt. Én mit kívánok szívem legmélyén? A semmit vagy a Mindent? Csak aki a Minden után vágyik, az fog élete végén „hazaérkezni az Úrhoz”.

3. „Jobban szeretnék megválni a testtől” (2 Kor 5,8)

Borzalmas a halál, fél is tőle, aki komolyan rágondol, vagy akit közvetlenül fenyeget. Rettenetes lehet a halálfélelem. Erre gondoltak azok is, akik haldokló hozzátartozóikhoz nem

hívnek papot. Abban reménykednek, hogy a beteg nem tudja, nem sejtí, mi fenyegeti, és talán megmenekül a halálfélelemtől.

Eltekintve a természetfeletti szempontoktól (jobb bármilyen félelmetes halálfélelem a kárhozatalnál), pusztán természetes, emberi szempontból is hasznosabb papot hívni a halálos beteghez. Mert a halálfélelem ellenszere nem a titkolózás, a szerepjátszó vigasztalás. A vég közeledtét úgyis megérzi az ember, ettől nem igen lehet valakit is megkímélni. Még a hangosan reménykedő haldoklók szívében is ott a rettegő kétely. A halálfélelemnek egyetlen ellenszere, orvossága az olyan lelkület, amely Szent Pálban volt meg. Ő levelének tanúsága szerint, szeretett volna meghalni, hogy hazaérkezhessek az Úrhoz.

A beteghez érkező pap a hitet hozza. Hogy vár Valaki a sötét kapu másik oldalán. Olyan valaki, aki maga a Fényesség, maga az Élet, maga az Öröm és maga a Szeretet. Azért vár, hogy magához öleljen.

A pap a reményt hozza, hogy aki vár, el is fogad. Igaz, Isten semmi erkölcsi szennyet magához nem ölelhet, de éppen ezért rendelte a papságot és a bűnbánat szentségét, hogy mindenki megszabadulhasson az erkölcsi szennytől. A pap Isten üzenetét hozza, hogy az Úr megbocsát.

A pap a szeretetet hozza. Tanúskodik Isten szeretetéről, amellyel kimondhatatlanul szeret bennünket, és hozza a kegyelmet, mely a nagy útra készülődőben felkelti a vágyódó viszontszeretetet.

Minden pap tapasztalatból mondhatja: Senkiben, aki megkapta a betegek szentségeit, nem marad rémület és rettegés. De felkél benne a megnyugvás és a vágyakozás az Úr után.

A haldoklók ágya mellett nem szabad emberi okoskodással viselkedni. Jobb ilyenkor Isten bölcsessége szerint intézkedni.

4. „Akár alszik, akár ébren van” (Mk 4,27)

Ha emberi okossággal gondolkodnék valaki, biztosan nem menne el papnak. Mert tulajdonképpen reménytelen esetnek, vállalkozásnak látszik Jézus hitét elfogadtatni a mai emberiséggel. Reménytelen ügynek gondolhatnánk, hogy van egészséges gondolkodású ember, aki elfogadja, hogy egy zsidó ácsnak a fia egyenlő a mindeneget teremtő Istennel, vagy, hogy egy kis ostyadarab egyenlő egy megdicsőült ember testével.

És mégis, milliók vannak, akik szilárdan hiszik ezt, nemcsak teljesen normális és művelt emberek, de nagy tudósok is. A papnak nem kell mást tennie, csak hirdetni kell az ígét, tanúskodnia saját belső meggyőződéséről. Az elvetett mag kicsírázásáról, szárbaszökkenéséről, beéréséről már maga Isten gondoskodik. Isten országának kiteljesedése a lelkekben nem a pap személyes sikere, hanem a kegyelem műve. Ezért nem döntő fontosságú a pap műveltsége, mint azt sokan gondolják. A legfontosabb az, hogy a pap ne csak formulákat mondjon, hanem azt mondja, amiről ő maga meg van győződve. Ha az ars-i plébános szentbeszédeit olvassuk, igen lapos, közhelyek sorozatának tűnő prédikációknak tartjuk őket. Sikerük mégis óriási volt, mert nem pusztán szó, hanem tanúskodás volt.

Persze a magvetés nemcsak a papok dolga. A pap inkább valami vetőmagforgalmazó bolthoz kell hasonlítson. A prédikációt hallgatók lelkébe veti el a jó magot, de egyben osztogatja is a vetőmagot, amelyet a hittel hallgatóknak kell átvenniük és elvetniük környezetükben. Ők is gondoljanak arra, amire a papnak kell: Emberileg talán reménytelennek látszik az ügy, de azért csak vessék a jó magot. Csak tanúskodjanak saját belső meggyőződésükről. „Utána akár alszik, akár ébren van, a föld magától terem, maga sem tudja, hogyan. A mag kicsírázik és szárba szökik.” A legkisebb mustármag is nagy fa kiterbélyesedésének alapja lehet.

C)

1. *Legalább ebben kövesd!*

Dávid király az Úr kedvence volt. Valóban, kevés az ilyen nagy lélek, az ilyen erős egyéniség, aki a konvenciókkal nem törődve hősiiesen megy a maga útján, az Isten útján.

Az igaz embert persze nem bűn nélküli embernek kell elképzelni. Szent János apostol szerint az igaz is hétszer botlik naponta, és aki azt állítja, hogy nincs bűne, az egyszerűen nem mond igazat. Dávid király az Uriás házaspárral kapcsolatban súlyosabbnál súlyosabb bűnök szövetségébe keveredett. A „jó ember” és a „rossz ember” nem is abban különbözik egymástól, hogy az egyik büntelen, ártatlan, a másik meg bűnös. Abban különböznek, hogy a rossz ember nem tart bűnbánatot, hanem vagy nyíltan megátalkodik, vagy egyszerűen büntelének deklarálja önmagát. A jó ember, sőt a szent ember is bűnös, esetleg súlyosan is vétkezik, de hajlandó ezt beismerni Isten, önmaga és az emberek előtt. Hajlandó megkövetni az Urat és embertársait. Sőt hajlandó vezekelni is. És ami a legnagyobb: Mindig újra kezdeni.

Ilyen bűnbánatra kész ember volt Dávid király. Nátán próféta példabeszéde nyomán keményen elítélte a bűnöst. Eddig persze elmegy minden ember, leszámítva néhány betegesen elvetemültet. Dávid azonban nem rekedt meg itt. Mikor szemébe mondták: Te vagy az a bűnös, rögtön elismerte, rögtön meakulpázott, rögtön jóvá akarta tenni. Ilyen az igazán nagy lélek.

És mi? Elítéljük az ismerősöket, mert pl. elkényeztetik, félrenevelik gyermekeiket, mi viszont egyáltalán nem érezzük hibásnak magunkat, akármilyen „rosszul sikerültek” gyermekeink. Pálcát törünk minden flört felett, de a mi esetünk „egészen más”. Kesergünk mások rossz természetén, magunkat viszont mindig jó természetűnek tartjuk. Nem vagyunk hajlandók lenyelni a sértéseket, viszont felháborodunk azon, hogy mások nem tűrik szó nélkül a mi durvaságainkat, szúrásainkat. Ha rólunk mondanak valamit, még ha igaz is, vége van a világnak, mi viszont talán bűnnek sem tartjuk, ha folyton pletykálkodunk, sőt esetleg tudatosan rágalmozunk. A mi ügyünk mindig „más”.

Vigyázat! Dávid király Isten kedvence volt, mégsem nézte el neki az Úr bűneit. Sőt, bűnbánata ellenére is csak enyhítette, de el nem engedte a büntetéseket. Pedig mennyire könyörgött Dávid fia életéért! Isten velem sem fog kivételezni. Egyszer mindenképpen be kell ismernem hibáimat, bűneimet, és az nagyon keserves lesz.

Nem hízelelhetünk magunknak azzal, hogy akár meg is közelítjük Dávidot a tökéletességben, erkölcsi kiválóságban. Ebben az egyben azonban feltétlenül utánoznunk kell: A nagy lelkek bűnbánatában. Szépítgetés nélkül és nyílt szívvel el kell ismernünk vétkeinket, igaz bűnbánatot kell tartanunk. Ez az egyetlen út Istenhez.

2. *„Ő általa, övele és őbenne.”*

Isten szeret engem, vár engem, örökre magához akar ölelni. De mégsem engem, hanem Jézust. Mert egyedül Jézus méltó az Atyához. Én, mint mi valamennyien emberek, semmi vagyok, de a semminél is kevesebb, mondhatni negatív lény, mert bűnös vagyok, cselekedeteim által ellensége Istennek.

Belőlem csak Jézus által lehet olyan valaki, akit magához ölelhet az Úr. Jézus tett eleget az én bűneimért, keresztáldozata végtelen érdemével. Tehát csak Jézus által mehetek Istenhez.

De ez az „őáltala” önmagában kevés lenne. Ez csak annyit jelentene, hogy Isten Jézusra való tekintettel „szemet huny”, és „nem veszi észre”, hogy tulajdonképpen ki vagyok. Csak „övele”, Jézussal együtt fogad el. Vagyis ha hitben és szeretetben csatlakozom Jézushoz. Ha vele együtt, áldozatával egyesülve ajánlom fel életemet. Ezt meg is kell tennem, mégpedig a

szentmisén keresztül. A misén való részvételnek az az értelme, hogy Jézus áldozatához hozzáteszem az enyémet.

De még ez is kevés. Jézussal együtt is én még mindig „férges alma” maradok, amelyet hozzáadnak az éphez, hátha „elcsúszik”. Istennél ez lehetetlen, őt nem lehet becsapni. Ezért kell az „öbenne”. Az Úr lehetővé tette, hogy Jézusban legyek az övé. A keresztségben beléjojtattam Krisztusba, mint vad szőlővessző a nemes tőbe. Egy Test lettem vele. Saját Lelkét adta belém, saját arcvonásait lehelte a lelkemre a Szentlélek által. Így nemcsak Jézus mellett, hanem Jézusba ojtva adhatom életemet örök áldozatul Atyámnak. Így már elfogad, de csak így. És ez az élet legnagyobb boldogsága, hogy elfogad Isten.

3. Irgalmasság, ítélet, igazság

Számtalanul előfordul, hogy hívő emberek gondolatban vagy hangos szóval számonkérrik Istentől az igazságot. Az elégedetlenség gyökere egy bizonyos kiskaliberűség, beszűkült gondolkodásmód. Ez abban áll, hogy csak kettőt tudunk elképzelni: ítéletet és általa igazságot. Ezt és ezt tette, tehát ez és ez jár neki; miért késik hát Isten?

Hála az Úrnak, hogy ő ismer még valamit, az irgalmat. A mai Lecke mutatja, mi lenne, ha csak igazságot ismerne Atyánk: Vízözön. Ma sem menekülne meg senki. Az akkori nyolc is csak irgalomból maradt életben.

Az ítéletet mindig megelőzi Istennél az irgalom. Az irgalom jelent türelmet, megértést, szeretetet, segítséget. Ha nem lenne, minden ítélet elítélés, kárhozat lehetne csak. Mert ki az, aki nem szorul rá türelemre? Csak az lenne ilyen, aki teljesen tökéletes. De ki az közülünk? És mennyire fáj, ha valakinél nem találunk belátásra, megértésre! Ha egyszerűen kimondott szavaink, véghezvitt cselekedeteink alapján ítélnék és kezelnek bennünket! De, ha magamnak kívánom a megértést, elsősorban Isten részéről, miért akarom azt elrabolni, elvitatni a többi embertől? És mi lenne velünk, ha Atyánk segítség, kegyelem nyújtása nélkül csak figyelné tetteinket, ítélné és igazságot tenne? Jó lenne ez nekünk? Hála neki, ő irgalmas, mert szeret. Ítélete nem a pártatlan bíró igazságtevése. Ítélete a szerető szív ítélete. Tehát irgalmas a lehetőség végső határáig. Csak azt ítéli el, aki végleg és teljes megátalkodottsággal megtagadja tőle a szeretetet. Tulajdonképpen még az ilyet sem löki el magától, azt is tovább szereti. Csak nem ölelheti magához, és az ilyen sem tudja átölelni őt. Ez kárhozatának forrása.

Ne bíráld, hanem szeresd Istent!

4. Jézus és a bűn

Jézus egész lénye Nem volt a bűnnek. Egész élete harc volt a bűn ellen. Egész élete áldozat volt a bűn megsemmisítésére. Tanításában a legnagyobb rossznak a bűnt és a bűnben való megátalkodottságot bélyegezte. Már a gondolati és csak a vágyban élő bűnöket is kárhozatra méltónak mondta. Aki asszonyra kívánsággal néz, már házasságtörő. Akit bűnre visz keze, lába, szeme, jobban teszi, ha eldobja magától. Isten országa, amelyet megalapított, bűntől egészen ment ország kell legyen. Kiteljesedése, a menny pedig egyszerűen semmi bűnt nem tud befogadni.

Jézus szenvedélyesen gyűlölte a bűnt, de ugyanilyen szenvedélyesen szerette a bűnösöket. A közvéleménnyel szembeállva beszélgetett a bűnösökkel, elfogadta meghívásukat. Orvosnak mondta magát, aki a beteg lelkeket jött gyógyítani. A bűnösöket hívta, nem az igazakat. Azt tartotta, hogy akinek többet engedtek el, az jobban szeret. Gondoljunk példabeszédeire: Az eltévedt bárány, az elveszett pénz, a füstölgő mécses, a repedt nád. Életét adta azért, hogy a bűnösöket megmentse.

Jézus rámnéz a keresztről. Gyűlöli bennem a bűnt. De kimondhatatlanul szeret engem. Félt, mert tudja, hogy a halál pillanatában végleg összenő, végleg egy lesz az emberbűnével. Addig akar megszabadítani, amíg nem késő.

Szent Jeromos kérdezte Jézustól Betlehemben, mit ajándékozzon neki. Jézus azt felelte: A bűneidet.

Évközi 12. vasárnap

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (Jer 20,10-13): *„Jeremiás így szólt: Hallom a gyalázkodást sokaktól, s a fenyegetést mindenfelől: „Vegyétek üldözőbe! Üldözzük őt!” – Mindazoktól, akik barátaim voltak és oldalam mellett álltak: „Hátha valamiképp törbe lehetne csalni, hatalmunkba keríthetnők és bosszút állhatnánk rajta!” –*

Az Úr azonban mint hős harcos áll mellettem. Ezért elbuknak, kik üldöznek engem, erejüket veszítik, és nagyon megszégyenülnek, mert mit sem értek el örökös, soha el nem múló gyalázkodásukkal! Nos hát, seregek Ura, te igaz bíró, ki belelépsz a vesébe és a szívbe, hadd látom – kérlek – miként állasz bosszút rajtuk, mert eléd tártam ügyemet. Énekeljétek az Úrnak, dicsérjétek az Urat, mert megszabadította a szegények életét a gonoszok kezéből!”

A próféta fájdalmasan csalódott barátaiban, de tudja, hogy nem fog csalódní az Úrban. Nem személyes bosszúvágy fűti, amikor ellenségei megszégyenülését várja, hiszen Isten ügyét képviselte és ellenfelei azt akarták elgáncsolni.

II. OLVASMÁNY (Róm 5,12-15): *„Testvérek, amint egy ember által lépett a világba a bűn, majd a bűn folyományaként a halál, és így a halál minden embernek osztályrésze lett, mert mindnyájan bűnbe estek... Bűn volt a világon azelőtt is, hogy a törvény adatott, de a bűn, ha nincs törvény, nem számít bűnnek. Mindamelllett a halál Ádámtól Mózesig úrrá lett azokon is, akik nem vétkeztek a törvényt megszegve, mint Ádám, az Eljövendőnek előképe. A kegyelemmel azonban nem úgy áll a dolog, mint a bűnbeeséssel. Mert ha egynek bűnbeesése miatt sokan meghaltak, Isten kegyelme s az egy embernek, Jézus Krisztusnak irgalmából nyert ajándék, még inkább kiárad sokakra.”*

Az apostol nem mondja ki végig a párhuzamot: amint a bűn egy ember által lépett a világba, úgy a megigazulás is. A bűn egyetemességéből következett a szerző. Mivel Mózes előtti korszakban nem volt olyan pozitív isteni törvény, melynek megszegéséért halálbüntetés járt volna, az egyetemes halálnak nem lehetett más oka, mint az Ádám bűnében való részesedés. Igaz ugyan, hogy az ember természettől fogva halandó, de a kegyelmi állapot velejárójaként megkaptuk Istentől a haláltól való mentességet. Jézus megváltói műve mint isteni tett messze felülmúlja hatásában Ádám tettét. Nem csupán eltörli a bűnt, kiegyenlíti az adósságot, hanem bőven árad a kegyelem a nyomában, az Istennel való életközösség.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 10,26-33): *„Az időben így szólt Jézus apostolaihoz: Ne féljétek az emberektől. Hiszen nincsen semmi elrejtve, ami nyilvánosságra ne kerülne, s nincs olyan titok, ami ki ne tudódnék. Amit sötétben mondok nektek, mondjátok el napvilágnál, és amit fületekbe súgnak, hirdessétek a tetőkről. Ne féljétek azoktól, akik a testet megölik, hisz a lelket nem tudják megölni. Inkább féljétek attól, aki a lelket is, a testet is el tudja pusztítani a gehennában. Nemde két verebet adnak egy fillérért? És egy sem esik le a földre Atyátok tudta nélkül. Fejétek hajszálai is mind meg vannak számlálva. Ne féljétek tehát, a verebeknél értékesebbek vagytok. Én is megvallok mindenkit mennyei Atyám előtt, aki megvall engem az emberek előtt. Aki pedig megtagad engem az emberek előtt, én is megtagadom mennyei Atyám előtt.”*

Az Úrnak gondja van azokra, akik szolgálatára szentelték magukat, még inkább, mint általában az emberekre. Hiszen nagyon fontosnak tartja, hogy igazságát minden ember megismerje. Azt a valóban örvendetes hírt, hogy Krisztus megváltói műve következtében túláradt a kegyelem, részesei vagyunk az Isten életének, mindenkivel tudatni akarja az Isten. Nem szabad félni azoktól, akik csak a testnek tudnak ártani. Azt az életet, melyet Krisztus szerzett, senki emberfia el nem veheti tőlünk. De mi elveszthetjük, ha féltjük az amúgyis veszendő földi életet. Hirdessék hát bátran mindazt, amit Krisztustól hallottak. Lehet, hogy e legyőzhetetlen ügy legyőzött harcosai lesznek itt a földön, az viszont biztos, hogy Krisztussal együtt uralkodni fognak, amikor győzelme kinyilvánul és teljessé lesz.

B)

I. OLVASMÁNY (Jób 38,1-8-11): *„Felelt az Úr Jóbnak a fergetegből, és mondá: Ki zárta el a tengert kapukkal, mikor kitört s az anyaméhből előjött, mikor felhővel ruháztam és ködből pólyát adtam neki és körülvettem határainnal, zárt és kapukat adtam neki, és mondtam: Idáig jössz, és nem mégy tovább! Itt törjék meg hullámaid gőgje!?”*

A tenger nagysága lenyűgözi az embert, viharos tombolása félelemmel tölti el, hiszen kiszolgáltatottnak, tehetetlennek érzi magát vele szemben. Ám Isten ura a tengernek is, hiszen ő alkotta, és vette körül határokkal. Az Úr azért hivatkozik Jób előtt erre a tényre, hogy megszegyenítse a vele perbe szállni akaró embert.

II. OLVASMÁNY (2 Kor 5,14-17): *„Testvéreim, Krisztus szeretete ösztönöz minket, hiszen arra a meggyőződésre jutottunk, hogy ha egy mindenkiért meghalt, akkor mindenki meghalt. És ő azért halt meg mindenkiért, hogy akik élnek, ne maguknak éljenek, hanem annak, aki értük meghalt és föltámadt. Ezután tehát nem ismerünk senkit emberi szempontból. Ha Krisztust azelőtt emberileg ismertük is, most már nem úgy ismerjük. Mindazt, aki Krisztusban van, új teremtmény.”*

Minden megújult, mert meghalt Krisztusban. Pálban is gyökeres változás ment végbe a damaszkuszi úton: életét új alapokra helyezte, Krisztus-ismerete is gyökeresen különbözik a régítől. E szöveg alapján nem is állíthatjuk, nem is tagadhatjuk, hogy Pál ismerte-e személyesen Jézust. Arról van szó, hogy régi ismeretét, mely emberi szempontok szerint tájékozódott, felváltotta egy új ismeret, mely a Léleknek köszönhető, és amely módosítja a többi emberekre vonatkozó ismeretét is. Ez a megismerés szorosan összefügg azzal az önátadással, melyet Krisztus részéről tapasztaltunk, és amire nem lehet más válaszuk, mint a feltétlen ragaszkodás, a teljes odaadás. Az új ismeret hasonlít azoknak egymásismeréséhez, akik szeretik egymást, és szeretetből egymásnak ajándékozzák magukat. – Az apostol szemében nem számít már más, mint a megdicsőült Krisztus saját testében, az egyházban és minden emberben, aki hozzá tartozik.

AZ EVANGÉLIUM (Mk 4,35-41): *„Az időben, egyszer beesteledett és Jézus így szólt tanítványaihoz: „Keljünk át a túlsó partra.” Erre azok szétoszlatták a tömeget, és magukkal vitték úgy, ahogy ott volt a bárkában. Más csónakok is csatlakoztak. Nagy szélvihar támadt, a hullámok a bárkába csaptak, úgy, hogy az már-már megtelt. Ő a bárka végében egy vánkoson aludt. Felkeltették: „Mester – kérdezték –, nem félsz, hogy elveszünk?” Erre felkelt, parancsolt a szélnek és utasította a tengert: „Csendesedj! Némulj el!” A szél elült és nagy nyugalom lett. Ekkor hozzájuk fordult: „Miért féltek ennyire? Még mindig nincs bennetek*

hit?” Nagy félelem fogta el őket. „Ki ez – kérdezték egymástól –, hogy még a szél és a tenger is engedelmeskedik neki?”

A Genezáreti tavon nem ritkaság a hirtelen támadt vihar. Az északról fújó nagy erejű szél felkorbácsolja az 50-200 m mélységű tó vizét és könnyen támad életveszélyes helyzet. Könnyen lehet, hogy a kezdeményezés Pétertől ered: Jézust fel kell kelteni. A fellelkesült hit és a szemrehányó hang egyaránt rá vall, sőt általában szólni is ő szokott leghamarabb kényes helyzetekben. Jézus parancsol a szélnek és a tengernek. Főleg az utóbbinak lecsendesedése hirdeti Jézus isteni erejét. A szél ugyanis gyakran magától is eláll egyik percről a másikra. Az apostolokat előbb a tomboló vihar ereje félemlítette meg, most pedig a Jézusban megnyilvánuló isteni erő. Rádöbbenek, hogy Jézus nagyságáról megközelítő fogalmuk sincs.

Az apostolok nagyon is test szerint ismerték Jézust. Tisztelték, de sejtelmük sem volt arról az isteni méltóságról, erőről, mely benne lakott. Isten minden közelsége mellett is felfoghatatlan titok, imádandó felség. Törekednünk kell az ismeretre, mely meg tud rendíteni bennünket és az elragadtatás szavait adja nyelvünkre. Ugyanakkor át kell élnünk a mélységes bizalmat is: Istennek akkor is gondja van ránk, ha látszólag alszik, semmi jelét nem adja a velünk való törődésnek.

Krisztus velünk van a világ végezetéig: Szentlelkével, Igéjével, Egyházával, a szentmisében megújuló áldozatával, szent testével-vérével... Törekedjünk mindegyikben felismerni őt; nem emberi módon ismerni ezeket, hanem folyton tökéletesedő ismerettel és szerezzon számunkra minél több örömet: velünk az Úr!

C)

I. OLVASMÁNY (Zak 12,10-11): *„Ezeket mondja az Úr: Kiöntöm Dávid házára és Jeruzsálem lakóira az irgalom és az imádság lelkét; és ők majd reám tekintenek, akit átdöfték, és siratják majd őt oly sirással, mint az egyszülöttet, és keseregnek felette, mint ahogy keseregni szoktak az elsőszülött halálakor. Ama napon oly nagy lesz a sírás Jeruzsálemben, mint Ádádremmon sírása Mágeddón mezején.”*

Meg fog térni a nép, mert az Úr kiárasztja rájuk irgalmát és rá fognak döbbsenni, hogy mit tettek Istennel. Ami az Úrra vonatkozóan csak átvitt értelemben volt igaz, hogy ti. átdöfték, az szó szerint teljesedett Jézusban kereszthalála alkalmával. – Adádremmon Jeromos szerint egy a megiddói síkságon fekvő város neve, amit az ő korában Maximianopolisnak hívtak. II. Nekaó fáraó 608-ban ezen a síkságon verte meg Juda istenfélő, derék királyát, Jósiást. (Vö. 4 Kir 23-29-30) A jámbor király meg is halt és 2 Krón 35,25 szerint Juda országban nemzeti gyász volt halála alkalmából. Nem lehetetlen, hogy ezt a szertartást minden évben megismételték. Mások viszont arra gondolnak, hogy a név két istenség: Hadad és Himmon összeolvasztott neve és alakja, akit – mint vegetációs istent – évente kultikusan elsirattak.

II. OLVASMÁNY (Gal 3,26-29): *„Testvéreim, mindnyájan az Isten fiai vagytok a Jézus Krisztusba vetett hitben. Mert mindannyian, akik megkeresztelkedtetek Krisztusban, Krisztus testét öltöttétek magatokra. Nincs többé zsidó vagy görög, rabszolga vagy szabad, férfi vagy nő, mert mindannyian egyé lettetek Krisztus Jézusban. Ha pedig Krisztuséi vagytok, akkor utódai is, s az ígéret szerint örökösök.”*

Az apostol nem akarja tagadni a természetben megalapozott különbségeket, csupán arra mutat rá, hogy a keresztség egyesítő, Istennel összekapcsoló hatása sokkal lényegesebb, mint a természetes különbségek. Nincs semmi szükség a körülmetélkedésre, amit a zsidózók

annyira sürgettek. A keresztség ugyanis Jézushoz formált hasonlónak bennünket (keresztség és hit feltétlenül összetartozik), így bennünk is fiára ismer az Atya, tehát azok is vagyunk, de egyben Ábrahámnak is örökösei, amint Krisztus is az, tehát nincs szükség más eszközmódra ennek elérésére. (Krisztus felöltéséről vö. még Róm 13,14; Ef 4,24; Kol 3,10.)

AZ EVANGÉLIUM (Lk 9,18-24): *„Az időben, mikor Jézus egyszer egyedül imádkozott, csak tanítványai voltak ott vele, megkérdezte őket: „Kinek tartanak engem az emberek?” Azt válaszolták: „Van, aki Keresztelő Jánosnak, van, aki Illésnek, mások szerint a régi próféták közül támadt fel valamelyik.” Most hozzájuk fordult: „Hát ti mit mondtok, ki vagyok?” Péter válaszolt: „Az Isten fölkenje vagy.” Rájuk parancsolt, hogy ezt senkinek ne mondják el. „Mert – folytatta – az Emberfiának sokat kell szenvednie, a vének, főpapok és írástudók nem ismerik el, megölik, de harmadnap feltámad.”*

Amikor az egész néphez szólt, ezt mondta: „Aki követni akar, tagadja meg magát, vegye vállára keresztségét mindennap és kövessen. Mert aki életét meg akarja menteni, elveszti. Aki viszont elveszti értem az életét, megmenti.”

Jézus elő akarja készíteni a tanítványait szenvedésére. Tudja jól, hogy a messiási szerepnek ez a része mennyire hiányzik a zsidók Felkent-fogalmából. Sokan a zsidók közül – amint a tanítványok beszámolójából kiderül – nem is tartották őt a Messiásnak: Jézus nem is akarja, hogy a Péter által kimondott igazságot a nép között hirdessék, hiszen ha még az apostolok sem tudtak megszabadulni helytelen messiás-elképzeléseiktől, hogyan lehetett volna azt a néptől elvárni. Politikai reményeik megvalósulását várták volna Jézustól és sürgették volna, hogy váltsa azokat valóra, ezzel viszont elsiették volna az összeütközést a hatalommal, valamint elterelték volna az emberek figyelmét Jézus valódi mondanivalójáról és messiási művéről. Jézus megmondja, hogy szenvednie kell, sőt ebben is sorsközösséget kell vállalnia vele azoknak, akik követőinek vallják magukat: vállukra kell venniök keresztségüket, körülményeik szerint el kell veszíteniök életüket, hogy Krisztussal és Krisztusban megtalálják.

Az ember nehezen barátkozik meg azzal a gondolattal, hogy szenvednie kell. A zsidóknál – az apostoloknál is – az volt a főkérdés: miért kell szenvednie a megváltónak? Nálunk inkább az a kérdés merül fel: miért kell szenvednem nekem, ha Isten Krisztusban gyermekévé fogadott? Persze Péterék kérdése és botránkozása sem volt önzetlenebb, hiszen a maguk szabadulását féltették elsősorban, amikor a szenvedés ellen tiltakoztak. Jézus az evangélium szerint mindkettőre felkészítette hallgatóit. Krisztus magunkra-öltése a sorsközösség vállalását is jelenti. Azét a sorsét, melynek szimbólumává a földbe kerülő és elrothadó, de életét ezáltal megsokszorozó gabonaszemet tette Krisztus. A pogány vallások közül többen is ismertek voltak olyan istenségek, akik ezt a folyamatot személyesítették meg. Krisztusban a természet e misztériuma természetfeletti valóság lett. Ebben részesedünk mi is, először a keresztségben, amikor misztikusan meghalunk, hogy Isten gyermekeiként újjászülessünk. A szentmisében Krisztus halálát hirdetjük és osztozunk is benne szentségi módon. Újítsuk meg a szentmisében készségünket, hogy a Messiás sorsát nemcsak szentségi módon éljük át, hanem készségesen magunkra vállaljuk mindennapi életünkben is. Nincs olyan életforma, természet, körülmény, amely ezt ne tenné lehetővé számunkra. „Nincs többé zsidó vagy görög, rabszolga, vagy szabad...” A keresztség vállalkozás a messiási életformára és a szentmise ennek a vállalkozásnak megújítása. Különben csak olyan lesz számunkra is a keresztség, mint a zsidók számára a körülmetélés.

II. Teológia

A búzamaz elpusztul, és bő termést hoz

Minden ember szembe találja magát a testi és lelki bajok problémájával. Nincsen ember a világon, aki ne tette volna fel a kérdést, miért? Mi értelme van? Miért engedte meg Isten? A vallások igyekeznek ezekre az égető kérdésekre választ adni. A keresztény vallás is oda áll elénk és Jézus Krisztusra mutatva azt mondja: a kínok, a pusztulás és a halál a külön, az új élet bölcsője!

A tömör válasz után vizsgáljuk meg a kérdést részleteiben is. A keresztény ember tudja, hogy a bajok, a szenvedés, a halál valamiképpen a bűnnel vannak összefüggésben. „Amint tehát egy ember által lépett a világba a bűn, majd a bűn folyományaként a halál, és így a halál minden embernek osztályrésze lett, mert mindnyájan bűnbe estek...” (Róm 5,12). A bűn és a fizikai rossz, a betegség és a halál szükségképpen együtt járnak. Isten olyan világot teremtett, amelyben helye van a bűnnek is. Ebben a világban szenvedés és halál is van.

Sokszor felmerül a kérdés, végül is miért teremtett Isten ilyen világot, ahol van bűn, van rossz, van gyötrelem, van halál. Erre a kérdésre persze választ adni nem tudunk. Magyarázgatni, mérlegelni lehet: mert neki így tetszett. Persze ebbe a lakonikus válaszbba burkoltan az is benn foglaltatik: Ő tudja, miért teszi, Ő nyilván látja, hogy miért jó ez a világ, csak éppen mi nem látjuk be. Mert egészen nyilvánvaló, hogy ha mi emberek nem látjuk be, miért jó az ilyen világ, tele erkölcsi eltévelyedéssel, fizikai bajokkal, kinnal és pusztulással, azért magasabb nézőpontból az ilyen világ megteremtésének meg van az értelme. De ezt az értelmet csak Isten látja be.

Megnyugtató tudat mindenesetre, hogy az ember mégsem játékszere a világ vak és pusztító erőinek, nem a sors szeszélyének labdája. A pusztító hatalmak vad tombolása felett is Úr a mi Istenünk, akinek tudta nélkül egyetlen hajszálunk sem görbül meg. Azt is jó eszünkbe vésni, hogy ha a szenvedés és a kín fel is örli erőinket, örök üdvösségünket nem tudja elvenni tőlünk. A testet meg lehet ölni, a testet meg tudják ölni, de a lelket nem. Sőt nemegyszer éppen az ellenkezője az igaz: tisztít, az élet igazi értékeire nyitja rá a szemet. Lappangó lelki erőket ébreszt fel bennünk. Számtalanszor tapasztaltuk, hogy a szenvedés megnemesíti az embert. Nem kárára, hanem lelkének javára válik. Ennek első feltétele, hogy a szenvedést vállaljuk. Paradoxonnak tűnik, de igaz: amíg tiltakozol, bensődben küzdesz a betegséggel, a halállal, a szenvedéssel, addig alul maradsz, de legyőzted mihelyt bensődben elfogadtad. Bámulva tapasztaljuk nemegyszer, hogy a türelemmel viselt szenvedés mennyire élesíti a szemet, tisztítja a látást. A sokat szenvedett ember menten felismeri a hamisat, a talmit, a látszatot az emberekben, és azok cselekedeteiben és könnyebben észreveszi a valódi értékeket, a belső rejtett kincseket. Nem egy embert éppen a gyötrelem és a szenvedés segítette ki szűkös önmagából, primitív önzéséből. Ilyen értelemben a szenvedés valóban nemesít.

Az eddig elmondottak a szenvedés problémájára adott keresztény válasznak csak a felszínén mozognak, hogyha a szenvedés és a halál titkát meg akarjuk érteni, már amennyire ez itt a földön lehetséges, akkor Krisztus keresztje alá kell állnunk, mert a szenvedés titkának végső magyarázatát a Golgota ormán kaptuk meg. Ott tudtuk meg, hogy előbb meg kell halnunk ahhoz, hogy benne újjá szülessünk. Meg kell halnunk Vele. Testi és lelki bajaink csapása alatt, kínlódva kell kilehelni lelkünket, hogy elnyerjük az örök élet teljességét. Tőle tudjuk, hogy egész életünk a szó szoros értelemben vett szüntelen meghalás, szüntelen pusztulás és szüntelen újjászületés. Hogyha Krisztussal vállaljuk minden napunk gyötrelmeit, a sokféle fizikai bajt, törődöttségünket, aztán a sikertelenségeinket, a lelki kínokat, a kereszteteket, amiket nap nap után környezetünk rak a vállunkra, akkor minden nap fokozódó vitalitással, erőteljesebb kegyelmi gazdagsággal születik meg bennünk Krisztus. Az a

Krisztus, aki halálunk pillanatában lesz aztán most már teljes gazdagságában osztályrészünk. A Krisztus követés útja éppen ezért a keresztviselés. Aki követni akarja Őt, vegye vállára keresztjét mindennap és úgy kövesse.

Az Isten felé törő lélek szenvedései

Érdemes szót ejteni azokról a szorongásokról, és gyötrődésekről, melyek a tudatos és komoly Krisztus-követéssel járnak együtt. Vívódások, lelki gyötrelmek ezek, melyek szinte törvényszerűen kijutnak annak, aki őszinte igyekezettel megpróbálja követni mesterét és életét az evangélium szellemében irányítja. A legelső feltétlenül az, hogy látja a keresztviselés fontosságát, kívánja is követni Krisztust, mégis azt kell tapasztalnia, hogy erőlködése nemegyszer meddő. Gyengének bizonyult. Az emberi indulatok felülkerekedtek. A keresztény ember kínja tehát éppen saját gyöngeségének felismerése és átélése. Nem egy komolyan törekvő lélek tapasztalta leverten és szomorúan, hogy annyi igyekezet, annyi buzgóság és jószándék után mégis hibázott, elesett. Hányan tapasztalták, hogy hosszú évek után sok gyötrő önnevelés után is felütötte fejét az a hiba, az a gyöngeség, amit annyi igyekezettel irtogattak magukban. Ez a lelki bánat sem haszontalan. Az egészséges lélek ezzel a szorongásával is mesteréhez siet. Talán éppen ez a keserű megtapasztalás viszi egészen közel Istenhez és arra készíti, hogy minden reményét, minden bizodalmát beléje helyezze, hogy teljesen elveszítse önmagát és tehetetlenségével, sikertelenségeivel együtt egészen Istennek ajándékozza magát.

Az evangélium szellemében élő keresztény ember szorongásai közé tartozik az is, hogy szinte törvényszerűen magánosnak érzi önmagát. A lelki fejlődés egy adott szakaszán úgy érzi, hogy törekvéseivel egyedül van, senki sincs vele. Esetleg úgy látja, úgy ítéli, hogy csak ő maga veszi komolyan Krisztus szavát. Úgy gondoljuk, hogy magánosságának ez az átélése szinte törvényszerű. Magyarázata az, hogy a másokban nem tudja felismerni küzdőtársát. Mert valóban nem könnyű felületes pillantással észrevenni, hogy valaki őszintén komoly elszánással járja Krisztus útját, vagy pedig csupán megszokás vezet, vagy felszínes beidegződéssel végzi csak dolgait. Élesen látó szem kell hozzá, olyan szem, amely a látszatok mögé tud hatolni, és a lelki élet útján éppen elindult, saját hibáinak leküzdésével, önmagával foglalkozó ember még nem rendelkezik ezzel a látással.

A Krisztus nyomdokait követő keresztény ember kínjai közé tartozik az egyház mulasztása, az egyháziak bűnei miatt támadt gyötrelmek. Annak felismerése, hogy olyan sokan csak a látszatnak élnek. A szokványos, se hideg, se meleg középutat járják. Kicsinyes számításokkal, kerülgetik a botrányos kirívó hibákat, azokat, amelyeket a közizlés megbélyegezne, de apróbb jellembeli fogyatékoságaikkal mit sem törődnek. Az Isten-tisztelet formális szabályainak aprólékos gonddal tesznek eleget, szinte fitogtatják „buzgóságukat” csak éppen az emberség, az igazi egyenesség, a valódi belső tisztesség hiányzik. A lelkiélet útján adódnak korszakok, amikor mindez nagyon tud fájni. Amikor tudatosul, hogy Krisztus szenvedéseit nemcsak a kívülállók tetézik, nemcsak a pogányok, nemcsak a kikiáltott bűnösök, hanem a keresztények is. És legfőképpen a „jó keresztények”, a tekintélynek örvendő, talán tisztséget is viselő keresztények. Eljön az idő, amikor felismerjük, hogy Krisztus, egyházában is vívja haláltusáját, hogy a Getszemáni kínlódásnak ma sincs vége. És ami a legjobban bántja, az talán nem is az, hogy mennyire gyarló, kétszínűek, nemegyszer aljasak is azok a „jó keresztények”, hanem méginkább az, hogy észre sem veszik gyengeségeiket, fogyatékoságaikat. Mivel az Isten-tisztelet formális gyakorlásában eleget tesznek az előírásoknak, sőt túlteljesítik azokat, szentnek, mintakereszténynek tartják magukat. Sajnos ebben az esetben éppen a rosszul értelmezett vallásosság vezet felre őket, és ringatja őket hamis illúziókba, megpihennek festett

babérokon. Ezeknél ebben az esetben a vallás inkább káros. Nem viszi őket közelebb Istenhez, nem gazdagodnak emberségükben, nem növekszik bennük az igazi jóság, a szeretet.

Az érő ember lelki vívódása

Nem lesz felesleges kitérni az alakuló, érő kamasz ember lelki háborgásaira, a felnőtté válás kritikus pillanataira. Közismert, átéltük valamennyien, hogy a felnőtté válás küszöbén milyen viharok dúlnak sokszor kamasz lelkekben. Jó ezt nekünk felnőtteknek tudatosítani és helyes, ha a kamasz ember is tudja, hogy ez egy természetes folyamat, belső háborgás, mely hihetetlen feszüléseket tud produkálni, de végül is csillapodik, elcsitul a vihar és kilép a porondra az öntudatos, a maga útjára lépő ember, aki legalábbis nagyvonalakban ismeri értékeit, tudja helyét a világban, látja a célt, a feladatot és vállalja azt.

Az alakuló ember még az érés folyamatában áll. A növekedés és erősödés a fejlődésnek csak egyik tényezője. A belső ember is növekszik. Ez annyit jelent, hogy a szenvedélyek, az indulatok is hallatják hangjukat és egyre jobban erőre kapnak. Másrészt a személyiség kialakulása is most van folyamatban. A helyesen látó, mindent marokra fogó, és mindent a helyére rakó én még nem alakult ki egészen. Pláne még nem rendelkezik azzal a tapasztalattal és azokkal az ismeretekkel, amelyek ezekben a benső lelki zavarokban eligazítanak. Maga is meglepődik sokszor, bensejében fellépő új áramlásokon. Meg kell érteni, ha a kamasz ember szélsőségesebb, hevesebb. Benső lelkivilágának egyensúlyát még nem tudja biztosítani.

Még fokozottabb konfliktus forrása az izmosodó én, az önállóságára ébredő én első találkozása a valósággal, a világgal. Kínok és lelki gyötrelmek kísérik a valósággal való első találkozást. Ebben a belső feszültségben lesz az én önálló, független, szabad személyiség. Felméri helyét a világban, tudatosítja, hogyan viszonylanak hozzá az emberek és a dolgok. Nem egy kamasz ember ilyenkor elgyámoltalanodik, vagy pedig éppen ellenkezőleg túlzott öntudat duzzasztja. A konfliktus hosszú és gyötrelmes, ilyenkor kell felmérni értékeit, jó és rossz tulajdonságait, képességeit. Ilyenkor kell megtalálni a főadatot, a célt. Ennek a folyamatnak velejárója az is, hogy az ember ráébred magányára. Ilyenkor veszi észre, hogy különálló személy. Egyszeri és hogy végső elemzésben születésénél fogva magányosan áll a lét nagy óceánjában. Körötte millió világok forognak. Emberek tülekednek, rohannak. És ő áll egyedül, magányosan a létben. Ez az a fejlődési szakasz, amikor nagyon nagy szükség van barátokra. Olyanokra, akik egyenrangú társuknak tekintik, akik elismerik benne a független, szabad egyéniséget és nem manipulálják, nem kényszerítik. Sajnos éppen ez a magányosságtudat és a feltámadó szenvedélyek olykor ferde vágányra sodorják. Keres kapcsolatokat, csak azért, hogy magányát feloldja, és hogy a saját lábára álljon a világban. De ezek a kapcsolatok nem valódiak, nem igaziak, nem képesek megtartani, nem adnak neki tartást és inkább jellemének kárára válnak. Eredményezhetik azt, hogy sohasem tud beleilleszkedni a közösségbe és nem veszi észre sohasem, hogy neki is helye van a nap alatt, megvan a feladata, a dolga, van aki számít rá, és van akire hagyatkozhat.

A kamasz ember lelki vívódásai valódi kínok és igazi gyötrelmek. Egyértelműen igazolják, hogy az igazi értékek jelen esetben az ép, független, szabad, öntudatos egyéniség, a szenvedés kohójában születik.

III. Homília vázlatok

A)

1. Biztos, hogy melletted áll az Úr?

„Az Úr mint hős harcos áll mellettem, azért elbuknak, akik üldöznek engem.” Jeremiás szavai ezek, és sokszor hallani hasonlót istenes emberek szájából. Elhangozhat bizakodó, és fenyegető formában is, esetleg csalódottan, mert Isten nem védte meg őket: „Nos hát, seregek Ura, te igaz bíró, hadd látom – kérlek – miként állasz bosszút rajtuk, mert eléd tártam ügyemet.”

Isten valóban „megszabadítja a szegények életét a gonoszok kezéből”, és igaz, amit Jézus mond az evangéliumban: „Fejetek hajszálai is mind meg vannak számlálva. Ne féljete tehát”. Valamire azonban nagyon kell vigyáznunk. Nem szabad azt gondolnunk, hogy a vallásos, templomjáró embernek eleve és mindig igazat ad Isten, és ellenségeivel szemben mindig az ő pártjára áll, mégpedig úgy, hogy már itt a földi életben „intézkedik”.

Ha összeütközöm másokkal, nem biztos, hogy nekem van igazam, csak azért, mert én vallásos vagyok, ellenfelem meg nem az, sőt esetleg nyílt atheista. Ha vitám van a családban, a munkahelyen, a szomszédal, a társbérllővel, háztulajdonossal vagy lakóval, könnyen lehet, hogy minden vallásosságom ellenére én vagyok a hibás, vagy én is hibás vagyok, ügyem igaztalan. Ilyenkor nemcsak hiábavaló azt várni, hogy Isten az én oldalamon beleszóljon az ügybe, hanem egyenesen bűn erre kérni az Urat. Én, buta ember, sokszor vagyok elfogult gyermekeimmel, családtagjaimmal, kedvenceimmel szemben, és melléjük állok minden perpatvarukban, ha nincs is igazuk. De Isten sohasem lehet elfogult. Egyrészt mert mindig az igazság oldalán áll már „hivatalból”, hiszen végtelenül igazságos. Másrészt valamennyien gyermekei vagyunk, valamennyiünket kimondhatatlanul szeret, a vallástalanokat is.

Ha ügyeimben Isten segítségét kérem, először azt kell kérnem, hogy én álljak az ő oldalán, csak aztán azt, hogy ő álljon mellém. Isten oldalán pedig csak akkor állok, ha ügyem becsületes, ha valódi jóakarattal dolgozik bennem, és ha szeretet él a szívemben. Hogy így van-e, legtöbbször magam sem tudom eldönteni. Ezért hamis öntudat helyett, Isten harcbahívása helyett inkább világosságért, kegyelemért könyörögjek, és főleg szeretetért. Mert még ha valóban a hitem miatt szenvedek is, akkor sem lehetek gyűlölködő, fanatikus, türelmetlen. Mindez tönkretenné hitvallásomat.

Ha Istent kérem, Jeremiás szavával kérjem: „Seregek Ura, te igaz bíró, aki belelátsz a vesébe és szívbe”. Bízom ügyemet, magamat Istenre, de ne az én, hanem az ő bölcsessége, mindentudása szerint.

2. Én nemcsak én vagyok

Korunk nagy kísértése és divatos bűne az Én imádása. Még a vallásos életbe is befurakodik: Én és az Isten. Hiszem Istent, de ebbe ne szóljon bele pap, egyház. A többi emberrel sem törődöm, elintézem én a magam dolgát Istennel, ehhez senkinek semmi köze.

Csak hogy az Úr nem így nézi a dolgot. Igaz, hogy megvan az egyéni felelősségem. Igaz, hogy valamennyiünket személy szerint ítél meg Isten. De ugyanígy az is tény, hogy az emberiséget „egyben” nézi Atyánk. Bizonyíték: Ádám bűne valamennyiünk bűne. És Jézus áldozatában valamennyien igazzá válunk. Egykor Ádámon keresztül nézett bennünket Istenünk, ma Jézuson keresztül. Egykor úgy tekintett minden egyes embert, mint Ádám gyermekét, tehát mint bűnöst. Ma úgy tekint bennünket, akik a keresztségben övéi lettünk, mint Jézus titokzatos testének tagjait. Az „egykor” itt nemcsak időhatározó. Jelenti a jelent

mindazoknál, akik nem akarnak egyek lenni Jézussal, hanem Ádám módjára a maguk istenei szeretnének lenni, és főparancsuk a saját vágyuk és akaratuk.

Egyéni felelősség, személy szerinti ítélet, de ugyanakkor egy vagyok az emberiséggel. Felelősségem és megítéltetésem sem egészen egyéni. Inkább arról van szó, hogy engem, mint az emberiség tagját, aszerint ítél Isten, hogy ki fémjelez engem: Ádám vagy Jézus. Nem azt nézi tulajdonképpen az ítélő, hogy jó vagy rossz voltam-e hanem azt, hogy Jézus él-e bennem, és mennyire, vagy visszacsúsztam-e Ádám közösségébe. (Mint érdekességet említsük: Ádámot személy szerint nem Ádám fémjelzi, bűnbánata által Jézusé lett, szentként ünnepeľjük.) Mert az Ádám-Jézus ellentét nemcsak azt jelenti, hogy jó-rossz, bűnös-bűntelen, hanem sokkal többet: isteni vagy bűnösen csak emberi.

Csatlakoznom kell Jézus engedelmességéhez, hogy Jézus éljen bennem, és így ott lehessen, ahol ő van, az Atyánál.

3. „Aki megvall engem...” (Mt 10,32)

Jézus azt mondta, boldog, aki üldözést szenved az igazságért. Ez azonban nem mindenkit boldogít, sokakat inkább eltántorít, sokakat félelemmel tölt el. A szenvedés, akár fizikai, akár erkölcsi, mindig megpróbálása annak, mi él bennem. Az a boldog, aki méltóságnak, kitüntetésnek tartja szenvedni Jézusért. Mert abban Isten Lelke él.

Természetesen nemcsak az szenved Jézusért, aki hitvallásáért szenved. Sokkal gyakoribb, hogy jóságért, erkölcsös magatartásáért szenved gyalázatot az ember. A bátor hitvallást tisztelni szokták, az erkölcsi korrektséget már gyakran nem. Közkeletű mondás: Becsületes? Nem sikkaszt? Nem csalja meg a feleségét? Szóval buta? Akinek nincsenek erkölcsi gátlásai, azt ügyesnek tartják, az „bevaló gyerek”, az „tud élni” stb. A becsületes pedig mafla. A tiszta életű viccelődés tárgya. Az egyeneslelkű és jószándékú „fejjeľ meg a falnak” és „úgy kell neki”.

A hitvalló élet nemcsak abban áll, hogy nem titkolom vallásosságomat. Jézus melletti hitvallás a becsületes, erkölcsös, egyeneslelkű élet is. Aki megpróbálja, alkalma lesz gyalázatot szenvedni. Boldog, aki örömmel vállalja ezt, és méltóságnak tartja.

4. Pilátus felesége

A mai evangélium megvalósításában példaképünk lehet egy asszony, aki a Passióban szerepel: Pilátus felesége, Claudia Porcula. Pogány volt, de vonzódott a zsidók vallásához, majd kereszténnyé lett. Keleten szentként tisztelik.

Egyetlen volt, aki Pilátus előtt szót emelt Jézus mellett. Pedig tudta, hogy férje számára „nem okos” dolog ujjat húzni Jézus miatt a Főtanáccsal, esetleg a császárral. – Nekem is legyen bátorságom minden körülmények között szót emelni Isten ügyének érdekében, de embertársaim megvédésében is. Így Isten fog védeni engem.

Férjét nagypénteken is, később is, minden erejével igyekezett az igazság oldalára állítani, ezzel férje igaz javát szolgálni. Mert a karrierjét igazán nem szolgálta azidőben az igazság szeretete.

Claudiának nem sikerült, sem nagypénteken, sem később. Pilátus halálra ítélte Jézust, keresztény nem lett, öngyilkossággal fejezte be életét. De felesége érdemét ez nem csökkenti. Isten a szándékot nézi és jutalmazza.

Szavammal, életemmel álljak Jézus mellé, minden igaz ügy mellé. Ártatlan embertársaim mellé, ha bántják őket. Majd Jézus is mellettem áll, ha meg kell jelennem Atyja ítélőszéke előtt.

B)*1. Tudomány vagy csodavárás?*

A mai olvasmány és evangélium alapján kézenfekvő lenne arról beszélni, hogy bízunk Istenben, aki Úr mindenkben, aki előtt pólyásbaba a tenger, azt teszi mindennel, amit akar; ha bízunk benne, megsegít mindenben. Ez így is van, és valóban erre kell buzdítani. De van az éremnek egy másik oldala is, és néha erről is kell szólni. Arról, hogy ne legyünk csodavárók.

Nem várhatjuk, és nem is várjuk, hogy a viharos tengert minden esetben lecsendesítse az isteni Erő. Inkább olyan hajókat építünk, amelyek lehetőleg kibírják a nagy viharokat is, és olyan meteorológiai jelzőszolgálatot építünk ki, akár műholdak segítségével, amely lehetővé teszi a katasztrófák elkerülését vagy enyhítését kisebb hajók számára is. És így van ez minden területen. Amit maga megtehet az ember a tudomány, a technika segítségével, mindig újabb és újabb felfedezések és találmányok révén, azt meg kell tennie. A keresztény hit nem gátolhatja a tudomány és technika fejlődését.

De azért mindig marad hely egy bizonyos csodavárás számára. Teljesen legyőzni a természetet nem lehet. Elkerülhetetlen, hogy adódjanak olyan körülmények, amelyekben az ember gyengébbnek bizonyul. Így van ez ma is, a tudomány szédítő fejlődésének századában. Így is marad mindig. A természetet sohasem tudjuk –egészen automataként kezelni, dehát az automata is elromlik időnként. Ilyenkor különösen helyénvaló az ima, Isten különös kegyelmeinek esdése. Akár természeti katasztrófákról, akár betegségekről, akár szerencsétlenségekről van szó. Akármilyen megbízható az autóm, akármilyen jól és óvatosan vezetek, nem felesleges kérni az Úrtól, hogy balesetmentesen vezessek. Akármilyen jó kezelést kap a beteg, szükséges imádkozni a gyógyulásért. Azt sem tudhatjuk, természeti katasztrófákat hányszor akadályozott meg vagy enyhített az igazak imája.

Aki Istennek hisz, és nem előítéleteknek, azonfelül éli is hitét, annak lelkében tudomány és csoda, technika és Istenbe vetett bizalom, emberi erőfeszítés és ima soha nem „veszik össze”. Az mindent megtesz pusztán emberi síkon, igénybeveszi, esetleg előre is viszi a tudományt, és ugyanakkor Istenben bíz, buzgón imádkozik.

Tehát nem kérek csodát tétlenül ott, ahol van emberi segítség, de akkor is kérem Isten segítségét. Emberileg reménytelen esetekben pedig teljes bizalommal fordulok Atyánkhoz.

2. „Akik élnek, ne maguknak éljenek” (2 Kor 5,15)

Szoktak beszélni egészséges önzésről. Valóban van ilyen. Mindenki szereti önmagát, Isten nem is tiltja ezt, sőt az önszeretetet a felebaráti szeretet mintájának teszi. Úgy kell szeretnünk embertársainkat, ahogyan magunkat szeretjük. A mai leckében viszont arra buzdít Szent Pál, hogy ne magunknak éljünk, hanem Krisztusnak. Mert, mint írja, Jézus azért halt meg mindenkiért, hogy neki éljünk. Ha utánagondolunk, ez nem egészen világos. Azt hallottuk, hogy Jézus értünk halt meg, önzetlen szeretetből. Hogyan mondhatja tehát az Apostol, hogy halála azért volt, hogy szolgálivá tegyen bennünket?

Komplikálnak látszik a kérdés, pedig egyszerű. Jézus halála és feltámadása lehetővé tette, hogy egy legyen Jézussal, belé legyek ojtva, mint szőlővessző a szőlőtőbe, Jézus Lelke éljen bennem. Ha bennem marad, és én őbenne, az azt jelenti, hogy én is ott leszek, sőt tulajdonképpen már vagyok is, ahol ő van. Vagyis vele együtt feltámadok, és ott leszek az Atyánál. Ha viszont elszakítom tőle magam, megtagadom őt, akkor végem van, mert levágott, száraz gally lettem, örök tűzre való. Isten csak Jézust öleli magához. Engem csak Jézusban.

Szent Pál szavait tehát arra kell értenem, hogy ne szakadjak el Jézustól, ne „önállósítsam” magamat, hanem maradjak meg Krisztusban. Mintha azt mondaná, hogy a levél ne önmagának éljen, hanem az egész fának.

Aki magának él, nem Jézusnak, az önmaga ellen él. Nem is „maga alatt vágja a fát”, hanem önmagát vágja le az Élet Fájáról. Aki Krisztusnak él, az él önmagának, mert Jézusban találja meg önmagát, boldogságát.

Jézus dicsőségéért élni, Jézus parancsai szerint élni, Jézust önmagamnál jobban szeretni, Jézusért mindent feláldozni, mindez az egyedül lehetséges módja annak, hogy valóban önmagamért tegyek valamit is. Aki Jézusban nem marad, önmaga ellen tesz.

3. „Nem ismerünk senkit emberi szempontból.” (2 Kor 5,16)

Megszoktuk, hogy emberi szempontból nézzük a világot, az embereket, a munkát, az életet, a küzdelmeket, az örömöket és a szenvedéseket. Emberek vagyunk, és természetesnek látszik, hogy emberszemmel és emberértelemmel nézünk mindent. Ilyen emberperspektívába vesszük bele magát Jézust is. Úgy gondolunk rá, mint aranyos betlehemi gyermekre, kereszten függő szenvedőre, olyan valakire, aki egy közülünk.

Bármilyen természetesnek és magától értetődőnek látszik is ez, nem helyes. Kezdjük Jézussal! Jézus már nem a betlehemi kiseded, aki volt egyszer. Nem is a Keresztrefeszített, és nem is földi ember, aki egy közülünk. Az volt, értünk volt az. De az első húsvéton megváltozott ez. Azóta Jézus már a megdicsőült Jézus. Nem földi ember, hanem mennyei lény, aki az Atya jobbján ül. Az Ostya is nem földi valakit rejt.

Eddig érthető. De mi? Mi csak földi emberek vagyunk!? Igaz, a földön élünk. De azért mégsem vagyunk pusztán földi lények. A keresztségben egyek lettünk Krisztussal, és így csíraszerűen már mi is mennyeiek vagyunk, már mi is feltámadtunk, megdicsőültünk. Tehát csak akkor nézzük a valóságnak megfelelően hittestvéreinket, ha, mint Szent Pál, nem csupán embereket látunk bennük, hanem mindegyikükben a megdicsőült Jézust. „Mindaz, aki Krisztusban van, új teremtmény. A régi megszűnt, valami új valósult meg.”

Aki évekig állandóan zöld szemüveget hordott, annak nehéz nélküle nézni a világot. Nehéz nekünk is a hit szemével nézni és gondolni önmagunkra és keresztény testvéreinkre. De kell, ezt követeli a természetfeletti valóság, Isten világának realitása.

Ha megpróbálom ezentúl a hit szemével nézni magamat, az embereket, minden megváltozik. A megdicsőülés fényében más értelmet kap a munka, a pénz, a család, a szenvedés, a nézeteltérések, a versengések, a sikerek és a sikertelenségek. Hiszen mindennek egészen más az értelme és a jelentősége, ha nem „idevalósiak”, hanem mennyeiek vagyunk. Hasonlatként gondolhatunk olyan emberre, aki itt él még, de már zsebében a kivándorló útlevét. Vagy olyan valakire, aki még a vállalatnál dolgozik, de már ki van nevezve a minisztériumba. (Ha becsületes, nem hanyagabbul dolgozik, hanem máris magasabb koncepciók szerint, és lelkiismeretesebben.) Jobban szereti házastársát, gyermekeit, mindenkit, aki a megdicsőült Jézus részének, tagjának tekinti őket.

Aki akar a mennybe jutni, annak ez könnyebb lesz, ha megpróbálja így tekinteni önmagát, mindenkit, mindent.

4. Amit az apostolok nem értettek

Nem értették, hogy Jézus olyan abszolút Úr, aki számára nincs lehetetlen. Jób szerint Isten a tengert pólyásbabaként kezeli. Pedig a tenger nagyhatalom. Gondoljunk csak egy-egy szökőárra!

Ha prédikációban arról van szó, hogy Isten végtelen és mindenható, az egész mindenség abszolút Ura, akkor ennek helyeslünk, még gondolatban sem akarunk ellene mondani. De

azért, ha ezt emlegeti a pap, nem is nagyon figyelünk oda. Igen, ez így van, de mit kezdünk vele? Különbö Isten hatalmát nem igen szoktuk tapasztalni. A világ megy a maga útján, Istenre látszólag szerinte nincs is szükség.

Mindez persze csak látszat. A világ nem a maga útján megy, hanem Isten útján. Hogy a szökőárba, a hurrikánba nem szól vele az Úr? Dehogynem! A legkisebb hullám, a legenyhébb szellő sem lehet nélküle. Minden az ő akaratóból történik, ellenére semmi. Egyetlen csepp eső nem eshet le Isten akarata nélkül. Hogy látványos, csodás módon igen ritkán fordít a természet folyásán, az nem jelenti azt, hogy a legkisebbtől a legnagyobbig nem ő parancsol mindennek, mindenben.

Igen, de én hiszem ezt, és kész. Mi van még hátra? Azt, hogy ezt a hitemet bele is kalkuláljam az életembe, egész életvezetésembe. Nem úgy, hogy szolgálatomba óhajtom és igyekszem állítani Isten mindenhatóságát. Nem úgy, hogy a magam szájaíze szerinti intézkedéseket próbálok kiimádkozni tőle. Hanem először is úgy, hogy nem szállok szembe vele. Inkább Isten szekeréhez kötöm a magam élete szekerét. Nem „istenkének” kezelem, akit erre vagy arra hízelkedve ráveszek, hanem olyan feltétlen Úrnak tekintem, aki, ha Atyám is, de le kell borulnom előtte. Ha számára pólyásbaba az óceán, akkor mi vagyok én? Ha megtöri a tenger gögjét, mit csinál az én felfuvalkodottságommal? Isten hatalma véghezviszi minden tervét. Velem, nélkülem, ellenem, ez mindegy. Ha van egy kis józan eszem, akkor velem.

Nem kell félnem, hogy zsarnokot szolgálok. Isten hatalma egyben szeretet. Mindenhatósága nem ellenünk van, hanem értünk. Persze nem a mi szűkagyú elképzeléseink és értelmetlen vágyaink szerint, hanem igaz javunkra, végtelen bölcsessége szerint. Imádkozom, kérem őt, de mindig rábízva magam. Engedelmeskedem, nem csak azért, hogy össze ne törjön, hanem mert úgy a legjobb, ahogyan ő akarja és mondja, nekem is a legjobb. Szeret engem a Mindenható. Én is szeretem őt, szeretem végzéseit, parancsait, szeretem terveit.

C)

1. „Akit átdöftek...” (Zak 12,10)

Zakariás próféta jelképesen mondja itt, hogy a nép átdöfte Istent bűneivel. Talán maga sem gondolta, hogy jó 500 évvel később ez az átdöfés nem csupán jelképes értelemben lesz igaz, hanem a legvalóságosabban is. Lándzsával döfték át a kereszten függő Isten szívét.

Isten sokféle módon megválthatott volna bennünket. Sokszor találgatták már hittudósok, hogy miért éppen Fia kereszthalálát választotta megoldásul az Úr. A sokféle elgondolás közül talán abban is van valami, hogy így akarta, egészen megdöbbentő módon, megéreztetni velünk Istenünk, hogy mi a bűn.

Shoktuk mondani, hogy a hálátlan, rossz felnőtt gyerek „kést szúrt anyja szívébe”. Jelkép ez, de azért valóság is. Mert aki képes minden szeretetet és hálát mellőzve banni szüleivel, az tulajdonképpen csak a büntetéstől való félelem és ősi beidegzések miatt nem öli is meg őket. Megtenné, ha ez lenne a „szokás”. Gyilkos lelkülete mindenestre megvan.

Istent súlyosan megbántani, vagyis tőle a szeretetet megtagadni, vele szembeszállni, ez alapján véve szintén gyilkos lelkület. A halálos bűn nemcsak azért „halálos”, mert vele meghal bennünk az isteni élet, a kegyelem élete, hanem azért is, mert istengyilkos bűn. (Vegyék ezt szívükre azok, akik nagyon beleszoktak már a halálos bűn állapotába. De értsék meg azok is, akik minden apróságot halálos bűnnek tartanak. Az előbbieket, hogy megdöbbenvén bűnbánatot tartsanak, az utóbbiak, hogy helyes lelkiismeretet tudjanak kialakítani.)

Persze ezt nem szoktuk komolyan venni. Azért vétkezünk olyan könnyen és olyan gyakran. Pedig csak a Feszületre kellene néznünk. Az a bizonyos lándzsás katona biztosan nem vállalta volna, hogy ő most Isten szívét szúrja át. De a Jézust vádoló főpapok és vezetőemberek sem vállalták volna, hogy Istent vitték a halálba. Mint ahogyan mi sem érezzük halálos bűn után istengyilkosnak magunkat. Pedig Isten így fogja számonkérni.

A főpapok súlyos bünt követtek el hitetlenségükkel is, de ugyanígy egy nyilvánvalóan ártatlan ember halálraítélésével is. Ha nem tartották is Istennek Jézust, akkor is súlyos a bűnük. Az, hogy ártatlant ölettek meg fondorlatos módon, hazug váddal, istengyilkossághoz vezetett, „szemmel látható istengyilkossághoz”. Minden súlyos bűn istengyilkosság. A Főtanácsnak nem „pechje” volt, hogy az általuk halálba vitt ártatlan ember Isten volt. Ha Jézus nem Isten, tettük akkor is istengyilkosság. Csak az ő esetükben kézzelfoghatóan akarta megmutatni az Úr, hogy minden súlyos bűn Isten átdöfése.

Érdemes ezen elgondolkozni.

2. „Nincs többé zsidó vagy görög” (Gal 3,28)

Az igazán buzgó őskeresztények lelkületét is megfertőzte az emberiség rákfenéje, a csoportok szerinti széthúzás. Nem bírunk kinőni ebből. Sokféle módon osztályozzuk, csoportosítjuk egymást, nem azért csak, hogy összefogjunk, testvéri módon segítsük egymást, hanem hogy a csoportokat rögtön szembeállítsuk egymással, megkezdjük az ellenségeskedést. Nem elég, hogy sokszor ezek a csoportok „született” ellenségek (tőkés-munkás), egészen kitalált ellentétek alapján civakodunk, ellenségeskedünk: Faji megkülönböztetés, nacionalizmus, nemzetiségi villongások, vallásháborúk stb.

A különbözőségeket Isten akarja. Így nyilvánul meg az ő teremtő gazdagsága. Minden bőrszín, minden faji, nemzeti sajátosság stb. hozzáad valamit a teljes ember fogalmához. Mint a virágoknak is végtelen a gazdagsága, és sokkal szegényebbek lennénk, ha csak egyetlen fajtájú virág lenne, egyetlen színnel.

Szép dolog, ha egy bizonyos szempontból összetartozó embercsoport, pl. egy nemzet összetart, összekovácsolódik. De ezt nem szabad úgy csinálni, hogy más nemzetek ellen irányuljon. Még lenézni, megvetni sem szabad más embercsoportokat.

Így van ez már pusztán emberi vonalon is. Nekünk, krisztusiaknak meg éppen élő kövekként kell lelki házzá alakulnunk, ráépülve Krisztusra, az alapkőre. Egyetlen házzá, melyben sok szoba, sok emelet van, de ezek nem ellenségesek egymással, hanem együtt adják az egész házat.

„Istennek tetsző lelki áldozatokat hozzatok Jézus Krisztus által!” (1 Pét 2,5) Egyik ilyen lelki áldozat legyen mindenféle frakciózás abbahagyása. Nincs visszataszítóbb, mint mikor keresztény testvérek zsidóznak, sváboznak, vagy ha társadalmi alapon lenézik egymást. Aki nem érti és nem érzi, hogy Jézusban egyek vagyunk, abban nem él Jézus Lelke. Aki nem érti és nem érzi, hogy a különbözőségek különböző, egymásért levő értékek, az népellenes, mert békeellenes. Tulajdonképpen uszító, a háborúk és belviszályok magvának hintője. Ezt a szellemet lovagolja meg minden imperializmus, minden háborús propaganda. Ez a Sátán szelleme, melynek semmi köze nem lehet a keresztény lelkülethez. Nekünk még vallási alapon sem szabad szembeszállnunk senkivel. Mindenki testvér, mert mindenki Isten képe, mindenki szent közösségre hivatott Krisztusban.

3. Nem a vér számít

Érdekes tévhit ellen kellett hadakozni Pál apostolnak. A zsidókba belegyökerezett az a felfogás, hogy ők Isten népe. Ez eddig rendben is van, így igaz. Csakhogy mintha elfelejtették volna, milyen ígéretet kapott ősatyjuk, Ábrahám. A Messiásra vonatkozóan nem azt ígérte

neki Isten, hogy benne áldást nyer a választott nép, hanem azt, hogy minden nép nyeri el az áldást. Ezt nem tudták sehogyan sem megérteni Jézus ellenségei, de valahogyan nem tudták felfogni hívei sem, a választott nép kereszténnyé lett tagjai. Ezért kellett leírnia Szent Pálnak, hogy nem a vérségi leszármazás számít, hanem egyedül az, Jézusé-e valaki. Aki Jézusé, az részese az Ábrahámnak adott ígéretnek, az tagja a választott népnek, mert azt most már nem a vér, hanem a kegyelem fogja egybe.

Régi, elavult problémának látszik ez, pedig még mindig meglévő, mert velejárója az emberi természetnek. Valami, tulajdonképpen érthetetlen módon, az emberek a vér szerinti származását többre tartja az egyéni érdeménél. Az ősi vagyont többet ér a többség szemében, mint az „újjgazdagság”, bármilyen becsületes munkának, értékes emberi tulajdonságoknak köszönhető az. Az ősi nemesség, főnemesség még a mi társadalmunkban is valami oktalan tiszteletet kelt. És a nagy tudós butácska fiát nagyobb tisztelet övezi, mint az egyszerű szülők akármilyen előmenetelű gyermekét. A külföldön született tucatembert többre becsüljük kiváló hazánkfianál.

Úgy érezheti valaki, hogy ez nem prédikációs téma. Pedig az, mert ez a felfogás számos igazságtalanság, szeretetlenség forrása.

Vegyünk néhány példát. Hogyan lekezelünk némely fiatalembert vagy leányt, akármilyen kiváló jellemben vagy szellemiekben, csak azért, mert származását vagy társadalmilag, vagy erkölcsileg nem tartjuk „szerencsésnek”. Talán nem bűn ilyen alapon fájdalmat okozni, vagy éppen hátrányos helyzetbe hozni valakit? Vagy nincs ártalmára a közösségnek, ha urambátyám alapon töltjük be a pozíciókat, nem érdem szerint? És nincs ártalmára magának annak a fiatalnak, ha származása miatt elkényeztetik, elkapatják? Ha beleszuggeralják, hogy neki a kisujja többet ér a másik lángeszénél? Saját gyermekemnek sem használ, ha ilyesféle alapon akarom előmozdítani pl. jó iskolai szereplését.

Az igazság, a valóság, a józan ész talaján állni az előítéletekkel szemben, ez mindig erkölcsi kérdés. A józan ész, az igazság, a valóság ellenére gondolkodni, viselkedni, cselekedni mindig bűn.

Valami furcsa módon sokan azt képzelik, hogy a vallás, az egyház hivatalból az ilyen „született nemesség” pártján áll. Ennek nem szabad így lennie. Meg kell valósítanunk, hogy ne is legyen így sohasem.

4. Vállalnom kell Jézus halálát

Jézus meghalt értünk, hogy Istenéi lehessünk, hogy boldogok lehessünk. De Jézus halála csak annak van hasznára, aki maga is vállalja Jézus halálát. És nem is egyszer kell vállalnunk, hanem, mint Jézus mondja a mai evangéliumban, minden nap. Mert Jézus is nem nagypénteken vállalta csak a halált, hanem életének minden napján.

Mit jelent ez? Az engedelmisséget mindhalálig. Állandóan készen kell lennem arra, hogy engedelmeskedem, még ha életemet kívánja is Isten. Csak ez a lelkület érdemes a mennyre, minden más kárhozatra való, ha még oly vallásos is.

Ez az engedelmisség mindhalálig nem csupán egy elhatározása annak, hogy ha esetleg vértanúvá kell lennem, hát vállalom. Tulajdonképpen nap nap után le kell mondanunk az életről, legalábbis annak egy-egy darabjáról. Mert pl. aki sikkaszt, lop, az „élni” akar. És aki a lehetőségek, kísértések ellenére is becsületes, tisztakezű marad, az lemond erről az „életről”. Aki házasságtörésről mond le, vagy csak egy kiadós pletykálkodásról vagy hazug hengegésről, az is egy darab életről mond le. Az is keresztrefeszít magában egy darab életet. Vagy aki dühkitörést fojt vissza, bosszú alkalmat nem használ ki, kedvetlenségén vesz erőt szeretetből, az mind meghalni enged, sőt megöl magában valamit.

Most már az a kérdés, érdemes-e ezeket a darab életeket keresztrefeszíteni, vagy nem érdemesebb-e élni egy bizonyos „édes életet”? Jézus felel erre a kérdésre. Rajtam múlik, hogy hiszek-e benne.

Jézus azt mondja, aki lemond arról, hogy „éljen”, vagyis hogy kiélje minden vágyát, a nemteleneket is, az életet talál. Nem is csak igazi és boldog emberi életet, hanem annál mérhetetlenül többet; a megdicsőült Jézus életét, a Szentháromság boldog életét. Aki viszont „élni” akar, lemondás nélkül, keresztvállalás nélkül, az elveszíti az isteni életet. És mivel Atyánk meghívása alapján számunkra más lehetőség nincs, elveszti egészen egyszerűen az életet. Sorsa az örök halál, a kárhozat.

Vallásosak örök tévedése, hogy „élni” is akarnak, meg örök üdvösséget is akarnak. Ez egyszerűen lehetetlen. Vagy Jézus élete, vagy kárhozat, örök halál. Választani kell. És aki az „édes életet” választotta, annak bármilyen formáját, az ezzel lemondott Jézus életéről. Ezt tudnunk kell, és eszerint kell cselekednünk.

Évközi 13. vasárnap

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (2 Kir 4,8-11.14-16a): „*Történék pedig egy napon, hogy Elizeus keresztülment Sunámon. Volt azonban ott egy előkelő asszony s az feltartóztatá, hogy étkezzék nála. Így aztán valahányszor arra járt, betért hozzá, hogy étkezzék. Erre az asszony azt mondá férjének: Úgy veszem észre, hogy az Istennek szent embere az, aki gyakorta erre jár mifelénk. Csináltassunk tehát neki egy kis tetőszobát, tegyünk bele neki ágyat, asztalt, széket és mécesest, hogy ha hozzánk jő, ott ellehessen. Történék erre egy napon, hogy eljött és betért a tetőszobába s ott megpihent. (Azt kérdezte Elizeus a szolgájától) Mit akar tehát (az asszony), hogy cselekedjem neki? Mondá erre Giezi: Ne is kérdezd, hiszen fia nincs és férje vén. Erre megparancsolá, hogy hívja oda s mikor odahívta s az megállott az ajtóban, mondá neki: Esztendő fordultán, ebben az időben s ugyanebben az órában fiad lesz méhedben.*”

Az asszony jó szívvel befogadta házába Isten emberét, jutalmul Isten ajándékában részesült: gyermeket fogant. Szépen jelképezi ez a történet is azt az igazságot, hogy Isten küldöttei, igéje által az élet gazdagabb kibontakozását akarja elérni. „Azért jöttem, hogy életük legyen és minél több legyen.”

II. OLVASMÁNY (Róm 6,3-4.8-11): „*Testvérek, mindannyian, akik Krisztus Jézusban megkeresztelkedtünk, az ő halálában keresztelkedtünk meg. A keresztségben ugyanis eltemetkedtünk vele együtt a halálba, hogy miként Krisztus az Atya dicsőségéből feltámadt a halálból, úgy mi is új életre keljünk. Ha pedig mi Krisztussal meghaltunk, hisszük, hogy vele együtt élünk is. Tudjuk, hogy Krisztus föltámadt a halálból, többé nem hal meg, a halál nem lesz többé úrrá rajta. Halálával egyszer s mindenkorra meghalt a bűnnek, élve azonban az Istennek él. Ezért tekintsétek magatokat is úgy, hogy meghaltatok a bűnnek, de éltek az Istennek Jézus Krisztusban.*”

Az apostol azoknak akar felelni, akik a megváltói kegyelemnek a bűnnel szembeni fölényéből arra következtetnek, hogy érdemes volna talán megmaradni a bűnben, mert így alkalmat adnánk a kegyelemnek a győzelemre. „Mit mondjunk tehát? Maradjunk meg a bűnben, hogy a kegyelem gyarapodjék? Szó sincs róla.” (1. v.) A keresztség nemcsak hasonlít – alámerítéses formájában – Jézus halálára és feltámadására, hanem mint szentségi jel, meg is valósítja azt, amit jelez. Vagyis valóban részesedünk Krisztus halálában és feltámadásában és így meghalunk a bűnnek, hogy Istennek éljünk. A keresztség megszünteti bűnösségünket és nekünk ajándékozza az isteni életet. A bűn és a kegyelem: élet és halál.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 10,37-42): „*Az időben így szólt Jézus tanítványaihoz: Aki jobban szereti apját vagy anyját, mint engem, nem méltó hozzám. Aki nem veszi fel keresztjét és nem követ engem, nem méltó hozzám. Aki megtalálja életét, elveszti azt, aki pedig elveszti életét miattam, megtalálja.*

Aki befogad titeket, engem fogad be, és aki engem fogad be, azt fogadja be, aki engem küldött. Aki prófétát fogad be, azért, mert próféta, a próféta jutalmát kapja, és aki befogadja az igazat azért, mert igaz ember, az igaz jutalmát nyeri el. Ha valaki a legkisebbnek is csak egy pohár hideg vizet ad, mert tanítvány, bizony mondom nektek, nem veszti el jutalmát.”

A Jézus által igényelt szeretet nem rövidíti meg azokat, akiket szeretnünk kell, vagy szeretni akarunk. A mellette kimondott alapvető döntés ad igazán erőt, tartósságot és még nagyobb értéket minden más szeretetünknek: természetfeletti értékek hordozójává és megvalósítójává teszi. Sőt, az igazi, a helyes önszeretethez is a Jézus melletti döntés révén jutunk el. A kereszt felvétele önmagunk megtagadását jelenti, önmagunk elsőbbségének, fontosságának tagadását Jézussal szemben, szeretetével szemben. Készséget arra, hogy ha kell, ha szeretete kívánja, meg is haljunk. Ennyire nem állítjuk magunkat. Persze a tényleges vértanúságot kevesektől, kiválasztottaktól kívánja Isten. De nagyon sok apróságot hoz a mindennapi élet folyása, ahol egy kicsit meg kell halnunk magunknak. Aki a földi élet örömeinek birtokában úgy gondolja, eleget nyert, többre nincs is szüksége, az elvesztette életét. Aki viszont – leginkább a felebarát szolgálatán keresztül – elveszti magát az Isten iránti odaadó szeretetben, az megtalálja az élet teljességét.

Isten küldöttein keresztül jön az emberekhez. Az Atya Jézusban, Jézus az apostolaiban, ill. papjaiban, akikben tehát végeredményben az Atya jön hozzánk. De nemcsak az egyház hivatalos képviselőiben jön az emberekhez. Az itt említett próféták saját, mélyen átélt hitükből merítve tanítják az embereket a Szentlélek ihletése szerint; az igazak mintaszerű életükkel segítik a közösség tagjait az Isten felé vezető úton. A kicsinyek azok a keresztények, akik semmivel nem tűnnek ki a tömegből, sem tehetségükkel, sem állásukkal és tekintélyükkel. A jutalom nem marad el és megfogalmazását, alighanem úgy kell értenünk, hogy aki prófétát fogad be, az a prófétával egy jutalomra válik méltóvá, hasonlóképpen az is, aki az igazat fogadja be. A kicsinyekkel szembeni nagyrabecsülés abban jut kifejezésre, hogy a nekik nyújtott legkisebb értékű adomány sem marad viszonzatlan. Azért válik méltóvá a jutalomra, mert a tanítványt tekintette az egyébként jelentéktelen emberben, vagyis végső soron Istent.

A pápán, püspökön, papokon keresztül hozzám is szól Isten. Ha őket nem fogadom el, Istent vetem el. Készségesnek kell lenni az anyagi támogatásra is, meg a közvetített tanítás követésére is. Istent fogadom be és az igazi, a szó teljes értelmében vett életet gyarapítom így. Ha én, aki meghaltam a bűnnek, valóban élni akarok Istennek, azt az utat kell járnom, melyet Ő jelölt ki, melyen Ő jött hozzám. Ez van „kikövezve”.

B)

I. OLVASMÁNY (Bölcs 1,13-15.2,23-25): *„Isten nem alkotta a halált és nem leli örömét az élők vesztén, mert azért teremtett mindent, hogy legyen, s a világ teremtményeit üdvösségre alkotta; nincsen bennük romlás mérgé, és nincs a földön az alvilág országa! Az igazság ugyanis örök és halhatatlan. Isten ugyanis halhatatlannak teremtette az embert, és saját hasonlósága képére alkotta; a halál pedig a sátán irigységéből jött a világba, és követik őt azok, kik az ő részén vannak.”*

Isten az élet teljessége és az élet minél gazdagabb kibontakozásában leli kedvét. Az embert sem halálra teremtette, hanem arra, hogy elnyerje és élvezze a halhatatlan életet. A többi teremtménynek is az az Istentől kapott rendeltetése, hogy az ember életét szolgálja. A halál a teremtésnek mintegy ellenpólusa: a rend és összhang felbomlása. Az ember az ördög kísértésére követte el a bűnt és így nyitott kaput a lelki halál által a testi halálnak is. Ezáltal Istenhez való hasonlósága is megfogyatkozott, hiszen így már nem hasonlít az örökké élő, halált nem ismerő Istenre. A végső időben (Iz 11,6 sk.) Isten visszaállítja a rendet, harmóniát és a tulajdonképpeni, végérvényes halál csak azok sorsa lesz, akik a sátánhoz tartoznak, azaz a bűntől az utolsó pillanatban sem fordultak el. A többiek halálát az örök élet követi.

II. OLVASMÁNY (2 Kor 8,7.9,13-15): *„Testvéreim, ti mindenben kitűntök: a hitben, a szóban, a tudásban, minden buzgóságban és az irántunk táplált szeretetben; tünjete ki tehát a jótékonykodásban is. Nem parancsként mondom, hanem mások buzgóságára hivatkozva szeretetetek őszinteségét akarom kipróbálni. Hiszen ismeritek Urunk, Jézus Krisztus jótékonyosságát. Noha gazdag volt, értetek szegénnyé lett, hogy szegénysége által meggazdagodjatok. Nem azért kell gyűjteni, hogy mások megszabaduljanak a szükségtől, ti meg bajba jussatok, hanem az egyenlőségért. Most az ő szükségüket a ti bőségetek enyhíti, hogy majd az ő bőségük nektek szolgáljon szükségtekben segítségül s így a javak kiegyenlítődjenek. Az Írásban is az áll: Aki sokat gyűjtött, nem bővelkedett, aki meg keveset, nem szűkölködött.”*

A manna gyűjtéséről szól az írásnak az apostol által említett helye. (2 Móz 16,18) A felesleg pótolja a hiányokat. Rendkívüli, erejüket meghaladó áldozatot nem kíván híveitől az apostol, csupán alkalmazza Jézus tanítását: úgy szeresd a felebarátodat, mint önmagadat! Ne bővelkedj, amíg ő szűkölködik, hanem juttass neki is a magadéból. A viszonzás módja talán anyagi segítségre értendő; valószínűbb azonban, hogy lelki javak: tanítás és imádság lebegnek az apostol szeme előtt, ill. általános elvi megállapítást tesz: könnyen lehet, hogy egyszer majd az fog segíteni, aki valamikor segítségre szorult.

AZ EVANGÉLIUM (Mk 5,21-43 ill. 21-24.35b-43): *„Az időben Jézus a bárkával ismét átért a túlsó partra, a tó partján nagy tömeg sereglett köré. Ekkor jött egy Jairus nevű zsinagóga-elöljáró, s mihelyt meglátta, lábához borult és igen kérte: „Halálán van a kislányom. Gyere el, tedd rá kezedet, hogy meggyógyuljon és éljen...” El is ment vele. Nagy tömeg kísérte, ott tolongtak körülötte.*

Volt ott egy asszony, aki már tizenkét éve szenvedett vérfolyásban és sokat kiállt az orvosoktól, mindenét rájuk költötte, de semmi javulás nem mutatkozott, inkább romlott az állapota. Hallott Jézusról, ezért most átfurakodott a tömegben és hátulról megérintette a ruháját. Így gondolkodott magában: „Ha csak ruháját érintem is, meggyógyulok.” Rögtön meg is szűnt a vérfolyása, érezte testében, hogy meggyógyult. Jézus nyomban észrevette, hogy erő ment ki belőle. A tömeghez fordult: „Ki érintette meg a ruhámat?” Tanítványai ezt válaszolták: „Látod, hogy tolong körülötted a tömeg, mégis kérdezed: Ki érintett meg?” De ő körülnézett, hogy lássa, ki volt az. Az asszony félve remegve – mert hisz tudta, hogy mi történt vele – előlépett, leborult előtte és őszintén bevallott mindent. Ő megnyugtatta: „Leányom, hited meggyógyított. Menj békében és maradj egészséges!”

Még beszélt, amikor a zsinagóga-elöljáró házából jöttek és közölték: „Leányod meghalt. Minek fárasztanád tovább a Mestert?” A hír hallatára Jézus így bátorította a zsinagógaelöljárót: „Ne félj, csak higgy!” Péteren, Jakabon és Jánoson, Jakab testvérén kívül senkinek sem engedte meg, hogy vele menjen. Amikor odaértek az elöljáró házához, nagy sírást-rívást, sok siratót, jajgatót találtak ott. Bement s így szólt hozzájuk: „Mit lármáztok itt, mit sírtok? A kislány nem halt meg, csak alszik.” Erre kinevették. Ő azonban mindenkit kiküldött, maga mellé vette a gyermek apját, anyját s kísérőivel együtt bement abba a helyiségbe, ahol a kislány feküdt. Megfogta a kislány kezét s így szólt hozzá: „Talita kum”, ami annyit jelent: „Kislány, parancsolom, kelj fel!”. A kislány rögtön felkelt és elkezdett járkalni. Tizenkét éves lehetett. A nagy csodálkozástól azt se tudták, hová legyenek. De ő szigorúan meghagyta nekik, hogy senki se tudjon a dolgról, aztán még figyelmeztette őket, hogy adjanak a kislánynak enni!”

A vérfolyásos asszony a törvény szerint tisztátalan volt és a vele való érintkezés másokat is azzá tett. (3 Móz 12,1 sk.; 15,14 sk.) Ezért közelített hátulról Jézushoz és csak ruhája szegélyét érintette meg. (Vö. 4 Móz 15,37-41: Isten azt parancsolja, hogy a zsidók

csináljanak maguknak felsőruhájuk sarkaira bojtokat, azokra pedig tegyenek egy-egy kékszínű zsinórt. Ha ezeket látják, emlékezzenek meg az Úr minden parancsáról és ne kövessék gondolataikat és szemüket, melyek oly sokféle dologban paráználkodnak... A kék szín az ég, Istenre és törvényeire emlékeztette a zsidókat és a paráznaságtól, azaz a bálványokkal való kacérkodástól volt hivatva visszatartani őket.

Jézus tudja azt, hogy a benne lakó erő, mely felett rendelkezik, a beteg asszonyt meggyógyította. Az asszony leleplezése arra jó, hogy a hit szerepét és fontosságát hangsúlyozza Jézus. A hit által Isten ereje válik hatékonyvá bennünk. A testi érintkezés nem önmagában biztosította az isteni erővel való kapcsolatot, hanem azért, mert a hit diktálta e tettet, az vezette az asszony kezét. Az Isten, aki a halált és annak előfutárát, a betegséget nem tervezte, hajlandó arra, hogy az általa elgondolt eredeti állapotot megvalósítsa, fokozatosan kiépítse. De ennek feltétele van az ember részéről: a hit.

Jézus nemcsak arra képes, hogy beteget gyógyítson, hanem arra is, hogy halottat támasszon fel, hogy ezzel is megmutassa a hit erejét és ezen az úton is segítse annak kifejlődését, erősödését. A halottföltámasztásban nem az a legnagyobb ajándék, hogy az ember bizonyos számú évet kap még életéhez, hanem az, hogy hitre jutva elnyeri az örök életet.

A sirató ének a halál beálltakor kezdődött a halottas háznál és egészen a temetésig tartott. A váltakozva előadott éneket dobok és tenyércsattogás hangja kísérte. Jézus elhallgattatja a siratókat és feltámasztja a kislányt. A történet hitelességét a következő mozzanatok támasztják alá: az evangélista még a csodálatos erejű arámi szavakat is idézi. (Márk Péter tolmácsa volt és feltehető, hogy sokszor hallotta magától a szemtanú apostoltól Jézus szavait.) Továbbá a befejezés teljesen köznapi, minden ünnepélyességét, hatásvadászatot messze elkerülő szavai: „Aztán még figyelmeztette őket, hogy adjanak a kislánynak enni”. Költött és színezett történet végéről az ilyen mondat biztosan hiányzik. Nem magának a csodának, hanem az egész történetnek hitelességét mutatja az a Péterre valló megjegyzés is: ilyen tömegben hogyan tudnánk megmondani, ki ért hozzád, valamint a vérfolyásos asszony életének, ill. betegségének részletes és kendőzetlen előadása.

Jézus hallgatást parancsol, hiszen a nép egésze nem érett még a Messiás befogadására, hamis elképzeléseiktől nem tudtak megszabadulni. Az ennek következtében fenyegető tragikus összeütközést csak akkor engedheti meg Jézus, amikor tanítói küldetését már befejezte.

Isten az életet szereti, és azt akarja nekünk is minél nagyobb fokban megadni. A testi életünket fenntartó ételek, a kenyér és bor színe alá rejti isteni életének ajándékát. Földi életünk körében tett csodáival vagy megmutatkozó gondviselésével erősíti hitünket az örök életben. Akik az Istent szeretik, azoknak minden javukra válik. Az is, ha betegségükből meggyógyulnak, mert így megerősödnek hitükben és Istenhez való ragaszkodásukban. De az is javukra válik, ha betegségük megmarad, mert növekszik türelmük és az égiekre irányul minden reményük, vágyuk. Akik Istent nem szeretik, azoknak sem a gyógyulás, sem a betegség nem válik javukra, mert az egyik evilágiságot, a másik kétségbeesést, elkeseredést fakaszt a szívükben.

Úgy jövök mindig a szentmisére, mint az élet szerelmese. Itt hallom az élet igéit, itt kapom az élet kenyerét, itt találom meg az élet teljességét.

C)

I. OLVASMÁNY (1 Kir 19,16b.19-21): *„Ama napokban így szólt az Úr Illéshez: Elizeust, az ábelmeulai Sáfát fiát kend fel prófétává a te helyedbe. Elindult tehát onnan Illés és ráakadt Elizeusra, Sáfát fiára, aki éppen szántatott tizenkét iga marhával és maga is egyike volt azoknak, kik a tizenkét iga marhával szántottak. Erre Illés odament hozzá s*

rávetette palástját. Ő legott otthagyta a barmokat s utána futott Illésnek s mondta: Hadd csókoljam meg, kérlek, atyámat s anyámat s aztán majd követlek. Ő azt mondta neki: Eredj csak és térj vissza, mert ami az én dolgom volt, megtettem veled. Miután visszatért tőle, vett egy iga marhát, levágta, a marhák ekéjével megfőzte a húst, odaadta a népnek, hogy egyenek, aztán felkelt, elment s követte Illést s a szolgája lett.”

A héber szöveg szerint Elizeus a tizenkettedik pár ökörrrel szántott és azt az igásmarhát vágta le, amelyikkel ő szántott.

A köpeny tulajdonosának személyét és jogait jelképezi. Illés köpenyének ezenfelül csodás ereje is volt. (2Kí 2,6 szerint Illés összehajtott köpenyével kettéválasztotta a Jordánt.) A próféta azzal, hogy köpenyét Elizeusra terítette, hatalmat nyert felette és új irányt adott életének. Úgy tűnik, hogy Illés nem nagyon örült Elizeus kérésének (vö. 9,60.62. 1. Ev.) de nem tagadta meg beleegyezését. Elizeus a marha levágásával jelképesen is kifejezte, hogy felhagy eddigi életével. Tette ugyanazt fejezi ki, mint később az apostoloké, akik elhagyták hálójukat és követték Jézust, vagy Máté felkelt és otthagyta a vámhivatalt. (Mt 4,20; 9,9)

II. OLVASMÁNY (Gal 4,31b-5,1.13-18): *„Testvérek, mi nem a szolgáló fiai vagyunk, hanem a szabad asszonyé. A szabadságot Krisztus szerezte meg nekünk. Alljatok tehát szilárdan és ne hagyjátok magatokat újra a szolgaság igájába hajtani.*

Testvérek, a meghívástok szabadságra szól, csak ne éljete vissza a szabadsággal a test javára, hanem szeretettel szolgáljatok egymásnak. Mert az egész törvény ebben a mondatban teljeseedik be: Szeresd embertársadat, mint saját magadat. De ha egymást marjátok és rágjátok, vigyázzatok, hogy egymást föl ne faljátok.

Kérlek tehát benneteket, hogy lélek szerint éljete, és akkor majd nem teljesítitek a test kívánságait. A test ugyanis a lélek ellen tusakodik, a lélek pedig a test ellen. Ellentétben állnak egymással s így nem azt teszitek, amit szeretnétek. Vezessen benneteket a lélek, akkor nem vagytok alávetve a törvénynek.”

A test itt nem az ember anyagi összetevőjét, hanem a földies gondolkodású embert jelenti, a lélek pedig a Szentlélek vezetése alatt álló, Isten szerint gondolkodó és vágyódó embert. Főleg a közösséghez, ill. a felebaráthoz fűződő kapcsolatokat tartja szem előtt az apostol. A törvénnyel szembeni szabadság csak ott kezdődik, ahol az ember átadja magát az ilyen értelemben vett lélek indításának. Különben az ember a törvény szolgaságából a test szolgaságába jutna. Az apostol szemében az erkölcsi életnek három lehetséges formája van, aszerint, hogy mi az az erő, ami élteti: a zsidó, mózesi erkölcs hajtóereje, a törvény és a büntetéstől való félelem (a törvény felkelti és el is nyomja a concupiscentiát), és végül a keresztény erkölcsi élet, melynek lelke, éltetője a Krisztus adta Lélek. Az Ő erejében juthat el az ember egyre teljesebben a szabadságra: fölülemelkedik önzésén, rendetlen vágyakon, törvényszülte félelmen, szolgálóerkölcsön.

Mindenféle szolgaság elidegenedés: az ösztönök rabsága éppen úgy, mint a félelem kalodája. Egyedül a Lélek szabadítja fel az embert, mely belső princípiumként mozgatja az embert szabadságának megőrzésével, sőt egyre teljesebbé tételével mindannak megtételére, ami kell igazi valója kibontakoztatásához.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 9,51-62): *„Az időben, amikor már közeledtek Jézus szenvedésének és megdicsőülésének napjai, elhatározta, hogy Jeruzsálembe megy. Követeket küldött maga előtt. Ezek elindultak s eljutottak a samariaiak egyik falujába, hogy szállást készítsenek neki. De nem fogadták be, mert Jeruzsálembe tartott. Ennek láttán a tanítványok, Jakab és János felháborodtak: 'Uram, akarod, hogy lehívjuk az égből az istennyilát, hadd pusztítsa el őket?' De ő hozzájuk fordult és rájuk pirított. Ezután más faluba mentek. Amint*

mentek az úton, valaki így szólt hozzá: 'Követlek, bárhová mégy is.' Jézus azonban figyelmeztette: 'A rókáknak vackuk van, az ég madarainak fészük, de az Emberfiának nincs hová fejét lehajtania.'

Egy másikat viszont felszólított: 'Kövess engem!' Az így válaszolt: 'Uram, engedd meg, hogy előbb elmenjek és eltemessem apámat.' 'Hagyd, hogy a halottak eltemessék halottaikat – mondta neki – te pedig menj és hirdesd az Isten országát.'

Egy harmadik ezt mondta neki: 'Uram követlek, de engedd meg, hogy előbb elbúcsúzzam a családomtól.' Jézus így válaszolt: 'Aki kezét az eke szarvára teszi, és hátrafelé néz, nem alkalmas az Isten országára.'"

Izaiás próféta szavai: „Az Úr Isten az én segítőm, azért nem szégyenülök meg; azért tettem arcomat olyanná, mint a kemény kőszikla, és tudom, hogy nem szégyenülök meg” (50,7), nem véletlenül visszahangzanak az evangéliumnak ebben a részében, hiszen itt Jézus úgy jelenik meg, mint prófétai tanító, aki rettenthetetlen bátorságával, halálra is elszántan hirdeti Isten üzenetét és feltámasztásával Isten meg is fogja pecsételni szavait. A szamaritánusok elutasító magatartása felháborítja a Zebedeus-fiakat és nyilván Illés próféta esete lebeg szemük előtt, amikor tűzzel akarják elpusztítani az elutasító magatartású szamariaiakat. Ha Illés próféta kedvéért villám sújtotta agyon Ochoziás küldötteit (2Kir 1,10-14), mennyivel inkább meg kell ennek történnie, ha Illésnél sokkal nagyobbat ér sérelem!? Jézus azonban rájuk pirított, hiszen ötletük nyilvánvalóan mutatta, hogy lelkületük mennyire nem hasonult még Jézuséhoz. Jézus nem pusztítani, hanem megmenteni jött mindazt, ami a bűn következtében pusztulásnak indult.

A vándorlás alatt valaki csatlakozni akar Jézushoz, mint ahogyan a rabbi-tanítványok ki szokták választani mesterüket. Jézus figyelmezteti, hogy aki hozzá csatlakozik, annak milyen lesz a sorsa, még a legnyugtalanabb, legmozgékonyabb (ott ismert) állatoknak, a rókáknak és madaraknak, is inkább van nyugodt otthonuk, mint neki, akinek életét a vándorlás, folytonos útonlevés jellemzi.

A második tanítványt – amint ez rendesen történni szokott az ő tanítványai esetében – maga a Mester szólítja fel, hogy kövesse. Még az egyébként nagyon szorgalmazott, minden más kötelesség elé helyezett, a halott apa eltemetésének kötelezettségét is tárgyaltannak tekinti a Mester (pedig ez alól a leviták sem képeztek kivételt, jóllehet, egyébként tilos volt holttestet érinteniük), ha követéséről, a hozzá való szegődésről van szó. A halott kettős értelmét használja fel mondanivalója megértetéséhez: aki az igazi életet, a hozzá való tartozást választotta, késedelem nélkül kövesse és bízva a lelki halottakra, tehát azokra, akik híjával vannak a hitnek, a testi halottakkal szembeni tisztességadást.

A harmadik önkéntes jelentkező Elizeushoz hasonlóan arra kér engedélyt, hogy elbúcsúzhasson övétől. Jézus válasza arra figyelmezteti, hogy Isten Országának szolgálata feltétel nélküli odaadást, nagylelkű készséget kíván, akárcsak a palesztinai ekével való szántás, melyet nem lehet megosztott figyelemmel végezni, egész embert kíván. Nem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy Jézus nagyobb, teljesebb odaadást, ragaszkodást kíván, mint amelyet a rabbik vagy próféták kívántak, sőt kívánhattak. Jézus nem egy a sok tanító közül, akik révén Istenhez közelebb juthat az ember, hanem a tanító, akit követnie kell mindannak, aki Istenhez akar jutni.

A szentmise olvasmányai lelkünkre kötik tehát a Jézus iránti odaadás feltétlenségét, mindenképp föltölt való fontosságát. A szentmisében Jézussal találkozunk és megismétli hozzánk intézett felhívását, hogy kövessük őt. Nem mehetek úgy haza a szentmiséről, ahogy odajöttem, mert hiszen Jézussal találkoztam és meghívását hallottam. Nem visszatérek a világba a templomból, hogy halottaimat eltemessem, házam népétől elbúcsúzzam, hanem azért megyek az emberekhez, mert Krisztus küld és hozzá kell vezetnem az embereket. Akik hozzám közel kerülnek, azokat igyekszem Krisztushoz is közelebb segíteni.

Elkötelezettségem Krisztus mellett szabadságom egyre tökéletesebb megvalósulása és ez a gondolat lesz apostolkodásomnak is egyik hatékony motivációja. Arra fogok rámutatni, hogy Krisztus követése biztosítja az igazi szabadságot mindenki számára. A közösséghez való helyes, építő jellegű viszonyulásommal akarom lehetőleg meggyőzően, vonzóan megmutatni, mit is jelent gyakorlatban ez a szabadság.

II. Teológia

Eltemetkeztünk Krisztussal

A keresztény élet lényege a Krisztussal való belső kapcsolat. A Krisztus Lelkével való azonosulás. Krisztus Lelke járjon át bennünket, szelleme indítson, ereje éltesen, növelje bennünk a jót. Szent Pál apostol kedvenc kifejezése szerint Krisztussal együtt meghalunk – a bűnnek, a rossznak, önös magunknak, eltemetkeztünk vele együtt és feltámadunk az új életnek, a Lélek szerinti életnek. Ezt a Krisztussal való egyesülést, azonosulást dokumentáljuk, kifejezzük készségünket a keresztelessel. Sőt jelképesen meg is valósítjuk. Nagyszerűen érzékeltette ezt az ősi kereszteleési mód. Az első századokban csak kivételesen öntötték le vízzel a megkeresztelendő fejét. Az általános gyakorlat az volt, hogy alámerítették a keresztelő kápolna medencéjében. Elmerült a vízben, eltemetkezett a habokban, ahogy Krisztus merült el a föld gyomrában. Aztán kikelt belőle, ahogy Krisztus is új életre jött elő sírjából. A hasonlóság Krisztus eltemetésével és feltámadásával tehát messzemenően fennállott. A megegyezés azonban nemcsak külsőleges. Többről van itt szó, mint pusztán formai hasonlóságról. Sokkal többről. A keresztelendő tudatosan, erős elhatározással vállalta a halált. Vállalta, hogy meghal a bűnnek, meghal önös érdekeinek, önzésének, meghal evilág gyönyöreinek, meghal evilág szolgálatának. Ezt a meghalást meg is élte lelkében, elhatározásában, szívének készségében. Elhatározása visszavonhatatlan, egyszer s mindenkorra. A megkeresztelt nemcsak üres szertartást hajtott végre. Nem semmitmondó formaságról volt szó. Hanem egy merész és sorsdöntő aktusban kifejezte, még pontosabban, megélte életének föláldozását, átadását Krisztusnak, Krisztus irányító Lelkének. Persze mindez csak akkor áll, ha a keresztelendő öntudattal, megfontoltan döntött úgy, hogy Krisztus mellé áll. Az első századokban ez is volt a gyakorlat, a felnőtt kereszteleés. Előbb tanították a keresztségre jelentkezőket. Megvizsgálták készségüket, próbaidőt is szabtak ki. És ha megfelelt, csak akkor került sor a keresztségre. Adódtak természetesen esetek, amikor már a csecsemőt is megkeresztelték.

A mai kereszteleési gyakorlatban a Krisztussal való azonosulás készsége, a meghalás és eltemetkezés már sokkal halványabban jut kifejezésre. A mai kereszteleés jóformán a jelkép jelképe. A víz éppen hogy érinti a keresztelendő homlokát és a Krisztus-követés szándékát sem a keresztelendő közli, az nem a keresztelendő önkéntes és tudatos döntésének eredménye. A kereszteleés éppen ezért sokat veszít erejéből. Ezért vált sokak számára üres formalitássá, megszokássá a Krisztussal való döntő egyesülés szentsége. A keresztény ember kereszteleésekor vállalta és élte meg a Krisztussal való egyesülést, amit aztán élete mindennapjaiban valósított meg. Egész élete egy folytonos meghalás, eltemetkezés és újjáéledés Krisztussal, Krisztus szellemének mélyebb átélésével, szándéka szerinti étellel. Ha mindezt alaposan átgondoljuk, menten kiviláglik, hogy miért a keresztség a keresztény élet alapszentsége.

Mindenki számára világos, hogy mit jelent a folytonos meghalás és eltemetkezés. Szakítást jelent a bűnrel, a szinte legyőzhetetlen emberi önzéssel. A föltámadás pedig a jobb, a nemesebb, az egyenes, az önzetlen, a tisztességes életre való áttérést jelenti. Az igazi keresztény számtalanszor hajtja végre napjában ezt az eltemetkezést és feltámadást. Az igaz keresztény napjában számtalanszor éli meg keresztségét.

A mi Istenünk nem a halál, az élet Istene

Igaz, hogy vallásunkban nagy szerepe jutott a szenvedésnek. Krisztus keserves kínszenvedésével és halálával váltotta meg a világot. Krisztus szenvedésének és halálának eszköze nagy becsben fog állni minden kor kereszténye előtt. És minden szenvedőben a szenvedő Krisztus társát látjuk. De nem magát a szenvedést keressük, nem a kínt és a gyötrelmet dicsőítjük! Hiszen a szenvedés nem volt cél és nem lehetett cél sohasem! Csak ferde lelkű emberek érezhették ezt. A szenvedés, a kereszt csak eszköze volt egy sokkal nagyobb jónak, a megváltásnak és a belőle következő megdicsőülésnek, örök boldogságnak. Sosem szabad szem elől téveszteni, hogy Krisztus mégsem a kereszten végezte. Ott csak kiszenvedett. Nem a sír volt végső állomása. Dicsőséges fénnel kilépett belőle, egy teljesebb, soha nem szűnő boldog életre támadt fel. A mi Istenünk a megfeszített és feltámadt Krisztus.

Amikor az önlegyőzést, lemondást, aszkétikus gyakorlatokat, olykor talán önkínzást emlegetik, ilyen dolgokról írnak, nem szabad megütköznünk, mert sohasem ez a cél, hanem egy nagyobb jó. Az önfegyelem erősödése, az önzetlenség önátadásig történő fokozása, tehát egy lelki érték, amit éppen ezek a gyakorlatok vannak hivatva előmozdítani. Lehetséges, hogy egyes korokban talán nagyobb hangsúlyt kaptak az ilyen lemondások, önkínzások. Talán a figyelem nagyobb mértékben ezekre tapadt és kevésbé az általuk elérendő lelki értékekre. Akkor buzgalommal és tisztelettel vették körül a szenvedő Krisztust, a Keresztet, hogy a feltámadt Üdvözítőről látszólag teljesen elfelejtkeztek. Más korokban meg éppen fordítva: a feltámadás és a teljesebb, az isteni élet kap nagyobb hangsúlyt. Hol a szenvedő, meghaló, hol meg a feltámadt Üdvözítő áll az áhítat és érdeklődés homlokterében. De így van ez rendjén. Az ember természete mindig változó. Érdeklődésében van valami hullámmás. Másrészt az is igaz, hogy hitünk világa roppant gazdag. Minden részletét egyforma intenzitással, megeléssel képtelenség egyszerre átfogni.

A mi Istenünk nem örül a szenvedésnek, a halálnak. Nem telik kedve a kínban, az emberi gyötrelmekben. Nem ezeket keresi, nem ezek után áhítozik. Ő az élők Istene. Neki élet kell. Igazabb, teljesebb élet. Emberségben, jóságban, szeretetben kivirágzó élet. Egy szebb élet. Jézus Krisztus egész földi működésének éppen ez volt a célja. „Én azért jöttem, hogy életük legyen és bőségben legyen.” (Jn 10,10) A mi Istenünk éppen a teljesebb, gazdagabb életben leli örömét. Az egészséges, fegyelmezett testben, széles horizontú szellemi látásban és a lelki kincsek bőségében.

A beteg ember

Noha Istenünk nem leli kedvét a kínban, a betegségben, a beteg emberben mégis mindig Krisztust láttuk. Talán nem is helyes, ha azt mondom „mégis”, jobb lenne így mondani: „éppen ezért”. A beteg a szenvedő alany, az áldozat, akit megkötözött, letepert a betegség, a bűn udvartartásának egyik erőssége, az emberiség ellenségeinek egyike. A beteg Krisztus egyházának részvétét, együttérzését, gondoskodását élvezi. Éppen ezért. Mert az Ősellenség, a Sátán szolgája: a kín és a halál nyújtotta ki felé csontkezét. Élvezi az egyház együttérzését azért is, mert a szenvedő Krisztust juttatja eszünkbe. Krisztus kifejezetten azonosította magát a magatehetetlen szenvedővel. „Beteg voltam és felkerestetek engem,” (Mt 25,36). A keresztény legendaköltészet nem egyszer illusztrálja is ezt az evangéliumi tanítást. A legendaíró számtalan középkori szent életrajzában él azzal a fordulattal, hogy könyörületért rimánkodó szerencsétlen nyomorult másodszer is visszatér, miután már megkapta a várt segítséget. De ekkor már Krisztus képében! Azt nyomatékozza ez a fordulat, hogy mi keresztények, együtt a szenttel és a legendaíróval a betegben, a nyomorékban Krisztust látjuk.

Első kötelességünk természetesen az, hogy enyhítsük a beteg szenvedéseit, gyógyítsuk sebeit. Amennyiben ezt az emberi erő és az orvostudomány megengedi. Semmiféle fatalizmusnak, vak belenyugvásnak sincs helye. Az életet, az egészséget Isten adta, azért, hogy ápoljuk, használjuk, védjük. Amennyire ez lehetséges. Utolsó leheletünkig. Nem mi mondjuk meg, hogy mikor elég, hanem az Isten. Az orvosok, a betegápolók éppen ezért olyan munkát végeznek, ami egészen különlegesen tetszik Istennek. De túl a gyógyításon, a beteglátogatásnak is egészen különleges súlya van Isten szemében. Az együttérző részvét, a lelki vigasz, a bátorítás is enyhíti szenvedését, feloldja elhagyatottságát. Nem hiába ígért helyet Isten a beteglátogatóknak örök Országában. Sajnos, alig tudatosítjuk az emberségnek, az együttérzésnek ezt a megnyilvánulását és ezért ritkán gyakoroljuk, végezzük tudatosan. Pedig hát vannak ráérő, főleg idős emberek, akik még tudnak menni. Mégis ritkán jut eszükbe, hogy felkeressék, netán tervszerűen és módszeresen tehetetlenebb társukat. Pedig ez a jócselekedetük nem is kerül pénzbe.

Van aztán a beteglátogatásnak, a lelki erősítésnek egy különleges formája. Az, amikor az egyház elöljárói keresik fel és azok imádkoznak felette és megkenik szent olajjal. A betegek kenete révén fokozódik a betegben a tudatos és nem tudatos Istenhez kapcsolódás. Növekszik benne a készség, hogy azonosuljon Krisztus életáldozatával. Megtört szívvel fordít hátat élete botlásainak, átéli gyengeségét. Szíve megtisztul. Növekszik lelki ereje az utolsó küzdelem megvívásához. Elfogadja sorsát és megnyugodva várja a véget. Persze ezek a lelkihatások nem automatikusan következnek be. Azon múlanak, hogy szentségi találkozás során milyen közel került Krisztushoz. A Vele való lelki egyesülés fokától függ a szentség „hatásfoka”. Éppen ezért van nagy jelentősége a beteg megfelelő előkészítésének a család részéről. A hozzátartozók kötelességei közé tartozik, hogy kellő időbe hívják a papot és a beteg lelki felkészülését inkább elősegítik, semmint hátráltatják. Amikor még észnél van, ez fontos feltétel! Éppen a fokozott lelki hatás érdekében hasznos az asztal megfelelő előkészítése. Nem szabad félreérteni. Nem arról van szó, hogy pusztá lélektani manipulálás az utolsó kenet. Jóval több: kegyelmi találkozás Krisztussal. De ez a látható jelek közvetítése révén jön létre! Éppen azért használjuk fel ezeket a látható jeleket arra, hogy minél hathatósabban segítsék elő ezt a titkos, a lélek rejtekében lejátszódó találkozást.

III. Homília vázlatok

A)

1. „Eltemetkezünk vele együtt” (Róm 6,4)

Az emberi élet fertőzött, megfertőzte a bűn. Már fogantatásunktól kezdve a fertőzött emberiség tagjai vagyunk, magunk is fertőzöttük, a bűn gyermekei. (Nem a nemi aktus bűnös! Az eredeti bűnről van szó.) Olyan fertőzés ez, amelyre emberi orvosság, megelőzés, megoldás nincs.

Egyetlen megoldás van, ezt Isten adta. Meg kell halnunk ennek az életnek számára. Nem biológiai meghalásról van szó, hanem misztikus halálról. Ez a misztikus halál a bűnnek a kerestségében történt. Beojtattunk Krisztusba, aki meghalt, de halála nem csupán biológiai halál volt. Testében felvitte a bűnt a keresztfájára, hogy így megsemmisítse a bűnt. Jézus halála tehát misztikus halál is volt, a bűntől fertőzött élet halála. És ugyanakkor feltámadás új életre. Nem a régi élet folytatására támadt fel Jézus (mint a naimi ifjú, Jairus leánya és Lázár), hanem új életre, amely már mentes a bűn fertőzöttségétől.

A keresztségben egyé lettünk Krisztussal, ezzel mi is misztikusan meghaltunk a bűnfertőzte élet számára, és ugyancsak misztikusan új életre támadtunk.

De hát mi is bűnösök vagyunk!? Csakhogy ez már nem az öröklött bűnfertőzöttség. Ez már „szerzett betegségünk”. Pál apostol éppen arra szólít fel a mai leckében, hogy ha már a keresztségben megszabadultunk a régi, öröklött fertőzöttségtől, hát éljünk is úgy, hogy az új életet ne fertőzzük meg újra a bűnnel.

Az Apostol itt nem beszél róla, de a magunk szerepte bűnfertőzéstől is meg lehet szabadulni. Ettől is úgy, hogy újra és újra eltemetkezünk Jézus halálába, és Jézus új életére támadunk a bűnbánat szentségében.

„Halálodat hirdetjük, Urunk, és hittel valljuk feltámadásodat.” Ezzel hirdetjük a magunk halálát a bűnnek, feltámadásunkat isteni életre, mert mi eggyek vagyunk Jézussal, beojtva titokzatos testébe. Ne csak szavakkal hirdessük ezt, hanem életünkkel is. Egész életvezetésünknek hirdetnie kell a bűn halálát, az új életet.

2. Technika és vallás

Szemünk előtt folyik a technika rohamos fejlődése, és vele párhuzamosan a hit pusztulása. Van összefüggés a kettő között. De nem úgy, hogy okosabbak lesznek az emberek, tehát nem hisznek már Istenben, túlvilágban. Igen sok tudós, mérnök, feltaláló egyben hívő ember. A kettő között ott van az összefüggés, hogy a szentírás test-lélek harcban a technika segít győzni a testnek.

Az embert a testiség lefelé húzza, a bűn felé. Elősegítik ezt az őszülőktől és közvetlen őseinktől örökölt rossz hajlamok. A léleknek keményen kell verekednie, ha fel akar emelkedni, ha Istené akar lenni.

Mit tesz a technika? Kényelmessé varázsolja az életet, szinte szüntelen farsanggá, ha összehasonlítjuk az egy-két száz évvel ezelőtti élettel. (A régi néha-mulatságok, lakodalom, farsang, mindennaposrá lettek a rádió és tv révén.) A test könnyen beleszokik a jólétbe, kényelembe, szórakozásba. Jelszavá válik ön- és gyermeknevelésben a „miért ne, ha jólesik”.

A test tehát hosszú gyepelőre lett engedve. Nem is áll meg az ártatlan élvezetek határán. A szegény ember testének vágyai is jobban teljesülnek ma, mint valamikor a királyokéi. A koldus kényelmesebben utazik, mint a hajdani grófok stb. Ez a nagy kényelem aztán könnyen tesz lustává, élveteggé, elpuhulttá, fegyelmezetlenné. Az agyoncirógatott test vágyik mindennek fokozására, ez már egyenes út a bűnbe. Ez fejleszti ki aztán a teljes testiséget, itt bukik el a lélek, itt kezdődik a hitetlenség.

Legyünk tehát ellenségei a technikának? Korántsem. Csak ismerjük fel a veszélyt, és tegyünk ellene. Mit tegyünk? Élesszük fel a régi böjtök, önmegtágadások, sőt önsanyargatások szellemét. Hogy fegyelemhez szokják a lélek. Régen, a keményen nehéz életet még megsanyargatták eleink, pedig elég sanyarúságban volt részük amúgy is. Ma, a kényelmes életben kiveszett az önmegtágadás, a böjt. Pedig éppen ezt az elkényelmesedett, kéjencsé vált testet kellene „elkapni”. Az egészség istennéavatása ürügyén minden önsanyargatást száműztünk. Pedig egészségesebb lenne a test szempontjából is egy jóval fegyelmezettebb, keményebb élet.

Érdemes ezen kinek-kinek elgondolkodni, és tenni valamit. Míg bele nem fullad lelkünk is, szellemünk is a nagy kényelembe.

3. Nem versenyez a szeretetért

Előfordul, hogy emberek versengenek valakinek a szeretetért. (Kit szeret jobban a gyerek: apát, anyát, nagyszülőket? Szerelmi versengés. Barátsági féltékenykedések. Testvérek szeretetirigysége.) Mintha Jézus is: „Aki jobban szereti apját vagy anyját, mint engem, nem méltó hozzám”. De: Míg az emberi szeretet-versengések célja, hogy vagy ne

szeresse a másikat, vagy legalább ne annyira szeresse, addig Jézus kívánsága, sőt parancsa nem kisebbíti pl. a szülők iránti szeretetet, inkább növeli.

Kislány: „A jó Istent mindenkinél jobban kell szeretni? Nem lehetne egyformán nagyon szeretni apuval és anyuval?” A gyerek minden szeretete szüleié. Lehet ezt növelni? Igen. Isteni fokra, Istenhez méltó fokra emelkedhet. Hasonlóvá válhat ez a szeretet ahhoz a szeretethez, amellyel Isten szeret bennünket. Mindez nem a természet, a szív saját erejéből, hanem a Szentlélek kegyelméből. Isten jobban szeret bennünket, mint mi bárkit. Viszont önmagát jobban szereti, mint minket. Nem önzésből, hanem mert ő végtelenül szeretetreméltó, mi csak annyira, amennyire hasonlítunk hozzá. Nekünk is jobban kell szeretnünk Istent, mint bárkit, magunknál is jobban. Ő ad erőt és indítást, hogy természetfeletti módon szeressük őt. De ebben a szeretetben megnő a bárki ember iránti szeretetünk is. Aki jobban szereti Istent, jobban szereti az embereket is. E kettő tökéletesen összefügg. Hiszen mindenki azért szeretetreméltó, mert Istenhez hasonlít, mindenkiben az istenhasonlóságot szeretjük.

Tehát: Ha Jézust kevésbé szeretem a szüleimnél, az azt jelenti, hogy szeretetem természetes (ha nem önzés), tehát nagyon kicsi. Ha Jézust szeretem jobban, ez természetfeletti szeretetre utal, ez pedig szükségképpen kiáramlik szüleimre is, tehát abszolúte véve így jobban, sokkal jobban szeretem szüleimet.

Meg is lehet fordítani. Ha azt szeretném, hogy valaki (házastársam, gyermekem, unokám) jobban szeressen engem, arra kell törekednem, hogy az illető mindig jobban szeresse Istent. Így fog engem is egyre jobban szeretni. Azzal a szeretettel, amellyel Isten szeret. És lehet-e ennél nagyobb, tökéletesebb és boldogítóbb? És az ilyen szeretet mérhetetlenül megbízhatóbb, önzetlenebb is. Balgaság tehát istenesdit játszva azt kívánnom, hogy engem szeressen bárki is legjobban, még Jézusnál is jobban.

4. A jutalom biztos

A mai evangélium „befogad” szavát sokféleképp lehet gyakorolni. Közvetlen értelme, ahogyan az olvasmány előkelő asszonya csinálta: Lakást adott a Prófétának. Így befogadni bárkit is, erre keveseknek nyílik alkalma és lehetősége. De hogy nem is erre az egyetlen befogadásra gondolt Urunk, mutatja a párhuzamok utolsó tagja: „Ha valaki csak egy pohár vizet ad...” A befogadás tehát általában azt jelenti: Szívébe fogad, egynek érzi magát vele. Vagy még egyszerűbben, hiszen ebben minden benne van: szereti.

Bárkit szívembe fogadok, szeretek, annak megvan a jutalma. A szunámi asszonyt prófétai módon jutalmazta Elizeus próféta. Aki igazán jó embert fogad a szívébe, nemcsak érzelmileg, de gyakorlati jóindulattal is, az mindenképpen jól jár. Pl. ha valaki ilyent választ barátul, munkatársul, házastársul.

Jézust azt akarja hangsúlyozni, hogy bárkit fogadunk szeretetünkbe, akár a „legkisebbet” akitől semmi viszonzást nem várhatunk, még a hála vonalán sem, akkor sem veszítjük el jutalmunkat. Minden szeretetért jutalom jár, erről Isten kezeskedik. Ha a szeretet nem „fizet”, még azzal sem, hogy kellemes társaságot nyújt, akkor fizet helyette az Úr. Ha szeretetünkért csak rosszat kapunk valakitől, ezért is kárpótol Isten.

A keresztény élet alapja a hit és a bizalom. Enélkül nincs jézusi élet, nincs üdvösség. Ezt a hitet és bizalmat nagyon ki lehet fejezni azzal, hogy komolyan vesszük Jézusnak ezt az ígérését, és szívünkbe fogadunk minél több „legkisebbet”. Olyanokat, akiket emberi okosság szerint nem érdemes szeretni. Viszont hitem és Isten iránti bizalmam hiányosságait nagyon megmutatja, ha válogató és „okos” vagyok azok megválasztásában, akiket szívembe fogadok.

Ha hitem van, sohasem érezhetem úgy, hogy valakihez nem volt érdemes jónak lenni.

B)*1. „A világ teremtményeit üdvösségre alkotta” (Bölcs 1,14)*

A mai olvasmányban ez áll: „Isten nem alkotta a halált. Halhatatlannak teremtette az embert.” És olvassunk hozzá még egy mondatot: „Az igazak lelkeit a halál kínja nem éri.” (Bölcs 3,1)

Ha elgondolkozunk a Szentírásnak ezen a mondatain, meg kell értenünk, hogy a testi halál nem halála az embernek. Hiszen az igazakat is eléri a testi halál. Márpedig „a halál kínja nem éri őket”. Testük halála és elporladása ellenére halhatatlan minden igaz. Mert a természetfeletti élet, amely részesezés az isteni természetben, megmarad, ha testünk el is porlad.

Csak a gonoszoknak van halála. „A halál a sátán irigységéből jött a világba, és követik őt azok, kik az ő részén vannak.” Az a halál, amelyet Ádámban az emberiség evett magának a természetfeletti élethalála elsősorban, ennek képe a testi halál, és egyben a testi halál büntetése is a „természetfeletti öngyilkosságnak”.

A Szentírás hangsúlyozza, hogy a világ teremtményeiben nincs a romlás, a halál mérge. „A világ teremtményeit üdvösségre alkotta.” Ádám bűnével halált evett. De nem az alma volt mérges. Abban volt a mérge, hogy Ádám az almába harapva azt akarta megkóstolni, milyen az, Istennek lenni. A Gonosz beszélte be az emberiség elsőinek, hogy lehetnek istenek, ha Isten akarata ellenére, a maguk akaratát Istené fölé helyezve, élnek a teremtményekkel. Így vitte az ördög irigysége bűnbe, halálba az emberiséget.

Jézus megváltott bennünket a bűntől, a természetfeletti haláltól, sőt a testi halál átkát is megtörte a feltámadással. De a mai ember tud ismét halált enni magának. Ha ugyanúgy, mint Ádám, azt akarja megkóstolni, milyen istennek lenni, Isten ellenére élni.

A teremtett világ nem rossz, nem bűnös. „Nincsen bennük a romlás mérge, és nincs a földön az alvilág országa.” Nem bűnös a test, nem a technika, nem a természet. Bűnös csak az ember lehet, ha istent játszva a maga akaratát Isten fölé helyezi, ha gátlástalanul él a teremtés adományaival. Így az alvilágot az ember hozza a földre.

„Az igazak lelkei azonban Isten kezében vannak, a halál kínja nem éri őket.” Ha testi életünk átmenetileg el is vész, tovább éljük Isten gyermekeinek életét az. Atya keblén, a Szentháromság boldog közösségében.

2. „Az ő szükségüket a ti bőségtek enyhíti” (2 Kor 8,14)

Hozzáteszi Szent Pál: „... hogy így a javak kiegyenlítődjének.” Lehet ezt egyszerűen az anyagi javakra érteni, de nagyon hasznos a lelki jólétre is kiterjeszteni a kiegyenlítődesre való törekvést. Ennek egyik módja az irgalmasságnak az a cselekedete, amelyet így nevezünk: Szomorúakat vigasztalni. Ennek révén az, akiben béke, öröm, meglegedettség lakik, ad ebből a felbecsülhetetlen kincséből azoknak, akik szűkölködnek benne.

Sok a szomorú ember. A többiek reakciója: Kíváncsiság, fontoskodás, káröröm, pletyka, „megérdemelte”. Ha szomorú vagyok, ezt kívánom magamnak? Amit magamnak kívánok, azt kell tennem másoknak. Tehát: Részvét, együttérzés, segítség, vigasztalás. Sir 7,38: „Ne maradj távol a siránkozótól, ne hagyj vigasz nélkül!”

Nem szabad válogatni, és csak a rokonszenvvel törődni. Ezt a pogány is megteszi. Valamiben mégiscsak meg kell látszódnia, hogy keresztény vagyok! És természetesen saját otthonomban kell kezdeni. Családtagjaim baja, szomorúsága ne idegeskedésre, türelmetlenségre ingereljen. Nem szabad mondogatnom, hogy nekem is megvan a magam baja. Nem vehetem zokon, ha esetleg valaki szerettem közül idegeskedik velem szemben. Tehát elsősorban családtagjaimban kell meglátnom a szomorú embert, akit vigasztalnom,

erősítenem kell. Jézus tanítványai vagyunk. Ő pár nappal szörnyű (és előrelátott) halála előtt nem magát siratta, hanem Lázárt és Jeruzsálem lakóit. Nem magát vigasztaltatta, ő vigasztalta apostolait.

Ha tudok gyakorlatilag is segíteni, azt kell tennem. Enélkül a vigasztalás, részvétnyilvánítás felér a gúnyolódással. Ha nem tudok konkrét segítséget nyújtani, akkor sem vagyok tehetetlen. Éreztetem a bajban lévővel, hogy nincs egyedül, hogy megértem, együttérzek vele. Borzalmasan szenvedő betegről kérdezte az ápolónővér, mit tehet érte. „Csak nézzen rám barátságosan!” Minden reményét elvesztett asszonyt az tartotta vissza az öngyilkosságtól, hogy a kicsi szomszédgyerek együtt sírt vele.

Aki jól akar vigasztalni, imádkozzék, hogy eltalálja a célravezető szavakat, magatartást.

Szomorú embert megvigasztalni egyenlő az alkotó örömeivel: Új szívet, új embert alkotott.

3. „Hogy a javak kiegyenlítődjenek” (2 Kor 8,14)

Mindenki rendelkezik valami különös adománnyal, amivel kitűnik az emberek közül. Pl. jól tud főzni, dolgozni, nevelni, meggyőzni, vigasztalni, másokat meghallgatni, örömet szerezni, szórakoztatni, szenvedni, pénzt gyűjteni, beosztani stb. Minden ilyen adomány Istentől van, nincs okunk öntetszélgesre. Inkább fejleszteni kell az ilyen jótulajdonságokat, művészetté fejleszteni őket.

És meg kell értenie mindenkinek: Aki tehetségét magának akarja megtartani, csak a maga érdekét akarja szolgálni vele, az sikkaszt. Senki sem kapta magának, bármit kaptunk Istentől, az egész emberiségért kaptuk. Mi is élvezzük mások adományait. Az önzés csak elrontja az életet. Az önzetlenség széppé teszi, értelmet ad neki. És Isten fizet érte, személyesen és elképzelhetetlenül nagy kamattal.

Az igazság az, hogy bármilyen jót adott belém Isten, azzal ő maga akarja „szeretni az embereket, rajtam keresztül. Tartsam ezt megtiszteltetésnek. Engedjem, hogy Isten szeresse az embereket, mindenkit válogatás és kivétel nélkül, az én képességeimen, tehetségeimen keresztül. És ne feledjem: Isten szeretete üdvözítő szeretet. Vagyis képességeimet és javaimat úgy használjam az emberek javára, hogy az üdvösségüket szolgálja.

Jó munkatársa akarok lenni Istennek, hogy megkedveljen, és örökre maga mellé vegyen.

4. Jézus meg tudja tenni

A mai evangéliumban Jézus először reménytelen beteget gyógyít, aztán halottat támaszt. Sokszor beteg a lelkünk, és reménytelennek érezzük a gyógyulást. „Én már nem tudok más lenni.” Emberfeletti feladatnak látszik új, más életet kezdeni. Pedig sokaknak kellene új élet. Nemcsak a paráznáknak, részegeseknek, notórius bűnözőknek. Sokunknak kellene más, jobb házastársnak, szülőnek, gyermeknek, munkatársnak lennie. Sok hibánk van, amelyekről le kellene szoknunk. Sok hiányosságunk van, amiről tenni kellene. De: „Nem tudok más lenni.”

Az a tragédia, hogy ez sokszor igaz is. Naturam expellas furca, tamen usquerecurrat. Nem tudunk kibújni a saját bőrünkéből. De: van Jézusunk. Nem szűnt meg csodatevő hatalma, nem szűnt meg szeretete, irgalma, segítőkészsége. Higgy, akarj, kérj! Meg fogsz gyógyulni. Fogsz tudni más ember lenni. Ki tudod üzni a régi természetet, tudsz új emberré lenni. Csak bízzál, csak kérd, csak akard! És érintsed sokszor az Urat (szentáldozás!), mint a mai evangélium asszonya. Istennel állsz szemben! Nála semmi sem lehetetlen.

C)

1. *A celibátus értelme*

Sok téves gondolata van az embereknek arról, miért van a papi nőtlenség. Ahelyett, hogy ezekre kitérnénk, gondoljuk át a mai olvasmány és az evangélium tanítását, és megértjük a celibátus igazi értelmét, célját.

Illés próféta, mikor az Úr parancsára prófétatársul, kiválasztott utódjául hívta Elizeust, rosszállóan vette tudomásul, hogy az előbb még haza akar menni szüleihez, búcsúzni. Jézus pedig egészen nyíltan megtiltotta egyik választottjának, hogy mielőtt prédikálni kezdene, hazamenjen apja temetésére, egy másiknak pedig, hogy elbúcsúzzék családjától.

Aki egyszer papságra szánja magát, az égeszen fel maga mögött mindent, mint Elizeus, aki a szántó marháját és ekéjét is elpusztította, jelezve ezzel, hogy nem akar mással törődni, csak Isten igéjével. Előre megérezte, amit sok évszázaddal később Jézus mondott: „Aki kezét az eke szarvára teszi, és hátrafelé néz, nem alkalmas Isten országára.”

A papnak tehát nem azért kell nőtlennek lennie, hogy lemondjon a házasság és családi élet örömeiről, hanem hogy semmi se kösse szívének a földhöz. Ezért a celibátusnak csak úgy van értelme, ha valaki csakugyan el akar szakadni a földiektől. Tehát szülői családjától, „civil” foglalkozásától, vagyongyűjtéstől (kereskedés egyházi tilalma), és minél nagyobb mértékben a szórakozástól is.

Sok apa és anya lemond ezernyi dologról, a családjáért. A papnak is nagyon sokról kell lemondania, Jézusért, Isten országáért, a lelkek üdvösségéért.

Hogy ez nem könnyű dolog, azt nem kell sokat bizonygatni. De nem is lehetetlen, mert Jézus nem kíván lehetetlent. Ami emberi természetünk szerint lehetetlen is, ahhoz megadja a természetünket felülmúló kegyelmet. Nem szabad tehát azon az alapon gyanúsítgatni papjainkat, hogy ez „lehetetlen”. Inkább segítsük Isten szolgálait találékony, Szentlélek-sugallta szeretettel, hogy valóban egész szívükkel hivatásuknak éljenek.

2. *„A test a lélek ellen tusakodik” (Gal 5,17)*

Úgy tartják, a test kísértései a fiatal korra jellemzőek. De hogy az idősebbeket sem hagyják el, az rögtön világos lesz, csak át kell gondolnunk, melyek a test bűnei. Torkosság, iszákosság, a betegségtől, fájdalomtól való túlzott félelem, gyógyszer-torkosság, kényelemszeretet, élvezetvágy, paráznaság stb.

Jézus ezzel hátrította el a testet kísértő sátánt: Nemcsak kenyérrel él az ember... Vagyis a test vágyainál döntő, mit mond róla Isten igéje. Aki nem eszerint gondolkodik és cselekszik, arra ráillik, hogy istene a hasa.

Jaj azoknak, akikben uralomra jutnak a test megfékezhetetlen vágyai! És nem csupán a fenyegető kárhozattal miatt. A „győztes” test tönkreteszti az életet. Gondoljunk a kiégett, megcsömörlött emberekre, a fékevesztett élvezetvágy betegeire! Az állati alá tud süllyedni az ember, hiszen az állatokat sokmindentől megóvják ösztönük. Ilyesmiktől az embert csak saját akarata és Isten kegyelme mentheti meg.

Boldogok a tisztaszívűek, mert meglátják Istent. Csak ők látják meg. Mi nem tudjuk egyetlen mondattal elhárítani a kísértést, mint az Úr. Nekünk sok imára, önmehtagadásra, a kegyelem eszközeinek sűrű használatára van szükségünk.

Gyakran át kell elmélkednem: Mindaz, amit testem élvezni tud, Isten adománya, Isten „találmánya”. Maga az, hogy a testem sokféle élvezetre képes, szintén Istentől van. Ha pedig ő a Tervező és a Kivitelező, csak ő adhat megfelelő használati utasításokat. Ha ezeket megtartom, beleértve az önmehtagadást is, akkor élvezni fogom az életet, élvezni fogom testemet is, mégpedig Jézus ígérete szerint egy örökkévalóságon keresztül.

3. „Ellentétben állnak egymással” (Gal 5,14)

Sok békétlenség van a világban (háborúktól a családi perpatvarokig). Minden külső békétlenségnek gyökere, oka a belső békétlenség: A harc test és lélek között.

Ezt a harcot mindenkinek harcolnia kell, nem szabad letennie a fegyvert. Ezen a vonalon senki sem lehet pacifista. A fegyverszünet és béke itt csak úgy képzelhető el, hogy ha valaki egyszerűen követné a vér, az ösztön, az idegek vágyait. Mi lenne belőle? Erkölcsi szörny. Vagy egyszerűen Szörny. A lélek kénytelen harcolni a test kívánságai ellen.

Meg is teszi ezt mindenki, már ösztönösen is. Félelemből, megalkuvásból, szégyenkezésből, szorongásának hatására stb. Minden rendben van tehát? Nincs rendben semmi. Mert a legtöbbben nem harcolunk, csak több-kevesebb erőfeszítéssel harcolgatunk. Megpróbálunk két úrnak szolgálni, kedélyesen intézni az ügyet. Ez tragédia. Az emberi lélek egyedüli ismerője, Jézus mondja, hogy nem lehet. Az ilyen langyos harcolgatásnak egyetlen eredménye lehet, a lélek veresége. És ezzel az ember veresége. Az én vereségem. A test, ha gyengeséget érez, felülkerekedik. (Vö. állatidomítók munkája.)

Az ember boldogsága itt a földön a lélek fölényétől függ. (Győzelemről csak az élet végén lehet szó.) Nem a holmim és nem a szerettem tehetnek boldoggá. Csak a szívem. Abba pedig kizárólag a lélek fölénye hozhat békét.

Sokan azért nem harcolnak komolyan, mert úgy tartják, képtelen győzni a lélek. Ezért nem tudják másokról sem elhinni a jót. (Minden gyanúsítás saját vereségem kivetítése.) De akárhányszor szenvedtem vereséget, tudnom kell, hogy nem lehetetlen győzni. Csak őszintén kell akarni, és komolyan belekapaszkodni Isten kezébe. Jézus nem békét hozott. Nem kell félnünk, ő legyőzte a világot, a gonoszt. Mindent megtehetek, ha ragaszkodom hozzá.

Számomra egyetlen béke lehetséges: A lélek győzelme. Ezt megadja Isten mindenkinek, aki belekapaszkodik segítő kegyelmébe.

4. Gyermekeink teste

Sokszor beszélünk a lélekről, ma szóljunk a testről. Isten nem ellensége a testnek. Sok parancsa egyenesen a test védelmére van: Ne ölj, vigyázz egészségedre, segíts másokat testi bajaikban stb. Jézus gyógyította a testi betegségeket, halottakat támasztott. A legnagyobb érv: Világégi feltámadásunk. Van-e, aki jobban szereti testünket, mint Isten?

De van egy nagy parancs: Ne csinálj istent a testedből. Ne a test legyen legfőbb parancsolód. Gondoljunk csak azokra, akiknek legfőbb ura a test lett: Részegesek, paráznák, lusták. . . Tönkrement földi életük, végveszélyben üdvösségük. Milyen szegény az, aki megáll a test vágyainál, több nem kell neki. Ember létére állati színvonallal elégedett. Sőt, annál kevesebbel. Mert az állat, ha kiélte ösztöneit, elégedett. Az ember csak szorongó roncs.

Szülők! Rettenetes sorsa lesz gyermekeiteknek, ha testük lesz az istenük! És ha az lesz, az legtöbb esetben a szülők bűne. Ők kényeztetik a végtelenségig gyermekeik testét. Ők mulasztják el megtanítani és ránevelni gyermekeiket arra, hogy harcoljanak és győzzenek testük felett. Nem tanítják meg őket arra, hogy van nagyobb is a testnél, a testi vágyak kielégítésénél. Megelégszenek gyermekeik testi jólétével. Sokszor maguk szoktatják le az önfegyelemről, amely természetükben lenne, vagy amire az óvodában, iskolában igyekeznek ránevelni őket. A szülői „jóakarát” sokakat tett tönkre egy életre, egy örökkévalóságra.

Legnagyobb a szeretet. De csak az okos szeretet. Mit fogsz mondani Istenednek, ha számonkéri gyermekedet?

Évközi 14. vasárnap

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (Zak 9,9-10): *„Ezeket mondja az Úr: Felette örvendezzél, Sion leánya; ujjongj, Jeruzsálem leánya: Íme bevonul hozzád királyod, igaz ő és megszabadít; szegény ő és számaron ül, számarcanca fiatal vehén. Kiirtom és a harci szekereket Efráimból, s a lovakat Jeruzsálemből; széttöröm a harci íjakat, és békét hirdet ő a nemzeteknek; és uralkodik tengertől-tengerig, és a Folyamtól a föld határáig.”*

A Messiásról szól ez a jövendölés. Igaznak olyan értelemben nevezi, amennyiben általa mutatkozik meg Isten igazságszolgáltatása, hathatós oltalma, amelyre ígéreteivel kötelezte magát. (Vö. pl. Iz 45,21 sk.: „Igazságos Isten és szabadító nincsen rajtam kívül. Térjetek meg hozzám és megszabadultok, a földnek határai mind, mert én vagyok az Isten, és nincs más. Megesküdtem önmagamra, igaz szó ment ki szájamból, s meg nem hiúsul...”) De az Istentől rábízott feladatot nem a földi királyok szokásos eszközeivel: fegyverrel, erőszakkal hajtja végre, hanem szelídséggel. Szegény és ennek megfelelően bevonulása is a régi egyszerű királyokéhoz hasonlít: számarcanca fiatal vehén ül. Ez a jövendölése be is teljesedett Jézus jeruzsálemi bevonulásakor. Országából számúzi a fegyvereket és a béke fejedelméhez méltóan nemzetek közötti békét igyekszik megvalósítani. A tengertől-tengerig, tehát a Földközi-tengertől a Holt-tengerig, ill. az Eufrátesz folyamtól a legdélibb vidékig megvalósuló béke szimbóluma az egész világra kiterjedő, általános békének. A Messiás szelíd lelkülete tölti el az embereket is.

II. OLVASMÁNY (Róm 8,9; 11-13): *„Testvérek, aki test szerint él, nem nyerheti el Isten tetszését. De ti nem test, hanem lélek szerint éltek, ha valóban Isten Lelke lakik bennetek. Ha pedig bennetek lakik annak Lelke, aki feltámasztotta Jézust a halálból, ő, aki Krisztust (Jézust) feltámasztotta a halottak közül, halandó testeteket is életre kelti a tibennetek lakó Lelke által. Így tehát testvérek, nem vagyunk a testnek lekötözve, hogy test szerint éljünk. Mert ha test szerint éltek, biztosan meghaltok, de ha lélekkel elfojtjátok a test cselekedeteit, élni fogtok.”*

Vö. az előző vas. C) II. Olv. magyarázatát is.

Jézust a Szentlélek által életre keltette az Atya (Róm 1,4) és velünk is meg fogja ezt tenni. Testi feltámadásunk azonban végső állomása lesz egy folyamatnak, mely a hittel és keresetséggel vette kezdetét. Ezen a réven tagozódtunk be a megdicsőült Krisztusba és lettünk Isten gyermekei. A Lélek ösztönzését kell követnünk, hogy művét tovább folytathassa bennünk és egyre jobban átalakítson Krisztussá. Ez nem pusztán erkölcsi átalakulás, azaz Krisztus magatartásának utánzása, és a Szentlélek nem csupán belső felvilágosításával segít bennünket, hanem ennek a titokzatos, rejtett isteni életnek valóban lelke bennünk.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 11,25-30): *„Az időben Jézus e szavakat mondta: „Dicsérlek, Atyám, ég és föld Ura, hogy elrejtetted ezeket a bölcssek és okosak elől és kinyilvánítottad a kicsinyeknek. Igen, Atyám, mert így tetszett ez neked. Mindent átadott nekem Atyám, és senki sem ismeri a Fiút, csak az Atya, senki sem ismeri az Atyát, csak a Fiú, és akinek a Fiú kinyilatkoztatja. Gyertek hozzám mindnyájan, akik fáradoztok, és meg vagytok terhelve, és én*

megkönnyítlek titeket. Vegyétek magatokra igámat és tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű, és megtaláljátok lelketek nyugalmát. Mert az én igám kedves és az én terhem könnyű.”

Azok, akiket az egyszerű emberek Isten titkai ismerőinek tartottak, önelégültségükkel azt érték el, hogy Isten elrejtette előlük országának titkát és azoknak jelentette ki, akik a világ szemében semmik, de a maguk szemében is. Ők tudják Jézus szavain és tettein, egész életén keresztül egyre jobban megismerni az Atyát, akit egyedül a Fiú képes azzal az ismerettel átfogni, mely egyszersmind életközösség is. Az Atya és Fiú kölcsönös ismeretének kizárólagos volta félreérthetetlen kijelentése annak, hogy a Fiú Isten. Jézus nem sokat törődik azzal, hogy az emberek nem ismerik fel és nem ismerik el; tettének rugója az Atya akarata, az Atyáé, aki ismeri őt, és akit viszont ő is ismer. Az Atya megbízta Jézust és Jézus tudja, hogy helyesli tetteit. Arra biztatja azokat, akik számára a törvény igáját elviselhetetlenné tették a farizeusi magyarázatok, hozzáadások (jóllehet magát a törvényt sem képes az ember saját erejéből megtartani) – e megterhelteket tehát arra biztatja Jézus, hogy tőle, a szelídtől tanuljanak, az ő alázatos szívének útmutatását kövessék, hiszen ő képes valóban az Atya akaratát megismertetni velük és az Atya olyan ismeretere elvezetni őket, amelynek révén megszabadulnak a felesleges aggályosságtól, leküzdik a külsőséges vallásosság veszélyeit és az Atya egyre tökéletesebb megismerése révén tökéletesebb lesz vallásosságuk is. A Fiú az Atyát ki akarja nyilatkoztatni és hozzá fűződő kapcsolatunkat új alapokra akarja helyezni. Az élet elkerülhetetlen, lehetetlen terheit könnyebb lesz hordozni annak az igának segítségével, melyet a názáreti ács farag nekünk. Jézus példát is ad, lelkületét is átadja, így lesz könnyű és édes az élet terhe.

A farizeusok magatartása eltorzította az emberek istenfogalmát. A szentmise legyen alkalom arra, hogy megszabaduljak az engem is fenyegető, lenyomó farizeusi istenfogalomtól és Jézus lelkületét törekedjem elsajátítani, igáját magamra venni és annak segítségével hordani az élet terheit, mely többek között a halálra ítélt, de még teljesen el nem halt test vágyai elleni küzdelemre is vonatkozik. Könnyebbé teszi számomra a terheket az a boldogító tudat is, hogy a lélek egyre inkább formálja már bennem a megdicsőült, örök életet. Jézus példája szerint én is szelíden továbbítom családomnak, meg azoknak, akiket figyelmeztetnem, intennem kell, Isten törvényét: nem lóhátról beszélek velük, hanem az egyszerű, alázatos ember szeretetével, jóakarásával. Nem győzni akarok a hatalom, erőszak, fölény fegyverével, hanem megnyerni, Isten harcát csak így harcolhatom.

B)

I. OLVASMÁNY (Ez 2,2-5): *„Ama napokban lélek jött belém és lábra állított; és hallottam, amint hozzám beszélt és mondotta: Emberfia, én elküldelek téged Izrael fiaihoz, a pártütő nemzethez, mely eltávozott tőlem; ők és atyáik mind a mai napig megszegték szövetségemet. Kemény arcúak és megátalkodott szívűek fiaik is, kikhez én küldelek; mondjad tehát nekik: Így szól az Úr Isten! Hátha még ők is meghallják, és elhagyják bűneiket! Mert ellenszegülő ház ez, de tudják meg, hogy próféta van közöttük!”*

Isten a babiloni fogságban élő zsidókhöz küldi Ezekiel prófétát. Bár kemény arcúak, azaz szinte lehetetlen hatni rájuk, meghatni őket, és bár számtalanszor megszegték az Úrral kötött szövetséget, Isten mégis azt akarja, hogy Ezekiel prédikáljon, akár lesz foganatja, akár nem. A zsidóknak tudniuk kell, hogy Isten küldött hozzájuk valakit, még nem mondott le róluk.

II. OLVASMÁNY (2 Kor 12,7-10): *„Testvérek, hogy a nagyszerű kinyilatkoztatás elbizakodottá ne tegyen, tövist kaptam testembe, a sátán angyalát, hogy arcul csapkodjon, és*

el ne bizzam magam. Háromszor kértem ezért az Urat, hogy szabadítson meg tőle, de azt felelte: 'Elég neked az én kegyelmem. Mert az erő a gyöngeségben nyilvánul meg a maga teljességében.' Ezért a legszívesebben a gyöngeségeimmel, dicsekszem, hogy Krisztus ereje költözzön belém. Kedvem telik a Krisztusért való gyöngeségben, gyalázatban, nélkülözésben, üldöztetésben és szorongatásban, mert amikor gyöngye vagyok, akkor vagyok erős."

Mit sem használtak volna Pálnak a nagyszerű kinyilatkoztatások, elragadtatások, ha ezek következtében fellobbant volna szívében a kevélység. Az Úr a felmagasztaltatás mellett a megaláztatásról is gondoskodott, melynek konkrét megvalósulási módját teljes bizonyossággal nem tudjuk megállapítani az apostol szavaiból. Lehet, hogy ájulásokkal járó betegsége célzó, lehet, hogy a zsidók elkeseredett ellenállására és ellenmunkájára. Valószínűbbnek tűnik, hogy valami benne magában tapasztalt erőtlenségről, gyengeségről van szó, melytől szeretett volna megszabadulni. Az Úr azonban azt akarta, hogy éppen ezen az úton legyen nyilvánvaló, hogy az ő erejében képes Pál megtenni azt, amit tesz, magától erőtlenségre és gyenge voltára. Amikor ezt Pál megérti, szívesen viseli tovább a tövist, hogy Krisztus ereje nyilvánvaló legyen életében. (Lehetséges, hogy a tövis tulajdonképpen nyílvesztőt jelent; az apostol korában ismeretes kivégzési mód volt az agyon nyílzás.)

AZ EVANGÉLIUM (Mk 6,1-6): *„Az időben Jézus visszatért hazájába. Tanítványai elkísérték. A következő szombaton tanítani kezdett a zsinagógában. Sokan hallgatták és csodálkozva mondogatták: „Honnét vette ezt? Hol tett szert erre a bölcsességre? És a csodák, amiket kezével végbe visz? Nem az ács ez, Mária fia, Jakab, József, Judás és Simon rokona? S úgy-e nővérei is itt élnek közöttünk?” És megbotránkoztak rajta. Jézus erre megjegyezte: „A prófétának csak hazájában, rokonai, barátai körében, a saját házában nincsen becsülete.” S nem is tehetett ott csodát, csupán néhány beteget gyógyított meg kézrátétellel. Maga is csodálkozott hitelenségükön.”*

A názáretiek képtelenek voltak arra, hogy Jézus emberi életének jólismert mindennapiságában meglássák az Istent. Az ismeret, amellyel rendelkeztek, gátjává vált az igazi megismerésnek. Hit nélkül pedig lehetetlen részesedni az Isten Országában. Tragikus, amikor az embert az ismeretlen varázsa jobban fogva tudja tartani, mint a valódi érték, és Isten kimondhatatlan közelsége sokak számára a tőle való eltávolodással egyet jelent.

Itt van közöttünk Jézus az oltáriszentségben, a mindennapi kenyér megszokottságában, közelségében. Az egyház a liturgia megújításával megszüntette a híveket a papoktól elválasztó rácsot, közelebb hozta a hívekhez is a misztériumot. Sajnálatos, sőt tragikus lenne, ha ezzel arányosan csökkenne tiszteletünk, szeretetünk.

A szentírás szavait, Jézus életének eseményeit még az új, hároméves ciklus során is gyakran halljuk, ismerősnek véljük és éppen ezért nem is szentelünk kellő figyelmet e kimeríthetetlen titkoknak. Boldog, aki Isten ígéjének ezen a hétköznapiságán meg nem botránkozik! Boldog, aki örülni tud annak, hogy – szent Pál szavait módosítva – a hétköznapiság, feltűnésnélküliség, gyenge szószoki minőség mögé rejtőzik Isten ereje. Hiszen az a megnyugtató számunkra, ha minél biztosabban vehetjük, hogy nem emberi bölcsességgel, emberi kíváncsiságunkat kielégítő szenzációval kerültünk kapcsolatba, hanem az Isten titokzatos, örök életet adó erejével. Vigyázz, ne hogy rajtad is csodálkozzék Jézus – mert akkor te is csodálkozni fogsz a döntő pillanatban!

C)

I. OLVASMÁNY (Iz 66,10-14c): „Örvendeztetek Jeruzsálemmel és ujjongjatok felette, mindnyájan, kik szeretettel vagytok iránta; örvendjetele vele nagy örömmel valamennyien, kik siránkoztatok rajta, hogy szophassatok és jóllakhassatok vigasztalásának emlőjéből; hogy szürcsölhessetek és gyönyörűséggel teljetele el bőséges dicsőségéből. Mert így szól az Úr: Íme én reá bocsátom a békét mint folyamot, és mint megáradt patakot a nemzetek dicsőségét, hogy azt szopjátok; keblele hordoznak majd és térden becéznek titeket. Mint akit anyja becéz, úgy vigasztallak meg én titeket, és Jeruzsálemben vigasztalást leletele. Meglátjátok, és örületele majd szívetek, és csontjaitok, mint a fű sarjadoznak, és ismeretessé lesz az Úr keze az ő szolgáin.”

Akik együttéreztele Jeruzsálemmel bajában, megaláztatásában, azok vele együtt örvendeznek majd, mert az Úr rátekinthele és békéjével, azaz minden jónak nagy bőségével árasztja el. Valósággal újjáéletele a város, ill. a nép és tapasztalni fogja az Úr gyengédele szeretetéte.

II. OLVASMÁNY (Gal 6,14-18): „Testvérele, én nem akarok mással dicsekedni, mint Urunk Jézus Krisztus kereszthele. Átala kereszthele szegeztele nekem a világot és engem is a világnak. Mert a körülmételeltség nem ér semmit, sem a körülmételeltség, hanem csak az új teremtmény. Béke és irgalom mindazoknak, akik ezt a szabályt követik, Isten (igaz) Izraelénele.

Ezután senki ne okozzon kellemetleneleget nekem, mert Jézus jegyeitele viselem testemen. A mi Urunk Jézus Krisztus kegyelme legyen lelketekkel, testvérele! Amen.”

Az apostol elhatárolja magátele azoktól, akik a zsidók kedvéért körülmételelkezésre szorítotat a megtérni akarókat, hogy így a kellemetlenelegetől megmenekülenele. Ő nem akar menekülni a kereszthele, sőt azzal dicsekszik, hogy része van Krisztus kereszthele. Ennek a kereszthele révén a világ is halott Pál számára, Pál is a világ számára: Krisztus legyözte a világot halálával és feltámadásával, nincs már tulajdonképpen a régi világ, mert Krisztusban minden megújult, az ember is, akiben a régi ember meghalt. Ezért aztán annak sincs jelentősége, hogy valaki körül van-e metélve, vagy sem: az új teremtmény számíthele, az új világ tagja és tulajdonosa, Krisztus uralkodótársa. Igaz, hogy most szenvednünk kell Kriszthele, amint Pál is büszkén visele Jézus jegyeitele testen, vagyis a Lisztrában elszenvedett megkövezés nyomait (ApCsel 14,18), és így mutatjuk ki, hogy hozzá tartozunk.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 10,1-12; 17-20, ill. rövidebb változat: 1-9): „Az időben az Úr kiválasztott más hetvenkettőt, és elküldte őket kettesével maga előtt minden városba és helységbe, ahová menni készült. Így szólte hozzájuk: 'Az aratnivaló sok, a munkás pedig kevés. Kérjetele tehát az aratás urát, küldjön munkásokat az aratásra. Menjetele! Úgy küldetele bennetele, mint bárányokat a farkasok közé. Ne vigyetele magatokkal erszényt, se tarisznyát, se sarut. Az úton senkit ne üdvözöljetele. Ha betértele egy házba, először azt mondjátok: Békesség e háznak. Ha békesség fia lakik ott, rászáll békességele, ha nem, visszazáll rátok. Maradjatele ott abban a házban és azt egyetele és igyátole, amijük van. Mert a munkás megérdemle a maga béréte. Ne járjatele házról-házra. Ha egy városba érkezetele és szívesen látnak titeket, egyetele, amit elétele adnak. Gyógyítsátole meg ott a betegeket s mondjátok: közel van hozzátok az Isten országa. Ha pedig valamelyik városba megérkezetele és nem látnak szívesen titeket, menjetele ki az utcára és mondjátok: még a port is lerázzuk, ami várostokban a lábunkra tapadt, de azért tudjátok meg: Közel van az Isten országa. Bizony mondom nektele, a Szodoma sorsa könnyebb lesz azon a napon, mint azé a városé.' A hetvenkét tanítvány

visszatért, nagy örömmel. 'Uram – mondták – nevedre még az ördögök is engedelmeskedtek nekünk.' Ő így válaszolt nekik: 'Láttam a sátánt: mint a villám, úgy bukott le az égből. Hatalmat adtam nektek, hogy kígyókon és skorpiókon járjatok, hogy minden ellenséges erőn úrrá legyetek. Nem fog ártani nektek semmi. De mégse annak örüljétek, hogy a gonosz lelkek engedelmeskednek nektek, inkább annak örüljétek, hogy nevetek föl van írva a mennybe.'"

Vö. Évk. 11. vas. A).

Akik a tanítványokat befogadják, azok Jézust fogadják be és rajta keresztül az Atyát, aki őt küldte. Akik viszont küldötteit elutasítják, azok Isten üdvözítő szándékát utasítják el, így menthetetlenek és vétükük súlyosabb, mint Szodomáé volt.

A visszatérő tanítványok boldogan számolnak be arról, hogyan győzöttek meg a kezükben lévő hatalomról. Valóban itt van az Isten Országá, megdőlt a sátán hatalma. Jézus arra figyelmezteti őket, hogy az igazi öröm abban van, hogy Isten Országának polgárai lehetünk. A régi városokban divatos polgárlisták mintájára (akiknek a neve szerepelt ezen a listán, élvezték a város nyújtotta összes kedvezményeket) ábrázolja a kiválasztottak helyzetét is: övék a legnagyobb kedvezmény, legdöntőbb előny: Istennel életközösségben élhetnek. Hogy kígyókon és skorpiókon járhatnak, azt jelenti: nincsenek a sátán hatalmában, nem tud nekik ártani a gonosz, akinek eszközeit látja a Biblia a kígyókban és skorpiókban. (Vö. Zsolt 91,13: a Messiás kígyókon és skorpiókon jár, összetapossa az oroszlánt és a sárkányt.)

Isten Országának örömhírét kell hirdetnünk örvendező életünkkel, tevékeny szeretetünkkel a világban. Akkor is, ha sokszor visszautasításban van részünk. Boldogan kell viselnünk Jézus Krisztus bélyegét szívünkön, vállalva gyengeségeinket is, hogy rajtunk keresztül is minél jobban megmutatkozzon Isten ereje. Akármilyen nagy jeleket visz is végbe a sátán, mi tudjuk, hogy hatalma megtört, mint villám zuhant le az égből. „A szentmise végetért, menjetek békével!” – menjetek örömmel és hirdessétek: bennünk és közöttünk van az Isten Országá; eljövendő és jelenlevő. Erre figyelmeztetett bennünket a kenyér is, melyet ettünk, mellyel lelkünket tápláltuk, mert anyagi valóságának íze-színe alatt Krisztus megdicsőült szent embersége és isteni ereje rejlik.

Örömmel tölt el bennünket a tudat, hogy nevünk Jézus szentséges Szívében van írva, hiszen személyesen ismer és szeret bennünket. Amióta egy testet alkotunk vele, a felebaráti szeretet utolérhetetlen mintaképeként úgy szeret bennünket, mint önmagát, hiszen nem gyűlölhetheti testrészeit, saját testét. Amit magának kíván, azt nekünk is kívánja, adja.

II. Teológia

Akiket elküldött

Az ószövetség prófétáinak története, az apostolokról szóló híradás, Jézus utasításai megdöbbentően megegyeznek abban, hogy nagyon is átlagemberek voltak a legtöbben, az is lehet, hogy mindnyájan. Sem egyéniségükben, sem a munkájukban nem volt semmi rendkívüli. Leszámítva azt a pár csodát, ami jószerivel figyelem-fölkeltésnek számított. Vagy méginkább isteni küldetésük igazolásának volt az eszköze. Istentől kapott személyi igazolvány. De szavuk, megjelenésük, szokásaik, tudásuk nagyon is átlagos volt. Meglepő, hogy Isten, aki mindenható, rendelkezik mindennel, ennyire eszköztelenül, ilyen elégtelen felszereléssel indítja útjára egyházát. Nincs semmi imponáló az első megmozdulásokban, semmi lenyűgöző, semmi kiemelkedő a Krisztus köré fonódó kicsiny gyülekezetben. Azért rendezte ezt így, hogy nyomatékozza, mennyire Rajta múltott minden? Mennyire személyes műve az egyház? Ezáltal is fokozni kívánta az egyházba vetett rendíthetetlen hitet és bizalmat? Lehetséges azonban az is, ezt a parányi gyülekezetet mintának szánta. Íme az első kiadás, amely még közvetlenül Krisztustól származik. Mentés még az intézmény, a szervezet

adta kísértésektől, gyengéktől, amelyek az idők folyamán nem egyszer nagyon is elburjánzottak. Szigorúan kiköti, hogy semmiféle eszközt, a hatalomnak semmiféle jelét sem vihetik magukkal. Pál meg egyenesen kérkedik gyengeségével, kevésbé imponáló megjelenésével, gyenge szónoki készségével. Egy pillanatig sem vitás, hogy az egyház elindulását, gyors térhódítását megnyugtatóan megmagyarázni pusztán evilági szempontokkal, a történetelemzés módszereivel nem lehet. Éppen ezért még nem is sikerült senkinek. Csak magyarázgatják. Ahány szerző, annyi eltérő magyarázat. Ebből a sokféle próbálkozásból derül ki, hogy végül is nincs magyarázat. Mert ha lenne, akkor nyilván azzal állnának elő mindnyájan.

Érdemes felfigyelni ebben az összefüggésben arra is, hogy az első próbálkozásokat mennyi sikertelenség kísérte. Mintha már az első lépéseknél megrekedt volna Krisztus ügye. Földieit között fiaskót vallott. Az apostoloknak is utasításba adta, hogy még a port is verjék le a lábukról, hogyha értetlenséggel találkoznak. Úgy véljük, hogy egy alapvető tanítás rejtőzködik ebben a tényben. És pedig az, hogy az apostoli munkát nem foghatjuk fel az egyéb emberi tevékenységek módján, amelyeknél törvényszerű, hogy a befektetett energia meghozza a maga gyümölcsét. Ahol a befektetett munka és annak eredménye azonos szintet képvisel, ott ez így is van. De az üdvözítés munkája nem ilyen. Ott az emberi szó a lélek természetfeletti újjászületését akarja megteremteni. Ehhez pedig különleges isteni közreműködésre van szükség. Egy sajátos isteni indításra, amely nélkül a megtérés létre se jöhet. Az apostol, legyen az pap, vagy szülő, csak hinti a magot, meg legfeljebb öntöz, de a növekedést Isten adja.

Ezzel nem azt akarjuk mondani, hogy az emberi erőlködésnek nincsen szerepe. Ezt nem is mondhatjuk. Csak annyit: első az áldás onnan felülről, aztán az apostol tettetés nélküli őszinte hite és végül rátermettsége és felkészültsége.

Az apostolkodás intézménye: az egyház

Jézus mindenegyres keresztény hívő feladatává tette, hogy tanítását hirdessék, terjesszék a föld végső határáig. Minden egyes kereszténynek, tehát az egész egyháznak dolga, hogy a világ népeinek hírt adjon Krisztusról és elmondja nekik az üdvösség örömhírét. Nem állíthatjuk, hogy az egyháznak ebbéli működése mindig eredményes volt. A sikertelenség oka lehet az isteni kegyelem hiánya, hiszen végül is Isten nyitja ki a szíveket az evangélium befogadására. De magyarázható a sikertelenség a hirdető, vagyis az egyház elégtelenségével. Lehetséges, hogy maga az egyház, egyes gyengéi gátolják az eredményes munkát.

Az egyház Krisztusnak akarja megnyerni az embereket. Üdvözíteni kíván mindenkit. Az apostolkodás az egyház részéről történhet szóval és cselekedettel, ez nyilvánvaló. Külön kell vizsgálat tárgyává tenni, hogy a szóbeli hirdetés megfelel-e a célnak, alkalmas-e arra, hogy hitet ébresszen, hogy embereket nyerjen meg Krisztusnak. És külön kell szemügyre venni az egyház életét, magatartását, ez a hit ébresztése szempontjából még jelentősebb.

Mindenekelőtt szükségesnek tartjuk kihangsúlyozni, hogy a látható, a tapasztalható, tehát az evangélium hirdetése, az egyház magatartása, az intézmény, a cselekedet *csak* hordozója az isteninek. Amit mi produkálunk, az csupán a burka, a héja az isteni tartalomnak, a természetfelettinak, az Istennel kialakuló benső kapcsolatnak. Úgy is mondhatjuk, hogy az egyház magatartása a természetfölöttinek, az isteninek eszköze, szerszáma. Ha az elmondottakat alaposabban átgondoljuk, világossá válik, hogy miért nevezi az új teológia az egyházat az üdvözítés szentségének.

Az elmondottakhoz még valamit érdemes hozzátenni. Ami következik abból, hogy az egyház az üdvözítés és az üdvösség szentsége. Tudomásul kell vennünk, hogy az egyház szerkezete, igehirdetési gyakorlata, vagyis a látható, tapasztalható, az emberi, a materiális elem – és a természetfölötti, az isteni, – két különböző síkot képviselnek. Egészen nyilvánvaló,

hogy emberi, a materiális elem magában véve alkalmatlan és elégtelen a természetfölötti, az isteni létrehozásához. Ez többek között azt is jelenti, hogy még a legmagasabb szintű hithirdetés sem képes önmagában istenhitet ébreszteni. És még a legmeggyőzőbb életmód sem tudja a szemléltető önmagábanvéve közelebb vinni Krisztushoz. Persze ebben nincsen semmi újdonság, hiszen jól tudjuk, hogy a hit Isten természetfölötti ajándéka. Ennek ellenére sem tartjuk feleslegesnek az elmondottak megszívlelését. Már csak azért sem, mert a kevésbé differenciáltan gondolkodó elme hajlamos elkenni a két szint különbségét.

III. Homília vázlatok

A)

1. „Ha test szerint éltek...” (Róm 8,13)

Mikor az emberek okosságukkal kérkednek, nem mindig van szó igazi okosságról, hanem gyakran a „test okosságáról”. Ez a legnagyobb oktalanság.

A test ösztönei nem szolgálják úgy az ember jólétét, helyes magatartását, mint az állatokat az övéik. Ennek gyökeres oka az eredeti bűnben megromlott természet. A test okosságának nevezzük, ha valaki ösztönös vágyainak kielégítésében ügyeskedik. Ilyen „okosság” a tisztességtelen nyereszkedés, a hittagadás, a gerinctelenség, a megalkuvás, a csalás, a kényelmes élet, a ravaszkodás, az érdekhazugság stb. Ezek a világ okosai, oktalankok Isten szemében, tehát a valóságban.

Az egyetlen igazi okosság Isten akaratának keresése, megértése, követése. A test okossága romlásba dönti az embert. Millió formában már a földi életben, és végleg az örökkévalóságban. A test sorsa a halál. Ha a test dirigál, osztozik sorsában a lélek is. Meghal az illetőben a természetfeletti élet. „Ha test szerint éltek, biztosan meghaltok.”

Isten akaratának szerelmesei rendszerint oktalankok a világ szemében. Ezt vállalunk kell. A szép élet titka és az örök élet jutalma Isten kezében van, nem a világéban. „Ha lélekkel elfojtjátok a test cselekedeteit, élni fogtok.” Olyan életet a földön, amely méltó az élet névre, és Isten boldog életét a mennyben.

2. „Kinyilvánítottad a kicsinyeknek” (Mt 11,25)

Jézus arra szólít fel, hogy legyünk alázatos szívűek. Sok oka van erre, az alázatosság sok szempontból szükséges az üdvösséghez. A mai evangélium alapján egy szempontot emeljünk ki!

Isten az ő titkait, kinyilatkoztatott igazságait „elrejtette a bölcsék és okosak elől, és kinyilvánította a kicsinyeknek”. Vagyis Isten szavára nem reagálnak hittel a bölcsék és okosak. Tragédia ez számukra, mert lemondanak a legnagyobb, az üdvözítő okosságról és bölcsességről.

Tehát az okos és bölcs elkárhozik? Nem, ha hajlandó Isten előtt kicsiny, vagyis tanítvány lenni. Tehát ha van benne alázat. Az okosság és bölcsesség csak akkor szül kárhozatot, ha öntelt, magát mindentudónak képzei, akit „ne tanítsanak a papok”. Általában az önteltség már önmagában oktalanság.

A tudomány, az életbölcsesség, a gyakorlati okosság önmagában egyáltalán nem akadályozza a hitnek, sőt előmozdítja azt, ha alázattal párosul. Tehát ha elismeri, hogy van mit tanulnia Istentől. Ha mint „kicsiny” készséggel fogadja Isten szavát, amely az egyház tanításában tárul fel előtte.

Magamra vonatkoztatva: Elfogadom a hittételeket, nem mondom, hogy lehetetlen, hiszen legfeljebb az én okosságom szerint lehetetlen. Elfogadom az erkölcsi normákat, melyeket az

egyház mint kötelezőket hirdet. Nem mondom, hogy ezt nem kívánhatja Isten. Szenvedésben nem mondom, hogy ezt nem érdemeltem; ennek eldöntését az Úrra bízom. Nem bírálom a Gondviselés intézkedéseit, inkább imádkozva kérem, hogy értsem, amennyire szükséges, Isten szándékait.

Okosságom és bölcsességem akkor valódi, ha arra oktat, hogy kicsiny vagyok Isten előtt.

3. Miért kell alázatosság?

Egyszer mondta csak Jézus, hogy tanuljunk tőle, mikor alázatosságát és szelidségét állította elénk példaképül. Tehát nagyon fontos az alázatosság.

Fontos Istennel szemben. Hogy elfogadjuk tanítását, erkölcsi parancsait. Akkor is, ha nem látjuk át. Akkor is, ha úgy érezzük, mi jobban tudjuk, hogy a sorscsapásokban fel ne lázadjunk, és ezzel még nehezebbé ne tegyük sorsunkat. Hogy ne magunk akarjuk sikeríteni életünket. Hogy belássuk, nagyon gyengék vagyunk, és ezért sokat imádkozzunk.

Fontos az alázatosság magunkkal szemben. Mennybe csak a tökéletes mehet. Aki nem alázatos, nem veszi észre, hogy messze van még a tökéletességtől. Nem veszi észre hibáit, hogyan tudná kijavítani azokat? Tragikus meglepetések érik majd az ítéletkor. Csak aki alázatos, tudja szebbé tenni saját életét, mert észreveszi és beismeri, hogy sok hiba van benne, sok mindent rosszul csinál, tehát nemcsak a körülményeket és az embereket szidja.

Fontos az alázat másokkal szemben. Kell a szép együttéléshez. Nem szeretjük azt, aki magunk fölé képzeli magát, bármilyen vonalon. Nem szereti senki a tökéletességükben öntelteket. És azokat sem, akik mindig másokat hibáztatnak, magukat sohasem. Tehát csak az alázatos tudja megszerettetni magát.

4. „Meggönnyítlek titeket” (Mt 11,28)

„Gyertek hozzám mindnyájan, akik fáradotok, és meg vagytok terhelve!” Boldog, akit a földi terhek arra indítanak, hogy Jézushoz meneküljön. Az Úr meggönnyíti életét, és bajait is javára fordítja.

A szegényeknek megadja a gazdagság érzését, mert valóban gazdag, akiben túlcserél a szeretet. Amint Szent Pál érezte: Semmink sincs, mégis mindenünk megvan.

A magányosság terhét megenyhíti, feloldja, ha megtalálom Jézust, és ő lesz mindenem.

A feleslegessé válás érzésének keresztjét leveszi vállamról a hit: Fontos és drága vagyok Jézusnak.

A betegek megnyugvást nyernek, ha Jézussal akarnak szenvedni. Lelkük egészséges lesz, türelmet tanulnak, rájönnek az önkéntes keresztvállalás örömeinek ízére.

Bármilyen bajban meglelem Jézusnál a biztos reményt. Vagy megszabadít, vagy minden bajt javamra fordít.

A bűn terhét hordozók is meggönnyebbülnek, ha Jézushoz menekülnek, mert leveszi vállukról ezt a legnehezebb terhet.

A szenvedélyek rabságában vergődők is bizalommal meneküljenek hozzá, meg fogják találni a szabadulást.

Áldott minden keresztje az életnek; ha Jézushoz vezet. Mert könnyebb lesz a szívünk, mint ha soha semmi teher nem nyomta volna.

Felmerülhet a kétely bárkiben: Igaz-e, amit az egyház hirdet? A mai témával kapcsolatban könnyű rá felelni: Tessék megpróbálni!

B)

1. „Ők és atyáik” (Ez 2,3)

Idősebbek örök szokása a régi szép időket emlegetni. A vallásos élettel kapcsolatban mintha igazuk is lenne. Az ő fiatal korukban a szem azt látta, hogy sokkal virágzóbb a vallási élet, mint ma. Azért kell hangsúlyozni, hogy a szem látja így, mert a külszín feltétlenül ezt mutatja. Akkor zsúfoltabbak voltak a templomok és népesebbek a körmenetek. Templomba vezényelték a katonákat, közös áldozásra a rendőröket. Kérdés azonban, hogy a külszín egy-e a lényeggel. Nem ítélni akarunk múlttól és jelenről, hiszen az ítélet Isten kezében van, a szívekbe csak ő lát bele. De valószínű, hogy a mi korunkban is, akár csak Ezekielében, nemcsak a fiak, de az atyák vétkeit is kárpálnia kellene a prófétának. „Ők és atyáik megszegették szövetségemet.”

A zsúfolt templom és a népes körmenet ugyanis nemcsak azt nem jelenti, hogy azok a tömegek mind rendes emberek voltak, de még csak azt sem, hogy hívők és őszintén vallásosak voltak valamennyien. Sok volt abban a jámborkodásban a divat, a megszokottság, az illendőség, melynek eleget kellett tenni. Sokak számára meg csupán kikapcsolódás volt, a szegényebbeknek egy kis tisztességes szórakozás.

Ma számszerint kevesebben vagyunk, de ki tudja, nem több hitet találna-e közöttünk az Úr? A mai templomjáró hitében mindenesetre biztosabbak lehetünk, mint azéban, aki 30 esztendővel ezelőtt jött misére. Hiszen ma a divat ellen tesz, aki gyakorolja a hitét.

És ha sopánkodunk gyermekeink és unokáink hitetlensége miatt, talán jó lenne rögtön meakulpáznunk is, hiszen ők talán éppen a mi életünk láttán gondolják úgy, hogy nem érdemes vallásosnak lenni. Több hit lenne a fiakban, ha több hitet és hit szerinti életet látnának atyáikban. Ha vonzóbb lenne a mi hitünk.

Talán azért engedte meg Istenünk a mai jelentékeny elpártolást a hittől, hogy papok és hűséges hívek egyaránt rádöbbenjenek, hogy a tömegek ellenére sem volt minden rendben. A sokak elpártolása ne kedvetlenséget, hanem annál buzgóbb hűséget váltson ki bennünk. A mennyiség hiányosságait pótoljuk minőséggel: Erős, mély hittel, hit szerinti élettel.

2. „Hátha meghallják...” (Ez 2,5)

Rossz tapasztalataink vannak a mai emberek, főleg a fiatalság hitéről és erkölcséről. De mint éppen a mai olvasmányban hallottuk, ez a rossz tapasztalat nem kizárólag a mi osztályrészünk. Ezt tapasztalta több mint 2500 esztendeje Ezekiel próféta is. Az emberekről nincs senkinek több rossz tapasztalata, mint Istennek.

De ha rossz tapasztalataink megegyeznek Istenével, egyezzen meg magatartásunk is Isten magatartásával. Ő azt mondta Ezekielnek annak idején, ezt sugallja nekünk is a szentleckében: Ne törődj vele, hogy kortársaid „kemény arcúak és megátalkodott szívűek”, „mondjad nekik: Így szól az Úr Isten!”

Sokszor úgy érezzük, nincs értelme Isten szavára hivatkozni. De ha bízunk az Úr, aki mégiscsak jobban ismeri az embereket, hogy „hátha még ők is meghallják, és elhagyják bűneiket”, akkor nekünk is bízunk kell Isten kegyelmében is, az emberek alapvető jóságában is. „Tudják meg, hogy próféta van közöttük!” Bár megértené családunk és környezetünk, hogy mi prófétái vagyunk Istenünknek, akik ajkukon hordják Isten ígét. „Hátha még ők is meghallják, és elhagyják bűneiket.” Urunknak temérdek a rossz tapasztalata rólunk, emberekről, de temérdek a jó is. Rajtunk áll, a mi hitünkön, buzgóságunkon, hogy legyenek nekünk is jó tapasztalataink.

Sokszor szinte a földre sújt bennünket szereteteink viselkedése, beszédje. Ha készek vagyunk, mi is átélhetjük Ezekiel próféta élményét: „Lélek jött belém, és lábra állított; és

hallottam, amint hozzám beszélt és mondotta: Emberfia, én elküldelek téged népem fiaihoz, akik eltávoztak tőlem. Mondjad tehát nekik: Így szól az Úristen!”

Szavaimba és életemben is beszélni akar az Úr.

3. „Amikor gyöngye vagyok, akkor vagyok erős.” (2 Kor 12,10)

Isten többet vár tőlünk, mint amennyire képesek vagyunk. Ez nem igazságtalan önkény. Részint azért nem, mert sokkal nagyobb boldogságra hív, mint amilyenre képesek vagyunk, vagy amilyenről egyáltalában álmodni tudunk. Másrészt azért, mert gyengeségünket bőségesen pótolja kegyelme.

Attól viszont óvakodnunk kell, hogy amire csak Isten kegyelmével vagyunk képesek, azt a magunk kiválóságának tulajdonítsuk. Ezért adta az Úr Szent Pál apostolnak is azt a bizonyos tüskét, hogy megóvja az ostoba önteltségtől, amely lerontaná a kegyelmet. Ha vinni akarjuk valamire, a valóságnak megfelelően kell gondolkodnunk és cselekednünk. A valóság pedig az, hogy kegyelem nélkül semmik vagyunk. Tehát állandóan bele kell kapaszkodnunk imádkozó és bizakodó szívünkkel a kegyelmeket osztogató Istenbe. Hogy ezt el ne mulasszuk, kapjuk mi is a „tüskét”, vagyis a kísértéseket, gyengeségünket meghaladó megpróbáltatásokat. „Amikor gyenge vagyok” akkor vagyok erős.” Vagyis, mikor leginkább érzem gyengeségemet, akkor van hozzám legközelebb a kegyelem.

Áll ez nemcsak az egyénre, de az egyház egészére is. Talán azért engedi meg az Úr, hogy olyan sok gyenge tehetségű vagy nem megfelelő életszentségű papja legyen, és olyan sok képmutató híve, hogy kivilágosodjék: Nem papok és hívek érdeme, ha az egyház él és virágzik, hanem Isten kegyelme. „Az erő a gyengeségben nyilvánul meg a maga teljességében.”

Az egyén is, az egyház közössége is legjobban teszi hát, ha elismeri gyengeségeit. Erre ad példát Szent Pál: „A legszívesebben a gyengeségeimmel dicsekszem, hogy Krisztus ereje költözzön belém.”

4. „Maga is csodálkozott” (Mk 6,6)

Lehet is csodálkozni a názáretiek hitetlenségén. Látták Jézus bölcsességét, nemes egyéniségét, csodáit. Az, hogy közelről ismerték, tudták róla, hogy egyszerű ács fia, hogy nem tanult fővárosi vagy külföldi iskolákban, hogy 30 évig egyszerű, kétkezi munkás volt, mindez csak megerősíthette volna bennük a meggyőződést, hogy itt Isten uja működik, hogy valóban csak Istentől származhat tudása, bölcsessége, tehát Isten küldöttje, ihletettje, prófétája. Ehelyett megbotránkoztak.

Miért? Messze vezetne ezt analizálni. Alapja biztosan a gőg és a felületesség volt. Számunkra legfontosabb, hogy ilyenek ne legyünk.

Így pl. az ismerős, esetleg velünk baráti viszonyban lévő pap szavai, útmutatásai pontosan olyan értékesek legyenek, mint a vendégszónokoké, országos híru lekipásztoroké. A kápláné ugyanúgy, mint az esperesé. Az igazság számít, nem az, hogy ki mondja. Messziről jött embernek csak az értékeit szoktuk észrevenni, a közel lévőknek ismerjük a hibáit is, ezek elfeledtetik velünk értékeit. Nem szabad ezt magunknak megengednünk.

Családi, rokoni, baráti körben, munkatársak között is ügyelnünk kell ezekre a dolgokra. Sokkal jobb, szeretetreméltóbb emberek lennénk Isten és emberek előtt, ha észrevennénk és elismernénk mások értékeit, kiválóságát, észrevételeik igazságát, okosságukat. A gőg, a féltékeny irigység, a magunk kiemelésének vágya ne akadályozhasson meg bennünket ebben. Az idegent, messziről jöttet azért becsüljük jobban, mert nem versenytársunk. A közelinek mindig szeretnénk fölébekerekedni. Ez a lelkület roppant káros mind az igazság, mind a szeretet szempontjából.

Nem az a fontos, hogy én vagy ő. Az igazság a fontos, a célok a fontosak, a szeretet, egymás megbecsülése a fontos. Magunk valljuk nagy kárát földi és örök szempontból egyaránt, ha olyanok vagyunk, mint a názáretiek.

C)

1. „Örvendjetele vele, akik siránkoztatok rajta” (Iz 66,10)

Nem valami jó és dicsőséges korszakát éljük egyházunknak. A papok, hívek legtöbb országban kevesbednek, szerte a világon. A hűségesek pedig aggódnak, szomorkodnak, siránkoznak.

Vigasztaló minden hűséges keresztény számára, ha Isten első választott népére gondol, a zsidóságra. Nekik aztán igazán volt sanyarú sorsuk, és annak is mélypontja volt a 70 éves babiloni fogság: Se templom, se haza, sem önálló állami lét. Helyzetük akkor is, mint sok máskor, kilátástalan volt. De mert Isten népe voltak, az Úr vigyázott rájuk. Némelykor csak szent mag maradt meg belőlük, de megmaradt. Némelykor a legjobbak is elpártoltak Istentől és hivatásuktól. Mégis mindig megmaradt bennük – Isten kegyelméből – az, ami Isten népének tartotta meg őket. Ha egyszer Isten népének fogadta őket, és megígérte, hogy belőlük támad a Messiás, tehát legalább annak eljöveteleig megmaradnak, az igaz hitet megőrzik, akkor ez mindennek ellenére sem lehetett másképp. Állandó diadalút nem volt az életük, de erre ígéretük sohasem is volt.

Ma mi vagyunk Isten népe, az egyház, a Krisztusban egyesült hívek. Nekünk is ígéretünk van, hogy a Messiás második eljöveteleig megmaradunk. Azt nem ígérte Mesterünk, hogy diadalút lesz az egyház története. De azt igen, hogy megmarad, és az igaz hitet megőrzi. Ez biztos, mert Isten ígérte.

Hűségesek vagyunk Isten egyházához, de sokszor aggódó és szomorú szívvel. Gondoljunk az ígéretekre. Gondoljunk a boldog beteljesedésre, mikor majd leszáll közénk a mennyei Jeruzsálem. Fogunk örvendezni egyházunkon, ha most siránkozunk is rajta. Ha mint tiszta és felékesített menyasszony egyesül örök Vőlegényével.

2. Dicsekvésem vagy szégyenem?

Krisztus keresztje nemcsak üdvözítő, hanem szétválasztó is. Pál apostolnak egyetlen dicsekvése volt a kereszt, ez tette szentté. Sokan szégyenlik, a vallásosak közt is jócskán vannak ilyenek.

Ha arról van szó, hogy dicsekvésem vagy szégyenem a kereszt, némelyek esetleg arra gondolnak, hogy az ember keresztet vet a templom előtt, vagy szégyenli azt. Probléma ez is, de ennél sokkal mélyebb és fontosabb dologról van itt szó.

Azzal dicsekszünk, ami értékessé tesz, vagy legalább értékesnek tüntet fel bennünket mások előtt. Ezt és ezt értem el, ez és ez a megtiszteltetés ért, így és így viselkedtem, nagyszerű gyermekem van, ezt és ezt szereztem, kaptam, mert ügyes és szeretetreméltó vagyok stb. Hogy Pál egyedüli dicsekvése Jézus Keresztje, azzal legmélyebb hitéről tesz tanúságot. Mert hitünk alaptétele, hogy értékünket a Keresztől kapjuk. Igazán értékes akkor vagyok, ha nem egyszerűen ilyen vagy olyan vagyok, hanem ha merőben új, egészen más teremtmény vagyok, sokkal több, mint ha művész, feltaláló, milliomos vagy bármilyen nagy méltóság lennék. Sokkal több, mint ami ember a maga erejéből egyáltalán lehet. Ha Krisztus keresztjében dicsekszem, az azt fejezi ki, hogy magamat értékesnek azért tartom, mert Isten gyermeke és örököse vagyok, Isten Lelke él bennem. Ez az értékességem kegyelem, mely kegyelmet a Kereszt szerzett meg nekem.

Aki legnagyobb önértékét nem az istengyermekségben, a mennybe való meghívottságában látja, az tulajdonképpen szegényli Jézus keresztyét. Lekicsinyli mindazt, amit Jézus áldozatának köszön. Aki bármi ócskaságra (autó, pozíció, küllem) inkább büszke, – az végeredményben ellensége Krisztus keresztyének.

„Jézus jegyeit viselem.” Nekem is ez lehetne legnagyobb büszkeségem, ha hitem lenne, nemcsak vallásos érzelmeim. Jézus jegyei nem stigmák, hanem az istengyermekség öntudata, a mindent vállalás Isten dicsőségéért, az emberek javáért, a magamról megfélelmező szeretet.

3. „Csak az új teremtmény” (Gal 6,15)

Jézus, a vallásunk többre hív bennünket, mint igaz, becsületes emberségre. „Új teremtmény”-nek kell lennünk. Isten életére, boldogságára vagyunk hivatalosak, ezt az isteni életet kell élnünk már a beteljesedés előtt, most. A kegyelem, az isteni természetben való részesedés kibontakozása kell, hogy legyen egész életünk. Más, új életet kell tehát élnünk. Magasabb szintűt, mint azok, akik csak emberek akarnak lenni, még ha a legbecsületesebbek, legtisztábbak, leghősiesebbek, legtiszteletreméltóbbak is.

„Jézus keresztye által keresztre szegeztek nekem a világot engem is a világnak.” Ezt jól kell értenünk, nehogy akármilyen irányban is, de hamis vágányra szaladjon életünk. Nem a világot kell megtagadnunk, amelyben élünk. Nem is a világ dolgait: munkát, szerelmet, családot, szórakozást. Csak azt, hogy ez a világ mindenestől és csupán „evilág” legyen. Olyan, amelynek semmi köze Isten országához, a „túlvilághoz”. Nekünk itt kell kezdődnie a mennyországnak, Isten világának. „Jézus jegyeit” kell viselnünk a testünkön, életünkön, mint láthatatlan, de mégis kisugárzó lelki stigmákat. Vagyis Istent kell megdicsőítenünk; Isten gondolatai, érzelmei szerint kell élnünk mindennapi életünkben. Így munkánk, szerelmünk, családi életünk, társadalmi életünk, szórakozásaink túlvilági élet lesz, érték, amely nemcsak immanens, evilági érték, hanem transzcendens, földieket meghaladó érték.

„Béke és irgalom azoknak, akik ezt a szabályt követik.” Akik, új teremtményként Jézus életét élik, az evilágot Isten országává teszik. Részük lesz a béke, vagyis a teljesség, a tökéletes harmónia, melyet a „világ” nem adhat. És övék lesz az irgalom, Isten szerető, megbocsátó, boldogító jósága.

4. Nem emberi mű

Az utasítások, melyeket Jézus a 72 tanítványnak adott, amikor szétküldte őket Isten országának meghirdetésére, világosan mutatják, hogy Jézus nem emberi műnek tartotta saját küldetését.

Emberi művek elterjesztéséhez három kell: pénz, megnyerő fellépés, állhatatos propaganda. Jézus mindháromnak ellenkezőjét parancsolta. A pénzre vonatkozóan: „Ne vigyetek magatokkal erszényt. Egyétek és igyátok, amijük van.” A megnyerő fellépéssel kapcsolatban: „Még a port is lerázzuk...” Ez utóbbi a propagandát is kizárja, akárcsak ez az utasítás: „Ne járjatok házról házra”.

Csupa olyan parancs ez, amely, ha emberi műről lenne szó, inkább káros lenne, mint hasznos. Dehát Jézus már apostolait sem úgy válogatta össze, ahogyan emberi szempontból nézve alkalmasnak tűnne. Nincs köztük sem befolyásos, sem pap, sem jó összeköttetésű, sem sokpénzű. Amint Szent Pál mondogatta, az erő az erőtlenségben kellett, hogy megnyilvánuljon.

Így van ez ma is. A hit terjedése nem az emberi eszközök hathatóságának függvénye, hanem a kegyelem kérdése. Propagandaeszközökkel lehet nagy mozgást kelteni, de igaz sikereket nem. Mert igaz siker a lelkek mélyén lehet csak, ezt pedig nem propaganda, hanem a kegyelem eredményezi.

Évközi 15. vasárnap

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (Iz 55,10-11): *„Ezeket mondja az Úr: Amint lehull a zápor és a hó az égből, és oda többé vissza nem tér, hanem megitatja a földet, megöntözi és megtermékenyíti, és magot ad a magvetőnek és kenyeret az evőnek: úgy lesz az én ígém is, mely szájból kimegy; nem tér az vissza hozzám eredménytelenül, hanem végbeviszi amit akarok, és végrehajtja azt, amire küldöm.”*

Isten ígéje úgy szerepel itt, mint tárgyi valóság, mely Istentől a földre jön és végrehajtja a rábízott feladatot. (Jer 23,29-ben az Úr tűzhöz és kősziklát szétzúzó pörölyhöz hasonlítja igéjét, Zsid 4,12-ben pedig ezt olvassuk: „Az Isten szava ugyanis eleven, átható és élesebb minden kétélű kardnál, behatol a lélek és szellem, az íz és a velő gyökeréig, megítéli a szív gondolatait és érzéseit. Semmilyen teremtett dolog nem marad előtte rejtve; minden föl van fedve és nyitva van előtte, akinek számadással tartozunk.”) (Hasonlót tapasztalunk a bölcsességi könyvekben az Isten bölcsességével kapcsolatban.) A fogság utáni korban lett általánosabb ez a szokás. Az Újszövetség Jézusban látja Isten személyes igéjét és bölcsességét és így félreérthetetlenül világos lesz az, ami az Ószövetségben gyakran olyan nehezen eldönthető: mi az, amit a Szentírás valóban tanítani akar és mi irodalmi eszköz csupán.

A próféta kép jelentéstartalma sokrétű: Isten fenyegető vagy bátorító ígéretei nem maradnak üres szó, hanem be is teljesednek; Isten szava hatékony, teremtő szó; Isten igéjének hirdetése soha nem eredménytelen, ha hatása ellentétes is az emberekben: egyesekben megtérést, másokban megátalkodottságot eredményez.

II. OLVASMÁNY (Róm 8,18-23): *„Testvéreim, a jelen élet szenvedései véleményem szerint nem mérhetők az eljövendő dicsőséghez, ami majd megnyilvánul rajtunk. Maga a természet sóvárogva várja Isten fiainak megnyilvánulását. A természet ugyanis mulandóságnak van alávetve, nem, mert akarja, hanem amiatt, aki abban a reményben vetette alá, hogy a mulandóság szolgálai állapotából majd felszabadul az Isten fiainak dicsőséges szabadságára. Tudjuk ugyanis, hogy az egész természet (együtt) sóhajtozik és vajúdik mindmáig. De nemcsak az, hanem mi magunk is, akik bensőnkben hordozzuk a lélek csíráit, sóhajtozunk és várjuk a fogadott fiúságot, testünk megváltását.”*

A világot alávetette Isten az embernek, az ember mintegy feje a világnak, így aztán az ember bűne kihat a világra is. Krisztus viszont feje lett az emberiségnek, tette kihat éppen ezért a világra is, mely az emberért teremtett. A görög gondolkodással ellentétben, mely a lélek szabadulását a testtől való eltávolodással azonosította, a szentírás az egész mindenségnek „szabadulás”-áról beszél, tehát a test feltámadásáról és az anyagi világ részesedéséről Isten dicsőségében. A természetben most pusztulás, enyészet tapasztalható, mely ellen viszont minden élőlény teljes erejével küzd, azt fejezve ki mintegy ezzel, hogy ez az állapot nem természetes, azaz nem felel meg a természet hajlandóságának. De az is sértő a természetre nézve, hogy a bűnös ember rossz célokra használhatja, visszaélhet a természet értékeivel. Az is megváltás lesz számára, hogy Isten megdicsőült fiai helyesen, Isten dicsőségére használják.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 13,1-23, ill. 1-9): „Egyik napon Jézus kiment a házból és leült a tenger partján. Nagy tömeg gyűlt köréje, ezért beszállt egy bárkába és leült, a tömeg pedig a parton állott. Sok tanítást adott nekik példabeszédekben, ezeket mondva:

‘A magvető kiment vetni. Vetés közben némely mag az útszélre hullott. Jöttek a madarak és megették. Némelyik köves helyre esett, ahol nem volt elegendő földje. Gyorsan kikelt, mert nem volt mélyen a földben. A forró napsütésben azonban elszáradt, mivel nem volt gyökere. Ismét másik tövisek közé hullott. De a tövisek felnöttek és elfojtották. Némelyik azonban jó földbe esett s termést hozott, az egyik százszorosot, a másik hatvanszorosat, a harmadik harmincszorosat. Akinek füle van, hallja meg!’

Ekkor tanítványai hozzáfordultak és megkérdezték: ‘Miért szólsz hozzájuk példabeszédekben?’ Ő így válaszolt: ‘Ti megkaptátok, hogy megismerjétek a mennyek országának titkait, de ők nem. Mert kinek van, annak még adnak és bőségben lesz, akinek pedig nincs, azt is elveszik, amije van. Azért szólok hozzájuk példabeszédekben, mert néznek, de nem látnak, hallanak, de nem fogják fel és nem értik. Beteljesül rajtuk Izaiás jövendölése, amely így hangzik:

Hallván hallotok és mégsem értetek,
Nézvén néztek és mégsem láttok.
Elnehezedett ugyanis ennek a népnek a szíve,
Nehezen hallanak a füleikre,
Szemüket meg behunyták,
hogy szemükkel ne lássanak,
Füluikkal ne halljanak,
És meggyógyítsam őket.
S nehogy megtérjenek,
És meggyógyítsam őket.

Szemetek azonban boldog, mert lát és fületek is az, mert hall. Bizony mondom nektek, hogy sok próféta és igaz ember kívánta látni, amit ti láttok, és hallani, amit hallotok, de nem hallotta.’

„Halljátok tehát a magvetőről szóló példabeszédet. Aki hallgatja az Országról szóló tanítást, de nem érti meg, ahhoz eljön a gonosz és elragadja a szívébe hullott magot. Ez az, ami az út szélére hullott. A köves helyre hullott pedig az, aki az igét örömmel hallgatja és befogadja, azonban nem ver gyökeret benne, mert csak a pillanatnak él. Amikor jön a szorongatás vagy az üldözés az ige miatt, azonnal megbotlik. A tövisek közé hullott pedig az, aki hallgatja a tanítást, de a világ gondja és a gazdagság csalárdsága elfojtja az igét és meddő marad. A jó földbe hullott pedig az, aki hallgatja az igét és megérti, termést is hoz, az egyik százszorosot, a másik hatvanszorosat, a harmadik meg harmincszorosat.”

Jézus valószínűleg Péter házából ment ki, hogy tanítsa az embereket. Később a bárkába szállt és onnan mondta el példabeszédeit. E példabeszédeket sokan hallják, de kevesen értik, még hiányzik szívükből az igazi készség. Akik mereven ragaszkodnak s törvényhez, azoktól az is elvétetik, hiszen az önmagában nem elégséges és az ember előbb-utóbb rájön, hogy megtartani nem képes. Akik viszont készséges szívvel hallgatják Jézus tanítását, a törvény beteljesedését találják meg. E tanításban isteni erő rejlik, mely képes arra, hogy átformálja az ember szívét és olyan gazdag, bőséges termést hozzon, aminek illusztrálására irreális terméshozamot említ Jézus. A kép által jelzett folyamatban ez reális, amit a szentek példája is meggyőzően bizonyít: százszoros termést hoztak.

Minden szentmisében hirdetjük az Isten ígését. A termés a szív készségén fordul meg. Az Úr szeretetének ünneplése tegye készségesebbé szívünket tanításának befogadására, példájának követésére. Áldozata figyelmeztessen bennünket, hogy Isten tőlünk is tetteket vár,

a mag arra törekszik, hogy termést hozzon. A hittel befogadott ige jézusi, Jézushoz tartozó tetteket teremt bennünk. Szívünk földjéből, gyarló sarából isteni, örök értékű, örökre megmaradó gyümölcsöt formál ez a mag. Bennünk kezdődik a világ átalakulása, megdicsőülése. Az étel, amit hálaadással, Isten dicsőségére eszünk, az anyag, amit ilyen lelkülettel átalakítunk, kezd már kiszabadulni a bűn átka alól, a szolgaságból, mely megalázó és méltatlan hozzá.

B)

I. OLVASMÁNY (Ám 7,12-15): *„Ama napokban így szólt Ámoszhoz Ámásziás, a bételi szentély főpapja: Eredj innen, próféta! Fuss Juda földjére, ott egyed kenyeredet, és ott prófétálj! De Betelben ne prófétálj többé, mert ez királyi szentély és a királyság temploma! Felelt erre Ámosz és mondotta Ámásziásnak: Nem vagyok én próféta és nem vagyok én próféta fia; pásztor vagyok én, és vadfügét szedegetek. De az Úr meghívott engem, amikor a nyáját tereltem, és mondotta nekem az Úr: Menj, prófétálj népemnek, Izraelnek!”*

Ámásziás, a beteli szentély főpapja lázadással és felségsértéssel vádolta Ámoszt II. Jerobám király előtt, majd felszólította a prófétát, hogy meneküljön a király haragja elől. Ámosz hivatkozik arra, hogy nem tartozik a próféták rendjéhez, mint pl. Illés és Elizeus tanítványai, hanem pásztorokodással és fügeszedegetéssel foglalkozik. Maga az Úr szólította fel minden előzmény nélkül, hogy – bár judabeli – Izraelben prófétáljon. Nem is szándékozik megélni a prófétálásból, mint a hivatásos próféták.

II. OLVASMÁNY (Ef 1,3-14 vagy 3-10): *„Áldott legyen az Isten, Urunk, Jézus Krisztus Atyja; Krisztusban minden lelki áldással megáldott minket fönn az égben. Mert őbenne választott ki bennünket a világ teremtése előtt, hogy szentek és feddhetetlenek legyünk előtte. Szeretetből eleve arra rendelt bennünket, hogy Jézus Krisztus által – akarata szerint – gyermekeivé legyünk; hogy magasztaljuk fölséges kegyelmét, amellyel szeretett Fiában jóságosan megajándékozott minket. Őbenne nyertük el a megváltást vére árán és bűneink bocsánatát bőséges kegyelme folytán, amelyet végtelen bölcsességben és megértésben gazdagon árasztott ránk. Tudtukra adta ugyanis jóságos tetszése szerint akaratának titkát, amellyel elhatározta, hogy az idők teljességével Krisztusban mint főben újra egyesít mindent, ami a mennyben és a földön van. Igen, mi is őbenne nyertük el az örökséget annak végzéséből, aki mindent szabad elhatározása szerint tesz. Szolgáljunk hát fönsége dicsőségére mi, akik már korábban is Krisztusba vetettük reményünket. Benne kaptátok meg ti is a megígért Szentlélek pecsétjét.”*

Vö. Szeplőtelen Fogantatás.

Ebben a levélben az apostol az üdvösségről világméreteken, kozmikus dimenziókban gondolkodik. Még mielőtt a világ lett volna, Jézus Krisztusban kiválasztott bennünket Isten és arra rendelt, hogy megmutassa rajtunk kegyelmének, szeretetének nagyságát. Öröktől elhatározta tehát a Fia vére árán történő megváltásunkat, mely szeretetből, isteni kezdeményezésre történt. Krisztus már így középponti helyet foglal el az üdvösség történetében. De műve nem merült ki abban, hogy Isten mérhetetlen szeretetét tetteivel kinyilvánította, hanem bele is testesült az emberiségbe, ill. lehetővé tette, hogy az emberiség belé testesüljön, tagozódjék, alatta, mint fő alatt egyet alkosson. Az embert követően e fő alá tartozik a mindenség is. Krisztus meghalt a saját testében, hogy föltámadjon és tovább éljen új alakjában, kiterjedt, kozmikus testében. Valóban igaz, hogy ha a mag el nem hal, egyedül marad, de ha elhal, bő termést hoz. Krisztus is meghozta halálával a bő termést: az egy Krisztus helyett a sok, a Test tagjai. Egy Lélek hat át bennünket: egymással és Krisztussal

közös éltető Lélek; e Lélek formálja, jellegzi szívünket. Amint az ember minden sejtje jellegzett, úgy rólunk is éppen a Lélek révén felismerhető, hogy Krisztusé vagyunk.

AZ EVANGÉLIUM (Mk 6,7-13): „Az időben magához hívta Jézus a tizenkettőt és kettesével szétküldte őket, hatalmat adva nekik a tisztátalan lelkeken. Meghagyta nekik, hogy az útra ne vigyenek semmit, csak vándorbotot: sem kenyeret, sem tarisznyát, sem pénzt az övükben. Sarut kössenek, de: „Két ruhadarabot ne vegyetek magatokra.” Aztán folytatta: „Ha betértek egy házba, maradjatok ott addig, míg utatokat tovább nem folytatjátok. Ha valamely helységben nem fogadnak be és nem hallgatnak meg titeket, menjetek el onnét s még a port is rázzátok le lábatokról, tanúbizonyságul ellenük.” Azok elmentek s hirdették a bűnbánatot, sok ördögöt kiűztek és olajjal megkenve sok beteget meggyógyítottak.”

Jézus kettesével küldi apostolait az első szárnypróbálgatásra, talán azért, mert még tapasztalatlanok, talán bátortalanok is, tehát olyanok, akiknek nem jó egyedül lenni. Igénytelenséget köt lelkükre: nem szabad önző módon kihasználni az emberek irántuk megmutatkozó jóindulatát. A koldulás ugyanis a régi világban gyakran igen jövedelmező elfoglaltság volt. Az egyik szíriai szentélyben régi hálálkodó feliratot találtak, amelyen egy bizonyos Luciusz nevű koldus azért hálálkodik az istennőnek, hogy minden körútja hatvan tarisznya hasznot jelentett. Amennyiben elutasítanák őket, még a port is rázzák le lábukról, és így jelezzék a hitetlenekre váró isteni ítéletet.

Mindannyiunknak küldetésünk van. Tanúskodnunk kell az Isten Országáról a földi javak helyes használatával is. A pap sem tekintheti jól jövedelmező kereseti forrásnak hivatását (mint Ámásziás feltételezte Ámoszról) és a hívő sem lehet azért vallásos, hogy így anyagi javait, jólétét biztosítsa. Krisztusban választott ki bennünket az Atya a világ alkotása előtt és arra rendelt, hogy képmásai és így az Atya gyermekei legyünk. Fogadjunk mindent hálaadással Atyánk kezéből, de ne szeressük meg annyira az ajándékokat, hogy miattuk az ajándékozóról elfeledkezzünk. A szentmisében életünk két alapvető szükséglete: a kenyér és a bor a természetfeletti élet táplálójává válik. Végeredményben minden teremtményt úgy kell tekintetünk, úgy kell használnunk, hogy a természetfeletti, égi ajándék utáni vágyat is ébressze fel szívünkben ezek szépsége és helyes használatuk segítse azok elérését, melyeket a világ teremtése előtt nekünk szánt az Atya.

C)

I. OLVASMÁNY (5 Móz 30,10-14): „Így szólt Mózes a néphez: Hallgass az Úr, a te Istened szavára s tartsd meg parancsolatait és szertartásait, melyek e törvényben meg vannak írva s teljes szívedből és teljes lelkedből térj vissza az Úrhoz, a te Istenedhez. Ez a parancsolat, melyet neked ma meghagyok, nem elérhetetlen számodra és nincs messze tőled. Nincsen az égben, hogy azt mondhatnád: Ki bírna felmenni közülünk az égbe, hogy lehozza nekünk, hogy halljuk és cselekedeteinkkel teljesítsük? Nincs a tengeren túl sem, hogy azt hozhatnád fel ürügyül s azt mondhatnád: Ki tudna közülünk átkelni a tengeren, hogy elhozza nekünk s hallhassuk s megtehessük, amit parancsol? – hanem igen közel van ez az ige hozzád: a szádban és a szívedben van s így megtarthatod.”

Mózes harmadik beszédéből való ez a szakasz. Szt. Pál idézi a rómaiakhoz írt levelében: Krisztusban az Isten igéje közel jött hozzánk. Ha szánkkal megvalljuk és szívünkkel hisszük, hogy Isten Jézust feltámasztotta a halálból, akkor megmenekülünk.

II. OLVASMÁNY (Kol 1,15-20): „Krisztus a láthatatlan Isten képmása, minden teremtmény elsősülötte. Mert benne teremtett mindent a mennyben és a földön: a láthatókat

és láthatatlanokat, a trónusokat, uralmakat, fejedelemségeket és hatalmasságokat. Mindent általa és érte teremtett. Ő előbb van mindennél és minden benne áll fönn.

Ő a testnek, az Egyháznak a feje. Ő a kezdet, elsősülött a halottak közül, hogy övé legyen az elsőség mindenben. Úgy tetszett (az Atyának), hogy benne lakjék az egész teljesség, s hogy általa békítsen ki magával mindent a földön és a mennyben, minthogy ő a kereszten vérével békességet szerzett.”

Az emberről is azt mondja a szentírás, hogy Isten képére és hasonlatosságára teremtett. Sokkal teljesebben igaz ez Krisztusra vonatkozólag, aki az Atyának tökéletes képmása. Az Ige, a Fiú isteni formában képezi le tökéletesen az Atyát, aki ezáltal válik igazán megismerhetővé. A megtestesülés révén Krisztus emberi arcán, életén, szavain és tettein nyilvánul ki a világban az Atya jósága, emberszeretete, bölcsessége stb. A teremtett világ istenképisége is összefüggésben látszik lenni ezzel a ténnyel: annyiban tükrözi Istennek az Atyának tökéletességét, amennyiben az Ige, a személyes isteni Bölcsesség jelen volt tevékenyen a világ teremtésénél. Ő az elsősülött az összes teremtmény között, általa lett minden, ami lett, nála nélkül semmi sem lett, tehát ő az első az Atyán kívüli lények között. Nem teremtmény Krisztus, de a mindenséghez való viszonyát jól leírhatjuk az elsősülöttség fogalmával, hiszen elsőbbsége, hatalma van a mindenség felett és létében megelőzi azt. Az elsősülött bizonyos mértékig az apa folytatása, helyettese a családban. Alá vannak vetve Krisztusnak a démonok, tehát a titokzatos szellemi hatalmak is, hiszen azok is általa teremtettek. (A kolosszeiekben megvolt a hajlandóság arra, hogy a valóság bizonyos területeit úgy tekintsék, mint a gonosz szellemek uralmi körét.) Krisztus nemcsak a megváltás címén birtokosa a világnak, hanem már a teremtés révén is. Ő a világmindenség értelme, célja, alapja. A bűn és pusztulás mélységébe zuhant mindenséget így természetes, hogy általa menti meg az Isten: fejévé teszi az Egyháznak, az egyházat kovászként a világba helyezi és fokozatosan végbeviszi általa a megváltás nagy művét. Kiengesztelődött az Atya a világgal és benne a teljességét ajándékozta a világnak. Mindent Krisztusban kapunk meg.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 10,25-37): „Az időben egy törvénytudó felállt, hogy próbára tegye Jézust. 'Mester – szólította meg – mit tegyek, hogy az örök életre eljussak?' Ő megkérdezte: 'Mi van megírva a törvényben? Hogyan olvasod?' Az így válaszolt: 'Szeresd Uradat, Istenedet, teljes szivedből, teljes lelkedből, teljes erődből és teljes elmédből, embertársadat pedig, mint saját magadat.' 'Helyesen feleltél. Tégy így és élni fogsz' – válaszolta neki. De az tisztázni akarta magát, azért megkérdezte Jézust: 'Kit tekintsek embertársamnak?'

Erre Jézus átvette a szót: 'Egy ember Jeruzsálemből Jerikóba ment. Rablók kezébe került. Ezek kifosztották, véresre verték és félholtan otthagyták. Történetesen egy pap jött lefelé az úton. Észrevette, de elment mellette. Ugyanígy jött arra egy levita is. Láta, de továbbment. Végül egy szamaritánusnak is arra vitt az útja. Amikor meglátta, megesett rajta a szíve. Odament hozzá, olajat és bort öntött a sebeire és bekötözte. Magát az embert pedig felültette teherhordó állatára, elvitte egy fogadóba és ápolta. Másnap elővett két dénárt, odaadta a fogadósnek ezzel a kéréssel: 'Viseld gondját, és ha többet költenél, visszatérve megadom neked. Mit gondolsz e három közül ki volt az igazi embertársa annak, aki a rablók kezébe került?' 'Aki irgalmasszívű volt iránta' – felelte. Jézus így folytatta: 'Menj, és tégy te is hasonlóképpen.'”

A törvénytudót arra tanítja meg Jézus, hogy az igazi szeretet, amit Isten kíván tőlünk, nem ismer különbségtételt akkor, amikor bajbajutott emberről van szó, hanem segít, amit tud. A szamaritánus nem azt nézte, hogy zsidóval áll szemben. A papnak és levitának sem lett volna szabad azt néznie (amit feltehetőleg néztek), hogy esetleg halott ez az ember és így

érintésével tisztátalanná válnak, hanem a legfőbb parancsot kellett volna szem előtt tartaniuk, hiszen Istent képviselik az emberek között. A jótevő nem volt túl bőkezű: a két dénár egy napszámos kétnapi bére. Jézus nem a hősiességet akarja itt szorgalmazni. Ez az ember dicséretet érdemel, mint a lehet, jóllehet, csak a legszükségesebbet tette.

Jézus tulajdonképpen nem felel a kérdésre, hanem rávezeti a kérdezőt a feleletre. Nem kell az embernek égbe mennie, tengeren túlra utaznia ahhoz, hogy a törvény útját eltalálja. Hallgasson a szívére, képzelje bele magát az embertársa helyzetébe és azt tegye a másinak, amit hasonló helyzetben magának kívánna.

Krisztus példáját kell követnünk, aki addig meghalt értünk, amíg ellenségei voltunk. Ha Isten Krisztusban, Krisztus mintájára teremtett mindent, az újjászületés még inkább a hozzá való hasonlóvá válásban áll. Minden benn áll fenn és annál biztosabban, jobban, értelmesebben áll fenn, minél inkább hozzá igazodik, őt követi. Mióta kegyelmét szívünkbe adta, azaz bensőnkben őbenne, mintájára újjáteremtettünk, még inkább érvényes, hogy szívünk sugallatát, a bennünk lakó Szentlélek irányítását kell követnünk.

II. Teológia

A vallástól elszakadt világ

A keresztény ember hosszú időn keresztül szinte kizárólag etikai, erkölcsi értelemben fogta föl a világot és a jelen dolgait szembe beállította az odaföntiekkel. Erkölcsi értelemben véve ez a világ gonosz azért, mert a bűnnel elveszítette Isten kegyelmét és a sátán uralma alatt áll. A Gonosz rabságában sínylődő világ elfordult Istentől és meg van az a képessége, hogy az embert is eltéríti Tőle. Az etikai értelemben vett világ gonoszsága abban mutatkozik meg, hogy az ember érdeklődését egész belső törekvését le tudja kötni, mintegy meg tudja igézni. Abszolutizálja önmagát, egyetlen és végső valóságnak játssza meg magát és így lép az ember elé. Egyszerűen szólva Isten helyébe lép. Nem tagadjuk, hogy a világ ilyen jelentéssel is bír, mindamellett hamis az a felfogás, amely *csak* ezt és ennyit lát meg a világból, és ezért elutasítja a világot, és félrehúzódik, menekül tőle, hogy megszabaduljon a kísértéstől. Mondanunk sem kell, hogy ez a szemlélet nem keresztény. Már csak ezért sem, mert a Gonosz lélek uralmát nyögő világ nem az utolsó valóság. A bűn útjára tévedt világot ugyanis megváltotta a mi urunk Jézus Krisztus. A világban hatalmaskodó Gonosz erejét megtörte Krisztus. Aki hátat fordít a világnak azzal, hogy az a Gonosz lélek uralma alatt áll, semmibe veszi a megváltás nagy tényét, semmibe veszi a föltámadás dicsőségére jutott Krisztus erejét.

A Gonosz lélek hatalmát nyögő világ mégiscsak Isten világa. Isten teremtette és a teremtéskor elrejtette benne a kibontakozás magvát, megszabta jövőendő útját. Ezt persze nem etikai, erkölcsi értelemben vesszük elsősorban. A teremtett világ a fejlődés lépcsőin egyre magasabbra emelkedik a maga törvényei szerint. A teremtett világ, az élettelen anyag és a megmérhetetlen változattal bíró élőlények mind a Teremtő gondolatát őrzik és az Ő akaratát hajtják végre. A kutató ember mély ámulattal fedezi fel a világ törvényszerűségeit, az összefüggéseket. Látja benne a mozgást és szinte megbabonázza a fejlődés dinamikája. A mai ember a világot csodálja, a világot fedezi fel, az öntörvényű világot és nem keresgeti a dolgokban, a jelenségekben a közvetlenül Istenre utaló szálakat. A mai embertől idegen, hogy a természet jelenségeit közvetlenül Istennel hozza összefüggésbe. A jelenségeket, az eseményeket más egyéb jelenségekkel, dolgokkal magyaráz, hiszen a természetben minden dolog egy másikkal van összefüggésben, az adott törvények szerint. És az az igazság, hogy Isten nem helyezkedik el ebben a sorban, az események és a dolgok sorában, mert hiszen Isten világ jelen rendjében semmit sem produkál közvetlenül, mindennek megvan a maga fogható, materiális oka. Isten nem a közvetlen, hanem a végső oka és magyarázata

mindennek. A mindenség alapja és értelme. Ma már tudjuk, hogy hibás dolog volt a természet meg nem oldott titkaiból istenérvet kovácsolni.

A világ dolgai, jelenségei, a történelem eseményei, a mai ember szemében nem utalnak közvetlenül Istenre. Mitikus és misztikus szálakon nem kapcsolódnak a láthatatlanhoz. Öntörvényűvé vált a világ a modern ember előtt. Ehhez a keresztény ember is hozzásegítette. Nemcsak azzal, hogy a keresztény vallás törte meg elsőnek az ókori ember mitikus világképét, hanem azzal is, hogy a világ titkainak, törvényeinek felfedésében a keresztény tudósok éppenúgy közreműködtek, mint a hitetlenek. A keresztény ember számára is természetes, hogy a világ értékeinek, eredményeinek felhasználásával szebbé teszi az emberi életet. A keresztény ember is tudja, tudnia kell, mert a Biblia első lapjain olvassa, hogy az ember legfőbb földi hivatása megismerni a természet törvényeit és a természet erőit az ember szolgálatába állítani. Tudja, hogy Isten akaratát, egyetemes parancsát teljesíti azzal, ha dolgozik, átalakítja az anyagot. Ma már tudjuk, hogy a dolgozó ember a Teremtőnek munkatársa. És ez a felismerés hihetetlen rangot és méltóságot ad a munkának, amit a bűn sem tud lerontani.

Az öntörvényű világ Isten felé halad

A világ eseményeiből nem lehet közvetlenül istenbizonyítékot kovácsolni, de a világ mégis utal Istenre. A vallásos ember megindul, látva a természet pompáját, a világ szépségét. A hívő tudós hittel hajtja meg fejét az isteni bölcsesség előtt, amikor feltáruznak előtte a természet törvényei. De még a nem hívő ember is, hogyha előítélet nélkül vizsgálja a világot, arra a belátásra juthat, hogy kell legyen egy alkotó, egy Mester, akinek műve mindez. Ha meg visszafelé tekint a múlt szakadékában és felteszi a kérdést: honnan, miből, eljut egy pontra, ahol már nincs tovább. És akkor felmerülhet lelkében, valakinek csak kell lenni, aki létrehozta. A világ a mindenség, tehát utal valakire, mert nem tud magyarázatot adni a saját léte, nem tudja magyarázni önmagát.

A világ másképpen, az emberen keresztül is Istenre utal. A természet és az ember valamilyen egységet alkot. Az ember munkája révén mintegy fölemeli az anyagot, mert a holt, értelmetlen anyagba belelehel a maga szellemiségét, olyan értelemben, hogy az ember számára hasznossá, célszerűvé teszi azt. Számunkra értelmes gépeket konstruál belőle. Az anyag az ember segítségével mintegy túllép önmagán. Az anyagvilág az Isten szándéka szerint: az ember szolgálatára van teremtve, és éppen azzal, hogy az ember szellemével két keze munkájával fölhasználja ezt az anyagot; a maga szolgálatába állítja, így tudja az anyag teljesíteni a maga Istentől rendelt hivatását.

Az anyagvilág, az élők és az ember kapcsolata méginkább tisztázódik előttünk, hogyha tudomásul vesszük, hogy az ember része a világnak. Betetőződése, koronája annak az evolúciónak, amely valamikor nagyon régen a holt anyagból indult el. A teremtett világ az emberben érte el a legmagasabb szintet. Az emberben tehát együtt van minden lét-szint. Az emberben benne van az egész teremtés. A teremtés méltóságát, rangját tehát az ember adja meg. Az ember sorsa az egész teremtés sorsa. Az ember feladata, hogy a teremtést, a teremtett világot még magasabb szintre vigye, hogy Isten különös kegyelmével az isteni élet része legyen. Az embernek isteni emberré kell válni azzal, hogy megvalósítja legalább azt az ideális embert, akit az Isten rajzolt meg számunkra, és aki nem más, mint Jézus Krisztus.

Az Isten Fia a megtestesülés révén lépett bele az emberi nem felfelé tartó fejlődésébe. Így vált ennek a tökéletesedésnek éltetőjévé és ugyanakkor céljává. Földi életével, kereszthalálával vívta ki, hogy elnyerje a föltámadás dicsőségét, azt a végső állapotot, a testnek azt az átszellemítését, ami egykor miránk is vár. Ezáltal lett Ő társunk, erősítőnk a jelenben és célunk a jövőben. Jézus Krisztus az a kristályosodási pont, akit Isten helyezett bele a világba. Az emberi nem feje, mintája a teljes, a tökéletes embernek, az

emberebb embernek, akivé valamennyiünknek válni kell. Ő egybe fog mindenkit azzal, hogy a tökéletesebb és teljesebb emberré-válás útján minden törekvés, önnevelés, tökéletesedés, tudatosan vagy tudatlanul Őt célozza. És egybefog mindenkit azzal is, hogy az éltető vonzás belőle árad. Ő a forrása. Ez a láthatatlan vonzás, a nemesebb, a teljesebb ember irányába áthat, és lelkesít mindenkit, akár tudomása van róla, akár nem. Következik ebből az, hogy minél jobban megközelítjük Krisztust, minél jobban hasonlunk hozzá, annál inkább kerülünk közelebb egymáshoz is. Minél inkább átjár bennünket az egy lélek, Krisztus szelleme, annál inkább egységesül az emberiség. Minél jobban éltet Krisztus Lelke, annál inkább érezzük át, éljük meg a testvériség nagy tényét.

Tudva, vagy tudatlanul az egész emberiség Krisztus felé halad, Krisztusra van beállítva. Mi hívők tudatosan vállaljuk és tudatosan dolgozunk azon, hogy Krisztus szelleme, Krisztus lelke hasson át bennünket. Mi öntudattal öltjük magunkra Krisztust. Ez persze nem jelenti azt, hogy nálunk mindenki egyforma odaadással és egyforma erőfeszítéssel törekszik megvalósítani a krisztusi embereszményt. Szép számmal akadnak bukások, visszaesések, és ami talán még fájóbb, akadnak üres járatok. Az egyházban-élésnek meg van az a veszélye, hogy látszatokat, szólamokat csal ki az emberből. A nem hívők tudatlanul néha kifejezett tiltakozásuk ellenére is Krisztust követik mégiscsak. Hiszen aki emberséges, önzetlen tud lenni, akinek a lelkében képmutatás nélküli, áldozatra is kész szeretet él, aki igaz jóságában gyarapodik, akit nem a saját érdekei irányítják, hanem a mások javán munkálkodik, az Krisztus útján jár, az Krisztushoz közeledik, az Krisztust ölti magára, az részese a szeretet nagy egységének, melynek éltető feje Jézus Krisztus.

Az egyház az új emberré válás bölcsője

Jézus Krisztus úgy akarta, hogy a megváltás kegyelmeiből élők egy látható közösséget alkossanak. Mondtuk már az imént, hogy a krisztusi Fő vonzása és éltető ereje túlterjed az egyház látható keretein. Mégis szükség van erre a látható dokumentumra, erre a jelre, melynek éppen az az egyik rendeltetése, hogy az egész világ előtt bölcsője és kerete legyen a teljesebb, az új embernek. Hivatása, hogy ébren tartsa a teljesebb emberré válás igényét, hogy szóval és példával a világ szeme elé állítsa a krisztusi embert. Az egyház akkor szolgálja igazán ezt a hivatást, hogyha tagjaiban és az egész közösségben kiütkeznek, szembetűnnek a krisztusi vonások. Kovásza is az új emberré válásnak. A krisztusi eszmék az egyházból áramlanak kifelé és láthatatlan csatornákon behálózzák az egész európai, nyugati kultúrát és az egész emberiséget.

Nem becsülhetjük le az egyháznak ezt a szerepét. Felmérhetetlenül sokat tett a múltban is, a jelenben is, és tesz a jövőben is az új emberért, azért, hogy az emberség, a szeretet, az igazság elvei érvényesüljenek itt a földön. Nem felejthetjük el, hogy az emberi egyenlőség gondolatát először Jézus Krisztus, az egyház hirdette meg. Egyetlen közösség sem létezett az egyház megjelenéséig, melyben egyenlő joggal rendelkezett a rabszolga és az úr, a szegény és a gazdag, a római, a görög és a zsidó. Az embereket elválasztó mindenféle korlátokat először az egyház törte fel, és ez együtt egyforma méltóságot adott mindenkinek, férfinak, nőnek, szegénynek és gazdagnak. Az első keresztény közösségekben lettek igazán testvérekké a különböző rangú, méltóságú, a különböző nemzetiségű emberek. A sort persze lehet folytatni és kell is, de az elmondottakból is kitűnik, hogy az egyház az új emberiség bölcsője.

III. Homília vázlatok

A)

1. *Mint a Szentírás...*

Biztos, mint a Szentírás, – ezt szokták mondani, ha azt akarják kifejezni, hogy valamivel kapcsolatban kizárt a tévedés. Valóban, a Szentírásban nincs tévedés, azt Isten maga biztosítja a sugalmazással. Hogy úgy mondjuk, „kell” is biztosítania, hiszen az Írás az ő üzenete. Ha tévesen kerülhetne hozzánk, értelmét vesztené, értéktelenné válna.

A mai olvasmányban mégis tévedést fedezhetünk fel, pedig hát ez szentírási részlet. Azt olvastuk Izaiás könyvéből, hogy a csapadék nem tér vissza az égbe. A kisiskolások is tudják már, hogy visszatér, a párolgás révén felhő lesz belőle.

A Szentírás tévedhetlenségét helyesen kell értenünk. Abban tévedhetetlen az írás, ami benne Isten üzenete. A „körítés” már a szent írók elképzelését, műveltségét, stílusát tükrözi. Ez már nem Isten üzenete, csak annak foglalata. A mai olvasmányban Isten üzenete ez: „Az én ígém nem tér vissza hozzám eredménytelenül, hanem végrehajtja azt, amire küldöm”. Ez tévedhetetlen igazság. A próféta ezt helytelenül megválasztott hasonlattal illusztrálja, de hát ez nem hamisítja meg az Úr üzenetét.

Vagy nézzük a teremtéstörténetet! A tudomány egészen másképp írja le a világ keletkezését, mint a Szentírás. De hát ez természetes. A tudomány természettudományos szempontból tekinti a kérdést, és próbálja megfejteni. Természettudományos ismeretek nem szükségesek az üdvösséghez, erre tehát miért is oktatna Urunk? (Úgysem értenénk meg, még mai tudásunk alapján sem, hát még évezredekkel ezelőtt!) Isten a Szentírás első lapjain ezt akarta értésünkre adni: Egyedül ő örök, az egész világmindenség az ő műve. Ezt az üzenet elhangzásának idején élő emberek szellemi színvonalán, elképzelésének módján fogalmazta meg a szent író. Isten üzenetét nem hamisította, nem másította meg ezzel. Csak jobban belevészte kortársai lelkébe. A hétnapos elbeszéléssel pl. azt az ugyancsak isteni parancsot hangsúlyozta, hogy minden hetedik napot egészen magának akar az Úr.

A Szentírás tehát nem természettudományosan tévedhetetlen, hiszen nem fizika- vagy biológiai könyv. Nem is történelmi tankönyv. A Szentírás tévedhetetlen, mint Isten üzenetének, a kinyilatkoztatásnak közvetítője.

2. *A természet*

A természet Isten teremtménye. Mi úgy látjuk, sok benne hiba, mert sokszor ellenségünké válik. Miért teremtette így az Úr?

Amit mi hibának látunk, az részben csak befejezetlenség. Még a Paradicsomban hangzott el: Hajtsátok uralmatok alá! Az ember Isten képe a földön. Éreznie kell, hogy úr. Ezért részt kap a teremtő Isten művében. Ha teljesen készen, „összkomfortosan” kaptuk volna lakóhelyünket, csak vendégnek éreznénk itt magunkat. Másrészt a föld alakítása kifejleszti képességeinket, alakít bennünket is. Jobban tudjuk élvezni a földi életet, ha a mi munkánk is alakítja. (A fiatal házaspárnak se jó, ha szüleik a teljesen készbe ültetik be őket!)

De a természet nemcsak befejezetlen, hanem ellenségünk is. Ez már a bűn következménye. Átfogó, általános értelemben Isten átka ez rajtunk. De hogy a bűn természetéből folyik, illusztrálja minden egyéni bűn. A bűnös módon élvezett étel és ital ellenség, tönkreteszi közérzetünket, egészségünket, rövidíti életünket. A bűnösen használt test tönkreteszi a kiegyensúlyozott, szép házasetet. A bűnösen szerzett pénz deformálja a lelket.

A végkifejletben, az „új ég és új föld” idejében megszűnik majd ez az ellenségeskedés ember és természet, test és lélek között. A test és az egész természet Isten fiainak kisugárzásában áll majd. Kicsiben és részleteiben megkezdődik ez már most. Az Istenben használt és élvezett természet és test megszűnik ellenségnek lenni. Ha fájdalmat okoz is némelykor, ezáltal is Istenhez emel. Tehát barát, mert a legnagyobb jóhoz segít. Az Istent szeretőknek minden javára válik.

3. „A gazdagság csalárdsága” (Mt 13,22)

A bűnös birtoklási vágy elsősorban a meglett kor és az időségek kísértése. Nagyon sok, fiatalon lelkes ember előbb-utóbb „rájön”, hogy „az egyetlen érdemes dolog a szerzés”, mert minden vonalon a „pénz beszél”. Kezdődik a túlfeszített munka, az öncélú gyűjtés, a kapzsiság, a fukarság, a ridegszívű önzés, esetleg a bectelen vagyonszerzés. Mindegyik bűn önmagában is, mind együtt, egy szörnyeteg képe.

Természetesen nem bűn az ésszerű vagyongyűjtés, az előrelátó gondoskodás, az élet kényelmesebbé tétele. (Ha mindez nem sérti az igazságot és a szeretetet.) De bűn, ha a holmi bálvánnyá válik. A vagyon kegyetlen úr, sok bűnbe hajszol, és egyre keményebb rabigába hajt. Ami a legnagyobb tragédia, megöli a szeretetet, kövé változtatja a szívet, ezzel megöli az élet minden szépségét.

A bírvágy gyakran lesz hatalomvágygá. A gazdag úgy érzi, mindent megvásárolhat a pénzén. Tulajdonának tekinti még az embereket is. Parancsolgat, mert mindenkit lenéz, maga alatt levőnek tud. Aztán kezdi tárgyaknak tekinteni az embereket. Kizsákmányolójuk lesz. A pénz önteltté is tesz. A gazdag okosnak, ügyesnek, erősnek, bölcsnek képzei magát, és bírónak mindenki felett. Nem imponál neki mások akármilyen nagy kiválósága, ha nincs sok pénzük is.

Ha az egész világot meg is tudom vásárolni, de lelkemnek kárát vallom, ha szívem kő vagy pöffeszkedő tapló lesz, mi hasznom van belőle? Szülők! Nehogy beleneveljétek gyermekeitekbe a Pénz és a Holmi imádatát! Nehéz a gazdagnak üdvözlőnie, de nehéz szép életet élnie is.

Boldogok a lelkükben szegények. Akiknek nem istenük a vagyon. Akik szívükben függetlenek, szabadok. Akiket nem visz bűnbe a bírvágy. Akik jószívű, szerény emberek tudnak maradni. Akikben a gazdagság csalárdsága nem fojtja meg a hitet és a kegyelmet.

4. „A világ gondja” (Mt 13,22)

Sok minden van, ami eltávolít bennünket Istentől. Így, sajnos, a munka is. „A világ gondja elfojtja az ígét.” Ne dolgozzunk tehát? Nemcsak „muszáj”, de kötelességünk is, sőt lényegünkből folyik. A Szentírás szerint Isten az embert munkára teremtette, mint a madárt repülésre. Különb a henyélés, a semmittevés sokkal inkább eltávolít Istentől, mint bármilyen munka. A szerzetes-jelszó is ez: Imádkozz és dolgozz! Arra kell törekednünk, hogy a munka Istenhez vezessen. Hogyan?

Isten „félkész” világot adott nekünk. Galambot, de sületlenül. Ha dolgozom, Isten művét viszem tovább, tehát az ő munkatársa vagyok. Ebben a gondolatban kell megmártanom munka közben lelkemet, Isten mellett van, figyel, segít, együttműködik velem. Nélküle a kezemet sem tudnám mozdítani, gondolatom sem volna.

A munkában nemcsak a Teremtőnek vagyok munkatársa, hanem a Gondviselőé is: Szeretteimért, embertársaimért dolgozom, mint Isten is szeretetből alkotta nekünk a világ javait. Isten ajándékai munkám révén az én ajándékaim is lesznek.

A munka verejtéke büntetés. A munkámmal járó kínlódásokat, fájdalmakat, mint keresztekét vállalom és viselem, együtt Jézussal.

Soto János szabó halálos ágyán előhozatta varrótűjét. Magasra emelve mondta: „Ez az én kulcsom a mennyországba”.

B)

1. Féltékenység

A mai olvasmányban a pap (Ámásziás) féltékeny a prófétára (Ámosz). A féltékenység az irigységnek egy fajtája: Irigyli mástól a szeretetet, az emberek elismerését, a sikert. Mindent fősvényen csak magának akar. Sok baj forrása a féltékenykedés. Az ilyen ember elrontja a maga és mások életét. Képes megölni a legjobb viszonyt, sok bűnbe esik.

A féltékenységre való hajlam már gyermekkorban jelentkezik. Sok gyermek nehezen tűri, hogy szülei szeressék testvérét is, pajtásától pedig azt kívánja, csak vele legyen jóban. Okos neveléssel segíteni kell ezen. Sok jövődő bajt lehet így megelőzni.

Házastársak között van jogos féltés is. Férjnek, feleségnek nincs joga beleegyezni a másik hűtlenségébe, házasságtörésébe. Ez bűnpártolás lenne. De jogos féltés esetén sem szabad oktalannak lenni. A semmiségeket nem szabad felfűjni. A szakadást helytelen viselkedéssel nem szabad mélyíteni. Nem biztos, hogy a sírás, pörölés, jelenetredezés célravezető eszközök. Imádkozni kell, hogy eltaláljam a helyes magatartást.

Házastársak és szülők gyakran egészen ki akarják sajátítani maguknak azt, akit szeretnek. Féltékenyek a barátokra, munkára, hobbyra, újságra, mindenre. Pedig senki sem gondolhatja komolyan, hogy ő maga egy másik ember minden igényét ki tudja elégíteni. Ezt majd csak Isten tudja a mennyben.

Ha úgy érzi valaki, hogy házastársát a kellő mértékben sem tudja lekötni, akkor is, a nyílt féltékenykedés nem szokta javítani, inkább csak rontja a helyzetet. Imádság, önvizsgálat, tanácskérés, szent okosság, valódi jóakarattal kell ilyenkor. És főleg őszinte, nem önző szeretet.

Szent Pál: A szeretet nem féltékeny, és nem keresi a magáét. Az okatlan féltékenység nem szeretet, hanem önző birtoklási vágy. Ez pedig nem számíthat vizsontszeretetre.

2. „Krisztusban újra egyesít mindent” (Ef 1,10)

A bűn a nagy szakadás előidézője. Minden földi bajunk visszavezethető erre a szóra: Szakadás. Szinte felsorolhatatlan, hogy hányféle. Valamennyinek az alapja a szakadás Isten és ember között.

A legnagyobb szakadások:

Szakadék a menny és a föld között. Isten már a próbatétel idejét, a földi életet is a menny előcsarnokának akarta. A bűn, az ember nem-je annyira öncélúvá tette a földi életet, hogy eltűnt belőle az Isten országa jelleg. Vele eltűnt a lelki béke.

Büntetés: Szakadás támadt az ember és a természet között. A világ fellázadt a lázadó ember ellen.

Szakadás magában az emberben: a test és lélek között. Az ösztönök önállósultak, nem szolgálják maradék nélkül az ember javát, nem lehet rájuk hagyatkozni, mint ahogyan az állatvilág ráhagyatkozhat.

Szakadás az ember és a világ között a megismerésben. Az elhomályosult emberi értelem rengeteg tévedése.

Szakadás ember és ember között, embercsoportok között: Az eredmény katasztrofális, és mindenki előtt ismert.

Hogy Jézus békét hozott, az azt jelenti, hogy ki akarja egyenlíteni az ellentéteket, meg akarja szüntetni a szakadásokat. És nemcsak akarja; meg is szüntette. Önmagában már teljes befejezettségben. Az emberiségben pedig és a világban szintén megszüntet minden szakadást,

„újra egyesít mindent” a végkifejletben, mikor végleg egyesíti magával az emberek mindegyikét, aki erre hajlandónak mutatkozott földi életében, és létrehozza az új földet, a béke és egység világát.

Feladatom: Együtt dolgozni Krisztussal minden szakadás megszüntetéséért magamban és a világban.

3. Sátán

A mai evangélium ördögűzése kapcsán beszéljünk a sátánról. Az ördög nem mese. Persze nem olyan, mint gyermekkorunkban gondoltuk. (Szarvak, pata, villa stb.)

Isten nem teremtett ördögöt. De teremtett nagyon sok angyalt: ragyogóan szép, értelmes, erős, szabad, halhatatlan szellemeket. Arra teremtette őket, hogy résztvegyenek az ő életében. De nem kényszerítette őket. Az angyalok szabadon választottak. És sokan közülük szolgásként érezték, ha Isten életét kell élniük. Maguk által kigondolt boldogságot akartak. Ezzel Isten fölé helyezték magukat, hiszen azt mondták ki, hogy jobbat tudnak Istennél. Megtagadták a szeretetet a Végtelen Szeretettől és Szeretetreméltóságtól. Ezzel önmagukat közösítették ki Isten világából. Az önimádat örök terméketlenségébe zuhantak. Ez a kárhozat, a pokol.

A sátán örök és reménytelen nyomorúságában, tökéletesen kiérett gonoszságában irigyli az embert, akit Isten szintén meghívott oda, ahonnan lezuhant a gonoszlelkek serege. Ezért kísért bennünket, egészen az utolsó napig, mikor végleg hozzáférhetetlenné tesz bennünket az ő számára Isten.

A sátán története hirdeti: egyetlen értelmes magatartás legnagyobbak elismerni a Legnagyobbat, legbölcsebbnek a Legbölcsebbet, szeretettel válaszolni a végtelen Szeretet szeretetére.

4. „Olajjal megkenve...” (Mk 6,13)

Olyan az emberi természet, hogy ha valami nagyon nagy baj fenyeget, könnyen megbénul a lélek. Egyszerűen nem tudja, nem akarja felfogni, tudomásulvenni a veszedelmet. (Mintha azt remélné, akkor nem is következik be.) És megbénul a cselekvő készség is.

Ilyen lelkifolyamat játszódik le sokakban a halál előtt, akár a saját, akár szeretteik haláláról van szó. A halál a legrettenetesebb valami, és ha feltűnik, önkéntelenül megmerevedik, megbénul a lélek. Ért, de mintha nem értene. Talán ez az egyik magyarázata annak, hogy vallásos családokban is sűrűn fordul elő, hogy szentségek nélkül hal meg valaki. Pedig a családtagok hívő emberek, hiszik Istent, a túlvilágot, félnek a kárhozattól, tudják, hogy valamennyien bűnösök vagyunk, érzik, hogy a halálra elő kell készülni, ki kell békülni Istennel, – és mégsem hívnak papot szeretteik betegágyához. Nem akarják megijeszteni a beteget? Nem ez lehet az ok, ha hisznek. Mert a pokol mégiscsak rosszabb, mint a megijedés! Inkább lehet szó arról a bizonyos lelki görcsről, sokkról.

Így van ez, de belenyugodni nem szabad. Felelősek vagyunk betegeink üdvösségéért. Aki nem akarja nyakába venni a talán egy életen át tartó lelkifurdalást, már most előre imádkozzék: Uram, ha ilyen eset adódik, segíts, hogy értelmes, hívő ember módjára tudjak gondolkozni és cselekedni!

Nem ártana ezt az ügyet családon belül már most, mikor még árnyéka sincs a bajnak, megbeszélni, egymás ígéretét erre vonatkozóan megszerezni.

C)

1. „A szádban és a szívedben van” (5 Móz 30,14)

„Ez a parancsolat, melyet neked ma meghagyok, nincsen messze tőled. Igen közel van ez az ige hozzád: A szádban s a szívedben van, s így megtarthatod.” (5 Móz 30,11.14)

Isten legtöbb erkölcsi parancsa valóban a számban van. Mások megítélésében, vagy abban, amit másoktól várunk, nagyon következetesen hangoztatjuk is az erkölcsi elveket. Felháborodunk, ha valaki velünk szemben nem teljesíti kötelességét, sőt akkor is, ha méltányosságban, segítségnyújtásban nem megy el a végső határig. Ha beteg vagyok, pontosan el tudom mondani, hogyan kell viselkedni egy beteg emberrel szemben, hogyan kell ápolni, figyelmesnek lenni hozzá stb. Ha megsértetek, pontosan tudom és mondom, hogy ez bűn volt. Ha más nem nyeli le az én sértésemet, pontosan tudom és mondom, mi az a keresztény megbocsátás. Ha a szomszédékról van szó, nagyszerűen elmondom, hogyan kellene nevelniök a gyerekeiket. Hogyan kellene bánniök az öreg szülőkkel. Hogyan kellene elnézniök egymásnak sok mindent. Szóval, ha csak annyit tennék meg Isten parancsaiból, amennyit nap nap után hangoztatok másokkal kapcsolatban, talán tökéletesebb lennék a szenteknél.

Honnét tudom ennyire az erkölcsi parancsokat? A szívembe írta az Úr? Természettörvény. És ezen felül a hit révén, sugallatai révén a bennem működő Szentlélek is megvilágosít. Igazán kár, hogy a számban és szívemben meglévő parancsokat már sokkal nehezebben lehet felfedezni életemben, magatartásomban. Én már korántsem ápolom, ajnározom úgy betegeimet, mint én magam elvárom. Nem vagyok olyan becsületes, megértő, tisztaéletű, nem nevelek olyan következetesen, nem becsülöm és szeretem úgy a szüleimet, ahogyan mondogatni szoktam, hogy kell. Nem gondolom, hogy eléggé visszataszító így a magatartásom? Hogy nehezen lehet elviselni a magamfajta embert? Nem félek, hogy saját szájamból fog megítélni az Úr?

Jó lenne kicsit objektívebbnek lennem. Kicsit jobban és szigorúbban figyelnem önmagamat. Jó lenne imádkoznom, hogy térítsen észre Isten. Mert így mit kezdhet velem? Egy ilyen valakit őrizzen meg, sőt dédelgessen egy örökkévalóságon keresztül?

2. „A láthatatlan Isten képmása” (Kol 1,15)

Minden embert saját képére teremtett az Úr. Hasonlítsunk hozzá, mert értelmünk és akaratumk révén urak vagyunk a teremtmények felett. Jézus azonban nem csupán hasonlít Istenre, őt nem saját képére alkotta Isten, hanem ő pontos képmása az Atyának. Eglényegű, tökéletesen egy vele. Isten Igéje Jézus, aki érettünk emberré lett. Hogy Igéje, az azt jelenti, hogy az Atya Fiára nem azt mondta ki: Legyen, hanem az Atya önmagát mondja ki öröktől fogva. Ez az Atya által kimondott Ige élő Valaki, ugyanaz az Isten, aki az Atya, mégis más személy: Isten Fia. Tökéletesen egymásban vannak, hiszen Istenségük ugyanaz. Aki látja a Fiút, látja az Atyát is.

A teremtéskor az Ige volt a modell. Mindenki és minden, ami van, az ő tökéletességéből tükröz valamit. Olyan, ami, vagy aki, nem őt tükrözi, nem lehetséges, mert ő Isten, vagyis Végtelen, Minden.

Jézus a teremtés csúcspontja, nagyobbat alkotni nem lehet, Isten sem képes többre. Mert Jézus embersége teremtmény ugyan, de egy személyben egyesült az Igével. Jézus nem emberi személy, hanem isteni. Ennél nagyobb, Istennél nagyobb természetesen nem lehet.

Senkiben és semmiben nincsen teljesség, Jézusban igen. Ő Isten, tehát teljes, végtelenül tökéletes. Mindenki csak belőle meríthet. Aki egy vele a kegyelemben, szeretetben, hitben,

életvezetésben, az hordozza magában az istenképiségnek olyan fokát, amelyet megkíván tőlünk Isten, amely alkalmassá tesz a mennyre.

3. *Ki az én felebarátom?*

Ezt kérdezte valaki Jézustól, ő felelt rá. De ha megfigyeljük, Jézus felelete nem pontos. Tulajdonképpen más kérdésre felelt az Úr. Erre: Ki volt a felebarátja annak, aki bajba került? Ki viselkedett úgy, hogy méltó a felebarát névre?

Elismerték: A szamaritánus felebarát volt, mert segített a bajban lévön. A pap és levita nem volt felebarát? Nem, mert mindkettő méltatlanná vált erre a névre.

Tehát nem úgy van, mint tanultuk, hogy mindenki a felebarátunk? Jézus nem azt mondta: Mindenki felebarátod. Hanem ezt: Te légy mindenkinek a felebarátja.

Még élesebb ez a fordítás: Embertárs. Szoktuk mondani: Embertársnak kell tekinteni a négert, cigányt, csavargót, koldust, ellenséget, mindenkit. Jézus nem így fogalmaz, hanem: Ki az embertársa mindenkinek? Aki egynek érzi magát velük, tehát szereti őket.

Nem mindegy, hogyan fogalmazzuk? Nem egészen. Ha azt mondom: Mindenkit embertársamnak tekintek, ebben még van vagy lehet valami felülről nézés: Na jó, elismerlek. De ha azt mondom: méltó akarok lenni arra, hogy társuknak, embertársuknak, felebarátjuknak tekintsenek, ismerjenek el az emberek, tehát e névhez méltóan akarok viselkedni, – ugye, ez már egy igazabb gondolat és magatartás? Ha azt mondom: Ezt a négert embertársamnak tekintem, – akkor mintegy magamhoz emelem azt a négert, és ha nem tekintem embertársamnak, attól még én ember, a többi ember társa maradok. De ha Jézus fogalmazásában azt mondom: én úgy akarok viselkedni, érezni ezzel a négerrel szemben, hogy méltó embertársa legyek, – akkor többet mondtam. Mert ebben az esetben, ha azt a négert lenézem, magam nem maradtam meg társa az embernek.

Így szoktunk buzdítani: Mindenkiben lássad meg az embert, a felebarátot! Pedig inkább így kellene: Te magad légy méltó arra, hogy minden ember társának, felebarátjának tekinthessen! Mert mindenki embertársunk, akár elismerjük, akár nem: Isten tette azzá, a mi véleményünk ezen nem változtat. Én csak magamat alacsonyíthatom le méltatlan viselkedésemmel odáig (mint a pap és a levita), hogy már nem vagyok méltó a felebarát névre.

A szamaritánus úgy cselekedett, ahogyan egy embernek cselekednie kell. Én is hasonlóképpen akarok tenni, hogy méltó társa legyek az embereknek.

4. *Bűnös mulasztások*

Új Konfiteor: Mulasztással. Erről beszél a mai evangélium. Nemcsak a rablók követtek el bűnt, akik cselekedettel vétkeztek, hanem a pap és a levita is, akik mulasztással.

A bűnös mulasztások miatt éppen úgy el lehet kárhozni, mint a bűnös szavak, vágyak, tettek miatt. Jézus ezt sokszor hangsúlyozta: példabeszéd a talentumokról, a termést nem hozott fügefá megátkozása, az utolsó ítélet leírása: Amit egynek nem tettél...

Jó lenne ezt komolyan átgondolni. Mert sokszor hallani vallásos emberektől: „Én nem bántok senkit. Tőlem a gyerekek nem tanul rosszat”. Ez önmagában dicséretes, de nem elég. Majd ha az ítéleten megmutatja Isten pl. a házaseletemet, akkor fogom csak látni, mi mindent nem tettem meg, amit pedig joggal elvárhatott volna, és nagyon is várt, nagyon is hiányolt életem társa. Mert hogy nem csalom meg, nem verem, sőt nem is sértegetem, ez dicséretes. De azért ez még nem avat jó férjjé. A rosszat nem tenni mindig csak egyik fele a jóságnak, és legtöbbször a kisebbik fele. Talán arra is rá fogok jönni, hogy nem is annyira azért voltam rossz férj vagy feleség, amit rosszul csináltam, hanem azért, amit egyáltalán nem csináltam.

Hát a gyerekeknevelés!? Ez a terület hemzseg a bűnös mulasztásoktól.

És a magam nevelése, alakítása, lelki gazdagodása, ezért tettem valamit? A hivatásomban gyarapítottam szaktudásomat? A bajbajutottakkal kapcsolatban hasonlítok legalább kicsit az irgalmas szamaritánusra? Az imaéletem tökéletesebb, mint húsz évvel ezelőtt?

Bizony, aki cselekedeti bűnt alig, vagy egyáltalán nem szokott elkövetni, ettől még nem lehet nyugodt a lelkiismerete. Ettől még nem gondolhatja, hogy nála minden rendben van. A mulasztásos bűnök légiója nyomja legtöbbször lelkét, csak, sajnos, ezt érezzük a legkevésbé. És ezt a legnehezebb elhagyni. Nagyon kell kérnünk ezzel kapcsolatban a Szentlelket! Végünk van, ha megmaradunk az evangéliumi paphoz és levitához való hasonlóságban.

Évközi 16. vasárnap

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (Bölcs 12,13; 16-19): *„Nincsen kívüled Isten, ki gondját viselné a mindenségnek, hogy bizonyítanod kellene, hogy nem ítéltél hamisan. Hiszen hatalmad az igazságosság alapja, és mivel mindennek ura vagy, kész vagy mindent megkímélni. Mutatsz ugyan erőt, ha kétségbevonják hatalmad teljességét, és bünteted azok merészségét, kik nem ismernek téged, de fékezed hatalmadat, enyhén ítélsz és nagy kíméléssel igazgatsz minket, mert nálad vagyon a hatalom gyakorlása, mikor csak akarod! Ezzel a bánásmóddal pedig arra tanítottad népedet, hogy az igaznak emberségesnek kell lennie, és ama jó reménnyel töltötted el gyermekeidet, hogy amikor ítélsz, alkalmat adsz a bűnök megbánására.”*

A görög szöveg és sok latin kézirat helyesebben azt írja: bünteted azok merészségét, kik ismernek téged (és mégis ellened szegülnek.)

Isten nem szorul rá, mint a földi uralkodók nem egyszer, hogy megfossza az élettől azokat, akik konokul szembeszállnak vele, mert hatalmát senkitől sem kell féltetnie. Jóságát szabadon, félelem nélkül gyakorolhatja.

II. OLVASMÁNY (Róm 8,26-27): *„Testvéreim, gyöngeségünkben segítségünkre siet a Lélek, mert még azt sem tudjuk, hogyan kell helyesen imádkoznunk. A Lélek azonban maga jár közbe értünk, szavakba nem önthető sóhajtozásokkal. S ő, aki a szíveket vizsgálja, tudja, mi a lelkünk kívánsága, mert Isten tetszése szerint jár közbe a szentekért.”*

A szívünkben lakó Lélek által tudunk úgy szólni Istenhez, mint gyermek az atyjához. A Lélek eltölti bensőnköt, szavak nélkül is az odaadás, hála, szeretet lelkülete alakul ki bennünk, az Atya felé fordul szívünk. A szóbeli ima azáltal igazi, tartalmas, eredményes, hogy ez a lelkület van mögötte.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 13,24-43, ill. 24-30): *„Az időben más példabeszédet tárt Jézus hallgatói elé: „A mennyek országa hasonló a férfúhoz, aki jó magot vet a földjébe. Mikor azonban szolgálai aludtak, eljött ellensége és konkolyt hintett a búza közé, majd eltávozott. Mikor a vetés felnőtt és kalászt vetett, megjelent a konkoly is. A szolgálak a gazdához siettek és mondták neki: Uram, ugye jó magot vetettél földedbe, honnét van tehát a konkoly? Az így válaszolt: Ellenséges ember tette. A szolgálak megkérdezték: Akarod-e, hogy elmenjünk és kigyomláljuk? Ő így felelt: Nem, nehogy a konkoly összegyűjtésekor vele együtt a búzát is kitépjétek. Hagyjátok mindkettőt felnőni az aratásig. Aratáskor majd szólok az aratóknak: Gyűjtsétek előbb egybe a konkolyt, kössétek kévébe, és égessétek el, a búzát pedig gyűjtsétek csűrőmbé.”*

Más példabeszédet is mondott nekik: *„Hasonló a mennyek országa a mustármaghoz, melyet fogott a gazda s elvetett kertjében. Minden mag között ez a legkisebb, de midőn megnő, a kerti vetemények közt a legnagyobb s fává lesz, úgyhogy az égi madarak eljönnek s ágai közt tanyáznak.”* Ismét más példabeszédet mondott nekik: *„Hasonló a mennyek országa a kovászhoz, melyet vett az asszony, belekeverte három mérő lisztbe, úgyhogy az egész megkelt.”* Mindezeket példabeszédekben mondta Jézus a tömegnek és példabeszéd nélkül nem szólott hozzájuk, hogy beteljesedjék a próféta szava:

„Példabeszédekben szól a szám.

Elmondom mindazt, ami a világ teremtésétől fogva rejtett volt.”

Ekkor elbocsátotta a tömeget s visszatért házába. A tanítványok hozzájárultak e kérdéssel: „Magyarázd meg nekünk a szántóföld konkolyáról szóló példabeszédet.” Így felelt nekik: „Aki a jó magot veti, az az Emberfia. A szántóföld a világ, a jó mag az ország fiai, a konkoly pedig a gonoszság fiai. Az ellenség, aki elveti ezeket, az ördög. Az aratás a világ vége, az aratók az angyalok. Amint tehát összegyűjtik a konkolyt és tűzben elégetik, úgy lesz a világ végén is. Az Emberfia elküldi angyalait, hogy gyűjtsenek össze országában minden botrányt és törvényszegőt. Ezeket tüzes kemencébe vetik, ahol sírás és fogcsikorgatás lesz. Akkor majd az igazak fényleni fognak, mint a nap Atyjuk országában. Akinek füle van, hallja meg.”

Sem az egyházból, sem az emberekből, sem önmagunkból nem tudjuk teljesen kiirtani a konkolyt. Jézus nem a konkolytépést, tehát a rossz irtását ellenzi, csupán be akarja láttatni velünk, hogy a rosszal a világ végéig számolnunk kell. Az is tény, hogy nem tudhatjuk, ki a konkoly és ki a búza. Ez majd a végső napon derül ki. Isten irgalmát akarja megmutatni azokkal szemben is, akik engedtek az ördög csábításának és konkollyá lettek. Nem kell egyoldalúan felfognunk a konkoly szerepét életünkben. Nemcsak a rossz tulajdonságaink ellenére, hanem éppen azok révén lehetünk egyre különbek, tökéletesebbek. Az ellenük való küzdelem tehát alázatossá, megértővé, Istenben bízóvá stb.

Isten országa szerény kezdetből fejlődik egyre terebélyesebbé. Kicsi a bors, de erős – mondaná talán magyarul az Üdvözítő. Talán törvényszerű, hogy bizonyos új korok kezdetén, mint a miénk is, az egyház kezdeti kicsiségének képében jelenjék meg ismét a világban. Mintha minden korrál újra születne – hogy vele együtt növekedjék és áthassa. Mint a kovász a lisztet. Különböző lisztek – különböző korok, népek, emberek. Helytelen volna, ha az egyház ezt a különbséget továbbra is meg akarná szüntetni, mint tette többször is. Kovász és nem liszt.

Úgy vegyek részt a szentmisén, hogy ha átélem is az egyház mustármagnyi kicsiségét, erősödjék bennem a hit erejéről, jövőre nagyságáról is. Amikor a kovásztalan kenyér színe alatt magamhoz veszem Krisztust, kérjem erejét, hogy kovász tudjak lenni környezetemben. Akármilyen kicsi vagyok is, erőssé tesz a bennem lakó Szentlélek nem utolsó sorban azzal, hogy elsegít a helyes imára. Aki jól tud imádkozni, az nagyon erős. Imádkozom az egyházért, és azokért, akik még nem tartoznak hozzá és talán életemnek meg imámnak kell a kovásznak lennie.

B)

I. OLVASMÁNY (Jer 23,1-6): *„Jaj a pásztoroknak, kik elvesztik és elszélesztik legelőmnek nyáját! – úgymond az Úr. Azért így szól az Úr, Izrael Istene, a pásztorokhoz, kik népemet legeltetik: Ti elszélesztettétek nyájamat, szétűztétek, és nem gondoztátok. Íme én számonkérem tőletek szándékaitok gonoszságát, úgymond az Úr. De magam gyűjtöm össze nyájam maradékát mindazokból az országokból, ahová elűztem őket; visszatérem őket mezeikre, és növekednek majd és megsokasodnak. Pásztorokat is állítok fölélük, hogy legeltessék őket; nem remegnek többé és nem félnek, és senki sem vész el közülük, úgymond az Úr.*

Íme napok jönnek, úgymond az Úr, és igazságos sarjat támasztok Dávidnak; Királyként uralkodik majd bölcsen és jogot meg igazságot tesz a földön. Az ő napjaiban szabaddá lesz Juda és Izrael biztonságban lakik; ez lesz pedig a név, melyen szólítják: „A mi igazságos Urunk.”

Messiási jövendölés ez, melyből világosan kitűnik, hogy a végső időkben az Úr maga lesz majd népének pásztora. Szemben a nyáját szétszélesztő pásztorokkal, azaz elsősorban a gonosz királyokkal (főleg Joákim) és vezetőkkel, összegyűjti, egybekovácsolja majd a népet a Messiás.

II. OLVASMÁNY (Ef 2,13-18): *„Testvérek, most ti, akik „távol” voltatok, Krisztus Jézusban „közel” kerültetek, Krisztus vére árán. Ő a mi békességünk, a kettőt egyé forrasztotta és a közük emelt válaszfalat ledöntötte, az ellenségeskedést kiküszöbölte, a törvényt ugyanis parancsaival és rendelkezéseivel érvénytelenítette. Mint békeszerző a két népet magában egyé, új emberré teremtette, és egy testben mind a kettőt kiengesztelte az Istennel kereszthalála által, amellyel az ellenségeskedést megszüntette. Eljött, hogy békét hirdessen nektek, távol levőknek és békét a közel levőknek. Az ő révén van mindkettőnknek szabad utunk egy Lélekben az Atyához.”*

A pogányok Krisztus előtt távol jártak Istentől, amennyiben nem ismerték a kinyilatkoztatást, ki voltak rekesztve a szövetségből, melyet Isten a választott néppel kötött. Ez a szövetség, fal is volt, mely zsidóra és pogányra osztotta az emberiséget. Krisztus áldozata létrehozta az új embert, új teremtményt, így most már csak egyféle ember van: a Krisztusban megújulásra hivatott, ill. megújult. A különbség nem a természetben, az isteni hívásban van, hanem az emberben, aki elfogadja vagy elutasítja a meghívást az életközösségre. Az egy nép tagjai részei az egy testnek. – A második olvasmány úgy is tekinthető, mint az elsőnek beteljesedéséről szóló híradás.

AZ EVANGÉLIUM (Mk 6,30-34): *„Az időben az apostolok visszatértek Jézushoz és beszámoltak róla, mi mindent tettek és tanítottak. Így szólt hozzájuk: „Gyertek velem külön valamilyen csendes helyre, és pihenjetek egy kicsit.” Mert annyian felkeresték őket, még evésre sem maradt idejük. Bárkába szálltak tehát és elvonultak egy elhagyatott helyre, hogy magukban legyenek. De sokan látták, amikor elindultak és kitalálták szándékukat. Erre a városokból mindenünnen gyalog odasiettek és megelőzték őket.*

Amikor kiszállt és látta a nagy tömeget, megérett rajtuk a szíve. Olyanok voltak, mint a juhok pásztor nélkül. Sok mindenre kezdte őket tanítani.”

Krisztus az áldozatával létesített egységet előzőleg tanításával készítette elő. Pásztor lett a tévelygő juhoknak: alázattal, szeretettel, a legkisebbet is becsülő gondossággal foglalkozott velük. Megtanította őket arra, hogy egy atyánk van az égben, aki jókra és gonoszokra egyaránt felkelti napját és azt várja tőlünk, hogy mi is azt keressük, ami összeköt embertársainkkal.

A szentmisében is összegyülekezünk mi, Isten egy, szent népe, buzgók és lanyhák, műveltek és kevésbé tanultak, haladó és maradi gondolkodásúak, egészségesek és betegek... Jézusnak rajtuk is megesik a szíve, hiszen nélküle olyanok vagyunk, mint a pásztor nélkül maradt juhok. Ide-oda hajlik véleményünk; hol ezt, hol azt találjuk biztosnak, követendőnek. Bennünk magunkban is ott van a kettősség: néha ösztöneink, rendetlen vágyaink kerekednek felül, máskor lelkiismeretünk szava erősebb. Szükségünk van Jézus erős szeretetére, megértő, de igényeket, követelményeket támasztó jóságára. Az igény, amit velünk szemben támaszt, igen nagy: egész szívünket kívánja. Azt akarja, hogy mindig egész valónkat, teljes szívünket akarjuk odaadni. Mert ő olyan mélységben, legbensőnkben kíván bennünket, ahol már oszthatatlanok vagyunk. Kegyelme révén egyre jobban egyé leszünk, megszűnik bennünk a szakadás, és amit a bűn kettéosztott, azt Jézus egybeforrasztja. Ösztön és szabadság, szeretet, föld és ég, emberi és isteni csodálatos egysége valósul meg bennünk egyre jobban, ha pásztorunkat követjük.

C)

I. OLVASMÁNY (1 Móz 18,1-10a): *„Ama napokban megjelent az Úr Ábrahámnak Mámbré völgyében, mikor a nap legforróbb szakán éppen sátra nyílásában üldögélt. Amint ugyanis felemelte szemét, eléje tűnt három férfiú, ki ott álldogált a közelségben. Mikor meglátta őket, eléjük szaladt sátra ajtajából, földig borult előttük, és mondta: Uram, ha kegyelmet találtam szemed előtt, ne haladj el szolgálád mellett, hanem hadd hozzak egy kis vizet és mossátok meg lábatokat s pihenjete le a fa alatt. Teszek majd elétek egy falat kenyeret, hogy felüdítsétek magatokat, aztán tovább mehettek, hiszen azért kerültetek szolgátok felé. Azok mondták: Tégy, ahogy szóltál. Besietett Ábrahám a sátorba Sárához és mondta neki: Siess, keverj be három véka lisztlángot s készíts hamuban sült lepényt. Ő maga meg elfutott a csordához s hozott onnan egy fiatal borjút a javából s odaadta a legénynek, s az sietve elkészítette. Aztán vette a vaját meg a tejet és a borjút, amelyet készítettett és eléjük tette, ő maga pedig odaállt melléjük a fa alá.*

Azok, miután ettek, mondták neki: Hol van Sára, a feleséged? Ő felelte: Itt, benn a sátorban. Erre Ő azt mondta neki: Esztendő fordultán, ilyen időtájban, visszatérek hozzád s fia lesz Sárának, a feleségednek.”

Esztendő fordultán: szó szerint annyi, mint élet idején, vagyis kb. annyi idő múltán, amennyi a magzat kifejlődéséhez szükséges.

Ábrahámnak sejtelve sem lehetett arról, kiket lát sátra mellett, de szívesen invitálta az ismeretleneket. Csak a beszélgetés folyamán derült ki, hogy Jahve és – mint a 19,1-ből kiderül – két angyala látogatták meg.

Az angyalok, mint szellemi lények, természetesen nem szorultak rá a táplálékra, Isten még kevésbé. (Vö. Ráfael főangyal is.) Jézus sem szorult rá feltámadt testében az étel fenntartó erejére, mégis evett lépesméz és halat. Ezekben az esetekben a táplálkozás nem kénytelenség, csak lehetőség.

II. OLVASMÁNY (Kol 1,24-28): *„Testvérek, örömmel szenvedek értetek és testemben kiegészítem, ami Krisztus szenvedéséből hiányzik, testének, az Egyháznak javára. Ennek lettem szolgálója abból az isteni hivatásból, amelyet értetek kaptam, hogy az Isten tanítását egészen érvényre juttassam: azt a titkot, amely korszakok és nemzedékek óta rejtve volt, s amelyet most szentjeinek kinyilatkoztatott. Velük akarta megismertetni az Isten, milyen főséges gazdagságot rejt a pogányok számára ez a titok: Krisztus bennetek a megdicsőülés reménye. Őt hirdetjük, amikor intünk és a teljes bölcsesség birtokában oktatunk mindenkit, hogy minden embert tökéletessé tegyünk Jézus Krisztusban.”*

Krisztus szenvedése egymagában bőven, túlaradóan elég a világ megváltására. Egyházának azonban sorsközösséget kell vállalnia vele, hiszen egyrészt a szeretett jegyes, aki nem akar külön sorsot, mint amilyen jegyesének jutott, másrészt (mivel az egyházban ketten tényleg egy testté lettek) maga Krisztus él tovább az Egyházában, és amit testi életében, emberi természetében elszenvedett, azt meg kell ismételnie titokzatos testében is, életének abban a folytatásában, mely mindenki életévé lesz és mindenki élete az Ő életévé lehet. E második szenvedésnek értelmét, értékét természetesen az első alapozza meg. Szenvedésünk értékét, üdvösségszerző erejét éppen a Krisztus szenvedésével való kapcsolata alapozza meg.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 10,38-42): *„Az időben Jézus barátaival betért egy faluba. Egy Márta nevű asszony befogadta házába. Ennek volt egy húga, Mária. Ez odaült az Úr lábához és hallgatta a szavait. Márta viszont sürgött-forgott, végezte a háziasszonyi teendőket.*

Egyszer csak megállt: „Uram, – méltatlankodott – nem törődsz velem, hogy húgom elnézi, hogy egyedül szolgáljak ki? Szólj neki, hogy segítsen nekem.” Az Úr azonban így válaszolt: „Márta, Márta, sok mindenre gondod van és sok minden nyugtalanít. Pedig csak egyre van szükség. Mária a jobbik részt választotta. Azt nem veszi el soha.”

Isten betért Ábrahámhoz. Elsősorban azért, hogy adjon. Jézus is azért tért be a két nővér házába. Akkor adjuk neki a legtöbbet, ha valóban elfogadjuk, szívünkbe zárjuk tanítását. A felebaráti szeretet gyakorlása nem pótolhatja az imádságot, az Isten igéjének figyelmes hallgatását. Ha Jézus a közvetlenül személyének szóló szolgálatot sem tekintette olyan értéknek, mely felér tanításának hallgatásával, még kevésbé tekinti annak az embertársainknak nyújtott szolgálatot. A kettő együttese a hit elsőbbségében, alapozásával jelenti a teljességet.

Amikor a templomban Isten igéjét hallgatjuk, a legjobb részt biztosítjuk magunknak Isten ajándékaiból. Egyszerre vagyunk ajándékozók és megajándékozottak. Istent vendégül látjuk, mert a számára épített házban a kenyér és bor szimbólumaival életünket, mindenünket felajánljuk neki. Viszonzásul az örök élet ígét kapjuk és azt a csodálatos lakomát, mely az örök élet záloga számunkra. Erősödik hitünk és reményünk, hogy Istennek ránk vonatkozó ígérete valósággá is válik: halálunkkor örök életre születünk majd. Isten a szentmisében megerősíti, megújítja ígétét. Másrészt megújítjuk készségünket: vállalkozom a szenvedésre, ami híja még van Krisztus szenvedésének az ő testéért, ami az Egyház. Kész vagyok szenvedni és így Isten kegyelmét kiesdeni azok számára, akik készséges szívvel gyakorolják a felebaráti szeretetet, de még nem hajlandók arra, hogy Jézus lábához ülve az örök élet ígét hallgassák.

II. Teológia

Isten népének pásztorai

Nagyon könnyű belátni, hogy szervezett közösségről csak ott beszélhetünk, ahol vezetők, irányítók és vezetettek vannak. Ahol az egész közösség szolgálatában egyesek különleges feladatokat látnak el, funkciót töltenek be. Egyeseknek nagyobb törődéssel kell vállalniuk a közösség különböző gondjait. Emberi természetünk már ilyen, szükségünk van bizonyos struktúrára a közösségben. Enélkül aligha maradna meg a közösség, egy-kettőben feloszlana, vagy pedig szétforgácsolódna, elveszítve eredeti egységes célkitűzését.

Jézus Krisztus jól ismerte természetünk ezen gyengéjét és éppen ezért követőinek társaságát úgy szervezte meg, hogy irányítókat, vezetőket állított az élére. Tizenkét apostolt. Pontosabban egy vezetőtestületet hívott életre. Igaz tehát az, hogy az egyház vezetésében kezdettől fogva a kollégialis, testületi vezetés elve érvényesült. Mégpedig Jézus szándéka szerint. Persze ebből a testületből aztán később kiemelt egyet, Pétert. Az elsődleges mégis a testületi vezetés volt. A jelek, az írott emlékek azt mutatják, hogy az ősegyházban, az apostolok halála után többnyire kisebb csoportok, testületek álltak az egyes egyházközségek élén, ahol is mindegyiknek meg volt a maga külön feladata. Hamarosan, mégis egy ember kezébe futottak össze a különböző funkciók, olyan értelemben, hogy a gyülekezeteket egyetlen személy irányította és az egyéb tisztségviselők neki voltak alárendelve. Az apostolok nagy körültekintéssel és egész különleges gondossággal szemelték ki azt a férfiút, akire az igehirdetésük nyomán kialakult gyülekezetet rábízták. Szent Pál apostola krétai egyház élére állított Titusznak lelkére köti, hogy utasítása szerint állítson vezetőket a többi egyházközség élére is. (Vö. Tit 1,5) A jelek szerint tehát sok esetben maguk az apostolok jelölték ki utódaikat, akik aztán helyettük és nevükben teljhatalommal irányították a keresztény közösségeket. Mellettük és alattuk foglalt helyet a már említett vezető testület és

úgy látszik, hogy ezeket legalábbis részben a nép választotta. A kétféle vezetési stílus közül tehát az egyszemélyes vezetés bizonyult időtállóbbnak.

A pásztor Krisztust képviseli

Az apostolok öntudattal vallották, hogy Krisztus követségében járnak, Krisztust képviselik, az Ő nevében intézkednek, tanítanak, adnak parancsokat, utasításokat. Isten népének pásztorai Krisztust képviselik, a pásztor a köztünk továbbélő Krisztus, a megváltás kegyelmeinek, titkainak sáfára. Feladata, hogy a megváltás művét beteljesítse a rábízottak lelkében. A pásztor tehát jele, végrehajtója, eszköze, a megváltásnak, a krisztusi életre való újjászületésnek. Nagyon is a lényegét ragadja meg Jézus, mikor azt állította: a jó pásztor életét adja juhaiért. Ne csak arra gondoljunk, hogy hívei érdekében is jó pásztor még életétől is kész megválni, híveiért még az erőszakos halált is elszenved, nem erről van szó elsősorban, noha nyilvánvaló, hogy ez a legnagyobb, a legtöbb, amit egy ember másokért tehet. Krisztus adott erre példát élete feláldozásával, és az emberek között is maximális megbecsülésben részesül az a hős, aki másokért föláldozza életét. De Jézus Krisztus kijelentése esetében nemcsak erről van szó. A jó pásztor, hivatalánál fogva, Krisztus képviselőjében folytonosan új életre szüli a rábízottakat, a szentmise, és a szentségek révén beléjük oltja az isteni életet, vagy pedig növeli és erősíti azt. Az igazi pásztor, a jó papnak valójában egyetlen gondja van, minden egyéb mellékes, másodrendű, ez az egyetlen gond, hogy megszülessék a rábízottakban Krisztus, a teljesebb ember, az új ember, aki az ítélet napján bontakozik ki bennünk, a maga teljességében. Jézus Krisztus szavából az következik, hogy a jó pásztor maga is élje az istenfiúi életet, oldódjék föl az egyetlen, mindenkit betöltő krisztusi életben, mert hisz csak így adja, osztogatja a maga életét, a lelkében eleven krisztusi életet. Amikor a jó pásztor a láthatatlan krisztusi életet növeli, gyarapítja rábízottai lelkében, ugyanakkor életét is adja értük. Azaz: értük él. Minden gondoskodása, aggódása, erőfeszítése a híveié. Munkáját, törekvéseit, imádságát, a rábízottakért végzi. Legalábbis így kívánja tőlük Krisztus, aki küldte őket. Nem vitás, hogy Isten népének pásztorai nem mindig feleltek meg magasztos hivatásuknak. Nem tűnt ki mindig egyértelműen, hogy egész életük szolgálat. A történelem folyamán nem egyszer megkörnyékezte őket a gőg, a hatalmaskodás ördöge, az anyagiasság. Túlzás lenne mégis az egyes esetekből, ha mégannyi is van, általánosítani. Tudunk igazi pásztorokról is. Püspökökről, papokról, akik az önfeláldozás, az odaadás, az emberség példaképei örök időkre. Akik a szó szoros értelmében véve elosztották mindenüket magukról elfelejtkeztek, a hívekért éltek.

A pásztor Krisztus nevében, Jézus Krisztus tekintélyével tanít és irányítja a rábízottakat. Amikor meghallgatást és engedelmisséget követel, azt nem a maga személyének kívánja meg, hanem az általa képviselt Krisztusnak. Jézus Krisztus tekintélyével rendelkezünk. Lelki hatalommal bírunk. Ezzel a tekintéllyel, ezzel a hatalommal vissza is lehet élni. Nem is kell túlságosan csodálkozni azon, hogy mindig akadtak emberek, akik tetszelegtek ezzel a hatalommal és hatalmaskodás, erőszak lett belőle. Ez szinte természetes. Erős egyéniség, határozott jellem kell ahhoz, hogy elutasítsa magától a hatalom kísértését. Erre kár is szót vesztegetni. Inkább érdemes elgondolkodni a hatalom gyakorlásának módján. Köztudott dolog, hogy a hatalom gyakorlása nagyon is korhoz kötött. Úgy véljük, hogy a pásztori hatalom gyakorlásának módja, a tekintély, bizonyos fokig függvénye az adott korban kialakult stílusnak. Az egyház benne él korában, abban az értelemben is, hogy az egyházban lévő földi, evilági elem része egy adott kornak: a kor szokásai, felfogása, kulturális szintje érvényesül, fellelhető az egyház evilági arcán. Ez annyira nyilvánvaló a történelmet ismerő ember előtt, hogy nem is szorul különösebb bizonyításra. Ez a tény egyébként része az egyház mélyebb misztériumának, hogy ti. a közömbös szemlélő előtt az egyház beleolvad korába, nem, vagy csak alig különbözik egyéb intézményektől, vallásoktól és mégis más,

belül láthatatlan, természetfölötti kincset őriz. Nem szabad tehát megijednünk annak láttán, hogy a hatalom gyakorlásának módja, a tekintélytisztelet koronként változik. Tudomásul kell vennünk és azon dolgoznunk, hogy a pásztori tekintély, az irányítás, a vezetés gyakorlata egyre jobban feleljen meg a mai kor követelményeinek, az ember igényének. Ezen a téren is megújulásra van szükségünk. A megújulás a zsinat szándéka szerint abból áll, hogy az egyház visszahajlik, visszanyúl ősi forrásaihoz, a megújulás erejét önmagából meríti. Újból át kell élnünk tudatosan, hogy a papi élet szolgálat. És ha mindnyájunkat, az egész egyházat, annak minden pásztorát átjárja majd a szolgálat szelleme, ha mindnyájunkban tudatosan ez a felismerés, akkor évek, évtizedek múltán ki fog alakulni a pásztori irányítás és vezetésnek új, modern stílusa, az a gyakorlat, ami megfelel a mai kor emberének.

A szerzetesek

A kereszténység első évtizedeitől kezdve mindig akadtak emberek, akik kiemelkedően, az átlagnál nagyobb odaadással kívánták követni Krisztust, nagyobb odaadással akarták szolgálni Őt. Jézus fel is világosít ennek módjáról, amikor az eléje álló ifjúnak mondja: „ha tökéletes akarsz lenni, add el vagyonodat, oszd ki a szegényeknek és kincseket szerzel a mennyben. Ezután jöjj és kövess engem!” Krisztusnak kívánt szolgálni a két nővér, Mária és Márta, mindegyik a maga módján. Az egyházban már kezdet kezdetén alakultak ki csoportok, melyek több-kevesebb szervezettséggel keresték a lelki tökéletesedés útját. Az utak olykor nagyon is eltértek egymástól. Néhány dologban azonban nagyon is megegyeztek ezek a csoportok. Először is abban, hogy a Krisztusnak a szavait komolyan vették és lemondtak a vagyonról, szegénységben éltek. Ne gondoljuk, hogy a vagyonról való lemondás könnyű dolog, hiszen a birtoklás vágya elemi igénye az embernek; a gyermek még nem is tud beszélni, de már megkaparint minden mozgatható, kezeügyébe eső dolgot. A tökéletesedés útján nemcsak a vagyonról mondtak le, hanem önakaratukról is. Alávetették magukat a csoport fejének; a szerzetesi közösség vezetőjének engedelmességet fogadtak. Nem kell magyarázni, hogy ennek a fogadásnak megvalósítása is nagy lelki erőfeszítésbe került. És a harmadik a szerzetesi fogadások közül, hogy elállnak a házaselettől, de nem azért, hogy ezzel is kínozzák magukat, mert talán a legerősebb ösztönt kellett legyőzniök, hanem azért, hogy minden erejüket, egész energiájukat az Isten szolgálatába állítsák. Nyilvánvaló ugyanis, hogy a nemi megtartóztatásnak úgy van értelme, hogy ha az valamilyen nagyobb jó érdekében történik. Ha önzésből fakad, akkor még esetenként bűn is lehet.

Az első keresztény századokban az ilyen visszavonult, magányban élő közösségeknek nem volt más céljuk, mint lelkük megszentelése, az imádság, és az önfegyelmező aszkétikus gyakorlatok által. A mai ember szemében is imponáló az a hősiesség, ahogyan túrték az idő viszontagságait, ahogyan böjtöltek, lemondva mindenféle kényelemről. Későbbiek során aztán olyan közösségek is alakultak, melyek az imádság és a Jézus tanítása feletti elmélkedés mellett egyébbel is foglalkoztak. Tanították a népet betűvetésre, írásra, olvasásra, földművelésre, vagy éppen betegeket gondoztak, szegényeket, elhagyatottakat ápoltak. És ezek mellett részt vállaltak Isten országának terjesztésében. Jézus evangéliumát vitték a még pogány, barbár népeknek. Szelídségre, megbocsátásra, becsületességre, igaz emberi jóságra vezették őket. A szerzetesek tehát alaposan kivették részüket az apostoli munkában is. Az istenország terjesztésében nem egyszer az első vonalban fáradoztak és ilyen módon már nemcsak az egyéni megszentelődésüket szolgálták, hanem szolgálták Krisztus nyáját, Isten népének pásztorai lettek.

III. Homília vázlatok

A)

1. „Hatalmad az igazságosság alapja” (Bölcs 12,16)

Lesz igazságtevés, mert a végtelenül igazságos Isten végtelenül hatalmas is, tehát érvényre tudja juttatni az igazságait. Az Úr Isten országát akarja, és elég hatalmas ahhoz, hogy ezt úgy alakítsa ki a maga tökéletességében, hogy közben megőrizze a tökéletes igazságosságot. Lehet mondani, ezt egyedül Isten „engedheti meg” magának. Semmilyen más hatalom nem lehet maradéktalanul igazságos, ha hatalmon akar maradni, ha a közjót akarja szolgálni. Sok példát lehetne erre felhozni, de elég csak az ún. „elrettető ítéletekre” gondolni. Sokszor jogosak ezek, de általában nem igazságosak. Jogosságuk a közjóból ered. Például nehéz lenne a csalásokat, korrupciót megakadályozni aránytalanul súlyos ítéletek nélkül. Ugyancsak végtelen hatalma miatt lehet az Úr megbocsátó, szelíd és türelmes. Egyetlen földi hatalom, éppen mert véges, sem engedheti meg magának, hogy türelmes, szelíd és megbocsátó legyen rablógyilkosokkal hazaárulókkal stb. szemben. Nem bocsáthat meg egyetlen állam sem pl. egy közveszélyes bűnözőnek, bármennyire meg is bánta az a bűnét. Csak a Végtelen Hatalom lehet tehát teljes mértékben igazságos, türelmes, megbocsátó, kíméletes.

Másrésről viszont Isten az egyetlen hatalom, aki nem kénytelen soha „szemet hunyni” valami felett is. Más hatalmak akár méltányosságból, akár taktikából sokszor megteszik ezt, mégpedig jogosan. Éppen, mert hatalmuk véges, sokszor bizonyos engedékenységgel tudják jobban szolgálni a közjót. Isten nem kénytelen ezzel, nem is „hunyni szemet” semmi felett. Nincs az az érdem tehát, amely feljogosíthatna bárkit arra, hogy Isten parancsait bármiben is könnyen vegye.

Akik szeretik Istent; valamiképpen részesülnek is Isten végtelen hatalmából. Hitük alapján rábíthatják ugyanis magukat Istenre, magánügyeikben lehetnek türelmesek, szelídek, megbocsátók, sőt kell is ilyeneknek lenniök. Ezzel fejezik ki hitüket az igazságos és hatalmas Istenben.

2. „Ő tudja, mi lelkünk kívánsága” (Róm 8,27)

Sokszor mondjuk másokra: „Ez maga sem tudja, mit akar, mit kíván.” Tulajdonképpen ez alapvető emberi tulajdonság. Nem ismerjük lelkünk legmélyebb vágyait és nem tudjuk, mi elégitené ki azokat. Ezért olyan sok az elégedetlen, sőt kétségbeesett ember azok között is, akik pedig saját elképzeléseik szerint élhetnek. Mi csak a felületi vágyainkról tudunk, a lélek mélyét nem ismeri más,

Csak a Teremtő. „Ő tudja, mi lelkünk kívánsága.” Nem szabad tehát csodálkoznunk, hogy ha a magunk feje után elégitjük ki vágyainkat, nem lelünk békét és megnyugvást.

Így van ez még vallási vágyainkkal is. Mindenki megvan a vallásos ösztön, az Istenség utáni vágy. Sajnos, még ezen a téren sem tudjuk magunktól, mire vágyunk, azért az a sok „elfuserált” vallásosság. Külsőséges jámborkodások, rítusok magukban kevesek még arra is, hogy az ösztönös vallási vágyat kielégítsék. Nagyon sokan nem döbbennek rá, hogy bár a felületen nagyon félnek tőle, és kényelmetlen lenne, de lelkük mélyén teljes átalakulásra vágyanak, arra, hogy „Fiának képmását öltse magukra.”

Józan ember nem mehet a saját, jobban mondva az „érett” vágyai után. Hogy mire vágyom tulajdonképpen, azt csak Istenemtől tudhatom meg. Részint az egyház hirdette kinyilatkoztatásból, részint a Szentlélek sugallataiból. Végzetes tévedés saját elképzelések szerint élni, vágyakat kielégíteni, vallásoskodni. „Mert még azt sem tudjuk, hogyan kell

helyesen imádkoznunk.” Nem tudjuk, mit kérjünk az Úrtól. A Szentlélek „Isten tetszése szerint jár közben” értünk.

Rábízom magam Isten Szentlelkére. Ő vezet engem az egyház tanításában és lelkiismeretem szavában.

3. Búza és konkoly

Búza vagyok, vagy konkoly vagyok Istenem szemében? Abból, hogy megtűr, semmiképp sem következik, hogy búza vagyok. Nincs még itt az aratás ideje, még kerülhetek tűzre. Hála legyen az Úrnak, hogy ami lehetetlen a természet világában, az lehetséges az ember számára, lehet konkolyból Isten tiszta búzája.

Mi is a különbség búza és konkoly között? A konkoly tulajdonképpen szebb, mint a búza, növénynek meg ugyanúgy növény, Isten teremtménye. Mindkettő élvezi az életet, melyet Urától kapott: A földet, napsugarat, esőt, harmatot, szellőt. A különbség ott van, hogy a konkoly mindezt csak a saját javára élvezi, a búza ellenben mások javára, az emberek hasznára. Így konkoly az az ember, aki csak élvezni akarja az életet, mintha minden más (még Isten is) őérte lenne, de ő senkiért, csak magamagáért. Az ilyen ember a tűzrevaló Isten szemében. Ő minden embert arra akar használni, hogy általa is szeresse a többi összes embert. Az önző, csak magának élőt nem tudja használni, eldobja.

Élvezhetem Isten világát, de ne önzően, csak magamra gondolva. A búza is élvezi a napsugarat, de általa hasznossá válik. Bármit kapok Istentől, úgy élvezzem, hogy minden által egyre hasznosabbá váljak az emberek javára. Ez az egyetlen esélyem arra, hogy „átvesz” az Úr.

4. Ne a konkolyt csupáld, légy inkább kovász!

A legtöbb ember megelégedett önmagával, és ugyanakkor sok baja van másokkal, főleg környezetével. Pedig ha rossz emberek vesznek körül, már ez jele annak, hogy én magam sem vagyok valami tökéletes. Ha Jézus lelke élne és működne bennem, hatnék az emberekre, lassankint Isten országa alakulna körülöttem.

Életemnek olyaná kell válnia, mint amilyen a kovász. Ha lisztbe vegyítik, pusztá jelenlétével átalakítja a lisztet. Minél több hibát veszek észre környezetemben, annál gyengébbnek kell tartanom a bennem működő isteni kovászt. Vagyis tökéletlen vagyok, minden önelégültségem ellenére is.

Meg kell próbálnom rájönni, miben és hogyan kell alakulnom. Ez roppant nehéz ügy, de megoldható. Imádságos önvizsgálattal, mások rólam alkotott véleményének komolyanvevésével.

Sok a hiba másokban? Kár lenne ezért ellenük fordulnom, panaszkodnom, begubózott magányossá válnom. Más megoldás is van: mások hibáiba botolva rádöbbenek a magam hibáira, Isten kegyelmével átalakulok, így Isten kovászává válok, és pusztá létemmel segítek mindenkit, hogy konkolyból búzává legyen.

B)

1. „Jaj a pásztoroknak!” (Jer 23,1)

A mai Olvasmány azt sugallja a lelkipásztornak, hogy a szentbeszéd elején kérje a híveket, imádkozzanak érte. Nehogy róla is így ítéljen az Úr: Te elszélesztetted nyájamat, és nem gondoztad; íme, én számon kérem tőled. És imát kérek egyházmegyénk pásztorá, a

püspök érdekében. Imát az egyetemes egyház főpásztoráért, a pápáért. Nehéz feladat lelkek pásztorának lenni, és könnyű hibázni. Imádkozzatok értünk!

Ugyanakkor minden hívőnek tudnia kell, ő is pásztor. Mert tulajdonképpen egyetlen Pásztorunk van: Jézus. Az ő pásztorságában részesedik a Szentatya, a püspökök és papok, de valamennyi hívő is. Mindegyik másképpen, de valamennyi valóságosan. Vagy a szülők nem érzik, hogy gyermekeik lelkének pásztorai ők? Bár minden édesapa és édesanya látná meg gyermekében Jézus báránykáját, akit mint bojtárra, rábízott az Úr! De egymás lelkének pásztorai a házastársak is. Ők arra kötöttek holtig tartó szövetséget, hogy egymás boldogságáért élnek. Boldogság pedig mindenki számára csak egy van, az, amelyet Isten készített nekünk. Ezt a boldogságot kell ápolniuk a házastársaknak egymás szívében. Pásztorok vagyunk idős, az ítélet felé közeledő szüleim lelkének is. Az üdvösség útjára kell terelnem őket, ha ez szükséges. Mi keresztények valamennyien mindannyiunk pásztorai vagyunk, felelősek egymásért.

A mai Olvasmányban Istenünk ítéletet mond az egykori választott nép pásztorairól. Egyszer örökre jogerős ítéletet mond a végleges választott nép pásztorairól. Mindenkiről, aki arra hivatott, hogy a Jó Pásztor Szentlelke éljen és működjék benne. Tehát valamennyiünkről. Imádkozzunk egymásért, hogy valamennyien jó pásztorok legyünk a nekünk jutott feladatok szerint!

2. „Távol” és „közel” (Ef 2,13)

Szent Pál a pogányságot és a választott népet állítja szembe, mint a hajdani távolságot és közelséget Istenhez. Azt mondja, Krisztus által valamennyien közel kerültünk az Úrhoz. Ma is osztályozunk így: közel, illetve távol van valaki Istenhez. Úgy gondoljuk, a vallásos közel van, a vallástalan távol. Ezzel kapcsolatban figyelniük kell egy lényeges szempontot: Nem könnyű, sőt nem is ránk tartozik megállapítani, valójában ki van közel és ki távol Istentől és Isten országától. Az ítélet Istené. Nemcsak nem szabad ítélnünk, de nem is tudunk. Könnyen lehetséges ugyanis, hogy egy napi áldozó távolabb van Istentől, mint egy olyan valaki, aki soha vagy nagyon ritkán jár templomba. (Ne sértődjenek meg a napi áldozók, ez nem akar általánosítás lenni!)

Világosítsuk ezt meg egy hasonlattal. Tudós professzor jól él a feleségével, mégis azt mondja, hogy X. Y., akivel még sohasem találkozott, csak levélben érintkezik vele, közelebb van hozzá, mint a felesége, akivel állandóan együtt van. Mert levelező partnere jobban érti gondolatait, lelkivilágát, mint a felesége. Ugye így lehetünk Jézussal is. Lehet, hogy egy olyan valaki, aki a vallását nem gyakorolja, jobban érti és követi Jézust, mint a gyakorló katolikus. Mert például önzetlenebb, szerényebb, jóindulatúbb, megértőbb, megbocsátóbb.

Mi következik ebből? Nem az, hogy nem fontos vallásosnak lenni. Hanem az, hogy ne ítéljünk meg senkit, aki látszólag távol van Jézustól, hiszen lehet, hogy közelebb van hozzá, mint mi magunk. Aztán igyekezzünk ne csak külsőségekben, de belső értésben és követésben is valóban közel lenni Istenünkhöz. Arra pedig nagyon ügyeljünk, hogy a farizeusokéhoz hasonlóan vallásosságunkkal el ne riasszuk még jobban azokat, akik látszat szerint vagy valóban távol vannak Jézustól.

3. „A válaszfal ledöntötte” (Ef 2,14)

Istenünk egynek teremtette és egynek akarja az emberiséget. Egy egészen rövid időre vett körül mintegy fallal egyetlen kis népet, a zsidóságot. Ez a fal a Törvény volt, és arra szolgált, hogy a világ akkori pogány tengerében, mint üvegfallal körülvett melegágyban dajkálja az igaz Isten hitét és kultuszát. De mihelyt életképesé lett a tiszta egyistenhit palántája,

Krisztusban lebontotta a válaszfalat, hogy ne legyen többé „görög és zsidó”, hanem valamennyien egyek legyünk Jézusban.

Isten tehát a válaszfalak ellen van, amelyek szétválasztják egymástól az embereket. Tudnunk kell ezt, mert küzdenünk kell a bennünk lévő rossz hajlam ellen, mely szereti a válaszfalakat. Bűntől megromlott természetünk kedvét találja számtalan válaszfal építésében, az emberiség feldarabolásában. Ilyen válaszfalak: a faji megkülönböztetés, a gazdagok és szegények közti fal, a társadalmi különbségek hangsúlyozása, az ellenszenv, az érdekek. Vannak válaszfalak, amelyek egyénileg kellemetlenek nekünk, azokat szeretnénk is lebontani. De sajnos vannak olyan válaszfalak is, amelyek nagyon tetszenek nekünk, ezeket építjük és mindenáron fenn akarjuk tartani. Sokan annyira belejönnek a válaszfalak kultuszába, hogy egészen magányosak maradnak. Lenne egy-két valaki, akit beengednének, sőt hívnának a „fal mögé”, de ha ezek nem jönnek, vagy meghalnak, inkább egyedül maradnak, de másokat be nem eresztenek.

Sokak nagy fájdalom az egyedüllét, a magányosság. Meg kell mondani, hogy a magányosság nem mindig sorscsapás, sokkal gyakrabban bűn. Nagyon sok magányosság feloldódna, ha lebontaná az ember maga körül azokat a láthatatlan, mégis sziklaszilárd falakat.

Aki falakat épít maga körül, hogy másokat elzárjon magától, annak tudnia kell, hogy Isten ellen dolgozik. Azt is tudnia kell, hogy nemcsak a rokonszenveseket, de magát Istent sem lehet a falakon belülre csalogatni. Jézus a „falakon kívül” mutatta be kereszttáldozatát. Aki találkozni akar vele, kívülre kell mennie saját falain. Jézust csak ott találhatom meg, ahol minden embert megtalálok. Ő azért jött, hogy egyek legyünk. Valamennyien, kivétel nélkül.

4. „Juhok pásztor nélkül” (Mk 6,34)

Jézus megsajnálta az utána tóduló sereget, mert olyanok voltak, mint a juhok pásztor nélkül. Világos, hogy nem akarta őket, minket pásztor nélkül hagyni. Nem szabad erről megfeledeznünk az ökümenikus mozgalommal kapcsolatban.

Minden jóérezésű keresztény embernek fáj „Krisztus köpenyének” szétszaggatott állapota, a kereszténység megosztottsága. Valódi botrány ez, és csak helyeselni lehet, ha vágyunk a keresztény egységre. Jézus akarata ez, imádkoznunk és dolgoznunk kell érte.

Ha a kereszténység egységéről van szó, gondolnunk kell arra, hogy Jézus megfogalmazásában az egyház nyáj. Nyáj pedig egységes, összetartó, egy csak pásztorral lehet. Azért kell ezt hangsúlyozni, mert sokan úgy gondolják, a keresztény egység főakadálya a pápaság intézménye. Azt hiszik, ha nem kellene a pápa főségét elfogadniuk a különböző keresztény egyházaknak, akkor könnyebben egyesülnének. Ez valóban lehetséges. De ez az egyesülés ilyen alapon csak még nagyobb szétesésre vezetne. Pásztor nélküli nyáj, ez nem az egységet juttatja eszünkbe. A Pásztor elvetése az egységet nem megeremtené, hanem örökre lehetetlenné tenné.

De hát jogunk sincs hozzá. Azt minden keresztény elismeri, hogy Jézus a mi legfőbb Pásztorunk. Csak hogy akkor rendelkezését is el kell fogadnunk, mely szerint ezt a pásztorságot kifejezetten és félreérthetetlenül Péterre bízta: Legeltesd bárányaimat, juhaimat! Elképzelhetetlen, hogy csak arra a pár évre gondolt Jézus, amelyben Péter élt.

A megromlott emberi természet tulajdonsága, hogy tekintélyt, parancsolót nem akar tudni maga felett. Ebből a bűnös hajlamból táplálkozik minden hang és törekvés, amely a pápaság ellen van. Akiket Isten Lelke vezet, azok egységet akarnak, mint Jézus, azok Péter vezetését akarják, mint Jézus. Ökümenikus törekvéseink alappillére a töretlenül hűséges ragaszkodás Péterhez, akit Krisztus rendelt nyája vezetésére, és aki az egység egyetlen biztosítója lehet.

C)

1. „Ne haladj el szolgád mellett!” (1 Móz 18,3)

Ábrahám nem tudta, hogy az Úrral találkozott. Embereket vendéglát meg, Istent fogadta be. Ha a kibíratatlan forrás és vendéglátás kényelmetlenségei miatt elrejtőzik előlük, visszautasítja őket, Isten megy el mellette. Valamennyien így vagyunk. Aki elzárkózik az emberek elől, az Úr elől zárkózik el. Aki befogadja az embereket jóindulatába, segítőkész szeretetében, Isten jutalmát nyeri el. Ez mindennapos realitás.

Ábrahám tud adni. Gazdag, nagyhatalmú ember, kiskirály, mégis, mikor vándor utasokkal áll szemben, szolgának nevezi magát, és a legnagyobb tiszteletadással szolgálja ki őket, egyben a legnagyobb bőkezűséggel. Bárki emberfiával állok szemben, hitem azt mondja, Jézus az, úgy is kell vele viselkednem. Ábrahám mintha ismerte volna előre Jézus tanítását arról, hogy aki a legnagyobb akar lenni, legyen mindenki szolgája, és bármit teszünk vagy nem teszünk meg az emberek bármelyikének, Krisztusnak adtunk vagy tagadtunk meg valamit.

Észrevehetem azt is, hogy Ábrahámot szíve szenvedése (nem volt gyermeke öregkoráig sem) nem tette emberkerülővé, begubózóvá, életiriggyé. Fájdalma arra volt jó, hogy együtt tudjon érezni másokkal, jelen esetben a forró napon gyaloglókkal.

Emberi tisztességünk követeli, hogy ha valaki meghív, alkalomadtán a meghívást viszonzni kell. Isten meghívott örök lakomájára a mennybe. Isten meghívását úgy viszonzom, hogy gyermekeit, embertársaimat hívom meg, ha nem is asztalomhoz, de meginvitálom őket szívem jóindulatába.

2. „Örömmel szenvedek az egyháznak javára” (Kol 1,24)

A dél-afrikai bennszülöttek eldobálták a gyémántokat, mert nem tudták, mire való. Így vagyunk mi a szenvedéssel. Szeretnénk eldobni, de akár sikerül, akár nem, értéknek semmiképp sem tekintjük. Pedig nagyon sokat lehetne kihozni belőle. Hívó embernek sohasem szabad megfélemednie arról, hogy Jézus szenvedése többet adott nekünk, mint bármi a világon. Saját szenvedésünk is mérhetetlenül értékessé válik, ha hozzátesszük Jézus szenvedéséhez. A Kereszt megnyitotta számunkra a mennyet és a kegyelmek kincsesházát. De hogy a nyitott ajtajú kegyelmek-tárházából minél bőségesebben sugározzék ránk és az egyház közösségére a kegyelem, ahhoz hozzá tudunk járulni a magunk kereszthordozásával. Erre céloz Szent Pál: „Örömmel szenvedek értetek, és testemben kiegészítem, ami Krisztus szenvedéséből hiányzik.”

Néhány éve a Szentatya Róma betegeit kérte, adják szenvedésüket az egyház javára. Hit nélkül ezen mosolyogni lehet csak. hívő ember tudja, milyen nagy értéket kért a Pápa, és reméljük kapott is az egyház. Szünetben nekünk is van és lesz még résziünk az életben. Vegyük észre benne az értéket, használjuk fel az egyház javára. Ajánljuk fel akár általában, akár meghatározott célokért, személyekért, kisebb közösségekért!

Idős, megrokkant, beteges emberek egyik legnagyobb fájdalma, hogy nem tudnak már semmit sem adni gyermekeiknek, unokáiknak. Sem anyagiakat, sem dolgos kezük munkáját. Adják értük szenvedéseiket. Lehet, hogy ilyen sokat soha életükben nem adtak nekik.

3. „Értetek kaptam” (Kol 1,25)

Nagy hatalmat adott Isten az ő papjainak. Ajkukon hordozhatják Isten igéjét, megbocsáthatják vagy megtarthatják a bűnöket Isten nevében, szavuknak még Isten Fia is engedelmeskedik: Leszáll az áldozati oltárra a miséző pap átváltoztató szavaira. Mindezt a

kitüntető hatalmat nem magáért kapja a pap. Ő Krisztus művének folytatója, és amint Jézus nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, vagy a maga javára használja csodatévő hatalmát, hanem hogy mindenki szolgálja legyen, ugyanígy a pap is. Ennek kifejezője, hogy pl. nem misézhet a pap magában, és nem oldozhatja fel saját magát bűnei alól.

A pap más életet él, mint a többi ember. Ez is azért van, hogy kifejeződjék és realizálódjék az a tény, hogy a hívekért kapta papi karizmáját. A papnak nincs polgári foglalkozása, a hívek jóindulatából él. Nem azért, mert munkakerülő, hanem hogy minden ideje Isten népéé lehessen. A papnak nincs családja. Nem azért, mert megveti, bűnnek tartja, vagy akárcsak tökéletlennek a szerelmet, a házaseletet, a családot. Hanem azért, hogy ne minden ideje, de egész szíve, minden gondolata a szolgálaté legyen.

Minden ember szíve mélyén ott van, sajnós, az önzés, örököltük ezt az őszülöktől. Így a papnak is nagy harcot kell vívnia saját önzésével. Emberfeletti vállalkozás csak másokért élni, a saját életéről lemondani, mindenki szolgálja lenni. Ezért van az, hogy a papok is bukdácsolnak. Ne vessük meg őket ezért! Gondoljunk arra, hogy akármilyen gyarló szolgák is némelyek, azért minden pap alapvetően Isten népéért áldozza életét. Inkább segítsük őket imával, és minden módon, amit a Szentlélek sugall, hogy minél tökéletesebben szolgálja minden pap a hívő népben Istenünket!

4. *Mária vagy Márta?*

A mai evangéliumban Jézus erőteljesen hangsúlyozza a lelkünk üdvével való törődést, annak mindent felülmúló fontosságát. Nem szabad ezt úgy érteni, hogy az üdvösség ápolása ellentétes a munkával. Nekünk nem választanunk kell Mária és Márta magatartása között, hanem inkább egyesítenünk kell mindkettejük erényeit.

Munka és vallásgyakorlat annyira nincs ellentétben egymással, hogy maga a munka is istentisztelet kell legyen a keresztény ember életében. A munkánkkal is meg kell mutatnunk, hogy Isten gyermekei vagyunk, hogy szeretjük a mi Urunkat. Erről néhány szót.

Szép és jó munkám dicsér engem, de dicséri Istent is. A hanyag munka szégyenem, de szégyent hozok vele Istenre is. Ezért tudatosan kell törekednünk arra, hogy munkánk istendicséret legyen. Ehhez segít néhány megfontolás:

Munkámhoz Isten adja az „anyagot”. A világ tulajdonképpen „félkész étel”, nekem kell befejeznem a teremtést.

En magam is Isten találmánya, Istenhez méltó „gép” vagyok. Ő adta értelmemet, erőmet, munkára alkalmas testi felépítettségemet, ügyességemet.

Munkámmal isteni parancsot, küldetést teljesítek, hiszen ő mondotta, hogy hajtsuk uralmunk alá a földet.

A munka által teljeseedik ki egyéniségem, testi, szellemi, jellembeli tulajdonságaim. Ez is Isten akarata és dicsérete.

Munkámmal hozzájárulok a Gondviselés művéhez. A magam, a családom, a hazám javára.

Dolgozom Márta serénységével, Mária lelkületével. Munkámmal megdicsőítem Istent, ő pedig meg fog engem dicsőíteni örök, dinamikusan boldog nyugalomban.

Évközi 17. vasárnap

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (1 Kir 3,5; 7-12): „*Ama napokban megjelent az Úr éjszaka álmában Salamonnak és mondta: Kérj, amit akarsz s megadom néked. Mondta erre Salamon: Nos, Uram, Isten, te királlyá tetted szolgádat, atyám, Dávid helyett: de én kicsiny gyermek vagyok s nem tudok kimenni, bejönni s itt áll szolgád a nép között, melyet kiválasztottál, e mérhetetlen nép között, melyet sokasága miatt megszámlálni s megoldvasni sem lehet. Adj tehát szolgádnak értelmes szívet, hogy ítélni tudja népedet s megkülönböztethesse a jót és a rosszat, hisz ki tudná ítélni e népet, ezt a te sok népedet? Tetszett e beszéd az Úrnak, hogy ilyesmit kért Salamon. Mondta azért az Úr Salamonnak: Mivel ezt kérted s nem kértél magadnak sem hosszú életet, sem gazdagságot s nem kérted ellenségeid életét, hanem bölcsességet kértél magadnak, hogy igazságot szolgálthass: íme szavad szerint cselekszem veled s oly bölcs és értelmes szívet adok neked, hogy hozzád hasonló sem előtted nem volt, sem utánad nem lesz.*”

A próféták kora előtt az álomlátás volt a leggyakoribb mód, amelyen Isten akaratát az emberek tudtára adta. (Pl. Jákob álma az égig érő létráról.) Salamon a nép érdekében kéri a bölcsességet. Jó királynak lenni semmivel sem könnyebb, mint jó alattvalónak. Az ő esetében is megvalósult Jézus szava, hogy akinek van, annak még adnak. Nem kis bölcsesség kell ahhoz, hogy az ember elsősorban bölcsességet, ill. általában: Istentől kiszabott feladata végzéséhez a szükséges kegyelmet, égi segítséget kérje. Ha Isten azt mondaná: három kérdésetet teljesítem, elsőként azt kellene kérnem: a két utóbbiban tudjam azt kérni, amire valóban szükségem van.

II. OLVASMÁNY (Róm 8,28-30): „*Testvérek, tudjuk, hogy azoknak, akik az Istent szeretik, minden javukra válik, hiszen saját elhatározásából választotta ki őket. Akiket ugyanis eleve ismert, azokat eleve arra rendelte, hogy Fiának képmását öltsek magukra, így lesz ő elsőszülött sok testvér között. Akiket pedig előre elrendelt, azokat meg is hívta, akiket pedig meghívott, azokat megigazulttá is tette; akiket pedig megigazulttá tett, azokat meg is dicsőítette.*”

Megnyugtadni akarja az apostol olvasóit: aki tapasztalta Isten könyörülő jóságát, az bizakodással nézhet a jövő, az üdvösség felé. Isten mindent üdvösségünk szolgálatába állít. Üdvözítésünket öröktől fogva elhatározta és végbe is viszi. A „megdicsőítette” kifejezés a jövőben bekövetkező esemény biztosságát hangsúlyozza. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy a keresztény felelőtlenül, könnyelműen élhet. Ennek ellenkezőjét az apostol éppen elégszer elmondta. Hiszen ha Isten Krisztussal együtt gondolt el minket és határozta el üdvözítésünket, Fiának erkölcsi képmását is látni kívánja rajtunk, vagyis lelkületét, erényeit. Nincs tehát az a hatalom, amely Isten tervét megghiúsíthatná, ha mi magunk hűségesek vagyunk.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 13,44-52, ill. 44-46): „*Az időben így tanította Jézus a sereget: „A mennyek országa hasonló a szántóföldben elrejtett kincshez. Miután ezt megtalálta az ember, elrejtette. Örömeiben elsiet, hogy mindenét eladja s megvásárolja a szántóföldet.*”

Ismét: „Hasonló a mennyek országa a kereskedőhöz, aki igazgyöngyöket keres. Talált pedig egy igen értékeset, elsietett, eladta mindenét és megvásárolta azt.”

Ismét: „Hasonló a mennyek országa a tengerbe vetett háléhoz, amely mindenfélét összefog. Mikor megtelik, kihúzzák a partra, leülnek melléje, a jókat edényekbe gyűjtik, a hasznavehetetlent kidobják. Így lesz a világ végén is. Eljönnek az angyalok és kiválogatják az igazak közül a rosszakat és tüzes kemencébe vetik őket. Ott lesz sírás és fogcsikorgatás.”
„Megértettétek mindezeket?” Ők így válaszoltak: „Igen.” Erre így folytatta: „Minden írástudó, aki a mennyek országában tanítvánnyá lett, hasonló a házigazdához, aki kincseiből új s régi dolgot hoz elő.”

Az igazi bölcsesség: a legszükségesebbet minden fölé helyezni, és ha kell, mindent feláldozni érte. A kincs megtalálása „szerencse”, de azután mindent fel kell áldozni érte. Isten öröktől fogva elhatározta, hogy az örök élet kincsét nekünk adja, rávezet bennünket, hogy megtalálhassuk. Azért bukkanunk rá, mert ő öröktől fogva így rendelte. De ami így ingyenes, kegyelmi ajándék, akkor lesz igazán a miénk, ha meg tudjuk becsülni, értékének megfelelően. Az a kincs olyan nagy, hogy megér minden áldozatot. Igazában nem jár veszteséggel az áldozat: az eladott értéket viszontlátjuk ebben. Ez mindennek foglalata. Az elveszített életet magasabb szinten látjuk itt viszont. A magasabb szintre csak az alacsonyabb feláldozása útján juthatunk el.

B)

I. OLVASMÁNY (2 Kir 4,42-44): *„Ama napokban odajött egy ember Báalsálisából és zsengeből való kenyeret hozott az Isten emberének: húsz árpakenyeret s friss gabonát a tarisznyájában. Erre ő azt mondta: Add oda a népnek, hadd egyék. Felelt erre neki szolgálója: Mi ez ahhoz, hogy száz ember elé adjam? Ám ismét mondta: Add csak oda a népnek, hadd egyék, ezt üzeni ugyanis az Úr: Esznek is, marad is. Odatette tehát eléjük s ettek s maradt is, az Úr szava szerint.”*

Illés próféta, az Isten embere, az Úr biztatására a reménytelenül kevés ételt a nép elé teteti és így kitűnik, hogy az Úr előtt a kevés sem kevés, mert még marad is belőle, jöllehet mindenki eszik. A többi eszközzel is így van az Úr: fogyatékoságunkat, csekély voltunkat bármikor pótolni tudja. Ez arra is figyelmeztet bennünket, hogy mindennek elégséges volta az Úrtól van.

II. OLVASMÁNY (Ef 4,1-6): *„Testvérek, kérlek én, aki fogoly vagyok az Úrban, hogy éljete méltóan ahhoz a hivatáshoz, amelyet kaptatok, teljes alázatban, szelidségben és türelemben. Viseljétek el egymást szeretettel. Törekedjétek rá, hogy a béke kötélékével fenntartsátok a lelki egységet. Egy a test és egy a Lélek, mint ahogy hivatástok is egy reményre szól. Egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség. Egy az Isten, mindnyájunk Atyja, aki mindennek fölötte áll, mindent áthat és mindenben benne van.”*

Az apostol egységre szólítja fel a híveket; ez a felszólítás nem egyszerűen parancs, idegen, külső forrásból származó kötelezettség, hanem egyház-létükben van megalapozva. Rámutat az egység alapjaira: egy a titokzatos Test, melyhez tartoznak, és egy a Lélek, aki a test minden egyes tagját élteni. Ugyanaz az egy reménység tölti el valamennyiük szívét, egy helyre törekednek. Egy az Úr: Jézus, akiben hiszünk, akihez életünket a keresztség által hozzákapcsoltuk, és akin keresztül az egyedül igaz Istenhez, az Atyához akarunk eljutni. Tehát egy a cél, egy az út, egy az éltető erő: Atya-Fiú-Szentlélek. Mi más lehetne a

magatartásunk, mint a minél teljesebb egység, mely természetesen áldozatkészség nélkül nem valósulhat meg.

AZ EVANGÉLIUM (Jn 6,1-15): „Az időben átkelt Jézus a galileai tengeren, azaz Tibériás taván. Nagy tömeg követte őt, mert látták a csodajeleket, melyeket a betegeken művelt. Jézus pedig fölment egy hegyre és ott leült tanítványaival együtt. Közel volt akkor a húsvét, a zsidók ünnepe. Mikor Jézus körültekintett, látta, hogy nagy tömeg tódul hozzá, s azt kérdezte Fülöptől: 'Honnan veszünk kenyeret, hogy legyen mit enniök?' Ezt azért kérdezte, hogy próbára tegye őt, ő maga ugyanis tudta, mit fog cselekedni. 'Kétszáz dénár árú kenyér sem elég nekik, hogy mindegyiknek egy falat is jusson.' – felelte Fülöp. Egy a tanítványai közül, András, Simon Péter testvére megszólalt: 'Van itt egy fiú, akinek öt árpakenyere és két hala van; de mi ez ennyinek?' Erre Jézus parancsot adott: 'Telepítsétek le az embereket!' Azon a helyen sok fű volt. A férfiak, akik letelepedtek, szám szerint mintegy ötezren voltak. Jézus akkor kezébe vette a kenyeret, hálát adott és kiosztotta a letelepülteknek, s ugyanígy a halakból is adott, amennyit csak akartak. Miután pedig jóllaktak, megparancsolta tanítványainak: 'Szedjétek össze a maradékot, hogy kárba ne vesszen!' Azok össze is szedték és tizenkét kosarat töltöttek meg az öt árpakenyér maradékából, melyet az étkezők meghagytak. Mikor pedig az emberek látták a csodajelet, melyet Jézus művelt, azt mondogatták: 'Bizonyosan ez az a Próféta, akinek el kell jönnie a világra!' Jézus azonban észrevette, hogy körül akarják őt venni és erőszakkal királlyá kiáltani, újra visszament a hegyre, ő egyedül.”

Az itt elbeszél csoda az egyetlen, amelyről mind a négy evangélista beszámol. Nem tekinthetjük mellékesnek, hogy János megemlíti: közel volt a húsvét. Ez a lakoma, amelyet Jézus készített követőinek, tartalmi rokonságban van a húsvéti lakomával, hiszen előképe volt az oltáriszentségnek, amelyben az igazi húsvéti bárány testét-vérét vesszük magunkhoz. A csoda színhelye, a füves hely a jó pásztor gondolatát juttathatja eszünkbe, aki nyáját jó legelőre vezeti. A kenyérosztás előtti hálaadás Jézust családfőként mutatja be, amint a húsvéti vacsorán a hálaadást végzi. Sajnos, a tömegben nagyon fogyatékos a hit. Jézusban, a Messiásban csak annyit hajlandók meglátni, amennyit vártak: kenyéradó, római igától szabadító Prófétát. Ebből is látszik, hogy a csoda egymagában nem segít el a hitre, nem elég a Jézussal való igazi, éltető kapcsolat létesítésére.

A szentmise a kenyérszaporítással jelzett valóság beteljesedése. A hívő lelkiület előfeltétele annak, hogy gyümölcseiben, életet adó erejében tényleg részesedni tudjak. A hitnek próbája az egység is: kész vagyok-e beleilleszkedni a hívők közösségébe a törvényes pásztorok vezetése alatt? Az egy asztal közössége erre is figyelmeztet. Úgy menjek haza a szentmiséről, hogy megerősödtem a testvéreimhez fűző egységben, szeretet-kötelékben. Hiszen a Szentlélek megerősítette Krisztushoz való tartozásomat, Krisztus meg magáévá tette imámat, áldozataimat, hogy rajtuk keresztül, Rajta keresztül egyre jobban az Atyához tartozzam.

C)

I. OLVASMÁNY (1 Móz 18,20-32): „Ama napokban mondá az Úr: Szodoma és Gomorra kiáltása megsokasodott s igen súlyossá lett bűnük. Lemegyek és megnézem, vajon teljesen a hozzám szállt kiáltás szerint cselekedtek-e vagy sem, – hadd tudjam! Erre azok (ti. az Úr kíséretében lévő két férfiangyal) elfordultak onnan s elmentek Szodomába. Ábrahám azonban továbbra is az Úr előtt maradt és eléje járult és mondta: Hát elpusztítasz igazat, gonoszt egyaránt? Ha ötven igaz van abban a városban, azok is elpusztulnak s nem kegyelmezel meg annak a helynek az ötven igazért, ha van benne? Távolságra legyen tőled, hogy

ilyes dolgot cselekedjél s megölj igazat, gonoszat egyaránt, s úgy járjon az igaz, mint a gonosz! Nem illő az Tehozzád: ki itéled az egész földet, ilyen igazságot nem szolgáltatatsz! Mondta erre az Úr néki: Ha találtok Szodoma városában ötven igazat, – megkegyelmezek értük az egész helynek. Felelve erre Ábrahám, mondta: Ha már egyszer elkezdtem, hadd szóljak Uramhoz, noha por és hamu vagyok. Hátha öt híja lesz az ötven igaznak? Negyvenötért már eltörölöd az egész várost? Erre Ő azt mondta: Nem törölöm el, ha találok ott negyvenötöt. Erre ismét szólt Hozzá: Hátha negyven akad ott, mit csinálsz? Ő azt mondta: Nem sújtom a negyvenért. Kérlek, – mondta, – ne haragudjál, Uram, hogy szólok: Hátha harminc akad ott? Felelte: Nem teszem meg, ha találok ott harmincat. Ha már egyszer elkezdtem – mondta – hadd szóljak Uramhoz: Hátha húsz akad ott? Mondta: Nem pusztítom el a húszért. Könyörgök, mondta – ne haragudjál, Uram, hogy még egyszer szólok: hátha tíz akad ott? Erre ő azt mondta: Nem törölöm el a tízért.”

A kérő imádság nem hiábavaló. Isten hajlik az ember szavára és nem rajta múlik, ha a kért ajándék mégsem osztható ki. Ábrahám állhatatosan, és bizalommal imádkozott. Hivatkozott Isten könyörületes igazságszolgáltatására. A felebaráti szeretet készítette imára. Egyszerre kívánta Isten irgalmának megnyilatkozását, jóságának kinyilvánulását és megdicsőülését és a felebarát javát. Isten- és felebaráti szeretetünk ilyen értelemben is összetartozik.

II. OLVASMÁNY (Kol 2,12-14): *„Testvérek, Krisztusban temetkeztetek el a keresztségben és benne támadtatok fel, annak az Istennek az erejébe vetett hit által, aki őt a halálból föltámasztotta. Titeket, tehát, akik bűneitek és testi körülmételetlenségek következtében halottak voltatok, vele együtt életre keltett. Megbocsátotta minden bűnünket. A követelményeivel ellenünk szóló adóslevelet eltörölte, az útból eltávolította és a keresztre szegezte.”*

Vö. Évk. 13. vas. A) II. olv.

A követelményeivel ellenünk szóló adóslevelet Ádám kezdte írni, mi bűneinkkel folytattuk. Az abban foglalt adósságot saját erőnkől megfizetni képtelenek vagyunk. Isten Krisztusra tette bűneinket (2 Kor 5,21) és életáldozatát fogadta el törlesztésül, halálra kész engedelmségét, sőt halálát engedetlenségünk jóvátételéül. A keresztre szegezett adóslevél mutatja, miért halt meg Krisztus. Az emberiségnek mintegy adósa lett Isten, mert a jóvátétel nagyobb, mint az adósság volt.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 11,1-13): *„Történt egyszer, hogy Jézus valahol imádkozott. Mikor befejezte, egyik tanítványa kérte: 'Uram, taníts meg minket imádkozni, mint ahogy János is megtanította tanítványait.' Erre így szólt hozzájuk: 'Amikor imádkoztok, mondjátok: Atyánk! Szenteltessék meg a neved.*

Jöjjön el az országod.

A mindennapi kenyeret add meg nekünk minden nap.

És bocsásd meg a bűneinket, mert mi magunk is megbocsátunk minden ellenünk vétőnek.

És ne vigy minket kísértésbe.’

Aztán így folytatta: 'Mondjuk, hogy valamelyikteknek van egy barátja, és az éjfélkor bekopog hozzá ezekkel a szavakkal: Barátom, adj kölcsön nekem három kenyeret, útról érkezett egy barátom, s nincs mit enni adnom neki. De az kiszól: Ne zavarj. Az ajtó már be van zárva, én is, gyermekeim is ágyban vagyunk. Nem tudok felkelni és adni neked. Mondom nektek: Ha azért mert barátja, nem kel is fel, hogy adjon neki, mivel nem tágit, mégis felkel és ad neki annyit, amennyire szüksége van.’

'Azt mondom nektek, kérjétek és kaptok, keressetek és találtok, zörgessetek és ajtót nyitnak nektek. Mert mindenki, aki kér, kap, aki keres, talál és aki zörget, annak ajtót nyitnak. Közületek, melyik édesapa ad a fiának követ, amikor az kenyeret kér? Vagy ha halat, akkor hal helyett tén kigyót ad neki? Vagy ha tojást kér, akkor talán skorpiót ad neki? Tehát ti, bár gonoszak vagytok, tudtok jól adni gyermekeiteknek, mennyivel inkább adja mennyei Atyátok a Szentlelket azoknak, akik kérik tőle.'"

A tanítványok méltán kérik Jézustól, hogy tanítsa meg őket imádkozni, hiszen hitükhöz, sajátos lelkületükhöz sajátos imádság illik. A helyes imádság visszahat az imádkozóra és elősegíti a helyes lelkület kialakulását.

A megszólítás: abba! rávilágít Jézus sajátos viszonyára az Atyához. Ezt a megszólítást, melyet gyermekek használtak apjukkal szemben, egyetlen istenfélő zsidó sem merte volna imádságában használni.

Arra kell kérnünk Istent, hogy tegye szentté az emberek előtt a nevét, azaz mutassa meg hatalmát, szentségét, világfelettségét. Mutassa meg, hogy valóban atyaként viselkedik velünk szemben.

Tulajdonképpeni kérés: jöjjön el a te országod. Törd meg a sátán hatalmát. Ez Jézus eljövételével megkezdődött, és azt kérjük, érje el végső kifejtését.

Mindannyiunk mindennapi kenyeréért, azaz testi szükségleteink kielégítéséért kérjük az Atyát. Nem akarunk bővelkedni, sem nyomorogni. Nem is akarjuk egyszerismindenkorra elintézni a kérést: add meg ma, majd holnap újból kérlek, hogy el ne felejtsem, mennyire neked köszönhetek mindent.

Készséges szívvel megbocsátunk azoknak, akik vétettek ellenünk, hogy Isten is megbocsásson nekünk. A bűn kizár Isten országából.

Tudatában vagyunk gyengeségünknek, esendőségünknek és a gonosz hatalmának. Ezért kérjük Istent, ne engedje, hogy erőnket meghaladó kísértés érjen bennünket.

A kitaró imára nemcsak példával buzdít Jézus, hanem argumentum ad hominem-mel is: ha ti, akik nagyon is gyarlók vagytok, nem tennétek meg, hogy a tapasztalatlan gyermeket becsapjátok és kenyér helyett követ, ill. a sokszor kígyóformájú hal helyett kígyót, vagy tojás helyett összehúzódtott skorpiót adjatok neki, Isten még inkább így tesz és inkább jobbat ad, mint amit kérünk: megadja a Szentlelket, akinek irányítására szükségünk van, hogy a messiási korszak javait magunkévá tudjuk tenni. Maga az imádság is az ő erejében, segítségével történik. Ha Szentlelkét nekünk adja Isten, természetes, hogy kisebb ajándékait sem tagadja meg tőlünk, ha azok valóban lelkünk, üdvünk javára szolgálnak.

Adjuk elő bizalommal kéréseinket a szentmisében. Isten úgy hívott meg bennünket, mint atya a házanépét, gyermekeit. Hivatkozunk erre. Krisztussal eltemettünk és fel is támadtunk; másaiként támadtunk fel. Arra hasonlítunk ettől kezdve, akiben a mennyei Atyának kedve telik. Hivatkozunk arra, hogy nevének meg kell dicsőülnie bennünk is, életünkben. Mutassa meg rajtunk jóságát, irgalmát. Adja meg elsősorban Szentlelkét, aki által egyre jobban hozzá tartozunk. Ő segítsen bennünket olyan kitaró és bizalommal teljes imára, mely megtisztelő az Atyára nézve.

II. Teológia

Nagy kitüntetés az egyház tagjának lenni

Isten mindenkit üdvözíteni akar. Kopogtat minden lélek kapuján. És nyújtja mindenkinek a láthatatlan erőt, melynek nyomán kivirágozhat a szívben az önzetlen jóság, az igazi szeretet. Akiben kivirágzott a szeretet, annak lelkében lakóhelyet talált az Isten. Az ilyen ember nyilvánvalóan eljuthat az üdvösségre. De ha ez így van, akkor talán felesleges kereszténynek

lenni. Felesleges magunkra vállalni Isten parancsainak, az egyház utasításainak nemegyszer kemény igáját.

A válasz egyszerű: igaz, hogy minden ember rátalálhat Istenre, elnyerheti az üdvösséget, de Isten népéhez tartozni, az anyaszentegyház látható közösségében élni hihetetlen nagy kitüntetés. Így összehasonlíthatatlanul könnyebb megtalálni Istent, vele egyesülni már a földi életben és állandó kegyelmi támogatásával mindvégig kitartani mellette. Mi keresztények, katolikusok, fel sem tudjuk mérni, hogy mennyire dédelgetettjei vagyunk a Mennyei Atyának. Mindenekelőtt itt él közöttünk az evangéliumban Jézus Krisztus. Felvilágosító, eligazító és vigasztaló szavával. Amíg a vallástalan, és az egyháztól távol álló emberek csak nagy ügyel-bajjal, buktatókon keresztül jutnak el Istenhez, addig mi Jézus Krisztusban megismertük a hozzánk lehajló isteni jószágot, az embert felkereső, az ember üdvözítéséért semmi áldozattól vissza nem riadó isteni jószágot. Jézus szavaiból tudjuk azt is, hogyan tetszhetünk Istennek, mit vár tőlünk, milyenek legyünk. A pogányok ezt is csak nagy ügyel-bajjal tudják kihámozni, kikövetkeztetni a természet dolgaiból, a saját szívükből. Az evangéliumokból élénk táruló Istenarc megfogja a lelket. Szeretetet ébreszt, nem egyszer szinte rabja lesz az isteni szeretetnek, az evangélium lelkével töltkező keresztény ember. De túl az eligazító szón itt él közöttünk láthatatlan erejével a mi Urunk. Kapcsolatba kerülhetünk vele a szentmiseáldozattal és a szentségek által. Már születésünkkel eljegyez magának a lelkünkbe lehelt szent csókkal, mely mindörökké ott ég. Ez a csók, ez a hívás készlet, ösztönöz, vonz feléje. Erősítő, éltető kegyelmével sokszor kitüntet a későbbiekben is. Főleg a szentáldozásban. És ha hűtlenek leszünk hozzá, elpártolunk Tőle, a szentgyónásban elnyerjük bocsánatát.

Életünk nem egy jelentős fordulóján mellettünk áll Krisztus, felajánlja láthatatlan segítségét, léleknevelő kegyelmét. Ha szomszárunk utáná, ha segítségére szorulunk, itt van velünk, itt él közöttünk, Lelke kapcsolatot talál a mi lelkünkkel. És ez az, amivel csak mi, keresztények rendelkezünk. Ez a mi láthatatlan drágakincsünk. Ezért, ha szabad a szó használata, nagyon is előnyös és hasznos kereszténynek lenni. Ezért nagy kitüntetés az Isten részéről a mi kiválasztottságunk.

Mindezek azonban nem tesznek elkapotottá bennünket. Hiú elbizakodottságra nincs okunk. Hiszen nyilvánvaló, hogy bármennyire is kitüntető és előnyös az egyház tagjának lenni, mégsem biztos üzlet az örökkévalóság szempontjából. A keresztény is elbukhat, kihullhat az egyházból, Isten szeretetéből és elveszítheti örök üdvösségét.

Nem százszázalékos garancia tehát az egyház tagjának lenni.

Van aztán a kérdésnek még egy oldala, amit nem hagyhatunk figyelmen kívül. Kereszténynek lenni jó, de ugyanakkor nagyobb felelősség is. Mindenekelőtt jól a tudatunkba kell vésni, hogy kereszténynek lenni annyit is jelent, mint felelősséget vállalni a többiek üdvösségéért. Az egyház, és minden keresztény jel, gyertya, a gyertyatartóban. Hegyen épült város és kovász is egyúttal. Mi Krisztust képviseljük, a jövő emberét, a teljesebb embert, az új embert. Vajon aki engem néz, felismeri bennem Krisztust? Általam közelebb kerül hozzám? Talán éppen én vagyok valamelyik hitetlen felebarátom számára az utolsó mentődeszka. Az isteni jószágnak az a jele, amely meghozhatja neki az üdvösséget. Mi van akkor, ha éppen én, az én magatartásom eltakarja Krisztust? Ha éppen az én viselkedésem taszítja el az Istentől és az üdvösségtől a kereső szemű embert? Minden keresztény, Isten egész népe tudja, hogy micsoda felelősségrevonás következik akkor, ha miattunk ábrándulnak ki Istenből. De felelősek vagyunk az egyházon belül élőkért is. Tudjuk, sokszor talán röstelkedve, hogy ebben a hálóban jó és rossz halak egyaránt megtalálhatók. A felelősségünk talán nem is azokért nagyobb, akiket földretepert bűnrehajló természetük, elesnek, botlanak olykor, hanem azokért, akiknek valamiképpen éppen az egyház intézményei, az áhítatgyakorlatok váltak csapdává. Szép számmal akadnak olyanok, akik téves lelkiismeretből a jámborsági gyakorlatokban és a sok ájtatosságban és a külső

parancsokban látják a keresztény élet lényegét, akik hamis szakramentalizmus rabjai. Sajnos az ilyenek megítélésünk szerint nagyon rossz cégerei az egyháznak. Az ő számukra az egyház nem a teljesebb, a krisztusi ember bölcsője, hanem a korcs emberé.

Kenyérrel táplál bennünket

Az élet nagy dolgai, a legfontosabbak, rendszerint egyszerűek, nem hivalkodók. Ilyen a legelterjedtebb táplálékunk is, a mindennapi kenyér. Megszoktuk, természetesnek tekintjük, hogy nap nap után ott van az asztalunkon. Sokszor már nem is becsüljük, a szemébe dobjuk. Elfelejtkezünk arról, hogy voltak esztendők, amikor gond volt előteremtése, és amikor talán semmi után sem vágyódtunk annyira mint a gyermekkorban megszokott illatos kenyér ízére. Nem gondolunk arra, gyakran, amikor pocsékoljuk, félredobjuk, hogy a világ nem egy sarkában ma is áhítóva lesik, várják a darabka kenyeret. Nem véletlen, hogy Jézus csodái közül különleges helyet foglal el a kenyérszaporítás. Nem tudta elnézni, hogy körülötte éheznek. Az éhség, a szükség, a hiány nem az Isten szándéka. Ő azt akarja, hogy minden ember asztalára jusson a kenyér. Ezért ismétlődik esztendőnként a kenyérszaporítás, a természet csodája. De ez a kenyérszaporítás sem történik magától, az ember közreműködése nélkül. Akkor Krisztus isteni ereje, most az emberi tudás, emberi összefogás, az emberi munka gyümölcse. Minden ember, aki ebben a munkában verejtékezik, aki ebben a csodában közreműködik, az a kenyérszaporító Krisztus társa. Hiszen mindnyájunkat azonos cél mozgat, hogy legyen mindenkinek, eljusson minden asztalra a mindennapi kenyér. És ahogy az a több ezer ember, aki akkor letelepedve a földre, evett és jóllakott, hálával tekintett fel a Mesterre, ugyanúgy mindnyájan köszönettel és hálával gondolunk azokra a fáradt, verejtékező emberekre, akik a tűző napon, reggeltől késő estig erejük megfeszítésével végzik munkájukat.

Micsoda felülmúlhatatlan zsenialitás mutatkozik meg abban, hogy Jézus Krisztus lelkünk táplálására is a kenyeret választotta ki. Sokféle szándék és gondolat húzódik meg e választás mögött. Nyilván tudomásunkra kívánta hozni, hogy a lelki táplálék a krisztusi életnek mindennapi szükséglete, éppen úgy, mint a darab kenyér. De kifejezést ad ezzel szerénységének, alázatosságának is. Éppen a legegyszerűbb, a leghétköznapibb ételt választotta ki, hogy benne kegyelmi erejével hozzánk siessen. A kenyér, testünk tápláléka, mintegy automatikusan fejti ki hatását, szívódik fel, erősít bennünket, hogyha szervezetünk egészséges. Nem így a lelki táplálékkal, az oltáriszentséggel. Itt már nagyon is lényeges, hogy megfelelő lelki készséggel, lelki nyitottsággal közeledjünk az Úr asztalához. Tudatosan kell felkészíteni magunkat a kegyelmi ösztönzésre, a bennünk lévő szeretet gyarapodására. A Krisztussal való egyesülés a szentáldozásban a dolgok természete szerint azzal az eredménnyel jár, hogy egyre jobban átítat bennünket Krisztus szelleme, egyéniségünket, tudatos énünket Krisztusra szabjuk, Krisztus érzései válnak uralkodóvá bennünk. Krisztus lelke jár át bennünket. A szentáldozás, mondanunk sem kell nem magáért az áldozásért van. Ezt komolyan nem is gondolja senki, bár a hibás és felszínes lelki élet nemegyszer mintegy önmagáért kereste a gyakori szentáldozást.

A szentáldozás egységünk és összetartozásunknak is előmozdítója, sőt egyik létrehozója. Ha mindnyájunkat ez a kenyér táplál, hogyha egyre erőteljesebben jár át bennünket ez az egyetlen lélek Krisztus lelke, akkor óhatatlanul is közelebb kerülünk egymáshoz. A másikat, aki velünk együtt térdel az Úr asztalánál, közelebb érezzük magunkhoz, hiszen hasonlítunk egymáshoz. Az ő szellemi arculatán is felismerem az egyetlen Krisztusnak a vonásait. Magamra ismerem benne. Testvérekké váltunk.

A szentáldozás egységessítő erejének napjainkban aztán még inkább megnőtt a jelentősége. Manapság ugyanis nem egy területen különbségek léptek föl az egyházban. Ezek a különbségek nem érintik ugyan a lényegét, mégis ellentéteket szülnek szinte

ösztönösen. Lényünk legmélyén szunnyadó agresszív ösztöneinket ébreszti fel a másféle stílus, a miénktől eltérő fölfogás, gondolkodásmód, a miénktől eltérő gyakorlatok. Aki figyelni önmagát, nemegyszer észrevehette már, hogy milyen ösztönös indulatot váltott ki belőle az, hogyha valamelyik családtag viselkedése váratlanul eltér a megszokottól, a bevett szokásoktól. Elutasítóan reagál rá, még mielőtt felmérte volna, hogy az új magatartás magábanvéve helyes-e vagy helytelen. Az elutasítást éppen a viselkedésmód más volta váltotta ki. Így vagyunk az egyházban is. Egy ösztönös reakciónak lehetünk tanúi, persze ezt aztán magyarázgatjuk egyházféltelessel, hithűséggel stb. Ezért van napjainkban óriási jelentősége a gyakori szentáldozásnak és az öntudatos, átélt áldozatbemutatásnak.

III. Homília vázlatok

A)

1. *Tanulj a fiataloktól!*

Sokat sopánkodunk a fiatalok magatartása miatt. Igaz, vannak hibáik, hiszen emberek. De valamit sehogysem akarnak észrevenni az idősebbek, pedig érdekük lenne észrevenni. Azt kellene meglátnunk, hogy a fiatalok egy nagyon lényeges, sőt döntő pontban magasán fölötte állnak az idősebb generációnak. Legalábbis legtöbbjük, és a meglett korúak közt is tisztelet a kivételnek, akik ti. e tekintetben fiatalok tudnak maradni.

Miről is van szó? Arról a magatartásról, amelyet az ifjú Salamon király tanúsított a mai olvasmány leírása szerint. Nehéz lenne ezt a magatartást egyetlen találó szóval kifejezni. A lényege: Nem önmagáért akar élni, hanem célokért, eszményekért, valamiért, amit maga felett tud, amit szolgálni akar. Ha Salamon gazdagságot, hosszú életet, ellenségei életét kéri, ezzel megmutatta volna, hogy csak magával törődik, a maga kis élete számára a minden. Salamon jó vezetője akart lenni népének, megfélemlítve önmagáról. Ezért volt olyan kedves Istennek. Meg kell mondani, Salamon is úgy volt, mint sajnos a legtöbb ember. Ő is csak fiatal korában volt ilyen Isten kedvére való. Idős korára már Salamon is csak a maga örömeivel törődött, már csak élvezni akarta az életet. Ezzel magára vont az Úr haragját. A közhiedelemmel ellentétben igen gyakori, hogy a fiatalok a bölcsőbbek, mint az idősebbek. Így volt Salamon, így vagyunk talán mi is.

Ha figyeljük az életet, vagy ha visszaemlékezünk a magunk életére ezt figyelhetjük meg: A fiatal munkás leghőbb vágya, hogy munkája remekmű legyen. A fiatal szerelmes arról ábrándozik, milyen áldozatokat hoz a szeretett lényért. A vallásos fiatal Istenért és az ő Országáért akar élni. Aztán az évek vagy évtizedek múlásával jön a fordulat. „Megjön az esze.” (Valójában akkor megy el.) Nem az számít már, milyen eredményt ér el a munkában, hanem hogy mennyi pénzt keres, még hozzá minél könnyebben. A szerelemért nem áldozatot akar hozni, csak élvezni akar. A házasság kényelmét is, az adódó élvezeteket is. A vallásossága pedig nem áldozatvállalás már, hanem elvárása annak, hogy mindenben a saját vágyai szerint segítse az Isten. Ha azt veszem észre, hogy engem nem állhatnak a fiatalok, hogy igen különösen viselkednek velem szemben, majdnem biztos, hogy az az oka, én is „átestem” már azon a szerencsétlen változáson, amelyen Salamon király, és amelyért nemcsak a fiatalok utálnak, de maga Isten is.

Ha jót akarok magamnak, ha jó véget akarok érni, Isten keblén, ezt a dolgot nagyon alaposan át kell gondolnom. És nem azt kell megvizsgálnom, mit prédikálok a fiataloknak; hanem azt, hogy valójában milyen a magatartásom, gondolkodásom. Aki csak önmagának él, azt nem tudja használni Isten. Tudnom kell azt is, ebben a tekintetben nincs nyugdíjas kor. A százéves embernek is Istenért, az emberekért, a jobbért, a szebbért kell élnie.

2. Szeresd Istent, egyenes utad lesz!

Az ember életútja látszólag nagyon is nem egyenes vonalú. Mennyi minden megesik az emberrel, mennyi jó és rossz éri, hányszor változik a sorsa! A jövőt pedig nincs ember, aki ki tudná számítani. A látszat tehát az, hogy nagyon össze-vissza az élet, tele váratlan fordulatokkal. A valóságban azonban nem így van. Az ember élete általában egyenes vonalú, ritka benne a törés, a kanyarodás. A külső sorsfordulatok, a fent és lent, az egészség és betegség, a szerencse és szerencsétlenség, a mindenféle események ugyanis nem azonosak életutunkkal. Amint az országút is lehet egyenes, bármilyen változatos tájakon vezet keresztül, sőt, ha kanyargós vagy hegyes-völgyes is, mégis tulajdonképpen egyenes, mert meghatározott cél felé megy. Így életünk útja belső fejlődés, lényegében egyenes vonalú. Öröme és bánatok, ilyen vagy olyan sors csak a „táj”, melyen keresztül megyünk egy meghatározott cél felé.

Életutam egyenes. Vagy megy Isten felé, vagy távolodik Istentől. Ez a lényeges. Az, hogy egészségen vagy betegségen, boldog vagy boldogtalan házasságon, gazdagságon vagy nyomorúságon keresztül visz az utam, az végeredményben mellékes. Egyedül az számít, merre visz. Isten felé, vagy a kárhozat felé.

Jézus élete látszólag igen változatos volt. Volt benne hétköznapi munka és éppen nem hétköznapi események. Volt királyi korona (kenyérzaporítás után) és töviskorona, stb., stb. De éreznünk kell, hogy Jézus útja nyílegyenes volt, akár Lévi házában ebédelt, akár a keresztet hordozta. Ment egyenesen Isten Országá felé. Az én életutamat sem a külső események, testem állapota stb. jelzik, hanem belső fejlődésem. Ez vagy valóban fejlődés: Élet Istenért, vagy visszafejlődés: Beesüllyedés az egyre önzőbb magamért élésbe.

Sokunk életét teszi tönkre a bizonytalanság, a jövőért való aggodás, különösen öregkorban. Ha szeretem Istent, meg kell éreznem, nem számít, mit hoz az élet, én megyek Istenem ölelő karjai felé. Ez az egyedül fontos: Szeretnem kell Istent. Úgy kell szeretnem, ahogyan ő kívánja tőlem.

3. Tényleg mindent el kell adni?

Az elrejtett kincsről és a drágakőről szóló példabeszéd alapján úgy érzi az ember, hogy talán csak a remetéek üdvözülhetnek. Mert mintha azt mondaná Jézus, hogy a legnagyobb kincset csak úgy lehet megszerezni, ha mindenről lemond az ember, annak kedvéért.

Mindenről lemondani nem is lehet. Még az élvezetekről sem. A remete is érzi a pohár víz gyönyörűségét, a száraz kenyér jó ízét, jobban, mint a dúsgazdag. Isten nem azért teremtette élvezetesnek a világot, hogy megkövetelje az élvezésről való lemondást. Sőt, aki Isten parancsait követi, sokkal inkább élvezzi a világot, sokkal több a gyönyörűsége és sokkal mélyebb.

Jézus csak azt mondja, hogy az üdvösség olyan óriási nagy és boldogító valami, hogy akár mindenről érdemes érte lemondani. És természetesen sok mindenről le is kell mondani érte.

Így le kell mondani mindarról, ami bűnös öröm. Kell és érdemes. És van sok olyan dolog, ami önmagában nem bűnös, de nekem le kell mondanom róla, egyéni körülményeim miatt. Így mond le a pap a családról, az ügyeletes orvos éjszakai nyugalmáról, az édesapa kedvteléseiről a családjáért stb.

Nehéz dolog lemondani a „mai verébről” a „holnapi tűzokért”. Hogy sikerüljön, be kell gyakorolni a lemondást. Ez az önként vállalt önmehtagadások egyik értelme. Aki soha nem tagad meg magától semmit, amit önmagában nem kellene mehtagadnia, az nem igen tudja mehtagadni magától azt sem, ami valóban tilos.

Egyet nagyon alaposan meg kell értenünk: Nem lehet fenékgig kiélvezni az életet, aztán besétálni a mennyek országába. Lemondások nélkül nincs üdvösség.

4. Milyen a pokol?

Milyen az a „tüzes kemence”, amelyről Jézus beszél? Pontosan, elképzelhetően nem lehet megmondani. A lényege ez:

A kárhozat egyenlő a végső és örök céltalansággal, kilátástalansággal, létem visszavonhatatlan értelmetlenségével. És itt érdemes megjegyezni: Aki értelmetlennek érzi életét, nagyon aggódjék üdvösségén. Az értelmetlen élet a pokolnak nemcsak előíze, de előcsarnoka is. Értelmetlennek csak az érezheti életét, akinek esze ágában sincs Istenért, embertársaiért élni. Csak élő juthat el odáig, hogy nem látja értelmét annak, hogy él.

Elkárhozni annyi, mint örökre egyedül, magányosan maradni, megértés és szeretet nélkül létezni. Nem mondom, élni, mert ez valóban rosszabb a halálnál. Ezért mondják a poklot örök halálnak. Vigyáznom kell, az önzésből ne építsek olyan falakat magam köré, amelyek végleg magányossá tesznek. Így is meg lehet kezdeni a kárhozatot már a földön.

A pokol tüze és férgé olyan kínozók, melyek testet és lelket egyaránt marnak. Aki el akarja kerülni, Istenért kell élnie, és szeretnie kell az embereket, önmagáról pedig egyre jobban meg kell feledkeznie. A kárhozat a kristálytisza önzés borzalma.

B)

1. „Viseljétek el egymást!” (Ef 4,2)

Ha belegendol az ember, szomorú bizonyítványrólunk keresztényekről, hogy az Apostol ilyen keveset kíván tőlünk. De aki látó szemmel nézi az életet, az tudja, milyen nagy dolog lenne már az is, ha el tudnánk viselni egymást. Büntől sebzett természetünknek gyakran ez a legnagyobb teljesítménye. És nemcsak az ellenségekkel, ellenszenvesekkel szemben. Sokszor éppen, hogy el tudjuk viselni azokat is, akiket pedig legjobban szeretünk. A sok magányosság alapvető oka ez: Nem tudjuk elviselni egymást. Hogy szerettem gyermekkoromban szüleimet, nagyszüleimet, és ma talán nagyon nehezen viselem el őket. Az ifjú szerelmesek majd meghaltak egymásért valaha, mint régi házások éppen csak kibírják egymást, de azt sem mindig. A legerősebb szeretet, a szülői is hányszor meginog ezen a téren: Elviselhetetlenek érzi gyermekeit.

Idős emberek között vannak kedves, bölcs, jóságos öregek, és vannak morcos, örökké zsörtölődő, begubózó nagypapák és nagymamák is. Különböző magatartásuk talán arra vezethető vissza, hogyan reagáltak annak idején arra a felismerésre, hogy egyetlen ember sem angyal, hiszen még Jézus is felsóhajtott, hogy meddig kell még elviselnie tanítványai értetlenségét. Mert előbb-utóbb mindenki rájön, hogy nem tökéletes, nem könnyen elviselhető egyetlen ember sem. A szülei sem, a szerelme sem, a gyermekei, a barátai, a munkatársai, a szomszédai sem. Csakhogy erre a felismerésre kétféleképpen lehet reagálni, és itt válik ketté az emberek életútja. Az egyik ember ellensége lesz a világnak, elkeseredett, hasonló vagy a visszahúzódó csigához, vagy a visszazúró sünhöz. A másik, a Jézus szíve szerinti ember éppen e felfedezés alapján lesz elnéző, türelmes, megértő. Azt mondja magában: Hát ha ilyen a világ, ilyennek kell elviselni. És főleg nem így gondolja: Rosszak az emberek; hanem így: Rosszak vagyunk mi emberek. Sőt, valaki így fogalmazta meg: Nem vagyunk rosszak mi emberek, csak játékosak. Engem is el kell viselnie a többieknek, én is elviselem őket. Mert, ugye, azt mégsem gondolhatom, hogy én vagyok az egyetlen angyal az emberiség családjában?

Érdemes elgondolkozni azon, melyik típusnak szebb az élete. Kibírhatatlan öregeket látván szoktuk emlegetni, hogy inkább ezt meg azt csináljuk magunkkal, mintsem ilyenekké váljunk. Hát ez attól függ, hajlandó vagyok-e elviselni az embereket. És hajlandó vagyok-e sokat imádkozni azért, hogy legyen erőm hozzá. A döntő pedig az, hogy Isten csak azokat hajlandó elviselni, akik igyekeztek elviselni embertársaikat.

2. „Isten mindent áthat, és mindenben benne van” (Ef 4,6)

Istent nem lehet látni. Mégis sok mindent meg lehet sejteni róla, nemcsak létezését, de sok tulajdonságát is ki lehet következtetni. Prédikál róla az egész teremtett világ.

Isten végtelen nagyságára és hatalmára utal a világ elképzelhetetlenül nagy volta.

Egyetlen gondolat: A Napból 330 000 Föld nagyságú golyót lehetne gyúrni; 57 millió napról tudunk, ezek közül pl. a Betelgőz 50 milliószor nagyobb a mi napunknál. És egy távolság: Az aránylag nem messze levő Tejútig gyorsjáratú autóval, megállás nélkül robogva 200 000 millió év alatt lehetne eljutni. Ugye, meg lehet érezni Isten nagyságát, saját kicsinységünket?

És milyen okos, bölcs az Isten, a Végtelen Értelem! Milyen „okosan” működik a természetben minden! Micsoda zseniális „megoldás”, ahogyan a tojásból kiscsibe, az egy szem búzából teljes növény lesz! És nincs két egyforma csibe, nincs két egyforma búzaszem.

Micsoda művész az Isten! Tele van szépséggel a világ. Egyetlen virágot nézz meg, akár a legegyszerűbbet!

Mennyire gondos! Mindenünk megvan, amire szükségünk van. Mennyire szeret! Erre mutat gondossága.

Ne légy „vasárnapi katolikus”, aki egész héten nem gondol Istenre! Ha akarod, minden rá emlékeztet, mert „mindent áthat, mindenben benne van.”

3. Végzetes félreértés

Azzal is lehet fájdalmat okozni, amit éppen nem fájdalomkeltőnek szántunk. Jézus számára is fájdalmas volt az a lelkes és rajongó ünneplés, amelyben a kenyérszaporítás után részesítették, és amelynek során királlyá akarták tenni. Ez a spontán tömeghangulat nagyon is világosan mutatta, mennyire nem értették meg őt. Politikai, szociális, jóléti Messiásnak nézték. Annál fájdalmasabb volt ez a megnemértésük, mert szívük vágyaiból táplálkozott. Ilyen Megváltót vártak, csak ilyen. Nem akarták megérteni, hogy a kenyérszoda egyszeri jel, nem végleg bevezetett gyakorlat. Mindennapi csoda majd a mennyei Kenyér lesz. Ez nem kellett nekik.

Valami ilyesfajta félreértés ott lappang azok szívében is, akik ma veszik körül Jézust. Elméletileg nagyon jól tudjuk, hogy az ő országa nem e világból való. Mégis elsősorban földi ügyintézését várunk tőle. Megütközünk, megbotránkozunk, ha ezt meg azt a rosszat megengedi. Hiszen tudna segíteni, miért hagy kínlódni? Csalódottan érezzük, hogy nem törődik földi ügyeinkkel.

Jézus igenis törődik földi ügyeinkkel, a legapróbbakkal is, valamennyivel. De meg kell értenünk: Jézus mennyei Király. Azért a földi ügyeinket nem úgy nézi és kezeli, mint földi ügyeket, hanem mint mennyieiket. Segítő, gondviselő szeretetének célja nem földi jólétünk, hanem üdvösségünk, hogy jobb félszeggel üdvözüljünk, mint két szemmel elkárhozni. Jézus maga buzdított, hogy akit bűnre visz a szeme, vájja ki inkább. Így hát ne várjon gyógyulást az, aki csak vakon tud látóvá válni természetfeletti síkon.

Hinni csak az tud, aki igyekszik megérteni Jézust.

4. Takarékoság

„Szedjétek össze a maradékot, hogy kárba ne vesszen!” Jézus a csodát ünneplő lelkesedés közepette sem feledkezik meg erről. Pedig őt anyagiasnak igazán nem nevezhette senki. Figyelmeztetni akar bennünket, hogy Isten adományait meg kell becsülnünk az utolsó morzsáig, óvakodnunk kell minden pazarlástól. A kapzsiság, fősévénység bűn, de a takarékoság erény.

A takarékoság önfegyelmet feltételez, és önfegyelemre nevel. Rosszrahajló természetünk ismeretében ezt nagyra kell értékelnünk. Fegyelmeznünk kell vágyainkat, melyek pazarlásra visznek. Fegyelmeznünk kell hiúságunkat, mely csak azért költekezik, mert „nem akar lemaradni”. A szülők kötelessége takarékoságra nevelni gyermekeiket kicsiny koruktól kezdve. Sokkal több kamatot hoz ez, mint bármilyen nagy örökül hagyott OTP-betét. A beosztani tudás, takarékoság többet jövedelmez, mint a nagy jövedelem. Ne feledkezzenek el a szülők, hogy sok házasságot kezdett már ki a takarékoskodni nem tudásból fakadó sok probléma.

Meg kell találnunk a középutat a pazarló pénzszerzés és a zsugori pénzimádás között. Ez annak sikerül, aki tud lelkében szabad lenni. Aki nem rabja ösztöneinek, az tud takarékoskodni; aki nem rabja a pénznek, az nem lesz zsugori.

C)

1. Keresztény békeharc

Senki nem lehet közömbös a háború és béke kérdésében. Mégis úgy érzik némelyek, hogy nincs értelme a békeharcnak. Túl kicsi pontnak tudják magukat a világban ahhoz, hogy valamit is telessenek a béke megmaradásáért és mind teljesebbé válásáért. Már emberi szempontból is tévednek. Egyetlen téglá valóban kicsiny ahhoz, hogy a ház állta vagy összeomlása tőle függjön. De hát mi lenne, ha minden téglá ezt gondolná? Megsemmisülne a ház. Én egyedül valóban kis pont vagyok, de együtt a többiekkel olyan erő, amelyre figyelniök kell a világ hatalmasainak.

Keresztény hittel még több értelmet nyer az egyén állásfoglalása a béke ügyében. Mi hisszük, hogy a történelem szalai Istenünk kezében futnak össze, minden tőle függ (ugyanakkor minden tőlünk). Isten Ura a háborúnak és békének is, mint mindennek a világon. A mai Olvasmányból két lehetősége is villan meg előttünk annak, hogy részesei lehessünk a háború elhárításának.

Egyik lehetőség az ima. A két bűnös városért egyetlen ember kéri az Urat, és meghallgatásra talál. Igaz, az az egyetlen ember Isten választottja, Ábrahám. De hát én is Isten választottja vagyok, még inkább, mint Ábrahám. Ő csak ösatya volt Jézusnak, én egy vagyok vele a kegyelemben. Ha tudok olyan hittel és buzgalommal kérlelni, mint Ábrahám, és olyan mindenkiért aggódó szeretettel, ugyanúgy meghallgatásra találok.

A másik lehetőség, hogy igaz ember legyek. Az Úr megkegyelmezett volna tíz igazért két városnak. Nem gondolom, hogy ez egyszeri gesztusa lett volna Atyánknak. Kellő számú igazért máskor is könyörült már, és fog irgalmazni a jövőben is. Úgy igyekezzem igaznak találtatni, hogy esetleg velem teljeseedik ki a megkívánt igazak száma.

Keresztény embernek mindenkinél buzgóbban kell kivennie részét az emberiség minden gondjából. Nagyobb gondunk nemigen van a békénél.

2. Káröröm

Ábrahám örök példaképünk abban, hogyan kell viselkednünk, ha más bajáról van szó. Benne semmi sem volt, vagy legalább semmi sem mutatkozott abból, amit kárörömnek nevezünk. A káröröm összeegyeztethetetlen a szeretettel, ha üdvözülni akarok, ki kell irtanom magamból az utolsó cseppjét is.

A káröröm legkézenfekvőbb forrása a bosszúvágy. Ha olyan valakit ér baj, akire haragszom, önkéntelenül felcsillan bennem a gonosz öröm. Az ellenszereget parancs, az ilyenféle érzés leküzdése kötelező tehát.

Olyanok kárának is hajlandók vagyunk örülni, akikkel semmi bajunk sincs. Miért? Például szenzációéhségből. Jobban szeretjük az érdekességet, mint az embereket. Öreg baj! Jelzi, hogy nem nézzük embernek az embert. Ilyen szeretet kevés a mennyi eléréséhez.

Kárörvendővé tesz az irigység, a rivalizálás szelleme, a féltékenység. Úgy érzik sokan, hogy többek lettek azzal, ha a másik ember kevesebb lett. Nemcsak oktalanság, de bűn is.

A káröröm jelzi a magam lelke sivárságát, reménytelen kiéhezetségét, örömtelenségét. Vagyis azt, hogy nem vagyok megfelelő viszonyban Istenemmel. Mert akkor gazdagnak érezném magam, nem kellene mások sokkal rosszabb helyzetéből egy kis örömet kicsiholnom magamból.

És ha megérdemli az illető a sorsát? Először is nem én vagyok hivatva ezt eldönteni. Senki sem tett bíróvá. De ha valóban megérdemli is, gondolnunk kell Jézusra, aki megsíratta az istengyilkosságba keveredett várost. Szodoma is megérdemelte sorsát, Ábrahám mégis mennyit könyörgött érte! Pedig ő még nem ismerte Jézust.

Addig kell imádkoznom, nevelnem magam, míg a káröröm utolsó csilláma is eltűnik szememből.

3. Az ima nem leckemondás

Jézus imádkozni tanított bennünket. De nemcsak szöveget tanított. Az imádság módjáról is sokat beszélt. Mi jól megtanultuk az Úrtól tanított ima, a Miatyánk szövegét. Meg kell tanulnunk a Jézus szíve szerinti imádkozás módját is.

Az ima nem versfelmondás. „Mikor imádkozunk, Istennel beszélünk.” Nem verset, betanult köszöntőt vár tőlünk, hanem emberi beszédet. Nem szabad imánknak csupán szövegmondásnak lennie.

Ha bajban van valaki, akkor rögtön rátalál a „beszéd” névre méltó imádkozásra. Akkor tud szívből könyörögni. Hát akkor se maradjon meg a puszta szövegmondás, ha semmi sürgető problémánk sincs.

Hogy megtanuljam a „beszédet Istennel”, gyakran kell a magam szavaival imádkoznom. Persze nem csak azt, hogy „segíts meg!”, hanem ilyeneket is: Szeretlek! Köszönöm! Bocsáss meg! Imádlak! Alakíts! Nevelj! Vonzz magadhoz! Tied vagyok!

Hiba lenne a szöveges imát teljesen elhagyni, és mindig csak saját szavaimmal imádkozni. A szöveges imák ugyanis mintái a helyes imának. Ha mindig csak a magamét mondanám, sok minden kimaradna. Például a Legyen meg a te akaratod, vagy a Míképpen mi is megbocsátunk. Felváltva kell imádkoznom a kötött szövegű imákat (imakönyvből is) és a magam fohászait. Csak igyekezzem mindig legjobb szándékkal úgy imádkozni a szöveges imákat, hogy az méltó legyen a beszéd névre. Inkább keveset, de jól!

Akármilyen jól tudom az imák szövegeit, sokszor kell kérnem: „Uram, taníts imádkozni!”

4. Majd megsegít Isten!

Sokszor elmondtuk már ezt mások vigasztalására. De ha magam vagyok bajban, vajon engem megvigasztal ez a gondolat? Hiszek benne?

Isten tud segíteni, hiszen mindenható. Felelősnek is érzi magát értünk, hiszen nemcsak Teremtőnk, de gyermekeivé is fogadott. Meg is ígérte. Kettőt ígért kifejezetten. A mai evangélium tanúsága szerint: „Mennyivel inkább adja a mennyei Atyátok a Szentlelket azoknak, akik kérik tőle.” Az igazzálevést keresőknek pedig megígérte a „többit” is. Isten garanciát vállalt az életemért. Csak szólnom kell, ha baj van.

Miért kell szólnom, különösen olyan kitartóan, mint a mai evangélium ajánlja, hiszen Isten mindent tud? Mert személyes viszonyban akar lenni velem. Isten szeretni akar és szeretetet vár, nem akar automata vezérlésű hibahelyrehozó lenni. A szeretet egyik fő hordozója pedig a szó. Ezért kell sok ima.

Tehát, ha „szólok”, megjavítja az életemet, vagyis adja a Szentlelket. Ennek azonban magától értetődő feltétele van. Nem írhatom elő, hogyan javítsa meg életemet. Ő a Szakértő, az egyetlen Szakértő, tökéletes tudással, éleslátással és tökéletes jóindulattal. Engednem kell tehát, hogy úgy javítsa meg, tegye széppé az életemet, ahogyan ő látja jónak. Sőt ebben segítenem kell neki. Nem elég például könyörögni, hogy jó gyermekeim legyenek; nevelni is kell.

Az ima nem tantuszbedobás egy automatába, hanem együttműködés Istennel. Sok és buzgó imával kell bizonyítanom, hogy komolyan együtt akarok „dolgozni” vele. Így valóban megsegít majd.

Évközi 18. vasárnap

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (Iz 55,1-3): *„Ezeket mondja az Úr: Ti szomjazók, jöjjetek a vizekhez mindnyájan, s akiknek nincsen pénzetek, siessetek, vegyetek és egyetek: jöjjetek, vegyetek pénz nélkül és minden ellenérték nélkül bort és tejet. Miért fordítjátok a pénzt arra, ami nem kenyér, és keresményeteket arra, ami jól nem lakat? Hallgassatok, hallgassatok reám, s akkor jót esztek, és kövér ételekben gyönyörködhetek. Hajtsátok hozzám fületeket, jöjjetek hozzám, hallgassatok ide, s akkor élni fog lelketek; és én örök szövetséget kötök veletek, a Dávidnak megígért állandó irgalmasság szerint.”*

A messiási ország bőségét, kegyelmi gazdagságát jelképezi az Úr által felkínált (élő) víz, bor és tej. Jézus is magáévá teszi ezt a jelképrendszert: „Aki szomjazik, jöjjön hozzám és igyék. Aki hisz bennem, annak belsejéből – ahogy az Írás mondja – élő vizek forrásai fakadnak.” (Jn 7,37-38) és a kenyérszaporítás csodájával. (L. még Jn 4,14; Jel 22,17). Keleten nemegyszer előfordult, hogy egy kútból csak pénzért lehetett vizet meríteni. Az Úr ingyen kínálja javait, a húsaknak is a zsidók szerint legízletesebb részét, a kövérjét, mely itt a legértékesebb kegyelmi ajándékok jelképe. Amit az idegen földön keresetükért megvesznek, igazában nem válik javukra. Amennyire törik magukat, hogy e javakat megszerezhessék, sokkal inkább érdemes volna az Úr ajándékainak elnyeréséért törekedniök hittel és bizalommal, akarata szerinti étellel. Hiszen az Úr örök szövetséget akar kötni velük. Dávidnak megígérte: „Állandó lesz házad és királyságod mindörökké színelőtt és szilárd leszen trónod mindenkor.” (2 Sám 7,16) Ez az ígélet a Messiásban valósul meg teljesen.

II. OLVASMÁNY (Róm 8,35; 37-39): *„Testvéreim, ki szakíthat el bennünket Krisztus szeretetétől? Nyomor vagy szükség? Üldöztetés vagy éhínség, ruhátlanság, életveszély vagy kard? Mindezeket diadalmaskodunk Óáltala, aki szeret minket. Biztos vagyok ugyanis benne, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelemségek, sem jelenvalók, sem eljövendők, sem hatalmasságok, sem magasság, sem mélység, sem egyéb teremtmény el nem szakíthat bennünket Isten szeretetétől, amely Jézus Krisztusban, a mi Urunkban van.”*

Ha Isten a legnagyobbat megtette értünk: feláldozta Fiát, nyilván nem engedi, hogy a gonosz akármilyen testi nyomorúsággal is elszakítson bennünket tőle. Sőt – mint előbb mondta – mindez javunkra válik. Úgy intézi Isten, hogy a gonosz minden ellenünk irányuló mesterkedése végül is a célhoz segítsen közelebb bennünket. Egyáltalán semmi teremtmény, legyen még olyan erős, az embert félelemmel eltöltő, nem ragadhat ki bennünket Isten kezéből. Az Ő erejében eredményesen tudunk szembeszállni mindegyikkel, ha akarunk.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 14,13-21): *„Az időben, amikor Jézus meghallotta Keresztelő János halálát, egy bárkával eltávozott onnét egy pusztára helyre, hogy egyedül legyen. A tömeg azonban tudomást szerzett róla, s a városból gyalog ment utána. Amikor kiszállt, látta a nagy tömeget, megszánta őket és betegeiket meggyógyította. Miután este lett, hozzámentek tanítványai s mondták: 'Pusztára ez a hely és későre jár már az idő is. Bocsásd el hát a tömeget, hogy visszatérjenek a falvakba és élelmet vásároljanak maguknak.' Jézus azonban így válaszolt: 'Nem szükséges elmenniök. Ti adjatok nekik enni.' De ezt felelték: 'Nincs itt*

egyebünk, csak öt kenyérünk és két halunk. 'Erre így szólt: 'Hozzátok ide.' Meghagyta, hogy a tömeg telepedjék le a fűre, ő meg vette az öt kenyeret és a két halat, feltekintett az égre, megáldotta, megtörte a kenyeret és a tanítványoknak adta, a tanítványok meg a tömegnek. Mindenki evett és jóllakott. Tizenkét kosarat töltöttek tele a megmaradt hulladékkal. A megvendégelt férfiak mintegy ötezren voltak, nem számítva az asszonyokat és gyermekeket.'"

Vö.: Évk. 17. vas. B)

Nem jött még el a szenvedés és halál ideje, ezért Jézus Betsaida vidékére, egy pusztára helyre ment, hogy Heródes Antipas figyelmét elterelje magáról.

Az emberek jóllaknak, de a tanítványok közreműködésével. Kegyelmi ajándékainak osztogatásába is bekapcsolja papjait, sőt mindenkit, aki hisz benne, persze, más-más módon. Nekünk is vállalkoznunk kell készséges szívvel erre a feladatra. Nem tarthat vissza tőle semmi nehézség, áldozat. Az Úr által ingyen, érdemeinket megelőzően felkínált ajándékokat igyekeznünk kell minél több emberhez eljuttatni. Hiszen mindnyájan éheznek ezt, csak nem tudják, mi hiányzik nekik. Nagy fáradsággal beszereznek sok mindent, ami igazában csak elveri az éhséget, de erőt nem ad, az életet nem tartja fenn. Pedig ez nem szükségszerűen van így: a magasság és mélység szédülete, az ördög mindenféle bűvölete legyőzhető, ha valóban komolyan akarunk Isten ajándékával, életet adó ételleivel töltekezni. Az oltáriszentség Isten kegyelmi ajándékainak bőséges foglalata, hiszen Jézussal kapcsol össze bennünket, hogy egyre biztosabban hozzá tartozunk és semmi el ne szakíthasson tőle.

B)

I. OLVASMÁNY (2 Móz 16,2-4; 12-15): *„Ama napokban zúgolódott Izrael fiainak egész gyülekezete Mózes és Áron ellen a pusztában. Azt mondták nekik Izrael fiai: Bárcsak meghaltunk volna az Úr keze által Egyiptom földjén, amikor a húsos fazekak mellett ültünk s jóllakásig ettünk kenyeret. Miért hoztatok ki minket ebbe a pusztába, hogy veszítsétek ezt az egész sokaságot? Mondta erre az Úr Mózesnek: Íme, én majd kenyeret hullatok néktek az égből; menjen ki a nép és szedjen egy-egy napra valót, hogy próbára tegyem, vajon törvényem szerint jár-e el vagy sem. Hallottam Izrael fiainak zúgolódását. Mondd nekik: Estére majd húst esztek, reggel pedig jóllaktok kenyérral, hogy megtudjátok, hogy én, az Úr, vagyok a ti Istenetek.*

Este aztán az történt, hogy fűrjek jöttek fel s lepték el a tábort, reggel pedig harmat szállott a tábor köré s miután elborította a föld színét, apró, mozsárban tört dologhoz hasonló valami lett látható a pusztán, olyan, mint a földre hullott dér. Mikor Izrael fiai meglátták, mondták egymásnak: Man-hu? ami annyit tesz, mint: Mi ez? Nem tudták ugyanis, hogy micsoda. Mondá nekik Mózes: Ez az a kenyér, amelyet az Úr néktek eledelül adott.”

Minél mélyebbre hatoltak a zsidók a lakatlan, terméketlen pusztaságba, annál mostohább körülmények közé kerültek és egyiptomi múltjukból csak a szépre emlékeztek, de arra aztán felnagyítva. Az Úr biztosan jobban örült volna annak, ha népe bizalommal terjeszti elé kérését, de a lázadókat is meghallgatta és úgy intézte a dolgot, hogy a délről észak felé nagy csapatokban repülő madarak az izraelita tábor közelében pihenjenek meg és a zsidók – mint egyébként is tenni szokták az errefelé lakók – sokat összeszedhessenek belőlük. A napon megszáritva hónapokra is eltehetnék a húst. A manna is ismert manapság is a Sinai-félszigeten. Egy bizonyos tamariszkuszfá levelein egyes rovarfajták szúrása nyomán fehér cseppek képződnek, ezek később megkeményednek és a földre hullanak. A beduinok még hajnalban összegyűjtik, mert később megolvad és semmire sem jó. Az Úr a mannával kapcsolatban kétszeresen is próbára akarja tenni népét: naponként csak egy napra valót

szednek-e (ezzel kifejezik Istenbe vetett bizalmukat), ill. pénteken két napra valót szednek-e és megtartják-e a szombatot (ezzel kifejezik, hogy Istent a teremtés Urának ismerik el).

II. OLVASMÁNY (Ef 4,20-24): *„Testvérek, azt mondom, sőt figyelmeztetek titeket az Úrban, ne éljeteztek úgy, mint a pogányok, akik hiúságokon járatják az eszüket. Ti azonban nem ezt tanultátok Krisztustól, ha valóban őrá hallgattatok és megtanultátok, hogy Jézusban van az igazság. Korábbi életmódokkal ellentétben vessétek le tehát a régi embert, akit a megtevesztő kívánság romlásba dönt. Újuljatok meg lélekben és érzelmben, s öltözzétek magatokra az új embert, aki az Istenhez hasonlóvá alkotott, megigazult és valóban szent teremtmény. Hagyjátok el tehát a hazudozást, beszéljen mindenki őszintén embertársával.”*

Folyton feladatunk marad azzá lenni, amivé a keresztségben lettünk. Nem hallgathatunk a megtevesztő kívánságra, mert úgy járunk, mint a motoros, aki a szesz hatására két utat lát és azon megy, amelyik csak látszik, de nem létezik. Új emberré lettünk: újból képére formált bennünket Krisztus által az Atya. Ennek életünkben is meg kell mutatkoznia. Szabad talán a felöltözést is úgy értenünk – tartalmilag bizonyára helyesen –, hogy amint az egyenruha kifejezi, hogy valaki milyen cél, hivatás szolgálatára szenteli életét, úgy a keresztségben kapott új ruha is azt a rendeltetést fejezi ki, amely természetes erőinket beirányítja, a legmagasabb cél felé rendezi.

AZ EVANGÉLIUM (Jn 6,24-35): *„Az időben: midőn a tömeg látta, hogy Jézus és tanítványai már nincsenek ott, fölszállt a bárkába és Kafarnaumba ment, hogy megkeresse Jézust. Amint megtalálták őt a tavon túl, megkérdezték: 'Mester, hogy kerültél ide?' Jézus azt felelte nekik: 'Bizony, bizony mondom nektek, kerestek engem, de nem azért, mert a csodajeleket láttátok, hanem mert ettetek a kenyérből és jóllaktatok. Ne romlandó eledelért fáradozzatok, hanem olyanért, mely megmarad az örök életre, melyet az Emberfia ad majd nektek: őt ugyanis az Atyaisten igazolta.' 'Mit tegyünk – kérdezték tőle –, hogy Istennek tetsző dolgot műveljünk?' Jézus pedig azt felelte nekik: 'Az Istennek az tetszik, ha hisztek abban, akit ő küldött.' Ők azonban ellentmondottak: 'Lássuk hát, milyen csodajelt művelsz, hogy higgyünk neked?! Mit tudsz tenni?! Atyáink mannat ettek a pusztában, amint az Írás mondja: Égi kenyeret adott nekik enni.' Jézus erre azt válaszolta nekik: 'Bizony, bizony mondom nektek, nem Mózes adott nektek kenyeret az égből, hanem az én Atyám ad nektek igazi mennyei kenyeret. Ez az Isten kenyere, mely leszállott az égből és életet ad a világnak.' 'Urunk – kiáltottak föl – ezt a kenyeret add nekünk mindig!' Jézus azt válaszolta nekik: 'Én vagyok az élet kenyere, aki hozzám jön, nem éhezik többé, és aki énbenem hisz, nem szomjazik sohasem.'”*

Sajnos, a zsidók nem látták meg, hogy a kenyérszaporítás jel volt, mely a Jézusban kinyilvánuló Atyára kellett volna, hogy irányítsa figyelmüket, hogy a hit által életet nyerjenek. Ők azonban jelet kérnek. Igaz ugyan, hogy Jézus kenyeret adott nekik, de ez semmi ahhoz képest, hogy Mózes égi kenyeret adott őseiknek a pusztában. Jézus azt válaszolta, hogy azt nem Mózes adta, hanem az Atya, aki most is ad, az akkorinál tökéletesebb égi kenyeret: Jézust. Úgy kell Jézus az embereknek, mint egy falat kenyér. Nélküle nem élhetünk. Az életet csak tőle, belőle kaphatjuk.

Hittel kell közelednünk az oltáriszentséghez. Élő, élni és fejlődni, gyarapodni akaró hittel. Hiszen a keresztségben felöltöttük az új embert, a Krisztus szerintit és útban vagyunk annak kiteljesedése felé. A keresztény élet nem csupán a bűn elhagyása, hanem Krisztus felöltése. Nem indulhatunk délibábok után, hamis látszatoknak nem eshetünk áldozatul, bármennyire tüntetik fel magukat úgy, mint az egyedül reális öröm, boldogság, érték. Tudjuk, hogy Jézus Krisztusban van életünk értelme, kiteljesedésünk kulcsa. Ha Krisztushoz tértünk, sokszor

kísért meg bennünket az elhagyott egyiptomi húsosfazekak képe. A bűn, amely sohasem adta meg azt a boldogságot, amit ígért, megtérésünk után gyakran sokkal szebbnek, tartalmasabbnak mutatja magát, mint amilyen valójában volt. A bűnben is megvalósulhat valódi érték (bátorság, hűség, áldozatkészség stb.), de igazi teljességét, tartósságát a megtérésben nyeri el. A bűn lehet nagy lépés, de félrelépés, és fordulat kell ahhoz, őszinte megtérés, hogy igazi célunkhoz közelebb segítsen bennünket.

C)

I. OLVASMÁNY (Préd 1,2; 2,21-23): *„Csupa hiúság, úgymond a Prédikátor, csupa hiúság, minden csak hiúság! Megezik, hogy valaki bölcsességgel, okosan és sikerrel végzi munkáját, azután keresetét átengedi olyannak, ki mit sem fáradott. Ez is hiúság, sőt nagy baj! Mert mi haszna van az embernek minden fáradságából és szíve gondjából, mellyel emészti magát a nap alatt? Minden napja csupa szenvedés és bosszúság, és szíve még éjjel sem tud megnyugodni. Nemde ez is csak hiúság?”*

„Csupa hiúság” a héberben: párák párája, egykettőre elillanó, inkább látszó, mint létező valóság: pára, lehelet. A szentírás egyéb helyein hasonló jelentéssel a víz, füst, árnyék stb. szerepel, mint az ember esendőségének, mulandóságának kifejezője.

II. OLVASMÁNY (Kol 3,1-5; 9-11): *„Testvérek, ha Krisztussal feltámadtatok, keressétek, ami fönt van, ahol Krisztus ül az Isten jobbján. Ami ott fönt van, arra legyen gondotok, ne a földiekre. Hiszen meghaltatok és életetek Krisztussal el van rejtve az Istenben. Amikor majd Krisztus, a mi életünk megjelenik, vele együtt ti is megjelentek dicsőségesen.*

Fojtsátok el tehát tagjaitokban, ami földies: az erkölcstelenséget, a tisztátalanságot, az érzéki vágyakat, a bűnös kívánságokat, és a kapzsiságot, ami nem más, mint bálványimádás. Ne hazudjatok egymásnak. Vessétek le a régi embert szokásaival együtt és öltsetek fel az újat, aki állandóan megújul teremtőjének képmására a teljes megismerésig. Itt már nincs görög vagy zsidó, körülmetélt vagy körülmetéletlen, barbár vagy szittyá, szolga vagy szabad, hanem Krisztus a minden és ő van mindenben.”

Vö. Húsvéti mise olv.

Krisztussal meghalt bennünk a régi ember és megalapozódott, magban elvetetett bennünk az új ember, Krisztus képmása. Ezt ki kell fejleszteni, a megújult bensőhöz illő külső viselkedést is ki kell alakítani. A földön élve is az égbe tartozunk és egykor meg is fog nyilvánulni rajtunk az a dicsőség, melynek már most részesei vagyunk. Ennek a méltóságnak nagysága elhomályosít minden különbséget.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 12,13-21): *„Az időben valaki így szólt a tömegben Jézushoz: 'Mester, mondd meg testvéremnek, hogy ossza meg velem az örökséget.' De ő elutasította: 'Ember, ki hatalmazott fel engem, hogy bírótok legyek és elosszam örökségeteket?' Majd a tömeghez fordult: 'Vigyázzatok és óvakodjatok minden kapzsiságtól, mert nem a vagyonban való bőségtől függ az ember élete.' Példabeszédet is mondott nekik: 'Egy embernek bőséges termést hozott a földje. Így okoskodott: Mit tegyek? Nincs hová gyűjtssem a termésemet. Tudom már, mit teszek: lebontom csüremeimet és nagyobbakat építek, odagyűjtöm majd a termést és minden vagyonomat. Aztán majd elégedetten mondom magamnak: Ember, van annyi, hogy sok évig elég. Pihenj meg, egyél, igyál, élj jól. Ám az Isten így szólt hozzá: Esztelen, még az éjjel számonkérlek tőled lelkedet. Amit gyűjtöttél, kire marad? Így jár az, aki vagyont halmoz fel magának, ahelyett, hogy az Istenben gazdagodnék.'”*

A gazdag ember vagyonában látta élete biztosítékát és ez a hamis biztonságérzet megakadályozta abban, hogy Istenben akarja megalapozni jövőjét. Éppen a halál ténye kell, hogy rádöbbenjen bennünket, mennyire nem biztosítható semmiféle földi eszközzel az élet. Üresség, hiúság minden, elillanó pára. A jövő biztosításának egy útja van: újjáalakulni Jézussal és Jézusban, felölteni Őt magunkra és így részeseivé válni az örök életnek és Krisztus dicsőségének. Akik már feltámadtak Krisztussal, és erkölcsileg is napról napra újból feltámadnak, azok biztosítják jövőjüket.

II. Teológia

A kapzsiság jármában

Az ember természetes ösztöne, hogy gondoskodjék önmagáról. Távoli ősünk, a barlangi ember erejéből és ügyességéből még aligha futotta másra, minthogy megszerezze a napi táplálékot, és befödje úgy, ahogy póre testét. Később már tartalékolt is, lehetőleg minél többet. Az apróbb fényűzést sem vetette meg, díszes köveket keresett, csecsebecsét faragott, amivel csinosította önmagát. Ahogy múlt az idő, túl a napi szükségleten, már a gazdagságot kereste, a javak bőségét, hogyha tehetősebb, erőszakosabb volt. Elérkezett arra a pontra az ember, amikor a javakat már önmagukért hajhászta. Ez az a pont, ahol az ember már elveszítette uralmát ösztöne felett, mert már nem az értelem irányította, nem a belátás és a bölcsesség. Anyagiassá vált. Szinte rabjává lett egyik-másik ember az anyagiaknak. Hajtja magát, szinte kiuzsorázza önmagát, a munkája eredményével mégis folyton elégedetlen, még többet akar. Még több pénz az álma, a nagyobb vagyon. Tíz körömmel ragaszkodik mindenhez, amije van, és szinte fizikai kínt érez, hogyha ki kell adnia valamit a kezéből. Megdöbbenő a fősvény és a kapzsi ember lelkivilága. Tragikuma talán éppen abban tűnik ki a legjobban, hogy a gyűjtött javakat, a pénzt már önmagától is sajnálja. Annyira fukar, hogy önmagától is megvonja a jobb falatot, a tisztességesebb öltözetet. Gyűjti, ragaszkodik hozzá tíz körömmel, mindig többje lesz és mindaz, amije van, mégsem az övé. Az ilyen ember csak kizsigerelt rabszolgája a vagyonának, nem élvezi, képtelen élvezni. Az ilyen ember elfelejti, hogy az anyagi csak eszköz, arra szolgál, hogy szebbé és könnyebbé, elviselhetőbbé tegye ezt az életet. Arra szolgál, hogy segítségükkel az erkölcsi, a szellemi, a lelki kincsekből minél több jusson neki. A kapzsi ember mindezt nem tudja, és nem is lehet neki megmagyarázni. Az anyagiakat, a vagyont, a pénzt szolgálta és már életében elveszítette azt. Nem volt belőle haszna. Még kevesebb haszna lesz belőle a másvilágon. Isten ítélőszéke előtt üres kézzel fog megjelenni, és az Örök Bíró semmit sem írhat javára. A legkiábrándítóbb, az emberi méltóságot megcsúfoló életek közé tartozik a kapzsi és anyagi emberé. Érzi ezt mindenki, ezért sújtja ezt a bűnt a közvélemény oly mély megvetéssel.

Az anyagiasság Isten népe körében

Az Isten Fia szegénynek született. József és Mária, az írás tanúsága szerint két kezük munkájával keresték kenyerüket. Jézus maga sem gyűjtött vagyont. Nem volt hová fejét hajtania, annyi pénze sem volt, hogy a templomadót kifizesse. Első hívei, a kialakuló jeruzsálemi egyház Jézus példáját kívánta követni, éppen ezért természetesnek találta, hogy mindenki lemond vagyonáról. Az első egyházközösségek akkor kerültek kapcsolatba a pénzzel, amikor mások megsegítésére gyűjtéseket rendeztek. Egyébként maga Jézus is nem egyszer a jóakarók adakozásából tartotta fenn magát. A korai kereszténység idején a gazdagabb és jómódú vidékeken valószínűleg nagyobb pénzeket tudtak összegyűjteni. Akkor is, amikor a hívek már megtartották vagyonukat. A gyűjtött pénzt a gyülekezetek vezetői, megbízottai, a legtöbb esetben a diakónusok osztották szét a szegényeknek, a rászorulóknak. Könnyen

lehetséges, hogy itt-ott már ekkor felüthette fejét a kapzsiság Isten népe körében. Szomorú tapasztalata ugyanis az emberiségnek, hogy az anyagiakkal foglalkozók, akiknek kezén sok pénz megy keresztül, nagyon könnyen maguk is anyagiassá válnak, még akkor is, hogyha azok a kincsek nem képezik saját tulajdonukat. A pénzzel való foglalkozás könnyen megfertőzi a lelket. Nincs ebben semmiféle titokzatosság. Gondoljunk arra, hogy az ilyen ember szemléletében természetesen nagy fontossággal bír a pénz, a vagyon, így is kell lenni, hiszen éppen ez a tárgy mindennapi munkájának, gondjainak. Érdemes emlékeztetünkbe idézni Júdás esetét. Ő volt az apostoli testület pénztárosa és ki tudja, vajon nem éppen ez a pénztárosi állás lett-e a végzete.

Nagy Konstantin császár intézkedése nyomán a kereszténység államvallássá lett a római birodalomban, és mint ilyen, kezdettől fogva bizonyos kiváltságokat élvezett. A császárok, s később a többi uralkodó nem egyszer jóindulatuk jeléül vagy viszonzásul az egyház, illetve az egyháziak részéről tapasztalt szolgálatokért vagyonnal, birtokkal ajándékozták meg az egyházat. Amikor az egyháziak részéről tapasztalt szolgálatokról beszélünk, legelsősorban bizonyos nevelői, tanítói, vagy ha úgy tetszik, közigazgatási munkára gondolunk. A papok, püspökök voltak évszázadok keresztül az uralkodó bizalmasai, tanácsadói végeztek diplomáciai munkákat. Mert ők voltak a legműveltebbek, ők értettek hozzá. Ezért persze viszonzásul az uralkodó sem fukarkodott, amikor ajándékozásra került a sor. Érdemes azt is megemlíteni, hogy a meglehetősen hamar divattá vált az itt-ott még ma is fellelhető szokás, nevezetesen, hogy örökségül hagyományoztak birtokokat az egyházra, esetleg még életükben átadták az egyháznak. Így alakult ki aztán, hogy az egyház lassankint Európa legkiterjedtebb birtokterületeivel rendelkezett. Amikor mindezt átgondoljuk, feltétlenül óvni kell mindenkit az egyoldalú kritikától. Nagyon hibás és helytelen, ha mindezt a mai ember szemével értékeljük és ítéljük meg. Az más kor volt, más volt a felfogás, más az értékelés. Akkor szinte mindenki ezt találta természetesnek, magától érthető volt. Úgy látták, anélkül, hogy ezen különösebben töprengenének, úgy látták, hogy az egyház isteni méltósága, rangja kívánja meg ezt a gazdagságot, csak így számít tekintélynek, szavának így lesz súlya. És ebben van is valami. Nem valószínű, hogy a korabeli vezető emberek, előkelők adtak volna az egyház szavára, hallgattak volna tanácsaira, utasításaira, hogyha szegényen áll eléjük. Meghajtották fejüket előtte, szót fogadtak neki, mert azonos pozícióból beszélt, mert mögötte erő volt és hatalom. Abban a korban minden valószínűség szerint csak ez a hatalom, az evilági hatalom számított, a lelki tekintélyt jószerivel észre sem vették. Persze tudjuk, hogy mindaz, amit elmondtunk, az evangélium paradoxonának, ha úgy tetszik, paródiájának is tűnhet, de hát ha így is volt, az nem az evangéliumon, hanem koron múltott, a kor emberén. Úgy félve, csendesen azt is megjegyezzük, hogyha az egyház vagyona nem is került a szegények kezébe, mégis hasznos célokra fordították nagyon sokszor. Az óriási középkori dómok ma is kiváltják csodálatunkat. Az egyházi pénzen épített paloták és egyéb műalkotások a szépet kereső ember legnagyobb alkotásai közé tartoznak ma is. Mindent összevéve nem lehet letagadni, hogy a feudalizmus gazdag egyháza nagyon távol esett az ősegyháztól és a szegény Krisztustól. Minden korszakban akadtak emberek, akik ezt látták, és akik így vagy úgy Krisztus iránt hűségből és ragaszkodásból, vagy pedig ellenséges szándékkal változtatni akartak ezen. Az anyagiasság és a fényűzés ellen minden időben felemelték szavukat azok, akiknek szeme és szíve egészséges maradt.

Hogyha találtunk is megértő szavakat a feudalizmus egyházának anyagiasságát, fényűzését illetően, ma már nyilvánvaló, hogy az egyháznak, Isten népének ebben a tekintetben is alapjaiban kell megújulnia. A megújulás nagyon könnyű, vissza kell nyúlni az ősforráshoz, Krisztushoz. Éppen a kor sürget bennünket, amint ezt a vatikáni zsinat is egyértelműen leszögezi. A jövő egyháza csak akkor képviseli Krisztust a világ szemében, akkor lesz tekintélye, hogyha szegény Mesterét követi. Az egyháznak meg kell újulnia a szegénységben. Az egyháziaknak, az anyagiasságnak, a kapzsiságnak, a fényűzésnek még a

látszatától is menekülniök kell. Rá kell döbbernünk arra, hogy a krisztusi küldetés lényegi eleme a szegénység. Nem egyszerű lemondásról, aszketikus gyakorlatról van szó akkor, amikor a zsinattal együtt a szegénység mellett törünk lándzsát. A megváltás lényegéhez tartozott, hogy Isten Fia kiüresítette önmagát és szolgálai alakot öltött. Tudatosan kívánt lemondani minden kiváltságról, mind az isteni, mind az emberi kiváltságokról. A bűn következményeit mindenben magára akarta venni, az emberi kiszolgáltatottságban, a tehetetlenségben, a szegénységben, a szenvedésben egyaránt. Úgy gondolom, nem túlozunk akkor, ha azt állítjuk, hogy Jézus tudatosan választotta azt az utat, amely az emberi nyomorúság és tehetetlenség útján a lét legaljára vezet. Mindezt magára vállalva kívánta megváltani az embert. Még pontosabban: mind ettől kívánta megváltani az emberiséget. Az egyház, amely a megváltás művet Krisztus kívánsága szerint Krisztus képviselőjében, vele belső azonosságban ma is folytatja, az egyház sem járhat más úton, hogyha hű akar lenni Isteni hivatásához, ha hű akar lenni Krisztushoz.

A szegénység tudatos vállalása a gyakorlatban megítélésünk szerint annyit jelent, először, hogy az anyagiasság és kapzsiság kísértésének minden körülmények között ellenáll. Nyilvánvaló, hogy létezni nem tud pénz és anyagiak nélkül, de ezek sose legyenek cél, hanem mindig csak eszköz, egyéb nagyobb célok elérése érdekében. Jelenti a szegénység a fényűzésről való tudatos lemondást, az egyszerűséget. Nagyon helyes, hogyha a keresztény ember azzal is megéli ezt a belső szegénységet, hogy időnként javaiból, pénzéből nagyobb összeget is fordít szerencsétlenebb felebarátja fölsegítésére. Nagyobb összeget, még akkor is, ha ez neki pillanatnyilag lemondást jelent, hogyha emiatt később tudja valamelyik kitűzött célját elérni. A szegénység megélése az egyházban továbbá annyit jelent, hogy az egyház és a keresztény ember tudatosan a szegények pártját fogja, hogyha melléjük áll, felszólal érdekükben. Hiszen éppen a szegények azok, akik a legtehetetlenebbek, akiktől ösztönösen elfordul mindenki, akiknek alig akad pártfogójuk. Természetes ösztöne az embernek az, hogy a tehetős, a gazdag előtt hajol meg és a pénz előtt áll fel tisztelettel. Krisztusi küldetésének megélése tehát, hogy az egyház napjainkban az elnyomott és a fejlődésben visszamaradt népek érdekében szót emel, melléjük áll és a világ gazdagabb nemzetét nagyobb anyagi támogatásra serkenti, nemcsak a szeretet, hanem az igazság nevében is.

III. Homília vázlatok

A)

1. „Ami jól nem lakat” (Iz 55,2)

„Miért fordítjátok keresményeteket arra, ami jól nem lakat?” Bizony, mi értelmé életünk minden energiáját arra fordítani, ami „nem kenyér, ami jól nem lakat?” Önmagában nem rosszak azok a dolgok, amelyek elképzelésünk szerint az élet szépségéhez szükségesek: az anyagi bőség, a luxus, a szórakozás, a tekintély. Mint ahogyan önmagában nem rossz a fagyalt, sőt igen kellemes. De minden pénzünket fagyalatra fordítani!? Ugyanilyen dőreség minden energiánkat csak a földi javakra pazarolni. Bármennyire kellemesek, kívánatosak ezek, mégis édesítői csupán az életnek, de nem igazi táplálékok. Ezért lehet olyan hamar megenni őket, sőt megcsömörölni tőlük. Aki dúskál ugyan bennük, de csak ezekben dúskál, üresnek fogja érezni hamarosan az életét, a lelkét. Mint aki akár egy mázsza fagyaltot evett, de csak azt.

„Hallgassatok rám, és akkor jót esztek.” Nemcsak földi javakkal él az ember. Isten ígéje is szükséges táplálék, nélküle nincs igazi élet, csak üresség. Az Istenben való hit, az iránta való szeretet a legfontosabb étel-itala az emberi életnek. Csupán ez táplálja igazán. És,

csupán ez lakatja jól. Az egészséges jóllakáshoz hozzátartozik az evés utáni enyhe éhség. Isten kielégíti a lelket, de egészen eltelni sohasem lehet vele.

A csak földiekkel élő üressé válik, hamarosan úgy fogja érezni, hogy nem élet az élet. Egyetlen okos dolog hallgatni az Úrra, aki Izaiással ezt üzeni: „Hajtsátok hozzám fületeket, jöjjetek hozzám, s akkor élni fog lelketek.”

2. „Ami nem kenyér” (Iz 55,2)

„Miért fordítjátok a pénzt arra, ami nem kenyér?” Lehet itt gondolni a bűnös élvezetekre: részegség, paráznaság, kapzsiság stb. De arról is elgondolkodhatunk, hogy sok élvezete van az életnek, amely lehet kenyér is, de lehet méreg is.

Minden élvezet kenyér, ha Isten felé lendít. Minden élvezet méreg, ha csak élvezet, vagyis ha az élvezés lényege az önzés.

Példák: Élvezni a szülőktől kapott szeretetet, ez biztosan nem bűn, sőt! De csak élvezni, és ha már nem találom élvezetnek, eldobni? Ha ameddig jól esik anyámhoz bújni, addig elfogadom melegségét, de azután többé nem ismerni vagy durván eltaszítani?

Vagy ha valaki csak élvezni akarja a házasságot. A házaseset öröme felemeli a lelket, fogékonnyá teszi Isten Országára. De ha valaki kizárólag élvezni akarja, és mihelyt máshol nagyobb élvezetet remél, akkor egyszerűen felrúgja?

Vagy aki csak élvezni akarja gyermekét, csak saját örömét keresi pátyolgatásában? És ezért többet nem is enged megszületni, bármennyire bírná, csak amennyit élvezetnek talál?

És aki csak élvezni akarja a munkát, a barátait, összeköttetéseit? Általában, aki mindent, az egész életet csak élvezni akarja? Az ilyen ember biztosan elrontja a gyomrát, legszerencsétlenebbje lesz a földnek.

Minden tisztességes élvezet táplálék lehet a léleknek. De minden, önmagában még oly tisztességes élvezet is méreg, ha öncélúvá, önzővé válik. Megmérgezi így a földi és az örök életet egyaránt.

Boldog, aki ha élvez valamit, Istenben élvezi, és fontosabb neki Isten, mint az élvezet. És ezért bármiről hajlandó lemondani, ha kell, Istenért. Csak az ilyennek van és lesz igazi élvezete.

3. „Örök szövetséget kötök veletek” (Iz 55,3)

Isten szövetséget kötött Ábráhámmal, majd a Sinai hegynél az Ábrahámtól származó néppel. Mindkét szövetség lejárt már, de áll mindörökre az a szövetség, melyről Izaiás prófétált. A Kehely átváltoztatásánál a Vért az új és örök szövetségének nevezi a miséző pap, amint Jézus is így mondta. Benne ugyanis új, örök szövetséget kötött velünk Istenünk.

Háborúban szinte minden attól függ, kik a szövetségeseink. Házasságunk sikere azon fordul meg, ki életünk szövetséges társa. Az élet minden területén szükségünk van szövetségeseinkre, nincs ember, aki egymagában boldogul. De az egész emberiségnek is szövetségesre van szüksége. És minden egyes embernek is szüksége van olyan szövetségesre, aki nem élete egyes vonatkozásaiban szövetségese csak, hanem egész lényét, élete minden mozzanatát átfogóan. Ilyen szövetségesünk ember nem lehet, csak maga az Isten.

Isten hajlandó szövetségesünk lenni, nemcsak egy életre, de az egész örökkévalóságra. És hogy milyen komolyan veszi ezt a szövetséget, azt mutatja a szövetségkötésre küldött személy: Egyszülött Fia, aki egylényegű az Atyával, és aki által teremtett mindent. És mutatja a szövetség pecsétje, az Egyszülött Fiú értünk kiontott vére.

Urunk hajlandó szövetségesünk lenni mindennapjainkban, hogy vele szövetségben alakítsuk ki egyéni és közösségi életünket. Szövetségesünk önmagunk és a közösség tökéletesítésében. Szövetségesünk abban, hogy minden, még a szenvedés is javunkra váljék.

Szövetségi hűsége nem csupán sírig tartó, hanem a szó szoros értelmében örök. Véglegesen és a legszorosabban magához kapcsol bennünket, hogy egyek legyünk vele végtelen boldogságában.

Isten szövetsége nagy biztatás számunkra. Ha Isten velünk, ki ellenünk! Nem lehetünk kishitűek sem az élet küzdelmeiben, sem az önnevelésben, sem a közösségi, családi élet kialakításában, sem az egyház nehézségeiben, sem a szenvedésben, sem üdvösségünk reményében.

Isten szövetsége nagy feladatunk is. Mert a szövetség kétoldalú, nekem is kell tartanom. Vagyis minden erőmmel alakítanom kell Isten Országát magamban és minden közösségben. Isten győzelme biztos. Az én győzelmem attól függ, szövetségesi hűségben élem-e életemet.

4. Nem kereste a magáét

Istenünk nem keresi a magáét, sem a teremtés, sem a kegyelem műveiben. Neki semmi „haszna” nincs, nem is lehet belőlünk. Végtelen boldogságához sem hozzáadni, sem elvenni belőle nem lehet. „Akiknek nincs pénzetek, siessetek, jöjjetek, vegyetek pénz nélkül és minden ellenérték nélkül.”

Ez a teljes önzetlenség lett láthatóvá Krisztusban, a megtestesült Istenfiában. Mai evangélium: nagyon szeretne egyedül lenni, de egy pillanat alatt lemond erről, hogy az utána tódulók rendelkezésére álljon. Tanítás után nem bocsátja el őket, magára vállalja ellátásukat. Ha arról volt szó, hogy magáért tegyen kenyércsodát, elúzi a gondolatát is, mint sátáni kísértést. Most kérés nélkül megteszi, másokért. Végig lehetne menni Jézus egész életén, és számtalan jelét találnánk magáról megfélelmező önzetlenségének. De elég csak a jézusi mű egészére gondolnunk. Vajon mi haszna volt Isten Fiának a megtestesülésből, názáreti rejtett életéből, az evangélium hirdetéséből, megváltói halálából? Mindent értünk vállalt, sem hasznát, sem a maga dicsőségét nem kereste. Áldozat volt az egész élete.

Ha Jézusé akarok lenni, számomra sincs más út, csak ez: Kitérni önzéséből, élni Istenért, az emberekért. Aki magát keresi, elveszít mindent. Csak az önzetlen képes élvezni Isten örömét.

B)

1. A földiek nemcsak a földi életért vannak

Az Úr a mannáat Izrael földi életének fenntartására adta. De ugyanakkor magasabb síkba emelő próbatételként is. Mindennapra ígérte a csodás eledelt, megtiltotta, hogy többet szedjenek, ezzel a benne való bizalmat akarta kipróbálni és egyben nevelni. Valóban, a másnapra bűnös bizalmatlanságból félretett manna, megférgesedett, megrothadt (16,19-20).

Ugyanígy Jézus azért tette a kenyércsodát, hogy egyenek és jóllakjanak, el ne lankadjanak az úton. De még inkább azért, hogy a csoda révén felismerjék, hogy ő a Küldött, és higgyenek az Égi Kenyérben, mely az ő teste az Oltáriszentségben. Sajnos, a csoda élvezői megrekedtek a földi kenyérenél. „Kerestek engem, de nem azért...”

Isten minden földi ajándékával így van. Nemcsak földi életünk javára van, hanem hogy a természetfeletti, isteni világba elmenjen. Ez legtökéletesebben a szentségekben nyilvánul meg. Gondoljunk a vízre, amelyből az újjászületés keresztvize lesz, a kenyérré és a borra, amelyek a szentmisében lelkünket tápláló eledellé válnak. A papszentelésben egy ember, aki az embertestvériség alapján földi életünkben javunkra élő kell legyen, az egyházi rend szentsége révén örök életünk szolgája is lesz. Ugyanígy van a bérmálás és a szentkenet olajával. A házasságban pedig földi életem társa a szentség révén mennybetörésem társává magasztosul. De különben is minden földinek, ételnek, munkának, szerelemnek, mindennek

lépcsővé kell válnia az isteni rendbe emelkedésemhez. Ennek kifejezői és segítői a szentelmények.

A leckében szereplő „rég ember” csak a földi szempontokat néző valaki. Új emberré kell válnunk lelkületben és érzületben, hogy a földiek a mennybe segítsenek, ne itt ragasszanak bennünket.

2. Utolsó alkalom

Nincs más értelme senki emberfia életének, mint hogy új emberré váljon, olyanná, akiben kiteljesedett az isteni élet. Erre adatott az a pár évtized, amíg élünk. Sajnos, talán legtöbb embernél elrepülnek ezek az évtizedek anélkül, hogy megvalósulna bennük ez az „új ember”. A betegek szentségei arra valók, hogy alkalmat adjanak az eltékozolt idő valamiképpen visszahozására. A betegágyhoz hívott pap Isten üzenetét hozza: Lehetsz még az utolsó pillanatban is Isten szíve szerinti ember, a kegyelem készen áll hozzá, íme elküldte Istened. A három szentség, ha együttműködsz velük, az utolsó pillanatban még kialakíthatja benned az örökéletre is értékes embert.” A földi szempontból végleg használhatatlanná vált embert is használni tudja Valaki, és ez a remény nem hamis illúzió. Nem hiszem, hogy a pap megjelenése valakit is elrémített, összezavart volna. A betegek szentségeivel ellátottak megnyugszanak, visszatér hozzájuk a lelki béke.

Halálos ágyon utoljára hív a Gazda. A világ és minden egyén Gazdája. Könnyebben meghallja a hívást a haldokló, ha Isten szolgájának ajkán csendül a hívás, mintha a beteg csupán lelkiismeretére van hagyva. Ha szereted, megadod neki a lehetőséget, hogy legalább az utolsó órában Istennek adja életét, hogy Tőle visszacapja azt.

3. „Mely életet ad a világnak” (Jn 6,33)

Jézus nem azért tette a kenyércsodát, hogy most már mindig így legyen. Hanem, hogy könnyebb legyen hinniök, ha azt mondja majd: Az én testem étel, vegyétek és egyétek!

Életünk a kenyér körül forog. Ezért dolgozunk, ügyeskedünk, veszekszünk, irigykedünk, sőt bűnözünk. Érthető: Enni kell, nélküle nincs élet. – De nekünk örök életünk is van. Ez pedig Jézus teste, a mennyei Kenyér körül forog. Aki eszi, örökké él. Aki nem eszi, annak csak a neve az, hogy él, de halott, a végén kárhozott.

Aki nem áldozik, megsérti Istent. Mint aki kitér az anyai vagy a hitvesi ölelés elől. Az áldozás Isten csókja.

Aki nem áldozik, gyenge lesz a lelke. Beleveszi magát a bűn, egyre fertőzöttebbé válik. Nem lesz ereje a jóra, a mennyért való munkára és harcra. Mi lesz a vége?

A vallásos élet áldozás nélkül, ha nem is egészen hiábavaló, de kevés az üdvösségre.

4. A kenyeret enni kell

A vallásosság igen különböző értékű lehet egyes hívőknél. Van porcukorvallásosság, mely csak édesíti az életet. Van kovászvallásosság, amely egészen átjár, átalakít, alkalmassá tesz arra, hogy kedves legyek Istenemnek.

Az Oltáriszentséggel kapcsolatban is van porcukorvallásosság. Ez kimerül abban, hogy térdet hajtunk, ünnepeket tartunk, szentséglátogatást végzünk, résztveszünk szentségimádásokon, körmeneteken. Nem rossz ez, csak kevés.

Hogy mi az elég, azt megmondta Jézus, már azzal is, hogy pontosan kenyér színében maradt köztünk. Sokféleképpen maradhatott volna velünk, de ő Kenyér akart lenni. A kenyérről pedig nyilvánvaló, hogy bár lehet tisztelni vagy szépen beszélni róla, de elsősorban enni kell. Ezt mondta Jézus az utolsó vacsorán, az első átváltoztatással kapcsolatban. Nem

letérdelésre, mellverésre, szenténekek zengedezésére, bensőséges imádságok mondására, tömjénezésre, imádságra szólította fel övéit, hanem csak ezt mondta nekik: Vegyétek, és egyétek!

Mikor kell enni? Ezt is a kenyérlét mondja meg. Étel sokféle van. Nem ezeket tette testvére az Úr. Hanem azt az ételt, amely egyedül mindennapi. Tehát Jézus nem ünnepi kalács, sütemény, nem nagy ünnepi torta akar lenni, hanem mindennapi kenyerünk.

Az Oltáriszentség nem lehet vallásosságunk porcukra, édesítője csupán. Egész életünk kovászává kell lennie, hogy átalakítson, Isten ízlésének megfelelővé tegyen bennünket.

C)

1. „Keresetét átengedi olyannak, aki mitsem fáradott.” (Préd 2,21)

Ez a mondat mintha az örökhagyókról szólna. Nem árt egyszer beszélni az örökhagyásról.

A szülők szeretete azt diktálja, hogy minél többet hagyjanak a gyermekeikre. Ez természetesen helyes dolog. Néhány dologra azért jó felhívni a figyelmet ezzel kapcsolatban. Így például arra, hogy a kapzsiság, fősვნყség nem megengedett a gyerekek érdekében sem. Még kevésbé a pénzszerzésnek nem becsületes útjai. Nem okos dolog olyan vagyont hagyni szeretteinkre, amelyen, mint mondani szokták, nincs áldás.

Nem biztos, hogy jót tesz gyermekeivel az, aki túl sokat hagy rájuk, a készbe ülteti őket. Nem tudják úgy megbecsülni, nem is tudják úgy élvezni, mintha a maguk munkája is benne lenne. Az örökhagyás ne „teljes” gondoskodás legyen, inkább segítségnyújtás. Jobb, ha a fiatalok nagyobb részben maguk építik meg fészüküket, alapozzák meg életüket.

A végrendeletet lehetőleg úgy kell megcsinálni, hogy tiszta és igazságos helyzetet teremtsen. Amennyire lehet, elejét kell venni a testvérek gyűlölködésének.

Nem okos dolog, ha az idősek önmagukat mindenből kifosztják, és már életükben egész vagyunkájukat odaadják a fiataloknak, tőlük várva az eltartást, megápolást. Erre csak azt lehet mondani: Ne vidd őket a kísértésbe! Ne nehezítsd ezzel szülőszerepetüket!

Mindenek közül pedig ez a leglényegesebb: Minden anyagi örökségnél többet használ, ha a szülők olyan jelleművé nevelik gyermekeiket, hogy meg tudják állni az életben a helyüket. Tehát tanítsák meg őket dolgozni, lemondani, beosztani, takarékoskodni. Ez hozza a legtöbb kamatot.

2. „Szíve még éjjel sem tud nyugodni” (Préd 2,23)

Ha valaki az anyagiak miatt még éjjel sem tud nyugodni, annak legfeljebb egyetlen mentsége lehet, ha ti. nyomorog. Mindenki másnál bűn, ha ennyire betölti a vagyon gondja.

Vagy azért bűn, mert a nem egyenes és nem becsületes pénzszerzései nyugtalanítják. Nem is éri meg. Okos ésszel már földi szempontból sem: Hittel meg sehogyan sem. Nincs az az összeg, amelyért érdemes elkárhozni. És az ilyen természetű bűnökből talán a legnehezebb megtérni. Egyrészt, mert a legöregebb korban sem hagyják el az embert, sőt! Másrészt, mert ezen a területen a megtéréshez hozzátartozik a jóvátétel is. Ez meg aztán igazán nehezebbre esik mindenkinek.

De ha valaki meg is marad az egyenes úton, ha szíve a pénz miatt még éjjel sem tud megnyugodni, az bálványimádságra mutat. A Mammon rabja. Miért bűn ez? Mert túl sokat kell fizetni érte olyanból, ami nem az emberé, tehát nem költhet belőle tetszése szerint.

Először is fizetnie kell a túlságosan hajszolt anyagiakért az egészségével, az élet egy darabjával. A velejáró idegfeszültség talán károsabb a mértéktelen ivásnál vagy a paráznaságnál is.

Másodszor fizetnie kell másirányú kötelességeinek elhanyagolásával. Akinek mindig anyagiakon jár az esze, az nem tud kellőképpen eleget tenni pl. a hitvesi szeretet parancsának, a gyermeknevelés követelményeinek, de még vallási kötelességeinek sem.

A vagyonhajhászásért túl nagy a fizetség, hozzá képest mindenképp túlságosan kicsi a jövedelem, a kamat. A pénz után való futás közben nem jut idő az életre, szeretetre, üdvösségre. Egyetlen kamatozó dolog Istenben gazdagodni.

3. „A kapzsiság bálványimádás” (Kol 3,5)

Kapzsi az, aki mindenáron hajszolja az anyagi javakat. Isten helyébe a Mammont állítja.

A Mammon imadásának egyenes következménye a bűnök sorozata: Csalás, lopás, sikkasztás, gyűlölködés, kíméletlenség, lelketlenség, uzsora és a többi. Ezekből egy ideig talán visszatart a félelem, de nem sokáig. A pénz szerelmese mindenre képes. Beleszeretni a pénzbe, ez egyenlő azzal, hogy az ember elindul a legveszedelmesebb lejtőn. A végén már bűnnek sem fogja tartani a becstelenségeket, hencegni fog vele, önelégültségét fogja növelni. Gondolj Júdásra! Ő is a pénz szerelmével kezdte.

A Mammon imádója lassankint tárgynak tekintti az embereket. Vagyis kővé változik a szíve. Kihal belőle minden szeretet. A legelvetemültebb ember lelkében is ott lehet a szeretet csírája, a kapzsisban nem. Szeretetnek nevezett viszonyai is csupán önzés. Emberi viszonylatainak mértéke nem a szeretet, megbecsülés, jóság, hanem az érdek. Gyümölcseikről ismeritek meg őket.

A sok pénz a legostobább önteltségre vezet. A dúsgazdag lenézi a szellem, a jóság, a szentség őriásait, tudóst, művészt és szentet egyaránt. Mindenkinél többnek tartja magát. Azt hiszi, pénzzel még Istent is meg tudja –venni.

Gazdag ember még üdvözülhet, ha nehezen is. A pénz szerelmese nem.

4. Örökség

Örökölni, ez a legkellemesebb dolgok egyike, de a legveszélyesebb is. Az egyik legveszedelmesebb bűnre vivő alkalom. Úgy hiszem, a kárhozottak nagy százalékának pokol felé vivő útja örökösödési ügyekkel kezdődött.

Ilyenkor feltámad a pénz ördöge. Kivirágzik az addig talán csendben meghúzódó kapzsiság. Ez a fajta ördög a legképtelenebb bűnökbe sodorja az embert. Képes lesz hazudni, áskálódni, gyűlölködni, irigykedni, a becsületességet megtagadni, minden méltányosságot felrúgni, rágalmozni, hamistanúkat keresni, csalni, hamisítani. Az öröklés olyan kulcs, amelyik szinte egyedül képes felnyitani az emberek lelkében azt a rekeszt, ahol a legocsmányabb indulatai vannak elzárva.

Aki nem akar elkárhozni, ezen a ponton legyen nagyon erős. Először is ne vegye nagyon könnyedén a dolgot. Még „gyermekeinek érdeke” ürügyén se legyen hajlandó letérni arról az útról, amelyet a becsületesség és méltányosság, sőt az engedékenység fémjelez. Inkább járjak valamivel rosszabbul, de én ne rövidítsek meg senkit. A szeretet nagyobb mindennél, a sok forintnál is. Semmi sem ér meg annyit, hogy gyűlölség legyen a testvérek, rokonok között. Aki ebben megállja a próbát, az nagy ember. Vigyázni kell: Ha úgy érzem is, hogy nekem van igazam, nekem ez és ez igenis jár, nem hagyhatom kinevettetni magamat, nekem a gyerekekre is kell gondolni stb., ezeknek az érzéseknek nem szabad beugranom. Ilyenkor a legjobb ember is elvakul, értetlenné, sőt becstelenné válik. Inkább vesszek el mindent, csak én magam el ne vesszek.

Egy szót azokhoz, akik örökségi ügyek folyamányaként vannak haragban ezzel vagy azzal: Ennek véget kell vetni. Minden áron. Gyűlöletből egy csepp se mehet be Isten Országába. Ne áltasd magad, hogy te nem haragszol, csak az a másík, hogy te nem tehetsz

róla stb. Biztos, hogy hibás vagy. Ne a másik hibáján rágódj, nem azt fogja tőled számonkérni az Úr. Ne feledd: Be kell bizonyítanod Istened és a saját lelkiismereted előtt, hogy te nem a Mammon imádója vagy. Ha anyagi veszteséggel jár, akkor is: Ha csak jóvátétel árán megy, akkor is. Ha meg kell alázkodnod; akkor is. Nincs nagyobb vád az ítéleten, minthogy a Pénz rabja voltál. Ez alól akkor is tisztáznod kell magad, ha az életedbe kerülne is. „Esztelen, még az éjjel számonkérnek tőled lelkedet!”

Évközi 19. vasárnap

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (Kir 19,9a; 11-13a): *„Ama napokban, amikor Illés a Hórebhez, Isten hegyéhez érkezett, megszállt a barlangban. Az Úr azt mondta néki: Jöjj ki s állj a hegyre az Úr elé, s íme, ott elvonul az Úr, s az Úr előtt nagy és erős szélvész, mely hegyeket forgat fel és sziklákat zúz össze, s a szélvészen nincs az Úr, – s a szélvész után földrengés s a földrengésben nincs az Úr, – s a földrengés után tűz s a tűzben sincs az Úr, – s a tűz után enyhe szellő susogása. Mikor ezt Illés meghallotta, palástjával eltakarta arcát.”*

A barlang azonos azzal, amelyből Mózes figyelte az Úr átvonulását. (2 Móz 33,22) 2 Móz 19-ben a vihar, a földrengés és a villámlás arra szolgál, hogy Isten jelenlétét érzékeltesse. Itt csak közeledtét jelzik, míg az enyhe szellő mutatja jelenlétét. Ez a jelkép Isten szellemiségét érzékelteti, valamint azt a bensőséges viszonyt, mely Illéssel összekapcsolja.

II. OLVASMÁNY (Róm 9,1-5): *„Testvérek, igazat mondom Krisztusban, nem hazudom. Tanúskodik mellettem lelkiismeretem a Szentlélekben. Nagy a szomorúságom és állandó a szívem fájdalma. Inkább azt kívánám, hogy magam legyek átok alatt, távol Krisztustól, testvéreimért a test szerint népemből valókéért, az izraelitákért: övék az istenfűség, a dicsőség, a szövetségek, a törvényadás, az istentisztelet és az ígéretek. Övéik az atyák és test szerint közülük származik Krisztus, aki mindenek fölött való, mindörökké áldott Isten. Amen.”*

A zsidók magatartása aggasztja és szomorítja el az apostolt. Ők voltak Isten választott népe, fiai. 2 Móz 4,22 szerint azt üzeni a fáraónak, hogy Izrael az ő elsőszülött fia, engedje hát el, hogy neki, Istennek szolgáljon. Az ő körükben volt a frigyszekrény, amelyben Isten dicsősége lakozott. „Mikor aztán minden elkészült, befedte a felhő a bizonyosság sátrát, s betöltötte azt az Úr dicsősége. Mózes nem is tudott bemenni a szövetség sátrába, míg a felhő mindent befödött és az Úr dicsősége tündöklött, mert mindent beborított a felhő. Ha felemelkedett a felhő a hajlékról, elindultak Izrael fiai, seregről-seregre; ha állt felette, azon a helyen maradtak. Az Úr felhője lebegett ugyanis nappal a hajlék felett, éjszaka meg tűz...” (2 Móz 40,31-36). Velük kötötte Isten a szövetségeket (Ábrahám, Jákob, Izrael, Mózes), nekik adta a törvényeket, ők végezték az általa előírt istentiszteleteket, nekik adta a messiási ígéreteket, legfőképpen pedig közülük származik Krisztus. Ők voltak tehát birtokában mindannak, ami előre vetett árnyéka volt Krisztusnak.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 14,22-33): *„Miután Jézus jóllakatta a tömeget, azonnal arra kényszerítette a tanítványokat, hogy szálljanak a bárkába s menjenek át előtte a tulsó partra, míg ő elbocsátja a tömeget. Miután elbocsátotta, felment a hegyre, hogy egyedül imádkozzék. Közben besötétedett, ott maradt egyedül. A csónak már sok stádiumnyira volt a szárazföldtől, küszködött a hullámokkal, mert ellenszél fújt. Éjjel a negyedik őrsváltás idején a víz tükrén járva, odament hozzájuk. Amikor a tanítványok észrevették, hogy a vízen jár, megrémülve mondták: 'Kísértet!' És a félelemtől felkiáltottak. Jézus azonban rögtön megszólította őket: 'Bátorság! Én vagyok. Ne féljete!' Erre Péter így szólt: 'Uram, ha te vagy, parancsold meg, hogy hozzád menjek a vízen.' 'Jöjj' – válaszolta. Péter kiszállt a hajóból, a vízen járt és Jézushoz ment. Mikor azonban látta az erős szelet, megijedt és süllyedni kezdett. Erre*

hangosan felkiáltott: 'Uram, ments meg engem!' Jézus kinyújtotta a kezét, megfogta, s így szólt: 'Kicsinyhitű! Miért kételkedél?' Miután beszálltak a bárkába, a szél elállt. A csónakban lévők térdre hullottak előtte e szavakkal: 'Valóban Isten Fia vagy!''

Jézus 3 és 6 óra között jelent meg a vízen járva tanítványainak. A babonás halászok, akiknek képzelete csodálatos lényekkel népesítette be a tavakat, főleg ebben a hajnali órában semmi másra nem tudtak gondolni, csak arra, hogy kísértetet látnak. Jézus szava viszont annyira megnyugtatja őket, hogy Péter, akinek legerősebb volt ebből kitűnően is a hite, el is indul Jézus felé, amikor biztatást kap erre a vállalkozásra. Igazán emberi és hiteles a történet, mert a feltámadó szél megrettentí az előbb még lelkes apostolt, de Jézusra tekint és segítségével meg is menekül. Illés menekült Ácháb elől, halálát kívánta, elvesztette kedvét. Isten a jelenéssel lelket öntött belé. Ezt tette Jézus Péterrel is, mintegy előlegezve a későbbi viharokat, megpróbáltatásokat. Megtanította, hogy mindig vele van és az erejében mindent megtehet, még akkor is, ha olyan esendő, hogy a feltámadt szél eltereli figyelmét Jézusról és legalábbis egy pillanatra megingatja bizalmát.

A természetben is fel kell ismernem Istent. Számomra a természet Isten kinyilatkoztatása. Mindent az ő ereje tart fenn és mindenben tevékeny. A kinyilatkoztatás mítosztalanította a természetet, felvilágosított, hogy nincsen tele a természet istenekkel, hanem Isten ereje tölti el. Ne érjen engem is ugyanaz a szemrehányás, mint a zsidókat, hogy ti. a kinyilatkoztatás birtokában is kevesebbet ismerek meg Istenből, és kevésbé találom meg Őt a természetben, mint mások, akik ezekkel az előnyökkel nem rendelkeznek. A természetben megismert Isten összekapcsolhat azokkal, akik még nem jutottak el a kinyilatkoztatás elfogadásáig.

B)

I. OLVASMÁNY (1 Kir 19,4-8): *„Ama napokban Illés egynapi járásnyira bement a pusztába. Miután beért s egy borókafenyő alá leült, azt kívánta magának, hogy haljon meg. Így szólt: Elég volt, Uram, vedd el életemet, mert én sem vagyok jobb, mint atyáim. Majd lefeküdt és elaludt a borókafenyő árnyékában. Ekkor íme az Úr angyala megérintette és azt mondta neki: Kelj fel s egyél. Odatekintett s íme egy hamuban sült lepény s egy edény víz volt a fejénél; evett tehát és ivott és ismét elaludt. Ekkor másodszor is eljött az Úr angyala s megérintette, és mondta neki: Kelj fel, egyél, mert nagy út vár rád. Ő felkelt, evett és ivott, s ennek az ételnek az erejével negyven nap és negyven éjjel ment, egészen az Isten hegyéig, a Hóreb-ig.”*

Borókafenyő helyett a héber szöveg inkább rekettyebokorra érthető.

Az angyal által hozott étel, az angyali kenyér előképe az oltáriszentségnek, mellyel megerősít bennünket az Isten, hogy örök célunkat elérhessük.

II. OLVASMÁNY (Ef 4,30-35,2): *„Testvérek, ne okozzatok szomorúságot Isten Szentlelkének, akivel meg vagytok jelölve a megváltás napjára. Legyen távol tőletek minden keserűség, indulat, haragtartás, szóváltás, káromkodás és minden egyéb rossz. Inkább legyetek egymás iránt jóindulatúak, könyörületesek és bocsássatok meg egymásnak, amint Isten is megbocsátott nektek Krisztusban. Mint Isten kedves gyermekei legyetek az ő követői és éljetez szeretetben, ahogy Krisztus is szeretett minket és odaadta magát értünk jóillatú áldozati adományként az Istennek.”*

Krisztus áldozata jóillatú volt az Atya előtt, elfogadta. Nekünk is vállalkoznunk kell arra, hogy a szeretet megkövetelte áldozatokat meghozzuk és Krisztussal együtt jóillatú áldozattá váljunk. Csak az áldozatos szeretet mentheti meg és teheti egyre tökéletesebbé az egységet,

melyet a Szentlélek létesít a Krisztus-test tagjai között; az egységet megbontó szavak és tettek Szentlélek-szomorítók.

AZ EVANGÉLIUM (Jn 6,41-52): „Az időben a zsidók zúgolódtak Jézus ellen, mivel azt mondotta: *’Én vagyok az (élő) kenyér, mely a mennyből szállt alá’, s azt mondták: ’Nem Jézus ez, Józsefnek a fia? Nem ismerjük mi atyját és anyját? Hogyan mondhatja tehát, hogy mennyből szállottam alá?’ Jézus erre azt felelte nekik: Ne zúgjatok magatok között, senki sem jöhet hozzám, hacsak nem vonzza őt az Atya, aki engem küldött: én meg föltámasztom őt az utolsó napon. A próféták megírták: ’Mindnyájan Isten tanítványai lesznek.’ Mindenki hozzám jön, aki hallgat az Atyára és tanul tőle. Nem mintha valaki is látta volna az Atyát azon kívül, aki Istentől van, ő ugyanis látta az Atyát. Bizony, bizony mondom nektek, aki hisz bennem, annak örök élete van. Én vagyok az élet kenyere. Atyáitok mannákat ettek a pusztában, de meghaltak. Ez a mennyből szállt kenyér, hogy aki eszik belőle, meg ne haljon.*

Én vagyok az élő kenyér, mely a mennyből szállott le. Aki ebből a kenyérből eszik, örökké él, s ez a kenyér, melyet én adok nektek, az én testem (húsom) a világ életéért.”

A zsidók azt hiszik, hogy ismerik Jézust, hiszen meg tudják nevezni apját-anyját (bár az előbbi tévesen). Istenségét nem hajlandók elfogadni. Pedig Jézusban ez a döntő tény, hogy a mennyből szállt le, és erőt tud adni azoknak, akik hisznek benne: örök életre segítő erőt. Nem tudjuk átlátni, hogyan kapcsolódik össze az Atya vonzása és az emberi szív készsége, miért így és nem másként vonzza az Atya az egyes embereket. Annyi tény, hogy nem a magunk elhatározása volt az alapvető és döntő abban, hogy az egyház tagjai lettünk, hanem az, hogy az Atya eleve, a világ teremtése előtt Krisztusban kiválasztott bennünket.

Sajnos, lehetséges, hogy rendszeresen részt veszek ugyan a szentmisén, mégsem táplálkozom az élő kenyérral. Nemcsak azért, mert nem áldozom, hanem azért sem, mert nincs igazi erős és mély hit bennem Krisztusban, az Istentől küldött Üdvözítőben. Lehet, hogy csak kenyérem, földi megélhetésem biztosítékát látom benne. Ezért nincs hajlandóság bennem arra sem, hogy Krisztussal egyesülve, jóillatú áldozatnak felajánljam magam és ezt a felajánlást valóra is váltsam haragom, gyűlölködésem stb. leküzdésében. Lehet, hogy én is „ismerem” Jézust: jól megtanultam élete történetét, csodáit és tanítását – és mégsem ismerem. Jézus teste nem egyszerűen, automatikusan biztosítja számomra az örök életet, hanem úgy, hogy erőt ad az övéhez hasonló önfeláldozó szerepre. Ha hasonlítani akarok a megdicsőült Krisztusra, hasonlítanom kell az áldozattá váltra is, ha osztozni akarok örömeiben, osztoznom kell fájdalmában is. Mert a dicsőséget ő is megalázkodásával szerezte meg, és az engedelmesen, szeretetből elviselt fájdalom vált örömmé benne.

C)

I. OLVASMÁNY (Bölcs 18,6-9): „*Előre híret vették atyáink ennek az éjnek, hogy jól ismerve az esküket, melyeknek hittek, bátorságban legyenek. Így bizalommal várta néped az igazak szabadulását és az istentelenek vesztét. Amivel ugyanis az ellenséget sújtottad, azzal minket, kiket hívtál, felmagasztaltál. Mert titokban áldoztak jámbor atyák igaz gyermekei, s egy lélekkel vállalták az igazságos törvényt, hogy jóban és bajban egyaránt osztoznak az igazak, és rázendítettek az atyák énekeire.”*

Isten előre tudatta a zsidókkal, hogy szabadulásuk éjjelén megöli az egyiptomiak elsőszülötteit – nekik tehát nem kell félniük, amikor az esemény bekövetkezett. Amivel az Úr az egyiptomiakat sújtotta, azzal a zsidókat felmagasztalta, hiszen ezzel megmutatta, hogy kedveltjei, „elsőszülöttei”. A húsvéti bárány megölése titokban, négy fal között történt, és a szent szerző állítása szerint ősi szent énekek zengedezése mellett.

II. OLVASMÁNY (Zsid 11,1-2; 8-19 vagy: 1-2; 8–12): „*Testvérek, a hit szilárd bizalom abban, amit remélünk, meggyőződés arról, amit nem látunk. Őseink ebből merítettek, bizonyosságot. Ábrahám hitből engedelmeskedett a hívásnak, hogy költözzék arra a vidékre, amelyet örökségül kellett kapnia. Elindult a nélkül, hogy tudta volna, hová megy. Hittel telepedett le az ígéret földjén, idegen országban és sátorban lakott Izsákkal és Jákobbal, akik ugyanazt az ígéretet örökölték. Várta ugyanis azt a szilárd alapokon nyugvó várost, amelyet majd az Isten tervez és épít. Sára is a hitében kapta az erőt, hogy előrehaladott kora ellenére anya lehessen, mert hűségesnek tartotta azt, aki az ígéretet tette. Ezért ettől az egytől, noha már nem volt fiatal, annyian származnak, mint az égen a csillag, vagy mint a tengerpart megszámlálhatatlan fövénye. Mind hitben hunytak el, de a nélkül, hogy az ígéret teljesedését megérték volna: csak messziről látták és üdvözölték, elismerve, hogy vándorok és jövevények a földön. Akik így beszélnek, bevallják, hogy hazát keresnek. Ha arra a földre gondoltak volna, ahonnan kijöttek, lett volna alkalmuk a visszatérésre. De egy jobb haza után vágyódtak, a mennyei után. Ezért az Isten nem szégyenli, hogy Istenüknek hívják, hiszen hazát készített nekik. Ábrahám hittel áldozza föl Izsákot, amikor az Isten próbára tette. Készen volt rá, hogy föláldozza egyszülöttét, ő, aki ígéretképpen kapta és hallotta: 'Izsák által lesznek utódaid.' Biztosra vette, hogy az Isten képes a halottakat is feltámasztani. Ezért vissza is kapta mintegy előképül.'"*

A hívő magatartás nagyszerű példái közül is kiemeli a szerző Ábrahámot, akinek hite: Isten még a halottakat is képes feltámasztani – jutalmul az áldások teljességét kapta, magatartása mintája lett a hívő magatartásnak, Izsák pedig előképe a halálból feltámadó feláldozott Üdvözítőnek, ill. a világvégi általános feltámadásnak.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 12,32-48, ill. 35-40): „*Az időben így szólt Jézus tanítványaihoz: 'Ne félj, te maroknyi nyáj, hisz Atyátok úgy látta jónak, hogy nektek adja az Országot. Adjátok el, amitek van és adjátok oda a rászorulóknak javára. Készítsetek magatoknak kimeríthetetlen erszényt, elfogyhatatlan kincset a mennyben, ahol nem fér hozzá a tolvaj és nem rágja tönkre a moly. Ahol a kincsetek, ott a szívetek is. Csipőzők legyen felövezve és égjen lámpástok. Hasonlítsatok azokhoz az emberekhez, akik urukra várnak, hogy mihelyt megérkezik a menyegzőről és zörget, rögtön ajtót nyissanak neki. Boldogok azok a szolgák, akiket uruk megérkeztekor ébren talál. Igazán mondom nektek, felövezi magát, asztalhoz ülteti őket és megy, hogy kiszolgálja őket.*

És ha a második, vagy a harmadik őrváltáskor érkeve is így találja őket, boldogok azok a szolgák. Gondoljátok meg: ha tudná a házigazda, hogy melyik órában jön a tolvaj, nem engedné betörni házába. Legyetek ti is készen, mert egy órában, amikor nem is gondoljátok, eljön az Emberfia.'

Péter megkérdezte: 'Uram, ezt a példabeszédet csak nekünk mondod, vagy mindenkinek?' Az Úr így válaszolt: 'Ki a hű és okos gondnok, akit ura szolgálói fölé rendelt, hogy idejében kiadja részüket az élelemből? Boldog az a szolga, ha megérkeztekor ura ilyen munkában találja. Igazán mondom nektek, hogy minden vagyonát az ő gondnoksága alá helyezi. De ha a szolga azt mondja magában: uram még sokáig nem jön, és elkezd verni a többi szolgát és szolgálót, eszik-iszik, megrészegekedik, akkor ennek a szolgálnak az ura olyan napon érkezik meg, amikor nem várja és olyan órában, amikor nem gondolja. Kegyetlenül megbünteti és a hűtlenek sorsára juttatja. Az a szolga, aki ismeri ura akaratát, de nem áll készen, hogy akarata szerint járjon el, sok verést kap. Aki azonban nem ismeri s így csinál valamit, amiért büntetést érdemel, csak kevés verést kap. Mert aki sokat kapott, attól sokat követelnek, és akire sokat bíztak, attól annál többet kívánnak.'"

Az Úr előre megmondta, hogy kiszabadítja népét Egyiptomból és ígéretét meg is tartotta. Nekünk is megígérte, hogy a halálnak, szolgaságnak, tökéletlenségnek állapotából véglegesen ki akar szabadítani bennünket. De készen kell lennünk, hogy számunkra, mint igazak számára, szabadulást hozzon az a nap és ne vesztünkét jelentse, mint istenteleneknek. Követnünk kell Ábrahámot erős hitében, meg a többi nagylelkű vállalkozót, akik nem érthették meg életükben az isteni ígéret teljességét, mert pl. Ábrahám is jövevénynek számított az ígéret földjén (vö.: 1 Móz 23,4; 24,37), hasonlóképpen Jákob is (uo.: 28,4). Mi már nagyon sok isteni ígéret megvalósulását tapasztalhattuk, ill. hiteles tanúbizonyság alapján megismerhettük. Ilyen elsősorban Jézus feltámasztása, melyet előre jelképezett Izsák sorsa, továbbá az egyház csodálatos fennmaradása és elterjedése, szentjei stb.

II. Teológia

Találkozás Istennel

A zsidókhöz írt levelében Szt. Pál magasztalja a hitet. Az ószövetség népének nagyjai a hit emberei, Ábrahám minden hívők atyja volt. Jámbor zsidók előtt a hit indítékai mindig Isten tettei voltak, amelyekkel a nép sorsát intézte. Hogyan hívta ki Egyiptomból népét, hogyan vezette a pusztában stb. És ezek valóban nagy érvek lehettek egy sokkal később élő izraelita szemében, hisz ő is tagja volt ennek a sok csodatettel vezetett népnek. Ezeknek az eseményeknek az ismerete adta meg nekik az önérzetet, az öntudatot, mellyel magukat más népeknél különbeknek érezték, és ezek tették számukra magától értetődővé az Isten létébe vetett hitet is. Az a tény, hogy léteztek, mint külön nép, hogy nem veszték el, nem semmisültek meg, ezek élő argumentumok voltak számukra.

Mózes előtt Isten a pátriárkára hivatkozik, mikor mintegy igazolni akarja magát, és Mózes hitét akarja elnyerni. Én vagyok az, aki szóltam az ósatyákhoz... De mit mondott az Úr Ábrahámnak? Itt nincs hivatkozás senkire, semmilyen eseményre, csak ennyit olvasunk: Szólt hozzá az Úr. És Ábrahám hitt az Úr szavának.

Ha hozzám is szólna az Úr, az Isten, akkor én is hinnék... Ha én is olyan közeli nekem érezném magamhoz az Isten csodatetteit, mint Izrael népe, akkor talán nekem is könnyebb lenne a hit... De elhinni, hogy van Isten, mikor se nem láttam, se nem hallottam soha szavát, nem találkoztam vele, mikor nem volt soha semmi kapcsolatom Istennel, nem tapasztaltam semmit Istentől? Csak másoknak elhinni, vagy csak mások észbeli érveinek engedni? A tekintélytisztelő régi ember és a mai jó kisgyerek még megelégszik mások állításaival, de a legtöbb nem. Ezért csak egy út marad a hitrevezetésben: Isten-közelségbe vinni az embereket, elősegíteni az Istennel való találkozást, hogy személyes, Isten-élménye lehessen.

A csillagos ég szemlélete, a természet szépsége, gazdag változatossága meglehetősen távol esik a mai ipari, technikai világban élő embertől. Keveset mozog a természetben, nem néz a csillagos égre, ott nem találja meg az Istent. Mégis kell keresnie az Istent, a hangját, szavát, a „leadását”, a „hullámhosszát”. A mai embernek munkája közben kell Istennel találkoznia.

Mivel dolgozom? Különböző anyagokkal. Honnét kapom őket? A kis raktárakból, s végül a természet nagy raktárából. De ki szállította oda? Nőtt, alakult, évek és évmilliók alatt talán. Miközben az anyagon dolgozom, keresem annak arcát, aki a nagyraktárban összehalmozta. És milyen értékes, „nemes” ez az anyag: a nyersanyag! Milyen változatos, sokféle, annyi mindenre felhasználható, alakítható. Sok mindenre gondolt a nagyraktár főnöke. Jó előre gondolt, évmilliókkal előre, tudta, hogy mi mindenre lesz szükségünk egykor, azaz ma. Milyen jó, hogy raktározott szén, meg rengeteg energiát a kis atomokba... Jó szívvel gondoskodott előre rólunk, mint az anya, aki távolban lévő fiának készíti és feladja kellő időben a csomagot, hogy az pont karácsonyra érkezék meg, amikor éppen kell. – De az

anyag, amit kézhez kapok, már bizonyos munkán is átesett, félkészáru. Valaki dolgozott már rajta. Én tehát folytathatom a megkezdett munkát. Egy anyagon dolgozom ezzel a Valakivel. Munkatársa vagyok. Egy szalagon dolgozunk. Továbbadta nekem, hogy készre dolgozzam ki. Ő kezemre dolgozott, és megengedi, hogy a végső simításokat én tegyem, és élvezzem a készlet. Ez a Valaki tehát nem igazgatóm és gazdám, hanem munkatársam. Részt ad az örömből, a sikerből, a hasznból, de a felelősségből, a tervezésből, a gondból is. Tárustulajdonosa vagyok az egész anyavilágnak és a világüzemnek. És ahogy ő az én előnyömbre dolgozott előre, úgy nekem is mások javára kell előredolgoznom. Mert hiszen, amit én készítek, azt másoknak készítem, hogy ők is örülhessenek az általunk elkészített dolgoknak.

Meg kell láttatnunk nemcsak a munka erkölcsstanát, hanem annak misztikáját is. Segítenünk kell másokat abban, hogy a verejték és a fáradtság mellett vagy a mögött lássa a dolgozó ember a láthatatlan isteni munkatársat, és megérezze annak közelségét, hozzám közeledő jóságát.

János pápa nemcsak a teremtővel való együttműködést emeli ki, hanem a megváltás művébe való bekapcsolódást éppen a munka által. Így a Megváltóval is biztosít találkozást a munka.

Krisztus bekapcsol bennünket istenemberi vérkeringésébe, részeseivé tesz isteni életének és minden munkájának. Társmegváltók leszünk minden cselekedetünk által. Nemcsak kapunk tehát tőle értéket, hanem mi is hozzájárulunk az ő tevékenységéhez, s az ő termelői munkájában („sok termést hoz”) nekünk is lesz részünk.

Mindezekben tehát találkozunk Istennel.

A hitet sokszor csak értelmi tevékenységnek mondják. Assensus mentis... Talán inkább úgy kellene mondanunk: Assensus hominis, az egész ember igelése Isten felé, Isten átkarolása egész emberi mivoltunkkal. Értelmünk és akaratunk, szívünk is bizalommal, ráhagyatkozással és szeretettel átkarolja Istent. Amint az Istennel való találkozáskor a mai ember nem a függőség érzetében találja meg, hanem abban, hogy Isten munkatársának érzi magát, úgy a hit aktusát is nem a néma elfogadásban, hanem a tevékenyebb átkarolásban látja. Isten valóban nem kényszeríti az embert maga elé, hanem hívja kegyelmével, s az ember szabadon elfogadja a hívást. Korunkban talán megint ezt kellene jobban hangsúlyozni, ezt a szabad odafutást a karjait kitáró Istenhez. A felelés lényeges eleme az élő vallásosságnak. Vallás csak akkor jön létre, ha az ember a Szentben olyan hatalmat lát, amely hozzáfordul, amellyel dialógusba léphet. A keresztény ember számára a vallás annyit jelent, mint közösség az élő Istennel. Csak amikor Isten szava és az ember felelete találkozik, jön létre a vallás és a hit is. Deus et anima, mint Ágoston mondja. Két személy találkozása. (L. Häring: Das Gesetz Christi. 85. l.)

Az ember teremtménye Istennek, és mint ilyen, mindig is függő viszonyban marad. De az is tény, hogy az Isten meghívta az embert, hogy mint teremtmény személyes kapcsolatban Istennel részese legyen vele együtt a világért viselt felelőségének.

Az ember felelősége nem a fizetett munkás vagy pláne a rabszolga felelősége, hanem a társtulajdonos és a munkatárs felelősége. Ez a helyzet is új tartalmat ad tehát vallásosságának és hitének. Amint Isten megosztja felelőségét az emberrel és megbízik benne, ugyanúgy kell az embernek is teljes bizalommal lennie isteni Társa iránt, és teljes lelkesedéssel és szeretettel átkarolni terveit és őt magát. És minél nagylelkűbb és odaadóbb lesz Isten a maga mellé vett emberi, teremtményi társsal szemben, és annál több részesevé válik neki.

III. Homília vázlatok

A)

1. „Enyhe szellő susogása” (1 Kir 19,12)

Két tanítást merítsünk Illés látomásából. Isten nem vihar, nem földrengés, nem tűzvész. Mindez pusztít, Isten nem akar pusztítani, még a bűnöst sem. Néha kénytelen ezeken a nyelveken beszélni, mert mi, emberek nem akarjuk megérteni halk sutogását a lelkiismeretben. Bár sohase lenne süket a lelkünk, bár mindig meghallanók a Szentlélek sugallatait! Bár sohase kellene fülünkbe süvítene az Úrnak, hogy el ne vesszünk. De ha már rákényszerítettük Atyánkat a keménységre, mindig tudnunk kell, hogy Isten nem ilyen. Ő édes és lágy, mint tavaszi enyhe szellő. Akik ragaszkodnak hozzá, azok tudják. Bújjunk hozzá, és megérezzük, mily édes az Úr.

A másik tanítás: Ne a harsányságokban keressük Istent. Főleg ne a harsány örömeiben. Sokkal több az öröm a hozzám tartozó szív csendes szeretetében, mint a kék orgiáiban. A szolidan fogyasztott pohár borban, mint a sok szeszben. A becsületes munkával szerzett szerény otthonban, mint az összelopott luxusvillában. A csendes öröm mélyebbre ivódik, akárcsak a csendes eső. Légy az öröm szakértője! Minden öröm mélyén ott van Isten, de csak addig, míg fel nem támad a mohóság. A só mértékkel ízesíti az ételt, mértéktelenül: tönkreteszi. Így van az öröm is. Az igazi nagy öröm csendes, szolid, mértéktartó.

2. „Inkább azt kívánnám...” (Róm 9,3)

Pál apostol szíve fájdalma: Népének tömegei nem hisznek. És hogyan reagál szíve fájdalmára? Úgy, hogy példaképe lehet minden idők Jézusért buzgólkodó embereinek.

Mert mindenki számára, aki Jézus ügyének szerelmese, ismerős ez az érzés: Akiket legjobban szeret, akikhez legközelebb áll, nem fogadják el az üdvösséget. Talán olyanok is vannak szereteteink között, akik nemhogy nem gyónnak meg karácsonyra, húsvétra, de még a templomba sem jönnek el. Ha hit és szeretet van bennem, fáj ez nekem. Fájdalmam azonban azt váltsa ki bennem, amit Szent Pálban. Nem a tehetetlen dühöt, haragos elkeseredettséget, amely „leveszi a kezét rólunk”, nem a veszekedést, a meddő sopánkodást, nem a beletörődő lemondást. Pál apostol azt írja: „Azt kívánnám, hogy magam legyek átok alatt, távol Krisztustól, testvéreimért, az izraelitákért.” Túlzó módon fejezi ki magát, hogy annál kifejezőbben adja értésre: Mindenre, de igazán mindenre hajlandó értük, hogy megtalálják Jézust. Bennem is ez kell legyen: Mindenre hajlandó vagyok értük. Nem, hogy nekem legyen igazam, hanem mert nagyon szeretem őket. Hogy mi legyen ez a „minden”, majd értésemre adja a Szentlélek, és tudok majd „elég okos lenni”. Ha odaadom Istennek készsége szeretetemet, ő majd használja bölcsessége szerint.

3. Szent Pál és övéi

Népe ellensége volt Pálnak, mindenütt élete ellen törtek, rágalmazták, fellázították ellene az idegeneket is. Érdeemes felfigyelnünk, hogyan reagált erre az Apostol. Mert hiszen velünk is előfordul, hogy családunk, rokonságunk egyik-másik vagy több tagja ellenünk van. Ne csak vallási ellentétekre gondoljunk, hanem minden súrlódásra. Tehát legyünk követői Pálnak, mint ő Krisztus követője volt.

Nem mondott rosszat övéiről, sőt védte őket. Még az „igazat” sem mondta, panaszkodta el. Jó ízlésű ember így tesz. Hátha még keresztény is! Ne hordjam ki saját családomat, rokonságomat!

Elismeri magában is, nyilvánosan is érdemeiket. Én is ezekre emlékezzem, ne a sértésekre! A helyett, hogy egy-két sérelem miatt elfelejtenék minden jót és kedveset, inkább a sok szépre emlékezve igyekezzem átsiklani minden fölött, ami nem szép.

Nemcsak nem tagadja meg a szeretetet, hanem jóindulata, ragaszkodása csak megerősödik. Bár tudnék ilyen lenni!

Légy méltó Jézushoz családod, rokonságod körében!

4. *Akik nem mernek bízni*

Az evangélium Pétere örök példaképe azoknak, akik az élet enyhe vagy nagy viharai között nem mernek Jézusban bízni, hanem elkezdnek kapkodni, persze, a maguk feje, ösztöne szerint.

Néhány példát csak: A leány, ha megijed, hogy férj nélkül marad, hajlandó minden erkölcstelenségre, még arra is, hogy többgyermekes családapát elcsábítson. Nem egy vallásosnak indult élet végződött itt.

Az élet túlbiztosítása érdekében hányan lopnak, csalnak, sikkasztanak!

Kellemetlen helyzetekben milyen gyakori, hogy hazugsággal vágjuk ki magunkat?

A házásélet viharából sokan válással akarnak kimenekülni.

A „kapuzárás előtti években” gyakori a féktelennéválás, mert „már jön az ötvenedik évem, és még semmi örömöm nem volt az életben”. Bosszút állunk, áskálódunk, mert nem merünk bízni Isten igazságszolgáltatásában.

Rágalmakat szórunk másokra, „megfúrjuk” ezt vagy azt, mert félünk, hogy különben ő „intéz el” bennünket.

A sort sokáig lehet folytatni. Mindenki gondolja végig a maga életét. És vegyük észbe, hogy nemcsak abban hasonlítunk Péterre, hogy ijedtünkben nem bízunk Jézusban, hanem abban is, hogy ha a magunk feje után kezdünk kapkodni, azonnal merülni kezdünk. Ez a merülés: földi szempontból is egyre jobban belekeveredünk a viharos habokba, és az örök élet szempontjából is kezdünk lefelé csúszni, ha nem éppen zuhanni.

Bízom benned, Jézusom! Te vezess át az élet viharain! Ments meg a kishitűségtől!

B)

1. *„Nagy út vár reád” (1 Kir 19,7)*

Vándorút az emberi élet. De ezt ne úgy értsük, hogy egymás után szaladnak az évek, magunk mögött hagyunk sok jót és rosszat, míg végre megérkezünk; némelyek szerint a sír, hitünk szerint Isten trónusáig. Nem ilyen értelemben vándorút az élet, ilyen értelemben legfőbb sodródás, tehetetlen sodródás, mert ugyan ki tudná megállítani az éveket? Ha arról van szó, hogy minden embernek „nagy utat” kell megtennie, ez belső vándorlást jelent, azaz belső alakulást.

Minden emberi élet egy feladat: Légy olyanná, amilyennek elképzelt Istened. Ez az „olyanná levés” a vándorút. Akinél csak múlnak az évek, „ahogy esik, úgy puffan” módra, az nem vándorol, az leült, leheveredett az árokpartján, vagy gurul lefelé, ahelyett, hogy egyre magasabbra kapaszkodnék, „egészen az Isten hegyéig”.

Az életnek tehát vándorútnak kell lennie Isten felé. Vagyis alakulásnak: Indulatosból szelíddé kell lennem, sértődősből megbocsátóvá önzőből másokért élővé, felületesebből imádságos lelkületűvé, anyagiasból az igaz értékekre vágyakozóvá. Aki ezt megpróbálja, nem is annyira vándorútnak, inkább fáradtságos, nehéz hegymászásnak érzi az életet, amelyről méltán lehet mondani: „Egészen az Isten hegyéig”.

Első dolgom megkérdezni magamtól: ilyen értelemben vándorút-e az életem, vagy csak sodródás, ténfergés, heverészés, gurulás lefelé? A második dolgom: elindulni, határozottan, nagy akarattal és elszánással. Ez nagyon nehéz. Csak a mennyei Kenyérnek, „ennek az ételnek erejével” lehetséges. Isten nyújtja ezt az eledelt. Hálásan fogadom.

2. Te már csak ilyen vagy?

Szent Pál bűnöket és erényeket sorol fel. Mindkét csoportban ún. indulati megnyilvánulásokat sorol. „Keserűség, indulat, haragtartás, szóváltás, káromkodás” – ez valamennyi indulati bűn. A jóindulat, könyörületeség, megbocsátó érzelmek viszont indulati erények.

A mélylélekben kiderítette azt, amit különben is megsejtettek ősidők óta az emberek: az ilyenfajta kitörések egy tövön fakadnak, akár erényként, akár bűnként jelennek meg. Számtalanszor meg lehet figyelni az „indulatos” embereket: rettentő dühvel tör valakire, aztán hirtelen átcsap a másik végletbe, szeretetkitörést produkál. Nagyon durva, könnyen méregbe jövő emberekről szokták észrevenni: aranyból, vajból van a szíve. Szenvedélyesen gyűlöl, aztán ugyanilyen szenvedélyesen megbocsát.

Ez az egy töről fakadás kellő megvilágításba helyezi ezt a sokszor hallott mondást: „Én már csak ilyen vagyok!” Különösen gyakran mondogatják ezt indulatosan kitörő emberek. Van benne igazság. Az indulatos ember indulatos marad. Ha nagyon meg akarja fékezni magát, hamarabb lesz beteg, mint indulatmentes. De a teljes igazság az, hogy az indulatosság nem erkölcsi tulajdonság. Erkölcsi tulajdonsággá úgy lesz, hogy ez a mindenképpen meglévő és felduzzadt indulat jó vagy bűnös módon tör ki. Ez pedig nem determinált dolog. Vagyis senki sem mondhatja: én indulatos vagyok, tehát kell dühöngennem, káromkodnom, törnöm-zúznom. Csak ezt mondja: én tele vagyok indulattal, annak némelykor ki kell törnie. Csakhogy az már az illetőtől függ, hogyan tör ki, jobban mondva, hogyan vezeti le indulatait. Mivel a jó és a gonosz indulatok egy tövön fakadnak, aki tervszerűen szenvedélyes jóságban, jámborkodásban, jó ügyekben való szaladgálásban, levezeti indulatait, az nem, vagy ritkán fog bűnösen indulatoskodni. Orvosság tehát: szenvedélyes jóság, az igazság védelme, gyengék felkarolása, buzgó vallásgyakorlatok.

Indulatos vagy? Add indulataidat Istennek! Ha tétlen gyümölcstelenségben élsz, időnként kitörő indulataiddal szomorúságot okozol Isten Szentlelkének. Addig vezesd le indulataidat, míg te parancsolsz nekik, míg akarated szerint használhatod őket!

3. Isteni vendégség

A szentáldozás: vendégségbe hív Isten. Az igazi jó barátság egyik megnyilvánulása az ebéd- vagy vacsorameghívás. Ezt tette Jézus, mikor apostolainak nyújtotta az átváltoztatott kenyeret és bort; ezzel megerősítette, amit előzőleg mondott nekik: „Nem mondalak többé szolgálóknak benneteket, hanem barátainak”. Szól az valamennyiünknek, mint ahogyan ez is: „Vegyétek és egyétek...” Isten mondja: barátom vagy. Asztalához hív. Nagyon nagy dolog ez.

Ha Isten hív meg, akkor nagyszerű vendégségre számíthatunk. Pedig látszólag nem az, kicsi ostyát kapunk csupán. Valójában igen fényes vendéglátás ez. Emberek között is a lényeg nem az ételek, italok mennyisége és minősége, azt otthon is elfogyaszthatná az ember. A lényeg a szív, a megbecsülés kifejezése, a szeretet megnyilvánulása. A jó ital és étel csak arra jó, hogy általuk a szívüket tegyék ki a vendéglátók. Ezt teszi Isten is, de nem jelképesen, hanem valóságosan. Nem étellel jelképezi a szívét, hanem valóban adja: Ez az én testem. Ezért felülmúlhatatlan fényességű vendéglátás a szentáldozás.

Emberek között a meghívást nagyon komoly ok nélkül visszautasítani nem lehet, mert sértésnek számít. Kifejezése annak, hogy nem óhajtjuk a baráti kapcsolatot. Nem tudom,

gondoltunk-e rá: aki nem áldozik, végeredményben azt fejezi ki ezzel, hogy nem akar szorosabb barátságban lenni Jézussal. Próbáljuk átgondolni ezt a dolgot és revideálni magatartásunkat!

4. „Hogy aki eszik belőle, meg ne haljon” (Jn 6,50)

Az oltáriszentség *pharmacum immortalitatis*, halhatatlanságot biztosító orvosság, az örök élet záloga. Isten szándéka: feltámaszt boldog örök életre. De: érdemes engem feltámasztani? Olyan vagyok, akit érdemes megőrizni egy örökkévalóságra? Csak a Kenyér gyakori vétele tesz olyanná. Az áldozások révén gyógyulgat beteg lelkem, alakulok, tökéletesedem, egyre hasonlóbbá válok ahhoz, aki Szívét szorítja szívemhez. Lassankint olyanná alakulok, hogy érdemes örök megőrzésre feltámasztani engem.

Ha nem eszitek, nem lesz élet bennetek... Éltek ugyan, de az nem élet. Az igazi élet tele van erővel, tisztasággal, derűvel, jósággal. Bűnös, gyenge, tisztátalan életem az áldozásokban töltődik fel életerővel. Természetesen csak a jó szentáldozásokban.

Minden Jézussal való egyesülésem harc legyen, amelyhez próbálom minden erőmmel elérni azt, hogy legyőzzön engem Jézus. Nem saját akaratomat próbálom ráerőszakolni. Legfőbb kérésem: az, hogy alakítson engem, vezessen az ő útjain. Az ő életét öntse belém, hogy kedves legyek embereknek, Istennek, egy örökkévalóságra.

C)

1. „Elindult anélkül, hogy tudta volna, hová megy” (Zsid 11,8)

Mi mit tudunk a mennyek országáról, ahová megyünk?

Hogy milyen a mennyország, azt az sem tudná megmondani, aki onnét jönne vissza. Sőt, maga Jézus sem tudta megmondani nekünk, aki pedig a menny Királya. Csak hasonlatokat tudott mondani: drágakő, kincs, vendégség, lakodalom, bérkifizetés stb. Így kiáltott: „De mihez is hasonlítsam a mennyek országát?!” Miért nem tudta elmondani? Mert azt látni kell. Olyan minőségű, hogy semmi földi nem is hasonlít rá. Úgy vagyunk vele, mint ahogyan a született vaknak senki meg nem tudja magyarázni, milyen a piros szín.

Azért mégis sokat tudunk a mennyről. Például, hogy ott nincs semmi, ami rossz, ami fáj, ami szenvedést okoz.

A földi örömeket messze meghaladó örömökben lesz részünk. Nem lesz evés, ivás, házasság. Mindez nem fog hiányozni, mint pl. nem hiányozna az emberré varázolt kanárinak a madáreledel. Hasonlat: a hernyó keserű levelet eszik, ízlik neki; de mikor pillangóvá alakul, virággal, mézzel él, nem akar többé levelet rágni. Ezek az átalakulási hasonlatok rávezetnek a leglényegesebbre. Mi is átalakulunk, isteniek leszünk. A Szentháromság életében, boldogságában veszünk részt. Hogy az milyen lesz, arról nyilvánvalóan dadogni sem tudhatunk.

Minél tágabb a szívem, annál többet tud majd magába fogadni a Szentháromság életéből, örömeiből. A szívet a szeretet tágítja, az önzés rántja görcsbe. Nem érdemes sokat filozofálni a mennyről. Szeress, és hamarosan meglátod, élvezed mindörökké.

2. „Maroknyi nyáj” (Lk 12,32)

Tanulhatnánk Isten egykori választott népétől. Apró kis országocskák voltak, mégis tele öntudattal. „Minden népnél kevesebben” voltak, mégis a világ legelső népének érezték magukat. Nagy vezérük, Mózes, nem azt kötötte lelkükre, hogy ne képzeljék magukat

világjelentőségű népnek, csupán azt, hogy kiválasztottságukat ne saját kiválóságuknak tulajdonítsák, hanem Isten kegyelmes szeretetének, aki érdemük nélkül emelte őket magához.

Sokszor érezhetjük magunkat mi, hívő keresztények is „maroknyi nyájnak”. Kevesen gyűlünk össze Istenünk oltára körül. Szent öntudatunk azonban jogos, sőt kötelező. Isten választottjai vagyunk, hogy mint Mózes mondotta, Isten „tulajdon népe legyünk minden nép közül, mely a földön vagyon”. Örök szövetséget kötött velünk Urunk, és nekünk is szól: „Tudd tehát, hogy az Úr, a te Istened, erős és hűséges Isten, ki ezerízíglén megtartja a szövetséget. – Dicsekedjünk is az Istenben Urunk Jézus által.” Mindegy, hányan vagyunk szám szerint, mert Isten egyesült velünk, az ő életébe vagyunk beoltva.

A keresztény öntudat nem a másokat lesajnáló, a tökéletesség pózában tetszelgő, az igazság birtokában pöffeszkedő magatartás. De mégis öntudat. A kegyelemből, pusztán szeretetből kiválasztottak öntudata, a kicsinyek öntudata, akiket Isten irgalma takar be. Azok öntudata, akik szelídségben és alázatban, az Isten igájának hordozásában megtalálják lelkük nyugalalmát.

3. *Érdemes kockáztatni?*

„Adjátok el, amitek van!” (Lk 12,33) Aki Jézust követi, sok mindenről le kell mondania. Részint olyan dolgokról, amelyek mindenkinek tilosak, másrészt olyanokról, amik neki egyénileg tilosak, hivatása vagy körülményei miatt (papok, édesanyák stb.).

Felvetődik a kérdés: Érdemes-e? Izaiással azt üzeni Isten: „Kétannyi lesz a birtokuk és örökös a vidámságuk”. Jézus viszont százszorosat ígért és az örök életet Péternek, és mindenkinek, aki mindent elhagy érte. Most már kétszeres vagy százszoros? Megmondani így nem lehet, mert egészen más minőségű dolgok összehasonlításáról van szó. Amiről lemondunk, természetes öröm, sőt legtöbbször természetellenes. Amit kapunk, természet feletti. Teljességében a mennyben, megcsillanásaiban már most.

Merem-e vállalni a lemondás kockázatát a százszoros reményében? Attól függ, elegendő-e a hitem. A hit bizalom kérdése. Megbízom-e Istenben? Merem-e rátenni szavára az életemet? A jézusi élet a hit merészségét követeli. Tanulnom kell Ábrahámtól, aki mert lemondani hazájáról az új hazáért, merte feláldozni az életénél is kedvesebbet, egyetlen gyermekét. „Biztosra vette, hogy Isten képes a halottakat is feltámasztani.

A feltétlenül hitből élőkre áll Szent Pál szava: „Egy jobb haza után vágyódtak, a mennyei után. Ezért Isten sem szégyenli, hogy Istenüknek hívják, hiszen hazát készített nekik”.

4. *„Csípőtök legyen felövezve” (Lk 12,35)*

Szent Pál mintegy kibontja ezt a felhívást, amikor ezt köti Titusz lelkére: „Éljünk fegyelmezetten, szentül és buzgón ezen a világon. Várjuk reményünk boldog beteljesedését: a nagy Istennek és Üdvözítőnknek, Jézus Krisztusnak dicsőséges eljövételét.” (Tit 2,12-13)

Tehát fegyelmezetten, szentül és buzgón! A három szó három fokozatot jelöl, és csak a három együtt adja a „felövezett csípőjű”, Jézust méltón váró életet.

Fegyelmezetten: az ösztönös vágyakat az értelem és akarat uralma alá kell rendelni. Ez az emberi élet.

Szentül: úgy, mint akik bár a Földön élnek, mégis minden vágyuk, gondolatuk, céljuk végső rációja a mennyei élet. Nem pusztán természetes élet ez, hanem Isten fiainak élete. Hitből fakad, és a természetfeletti szeretet élteti. Reménye öröklétre szól.

Buzgón: mint akiket űz, hajt, mind tökéletesebb életre sarkal a szívükbe oltott szeretet. Ez az a lendület, amely az isteni élet mélységeibe ragad bennünket.

Évközi 20. vasárnap

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (Iz 56,1; 6-7): *„Ezt mondja az Úr: Tartsátok meg a jogot és cselekedjétek igazságot, mert nemsokára eljő szabadításom, és megnyilvánul igazságom. A jövővények fiai pedig, kik az Úrhoz csatlakoznak, hogy szolgáljanak neki és szeressék nevét, és szolgálói legyenek, mindenkit, ki vigyáz, hogy a szombatot meg ne szentségtelenítse, és megtartja szövetségemet: elvezetem szent hegyemre, és megörvendeztetem imádságom házában; égő- és békeáldozataik kedvesek lesznek nekem oltáromon. Házam ugyanis az imádság háza lesz minden nép számára.”*

A jogot és igazságot – mindkettő az isteni törvényt jelenti – sürgeti az Úr, mert közelebbi már az ő szabadításának és igazságának megnyilvánulása, azaz a fogság vége. Annak az időnek boldogságára így készüljenek, másrészt pedig: ha az Úr megtartja szavát, ígétét, ők is legyenek készségesek a szövetségben vállalt kötelezettség megtartására. A szabadulás nemcsak a zsidók számára jelent majd örömet, hanem azoknak a pogányoknak a számára is, akik szíves-örömmel csatlakoztak volna eddig is a választottak közösségéhez, de az ószövetségi törvény rideg rendelkezései számukra ezt lehetetlenné tették. Ettől kezdve minden nép számára imádság háza lesz az Úr háza.

II. OLVASMÁNY (Róm 11,13-15; 29-32): *„Testvérek, nektek, pogányoknak azt mondom: Mint a pogányok apostola, nagyra tartom szolgálatomat, hátha vetélkedésre sarkallom véreimet és néhányukat elvezetem az üdvösségre. Mert, ha már elvetésük megbékélése a világnak, mi más lesz fölvetélük, ha nem élet a halálból. Isten ugyanis nem bánja meg kegyelmi adományát és meghívását. Amint egykor ti sem engedelmességteltek Istennek, most azonban az ő engedetlenségük következtében irgalomra találtatok, úgy ők is hitetlenek lettek az irántatok tanúsított irgalmasság miatt, hogy egykor majd irgalomra találjanak. Isten, ugyanis mindenkit engedetlenségbe fogott össze, hogy mindenkin könyörüljön.”*

A zsidók hitetlenségének, elutasító magatartásának az lett a következménye, hogy az apostolok hamarabb fordultak a pogányokhoz. Szent Pál abban bíz, hogy a kereszténnyé lett pogányok életének szépsége, az egyház diadalmas terjedése felkelti a zsidókban a versengés szellemét. Biztosra veszi, hogy a zsidóság végül is megtér és így mindenkin, zsidón és pogányon megkönyörül Isten, amint mindenkit átka nyomott. (Róm 3,9)

AZ EVANGÉLIUM (Mt 15,21-28): *„Az időben Jézus továbbmenve, Tirus és Szidon környékére, vonult vissza. Ekkor egy kananita asszony, aki erre a vidékre való volt, kiáltozni kezdett: 'Könyörülj rajtam, Uram, Dávid fia! Leányomat kegyetlenül gyötri a gonoszlélek.' Ő azonban egy szóval sem válaszolt. Ekkor tanítványai hozzáfordultak és kérlelték: 'Teljesítsd kérését, mert kiabál utánunk.' Erre így felelt: 'Küldetésem csak Izrael házának elveszett juhához szól.' De az odajött, leborult előtte e szavakkal: 'Uram, segíts meg!' Ő azonban ezt válaszolta: 'Nem jó elvenni a gyermekek kenyerét s odadobni a kis kutyáknak.' Az asszony újra kérlelte: 'Igen, Uram. De a kis kutyák is esznek a morzsákból, melyek uraik asztaláról*

lehullanak.’ Ekkor Jézus e szavakkal felelt neki: ’Asszony, nagy a hited. Legyen akaratod szerint.’ És leánya meggyógyult abban az órában.”

A zsidók hitetlenségével szemben áll ennek a pogány asszonynak a mintaszerű hite. Bizonyára hallotta Jézusról azt is, hogy Messiásnak tartják, nem csupán csodatevő erejéről értesült. Ezért szólítja Dávid fiának. Jézus nem azért odázza el kérése teljesítését, mert kedvét találja szenvedésében, hanem hitének erejét akarja megértetni apostolaival. A végül odavetett hasonlat a kutyákról aligha volt sértő szándékú, bár a kutya elnevezést többnyire annak szánták. De itt nem ez a szó a döntő egymagában, hanem a kép egésze: amíg a család tagjai nem laktak jól, addig nem dobálják a húst az állatoknak. Magyarán: amíg a választott nép fiainak evangélizációja be nem fejeződött, addig a pogányok várjanak. Az asszony szellemes válasza nem annyira esztét és talpraesettséget dicséri, hanem erős, rendíthetetlen hitét és ebből fakadó bölcsességét: az elutasítóan hangzó szavak mögött megértette a segítő, elfogadó szándékot.

Isten a pogányokat is elfogadta, gyermekeivé tette. Erről beszél mindhárom olvasmány. Nem az a döntő, honnan jön az ember, hanem az, hová tart. Van-e hit, készség, jóakarát a lelkében, vagy nincs. Ez tesz igazán értővé, belátóvá bennünket. Jézust megérteni nem azt jelenti, hogy bizonyos állítások értelmét felfogom, belátom, hanem ennél sokkal többet. „Értjük egymást” – ez a lelkület, gondolkodásmód azonosságát jelenti. Csak az jut itt valamire, aki ugyanazt a lelkületet ápolja magában, ami Jézus Krisztusban is megvolt, ill. megvan. Jézust érteni, Jézusban hinni annyit jelent, mint ezt a közösséget megteremteni. Ő olyan univerzális egyéniség, hogy a vele való közösség megteremtése minden ember számára lehetséges. A szív készségén múlik a dolog.

B)

I. OLVASMÁNY (Péld 9,1-6): *„A bölcsesség házat épített magának, kifaragta hét oszlopát; leölte áldozatait, elegyítette borát, meg is terítette asztalát; elküldötte szolgálóit, hogy kiáltsák a várban és a város falain: ’Aki együgyű, jöjjön hozzám!’ S a dörékek azt izente: ’Jertek, egyétek étkeket, és igyatok a borból, melyet nektek elegyítettem! Hagyjatok fel az együgyűséggel, hogy élhessetek, és járjatok a belátás útjain!’”*

A megszemélyesített bölcsesség nagyon ékes, hét oszlopos házába invitálja azokat, akik híjával vannak a bölcsességnek és bőséges lakomát készít számukra. Könnyen lehetséges, hogy a hetes szám a teljességet szimbolizálja.

II. OLVASMÁNY (Ef 5,15-0): *„Testvérek, gondosan ügyeljete arra, hogyan éltek: ne ostobán, hanem bölcsen. Használjátok fel az időt, mert rossz napok járnak. Ne legyetek értetlenek, hanem értsétek meg az Úr akaratát. Ne részegeskedjete, mert a bor léhaságra vezet, inkább teljete el lélekkel. Egymás közt énekeljete zsoltárt, himnuszt és szent énekeket. Énekeljete és ujjongjate szívből az Úrnak. Adjate hálát mindig mindenért Urunk, Jézus Krisztus nevében az Istennek, az Atyának.”*

Az igazi bölcsesség abban áll, hogy az ember minden időben, helyzetben felismeri, mi az Isten akarata, hogyan használja ki ezt a helyzetet és időt is a paruziára való felkészülésre. Ezt a bölcsességet a Szentlélek adja meg az embernek. Vele kell töltekeznünk, nem borral, amint a pogányok tették nem egyszer vallásos összejöveteleik alkalmával, sőt, ami a keresztényeknél is előfordult, amint éppen Szent Pál említi 1Kor 11,20-22-ben.

AZ EVANGÉLIUM (Jn 6,51-59): „Az időben így szólt Jézus a sereghez: Én vagyok az élő kenyér, mely a mennyből szállott le. Aki ebből a kenyérből eszik, örökké él, s ez a kenyér, melyet én adok nektek, az én testem (húsom) a világ életéért. Vitatkoztak erre a zsidók egymás közt: 'Hogyan adhatja ez a testét (húsát) eledelül nekünk?' Jézus pedig így folytatta: 'Bizony, bizony mondom nektek, ha nem eszitek az Emberfia testét (húsát) és nem isszátok az ő vérét, nem lesz élet tibennetek. Aki eszi az én testemet (húsomat) és issza az én véretem, annak örök élete van, és én föltámasztom őt az utolsó napon. Az én testem (húsom) ugyanis valóságos étel, s az én vérem valóságos ital. Aki eszi az én testemet (húsomat) és issza az én véretem, énbennem marad és én őbenne. Amint engem küldött az élő Atya és én az Atya által élek, úgy aki engem eszik, az majd énáltalam él. Ez az a kenyér, mely a mennyből szállott le, nem olyan, amelyet atyáitok ettek, de meghaltak: aki ezt a kenyeret eszi, örökké él!' Ezeket tanította a kafarnaumi zsinagógában.”

Akik a mannából ettek – bármennyire az égből szállt is alá – meghaltak. Az igazi élő és életet adó kenyér Jézus. A menny az örök élet hona, tehát csak az az igazi égi kenyér, ami örök életet tud adni azoknak, akik eszik. Jézus nemcsak tanításával adja meg az örök életet: félreértések elkerülése végett húsáról beszél, amit enniök kell azoknak, akik az örök életet el akarják nyerni; azt mondja, hogy vérét kell innia annak, aki örökké akar élni. Ez a zsidókat nyilván sokkolta, hiszen a törvény mindenféle vér élvezetét tiltotta számukra. Jézus világosan megmondja, hogy teste valóságos étel és vére valóságos ital. Tehát nem képletesen, átvitt értelemben kell venni, mint amikor az I. Olv. szerint a megszemélyesített bölcsesség terít asztalt azoknak, akik keresik, hanem szó szerint, nagyon is reálsan. Testének és vérenek evése-ivása olyan életközösséget létesít vele, amelyen közte és az Atya között van. A zsidók jól értették Jézus szavait és megbotránkoztak rajtuk. Ő azonban a vérenek ivásáról szóló beszéddel még csak olajat öntött a tüzre. Az 54. v.-ben Jézus egyenesen rágásról beszél testével kapcsolatban és ezzel minden átvitt, szellemi értelmezést kizár. Befejezésül összefoglalja mondanivalója lényegét: ez a kenyér – Jézus – szállt igazán az égből a földre és segíti el az embereket az égbe. Igazi égi kenyér.

Az igazi bölcsesség az, amely a legteljesebb életet igyekszik gyarapítani. Jézus azért jött, hogy életünk legyen és minél több legyen. Törekednem kell arra az életre, melynél több, nagyobb nincs, sőt el sem gondolható.

C)

I. OLVASMÁNY (Jer 38,4-6; 8-10): „Ama napokban mondták a főemberek a királynak: Őlesd meg, kérünk, ezt az embert, mert szántszándékkal megbénítja a városban maradt harcosok kezét, és az egész nép kezét, ha ilyen szavakat intéz hozzájuk. Ez az ember ugyanis nem keresi ennek a népnek a javát, hanem a romlását. Szedekiás király erre így felelt: Ő úgyszólván kezek között van. Nem tagadhat meg ugyanis töletek a király semmit sem. Elhurcolták tehát Jeremiást és bedobták Melkiásnak, Amelek fiainak vermébe, mely a tömlőc udvarán volt, úgy, hogy kötéllel lebecsátották Jeremiást a verembe, amelyben nem volt víz, csak sár, és így Jeremiás belesüppedt a sárba. Ekkor kiment Abdemelek a király házából és így szólt a királynak: Uram, királyom! Gonoszul cselekedték e férfiak mindazt, amit Jeremiás próféta ellen tettek, amikor verembe vetették, hogy ott éhen haljon; mert nincs többé kenyér a városban. Megparancsolta tehát a király az etipos Abdemeleknek, mondván: Végy innen magadhoz harminc férfiút és emeld ki Jeremiás prófétát a veremből, mielőtt meghalna.”

A zsidó főemberek nagyon megnehezteltek Jeremiásra, aki ezeket mondta a népnek: „Ezeket mondja az Úr: Aki ebben a városban marad, éhínség vagy dőghalál által hal meg; aki pedig a káldeusokhoz menekül, életben és épségben marad és élni fog ... Minden bizonytalansággal

babiloni király seregének kezébe kerül ez a város, és ő elfoglalja azt.” (Jer 48,2-3) A helyett, hogy Isten üzenetéhez tartották volna magukat, Jeremiás életére törtek, és az állhatatlan, befolyásolható Szedekiásnál el is érték, hogy a biztos halált jelentő, félig kiszáradt ciszternába engedték le. Csak az idegen Abdemeleknek esett meg a szíve Jeremiáson.

II. OLVASMÁNY (Zsid 12,1-4): *„Testvérek, mi, akiket a tanúknak oly nagy koszorúja övez, váljunk szabaddá minden teheről, különösen a bűntől, amely behálóz minket és fussuk meg kitartással az előttünk levő pályát. Emeljük tekintetünket a hit szerzőjére és bevezetőjére, Jézusra, aki a rá váró öröm helyett elszenvedte a keresztet, nem törődött a gyalázattal, és most az Isten trónjának jobbán ül. Igen, gondoljatok őrá, aki a bűnösök részéről ekkora ellentmondást viselt el, hogy ne lankadjatok és bensőleg el ne csüggedjete.*

A bűn elleni küzdelemben még nem álltatok ellen a véretek ontásáig.”

Jeremiás szenvedése csak előképe volt Jézus üdvösségszerző és lelkesítő szenvedésének. Jeremiás jövendölése, mely miatt szenvednie kellett, beteljesedett, és így Isten igazolta őt és előzőleg meg is szabadította. Jézust is feltámasztotta az Atya, igazolta az általa hirdetett örök élet létezését, és így lett Jézus ennek a hitnek szerzője, azaz hirdetője és bevezetője, mert rajta mindez be is teljesedett.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 12,49-53): *„Az időben így szólt Jézus tanítványaihoz: 'Azért jöttem, hogy tüzet gyújtsak a földön. Mi mást szeretnék, mint hogy lángra lobbanjon. De még föl kell vennem egy keresztséget. Annyira szenvedek, míg be nem teljesedik. Azt hiszitek, azért jöttem, hogy békét hozzak a földre? Nem azt, hanem mondom nektek, széthúzást. Ezentúl, ha öten lesznek egy házban, megoszlanak egymás közt: három kettő ellen és kettő három ellen. Szembeszáll az apa a fiával és a fiú az apjával, az anya a lányával és a lány az anyjával, az anyós a menyével és a meny az anyóssal.'”*

Jézustól a messiási kor békéjét várták az apostolok. Ezt a békeállapotot azonban meg kell előznie a szétválásnak, a haragnak, a Jézus mellett vagy ellen történő állásfoglalásnak. Akik Jézus ellen döntenek, halálra is adják őt. Sorsában osztozniok kell követőiknek is. E sors vállalása termi majd meg az igazi békét, az igazságot, az értékek kibontakozását. Amint Jézust is elárasztották a szenvedések, mint a hömpölygő folyam és így mintegy megkeresztelkedett bennük, úgy kell nekünk is a szenvedések által megtisztulni és az igazi béke embereivé válni, melyet Krisztus meg akar adni a világnak.

A Krisztus-hozta szétválasztás természetesen nem lehet akadálya annak, hogy minden jóakarátú emberrel készek legyünk együttműködni a szép, nemes célok megvalósítását. Sőt éppen ezt várja tőlünk Krisztus, ez lesz mintegy a hitelesítése annak, hogy mellette döntöttünk.

II. Teológia

Három csodálatos táplálék

Isten népe zarándokúton jár a kiszabott végső cél felé. Ez a cél nem kisebb érték, mint az örök élet. A nagy cél eléréséhez nagy erőre van szüksége az embernek. Isten gondoskodott arról, hogy bőséges táplálék erősítse az ő népét a vándorúton. Amint Izrael népét bőségesen táplálta a pusztai vándorlás idején, s amint az Üdvözítő csodálatosan megszaportott kenyérral táplálta hallgatóit és követőit, úgy gondoskodik nagyvonalúan a világ végéig zarándokoló tömegek táplálásáról.

Három csodálatos táplálékra hívja fel figyelmünket a három mai olvasmány: 1. Isten akarata. 2. Szentlélek. 3. Eucharisztia.

1. Isten akarata.

„Ne legyetek oktalanok, hanem értsétek meg, mi az Úr akarata”. Ef 5,17. „Az én eledelem az, hogy annak akaratát tegyem, aki engem küldött, és hogy elvégezzem művét.” Jn 4,34. Kafarnaumi beszédében Jézus így szólt: „Én vagyok az élet kenyere ... Nem azért szálltam le az égből, hogy a magam akaratát cselekedjem, hanem annak akaratát, aki engem küldött.” Jn 6,35-38. Isten akaratának teljesítése, vagy még inkább az isteni akarat maga – táplálék. Éspedig olyan táplálék, amely nagyon is megfelel az ember számára, és ha még jobban nézzük, azt kell mondanunk, hogy ez az egyetlen olyan tápláló anyag, amely az ember életét fenntarthatja, és a kifejlődés felé hajtja. Művészek, iparosok, kutatók mondják: Ez az én témám, ez az én anyagom, ez az én területem, ez nekem való! Akkor kezdtek fejlődni, akkor alakultak nagyokká, amikortól kezdve a „magukéban” dolgoztak, abban, ami nekik a legjobban vágott. A gépek, a motorok is akkor tudnak a legjobban működni, húzni, amikor a rájuk szabott, hozzájuk illő munkát végeztetik el velük, vagy amikor azt az üzemanyagot kapják, amire szerkesztve vannak.

Az ember, akár művésznek, akár gépnek tekintem, akkor tud legjobban és legértékesebben dolgozni és élni, ha azt a munkát végzi, azt az akaratot valósítja meg, amelyre alkotója, a Teremtő konstruálta. Isten akarata az a kulcs, amelyre lelkünk felnyílik, az a pénzdarab, amelyre belső automatánk gépezete megindul ...

Keresnünk kell tehát Isten akaratát: mit kíván Isten tőlem, milyen feladatot szánt nekem, mi való az én szerkezetemnek. Isten szavának tanulmányozása, parancsainak részletes vizsgálata, de az imádságos elmélkedés is segíti az embert ebben, „történjék ez akár saját gondolkodásunk által, akár azáltal, hogy isteni erő világítja meg”. Szent Ignác a lelkigyakorlatok különösen fontos feladatát abban látja, hogy az ember azokban „maga keresse az Isten akaratát, hogy a Teremtő maga közölje magát a szolgálatra kész lélekkel”. Annot 2 és 15.

Isten akarata tehát nem egy kívülről, még ha Istentől is, ránknehezedő abszolút akarat, melynek súlya alatt görnyedhetünk, és melynek derékba kellene törnie kedvünket, vágyainkat, természetünket. Ne így nézzük az Isten akaratát, hanem keressük azt a feladatot, életstílust, ami legjobban megfelel nekünk, ami életünket segíti kiteljesíteni, öröklétbe átívelni. Persze, ezt is Isten alkotta, Isten szerkesztett bennünket ilyenné, amilyenek vagyunk, de ennél a szemléletnél nem lesz az isteni akarat kívülről jövő, lesújtó hatalom, hanem egész létünkkel összehangolt, azt egyedül kielégítő, boldogító, – tápláló – erő, nekünk való kenyér. Keressük és találjuk meg a saját „formánkat”, s az majd örömet, lelkesedést, hajtóerőt, lendületet ad életünknek.

Ne mondjuk megadóan a Miatyánk fohászát: legyen meg a te akaratod; hanem kiáltsuk lelkesen és örömmel: megvalósítom a te akaratodat, valósuljon meg életemben úgy, hogy te azt alkotó munkáddal és kegyelmi világításoddal belém öntötted. Tudjuk, az ószövetségi felkiáltással, melyet az Üdvözítőre alkalmaz a Liturgia, mondani: „Íme, jövök, hogy teljesítsem akaratodat!”

2. A Szentlélek bora

„Ne részegeskedjétek..., hanem inkább teljétek el Szentlélekkel.” Ef 5,19. Pünkösöd napján a Szentlélekkel eltelt apostolok azt a benyomást keltették, mintha „teleítették volna magukat édes borral. Pedig csak az teljesedett be, amit Joel próféta jövendölt: Kiárasztom lelkemet...” ApCsel 2,16 és 18. Nemigen merjük ezt a hasonlatot emlegetni, pedig Szent Pál

leveleiben, többször is használja. A hétfői Laudesben is szerepel egy érdekes himnusz, amelynek egyik sora megbotránkoztatóan hangzik: *Laeti bibamus sobriam profusionem Spiritus*. A Breviárium szépitett szövege eredetileg Szent Ambrus tollából így került ki: ... *bibamus ebrietatem Spiritus*. Sík Sándor így fordítja ezt: Szürcsöljük szent öröm borát, a Lélek józan mámorát. (Himnuszok könyve 58. l.) A keresztény léleknek el kell tehát telnie Szentlélekkel, mint jó kedvet, lelkesedést nyújtó borral, amely megvidámítja az ember szívét. Mert a Szentlélektől nyújtott örömmel és derűvel kell táplálkoznunk, erősödnünk, hogy vándorlásunk nehéz útját mindvégig megtehessük.

Jézus bűnbánatot hirdetett, de örömhírt is, illetve olyan örömhírt, melynek alapja az alázatos bűnbánat, de amely fölött diadalmasan épül fel Isten irgalmának, szerető megbocsátásának atyai visszafogadó szeretetének lakodalmas terme. Isten országa lakodalomhoz hasonlít. „Daloljatok és zengedeztetek szívből az Úrnak!” (Ef 5,19). A Szentléleknek Máriára szállása hozta közénk a Megváltót, aki a megbocsátás és visszafogadás örömhírét hozta és valóságosan megbocsátást és kiengesztelést adott. Azóta minden találkozás evvel a Lélektől hozott Megváltóval gyógyulást, békét és új életet, új életörömet ad.

A keresztény gondolkodásban és az igehirdetésben is úgy tesz sok ember, mint a Breviárium-készítők: letompítják a keresztény tanításban az öröm hangjait. Túlságosan dominál imánkban és egész vallási életünkben a büntudat, a porig való megalázkodás, a méltatlanság, a „bús tehetetlenség és a semmi” érzése. Ezek ismeretlenek az Üdvözítő Evangéliumában és a kereszténység hőskorában. Pedig az apostolok és a keresztény vértanúk épp ezért voltak olyan erősek és szentlőrincien vidámak, mert merítették a „Lélek részegségéből”, mámorából. Évszázadokig mondtuk a mise elején: „Bemegyek ... örööm és ujjongásom Istenéhez.” (Zsolt 42,4) Sajnos, csak halkán és – értelem nélkül mondtuk. Pedig a Szentlélek öröme nélkül ellankadunk. Fontos kenyér ez a vándorúton, nélkülözhetetlen. A Szentlélek-bort kapjuk minden szentségben, minden „kegyelmet” adó ima és cselekedet a Szentleket adja. Ezért kell tehát minden alkalmat felhasználni és „szürcsölni” a Szentlélek borából, hogy az isteni örömmel erősítsük magunkat.

3. *Eucharisztikus kenyér*

Krisztussal egyesülünk az áldozásban. Csak könnyen felejtjük, hogy tápláló kenyérben vesszük őt magunkhoz. Igaz, hogy Krisztus vándorlásunk társa, de ő a kenyérben útravaló táplálék gyanánt akar hozzánk jönni. Itt is szégyenlősek lehetünk: nem merjük mondani, amit az Úr mondott: Ez az én húsom; aki nem eszi, az éhenhal. *Labete, fagete: vegyétek és rágijátok*. Meg kell válogatni a szavakat a fordításokban, de vigyázzunk, hogy eufémizmusokkal ne takarjuk el azt, amit az Úr akart mondani. Ne várjuk, míg aléltan terülünk el az úton, mint Illés, hogy aztán Isten követe oldalba vágjon és így késztesse az evésre. Értsük meg: a Golgotára és az örök dicsőségbe induló Krisztus szavát: „Fogjátok meg és egyétek!”

III. Homília vázlatok

A)

1. *„Megörvendeztetem imádságom házában” (Iz 56,7)*

Isten mindenütt jelen van. Miért mondjuk, hogy a mennyben és a templomban lakik? Azt akarjuk kifejezni vele, hogy a mennyben és a templomban másképp van jelen. A mennyben

úgy, hogy látjuk Őt. Nem testi, hanem szellemi látással. A templomban is másképp van jelen: jobban meghallgat bennünket. Miért?

A templom az áldozat helye. Tehát ott nemcsak szólunk hozzá, hanem egész magunkat adjuk, mégpedig nem egyszerű önfelajánlással, ezt otthon is megtehetnénk. Hanem egyesülve Jézus áldozatával, titokzatosan, de jelenlévő áldozatával. Golgota a templom szó legvalódibb értelmében. Szentmise alatt sokkal inkább Golgota, mint maga az igazi Golgota, hiszen ott csak megtörtént egyszer a keresztáldozat, a szentmisében viszont jelen van.

A templomban azért is jobban meghallgat Isten, mert megszentelt hely. Ez azt jelenti, hogy imámat itt erősíti az egyház imája.

A templom azért is kedves Atyánknak, mert közösségi ima helye. A közösségi ima pedig jobban Jézus imája, mintha egyedül imádkozom.

És ne feledkezzünk meg Jézus szentségi jelenlétéről, amelyre az örökmécés figyelmeztet.

Tehát a templom a mennyország nagykövetsége. Különleges találkozó hely, ahol sokkal szorosabban tudok együtt lenni Istennel. Szeretem tehát a templomot. Felkeresem „hivatalosan”, a szertartások alatt, és gyakran „magánúton” is, hogy megörvendeztessem Istent és ő is megörvendeztesse imádsága házában.

2. „Hitetlenek lettek az irántatok tanúsított irgalmasság miatt” (Róm 11,30)

Különös szellem: ahelyett, hogy örült volna a választott nép, hogy növekszik Isten népe, hogy az egész világ dicséri és szereti majd az Urat, inkább fennakadtak a pogányok megkeresztelésén. E miatt sokkal inkább haragudtak Szent Pálra, mint bármelyik más apostolra. Ez a szellem nem lehet kedves Isten előtt. Fő feladatunk azonban nem ennek a szellemnek az elítélése, a miatta való felháborodás. Sokkal inkább az a feladatunk, hogy mi magunk kiirtsuk magunkból ezt a szellemet. És rögtön kezdhetjük az antiszemitizmusnak a gondolatunkból, az érzelmeinkből való kivetésével. Nem keresztény ajkára illő még a megjegyzés sem: Ez zsidó! Csak ember van és testvér Krisztusban.

Dehát ez a másokat kirekesztő szellem ezer más formában is megnyilatkozik bennünk. Szeretünk kivételezettek lenni, de nem tűrjük, hogy másokkal kivételezzenek. Sőt, azt is zokon vesszük, és rosszul esik, ha nemcsak velünk kivételeznek, hanem mással is. Gyakran borulnak fel barátságok, jó viszonyok csak azért, mert az a másik másokkal is barátkozik. Az apró kis hatalmak, érdekek sáncai mögé nem akarunk beengedni másokat. Klikkrendszereket alakítunk. Társadalmi csoportjainkból kinézünk olyanokat is, akik pedig közénk illenének. Számptalan dolgot kitalálunk, hogy minél inkább felosszuk az emberiséget. Mi magyarok vagyunk, mi tanultak vagyunk, mi jó családból vagyunk, mi előkelőek vagyunk, mi vezető pozíciót töltünk be, mi katolikusok vagyunk, mi nem vagyunk ilyenek és olyanok.

Emberi dolgok ezek. Szinte reménytelennek látszik ellene a küzdelem. De kell küzdeni! Társadalmilag is, de főleg a szívemben. Meg kell látnom, hogy az egésznek két rugója van: az önzés és a gőg. Egyik sem szalonképes Isten országában. Oda csak az léphet be, aki ezeket kiveti szívéből.

3. Hamis öntudat

Szomorú magatartás volt az, amelyet a választott nép tanúsított a Jézus hitére tért pogányokkal szemben. Több gyökere lehetett ennek. Ezek között biztosan ott volt a hamis öntudat.

Öntudathoz joga lehetett a választott népnek, hiszen valóban Isten népe voltak. Kiválasztottak, az isteni kinyilatkoztatás, az isteni ígéretek közvetítői az egész világnak.

Ígéretük volt, és ez be is teljesedett, hogy vérükből származik a világ Megváltója. Nincs nép, amelynek nagyobb jelentősége lett volna.

Nem az volt tehát a baj, hogy megvolt bennük a jogos és egészséges öntudat, hanem az, hogy öntudatuk hamis vágányra terelődött. Istenük már Mózesen keresztül figyelmeztette őket: Ne gondolják magukról, hogy saját nagyságuk és kiválóságuk miatt, lettek kiválasztottak. Nem különbek ők semmilyen tekintetben sem a többi népnél. Kiválasztásuk kegyelemből történt. Szerette őket Isten, mert úgy tetszett neki. Amijük van, tőle kapták. Ingyen. Maguktól csak azt tudták, hogy megkeményítsék a nyakukat, idegen istenekkel csalják meg Urukot, és elkövessék ugyanazokat a hitványságokat, mint bármelyik más nép. Ez az öntetszelgő, hamis öntudat lett a vesztük.

Mint ahogyan elveszett minden öntetszelgő, a maga kiválóságaiban gyönyörködő nép, közösség vagy egyén. Mert az ilyeneknek hazugság a gondolata, hogy ti. önmaguk erejében azok, amik. Pedig ingyen ajándék az okosság, erő, ügyesség és a többi. Születhetett volna bárki tökfilkónak vagy nyomoréknak. És még az értékes tulajdonságok felhasználása, gyümölcsöztetése is kegyelem. Semmink sincs az Úr nélkül.

Erre a hamis alapgondolatra épül aztán a hamis magatartás, a bűnös magatartás. Magát tulajdonképpen Istennek tartja, a benne lévő minden jó forrásának. Elmulaszt hálát adni és dicsőséget adni érte Istennek. És elmulasztja figyelembe venni és teljesíteni az Ajándékozó akaratát. Vagyis nem mások javára használja azt, amije van, hanem csak a maga önzésének áldozza. Pedig amint a zsidó nép, úgy mindenki mindent másokért kap. Ha nem e szerint cselekszik, Isten visszaveszi ajándékait, sőt elveti magát a kedvencet is.

Tökéletesnek vagy legalább értékesnek érzed magad? Tudd meg, hogy magadtól semmi vagy. Csak Isten valaki. Semmid sincs, amit nem tőle kaptál. Ne kérkedj hát vele. Inkább köszönd meg, és úgy használd, amint Urad akarja. Vagyis embertársaid javára. Meg kell tenned, ha nem akarod, hogy kiejtsen kezéből Istened.

4. Érthetetlen magatartás?

Első hallásra nem nagyon értjük Urunk magatartását a mai evangéliumban. Miért nem gyógyítja meg jó szívvvel, első szóra a pogány származású asszony leányát, mint annyi más? Mintha tanítványaiban több megértés lenne, ők kérik, hogy tegye már meg. Aztán nem túlságosan udvariasan utasítja el a kérést, mikor egyáltalán szóbaáll vele. Vajon miért tette így vele?

Mert a szeretet vezérelte. Meg akarta menteni saját népét, Isten választott népét. Tudta ő előre, milyen nehezen fogadják el, hogy ő nemcsak Izrael Megváltója, hanem minden népé. Nem akarta még jobban felizgatni az úgysis hitetlen népet azzal, hogy pogányokkal közösködik. Természetesen nem arról akart lemondani, hogy a pogányokat is meghívja Országába. Csak jó pedagógus módjára akarta erre rávezetni vér szerinti népét. Jó alkalmat adott erre a kananita asszony, akinek a lelke csodálatosan nagy teherbírású volt. Nagy volt a hite és tántoríthatatlan a leánya iránti szeretete. Jézus látta, hogy az ő különösnek látszó viselkedése terhet rákaphatja ennek az asszonynak a vállára. Az egész üggyel pedig napnál világosabban meg akarta mutatni a farizeusoknak: Nézzétek, mennyivel nagyobb hite van ennek a pogánynak, mint nektek! Hát nem kell őket is bevenni Isten Országába?

Számunkra a tanulság: Isten minden értelmetlennek látszó tette kívánsága a legmélyebb bölcsesség. Továbbá: ő tudja, mikor, miért rak ránk súlyos terheket. Mindig csak annyit, amennyit kegyelmével elbírnak, nagyobb cél érdekében, és nekünk magunknak is nagy hasznunk van belőle, ha vállaljuk. Mint kananita asszonynak is, akinek nemcsak a leánya gyógyult meg, de a hite is olyan magasra lángolt, hogy örök példája lehet minden kishitű embernek.

B)*1. Ki a bölcs ember?*

Bölcs mindenki lehet, kell is lennie. Sem született észtehetség, sem tanultság nem kell hozzá. Csak rá kell bízunk magunkat a kegyelemre, a Szentlélekre.

A bölcs ember először is mindig tudja, mit miért csinál. Van elgondolása az életről. Nem sodródik a tömeggel, nem hagyja, hogy magával ragadja az élet, a helyzetek, a divatok, mások rátukmált akarata, szóval nem „ahogy esik, úgy puffan” és „majd csak lesz valahogy” ember. Egy paraszt ember így szokta befejezni a családi imát: „Imádkozzunk még egy Miatyánkot azokért, akik össze-vissza szaladgálnak a világban, és azt se tudják, miért.”

De hogy a cél, a saját életről való elgondolás ne csak meglegyen, hanem bölcs legyen, ahhoz tudni kell mindennek az értékét. Tudni kell, hogy mi a legnagyobb az életben, és minden mást ahhoz kell igazítani. A bölcs ember tudja: a legtöbb, amit az ember az élettől kaphat, hogy megláthatja és átölelheti Istenét. Ezért él, mindent erre állít be.

A bölcs ember nemcsak ismeri a helyes célt, hanem a szerint cselekszik is. Mert ha az ember nem a felismert igazsághoz alakítja életét, előbb-utóbb téves életmódjához igazítja elgondolásait is. Vagyis botorrrá válik.

Világosság és erő. Ezt a kettőt kell kérnem a Bölcsesség Lelkétől.

2. Okosság és oktalanság

„Ne legyetek értetlenek, hanem értsétek meg az Úr akaratát!” (Ef 7,17)

Veszedelmes dolog, ha az ember okosnak tudja magát, mert beképzeltséget szülhet. Ezen a ponton aztán könnyen csúszik át oktalanságba. Azt hiszi magáról az ilyen ember, hogy nyugodtan hagyatkozhatik kizárólag a maga eszére. Lelkiismereti döntéseiben is csak önmagára támaszkodik. Így biztosan esik tévedésbe, tehát oktalanná válik.

Lelkiismereti döntéseimet magamnak kell meghoznom. De nem csupán a magam meglátására hagyatkozva. Azt kell kutatom és megértenem, mi Isten gondolata és kívánsága. Nem szabad azt hinnem, hogy ezt csupán saját eszemmel megállapíthatom. Isten akarata sokkal inkább megnyilvánul az egyház tanításában, irányításában, mint a magam-kialakított meggyőződésben. Sőt, ezen túlmenően az okos ember figyel mások élettapasztalatára. És, mivel saját ügyéről van szó, az elfogultság kiküszöbölésére rábizza magát egy nem befolyásolt valaki (gyóntató, lelkivezető, jóbarát) ítéletére.

Aki okos akar lenni, legyen alázatos, szerény, önmagában egészségesen kételkedő. „Aki együgyű, jöjjön hozzám!” (Péld 9,4) Végeredményben valamennyien együgyűek vagyunk. Vannak dolgok, amelyek mindenkinek magasak, csak az isteni Bölcsességtől várhatunk eligazítást. És a maga ügyében is együgyű mindenki, mert még a legegyszerűbb, legvilágosabb dolgokat is képes elhomályosítani, meghamisítani a sok bűnre hajló ösztönös vágy.

Isten akaratát kell keresnem őszinte szívvel, nem a magam önigazolását. Csak így menekülhetek meg az oktalanság veszedelmétől.

3. „Énbennem marad, és én őbenne” (Jn 6,56)

Az üdvösséget biztosítani kell. Ami legjobban biztosítja: a gyakori szentáldozás. Miért?

Isten többször hasonlítja szőlőhöz népét. Szemére hányja, hogy fanyar gyümölcsöt termett. Én magam is vadszőlő vagyok. Sok fanyar gyümölcsöt termettem Istennek, embertársaimnak. (Mesélni tudna róla otthoni és munkahelyi környezetem.) Ilyen fanyaron,

vadon nem kellek Istennek. Ezért beoltott a keresztség által a nemes szőlőtőbe, Jézusba. Ezért vagyok képes édes, nemes gyümölcsöt teremni, örök értékűt.

Csak hogy ez a beoítottág nem úgy van, mint az igazi szőlőnél. Annál, ha egyszer sikerült az ojtás, egyszer s mindenkorra sikerült. Nekem viszont szabad akaratom van. Újra és újra el tudom rekeszteni a nemes nedv, a kegyelem áramlását, vagy be tudom szűkíteni lelkem csatornáit, ereit, és így sehogy vagy alig-alig tud hasznossá lenni beoítottágom Krisztusba.

A szentáldozás lelki értágítás, a lelki trombózis feloldása. Átala teljesebbé, hatékonyabbá lesz a kegyelem nedvkeringése. Felfrissül bennem Jézus élete, hogy egyre inkább ő éljen bennem Szentlelke által. Áldozás nélkül egyre inkább a „régí nedvek” keringenek bennem, a „beteg vér”, és kezdek egyre inkább ismét a vadszőlőhöz hasonlítani.

Ezért leghatékonyabb biztosítója üdvösségemnek a gyakori szentáldozás. Csak áldozásaim alkalmával tárjam ki a szívem, engedjem, hogy bőségesen áramoljanak belém Jézus gondolatai, érzései, akarata, ereje, élete, békéje. Akaratommal készségesen segítsek, hogy egyre inkább eltöltsön, átjárjon Jézus szeretete, szelídsége, alázata, megbocsátó irgalma, buzgósága.

4. Minden gyönyörűséggel teljes

Jézus Szívében megvan a szeretet végtelensége. Ez azt is jelenti, hogy megvan benne az emberi szeretetnek egész skálája: hitvesi, szülői, baráti stb. szeretet. És mindennél sokkal több: Isteni szeretet.

A szentáldozás ennek a végtelen skálájú szeretetnek a megízlelése. A buzgón áldozók megtapasztalják, hogy Jézus minden vigasztalás kútfeje, minden szeretetre legméltóbb. És nemcsak megvigasztal, hanem gyógyít, tisztává és erőssé tesz. Képes előcsalni szívemből a jóságot, szelídséget, megértést, önzetlenséget. Képes széppé és értékessé tenni életemet.

Miért nem kell mégis a hívők zömének ez a drága Étel? Mert amint az elrontott gyomor nem tudja élvezni a legfinomabb ételeket sem, úgy az elrontott lélek sem élvezi Jézust. Lelki gyomorrontásunk van az önzéstől, a bűnös szenvedélyektől, a földies gondolkodástól. Ehhez jön a lelki gyomorszűkület a sok nemáldozástól. Aki sokáig nem eszik, az nem bírja az ételt.

Sokszor előfordul, hogy étellel kínálnak, de nincs hozzá kedvem. De ha mégis megízlelem, az evéstől megjön az étvágy. Így lehetnék a szentáldozással is. Annál is inkább, mert az Ostya egyben gyógyszer is.

Isten kínál, nem utasíthatom vissza.

C)

1. Hiábavaló kegyelem

Jeremiás által Isten üzent népének, mit hogyan tegyen, hogy megmeneküljön. Nagy kegyelem volt ez. De sem a nép, sem királya, nem fogadták el. Eredmény: Jeruzsálem pusztulása, hetven éves babiloni fogság.

Én is sok külső és belső kegyelemben részesültem már életemben. Mi lett belőlük? A kegyelem nem kényszer. Kell hozzá az elfogadás, az együttműködés, az én akaratom.

Gondold csak végig az életedet! Prédikációk, szép énekek, búcsújárások, lelkigyakorlatok hányszor indították meg benned a kegyelem működését! Elhatároztad, hogy másképp lesz ezentúl sok minden. És mi lett belőle? A bűn után a kegyelem hatására hányszor határozza el az ember, hogy soha többé! És gyónások alkalmával! Kegyelem volt számtalanszor egy-egy esemény, egy-egy beszélgetés, művészi élmény, mások jó vagy éppen rossz példája, az ima édessége, a szenvedés. Mi lett ebből a sok kegyelemből? Nagyon-nagyon sok vált belőlük

hiábavalóvá, az én hibámból. Ha mindig elfogadom a kegyelmet, már a szentség csúcsain járhatnék talán.

Jézus azt mondta, számot kell adni majd az ítéleten minden hiábavaló szóról. Hát még a hiábavalóvá lett kegyelmekről! És addig is, nem unja meg egyszer Atyánk? A sok visszautasítással, semmibevevéssel, elvetéléssel nem játszom-e el a jövő kegyelmeket, az üdvösséget?

A kegyelem Isten felénk nyúló keze. Figyelni kell rá, észrevenni. Meg kell ragadni, és nem szabad elengedni. Ez túlságos merészség, életveszélyesnél veszélyesebb vakmerőség. Ez az, amit nem lehet eléggé komolyan venni.

2. *Nem bírálhatom felül*

Jeruzsálem vezető köreinek nem tetszett Jeremiás működése. Ő ugyan Isten szavát hordozta ajkán, de ezt nem ismerték el róla, sőt egész magatartását károsnak ítélték a nép számára. Egynek gondolták a politikusok közül, aki szakértelem nélkül, vagy éppen áruló módon akar beavatkozni az ügyekbe. Isten igéjét, üzenetét tehát politikai véleménnyé, káros, veszélyes politikai véleménnyé degradálták.

Én nem szoktam hasonló módon cselekedni? Bizony, gyakran megesik, hogy nem vagyok hajlandó Isten szavának elfogadni azt, ami nincs kedvemre, ami ellenkezik szándékaimmal, terveimmel, vágyaimmal, szenvedélyeimmel. Süketté teszem magam, magyarázkodom, a prédikáló vagy gyóntató, tanácsot adó papot szidom. Még saját lelkiismeretemet is mesterségesen nyugtatgatom, túlharsogom. A bűnös élet ráviszi az embert a hitetlenségre.

Az érdek és az ösztönös vágy nem lehet ítélőbíró abban, mi Isten szava és mi nem az. Ha ezeket teszem bírónak, sorsom hasonló lesz Jeruzsáleméhez. Később jövök rá, hogy jobb lett volna egyszerű, hívő lélekkel elfogadni Isten üzenetét, irányítását. Ez a „késő” rendszerint nem is a halál utáni ítélet, hanem már sokkal előbb rá kell döbbernem az embernek, hogy valahol elrontotta az életét. Példát milliót lehet felhozni. Gondolj csak a házasesetre, a gyereknevelésre! Mennyire más lett volna, ha Isten igéje irányít ezekben!

De honnét tudhatták Jeremiás ellenfelei, hogy Isten ellen tusakodnak? Honnan tudhatom én, hogy valóban Isten szól hozzám valamelyik pap ajkán?

Megtudom, teljes bizonyossággal megtudom, ha először is kíváncsi vagyok Isten szavára. Ha nem akarok egyedül én dönteni mindenben. Ha Istentől nemcsak eleve készen lévő elgondolásaim jóváhagyását várom. Aki kinyitja lelkét, aki kész engedelmeskedni, aki kész önmagával is harcolni, az fel fogja ismerni igéjét. És az ige ekkor élet lesz, a szép, az értékes élet nyitja.

Ha akarok Istenre hagyatkozni, ő majd vezet engem. Megbízhatok benne.

3. *„Még nem álltatók ellen a véretek ontásáig” (Zsid 12,4)*

Földi életünk: Bizonyítás. Tanúságot kell tennünk arról, hogy kit vagy mit szeretünk legjobban. Az ítélet csak annak a számára lesz kedvező, akinek az életéből világossá vált: Istenét szerette legjobban. Mindennél, mindenkinél, önmagánál is jobban. „A bűn elleni küzdelem”, amelyről a Leckében olvastunk, tulajdonképpen az istenszeretben való megmaradásért való küzdelem.

Az istenszeretnek ellensége számtalan. De mindegyik egyetlen ponton tud érvényesülni: ha az önszeretet nagyobb az istenszeretnél. Aki önmagánál jobban szereti Atyját, az ellene tud állni minden olyan tettek, gondolatnak, vágyak, szónak, amely összeegyeztethetetlen ezzel a szeretettel.

Kérdés, valóban mindennél jobban szeretem-e Istent. Ennek próbája, igazolása a sok kísértés. Ezért nem is óv meg bennünket Urunk minden kísértéstől. Kísértések nélkül

könnyebben ámíthatnám magam. Aki elesett a kísértésben, az legalább tudja, hogy baj van a szeretetével. Aki viszont sok kísértést kiállt már, diadalmasan, az sem lehet biztos a dolgában. „Még nem állatok ellen a véretek ontásáig”. Vagyis lehetséges, hogy csak azért álltam meg eddig, mert gyengék voltak a kísértő megpróbáltatások. Biztonságban tehát nem érezheti magát senki, hogy ő most már szép szelíden besodródik a mennyei révbe. Lehet, hogy még hátra van a valóban nagy próba. Hogy mi lesz az, ki tudja? Lehet, hogy valami nagy szerencse, de az is lehet, hogy valami nagy fájdalom. Valami nagy alkalom, vagy valami nagy félelem.

Biztos nem lehetek sohasem. Ezért kell állandó imádságban és éberségben, állandó alázatosságban és bizalomban élnem. „Váljunk szabaddá minden tehertől”. Vagyis folytonos igyekezettel azon kell lennünk, hogy önzésünk minden tehertételétől megszabaduljunk. Kis dolgokban is rendeljük alá magunkat Isten akaratának. A sok kis bűn „behálóz minket”, erőtlenné tesz a nagy próba idejére. Istenszeretetünket állandóan tisztítanunk kell, szándékainkat újra és újra átvizsgálunk. Urunk sohasem kísért erőnkön felül. Ez azonban úgy értendő, hogy nem kísért azon az erőn felül, amelyet kegyelme ad. Az viszont rajtam áll, elfogadom-e kegyelmeit. Nemcsak azokat a kegyelmeket kell elfogadni, amelyeket a nagy kísértések, próbák idején ad, hanem minden kegyelmet, mert azok is már előre a nagy próbákra készítene fel.

„Ne lankadjatok!” A keresztény élet harc. Harc önmagammal, hogy egészen és végérvényesen győzzön bennem Isten.

4. „Mondom nektek, széthúzást” (Lk 12,51)

Nagyon meg kell szívlelnünk azt, amit a mai evangéliumból hallunk Jézustól. Ő békét hozott, az ő békéjét, és mégsem békét hozott, hanem széthúzást. A lélek békéjét adja ő nekünk, de nem a külső békét. Ha Jézust követjük, fel kell készülnünk valamire. Arra, hogy sokan nem fognak szeretni minket. Hamis illúziókban ringatja magát, aki azt gondolja, reméli, hogy ha ő jó, minden erejével igyekszik jó lenni, akkor majd mindenki számára kedves lesz. Ténybizonyítéknak elég Jézus életére gondolnunk. Nála nem lehet jobb, tökéletesebb senki. Mégis, mennyien gyűlöltek, halálosan gyűlöltek.

Ha utána gondolunk, ez természetes is. Aki nem szereti Istent, az miért szeresse azt, aki olyanná akar lenni, mint Isten? Az emberek nem szeretik azt, aki más, mint ők. Akkor sem, ha jobb náluk. Sőt akkor különösen nem, hiszen lelkiismeretük maradéka szemrehányást érez a tökéletesebb élet láttán. A csaló jobban megérti magát egy másik csalóval, még ha őt magát akarja is megcsalni, mint egy talpig becsületes valakivel. Az emberek csak akkor szeretik a maguk felett lévőket, ha azok az ő vágyaikat testesítik meg. Például a sikeres művészetet, mert ők maguk is szeretnék gazdagok, sikeresek lenni. A komoly, elmélyült, puritán művészek már jóval kevesebb rajongásra számíthatnak. A lelki nagyság, az igaz emberség, az életszentség csak irigységet, türelmetlenséget, gyűlöletet kaphat a kisszerűektől, az élvetegektől, az anyagiasságban fuldoklóktól.

Nem szabad megijedni, ha ezt tapasztalom. Nem szabad meginogni, nem szabad engedni a kísértésnek, hogy együtt fussak a vesztükbe rohanókkal, hogy én is értéktelenné váljak a többi értéktelen között.

De vigyáznom kell egy másik veszélyre is. Nem válhatok gögössé, tökéletességemben öntetszelgővé, nem képzelhetem magamat a tökéletesség szobrának. A kevélység éppen olyan, sőt veszélyesebb bűn, mint mondjuk, a kéjvágyó élet.

És nagyon kell ügyelnem arra, hogy annak a bizonyos széthúzásnak ne én legyek az oka azzal, hogy erőszakosan akarok „téríteni”, vagy hogy kimutatom megvető lenézésemet. A tökéletesség lényege a szeretet. Mihelyt nem szeretet, már nem tökéletesség, csak farizeizmus. A tűz, amelyet Jézus hozott, a szeretet. Ezt kell élesztenem és őriznem

magamban. Az életszentség és a tökéletesség nagyon ellenszenves, ha nem a szeretet az alapja.

Ha őszintén törekszem a szeretetre, az Istennek kedves életre, és kívülről körülvesz a békétlenség, a széthúzás, akkor szívleljem meg a mai Lecke buzdítását: „Emeljük tekintetünket Jézusra, aki nem törődött a gyalázzal, és most az Isten jobbán ül. Igen, gondoljatok őrá, aki a bűnösök részéről ekkora ellentmondást viselt el, hogy ne lankadjatok, és bensőleg el ne csüggedjete.” Minden külső békétlenség ellenére Jézus minden igaz követője élvezi Jézus békéjét, amelyet e világ nem adhat.

Évközi 21. vasárnap

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (Iz 22,11-23): *„Ezeket mondja az Úr Sobnának, a templom előjárójának: Kivetlek tisztségedből, és leteszlek hivatalodról. És azon a napon majd elhívom szolgálmat, Eliákimot, Helkiás fiát, és felöltöztetem őt a te köntösödbe, és a te öveddel erősítem meg őt; hatalmadat az ő kezébe adom, és mintegy atyja lesz Jeruzsálem lakóinak, és Juda házának. Az ő vállára teszem Dávid házának kulcsát; ha kinyit, nem lesz, aki bezárjon, ha bezár, nem lesz, aki kinyisson. És mint szeget szilárd helyre verem be őt, és dicsőséges trónusává lesz atyja házának.”*

Eliákim Péter apostolnak, az egyház fejének előképe. A köntös és az öv, melyet kap Eliákim, hatalmi jelvények. A kulcsok átadásával megkapja a hatalmat, hogy rendelkezék Dávid házában, azaz a királyi palotában. A szilárd helyre vert szeg az állandóságot és biztonságot jelképezi. (A palesztinaiak egyébként valóban szívesen hordták kezükben ill. vállukon a kulcsokat, melyek hatalmukat fejezték ki.)

II. OLVASMÁNY (Róm. 11,33-36): *„Mekkora a mélysége az Isten gazdagságának, bölcsességének és tudásának!*

*Mily kifürkészhetetlenek szándékai,
Mily megfoghatatlanok útjai,
Vajon ki látta az Úr gondolatait?
Tanácsot ki adott neki?
Ki kölcsönzött neki,
hogyan visszakövetelhetné tőle?
Minden belőle, általa és érte van,
Dicsőség neki mindörökké. Amen.”*

Iz 40,13-at idézi ebben a részben: vajon ki látta az Úr gondolatait és ki volt tanácsosa, míg a kölcsön-gondolat Jób 41,3-ban található. A legfőbb bölcsesség tehát abban áll, hogy mindennek forrását és végső célját, az Istent a maga kimeríthetetlen mélységében, utainak megfoghatatlanságában is bizalommal valljuk Atyánknak.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 16,13-20): *„Az időben, amikor Jézus Fülöp Cezaréája vidékére ért, megkérdezte tanítványait e szavakkal: 'Kinek tartják az emberek az Emberfiát?' Így válaszoltak: 'Egyesek Keresztelő Jánosnak, mások Illésnek, ismét mások Jeremiásnak vagy egynek a próféták közül.' Most hozzájuk fordult: 'Hát ti mit mondotok, ki vagyok?' Simon Péter erre így válaszolt: 'Te vagy Krisztus, az élő Isten Fia.' Jézus ezt felelte: 'Boldog vagy, Simon, Jónás fia, mert nem a test és vér nyilvánította ezt ki neked, hanem mennyei Atyám. Én is mondom neked, te Péter vagy és e sziklán fogom építeni egyházamat s az alvilág kapui nem vesznek erőt rajta. Neked adom majd a mennyek országa kulcsait, és amit megkötsz a földön, meg lesz kötve a mennyekben is, és amit feloldasz a földön, fel lesz oldva a mennyekben is.' Azután szigorúan meghagyta a tanítványoknak, hogy senkinek se mondják el, hogy ő a Krisztus.”*

Az Atya már alkalmassá tette Pétert arra a feladatra, melyre Jézus kiválasztotta: világosan megmondja, hogy Jézus az élő Isten Fia. Aki leelőször értette ezt meg, az Atya felvilágosítása folytán, lesz a sziklaalap, – nem csupán személyében, hanem a személyével kezdődő hivatal révén –, melyre Jézus egyházát építi. Nem fogyatkozhat meg az igaz hit az egyházban Péter hivatala révén és nem is mosódhatnak el a lényeges különbségek igaz és téves felfogást vallók között, hiszen Péternek joga és kötelessége lesz a megengedett és tilos kérdésekben dönteni, továbbá ennek megfelelően a hívők közösségéből kizárni, ill. abba visszavenni.

Kifürkészhetetlenek az Úr útjai: a könnyen lelkesedő, majd Krisztus-tagadó Péter, ill. utódaiban is sokszor gyarló, hivatalukhoz méltatlan életű embereket választott ki vezető szerepre. Vajon ki látta az Úr gondolatait? Semmivel sem köteleztük le az Urat arra, hogy elgondolásunk szerinti embereket rendeljen fölénk. Akiben kellő lelkiület van, az ezek ellenére is belőle, általa és érte tud élni, életével meg tudja dicsőíteni Istent, és ki tudja érdemelni az örök boldogságot.

B)

I. OLVASMÁNY (Józs 24,1-2a; 15-17; 18b): *„Ama napokban Józsué egybegyűjtötte Izrael valamennyi törzsét Szichembe, összehívatta a véneket, a fejedelmeket, a bírákat, s az előjárókat. S mikor azok odaálltak az Úr elé, így szólt a néphez: Ha rossznak látjátok, hogy Úrnak szolgáljatok: választhattok; válasszátok ma, ami tetszik, kinek akartok inkább szolgálni: azoknak az isteneknek-e, akiknek atyáitok szolgáltak Mezopotámiában, vagy az ámorreusok isteneinek-e, akiknek földén lakotok: én és házam azonban az Úrnak fogunk szolgálni. Felelte erre a nép és mondta: Távol legyen tőlünk, hogy elhagyjuk az Urat, és más isteneknek szolgáljunk. Az Úr a mi Istenünk; Ő hozott ki minket s atyáinkat Egyiptom földéről, a rabszolgaság házából, Ő vitt végbe szemünk láttára felette nagy jeleket, Ő őrzött minket az egész úton, amelyen jártunk, s mindama népek között, melyek között átjöttünk.”*

Hiányzik még annak világos felismerése, hogy a többi népek istenei nem léteznek. Izrael a szövetség Istenéhez ragaszkodik, még csak kialakulóban van egyistenhite.

II. OLVASMÁNY (Ef 5,21-32): *„Testvérek, legyetek egymásnak alárendeltjei Krisztus iránti tiszteletből. Az asszony engedelmeskedjék férjének, akárcsak az Úrnak, mert a férfi feje az asszonynak, ahogy Krisztus feje az egyháznak: testének ő a megváltója. Amint tehát az egyház alá van vetve Krisztusnak, az asszony is mindenben a férjének. Férfiak, szeressétek feleségeteket, ahogy Krisztus is szerette az egyházat és feláldozta magát érte, hogy a keresetségekben isteni szavával megtisztítva, megszentelje. Ragyogóvá akarta tenni az egyházat, amelyen sem szeplő, sem ránc, sem egyéb efféle nincsen, hanem szent és szeplőtelen. Így a férj is köteles szeretni feleségét, mint saját testét. Aki feleségét szereti, önmagát szereti. A saját testét senki sem gyűlöli, hanem táplálja, gondozza, akárcsak Krisztus az egyházat. Mert tagjai vagyunk testének. 'Ezért az ember elhagyja apját, anyját, feleségével tart és a kettő egy ember lesz.' Nagy titok az, én Krisztusra és az egyházra vonatkoztatom.”*

Már az ószövetségben is találkozunk azzal a gondolattal, hogy Izrael Jahvének a jegyese. (Óz 2; Iz 54,1-8; 62,4 sk.; Jer 2,2; 3,20) Ezt a képet alkalmazza Keresztelő Szent János is, amikor a völegény barátjának nevezi magát (Jn 3,29), sőt maga az Úr Jézus is, amikor a mennyegzős ruháról szóló példabeszédét mondja (Mt 22,1-14), vagy amikor a farizeusok kifogására, miért nem böjtölnek a tanítványai, azt feleli, hogy majd akkor fognak böjtölni, ha nem lesz velük a völegény (Mk 2,19).

A házastársak kapcsolatában Jézus és az egyház kapcsolatának mását kell látnunk. Úgy engedelmeskedjék az asszony férjének, mint az egyház engedelmeskedik Krisztusnak. A hasonlóság ne csupán az engedelmesség tényében mutakozzék meg, hanem a lelkiületben. Magának az Úrnak engedelmeskedik, ha férjének engedelmeskedik, és Jézus kedvéért engedelmeskedni egyáltalán nem jelent szolgálalkúséget vagy akárcsak kisebbségi-érzést sem. Hiszen a férjnek meg arra kell törekednie, hogy szeretetét Krisztus szerint mintázza. Odaadó, áldozatos szeretet ez, melyben megvalósul a felebaráti szeretetre vonatkozó jézusi tanítás is: az szereti igazán önmagát, aki felebarátját is szereti. Amint Krisztusnak az egyház iránti szeretete tisztító, szépítő, nemesítő szeretet, úgy lesz a férjnek Krisztus nyomán induló szeretete is hasonló hatással mindkettőjükre. Az egyház sem olyan szép még minden egyes tagjában, ill. konkrét megvalósulásában, mint amilyennek Krisztus elgondolta, és amilyen majd a végső beteljesüléskor lesz. De éppen megbocsátó, nagylelkű szeretete segíti elő, hogy olyanná legyen egyre jobban.

Vö.: még Évk. 2. vas. C) Év.

AZ EVANGÉLIUM (Jn 6,61-70): „Az időben Jézus tanítványai közül sokan azt mondták: 'Kemény ez a beszéd! Ki hallgathat rá?!' Jézus pedig jól tudta, hogy tanítványai zúgolódnak e miatt, s ezért azt mondta nekik: 'Ez megbotránkoztat titeket? Hátha majd látjátok, hogy az Emberfia felmegy oda, ahol azelőtt volt? A lélek az, ami éltet, a test (hús) nem használ semmit: az én hozzátok intézett tanításom lélek és élet. Vannak azonban köztetek, akik nem hisznek.' Jézus ugyanis kezdettől fogva tudta, hogy kik azok, akik nem hisznek, és kifogja őt elárulni. 'Azért mondtam nektek – folytatta (Jézus) –, hogy senki sem jöhet hozzám, hacsak meg nem adja neki az Atya.' Ettől fogva tanítványai közül sokan visszahúzódtak és többé már nem jártak vele együtt. Jézus azért megkérdezte a tizenkettőt: 'Csak nem akartok ti is elmenni?' 'Uram, – felelte neki Simon Péter –, kihez menjünk? Tied az örök élet tanítása, és mi hittük és megismertük, hogy te vagy az Istennek a Szentje.'”

Az eucharisztikus beszédnek a tanítványokra gyakorolt hatása nem maradt titok Jézus előtt, aki az emberek szívébe látott. Utal arra, hogy ha majd a mennybe ment, megdicsőült formájában ismerik meg őt, akkor meg fogják érteni, hogy testének-vérének élvezését nem nyers, közönséges formában kell érteni. Akkor felfogják, hogy Isten Lelke élte őt és tud örök életet adni azoknak, akik őt eszik. Hozzájuk intézett szavai révén ezt a Lelket és a tőle nyerhető életet ismerhetik meg, ha ugyan készséges a szívük a hitre, mert készségesen követik az Atya vonzását. Többen a tanítványok közül visszahúzódtak akár azért, mert az eddigi követésre sem az Atya vonzotta még őket, hanem emberi szempontok csupán, akár azért, mert nem voltak készségesek ezen az úton is követni Jézust. Péter a tizenkettő nevében kijelenti, hogy most már nem csupán Ker. Szent János szavára, hanem saját tapasztalataik alapján is vallják, hogy Jézusnál vannak az örök élet igéi, és hogy ő a Messiás (= az Istennek a Szentje, ritkán használt messiási cím, mely elsősorban nem a Messiás erkölcsi tökéletességét jelzi, hanem sajátos kiválasztottságát, felszentelését.)

A szűkebb családban is, meg az egyház nagy családjában is szükség van kölcsönös szeretetre és a tekintély elismerésére. Krisztus minket is felszólít a döntésre akár az egyház egységét jelképező és valósító oltáriszentséggel, akár az ugyanennek szolgálatában álló egyházi tekintéllyel kapcsolatban. Mindkét test: a kenyér színe alatt rejtőző feláldozott és megdicsőült test, valamint a történelemben tovább élő és tovább szenvedő Titokzatos Test a hit engedelmissége által élte bennünket. Tornyosulhatnak még olyan nagy akadályok szívünk és értelmünk elé, nem választhatnak el bennünket tőle. Hiszen kihez mennénk! Az örök élet benne öltött testet és lett számunkra is elérhető.

C)

I. OLVASMÁNY (Iz 66,18-21): *„Ezeket mondja az Úr: Én ismerem cselekedeteiket és szándékaikat, és eljövök, hogy egybegyűjtsek minden nemzetet és nyelvet; és eljönnek és meglátják dicsőségemet. És én jelt teszek reájuk, és elküldök közülük olyanokat, kik megszabadultak, a nemzetekhez Társisba, Afrikába és Lidiába, az ijászokhoz, Itáliába és Görögországba, a távoli szigetekre, azokhoz, kik nem hallottak rólam és nem látták dicsőségemet. És hirdetik majd dicsőségemet a nemzeteknek, és elhozzák majd valamennyi testvéreket minden nemzetek közül ajándékkul az Úrnak, lovakon, szekereken, hordályakon, öszvéreken és kocsikon szent hegyemhez, Jeruzsálembe, úgymond az Úr, úgy, mint ahogy Izrael fiai hozzák az ajándékot tiszta edényben az Úr házába, és én papokat és levitákat választok közülök, úgymond az Úr.”*

A megtért pogányok közül még papokat és levitákat is válasz az Úr. Ebből egyrészt az tűnik ki, hogy teljes értékű tagjai lesznek a pogányok is Isten népének, másrészt viszont világosan látszik az ószövetségi rend vége, teljes átalakulása az újba, mert hiszen a régiben csak Lévi törzsének tagjai viselhették a papi méltóságot. A Zsidókhöz írt levélben ezt olvassuk: „Ha a levita papság, amelynek szolgálata idején a nép a törvényt kapta, elvezetett volna a tökéletességre, mi szükség lett volna még rá, hogy más főpap jöjjön, Melkizedek rendje szerint, nem pedig Áron nemzetségéből? A papság megváltozásával azonban szükségképpen megváltozott a törvény is.” (7,11-12).

II. OLVASMÁNY (Zsid 12,5-7; 11,13): *„Testvérek, megfélekedtetek a vigasztalásról, amely nektek, a fiaknak szól:*

Fiam, ne kicsinyeld le az Úr fenyítését,

S ne csüggedj el, ha korhol.

Mert megfenyíti az Úr, akit szeret,

S megostoroz mindenkit, akit fiává fogad.

Maradjatok állhatatosak a fenyítéskor: az Isten úgy bánik veletek, mint fiaival. Hol van olyan fiú, akit az apja nem fenyít? Igaz, most minden fenyítés inkább szomorúságot okoz, mintsem örömet szerez, később azonban a megigazulás békés gyümölcsét termi annak, aki elviselte. Ezért erősítsétek meg a lankadt kezeket és a megroggyant térdeket. Lábatokat szoktassátok biztos járáshoz, nehogy kifícamodjék, inkább gyógyuljon meg.”

A szenvedés elviselését azzal akarja megkönnyíteni az író, hogy Isten Atyaságának megnyilvánulását láttatja meg benne. Ha ugyanis Isten valóban atyaként „érez” irántunk, szükséges, hogy fenyítsen is bennünket és a szenvedés iskolájában a tökéletesség elérését lehetővé tegye. A türelmes szenvedés az a növény, melynek keserű a gyökere, de édes a gyümölcse. Iz 35,3 idézésével tartásra, a kezdeti buzgóság csökkenése ellenére is áldozatkészségre serkenti az olvasókat.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 13,33-30): *„Az időben Jézus mindenütt tanított a városokban és falvakban, amelyeken áthaladt, így tette meg az utat egész Jeruzsálemig. Valaki megkérdezte tőle: 'Uram, ugye kevesen üdvözülnek?' Ezt válaszolta neki: 'Igyekeztek a keskeny kapun bejutni, mert mondom nektek, sokan akarnak majd bemenni rajta, de nem fognak tudni. Mikor a ház ura feláll és bezárja az ajtót és ti kint maradtok és zörgetni kezdetek az ajtón: Uram, nyisd ki nekünk! Akkor ő azt fogja nektek mondani: Nem tudom, honnan valók vagytok. Ti bizonygatjátok: A szemed láttára ettünk és ittunk, a mi utcánkon tanítottál. De ő megismétli: Nem tudom, honnan valók vagytok. Távozzatok egy szálig, ti gonosztevők! Lesz sírás és fogcsikorgatás, mikor Ábrahámot, Izsákot, Jákobot és a prófétákat mind az Isten*

országában, magatokat pedig kirekesztve látjátok. Jönnek majd keletről és nyugatról, északról és délről, és helyet foglalnak az Isten országában. Vannak utolsók, akik elsők lesznek és vannak elsők, akik utolsók lesznek.”

Jézus tulajdonképpen nem válaszol erre a kérdésre, hogy kevesen üdvözülnek-e. Ezt nyilván nem is fontos tudnunk. Azt kell szem előtt tartanunk, hogy minden erőnkkel törekednünk, erőlködnünk kell, hogy a szűk kapun bejussunk. A (szűk) jelző nem azt akarja kifejezni, mintha nem juthatna be mindenki, aki komolyan, áldozatkészen be akar jutni. Nincs arra időnk, hogy a harc megkezdését halogassuk, mert nem tudjuk, mikor zárják be előttünk az ajtót és semmiféle ismeretségre való hivatkozás nem segít. Hiszen, aki kívül rekedt, az megvetette, semmibe vette Jézus tanítását, aki ezért „neon ismeri” őket, tudni sem akar róluk országában. A zsidóknak szól ez, akik hiú reménységet tápláltak magukban: Ábrahám fiai lesznek az Isten országában.

Mindenkit hív országába az Isten. Nem lehet semmi a múltamban, ami miatt ki lennék zárva országából. De nem tehet könnyelművé, vakmerően bizakodóvá ez a lehetőség. Ha Isten szenvedéseket küld rám, ne akarjam magam mindenáron a teljesen földi kárpótlással megvigasztalni. Isten el akarja szakítani azokat a szálakat, amelyek rabként kötnek e világhoz. Azt akarja, hogy az örök élet öröme ragyogja be itteni örömeimet és szenvedésemet is, mert ebben a fényben mutatkozik meg az igazi színe a dolgoknak. A szűk kapun – paradox módon – az tud könnyen bejutni, aki sokadmagával megy. Annál biztosabb az üdvözülésünk, minél több embertársunk üdvösségét viseljük valóban szívünkön. Mert hiszen ezzel is Jézushoz válunk hasonlóbbá, aki minden ember számára szerezte meg az örök életet.

II. Teológia

Krisztus helyettese

Szent Péter vezető szerepet játszott az apostoli testületben. Többször a testület nevében nyilatkozik. Kifejezi törhetetlen ragaszkodásukat Jézushoz, mindnyájuk nevében gondoskodik a templomadó befizetéséről. Az apostolok el is ismerték Péternek ezt a vezető szerepét. Péter egyéniségében, jellemében lehettek olyan tulajdonságok, melyek tekintélyt szereztek számára a testület előtt, önkéntelenül is hallgattak szavára. Úgy látszik, vezetésre termett egyéniség. Jézus ezt a helyzetet mintegy szentesítette, elismerte Péternek ezt a kiválóságát és megbízta a testület vezetésével. És túl a tizenkettő szűk körén tanítványainak, nyájának is legfőbb pásztorává tette. Ez nem lehet vita tárgya, annyira nyilvánvaló az evangéliumokból. Jézus Krisztus szava teljesen egyértelmű, nem lehet másképpen értelmezni. Neki mondta háromszor, legeltesd bárányaimat és juhaimat és ő a kőszikla, egyházát is rá, a kősziklára építi. Szent Péter lett tehát Krisztus földi helytartója, Krisztus híveinek, az egyháznak első látható feje.

Nem kell sokat a fejünket törni azért, hogy rájőjjünk, mi vezethette Jézust. Miért tartotta szükségesnek, hogy az egyháznak élén egy személy álljon, aki rendelkezik Krisztus hatalmával, aki a legfőbb vezető, legfőbb tanító és Krisztusnak, a főpapnak is első számú utóda? Megint csak arra kell gondolnunk, ami a legkézenfekvőbb. Krisztus nagyon is jól ismerte az emberi természetet, természetünk gyengéit. Ha valaki, hát Ő tudja, mennyire hajlunk a széthúzásra, önzésből és makacsságból milyen szívesen járunk a magunk feje után. Szükség van valakire, aki teljhatalommal rendelkezik, és aki ezzel a krisztusi hatalommal egybefog mindenkit, aki az egyház, a Krisztus-hívők nagy egységének, összefogásának a záloga és végső biztosítója. Péter a záróköv az egyház boltozatának a legtetején. Ha ezt a zárókövet kimozdítjuk helyéből, az egész boltozat összeomlik. Péter ugyanakkor alapkö is, az alapzat, a fundamentum. Ez meg annyit jelent, hogy mintegy rá épülünk mindnyájan, hozzá

kapcsolódunk, hogy Szent Péternek és utódainak a hitét fogadjuk el mi is mindnyájan. Ők őrizték meg az apostoli hitet évszázadok viharán keresztül. Vele egy hiten lenni tehát annyit jelent, mint az ősi, töretlen krisztusi hithez ragaszkodni. Egységünknek, Krisztus iránti hűségünknek is záloga, hiszen útmutatásait követni, parancsait teljesíteni végső elemzésben, annyi, mint Krisztus szavát követni. Isten népének egységét leginkább mégis azzal biztosítja, hogy a Megváltó kereszthalálából fakadó új életnek, a krisztusi szeretetközösségnek is ő az előjárója, ő a családfő, aki az Isten kegyelmi asztaláról ellátja a megváltás javaiban háza népét, az egyházat.

Péterről szoltunk, Péter utódairól is beszéltünk, az egyház látható fejről, a pápáról. Péter és a pápa elválaszthatatlanok egymástól. Jézus is Pétert, kősziklát emleget, Péternek mondta, legeltesd bárányaimat, juhaimat, mégis nyilvánvaló, hogy nemcsak Péterre gondolt és nemcsak Péternek szoltak a szavak, hanem Szent Péter utódainak is. Ha csak Péterhez intézte volna szavait, akkor mi értelme van annak, hogy a pokol kapui nem vesznek erőt rajta? Akkor az oldás-kötés hatalmának átadása is érthetetlen lett volna. Ha Péter halálával a főpásztori hatalom megszűnik és nincs folytatása az egyházban, akkor Krisztus nem gondoskodott volna kellően egyházáról. Akkor a mai keresztény joggal veti fel, és joggal tesz szemrehányást Krisztusnak: miért csak a kortársaknak adta meg a teljhatalmú tanítót és kormányzót, miért csak az ő lelki javukra az oldás-kötés hatalmát. Nyilvánvaló tehát Jézus szándéka. Pétert első földi helytartójának tette meg azzal, hogy őt e főpásztori tisztségben kövesse egy megszakíthatatlan hosszú sor a világ végéig.

A kívülálló, látva az egyház szervezetét, a pápa főségét könnyen esik tévedésbe. Aki csak a külsőt, a felszínt látja, azt hiheti, hogy a pápaság intézménye az egyház hatalmi szerve, amely hasonlóan a többihez, teljes engedelmességet és alávetettséget követel, melynek a hívek ki vannak szolgáltatva, szinte kényre-kedvre. Mondanunk sem kell, hogy ez az elképzelés alapjaiban hibás. Krisztus nem így képzelte el a vezetést, és ezt a pápák is nagyon jól tudták. Aki az egyházban a legelső akar lenni, az legyen mindenkinek a szolgálója. Jézus Krisztus utasítása szerint jártak el a pápák akkor, amikor Isten szolgáinak szolgálói nevet vették fel. És ez bizony nem üres szó csupán. Akarva-akaratlan vállaikra nehezedik az összes egyházak gondja, a világegyház sok-sok problémája. Így volt ez mindig, de talán sohasem annyira, mint napjainkban. A pápa szíve fáj, lelke aggódik, hogyha az egyházban, mindegy, hogy melyik szögletében nehézségek és bajok támadnak, ha valahol szorongatják Krisztus híveit, vagy belső pártütés, egyenetlenkedés támad valahol. Szent Péter utódja Jézus Krisztus lelkületével viseli gondunkat, aggódik értünk. És azon munkálkodik, azért imádkozik, hogy megtalálja mindenki az evangéliumoknak üdítő, kristálytisztá vizét és ne zavaros állóvizetből oltsa szomját. Nem kell attól tartanunk, hogy Szent Péter utóda kiskirály, kényúr lett felettünk. Nevetséges azt állítani, hogy a legfőbb pásztori hatalmát a maga kényére-kedvére fordítja. Nem teszi, még akkor sem, ha ez a hatalom korlátlan hit és erkölcs kérdéseiben. Van valami, ami még felette is áll, és ami a hatalmát korlátozza, és ez Isten népének java, az egyház érdeke. Hiszen láttuk, hogy a pápa az egyház legfőbb pásztora, ezt szolgálja Krisztus megbízásából. Egész létének, minden tettének ez ad értelmet: az egyház java, az egyház szolgálata. A pásztor nem magát legelteti nyájáról elfeledkezve. A pásztor azért van, hogy a nyáját legeltesse és őrizze. A szegletkő is értelmetlen, ha magában marad.

Köztudott, hogy az egyház, Isten népének legfőbb irányítását Jézus Krisztus két úton valósította meg. Egyrészt úgy, hogy Szent Pétert tette meg az egyház láthatatlan fejévé, másrészt, hogy az apostoli testületre ruházta át az irányító hatalmat. A teljhatalmat tehát birtokolja Szent Péter utódja, a római pápa, egyszemélyben, és mellette ugyanennek a teljhatalomnak birtokosa a püspöki testület. A kettő egymás mellett áll. Helytelen úgy elgondolni a dolgot, hogy a püspöki testület és a zsinat a pápa megbízásából, meghatalmazásából irányít és rendelkezik. Nem így van. A püspökök az apostolok utódai. Hatalmukat az apostoloktól örökölték és nem a római pápától kapták. Mégsem kerülnek

egymással ellentétbe, hiszen a pápa a püspöki kollégiumhoz is tartozik, mint ahogy Szent Péter is tagja az apostoli testületnek. Sőt nem is csak tagja annak, hanem feje és vezetője is. Szent Péter utóda, a római pápa tehát minden időben a püspöki testületnek a feje is egyúttal, és amikor egész püspöki testület egységben, fejével, a pápával határozatot hoz, döntéseket foganatosít, akkor a rendelkezéseket minden keresztény hívő úgy fogadja, mint az egyház legfőbb tanító és irányító testületének intézkedéseit. Az elmondottak éppen a mai ember fülének csengenek kellemesen. A mai ember ugyanis szívesebben veszi, hogyha egy vezető testület áll felette, hogyha a határozatokat a különböző egyházkerületek vezetői együtt hozzák. Ez a testületi irányítás kétségtelen, bizonyos demokratikus színezetet ad az egyházi vezetésnek. És tegyük hozzá, hogy ez nem a mai kor találmánya. Gyökere az evangéliumokra nyúlik vissza, Jézus intézkedéseire és gyakorolta is minden kor keresztény népe.

Felépítem gyermekeimben Krisztus egyházát

A keresztény szülőnek természetes vágya, hogy utódainak tovább adja azokat az igazságokat, amelyek célt és tartalmat adtak életének, melyek meggyőződése szerint értelmet adnak a földi létnek. Nem tesz ezzel erőszakot a gyermekén. Nem manipulálja ezzel a gyermek lelkét. Hiszen a gyermek a kultúra, a tudomány, a technikai haladás értékeit, vívmányait minden esetben átveszi az őt megelőző nemzedékektől. Vagy még egyszerűbb példánál maradva: a nyelvet is anyjától tanulja. Kinek jutna eszébe szemrehányást tenni ezért az anyának? Ki kárpálná a pedagógust azért, mert történelmet vagy filozófiát tanít?

Köztudott, hogy a hit átadása nehéz és bonyolult feladat. Éppen azért nehéz, mert más és több, mint a pusztá ismeretátadás, a tanítás. Hiba, ha a szülő, a nevelő nem figyel fel erre a lényeges különbségre, hogyha megrekednek a „vallástan”-nál, a „vallásoktatás”-nál. Nem ismereteket, hanem meggyőződést, látásmódot, életszemléletet, életmódot-hitet kell átadni. Ez pedig csak úgy sikerülhet, ha a szülő, a nevelő is éli a maga hitét. Alakoskodás nélkül, a maga természetességében és komolyan, belső átéléssel. Ahogyan igaz, hogy élő csak élőből lesz, legalábbis a fejlődés mai szintjén, ugyanúgy igaz az is, hogy élő hit csak élő hitből fakad. A gyermek természetesen bele nő az egészségesen vallásos családi légkörbe és rendszerint át is veszi azok hitét.

Ebből persze még nem következik, hogy felnőtté válva is vallásos marad. Elveszítheti hitét. És ha elveszíti, az elsősorban magán a gyermekén és a szülőn múlik, nem pedig külső tényezőkön. Sajnos, kevesen tudják, hogy a gyermekkorban kapott hit nem elég. Azt meg is kell érlelni. A hitnek is felnőtté kell válnia. Ez annyit jelent, hogy az istenhitet előbb-utóbb szembesíteni, konfrontálni kell a valósággal, a világról szerzett ismeretekkel, felnőtt önmagával. Ez a szembesítés nem is egyszerű, ismétlődik, gyakran viharos, főleg az ifjabb években. De így van rendjén, így érik, erősödik, mélyül az istenhit és válik egyre bensőségesebbé. Istenhitet emlegettem, de mondhattam volna úgy is szembesítés Istennel. Mert ahogy múlnak az évek, az évtizedek, egyre világosabbá válik, hogy valójában az én és Isten, az én és Jézus Krisztus konfliktusáról, egymásra találásáról van szó. Egyre világosabbá válik, hogy hinni valójában annyit jelent: megtalálni Istent, megtalálni Krisztust.

III. Homília vázlatok

A)

1. „Tanácsot ki adott neki?” (Róm 11,34)

A katolikus magyar népben mindig nagy tisztelet és szeretet élt a Szentatya iránt. De nem tudhatjuk, az influenza-vírusokhoz hasonlóan, nem fertőz-e meg közülünk egyeseket a

némely országban elkezdődött pápaellenes hangulat. Egyházunkban a növekedéssel járó rendellenességekhez hasonló jelenségek észlelhetők. Az egyház fejlődik, tökéletesedik, ezért jelentkeznek fájdalomok, melyeknek eredete a maradiság és a túlzó újjítási vágy ellentéte. Mindkét oldal túlzói vádolják a Szentatyát, mert nem áll melléjük. Sajnos, hallatszottak ilyen hangok nálunk is, például a liturgikus reformmal kapcsolatban. Jó ezért a mai vasárnap szentírási részletei alapján átgondolnunk „Péter ügyét”.

Nyitányul a gondolatsorhoz Pál apostol szava kínálkozik: „Mekkora a mélysége az Isten bölcsességének és tudásának. A pápaság intézménye jellegzetesen isteni mű. Nem Péter kapaszkodott fel, hogy az egyház feje legyen. Ő inkább csodálkozott, és félve furcsállotta, hogy nem Jánosra, a legkedvesebbre bízta Jézus a Pásztorságot. János talán éppen azért nem lehetett Krisztus földi helytartója, mert ő szeretett volna ilyesmi lenni, és ezt nem is titkolta. (Anyjával és Jakab testvérével együtt főhivatalt kért az Úrtól.) Péter viszont csupa alázat és szerénység volt, Jézus szava tette azzá, ami.

Ha Péter személyére gondolunk (egyszerű ember, tanulatlan, megbízhatatlan, gyáva), valóban az jut eszünkbe, hogy „milyen kifürkészhetetlenek Isten szándékai, mily megfoghatatlanok útjai”. Miért nem Szent Pál lett a kiválasztott? Emberileg igencsak alkalmasabbnak látszott. Nem érdemes most azon gondolkoznunk, miért Péter. Jézus így akarta, és ki szállhat vitába vele? Vajon ki látta az Úr gondolatait? Tanácsot ki adott neki? Inkább azt a tanúságot vonjuk le Péter ügyéből: a mindenkori Szentatya személyén sem szabad fennakadnunk.

A pápát nem Jézus nevezi ki, hanem a jelenlegi szokás szerint a bíborosok választják. De mi hisszük, hogy egyházunkat a Szentlélek, Jézus Lelke vezeti. Így nyugodtan tekinthetünk VI. Pálra is úgy, mint Jézus kinevezettjére. Hogy emberileg milyen, nem a mi dolgunk megítélni. Az egyedül Istenre tartozik. És a rendeletei? „Amit megkötsz a földön...”, vagy az Olvasmány szavaival: „Az ő vállára teszem Dávid házának kulcsát; ha kinyit, nem lesz, aki bezárjon, ha bezár, nem lesz, aki kinyisson”.

Pétert nagyon ismerték az apostolok, a hívek előtt sem voltak titokban gyengeségei, mégis mindenki elismerte, alávetette magát neki. Még ha, mint maga Szent Pál is, nem mindig tartották szerencsésnek viselkedését. Ma pedig Pál pápa a mi Péterünk. Ő a „szilárd helyre vert szeg”, aki az Úr akaratából tartja az egész egyházat. Tehát tiszteljük, szeretjük és engedelmeskedünk neki.

2. „Te vagy az élő Isten Fia” (Mt 16,16)

Rövid mondat, de benne van minden. Aki ezt egész szívvel vallja, akinek ez szilárd meggyőződése, és hajlandó is e szerint berendezni az életét, az más ember, új ember, abban megkezdődött az örök élet.

Jézus az Úr! Mert ő az egyedül igaz Isten Egyszülöttje. Tehát nem én vagyok az úr. Nem én mondom meg, mi a jó, hogyan akarok élni. Nem a pénz az úr és nem az élvezetek. Nem az érdek, nem a körülmények. Egyetlen Úr van: Jézus. Ő parancsol, ő ítél. Üdvözítő és kárhozatra vető.

Jézus vezényli a világmindenség és az emberiség szimfóniáját. Minden disszonanciát egyetlen, kimondhatatlan, gyönyörű harmóniába fog össze, a végkifejletben.

Jézus értelmem Ura, aki elhozta nekem Isten bölcsességét. Ő szívem Ura, akit magamnál is jobban szeretek. Akaratom Ura, engedelmesen követem szavát.

Úr, aki nemcsak parancsol és ítél, de segít is, és megért. Mert Szíve van. Ha keze sújt, azért, hogy boldoggá tegyen. A bűnbánat jelére azt üzeni a Prófétával: „Szívem megváltozott bensőmben, és szánakozásom is felgerjedt, nem cselekszem haragom heve szerint”.

„Te vagy az élő Isten Fia.” Egy életforma ez. Sírig való lekötöttség. És a boldogság egyedüli forrása. Boldog, akinek ez a pár szó az élete.

De nem könnyű ez a pár szó, ha nemcsak szó, de hit és élet akar lenni. Emberi erővel lehetetlen is hittel kimondani, élni. „Nem a test és a vér nyilvánította ezt ki neked.” Senki sem képes rá, csak a Szentlélek erejében.

Egy élet feladata élő valósággá tenni az élet legnagyobb bölcsességét: „Te vagy az élő Isten Fia”. A Szentlélek adjon hozzá hitet, kitartást, erőt, végső hűséget!

3. És te?

Te mit mondtál volna Jézus kérdésére? Ha akkor élsz, mostani jellemeddel, de katolikus neveltetésed nélkül. Mert akkor senki sem nőtt fel Jézus hitében. Te kinek tartottad volna? Fontos ez a kérdés? Fontos, mert reá megfelelően, leméred önmagad. Hogy nem pusztán megszokás, ösztönös félelem tart-e meg a vallásban, hanem az igazi hit-e. Mert ez nem mindegy. Nem a vallásosak üdvözülnek, hanem: akik hisznek.

„Egyesek Keresztelő Jánosnak,” és így tovább. Szóval, nagy embernek, kiemelkedő valakinek. Ez nem elég, mert nem ez a valóság. A valóság: „Te vagy az élő Isten Fia.” Erre a valóságra pedig csak az juthat el, akkor is, most is, akit nem a „test és vér” vezet gondolkodásában, hanem maga az Isten.

Tehát hogyan állok? Abba a régi helyzetbe nem tudom hitelesen beleképzelni magam. De számtalan ponton lemérhetem most is, ki és mi gondolataim mértéke.

Kit látok a prédikáló papban? Egy többé vagy kevésbé képzett, ügyes vagy ügyetlen, buzgó vagy nem sokat érő ember? Ha csak annyit, akkor a „test és vér” szerint gondolkodom. Ha a mennyei Atya indítana, Jézust látnám benne.

Mit látok az egyházban? Csak egy szervezetet? Vagy a tovább élő Krisztust?

Az emberekben meglátom-e Isten gyermekét, testvéremet? A házasságról nem úgy gondolkodom-e, hogy nem értik meg egymást, hát jobb, ha más párt keresnek maguknak?

Sok, nagyon sok ilyenféle kérdést tehetek fel magamnak. És az őszinte feleleteimből megtudom, hogyan állok. Van-e hitem, olyan, amely Istenben és Istennek hisz, nem csupán saját magának, bár ködös misztikumba burkolva?

Valamennyiünknek alapvető érdeke, hogy szembenézzen önmagával. Mielőtt az ítélő Jézussal kell szembenéznünk. És ha úgy érezzük, hogy a „test és vér” bölcsességéig jutottunk csak el, akkor addig kérjünk, könyörögjünk, zörgessünk, míg a mennyei Atya nekünk is ki nem nyilvánítja az alapvető igazságot: „Te vagy az élő Isten Fia”.

4. A kulcsok és a kötés-oldás hatalma

Azé a város, akié a kulcsok. Isten országában a hatalom Péteré. Ő old és köt, vagyis a tanítás és a jog legfelsőbb tekintélye az övé az egyházban. Ezért hívjuk Krisztus helytartójának Róma püspökét, a pápát.

A demokrácia nagyszerű valami, ha államformáról van szó. Az államban a nép mondja meg, mit akar, hiszen a nép tudja, érzi, mire van szüksége. Az egyházban nem lehet ilyen értelmű demokrácia sohasem. Egyszerűen azért, mert a keresztény tanítás és a keresztény erkölcs nem az emberi értelem műve. Tehát a keresztény nép nem változtathatja meg a keresztény tant. Azt elfogadni és őrizni kell évezredekken keresztül. És ez a megőrzés nem lehet emberi mű. Az istenadta hitletéteményt csak Isten őrizheti meg számunkra a világ végezetéig úgy, hogy az megmaradjon eredeti épségében. Isten pedig úgy akarja megőrizni a szent tanítást, hogy Péterre bízta. Személy szerint és utódaira. Rendelkezhetett volna másképp is Urunk, de ha így rendelkezett, mi ezen nem változtathatunk. De emberi értelemmel is könnyű belátni, hogy megfelelőbb ez a mód, mintha az egész keresztény népre bízta volna Isten az ő igéjét.

A pápa nemcsak a hit őre és legfőbb tanítója, hanem az egész egyház kormányzója is. A nem isteni eredetű törvények, az egyházfegyelem is bizonyos fokig egységességet kívánnak. Ezt maga a hívő közösség is érzi, és így kívánja. Ennek az egészséges, nem szélsőségesen uniformizáló fegyelemnek biztosítéka Jézus helytartója.

Nem minden pápa tökéletes. De maga az intézmény az, mert a végtelenül tökéletes Isten műve.

B)

1. „Kinek akartok inkább szolgálni?” (Józsue 24,15)

A mai Olvasmány és Evangélium arról szól, hogy választanunk kell. Ne is úgy fogalmazzuk: Jézus mellett vagy ellen? Inkább így: Jézussal vagy nélküle-e? Mert Jézus ellen nem sokan vannak. Annál többen hagyják ki az életükből. Erről gondolkodjunk ma.

A választás hordereje a hívő előtt világos: Boldogságunkat csak Istennél találjuk, Istenhez csak Jézussal mehetünk. Jézus nélkül az élet nem találja meg célját, ez a kárhozat.

A választást egyikünk sem kerülheti el. Mindenkit üdvösségre hívott az Úr. Aki nem üdvözülni, annak nincs más üdvösség. Vagy ez, vagy a kárhozat. Két utunk van csak. Egyiken rajta vagyunk, azon vagy továbbmegyünk, vagy átmegyünk a másikra, de harmadik út nincs.

Mikor kell választani? Most. Mindig most. Egész életünk döntés: Jézussal vagy nélküle. Minden tudatos tettem tudatos választás. Minden tudatos tettem érleli a végkifejletet. Vagy egyre inkább egy leszek Jézussal, vagy egyre inkább távolodom tőle, egyre idegenebb leszek Jézus Lelkétől. Halogatni a döntést nem lehet, aki halogat, az is dönt. Senki nem tudja, melyik pillanatban ítéli úgy Isten, hogy végleg beérett a döntésünk.

A döntés az akarat választása. De mindig jól választani, erre képtelen akaratunk. Azért is, mert a bűn miatt gyenge, de azért is, mert a kérdés természetfeletti. Vagyis döntő szerepe van a kegyelemnek. Tehát: Nem lehet eleget imádkozni, különösen a végső állhatatosságért.

2. A házasságtörés gyermekei

A házasság a legszorosabb életszövetség. Ezért hasonlítja a Szentírás Isten és a választott nép, a zsidóság szövetségét házassághoz. A próféták a bálványimádást házasságtörésnek nevezték, hiszen az idegen istenekkel a nép megcsalta Istenét.

Ezt a képet Szent Pál átviszi az újszövetségre is, melyben Isten Jézus által az egész emberiséggel házasságnál szorosabb szövetségre lépett. Jézus és Isten népének kapcsolata bensőségesebb a férj-feleség szövetségnél. Így a házasságtörés hasonlatát is átvihetjük a magunk életére.

Az ószövetségi nép a bálványimádást tekintette házasságtörésnek, a szövetségi hűség megszegésének. De ha belegondolunk, a házasságtörés minden bűnnek jelképe, hiszen, legalábbis a súlyos bűn, valamiképpen bálványimádás. Aki annyira szereti a pénzt, hogy érte hajlandó Istent lopással, csalással, sikkasztással, örökség miatti gyűlölködéssel, a szegények megvetésével súlyosan megbántani, az tulajdonképpen a Pénz imádója. És ugyanígy vannak „hívei” az érzékiségnek, az uralkodásvágynak, a különböző élvezeteknek. Aztán hány emberről nyilvánvaló, hogy istene saját maga, saját imádott Énje.

Az ilyesfajta bálványimádókat elítéljük, megpletykáljuk, megvetjük, utáljuk. Szavainkkal, szemünk villanásával megkövezzük őket. Pedig hát nincs jogunk hozzá. Magunk is számtalanszor megcsaltuk Urunkat, megszegettük a szövetséget. Ha követ ragadni van kedvünk, ne másra dobjuk, inkább a magunk mellét verjük vele.

Isten hűséges mindörökre. Akkor is, ha én nem voltam mindig hű hozzá, Ő mindig visszavár, mindig és akárhányszor hajlandó megbocsátani. De ha van bennem csöppnyi szeretet, nem élek vissza jóságos irgalmával.

3. Asszonyok hivatása

Feleségnek lenni éppen olyan istenadta hivatás, mint papnak vagy orvosnak lenni. Így fogd fel életedet, légy hűséges hivatásodhoz!

Az asszony hivatása támasznak lenni, ha férjét bajok sújtják, gondok nyomják, csalódások érik. A férfi erősebb, mégis hamarabb letörik, kétségbeesik, meginog. Ezt bizonyítja Jézus szenvedésének sok résztvevője: apostolok – jámbor asszonyok. Tehát férjedet erősítsd, vigasztald, tartsd benne a lelket! Nehogy hibáztasd, nehogy sopánkodásoddal, szemrehányásaiddal magad is tetézd a bajt.

A feleség tanácsadó. De ne dirigáld! És a tanács jó legyen, mindig egyezzen Isten akaratával. Hiába építed a házat, ha Isten nem építi azt.

Légy a szeretet angyala! A férfiak szeretnek teóriákban elsüllyedni, problémázni. Az asszony szeret. Igaz, a világot inkább a férfiak építik és viszik előre, de az asszonyok teszik széppé.

Légy házas! Rend, tisztaság, tisztességes étkezés, kellemes otthon szinte elengedhetetlen a szép családi élethez, és ez elsősorban az asszony feladata.

Az asszonynak gyakran kell vállalnia, hogy áldozattá lesz. A menyasszonyi koszorúból könnyen lesz tövishatár. Sok szép álmot foszlik semmivé. A család minden baja az asszony vállát nyomja. Neki kell cipelnie a maga keresztjén kívül a férjéét, a gyermekeiét is. Minden rossznak ő a végállomása. Ő maga viszont nemigen talál támaszt családjában, rendszerint nincs kivel megosztania keserveit. Mint mondani szokták, az asszonynak még betegnek sem szabad lennie.

Ki fizeti, ki hálálja meg mindezt az asszonynak? Ember aligha. De biztosan hálás lesz neki az Isten.

4. „A test nem használ semmit” (Jn 6,63)

Nagyon sokféle vallás van a világon. És minden vallásnak vannak buzgó hívői. De vajon hit-e az, amivel más vallásokhoz ragaszkodnak? Messze vezetne, ha ezt kezdenénk boncolgatni. Csak néhány fontos tényről szövezzünk le:

Egyetlen, Istentől kapott vallás van: az, amelyet Jézus hozott. A többi vallás azért nem mindenestől hamis. Nagyon sok olyan van bennük, amire az emberi értelem helyesen rájött, és sok olyan is, ami a kinyilatkoztatásból került át különféle vallásokba. Akár az őskinyilatkoztatásból, akár az ószövetségiből, vagy éppen Jézus tanításából. De a kinyilatkoztatás teljességét csupán Jézus vallása, helyesebben Jézus egyháza őrzi.

Ebből az következik, hogy a nem igaz vallások követői saját vallásuk több tanítását igazi hittel hihetik, hiszen azok Isten igazságai. De most inkább arra gondoljunk, hogy más vallásúak téves tanokhoz is meggyőződéssel ragaszkodnak: Ez már nem lehet hit, mert a hit Istennek hisz, a tévedés pedig nem Istentől származik. Ennek a ragaszkodásnak az alapja következésképpen nem a hit. Mi tehát? A vallásos ösztön.

Minden ép emberben megvan a lét- és a fajfenntartás ösztöne, a társasösztön, a tudnivágyás ösztöne stb. Így mindenki van vallásos ösztön is. Mint minden ösztön, ez is keresi a maga tárgyát. Boldog, aki a valódi hitet találja meg. A többiek pótlékokat ragadnak meg: különböző vallások, szekták, babonák. (Érdemes felfigyelni a ma nagyon divatos csillagjósásra.) Más tehát a természetfeletti hit, és más az ezt pótló sokféle „vallásoskodás”.

Sajnos, nem elméleti érdekességű dolog ez csupán a mi számunkra. Mert a Jézus vallásához való ragaszkodás is lehet ilyen „pótlék”, tehát nem igaz hit. Jézus a mai evangéliumban azt mondja tanítványainak: „Vannak köztetek, akik nem hisznek”. Sajnos, a mai templomjárók egy részéről is elmondhatná ezt az Úr. Ők azok, akik Jézus vallásában nőttek fel, de nem hittel, hanem csak vallási ösztönükkel ragaszkodnak hozzá. Ők nem tudják megkülönböztetni a lényegest az esedékestől. Ha a pap magyarul mondja a Dominus vobiscum-ot, azt már a hit megváltoztatásának tartják. Igen lényeges hittételeket viszont egyszerűen nem fogadnak el. Így főleg a feltámadást, a házasság felbonthatatlanságát, a bűnbánat szentségének szükségességét, és más hittételeket. Számunkra sok minden „kemény beszéd” az egyház tanításából. Ragaszkodnak porossá vált emberi hagyományokhoz, a hit lényeges részét viszont egyszerűen figyelembe sem veszik.

Ők azok ... de nem vagyok-e éppen az? Sorsdöntő kérdés. Becsületesen kell rá válaszolnom. Tragédia lenne, ha csak az ítéletkor derülne ki, hogy engem csak a „test” vagyis a vallási ösztön tartott meg „jó katolikusnak”, nem a „lélek”, vagyis a hit. „Senki nem jöhet hozzám, hacsak meg nem adja neki az Atya.” Csak a hitben lehet „hozzámenni”. Kérnem kell tehát az Atyát, hogy ezt adja meg nekem.

C)

1. Isten büntet

A mai Lecke és Evangélium nyomán figyelmeztetni akarom magamat és mindenkit: ne tégy bűnös dolgot azzal a titkos reménnyel, hogy nem lesz baj belőle.

Isten nem „hunyt szemet” semmi felett. Ha rögtön nem is vág oda, az még nem jelenti, hogy megúsztam végleg az ügyet. Csak azt jelenti, hogy Urunk türelmes. Időt enged a megtérésre, és időt enged a vezeklésre, az önkéntes bűnhődésre. De biztos lehetek abban, hogy a büntetés nem marad el. Istennek bánat és vezeklés híján kell büntetnie. Különben istentagadó lenne. Azt mondaná: Nem vagyok Isten, nem kell igazságosnak lennem, nem kell kezemben tartanom a világot, nem vagyok úr és Parancsoló. És hazug is lenne, mert megmondotta, hogy büntet.

Sokszor kap Isten szemrehányást tőlünk, miért engedi meg ezt vagy azt? Mindenki nyugodt lehet, lesz megtorlás. Ha ugyan ez megnyugtató valakit. Én inkább félek, mert én is tettem már éppen elég olyant, ami miatt várhatom a megtorlást. A bűnbánatom, vezeklésem pedig saját megítélésem szerint is nagyon kevés volt.

Hívó ember a sorscsapásokban Isten büntető kezét látja, és alázattal meghajol előtte. Ágostonnal kérde: A földi életben büntesse inkább, mint az örökkévalóságban. A büntető Isten csapásait jobb teljes megadással fogadni, így könyörül meg leg hamarabb az Úr. Szent Farkas püspök kiment a hódítva közeledő Attila elé, és megkérdezte: „Ki vagy?” „Én az Isten ostora vagyok.” „Akkor hát, Isten hozott, kinyitjuk kapuinkat, megérdemeljük Isten ostorcsapásait.” És a legenda szerint a különben romboló, pusztító Attila azt a várost megkímélte.

Büntet az Isten. El nem kerülhetjük. Csak azt kérjük forró buzgalommal, hogy a büntetés ne legyen hiábavaló, és ne kelljen örök büntetéssé, kárhózzattá válnia.

2. Hogyan büntet Isten?

Isten büntet, igazsága szerint, mely tökéletes, örök és végtelen. Büntet a sors csapásaival, testi és lelki nyomorúságokkal.

De büntet a lelkiismeretfurdalással is, ezzel a sajátos szorongással. Általa elveszi az élet igazi ízét, lehetetlenné teszi a tisztaszívűek örömét, a lélek szabad szárnyalását, a szív édes

békéjét, daloló boldogságát. Lehet ezt a szorongást ideig-óráig tudomásul nem venni, túlkiabálni (bömbölő rádió, lázas tevékenység, élvezethajszolás), vagy elfojtani. Kiirtani azonban nem lehet. Legfeljebb úgy, hogy aztán teljesen üressé, érzéketlenné válik a lélek. Ez már a megkezdett kárhozat.

Büntet Isten úgy is, hogy „végigviszi” a bűnt. Az önzésből így válik magáramaradottság, kínzó magányosság. A hanyag gyermeknevelésből a lelki kínok légiója. A sokfajta mértéktelenségből sokfajta betegség. A házasságtörésből szétdúlt és boldogtalan családi élet. A pénzimádatból szinte az örületig menő rabszolgaság.

Ha pedig minden hiába – mert a büntetések egyben figyelmeztetések is –, akkor mindezt betetézi a kárhozat, vagyis a végső értelmetlenség, az eldobottság, a véget nem érő testi-lelki kín.

Istenem, irgalom! Szeretni akarlak. Jóvá akarok tenni mindent. Mert tudom, hogy rettenetes büntető kezdedbe esni.

3. Nem ígérte Bernadettnek

Soubrioussné kissé neheztelt a Szűzanyára, mert már a lourdesi jelenések elején megmondotta Bernadettnek, hogy nem teszi boldoggá a földi életben, hanem majd a mennyben. Valóban, miért volt ilyen „szűkkeblű” a Szűzanya? Miért nem tette boldoggá Választottját itt is, odaát is? Úgy érezzük, megérdemelte volna szegény kis gyermek, eleget szenvedett már 14 éves koráig is, a jelenésekig. De a már meglévő betegsége nem elmúlt, hanem új jött hozzá, rengeteg szenvedéssel. Nem szabadult meg gyanakvó tanítónőjétől sem, ott találta a zárdában is. Apja jómódba került, ő nem élvezte ezt, konyhalány volt. A jelenések is csak háborgást hoztak lelkének, részben a megmaradt sóvárgás, részben a véget nem érő kihallgatások miatt. (Rendőrség, szentszék.) Miért?

A dolog nyitja először az, hogy nem lehet senkit boldoggá tenni kívülről. Sem egészséggel, sem jómóddal, sem sima életúttal, sem élvezetek sorozatával. Aki nem hiszi, gondoljon arra: egyik lány örül egy szál virágnak is, a másik fanyalog a briliáns-gyűrűn is, mert szebbet akart volna. Egyik gyermek boldog az egyforintos játékaival, a másik a tömérdeknek sem örül. Szegény család élhet megelégedettségben, a gazdag meg állandó elégedetlenségben.

Így van ez már a földi örömmel, de még inkább így van a mennyieikkel. Amint a „rosszul beállított” ember nem tud örülni a nagy vagyonnak sem, éppen így a tökéletlen, a bűnös ember nem tud örülni a mennynek sem. A bűnbe belerögződött hiába „engedné be” az Úr a mennybe, annak az pokol lenne. Mint a gyomorbetegnek a legfinomabb étel, vagy mint az előkelő társaság annak, aki még előkelőbbre vágyik, a nyugodt jólét, aki dúsgazdag akarna lenni. Földi jónak, mennyei boldogságnak örülni csak az tud, aki olyan, hogy örülni tud. Aki rá van hangolva arra az öröme. A mennyre az van ráhangolva, aki szeret, aki tiszta, becsületos, jóakarátú.

Mária ismerte Bernadettet. Tudta, hogy még átalakítani kell ahhoz, hogy élvezni tudja Isten életét, a Szentháromság boldogságát. Ez az alakítás pedig nem ment másképp, csak szenvedések által. A Szűzanya tehát nem nyújthatta mind a két boldogságot. A (szűk kapun) csak úgy fért be Bernadett, hogy egy életen keresztül kellett faragni rajta. A szenvedés Isten vésője és kalapácsa. Átala farag szentet, azaz mennyre alkalmasat belőlünk.

Bernadettre gondolva, olvassuk el még egyszer a mai Szentleckét. Utolsó gondolatunk pedig ez legyen: csak nem tartom magam tökéletesebbnek Bernadettnél?!

4. *Mi tesz elsőből utolsóvá?*

A gőgös kevélység. A választott nép kevélysége abban állt, hogy felül akarta bírálni Istenét. Nem tetszett neki az Úr üzenete, elvetette. Elsőnek hajolt le értük az Úr, és mint nép csak a vég előtt fognak hozzátérni. A pogány népeket pedig az alázatosság tette elsőkké Isten országában. Ez áll rám is. Bármilyen szerencsés a neveltetésem, az egyéniségem, utolsó leszek, ha nem vagyok alázatos.

Ha végigjárnánk a poklot, ott jönnénk arra, hogy az ott kínlódók túlnyomó többsége a kevélység miatt jutott oda. Igaz, különböző bűnök terhelik őket, de hogy ezek beleették magukat a szívükbe, hogy ezektől nem tudtak megszabadulni, annak alapvető oka gőgjük volt. Már a pokol fejedelme, a sátán is így lett ördög. Isten gonosz lelkeket nem teremtett, csak angyalokat. A gőg csinált belőlük ördögöt. A Sátán, ez a legutolsója a szellemeknek, az első között volt, neve is mutatja: Lucifer.

Ezzel a gőggel csalogatja az embereket is a maga útjára. Már Évát ezzel kísértette: olyan leszel, mint Isten. Így fog meg mindenkit, akit csak tud.

Van-e bennem gőg, kevélység? Tulajdonképpen vizsgálnom sem kell. Benne van mindannyiunkban. Már fogantatásunktól. Ez ősszüleink egyik szomorú öröksége. Csak meg kell figyelni a néhány esztendő gyermekeket. Már bennük van a hiúság, a dac, az önfejűség, az engedetlenség, pedig senki sem tanította rá őket. Ebbe kapaszkodik bele a Kísértő.

Tehát valamennyiünkben benne van a gőg, mint ahogyan minden földben benne van a gaz. Csak az a kérdés, engedjük-e ezt a gázt nőni a kukoricában, és engedjük-e, hogy a kevélység megnőjön a szívünkben.

A keresztség által az első közé kerültünk, Isten kedves gyermekei lettünk. Ha nem akarunk utolsókká válni, a kárhozat gyermekeivé, akkor a gőgöt kell kiirtanunk magunkból, és hasonlóvá kell lennünk a Legelsőhöz, az alázatosság Jézushoz.

Évközi 22. vasárnap

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (Jer 20,7-9): *„Rászedtél, Uram! Rá vagyok szedve! Erősebb voltál nálam és legyőztél! Nevetség tárgyává lettem egész nap, mindenki kigúnyol engem. Ahányszor ugyanis beszélek, azt kell kiáltanom, és fennszóval mondanom: Gonoszság! Erőszak! Gyalázatomra lett az Úr beszéde, nevetségemre egész nap! Azt gondoltam: Nem törődöm veled, nem beszélek többé az Ő nevében! De ilyenkor mintha tűz gyúlt volna szívemben, csak úgy égett tőle a csontom; és én elaléltam, és nem tudtam elviselni.”*

A próféta által használt merész szavak: rászed, erőszakkal legyőz – arra mutatnak, hogy valóban szinte ellenállhatatlan erővel ragadta meg az Úr és készítette prófétálásra. Oltalmát, erejét ígérte, amikor ő alkalmatlannak tartotta magát a prófétai tisztre, sőt egyenesen azt mondta, hogy minden ellenségénél erősebbé teszi: „Ne mondd azt, hogy: Gyermekek vagyok, – ... ne félj az ő színüktől, mert én veled vagyok, hogy megszabadítsalak ... Ne ijedj meg tőlük, én sem fogom engedni, hogy megrettenj arcuktól. Én ugyanis ma erős várossá, vasoszloppá és ércfallá teszek téged... Harcolnak majd ellened, de le nem győznek, mert én veled vagyok, hogy megszabadítsalak téged.” (1. fej.) Az Úr szavának közvetítése mindenki előtt gyűlöletessé tette, kigúnyolják, és nagyon erőtlennek érzi magát. Legszívesebben szakított volna már többször is a prófétálással, de az Úr ígéje – amint a héber szöveg és a Vulg. mondja – csontjaiba van zárva.

II. OLVASMÁNY (Róm 12,1-2): *„Testvérek, Isten irgalmára kérlek benneteket: adjátok testeteket élő, szent, Istennek tetsző áldozatul. Ez legyen szellemetek hódolata. Ne hasonuljatok a világhoz, hanem gondolkodástokban megújulva, alakuljatok át, hogy felismerjétek, mi az Isten akarata, mi a helyes, mi a kedves előtte és mi a tökéletes.”*

Ha Isten ilyen határtalan irgalmat tanúsított irántunk, mint amilyenekről összefoglalólag levele előző részében az Apostol írt, illő, hogy mi átadjuk magunkat áldozatul, tehát nem úgy, mint ahogyan a bálványoknak áldoztak fel valakit, nem is az ószövetségi áldozatok helyettesítő és külsőleges tisztulást szerző módján, hanem egész lényünknek szolgálatára történő szentelésével. Ez az áldozati mód felel meg annak a létmódnak, amit a Szentlélek bennünk lakása által elnyertünk. (A „szellemetek hódolata” kifejezést látszik helyesnek, így értelmezni.) Mivel nem tartozunk „a világhoz”, vagyis a bűn jegyében álló, lényegében már végéhez ért világhoz, hanem Krisztusban új teremtménnyé lettünk, az új világnak megfelelő magatartást kell tanúsítanunk. Ennek kialakítása a gondolkodás megújulását kívánja, ami a Szentlélek segítségével nem lehetséges.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 16,21-27): *„Az időben kezdte Jézus előkészíteni tanítványait arra, hogy Jeruzsálemben kell mennie, s sokat kell szenvednie a vénektől, a papi fejedelmektől és az írástudóktól, meg fogják ölni, de harmadnapra feltámad. Péter azonban félrevonta és korholni kezdte e szavakkal: 'Isten mentsen meg, Uram! Ez nem történhet veled!' Ő megfordult, és így szólt Péterhez: 'Távozzál tőlem, sátán! Botránkoztat sz engem, mert nem az Isten dolgaival törődsz, hanem az emberekével.' Azután Jézus így szólt tanítványaihoz: 'Ha valaki követni akar engem, tagadja meg önmagát, vegye fel keresztjét és kövessen. Mert aki*

életét meg akarja menteni, elveszti azt. Aki elveszti életét miattam, megtalálja azt. Mi haszna van abból az embernek, ha az egész világot megszerzi is, de lelkét kár éri? Avagy mit adhat az ember cserébe lelkéért? Az Emberfia ugyanis angyalaival eljön Atyja dicsőségében, és akkor mindenkinek megfizet cselekedetei szerint.”

Jézus a Messiás-képet határozott vonásokkal egészíti ki: szenvednie kell, sőt meg is kell halnia. A vének eredetileg a családok fejeit jelentették, később az előkelőbb családok képviselőit; a papi fejedelmek a tényleges főpap mellett egyrészt azokat, akik már viselték ezt a tisztséget, másrészt a hierarchia csúcsán álló személyeket és a templomi főelőjárókat. Az írástudók inkább jogi, mint teológiai kérdésekben voltak járatosak. E három csoport alkotta a 71 tagot számláló szinodiumot. Jézus most is, mint mindig, halálával együtt feltámadását is előre mondja. Péter szeretetből beszél, de pusztán emberi szempontok szerint tájékozódó szeretetből, mely nyilvánvalóan ellenkezik Isten üdvözítő tervével. Később meg fogja érteni, hogy neki is Jézus nyomába kell lépnie kereszttel a vállán. Csak így lehet elnyerni az örök életet. Életet életért. Mivel az örök élet az egész világnál többet ér, mert nemcsak azt adja meg, amit a világ csak ígérni tud, megadni azonban nem, hanem még ennél is többet. Az az út, amely látszólag a pusztulásba visz, valójában az élet útja.

Krisztus Ebed Jahve lett, vállalta is az ennek megfelelő életutat, az értelemszerű áldozatot. Tudta, hogy Jeremiáshoz és a többi prófétához hasonlóan ellenkezésben lesz része és ereje, az Atyától kapott segítség nem abban nyilvánul meg, hogy angyalok légiójával veri tönkre őket, sem azzal, hogy Péter tanácsa szerint kitér a halál elől, hanem a halált követő feltámadással. Isten erejének gyengeségbe kell rejtőznie. Így szégyenül meg az ellene fellázadt emberi erő.

B)

I. OLVASMÁNY (5 Móz 4,1-2; 6-8): *„Így szólt Mózes a néphez: Most pedig, Izrael, hallgass azokra a parancsolatokra és rendeletekre, melyekre tanítalak, hogy megtartsd őket s így élhess és elérhesd és bírhasd azt a földet, amelyet az Úr atyáitok Istene majd nektek ad. Ne tegyetek hozzá semmit se ahhoz az ígéhez, amelyet hozzátok intézek, se el ne vessetek belőle: tartsátok meg az Úrnak, a ti Isteneteknek parancsolatait, amelyeket parancsolok néktek. Tartsátok meg őket, és cselekedjétek szerintük, mert ez lesz a ti bölcsességetek és értelmességetek bizonyossága a népek előtt, hogy amikor meghallják mindezeket a parancsolatokat, azt mondják: Íme, bölcs és értelmes nép ez a nagy nemzet. Nincs is más ilyen nagy nemzet, melyhez istenei olyan közel lennének, mint amilyen közel mihozzánk van a mi Istenünk, valahányszor kérjük. Avagy melyik az a másik ilyen dicső nemzet, melynek olyan szertartásai, ilyen igazságos rendeletei lennének, mint ez az egész törvény, melyet ma én szemetek elé tárok?”*

Az ígért Földje elnyerésének feltétele a törvény megtartása. Az sem tetszik Istennek, ha kényelemszeretetből enyhítjük emberi hozzáadással törvényeit, sem az, ha öntetszelgő módon még többet, nehezebbet akarunk helyébe tenni, mint a farizeusok is tették. Szívünket igazítsuk a törvényhez, ne fordítva – ez lesz az igazi bölcsesség útja.

II. OLVASMÁNY (Jak 1,17-18; 21b-22; 27): *„Ne legyetek tévedésben, szeretett testvéreim. Minden jó adomány és minden ajándék felülről van, a világosság Atyjától száll alá, akiben nincs változás, még árnyéka sem a változásnak. Szabad akaratból hívott minket életre az igazság szavával, hogy mintegy az első termése legyünk teremtményeinek. Fogadjátok tanulékony lélekkel a belétek ojtott tanítást, ez képes megmenteni lelketeket. A tanítást váltsátok tétvé, ne csak hallgassátok, mert különben magatokat csaljátok meg. Az*

Isten és az Atya szemében ez az igazi, tiszta vallásosság: Látogatni nyomorukban az árvákat és özvegyeket, és tisztán maradni a világ szennyétől.”

Isten az égitestek alkotója, akiben még az a – földi szemmel nézve – kevés változás sincs meg, mint ezekben: az égitestek ugyanis kisebb-nagyobb mértékben árnyékba borulnak, helyüket változtatják. Isten nem változik, sem üdvözítő szándékát, sem törvényeit illetően. Ő homályba nem boruló világosság, aki a naphoz és égitestekhez hasonlóan ránk árasztja fényét, hogy éltesse bennünket, és útbaigazítson. Így mi, emberek leszünk a zsenge, a teremtés elsőnek üdvözített része, a többinek is mintegy képviselője. Miattunk és rajtunk keresztül árasztja ki dicsőségét majd az egész teremtésre. Örök életre termett zsengek pedig azért lettünk, mert hallottuk és szívünkbe fogadtuk az igazság szavát, aminek elhívését követelményei szerint alakított életünkkel is bizonyítanunk kell.

AZ EVANGÉLIUM (Mk 7,1-8a; 14-15; 21-23): *„Egy alkalommal Jézus köré gyűltek a farizeusok néhány Jeruzsálemből való írástudóval. Látták, hogy egyik-másik tanítványa tisztátalan, vagyis mosdatlan kézzel eszi a kenyeret. A farizeusok és általában a zsidók ugyanis nem esznek addig, míg meg nem mossák a kezüket könyökig, így tartják magukat az ősök hagyományaihoz. És ha piacról jönnek, addig nem esznek, míg meg nem mosakodtak. S még sok más hagyományhoz is ragaszkodnak: így például a poharak, korsók, rézedények leöblítéséhez. A farizeusok és írástudók tehát megkérdezték: 'Miért nem követik tanítványaid az ősök hagyományait, miért eszik tisztátalan kézzel a kenyeret?' Ezt a választ adta nekik: 'Találónan jövendöl rólatok, képmutatók, Izaiás, amikor így ír:*

Ez a nép ajkával tisztel engem,

Szíve azonban távol van tőlem.

De hamisan tisztelnek engem,

Emberi tant és parancsot hirdetnek.

Az Isten parancsait nem tartjátok meg, de az emberi hagyományokhoz, a korsók és poharak megmosásához és sok ehhez hasonlóhoz ragaszkodtok.'

Ismét magához szólította a tömeget. 'Hallgassatok rám mindnyájan – mondotta – és értsétek meg: Kívülről semmi sem kerülhet be az emberbe, ami beszennyezhetné. Hanem ami belőle származik, az teszi az embert tisztátalanná. Ha valakinek van füle a hallásra, hallja meg. Mert belülről, az ember szívéből származik minden gonosz gondolat, az erkölcstelenség, lopás, gyilkosság, házasságtörés, kapzsiság, rosszindulat, csalás, kicsapongás, irigység, káromlás, kevélység, léhaság. Ez a sok rossz mind belülről származik és tisztátalanná teszi az embert.'”

Jézustól azt kérdezték egyszer ellenfelei; hogy tanítványai miért nem végzik el a rituális mosakodást étkezés előtt (amelynek fő alkotórésze a kenyér), jóllehet az ősök így hagyományozták ránk. Ennek a szokásnak nem higiéniai megfontolások képezték az alapját, hanem az a felfogás, mely bizonyos dolgokat vagy személyeket eleve tisztátalannak minősített, és tisztátalannak tekintette azt is, aki akár véletlenül is megérintette ezeket. (Bizonyos állatokat, leprásokat stb.) Így igen gyakori mosakodásra kényszerült az, aki ezt a felfogást magáévá tette (a kevés vízű országban sokak számára fizikailag is lehetetlen lett volna ezt megtartani), mert hiszen legalábbis a tisztátalanná válás veszélye mindenütt ott leselkedett. Eredetileg az volt a célja Istennek az ilyenfajta előírásokkal, hogy a pogányokkal való közösködéstől visszatartsa a zsidókat. A farizeusok üres ceremóniává tették ezeket az előírásokat, hamis önelégültséget keltve az emberekben, akik legalább egy részét megtartották és elfeledkezve a valódi tisztaságról, még arra is feljogosítva érezték magukat, hogy ítélkezzenek azok felett, akik eme aprólékos előírásokat akármilyen okból részben figyelmen kívül hagyták. A mosakodás pl., amit étkezés előttre írtak elő a farizeusok, 2 Móz

30,17-21 szerint csak Áronra és fiaira vonatkozó előírás és csak az áldozatbemutatással kapcsolatban.

Jézus Izaiásból vett idézettel fejükre olvassa, hogy az ősök hagyományainak tisztelete csak ürügy arra, hogy Isten törvényét megszegjék, pusztá külsőséggel beérve, a vallásos életet elsekélyesítsék. A látszólagos többlet leple alatt valójában a kevesebb húzódik meg.

C)

I. OLVASMÁNY (Jéz 3,19-21; 30-31): *„Fiam, végezd dolgaidat alázatosan, akkor emberi dicsőségnél is jobban szeretnek. Minél nagyobb vagy, annál inkább alázkodjál mindenben, akkor kegyet találsz Istennél, mert egyedül Istennek nagy a hatalma, és őt dicsérik az alázatosak. A döllyfősök gyülekezete számára nincsen gyógyulás, mert bűnös sarj vert gyökeret bennük, és nem veszik észre. A bölcs szív megérti a bölcsék mondásait, s a figyelmes fül kész örömmel fogadja be a bölcsességet.”*

Az első vers a héberben: Fiam! Ha gazdag vagy, járj alázatban, akkor jobban kedvelnek annál, ki bőven oszt ajándékot. A következő mondat a masszóra szövegváltozatban így szól: Nagy az Isten irgalmassága és az alázatosoknak nyilvánítja ki titkait. A döllyfösökről szóló rész pedig így van a héberben: Ne fuss orvosságért a vallásgúnyoló sebeire, mivel nincs számára gyógyulás. Gonosz sarjból való a sarja. (... és nem veszik észre: csak a latinban található.)

II. OLVASMÁNY (Zsid 12,18-19; 22-24a): *„Testvérek, ti nem kézzel tapintható hegyhez, lobogó tűzhöz, sötét felhőhöz, forgószelelhez, harsonazengéshez vagy mennydörgő szózathoz járultatok, amelynek hallatára könyörögni kezdtek, hogy ez a hang ne szóljon tovább hozzájuk. Nem, ti Sion hegyéhez járultatok, az élő Isten városához, a mennyei Jeruzsálemhez, az angyalok ezreihez, az égben számontartott elsőszülöttek ünnepi sokadalmához és gyülekezetéhez, mindnyájunk bírójához, az Istenhez, a tökéletes Igazság lelkéhez, az Újszövetség közvetítőjéhez, Jézushoz, a ránk hulló vérhez, amely hathatósabban kiált, mint Abelé.”*

Szemben az első szövetség népével, mely félelemmel állt a hegy lábánál – Mózással együtt! –, az új szövetség népe az örvendező, diadalmas égi Jeruzsálemhez tartozik, melynek tagjai az angyalok is. Töltse el az új szövetség tagjait az a boldog tudat, hogy ehhez a közösséghez tartoznak, és örömet tegyék azt, amit ez a hovatartozás megkövetel.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 14,1; 7-14): *„Amikor Jézus szombaton egy vezető farizeus házába ment, hogy ott egyék, ezek figyelték. A meghívottaknak egy példabeszédet mondott, mert észrevette, hogy válogatják az első helyeket. 'Amikor lakodalomba hívnak – kezdte –, ne telepedjél le a főhelyre, mert akadhat a hivatalosak közt nálad előkelőbb is. Ha ez megérkezik, jön, aki meghívott benneteket és felszólít: Add át helyedet. És szégyenszemre az utolsó helyet kell elfoglalnod. Ha tehát hivatalos vagy valahova, menj el, és foglald el az utolsó helyet, hogy amikor a házigazda odajön hozzád, ezt mondja neked: Barátom, menj följebb. Így megtiszteltetésben lesz részed az egész vendégsereg előtt. Mert aki magát felmagasztalja, azt megalázzák, aki magát megalázza, azt pedig felmagasztalják.’*

Ekkor a házigazdához fordult: 'Amikor ebédet vagy vacsorát adsz, ne hívd meg barátaidat, sem testvéreidet, sem rokonaidat, sem jómódú szomszédaidat, nehogy visszahívjanak és viszonzják neked. Ha vendégséget rendezel, hívd meg a szegényeket, bénákat, sántákat, vakokat. S boldog leszel, mert nem tudják neked viszonzni. De az igazak feltámadásakor megkapod jutalmadat.’”

Egy vezető farizeus házában, ahová megfigyelés végett hívták meg Jézust, történt ez a versengés, és adta Jézus a hozzáfűződő tanítást. Természetesen az a lényeg, hogy valakiben az igazi alázatos lelkület legyen meg, mely senki elé nem helyezi magát. Nem az a fontos, hogy az ember valóban – szószerint véve Jézus tanítását – az utolsó helyre üljön, hiszen ez éppúgy történhet gögből, mint az első hely választása. Ahogyan a vendég a házigazdától kell, hogy várja a besorolást, úgy kell nekünk Istentől várnunk, hogy helyünket megállapítsa. Csak ő tudja eldönteni, kinél vagyok különb. Lényegében hasonló gondolat található a beszéd második részében is: ne keresd az előkelők barátságát, sem azokét, akiktől viszonzást remélhetsz, ill. ne merüljön ki ebben vendéglátó, adakozó készséged. Vedd észbe, hogy szükséged lesz Isten ítélezésekor ingyenes jótetteidre, mert nem vagy kifogástalan. Igyekezettel viszonzást nem váró jótettekkel jelét adni alázatodnak, mellyel Isten ítéletére hagyatkozol és tudatában vagy érdemeid csekély voltának.

Isten majd asztalhoz ültet bennünket a mennyei Jeruzsálemben. Azok, akik első helyre tartják érdemesnek magukat, nem társai lelkületben az üdvözülteknek, mert őket nagyon is eltöltötte érdemtelenységük tudata. Ne úgy örüljünk előre a ránk váró mennyei, örök örömöknek, mint akik elvárják az első helyet, hanem úgy, hogy tudatában vagyunk: nagy kegyelem lesz Isten részéről, ha csak az utolsó helyre is érdemesnek tart bennünket. Sokkal inkább lesz az Isten dicsősége, mint az enyém. A valódi alázat útja vezet a valódi dicsőséghez. A kevélység útjának végén – ha alázatnak álcázta is magát – a megszegyenyülés várja az embert.

II. Teológia

Krisztus követése – keresztviselés

Gyakran előfordul velünk, hogy keresztény igazságokat nem élünk át kellően; felszínesen, meggondolatlanul dobálódzunk a szavakkal, de azok igazi tartalmáig nem jutunk el. Ilyen keresztény igazság az is, hogy Krisztus követése áldozattal jár, és hogy Krisztus követésének útja a keresztút. Nincs ebben semmi új. Tudtuk mindnyájan eddig is, hiszen halljuk számtalanszor. Az igazság azonban mégiscsak az, hogy a Krisztusi kijelentés mélyéig még nem hatoltunk. Következik ez abból is, hogy túl sokszor mondjuk ki, megszokott fordulat, szinte díszítőelem beszédeinkben és beszélgetéseinkben. Sajnos csak a szánk mondja, de nem az eszünk, még kevésbé a szívünk!

Pedig ha valami szükségszerűen következik Jézus Krisztus tanításából, életművéből, úgy nyilvánvalóan ez is. Meg kellene értenünk, hogy életünk keresztje, a teméntelen gond, betegség, sikertelenség, csapás minden keresztény természetes életútja. Ez a Krisztus követe útja. Jézus Krisztusnak, a földre szállt Isten Fiúnak élete tele volt szenvedéssel, kínokkal, megnemértéssel, sikertelenségekkel. Ugyancsak tövises, küzdelmes életútja az Isten Anyjának, a Boldogságos Szűznek. És nagyon nehéz olyan szentet találni, Istennek olyan választottjára bukkanni, akinek ne jutott volna ki a földi élet gyötrelmeiből, az üldözésből, a gyalázatból. Pedig, ha valakit, hát Őket, Isten Fiát, Jézus Krisztust, a Boldogságos Szűzet, a szenteket, egészen biztosan szerette az Úristen. Szinte nevetségesnek tűnik ezek után, hogy egyes keresztények mindenféle bajt, a keresztet büntetésnek tekintik! Úgy gondolják, hogy Isten már nem szereti őket; és sietnek a templomba, zarándokhelyekre, tesznek fogadalmat, hogy mielőbb távozzék, de okvetlenül távozzék a baj. Mikor jön el az idő, amikor belátjuk végre, hogy a szenvedés, a lelki kín, a csapás a Mindenható, bennünket szerető Isten különleges kegye. Mikor jövünk rá arra, hogy a szenvedés, a kereszt az Isten különleges jóindulatának jele. Sajnos még erősen evilág gondolatai szerint ítélünk. Isten gondolatai, Isten útjai még idegenek előttünk.

Persze nem azt akarjuk ezzel mondani, hogy feltétlenül keressük a szenvedést, hogy bajt okozunk magunknak. Nem erről van szó. És minek is keresni, megjön az magától is. Nincs olyan ember, akit meg ne látogatna a kín. Csak annyit kívánunk, ha bekopogtat házuk kapuján, ne fogadjuk kétségbe esve, összetörve és ne is szálljunk szembe Istennel. Fogadjuk egyenes derékkel és összekulcsolt kézzel. Az embernek aztán nem csak joga, hanem kötelessége is, hogy mindent megtegyen a bajok orvoslása érdekében. Enyhíti a maga és mások szenvedését. De megszüntetni teljesen úgy sem tudja. A kereszt ott marad a vállon. Vinni kell tovább, fel a Kálvária csúcsára, ahol utolsót hörögve Istennek ajánljuk lelkünket.

A szentmise áldozat – életáldozat

A régi népek vallásos kultuszában központi helyet foglalt el az áldozatbemutatás. Elégettek, megsemmisítettek valamit, valami értékes, kedves dolgot és ezzel fejezték ki alávetettségüket, hódolatukat. Kifejezték azt, hogy minden Istené, korlátlan tulajdona a törzs minden java és minden egyes tagja, minden őt illeti. Az áldozati állatot, vagy egyéb értéket maguk helyett ajándékozták Istennek.

Tudjuk, hogy a pogány áldozatok nem tudták kiengesztelni Istent. Értéktelenek ezért mégsem voltak, mert hiszen kifejezték és fokozták az istenszolgálat készségét; és bizonyos, hogy ilyen módon elősegítette az üdvösséget. Az egyetlen teljes értékű áldozat Jézus Krisztus keresztáldozata, mely megnyerte számunkra Isten jóakarátát és bocsánatát. Éppen ezért ma már nincs szükség új áldozatra, Jézus örökérvényű áldozatához nincs mit hozzátenni, nem kell kiegészíteni.

Csak egyre van szükség: nekem is be kell kapcsolódnom ebbe az egyetlen áldozatba, az egyetlen, örök áldozatot bemutatók sorába kell lépnem! Nekem is be kell mutatnom a magam áldozatát, azt az áldozatot, amely egyesül Krisztuséval és amelynek füstje, jó illata az örök, egyetlen keresztáldozat füstjével és illatával együtt száll fel a mennyei Atya elé. Az én áldozatomnak tehát kapcsolódnia, egyesülnie kell Krisztus egyetlen, meg nem ismétlődő áldozatával.

A keresztény gyülekezetek a szentmise áldozat útján kapcsolódnak be Krisztus egyetlen áldozatába. Részt veszünk a szentmise áldozat bemutatásán és ezzel láthatatlanul Krisztus keresztje alá gyülekezünk, a Boldogságos Szűzanya mellé, és a Szűz Mária érzésével, odaadásával, Máriával, az egyház ősanjával egyesülve mi is bemutatjuk Krisztust a mi égi Atyánknak, hogy fogadja el Őt, teljék kedve szent Fia hódolatában és engedelmisségében. Viszonzásul pedig felejtse el gonoszságainkat.

Szűz Máriával, az egyház ősanjával egyesülve mi is bemutatjuk tehát Krisztust, az egyetlen teljesértékű áldozatot a mennyei Atyának. Ez történik minden szentmisében. A jelenlévő kis gyülekezet, mint a nagy egyház egyik sejtje az áldozatbemutató.

Ezzel azonban még nem merítettük ki a szentmiséről szóló gazdag tanítást. Mi nem csak áldozatbemutatókká válunk a szentmisében, hanem áldozattá is. Mi leszünk az áldozat. Nincs ebben semmi meglepő. Hiszen tudjuk, hogy Krisztus mi helyettünk áldozta fel magát a kereszten, tudjuk, hogy valójában nekünk kellett volna elviselni a szenvedést és keserves halált, mert mi vagyunk a bűnösök, mi sértettük meg Istenünket. Krisztus helyettesített bennünket a szenvedésben és a halálban. De az a helyettesítés csak akkor ér valamit, ha bennünk is meg van a *készség* a szenvedés, a kereszt, a halál elviselésére. Ha igazán készek vagyunk mi is, miként Krisztus, Isten akaratának feltétel nélküli teljesítésére. Krisztus végtelen értékű áldozata akkor termi meg a gyümölcsöt az én számomra, azaz akkor engeszteli ki Istent az én bűneimért, akkor szerez nekem megváltást, hogyha megvan bennem a *készség*, az elhatározás, hogy én is áldozattá váljak. A szentmise áldozatban való részvétel tehát éppen ennek a belső készségnek, odaadásnak, áldozatvállalásnak kifejezése, dokumentálása és ilyenformán a belső egyesülés az áldozattá váló Krisztussal. Ennek a belső

készségnek a kifejezése, az áldozattá válás készsége nem lehet üres formaság, nem pusztán megszokás. Ezért a szentmisén való részvétel feltétlenül a tudatos lelkiéletnek, az Istenkeresésnek is központi eseménye kell, hogy legyen.

A szentmisébe való helyes bekapcsolódás, azaz a tudatos áldozatvállalás, a készség Isten akaratának teljesítésében még meglehetősen kezdetleges a keresztény világban. Jó, ha egyáltalán tudatosítjuk, kifejezzük ezt a szentmiseáldozat bemutatása során. Arra azonban már igen kevesen gondolnak, hogy a szentmisének valójában nincs is vége akkor, amikor elhagyjuk a templomot. Mert hiszen az áldozatvállalás, az áldozatbemutatás folyik tovább az életben. A szentmiseáldozat aktív bemutatása és a napi keresztvállalás tehát nem két különböző dolog! Hiszen ha Krisztussal együtt én is áldozattá válok, akkor mindennapi gondjaimban, dolgaikban is áldozat vagyok, vagyis tudatosan és belső meggyőződéssel vállalom a mindennapnak millió apró és nagy keresztjét! Akkor tudom, hogy a legnagyobb istenszolgálat Isten akaratának keresése és teljesítése hivatásomban, munkámban, otthon a családban. Akkor tudom, és vállalom, hogy a napi kellemetlenségek, lemondások keresztjére vagyok feszítve. A félreértések, megnemértések, a rosszindulat keresztjére vagyok feszítve. Tudom és vállalom, hogy a sikertelenségek, csalódások, tehetetlenségem keresztjére vagyok feszítve. Tudom, hogy a saját gyöngeségeim, indulataim, természetem, mulasztásaim, testi gyarlóságaim és erőtlenségeim keresztjére vagyok feszítve. Mindezek vállalása és hordozása, ez az én áldozatom, ez az én keresztviselésem. Tehát a hétköznapok keresztjének viselése, az Atya akaratának keresése és teljesítése révén válok áldozattá én is, és így kapcsolodom Krisztus keresztáldozatához. Így egyesülök az oltár fehér gyolcsán nyugvó, önmagát felajánló Krisztussal. Így engesztellem ki a magam gyarlóságaiért, bűneimért a Felséges Istent.

A valódi érték fény belülről

Az érvényesülés utáni vágy ősi emberi tulajdonság. Mindenki több akar lenni a másikinál, kitűnni valamiben. Túl akar tenni a másikon, és ha tehetséggel nem győzi, akkor legalább hanggal, nagyképűséggel. Az ember könnyen többre értékeli eredményeit, önmagát. Így lesz gőgös, dölyfös, aki lenézi a másikat. Sajnos ez a kísértés minket keresztényeket sem kímél. Hiába int szent Pál apostol, hogy ne dicsekedjél, ne bízd el magad, hiszen minden, amid van, a vagyoned, a tehetséged, a szépséged, az erőd Isten ajándéka! Ha nagyon tárgyilagosak és nagyon őszinték akarunk lenni, bizony be kell vallanunk, hogy mi a saját erőnkől, a magunk szorgalmából és becsületes munkájából ugyan nem sokra vittük. Nem sokra vittük volna, ha nincs ott az az egyéb... protekció, jó szerencse, nem egyszer nagyon is vitatható eszközök. Az ember mégis fölvág, gőgössé válik.

Persze volna egy mód arra is, hogy a valódi és tényleges értékek kerüljenek előtérbe és nyerjék el méltó jutalmukat. Csak egyet kéne tennünk: éles szemmel az igazi értékeket kéne keresni. Nem szabadna megállni a felszínnél, a látszatoknál, a közvélemény állásfoglalásánál, amikor emberek és események megítéléséről van szó. A tömegember hajlamos arra, hogy megálljon a szép, tetszetős és csillogó felszínnél. Tudatosítani kellene magunkban, hogy az igazi érték belül van és a fényes kirakat néha csal, mögötte talán alig van valami. Az lenne a szép, ha magas fokú lelki érettséggel látnánk túl a hamisságokon és vetnénk el a talmi csillogást és a felfuvalkodott üres hólyagot. Azt se felejtjük, hogy lehúzott redőnyök, talán semmitmondó, jelentéktelen külső és a félszeg, kevésbé csiszolt magatartás is rejthet valódi kincseket. Legyen a szemed tiszta, éles a valódi értékek felismerésére, másszóval legyen szemed az igazságra, a teljes valóságra.

III. Homília vázlatok

A)

1. „Nevetségemre lett az Úr beszéde” (Jer 20,8)

Jézus útja az egyetlen út Istenhez. Jézus útja keresztút. Aki utána akar menni, nem egyetlen keresztet kell hordoznia. Az egyik az, amelyikről Jeremiás beszél: „Gyalázatomra lett az Úr beszéde, nevetségemre egész nap. Mindenki kigúnyol engem.”

Mindenki tapasztalhatta: Megmosolyogják, kinevetik, nem egyszer gúnyolják egyrészt a hívő embert, másrészt az erkölcsös, becsületes embert. Ez az Isten szerinti élet egyik legnagyobb buktatója. Sokak jóakarata feneklett már meg azon, hogy féltek attól, hogy nevetségessé válnak.

Nemcsak a Jézusban hívőket mosolyogják meg, hanem mindenkit, aki hisz bármilyen eszményben, célban, hivatásban. A Hősöket csak a regényekben, a filmekben fogadják el az érdek és az ösztön emberei, vagyis a többség. Gyakorlatban heccelődésük céltáblájává lesz minden hívő, ezért lelkes valaki. Miért nevetik ki? Mert értetlenek. Mert megismerésük borzasztóan korlátozott. Nem sokkal terjed túl az ösztön körén. Nem tudnak felemelkedni magasabb régiókba. Képzelő erejük is túl gyenge, sejteni sem tudják, hogy van valami, ami több a mindennapi életnél, az ösztönök kielégítésénél, a kényelemnél, a harácsolásnál. A vakok lesajnálják azt, aki többet lát náluk. Az a szomorú, hogy hatásukra sok látó lesz vakká, mert fél a vakok nevetésétől. A csúszómászók kinevetik a madarakat, erre azok levágják szárnyaikat.

„Aki életét meg akarja menteni, elveszti azt.” Aki csak az ösztönéletet ismeri, és azt minden áron óvja minden magasabb „ideáltól”, az elveszett. Csak aki az ideálokért hajlandó akár életét is feláldozni, az fogja megismerni az igazi életet. Már most, és úgy igazában Istennél. Mert ha kinevetik is, van magasabb világ: eszmények világa, Isten világa.

Nem szabad törődnöm azzal, megnyerem-e az emberek tetszését. Ha az egész világ tetszését megszerzem is, mi hasznom belőle? Ha lelkem kárával lehetséges csak, akkor inkább ne tesse senkinek. Lelkem kára az örök kárhozat, amely már földi életemben megkezdődik, mert nem tudom élvezni az igazi örömet, az eszményeket, a hit, az erények örömét.

Nekem is eszembe juthat, ami Jeremiásnak: „Azt gondoltam: Nem törődöm vele.” Ti. Isten szavával. Bár engem is megragadna ilyenkor a kegyelem, mint a Prófétát: „Ilyenkor mintha tűz gyulladt volna szívemben.” Imádkozzam ezért a kegyelemért, hogy általa tudjam vállalni a nevetségessé válás keresztjét. Ha pedig úgy érzem, hogy máris engedtem a világ szellemének, fogadjam meg Pál szavát: „Ne hasonuljatok a világhoz, hanem gondoskodástokban megújulva alakuljatok át.”

2. „Ne hasonuljatok a világhoz!” (Róm 12,2)

Felületesen hallva a mai szentírási részleteket, olyan benyomása támadhat az embernek, mintha életidegenségre, különködésre, különállásra, az élet gyűlöletére biztatnának. Szinte azt érzi az ember, hogy Jézus csupa remetét akar csinálni belőlünk, akik ellenségei minden életörömmek, kultúrának, technikának, humánumnak.

Nem erről van szó. Hanem arról, hogy hitünk szerint az ember nem lehet egyszerűen csak ember. Isten megtehetette volna, hogy meghagyja az emberiséget a maga természetes vonalán, természetadta céljainak és képességeinek szintjén. De nem ezt tette. Szeretetében a maga világába emelt bennünket, először Ádámban, aztán Jézusban. Ennek jelképe a Bibliában

szereplő Paradicsom. Isteni életet adott belénk Urunk, hogy részesei legyünk az ő életének és boldogságának.

Ezzel a meghívással, felemeltséggel lehetetlenné vált, hogy az ember csak ember legyen, csak ennek a természetes földi világnak éljen. Vagy elfogadom Isten kimondhatatlan szeretetét, meghívását, és akkor isteni régiókba emelkedem. Vagy visszautasítom a végtelen Szeretetet, s ezzel vérig sértem, magam pedig természetes emberi létem alá süllyedek, a bűnbe, az elvetettségre, kárhozatba.

A jézusi alaptörvény tehát azt jelenti, hogy az olyan értelemben vett evilági életet kell gyűlölnünk, amely megtagadja a Szeretet hívását az isteni rendbe. Aki csak ember akar lenni, aki csak a természetes emberi életet szereti, elveszti azt is, mert a legnagyobb bűnbe esett, a végtelen Szeretet megtagadásába, visszautasításába. E világban élünk, de itt isteni életet kell élnünk, nem e természetes világ életét. Ez nem tagadása az életnek, hanem gazdagabb, teljesebb élet.

János pápa agghiornamentot hirdetett. Ez nem jelenti, hogy hasonlunk kell ehhez a világhoz, hogy le kell süllyednünk az evilágiság szintjére. Hanem azt jelenti, hogy alkalmazkodnunk kell a mai világhoz, hogy a mai életnek megfelelő módon éljünk és hirdessük az isteni életet Krisztusban. Minden korban mást kíván tőlünk az isteni élet. Minden korban másképp kell élni az isteni életet. Minden kor emberével másképp kell megértetni az isteni élet mibenlétét. Moderneknek kell lennünk, vagyis mai emberek módjára kell élnünk Jézus életét. Jézus is alkalmazkodott kora szokásaihoz, gondolatvilágához, életéhez. Senki nem nézte őt maradnak, sőt igencsak forradalminak tartották. Tőle kell tanulnunk.

3. „Ez nem történhet veled” (Mt 16,22)

Péter vigasztalásnak szánta félig kérdés, félig biztatás mondatát. Vigasztalásnak Jézus számára, de még inkább saját maga vigaszára. Túlságosan emberi vigasz volt ez. És ami túlságosan emberi, az már sátáni. „Távozzál tőlem, Sátán!”

Sokszor várunk vigasztalást, és sokszor próbálunk vigaszt nyújtani magunk is. Vigyáznunk kell, nehogy mi is „botránkoztassuk” az Urat túlságosan emberi gondolkodásmódunkkal.

Emberszabású vigasztalás: Nem lesz semmi, vagy elmúlik, ami fáj, ami kellemetlen. Emberszabású vigaszvárás Istentől: Minden ilyentől mentsen meg, minden ilyent távoztasson el Atyánk.

Egyetlen valódi vigasztalás: Szeret engem Isten, és én szeretem őt. Egyetlen vigasz, tökéletes vigasz. Ez a kölcsönös szeretet gyakran a fájdalomban, a kellemetlenben, a szenvedésben, a kereszthordozásban nyilvánul meg, és nő az édig. Lehet, hogy vért kell verejtékeznünk, de ha szeretem Istent, ugyanakkor érzem ennek édes vigaszát.

Péter a szeretet végső bizonyágtételétől akarta visszatartani Jézust, ezért nevezte őt az Úr sátánnak, botránkoztatónak. Ha másokat akarok vigasztalni, ezzel kell megtennem: igyekszem rávezetni a szeretet felismerésére és viszonzására. A magam részére is ezt a vigaszt várjam Istentől. Ne akarjam előírni neki, miként cselekedjék velem. Azt a kegyelmet kérem, hogy felismerjem szeretetét, és az én szívemben is magasra csapjon a szeretet lángja.

Aki szereti Istent, annak minden a javára válik. Aki nem szereti, úgymint elveszett.

4. „Tagadja meg önmagát” (Mt 16,24)

Valamikor igen nagy szerepe volt a keresztény élet gyakorlatában az önmegtagadásnak. Sok és nagyon szigorú volt a böjt, a hústiltalom, az önsanyargatás. Ma mindent kényelmessé akarunk tenni. Nemcsak az életet, a munkát, a közlekedést, hanem még a vallást is. Nem jól

van ez. Országutakat lehet egy új technológiával építeni, de Jézus útja mindig az önmegtagadás, kereszthordozás útja marad. Főzni, utazni, szórakozni lehet kényelmesen, mennybejutni sohasem.

Önmegtagadás nélkül nincsen keresztény, de egyszerűen becsületes élet sem. Ösztönös vágyaink, a világ csábításai a bűn felé húznak, az ezerarcú bűn felé. Megmaradni a becsület, a tisztaság, az önzetlenség útján csak úgy megy, ha megtagadom nemtelen vágyaimat.

Sőt, ha valóban meg akarok állni, nem elég csak a bűnös dolgokban való önmegtagadás. A mai elpuhult, elkényelmesedett élet sokat felőröl az ember ellenállóképességéből. Az önmegtagadást gyakorolni kell már akkor, mikor még nincs rá sürgős szükség, különben nem megy. Aki szilárd akar maradni, tökéletesedni akar, érni a menny számára, annak tervszerűen kell önmegtagadásokat végeznie. Ezért is, hogy begyakorolja, de azért is, hogy megmutassa Istenének, komolyan kedvében akar járni, „megérdemli” a bőséges kegyelmi segítséget.

Az önmegtagadásnak vezeklési jellege is van: a magam és a világ bűneiért. Különösen pénteki napokon kell ezt tudatosítanom és gyakorolnom.

„Alakuljatok át, hogy felismerjétek, mi az Isten akarata, mi a helyes, mi a kedves előtte és mi a tökéletes.” Mindez csak annak megy, aki hajlandó az önmegtagadásra, rendszeresen, Isten szeretetétől sarkallva. Önmegtagadás nélkül az ember odáig jut, hogy nemcsak gyakorolni, de még csak felismerni sem tudja, „mi az Isten akarata, mi a helyes”. Féket nem ismerő vágyainak kiélésével elveszti az igazi életet.

B)

1. „Mint amilyen közel van hozzánk a mi Istenünk” (5 Móz 4,7)

A mai Olvasmány két gondolatát kapcsoljuk össze: Isten törvényeket adott, Isten közel van hozzánk.

Isten parancsait útjelző táblákhoz szokták hasonlítani: Erre menj, ez az út vezet a mennybe! De talán nem a legszerencsésebb ez a hasonlat. Mert ebben a törvény kívül van, Isten akarata idegen valami. Pedig Urunk szívünkbe írja a törvényt. Nem idegen akarat az övé, Jézus Lelkét adja nekünk, hogy azonosuljunk Isten akaratával. Ezért jobb Isten törvényeit a madarak ösztönéhez hasonlítani. A Szentlélek szívünkbe írja a törvényt, mely nem önkényes alkotás, hanem Isten belső életének vetülete.

A törvények célja, hogy alkalmasakká tegyenek bennünket a Szentháromság életében való boldog részvételre. Nem önmagukért való szabályok tehát, melyek megtartása jutalmul mennyet hoz. A parancsok szerinti étellel Isten életét kezdjük élni, Isten gondolatai szerint kezdünk gondolkodni, Jézus kezd élni bennünk.

Így kell tehát felfognunk a parancsokat, és így kell szerintük élnünk. Nem külső parancsokat követek, hanem Jézus életét élem. Természetfeletti ösztönnel talállok rá Isten gyermekeinek magatartására, életvezetésére. Szeretem Atyámat, azzal a szeretettel, amellyel Jézus szereti őt a Szentlélekben, aki bennem él. A szeretet teljes egységet, tökéletes egyesülést kíván, azonos életritmust. Ez valósul meg, ha megtartom a parancsokat, és általa valóban közel van hozzám Istenem.

2. „Értelmességtek bizonyosága a népek előtt” (5 Móz 4,6)

Nemcsak a ruházkodás változik a divat szerint, hanem az erkölcs is. Keresztény ember nyugodtan követheti a divatot a ruházatban, de nem az erkölcsi életben. Isten törvényei örök törvények, egyedül helyes, egyedül üdvözítő törvények. Keresztény őseink éppen azzal gyakoroltak nagy vonzást a világ fiaira, hogy nem voltak hajlandók átvenni a korokban divatozó erkölcsi felfogást. Sem a farizeusok betűimádó csűrés-csavarását, sem a római

birodalom szabados erkölcsseit vagy vallási eklekticizmusát. Minden kornak megvoltak a maga divatjai. Gondoljunk csak a vérbosszú szokására, a párbajokra, vagy ma a házassági válásokra, az abortuszra.

Rövid távon népszerűtlen dolog együtt nem futni a divattal. Hosszú távon viszont tökéletesen igazak Mózes szavai: „Tartsátok meg tehát az Úr parancsait, és cselekedjetek szerintük, mert ez lesz a ti bölcsességtek és értelmességtek bizonyosága a népek előtt, hogy amikor meghallják mindezeket a parancsokat, azt mondják: „Íme, bölcs és értelmes nép ez a nagy nemzet.” De ami a döntő: Isten törvényei az egyedül üdvözítők.

Valamit azonban meg kell értenünk ezzel kapcsolatban. Nem szabad összekeverni Isten parancsait a végrehajtás módjával. A mód koronként változhat, tökéletesedhet, sőt kell is tökéletesednie. Így pl. örökké érvényes a „Ne loj!” de egészen mást jelent különböző gazdasági rendszerekben. Vagy az irgalmasság testi cselekedeteire gondoljunk. Az egyéni alamizsnálkodás, az egyének által végzett betegápolás ma már nem elég. Harcolni kell a gazdasági és társadalmi igazságosságért, betegellátást, az idősekről való gondoskodást nagyrészt intézményesíteni kell. Nem betűkhöz, ősi formulákhoz kell tehát ragaszkodnunk, hanem Isten akaratához.

Nemcsak azért imádkozunk, hogy legyen erőnk minden ellenkező divattal szemben ragaszkodni Isten parancsaihoz, hanem azért is, hogy egyházunk és mi magunk mindig felismerjük, most, a jelenlegi körülmények között hogyan kell Isten szellemében cselekedni.

3. „Minden jó felülről van” (Jak 1,17)

Jakab apostol figyelmeztet, hogy „az igazi, tiszta vallásosság” egyik jellemzője: „Tisztán maradni a világ szennyétől.” A világ szennye az önzés, minden bűnnek magja. Ha utánagondolunk, rájövünk, hogy az Isten és az emberek elleni bűnök gyökere, a kevélység, az érzékiség, a kapzsiság alapja az önzés. Tiszta csak az maradhat, aki rádöbben, és élete vezérmotívumává teszi a tényt: nem magunknak vagyunk teremtve.

Nagyon sok minden csábít önzésre. Az, hogy a világ élvezhető, hiszen csupa szín, illat, íz, gyönyör. Aztán, hogy értelmesek vagyunk, szabad akarunk van, a magunk javára tudunk fordítani mindent.

Orvosság az önzés ellen: Átalmékedni ezt az alapvető igazságot: „Minden jó adomány és minden ajándék felülről van, a világoosság Atyjától száll alá.” Istentől van a világ, és tőle van az, hogy a világ élvezhető, gyönyöröket adó. Istentől vagyunk mi is, az értelmünk, a szabad akarunk is. De hogy az élvezhető világ és az élvezni tudó ember találkozásából valódi boldogság fakadjon, az is felülről jöhet csak. Az önzés alapvető tévedése, hogy elég találkozunk a világgal, és megszerezhetjük a boldogságot. Pedig így legfeljebb futó gyönyöröket élvezhetünk, amelyek végeredményben boldogtalanságba torkollnak. Az ember a boldogságot is csak „felülről” kaphatja, többféle értelemben is. Istentől jön a „használati utasítás”, vagyis a parancsok, melyek azt mondják meg, hogyan kell élvezni a világot, hogy boldogságot hozó legyen. Istentől jön a kegyelem, mely a mennyei Atya gyermekévé tesz, és ezzel a világ élvezését természetfeletti tette emeli. Boldogságunk a jelen üdvrendben ugyanis csak természetünket meghaladó lehet, erre hívott meg az Úr. Aztán Istentől jön az erő, a segítő kegyelem, amely által képessé válok úgy élni, hogy elérjem a boldogságot.

Minden jó felülről jön. Mindezek között a legnagyobb jó: Isten hozzánk lehajló irgalmas szeretete, amellyel magához akar emelni bennünket. Úgy is lehet mondani, a legnagyobb jó nem jön felülről, hanem felül van, és felül vár bennünket. Ez a legnagyobb, minden emberi vágyat és erőt meghaladó ajándék: részvétel a Szentháromság életében. Az önző nagy tévedése, hogy kapni akar csak. Pedig egyedüli boldogságunk, ha elfogad bennünket Isten. Elfogadni csak attól lehet, aki ad. Tehát adnom kell magamat.

4. Szertartás és erkölcs

A mai Evangéliummal kapcsolatban ismét eszünkbe jut a régi kérdés: Szertartás vagy erkölcs? Vulgáris megfogalmazásban: Vallásosság vagy becsületesség?

Ha úgy érezni is, hogy Jézusunk egyértelműen az erkölcs, a „becsületesség” mellett foglal állást, ez nem egészen így van. Ő csak az üressé vált, formalisztikus szertartások ellen nyilatkozik. Magukat a szertartásokat nemcsak el nem ítélte, de maga is rendelt ilyeneket. Gondoljunk csak a keresztségre, a szentmisére.

A vallási szertartások maguk is erkölcsi tettek. Így pl. a szentmisében való részvétel önmagunk odaadása Istennek. És ezt nem lehet pótolni egy belső felajánlási aktsussal, mert csak Jézussal egyesülve tudom magam úgy átadni Atyámnak, hogy kedves is legyen önátadásom. De minden más szertartás is erkölcsi tett, a szertartások elhagyása vagy éppen megvetése így negatív erkölcsi cselekedet.

Pusztá erkölcs, szertartások nélkül, ez csupán emberi erkölcs. Ez pedig kevés. Mert Isten az emberi színvonal fölé emelt bennünket, gyermekeivé, természetének részesévé tett. Mégpedig éppen szertartás, a keresztség által. Erkölcsi magatartásunk a szertartásokban kapja meg természetfeletti értékét és tartalmát.

Ugyancsak a szertartások által kapjuk meg az istenkívánta erkölcsösséghez elengedhetetlenül szükséges kegyelmi segítséget.

Nagyon tévedne tehát, aki a mai Evangélium alapján arra érezne indítást, hogy elhanyagolja a vallás „külső formáit”, hiszen azok éppen nem merő külsőségek, hanem a kegyelem, a természetfeletti erkölcs lehetőségeinek hordozói. Jézus szavaiból azt a következtetést kell levonnunk, hogy a szertartások nem pótolják az erkölcsös magatartást. Sőt annak híján kiüresednek, elvész kegyelmi tartalmuk.

C)

1. A gőg – Isten és ember előtt

Sirák fia: Ha alázatos az ember, jobban szeretik az emberek, és kegyelmet talál Istennél.

Nem szeretnek az emberek, esetleg azok sem, akik legközelebb állnak hozzám? Lehet, hogy azért, mert gőgös vagyok. És az ilyent én magam sem szeretem. Mert ki szereti azt, aki tökéletesen meg van magával elégedve. Nagyon sokat kell csiszolódnia mindenkinek, hogy szeretetreméltóvá váljék. Még annak is, aki veleszületett tulajdonságai miatt szeretetreméltó, annak is sok mindenben kell alakulnia, hogy ne rontsa le alaptermészetének kedves vonásait. De a gőgös nem tud alakulni, csiszolódnia, hiszen elégedett önmagával. Eszébe sem jut, hogy talán másképp kellene viselkednie. Aztán ki szereti, ha lenézik. A gőgösből viszont sugárzik mások megvetése. A gőgös csak leereszkedik, lekezel, még a tisztelete is bántó és sunyi. Ha ráadásul még dicsekvő is, hát igazán nehéz elviselni. Meg aztán a gőgösnek mindig igaza van, mindent jobban tud, soha nem tévedhet. Szerinte mindig más a hibás. Előtte nem lehet mást dicsérni. Őt nem lehet figyelmeztetni. Vajon mi szeretnivaló van rajta? Ami van is, azt eltakarja ez a gőg. Ha ilyen vagyok, lehet dicsőségben részem, de nem szeretetben. Pedig minden dicsőségnél többet ér, ha szeretnek.

A gőg Istent is rámharagítja. Ha nem szeretnek az emberek, mert beképzelt és kevély vagyok, nem vigasztalhatom magam azzal, hogy Isten ismer és becsül engem. Nem, Isten a gőgösöknek ellenáll. „Minél nagyobb vagy, annál inkább alázkodjál mindenben, akkor kegyet találsz Istennél.” Mi baja Istennek a gőgössel? Az, ami az embereknek. Hogy nem akar alakulni, jobba válni. „Bűnös sarj vert gyökeret bennük, és nem veszik észre.” Pedig, ha a sarjadzó rossz tulajdonságokat nem veszi észre magában valaki, abban elburjánzik minden

rossz. A gőgös még Istentől sem akar tanulni. Vallásossága, erkölcstana is egyéni, ezért téves. Konok és alakíthatatlan, akár a farizeusok Jézus korában.

Alázatos szívet kell kérnem Istentől.

2. A Szűzanya és Bernadett

A Szűzanya igazi jó anyaként bánt Bernadettel. Tudta, hogy a gőgös önteltség tönkretesz minden jót, hiábavalóvá tesz minden kegyelmet. Ezért óvta Választottját a beképzeltségtől.

Már eleve olyan körülmények közt élt Bernadett, hogy ne legyen oka beképzeltségre: szegénység, sőt nyomor, gyenge észbeli tehetség, ügyetlenség, krónikus betegség. Ezeket a Szűzanya nem szüntette meg. Sőt, újabb betegséggel tetézte. A Forrás vize Bernadettet nem gyógyította meg.

Jellegetesen bölcs anyai szeretettel óvta a Szent Szűz a kis Látnokot a csodálatos forrásfakasztás alkalmával. Nem úgy intézte, hogy Mózes vagy Szent László módjára látványos módon fakasszon vizet a sziklából. Inkább szégyen és kudarc kísérte azt a nagy napot. Leghűségesebb barátai is kételkedni kezdtek benne.

Ugyanígy nagy ünneplésben óhajtották részesíteni a Látnokot a lourdesi bazilika felszentelése alkalmából. De Bernadett éppen akkor rohamot kapott, ez éppen addig tartott, mint az ünnepség. Mária nem akarta, hogy Választottja megszedüljön a gőgtől.

Szűzanyám, vigyázz reám is!

3. Kötelesség és szeretet

A mai Szentleckében a sinai törvényadást állítja párhuzamba az Apostol Jézus törvényével. A Sinai hegy Istene a kötelességeket hangsúlyozta, az engedelmességet, már a törvény kihirdetése módjával is. Jézus egész lénye és tanítása a szeretetet sugározza.

Nem szabad megrekednem a kötelességteljesítés szintjénél. Jézus és az egyház törvényei nem egyszerűen törvények, sokkal inkább a szeretet megnyilatkozásának módját mutatják meg nekünk.

Tehát pl. a reggeli és esti imát ne kötelességnek fogjam fel, hanem a szeretet természetes megnyilvánulásának. Szólok Istenemhez, mert szeretem őt. És éppen ezért nemcsak „az imádság idején” imádkozom, hanem bizonyos fokig állandóan rá gondolok, mint jegyes a jegyesre, anya a gyermekére.

Ugyanígy legyek az Úr napjával. Örüljek neki, hiszen a szentmise és a munkaszünet révén sokkal inkább „együtt tölthetek egy napot” azzal, akit legjobban szeretek. Pénteken a szeretet végeztesse velem a vezeklés cselekedeteit.

Az embereket úgy nézzem, mint Istenem kedves gyermekeit, akiket nagyon szeretek, mert Atyám is nagyon szereti őket, Jézus az életénél jobban szereti őket. Az ilyen szeretet kizárja, hogy bántsam, károsítsam, lenézzem embertársaimat, és segít abban, hogy minél jobb legyek hozzájuk.

Aki meg akarja tartani a parancsokat, szeretnie kell. Aki előre akar haladni, hogy megérjen a mennyország számára, annak egyre jobban kell szeretnie.

4. Ész és ösztönök

Könnyű a fának, virágnak, állatnak. Nekik nem kell gondolkodniok, megteszi helyettük azt az Isten, és ösztönükbe ojtva megmondja nekik, mikor mit tegyenek. Az ember nem bízhatja magát ösztöneire, vágyaira, érzéseire, mert nagyon ráfizet. Az ösztönöket az értelem uralma alá kell helyezni.

Mai Evangélium: A vendégek dölyffel akarnak megbecsülést szerezni, Jézus figyelmezteti őket, hogy az ész mást diktál, szerénységgel többre mennek.

Ugyanígy ésszel kell élni, ha a lustaságunk jelentkezik, és kényelmes életre vágyik: kényelmet szorgalommal lehet szerezni. Az önfegyelem több örömhöz juttat, mint a vágyak korlátlan kielégítése. A lelki szegénység a gazdagságot is jobban tudja élvezni, mint a fukarság és kapzsiság. Az embereket könnyebben le lehet győzni kedvességgel. Az érzelmi életet is az értelem kontrollálja és irányítsa, akár a szerelemről, akár gyermeknevelésről van szó.

Az ösztönt tehát ellenőrizni és kordában tartani kell. Ezt kívánja már a természetes érdek is. De az Evangélium második részében a természetfeletti okosságra is felhívja a figyelmet Jézus. Nincs az ember számára pusztán természetes boldogság. Természetfeletti boldogságot pedig csak természetfeletti okossággal lehet elérni. Ez sokszor diktál mást, mint a természetes ész. Így pl. a „józan” ész azt diktálja, hogy olyanokat hívjak meg, akiknek vendégüllátásából hasznom van. A természetfeletti okosság viszont azt mondja: olyanokat hívj meg, akiből semmi hasznod nincs, csak arra ügyelj, hogy vendéglátásodat a szeretet vezérelje, mert ez nyitja meg számodra Isten Országát.

Irányítson bennünket a Szentlélek, és adjon erőt világosságának követésére!

Évközi 23. vasárnap

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (Ez 33,7-9): *„Téged pedig, emberfia, őrállónak rendellek Izrael háza számára; ha tehát beszédet hallasz szájamból, mint az enyémet hirdesd azt nekik. Ha azt mondom az istentelennek: Halállal halsz meg, te istentelen! – De, te nem szólsz, hogy az istentelen tartózkodjék az ő útjától, az istentelen ugyan a saját gonoszsága miatt hal meg, vérét azonban a te kezedből kérem számon. Ha azonban hirdeted az istentelennek, hogy útjairól térjen meg, ő pedig nem tér meg az útjáról, akkor a saját gonoszsága miatt meg fog halni, te azonban megmentetted lelkedet.”*

A prófétát őrállóhoz hasonlítja az Úr, akinek feladata (vö.: 1-6 v.), hogy a népet a közelgő ellenség ellen fegyverbe szólítsa. Ha nem hallgatnak rá, nem felelős a pusztulásért, de ha nem szólt, akkor felelnie kell.

II. OLVASMÁNY (Róm 13,8-10): *„Testvérek, ne tartozzatok senkinek semmivel, csak kölcsönös szeretettel, mert aki embertársát szereti, a többi törvényt is megtartja. Hiszen a parancs: ne kövess el tisztátalanságot, ne ölj, ne lopj, a másét ne kívánd, s mi egyéb parancs még van, mind ebben az egyben tetőződik: Szeresd embertársadat, mint saját magadat.”*

Ha minden kötelességet teljesítette is az ember, állandó kötelesség marad a szeretet, mely az élet minden területére kiterjeszkedik, ha igazi. A törvény megtartása akkor tökéletes, ha szeretetből történik. Viszont éppen ez a követelmény teszi szükségessé az állandóan megújuló törekvést a soha maradéktalanul nem teljesíthető törvényre. Ha mindent megteszek is, ami elő van írva, mindent el is kerülök, ami meg van tiltva, lelkiütemnek még lehetnek fogyatékosai, indítékaimnak szereplői, melyek létébe éppen azért nem nyugszik bele az ember, mert szeret.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 18,15-20): *„Az időben így szólt Jézus tanítványaihoz: 'Ha felebarátod megbántott, menj, intsd meg négyszemközt. Ha hallgat rád, megnyerted embertársadat. Ha azonban nem hallgat rád, végy magad mellé egy vagy két társat, hogy két vagy három tanú vallomása igazolja a dolgot. Ha azokra sem hallgat, jelentsd az egyháznak. Ha azonban az egyházra sem hallgat, legyen számodra olyan, mint a pogány vagy a vámos. Bizony mondom nektek, amit megkötök a földön, meg lesz kötve a mennyben is, és amit föloldotok a földön, fel lesz oldva a mennyben is.'”*

Több kézirat általában a felebarát vétkéről, nem ellenem irányuló megbántásáról beszél, és ez látszik helyesebb változatnak.

Amennyire lehet, a titkosságot meg kell őrizni. Ha az egyházra sem hallgat, és így a hitetlenség és bűnösség képviselőjeként szerepel, úgy kell tekinteni, mint pogányt és vámost, azaz ki kell rekeszteni a hívek közösségéből. Ez nem jelenti azt, hogy nem imádkozunk érte, nem igyekszünk jobb belátásra bírni. Sokkal inkább az a célja többek között ennek a kiközösítésnek, hogy a bűnöst gondolkodóba ejtse, és mintegy érzékelhetővé tegye számára az elszigeteltséget, melyet bűnével teremtett. A befejező mondat a Péternek már előbb adott bűnbocsátó hatalom kiterjesztése a tizenegyre.

A szeretet arra kötelez, hogy igyekezz megmenteni bűnbe tévedt embertársadat. De valóban a szeretet vezesse szavaidat. Ezért légy tapintatos és amennyire lehet, titokban, bizalmasan kezeld a dolgot. Egész magatartásodon érezze, hogy valóban segíteni akarsz, és nem ítélni; úgy beszélsz vele, mint aki tudatában van, hogy holnap talán őt kell majd hasonló módon megmenteni. A testvéri intés parancsa is csak a szeretetben teljesíthető tökéletesen.

B)

I. OLVASMÁNY (Iz 35,4-7a): *„Mondjátok a kislelkűeknek: Bátorság! Ne féljete! Íme, a ti Istenetek bosszút áll és megfizet, maga az Isten jön, hogy szabadulást hozzon nektek! Akkor majd megnyílik a vakok szeme, s a süketek füle nyitva lesz; ugrándozik majd a sánta, mint a szarvas, és megoldódik a némák nyelve.*

Bizony, vizek fakadnak majd a pusztaságban, és patakok a sivatagban; a száraz hely tóvá lesz, s a szomjas földi vizek forrásává.”

A próféta másokat is felszólít, hogy biztassák a kislelkűeket: Maga az Úr jön majd el, hogy szabadulást hozzon népének. A héberben ez a mondat így szól: „... A bosszúállás eljön, az Isten megfizetése. Ő maga jön el, hogy megszabadítson titeket.” Elsősorban a fogságból visszatérő zsidókra vonatkozik ez a jövendölés, akik számára Isten kényelmes utat készít majd a pusztában. Végeredményben azonban a végső idők teljessége jelenik itt meg: a természet fogyatékosága is, meg az emberi szervezet hiányosságai is megszűnnek. Jézus magára alkalmazta ezeket a próféta sorokat, amikor Ker. Szent Jánosnak a kérdésére feelve, messiási voltára akart rámutatni.

II. OLVASMÁNY (Jak 2,1-5): *„Testvéreim, Urunk, a megdicsőült Jézus Krisztus hitének gyakorlásakor ne tegyetek a személyek közt különbséget. Ha gyülekezetetekbe belép egy férfi fényes öltözékben, aranygyűrűvel az ujján, és belép egy szegény is elnyűtt ruhában, figyelmetek a fényes öltözékű felé fordul és így szóltok hozzá: 'Foglalj itt kényelmesen helyet'; a szegénynek meg azt mondjátok: 'Állj oda oldalra', vagy 'Ülj ide zsámolyomhoz', hát nem megkülönböztetés ez? Nem ítéltetek-e helytelenül gondolkozva szívetekben részrehajlón?*

Hallgassatok ide, szeretett testvéreim! Hát az Isten nem azokat választotta-e ki, akik a világ szemében szegények, hogy a hitben gazdagok legyenek, és örököljék az országot, amelyet azoknak ígért, akik őt szeretik?”

Aki valóban hisz, az igyekezzék gondolkodásban és magatartásban Istent utánozni. Nem Istent utánozza, hanem a világot az, aki a külső után ítél. Különbözik pedig abban is eltér a felfogása Istenétől annak, aki a gazdag előtt hajbókol, a szegényt meg semmibe sem veszi, hogy Isten a szegényeket dicsérte, Jézus is szegénnyé lett, közülük választotta barátait, és a gazdagok számára is a szegény lelkületének utáncsát írta elő, amennyiben üdvözülni akarnak.

AZ EVANGÉLIUM (Mk 7,31-37): *„Az időben Jézus elhagyta Tirus vidékét és Szidonon át a Galileai tóhoz ment, a Tízváros határába. Itt eléje hoztak egy dadogva beszélő süketet és kérték, tegye rá kezét. Különhívta a tömegeből, fülébe dugta az ujját, majd megnyalazott ujjával megérintette a nyelvét, feltekintett az égre, fohászzkodott és szólt: 'Effeta, azaz nyílj meg!' Azon nyomban meg is oldódott a nyelve, és érthetően beszélt. Megparancsolta neki, hogy a dologról ne szóljanak senkinek. De minél jobban tiltotta, annál inkább hirdették.*

Szerfelett csodálkoztak, s hangoztatták: 'Csupa jót tett, a süketeknek visszaadta hallásukat, a némáknak beszélőképességüket.'"

Az itt szereplő beteg nem volt teljesen néma, artikulátlan hangokat tudott adni. Ezért is mondja a gyógyulás után az evangélista, hogy érthetően beszélt, helyesen szólt. Jézus a gyógyításnál jelképes cselekedetekkel fejezte ki szándékát már csak a süket miatt is, akinek szavakkal úgyis hiába próbálta volna értésére adni, pedig nyilván akarta, hogy megértse, mit készül tenni Jézus, és higygen hatalmában. Hasztalan ment külön az emberrel a tömegből az Úr, mégis tudomást szereztek a gyógyulásról, és határtalan lelkesedéssel beszéltek Jézusról, hiszen ezen a félpogány vidéken bizonyára most voltak először közelében csodás gyógyulásnak.

A fogyatékoságban szenvedő emberek fogékonyak leginkább az Isten országa iránt. Az önelégült ember, aki úgy gondolja, hogy mindene megvan, nem fordul Jézushoz és nem tárja ki szívét a messiási ország javai előtt. Pedig az embert nem az emeli legmagasabbra a világban, hogy értelme van, vagy hogy művészi alkotásokat tud létrehozni, hanem az, hogy Isten-igénye van. „Van egy sarka a szívünknek, ahonnét téged, Isten, nem lehet kiirtani” – ezt a feljegyzést találták egy katona iratai között miután elesett. Sokat hangoztatott istentelensége talán leginkább arra volt jó, hogy ezt a sarkot eltakarja – önmaga elől is. Isten-igényünk visz igazi dinamizmust egész életünkbe. Ha elismerjük, hogy szükségünk van Rá, és ennek megfelelően viselkedünk – azaz, tőle kérjük, hogy tegyen valóban látókká, hallókká bennünket –, akkor jutunk el az emberségnek arra a teljességére, melyre hivatva vagyunk, és aminek gazdagságát még a legnagyobbak sem tudják felvázolni. Együtt fogjuk megtudni, milyen nagy az Isten, és milyen nagy az ember.

C)

I. OLVASMÁNY (Bölcs 9,13-19): *„Melyik ember tudhatja Isten akaratát és ki tudná elgondolni, mit kíván Isten? Hiszen a halandók gondolatai bátortalanok, és terveik ingatagok, mert a romlandó test teher a léleknek, s a földi sátor lenyomja a sokat tűnődő elmét. Alig sejtjük azokat, amik a földön vannak, csak fáradsággal jövünk rá arra, mi szemünk előtt van, az égietek pedig ki tudná kifürkészni? Ki ismerte meg akaratodat, hacsak te nem adtál bölcsességet, s el nem küldted szent Lelkedet a magasból? Így lettek egyenessé a földön levők útjai, s így tanulták meg az emberek, mi tetszik neked; hiszen a bölcsesség által menekedtek meg, Uram, kik neked kezdettől fogva kedvesek voltak.”*

Az ember magára hagyatva nem képes a helyes utat felismerni, és követni. Isten ezért szívünkbe adta szent Lelkét, azaz a bölcsesség Lelkét, amint a szent szerző a következőkben elmondja, ez a bölcsesség vezette ki Ádámot vétkéből, és tette alkalmassá arra, hogy mindenben uralkodjék, viszont tőle pártol el Kain, hűségesen követte Noé stb. Mi az oka annak, hogy az ember a földi dolgokat sem tudja kikutatni, még kevésbé az égietek, azaz Isten akaratát, az üdvösség útját? Azért, mert az első bűn következtében az ember teste teher a léleknek, hiszen „hús”, azaz nem követi készségesen a kegyelemmel felemelt, megszentelt lélek indításait, hanem a felbomlás, pusztulás folyamatát segíti elő. A platonista gondolkodással ellentétben a Szentírás nem a test börtönéből való szabadulásban látja a megoldást, hanem a test megváltásában, azaz átszellemesítésében.

II. OLVASMÁNY (Filem 9b-10; 12-17): *„Kedvesem, én, az öreg Pál, aki most Krisztus Jézusért fogságban szenvedek, fiamért, Onezimusért könyörgök, akinek bilincseimben adtam életet. Úgy küldöm vissza hozzád, mint saját szívemet. Szerettem volna magam mellett tartani, hogy helyetted szolgáljon nekem fogságomban, amelyet az evangéliumért viselek,*

beleegyezésed nélkül azonban mégsem teszem, hogy jótéteményed ne kényszerből fakadjon, hanem önként vállald. Hiszen talán épp azért hagyott ott egy időre, hogy egyszer mindenkorra visszakapjad, de már nem mint szolgát, hanem mint többet, mint szeretett testvért, mert nekem teljesen az, de neked még inkább: test szerint is, az Úrban is. Ha tehát együttérzel velem, fogadd őt, úgy, mint engem.”

Pál több módon is azt akarja elérni, hogy Filemon úgy fogadja vissza Onezimumsz, mint szeretett testvért, nem mint szolgát. Legyen megbocsátás következtében kedvesebb előtte, mint bűne előtt volt, hiszen megkeresztelkedett, és Pált kell tekintenie benne, akinek Filemon gyermekként adósa.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 14,25-33): *„Az időben nagy tömeg kísérte Jézust, ő pedig hozzájuk fordult és így szólt: 'Ha valaki követni akar, de nem gyűlöli apját, anyját, feleségét, gyermekeit, fivéreit és nővéreit, sőt még saját magát is, nem lehet a tanítványom. Aki nem veszi vállára a keresztyét, és nem jön utánam, nem lehet a tanítványom.*

Aki tornyot akar építeni, nem ül-e le előbb, hogy kiszámítsa a költségeket, vajon futja-e a pénzből, hogy fel is építse? Nehogy azután, hogy az alapokat lerakta, de befejezni nem tudta, aki csak látja, kicsúfolja: Ez az ember építkezésbe fogott, de nem tudta befejezni.

Vagy melyik király nem ül le, mielőtt hadba vonulna egy másik király ellen, számot vetni, vajon a maga tízezernyi katonájával szembe tud-e szállni azzal, aki húszezerrel jön ellene? Mert ha nem, követséget küld hozzá még akkor, amikor messze van és békét kér. Így hát aki közületek nem mond le mindenéről, amije csak van, nem lehet az én tanítványom.”

A teljes odaadás szükségességét hangsúlyozzák ezek a példabeszédek, és mintegy kiegészítik az előző verseket, ahol arról volt szó, hogy az útszéli koldusokat is betessék a nagy lakomára. Ezekből a példákából viszont kiderül, hogy a meghívás ugyan mindenkinek szól, de a belépés teljes elszántságot kíván. Ha a rokoni kapcsolatok, vagy saját földi érdeke akadályt jelentene valaki számára a Krisztus-követésben, még azokat is háttérbe kell szorítani Krisztus szeretete miatt. Ezt a tornyot meg kell építeni – az üdvösséget mindenképpen el kell érni, erre vagyunk rendelve, e nélkül boldogok nem lehetünk, de számot kell vetnünk azzal, hogy minden erőnket igénybe kell vennünk ennek a célnak érdekében. Ezt a harcot meg kell vívni, sőt a győzelem is biztos, csak minden elérhető eszközt fel kell használnunk.

A testi ember gravitálásával szemben hat a Lélek ösztönzése. Az igazi bölcsesség annak felismerése, hogy Krisztusért érdemes mindent feláldozni és csak Vele lehet értelmét megtalálni. De ezt csak a mindent odaadni kész lelkület valósíthatja meg.

A szentmise élénk állítja Jézus keresztáldozatát. Mi követői akarunk lenni. Legyen figyelmeztetés a mise: mire vállalkozunk. Lehet, hogy számunkra egyik legsúlyosabb kereszt éppen a felebaráti szeretet gyakorlása: megbocsátás, másokkal szembeni türelem lesz. Amint Pál kérte Filemont, hogy őt tekintse Onezimumban, a vele szembeni tartozását törlessze a megbocsátásban, úgy kér bennünket is Krisztus: ne úgy tekintsd, mint szolgát, mint adóst, hanem mint igazi kedves testvért; úgy küldöm őt hozzád, mint saját szívemet.

II. Teológia

Problémák a homília körül

Közismert tény, hogy a Szentírás egyike az évenként legnagyobb példányszámban megjelenő könyveknek, tehát „könyvsiker”. Ez a tény nemcsak örvendetes, hanem bizonyos szempontból mehökkentő is. Mehökkentő azért, mert az exegéták fáradságos és széles körű munkát végeznek azért, hogy a mai ember számára közel hozzánk, „érthetővé tegyék a Biblia

teljesen idegen világát”, s lám, a mai ember a tudósok közreműködése nélkül is megérti a Bibliát. Bármennyire igaz az, hogy a Szentírás tele van számunkra alig ismert műfajokkal és képletes kifejezésekkel, mégis a Szentírás a bestseller és nem az exegéták könyvei.

A lelkipásztor hasonlóan érezheti magát e téren az exegétákkal. Minden igyekezete ellenére tapasztalnia kell, hogy sok hívő közönyösen hallgatja a perikópákat vagy a homíliát, sőt esetleg magánajtatosságát végzi közben. Pont a vallásos emberek körében nem érződik lelki éhség, szellemi mohóság a Szentírás iránt. Hogyan lehet hát akkor a Szentírás könyvsiker évről évre? Kik azok, akik megveszik és olvassák? S nem arra mutatnak-e ezek a tények, hogy ügyetlenül nyújtjuk az embereknek Isten igéjét, s ők szívesebben fogadják be a mi közvetítésünk nélkül?

Az újfajta exegézis és az abból kinövő újfajta homília szerteágazó problémakör. Mi most csak lelkipásztori szemszögből próbálunk a kérdésbe mélyedni.

A Szentírás magyarázása valóban önmagában furcsa feladat. Ha egyszer Isten szólt az emberekhez, akkor minek kell az isteni ígét még emberi magyarázkodással kiegészíteni? A magyarázó könnyen beleeshet abba a hibába, hogy „tolmácsként” akar tetszelegni, s Isten „nem elég világos” üzenetét világosabbá akarja tenni. Az a formája is előfordulhat a tolmácskodásnak, amikor a magyarázó a hallgatóságot tartja túl primitívnek az isteni ige megértésére. Teljesen érthető, hogy a mai, műveltebb és öntudatosabb emberek előtt egyik említett magyarázási mód sem számíthat sikerre. Fel kell figyelünk tehát azokra a buktatókra, amelyek ilyen téves homíliákat okozhatnak.

Az egyik buktató a teológizáló hajlam. A II. Vatikáni Zsinaton több ízben észrevételezték és elítélték a Szentírás és a teológia sajnálatos elszakadását. A teológia eszmerendszerré vált, melyben a Szentírás szinte csak illusztráció, idézetgyűjtemény szerepet kapott. Aki Isten szavát meg akarta ismerni, annak előbb meg kellett ismerkednie egy bölcséleti rendszerrel.

A másik buktató maga a perikópa-rendszer. A kinyilatkoztatásnak szemelvényekben való közlése lesilányíthatja a Szentírást bölcs mondások, aforizmák gyűjteményévé. Ha két-három mondatot felolvasunk valamelyik sugalmazott könyvből, az nem egykönnyen nevezhető a kinyilatkoztatás meghirdetésének. Sajnos, az új perikópa-rendszer is leszűkíti sokszor a kinyilatkoztatás egész terjedelmét, s kiszedegeti a textusból az egy gondolatba vágó mondatokat. Majdnem úgy hat ez, mintha a saját gondolatunkat akarnánk elmondani a Szentírás szavaival.

A Szentírás-magyarázás másik módját végzi az exegézis, amely történelmi, nyelvészeti kutatások segítségével iparkodik a szentírási szövegek háttérét, pontos tartalmát megtalálni. Ha a lelkipásztor a tudományos eredmények felhasználásával magyarázta a Szentírást, tapasztalhatta, hogy a hívek ugyan érdeklődve hallgatják a történelmi, helyrajzi adatokat, de nem sok lelki hasznot merítenek belőle.

Egészen röviden így lehet összefogni a régi homília, a régi Szentírás-magyarázás fogyatékoságait, melyek elkerülhetetlenné tették új utak keresését.

Az új exegézis jellege

A Szentírás-magyarázás régi módszere a megértést tűzte ki célul. Meg akarta ragadni – egész pontosan és szabatosan – a kinyilatkoztatott szövegek tartalmát, a bennük foglalt tanítást. Ez a célkitűzés nem kielégítő. Isten, amikor kinyilatkoztatást adott az embernek, nem a megértés aktusát akarta felébreszteni benne, hanem a hitet. A hitet, amely állásfoglalást jelent, Isten igéjének befogadását, elvállalását. A Szentírás-magyarázás tudományos és lelkipásztori munkájának is a hit felkeltésére kell tehát törekednie. Zeilinger hasonlata szerint a rossz exegéta olyan, mint az a zeneoktató, aki a zenedarabról minden tudhatót közöl, s mégsem éri el, hogy a hangverseny megragadja a hallgatót. A hallgató ez esetben ismeri a zeneművet, de mégsem érti, s annak zenei mondanivalója idegen maradt számára. „Hogyan

tudok egy ilyen (szentírási) szöveget nemcsak megmagyarázni, vagyis kritikai és történelmi kutatás alapján megállapítani, hogy mit értett a szerző akkor, a maga korában, kultúrvilágában, nyelvi és egyéb adottságai között, a saját gondolkodás- és beszédmódján, hanem hogyan lesz a kérdéses textus számomra ma eseményé, amely engem saját existenciámban érint és életemet befolyásolja?” (F. Zeilinger: *Neue Hermeneutik*, Theol. prakt. Quartalschrift 1970. 130. old.) Ez a mai exegézis döntő kérdése, és ezzel igen magasra tűzték ki a biblikusok a mércét önmaguk elé. A Szentírás igazi megértése a hit. Lehet-e azonban tudományos módszerekkel hitet ébreszteni?

Természetesen nincs arról szó, hogy az isteni kegyelem nélkül kell hitet kiváltani, inkább arról, hogy a Szentírás-magyarázás kimondottan és tudatosan a hit felé disponáljon. E tekintetben alapvetően azt lehet mondani, hogy a Szentírás közlésének eseményé kell válnia úgy, hogy a hallgató azt érezze: a kinyilatkoztatott szöveget most hozzá intézi Isten. Nem elég azt éreznie, hogy valami örök érvényű, általános igazság birtokába jutott, hanem aktuálisan kell a kinyilatkoztatásnak hatnia. Ennek eléréséhez hozzá segít annak a vizsgálata, hogy mi tette aktuálissá a kinyilatkoztatást az eredeti címzettek számára. Mi volt az a szituáció, melyben őket az isteni szó érte, s amely nyitottá tette lelküket? Továbbá: az a szituáció megvan-e, és milyen formában, ma is? Ez az az ún. *Sitz im Leben*, a szentírási szöveg szellemi bölcsője, melyet az existencialista biblikusok (főleg Bultmann) hangoztattak, s amely bizonyos egyoldalúságok elhagyásával katolikus szempontból is hasznosnak bizonyult. A Szentírás „mítosztalanítása” nem azonos a természetfeletti száműzésével, hanem jelentheti a régi kor szellemi légkörének a mai megfelelőjével való behelyettesítését.

A hit ébresztését szolgálja a mai exegézisnek – az inkább megállapító jellegű régi exegézissel szembeni – kérdező jellege. A biblikusok tudatára ébredtek annak, hogy a válasz mindig a kérdéstől függ. Ha existenciális választ várunk a Szentírástól, akkor a kérdést is existenciálisan kell feltenni. Nem elég közönyösen vizsgálni a Bibliát, hogy mire bukkanunk benne, hanem eleve keresnünk kell a mi létünket érintő problémákat. Az ember történelemben élő, tehát befolyásoknak kitett, állandóan változó lény, akinek létét a találkozások döntően alakíthatják. A Szentírással is döntő formában kell találkozunk; az exegézisnek tehát helyesen kell megfogalmaznia a mai ember kérdéseit, melyeket a Szentíráshoz intézhet. A két szemléletmód különbségét talán legvilágosabban szemlélteti Jézus értékelése. A régi exegézis szemében Jézus a megtestesült Isten, az Atya küldötte, akiben megismerhetjük Istent. Az új exegézis Jézusban inkább az Istennel egyesült embert látja, a mi példaképünket, akiben megérthetjük saját létünket. A mai ember számára problematikussá vált az ember maga, saját magunk kérdőjeleire keresünk választ. Az újfajta homíliában is ezzel az alapozással vesszük kézbe a Bibliát.

A biblikusok iránytűje

Az új exegézis új kalandnak tűnik, főleg, ha figyelembe vesszük a nem vallásos szellemű bibliakutatást. Az új módszereknek és eredményeknek egyelőre inkább csak az újdonság jellege domborodik ki, s ez azt az ijesztő benyomást kelti, mintha egész eddigi ismeretünk fejtetőre állna. Mindenki felmerül a kérdés, hogy mi őrizz meg az eltévelyedéstől, mi szab határt az egyre újabb elképzeléseknek?

Sokan egyszerűen az Egyház tekintélyétől, a pápa tekintélyi kijelentéseitől várják az irányítást. N. Lohfink helyesen mutat rá, hogy az ilyen kijelentéseknek csak olyan szerepük lehet, mint a repülőgépen a katapult-szerkezetnek, amely a pilótát a zuhanó gépből kimentí. A tekintélyi beavatkozások nem tartozhatnak a rendes irányító eszközök sorába, hanem vész esetén nyújtanak segítséget. Ha nem így lenne, akkor egyszerűen nem lenne szükség semmiféle teológiára.

A biblikus kutatások iránytűje egyrészt a tárgyi valóság, vagyis a kutatások (régészeti, nyelvészeti stb.) által feltárt és bizonyított tények. Egy-egy régészeti lelet, vagy megfejtett szöveg kétséget kizáróan módosítja a Biblia valamelyik részletének értelmezését. A biblikusokat tehát kontrollálják a tudományos eredmények, s ha előfordul is téves hipotézis, a további kutatások és a szaktudósok közti vita idővel korrigálja a tévedést.

A katolikus biblikus számára még egy iránytű van: a tradíció. Nem szabad azonban az Egyház hagyományát úgy értenünk, mint bizonyos tételek halmazát. Fentebb volt szó arról, hogy a modern exegézis keresi a kinyilatkoztatott szöveg történelmi szituációját. Ez a szituáció öröklődött az Egyházban tovább, változó köntösben lényegileg mégis változatlanul. Ez a szituáció nyitotta ki mindig a hívők szívét a kinyilatkoztatás befogadására, s ez a szituáció tette lehetővé, hogy mindig újból megértsék a Szentírás üzenetét lényegileg változatlanul. A tradíció őrzése nem azt jelenti, hogy bizonyos szavakat hűségesen őrzünk, hanem hogy hűségesen magunkévá teszünk bizonyos magatartásokat a kinyilatkozató Istennel szemben. „A teológia központilag ugyan a Biblia kifejtése, azonban egyszersmind az Egyház, – tehát minden hívő – hitének a kifejtése is. Az a feladata, hogy úgy gondolja át a tegnap és a ma hitét, hogy megtalálja a kifejezési nyelvet a holnap hite számára.” (N. Lohfink: *Bibelauslegung im Wandel*, Frankfurt, 1967. 10. old.)

III. Homília vázlatok

A)

1. Idősek megkísértése

Jóézésű ember százszor is meggondolja, míg idősebbet figyelmeztet valamire. De a mai Olvasmány alapján éreznie kell a lelkipásztornak, hogy sem udvariasság, sem tisztelet nem tarthatja vissza attól, hogy beszéljen az idősebb emberek hibáiról is.

Azt tartják, az öregeket elhagyja a kísértés. De csak a kísértések néhány fajtája. Az idős is tud pl. torkos, irigy, veszekedős, durva, csúnyaszájú, pletykálkodó lenni. És ezeket a hibákat súlyosbítja még egy hamis öntudat, hogy neki igaza van. Minél idősebb valaki, annál nehezebben veszi észre saját hibáit.

Sok ősz ember és asszony azt hiszi, hogy javulni, nevelődni a fiatalok dolga. Unoka: rossz voltam. Meny: Sok baj van az anyósommal, de elismerem, bennem is van hiba. Nagymama: Rettenetesek ezek a fiatalok, pedig én mindent megteszek, nem bántom őket, én csak jót akarok. – Ez a legsúlyosabb kísértése az öreg kornak: az önelégültség, a megmerevedés. Az idősnek arra kell gondolnia: Hogy élek még, az azt mutatja, hogy Isten még nincs megelégedve velem. Ha „kész” lennék a menny számára, már magához ölelt volna. Nekem gyorsabb ütemben kell javulnom, mint a fiataloknak, mert nincs már annyi időm. Aki tökéletesnek, végleg kialakultnak érzi magát, annak vége van. Annak hiába adott időt az Úr. Az egyre rosszabb, Isten szempontjából egyre „használhatatlanabb” lesz.

Gyakran hiszik azt is az idősek, hogy alkalmazkodni csak a fiatalok dolga. Hibájuk még a túlzott dirigálási hajlam, az érzékenykedés, a begubózás, a sértődött sündisznó-állás.

Nagy hiba az unokák kényeztetése, elkapatása. Sok nagyszülő kényúrrá teszi unokáját, cseléddé saját magát. Látszólag önzetlen magatartás ez, pedig mélyén önzés, szeretetkoldulás rejlik. Közben tönkremegy unokájuk jelleme. És nagyon tévednek, ha hálát várnak. Az elkényeztetett kedvenc egyre inkább alkalmatlankodó cselédnek fogja tekinteni őket.

Idős emberek bűne szokott lenni, hogy az életből kikopva, a beszéd révén élik ki a letűnt dolgokat. Innét a sok pletyka, gyanúsítgatás, bajkeverés. Az irigység is veszélyes kísértés.

Az idős kor utolsó alkalom a tökéletesedésre, az önzetlen szeretet lelkületének kialakítására. Ha nehéz is, erre kell felhasználni az utolsó éveket.

2. Ezt is megköveteli a szeretet

„Szeresd embertársadat, mint saját magadat.” (Róm 13,9) Az önszeretet csúcsa, hogy keresem a minél szorosabb kapcsolatot, sőt egyesülést Istennel. Ha valóban szeretem embertársamat, elsősorban ezt kívánom neki is: Találja meg az Istent. És nemcsak kívánom, de ezt mindenképpen segítem.

Vonatkozik ez elsősorban azokra, akikkel együtt élek, a családomra. Házastársammal arra kötöttünk szövetséget, hogy széppé tesszük egymás életét. De lehet-e szép az élet Isten nélkül? Betegségben ápolnom kell házastársamat. Az Istennel szembeni elhidegülés is betegség. Ha szeretem életem párját, együtt akarok vele lenni a mennyben is. Ha szeretem Istent, azt akarom, hogy társam is szeresse.

Még inkább felelős vagyok gyermekeimért. Nekem kell őket elindítanom Isten felé.

Nem szabad megfélelkezni szüleimről. Szent Ilona fiának, Konstantin császárnak köszönte, hogy szent lett. Ő térítette öreg anyját Istenhez. Nemcsak a végső szentségekkel kapcsolatban van kötelességem, mindent meg kell tennem, hogy szüleim életük utolsó idejét jól használják fel, megérjének a boldogságra.

Nehezebb kérdés a hogyan. Ki kell imádkoznom a szent ügyesség kegyelmét. Mindenképpen áll, hogy többet ér egy csepp méz, mint egy hordó ecet. Semmi erőszak, semmi veszekedés és sértődösi! Csak kedvesség, jóság, szelídség, a szabadság tiszteletben tartása. Nem a vallásgyakorlatokra kell rávenni, annak belső szükségérzetből kell fakadnia. Nem is vitatkozásos meggyőzés a megfelelő. Sokkal inkább az egyszerű, szívből fakadó tanúskodás, elsősorban az étellel.

Talán jó lenne kérni Szent Mónikát, hogy ebbe az ügybe bele ne fáradjunk.

3. Maradjon a családon belül!

Nézeteltérés ne állítson szembe keresztényt kereszténnyel, de semmiféle sérelem se. Keresni kell a megegyezést, kibékülést.

Első szabály: Meg kell próbálni csendben, simán elintézni az ügyet, a szeretet szellemében. Ne panaszkodj fünek-fának, sőt még egyeseket se vonj bele az ügybe, míg nem szükséges. Minél többet tudják, annál nehezebb a békülés, kiegyezés.

Csak ha semmiképp nem sikerül elsimítani az ügyet, és napirendre sem lehet térni felette, akkor kell néhányakat bevonni. De ne a magam pártjára, sokkal inkább azért, hogy segítsenek a jó viszonyt helyreállítani. Tárgyilagos, jóakarátú közvetítést kérjek, ne pártot igyekezzem alakítani magam mellé.

Némelykor hasznos a lelkipásztor bevonása ilyen ügyekbe. Nem egy házastársi vagy rokoni összekoccanást simított el egy-egy ügyes plébános. Csak itt sem szabad azt várni a paptól, hogy az én pártomat fogja. Ne sértődjek meg, sőt inkább legyen hálás, ha esetleg arra hívja fel a figyelmemet, hogy én, vagy én is hibáztam, és ha olyasmit ajánl, ami nincs ínyemre.

Az egyházhoz fordulás állhat abból is, hogy alkalmazom magamra azt, amit az egyház igehirdetéséből leszűrtem. Tehát: Megbocsátás, türelem, jóakarát, alázatosság, szeretet.

És ha semmiképp se lehet békülni, kiegyezni? „Legyen számodra olyan, mint a pogány vagy a vámos.” Vigyázat, ezt nem egy dühös és gyűlölködő sértett mondja, hanem ezek Jézus szavai. Tehát: Akivel nem tudsz kiegyezni, az olyan legyen neked, mint Jézusnak a pogány és a vámos. Vagyis: Nem vagy ugyan egy véleményen vele, de a szeretetet nem tagadod meg tőle. Jézus együtt étkezett a vámosokkal és a pogányokat is meghívta Országába. „A szeretet nem tesz rosszat embertársának.” (Róm 13,10)

4. „Ahol ketten vagy hárman...” (Mt 18,20)

Az új perikóparendszer sok új szöveget vett elő az evangéliumokból, de nem olvastatja fel egyik vasárnapon sem az egyház Jézusnak azt a mondását, mely a magányba zárkózott imára szólít fel. Nem mintha nem helyeselné vagy elavultnak tekintené Jézusnak ezt a szavát. Hanem azért, mert az egyház mint jó anya, ismeri fiait, és tudja, hogy ilyesmire nem kell biztatni a mai embereket.

Sokan, talán a többség, húzódoznak az új liturgiától, többek között a közös ima miatt. Talán mert lelkükben cseng Jézus intelme a rejtekben való ima értékéről. A mai evangéliumi részlet igazolja, hogy mikor Jézus azt mondta, hogy: „imádkozzál titokban”, akkor nem a közös ima ellen szólt. Ő maga is imádkozott és énekelt együtt apostolaival és a zsinagógák közösségével. Jézus csak az öntetszelgő, magamutogató, dölyfös imától óvott.

A külső jámborkodást szerető, a vallásosságukra gögösen büszke farizeusok részére az alázatos, tehát értékes ima a rejtekben elmondott volt. A mi egészen más korunk alázatos imája viszont a közös ima, a templomi ima. Az akkori kor öntetszelgő hengegése a magamutogatásban nyilvánult, és tette erőtlenné az imát. A mi korunk öntetszelgő hengegése vallási téren ez: Semmi közöm a tömeghez, a paphoz, a ceremóniához. Én egyéniség vagyok, velem külön foglalkozzék az Isten. Ha kötelező misére járni, eljövök, de itt hagyjanak békében. Ma ez a fajta gög teszi terméketlenné imánkat.

Istennek csupán az alázatos ima tetszik. Aki nem akar közösen imádkozni, imáját az egyház imájához szabni, aki nem akar egy lenni testvéreivel, az nem hordja magában Jézus Lelkét, sokkal inkább a kevélység szellemét. A régi magamutogató gög helyére ma a magabazárkózó gög lépett. A forma mindegy, mindenképpen áll, hogy az Isten a kevélyeknek ellenáll, kegyelmét az alázatosak kapják.

Jól tudsz imádkozni? Nem azon kell lemérned, hogy jól esik-e az ima. Hanem azon, hogy imád egyszerűen alázatos-e. A közösségben ülve vagy állva, mégis „rejteken” mondott ima a ma emberénél, ha a még oly nagy alázat érzelmét próbálja is felkelteni, csak megjátszása, színészi alakítása, hitvány utánzata a valódi alázatnak.

Aki a szentmisén jól akar imádkozni, annak ott kell hagynia rejtekét, és merni kell senkivé válni a tömegben. Ez az egyetlen biztosan alázatos magatartás a mai kor individualistái számára.

Ha van elég alázatom a közös imához, meg fogom érezni, hogy valóban közöttünk Jézus.

B)

1. Vakok, süketek, sánták és némák

Miért nem szeretjük Istent úgy, mint kellene, minden erőnkől? Mert nem ismerjük őt. Ha csak kicsit is felismernénk végtelen tökéletességét, jóságát, nem tudnánk nem szeretni. És miért nem ismerjük? Mert nem szeretjük eléggé.

Miért nem szeretjük úgy az embereket, amint kellene? Mert nem ismerjük egymást. Csak nagyon felületesen. Még a családtagok sem ismerik egymást eléggé, ezért is nem értik egymást eléggé. És miért nem ismerem az embereket? Mert nem szeretem őket. Az anya ismeri a gyermekét, mert szereti. Sokszor kérdezzük: Vajon ez az, ilyen-olyan fiatal pár mit szeret egymáson? Mert szeretik egymást, sok minden szépet és jót észrevesznek egymásban, amit nem lát meg, aki nem szeret.

Az élet boldogságát jelentené számunkra, és egykor az örök boldogságot, ha ismernénk és szeretnénk Istent, ismernénk és szeretnénk egymást. Nagyon fontos kérdés tehát, miért nem ismerjük és szeretjük egymást és Istent? Mert vakká, süketté, némává tesz bennünket a bűn. Az önzés, a kapzsiság, az élvhajhászás, a gög falat von körénk, csak magunkat ismerjük,

magunkat szeretjük. Csak homályosan ismerjük fel Istent és egymást. Nem tud belénk hatolni sem az Isten, sem az emberek szava. Nem érdekel bennünket más, csak az Én. Nem figyelünk másra, csak a magunk érdekére, érzéseire, ösztöneire, helyzetére. Így játsszuk el a boldogságot. Végigsántikáljuk az életet süketen és vakon.

Izaiás megjövendölte, hogy a messiási korban gyógyulást nyer minden nyomorult. Jézus csodáival igazolta, hogy ő az, aki a gyógyulást hozza. Ha akarom és kérem, engem is meggyógyít, hogy legyen szemem és fülem megismerni Istent és embertársaimat, feloldja némaságomat, hogy megtaláljam a hangot Istennel és emberekkel, szárnyalni tudjak szívemmel a szeretetadta boldogság felé. Jézus Lelke, add, hogy lássak, add, hogy szeretni tudjak!

2. Ez már mindig így lesz?

Már az őskeresztények úgy viselkedtek, mint a pogányok. Tisztelték az előkelőt és gazdagot, lenézték a szegényt és egyszerűt. Úgy látszik, ezen a ponton sem az első lelkesedés lendülete, sem két évezred keresztény nevelése nem hozta meg a kellő eredményt. Ma is azokat tisztelik, akiknek sok a pénzük, akiknek „sikerült” az élet, akiknek kocsija van, jól öltözködnek stb. Büszkéek vagyunk, ha ilyesvalakivel lehetünk egy társaságban, ha ilyesvalaki szóba állt velünk, vagy ha csak a közelünkben lakik. Az élet legnagyobb hőseiben is csalódunk, ha kiderül, hogy nem tudta megszédni magát, és semmi előkelő állást nem tölt be. Ha lányunk férjhez akar menni, nem azt kérdezzük, rendes ember-e az illető, hanem, hogy milyen végzettsége és milyen jövedelme van. Még a papon is a lila vagy vörös foltokat becsüljük elsősorban.

Ez már mindig így lesz? Úgy látszik, így. De csak a végső napig, míg el nem jön, aki nemcsak szerette a kicsinyeket és alázatosakat, a szegényeket és az élet nyomorultjait, de maga is ilyenné lett, nem kényszerűségből, hanem szabad akaratából. Akkor majd az igazi hősök lesznek a végső győztesek, nem a pénz lovagjai.

Nem lenne okosabb már most Jézus szemével nézni az embereket? Annál is inkább, mert akit csodálok, ahhoz szeretnék hasonló lenni. És ha nem is sikerekben, de lélekben valóban hozzájuk leszek hasonló. Az ilyeneket azonban nem fogja megismerni az Úr, mint övéit. Ez a pénz és pozíció tisztelő szellem nem Jézus szelleme, ettől meg kell szabadulnom. Meg kell tanulnom tisztelni és szeretni az embert. Az Embert! Nem a bankbetétet, a ruhát, a sikert. Mert csak így lehetek magam is ember. És kizárólag így lehetek Isten gyermeke.

3. Rajtam miért nem könyörül?

Akik hisznek a csodatevő Jézusban, gyakran megütköznek azon, hogy rajtuk nem segít, vagy szeretteiken nem segít.

Könnyű lenne pedig megérteni, hogy mindenkivel nem tehet csodát. Ez a próbatétel ideje, a bizonyításé, nem a mennyországé. Ha csodákat tett és tesz ma is, az Isten Országáért van, hogy könnyebb legyen hinnünk.

Amitől szeretnénk, hogy megszabadítson az Úr, talán éppen az üdvösségünk eszköze. Szent Ignác talán elkárhozik, ha teljesen meggyógyul sebesüléséből. A csoda esetleg éppen káromra lenne. Beképzeltté tenne, azt gondolnám, nekem már nem is kell bűnbánatot tartanom, alakulnom, vezekelnem, javulnom, hiszen Isten kedvence vagyok. Amennyire ember megítélheti, ilyesmi valóban megtörtént nem egy lourdes-i csoda nyomán. Ha csodák nélkül is hiszek, nagyobb az érdemem, mint ezt Jézus Tamás apostolnak meg is mondotta: Sokkal inkább boldogok, akik nem látnak, és mégis hisznek.

Egy idős néni talán éppen azért üdvözült, mert Isten nem hallgatta meg. Azt kérte folyton, hogy az Úr fordítsa meg gyermekei szívét, és szeressék őt. De azok még halálos ágyánál sem

keresték fel. Hosszú, elhagyatottságban töltött betegségében ennek nyomán két dologra döbbsent rá. Arra, hogy ő is így bánt valaha a szüleivel, és arra, hogy nagyon sok mulasztás terheli a lelkét gyermekeinek nevelésével kapcsolatban. Mindkét súlyos bűnéért vezekelve tartott bűnbánatot, kínládását jóvátételül és gyermekei üdvösségéért ajánlotta fel. Ki tudja, megteszi-e mindezt, ha sütkérezhetett volna gyermekei szeretetében?

Jézusom, rád bízom magam!

4. Szentségi jelek

A századosnak csak azt mondta Jézus, menjen haza, meggyógyult a szolgája. Tehát az Úr pusztta akarati aktussal is tudott gyógyítani. Legtöbb csodájánál mégis jeleket használt. „Fülébe dugta az ujját, majd megnyalazott ujjával megérintette a nyelvét, feltekintett az égre, fohászodott és így szólt: Effeta! Ugyanígy Keresztelő János is nemcsak bűnbánatra szólította fel hallgatóit, hanem megkeresztelkedésre is. Felmerül a kérdés, miért keresztelkedni, ha már úgyis megvan a bánat? És ha tovább megyünk, azt is megkérdezhethetjük: Isten miért köti a keresztvízhez gyermekkéfogadásunkat? Miért kell ahhoz olaj, hogy a haldoklót felkészítse az üdvösségre? Miért kell ostya ahhoz, hogy egyesüljön velünk? És a pap feloldozó szava, hogy megszabadítson a bűnöktől?

Mindez végeredményben Isten rendelése, amiért is az ő dolga, talán titka. Mi csak próbálhatjuk megérteni, miért jobb így.

Egyik szempont: Így jobban kifejezésre jut, hogy nem a saját erőnkkel szerezzük meg a kegyelmet, hanem valóban kegyelemből kapjuk, és Istentől jön. Például nem bűnbánatunk ereje tisztít meg a bűntől, hanem Jézus keresztje nyomán Isten irgalma.

Azután a legtöbb ember látni és hallani szeret. Sokkal inkább oda tud figyelni, koncentrálni, megérteni, ha észlelhetően történik valami. Sőt, az emberek többsége így jobban megtisztelve, megbecsülve is érzi magát. Lehet, hogy a mai Evangélium betege is kevésbé örült volna, ha Jézus szó nélkül elfordul, és csak belső aktussal gyógyítja meg.

És még egy szempont: Isten mindenképpen értésünkre akarja adni, hogy ő nem akar mindenki számára „különbejártú Isten” lenni. Azt akarja, hogy mi testvérek legyünk, átéljük egységünket, együvértartozásunkat Krisztusban. Hangsúlyozni akarja az önzésre, individualizmusra, begubózásra, elidegenedésre hajlamos emberek számára közösségi voltukat. Isten azt akarja, hogy együtt és egymás által találjuk meg őt. Ezért szorulunk egy másik emberre, aki közvetíti nekünk a kegyelmet a szentségekben. Önmagának a Pápa sem adhat fel szentséget.

Lehet, hogy nem hívők előtt a szentségi jelek némelykor nevetségesek. Számunkra az isteni erő, a kegyelem jelenlétének tiszteletre méltó kifejezői.

C)

1. „Alig sejtjük ...” (Bölcs 9,16)

Az Úr parancsát teljesítjük, midőn igyekszünk minél inkább uralmunk alá hajtani a teremtett világot. Az uralom első lépése a megismerés. Sohasem tett az emberiség akkora lépéseket a világmindenség megismerésében, mint századunkban. De ez nem tehet önteltté bennünket, embereket. A legnagyobb elmék érzik igazán a Bölcsesség Könyvének igazságát: „Alig sejtjük azokat, mik a földön vannak, csak fáradtsággal jövünk rá arra, mi szemünk előtt vagy, az égieteket pedig ki tudná kifürkészni?”

A tudomány egyre nagyobb gyorsulással halad előre. Azt azonban látni lehet, hogy a világmindenség titkát megfejteni sohasem tudjuk. Ahhoz nem elég fizika, biológia, szociológia. Éppen a legkézenfekvőbb és legfontosabb kérdésekre a természettudományok

lényegüknél fogva képtelenek válaszolni. Így nem tudnak felelni erre: Miért van ez a világ? Mit keresünk mi, emberek a létben? Mi célja volt velünk annak, aki létrehozott? Mi tudna boldoggá tenni bennünket?

Ezekon a bölcselkedő elme is hiába gondolkozik. „Mert a romlandó test teher a léleknek, s a földi sátor lenyomja a sokat tünődő elmét.” Sok mindent kitaláltunk, ami könnyebbé, kényelmesebbé teszi az életünket. De találtunk-e ki valamit is, ami valóban szebbé teszi az emberi életet? Megfejtettük-e a boldogság titkát?

A legalapvetőbb emberi problémákra csak az adhat megoldást, aki kigondolt és létrehozott bennünket és a világot. Akinek hite van, az biztos benne, hogy Istenünk valóban megadta az eligazítást. Szentlelke megtanít bennünket az igaz bölcsességre, hogy honnét és hová visz életünk, mit várhatunk, és mit kell tennünk a boldogsággal kapcsolatban. Csak a kinyilatkoztatás által „lettek egyenessé a földön levők útjai”.

Mélységes tisztelet a világ titkait kutató emberi elmének. De a végső, az alapvető bölcsesség csak a hitben lelhető fel, az egyház által őrzött és hirdetett isteni tanítás elfogadásában. Értem, Uram, hogy hinnem kell; hiszek, hogy értsek. „Hisz a bölcsesség által menekültek meg, Uram, kik neked kezdettől fogva kedvesek voltak!”

2. Mi tartozik az egyházra?

Szent Pál apostol leveléből olvastuk, melyben egy szökött rabszolgát ajánl ura keresztény testvéri szeretetébe. Az Apostol egyetlen szóval nem foglal állást a rabszolgarendszer kérdésében. Ezzel kapcsolatban beszéljünk arról, hogy mi tartozik az egyházra és mi nem.

Az egyházra a lelkek üdve tartozik, hogy mindenkit elvezessen Krisztus által Istenhez. Ennyi tartozik rá és nem több. Nem feladata az egyháznak, hogy politizáljon, gazdasági és társadalmi rendszereket gyártson, ezek között igazságot tegyen. Nem erre kapott küldetést Alapítójától.

Az viszont igaz, hogy az egyház által hirdetett kinyilatkoztatás alapot ad arra, hogy a keresztények helyesen tudjanak állástfoglalni politikai, gazdasági és társadalmi kérdésekben. Azzal, hogy Pál testvérként kezeli és ajánlja a rabszolgát, mindenesetre befolyásolta a keresztények magatartását a rabszolgaság kérdésében. Mert csak az egyháznak, mint olyannak nem feladata politizálni. De a keresztényeknek, mint embereknek, mint állampolgároknak, mint társadalmi osztályhoz tartozóknak benne kell élniük az életben, tehát nem tarthatják magukat távol, sőt: részt kell venniük a politikai, társadalmi, gazdasági életben. És ott nem „keresztény pártok” programjait kell képviselniük, hanem a kinyilatkoztatás által informált lelkiismeretük szerint kell állást foglalniuk és cselekedniük. Politika és a többi hozzátartozik az emberi élet kialakításához. Nekünk pedig azzal kell bizonyítanunk a mennyre alkalmas voltunkat, hogy széppé tesszük magunk körül az életet itt, a földön. Ez Isten országának építése.

Nem programokat várunk tehát az egyháztól. Hiszünk, szeretjük Istent és az embereket, tájékozódunk és tudni fogjuk, hogy mikor mit kell tennünk, hogy szebb, emberibb, krisztusibb legyen az élet.

3. Mi kell a győzelmes befejezéshez?

Az építkezőnek a megfelelő anyagi fedezet, a hadbavonulónak kellő hadsereg. Az önmagam kialakításának kezdete a hit. A teljes beéréshez a menny számára pedig három kell, mindhárom említi a mai Evangélium.

Az első: Függetlenség minden olyan emberi viszonytól, amely nem felemel, hanem lehúz. Nem megtagadni kell a családot, csak rabjává nem szabad lenni. Szeretni kell a családot, s

nem érzékileg és érzelmileg gúzsbakötődni általa. Igazán szeretni csak az tud, aki független, mert nem kapni, hanem adni akar.

A második: Az önszeretet legyőzése. Csak úgy válhatok egész emberré, Isten méltó gyermekévé, ha vállalom kötelességeimet, ha tudom legyőzni önmagam, és ha kell, áldozattá válni.

A harmadik: Függetlenné kell lennem az anyagiaktól, a vagyontól, a holmitól, a „cucctól”. Nem az a lényeg, hogy ténylegesen semmim se legyen, hanem az, hogy semmihez ne ragaszkodjam, és bármiről bármikor hajlandó legyek lemondani.

Jézus útján járni roppant nehéz. De más út nincs Istenhez, a boldogsághoz, tehát végig kell járnom. Szamadást csinálók: Megvan-e bennem mind ez a három? Ha nincs, nem az a következtetés, hogy akkor el sem indulok. Hanem ez: Megszerzem, kiimádkozom mindezt az Úrtól.

4. Gyűlölni kell?

Első hallásra megdöbbenőek a mai Evangélium bevezető sorai. Az első pillanatban világos, hogy nem szabad a mi fogalmaink és szóhasználatunk szerint érteni. Jézus világosan megmondta, mi a legfőbb parancs, és elképzelhetetlen, hogy éppen a családtagokat kellene szeretet helyett gyűlölni.

De akkor mégis, hogyan kell érteni Jézus szavait? Azt kellene tudnunk, hogy az akkori fogalmak és a zsidók akkori nyelve szerint hogyan értették ezt a „gyűlöletet”.

Most próbáljunk elmélyedni Jézus szavaiban. Papok és szerzetesek számára világos a dolog: Semmiféle rokoni, vérségi kapcsolat nem akadályozhatja, hogy életüket egészen Isten és Isten népe szolgálatába állítsák. Ez az értelme a papi cölibátusnak, és annak, hogy a szerzetesek családtól külön élnek közös életet.

De mit mond ez a tanítás az egész hívő népnek? Azoknak, akik benne élnek a családban, családjuk van?

A házastárs, a gyermekek, a testvérek, a szülők irányában van egy biológiai, ösztönös, érzelmi kapcsolat. Sajnos, az eredeti bűn összezavarta bennünk éppen ezt a réteget. Ezért nem bízhatunk meg ösztönös vonzalmainkban, vágyainkban. Ezek sokszor tévútra vezetnek bennünket. Közismert esetek: A szülők majomszeretete, egészségtelen viszonyok skálája házastársak között. Aki csak ösztöneire hallgat, csak érzelmei után megy, mindenképpen zsákutcában fogja találni magát. Mit kell tenni? Létünknek ezt az egész síkját mintegy áldozatul kell adnunk Jézusnak. Minden erőnkkel őt kell szeretnünk. Valamiképpen el kell vágnunk az ösztönös szálakat, és egész lényünket Jézusra irányítanunk. Ez nem jelenti, hogy ezentúl nem ismerem apát, feleséget, gyermeket stb. Mert amit Istennek áldozok, azt nem elvesztem, hanem százszorosan kapom vissza. Jézus szeretete magában foglalja az ember szeretetét. Jézusban szeretem minden embertársamat. Már nem természetes, hanem önmagamat messze felülmúló szeretettel. Olyan szeretettel, amellyel Jézus szeret bennünket. Olyan szeretettel, amellyel az Atya és Jézus szereti egymást a Szentlélekben. Ezzel a szeretettel szeretem családomat is. És természetesen nem úgy szeretem férjemet, gyermekemet, mint csupán egyet a felebarátok közül. Ez a Jézusban a Szentlélek által természetfelettivé vált szeretet gazdagszik, a viszonylatnak megfelelő jelleget kap attól függően, kit szeretek.

A Jézustól kívánt „gyűlölet” tehát azt jelenti, hogy nem maradok meg a vérségi szeretet természetes síkján, hanem ezt Istennek áldozva, Jézusban szeretem azokat, akik legközelebb állnak hozzám. Vagyis: sokkal megbízhatóbban, sokkal tökéletesebben, minden emberi erőt felülmúló módon és erővel.

Évközi 24. vasárnap

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (Jéz 27,33-28,9): *„Harag és düh, utálatos mindegyikök; csak a bűnös ember ragaszkodik hozzájuk. Ki bosszút akar állni, az Úr áll bosszút rajta, és ugyancsak megtartja bűneit. Bocsáss meg társadnak, ha vét ellened, akkor te is, mikor könyörögsz, elnyered bűneid bocsánatát. Ember emberrel haragot tart, és Istennél keres gyógyulást?! A hozzá hasonló embernek nem kegyelmez? és mégis önnön bűneiért imádkozik!? Haragot tart, holott csak ember, és bocsánatot kér Istennél!? Ki könyörög majd bűneidért? Gondolj a végső dolgokra: és szűnj meg gyűlölködni, a rothadásra és halálra: és tarts ki parancsai mellett! Gondolj Isten félelmére, és ne tarts haragot társaddal: gondolj a Magasságbeli szövetségére és nézd el tévedését!”*

Gondolj a Magasságbeli szövetségére, melyet a választott néppel kötött és a parancsokra, melyeket ezzel kapcsolatban adott. Ezekben előírja a választott nép tagjainak szeretetét. Most már nem korlátozódik egy nép vagy csoport tagjaira ez a kötelezettség. A megbocsátás motivációja tehát Istennel kapcsolatos: ha Isten megparancsolta a felebarát szeretetét, mert az is Hozzá tartozik, te miért akarod őt kizárni szeretetedből? Magadat rekeszted ki a közösségből, melyet az Istennel kötött szövetség fűz össze és így méltatlanná válsz Isten megbocsátására.

II. OLVASMÁNY (Róm 14,7-9): *„Testvérek, senki közülünk nem él önmagának és senki nem hal meg önmagának. Míg élünk, Istennek élünk, s ha meghalunk, Istennek halunk meg. Tehát akár élünk, akár meghalunk, az Úréi vagyunk. Krisztus ugyanis azért halt meg és támadt föl, hogy halottnak, élőnek ura legyen.”*

Minden tettünk Krisztusra irányuljon. Nem az a döntő – és nem abban kell következképpen megegyeznünk –, hogy mit és hogyan teszünk: különbséget teszünk-e napok és napok között vagy sem, tartózkodunk-e bizonyos ételektől vagy sem, hanem az, hogy mindent abban a tudatban tegyünk, hogy az Úré vagyunk és azzal a szándékkal, hogy egyre jobban az övé legyünk. A halál arra lesz jó, hogy végleg az Úréi legyünk.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 18,21-35): *„Az időben Péter Jézushoz lépett és megkérdezte: 'Uram, hányszor vétkezhet ellenem felebarátom, hogy megbocsássak neki? Talán hétszer?' Jézus válasza ez volt: 'Mondom neked, nem hétszer, hanem hetvenhétszer.' Hasonló a mennyek országa egy királyhoz, aki számadást akart tartani szolgálival. Amikor megkezdte a számadást, eléje vezettek egyet, aki tízezer talentummal tartozott neki. Mivel nem volt miből fizetnie, az úr megparancsolta, hogy adják el őt, feleségét, gyermekeit és minden vagyonát, hogy törlesszen. A szolga leborult előtte, s ilyen szavakkal kérlelte: Légy türelemmel irántam, s mindent megfizetek neked. Az úr megkönyörült a szolgán, s miután adósságát elengedte, elbocsátotta. Mikor pedig ez a szolga kiment, talált egyet szolgatársai között, aki neki száz dénárral tartozott. Megragadta, fojtogatta és követelődzött: Fizesd meg a tartozásodat! Szolgatársa leborult előtte és e szavakkal kérlelte: Légy türelemmel velem szemben, és megfizetek neked. Ő azonban nem engedett, hanem elment, börtönbe vettette, míg adósságát ki nem egyenlíti. Mikor szolgatársai látták, mi történt, igen elsomorodtak. Urukhoz mentek, s*

jelentették neki mindazt, ami történt. Az úr maga elé hívatta és így szólt: Gonosz szolga, minden tartozásodat elengedtem; mivel kértél engem. Nem kellett volna neked is könyörölnöd szolgatársadon, mint ahogy én megkönyörültem rajtad? Az úr haragjában átadta őt a poroszlóknak, amíg csak minden adósságát ki nem egyenlíti. Így cselekszik veletek mennyei Atyám is, ha mindenki szívből meg nem bocsát felebarátjának.”

Jézus kitalált történettel akarja érzékeltetni, mennyire elvárja Isten tőlünk, hogy készségesek legyünk a megbocsátásra. A jelképezett valóságot csak ilyen irreális történettel lehet némileg közelebb hozni a hallgatóhoz. Nincs különösebb jelentősége a különféle számításoknak a 10 ezer talentum értékére vonatkozólag: A lényeg az, hogy töménytelen pénz, amennyivel nem is tartozhat senki földi királynak, csak az Istennel szemben adósodhatunk el ilyen reménytelenül, és egyetlen földi király sem engedhet el ilyen nagy adósságot, csak az Isten.

Ha a megbocsátást gyakoroljuk, az Úr irgalmát hirdetjük, dicsőítjük, tehát ezzel is neki élünk. Elsősorban tehát ne azért legyünk megbocsátók, mert ez esetleg érdekünk, hanem azért, hogy a Jézusban megjelent isteni irgalom szépsége ragyogjon a mi életünkre is.

B)

I. OLVASMÁNY (Iz 50,5-9a): *„Megnyitotta az Úr Isten fületem, én pedig nem elleneztem, meg nem hátráltam. Testemet odaadtam az engem verőknek, orcámat a tépdésőknek; arcomat nem fordítottam el azoktól, kik gyaláztak és megköpdöstek engem. Az Úr Isten az én segítőm, azért nem szégyenülök meg; azért tettem arcomat olyanná, mint a kemény kőszikla, és tudom, hogy nem szégyenülök meg. Közel van, ki igazságot szolgáltat nekem; ki szállhat perbe velem? Álljunk ki együtt! Ki az én ellenfelem? Jöjjön ide hozzám! Íme az Úr Isten az én segítőm.”*

A Messiás szájába adja a próféta ezeket a szavakat, aki bátran néz szembe minden szenvedéssel. Lk 9,51-ben (vö.: Évk. 13. vas. C) az evangélista fel is használja ezt a szöveget Jézus viselkedésének jellemzésére. Nem abban bízunk, hogy ellenfelei nem üthetik arcul, nem köpködhetik meg, hanem abban, hogy mindezek ellenére nem szégyenül meg, azaz végül is diadalt arat. Azért, mert vele van az Úr. Isten ügyét képviseli, az Isten feladata, hogy megvédje.

II. OLVASMÁNY (Jak 2,14-18): *„Testvéreim, mit használ, ha valaki azt állítja, hogy van hite, belőle fakadó cselekedetei azonban nincsenek? Üdvözítheti őt a hit? Ha egy testvérnek nem volna ruhája és nem volna meg a mindennapi tápláléka, és egyiktek így szólna hozzá: 'Menj békében, melegedj és lakjál jól', de nem adnátok meg neki, amire testének szüksége van, mit használna? Ugyanígy a hit is, ha tettek nem származnak belőle, magában holt dolog. Azt is mondhatja valaki: 'Neked hited van, nekem meg tetteim.' Ha tetted nélkül megmutatod nekem a hitedet, tetteim alapján én is bebizonyítom neked hitemet.”*

Az igazi hit élő, tehát gyümölcsöt termő. Amint nem valóságos jóakarata az, amelyik csak tanácsot ad a nincstelennek, de segítséget nem, úgy nem valóságos, élő hit az sem, amely csak szavakban nyilvánul meg, tettekben nem. Amint Jézus mondta, gyümölcsseikről lehet megismerni a fákat is, meg az embereket is. (Mt 7,15-27) Az utolsó mondat igazában azt jelenti, hogy tettek nélkül nem lehet bebizonyítani a hitet, eleve biztos, hogy valahol hiba van a bizonyítás menetében, míg a hitből való cselekedetek szavak nélkül is ékes bizonyosságai az életerős hitnek.

Szent Pállal nincs ellentétben Szent Jakab, bár az első azt mondja: „Az ember hit által válik igazzá, törvény szerinti cselekedetek nélkül” (Róm 3,28), míg a másik szerint: „A hit tettek nélkül holt dolog.” Pál ugyanis nem a jótettekről általában, hanem a Mózes-féle törvény előírásairól beszél, Jakab pedig a szeretet-sugallta tettekről, továbbá a nemzetek apostola a megigazulás megszerzését tartja szem előtt, míg Jakab a megigazult ember kegyelemben való gyarapodásáról ír.

AZ EVANGÉLIUM (Mk 8,27-35): „Az időben Jézus elment tanítványaival Fülöp Cezareájának környékére. Útközben megkérdezte tanítványait: 'Kinek tartanak engem az emberek?' Azok így válaszoltak: 'Némelyek Keresztelő Jánosnak, mások Illésnek, ismét mások valamelyik prófétának.' Erre megkérdezte tőlük: 'Hát ti mit mondtok, ki vagyok?' Péter válaszolt: 'A Messiás vagy.' A lelkükre kötötte, hogy ne szóljanak róla senkinek.

Ezután arról beszélt nekik, hogy az Emberfiának sokat kell szenvednie, a vének, főpapok és írástudók elvetik, megölik, de harmadnapra föltámad. Ezt egészen nyíltan megmondta. Erre Péter félrevonta és szemrehányást tett neki. De ő hátrafordult, ránézett tanítványaira, s így korholta Pétert: 'Távozzál tőlem, sátán, mert nem az Isten dolgaival törődsz, hanem az emberekével.' Összehívta a népet és tanítványait, s így szólt hozzájuk: 'Ha valaki követni akar engem, tagadja meg önmagát, vegye fel keresztjét és kövessen. Mert aki életét meg akarja menteni, elveszti azt.'”

Vö.: Évk. 22. vas. C), ill. Évk. 22. vas. A).

Péterben is fogyatékos volt még a hit. A Messiást felismerte, hitte Jézusban, de a szenvedést ellenezte. Nem állhat meg hitünk annál a pontnál, hogy Jézus értünk szenvedett és meghalt, hanem tettekben, ill. a szenvedésre való készséges vállalkozásban is meg kell mutatkoznia. Nem érzelmi fellángolásban, mint Péternél tapasztalta Jézus, hanem az akarat komoly készségében. Jézus maga is így tett: „De így megtudja a világ, hogy szeretem az Atyát és úgy cselekszem, ahogy az Atya meghagyta nekem.” (Jn 14,31) Átadta magát az ellenség kezébe, és nem kételkedett egy percig sem abban, hogy élete az Atya kezében van. Amikor a keresztfán azt mondja: Atyám, kezedbe ajánlom lelkemet – életemet (vö.: Zsolt 30-31,6), akkor a zsoltárostól eltérően már nem a haláltól való megmenekülést kéri, hanem készséges szívvel fogadja még azt is Atyja kezéből.

C)

I. OLVASMÁNY (2 Móz 32,7-11; 13-14): „Ama napokban szólt az Úr Mózeshez, mondván: Eredj, menj le: vétkezett néped, melyet kihoztál Egyiptom földjéről. Hamar letértek arról az útról, melyet mutattál nekik: öntött borjút csináltak maguknak, imádták, áldozatokat mutattak be néki, s azt mondták: Ezek a te isteneid, Izrael, kik kihoztak téged Egyiptom földjéről. Mondta továbbá az Úr Mózesnek: Látod immár, hogy kemény nyakú a nép, hagyj, hadd gerjedjen fel ellenük haragom, hogy eltöröljem őket, s téged tegyelek nagy nemzetté. Kérlelte erre Mózes az Urat, Istenét, mondván: Miért gerjedne fel, Uram, haragod néped ellen, melyet kihoztál Egyiptom földjéről, nagy erővel és hatalmas kézzel? Emlékezzél meg Ábrahámról, Izsákról és Izraelről, a te szolgálóidról, kiknek megesküdtél tenmagadra, mondván: Megsokasítom ivadékokat, mint az ég csillagait, s ezt az egész földet, melyről szólottam, ivadékoknak adom, és bírni fogjátok örökké. Megengesztelődött erre az Úr, és nem tette meg azt a rosszat, melyet népe ellen mondott.”

Ábrahámnak az Úrral való alkudozását juttatja eszünkbe ez a történet. Mózes nagysága szépen mutatkozik abból, hogy a felkínált dicsőséget: téged teszek nagy nemzetté, nem fogadja el. Inkább maradjon meg a nép. Még érveket is keres, viaskodik az Úrral: ha már

kihoztad ezt a népet Egyiptomból, megmutattad iránta szeretetedet, és nagy hatalmadat, miért pusztítanád el? Aztán gondolj az ősatyákra, akik olyan kedvesek voltak szemedben, és akiknek esküvel ígérted, hogy megsokasítod ivadékaikat. Jobban illik hozzád hűséged és irgalmad gyakorlása, mint az emberi rosszaságnak gyors és könyörtelen megtorlása.

II. OLVASMÁNY (1Tim 1,12-17): *„Hálát adok Urunk, Jézus Krisztusnak, aki erőt adott nekem, megbízhatónak tartott és meghívott a szolgálatára, engem, aki azelőtt káromoltam, üldöztem őt és erőszakos ember voltam. De megkönyörült rajtam, mivel hitetlenségemben tudatlanul cselekedtem. Sőt valósággal elárasztott az Úr kegyelme a Krisztus Jézusban való hittel és az iránta való szeretettel. Igaz beszéd ez és teljes hitelt érdemel: Krisztus Jézus azért jött a világba, hogy a bűnösöket üdvözítse, s ezek közt én vagyok az első. De éppen azért nyertem irgalmat, hogy Jézus Krisztus először is rajtam mutassa meg végtelen türelmét, példaképpül azoknak, akik a jövőben hisznek benne és így az örök életre eljutnak. Az örökkévalóság királyának, a halhatatlan és láthatatlan, egyedülvaló Istennek legyen tisztelet és dicsőség mindörökkön örökké. Amen.”*

A pusztai vándorlás alatt lázongó zsidóságon is megkönyörült Isten – megkönyörült Pálon is, aki üldözte egyházát. Krisztus, azért jött, hogy üdvözítse, ami elveszett. Ezt Pál példája mondhatni példabeszédszerű túlzott arányokkal igazolja. Esetéből minden bűnös reményt meríthet, és mindenki, aki a bűnösök megtérítésén fáradozik. A befejezés valószínűleg a hellenista zsidóság körében ismert doxológia.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 15,1-32, ill. 1-10): *„Az időben vámosok és bűnösök jöttek Jézushoz, hogy hallgassák. A farizeusok és az írástudók e miatt méltatlankodtak: 'Ez bűnösökkel szóbaáll, sőt eszik is velük' – mondogatták. Erre mondott nekik egy példabeszédet: 'Ha valakinek van száz juha: és egy elvész belőlük, melyiktek nem hagyja ott a pusztában a kilencvenkilencet, hogy keresse az elveszettet, míg meg nem találja? Ha megtalálta, örömeiben vállára veszi, hazasiet vele, összehívja barátait és szomszédait: 'Örüljete ti is, mert – mondja – megtaláltam elveszett bárányomat. Mondom nektek, éppen így nagyobb öröm lesz a mennyek országában egy megtérő bűnösön, mint kilencvenkilenc igazon, akinek nincs szüksége rá, hogy megtérjen.*

Vagy ha egy asszonynak van két drachmája és egyet elveszít, nem gyűjt világot, nem seprí ki a házat, nem keresi gondosan, míg meg nem találja? És ha megtalálta, összehívja barátnőit meg a szomszédasszonyokat: 'Örüljete ti is – mondja –, mert megtaláltam elvesztett drachmámat. Mondom nektek, az Isten angyalai is épp így örülnek majd egy megtérő bűnösön.'

Majd így folytatta: 'Egy embernek volt két fia. A fiatalabbik egyszer így szólt apjához: 'Apám, add ki nekem az örökség rám eső részét. Erre szétosztotta köztük vagyonát. Nem sokkal ezután a fiatalabbik összeszedte mindenét, és elment egy távoli országba. Ott léha életet élve, eltékozolta vagyonát. Mikor már mindenét elpazarolta, az országban nagy éhínség támadt, nélkülözni kezdett. Erre elment és elszegődött egy ottani polgárhoz. Az kiküldte a tanyájára kondát őrizni. Örült volna, ha éhségét azzal az eledellel csillapíthatta volna, amit a disznók ettek, de még azt sem adták neki. Ekkor magabaszállt: Apám házában a sok napszámos bővelkedik kenyérben – mondta –, én meg itt éhenhalok. Útrakelek, hazamegyek apámhoz és megvallom: Apám, vétkeztem az ég ellen és te ellened, arra, hogy fiadnak nevez, már nem vagyok méltó, csak úgy tarts itt, mint egyik béresedet.

Csakugyan útrakelt és visszament apjához. Apja már messziről észrevette és megesett rajta a szíve. Eléje sietett, a nyakába borult és megcsókolta. Erre a fiú megszólalt: Apám, vétkeztem az ég ellen és te ellened. Arra, hogy fiadnak nevez, már nem vagyok méltó. Az apa odaszólt a szolgáknak: Hozzátok hamar a legdrágább ruhát és adjátok rá. Az ujjára húzzatok

gyűrűt és a lábára sarut. Vezessétek elő a hizlalt borjút és vágjátok le. Együnk és vigadjunk, hisz fiam halott volt és életre kelt, elveszett és megkerült. Erre vigadozni kezdtek.

Az idősebbik fiú kinn volt a mezőn. Amikor hazatérőben közeledett a házhoz, meghallotta a zeneszót és a táncot. Szólt az egyik szolgának és megkérdezte, mi történt. Ez pedig így felelt: Megjött az öcséd, és apád levágta a hizlalt borjút, hogy egészségben előkerült – felelte. Erre az megharagudott és nem akart bemenni. Ezért az apa kijött és kérlelte: De ő szemére vetette apjának: Látod, én annyi éve szolgállok neked és egyszer sem szegtem meg parancsodat. És nekem még egy gödölyét sem adtál soha, hogy egyet mulathassak a barátaimmal. Most meg, hogy ez a fiad megjött, aki vagyonodat rossz nőkre pazarolta, hizlalt borjút vágattál le neki. Az csitította: Fiam, te mindig itt vagy velem, és mindenem a tied. Kellett vigadnunk és örülnünk, mert ez az öcséd, halott volt és életre kelt, elveszett és megkerült.”

Mindhárom példabeszéd megegyezik abban, hogy valaki elvesztette valamijét és nagyon boldog, hogy újból rátalál. Az első, két példában lényegében csak a megtaláló lelkületéről: kereséséről és a megtalálásból fakadó örömről van szó, míg a harmadik, az elveszettek megtérését, bánatát, tette elítélését is tartalmazza. Hasztalan van az Istennek nagyon sok gyermeke, mégis fájlalja egynek az elvesztését is. A nagyobb öröm, amit az égiek a megtérő egy bűnös fölött is éreznek, részint lélektani, ábrázoló eszköz, mely az előbbieket hatását fokozza és összefoglalva az emberre alkalmazza, másrészt úgy is felfoghatjuk, mint az isteni kegyelem diadala miatt érzett örömet. Egy-egy bűnös megtérésében kinyilvánul, megdicsőül Isten nagy irgalma és erős szeretete. A jók állhatatossága nem olyan eklatáns bizonyíték ezek mellett: előbbiben van valami a csoda szokatlanságából, feltűnő voltából.

A tékozló fiúról szóló példabeszédből elég néhány dolgot kiemelni: az atya várta vissza fiát. Ha a képek nyelvéről a valóság megnevezésére térünk át, azt meg kell mondanunk, hogy Isten várja a bűnöst, hogy megtérjen, sőt ő készíti a megtérésre. Az a bűnbánó gondolat és érzület, mely a bűnöst visszahozza, csak visszhangja annak a mérhetetlen irgalomnak, mely Isten szívéből a bűnös felé árad. Téves értelmezés volna a bűn elbagatelizálását érteni ki a példából. A fiú őszintén bánja a bűneit és az apa minden megértő és megbocsátani kész jósága mellett sincs szó arról, hogy nem történt semmi. Ellenkezőleg: meghalt és most él. Mi hajlamosak vagyunk vagy ezt a végletet választani, mely tehát kizárja az igazi bűntudatot vagy a másikat, mely könnyörtelen, meg nem értő, az otthonmaradt testvér mentalitását követi. Csak a szentség és ártatlanság tud igazán megbocsátani, a bűnösért aggódni és megmenekülésén szívből örülni. Ennek alapján tesztnek is felfoghatjuk ezt az evangéliumot. Kinek adok igazat: az apának vagy az otthon maradt testvérnek? Milyen az én magatartásom, érzületem bűnös embertársaimmal szemben?

Mózes könyörgött a népért, személyi előnyét félretéve. Pál magasztalja az Isten irgalmát, mely az ő életében olyan fényesen megmutatkozott. A zsidóság Jézus korára mintha megfeledezett volna arról, hogy mennyiszor gyakorolt vele szemben is irgalmat az Úr. Szűkkeblű volt a pogányokkal szemben, irigyelte tőlük az Isten országát. Az otthon maradt testvér lelkülete volt meg bennük. Pál teljes erejével a tékozló fiúk, a pogányok felé fordult és saját életének példájával is igyekezett felszítani bennük az Isten határtalan irgalmába vetett bizalmat.

A szentmisében mindannyian úgy jövünk Isten elé, mint a tékozló fiú. Beismerjük vétkeket és méltatlanságunkat a fiút illető bánásmódra. Szerencsénkre van egy testvérünk, aki mindig otthon volt, nem hűtlenkedett el az Atyától. Ő nem vádlónk, hanem közbenjárónk az Atyánál. A szentmise a kiengesztelődés nagy alkalmá, amikor nemcsak mi magunk kérjük az Atya irgalmát, hanem testvérünk, Jézus, és ő rendezi a kibékülés öröme a lakomát.

II. Teológia

Tekintély és lelkiismereti szabadság

Világjelenséggé lett korunkban a tekintély válsága. Előreláthatólag még évtizedekig el fog tartani, amíg ez a probléma elvileg tisztázódik, s amíg megszületik a harmónia a tekintély és az egyéni szabadság között. A nagy kiforrásig is élnie kell azonban a hívő embernek, s nem közömbös, hogy milyen magatartást tanúsít ebben az átmeneti időben. Annak a tudatában, hogy a helyzet még nem érett végleges válaszára, sőt precíz kérdésfeltevésre sem, mégis meg kell kísérelni valamelyes álláspont kialakítását. Úgy mondhatnánk, hogy ma a kérdést még csak a régi formában tudjuk feltenni, de már nem elégedhetünk meg egyszerűen a régi válasszal.

A tekintéllyel találkozó egyéni ember számára a régi kérdésfeltevés így hangzott: engedelmesség, vagy engedetlenség? Az ember csupán e két lehetőség között választhatott, magatartása e két kategóriába sorolódott. Erre a kérdésre a régi válasz egyértelmű volt: az engedelmesség a helyes! Jézus tanítása és példája az alázat és engedelmesség útját jelölte meg követendő iránynak.

Ma mégis úgy érezzük, hogy ez az egyszerű és határozott válasz nem kielégítő. Mélyére kell néznünk a krisztusi alázatnak.

Jézus valóban az alázat útját járta, de mégsem engedte magát letéríteni az ő egyéni útjáról. Sem ellenségei tekintélye vagy hatalma, sem barátai kérése és tanácsa nem tudták egyéni elhatározását megingatni. A szelíd és alázatos Jézus egyben a legfüggetlenebb ember volt, aki hajthatatlanul járta a saját útját. A hivatalos tekintéllyel szemben is megvédte lelkiismerete szavát, melyben az Atya szava nyilatkozott meg.

Jézus esetét természetesen tekinthetnénk kivételes esetnek, mert őelőtte egészen világosan állott küldetésének minden részlete, amit mi magunkról nem mondhatunk el. Jézus tanításának igazi megértése és az Egyház története mégis meggyőz bennünket arról, hogy a hívőnek követnie kell Jézus függetlenségét is. Mert Jézus boldogoknak mondja a lelki szegényeket, szelídeket és békességesekeket, de megkívánja azt is, hogy ezekhez az erényekhez, még mások véleményével szemben, még üldöztetések ellenére is ragaszkodjunk. Egyszerre követeli Jézus tőlünk az alázatosságot és a lelkiismeret követését. A szentek története bőven mutat példát arra, hogy Isten kiválasztottjai megértették Jézus tanítását az igazi engedelmségre vonatkozóan. Főleg a rendalapítóknál és új magánkinyilatkoztatásban részesülőknél fordult elő sokszor, hogy a hivatalos egyházi tekintély szembe helyezkedett a szentek által akart újításoknak. Ezek a szentek nem lázongtak, alázatos engedelmséget tanúsítottak (rég szellemben írt életrajzaik eléggé ki is emelik ezt), de: – és ez a döntő! – nem mondtak le küldetésükről. Engedelmesen tudomásul vették az ellenkező egyházi döntéseket, de szívből nem vetették ki az elítélt eszmét, hanem új utakat kerestek annak érvényesítéséhez. Egyszerre voltak engedelmesek és engedetlenek. A sok példa közül csak egy egészen megrázóra hivatkozom. Mikor Ward Máriát, mint veszedelmes eretneket az Inkvizíció egy kolostorba internálja, s ő ott a szenvedések következtében halálra válik, a szentségeket csak azzal a feltétellel hajlandók feladni neki, ha beismeri és megbánja tévedését. Mire a szent kijelentette, hogy inkább meghal szentségek nélkül, mint azzal a halálos bűnnel, hogy Istentől nyert küldetését megtagadja, elárulja.

Világos tehát, hogy – bár az engedelmség és alázat útján kell járnia Jézus hívőnek, – az engedelmség és alázat nem azonos az önálló primitívséggel. A vitás kérdéseket nem lehet elintézni, a lelkiismeret szavát nem lehet elhallgattatni az engedelmségre való hivatkozással.

A sátáni engedetlenség

Az egyoldalú, téves alázattal hasznos lesz szembeállítani az egyoldalú, téves önállóságot. Kérdezhetjük: mi volt az a mozzanat, amely a sátán önállóságát tragikussá, vétkessé tette? Nem kell feltételeznünk, hogy már kiindulásában világos, kiérett szembefordulás volt az Istennel. Ismét az Egyház története mutat példákat arra is, hogy sokan Istenre, lelkiismeretükre hivatkozva indultak el a fanatizmus, gyűlölet, pusztítás útján. Saját megítélésük szerint jót akartak, s mégis eltévelyedtek.

A Szentírás nem ad kimerítő tanítást az ördögről. Inkább csak utalások, esetek szerepelnek, s ezekből a – nem is mindig egységes – adatokból kell következtetnünk. Annyi mégis kiolvasható, hogy leggyakoribb megnevezése: sátán = ellenség és diabolos = rágalmozó. Tevékenysége is különböző, de legáltalánosabban a kísértésben jelentkezik. Megkísért az első emberektől kezdve mindenkit a világ végéig. A kísértést úgy tekintjük, mint az ördög ravaszkodását, mellyel az embert félrevezetni igyekszik. A sátán volna tehát a nagy hazudozó, aki – bár tudja, hogy nincs igaza, – mégis rászedi az embereket. Sőt, tulajdonképpen önmagát is becsapja, mert esztelen magatartásával megfosztja magát az üdvösségtől.

Be kell vallani, hogy eléggé nehéz magyarázni, vagy elképzelni a sátánnak ezt a magatartását. Miért jó ez így neki? Miért nincs lehetőség helyzetének megváltozására? – Szerintem a probléma egy részét az okozza, hogy túlságosan céltudatosnak és számítóknak képzeljük az ördögöt. Könnyebben érthetővé válik magatartása, ha feltételezzük, hogy ő nem csupán becsapni akar minket, hanem valahogy úgy látja a világot, ahogy a kísértésben velünk elhithetni akarja. Ez a feltételezés ugyan nem bizonyított tétel, de a kinyilatkoztatás adataival összeegyeztethető.

A kísértésekben, melyeket a Szentírás elbeszél, nem az ígéretés az egyetlen elem. A sátán kecségtető ígéreteit megelőzi az elégedetlenség felkeltése. Az első embereket rádöbbsenti, hogy még a Paradicsomban is hiányzik valamijük. Jézust a pusztában figyelmezteti, hogy éhes, hogy túlságosan elhagyatott, és hogy a nagyvilág szépségéből vajmi kevés jutott neki. A Szentírás és a szentek életének minden kísértésében megtalálható ez az alapvető mozzanat: az elégedetlenség szítása. Annyira sajátos vonása ez az ördögnek, hogy joggal feltételezhetjük: ez az ő alapvető beállítottsága. Így érthetőbbé válik az ördög különös viselkedése, hiszen ha mindent sötétben lát, ha mindenütt észreveszi a hibát, akkor természetes, hogy lázong Isten ellen és minket is lázadásra uszít. Az emberek életéből is jól ismerjük ezt a magatartást: vannak emberek, akik mindenben rosszat látnak, akik állandóan dühöngenek, akiket felháborít mások mosolygása. A pokol valahogy ennek az állapotnak beteljesedése, mikor végképp elveszti a lélek a képességet arra, hogy észrevegye a szépet, a jót.

A diabolos szó eredeti jelentése is erre utal. Az ördög a rágalmozó, aki Isten alkotásában észreveszi a hibát, aki ócsárolja Isten művét: „Aztán mi végre az egész teremtés? Dicsőségre írtál költeményt, beléhelyezted egy rossz gépezetbe, és meg nem unod véges végtelen, hogy az a nóta mindig úgy megyen.” (Madách: Az ember tragédiája. I. szín.) Az ördög lázadását, a végzetes önállóságot az elégedetlenség szülte. Ezt az elégedetlenséget akarja azután az emberekbe is beoltani: lázadatok, mert a világ tele van hibával!

Krisztus és Antikrisztus

A keresztény ember keresztelesekor ígéretet tesz arra, hogy ellene mond az ördögnek és minden művének, csábításának: a lázadásnak is. De vajon jól teszi-e? Nincs-e valóban tele a világ hibával? Nincs-e igaza az Antikrisztusnak, aki lázadásra szít a szenvedés ellen? Nem

vetik-e minduntalan a hívek szemére azt, hogy lecsitítják a szenvedők jogos panaszkodását, hogy megbénítják a haladás lendületét passzivitásukkal?

Mindezek a kérdések teljesen jogosak lennének, ha maga Krisztus nem azért jött volna, hogy az emberiség nyomorán segítsen, s a végleges megoldást hozza. Isten is tudja, hogy a világ átmeneti állapotban van, s tökéletlen. De Isten üdvözítő útja nem a lázadás, a dühöngés. Isten a szeretet útját ajánlja. Egy hasonlattal azt mondhatnánk, hogy az Antikrisztus olyan, mint a rossz pedagógus, aki utálja és üldözi a buta tanulót. Krisztus a jó pedagógus, aki megsajnálja és felkarolja a rossz tanulót.

A kereszténynek is észre kell vennie a világban levő rosszat, szenvedést. De a kereszténynek ki kell bírnia a rossz látást! Nem szabad kétségbeesnie, nem akarhatja a rossz kiirtását, mert a pusztítás mindig a jót is pusztítja. A kereszténynek a rosszat megnemesítenie kell! Nem a pusztítás, hanem az építés a krisztusi út, az üdvösségnek egyetlen járható útja. Az elítélés, a dühöngés, önmagunk dacos elhatárolása a hibáktól: ez az ördög útja. Ez az út lehet tetszetős, amikor az ember öntudatosan pálcát tör a hibák felett, de ezzel meddségre ítélte önmagát. Az elítélés nem hoz megoldást, megoldást csak a krisztusi szeretet hoz, amely azonosulni tud még a bűnösökkel is.

A tekintély és egyéni lelkiismereti szabadság kérdésében ma még csak ennyit mondhatunk. A kettő között esetenként az a döntő, hogy melyikben nyilatkozik meg inkább a krisztusi szeretet. Őrizni a tekintélyt, hogy elhatároljuk magunkat a „bűnös világtól”, ugyanolyan bűn, mint lázadni a hibák miatt. De őrizni a tekintélyt, hogy azzal szolgálhassuk a világot, vagy követni az egyéni lelkiismeretet a nagyobb szeretet érdekében: egyaránt krisztusi út.

III. Homília vázlatok

A)

1. *Miért kell kibékülni?*

Sirák fia több meggondolásra figyelmeztet.

„Gondolj a végső dolgokra, a rothadásra és halálra!” – Talán úgy kell érteni, ahogyan a jobb lator mondotta: Ne bánts, hiszen ugyanazt szenved, mint mi. – De érthetjük így is: Ki vagy te, rothadásra ítélt ember, hogy bírónak képzeld magad, holott Istené a megtorlás vagy a könyörület? – Az újszövetségi ember, ha a „végső dolgok” fényében nézi a dolgot, arra kell gondolnia: A menny az örök Szeretet országa, oda csak a szeretet mehet be, ellenséges érzésből, gyűlöletből, bosszúvágyból egy csepp sem.

„Gondolj az Isten félelmére!” – Ezt már maga magyarázza meg a Szent Író: „Ki bosszút akar állni, az Úr áll bosszút rajta, és ugyancsak megtartja bűneit.” Aki megbocsát, annak az Úr is kegyelmez: „Bocsáss meg társadnak! Akkor te is, mikor könyörögsz, elnyered bűneid bocsánatát.” Aki nem akar megbocsátani, az maga sem fog irgalmat találni, ha bűnbocsánatért könyörög.

„Gondolj a Magasságbeli szövetségére!” – Ez a mondat sokirányú megfontolásra készítet. Isten az emberrel kötött szövetségben előírásokat, parancsokat adott, köztük az ellenségszeretet követelményét. Tehát a megbocsátás a szövetség lényegéhez tartozik. – A szövetségeseinknek egyformán kell gondolkodniuk. Világos tehát, hogy gondolatainkat, érzelmeinket Istenéihez kell szabnunk. – A szövetség révén nemcsak Isten szövetségese lettem, hanem Isten népe minden tagjának szövetségese is. A nézeteltérések ellenére sem láthatok ellenséget embertársaimban, hiszen, szövetségese vagyok. Amit ellenem vétett, nem elvetemültségnek fogom fel, csak gyengeségnek, emberi gyarlóságnak, tévedésnek, így könnyebben meg tudok bocsátani.

Tehát: „Hányszor vétkezhet ellenem felebarátom, hogy meg bocsássak neki? Talán hétszer?” „Nem hétszer, hanem hetvenhétszer.”

2. Elhibázott élet

Sokan és sokszor érzik úgy, elhibázták az életüket. Alapvetően csak az hibázza el, aki nem értette meg azt, amit Szent Pál mond a mai Leckében, hogy ti. Istennek élünk és halunk, mindenképpen és örökké az övéi vagyunk. Végleg elhibázott mindent, aki önmagának él.

Mi, emberek valamennyien Isten teremtményei vagyunk. Istennek a teremtéssel, tehát az ember teremtésével is célja volt. Cél nélkül cselekedni, ez értelmetlen dolog, ilyet nem tehetett a Végtelen Értelm. De Istennek más célja nem lehetett, mint önmaga, hiszen nála nincsen nagyobb. Isten nem állíthatja magát más valaki szolgálatába, mert akkor nem volna Isten. Önmagának teremtett tehát mindent. Minden és mindenki Istent dicsőíti. Vagy önként, vagy akarata ellenére. (Az embernek is csak önmagánál nagyobb lehet a célja: Isten, eszmény, emberiség. Magamnál kisebb céloom nem lehet, ameddig épeszű vagyok. Nem lehet céloom pl. egy kis kutya, hogy ti. azért élek, hogy ha mégúgy szeretem is.) Aki tehát nem Istennek él, nem őt akarja megdicsőíteni, annak az egész élete tévedés.

Ádám bűne nem az almaevés volt, nem is a „nemi élet megkóstolása”, mint sokan gondolják, hanem hogy maga akart istene lenni önmagának, vagyis önmagának akart élni. Akik meg vagyunk keresztelve, meghalt bennünk ez a „rég ember”, Ádám, új életre támadtunk Krisztusban. Krisztus pedig utolsó csepp vérig Istené volt, neki engedelmeskedett a kereszthalálig, őt dicsőítette meg életében és halálában. Aki meg akar maradni Krisztusban, és ez az üdvösség egyetlen lehetősége, annak ugyanígy kell gondolkoznia és élnie. Aki feltámasztja magában a régi Ádámot, az örök halálra ítéli önmagát, mert egy végleg halálraítelt magatartást, az ember istenedijét keltette életre önmagában.

Nem szabad azt gondolni, hogy mivel Istennek élünk, nem élhetünk az emberiségért, eszményekért, magasabb célokért, a családjunkért, népünkért. Hiszen Jézus is értünk, emberekért ontotta véré, értünk áldozta életét. Isten a végcél, a Legnagyobb, de van sok közbeeső cél, és élhetek, sőt kell élnem mindezért, ha Istenre irányul. Aki a családját, népét, a békét, az emberiséget, a tudományt szolgálja, Istent szolgálja. És önmagát is, mert az Atya megdicsőítette Krisztust és megdicsőít engem is, ha Krisztusban megdicsőítem az Atyát.

3. Isten adósai vagyunk

A mai Evangélium figyelmeztet: Adósai vagyunk Istennek. Sajnos, az ember szívesen elfeledkezik minden adósságáról: Kölcsön, hitel, szülők, jótevők. Legszívesebben azt felejtjük el, amivel Urunknak tartozunk.

Van adósságunk, mert Isten tulajdonai vagyunk teremtett, fenntart, gondunkat viseli. Mindenünket neki köszönhetjük. Nála nélkül nincs semmi. És ezen felül Jézus Vérével vásárolt meg minket, kiváltván a Gonoszság hatalmából.

Tehát: Övé testünk, lelkünk. Joga van gondolatainkra, szavainkra, érzelmeinkre, tetteinkre. Ha egyetlen percünk vagy csak pillanatunk nem Istené, elvettük tőle, ami az övé, és így kétszeresen adósaivá válunk.

Az adósságot meg kell fizetnünk. Az Úr nem engedi el csak úgy, egy kézlegyintéssel. Megmondta: Mindent számontart és számadásra hív. Hatalma is van behajtani mindent, az utolsó fillérig.

Fizetnem kell, de hogyan? Azt a szót, mely nem volt Istené, azt a cselekedetet, mely Isten ellen volt, azt az Úrtól ellopott percet visszahozni, megmásítani nem lehet. De lehet fizetni. Nem földi pénzzel. Az örökkévalóság pénze: Százasok: Krisztus értünk ontott Vére; miatta

engedi el Atyánk tartozásainkat. De megköveteli a mi filléereinket is: bánat, gyónás, vezeklés, jóvátétel.

De Jézus Vérének és a mi „filléereinket” csak feltétellel fogadja el értünk az Úr: ha mi is megbocsátunk. Ebben a kérdésben nincs tréfa és nincs felmentés vagy kivételezés. „Így cselekszik veletek mennyei Atyám is, ha mindenki szívből meg nem bocsát felebarátjának.”

4. Kettős „Megbocsátások”

Isten Országában nem valósulhat meg e szó nélkül: Megbocsátatok. És nem is egyszer, de kétszer kell elhangoznia. Egyszer Isten ajkáról, egyszer a miénkről.

Isten Országában – Isten élete bennem a földön, az én életem Istenben a mennyben. De nem lehet együtt tűz és víz, szentség és bűn. Én bűnös vagyok, mint ember és mint egyén. (Eredeti bűn, személyes bűnök.) Isten nem ölelhet szívére, nem vehet fel a Szentháromság közösségébe, ha előbb megbocsátó szavával el nem törli minden bűnömöt, tisztává, szentté nem tesz, magához hasonlóvá. E szóért halt meg Jézus, ezt a szót halljuk a bűnbánat szentségében. Aki nem akar gyónni, az kimutatja: nem kíváncsi Isten megbocsátó szavára.

De az üdvösséghez szükséges még egy „Megbocsátatok”. Az, amelyet nekem kell kimondanom embertársaim felé. A menny nemcsak együttélés Istennel, de együttélés testvéreimmel is. Csak aki úgy lép ki a földi életből, hogy előbb egy lett testvéreivel, az léphet át a végtelen Boldogság életközösségébe, mert ott találkozik testvéreivel. Az emberekkel való egység alapjához pedig elkerülhetetlenül hozzátartozik ez a szó: Megbocsátatok, mindent és egészen megbocsátatok. Ha már tökéletesen nem tudjuk szeretni egymást, legalább haragudnunk nem szabad egymással, hogy tudjon valamit kezdeni velünk az Isten. Ő nem külön-külön ölel bennünket magához, hanem Krisztust és mindenkit, akik egyek Krisztusban. És nincs egység, nem lehet egy a többiekkel Jézusban az, aki legalább meg nem tud bocsátani. Természetesen nem szóval kell megbocsátani (ez esetleg sértő leereszkedésnek hat), hanem szívből és viselkedéssel.

Emberi szólás: Ahogyan bánik velem valaki, én is úgy vele. Kicsinyes és csúnya álláspont. Mi lenne, ha Isten is ezt modaná nekünk: Úgy bánok veletek, mint ti énvelem. Isten ezt mondja: Úgy bánok veletek, mint ti egymással. Aki megbocsát, annak én is megbocsátok. De csak annak.

B)

1. „Nem szégyenülök meg” (Iz 50,7)

A kapott pofont megszégyenülésnek érzi az ember, akár a szó szoros értelmében, akár átvitt értelemben kapja. Le is szokta nézni a világot, aki „hagyja magát”. De más az Isten bölcsessége. Akinek, mint Jézusnak „megnyitotta az Úr fülét”, az hajlandó elviselni másoktól a verést, a leköpdösést, a gyalázatot és tudja, hogy nem szégyenül meg. Aki Jézus tanítványa, az elvisel mindent, akár hitéről, akár erkölcsi elveiről van szó, akár csak egyszerűen személyében bántják.

Miért nem szégyen a gyalázatok elviselése? Mert erő. Erő akkor, ha nem tudok visszaütni, de mindennek ellenére kintartok becsületemben, hitemben. Erő akkor is, ha vissza tudnék ütni, mert önlegyőző szeretet. Nincs nehezebb, mint önmagamat legyőzni. Nem arról van szó, hogy gyáván megfutamodok. „Arcomat nem fordítom el azoktól, kik gyaláztak és megköpdöstek engem.” Arról van szó, hogy semmi sem tud megrendíteni szeretetemben, mellyel szeretem Istent és az embereket.

Ha bátran szembenézek minden szenvedéssel, nem árthat nekem senki. Még az sem, aki meg tud ölni, aki tönkre tudja tenni életemet, aki pokollá változtathatja minden órám. (És ez

lehet bárki, még a házastársam, a gyermekem, az anyósom, a vejem is.) Legyőzni csak az tud, aki bűnre tud vinni, elvfeadásra, megalkuvásra, gyűlöletre, bosszúállásra.

Aki Jézussal vállal minden szenvedést, az önmagánál sokkal nagyobb erőben bízik: Istenében. Aki Jézus Lelkével reagál mindenre, amit gyaláznak tart a világ, az osztozik Jézus győzelmében.

2. Hit és cselekedetek

Kis gyerek kérdése: Aki rossz lesz a mennyországban, azt kikergetik onnét?

A mennyben senki sem lesz „rossz”, senki, a legkisebb bűnt sem követi el. Mert a boldogság ott abban fog állni, hogy színről-színre látjuk majd Istent, nem testi szemünkkel, hanem szellemünkkel. Ezért nem követ el senki bűnt a mennyben: mindenki teljes világossággal látja és átéli majd a Végtelen Bölcsesség és Jóság, a Végtelen Szeretet és Szeretetremlétőség szellemében, hogy Istent szeretni kell minden erőnkkel, ez pedig kizárja a bűnt.

A mennyei istenlátás valamiképpen megkezdődik már a hitben. Az is magának, Istennek a megismerése, csak nem színről-színre, hanem mintegy fátyolon át, homályosan. Ezért, aki hisz, az tud vétkezni. Abból, hogy valaki vétkezik, akár súlyosan vétkezik, még nem következik, hogy nem hisz. Az viszont biztos, hogy aki súlyos bűnben él, vagyis nem szereti Istent, valamit is jobban szeret Istennél, annak egyrészt gyenge a hite, másrészt pusztulás fenyegeti a hitét.

A földi istenismeret, a hit minél tökéletesebb, annál jobba teszi az embert. „Aki azt mondja: Ismerem, de parancsait nem tartja meg, az hazudik”, – írja Szent János apostol. Aki hisz, üdvözülni; aki nem hisz, elkárhozik, Jézus mondta így. Jakab apostol pedig így ír: „Tetteim alapján bizonyítom neked hitemet”. De nemcsak az embereknek bizonyítom így, Istennek is. A csupán „hiszek” nem győzi meg sem az embereket, sem a mennyei Atyát. Tehát ételtemmel akarok tanúskodni hitemről, ételtemmel akarom megvallani Jézust, hogy ő is megvalljon engem Isten előtt.

3. Komolyan veszed Jézust?

A mai Evangéliumból kiderül, hogy akik látták és hallották Jézust, tanítását és csodáit, akik ismerték jellemét, azok rendkívüli valakinek tartották, másnak, többnek, mint ő maguk. Ez a többnek-tartás azonban nem elég. Egy valami elég, ha valaki felismeri és megvallja, hogy Jézus az istenküldte Messiás, az élő Isten Egyszülöttje. Egyedül ez elég, mert egyedül ez a teljes valóság, és egyedül ez teszi lehetővé, hogy olyan komolyan vegyem Jézust, amilyen komolyan kell.

Mindegyikünknek éreznie kell, hogy nem annyira tökéletes, nem él annyira Jézus tanítása szerint, amennyire szükséges lenne. Gyengeségünk mellett ennek fő oka az, hogy kevés a hitünk. Kicsit túlságosan elméleti és felületes a hitünk. Jézust mindenesetre magunk felett lévőnek érezzük és valljuk, de mintha többé-kevésbé üres szólam lenne életünkben az, hogy ő a Megváltó, hogy ő Isten.

Jézus intette Pétert és az apostolokat, ne mondják senkinek, valójában ki ő. Túlságosan mellbevágó tény ez, felfoghatatlan annak, aki nem kapta meg a mennyei Atya kegyelmét. Ha számunkra nem valami egészen rendkívüli, mindig új és mindig lenyűgöző valami az, hogy Jézus Isten, az azt jelenti, hogy eléggé vérszegény a hitünk. Inkább megszokás, mint átélt valóság. Ezért nincs az a hívő, akinek ne kellene imádkoznia a hitért, a több, az élőbb, a hegyeket mozgató hitért.

Péter történetéből világos, hogy e vallomása idején még az ő hite is kicsiny volt. Nem lehetek nyugodt tehát, hogy az én hitem már elégséges. Tetteim mutatják, hogy bizony, még sokat kell imádkoznom.

4. Egy gondolat a házasságról

Kicsit titokzatos a mai Evangélium utolsó mondata: „Aki életét meg akarja menteni, elveszti azt.” De rögtön világosabb lesz, ha a gyakorlatban használjuk fel, például a házassággal kapcsolatban.

Nincs függetlenebb, szabadabb valaki, mint a felnőtt fiú és leány. A szülők védőszárnya alatt szinte teljesen magának élhet néhány esztendeig. Sokszor még a keresete is egészen az övé, de övé a szabad ideje, az életbeosztása, a szokásai, a barátok megválasztásának szabadsága. Úgy is szokták érezni: Övék az egész világ.

Mihelyt azonban egy ifjú és egy lány az oltár előtt örökre összeköti az életét, le kell mondania erről az önálló, csupa szabadság életéről. Ezentúl már mindenben figyelembe kell vennie házastársát, majd a gyermekeit, a családot.

„Aki életét meg akarja menteni...” Azért sikerül rosszul nagyon sok házasság, mert a fiatalok meg akarják tartani azt a független legény- és leányéletet. Nem tudnak lemondani róla egymásért, az új életért. Nem akarnak alakulni, egymás terheit viselni, alkalmazkodni, egymásra tekintettel lenni, megbocsátani, ötleteiket feláldozni, hangulataiknak parancsolni, ha ez szükséges. „Mind két csókolózó idegen...” Két élet nem futhat egymás mellett, ha nem akar együtt futni, sőt eggyé válni.

„... elveszti azt.” Nem lehet közösen egyéni életet élni. Aki úgy akar élni a házasságban is, mintha még független lenne, az elveszett. Mert a független élet lehetetlen, azt tönkreteszi az a másik, akivel össze van zárva. De az új, a közös élet sem lehet az övé, mert ahhoz le kellene mondania a régi független életről. Az ilyen élet elveszett élet.

Akik akármilyen régen élnek már házasságban, azokra is áll: Minden napnak szinte minden órájában le kell mondaniuk saját életükről, hogy megtalálják a közös élet szépségét, örömét.

Aki szereti gyermekeit, erre próbálja nevelni őket: Tudjanak lemondani szeretetből. Csak így találhatják meg azt az életet, amely méltó az élet névre.

C)

1. Isten szíve szerinti férfi

Csak csodálni lehet Mózeset, olyan hősies a magatartása a mai Olvasmány elbeszélésében. A tökéletes önzetlenség, megbocsátás, másokért élés örök példaképe. Nemcsak előnyt nem akart szerezni mások kárából, de olyanokért könyörgött a maga kárára, akik neki személy szerint is töménytelen keserúséget okoztak, akik közül sokan neki esküdt ellenségei voltak. Igazán méltó vezére volt Isten népének.

Sajnos, mi nagyon meg vagyunk elégedve önmagunkkal. De próbáljam csak magam Mózeshez mérni, majd meglátom, ha ugyan látni akarom, ki és mi vagyok én. Mózes a közösségért élt. Nem volt magánélete, minden lélegzetvétele, minden gondolata népéé volt. És én? Én azt szeretném, ha a közösség lenne értem. Kihasztnálni akarok csak másokat. Mózes olyanokért áldozta magát, akik nem érdemelték sem objektíve, sem az iránta való viselkedésükkel. Én megsértődöm, begubózom, „leveszem róluk a kezem”, „füttyülök rájuk” stb. Mózes eldobja másokért saját „szerencséjét”, éri mások vállán szeretnék felkapaszkodni, mások tüzénél pirítgatom a magam pecsenyéjét. Én „okos” és „ügyes” vagyok, ahogy

mondják „életrevaló”. Pedig csak ostoba nyárspolgár vagyok. Azért ostoba, mert azt hiszem, hősies önzetlenség nélkül is boldog lehet valaki.

Nem jól sikerült a házaseletem? Nem értenek meg barátaim, gyermekeim, munkatársaim? Nem szeretnek? Magányos vagyok? Ez előfordulhat mindenkivel. Mózes is így volt. Csak az a kérdés, hogy mi ennek az oka? Ha önzésem, akkor megérdemlem, és akkor csak előjátéka mindez a kárhozatnak. Ha valóban „nem bennem van a hiba”, akkor mindez a tisztulás, a lelki felemelkedés forrása. Ha mások bűne engem is bűnbe ránt, mivel vagyok különb? Mózeset a mások bűne naggyá, hőssé tette. Tehetne engem is, ha beképzeltség helyett kérném Istenemtől az ő Szentlelkét. Isten kegyelme mindenki számára készen áll. Tőlem függ, lesz-e én is Isten szíve szerinti ember.

2. A boldogság madara

Különös madár: Aki mindenáron meg akarja fogni, sohasem éri el. Aki hajlandó lemondani róla másokért, az megérzi, hogy fészket rakott a szívében. Mózes olyan ember volt, aki hajlandó volt nem egyszer, de újra és újra feláldozni saját boldogságát népe boldogulásáért.

Így van ez a házasságban is. Attól boldogságot remélnék, de csak azoknak adatik meg, akik nem akarnak mindenáron boldogok lenni. Mert ha a házastársak mindegyike hajszoja a boldogságot, mi a vége? Vagy válás, mert „csalódnak” egymásban, mert úgy remélik, más valakivel több lesz a boldogságuk. Vagy házasságtörés. Vagy veszekedő, rossz viszony, hiszen, aki mindenáron boldog akar lenni, az nem tud lemondani, alkalmazkodni, áldozatokat hozni. Szép házaseletem csak az remélhet, aki annyira szeret, hogy hajlandó megfedkezni saját boldogságáról.

Valamit a szülőknek is meg kell érteniök: A gyermek nem azért van, hogy boldoggá tegye szüleit. A gyermeket arra teremtette Isten, hogy elhagyja apját és anyját. A szülőknek csak akkor lesz örömük gyermekeikben, ha nem várják tőlük saját boldogságukat. Jó szülőknek már a kezdet kezdetén ez az alapállása. Vagyis nem aszerint határozzák meg, hány gyermeket „terveznek”, hogy nekik mi esik jól. Ez önzés, nem gyermekszerelem. A gyerekek számát az határozza meg, hogy szeretik a gyermeket, tehát anyynak adnak életet, ahánynak felelősen tudnak. A nevelésben se az legyen a főcél, hogy a gyerekek szeressék őket, mert ilyen alapon születik a kényeztető félre nevelés, a szeretetnek engedékenységgel és elhalmozással való megvásárlása. A nevelés normája: A gyermek boldogsága, melyet úgy segítenek a szülők, hogy rendes, becsületes embernek nevelik őket.

A házasságot, mint az egész földi életet, nem arra szánta Isten, hogy boldoggá tegyen bennünket. A földi lét, és benne a házaselet arra van, hogy bebizonyítsuk: Megérdemljük a boldogságot. Mózeset nem az tette boldoggá, hogy Vezér volt, hanem az, hogy népéért áldozta magát, egyéni boldogságát. Én is azzal érdemlem ki a boldogságot, hogy annyi szeretetet van bennem, hogy le tudok mondani másokért a boldogságról.

3. Te melyik fiú vagy?

Minden ember hasonlít a parabola valamelyik fiújához. János apostol az idősebbhez, Péter és Pál a fiatalabbhoz. És én? A lényegében mindig hűségesezhez hasonlítok vagy a tékozló fiúhoz? Akármelyikhez, a mai evangéliumban hozzám is szól Jézus.

Ha tékozló fiú vagyok, azt mondja Atyám: Várlak. Szeretettel várlak, hogy megbocsássak. Nem büntetni akarlak, hanem örülni neked. Nem megtúrni foglak, hanem dédelgetni. Hagyd ott a sertésólat, nálam jóllakhatsz örömmel. Csak egy szót szólj, én magamhoz öllelek. Nem fogom emlegetni a múltat. Azt akarom, mindenki örüljön neked. És ha nem is akarnak befogadni, én kárpótollak szeretetemmel. Csak kelj fel és jöjj haza.

Ha legalább lényegében mindig hűséges voltam, azt mondja Atyám: Mindenem a tied. Szívedbe adtam Lelkemet. Az én életem, az én boldogságom az örökséged. Csak azt kérem tőled, értsd meg tékozló testvéreidet, és érts meg engem. Lásd be, örülni kell, ha, aki halott volt, ismét életre támad, ha, aki elveszett, ismét hazatalál. Örülj velem, csak így lehet tied a Lelkem.

Ha szeretem Istent, egy valami fontos nekem: Örömét lelje bennem, örömét lelje testvéreimben. És ha örül az én Atyám, vele örülök.

4. Aggódó édesanyánk

A tékozló fiú parabolájához hozzá lehet fűzni egy gondolatot: A mennyei Atya nemcsak várja tékozló fiait, de értük küldi az Édesanyát, Máriát. Lourdes-ban aggódó tekintettel hívta a bűnösöket. Fatimában komolyan a lelkükre beszélt. Syracusában már csak sírni tudott.

Az édesanya aggodalmát érezzük Szűzanyánk szívében beteg gyermekeiért. Mert a bűnös beteg. A legborzasztóbb betegséghez hasonlít a bűnben megrekedt élet, – az eszelőséghez. A legtöbb elmebajos nem tudja, hogy beteg. Akárcsak legtöbb bűnös. És ha érzi is, hogy beteg, nem tud magán segíteni. Gyenge, erőtlen az akarata. Nem azt teszi, ami jó. A bűnös is érzi, hogy zsákutcába került, de lefelé húzza a mocsár. Kárt tesz önmagában, és könnyen saját halálát okozza. Örök halálát, kárhozátát.

A földi anya tehetetlen. Mária nem. Ő a Kegyelmekek Anyja, a könyörgő mindenhatóság. Egy valaki tudja tehetetlenné tenni, maga a bűnös. De ha ki tudja mondani szívében: Anyám, segíts!, akkor megmenekült. A Szűzanya visszavezeti mindannyiunk Atyjához.

Évközi 25. vasárnap

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (Iz 55,6-9): *„Keressétek az Urat, míg megtalálható, hívjátok segítségül, míg közel van. Hagyja el útját az istentelen, gondolatait a gonosz férfiú, és térjen vissza az Úrhoz, ki megkönyörül rajta, és Istenünkhöz, mert kész ő a megbocsátásra. Mert nem az én gondolataim a ti gondolataitok, és a ti utaitok nem az én utaim, úgymond az Úr. Mert amennyivel magasabbak az egek a földnél, annyival magasabbak az én utaim a ti utaitoknál, az én gondolataim a ti gondolataitoknál.”*

Az Úr kész a megbocsátásra, segítségre, de nem örökké. Van ideje az irgalomnak, és van ideje a számonkérésnek. Mindenféle istentelenséget kerülni kell: minden olyan magatartást, amikor az ember saját mértéke szerint ítéli meg Istent. Nem azt kell keresni, mit kívánok én Istentől, hanem azt, amit ő akar nekem adni, mert az válik igazán javamra. A bűn gyökerére való utalást is kell látnunk ezekben a mondatokban.

II. OLVASMÁNY (Fil 1,20c-24; 27a): *„Krisztus, mint mindig, most is megdicsőül testemben, akkor is, ha élek, akkor is, ha meghalok. Hiszen számomra az élet Krisztus, a halál pedig nyereség. Ha viszont tovább kell élnem, az gyümölcsöző munkát jelent. Nem tudom tehát, mit válasszak. Mind a kettő vonz: Szeretnék elköltözni, hogy Krisztussal egyesüljek, mert ez mindennél jobb volna. De hogy értetek életben maradjak, arra nagyobb szükség van. Éljetek tehát Krisztus evangéliumához méltóan.”*

Ítéletre várva írja Pál ezeket a sorokat. Két lehetőség van: életben marad, és folytathatja apostoli munkáját, és így építi tovább Krisztus testét, hozza meg érte napról napra az áldozatokat, amik még hiányoznak Krisztus szenvedéséből; vagy pedig vértanúhalált hal az evangélium ügyéért, és akkor egyszerre ad oda mindent. Hősies szeretetáldozata bőséges kegyelem forrása lesz a hívek közössége számára, hiszen Krisztussal egyesülten hozza meg ezt az áldozatot. Az utóbbi lehetőség neki vonzóbb, „mindennél jobb volna”, hiszen elválaszthatatlanul és örökre együtt lenne már Krisztussal. De tudja, hogy ezek emberi gondolatok és nem az Úr gondolatai. Az Úr gondolatai a nyáj javát tekintik, ezért aztán Pál is inkább az utóbbit kívánja, hogy minél többet használhasson még másoknak.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 20,1-16a): *„Az időben Jézus ezt a példabeszédet mondta tanítványainak: 'Hasonló a mennyek országa a gazdához, aki korán reggel kiment, hogy munkásokat fogadjon szőlőjébe. Miután megegyezett a munkásokkal napi egy dénárban, elküldte őket szőlőjébe. A harmadik óra körül is kiment és más munkanélkülieket látott ácsorogni a piacon. Így szólt hozzájuk: Menjetek ti is szőlőmbe, és ami igazságos lesz, megadom nektek. Ezek is elmentek. Hat és kilenc óra körül ismét kiment és ugyanúgy cselekedett. Amikor tizenegy körül kiment, másokat talált ácsorogva, és mondta nekik: Miért ácsorogtok itt egész nap munka nélkül? Így válaszoltak: Senki sem fogadott fel minket. Felszólította őket: Menjetek ti is szőlőmbe. Amikor este lett, a szőlő ura így szólt vincelléréhez: Hívd egybe a munkásokat, fizesd ki a bérüket, kezdve a legutolsótól az elsőig. Jöttek tehát, akik tizenegy óra körül érkeztek, és mindegyikük egy dénárt kapott. Mikor pedig az elsők jöttek, azt hitték, hogy ők majd többet kapnak. De ők is csak egy-egy*

dénárt kaptak. A bér átvétele után zúgolódni kezdtek a gazda ellen e szavakkal. Ezek az utolsók csak egy órát dolgoztak, és egyenlővé tetted őket velünk, pedig mi a nap terhét és hevét viseltük. De ő egyiküknek ezt felelte: Barátom, nem cselekszem veled igazságtalanságot. Hát nem egy dénárban egyeztél meg velem? Vedd a magadét és menj. Ennek az utolsónak is annyit akarok adni, mint neked. Nem szabad azt tennem az enyémmel, amit akarok? Vagy irigy vagy talán, mert én jó vagyok?”

Valóban nem az Úr gondolatai voltak a farizeusok gondolatai az égi jutalommal kapcsolatban sem. Ennek illusztrálására szolgál ez a realisan induló, de az ábrázolandó valóság kedvéért irreálissá változó kép (egy órára nem fogadnak fel munkást, egész nap nem áll ott senki a téren munkára várva, ha meg ott állt, hogy lehet, hogy nem találta ott a gazda előbb is stb.). A farizeusok felfogásában Isten és ember szerződő felekként állnak egymással szemben, és Isten köteles jutalmazni az embert cselekedeteinek száma és értéke szerint, csak éppen a lelkület nem számít, amellyel az ember a tetteket végzi. Pedig „ki kölcsönzött neki, hogy visszakövetelhetné tőle?” (Róm 11,34-35). A Teremtő és teremtmény viszonyának teljes hamis felfogása az, amelyben Isten adósként kielégíti az ember jogos követeléseit.

Nem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy az utolsónak meghívottakkal nem egyezkedik a gazda, sőt még azt az ígéretet sem teszi, hogy ami igazságos lesz, megadja nekik, hanem egyszerűen csak hívja őket. Amit kapnak, kegyelemből kapják, és ezért jóval több, mint amit érdemelnek. Éppen ezt akarja Jézus megértetni a példabeszéd hallgatóival: saját felfogásuk szerinti jutalmazásuk megkárosításukat jelenti. Ha csak annyit kap az ember, amennyit érdemel, biztosan irigyelni fogja azokat, akik Isten atyai szeretete, szabad ajándékozó szeretete szerint kapják jutalmukat. Utolsókból első!

Másrészt viszont a zsidók szűkkeblűségét is célba veszi a példabeszéd. Ők azok, akik az Ábrahámmal kötött szövetség óta szolgálnak Istennek. Nem szabad irigykedniük a pogányokra és bűnösökre, akik később kapták meghívásukat, de ha azt követik, éppen úgy részesei lehetnek az örök életnek, mint a zsidók. Sőt – a zsidók helytelen, elutasító magatartása miatt – utolsókból elsőkké lehetnek.

Örüljünk annak, hogy már az Úr szolgálatában állhatunk. Ne irigyeljük Isten kegyelmét a bűnösöktől, tehát azoktól, akik szemlátomást nem is akarnak Istenhez térni, neki szolgálni. Furcsa felfogásra vall, az ilyen irigység: mintha csak félelemből szolgálna az ember Istennek, és igazában irigyelné azokat, akik mernek szembeszegülni az Isten akaratának.

Bízunk Istenre, mint Pál, hogy meddig kívánja szolgálatunkat. Az a fontos, hogy sem az élet örömei, sem a halál ne szakíthasson el bennünket Krisztustól. Krisztusban élünk és Krisztussal leszünk majd a halál után.

Minden tekintetben igyekezzünk gondolkodásunkat az Úréhoz igazítani. Erre segít a Szentírás olvasása-hallgatása, de a szentmise is, és általában minden találkozás az Úrral.

B)

I. OLVASMÁNY (Bölcs 2,17-20): „*Azt mondták az istentelenek: Lássuk, igazak-e beszédei? Próbáljuk meg, mi lesz majd veled, tudjuk meg, minő lesz a vége! Mert, ha Isten gyermeke az igaz, akkor Ő meg is óvja, és kiragadja ellenségei kezéből. Tegyük őt próbára szidalommal, kínzással, hogy megismerjük szelídségét, és kipróbáljuk állhatatosságát! Ítéljük őt gyalázatos halálra, mert – amint mondja – oltalomban részesül.*”

A szöveg elsődlegesen azokra a zsidókra vonatkozik, akik Alexandriában a pogány környezetben is hűségesek maradtak vallásukhoz, és ezért a pogányok, valamint hűtlenné vált társaik gúnyolták őket. Az egyház e szenvedő igazakban régtől fogva az Üdvözítő előképét

látta, annál is inkább, mert már az újszövetségi Jézusra alkalmazta a fejezet egyes mondatait. (Pl. Mt 27,43a, 18. v.-et: Mert ha az Isten gyermeke...)

II. OLVASMÁNY (Jak 3,16-4,3): *„Testvérek, ahol irigység és önzés honol, ott zűrzavar van és mindenféle hitványság. A felülről származó bölcsesség először is tiszta, aztán békeszerető, méltányos, engedelkeny, irgalom tölti el és gazdag termést hoz, nem részrehajló, nem képmutató. Az igazságosság gyümölcsét békében vetik el azok számára, akik a békét megteremtik.*

Honnan vannak háborúságok és veszekedések köztetek? Nemde onnét, hogy bűnös vágyak igekeznek uralomra jutni tagjaitokban? Kívántok valamit és nincs benne részetek. Öltök és irigykedtek, de semmit sem tudtok elérni. Harcoltok és háborúskodtok, de nincs semmitek, mert nem kérték. Kérték ugyan, de nem kapjátok meg, mert rossz szándékkal kérték, hogy bűnös vágyaitokban elpazaroljátok.”

Az igazi bölcsesség: az igazi jó felismerése és követése. A hamis bölcsesség: az ember rendetlenül kíván valamit, azt gondolja, hogy nélküle nem lehet boldog, és mindenáron, mások letiprása árán is meg akarja szerezni. Nem egyszer Istentől is olyat kérünk, ami csak a bűnös vágyak kielégítését szolgálná, bár esetleg a jámborság látszatát ölti magára. A jó is csak a jónak jó, a rossznak a jó sem jó.

AZ EVANGÉLIUM (Mk 9,29-36): *„Az időben Jézus lejött tanítványaival a hegyről és útjukat folytatva, átvándoroltak Galileán. De Jézus nem akarta, hogy valaki tudjon róla. Mert a tanítványait akarta tanítani. Megmondta nekik, hogy az Emberfiát az emberek kezére adják, megölik, de aztán, hogy megölték, harmadnapra föltámad. Nem igen értették ugyan szavait, de nem merték kérdezgetni.*

Kafarnaumba értek. Mikor már otthon voltak, megkérdezte tőlük: 'Miről beszélgettetek az úton?' Hallgattak, mert egymás közt arról tanakodtak az úton, hogy ki a nagyobb közülük. Leült, odahívta a tizenkettőt, s így szólt: 'Ha valaki első akar lenni, legyen a legutolsó, mindenkinek a szolgája.'”

A Jakab által elítélt helytelen kívánság az apostolokban is fellelhető volt. Jézus kérdése rádöbentette már őket arra, hogy mennyire helytelen volt a vita és az azt fakasztó lelkület. Jellemző, hogy amíg Jézus szenvedéséről jövendöl – igaz, feltámadásáról is – annyira nem értik, hogy közben nyilván az Ő országában való elsőbbségről vitatkoznak, és figyelemre sem méltatják ebből a szempontból a szenvedést és a halált, mint amik kockázatosabbá teszik az első hely választását. A jót is lehet rossz lelkülettel kívánni. Krisztus megtanítja őket arra, hogy csak az való itt első helyre, aki mindenkinek szolgája akar lenni. Ha valakit próbára tesznek, az Úr segítségére akkor számíthat, ha őt akarja megdicsőíteni, szolgálni. Lehet úgy is kiállni az Isten ügye mellett, hogy nem őt képviseljük, hanem saját hiúságunkat, gőgünket és ennek következtében ilyen vagy olyan formában meg is kell szégyenülnünk.

C)

I. OLVASMÁNY (Ám 8,4-7): *„Halljátok meg ezt ti, kik tiporjátok a szegényt, és szorongatjátok a föld szűkölködőit, kik így szóltok: Mikor múlik el az újhordó, hogy eladhassuk az árut, és a szombat, hogy feltárhassuk a gabonát, megkisebbitessük az éfát, megnagyobbíthassuk a siklust, és csalárdul meghamisíthassuk a mérleget, hogy pénzért megszerezhessük magunknak a szűkölködőket, és egy pár saru miatt a szegényeket, és eladhassuk a gabona hulladékát? Megesküdött az Úr arra, aki Jákob büszkesége: Sohasem felejttem el semmi cselekedetüket.”*

Az éfa száraz dolgok mérésére szolgáló mértékegység volt, 36,4 liternek felel meg. Éfa helyett a Vulg. egyszerűen mértéket mond. A siklus 15-16 gramm súlynak felelt meg.

A gazdagok jelentéktelen kis adósság fejében is rabszolgákká tették a szűkölködőket, hamisították a mértéket és értéktelen árut jó pénzért adtak el, mert mindenáron növelni akarták vagyonukat.

II. OLVASMÁNY (1Tim 2,1-8): *„Mindenek előtt arra kérlek, végezzetek imát, könyörgést, esedezést és hálaadást minden emberért, a királyokért és az összes elöljáróért, hogy békés, nyugodt életet élhessünk, szentségben és tisztességben. Ez jó és kedves üdvözítő Istenünk szemében, aki azt akarja, hogy minden ember üdvözljön és eljusson az igazság ismeretére. Hiszen egy az Isten, egy a közvetítő Isten és ember között: az ember Krisztus Jézus, aki váltságdíjül adta magát mindenkiért, és tanúságot tett a meghatározott időben. Ezért kaptam a küldetést, hogy hírnök és apostol legyek – igazat mondok, nem hazudom –, a pogányok tanítója hitre és igazságra.*

Azt kívánom tehát, hogy a férfiak mindenütt tiszta lélekkel emeljék imára kezüket, ne haragos és viszálykodó érülettel.”

Az istentisztelet rendjét szabályozza az apostol, mely részint a zsidó hagyományok követésével, másrészt a karizmatikusuk hatására alakult ki. Hamar jelentkezett az igény: legyen szilárd, jól átgondolt rendje a szentmisének. Sürgeti az apostol, hogy mindenkiért imádkozzanak, amint szeretetünkben sem zárhatunk ki senkit sem. Külön is kiemeli azokat, akik a hatalom birtokosai: a királyt, akin a római császárt kell érteni, ebben a konkrét esetben éppen Nérót, azután a császár helytartóit stb. Ha mindenkiért imádkozunk, akkor egyeztetjük szívünket Isten szándékával, aki minden embert üdvösíteni akar. Isten egyetemes üdvözítő szándéka nyilvánvaló abból is, hogy mindent ő hozott létre, és tart fenn, nincs más Isten, akinek gondja lehetne az emberek egy részére, továbbá egy a közvetítőnk, Jézus Krisztus kizárólagos közvetítői működéséből, valamint abból a tényből, hogy ő mindenkiért ontotta vérért. Pálnak éppen ez a feladata – Istentől kapott feladata, nem önkényesen vállalkozott erre a szerepre –, hangsúlyozza a tévtanítókkal szemben, hogy azt az igazságot hírül adja mindenkinek, főleg a pogányoknak, akiket a zsidók szívesen kirekesztettek volna az Isten Országából. Ha Isten ilyen egyetemes üdvözítő szándékot nyilvánított ki és ennyire összefog, egyesít bennünket, nekünk is kerülnünk kell a haragos, viszálykodó lelkületet, mely az Isten által akart egységet megbontja.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 16,1-13, ill. 10-13): *„Az időben így szólt Jézus tanítványaihoz: Egy gazdag embernek volt egy intézője. Ezt bevádolták nála, hogy eltékozolja a vagyonát. Magához hívatta és így szólt hozzá: Mit hallok felőled? Adj számot vagyonomról, mert nem maradhatsz tovább intéző. Az intéző így gondolkodott magában: Mitévő legyek? Uram elveszi tőlem az intézőséget. Kapálni nem bírok, koldulni szégyellek. Tudom már mit teszek, hogy befogadjanak az emberek házukba, amikor elcsap az intézőségből. Egyenkint magához hívatta ura összes adóságát. Megkérdezte az elsőt: Mennyivel tartozol uramnak? Száz korsó olajjal – felelte. Erre azt mondta neki: Fogd adósleveledet, ülj le hamar és írd ötvenet. Aztán megkérdezett egy másikat: Te mennyivel tartozol? Száz véka búzával. – volt a válasz. Fogd adósleveledet – mondta neki – és írd nyolcvanot. Az úr dicsérte a mihaszna intézőt, hogy okosan járt el. Igen, az e világ fiai a maguk módján okosabbak a világosság fiainál. Én is azt mondom nektek: Szerezzetek magatoknak barátokat a hamis pénzzel, hogyha az elfogy, befogadjanak benneteket az örök hajlékokba. Aki a kicsiben hű, az hű a nagyban is. Aki viszont a kicsiben hűtlen, az hűtlen a nagyban is. Ha tehát a hamis Mammonban nem voltatok*

hűek, ki bízza rátok az igazit? S ha a máséban nem voltatok hűek, ki adja oda nektek a tieteket?

Egy szolga sem szolgálhat két úrnak, vagy az egyiket gyűlöli és a másikat szereti, vagy az egyikhez ragaszkodik és a másikat megveti. Nem szolgálhattok az Istennek és a Mammonnak.”

Jézus a hűtlen intéző példáját két szempontból is követendőnek tartja: az anyagi javakat úgy tudta felhasználni, hogy jövőjét biztosította, továbbá: minden leleményét felhasználta, hogy jövőjét biztosítsa. Természetesen a maga módján tette ezt, és Jézus egyáltalán nem mondja, hogy hasonló bűnös eszközöket használjunk célunk eléréséhez.

A világosság fiainak is gondolniuk kell jövőjükre, leginkább az örök életre. A vagyoni helyes használatával: – amikor tehát nem engedjük, hogy „hamis” legyen, vagyis bálványunkká váljunk –, biztosíthatjuk az örök életet. Nem ragaszkodunk rendületlenül a vagyonihoz, szívesen adunk a rászorulóknak, ezzel Istent tesszük hajlamossá arra, hogy örök hajlékába befogadjon bennünket. A kicsinek, azaz a földinek, múlandónak helyes kezelése mutatja meg, mennyit érünk, ránk lehet-e bízni örök javakat? A kicsinek helyes kezelése formál bennünket. Annak, ami a másé, mert soha nem lehet teljesen a miénk: itt hagyjuk, mindig rajtunk kívül marad – annak hűségese, tehát Isten akarata szerinti kezelése révén válunk alkalmassá a miénknek, a lelki és majd az örök javaknak elnyerésére.

A szentmise: földi javainkat Istennek ajánljuk és égieket kapunk cserébe. Kérjük a kegyelmet, hogy soha ne ragaszkodjunk rendetlenül javainkhoz, tudjunk szívesen segíteni a rászorulókon, akikkel annyira egyek vagyunk az egy Teremtő és Megváltó és annak egy, mindenkire hatásos áldozata révén. Növelje minden szentmise szívünk készségét a vagyonnal való helyes bánásra, hogy lelkileg egyre gazdagabbak legyünk általa.

II. Teológia

A tanúskodás karizmája

A keresztények feladatául ma általában a tanúságtevést jelölik meg. A Zsinat is ismételtelen használja ezt a kifejezést. A keresztény a zsinati szemléletben nem Isten kivételezettje, nem is agitátor, hanem egyszerűen Krisztus életének, halálának és feltámadásának tanúja. Életével kell tanúskodnia arról, hogy a keresztény élet megvalósítható és szép, hogy az üdvösség valóban elérkezett hozzánk.

Ez a szemlélet felmenti a keresztényt attól a reménytelen erőfeszítéstől, hogy önmagát tökéletes színben tüntesse fel, hogy a bűnös többiektől elhatárolja magát, s hogy saját életútját jelölje meg a mennybe vezető út gyanánt. De nemcsak a farizeusi gögöt tartja távol az új szemlélet, hanem a fanatikus, erőszakos térítést is. A kereszténynek nem kötelessége erőnek erejével mindenkit kereszténnyé tenni, mások életébe lépten-nyomon beleszólni. Elég, ha megfelel Jézustól megjelölt feladatának: „Mikor a Szentlélek ereje teszi őket alkalmassá erre a feladatra. A tanúságtevés célja pedig az, hogy az embereket Krisztushoz vezesse. A feladat tehát Istentől indul ki, az ő erejével megy végbe és kegyelmi hatást vált ki. Így világossá válik, hogy a keresztények tanúskodása, hivatása karizmatikus jellegű. Hogy valóban mennyire szükség van az isteni kegyelemre, azt minden keresztény tapasztalata igazolja. Az emberek, még ha érzik is, hogy helytelen úton járnak, hogy számukra is rossz a bűnös életmód, akkor is rezignáltan beletörődnek sorsukba, mert „ilyen az élet”. A keresztény elveket helyeslik, szépnek tartják, de egyben megvalósíthatatlanoknak is. S ha egy keresztény életében megvalósulva látják is az elveket, feltételezik, hogy titokban a keresztény is úgy él, mint ők. A tanúságtevő keresztény áthatolhatatlan fallal találja magát szembe, s hiába érvel és magyaráz, legfeljebb jóindulatú megértést és sajnálkozást ér el: „Hát igen, így volna szép!”

Ilyen körülmények között könnyű elcsüggedni, a keresztény ember nem érzi azt, hogy „erő ment ki belőle”. Elég-e csupán vakon hinni az eredményben, vagy foghatóvá válik-e valaha a tanúságtevés karizmája?

Jézus e szavakkal készítette fel követőit: Ha a világ gyűlöl titeket, tudjátok meg: engem előbb gyűlölt nálatok. Ha a világból volnátok, a világ, mint övéit, szeretne titeket. De mivel nem vagytok e világból valók – hiszen kiválasztottalak titeket – gyűlöl titeket a világ. Emlékezzetek vissza a tőlem kapott tanításra: Nem nagyobb a szolgál uránál. Ha engem üldöztek, titeket is üldözni fognak. Ha az én tanításomat megtartották, a tiéteket is megtartják. Mindezt miattam teszik veletek, mert nem ismerik azt, aki küldött engem.” (Jn 15,18-21) A keresztény hivatás karizmája ott kezdődik, hogy Jézus kiválasztott minket a világból. Világon – tudjuk – nem a kozmoszt, nem is az emberi társadalmat kell érteni, hanem a világias életfelfogást. Az ember megörökli ezt az első emberektől ránk hagyományozott, elavult életfelfogást, lelki atmoszférát, amelyben leperreg – a múlandóság felé – az emberiség élete. Jézus kegyelme ebből az élettérből ragadja ki az embert, s ezzel konfliktust teremt, egy drámát indít útjára. A történelemben most már a kegyelem és a bűn drámája pereg. Ha mi, keresztények nem érezzük ezt a feszültséget – önmagunkban is! – akkor ez azt jelenti, hogy elárultuk hivatásunkat, visszacsúsztunk az öröklött létsíkra. Valahányszor azonban fellobban a drámai feszültség, valahányszor megbotránkoztatjuk, nyugtalanítjuk és zavarba hozzuk a bűnös világot, valahányszor olyant teszünk, amit a bűnös világ nem képes felfogni: – akkor erő megy ki belőlünk, akkor karizmatikusokká válunk.

A megszentelés karizmája

A keresztény tanúskodás szembeszegülése a bűnös életfelfogással nem jelenti azt, hogy a kereszténynek keresnie kell a harcot, a botránkoztatást. Inkább úgy lehet mondani, hogy szinte akarata ellenére vállalnia kell a szembeszegülést a tanúság érdekében. Mikor Jézus így beszél: „Aki hozzám jön, és nem gyűlöli apját és anyját, feleségét és gyermekeit, testvéreit és nővéreit, sőt önmagát is, nem lehet az én tanítványom.” (Lk 14,26) – akkor természetesen nem a gyűlöletre oktat, hanem azt a fájdalmas tapasztalatot fejezi ki, hogy az ember szeretettel is tud fájdalmat okozni másnak. Ha pl. egy fiú szülei akarata ellenére megy el papnak, a szülők azt hiszik, hogy gyermekük nem szereti, gyűlöli őket, mert nem teszi meg a kedvüket, holott a gyerek maga is szenved emiatt. A szeretet néha magára öltheti a gyűlölet vonását, természetesen nem a cselekvő lelkületében, hanem külső látszat szerint. Mikor Jézus ezt a „gyűlöletet” várja el tőlünk, akkor tulajdonképpen a bűnös világ iránti megváltó szeretetre szólít fel.

Ez az állapot szintén karizmatikus jellegű. Amit a bűnös életfelfogással szembeszegülő tanúságtevésben a keresztény hatalmat nyer arra, hogy mások lelki szemét megnyissa, hogy erőt sugározzon ki, úgy amikor a saját szívét nyitja meg a fájdalom amiatt, hogy szereteteivel kell szembehelyezkednie, hatalmat nyer arra, hogy az ég felé erőt sugározzon ki, s kegyelmet esdjen le. Ez a megszentelés karizmája.

„Krisztus kétségtelenül nem valami közönséges okból halt meg, hanem azért, hogy felemelje a föld porából való embert az égi hajlékokba... Azért halt meg, hogy újjáteremtse a maga saját képmására, olyanná tegye, akiben gyönyörűségét és kedvét lelheti, hogy az isteni természet részesévé (2 Pét 1,4) tegye. Azért halt meg, hogy megadja neki a minden mást magában foglaló és maga után vonó kiváltságot, a közbenjárás kiváltságát, és ezzel Önmagához egészen hasonlóvá tegye... A közbenjárás kiváltsága az összes tiszta lelkületű és az Egyházzal tökéletes közösségben élő keresztényeknek adott megbízatás... Csak két dolog tartozik ránk: hogy éljünk ez adományunkkal és egyre méltóbbá és méltóbbá tegyük magunkat rá. A rest és haszontalan szolga keszkenőbe rejtette Ura talentumát. Ne essünk e

bűnbe egyik legnagyobb adományunkkal kapcsolatban!” (Newman breviarium, Pécs, 1958. 571. old.)

A felajánlás karizmája

A keresztény ember megszentelő hivatása nemcsak azt jelenti, hogy kegyelmet kérhet a hitetlenek számára, hanem hogy azokat Isten előtt elfogadottá, kedvessé szentelheti. „A hitetlen férfit ugyanis megszenteli a felesége, a hitetlen asszonyt pedig megszenteli a férje. Különben gyermekeik tisztátalanok volnának, pedig szentek” – írja szent Pál (1 Kor 7,14). Ez a megszentelés papi jellegű feladat, s a hitetleneket Isten számára értékes adománnyá szenteli, „hogy a pogány népek a Szentlélektől megszentelt kedves áldozati ajándékká legyenek” (Róm 15,16).

A szentmisében nyilvánul meg és valósul meg legerőteljesebben a kereszténynek ez a hivatása, amikor Krisztus áldozatába kapcsolva felajánlja az Atyának a világot.

El lehet gondolkozni ezen a felajánláson, mert vannak benne problémák. Először: hogyan ajánlhatja fel az ember azt, ami nem az övé? Amikor a hívő embertársait, környezetét Istennek ajánlja, nem olyan felett rendelkezik-e, ami nem is az övé? Továbbá: milyen hatása van egy ilyen felajánlásnak? Nem üres szó-e, amit a hívő könnyen kimond, hiszen semmi következménnyel nem jár? Végül: milyen jellege van a felajánlásnak? Ajándék, kedveskedés-e Isten felé, vagy pedig jogi rendelkezés? Az előző esetben a felajánlott tárgy csupán szimbólum, amely minket helyettesít, az utóbbi esetben viszont az először említett nehézséggel találkozunk szembe.

Ma már világos, hogy egyetlen ember sem áll magában a világon. A világ, az egész világ valóban a miénk, nem ugyanúgy, mint személyes és kizárólagos tulajdonunk, hanem úgy, hogy a világhoz tartozunk. Felajánlhatjuk a világot, de nem úgy, hogy magunkat kihagyjuk belőle; magunkkal együtt viszont mindent átadhatunk Istennek. Ez az átadás viszont nem jelenti azt, hogy mi rábizzuk Istenre a világot, hogy a gondot a világért Őrá ruházzuk.

A szentmise a húsvéti lakoma megújítása, a nagy Fázé, „az élő és szabadító Isten átvonulása, belépése Jézusnak feláldozott emberi életébe, ugyanakkor azonban Isten dicsősége felől nézve Jézus emberségének átvonulása a halálon és feltámadáson; a második átvonulás az elsőből folyik.” (*A. Liégé: Tanúim lesztek, Bécs, 1970. 76. old.*) Ennek megfelelően a hívő részéről is átvonulás: kilépés az egyéni életből és átvonulás a minket körülvevő világba, hogy azzal együtt Krisztus áldozatába lépünk át. Az átvonulás azonban nem áll itt meg: Krisztus áldozatából újból vissza kell lépnünk a világba, de most már az átvonuló Isten kegyelmével telítetten. A földi életnek ez a liturgiája. Ez még nem a végső állapot, ez csupán átvonulás – Isten átvonulása köztünk és az ember átvonulása a Szentélyen –, amíg beköszönt a mennyben az örök liturgia.

III. Homília vázlatok

1. Az Úr gondolatai

Az Isten gondolatai mások és magasabbak, mint az emberek gondolatai, mint Izaiás mondja, a kettő ég és föld.

Mi, emberek büszkék vagyunk értelmünkre, joggal, mert ez emel bennünket a Föld uraivá. De tisztában kell lennünk azzal, hogy megismerőkéességünk roppant korlátozott. Nagyon, nagyon keveset tudunk felfogni, megérteni a világból. Ha erről megfeledezünk, értelmességünk átfordul ostobaságba.

A világ, sőt mi magunk is, örök rejtély marad számunkra. Sokmindent megismerünk, megértünk belőle, de ez a sokminde a teljes valósághoz képest alig valami. Ebből az

következik, hogy nagyon óvatosaknak kell lennünk, nem szabad a mindentudót, de még a minden megismerésre képeset sem játszunk. Az értelmesen megteremtett, de számunkra a maga teljességében örökre felfoghatatlan világ léte egy magasabb Értelemre utal, amelyik pl. nemcsak nemesíteni, de létrehozni volt képes a búzát, kukoricát, és nemcsak ellesni, de létrehozni tudta a világmindenség titkait, törvényeit. Ez az Értelem biztosan ég és föld távolságában áll felettünk. Ez az Értelem sokmindesre megtaníthat bennünket, aminek megértésére egyszerűen képtelenek vagyunk és leszünk mindig. Akinek hite van, az teljes bizonyossággal fel tudja fogni ennek a végtelen Értelemnek az üzenetét. Istenünk nem természetes ismereteinket akarja pótolni, tehát nem a tudományt teszi feleslegessé. Olyan ismereteket közöl velünk, amelyek teljesen meghaladják az emberi értelem teljesítőképességét. Nem tudósokká akar tenni bennünket a kinyilatkoztatás, hanem a mennyei Atya házanépévé, olyan gyermekeivé, akik ismerik az ő benső titkait.

Puszta értelemmel ítélkezni a Kinyilatkoztatásról? Alapvetően lehetetlen. Aki elfogadja a hit kegyelmét, az teljes bizonyossággal fogja fel a hittitkok valóságát. Az értelem természetes ereje egyetlen ítéletre képes: A hit titkai értelmesek, nem ellenkeznek a józan ésszel, csak felülmúlják azokat.

A hitnek tehát alázatosnak kell lennie, nem válogathat, mit fogad el a kinyilatkoztatásból, és mit nem, s különösen vigyáznunk kell, ha erkölcsi igazságokról; törvényekről van szó. Ezekkel kapcsolatban nemcsak értelmünk gyengesége és homálya akadályozza a teljes megismerést, hanem a bűn következtében rosszraajlóvá lett akaratösztoneink összezavarodása is tévutakra csábít. Nagyon kell vigyáznunk, hogy a kinyilatkoztatott erkölcsöt ne próbáljuk pusztán ésszel felülbírálni. És természetesen a Gondviselés útjairól is tudnunk kell, hogy azokról kritikát mondanunk komikus és tragikus vállalkozás lenne.

2. Boldog problémázás

Tulajdonképpen már abból meg lehet ítélni valakit, mik a problémái. Természetesen másokkal kapcsolatban nem feladatunk, sőt veszélyes is lenne ítélkezniük. De a magunk megítélésében, lelkiismeretvizsgálatainkban érdemes gondolni erre: olyan ember vagyok, amilyenek a problémáim.

Nem kell részletesen magyarázgatni, mit gondoljon magáról az, akinek ilyesfélék az alapvető problémái: Miért él más jobban? Mit esznek a szomszédban? Milyenek a szomszéd lány erkölcei? Hogyan vághatnék vissza barátném múltkori megjegyzéseire?

De nem állíthatja, hogy jó keresztény, akinek minden gondolata csak a pénz, az egészség, az autó, a szerelem, a hivatali veszekedések.

Nem arról van szó, hogy nem gondolhatok az egészségemre, a megélhetésre stb. Az vet rossz fényt rám, ha ezek a legfőbb problémáim. Ha átgondolom, miről problémázik a mai Leckében Szent Pál apostol, akkor megérezem, hogy ő igazában boldog ember volt.

Én is boldog ember lennék, ha ilyen problémáim lennének: Hogyan tudnék jobb lenni? Tökéletesebb önismeretre és önfegyelemre szert tenni? Hogyan lehetnék jobb szülő, házastárs, munkatárs? Hogyan tehetném értékesebbé az életemet? Hogyan lehetnék öröme embertársaimnak? Hogyan tudnék jobban imádkozni? Mivel engesztelhetném Istent? Miképpen tudnám szebbé tenni magam körül az életemet?

Ha ismerem problémáimat, megtudom belőlük, hogyan áll a hitem, mennyi bennem a szeretet. Tudnom kell, tőlem is függ, milyen problémák foglalkoztatnak. Megpróbálok Jézus tanítványához méltóan problémázni.

3. Munkára hív az Úr

Istenünk meghívott bennünket a mennybe, saját szentháromsági életének közösségébe. Sok példabeszédben szólt erről Urunk, legszívesebben a lakoma, a menyegző képében. A mai parabola szerint azonban nemcsak örök békéjébe és boldogságába hív bennünket a mennyei Atya, hanem munkára is. És a két meghívás összefügg. Csak aki hajlandó dolgozni Isten országáért, az lesz csupán vendége Isten asztalának.

Isten országát kell építenem, művelnem magamban és környezetemben. Magamat és magamon keresztül az engem körülvevő világot Isten képére, Jézus hasonlatosságára kell alakítanom. Nehéz, fáradságos, sok kitartást követelő munka ez. Kell tudni újra és újra kezdeni, hiszen olyan sok minden tönkreteszi, amit eddig építettünk. Legtöbbször mi magunk romboljuk le saját művünket. Csak az boldogul, aki belekapaszkodik Isten kezébe, aki bízik a kegyelemben, együttműködik a kegyelemmel.

Az Isten országáért végzett munka és a mennyei meghívás között nemcsak annyi összefüggés van, mint a munka és a bér között. A mennyei öröm egyszerűen élvezhetetlen annak, aki nem dolgozott Isten országáért. Csak akinek ízlése Isten szerint alakult, az tudja élvezni Isten boldogságát. Az Isten szerinti élet tulajdonképpen ízlésem és vágyaim alakítása, kifejeződése. Akarata ellenére senkit sem lehet boldoggá tenni. Áll ez már emberi viszonylatokban is, de még inkább a természetfeletti boldogságra.

Jézus azt mondja ma nekünk: Sohasem késő, míg élünk. De még a halál sötétje előtt munkába kell állnunk. Ma is hív. Munkába kell állnom, mert ki tudja, hív-e még egyszer?

4. Utolsó hívás

Isten sokszor hív, de egyszer utoljára fog hívni. Erről elmélkedjünk ma!

Ausztriai Károly, Napóleon asperni legyőzője még makkegészséges korában kérte egyik barátját, figyelmeztesse, ha a halálra kell már gondolnia: „Mondja csak meg magyarul: Gyerünk, öreg vitéz, itt az idő, be kell rukkolni!” Mikor súlyos betegségbe esett, legelső volt számára felvenni a haldoklók szentségeit, csak aztán hívatta gyermekeit.

Mit tanulhatunk a rég volt „öreg vitéztől”? Figyelő lélekkel ügyelni Isten hívó szavára. Természetesen nemcsak arra, amely a halálba hív. Aki csak akkor szeretne majd odafigyelni, annak nem biztos, hogy sikerül. Egész életünknek Isten szavára figyelésnek kell lennie. Gyakran szól hozzánk az Úr. Meg kell szoknunk figyelni rá. „Mint a szolga ura kezére, mint a szolgáló úrnője intésére.”

Roppant fontos észrevenni, hogy utoljára hív Urunk, és megtegyük, amit a végső felkészülés kíván. De legyen ez valóban csak végső felkészülés, ne egyetlen felkészülés. Nem ennek az egyetlen feladatnak elvégzésére hívott engem Uram, mikor megteremtett, életet adott. Ezernyi feladatot, munkát bízna rám Isten, ha figyelnék rá, és nem lennék elfoglalva állandóan saját „maszek” ügyeimmal. Ez az Istenre nem figyelés végzetessé válhat, örök katasztrófába sodorhat. Mindig, mindenre készen kell lennem, ez az egyedüli biztosítéka annak, hogy elfogad majd Isten.

Az igazán keresztény életnek csak nyitánya, hogy imádkozni kezdek, és szeretném, hogy felfigyeljen rám az Úr. Az igazán keresztény életnek valódi kezdete az, mikor én kezdek figyelni Istenre, mikor nemcsak a magamét hajtogatom, hanem arra kezdek kíváncsi lenni, mit kíván tőlem Atyám. Figyelő lélekkel kell várnom Isten hívásait, akkor meg fogom hallani az utolsó hívást is. Különben állandóan veszélyben van üdvösségem.

B)*1. „Ha Isten gyermeke az igaz, akkor meg is óvja” (Bölcs 2,18)*

Valóban megóvja Isten azokat, akik szeretik őt, akik kitartanak mellette? Igen, feltétlenül. De nem úgy, mint felületesen gondolják hívők és nem hívők egyaránt.

Nagyon általános tévedése még a vallásosoknak is, hogy Istennek kötelessége megóvni övéit minden rossztól, bajtól. Tény, hogy ez nem áll. Ha „kötelessége” lenne, meg is tenné. De nem teszi. Ha megtenné, nem lennének vértanúk, ártatlan áldozatok. A jók lennének gazdagok, szerencsések, egészségesek, megbecsültek stb. Vitathatatlan, hogy nem így van. Szinte érthetetlen, hogy még buzgó hívők is miért képzelik Istent ilyesfajta oltalmazónak.

Isten megóvja övéit, ha valóban az övéi akarnak maradni, olyan értelemben, hogy az övéi maradnak. Ez nem sok oltalom? A legtöbb. Ez az egyetlen, ami valóban fontos az életben. Ha Istené vagyok, minden az enyém, mert Istené minden. Ha elfogad és magáénak tart, boldog vagyok, részese Isten boldogságának.

Jézus is kérte, hogy ha lehetséges, ne kelljen szenvednie. De nem ez volt a „nagy kérése”, hanem az, hogy betöltse Isten akaratát, vagyis Istené maradjon. Tanítványai számára sem azt kérte, hogy vegye el őket a világból, vagyis hogy megmeneküljenek a szenvedéstől, amelyek itt várnak rájuk. Hanem azt, hogy őrizze meg őket az Atya a világ szellemétől. Hogy ne legyenek a világ fiai, maradjanak Isten gyermekei. Én is kérem, segítsen meg testi-lelki szükségeimben. De a „nagy kérésem” nekem is ez: Magadnak őrizz meg, Uram, és boldog leszek.

2. „Mert rossz szándékkal kértek” (Jak 4,3)

Azt tartja a közmondás: „Segíts magadon, az Isten is megsegít!” Vagyis: a pénzt nem kiimádkozni kell, hanem megdolgozni érte. Az egészségért nemcsak az Úrhoz kell könyörögni, hanem gyógykezeltetnie kell magát a betegnek. Fokozottan áll ez a mondás az emberi együttélés szépségére, harmóniájára.

Ki ne óhajtana a békességet, összehangoltságot, megértést az emberi közösségekben? Családban, baráti körben, rokonságban, szomszédok között, munkahelyen, de mindenütt, ahol emberek összejönnek, az autóbuszban és mindenütt? És mégis, milyen kevés az igazán megértő közösség, milyen kevés az összetartás, az egyetértés!

„Nincs semmitek, mert nem kértek.” A békességet, a szeretet uralmát kérni kell. Nemcsak akkor, mikor már hiányzik, hanem mindig, akár a mindennapi kenyeret. Naponta kell imádkozni érte, ha megvalósítható, közösen, családi ima keretében.

„Kértek ugyan, de nem kapjátok meg, mert rossz szándékkal kértek.” Ha békességért imádkozunk, ez szokott mögötte lenni Legyen úgy, ahogy én akarom! Legyenek mások a többiek. Engem értsenek meg. Engem szeressenek. Hozzám alkalmazkodjanak. Hozzám legyenek kedvesek. Ők uralkodjanak hangulataikon, forduljon meg az ő szívük.

Tehát még az imádságunk háttéré is önzés. „Ahol önzés honol, ott zűrzavar van és mindenféle hitványság.” Ha meghallgatást óhajtok, azt kell kérnem, segítsen Isten megteremtene a békét magam körül. „Honnan vannak veszekedések köztetek? Onnét, hogy bűnös vágyak igyekeznek uralomra jutni tagjaitokban.” Kérem tehát, hogy én magam is észrevegyem magamban ezeket a bűnös vágyakat, ha már környezetem úgyis észrevette. Kérem, hogy legyetek tiszta, békeszerető, méltányos, engedelmes, másokkal törődők. Ne azért imádkozzam, hogy szeressenek, hanem hogy engem lehessen szeretni, olyanná tudjak válni. Nagyon nehéz jónak lenni. De legalább az imádságom legyen jó. Legalább az ne legyen önző, minden felelősséget másokra hárító, mindent másoktól követelő. Hiába adna békét az Úr, ha „bűnös vágyaitokban elpazaroljátok”.

Uram, taníts meg jó, helyes szándékkal a te Lelkedben imádkozni!

3. „Nem igen értették ugyan” (Mk 9,32)

Jézus világosan beszélt, mégse értették apostolai. „De nem merték kérdezgetni.” Ugyanígy van gyakran a lelkipásztor a hívekkel. Úgy érzi, világosan beszél a szószéken, a hívek mégsem értik.

Megtörténik, hogy a pap szinte kétségbeesik, ha visszahallja saját prédikációjának némely részletét. Hihetetlen, mennyire félreértik. De ugyanilyen baj, ha nem értik ugyan félre, csak szép csendben nem értik. Ha nem tárulnak fel a hívek előtt a szükséges összefüggések. Így volt ez mindig, de ma, a Zsinat utáni időben különösen probléma ez.

Ki a hibás? A pap vagy a hívek? Senki sem. Megvannak az „objektív nehézségek”. Ha két ember beszélget, nagyon ritkán érti az egyik ugyanúgy ugyanazt a dolgot, mint a másik. A szavak, kifejezésének néha egészen mást, vagy legalább más árnyalatot jelentenek a különböző emberek ajkán. Van község, ahol pl. a farizeus nem képmutatót, hanem gonoszat jelent, kb. ugyanazt, mint más községekben a filiszteus vagy jebuzeus. (És a pap legritkább esetben származik arról a plébániáról, ahol dolgozik!). De az egyes családokban is jelenthet ugyanaz a kifejezés más és mást. Aztán nem lehet mindig mindent kimondani. Minden gondolatmenetben nagy ugrások vannak, mert a szónok feltételezi sok mindennek a tudását, értését. De ha akarná, se tudna mindent töviről hegyire kifejtetni. Hány órás prédikáció lenne abból!? A lelkipásztor nem tudhatja, ki milyen hitoktatást kapott, ki mennyire járatos hitünkben, erkölcsünkben. Kinél hogyan állt össze a sok hallott ige.

Talán ennyi is elég, bár folytatni lehetne. Fontosabb kérdés, hogy mi a megoldás. Egyik az ima. Kérjük a Szentlelket, hogy mint pünkösdkor, mindenki a „saját nyelvén” értse, amit a pap mondani akar. A másik, hogy ne legyünk olyanok, mint az apostolok. Vagyis merjünk kérni, akár vitatkozni is. Nem megsértése a plébánosnak vagy káplánnak, ha adandó alkalommal szóra állítjuk és tisztázzuk a dolgokat. A kicsit is okos pap örül inkább az érdeklődésnek. Tisztelet van mögötte az Isten ígéje iránt, érdeklődő szeretete az Úr szavának.

4. Versengés

Az apostolok szégyellték magukat, nem merték bevallani, hogy arról beszéltek egymás között, ki a nagyobb közülük. Érdekes számunkra Jézus válasza. Erdemes odafigyelni, hiszen a mi életünk jelentős tétele is a versengés, a „ki a nagyobb”.

Megkezdődik már a testvérek, játszópajtások, iskolatársak, sőt az óvodások között. Folytatódik aztán a síríg. Könyöklünk, lenézzük vagy irigyeljük egymást, diadalmaskodunk vagy gyűlölködünk, mert lemaradtunk. És közben tönkremegy sok barátság, munkatársi jó viszony, vége a családi békességnek, de a szív békéjének is.

Érdekes, hogy Jézus nem tilalommal válaszol. Nem mondja: Ne versengjete! Talán azért, mert tudta, túlságosan mélyen benne van ez a versenyszellem, a rivalizálás, az egymás fölé kerekedés vágya. Még a legintimebb szeretet, a házaseset sem nélkülözi. Így kezdi tehát az oktatást: „Ha valaki első akar lenni... De már itt észre kell vennünk, hogy Jézus olyan kifejezést használ, amely objektív síkra tereli az ügyet. Nem azt mondja: „Aki a többiek fölé akar kerekedni, aki nagyobb akar lenni másoknál.” Tehát nem legyőzésről, hanem elsőségről beszél, és a versenyeken van holtverseny is. Az Úr hajlandó mindenkinek aranyérmes adni, elsőnek elfogadni, sőt ennek örülne a legjobban. A folytatás aztán még világosabb: „Ha valaki első akar lenni, legyen a legutolsó, mindenkinek a szolgája.” Igen, mindenkinek igyekeznie kell a legtöbbet nyújtani, az elsősége törekedni. Vagyis olyanná válni, hogy minél közelebb kerüljön Isten szívéhez. Ezt követeli a szeretet. De ne mások vállán, hanem

inkább mások szolgálatával. Annál inkább első valaki, minél inkább szereti Istent, és annál inkább szereti Istent, minél jobban szereti embertársait.

Egyetlen értelmes verseny van csak: minél jobban szeretni egymást! Tehát szolgálni egymást! A pozíciós harc, a kenyérharc, a sznobság, a felülkerekedés vágya mind ostobaság. Haszontalan ostobaság. Nem hoz igaz örömet, nem hoz boldogságot, különösen békét, megértést, szeretetet. Nem az számít, megelőzők-e másokat, csak az számít, hogy első legyek. Egyedül első, mert ez nagyobb dicsőség? Aki egyedül akar első lenni, az már helyezett sem lehet, hiszen nincs benne szeretet. Nem szereti Istent, mert akkor azt kellene kívánnia, mindenki teljés erejéből aranyérmesen szeresse őt. És persze, nem szereti az embereket sem.

Versengjünk? De hát egyetlen, első helyre képesítő valami van: A szeretet. A többi mind festett kulissza és bohócruha csupán. Aki első ember akar lenni, az szeressen, tehát versenyezzen csupán, de ne versengjen. Szeressen annyira, hogy mindenkinek szolgálja legyen. Istenünk azt akarja, hogy egymásért éljünk, ne egymás ellen. És valamennyiünket elsőnek akar.

C)

1. „Ha a hamis Mammonban nem voltatok hűek...” (Lk 16,11)

Bármi a véleménye valakinek a pénzről, senki nem kerülheti ki. Hogyan nézzem? Olyan valamit, amivel kapcsolatban megmutathatom, mit érek, vagyis hogy mennyi szeretet van bennem. Hogy rám bízva Isten az „igazit”, vagyis az örök értékeket.

A pénzzel kapcsolatban az mutatja meg, hogy igaz ember, Isten szíve szerinti, aki megőrzi belső szabadságát. Vagyis nem lesz sem vágyainak, sem hiúságának, sem a pénznek rabja.

Aki rabja vágyainak és hiúságának, az oktanul fogja szórni a pénzt. Ez nagyobb baj, mint a lustaság. Nem az a főkérdés, ki mennyit tud keresni, hanem az, ki hogyan tudja beosztani. Erkölcsei kérdés is ez, mert a pazarlás felelőtlenség a családdal szemben, és könnyen bűnös útra visz: csalás, lopás, sikkasztás. Tehát meg kell fékeznünk pazarló szenvedélyünket, ez egyik vizsgálója az életnek, sőt az örök életnek.

Másfelől viszont nem válhatunk a pénz, a vagyon kapzsi, fősvény, zsugori rabjaivá. Nem igaz, hogy mindenki azt teszi saját pénzével, amit akar. A pénzimadás ugyanis kővé változtatja a szívet, kiöli a szeretetet. Minden személyes viszonyból (házasság, szülő-gyermek, rokonság, munkatársak) pénzügyi viszonyt csinál, tehát tönkreteszi az életet, lealacsonyítja önmagát és mindenkit, akivel érintkezik. Dölyfössé, hatalomvágyóvá lesz. „Pénzért megszerezhetjük magunknak a szűkölködőket.” Azt hiszi, mindent meg lehet venni pénzen, még a szeretetet is. Nincs kibírhatatlanabb ember az ilyennél, és nincs ázább ellensége Isten országának, még akkor is, ha történetesen vallásos az illető.

A pénzt, a vagyont „kicsi dolognak” kell tekinteni mindenképp, akár sok van belőle, akár kevés. Tehát nem Istennek, nem alapkőnek, nem az „egyetlen értelmes dolognak”. Kis dolog a pénz, de nagy dolgot kell bizonyítani vele: Értékes ember vagyok, mert nagy bennem a szeretet.

2. Nem egyszínű a világ

A hűtlen intézőnek két tulajdonságát említi az Evangélium: gazember és ügyes. Csak a gyerek képzeletű, hogy egy-egy ember egyszerűen jó vagy rossz. A mesevilágban van így. A valóságban mindenkiben keveredik jó és rossz. Sőt, ugyanaz az ember egyszer jószívű, máskor fősvény. Tulajdonságaik jók és rosszak, sőt változnak. Ki merhet ítélni? Csak Isten.

Egyes esetekben mégis gyerekesek leszünk, egy-egy valakit angyalnak vagy ördögnek látunk. Az ok: hibás érzelmeink színes szemüveget erőszakolnak ránk, rózsaszínűt vagy feketét.

Ha meggyűlölök valakit, azt hajlandó vagyok egészen feketének, sátáninak látni, egyetlen jó tulajdonságát sem akarom észrevenni. Ha valakit kihasználhatok saját önös érdekemben, az angyal lesz a szememberi, ha különben világ csirkefogója is. Akit érzelmesen szeretek, azt szentté avatom.

Mindez nemcsak tévedés, hanem bűn is. Világosan bűnös dolog valakit sátánnak látni, így beszélni róla, így bánni vele. De bűnös dolog valakit szentté avatni, semmi hibáját észre nem venni. Legkézenfekvőbb példa: a szülők elfogultságukban nagyon rosszul nevelik gyermekeiket.

Teendő: küzdeni minden érzelmi szemüveg ellen. Szeretettel és tisztánlátással szemlélni az embereket. Legalábbis erre kell törekednie mindenkinek. És erre kell nevelnie gyermekeit. Sok bajtól és sok csalódástól mentjük meg így őket. (Pl. nem fog minden kritika nélkül házasságot kötni azzal, akit első szerelmében angyalnak látott.) Minél bölcsebb, értelmesebb valaki, annál sokrétűbben látja az embereket, és annál jobban tudja szeretni őket, annál kevésbé rázza meg egy-egy csalódás, és annál kevésbé lesz igazságtalan.

3. Találd fel magad!

Nem a bűnét dicséri Jézus a hűtlen intézőnek, hanem azt, hogy minden körülmények között feltalálja magát, igaz, földies célok érdekében. Arra biztat bennünket Urunk, találjuk fel magunkat minden körülmények között, de üdvösségünk érdekében.

Példák végtelen sorát lehetne ezzel kapcsolatban felhozni. Csak néhányat:

Tudjam örök javamra fordítani az egészséget is, de a betegséget is. A szerencsét és a szerencsétlenséget. A jól és a rosszul sikerült házasságot. Egy-egy fájdalmas halálesetet. A csalódásokat. Mindent.

Nem lehet az ember mindig elég okos. A Szentlélek Isten sugallatai tanácsot adnak, ha átadom magam neki.

4. Szent ravaszság

Jézus lelkére kötötte tanítványainak, hogy okosak legyenek, mint a kígyó. Ma is a szent ravaszágot ajánlja a példabeszédben. Szent az a ravaszság, amellyel a mennyet ravaszkodjuk ki magunknak.

Van hamisítvány a szent ravaszágban is. Ez a képmutató vallásosság. Ha valaki éppen olyan romlott, mint bárki, de ezt jámbor vallásoskodással akarja elrejteni, Isten, az emberek és még önmaga előtt is. Ez nem szent ravaszság, ez utálatos ostobaság.

De szent ravaszság pl. tudatosan nem visszakérni a kölcsönt, ha ezzel segíthetek valakin. Majd megadja Isten, százszorosán.

Vagy elengedni a hálát. Hálás lesz az Úr, mindnyájunk Atyja.

Elengedni a bosszút, hogy Isten is elengedje az én büntetésemet.

Elengedni a házastársamnak, amit pedig joggal elvárhatnék tőle, és úgy viselkedni vele, mintha mindezt megkaptam volna.

Sokszor vagyunk okosak, sőt ravaszak, mint a világ fiai. Próbáljunk ravaszak lenni, mint Isten fiai. Gyűjtsünk javakat a másik életre. Ahol a kincsünk, ott lesz a szívünk is. Most vágyban, egykor a valóságban is.

Évközi 26. vasárnap

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (Ez 18,25-28): „Így szól az Úr: *Ti azt mondjátok: Nem igazságos az Úr útja! Halljátok tehát Izrael háza: Vajon az én utam nem igazságos-e, és nem inkább a ti utaitok gonoszak-e? Mert ha az igaz elfordul igazságától, és gonoszságot követ el, és abban hal meg, igaztalanságban hal meg, melyet elkövetett. És amikor az istentelen megtér istentelenségétől, melyet elkövetett, és jog és igazság szerint jár el, megtartja életét. Mivel magába szállt és elfordult minden gonoszságától, melyet elkövetett, bizton életben marad és nem hal meg.*”

Komoly intelem és vigasztalás is egyben a próféta szava: az igaz is letérhet útjáról, és ha gonoszságban hal meg, nem az igazságban eltöltött évek számítanak megítélésénél; viszont a legnagyobb bűnös is Istenhez térhet, elfordulhat a bűntől, mert az Isten kész visszafogadni, hiszen az életben találja kedvét.

II. OLVASMÁNY (Fil 2,1-11 v. 1-5): *”Testvérek, ha ér valamit a Krisztusban adott buzdítás, a szeretetből fakadó intelem, a lelki közösség, a bensőség és együttérzés, akkor tegyetek teljessé örömet azzal, hogy egyetértetek, ugyanúgy szerettek és közös lelkesedéssel ugyanarra törekedtek. Semmit se tegyetek vetélkedésből vagy hiú dicsőségvágyból. Inkább mindenki alázatosan a másikat tartsa magánál kiválóbbnak. Senki se keresse csak a maga javát, hanem a másét is.*

Ugyanazt a lelkületet ápoljátok magatokban, amely Krisztus Jézusban volt. Ő mint Isten az Istennel való egyenlőséget nem tartotta olyan dolognak, amelyhez föltétlenül ragaszkodnia kell, hanem szolgai alakot öltött, kiüresítette magát és hasonló lett az emberekhez. Külsőjét tekintve olyan lett, mint egy ember. Megalázta magát és engedelmeskedett mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig. Ezért Isten fölmagasztalta, és olyan nevet adott neki, amely fölötte van minden névnek, hogy Jézus nevére hajoljon meg minden térd a mennyben, a földön és az alvilágban, a minden nyelv hirdesse az Atyaisten dicsőségére, hogy Jézus Krisztus az Úr.”

Az apostol az egységet sürgeti, és először is rámutat két főellenségére, mely ott lakik mindenki szívében: vetélkedés és hiú dicsőségvágy a nevük. Az elsőnek ismertebb neve a stréberség, mely mindenáron érvényesülni akar, mások fölé kerekedni, előnyökre szert tenni, míg az utóbbi mindenkinél különbnek hiszi magát, el van telve önmagával, és ennek megfelelően cselekszik. Természetes, hogy az ilyen lelkületből fakadó tettek csak ellentétek szítására alkalmasak: Ezzel szemben az apostol ajánlja, hogy mindenki tartsa a másikat magánál kiválóbbnak. Vajon miért? Azért, mert Krisztust látja a másokban. Így kiválóbbnak és előbbrevalónak tartja majd a másikat, és ezen igazságon alapuló látásmód megkönnyíti mindenki számára a felebarát javát is szem előtt tartó viselkedést, és így az egység előmozdítását.

Megalapozza a követelményt: Krisztus lelkületét kell ápolni magunkban, aki pedig a kereszthalálig érő alázatos engedelmisséget tanúsított az Atya iránt. Krisztus öröktől fogva létezik isteni dicsőségében, de hajlandó volt elszegényedni, Istennel való egyenlősége ellenére a törvény alattvalójává lenni, sőt a szenvedést és halált is vállalni, vagyis az emberi természetet és sorsot abban az alacsonyosságában, ahová a bűn következtében jutott. Istentől

viszonzásul a felmagasztaltatást kapta, és ennek következtében mindenek fölé került. Lám, aki nagyobb a földnél és nagyobb az égnél, az alázatosság útján járt – mondja az apostol.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 21,28-32): „Az időben így szólt Jézus a farizeusokhoz és a nép véneihez: *Mi a véleményetek erről? Egy embernek két fia volt. Odament az elsőhöz és mondta: Fiam, menj ki dolgozni a szőlőbe. Az így válaszolt: Igen, uram, de nem ment ki. Majd odament a másikhöz, hasonlóképpen szólt hozzá. Az így válaszolt: Nem megyek. Később megbánta, s elment. A kettő közül ki teljesítette atyja akaratát? – Így válaszoltak: Az utóbbi. – Jézus folytatta: Bizony, mondom nektek, hogy a vámosok és a parázna nők megelőznek titeket Isten országában. Hozzátok jött ugyanis János az igazság útján, de nem hittetek neki. A vámosok és a parázna nők azonban hittek neki. Ti bár láttátok ezt, mégsem tartottatok bűnbánatot, és nem hittetek neki.*”

A megvetett bűnösök készséges szívvel sokan tartottak bűnbánatot, és így megelőzték azokat, akik szájukkal készségesnek mutatták magukat Isten akaratának megtételére, valójában azonban Jánost is, Jézust is hitetlenül hallgatták.

Az Úr mindenki felé megmutató irgalmát kell magatartásunk zsinórmértékévé tenni. Késznek kell lennünk a bűnösökért való imádságra, és a Szentlélek-sugallta figyelmeztetésre is, ha valami veszélyezteti vagy csorbítja az egységet és békességet. Elsősorban magunkban kell megfékeznünk a törtétest, gőgöt és a többit, hogy alkalmassá legyünk a testvéri figyelmeztetésre. Különben könnyen megeshet, hogy az fogja megtenni előbb és tökéletesebben az Atya akaratát, aki eleinte ugyan vonakodott, és akit ezért szeretetlenül el is ítéltünk.

A szentmisében Isten kiengesztelődik velünk. Egyszersmind szívünkbe is akarja ültetni azokat az erényeket, főleg az alázatosságot, melyek Jézus Krisztus életében, viselkedésében felragyogtak a világ előtt. Békéjének eszközévé akar engem is tenni. Tartsak őszinte lelkiismeretvizsgálatot, hogy környezetemben a békének vagy a békétlenségnek előmozdítója vagyok-e, és aztán ne csak szavakkal valljam a béke szeretetét, hanem tettekkel is bizonyítsam. Akkor is, ha vélt nagyságomból le kell faragnom, ha rendetlen önszeretetemnek áldozatot is kell hoznia. Krisztus a közönséges, mindennapi kenyér színe mögé rejtőzött és ott marad a világ végezetéig. Nem a saját érdekét nézi, hanem az Atyáét és a miénket. Ez a lelkület töltsön el minket is. Igazán nagyok akkor leszünk, hogy egyre jobban Jézussá nőjünk ki magunkat.

B)

I. OLVASMÁNY (4 Móz 11,25-29): „*Ama napokban leszállt az Úr a felhőben, szólt Mózeshez, és elvett abból a lélekből, mely rajta volt, s odaadta a hetven férfiúnak. Ezek, amikor megnyugodott rajtuk a Lélek, prófétálni kezdtek, s azt abba sem hagyták többé. Két férfiú azonban a táborban maradt: az egyiket Eldádnak, a másikat Medádnak hívták; ezeken is megnyugodott a Lélek, mert ők is az összeírottak között voltak, csak nem mentek ki a sátorhoz. Mikor ezek prófétálni kezdtek a táborban, elszaladt egy legény, s jelentette Mózesnek, mondván: Eldád és Medád prófétálnak a táborban. Legott mondta Józsue, Nun fia, Mózesnek sokak közül kiválasztott szolgálója: Uram, Mózes, tiltsd meg nekik! Ám ő azt mondá: Mit féltékenykedel miattam? Bárcsak az egész nép prófétálna, s az Úr nekik adná Lelkét!*”

A nép lázongott, és Mózes magában is kereste az okot: nincs elég ideje és ereje az ügyek intézésére. Ezért arra kérte az Urat, állítson mellé segítőtársakat. Az Úr parancsára Mózes hetven férfiút állított a szent sátor elé, akik prófétálni kezdtek, amikor az Úr leszállt a

felhőben. Ez a prófétálás nem jövendőmondást, hanem elragadtatott állapotot jelent, ami megmutatkozott testmozgásukon, sajátos ének- ill. beszédmódjukon. Ezzel mutatta meg az Úr, hogy őket is képessé teszi a nép vezetésének felelősségteljes munkájára. Két távolmaradót úgy győzött meg arról, hogy akarata ellen tettek, hogy rájuk is küldött a „lélekből”, azaz olyan hatással volt rájuk, hogy ők is prófétálni kezdtek. Mózes nem volt féltékeny a hatalmára, nem látta a történetekben saját személyének lekicsinylését, mint Józsue, hanem örült volna annak is, ha még többen részesednek ebben az ajándékban.

II. OLVASMÁNY (Jak 5,1-6): *„Rajta, gazdagok, jajveszékelve sirjatok a rátok törő nyomorúság miatt! Vagyonotok oda, ruhátokat megette a moly. Aranyatok és ezüstötök belepte a rozsdá, és ez a rozsdá tanúul szolgál ellenetek, és megemészti testeteket, mint a tűz. Vagyonotokat szaporítottátok még az utolsó napokban is. Nos, a bér, amelyet a földeteket learató munkásoktól levontatok, felkiált és az aratók szava felhatolt a seregek Urának a fülébe. Bőségben éltetek a földön és tobzódtatok, hizlaltatok szíveteket a leölés napjára. Az igazat elítéltétek, megöltétek és ő nem tanúsított ellenállást.”*

Prófétai stílusban figyelmezteti a levél a gazdagokat állapotuk veszélyes voltára. A kincseiket megtámadó moly és rozsdá mintegy jelképe a bűnnek, mely megszerzésük folytán lelkükhöz tapad. Hiszen visszatartják munkásaik bérét a szegényt meg is ölik – akár a bíró megfélemlítésével, lepénzelésével, akár a lehetetlen életkörülmények révén, melyekbe a szegényeket juttatják, – mert az tehetetlen velük szemben. De akik így gazdagodnak, hizlalják szívüket, igazában a leölés napjára híznak.

AZ EVANGÉLIUM (Mk 9,37-42; 44; 46-47): *„Az időben így szólt János Jézushoz: Mester, láttunk valakit, aki ördögöt űzött a nevedben, de nem tart velünk. Megtiltottuk neki, mert nem tartozik közénk. – Jézus így válaszolt: Ne tiltsátok meg neki. Aki a nevemben csodát tesz, nem fog egykönnyen szidalmazni. Aki nincs ellenetek, veletek van. Ha csak egy pohár vizet ad is nektek valaki inni azért, mert Krisztuséi vagytok, igazán mondom nektek, megkapja érte a jutalmat. Ha viszont valaki megbotránkoztat egyet is e kicsik közül, akik hisznek, jobb volna neki, ha malomkövet kötnének a nyakára, és a tengerbe vetnék. Ha a kezed megbotránkoztat, vágd le. Jobb csonkán bemenned az életre, mint két kézzel a kárhozatba jutni, az olthatatlan tüzre. Ha lábad megbotránkoztat, vágd le. Jobb sántán bemenned az életre, mint két lábban a kárhozat olthatatlan tüzére kerülni. Ha a szemed megbotránkoztat, vágd ki. Jobb félszemmel bemenned az Isten országába, mint két szemmel a kárhozatra jutni, ahol férgük nem pusztul el, és a tüzük nem alszik ki.”*

Igaz, hogy Jézus máskor (Mt 12,30; Lk 11,23) azt mondja, hogy aki nincs vele, az ellene van, tehát semlegesnek lenni vele szemben nem lehet. Viszont tökéletesen az Ő oldalán is kevesen állnak, legtöbbször útban vannak ebbe az irányba. Aki Jézus nevében ördögöt űz, az semmiképpen sem áll Jézussal szemben, hiszen az ördögöt űzi ki, Jézus ellenfelét. Türelmesen várni kell, hogy eljusson a tanítványokkal való tökéletesebb egységre. Egyelőre csak annyira van velünk, hogy nincs ellenünk. Hiszen még az is Jézushoz tartozás jele, ha valaki az Ő tanítványainak csak egy pohár vizet ad, azért, mert Krisztuséi. Aki viszont megbotránkoztat, azaz eltántorít egyet is azok közül, akik útban vannak a Jézushoz való tökéletesebb csatlakozás útján (ezért nevezi őket még kicsiknek), az a legszörnyűbb halálnemet is kívánatosnak érezhetné ahhoz képest, ami büntetésként vár rá. Persze, az is lehet, hogy a hívő maga nem zárja el eléggé a szívét a botránkoztató, buktató látványok, benyomások elől. Pedig erre olyannyira egészségesnek kellene lennie, hogy még szemét is kivájjja, és inkább félszemmel akarjon üdvözülni, mintsem teljes szemevilága birtokában elkárhozni. Inkább félszemének vallja kárát, mint egész életének. A befejező mondat: Iz

66,24-gyel függ össze és az alapul szolgáló kép: egy halom hulla, mely temetetlenül hever, férgek élősöknek rajtuk, és olthatatlan tűz égeti őket.

Akikkel nem tudunk teljes egységet létrehozni, azokkal legalább részlegesen kell törekednünk. A II. Vatikáni Zsinat arra tanít bennünket, hogy más vallásokban is vegyük észre és értékeljük azt, ami igazság, valódi jó, érték és keressük ezek alapján a kapcsolatot velük. Minden jó Istentől van, a Szentlélek műve az igazságnak az a töredékesebb ismerete is, mely más vallásokban fellelhető és célja lehet vele a Szentléleknek, hogy egyik-másik igazságra ilyen módon is felhívja a figyelmünket. A szentáldozáskor őszinte vágygal kérem Jézust, segítsen bennünket minél előbb az egy asztal közösségére is azokkal, akik még csak „prófétálnak” nevében, azaz ígét hirdetik; és ezáltal ördögöt üznek, tehát csökkentik az ördög befolyását a világban.

I. OLVASMÁNY (Ám 6,1a; 4-7): *„Ezeket mondja a mindenható Isten: Jaj nektek, gazdagok a Sionon! Elefántcsont ágyakban lustálkodtok és henyéltek kereveteiteken; lakmároztok a nyáj bárányaiból és a csorda borjúiból. Énekeltek hárfaszó mellett – azt hiszik, hogy olyan hangszereik vannak, mint Dávidnak; – serlegekből isszátok a bort, a legfinomabb kenettel kenitek meg magatokat, és semmit sem törődtek József romlásával. Nos, ezért majd ők mennek a száműzetésbe, és véget ér a henyélők tobzódása.”*

József Izrael egész népét jelenti.

II. OLVASMÁNY (1 Tim 6,11-16): *„Te, Isten embere, törekedjél igazságos lelkiületre, életszentségre, hitre, szeretetre, türelemre és szelídségre. Vív meg a hit jó harcát, szerezd meg az örök életet, hiszen erre kaptál hivatást, és erre tetted le számos tanú előtt ez igaz hitvallást. Felszólítalak az Isten nevében, aki mindeneket éltet és Krisztus Jézus nevében, aki Poncius Pilátus előtt tanúságot tett az igazság mellett, teljesítsd megbízatásodat büntetlenül és feddhetetlenül Urunk Jézus Krisztus eljöveteleig. Ezt kellő időben végbeviszi a boldog és egyedüli uralkodó, a királyok Királya és az uralkodók Ura, aki egyedül halhatatlan, aki megközelíthetetlen fényességben lakik, akit senki sem látott, és nem is láthat: öve a dicsőség és az örök hatalom. Amen.”*

Timóteus Isten embere, hiszen arra szentelte életét, hogy Isten ügyét képviselje. Meg is kell szereznie mindazokat az erényeket, melyek eredményes apostolkodásának elengedhetetlen feltételei. Amint Jézus tanúságot tett – Poncius Pilátus előtt, ill. helytartósága alatt – az igazság mellett, és kinyilvánította Isten jóságát, úgy kell neki is tanúskodnia mindenről, mert a láthatatlan, megközelíthetetlen fényben lakozó Atya Fián és fogadott gyermekein keresztül akarja megismertetni magát. Himnikus magasságba emelkedik itt a levél, és formájával is érzékelteti, milyen magasztos, szent feladat a láthatatlan Istent képviselni feddhetetlenül, egész emberként.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 16,19-31): *„Az időben Jézus ezt a példabeszédet mondta a farizeusoknak: Volt egy gazdag ember. Bíborban és patyolatban járt és nagy lakomát rendezett mindennap. Volt egy Lázár nevű koldus is, ez ott feküdt a kapuja előtt, tele fekélyel. Örült volna, ha jóllakhatik abból, ami a gazdag ember asztaláról hulladékként lekerült. De csak a kutyák jöttek és nyalogatták sebeit. Történt, hogy a koldus meghalt és az angyalok Ábrahám kebelébe vitték. Meghalt a gazdag ember is, és eltemették. Mikor a pokolban kínjai közt föltekintett, meglátta messziről Ábrahámot és a kebelén Lázárt. Felkiáltott: Atyám, Ábrahám, könyörülj rajtam! Küldd el Lázárt, hogy ujjá hegyét mártsa vízbe és hűtse vele nyelvemet, iszonyúan gyötrődöm ezekben a lángokban. Fiam, – felelte Ábrahám – emlékezzél csak vissza, hogy milyen jó dolgod volt életedben, Lázárnak pedig mennyi kijutott a*

rosszból. Most tehát neki itt vigasztalásban van része, a te osztályrészed pedig a gyötrelmem. Ráadásul köztünk és köztetek nagy szakadék tátong, hogy akik innét át akarnának menni hozzátok, ne tudjanak, se onnét ne tudjon hozzánk átjönni senki.

Akkor arra kérlek, atyám, – kiáltotta újra – küldd el legalább az atyai házba. Van öt testvérem, hadd figyelmeztesse őket, nehogy ők is idejussanak, a gyötrelmek helyére. Ábrahám ezt felelte: Van Mózesük és vannak prófétáik. Azokra hallgassanak. De az erőlködött: Nem hallgatnak, atyám, Ábrahám! De ha a halottak közül megy el valaki, bűnbánatot tartanak. Ő azonban azt felelte: Ha Mózesre és a prófétákra nem hallgatnak, ha a halottak közül feltámad valaki, annak sem hisznek.”

A gazdag ember szívtelenségével, érzéketlenségével mérhetetlen szakadékot létesített maga és a koldus között. Ez válik – mondhatni – visszavonhatatlanná a halálban. A gazdagon valósággá lett a vagyon veszélye: csak az élvezeteknek élt, közönyös lett mások szenvedésével szemben, semmibe vette Isten parancsait. Lázár érdemei nem kerülnek szóba, alakja inkább csak a kontraszt szerepét tölti be. A gazdag nem is tiltakozik sorsa ellen, inkább azt szeretné, hogy legalább testvérei ne érdemeljék ki ezt a sorsot. Azonban akinek szíve megkeményedett, azon a csoda sem segít. A halálból feltámadó ember tanúskodását is ki tudnánk magyarázni.

A végső dolgokra vonatkozólag nem akar itt bővebb felvilágosítást adni Jézus. A zsidóság felfogásához alkalmazkodik, amikor történetét elmondja.

A gazdagság veszélyével számolnom kell. Gyakran kell lelkiismeretvizsgálatot tartanom, nem hálózta-e be szívemet a gazdagság és élvezetvágy. Igen sok embernél éppen ez az akadálya annak, hogy teljes lélekkel ragaszkodjék Istenhez és bizakodva várja Jézus eljövetelét, a vele való találkozást. Érzéketlenné válhat az ember a mennyei örömök ízére, ha habzsolja a földi, bűnös örömeit. A szent kenyér, az oltáriszentség figyelmeztessen az égi örömök ízére, segítsen élesíteni szívemben a vágyat utánuk. Ezen a kettőn próbáljam lemérni lelkem állapotát: vágyódom-e az oltáriszentség után, mely mintegy záloga és előíze a mennyei örömöknek, tudok-e együttérezni, készségesen segíteni, de úgy, hogy emberi méltóságában meg ne alázzam azt, akin segíték. Krisztussal teszem, amit vele teszek. Tudjak legalább időnként úgy is adni, hogy megérezsem a hiányát annak, amit adtam. Valamennyit a példabeszédbeli ember is biztosan adott, különben Lázár éhen halt volna, vagy másutt keresett volna alamizsnát. De ez nagyon kevés és lélek nélküli ajándék volt, csak arra volt elég, hogy Lázár visszatalálhatott volna a házhoz, megismerte volna a figyelmeztető testvéreket.

II. Teológia

A világ új értékelése

A földi értékek megítélésében 180 fokos fordulatot hozott a II. Vatikáni Zsinat. „Nincs az igazán emberi, ami visszhangra ne lelne szívünkben... A zsinat a hit fényénél mindenekelőtt azokat az értékeket kívánja megvizsgálni, amelyeket a ma embere különösen nagyra tart, és vissza akarja vezetni őket isteni forrásukhoz. Ezek az értékek ugyanis, minthogy az embernek Istentől kapott tehetsége hozza létre őket, nagyon is jók.” (Gaudium et spes. I. 11. pont). Az idézett általános kijelentéseken túlmenően a Zsinat részletesen is foglalkozott a földi javakkal: a szerelemmel, sajtóval, fejlődéssel, békével, technikával stb., s elismerte belső értéküket és fontosságukat.

A zsinat előtti teológia és aszketikus irodalom ezzel szemben a földi javaknak csak eszköz-szerű értéket tulajdonított. Minden csupán annyiban értékes, – hangzott a régi megfogalmazás – amennyiben elősegíti az ember üdvösségét. S mivel az ember üdvösségét

cselekedetek által érheti el, a cselekedetek jó, vagy bűnös voltát pedig az akarat határozza meg, a döntő tényező a szándék. Maguk a világ javai önmagukban közömbösök, s csak az őket felhasználó ember akarata ad nekik kvalifikációt. Az Egyháznak tehát nem feladata törődni a földi értékekkel, hanem eleget tesz küldetésének azzal, hogy az embereket az örök üdvösségre, illetve a jó szándék felkeltésére buzdítja. Ez volt röviden a régi értékelés, melyet a Zsinat újjal cserélt fel.

Nem tudnánk magunkévá tenni a Zsinat programját, ha nem értenénk meg a változás okát. Meg kell vizsgálnunk, hogy ezzel a lépéssel gyakorlati alkalmazkodás történt-e korunk szelleméhez, tehát taktikai fogásnak szánta-e a Zsinat, vagy pedig mélyebb, teológiai háttere van-e az újításnak?

Mínt hogy Jézus nem hagyott kétséget afelől, hogy a mennyek országát mindennek elébe kell helyeznünk, s jobb inkább mindent elveszteni, sőt szándékosan feladni, mint a mennyek országát, – a földi értékek előtérbe állítása ellentétesnek látszik az evangéliummal. Az Egyház szentjei hősiességgel gyakorolták a lemondást a világ javairól; mikor az Egyház most magához öleli a világ javait, akkor szinte diszkreditálja szentjeit. Azok a szerzetesek és jámbor hívek, akik eddigi életükben buzgón gyakorolták az önmegtagadásokat (böjt stb.), most úgy érezhetik, hogy az Egyház pálcát tört nem a bűnösök, hanem a jámborok életmódja fölött.

Tömören megfogalmazva a problémát: ha a világ felértékelése pogány gondolat, és ellentétben áll az evangéliummal, akkor hogyan tehetette magáévá az Egyház ezt az eszmét?

A világ pogány értékelése

Nem könnyű feladat igazi pogány (minden keresztény befolyástól mentes) szellemiséggel találkozni. Az európai kultúrát évszázadok alatt úgy átjárta a kereszténység, hogy még azok az emberek, vagy társadalmak is, akik magukat elhatárolták a vallástól, elveikben, kifejezőmódjukban, szimbolikájukban rengeteg keresztény elemet tartottak meg. Az elmúlt századok ateistái keresztény talajon nőttek fel. A kereszténységtől teljesen érintetlen, illetve a kereszténységet gyökerestől feladó szellemiség csak a mai korban jelenhetett meg Európában. Csupán most, a szekularizáció és a nagy átértékelések korában, amikor minden régi eszmét ragaszkodás nélkül elvet az emberiség, most bontakozik ki a pogány világkép.

Ha összehasonlítjuk a hitetlenek világképét ma és a múltban, meglepő jelenséget tapasztalunk. Amíg a keresztény tanok befolyásolták az európai szellemiséget, addig a vallástalan áramlatok a transzcendenssel szemben a földi világ szépségét hirdették. Amily mértékben gyengült azonban a keresztény szellem befolyása a kultúrában, úgy vált mindig komorabbá a földi világ képe is. A mai korban, a szekularizáció kiteljesedésekor nemcsak a vallás jutott válságba, hanem a házasság, a szerelem, a hazafiasság, a művészet: maguk a földi értékek is. A pesszimizmus, a kábítószerekhez való menekülés, az elidegenedés, az új barbárság (hippizmus) a mi korunkban kapott lábra. Hasonló folyamatnak vagyunk szemtanúi, mint ami a hellénizmus korában lejátszódott. A gazdasági fellendülés, a filozófiai zűrzavar, a szinkretista vallások, a hedonizmus kiábrándulttá és cinikussá tették az embereket. A Prédikátor könyvében erőteljes vonásokkal érződik az ember tanácstalansága: „Megutáltam tehát életemet, mert láttam, hogy rossz minden a nap alatt, az egész csak hiúság és szélkergetés! És megutáltam minden igyekvésemet, mellyel a nap alatt oly nagyon fáradoztam, mert oly utódom lesz, kiről azt sem tudom, vajon bölcs lesz-e vagy balga? És mégis ő rendelkezik majd a fáradságommal... Nem marad egyéb jó az embernek, mint enni, inni és fáradsága mellett lelkét jól tartani.” (Préd 2,17-18,24). Ez az a bölcsesség, melyhez a magára hagyott ember eljuthat! A Prédikátor könyve nem aszketizmust hirdet, hanem kíméletlenül megmutatja az emberi filozofálás erőtlenségét.

A mai korban, mikor a technika óriási lehetőségeket biztosított az emberi szellemnek, a szellem lemaradt a technika mögött. A nyomdák ontják a könyveket, a hírközlő eszközök árasztják a gondolatokat, de a könyvek és a gondolatok nagyon kevés vigasztalót nyújtanak. A mai korban csak két optimista gondolatvilág érezhető: a kereszténység és a marxizmus. Mind a kettő bízik a jövőben, de csak ez a kettő. „Az ember még legnagyobb erőfeszítésében is csak azt akarhatja, hogy mennyiségileg csökkentse a világ fájdalmait. Az igazságtalanság és a szenvedés mégis fenn fog maradni, és ha még oly korlátozottan is, felháborodást fog kelteni. Dmitrij Karmazov kérdése: Miért? továbbra is fel fog hangzani; a művészet és a lázadás csak az utolsó emberrel hal ki.” (A. Camus: L'Homme révolté. Paris, 1951).

Ezért volt kötelessége az Egyháznak a zsinaton állást foglalnia korunk pesszimizmusával szemben, s nem taktikából, hanem hitvallásszerűen hirdetni a világ belső értékét és jóságát.

Eszkatologikus szemlélet

A világ jóságát vallani nemcsak a Teremtővel szembeni lojalitás. A kinyilatkoztatásból tudjuk, hogy a világ még nem érkezett el végső állapotához, róla tehát jelenlegi állapota alapján nem alkothatunk végérvényes és a valóságnak megfelelő ítéletet. A tyúkról nem lehet fogalma az embernek, ha csak tojást látott még; a kozmoszról, az emberi életről sem lehet tökéletes képünk a beteljesedés előtt. „Most Isten fiai vagyunk, de hogy mik leszünk, az még nem nyilvánvaló.” (1 Jn 3,2).

Itt azonban úgy látszik, hogy zsákutcába jutottunk, hiszen a világ végső, befejezett állapotát nem ismerhetjük. Előbb meg kellene tapasztalnunk a tökéletesség bekövetkeztét, hogy utána ítéletet alkothassunk.

Ezt a dilemmát maga Isten oldotta meg, mikor megjelent közöttünk. Krisztusban beköszöntött a végidő, Krisztus személyében és életében bemutatta Isten a végkifejletet, „Jézus Galileába ment, és hirdetni kezdte Isten országának evangéliumát. Ezt hangoztatta: Az idő betelt.” (Mk 1,14-15).

Jézus tanítását és tetteit is eszkatologikus szempontból kell értékelni. Amikor Isten csodálatos és megható gondoskodásáról beszél (fejünk hajszála, a rét virága és a fán ülő verebek stb.), akkor nem egyszerű emberi jóságról van szó, hanem arról, hogy a dolgoknak valami titokzatos, mai formájukban nem is sejtett jelentősége van Isten szemében. Isten nem azért törődik oly gondosan a legkisebekkel is, mert „hobbyja” a jóság, hanem mert előtte nincs jelentéktelen létező. Jézus csodatettei sem egyszerűen hatalmának bizonyítását szolgálják, vagy jószívűségét dokumentálják. A csodák esetében „nem kell a természettörvény felfüggesztéséről beszélnünk. Inkább így mondjuk: a csoda rádöbbeneti az embert arra, hogy nem is tudja, mi minden lehetséges őbenne és az egész világban. Az ember csodálkozik, ha a világ elárul valamit sajátos céljairól. A csodában a hívő ember megérzi kezdődő hatóerejét annak az új teremtésnek, amelybe a Feltámadott már belépett.” Glaubensverkündigung für Erwachsene (Deutsche Ausgabe des Hollandischen Katekismus. 1968. 121. old.)

A Zsinaton az Egyház ezzel a szemlélettel fordul a világ felé. Nem az emberi részvét, a megsajnálás vezet, nem is a kooperáció vágya a közös feladatok megoldásában. Az Egyház a kinyilatkoztatásból tudja, hogy a leghétköznapibb dolgokban is Isten műve érlelődik, hogy az üdvösség az egész világ számára felkínált lehetőség.

III. Homília vázlatok

A)

1. *Mi az oka?*

Miért lesz az igazból bűnös, a bűnösből igaz?

Ha a bűnös megtér, az mindenképpen a kegyelem műve. Senki sem mehet Istenhez, hacsak ő nem vonzza. Se hitet, se igaz életet nem lehet kezdeni kegyelem nélkül. Tudnom kell ezt, akár magamról, akár másokról van szó. Tehát első mindig az ima.

Az igaz útra térés egyik alapja lehet a bűn zsákutcája. Előbb utóbb mindenki rájön, hogy egyetlen valami hozza meg a szív békéjét, a szeretet: Isten és az emberek önzetlen szeretete. Különösen vonzó, ha sikerül olyan valakit közelebről megismerni, aki igaz életet él. Boldog, aki élő példán tudja megérezni a tisztaság, becsület, jóság, hit derűjét, kiegyensúlyozottságát.

Aztán a lelkiismeret sem vesz ki az emberből egészen sohasem. Legfeljebb alszik. Bizonyos alkalmak aztán felébresztik. Csak nem szabad erőszakkal elaltatni.

És miért fordul elő, hogy „az igaz elfordul igazságától és gonoszságot követ el és abban hal meg, igaztalanságában hal meg, melyet elkövetett”?

Sajnos, nemcsak a lelkiismeret nem hal ki az emberből soha, hanem a bűnök csírái sem. Ezért nem szabad soha abbahagyni a kegyelemért való imát, az önmegtagadást, a bűnalkalmak kerülését. Aki áll, azért nagyon vigyázzon, hogy el ne essék.

Az igazak gyakran csúsznak le azért, mert nem fejlődnek, nem próbálnak egyre tökéletesebbek lenni. Aki elégedett önmagával, abban nincs szeretet. Ha szeretné Istent, szeretné az embereket, igyekeznék mindig jobban szeretni. Vagyis sokak igaz volta csak szerencsés természet, csak félelem a bűn-okozta komplikációktól, csak külső szégyenérzés, csak megszokás. Az igazi igaz-mivolt a szeretet.

Az is lehet, hogy az igaz csak látszott igaznak, mások és saját szemében. Nem titkos erkölcsi fertőre kell itt gondolni, hanem arra, hogy sok igaz ember igazsága csupa külsőség: külsőséges vallásos gyakorlatok, és pusztán parancstartó erkölcs, vagyis farizeusi magatartás. Az ilyenekkel jól tesz Isten, ha elengedi őket és engedi elbukni. Ha már másképp nem jönnek rá, hogy üres az ő igaz voltuk. Hogy nem a hit és a szeretet éltette őket, csak egy formalizmus. Csak az a fontos, hogy ha az ilyen elbukott, ez észhez térítse, ne „haljon meg igazságtalanságban, melyet elkövetett.”

2. *Számítsd be!*

Emberi kapcsolatainkba bele kell számítani, hogy a legtöbb ember szeret álarc mögé rejtőzni. Egy kicsit ez mindenkiben megvan, sokakban túl erős ez az ösztönös magatartás. Ha erre figyel az ember, nem fog olyan könnyen elmenni emberi értékek mellett, és nem fog olyan könnyen eldobni emberi értékeket. Hányan vannak például, akik szégyenlik jó szívüket, együttérző segítő készségüket, és valamilyen álarc mögé rejtik: mogorvaság, viccelés, udvariatlanság stb. A hidegség, flegmaság mögött is sokszor nagyon nagy és erős érzelmek rejtőznek, csak fel kell fedezni. A felületesség is gyakran csupán álarc a lelkiismeretességnek, sőt esetleg a túlzó és éppen ezért szégyellt lelkiismeretességnek. Hány ember rejtegeti műveltségét, olvasottságát, szakértelmét, művészi érzékét! Sokat veszít, esetleg élete boldogságát, aki külső, kedvezőtlen benyomások alapján egyszerűen elfordul az emberektől. Az igazi értékek a természetben is a mélyben szoktak rejtőzni!

Természetesen a fordítottja is áll. A rossz is álarcos, mégpedig az esetek többségében. Ez a szélhámosok sikerének a titka. Sok csalódástól menekülök meg, ha nem engedem magam

elbájni a megnyerő külsőtől, a sima modortól, az üres fecsegéstől, a megjátszott készségeskedéstől.

Ezzel kapcsolatban még egy szót arról, hogy ne osztályozzuk az embereket vallásos-vallástalan alapon. A vallásos Igen az Istennek, de ki tudja, Igen-e az élete, a szíve is? És sok vallását nem gyakorló ember valójában kedves Igen Istennek.

Nem szabad felületesen lennem az emberek megismerésében. Igyekezni kell minél alaposabban kiismerni mindenkit. Nem, hogy ítéljem őket, hanem, hogy jobban és okosabban tudjam szeretni és el ne rontsam a magam vagy mások életét.

3. Az együttélés alapszabályai

Két alapszabályát adja Szent Pál a szép közösségi életnek. Aki megtartja ezeket, az kötőanyagot szolgáltat az emberi együttélés számára, aki nem, az bomlasztó elem.

Sokat nem kell taglalni ezt a két szabályt, magukért beszélnek. Inkább az a lényeges, hogy mindenki vizsgálja meg magát és próbáljon e szabályok szerint érintkezni minden közösségben, amelyben él.

Az egyik szabály: „Mindenki alázatosan a másikat tartsa magánál kiválóbbnak.” A másik: „Senki ne keresse csak a maga javát, hanem a másét is.”

Hogy helyes-e, célravezető-e ez a két szabály, az hívő számára nem lehet kérdéses. Jézus Krisztus élete ez. Azt mégsem gondolhatjuk, hogy az Isten Fia nem élt okosan. Amíg nem e szerint élünk, nem lesz szép az élet. És természetesen e két szabály megtartásának kihatása van az örök életre. Aki megtartja őket, az építi Isten országát, még ha látszólag nem is törődik Isten országával. Aki nem e szabályok szerint él, az bomlasztja Isten országát, még ha roppantul vallásos is. Aszerint fogunk megítéltetni, igent mondtunk-e életünkkel Isten országára.

4. Ahol kimondjuk az igent

Jobb a nemet mondó, mégis engedelmes ember, de nem példakép. Legjobb igent mondani az Úrnak, és aszerint is cselekedni. Az igent-mondás az áldozatbemutatásban történik.

Ádám nemet mondott Urának, de aztán megbánta bűnét, ki akarta mutatni, hogy mégis Igen akar lenni. Ugyanígy tettek a későbbi korok emberei. Az igen-mondás formája az áldozat volt. Valamit Istennek ajánlottak, valamilyen szertartás keretében, ezzel önmaguk átadását jelképezték, egész életük igenjét. Isten természetesen nem szorult rá az áldozati állatokra vagy tömjénfüstre. Mégis szívesen fogadta, sőt elvárta ezeket, mert bennük az emberek szíve, igenje nyilvánult meg.

Az embereknek ez a fajta igenje, önátadása mégsem volt elegendő, hogy Isten el is fogadja az embereket. Ennek oka, hogy bűnös az emberi szív anyja méhétől kezdve, nem lelheti benne örömét az Úr. Mégsem azt mondta Istenünk az áldozatokra, hogy nem kell, hanem olyan áldozatot és olyan bemutató papot adott nekünk, akinek az egész lénye szintiszta Igen, a nemnek minden árnyéka nélkül. A pap és áldozat egyszemélyben: Isten emberré lett Egyszülöttje, aki annyira Igen az Úrnak, hogy egylényegű vele. Áldozata a kereszt oltárán egyszersmindenkorra szóló, örökre elfogadott igent volt az emberiség részéről Istennek. Új áldozat ezért felesleges és sértő.

Ehhez az igenhez kell csatlakoznia minden embernek, és ez történik meg a szentmisében. A szentmisén való részvételünk értelme, hogy magunkat az oltáron megjelenő, egyetlen áldozatát megújító Jézusunkkal átadjuk az Atyának. Ezért nem „hallgatni” kell a misét.

Változékony az emberi szív, ezért kívánja az Úr, hogy minden vasárnap megújítsuk igenünket, és egész héten meg is tartsuk.

B)*1. Csak te értesz mindenhez?*

Mózes megosztotta a munkát és a felelősséget, és nem bánta volna, ha minél többekkel oszthatja meg.

Egyházunk életében a legutóbbi időszakban sok kárt okozott a túlzott centralizmus. Erre döbbsent rá a Zsinat és a Szentatya. Ezért került előtérbe a püspökök kollegialitásának eszméje, ezért állították fel a püspöki szinodust, ezért konzultál gyakran a Szentatya a világ püspökeivel, teológusokkal, szakértőkkel.

Egy-egy egyházmegye életében is hasonló történik. A papok, sőt a hívek is az eddiginél nagyobb mértékben osztoznak a felelősségben. Így kell lennie a plébániák életében is. A lelkipásztoroknak kérnie kell a hívek közreműködését, figyelembe kell vennie az igényeket, kívánságokat. Vegyünk részt szívesen és felelősségérzéssel az egyház életében!

De vigyük tovább ezt a gondolatot munkahelyünkre és otthonunkba is. Ne gondoljuk, hogy csak mi értünk mindenhez, mindenben nekünk kell dönteni, mindent magunknak kell megcsinálnunk. Az ügyeknek, de a személyes kapcsolatoknak is jobbat tesz a felelősség és a munka megosztása, a bizalom egymásban és egymás értelmében, munkájában. A gyermeknevelésben is alkalmazzuk ezt az elvet. A gyerekeket a családi élet aktív résztvevőivé kell tenni, meg kell bízunk bennük, józan eszükben, ügyességükben, nagyon hatásos pedagógiai módszer ez. Egészen másképp csinál mindent a felnőtt is, a gyerek is, ha érzi, hogy az ő ügyéről van szó. Az ellenkező gyakorlat viszont érdektelenséget, duzzogást, a feleslegesség érzését, gyermeknél az önbizalom hiányát szüli.

Szóval el kell hinnem, hogy nélkülem is forog a világ, és sokkal jobban forog, ha minél többen forgatják.

2. Miért akarsz mindenáron más lenni?

Mintha igaz lenne az a mondás, hogy minden embernek szüksége van legalább egy valakire, akit lenézhet, aki fölött érezheti magát. Mintha e nélkül nem is lenne lehetséges az önbecsülés. Az Olvasmányban Józsué féltékenykedik, az Evangéliumban János, a Leckében az öskeresztény hívőket kell kárpálni. Szóval a legjobbakban is benne van ez az átok: Minél több ember felett lenni, másokat lenyomni, hogy én magasabban legyek.

Hogy mennyi bajt okoz ez, arról nem kell bővebben beszélni. Ez a szellem szüli a faji megkülönböztetéseket, a nemzeti villongásokat, a munkahely feszültségeit, ez mérgezi a család életét, az egyház és állam életét, teszi tönkre a barátságokat. Tehát akármennyire bele van ivódva mindenkibe, a legjobbakba is, küzdeni, harcolni kell ellene, önmagamban is, másokban is.

Mivel ilyen erős bennünk ez az ostobaság, nagyon nagy ellenerőket kell felvonultatnunk. Újra és újra ellenőriznünk kell magunkat, újra és újra észbe kell vennünk, hogy emberek vagyunk valamennyien. Hogy ki a nagyobb közülünk? Azt egyetlen „zsüri” döntheti csak el, maga az Isten. Ő pedig a kicsinyeket szereti, nem azokat, akik felfújják magukat. Ha magasra akarok emelkedni, minél kicsinyebbnek kell lennem, és minél inkább emelnem kell másokat. Egyetlen valami tesz nagygyá, a szeretet. Az pedig nem akar senkinek fölébe kerekedni, az örül mások emelkedésének. Akármilyen nehéz, ezt meg kell tanulnunk.

3. Helyes és tiszta szándék nélkül nem sokat ér

Szép elgondolásokat, nemes törekvéseket, gyönyörű célkitűzéseket kár tönkretennem. Márpedig mindez tönkre megy, ha nem egészen tiszta a szándék.

A mai szentírási szakaszok két ilyen szándékbemocskolásra hívják fel a figyelmet. A Lecke az önzésre, a másik két perikópa a hiúságra.

A legszebb szándékok is csúnyulni kezdenek, ha anyagi vagy más előnyök kezdenek szerepet, sőt szép csendben vezérszerepet játszani. Mennyi lelkesedésnek titkos, néha öntudatlan rugója az anyagiasság és másfajta önzés! Helyes, ha ezt az emberi gyengeséget tekintetbe veszi a gazdasági rendszer. De nem helyes, ha az önzés szellemét magamban természetesnek veszem és megtűröm. Ha mindent anyagi haszonért teszek, hol akkor a kereszténységem? El tudom képzelni, hogy Jézus erre „ment rá”? Pedig nekem Jézusba kell öltöznöm, hogy elfogadjon Atyám! Hogy „élni kell valamiből”? Anyagiasság nélkül sem nyomorog senki hazánkban, ha becsületesen teszi a dolgát. Többet érsz el, ha Istentől kapod meg majd a külön-prémiumot.

A másik a hiúság. Ez teszi gyanússá József és János apostol buzgólkodását. Persze, később megváltoztak. És ez biztatás nekünk, akik szintén tele vagyunk rivalizáló hiúsággal. Mi is megváltozhatunk. Kell is megváltoznunk. Mert Isten mindig a szándékot nézi, annak tehát egészen tisztának kell lennie.

4. Mit kell kivájnóm?

Magától értetődik, hogy Jézus szava a mai Evangéliumban képes-beszéd, nem szó szerint értendő. Akit bűnre visz a lába, hiába vágja le, csak odatalál féllábbal is. Azt akarja lelkünkre kötni Urunk, hogy a mennyország mindennél fontosabb és minden áldozatot megér. Ő tudja, mert „látta”, és a kárhozatot is. Érdemes tehát nagyon komolyan venni szavait. Komolyabban, mint szó szerint.

De azért, ha a szememet nem is kell kivájnóm, van bennem elég minden, amit bizony, ki kell vágni magamból, ha üdvözülni akarok. Hogy mit, azt nekem kell tudnom. Kinek ezt, kinek azt kell kivájnia a szívéből, egyéniségéből. A Lecke alapján például sokaknak kellene megszabadulnia a kapzsiságtól. Nem elég azt mondani vagy elhatározni: Nem leszek kapzsi! Az ilyesmit jó mély vágással kell eltávolítani. Végző szükségben gyakran csak szélsőséges megoldások célravezetőek. Ilyen volt az őskeresztény vagyonszövetség. Jobb erőszakkal kitépni magamból a pénzt, mint „hizlalni szívemet a leölés napjára”.

Nem lehet kitérnünk most minden egyes beléngyökerezett „megbotránkoztatóra”. Nem lehet konkrét tanácsokat osztogatni. Erre a gyóntatószék alkalmas. De azt észbe kell vennünk, hogy a langyos kereszténység fából vaskarika, hasonlít a langymeleg fagyalthoz. Szentírási Szó: Kiköpnivaló. Pedig nekünk egyéni, és egyben kollektív találmányunk ez a langyos kereszténység. Önmegtagadás nélkül, vezeklés nélkül, komoly bűnbánat nélkül, térdeplés nélkül, mindent kényelmesen, „egyéniességemnek” megfelelően.

A kényelmes kereszténység feltalálóra és használóra kárhozat vár, „ahol férgük nem pusztul el és a tüzüik nem alszik ki”. A mennyek országa nem „potyapénz”, csak az nyeri el, aki megizzadt érte, néha véres verejtékkal. A mennyek országa erőszakot szenved, és az erőszakosak ragadják magukhoz. Persze, magunkkal kell erőszakoskodnunk. Ha másképp nem megy, kitépett szívemet kell nyújtanom az Úrnak.

C)

1. Miért bűn a gazdagság?

„Jaj nektek, gazdagok!” „Majd ők mennek a száműzöttek élén a száműzetésbe, és véget ér a henyélők tobzódása.” „Te azonban, Isten embere, menekülj ezektől.” (Az előző versek mondják meg, hogy mitől: „Minden baj gyökere a pénz utáni sóvárgás. Így néhányan, akik törnek magukat utána, már elpártoltak a hittől, és sok bajba keveredtek.”) Az Evangélium

elbeszélésében természetes, hogy a gazdag a pokol kínjaira kerül. Ábrahám megokolása is ez: „Emlékezzél csak vissza, hogy milyen jó dolgod volt életedben. Most tehát a te osztályrészed a gyötrelmem.”

Tulajdonképpen nem a gazdagság bűn. Hanem a gazdagság annyira bűnalkalom, hogy szinte már azonosul a bűnnel. (Hogy mégsem egészen azonos, mutatja, hogy gazdag szentek is voltak.) Milyen bűnökre visz? Sokfélére. De mindez egy pontba fut össze: egocentrikus önzés. A gyönyörök öncélú hajszolása, hiszen van rá pénz, miért hagyjon ki egyet is. „Semmit nem törődtek József romlásával”, Lázár pedig a hulladékot sem kapja meg. Vagyis a gazdag nem érzi, hogy a vagyon kötelezettségekkel jár. Hogy ameddig nyomorúságot lát, addig nem helyezkedhetik arra az álláspontra: az enyém, azt teszek vele, amit akarok. Igaz, hogy övé a pénz, de csak úgy, mint bármi a világon. Kapta, és el kell számolnia vele Urának. Nem fordíthat mindent magára, mert minden elsősorban az emberiségé, csak azután magántulajdon. És bűn az olyan magántulajdon, amely akadályozza, hogy a javak az emberiségéi legyenek. A gazdag fordítva érzi: Úgy gondolja, még az emberek is érte vannak. Ezért utálatos Isten előtt.

Persze, nem a dúsgazdagokra kell gondolnunk most, mert a magunk lelkiismeretét kell megvizsgálnunk. A dúsgazdagok bűnét el tudja követni a jómódú, sőt a szerény vagyunkájú, talán még a szegény is. A bűn lényege ugyanis az önzés, magamnak kaparok, a magam kis kényelmét biztosítom, a többiekhez semmi közöm, boldoguljanak, ahogyan tudnak. Hány ember hitvallása ez! A legszomorúbb, hogy ebben semmi bűnt nem látnak, nagyon értelmes elvnek gondolják. Hogy nincs benne a szeretet, azt észre sem veszik. Pedig ez az önzés, csak magam ismerése, a legegyszerűbb út a kárhozatba.

Tegyünk hozzá még valamit: Nemcsak a pénzben gazdagok kell, hogy felelősséget érezzenek az emberek iránt. Hanem azok is, akik bármiben többet kaptak az Úrtól. Nem azért okos, tudós, ügyes, szerencsés valaki, hogy azzal csak a maga hasznát szolgálja. Az önzés elkárhozik, csak a szeretet üdvözülni. Az igazi szeretet mindig önzetlen. Az önző szeretet hamisítvány.

Jézus nem a szegény Lázárt küldi vissza a földre, hanem ő maga adta a figyelmeztetést mindazoknak, akik valamiben is gazdagok: Úgy gazdálkodjanak azzal, ami az övék, hogy az Úr azt az emberiségnek adta, annak javára használják tehát. „Nehogy ők is ide jussanak a gyötrelmek helyére.”

2. „Akit senki nem látott, s nem is láthat” (1 Tim 6,16)

Istent nem lehet szemmel látni. A szem arra van teremtve, hogy az anyagot lássa. Szellemi valóságot képtelen felfogni. És ha Isten adna neki olyan erőt, hogy a szellemvilágot is lássa? Isten megtehetné, de az akkor már nem szem lenne, hanem valami más. Istent lehet látni, de csak szellemi megismeréssel, csak „lélekkel” lehet „látni”. Istent soha és semmiképp nem láthatja állat. Mert ha Istent látó képességet kapna, már nem lenne állat, hanem szellemi lény lenne.

De szellemi lélekkel sem látjuk, nem is láthatjuk Istent földi életünkben. Miért nem? Mert ahhoz külön adománya szükséges Istennek, a lumen gloriae. Ezt pedig halandónak nem adja meg az Úr. Ellenkezik ugyanis a halandó léttel, mely a próbatétel ideje. Aki látja Istent, az már nem tud többé vétkezni. Azt lenyűgözi a végtelen Tökéletesség és Szeretet, végtelen Bölcsesség. Különbözik Isten látása nem olyan, mint a szemmel való látás, hanem egyben birtoklás is. Tehát boldogító. Nem is képes rá más, csak aki rá van hangolva Istenre, vagyis aki teljesen büntelen. Ezért is szükséges a purgatórium.

A próféták, szentek látomásaikban nem Istent látták, csak valamilyen alakot, amely jelezte Isten különleges jelenlétét.

Próbáljuk átélni imádságos lélekkel a harmadik kánon szavait arról, hogy a boldogság legfelső fokát, mely letöröl véglegesen minden könnyet, azt fogja jelenteni, hogy színről-színre látjuk majd az Istent.

3. „*Nem hallgatnak rájuk*” (Lk 16,30)

Valóban, nem lenne célravezetőbb igehirdetés, ha valaki visszajönne a másvilágról? Aki látta, mi van ott? De hát hinnének-e neki? Mivel igazolná, hogy ott volt valóban? Nem csak tetszhalott volt, vagy nem ügyes csalás-e az egész? Különben Jézus valóban onnét jött, a mennyből szállott alá. Igazolta is csodák sorozatával. Mégsem hittek neki, akik a csodákat látták, azok sem, vagy legalábbis nem valamennyien. És ha mindenkinek személyesen megjelenék az Isten? Ábrahámnak megjelent, mégis azt mondja a Szentírás, Ábrahám hitt. Tehát aki személyesen érintkezik Istennel, az sem nélkülözheti a hitet. Mert mi a biztosíték, hogy valóban Istent látta? Hogy nem álmodott, hallucinált?

Hit kell, anélkül nem megy. Ezért mindegy a mód. Halott támad fel, az Isten Fia száll le közénk, vagy csak a hitoktatótól, szüleimtől, prédikáló paptól hallom Isten ígését, mindenképpen szükségem van a hit kegyelmére, és arra, hogy azt el is fogadjam. Ha hiszek, mindegy, honnét hallom (az első koreai keresztények pl. hitről szóló könyvek alapján lettek hívővé), biztos vagyok a dolgomban. Ha nem akarok hinni, vagy ha Isten nem adná meg a kegyelmet, hiába jelenik meg nekem akár Isten, nem tudok biztos lenni.

Ha nem akarok a „gyötrelmek helyére” jutni, hinnem kell. Ez legyen első kérésem imádságaimban!

4. *Jósorsban is imádkozz!*

Senki hívőt nem kell buzdítani, hogy a bajban imádkozzék. De szükséges figyelmeztetni: akkor is kell imádkozni, (ez nem egyenlő azzal, hogy imákat mondok el!), kérni Isten segítségét, ha úgy érzem, magam is meg tudom oldani problémáimat, minden rendben megy. (Anyagi jósorsban érzi így leginkább az ember.)

Egészségem, jó körülményeim, sikereim is Isten ajándékai. Meg kell őket köszönnöm, és kérnem is kell, hogy segítsen továbbra is az Úr. Nehogy eszembe kelljen idéznie, hogy nála nélkül semmi sem vagyok. Könnyen meg tud erre tanítani, csak az roppant kellemetlen a tanítványnak.

A legsimábbnak látszó dolgokban is szükséges Isten áldása. Mindenhol leselkedik a baj, közbejöhet bármi, bármikor. A szerencsétlenségek legtöbbször váratlanul szoktak jelentkezni.

Minél jobban megy a sorsom, annál buzgóbban kell kérnem, hogy mindaz javamra váljék. Éppen a nagy szerencse tehet olyanná, amilyen ember nem mehet be a mennybe. De már evilági viszonylataimban is károsná válhat a túlságosan jól sikerült élet. A földi siker sokszor fordult már elkényeztetette ellen, és igen sok formája lehet ennek.

Aki megszűnik imádkozni, szívből könyörögni, mert elkényeztette az élet, és ezért túlzott az önbizalma, kiteszi magát a gőg veszélyének. A gőgösnek pedig maga Isten áll ellen. Szeretetből, mert a gőg tönkreteszi a legszerencsésebb ember életét és örökkévalóságát is. A gőgössel tehát jót tesz Isten, ha felébreszti. Így több esélye van, hogy nem veszik el. Az ébresztő persze kellemetlen szokott lenni. Jobb virrasztani és imádkozni.

Évközi 27. vasárnap

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (Iz 5,1-7): *„Hadd énekeljem el kedvesemnek az én szerelmesem énekét szőlőjéről. Szőlője volt szerelmesemnek, igen termékeny hegytetőn. Sövényvel körülvette, a köveket kiszedte belőle, és szépen beültette; közepén tornyot épített, és sajtót vágott ki benne; és várta, hogy szőlőt hozzon és vadszőlőt hozott.*

Nos hát, Jeruzsálem lakói és Juda férfiai: tegyetek igazságot köztem és szőlőm között! Mit kellett volna tennem szőlőmmel, és nem tettem meg velem? Talán, hogy azt vártam, hogy szőlőt hozzon és vadszőlőt hozott?

Most íme, tudotokra adom, mit teszek majd szőlőmmel: Lerontom sövényét, hadd szaggassák szerte, lerombolom falát, hadd tapossák össze. És elhagyottá teszem: nem metszik meg és nem kapálják meg, hadd verje fel a bozót és a tövis. És meghagyom a felhőknek, hogy esőt ne hullassanak rá. Bizony, a seregek Urának szőlője Izrael háza és Juda férfiai az ő gyönyörű ültetése; azt vártam, hogy cselekedete igaz legyen és íme, gonosz, hogy igazságot szolgáltasson, és íme, jajveszékelést okoz.”

Az Úr a szőlőgazda, Izrael a szőlő. Annál is inkább kézenfekvő ez a jelkép, mert a zsidók szemében a jólét szimbóluma volt, ha valaki saját szőlőjében lepihenhetett. Gondos gazdaként járt el a tulajdonos: kiváló szőlőfajtát telepített, és egyébként is minden szükségeset megtett, egyszerű csőszkunyhó helyett őrtornyot épített. Ám, amikor elérkezett a nagy nap, melyet még a törvények is respektáltak – elhalaszthatta hadbavonulását az, aki szőlője első termését várta –: szőlő helyett vadszőlőt talált. Szeretete keserűséggé és haraggá változik. Isten a hálátlan, jócselekedetekben szűkölködő választott népet ellenségei prédájává hagyja válni.

II. OLVASMÁNY (Fil 4,6-9): *„Testvérek, ne aggódjatok semmi miatt, hanem minden imádságtokban és könyörgésetekben terjesszétek kérésteket az Úr elé, hálaadástokkal együtt. Akkor Isten békéje, amely minden értelmet meghalad, megőrzi szíveteket és értelmeteket Krisztus Jézusban. Egyébként, Testvéreim, arra irányuljanak gondolataitok, ami igaz, tisztességes, igazságos, ami ártatlan, kedves, dicséretreméltó, ami erényes és magasztos. Amit tanultatok és elfogadtatok, amit hallottatok és példámon láttatok, azt váltsátok tette, és veletek lesz a béke Istene.”*

Hálás szívvel visszaemlékezni az eddig vett javakra és bizalommal kérni Istentől mindazt, amire ezután szükségünk lesz, – ez a béke és öröm forrása. Olyan nagy és mély öröme és békéé, amit az ember el sem tudna gondolni.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 21,33-43): *„Az időben így szólt Jézus a papi fejedelmekhez és a nép véneihez: Halljátok a másik példabeszédet. Volt egy gazda, aki szőlőt ültetett, sövényvel vette körül, sajtót ázott benne, s tornyot épített. Majd bérbeadta szőlőműveseknek, és külföldre utazott. Mikor pedig megjött a szüret ideje, a szőlőművesekhez küldte szolgálait, hogy átvegyék a termést. De a szőlőművesek megragadták a szolgálakat, az egyiket megverték, a másikat megölték, a harmadikat megkövezték. Ismét küldött szolgálakat, többet, mint először, de ezekkel is ugyanúgy elbántak. Legutoljára fiát küldte hozzájuk, mondván: Fiamat csak*

megbecsülik. De mikor a szőlőművesek meglátták a fiút, így szóltak egymáshoz: Ez az örökös. Gyertek, öljük meg és miénk lesz öröksége. Megfogták, kidobták a szőlőből és megölték. Mikor majd megérkezik a szőlő ura, mit csinál ezekkel a szőlőművesekkel? – Azt felelték: A gonoszokat gonosz sorsra juttatja, a szőlőt pedig más bérlőknek adja ki, akik kellő időben beszorgáltatják a termést. – Jézus így szólt hozzájuk: Sohasem olvastátok az Írásokban:

A kő, melyet az építők elvetettek,

Szegletkővé lett:

Az Úr tette azzá,

S ez csodálatos szemünk előtt?

Ezért mondom nektek, hogy elveszik tőletek az Isten országát és olyan népnek adják, amely meghozza a termését.”

Nyilvánvaló, hogy Jézus az Izaiásnál található képet fejleszti tovább és a bérlők a nép vezetőit jelentik. Jézus korában sok olyan birtok volt Galileában, amelynek a tulajdonosa idegenben lakott, és palesztinai volt a bérlő. Aligha hihető persze, hogy egy jó apa elküldi egyetlen fiát is olyan bérlőkhöz, akik ennyi szolgáját megölték. Ezt csak az Isten tette meg. Ha ilyesmi emberi viszonylatban is előfordult volna, akkor úgy kell elgondolnunk a dolgot, hogy a fiú jövetelét a bérlők azzal magyarázták, hogy meghalt az apa. Ebben az esetben gyilkos szándékuk érthető, mert hiszen örökös hiányában a szőlő annak tulajdona lesz, aki éppen műveli. Jézust halálra adják, tehát a nép vezetői – de ennek megjövendüléséhez kapcsolódik a megdicsőülés megjövendölése is: a félredobott kő szegletkővé lesz. Felépül ugyanis az új templom (a kép tehát változik, de a lényeg ugyanaz marad), lelki épület, melyben azonban nem lesz része azoknak, akik gyümölcstelennek bizonyultak.

Az egyház Isten szőlője, melynek töve az emberré lett Istenfia. Éppen ezért teljesen gyümölcstelen nem lehet, de lehetnek rajta terméketlen, haszontalan ágak. A keresztségkor ojtottak be ebbe a csodálatos szőlőtőbe, azóta az Ő élete az enyém is, az én életem az Ővé is. De ez az élet gyümölcsöt akar teremni. Amelyik nem terem gyümölcsöt, az nem él igazán. De nem vagyok magányos szőlővessző, hanem az egy tövön sokan alkotjuk a szőlőbokrót. Egymást is erősítjük vagy szegényítjük. Jézus halálakor kettéhasadt a templom függőnye, melyen dús szőlőbokról volt látható, Izrael jelképe. Kettéhasadt a függöny, mert új szőlőt ültetett a Gazda, és ezt így is ki akarta fejezni. Mi terem az én szívemben? Jézus az utolsó vacsorán kezébe vette a szőlőtő borával telt kelyhet. Ez a bor szimbolizálta az ő életének termését, engedelmes áldozatát és végül, valóságosan is azzá lett: szent vérévé. Arra tesz képessé, hogy én is ilyen termést hozzak.

B)

I. OLVASMÁNY (1 Móz 2,18-24): *„Mondá az Úr Isten: Nem jó, hogy az ember egyedül van: alkossunk hozzáillő segítőt is. Megalkotta ugyanis az Úr Isten a földből a föld minden állatát, s az ég minden madarát, s odavezette őket Ádámmal, hogy lássa, minek nevezi el őket, – mert minden élőlénynek az lett a neve, aminek Ádám elnevezte. – Meg is adta Ádám minden baromnak, s az ég minden madarának s a föld minden vadjának a maga nevét: de Ádámnak nem akadt magához illő segítője. Ezért az Úr Isten mély álmot bocsátott Ádámmal, s mikor az elaludt, kivette az egyik bordáját, s hússal töltötte ki a helyét. Aztán asszonnyá építette az Úr Isten a bordát, melyet Ádámból kivett, és odavezette Ádámmal. Mondta ekkor Ádám: Ez most csont az én csontomból és hús az én húsemból: ezt a férfi feleségének nevezzék, mert a férfiből vétetett. Ez okból hagyja el az ember az atyját és anyját, s ragaszkodik feleségéhez, s lesznek ketten egy testté.”*

Az ember azzal is az állatvilág feletti uralmát gyakorolta, hogy az egyes állatoknak nevet adott. Azt is felismerte, hogy segítséget jelentenek ugyan számára az állatok, de igazi társára nem akadt közöttük. E felismerés után kapja Istentől Évát, aki nem szolgálja, mint az állatok, hanem egyenrangú segítőtársa. Erre tanítja meg az elragadtatásszerű álommal őt az Isten. A leírásnak nem az a célja, hogy az esemény mikéntjéről felvilágosítást adjon, hanem az, hogy elvont megfogalmazás helyett történettel tanítson meg arra, ki az asszony, mi a szerepe. A gyermekben végül is egy test lesz a férfi és a nő. – A férfi héberül: is, az asszony: issa, ezt a magyarban csak megközelíteni tudjuk az ember – néember (= nőember) szópárral.

II. OLVASMÁNY (Zsid 2,9-11): *„Testvérek, Jézus, aki kevéssel lett kisebb az angyaloknál, a halál elszenvédéséért a dicsőség és nagyság koronáját nyerte el, hiszen az Isten irgalmából mindnyájunkért megízlelte a halált. Illett ugyanis, hogy azt, akiért és aki által minden lett, mivel számtalan fiát elvezette az üdvösségre, az üdvösség szerzőjeként a szenvedésben megdicsőítse. Mert ugyanattól az egytől valók-mind: a megszentelő és azok, akiket megszentelt. Ezért nem szégyenli testvérének nevezni őket.”*

Isten végtelen irgalmából úgy rendelkezett, hogy Jézus átmenetileg alázza meg magát, szenvedje el a halált, és így szerezzék meg magának a dicsőséget, nekünk az üdvösséget. A levél írója azt a botrányt akarja megszüntetni, melyet Jézus sorsa az első keresztények egy részében keltett. Az egy, akitől a megszentelő és a megszenteltek egyaránt valók, vagy az Atya, vagy Ádám. Nem szabad elsiklanunk afelett az igazság felett, hogy az üdvösség dolgában Isten volt a kezdeményező, nem az ember. Sajátos vonása ez a kereszténységnek. Nem az embertől ered a kezdeményezés, – a büntudat nyomására – az Isten kiengesztelésére. Isten kiengesztelődik velünk, az első és nagy, döntő lépést ő teszi meg. Továbbá Jézus olyan módon nyerte el világ feletti nagyságát újból, amilyen mód számunkra is kínálkozik az igazi naggyálevéshez: a teljes engedelmesség, alázat útján, mellyel meghajolt az Atya akarata előtt.

AZ EVANGÉLIUM (Mk 10,2-16, ill. 2-12): *„Az időben a farizeusok Jézushoz mentek és megkérdezték: El szabad a férjnek bocsátania a feleségét? – Próbára akarták ugyanis tenni. De ő kérdéssel válaszolt: Mit parancsolt nektek Mózes? – Mózes megengedte, hogy válólevelet írva, elküldjük az asszonyt – felelték. Jézus folytatta: Szívetek keménységére való tekintettel tette ezt az engedményt. De az Isten a teremtés kezdetén férfit és nőt alkotott. Az ember ezért elhagyja apját, anyját, és feleségével tart és ketten egy test lesznek. Ettől kezdve többé már nem két test, hanem csak egy. Amit tehát az Isten összekapcsolt, az ember ne válassa szét. Otthon tanítványai ismét efelől kérdezték. Ezt válaszolta: Aki elküldi feleségét, és mást vesz el, házasságtörést követ el ellene. Ha pedig a feleség hagyja el férjét és máshoz megy, házasságot tör. Kis gyerekeket hoztak hozzá, hogy tegye rájuk kezét. De a tanítványok elutasították őket. Amikor Jézus észrevette, helytelenítette. Hagyjátok – mondta – a kisdedeket, hogy hozzám jöjjenek, ne akadályozzátok őket, hiszen az ilyeneké az Isten országa. Igazán mondom nektek, aki nem úgy fogadja az Isten országát, mint egy gyerek, nem jut be oda. – Aztán ölébe vette és kezét rájuk téve, megáldotta őket.”*

A farizeusok Mózes engedélyére hivatkoznak, Jézus ugyanannak a Mózesnek elbeszélését idézi emlékezetükbe, mely szerint maga az Isten alkotta úgy az embert, hogy a házasságban egy testté lesznek, tehát a házasság természete szerint felbonthatatlan. Abból, hogy bizonyos időszakban a Teremtő akaratának teljesítésére a választott nép semmi hajlandóságot nem mutatott, és vezetőjük kompromisszumra hajlott, a váláslevél engedélyezésével, ez nem dicsőség és nem alap arra a reményre, hogy mindig is így lesz.

A következő jelenet kimondatlanul is rámutat a házasság felbonthatatlanságának egyik, fontos céljára: a gyermek érdekének védelmére. Jézus védi a házasságot, mert szereti a

gyermeket. Egyszersmind példaképpül is állítja őket tanítványai elé: Csak az mehet be az Isten országába, akiben a gyermeki lelkület lényeges vonásai megvannak: beismeri, hogy segítségre szorul, nem elég önmagának, nyílt és őszinte, bizalommal tekint másokra stb.

Isten házanépe, családja vagyunk. Összetartozásunk, a megfelelő lelkület nagy mértékben függ attól, milyen az egyházközséget alkotó családok szelleme. Kölcsönhatás áll fenn a nagy család és a kis családok között. Járuljunk hozzá magunk részéről családunk szellemének egyre jobbra tételéhez, viszont igyekezzünk az egyházközség életét (a templomi együttléteket is énekünkkel), minden téren mutatkozó összefogással, a testvéri szellem ápolásával családiasabbá tenni. Ennek szűkebb családunk szelleme is hasznát látja.

C)

I. OLVASMÁNY (Hab 1,2-3; 2,2-4): *„Meddig kiáltok még, Uram, és nem hallgatsz meg engem? Kiáltozom hozzád, mert erőszakoskodnak velem, és te nem szabadítasz meg engem? Miért engedsz látnom gonoszságot és nyomorúságot, miért kell fosztogatást és elnyomást látnom magam előtt? Folyik a per és egyre nagyobb a civakodás. És felelt nekem az Úr és mondotta: Írd fel e látomást, és vésd olvashatóan táblákra, hogy könnyen átfuthassa, aki olvassa. Mert amit a látomás mond, még távolban van, de már teljesedéséhez közeledik, és, meg nem hiúsul: ha késlekedik is, higgy benne, mert biztosan eljön és el nem marad. Íme, abban, aki hitetlen, nem igaz a lélek, az igaz azonban hite által életben marad.”*

A próféta a nép nevében intéz kérdést az Úrhoz: Miért engedi, hogy a káldeusok elnyomják, kizsákmányolják népét? Az Úr azt feleli, hogy hűséges, aki hisz és Istenben bíz, nem fog csalódni, mert szabadulása bekövetkezik, míg a hitetlen – jelen esetben az elnyomó hatalom – el fog pusztulni. Habakuknak Babilon elleni jövendölése 539-ben teljesedett be, amikor Cirus legyőzte Babilont.

Szent Pál a befejező mondatot annak az igazságnak a bizonyítására alkalmazza, hogy a valódi hit megigazulttá teszi az embert. (Róm 1,17; Gal 3,11; Zsid 10,38)

II. OLVASMÁNY (2 Tim 1,6-8; 13-14): *„Kedvesem, figyelmeztetlek, éleszd fel magadban Isten kegyelmét, amely kéz föltételem folytán benned él. Hiszen Isten nem a csüggedtség, hanem az erő, a szeretet és a józanság lelkét adta nekünk. Ne szégyellj hát tanúságot tenni Urunk mellett, sem mellettem, aki érte fogoly vagyok. Ehelyett vállald az evangéliumért a szenvedéseket velem együtt, bizva az Isten erejében. Esményed az a tanítás, amelyet Krisztus Jézus hitében és szeretetében tölem, hallottál. Őrizd meg a rádbízott kincset a Szentlélek erejével, aki bennünk lakik.”*

Timoteus Pál kézföltétele által hivatali kegyelmet kapott, mely tartós, állandó jellegű, nem feltétlenül állandó intenzitású. Néha a hamu alatt izzó parázshoz hasonlít, melyet fel kell szítani. Timoteusnak erőt kellett vennie félénk természetén, és tanúságot tenni Krisztus evangéliuma mellett. Erőt nyer erre a Szentlélektől. Pál börtönbeli szenvedése nyilván szintén csökkentette Timoteus bátorságát, de éppen a gyengeségben lesz teljessé az erő. Timoteus gyenge oldalának legyőzésével is megmutatkozik és megdicsőül Isten ereje.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 17,5-10): *„Az időben az apostolok kérték az Urat: Növeld bennünk a hitet. – Az Úr ezt felelte: Ha csak akkora hitetek lesz is, mint a mustármag, s azt mondanátok ennek a szederfának: Szakadj ki gyökerestül és verj gyökeret a tengerben, megteszi nektek.*

Ki mondja közületek béresének vagy bojtárjának, mikor a mezőről hazajön: Gyere gyorsan, ülj asztalhoz. Helyette nem ezt mondja-e inkább: Készíts vacsorát, övezd fel magad

és szolgálj ki, amíg eszem és iszom, aztán majd ehetsz és ihatsz magad is? Megköszöni tán a szolgának, hogy teljesítette parancsait? Így ti is, mikor megteszitek, amit parancsoltak nektek, mondjátok: Mihaszna szolgálak vagyunk, hisz csak kötelességünket teljesítettük.”

Jézus azzal bátorítja apostolait, hogy nem lehet majd apostoli munkájukban olyan nehéz, lehetetlennek tűnő feladat, melyet meg nem tudnának oldani, ha valóban hittel – bár csekéllyel – tekintenek Istenre és az érte végzendő munkára. Persze, mindez nem mentesíti őket az áldozatvállalás kötelezettsége alól, sőt a hit és bizalom ereje éppen ebben mutatkozik meg. De a legáldozatosabb apostoli élet is a szolgálatnak fogyatékos teljesítése. Érdekes ezzel összevetni Lk 12,37-et ahol azt olvassuk, hogy a hűségesen virrasztó szolgát a menyegzőről hazatérő gazda kiszolgálja. E két kép kiegészíti egymást. Az elsőben Isten feltétlen urasága fejeződik ki, akit az ember nem tehet adósává, a másodikban pedig a kegyelmesen felénk hajló Isten, aki hajlandó érdemünkön felül jutalmazni bennünket, ha elismerjük, hogy jogot semmire sem formálhatunk. Az első azt mutatja meg, milyen lehetne hozzánk az Isten, a második pedig azt, milyen ténylegesen és milyen magatartást vár el tőlünk is embertársainkkal szemben.

A hit nagy fontosságára irányítják figyelmünket ezek az olvasmányok. Csak a hitből merített erővel terjeszthetjük Isten országát, és menthetjük meg így életünket az örök életre, melyét Isten kegyelmesen nekünk ígért. Az egyház gyengeségei, sokak hűtlen elpártolása, a különböző természetű objektív és szubjektív nehézségek kell, hogy erősítsék hitünket, és egyre inkább hitből élő emberekké formáljanak bennünket. Akkor leszünk igazán erősek, ha hitünkkel Istenre támaszkodunk.

II. Teológia

A házasság válsága

A modern kor sok régi értéket rendített meg, így többek között a házasságot is. A házasság válsága vitathatatlan tény, a kérdés csupán az, hogy ez a válság milyen természetű és milyen kimenetelű.

Sokan úgy látják, hogy csupán átmeneti válságról van szó, amely bizonyos forrongás után elmúlik, s újból visszatér a régi állapot. Ennek a nézetnek képviselői úgy tartják, hogy a házasságnak az emberi természetben gyökerező, változatlan elemei vannak. Joggal hivatkoznak arra, hogy az ókori írásos emlékek (históriák, törvények, szépirodalom) tanúsága szerint „az ember maga nem változott” a történelem folyamán. A mai ember vágyait, erényeit és bűneit fedezzük fel a régieknél is. A változatlan emberi természetet alapul véve, önként kínálkozik az a megállapítás, hogy a házasság válságát egyes új adottságoknak az emberi természettől való elhajlása okozza. A visszatérés a régi, kipróbált házassági formához meghozza az embernek megfelelő megoldást.

Mások szerint a házasság – az emberi természettel együtt – alapvetően változó jelenség. Problémák jelentkezése mindig új megoldások szükségességét jelenti. A kiút mindig előre vezet, a visszatérés bármilyen múltbeli állapothoz helytelen, sőt lehetetlen. Ez a felfogás a múlt tapasztalatával szemben a mai tapasztalatokra hivatkozhat, arra ti., hogy a fejlődéssel felmerülő problémákat nem a fejlődés leállításával, hanem éppen a továbbfejlődés oldja meg. Pl. a közlekedési balesetek elkerülése végett nem kell lemondani a járművekről, vagy azok növekvő sebességéről, hanem tökéletesíteni kell a kormány- és fékműveket, az utakat, a jelzőberendezéseket stb. A fejlődés távlatában nem látszik az sem kizártnak, hogy a jövőben a mai értelemben vett házasság megszűnik, hogy helyet adjon valami megfelelőbbnek.

A válság gyökerei

A házasság mai válságát főleg három tényező okozza.

a) A nők jogi és társadalmi helyzetének megváltozása döntően érinti a házasságot. Nem csupán az egyenjogúságról van szó, hanem a nő értékéről, sajátos jellegéről és ebből következő feladatköréről. A régi női eszmény a háziasszony, a családanya volt, akinek erényei a szolgálat és a szeretet. A szolgálat magában foglalta azt, hogy a nő inkább passzív szerepkört töltött be: nem várták tőle az önálló gondolkodást, újítást, hanem inkább a megbízhatóságot, az otthon békéjének, kialakult rendjének fenntartását. A szeretet pedig, amit a nőtől elvártak, az magában foglalta az érzelmességet. A közfelfogás azt tartotta: ilyen a nő természete. Ma a női egyenjogúság szószólói így fogalmazzak: ilyené alakította a nő természetét a társadalom. Miért lenne elzárva a nő elől a másfajta megvalósulás, kibontakozás lehetősége? A mai nő nem hajlandó a társadalomban és a házasságban eljátszani azt a szerepet, amit a régi korok megkívántak tőle.

b) Amikor a nőt a közfelfogás a háztartáshoz kötötte, akkor ez összefüggött az anyasággal, amely valóban természetes, megváltozhatatlan női adottság. Észre kell azonban vennünk, hogy a biológiai adottság tulajdonképpen csak a gyermek világra hozatalánál jelent megkötöttséget. A gyermek felnevelése nem szükségképpen női feladat. Azt ugyanúgy elvégezheti a férfi is, és átvállalhatja a társadalom is. Ma, az átmeneti korban a társadalom nevelési szerepköre csak még szükséges rossznak látszik; mindenesetre tény. A bölcsődék, óvodák, napközik, kollégiumok rendszerét már nehéz volna nélkülözni, annak ellenére, hogy hátrányaik világosan megmutatkoznak. Felszámolásuk azonban mégis csak a problémák megkerülését jelentené. A ma és még inkább a jövő emberének olyan sokrétű ismeretet kell magába gyűjtenie, hogy ezt az otthon, a szülő nevelése nem biztosíthatja. Nem szükséges feltétlenül falanszterré válnia a társadalomnak akkor, ha a gyerekek nevelése átgondoltabban, tervszerűbben történék. Ez a változás persze magával hozza a gyerek családon belüli szerepének a megváltozását, s így közvetve a házasság válságát.

c) Végül a feltörő szexualitás is megingatni látszik a házasságot. A szex-hullám sok romboló és erkölcstelen vonást visel, mégsem lehet egyszerűen elítéléssel elintézni. Ez az elemi erővel feltörő áradat különböző lélektani gyökerekből táplálkozik. Része van benne annak, hogy a mai emberiség elszakadt a természetestől, túlságosan racionalizált világban él. A munka, a lakás, az étkezés, a szórakozás mind mesterséges környezetben, gépek és műanyagok uralma alatt állnak. Szinte az egyetlen természetes élménye a mai embernek a szexuális élmény, úgy fordul feléje, mint az émelegző a tiszta víz felé. Ha hozzászámítjuk a ránk záporozó benyomások miatt kimerült idegrendszer, érthetőbbé válik a felfokozott szexualitás; a szelíd, csendes élményekkel szemben a mai ember szinte már érzéketlen. És a szexuális kapcsolat természetességében – ha csak egy pillanatra is – feloldódik a mai ember magába zártsága. A szexualitás olyan „nemzetközi nyelv”, amely nemcsak nyelvi, hanem társadalmi, műveltségi és egyéb válaszfalak ellenére képes két embert közös élményben egyesíteni. Viszont a gátlástalanná váló szexualitás megingatja a házasságot.

Lehetséges-e új házasság-modell?

A házasság eszménye és a gyakorlat között egyre nyilvánvalóbb a különbség. Ez a különbség értelmezhető úgy is, mint a gyakorlat elhajlása az eszménytől, de úgy is, mint az eszmény lemaradása az adott körülményektől. Ez utóbbi esetben az emberek nem azért vetik el a házasság eddigi kereteit, mert gátlástalanok, hanem mert az eddigi keretek már nem értelmesek, már nem használhatók.

A közismert kifejezés: „A család a társadalom alapsejtje” a házasságot úgy tekintette, mint miniatűr társadalmat. A házasságban is hierarchia és differenciálódás érvényesül a

társadalom mintájára. A feladatkörök felosztottak és össze nem cserélhetők. A család három alkotóeleme (férfi, nő, ill. gyerek) élesen elkülönül, s szinte definíciójukban hordozzák azt, hogy a másik ellentétei: a nő nem férfi, s viselkedjék nőként, a gyerek nem felnőtt, viselkedjék gyerekekhez illően stb. A társadalom mintájára elgondolt család legkívánatosabb jellemvonása a stabilitás, ennek következményeként a gyerekeknek a családban kell megtanulnia azokat a szilárd rendszabályokat, melyek ismeretében beléphet egyszer a társadalomba.

Ha a kinyilatkoztatásban keresünk választ a házasság problémájára, találunk olyan szövegeket (az ószövetségi törvényhozásban, vagy szent Pál buzdításaiban), melyek a házasság általunk ismert, vagy még régebbi modelljét jelenítik meg. De az ember (és a házasság) megalkotásáról szóló alapvető szövegek a házasságról kevésbé meghatározott képet nyújtanak, igazolva, hogy a házasság különféle formákat ölthet magára Isten terve szerint. Az 1Móz 1,27-28. szerint Isten kezdetben férfinek és asszonynak teremtette az embert, s a Föld meghódítására szóló megbízást mindkettőjüknek adta. Nincs szó alárendelésről, vagy a munkakörök elhatárolásáról. Az 1Móz 2,18-23. szerint ugyan a nő később jelenik meg „segítőtárs”-ként, azonban itt is kettőjük (a segítséget igénylő és a segítséget nyújtó) egymásra utaltsága domborodik ki. Ezért mondja a 14. vers, melyre Jézus is hivatkozik: „Ezért hagyja el az ember apját és anyját, és feleségéhez ragaszkodik, s lesznek ketten egy testté.” Szó sincs tehát itt a későbbi törvénykönyvek és morálisuk bonyolult házasságrendjéről, elsődleges és másodlagos célokról, hanem a férfi és a nő lényegi egymásra utaltságáról. Ez az alapvető viszony hordozta a házasság minden későbbi megnyilatkozási formáját.

A jövő házassági modelljét biztosan megjósolni ma még nem lehet. De annyit talán meg lehet állapítani, hogy a fejlődés útja nem az egyre bonyolultabb házasság-modell felé, hanem inkább az alap-reláció mind egyszerűbb és tisztább megvalósulása felé vezet. Férfi és nő kapcsolatát régen sok minden termelési, jogi, társadalmi követelmény terhelte meg; ezekre a feladatokra ma más megoldások kínálkoznak. A nő egyenlő társadalmi szerepe és műveltsége is elősegíti a tisztultabb kapcsolatot a házastársak között. A végcél: az ember megjelenése a kinyilatkoztatás szavának megfelelően. („Isten megalkotta az embert férfinek és nőnek.”) A házasság nem két ember közössége (mint a régi modell érzékeltette), hanem férfi és nő egységében az ember megjelenése. Ugyanaz a gondolat jelentkezik itt természetes síkon, mint ami a kegyelmi síkon Krisztus és az Egyház „házasságában” akar érvényesülni: Jézus és Testének tagjai együtt alkotják a teljes Krisztust. Egyik a másik nélkül elképzelhetetlen.

Hogy a férfi és a nő együtt alkotják a teljes embert, az mindig ismert volt, de sohasem volt olyan aktuális, mint ma. Aktuális annyiban, hogy a megvalósulás lehetőségei adva vannak. De aktuális annyiban is, hogy korszükségletet fejez ki. A technika és számítógépek korában az embert komolyan fenyegeti a veszély, hogy elveszti személyiségét, értékét, emberi mivoltát. Vagy alkatrészé válik egy nagy gépezetben, vagy gondolkodó géppé. Férfi és nő együttesében valósul meg és marad fenn az ember maga. Az új típusú házasságban ennek az eszménynek kell kidomborodnia. Egy-egy kimagasló tudós vagy művész házaspár esetében már láttunk példákat erre a modellre: a házaspár valóban egy emberként áll az életben, s végzi ugyanazt a feladatot, közös érdeklődéssel, a legteljesebb testi-lelki harmóniában.

Amennyiben a férfi és a nő harmonikus egysége megvalósul, magától megoldódik a gyermek helyzete a családban, aki nem a társadalom utánpótlása, nem is a házasság kelléke, hanem a harmóniában élő szülők életének a folytatása, kiáradása lesz.

III. Homília vázlatok

A)

1. „Azt vártam, hogy szőlőt hozzon” (Iz 5,4)

Örök problémája a mélyebben vallásos embereknek, ha ugyan problémát csinálnak belőle, hogy nincs mit gyónniuk, vagy újra és újra csak egy-két jelentéktelen bűnöcske, inkább tökéletlenség.

Ok: csupán negatív vizsgálunk lelkiismeretet. Pedig a parancsok értelme nem az, hogy tilalmakat állítsanak fel. A parancsok azért vannak, hogy eligazítást adjanak abban, hogyan lesz termékeny az életünk. Aki rossz a szüleihez, aki veszekedős, parázna, tolvaj, hazug stb., annak élete fáján olyan kártevők vannak, amelyek nem engedik, hogy az az élet termékeny legyen. Csakhogy a szőlőnek sem elég, ha nincsenek kártevők. Attól még az lehet terméketlen, vagy éppen vadszőlő. Életünk értelme, hogy gyümölcsöt hozzon. Annyi tehetségünk, képességünk, lehetőségünk van, azt mind ki kell használni, nem szabad parlagon hevertetni. „Aki alszik, nem vétkezik.” Csakhogy maga az alvás is lehet bűn. Aki végigalussza életét, csak a kényelmet, csak a maga kis hasznát akarja, az nem méltó az ember névre. Az olyan, mint a gyümölcsfa, amelyik csak jól akarná érezni magát, de termést hozni, esze ágában sincs. Tehát: Értékes életet élj! Hogyan? Ha tudni akarod, majd értésedre adja a Szentlélek! Minden fa más termést hoz, minden embertől mást vár Isten, mást várnak az emberek. Csak hozz gyümölcsöt, és az nemes gyümölcs legyen.

És még valamit: Isten számára kell termékenyeknek lennünk. Ez nem ellentétes az emberiség szolgálatával. Istent az embereken keresztül kell szolgálnom. Nem a magam dicsőségét, a magam hasznát kell keresnem. Istennek és embertársaimnak legyen gyümölcsöző az életem. Az önzőt utálja Isten, az önzőt nem szeretik az emberek, az önző terméketlen fa, csak vadszőlőt terem. Mi értelme van az életének?

Ha gyónni megyek, ezt kérdezem magamtól: Hozok én egyáltalában valamilyen gyümölcsöt?

2. „Imádságokban és könyörgésekben” (Fil 4,6)

Imát mondani könnyen megtanul már a gyermek. Valóban imádkozni, ez már olyan feladat, amelyet egy életen át is nehéz megtanulni.

Az ima találkozás Istennel. Minden imádságban elindulok Isten felé. Néha szárnyalva, máskor vánszorogva, botorkálva, kényszeredetten, szégyenkezve, tapogatózva, vagy éppen fásultan, üresen. Mindegy, hogyan, csak minden imádságom elindulás legyen Isten felé.

A másik dolog, hogy az imában meg kell nyílni. Nem szabad a szavak mögé bújni. A lélek találkozzék Istennel, ne a száj. Az ima nem jó, ha csak beszéd, az imának megnyíló őszinteségnek kell lennie.

Aztán a jó ima alakulás. Nem jól imádkozik az, aki az ima nyomán nem lesz legalább egy kicsit, legalább egy nagyon rövid időre jobb.

Az imádkozás táplálkozás, erőgyűjtés. A megnyílt, a készséges, a könyörgő lélekbe árad a kegyelem.

A jó imában új ember születik, aki új lendületet, új erőt kapott attól, akivel találkozott.

3. Mindennapi ima

Életem minden napját meg kell szentelnem. Minden napomnak jelentősége van, örökre szóló jelentősége. Imával kell tehát megszentelnem, hogy kiemeljem a profán földiességből. Ezért kell mindennap imádkoznom, hogy napom szent legyen, Istennek szentelt.

Mivel minden napom Istené, neki is kell adnom, nem tarthatom meg magamnak, mint a gonosz szőlőművesek. De ha Istennek adom, akkor remekművé kell tennem minden napomat. Lehetséges-e az Isten segítő kegyelme és sugallatai nélkül? Már csak azért is kell mindennap imádkozni.

És vajon melyik napon nincs szükségem Isten oltalmára, védelmére? Melyik napon nem érhet semmi baj, semmi kísértés, semmi veszedelem? Tehát: Melyik napon hagyhatom el az imát?

A reggeli ima életem Istenre irányítása, önmagam felajánlása, az Úr segítségének kérése. Az esti ima a háláé, a bocsánatkérése, az örök nyugalomra való felkészülése.

A menny boldogságának forrása és alapja az Istennel való közvetlen, személyes kapcsolat. Napi imámmal mutatom, hogy óhajtok-e együtt lenni, együtt élni Istennel.

4. Aki az imában is csak magának akar szüretelni

Csak magának akar szüretelni az imában, aki csak akkor imádkozik, ha jól esik neki az ima. Kemény harc a mennyért való küzdelem. Tudja ezt Atyánk, azért bátorításul némelykor egy kis előleget ad a menny édességéből. Messze van ez az igazi mennyei boldogságtól, de mégis öröm és bátorítás. Rendszerint imádság közben ajándékoz meg vele Istenünk, ilyenkor élményszerű, édes az ima.

Hiba, ha valaki ezt az örömet, édességet vadássza, követeli. Hiba, ha valaki ötletszerűen, ösztöneitől hajtva imádkozik csak. És ha nem esik jól, abbahagyja, elhagyja az imát. Ugyanígy a misén, ájtatosságokon való részvételben sem lehet döntő, hogy van-e kedvem hozzá, kellemes-e, „szépen” csinálja-e a pap és a kántor, hangulatos-e.

Ugyancsak hasonló hibába esik, aki csupán földi ügyeinek eligazításáért imádkozik, vagy legalább is csak azért imádkozik igaz buzgalommal. Az ima elsősorban istentisztelet, imádás és hálaadás, engesztelés és vezeklés. A kérő ima teteje sem lehet a nekem kellemes kiimádkozása. Gondoljunk a Miatyánk kéréseire!

Meg kell próbálnom legalább az imában önzetlennek lennem, legalább az imában megmutatnom, hogy nem magamat szeretem első helyen, hanem Istent. Az ima „termése” is az Urat illeti.

B)

1. „Mert a férfiből vétetek” (1 Móz 2,23)

Éva teremtésének módján, már ahogyan a Szentírás leírja, fennakad a mai ember. Pedig semmi oka sincs erre. Egész világos, hogy itt részben történelmi tényről, de egyben tanmeséről van szó. Történelmi tény, hogy az egész emberiség, tehát a nő is Isten műve, és hogy nő, egy töről származik a férfival. Hogy aztán az Úr hogyan teremtette a nőt (és a férfit), arról nem akar beszélni a kinyilatkoztatás. Azt kutassák ki az emberek, ha képesek lesznek egyszer rá, de ez nem szükséges sem az üdvösséghez, sem az emberi élethez, miért is nyilatkoztatta volna ki Isten?

Nagyon lényeges viszont ennek a pár sornak a tanítása mind az emberi élet, mind az örök üdvösség szempontjából. Abban a korban, mikor az asszony alárendelt, sőt állati szerepet játszott, óriási dolog volt Isten tanmeséjébe foglalt üzenete: Az asszony éppen olyan ember,

mint a férfi, „csont a csontjából, hús a húsból”, segítőtje, nem igavonója, rabszolgája az embernek, a férfinak, mint az állatok. Általa a férfi „nincs egyedül”, elhagyhatja már apját és anyját, van, akihez ragaszkodjék.

Óriási jelentősége volt ennek a tanításnak akkor, de még most is. Nemcsak annyiban, hogy igaz most is, hanem azért is, mert még ma sem igazodik ehhez kellőképpen a gyakorlat. Valahogyan még mindig másodrendű embernek kezelik a nőt. Sok családban még mindig csak játékszer, cseléd, gyereknevelő. Még sok minden hiányzik ahhoz, hogy a nő egyenjogú társa legyen a férfinak, családban, társadalomban, munkahelyen egyaránt. Persze, nem egyformának kell lennie a nőnek a férfival. Nem is férfijogokat, férfi-feladatokat kell rábízni. Sajátosan női, (biológiai és lélektani) mivoltának megfelelően legyen egyenjogú társa férjének és a férfiúi nemnek.

Ezért a célért nemcsak a férfiaknak, de a nőknek is van elég tennivalójuk. Meg kell valósítaniuk Isten elképzelését, valódi szellemi társaikká kell válniuk a férfinak.

Hogy miért van ennek jelentősége az örök üdvösség szempontjából is? Mert a mennybe csak az mehet, aki mindenben, ebben is Isten, gondolatait teszi magáévá, elvben is, gyakorlatban is.

2. Hűségben a boldogság

A férfi (és a nő is) csak akkor nem lesz „egyedül”, ha társa van, aki kielégíti minden vonatkozásban, tehát házastársak (egyetlen más emberi viszony sem teljes) és nem kell félnie, hogy ezt a társát akármikor elvesztheti. A magányosság réme éppen olyan rossz, mint maga a magányosság. Maga az Úr mondta, hogy ez nem jó. Ezért a házasságban elsőrendű fontossága van a sírig tartó hűségnek.

A házasság csak akkor tökéletes, ha nem csupán abban áll, hogy nem hagyják el és nem csalják meg egymást, hanem abban is, hogy hűségesek az első szeretethez. Vagyis a szeretet a házastársak között ne csökkenjen, hanem egyre erősödjék, ízesedjék, érlelődjék. Lehetséges ez és szükséges. Az, hogy a házasság Isten előtt felbonthatatlan, nem arra felhívás, hogy akárhogyan viselkedhetem házastársammal szemben, úgy sem hagyhatom el. Inkább arra szólít fel: érdemes minden áldozatot meghozni egymásért, érdemes sok mindent lenyelni, megbocsátani, érdemes a magam alakításával, nevelésével egyre inkább hozzáhangolódni életem társához, hiszen az egész életünket építjük. Ki épít kedvvel, sőt áldozatok árán is olyan házat, amely bármikor megsemmisülhet? A házasság felbonthatatlansága egyeseknek nagy probléma és kereszt, de az összemberiségnek olyan áldás, amelyről nem mondhat le. A szép összhang kialakítása sok időbe, még több akaratba, önfeláldozásba, önlegyőzésbe kerül. Érdemes lenne, ha akármikor félnem kell, hogy elhagynak? Érdemes lenne akkor egyetlen kalandról lemondani?

A házasság jelszava: Hűségben a közös boldogságért. Átmenteni zökkenőkben: csak a szépre emlékezem, a rosszra csak annyiban, hogy okulok belőle. És mindig a jövőt nézem, azt a sok esztendő, ami még hátra van. Minden áldozatot megér, hogy az a sok év szép legyen.

3. Légy szeretetreméltó!

„Amit Isten összekapcsolt, azt ember nem választja szét.” Ha üdvözülni akarok, ezt el kell fogadnom elméletben is, gyakorlatban is. Ma arról gondolkodjunk, hogyan lehet és kell ezt minél könnyebbé tennem házastársam számára. Mert könnyű dolog ezt követelni, de csak követelni, ez nem biztos, hogy eredményes is. Különbözőben is, nemcsak azt kívánjuk, hogy életünk társa el ne hagyjon, hanem hogy mindvégig szeressen. Ez pedig nem éppen könnyű, segítenem kell tehát.

Mivel? Azzal, hogy iránta való szeretetből igyekszem olyanná válni, akit szeretni lehet, szeretni elég könnyű. Sőt, mivel minden ember ízlése más, hozzá kell tenni, mint nagyon-nagyon fontosat: Olyanná kell válnom, hogy neki könnyű legyen szeretnie engem.

Egyetlen férj vagy feleség se gondolja, hogy őt máris könnyű szeretni. Az sem téveszthet meg senkit, hogy hiszen „esküdt, hogy szeret”. A szerelem vaksága nem mese. Csakhogy ez a vakság előbb-utóbb elmúlik. Azért kell alakulnom, hogy „józanul” is tudjon szeretni az, akihez hozzákötöttem az életemet.

Jelenti ez a külső szeretetreméltóságot. Egyik fél sem hagyhatja el magát. Ezzel is meg kell mentenem azt, akit szeretek, a hűtlenség kísértésétől.

Aztán viselkedésem is legyen olyan, amelyre el lehet mondani: szeretetreméltó. Meg az egyéniségem is. Meg az érdeklődési köröm is. Ne csupán a magam ízlése vezessen, iparkodjam a közös érdeklődés kialakítására, még ha nekem kell is engednem. Vigasztaljon és erősítsen a szereteten kívül az is, hogy mindenben meg lehet találni az érdekeset, ha eleinte nem is érdekelt az a bizonyos dolog, ami betölti házastársam szívének nagy részét. Nem azon kell panaszkodni, hogy „csak az autóval, meccsel, atomfizikával, a bélyegjeivel törődik”, hanem részt kell venni érdeklődésében. Nem éri meg?

Tehát: Önvizsgálat. A társam ízlésének vizsgálata. Önkialakítás, önnevelés, önfegyelmzés. Mindez egy életen át.

Elrontja az életét, aki csak követel szeretetet, de azt követeli: Szeress úgy, ahogy vagyok, különben ... Úgyis alakulnia kell mindenkinek, aki üdvözülni akar. Ebben az alakulásban közvetlenül is érdekelve vagyok, ha szép házaseletet szeretnék. És ki ne szeretne? Ha valami „nem stimmel” a házaseletben, mindig azt kell kutatnom, én mit nem csináltam elég jól. Elmaradozik, részegeskedik, hűtlenkedik a párom, mit tettem, vagy nem tettem, hogy nem szeret velem lenni? Biztos, hogy én magam sem vagyok az ügyben egészen ártatlan.

Ha azt akarom, hogy szeressenek, egyre szeretetreméltóbbá kell lennem.

C)

1. „Éleszd fel magadban Isten kegyelmét!” (2 Tim 1,6)

Pál azt írja, hogy a kegyelem az általa felszentelt püspökben, Timóteusban „kézfeltétele által benne él”. Az egyházi rend szentségének felvétele tehát nemcsak egyszeri aktus, nemcsak egy kinevezés, melynek erejében az illető pap, püspök lesz. Akit pappá szentelnek, annak egész életében joga van minden kegyelemre, amely csak szükséges ahhoz, hogy jó pap legyen. Csak „fel kell élesztenie” ezt a kegyelmet, vagyis imádkozva „felhívni Isten figyelmét” erre az ő jogára, és új lendülettel együttműködni ezzel a kegyelemmel.

De nemcsak a pappászenteléssel van ez így, hanem minden szentséggel. Akit megkereszteltek, joga van Isten segítő kegyelmére egész életében ahhoz, hogy Isten gyermekéhez méltó életet éljen. Csak fel kell élesztenünk magunkban ezt a kegyelmet. Az egyház minden nagyszombaton intézményesen is megtéteti ezt velünk. De nekünk is valamiképpen gyakorolnunk kell „kereszttségünk kultuszát”. Alkalmas figyelmeztető erre a megőrzött keresztelési gyertya, keresztelési ingecske, emléklap. Nem rossz gondolat igyekezni részt venni minél több keresztelésen, és vele kapcsolatban „feléleszteni a keresztelési kegyelmeket”. Amint megünnepeljük születésünk napját, meg kellene ülnünk, mint a lélek ünnepét, azt a napot, amelyen a mennyei Atya gyermekei lettünk. Istengyermekségünk tudata, az ezzel járó feladat eszünkbeidézés, az „örökségre” való gondolás olyan dolgok, amelyeket nem lehet elégszer gyakorolnunk.

Ugyanígy kellene újra és újra felélesztenünk a házasság szentségében nyert kegyelmeket. Isten a szentségi házasságban felelősséget vállal a házastársak szép közös életéért. Csak nem szabad megfelelni, vagy megvetni ezt a jogunkat. A házassági évforduló legyen minden

esztendőben szent ünnep, az ima, az új lendületvevés alkalma. A házassági kegyelem naponkénti felélesztésének dicséretes gyakorlata a jegygyűrű megcsókolása, még inkább egymás jegygyűrűjének megcsókolása. Sok zökkenőn átsegítene, ha ezt mindennap megtennék a házastársak. Lélektani és kegyelmi szempontból egyaránt.

A szentségek nemcsak ünnepélyes szertartások, hanem a kegyelem bőséges forrásai egy életre. Ügyelnünk kell, hogy a feledés és az e kegyelmekkel ellentétes élet el ne tömje ezeket a forrásokat. Az ima, az új lendületvevés segítse mind bőségesebben előtörni az isteni segítséget!

2. „Ne szégyellj tanúságot tenni” (2 Tim 1,8)

A hit és a szeretet, az erkölcs és a szent remény terjedésének eszköze a tanúságtétel. Arról kell tanúságot tenni, szóval és léttel, ami bennem él: Hitemről, Jézust váró reményemről, és arról, kit szeretek minden erőmmel. Minden keresztény feladata ez, mert a keresztségben és a bérmálás szentségében „szent papsága” lettünk Urunknak. Minden keresztény részesült Jézus papságában, és azt gyakorolnia kell.

Sokan szégyellik ezt. Miért?

Alapvetően azért, mert az ember szégyell más lenni, mint a többiek. Legtöbben nem szeretünk sem jobbak, sem rosszabbak lenni az átlagnál, környezetünknel. Ezért nagy a környezet átalakító hatása. De ha szégyenkezünk, arra kell gondolnunk: „Én más akarok lenni a feltámadáskor is, én üdvözült akarok lenni.” Isten egészen más, mint mi, emberek vagyunk. Ha Isten gyermeke vagyok, nekem is kell másnak lennem.

Szégyelljük a tanúságtételt azok miatt, akikkel együtt kellene tanúságot tennünk: a legtöbb buzgó keresztény idős, sőt idős asszony, nem éppen a legelőkelőbbek, legtanultabbak, leggazdagabbak. – Csakhogy én nem lehetek olyan, mint a világ. Minden ember ember, ki vallja ezt, ha nem mi? Jézus Isten létére lett szegény ember. Az a kérdés, méltó akarok-e lenni hozzá. Vele kell lennem már most, ha örökké vele akarok lenni.

A Jézusról életével tanúságot tevőt maflának tartják. Nem használja ki az alkalmakat: malac viccek hallgatása, érzékiség, flört, sikkasztás, lógás stb.

Némelykor kifejezett csúfolódás céltáblája is lehet a keresztény, még saját családjában is. Ezt is vállalnia kell.

Ne cselekedj ösztönösen, ne bújj el! Gondold át ezt a dolgot, kérj erőt Uradtól, és vállald. Jézus csak azokat fogja vállalni az ítéleten, akik vállalták őt életükben.

3. „Őrizd meg a rádbízott kincset!” (2 Tim 1,14)

A ránbízott kincs a hit tárgya, a kinyilatkoztatás. Isten befejezte az emberiség egészének szánt „hivatalos” kinyilatkoztatást, a jövőben már csak magánkinyilatkoztatások lehetségesek. Az apostolok kora óta őriznünk kell a szent hagyományokban és a Szentírásban reánk maradt isteni szót. Szüksége van erre az emberiségnek a világ végezetéig. Csorbíthatatlanul, változtatás nélkül, kihagyás vagy hozzátevés nélkül.

Érzi is ezt Isten népe, azért reagál olyan érzékenyen mindenre, ami változás a hagyományossal szemben. Nagyon jó, természetfeletti ösztönnek nevezhető ez bennünk. Ragaszkodnunk is kell mindahhoz, amit Urunk ránk hagyott, hiszen abból soha egy i betű meg nem változhat.

Viszont igazság az is, hogy sokszor az változtatná meg a kinyilatkoztatást, ha megmerevednék. Először is az Isten szavát csak lassan tudja az emberiség egyre jobban megérteni. Sok minden van a kinyilatkoztatásban, amit még nem vettünk észre, vagy amit még nem értettünk meg egészen. Sok ismert hitigazság rejteget még olyan mélységeket, összefüggéseket, amelyeknek felszínrekerüléséhez nem volt elég tizenkilenc évszázad. Nem

szabad tehát megmerevednünk, ellenkezéssel fogadnunk valamit csak azért, mert újak hat. Nem ugrunk be mindenféle újdonsághajhászásnak, de csökönyösen merevek sem lehetünk akkor, mikor a valódi kinyilatkoztatás kibontásáról van csupán szó, nem hitünk megváltoztatásáról. Hogy honnét tudjam, miről van szó? Az egyházra kell figyelnem. Nem az egyik vagy másik papra, hit- s tudósra, hanem magára az egyházra, a Szentatyára, a püspökök közösségére. Őket bízta meg Urunk a kinyilatkoztatás őrzésével; rájuk vigyáz, ők nem vihetnek minket tévedésbe.

Aztán változik a nyelv, változik a gondolkodásmód. Ez magával hozza a változatlan hitigazságoknak új és új előadását. Itt megint csak azzal változtatnánk meg Isten szavát, ha görcsösen ragaszkodnánk ősi kifejezésmódokhoz, hiszen éppen ezzel okoznánk félreértéseket, rosszul értéseket.

És természetesen nem szabad összetéveszteni a hitigazságokat az egyház gyakorlatával. Vannak dolgok, amit Jézus nem határozott meg, hanem egyházára bízott, hogy mindenkor a kornak, az igényeknek megfelelően intézkedjék. Így pl. Jézus csak annyit írt elő, hogy változtassuk át a kenyeret és a bort az ő szent testévé és vérévé, megújítva ezzel keresztáldozatát és hogy együk az ő testét. De hogy hogyan folyjék le a szentmise, erről egyetlen szót sem szólt. Nem a kinyilatkoztatás megváltoztatása tehát a mise liturgiájának módosítása.

Őriznünk kell a ránkbízott kincset, de nem az egyházzal ellentétben. Az egyház egészének szól ez a parancs. Nekem úgy kell őriznem Jézus szavát, mint az egyház őrzi, nem a magam ízlése szerint.

4. Alapvető dolog

„Mikor megteszitek, amit parancsoltak nektek, mondjátok: Mihaszna szolgálak vagyunk, hiszen csak kötelességünket teljesítettük.”

Különös ezt hallani Jézus ajkáról. Megszoktuk, hogy ő állandóan azt hangsúlyozta: Istennek gyermekei vagyunk, Atyánknak kell szólítanunk és éreznünk őt. Miért hangsúlyozza tehát, hogy szolgálak vagyunk? Azért, mert tudta, hogyan vagyunk mi földi szüleinkkel. Csak várunk tőlük, de adni nem igen akarunk. Eltűrjük, hogy szeressenek bennünket (ezt sem mindig), de mi vajmi kevés kedvességgel viszonzozzuk jószágukat. Irányítást meg igazán nem akarunk tőlük elfogadni. Hát ezt nem akarta Jézus, hogy az ő Atyját és a mi Atyánkat ilyen földies értelemben nézzük Atyánknak.

Mi lényegünkönél fogva, mint teremtmények, rabszolgánál is mélyebben állunk Istenhez viszonyítva. Egyszerűen semmik vagyunk. Ha szolgának nevez bennünket, már az nagy kitüntetés. Hogy gyermekeinek tekint, sőt a kegyelemben gyermekeivé tett bennünket, ez nem szünteti meg teremtmény, tehát Istenhez képest semmi voltunkat. Nem szűnik meg az alaphelyzet: nem Isten van értünk, hanem mi vagyunk Istenért. Mi Istentől semmit nem követelhetünk, semmit nem „várhatunk el”. Egyedül ő követelhet tőlünk. Ugye nevetséges szemtelenség lenne, ha egy légy velünk szemben követeléseket támasztana? Pedig a szűnyog és köztem milliomodrészt annyi különbség sincs, mint Isten és én köztem. Isten a Minden, az Egyetlen, aki van. A szűnyog is, én is, teremtmények vagyunk, semmi a nevünk, csak azért és addig létezőnk, mert és ameddig Isten akarja.

Ha Isten, mint ahogyan megtette, gyermekeivé tett minket, ez kötelességeinket vele szemben nem csökkenti, hanem növeli. Azt jelenti, hogy nemcsak engedelmességgel, hanem szeretettel is tartozunk neki. Hogy nemcsak vakon kell szót fogadnunk, hanem magunkévá is kell tennünk Atyánk gondolatait, akaratát. Ő a maga életének boldogságát adja majd nekünk, élnünk kell tehát az ő életét. De ezért nem hála jár nekünk Istentől. Ennekem kell hálásnak lennem, hogy Isten ennyire becsül, hogy az ő életét akarja élelni velem. Nem hódolatot és hálás mosolyt várok tehát Istentől, azért, mert tiszta, becsületes, mérsékletes, jóindulatú,

vallásos voltam. Hanem boldog vagyok, hogy erre megtanított Isten, erre erőt adott, és így alkalmassá tett a végtelen isteni boldogságban való részesedésre.

Azt jelentik Jézus szavai, hogy Isten csak beszél az atyaságról, de azért rabszolgatartó Úr maradt? Nem, ő végtelenül jó és szeretetreméltó Atyánk, aki kimondhatatlan gyengésséggel és irgalommal szeret bennünket, és vár bennünket, hogy szívére ölelhessen. Jézus, mint Elsőszülött Testvérünk, arra figyelmeztet csak bennünket, hogy el ne szemtelenedjünk, és ezzel ki ne zárjuk magunkat a boldog örökségből.

Évközi 28. vasárnap

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (Iz 25,6-10a): *„A seregek Ura minden nemzetnek kövér lakomát készít e hegyen, lakomát borral, velős, kövér falatokkal, seprő nélküli borral. Lerántja e hegyen a takarót, mely minden népre reáborult, s a fátyolt, mely minden nemzetre feküdt. Örökre megsemmisíti a halált. És letörli az Úr Isten a könnyeket minden arcáról, és megszünteti népe gyalázatát az egész földön. Bizony, az Úr mondotta ezt: Ama napon majd így beszélnek: Íme a mi Istenünk! Benne reméltünk, és Ő megszabadít minket. Ő az Úr, őbenne bízunk, ujjongunk és örvendezzünk segítségén. Mert az Úr keze megpihen e hegyen.”*

A messiási kor boldogságát festi itt a próféta a királyi lakoma képével. (Vö. Mt 8,11; 22,2 sk; 26,39; Lk 14,15 sk; 22, 29-30; Jel 19,9). Isten annyira kimutatja szeretetét és megbecsülését az igazak iránt (akik közé zsidók és megtért pogányok egyaránt tartoznak), hogy a kövér falatokat is átengedi az áldozaton résztvevőknek, pedig egyébként azt el kellett égetni és így Istennek adni. A pogányokat eljuttatja kinyilatkoztatásának világosságára, a zsidókat pedig megtisztítja bűneiktől és megszabadítja azok következményétől, az elnyomatástól.

II. OLVASMÁNY (Fil 4,12-14; 19-20): *„Testvérek, tudok nélkülözni, de tudok bőségben is élni. Mindig mindenhez hozzászoktam: ahhoz, hogy jóllakjam és éhezem, hogy bővelkedjem és nélkülözsem. Mindent elviselek abban, aki erőt ad. Mégis jól tettétek, hogy szükségemben segítségemre voltatok. Az én Istenem – gazdagsága szerint – dicsőségesen ellát majd benneteket Jézus Krisztus által mindennel, amire szükségtok van. Istennek, a mi Atyánknak legyen dicsőség örökkön örökké. Amen.”*

Isten erőt adott az apostolnak, hogy az ínséget is el tudja viselni, meg a bőséget is lelke javára tudja fordítani, kárát annak se lássa. A neki juttatott adományt Isten fogja viszonzni, hogy semminek ne legyenek híjával, amire szükségük van, hogy az örök életet elnyerjék. Annak adtak, aki nagyon gazdag és azért engedi, hogy szolgálában őt megajándékozzuk, mert így is okot talál arra, hogy még bőségesebben elárasszon bennünket ajándékaival.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 22,1-4, ill. 1-10): *„Az időben Jézus újból beszélni kezdett a papi fejedelmeknek és a nép véneinek és példabeszédekben szólt hozzájuk: A mennyek országa hasonló a királyhoz, aki menyegzőt rendezett fiának. Elküldte szolgálait, hogy meghívják a hivatalosokat a menyegzőre, de azok nem akartak eljönni. Küldött más szolgálait is e szavakkal: A hivatalosoknak mondjátok meg: A lakomát elkészítettem, tulkaimat, hizlalt állataimat leölettem, minden készen van, jöjjetek a menyegzőre. De ezek nem törődtek velem, egyik elment szántóföldjére, a másik üzlete után. A többiek pedig megragadták szolgálait, bántalmazták és megölték őket. A király megharagudott, elküldte csapatait, hogy a gyilkosokat öljék meg és városaikat gyűjtsák fel. A szolgálakhoz pedig így szólt: A menyegző ugyan kész, de a hivatalosok nem méltók. Menjetek ki tehát az útkereszteződésekre és akiket találtok, hívjátok meg a menyegzőre. Szolgái kimentek, összeszedtek mindenkit, akit csak találtak, rosszakat és jókat egyaránt. Így megtelt a menyegzős terem vendégekkel. Bejött a király is, hogy megismerje vendégeit. Észrevett ott egy embert, aki nem volt menyegzős*

ruhába öltözve. Megszólította őt: Barátom, hogy kerültél ide, hisz nincs menyegzős ruhád? Erre az elnémult. Ekkor a király szolgálóihoz fordult: Kötözzétek meg lábát és kezét, vessétek ki a külső sötétségre. Ott lesz majd sírás és fogcsikorgatás. Mert sokan vannak a hivatalosak, de kevesen a választottak.”

A király az Isten, a hivatalosak a zsidók, szolgálói a próféták, az apostolok, a menyegző a Fiában kötött szövetség az emberiséggel. A zsidók elutasító magatartása nem teszi néptelenné a menyegzőt, mert a pogányok nagy számban térnek meg. A meghívó királyra nézve sértő, ha valaki nem megfelelő öltözékben jelenik meg. Nem lehetetlen, hogy ez a befejező rész tulajdonképpen egy önálló történet része, melyben nem útszélről összeszedett emberek jönnek a lakomára, hanem az először meghívott előkelők, de van köztük olyan, aki nem veszi tekintetbe, hogy milyen ruhában illik megjelenni a lakomán.

Az első részt is sokan úgy értik, hogy valójában két különböző elbeszélést olvaszt össze az evangélista. Egyik az, ami Lk 15-ben is olvasható, amikor a meghívottakat földi ügyeik intézése tartja vissza a lakomától, a másik pedig egy király alattvalói, pl. egy város előkelői nem akarnak résztvenni a királyfi lakodalmán, hogy ne kelljen meghódolniok a király előtt, sőt engedetlenségük lázadásba csap át: a király követeit megölik. Ezek a lázadó emberek a zsidó vezetőket jelentenék, Jeruzsálem főembereit, akiknek városa éppen lázadó magatartásuk miatt el is pusztul.

Isten mindenkit hív országába. Természetes, hogy a meghívás elfogadása kötelezettségvállalást is jelent. Isten komolyan akarja üdvözíteni az embereket, de nem közreműködésük nélkül. A menyegzős ruha nélküli ember azt jelképezi, aki nem tudja megbecsülni magában Isten gyermekét.

A példabeszédbeli emberekhez hasonlóan bennünket is önállóságunk féltése, az anyagi javak rendetlen szeretete, kényelmesség stb. tarthat vissza az Isten országától. Szt. Pállal arra kell törekednünk, hogy se a bőség, se az ínség ne tartson távol bennünket Istentől. Ínségünkben vigasztaljon bennünket az a tudat, hogy Istenben gazdagok vagyunk, bőségünkben vegyük észünkbe, hogy nem ezek a valódi javak, amelyek igazán a miénk, és amelyeket senki el nem vehet tőlünk.

Isten országa hiánytalan lesz nélkülem is; kárát csak én látom, ha kirekesztem onnét magam akár a meghívás visszautasításával, akár a méltatlan étellel.

B)

I. OLVASMÁNY (Bölcs 7,7-11-): "Könyörögtem és értelem adatott nekem, imádkoztam és eljött hozzám a bölcsesség lelke. Többre becsültem azt országnál és trónnál, s a gazdagságot hozzá mérve semminek tartottam; nem tettem vele egy sorba drágakövet, mert minden arany hozzá képest csak kevés homok, s az ezüst mellette csupán; sárnak számít. Egészségnél, szépségnél jobban szerettem, s eltökéltem, hogy világosságul használom, mivel fénye soha el nem alszik. De vele együtt a többi javak is hozzám jöttek, és mérhetetlen gazdagság volt kezében.”

3 Kir 3,5 szerint Salamon bölcsességet kért Istentől, hogy jól tudja kormányozni a népet. Imáját az Úr meg is hallgatta, de ráadásul földi javakat is adott neki, melyeket éppen a bölcsesség által tud helyesen használni az ember.

II. OLVASMÁNY (Zsid 4,12-13): „Az Isten szava eleven, átható és élesebb minden kétélű kardnál, behatol a lélek és szellem, az íz és a velő gyökeréig, megítéli a szív gondolatait és érzéseit. Semmilyen teremtettség 'dolog nem marad előtte rejtve; minden föl van fedve és nyitva van az előtt, akinek számadással tartozunk.”

Isten megszemélyesített igéjéről (vö. Iz 55,10 sk; Jer 23,29; Bölcs 18,14 sk.) először is azt mondja, hogy eleven szó, hiszen az élő Isten szava. Leírva sem holt szó, mert valahányszor olvassuk, ill. halljuk, az élő Isten szól hozzánk. Szólása mélyreható, állásfoglalásra kényszeríti az embert, és pedig a legbensőbb valónkig való hatásával. Az ige hívó elfogadása vagy elutasítása nem pusztán értelmi és érzelmi változásokat jelent, hanem egész valónkat, legbensőbb lényegünket érinti. A szívig hat, lényünk központjáig. Az igével kapcsolatos állásfoglalásunk felfedi, kinyilvánítja igazi valónkat. Istennek számadással tartozunk és ez a számonkérés éppen az igével kapcsolatban történik, hiszen a döntő az ember megítélésénél a hit, ill. hitetlenség, Isten elfogadása, ill. elutasítása az Ige hirdetésével kapcsolatban.

AZ EVANGÉLIUM (Mk 10,17-30, ill. 17-27): „Az időben, mikor Jézus útnak indult, odasietett hozzá valaki, térdre hullott előtte és úgy kérdezte: Jó Mester! Mit tegyek, hogy elnyerjem az örök életet? – Miért mondasz engem jónak? – kérdezte Jézus. Senki sem jó, csak az Isten. Ismered a parancsokat: Ne ölj! Ne törj házasságot! Ne lopj! Ne tanúskodjál hamisan! Ne csalj! Tiszteld apádat és anyádat! – Mester, – válaszolta – ezeket mind megtartottam kora ifjúságomtól fogva. – Jézus ránézett és megkedvelte. – Valami hiányzik még belőled – mondta neki. Menj, add el, amid van, oszd szét a szegények közt és így kincsed lesz égben, azutáni gyere és tarts velem! – Ennek hallatára az elszomorodott és leverten távozott, mert nagy vagyona volt.

Jézus erre körülnézett és tanítványaihoz fordult: Milyen nehezen jut be a gazdag Isten országába! – A tanítványok meglepődtek szavaira. Jézus azonban megismételte: Gyermekeim! Milyen nehéz bejutni a gazdagoknak az Isten országába! Könnyebb a tevének a tű fokán átmenni, mint a gazdagnak bejutni az Isten országába. – Ezek szerfölött csodálkoztak és egymás közt kérdegették: Hát akkor ki üdvözülhet? – Jézus rájuk nézett és folytatta: „Embernek ez lehetetlen, de az Istennek nem. Mert az Isten mindent megtehet.”

Ekkor Péter vette át a szót: „Nézd, mi mindent elhagytunk, és követtünk téged.” Jézus így válaszolt: „Bizony mondom nektek, mindenki, aki értem és az evangéliumért elhagyja otthonát, testvéreit, anyját, apját, gyermekeit vagy földjét, már most ezen a világon százszorosan visszakap mindent: otthont, testvért, anyát, gyermeket és földet – bár üldözések közepette –, az eljövendő másvilágban pedig örök életet nyer.”

A gazdagság veszedelmes volta az erkölcsös életű fiatalember viselkedésén is jól látható. Nem állítható egy sorba a tízparancsolat követelményeivel az a felszólítás, amit ő kapott Jézustól, hiszen nem általános érvényű és nem is feltétlen kötelező erejű. Annyi azonban bizonyos, hogy az ilyesfajta felszólításokat nem követni – hiszen efféléket ma is, velünk szemben is támaszt az Úr – az üdvösség veszélyeztetésével jár.

A gazdagnak nehéz bejutni a mennyországba, mert szíve a földi javakhoz kötődik. A tű fokával való hasonlatot nem kell sem szószerint venni, sem magyarázatni, mert szándékosan eltúlzott hasonlat. Semmivel sem mond többet, mint a következő mondat: csak Isten segítségével üdvözülhet a gazdag. A kép teljességéhez hozzátartozik az is, hogy Jézus ismételten vendégeskedett gazdagoknál, elfogadta segítségüket (pl. Lázár) és semmi nyoma nincs annak, hogy őket is felszólította volna a vagyonukról való lemondásra.

Jézus azt is igéri, hogy már itt a földön is sokszoros jutalmat kap az ember az érte elhagyott szülőkért stb.; ezt bizonyára a hívő közösségekben talált sok testvérre, atyai-anyai jóságú idősebb emberre kell érteni.

Istentől elsősorban a bölcsesség gazdag ajándékát kell kérnünk, mert a többi ajándékot csak akkor tudjuk helyesen, lelkünk hasznára, javára használni. Hallgassuk figyelmesen az Isten igéjét és legyünk készségesek azoknak az indításoknak követésére, melyeket esetleg éppen vagyonunkkal kapcsolatban ad a Szentlélek. Az Ige gazdag ajándék és annak egyre

teljesebb birtoklása feltételezi a benne foglalt utasítások készséges követését. Az igazi bölcsességet az Igén keresztül akarja szívünkbe adni az Isten. Adja Isten, hogy az Igének hallgatása, a belőle megismert követelmények mérlegelése soha ne tegyen bennünket szomorúvá. Ha hazamegyünk a templomból, ne elmenjünk Jézustól, hanem egyre jobban, teljesebben maradjunk vele.

C)

I. OLVASMÁNY (2 Kir 5,14-17): *„Ama napokban a szíriai Námán lement s megfürdött hétszer a Jordánban az Isten emberének szava szerint s ismét olyan lett a teste, mint egy kisgyermek teste és megtisztult. Erre visszatért az Isten emberéhez, Elizeuszhoz, egész kíséretével együtt s bement és megállt előtte s mondta: Immár tudom, hogy nincs másutt Isten az egész földön, hanem csakis Izraelben. Kérlek tehát, fogadj el áldomást szolgálótól. Ám ő azt felelte: Az Úr életére mondom, aki előtt szolgálok, hogy nem fogadok el. Nem is engedett semmiképpen sem, pedig unszolta. Végre Námán azt mondta: Hát ahogy akarod; de kérlek, engedd meg nekem, szolgáltnak, hogy vehessek e földből annyit, amennyit egy öszvérpár elbír, mert nem mutat be többé szolgálád egészen eléggő áldozatot vagy békeáldozatát más Istennek, hanem csak az Úrnak.”*

Námán nem azzal kapta a legtöbbet, hogy megtisztult, hanem azzal, hogy eljutott az igaz Istenben való hitre. Mintaszerű ennek a pogánynak szívbeli készsége, mellyel a kegyelem ösztönzését követi. Persze a lokális istenség elképzelésétől még nem tud megszabadulni: úgy véli, földet kell vinnie ismét, mert csak ezen a földön imádhhatja megfelelő módon Istent.

II. OLVASMÁNY (2 Tim 2,8-13): *„Kedvesem ne felejtsd, hogy Jézus Krisztus, Dávid sarja feltámadt a halálból, ahogy evangéliumom hirdeti, amelyért meghurcoltak, sőt akár egy gonosztevőt még bilincsbe is vertek, ám az Isten szava nincs megbilincselve. A választottakért tehát mindent eltűrök, hogy az örök dicsőségben ők is elnyerjék az üdvösséget Krisztus Jézusban. Igaz kijelentés ez: ha meghalunk vele, majd élünk is vele; ha tűrünk vele, uralkodni is fogunk vele. Ha viszont megtagadjuk, ő is megtagad minket, de ha mi hűtlenné válunk, ő hű marad, mert önmagát nem tagadhatja meg.”*

Jézus szenvedése és halála a megdicsőülésbe vezetett, még a halál sem tudta őt végérvényesen megbilincselni. Ezt a sorsot kell vállalnunk nekünk is. Ezt vállalta Pál, aki most bilincseket visel, de ez sem akadályozza apostoli munkájában, mert ha szavaival, igehirdetésével nem szolgálhatja az emberek üdvösségét, szolgálja szenvedésével. Pál tehát igazi tanúja Krisztusnak, mert sorsközösséget vállal vele: úgy tesz, ahogy evangéliuma is hirdeti. Kész szenvedni a feltámadás, a győzelem reményében. Figyelmeztet arra, hogy „valamit valamiért”. Isten adja a kegyelmet, ezért viszonzásul hűséges, áldozatos együttműködést vár. Viszont az érte vállalt hűséges, áldozatos életéért viszonzásul felülmúlhatatlant ad: az örök életet.

Az utolsó mondat második fele ellentétes magyarázatokra adott alkalmat: egyesek szerint Jézus következetes, hű marad önmagához és amivel fenyegette azokat, akik elpártolnak tőle, az be is következik; mások úgy vélik, hogy hűtlenkedéseink ellenére is hű szeretetéről, megtérésünket óhajtó és elősegítő üdvözítő akarataról van itt szó. Jézus sajnálja és megmenteni akarja a bűnöst, hiszen az Atya gyermeke, akiben tehát meg kellene dicsőülnie a mennyei Atyának. Jézus érti igazán, milyen nagy hatalom a Gonosz, aki a bűnöst hatalmába kerítette.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 17,11-19): „Történt, hogy Jézusnak – Jeruzsálembé menet – Szamaria és Galilea határa mentén vitt az útja. Amikor az egyik faluba betért, tíz leprás férfi jött vele szemben. Még messze voltak s már megálltak és jó hangosan kérték: „Jézus, Mester! Könyörülj rajtunk!” Rájuk emelte tekintetét és így szólt hozzájuk: „Menjetek és mutassátok meg magatokat a papoknak.” Útközben megtisztultak. Az egyik, amikor észrevette, hogy meggyógyult, visszament és emelt hangon; dicsőítette az Istent és arcra borulva hálálkodott neki. Ez samariai volt. Jézus megkérdezte: „Nem tízen voltak, akik megtisztultak? Hát a kilenc hol maradt? Nem akadt más, csak ez az idegen, aki visszajött volna, hogy dicsőítse az Istent?” Aztán hozzá fordult: „Állj fel és menj. A hited meggyógyított.”

Biztosra vehető, hogy itt a szöveg romlott és a csoda nem ott játszódott le, ahol fordításunkban is olvassuk.

Az elbeszélés lényege: csak a samariai jött vissza, hogy magasztalja Istent és hálát adjon. Úgy tűnik, hogy a törvényben előirt formalitások megtartása előtt jött vissza, hogy Jézus előtt kifejezze háláját. Csak ezután ment a papokhoz.

Jézus azt adta ezeknek az embereknek, ami számukra legkedvesebb volt, az egészséget. Mindazoknak, akik hisznek benne és hűségesek hozzá, azt fogja adni, arai legkedvesebb. Az örök élet egyszersmind a legteljesebb boldogság, De a történet arra is rávilágít, hogy a földi adományok az emberek nagy részét elvakítják, mint a kilenc bélpoklost is. Kevés ember tud Isten iránt hálával lenni, pedig csak azok tudják elérni az örök boldogságot, akiket nem szédítenek meg a földi dolgok, hanem ezeken túl az égi örömeiket éheznek. Hálával fogadják Istennek földi ajándékait is, de abban a tudatban, hogy ennél különbeket akar nekik adni. A földi ajándékok mintegy a biztosíték számunkra, hogy az égi ajándékokra vonatkozó ígélet sem üres szó csupán.

Ha hitünket tettekké kell bizonyítanunk: vajon nem talál-e több hitet Isten azokban, akik nem vallják magukat kereszténynek? Nem szégyenítene-e meg bennünket a szeretet gyakorlásával, és ha jutalmul ezért elnyerik az igaz hitet, nem maradunk-e el messze mögöttük mi, akik nagyon sok helyzeti előnnyel indultunk?

II. Teológia

A kinyilatkoztatott törvény tökéletessége

Minden társadalom ismer és alkot törvényeket. A törvények célja az egyéni magatartásnak normákat nyújtani, az élet bonyolult helyzeteiben az embert eligazítani. A törvényekben nemcsak egy akarat jut kifejezésre, hanem a bölcsesség is, az emberi tapasztalatok leszűrődése.

A Szentírás is tartalmaz törvényeket, s ezek az egyéb törvényekkel szemben egy hallatlan előnnyel rendelkeznek: a változatlan Isten tekintélye áll mögöttük. Amíg minden emberi törvény alá van vetve a változásnak, a divatnak, a társadalom fejlődésének, addig az isteni törvények stabil normákat jelentenek az emberek számára. Ez az előny egy hasonlattal szemléltethető a legjobban. A versenyfutó erejének teljes megfeszítésével rohan a pályán, s nem sajnál semmi fáradságot, mert –látja a célt, ismeri az irányt! Ha viszont a versenyzők elöl eltávolítanák a célt, s ők nem tudnák, jó irányban futnak-e vagy sem, nyilván az egész verseny nevetségessé, értelmetlenné válnék. Hasonló a helyzet az erkölcsi magatartással is. Ha az ember nem tudhatja biztosan, hogy az a norma, amelyet követ, helyes-e, vagy sem, nem képes áldozatot hozni érte. Mivel az emberi eredetű törvények átértékelődtek – néha egészen rövid időn belül is –, érthető, hogy az emberek nem merik túlságosan elkötelezni magukat a változó normák mellett, s az erkölcsösség helyett inkább a kényelmességet választják. A kinyilatkoztatott törvények ereje éppen abban áll, hogy szilárd útmutatást

jelentenek az emberi magatartás számára: aki követi őket, nyugodt lehet, hogy helyes irányban halad, s nem kell idővel revideálnia magatartását.

Előfordulhat azonban, hogy az ember túlértékeli a kinyilatkoztatott törvények sajátos előnyét. Sok moralistánál és aszketikus írónál kialakult az az álláspont, hogy a kinyilatkoztatott törvények tartalmukban is tökéletesek és végérvényesek. Ez azt jelentené egyrészt, hogy e törvények összegyűjtése és rendszerbe foglalása megadná a tökéletes ember képmását. Tökéletesnek csak az volna nevezhető, aki minden kinyilatkoztatott törvényt maradéktalanul teljesít. Másrészt végérvényeseknek is kellene tekintenünk a kinyilatkoztatott normákat, s azokat változtatás nélkül kellene megvalósítanunk. Ami a Szentírásban bárhol törvényként szerepel, azt minden körülmények között követendőnek, s ami bűnként szerepel, azt minden körülmények között tilosnak kellene tartanunk.

Nem csoda, hogy az így megalkotott morális tankönyvek olyan eszményt mutattak be, amely a hívek számára megvalósíthatatlan volt. Nemcsak túlságosan magas, de túlságosan bonyolult is volt ez az eszmény. Elviselhetetlen követelmény, hogy az ember tökéletessége csak több száz oldalt kitevő előírások megtartásával valósítható meg.

Nemcsak a hívek életstílusa, hanem maga a Szentírás is rámutat arra, hogy a moralistáknak fenti elképzelése nem helytálló. Csupán két példára hivatkozom a Szentírásból. A morálisuk szerint „directa occisio sui in se et propria auctoritate intenta, est peccatum de se ex toto genere grave... Prohibetur strictissime non solum lege naturali, sed etiam lege divina.” (*Merkelbach*: Summa Theol. moralis, Bruges, 19,47. II. 351.) A Makkabeusok II. 14-ben viszont szerepel egy Ráziás nevű kiváló izraelita, aki öngyilkos lesz, hogy a letartóztatást elkerülje. „Nemeslelkűségében ugyanis inkább meg akart halni, mint gonosztevők kezére kerülni, és származásához méltatlan bánásmódban részesülni” – írja a szentíró elismerően (42. vers), s feljegyzi, hogy öngyilkossága közben Ráziás buzgón imádkozott Istenhez.

A Királyok IV. könyvében a szíriai leprás, Náámán gyógyulása szerepel. Náámán kifejezi hitét Izrael Istenében, majd így szól Elizeus prófétához: „Csak ebben az egy dologban engeszteld az Urat szolgál érdekében: mikor uram bemegy Remmon templomába, hogy ott leboruljon, s a kezemre támaszkodik, ha én is leborulok Remmon templomában, mikor ő ott leborul; – nézze el az Úr nékem, szolgáltnak ezt a dolgot. Ő (Elizeus) azt mondá néki: Eredj békességben!” (5. fej.) – Isten prófétája másképp ítéli meg Náámán helyzetét, mint a moralisták, akik szerint: „participatio officii, psalmodiis, precibus, ritibus, qua quis se gerit, sicut haeretici et illis se iungit, nunquam licita est, etsi exigatur ab auctoritate publica.” (*Merkelbach*: i. m. I. 587. old.)

A fenti két esetből nem szabad azt következtetni, hogy az öngyilkosság vagy a communicatio in sacris megengedett dolog, de az látható belőlük, hogy a Szentírás nem tekinti az egyes törvényeket megváltoztathatatlanul tökéleteseknek.

A törvény az ószövetségben

Az isteni törvényeknek az a szemlélete, mely szerint bennük a tökéletesség tükröződik, már csak azért sem fogadható el, mert az isteni törvényadás az eredeti bűn után, a bűnös emberiségnek történt. Isten nem a tiszta lappal induló embernek mutatja meg az utat, melyen haladnia kell, hanem a bűnös embernek, aki nemcsak jogilag, hanem ontológiailag is megváltozott állapotba került a bűn által. Az isteni törvényadás célja: felkészíteni a megváltásra. Nem lehet arról szó, hogy a törvény ismeretében az ember megszabadulhat, vagy megszabadulni köteles a bűntől. Szent Pál a rómaiakhoz és a galatákhöz írt leveleiben világosan kifejti a problémát, s megfogalmazza a törvény célját: „a törvény Krisztushoz vezető nevelőnké lett.” (Gal 3,24.)

Ezért nem indokolt az az elképzelés, hogy az ószövetségi törvény lényegében a természettörvény kinyilatkoztatása. Főleg a tízparancsolatot szokták úgy tekinteni, mint a természettörvény legfőbb parancsainak ügyes összefoglalását. (Lelki tükrök és hittankönyvek sokszor képviselik ezt az álláspontot.) Az ószövetségi törvények, maga a tízparancsolat is hosszabb fejlődés eredményeként nyerték el mai szövegüket. Az exegéták rámutatnak arra, hogy a tízparancsolat fogalmazása nem egységes, a 2 Móz 20-ban, ill. a 5 Móz 5-ben található szöveg között eltérések vannak. Nem lehet tehát arról szó, hogy Isten az embereknek készen, hitelesen átnyújtotta a természettörvények foglalatát. Az ószövetségi törvény tökéletességét nem abban kell keresni, hogy tökéletes etikai rendszert ad, mely minden erényt és bűnt felölel.

A tízparancsolat idézésénél és kateketikai vagy gyónási alkalmazásánál elmarad az a mondat, amellyel kezdődik, s amely igazában megvilágítja értelmét: „Én vagyok a te Urad Istened, aki kihoztalak téged Egyiptom földjéről, a szolgaság házából.” (2 Móz 20,2) Helyesen világítja meg e bevezetés szerepét Lohfink: „Isten bemutatkozik, ő a beszélő. De legelőször nem úgy szólal meg, mint aki követel, hanem mint aki előzőleg már éreztette kegyelmét. Mielőtt Ő Izraellel szemben követelést támasztana, már tevékenykedett az eseményekben, amennyiben Izraelt kimentette Egyiptomból. Végzetes dolog, ha a keresztyén katekézis elmellőzhetőnek ítéli Istennek ezt az összes követelését megelőző kegyességét.” (Lohfink: *Bibelauslegung im Wandel*. Frankfurt, 1967. 152. old.) A törvényadás tehát Isten kegyességével kezdődik, a bűnös ember felé kinyújtott kéz gesztusával. A törvény célja: Isten és a bűnös ember találkozása. A bűn pedig nem az ember tökéletlensége, hanem a szövetség veszélyeztetése. Ezért szólítja fel a Deuteronomium ismételten Isten népét a bűnös kiirtására: ne tórd meg a rosszat, vesd ki magadból! (5 Móz 13, s köv.) Hogy a közösségnek ne ártson tagjainak bűne, a nép maga kizárta, kiirtotta a vétkes tagot.

Az ószövetségi törvény tökéletességét tehát így lehet megfogalmazni: a bűnös ember – bűnössége ellenére – a törvény által mégis kapcsolatba tudott kerülni Istennel.

Az Újszövetség és a törvény

Az Újszövetség kerüli az aprólékos előírásokat, s helyettük a szeretet főparancsát állítja az ember elé. Jézus nem bíbelődik, nem részletez, hanem meghirdeti a szeretetet, amely a törvény helyére lép. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az Újszövetségben nincs semmiféle követelmény. Az Újszövetségben a szeretet lesz a törvény. Amint az ószövetségi embernek meg kellett tartania a rituális, vagy egyéb előírásokat, úgy a keresztyén ember számára a szeretet az előírás. Bármit tesz is, bármennyi törvényt meg is tart a keresztyén: mindez nem ér semmit, ha elmulasztotta az Újszövetség törvényét, a szeretetet.

Hogy az Újszövetség nem hoz részletese szabályokat, az az új törvény jellegéből következik: a szeretet nem ismer korlátokat. A szeretetet nem lehet pontosan körülírni, határok közé zárni. Jézus a hegyi beszédben ezt azzal érzékelteti, hogy egészen abszurdnak tűnő cselekedeteket hoz fel példának: adjunk kölcsön számíttatás nélkül, viszonzzuk jóval a rosszat, stb. „Megkérdzhetnők, hogy nem elbátortalanító-e olyan törvényeket kapni, melyek nem valósíthatók meg teljesen? Valóban így lenne, ha a hegyi beszéd világosan megvont határvonalú törvényekből állna, olyan stílusban, hogy: csak eddig! Azonban nem ez a helyzet. A hegyi beszéd olyan parancsokat tartalmaz, melyek felszólítanak minket olyan messzire elmenni, amennyire csak – személyiségünk teljes bedobásával – elmehetünk.” (Glaubensver kündigung für Erwachsene, Nijmegen, 1968. 148. old.)

Az újszövetségi törvény tökéletességét szintén nem a szabályok szavaiban, a részlet-törvények tartalmában kell keresnünk, hanem abban a távlatban, abban a lendületben, amit a szeretet hoz magával. Jézus ki meri mondani, hogy legyünk tökéletesek, mint a mennyei Atya; s hogy úgy szeressük egymást, mint ahogy 6 szeret minket. Az újszövetségi törvény a

végtelen felé nyit kaput. De ez a végtelen nem valami elvont végtelenség, hanem a végtelen Isten, akit utánozhatunk. Míg az ószövetségi törvény tökéletessége abban mutatkozott meg, hogy a bűnös ember Istennel kapcsolatba kerülhetett, addig az újszövetségi törvény tökéletessége sokkal tündöklőbb: a bűnös ember – botladozásai és gyarlósága ellenére – a szeretet által hasonlónak lehet Istenhez. Már most, az átmeneti időben, a tökéletlenség állapotában felcsillanhat az emberen Isten vonása.

A bevezetésben már volt szó arról, hogy a törvények bölcsességet, útmutatást tartalmaznak az élet bonyolult helyzeteiben. A törvények sokasága, amely a törvénykönyvekben található, rámutat arra, hogy az emberi élet mennyire bonyolult, mennyire szövevényes, mennyi útjelzőre van szükség, hogy valamennyire eligazodjunk benne. Ennek a megfontolásnak a fényében értjük meg igazán, mit jelent az újszövetség egyetlen törvénye: Isten egy szóba tudta sűríteni a kulcsot az emberi élet titkosírásának megfejtéséhez. A szeretet nemcsak parancs, hanem az élet megértésének is egyetlen feltétele.

III. Homília vázlatok

A)

1. *„Jól tettétek, hogy szükségemben segítségemre voltatok.” Fil 4,14.*

A filippibeli hívek érezték, hogy aki az evangéliumot hirdeti, annak az evangéliumból is kell élnie. Éreznie kell ezt minden; idők keresztényeinek.

Jézus a szegénység ajánlója volt, maga is szegény egész életében. Ennek kapcsán a hívekben is kialakul az a meggyőződés, hogy a papoknak is szegényeknek kell lenniök, és nem is illik nekik pénzről beszélniök. Ez a felfogás nagyrészt helytálló. Nem szabad azért lelkipásztorkodnia valakinek, hogy meggazdagodjék, vagy akár hogy polgári jólétet biztosítson magának. A papnak még fokozottabban kell menekülnie a Mammon ördögétől, az anyagiasság kísértésétől, mint bárki másnak.

Viszont az is igaz, hogy a papnak is élnie kell, ruházkodnia, ennie, laknia, könyveket kell vennie. Mindez csak pénzzel lehetséges. Mivel a legtöbb lekipásztor kizárólag az evangéliumot szolgálja, nincs „másodállása”, a szükséges anyagiakat is az evangélium szolgálatából kell megkapnia. Hogy miért nem dolgozik valamit a pap is? Ez sok esetben gyakorlatilag is lehetetlen, de ha lehetséges is némelyek számára, nem tanácsos, éppen az evangélium és a hívek érdekében. A lekipásztori munka egész embert kíván. Azt nem lehet nyolcórás munka után mellékesen ellátni. És a papnak, akár az orvosnak, állandóan a hívek rendelkezésére kell állnia.

Egyetlen megoldás tehát: A hívő közösségnek kell biztosítania lekipásztorainak megélhetését. Igaz, ehhez hozzájárul Államunk is. De csak hozzájárul, és természetesen kívánni sem lehet, hogy teljes egészében eltartsa a papságot. Ez a hívek feladata. Hozzá kell még vennünk, hogy nemcsak a papok szolgálják az evangéliumot, hanem a kántor, a sekrestyés, a templomtakarítók is, őket is fizetnie kell az egyháznak. Aztán a templom és a plébániaház sem áll és marad épségben magától, a templomi felszerelés is kopik. Mindez meglehetősen sok pénzbe kerül, és ezt is a híveknek kell vállalniuk.

Három formája van a hívek anyagi hozzájárulásának. Az egyes funkciókkal kapcsolatosan ún. stólapénz, ez megoszlik a templom és a funkcióban résztvevők között. A perselypénz a templom céljait szolgálja. Az egyházközségi hozzájárulás a személyi és dologi kiadásokat. Mindebből még az egyház központi szerveit is fenn kell tartani: Püspökség, papnevelő, egyházi szociális intézmények.

Aki akarja, igényli az egyházi intézményeket, annak ezek fenntartásához is hozzá kell járulnia.

2. „Tudok bőségben is élni” (Fil 4,12)

Talán mosolyognivaló, ha valaki ilyesmivel kérkedik? A „tudok nélkülözni” valóban jogos dicsekvésnek tűnhet, de bőségben élni csak nem nagy valami megpróbáltatás!?

Pedig, ha nemcsak a kényelmet tekintjük, hanem az emberi élet egészét, bizony nagyon is nehéz a bőségben embernek, még nehezebb Jézus követőjének maradni, szentté válni.

A polgári jólét, az anyagiakban való fölös bővelkedés a kísértések sorozatának forrása. Csak néhány szempont: Könnyen elveszik a hivatásérzet. A kényelmes élet elfeledteti az emberrel, hogy magasabb célok is vannak a világon. Elsekélyesedik az érzelmi élet a családban. A pénzadta lehetőségek az élvezetek túlhajtására csábítanak, ez csömört, kiábrándulást okoz, ha nem betegségeket is. A túl biztosan álló ember beképzelt lesz, elfelejti, hogy aki ember akar lenni, annak állandóan alakulnia, tökéletesednie kell. Önmagával túlságosan elégedett, másokat, a „csórókat” lenézi, megveti. Az embereket, még szeretteit is kezdi eszköznek, tárgynak tekinteni. Kapzsi és önző lesz. Óriási veszélybe kerül lelki békéje és örök üdvössége. Nemcsak a menny boldogsága forog kockán, de az egyszerű örülnitudás, az egyszerű örömök, a bensőséges örömök élvezése is.

Nagy kísértő a nyomor, de még nagyobb a túlzott bőség. Vágyam legyen a szerény közepszer, hogy könnyebb legyen embernek maradnom, szentté válnom.

3. Hála és az élet szépsége

Szent Pál apostol hálás köszönősorait olvastuk. Ezzel kapcsolatban gondolkodjunk el a következőkön: Az életem szépsége nagyrészt attól függ, milyen a viszonyom az emberekkel, szeretnek, kedvelnek-e, együttéreznek-e velem, szívesen segítenek-e, hajlandók-e mellémállni adandó alkalommal? Ez többek között attól függ, tudok-e hálás lenni, tudom-e kimutatni a hálámat.

Házastársak, barátok, munkatársak viszonyában döntő jelentőségű a hála. Fontosabb a jószívűségnél is. Bármennyit teszek értük, nem kötelezi le őket annyira, mintha érzik, hogy hálás vagyok nekik mindenért, a legkisebbért is, amit tőlük kapok. Ha én adok, a másik esetleg kisebbnek érzi magát, mert én voltam „nagy”. Viszont ha ő tesz valamit értem, és én kimutatom őszinte (!) hálámat, akkor ő a „nagy”. És ez legtöbbször nagyobb ajándék számára, mintha bármilyen jót tettem volna vele. Hálás szívem, megmutatott hálám sokkal szebbé teszi mindenfajta együttélésemet az emberekkel.

A hálás szív azért is szebbé teszi az életet, mert rászokik arra, hogy észrevegye mások jóságát. Ez pedig öröm. Az életet sokszor azért látjuk csúnyának, mert nem vesszük észre a szepet, mások igyekvő szeretetét. A hálás szív ráneveli magát arra, hogy lásson.

A hálátlan magatartás csúnyítja az életet. Mert a hálátlant nem szeretik, még ha bármennyi jót is tesz. Nincs nagyobb bántás a hálátlanságnál, mikor észre sem veszik valakinek a jóságát. Ha hálátlansággal bántom az embereket, ne csodálkozzam, ha ők sem hálásak.

Jól elfogadni, vagyis hálával fogadni, amit másoktól kapok, ez nagyobb művészet, mint adni, jónak lenni. Mindkettőt meg kell tanulnom.

4. Az orrvendég

Miért büntetik szegény „csórót”, akit az utcáról hívtak be? Ilyen hirtelenében hogyan lehet menyegzős ruhát követelni tőle? Akkor az volt a szokás, hogy a vendégek a házigazdától kaptak lakodalmi öltözéket. Tehát az illető ruhájával elárulta, hogy nem rendes úton jutott be a házba. Tanulság: Nem lehet akárhogyan Istenhez jutni. Csak Jézuson

keresztül, ő mondotta is magáról, hogy ő a kapu. Jézuson kell értenünk nemcsak magát Jézust, hanem egyházát is; a továbblévő Jézust, helyesebben a közöttünk élő Jézust.

Az út, a kapu a mennyei lakodalomba egyedül az egyház. Még aki nem katolikus, annak is legalább az egyház „lelkéhez” kell tartoznia, vagyis „in voto” az egyház tagjának kell lennie.

Istenhez nem mehetek a magam kigondolta, a magam egyéni ízlésének megfelelő úton. Nem válogathatom meg magamnak az útjelző táblákat, a parancsokat. Nem hanyagolhatom el a szentségeket. Csak az igaz és teljes hit, az összes parancsok megtartása és a szentségi élet révén öltözhetek és maradhatok meg a menyegzős ruhában, a szentté tevő kegyelem állapotában, amely nélkül nincs üdvösség. Csak általa lehetünk „otthon” az Isten világában.

Ezért nem elég pl. csak a jámborkodásra vonatkozó parancsok megtartása, de csak a „becsületes életre” vonatkozóké sem. Nem elég csak szeretni a házastársat, hanem szentségi házasság is kell. Nem elég csak bűnbánatot tartani, szentségi feloldozás is szükséges. Nem „otthon imádkozni”, életemet, mindenemet át kell adnom a szentmisén Istennek, bekapcsolódva Jézus áldozatába.

Jézus megmondta, hogy csak általa lehet az Atyához menni. Ebben benne van, hogy csak az egyházban élve, mert az egyház az „egész Krisztus”.

B)

1. „Többre becsültem azt...” (Bölcs 7,8)

Salamon király mint az élet nagy ajándékát, az értelem és bölcsesség lelkét kérte az Úrtól, és nem is bánta meg. A mai Olvasmányban felsorolja a földi élet csaknem minden értékét, és tapasztalatból állapítja meg, hogy a bölcsesség többet ér mindennél.

Amiket felsorol, önmagukban értékek. Hogy a bölcsesség mégis magasán fölöttük áll, annak egyik oka, hogy ezek az értékek csak akkor boldogítják az embert, ha használni és élvezni tudja őket. Ezt a használni tudást adja meg az isteni bölcsesség. Hatalom, gazdagság, egészség, szépség, csillogás lehet homok és sár, ha nem a Teremtő szándékai szerint élünk velük.

De a bölcsesség azon túl, hogy megtanít a földiek igaz élvezetére, magasabbra is emel, az Isten saját világába, és az emberi természetet, vágyakat meghaladó örömökre tesz képessé. Természetfeletti örömökre, a mennyben, de már most is.

Salamon azt mondja, hogy a bölcsességgel együtt a többi javak is hozzá jöttek, és mérhetetlen gazdagság volt a kezében. Az ő esetében ez jutalom volt Istentől, amiért ilyen jól kért, mikor eljött életének „nagy alkalmá”. Ilyen jutalom mást is érhet, ha mindennél többre tartja a bölcsességet, vagyis az Isten szerinti gondolkodás és életmódot. De ha ez nem is mindenkinek osztályrésze, mindenkire áll az a „százszoros”, amelyről Jézus beszél a mai Evangéliumban. Talán úgy kell értenünk, hogy annál az élvezetmennyniségnél, amit a világ pusztán természetes, vagy bűnös használata révén szerezhetnénk, százszorosán nagyobb élvezetet nyújt „már most ezen a világon” a jézusi élet, az isteni bölcsesség szerinti életvezetés.

Értelmet, bölcsességet kérek az Úrtól. Tapasztalatból fogom végleg megismerni a Szentírás szavainak igazságát.

2. „Élesebb minden kétélű kardnál.” (Zsid 4,12)

Különös kardot ajánl a mai Szentlecke: Isten szavát. Hogyan lehet azzal győzni?

Lehetetlen bárkit is külső erőszakkal rákényszeríteni a hitre. Kár is megpróbálni, még családon belül is. Lehetetlen a tudományos meggyőzés is, hiszen emberi értelmet és belátást

meghaladó dolgokról van szó. Bizonyítani csupán annyit lehet: A hit nem ellenkezik a józan ésszel, a tudománnyal, sőt igazsága valószínű. De a hit igaz voltát érveléssel, meggyőzéssel igazolni nem lehet. Ezért feleslegesek a vitatkozások.

Mégis bizalommal használhatjuk Isten szavát. Mert rezonanciát kelt az emberek szívében: A hit kegyelme dolgozik. Az illetőtől függ, elfogadja-e a kegyelmet. Valami rezonanciát mindig kelt az ige. Néha észrevehetően, néha észrevehetetlenül. Nem szabad tehát azt gondolni: Kár annak beszélni. A hit csak a hit továbbmondásával terjedhet. Ha nem mondjuk, hogyan hatna?

Nem emberi erő, okoskodás, szép szó, hanem Isten ereje rejlik Isten, igéjében. Aki előáll vele, meg fogja látni, hogy valóban csodálatos kard. „Behatol a lélek és szellem, az íz és a velő gyökeréig.”

3. A szegénység tanácsa

Istennek vannak parancsai, ezek mindenkire nézve kötelezők. De vannak emberek, akik a Szentlélek ihletése nyomán valami többre vágnak. Számukra adott Jézus tanácsokat. Ezek egyikéről olvastunk ma, a szegénység tanácsáról.

„A tanítványok meglepődtek szavain”, és „szerfölött csodálkoztak”, mikor Jézus arról beszélt, milyen nehéz a gazdagnak üdvözülni. Persze, ha nem felületesen gondolkoznak, maguknak is rá kellett jönniök, hogy ez valóban, szemmel láthatóan így van. Ne is perről beszéljünk most. Mert a gazdagság kísértő jellegéről volt és lesz alkalmunk elmélkedni. Most azt gondoljuk át, miért tökéletességre segítő tanács az önkéntes szegénység.

Először is, aki ezt vállalja, az nem csupán szóval vagy vággyal, de tettel, étellel mutatja meg, mennyi hit van benne, mennyire rá mer hagyni magát Istenre. Eldobja magát a „földi biztosítékot”, a pénzt. Ezzel igazán kimutatja, hogy a „mennyre spekulál”. Az önként vállalt szegénység tehát a hitnek már hősiességnek mondható foka.

A szegénység vállalásával egy hamis illúziót is eldob magától az ember. Azt, hogy a dolgok boldogítanak: A pénz, és amit csak pénzért meg lehet szerezni. Feladja azt a tévhitet, hogy a boldogság földi tárgyaktól és körülményektől függ. Az önkéntes szegénység annak elismerése, hogy a boldogság Isten és ember személyes ügye. Csak Isten tehet bennünket boldoggá, személyes viszony alapján. A többi mind csak „körítés”, sőt tulajdonképpen semmi. A boldogító személyes viszony Istennel pedig abban áll, hogy egyre inkább istenné válok, azonosulok Istennel. Ehhez pedig elég a szerény vagy akár szűkös mindennapi.

A szegénység alázatosságra segít. Lehetővé teszi, hogy az Úrral való viszony tudatunk központjában legyen, ne űzze el onnét semmi vagyonnal járó gond. Akinek semmije sincs, annak szabadabb a lelke. Fogékonyabb a szellemi dolgokra, a szárnyalásra. A szegénységet vállaló könnyebben látja meg az emberekben az embert. Nem nézi eszköznek, ellenfélnek, versenytársnak őket.

Akit megkedvel Jézus, és meghívja az önkéntes szegénységre, kövesse is hívó szót. „Már most ezen a világon százszorosan visszkap mindent, az eljövendő másvilágban pedig örök életet nyer.” De akit nem ihlet erre a Szentlélek, az is próbálkozzék minél inkább magáévá tenni a szegénység szellemét, az anyagiaktól függetlenül lelkiületet. Lehet, hogy sokunkra áll: „Valami hiányzik még belőled”, a szegénység szelleme.

4. Elvetélt papi hivatások

Köztudomású, hogy sokkal kevesebben vállalják manapság a papi hivatást, mint amennyire szükség lenne. Nemcsak hazánkban van ez így, hanem szerte a világon. Az ok? Valószínűnek látszik, Istenünk ma is ad elegendő papi hivatást, csak sok ifjú nem fogadja el.

Miért? A mai Evangélium ad feleletet. A gazdag ifjút meghívja Jézus: „Gyere és tarts velem!” De valamit kíván tőle: „Add el, amid van, oszd szét a szegények közt.” „Ennek hallatára az elszomorodott és leverten távozott, mert nagy vagyona volt.” Akit ma meghív Jézus, hogy tartson vele a lelkek üdvözítésének munkájában, attól többet kíván. Nemcsak a vagyonát kell elhagynia a mai papnak, hanem sokmindent, ami osztályrésze a többi embernek. El kell hagynia az otthonát, családot, le kell mondania szerelemről, gyermekről, sőt egy kicsit a létbiztonságról (nyújt-e megélhetést a papi hivatal?) is. Vállalnia kell, hogy nem olyan, mint a többi ember, és ezért inkább van gúnyban, kiközösítettségben, sajnálkozó lenézésben része, mint megbecsülésben. Ha tehetséges, le kell mondania a karierről, nagy lehetőségekről. Bizony, ezért nem vállalják sokan, hogy kövessék a szívükben felcsendülő hívó szót. Túl nagyoknak találják az áldozatot.

És mit tehet a hívő nép ezzel kapcsolatban? Azt, hogy elmélyíti hitét, és így olyan légkört teremt, amelyben könnyebb a hit a meghívottaknak. Mert nem is az a legnagyobb baj, hogy túl nagy az áldozat, hanem inkább az, hogy kevés a hit, és nem mernek bízni a „százszorosan” és az örök életben. A mélyen hívő keresztény közösség több papot tud adni az egyháznak.

C)

1. Hála Istennek!

Sokszor mondjuk, de sajnos gépiesen. Valójában úgy vagyunk, mint az egyszeri gyerek: Cukorkát kapott valakitől, és anyja figyelmeztetésére, hogy „mit kell ilyenkor mondani?”, azt mondta: Kérek még! A mennyei Atyával szemben csak kérünk, követelözünk, de nagyon-nagyon ritka a „Köszönöm, Istenem!” És vajon kit tartott már vissza a rossztól, vagy kit serkentett a jóra az Istenünk iránti hála? Mintha nem az Úrtól lenne mindenünk.

A pogányok sokszor jobbak. Roppant értékű hálaáldozatokról olvas az ember. Egy szegény indiai városban pl. egy járvány gyors megszűnéséért hálából 500 négy lábú és 500 szárnyas háziállatot áldoztak fel. Mennyi pénz ez! És mi? Egy-egy hálaima pénzbe sem kerül, mégis mennyire fukarkodunk vele! Pedig mennyit jövedelmezne! Mi magunk is szívesebbek vagyunk ahhoz, aki hálás, így van Isten is velünk. Ha hálás vagyok minden kicsinyért, remélhetem, hogy nagy ajándékokra fog érdemesíteni az Úr. Hogyan is kérhetnék új kegyeket, ha még a régieket sem köszöntem meg?

De nemcsak arra jó a hála, hogy szívesebben meghallgasson Isten. A hálás lelkület a szív mosolygása, fénye, és ezért sok öröm forrása. Aki észreveszi mennyi mindent kap az Úrtól, az megérzi, mennyire szereti őt Atyánk, és ez nagyon jó érzés.

A Szentírási figyelmeztetése szerint mindenben mindig hálát kell adnunk. De semmiképpen se felejtsük el az esti imában. A „nagy hálaadás” pedig a vasárnapi szentmise, melynek neve is (Eucharistia) arra figyelmeztet, hogy hálaáldozat. És ne feledkezzünk meg az evési imáról, ha az egy magunkban elmondott fohász is. Ez nagyon alkalmas a hálás lelkület ápolására.

Egy asszony utolsó mondata ez volt halálos ágyán: „Édes Istenem, édes Szűzanyám, Szent Ferenc atyám, köszönöm nektek egész életem minden szenvedését és minden örömét.”

2. Válasz a szeretetre

Rossz érzés, ha beszélek, de nem figyelnek rám, nem válaszolnak, vagy egészen másról kezdenek beszélni. Ilyen viselkedés a hálátlanság. Mert a hála válasz a szeretetre. Válasz valakinek a kedvességére, segítőkészségére, jótettére, szívességére, magatartására. Válaszolhatok kedvestséggel, ajándékkal, viszontszívességgel, megbecsüléssel, az illetőért

mondott imával, és még sok mással. Nem válaszolni a szeretetre, ez nagy illetlenség, sőt bűn. Mert szeretetlenség.

Borzasztó betegség a süketnémaság. A nem hálás ember lelki süketnéma. Nem hallja, nem érti és nem beszél a szeretet nyelvét. Oka is van ennek a lelki betegségpék, az önzés. Ezért tartja természetesnek, ha jók vele szemben, ha segítik, ha szeretik. Úgy érzi, mindenki érte van: Szülők, házastárs, barátok, munkatársak stb. Az az „elvetemültség”, ha nem tesznek meg mindent a szájaize szerint.

A hálátlan nem tudja, mit veszít. Talán így mondhatjuk: Mi nem tudjuk, mit veszítünk. (Sajnos, nem vesszük észre, hogy hálátlanok vagyunk. A világ tele van hálatlansággal, de ki gyónja meg már közülünk ezt a bűnét?)

Aki nem hálás, az szegényebb sok belső örömmel. Nagy öröm nyelveket tudni, legnagyobb öröm perfektül beszélni a szeretet nyelvét. Szent Ferenc lelki derűjének titka, hogy hálás szívvel élt a világban. Boldog ember, aki ráneveli magát Isten és emberek szeretetének észrevezésére.

A hálatlanság (hálahiány) elkótyavetyéli a családi és közösségi élet sok szépségét.

A hálátlan elveszti a mennyet, mert oda az léphet csak be, aki leteszi az „állampolgársági nyelvvizsgát”, vagyis aki jól beszél a szeretet nyelvét, aki tud válaszolni a szeretetre.

És egy gondolat a „hálátlan gyerekekről”. A hálára nevelni kell oktatással és példával. A hála olyan nyelv, amelyet senki sem talál ki magától, arra mindenkit meg kell tanítani. A legtöbb felnőtt azért nem ismeri, mert gyermekkorában nem tanították meg neki, nem mutatták meg neki.

Taníts, Uram, érteni és beszélni a szeretet nyelvét!

3. A hála haszna

Vajon ma tíz ember között akad-e egy hálás? Vajon én tíz eset közül egyben legalább hálás vagyok-e, Istennek és embereknek? Próbáljam összeszámlálni, hány emberről érzem úgy, hogy hálával tartozom neki? Ugye, kevés ilyen van? Pedig egészen biztos, hogy soknak tartozom kisebb-nagyobb hálával. Csakhogy a hála roppant ritka virág. Sajnos, az én szívemben is legfeljebb néhány korcs van belőle. Még a kimondhatatlanul nagy hálánkra méltó Istennel szemben is hányan érzik a kötelező hálát?

A hálatlanság gyökere az önzés. Próbáljuk meg ezt az önzést felhasználni a hála felkeltésére önmagunkban. Ha átgondoljuk, rá fogunk jönni, hogy a hálának roppant sok haszna van.

Először is levonzza rám Isten szeretetét, és megszerettet az emberekkel. Akármilyen ellenszenves vagyok, ha észreveszik az emberek, hogy őszintén hálás vagyok, meg fognak szeretni. És akármennyire nem érdemlem, az Úr is elhalmoz kegyelmeivel, ha hálás szívet talál bennem.

Hálásnak lenni, ez annyit jelent, hogy észreveszem mások jóságát, irántam való szeretetét. Sokkal szebb a hálás ember élete, mert észreveszi és érzi, hogy szeretik az emberek, és főleg hogy szereti Isten. Nincs; jobb érzés, mint érezni, hogy szeretnek. Ezt azonban csak a hálás szív érzi, és csak a hálás szív képes arra, hogy el ne játssza mások jóindulatát, szeretetét.

Sok büntől megmentene, sok kísértésben nagy erőforrásom lehetne, ha tudatosítom magamban az Isten iránti hálát. Sok szeretetlenségtől, durvaságtól, sértődéstől, haragtól, gyűlölködéstől, csalódásérzéstől, és így sok boldogtalanságtól, magányosságtól megóvna, ha ébren tartanám a hálát embertársaim iránt. Ha rászoktatnám magam arra, hogy ha rossz ér az emberek részéről, akkor mentem eszembe jusson az a sok jó, amit tőlük kaptam. Biztosan szebb lenne így a családi élet, a munkahely légköre, a barátság.

A hálás lelkület szinte garantálja a mennyet. Az igazi hála olyan ritka, hogy szinte már életszentség számba megy. Próbáljuk meg kialakítani magunkban a hálás szívet. Egészen biztosan megéri.

4. A hálátlanság

A mai evangéliumban 9:1 a hálátlanság javára. A valóságban ez még jó eredménynek számít. Mintha a hálának lenne a legkisebb magja az emberi lélekben. Kisebb rá bennünk a természetes hajlam, mint bármi más jóra: Szeretetre, megértésre, megbocsátásra, jószívúságra, együttérzésre.

A hála virágát két fává nőtt gaz nyomja el: Az önzés és a kevélység. Az önzés természetesnek vétet velünk minden jót. A beképzelttség elhiti velünk, hogy mindenki, Isten és emberek részéről csak jót érdemlünk, a gőg megakadályoz abban, hogy elismerjük, másoktól kaphatunk valamit, hogy egyáltalán rászorulunk másokra. Kevélységünk még azt is lehetetlenné teszi, hogy érezzük: Teljesen Isten irgalmas jóságára vagyunk utalva természetes és természetfeletti síkon egyaránt.

A hálátlanság is tulajdonképpen az ősi bűn: Istenedit játszunk. Magunkat érezzük a legfőbbnek, az elsőnek a teremtésben. Nekünk minden jár. A kamaszok bűne ez, de legtöbbször kamaszok maradunk egész életünkben. Elvárjuk, hogy zokszó nélkül kiszolgáljon bennünket mindenki: Istentől kezdve az utolsó emberig.

Hogy bűn a hálátlanság, azt elismerjük, ha mások hálátlanok velünk. Mert az fáj nekünk. De amint pl. iskolatársi találkozón másokról vesszük észre, hogy öregedtek, magunkról sokkal kevésbé, ugyanígy nem akarjuk elismerni hálátlanságunkat. Pedig okosabb lenne, mert ebből a bűnből éppen úgy ki kell gyógyulnunk, mint a többiből. A hálátlan utálatos az emberek előtt, de utálatos Isten előtt is.

Nem tartozom hálával a napnak, esőnek, ételnek stb., mert azok nem tudnak mások lenni, mint amilyenek. De hálásnak kell lennem mindenki iránt, aki lehetne más is velem szemben. Így hálával tartozom Istennek és minden embernek, akitől a legkisebb jót is kaptam. Ezt a hálámat ki is kell mutatnom. Csak így lehetek kedves Isten és emberek előtt.

Évközi 29. vasárnap

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (Iz 45,1.4-6): *„Így szól az Úr felkentemhez, Cirushoz, kinek jobbát megfogtam, hogy színe előtt meghódoltassam a nemzeteket és megfutamítsam a királyokat, megnyissam előtte az ajtókat, és a kapuk ne maradjanak zárva: szolgámért, Jákobért, és választottamért, Izraelért szólítottalak neveden és adtam dicső nevet neked, noha nem ismertél engem. a vagyok az Úr és senki más, rajtam kívül Isten nincsen: Felöveztelek, noha nem ismertét engem, hogy megtudják napkeleten és napnyugaton: rajtam kívül nincsen más! Én vagyok az Úr és nincs több.”*

Cirust szemelte ki az Úr arra, hogy népét megszabadítsa a babiloni fogságból és ezáltal azt is megértesse az emberekkel, hogy egyedül ő, Jahve az igaz Isten. A próféta Cirust az Úr felkentjének nevezi, mivel őt választotta ki és tette terveinek végrehajtójává, még akkor, amikor ez nem is ismerte a zsidók Istenét.

Isten bennünket is kiválasztott arra, hogy megdicsőítsük nevét azáltal, hogy legyőzzük magunkban a rosszat. Megadja az erőt, hogy elérjük az örök boldogságot. Üdvösségem dicsőíteni fogja Őt. Ha bálványokat választok, csalódnom kell. Egyedül Isten képes megadni, amit ígér.

II. OLVASMÁNY (1 Thes 1,1-5b): *„Pál, Szilvánusz és Timóteus a tesszalonikaiak – az Atyaistenben és Urunkban, Jézus Krisztusban élő egyházának. Kegyelem nektek és békesség. Mindig hálát adunk az Istennek mindnyájatokért, ahányszor csak megemlékeziünk rólatok imádságainkban. Állandóan gondolunk Istenünk és Atyánk előtt tevékeny hitetekre, áldozatos szeretetetekre és Urunkba, Jézus Krisztusba vetett szilárd reményetekre. Mi tudjuk, Istentől szeretett testvéreim, hogy választottak vagytok, hiszen az evangéliumot ne csak szóval hirdettük közöttetek, hanem erővel, Szentlélekkel és mély meggyőződéssel is.”*

Méltán ad hálát az apostol Istennek a tesszalonikaiakért, mert nemcsak hitük megalapozását kísérte a Szentlélek erejének megnyilvánulása, hanem a későbbi sokféle probléma közepette is megóvta őket a hűtlenségtől. Rágalmazták és gyalázták előttük az apostolt, üldözték őket a zsidók által felbujtott pogány vezetők stb. Isten azonban mellettük állt kegyelmével. Ő alapozta életünket a hitre, reményre és szeretetre és ő is növeli egyre jobban ezt az életet.

Valamennyiünket támogat Isten az üdvösség útján. Ha ezt nem tenné, mindnyájan elvesznénk. Kérdés az, hogy ki hogyan használja fel ezt az isteni támogatást, hathatós szeretetet?

AZ EVANGÉLIUM (Mt 22,15-21): *„Az időben a farizeusok elmentek és tanácsot tartottak, hogy miképp fogják meg Jézust szavaiban. Hozzá küldötték tanítványaikat a Heródesi pártiakkal és így szóltak: „Mester, tudjuk, hogy igaz vagy és az Isten útját igazságban tanítod, nem vagy tekintettel senkire sem, mert nem nézed az emberek személyét. Mondd tehát nekünk, mi a véleményed: Szabad-e adót fizetni a császárnak vagy sem?” Jézus ismerte gonoszságukat s ezt válaszolta: „Képmutatók, miért kísértetek engem? Mutassátok csak az adópénzt!” Átnyújtottak neki egy dénárt. Ő megkérdezte őket: „Kié ez a kép és a*

felírás?” „A császáré” – felelték. Így válaszolt nekik: „Adjátok meg tehát a császárnak, ami a császáré és az Istennek, ami az Istené.”

A csapda világosan felismerhető: ha Jézus azt válaszolja, hogy meg kell fizetni az adót, akkor a vakbuzgó zsidók könnyen hangulatot teremtenek ellene, mint rómaibarát ellen, ha viszont ellenzi az adófizetést, lázítással vádolható a rómaiak előtt. Jézus nem felel elgondolásuk szerint. Álprobléma nem is érdemelne egyáltalán választ. Felszólítja őket, hogy vegyék elő zsebükből a pénzt, melyet tehát használtak, elfogadtak, jóllehet a császár (Augusztus vagy Tiberiusz) képét és nevét viseli. Jézus tehát nem lát ellentmondást abban, hogy az Istenhez hű ember megfizesse az adót az istentelen hatalomnak. Semmi hatalma nem lenne annak, ha Istentől nem kapta volna.

A thesszalónikaiakat a zsidók aknamunkája következtében a pogány államhatalom üldözte, az apostol mégsem hangolja Őket ellenséges magatartásra vele szemben. Kitartást, testvéri szeretetet és példamutató életet ajánl nekik, olyan magatartást, aminek következtében „a kívülállókban tiszteletet vált ki” (4,11) életük.

Akár saját magunknak jut eszébe, akár mások vetnek fel nem is egyszer problémákat, melyekre legalább magunkban választ kell adnunk. A Gonosz olyan módon is próbál eltéríteni bennünket Isten szolgálatától, hogy hamis dilemmáival megbénítja lelkünk erejét, elveszi küzdőkedvét. Sok imádsággal kell felvérteznünk magunkat, hogy a Gonosz mesterkedéseit azonnal le tudjuk leplezni.

B)

I. OLVASMÁNY (Iz 53,10-11): *„Az Úr akarta őt összetörni a betegséggel. Ha életét bűnért való áldozatul adta, hosszú életű ivadékot lát majd, s az Úr akarata az ő keze által teljesül. Azért, mert lelke szenvedett, lát majd és jóllakik. Tudásával az én igaz szolgám sokakat megigazulttá tesz, és gonoszságait ő hordozza.”*

Az Úr Szolgája életét áldozza mások bűneiért. Az Úr választja ki erre a feladatra. Nemcsak a maga számára szerzi meg a dicsőséget és boldogságot, hanem az egész világnak is. A hosszú életű ivadék azokat jelenti, akik az Úr Szolgájának életáldozata révén elnyerik az örök életet.

II. OLVASMÁNY (Zsid 4,14-16): *„Testvérek, mivel olyan kiváló főpapunk van, aki áthatolt az egeken, Jézus, az Isten Fia, legyünk állhatatosak a hitvallásban. Főpapunk ugyanis nem olyan, hogy ne tudna együttérezni gyöngeségeinkkel, hanem olyan, aki hozzánk hasonlóan mindenben kísértést szenvedett, a bűntől azonban ment maradt. Járuljunk tehát bizalommal a kegyelem trónjához, hogy irgalmat találjunk és kegyelmet kapjunk, amikor segítségre szorulunk.”*

A zsidó főpapok a templom egyes részein keresztülhaladva Isten földi szentélyébe jutottak el. Jézus sokkal különb náluk, mert az egeken, azaz a földfeletti világ alsóbb szféráin áthaladva egyenesen Isten trónjához jutott el. Felmagasztaltatása azonban nem akadályozta annak, hogy megértsen bennünket és együttérezzen velünk, hiszen hozzánk hasonló embert lévén, ő is kísértést szenvedett, ha másként is, mint mi. Nem bűnre való hajlandóságból fakadt a kísértés és nem is lett belőle bűn. Valódi volt félelme a szenvedéstől, rögtön pályája kezdetén megkísértette az ördög hatalomvággyal, birtoklásvággyal, göggel. Együttérzése nem merő szimpátia, hanem segítség is. Fel is bátorít bennünket ez a tény, hogy ő is tudja, mit jelent embernek lenni, kísértésben állni a sarat. Nem félelemmel közeledünk hát Isten

trónusához, mint az ószövetség népe, hanem bizalommal, mert a kegyelem fénye ragyogja be azt.

AZ EVANGÉLIUM (Mk 10,35-45, ill. 42-45): „Az időben Zebedeus fiai, Jakab és János odaléptek Jézushoz s megszólították: „Mester, szeretnénk, ha teljesítenéd egy kérésünket.” „Mit tegyek nektek?” – kérdezte. „Add meg nekünk – felelték – hogy egyikünk jobb oldaladon, másikunk balt oldaladon üljön dicsőséged országában.” Jézus így válaszolt: „Nem is tudjátok, mit kértek. Tudtok-e inni a kehelyből, amelyből majd iszom, vagy hogy a keresetséggel, amellyel én megkeresztelkedem, ti is megkeresztelkedjétek?” „Tudunk” – felelték, Jézus így folytatta: „A kehelyből, amelyből én iszom, ti is isztok, s a keresetséggel, amellyel engem, megkeresztelnek, ti is megkeresztelkedtek. De hogy jobb és bal oldalamon ki üljön, afelől nem én döntök. Az a hely azokat illeti, akiknek készült.”

Mikor a többi tíz ezt halotta, megnehezteltek Jakabra és Jánosra, Jézus azért odahívta őket magához, és így szólt hozzájuk: „Tudjátok, hogy akiket a világ urainak tartanak, azok zsarnokoskodnak a népeken, a vezető embereik éreztetik velük hatalmukat. De a ti körötökben ne így legyen. Ha valaki közületek ki akar tűnni, legyen a szolgátok, és ha valaki közületek első akar lenni, legyen mindenkinek a szolgája. Hiszen az Emberfia nem azért jött, hogy kiszolgáltassa magát, hanem hogy szolgáljon és életét adja váltságul sokakért.”

Az apostolok a közeli dicsőség reményében vonulnak Jézussal Jeruzsálem felé, bár szorongás is van szívükben a várható összeütközés miatt. Zebedeus fiai szeretnék biztosítani maguknak a legkiválóbb helyeket annál is inkább, mert Péternek már odaígérte Jézus a mennyország kulcsait. Kérésükből hitük nagysága és emberi gyengeségük: irigység, becsvágy egyaránt kitérnek. Jézus két képpel is érzékelteti velük a rá és rájuk váró nehéz napokat. Egyrészt a kehely képével fejezi ki a szenvedést. E kehelyben az Úr haragjának hígítatlan bora van (vö. Iz 51,17; 22; Jer 25,15-28; Ez 23,31-33; Zsolt 75(74), 9). Az Olajfák hegyén arra kéri majd Jézus az Atyát, hogy ha lehetséges, ne kelljen kiinnia. De keresetséghez is hasonlítja szenvedését, amikor ti. úgy elborította a fájdalom, mint a víz. (Vö. Iz 43,2; Zsolt 42, (41), 8; 69 (68), 2 sk.) Az apostolok érdemesnek látják még ezt is vállalni azért a dicsőségért és hatalomért, melyet reméltek. Jézus tudtukra adja, hogy az Atya öröktől elkészítette országában a helyeket és ki is jelölte, melyik kié legyen. Ebben a kérdésben nem a Messiás dönt. A többi apostol, éppen mivel hasonló tökéletlen lelkület volt bennük, igen zokon vette Jakab és János élelmességét. Mindannyinak szól a lecke: földi országokban úgy jutnak magasra az emberek, hogy inasokat elnyomnak, szolgálóikká tesznek, kihasználnak. Az Isten országában nem így van. Sem élelmességgel, sem törtetéssel, sem mások kihasználásával nem lehet itt naggyá lenni, hanem csak másak önzetlen szolgálatával. Jézus maga sem azt várta, hogy kiszolgálják, hanem az önfeláldozás teljes mértékét teljesítette. Annál nagyobb valaki, minél jobban hasonlít Jézusra.

Minden szentmisében megújul az Úr Szolgájának életet adó áldozata. Megkeresztelkedett véres verejtékében, elmerült a szenvedés tengerében, hogy megszerezze számunkra az újjászületés fürdőjét. Kiitta az Úr haragjának kelyhét, hogy bennünket megkínálhasson életet adó vérével, hogy az Úr haragjának kelyhét a tisztító és életet adó vér ki nem meríthető edényévé tegye. Vállalnunk kell vele a sorsközösségét. Minden szentmise legyen ebbéli szándékunknak megújítása. „A kehelyből, melyből én iszom, ti is isztok.” Itt a szentmisében, hogy a szenvedések kelyhét is erőnk legyen kiüríteni.

C)

I. OLVASMÁNY (2 Móz 17,8-13): „Ama napokban eljött Ámálek s hadat indított Izrael ellen Ráfidimben. Mondta erre Mózes Józsuének: Válassz férfiakat s vonulj hadba Ámálek

ellen; én holnap a halom tetejére állok, kezemben az Isten botjával. Úgy cselekedett Józsué, ahogy Mózes mondotta és harcba bocsátkozott Ámálekkel; Mózes, Áron meg Húr pedig felmentek a halom tetejére. Valahányszor aztán Mózes felemelte kezét, győzedelmeskedett Izrael; ha azonban egy kissé leeresztette, Ámálek kerekedett felül. Mózes keze azonban elfáradt. Vettek tehát egy követ, alája tették s ő ráült. Áron meg Húr pedig kétfelől felemelve tartották kezét. Így az történt, hogy keze nem ernyedett el naplementéig és Józsué megszalasztotta Ámáleket.”

A pusztai vándorlás alatt történt ez a csodás imameghallgatás. Fáradtság, éhség, szomjúság mellett még az ilyen megpróbáltatások is nehezítették a választott nép sorsát, de egyszersmind arra alkalmul szolgáltak, hogy megmutatkozzék Isten gondviselő szeretete népe iránt. Az amálekíták rabló beduin törzs volt. Mózes a fegyverek védelmét nem találta elegendőnek, hanem Isten hathatós segítségét is kérte. A már sokszor szerepelt bot most egyszerre lesz vezéri pálca és égre emelt kérő jel. Isten az eseményekkel megmutatta, hogy az emberi erőlködés nem lett volna elegendő, a győzelmet ő adta. Másrészt az is kitűnik, hogy az állhatatos, kitartó imádság szerzi meg igazán a kívánt eredményt.

II. OLVASMÁNY (Tim 3,14-4,2): *„Kedvesem, tarts ki amellett, amit tanultál, s amiről meggyőződted, hiszen tudod, kitől tanultad. Gyerekkorod óta ismered a Szentírást; ez megadja neked az útmutatást ahhoz, hogy a Krisztus Jézusba vetett hitben eljuss az üdvösségre. Minden Írás, amit az Isten sugalmazott, jól használható a tanításra, az érvelésre, a feddésre, az igaz életre való nevelésre, hogy az Isten embere tökéletes legyen, és minden jóra hajoljon. Kérve-kérlek az Istenre és Krisztus Jézusra, aki ítélni fog élőket és holtakat, az ő eljövételére és országára: hirdesd az evangéliumot, állj vele elő, akár alkalmas, akár alkalmatlan. Érvelj, ints, buzdíts nagy türelemmel és hozzáértéssel.”*

A tévtanítók ne tántoríthassák el Timóteust. Ragaszkodjék a Szentíráshoz, melyet gyerekkora óta, tehát nagyon jól ismer, továbbá az anyjától, nagyanyjától és magától az apostoltól áthagyományozott tanításhoz, mely már meggyőződésévé lett. A Szentírás Istentől sugalmazott könyv, ezért páratlan értékű a magunk és mások nevelésében. Úgy kell készülni Krisztus második eljövételére – amikor ítélet alá kerülnek azok is, akik már meghaltak, meg azok is, akiket életben talált az utolsó nap –, hogy rendületlenül hirdetjük az evangéliumot. Persze két fontos kellékről nem feledkezve meg: türelem és hozzáértés nélkül mi magunk leszünk okai a csekélyebb eredménynek. A türelmet főleg az a gondolat segítse kialakítani, hogy az Úr munkáját végezzük és igazában nem döntő az, amit mi teszünk. Az Úr részt enged munkájában, amit nélkülünk is végbe tudna vinni.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 18,1-8): *„Az időben Jézus egyszer arról mondott példabeszédet tanítványainak, hogy szünet nélkül mindig kell imádkozni és nem szabad abbahagyni. Így szólt: „Az egyik városban élt egy bíró, Istentől nem félt, emberektől nem tartott. Élt abban a városban egy özvegy asszony is. Ez elment hozzá s kérte: Tégy nekem igazságot ellenfelemmel szemben. Egy ideig vonakodott, aztán mégis így szólt magában: Ha Istentől nem félek is, embertől nem tartok is, mégis annyira terhemre van ez az özvegy, hogy igazságot szolgáltatok neki, nehogy végül nekem jöjjön és arcul üssön.” Majd hozzáfűzte: „Hallottátok, hogy mit mond az igazságtalan bíró. Hát az Isten nem szolgáltat igazságot választottainak, akik éjjel nappal hozzá kiáltanak? Megvárhatja őket? Mondom nektek, hamarosan igazságot szolgáltat nekik. Csak az a kérdés, hogy amikor az Emberfia eljön, talál-e hitet a földön?”*

A magyarázatot nem igénylő példabeszéd végét is lehetne az egészbe illeszteni: gyorsan, váratlanul történik az imameghallgatás, amint váratlanul történik az ítélet is, Krisztus második eljövetele. Nem szabad abbahagyni az imát, mert ez a hit megfogyatkozását is jelentené. Krisztus eljövetele annak lesz vigasztaló, örömszerző esemény, aki hittel és imával várja.

Imádság és ítélet kapcsolatát érdemes figyelemre méltatnunk. Minden imádságnak végső célja az, hogy jól felkészüljünk az ítéletre, az öröm napja legyen számunkra a Krisztussal való találkozás. A Szentírás és szenthagyomány beható tanulmányozása tegye tartalmasabbá imánkat és tanítson meg azt kérni, amire valóban szükségünk van, olyan lelkiüettel kérni, amelyet Isten elvár tőlünk, és ami valóban az ajándék befogadására alkalmassá tesz bennünket. A szentmisében hallott szentírási szakaszokat igyekezzünk imádsággal szívünkbe fogadni és velük imáinkat gazdagítani. Imádkozzunk ma azért, hogy jól tudjunk imádkozni.

II. Teológia

A természetfeletti állapot

A mai világ élesen visszautasít minden természetfelettit. Vallja azt, hogy a természetfelettinék tartott jelenségek vagy természetes okokkal magyarázhatók már ma is, vagy pedig a fejlődés folyamán a kivételes állapotból természetes állapotba kerülnek át. Ennek a gondolatnak mélyén ma nem a misztikum elutasítása van, hanem inkább az a meggyőződés, hogy valahogy az egész lét egységet alkot, s nem lehet áthághatatlan határvonalat húzni egyes tartományai közé.

A skolasztika gondolatvilágában ez a határeltörés téves álláspont. A skolasztika a természetfeletti lényeges vonásaként jelölte meg az „indebitum” jelleget: természetfeletti az, ami nem jár ki a természetnek, vagyis ami a természet igényeit és képességeit meghaladja. Ez a megfogalmazás nem fejezi ki a természet feletti valóság belső tartalmát, hanem jogi vonatkozását rögzíti. Egyoldalúsága miatt mindenképpen kiegészítésre szorul; – részben, hogy a modern gondolkozásban a természetfeletti való helyet kaphasson, részben pedig azért, hogy az egyoldalú megfogalmazás ne tápláljon egyoldalú vallási gyakorlatot.

A modern gondolkozás követelménye az egész világ (tehát a természetes és a természetfeletti létsík) egységéről és belső összefüggéséről elfogadható tétel. Mert bár a logikai síkon meg kell különböztetni a két valóságot, a jelen üdvrendben ténylegesen mégis a természetfeletti célra rendelt világ létezik. Nem lehet a világban külön választani részeket, amelyek csak természetes jellegűek és rendeltetésűek. Az egész világ mindenestől egy végső, kegyelmi célra irányul.

A természetfeletti valóság jogászai megfogalmazása helytelen: vallási praxist sugallt. Ha ugyanis kegyelmi, természetfeletti az, ami nem jár az embernek, akkor az ember alapvető magatartása, Istennel szemben a koldulás. A kegyelemhez semmi jogalapunk nincs, azt Isten nyugodtan megtagadhatja tőlünk; az ember tehát csak könyörög, siránkozik Isten előtt. A koldus-lelkiület viszont nem értékes lelkiület. Az apostolok egészen másképp értették Isten kegyelmét, kiáradó kegyességét. Ahogyan szent János eldicsekszik: „Közöttünk lakott. Láttuk dicsőségét” (Jn 1,14), vagy ahogy szent Pál vallja: „Úgy tetszett annak, aki már születésemtől kiválasztott, s kegyelmével meghívott, hogy kinyilatkoztassa bennem Fiát” (Gal 1,15-16), ebből kitűnik, hogy az apostolok a kegyelemben elsősorban Isten kezdeményezését vették észre. Nem a koldus tehát a megfelelő keresztény magatartás, hanem a hála és a bizalom a kegyes Istennel szemben. A kegyelmi élet, az Istentől ajándékozott természetfeletti valóság belső tartalmát sem; abban látták az apostolok, hogy valami olyant kaptunk, melyhez nincs jogunk, hanem abban, hogy létünk kiteljesedését kaptuk meg:

„Amire ugyanis a törvény képtelen volt, mert a test miatt erőtlenné vált, azt Isten hajtotta végre.” (Rám 8,3).

Hosszan sorolhatnánk a példákat annak igazolására, hogy a Szentírás a jogi megfogalmazásnál sokkal gazdagabban ábrázolja a természetfeletti, kegyelmi valóságot. Hogy a jogi megfogalmazás a teológiában és, az aszketikus irodalomban mégis tért hódított, az abból fakadt, hogy visszatükrözte az akkori társadalmi viszonyokat, s így a régi keresztény számára életszerű és természetes volt. A jogegyenlőséget nem ismerő korban könnyű volt a kegyelmet privilégiumként elgondolni. Számunkra ez már lehetetlen, nekünk ma más hasonlatokat kell keresnünk.

A természetfeletti sókra való felemeltetésünket hasznosan hasonlíthatjuk össze az űrutazással. Az űrhajózás ugyanis az ember átlépését jelenti egy másik, idegen világba, s ez az átlépés az űrhajózással szemben hármassal követelményt támaszt: edzéssel kell felkészülnie, – vállalnia kell a kiszakadást a társadalomból, – ki kell tartania végig. Próbáljuk meg a következőkben ezt a három követelményt a kegyelmi felemeltetés esetére alkalmazni.

Hozzáedződés a természetfeletti élethez

Az űrutazás nem a megszokott körülmények között zajlik le, s így erősen próbára teszi az ember szervezetét. Előzetes tréning nélkül nem merészkedhet az ember ilyen kalandba.

Valamiképpen hasonló a helyzet a természetfeletti életbe való belépésnél is. Istentől való megragadottságunk olyan állapot, melyben az embert könnyen szédülés fogja el. Az ószövetségi teofániákban részesülő emberek mindig megrendültek Isten közelségétől. Ez a megrettenés nem jelent szolgáló félelmet, hiszen a végtelen szépség és jóság is megrázó erővel bír. Az apostolok is érezték Jézus előtt – annyi évi ismeretség után is – ezt a megrendülést, mint azt pl. a feltámadás után látjuk. A misztikusok hasonlóképpen beleszédülnek Isten leereszkedésébe, s a barokk szentek imáiban, könyveiben a nagy „Király” előtti elfogódottság érződik.

A mai ember szédülete a természetfeletti világgal való találkozásban még hatalmasabb. A modern, természettudományosan képzett ember tisztában van azzal, milyen mérhetetlenül kicsi pont a Föld a kozmoszban, és milyen jelentéktelen egy ember a nyüzsgő emberbolyban. A természetfeletti világ jelentkezésében a mai ember nem az isteni Fenség leereszkedését látja, nem is a méltatlan bűnös felkarolását, hanem azt a matematikai képtelenséget, hogy Isten pont az emberrel vesződik. A mai embert ez a szédülés borzongatja. Nem tudja elhinni, hogy Isten – a Végtelen – valóban törődhet vele. S ha élete egy-egy szerencsés pillanatában el is hiszi, a szenvedés idegén megint elszédül.

Ez a probléma elméletileg nem is oldható meg tökéletesen. Itt csak az edzés segít. Amint felemeltetésünk műve a szeretet műve, úgy mi is csak akkor tudunk hinni a szeretetnek, ha bennünk van szeretet. Ma észre kell vennünk a szeretetnek ezt a funkcióját is: a szeretet nemcsak a hitből fakad, hanem a hitet lehetővé is teszi. „Iparkodjatok, testvéreim, hogy hivatástokat és kiválasztástokat jócselekedetekkel biztosítsátok!” (2 Pét 1,10) A szeretet gyakorlása olyan az ember számára, mint az űrhajós felkészítése az űrbeli állapotokra. Aki begyakorolja a szeretetet, az Isten világába gyakorolta be magát. „Aki nem szeret, nem ismeri az Istent, mert az Isten szeretet.” (1 Jn 4,8).

A kiválasztottak magányossága

Amint az űrhajós számára kivételezett helyzete magával hozza azt a terhet, hogy kiszakad az űrutazás idejére az emberi társadalomból, úgy a kegyelmi felemeltetés is kiszakítja az embert környezetéből. Ez szörnyű teherként nehezedhet az emberre: idegenné válik saját otthonában. Más, gondolatok irányítják, mint a többiekét, akik neon képesek megérteni őt. A

vallásos ember egyik legnagyobb kísértése a vágy, a visszahullás, a tömegbe való beolvadás után. Mózes és Jeremiás megindítóan panaszkodik Istennek emiatt.

Ez a kiemeltség-tudat nemcsak kellemetlen, hanem veszélyes is: könnyű átcsúszni belőle a vallási gőgbe, farizeizmusba, fanatizmusba. A történelem bőven mutat fel szomorú példákat e tekintetben, s az ilyenek járatják le a természetfeletti világ tekintélyét.

A megoldás valóban nem könnyű. Mert egyrészt meg kell őriznie a kiválasztott embernek sajátos állapotát, – hiszen csak így közvetítheti a „többek” számára a természetfeletti világ sajátos jellegét; másrészt szívében nem szabad elszakadnia a „többiektől”. A megoldást a kiválasztottság terhének áldozatos elviselése adhatja csak meg. Amíg a felemelt ember nem hoz áldozatot kegyelmi felemeltetéséért, addig az ő külön útját lehet különcségnak, vagy akár ravasz számításnak is tekinteni. De amikor ezt az állapotát áldozatos szeretettel vállalja, akkor bizonyosságot tesz arról, hogy ez az állapot olyan értéket hordoz, melyért áldozatot is érdemes vállalni.

A kitartás keresztény neve

A kegyelmi felemeltetés harmadik követelménye a végig való kitartás. Az úrhajós esetében egészen nyilvánvaló, hogy menetközben nem gondolhatja meg a dolgot: kiszállásra nincs lehetőség. A természetfeletti életnek is alaptörvénye ez a hűség. Az ember ugyan változékony lény, s nem tudja magát egy aktussal végérvényesen átadni magát egy személynek, vagy egy feladatnak, viszont Isten éppen ezt teszi velünk szemben. Az isteni szeretet végérvényes gesztusa minket is kötelez és felbátorít hasonló viszonzásra. A természetfeletti életnek éppen ezért nélkülözhetetlen kelléke az ember tudatos elkötelezettsége a kegyelem mellett. Eleve félreérti a természetfeletti életet az, aki erre nem hajlandó.

Ember számára az elkötelezettség nem könnyű feladat. Még tovább bonyolítja a helyzetet az, hogy az ember nem közvetlenül Istennel áll szemben, hanem eseményekkel, melyek mögött Isten rejtőzik. Magával Istennel szemben az ember természetesnek érezheti a hűséget, de az eseményekkel szemben ez már nem olyan természetes. Hajlamosak vagyunk a „kiszállásra” gondolni, s elfelejtjük, hogy ez a kiszállás az „úrbe” történnék.

Az úrhajós példája segít megérteni helyzetünket. Az úrutazás során az ember egyetlen ésszerű magatartása az, hogy végrehajtja az úrhajózási központ utasításait. Az engedelmség, a legprecízebb hűség nemhogy gátolná, hanem egyenesen biztosítja az úrhajós épségét. Ugyanígyen hűséggel kell a keresztény embernek viseltetnie Istennel szemben.

Tévedés volna azonban az úrhajóst összetéveszteni egy automatával, egy robotpilótával. Az automata engedelmsége mechanikus, az úrhajós engedelmségét egy vágy vezérli: sikeresen vissza akar térni. Az úrhajóst a remény élteti, bízik abban, hogy engedelmségétre célba jut. A keresztény kitartása a remény gyümölcse. Nem vak engedelmség, nem fatalizmus, hanem bizalom a természetfeletti életet felkínáló Istenben.

III. Homília vázlatok

A)

1. Vallás és politika

Nem tetszik a híveknek, ha politizál a pap. Különösen nem, ha lázít. Igazuk is van. Jézus sem politizált. Némely dolgot azonban mondott az Úr, amit kapcsolatba lehet hozni a politikával, és ezt meg kell szívlelnünk.

Először is vannak dolgok, amelyek ugyan politikai kérdések is, de szószéki témák is. Nem mint politikai kérdések, de mint a hit és erkölcs dolgai. Így pl. a béke kérdése, a háború elítélése, a társadalmi és szociális igazságosság ügyei, a faji megkülönböztetés, problémái, az állampolgári kötelességek stb. Egész életünk Krisztusé, és ezek is hozzátartoznak az élethez. Nem napi politikát kell hirdetnie a papnak, de el kell mondania azokat a jézusi elveket, amelyek nyomán a hívő emberek eligazodhatnak a mindennapok kérdéseiben.

A mai szentírási szövegekből ki kell emelnünk a politikai kérdésekkel kapcsolatban ezt: Nem lehet ellensége az istenhívő ember az állami vezetésnek azért, mert az nem áll istenhívő alapon. Az Olvasmányban Cirus, az Evangéliumban a római császár nem hisznek az Úrban, mégis, sem Jézus, sem Izaiás próféta nem beszélnek ellenük. Sőt, Cirust Isten választottjának nevezi a Próféta, Jézus pedig azt parancsolja, adják meg honfitársai a császárnak, ami a császáré, teljesítsék állampolgári kötelezettségeiket, adófizetésben is, másban is. Az egyház nem lehet párt, amely szembenáll nemkatolikus pártokkal.

Ha házat építünk, nem az a főkérdés, jó katolikus-e az építész, hanem hogy jó és becsületes építész-e. És nem sok hasznom van pl. egy vallásos orvosból, ha nem érti a mesterségét, vagy nem lelkiismeretes. Így van ez a politikusokkal is. Nem az a döntő, hogy egy államférfi vagy párt „keresztény”-e, hanem az, mennyire akarja és tudja szolgálni a nép javát. Többet ér egy politikusnál, ha jóakarátú és szakértő valaki, mint ha résztvesz az úrnapi körmeneten.

Isten országát nemcsak a vallásosok építik. Más, nem hívő politikusokkal, állami vezetőkkel is lehet úgy Isten, mint Cirussal, „kinek jobbát megfogta, noha nem ismerte őt”.

A vallásos ember is politizáljon, mégpedig ebben a tudatban: Az Isten szerinti politika nem mindig a keresztény cégérű politika, hanem az, amelyik a világ és a nép jólétéért, békéjéért, boldogulásáért dolgozik.

2. Egy különös jelenség

Gyakran előfordul, hogy X. lelkipásztort szinte rajongásig szeretnek egy plébánián, a püspök aztán fontosabb egyházat bíz rá, és ott semmi „sikere” sincs. Mi az oka ennek? Ezt persze egyedi esetenként kellene megvizsgálni, de biztosan nagyon sok esetre a mai Leckében találjuk meg a választ. „Mi tudjuk, Istentől szeretett testvéreim, hogy választottak vagytok.” Miből tudja Pál apostol? Mert „az evangéliumot nemcsak szóval hirdettük köztetek, hanem erővel, Szentlélekkel is”.

Ha átgondoljuk ezt a mondatot, arra kell következtetnünk, hogy Pálnak sem volt mindenhol „sikere”, bár szava mindenütt meggyőződésből fakadt lelkes szó volt. Hogy Tesszalonikában ért el eredményt, az nem tőle, hanem az ottani hívőktől függött. A hívő nép teheti erőteljessé vagy erőtlenné az igehirdetést. Így volt ez különben Jézus tanítói működésével kapcsolatban is. Tehát: Ahol nincsenek megelégedve a hívek a papjukkal, nem biztos, hogy a papban van hiba.

Vannak természetesen jó adottságú, kiváló képességű, szerencsés természetű papok, akik mindenhol „beválnak”. De az igaz hívők nélkül kizárólag rövidtávra vagy felületes módon. Mert melyik pap „jobb”, mint Szent Pál, vagy éppen Jézus? Jó beszélőképesség, kellemes külső, jó modor, ez nagy kezdeti előny. De igazi eredményt ez még nem hoz. Ahol viszont valóban jó hívek vannak, a szerencsétlen adottságú, sőt a kimondottan rossz pap is jó eredményeket ér el.

Ez csak egy gondolat volt a lelkipásztor és a hívek viszonyával kapcsolatban. Alapvetően talán ezt kellene megszívlelniök híveknek is, papoknak is. Amint a házasság sem lesz szebb attól, hogy a házastársak egymást hibáztatják, úgy a pap-nép viszonyában is mindkét fél a maga hibáira figyeljen, azt igyekezzék kijavítani, ne a másikat firtassa. Akkor találkozni fognak Jézusban és a mennyben.

3. Állampolgári kötelességek

A vallásos ember csak akkor kedves Isten előtt, ha egyben jó házastárs, jó szülő, lelkiismeretes munkás stb. És ugyanígy jó állampolgároknak is kell lennünk.

Némelyik vallásos ember úgy érzi, neki szembe kell állnia az olyan állami vezetéssel, amelyik nem vallásos. Óriási tévedés. Akinek nem vallásos a házastársa, az nincs felmentve az alól, hogy jó férj vagy feleség legyen. Akinek nem vallásos a főnöke, azért még nem dolgozhat hanyagul. Akinek állami vezetői nem vallásosak, azért nincs felmentve állampolgári kötelességei alól.

Benne élünk az államban, az biztosítja nyugodt, békés, munkás életünket, a közbiztonságot, a jogrendet stb. Állam nélkül lehetetlen az élet, csak kaosz lehetséges. Aki viszont elfogadja azt, amit az állam nyújt neki, annak meg is kell adnia az államnak, ami jár: A törvények tiszteletét, az aktív részvételt a nép életében.

És ez nemcsak „szabad”, hanem egyszerűen kötelesség. Olyan kötelesség, amely ellen tenni bűn, Isten törvénye ellen való bűn. Rossz állampolgár nem kap „állampolgárságot” Isten országában sem.

4. Ne takarózz Istennel!

Miről van szó az Evangéliumban? Arról, hogy a zsidók Isten népe, szövetségese. Ezért azt tartották, hogy ők csak Istennek tartoznak adót fizetni, vagyis a templomnak, a császárnak nem. Az álmessiások is ezt hirdették. Ebbe szerették volna behúzni Jézust is álnok, kettős csapdával, hogy magára haragítsa vagy a rómaiakat vagy saját népét.

Jézus nemcsak „kivágja” magát feleletével, hanem mélyértelmű tanítást is ad, melyet talán így lehet megfogalmazni: Nem szabad Istennel takarózni, ha valamilyen kötelességről van szó. Mert ez kedvenc szokása volt az akkori vallásos pártnak, a farizeusoknak. Emlékezzünk csak Jézus szemrehányására azzal kapcsolatban, hogy a szülők támogatása helyett a templomnak adtak adományt. De, azért nem árt, ha mi is odafigyelünk Jézusnak erre a szavára.

Azért, mert megadom Istennek, ami Istené (mise, ima, böjt, perselypénz), még nem lehetek biztos az ítéletben. Más kötelességeim is vannak. Azokról éppen úgy számot kell majd adnom, mert végeredményben azok is Isten iránti kötelességek. A vallásosság csak akkor érték, ha valaki egyben becsületes dolgozó, jó állampolgár, jó házastárs, szülő és gyermek (nemcsak a gyászjelentésben!), törődik embertársaival, becsületes az üzletkötésekben, vigyáz az egészségére, és így tovább. Minden embertársának és minden feladatának megadja azt, ami jár.

Gúnyosan szokták mondani vallásos, de nem éppen becsületes vagy tiszta emberekre: Majd leimádkozza. Nem szabad alkalmat adnunk ilyen megjegyzésekre.

A zsidók ráfizettek arra, hogy nem hallgattak Jézusra. Az a háború, amelyben Jeruzsálem és Zsidóország elpusztult, a császárnak való adó megtagadásával kezdődött. Isten nem kivételezett saját népével, velem se fog, ha nem adom meg mindennek és mindenkinek a magáét.

B)

1. „Mert a lelke szenvedett, lát majd és jóllakik” (Iz 53,11)

A jövendölés nemcsak annyiban igaz, hogy Jézus szenvedése által megszerezte magának és másoknak a mennyei „látást és jóllakást”. Ez a tétel minden vonatkozásban igaz, és egyik magyarázatát adja annak, hogy miért engedi meg Isten a szenvedést. És nemcsak a testi

szenvedést, hanem a mélyebbre hatót, fájdalmasabbat is, amelyet így ír le Izaiás: „A lelke szenvedett”. Ez az a szenvedés, amely valóban vérrel verítékezés.

A szenvedésnek megvan az a titokzatos, de valódi, tapasztalható tulajdonsága, ereje, hogy látóvá teszi az embert. Aki szenvedett, másképp, igazabban, mélyebben látja a világot, az embereket, a dolgok jelentőségét. Gazdagodik belső világa, s a „jóllakik” is igaz, mert a szenvedett lélek mélyszántott lélek. Fogékonyabbá válik a szépre, a jóra, az öröme.

És ha ez így van már természetes síkon, annál inkább igaz a természetfeletti világban. A szenvedett jobban át tudja járni a hit, a kegyelem, az emberség, az irgalmas jóság, a megértés, a szent remény, a fogékonyosság a tisztaságra, becsületességre, szeretetre. A szenvedés nagy eszköz Atyánk kezében, hogy alkalmassá tegyen a végső látásra és jóllakásra, a mennyre.

Még valamit: „Sokakat megigazulttá tesz”. A szenvedés által megérlelt lélek sugárzó hatása nagyobb környezetére. A szenvedésben edzett hit és szeretet sokkal „hitelesebb” és vonzóbb.

Persze a szenvedés tud eldurvítani, bosszúállóvá, kiábrándulttá is tenni. Csak azt emeli fel a szenvedés, aki Jézussal szenved, vagyis nemcsak „az Úr akarta összetörni”, hanem ő maga is „életét adta”, önként vállalta a keresztet.

2. „Gonoszságainkat ő hordozza” (Iz 53,11)

Most arról elmélkedjünk, hogy nekünk Jézust kell magunkra öltetnünk, Jézus Lelke éljen bennünk, tehát nekünk is hordoznunk kell mások gonoszságait.

Először is vállalnunk kell a felelősséget mások sok bűnéért, gonoszságáért. Mert valóban felelősek vagyunk értük. Nemcsak azért, mert nem akadályoztunk meg bűnöket, pedig tehettük volna, hanem mert magatartásunkkal gyakran kísértői vagyunk másoknak. Nem egy részeges férjet az vitt rá az ivásra, hogy felesége nem fogadta elég kedvesen, mikor hazajött a munkából. Sok durvaságot csal ki mások tenyérviszkettető magatartása; sikkasztások forrása lehet egy-egy elégedetlen feleség vagy gyermek; hazugságra kényszerít a „félelmet keltő” magatartás. Ha komolyan megvizsgálánánk lelkiismeretünket, rájönnénk, hány ember bűnének vagyunk közvetett okozói. Ezekkel kapcsolatban Isten várja tőlünk a beismerést, a javulást, a jóvátételt, az engesztelést.

Különösen saját családtagjaink, de mások, pl. munkatársaink, barátaink hibáit kelep helyrehoznunk, az általuk okozott anyagi és erkölcsi károkat helyrehoznunk, ha Jézus szellemében akarnánk élni.

Ide lehet venni mások elviselését, rossz szokásaik, sőt gonoszságaik tűrését.

Legsajátosabb értelemben pedig mindenki gonoszságát hordoznunk kell, Krisztus példájára, önkéntes vezekléssel, az adódó keresztek vállalásával és felajánlásával. Ennek kiemelt napja a péntek. Próbáljunk erre gondolni, és eszerint élni a pénteket!

3. Tőlem is ezt várják

Papoktól, de a buzgón vallásos hívektől is ugyanezt várják el az emberek, nemhívők és félig hívők egyaránt, mint amit Jézusról írt Szent Pál a mai Leckében. Hogy áthatoljunk az egeken, vagyis hogy mások, átszellemültebbek, nemesebbek legyünk, mint a többiek. És ugyanakkor mégse legyünk mások. Ne tartsuk magunkat magasabbrendűeknek, maradjunk emberek, vállaljuk mindazt, ami az emberséggel jár. Legyünk többek, mint ember, de értsük meg azokat, sőt magunkkal egyenlőknek tartsuk azokat, akik nagyon is csak emberek.

Joguk van ezt várni? Igen. Mert hitünkkel azt valljuk, hogy ez lehetséges. Mert Jézus ezt kívánja tőlünk, és erőt, ihletet is ad hozzá. Urunk elküldte nekünk Szentlelkét, hogy hozzá hasonlóan legyünk szentek és emberek, fenségesek és egyszerűek, tiszták és megértők,

becsületesek és senkit le nem nézők, ünnepélyesek és hétköznapiak, egyszerre polgári mennynek és földnek.

Jézusra kell ismernie bennünk minden jóakarátú embernek, hogy Jézusára ismerjen bennünk a mennyei Atya.

4. Ne várj, inkább adj

A mai Evangélium szellemében gondolkodjunk el a házasság- és családi életről!

Ne várjunk sokat házastársunktól, nem angyal ő. Ne várjunk sokat gyermekeinktől, ők is esendő emberek, nem kivételes lények. Ne várjunk sokat szüleinktől, ők sem heroszok. Magától a családi élettől sem jó túl sokat várnunk, nem mennyország még az.

Legyünk tehát kisigényűek? Nem éppen. Csak ne másokkal szemben legyenek nagyok az igényeink, hanem magunkkal szemben, ez fogja felemelni a többieket is. Ha keveset várunk mindenkitől, ha hálásak vagyunk és örülünk minden apró jónak, amit bennük felfedezünk vagy tőlük kapunk, akkor sokkal kevesebb lesz bennünk a csalódottság, kedvetlenség, sokkal szebb lesz az életünk.

Adni viszont korlátlanul kell. Nem ezért vagy azért, érdemért vagy viszonzás reményében. Hanem csak adni, szívjóságból, szeretetből, teljes önzetlenséggel. Kifizetődőbb minden önző követelőzésnél. Már természetes síkon is, hát még a kegyelem világában!

Boldog, akinek jó házastársa, szülei, gyermekei vannak. De ezerszeresen boldog, sőt tulajdonképpen csak az valóban boldog, aki ő maga másokért áldozza életét. Ezerszeresen visszatérül minden áldozata. Isten ennek a kezese.

C)

1. Kitartó ima

Egy kolostor körül állandóan gyerekek játszottak, ezért a kapus csak hosszas csöngetésre volt hajlandó ajtót nyitni. Azt mondta, csak arról biztos, hogy valóban be akar jönni, nemcsak játszik, aki hosszasan csönget.

Miért tesz így velünk mennyei Atyánk? Tudja ő, mire van szükségünk, kérés nélkül is. De ha már azt akarja, hogy kérjünk, miért nem elégzik meg egyszeri imával, miért követeli a hosszas, kitartó könyörgést?

Biztos, hogy nem magáért, hanem értünk. Először is nekünk idő és kínlás kell ahhoz, hogy a helyes imára rátaláljunk. Eleinte kéréseink bizony tökéletlenek. Kevés bennük az alázat, a bizalom, az Úr bölcsességére való ráhagyatkozás. Sokszor kell imádkoznunk, míg elfogadható lesz lelkületünk. Ez az elfogadható lelkület pedig nem önkényes követelése Istenünknek, hanem abszolút szükséges ahhoz, hogy élvezni tudjuk Istent, vagyis hogy üdvözülhessünk. A kitartó ima közben állandóan növekszik és tisztul a hitünk, rájövünk sok mindenre, amire csak a Szentlélek taníthat meg.

Aztán ha első szóra meghallgatna Isten, nagyon keveset és felületesen imádkoznánk csak. Pedig az ima nagyon kell azért is, mert érintkezés, együttlét Istennel. Több hasznunk van minden Istennel töltött percből, mint kéréseink teljesítéséből.

A hosszas kérés rádöbbsen bennünket saját gyarlóságunkra, Arra a valóságra, hogy mennyire tökéletlenek vagyunk még, és kérésünknek háttere, vagyis az életünk bizony nem eléggé jó ajánlólevél.

Esetleg arra is rávezet közben bennünket Isten, hogy az, amit kérünk, nem olyan fontoságú, mint eleinte gondoltuk. Gyakran kell sok idő ahhoz, hogy rájövünk mennyi fontosabb van, amit egyáltalán nem kérünk, vagy csak nagyon lagymatagon. Pedig ez a helyes értékelés elengedhetetlen a boldogsághoz.

Jézus egész éjjeleket átimádkozott. Pedig biztosan jól tudott imádkozni és élete is tökéletes volt. Ő beelátott Isten gondolataiba, és tudta, hogy így jó. Mi sem tehetünk mást, mint követjük szavát és példáját.

2. „Jól használható” (2 Tim 3,16)

Honnét veszi a pap mindazt, amit prédikál? Istentől. De hogyan? Nem személyesen kapta Istentől a tanítást, ez világos. A pap az egyháztól kapja Isten üzenetét, az egyház a kinyilatkoztatásból meríti. A kinyilatkoztatásnak pedig túlnyomó része a Szentírásban van leírva. Nem úgy, mint valami hittan- vagy imakönyvben. Ezeket a szent Könyveket maga Isten sugalmazta, vagyis a Szentlélek indította e 72 könyv íróit, hogy írjanak, és mit írjanak, vigyázott is, hogy tévedés nélkül írják Isten üzenetét.

Már ennyi elég lenne, hogy kíváncsiak legyünk erre a szent könyvgyűjteményre. Részleteket hallunk belőle vasárnaponként, de ez az egészhez képest vajmi kevés, s kicsit felületes is ez a meghallgatása a szövegeknek, túl sokat tartalmaznak ahhoz, hogy egyszeri hallásból felfogjuk gazdagságukat, és kellőképpen hathassanak ránk. A szentbeszédben is csak egy vagy néhány szempont kiemelésére van idő és lehetőség. Ezért érdemes, sőt nagyon ajánlatos megszereznünk a Szentírást, és naponta olvasni.

Persze nem úgy kell olvasnunk, mint más könyveket. Nem tudományos mű, nem kereshetek benne tudományos eligazításokat, és nem szabad „tudományos tévedéseim” botránkoznom. Isten üzenete az, régmúlt népek nyelvén és gondolkozásmódja, világképe, „tudománya” szerint és annak színvonalán. Nem is történelemkönyv, nem a benne leírt események történetiségével kell, bajlódunk. Nem is regény, hogy a sztorit, az érdekességet keressük. Legtöbbjük nem is művészi munka, nem az a célja, hogy lebilincseljen bennünket.

A Szentírást szent áhitattal, lassan, elmélkedve, és főleg imádságosan kell olvasni. Isten üzenetének kijáró tisztelettel. Ez az üzenet sokszor gyarló emberek stílusában és módján, de mégis hamisítatlanul van meg a Szentírásban. Megérteni, felfogni csak hittel, a Szentlélek sugallatainak hatására lehet.

És mi a haszna? Egy egészen más, természetfeletti lelkület kialakulása, a hitben való elmélyedés, ösztönzés a tökéletesebb életre, az Istennel való életközösség mind szorosabbá és élőbbé válása, Isten légköre alakul ki bennünk és körülöttünk.

Az Istent kereső és szerető lelkek rátalálnak a Szentírásra. Az írást olvasó emberek egyre jobban rátalálnak Istenre. A sugalmazott szövegek titokzatos ereje fokozatosan átalakítja azokat, akiket érdekel Isten üzenete.

3. „Akár alkalmas, akár alkalmatlan” (2 Tim 4,2)

Vannak korok, amelyekben nagyon divatos Jézus tanítása, máskor megvetett, megmosolygott, követőire szégyent hozó. Ha divat, tömegek dicsekszenek vele. Ha éppen nem divatos, azok sem mernek előhozakodni vele, akik még hisznek benne. Pál apostol azt írta, amit maga is csinált: „Hirdesd az evangéliumot, állj elő vele, akár alkalmas, akár alkalmatlan”.

Jézus igazsága, mint minden, ami igazság, nem azért igaz, mert divat. És nem lesz mesévé, ha tömegek gondolják is annak. „Te azonban tarts ki amellet, amit tanultál.” Végzetes meggondolatlanság lenne hívő ember részéről, ha „alkalmatlan időben” szégyellné, vagy éppen elhagyná hitét. Ha egy út vezet a célhoz, nem szégyellhetem ezt az utat, még ha milliók mennek is más utakon.

A valódi hit azt kívánja, hogy tartsak ki az „egészséges tanítás” mellett. A szeretet pedig azt, hogy mások elől se titkoljam, milyen úton járok.

Mennyire nem volt alkalmas Szent Pál részére előhozakodni Jézus hitével! A hazájában politikai Messiást vártak, itt igazán alkalmatlan volt a Megfeszítettről beszélni. A pogány világ szelleme pedig végletesen messze esett Jézus tanításától. Pál a hitet mégis megtartotta, Jézus útját végigjárta, hitéért a harcot állta, örömmel várta a végleges találkozást Jézussal, hogy elnyerje tőle az igazság győzelmének koszorúját.

Aki hívó, az csak Pál útját járhatja. Nem nézheti, alkalmas-e, alkalmatlan-e, ragaszkodnia kell Jézus „egészséges tanításához”. A világgal szemben, saját bűnös hajlamaival szemben. Jézusra kell gondolnunk, és örömmel várunk eljövételét.

4. „Talál-e hitet a földön?” (Lk 18,8)

Jézus az út, igazság, élet. Nincs más út Istenhez, nincs más megigazulás, nincs más örök élet, csak amelyet ő hirdetett és adott. Övé az egyetlen „egészséges tanítás” Istenről, üdvösségről.

Csak hogy az ember nem „egészséges”. A bűn beteggé tette. Éppen ezért nem ízlik neki az egészségeseknek való tanítás, és ki-ki „saját ízlése szerint szerez magának tanítókat”.

Érthető, hogy akik egyáltalán nem akarnak hinni, azok teljes egészében a maguk elgondolásai, vágyai, a divat szerint alakítják gondolataikat. De a hívők is, bár nem akarnak elszakadni Jézustól és az ő tanításától, mégis gyakran forgatják, alakítják, rövidítik vagy toldozzák Jézus igazságát. Sokszor magunk sem vesszük észre, mennyire nem Jézus gondolatait gondoljuk, mondjuk, mikor pedig azt hisszük, maradéktalanul a hit talaján állunk. Bűnös vágyaink és divatos gondolatok fénytörésében saját hamis hitű gondolatvilág alakul ki bennünk, amelynek nem sok köze van a kinyilatkoztatáshoz. Magát Istent, Jézust, a Szűzanyát is egészen másképp képzeljük, mint amilyenek. Nem arcukra gondolok természetesen, hanem lényükre, Istenből így lesz mondjuk fáradt Öregúr, Jézusból egy mindent elnéző, nőies valaki, a Szűzanyából kéréseket teljesítő automata. És hogyan felhívítjuk az erkölcsi parancsokat, ha magunkról van szó, viszont mennyire megszigorítjuk, ha másokról! A magunk javára ki tudunk csavarni mindent, a felismerhetetlenségig.

Mikor Jézus arról beszélt, hogy talán nem sok hitet fog találni a földön, mikor visszajön, nemcsak arra gondolt, hogy kevés templomjáró, imádkozó, keresztény ember lesz. Hanem arra hogy a vallásos katolikusokban is nehezen talál majd hitet. Olyan hitet amely azonos a kinyilatkoztatással, az „egészséges tanítással”.

Jézus Pétert adta és az apostolok kollégiumát, hogy őrizzék a közösség, az egyház hitét. De nekem a magam hitét kell őrizni, tisztán tartani. Mert lehet, hogy amit én hitemnek tartok, már csak valami zagyva összeállítás innen-onnan.

Teendő? Sok ima világos látásért, hitem hozzámérése az igehirdetéshez, lelki beszélgetések, az igaz hit szerinti élet. Az egészséges tanításhoz egészséges lélek kell. Az egészséges lelket a kegyelem és a jóakarát alakítja ki.

Évközi 30. vasárnap

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (2 Móz 22,21-27): *„Ezeket mondja az Úr: A jövevényt ne zaklasd s ne nyomorgasd, hiszen ti is jövevények voltatok Egyiptom földén. Özvegynek vagy árvának ne ártsatok. Ha sanyargatjátok őket, hozzám kiáltanak s én meghallgatom kiáltásukat s felgerjed haragom és megöllek titeket karddal, úgyszólván özvegyekké lesznek feleségeitek és árvákká fiaitok.*

Ha pénzt adsz kölcsön az én népeemből való szegénynek, ki közötted lakik, ne szorongasd, mint az uzsorás, s ne vess ki reá kamatot. Ha ruhát veszel zálogba felebarátodtól, naplemente előtt add vissza neki: mert, az az egyetlen takarója teste öltözete s nincs egyebe, amiben hálhatna; ha hozzám kiált, meghallgatom, mert én irgalmas vagyok.”

A jövevények, özvegyek és árvák támasz nélkül vannak, nincs, aki segítsen védeni jogaikat. Az Úr maga vállalkozik erre a szerepre. Vele találja szembe magát az, aki sanyargatja őket.

Zsidókkal szemben a kamatszedés is tilos (idegenekkel szemben nem: 5 Móz 23,19 sk.). Általában a szigorú igazságosság fölé helyezi a szeretetet, belátást, emberséges magatartást.

II. OLVASMÁNY (1 Thes 1,50-10): *„Testvérek, ti éppúgy tudjátok, mint mi, hogy – érdeketekben – hogyan viselkedtünk körötökben. S ti az Úr és a mi követőink lettetek. A tanítást a sok nehézség ellenére is a Szentlélek örömeivel fogadtátok s így Macedóniában és Achájában minden hívőnek példaképévé lehetek. Tőletek kiindulva terjedt el az Úr tanítása, nem is csak Macedóniában és Achájában – Istenbe vetett hitetek mindenütt ismeretes lett, ezért nem is kell róla beszélnünk. Az emberek maguktól beszélnek róla, hogyan fogadtatok minket, hogyan fordultatok a bálványoktól az Istenhez, hogy az élő és igaz Istennek szolgáljatok, és várjátok a mennyből Fiát, Jézust, akit a halálból föltámasztott, s aki megment bennünket az eljövendő haragtól.”*

A pogányból lett hívek a szorongattatás ellenére is örömmel fogadták és élték az evangéliumot és bizonyára ez is hozzájárult, hogy tőlük kiindulva terjedni tudott az evangélium. Az örömhír hirdetője akkor számíthat hitelre, ha ő maga is örvendő lelkületű.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 22,34-40): *„Az időben, amikor a farizeusok meghallották, hogy Jézus elhallgattatta a szaduceusokat, köréje gyülekeztek. Egy törvénytudó megkérdezte őt kísértő szándékkal: 'Mester, melyik a főparancsolat a törvényben?' Ő így válaszolt: 'Szeresd Uradat, Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből. Ez a nagy és az első parancsolat. A második hasonló ehhez: Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat. Ezen a két parancsolaton függ az egész törvény és a próféták.'”*

A rabbik 248 parancsot és 365 tilalmat tartottak számon, melyeket aztán fontosság és nehézség szerint csoportosítottak. Jellemző volt rájuk, hogy az erkölcsi parancsok fontosság tekintetében nem előzték meg a pusztán rituális előírásokat. Kérdésükre Jézus idézi 5 Móz 6,5-öt és 3 Móz 19,18-at, és azt mondja, ezeken, helyesebben ezen, ami e kettőből adódik, függ az egész ószövetségi törvény. Ha ez hiányzik, a többi nem ér semmit. Nem az a fontos,

hogyan az ember milyen aprólékossággal tart meg minden előírást, hanem az a döntő, hogy milyen lelkülettel teszi.

Már az ószövetségi olvasmányban is találunk nemcsak elvi eligazítást, hanem gyakorlati alkalmazást is a felebaráti szeretet kérdésében: gondolj rá, hogy te is jövevény voltál; ha nem kíméled az özvegyet és árvát, feleséged és gyermekeid is azzá lesznek majd. Vagyis: képzeld magad a másik helyébe; értsd meg, hogy amit neki teszel, azt valamiképpen magadnak is teszed.

El kell fordulnunk minden bálványtól, bálványozott önmagunktól is. Csak az szereti magát, aki nemcsak magát szereti. Pusztán önzésből is önzetlennek kellene lennünk. Egyedül Isten mindenek fölött való szeretete van megengedve; bármi mással helyettesítve eltorzul, visszajára fordul, hamissá válik a szeretet. Minden szeretet gyökere, végső forrása, tartó szöge az Isten iránti feltétlen, egész énünket átfogó szeretet, melynek reáli voltát, önámítástól mentes igazságát a felebaráti szeretet tényen igazolják.

B)

I. OLVASMÁNY (Jer 31,7-9): *„Így szól az Úr: Örvendjétek vidáman Jákobon, ujjongjatok a nemzetek elseje miatt! Harsogjátok, énekeljétek és mondjátok: Az Úr megszabadította népét, Izrael maradékát: Íme, én kihozom őket Észak földéről, és egybegyűjtöm őket a föld határaitól; lesz köztük vak és sánta, viselő és szülő nő egyaránt, nagy lesz a sereg, mely ide visszatér! Sírva jönnek, és irgalommal hozom őket vissza, egyenes úton vezetem őket patakok mentén, nem botlanak meg rajta; mert atyjává lettem Izraelnek, és Efráim az elsősülöttem.”*

Megkönyörül az Úr a választott népen és megszabadítja a maradékot. Örömben és bánatukban sírva térnek vissza: örülnek, hogy tapasztalhatják Isten atyai jóságát, bánkódnak, hogy ezzel a jóságos atyával szemben ilyen hálátlanok voltak. A jövendölés az egyházban teljeseedik be szellemi értelemben.

II. OLVASMÁNY (Zsid 5,1-6): *„Minden főpapot az emberek közül választanak, és arra rendelik, hogy az Isten tiszteletében képviselje az embereket, ajándékokat és áldozatot mutasson be a bűnökért, mint olyan valaki, aki megértő tud lenni a tudatlanok és a tévelygők iránt, hiszen őrá is gyöngeség nehezedik. Ezért a népért is és saját vétkeiért is áldozatot kell bemutatnia. A tisztséget magától senki nem vállalhatja, csak akit az Isten meghív, mint Áront. Így Krisztus sem önmagát emelte főpapi méltóságra, hanem az, aki így szólt hozzá: 'Fiam vagy, ma szültelek'. Másutt pedig ezt mondja: 'Pap vagy mindörökké Melkizedek rendje szerint'.”*

A bűn válaszfalat emelt Isten és az ember közé. A főpapnak az a feladata, hogy közvetítő legyen. Ő mutatja be az ajándékokat és áldozatokat, azaz a különféle áldozatokat, melyeknek az a céljuk, hogy a bűn következményeit megszüntessék. Nem mindenféle bünt lehetett áldozattal jóvátenni, hanem csak azokat, amelyeket az ember tudatlanságból, tévedésből követett el. (Vö. 3 Móz 4,2; 13; 22; 27; 5,2-4; 22,14 stb.). A felemelt kézzel vétkező, tehát teljes tudatossággal és szándékossággal bünt elkövető ember nem számíthatott a főpap megértésére. „Aki kevélységből követ el valamit, akár bennszülött, akár idegen (minthogy lázadt az Úr ellen), vesszen el népéből; mivel az Úr szavát megvetette s parancsolatát megszegte, azért irtassék ki: viselje gonoszságát.” (4 Móz 15,30-31). A főpapnak együttérzőnek kell lennie, hiszen maga sem ártatlan, saját vétkeiért is áldozatot kell bemutatnia.

Magától értetődik, hogy főpap olyan valaki lehet, akit Isten erre a feladatra kiszemel, közvetítőnek elfogad. Egyedül Ő illetékes meghatározni, hogy kit hajlandó közvetítőként maga elé engedni. Áronnak is maga az Úr juttatta kifejezetten a főpapi tisztséget (2 Móz 28,1). Jézusban mindezek a feltételek teljesülnek, tehát igazi főpap, bár nem az Áron-féle papsághoz tartozik, hanem Melkizedek rendje szerinti pap, azaz egyben király is.

AZ EVANGÉLIUM (Mk 10,46-52): *„Az időben: amikor Jézus Jerikót tanítványainak és nagy tömegnek a kíséretében elhagyta, egy vak koldus, Timeus fia, Bartimeus ott ült az útszélen. Hallva, hogy a názáreti Jézus közeledik, elkezdett kiabálni: 'Jézus, Dávid fia, könyörülj rajtam!' Többen csitították, hogy hallgasson. Ő annál hangosabban kiáltotta: 'Dávid fia, könyörülj rajtam!' Jézus megállt és így szólt: 'Hívjátok ide!' Odaszóltak a vaknak: 'Reménykedj, gyere, téged hív.' Az ledobta köpenyét, felugrott és odasietett Jézushoz. Jézus megkérdezte: 'Mit tegyek veled?' 'Mesterem – kérte a vak –, hogy lássak.' Jézus ezzel küldte el: 'Menj, a hited meggyógyított.' Nyomban visszakapta látását és vele tartott az úton.”*

Jézus Jeruzsálembe megy, ahol a vak vezetők halálra adják majd. Meggyógyít egy vakot, aki meg tudta látni benne Dávid fiát, hinni tudott csodatevő hatalmában. Hite és Jézushoz való ragaszkodása is teljesebb lett, vagyis a csoda elérte igazi célját: csatlakozott Jézushoz.

Jézus váltotta valóra – és váltja valóra folyamatosan – a messiási ígéretek és reményeket. Máté (20,29-34) kiemeli, hogy Jézus megkönyörült a két vakon (Mk valószínűleg azért említi csak Bartimeust, mert ismert személy volt az evangélium első olvasói számára). Olyan főpap ő, aki együtt tud érezni gyöngeségeinkkel. Aki nem ragaszkodik bűnéhez, hanem elfordul tőle, annak számára készen áll a bocsánat. A szentmisében gyakorolja főpapi tisztségét Jézus. Bizalmat vár tőlem, de egyben megbocsátó készséget is felebarátaim gyengeségeivel szemben. Lássam meg náluk is a mentő körülményeket, tudjak együttérezni gyengeségeikkel. Amikor Isten Jézusban kiválasztott az üdvösségre, kiválasztott a papságra is. Nekem is közvetítenem kell Jézussal egységben Isten és világ között. Áldozataim vállalása és felajánlása nemcsak saját bűneimnek kiengesztelését célozza, hanem embertársaimét is.

C)

I. OLVASMÁNY (Jéz 35,15b-17; 20-22a): *„Az Úr igaz bíró, és nincs nála személyválogatás. Nem nézi az Úr a személyt a szegénnyel szemben, és meghallgatja az elnyomott esdeklését. Nem veti meg az árva könyörgését, de az özvegyét sem, ha kiönti panaszzavát.*

Ki készséges lélekkel imádja Istent, elfogadásra talál, és könyörgése a felhőkig ér. A megalázkodó imádsága áthatol a felhőkön, és meg nem nyugszik, míg oda nem jut, és nem tágít, míg a Magasságbeli rá nem tekint. Az Úr nem is késlekedik, hanem igazságot szolgáltat az igazaknak és ítéletet tesz.”

Aki megalázkodik Isten előtt, annak imája az égbe hatol. Ez testi és lelki nyomorúságunk és tehetetlenségünk elismeréséből egyaránt fakadhat. Persze nem azért kell felismernünk és elismernünk fogyatékoságainkat, hogy keseregjünk, hanem azért, hogy meglássuk Isten nagyságát, jóságát, melyet vélt nagyságunk könnyen eltakar előlünk.

II. OLVASMÁNY (2 Tim 4,6-8; 16-18): *„Kedvesem, az én véretem már nemsokára kiontják áldozatul, eltávozásom ideje közel van. A jó harcot megharcoltam, a pályát végigfutottam, a hitemet megtartottam. Már készen vár az igazság győzelmi koszorúja,*

amelyet azon a napon megad nekem az Úr, az igazságos bíró, de nemcsak nekem, hanem mindenkinek, aki örömmel várja eljövételét.

Első védekezésem alkalmával senki sem állt pártomra, mindenki cserben hagyott. Ne számíton nekik bűnül! Ám az Úr mellém állt és erőt öntött belém, hogy befejezzem az ígehirdetését s tudomást szerezzem róla minden, pogány. Így menekültem az oroslán torkából. Az Úr ezután is megszabadít minden gonosz cselvetéstől és átment mennyei országába. Dicsőség néki mindörökké. Amen.”

Az apostol biztosra veszi, hogy pályafutása a végéhez közeledik. Bizonyára a görög-római-zsidó italáldozási szokás lebeg szeme előtt, amikor az ital egy részét kiöntötték, ill. az oltárra öntötték és így az istenségnek áldozták. Kiontják majd az ő véré is, feláldozza magát az evangéliumért. Egyszer megszabadult úgy, ahogy a földies gondolkodású ember egyedül képes a szabadulást elgondolni; most is reméli a szabadulást, hogy ti. átmenti őt az Úr mennyei országába. Örömmel várja azt a napot melyen hozzá eljön majd az Úr. Öröme megalapozott, mert számtalan alkalmat használt fel életében, amikor módja volt szenvedni az Úr ügyéért és megtapasztalni, hogy az Úr ereje vele van.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 18,9-14): *„Az időben Jézus az elbizakodottaknak, akik meg voltak róla győződve, hogy ők igazak, a többieket megvetették, ezt a példabeszédet mondotta: „Két ember felment a templomba imádkozni, az egyik farizeus volt, a másik vámos. A farizeus odaállt előre és így imádkozott magában: Isten, hálat adok neked, hogy nem vagyok olyan, mint a többi ember: rabló, igazságtalan, házasságtörő, mint ez a vámos is. Kétszer böjtölök hetenként mindenből tizedet adok. A vámos megállt hátul, szemét sem merte fölemelni az égre, inkább mellét verte és könyörgött: Isten irgalmazz nekem, bűnösnek. Mondom nektek, hogy ez megigazultan ment haza, az nem. Aki magát felmagasztalja, azt megalázzák, aki megalázza magát, azt felmagasztalják.”*

A farizeus túlteljesítette a törvényt: az évente egyszeri böjtölést (az engesztelés napján; 3 Móz 16,29; 4 Móz 29,7) heti kétszeri önkéntes többletet ad, a tizedet sem csupán a fontosabb gabonából adja, hanem mindenből, amit akár munkájával, akár egyébként szerez. (3 Móz 27,30; 4 Móz 14,22 sk.) De jóságával nem Istent, hanem önmagát akarja megdicsőíteni; nagyon is tudja a balkeze, hogy mit csinál a jobb. Önmagában csak a jót látja, másokban csak a rosszat. Felhatalmazva érzi magát a bírálatra. Közbenjárni az érdekükben, helyettük is hozni áldozatot eszébe sem jutna. Szavaival megfesti önmaga képét, hogy aztán hódoljon előtte. A vámos ezzel ellentétben tudatában van bűneinek, viszont nem is igen veszi számba érdemeit. Menekvést csak Isten irgalmától remél. Az alázatos bűnös így előbbre jut, mint kevély igaz.

Melyiknek a lelkületével jövök ide a templomba? A jó harcot csak akkor tudom végigharcolni, a hitemet megtartani, ha a vámos alázatosságával jövök a templomba, állok általában az Isten elé. Tisztában kell lennem azzal, hogy lelki fejlődésem, előrehaladásom nem a több böjttel, hosszabb imával, többszöri gyónással stb. mérhető elsősorban. Itt el is érhet az ember egy „plafont”. Tehát aki ezen az úton indult el, zsákutcában van. Aki mindig ezen az úton indult el, zsákutcában van. Aki mindig jobban érzi, hogy milyen kevés és hitvány az, amit tenni tud, az van a jó úton. Aki látja, hogy tettei azért érnek sokat, mert az Isten olyan nagyon jó, az látja a dolgokat jól, igazán. Vajon felülmúlja-e a mi igazságunk a farizeusokét és írástudókét?

II. Teológia

A disztíngválás problémái

A felmerülő problémákat, ellenvetéseket általában disztíngválással szoktuk kivédeni. Az apologétika már jó ideje kelléktárában tartja a szükséges megkülönböztetéseket, hogy akár a támadásokat kivédje, akár a teológia igazát bizonyítsa. Ma, amikor már nem részletkérdéseket tesznek vitatottá az Egyházon kívülállók, hanem egészen új kiindulások és eszmerendszerek sorakoznak fel a keresztény felfogás mellett, kiderül, hogy a legalaposabb disztíngválás is csupán félmegoldás. Félmegoldás nem logikai gyengesége miatt, hanem abból a szándékból kifolyólag, hogy a felvetett nehézséget visszautasítani akarja. Márpedig a felmerülő támadások, ellenérvek rendszerint tartalmazznak valami igazságot, valamilyen új meglátást, amit visszautasítani nem lehet. Az Egyház története mutatja azt, hogy az eretnkségeket sohasem a zsinati definíciók és elítélések oldották meg, hanem az idő. Hiába születtek meg a hivatalos meghatározások, az eretnkségek tovább éltek, mindaddig, amíg a bennük jelentkező érték – az idő rostájában megtisztulva – bele nem került a katolikus gondolkodásba.

Modern példaként említhető a szokásos megkülönböztetés teológia és a természettudomány között: a két tudomány tárgya és szemléletmódja egészen más, köztük kapcsolat nincs, tehát ellentét sem lehet. A megkülönböztetés jól ismert, bevett tétel; épp ezért alkalmas arra, hogy az ilyen disztíngválások gyengeségét illusztrálja. Mert mint P. Jordan, világhírű fizikus professzor helyesen mutat rá, „ez a tétel nem kijelentést, hanem egy kívánságot tartalmaz: nem kevesen örülnének annak, ha valóban úgy lennie, hogy a természettudománynak és a vallásnak nem lenne köze egymáshoz. Érthető, hogy ezt a kívánságot némely vallásos ember magában ápolja, olyanok, akik épp a századforduló táján nekilendülő európai vallástalanság behatására olyan szellemi támpontot szeretnének találni, amely lehetővé tenné számukra, hogy a természettudomány igényeit ne vegyék komolyan.” (P. Jordan: *Der Naturwissenschaftler vor der religiösen Frage*. Hamburg, 1963. 21. old.) Nos, ez a kívánság nem teljesül a megkülönböztetés bevetésével. Mert egyrészt hiába hangoztatták a teológusok megunásig a teológia és a természettudomány különbözőségét, a hitetlen tudósok nem szüntek meg a természettudományra hivatkozni világnézetük igazolásául. Másrészt a természettudomány ma már túllépett azon a fokon, hogy az anyagi világról leírást adjon. Ma a természettudomány már szemléletmóddá, ismeretelméleti kritériummá lett, s mint ilyen, hozzászól az élet egészéhez. Ha a teológia nem hajlandó párbeszédbe bocsátkozni a természettudománnyal, akkor lemond arról, hogy az emberi élethez hozzászólhasson.

Az idealizmus veszélye

A Zsinattal az Egyház a mai élethez akarta igazítani önmagát, vagyis a mai problémákhoz nyílt, elfogulatlan szellemben kívánt hozzájárulni. Az „aggiornamento” jelszóvá lett, s fennáll az a veszély, hogy mint üres jelszót, mint disztíngválást vágjuk ellenfeleink szemébe.

Túl sokat lehet hallani és túl felszínesen azt, hogy az Egyház leveti azt, ami felszínes, ami elavult, de megmarad változatlanul a lényeg. Amikor az ilyen kijelentés megmarad ügyes és üres disztíngválásnak, akkor óhatatlanul felkelti azt a gyanút, hogy az Egyház lényege és külső megjelenése között nagy különbség van. Azt a látszatot kelti, mintha az Egyház belső lényege sohasem valósulna meg, mintha az Egyház sohasem felelne meg igazában célkitűzésének.

Még nagyobb problémák közé kerülünk, ha félreértjük a Zsinat tanítását Krisztus titokzatos testéről. A Zsinat a Szentírás nyomán rámutat arra, hogy az Egyház látható felszínén belül isteni erő áramlik, isteni élet lüktet. Ez a tanítás azonban a keresztényeknek

szól, és nem a kívülállóknak. Ha ezt is fegyverként akarjuk felhasználni a kívülállók felé, ha az ő ellenvetéseikre egy titokzatos, láthatatlan valóságra hivatkozunk, akkor joggal ér minket a vád, hogy „idealisták” vagyunk. Ami az Egyházból érzékelhető, az gyarló, tehetetlen, vagy ellenszenves a kívülállók szemében; mi mást jelent ilyenkor a rejtett lényegre való utalás, mint üres kibúvót? A keresztényt joggal tekintik csalónak, vagy álomkergetőnek.

Az érvelés itt nem segít. A mai ateisták nem egyházellenesek, nem gyűlölik a vallást. A mai ateisták csupán számon kérik Egyháztól, hogy saját programját megvalósítja-e. A mai ateizmus humanista jellegű, s ez a humanizmus nem egyszerűen kedvtelés a számára. A modern kor fenyegető veszélyeket gyűjtött az ember feje fölé (atomháború, elmechanizálódás, elidegenedés stb.), s a mai ateisták sürgetve érzik magukat a humanizmus biztosítására. Az Egyházra úgy néznek, mint próbálkozásra a humanizmus útján, próbálkozásra, amely azonban csődöt mondott. Az Egyházat úgy vetik el, mint alkalmatlan, tehetetlen eszközt.

A humanizmus általános fogalom, s az ateisták nem is maradnak meg ennél az általánosságnál. A humanizmus az emberek közti helyes kapcsolatot jelenti. Ha itt is disztigválni akarunk az általános emberi és a konkrét jelenségek között, ugyanúgy azt idealizmus vádja ér minket. Az általános emberi vonások éppúgy megfoghatatlanok, mint az ember „lelke mélyén rejtőző” vágyak. Ha a konkrétumokhoz nincs szavunk, a többire nem kíváncsiak.

Válasz a támadásokra

A fentiekből világos, hogy a válasz nem lehet a támadások visszautasítása, kidisputálása. Ha a programunkat kérik számon tőlünk, akkor a programot teljesítenünk kell. Ha idealistának neveznek, akkor a konkrétumokban kell mozognunk. Ha isteni kegyelemre, titkos belső lényegre hivatkozunk, akkor ezt a belső életet láthatóvá kell tennünk.

A kívülállók talán nem tudták világosan megfogalmazni Egyház tehetetlenségének igazi okát. Ez az ok egy belső ellentmondás, vagy meg hasonlítás: az Egyház alapvetően, Krisztus szándéka szerint közösség (s kifelé valóban ezt a látszatot keltette), de sajnos nagyon is individualista vallásosság hatotta át. Az egyéni lelkiélet, az egyéni megszentelődés, az egyéni áhítat, túl sok helyet kapott. A klerikalizmus, a centralizmus megbénította az igazi közösség kialakulását. Elvileg, teológiai tankönyvekben megvolt a közösségi vonás, de konkrét formákban ez alig volt érezhető. A Zsinat a Szentlélek indítására visszairányította az Egyházat a közösségi útra. De hogy mennyire a kezdetén vagyunk ennek, azt az mutatja, hogy a már megvalósult közösségi vonásokat mennyire félreértjük. A püspöki szinódustól mennyire féltik egyesek a pápa primátusát! A papok közös együttélésének felvetésénél mennyire mérlegelik egyesek a gyakorlati hasznot, mintha itt csupán taktikai változtatásról lenne szó! A hívek bevonásától az egyházközségi életbe hány pap visszaborzad, az új liturgiát mennyien gáncsolják, vagy megnyomorítják! Nem vesszük észre, hogy valamilyen konkrétumban már meg kell valósulnia a közösségi jellegnek! Itt nem arról van szó, hogy ez vagy az a forma jó fogás-e, ügyes csalétek-e az emberek csábítására, hanem hogy az Egyház valóban azzá lesz, aminek lennie kell Krisztus akarata szerint?

A mai embert az élet minden vonatkozásában közösség veszi körül. Elszigetelt ember nem létezik és nem is létezhet. A mai ember boldogsága attól függ, hogy a közösség, amelyben létezik, boldogságot nyújt-e neki, vagy sem. Ha az Egyház tudja nyújtani az igazi közösség érzését valóságos, érzékelhető formában, akkor a mai ember is tagja kíván lenni ezeknek a közösségeknek. Ma itt még nem tartunk, de a feladatot megkaptuk Istentől.

III. Homília vázlatok

A)

1. „A jövevényt ne zaklasd!” (Ez 22,21)

Roppant rossz érzés, ha sokáig tart, szinte kibírhatatlan, ha egy közösségbe belecsöppen az ember, és ott idegenként kezelik, nem fogadják be. Hát még ha ellenséget látnak benne, lenézik, gúnyolják, kinézik, elnyomják! Tönkre lehet tenni így emberek életét. Azt kell gondolnunk ezt az ügyet, mert a keresztény embernek kötelessége, nemcsak, hogy „a jövevényt ne zaklassa”, hanem hogy segítsen mindenkint beleilleszkedni új környezetébe. Ilyenkor van alkalom megmutatni, van-e bennünk szeretet, tapintat, jóindulat. Vagyis, hogy méltók vagyunk-e Isten szeretetére. Nekünk Isten országát kell építenünk, és abban nem érezheti magát idegennek senki.

Keresztény ember az ellenségeskedés, megvetés, lenézés leghalványabb árnyékát sem engedheti meg magának a nemzetiségekkel szemben. (Svábozás, zsidózás, tótozás stb.)

A családba, főleg jó módú családba került, „alulról” került vő vagy meny. A befogadott öregsülők. A magáramaradt testvér, nagynéni, aki hozzánk húzódott. Valamennyien jövevények közöttünk. Próbatétel számunkra, milyenné tesszük az életüket. Persze, érzékenyek. „Pedig nem bántjuk őket.” De lehet bántó a légkör is. Ha nem érzem, nem érezzük a jövevényt közénk tartozónak, „mintha mindig közöttünk lett volna”, akkor olyan a légkör, hogy csak érzékenykedést válthat ki. Mindig a jövevény a gyengébb, még ha gyengeségében hadakozik is. Legyen bennem annyi szeretet, amely segíti áthidalni a kétségkívül meglévő nehézségeket. Aki akarja, azt találékonnyá teszi a Szentlélek. De kérem-e ilyesmire? Ha kérném, nagyon kedves gyermeke lennék Atyámnak. Ha viszont pokollá teszem valakinek az életét, magam is kiérdemlem vele a poklot. Még ha úgy érzem is, hogy „én nem bántom”.

Gondoljunk az összeszokott közösségbe került új tagokra (brigád). A más faluból jöttekre. Minden jövevényre, akivel összehozott az élet. Érezzük át nehéz helyzetüket. Szeressük őket. Segítsük őket. A mennyek országában valamennyien jövevények leszünk. Úgy fogadnak majd bennünket, ahogyan mi fogadtuk a jövevényeket. Ne kelljen félnünk, hogy nem fogadnak be az örök hajlékba!

2. Szeretet a gyakorlatban

A szeretetről ítéltetünk, nincs ennél fontosabb problémánk és feladatunk. Szeretni nem elvontan kell, hanem nagyon is gyakorlatian. Nem elég egy elméleti humanizmus. A mai olvasmány két gyakorlati szeretet-problémára hívja fel a figyelmet. Gondoljuk át mind a kettőt, hogy megállhassunk majd a végtelen Szeretet tekintete előtt.

Egyik: Az özvegyek és árvák ügye, vagyis a magukramaradottaké. Ez az özvegy lehet saját apám, anyám vagy házastársak egyik szülője. Lehet özvegyen, gyámolítás nélkül maradt testvérem. Hogyan vagyok velük? Kihasznlom, kizsákmányolom, kifosztom őket? Nem ritka dolog! Ha ilyenben vagyok bűnös, nincs az a sok ima és mise, amivel ezt ellensúlyozni tudom. Ha meg nem változom, ha mindent jóvá nem teszek, elvet az Isten. Százszorosat ígért minden jószágért. De százszorosán büntet minden gonoszságot. Persze nem elég a pusztán „nincs semmi bajom velük” sem. A „semmi közöm hozzájuk” sem. A „nekem is van elég bajom” sem. A „nekem is megvan a magam családja” sem. Aki Jézusé akar lenni, abban Jézus lelkülete kell éljen. Szeretet! Gyakorlati szeretet! Amit magadnak kívánnál. Amit prédikálni szoktál, ha mások hasonló helyzetéről van szó! Amilyen vagyok bárkihez, olyan lesz velem Isten. Ez nem pusztán szó, ez az élet legkomolyabb realitása.

A másik ügy a kölcsön. Ne használj ki senkit! De te inkább engedd magad kihasználni, mint hogy kicsit is ridegszívű légy. Persze, okosnak kell lenni. Persze, a saját család az első. Persze, vannak szélhámosok, semmirekellő emberek. De aki csak ezt hajtogatja, akire soha senki nem számíthat, akinek csak a maga baja fáj, az miért nevezi magát kereszténynek? Miben más, mint bármelyik pogány? Ha őszinte hitem lenne, boldogan segítenék erőmön felül is, bárkinek. Mert tudnám, hogy Istent nagylelkűségben felülmúlni nem lehet. A jószívűnél jobb üzletet nem csinál senki. Ha hitem lenne. Sajnos, csak önző okosságom van. De mire elég ez?

Mi legtöbben különbnek tartjuk magunkat másoknál. Pedig nem vagyunk. Csak kellene lennünk. Tudományban, művészetben, sportban kit fogunk felülmúlni? De szeretetben meg kell próbálnunk. Jézus mondta, miről ismeri meg tanítványait: Hogy szeretik egymást. Mint ő szeretett bennünket. Aki mindent odaadott, még az életét is.

3. A szeretet egyik alapeleme

Az ítéleten annyit fogok érni Isten szemében, amennyit adtam az embereknek. A szeretet a főparancs. De szeret-e az, aki olyasvalamit, ami semmibe sem kerül, de nagy-nagy örömet okoz, és még hozzá meg is jár az illetőnek, mégsem adja meg neki? A megbecsülésre gondolok. Milyen jól esik nekünk! Gyermekkorunkban hogy vágytunk dicséretre! A munkánkkal kapcsolatban elismerésre. A szülők egy kis megbecsülésre. Hányszor adott az elismerés szárnyakat valamennyiünknek. Hiánya viszont letör, elkedvetlenít, megrontja örömeinket, elsötétíti a Napot az égen.

Amit magadnak akarsz... A megbecsülést mindenki akarja, tehát mindenkinek meg kell adnia mindenkinek. Tiszteletet a beszédmódban, bárkiről van szó! Apró és nagy érdemeket észrevenni! Mindent megköszönni! A jót mindenkiről könnyebben kell feltételeznünk, mint a rosszat. A jót kell jellemzőnek tartanunk, nem azt a néhány hibát.

Nem szeretnek? Nem jó körülöttem a légkör? Talán könnyen lehetne segíteni rajta. Csak egy kicsit több megbecsülést kellene mutatnom az emberek iránt.

Olcsó, de mégis nehéz. Önmagamat kell legyőznöm hozzá. Azt az ostoba és makacs érzésemet, hogy többet érek másoknál. Persze, mindenki talál legalább egy nézőpontot, amelyből tekintve valóban felette van egy bizonyos valakinek. De hát nem egy nézőpont van a világon. Bizony, mi csak magunkat akarjuk észrevenni. Másokat nem, csak a hibáikat.

Jézus példája: Judást barátjának nevezte. A szamariai bűnös nővel, Magdolnával, az őt arculütő szolgálóval milyen udvarias! Pedig ő igazán minden nézőpontból magasan felette volt mindenkinek. Ő igazán felülről nézhetett minden embert. De mindenkiben meglátta az embert, aki megbecsülést érdemel, és meglátta azokat a tulajdonságokat, amelyek megbecsülésre méltók.

Ha megkérdezi majd ítéletkor az Úr, mit adtam az embereknek, bár legalább ennyit felhozhatnék: Uram, én őszintén megbecsültem mindenkit. Az ilyen embert meg fogja becsülni Jézus, mert magára ismer benne.

4. Ha kihűl a szeretet

A házassági válásról beszéljünk. Hogyan is szokták mondani? „Nem szeretik már egymást. Mást szeret. Megismerte az igazi szerelmet.”

Kétféle a szeretet, ösztönös és szellemi. Házasságnál az ösztönösnek szerelem a neve. Ez lehet kiindulópont, felhívja a figyelmet, vonz valakihez. Később lendítő erő, színesítő, az élet sója, szebbé tevője. De a szellemi, az akarati, tehát a sajátosan emberi szeretet felé kell lendítenie, azt kell színesítenie, azt kell szebbé, teljesebbé tennie. A szerelem önmagában sohasem teljes, nem egészen emberi. Főleg nem olyasvalami, ami kimondhatja a végleges

döntést. Már a párválasztásnál sem. Bármilyen nagy szerelem ellenére is lehet a házasság nagyon nem okosnak látszó (túlságosan nagy különbség korban, műveltségben, érdeklődésben, beállítottságban, világnézetben, természetben, távlati vágyakban stb.). Természetesen nem egyszer és nem egyetlen egy iránt támad szerelem az emberek nagy többségében. Okosan kell tehát latolgatni és bölcsen válogatni.

Ha pedig döntött valaki, és házasságot köt, minden erejükkel kell mindkettőjüknek a szerelemalapjáról átlendülni az emberi, a szellemi szeretetbe, hiszen ez teszi egyedül emberivé kapcsolatukat.

És ha már nem szeretik egymást? Ez csupán azt jelenti, hogy kihűlt a szerelem. De nem a lényeges szeretet kihűlését. Mert az az akarattól függ. Aki megmaradt a szerelemnél, annak eltűnésével új partnert keres, házastársát elhagyja, az Isten országa szempontjából végeredményben mindegy, mit csinál. Az ilyen ember úgysem Istené. Ösztönlény, az ember színvonala alá került valaki. Ha mégis azt mondjuk, hogy jobb a házasságát fenntartani, azt amiatt a remény miatt mondjuk, hogy meg fog térni, megtanul igazán szeretni, és akkor roppant nehéz az ügy, ha ott van már egy új élettárs.

„Mást szeret, megismerte az igazi szerelmet.” Ha az álfennköltséget elhagyjuk, akkor ezt kell mondani: Nem volt becsületes. Engedte, hogy egy kísértő érzelem kialakuljon benne a házastársi becsület ellenére. Hogy ez az ösztönös új érzés felhatalmazza a válásra, új házasságra? Ha így lenne, akkor minden ösztönös vágy felhatalmazna a vágy szerinti cselekvésre: Gyilkos vágyban szabad lenne gyilkolni, akinek kedve van, üssön, hiszen „őszintén” dühös. „Őszintén” szereti a szeszt, tehát joga van lerészegedni? A szerelem joga? Akkor joga van minden indulatnak. Nem, bármilyen bűnös vágyat, a bűnös szerelmet is le kell győzni, az alkalmat kerülni. És az adott szóhoz, melyet eskü, sőt Isten kötése erősít, hűnek kell maradni. Ez az emberi, nem a szerelem trónraemelése.

B)

1. „Egybegyűjtöm őket a föld határaitól” (Jer 31,8)

Isten első választott népének tagjai mindig érezték összetartozásukat, bármilyen messze szóródtak szét a világba. És szép álmuk volt, hogy egyszer összegyűjti őket az Úr, az ő Istenük. Persze álmok és akarat között sokszor mély a szakadék. Jézus mondta, hogy sokszor akarta őket Isten egybegyűjteni, de ők nem akarták. Nem a területi összegyűjtést nem akarták, hanem az egyetértő, Isten hitében és szeretetében való egységet. Pedig enélkül a területi vagy állami egység értéktelen.

Mi vagyunk az új választott Isten-népe, a jézusiak. Vallásunk nem a miénk, nem a magyaroké. Jézus vallása mindenkié. Mindenkit egybegyűjt a föld határaitól. Lenyűgözően felséges és kimondhatatlanul boldogító lesz, mikor Jézus visszajön, és egybegyűlünk valamennyien, akik őt szerettük, akik benne éltünk, akiket az ő Lelke vezérelt és életetett. És mi leszünk Isten örökké boldog országa! Szeretettel és istenlátó boldogságban egyek az Úrral és egymással, mindörökre.

Egyéni üdvösségem csak ebben a szent közösségben valósulhat meg. „Privátim” senkit sem fogad Istenünk. Csak „egybegyűjtve a föld határaitól”. Akinek ez nem tetszik, aki nem szeret „közösködni”, az kimarad. Nemcsak a közösségből Krisztusban, hanem így az üdvösségből is. Hogy akarok-e egy lenni testvéreimmel, mint Jézus misztikus testének tagja, azt nem akkor kell majd eldöntennem, hanem most.

A szentmise kánonjaiban imádkozik a pap, hogy Istenünk gyűjtsön egybe valamennyiünket a Szentlélek által, hogy egy test, egy lélek legyünk Krisztusban. Mikor ezt halljuk, lelkünkben omoljanak össze a templom falai, és lássuk egyben Jézus minden gyermekét, bárhol élnek szétszóródva a világban. Érezzem egynek magam velük, akikkel egy

vagyok Krisztusban. Érezek velük szolidaritást, és vágyat a végső, látható egyesülésre. Szokjam meg, hogy imádkozzam azokért, akik bárhol a világon szükségben vannak (háború, árvíz, földrengés, éhínség stb.). A Miatyánk és a többi többszámú imát öntudatosan imádkoztam többszámban, belefoglalva mindenkit, aki Jézusé, bárhol a világon.

És persze, akikkel együtt élek, együtt vagyok misén, elsősorban azokkal érzem és ápoljam az összetartozást. Ennek nagy eszköze a magyar mise. Azzal szoktuk visszasírni a latint, hogy míg az volt, bárhova mentünk a nagyvilágban, a misén mindig otthon éreztük magunkat. Csakhogy aki nem akar bekapcsolódni a közös imába, nem hajlandó együtt imádkozni testvéreivel, az nagyon világosan megmutatja, hogy saját templomában sem érzi otthon magát. Itt is előkelő, félrehúzódo idegen. Miért éppen Japánban vagy Dél-Afrikában akarunk „otthon lenni”? Aki otthon érzi magát magyar hittestvérei között, otthonra lel, ahol csak Jézussal együtt imádkoznak a hívek, bármilyen nyelven teszik is.

2. Ami lényegeset el lehet mondani a papról

Azt elolvastuk a mai szentleckében.

„Minden főpapot (papot is természetesen) emberek közül választanak.” Miért kívánjuk tehát, hogy több legyen embernél, hogy több legyen a legnagyobb szenteknél? A szentek vétkeztek, sok hibájuk volt. A paptól miért várunk teljes tökéletességet? Miért alakítunk ki magunkban olyan eszményképet a papról, hogy azzal összehasonlítva minden pap, legalábbis akit közelebből megismerünk, könnyűnek találtassék? Ember, mint mi. Szabad rossznak lennie? Nem. De nekünk többieknek sem szabad! Amit megbocsátunk egymásnak, önmagunknak, azt meg kell bocsátanunk a papnak is. És főleg nem a magunk bünei igazolásául szolgálnak a papok bünei, gyengeségei. A pap emberek közül van, és ember is marad. Hogy jobb papok legyenek, ahhoz az embereknek általában kell jobbaknak lenniök, hogy könnyebben válogathasson az Úr.

„Arra rendelik, hogy az Isten tiszteletében képviselje az embereket.” Nem mindegy, hogyan tisztelem Istent. Úgy kell bemutatnom hódolatomat, ahogyan ő kívánja, ahogyan neki kedves. Már csak ezért is kellene papok, akiknek az a dolguk, hogy Isten tetszése szerinti tiszteletadást tanuljanak és végezzenek. Különben sem elég egyénileg tisztelni Istent, ő közösségnek akar bennünket, arra is teremtett, a közösségi istentisztelet kötelező, így rendelte az Úr. Ebből a szempontból is kellene papok, akik összefogják és képviselik a közösséget.

„Áldozatot mutasson be, a bűnökért. A népért is és saját vétkeiért is.” Isten csak Jézus áldozata miatt fordul kegyesen felénk, csak a keresztdozat miatt fogad el bennünket. A keresztdozat megújítása a szentmise. Ehhez kellene papok. Áldozat nélkül nem fogad el Isten, Jézus rendeléséből pedig nincs áldozat pap nélkül.

„A tisztséget magától senki nem vállalhatja, csak akit Isten meghív.” A papság hivatás. Természetfeletti isteni hívás kell hozzá. Ennek a meghívott tudatára ébred valami módon. De a hivatás végső pecsétjét az egyház adja, az apostolutódot, a püspökök döntése révén. Csak az általuk felszentelt pap igazi pap, csak az mutathatja be Krisztus áldozatát. Más hiába tanulna meg misézni hibátlanul, az általa végzett szertartás sohasem lenne mise, mert a kenyér és bor csak a felszentelt szavára lesz Jézus testévé, vérévé.

És még valami: „Olyan valaki, aki megértő tud lenni a tudatlanok és tévelygők iránt, hiszen őr is gyengeség nehezedik.” Nem megbotránkozni és mérgeledni kell a papok bünei, tökéletlenségei, hiányos felkészültsége miatt. Inkább örülni kell, hogy olyanokat rendelt papjaink az Úr, akik saját tapasztalatuk folytán is megértőek tudnak lenni velünk szemben, akik semmivel sem vagyunk jobbak náluk.

3. „Krisztus sem önmagát emelte főpapi méltóságra” (Zsid 5,5)

„A (papi) tisztséget magától senki sem vállalhatja, csak akit Isten meghív.” Természetes ez a pap feladatából: „Arra rendelik, hogy az Isten tiszteletében képviselje az embereket.” Döntő tehát, kit fogad el Isten.

A papokat Isten úgy hívja meg, hogy a hivatás tudatát kelti fel bennük. Krisztust nem így hívta Isten. Jézus nem meghívás folytán, hanem lényegénél, személyénél fogva pap, főpap. Isten e szóval emelte főpapságra: „Fiam vagy, ma szültelek.” (Ez a „ma jelzi a Fiú örök, nem időben történő születését az Atyától.) A pap közvetítő Isten és ember között. Ki lehetne tehát inkább pap, mint az, aki egy személyben Isten is, ember is, valóságos Isten és valóságos ember, tökéletesen egy személyben? Jézus ilyen „született Főpap”. Az ő áldozata aztán igazán méltó Istenhez, hiszen áldozata Isten áldozata.

Jézus főpapsága olyan tökéletes, hogy azt felülmúlni egyszerűen lehetetlen. Áldozatát felülmúlni lehetetlen. Jézus főpapsága és áldozata olyan tökéletes, hogy hozzá viszonyítva minden papság és minden áldozat semmi. Ha ilyen Főpap jelent meg a földön, és mutatta be áldozatát, akkor más főpap, más pap és más áldozat már nem Isten tiszteletére, hanem megbántására lenne. El is törölt, el is tiltott Isten minden papságot és minden áldozatot. Jézusé örök és örökre elég.

Hogy ma is vannak papok, van áldozat? Más áldozat nincs az igaz vallásban, csak Jézus áldozata. A szentmise, egyházunk áldozata Jézus áldozata, a keresztség megújítása. Nem is megismétlése. Jézus egyetlen áldozata felülmúlhatatlanul örökre elég. Megismételni sem kell. Csak megújul, újra jelenvaló lesz a szentmisében.

És más pap sincs egyházunkban, csak Jézus. A miséző, szentségeket kiszolgáltató papok valamennyien Jézus egyetlen papságának részesei, köztünk járó Jézus valamennyi. Ezért nem így változtatják át a kenyeret: Ez Jézus teste. Hanem: Ez az én testem. Jézus szól belőlük.

4. „Vele tartott az úton” (Mk 10,52)

Méltó rá Bartimeus, Timeus fia, hogy megjegyezzük a nevét. Örök példaképünk ő, hogyan kell közelednünk Jézushoz.

Mindenekelőtt hittel: „Jézus, Dávid fia!” A bajban mindenki fohászkodik, a hitetlen, a vallástalan, a pogány is. Valami ködös támaszkeresése ez a megfoghatatlanban annak, aki a foghatóban nem remél már segítséget. De ez még nem hit. Csak az hisz, aki kételkedés nélkül biztos benne, hogy Jézus „Dávid fia”, vagyis az Isten által küldött egyetlen Megváltó és Üdvözítő, Isten „mindent elmondott” követője.

Aztán kell állhatatosság. „Többben csitították, hogy hallgasson. Ő annál hangosabban kiáltotta: Dávid fia!” Csitítja az ember imájának buzgóságát a saját lustaság, kishitűség, a környezet rossz hatása, és ezernyi más. Állhatatossággal kell megmutatnom igazi hitemet és bizalmamat. „Menj, a hited meggyógyított.” Nem elég „megemlíteni” egyszer-kétszer az Úrnak, mit szeretnék. Az állhatatosságban egyre mélyülő hit és bizalom kell.

„Könyörülj rajtam!” Nem azt kiáltozta, hogy látni akar. Szeretett volna látni. De ezt csak Jézus egyenes kérdésére mondta kifejezetten, mikor Jézus már felhatalmazta, bátorította rá. Addig általánosan kért: „Könyörülj rajtam!” Benne van ebben a tiszta hit: Rábízom magam Jézusra. Ő tudja, mire van szükségem, mi jó nekem. Ez a feltétlen, mert feltételeket nem szabó bizalom.

És ami a legfőbb: „Visszakapta látását és vele tartott az úton.” Nemcsak meggyógyult, de vele tartott. Mi kérni szeretünk, várunk tőle, de nem akarunk vele tartani. Pedig hiába gyógyít meg. Hiába ad mindent, mindez semmit sem használ, ha nem akarok vele menni. Ha semmit nem kapnék tőle, de vele mennék, megnyerném a mindent. Mert aki vele tart, az ott lesz, ahol ő van.

C)

1. Készséges lélek, megalázkodó imádság

„Ki készséges lélekkel imádja Istent, elfogadásra talál.” Istent sokan imádják. A templomban is, lelkük magányában is. De nem mindegyikünk talál elfogadásra. Csak az közülünk, akinek készséges a lelke. Kérünk kell Urunkat, hogy ha már felkeltette bennünk az imádság szellemét, adja meg hozzá a lélek készséget is.

Mit jelent ez a készség? Istent imádni annyi, mint elismerni legfőbb Urunknak. Készséges lélekkel elismerni őt azt jelenti, hogy kész vagyok eszerint élni, cselekedni is. Mert elméletben vagy szóban, összetett kézzel vagy térdelve Urannak vallani Istent, ez is valami, de nem elég. A mindennapi, állandó magatartásom kell, hogy Úrnak ismerje el Istent. A következetlenség olyan tökéletlenség, amely kettétöri az embert. Ilyen következetlenség imádkozni, Úrnak vallani istent, azután pedig úgy élni, mintha a magam akarata, vagy a pénz, a has, a szenvedély lenne a legfőbb parancsolóm. Készséges lelket adj, Istenem!

„A megalázkodó imádsága nem tágít, míg a Magasságbeli rá nem tekint. Az Úr nem késlekedik.” Hát igen, jó lenne úgy imádkozni, hogy szavunk áthatoljon a felhőkön. Meg kell alázkodnom, és ilyen nagyerejű lesz az imám. Megalázkodás: Isten az Úr, és én csak semmi vagyok előtte. Tehát rábízom magam, nem türelmetlenkedem, nem lázongok, nem követelözök, legyen, ahogyan ő akarja. Semminél is kevesebb vagyok: Elvetemült bűnös, bűnbánat, elégséges bűnbánat nélküli megátalkodott bűnös. Álalázat, viszolyogtató magatartás ez? Sajnos, a legvalódibb valóság. A legjobb is közülünk tele van szennyel. Aki ezt elismeri, csak az igazat vallja. Irgalmazz nekem, szegény bűnösnek. Azt hallgatja meg leghamarabb Isten, aki nem is merészel mást kérni, mint irgalmat, hiszen érzi, hogy minden büntetést megérdemel. Az ilyennek imája „meg nem nyugszik, míg oda nem jut” a Magasságbelihez.

Mindennap imádkozunk, mégis tanulnunk kell az imát életünk végéig. Készséges és alázatos lélek, milyen nehéz is így imádkozni!

2. Csak az nyer, aki kockáztat

A keresztény élet nem kockázatmentes élet. Itt nagyon sokat lehet veszíteni. Gondoljunk csak Szent Pál apostolra! Aki valamit is ismer életéből, az megérti, mi az, kockáztatni Isten országáért. Mit tett fel erre az életre Pál apostol? A nyugalmát, a megbecsültségét, a megélhetését, a testi épségét, az életét. Végig lehet mondani. Egy szóval kifejezhető: Mindent. Még azt is tűrte, elviselte, hogy saját hittestvérei, keresztény hívei is ellene forduljanak, gyanúsítgassák, vádolják, cserben hagyják. Mindent, de mindent rátett a nagy tétre. Mit akart nyerni? Csak kettőt: Hogy teljesíthesse, amit Isten rábízott, és hogy átmentse az Úr mennyei országába.

Kereszténynek lenni, nem névszerint és nem ímmel-ámmal, hanem valóságosan, ez a legnagyobb merészség a világon. De a tét se mérhető semmi máshoz: Részvétel Isten életében, mindörökre. És a győzelem, a nyereség biztos, ha valóban feltettem mindent. Ez nem szerencsejáték. „Készen vár rám az igazság győzelmi koszorúja.” Ez az egy valami, amire érdemes rátenni az életet. És ha el akarom nyerni, rá is kell tennem az életemet. Füllérékért kapom meg a Mindent. A Mindenért mindent kell fizetni.

3. *A beképzelt nem tud szeretni*

A mai evangélium is végeredményben a szeretetre int és oktat. Mert a gőgös, beképzelt, felfuvalkodott nem tud szeretni.

Nem tudja szeretni Istent. Először mert, hiányzik belőle a szeretet egyik motívuma, a hála. Úgy érzi, nem szorul senkire, Istenre sem. Persze ez nem így van, és jaj neki, ha Isten látványosan érteti meg vele, hogy mire megy nélküle.

Nem tud szeretni azért sem, mert úgy érzi, tiszta a lelkiismerete. Technikája a következő: Kiválaszt néhány bűnt, azokat kerüli, a többit egyszerűen nem veszi tekintetbe. Az ilyen aztán követelőzően lép fel Istennel szemben, elismerésre várva, kérkedve. Nem érzi az Úr megbocsátó szeretetét, nincs ami szeretetre indítsa. Boldog, aki érzi a valóságot, hogy ti. gyenge, elesett, bűnös. Mert az ilyen megérezheti, hogy Isten jóságos, szelíd, irgalmas. Megtanulja szeretni Istent, és ez a legnagyobb boldogság.

A gőgös nem tudja szeretni az embereket sem. Úgy érzi, nem szorul rájuk. Ha kiszolgálják, természetesnek veszi, de hite szerint meglenne nélkülük is. Aztán lenézi az embereket, mert másban aztán észreveszi a hibákat. Mert lenézi, le is kezeli, és nyugodtan sértegeti embertársait. És ki kér az ilyen ember szeretetéből? Nem szeretet az.

Aki meg akar tanulni szeretni, tanulja meg a vámos imáját. Addig próbálgassa, míg őszintén tudja mondani: Bocsáss meg nekem, szegény bűnösnek!

4. *Örülj, hogy nem kell ítélned!*

A mai evangélium farizeusa nemcsak az alázatosság erénye ellen vétkezett, hanem a józan ész ellen is. Három ítéletet is mondott ki imájában: A vámosról, önmagáról és kettejük értékviszonyáról. Mindhárom ítélet a józan ész ellen van, mert nincs ember, aki képes igaz ítéletet mondani bárkiről, beleértve önmagát is.

Amikor Jézus lelkünkre kötötte: Ne ítéljetek, nemcsak a köteles szeretet miatt kívánta ezt tőlünk. Akkor úgy mondta volna, hogy ne ítéljünk szeretetlenül. Azért tiltotta el egészen az ítélezést, mert ő ismerte az embert, és tudta, hogy emberi ésszel igazságosan ítélni, ez egyszerűen lehetetlen.

Ha másokról ítéletet mondok, kedvezőt vagy kedvezőtlen, mindegy, az csak a valóság erőszakos leegyszerűsítése révén lehetséges. Vagyis úgy veszem, hogy az illetőnek csak egy-két tulajdonsága van. Pedig az ember nagyon is komplikált lény, kijegecesedett tulajdonságai sincsenek. Ha valamire igaz a „minden változik” elve, az ember magatartására elsősorban az. Aki csak egy kicsit józanul elgondolkozik ezen a dolgon, be kell látnia, ember az emberről a valóságnak megfelelően még részleteiben, még egy-egy ügyre vonatkozóan sem tud valós ítéletet mondani, hát még az egész emberről! Aki magát képesnek tartja az ítélezésre, az végtelenül naiv lélek. De ha képtelenek vagyunk ítélezni, akkor miért ítélezünk? Nem hiszem, hogy azok, akik kénytelenek legalább egyes ügyekben ítéletet mondani, a bíróságok tagjai, örülnének, hogy ők ítélezhetnek. Azt meg biztosan nem gondolják, hogy abszolúte igazságos az ítéletük, csak azt, hogy a jogszabályoknak megfelelő. Bár ebben sem egészen biztosak, ezért van fellebbezés, perújrafelvétel, törvényességi óvás. Sokszor örülnének a bírák, ha nemi kellene ítéletet mondaniok. Én miért ítélek eleveneket és holtakat kéretlenül is?

Magamról sem tudok ítélni. Pedig pontosan tudom, mit csináltam. De hogy miért, azt már nem mindig tudom. Amit hangosan mondok a miéltre, azt sokszor magam sem hiszem el. De ha egészen őszintén meg akarnám mondani, hát tudnám? Még a gyónásban is, ha valaki nagyon őszinte akar lenni, csak „talán” és „valószínűleg” tudja önmagát megítélni. Ha valaki saját tetteit teljes biztonsággal ítéli, az egyszerűen felületes és kicsit ostoba ember.

És ezek után merjem összehasonlítani magam másokkal? Sajnos, merjük. A szeretet ellenében, a józan ész ellenében. Az okos ember érzi, hogy két veszekedő kisgyermeke között sem tud igazában igazságot tenni, azért inkább csak inti őket. Pedig azok a csöppségek igazán egyszerű lények.

Ha okos vagyok, józan vagyok, minden ítéletet Istenre bízok. Én magam még véletlenül sem ítélek. Magamról is csak vallomást teszek, abban a tudatban, hogy az sem biztos, hogy megfelel a teljes valóságnak. Ha ítékezésről van szó, egyetlen biztos gondolatom és mondatom lehet: „Isten, irgalmazz nekem, bűnösnek!”

Évközi 31. vasárnap

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (Mal 11,14b-2,2b; 8-10): *„Nagy király vagyok én, úgymond a seregek Ura, és rettegik nevemet a nemzetek között. Nos tehát ez a parancs hozzátok, papok: Ha nem akartok hallani és nem akarjátok megszívlelni, hogy megadjátok nevemnek a dicsőséget, úgymond a seregek Ura, akkor ínséget bocsátok reátok.*

Ti letértetek az útról és sokakat megbotránkoztatottatok tanítástokkal; megszegették Lévi szövetségét, úgymond a seregek Ura. Ezért én is megvetésre méltókká és alávalókká tettelek titeket az egész nap előtt, minthogy nem jártatok utaimon és személyválogatók voltatok a törvénykezésben.

Vajon nem egy atyánk van-e valamennyiünknek? Vajon nem egy Isten teremtett-e minket? Miért veti meg tehát egyikünk a másikat, megsértve atyáink szövetségét?”

„Letértetek az útról és sokakat megbotránkoztatottatok tanítástokkal.” A próféta rámutat, hogy a papok feladata nem csupán az áldozat bemutatása, hanem az is, hogy a népet megtanítsák az Úr törvényeire és buzdítsák is annak megtartására. Személyválogató magatartásuk csökkentette az emberek szemében Isten törvényének tiszteletét. Nekik lenne elsősorban feladatuk, hogy éppen a személyválogatás nélküli törvénykezéssel is a közös atyán (Ábrahám) és teremtőn alapuló összetartozás lényegi egyenlőség tudatát alakítsák ki az emberekben.

II. OLVASMÁNY (1 Thes 2,7b-9; 13): *„Testvérek, olyan szelíden viselkedtünk körötökben, mint a gyermekét gondozó anya. Annyira közel álltatok szívünkhöz, hogy nemcsak Isten evangéliumát, hanem életünket is nektek akartuk adni. Ennyire megszerettünk benneteket! Emlékezhettek, testvérek, fáradozásunkra és kemény munkánkra. Éjjel-nappal dolgoztunk, hogy senkinek se legyünk terhére. Így hirdettük nektek az Isten evangéliumát. Szüntelenül hálát adunk az Istennek, hogy amikor az Isten tanítását hallottátok tőlünk, nem úgy fogtátok fel, mint emberi tanítást, hanem mint az Isten szavát, ahogy valóban az is. Bennetek is hatékonyak bizonyul, akik hittetek.”*

Pál a jó tanító, aki önzetlenül, áldozatosan és jó példát is adva hirdette az evangéliumot. Apostoli lelkülete is hozzájárult ahhoz, hogy a tesszalónikaiak valóban úgy fogadták tanítását, mint Isten ígését, mert az emberi személy egészen háttérbe szorult, átadta magát Istennek, hogy igazságának és szeretetének minél alkalmasabb eszköze legyen. Az Isten ígéje átalakította Pált, és a hívekben is hatékonyan fog bizonyulni: Jézus mintájára alakítja át őket, annál inkább, minél előbb hittel fogadják.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 23,1-12): *„Az időben Jézus a tömeghez és tanítványaihoz fordult szavaival: Mózes székén az írástudók és a farizeusok ülnek. Tegyetek meg és tartsatok meg tehát mindent, amit mondanak, de cselekedeteiket ne kövessétek, mert tanítják ugyan, de nem váltják tette. Súlyos és elviselhetetlen terheket kötnek egybe és teszik az emberek vállára, ők maguk azonban egy ujjal sem akarják mozdítani azt. Minden tetteteket az vezeti, hogy lássák az emberek. Szélesre szabják imaszíjukat, megnagyobbítják ruhabojtjukat. Szeretik a főhelyeket a lakomákon és az első székeket a zsinagógákban, az üdvözléseket a tereken és ha az emberek*

rabbiknak nevezik őket. Ti ne hívassátok magatokat rabbinak, mert egy a ti mesteretek, ti pedig mind testvérek vagytok. Ne nevezzetek senkit atyának a földön, mert egy a ti Atyátok, aki a mennyben van. Ne nevezzenek titeket tanítóknak, mert egy tanítótok van: Krisztus. Aki nagyobb közületek, az a szolgátok lesz. Aki magát felmagasztalja, megalázzák, aki magát megalázza, felmagasztalják.”

Az írástudók és a farizeusok tanították a népet Isten törvényére. Jézus két kifogást emel ellenük: a törvényt megtézik saját előírásaikkal és így elviselhetetlenül nehéz lesz és másrészt a törvény lényegét, szellemét megtagadva üres külsőségekben merül ki a vallásosságuk, mert vallási gyakorlataikkal önmaguk és az emberek előtt akarnak tetszelegni. Az imaszíjak a homlokon és a balkaron azokat a kis dobozokat tartották, amelyekben a legfontosabb törvények voltak leírva. Így tartották szemük előtt Isten törvényét. Jézus rámutat, hogy a 2 Móz 13,9-ben található előírásnak ilyen megtartása éppen úgy értéktelen, mint a megnagyobbított kék ruhajót, melynek az volt a rendeltetése, hogy Isten törvényére emlékeztesse az embert. Mindez féktelen érvényesülési vágyukat elégíti ki. Jézus tanítványainak nem így kell az emberek előtt az új törvényt képviselniük. Inkább a testvéri viszonyt igyekezzenek kialakítani hallgatóikkal. Atya, mester igazában Isten és a Messiás, mint az élet és igazság forrásai. Az igazi apostol nem önmagához akarja irányítani hallgatóit, hanem Jézushoz, ill. az Atyához.

Pál tökéletesen megvalósította a Jézus által megrajzolt ideális apostolt. Aki ránézett, hallgatta, annak Jézusra kellett gondolnia, Jézussal kapcsolatban állást foglalnia. Élt ő, de már nem ő élt, hanem Jézus élt benne. Töltekezzünk úgy Jézussal a szentmisében – az Ige és a Kenyér által –, hogy egyre inkább Vele találkozzanak bennünk mindazok, akikkel összehoz az élet. Minden igazi keresztény élet hitelesítő pecsét az evangéliumon a kívülállók szemében.

B)

I. OLVASMÁNY (5 Móz 6,2-6): *„Így szólt Mózes a néphez: Teljes életedben féld az Urat, a te Istenedet s megtartsd minden parancsát, melyet én neked, fiaidnak és unokáidnak meghagyok, hogy hosszú legyen életed. Halld tehát Izrael s vigyázz, tedd meg, amit az Úr megparancsolt neked, hogy jó dolgod legyen és felette megsokasodjál azon a tejjel s mézzel folyó földön, amint az Úr, atyáid Istene megígérte neked. Halld Izrael: az Úr, a mi Istenünk egy Úr! Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljén lelkedből és teljes erődből. Legyenek ezek az igék, melyeket ma megparancsolok neked, a szívedben.”*

Isten a földi életre vonatkozó ígéreteket tett a népnek, amennyiben parancsait megtartja. Mózes ezeket a nép emlékezetébe idézi. Nem az egyén, hanem a nép áll a középpontban, az egyén annyiban, amennyiben a népnek tagja.

A „Halld Izrael” kezdetű rész az az imádság, melyet a törvény szerint minden zsidónak napjában kétszer kellett elimádkoznia. (Semá Jiszraél). Ezt írták később az imaszíjra. Osztatlan szívvel és egész valónkat átfogóan kell Istent szeretni – mondja a parancs. Annyira, amennyire csak tudjuk. Érdemes megjegyezni, hogy a felebarát iránti szeretet parancsa dativus-os vonzattal áll, míg az Isten iránti szeretet accusativus-szal. Az elsőt tehát így lehetne fordítani: tanúsíts szeretetet, jóakaratot, segítőkészséget felebarátoddal szemben, míg a második: szeresd az Istent. Ez utóbbi tehát érzelmi tartalommal is bír, személyes jellegű, míg az előbbi a segítő készséget sürgeti csupán és tárgyi vonatkozású.

II. OLVASMÁNY (Zsid 7,23-28): *„Testvérek, az ószövetség idején nagy számban voltak papok, mivel a halál következtében nem maradhattak meg. Ő viszont örökre megmarad, s így*

papsága örökké tart. Ezért mindörökre üdvözítheti is azokat, akik általa járulnak az Isten elé; hiszen örökké él, hogy közbenjárjon értünk.

Ilyen főpap kellett nekünk: szent, ártatlan, szeplőtelen, a bűnösöktől elkülönített, aki fölségesebb az egeknél. Ő nem szorul rá, mint a többi főpap, hogy naponként először saját vétkeiért mutasson be áldozatot s csak azután a nép bűneiért. Egyszer s mindenkorra megtette ezt, amikor magát föláldozta. A törvény tehát gyarló embereket rendel főpappá, az eskü szava azonban, amely a törvényt köttette, magát az örökre tökéletes Fiút.”

Jézus örökké él, így papsága is örökké tart. A változást a zsidók fogyatkozásnak, gyengeségnek tartották. Krisztus változatlan élete és papsága eleve felsőbbrendűségét mutatja a régi papsággal szemben. Az örök élet birtokosa örök közbenjáró, aki az örök életet meg tudja szerezni azoknak, akikért közbenjár, akik elfogadják Őt közvetítőnek Isten felé. Áldozatának értékét végtelen nagyra teszi szentsége, ártatlansága, szeplőtelenisége, melyek mind következményei, részletmegnyilvánulásai annak a ténynek, hogy magasabb az egeknél. Végtelen értékű áldozatának – mely érték azzal sem csökkent, hogy saját vétkeiért kellett volna áldozatot bemutatnia – szüntelen felajánlása, közben járó alkalmazása valóban alkalmas az örök élet megszerzésére. Isten a papságot törvény által rendelte, és ezt a törvényt bármikor meg is szüntetheti. Fiának magasztos papságát viszont esküvel ígérte, lekötölte tehát magát, szavát adta, hogy örökké megmarad. „Megesküdött az Úr és nem bánja meg: „Pap vagy te mindörökké, úgy, mint Melkizedek.” (Zsolt 109 [110], 4).

AZ EVANGÉLIUM (Mk 12,28b-34): „Az időben egy írástudó Jézushoz ment és megkérdezte tőle: „Melyik az első a parancsok közül?” Jézus így válaszolt: „Ez az első: Halljad Izrael, az Úr, a mi Istenünk, az egyetlen Úr. Szeresd Uradat, Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, teljes elmédből és minden erődből. A második így szól: Szeresd embertársadat, mint saját magadat. Ezeknél nincs más nagyobb parancs.” Az írástudó helyeselte: „Valóban jól mondtad, Mester, hogy Ő az egyetlen Isten és hogy rajta kívül nincs más. Meg hogy őt teljes szívből, teljes elméből és teljes erőből, embertársunkat pedig mint sajátmagunkat szeretni többet ér minden égő vagy bármi más áldozatnál.” Jézus az okos beszéd hallatára megdicsérte: „Nem jársz messze az Isten országától” – mondta neki. Több kérdést már nem mertek neki föltenni.”

Vö. Évk. 15. vas. C); 30. vas. A).

Az hiányzott az írástudónak, hogy felismerje Jézusban az örök és igazi Főpapot, az egyetlen közvetítőt Isten és ember között. A teljes, felszabadító szeretethez az erőt Ő adja meg. Ő állítja elénk éppen keresztáldozatában – és annak megújításában, a szentmisében – az Isten szeretetének olyan felülmúlhatatlan jelét és bizonyosságát, ami viszonszeretetre kell, hogy indítson bennünket, másrészt meg összekapcsol bennünket önmagával és Szíve szeretetét adja szívünkbe, hogy példája szerint és lelkületével tudjuk szeretni az Atyát. Jézus teljesítette teljesen – tehát lelkületét is tekintve – a főparancsot. A szentmisében és főleg a szentáldozásban egyesít bennünket magával, hogy a főparancsot, minden parancs lelkét és foglalatát teljesíteni tudjuk. Azáltal lesz teljes, hogy Ő hozzáadja szeretetét, odaadását.

C)

I. OLVASMÁNY (Bölcs 11,23-12,2): „Az egész világ olyan előtted, Uram, mint a mérleg billentője, mint a földre hulló hajnali harmatcsepp! Mégis könyörölsz mindenen, mert módodban áll minden, s elnézed az emberek bűneit a bűnbánatért, mert szereted mindazt, ami van; mit sem utálsz abból, amit alkottál; mert ha gyűlöltél volna bármit is, meg sem teremtetted, meg sem alkottad volna. Hogy is maradhatna meg bármi, ha te nem akarnád, és

hogyan állhatna fenn, mit nem hívtál létre? Kímélsz mindent, mivel a tiéd, Uram, s az élőben leled örömet!

Be jó, be kegyes a szellemed, Uram, mindenkben! Ezért a tévelygőket megfedded egy keveset; vétkeikért megdorgálsz őket és lelkükre kötöd, hogy a gonoszságtól elfordulva benned higgyenek, Uram!”

A mérleg billentője elenyésző kis súly, mely azonban elég volt arra, hogy a mérleget egyensúlyi helyzetéből kibillentse. Izaiás 40,15-ben ezt olvassuk: „Íme olyanok a nemzetek, mint a vízcsepp a vödrön, és annyit számítanak, mint a porszem a mérlegen, a szigetek íme annyit, mint a homokszem.” Az Úr tehát elbánhatna az ember szemében oly hatalmas világgal és magával az emberrel is. De nem a pusztítást szereti, hanem az életet. Büntetések célja, hogy bővebben kibontakozzék az élet, lenyesse mindazt, ami akadályozza az élet bőségesebb áradásának.

II. OLVASMÁNY (2 Thes 1,11-2,2): *„Testvérek, állandóan imádkozom értetek, hogy Istenünk méltóvá tegyen benneteket a meghívásra és tökéletessé a jóra való törekvésben s a hitből fakadó tetteiben. Így dicsőül meg Urunk Jézus neve benneték és ti is őbenne, Istenünknek és Urunknak, Jézus Krisztusnak kegyelméből.*

Van még egy kérésünk: Urunk, Jézus Krisztus eljövételét és vele való egyesülésünket illetően ne veszítsétek el rögtön józanságtokat és sem lelki kinyilatkoztatás, sem állítólag tőlünk eredő mondás vagy levél ne ijesszen meg benneteket, mint ha az Úr napja küszöbön állna.”

Ha a hívek életében megdicsőül Krisztus, mert hatékonyá válik bennük a tőle kapott kegyelem, akkor ők is megdicsőülnek majd Krisztusban, amikor eljön és megfizet kinek-kinek tettei szerint. De ezt nyugodtan meg kell várni. Amennyire biztos, hogy meg fog történni, annyira bizonytalan az időpontja.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 19,1-10): *„Az időben Jézus Jerikóba ért és végigment rajta. Élt ott egy Zakeus nevű tehetős ember, ő volt a vámosok feje. Szerette volna látni Jézust, hogy kicsoda, de a tömeg miatt nem tudta, mert kistermetű volt. Így hát előre futott, felmászott egy vadfügefára, hogy láthassa, mert arra kellett mennie. Amikor Jézus odaért, felnézett és megszólította: „Zakeus, mássz le hamar. Ma a te házában kell megszállnom.” Erre gyorsan lemászott és boldogan fogadta. Akik ezt látták, méltatlankodva megjegyezték, hogy bűnös emberhez tért be megpihenni. Zakeus azonban odaállt az Úr elé és így szólt: „Nézd, Uram, vagyonom felét a szegényeknek adom, és ha valakit valamiben megcsaltam, négyszeresen visszaadom.” Jézus ezt felelte neki: „Ma üdvösség köszöntött erre a házra, hiszen Ábrahám fia ő is. Az Emberfia azért jött, hogy megkeresse és megmentse, ami elveszett.”*

Jerikó kereskedelmi szempontból jelentős város volt: itt érkeztek Zsidóországba keletről az áruk. A vámhivatal minden bizonnyal nagy forgalmat bonyolított le és Zakeusnak bőven volt alkalma mellékeshez jutni. Bizonyára sokat hallott Jézusról és a bűnösökhöz intézett ismételt felszólításáról, meg az irántuk tanúsított türelméről. Ha nem is így gondolta el a dolgot, amint tényleg történt a készség a bűnbánatra és megtérésre nyilván érlelődött szívében, ha nem is volt teljesen tudatában annak, ami végbement benne. Úgy történhetett a dolog, hogy ő már ott állt a tömegben és látni akarta Jézust, és amikor meggyőződött róla, hogy termete miatt ez lehetetlen, előre futott és felmászott a fára. Jézus a vártnál többet ad neki: nemcsak láthatja, hanem vendégül is láthatja, hiszen az Atya vonzotta őt, Ő adta Jézusnak és Jézusnak Zakeusnál kell megszállnia. A felháborodott embereket a megtérő bűnös azzal igyekszik leszerelni, hogy fülük hallatára kijelenti, hogy a törvényben előírtánál

sokkal nagyobb mértékben akarja jóvátenni bűnét. Zakeus is Ábrahám leszármazotta és mivel követte a hitre való készségben őset, nemcsak testi, hanem szellemi fia is.

Ha helyes a lelkületünk, mi is azért jövünk el a szentmisére, mert látni akarjuk Jézust, találkozni akarunk vele. De bűneink tudata is nyomaszt bennünket. Isten végtelen irgalma mutatkozik meg a szentmisében, aki saját házában készít nekünk lakomát és egyben azt is kifejezi, hogy nálunk, bennünk akar lenni. Csak legyen készséges a szívünk mindannak jóvátételére, amit vétettünk. Isten örömet állítja helyre szívünk tisztaságát, kegyelmi ragyogását és árasztja belénk egyre bővebben az életet. Zakeus nemcsak a hitben követte Ábrahámot, hanem abban a gesztusban is, ahogy vendégül látta az Urat. (1 Móz 18.) Mindkét esetben annak megmentéséről van szó, ami már veszni indult: Ábrahám és Sára elöregedett teste miatt semmi remény nem volt már utódra, Zakeust bűnei is kárhozat felé sodorták. Vegyük komolyan, hogy a mi esetünkben is erről van szó. Csak Jézus menthet meg bennünket. A szentmisében csodálatosan egybeolvad két lakoma: amelyre mi hívjuk meg az Urat, és amelyen végül is Ő vendégel meg bennünket. Legyen a mi meghívásunk, azaz felajánlásunk valóságos készség, a tettekre szerezett szeretet felajánlkozása a kötelezőn túlmenő, komoly áldozatot jelentő cselekedetre.

II. Teológia

A modern igehirdetés problémái

Látszólag teljesen tisztában van minden pap a prédikálás szabályaival és gyakorlatával, mégis tapasztaljuk, hogy baj van a prédikációval. A hívek nem túlságosan érdeklődnek a szentbeszéd iránt, s a pap maga is kínlódva készül beszédjére. Hogy ennek a válságnak mi az oka, az nem is annyira nyilvánvaló. Tulajdonképpen több ok is közrejátszik a prédikáció válságában, s ezeket érdemes szemügyre venni.

A mai ember zsúfolt programja és szellemi megterheltsége feltétlenül akadályozza a prédikáció nyugodt végighallgatását. Ha arra kell gondolnia a hívőnek, hogy még mennyi feladat vár rá, s mennyi hasznos idejét veszi el a szentbeszéd, nyilván nem sok lelki hasznot merít belőle.

Ugyanilyen problémát jelent a modern ember szenzáció-éhsége. A hírközlő eszközök hozzáferttették az embereket ahhoz, hogy a legérdekesebb híreket a legrövidebb formában kapják meg. Sok embernek nincs türelme végigolvasni egy komoly irodalmi alkotást, mert a művészi stílus untatja őt. A képregények, a filmek, a tv-adások biztosítják számára, hogy az irodalmi alkotásokat is kivonatossan, cselekményesen megismerhesse. A kinyilatkoztatást is befogadná, ha képregénybe, vagy tv-műsorba sűrítve kaphatná meg, de hosszan, elméleti módon nem képes bevenni.

A szó a mai ember előtt devalválódott. A szóval sokszor visszaéltek, a szóból már elege van. A mai ember praktikus beállítottságú, a szónál jobban hat rá a tett.

A modern ember a vallás világától idegen légkörben él. A természettudományos szemlélet és a modern irodalom eszméi túlságosan áthatják, gondolkodási sémájává lettek. A vallási igazságok egyre inkább csak szavak lesznek a számára, amelyeknek értelme mind jobban elhalványul, jelentését veszti. A „kegyelem” vagy „üdvösség” szinte már semmit sem jelentenek számára. Még kevésbé tudja a prédikációban hallottakat az életben felhasználni.

A nehézségek nemcsak a hívő részéről állnak fenn, a pap is nehézségekkel küzd.

Így mindenekelőtt nem világos a pap előtt a szentbeszéd célja. Az legyen-e a cél, hogy szívesen hallgassák? Tehát beszéljen érdekesen, sok példával, maiasan? Vagy tanítson beszédével? S ha igen, úgy mit? Esetleg elégedjék meg azzal, hogy érzelmileg felhangolja beszédével a híveket? Tehát a hűségesekekhez szóljon, akik így is, úgy is kitartanak, s azoknak adjon egy kis hangulatot?

De nem világos a pap előtt a szentbeszéd eredménye sem. Régebben, amíg tekintélyi alapon beszélt, számíthatott arra, hogy prédikációjában kifejezett felszólításának eredménye lesz. Ma beszél, de nem tudja: lesz-e egy hallgató is, aki követi szavát? Épp ezért nem tudja, követelhet-e egyáltalán bármit, lehet-e konklúziója beszédének, vagy pedig maradjon meg az általánosságoknál?

Nem csoda, hogy ilyen problémák láttán sok pap húzódozik a prédikálástól, azt feleslegesnek tartja, s inkább a közvetlen érintkezéssel igyekszik híveire hatni.

Függetlenül attól, hogy a közvetlen érintkezés milyen hatást fejt ki, a papnak mégis prédikálnia kell. „A papok mindenkinek tartoznak azzal, hogy közlik velük az evangélium igazságát, amelynek az Úrban maguk is örvendeznek.” (Decr. de presbyterorum ministerio et vita, 4.)

A modern prédikálás elvei

A prédikálónak értenie kell ahhoz a témához, amiről beszél. Ez persze nemcsak modern követelmény, hanem mindig is így volt. Modernnek annyiban nevezhető, hogy ma a szaktudományok oly mértékben fejlődnek, hogy állandó utánképzés nélkül nem követhetők. Főleg a természettudományok terén fordul elő téves vagy ostoba kijelentés prédikációban, ami lerontja az egész igehirdetés hitelét. De a szaktudás kihangsúlyozása a teológiai kérdésekben sem felesleges. Közismert a Zsinattal megindult nagy teológiai kutatás. Ez a teológiai munka nem ráérő teológusok kedvteléséből született meg, hanem a modern világ által támasztott követelményekre adandó válasz hozta ki. A modern világban élő híveink ugyanúgy várják a modern eligazítást a hitben, mint azok a gondolkodók, akik számára a teológusok munkái íródnak.

A prédikáló Isten igéjét hirdesse. Ez is örök követelmény, de ma aktuálisabbá vált azért, hogy a világban a tekintély válságba jutott. A mai ember kritikus, tekintélyi alapon nem lehet rávenni valamire, nem fogad el kész téziseket. A pap celibátusa és civil munkakörtől való függetlensége miatt úgyis az „életen kívülállónak” látszik a hívek szemében, s így tanácsait, útmutatásait sokszor úgy értékelik, mint egy laikus hozzászólását szakkérdésekhez. Az Egyház tekintélye sem hatja meg a mai hívőt, hiszen elég sok gyarlóságot lát benne, s más ideológiák mellett az Egyház elvesztette egyedülálló jellegét. Az egyetlen tekintély, melyre hivatkozhatunk és hivatkozunk is kell: Isten tekintélye. Ha hívő ember azt hallja: „Ez Isten szava”, – akkor ez olyan szempont lehet, amely őt tette készíti. Természetesen vigyáznunk kell arra, hogy valóban Isten szavát fémjelezzük ezzel a kifejezéssel.

Végül tanulmányozzuk a modern kommunikációs módokat. Korunkban a közlés valóságos tudománnyá fejlődött ki. Egy hatásos kommunikációs ötlet sokszor elsőpró sikert hozott. A Beatles-együttes diadalútját pl. az az újítás indította el, hogy a hallgatóságot is bevonták a produkcióba. A hallgatóság azelőtt csak hallgatott, a beat-zenével viszont tevékeny résztvevőkké váltak: üvölthettek és rángatózhattak. A televízió, a színházi előadások mind kísérleteznek a jó kommunikáció megteremtésével. Ezekből a bemutatókból sok hasznos tanulságot lehet levonni a szentbeszéd számára is.

Részletes tanácsok

A mai ember fáradt, túlterhelt; a szentbeszéd tehát ne legyen hosszú és bonyolult. Régen szinte kötelező volt a beszéd pontokra bontása, hármas felépítése; ma elég egy gondolat világos és frappáns bemutatása.

A mai ember szereti a szenzációt; ne legyen a beszédben hosszú, cikornyás bevezetés. Tudja meg a hívő a beszéd elején: miről lesz szó. S olyanról legyen szó, ami őt érdekli.

A mai ember idegen gondolatvilágban él; próbáljunk tehát ebből a gondolatvilágból meríteni hasonlatokat.

A prédikáló igyekezzék a beszéd célját úgy megfogni, hogy az a hűséges, régi híveknek is szóljon, de a betévedő fiataloknak is nyújtson valamit. Nem elég a buzgó lelkeket vigasztalni, mert ezzel elriasztjuk a nem buzgókat, a kétkedőket, akik a vallásban a beszéd nyomán csak érzélgősséget látnak. A buzgó híveknek is szükségük van másrészt arra, hogy ne maradjanak meg régi, sokszor primitív vallásosságukban. Ma már nem reszkírozhatjuk meg azt, hogy híveink naivak legyenek vallási dolgokban. Bármikor érheti őket idegen gondolat, ezért értelmes keresztényekké kell őket nevelnünk.

A szentbeszéd ne legyen felszólító jellegű! Ez még a régi mentalitást tükrözné, amikor a hívő kötelessége az engedelmesség volt. Ma önálló lelkiismeretet kell kialakítanunk a hívőkben, a hívő maga jöjjön rá, hogy mi esetenként a kötelessége, maga tudja megítélni helyzetét.

Nagyon hasznos szentbeszéd-sorozat tartása. Így módszeresen növelhető a hívek vallási ismerete, s amellet lehet apró lépésekben előrehaladni. Ennek következtében nem kell egy beszédbe mindent belesűriteni a témáról, tehát a rövideg követelményének is eleget tehetünk.

III. Homília vázlatok

A)

1. Méltóság és tisztelet

Sokszor hallottuk, hogy meg kell adni a tiszteletet a papoknak, vezetőknek, szülőknek, időseknek stb. Igen, ezt így kívánja az Úr, így kívánja a jóézés, a társadalom. A baj ott van, hogy ezt főleg azok jegyzik meg, akiket tisztelet illet, nem azok, akik kötelesek vele. A szülők tiszteletéről szóló prédikációk alatt gyakran veszi észre a pap, hogy sok hívő bólogat, egyetértése jelül. Sajnos, valószínűleg azt gondolják: Bizony, több tisztelet járna nekem a gyermekeimtől, unokáimtól. És talán egyikük sem gondolja ezt: Bizony, jobban kellene tisztelnem szüleimet. Pedig tiszteletet csak az várhat, aki maga is megadja a tiszteletet mindenkinek, akit illet. Legtöbb szülőt, főnököt stb. azért nem tisztelnek, mert ő maga nem ad erre jó példát.

És van még valami. Segítenünk kell azokat, akik kötelesek a tisztelettel. Az olvasmány szerint Malakiás próféta azt vetette pap-kortársai szemére, hogy ők maguk az okai, ha nem tisztelik őket. Persze, a papnak stb. jár a tisztelet, függetlenül viselkedésétől. De pap is, más is, akinek jár a tisztelet, vétkezik, ha nehezzé teszi a tiszteletadást azoknak, akik látják és ismerik őt. Senki se tetszelegjen tehát semmiféle méltóságban, hanem minden erejét összeszedve iparkodjék méltóvá lenni méltóságához. Aki rossz szülő, maga sem becsüli a szülői méltóságot. Aki kibírhatatlan öregember vagy öregasszony, az maga sem becsüli az ősz haját, hiszen maga hoz szégyent rá.

A tiszteletet meg kell követelnünk, de igyekeznünk kell könnyűvé tennünk úgy, hogy valóban tiszteletreméltóan viselkedünk. Ez természetesen nem páváskodást, fenthordott orrot, a „három lépés” megtartását, fennsőbbeskedést, lekezelést jelent. Hanem hivatalunkkal, méltóságunkkal, állapotunkkal járó kötelességeinket kell lelkiismeretesen teljesítenünk, feddhetetlen életet élnünk.

2. *Vegeyházasságok*

Így első hallásra nem lehet rájönni, de Malakiás egész könyvét olvasva világos, hogy a pogányokkal kötött házasság ellen emeli fel szavát a Próféta, mikor ezt írja: „Miért veti meg egyikünk a másikat, megsértve ezzel atyáink szövetségét?”

Kényes ügy a vegeyházasságok dolga. Az egyház egyértelműen ellenzi. Nem azért, mert ellensége a másvallásúaknak, vagy mert türelmetlen. Hanem mert sehogyan sem jó, hogy két különböző vallású egyén lép házasságra. Hogy mi szól ellene, azt nehéz hiánytalanul felsorolni, mert minden ellene szól.

A család mint olyan is köteles Istent tisztelni, nemcsak a családban élő egyének. Ez roppant nehezen valósítható meg vegeyházasság esetén.

A házastársaknak egy szív, egy lélek kell lenniök, ők maguk is erre vágnak, enélkül inkább kereszttel a házasságot. De hogyan lehet egy két ember, ha az élet legalapvetőbb, legfontosabb kérdésében más a meggyőződésük? A vallás, a hit nem egy fiók csak az ember lelkében, hogy megtehesse, hogy azt nem húzza ki élettársa jelenlétében. A hit kovász, melynek az egész életet át kell járnia. Hogyan férhet meg az eggyé vált közös életben a két különböző kovász? Vagy egymással nem tudnak eléggé összehangolódni férj és feleség, vagy Istentől, a hitüktől idegenednek el.

Hogy egy Istent imádunk? Igaz, ha ugyan két hívőről van szó. De másképp, és nem mind a ketten úgy, ahogyan maga az Úr kívánja.

A házastársaknak egymásért kell élniök, tehát egymás boldogulásán kell fáradozniök. De éppen a végső, a döntő boldogulásuk szempontjából nem tudnak egymásnak kellően segíteni, ha más-más vallást követnek.

A vallásos gyermeknevelés pedig tulajdonképpen lehetetlen. Mit mondjanak a gyerekeknek? Ha a teljes igazságot mondják, megsértik egymást. Ha mellébeszélnek, ugyan milyen nevelő hatása van annak?

Az egyház gyakorlatilag nem gördít akadályt a vegeyházasságok elé, sőt, legutóbb még könnyítette is. De pártfogolni, helyeselni sohasem fogja. Nem teheti, mert nincs benne semmi helyeselhető. Aki fontosnak tartja szép házasságát, és még fontosabbnak maga és gyermekei üdvösségét, az nem köt vegeyházasságot.

3. *Teher és kisujj*

Az egyház próbál okulni abból, amit a mai evangéliumban mond Jézus a zsidó papoknak, hogy ti. ne rakjanak elviselhetetlen terheket az emberekre úgy, hogy kisujjukkal sem segítik őket. Az egyház ebbéli igyekezetének jele az új böjti rendelet, a végletekig enyhített szentségi böjt, a vegeyházasságok szabályozása stb.

De mindenkinek okulnia kell Jézus szavaiból. Néhány példa:

Házastársak szeretetet, hűséget; kedvességet követelnek egymástól. De mit tesznek, hogy könnyű legyen szeretni őket?

A szülők hálát, szorgalmat, önfegyelmet stb. követelnek gyermekeiktől. De elégséges módon tanítják, szoktatják, nevelik őket mindenre? Saját példájukkal ezt sugallják nekik?

Követelik a szülők gyermekük házastársától, hogy legyen jó gyermekükhöz. De igyekeztek jó férjet, feleséget nevelni gyermekükből?

Elvárjuk, hogy mások udvariasak, figyelmesek, segítőkészek legyenek velünk szemben. De úgy viselkedünk, hogy könnyű legyen nekik jónak lenni hozzánk?

Sajnos, nemcsak nem segítünk másokat abban, amit megkövetelünk tőlük, hanem rendszerint sokkal többet követelünk tőlük, mint amit nyújtunk, mint amit magunktól megkövetelünk. Más ne pletykáljon, én folyton másokat beszélek. Az én idegességemet, rossz hangulatomat értsék meg; a másik viszont uralkodjék magán, ha rájön az idegesség.

Hibáimat nézzék el; én nem nézek el semmit. Megszólok másokat, hogy rosszul neveli gyerekeit, rossz a szüleikhez. És én? „Nálam más a helyzet.”

Roppant veszedelmes magatartás. Kiöli körülöttem a szeretetet, magamra maradok. És ami még tragikusabb: Úgy bánik velem az Isten, ahogyan én másokkal.

4. „Hogy lássák az emberek” (Mt 23,5)

Be kell vallanunk, valamennyien ilyenek vagyunk. Nem egyforma mértékben, de valamennyien. Szinte már észre sem vesszük, de csaknem minden mozdulatunkba, szavunkba belejátszik az a gondolat, hogy mások is látják. Ritka ember, aki ugyanúgy viselkedik akkor is, ha biztos abban, ezt senki sem látja, senki sem tudja meg. Egymásnak öltözködünk, divatozunk, viselkedünk, vagyunk „rendes emberek”.

Rögtön meg kell mondani, ez önmagában nem rossz dolog, sőt nagyon hasznos. Sajnos, erkölcsi tekintetben nagyon gyengén állunk mi emberek. Minden kis segítség jól jön erkölcsi magatartásunk megtámogatására. Az a „látják az emberek” nem is kis segítség. Hány idős ember sorsa lenne sokkal sanyarúbb, ha nem félnének gyerekeik a szomszédok nyelvétől! De példa nem is kell több, mindenki tud számtalant.

A baj akkor van, ha valakinél csak ez van, vagy ez a fókuszpont.

Ha észreveszem magamban, hogy emberi tekintetből teszek vagy nem teszek valamit, ezt tekintsem „társadalmi segítségnek” ahhoz, hogy rendes ember legyek. De ezen túl kell lendülnöm. Ügyelnem kell arra, hogy tekintet nélkül az emberekre, tehát ha nem is tudják meg, rendes legyek. Ezt úgy érem el, hogy motiválom magatartásomat újra és újra, mégpedig a hitadta motívumokkal. Ebben is a szeretet legyen a vezérmotívum. Aztán vigyáznom kell arra, hogy rosszabb ne legyek emberi tekintetek miatt, mint ahogyan Jézus kívánja. Mert a közvélemény, sajnos sokszor nem azonos az igazi erkölccsel. Itt mérhetem le aztán, mennyit érek, mennyire vagyok önálló, felelősséget vállaló egész ember, nem emberi tekintet bábja, paprikajancsija. Aztán vigyázok hiúságomra, nehogy naiv és nevetséges, vagy éppen ellenszenves magatartásra ragadjon.

Ha szeretem Istent, javamra lesz az az ösztönöm, hogy figyelek az emberi véleményekre: Segít jobbá lennem, a jó úton megmaradnom. Aki nem szereti Istent, azt ez az ösztön félreviszi jellemében, elrontja, értéktelenné teszi. A farizeusok és írástudók nem szerették Istent, azért lettek olyan visszataszítóak. Ments meg ettől, Istenem!

B)

1. „Legyenek ezek az igék szívedben!” (5 Móz 6,6)

Isten törvényei nem függetlenek az emberi természettől. Az ember természetfeletti kibontakozásának útját jelölik. Ezért nem elég, ha a törvényeket mint külső szabályokat megtartjuk. Isten parancsai kell, hogy „vérükké váljanak”, belülről irányítsanak. Különben állandó a farizeizmus veszélye, és állandó a bukás lehetősége, hiszen úgy kísértések idején a csupán külső törvény kevés ahhoz, hogy megtartsuk.

„Legyenek ezek az igék szívedben!” A megismert törvényeket tehát szívünk benső törvényeivé kell tennünk. Ez úgy lehetséges, hogy együttműködünk a Szentlélekkel, az ő kegyelme viheti végbe ezt a nagy feladatot. Imáinkban és főleg a szentmiseáldozatban kell újra és újra átadnunk magunkat Istennek, felajánlanunk életünket áldozatul. Ez tulajdonképpen a szeretet fellobbantása. A törvények a szeretet által lesznek vérükké, belső parancsolókká.

A szent folyamatot segítenünk kell gyakori elmélkedéssel. Vagyis imádkozva kell elgondolkodunk azon, egyik vagy másik parancs hogyan függ össze a szeretettel. Addig kell

így elmélkedve imádkozunk, míg nagyon mélyen belénk nem vésődik egy-egy parancs, mint a szeretet követelménye.

Isten parancsainak leglényege nem az, hogy megtartsuk őket, hanem hogy alakítsanak bennünket. Mivé? Isten tökéletes szerelmeseivé.

2. A „hosszú élet”

Jókívánásaink állandója: Élj sokáig! A hosszú életet Isten ajándékának tekintjük. A Szentírás szerint a hosszú élet titka: „Teljes életedben féld az Urat, a te Istenedet, s megtarsd minden parancsát, hogy hosszú legyen életed, hogy jó dolgod legyen.”

A tapasztalat arra kényszerít, hogy utánagondoljunk ezeknek az igéknek. Mert a tapasztalat szerint bizony gyakran előfordul, hogy szentéletű emberek fiatalon meghalnak, és egyáltalán nincs „jó dolgod”. Viszont sokakra ráillik a „vén bűnös” név, mert sokáig és jól élnek, megátalkodottan bűneikben.

A feleletet nem kell okoskodással keresnünk. Maga a Szentírás oldja meg problémáinkat: „Az igaz, haljon meg bár idő előtt, nyugalomban lesz. Mert a tisztas aggkort nem a hosszú élet adja, és nem az évek száma méri. Ellenkezőleg: Az ember bölcsessége az igazi ősz haj, s a szeplőtelen élet az igazi aggkor. Mivel hamar tökéletessé lett, hosszú időt töltött be.” (Bölcs 4, 7-9.13)

Az időnél nem az órák vagy évek száma a lényeges, hanem az, hogy mit tartalmaz. Az unalmas prédikáció hosszú, ha 10 perces is. Az érdekes 20 perc alatt sem tűnik hosszúnak. Egy eltékozolt élet, ha 100 évet is ért meg, semminek tűnik. A gazdag élet, a termékeny, alkotó élet röviden is „valami”. (Petőfi Sándor.) Az Isten szemében is értékes élet hosszú, mert gazdag. És maga az igaz ember is, nem tartja, nem érzi rövidnek életét, ha fiatalon kell is távoznia, mert tele volt Istennel, lelki békével és gazdagsággal.

Még könnyebb a megoldás, ha arra gondolunk: A földi élet mindenképpen, minden szempontból rövid. De az igaz, az Úr parancsait megtartó valóban „hosszú életű” lesz, hiszen örök életet kap Istentől. A gonosz sorsa pedig az örök halál.

A „jó dolgod legyen” megoldását pedig valamennyien saját tapasztalatunkból kell ismerjünk. A „jó dolog” nem a külső körülmények függvénye, nem a „sors” ajándéka, hanem a szív békéjétől és derűjétől függ. Ez pedig az istenfélelem és istenszeretet gyümölcse.

Aki megpróbálja, át fogja élni a Szentírás igéinek teljes igazságát.

3. Szeretet vagy áldozat?

Ellentmondást vélhetünk felfedezni a mai lecke és evangélium között. Szent Pál a leckében Jézus áldozatának mindenek felett való jelentőségéről beszél. Jézus viszont helyesli, sőt dicséri az írástudó kijelentését: „Istent teljes szívből, teljes elméből és teljes erőből, embertársunkat pedig mint sajátmagunkat szeretni többet ér minden égő vagy bármi más áldoztnál.”

A megoldás kézenfekvő: Jézus áldozata a szeretet áldozata volt. Nem valamit áldozott fel, hanem önmagát, ezzel bizonyítva kimondhatatlan szeretetét Isten és az emberek iránt.

A régi áldozatokat lehetett figyelmen kívül, üres szívvel, rutinosan bemutatni. A keresztáldozatot csak szeretettől túlcorduló szívvel. Különösen, ha hozzávesszük, hogy teljesen önkéntes volt, nem végzetszerű, elkerülhetetlen.

A mi áldozatunk, a szentmise, mindig a szeretet áldozata, a végtelen szereteté, hiszen Jézus mutatja be, ő jelenik meg az áldozati oltáron, és a nagy szeretetáldozatot, a golgotait újítja meg. De azért a mi részvételünk lehet üres, gondolattalan, szeretet híján levő. Ügyeljünk rá, hogy ne így legyen. Szentmisén való részvételünk sohase legyen megszokott jámborkodás, üres szertartás. Mindig szítsuk fel magunkban a szeretetet, Isten iránt,

embertársak iránt. Ajánljuk fel Jézussal együtt áldozatul az életünket, Istenért, emberekért. Legyen a szentmise a mi részünkről is mindig a szeretet áldozata.

4. *Miért puszta szó csupán?*

Nagyon szép és nagyon fontos a szentmise elején a bűnbánati szertartás. Persze számomra értelme csak akkor van, ha valóban vizsgálok lelkiismeretet, és igaz bűnbánattal imádkozom a Konfiteort.

Van a Konfiteorban egy mondat: „Imádkozzatok érettem Urunkhoz Istenünkhöz.” Ezt nemcsak az angyaloktól és szentektől kérjük, meg Máriától, az angyalok és minden szentek Királynéjától, hanem a jelenlévő testvéreinktől is. Attól félek, hogy ez utóbbi kérésünk merő formáság. Én magam is csak a szentek imáját kérem szívből, a jelenlévők imájára nem is gondolok, és a jelenlévők közül is nem tudom, eszébe jut-e valakinek is, hogy tényleg imádkozzék az én vagy bárki jelenlévő bűneinek bocsánatáért.

Tudjuk, menyire utálatos Isten előtt minden üres formáság. Nem engedhetjük meg tehát magunknak, hogy semmit se jelentsen az a „titeket, testvéreim”.

Hogy én nem gondolom komolyan, mikor szavaimban kérem testvéreimet, annak oka a beképzelt gögöm. Először is nem vagyok olyan bűnös, hogy rászoruljak a Mari néni imájára, remélem az én szavam is elég Istennél, ha kérem, megbocsát. Másodszor ki az a Mari néni vagy Pista bácsi vagy Jani gyerek, hogy érdemes lenne közbenjárását kérnem Istennél. Hogy nem törődöm a többiek valószínűleg gépies kérésével, hogy imádkozzam értük, bűnösökért, az részint a magam tapasztalata miatt van (biztosan ők sem gondolják komolyan), másrészt azért, mert nem is nagyon érdekel, megbocsát-e nekik Isten.

Mindez így igaz, legalábbis legtöbbször. És mi a következtetés? Hogy elképesztően tökéletlenek vagyunk. Tele vagyunk göggel, önzéssel, gyűszűnyi szeretet is alig van bennünk. Elvakultságunkban nem is sejtjük a valóságot.

Nem sejtjük először, hogy valóban olyan bűnösök vagyunk, hogy minden morzsányi imára rászorulunk. Ez nagy baj, mert így kellő bűnbánatot sem tudunk kipréselni magunkból.

Nem sejtjük, hogy hány Isten előtt kedvesebb lény van itt, mint amilyen kedvesek mi vagyunk az Úrnak. Lehet, hogy akit legjobban lenézek, azt százszor jobban kedveli Isten, érdemes tehát imáját kérnem. Végül, hogy nem törődöm azzal, a többieknek megbocsát-e Atyánk, ez a tény tükröt tart elém. Észre kell vennem belőle, milyen semmi a szeretetem. Úgy kell szeretnem embertársaimat, mint saját magamat. Ez nem egy apró óhaj Jézus részéről, hanem a főparancs, mely „többet ér minden égő vagy bármi más áldozatnál.”

Sokszor érzem úgy, hogy én jó vagyok, különös bűnöm nincs, eléggé tökéletes vagyok már a mennyre. Ugye, egy pár megszokott szót kell csak átgondolnom, és ha őszinte vagyok, be kell vallanom, hogy nagyon hitványka lény vagyok én még. Csak aztán okuljak is belőle!

C)

1. *„Szereted mindazt, ami van” (Bölcs 11,25)*

Gyermekkorunkban azt mondták nekünk, hogy Isten szereti a jókat, és nem szereti a rosszakat. Ha átgondoljuk a mai olvasmányt, rá kell jönnünk, hogy ez nem egészen így van.

„Szereted mindazt, ami van. Mitsem utálsz abból, amit alkottál. Mert ha gyűlöltél volna bármit is, meg sem alkottad volna.” De ha később „romlik el” valami vagy valaki? „Hogy is maradhatna meg bármi, ha te nem akarnád?” Tehát: Isten szeret mindent és mindenkit, ami létezik. Ha nem szeretné, az azt jelentené, hogy nem akarja. Amit nem akar, az abban a pillanatban a semmibe süllyed. Abból, hogy valaki van, az következik, hogy azt a valakit szereti Isten. Szereti tehát Atyánk a Szűzanyát, de Lucifert is.

Nem a rosszakat nem szereti Isten. Annyira szereti őket, hogy Jézus meghalt értük kínhalállal, önként. Isten a bűnt nem szereti, hanem gyűlöli. De hát a bűn is „valami”!? Erre nem vonatkozik a „szereted mindazt, ami van”? A bűnre nem lehet azt mondani, hogy „van”. A bűn hiány. A szeretet, az istenreirányulás hiánya. Vegyünk egy példát: Szívbe szúrt kés. Ez önmagában nem bűn. Bünné a szeretet hiánya teszi. Ha valaki azért szúr egy ember szívébe kést, mert ezzel véd valakit, és másképp nem tudja megvédeni, akkor az nem bűn, mert benne van a szeretet: Szeretetből véd valakit. Ha azért szúr, mert a hazáját védi, ott van a hazaszeretet, mely közvetve isten- és emberszeretet, tehát nem bűn. Ha szeretet nélkül szúr: bosszúból, nyereségvágyból, haragból, az bűn. A „valami” a szúrás. Ami bünné teszi, az egy hiány, a szeretet hiánya. Tehát az teszi bünné, ami nincs.

Isten engem, és bárkit, a leggonoszabbat is szereti. Nem szereti bennük a hiányt, a szeretet hiányát. Vár, hogy kitöltsük ezt az űrt, hogy elkezdjünk szeretni. Csak akkor vet kárhozatra, ha végleg nincs már remény arra, hogy valaki szeretni kezdjen. De az illetőt tovább szereti, a kárhozatban is.

Ha szeret, hogyan vethet kárhozatra? Nem is annyira Isten vet kárhozatra, mint kárhozatra hull az, aki nem szeret. Az ilyen képtelen a boldogságra. Nem lehet üdvözíteni. Isten szeretete olyan, mint a Nap sugara, áramlik mindenfelé. De a halott nem tudja élvezni, abban csak kárt tesz, mert bomlását sietteti. Aki nem szeret, az halott Isten szeretete szempontjából. Az nem tudja élvezni Isten kimondhatatlan szeretetét. Inkább kárára van, kárhozatára.

A bűnbánat betöltené a hiányt: Fellobbantaná bennem a szeretetet.

2. A dicsőség

Mindenkiben megvan a dicsőségvágy, bár mértéke különböző. Önmagában nem bűn. Sőt, ösztönző, egyént és emberiséget alakító, előrevivő erő. A gyerek jó, hogy megdicsérik, tanul, hogy kitüntessék. A szülő neveli gyereket, hogy büszke lehessen rá. A munkás dolgozik, hogy műve dicsérje őt. A tervező alkot, hogy sikere legyen.

A dicsőségvágy csak akkor bűn, ha értelmetlenné válik. Például ha kizárólagos cél lesz. Így értelmetlen, mert kizárólagos cél csak a boldogság lehet. A dicsőség pedig önmagában nem elég a boldogságra. Legalább az olyan dicsőség nem, amit ez a világ adhat. Értelmetlen a dicsőségvágy akkor is, ha értéktelen, hamis vagy látszatdicsőségre tör. Bűn, ha valaki „ingyen” dicsőséget akar. Vagy a bűn dicsőségét keresi (elcsábít egy híres asszonyt, világraszóló bűntényt követ el). Vagy ha bűnös úton keresi öncélú dicsőségét: Kalandor, diktátor, törtető stb.

A mennyet nemcsak boldogságnak, hanem dicsőségnek is szoktuk nevezni. Valóban az is. Az egyetlen teljes értékű, az embernek egyedül elég dicsőség, ha Isten dicsőségéből részesedik. Erre hívott is Urunk. Nem saját gögünk vonz az isteni dicsőség felé, hanem Isten irgalmas jóságú meghívása.

Isten dicsőségének részese az lesz, aki életében Istent akarja megdicsőíteni. Aki saját dicsőségvágyát csak mint vitorlát használja, mely Isten felé röpíti, de nem akarja az öncélú dicsőséget. „Heródes királyi díszbe öltözött, bírói székére ült és beszédet intézett hozzájuk. A nép kiáltozott: „Ez már az Isten szava, nem emberé.” Az Úr angyala lesújtott rá azon nyomban, mert nem adta meg az Istennek a dicsőséget. Férgék emésztették meg, úgy halt meg.” (ApCsel 12,21-23)

A mi utunk az, amit Szent Pál kért a tesszalonikai híveknek az Úrtól: „Istenünk tegyen benneteket tökéletessé; így dicsőül meg Urunk Jézus neve bennetek, és ti is őbenne.”

3. Bizonyos dolgokat jóvá kell tenni

Zakeus esetével kapcsolatban elevenítsük fel, amit tudnunk kell a jóvátételről. Vannak bűnök, amelyeket nem elég megbánni, meggyónni, csak úgy bocsátja meg őket Isten, ha jóvá is tesszük. Természetesen, amennyire lehet. Ha nem lehet, megelégszik Urunk a jó szándékkal is. De ha lehet, a jóvátételt nem hagyhatjuk el.

Ha valakit bűnbe vittem, rábeszéléssel, paranccsal, félrevezetéssel, rossz példával, megbotrántoztató beszéddel, magatartással, akkor minden lehetőet meg kell tennem, hogy az illetőt visszasegítsem a jó útra.

A becsületben ejtett károkat is jóvá kell tennem. A szembevágást bocsánatkéréssel, a meggyanúsítást visszavonással. Mindkettőt olyan körben, amelyben elkövettem. Nem elég tehát a nyilvános gyalázkodást, gyanúsítást, hamis vádat négy szemközt visszavonni. Ha valakinek titkos hibáit kibeszéltem, azt is jóvá kell tennem, pl. azzal, hogy kedvező dolgokat terjesztek az illetőről. A rágalmakat vissza kell vonnom, megint csak olyan körben, amilyenben elterjesztettem.

Az anyagi károkat is meg kell térítenem, amennyiben szándékosan követtem el azokat. (Lopás, csalás, sikkasztás, kártevés, más hátrányos anyagi helyzetbe hozása stb.) Akkor is meg kell térítenem az anyagi károkat, ha az illetőt azért érték azok, mert megsértettem testi épségét, egészségét.

Vigyázat, ilyesmiért el lehet kárhozni! Aki nem akarja jóvá tenni az ilyesféle bűneit, kimutatja, hogy még mindig nincs benne szeretet, még mindig az önzés dominál benne, tehát bánata is csupán önámítás. Csak aki Zakeushoz hasonlóan akar új életet kezdeni, a szeretet életét, arra lehet elmondani: „Ma üdvösség köszöntött erre a házra”.

4. Lelkiismeretvizsgálat

Megtérés, tökéletesedés, jóvátétel, ezek szerepelnek a mai szentírási részletekben. Valamennyihez hozzátartozik a lelkiismeretvizsgálat.

Ha lelkiismeretet vizsgálom, a szeretetemet kell megvizsgálnom a parancsok fényében. Csak a parancsokat nézni, ez félrevezető lehet. A törvények betartása önmagában még nem bizonyosága a szeretetnek, amely pedig főparancs. A törvényszegés körüli dolgokat lehet kimagyarázni, könnyebben megfogom magam, ha az isten- és emberszeretetet kérem számon magamtól. Isten is ezt fogja keresni. Ez egyik fontos szempontja a lelkiismeretvizsgálatnak.

A másik ez: Nem tévesztem össze a lelkiismeretet a lelkiismereti szorongással. A lelkiismeret az értelem ítélete: Ezt jól csináltam, az bűn volt. A szorongás nem ítélet. Sokszor szorongok indokolatlanul is, sokszor nagyobb a szorongás, mint a bűn, és viszont gyakran „lelkiismeretfurdalás” nélkül teszek súlyosan bűnös dolgokat. A szorongás csak arra jó, hogy eszembe juttassa: Meg kell vizsgálnom magamat. És nem csak abban, ami miatt szorongok. Könnyen becsapódom így. Apró ügyecskéket boncolgatok, mert miattuk furdal a zsiger-lelkiismeret, közben súlyos dolgokra ügyet sem vetek. (Aggályosok jellemző magatartása, de sokakban van bizonyos adag ebből a lelki ferdültségből.)

Még egy fontos dolog: Az értelmem dönt, ítélt. De nem egészen magára hagyatkozva. Az ítéltő értelemnek jól informálnak kell lennie, azaz hozzá kell idomulnia Isten és az egyház törvényeihez. Aztán kegyelem is kell a jó lelkiismeretvizsgálathoz, mert nagy az önámítás, ill. az önkínzás veszélye. Ezért kell buzgón kérni a Szentlelket.

Lelkiismeretvizsgálatom tekintszen a jövőbe is: Mit hogyan kell tennem az előre látható esetekben?

Istent őszintén szerető embernek a lelkiismeretvizsgálat nem csupán alkalmankénti gyakorlat, hanem inkább állapot: Állandó figyelem arra, hogy megbizonyítsam szeretetemet.

Évközi 32. vasárnap

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (Bölcs 6,13-17): *„Ragyogó a bölcsesség és hervadhatatlan, és könnyen látják meg azok, akik szeretik; akik keresik meg is találják. Eléjük megy azoknak, akik vágyódnak utána, s előre megmutatja nekik magát; ki kora hajnalban keresi, nem kell, hogy fáradjon, mert a portáján ülve találja. Róla elmélkedni tökéletes okosság; ki érte virraszt, csakhamar gond nélkül lesz; mert ő maga jár körül felkeresni azokat, kik hozzá méltók; vidáman jelenik meg nekik az utakon, és minden gondolatban találkozik velük.”*

Sem a régi idők polihisztorai, sem korunk szaktudósai sem azonosak annak a bölcsességnek birtokosaival, amelyről az olvasmány beszél. A tudás tudja, mit mire lehet használni, a bölcsesség arra is használja. A bölcsesség nem tudással szerezhető meg. Lényeges feltétele a megszerzésnek az önuralom. Ha az embert vágyai vezérlik, bölcs nem lehet. Könnyű belátni, hogy az igazi bölcsesség így csak Isten ajándéka lehet. Meg is adja ezt az ajándékot mindenkinek, aki készséges szívvel keresi, kéri. A bölcsesség elébe megy az embernek. Aki befogadja, az helyesen látja a célt és az eszközöket, tud Istenben bízni és Istentől remélni azt, ami csak Tőle nyerhető el, viszont önmagában is tud bízni és nem mástól várja azt, amit magának kell elvégeznie.

II. OLVASMÁNY (1 Thes 4,12-17, ill. 12-13): *„Testvérek, az elhunytak sorsáról nem akarunk tájékoztatlanságban hagyni benneteket, hogy ne szomorkodjatok, mint a többiek, akiknek nincsen reményük. Ha Jézus, mint ahogy hisszük, meghalt és föltámadt, akkor Isten vele együtt föltámasztja azokat is, akik Jézusban hunytak el. Az Úr tanítása alapján ugyanis ezt mondjuk nektek. Mi élők, akik az Úr eljövételéig megmaradtunk, nem előzzük meg az elhunytakat. A parancsszóra, a főangyal kiáltására, Isten harsonazengésére az Úr maga száll le a mennyből. Először a Krisztusban elhunytak támadnak fel, azután mi, akik életben maradtunk. A felhőkön velük együtt elragadtatunk a magasba Krisztus elé és így örökké az Úrral leszünk. Vigasztaljátok tehát egymást ezzel a tanítással.”*

Az apostol megnyugtatja olvasóit, hogy azok, akik meghalnak az ítélet napja előtt, semmivel sem lesznek hátrányosabb helyzetben azoknál, akik megérik ezt a napot. Az ítéletkor először majd a megholtak is feltámadnak és azután együtt ragadtatnak az égbe azokkal, akik életben érték meg azt a napot. Az apostol nem azt állítja, hogy ő vagy olvasói közül valaki életben lesz, hiszen másutt (5,1-2) világosan megmondja, hogy senki nem tudhatja, mikor jön el az a nap, és azt is mondja (5,10), hogy nem tudjuk, ébren vagy alva talál-e bennünket az a nap. Az utolsó ítélet leírása apokaliptikus stílusjegyeket mutat és természetesen nem szó szerinti értendő. Teljességre sem törekszik az apostol. Vö. 1 Kor 15.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 25,1-13): *„Az időben Jézus ezt a példabeszédet mondta tanítványainak: Hasonló a mennyek országa tíz szűzhez, akik vették lámpáikat és kimentek a vőlegény elé. Közülük öt balga volt és öt okos. A balgák ugyanis, amikor vették lámpáikat, nem vittek magukkal olajat. Míg az okosok lámpáikkal együtt olajat is vittek magukkal a korszokban. A vőlegény késett, ezért mind elálmosodtak és elaludtak. Éjfélkor azonban kiáltás hallatszott: Itt a vőlegény! Jöjjetek eléje! A szűzek mind felkeltek, rendbehozták lámpáikat. A*

balgák most így szóltak az okosakhoz: Adjatok nekünk olajotokból, mivel lámpáink kialszanak. Az okosak így válaszoltak: Nem lehet, hiszen akkor

nem lenne elég sem nekünk, sem nektek. Menjeteink inkább a kereskedőkhöz és vegyetek magatoknak. Amíg vásárolni voltak, megérkezett a vőlegény, és akik készen voltak, bementek vele a menyegzőre. Ezután az ajtót bezárták. Később megérkezett a többi szűz is, és így szóltak: Uram, uram, nyiss ki nekünk! De az így válaszolt: Bizony mondom nektek, nem ismerlek titeket. Legyetek hát éberek, mert nem tudjátok sem a napot, sem az órát.”

Vö. Évk. 19. vas. C); 21. vas. C).

A történet közelebb áll az ábrázolt valósághoz, mint a mindennapi élethez. A korabeli lakodalmak helyett igazában csak azt tudjuk meg belőle, mire kell ügyelnie az Egyháznak, ill. az egyes hívőknek, amikor Krisztusra, a vőlegényre vár. Később, máskor jön, mint ahogyan várnánk.

Az igazi bölcsesség: a döntő pillanatban készen állni. Ha bűnt követtünk is el ismételt, tisztítsuk meg szívünket a bűnbánattal. A szentségekkel, imádsággal, jócselekedetekkel és önmegtagadással töltsük fel mécsesünket. Senkinek sincs ereje ahhoz, hogy mindenben teljesítse Isten akaratát, vagy másként: az igaz emberség követelményeit. Emberi mivoltunkhoz nem illő tetteinket minden szentmisében – legalább a közös bűnbánatban – igyekezzünk jóvátenni. Isten szívesen megbocsát, hiszen Ő ismeri legjobban a közöttünk settenkedő Gonosz hatalmát. De nincs annak semmi mentsége az ítéleten, aki nem használta fel az Isten által nyújtott lehetőségeket és nem vértette fel magát a Gonosz támadásai ellen. Legyetek készen: az állandó bűnbánattal és a kegyelem olajáért való buzgó könyörgéssel és fáradozással. A szüzek által meg nem osztott olaj arra figyelmeztet, hogy mindenki saját érdemeit viszi az Isten ítélőszéke elé. Az az igazi bölcsesség, ha az ember minden eszközzel igyekszik elérni az örök életet, még arra is készen, hogy minden mást feláldozzon érte.

B)

I. OLVASMÁNY (1 Kir 17,10-16): *„Ama napokban felkelt Illés próféta és elment Száreftába. Mikor a vár kapujához ért, meglátott egy özvegyasszonyt, ki fát szedegetett; megszólította s mondta néki: Adj nekem egy kis vizet valami edényben, hadd igyam. Mikor aztán az elment, hogy hozzon, utána kiáltott, mondván: Hozz nekem, kérlek, egy falat kenyeret is kezeden. Az ezt felelte: Az Úrnak, a te Istenednek életére mondom, hogy nincs semmiféle kenyérem, csak egy maroknyi lisztem a vékában s egy kis olajam a korsóban; éppen egy pár darabka fát szedek, hogy elkészítsem azt magamnak s fiamnak, hogy megegyük s aztán meghaljunk. Mondta neki Illés: Ne félj, csak eredj s tégy, ahogy mondtad; először azonban nekem készíts abból a lisztecskéből egy kis hamuban sült lepényt s, hozd ki azt nékem, magadnak és fiadnak azután csinálj. Ezt üzeni ugyanis az Úr, Izrael Istene: Nem ürül ki lisztes vékád s nem apad el olajos korsód mindaddig, míg esőt nem ad az Úr a föld színére. Erre az elment s Illés szava szerint cselekedett s; evett ő s az asszony s egész házanépe s attól a naptól kezdve nem ürült ki a lisztes véka s nem apadt el az olajos korsó – az Úr szava szerint, melyet Illés által szólott.”*

Szárefta Szidonhoz tartozott és tőle délre feküdt a Földközi-tenger partján. Illés Acháb elől menekült.

Az özvegy utolsó falatját is kész volt megosztani az Isten emberével, nem kételkedett Isten ígéréiben. Életét tette fel az Isten szavára.

Nemcsak Isten jeles prófétáival, hanem bárkivel tehetünk jót úgy, hogy az Istennek, Jézusnak tesszük. Igen nagy értékű tett, ha nem akarunk mindenáron gazdagok lenni, mindent magunknak megszerezni. A kapzsi ember elszegényíti magát lelkileg, érzelmileg és

kegyelmileg egyaránt. Aki viszont kész segíteni felebarátait és ha szükséges, komoly áldozatot is képes hozni, ezáltal megmutatja, hogy Istenre alapozza életét és egyben meg is szilárdítja életét ezen az alapon.

II. OLVASMÁNY (Zsid 9,24-28): *„Krisztus nem kézzel épített szentélybe lépett be, amely a valódinak csak előképe, hanem magába a mennybe, hogy most az Isten színe előtt közbenjárjon értünk. Nem azért lépett be, hogy többször áldozza föl magát, mint ahogy a főpap minden évben idegen vérrel belépe a Legszentebbe, hiszen akkor a világ kezdete óta már többször kellett volna szenvednie. Így azonban az idők végén egyszer s mindenkorra megjelent, hogy áldozatával eltörölje a bűnt. Amint az ember számára az a rendelkezés, hogy egyszer haljon meg és utána ítéletben részesüljön, úgy Krisztus is egyszer áldozta föl magát, hogy sokaknak bűnét elvegye. Másodszor nem a bűn miatt jelenik meg, hanem azok üdvözítéséért, akik rá várnak.”*

Vö. előző vas. B).

Három szempontból is különb az a szentély, amelybe Jézus lépett be, a földinél: nem emberkéz-alkotta, tökéletlen alkotás; nem csupán előkép, hanem valóság; Isten színe elé lépett Jézus, míg a Szentek szentjében is elérhetetlen maradt Isten a főpap számára. Jézus tökéletes áldozata mindenki bűnét elvette, elegendő arra, hogy az előtte elkövetett és utána következő bűnöket jóvátegye.

AZ EVANGÉLIUM (Mk 12,38-44): *„Az időben Jézus tanítás közben ezt a figyelmeztetést adta az embereknek: 'Óvakodjatok az írástudóktól! Szeretnek hosszú köntösben járni és szeretik, ha nyilvános tereken köszöntik őket. Szívesen elfoglalják a zsinagógában és a lakomákon a főhelyeket. Felélik az özvegyek házát, miközben színleg nagyokat imádkoznak: szigorú ítélet vár rájuk.’*

Ezután leült szemben a kincstárral és figyelte, hogy dob a nép a perselybe. Sok gazdag sokat dobott be. De aztán jött egy szegény özvegy s csak két fillért dobott be. Erre odaintette tanítványait, s így szólt hozzájuk: 'Igazán mondom nektek, ez a szegény özvegy többet adott mindenkinél, aki csak dobott a perselybe. Mert ők a feleslegükből adakoztak, ez pedig mindent odaadott, ami szegénységétől telt, egész megélhetését.’”

Az írástudók jótetteket is visznek végbe, de helytelen lelkülettel: színlelt vallásosságuk anyagi érdekeik szolgálatában áll és teljesen értéktelen.

A szegény özvegyről, aki csak két pénzdarabot, az akkori legkisebb értékűt tudott a „Kincstár” nevű templomcsarnokban levő perselybe dobni, Jézus tudta, hogy ezzel minden vagyonát odaadta. Rámutat arra a pogányok körében is ismert igazságra, hogy az áldozat értéke a bemutató lelkületétől függ.

Ez a tökéletes lelkület volt meg Főpapunkban. Ezt akarja belénk is plántálni. Nem éppen arról van tehát szó, hogy mennyi pénzt adunk egyházi célokra, hanem arról, mennyire vagyunk készségesek komoly áldozatok árán is támogatni rászoruló embertársainkat. Istennel osztja meg vagyonát az, aki tőle telhetően segíti azokat, akikről Isten éppen ezen a módon is akar gondoskodni. Ezen az úton járva apostolai is leszünk Jézusnak. A testvéri közösséget, melyet kifejez és erősít a szentmise a kölcsönös segítség formájában is meg kell valósítanunk. Ha mégoly keveset tudunk is tenni, tegyük meg. Azzal a lelkülettel, mely Főpapunkban' is van. Csatoljuk áldozatunkat az övéhez. Az a helyes lelkülettel végzett jótett, amit Jézus áldozatához lehet csatolni, mert az Ő lelkülete sugallta.

C)

I. OLVASMÁNY (2 Makk 7,1-2; 9-14): „*Ama napokban történt, hogy elfogtak hét testvért is anyjokkal egyetemben. Ezeket ostorral meg szíjjal verette a király, hogy a törvényben tiltott sertéshúsevésre kényszerítse őket. Ekkor közülük az első így szólt: Mit akarsz velünk és mit kívánsz tudni tőlünk? Mi készek vagyunk inkább meghalni, mint áthágni az atyáinknak adott törvényeket.*

A második pedig halálra váltan így szólott: Te gonosz! A jelen életben ugyan elveszítesz minket. A világ királya azonban a föltámadásban örök életre kelt minket, mivel az ő törvényeiért halunk meg. Utána a harmadikat rúttították el. Ez, mihelyt felszólították, tüstént kidugta nyelvét és, bátran odanyújtotta kezét, és bizalommal így szólott: Az égből kaptam ezeket. Ezért az Isten törvényeiért lemondok róluk, mert bízom benne, hogy úgyszólván visszakapom őket Tőle. A király pedig, meg övéi megcsodálták az ifjúnak lelki erejét, mellyel szinte semmibe sem vette a kínzásokat. Ennek elhunytá után a negyediket kínozták meg hasonló módon. Ez, mikor már halálán volt, így szólt: Vigasztaló azok számára, akik az emberek által halnak meg, hogy bizva bízhatnak az Istenben, aki majd újra feltámasztja őket. Neked azonban nem lesz feltámadásod az életre. Majd előhozták az ötödiket is, hogy megkínózzák. Ez a királyra tekintett és így szólt: Bár halandó vagy, mindazonáltal van hatalmad arra, hogy kényed-keved szerint bánjál az emberekkel. Ne gondold azonban, hogy elhagyta az Isten népünket. Várj csak türelemmel! Meglátod te még az ő nagy hatalmát, amikor majd sanyargatni fog téged ivadékkoddal együtt.”

A második fiú inkább csak általában beszél az örök életről, melyben hisz, míg a harmadik kifejezetten a test feltámadásába vetett hitéről tesz tanúságot.

A király és fiának szomorú végéről szóló jövendölés beteljesedett: a király lóhalálában igyekezett Babilonon át Palesztina felé, de útközben leesett a kocsiról és egy hirtelen támadt betegség következtében – amikor testi kínjaihoz lelkiek is járultak – nemsokára meghalt. (Vö. 2 Makk 9,7) Fiát, Eupátort a katonák gyilkolták meg (2 Makk 7,2).

Isten az élet és halál ura. Az ember ölni tud, de csak a testet, a földi életet tudja elpusztítani; az elpusztított életet visszaadni nem képes.

II. OLVASMÁNY (2 Thes 2,15-3,5): „*Testvérek, Urunk Jézus Krisztus és Isten, a mi Atyánk, aki szeretett minket s kegyelmével állandó vigasztalást és jó reménységet ajándékozott nekünk, vigasztalja meg szíveteket és adjon nektek erőt minden jó tetre és szóra.*

Végül, imádkozzatok értünk, testvérek, hogy az Úr tanítása terjedjen és dicsőségre jusson, mint nálatok is, és hogy megszabaduljunk az ártó és gonosz emberektől. A hit ugyanis nem mindenkié. Az Úr azonban hűséges, megerősít benneteket és megoltalmaz a gonosztól. Bízunk az Úrban, hogy megtartjátok, amit meghagyunk nektek és a jövőben is meg fogjátok tartani. Az Úr vezérelje szíveteket Isten szeretetére és krisztusi türelemre.”

A hitet nem mindenki fogadja el. Sőt sokan vannak, akik a hit terjedését gátolják. A keresztények kötelessége nemcsak a hit hirdetése és bátor megvallása, hanem a gonosz erőinek megfékezéséért mondott buzgó imádság is. Az Úr hűséges biztosíték arra, hogy mi is hűségesek tudunk lenni.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 20,27-38): „*Az időben Jézus elé járultak néhányan a szadduceusok közül, akik azt tartják, hogy nincs feltámadás, és megkérdezték tőle: 'Mester! Mózes megírta nekünk: Ha valakinek van felesége, gyermeke azonban nem születik és meghal, testvére vegye el az özvegyet és támasszon utódot testvéreinek. Volt hét testvér. Az*

első megnősült, aztán meghalt utód nélkül. Az asszonyt elvette a második, aztán a harmadik, majd sorral, mind a hét. De mind úgy halt meg, hogy nem maradt utód utána. Végül az asszony is meghalt. A feltámadáskor vajon kié lesz az asszony? Hiszen mind a hétnek felesége volt.’ Jézus ezt válaszolta nekik: ’A világ fiai nőülnek és férjhez mennek. Akik pedig méltók rá, hogy eljussanak a másik világba és a halálból való feltámadásra, nem nőülnek s nem is mennek férjhez. Hiszen már meg sem halhatnak többé, mert az angyalokhoz hasonlítanak és az Istennek a fiai, mert feltámadtak. Arról, hogy a halottak feltámadnak, már Mózes is beszélt a csipkebokorról szóló részben, ahol az Urat Ábrahám Istenének, Izsák Istenének és Jákob Istenének nevezi. Az Isten nem a holtaké, hanem az élőké, hiszen mindenki érte él.’”

A szadduceusok csak Mózes 5 könyvét, a tórárt ismerték el szent könyvnek és mivel ebben nem találtak kifejezett tanítást a feltámadásról, nem is vallották azt. Mesterkéltén szerkesztett, bár nem lehetetlen esettel akarják bizonyítani a feltámadás hitének abszurd következményeit. Jézus válaszában csak az általuk is elfogadott tórából érvel. Ha az Urat a Szentírás Ábrahám, Izsák és Jákob Istenének nevezi, akkor ezzel nem csupán azt akarja kifejezni, hogy mindhárman Őt tisztelték, hanem azt is, hogy az Úr most is velük van, most is Istenük. Ha teljesen és végleg meghaltak volna, akkor az Úr nem bizonyult volna hathatós oltalmazónak és nem az élők, hanem a holtak Istene lenne. Jézus nem hangsúlyozza ki a számukra nyilvánvaló igazságot, hogy ha örökké élnek az emberek, akkor testben kell élniök. Az elkülönült lélek végleges önálló élete idegen volt a zsidók felfogásától. (Vö. 1. Olv.).

Az oltáriszentségben a dicsőséges feltámadás zálogát vesszük magunkhoz. Imádkoznunk kell azért, hogy ez a hit mindenkié, legalább minden templombajáróé legyen. A miénk is, egészen komolyan és határozottan. A felhozott nehézségekre a lényegi felelet az, amit Jézus adott ellenfeleinek: a saját elképzelésünk szerinti feltámadás és örök élet lehetetlenségét bizonyítják ellenérveink, tehát végeredményben azt, hogy elgondolni sem, elképzelni sem tudjuk. Nem egyszerűen folytatása az örök élet a földinek, hanem összegezése és lényegesen új, magasabb szintű megvalósulása.

II. Teológia

A misztikus élmény jelentősége

Minden vallás ismeri a misztikát, az átlagostól eltérő vallási jelenségeket. A lényeg persze nem a rendkívüliségben rejlik, hanem Istennek valamilyen közvetlen megtapasztalásában. Ez a megtapasztalás a lélek belsejében játszódik le, pontosan ki sem fejezhető, de mégsem lehet a képzelődés körébe utalni. A képzelődés feltételezését kizárja az a meglepő tény, hogy a misztikus élmények szubjektív jellegük ellenére ugyanazt a tárgyi tartalmat hordozzák. A misztikus élményben részesülő egyének – bár őket kor, műveltség, foglalkozás stb. nagyon is elválasztják egymástól –, ugyanarról az élményről vallanak, ugyanazzal a tárgyi valósággal kerültek szembe.

Sokan a misztikus jelenségeket úgy értékelik, mint patológikus tüneteket. Kétségtelen, hogy sok beteg idegrendszerű egyén lesz áldozata hallucinációknak, s ha az ilyen beteg vallásos, akkor hallucinációi is vallásos tárgyúak. Az igazi misztikus jelenségek mégis elkülöníthetők a beteg tünetektől, éppen objektivitásuk alapján. Ez nemcsak azt jelenti, amiről fent volt szó, hogy ti. az elmebeteg gazdagon variált látomásaival szemben a misztikusoknál ugyanaz az élményanyag jelentkezik, hanem jelenti az objektivitás az élmény irányulását is. Míg az elmebeteg képzelődései önmaga körül forognak, önmagát képzeli császárnak vagy üldözöttnek, s a dolgokat csak önmaga viszonylatában képes látni és értékelni, addig az igazi misztikus élményben még az a szubjektivitás is fellazul, amely a mindennapi életben mindnyájunkat megköt. A misztikus önmagát is, a világot is új fényben

látja, de nem saját maga fényében, hanem az abszolút „kívülálló” Isten fényében. Ez a döntő különbség hatásaiban is megmutatkozik: míg a beteges hallucinációk az embert mind jobban bezárják önmagába, addig a misztikus megtapasztalások mind nagyobb felszabadultságra, objektivitásra vezetnek az egyént.

Aki ide jut, az tényleg magát is elfeledi,
Amit tud, az mind csekélynek tűnik itten fel neki.

.....

S ha hallani szeretnétek, megmondom: e tudomány
Isten titkos lényegének érzetében áll csupán.
(Ker. sz. János: A legfőbb tudás)

Ennek fényében jobban megérthető a szentek hősiességének áldozatvállalása. Ez nem valami következetes akarat-torna következménye, hanem a misztikus megtapasztalások eredménye, mely kiszabadítja az embert az ösztönösségből, a szubjektivitásbilincsből. Isten misztikus megtapasztalása új látásmódot és új cselekvésmódot tesz lehetővé.

Választottak gabonája?

Régóta vitatott kérdés, hogy a misztikus istenélmény elérhető-e a tömeg számára is, vagy csak kevesek kiváltsága. Ez a kérdés az első pillantásra eldöntöttnek tűnik, hiszen viszonylag csekély a misztikusok száma, s ezek életében megállapítható a rendkívüli életfeladatra való elhivatottság. A misztikus élmények így a feladatok szolgálatában állóknak látszanak, s kár őket átlagos életkörülmények között keresni.

Mégis vannak megfontolások, melyek az ellenkező oldal javára szólnak. Így mindenek előtt az a tény, hogy a történelemben visszapillantva jobban észrevehető Isten működése, mint a jelenben. A Szentírás is, az Egyház története is ismer eseteket, amikor emberek Isten irányítása alatt álltak anélkül, hogy ők ennek tudatában lettek volna. Isten működése tehát hatékonyabb, mint azt jelen tapasztalataink alapján feltételeznénk. Valahogy úgy állunk vele, mint a különböző elektromos behatásokkal, kozmikus és egyéb sugárzásokkal, melyek állandóan és döntő módon hatnak ránk, bár közvetlen tapasztalásunk semmit sem árul el jelenlétükről. Ha ehhez hozzávesszük Jézus ígéreteit a Szentlélek munkálkodásáról, hasonlatait a mennyek országáról (a vetés növekedése), akkor nem kell kizártnak tartanunk a misztikus élmények szélesebbkörű kiterjedtségét.

Azt is figyelembe kell venni a kérdés megítélésénél, hogy az Isten felé vezető út, vagyis a lélek tisztulásának útja elsősorban a szeretettől függ. A szeretet törli fel az önzés burkait a lelken, s az ágítja ki a szívet. A vallásos gyakorlatok is csak akkor visznek közelebb Istenhez, ha bennük a szeretet hatékony. A szeretet útja pedig senki elől sincs elzárva. A családi élet tág teret nyújt az önzés megtörésére, a vergődő, aggódó, vagy éppen sugárzó szeretet gyakorlására.

Végül a misztikus élmények rendkívüli rendeltetését is kérdésessé lehet tenni. A misztikus élményben Isten közvetlenebbül nyilatkozik meg az embernek. Ámde a közvetlen Isten-megtapasztalásra mindenki hivatva van élete végén. Nem tekinthető tehát egészen vonalon kívül esőnek Isten közvetlenebb megtapasztalása már földi életünk folyamán. Sőt azt kell mondani, hogy valamelyes kezdeti stádiumban a legtöbb embernél megtalálható ez az istenélmény. A közvetett utak ugyanis, melyeken Istent keressük: imák, szertartások, érvek, a természet szemlélése stb. önmagukban elégtelenek a hitet felkelteni, vagy ébren tartani. Hogy mennyire így van ez, az olyankor mutatkozik meg a legélesebben, amikor egy hitetlent ezek segítségével próbálunk Istenhez téríteni. Mindezek a közvetett utak sem képesek a hitetlent hívővé tenni, pedig a hívek számára biztosítják a kapcsolatot Istennel. Kell tehát lenni a hívek

lelke mélyén valamilyen közvetlenebb Isten-érzésnek, amely élővé teszi és alapként hordozza ezeket a közvetett utakat. Ez az alapérzés nehezen definiálható; a hívő úgy érzi ebben az érzésben, hogy: Isten az ő Istene. A hitetlen ember számára Isten külső valami, ismerettárgy, amit vizsgálni lehet; a hitben viszont Isten nem egyszerűen úgy jelenik meg, mint biztosan létező, elfogadott valaki, hanem mint olyan valaki, akihez közöm van. És ez az alapérzés tulajdonképpen semmit sem változik a misztikus élményben, csak diadalmas, mindent betöltő érzéssé lesz. Így fedezi fel asszisi sz. Ferenc, a szépség szerelmese Istenben a Legszebbet, Aquinói sz. Tamás a rend, a logika Urát, kis sz. Teréz a Jegyest, s a többi szent is mind azt, aki az ő szívük legegyénibb vágyának betöltője.

Isten nem általános árucikk, hanem személy szerint minden embernek Istene. Ő az, akit állandóan keresünk legegyénibb vágyainkkal. Lelkünk legtitkosabb, legáttekinthetlenebb régiói várnak rá. Az, ami bennünk mozdul, Feléje mozdul. Amikor az ember erre rádöbben, akkor ki tudja tárni Istennek a lélek összes kapuját. Futni tud Istene elé, aki pont azt akarja neki nyújtani, ami az emberben a legelőbb és legigazibb.

A kegyelem megtapasztalása

Az előző megfontolások után fel kell vetni a kérdést: tapasztalható-e mindebből valami? Nem csupán üres spekulációk-e az elmondottak?

A misztikusok írásaiból közismert a lelkiélet 3 foka: via purgativa, illuminativa és unitiva. Mindhárom fok egy szervesen összefüggő folyamatnak része, s így kölcsönösen elősegítik egymást. Éppen ezért, ha a via purgativa jellemzőit megtaláljuk az ún. átlagemberek életében, akkor ez arra mutat, hogy Isten hatékonyan működik az emberek életében, hogy őket a következő fokozatokra is elvigye.

A tisztulás – a misztikusok szerint – nemcsak bűnök el nem követését jelenti. A bűn nem idegen elem, hanem személyes aktusunk, bűnös vágyaink terméke, bűnös habitusaink aktuálódása. A bűn elvetése: önmagunk vetkőztetése. Ker. sz. János híres Dalában a lélek „sötét, nagy éjszakán, egy titkos lépcsőn, álruhában menekülve, mikor háza már elpihent” talál rá Istenre, vagyis olyan útra tér, ahová a természetes képességek már nem tudják követni. Az érzékek, értelem és akarat éjszakájában, sötét tanácstalanságában talál rá Istenre. K. Rahner szavai szépen világítják meg a kegyelem pszichológiai átélését: „Hoztunk már áldozatot köszönet, elismerés nélkül, sőt a belső békesség érzete nélkül? Megpróbáltuk-e valaha Istent szeretni ott, ahol már semmiféle hulláma a lelkesedésnek nem ragadott bennünket, ott, ahol már nem volt összecserélhető a mi belső sodródásunk Istennel, ott, ahol az ember úgy, érezte, hogy bele kell pusztulnia ebbe a szeretésbe, amely a halállal és a teljes megsemmisüléssel látszott azonosnak, ott, ahol az ember minden látszat szerint az ürbe és az abszolút némaságba kiáltott, ott, ahol lépésünk a feneketlenségbe való ugrásnak látszott, ott, ahol minden felfoghatatlannak és értelmetlennek tűnt? Tettünk már valaha úgy kötelességet, hogy azt csak azzal az emésztő érzéssel tehetjük meg, hogy magunkat megtagadjuk és megsemmisítjük vele, úgy, hogy éreztük, ezt csak a legnagyobb ostobaság gyanánt tehetjük meg, amelyért nincs köszönet? Voltunk-e már valamikor is jók egy emberhez, akiből a hála és megértés legcsekélyebb visszhangja sem fakadt, s minket még az az érzés sem kárpótol, hogy önzetlenül, becsületesen jártunk el? Ha igen, akkor megtapasztaltuk már a szellemet. Innen megérthetjük, milyen titkos szenvedély élt a szentekben. Ők kívánják ezt a tapasztalást. Egy titkos félelemtől vezetett, hogy ebben a világban bennragadnak, minduntalan biztosítani akarják magukat, hogy már elkezdtek a szellemben való éleést. Ők már megkóstolták a szellem ízét. Ha belebocsátjuk magunkat a szellemnek ebbe a megtapasztalásába, ha a fogható és élvezhető eltűnik előlünk, ha minden halálos némaságba borul, ha minden a halál és pusztulás ízét ölti magára, ha minden egy megnevezhetetlen, színtelen, foghatatlan boldogságban tűnik el, akkor bennünk megkezdődött a Szentlélek

működése. Akkor itt a kegyelem órája. Akkor létünknek látszólag ijesztő talajtalansága, Isten talajtalansága, amelyben nincsenek már utak, mert a végtelenség nyílik meg.” (K. Rahner: Vom Glauben inmitten der Welt. Herder, 1962. 45-46. old.)

Tapasztalható-e ma a kegyelem? De mennyire! Nem kényszerül-e rá az ember viszonzástalan szeretet-szolgálatokra? Nem kerül-e az érzékek és az egész lelki világ sötét éjszakájába, amikor minden értelmetlenné válik? Nem érezzük-e megrendítően, hogy minden relatívvá vált?

S ugyanakkor: nem tapasztalja-e a mai ember a szeretet fontosságát? Nem merült-e fel ma sokkal tisztábban és követelőbben a szeretet igénye, mint valaha? Az emberiség azelőtt tudomásul vette a magántulajdon érinthetlenségét, a háború jogosságát, a felekezeti versengést, s ma mindez a múlté. A keserves purgatóriumban, melyen a mai emberiség átmegy, mégiscsak megtisztulás remélhető. Az emberiség levet régi felszínességeket, képmutatásokat, formalizmusokat, s levetni kénytelen régi gögjét, önzését. S amint szemfájdító élességgel kell tudomásul vennie korlátait, bűneit, aljasságát, ugyanúgy megvan a reménye, hogy Istenről is élesebb látást nyerhet.

III. Homília vázlatok

A)

1. „Akik keresik, meg is találják” (Bölcs 6,13)

A bölcsességet csak azok találják meg, akik érzik, hogy keresniök kell. Ha úgy érzem, bölcs vagyok, akkor nem keresem, de nem is találok meg.

A kis játékautó elromlik, az apa szétszedi, hogy megjavítsa. A gyerek sivalkodik a szétszedés miatt, azt hiszi, az apja még jobban elrontja játékát. A gyerek saját bölcsessége szerint nézi a dolgot. Jobban tenné, ha apjára bízna magát, és tanulni akarna tőle. Sok beteg úgy megy orvoshoz, hogy máris kialakított véleménye van saját betegségéről és a gyógyítás módjáról. Saját bölcsességét viszi az orvoshoz, és felháborodik, ha az orvos nem eszerint állapítja meg baját és orvosságát. A beteg bölcsebben tenné, ha az orvosnál keresné a bölcsességet. Ugyanígy vagyunk az egész életre vonatkoztatva a dolgot. Oktalan, aki bölcsnek tartja magát, és saját bölcsessége szerint akarja nézni és élni az életet. Az élet és benne a saját életem túl komplikált és túl „magas” számomra, mindenki számára. Egyetlen valaki van, aki átlátja és teljesen felfogja az életet egészében és minden kis részletében: Isten, az egyedül Mindentudó. Boldog, aki hajlandó belátni, hogy a bölcsességet nála kell keresnie.

Minden ember kísértése az „én jobban tudom” és az „engem ne tanítson senki”. Már emberekkel és részletproblémákkal kapcsolatban is végzetesen oktalan álláspont ez. Senki sincs, aki mindent tud és mindenhez ért. És senki sincs, akitől nem tanulhatnék, legalább egy valamit. Senki sincs, akinél én minden tekintetben bölcsőbb és járatosabb lennék. De ha már emberekkel kapcsolatban keresnem kell a bölcsességet, mennyivel inkább így vagyok Istennel! Ha van egy cseppnyi józan belátásom, akkor ez az alapállásom: A világ, az élet minden dolgához egy valaki ért tökéletesen, Isten; tehát keresem, kutatom, miről mit adott tudunkra az Úr. És kérem, hogy egyéni, konkrét ügyeimben is ő világosítson meg a Szentlélek által. Akitet Isten Lelke vezérel, azok Isten gyermekei. A világ fiainak bölcsessége oktalanság, mert alapja a beképzelt gög. Csak aki hajlandó oktalanná válni, vagyis aki hajlandó elismerni, hogy oktalan, és hajlandó tanulni Istentől az Egyház tanítása és a Szentlélek sugallatai által, csak az találja meg a valódi bölcsességet.

2. Az élet tudománya

Sokféle tudomány van a világon. Nincs ember, aki valamennyihez értene: És sok ember van, aki tulajdonképpen egyetlen tudományhoz sem ért. Nem is baj, attól még bárkinek lehet nagyon szép és értékes az élete. De van egy tudomány azért, amelyhez mindenkinek értenie kell, ez az élet tudománya. A legnagyobb tudomány az, a leghasznosabb, a legnehezebb és mégis a legkönnyebb. Az élet tudományát a Szentírás bölcsességnek nevezi.

Mindenki számára nélkülözhetetlen, mert nélküle senkinek az élete és örökkévalósága nem sikerülhet. A legnehezebb tudomány, mert meghaladja az ember képességeit. Nemcsak a gyenge észtehetségűekét, hanem mindenkiét, a legzseniálisabbakét is. Az élet tudományát egy valaki ismeri csak, a teremtő Isten. Hogy mégis a legkönnyebb tudomány, az azért van, mert Isten mindenki kincsének szánta. Az Ő rendeléséből a bölcsesség „eljük meg azoknak, kik vágyódnak utána, s előre megmutatja nekik magát”

Mire felel az élet tudománya? A legalapvetőbb kérdésekre: Honnét az életünk? Miért élünk? Mik a lehetőségeink? Mit várhatunk az élettől? Mit kell tennünk, hogy boldogok legyünk? Egyáltalán mi a boldogság? Miért szenvedünk? Mi a halál? Jön-e valami utána? Stb., stb.

A felsorolásból rögtön érezzük, túl nagy kérdések ezek az emberi értelemnek. Mégsem mondhatjuk, hogy kár törődni velük, éljünk úgy, ahogy tudunk, a többi nem a mi dolgunk. Nagyönis a mi dolgunk, nincs semmi, ami ezeknél fontosabb lenne számunkra. Hogy a magunk erejéből nem tudjuk megfejtetni az élet titkait, az még nem ok az elfásulásra. „A bölcsesség maga jár körül keresni azokat, ki hozzá méltók.” Tehát bárki tudósa lehet az élet tudományának, az is, aki leggyengébb tanulója volt az iskolának, vagy el sem tudta végezni azt. Ajándék a bölcsesség, a Szentlélek ajándéka. Persze itt van ez a pár szó: „Kik hozzá méltók.” Tehát azért mégsem mindenki doktora a bölcsességnek. Csak a méltók. Ez a méltóság nem az észtehetség, hanem az alázatos vágyódás. Méltó a bölcsességre, aki szereti azt, vagyis nem akar értelmetlenül élni. És aki elismervén, hogy magától nem megy e téren semmire, alázattal keresi.

„Vidáman jelenik meg” a bölcsesség. Vagyis széppé, vidámmá teszi az életet. Hogyne, hiszen célt, értelmet ad neki, és a legnagyobb reménységet.

„Minden gondolatban találkozik velük.” A bölcsesség átfogó tudomány, azért az élet tudománya. Mindenre a bölcsesség adja meg a végső oktatást, ő tanít meg mindennek végső értelmére. Az élet legegyszerűbb dolgaira (evés, ivás stb.) éppen úgy a bölcsesség ad végső utasítást, mint a legmagasabb tudományokra. (Végünk van, ha pl. az úrkutatást vagy az atomfizikát nem az isteni bölcsesség szerint művelik és használják.)

„Ragyogó a bölcsesség és hervadhatatlan.” Isten bölcsessége örök. Változatlan mindenkor. De azért az emberiség is, az egyén is állandóan mélyebbre hatolhat a bölcsesség felfogásában.

3. Az elhunytak sorsa

Mindenkinek van nem is egy valakije, akiért még mindig fáj a szíve, mert mint mondani szokták, örökre el kellett válnia tőle. A szomorú ember vigasztalja magát. Sokaknak ilyesféle a vigasza a halottakkal kapcsolatban: Talán jobb is nekik. Nem tudnak sok mindenről, ami fáj. Nem éreznek, nem kell gondolkodniuk, aggódniuk, sírniuk, gürcölniük. Milyen jó lehet örökké aludni lombos fák alatt. Így vigasztalják magukat és másokat azok miatt, akiket szerettek, de akik örökre elmentek tőlük.

Csak hogy ez a vigasz mellett, hogy nem is igazi vigasz, még csak nem is igaz. Van ennél hasonlíthatatlanul jobb vigasztalás, amely ráadásul igaz is. Egyetlen szó ez: Feltámadunk. És mire támadunk fel? „Elragadtatunk a magasba Krisztus elé, és így örökké az

Úrral leszünk”. Jézus úgy akarja, hogy akik hisznek benne és szeretik őt, azok ott legyenek, ahol ő van, és azt az életet éljék, amit ő.

De mi a biztosíték arra, hogy ez így igaz?

Mondhatnám, hogy igaznak érzi az eszem. Mert a világ csak Isten kezéből kerülhetett ki. És akkor igazságos világnak kell lennie. Igazságos pedig csak a feltámadás által lehet. Mert különben sok jószág, becsületesség örökre jutalmazatlan maradna. Mondhatnám, hogy igaznak érzi a szívem. Mert az boldogságra vágyik. És sejtem már, hogy nincs boldogság a földön. De hol van akkor? Egyetlen lehetőség rá a feltámadás. Egész lényem érzi, hogy feltámadás, tehát folytatás nélkül értelmetlen az emberek életregénye. Mennyi sok a „levegőben maradt” vágy, magasrendű kíváncsiság és szeretet!

De mindez csak valószínűsít. Egy valami teszi biztossá a feltámadást: Az Úr szava. És a hit, amellyel elfogadom az Úr szavát. A hit, mely a Szentlélek ajándéka, és amelyet megad mindenkinek az Úr, aki kívánja azt.

4. Majd csak lesz valahogy

Sok ember életfilozófiája ez a mondat. Mert alapvető ténynek veszik, hogy „úgy még sohasem volt, hogy ne lett volna sehogy.” Így magában mosolyogtató bölcsességek ezek. Tragikus azért, mert számtalan emberi életnek egyetlen vezérfonala.

Valóban, hányan élnek, vagy talán élünk úgy, hogy „ahogy esik, úgy puffan”. Sodor magával az élet árja. Teszünk, veszünk, mint a többiek. Alkalmazkodunk a pillanatnyi helyzetekhez. Különben hagyjuk folyni az életet, és az folyik is, egyre gyorsabban a sír felé.

A mai evangélium ez ellen az életvezetés ellen szól. A balga szüzek ilyen „majd csak lesz valahogy” alapon nem vitték olajat a lámpásaikba, mire kapkodnának, már késő: Lejárt az idő, amikor még fogadja őket a lakodalmas ház ura.

Az élet részletügyeiben is végzetes lehet az ilyen magatartás. Beszél róla a sok rosszul sikerült, mert rosszul kötött házasság, a sok hebehurgya munka, a sok rosszul választott életpálya, a sok rosszul, vagy inkább sehogyan sem nevelt gyerek. Az Úr azért adott észet és akaratot, hogy tervezzünk, keressük a helyes utakat, hogy urai legyünk a magunk életének. És ha már a külső életünket nem is tudjuk mindig irányítani, legalább a belső életünknek legyen tartása, az legyen elvhű és értelmes. És mindenekfölött örök sorsunkkal kapcsolatban nem lehetünk nemtörődömök, halogatók, bármit is a véletlenre bízók. Egy örökkévalóság dől el az ítéleten. Nem várhatom és nem sodródhatom feléje élettelen bábként. Az ilyen nemtörődömség végzetes tragédia. Az üdvösséget nem lehet elég komolyan venni, azért nem lehet elég összeszedettséggel harcolni. „Bármit teszel, okosan tedd, és nézd meg, mi lesz a vége!” A „majdcsak megúszom azt is nem elég az ítélet kedvezővé tételéhez.

Ha a szentek életét olvassa az ember, sokszor találunk náluk egy bizonyos szent nemtörődömséget. Csakhogy ezt jól kell értenünk. Nem a kötelességeikkel szemben voltak ők nemtörődömök, végleg nem az üdvösségükkel kapcsolatban. A szentek nemtörődömsége ez: Teszem a dolgom (teszem!), a többi Isten kezében van. És ezt jelenti: Nem bánom, mit ad nekem a földi élet, csak megtaláljam Istent!

A nemtörődöm puhányságtól, a magunk elhagyásától, a céltalan éldegéléstől ments meg Uram, minket!

B)

1. Szent merészség

A mai olvasmány özvegye a szent merészség örök példaképe. Érdekes, hogy az Úr nem valaki gazdagra bízta Prófétája ellátását, akinek volt még tartaléka. Egy olyan szegényhez

küldte Illést, akinek magának is éppen csak volt még valamije, és akinek gyermeke is volt, tehát igazán kivonhatta magát az alól, hogy idegenről is gondoskodják. De Isten „jól számított.” A szegények szíve általában jobb, nemesebb, adakozóbb, mint a gazdagoké. A gazdagság önzővé tesz. A hite, Istenbe vetett bizalma is erősebb szokott lenni annak, aki szegény a föld javaiban. Boldogok a szegények, és nehéz a gazdagnak bejutni a mennyek országába.

A mennyhez mindenképpen kell a szent merészség. Kell az anyagiakban is. Aki mindenáron túl akarja biztosítani magát, aki csak magával törődik, csak magának „kapar” és gyűjt, aki nem mer nagylelkű és a jóságban nagyvonalú lenni, az nem lehet kedves Isten előtt, mert szembe kerül a főparanccsal (tulajdonképpen az egyetlen paranccsal), a szeretettel. Aki biztosítani akarja helyét Isten szívében, az feledkezzék meg önmagáról, ossza meg mindenét, amije van. Még a családjával se próbáljon takarózni. Mert aki bőkezűen jószívú, az Jézussal tesz jót, és nem kell félnie, hogy Jézus megfélemezze róla. Nem kivételes eset az Illésé és az özvegyé, csak látványos. De ez a Gondviselés rendes szokása, hogy azt, aki egész szívvel másoknak igyekszik gondját viselni, annak ő maga viseli gondját.

Persze ez a szent merészség nemcsak a jószívűségben kell megnyilvánuljon. Hanem mindenben, amikor arról van szó, hogy valamiről le kell mondani Isten kedvéért. Számtalan kis és nagy alkalmak vannak erre mindenkinek. És csak aki mer bízni Istenben, abban bíz meg az Úr.

2. Istennek szokása ez

Az Úr úgy tartotta életben Illést, hogy csodát tett érte. De kicsit „komplikáltan” történt ez a csoda. Hiszen egyszerűbb lett volna, ha Illés utolsó ételét és italát tette volna kifogyhatatlanná az Úr. Miért kellett „belekombinálni” az özvegyet is?

Mert Urunk házanépének tekint bennünket, embereket, bele akar vonni mindannyiunkat az ő isteni gondjaiba. Üzenetét is nem mindenkinek külön-külön adja tudtára, hanem próféták, apostolok, lelkipásztorok útján. Törvényt is keveset ad, sokat rábízott egyházára. A kegyelmet is nem „személyes közvetlenséggel” adja, hanem szentségeket rendelt. Ugyanígy segíthetne, vigasztalhatna bátoríthatna, inthetne mindenkit külön-külön. Mégis legtöbbször mindezt embereken keresztül végzi el.

Miért? Először, mert ez így sokkal nagyobb tisztesség az embereknek, hiszen Isten munkatársai lehetünk.

Másodszor, mert így nevel bennünket az isteni stílusra, amelyet el kell sajátítanunk, hogy élvezni tudjuk a mennyben Isten életét.

Harmadszor, mert testvéreknek akar bennünket, nem olyanoknak, akik idegenek egymással szemben. A mennyei lakomán közös asztal lesz, és a közös asztal kibíráhatatlan, ha a vendégek csak a házigazdával vannak jóban, de egymással nem.

Tehát: Örömmel, szívvel-lélekkel álljak embertársaim rendelkezésére. Rám is sokakat és sok ügyben bíz a mennyei Atya. Ne kelljen csalódnia bennem. És ne kelljen rajtam keresztül Istenben csalódnia azoknak, akiket rám bízott az Úr. Ha szolgálatot tehetek bárkinek, bármilyen ügyben, tegyem úgy, mint Isten megbízottja. Tegyem úgy, mint aki megtisztelve érzi magát, hiszen Isten munkatársa. Tegyem úgy, hogy mindjobban elsajátítsam az isteni stílust. Tegyem úgy, hogy jól érezhessem majd magam testvéreimmel Atyánk asztalánál.

3. „Azok üdvözítéséért, akik rá várnak” (Zsid 9,28)

Hitünkhöz tartozik, de sajnos nem tartozik vallási élményanyagunkhoz Krisztus világvégi eljövételének várása. Az első keresztények szinte túlzásba estek ezzel kapcsolatban. Egész életük a Krisztus-várásra volt beállítva, egészen közelinek érezték üdvözítő eljövételét. Ma a

keresztény gyakorlat mintha nem is tudna róla. Valahogyan túlságosan evilági lett a vallásosságunk. A Jézus-várás, a feltámadás hite és reménye elhalványult a keresztény tudatban. Pedig Urunk azokat fogja üdvözíteni, akik „rá várnak.”

Mire várok én? Van, aki sokmindenre vár. A fiatalok az önállóságra, egy nagy szerelemre, jó házasságra, diplomára, lakásra. Aztán előléptetésre, fizetésemelésre, gyermekeink révbejutására, az unokákra, a nyugdíjra stb. Vannak aztán szép számmal, akik végeredményben nem várnak semmire. Csak telnek napjaik, folydogál életük. Vajon hányan vannak közöttünk, akik Jézusra várnak? Még aki a halálra vár, az is csak a szenvedéstől, életének értelmetlenségétől, az unalomtól, a magányérezéstől akar szabadulni.

Ebből a tényből nem nehéz diagnózist felállítani. Nagyon lesújtó, szinte tragikus diagnózist. A legbántóbb fénnel világít rá arra, milyen kevés bennünk a hit és az Isten után vágyó szeretet. Ha magunkba tekintünk, meg kell értenünk, miért verejtékezett vérrel ami Urunk a Getszemáni kertben. Ha nem hisz valaki Jézusban, akkor érthető az ügy. De ha hívőnek vallom magam, sőt szentségekhez járulok, mégis soha nem gondolok Jézus eljövételére, feltámadásomra, ez nagyon rosszra vall. Mindenesetre nyugodt nem lehetek. Azt nem érezhetem, hogy nálam minden rendben van, hiszen gyónás nélkül is mehetek áldozni, semmi különösebb bűn nem terhel. Mintha csak a káromkodás vagy misemulasztás lenne bűn, a félhitelenség, a gyengehitűség, a szeretethiány nem!

Akik szeretik egymást, akár szerelemmel, akár bármilyen más szeretettel, hosszú távollét után aggódva kérdeik egymástól „Vártál, hiányoztam, nagyon vártál?” Valóban aggódva kérdezik, mert tudják, hogy ha nem várták nagyon őket, akkor valami nagy baj van a szeretettel, a kapcsolatukkal. És ha majd Jézus kérdezi: „Vártál, nagyon vártál, hiányoztam neked?” Őszintén kell majd válaszolni, becsapni lehetetlen az Urat. Merek majd egyáltalán válaszolni? Vajon milyen ítélet kerekedik majd ki válaszügyéből vagy megszegéséből?

4. „Többet adott mindenkinek” (Mk 12,43)

Sajnos, nem mindenki gondolkozik úgy, mint Jézus. Mert nem a szeretetet, jóindulatot nézik. Csak a külső teljesítményt értékelik. Ha én is ilyen lennék, nagy baj. Mert azt mutatja, nem Isten szelleme él bennem. De akkor hogyan remélem, hogy részem lesz Isten életében?

A szegény özvegyasszony két fillérje először is arra figyelmeztet, hogy az Úr a szándékot ítéli bennem. Nem lehetek elégedett magammal, ha úgy látom is, hogy másoknál többet nyújtok Istennek. Lehet, hogy ez a rám pazarolt kegyelmi gazdagsághoz képest igen kevés. Lehet, hogy az a másik, aki látszólag kevésbé buzgó, a neki adott kegyelem mértékének megfelelően minden tőle telhetőt megtett. Ha munkám többet ér másokénál, ha több szívességet teszek, mint mások, ha anyagilag jobban segítem szüleimet, mint testvéreim, mindez még nem jelenti, hogy elégedett velem az Úr, vagy hogy jobban elégedett, mint másokkal. Istent teljes szívemből, minden erőmből kell szeretnem. És a szívek, az erők különbözők. Nem lehet őket felületesen, külső értékeléssel összehasonlítani. Ezért tud végeredményben csak Isten ítélni, én még magamat sem, hát még hogyan hasonlíthatnám magam össze másokkal!

Nem látok a szívekbe, mégis meg kell kísérelnem Isten módjára gondolkozni mások tetteiről. Vagyis a szándék és az illetők képességei, természeti, környezetbeli és kegyelmi ajándékaihoz mérten. Ha mástól nem, de a felületes és szeretetlen ítélkezéstől megóvná ez. Aztán ne várjak másoktól semmit elvont normák alapján. Próbáljam értékelni inkább azt, hogy képességei szerint mennyit kaptam valakitől. Természetesen nem csupán anyagiakra kell gondolni. Az egyik ember félszeg mosolya néha több jóindulatról beszél, mint a másik túláradó kedvessége: Más a természetük. Egyik ember elismerő bólintása vagy csak szótlán nézése őszintébb elismerésem lehet, mint egy más valaki ömlengő dicshimnusz. Objektív

normák vannak. De ezeket nem egyformán kell alkalmazni mindenkire. Esetleg több dicséretet érdemel 3,5 bizonyítványt hozó fiam, mint a kitűnő.

Isten országát kell építenünk. Ehhez egyik elengedhetetlen követelmény, hogy megpróbáljuk magunkat és másokat Isten szemével nézni. Úgy, mint Jézus nézte, „hogyan dob a nép a perselybe”.

C)

1. Képes lennék rá?

Az olvasmány hős vértanúiról olvasván meg kell kérdezni magam: Én képes lennék arra, amire a hét fiú és az anyjuk? Hiszen még Péter is megtagadta Mesterét. Mert a lélek ugyan kész, de a test erőtlenségre.

Hogy én képes lennék-e rá, arra nem kell most feleletet adnom. Ki is tudna felelni rá? Nekem az a feladatom, hogy mindent megtegyek, hogy képes legyek rá. Hogy a lélek készsége győzzön bennem, ne a test gyengesége.

Az ember egy, és mégis kettő. A bűn belső szakadásunk oka lett. Ezt fejezi ki a Szentírás a test-lélek ellentéttel. A jó és a rossz harca ez az emberben. A bűn is, a lélek is teljességre törekszik. És ez a döntő számomra, ha fel akarok készülni a végső győzelemre.

Aki egy ponton a bűn útjára lép, legyen az akár egyetlen tudatos bocsánatos bűn, az máris hajlik a bűn egész skálájára. De így van a jósággal is. A teljes jószág akar kibontakozni. A részletjóság csak a kezdet lehet, végállomás nem.

Bennünk, emberekben keveredik a jó és a rossz. Tiszta, de irigy az egyik. Házasságtörő, de jószívű a másik. De egyikünkben sem állandó a keveredés mértéke. Mindegyikünkben áramlás megy végbe: Vagy a jószág vagy a bűn felé. És aki nem próbál állandóan jobb, nemesebb, tisztább, tökéletesebb lenni, az állandóan rosszabb lesz.

Hogy mikor állít végső próba elé az Úr, nem tudom. Lehet, hogy nem is állít. Hiszen ő úgyszólván ismer. Egészen ismer. Ő tudja, mint Péterről tudta, mire vagyok képes. Tehát a nagy próba nélkül is tud ítélni.

Hogy vallásos vagyok, nem biztosíték még semmire. Péternek sem volt. De a próbán elbukott Péter is alakulhatott olyanná, aki elbírt a próbát, vértanú lett, akár a Makkabeus fivérek. Én is lehetek alkalmassá bármilyen próbára. Kell is alkalmassá válnom, ha üdvözülni akarok. Teendőm? Teljes erővel irtani magamban a rosszat, hogy lelkem áramlása a teljes jószág felé tartson.

2. „Lemondok rólok...” (2 Makk 7,11)

Nemcsak a vértanúságban mond le az ember testéről, testrészeiről, az életéről. A keresztény élet végeredményben mindenképpen lassú vértanúság. Hiszen keresztre kell feszítenünk vágyainkat. Mert valamennyiünk teste tele van bűnös vágyakkal.

Gondoljunk csak a Makkabeus-fiúk kivágott nyelvére! Szinte a kivágásnál is nehezebb ezt a mi nyelvünket minden alkalommal megölni, amikor bűnt akar elkövetni. Szeretetlen beszéd, megszólás, rágalom, hencegés, hazugság, gyalázkodás, káromkodás, szitkozódás. Kell-e folytatni? Hányszor kell, vagy kellene átvitt értelemben kivágnunk a nyelvünket! És ez még csak egyetlen, kicsi testrészünk.

Kordában tartani a testünket, ez folyamatos vértanúhalál. És ez még nem is elég. Kényszerítenünk is kell a testünket olyasmikre, amikhez semmi kedve nincs. Imádságra, szorgalomra, segítségre, mosolyra, barátságos magatartásra, kedves szóra, közös imára stb.

Millió lemondás, millió erőfeszítés, újra és újra millió? Hogy nem nagyon erőltetjük magunkat, hogy megfutunk ez elől a lassú vértanúság elől, annak a nehézségén kívül az is az

oka, hogy nem látjuk áldozatunk értelmét, elégséges értelmét. Ez persze a hit gyengesége, átéltségének hiánya miatt van. „Tüstént kidugta nyelvét, és bátran odanyújtotta kezét, és bizalommal így szólott: Az égből kaptam ezeket. Ezért az Isten törvényéért lemondok róluk, mert bízom benne, hogy úgyis visszakapom őket Tőle.” „A világ királya a feltámadásban örök életre kelt minket.” Bennünket is ez kellene sarkalljon az állandó áldozatra. Csak a pokoltól félni, csak langyosan gyakorolni a vallási kötelességeket, csak a tisztességet szem előtt tartani, ez kevés. A feltámadás hite és személyes reménye az egyedül elég. Ezt kell minél mélyebben átélnünk, állandó belső hajtóerővé tennünk. Sok elmélkedéssel, sok imával, a Szentlélek kegyelmével.

Bármiről lemondok Istenért, visszakapom. És hozzá más minőségben. A feltámadott test élvezete összehasonlíthatatlanul nagyobb lesz, mint mostani testünké. És persze az élvezet tárgya is. Most Isten tökéletességének csillámainak élvezetét csak, akkor magát Istent, minden öröm és boldogság Forrását. Ezt persze nem elég elméletileg hinni, tudomásul venni. A vérünkkel kell legyen ennek tudata. Hogyan? Aki imádkozik érte, aki akarja, annak majd mindent értésére ad a Szentlélek. A Makkabeus-fiúkból is ő csinált hősokeket, szenteket.

3. *„Imádkozzatok értünk, hogy az Úr tanítása terjedjen és dicsőségre jusson, mint nálatok is”*
(2 Tessz 3,1)

Nem lehet mondani, hogy a híveket nem érdekli, mi a sorsa Isten ígéretének. Örülnek, ha többen vannak templomban, körmeneten, fájjalják az ellenkezőjét. Mégis, az az érzésem, nagyon kevés ima kerül az Úr trónusa elé az olyan fajtából, amilyent Szent Pál kért a tesszalónika-beli hívektől.

Minden lelkipásztor rászorul a hívek támogató imájára. Először, hogy ő maga buzgó, fáradhatatlan és alkalmas hirdetője legyen az ígének. Másodszor, hogy a kegyelem bőségesen áradjon mindenkire, és hittel fogadják Isten szavát. Amint a termés nemcsak a magtól és a vetőtől függ, de még csak a föld minőségétől sem kizárólag, hanem az időjárástól is, így van az isteni íge vetésével is. Az időjárás itt a kegyelem napsugara és harmata. És ha lehet és szokás jó időért imádkozni, mennyivel inkább kell a kegyelem áradásáért.

Miért olyan kevés az ilyen ima mégis?

Kevés a felelősségérzés egymásért. Az önzés, a magunkelés befurakodott a hitéletbe is. Én hiszek, vallásos vagyok. Örülök, ha mások is azok, de azért én csak magamért vagyok felelős. Kérdés, hogy az ilyen lelkület elegendő önmagam iránti felelősségérzést mutat-e. Mert az ilyen lelkület nem Jézusé. Tehát könnyen rámondhatja majd az Úr: nem ismerlek. Mert a mennyben csak Jézus lelkülete lesz ismerős.

Aztán nem hiszünk eléggé az ima erejében. Ez viszont öreg baj. Aki ezen a területen nem hisz, az más ügyekben sem igen bízik az imában. Buzgó imája nagy báj esetén is inkább végső kétségbeesés, mint igaz hit és bizalom. Hogyan mondhatja tehát neki Jézus bármi testi-lelki bajában: Menj, hited meggyógyított téged?

Lusták is vagyunk. A jóra való restség alapbűn. Ellene jó módszer, ha ilyen imánkat valamihez kötjük. Így nem feledkezünk meg róla, és a megszokás átsegít a lustaság buktatóján.

Az apostolkodó ima hiánya istenszeretetünk hiányára vet fényt. Ha szeretném Jézust, magamévá tenném ügyét. Ha szeretném Atyánkat, mindent megtennék, hogy minél többen szeressék. Ha szeretném a Szűzanyát, segítenék neki könyörögni gyermekeiért.

Az ügy, de a hívek saját érdekében is kérem tehát, amit Szent Pál is kért: „Imádkozzatok értünk, testvérek!”

4. Ne akadékoskodj, higgy!

A szadduceusok „problémája” tisztán csak akadékoskodás volt. Csodálni lehet Jézus türelmét, hogy egyáltalán válaszolt nekik.

Akadékoskodó ember ma is sok van, biztosan közöttünk is. Hányan nem hajlandók hinni senkinek sem. Nem hiszik el az ürrepüléseket, nem hiszik a legegyszerűbb újsághírt, nem hisznek az orvosnak, a bolti eladónak, a szomszédasszonynak. Főleg senki jószándékában, becsületességében nem hisznek. Nem fogadnak el semmivel kapcsolatban olyan, magyarázatot, amely jóindulatúan világítja meg valakinek a szereplését, mondását.

Emberi viszonylatokban még csak lehet alapja bizonyos óvatoskodó akadékoskodásnak. Bár az ilyen ember nem nagyon számíthat rokonszenvre. De a hit területén aztán végzetes az ilyesfajta lelkület. A feltámadással kapcsolatban ma is mennyi a hívők részéről az akadékoskodás! És más hitbéli dolgokkal kapcsolatban is. Mennyi oktalán kifogás éri a prédikációkat, a gyóntatók útmutatásait, a lelkipásztor tanácsait, magának a Szentatyának megnyilatkozásait. Itt aztán már nagyon könnyű elcsúszni, pontosabban átcsúszni a hitetlenségbe. Aki egyetlen hittételt nem hajlandó elfogadni, az már nem mondhatja magát hívőnek.

Honnét ez az akadékoskodás? Jó utánagondolni, hogy a gyomot gyökerestül tudjuk kitépni.

Egyik ok a túlzott öntudat, a mértéktelenbizalom a magunk eszében, ítélőképességében. Hirtelen ötletek, „érzések” alapján hátborzongató bizonyossággal tudják kimondani valamire, hogy „ez nem lehet igaz”. Döntőbírónak toljuk fel magunkat nemcsak saját papunk, hanem az egyház fölé is. Ez a kevélység lehetetlenné tesz bennünket Isten előtt, aki a gögnek ellenáll. Különösen az ilyes-fajta gögnek, hiszen ez magát Istent hazudtolja meg hitbéli akadékoskodásaival.

Másik ok az elképesztő felületesség. Gondolkozni, pláne imádkozva gondolkozni kevés ember szeret. De az első gondolatát rögtön kimondani, aztán ahhoz mint megcáfolhatatlan igazsághoz ragaszkodni, ezt már sokan szeretik. A megátalkodott felületesség vajon mennybe való? Még emberhez sem méltó, nem Isten gyermekéhez. Felületesség, elkeverve makacssággal, ez biztos recept a kárhozatra.

Az akadékoskodás jelzi azt is, hogy az illető nem él együtt Jézussal. Nincs bensőséges imaélete, nincs benne alapvető jószándék, nincs szeretet. Vallásossága vagy megszokás vagy ösztönös kényszer, nem igazi ragaszkodás Istenhez.

Problémája, kérdése, kételye természetesen mindenkinek lehet. A hitben való növekedés is zavarokkal jár, akár a testi. Ez nem akadékoskodás: És nem az az őszinte érdeklődés, a többet tudás vágya sem. Nem azért hangzott el tehát ez a szentbeszéd, hogy elriasszon attól, hogy bármivel is a lelkipásztorhoz forduljunk. Különben is, aki hozzá fordul, az már nem szokott akadékoskodó lenni. Az inkább olyanok között bomlaszt, akik nem igen tudnak érdemben hozzászólni a kérdésekhez.

Az akadékoskodás bomlasztás. A bomlasztás a halálhoz hasonlít. Isten pedig az élők Istene. Élő hitet kérjek tőle, és hogy mentsen meg mindenféle akadékoskodástól.

Évközi 33. vasárnap

I. Szentírás

A)

I. OLVASMÁNY (Péld 31,10-13; 19-20; 30-31): *„Derék asszonyt ki talál? Becse a korallokét messze meghaladja! Férjének szíve bátran reá hagyatkozik, és nem lesz nyereség híján. Jóval fizet neki és nem rosszal, élete minden napján; előszedi a gyapjút és a kendert és ügyes kézzel végzi a munkát. Kezébe veszi a rokkát, és ujjai megfogják az orsót. Megnyitja tenyerét a szegényeknek és kinyújtja kezét a szűkölködő felé. A kedvesség csal, a szépség mulandó, de az istenfélő asszony dicséretet érdemel! Adjatok neki keze gyümölcséből, és tettel dicsérik őt a kapuknál!”*

Az ideális feleség néhány vonását rajzolja meg a szentírás. Az első mondat tulajdonképpen nem kérdés, hanem jókivánság: bárcsak ilyen asszonyt találnál! A befejező mondat értelme: élvezze keze gyümölcsét és legyen része polgártársai elismerésében.

II. OLVASMÁNY (1 Thes 5,1-6): *„Ami az időt és az órát illeti, testvérek, arról nem szükséges írnom. Magatok is pontosan tudjátok, hogy az Úr napja úgy jön el, mint éjjel a tolvaj. Amikor azt mondogatják: Béke és biztonság, akkor éri őket hirtelen a pusztulás, akárcsak a várandós asszonyt a fájdalom, és nem lesz menekvés számukra. De ti, testvérek, nem jártok sötétségben, hogy az a nap tolvaj módjára leljen meg benneteket. Hiszen mindnyájan a világosság és a nappal fiai vagytok. Nem vagyunk az éjszakáé, sem a sötétségé. Ne aludjunk hát, mint a többiek, hanem legyünk éberek és józanok.”*

Az Úr napjának váratlan érkezését két hasonlattal is érzékelteti az apostol; éjjeli tolvajjal való összehasonlítást Jézus megtette már (Mt 24,43; Lk 12,39) és az ősegyház is átvette. (2 Pét 2,10; Jel 3,3, 6,15). A szülő asszony hasonlatát alkalmazták már a próféták is annak érzékeltetésére, hogy az Úr napja éppen akkor jön el, amikor a föld hatalmasai teljes biztonságban érzik magukat (Iz 13,8; Jer 4,31) Jézus ezt a helyzetet Noé koráéhoz hasonlítja. (Mt 24,37-39; Lk 17,26 sk.) Az intelem további része inkább az éjjeli tolvaj gondolatát folytatja: a keresztények nem élnek sötétségben, nem vakítják el őket ösztöneik, rendetlen vágyaik, tehát nem érheti váratlanul, besurranó tolvaj módjára az ítélet napja. Az éberség és józanság természetesen nem csupán a szoros értelemben vallási kötelességeink teljesítését és lelki ügyeink rendezését jelenti. Az igazi készüllet az ítéletre és az örök életre a példás, tevékeny földi élet, melynek példaképszerű bemutatását az első olvasmányban is láttuk. Az ítéletnap bizonytalanságának tudata tartsa ébren bennünk azt a tudatot, hogy közel, mellettünk van, az Úr. Szeretettel segíteni akar bennünket, hogy minél bőségesebb jutalomra váljunk méltóvá. Használjuk ki jól a sok-sok lehetőséget, amit ad. Annyi kegyelemmel halmoz el bennünket, annyi jó indítást és segítséget ad – nem utolsósorban arra, hogy példás családi életet éljünk, valamint arra, hogy embertársaink érdekében is minél többet alkossunk. Ne sötétítse el szívünket a rendetlen önszeretet, ne adjuk át magunkat az élvezeteknek. A mennyei boldogság várása nagyon jól összeegyeztethető magunk és mások földi boldogságának tevékeny előmozdításával.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 25,14-30): *„Az időben Jézus ezt a példabeszédet mondta tanítványainak: 'Egy ember, mielőtt külföldre utazott, maga elé hívta szolgálait és átadta nekik*

vagyonát. Az egyiknek öt talentumot adott, a másikkal kettőt, a harmadikkal egyet, mindegyiknek képessége szerint, azután elutazott. Aki öt talentumot kapott, elment, forgatta azt és még ötöt szerzett, Hasonlóképpen, aki kettőt kapott, más kettőt szerzett, aki pedig egyet kapott, elment, földbe ásta és elrejtette ura pénzét. Hosszú idő múlva megérkezett a szolgák ura és számadást tartott velük. Jött az, aki öt talentumot kapott, másik öt talentumot hozott s mondta: Uram, öt talentumot adtál nekem. Nézd, másik öt talentumot szereztem hozzá. Ura így szólt: Helyes, jó és hű szolgám! Mivel a kevésben hű voltál, sokat bízok rád. Menj be urad örömébe. Jött, aki két talentumot kapott s mondta: Uram, két talentumot adtál nekem. Nézd, másik talentumot szereztem hozzá. Ura így szólt hozzá: Helyes, jó és hű szolgám. A kevésben hű voltál, sokat bízok rád. Menj be urad örömébe: Eljött az is; aki egy talentumot kapott és mondta: Uram, tudom, hogy kemény ember vagy, aratsz, ahol nem vettedél és gyűjtesz, ahol nem szórtál. Ezért félttem, elmentem s elástam a földbe talentumodat. Nézd, itt van, ami a tied. Az úr válasza azonban ez volt: Gonosz és lusta szolga! Tudtad, hogy aratok, ahol nem vettem és gyűjtök, ahol nem szórtam. Tehát pénzemert váltóasztalokra kellett volna vinned, hogy amikor megérkezem, kamatostul kapjam meg, ami az enyém. Vegyétek hát el tőle a talentumot és adjátok annak, akinek tíz talentuma van. Mert mindenki, akinek van, kap és bővelkedni fog, akinek pedig nincs, még azt is elveszik tőle, amivel rendelkezik. A semmirekellő szolgát pedig vessétek ki a külső sötétségbe. Lesz ott sírás és fogcsikorgatás.”

Képességeik szerint kaptak a szolgák pénzt, hogy gyarapítsák. Isten különböző mértékben osztja ki közöttünk adományait: mulandó és örök, testi és lelki adományait egyaránt. A kapott „tőkétől” függ a felelősségünk is. Akire többet bíztak, attól többet is várnak. Aki viszont bármi módon is „megideologizálja” lustaságát, kényelemszeretetét, kockázattól való irtózatát, az nagyon rosszul jár, már nem csupán a töblettől esik el – az úr és a szolga egyaránt, mert hiszen a szolgára sem bízzák a nagyobb, amit ellenkező esetben bíztak volna –, de ezenfelül az eddigit is elveszik tőle, a bizalmat is megvonják tőle. Magunkra alkalmazva ez azt jelenti, hogy aki a kapott kegyelemmel nem működik együtt, az nemcsak attól a gyarapodástól esik el, amit az együttműködéssel szerzett volna, hanem a kapott ajándékot is elveszti, az sem marad meg neki. Istennek nem vethetjük szemére, hogy „learatja, amit nem vetett”, vagyis egész valónkat szolgálatába rendeli, mert ehhez egyrészt mint Teremtőnek és Fenntartónak joga van, és ezzel összefüggésben: amit Ő ad viszonzásul, ahhoz képest a nullával egyenértékű mindaz, amit mi nyújtunk. Ha mindent megtettünk is, ami tőlünk telik, igazságosan tarthatjuk magunkat haszontalan szolgáknak.

Úgy is mondhatjuk, hogy mindannyian kapunk egy részt Istenből. A születéskor: hogy a világban egyre jobban meg tudjuk valósítani Isten elgondolását; a keresztelezéskor: hogy egyre inkább meg tudjuk szentelni a világot, Istennek tudjuk szentelni, a végső megdicsőülését előmozdítani. Isten képére alkotott bennünket kisebb-nagyobb mértékben és meg is adta ezzel a képességet, hogy a világot is így átfőrmáljuk. De ez az átalakítás soha nem szolgálhatja csak a saját érdekünket, Csak az nem élt hiába, aki nemcsak magának élt. Az önző, csak magának élő ember elássa a talentumot, mert mások elől elzárja. A szentmisében éljem át testvériségünket: nemcsak azokat fogadom el testvéreimnek, akik itt vagy máshol részt vesznek az áldozat megújításán, hanem mindazokat, akikért Krisztus feláldozta magát.

A közösségi szellembegyakorlásának legjobb iskolája a családi környezet. Könnyebb lelkesedni az emberiség ügyéért, mint a családban kínálkozó konkrét áldozati igényeket kielégíteni. Felajánláskor elsősorban ezek a konkrét családi alkalmak jussanak eszembe. Az I. Olv. kapcsán a feleség és édesanya számára nyújtott segítség, akik a második műszakot gyakran erejüket meghaladó áldozatossággal végzik. A családot a feleség, ill. édesanya tartja össze a legerősebben szeretetével, megértő jóságával. De ha ezeket az értékeket fontosnak tartom, tekintettel kell lennem annak véges erejére is, akinek szívéből Isten ezt a családunkba akarja sugározni. A jó feleség és édesanya sok talentum, melyet ránbízott Isten és nem

szabad csak a kényelem és vagyonszerzés eszközévé tenni. Éljek úgy a családi környezetben lehetőleg állandóan, mintha ez a nap volna az utolsó, ez a lehetőség volna a végső, hogy szeretetemet, Krisztust utánozni akaró jószágomat tettekkkel bebizonyítsam. Akkor fogok úgy élni, hogy méltóvá válok a még nagyobb kincsnek a kezelésére.

B)

I. OLVASMÁNY (Dán 12,1-3): *„Abban az időben felkel Mihály a nagy fejedelem, néped fiainak oltalmazója, és olyan idő jön, amilyen a nemzetek keletkezése óta mind ez ideig nem volt; és abban az időben megszabadul népedtől mindenki, aki be van írva a könyvbe. Akkor azok közül, akik a föld porában alszanak, sokan felébrednek: némelyek örök életre, mások pedig, hogy örök gyalázatot lássanak. Akkor az értelmesek ragyogni fognak, mint az égboltozat fénye, s akik igazságra oktattak sokakat, tündökölnek örökkön-örökké, miként a csillagok.”*

A végső időben – a világ végén – megjelenik szent Mihály főangyal, aki a zsidó nép védőangyala volt. Ő fogja a végső időben az Úr választottait megszabadítani az ellenségtől. Előképe ennek a szabadításnak az, amit Makkabeus Júdás szerzett Antiochus Epiphanes-szal szemben. Az egész szövegen átütnek az előkép vonásai. Világosan kitűnik a feltámadásba vetett hit, melyet örök boldogság vagy örök gyalázat követ. Az értelmesek az égboltozat fényéhez hasonlóan fognak ragyogni – vagyis azok, akik a törvényt megtartották, míg akik másokat tanítottak erre, azok az égnél is fényesebb csillagokhoz hasonlóan fénylenek majd.

II. OLVASMÁNY (Zsid 10,11-14; 18): *„Minden pap naponta elvégzi szolgálatát és ugyanazt az áldozatot többször bemutatja, ezeknek azonban nincs erejük a bűn eltörlésére. Ő viszont csak egy áldozatot mutatott be a bűnökért, s örökre helyet foglalt az Isten jobbján. Már csak arra vár, hogy minden ellensége hódolattal leboruljon lába előtt. Egyetlen áldozattal örökre tökéletessé tette a megszentelteket. Ahol pedig ezek bocsánatot nyertek, ott nincs szükség a bűnért való áldozatra.”*

A régi és az új áldozat közti két különbséget emeli ki a szerző: a régi papok napról napra ismételték az áldozatot, mely mégsem tudott valóban szabadulást hozni a bűntől, míg Jézus egyszer végbevitt áldozatával megszerezte bűneink bocsánatát. Vö. az előző vasárnapokat ugyanebben az évben.

AZ EVANGÉLIUM (Mk 13,24-32): *„Az időben így szólt Jézus tanítványaihoz: Azokban a napokban, a gyötrelmek véget érven, a nap elsötétedik, a hold nem ad világosságot, a csillagok lehullanak az égről és a mindenséget összetartó erők megrendülnek. Akkor majd látjátok az Emberfiát, amint eljön a felhőkön, hatalmasan és dicsőségesen. Szétküldi angyalait és összegyűjti választottait a szélrózsa minden irányából a föld szélétől az ég határáig.*

A fügefáról vegyetek példát. Amikor hajtása már zsenge és levelei megjelentek, tudjátok, hogy közel van a nyár. Így ti is, mihelyt látjátok mindezeket, hogy bekövetkeznek, vegyetek tudomásul, hogy, közel van már az ajtóban. Bizony mondom nektek, nem múlik el ez a nemzedék, míg mindezek be nem következnek. Az ég és föld elmúlnak, de az én igéim el nem múlnak. Azonban azt a napot vagy órát senki sem tudja, az ég angyalai sem, sőt még a Fiú sem, csak az Atya.”

Vö. Adv. 1. vas. C).

Palesztinában szinte minden fa télen is megtartja levelét. Nem így a fügefafa, melynek márciusban kezdenek hajtani az új levelei, és ezek jelzik a tavasz, ill. a nyár közeledtét (a nálunk szokásos enyhe tavasz Palesztinában ismeretlen). A római csapatok feltűnése a zöldellő fügefáihoz hasonlóan jelzi majd Jeruzsálem pusztulásának közelségét. Jézus kortársai közül többen is lesznek, akik ezt megérik. A szent város pusztulása képe lesz a világ pusztulásának (a zsidók úgy vélték, hogy a kettő időben egybeesik, ezért is beszélt Jézus együtt a kettőről), mely utóbbinak időpontját azonban egyedül az Atya ismeri. Így Jézus határozottan szétválasztja e két eseményt.

Isten nem hagyja veszni választottait. Még a sír mélyéből is életre kelti őket, hogy örök boldogsággal jutalmazza valamennyit. Akiket Fia tökéletes áldozatával megtisztított a bűntől, ill. akiknek lehetővé tette, hogy a szentmisében ebbe a tökéletes áldozatba hétről-hétre bekapcsolódjanak, azokat Fiával együtt maga mellé fogja ültetni trónjára is. Ezt a bizonytalan időben bekövetkező állapotot valóságosnak kell felfognom. Valóságosabbnak, mint amiről tapasztalatom beszél, mert ez a világ tulajdonképpen elmúlt, az új már megkezdődött. Krisztus megváltói művével kezdetét vette egy feltartóztathatatlan, megfordíthatatlan folyamat, melynek végső állomása: az egész világ megújul, új ég és új föld lesz. Emlékeztessen erre az ostya, mely a szentmisében Krisztus testévé lényegül át, a keresztvíz, az olaj és a só, meg a krizma, melyet keresztelésemkor, bérálásomkor használtak. Napról-napra jobban át kell alakulnom nekem is. Az új világba csak megújult ember illik.

C)

I. OLVASMÁNY (Mal 4,1-2a): *„Bizony, íme eljő majd az a nap, lángolva, mint a kemence, és minden kevély és minden gonosztevő olyan lesz, mint a tarló, és az eljövendő nap lángra lobbantja őket, úgymond a seregek Ura, és nem hagy rajtuk sem gyökeret, sem hajtást. Nektek azonban, kik nevemet féltitek, felkel az igazság napja, mely gyógyulást hoz szárnyain.”*

Az ítélet napja bűnöst és igazat egyaránt ér, de nem egyforma hatással: a bűnös számára a pusztulást jelenti, az örök kint, míg az igazak számára a tisztulást.

A szárnyas nap ábrázolása egyiptomi emlékeken megtalálható. E képet egyébként az Egyház Jézusra alkalmazta (vö. Jézus neve litánia), és, szerepe volt a Karácsony és Vízkereszt ünnepének kialakulásában.

II. OLVASMÁNY (2 Tessz 3,3-12): *„Testvérek, tudjátok, hogyan kell minket követni. Nem éltünk téltlenül közöttetek, senki kenyerét ingyen nem ettük, hanem keserves fáradsággal, éjjel-nappal megdolgoztunk érte, hogy senkinek ne legyünk terhére. Nem mintha nem lett volna rá jogunk, hanem mert példát akartunk néktek adni, hogy kövessétek. Már amikor nálatok voltunk, meghagytuk nektek, hogy aki nem akar dolgozni, ne is egyék. Most pedig halljuk, hogy némelyek rendetlenül élnek, semmit sem dolgoznak, hanem haszontalanságra fecsérlik idejüket. Az ilyeneknek megparancsoljuk, figyelmeztetjük őket Urunk Jézus Krisztusban, hogy nyugodtan dolgozva a maguk kenyerét egyék.”*

Az egyház kezdettől fogva ellenezte – tanú rá ez az igen régi levél –, hogy tétlenséggel, földi „telességeink elhanyagolásával készülünk az ítélet napjára, ill. az örök életre. Még akkor is, amikor valóban sokan gondolták egészen közelinek az ítélet napját, a tevékeny életet sürgette az apostol. Hivatkozott saját példájára, ami szavai szerint a szó teljes értelmében vett példa volt, tehát azért tette, hogy példát adjon vele, nem kénytelenségből.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 21,5-19): „Az időben, amikor némelyek megjegyzték, hogy milyen szép kövekkel és díszes fogadalmi ajándékokkal van díszítve a templom, ezt mondta: 'Jönnék majd a napok, amikor abból, amit most itt láttok, nem hagynak követ követ, mind lerombolják.'

Azok megkérdezték tőle: 'Mester, mikor fognak ezek bekövetkezni? És mi lesz a jel előtte?' Így válaszolt: 'Vigyázzatok, nehogy félrevezessenek benneteket. Sokan jönnek az én nevemben és mondják: Én vagyok. Eljött az idő. Ne adjatok szavukra. Amikor háborúkról és lázadásokról hallotok, ne rémüljétek. Ilyeneknek kell előbb lenniük, de ezzel még nincs itt a vég.' Aztán így folytatta: 'Nemzet nemzet ellen és ország ország ellen támad. Nagy földrengés lesz itt is, ott is, éhínség és dögvész. Szörnyű tünemények és különös jelek tűnnek fel az égen. De előbb kezet emelnek rátok és üldözni fognak benneteket. Kiszolgáltatnak a zsinagógáknak és börtönbe vetnek, királyok és helytartók elé hurcolnak a nevemért, azért, hogy tanúságot tegyetek. Véssétek hát szívetekbe: Ne törjétek fejetekeket, hogy védekezzetek. Olyan ékesszólást és bölcsességet adok nektek, hogy egy ellenfeletek sem tud ellenállni vagy ellentmondani. Kiszolgáltatnak benneteket a szülők, testvérek, rokonok és barátok s némelyek meghalnak közületek. Nevemért mindenki gyűlölni fog benneteket. De nem vész el egy hajszál sem fejetekekről. Ha kitartotok, megmentitek lelketeket.'"

Vö. Adv. 1. vas. C); mai vasárnap B).

Sok olyan dolog fog történni, amiről azt gondolják, hogy már a vég kezdete. Pedig csak előképe annak. Többet kell szenvedniök azoknak, akik hűségesek hozzá, mint amennyit gondoltak volna. Egyáltalán nem akar hiszékenységre nevelni, nem engedi, hogy illúziókban ringassuk magunkat. Meg kell előbb mutatkoznia életünkben Isten erejének, meg kell valósulnia bennünk; sok mindennek, ami csak szenvedések árán valósulhat meg, és csak azután jön a vég.

A második olvasmány a tevékenységet, az evangélium inkább a türelmet köti lelkünkre. Az Isten országa elnyeréséért mindkettőre készen kell állnunk: a tevékeny életre éppen úgy, mint a türésre, szenvedésre. Jézus tevékenységét is, türelmes szenvedését is folytatni akarja bennünk. A kenyérrel és borral mindkettőt ajánljuk fel és mindkettőre való készségünket élésszük.

II. Teológia

Megalkuvó-e az új teológia?

A napjainkban fellendülő új teológia szépségfoltot visel: szülőanyja a szekularizálódott modern világ. Sokak szemében „eredeti bűnben” fogant ez a teológia, mert abból a törekvésből fakadt, hogy összeegyeztessék az összeegyeztethetlent: Istent és a bűnös világot. A teológusok defenzívába szorultak, s ahelyett, hogy állásaikat szilárdan fenntartanák, minduntalan engedményeket tesznek a profán gondolkozás javára.

Az kétségtelen, hogy kívülről jövő behatások indították el a teológián belül az új irányzatot. De ezeket a behatásokat nem lehetett figyelmen kívül hagyni, hiszen a vallási világképnek szinte az alapjait rendítették meg. Éppen ezért tűntek az új eszmék szakadékoknak, a velük való barátkozás eretnekségnek, ámulásnak. Amikor azonban a teológusok nemcsak a régi álláspontokból vizsgálták a modern szellemiséget, hanem beleereszkedtek ezekben a szakadékokba, akkor derült ki, hogy a pusztulás helyett új horizontokat találtak. Két példával szeretném illusztrálni a fentieket.

A modern ateizmus a vallás alapját támadta meg akkor, amikor azt hangoztatta, hogy a vallás a haladást gátló, ártalmas tényező. A vallás történelmi szerepe e szerint egyrészt a

fékezés, a fegyelmezés, másrészt a bódítás (ópium). A vallásnak pozitív szerepe csak esetlegesen lehetett, egyébként mindenestől indokolatlan és indokolhatatlan jelenség.

Ez a támadás gyökeresen pusztító gondolatnak tűnt fel, s a konfrontáció első szakaszában a teológusok szembe is szegültek vele. Heves vitákban és apologetikus érvekkel igyekeztek bebizonyítani, hogy a vallás a természetes ész alapján is indokolt és hasznos jelenség. A viták eredménye azt mutatta, hogy az apologéták minden igyekezete haszontalan volt: sem az ateistákat nem győzték meg, sem a közömbösöket nem sikerült a vallás oldalára állítani. Az apologéták minden érvére akadt ellenérv, s kényszerítő bizonyítékot nem sikerült felhozni.

A teológusok közül a merészebbek lassan új belátásra jutottak, kezdtek beereszkedni a „szakadékba”, s ez egészen új megoldást hozott. Ha ugyanis elfogadjuk azt az állítást, hogy a vallás teljességgel ésszerűtlen és indokolatlan, – akkor rögtön felmerül a kérdés: hát akkor miért van mégis vallás? Ha nincs természetes magyarázat rá, akkor honnan van? Ezzel az ateistákra hárul az érvelés kényelmetlen feladata, mert hiszen a tényt mégis csak meg kell valahogyan magyarázni. Ma már az ateisták is túljutottak fent említett álláspontjukon, s a vallást sokkal árnyaltabban tekintik. Mi viszont sokat nyertünk ezzel a gesztussal, hiszen így egész élesen domborodik ki a vallás természetfeletti eredete, a kinyilatkoztatás és Isten működése a történelemben. Ami a régi hadállásból abszurdnak és teljességgel elfogadhatatlannak látszott, az más nézőpontból kimondottan termékenynek bizonyult.

Ugyanez a helyzet játszódott le a katolikus vallás abszolút jellege körül. Magán a Zsinaton is nagy vitát váltott ki a vallásszabadságról szóló nyilatkozat. Úgy tűnt fel, hogy az Egyház saját létjogosultságát veszti el mások létjogosultságának elismerésével. Minek tanítson az Egyház, ha mindenki követheti saját lelkiismeretét? – Mihelyt elfogadjuk mégis a lelkiismereti szabadságot, rögtön előtérbe lép Isten üdvözítő tervének egyetemessége: Isten nemcsak a kiválasztott kisebbséget akarja üdvözíteni. Az Egyház szerepét is világosabban megértjük ennek fényében.

Amit Jézus mondott, hogy az új bor új tömlőbe való, azt a mi korunk is igazolta. Az új teológia nem megalkuvás, hanem az új bor begyűjtése az Egyház kincstárába.

Isten jelentkezése az újban

Ezt a látszólag új problémát az egész üdvtörténetben fellelhetjük. Az üdvtörténet folyamán annyira dominál a mindig új elem, hogy a vallásos magatartás elválaszthatatlanul a jövőre van irányítva. Az ószövetség ideje várakozás a Messiásra, az újszövetség ideje pedig várakozás a paruziára. A jövő egyik szövetség idején sem valami merev állócsillag, melyre Isten népe higgadtan függesztette szemét, hanem az élő Isten, az Eljövendő. A hívő várakozásnak egészen elevennek kell lennie. A zsidó nép nemcsak hideg tudással tekintett a Messiás alakja felé, hanem eleven, sokszor emésztő vágyódással. Ugyanez az első keresztények lelkülete is. Készülnek az Úr fogadására, aki bármikor jöhet, amint megígérte.

Tévedtek vajon azok az ószövetségi jámborok, akik nem érték meg a Messiás eljövetelét? Hiábavaló volt az ő várakozásuk? Nem! Mert a Messiás valóban közeledett feléjük, nemcsak időben, hanem az eseményekben. Az ő vágyódásuk, s életük eseményei mind érlelték az idők teljességét.

Ugyanígy nem tévedtek az apostolok és az őskeresztények Krisztus-várásukban. Az apostolok az eseményekben újból és újból felfedezték Krisztus érkezését, Szent Péter joppéi látomása, az üldözések kitörése vagy a pogánykeresztények problémái mind Krisztus jelentkezése volt. Egy-egy új esemény kirázta őket megszokott gondolatvilágukból, új helyzetekbe állította őket, de éppen ezért ismerték fel benne az Urat, aki nem az emberek módján gondolkodik.

Azt is észre kell vennünk az első keresztények magatartásában, hogy minden Krisztus-közeledés ellenére nyitottak maradtak az Úr újabb érkezése felé. Eszkatológikus

beállítottságuk lényege ez a nyitottság. Ezt találjuk meg a későbbi misztikusoknál is. A legközvetlenebb istenélmény is magán viseli a beteljesületlenség bélyegét; nem a vágyak beteljesítését, hanem a lélek kitágítását szolgálja, hogy Isten újabb érkezésére fogékonyá tegye.

Találkozás Istennel az újban

Ha azt mondjuk, hogy Isten az újban jelentkezik, előlről közelít felénk, ugyanolyan joggal mondhatjuk, hogy a kísértés is az újban jelentkezik. Új eszmék, új jelenségek nemcsak áldást, hanem átkot is hozhatnak. Hogyan lehetséges a „szellemek megkülönböztetése?”

Ezzel a problémával nemcsak a vallás találkozik, hanem az emberi kultúra és technika minden ága. Talán nem felesleges elgondolkodni a világhírű építész, Breuer Marcel szavain: „Melyek a modern építészet alapvető indítóokai? Első helyen: az elfogulatlanság. Valamely feladattal, problémával vagy jelenséggel egyenesen, közvetlenül szembenézni. Nem terhelve megszokástól, ellenőrizhetetlen hagyománytól, sem pedig szellemi anyagraktárunk tehetetlenségétől... Elítélhetjük korunkat a maga egészében, sajnálhatjuk, hibáztathatjuk, vagy megváltoztatni akarhatjuk az embert, aki a modern élet benyomásainak, rohanásának és támadásának zűrzavarában belső egyensúlyát veszti el, de nem hiszem, hogy akár csak jottányi javulást is érhetnénk el azzal, ha házainkat a hagyományos ormokkal és tetőkkel látnók el. Ellenkezőleg, csak megnagyobbítanók vele a nézetek és az élet közötti szakadékot, még jobban távolodnánk a belső kiegyensúlyozottságtól, mely végre is minden gondolkodás és cselekvés végső célja kellene, hogy legyen... Célunk nem az új, hanem az egyértelmű, a helyes, ami lehet új, de lehet régi is... A képzelet ma nem a szellem elvont kalandozásaiban jelentkezik, hanem abban a szívósságban, mellyel a realitások fantasztikus világát jellegzetes rendbe foglalja.” (*Major Máté*: Breuer Marcel, Bp. 1970., 21-23. old.) Breuer világosan fogalmazza meg, hogy a modern építészetben mi az eredendően, alapvetően új: a feladat. A feladatok újszerűsége hozza magával a megoldások újszerűségét. E nélkül újítani ostobaság. Viszont az új feladatokkal elfogulatlanul kell szembenéznünk, mert azok megoldásra várnak. A régi megőrzésének kedvéért sem mondhatunk le a feladatok maradéktalan megoldásáról.

Az építész megállapítása érvényes a teológiára is. Isten nem az új eszmékben, a szellemes elméletekben, divatos gondolatokban, hanem az új feladatokban jelentkezik. Így került be a keresztények egyesülése, vagy a fejlődő népek felemelése stb. a mai teológia témakörébe, mert mindegyikük feladat, Isten felszólítása. S ha az új feladat a régi sémákkal nem oldható meg, akkor elfogulatlanul és egész szívvel kell a feladatokat megoldanunk.

Ez a természetes kritérium a vallás területén persze mélyebb, teológiai tartalmat is hordoz. Isten közelítése a feladatokban nem valami járulékos dolog, amely Istennel már meglévő kapcsolatunkat többé-kevésbé színezi csupán. Isten számunkra felfoghatatlan, s csak annyiban, ragadhatjuk meg Őt, amennyiben Ő lehetőséget ad erre. A feladatok tehát döntőek Istennel való kapcsolatunkban. Ezek jelentik a lehetőséget, míg a valóságos találkozást a feladatok megoldása adja meg. „Sohasem sikerül az imádkozónak azt elérnie, hogy közvetlenül Istent ragadja meg: az isteni közelség – mint a misztikusok joggal állítják – egy válaszfal megtapasztalásával együtt nyilvánul meg... A hívő jelenlevőnek tudja Őt, de ezt a jelenlétet a távollét kínos megélésével együtt tapasztalja, olyan távollét ez, mely egyúttal a legmélyebb közelségről árulkodik és a reményt ébren tartja. Miért? Azért, mert Isten a transzcendens Lét? Bizonyára, de pontosabban azért, mert az időben élő ember számára Isten transzcendenciája nemcsak emlékezés, nemcsak itt és most élesen megtapasztalt távollét, hanem mert ő az eljövendő Isten, aki a jövő felől közelít hozzánk. Ezért kell nekünk is, hogy Őt megtalálhassuk, a történelemben mindig úton lennünk és a történelmet csinálnunk. A magával Istennel való találkozás olyan esemény, amelyet csak eszkatologikus óráinkban élünk át. Ez az óra azonban az emberi, földi életben érlelődik, olyan történelemben, amely több,

mint puszta előkészítés: ez maga a transzcendens Istennek az érkezése.” (E. Schillebeeckx: Sollen wir heute noch von Gott reden? Theol. der. Gegenwart. 1968. 131. old.)

III. Homília vázlatok

A)

1. Miért derék a „derék asszony”?

Ma már más az asszonyok élete, mégis örökértékű a Szentírás leírása a „derék asszonyról”. Mert valamiben örök, és ezért példaképe nemcsak minden idők asszonyának, hanem egyszerűem minden idők minden emberének. Ez az örök érték benne az emberi hivatástudat: Másokért élni.

A „derék asszony” nem magáért dolgozik, ügyeskedik, töpreng, hanem másokért: férjéért, fiaíért. Ez ugyan lehetnie még önzés, hiszen a család lehet kitágított „én”. Ezt azonban kizárja ez a mondat: „Megnyitja tenyerét a szegénynek, és kinyújtja kezét a szűkölködő felé.” Anyira csak másokért él, magáról megfeledkezve, hogy ezt kell mondani róla: „Adjatok neki keze gyümölcséből!”

Ez az egyetlen életstílus, amely valóban emberi, valóban keresztény, és amely egyedül kedves Istennek, egyedül érdemes Isten látására. Ezt kell élnie mindenkinek, aki Jézus után akar menni. Ő szintén nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hogy magának éljen, hanem hogy szolgáljon. A magának élő élet terméketlen, sivár élet, magában hordozza a kárhozatot. Mert míg az üdvösség közösségi (egybeforrtan Krisztusban testvéreimmel, felvételre a Szentháromság életközösségébe), a kárhozat egyéni. A menny közös asztal az Atya házában, a pokol egyszemélyes mindenkinek. A szentek közösségének nem a kárhozottak közössége az ellenpólusa, hanem az örökre megmerevedett önzés és magámaradottság. A kárhozatban nincsenek barátok és társak. Jól meg kell ezt gondolnia mindenkinek, aki el akarja különíteni magát az emberektől, aki csak magával akar törődni, aki magának akar élni. A kárhozat „különszobáját” építi magának.

2. A nő anyának teremtett

Minden nőt anyának teremtett Isten. A szerzetesnő is akkor tölti be hivatását, ha gyermekek, betegek, elhagyottak anyja, aki dolgozik és imádkozik értük. Az „igazi” anyák sem csupán gyermekeik anyja, hanem mindenkié: férjüké, öreg szüleiké, egy kicsit mindenkié, aki szeretetre szorul. (És ki nem szorul rá?)

A természet Ura anyai érzést ojtott a nőkbe gyermekeik iránt. A kegyelem Ura azt akarja, és azt teszi lehetővé, hogy anyjai legyenek mindenkinek, az embernek.

Miben áll ez az anyai érzés? Megértés, gondoskodni akarás, önfeláldozás. Megértés: Anyai módon megbocsátani és ráérezni arra, kin hogyan kell segíteni. Gondoskodás: Úgy, hogy gyermekének legyen jó. Önfeláldozás: Nem bérért teszi. Ha vár is viszonzásul szeretetet, hálát, de nem tesz ettől függővé semmit.

Ezt a hivatást adta Isten minden nőnek, ezért minden nőt csak ez tehet boldoggá. Aki nem akar anya lenni, hanem önzően csak élvezni akarja az életet, csak azt akarja, hogy körülrajongják, babusgassák, hogy szenvedélyt fakasszon, az zsákutcába kerül hamarosan, üres lesz az élete és a szíve.

Tudnia kell ezt minden nőnek önmagára vonatkoztatva, de leányaira gondolva is. Ha csak az anyaságot, a megértést, gondoskodást, önfeláldozást szerető és vállaló nő lehet boldog, akkor minden anyának erre kell nevelnie leányait. Hogy szeressen és tudjon gondoskodni másokról, hogy megértő legyen, hogy önfeláldozó legyen.

Aki az emberek anyja, az Jézus anyja. Bár minden nőben anyjára ismerne az ítélő Krisztus!

3. „Ami az időt és az órát illeti...” (1 Thes 5,1)

„Az Úr napja úgy jön el, mint éjjel a tolvaj. Amikor azt mondogatják: Béke és biztonság, akkor éri őket hirtelen a pusztulás.” Egyetlen ellenszere van ennek a bizonytalanságnak: „De ti, testvérek, nem jártok sötétségben, hogy az a nap tolvaj módjára lepjen meg benneteket.” Szóval „ne aludjunk, mint a többiek, hanem legyünk éberek és józanok.”

De azért annak a végső napnak lesznek előjelei. Ezekről pár szót. (Nagy jelentősége nincs, mert úgyis állandóan „éberen” kell élnünk, nem bűneinkben elaludva, hiszen az én végső napom halálom órája, az pedig teljesen bizonytalan, és lehet, hogy minden előjel nélkül fog bekövetkezni.)

Tehát: Az evangéliumot hirdetni fogják minden népnek.

A zsidóság megtérése Jézushoz.

Rendkívüli méreteket öltő hitetlenség. Erős támadás a hit ellen. A hívők és hitetlenek élesebben elkülönülnek.

Jelek az égen.

Háborúk, természeti katasztrófák, éhség, járványok.

Az öskeresztények felismerték Jeruzsálem pusztulásának előjeleit és megmenekültek. Mi is felismerhetjük Jézus eljövételének közeledtét. De a döntő: Készen legyünk mindig.

4. Talentumok

Az ítéleten milyen lesz majd a számadás? Maga a Bíró mond el róla valamit a mai evangéliumban. Nem mindent, de egy nagyon fontos dolgot.

A talentumok jelentik a képességeinket, és az ítéleten döntő lesz, hogy mit produkáltunk segítségükkel.

„Van esze, de nem tanul.” „Tudna ez dolgozni, ha akarna.” Hát például erről van szó. Ne gondoljuk, hogy ezeknek nincs köze a valláshoz. Bármilyen tehetséget adott az Úr, számonkéri, hogy kifejlesztettem-e és használtam-e mások javára. Nem igaz, hogy a magamé vagyok, és azt csinálom az életemből, amit akarok. Nem igaz, hogy úgy használom az eszemet, erőmet, ügyességemet, ötletességemet, ahogyan nekem tetszik. Mindez nem az enyém, csak rám bízta az Úr, és számon is kéri.

Aztán mindenkinek van egy csomó jótulajdonsága. Ezekben nem tetszelegni kell, hanem kifejleszteni és mások javára hasznosítani őket. És van erőnk (természetes és kegyelmi) a rossz tulajdonságainkat jóra fordítani. Ezt elhanyagolni „én nem tudok megváltozni” alapérv szintén főbenjáró véték.

Az anyagi javakkal vittem-e előre a világot, használtam-e vele másoknak?

A kegyelem indításait engedtem, segítetttem-e kamatozni? Pl. jobban imádkozom-e, mint tíz évvel ezelőtt?

Mit csináltam Isten nagy ajándékából, a házasságomból?

Mit produkáltam gyermeknevelés terén?

Folytatni lehetne. Kell is: Ki-ki a saját lelkiismeretével tárgyaljon erről. És gondoljuk át ennek fényében sokak titkos tervét az utolsó pillanatban való Istenhez térésről. Hogyan fog az ilyen elszámolni a talentumokról?

B)*1. „Akkor az értelmesek ragyogni fognak” (Dán 12,3)*

A nagy befejezéskor (amely egyben a még nagyobb kezdet) „azok, kik a föld porában alszanak, felébrednek: Némelyek örök életre, mások pedig, hogy örök gyalázatot lássanak.” A nagy ítélet az „értelmesek” diadala, megdicsőülése lesz. Természetesen nem a természetes észbeli adottságaik szerint értelmesek fognak örök életre menni, és nem a butácskák kárhozna el. Azoké lesz az üdvösség, akik értelmesen fogták fel az életet és értelmesen élték. Nem emberi értelmesség szerint, hanem a Szentlélek vezetése szerint. Mert életcélunk természetfeletti, tehát (csak természetfeletti értelem irányíthat bennünket, hogy valóban értelmesek legyünk. A Szentlélek pedig nem észtehetségünk szerint vezet.

Mit kell tennem, hogy a Szentlélek vezessen. Először is figyelnem kell rá, akár az egyház tanításában szól, akár lelkiismeretemben, személyes sugallatai által. Erről egy hasonlat: Afrikai expedíción a fehér főnök erőlteti, sietteti a menetet. A néger hordárok igyekeznek is. De egyik reggel nem akarnak elindulni, csak ülnek. Azt mondják: „A nagy sietségben lemaradt a lelkünk, azt várjuk.” – Az élet hajszájában lemaradt a lelkünk. Néha csendben imádkozva, elmélkedve, lelkiismeretet vizsgálva kell keresni az értelmét életünknek.

Az értelmes élet egyik főtétele: Nem az események, körülmények számítanak, hanem az, hogy én hogyan és mivé alakulok bennük és általuk. Pl. a betegség Loyolait szentté, másokat istenkáromlónak, öngyilkossá tesz. Az értelmes ember főkérdése mindig ez: Hogyan kerülhetek ebben a helyzetben közelebb Istenemhez?

A másik főtétel: Bízzad rá magad Istenre. Egy alkalommal egy fiatalember sokallta a gyónáskor kapott elégtételt, és kevesebbet kért. A gyóntató: „Minden este fohászkodjék őszinte szívvel: Istenem, tégy velem, amit akarsz!” Az ifjú egy hét múlva más elégtételt kért. Megokolás: „Tessék csak meggondolni, hátha tényleg úgy is lesz!” Legtöbbször ilyenek vagyunk. De hát ez nem értelmes viselkedés. Hogyan várhatná az, aki nem bízik Istenben, hogy Isten felveszi saját életáramába?

Igyekeznem kell azok között lenni, akik „ragyogni fognak, mint az égboltozat fénye.”

2. „Tökéletessé tette a megszentelteket” (Zsid 10,14)

Jézus megváltott minket a keresztáldozatával a bűntől és a kárhozattól. Ez azonban a megváltásnak csupán negatív oldala. Van pozitív oldala is: Elnyerhetjük mindazt, amit Isten kegyelmes jósága készített nekünk; és, aminek egyedül a bűn állt útjában. Vagyis egyesülhetünk Istennel, részesülhetünk az isteni természetben, mint Isten házanépe, gyermekei, barátai lehetünk együtt vele, az ő életét élve mindörökké. Jézus „áldozatot mutatott be a bűnökért, s örökre helyet foglalt az Isten jobbán.” Nemcsak „személyesen”, hanem benne mi is, akik az ő titokzatos, misztikus testének tagjai vagyunk. Jézus áldozata megszentelt, vagyis szentté tett bennünket, és ezzel tökéletessé, vagyis alkalmassá arra, hogy Isten elfogadjon bennünket az örök hajlékban.

Ezt a megszenteltséget, tökéletességet a keresztségben kaptuk meg, mely lemosta bűnösségünket, és így utat nyitott a készen álló kegyelemnek. De a keresztségben nem annyira lettünk szentek és tökéletesek, amennyire Isten személyesen megkívánja tőlünk. (Kivételek a gyermekkorban elhunytak.) Arra adta ezt a földi életet, hogy egyre inkább tökéletesedjünk, egyre inkább hasonlónak váljunk az örökké Szenthez. Ez földi életünk értelme és célja. Mindenki számára elérhető, függetlenül adottságaitól, sorsától.

Ezernyi kis és nagy célunk van életünkben. Valamennyinek ezt kell szolgálnia: Hogy egyre tökéletesebbek legyünk a szentségben. Vagyis, hogy egyre inkább mások legyünk, mint

a világ, egyre inkább hasonlunk a Szenthez. (Nem a világtól kell elidegenednünk, hanem a magunk szenttélevése által meg kell szentelnünk a világot.)

3. „Az ég és föld elmúlnak” (Mk 13,31)

Elmúlik ez a világ, egyszer majd valóságosan, de halálomkor rám vonatkoztatva már előbb, hacsak meg nem érzük a világ végét.

Ez a tény sokakat e világ gátlástalan kiélvezésére csábít „egyszer élünk” és „rövid az élet” jelszavakkal. A keresztény ember azonban hite révén biztos benne, hogy csak ez a mostani világ múlik el, abszolúte is, számomra is a halálban. De jön egy másik világ, és mi abban is résztveszünk. Tehát e világ elmúlása nem gátlástalan élvezetvágyat kelt bennünk, hanem értelmességet: Nem lovaljuk bele magunkat a földi dolgokba. Viszont nagyon fontosnak tartjuk az ebben a világban folyó életünket, mert ettől függ, milyen lesz életünk abban a másik világban. A földi élet bizonyítási alkalom, arra, hogy méltó vagyok arra, amit Isten ígért: A gyermekeinek járó örökségre, az isteni életre.

Jól magunkba kell imádkozni, elmélkedni ezt a tényt, és akkor sokkal könnyebb lesz a keresztény élet.

Kísértésben könnyebb ellenállni, ha a távlatokat nézem.

Idegeskedésben megnyugtató ez a gondolat.

A szenvedést könnyebben viselem, ha arra gondolok, ezáltal legkönnyebben bizonyíthatok.

És ez a gondolat alakít engem, hogy egyre kedvesebb legyek Istenemnek.

A keresztény tehát könnyebben veszi ezt az életet, mint mások, hiszen önmagában nem tulajdonít semminek nagy jelentőséget. Viszont sokkal komolyabban is veszi, mert bizonyítani akar.

4. „Azt a napot senki sem tudja” (Mk 13,32)

Senki sem tudja sem a végítélet, sem saját halálunk napját. De ha mégis meg akarná mondani nekünk az Úr, könyörögve kellene kérnünk, ne tegye. Mert óriási kísértés lenne számunkra. Valamennyiünkben van valami abból a lelkiülettől, ami sokakban megvolt az őskereszténység idejében, akik halálos ágyukon keresztelkedtek csak meg, hogy eddig „övék lehessen a világ”. Ha tudnánk halálunk óráját, állandó lenne a kísértés: Ezt meg azt megengedheted még magadnak, van még időd jóvátenni, meggyónni.

Mi lenne ennek a következménye? Hogy ha végeredményben el is jutnék az üdvösségre, de nagyon is éretlen életet kellene átadnom Istenemnek. Rettenetes kínok közt kellene beérnem a tisztulás tüzében, és még mindig kis fokára jutnék csak a mennyei boldogságnak. Mert az nem egyforma. Mindenki annyit kap Isten életéből és boldogságából, amennyire alkalmassá vált földi életének érdemei alapján.

De ami még lényegesebb: A halál órájának előre tudása veszélyeztetné egyáltalán az üdvösségemet. Mert igaz, hogy lenne időm gyónni, de a gyónás csak úgy használ, ha felkészültem rá. Vagyis ha hajlandó vagyok szeretni Istent mindenek felett. Ámde micsoda szeretet az, amelyik csak egy bizonyos időponttól akar szeretni? Elfogadnám házastársamnak, aki azt mondaná: Majd jövő karácsonytól szeretlek, mert akkor vehetsz nekem egy autót? Világos, hogy itt nem szeretetről van szó, hanem közönséges érdekről, önzésről. Elfogadhat-e Isten, ha azt mondom: Majd egy órával halálom előtt elkezdlek szeretni. Tud-e szeretni, aki évtizedeket merő önzésben töltött?

Aki érzi magában ezt a gondolatot: Jó lenne tudni, mikor halok meg, mert addig élhetném világomat, az komolyan vizsgálja meg magát. Mert kétséges, hogy van-e benne szeretet Isten

íránt. És az ilyen embernek az emberek iránti szeretete is nagyon gyanús. Lehet, hogy az is csupa érdek, önzés, „nekem jó”.

Isten csak a legnagyobb szenteknél merete megkockáztatni, hogy tudtukra adta haláluk időpontját. Én magam szeressem tiszta szívemből, minden erőmből, mindig úgy, mintha már a következő pillanatban Istenem elé kellene állnom.

C)

1. „Felkel az igazság napja” (Mal 4,2)

Isten magának teremtette a világot, a mi földünket is. Egy időre nekünk adta. Hogy lássa, hogyan élünk vele, mit csinálunk belőle, és hogyan szeretjük azt, akitől kaptuk. Egyszer azonban jön a számadás. Ez a világ elpusztul, elvételik azoktól, akik poklot csináltak belőle. Új eget és új földet kapnak azok, akik Isten országát építették ebben a mostani világban.

A nagy előjelek után „megjelenik az égen az Emberfiának a jele. A föld minden népe a mellét veri majd.” (Mt 24,30)

Aztán jön az általános feltámadás.

Majd megjelenik Jézus, hatalommal és dicsőséggel. Az igazak ujjongva sietnek elébe, mert érte áldozták életüket: A gonoszok rettegése.

A nagy szétválasztás. Ketten dolgoztak a földeken, a malomban, aludtak egy szobában, s az egyik felvételik, a másikat eltaszítják.

A nagy számadás: Felnyílnak a lelkiismeretek, lehullanak az álarcok. Nyilvános gyónás. Egyszer mindenkinek gyónnia kell

Befejezés: Az igazakat szívére öleli Jézus, mint vőlegény a menyasszonyt, örökre. A gonoszok búcsúja: Megátkoznak mindent és mindenkit, aki oka volt kárhozatuknak, megátkozzák saját magukat. És jön számukra az örök céltalanság, örök magányosság. „Minden kevély és minden gonosztevő olyan lesz, mint a tarló, és az eljövendő nap lángra lobbantja őket, úgymond a seregek Ura, és nem hagy rajtuk sem gyökeret, sem hajtást.” A végső kifosztottság, mindörökre.

Bár nekem is szólna az olvasmány utolsó mondata: „Nektek azonban, kik nevemet félitek, felkel az igazság napja.”

2. „A maguk kenyerét egyék” (2 Thes 3,12)

Tessalonikában sokan azért nem dolgoztak, mert várták a nagyon közelinek gondolt világvéget. Persze élniök kellett, azért másokat használtak ki. Ma már nem fordul elő ilyesmi, már ami a világ végének várását illeti. De a mások kihasználása ma is divat.

Nem azért kell erről beszélni, hogy a hívek örömmel hallják mások ostorozását. Hanem azért, hogy mindenki a saját lelkiismeretét vizsgálja meg. Mert az emberek többségében vari legalább valami ebből a másokat kihasználó lelkületből. Aki ért ehhez, kétségtelenül előnyben van másokkal szemben. De végeredményben óriási hátrányba kerül. Mert a jelleme sikerül nagyon is félre. És a végső ítélet fényében mégis a jellemünk kialakulása a döntő, nem a könnyű élet.

Munkahelyen, brigádokban a vallásos ember nem hozhat szégyent Krisztus nevére azzal, hogy lusta, ügyeskedő, másokat kihasználó.

A családban sem zsarolok ki senkit. Sem a házastársamat, sem a nagymamát, sem az odavett szegény rokont.

Sohasem akarok mások vállán felemelkedni, mások rovására előnyökhöz jutni, igazságtalan prémiumokat bezsebelni.

Nem használom ki mások irántam érzett szeretetét.

Gyermekeimet is arra nevelem, hogy a maguk kenyerét egyék. Nem biztatom őket törtetésre, lesipuskázásra, házastársuk vagy mások kihasználására. Kényeztetéssel sem nevelem beléjük az élőködés szellemét. Nem biztosan szeretet az, ha a szülők kereső gyermekeiktől nem kérnek hozzájárulást a család háztartásához.

A könnyebb élet nem feltétlenül szebb élet. A becsületes élet, az önzetlen élet biztosan szebb élet.

3. *Ne értsd rosszul!*

„Aki nem akar dolgozni, ne is egyék!” Ezt mindenki magára értse, és gyerekeit erre nevelje.

De ne értsük azokra, akik már nem tudnak dolgozni, vagy már csak keveset bírnak, és ránszorulnak.

Tehát ne értsük öreg és beteg szüleinkre. Igaz, ellátásuk, ápolásuk teher. Mégis kötelességünk úgy és abban segíteni őket, amiben rászorulnak. Anyagiakkal, gyámolítással, bizonyos ügyek elintézésével, ápolással. Aki szüleitől is megtagadja a gyakorlati szeretetet, az vajon kit szeret? Annak más iránti (pl. a gyermek iránti) szeretete is gyanús, majdnem biztos, hogy az is merő önzés, a „nekem jó és kellemes” alapján áll. Istenszeretete pedig biztosan nulla. Vajon mit várhat az ítéleten.

De ne harsogjuk, hogy „a maguk kenyerét egyék!”, ha bárki más tehetetlenről, szerencsétlenről, munkaképtelenről van szó. Különösen, ha családtagunk az illető. De ha idegen is, és éppen az én utamba sodorta az élet. Azé lássam benne, hogy rámbízta a Gondviselés. Ha segítem, nem fogok rosszul járni. Az ítélő Krisztust teszem vele adósommá, aki nem is kamatos kamattal, de százszorosan és ráadásul az örök élettel fizet.

4. *Jeruzsálem pusztulása*

„Ha valaki számára nem világos Krisztus istensége tanításából és csodáiból, annak kétségeire legyen felelet Jeruzsálem égése, egy meggyötört nép jajveszékelése. Kérdezze: Ki ez a Krisztus, aki ilyen pontosan előremondta Jeruzsálem sorsát, mely őt megfeszítette?”

Beteljesült, hogy mikor Jeruzsálemet sáncokkal veszik körül, akkor menekülni kell, mert itt a vég. Beteljesült, hogy a nép fegyvertől hullik el, vagy fogságba hurcolják minden nép közé. Beteljesült, hogy kő kövön nem maradt, a templom is elpusztult.

De Jézus nemcsak magát a pusztulást mondta meg előre, hanem megjövendölte előjeleit is. Ezek:

Hamis messiások jönnek. „Sokan jönnek az én nevemben, s mondják: Én vagyok.” Josephus Flavius beszél róluk.

„Amikor háborúkról és lázadásokról hallotok.” Nero idejében csaknem minden provinciában harc dúlt. Rómában egy esztendő leforgása alatt három császár volt, mind erőszakos halállal végezte.

„Nagy földrengés lesz itt is, ott is, éhínség és dögvész.” A római írók sora tanúsítja, hogy így történt.

„De előbb kezet emelnek rátok, és üldözni fognak benneteket.” Ennek megtörténte köztudomású.

Ha igaz lett Jeruzsálem pusztulása minden előjelével, igaz a másik jövendölés is a világ végéről. És arra is áll, amit a Jeruzsálem előtti üldözésekkel kapcsolatban mondott Urunk: „Ha kitarotok, megmentitek lelketeket.” Jeruzsálem pusztulásától megmenekedtek a keresztényekké lettek, mert hittek Jézusnak, és látván az előjeleket, elmenekültek. Az utolsó ítélet végső borzalmaitól is megmenekül mindenki, aki hisz Krisztusnak, és mindent úgy tesz, ahogyan ő mondta.

Évközi 34. vasárnap. Krisztus Király ünnepe

I. Szentírás

A)

1. OLVASMÁNY (Ez 34,11-12; 15-17): *„Így szólt az Úr Isten: Íme én magam keresem fel juhaimat és viselem gondjukat. Amint a pásztor gondját viseli nyájának azon a napon, amelyen elszéledt juhai között van, úgy viselem majd én is gondját juhaimnak és kiszabadítom őket minden helyről, amerre elszéledtek a felhő és a sötétség napján.*

Én magam legeltetem juhaimat, és én pihentetem meg őket, úgymond az Úr Isten! Az elveszettet megkeresem, az eltévedtet visszavezetem, a sebesültet bekötözgetem, a gyengét megerősítem, a hízottakat és az erőt megoltalmazom, és igazságosan legeltetem őket.

Ti pedig, én juhaim, így szól az Úr Isten: Íme én ítéletet teszek juh és juh, kosok és bakok között.”

Elsődlegesen a babiloni fogságból való szabadulásról van itt szó, de ez az esemény egyben előképe a messiási kor boldogságának is. A felhő és a sötétség napja: a zsidók fogságba jutása. Az Úr maga jön majd el, hogy igazságot tegyen, az erőszakoskodó hatalmasokat (kosok és bakok) a jog és méltányosság szerinti magatartásra készítse.

II. OLVASMÁNY (1 Kor 15,20-26a; 28): *„Testvérek, Krisztus föltámadt a halálból, elsőként a halottak közül. Mivel egy ember idézte elő a halált, a halottak is egy ember révén támadnak fel. Amint ugyanis Ádámban mindenki meghal, úgy Krisztusban mindenki életre is kel. Mindenki, amikor sorra kerül: először Krisztus, majd az ő eljövetelekor mindazok, akik Krisztushoz tartoznak. Azután következik a vég, amikor is (Krisztus) átadja az Istennek, az Atyának az uralmat, miután minden felsőbbséget, hatalmat és erőt megsemmisített. Addig kell ugyanis uralkodnia, amíg ellenségeit mind lába alá nem veti. Utolsó ellenségként a halál semmisül meg, hiszen 'mindent lába alá vetett.' S ha majd minden alá lesz neki vetve, maga a Fiú is aláveti magát annak, aki mindent alávetett neki, hogy Isten legyen minden mindenben.”*

A zsenge az egész termést jelképezte. Krisztus mint az emberiség zsengeje támadt fel, mint a mi képviselőnk, aki ezzel számunkra is megszerezte a dicsőséges feltámadás lehetőségét. Amint Ádám életet adott át utódainak, úgy Krisztus is, de nem mulandó, halállal eljegyzett életet, hanem olyat, mely már legyőzte a halált. Krisztus legyőzi az istenellenes, gonosz hatalmakat, azaz a lázadó angyalokat, és természetesen ide értendők azok is, akik szolgálatukba álltak, végül legyőzi a halált, ami itt összefoglalása mindannak a rossznak, ami a bűnből az emberiségre háramlott. Végül olyan világ jön létre, melyben teljesen megszenteltetik az Atya neve és teljeseedik akarata, amelyben Isten lesz minden mindenben. A feltámadás tehát nem folytatása az életnek, hanem az Isten által elgondolt életnek megvalósulása. Isten lesz itt mindennek forrása és végső célja.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 25,31-46): *„Az időben így szólt Jézus tanítványaihoz: 'Amikor pedig az Emberfia dicsőségben eljön összes angyalaival, főséges trónján foglal helyet. Összegyűjtenek színe elé minden népet, ő meg elválasztja őket egymástól, mint a pásztor elkülöníti a juhokat a bakoktól. A bárányok jobbján állnak majd, a bakok pedig balján.*

Ekkor a király a jobboldalán állóknak azt mondja: Jöjjetek, Atyám áldottai, vegyétek birtokba a világ kezdete óta néktek készített országot. Mert éhes voltam és ennem adtatok, szomjaztam és innom adtatok, jövevény voltam és befogadtatok, mezítelen voltam és felruháztatok, beteg voltam és felkerestetek engem, börtönben voltam és meglátogattatok. Ekkor az igazak így felelnek majd nekik: Uram, mikor láttunk téged éhezni és adtunk enned, vagy szomjazni és adtunk innod? Mikor láttunk téged jövevényként és befogadtunk, vagy mezítelenül és felruháztunk. Mikor láttunk téged betegen vagy börtönben és meglátogattunk? A király pedig ezt fogja nekik felelni: Bizony mondom nektek, hogy amit egynek e legkisebb testvéreim közül tettetek, nekem tettétek.

Ekkor a baloldalán állókhoz is szól: Távozzatok tőlem, átkozottak az örök tűzre, amely az ördög és angyalai számára készült. Mert éhes voltam és nem adtatok ennem, szomjaztam és nem adtatok innom, jövevény voltam és nem fogadtatok be, mezítelen voltam és nem ruháztatok, beteg és fogoly voltam és nem látogattatok meg engem. Ezek is megkérdezik: Uram, mikor láttunk téged éhezni és szomjazni, vagy jövevényként, vagy mezítelenül, vagy betegen, vagy börtönben és nem segítettünk rajtad? Ezt mondja majd nekik: Bizony mondom nektek, amit egynek e legkisebbek közül nem tettetek, nekem nem tettetek. És ezek majd az örök büntetésre mennek, az igazak pedig az örök életbe.”

Krisztus királyi hatalmát fogja gyakorolni a világ végén: ítélni fogja az embereket, mégpedig mindenkit. Ekkor történik meg a jók és rosszak végleges szétválasztása; a jókat a juhok, a rosszakat a bakok jelképezik itt. A jobb oldal nemcsak a zsidóknál, hanem más népeknél is a megbecsült, szeretett, jobb ember helye. A jókat az Atya által megáldottaknak nevezi, mert az Ő áldásában, ajándékainak teljességében részesülnek, melyet öröktől fogva nekik szánt és készített. Ez a jutalom viszonzása azoknak a tetteknek, melyeket a jók – nem is gondolva viszonzásra – rászoruló embertársaikkal szemben végbevittek. (Ezeket foglalták később össze „az irgalmasság testi cselekedetei” névvel.) Krisztus új Ádámként ösünk, egészen szorosán hozzá tartozunk, így a felebarátainkkal szemben tanúsított jóakarát, segítőkészség végső soron iránta tanúsított jóság. A baloldalra állítottakról nem mondja, hogy „Atyám átkozottai”, mert az Atya mindenkit üdvözíteni akart és az ember csak magának köszönheti, ha az átkozottak közé tartozik, és azt a büntetést, kell elszenvednie, mely a gonosz lelkeknek készült, akiknek Isten fel sem kínálta a megtérés lehetőségét. Nem olyasmiről kárhoztatja őket Isten, ami valami különleges kötelesség lett volna, hanem a szeretet, a felebaráttal való tevékeny együttérzés elmulasztása miatt. Olyan tényeket említ, amelyekben csak akkor nem tudja az ember, hogy mi a kötelessége, ha már megromlott a szíve. Magától értetődő, hogy az itt felsorolt esetek nem merítik ki a jutalom és büntetés alapját, hiszen sok embernek nincs is módja arra, hogy ezeket gyakorolja akár szegénysége, akár korai halála vagy egyéb ok miatt. Az is biztos viszont, hogy a szeretet gyakorlása elsőrangú feladata az embernek.

Krisztus királysága az igazságosság és szeretet uralma. A végső megvalósulást megelőzi híveinek őszinte törekvése arra, hogy Krisztus szellemét uralomra juttassák a világban.

Krisztus királyi hatalmának is részesei lettünk a keresztségben és bérválásban. Feladatunk a mindenséget uralmunk alá hajtani és Isten terveit egyre tökéletesebben megvalósítani. A teremtéskor kapott parancs új értelmet nyer és Krisztushoz való tartozásunk miatt új jogcímünk van az uralomra. Az emberiségnek árt a hatalom, ha ő maga a „hatalmasságok” szolgája. Krisztus királyságának tényleges elismerése a legjobb biztosíték arra, hogy a világ feletti hatalmunk nem válik kárunkra.

B)

I. OLVASMÁNY (Dán 7,13-14): *„Azt láttam az éjszakai látomásban, hogy íme az ég felhőiben valaki jött, aki olyan volt, mint az emberfia, s amikor az Ősöregig eljutott, az Ő színe elé vitték, és Ő hatalmat, méltóságot és országot adott neki, hogy minden nép, törzs és nyelv neki szolgáljon, és hatalma örök hatalom legyen, amely meg nem szűnik, és országa olyan, amely el nem pusztul.”*

A jövődőlés eredeti, közvetlen értelme: Isten (az Ősöreg elnevezés megfelelőjét ugarati írásos emlékekben is megtalálták: a legfőbb istent jelölték vele) megsemmisíti a választott nép ellenségeit és a zsidóknak adja a hatalmat, ők fognak uralkodni a világon. Az „emberfia” tehát közösséget jelöl. Később a Messiásra értették ezt a helyet, maga az Üdvözítő is, aki az Emberfia elnevezést is alkalmazta magára.

II. OLVASMÁNY (Jel 1,5-8): *„Jézus Krisztus hűséges tanú, a halottak elsőszülötte és a földi királyok fejedelme. Ő szeret minket, vérével megváltott bűneinktől s Atyjának, az Istennek országává és papjaivá tett bennünket: övé a dicsőség és a hatalom örökkön örökké. Amen. Nézzétek, a felhőkben jön, látni fogja minden szem, még azoké is, akik átszúrták. A föld minden népe veri majd a mellét. Igen. Amen. Én vagyok az alfa és ómega (a kezdet és a vég), mondja az Isten, az Úr, aki van, aki volt, és aki eljön, a Mindenható.”*

Jézus Krisztus hűséges tanú, hiszen hiteltérdeplő módon tanúskodott az Atya szeretetéről: csodáival is, halálával is megpecsételte az általa hirdetett tanítást; a halottak elsőszülötte, mert Ő támadt fel elsőnek az örök életre; a földi királyok fejedelme, mert minden földi hatalmasság neki van alávetve. Szeretete arra készítette, hogy bűneinktől megszabadítson, és Atyja országává tegyen, és papságában részesítsen bennünket. Az a királyi papság, melyről 2 Móz 19,6-ban a zsidósággal kapcsolatban szó van, a keresztényekben valósul meg a szó teljes értelmében, mert Krisztussal egyesülve ők tudnak igazán közvetíteni Isten és a világ között. Krisztusnak ez a nagy hatalma egyszer ki is fog nyilvánulni. Dánielből vett képpel írja le Krisztus megjelenését a szerző. Akkor majd senki nem lesz képes letagadni Krisztus hatalmát, nagyságát és megtagadni a hódolatot tőle. Azok, akik saját testében vagy egyházában átszegezték és gúnyolódva tekintettek rá, akkor majd félelemmel tekintenek fenséges alakjára. Az utolsó mondat Isten szava, aki kezdete és végcélja mindennek.

AZ EVANGÉLIUM (Jn 18,33b-37): *„Az időben Pilátus hívatta Jézust és megkérdezte tőle: 'Te vagy a zsidók királya?' Jézus így felelt: 'Magadtól mondod ezt, vagy mások mondták ezt neked rólam?' 'Hát zsidó vagyok én?! – tört ki Pilátus – saját néped és a főpapok adtak át nekem, mit cselekedtél?' 'Az én országom nem e világból való – válaszolta Jézus –, ha ebből a világból való volna országom, szolgálaim harcolnának, hogy ne kerüljek a zsidók kezére. Az én országom azonban nem innen való.' 'Tehát király vagy te?' – vágott közbe Pilátus. Jézus azt válaszolta: 'Te mondod, hogy én király vagyok. Én azért születtem és azért jöttem a világra, hogy tanúságot tegyek az igazságról. Mindaz, aki az igazságból való, hallgat az én szavamra.'”*

Jézus nem tagadja királyi voltát, csupán utal arra, hogy nem földi király, aki sereget gyűjt és veszélyezteti a rómaiak uralmát Judeában. Az Olajfák hegyén sem engedte meg, hogy ellenállást fejtsenek ki övéi. A zsidók és őket követően a rómaiak természetesen tételeztek fel Jézusról földi királyi ambíciókat, hiszen a zsidók abban a tudatban nevelődtek és a rómaiak mindig azt hallották a zsidóktól, hogy az eljövendő Messiás politikai célokat is tűz ki maga

elé: végső soron a nép megszabadítását és világbirodalom megalapítását, és ezeknek a céloknak érdekében katonai eszközöket is használ majd. Jézus tehát egyrészt nem kellett a zsidóknak, mert nem olyan Messiás volt, amelyet vártak, szívük vágyára és nem az Isten szavára figyelve elsősorban, másrészt bevádolták és halálra ítéltették, mert Jézus Messiásnak mondta magát és ez szerintük egyet jelentett földi királyi ambíciókkal. Jézus célja: Istent kinyilvánítani, akaratát és lényegét megismertetni és az embereket a mellette való állásfoglalásra rávenni. Akinek helyes a lelkiülete, a bűn nem homályosította el a szívét és nem béklyózta meg, az hallgat Jézus szavára és elfogadja tanúságtételét. Tehát ennek az igazságnak elfogadása nem pusztán értelmi belátáson alapul, hanem próbára teszi az ember erkölcsi lényét is.

Krisztus igazságát befogadni annyit jelent, mint Krisztust befogadni, aki maga az igazság. Vele töltekezni, Krisztussá válni, egyéniségünk feladása nélkül teljesen alávetni magunkat, elgondolásainkat és vágyainkat az Ő akaratának, elgondolásainak. Minden szentmisében töltekezünk Vele: tanításával is, Lelkével is, szent testével is. Ezek azok a fegyverek, amelyekkel országát terjeszteni kell. Olyan katonákká akar formálni bennünket éppen a rendszeres szentmise-hallgatás és szentáldozás révén, akik készek vele együtt áldozattá válni a mindennapi élet apróságaihoz is, meg nagy jelentőségű tényeiben is. Királyunkra tekintünk, aki olyan különös módon vívta ki a győzelmet, hogy meghalt, olyan furcsa módon ingatag apostolára épített, mint sziklára, a szent Isten országába nemigen tudta megnyerni az igazakat, de, nagy számban hozzá tódultak a legkülönfélébb bűnösök; hogy megalkossák a mennyek országát, Isten országát. Nagyon látszott kezdettől fogva, hogy országa nem evilágról való. Azokat választotta ki, akik a világ szemében senkik: sem vagyonuk, sem műveltségük, sem hatalmuk, sem egyéb kiválóságuk azon kívül, hogy engedték, hogy egyre jobban átjárja őket Jézus tanítása, készségesen befogadták Szentlelkét és elindultak Jézus nyomában a szenvedések útján. Olyan embereket választott ki, hogy biztos legyen: ebből földi királyság nem alakul. Ahhoz minden feltétel hiányzik. Addig igazán erős az egyház, amíg a Jézus által adott erőre támaszkodik és a földi királyság, uralom lehetőségét is messze elkerüli.

C)

I. OLVASMÁNY (2 Sám 5,1-3): *„Ama napokban elment Izrael valamennyi törzse Dávidhoz Hebronba, hogy mondja: Íme mi a te csontod s a te húsod vagyunk, de meg tegnap is, tegnapelőtt is, mikor Saul volt a királyunk, te vezetted ki és be Izraelt s az Úr azt mondotta néked: Te legeltesd népemet, Izraelt s te légy Izrael fejedelme. Elmentek tehát Izrael vénei a királyhoz Hebronba s Dávid király szövetséget kötött velük Hebronban az Úr előtt, ők pedig felkenték Dávidot Izrael királyává.”*

A zsidók három okot is találtak arra, hogy Dávidot válasszák királyukká. Felsorolásukban fokozatosság található: először is vérükből való, továbbá eddig is ő vezette a zsidókat a háborúban és bebizonyította rátermettségét, és végül, de egyáltalán nem utolsó sorban: az Úr, aki Izrael tulajdonképpen királya, neki ígérte, tehát neki szánta a királyságot.

Krisztus király is rendelkezik mindhárom adottsággal: megtestesülése óta vérükből való, sőt továbbmenve egyházat alapított és ennek révén olyan szoros egységet létesített önmagával, amilyen a férj és feleség között van, akik egy testté lesznek a házasságban; halálával és feltámadásával bebizonyította szeretetét és a gonoszság erői feletti hatalmát és ugyanebből világosan kitűnik, bebizonyosodik számunkra a szentírás tanítása, hogy valóban az Atya rendelte Őt királyunkká.

II. OLVASMÁNY (Kol 1,12-20): „*Testvérek, örömmel adjatok hálát az Atyának, aki arra méltatott benneteket, hogy részetek legyen a szentek örökségében, a világosságban; kiragadott minket a sötétség hatalmából és áthelyezett szeretett Fia országába.*

Benne nyertük el a megváltást, bűneink bocsánatát. Ő a láthatatlan Isten képmása, minden teremtmény elszülötte. Mert benne teremtett mindent a mennyben és a földön: a láthatókat és láthatatlanokat, a trónusokat, uralmakat, fejedelemségeket és hatalmasságokat. Mindent általa és érte teremtett. Ő előbb van mindennél és minden benne áll fönn. 6 a testnek, az Egyháznak a feje. Ő a kezdet, elszülött a halottak közül, hogy övé legyen az elsőség mindenben. Úgy tetszett (az Atyának), hogy benne lakjék az egész teljesség, s hogy általa békítsen ki magával mindent a földön és a mennyben, minthogy ő a kereszten vérével békességet szerzett.”

Vö. Évk. 15. vas. C).

Születésünknel fogva a sötétség hatalma alatt álltunk, a Gonosz alattvalói voltunk. Evilág istene volt parancsolónk, aki elvakított és rendetlen szenvedélyeink révén önmagunk ellen fordított bennünket. Meghasonlottunk önmagunkkal, Belzebubbba akartuk kiűzni az ördögöt: a bűnből fakadt boldogtalanságot újabb bűnökkel gyógyítani. Isten megkönyörült rajtunk és áthelyezett bennünket szent Fia országába és ezáltal megadta a lehetőséget az egyre teljesebb szabadságra. Érdemeit kész nekünk adni, hogy Isten előtti reménytelen adós voltunkat így megszüntesse. Uralma nemcsak Istennel és önmagunkkal meg egymással való megbékélésünket segíti elő, hanem megvalósítja a mindenség egységét is, hiszen minden benne áll fenn és érte lett. Áldozata elég hatékony ahhoz, hogy a teljes békét helyreállítsa: mindazok nevében, akik és amik általa lettek és állnak fenn, kiengesztelte az Atyát és fokozatosan megvalósítja a kibékítés nagy művét.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 23,35-43): „*Az időben, amikor Jézust keresztre feszítették, a nép báméskodott, a főtanács tagjai gúnyolódtak: 'Másokat megmentett – mondották –, most mentse meg magát, ha ő a Messiás, az Isten választottja.' Gúnyt űztek belőle a katonák is; odamentek és ecettel kínálták: 'Ha te vagy a zsidók királya, segíts magadon!' – mondták. Feje fölé görög, latin és héber nyelvű feliratot tettek: Ez a zsidók királya.*

Az egyik fölfeszített gonosztevő káromolta: 'Nem te vagy a Krisztus? Szabadítsd meg hát magad és minket is.' A másik rászólt: 'Nem félsz az Istentől, mikor te is ugyanazt a büntetést szenveded? Mi legalább tetteink méltó jutalmát kapjuk. De ez nem csinált semmit.' Aztán hozzá fordult: 'Jézus, emlékezzél meg rólam, amikor eljön uralmad.' Ezt válaszolta neki: 'Bizony mondom neked, még ma velem leszel a paradicsomban.'”

Jézus a trónon, melyről egyelőre csak az látszik, hogy megaláztatás helye, pedig megdicsőülésének kezdete is. Ezért is ígér mennyei boldogságot a benne hívő, bűnbánatot tartó gonosztevőnek. Az is Jézus kezdődő megdicsőülésének egyik állomása, hogy hitet tudott kelteni megalázott voltában is a keresztre feszített bűnözőben, aki saját bevallása szerint is megérdemelte sorsát. A lator bizonyára egy a távolabbi jövőben majd megvalósuló Isten-országára gondolt, Jézus viszont megnyugtatta, hogy még ma része lesz a Jézussal való boldogító együttlétben. A gonosztevő felismerte és elismerte a Jézusban a királyt. Felismerte, hogy amit gúnynak szántak Jézussal szemben, az valóság, bár tökéletesebb, mint amilyent a gúnyolódók gondoltak. Saját hamis messiás-eszméjüket gúnyolták ki és juttatták keresztre. Jézusnak ajánlják, hogy szabadítsa meg magát, és nem veszik észre, hogy éppen az ő megszabadításukért fáradt el halálosan. Gúnyosan invitálják, hogy szálljon le a keresztről és meneküljön a halál és szenvedés elől. Nem veszik észre, hogy most menti ki őket az örök halálból és szenvedésből, a bűn rabságából. Valójában itt minden más, mint aminek látszik.

A szentmisében a keresztt alatt állunk, Krisztus alattvalóiként és országának tagjaiként. Szent testével és vérével táplál bennünket, hogy egyre jobban egy-test-egy-vér legyünk vele; igéjét ülteti szívünkbe, hogy így is egyre hasonlóbakká tegyen önmagához, hogy aztán általunk is folytassa a kiengesztelés és egységesítés nagy művét. Általunk akarja folytatni a gonoszság hatalmának megtörését és az igazság és szeretet diadalát. Elsősorban magunkat kell felszabadítanunk. Beismerjük bűnösségünket a bal latorral és kifejezzük hitünket Krisztus királyi hatalmában. Ez arra is vonatkozik, hogy mindenre képesnek tartom magamat abban, aki engem megerősít. Dávidként szembeszállok a gonoszság Góliátjával, mert Krisztus küld a harcba és Ő bennem és általam is győzni akar. De győzelmem sohasem csak az enyém: királyomé és a választott népé. Krisztus erejébe és a végső győzelembe vetett bizalmamat semmi sem ingathatja meg. Tudom, hogy a látszat csal. Az a győztes, aki a kereszten haldoklik, ill. aki vele tart; akinek töviskorona csúfítja a fejét, az az igazi király; az fog igazságot szolgáltatni, akit elítéltek és azé az élet, aki meg mert halni. Krisztussal a kereszten függve hallhatjuk a biztatást: még ma velem leszel a paradicsomban.

II. Teológia

Aktuális-e ma ez az ünnep?

Könnyen juthatunk arra a gondolatra, hogy kár volt Krisztus Király ünnepét meghirdetni. Egyrészt maga az a tény, hogy XI. Piusz pápa 1925-ben rendelte el ezt az ünnepet, – olyankor, amikor a világon a királyi trónusok megingása érezhetővé vált, – kellemetlen. Azt a látszatot kelti, mintha az Egyház lemaradt volna a kor szellemisége és fejlődési foka mögött. Másrészt úgy tűnik, hogy ezzel az ünneppel az Egyház visszafelé akarja forgatni a történelem kerekét. Mikor a legtöbb állam már áttért a köztársasági államformára, az Egyház még mindig makacsul és reakciósan ragaszkodik a királyság eszméjéhez. Amíg a királyság eszméje eleven tényező volt az emberek gondolkodásában, addig sokat jelentett az, ha a vallásos ember Krisztusra úgy tekintett, mint királyára. A mai ember számára azonban ez a gondolati tartalom elveszett, a király fogalma vagy közömbös, vagy egyenesen ellenszenves.

XI. Piusz pápa érvelése sem hatja meg a mai kor emberét. A pápa azzal igyekszik Krisztus királyságát bizonyítani, hogy kimutatja Krisztus törvényhozói, ítélkező és végrehajtó ténykedését. Nos, ez a király-eszmény nem imponál ma. Ha Krisztus királysága abban áll, hogy parancsolgat, s azután életünk végén kegyetlenül megbünteti a lázadókat, akkor a mai ember Krisztust is a trónfosztott királyok közé utalja.

Reális-e Krisztus királysága?

Krisztus ma valóban úgy néz ki, mint elűzött uralkodó, akinek a szavára senkisé hallgat, aki egypár megmaradt híven kívül senkire sem számíthat. És ez a trónfosztás nem marad meg csupán társadalmi szinten, hanem ontológiai síkon is érezhető. XI. Piusz számára el volt intézve a kérdés azzal, hogy Krisztus a megtestesült Isten, így birtokolja a teljhatalmat minden fölött. De a mai ember szeme előtt más látomás rémlik fel a világról, olyan világról, melyben Istennek nincs helye. Az emberiség belépett a tervezések korszakába. Eddig a minket körülvevő világ úgy állt előttünk, mint adottság; – ma a világ megváltoztatható, az ember tervei szerint alakítható. Egyenesen döbbenetes az, hogy az ember világhódító diadalútján sehol leküzdhetetlen ellenállásra nem talál, nem bukkan olyan falra, melyet istenkéz húzott, hogy: eddig és ne tovább! Ma Isten hatalma, uralma vált kétségessé. Régebben könyörgő körmeneteket, ájtatosságokat tartottak az emberek jó időjárás, termés, állatok egészsége végett, ma pedig öntözéssel, biztosítással s egyéb módszerekkel nemcsak

pótolják az „isteni segítséget”, hanem hatékonyabban és biztosabban elintézik ezeket az ügyeket.

Természetesen módjában áll a mai kereszténynek is – egyszerűen hinni. Hinni Isten uralmában, Krisztus királyságában minden látszat ellenére. Ez a hit azonban nem megnyugtató, nem vonzó, diadalmos hit. Az igazi hit új világra nyit kaput, nem pedig az egyéni meggyőződésbe való makacs bezárkózást jelenti. Az igazi hit megnyitja az ember értelmét, de nem csukja be az ember szemét. Pilátussal mi is megkérdezhetjük Krisztust: „Király vagy te?” – s Pilátussal hallhatjuk a választ: „Igen, király vagyok, de országom nem ebből a világból való”.

Mi emberek valahogy mindig másképp képzeljük Krisztus királyságát, mint kellene. Mi a királyság fogalmát a földi királyokról olvastuk le, s azután ezt akartuk Krisztusra ráhúzni. Úgy gondoltuk, hogy Ő nem is lehet király, ha nem olyan, mint az emberkirályok. De Krisztus kijelenti, hogy az ő királysága nem evilági. Nem azért király, mert épp úgy viselkedik, mint a mi királyaink.

Isten gesztusa a teremtésben

Isten a teremtés révén minden jogi elképzelést meghaladóan, egészen egyedülálló' módon ura a világnak. Hogy Istennek ezt az uralmát megérthessük, a teremtés mikéntjét, Istennek a teremtés közben tanúsított gesztusát kell megismernünk.

Azelőtt úgy képzeltük, hogy Isten a világot és annak részleteit közvetlen teremtéssel egy pillanat alatt hozta létre. Ebben az elképzelésben a teremtéshez kikerülhetetlenül olyan képzetek kapcsolódtak, melyek a szenzáció, a pillanatnyi elhatározás, a szuverén rendelkezés jellegét hordozták. A teremtő Isten hasonlít a bűvészhez, aki bámulatba ejtő dolgokat produkál a semmiből, vagy hasonlít a vezénylő tábornokhoz, aki tetszése szerint mondj a ki parancsait, melyekkel szemben nincs ellenállás.

A természettudomány által felfedezett fejlődés a világ kialakulásában magát a teremtő Istent is egészen más megvilágításba helyezi. Ebben a meglátásban Isten inkább a kertészhez hasonlítható, aki megindítja a növény életét, s azután tiszteletben tartja annak belső törvényszerűségét. Tevékenységével nem akadályozza, változtatgatja, hanem kibontakoztatja teremtménye önálló értékét. Nem türelmetlenkedik, hanem tud várni. Más hasonlattal a Teremtő olyan, mint az édesapa, aki életet fakaszt, s azután türelemmel, szeretettel fejlesztgeti az új életet. De ez a hasonlat már nem is emberi kitalálás, hanem maga Isten tanított meg rá minket.

Az evolúciós szemlélet nemcsak a teremtő Istenre vet új fényt, hanem Istennek a világgal való további kapcsolatára is. Ha Isten valóban kertésze atyja teremtményeinek, akkor nyilvánvalóan nem féltékenykedik rájuk. Egy tábornokot sérthet az, ha beosztottja mindig magasabbra emelkedik, de egy édesapa csak örül annak, ha gyermeke felnő. Krisztus királyságát nem szabad abban látnunk, hogy uralma alatt tartja az embereket, hanem, hogy lehetővé teszi felnevelésüket, uralmukat.

„Én azért jöttem, hogy életük legyen és bőségben legyen.” – mondja Jézus (Jn 10,10). Ez a bőségesebb élet nemcsak erkölcsi értelemben értendő, mintha Jézus egyszerűen „mintanövendékekké” akarta volna nevelni az embereket, hanem a teremtménynek Isten által ismert és akart beteljesedését jelenti. Krisztus létrendi kapcsolatba kerül a világgal, hogy az egész vajúdó mindenséget beteljesedéséhez elvigye.

Krisztus királyságának sajátos jellege

Az előzőkben elhatárolás nélkül tekintettük Isten és Krisztus uralmát, de most meg kell különböztetnünk a kettőt. Isten uralma a világ felett abban nyilvánul meg, hogy a világot az

által a szándékolt beteljesedés felé viszi. A beteljesedésnek, a fejlődésnek azonban sajátos törvénye van, s ez: a szeretet, az áldozat. Hogy a magasabbrendű létrejöheszen, az alacsonyabbrendűnek áldozatul kell esnie. Az áldozat törvénye keserves, mert valaminek a feladását jelenti, de egyben csodálatos törvény is, mert ezáltal valami szebb valósul meg. A pompázó virágnak le kell hullnia, hogy kialakulhasson a termés, s a „magnak meg kell halnia, hogy százszoros termést hozhasson”. (Jn 12,24) Az áldozathozatal nem megsemmisülést jelent, hanem átalakulást.

A fejlődésnek ezt az alaptörvényét Jézus önmagán mutatta be. Beleadta önmagát a világba megtestesülésével, s átadta önmagát a kereszten. Még őrá is vonatkozott az áldozat törvénye, hiszen Isten – mint láttuk – tiszteletben tartja teremtményei természetét. Még Jézus sem lendíthette a világot új fejlődés útjára, az üdvösség felé a fejlődés törvényének megkerülésével. Átadta önmagát, mint alacsonyabbrendűt, hogy megszülethessék a magasabbrendű: a teljes Krisztus, Ő és Titokzatos Teste. Krisztus királysága épp ebben van: önmaga maradéktalan feláldozásával, a törvény maradéktalan beteljesítésével hatalmat nyert a világ üdvözítésére.

Amikor a mai kor embere a világ feletti uralom átvételére készül, nem áll szemben Isten akaratával. A mai ember tévedése abban áll, hogy a világ feletti uralmat nem Isten módjára, nem Krisztust követve készül átvenni. A fejlődésnek egyetlen lehetséges módját az áldozat törvénye fejezi ki. A mai ember úgy óhajtja a világ fejlődését, hogy önmagát sajnálja feláldozni. Nem meri önmagát beleadni művébe; csak bűvész, vagy tábornok módjára akar rendelkezni a világ felett. Akarja, hogy a világ szebb és jobb legyen, de önmaga nem akar e szebbé válásnak kovásza lenni. Pedig örök érvényű Jézus szava: „Aki szereti életét, elveszíti azt, aki viszont gyűlöli életét e világon, megmenti azt az örök életre.” (Jn 12,25).

III. Homília vázlatok

A)

1. Pásztorkirály

Ezekiel próféta Pásztorkirályról jövendöl. Jézus valóban az is. Dús legelőre vezeti nyáját. De az út odáig bizony nehéz, fárasztó, meredek. És mivel útközben is van valami fű, ha nem is az igazi, a juhok és bárányok könnyen fellázadnak: Nem megyünk veled. Nem vállaljuk ezt a te utadat. Élvezzük a föld örömeit, nem kapaszkodunk fel azon a szűk úton a mennyei örömök kedvéért.

Persze, mindenkinek magának kell döntenie, megy-e a Pásztorral, hiszen mindenki magáért felelős, és magának kell kiérdemelnie a célhozérést. De Jézus Pásztorkirály, aki minél könnyebbé akarja tenni a nehéz utat. Ennek egyik formája, hogy érezteti velünk kifogyhatatlan szeretetét földi vándorutunkon. „Az elveszettet megkeresem, az eltévedtet visszavezetem, a sebesültet bekötözgetem, a gyengét megerősítem.”

De nemcsak segít mérhetetlen szeretettel, nemcsak bátorít, hanem előttünk végig is járta az utat. Kínszenvedése és halála árán ment be mennyei dicsőségébe. Másképp is megnyithatta volna a mennyet, szenvedések nélkül is. Hogy mégis a Golgota útját járta végig, annak egyik oka az lehetett, hogy mint a keleti pásztorok, nyája előtt menjen. Azt nem mondhatta nekünk: Lássátok, én sem követek el bűnt, ti is jók, büntelenek legyetek. Azért nem mondhatta, mert ő Isten volt, és ezért egyszerűen nem tudott bűnt elkövetni. De azt már mondhatja: Nézzétek, én önként mennyi kint vállaltam, nem is magamért, hanem értetek, vállaljátok hát ti is a mennybe vezető út önmegtágadásait, keresztjeit! Érdemes, mindent megér!

És nemcsak a nehéz utat járta végig, hanem megmutatta nekünk a célbaérkezés boldog dicsőségét is feltámadásában, mennybemenetelében. Hogy mi is kedvet kapjunk.

Jézus, a mi Királyunk mindent megtett értünk. Rajtunk a sor, hogy mi is mindent megtegyünk érte. Amit érte teszünk, azt mind magunkért tesszük.

2. Krisztus Király elsőszámú ellenségei

Egyszer nagyon nem jó lesz Krisztus ellenségének számítani. A lecke szerint Jézus minden felsőbbséget, hatalmat és erőt megsemmisít. „Addig kell ugyanis uralkodnia, amíg ellenségeit mind lába elé nem veti.” Amit még hozzátesz Szent Pál, az rettenetes Jézus ellenségei számára, mert azt jelenti, hogy nem menekülhetnek előle még a halálba, az öngyilkosságba sem: „Utolsó ellenségként a halál semmisül meg”.

Kik Jézus ellenségei? Az evangélium beszél róla, maga Jézus mondja meg, mikor leírja a végítéletet. Arról van szó, miként üzi kárhozatra elsőszámú ellenségeit: „Távozzatok tőlem, átkozottak az örök tűzre!” Ezek pedig a „kicsinyek” ellenségei, lenézői, megvetői, a „kicsinyekkel” nem törődők. Úgy is lehet mondani: A csak magukkal törődők. Akik észre sem akarták venni az éhezőket, a rongyosokat, a betegeket, az élet kisemmizettjeit.

Jézus Király kedvencei azok, akik leginkább rászorulnak a szeretetre. Tehát Nem olyan nagy baj, ha keserves az életem, így Jézus kedvence vagyok. Tehát: Ha minden jól megy, ha okos és gazdag vagyok, akkor erőfeszítéseket kell tennem, hogy Jézus kegyeibe férközzem. Ennek nemcsak legegyszerűbb útja, de egyetlen útja, ha részt veszek a „kicsinyek” sorsában. Az egészséges ápolja, látogassa a betegeket. A tehetős támogassa a szegényeket. A jókedvű vigasztaljon. Akit szeretnek, szeresse azokat, akiket senki sem szeret.

Ha Jézus barátja akarok lenni, az elesettek barátjává kell válnom. Különben Jézus elsőszámú ellenségei közé fogok számítani.

3. Mindent átad Atyjának

Aki boldogulni akar, alkalmazkodjék a valósághoz. Minden valóság csúcsa pedig ez: „Ha majd minden alá lesz neki vetve, maga a Fiú is aláveti magát annak, aki mindent alávetett neki, hogy Isten legyen minden mindenben”.

Tehát: Isten mindent magának teremtett. Az uralmat minden felett átadta emberré lett Fiának. A Fiú önmagába gyűjt össze mindent, és a végén mindent átad Atyjának.

A világ egy kis darabkája ma az enyém. Elsősorban én magam, a házam, vagyunkám, a családom, a pozícióm stb. Mindebből csak az maradhat meg, amit át lehet adni Istennek, amit Isten magáénak vallhat. Más minden tűzre kerül, elveszik számomra. Tehát: Mindennel úgy kell gazdálkodnom, hogy átvehesse Isten, mert akkor örökre az enyém lesz.

Nem lehet minden részletre kitérni. De nézzük pl. a vagyunkámat. Nem fogadhatja el Isten, ha becstelenül szereztem. És akárhogy forgatom, Isten szemében a lopás, a sikkasztás, a hűtlen kezelés, a csalás, az érdemtelen prémium és a többi, bárhogy is becézzük ezeket, mindig becsstelenség marad. De nem fogadhatja el vagyunkámat az Isten akkor sem, ha a szegények elől vontam el zsugori és fősvény módon. De amit szeretetből elpazaroltam, azt mind elfogadja az Atya, és megőrzi nekem az örök életre, mégpedig átváltva mennyei valutára.

Vagy vegyük a testünket: Elfogadhat Isten egy elkényeztetett, kéjsóvár hústömeget? Egy mocskos száját? Egy ellenségeskedő, furkálódó, érzéketlenné vált szívet? Egy csak az önzésre okos agyat? Meg kell próbálnom olyanná tenni testemet, hogy magáénak vallja az Atyánk. Ő nem utálja, hanem magához ölelve meggyógyítja a beteg, erőtlen, öreg, elformátlanodott, kiéhezett testet. Ő csak a bűnös testet utálja. Legalábbis addig, míg meg nem mosták a bűnbánat könnyeiben.

Egész életem készület legyen a nagy átadás napjára!

4. Szülők figyelmébe

Krisztus Király megígérte, hogy egyszer vele együtt uralkodni fogunk. De csak az, aki vállalja a részt már most Krisztus királyságában, mely a Szentírás szerint pásztorkirályság. A szülőket pl. gyermekeik pásztorkirályává tette az Úr. Nekik vállalniok és betölteniök kell ezt a feladatot.

A gyereknevelés egyetlen pontján tanuljunk ma Krisztus Királytól, a szigorú, büntetéstől sem féltő nevelés terén. Jézus megsiratta Jeruzsálemet, de nem mentette meg a pusztulástól. Először jött a szép szó, csodákkal támogatva. Aztán a komoly figyelmeztetés, sőt fenyegetés. És mivel semmi nem használt, jött a büntetés. Nem a meggyőzni nem tudó düh eltipró büntetése. Jézus ezzel is nevelni, felemelni akarta népét. Ha népe üdvözülni, abban Jeruzsálem pusztulásának is nagy szerepe van. Jeruzsálemet senki jobban nem szeretete Jézusnál. Nemcsak megsiratta, de életét adta érte. Éppen mert szeretete, büntette.

A szülő szíve is sírjon, ha büntetni kell, de tudja, hogy a büntetés a lélek operációja, és elhagyni bűn. (Orvos: Használt a kicsinek az orvosság? Anya: Nem, mert nem akarja bevenni. Orvos: Szegény anya, mit fogsz te még megérni! hozzátehetjük: Szegény gyerek, mi lesz belőled?)

A szülők három mondata és egyben végzetes tévedése, bűne

„Hagyd, olyan édes, olyan jó áll neki!” (Pl. az, hogy lehülyézi a nagymamát.)

„Hagyd, majd ha megjön az esze, más lesz!” (Pl. ha lop, hazudik.)

„Ennek a gyereknek nem lehet parancsolni.” (Sokszor mondják már 7-8 éves gyerekekről.)

Büntetni, sajnos kell. A gyerekről is el lehet mondani: Emberek vagyunk. Vagyis gyarlók. Persze a büntetés ne történjék soha idegességből, tehetetlen dühből. Legyen arányban a bűnnel, ne pedig a szülő hangulatával. Legyen következetes. Legyen rövidlejárátú, különben a szeretet és bizalom rovására megy. Legyen egyben nevelés is.

Valamit higgyenek el a szülők: A gyerek a büntetést rögtön „megbocsátja”. És ha nem mi engeszteljük rögtön utána, akkor ő fog engesztelni. A gyerek semmit nem szeret úgy, mint az erős akaratot szüleiben. Mert maga, is érzi: Erre van szüksége gyengeségében.

B)

1. „A hűséges tanú” (Jel 1,5)

Jézus, midőn Pilátus király-mivoltáról kérdezte, ezt állította előtérbe: „Én azért születtem és azért jöttem a világra, hogy tanúságot tegyek az igazságról”. A „születtem” valószínűleg az Ige örök születésére, a „világra jöttem” a betlehemi születésre utal. Jézus lényege az igazság tükrözése, a teljes igazságé, mert egylényegű a Teljes Igazságai, a végtelen Istennel. A „tanúságot tegyek” és a „hűséges tanú” valami egészen különlegesre utal. Mi emberek keressük az igazságot, és apró részleteiben nagyon lassan felderítünk róla valamit. Jézus „tanúskodik” az igazságról. Ez azt jelenti, hogy ő nem keresi, hanem látja, ismeri a teljes igazságot. Mégpedig azt az igazságot, vagy helyesebben: az igazságnak azt a teljességét, amit ember nemcsak megtalálni, de felfogni, megérteni sem képes. Ezért csak tanúskodni tud róla Jézus, aki mindentudó, hiszen egy az Atyával, nem megmagyarázni, velünk megértetni. Jézus tehát ismeri minden kérdésre a tökéletes választ. Sőt, lényeg válasz minden kérdésre, még az olyan kérdésekre is, amelyek soha eszébe nem juthatnak embernek. Mert mi nemcsak nem ismerünk, de a teljes valóságnak megfelelően kérdezni sem tudunk.

Mindebből az következik, hogy Jézus tökéletes Király. Mert ismeri a világ, az élet, az ember mindenegyén egyén végső titkának kulcsát. Tehát egyedül ismeri –az ember célját, természetét, egyedül ismer engem (egyedül, mert én magam sem vágyok tisztában

magammal). Tehát törvényei tökéletesek, hiszen- az ember céljának és az ember természetének, lehetőségeinek teljes ismerete áll mögöttük. Tehát ítélete mindenkiről tökéletes, mert mindenkit tökéletesen ismer úgy is, mint embert, úgy is, mint egyént. Méltó tehát arra, hogy abszolút király legyen.

2. „Istennek papjaivá tett bennünket” (Jel 1,6)

Jézus Papkirály. Vagyis tökéletes király, mert összeköti Istent és embert. Hogy ez az összekötés tökéletes, arra személye a biztosíték: Isten és ember egyetlen isteni Személyben. Tökéletes megszentelő, mert Istent vonja le hozzánk, Istenhez emel bennünket. Általa Isten bennünk van, mi Istenben vagyunk. Nemcsak a végső kifejtésben, hanem már most. A kegyelemben (melynek Jézus a szerzője kereszthalálával és forrása a Szentlélek küldésével) az isteni természet részesei vagyunk, Jézus nekünk adott törvényei az Istenség törvényeinek, benső törvényeinek kivetítése reánk. Jézus az egyedül tökéletes Pap, mert az egyedül tökéletes Közvetítő Isten és az ember között, hiszen Isten is, ember is, tökéletes egységben. És Király is. Papkirály, mert hatalma van. Nemcsak közvetíteni, hanem Isten és ember találkozását, misztikus egyesülését létre is hozni, az embernek Istenbe való felvételét megvalósítani, az egyesülés törvényeit meghatározni.

Azt akarja, parancsolja, és ezt lehetővé is teszi számunkra, hogy mi is papok legyünk valamennyien keresztények. Vagyis hogy Jézusban megszenteljük a világot. A megszentelés azt jelenti, hogy levonjuk Istent a világba, és felemeljük a világot Istenhez, sőt Istenbe. Természetesen lehetetlen ez embernek: Dehát mi nem vagyunk pusztán emberek. Mi Jézusban (a keresztség tette, hogy Jézusba ojtódjunk, mint szőlővessző a szőlőtőbe, mint sejt az emberi testbe) Isten valóságos gyermekei (nemcsak gyermeki címmel felruházott emberek, mert nemcsak hívatunk, hanem vagyunk is Isten gyermekei, ahogyan Szent János sugalmazott mondata értésünkre adja) vagyunk. Ezért tudjuk levonni Istent a világba és felemelni a világot Istenbe.

Mit jelent papságunk? Azt, hogy úgy éljünk, gondolkodjunk, beszéljünk, cselekedjünk, érezzünk, mint akik részesei az isteni természetnek. Egész lényünk Istent tükrözze, sugározza. A világot úgy birtokoljuk és kezeljük, mint Isten gyermekei. Tehát nem mint szolgái, hanem mint teljhatalmú urai, Isten nevében.

Nem aljasodhatunk le a test, a világ szintjére és törvényeihez. Testünket és a világot kell Istenbe emelnünk. Így leszünk papok Jézusban, mint az örök Papkirály papságának és királyságának részesei.

3. „Jöjjön el a te országod!”

Milyen jó is lenne! Egy olyan ország, amelyben Isten a Király. Az az igazság, béke, boldogság országa lenne. Csak a csirkefogóknak nem tetszene. De tetszene mindenkinek, akiben egy cseppnyi a jóakarát. Tetszene azoknak is, akik nem hisznek Istenben.

Sajnos, nincs ilyen. Isten látszólag nem törődik a világgal, „nem vállalja” itt köztünk a királyságot.

Kinyilatkoztatás: Egyszer eljön az Ő országa. Hihetetlen? Miért lenne hihetetlen, hogy a világ egyetlen Ura, aki lényénél fogva Ura mindenkinek, átveszi azt, ami megilleti, a teljes uralmat? Átveszi tőlünk, akik többnyire hűtlen sáfárok voltunk? Miért hihetetlen, hogy Isten egyszer végső igazságot szolgáltat igazaknak is, gonoszoknak is? Inkább azon kell csodálkoznunk, hogy eddig is ennyire ránk bízta tulajdonát, a világot. Azért tette, hogy mindegyikünk megmutassa, mit ér, milyen sáfárja a rábízott uralomnak a teremtmények fölött.

De Isten országa máris köztünk van. Krisztus Király titokzatosan már most uralkodik (Lk 17,20-21). Mint csírázó mag kezdődött meg Jézus uralma, hogy a végkifejletkor hozza meg gyümölcsét. Csak rá kell találni (Mt 13,44-46). Boldog, aki rájön, hogy már most működik Krisztus királysága. Boldog, aki részt vesz benne. Vagyis, aki átadja magát Jézus Királynak, őt szolgálja, a szeretet, béke, jószág, irgalom, tisztaság, egyenesség uralmát szolgálja. Azt, hogy Isten akarata érvényesüljön itt a földön is, mint ahogyan tökéletesen érvényesül majd a mennyben, Jézus véglegesen tökéletes Királyságában.

Erre alapuljon életem. Akkor méltó leszek Jézussal együtt uralkodni örök Királyságában.

4. Kinek az országát építed?

Krisztus Király ünnepe figyelmeztet: A Föld, az egész világ Istené, mi is mindenestől az övéi vagyunk.

Ósi parancs: Hajtsátok uralmatok alá a földet! Teszi az ember úrhajóstól a háziasszonyig. De a világ meghódoltatásában ez a fontos: Mit csinálunk a világból? Isten országát vagy a Bűn birodalmát? Mi uralkodik: A tisztaság, becsület, jószág, megértés, szeretet stb., vagy a kapzsiság, önzés, gyűlölet, élvhajhászás és más ilyenfélék? Vannak emberek, akik ezen, mások azon dolgoznak. És végeredményben ezen dől el, ki kicsoda. Nem azon, hogy milyen színű a bőre, milyen nemzetiségű, melyik valláshoz tartozik stb.

Krisztus Király hagyja, hogy ki-ki azon dolgozzék, amire szíve viszi. De nagyon is érdekli. Pilátus előtt összekötözött kézzel állt, de pontosan tudta, hogyan viselkedik a nagypénteki dráma minden szereplője. Nem is érdekelte, hogy személy szerint vele szemben hogyan viselkednek. Hanem az, hogy ebben a viselkedésükben hogyan nyilvánul meg az igazságszeretet, az emberiség, a jóakarat, a szeretet, a hit. Most is, mintha összekötözött kézzel, tétlenségre kényszerítve nézné az emberiség életdrámáját, az egyének életdrámáját. De most is érdekli az élet minden mozdulata, a szív minden rezdülése.

Érdeklődése nem erőtlenségre szemlélet. Egyszer mint homokvárat söpri el ezt a színpadot, melyen mindenki megmutathatta, mit ér, miért él, min dolgozott. Új eget és új földet alkot, és ez egészen Isten országa lesz, a beteljesedett Isten országa. Végleg átveszi az uralmat Krisztus Király, hogy Atyjának adjon át mindent, és Isten legyen a Minden mindenben. És akik földi létük napjaiban az Ő országát építették, azok lesznek ennek az új és örök Isten birodalmának boldog polgárai, uralmának részesei. Ez lesz a véglegesen tökéletes demokrácia: Mindenkinek teljesen szabad és az igazsággal pontosan megegyező közös akarata és boldogsága. Akik pedig a mindenféle bűnt tették életük tengelyévé, azok örök tűzre kerülnek, soha véget nem érő pusztulásra.

Rajtam Krisztus Király tekintete. Nem törődhetem azzal, mások mit tesznek, nekem Isten országát kell építenem magamban, a világban. Jézus eljön, és én részt akarok venni az ő Királyságának boldog életében.

C)

1. Dávid Fia.

Ha a zsidók azt mondták valakire, Dávid fia, azzal azt mondták: Messiás, az eljövendő Uralkodó. Mert a jövendölés szerint a Megváltó, a Királyok Királya Dávid családjából fog származni. A mai olvasmány alapján több párhuzamot tudunk vonni Dávid, Izrael legnagyobb királya és Krisztus Király között. Dávid előképe volt Jézusnak.

„Íme mi a te csontod s a te húsod vagyunk.” Jézus is a mi vérünkből való. Valóságos ember. Ez azért csodálatos és kiemelni való, mert Jézus Isten Egyszülöttje, valóságos, az Atyával egylényegű Isten. A világ Ura szükségképpen Isten, a Teremtő, Fenntartó,

Gondviselő, a Minden. Hogy Jézust tette Királyunkká, az azt jelenti, hogy nem mondott le uralmáról (Jézus Isten), hiszen nem is mondhat le. Isten nem mondhatja, hogy nem ő a világ Ura. De ugyanakkor olyasvalakit tett Urunkká, aki valóságos ember. Tehát érezhetjük is, hogy egészen a mienk, a mi ügyünk képviselője, hogy megért bennünket.

„Mikor Saul volt a királyunk, te vezetted (akkor is) Izraelt.” A bűn által uralomra juttatott Gonosz, Ádám vétke óta a világ fejedelme. De már az ő uralma alatt is Jézus vezeti népét, bár most még önkéntes, hogy uralma alá adjuk-e magunkat.

„Az Úr mondta néked: Te légy Izrael fejedelme!” Jézust is Isten tette az új és örök választott nép fejedelmévé, pásztorává.

Dávidot Isten bízta meg: „Te legeltesd népemet.” Mégis, Izrael valamennyi törzsének el kellett mennie Dávidhoz Hebronba, hogy kinyilvánítsák: Egy akaraton vannak az Úrral. Krisztus Király ünnepe alkalom arra, hogy mi is kinyilvánítsuk: Egy akaraton vagyunk Atyánkkal, Királyunknak ismerjük el azt, akit ő tett népe Fejedelmévé.

2. Az örök Minta

Krisztus Király nemcsak Istentől nyert kinevezése folytán Királyunk. Ő szükségképpen az, más nem is lehet. Ő az örök, szükségképpeni Úr, az Isten egyszülött Fia.

A jó király népének példaképe. Jézus az. Nemcsak „viselkedése”, nemcsak jelleme, tettei folytán, hanem sokkal mélyebb értelemben és minden szempontból.

Egyetlen teljes tökéletesség van, Isten. Nincs tökéletesség, amely ne Isten tökéletességének megcsillanása lenne. Jézus „a láthatatlan Isten képmása”. Egy az Atyával, tehát nemcsak fényképe neki, hanem vele egy Hasonmása. (Teremtményeknél ez nem lehet, nálunk egy valaki csak önmagával lehet egyenlő. Istennél, értelmünket meghaladó módon, két, sőt három valaki azonos teljesen egymással, mert ugyanazt az egy istenséget birtokolják mindhárman: Szentháromság.) Ezért ő „minden teremtmény elsőszülöttje”. A Teremtő mintegy Fiából (Jézusból) „nézte ki” mindazt a tökéletességet, amit a teremtésben létrehozott.

Jézus az Egyháznak is a feje. Tehát Isten népe közösségének is Ősmintája. Istennel és egymással való egységünk Őstípusa. Jézus minden „porcikája” egy Istennel, és egy egymással, benne semmi széthúzás nincs. (Mint bennünk a test-lélek, értelem-akarat, szellem-öszönlény, belátás-tett stb.)

„Elsőszülött a halottak közül”. Az új, az isteni és örök élet Mintája is.

Valóban, Krisztus Királyé „az elsőség mindenben”. Ő örök Példaképünk. Őt kell megvalósítanunk magunkban. Hogy ne is mi éljünk már, hanem Ő mibennünk. Így kapnak részt örök királyságából.

3. „Ha te vagy a zsidók királya...” (Lk 23,27)

A golgotai dráma (nem tragédia, mert magában hordta a győzelmet) „nézői” nem egyszerű királyra gondoltak gúnyolódásukban, mert egy fölszögezett királytól igazán nem lehet várni, hogy leszáll a keresztről. Ők Megváltót értettek, a mindenség Királyát. Nem ismerték fel Jézusban, a Megfeszítettben. De felismerte az egyik vele együtt felfeszített gonosztevő: „Jézus, emlékezzél meg rólam, amikor eljön uralmad!” E felismeréshez isteni kegyelemből nyert hit kell, és a hit elfogadása, magunkévá tétele. Enélkül nem lehet felismerni Jézusban az Istent, a mindenség Királyát. Ehhez csak segítséget nyújthattak a nagypénteki csodák: A szikla és a templomkárpit repedése, a sötétség, holtak előjövése sírjukból.

Krisztus Királyt felismerni és elismerni, ez ma is csak a kegyelemadta hitben lehetséges. De ma is itt vannak a csodák, melyek könnyítik a felismerést. Csak néhányat:

Jézus a maga korának szereplői (császárok, művészek, hadvezérek, királyok stb.) között senki sem volt. Mégis egyedül az ő élete hoz ma is lázba milliókat. Soha egyetlen sort nem írt, legalább úgy nem, hogy ránkmaradt volna. Róla mégis annyi könyvet írtak, hogy több könyvtár sem tudná befogadni valamennyit. Övé a legolvasottabb életrajz 2000 év után is. Nem szól hozzánk 2000 éve, hozzá mégis mindennap milliók szólnak. Nem látják, mégis térdelnek előtte. Szegény volt, mégis neki van a legtöbb és leggazdagabb, legszebb palotája a földön. Nem tudjuk, milyen volt, de senkiről nincs annyi kép és szobor, mint róla. Szégyenfán halt meg, de vére a szégyenfából diadalmi jelvényt, a legnagyobb tisztelet tárgyát csinálta. Emlékét ezerszer akarták tüzzel-vassal kiirtani, híveinek száma mégis egyre nő. Pedig híveinek ereje soha meg sem közelítette ellenségeit.

Jézusnak jogában és hatalmában állt azt mondani: „Még ma velem leszel a paradicsomban.” Nekem is mondhatja, nekem is megadhatja. Csak én is mondjam a Jobblator hitével: „Jézus, emlékezzél meg rólam, amikor eljön uralmad!”

4. „Mi legalább tetteink méltó jutalmát kapjuk” (Lk 23,41)

A Kereszt királyi trónján látjuk Jézust az evangéliumban. Örök kérdés, miért így váltott meg bennünket. Egyik megfontolás: Hogy minél inkább egy legyen velünk. Le akart szállni az emberélet legmélyebb mélységeibe. Ezek egyike a halál, a megsemmisülés. De ahhoz nem kellett volna ez a kín, lehetett volna természetes, csendes halál, méltóságteljes eltávozás. És az is igazi halál lett volna, az emberlét mélypontja. Csakhogy az emberlét legmélyebb pontja nem a halál, hanem a bűn. Jézus, a mi Királyunk ebben is osztozni akart velünk, hogy egészen egy legyen azokkal, akiket neki adott az Atya. A Szentírás szerint mindenben hasonlóvá lett hozzánk, de a bűnt kivéve. Bűnt elkövetni, erre Jézus képtelen volt. Isten nem követhet el bűnt, akkor már nem lenne Isten. Jézus Isten volt személyében, nem emberi személy volt csupán, aki megkapta az istenséget. Isteni személy nem követhet el bűnt. (Mégis, valamiképp osztozni akart velünk még a bűnben is. Legalább így, a kereszttel. Mert így nem természetes halállal adta ki lelkét, hanem bűn által. Nem a betegség lett a „végzete”, hanem az emberek bűne. Így ő is, nemcsak misztikusan, áldozati lelkület folytán, de közvetlenül is a bűn áldozata lett, mint a bűn áldozatai vagyunk mi is, bár mi a saját bűnünké.)

Királyunk abban a pillanatban győzött, mégpedig véglegesen, örökre, amelyben leszállt emberlétünk legmélyére, a halálba, mint a bűn áldozata. Mert halálával megölte a halált, bűnért való halálával megölte a bűnt. Így legyőzte az emberiség legádázabb ellenségeit.

A Jobblator mint bűnbánó elégtételt és vezeklést vállalta a halált: „Mi tetteink méltó jutalmát kapjuk.” Hite mellett ez volt az, ami biztosította neki a paradicsomot. Nekünk is hinnünk kell, és vállalnunk az élet szenvedéseit és a halált, mint elégtételt és vezeklést bűneinkért. Akkor nekünk is szól Jézus ígérete.

Gyertyaszentelő Boldogasszony (febr. 2.)

I. Szentírás

I. OLVASMÁNY (Mal 3,1–4): *„Íme én elküldöm angyalomat, hogy elkészítse az utat színeim előtt, és csakhamar eljő templomához az Úr, akit ti kerestek, s a szövetség angyala, akit ti óhajtotok. Íme eljő, úgymond a sereg Ura. De ki tudja elviselni az ő eljövételének napját, és ki állhat meg az ő láttára? Mert ő olyan, mint az olvasztó tűz, és mint a posztóványolók lúgja. Leül, mint az ezüstolvasztó és tisztító mester, és salaktalanná teszi Lévi fiait; és megtisztítja őket, mint az aranyat és mint az ezüstöt, hogy igazságban mutassanak be áldozatot az Úrnak, és tessék az Úrnak Juda és Jeruzsálem áldozata, mint a hajdankor napjaiban, és mint a régi esztendőkbén.”*

Maga Jézus magyarázza meg (Mt 11,10; Lk 7,27), hogy az „angyal”, aki utat készít, Keresztelő szt. János volt. Az Úr, akit keresnek, a szövetség angyala, Jézus Krisztus. A „szövetség angyala” elnevezés leginkább azért illik rá, mert új és tökéletes szövetséget létesített, mint az új választott nép feje. A jövendölésnek az a része is beteljesedett, hogy áll még a (Zorobábel-féle) templom, amikor az Úr eljön. Megosztja népet, és így megtisztítja. Ez ugyan csak a végső időben fog beteljesedni, de a vele való kapcsolat, az állásfoglalás mellette vagy ellene fényt derít az emberek igazi lelkületére. Olyan áldozatról gondoskodik majd, amely tetszeni fog az Úrnak.

II. OLVASMÁNY (Zsid 2,14–18): *„Minthogy (pedig) a gyermekeknek közös a testük és a vérük, ő is részt kapott belőle, hogy így halálával legyőzze azt, aki a halálon uralkodott, tudniillik a sátánt, és felszabadítsa azokat, akiket a haláltól való félelem egész életükre rabszolgává tett. Hiszen nem az angyalokat, hanem Ábrahám leszármazottait karolta föl. Ezért minden tekintetben hasonlónak kellett válnia testvéreihez, hogy irgalmas és Istenhez hűséges főpap legyen és kiengesztelje a nép bűneit. Így mivel maga is kísértést szenvedett, tud segíteni azokon, akik a kísértéssel küzdenek.”*

Jézus valódi emberi természetet vett fel és valóban meghalt. Ezáltal egyrészt növelte bizalmunkat: ő is érzett emberi fáradságot, szenvedett testileg-lelkileg, tehát meg tud érteni bennünket; másrészt magára vállalta a halált is, abban sem vagyunk magunkra hagyatva. Látjuk, hogy szenvedése érdemszerző, élet forrása lett, ebből bizalom fakad lelkünkben saját szenvedéseinket illetően is. Egészen közel került hozzánk, sorstársunk lett. Így ha nem tudunk bizalommal lenni iránta, csak saját magunkban kereshetjük a hibát.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 2,22–40, ill. 22–32): a hosszabb változat azonos a Szentcsalád vas. B) változatával, a rövidebb Simeon énekével végződik: *„... és dicsőségül népednek, Izraelnek.”*

Eljött templomába az Úr és Simeon máris megjövendöli róla, hogy lesz olyan, aki felemelkedik általa, és lesz, aki megbotlik benne. Az ezüstolvasztó és tisztító mester már újszülött korában kettéosztja az embereket: a pásztorok imádják, Heródes életére tör. Bennem, szívemben is végbeviszi ezt a választást, határozott állásfoglalást sürget. Vagy az egyik, vagy a másik csoportba kell tartoznom nekem is. Milyen a szívem? Valóban az övé, hozzá tartozik? Jézussal kapcsolatba kerültem és Ő számomra is vagy felemelkedés, vagy mély bukás. A keresztségben megvilágosított fényével, kiragadott a bűn sötétségéből.

Világosságban járok-e, kerülöm-e a sötétség cselekedeteit? Világít-e életem másoknak is? Akik ismernek, akikkel kapcsolatba kerülök, világosságot merítenek-e belőlem? Úgy világosodik-e világosságom az emberek előtt, hogy jótetteimet látva, dicsőítik a mennyei Atyát? Olyan szándékkal akarok a szentmisére menni, amilyen szándékkal Jézust vitték a templomba: hála az Atyának, hogy gyermeke lettem és készség mindannak megtételére, amivel neki, mint Atyámnak tartozom.

II. Teológia

Önmegtagadás

Ha lemondasz valamiről, szeretetből tedd.

Ha feláldozod magad, ezt azért tedd, hogy közelebb kerülj testvéreidhez és Istenedhez.

Ha meghalsz magadnak, ez azért történjék, hogy Krisztus éljen benned. A halálnak csak a feltámadás ad értelmet.

Minden energiád között legtöbb gondot a szenzibilitásod okoz. Ne vesd meg, mert rendkívüli gazdagságot jelent; ez teszi lehetővé számodra, hogy megragadjon egy szép látvány vagy felebarátod szenvedése; hogy reszkess a gyönyörűségtől egy remekmű-alkotás vagy barátod öröme láttán; hogy könnyen találd meg a kapcsolatot másokkal és teljes mélységükben tudd felfogni a személyeket és helyzeteket; hogy megismerd az ellenállhatatlan erejű felhívást önmagad ajándékozására és megtapasztald az érzelmi szeretet lenyűgöző erejét.

De nagyon fontos, hogy szenzibilitásod és értelméd jóbarátok legyenek és ne külön-külön dolgozzanak, saját számlájukra.

Ha megindított vagy pláne felkavart egy tény vagy egy személy, állj meg és tárgyilagosan vizsgálj meg a tény, mely érintett és ösztönös reakciódat. Derítsd ki, mekkora része volt ebben a reagálásban intelligenciádnak, és mekkora szenzibilitásodnak. Fogadd el bensődben ezt a tény és ezt a reakciót, végül határozd meg és dönts el, milyen magatartást kívánnak eszményeid és hited. (Ha lehetséges, végezd ezt a gyakorlatot hetenkint kétszer vagy háromszor írásban.)

Az igazi lelkiélet nem olyan élet, amelyből hiányzik a szenzibilitás, hanem olyan, amelyben a szenzibilitást teljes egészében az értelem irányítja, a kegyelem pedig megtisztítja és így nem jelent akadályt az Istennel való találkozás útjában.

Krisztus nem azért jött, hogy erőidet szétrombolja. Azért jött, hogy harmóniába hozza és isteni étellel töltsen meg azokat.

Testvéreidet és Istenedet „teljes szívedből, minden erődből, egész valóddal” kell szeretned; igen, egész valóddal, melyet azonban a kegyelem isteni étellel hatott át. (Michel Quoist után)

III. Homília vázlatok

1. Tanulj adni!

„Máriáé volt a gyermek.” De a Szűzanya nem akarta magának megtartani. A templomi bemutatás szertartásával elismeri, hogy gyermeke Istené, ezért megváltja az Úrtól. De megint csaknem azért, hogy megtartsa magának, hanem hogy most már mint az egészen magát, Istennek adja. Nem magának táplálta, gondozta, nevelte, hanem Istennek és az egész emberiségnek. Nem is próbálta visszatartani, mikor elindult Názáretből, hogy beteljesítse hivatását. Később se próbálta soha hazacsalogatni, bármilyen vészjósló hírek érkeztek. Nem próbálta visszatartani a keresztútától, a kínhaláltól. Inkább egyesült áldozatával.

Mária azzal, hogy odaadta Jézusát Istennek az emberekért, nem veszítette el őt. Éppen ezzel lett Gyermeké egészen az övé, és ő egészen Fiáé. Így vagyunk valamennyien, mindennel. Tulajdonképpen csak az a miénk, amit odaadunk Istennek, embereknek.

Így a szülő, aki magának akarja nevelni gyermekét, nagyon hamar elveszti. A gyermek, ha észreveszi, hogy szülei tulajdonuknak tekintik, fellázad és „kitör”. De ha hivatásának, jövőre élettársának, jövőre családjának nevelik, és főleg Istennek nevelik, akkor az övék marad a szeretet kötelékében. Csak a valóban önzetlen szülők várhatnak hálát, hűséget. Aki mindent megenged, mindent megad, azért, mert ezzel szeretetet akar vásárolni, az tragikusan fog csalódn.

Amit másnak adok anyagiakban, az inkább az enyém, mint amit magamnak tartok meg. Mert semmit sem vihetünk magunkkal ebből az életből az örök életbe, csak jótetteinket. Ugyanígy, bármit teszek másokért, inkább teszem magamért, mint amit magamért teszek, mert az érdem az egész örökkévalóságban javamra szolgál.

Ha életemet, enyéimet, javaimat, magamnak akarom megtartani, valamennyit elvesztem. Ha mindent odaadok Istennek, és Istenért az embereknek, akkor minden az enyém, százszoros kamattal, és enyém ráadásul Isten boldogsága.

2. A gyertya

Az egyház szereti a gyertyát. A keresztelestől a sírig végigkíséri vallásos életünket. Célszerűbb lenne, talán szebb is, a villanyvilágítás, mégis ragaszkodunk a gyertyához. Mert sokféleképpen jelképezi a keresztény életet.

Fehérségével erkölcsi tisztaságra hív.

A világosság jelképe a bűnös lélek elvakultságával szemben.

A szeretet tüzeinek kitartó lobogását jelzi.

A gyertya azzal, hogy másoknak világít, a világoskodó élet példája.

Azzal, hogy csendesen elég másokért, az önfeláldozás jelképe.

Elsősorban Jézus és a Szűzanya életét jelképezi így a gyertya. De bennünket is az ő életük élésére hív, hogy legyünk tiszták, szeretettől lángoló, világosságban járók és világosságot árasztók, magunkat Istenért, emberekért feláldozók. Jó lenne, ha megihletnének az oltár csendesen égő gyertyái.

3. Simeon és az ígéret

Nagy ígéret birtokosa volt Simeon. Mi nagyobb ígéretre vágyunk. Hogy nem halunk meg addig, míg nem leszünk végleg Jézuséi, míg nem vesz birtokába bennünket véglegesen az Isten Lelke, míg nem vagyunk alkalmasak a mennyre, legalább annyira, hogy kisebb „javítással” a purgatóriumban beléphetünk oda. Birtokába kerülhetünk ennek az ígéretnek a nagykilenced által.

Nincs fontosabb kegyelem, mint a végső állhatatosság. Ezen fordul meg üdvösségünk vagy kárhozatunk. Kérdemelni ezt a kegyelmet nem lehet, de kiimádkozni igen. Ennek leghathatósabb módja, Jézus Szíve ígéretének folytán, a nagykilenced.

Aquinói Sz. Tamástól megkérdezte a nővére: Hogyan szerezhetem meg a mennyet? – Akard! – felelte Tamás. Hogy akarom a mennyet, annak nagy kifejezője, ha elvégzem a nagykilencedet.

4. Találkozás Jézussal az élet vége felé

Az idős kor bajait, fájdalmait, betegségeit, az elszenvedett szeretetlenségeket, a magányosságot, a hálátlanságok sorozatát lehet úgy is felfogni, mint Isten üzenetét, talán utolsó hívását.

Azt üzeni az Úr: Vedd észre végre, hogy nincs a földön maradandó lakásod! Túlságosan beleélted magad abba, hogy örökké itt maradsz. Nem nagyon készültél az örökkévalóságra. Kezdd el végre! Siralomvölgyének érzed a földet, de ez emlékeztessen arra, hogy vár az örök haza!

Azt üzeni az Úr: Sok szeretetet hajszoltál életedben. De megfélekedtél arról, ki szeret legjobban, és hogy kinek a szeretete a legboldogítóbb. Nem sokat gondoltál Istenre. Vedd észre, milyen gyarló minden földi szerelem! Akikre rápazaroltad szívedet, azoknak nem kellesz. Próbáld meg szeretni az Örök Szeretetet! Ne félj, hogy ez elvon unokáid, gyermekeid szeretetétől, inkább Istenen keresztül erősebben és okosabban, önzetlenebbül tudod szeretni őket.

Azt üzeni az Úr: Ideje már, hogy elkezd a vezeklést. A magad bűneiért, hiszen volt elég, még ha esetleg magadnak sem akarod bevallani. Aztán azokért a bűnökért, amelyeket mások követtek el, de a te hibádból. Pl. mert nem neveltél elég odaadással és következetességgel. Van elég alkalmad a vezeklésre. Vállald Krisztus keresztyeként az idős kor sok szenvedését, testi és lelki gyötrelmét. Felfoghatod úgy is: Megkezdődött a purgatórium. Magam nem igyekeztem eléggé tökéletesedni, most Isten vette elő a vésőt és kalapácsot, hogy legalább a végén valamit mégis kihozzon belőlem.

El kell hagyni a földet, és itt kell hagyni mindent. Ne kapaszkodj görcsösen senkibe és semmibe. Mondd azt Istennek: Nem baj, Uram, most legalább egészen a tiéd lehetek!

5. Az idősek élete is lehet szép

Euripides: Átkozott az öregkor, csak szenvedést, fájdalmat, halált hoz. – Nincs igaza. A télnek is megvannak az igaz szépségei. A szép öregkor függ az egészségtől, az életkörülményektől, a környezet magatartásától, de mindezeketől csak kicsit. Függ saját magamtól, nagyon.

Mi teheti széppé az utolsó éveket, évtizedeket?

Ha őszinte vagyok magamhoz. Vagyis ha beismerem, sőt kutatom, és természetesen javítom hibáimat. Ez kötelező és szükséges minden életkorban, de végzetesen fontos időseknél. Nemcsak mert veszedelmesen közeledik az ítélet, hanem mert az emberek is sokkal kevesebbet bocsátanak meg az öregnek, mint a fiatalnak. Az üde arc sok mindent felejtet.

Idős korban fokozott a szeretetvágy, mégis kevesebb jut belőle. Azért nem érdemes zsörtölődni, begubózni. Célravezetőbb megpróbálkozni azzal, hogy szeretetreméltóvá válok. Ha így nem szeretnek, megpróbálok más lenni. Nehezebb ez, mint fiatal korban, de hát kell. Más lehetőség nincs. És ha mégsem szeretnek meg? De, látván igyekezetemet, biztosan megszeret Isten.

Az ősz haj még nem érdem, csak az ősz hajhoz méltó magatartás. A fiatalok magatartását érdemes tükörnek felfogni. Ezt érdemlem? Lehet, hogy ezt. Mert én sem voltam és vagyok angyal. Aki legalább ennyit hajlandó elismerni, az már ott van a menny kapujában. „Uram, ne vess el engem vénségem idején; mikor erőm megfogyatkozik, ne hagyj el engem!” (Zsolt 70,9)

6. Szentelmények

„Annyit ér, mint halottnak a szenteltvíz.” Valóban, mit használ a halottnak, de az élőknek is a szenteltvíz, a szentelt gyertya és a többi szentelmény?

A szentelmények az én gyenge imámhoz hozzáadják az egyház imáját. Pl. a templomba érve kérem, bocsássa meg bűneimet az Úr, hogy tiszta lélekkel vehessek részt a közös imában és az áldozatban; ha ugyanakkor szenteltvízzel is meghintem magam, akkor már nemcsak én kérem ezt magamnak, hanem az egyház is kéri számomra. Ha imádkozom magamért vagy halottaimért, a közben égetett szentelt gyertya hozzáteszi könyörgésemhez az egyház imáját.

Ha megáldatok valamit, azzal nemcsak az egyház imáját kapcsolom a magaméhoz, de azt is kérem, hogy a megáldott tárgy ne csak földi hivatását töltsse be, hanem üdvösségemre is szolgáljon, igaz, tehát egyben lelki haszonnal használjam. Ez az értelme a lakásszentelésnek, autómegáldásnak, búzaszentelésnek, jegygyűrű-megáldásnak stb.

Az áldások, szentelmények nem varázslások, amelyekkel szolgálatomba hajthatom Isten erejét. Nem is felesleges, divatból kiment régi szokások. Az egyház imája sohasem felesleges, mert hatékonyabbá teszi az én gyarló imámat.

7. Balázs-áldás

Balázs-áldás helyett nem lenne jobb egyrészt vigyázni az egészségemre, másrészt a betegségben orvoshoz fordulni? Nincs a kettő között ellentét, nincs vagy-vagy. Az elővigyázatosság és az orvosság mellett nagyon jó a Balázs-áldás is. Miért?

Az élet csupa „véletlen”. Ez azt jelenti, hogy nem tudunk mindenre gondolni, mindent elintézni, mindent előre kiszámítani, mindent ellenőrzésünk alatt tartani. Kapok-e fertőzést, eltalálja-e az orvos a számomra legmegfelelőbb gyógymódot, ami nem árt más oldalról stb. Mindez „véletlen”. De hitünk szerint véletlen nincs, minden a Gondviselő kezében van. Nem felesleges tehát imádkozni, hogy a véletlenek a javamra alakuljanak. Az én imádságomhoz pedig a balázsolás hozzáadja az egyház imáját, hogy mentsen meg az Úr minden bajtól, különösen a torokbetegségektől.

Aztán a betegség-egészség ügyében van valami, ami nem tartozik az egészségügyiek hatáskörébe. Az, hogy az egészség vagy betegség a lelki üdvömet szolgálja, ne kárhozatra vigyen.

Isten kérésünk nélkül is tudja, hogy szeretnénk egészségesek lenni, megszabadulni minden bajtól, üdvözülni. Miért akkor kérni? Mindent kérni úgysem tudunk, sok mindenben kérés nélkül segít Isten, észre sem vesszük. De elvárja, hogy kérjük őt, mert személyes viszonyban akar lenni velünk. Szeret bennünket, és szeretetet vár. Nem elégszik meg tehát automatikus kapcsolattal. A személyes kapcsolat sokkal jobban sikerül, ha nem magánszemélyként, hanem az egyház tagjaként lépek eléje. Ezért jobb a Balázs-áldás, mint a pusztán egyéni ima a torok- és más bajok ellen.

8. Add tovább a világosságot!

Minden kereszténynek fénné kell válnia, ha a Világ Világossága él benne.

Életünknek, némelykor szavainknak is világosságot kell gyújtania azok értelmében, akik nem ismerik Jézust. Prédikációt kevés ember hallgat. Isten igéjét a hívek életének kell továbbadnia. A keresztények életét látva kell rájönnie mindenkinek, hogy nem ostobaság és nem felesleges hinni Jézusban.

Hitből fakadó életünknek melegítenie is kell. A hideg tökéletesség nem vonz. De nem is keresztény tökéletesség. Jézus szeretetének kell élnie bennünk, hogy melegítse ezt az önzésében oly hideg világot. Meleg kell ahhoz, hogy a mag termést hozzon.

A fény, a meleg, életet támaszt. A Jézussal egybeforrott élet új életet indít el azok lelkében, akikkel érintkeznek.

Legtöbb ember olyan könyvet szeret, amelyben sok kép van. A keresztények életének kell ragyogó és meleg színekkel megfestett képeskönyvnek lennie, amelyből bárki megismerheti Jézust és Jézus üdvözítő tanítását.

Gyümölcsoltó Boldogasszony (márc. 25.)

I. Szentírás

I. OLVASMÁNY: Iz 7,10-14: azonos Ádv. 4. vas. A) I. Olv.

II. OLVASMÁNY: Zsid 10,4-10: egy vers különbséggel azonos Ádv. 4. v. C) II. O.

EVANGÉLIUM: Lk 1,26-38: Ádv. 4. vas. B)

II. Teológia

„Istent sohasem látta senki. Az egyszülött Fió, aki az Atya keblén nyugszik, ő nyilatkoztatta ki.” (Jn 1,18) A János-prológos befejező szavai a mai ünnep jelentőségére mutatnak rá. Az emberek milliói imádkoztak Istenhez, hittek benne, beszéltek róla, vagy tagadták őt anélkül, hogy látták volna. De egyszer elérkezett a nagy lehetőség Isten megpillantására. Ez döntő pillanat az emberiség számára, sokkal inkább, mint eddig gondoltuk.

Az „Isten meghalt” teológia

A hirtelenül divatosá lett radikális teológia Isten haláláról beszél. Thomas J. J. Altizer szerint „Isten meghalt: a mi világegyetemünkben, a mi történelmünkben, a mi egzisztenciánkban... A megtestesülés okozta a keresztény Isten halálát, amennyiben változást, mozgást jelentett Istenben. Ezért a hit helyes megfogalmazása nem az, hogy Jézus Isten, hanem fordítva: az Isten Jézus. Isten a megtestesült Igévé vált. Örökre az embernek adta magát, és ezáltal megszűnt létezni, mint önmagába zárt autonóm lény. A keresztrefeszítés a megtestesülés csúcspontja: Isten ott vált egészen testté, azaz a transzcendens Isten meghalt. A történelmi Krisztus halála azonban csak kezdeti pontja egy dinamikus folyamatnak, amelyben az Ige fokozatosan emberré válik, s amellyel párhuzamosan halad Isten halálának fokozatos aktualizálódása. Az eszkatológikus végpont az egészen megtestesült Ige, az Isten és ember teljes összetalálkozása, az egyetemes isteni emberiség.” (Mérleg. 1966. 4. 293-294. o.) – W. Hamilton számára Isten az emberek tudatában halt meg, míg Paul M. van Buren teológiájában maga az Isten szó halott, tartalmatlan.

Könnyű volna a radikális teológiát szenzáció-hajhászással, becstelenséggel megvádolni, de ez inkább csak egyes lelkiismeretlen publicistákat illethetne jogosan. A radikális teológia művelői sokkal inkább „sokk-hatás” alatt állnak. Érzik, hogy a mai világban Isten befolyása, ténykedése visszaszorult, s szinte képtelenségnek tűnik a mai emberek számára bizonyítani Isten létét és hatékonyságát. Így a radikális teológia vezéralakjai a közfelfogást elemezve magyarázatot keresnek Isten visszavonulására. Magyarázataik szándéka becsületes, de módszerük nem kifogástalan, mivel – bár kereszténynek nevezik magukat – erre a kínzó kérdésre nem annyira a kinyilatkoztatásból keresnek magyarázatot, mint egyéb szellemi áramlatokból.

A régiek hite

A mai ember nem tud hinni: ez tény. De a régi emberek hittek, és – ez is tény. Vajon egyszerűen a tudatlanság volt ennek az oka? Mi volt az a valóság, melyet ők Istennek neveztek?

Az egyszerűség és a pontosabb válasz kedvéért az üdvtörténet szereplőinél tegyük fel ezt a kérdést. Kétségtelen, hogy a zsidó nép összességében és egyedeiben is úgy érezte, hogy „Isten” állandóan beleszól az életébe. A vallásos meggyőződés, a hit valóság volt bennük. Mi volt az, amitől ők irányítva, találva érezték magukat?

A racionalista gondolkodás szerint ez a meggyőződés tulajdonképpen az ember önkivetítése volt. Az emberek önmagukat kettősnek találták, ezt a kettős képet nem tudták egybeolvasztani, s így szétválasztották. A nyomorúságos, az esendő vonás az emberben megmaradt az emberé, míg a magasztos, a felfelé törő vonása az embernek még jobban felmagasztosult, és isteniként jelentkezett.

A racionalista elmélet teljesen ellenkezett a hagyományos keresztény tanítással, de érdekes módon nem is volt olyan összeegyeztethetetlen a kinyilatkoztatással, mint első pillanatra látszott. Hiszen a Szentírás sohasem magáról Istenről beszélt, hanem Isten és ember kapcsolatáról. Istenről, aki az ember definíciójához hozzátartozik. Az Isten képére alkotott emberről beszél, és arról, hogy az ember akkor talál önmagára, ha Istenre talál. Maga Isten titokzatosan a háttérben maradt, s ha egy-egy eseményben meg is mutatta közbelépését, az eseményből levont következtetést Isten lényére vonatkozóan mindig korrigálni kellett újabb események fényében. Isten nem mint ismerettárgy, hanem mint üdvösséget nyújtó Valaki jelentkezett a kinyilatkoztatásban. És ez az üdvösség nem más, mint az ember legmélyebb vágyainak beteljesedése. Az ember nem kész lény, de saját lényének törvényei és kibontakozásának útja homályban marad előtte. Isten az, aki a kinyilatkoztatásban az ember titkát megoldja. Isten nem akkor hatékony a számomra, amikor róla gondolkodom, vagy elhiszem, hogy létezik, hanem akkor, amikor saját emberségemről döntök az Ő igényei szerint.

„Ott (az üdvtörténetben) életben és gyakorlatban lesz bemutatva az, hogy mit jelent hinni. A bibliai ember nagyon lassan és fáradságosan, kerülőkön át tanulja meg az érintkezést azzal, ami őt végső soron meghatározza. Úgy tanulja meg, mit jelent hinni. A bibliai hitfogalom gyökerében semmit sem tartalmaz a valószínűségi számításból, a valamit „igaznak-tartásból”, vagy a fanatikus meggyőződésből, hanem azt az utat jelenti, amelyen az ember saját életének igazságához elérkezik... A kinyilatkoztatás azt jelenti, hogy valami kinyilvánul. Mi nyilvánul ki? Nem Isten. Hanem az ember igazsága... (titka). A Szentírás az életnek ezt az igazságát Istennek nevezi. De ez csak félig helytálló. Az Újszövetségben, a bibliai kinyilatkoztatás csúcán kiderül, hogy ez az igazság egy ember, a názáreti Jézus. Helyesebben mondva, őbenne, abban a módban, ahogyan ő élt, az ő egzisztenciájának kibontakozásában jut napfényre (az embernek ez a létigazsága). (Max Seckler: Kommt der christliche Glaube ohne Gott aus? 189. o.)

A mai világ egy új humanizmus jegyében áll. Elfordul Istentől, hogy önmagát megkeresse. De éppen ez az út kell, hogy elvezessen Istenhez. A mai ember úgy hiszi, hogy Isten mögötte áll, Istent maga mögött hagyta. Az üdvtörténet tanúsítja, hogy Isten mindig előtte áll az embernek.

Az Úr szolgálóleánya

A mai ünnepen nem mehetünk el szótlánul Mária mellett. A megelőző teológiai fejtegetésnek, a mai ember mázsás és vergődő gondolatainak egyszerre életet és bájít kölcsönöz az ő személye. Isten szolgálóleányának nevezte magát, és mi csodálkozva kérdezhetjük őt: hogyan érezhetted meg ilyen csodálatosan életed titkát? Mert a mindenható és rejtett isten Máriát öröktől fogva szolgálóleányának gondolta, ez volt Mária életének nagy

igazsága. És íme, ez a tiszta lélek, ez a kedves fiatalasszony habozás nélkül kimondja a nagy titkot. Míg mi tépelődünk és megkeserítjük életünket a gondolatainkkal, addig Mária a legnagyobb egyszerűséggel oldja meg a legfogósabb kérdést.

Megszoktuk, hogy tiszteljük Máriát, mert Jézus anyja. Tiszteljük, mert a mi anyánk, mert jó hozzánk. Nem tisztelhetnénk őt egyszerűen azért, mert ő olyan szép? Muszáj megindokolnunk, külső okkal alátámasztanunk rajongásunkat iránta? Nem elég-e belepillantani az ő lelkébe, hogy vonzódás támadjon bennünk?

Ha azt mondanánk, példaképünkül választjuk, követjük őt, akkor nagyképűek lennénk. Elég, ha a mai ünnepen reá tekintünk, és éppen az ő szépségére, jóságára hivatkozva kérjük, ne feledkezzék meg rólunk, akik kínlódva bogozgatjuk éltünk titkát, és oly kevés érzékkel rendelkezünk ahhoz, hogy rásejtsünk – miként ő – Istennek rólunk alkotott gondolatára.

III. Homília vázlatok

1. „Jövök, Istenem, hogy teljesítsem akaratodat” (Zsid 10,7)

A mai napon Mária igenje jut eszünkbe. De ennek a napnak első igenjét nem a Szűzanya mondta ki, hanem az, aki ma testet öltött az ő méhében, az Isten Fia.

Mire mondott igent az Isten Egyszülöttje? Arra, hogy elveszi a világ bűneit, mégpedig olyan módon, ahogyan Atyja akarja. Mert nincs rettenetesebb és tragikusabb valami a világon, mint a bűn. Kimondhatatlan megsértése Istennek, a végtelen Jóságnak és a Szeretetnek. A bűn kigúnyolása ránkpazarolt szeretetének... De tragédia a bűn az emberiségnek. Mert elzárja előlünk Istent, és vele a boldogság egyetlen lehetőségét. Ezért jött közénk Isten Fia, hogy megsemmisítse a bűnt, amely lakást vett a földön. És ezzel visszaállítsa Isten dicsőségét, az emberek boldogságának lehetőségét.

Próbálták az emberek Jézus születése előtt is megsemmisíteni a bűnt. Főleg engesztelő áldozatokkal. De „lehetetlen, hogy bikák és bakok vére bűnöket töröljön el”. Az Isten adott aztán megoldást: Elküldte Fiát, hogy ember legyen, itt éljen köztünk, a mi földünkön, a bűn tanyáján, és megsemmisítse a bűnt. Isten Fia ezzel szállt le a Szűzanya méhébe: Atyám, „áldozatot és ajándékot nem kívántál, de embertestet alkottál nekem. Nem kedves előtted az engesztelő és égő áldozat, ezért így szóltam: Nézd, jövök, Istenem, hogy teljesítsem akaratodat.” Isten akarata pedig az volt, hogy Fia úgy semmisítse meg a bűnt, hogy embertestében, melyet a Szentlélek alkotott neki, vigye a bűnt a kereszt fájára, áldozza fel magát véres kínhalállal.

Erre mondott igent Isten Fia, és erre mondott igent a Szűzanya is. Jézus vállalta, hogy Isten dicsőségéért, a mi üdvünkért lesz a Fájdalmak Embere. A Szűzanya vállalta, Isten dicsőségéért és a mi üdvünkért, hogy lesz Fájdalmas Anya.

Gyönyörű ünnep a mai. A tavasz nyitánya, nemcsak a természetben, de az emberiség életében is. Jézusban az emberiség Feje mondott igent, és ezzel helyrehozta Ádám nemjét, és Éva nemje helyett is Mária igenjét hallja már a mennyei Atya. Jézus és Mária igenjéhez kell csatlakoznia az én igenemnek is: Tied vagyok, Uram, a te szolgád, teljesíteni akarom akaratodat.

2. Isten a történelemben

Isten az emberek történetének elindítója és irányítója is. Mindkettő természetes, ő az egyedüli Teremtő, Fenntartó, Kormányzó, Gondviselő. Gyümölcsoltó óta azonban Isten résztvevője is lett az emberek történetének. Ez már nem természetes, hanem csoda, Isten szeretetének csodája.

Isten emberré lett, és ezzel mintegy érdekeltté vált az emberek ügyében. Nagy öröm ez nekünk, mert ebből már biztos az emberiség diadala. Ha Isten ennyire azonosította magát velünk, akkor már csak győzhetünk. Jézus, és benne az egész emberiség, győzött is. Győzelem az Isten országának megalapítása, és ez a győzelem lesz teljes Krisztus második eljövetelekor. Az emberiség Isten régióiba emelkedett.

Mint egyénnek szabad akaratom van, szabadon kell döntenem ebben a dologban: Elfogadom-e a győzelmet, amelyet Jézus hozott, elfogadom-e, hogy Isten a maga világába emeljen fel, vagy visszautasítom. Ahogyan Mária igenjét várta az Úr a megtestesülés hírüladáskor, az én igenemre is vár. Nemcsak szóval kell kimondanom, hanem étetemmel. Minden tettemmel azt mutatom, Isten országát akarom-e, vagy magamnak építgetek egy szűk kis világot.

3. Csodák napja

A legkisebb csoda volt az, hogy angyal jelent meg emberi alakban. Gábor főangyal egy már meglévő csodát nyilatkoztatott ki az Úr megbízásából: Mária kegyelemmel teljes. Az ember neve: Bűnös Ádám-ivadék. Mária neve: Kegyelemmel teljes. Ebben bennefoglaltatik a Szeplőtelen Fogantatás.

És jön a harmadik csoda: Anya leszel, bár férfit nem ismersz. A Szentlélek csodája lesz ez, a Magasságbeli ereje árnyékoz be téged.

A legnagyobb csoda: Ez a gyermek, aki most fogantatik, Isten, a Szentháromság Második Személye. Isten és ember egy személyben.

Nem a legnagyobb csoda, de talán a leginkább elgondolkoztató: Értünk, emberekért történt ez a csodasorozat. Értünk, akik bűnben fogantatunk, és tetőtől talpig tele vagyunk a bűn nyomorúságával.

Válaszunk? Hála, szeretet, a legteljesebb ragaszkodás.

4. Ajándékok napja

Ma kaptuk egyik legjobban szívünkhöz nőtt imánkat, az Üdvözlégyet. Angyal tanított rá, az angyalnak maga Isten adta a szájába. Ma kaptuk ezt a szót és valóságot: Szűzanya. Egyesül Máriában a szűz tiszta érintetlensége az anya termékenységével és tapasztalt szeretetével.

Ma kaptuk édesanyánkul a Szűzanyát. Mert azzal, hogy anyja lett Jézusnak, anyánk lett nekünk is, akik tagjai vagyunk Krisztusnak. Titokzatos módon valamennyiünket méhében hordozott.

Ma kaptuk Jézust, és vele a megváltást, a feltámadást, a mennyet.

Ugye, nekem is kell adnom valamit!? Uram, fogadj el!

5. Igen

Ma az Ige testté lett, de kellett hozzá Mária igenje. A Szentlélek bennem és belőlem is Jézust akarja formálni az egyházban, a kegyelem, a szentségek által. De ehhez is kell az én igenem. Az életem, amely Krisztus követése.

Mária Szűzanya nemcsak méhében hordozta Szent Fiát, hanem maga is Jézus életét élte, Jézus Lelke lakozott benne, és működött benne és általa. Ez tette véglegesen Boldogasszonyá. Engem is ez tehet boldoggá.

Az ítéleten minden attól fog függni, engedtem-e a Léleknek, hogy Jézus életét alakítsa bennem, vagy ellenálltam bűneimmel. Akiben nem ismeri fel az Atya Fia vonásait, annak azt fogja mondani: Távozz, nem ismerlek!

6. A Kiválasztott

Máriát kiválasztotta az Úr. Mindenki választott, aki a mennybe jut, mert az anya-fiú viszonynál közelebbi kapcsolatba jut Istennel.

Én választott vagyok-e? Biztosan nem tudhatja ezt senki önmagáról, de jelei vannak. Olvassunk ki néhányat a Szűzanya életéből

Mária nem kapni akart Istentől, hanem adni neki. Azért kérdezte, hogy „Miképpen lesz ez?”. Szüzességét odaadta Istennek, ezt nem akarta visszavenni, még azért sem, hogy ilyen ajándékot kapjon, hogy Istenanya lehet. Akkor érezhetem magam kiválasztottnak, ha bennem is ez a lelkiület él: Nem kapni akarok Istenemtől, hanem azt szeretném, ha engem elfogadna.

Mária igent mondott. Tulajdonképpen nem biztos, hogy mire mondott tudatosan igent, mennyit fogott fel abból a hivatásból, amit neki szánt az Úr. De az ő lelki alapállása mindenképpen, minden körülmények között az igen volt Isten akaratára. Nálam is ez lenne a választottság jele.

Mária sokat szenvedett. Aki sokat szenved, jele annak, hogy terve van vele Istennek, hogy erősnek tartja, alkalmasnak, hogy Jézussal legyen a keresztúton, mely e mennybe vezet.

7. Isten csendben működik

„József, az ács, eljegyezte Máriát.” Erről is beszéltek az emberek Názáretben. Nem tudjuk, mi volt rá a megjegyzésük. Egy biztos, senki nem is sejtette, hogy ők lesznek Gyermekekkel a Szentcsalád, amelyet tisztelni és szeretni fognak mindenütt a világon a világ végezetéig. Senki nem sejtette, hogy Mária a világ egyetlen menyasszonya, akinek soha a legkisebb bűne sem volt. Nem tudták, hogy Máriánál angyal járt, hogy üzenetet kapott a Felsőgestől. Nem tudták, hogy Mária értékesebb büszkeségüknél, a jeruzsálemi templomnál, mert benne lakik az Isten, méhében hordozza a legnagyobb csodát, az Istenembert.

Nincs a világtörténelemnek fontosabb, nagyobb horderejű eseménye, nem is lesz soha, mint az a pillanat, melyben Isten emberként lépett a földre. De nincs a világtörténelemnek eseménye, amely nagyobb csendben folyt volna le, mint ez.

Isten csendben működik. Ezt jó nekünk is tudnunk. Életünk legfontosabb eseményei itt belül, a szívünkben játszódnak le, nem is tud róluk senki, csak ha el akarjuk mondani. Sok minden történik az emberrel születésétől haláláig, némelykor igazán jeles esemény is, örömet vagy fájdalmat hozók. De a valóban fontos dolgok a szív csendjében játszódnak le. Mert ott mond az ember igent vagy nemet Istenének. És ez mindig világtörténelmi esemény. Fontosabb, mint a holdralépés.

Szent Péter és Pál apostol (jún. 29.)

I. Szentírás

I. OLVASMÁNY (ApCsel 12,1-11): *„Abban az időben Heródes király lefogatta az egyház néhány tagját, hogy ártsen nekik. Így János testvérét, Jakabot karddal kivégeztette. Mikor látta, hogy ezzel megnyerheti a zsidók tetszését, azon volt, hogy elfogassa Pétert is. A kovásztalan kenyér ünnepét ülték. Elfogatta, börtönbe záratta és rábízta négy, egyenként négy katonából álló őrségre, hogy őrizzék. Az volt a szándéka, hogy a húsvét után a nép elé vezetteti. Míg Pétert fogva tartották a börtönben, az egyház állandóan imádkozott érte az Istenhez. Azon az éjszakán, amikor Heródes elő akarta őt vezetetni, Péter két katona közt aludt kettős láncsal megbilincselve. A bejáratnál őrök tartották szemmel a börtönt. Egyszerre csak megjelent az Úr angyala, a helyiséget pedig fény árasztotta el. Az angyal oldalba lökte Pétert, felébresztette: 'Kelj fel gyorsan!' – mondta. Erre a láncok lehulltak a kezéről. Aztán így folytatta az angyal: 'Csatold fel övedet és vedd fel sarudat!' Mikor megtette, tovább sűrgette: 'Vedd magadra köpenyedet és kövess.' Ment és követte, de nem tudta, hogy valóság-e, amit vele az angyal csinál. Azt gondolta, látomása van. Átmentek az első őrségen, majd a másodikon is, aztán eljutottak a város felé nyíló vaskapuhoz, és ez magától kinyílt előttük. Kint még végigmentek az egyik utcán, aztán az angyal hirtelen eltűnt mellőle. Amikor Péter magához tért, megszólalt: „Most már csakugyan tudom, hogy az Úr elküldte angyalát, és kiszabadított Heródes kezéből s abból, amire a zsidó nép számított.”*

I. Heródes Agrippa 37-ben lett király, egyre nagyobbra növelte az uralma alatt álló területet, végül is mindaz az övé lett, ami valamikor nagyapjáé, Nagy Heródesé volt. Úgy akarta biztosítani trónját, hogy kedvében igyekezett járni a zsidóknak. Josephus Flavius is említi, hogy Heródes a farizeusi irányzattal tartott, teljesen érthető tehát, hogy az idősebb Jakab, János testvérenek kivégeztetése után Pétert, a vezető apostolt is ki akarta végeztetni.

II. OLVASMÁNY (2 Tim 4,6-8; 17-18): *lásd évk. 30. v. C.*

AZ EVANGÉLIUM (Mt 16,13-19): *lásd évk. 21. v. A).*

A hívő közösség bizalommal és kitartóan imádkozott Péterért és nem hiába. A szentmise összetartozásunkra emlékeztet és meg is erősít benne. De éppen ennek kapcsán kell gondolnunk arra a kötelességünkre, hogy ha az egységet Krisztus a főpásztori hivatal megalapításával is biztosítani akarta, akkor készséges szívvel kell követnünk Szentatyánk útmutatásait és imádkoznunk kell érte, hogy minden emberi megkötöttségtől mentesen tudja az egyházat vezetni.

II. Teológia

Az apostolkodás: Isten és ember műve

Ünneplésünk középpontjában ma két ember áll. Rájuk emlékezünk, elismeréssel adózunk kiválóságuknak, nagyságuknak, munkájuknak, amit Krisztus ügyéért végeztek. Embereket dicsérünk és magasztalunk. De ha csupán ennyit tennénk, az kevés lenne. Nem lenne több annál, amit a világ cselekszik, amely ugyancsak meghajol hősei előtt és megbecsüléssel adózik emléküknél. Azt mondtuk, hogy ünnepségünk középpontjában két ember áll, ez csak

félíg igaz. Mert mi túl azon, hogy tisztelgünk az emberi teljesítmények előtt, az Isten előtt hódolunk. Aki nekünk adta őket, aki általuk, az ő munkájukban, erőfeszítéseikben sietett a mi megsegítésünkre. Istent dicsérjük a mai napon, mert nekünk adta szent Péter és szent Pál apostolokat, egyházunk két ragyogó csillagát. Köszönet és hála ezért a Magasságbelinek.

Nem ártana alaposabban átgondolni, hogy az Úristen emberekkel hajtja végre terveit. Persze tudjuk ezt mi, hiszen ismerjük az egyház elindulásának eseményeit. Az apostolok Isten akaratából a Megváltás szolgálói, Isten megváltó akaratának eszközei. Emberi munkájukkal, tanításukkal, missziós útjaikkal vitték mindenfelé a megváltás titkait, a megváltás örömhírét. Az apostolok munkájában tehát Isten szeretete öltött testet, Krisztus nyomán az apostolok lettek a világ számára a kegyelem. Bennük a Krisztus ereje, a Szent Lélek világossága.

A világ természetesen mindebből csak az emberi erőfeszítést látja, azt elemzi, értékeli. A nem hívő az egyház elindulását vizsgálva, látja Péternek és Pálnak eredményes munkáját, a térítő utakat, az új hit elterjesztése érdekében végzett fáradhatatlan munkáját, hajlamos azt hinni, hogy nekik köszönhető az egyház. Sokan Pétert, mások Pált tartják ezért az egyház megalapítójának. Mi persze mosolygunk ezeken az állításokon és határozottan elutasítjuk azokat. De álljunk csak meg egy pillanatra. Nem esünk olykor mi is hasonló hibába? Nem gondolkodunk mi is hozzájuk hasonlóan? A jelek, sajnos, ezt mutatják! Az egyház ma is a szemünk láttára nagy átalakulásokon megy keresztül. Megújul, megfiatalodik azért, hogy beleilleszkedjék a mai megváltozott világba. Mindnyájan tapasztaljuk, hogy az egyház előljárói, élükön a Szentatyával, a püspökökkel, és nagyon sok hívővel, mennyit fáradoznak, micsoda áldozatos munkát végeznek azért, hogy az megtalálja helyét a mai világban. Vajon mi észrevesszük azt, hogy a Gondviselő Isten terveit hajtják végre? Tudatosítjuk, hogy az egyházat irányító Szent Lélek Isten szól belőlük? Az emberi erőfeszítések mögött felismerjük a láthatatlan Istent? Átgondoltuk már, hogy az Úristen szükségképpen mindig az ember közreműködésével az ő akaratukban, terveikben, elhatározásaikban, erőfeszítéseikben siet segítségünkre?

Említettük, hogy Péter és Pál apostolok oroszlánrészt vállaltak az egyház elindításában.

Szent Péter az apostoli testület elismert feje. Nagy érdeme tehát, hogy Krisztustól megerősített tekintélyével és a mindnyájunk által ismert különleges megbízatással összetartotta Krisztus követőit, az első keresztény egyházközségeket. Sokat nem tudunk további életéről. Először ő is Zsidóországban maradt és 42 táján, Heródes király üldözései miatt otthagyta szülőhazáját és Antiochiába ment. Aztán Rómába került. A legnagyobb tette az egyház szempontjából, hogy a pogány Rómában, az akkori világ fővárosában elhintette a keresztény hit magvait és életerős egyházközséget szervezett. Mit tett még? Meghalt Krisztusért. Vérével öntözte a zsenge vetést.

Szent Pál apostol életútját jobban ismerjük. Az Apostolok Cselekedeteinek könyvéből és saját írásaiból tudjuk, hogy élete első felében üldözte a keresztényeket. A Damaszkuszi úton tért Krisztushoz és lett fáradhatatlan katonája, választott edénye élete végéig. Ez az ember a szó szoros értelmében elemésztette önmagát Jézus Krisztus ügyéért. Nem sajnált semmiféle fáradságot, akadályt nem ismert, hogyha Jézus Krisztus ügyéről volt szó. Három nagy missziós körúton, évekig tartó utazáson terjesztette el az evangélium hitét. Országok tucatját járta be. És nem kényelmes luxuskocsikban, sima betonutakon, ahogy manapság szokás. Maga írja a korintusi híveknek: „Háromszor szenvedtem hajótörést. Egy nap és egy éjjel a nyílt tengeren hanyódtam, sokszor voltam vándorúton, veszélyben forogtam folyóvizeken, veszélyben a rablók miatt.” (2 Kor 11,25-26) Hogy ez emberfeletti teljesítmény, nem szorul bizonyításra. Ennyi kínlódás, fáradozás, szenvedés még három életre elosztva is sok lenne, nem hogy egyre. Amit elmondtunk, az csak kerete életének. Mert ezeket az utakat az evangélium hirdetése töltötte ki. Meg az aggodás az új tanítványokért, akikben nem mindig vert mély gyökeret Jézus tanítása. Levelek során oktatja őket és fejt ki elmélyülten örök

életre szóló keresztyéni hivatásunkat. Ennek az életnek méltó megkoronázása a vértanúhalál. Hóhér vágta le fejét Róma közelében. Vérével pecsételte meg Krisztus iránt érzett törhetetlen ragaszkodását.

Előljáróban már említettük, hogy Krisztus tette őket naggyá, az Isten különleges kegye emelte fel őket.

Emberileg szólva nem voltak mentesek a gyarlóságoktól, hibáktól. Péter apostolról köztudott, hogy hirtelen és meggondolatlan ember volt. Egy kettőre fellobbant, de lelkesedése hamar lelohadt. Amolyan szalmaláng természet. Rajongó kijelentésekben bizonygatja Jézusnak ragaszkodását, ráadásul kiemelve: ha mindnyájan elhagynak is, én biztos nem hagylak el. És ki volt az, aki megtagadta Mesterét? Péter. Úgy látszik gyáva ember is lehetett, aki a veszedelem láttán megzavarodik, elveszíti bátorságát. Ha megszorítják, rögtön engedékennyé válik. Gondoljuk csak el, mennyit kellett faragni rajta az isteni kegyelemnek, míg nevéhez méltóan valóban szikla lett belőle.

Pál apostol is, nyilvánosan szánta-bánta ifjúkori eltévelyedését, azt, hogy üldözte Krisztus egyházát. Elvakult heveséggel. Mennyi időbe, még inkább mennyi belső önfegyelmbe került, amíg belőle is megértő, az emberi hibákat megbocsátó bölcs lett, aki tudja, hogy nem hétszer, hanem hetvenhétszer kell megbocsátanunk felebarátunk elkövetett hibáit.

Nem szemrehányást akarunk ezzel tenni ünnepelet apostolainknak. Ezt ők, mennyei lakukban, nem veszik rossz néven. Ők tudják legjobban, hogy ez az igazság. És ők az igazságnak örülnek a legjobban, mert így derül ki valójában, hogy milyen nagy dolgot cselekedett velük a hatalmas Isten. Minél gyarlóbb egy ember, annál nagyobb az Isten, aki felemeli őt minden nép fölé.

Kissé messzebb megyünk a következtetésekkel, hogyha a magunk számára azt az üdvös tanúságot vonjuk le: sosem az számít, ki voltam, milyen voltam, mit tettem, hanem egyedül az számít, mit teszek ma, milyen vagyok ma. Hogy ma kinek szolgálok. Hogyha hátat fordítok gonoszságaimnak, hogyha régi gyarlóságaimat elfedik erényeim, már nem fog vádolni a múlt, bármilyen sötét is volt egykoron. Sosem az a baj, hogy egykor gonoszak voltunk, hogy bűnben étünk, hanem az, hogy még ma sem számoltunk le azzal a bűnnel, hajdani eltévelyedéseinkkel. Mert belül, a lelkünkben még ma is azonosulunk egykori bűneinkkel, ha kívül már nem követjük el őket.

III. Homília vázlatok

1. Péter élete bátorítás, Pálé vigasztalás

Péteré bátorítás: Belőlem is lehet valami, lehetek alkalmas ember Isten országára. Péter nem született szentnek és tökéletesnek. Pontosan olyan gyarló ember volt, mint bármelyikünk. Jézus közelében háromszor is elaludt imádság közben, nem mert bízni Isten Fiában a háborgó tengeren járván, nem akart tudni a szenvedésről, elbizakodott és meggondolatlan volt, könnyelműen fogadkozó, földies, sőt Jézus-tagadó. Ha belőle szent lehetett, lehet belőlem is. Mi kell hozzá? Isten kegyelme. Kérem kell tehát a Lelket. (Péter nem kérte Jézus segítségét, amikor az Úr megjövendölte háromszoros tagadását.) Kell azután alázatos bűnbánat (Péter sírása). Kell lelkesedés Jézusért és jószándék újra meg újra. Tehát bátorság, nem vagyok elveszett ember. Csak akarnom kell, csak kérem kell Jézust.

Pál élete vigasztalás mindazoknak, akiknek fáj a szívük, mert szeretteik nem akarnak tudni Jézusról. Senki jobban nem volt Jézus és Jézus hite ellen, mint Pál volt. Segített megölni az első keresztyén vértanút, István diákonust. Városról városra járva akarta irtani Jézus híveit, valóban tüzzel-vassal. És ez a Pál mégis szent lett. Kiből ne lehetne tehát? Csak imádkozni kell, mint Szent István imádkozott Pálért.

Szentek legyetek! – ez az isteni parancs. Tehát lehetséges, tehát szükséges.

2. *Senki sem szent a halála előtt*

Szent életrajzok és prédikációk hibája szokott lenni, hogy úgy írják le a szenteket, mint akik egész életükben mindig és mindent jól csináltak, mindig az istenszeretet felsőfokán lebegtek. Vagy ha nem volt mindig így, de egy ponttól aztán végleg megtértek, és akkor aztán már mindig mindenben tökéletesek voltak. Az ilyen életrajz biztosan nem tetszhet Istennek, mert hiszen hogyan is tetszenék neki, ami nem igaz. Különben is az ilyen életrajzok, ha csodálkozó tiszteletet váltanak is ki, utánzásra nem tüzelnek. Hogy valóban más Isten elképzelése a szentek életrajzáról, arra bizonyosság az Isten-sugallta könyv, a Szentírás, melynek lapjain sok szentről olvasunk. De tökéletesről, aki mindig mindent jól csinál, olyanról nem olvasunk. Kivétel csak Jézus, aki persze nem egyszerűen szent, hanem Isten volt. Még a Szűzanya is, aki bűnt sohasem követett el, sokszor nem értette Isten szándékait, gondolatait, nem úgy, mint – ironikusan mondva – a szentéletrajzok hősei. A most elmondottakra világos példa Péter és Pál apostol, és amit róluk a Szentírás ír.

Tanulság? Én is lehetek szent. Nem olyan legendás csupa-tökéletesség, mint a naiv életrajzok hősei, hanem valódi, mint Péter és Pál. Nemcsak lehetek, kell is lennem, Isten így parancsolta.

Papok, püspökök, maga a pápa sem makulátlan szentek. Nem szabad ilyennek képzelnünk őket, mert akkor könnyen megbotránkozunk, ha rájövünk, hogy nekik is vannak gyengeségeik, sőt bűneik. Péter és Pál micsoda bűnökbe keveredtek, mégis szentek lettek. A szent nem születik, hanem lesz. A pappászentelés sem tesz szentté senkit. És senkitől sem szabad várnom, hogy mindig mindent jól, tökéletesen csináljon. Emberek vagyunk, és szent emberekké kell válnunk. De ez sok buktatón át lehetséges csak. Isten türelmes, az volt az Apostolokhoz is. Milyen jognak lennék én bárkivel szemben is türelmetlen?

3. *Érdemes volt élned?*

Nem a halál a legrosszabb, nem is a gyógyíthatatlan és hosszú betegség. A legrosszabb, ha élete végén úgy érzi az ember, hiába élt, mert eltékozolta életét, hagyta üresen elfutni az éveket. Hogyan fog az ilyen számot adni sáfarkodásáról?

Péter és Pál könnyen adhattak számot. Ők valóban megváltoztatták a világot, pogányból kereszténnyé tették. És megváltoztatták saját magukat. (Péter eredetileg megbízhatatlan, gyáva, lusta stb., Pál kegyetlen, elvakult, betűimádó stb.).

És én? Bár el tudnám mondani, hogy megváltoztattam, jobbra, szebbé tettem, legalább kis környezetemben, legalább egy kicsit a világot! És hogy legyőztem hibáimat, minden örömmel igyekeztem olyanná alakulni, amilyenek Isten kíván látni!

Mindenkinek szentté kell válnia. Ha nem is kanonizálttá, de legalább „csendes kis szentté”. Az elhunytakért haláluk napján és évfordulóján gyászmise szokott lenni, fekete miseruhában. A kanonizált szentek és boldogok halála évfordulóján, amilyen ez a mai nap is, fehér vagy vörös a miseruha, ez örömet és diadalt fejez ki. Ha én értem fekete ruhás mise lesz is a templomban, legalább a mennyben legyen örömmünnepe halálom napja!

4. *„Az egyház állandóan imádkozott érte az Istenhez” (ApCsel 12,5)*

Péter apostol fogságának a története eszünkbe juttatja, hányszor volt fogságban az elmúlt 19 század alatt Péter és mindazok, akik Péterrel együtt az egyház szolgái, püspökök és papok.

Ez a fogság olykor jelentett valódi börtönt. De voltak ennél sokkal rosszabb fogságok is. Hányszor voltak az egyházi előjárók (pápától a plébánosokig) divatos koráramlatok rabszolgái! Valóban, a szó legvalódibb értelmében csoda, hogy az igaz hitet mégis

megőrizték. Gondoljunk pl. a reneszánsz testkultuszára, a középkor babonáira, a manicheus beütésekre (napjainkig!), az inkvizíció korának véres „hitvédelmére”, a „kapitalista fertőzésre”, az abszolutizmus parancsuralmára, mely szintén fertőzte az egyházi vezetést, a profit oltárraemelésé is fogságba ejtett, ezért hagytuk „kardcsapás nélkül” elveszni a munkásosztályt Jézus számára. És hányszor voltak papok, püspökök, sőt pápák a szenvedélyeik rabjai! A politika és a hatalom megszállottjai! Egyszerűen a bűnös élet foglyai!

Jobb lenne mindezt letagadni? A Szentírás sem tagadja le Péter és Pál bűneit, gyarlóságait. Nemcsak Péter börtönbeli fogságáról olvasunk, hanem arról is, hogy rabja volt földies gondolkodásának, lustaságának, gyávaságának. Pál is elvakult dühében, merev és kérlelhetetlen hagyománya imádatának, saját szűk, fülét befogó elképzeléseinek. Mindezt megírták a Szent írók, a Szentlélektől sugalmazva. Hogy üres büszkélkedés helyett okuljunk. Az egyháztörténet árnyoldalait, a jelen bűneit és hibáit sem szabad oktanlanc hengegessel eltakarni. Jobb beszélni róla, hogy okuljunk belőle.

Az okulás elsősorban hitbeli: Hitünket erősíti az a tudat, hogy legyenek bármilyenek az egyház vezetői, az egyház megmarad, a szent tanítást megőrzi, mert Jézus vigyáz rá Szentlelke által. Amint megmondta Péternek.

Okulnunk kell nekünk, papoknak, hogy elkerüljünk mindenfajta erkölcsi rabság veszedelmét.

Okulnia kell Isten egész népének: Ma is állandóan kell imádkoznia Péter utódjáért és Isten minden felkent szolgájáért, hogy mindenféle rabságból szabadítsa meg őket az Úr.

5. *Katolikus vagy-e?*

Katolikus pap érkezett valamikor olyan japán vidékre, ahol úgy látszott, a nagy egyházüldözés után nem maradt egyetlen katolikus sem. Egy este több férfi látogatott el hozzá. Egyikük törött Feszületet vett elő: „Ismered ezt?” „Igen, ő a mi Megváltónk, aki a mi bűneinkért meghalt a kereszten.” Az emberek bölintottak jelentőségteljesen összenéztek. Kopott Mária képet vettek elő: „Ismered ezt az Asszonyt?” „Ő a mi Megváltónk áldott Anyja.” Öröm fénye ragyogott a japán arcokon. De a vezetőjük még egyet megkérdezett: „Egy messzi nagy városban lakik egy püspök, akinek kell, hogy engedelmeskedjék az egész világ, mert ő Krisztus helyettese. Tudsz róla?” „Ő a Szentatya Rómában, Szent Péter utódja. Ő küldött hozzátok, hogy elhozzam nektek az evangéliumot és a szentségekben Jézus kegyelmét.” A férfiak átölelték a papot: „Egy a hitünk és egy a szívünk!”

Katolikus az, akinek mindene Jézus, akinek menyeyi édesanyja a Boldogságos Szűz, és akinek pásztora a római pápa.

6. *„Nem a test és vér nyilvánította ezt ki neked” (Mt 16,17)*

Tulajdonképpen csodálkoznunk kellene a pápák és a zsinatok bátorságán, hogy egyedül vagy pár százan meg akarják mondani az egész világ sok millió, sőt minden idők számtalan milliárd hívőjének, hogy mit kell hinniök, mit kell igaznak tartaniök, mit elvetniök, hogyan kell érteniök Jézus tanítását stb. Hogyan is gondolhatja egyetlen, vagy akár néhány száz tanácskozássra összejött ember, hogy egyedül ők tudják megmondani az egyedül üdvözítő igazságot?

Oktanlanc vakmerőség lenne az a pápák és a zsinati atyák részéről, ha a maguk értelmére, tudására, megérzéseire, kutatásaira, szaktanácsadók véleményére támaszkodnának csupán, mikor a hit dolgában kötelező erővel szólnak. Csakhogy, amint a hit sem a saját okosság vagy emberi belátás eredménye, nem a szorgos kutatásé és töprengésé, hanem Isten kegyelmi ajándéka, éppen úgy a hit tévedés nélküli tanítása sem egyetlen ember éleslátásának vagy a zsinati atyák vitáinak és szavazásainak műve. Hanem a Szentléleké. „Aki titeket hallgat,

engem hallgat.” Vagyis a hitet kötelező erővel hirdető Péter-utód vagy egyetemes zsinat tulajdonképpen csak eszköz, bár értelmes eszköz, a Szentlélek kezében. Altaluk Jézus Lelke szól. Aki elfogadja az általuk hirdetett hitet, az nem embereknek hisz, hanem Istennek.

Az a keresztyény, aki ennek a kötelező tanításnak akár egyetlen részét is tudatosan elutasítja, „másképp hiszi”, az már nem hívő, nem hittel hívő, hanem csak a maga „megérzésére” támaszkodó vélekedő. Nem a pápa fölé helyezi önmagát, hanem a Szentlélek fölé. Jézus Lelkére nem hallgat, Istennél akar bölcsőbb lenni.

Hitünk meghalad minden emberi képességet. Nem lehet szava tehát benne a „test és vér” okosságának. Itt csak Isten szólhat, az igazság Szentlelke. Mi pedig imádkozunk, hogy hittel fogadjuk, ha megnyilatkozik a Szentlélek.

7. Hivatástudat

Szent Pál apostol felolvasott levélrészletéből felénk ragyog hivatástudata. Meg kell ezt tanulnunk tőle, mert nélküle nem állhatunk meg Bíránk tekintete előtt.

Sokan képzelik úgy a keresztyény életet, hogy engem néz az Isten, nekem nem szabad bűnt elkövetnem, és akkor én a mennybe jutok. Ennek a gondolatmenetnek minden szava igaz, de mégis takarhat nagyon félresikerült vallásos egyéniséget. Hiányos ugyanis.

Pál apostol levélrészletének első sorait még lehet így érteni. Várja a mennyet, mert megtartotta a hitet és jó harcot harcolt. A következő sorok kibontják és teljesebbé teszik gondolatát. Elárulják, hogy mi is volt a „pálya” kifejezések mögött, amiről rövid szerénységgel így ír: „Az Úr mellém állt és erőt öntött belém, hogy befejezzem az ige hirdetését, s tudomást szerezzen róla minden pogány.” Ez az, ami „átmenti a mennyei országba”. Ha Pál megtérése után csak éli megszokott rabbi-iskolás életét, és csak arra vigyáz, hogy bűnt el ne kövessen, akkor nem lesz szent. Nem csak kanonizált nem, de valószínűleg egyszerűen üdvözült sem.

Jézus az ítéletkor gyümölcsöt keres, nem gombásodás-hiányt. Vagyis nemcsak azt nézi, van-e bűn, hanem azt is, mit produkáltunk abban, amit ránkbízott. Pálnak a pogány misszió volt a feladata. Nekünk is van. Persze nem papi feladatra kell gondolnia a „civilnek”. De hivatást, feladatot mindenkinek adott az Úr. Hogy mit? Azt csak tőle lehet imádkozva megkérdezni. Pálnak is az Úr mondta meg. Nem kell csodás látomásra várnunk. De aki kéri, aki be akarja tölteni istenadta hivatását, annak így vagy úgy, de biztosan tudtára adja az Úr, hogy mit kíván tőle.

Istennek van elképzelése az egész emberiségről, de van elképzelése minden egyes emberről. És nincs két olyan ember, akiről ugyanaz az elképzelése Istennek, mint ahogyan egyforma két arc sincs. Isten rólam alkotott elképzelése parancs, és megvalósítása az ítélet tárgya lesz. Tehát: Kérem az Úr megvilágító kegyelmét, és kérem, hogy nekem is álljon mellém, öntsön belém is erőt, hogy én is véghezvigyem, amit tőlem személy szerint vár. Így „ment át mennyei országába.”

Szűz Mária mennybevétele (aug. 15.)

I. Szentírás

I. OLVASMÁNY (Jel 11,19a; 12,1-6a; 10ab): *„Megnyílt az égben az Isten temploma és láthatóvá vált a szövetség ládája a templomban. Az égen nagy jel tűnt fel: egy asszony, öltözete a nap, lába alatt a hold, fején tizenkét csillagból korona. Áldott állapotban volt, gyötrelmében és szülési fájdalmában kiáltozott.*

Most egy másik jel tűnt fel az égen: egy nagy vörös sárkány, hét feje volt és tíz szarva, mindegyik fején korona. Farkával lesöpörte az ég csillagainak egyharmadát s a földre szórta. Ekkor a sárkány odaállt a szülő asszony elé, hogy mihelyt megszült, elnyelje gyermekét. Fiút szült, fiúgyermeket, aki majd vaspálcával kormányozza mind a nemzeteket. Gyermekét elragadták, az Isten trónja elé tették. Egy harsány hang szólalt meg az égben: „Eljött Istenünk üdvössége, ereje és országa és az ő Fölkentjének uralma.”

Szinte minden népnél fellelhető az az ősi hagyomány, mely szerint születik majd egy isteni gyermek, aki legyőzi a gonosztságot. Ezt a vigasztaló igazságot látja jelekben a látók az égen. Az asszony elsődlegesen a választott népet jelképezi, aki a Messiást adta a világnak, de éppen kiválasztottsága és ígéretet hordozó szerepe miatt nagyon sokat kellett szenvednie. A választott nép képviselője viszont a boldogságos Szűz Mária, ami abból is kitűnik, hogy a Sion leányára mondott köszöntést, gratulációt (Zak 9,9) az angyal Máriának mondja, amikor hírül adja Jézus születését. A 12 csillag Izrael törzseit jelképezi. A jelkép azonban nemcsak kettős, hanem hármass értelmű, hiszen a továbbiakban nyilván az egyházat jelenti a pusztába menekülő asszony. Az a tény, hogy a látomás elején égi fényességben látjuk az asszonyt, míg a továbbiakban a földön, a pusztában, úgy magyarázható, hogy a zsidók felfogása szerint az égben az üdvösség kincsei, ajándékai készen vannak, megvan az égi Jeruzsálem, melyben eszményi tisztaságban valósul meg Isten elgondolása és amelyet utolér majd tökéletességben az idők végén a földi megvalósulás is.

Megjelenik a sátánt jelképező nagy vörös sárkány is, mely a Messiást el akarja pusztítani, még mielőtt az a harcot felvehetné vele. A hét fej és tíz szarv egyrészt hatalmát, erejét jelképezi, de egyben torz volta is kitűnik: nem illik össze a hét fej és a tíz szarv. A Messiásnak nem árthat, üldözi az egyházat. Ezzel adja tehát magyarázatát az apostol a keresztények megpróbáltatásainak. A mennybe ment Krisztus azonban biztosíték arra, hogy a sátán nem győzhet.

II. OLVASMÁNY (1 Kor 15,20-26): Lásd Krisztus Király A).

AZ EVANGÉLIUM (Lk 1,39-56): *„Ama napokban Mária útnak indult és a hegyekbe sietett, Juda városába. Zakariás házába tért be és üdvözölte Erzsébetet. Amikor Erzsébet meghallotta Mária köszöntését, örömeben mozogni kezdett méhében a gyermek, maga Erzsébet pedig eltelt Szentlélekkel. Hangosan felkiáltott: „Áldott vagy az asszonyok között és áldott a méhed gyümölcse! Hogy lehet az, hogy Uramnak anyja látogat el hozzám? Lásd, az örömtől, mihelyt meghallottam köszöntésed szavát, megmozdult méhemben a gyermek. Boldog, aki hisz annak a beteljesedésében, amit az Úr mondott neki.”*

Mária megszólalt:

„Lelkem magasztalja az Urat, és szívem ujjong megváltó Istenem, mert rátekintett alázatos szolgálójára. Lám, mostantól fogva boldognak mond engem minden nemzedék, mert nagyot tett velem ő, a Hatalmas és a Szent. Irgalma nemzedékről nemzedékre az Istenfélékkel

marad. Karja bizonyoságot tett hatalmáról: Szétszórta a szívükben gőgösöket. Letaszította trónokról a hatalmasokat, az alázatosakat pedig fölemelte. Az éhezőket jóllakatta, de üres kézzel küldte el a gazdagokat. Gondjába vette gyermekét, Izraelt, megemlékezve irgalmáról, melyet atyáinknak, Ábrahámnak és utódainak örökre megígért”. Mária még ott maradt vagy három hónapig, aztán hazatért.”

L. Adv. 4. vas. C).

Mária az ószövetségi szentírás szavaival fejezi érzelmeit és gondolatait. Isten nem úgy tett, mint az uralkodók szoktak, akik sok esetben a náluk ajándékkal megjelenő gazdagokat még bőségesebben ajándékozták meg. Isten a szegényekre tekint és őket halmozza el ajándékaival.

Az Úr hűsége nem szűnik meg. Ahogyan valóra váltotta az Ábrahámnak tett ígéreteket, úgy a Szűzanyát is felmagasztalta és minket is elsegít az égi dicsőségbe, ha hűségesek leszünk kegyelméhez.

II. Teológia

Mennybevitt Anyánk

A Boldogságos Szűzanya az Úristen különleges kegyéből földi életének végeztével Isten mennyei országának lett a lakója. Nem csupán a lelke vonult be az örök dicsőségbe, nem csak a lelke jutott el Isten színelátására, miként hitünk szerint a szenteké. Mária az egyetlen földi lény, aki testével, megdicsőült emberi testével is részesedik az örök boldogságban. Mennyei fényben ragyogó, romolhatatlan emberi testével áll ott a mi Urunk mennyei trónusa előtt. Részesült tehát abban a kiváltságban, a testi megdicsőülésben, melyben csak egy valaki előzte meg, szent Fia, Jézus Krisztus.

Ősi hite ez a keresztény világnak. Századokon keresztül azonban mégsem volt kihirdetett hittétel, dogma. A közelmúltban, 1950. november 1-én hirdette ki ünnepélyesen XII. Pius pápa és ezzel az egész egyház számára kötelező hittétellé vált.

Az elszakadt egyházak hívei nem örültek együtt a katolikusokkal. XII. Pius pápa lépése ellenkezést váltott ki bennük. Azzal utasították el ezt a tanítást, hogy az evangéliumokban és az egész újszövetségi szentírásban sehol sem olvassuk, hogy Máriát az Isten testestül, lelkestől az égbe vitte.

Kétségtelen tény, hogy kifejezetten sehol sem találkozunk a szentírásban ezzel a hitigazsággal, de találunk utalásokat, olyan kijelentéseket, melyekből következik, hogy Mária emberi testével is az égben van. Az egyházat a szentírás tanításainak kifejtésében a Szentlélek vezeti. A Szentlélek világít rá olyan összefüggésekre, amelyek egyébként elkerülik az emberek figyelmét. Az egyházban is lassan, fokozatosan alakult ki, szilárdult meg az a hit, hogy Máriát az Isten magához emelte. Nem új hitről van tehát szó, hanem egy ősi, csaknem kétezer éves hitről. Kezdeti szakaszaiban, az első keresztény évszázadokban azonban még nem volt általános, keveset is beszéltek róla ezért alig maradt főtt írásos emlék. Azt sem tudjuk, hogyan játszódott le a mennybevétel. Rendszerint Jézus mennybemeneteléhez hasonlóan képzeljük el, így is szokták az eseményt ábrázolni. A képeken az apostolok körülveszik az üres sírt, melyből egy ősi legenda szerint kellemes illat árad. Mária pedig a felhők fölött, angyalok karéjában boldog örömmel találkozik szent Fiával. Mindez persze csak elképzelés; hogyan történt valójában, nem tudjuk. Történelmileg hiteles adatunk nincs és nem is lehet Mária mennybevételéről. Az ősi adatok csak a keresztény gyülekezetekben vallott hitről maradtak fenn napjainkig.

A következőkben vizsgáljuk meg, hogy Mária mennybevitelének hite milyen bibliai adatokra támaszkodik. Hogyan lehet levezetni, meggyőzően igazolni, hogy Máriának valóban testestől-lelkestől az égben a helye, megdicsőült Fia oldalán.

Mária az Isten Fiának édesanyja. Tőle kapott vért, húst, csontot, tőle kapott életet. Méhében hordozta, szoptatta, táplálta az Isten Fiát. Jó érzésünk azt diktálja, hogy nem lenne helyénvaló ennek a testnek a felbomlása, elrothadása. Valami ösztönösen tiltakozik bennünk és azt mondja: nem lehet a férgek martaléka az a test, az a szív, amely Jézust adta a világnak.

Mária sohasem követett el bűnt. Sem halálos, sem bocsánatos bűnt. Az eredeti bűn sem mocskolta be lelkét. Tudjuk viszont azt, hogy a halál, a felbomlás, a bűn velejárója. Ahol a bűn, ott a halál is jelen van. Kézenfekvő most az a következtetés, hogy ha Mária valóban mentes volt a bűntől, mint ahogy tényleg az volt, akkor nem kerülhetett a halál hatalmába sem.

A szentírásból tudjuk, hogy mindenben egy volt Fiával. Ha a názáreti években nem is, de a nyilvános működés esztendeiben megvilágosodott előtte, hogy az Úristen mire hívta meg Fiát. Egyre tudatosabban szolgálta őt munkájában és társa lett lélekben a megváltás művének végrehajtásában. Ott állt a keresztnél és látta, hogyan kínlódik Szent Fia. De nem csak látta, hanem át is érezte szenvedését, vele együtt szenvedett. Senki sem érezte át a körülállók közül annyira Krisztus szenvedését, mint Mária. Hiszen az édesanyjának éppen úgy fájt minden ütés, szúrás, mint Szent Fiának. Mária szenvedése mégsem volt csupán passzív elviselés, az anyai szív természetes érzése, hanem több annál. Nevezhetjük akár megváltói szenvedésnek is, mert minden fájdalom ellenére sem tiltakozott, hanem vállalta azt tudatosan. Ebben is Szent Fia küldetését szolgálta. Ő is mintegy felajánlotta, bemutatta Őt, az Istennek tetsző kedves áldozatot. Mindezek ismeretében úgy látjuk, nagyon is helyénvaló, hogy ha már ennyire osztozott Fia szenvedéseiben, részesedjék Fia megdicsőülésében is. Hogyha egyek voltak a kínban, a megváltói szenvedésben, akkor legyenek egyek a feltámadás dicsőségében is, mindenkit megelőzve és minél előbb. Igazságérzetünk diktálja nekünk, kívánja meg, hogy a Mindenható Isten Máriát ebben a kivételes kegyben részesítse.

A keresztény ember örömmel veszi tudomásul egyházunk tanítását. Lelkesedve ünnepeljük és magasztaljuk ezt az egyszerű názáreti leányt, Jézus Krisztus édesanyját, aki távol a világ fényeitől szerényen meghúzódva élte le napjait és most mégis mindenkit megelőzve felfoghatatlan megtiszteltetésben van része. Ünneplésünk azonban mégsem egészen önzetlen. Hiszen azért is dicsérjük őt és magasztaljuk, mert benne hathatós közbenjáróra találtunk. Hisszük, hogy anyai szeretete kiárad mindnyájunkra, mindazokra, akik Fiának tanítványai, társai, egész pontosan: barátai lettek. Jézus mondta: már nem nevezlek titeket szolgának, hanem barátnak. Minden édesanya jóindulata kiterjed Fiának barátaira is. Ez alól Mária sem kivétel. Nagyon is indokolt tehát az a bizalmunk, hogy ügyeinkben eredményesen kérhetjük Máriának támogatását. Elsősorban természetesen örök sorsunk ügyében fordulhatunk hozzá és pártfogóra lelünk benne. Kéréseinket szent Fia elé viszi és Jézus Krisztus hogyan is tagadhatná meg az olyan kérés teljesítését, melyet szent anyja támogat? Amikor tehát a mennybe fölvevett Szűzanyát ünnepeljük, akkor annak is örvendünk, hogy égi pártfogót kaptunk személyében.

Mária mennybevitele még egy nagy tanulsággal szolgál. Mennybevitelével megalapozódott a mi nagy reményünk, hogy egyszer majd a mi testünk is eljut Isten dicsőséges országába. Ő a garancia, a biztosíték erre. Egy valaki, aki földi ember, mint mi mindnyájan, egy valaki már elérte, már Isten színe előtt áll. Ha benne beteljesedett a feltámadás dicsősége, akkor bennünk is beteljesedik, hogyha hozzá hasonlóan mi is egyesülünk Szent Fiával lélekben, ha elhagyjuk a bűnt és vállaljuk a szenvedés keresztyét egészen a halálig. Bizalommal reméljük, hogy mindnyájan eljutunk megdicsőült testünkben Isten színe elé. Ő már ott áll, a sor eleje már megérkezett, mögötte sorakozunk mindnyájan

belé kapaszkodva. Ha a sor eleje már elérte a célt, egészen biztosan mi többiek is valamennyien eljutunk az Isten szent színe elé.

III. Homília vázlatok

1. *Frigynek szent szekrénye*

Szent János látomása: „Megnyílt az égben az Isten temploma, és láthatóvá vált a szövetség ládája a templomban.” Közvetlenül utána: „Az égen nagy jel tűnt fel: Egy asszony.” Ez utóbbi az egyház alkalmazásában a Szűzanyát jelenti. De a szövetség ládája (frigynek szent szekrénye) is a Szűzanya litániabeli dicséretei közé tartozik.

A régi frigyláda az Istennel való szövetség írott okmányát tartalmazta, és az égből hullott mannát. Az ószövetség mintegy írott, törvénybe foglalt szerződése volt csupán, a manna pedig a test életét fenntartó csodás élelem.

A Szűzanya az új szövetség, az örök szövetség frigyládája, hiszen Jézust hordozta. Jézus maga az új szövetség, benne a legszorosabban találkozott és lépett egységre Isten és ember. Szorosabb, tökéletesebb egység már nem is képzelhető, hiszen Jézus egyetlen személyben Isten is, ember is, a szó teljes értelmében és valóságában. Benne az egész emberiséggel kötött örök szövetséget az Úr, megpecsételve Jézus vérével, mely Isten dicsőségére és az ember békeességére ontatott ki. És Jézus egyben az égből szállt Manna, az örök élet Kenyere. Méltán nevezzük tehát a Szűzanyát a „frigy szent szekrényének.”

És ebből már érthető a mai ünnep tartalma is. Istenünk megbecsülte az új és örök szövetség szekrényét, hiszen már akkora tiszteletet követelt a régi frigyládának is, hogy aki illetéktelenül érintette, halállal bünhődött. A régi frigyláda elpusztult, mint ahogyan véget ért az általa jelzett szövetség is. Az új szövetség örök, romlatlanul akarta megőrizni Istenünk e szövetség szekrényét is mindörökre. Ezért nem engedte, hogy Szűzanyánk porrá váljék a halálban. Testével együtt magához emelte, olyan testtel, amely magára vette a feltámadott test romolhatatlanságát és halhatatlanságát.

2. *A Napba öltözött Asszony*

Mária emberi értékelés szerint egyszerű, figyelemre sem méltó szegény falusi leányka, majd iparosfeleség volt. Mégis egyedül őt tisztelte meg Istenünk azzal, hogy már a világvégi általános feltámadás előtt, közvetlen halála után testével együtt magához emelte és Mindenek Királynéjává tette. Ennek a titoknak nyitja: Mária a Napba öltözött Asszony volt.

A mi örök Napunk Isten. És Mária hiába látszott olyannak, mint a többi ember. Már fogantatása pillanatától nem volt olyan. Ő már akkor egészen Istenbe öltözött, a kegyelem fényébe, már akkor részese volt az isteni természetnek. Születése után ezt az Istenbeöltözöttséget soha el nem veszítette, sőt az egyre inkább teljessé vált, valóban kegyelemmel teljes volt.

Aztán az angyali üdvözletkor egészen szédítő magasságba emelkedett Istenbeöltözöttsége. Isten Fiának élete olyan szorosan kapcsolódott életéhez, amilyen szorosan biológiailag egyáltalán lehetséges: Anya és gyermekének viszonya. Mária teste egyetlen szünbiózist alkotott az emberré lett Isten testével. És ugyanakkor a lelke egészen eltelt a Fiú Lelkének, a Szentléleknek kiáradásával. Ha erre gondolunk, megértjük, hogy nagyon is keveset mond a Szűzanyáról ez a mondat: „Öltözte a Nap.” És nemcsak a hold van lába alatt, hanem minden messze alatta marad. Angyalok, apostolok, próféták, vértanúk, minden szentek, a világ és a menny Királynője lett. A 12 csillagból álló korona jelzi, hogy minden, ami fény van a világon, őt kell dicsőítse, akit ennyire megdicsőített a Mindenség Ura.

Mennyire kézenfekvő, és mennyire Istenhez méltó „ötlet” tehát ezt a Napba öltözött Asszonyt mindenestül beszippantani az örök Napba, a boldog Szentháromság kebelébe, rögtön, mikor elhagyta a földi létet, és mielőtt még kikezdhetne volna a pusztulás.

3. Mintegy biztosítékul

„Krisztus feltámadt a halálból”, – mondja Szent Pál a mai leckében. Nem egyedül, hanem „elsőként” a halottak közül. Krisztusban mindenki életre is kel. Mindenki, amikor sorrakerül: „Először Krisztus, majd az ő eljövetelekor mindazok, akik Krisztushoz tartoznak.” Szent Pál nem beszél a Szűzanyáról. De mi már hisszük erős hittel, hogy Máriánál hamarabb volt az a „sorrakerülés”, mégpedig azért, mert ő nem csupán úgy „tartozott Krisztushoz”, mint mi többiek. Szeplőtelen fogantatása és istenanyasága révén ő mérhetetlenül inkább Jézusé volt, mint bárki más teremtmény égben vagy a földön.

De nemcsak „méltó és igazságos” Mária mennybevittele. Egyben bizonyos biztosíték is arra, amit Jézus ígért, hogy ti. a feltámadásban valamennyien sorrakerülünk, és valamennyiünk teste hasonlónak lesz a feltámadott Krisztus testéhez.

Jézus feltámadása és mennybemenetele magától értetődő. Hiszen Jézus teste a lehető legszorosabb egységben volt az Istenséggel, személyes egységben: Istenség és emberség egyetlen isteni személyben egyesült. Neki nem is kellett meghalnia. Maga mondotta, hogy emberi életét felveszi és leteszi, amikor akarja. Az Istenségbe felvett test hogy ne lásson romlást, ez kézenfekvő. De Mária, bármennyire is kitüntette Isten, mégiscsak ember volt, csak ember, úgy, mint mi. Ha tehát ő is feltámadt és mennybe vétetett, ez mintegy előlegül adott biztosíték is számunkra: Mi többi emberek is feltámadunk és felvétetünk oda, ahol Jézusunk van, akihez tartozunk földi életünkben. Nem mintha Isten szava enélkül is nem lenne elegendő. De olyan az ember, hogy lelkesebben és élőbbben hisz, ha már „lát” valamit. Hát a hit szemével látjuk, hogy Máriában mintegy megkezdődött már az isteni ígélet beteljesülése a minden ember feltámadásáról.

Szűzanyát istenanyasága vitte testileg is a mennybe. Hogy mi is odajussunk, utánozzuk szentségileg a szentáldozásban Mária Jézushordozó kiváltságát, ez számunkra a feltámadott örök élet záloga.

4. Az üdvösség záloga

Szűz Mária megdicsőülésének ünnepe eszünkbe juttatja saját halálunkat és örök sorsunkat is. Vajon mi is részesei leszünk-e a mennyei dicsőségnek? Van-e, lehet-e valamilyen jel, amely biztosít arról, hogy a kegyelem állapotában vagyunk, és hogy mindvégig állhatatosak maradunk? Egészen biztos jel nincs. De a szentatyák, szentek, hittudósok megjelöltek bizonyos tényeket, amelyek jelzik kiválasztottságunkat. Ezek főként a nyolc boldogságra alapoznak. Ilyen jel aztán az igazi alázat, amikor az ember nem akar nagy lenni a világ, az emberek szemében, könnyen, sőt örömmel viseli el, ha semmibe veszik. Nagy fontosságot tulajdonítanak a türelemnek, amellyel az élet megpróbáltatásait, az emberek hibáit, önmagunkat elviseljük.

Van azonban még egy nagyon fontos jel, melyre XII. Piusz pápa hívta fel a világ figyelmét a Mediator Dei-ben: A Szűzanya iránti buzgó odaadás. Szentek és igazán jámbor emberek meggyőződését fejezte ki a pápa. Oka: A Szűzanya szorososan egybetartozik Jézussal, egészen egyet akar vele. Aki őt buzgón tiszteli, azt lehetetlen, hogy el ne vezesse Fiához. Aztán Mária a fő kegyelemközvetítő. Remélhet-e több kegyelmet, mint aki a Szűzanya közbenjárása által kéri?

Aki tiszteli és szereti a Szűzanyát, azt biztosan szereti Jézus is, mert nála senki nem tiszteli és szereti jobban, tehát a Mária-tisztelőkben mintegy magára ismer a Mi Urunk.

5. Boldogasszony titka

Máriát tulajdonképpen rajta kívülálló okok tették Boldogasszonnyá. Isten kiválasztásának köszönheti szeplőtelen fogantatását, istenanyaságát, mennybevitelét. De azért, ha mindez Isten ingyen kegyelme is volt, Mária felnőtt ahhoz a méltósághoz, amelyet Istentől kapott. Nemcsak testileg volt Jézus anyja, hanem abban az értelemben is, ahogyan Jézus anyjának nevezett mindenkit, aki az Atya akaratát cselekszi.

Ilyen értelemben mi volt a Boldogasszony titka? Az a titok, amelyet mi is követhetünk, hogy mi is résztvegyünk örök dicsőségében?

Első a szív titka, mert onnét indulnak ki a vágyak. Vannak emberek, az élet elfáradottjai és kiábrándultjai, akiknek mintha nem is lenne semmi vágyuk. Élnek valami taposómalomban, egykedvűen húzzák az igát. Vannak aztán vágyakozó emberek, akiknek a vágya nem éri el még a természetes emberi vágyakat sem. Mert nem lehet teljes értékű emberi vágnak nevezni a teli hast, a polgári jólétet, a testi gyönyöröket, a gazdagságot, még az érvényesülést sem. Vannak aztán tiszteletreméltó emberi vágyak is: Az alkotásé, a jóságé, a szereteté, a kiegyensúlyozott termő életé. Szűzanya vágya ennél is nagyobbra tört: Istent akarta szeretni, benne megtalálni szíve boldogságát. Vakmerő vágy? Szentlélek sugallta vágy. És nem kivételes lények vágya csak. Minden emberi szívből ezt a vágyat akarja kicsiholni Isten Lelke. Az enyémből sikerült-e már? Sikerülnie kell! Mert ez a boldogság elsőszámú titka.

A második a tett. Üres vágyakozás semmi, értéktelen. Csak a tett teszi a vágyat nemessé. Tett nélkül a vágy hiú ábránd, délibábkergetés csupán. Mi legyen az a tett? Szent Pál szavával is lehet rá felelni: Krisztushoz tartozni. Mindent úgy teszek, mint aki Krisztushoz tartozik. Engedem, hogy Krisztus Lelke tegyen bennem. Ez volt a Szűzanya titka is. Rá igazán állt az, amit Pál apostol magáról mondott, hogy Krisztus él benne.

Szűzanyám, vezess a te utadon! Veled akarok menni, mert ez egyetlen bizonyítéka őszinte tiszteletemnek és szeretetemnek.

6. Mutasd meg, hogy anya vagy!

Kis Szent Teréz gyermekkorában azt találta ki, hogy úgy jut a mennybe, hogy ha majd meghal az édesanyja, belekapaszkodik, és vele biztosan a mennybe száll. Mennyire igaz ez Szűzanyánkkal kapcsolatban! Aki belekapaszkodik, biztosan üdvözülni fog. Csakhogy ez a belekapaszkodás nem olyan egyszerű ügy. Egy diák nem tanul vizsgára. Vizsga előtt fohászokodott a Szűzanya előtt: Mutasd meg, hogy anya vagy! De lelkében visszhangot vélt megcsendülni: Mutasd meg, hogy fiam vagy! A Szűzanya csak azokon tud segíteni, akik valóban jó gyermekei akarnak lenni.

A jó gyerek tanulni akar anyjától. Tehát nemcsak kér, hanem elsősorban irányítást kér. Az anya is legtöbbször jótanáccsal segíthet, ha ugyan megfogadják. Hiába kér jó férjet a Szűzanyától, aki nem akar jó feleség lenni, boldogsága úgysem lesz. Hiába kéri, hogy gyermekei jók legyenek, aki sem példát nem ad, sem nem neveli őket. A Szűzanyáról nem szabad elfelejteni, hogy ő a Jó tanács Anyja.

A jó gyerek nemcsak akkor szalad anyjához, ha bajban van, hanem mindig kimutatja szeretetét. A Szűzanyával is állandó bensőséges viszonyt kell kialakítani.

A jó gyermek utánozza anyját, nemcsak nézi, mit csinál. Így kell legyünk a Szűzanyával is.

A jó gyermek szereti testvéreit is, nem akarja az anyát kijátszani a többiek ellen. A Szűzanyának is csak az lehet kedves gyermeke, aki szereti testvéreit Krisztusban.

Belekapaszkodni a Szűzanyába? Igen, de így: Megmutatom, hogy jó gyermeke vagyok.

7. Magyarok Nagyasszonya

Aki megpróbált már kapcsolatba lépni a Szűzanyával, az meg kellett érezze, hogy szeret bennünket. Szereti bennem, hogy ember vagyok, olyan, mint Fia. Szereti bennem, hogy Isten gyermeke vagyok, akinek kész a helye a mennyben. Szeret, mert tudja, mennyire rászorulok a szeretetre. Szeret, mert ismeri szenvedéseimet, csalódásaimat. Szeret bűneim, gyengeségeim, tökéletlenségeim ellenére, mert ő a bűnösök Menedéke. A mai ünnep eszünkbe kell juttassa, hogy szereti bennünk azt is, hogy magyarok vagyunk.

Szűzanyánk szereti ezt a kicsi, sokat szenvedett országot. Szereti István király miatt, aki a mai ünnepen neki ajánlott fel bennünket, hazánkat. Szereti magyar szentjeink miatt: Imre, László, Erzsébet, Margit... Szeret bennünket, mert nagyon rászorulunk szeretetére. Szenvető Fiát juttatja eszébe. Sok baj érte már ezt az országot, ezt a népet. Biztosra vehetjük, hogy Magyarok Nagyasszonyának köszönhetjük, hogy megvagyunk még a világnak ezen az egyik legviharosabb helyén.

Nagyasszonyunk ő, pártfogónk Isten előtt. De gondoljunk ma arra: Könnyebbé kellene tennünk Pátrónánk dolgát. Mert az az igazság, hogy nem lehet könnyű Isten előtt szólni az érdekünkben. Gondoljunk csak „nemzeti” bűneinkre, melyekben jobb az eredményünk, mint az olimpiákon. Káromkodás, válás, magzatgyilkosság. Az első három között vagyunk ezekben a világon. Aztán az önzés, a széthúzás, a lelkiismeretlenség, a lopás, sikkasztás, mindebben szintén a szomorú élre törünk.

Mit tehetek? Ábrahám tíz igazára gondolok. Azok között akarok lenni, akikre hivatkozhat az Úr előtt Magyarok Nagyasszonya. Legyek tiszta, becsületes, imádkozó, szeretőszívű, önzetlen ember, nemcsak a magam üdvéért, hanem hazánkért, magyar testvéreimért is! Ez józan érdekem is, hiszen hazám sorsa az én sorsom, gyermekeim sorsa is.

Magyarok Nagyasszonya, könyörögj érettünk! Mi segítünk neked.

Szent István király (aug. 20.)

I. Szentírás

I. OLVASMÁNY (Jéz 2,7-13): „Kik féltetek az Urat, várjátok irgalmát; el ne pártoljatok tőle, hogy el ne essetek! Kik féltetek az Urat, higgyetek benne, akkor nem marad el jutalmatok; kik féltetek az Urat, bizzatok benne, akkor gyönyörűségetekre lesz az Ő irgalma; kik féltetek az Urat, szeressétek őt, akkor szívetek felderül. Nézzétek, fiaim, az előbbi nemzedéket, és vegyétek eszetekbe: senki sem vallott szegyet, aki bízott az Úrban! Volt-e, ki parancsai mellett kitartott, és szegyenben maradt, volt-e, ki hozzá kiáltott, és Ő elnézett fölötte? Mert kegyes és irgalmas az Isten, megbocsátja a bűnöket a szorongatás napján, és megvéd mindenkit, ki Őt igazságban keresi.”

Felszólít a szentíró, hogy hit, remény és szeretet legyen életünk alapja. Aki Istenben bíz, nem csalatkozik, mert az Úr magáénak tekinti annak ügyét, aki rá hagyatkozik.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 7,24-29): „Az időben így szólt Jézus a tömeghez: Mindenki, aki hallja e beszédemet és megtartja, hasonló az okos emberhez, aki sziklára építette házát. És zuhogni kezdett az eső, jött az árvíz, fújtak a szelek és a házra zúdultak, de nem omlott össze, mert szikla volt az alapja. Aki pedig hallgatja e beszédet, de nem teszi meg, hasonló az ostoba emberhez, aki házát homokra építette. És zuhogni kezdett az eső, jött az árvíz, fújtak a szelek és a házra zúdultak. Az összeomlott és pusztulása nagy volt.

A végén pedig, amikor Jézus ezt a beszédet befejezte, a tömeg csodálkozott tanításán. Mert úgy tanította őket, mint akinek hatalma van, nem pedig úgy, mint írástudóik.”

Vö. évk. 9. vas. A).

Szent István életét is, országépítő munkáját is Jézus szavaira alapozta. Istenre bízva, hitből, reményből, szeretetből élve váltotta tette mindazt, amit helyesnek, kötelességnek ismert meg. Nem az a fontos, hogy el tudom-e mondani, miről prédikált a pap. Az a fontos, hogy fellelkesedjem a jóra és tetteim mutassák, hogy nem terméketlen talaj a szívem.

II. Teológia

Egy legenda vallomása

A bambergi dóm szobrai között szerepel az a lovasszobor, amely a hagyomány szerint Szent István királyt ábrázolja. A fiatal, koronás lovas tágranyílt szemmel, félig nyitva felejtett szájjal néz előre, energikus arcán csodálkozás ömlik el. A hagyomány úgy tudja, hogy István fiatal korában a dóm előtt járva, úgy megilletődött annak szépségétől, hogy elfelejtett lováról leszállni, s lóháton került a templomba.

Bár e hagyomány történeti értéke nem tisztázott, mégis jellemző vonását rögzíti Szent Istvánnak: a csodálkozó kitárulást a kereszténység szépsége előtt. A bölcséletből ismeretes a csodálkozás szerepe a tudományok létrejöttében; a csodálkozás szerepe a vallási élet kialakításában kevésbé felismert igazság.

Szent Istvánnál adva volt ennek a csodálkozásnak a feltétele. Olyan korban élt, amikor a magyarság számára eleven hatóerő volt egy másik eszme, egy másik szépség: az, amit magukkal hoztak, az ősi, a bevett eszmény. A pogány magyarság is ismerte a kiválóságot, a nagyszerűt, a hősiest. Ez a hősiesség azonban összefonódott a harccal, a diadalmas

férfierővel, a fortéllyal. Szent István a kereszténységben egy új szépséget vett észre. Ha csupán a politikai bölcsesség vezette volna őt intézkedéseiben, nem lett volna szükség arra a következetességre, amely őt jellemezte, s amely szentté tette. Ez a következetesség a felismert szépség előtti hódolat volt. A pogány és a keresztény életeszmény összevetésének lehetősége nyitotta meg Szent István szemét. A kereszténységben olyan szépséget ismert meg, amely épít a rombolás helyett, olyan szépséget, amely nem a pillanatnak dolgozik, hanem évszázadoknak, olyan szépséget, amely harsogó indulatok helyett csendben, de maradandóbban végzi munkáját. Ez valóságos felfedezés volt! S hogy Szent István alkotása maradandónak bizonyult népe további sorsában, az ennek köszönhető: eszményt fedezett fel, s ezt népe számára is eszménnyé tudta tenni.

A csodálkozás lélektana

Amikor Szent István csodálkozó lelkületét említjük, nem szabad azt gondolnunk, hogy ez csupán az elindulás volt, őrá egész életében jellemző maradt. A csodálkozás kitarja a szívet, s megindítja, de hatása általában rövid életű. A csodálatos dolgok hamar elvesztik varázsukat. Ez annyira természetes folyamat, hogy a lelkiéletben inkább a hűséget szokták hangoztatni, mint olyan lelki tulajdonságot, amely legjobban biztosítja az eredményt. A hűség azonban nehézségekkel jár. Egyrészt nem könnyű feladat, hamar unalmassá válik. Másrészt fennáll az a veszély, hogy a hűség megmerevíti az embert. A hűségből megszokás lesz, rutin, amelyikben már a szeretet kevés helyet kap. A legrosszabb esetben pedig a hűség szeretetlenséggé fajul: az egyén megszokott és erénynek tartott gyakorlatait senki és semmi kedvéért nem képes feláldozni.

Hogy ezt a megmerevést elkerülhesse az ember, valamiképpen biztosítani kell a csodálkozás helyét is a lelki életben. A csodálkozás maradandóvá tétele ugyan belső ellentmondásnak tűnik, de ha mégis megvalósítható, akkor kétségtelenül biztosítja a lendületet. Belső ellentmondásnak tűnik a csodálkozás állandósítása, mert a csodálkozáshoz az kell, hogy az ember valahogyan kívülről álljon a szépség elé. A csodálatos tárgynak nagyobbak kell lennie az ember lelkivilágánál, belső tartalmánál, mert különben nem ragadja el az embert. Nagyobbak kell lennie, tehát olyannak, amely nem fér el az ember bensejében, ami kívülállónak tűnik. A szépség vonzása azonban arra indítja az embert, hogy részesüljön a szépségben, hogy azt megszerezze. Így azonban már nem hat kívülről, nem áll úgy előttünk, mint minket felülmúló valóság. A csodálkozást követi a vonzódás, a vonzódást követi a birtoklás, és a birtoklást követi a megszokás.

A filozófia definíciója szerint „szép az, ami érdek nélkül tetszik.” Ez a meghatározás hordja magában a kulcsot a fent említett dilemma megoldásához. A szépség lényegét teszi tönkre az érdek beleszólása. Azzal, hogy az ember a szépséget meg akarja ragadni, megfosztja nagyszerűségétől. Amikor a szép az ember tulajdonává válik, amikor bensőnk része lesz, már nem múlhat felül minket, mert akkorává zsugorítottuk, mint mi vagyunk. Megszokottá vált, nem ébreszt többé csodálkozást.

Mégsem jelenti ez azt, hogy a szépséggel nem lehet egyesülnünk anélkül, hogy tönkre ne silányítanánk. Az egyesülés másik – és egyedül helyes – módja az, ha a szépség ragad meg és birtokol minket. Ez más szóval kifejezve azt jelenti, hogy az embernek kell magát átadnia a csodálatosnak, a nagyszerűnek. Minél teljesebb az ember önátadása, annál jobban egyesül a széppel, s azt annál szebbnek érzi.

Szent István esetében ezt látjuk. Ő a keresztény életeszményt nem saját szolgálatába állította, hanem ő rendelte alá egész életét a megismert eszménynek. Ezért nem öregedtek meg számára az eszmények, hisz azok (Isten irgalma, az örök élet, Krisztus áldozata, a bűnbocsátás stb.) mindig aktuálisak, legfeljebb az emberi lélek fásulhat el velük szemben, ha az eszményekkel való érintkezésben az önérdék dominál.

Örökifjú eszmények

Hogy Szent István életében valóban megvolt ez a magatartás, arra jó felfigyelni. Már utaltunk arra, hogy keresztény életmódjának következetessége nem tekinthető egyszerű politikai éleslátásnak, hiszen Európa többi keresztény fejedelme sem élt szent életet. Ha ehhez hozzávesszük azt, hogy Szent István bőven láthatott példát a rossz keresztény életből, tapasztalhatta a keresztény fejedelmek és egyházfejedelmek hatalmi harcát, akkor világossá válik, hogy őt nem a keresztények élete ragadta meg, hanem az evangéliumi eszmény. Számolnia kellett azzal is, hogy az ország belső békéjét az ő következetes kereszténysége feldúlja, s hogy „politikussabb” lépés lett volna a kétoldali taktikázás pogány uraira, rokonaira való tekintettel. István mégsem ezt az utat választotta, hanem mindent alárendelt a felfedezett szépségnek. Csak így maradhattak meg előtte tündöklően az eszmények, s így nyert képességet arra, hogy mindig újként csodálhassa meg azokat.

Élesen világlik ki ez a Nagyobb Legenda leírásából, amikor Konrád császár támadásáról ad hírt. Az öregedő királynak szomorú csalódás lehetett a támadás – keresztény részről. A természetes nézésű ember ilyenkor kesereg, hogy miért érdemelte ezt, a természetes nézésű ember csalódottnak érzi magát eddigi eszményeiben, – de a csodálkozó szemű István, az eszmény szolgálja mást vesz észre. Nem az eszmény lett szürkébb, hanem hátha ő nem elég szép az eszmény szolgálatára? „Kezét és szívét ég felé emelve, így imádkozott: Ha úgy tetszik neked, Nagyasszony, hogy örökségedet ellenségek tiporják el és a kereszténység zsenge vetése elpusztuljon, ne az én hanyagságom rovására írássék, hanem inkább a te akaratod rendelésére. Ha a pásztoré a vétek, lakoljon érte érdeme szerint, de az ártatlan bárányoknak, kérlek, kegyelmezz!”

Csoda-e, ha ez a lélek kibírta legkedvesebb fiának halálát is, s nem lett kiábrándult, zsémbes öreggő! S mikor annyi küzdelem után elérkezett élete végéhez, melyet Istennek szentelt, s melyet Isten – emberi látszat szerint – nem mindig viszonzott kellőképpen, a legrendíthetlenebb bizalommal tudott imádkozni: „Mennyországnak királynéja, világnak felséges Nagyasszonya, a te pártfogásodba ajánlom az egyházat a püspökökkel és papsággal, az országot a főemberekkel és a néppel – utolsó esdeklésem szavai által. Most immár végleg búcsút mondok nékik és kezeidbe ajánlom lelkemet.” (Nagyobb legenda, 15.)

III. Homília vázlatok

1. Értelmetlen élet

A legenda szerint valaki kopogott a menny kapuján, de azt mondták neki, várjon. De hiába várt, nem engedték ítéletre. Akkor jött rá, hogy már a pokolban van. Jelképezi ez, hogy a pokol a teljes értelmetlenség élete. A túlvilágon annak lesz ilyen a sorsa, akinek a földön is értelmetlen volt az élete. És kié az? Aki magának él, a pénznek él, aki emberekbe helyezi minden reményét.

Szent István élete az egyedül értelmes élet: Isten országát építette Magyarországon, a családjában, a maga egyéni életében.

Odaát mindenki rádöbben arra, hogy ez az egyedül értelmes élet. Bár már most rájövönénk, és aszerint cselekednénk!

2. Mindenben 100%-os

István király nem azért lett szent, mert sokat imádkozott, szerette a templomot és nem káromkodott. Mindez megvolt, de ez még nem életszentség. Neki sem, nekem sem.

Szentté kellennem, mert ez az üdvösség. De ez csak úgy lehetséges, ahogyan István királynak. Nemcsak vallásosnak kellennem, hanem – legalább őszinte igyekezetben – az élet minden területén 100%-ot kell nyújtanom.

Pl. a munkában. Hanyag ember nem tetszhet Istennek. István milyen szent lett volna, ha nem törődik országával?

Családi életben is. Bármennyit jámborkodik valaki, nem fogadja el Isten, ha rossz feleség, vagy rossz apa, hálátlan gyermek.

100%-ra kell törekedni az emberekkel való viselkedésben, a közért való fáradozásban, mindenben.

Szentnek nem a nagyon vallásost kell tartani, hanem az egész embert. Ahogyan Isten megálmodta, ahogyan az emberek elvárják.

3. Nem lehet akadály!

Szent István életéből ma azt tanuljuk meg, hogy semmiféle akadály nem ment fel az életszentség követelménye alól. Hogyan is lehetne felmentés az alól, ami minden embernek célja: Szeretve Istent és embereket, megérni a mennyre?

Ha vannak akadályai az életszentségnek, István királynál szinte valamennyi együtt volt. Csak néhányat:

Rossz példa: Apja, családja, szinte az egész magyar nép pogány volt. István szembeszállt a világgal.

A nagy kísértés: Hatalom és gazdagság. Könnyebb a tevének... Milyen könnyen válhatott volna önteltté, felfuvalkodottá, élvhajásszá! Úgy érezhette, nincs felette senki, és innét nem sok kell az utolsó lépéshez sem: Nincs felettem Isten sem. István tudott alázatos, egyszerű, Isten és egyház iránt engedelmes maradni.

Millió gond, munka. Csupa olyan, ami elfojtja az ígét. Mégis volt ideje hosszan imádkozni, misére menni, elmélkedni. Így szárbaszökkent és termést hozott az isteni szó.

Csapások áradata. Eszébe juthatott volna: Ezt érdemlem Istentől? Csalódott úgyszólván minden reményében, összetörte az élet, reménytelenné vált minden. Mégis, utolsó leheletéig bízott Isten bölcsességében és szeretetében.

A mi életünkben is millió akadály van az életszentségnek. Mi sem érezhetjük felmentve magunkat. Nekünk is erőt ad Isten, aki Istvánnak is adott. Minden akadályon keresztül el akarunk jutni Istenünkhöz.

4. Becsületesség

Ki a többet érő, a vallásos vagy a becsületes? Mindkettő kell. Istvánt is csak a kettő együtt tette szentté. Akiből valamelyik hiányzik, nem lehet szent.

Becsületes... Mit jelent? Nemcsak a pénzügyekben való tiszta kezét. Inkább a tökéletes köteleességteljesítést. Becsületes ember számára a munkája jó elvégzése becsületbeli ügy. Ugyanígy házastársi, szülői, gyermeki, állampolgári, társadalmi, közösségi kötelességei. Becsületbeli ügye a gyengéken segíteni, a betegekkel törődni, az időseket tisztelni, mindenki jó hírnevét óvni.

A vallásosság ebben is segít. A becsületes életet motiválja Isten szeretete és félelme. A vallás tanítása útmutatást ad a teljes értékű becsületességhez. A kegyelem erőt ad megvalósítására.

Az Isten szíve szerinti ember vallásos és becsületes. Ilyen volt István király, ilyennek akar engem is az Úr.

5. Szülők példaképe

Erős kézzel fogott hozzá népe neveléséhez István király. Mert reális ember volt, és tudta, a rábízottakat nem elég biztatni. Akaratuk gyengesége és rosszraajlása miatt erős kézzel kell ösztönözni őket. Persze az erős kéz csak úgy hatásos, ha szilárd erkölcsi meggyőződés áll mögötte, vagyis az egész ember szíve-lelke. Aztán legyen meg az őszinte, jóakaró szeretet a vezetettek iránt.

Milyen gyakran hiányzik a mai szülőkből mind a három! Amikor tehát ujjal mutogatunk a „mai fiatalságra”, húzzuk vissza kezünket, és inkább a mellünket verjük. Hiányzik az erős kéz, elképesztő a nemtörődömség, a tehetetlenség, a kényeztetés, a következetesség hiánya. Nincs igazi meggyőződés sem. A szülők az esetek nagyobb részében csak azért mondják, amit mondanak” mert nekik is így mondták, ilyeneket illik mondani, mi mást is mondhatnának. De ők maguk sem nagyon bíznak a hit erejében, a becsület diadalában, a tisztaság boldogító voltában. Hiányzik aztán az igazi szeretet, áldozat is. A szülő is elsősorban élni akar, nem sokat áldoz idejéből és idegéből gyermekeire. Többnyire csak élvezni szeretné őket, kikapcsolódni szerető körükben.

Szent Istvántól meg kell tanulnunk a következetes erélyt, melynek súlyt ad a belső meggyőződés és az áldozatos szeretet. Így tarthatjuk fent népünket, melynek legnagyobb szentjét tiszteljük István királyban.

6. Példaképünk

Minden ember nagyra hivatott. Ehhez szolgáltat-példát István király következetességével és imádságos életével. Mert aki nagy akar lenni – és azzá kell válnunk Istenünk kedvéért –, annak ez a kettő élete alaptörvénye legyen.

Amit István jónak ismert meg, annak megvalósításán következetesen, kitartóan dolgozott. Nem riasztotta el sem népe ellenkezése, sem a sok kudarc, sem önmaga gyengeségei. Így tudott nagyot alkotni minden reménytelenség ellenére. És ezt kell megtanulnunk valamennyiünknek. Mert ez az egyedüli nyitja az önnevelésnek, a gyereknevelésnek, a családi élet szépségének, az eredményes munkának.

A másik az ima. István a tettek embere volt, ezt senki kétségbe nem vonja. De az imádság embere is volt. Ez a kettő nem kizárja, hanem feltételezi egymást. A mai ember nagy kísértése a tett túlbecsülése. Az imában meghunyászkodást, tétlenséget érzünk. Pedig minden tökéletes adomány Istentől van, nála nélkül igaz eredményt elérni nem lehet.

Imádkozz, és kitartóan munkálkodj! Úgy imádkozz, mintha minden Istentől függne, és úgy, olyan kitartással tedd a dolgod, mintha minden tőled függne!

Kisboldogasszony (szept. 8.)

I. Szentírás

I. OLVASMÁNY (Mik 5,2-5a): Adv. 4. v. C), ill. (Róm 8, 28-30) : Évk. 17. v. A).

AZ EVANGÉLIUM (Mt 1,1-16; 18-23, ill. 18-23): „*Jézus Krisztus, Dávid fiának, Ábrahám fiának származási könyve. Ábrahám fia volt Izsák, Izsáké pedig Jákob, Jákobé meg Júdás és testvérei. Júdásnak fiai születtek Támártól: Fáesz és Zára. Fáesz fia volt Eszrom, Eszromé Arám. Arám fia Aminadáb, Aminadábé Naásszon, Naásszoné Szalmon. Szalmon fia Boóz Ráhábtól, Boózé pedig Jóbéd Ruttól, Jobédé meg Jesszai. Jesszai fia volt Dávid király. Dávidnak fia Salamon volt Uriás feleségétől. Salamon fia Roboám, Roboámé Abia. Abiáé Aszáf. Aszáf fia volt Józafát, Józafáté Jórám, Jórámé Oziás. Oziás fia volt Jóátám, Jóátámé Acház, Acházé Ezekiás. Ezekiás fia volt Manasszés, Manasszésé Amósz. Amószé Józiás. Józiás fia volt Jehoniás és testvérei a babiloni elhurcoláskor. A babiloni elhurcolás után Jehoniás fia volt Szalátiel, Szalátielé Zorobábel. Zorobábel fia volt Abiud, Abiudé meg Eliakim, Eliakimé Azor. Azor fia volt Szádok, Szádoké Achim, Achimé Eliud. Eliud fia volt Eleazár, Eleazáré Máttán, Máttáné pedig Jákob, Jákob fia volt József, férje Máriának, aki a Krisztusnak nevezett Jézust szülte.*

Jézus Krisztus születése pedig így történt. Anyja, Mária, Józsefnek volt a jegyese. Mielőtt egybekeltek volna, méhében fogant a Szentlélektől. Férje, József, azonban igaz ember volt, nem kívánta a bíróság elé vinni, hanem titokban akarta őt elbocsátani. Míg ezen töprengett, az Úr angyala megjelent neki álmában s ezt mondta: „József, Dávid fia, ne félj magadhoz venni feleségedet, Máriát, mert a Szentlélektől foganta gyermekét. Fiút fog szülni, kit Jézusnak nevezel, mert népét ő szabadítja meg bűneitől.”

Mindez pedig azért történt, hogy beteljesedjék, amit az Úr mondott a próféta által:

„Íme a Szűz méhében fogant és fiút szül.

Neve pedig Emmánuel lesz.

Ami annyit jelent: Velünk az Isten”

Vö. Adv. 4. v. A).

A családfa egyrészt arra hívja fel figyelmünket, hogy Jézus amennyire valóságos égi lény, annyira földi is. Ténylegesen beletartozik az emberi közösségbe. Másrészt törvényes Dávid-utód, ami messiási voltához elengedhetetlen. De Ábrahámnak is utóda, aki azt az ígéretet kapta Istentől, hogy benne nyer áldást a föld minden nemzetsége (1 Móz 12,3). A szokatlan módon szereplő négy asszony pedig mutatja, hogy a pogányok és paráznák is hivatalosak az Isten országába.

Isten kiválasztotta Máriát, eleve arra rendelte, hogy Fiának képmását mindenkinél tökéletesebben öltse magára. Nem az ő családfáját közli az evangélium, hanem Józsefét, hiszen a Messiás dávidi származásának bizonyításához ez volt fontos. Születése ünnepén az ő családfájára is gondolunk és tudjuk, hogy nem az a döntő, kik voltak az ősei. Isten elhatározása, megigazultta tevő kegyelme a fontos. Az, aminek erejében újjászületik az ember és mintegy új öröklési anyagot kap: teljes, végső kibontakozásában messze felülmúlhatja azt, amivé őseit tekintve lehetett volna.

II. Teológia

Az öröm születése

A lelkipásztornak gondot okoznak a munkanapra eső ünnepek. Ünnephez ünnepi hangulat kell, ezt pedig hétköznapi nehéz megteremteni. A templomban zeng az orgona, égnak a gyertyák, de kint az utcán semmi ünnepi sem található. Talán ilyenkor érezhető a legfájóbban a vallás és az élet közt tátongó űr. A lelkipásztor mindent megtesz, hogy a hívőket az életből átöklentse a templom világába, szárnyalnak a szenténekek, amelyek lelkesedésről, ég-föld ünneplő összefogásáról szólnak, – de olyan ez, mint a színes takaró a sivár valóságon.

Túlságosan egysíkú az ünneplésről való fogalmunk. A lélek öröme nincs szükségszerűen összekötve ünneplő ruhával, kényelmes sétálással. Nem szabad ünnepi örömet keresni a munkanap ellenére, hanem a munkanap belsejéből kell előbányászni az örömet. Az öröm megszületéséhez szem kell, amely észre tudja venni a szépet.

A pille minden fuvalomnak enged,
s úgy imbolyog, mint a virág s a gally,
mit körmenetkor gyermek keze lenget.
Reggel van, ó Uram, és az imák
hozzád suhannak, pille meg virág
röpül feléd s a kötőrők zaja.
A zöld platán is most van virulóban,
reped a föld e júliusi hóban,
és a tücsök elbújva hegedül,
hogy te vagy a jó és nagy egyedül.

A költő szeme észreveszi az élet nagy isteni színjátékát. Isten mosolygó tekintete előtt zajlik az élet, s Istenhez száll nemcsak az ima, hanem a pillangó, a platán illata, sőt a kötőrők zaja is. Isten nemcsak a templomok Istene, s nem is csak a vallásos embereké. A hétköznapi forgataga fölött is Isten arca virraszt. De hogy ezt átérezzük, s a hétköznapi öröme megszülessék bennünk, ahhoz egyszerű szív kell. Ezért fejeződik be így a költő fohásza:

Mint a pillangó és a kötőrő,
mint a tücsök, a napba dőzsölő,
mint a rigó, a hús, fekete lombban,
hadd éljek, ó Uram, szelíd derűben,
alázatos-szegényen, egyszerűen!
(Francis Jammes: Ima az egyszerűségért)

Mária születése

Egy kisgyermek születése is ilyen hétköznapi-egyszerűen megy végbe. Az élet megy tovább, az emberek dolgukra sietnek, nem áll le minden, hogy lélegzetvisszafojtva figyelje a születés pillanatát, s a gyermek mégis megszületik. Megszületik, mint a szülők öröme, amely a szülői várakozás földjén termett meg.

Az újszülött nem „az égből pottyán alá”, hanem hosszú előkészület gyümölcse. Ezt az előkészületet nem lehet kikerülni, a várakozást nem lehet megrövidíteni; itt csak várakozni és készülni lehet. Mária is így születik meg. Isten kiválasztottjának születése sem rendkívüli pillanat, – ha a rendkívüliséget emberi módra gondoljuk el. Az ő születésének öröme is csendesen érlelődött hónapok során. Sőt, a Szentírás bepillantást enged a múlt sötét mélyébe,

az előkészület szinte végetérhetetlen láncolatába: Mennyi generáció készíti elő ezt a születést! És nem lehet egy szemet sem kihagyni! Bármennyire mellékesnek, vagy félrecsúszásnak tűnik egy-egy szakasz ebben a sorban, mégsem mellőzhető, mert az egész folyamat megakadna. Ennek a születésnek a fényében a hétköznapi örömök fénye villózik az egész láncolaton.

Mária nem „az égből pottyán alá”, de az ő léte az égből indul el. S ha a megelőző generációs soron nem is fedezzük fel Isten kezenyomát, ez annál vigasztalóbb számunkra, hiszen azt jelenti, hogy ott is dolgozik Isten, ahol nem is sejtjük.

Az élet nem áll meg Mária születésének szent pillanatában. A nagyvilág nem tudja meg a nagy eseményt, s a jólétesült szomszédok is végzik megszokott munkájukat. És ez így van rendjén. Isten kiválasztottjának is nőnie kell, ennie kell, ruha kell számára, játszópajtások és tanítók kellene. Isten kiválasztottját millió szál fűzi a hétköznapi világához, a látszólag jelentéktelenekhez, a bűnösökhöz. És ahogy a múltat bearanyozza a kiválasztott megszületése, úgy aranyozza be az őt körülvevő világot is. A kegyelem gyermeke, akiből később a kegyelem anyja és királynője lesz, nem izoláltan áll a világban. A világ nemcsak a bűnnek ad életteret, hanem a kegyelemnek is. Bármennyire paradoxonnak tűnik is, mégis összetartozik a bűn és a kegyelem. Máriát nem sajátíthatják ki csak a szentek, a bűnösöknek is van közük hozzá. A Szeplőtelen nem tagadhatja meg a bűnösöket, hiszen rokonai vagy barátnői, szomszédai vagy jótevői, az egyik kölcsön adott neki, a másik besegített a munkába; adakoztak az ő templomára, vagy imádkoztak hozzá.

Kisboldogasszonytól a Nagyboldogasszonyig

A hétköznapi öröm és a gyermek hasonlóan születik: csendes várakozás és szorgos előkészület kell hozzá. Olyan ez, mint valami jelenés, amikor a dolgok méhéből előtűnik az, ami eddig elrejtve érződött. A születésnél a legcsodálatosabb az, hogy az újszülöttnek arca van. A szülők tudták, várták az eljövendőt, csak épp az arcát nem tudták elképzelni. Gyereket vártak, de amikor az arcát megpillantották, akkor már nem egy gyerek, egy általánosság, hanem valaki, akinek neve lesz, aki megismételhetetlen, akinek egészen egyéni értéke és közölnivalója van. Ez a szent pillanat valahogy a teremtő Istenhez ragadja az embert: az anyag vajúdásából szellemi lény, Isten képmása emelkedik ki. Isten munkálkodására tapintunk itt rá.

A hétköznapi öröm is így születik. Az anyaggal való vesződésből, a létfenntartás gondjaiból, a test fáradásából egyszercsak kibontakozik valami. Siker, vagy balsiker, kivívott eredmény, vagy melléktermék, megtervezett hatás, vagy véletlen: – mindegy, a fontos az, hogy az ember rádöbben: az események arcot öltenek, mondanivalót hordoznak, megszólítják az embert. Ilyenkor az ember szintén megérzi a munkálkodó Isten közelségét.

A kisgyerek és a hétköznapi öröm születése még nem a beteljesedés, hanem éppen ellenkezőleg: a kezdet. A gyermek is, az öröm is úgy maradhat életben, ha növekszik, tevékenykedik. Konzerválni nem lehet. A gyermeknek is, az örömnek is bele kell kerülnie az emberek közé, hogy felnőhessen.

Mária születése örömnapp, de nem önmagában. Még ha a legtisztább, legártatlanabb születik is meg, nem ünnepehetnénk meg, ha a beteljesedéssel adós maradna. Mária arcában nemcsak a teremtő, szellemet adó Isten képe csillan fel, hanem a megkegyelmező Istené is. A kegyelem kiáradni akar, a Szeplőtelennek küldetése van a bűnösökhöz. A kegyelem gyermekének szükségszerűen az irgalmasság anyjává kell lennie.

III. Homília vázlatok

1. Kivételnek lenni

A legtöbb ember szeret kivétel lenni. (Nekem soron kívül intézzék el, ne kelljen sorbaállni stb.) Van-e kivételezés Istennél? A mai ünnep jelzi, hogy van. Nem szoktuk ugyanis a szentek születése napját ünnepelni, hanem a halála napját, a „mennyei születésnapot”. Oka: Minden ember elmondhatja, minden szent is: „Gonoszságban fogantattam, és bűnökben fogant engem az én anyám. Moss meg engem, hogy a hónál fehérebb legyek.” (Zsolt 50,7,9). Ezt az eredeti bűnre és a keresztségre vonatkoztassuk. Minden ember bűnősként fogantatik és születik, csak a keresztségben lesz Istennek kedves. Hogy Mária születése napját ünnepeljük, az éppen azért van, mert vele kivételezett az Úr. Bűn nélkül szeplőtelenül, szentnek született, sőt fogantatott.

Isten kivételező szeretete nem lehet bántó azokra nézve, akik nem részesülnek benne. Szeretete úgymint kiáradó mindenkire, és ha kivételt tesz, az mindenki javára van. Nem kell beszélni róla, hogy milyen jó, hogy ilyen Szűzanyánk van.

A kivételezettség Istennél nagyobb feladatot jelent: Tisztább élet követelményét és több szenvedést. Jól illusztrálja ezt Mária élete. Tehát nem azt jelenti, hogy akivel kivételez Atyánk, annak nem kell jónak lennie, annak többet enged meg és néz el. Ellenkezőleg!

Ha jól megy életem sora, kivételezettnek érzem magam. Persze ez könnyen lehet tévedés. Lehet, hogy éppen előre látott elkárhozásom miatt jutalmaz kevéske érdememért itt a földön Istenünk. Inkább érezheti magát kivételezettnek, aki hasonlóan a Fájdalmas Anyához, többet szenved és kínlódik, mégis kitart Isten mellett és az emberek szeretetében. De akármilyen formában is érzi kivételezettnek magát az ember, mindig ezt a tudatot kell felkeltenie: Tőlem többet vár az Isten.

2. Mersz különb lenni?

Mária különb volt mindenkinél már születése pillanatában, az is maradt mindvégig. Persze ez nem könnyű dolog. Nagyon sokan vannak, akik nem is vállalják. Jól nevelt gyerekek elszégyellik magukat a haszontalanok között, és maguk is haszontalanná válnak. Erényes fiatalokat hányszor rontott már el a romlott házastárs! Hányan adták már fel elveiket és erkölcsüket, csak hogy befogadják őket egy társaságba! Így pl. nem lehetett könnyű a kicsi Máriának barátnőt szerezni. Mert hiszen vele nem lehetett együtt haszontalankodni, arcpirító dolgokat sugdolózni, a kötelesség elől megszökni stb. És később is, nem valószínű, hogy rokonsága, szomszédsága szerette. Aki más nálunk, nem szoktuk szeretni, még ha jobb is. Sőt, a jobbat szeretjük legkevésbé! A merészen romlott még imponál is. Mindenesetre legtöbbször a hasonzorúak között érzik jól magukat. A jobbakat pedig igyekezünk lehúzni a magunk színvonalára. Ha nem sikerül, kész a gúny és tréfálkozás, sőt a sértődöttség (pl. nem akar pletykálkodni velem együtt; megvédi azt, akit igaztalanul gyűlölök; védelmébe veszi, akit én megbántottam, megkárosítottam, nem hajlandó „haragszom rád” szövetséget kötni velem.)

Milyen nehéz is jobbnak lenni, mint a környezetem! És milyen kevesen vállalják! Pedig kell. Mert a keskeny és meredek utat végigjárva, a szűk kapun átfurakodva léphetek csak be Isten örömébe. Máriát kérem, ő megért és segít engem. Személyes tapasztalatból ismeri ilyesfajta nehézségeimet.

3. *Mária sorsa*

Kivételezett már fogantatásában, egészen más, mint a többi ember, már születése pillanatában. És a legnagyobb kivételezettségnek örvend, amit Isten valaha is adott valakinek. Vajon meglátszott ez az életében is?

Szegénység, árvaság, rokonok részéről meg nem értés (szüzességi fogadalmát biztosan elő sem hozhatta!), jegyesének gyanakvása, a szülés körülményei, az egyiptomi menekülés. Jézus életében is csak ott tűnik fel, amikor baj van. Mikor eszelősnek mondják Fiát, akkor siet oda, aztán a Golgotán találkozik vele. Nincs ott, mikor ünneplik: A kenyérszaporításnál, virágvasárnap, Lázár feltámasztásakor. Semmi szó nem esik arról, feltámadása után megjelent-e neki az Úr.

Hogy mégis Boldogasszony? Mert ismerte a nyolc boldogság titkát. Mert megtalálta a szegénység, a sírás, az üldözöttség jó ízét. Mert rájött, hogy nem kapni az igazi boldogság, hanem ha adhat valaki Istennek is, embereknek is. És a legnagyobb boldogság, ha elfogadja őt Isten.

Ha a Szűzanya születésnapján átgondolom életét, biztosan sok tanulságot, sok ösztönzést és bátorítást találok benne a magam számára. Csak engedjem, hogy engem is a Szentlélek tanítson, vezessen!

4. *Tisztelendő Szent Szűz*

Van-e, akit jobban lehetne tisztelni, mint a Szűzanyát? Hogy miért, azt el sem kell mondani. Mikor a Tisztelendő Szent Szűzet ünnepejük, azért elmélkedjünk róla, hogy ezáltal legalább egy kicsit több tisztelet legyen a világban.

Senki előtt nem kétséges: Mostanában szinte kiapadnak a tisztelet folyói, ezt részletezni egyáltalán nem szükséges. Azt sem kell sokat magyarázni, hogy ez milyen nagy baj. Lehetetlenné teszi ez a nevelést, a rendet, a fegyelmet. Kikezdi a szeretetet, egyetértést.

Azt hiszem, ezen a kétségkívül súlyos bajon elsősorban azok tudnak és kötelesek is segíteni, akiket megillet a tisztelet: Szülők, vezetők, papok, idősek stb. Mert a tiszteletet követelni, az könnyű, csak éppen eredménytelen. Valahogyan ki kell vívni mégis.

Először is nem szabad lemondani róla. A Szűzanya nem mondott le róla még Jézussal kapcsolatban sem, pedig ő vitán felül magasan felette állt. Mégis volt bátorsága parancsolni neki, dolgoztatni stb. A legtöbb szülő itt rontja el, már a gyermek pici korában a dolgot. Mindenáron pajtásai akarnak lenni a gyerekeknek. Persze a gyerek jobban szereti a gyerek-pajtásokat, a szüleivel kapcsolatban éppen csak a köteles tiszteletet „szünteti be”. Természetesen ez éppen olyan rossz a gyerekeknek, mint ha a gyenge növény mellől kihúzzák a karót. Munkahelyeken is nagyon rossz eredménye van annak, ha a vezető népszerűséghajászából, oktalan szégyenkezésből lemond a neki járó tiszteletről.

A tiszteletet segíteni kell azzal, hogy méltó vagyok pozícióhoz. Tehát pl. jó apa és egész ember vagyok. Ne kényszerüljek azt várni, hogy „annak ellenére” tiszteljen a gyerek. Hogyan érdemelte volna ki a Szűzanya minden kivételezettsége ellenére a Tisztelendő Szent Szűz jelzöt, ha nem méltó az élete, magatartása az istenanyasághoz?

Nem szabad a tiszteletreméltóságot oktalanul hangsúlyozni, ez mosolyt, gúnyt kelt csupán. Tehát: Szerény alázat! Mint a Szűzanya (Magnificat).

Es főleg én magam adjam meg a tiszteletet mindazoknak, akiknek jár. Egy szülő akkor biztosíthatja a maga számára a tiszteletet, ha ő is tiszteli a saját szüleit, a gyerek tanárait stb. Ebben is példaképünk a Szűzanya, aki minden tiszteletet megadott az apostoloknak, bár a nagypénteki tapasztalatok és az apostolok más gyarlóságai miatt kénytelen volt „annak ellenére” (bár ezt nem éreztetve) tisztelni őket.

5. *Édesanyánk*

Mária édesanyánk születésnapját ünnepeljük. És hogy minél hálásabb szívvel tegyük, gondolkodjunk el azon, mit tesz értünk Szűzanyánk.

Harcol értünk, és ebben kemény, mint a gyémánt. Ő a sátántipró Asszony. Hogy hányszor űzte el tőlünk a Kísértőt, ki tudja? Minél jobb valaki, annál többet kell érte harcolnia Máriának, mert annál inkább kikéri őt magának a Sátán, hogy megrostálja. Hány büntől mentett meg Mária, a könyörgő mindenhatóság! Hány földi bajt háritott el, csak „odaát” fogjuk megtudni. Hányszor háritotta el fejünk felől Isten méltó haragját! Hányszor kaptunk az ő kedvéért haladékat az Úrtól!

Nevel bennünket, és ebben lágy, mint a langyos szellő. Hány jó gondolatot, hány üdvös tettet sugallt! Hányszor ihletett már valami nagyon szépre! Hányszor vigasztalt, bátorított, hozott vissza a jó útra! Hányszor segítette át a zökkenőkön családi életünket!

Sajnos, Mária sorsa hasonlít a földi édesanyákéhoz. Sokat kérünk tőle, de keveset köszönünk meg. A bajban hozzáfutunk, sürgetjük, de máskor nem kell sem a társasága, sem a jótanácsa. És hányszor tudjuk pillanatok alatt tönkretenni a Szűzanya értünk végzett sok-sok munkáját! (Mint a gyerek tönkreteszi az új vagy frissen mosott ruhát.) Csak azért megyünk hozzá, hogy kérjünk, nem azért, hogy jobbak legyünk. Kihasználni akarjuk, nem velemenni, nem őt utánozni. Sokszor olyat kérünk, ami csak eltávolít tőle és Jézusától.

Ha úgy érzem, eltévedtem az életben, ha beteg a szívem, ha fázik a lelkem, ha nincs senki, aki megértene, aki meggyógyítana szeretetével, meneküljek Máriához! Neki olyan erős, olyan biztos, olyan gyengéd a keze! Mária megölel, és így küld vissza az életbe: Menj, és légy jobb, okosabb, mint eddig! Gyere vissza sokszor! És tudd mindig, hogy én melletted vagyok!

Boldog, aki újra és újra visszatalál Máriához. Mert megtalálja lelke jobbik felét, megtalálja elveszett tisztaságát; megtalálja Istent, és ennél nagyobb boldogság nincs.

6. *A perlekedő katona*

1826-ban a francia Metzben egy katona elhagyott gyereket talált az utcán, 9 éveset. A gyerek két nappal előtte vesztette el szüleit. A katona nevelőintézetbe vitte, minden pénzét, értéktárgyát otthagytta, hogy neveljék. Az egész 6 évre volt elég. Aztán Mária képe elé borult: „Szentséges Szűz, őrkdjél a gyermek fölött! Neked szentelem és ajánlom őt.” A gyerek olyan haszontalan volt, hogy az igazgató egy év múlva ki akarta tenni az intézetből, mert a többi gyereket is elrontotta. A katona még félévi haladékat könyörgött neki. Mikor megkapta, Máriához sietett, és így perlekedett: „De, Szentséges Szűz, én rádbíztam a gyereket! Ő éppen úgy a tied, mint az enyém. No már, Szent Szűz, megmondtam neked, hogy őrkdjél felette! Szentséges Szűz, nem emlékszel erre? Én a gyermekért mindent feláldoztam és te nem akarsz tenni semmit? Jóságos Anya, remélem, hogy ez egyszer megoltalmazod gyermekemet! Én is mindig szeretni foglak, és mindig imádkozni fogok hozzád”. Év végére a gyerek az intézet mintaképe, később pap lett.

Mindenszentek (nov. 1.)

I. Szentírás

I. OLVASMÁNY: (Jel 7,2-4; 9-14): *„Láttam, hogy napkeletről egy angyal száll fel, az élő Isten pecsétje volt nála. Határozott hangon odaszólt a négy angyalnak, akiknek hatalmuk volt arra, hogy ártsanak a földnek és a tengernek:” „Ne ártsatok se a földnek, se a tengernek, se a fáknak, míg meg nem jelöljük homlokukon Istenünk szolgáit.”*

Ekkor hallottam a megjelöltek számát: száznegyvennégyezren voltak Izrael fiainak minden törzséből.

Ezután akkora sereget láttam, hogy meg sem lehet számolni. Minden nemzetből, törzsből, népből és nyelvből álltak a trón és a Bárány előtt, fehér ruhába öltözve, kezükben pálmaág. Hangosan zengték: „Üdv Istenünknek, aki a trónon ül és a Báránynak!”

Az angyalok mind a trón, a vének és a négy élőlény körül álltak, arcra borultak a trón előtt és imádták Istent: „Amen, áldás, dicsőség, bölcsesség, hála, tisztelet, hatalom és erő a mi Istenünknek örökkön örökké. Amen!”

Ekkor a vének közül az egyik megszólított. Azt kérdezte tőlem: „Kik ezek a fehér ruhába öltözöttek és honnan jöttek?” Így válaszoltam: „Te tudod, Uram.” „Ezek a nagy szorongatásból jöttek, – magyarázta meg – ruhájukat fehérre mosták a Bárány vérében.”

Kelet felől száll fel az angyal, ez is arra mutat, hogy jó hírt hoz. A büntetés végrehajtásával megbízott angyaloknak meghagyja, hogy addig ne ártsanak a földön élőknek, amíg Isten szolgáit meg nem jelölik. A megjelölés célja nem a bajokból való kivételezés, hanem az isteni oltalom biztosítása, hogy ti. a bajok és szorongatások se tántorítsák el őket az örök céltől. A megjelölés a pogány vallásokban is ismeretes volt, meg a szentírásban is találkozunk vele. (Vö. Ez 9,2-7). A megjelöltek száma a tökéletességet jelentő 12-es szám négyzetének és a nagy számosságot kifejező 1000-nek a szorzata. Az üdvözültek száma tehát teljes lesz, eléri az Istentől eleve kitűzött mértéket. Ezek ott állnak majd a trón előtt és magasztalják Isten kegyelmét. Annak segítségével győztek, lengethetik a pálmaágot. Együttműködtek a kegyelemmel: megmosták ruhájukat a Bárány vérében. Tehát bűnösök voltak, tisztulásukat nem annak köszönhetik egyszerűen, hogy kitartottak a szorongatásban, azaz nem a saját vérükben mosták fehérre ruhájukat, hanem a Bárány vérében, ami képként ellentmondó kijelentés, de ha a kép jelentését vesszük figyelembe, az ellentmondás megszűnik. Győzelmünk Krisztus győzelme, amint harcunk is Krisztus harca volt. A gonosz lélek és csatlósai Krisztus miatt gyűlölték és támadták őket.

(Vö. Húsv. u. 4. v. B)

II. OLVASMÁNY (1 Jn 3,1-3): *„Gyermekeim, nézzétek, mekkora szeretettel van irántunk az Atya: Az Isten gyermekeinek hívnak bennünket és azok is vagyunk. Ezért nem ismer minket a világ, mert őt sem ismeri. Szeretteim, most gyermekei vagyunk, de még nem nyilvánvaló, hogy mik leszünk. Azt tudjuk, hogy ha megjelenik, hozzá leszünk hasonlók, mert látni fogjuk, amint van. És mindenki, aki így remél benne, megszentelődik, ahogyan szent ő is.”*

Vö. Húsv. u. 4. v. B)

Amíg Jézus a földön járt, és főleg, amikor a szenvedést és halált magára vállalta, istensége teljesen elrejtőzött. Így bennünk is, amíg szenvedésében részesedünk, elrejtőzik a hozzá való hasonlóságunk. De majd egyszer ki fog nyilvánulni, amint rajta is kinyilvánult, hogy mik vagyunk igazában.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 5,1-12a) évk. 4. v. A).

A mindenszentek ünnepe nemcsak a már üdvözültekre irányítja tekintetünket, hanem azok összességére is, akik majd üdvözülni fognak, akik majd a teljes Krisztust alkotják. Az a 144 ezer sejt, amelyből összeáll a Lélek egységesítő erejében a teljes Krisztus. Efféle egy-egy lépés minden szentmise. Itt átéljük, hogy nemcsak Isten gyermekeinek hívnak bennünket, hanem valóban azok is vagyunk, ezen a címen vagyunk hivatalosak Atyánk házába. Ide a templomba és az örök hajlékba. Az vagyok a keresztség révén, de egyre inkább azzá kell lennünk lelkületben is: szegénység, szelídség, békességszerzés... azaz egyre jobban ki kell mosnunk Jézus vérével magunkból a bűnt és egyre fehérebbé, szeplőtelenebbé kell válnunk, azaz istenesebbé. Ezt tegyük minden szentmisében bűnbánattal, Isten igéjének figyelmes és készséges szívvel történő hallgatásával, szentáldozással.

II. Teológia

Hétköznapi vagy rendkívüli szentek?

A szenteket általában két szempontból szoktuk nézni: kegyelmi és erkölcsi szempontból, aszerint, hogy az üdvösség hatékonyságát vagy pedig az emberi helytállást emeljük ki bennük.

Mindenszentek ünnepe talán inkább a kegyelmi szempontot emeli ki, hiszen felhívja a figyelmet a névtelen, ismeretlen szentekre. A hétköznapi életszentségre buzdít, de nem egészen problémamentesen. Ennek a buzdításnak éppen abban rejlik az ereje, ami egyben a gyengéje is: a meghatározatlanságban. Az a gondolat, hogy „az életszentség útja mindenki előtt nyitva áll”, hogy „mindenki szent lehet a maga körülményei között”, s hogy „nem is tudjuk, hány szent él közöttünk ismeretlenül” – lehet lelkesítő, de a lelkesítésen kívül nem sok foghatót nyújt. Tulajdonképpen nem is szabad kettéválasztani a két utat: a kis szentek és a nagy szentek életútját. Aki csak kis szent akar lenni, az még kis szentté sem lesz, amint hogy nagy szentté sem azáltal lesz valaki, hogy nagy szentté akar válni. Az út és a célok közösek; hogy ki meddig jut el, az Isten kegyelmétől és az emberi készségektől függ. Mindenesetre a kis szentnek is többé-kevésbé világosan kell látnia az életszentség követelményeit. Ezek pedig jobban tükröződnek az ún. nagy szentek életében.

Persze a nagy szentek esete sem nélkülözi a nehézségeket. A sok rosszul sikerült életrajz és szentkép, szobor mutatja, mennyire nem könnyű a szentek speciális nagyságát megragadni. Ha a szentben egyszerűen hőst látunk, akkor elmoszuk a határvonalat a szent és egyéb győztes között. Ebben a szemléletben a szent az akarat bajnoka, akár egy-egy élsportoló. Ha viszont a szent sajátosságát a jószívűségben látjuk (mint azt olyan sok üresen és gyámoltalanul mosolygó templomi szobor érzékelteti), akkor nemcsak a szent képét hamisítjuk meg, hanem igazságtalanságot teszünk az emberiség egyéb humanistáival. Nemcsak a szentek tudnak igazán jószívűek lenni! Mind a két szemlélet leegyszerűsíti, sablonossá teszi a szent egyéniségét.

Ha viszont félretesszük az ügyetlen retusálást, a sablonos nézőmód korlátait, és a szentek életét valóban közlő, egyéni sajátosságukban vizsgáljuk, akkor kiderül, hogy mennyire sajátos, utánozhatatlan megoldásokat alkalmaztak. Aranyszájú szent János pl. szembeszegült a romlott bizánci udvarral, s ezért vállalta az üldöztetést is, de nem biztos, hogy egy másik szent is így járt volna el az ő helyében. Hogy ő így tett, abban nagy szerepe volt temperamentumának. Vagyis a szent egyes cselekedeteiből nem szabad általános következtetést levonni.

Egészen lehangolóan tapasztalható ez a rendalapítók életében: szinte nem volt rendalapító, akinek eredeti, egyéni elképzelését ne változtatták volna meg saját követői. A szentek személye meghódította a kortársakat, de a szentek cselekedetei nem másolhatók és sokszorosíthatók. A szentek egyéniségek, meghatározott természettel és meghatározott körülmények között, nem pedig általános példaképek.

Összeköttetés Istennel

Ha nem annyira a szent életének, mint inkább egyéniségének titkát keressük, s nem cselekedeteit, hanem lelkületét akarjuk utánozni, akkor könnyebb megtalálni a szent specialitását, s ez: kapcsolat Istennel. Ez teljesen kézenfekvőnek és éppen ezért semmitmondónak látszik ugyan, mégis mindent magában foglal. Igazi tartalmát akkor értjük meg, ha reflektálunk azokra az akadályokra, amik minduntalan megakasztják az ember érintkezését Istennel, s ha rágondolunk arra a rengeteg emberre, aki nem tud Istenre találni. Az ateizmus terjedése pontosan azt jelenti, hogy egyre több embernek szakad meg Istennel a legminimálisabb összeköttetése is. Ma a hitetlenség nem annyira önként választott meggyőződést, akarati döntést jelent, mint inkább képtelenséget Isten felfogására és elfogadására.

„Por és por közt porladok és bent
istenekkel vagyok tele ...
De nekem más kellene, nékem
egy külső isten kellene.

egy külső, közönséges isten,
isten, aki úgy van, ahogy
a fák vannak, isten, akit nem
én, a sóvárgás alkotok,

isten, aki nem büntet azzal,
hogy elbuvik a vak elől,
ilyen isten menthetne csak meg
a halál félelmeitől:

ezt várom, őt ... Mindegy, akárkit! ...
Egy nyomorult kísértetet!
Még az ördögnek is örülnék,
ha volna ... De jaj, nem hiszek.”

(Szabó Lőrinc: A hitetlen büntetése)

A költő tehetetlen kínjaiból jobban megérhetővé válik a szentek csodálatos képessége: ők megtalálták ezt a „külső”, valóban létező Istent! Emberfeletti feladat ez! Le kell győzni az önzés és a testi igények egyeduralmát, a gyakorlati beállítottság sürgetését, vállalni kell az imádság „tétlenségét”, a magányt és a befelé nézést, el kell kerülni a vallással való öncélú játszózást és farizeusi lelkületet, ki kell bírni a reménytelenség napjait, vagy éveit. Mindezek a követelmények mellőzhetetlenek, s ugyanakkor messze fekszenek az emberek törekvéseitől. Olyanok, mint szörnyű buktatók, melyek közül alig hogy az egyiket legyőzi valaki, máris a másik fenyegető közelségébe kerül. És a szentek mégis sikerrel láboltak át ezeken a buktatókon, és egyéb, fel nem sorolt akadályokon. Minden hitetlen, vagy közömbös,

vagy helytelen vallásosságú ember fel tud sorolni okokat, melyek őt lelki magatartásához elvezették, vagy abban megtartják; ezek az akadályok tehát tényleg léteznek és tényleg elégségesek arra, hogy valakit visszatartsanak Isten igazi érzékelésétől, – a szenteket mégsem tartották vissza, velük szemben hatástalanoknak bizonyultak.

A szentek győzelmét nem úgy kell tekinteni, mint végeláthatatlan birkózást az akadályok hétfejű sárkányával, inkább mint valami zsenialitást, mellyel megtalálták a megoldást. „Elégséges megvalósítani önmagunknak azt a kiszolgáltatását, a szívnek azt az átváltoztatását, amely Krisztus lelkében a pusztaságbeli kísértéseknél végbement, hogy a világ maga mennyé változzék... A lelkület átalakulásában a világ átalakulása is bekövetkezik. Minél maradéktalanabban hajtjuk végre a belső megtérést, a beteljesedésnek annál mélyebb rétegei bukkannak elő. Krisztus istenemberi létének megfeszített erejével ment kísértésbe, lépett a Kaosz elé; fegyverzete csupán az a készség volt, hogy magát mindenestől áldozatul hozza. Fáklyaként lobogott a pusztaságban lény. A világ világossá vált, megnyílt a fénynek. Összeomlott a jelentést eltakaró burkolat, és a dolgok lényegének igazsága, a menny előtűnt. Nem a dolgok fölött jelent meg a beteljesedés, nem a dolgok körül vagy között, hanem minden egyes dologban magában, minden dolog megélésében a végérvényes világ kapuja nyílt ki azok számára, akik megkísérlik existenciálisan átélni Krisztus lelkületének a pusztaságban kiharcolt titkát.” (Boros L.: In der Versuchung, Walter, 1967. 97-98. old.) A szentek tehát nem a világ ellenére jutottak Isten közelébe, hanem a világ vált számukra Istenről beszélő, Istenhez vezető úttá. A szentek elkötelezetten léptek a világba, a szeretetnek elkötelezetten, s ezért tudtak elfogulatlanul járni a világban, olyan természetességgel, mintha a Paradicsomban élnének.

Mi és a szentek

Hogy a szenteket olyan nehezen értjük meg és olyan könnyen félreértjük, az abból adódik, hogy mindig a különbséget akarjuk megállapítani, ami minket tőlük elválaszt. Mi rosszak vagyunk, a szenteket tehát az unalmasságig jónak képzeljük: mi gyengék vagyunk, a szentek következésképp nagy hősök a szemünkben. Hasznosabb azonban, ha a velük való közösségünket, sors- és vágyközösségünket vesszük szemügyre.

A szentek minden akadályt az Isten felé vezető úton maguk mögött hagytak. (Hogyan is lehettek volna szentek, ha minden kiválóságuk mellett – mondjuk kétségbeesnek, mint mi oly sokszor?) A szentekre tehát a totalitás jellemző. Ez a tárgyi totalitás viszont az ő elkötelezettségükből fakadt, a lelkület, az existencia totális odaadásából. A mi gyengénk éppen az, hogy nem vagyunk képesek átfogni, s mindenestől rendelkezni magunkkal. Túlságosan elaprózódik az életünk, és túlságosan féltjük is magunkat. Vannak azonban minden ember életében olyan élmények, amikor egész léte a kezébe kerül, mert az élmény lenyűgöző ereje az emberi existenciát teljesen körülfonja. A halálfélelem rettenete Istenhez sodorja az embert, nem pusztán önféltésből, hanem mivel az élmény erejében a szétszórtság megszűnik, egész létünk egy ponttá zsugorodik össze, melyet reszkető kezünkben tarthatunk. Ugyanilyen hatást válthat ki egy megsemmisítő csalódás, egy viharos reménykedés, egy mindent beborító, megrázó szeretet: minden élmény, ami egész létünket átfogja. Ezekben a pillanatokban vagyunk legközelebb Istenhez, s ilyenkor a legnagyobb a közösségünk a szentekkel.

Az ilyen megrázó élmények nélkülözhetetlenek, de ritkák. A szentek azonban mindenkor alkalmazták azt az eszközt, amely hasonló hatással jár: a belső imádságot. Amikor az ember Isten elé helyezkedik, megrendítő élményben részesül. Nem Isten közelsége, nem is valami ellágyulás ez az élmény, hanem saját existenciájának átélése. Kiragadva a kedves és megszokott lármából, belemerítve a süket csöndbe, kínosan keresgélve a gondolatokat, kifejezést nem találva saját belső világára: mindez felkavarja az embert. Ha nem menekül az

üres imaformulákhoz, hanem szemügyre veszi önmagát minden megoldatlanságával és megoldhatatlanságával, akkor beleszédül ebbe a látványba. Ezekben a pillanatokban lesz ereje, hogy szép szavak helyett egy sóhajjal átnyújtsa magát Istennek.

A szentek az imádság emberei voltak, s az ő elmékedéseiket így kell néznünk. Nincsenek olyan távol tőlünk, hiszen ha az ember már hajlandó egész létét remegve Isten kezébe tenni, nincs messze a pillanat, amikor Isten is kezünkbe teszi Önmagát.

III. Homília vázlatok

1. *Miért a szentek tisztelete?*

Vannak, akik így gondolják: Atyám az Isten, elintézem én vele a magam ügyeit, miért kellene belevonni a szenteket?

Először is téves az „Atyám és én” szemlélet. Istenünk tulajdonképpen csak Jézusban fogad el bennünket. Az imák többese akkor is megmarad, ha egyénileg imádkozunk. Istenhez nem mint „én” járulok, hanem mint Jézus tagja, s mint ilyen egy vagyok testvéreimmel. Ha pedig valakitől kérek valamit, igyekszem az előnyös oldalamról mutatkozni. Mikor a szenteket állítom előtérbe, a magam előnyös oldalait mutatom Atyámnak. Mert a szentek nem tőlem idegen valakik, hanem egyek velem Jézusban. Én mint az „egész Jézus” tagja imádkozom, és kérem, imádkozzanak velem Jézus más, nálam tökéletesebb tagjai.

Aztán a szentek tisztelete nemcsak közbenjárásuk kérésében áll. Tiszteletemet követésükkel mutatom ki leginkább. Mármost örök Példaképünk Jézus. De Jézus egy kicsit túl nagy nekem. Aztán ő nem is mutatott nekem konkrét példát az élet sok helyzetében. Így nem volt öreg, nem volt beteg, nem volt házastárs, szülő stb. Mindebben a szentek „felbontva” élnek elém Jézus szellemét.

Meg kell próbálni őszintén tisztelni a szenteket, meg fogjuk tapasztalni, hogy mennyire jó az.

2. *Szentek legyetek!*

Mit jelent ez? Azt, hogy érijünk meg a mennyországra. Az életszentség nem egyesek kiváltságos hivatása, bravúrja. Mindenkit erre hív Isten, sőt, mindenkinek ezt parancsolja.

Sokféleképpen meg lehet fogalmazni a szentté-levést. Talán legkonkrétabban így mondhatnánk: Légy olyan, amilyennek kívánod az embereket. Tehát jóságos, türelmes, kedves, szelíd. De ugyanakkor határozott, következetes, erős akaratú, egyenes. Aztán megbocsátó, megértő, együttérző, önzetlen. Fegyelmezett, őszinte, tapintatos. Jámborságod legyen tettetés nélküli, egyszerű és alázatos. Folytassuk? Szóval, amit el szoktunk várni az emberektől.

Persze nem az a szent, akinek ezek veleszületett jótulajdonságai. A szent nem születik, hanem kialakul. Az egész élet áll ehhez kinek-kinek rendelkezésére. De az élet végeredményben csak erre van. Munkánk, cselekvéseink, minden ügyünk ezt szolgálja: Egyre tökéletesebbé alakuljunk.

Az életszentség nem öncélú tökéletesedés. A tökéletesség csak akkor életszentség, ha rugója, mozgatója, tartalma, célja a szeretet. Az istenszeretet, amely magában foglalja szükségszerűen az emberszeretetet is.

Az életszentség továbbá nem pusztán emberi tökéletesség. Természetfeletti, isteni tökéletességre vagyunk hivatva. Nem sok ez? De igen. Nem is kívánhatja tőlünk más, csak Isten. Ő is csak úgy, ha ezt lehetővé teszi számunkra. Isten kívánja és lehetővé teszi a kegyelemmel.

Szentté válni kötelesség, amelyet számonkér Isten. Szentté válni nemcsak a legnagyobb, de az egyetlen boldogság az ember számára.

3. „Nem ismer minket a világ” (1 Jn 3,1)

Szentté lenni annyit jelent, hogy mint Isten gyermeke életem végén hazamehetek. Csak akkor fogad be otthonába Atyám, ha földi életemben Isten gyermekeinek életét éltem.

Úgy élek-e, mint ahogyan Isten gyermekéhez illik? Nagy kérdés ez, és magamnak is nehezen tudok pontos választ adni. Van azért ennek néhány kritériuma. Az egyik Szent János mondata: „Nem ismer minket a világ.” Vagyis: A világ, a földiesen gondolkodó, Istent számításán kívül hagyó vagy csak lagymatagon, esetleg képmutatóan vallásos emberek értik-e az életemet? Ha igazán Istené vagyok, nem érti, mint ahogyan Jézusét sem értette, a szentekét sem. Azért vitatkoztak annyit Jézussal, azért hallgatták értetlenül példabeszédeit, azért gyűlölték halálosan és ölték meg. Még az apostolok sem értették Jézust, sem beszédeit, sem a magatartását egészen addig, míg meg nem kapták a Szentlelket. Az igazi jézuskövető életfelfogását, magatartását sem értik, rejtély az emberek előtt. Sokszor tartják ostobának, megszállottnak, zavarodottnak, nem e világra valónak.

Ha tehát engem értenek, az jele annak, hogy én is inkább vagyok a világ fia, mint Isten gyermeke. Ha Jézus Lelke vezérelne, legalábbis csodálkozott volna már a világ, hogy milyen „ostobán” becsületes vagyok, hogy kitartok kibírhatatlanak tartott házastársam mellett, hogy nem szeretem a pletykát, hogy nem fúrok senkit, hogy „nem megyek rá a pénzre”. Gondoljunk csak a nyolc boldogságra. Érthető, elfogadható életszabály lehet ez a világ fiai számára? És bizony csodálkoznának, viccelődnének, ha észrevennék, hogy én komolyan hiszem a feltámadást és az örök életet.

Engem csak azok érthetnek meg, akik testvéreim Krisztusban. Mert egészen másnak kell lennem, mint a világ. Isteni életet kell élnem, és ez érthetetlen a világ szemében. Gondolkozom ezen, és talán pontosabb választ kapok a kérdésre: Érelődöm-e a menny számára?

4. Nem a sírok napja

A szó: Mindenszentek, mindenkinek a temetőt juttatja eszébe. Igen, ilyenkor odamegyünk sírt díszíteni, gyertyát égetni, emlékezni, imádkozni. Mindezt mi keresztények, hívő keresztények is megtesszük. De számunkra többet jelent ez az ünnep a síroknál, az emlékezésnél.

Mindenszentekkor és halottak napján nem olyanokról emlékezünk, akik voltak. Mi hisszük, hogy olyanokra gondolunk, akik élnek. Mindenszentekkor azokra gondolunk, akik a mennyben vannak, Istennél, tehát szentek. Vagy mert tökéletessé váltak haláluk percéig, vagy mert a purgatóriumban már tökéletessé alakultak. Nem értük, hanem hozzájuk, közbenjárásukért kell imádkozni. Nem tudjuk, de lehet, hogy hozzátartozóink közül is vannak ilyenek. Azért a sírok mellett, ha értük már imádkoztunk, forduljunk hozzájuk így: „Édesanyám, testvérem, gyermekem, ha a mennyben vagy, imádkozz értem!”

Halottak napja azoké, akik még a tisztítótűzben szenvednek. Ők is szentek lesznek. És hogy minél hamarabb bejuthassanak Isten boldog országába, azért imádkozunk és miséztetünk értük.

Ezen az ünnepen arra kérjük Jézust és mindenszenteket, hogy családjunk jó helyen találkozzék egykor: Jézus Szent Szívén. És hogy senki ne legyen közöttünk, akinek nem használ már sem virág, sem ima, mert elkárhoztak.

5. *A gyümölcs és magja*

A halál a beérés ideje. Van, akinek élete valóban érett gyümölcs halála óráján, ő a mennybe jut. Van, akinek élete ép, de éretlen gyümölcs. Sorsa a tisztítóüzön át vezet a mennybe. És van rothadt gyümölcsöt hozó élet. Borzalmas vége a kárhozat. Ma ünnepeljük az elsőket, imádkozunk a másodikakért. A harmadik csoport végleg menthetetlen. Ők csak figyelmeztetés lehetnek számunkra.

De a gyümölcs hasonlatot így is végig lehet vinni: a gyümölcs húsa mindenképp elpusztul, mint ahogyan mindenképp elpusztul a testünk. Akár egészséges és szép, akár beteg és tőpörödött volt. De a gyümölcsnek van magja, nekünk van lelkünk. A lélek az a mag, amely biztosítja, hogy tovább élek. A gyümölcsnél is nem a hústól függ, lehetséges-e a további léte, hanem a magtól. Ha egészséges, használható Isten számára a lelkem, akkor új gyümölcsöt hoz, vagyis feltámadok új életre. Ha a bűn szétrágta, elrothasztotta a lelkemet, akkor is feltámadok ugyan, de céltalan, gyümölcstelen életre, ez a pokol.

Mintha kicsit túl sokat törődnénk a testünkkel. A mai ünnep figyelmeztessen: Az élet magjával, a lélekkel kell sokkal többet törődnünk.

6. *Most kell dönteni*

A sírok mellett a keresztény embernek eszébe kell jusson ez a két fogalom: örök élet és a testnek feltámadása. Ha nem jut eszébe, vagy ha csak legyint rá, az nagy baj. Az ilyen tulajdonképpen nem is számít már kereszténynek. Még akkor sem, ha esetleg valamilyen okból gyakorolja a vallását.

Biztosan vannak, akik szilárd hittel hiszik vallásunknak ezeket az alaptételeit. De félek, nagyon sokan vannak, akiknek erről csupán ez a gondolatuk: Majd meglátjuk. Vagyis nem biztosak a dologban. Azt sem mondják, nem igaz, lehetetlen. De azért nem mernék biztosan állítani, hogy van élet a halál után, vagy különösen hogy feltámad elporladt testünk.

Tudnom kell: Ebben a kérdésben most kell döntenem. Most! Míg élek. Most kell már a legszilárdabban biztosnak gondolnom és vallanom az örök életet és a testnek feltámadását.

Miért már most? Mert aki hisz, csak az üdvözülni. A „majd meglátjuk” nem hit. A vélekedés sem hit. A hit biztos meggyőződés. És már csak azért sem lehet enélkül üdvözülni, mert az örök életért és a boldog feltámadásért nagyon sok áldozatot kell hozni. Esetlegességekért ezeket nem hozza meg az ember.

Tehát ha üdvözülni akarok, hinnem kell, teljes bizonyossággal. Nem a papoknak kell hinnem, hanem Istennek. És ha nem tudok bizonyosságot szerezni? Bizonyosságot a hit ad. Elméletileg bizonyítani a mennyet, poklot, feltámadást nem lehet. De biztosnak elfogadni lehet, ha belső látást ad az Isten. Ez a hit. Akinek megadja az Úr, és el is fogadja, az tökéletesen biztos az örök életben és a test feltámadásában.

Ezt kell kérnem mindenekeelőtt. Ennél fontosabbat nem kérhetek Jézustól, minden szentek Királyától.

Szeplőtelen fogantatás (dec. 8.)

I. Szentírás

I. OLVASMÁNY (1Móz 3,9–15,20): „Szólítja az Úr Isten Ádámot és monda néki: *Hol vagy? Azt monda: Hallottam szavadat a paradicsomban s megijedtem, mivel mezítelen vagyok; elrejtőztem tehát. Monda néki az Úr Isten: Ugyan ki adta tudodra, hogy mezítelen vagy, hacsak nem ettél arról a fáról, amelyről megparancsoltam neked, hogy ne egyél? Monda erre Ádám: Az asszony, kit társul adtál nekem, adott nékem a fáról és ettem. Monda erre az Úr Isten az asszonynak: Miért tetted ezt? Az felelé: A kígyó rászedett és ettem. Monda erre az Úr Isten a kígyónak: Mivel ezt tetted, átkozott légy minden állat s földi vad között: melleden járj s földet egyél élted valamennyi napja alatt. Ellenségeskedett vetek közéd és az asszony közéd, ivadékod és ivadéka közéd: Az széttiporja fejedet, te pedig a sarka után leszelkedel. És elnevezé Ádám a feleségét Évának, minthogy ő lett az anyja minden élőknek.*”

A latin szöveg szerint az Asszony lesz az, aki széttiporja a kígyó fejét, a héber szerint az Ivadék.

Ennek a protoevangéliumnak is nevezett résznek a hagyomány által szentesített teljes értelme az, hogy az a küzdelem, amely az emberiség kezdete óta tart az emberek és a bűn erői között, végül is a bűn erőinek vereségével végződik. A fej széttiprása a megsemmisülést, teljesen erőtlenné válást jelenti. Akár az Asszonyra vonatkoztathatjuk a latin szöveggel a győzelmi aktust, akár az Ivadékra a héber szöveggel, mindenképpen az az értelme a szövegnek, hogy a győzelemben az Asszonynak és Ivadékának döntő szerepe lesz. Az egész kinyilatkoztatás fényében nézve a jövendölés-szerű ítéletet, mely a kígyó felett elhangzott, tudjuk, hogy Mária nem pusztán testi segítséget adott üdvösségünkhöz azzal, hogy a Megváltót világra szülte. Hite és engedelmessége által lett Isten anyja, kegyelmek közvetítője, Krisztusnak új értelemben is rokona, legközelebbi hozzátartozója.

II. OLVASMÁNY (Ef 1,3–6,11–12): „*Testvéreim: Áldott legyen az Isten, Urunk, Jézus Krisztus Atyja; Krisztusban minden lelki áldással megáldott minket fönn az égben. Mert őbenne választott ki bennünket a világ teremtése előtt, hogy szentek és feddhetetlenek legyünk előtte. Szeretetből eleve arra rendelt bennünket, hogy Jézus Krisztus által – akarata szerint – gyermekeivé legyünk; hogy magasztaljuk fölséges kegyelmét, amellyel szeretett Fiában jószágosan megajándékozott minket. Igen, mi is Őbenne nyertük el az örökséget annak végzéséből, aki mindent szabad elhatározása szerint tesz. Szolgáljunk hát fönsége dicsőségére, mi, akik már korábban is Krisztusba vetettük reményünket. Benne kaptátok meg ti is a megígért Szentlélek pecsétjét.*”

Isten előre látta az emberek bukását és Krisztust rendelte, hogy Fő legyen, mi pedig testének tagjai és így részesüljünk az isteni kegyelemben. Így tudunk győzni a gonosz erői felett, melyek vesztünkre törnek. Vö. Kar. u. 2. vas.

AZ EVANGÉLIUM (Lk 1,26–38): mint Ádv. IV. vas. B).

Isten örök terve most kezd megvalósulni. Feltűnik annak magasztos alakja, aki valóban élők anyja, mert természetfeletti életünket közvetítette. Ő teljes a kegyellemmel, tökéletes az ellenkezés közte és a sátán között. Annyira tökéletes ellenkezés, mely minden közösséget kizár. Mária léte első pillanatától kezdve mentes az eredeti büntől.

Isten szabad választása, a kegyelem ingyenessége, a tetteinket átfogó isteni irgalom – ezek a főbb témái az ünnep olvasmányainak. A Kígyó feletti győzelem teljes volt a Szűzanyában. Szeplőtelenége biztatás és biztosíték számunkra is: az isteni kegyelem segítségével egyre jobban úrrá lehetünk magunkban is a bűn felett. Annak az Istennek ereje működik bennünk is, aki őt győztessé tette az ősellenség felett.

Keresztségünk volt az első csata lelkünkben az Asszony és Ivadéka, valamint a Kígyó között. Az első győzelem, melyet Isten nélkülünk aratott. A többiben nekünk is harcolnunk kell. Ebben a harcban segít a Szeplőtelen hathatós anyai közbenjárása és tisztaságának, büntelenségének vonzó ragyogása. „Egészen szép vagy ó Mária!” A világban láthatjuk – legalább némileg – a bűn utálatos voltát. Viszont ami szépet, nemeset, tisztát látunk, azt mind együtt és felfokozva lássuk megtestesülve a Szűzanyában és szemléljük kitartóan, áhítattal, hogy szívünk felgyulladjon az iránta való szeretetre, mely egyben a jóság, tisztaság, szeplőtelenesség iránti szeretet is.

II. Teológia

Prohászka Ottokár: A Szent Szűz arca

„Ostende mihi faciem tuam”, mutasd meg arcodat, ... ez az én vágyam; szeretném jobban megismerni az Isten elsőszülött, „praedilecta” leányát. Lelkébe közvetlenül nem nézhetek, de mivel a lélek az Isten műve, az Isten műhelyében szeretném ellesni azokat a motívumokat, melyek a szent Szűz arculatát jellemzik.

Az első és fő motívum, mely a Szent Szűz lelki faciesén előmlik, s mely alapszínezetét és hangulatát adja

a) a teremtő Isten előszeretete iránta, s következőleg teremtő alkotásában a több-erő s a több-szépség. A Szűz eszméje az Úr lelkesülése; a lelkesülő, inspirált szeretet mindenütt tud remekelni; ha pedig ez a lelkesülés isteni, akkor istenileg remekel; ha végtelen vonzalom és édesség inspirálja, akkor remeklésén is a bájnak s szépségnek tavaszi, zsenge ihlete ömlik el. Itt ez vezet; a Szent Szűzről elmondhatni: „primitiae amoris et praedilectionis divinae”, vagyis rajta pihen az isteni szeretetnek hajnali sugara; ő nemcsak az Úr hajléka, temploma... sokkal több: „sponsa ornata”, menyegzős jegyese. Az a szeretet hat s alkot tehát itt, mellyel első szeretetét viszonzni tudó lelket alkot magának, amely szeretettől elragadtatva, a hozzátartozás végtelen boldogságával nyomósíthatja a „praedilecta”: Dominus possedit me ... az övé vagyok. „Porta clausa”, zárt paradicsom kapuja a lelkem; csak Neki nyílik. „Hortus conclusus”, az Isten pihenője a szívem; „Senki szigete” vagyok senkié, azaz csak az övé...

Jellemzi a primogenita lelkét, hogy eredeti szépség, s hogy semmiben sem kópia. Nincs hozzá hasonló. Neki az üdv rendjében teljesen különálló helye van, s ez az ő pszichológiájának páratlan bűbája. Valóban az ő Istene az ő gyermeke! Ez a páratlan „Credo”. Az ő Megváltója nem vette le róla a bűn szennyét, hanem megakadályozta, hogy beszenyeztessék, tehát az ő megváltása páratlan megváltás! Az ő ünnepei kizárólag az övéi, összehasonlítást sem tűnnek a miénkkel. ... Ő más klímának gyermeke; fölötte más csillagok járnak! Az elesett világ, még szentjeink világa is, egy rombadőlt mennyország árnyékában állnak. Felhős fölöttünk az ég; az ő ege derült. Az ő üdesége nem a letört virág szépsége. Klíma, fény, üdeség tekintetében neki különleges világa van. Amennyit el bír nyelni az Isten-szeretet hevéből, amennyi napsugár kell a belefektetett energiáknak, annyit nyer. Benne a természet a maga meg nem szentségtelenített eredeti pompájában lép föl s kegyelmének mértékét a szentekéhez nem hasonlíthatni. Ezt a szép lelket különálló gondviselés vezeti, s az isteni remeklés ez új paradicsomának külön oltalmazó kerubja, külön őrangyala van. Ki ne vágyódnék látni őt? ki ne kérné forrón: „ostende mihi faciem tuam!” mutasd meg nekem arcodat! ... A mi szívünk... a vulkán szenvedélyes, tüzes s füstös kráterja; vérünk gyakran

tüzet fog s lelkünket elhervasztja. Tisztátalan képek, vágyak, kísértetekké lesznek; járnak bennünk, mintha otthon volnának; levernek, megaláznak. – Nyomódjék ezzel szemben lelkünkbe a Szent Szűz tiszta alakja; mosolyogjon felénk biztató, virágos, szép arca; leheljen ránk erőteljes lelkiséget, hogy az érzéki embert az ő gondolatai szerint idomíthassuk. Ne csüggedjünk; nálunk a lelki szépség „manufactura”, hosszú, lelkes munkánk terméke. ... A Szent Szűz szeplőtelen fölsége öntudatunkra hozza a mi szeplős nyomorúságunkat. A hegyek lábánál érezzük kicsinységünket; de magaslataik provokálnak; a tenger mondja: evezz a mélybe; a hegyek mondják: jöjj fel. Ne panaszkodjál; galambszárnyaid lesznek imádban s evezőcsapásod lesz önmegtagadásod gyakorlásában. Légy ruganyos testben s lélekben.

Ugyancsak megtanuljuk nagyrebecsülni a kegyelmet. Kegyelem által lett ő nagygyá. E kegyelemben gondozta az Urat, gondosan gondozta; lelke csupa érzék. Érzék kell nekem is; finomodnom kell; diszkrétnek kell lennem önmagammal, hajlamaimmal s szemérmemmel szemben; szemmel kell kísérnem lelkiismeretem följajdulásait, nemcsak abban, hogy ez vagy az bűn, hanem abban is, hogy mi vezet a bűnre. – Az ilyen finomság biztosítja a kegyelmet; érzékem lesz az Isten illetései iránt.

Gyűjtsd az örömet!

Vak sikátorban van az ember; ott keres, ahol soha nem találhat. Vagy beletörődik ebbe és elhatározza, hogy a pillanat örömeit gyűjti, vagy elbátortalanodik és azt gondolja, hogy a boldogság ábránd csupán. Pedig a boldogság létezik. Rajtad áll, hogy megtaláloed-e.

Harcolsz, türsz, küszködsz, hogy elérd a boldogságot, de olyan vagy, mint a futó, aki szeretne győzni egy futamban anélkül, hogy ismerné a célt. Állj meg és keresd az utat.

Egész belső lényed a boldogságot áhítja. Isten az, aki minden ember szívébe elhelyezte ezt az éhséget és ezt a szomjúságot. Boldogságra vagy teremtve és ez a benned levő vágy Isten hívása, mely az örökkévalóság mélységéből jut el hozzád. Ha akarod, boldog lehetsz, mert Isten nem vet, ha az aratást nem akarja. Figyelj és légy hálás. Van élvezet és van öröm. Az élvezet a test boldogsága. Az öröm a léleké. Ne elégedj meg az élvezettel; soha nem fog igazán, tartósan kielégíteni.

Szomorú vagy, amikor érzed, hogy elfog az élvezet utáni éhség: többet eszel, jobban éhezel és még szomorúbb leszel. Így tehát – ha kizárólag az élvezetet keresed – szomorúságra kárhoztatod magad. Az élvezet egy pillanatig él és aztán meghal: íme ezért marad utána a halál íze, amikor ettél belőle. Az öröm szellemi, nem tud meghalni. Fogadd be és az örökkévalóság ízét őrzöd magadban.

Az élet nehézségeivel szemben, a megpróbáltatásokban, szenvedésben, a halálban jogod van sírni, de a könnyek között sincs jogod elválasztani magadat az örömtől. Az élvezet valóban nem létezhet ott, ahol szenvedés van, de az öröm társulhat a legnagyobb fájdalomhoz is.

Az élvezet nem rossz, ha nem csinálsz célt belőle. Elfogadhatod, amit Isten nyújt neked, hogy kellemesebbé tegye utadat és segítsen az előbbrejutásban, de ha megállsz, hogy élvezetet hajhássz, abban a pillanatban eltűnik az öröm.

A boldogság útja nem másoktól vezet hozzád, hanem tőled másokhoz. Szomorú vagy. Miért? Senki sem vette észre munkádat, sikereidet, erőfeszítéseidet. Van valami mondanivalód és nem hallgatnak meg, nem szeretnek. Kérj bocsánatot Istentől ezért a szomorúságodért, aztán figyelj másokra. Kérdezzesd őket, hallgass meg mondanivalójukat, érdeklődj munkájuk iránt, csodáld meg jótulajdonságaikat, értékeld érdemeiket... és a többiek öntudatlanul megszabadítanak kínodtól és örömet szereznek.

Az öröm abban a pillanatban születik meg, amelyben felhagysz boldogságod keresésével és megpróbálsz másokat boldoggá tenni.

Tehát ha szomorú vagy, állj meg és keresd az okát, szíved mélyén mindig felfedezed annak a nyomát, hogy visszatértél magadhoz. Ne nyugodj bele ebbe. Ajándékozd Istennek, amit féltékenyen őriztél, aztán feledkezz el magadról és legközelebbi felebarátodra gondolj. Az ajándékozásban virágzik ki az öröm, de az ajándékozás önfeledtséget kíván, önmagunk halálát. Az öröm a megtalált élet; megtaláljuk, miután belenyugodtunk, hogy elveszítjük.

Krisztusban és Krisztus által az ÖRÖM misztériuma a feltámadás misztériuma.

Hol tartasz a Krisztussal való barátságban? Ennek a kapcsolatnak szilárdsága a mértéke örömöd életrevalóságának.

Istenben nincs más, mint öröm, mert nincs más, mint ajándék. Isten maga az ÖRÖM, és ha Istenre hagyatkozol, az ÖRÖMnek adod át magad.

(Michel Quoist után szabadon)

III. Homília vázlatok

1. Mindig Igen Istennek

A szülők és nagyszülők saját vonásaikat, mozdulataikat, természetüket keresik és fedezik fel gyermekeikben. Hitünk tanítja, hogy minden ember öröklí az Ősapa ősi mozdulatát, mellyel nemet mondott Istennek. Minden újszülöttben folytatódik ez a Nem, amelyet Ádám mondott ki első bűnével. Ez az eredeti bűn: A létünk első pillanatától bennünk levő dacos Nem. Nem az akarat Nem-je, hanem egész létünké.

Egy kivétel van: Mária. Ő szeplőtelenül fogantatott, vagyis lényében nincs, nem is volt soha egy szemernyi Nem sem, léte első pillanatától kezdve mindörökre tökéletesen Igen Istennek. Azért Boldogasszony, mert mindvégig színtiszta Igen maradt.

A mi lelkünkben élő ősi Nem Igenné változott a keresztségben. Belejojtódtunk ugyanis Jézusba, aki az örök Igen, isteni lényénél fogva Igen Istennek. Ezt az Igen-t kell kifejeznie, egyre inkább megerősítenie egész életünknek.

A 12 éves francia Guy de Fontgalland mondotta: „A legszebb szó, amit a jó Istennek mondhatok, az, hogy igen.” Méltán érezhette úgy halála előtt, hogy az nem lesz más, mint hogy édesanyja karjából átveszi a Szűzanya.

A Szűzanya tisztelete nem lehet valódi, ha nem jelent állandónak akart csatlakozást Mária Igen-jéhez.

2. Sérelem nélkül való Anya

Minden szülő tapasztalhatta, hogy a gyermekeket nem kell rosszra tanítani, azt tudják maguktól. Következésképpen ez annak az ősi Nemnek, amelyet Ádám mondott Istennek, és amelynek folytatása ott van minden újszülött lényében. Akinek rendezetlen a viszonya Istennel, annak rendezetlen az egész lénye, vagyis nincs összhang értelme, akarata, érzelmei, ösztönös vágyai között. A keresztség ugyan Igent csinált a Nemből, de ez a belső rendezetlenség megmaradt. Ennek leküzdése, a belső harmónia létrehozása egyéni feladat marad.

Egyetlen kivétel Mária. Lénye mindig Igen volt Istennek, már fogantatása pillanatában is, ezért mindig rendezett volt belső világa, hajlam sem volt benne a bűnre. Ezért tiszteljük Sérelem nélkül való Anyának.

Ami Máriában kegyelmi adottság volt, az nálam életfeladat, melyet sugalmaz és segít a kegyelem. Egyre inkább rendezetté kell válnia életünknek. A rábízottakat (elsősorban gyermekeimet) is segítenem kell ebben a személyes feladatunkban. Ennek egyetlen módja van: Gyökerében kell megtámadni, irtani, nemcsak a bűnt, de magát a bűnös hajlamot is. Azt

tudnom kell, hogy végső és teljes siker nem várható a földi életben, a harcot tehát nem lehet sohasem befejezettek tekintenem, de egyre jobban megközelíthetem a Példaképet.

Eszközök: Szentségek, lelkiismeret-vizsgálat, önmegtagadás, vezeklés, imádságos elmélkedés, lelkivezetés, jó társaság stb.

3. Nem hideg fehérség

A Szeplőtelen Szűz hófehér, erkölcsileg tökéletes. De rossz tapasztalataink vannak a „tökéletesekről”. Sokukra áll: Tiszta, mint az angyal, de kevély és hideg, mint az ördög.

A Szeplőtelenül Fogantatott fehérsége nem hideg jég és nem kevély ragyogás. A Szeplőtelen Szűz örök Igen Istennek, tehát szeretet. Igen Isten lényére, aki maga a Szeretet. Igen Isten akaratára, akinek főparancsa az isten- és emberszeretet. Igen Isten mozdulatára az emberek felé, ez is csupa irgalom és szeretet. Mária szeplőtelenisége meleg és vonzó. Rokonszenves. (Werfel Bernadettjének Hölgye.)

Nem szabad erről megfeledkezni, ha utánózni akarom a Szűzanya tisztaságát, tökéletességét. Az igazi tisztaság meleg és rokonszenves, az igazi tökéletesség csupa szeretet és jóság. Erre kell törekedni.

4. Sohasem a Sátáné

A tudomány egyre több titkot fed fel. De vannak titkok, amelyekre teljes választ csak a kinyilatkoztatás adhat. Ilyen a gonoszság titka.

Van olyan gonoszság, amely emberileg már érthetetlen. Világméretben is, egyes embereknél is. Annyira szembeötlő ez, hogy némelyik vallás a jó Isten mellett rossz istent is feltételez. A keresztény hit szerint nincs rossz isten, de van földöntúli Gonosz, vannak gonosz lelkek. A Sátán és társai angyalok voltak, de fellázkodtak az Úr ellen, így lettek kárhozott lelkek. Ezek az „ördögök” vonták bele az Isten elleni harcba az emberiséget. Az ősszülők bűne valamiképpen a Sátántól indult ki. Ádám azzal, hogy nemet mondott Istennek, csatlakozott a Szelleme Lázadásához. Ezzel a Világ Fejedelmévé tette a Gonoszt. Minden újszülött titokzatos módon hozzátartozik. (A keresztség exorcizmusai.)

Szeplőtelen Fogantatás: Mária egy pillanatig sem volt a Sátáné. Lénye az első pillanatban is már Igen Istennek, tehát kezdettől Isten táborához tartozott, nemcsak a keresztség óta, mint mi. Nála nem kellett távoznia a Sátánnak, és helyet adnia a Vigasztaló Szentléleknek. Ő a Sátántipró Asszony, akinek Ivadéka kivetette e Világ Fejedelmét.

A keresztségben mi is kikerültünk a Gonosz hatalma alól. De a Sátán ezzel még nem adta fel ellenünk a harcot. Életünk utolsó pillanatáig mindent megtesz, hogy övéi legyünk. Ebben a harcunkban nagy erőnk a Szeplőtelen Anya. Segítünk az ő közbenjáró ereje, amelyet buzgón kérünk. Segítünk az ő szívet melegítő szeplőtelenisége, amelyre gondolva érzelmeink átpártolnak Istenhez. Segítünk az ő anyai jósága, mely könnyűvé teszi a visszatérést Atyánkhoz.

5. Ünnepe a mennyben

Az Atya úgy tekint Máriára, mint a művész tökéletesre sikerült remekművére. Minden, ami a Teremtő kezéből kikerült, az ő tökéletességét, jóságát, szépségét tükrözi. Mária az a harmatcsepp, aki minden teremtmény közül a legragyogóbban sugározza vissza az Örök Nap fényét. Gyönyörű tájakra mondják, hogy jókedvében teremtette az Isten. Mennyivel inkább illik ez a Kegyelemmel Teljesre! Szépsége meghaladja az egész teremtett világ szépségét, beleértve az angyalokat és minden szentet.

Jézus érzelmei a mai napon: Végtelen szeretet az Atya iránt, hogy ilyen édesanyát alkotott számára. Isten Fia a megtestesülés pillanatában a menny tökéletes tisztaságából lépett a bűntől szennyes földre. Ezt a visszataszító különbséget enyhítette az Atya szeretete Jézus számára azzal, hogy mikor a mi világunkba lépett, először Mária szeplőtelen Szívével találkozott. Így szebbet, tökéletesebbet talált itt az angyaloknál. Talán a Getszemáni kert vérverejtékesen borzalmas látomását is enyhítette a Szeplőtelen felidézõ gondolat: Érte, és hogy hasonló lehessen hozzá minden ember.

A Szentlélek pedig mátkáját, legtökéletesebb munkatársát látja Máriában, aki mindig az õ temploma volt, és aki oly nagy részt kapott az emberek szenttétevésének munkájában is.

Az angyalok Gáborral együtt zengik az Isten-tanította köszöntõt: Üdvözlégy, kegyelemmel teljes! Azt köszöntik, aki az õ Királynéjuk is, mert náluk is szebb, ragyogóbb, náluk is jobban szereti Istent.

A dicsõült szentek érzelme az elragadtatott hála, mert õ ihlette és õ segítette szenttéérlelõdésüket.

6. Az ihlet forrása

Érzed, milyen gyönyörû, milyen felemelõ Mária szeplõtelen tisztasága? Tudod-e csodálni ezt az Istent tükrözõ tökéletességet? Sejtjed-e, hogy szebb minden természeti és mûvészi szépségnél? Hogy bajosabb ez a tökéletes harmónia a legszebb dallamnál?

Próbáld komolyan venni, és lelkiismeretesen felelni ezekre a kérdésekre. Aki õszintén ad választ rájuk saját magának, az támpontot nyer arra vonatkozólag, közel van-e hozzá az Isten országa. Hogy ráhangolt-e a lelke Istenre, mennyre, természetfelettre.

Utolérni a Szeplõtelen tisztaságát lehetetlen, de ihletet ad. Gondolj sokat a szeplõtelen Szûzanyára, talán kedvet kapsz, hogy te is örök Igen légy Istennek, hogy megízleld a tiszta szív harmonikus örömét. Kísértés ha lehúz, csalogat, gondolj a Szeplõtelen tisztaságára, talán kijózanít.

7. A gyónás hasonlóvá tesz a Szeplõtelenhez

Bár ihletet adna ez a mai ünnep a tiszta élethez! A bûnbánat szentségében a Szentlélek hasonlóvá alkotna a Szeplõtelenhez.

Lennék én is feltétlen Igen Istennek.

Lelkem tükrözné az Isten szépségét.

Szeretet és jószág ömlene el szívemen.

Tiszta lennék, mint a frissen esett hó.

Könnyû szívvel mosolyognék Istenre és emberekre.

Csírázni kezdene bennem a menny öröme.

Szûzanyám, ihless, vezess, segíts!

8. Lelked sugárzása nevel

A szülõk felelõsek azért, hogy gyermekük milyen jellemmel vág neki az életnek.

Nem az neveli tulajdonképpen a gyermeket, amit mondasz neki. Nem is az, amit teszel elõtte. Legalapvetõbben az neveli, ami vagy.

Az õsszülõk elsõszülöttje, Kain, testvérgyilkos lett. Biztosan „nem erre nevelték”, nem is adtak gyilkosságra rossz példát. Mégis felelõsek voltak érte. Mert lelkük sugárzása hajtotta a bûn felé fiukat. Az õ lelkületük ez volt: Nem túrni senkit magam felett. Ádám azért tett bûnt, hogy ne legyen felette az Úr, hogy õ is olyan legyen, mint az Isten. Káin azért gyilkolt, mert maga felett érezte Ábelt.

Mennyire más a Szűzanya! Csak gondolni rá, már ihlet a jóságra, tisztaságra, szelídségre. Az ő szeplőtelen lelkének sugárzása évezredekén át is erőt ad a bűn ellen, és szenteket nevel.

A te életed mire ihleti gyermekeidet? A gyermek szeme mélyen lát, és megérzi lelked sugárzását. Emelje ez a sugárzás, ne sárba húzza!

Szent István első vértanú (dec. 26.)

I. Szentírás

I. OLVASMÁNY (ApCsel 6,8–10; 7,54–59): *„István kegyelemmel és erővel eltelve csodákat tett és jeleket mutatott a nép előtt. Erre a libertinusok, cireneiek, alexandriaiak, ciliciaiak és ázsiaiak zsinagógájából némelyek ellen támadtak és vitatkozni kezdtek Istvánnal, de bölcsességével és a Lélekkel szemben, amellyel beszélt, nem tudtak helytállni. Miközben hallgatták, előtötte őket a harag és fogukat vicsorgatták ellene. Ő azonban a Szentlélekkel eltelve fölnézett az ég s látta az Istent és Jézust az Isten jobbján állva. Felkiáltott: „Látom, hogy nyitva az ég és az Emberfia ott áll az Isten jobbján.” Erre ordítani kezdtek, befogták fülüket s egy akarattal rárontottak, kivonszolták a városból és megkövezték. A tanúk egy Saul nevű ifjú lábához rakták le ruhájukat. Míg kövezték Istvánt, így imádkozott: „Uram Jézus, vedd magadhoz lelkemet!” Majd térdre esett és hangosan felkiáltott: „Uram, ne ródd fel nekik bűnül.” Ezekkel a szavakkal elaludt az Úrban.”*

„Olyan ékesszólást és bölcsességet adok nektek, hogy annak egyetlen ellenfeletek sem tud ellenállni.” (Lk 21,15) Jézusnak ez az ígérete fényesen megvalósult István diakónus esetében. István maga is hellenista volt, azaz a görögül beszélő zsidók közé tartozott. Felkereste őket zsinagógaikban és csodajelek kíséretében hirdette nekik Krisztust. (A libertinusok azok voltak, akiknek őseit Jeruzsálem elfoglalásakor – Kr. e. 63-ban – fogságba vitte Pompejus, de később visszanyerték szabadságukat és újból Palesztinába költöztek.) Istvánt ellenfelei a főtanács elé hurcolták és vádat emeltek ellene. Védőbeszédét nem hallgatták végig. Amikor pedig István látomását is közölte velük, melyben Jézus leendő vértanúját vigasztalja és pártfogásáról biztosította, betelt a pohár. Még fülüket is befogták, hogy ne kelljen a véleményük szerint káromló beszédet hallaniok. Kihurcolták a városon kívülre és megkövezték. Méltó tanítványnak bizonyult a diakónus: a Mesterhez hasonlóan haldokolva is ellenségeiért imádkozott.

Lukács szándékosan említi meg, hogy a tanúk egy Saul nevű ifjú lábához rakták le ruhájukat. Könnyen lehet, hogy Saulnak jelentős szerepe volt az István elleni támadás megindulásában. Ez még érthetőbbé tenné, hogy Krisztus lelkületével elviselt halála nagy hatással volt rá.

AZ EVANGÉLIUM (Mt 10,17–22): *„Jézus ezt mondta apostolainak: Óvakodjatok az emberektől, mert átadnak a bíróságnak és zsinagógaikban megostoroznak titeket. A helytartókhoz és királyokhoz hurcolnak titeket miattam, hogy tanúságot tegyetek előttük és a pogányok előtt. Amikor pedig bíróság elé állítanak, ne töprengjete, hogyan vagy mit mondjatok. Megadatik ugyanis nektek abban az órában, hogy mit mondjatok. Mert nem ti beszéltek, hanem Atyátok Lelke szól bennetek. Halálra adja a testvér a testvért, és az apa a gyermeket, s a gyermekek a szülőkkel szállnak szembe s halálra adják őket. Gyűlöletesek lesztek mindenki szemében az én nevemért. Aki azonban mindvégig kitart, az üdvözüli.”*

Jézus jövendölése gyönyörűen megvalósult szent István esetében. Ő ahhoz tartotta magát, amit Jézus mondott: nem töprengett azon, hogy mit mondjon, hanem biztosra vette, hogy a Lélek, aki a mi ügyvédünk, ajkára adja majd a szót. Teljes bizalommal átadta magát a Léleknek és így természetes, hogy ellenfelei nem tudtak ellenállni a belőle szóló Szentlélek bölcsességének. Nem rettent meg akkor sem, amikor nyilvánvalóvá vált számára, hogy fiatal életét fel kell áldoznia. Kitartott a végsőig: odaadta a legvégsőt is, amit az ember adhat és

szíve utolsó dobbanásáig tanúskodott arról, hogy hatalmas az Isten, mert ilyen bölcsességet és erőt tud adni szolgálóinak.

Jézussal való találkozásunknak, áldozatában való részesedésünknek missziós célja is van: tanúságot kell tennünk róla az emberek között. Igéje is, szentsége is formál bennünket, eltelünk Szentlélekkel, de nemcsak azért, hogy magunk kedvesebbek legyünk mennyei Atyánk előtt, hanem azért is, hogy hatalmáról, szeretetének erejéről mások előtt is tanúskodjunk. Akkor is, ha formális kérdést nem intéznek hozzánk. A Lélek kérdez, ha a száj egy szót sem szól, akkor is. Ha szentmisében kitarjuk szívünket és őszinte vággal kérjük az Isten ajándékát, eltelünk Szentlélekkel, de nemcsak azért, hogy hatalmáról, szeretetének erejéről mások előtt is tanúskodjunk. Akkor is, ha formális kérdést nem intéznek hozzánk. Ha szentmisében kitarjuk szívünket és őszinte vággal kérjük az Isten ajándékát, eltelünk Szentlélekkel és akkor mindennapi életünk egyre több apró mozzanatában is a Szentlélek szól belőlünk akár tettekkel, akár szavakkal, akár egyszerűen lényünk egészével, megnevezhetetlen sajátságával. Sokakat vonzani fog a belőlünk szóló Lélek, sokakat taszítani, gyűlöletre hangolni. Amint Jézussal is történt. Boldog az az ember, aki vállalkozik arra, hogy Jézus sorstársa legyen.

Alkalmazás

Imponáló fiatalembert állít elénk az olvasmány. Sokat tud, nagyon ismeri népe történetét, Isten üzenetét, amellet okos és bátor. A meggyőződés heve fűti szavait. Nem csúri-csavarja a dolgokat, nem akarja az Isten szavát emberi igényekhez alkalmazva eltorzítani. Nemcsak szavai, de egész egyénisége is vád azok ellen, akik előtt áll. Érthető, hogy erre a vádra egy igazán hatásos védelmet tudnak kigondolni a vádlottak: ennek az embernek meg kell halnia. Amikor István eltorzult arcukat, vérbeborult szemüket látta, izgatott, rekedt ordításukat hallotta, akkor már tudta, hogy ütött az utolsó óra.

És mi volt a válasza a gyűlöletre? A szeretet. Imádkozott értük, mentegette őket Isten előtt. Ha nem ezt tette volna, ha gyűlöletükre gyűlölettel válaszolt volna, akkor rácáfolt volna saját szavaira. Nem! Elfelejtette a sérelmeket. Erre nem is volt ideje. Még érezte az éles fájdalmat, csörgött a vére a kövek feltépte sebekből és ő már megbocsátott.

Nem rájuk nézett. Az égre emelte tekintetét és Krisztust látta, akinek sorsában osztozott, aki saját testében nem tud már szenvedni, de szenvedni akar hívei testében, szenved az egyházban.

Tanítása: igazság, szeretet és szenvedés összetartozik. Az igazság és szeretet egymagában: rombol, együtt: épít. Akkor teszünk igazán jót, ha szeretetből, szeretettel hirdetjük az igazságot és szenvedni is készek vagyunk azokért, akiket az igazságra el akarunk vezetni. Az Igazság Lelke egyszersmind a Szeretet Lelke is!

II. Teológia

Az igazság birtokosa, őrzője és hirdetője az egyház

A földre szállt Ige meghozta az igaz hit világát. Így mondja ezt az ősi karácsonyi ének. A zsinat meg így fogalmazza meg: „Az isteni kinyilatkoztatásban Isten önmagát és akaratának az emberek üdvösségére vonatkozó örök döntéseit akarta kinyilvánítani és közölni, mégpedig avégett, hogy részt adjon az emberi értelem felfogóképességét meghaladó isteni javakból.” (Kinyilatkoztatás 6.) A kinyilatkoztatott igazságokat Jézus Krisztus az egyházra bízta. Az egyház őrzi és kínálja mindenkinek a rája bízott kincset.

A kinyilatkoztatás, amit kaptunk Istentől, elsősorban maga Jézus Krisztus, Jézus Krisztus istenemberi személye. Jézus élete és működése. Mert ebből tudtuk meg, hogy mit is tett Isten

valójában az emberért, üdvösségünkért. Hiszen Jézus csodái és általában tette: mindennél ékebben beszélnek Isten emberszeretetéről és irgalmáról. Jézus földi élete meggyőzően bizonyítja, hogy velünk az Isten. Éppen őbenne jött közénk, jött segítségünkre és szabadít meg a bűn meg a halál sötétségéből és örök életre támaszt fel. (Kinyilatk. 4.)

Jézusban az Isten terve megvalósult. Általa nyílt meg az üdvösség útja. Jézus azt akarta, hogy az üdvözítés munkáját – az embereket Istenhez vezetni és felemelni – az egyház folytassa. Az egyház úgy tesz eleget Jézus kívánságának, hogy fáradhatatlanul hirdeti az üdvösség útját és – elsősorban a szentmise és a szentségek által – lelkünkbe oltja az örök élet kegyelmét, átítat Jézus lelkével. Joggal mondjuk ezért, hogy az egyház a köztünk tovább élő Krisztus. Ahogy Jézus, úgy az egyház is az út, az igazság és az élet.

A kinyilatkoztatás, abban az értelemben, ahogy általában használni szoktuk, szóbeli, fogalmi közlést jelent az Isten részéről. Hajdanában a próféták, isteni küldöttek szájával szolt hozzánk az Isten. Tanításuk nem mindig tetszett a népnek, ezért többet közülük megölték, megverték, elűldöztek. (Mt 23,35) „Ebben a legvégső korszakban Fián keresztül beszélt hozzánk.” (Zsid 1,2) A próféták megváltásunk és üdvözítésünk isteni tervét részletekben, töredékesen tárták fel, ezért tanításuk ellentéteknek sincs híjával. A világos és egyértelmű fogalmazást Isten üdvözítő tervéről Jézus Krisztus adta. A kinyilatkoztatást Jézus Krisztus zárja le, pontosabban: Jézus Krisztusra támaszkodva az apostolok. „A mi Urunk Jézus Krisztus dicsőséges eljövételéig már nem kell várnunk semmiféle új, nyilvános kinyilatkoztatást.” (Kinyilatkoz. 4.)

Az örök igazság és a változó kor

Az isteni kinyilatkoztatást a Szentírás és a Szentagyomány rögzíti számunkra. Mindkettőt az egyház őrzi és magyarázza. Emberi szavakban, emberi fogalmakban kerül tehát elének az isteni igazság. Az emberi szavak csak analóg módon, több-kevesebb megközelítéssel fejezik ki az isteni valóságot. Ezért a hitigazságok kifejtésében már eleve adva van a fejlődés lehetősége. Elvileg mindig lehetséges a mélyebb megértés és a tökéletesebb megfogalmazás. „Az egyház a századok folyamán állandóan az isteni igazságok teljessége felé tart, amíg csak be nem teljesedik benne az Isten ígéje.” (Kinyilatkoz. 8.) Mind életében, mind pedig tanításában törekszik a teljességre. Az egyház az a házigazda, aki kamrájából – a rábízott hitletéteményből – újat és régit hoz elő.

A kinyilatkozott tanítás örök, de megfogalmazásában korhoz és miliőhöz kötött. János pápa mutatott rá zsinati megnyitóbeszédében: meg kell különböztetni magát a tant, mely az ősi hitletéteményben foglaltatik és a tan rögzítését, megfogalmazását. Állandóan időszerű feladat e kettő különválasztása. Tartozunk vele Istennek és az embereknek. Isten szándékát kereszteznénk és vétenénk embertársaink ellen, ha az egész emberiségnek és minden kor emberének szánt isteni üzenetet egyetlen kor vagy csoport kisajátíthatná a maga számára azáltal, hogy a maga nyelvét és fogalmi rendszerét tekintené az egyedül alkalmasnak és hitelesnek az isteni üzenet közvetítésére.

Az isteni igazság terjesztése és a szabadság

Az örök igazságok terjesztése során az egyház nem alkalmazhat semmiféle erőszakot. Aki másként gondolkodik, az nem értette meg a szelíd Jézust, aki „a megroppant nádat nem törli el és a füstölgő mécsbelet nem oltja ki”. (Mt 12,20) A helyes magatartásra az Úristen ad példát. Senki sem respektálja annyira az ember szabadságát, mint éppen ő. Az Isten csak hívja az embereket, de nem kényszeríti őket. „Mert tekintettel van az általa teremtett emberi személy méltóságára, aki saját belátása és szabad elhatározása szerint él.” (Vallásszabadság. 11.)

Az egyház azt vallja, hogy „akarata ellenére senkit sem szabad a hit elfogadására kényszeríteni”. (Vallásszabadság. 10.) A hit aktusa ugyanis csak akkor ér valamit, ha szabad elhatározásból fakad, ha önkéntes. Valódi hit csak a szabadság levegőjében tenyészhet.

Az egyház Jézustól tanulta a szabadságnak ilyen magas fokú értékelését. Jézus nem kívánt földi hatalmat, nem akart erőszakkal uralkodó politikai Messiás lenni. Még a maga védelmében sem volt hajlandó a kardot igénybe venni. Tudta előre, akadnak majd olyanok, akik konkolyt hintenek tiszta vetésébe, mégis megtiltotta, hogy erőszakkal lépjenek föl ellenük. Az apostolok is arra törekedtek, hogy az embereket „ne erőszakkal, nem is az evangéliumhoz nem méltó mesterkedéssel, hanem elsősorban Isten igéjének erejével térítsék meg”. (Vallásszabadság. 11.)

Sajnos, olykor még maguk az egyháziak is letértek a helyes útról. „Néha az evangélium szellemének kevésbé megfelelő, sőt azzal ellenkező cselekvésmód is előfordult, mégis mindenkor megmaradt az egyház tanítása, hogy a hitre senkit sem lehet kényszeríteni.” (Vallásszabadság. 12.) Az e téren mutatkozó hibákat legalább részben ellensúlyozzák az egyháznak az emberi jogok megbecsülése és a szabadságjogok előmozdítása érdekében tett erőfeszítései.

Üldözni fognak titeket

István diakónus kiömlő vére arról beszél, hogy igen gyakran bennünket akarnak erőszakkal eltéríteni hitünkötől, hogy minket gyűlölnék majd és ontják vérünket. A vértanúk megszámlálhatatlan serege követi István diakónust.

Jézus igazi követőit az üldözés nem lepte meg. Az Üdvözítő ezt a spontán fellépő ellenszenvet sőt gyűlöletet meg is magyarázta: a világ gyűlöl titeket, mert nem vagytok evilágból valók. Ha evilágból valók volnátok, a világ szeretne titeket. Más szavakkal: Krisztus tanításának elutasítása végső elemzésben abból az összeférhetetlenségből fakad, amely Isten Országá és a Gonosz hatalma alatt álló világ között fennáll. A világ csalóka örömeit, a pogány gyönyöröket félti Krisztustól. Ragaszkodik rosszul értelmezett szabadságához, függetlenségéhez, ezért elveti és üldözi Krisztust. Nem akarja befogadni azt, aki tulajdonába jött. A vigasztaló szó is ott van Jézus ajkán: „Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért, mert övék a mennyek országa.” (Mt 5,10)

Az áldozatok vére sosem hull hiába. Élet fakad belőle. „Ha csak a földbe esett gabonaszem el nem hal, egymaga marad, ha pedig elhal, bő termést hoz.” (Jn 12,24)

A vértanú halálával tesz tanúságot Krisztusról. Legfőbb erénye a hűség és a ragaszkodás. A vértanúság nem is annyira a hit, a megingathatatlan meggyőződés apotheozisa, mint inkább a szereteté.

István vértanúságához még egy megfontolást fűzhetünk. Istvánt törvényesen végezték ki, előírás szerint. Kivégzői bizonyára meg voltak arról győződve, hogy helyesen járnak el. Így szokott ez már lenni. Amikor eszmék, vallások állnak egymással szemben, mindkét fél meg van győződve a maga igazáról. Mindegyiknek megvan a maga igazsága. Éppen ennek az igazságnak a nevében hadakozik egy másik ellen. Az igazság persze valójában egy, de nem könnyű felismerni. Sok ember számára adott körülmények között úgyszólván – erkölcsileg – lehetetlen. Ezt feltétlenül tudomásul kell vennünk.

A világban szükségképpen egymás mellett élnek a különböző meggyőződésű és hitű emberek. Minden ember meggyőződését tisztelnünk kell, még ha biztosan téves is. Az erőszakkal történő térítés minden formája elítélendő. Az az igazság, mely erőszakkal kíván terjeszkedni, nem méltó az igazság névre. Ne feledjük, hogy a legfőbb igazság a jóság és a szeretet, vagyis: az igazságot csak jósággal és szeretettel lehet valóban szolgálni. A legfényesebben mindig a szeretet és az igaz emberség csillaga ragyog.

III. Homília vázlatok

1. *Nehogy giccse váljék*

A karácsony édes, de az édessel mindig vigyázni kell, nehogy édeskés legyen, nehogy szirupos giccse váljék. Karácsony édességének ellenpontja a vérszínű miseruha, Szent István szétroncsolt teste.

A karácsony az érzelmek ünnepe, a felemelő, tiszta, szent érzelmeké: Tisztaság, jóság, szeretet, az együvé tartozás érzése, a családi melegség, az emelkedettség. Az érzelem szükséges. Mert az akarat megtehet ugyan sokat érzelmek nélkül is, sőt az érzelmek ellenére is. De ezt huzamosabb ideig bírni nem lehet, nem is lenne emberi és vonzó. A pusztán akaratember előbb-utóbb összetörik, de addig is, lehet ugyan tiszteletreméltó, de vonzóvá nem lesz; sem ő, sem az ügy, amelyet képvisel. Az emberek jobban szeretik, ha valaki „szívből” tesz valamit. Tehát ápolni, nevelni kell a nemes érzelmeket, meg kell ragadni minden alkalmat felkeltésükre. Ezzel kell alapot adni a nemes tetteknek, színt a nemes életnek. Nagy eszközei ennek az ünnepek, elsősorban a karácsony.

De mindig tudnom kell: Az érzelem, bármilyen nemes és lángoló, csak segít, csak lendületet, kedvet, színt, melegséget ad, de önmagában nem elég. Elég csak a tett. Hiába szereti valaki lángolóan a családját, ha áldozatra nem hajlandó érte, de még csak alkalmazkodásra sem. Áll ez minden vonatkozására az életnek, a vallásosságra is.

A szép érzelmekből fakadó tettekészség, az egész-emberség gyönyörű példája a szeretettől lángoló, tüzes buzgalmú, tettekész, Istenhez utolsó leheletéig ragaszkodó, még gyilkosait is szerető Diakónus.

A karácsony ünneplésében követnek bennünket nem vallásos és nem hívő emberek is. Keresztény voltom nem karácsony ünneplésében nyilvánul meg tehát, hanem abban, tudok-e hasonló lenni Istvánhoz.

2. *„Amíg majd nem mondjátok...”*

Akik megkövezték Istvánt, vallásos, hívő emberek voltak. Bűnük az volt, hogy a maguk hagyományai és egyéni elképzeléseik szerint akarták megtalálni Istent. Ami más volt, az elől befogták a fülüket. Pedig csak egy út van és egy ajtó Istenhez: Jézus. Ő hozta Isten üzenetét, és ő hozta Isten kegyelmét. Akik István kövezték, Jézust ölték meg. Mert Istvánra is állt: „Amint engem küldött az Atya, úgy küldelek benneteket; aki titeket hallgat, engem hallgat.”

Ma sem találhatja meg Istent, bármennyire vallásos, akinek „más a véleménye”. Isten egy üzenetet küldött, azt Jézus hozta. Egyféleképpen ad kegyelmet: Jézusban és Jézus által. Jézus pedig az üzenetet is, a kegyelem csatornáit is az egyházra bízta. Más út, más kapu nincs tehát Istenhez. Ha meg akarom találni őt, nem lehet más véleményem a hit dolgában, nem kereshetem máshol a kegyelmet, csak az Egyházban. Önmagát senki sem válthatja meg, Jézus a Megváltó, ő pedig a megváltás kincseit egyházára bízta.

Nem láthatja meg senki Istent, míg így nem üdvözli Jézus Egyházát: „Áldott, akik az Úr nevében jön.”

3. *Világot változtató Jézus*

A betlehemi Gyermeke nem mosolyogni jött, hanem megváltoztatni a világot. Isten országát akarja kialakítani belőle. Ebből a világváltoztatásból sokmindent sikerült elvégeznie Jézus egyházának 19 évszázad alatt. Aki kicsit is ismeri a történelmet, tudja, mennyivel inkább lehet Isten országának nevezni a mai világot, mint a jézuskorabelit. Mennyire megváltozott az emberi személyiség megbecsülése a rabszolgatársadalomtól napjainkig,

mennyire más a nők, gyermekek, öregek, betegek helyzete. A világ jobbátételének egy részét maga az egyház végezte, de nagyon nagy részt mások, esetleg éppen olyanok, akik szemben álltak az egyházzal. De ezek is az „ötletet” valamiképpen Jézus tanításából vették, azt valósították meg, az egyház nélkül, némelykor ellenére is. Ezt becsületesen be kell vallanunk.

Az egyház és a keresztények feladata nem változott, nem is fog sohasem: Kovászává kell lennie annak a folyamatnak, amelyben egyre inkább megvalósul Isten országa. Nekem személy szerint is ez a feladatom. Alkalmassá csak úgy lehetek rá, hogy a magam életében alakítom Isten országát, ezen keresztül közvetlen környezetemben. Szent István a nagy példakép ebben.

A karácsony igazi szelleme: Emberi világunknak részese lett az Isten, hogy bennünk és általunk alakítsa emberi világunkat.

4. „Hányszor akartam, összegyűjteni...”

Sokan szeretik azt a Jézuskát, akit maguknak elképzelnek. A jászolban fekvőt, a mosolygót, aki még beszélni sem tud, nem szól, nem parancsol, nem tanít, nem fenyeget, nem kíván semmit, megelégszik az istállósarokkal. Csakhogy ez nem az igazi Jézus. Az igazi hitet követel, engedelmisséget, bűnbánatot, az életnek Istenhez való igazítását.

Ez már sokaknak nem tetszik. Nem telt el negyven év Jézuska születése után, és már megöltek egy fiatal embert, mert Jézus szavát adta tovább. Figyelemre méltó, hogy nem hitetlen emberek tették, hanem a „vallás bajnokai”.

Istvánnal kezdődött, tart napjainkig. 1969 közepén Brazíliában megöltek golyóval, késsel, végül akasztással egy 28 éves papot, mert Jézus gondolatai szerint szerette és védte a szegényeket.

De gondoljunk magunkra! Nem valószínű, hogy pap ellen követ vagy kést ragadnánk. De azért nem állíthatjuk, hogy soha nem kövezzük meg Jézus küldötteit. Nem a pletykák a legsúlyosabbak. Ezeknél sokkal rosszabb a közöny által történő megkövezés. „Beszélhetsz! Engem ne tanítson senki!” Pedig nem elég, hogy vallásos vagyok. Van hibás, babonás, önzésbe fulladó, osztályérdekeket, saját elképzeléseket körülbástyázó vallásosság. Baj, ha befogjuk fülünket, mikor a szószékről mást hallunk, mint ami egyéni elképzeléseinknek, ízlésünknek, szokásainknak megfelel. Istent hallgatom, ha küldöttjét hallgatom. Istent sértem meg, ha nem vagyok kíváncsi szavára.

5. Isten szólt, az embernek válaszolnia kell

A karácsony kettős ünnepe Isten és ember párbeszédének jelképe. Karácsony: Megszólít bennünket Isten. Másnapja: Hogyan válaszol az ember?

Isten szava a karácsony titkában: Komolyan veszek benneteket, mindenre kész vagyok értetek, szeretlek benneteket, egy akarok lenni veletek. Én az istállóhoz hasonló világból karácsony szépségét akarom előhozni. Az én békémet akarom az élet alaphangjává tenni.

Az emberek válasza nagyon különböző. A betlehemi polgároké és később honfitársaiké negatív. Nem veszik komolyan Istent, csak saját elképzeléseiket, vélt érdekeiket. Nem Istent szeretik, csak saját magukat. Nem Isten békéje kell nekik, csak a maguk szűk világának zavartalansága. Ez az elutasítás elmegy egészen Jézus megöléséig és azok üldözéséig, akik Jézuséi.

István válasza pozitív. Halálosan komolyan veszi Jézust, az isten- és emberszeretet létének alapjává válik, élete Isten országáé. Itt nem csak békét talált, hanem nyitva látta az eget.

Hozzám is szól karácsony, benne az Isten. Nekem is válaszolnom kell. Nem szóval, hanem az életemmel. Mít válaszolok?

6. *Van-e gyökér?*

A karácsonyfát előbb-utóbb ki kell vinni a szobából, mert hullani kezd. A karácsonyfa a sok dísz ellenére is halott, mert nincs gyökere. Mint ahogyan sokan a szép karácsonyi hangulat, ünneplés ellenére is halottak, mert nincsenek belegyökerezve Jézusba. A karácsonyi érzelmek csak ideiglenesen rájuk aggatott dísz.

Ma István vértanút ünnepeljük, aki annyira bele volt gyökerezve Jézusba, hogy az életét ki lehetett ugyan tépni, de hitét és isten- meg emberszeretét nem.

A Jézusba gyökerezettség alapja a keresztségben kapott szentté, istenivé tevő kegyelem. Ezt erősítik, növelik, ha szükséges, felélesztik a szentségek. Ezt mélyíti bennünk minden egyes hitből és szeretetből fakadó tett. István is a keresztségben lett eggyé Krisztussal, ezt a belegyökerezettséget erősítette, tette tökéletesebbé a benne részvétel a kenyértörésben, a bűneinek megvallása, a Jézus hitéről való tanúskodás, a szeretet állandó gyakorlása, az imádságban való állandó hozzásimulás Jézus gondolataihoz, akaratához. Számomra is ugyanez az út, az eszközök, más nincs.

Szép hangulat a karácsony, ez a hangulat legyen segítője a Jézusba való minél teljesebb belegyökerezettségemnek!

7. *A tökéletesség szeretet*

Mese: Egy kis ország népe roppant büszke volt saját tökéletességére. Ez a „tökéletesség” abban nyilvánult meg, hogy olyan karácsonyfát állítottak fel a királyi palota udvarán, amely tele volt valódi, drága ékszerekkel; ezekből aztán évtizedekig soha egyetlen el nem tűnt, pedig a fát soha nem őrizték. Egyszer aztán mégis hiányzott egyetlen egy. A saját tökéletességében csalódott nép addig nem nyugodott, míg elő nem kerítette a tolvajt. Egy nyomorúságban élő ember volt az, aki így akarta megmenteni éhező családját. A nép először agyon akarta verni, de aztán rájöttek, hogy nem is olyan tökéletesek ők, hiszen hagyták, hogy ez és sok más család éhezzen, nyomorogjon, és nem segítettek rajtuk.

Emberi dolog egy vagy pár dolgot engedni csak a tudatba erkölcsi, jellembeli tulajdonságainkból, a kedvezőket persze, és azok alapján tökéleteseknek érezni magunkat, akiknek nincs mit gyónni, legfeljebb néhány apróság. Nagyon jó lenne fülön csípnünk magunkat, nehogy Isten legyen kénytelen erre, mert akkor már késő lesz. Különösen ne feledjük, hogy a tökéletesség lényege a szeretet. Isten iránt, minden ember iránt. A parancsok betűje szerinti „tökéletesség” steril, inkább taszító, mint vonzó, és nemcsak a talán lenézett emberek véleménye szerint, de Isten szemében is.

A szeretetet hirdeti karácsony ünnepe, István diakónus példája, aki az irgalmasság testi és lelki cselekedeteinek, valamint az ellenségszeretnek a hőse.